

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 22 Maart 1901.

Jaar II: 1a, Blaagst de Bazuin!

Hagg. I: 4, Is het door u lieben wel de tijd dat gij woont in uwe gewestte huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreßeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, op 18 Maart j.l. tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student G. Veendaal, wiens adres is te Leusden bij Amersfoort.

Namens het College voorn.,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

N.-BEERTA, 10 Maart 1901. Heden was het een blijde dag voor deze gemeente. Lange jaren was zij vacant geweest en veel dank is zij verschuldigd aan de Classis-predikanten, die haar zoo veelvuldig dienden. Nu echter mochten wij onze beroepen Herder en Leeraar, den Candidaat H. Reijnders, des morgens zien bevestigen door Ds. F. G. Petersen van Veendam, die een schoone rede uitsprak over Hebr. 13: 18. Des middags verbond onze jeugdige Herder en Leeraar zich aan de gemeente in een predikatie over 2 Cor. 4: 5. Mocht zijne bediening door den Heere zoo gezegend worden, dat Gods koninkrijk hier grootelijks versterkt en uitgebreid wordt.

Namens den Kerkeraad,
E. DRESSELMUIS, Scriba.

GEESTEREN-GESELAAR, 13 Maart 1901. Nadat onze geachte Consulent, Ds. J. Bosch te Nede, voor de gemeente optrad in de bediening des Woords, is onder zijne leiding op een na met alle stemmen gekozen en door den kerkeraad bevestigd tot Herder en Leeraar dezer gemeente, de Eerw. heer G. Bax, Theol. Cand. te Zutphen. Ruste 's Heeren zegen op deze keuze en schenke Hij hem volle vrijmoedigheid deze roeping op te volgen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
A. J. NIEBERINK, Scriba.

BOORNBERGUM, 17 Maart 1901. Onze geachte Herder en Leeraar Ds. A. S. Schaafsma maakte heden zijne gemeente bekend, nog een roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Beilen.

Namens den Kerkeraad,
H. G. v. D. LAAN, Scriba.

WADDINGSVEEN, 17 Maart 1901. Beroepen is alhier de Eerw. heer J. Douma, predikant te Spijkenisse.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKES, Scriba.

EDE, 17 Maart 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde dag, daar onze nieuwe Leeraar Ds. W. Mulder Jr. door onze geachten Consulent, Ds. de Bruijn van Oosterbeek, op een treffende wijze in zijn dienstwerk werd ingeleid, naar aanleiding van Hand. 20: 28. Des namiddags verbond Ds. Mulder zich aan onze gemeente met een boeiende en kernachtige rede naar 1 Petr. 2: 4—6a. Stille de Heere ZEW. tot een rijken zegen in dit deel van zijn wijngaard.

Namens den Kerkeraad,
G. GAZENBEK, Scriba.

GEES, 17 Maart 1901. Alhier werd met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar de Cand. R. Sybrandy van Scharnegoutum. Zegene God deze onze poging.

Namens den Kerkeraad,
A. WILDERING, Scriba.

BEILEN, 18 Maart 1901. Alhier is een te voren opgemak drielat tot Herder en Leeraar beroepen de Eerw. heer A. S. Schaafsma te Boornbergum. 't Is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat ZEW. straks met volle vrijmoedigheid deze roeping moge kunnen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
H. BRINK, Scriba.

WERKENDAM, 18 Maart 1901. Gisteren werd onder leiding van den Eerw. heer Ds. J. A. Goedbloed van Nieuwendijk met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar de Eerw. heer Ds. R. J. van der Veen te Goes. Dat onze algemeene begeerte niet beschamd worde en de Heere ZEW. 's hart neige om onze roeping op te volgen, is onze biddende wensch.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIENEN, Scriba.

KAMPEN, 19.3 1901. Woensdag 13 Maart was het voor de Geref. kerk alhier feest. De gemeente genoot het voorrecht te herdenken de zegeningen en de goedertierenheden des Heeren, haar nu een halve eeuw bewezen. Ds. J. Bavinck, oudste Leeraar der gemeente, hield de feestrede, en schetste op boeiende en treffende wijze de geschiedenis van al die jaren. Deze 50-jarige herdenking droeg hier een ander karakter dan in vele andere plaatsen. Het was hier nu niet de herinnering van den eersten uitgang in 1834 of kort daarna, maar, dat voor nu 50 jaren de hereeniging met de overige Christel. Afgesch. Geref. gemeenten in ons vaderland plaats vond. Reeds in 1835 was hier de Scheiding van het Herv. Kerkgenootschap begonnen. Ds. Bavinck bepaalde de schare, die het kerkgebouw aan den Burgwal geheel vulde, bij Psalm 126: 3: „De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan: dies zijn wij verblijd.” In zijne rede kwam het duidelijk uit, dat de Heere de gemeente grootelijks had bevoorrecht en

uitgebreid, en het ook door Gods genade niet had ontbroken aan geestelijken zegen; de Heere heeft groote dingen gedaan.

Daarna trad Ds. Gispin van Amsterdam, oud-Leeraar der gemeente, voor ons op. 't Was kerkeraad en gemeente zeer tot blijdschap, dat ZEW. aan onze uitnodiging gevolg had gegeven; hem nog eens te zien en te hooren deed velen goed. Boeiend en treffend was het woord, dat hij tot de gemeente richtte, vooral naar aanleiding van Ephes. 2: 20—22.

Vervolgens trad op Ds. Hessels van Zwolle als vertegenwoordiger der Classis. Ook zijn woord getuigde van innige belangstelling en hartelijke toegenegenheid en waardeering. Terwijl ten slotte Prof. Wielenga, namens de Theol. School een ernstig en broederlijk woord sprak, waarin uitkwam de band en liefde die er bestaat tusschen Theol. School en gemeente.

't Was ons eene goede ure. Voldaan ging de schare huiswaarts. De Koning der Kerk zij verder de gemeente goed en mild. Hij zegene haar en doe haar steeds meer toenemen in de genade en kennis van haar Hoofd, Jezus Christus.

Namens den Kerkeraad der Geref.
Kerk te Kampen,
J. H. BOS, Scriba.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Gouda A verzoekt bij dezen Ouders of Voogden opgave van de personen tot onze kerk behorende, die hier als miliciens zijn ingedeeld.

Namens den Kerkeraad,
J. v. OEL, Sec.

GARNIZOEN 's-BOSCH.

De Kerkeraad der Gereformeerde gemeente te 's-Bosch vraagt dringend opgaaf van de namen der nieuwe Miliciens. Leden en doopleden onzer kerken, Ouders en Kerkeraden, doet in deze uw plicht en helpt ons, opdat ons Tehuis door meerderen en geregeld worde bezocht!

Namens den Kerkeraad,
J. M. MULDER, Praeses,
C. VAN WIJNEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Coevorden.

Vergadering D. V. op Dinsdag 16 April te Coevorden. Aanvang 's morgens negen uur.

Peremtoir examen van den Cand. H. N. Boukema. Exegese O. T. Ps. 65 en Jes. 25. N. T. 1 Petr. 1, 2.

Namens voornoemde Classis,
R. HULS, Corr.

Nieuw-Amsterdam, 18 Maart 1901.

Classis Winschoten.

Vergadering van bovengenoemde Classis Donderdag 11 April. Punten voor het Agendum worden tot 5 April ingewacht.

J. A. BULT, Corr.

Winschoten, 19 Maart 1901.

Classis Utrecht.

De Classis Utrecht van Gereformeerde kerken nam in hare vergadering van 6 Maart j.l. de volgende motie aan:

De Classis betreurende, dat het diepgaand verschil, dat er in de kerken over de opleiding tot den dienst des Woords bestaat, bij den thans bestaanden toestand, telkens aanleiding geeft tot ongewenschte verboudingen en verwijderingen tusschen mannen broeders, wier eensgezindheid en samenwerking voor de kerken beslist noodzakelijk is;

overwegende, dat het feit alleen, dat er twee inrichtingen zijn, die zonder eenig verband, ieder op haar eigen wijze, arbeiden aan de opleiding der aanstaande Leeraren, bij den voortduur de gedachten verdeeld, de gemeederen in spanning houdt en voor de rust der kerken schadelijk is;

overtuigd, dat het kerkelijk leven niet tot een gezonde ontwikkeling kan komen, zoolang de zaak der opleiding niet geregeld is;

sprekkende de wenschelijkheid uit, dat zoo spoedig mogelijk een samenkomst van Curatoren en Hoogleraren der beide inrichtingen worde gehouden, om de beste wijze, waarop men tot eenheid van opleiding zou kunnen komen, te bespreken.

De Classis voornoemd,

Namens haar:

H. BUITENHUIS, Praeses.

K. FERNHOUT Mz., Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor het Prov. Ger. weeshuis te Middelhamis.

In dank ontvangen van de gemeente te:

Beig-Ambacht	f 2,51	Oudewater	f 8,05
Gouda A	- 7,43	Reeuwijk en Sluipwijk	- 3,43
B	- 9,52	Schoonhoven A	- 2,25
Haastrecht	- 3,38	B met Will. Langer	- 12,13½
Iekkerkerk	- 1,05	Waddingsveen	- 8,43½
Moordrecht	- 2,50	Zevenhuizen	- 2,32
Nieuwerkerk a.d. IJssel	- 3,27		

En van de Jonged. Ver. „Dient den Heere met blijdschap” te Maassluis 6 lakens en 6 sloopen.

De Directeur v. h. weeshuis,
H. SCHOONEJONGEN Jacobszn.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Jaarlijkse bijdragen van Geref. kerken: Wagenborgen f 1,50, Weesp A f 3, Weesp B f 2, Westbroek f 2, Winschoten f 2, Wollega f 2, Wommels f 2, Workum f 2,50, IJlst f 2, Zaamsing A f 2,50, Zaamsing B f 2,50, Zaamsing C f 2,50, Zeist f 2,50, Zierikzee f 3, Zuidhorn f 2, Zuidland f 2, Zutphen f 2, Zwolle f 5. Aangekomen: Bierum f 2, s-Graven-deel f 2, Lollum f 2,50, Oldeboorn f 2,50, Oostwold f 2,50, Oude-Pekela f 2, Winterswijk f 2.

Jaarlijkse bijdragen van particulieren: Ds. O. te Wierden f 2,50, K. D. te Willemstad f 5, Ds. A. B. te Zuidchem f 2,50, A. v. N. te Zwijndrecht f 1,50, Jonkv. M. B. te Amsterdam f 1.

Aanbevelend,
Namens Deputaten:

Raamsdonk, 18 Maart. 1901. J. C. C. VOLGT, Penningm.

Voor de Theologische School.

Oldeboorn (6 Dec. c.)	5,05	Hazerswoude	2de c. f 24,65½
Gorinchem	- 25,66	Hillegom	- 9,40
Schoonrewoerd	- 5,50	Katwijk a/Z	- 35,50
Meerkerk	- 6,50	Leiden A	- 26,41
Leerdam A	- 10,80	Leiderdorp	- 12,—
Ede	- 12,26	Noordwijk a/Z	- 5,60
Asperen	- 4,26	Rijnsburg	- 18,—
Feetrum	- 0,50	Sassenheim	- 9,53½
Kollum A	- 4,69	Voorschoten	- 13,28
Burum	- 24,76	Driebergen	- 13,55
Augustinusga	- 4,92	Zeist	- 29,88
Gerkesklooster	- 5,83½	Amerongen	- 2,95½
Twijzel	- 1,10	Utrecht	- 147,47
Kooten	- 0,76	Vleuten-de Meern	- 6,13
Westergeest	- 3,38½	Harmelen	- 5,70
Oostmeester	- 0,93	Benschop	- 4,50
Buitepost	- 17,54	De Bildt	- 2,38
Langerak	- 2,83	Linschoten	- 2,30
Randwijk	- 1,88	Moortfort	- 2,61
Sauwerd (1900)	- 7,07½	Vreeswijk	- 14,03½
Katwijk a/Z (Uitbr.)	- 20,—	Lopik	- 4,35
Boskoop	- 21,31	IJsselstein	- 2,60½

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. L. Bouma te Middelburg, Corr. C. Middelburg, de contr. uit Grijskerke Corr. A de Visser van F. Boon f 1, Jac. Louwerse f 1, An. Louwerse f 2,50, L. Boeselaar f 5, P. de Kam f 3, Abr. Francke f 2, J. Wondergem f 2, A. de Visser f 3, W. de Wolf f 1, Wed. P. Francke f 3, C. Louwerse f 3, A. Francke f 2, J. Jan Marijs f 1, J. Marinissen f 1, J. H. Geschiere f 2, A. J. Geschiere f 1, A. Dingemans Az. f 2, A. Meuwse f 1, J. Huysman f 1, An. Geschiere f 1, J. de Wolf f 2, J. de Kam f 1, W. Wisse Sr. f 2, C. Slabber f 1, P. Boogaard f 2, Jac. Poppe f 1, A. Schout f 0,50, P. Vos f 0,50, gift van W. Francke f 1.

Meliskerke Corr. K. Houterman f 2,50, K. Houterman f 1, P. Polderman f 2, J. Wisse Mz. f 1, A. Boogaard f 0,50, R. Clarisse f 0,25, L. Simonse f 2,50, A. Stroom f 2, J. Dekker f 1, A. Janse f 2, B. Vader f 1, G. Geschiere f 1, L. Geschiere f 1, J. Geschiere f 1, J. Vader f 1, J. Coppoolse f 1, P. de Korte f 1, M. Pieterse f 1, W. Wisse f 1, K. Janse f 2, K. Polderman f 1, A. Lampert f 1.

Middelburg A Corr. E. J. van Dijk f 1, W. Castelein f 0,50, C. Cornelisse Mz. f 2,50, C. Willems f 1, D. Gidionse Jr. f 1, W. Barendse f 2,50, P. Sandere f 1, Meij. Eggink f 1, Joh. Gootte f 1, K. Houterman f 1, A. de Nood Jz. f 1, J. Kabbord f 1, J. de Jonge f 1, Meij. de Wed. Huison f 1, C. v. d. Klein f 1, J. M. v. d. Westijne f 1, C. Hondemerk f 2,50, W. de Rijke f 0,50, L. Schuuman f 1, H. v. Driel f 0,50, D. P. Cammelot f 2, C. Camou f 1, Meij. B. Minderhout f 2,50, M. de Regt f 1, Vroom f 2, Meij. de Wed. J. P. Meijer f 2,50, W. Hubrechtse f 2, Corn. Adriaanse f 0,50, S. de Jongh f 1, Meij. M. Adriaanse f 2,50, Jac. Gidionse f 2, G. H. Vertregt f 2,50, E. Helder f 1, P. J. de Kruijter f 1, F. P. Dhuy f 2, J. Hondius f 2, A. D. Littooij Az. f 1, C. J. Hondius f 2,50, C. S. Schout f 1, Ds. A. Littooij f 3, D. Gidionse Sr. f 2,50, J. 't Hart f 1, J. A. Pouwer f 1, W. A. de Rijke f 2,50, L. Oranje f 2,50, J. A. Vertregt f 2,50, P. C. van Dijk f 1, K. Slimme f 0,75, B. Schoonaard f 1, Wed. L. Hanse f 1.

Middelburg B Corr. A. Baljon J. Louwers f 2, D. Coppoolse f 2, J. de Buck f 1, A. Baljon f 0,75, S. den Hartigh f 0,50, Meij. de Wed. Buijse f 1, W. Tazelaar f 0,50, P. B. Tazelaar f 0,75, Meij. P. Janse f 1, J. Klasse f 0,50, C. de Kruif f 1, Wed. B. Hendrikse f 1, Meij. Both f 1, N. N. f 1, J. de Rijke f 0,50, Boeselaar f 1, Jobe f 1, v. Welten f 0,50, Meij. M. Arense f 0,50, Wed. Kambier f 0,50, A. Kerkhove f 0,50, N. N. f 0,50, Meij. Broekert f 2,50, Ds. Bouma f 2.

Serooskerke Corr. P. Melis Az. Ds. S. de Jager f 1, P. Melis Az. f 2,50, C. Christiaanse f 0,50, J. Vader f 1, Joh. Louwerse f 1, H. Geldof f 2, C. Baaijens f 0,50, J. Goedbloed Wz. f 1, L. Goedbloed f 1, W. Maas f 2,50, A. L. Schuman f 1, Abr. Goedbloed f 1.

De Penningmeester

Zwolle, 16 Maart 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120. DR. H. FRANKEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door W. Elzenga gev. in 't kerkz. te Hallum een munt-bijlet f 10,—
en 21 stuivertjes - 1,05
Door Ds. Postema, gev. in 't kerkz. te Warfum - 1,50
Van B. te O.-Friesland, - 10,—
Doosborgh, B. DE MOEN,
9 Maart 1901. Quacstor.

INGEZONDEN.

TER INLICHTING.

De deputaten voor de Hulpbehoevende kerken in de Provincie Zuid-Holland hebben bij officieel bericht de juistheid erkend van wat in overleg met de Generale deputaten onlangs was medegedeeld.

Zij hebben voor het verstrekken half jaar bijgedragen, naar de som van f 500 per jaar, dus f 250. Dit was f 470 te min.

Ook geven voornoemde deputaten te kennen, dat door hen is bepaald, hoeveel hunne kerken in dit Synodejaar konde bijdragen aan de Generale kas, en dat de Provinciale Synode van Zuid-Holland op hare vergadering van Juni 1900 die som van f 500 op de begroting heeft uitgetrokken.

Zij en Zuid-Holland hebben zich dus niet gehouden aan art. 77.4º der Acta van Middelburg, waarbij niet aan Provinciale deputaten of Prov. Synode, maar aan de deputaten der Generale Synode de bevoegdheid is verleend om jaarlijks aan de Provinciale Synoden mede te deelen, wat, huns inziens, door iedere Provincie naar de draagkracht harer kerken voor die Generale kas behoort te worden bijgedragen.

De deputaten der Provincie Zuid-Holland zeggen verder, geprotesteerd te hebben tegen den omslag der Generale deputaten, daar die in strijd was met hetgeen art. 77.4º, Middelburg, bepaalt over de draagkracht, terwijl zij konden weten, dat juist in diezelfde Acta van Middelburg bij art. 163 de draagkracht der Provincie is aangegeven, naar welke bepaling de Generale deputaten hebben gehandeld, toen zij het aandeel van Zuid-Holland naar de draagkracht harer kerken bepaalden op 18 procent.

De Generale deputaten hebben daarin dus volkomen correct gehandeld, maar de deputaten van Zuid-Holland gingen buiten hun bevoegdheid en beschuldigen ten onrechte de Generale deputaten. Juist de beschuldigers miskenden art. 77.4º en art. 163 der acta van Middelburg.

Wanneer men ziet op het welvarende Zuid-Holland en dat in vergelijking met het Noorden van ons land en bijvoorbeeld met ons Overijsel, moet het wel bevremden van de deputaten van Zuid-Holland te vernemen, dat hunne kerken het hoogste punt in de bijdragen voor Art. 14 D. K. hebben bereikt.

Het is te wenschen, dat dit beweren op even deugdelijken grond zal rusten als de beschuldiging, dat de Generale deputaten Zuid-Holland hebben aangeslagen in strijd met Art. 77.4º der acta van Middelburg.

De Scriba der Deputaten van

Overijsel voor art. 13 D. O.

C. C. SCHOT Cz.

Hardenberg, den 15 Maart 1901.

CLASSICALE EXAMENS.

Op herhaald schrijven van hrs. Candidaten maken wij de Class. Vergaderingen en hare Scriba's er attent op, dat wij, sinds Het Kerkblad niet meer geregeld verschijnt, dikwerf geen Officieel Bericht van den uitslag der Class. Examens ontvangen. In het belang der Kerken en der betrokken personen verzoeken wij daarom, die Berichten ons als vroeger toe te zenden; wij zullen ze even gaarne plaatsen.—

RED.

VERKLARING EN STELLINGEN VAN DE HOOGLEERAREN DER THEOLOGISCHE SCHOOL.

Naar aanleiding van het rondzenden en publiceren van de »Stellingen, ontworpen door de Professoren van de Vrije Universiteit in hunne samenkomsten van 1 en 15 Februari 1901, voor eene eventuele samenvoeging met de Professoren van de Theologische School, in zake den van onderscheidene zijden uitgesproken wensch, om die twee inrichtingen, zoo mogelijk, te vereenigen» — zien de Hoogleraren der Theologische School zich genoodzaakt het navolgende te verklaren:

a. dat de rondzending en met name de publicering dezer stellingen hen ten eerste heeft verrast en bevreemd, vooral omdat de verschillende moties, in de Classen aangenomen, bedoelden het publiek debat door broederlijke samenspreking te vervangen, en nu de zaak ontijdig in het publiek is gebracht;

b. dat zij de voorstelling van den stand der quaestie en de kenschetsing van het bestaande verschil in zijn oorsprong en karakter, zooals die in genoemde stellingen gegeven worden, als onjuist moeten afwijzen;

c. dat zij reeds daarom deze stellingen niet kunnen aanvaarden als uitgangspunt of leidraad bij de eventueel te houden besprekingen;

d. dat zij zich nu eveneens geroepen achten hunne eigen stellingen te ontwerpen en te publiceren.

Zij doen dat noode, omdat toch de zaak der Conferentie door de Curatoren der Theologische School was ter hand genomen en deze in genoemde stellingen geheel worden gepasseerd; maar omdat nu stellingen van de Professoren der Vrije Universiteit zijn verschenen, meenen zij niet te mogen zwijgen.

Deze stellingen luiden als volgt:

I.

Bij de in 1892 tot stand gekomen vereeniging van de Christelijke Gereformeerde kerk en de Nederduitse Gereformeerde kerken is de Theol. School, toenmaals en ook thans nog gevestigd te Kampen, door de gezamenlijke kerken aangenomen als hare eigene inrichting voor de opleiding tot den dienst des Woords.

De derde Voorloopige Synode van de Ned. Geref. kerken te 's-Gravenhage in 1891 nam immers genoegen met het beding, door de Synode te Leeuwarden van de zijde der Christ. Geref. kerk voor de vereeniging gesteld en aldus luidende: »en eindelijk, wat de opleiding tot het leeraarsambt betreft, oordeelt de Synode te moeten handhaven het beginsel, dat de kerk geroepen is, eene eigene inrichting tot opleiding harer leeraren te hebben, ten minste wat de godgeleerde vorming betreft.»

Alleen voegde zij er, ter voorkoming van misverstand, aan toe, dat deze verklaring zeker niet bedoelde: »1° om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen; noch ook 2° om verandering te brengen in de Gereformeerde wijze van kerkelijke examinatie der aanstaande dienaars des Woords; evenmin 3° om iets te laten vallen van den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling, die steeds door de Gereformeerde kerken gesteld is; en ook 4° niet, om tegen te spreken, dat de vereenigde kerken over de regeling dezer zaak later, indien noodig, hebben te oordeelen.» (Acta bl. 82).

Toen eerst de deputaten en later de in 1892 te Amsterdam saamgekomen Synode van de Christ. Geref. kerk tegen deze omschrijving geen bezwaar had, kwam in dat jaar de vereeniging der beide kerkengroepen tot stand, en werd de Theol. School gemeenschappelijk aanvaard als de eigen inrichting der kerken voor de opleiding tot den dienst des Woords.

Alle kerken zijn dus zonder uitzondering gehouden, om, hetzij uit beginsel en overtuiging, hetzij krachtens de bij de vereeniging getroffen overeenkomst, de Theol. School te handhaven en te bevestigen. Alleen in geval de gezamenlijke kerken te eenigen tijde zoogoed als eenparig besluten, om ze op te heffen en de zorg voor de opleiding aan anderen over te laten, zouden zij zich van deze verplichting ontslagen kunnen achten. In theorie is hier ook geen verschil over, al laat de praktijk dikwerf te wenschen over.

II.

Maar alzoo staat het niet met de Vrije Universiteit. Nooit is deze stichting of zelfs een zeker verband met haar tot conditie van de vereeniging der kerken gemaakt. Dit was trouwens ook niet mogelijk. De Christ. Geref. kerk had eene Theol. School en bracht die bij het onderhandelen over de vereeniging mede; zij kon dus volkomen terecht de voorwaarde stellen, dat zij niet vereenigen wilde, tenzij de vereenigde kerken de School overnamen.

Maar de Ned. Geref. kerken hadden geen School ter opleiding en konden dus bij de vereeniging niets meebrengen. Zelfs stonden zij officieel en formeel volkomen vrij en zelfstandig tegenover de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag en de door haar gestichte Vrije Universiteit te Amsterdam. Want een zeker verband tusschen

de Ned. Geref. kerken en deze Vrije Universiteit kwam eerst op de Synode te 's-Gravenhage in 1891, enkele dagen voordat in beginsel tot de vereeniging der kerken besloten werd, tot stand. Van de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs en van haar School viel dus bij de onderhandelingen over de vereeniging der kerken nooit met één enkel woord sprake.

Alleen werd van de zijde der Ned. Geref. kerken tot voorwaarde gesteld, dat het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie niet vernietigd zou worden. Maar hiertegen had de Christ. Geref. kerk niet het minste bezwaar. Zij had dat beginsel ten allen tijde gehuldigd en ook in de praktijk meermalen toegepast.

Maar dit beginsel van vrije studie is iets gansch anders dan het erkennen van de Vrije Universiteit als opleidingsschool voor de dienaars des Woords in de Gereformeerde kerken. Al werd morgen aan den dag het bestaande verband met de Vrije Universiteit verbroken, dan zou daarmede toch in geen enkel opzicht het beginsel van vrije studie verloochend of gekrenkt zijn. Zelfs laat het zich in het afgetrokken denken, dat het beginsel van vrije studie door de kerken tegenover de Vrije Universiteit moest gehandhaafd worden, indien bijv. deze eens ging beweren, dat hare Theol. Faculteit de eenige, ware en goede opleidingsschool voor de dienaars des Woords in de Gereformeerde kerken was.

Wel troffen de Ned. Geref. kerken in het jaar 1891 eenig verband met de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs. En bij de vereeniging der kerken in 1892 werd bepaald, dat het contract met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, in zake het kerkelijk verband van de Theol. Faculteit, voorloopig van kracht zou blijven. (Hand. van de Syn. der Christ. Geref. kerk te Amsterdam 1892 bl. 103.)

Maar dit contract, dat eerst in 1891, dus vijf jaren na het optreden der doleerende kerken, tot stand kwam, bevat in art. 20 de bepaling: »deze overeenkomst (n.l. tusschen de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Ned. Geref. kerken) wordt aangegaan tot wederopzeggens toe, waartoe elk der partijen zich ten allen tijde het recht voorbehoudt» (Acta Syn. 's Grav. 1891 bl. 20).

Deze opzegbaarheid van het aangegaan contract ligt trouwens ook in den aard der zaak. De Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Geref. kerken zijn twee partijen, die niet anders dan bij zeker contract zich over en weer tot iets verbinden kunnen. En zulk een contract moet ten allen tijde van beide kanten opzegbaar en verbreekbaar zijn; anders zouden de kerken van de Vereeniging of de Vereeniging van de kerken op slaafsche wijze afhankelijk worden.

Wederom staat het hier gansch anders bij de Theol. School. Deze is geen partij naast of tegenover de kerken, met wie een contract ware aan te gaan. Want de School is het eigendom der kerken; deze hebben over haar alle zeggenschap.

III.

Zoo was de toestand in zake de opleiding, bij de vereeniging der kerken in 1892; en zoo is hij onveranderd dezelfde gebleven, tot op den huidigen dag toe. Wel zijn er gewichtige bezwaren aan de gedeelde opleiding verbonden; bezwaren, die wij van harte deelen, die wij meermalen zelf hebben uitgesproken en daarom hier niet nader behoeven aan te wijzen. Maar alle pogingen, tot wegneming van die bezwaren en tot vereeniging der beide opleidingsscholen, ook onzerzijds, aangewend, hebben schipbreuk geleden. Zij hebben geen ander resultaat gehad, dan dat de gedeeldheid bestendigd is. De Theol. School is op de jongste Synode te Groningen als de eigen inrichting der kerken voor de opleiding tot den dienst des Woords gehandhaafd en bevestigd. En met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag bestaat er niets anders en niets meer dan een contract, dat wederzijds tot wederopzeggens toe is aangegaan.

En de Theol. School heeft in dien tijd voorname bekeerlingen gewonnen. Na de Synode te Dordrecht 1893 werd in de *Heraut* van 5 Nov. van dat jaar verklaard, »dat de opinie gevestigd is, dat de kerken haar eigen inrichting hebben en behouden moeten.» »Na het besluit van de Dordtsche Synode mag alle twijfel over de eigen inrichting als opgeheven worden beschouwd. Immers, de zaak staat thans zoo, dat, gesteld eens het ondenkbare, dat n.l. de Curatoren en Doenten van Kampen samen het voorstel deden, om onze Theologische School op te ruimen, de *Heraut* hier met alle kracht tegen in zou gaan en zou roepen: neen de Theol. School moet blijven.» »Na Amsterdam en Dordt is het onder ons, voor alle kerken een uitgemakte zaak, dat we onze Theol. School als eigen inrichting onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde kerken behouden moeten en behouden zullen, en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.»

Met deze woorden betuigen wij onze hartelijke en volkomene instemming. Wij hebben geen andere overtuiging, dan die in deze klare, duidelijk zinsneden door Dr. Kuyper uitgesproken is. Wij staan in geen anderen zin en op geen andere wijze in den »Seminaristischen» hoek, dan waarin Dr. Kuyper zich hier zelf in geplaatst heeft. De tegenstelling van »Semi-

naristisch» en »Universitair» heeft daarom met den strijd, waarin wij thans gewikkeld zijn, niets te maken.

Zelfs gaat onze overeenstemming met Dr. Kuyper nog verder. De overtuiging, dat de kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien zij dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan, deze overtuiging rust bij Dr. Kuyper en bij ons op dezelfde overweging.

Immers, hij verklaart uitdrukkelijk: »De kerken mogen ook naar onze overtuiging de opleiding tot den dienst des Woords niet uitsluitend in handen laten van de wetenschap. Kon dat, het zou het meest gewenscht zijn, maar het kan niet. De aan zichzelf overgelaten wetenschap is daartoe niet genoeg betrouwbaar. Er werken in de wetenschap en ook in de wetenschap der Theologie te verleidelijke factoren, die zoo licht tot kwade resultaten leiden. Daaraan nu mogen de kerken niet gewaagd worden.»

In deze overweging en hierin alleen wortelt voor de kerken de noodzakelijkheid, om een eigen inrichting in stand te houden, en dan natuurlijk een eigen inrichting in dien zin, dat zij architectonisch volkomen zelfstandig zij en stoele op eigen wortel.» (*Heraut* 5 Nov. 1893, ook weer opgenomen in *Bazuin* 15 Maart 1901).

Even weinig als Dr. Kuyper met deze woorden zijn Universitair beginsel verloochent, zijn wij, dezelfde overtuiging koesterende, aangaande eene eigen opleidingsschool, tegen eene Universiteit gekant.

IV.

Deze overtuiging, dat de kerk de zorg voor de opleiding niet aan anderen mag overlaten, wordt bij ons versterkt door den toestand, waarin de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs zich bevindt. Want die waarborgen, welke de Geref. kerken in den tegenwoordigen tijd bij de opleiding eischen moeten, worden door die Vereeniging niet gegeven en kunnen ook door haar niet gegeven worden, tenzij zij geheel van standpunt verandere.

Immers, de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag en de van haar uitgaande Vrije Universiteit is als zoodanig in kerkelijken zin volkomen neutraal. Zij staat buiten het terrein der kerk en kiest als zoodanig voor geen enkele kerk partij.

Zoo is de Vrije Universiteit in het jaar 1880 opgericht als eene stichting, die zelfstandig moest zijn, niet alleen met betrekking tot den staat maar ook met betrekking tot de kerk. (*Heraut* 31 Oct. 1880).

Wel werden door enkele broeders uit de Christ. Gereform. kerk tegen dit kerkelijk-neutrale standpunt zeer gewichtige bedenkingen ingebracht. Zij zeiden o. a., dat eene Geref. Theologie niet gekweekt kan worden zonder eene Geref. kerk, dat eene kerk alleen de zuiverheid der leer kan waarborgen, en dat ook voor de studenten in de Theologie, die aan het einde van hun studie gekomen zijn, eene kerk noodzakelijk is. Maar deze ernstige bedenkingen werden zelfs geen bespreking laat staan eene wederlegging waardig gekeurd. De Vrije Universiteit werd opgericht buiten en zonder verband met eenige kerk.

V.

Practisch trad echter de gegrondheid der bezwaren, van Christ. Geref. zijde ingebracht, zeer spoedig aan het licht. Nadat in 1880 de Vrije Universiteit was opgericht, en de Synode der Ned. Herv. kerk hare deuren voor de Theol. candidaten der Vrije Universiteit gesloten had, traden in 1886 de Ned. Geref. kerken op, die uit de doleantie voortkwamen. In vroeger tijd ging men altijd zoo te werk, dat men door de kerk kwam tot de school. Maar thans bewandelde men omgekeerd den weg van de school naar de kerk.

Toch bleef de Vrije Universiteit ook na de doleantie het standpunt innemen van kerkelijke neutraliteit. Ofschoon er langzamerhand van den kant der Ned. Geref. kerken op aandrongen werd, dat er eenig verband zou komen tusschen haar en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, nam deze een teruggetrokken houding aan.

Op den zeventen Universiteitsdag te Middelburg 1887 werd wel toegegeven, dat voor de Theol. Faculteit een band met de kerk onmisbaar is. Maar er werd tevens beweerd, dat eene Theol. Faculteit bestaan kan, afgedacht van de vraag, of er ooit predikanten uit komen zullen, ja zelfs of er studenten zullen zijn. (*Heraut* 496.)

En wat de vraag betreft, of de Theol. Faculteit niet in verband moest treden met de doleerende kerken, werd opgemerkt, dat de kerk met welke de Theol. Faculteit een band zoekt, nog geen orgaan bezat, waarmede zij handelen kon. Want de Theol. Faculteit aan de Vrije Universiteit zocht een band, niet met een deel van de Geref. kerken (bijv. de Christ. Geref. of de Ned. Geref. of de Geref. in het Herv. kerkgenootschap), maar met al die kerken saam, dat is met de Synode van de Gereformeerde kerken. Eerst als deze er was, zou het oogenblik gekomen zijn, om aansluiting voor de Theol. Faculteit te zoeken.

En toen Dr. Lion Cachet de pertinente vraag stelde, of de Theol. Faculteit zich nu tot de ontkomene kerken zou wenden of niet, toen werd even pertinent geantwoord: Neen; maar dit verhindert de kerken niet, om deze zaak op het aanstaande convent van hare zijde ter sprake te brengen (*Heraut* 496.)

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs wilde dus niet tot de kerken gaan. Maar als deze wilden komen tot haar, zou zij overwegen, wat haar te doen stond!

De Universiteit als stichting koos na 1886 noch voor de synodalen noch voor de doleerende partij (*Heraut* 507.) Zij bleef officieel, die zij was, en volhardde tegenover alle kerken in hare neutrale houding.

VI.

Maar de doleerende kerken begrepen, dat zij, van de Theol. Faculteit hare candidaten tot den dienst des Woords ontvangende, met deze toch wel in eenig verband moesten treden. Op de Synode te 's-Gravenhage in 1891 werd eene overeenkomst aangegaan, die door deputaten met Directeuren der Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs ontworpen was.

De kerken verkregen bij deze overeenkomst eenig recht van toezicht en advies, maar zoo, dat de Vereeniging, na dat advies bij benoeming, schorsing en ontslag der Hoogleraren in de Theologie te hebben aangehoord, volkomen vrij bleef, om te doen zooals zij wilde. Als de Vereeniging aan raad of besluit van deputaten of Synode zich niet storen wil, kunnen de kerken, met dit contract in de hand, er niets aan doen. Als het er op aankomt, hebben de kerken niets te zeggen. De Vereeniging voor Hooger Onderwijs is ook na de doleantie en na het contract met de Geref. kerken volkomen zelfstandig tegenover de kerken blijven staan. Hare statuten, hare reglementen zijn op dit punt onveranderd.

En alzoo is de toestand nog tot op den huidigen dag.

Van kerkelijk lidmaatschap is noch bij de leden der Vereeniging, noch bij de Directeuren, noch bij Curatoren, noch bij Hoogleraren sprake.

De leden der Vereeniging behoeven zelfs niet persoonlijk voor zichzelf de Gereformeerde beginselen te belijden, indien zij deze maar aanvaarden als grondslag voor de Vereeniging en voorts 25 gulden betalen.

Directeuren en Curatoren moeten wel zelf met de Geref. beginselen instemming betuigen en ze als grondslag voor de Vereeniging en hare scholen handhaven, maar zij behoeven noch de Geref. belijdenisschriften te ondertekenen, noch lid van eene Geref. kerk te zijn. Zij kunnen, in het afgetrokken, allen leden van de Ned. Herv. kerk zijn.

En al moeten de Hoogleraren de Geref. beginselen belijden en ze bij hun onderwijs, voorzoover dit erbij betrokken is, ten grondslag leggen, toch zijn zij allen van het lidmaatschap der Geref. kerken en van de ondertekening der Geref. belijdenisschriften vrij. Wederom, in het afgetrokken, zouden alle Hoogleraren, zelfs die in de Theologie, leden van andere kerken dan de Gereformeerde kunnen zijn.

En ten laatste, wat de studenten betreft — voor hen is geen enkele eisch gesteld, noch van kerkelijken of confessionneelen, noch zelfs van godsdienstigen en zedelijken aard. »Als kweekeling kan ieder tot haar (de Vrije Universiteit) komen, al ware hij Mohammedaan of Jood.» (*Heraut* 512).

VII.

De bezwaren, om de zorg voor de opleiding tot den dienst des Woords aan de kerken te ontnemen en aan eene Vereeniging over te dragen, nemen nog daardoor toe, dat Art. 2 van de Statuten van de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs het standpunt van die Vereeniging en van hare School zoo vaag en onduidelijk omschrijft.

Dat artikel houdt in, dat de Vereeniging voor alle onderwijs, dat in hare scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend staat op den grondslag der Gereformeerde beginselen, en mitsdien als grondslag voor het onderwijs in de Godgeleerdheid erkent de drie Formulieren van Eenigheid.

Voor een ieder is het uit dit artikel duidelijk, dat er onderscheid wordt gemaakt tusschen de Gereformeerde beginselen en de Gereformeerde belijdenisschriften. Wel wordt er een zeker verband tusschen beide gelegd; maar van welken aard dat verband is, wordt met geen woord gezegd. Het onderwijs in het algemeen staat op den grondslag der Gereformeerde beginselen, maar niemand kan zeggen, welke deze zijn.

En wat het Theologisch onderwijs betreft — dit wordt wel gesteld op den grondslag der Geref. belijdenisschriften. Maar dit geschiedt, nadat vooraf gezegd is, dat alle onderwijs staat op den grondslag der Geref. beginselen. De Geref. belijdenisschriften zijn voor het Theologisch onderwijs dus verbindend, omdat en in zoover in die belijdenisschriften Gereformeerde beginselen vervat, omschreven, geformuleerd, begrepen zijn. Hoe men zich hierbij uitdrukken moet, hoe men m. a. w. de verhouding van de Geref. belijdenisschriften tot de Geref. beginselen verstaan moet, is door niemand te zeggen. Maar dit is zeker, dat Art. 2 — om niet sterker te spreken — de opvatting toelaat, dat de Gereformeerde beginselen de toetssteen zijn van de Gereformeerde belijdenisschriften.

Op den grondslag van Art. 2 der Statuten is het mogelijk, om in den naam van de Geref. beginselen de Gereformeerde belijdenisschriften te bestrijden.

Deze uitlegging van Art. 2 is niet met opzet gezocht, maar dringt zich onwillekeurig op aan iemand, die geroepen wordt, over de formulering opzettelijk na te denken. En ze wordt bovendien gesteund door de wijze, waar-

op het standpunt der Vereeniging herhaalde malen publiek uiteengezet wordt. Natuurlijk raakt deze gansche quaestie niet de personen der Hoogleraren, die allen met de Geref. belijdenisschriften instemming betuigen. Maar het geldt hier het standpunt der Vereeniging als zodanig.

En dan blijkt het de bedoeling der Vereeniging wel te zijn, om het onderwijs in hare scholen te binden aan de Gereformeerde beginselen, of gelijk het telkens elders omschreven wordt, aan het Calvinisme, aan de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing, aan de godsdienstige strooming, die hier te lande sinds de Reformatie zich eene nationale bedding groef, dat is, indien men wil, aan den geest en de hoofdzaak, maar niet aan de letter der belijdenis. De Vereeniging vraagt dus op haar standpunt terecht wel onderteekening van Art. 2 der Statuten, maar maakt nergens van onderteekening der belijdenisschriften gewag. Natuurlijk kan zij dit heden of morgen wel gaan doen; maar zij verlaat dan het standpunt, dat zij van hare oprichting af heeft ingenomen. Confessioneel en wetenschappelijk zijn op dat standpunt met elkander in strijd.

VIII.

Daar komt nog bij, dat de toekomst der Vrije Universiteit hoogst onzeker is. Wij bedoelen niet, of zij wel staande zal blijven. Want van harte hopen wij, dat zij in bloei hoe langer hoe meer zal toenemen. Maar niemand kan bepalen, op grond van de Statuten, in welke richting zij zich verder ontwikkelen zal. En wederom denken wij hier in de eerste plaats niet aan mogelijke afdwaling in de leer, maar wel aan eene mogelijke inkorting van de vrijheid ten opzichte van den staat.

Met de lagere Christelijke school hebben wij binnen een tijdruimte van ongeveer 25 jaren de ervaring opgedaan, dat zij hoe langer hoe meer gaat leunen en steunen op de overheid. Subsidie werd eerst principieel door heel onze partij verworpen. Thans wordt zij gretig door bijna allen aanvaard. De godsdienstige en zedelijke strijd voor de Christelijke school is veranderd in eene politieke worsteling, om gelijk recht te hebben met het openbaar onderwijs en evenveel geld te ontvangen uit de staatskas. Wij beoordeelen dit thans niet, maar constateeren het feit.

Dien kant gaat het ook uit met het gymnasium onderwijs. Ofschoon subsidie hier volstrekt niet noodzakelijk is en de kosten ervan de draagkracht niet te boven gaan, is toch in het program van actie der Antiev. partij ook opgenomen: Rijksuitkeering aan de Vrije Gymnasia op den voet van die aan de Gemeente Gymnasia.

Dien kant gaat het zeker ook uit met de Vrije Universiteit. Eene Universiteit toch is peperduur. Zij gaat, wanneer zij eene enigszins volledige Universiteit is, de draagkracht van ons Gereformeerd volk ver te boven. Op den duur kan zij, althans naar veler oordeel, zonder staatsubsidie niet bestaan. En wanneer het eenmaal zoo ver kwam, dat de Vrije Universiteit subsidie aanvraagt en verkrijgt, zouden de kerken, geen andere school ter opleiding hebbende, ongemerkt afhankelijk worden van den staat. Ook om de volkomene vrijheid der ker-

ken op den duur tegenover den staat te handhaven, achten wij dringend noodig, dat zij met de zorg voor de opleiding zich blijven belasten. De kerken mogen zich niet in dienst laten nemen van de politiek.

IX.

Om al deze redenen zijn wij, afgezien van de beginsel-quaestie, eenparig van overtuiging, dat de Gereformeerde kerken in dezen tijd en onder de huidige omstandigheden hare eigene opleidings-school niet mogen prijsgeven. Zij hebben geen waarborgen, dat de opleiding, bij ontstentenis dier school, zal blijven geschieden in haar geest en naar haar wensch, en zij kunnen die waarborgen ook niet van de Vereeniging voor Ger. Hooger Onderwijs verkrijgen, tenzij deze geheel van standpunt verandere, en de Theol. Faculteit in die verhouding tot de Geref. kerken ga staan, waarin thans de Theol. School te Kampen tot haar is gesteld.

Toen het voorstel-Bavinck aan de orde was, meenden wij, dat de Vereeniging, na alles overwogen te hebben, daartoe niet ongenegen zou zijn. Dan was de gedeeldheid der opleiding verdwenen en had de Vrije Universiteit de liefde gewonnen van aller hart.

En wij zijn nog van meening, dat deze verandering van standpunt voor de Vereeniging van Geref. Hooger Onderwijs louter voordeel zou hebben aangebracht en met geen enkel van de gewichtige belangen, die zij behartigt en die wij met haar wenschen te behartigen, in strijd ware geweest.

Wij oordeelen thans nog, evenals in vroegere jaren, dat de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs, opgericht door Hervormde broeders vóór de doeleantie, na de veranderde kerkelijke verhoudingen haar standpunt, althans ten aanzien van de Theol. Faculteit, had moeten wijzigen.

Wij zijn nooit van meening geweest en zijn het nog niet, dat confessioneel en wetenschappelijk met elkander strijden, omdat de confessie voor ons bewustzijn in alle deelen op Gods Woord is gegrond.

Wij zagen nooit in en zien het nog niet, dat eene particuliere vereeniging, die eene Geref. Universiteit wil stichten, haar roeping verzaakt, wanneer zij met de Geref. kerken een contract sluit, waarbij zij het recht van benoeming, schorsing, ontslag en salariering der Hoogleraren in de Godgeleerdheid aan die kerken overlaat. Zij, die de Universiteit stichtten, waren zelve bijna allen oorspronkelijk van meening, dat na den staat de kerk allereerst geroepen was, om eene Theol. Faculteit, ja zelfs eene gansche Universiteit in het leven te roepen.

Tegen het bezwaar, dat dit in strijd zou zijn met de vrijheid en de souvereiniteit der wetenschap, stellen wij de opmerking, dat het dan evenzeer met diezelfde vrijheid en souvereiniteit der wetenschap in strijd is, om aan de kerken medezeggenschap toe te staan, wanneer deze iets meer dan een vorm zal zijn; om het recht der benoeming van de Hoogleraren enz. af te staan aan de Directeuren eener particuliere Vereeniging; om salaris te ontvangen uit de handen van hen, die met de beurs de beschikking hebben over het zijn of niet-zijn der stichting; om het

onderwijs der School te binden aan de confessie of ook zelfs aan de Gereformeerde beginselen.

X.

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de School, die van haar uitgaat, achte blijkbaar het voorstel-Bavinck onaanvaardbaar. Misschien heeft zij, op het standpunt, dat zij van haar oorsprong af innam, daar wel aan gedaan. Wij beoordeelen dit niet en laten die Vereeniging volkomen vrij. Want als de Theol. Faculteit niet in die verhouding tot de Geref. kerken wil gaan staan, waarin thans de Theol. School tot haar staat, achten wij het in den tegenwoordigen tijd dringend noodzakelijk, dat de kerken hare eigene School handhaven tot opleiding van de aanstaande dienaren des Woords.

Het voorstel was eene welgemeende concessie. Nu deze afgewezen is, hernemen wij onze positie en zeggen met Dr. Kuyper in 1893: »Na Amsterdam en Dordt (en Middelburg en Groningen) is het onder ons, voor alle kerken, een uitgemaakte zaak, dat we onze Theol. School als »eigen inrichting» onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde kerken behouden moeten en behouden zullen, en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformeerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.» Maar dan is het ook noodig, dat deze inrichting der kerken tot opleiding voor den dienst des Woords volledig zij en de gansche opleiding verschaffe. Want indien de kerken om allerlei redenen zelve voor de opleiding moeten zorgen dan moet haar inrichting — om nogmaals met Dr. Kuyper te spreken — *natuurlijk een eigen inrichting zijn in dien zin, dat zij architectonisch volkomen zelfstandig zij en stele op eigen voet.* Anders toch leunt ze tegen buurman en valt, als het huis van buurman valt, ongemerkt mee.

Nu de Vereeniging voor Hooger Onderwijs niet geeft en (naar hare, niet naar onze overtuiging) niet geven mag of kan die waarborgen, welke de Geref. kerken thans voor de opleiding harer dienaren en voor de beoefening der Godgeleerde wetenschap eischen moeten, nu ligt op de kerken de dure roeping, om de Theol. School te handhaven en te bevestigen. Zij mogen het daarom ook niet dulden, dat die School tot een practisch Seminarie of tot een ahangsel van de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit worde afgetakeld. Nu de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs haar oorspronkelijk standpunt handhaaft, blijve de Theol. School ongeschonden in stand, of doe men open en rond het voorstel, om haar van het terrein der kerken te doen verdwijnen.

Dan kunnen de kerken daarover oordeelen en beslissen.

XI.

Met de handhaving der Theol. School is echter volstrekt niet uitgesloten, dat er tusschen haar en de Vrije Universiteit en zoo ook tusschen de kerken onderling in het vraagstuk der opleiding een geest van vrede en wederzijdsche welwillendheid besta. Daartoe is eigenlijk alleen noodig, dat over en weer in de kerken en in de Scholen het *bestaansrecht* van beide inrich-

tingen zonder voorbehoud, oprecht en eerlijk worde erkend, en alle onedele concurrentie worde vermeden.

Aan de Vrije Universiteit daarom het onverkorte recht, om op te komen voor de beoefening der wetenschap in Christelijken, in Gereformeerden g'est!

Maar ook aan de Theol. School de vrijheid, onverzwakt en onverkort, om de rechten der kerken te verdedigen en voor deze pal te staan, ook op het terrein van de wetenschap der Godgeleerdheid. De Theol. School verdedigt ten deele andere, maar zeker niet minder gewichtige belangen dan de Vrije Universiteit.

Voor die belangen is het, dat wij het woord vroeger en nu hebben opgenomen. Geen eigenbelang drijft ons. Geen voorliefde voor de inrichting, aan welke wij verbonden zijn. Velen zeggen, dat wij, voor de School optredende, onze eigen belangen meer schaden dan bevoorstellen. Maar dat alles is de beweegreden van ons spreken en handelen niet. Nu de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs aan de kerken de waarborgen weigert te geven, welke deze in de hedendaagsche toestanden bij de opleiding tot den dienst des Woords en bij de beoefening der Godgeleerde wetenschap eischen moeten, nu is het onze gemeenschappelijke overtuiging, dat de Geref. kerken geroepen zijn hare Theol. School te handhaven en te bevestigen.

De kerken mogen oordeelen, of zij zich van deze roeping kwijten willen. Ook hiervoor zijn wij dankbaar, dat de beslissing in zoo gewichtige en heilige zaak niet bij ons maar bij de kerken zelve rust.

Maar dat mag ons geen oogenblik doen aarzelen in het uitspreken onzer overtuiging, dat nadat het niet-kerkelijk en niet-confessioneel standpunt der Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs aan het licht is getreden, de kerken de zorg voor de opleiding tot den dienst des Woords zelve moeten blijven behartigen.

De Gereformeerde kerken zouden niet verantwoord zijn, als zij die zorg aan eene particuliere Vereeniging overlieten, wier grondslag en organisatie onbetrouwbaar is.

En wij zouden ons niet verantwoord achten, indien wij niet bijtijds de kerken in staat stelden, om zelve uit eigen oog en door geen schijn zich te laten misleiden. Wij hebben geloofd, daarom hebben wij gesproken.

En wat wij spreken, is voor het recht en de vrijheid der kerken.

Alles samenvattende, komen wij tot de slotsom dat eenheid van opleiding, in den weg van samenwerking tusschen de Geref. kerken en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, alleen te verkrijgen is, wanneer de Theol. Faculteit aan de Vrije Universiteit in dezelfde verhouding tot de Geref. kerken komt te staan, als thans de Theol. School.

De Gereformeerde kerken mogen met niet minder tevreden zijn, dan dat bij haar beruste de benoeming, salariering, schorsing en ontslag van de Hoogleraren in de Godgeleerdheid.

M. NOORDTJIZ.
D. K. WIELENGA.
L. LINDEBOOM.
H. BAVINCK.
P. BIESTERVELD.

Kampen,
19 Maart 1901.

»DE OFFERANDE DES LOFS.»

AMSTERDAM.

Bij den Boekhandelaar Fred. H. Verschoor te 's-Gravenhage verscheen dezer dagen een geschrift van Prof. Dr. H. Bavinck, dat we zoo vrij zijn bij de lezers der *Bazuin* in te leiden en aan te bevelen.

De volledige titel is: *De Offerande des Lofs. Overdenkingen vóór en na de toelating tot het heilige Avondmaal.*

De titel is blijkbaar ontleend aan het woord uit den brief aan de Hebreërs Cap. 13 : 15: *Laat ons dan door hem altijd Gode offeren eene offerande des lofs, dat is, de vrucht der lippen die zijnen naam belijden.*

In een elftal overdenkingen wordt deze gedachte door den schrijver ontwikkeld.

Uitgaande van het verbond der genade, en al de weldaden die het bevat en schenkt, zooals het onwankelbaar vast ligt in Gods eeuwige ontfermingen, als grondslag der belijdenis, wordt dadelijk de opvoeding tot de belijdenis besproken, vervolgens het wezen en de inhoud der belijdenis uiteengezet, en daarna de verscheidenheid en de algemeenheid der belijdenis in het licht gesteld.

De volgende overdenkingen zijn gewijd aan den plicht der belijdenis, den tegenstand dien zij allerwegen ontmoet, aan de kracht die zij, uit haar eigen aard en natuur, oefent, het loon dat haar wacht, en den triump die haar verzekerd is.

Het is geen geleerd geschrift, maar geschrift van een geleerde, die den rijkdom zijner Theologische wetenschap, de heerlijke genade-gaven, die hem geschonken zijn, als een rijpe vrucht, der gemeente in den schoot legt.

Het is geen dogmatisch geschrift, maar al de dogmata, die in Gods Woord verborgen liggen, voor zoover die rechtstreeks op des menschen verlossing en het leven tot Gods eer betrekking hebben, maken het beenderenstelsel van deze overdenkingen uit. En het zijn geen dore beenderen van een opgezet skelet, neen, — het zijn beenderen van een levend organisme, vol ver en merg.

Het is ook geen moraliserend geschrift. Maar de reinste moraal, de zuiverste

levensleer wordt hier, naar Gods Woord, gepredikt; het leven, zooals al Gods kinderen voelen, dat het zijn moet dat zij liefhebben, waarnaar zij jagen, dat zij, zij het ook in kleine begin-selen, beginnen te leven.

Allerminst is het een polemisch of twistgeschrift. Als *Maccovius* en *Votius* nog leefden, zouden, naar het ons voorkomt, geen van beiden steekhoudende bedenkingen er tegen kunnen inbrengen. Het is geboren uit hetzelfde hoofd en hart dat, voor eenige jaren, dat schoone en alom gewaardeerde stuk voortbracht over *De Katholiceit van Christendom en Kerk*. Wij twifelen er dan ook niet aan, of deze overdenkingen zullen zoowel te Amsterdam als te Kampen instemming en waardeering vinden.

Zeer dringen we dus aan op algemeene verspreiding van deze overdenkingen. Vooral in dit gedeelte des jaars, den z.g. aannemingstijd, komt het telkens aan het licht, hoeveel misverstand, begripsverwarring, ja dwaling, in de kerken aanwezig is, ten aanzien van de belijdenis, het belijdenis-doen en van hetgeen daarmede in verband staat. En waarlijk niet alleen bij de leden der gemeente. Onder Gods zegen kan dit geschrift van Prof. Bavinck veel bijdragen om de gezonde leer, die naar de godzaligheid is, beter te doen verstaan, ernstiger te zoeken en vuriger lief te hebben. Laten nu de welgestelden deze overdenkingen verspreiden op ruime schaal; zorgen, dat zij in elke woning, waar jonge belijders zijn, gevonden worden, en ook in geen pastorie ontbreken. Ze zijn op zulk stevig papier en met zulk een kloek letter gedrukt, dat ook daaruit hare bestemming duidelijk blijkt.

We hebben, in de *Bazuin*, wel eens boeken en geschriften aangekondigd, waarvan we, met een vrij geweten, niet zouden hebben durven verklaren, dat we ze, van 't begin tot het einde, aandachtig gelezen hadden. Van de *Offerande des Lofs* kunnen we dit echter wel verklaren. We hebben gelezen met klimmende belangstelling, met klimmend genot, met geheele instemming, met bewondering telkens, vanwege den rijkdom der gedachten, de helderheid van

betoog en voorstelling, den reinen, echten eenvoud en het zoetvloeiende van den stijl, met dankbaarheid aan God en aan den schrijver voor deze kostelijke gave.

De *Offerande des Lofs* maakte op ons den indruk van een lentebloem, te midden van de scherpe, koude, felle voorjaarswinden; een Elin in de woestijn der dagelijksche zorgen, ontberingen, twistingen en murmureeringen.

Geve God de Heere, dat zij de voorbode zij van een schoonen, verwikkelden, ijkelijk vruchtvooibredenden zomer.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Waren wij verleden week door lichte ongesteldheid verhinderd om ons gewoon overzicht te geven, thans zullen wij ons duchtig moeten beperken, omdat de Bazuin-ruimte voor andere spoedeisende stukken wordt geeischt.

In Zuid-Afrika wordt de ontzettende strijd voortgezet, al blijven sommigen in Londen nog vol hoop op de zoogenaamde vredes-onderehandelingen. Dat deze van de in 't veld staande Burgers zouden uitgegaan zijn, kunnen wij gerust als iets van Engelsche vinding op zij zetten. Neen, van zekeren Engelschen kring uit heeft men met oogluiking van de Regering te Londen, door middel van halve Burgers te Pretoria, die tot de vredescommissies behooren — Botha en anderen tot onderhandelingen zoeken over te halen. En dezen, nooit moedwillig de ooren stoppend voor vredesvoorstellen, hebben nu door Botha gehoord wat men als voorwaarde stelde — doch ze eenparig en fier verwerpen! Van wapenstilstand was geen sprake.

Trouwens, waren het weer en andere omstandigheden French in 't Oosten van Transvaal verder gunstig geweest, wij zouden wel van zijn verdere roottochten hebben gehoord. Thans zit hij in moeilijken toestand, op de grenzen van Utrecht, Vrijheid en Retief. De Burgers gaan dan ook opnieuw voort den spoor naar Lorenzo Marques aan te vallen, nu ook weer dien naar Durban, bij Vlakte en Standerton, waar zij ook vroeger waren. Alleen — het land is verwoest. In 't Westen kunnen de Engelschen ook niets doen. En terwijl de Wet voor een oogenblik in 't Noorden van den *Vrijstaat*, zijn Commando heeft ontbonden — om met Botha c. s. voeling te verkrijgen? — gaan overigens ook daar de aanvallen der Burgers voort, en zoeken de Engelschen tevergeefs Fourie in

den Zuid-Oosthoek te omsingelen. Ook in de *Kolonie* zetten Scheepers en Kruitinger hunne krijgsveldtochten niet zonder succes voort, terwijl de pest in en rond Kaapstad blijft woeden. Naar onze meening beginnen zekere Engelsche kringen veel meer behoefte aan vrede te gevoelen dan de strijdende Burgers.

In China loopen de zaken zoo, dat er zekere spanning bestaat tusschen de Mogendheden over Rusland's doen in zake Mantsjoerie en bijname tusschen Engeland en Rusland in zake een klein stukje grond bij den spoor te Tientsin. Maar thans wordt ericht dat van Waldersee tusschen beide is gekomen om aan de vijandige houding tusschen de Engelsche en Russische troepen te Tientsin een einde te maken; met het gevolg dat de Engelschen hun troepen terug trokken van het te Tientsin betwiste terrein, aan de achterzijde van den spoorweg, hetwelk tot oneenigheden aanleiding dreigde te geven.

Voor zoover de autoriteiten te Londen den toestand kunnen beoordeelen, wordt het incident als geëindigd beschouwd. Doch ook Japan is ontevreden Doch genoeg voor ditmaal.

NOORDTJIZ.

»SCHENDING VAN GOEDE TROUW.»

Het wordt er niet beter op. »De Heraut» begint met grof geschiet te vuren.

In het Nr. van 3 Maart j.l. toch wordt met nadruk beweerd, dat schrijver dezes zich schuldig heeft gemaakt aan »schending van goede trouw». Ja, de bekende »raad» door hem gegeven, wordt »kortweg schending van goede trouw» genoemd.

Zeker geen geringe zonde. Te erger, omdat hij zelfs de kerken heeft opgewekt of geraden om zich daaraan schuldig te maken.

Eerlijk kan ik verklaren, dat ik mij daarvan in geenerlei opzicht bewust ben. Zelfs gevoel ik mij gedrongen er bij te voegen, dat ik dien raad terstond zal herroepen, indien »de Heraut» mij bewijst dat deze werkelijk zulk »een schending van goede trouw» in zich sluit.

»Goede trouw» bovenal, overal en ten allen tijde en dat bovenal op het terrein van 's Heeren kerk en in zulk een teedere en diep irriterende zaak.

Doch nu dient »de Heraut» dan ook met bewijzen te komen en anders die boze beschuldiging in te trekken. Daartoe sommeeren wij den geachten redacteur bij dezen. In »de Heraut» van 10 Maart wordt weder

in dienzelfden bozen zin geïnsinueerd. Maar nu meer concreet.

Met even zooveel woorden wordt daar gezegd, dat »het voorstel van den band met de Vrije Universiteit af te breken, niet had mogen gezegd zijn».

En waarom niet?

»Het accoord verbood dat.» Zoo wordt met nadruk verklaard.

Mijn raad sluit dus in zich schending van goede trouw aan een getroffen accoord.

Mag ik vragen: welk accoord wordt hier bedoeld? Tusschen wie is het gesloten? Waar kan ik het vinden?

Ik ken een accoord, aangegaan tusschen de Chr. Geref. kerken en de Ned. Geref. kerken 1891—92, waarbij de laatstgenoemde aanvaardden het beding door de Leeuwarder Synode der Chr. Geref. kerk gesteld, inzake de handhaving van het beginsel, dat de kerk geroepen is een eigen inrichting tot opleiding harer leeraars te hebben, tenminste wat de godgeleerde vorming betreft.

Daar beding is door de voorloopige Synode van Ned. Geref. kerken te 's-Gravenhage, 15 Sept. 1891 aanvaard, en zoo werd er accoord gesloten, dat de gezamenlijke kerken na de vereeniging zouden hebben een eigen inrichting tot opleiding harer leeraars enz.

Bij de toelichting van dit beding is o.a. verklaard en toegestaan van de zijde van de Chr. Geref. kerk, dat het niet bedoelt om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen.

Het beginsel van vrije studie is dus ook door de gezamenlijke kerken aanvaard. Het zou trouwbreuk zijn daaraan te tornen. Doch daaraan denkt niemand. Zelfs is met het oog daarop door de Generale Synode van 1893 een amptiatie aangenomen op Art. 4 D. K. O.

In de aldus gesloten overeenkomst is echter geen sprake van de Vrije Universiteit. Deze valt dus buiten het accoord van de vereeniging der kerken, want ook van het contract der Ned. Geref. kerken met de Theol. Faculteit der Vr. Un. wordt daar zelfs met geen woord gerept (zie Acta der derde voorl. Synode van de Ned. Geref. kerken, gehouden te 's-Gravenhage 1891 (pag. 82.))

Alleen werd op voorstel der Deputaten door de Synode der Chr. Geref. kerk te Amsterdam in hare zitting van 15 Juni 1892 besloten: 2. Wat de Theol. School te Kampen en de Vrije Universiteit betreft:

a. »het thans bestaande blijft voorloopig») »van kracht; met name alle regelingen »voor de Theol. School te Kampen en het

b) Ik onderschrijf. W.

contract met de vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag in zake het kerkelijk verband van de Theol. Faculteit" (pag. 60 der Acta).

Dit besluit is dan ook als zodanig opgenomen in de geunificeerde redactie der Bepalingen onder Rubriek VIII. Opleiding van dienaren des Woords (pag. 103 der Acta). Hoe dus de geachte redacteur van de Heraut kan schrijven alsof dat contract onopzegbaar zou zijn of opzage van dat contract "schending van goede trouw" zou zijn, beken ik eerlijk niet te begrijpen.

Ook naar dit historisch verloop der kwestie en naar den aard der aangehaalde besluiten of bepalingen is er voor zoo'n opvatting geen plaats.

En, wat ten slotte alles afdoet, het contract zelf spreekt in dezen ondubbelzinnig.

Art. 10 luidt aldus: "Deze overeenkomst wordt aangegaan tot weder opzeggens toe, waartoe elk der partijen zich ten allen tijde het recht voorbehoudt."

Aangenomen dus dat de gezamenlijke kerken die "overeenkomst" aanvaard hebben, gelijk ze door de Ned. Geref. kerken gesloten was, dan geeft dit Artikel vrijheid aan die kerken mijn "raad" op te volgen en het contract op te zeggen?

Of bestaat er een ander contract, waarbij de kerken van '34 bij de vereeniging in 1892 beloofd hebben dit nooit te zullen doen?

Daaraan is zelfs nooit gedacht. 't Zou ook al te dwaas zijn, zich als kerken door een onopzegbaar contract vast te leggen.

Dat stem ik toe, naar het historisch verloop der dingen hebben de kerken in dezen met vroed beleid te handelen en zou het niet goed zijn lichtvaardig dat contract te verbreken. Daarom heb ik ook lang gezweven en meegewerkt tot een oplossing der kwestie met handhaving van dat verband, zij het ook gewijzigd.

Doch de nood der kerken dringt en het belang der kerken eischt m. i. om dat contract op te zeggen. Ik zie geen anderen weg om tot eenheid van opleiding te komen met handhaving van vrije studie. De Theol. Candidaten der Vrije Universiteit kunnen dan hun praeparatoir-examen doen, als ze dat verkiezen, naar de amptiatie van Art. 4 D. K. O.

Dat de opnieuw aangevangen onderhandelingen nog een oplossing mochten brengen in den weg van samenwerking der beide inrichtingen, is zeker veler wensch. Ook ik mag het hopen, hoewel ik, zooals bekend is, vrees, dat we dit station voorbij zijn.

D. K. WIELENGA.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door Mej. J. Mulder, Zierikzee: van de Geref. Jonged.v. "Tabitha" f 1,00

Door Mej. Graves Onnos, Zwijndrecht: van de Geref. Jonged.v. f 5,00

Door D. N. Verschoor, 's-Gravenhage: uit de Zondagschoolbus: "Zoekt uw heil" f 2,00

Door Mej. M. v. Slooten, postmerk Kampen: van de Chr. Jonged.v. "Waar liefde woont" f 1,50

Door H. Kalma, Jorwerd: van de Chr. Jonged.v. te Hillaard f 1,00

Voor al deze blijken der liefde hartelijk dank zeggende, hopen we dat velen, zoowel particulieren als vereenigingen, den arbeid onder onze Militairen door woord en daad mogen steunen.

E. KROPPVELD.

Rijswijk, 16 Maart 1901.

Sankey, de bekende medewerker van Moody, heeft het plan, in Amerika hier en daar tijdelijke Christelijke Zangerscholen op te richten, waar zingende evangelisten zullen opgeleid worden.

Lady Henry Somerset, die een landkolonie heeft aangelegd tot genezing van verstokte dronkaards, vindt zoo veel goede gevolgen van deze methode, dat zij sterk opkomt tegen het straffen der dronkenschap door opsluiting in gevangnissen, terwijl de patiënten dan weder, zonder toezicht, de maatschappij ingezonden worden. Na een ondervinding van omtrent zes jaren, zijn door deze herstellingswijze, waarbij dronkenschap en als zonde en als ziekte beschouwd wordt, vijfenzestig van de honderd behandelde verbeterd vertrokken.

Ingezonden.

Resultaat.

In een der vorige nummers (nr. 8) van dit blad vroeg ik, wie mij kon inlichten aangaande een schrijven van voor ettelijke jaren, over de kwestie van de buitengewone eb in den jare 1672.

't Zal zeker tot genoegen van de lezers zijn te kunnen mededeelen, dat aan mijn verzoek van onderscheidene zijden gevolg is kunnen gegeven worden.

In 1889 is in een werke van den oud-Hoogleraar Dr. W. G. Brill zeer veel aangaande de eb-kwestie in beste gegeven. Een reil van de eerste geleerden, in hun oordeel over deze kwestie, laat hij de revue passeeren. Zoo de Heere wil en wij leven, hoop ik nader met het oordeel van deze mannen in hunne werken kennis te maken, waartoe vrienden hun medewerking mij aanboden.

Ik acht de kwestie nog lang niet uitgemakt en te minder, na kennis genomen te hebben van het werke van Dr. Brill. Groen heeft — zooals B. zegt — "aan het verhaal der wonder-ebbe" geen plaats meer in de geschiedenis gegeven. Waarbij is te voegen, dat Groen in 't geheel niet van eene eb, al of niet "wonder-ebbe," spreekt. Hierna nu komt Prof. Fruin weer met beslistheid uitspreken, dat er wel, doch in 1673, van een buitengewone eb sprake mag zijn. En zoo schommelt de kwestie met bijzonderheden er mede in verband, heen en weer. Nadat men meent aangetoond te hebben, dat de eb, de buitengewone, daarom nog geen "wonder-ebbe" is, "een voorkomend hoewel zelden voorkomend verschijnsel", geeft men aan de eb weer plaats in de geschiedenis.

Het nut der Godzaligheid is o. i. hier in betekenis op den voorgrond.

De redeneeringen van Dr. Brill en van Prof. Fruin over "het wonder" ten slotte, zijn zeker niet bij hunne critiek geheel op den achtergrond gebleven.

Dat er in 1673 een verhaal van "de wonder-ebbe" of vervroegde ebbe, te Amsterdam bij van Waesberghe, is uitgegeven, door een Theol. en Phil. Doctor, die een leeraar van Texel als ooggetuige noemt, en dat in zichzelf allen schijn van waarheid heeft, hiervan laat Dr. Brill ons geheel onkundig.

Dr. C. J. WESSELS.

Dwingeloo, Maart 1901.

BERICHT.

Van dit Nummer der Basuin zijn exemplaren te bekomen tegen tien cents. De Uitgever, G. Ph. ZALSMAN.

ADVERTENTIËN.

Heden verblijdde de Heere ons door de geboorte eener flinke dochter. Alles is wel.

S. DWARSHUIS, v. D. M.

K. DWARSHUIS—FLEDDERUS.

STAPHORST,

15 Maart 1901.

Door de gunste Geds werd ons heden zeer voorspoedig een ZOON geboren.

W. BOUWMAN, v. D. M.

H. BOUWMAN—DE GROOT.

EZINGE,

19 Maart 1901.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den heer J. F. DE BOER te Wirdum, betuigen wij onzen hartelijken dank.

F. DE BOER—KROODSMA

en Kinderen.

WIRDUM,

14 Maart 1901.

EBEN—HAEZER

Woensdag den 27 Maart a.s

hopen onze geliefde Ouders

Cornelis den Boer

EN

Wilhelmina Boot

hunne 40-jarige Echtver-

eeniging te gedenken.

Hunne dankbare Kinderen,

KERKWERVEN,

20 Maart 1901.

Heden is in den Heere ontslapen, na een lang en smartelijk lijden, onze geliefde Echtgenoot en Vader

Harm Ridderbos,

in den ouderdom van 58 jaren.

G. RIDDERBOS—KRUIL.

S. RIDDERBOS.

J. RIDDERBOS.

BEUDUM,

12 Maart 1901.

Onze hooggeachte en geliefde Broeder en mede-Opziener der gemeente

Harm Ridderbos,

werd heden door den dood uit ons midden weggenomen. Had hij eerst één jaar als Diaken gediend, later werd hij tot Ouderling gekozen, en was hij, tot een lang en smartelijk lijden hem krachteloos maakte, met groote toewijding en uitnemende gaven in dat ambt 13 jaren werkzaam.

Hij ging heen in vrede en mag nu rusten van zijnen arbeid, naar 's Heeren belofte gekroond met het loon eens getrouwen diens knechts

Blijve de Heere in ons midden en trooste Hij de Weduwe en de beide Zonen.

De Kerkeraad,

T. BOS, Praes.

BEUDUM,

12 Maart 1901.

Heden ontslapen in zijn Heer en Heiland, na een langdurig en smartelijk lijden, in den ouderdom van bijna 67 jaar, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, den Weleerw. Heer.

J. PASSCHIER,

Emeritus pred.

WED. J. PASSCHIER—PLUG

NOORDWIJK AAN ZEE,

14 Maart 1901.

Namens Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen,

ROTTERDAM, J. PASSCHIER JR.

Schuitmakersknecht

gevraagd, G. G. ongeh. voor een jaar vast werk, bij P. BRUIN te BROEK OP LANGENDIJK.

4% GELDLEENING

ten laste der Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland, gevestigd te Utrecht.

Ten overstaan van den Heer A. P. VAN DER VLUGT, Notaris te Utrecht, zijn heden uitgeloot:

Van de 1e Geldleening.

1e Serie No 22 à f 1000

2e Serie » 26b, 27b, 28b, 29b, 30b, 31b, 32b, 33b, 34b, 35b, elk à f 100 » 1000

3e Serie No 36b, 37b, 38b, 39b, 40b, 41b, 42b, 43b, 44b, en 45b elk à f 100 » 1000

4e Serie No 21 à » 1000

Van de 2e Geldleening.

No 30, 81, 93 en 94 elk à f 500 f 2000

Van de 3e Geldleening.

No 6 à f 1000

No 81b, 82b, 83b, 84b, 85b, 86b, 87b, 88b, 89b, 90b, elk à f 100 » 1000

Van de 4e Geldleening.

No 8 à f 1000

No 11b, 12b, 13b, 14b, 15b, 16b, 17b, 18b, 19b, en 20b elk à f 100 » 1000

Van de 5e Geldleening.

No 61, 119, 149, en 180 à f 1000 f 4000

No 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149 en 150 elk à 100 » 1000

Van de 14e Geldleening.

No 23, 89, 104, 129, 147, 162, en 187 elk à f 1000 f 8000

No 88 à » 500.

Deze obligatiën zijn betaalbaar bij de heeren VLAER & KOL te UTRECHT op 1 Mei 1901 met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de eerste 5 leeningen en op 1 Juni 1901 met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de 14e leening, tegen inlevering der obligatiën met de onversch. coupons.

De Penningmeester v/d Ver. tot Chr. verzorging van Krankz. en Zenuwlijders in Nederland.

AMSTERDAM, 11 Maart 1901.

Amerik. Orgels.

Zooals Chicago, Karn, Doretthie en meer andere echte merken, zijn verkrijgbaar in het Orgel- en Piano-magazijn van F. J. RAAR, Nieuwstraat 8, DELFT. Stemmen en Repareren. Verkoop ook op gemakkelijke conditie. Nog een gebruikt Amerik. orgel en Pijporgel, machonichonten kast, 12 Registers, geschikt voor klein lokaal of huiskamer.

Volksharmoniums

voor een dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke, sierlijke Orgeltjes ontvangen, werkelijk versassend van toon, voor f 45,— en f 60,—, franco thuis.

Splinternieuw met 5 jaar garantie en gratis Handleiding voor Zelfonderricht.

's maands. Een dubbeltje daags is door een man gauw besteed aan drank of andere schadelijke dingen, waarvan hij zelve schade en het gezu in den regel verdriet heeft. Nu kunnen man, vrouw en kinderen hun leven lang muziek maken voor 10 cents, zegge een dubbeltje daags.

Vraag teekening enz. gratis.

Eenig adres:

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Vacante Kerken

worden attent gemaakt op de bundel »Gelegenheidspredikatiën« 15 Leerredenen door T. Bos, J. Dekker, A. Doorn, A. de Grus, J. J. Impey en A. Zomer.

In dezen bundel komen voor: Paasch- Hemelvaarts- Pinkster- Kerstfeeststoffen, alsmede Voor- en Nabetrachtingspredikatiën.

Prijs f 1,50.

K. J. ZOMER,

Uitgever FRANEKER.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

door

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Verschenen: Een nieuw werk van Dr. H. BAVINCK

getiteld:

„De offerande des Lofs“

Prijs: In keurig omslag: f 1.25

In fraaien stempelband: - 1.75

Groot 80 formaat.

Een uitnemend boek. Alom door de pers zeer gunstig ontvangen. Franco toezending, na ontvangst van postwissel.

Uitgave van

Fred. H. VERSCHOOR

's-Gravenhage.

Dezer dagen zag het licht:

Gods kinderen van Ur

door

J. H. FERINGA.

Met talrijke illustratiën van

CHR. KOPPENOL.

(I. Het land, dat Ik u wijzen zal; II. De stad van den Vredevorst; III. De gunsteling van Apepa; IV. Hebreërs in Egypte; V. De poort van Hebron; VI. De dienstbaarheid in Israël; VII. In dagen van strijd; VIII. Het nieuwe Jeruzalem.)

Prijs f 4.75 In fraaien stempelb. f 5.50.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

door

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.

25 Ex. à 20 Ct; 50 Ex. à 17½ Ct.

100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR LEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

door

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderden prijs.

Bij A. GEZELLE MEERBURG te Heusden is verschenen:

EENE VAN DE OORZAKEN

DER KRANKZINNIGHEID.

MISBRUIK VAN STERKEN DRANK,

door

J. H. A. VAN DALE,

Geneesheer-Directeur van „Veldwijk“.

TWEDE DRUK.

Uitgegeven door de Geref. Vereeniging tot Drankbestrijding.

Prijs 10 cts.

Alle soliede boekhandelaars nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt deze brochure franco gezonden door den uitgever.

Zondagsscholen.

Paaschfeest.

Zondagsscholen die voornemens zijn om met het Paaschfeest aan de kinderen een boekje te geven, vinden hiertoe een goede gelegenheid, bij ZALSMAN te KAMPEN, die door eene onverwachte oorzaak in het bezit is van 25 verschillende boekjes voor kleine en grotere kinderen. Deze boekjes moeten worden opgeruimd en kunnen daarom voor zeer lage prijs worden aangeboden. Het afschrijven van al de titels is te omslachtig, maar wie 40 cent (30 ct. voor de boekjes en 10 ct. voor de vracht) aan postzegels of per postwissel zendt aan ZALSMAN te KAMPEN, ontvangt ter kennismaking franco 25 verschillende boekjes voor de zondagsschool, (waarde f 2,25.) Bij getallen is de prijs nog lager, omdat er dan niet zooveel vracht vereischt wordt als per enkel pakje, waarvoor 10 cent ter frankering noodig is. De voorraad is niet groot. Men wachte dus niet te lang.

Vereeniging Christelijke Bibliotheek.

Heden verscheen als deel 3 van den 4en jaargang

F. W. FARRAR

Onweerswolken,

deel I.

Vrij naar het Engelsch

door L. H. F. A. FAURE,

Predikant te Kortrijk (België).

Zij die nu lid worden, ontvangen direct de reeds verschenen deelen

EEN PLUITGROND SLECHTS,

door W. VAN NES.

JOHANN FRIEDRICH OVERLIN,

door ARMIN STEIN

en bovengenoemd werk.

Direct bij verschijning wordt hun het tweede deel daarvan toegezonden, en later nog twee boekwerken: een historisch verhaal van Mej. A. v. d. Flier, en een Zendingsschets van E. Nijland.

De Contributie bedraagt slechts f 5.— per jaar.

Men vrage het uitvoerig, geïllustreerd Prospectus, hetwelk gratis verkrijgbaar is bij iederen boekhandelaar of op aanvraag franco toegezonden wordt door den Uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

door J. BAVINCK

Predikant der Gereform. kerk te Kampen.

(voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hier-

van 1 Ex wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

TOESPRAAK

gehouden door Ds. J. BAVINCK, bij gelegenheid van de herdenking van het

Vijftigjarig bestaan van de Gereformeerde Kerk te Kampen.

26 bladz. Prijs 20 cent.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

VOORBURG: D. K. f 2,50, C. J. S. f 1, D. d. W. f 1, J. d. W. f 2,50, J. P. f 1, m. j. A. v. D. f 10, wed. S. f 1.

LOOSDUINEN: F. S. f 1, S. v. t. S. f 1, J. D. C. f 1, H. F. f 1, T. K. f 1, J. v. d. W. f 1, HONSELAARDIJK: F. S. M. f 0,50, J. B. f 1, A. G. H. f 1, A. B. Az. f 1, G. L. f 1, W. V. f 0,50, J. v. W. f 0,50, J. M. H. f 1, wed. P. H. f 1.

OVERSCHIE: J. P. f 1, A. V. f 1, A. v. E. f 1, Ph. B. f 1, J. v. E. f 1, M. V. f 1, J. G. V. f 1, J. v. D. f 2,50, NAALDWIJK: J. J. v. d. B. f 1, J. v. d. B. f 1, W.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joul II : 1a, Blaagt de bazum!

Vrijdag 29 Maart 1901.

Dagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont
in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post
f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-
Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal
vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School
brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden
onderzoek, op 27 Maart j.l. tot Candidaat in de
Theologie bevorderd is de Student H. van der Wal,
wiens adres is te 's-Heerenbroek (bij Zwalpe).
Namens het College v.,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

Het adres voor de Ger. kerk van Martrandsdijk (Utrecht) is
voortaan:

J. A. HARDEMAN Hzn., Scriba.

WESTER-EMDEN, den 21 Maart 1901. Heden werd al-
hier met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar
onzer gemeente de Ew. heer G. Bax Cand. tot den heiligen
dienst te Zutphen

Namens den Kerkeraad,
J. KUIPERS JR., Scriba.

SPIJKENISSE, 21 Maart 1901. Beroepen bij de Ger. kerk
te Waddinxveen de J. Douma alhier.

P. GELDTILDER, Scriba.

GOES, 24 Maart 1901. Heden maakte onze geliefde Leeraar
Ds. R. J. van der Veen aan de gemeente bekend, dat een
roeping tot hem kwam van de gemeente te Werkendam A.
Dat Zb. met vrijmoedigheid en in 's Heeren gunst moge be-
sluiten in ons midden te blijven, is onze biddende wensch.

Namens den Kerkeraad,
C. ORANJE Pz., Scriba.

HEERJANS DAM, 25 Maart 1901. Tot blijdschap van ker-
kerand en gemeente heeft de Eerw. heer D. Pol, Candidaat
tot den h. dienst te Kampen, de roeping onzer gemeente aan-
genomen. Gode alleen de eer.

Namens den Kerkeraad,
T. VAN GEMELEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Breukelen.

Vergadering op 11 April 1901, op gewone plaats
en tijd. Agendum gewoon.

Namens de roepende Kerk,
A. J. MULDER, Praeses.
H. RAVESTEIN, Scriba.

Kockengen, Mrt. 1901.

Classis 's-Hertogenbosch.

Vergadering van de Classis 's-Hertogenbosch op
Donderdag 18 April D. V.
Punten voor het Agendum worden tijdig ingewacht
bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van Sprang,
Ds. J. VISSER, Praeses.
H. BOTH, Scriba.

Classis Dordrecht.

De Classicale vergadering van Dordrecht, zal D. V.
gehouden worden in de Wilhelmina-kerk te Dord-
recht op Donderdag 2 Mei (als er examen moet wor-
den afgenomen, dan ook Woensdag 1 Mei.)

Punten voor het Agendum worden ingewacht voor
14 April bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van Zijndrecht,
H. A. KNOLL,
W. VLEGENTHART.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode van Utrecht.

De samenkomst der Prov. Syn. van Utrecht zal
D. V. den 5den Juni te Utrecht plaats hebben.

Punten voor het Agendum en opgaven van de
namen der Afgevaardigden en hunne Secundi worden
vóór den 5den Mei ingewacht bij den laatstonderge-
teekende.

Namens de roepende Kerk van Mijdrecht,
H. DE KONING, Praes.
J. KONING, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor Schiermonnikoog.

SCHIERMONNIKOOG, 25 Maart 1901. Met hartelijke
dankzegging zij vermeld, dat de arme zwakke kerk alhier nog
verblijd werd met een gift van f 3 onder letter O, St.-Anna-
parochie, Ps. 77 : 7.

Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIPER.

Voor een nieuw Kerkgebouw

te Terwispeel.

Van de Ger. gem. te Holwerd f 2,00
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 22 Maart 1901.

Voor de Evangelisatie in de

Prov. Groningen.

Door Ds. Fokkens gev. in de kerkcoll. te Stadskanaal f 2,50
P. POSTEMA, Penningm.

Warfum, 25 Maart 1900.

Voor de law. Zending in den Z. o. h

van Friesland.

Door br. J. Wouda:
Van de Ger. gem. v. Ruinerwold en Koekangen f 29,65
" " " " Katwijk a.d. Rijn - 20,08
" " " " Nijkerk - 5,00
Ger. Jonged. ver. Dorcas te Katwijk a.d. Rijn - 3,50
Ger. Zondagschool Jachin te Delft - 4,10
Jonged. ver. „Waakt en Bidt" te Warns - 2,00
Zondagsvereniging te Goes - 15,00
A. J. den Dekker te Almkerk - 10,00
Dr. A. Kuyper Amsterdam - 10,00
Röel - 5,00
Mevrouw van Loon - 5,00
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 22 Maart 1901.

Voor de Theologische School.

Hoorn	f 7,46	Zetten	f 5,18
Oppeendoes	7,52	Vorden	6,20
Medemblik	8,48	Silvolde-Gendringen	2,17
Andijk	15,52	Doesburg	4,32
Enkhuizen	34,60	Parchem	4,30
Urk	25,—	Lochem	4,—
Delft	50,03	Goinga c. a.	9,—
Hilversum A	27,81	Sybrandaburen c. a.	6,—
Weesp A	11,13	Meeden 2de c. 1900	7,40
Oudekerk a.d. Amstel	5,—	O. Pekela	14,92
's-Graveland 1/2 c.	1,27	Scheemda	8,33
Huizen	2,32	Veendam	19,08
Naarden	3,45	Westerlee	5,36
Sloterdijk	1,81	Veendam l. c. 1900	18,11
Leerdam B	1,58		

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. J. P. Tazelaar te Weesp, 2 giften uit 's-Grave-
land, elk f 1.
Door dhr. J. Bährmann te Amsterdam, Corr. Cl. Amster-
dam de contrib. uit Amsterdam van B. J. Lindeboom f 50,—

Joukv. G. I. A. Martini Buijs f 25, gevonden in de collec-
te f 2, de contr. van Ds. H. Buurman te Amstelveen f 2.
Door Ds. H. te Velde te Varsseveld, Corr. Cl. Zutphen, de
contrib. uit Aalten B van Ds. v. Dijken f 1,50, W. te Gus-
sinklo f 1, S. Wevers f 0,50, G. Helmink f 0,50. Gevonden
in kerkzakje te Lochem f 2,50.
Door dhr. E. W. Heyblom te Velp, Corr. Cl. Arnhem, de
contrib. uit Arnhem van Baronnesse M. v. W. f 10, U. f 1,
G. Z. f 0,50; uit Nijmegen van Ds. J. K. f 2,50, C. J. M. f 1,50,
J. C. R. f 1, G. P. R. f 1; uit Hees Mevr. R. E. f 2,50,
Mevr. v. E. f 1; uit Oosterbeek Gr. v. L. S. f 5, Ds. de B. f 1,
Mej. G. B. J. f 1, N. N. f 1.

De Penningmeester
Zwolle, 23 Maart 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Postwissel stempel Veldwijk f 0,50
Van Mej. J. Zeldenrijk te Goonda uit haar busje - 17,—
Door Ds. E. Kropveld te Rijswijk namens Ds. Doe-
kes te Heemse collecte gehouden naar aanleiding
van de Wintervond-bijbellezing - 5,—
Namens E. Markemke te Velp Gld. - 5,—

Onder vriendelijke aanbeveling,
verzoekt de ondergeteekende:
1° hem de liefdegaven direct te zen-
den 2° op de wissels den naam van
den afzender duidelijk te willen
schrijven.

Rotterdam, N. Koops,
25 Maart 1901. Oost Vestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Sijpkens, v.d. Meisjesver. „Bid en werk" f 10,—
te Delfzijl
Door H. Fluit, v.d. Ger. Jongel.-Vr. te Ruinerwold
en Koekange - 12,50
Door H. Brink, coll. spreekbeurt Ds. Pos te Beilen - 18,55
Door Ds. Hummelen, v. d. Chr. Jongel.-Vr. te
Emmen - 3,—
Door Ds. Petersen, in 't kerkz. te Veendam - 0,50
En in 't kerkz. te O. Pekela „een dankoffer den
Heere" - 50,—
Door Ds. te Velde te Varsseveld, v. d. Ger. kerk
te Homberg, Duitschl. - 8,31
Doersborgh, B. DE MOEN,
23 Maart 1901. Quaestor.

ONMIDDELLIJKE WEDER-
GEBORTE.

I.

Over de orde, waarin de weldaden
van het verbond der genade, zoowel
in de gedachte Gods als ook in hare
toepassing aan den mensch, tot elkan-
der staan en op elkander volgen,
bestaat er heden ten dage in de
Gereformeerde kerken een niet onbe-
langrijk verschil van gevoelen.

Het is toch van algemeene bekend-
heid, dat er in de plaats van de
oude, gewone voorstelling der heils-
orde in de laatste jaren eene andere
beschouwing is voorgedragen, die op
onderscheidene punten van de vroe-
ger algemeen heerschende afwijkt en
er ten deele ook mede in strijd komt.

Wel is waar vond deze nieuwere
voorstelling van de orde der heils-
weldaden terstond bij velen vol-
komene instemming. Maar er waren
toch anderen, die er zich niet in
vinden konden, die er gewichtige
bedenkingen tegen koesterden en die
ze ook niet in overeenstemming acht-
ten met Schrift en belijdenis.

Ds. ten Hoor ontwikkelde reeds
eenige van deze bezwaren, toen hij
indertijd in de *Vrije Kerk* van de
Encyclopaedie van Dr. Kuyper eene
beoordeeling schreef.

Aan den Kerkeraad te Bedum
schenen deze bedenkingen zoo ge-
wichtig toe, dat hij een bezwaar-
schrift indiende bij de deputaten voor
de Oefening van het verband met de
Theol. Faculteit der Vrije Universi-

teit, hetwelk ook op de Synode te
Middelburg ter sprake kwam maar
daar om formeele en materiele reden-
nen van de hand werd gewezen.

Dat echter de bezwaren daar-
mede niet van ongelijk overtuigd
waren, bleek spoedig, toen Ds. T. Bos
in de *Vrije Kerk* eenige artikelen aan
de quaestieuze punten wijdde, die
later ook onder den titel: Negen
Dogmatische Onderwerpen, op een-
voudige wijze voor het Gereformeerde
volk verklaard en verdedigd, afzon-
derlijk bij den heer Donner te Leiden
het licht zagen.

Na hem volgde de heer Huisman
te Appingedam met een boekdeel van
337 bladzijden, waarin eenige Grond-
waarheden van den Christelijke Gods-
dienst, in overeenstemming met Gods
Woord, de belijdenisschriften, Calvijn
en andere onzer Geref. vaders, ver-
geleken werden met de beschouwin-
gen van Dr. Kuyper.

Kort geleden werd nog weer door
den heer J. H. Wessels te Utrecht
de pen opgevat, om het bestaande
verschil van opvatting omtrent de
leer des verbonds te onderzoeken en
aan Gods Woord te toetsen.

Tegelijkertijd werden in het tijd-
schrift van Prof. Lindeboom: Wat
zegt de Schrift, door den heer J. te
M. artikelen geplaatst, die uit de
Gereformeerde theologie bewijzen
trachtte te leveren voor de stelling,
dat de roeping vóór de wederge-
boorte gaat.

Op de Predikanten-conferentie, die
ten vorigen jare te Zwolle gehouden
werd, kwam ook de quaestie der on-

middelijke wedergeboorte ter sprake
en gaf daar aanleiding tot een levend-
ig debat.

Zelfs kan men zeggen, dat ook aan
den broederlijken redetwist over Mac-
covicus en zijne theologie dit verschil
van opvatting aangaande de orde
der heilsweldaden ten grondslag ligt.
In den Hoogleraar van Franeker
wordt ook wel de dorre scholastische
methode, maar veel meer nog — want
tegen eene echt wetenschappelijke
behandeling der waarheid in de dog-
matiek heeft niemand bezwaar — de
zakelijke voorstelling der waarheid
bestreden, zooals die door Maccovicus
in zijn onderwijs werd voorgedragen.
Het zijn vooral het supralapsarisme,
de eeuwige rechtvaardigmaking, de
onmiddellijke wedergeboorte enz., die
bezwaar ontmoeten, en die, naar het
schijnt enerzijds met het schild van
Maccovicus worden gedekt en daarom
anderzijds juist in dien naam wor-
den tegengestaan en verworpen.

Nog sterker schijnen al deze vraag-
punten betreffende de heilsorde hier
en daar in de kerken besproken te
worden en tot verschil van gevoelen
aanleiding te geven. Wanneer men
althans in de gemeenten komt, of ook
van sommige leden brieven ontvangt,
waarin aan oprecht gemoedsbezwaar
en ernstige bezorgdheid licht wordt
gegeven, dan kan men zich niet ont-
veinzen, dat er in al deze leerge-
schillen nog volstrekt geene overeen-
stemming is verkregen.

Aan de eene zijde betwijfelt men,
of er wel door iemand in onze kerken
geleerd wordt, dat de wedergeboorte

bij de uitverkoren kinderkens in den
regel plaats heeft vóór den doop, en
is men van meening, dat het vast
staat, dat zulks op grond der H.
Schrift niet met zekerheid beweerd
kan worden.

En aan den anderen kant komen
er vele klachten in, dat het bij de
tegenwoordige bediening des Woords
haast schijnt, alsof er geen onweder-
geborenen in de kerk meer zijn en
alsof iemand toch nog voor weder-
geboren moet gehouden worden, al
leeft hij jaren lang in onbekeerden
toestand voort.

Vooral de bezwaren, van deze
laatstgenoemde zijde ingebracht, ne-
men, naar het schijnt, in gewicht en
aantal toe. Er wordt tegenwoordig
niet onderscheidenlijk meer geprekeet
— zoo luidt tegenwoordig veler klacht;
er wordt den goddelooze niet meer
aangezegd, dat het hem kwalijk zal
gaan. Er wordt niet meer met aan-
drang verkondigd, dat, wie niet
wedergeboren is uit water en Geest,
het koninkrijk Gods niet zal zien.
Er wordt in de prediking niet meer
met ernst op het harte gebonden, dat
het niets baten zal, of wij den naam
dood zijn in zonden en misdaden.
De leer, dat de doop de wederge-
boorte onderstelt en dat allen, die
gedoopt zijn, voor wedergeborenen
zijn te houden, berooft, volgens veler
overtuiging, de bediening des Woords
van haar wezen en kracht. De
vrees maakt zich van hen meester,
dat velen tengevolge van deze leer
hun huis op een zandgrond bouwen

en zich bedriegen voor de eeuwigheid.

Daargelaten nu nog, of deze be-
zwaarde broeders en zusters gelijk
hebben, valt het toch niet tegen te
spreken, dat hunne bedenkingen van
zeer ernstigen aard zijn en bij velen
voortkomen uit een godvruchtig
gemoed.

Daarom verdienen al die klachten
ook met zachtaardigheid te worden
aangehoord. Zij komen volstrekt niet
alleen uit de oude A-kringen, maar
evenzeer uit de kerken, die sedert
1886 tot reformatie kwamen en meest
onder den naam van B nog bekend
staan. En ze gelden waarheden, die
voor theologie en kerk, voor bedie-
ning van Woord en Sacrament, voor
leer en leven, voor theorie en prac-
tijk van zeer groote betekenis zijn.

Onder al die waarheden neemt de
leer van de onmiddellijke wederge-
boorte, vooral in de Gereformeerde
theologie, eene centrale plaats in. Met
haar staat immers in het nauwste ver-
band de verhouding van Woord en
Geest, van Schrift en kerk, van leer en
leven, van verstand en hart. Zij
raakt de belangrijkste vraag, op welke
wijze en in welke orde de Heilige
Geest de weldaden toepast, die door
het lijden en sterven van Christus
verworven zijn.

Wij hebben ons voorgenomen, deze
leer in de volgende artikelen, zoo
zakelijk, onpartijdig en eenvoudig
als het ons mogelijk is, in het licht
te stellen. En wij doen dat in de
stille hope, dat, niet de bijzondere
meening van dezen of genen, maar
de historisch Gereformeerde voorstel-

ling van deze leer de instemming van alle broeders en zusters in onze kerken verwerven en tot beëindiging of althans tot vermindering van het geschil bijdragen zal.

BAVINCK.

VOLKSNODEN.

Is er nog wat aan te doen vóór en voor de verkiezing in Juni?

Ons woord in No. 10 heeft weerklank gevonden. Van meer dan één zijde ontvingen we betuiging van instemming. Een bedienaar des Woords schreef o.a.: „Terecht weest gij in *De Basuin*, in verband met een schrijven van Ds. Littooy — er op, dat we inzake onze Scholen m/d Bijbel in gevaar komen om hoe langer hoe meer af te wijken van de lijnen, vroeger gelegd, en dat door de aanvaarding van subsidie van den Staat. Hoe meer subsidie, hoe meer Staatsinvloed”. „Niet in één enkel, maar in alle opzichten dienen we terug te keeren tot de gehoorzaamheid en de eenvoudigheid der waarheid van Gods H. Woord. Zorgen we zelve voor onze Kerken met den aankleve van die, we hebben ook te zorgen voor onze Scholen. . .

Verzetten we ons met mannenmoed tegen de godsdienstloze Staatsschool, eene School die Socialisten, Anarchisten en wat niet al kweeken. Vreeselijk, dat we die Scholen, welke schatten verslinden en het land ten ondergang voeren, mede moeten bekostigen. Daartegen ga ons protest onverbidlijk uit. Geen stilstand van wapenen zolang niet zij die van moderne Sectescholen gediend zijn, ook zelve genoemde Scholen bekostigen. „De *Vrije School* regel” blijve onze wapen-kreet. . . . Drang des harten deed mij U 't bovenstaande schrijven. Gebruik uw invloed om, onder Gods zegen, voor de vrijheid onzer Scholen op te komen, daarvoor te pleiten, daarvoor te strijden. . . .” De schrijver besluit met een heilbede voor allen, die de eere Gods en het heil van Sion liefhebben.

Dat veler hart bekommerd is over den gang, dien de Schoolzaken nemen onder de leiding der Antirev. partij of liever, van de woordvoerders in de politieke vergaderingen en in de pers, is duidelijk. Ook in de aarzelande taal van sommige en in de besliste taal van andere bladen komt dat aan het licht. Slechts aarzeland en vreezend gaat b.v. *De Protest*, *Noordbrab.* mede met de zoekers van al meer en meer subsidie. Aldus spreekt dat blad, 16 Maart j.l.

„De redeneeringen — nl. van hen die tegen de subsidie enz. bezwaar maken — zijn niet van grond onthout. Zij spreken uit, wat de ervaring leert. Het particulier initiatief is eene plant, die spoedig kwijnt. Moet dan ook de gelijkstelling verkregen worden ten koste der vrijheid, en kan de school niet meer aan de ouders zijn, dan willen we en zeker allen met ons liever minder geld en desnoods nog meer verloocheining; dan houde de Staat zijn geld. Kan echter de vrijheid gewaarborgd blijven, dan wordt het Staatsgeld geene koord, die ons om den hals geslagen wordt en het leven zal benemen.”

Na voorts zwakjes gepleit te hebben voor „het zoeken van een weg om uit den nood te geraken”, vooral met het oog op onze onderwijzers, van wie velen zich moeten onttrekken, wat zij broodnoodig hebben, eindigt het artikel in onzen geest.

„Begrijpelijk is dus het uitzien naar redding uit den moeilijken toestand. Men zij evenwel voorzichtig. Als de Staat betaalt, doet hij het toch uit onze beurzen en dan moet men 't noodige bijdragen. 't Zal goed zijn, zich de vraag te stellen, of we door vrijwillig betalen en door opwaken van den ijver, niet tot bloei zouden komen, altijd met dien verstande, dat het privilege van het neutraal onderwijs verdween en het op eigen wienken moest drijven als wij. We leven, wat het onderwijs aangaat, in een belangrijken tijd. Mogen allen, die de vrije Christelijke school liefhebben, met elkander zoeken naar eene oplossing, die de vrijheid niet verkort en het leven der school nieuwe kracht toevoert!”

De „*Geref. Kerkbode*” van Maassluis c. a. spreekt zich beslist uit tegen het verlangen, dat in enkele weken tot *drijven* en *jagen* schijnt te groeien, om salariering der onderwijzers uit de Staatskas. Het „*Geref. Volksblad*” deelt daarvan het volgende mede.

„De *Geref. Kerkb.* (Maassluis) ziet ook gevaar voor de vrijheid onzer scholen en zegt dienaangaande het volgende:

Wanneer in den oorlog de vijand plotseling of van lieverlede het kamp van zijn tegenstander tracht te overvallen, moeten de schildwachters alarm slaan, opdat iedereen op zijn post zij en het gevaar zoo mogelijk afkeere. Hetzelfde moet ook geschieden wanneer onze burgerlijke vrijheden door den Staat bedreigd worden. Vooral de Anti-revolutionaire partij, die er zoo op gesteld is die vrijheden te verdedigen, moet daarom ten allen tijde waakzaam zijn. Niet zonder reden is er nu in den laatsten tijd door prof. Lindeboom en Ds. Renkema alarm geslagen.”

Na den toestand en de ministerieele belofte van vergoeding der kosten, veroorzaakt door de Leerplichtwet, te hebben besproken, vervolgt genoemde Kerkbode:

„Is de eisch dus tot op zekere hoogte begrijpelijk om de tractementen bij de wet vast te stellen, die eisch is tevens zeer *bedenklijk*. Waarom? Omdat daardoor weer een stukje van onze *vrijheid* wordt ingekort. Want ja, we hebben nu zoogenaamde „Vrije Scholen”, maar wat is er eigenlijk van die vrijheid te zien? Laten we het even nagaan.

1. Geen onderwijzer mag in de school optreden of hij moet een examen hebben afgelegd. Een examen niet door gecommiteerden afgenomen, maar door examinatoren van *Staatswege* daartoe benoemd.
2. Geen kind mag de school binnentreden of het moet gevaccineerd zijn. Gevaccineerd op bevel van den *St. at.*
3. Er mogen slechts zooveel kinderen in eene klasse plaats nemen als de *Staat* heeft bepaald, anders verbeurt men de subsidie;
4. Er moet onderwijs gegeven worden in de vakken door den *Staat* aangegeven;
5. De schoolgebouwen moeten voldoen aan de eischen door den *Staat* gesteld;
6. Geen kind mag van de school genomen worden, tenzij ik, *Staat*, het ge-doo.

En waar de vrijheid op die wijze dus ontzettend is besnoeid en de Staat reeds zegt: Gij moogt geen andere onderwijzers hebben dan die ik goedkeur; geen andere kinderen onderwijzen dan die ik toelaat; uwe kinderen niet van school nemen voordat ik verlof geef; zooveel leerstof verwerken als ik u opleg; geen andere gebouwen gebruiken dan volgens mijn model, daar komt nu niet de Staat, maar daar komen de Bijzondere Onderwijzers en zeggen: Knip nu, o Staat! nog een eindje van onze vleugels af en bepaal nu ook het minimum-bedrag onzer traktementen. Wij beseffen hoe de Minister met zulk een verzoek in zijn schik zal zijn en zeggen: Zoo, hebt gij nog te veel vrijheid van beweging naar uw eigen zin; welnu, mijne schaar is nog scherp genoeg om die te bekorten. Dit komt ons zeer *bedenklijk* voor. Wij betreuren het, dat uit onze eigen kringen de eisch om beperking onzer reeds zoo besnoeide vrijheid wordt gehoord.

Nog eens — begrijpelijk is dit verzoek, maar is er dan geen ander middel om de tractementen te verbeteren, dan dit? Moet het gewenschte doel ten koste van een deel onzer vrijheid worden verkregen? Het zou treurig, ja zeer treurig zijn, want wij loopen groot gevaar, dat de Staat op dien weg straks met meer moed zal voortgaan, de vrijheid onzer Scholen nog meer tot eene illusie zal maken, ja, ook op nog menig ander terrein des levens de handen aan de zoo noodige vrijheden zal slaan.

Ds. Sikkel (Hollands Kerkblad) teekent hierbij aan:

Inderdaad, het begint er donker uit te zien voor de vrijheid. De teekenen van haar ondergang nemen toe.

Ezau verkocht zijn eerstgeboorterecht, — toen hij honger had.

Indien onze vrijheid op schoolgebied zich niet door krachtiger organisatie en rekenschap van toestand ontwikkelt, zal zij binnen weinige jaren tot het verleden behooren.

De red., Ds. Renkema, teekent daarbij aan: „Wij hopen zeer, dat er naar deze waar-schuwingen zal worden geluisterd. 't Is nu nog tijd.

't Kan weldra telaar zijn.”

't Is nu nog tijd.” Inderdaad?

Ds. Renkema hebbe de goedheid, te zeggen, wat zijns inziens *nu* kan en moet gedaan worden om een bang „te laat” te voorkomen.

Het Program van Actie van het Antirev. Centraal Comité gaat voort op den weg, die o. i. een gevaarvol doolpad is, en leidt de partij hoe langer hoe dieper een donker en onveilig bosch in, met water, poelen en roof-gedierte, waar niemand een uitweg zal weten te vinden.

Tot onze groote teleurstelling heeft het Centraal Comité niets te zeggen voor terug-keer tot den weg der vrijheid van de Scholen; „*Standaard*” en „*Niederlander*” pleiten reeds openlijk voor betaling van alle Onderwijzers-traktementen door de Staatskas. Vele, nog niet alle, onderwijzers juichen zulk een regeling hunner belangen toe. Van vrijmaking der Kerken uit de zilveren boeien, van ijver voor de rechten der Geref. Kerken, van plichtsbeseft om Neerland's Overheid toch te dringen tot aflaten van de kweeking van ongeloof en revolutie in Kerken en Scholen, gesteund door geld, dat uit aller burgers zakken wordt genomen — niets daarvan. Hoe is dat te verklaren? Zijn we dan al aan het blind en doof worden, aan het dwalen, aan het zinken, en zulks zonder zelve het te bemerken? Is de Heere bezig onze geleerden te verlaten, en steunen wij, meenende Hem te volgen, op vleesch en armen?

Hoe dat zij — wij vragen nu: is er nog wat aan te doen? Vóór de a.s. Verkiezing? En voor, in het belang van, die Verkiezing? Of — wat anders moeten de palstaande voorstanders van de Vrije Kerk en de Vrije School doen in Juni a.s.? Al weer mede optrekken met broederen die onaandoenlijk zijn voor wat hun het harte beroert om de eere Gods en 's lands hoogste belangen, meestrijden onder een en verkleurde en met nieuwe lappen ontsierde banier?

Wij hebben een gedachte, een wensch, in de ziel, die wij, eer het telaar is, willen uitspreken. Ze is deze. Misschien zijn er onder de leden van het Centraal Comité, en onder deszelfs *adviseerende* leden, nog wel,

die tegen de salariering uit 's lands kas zijn en nog veel gevoelen voor den verlaten weg. Ook zullen er onder de *deputaten der Kiesverenigingen* nog wel gevonden worden, die een oog hebben voor het gevaar en den moed der overtuiging om te spreken nu het nog tijd is. Broeders, spreek dan, en zwijgt niet. Wie weet, gij mocht nog worden de redders van de antirev. partij. Indien toch de stembus van Juni een antirev. overwinning mocht brengen onder de vlag van *toenemende subsidie* uit de Staatskas voor alle „vrije” scholen, christelijke en socialiste, en 't laten rusten van de „financieele banden” tusschen den Staat en sommige kerkgenootschappen, en van stondbind over de financieele drukking van de Geref. kerken en het zedelijk-geestelijk grieven en tegenwerken derzelve, en dat al trots Art. 20 van het Program, dat reeds grijze haren krijgt — dan . . . zal er geen reden zijn van vreugde, nl. van vreugde in den God der legerscharen, maar wel van droefheid en bangtheid voor de dagen en de dingen die komen zullen.

Is er nog wat aan te doen? Of zullen wij, omdat terugkeer zoo moeilijk is, *voortgaan* op 't verkeerde pad? Voortgaan, hoewel het niet kan „in het geloof”, — en al wat niet uit het geloof is, als zonde geteekend staat in het onfeilbaar Woord?

Broeders, 't gaat ook U, ons allen, aan. Wie raad weet, spreke.

Eer het te laat is!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Gelijk wij reeds de vorige week even aanstipten, hebben de Burgers in 't Oosten van de *Transvaal*, juist gelijk vóór de groote tocht van French, bij Standerton aan de lijn Pretoria—Durban krachtig het offensief hernomen. Niet alleen moest generaal Campbell daarvan op zijn tocht naar Vrede (Oranje-Vrijstaat) en terug gevoelige gevolgen ondervinden, zoodat zijne divisie zoo goed als geheel ontkracht is, maar ook de spoorweg zelf werd duchtig gehavend, zoodat de Burgers bij Vlaklaagte onder Buys een grooten voorraad levensbehoeften en geld en tegelijk 40000 patronen met veel winterkleeren konden buitmaken. Ook bij Heidelberg lieten zij Maandag een trein springen. Bovendien vielen zij op de grens van Natal en Vrijheid een konvooi met levensvoorraad etc. voor French's troepen aan, waarbij de Engelschen heel wat verloren, terwijl de Burgers ook in 't Westen onder Dela-Rey bij Hartbeestfontein in 't laatst der vorige week een deel der Engelschen duchtig in 't nauw brachten. Daarna schijnen zij, terwijl zij met hun buit naar Ventersdorp voortrukten, door generaal Babington op Zaterdag overvallen en erg gehavend te zijn, zoodat ze o. a. 15000 patronen en zelfs 9 stukken geschut zouden verloren hebben. Doch juist dit laatste getal doet ons vermoeden, dat, aangezien dit deel der Boeren nimmer van zich-zelve zooveel geschut bij zich hadden, deze kanonnen o. a. eerst aan de Engelschen waren ontnomen. Doch zeker is, dat indien de Burgers 140 gevangen verloren hebben, zij overvallen zijn, terwijl niet goed de wacht werd gehouden. Of waren die 140 soms Engelschen? Van ontmoedigende betekenissen is echter een en ander niet. Elders staat er te veel winst voor de Burgers tegenover. Een verlies van 106 man alleen aan dooden van Engelsche zijde in de voorafgaande week is spreukend.

Van de Wet in den *Vrijstaat* vernemen wij niets dan dat hij Noordelijk zich bewoog, terwijl den Engelschen in het Zuid-Oosten niet gelukte Fourie en zijne Burgers te omsingelen.

Ook in de *Kaapkolonie* begonnen de Burgers onder Kruitzienger en Scheepers zich goed en met succes te handhaven. Ook hier blijkt het van achteren, dat zij hier en daar heel wat oorlogsbehoeften etc. op de Engelschen buitmaakten en nog niet van plan zijn naar den *Vrijstaat* te vluchten, gelijk de Engelschen hoopten. Bij Richmond werd een geheel troep Engelschen ingerekend door hen! De pest blijft aan de Kaap woeden; reeds 227 menschen werden er door aangetast waarvan 77 stierven, al verzeekerde een officieel Engelsch blad ook in Bloemfontein, dat de pest overwonnen was! Nu greep ze ook het leger aan! Intusschen moeten de Engelschen elke week 18 miljoen oorlogskosten betalen en zoo wat de helft menschen verliezen in vergelijking met het begin van den oorlog. Geen wonder, dat gisteren in uit Bloemfontein en uit Pretoria de tijding kwam, dat de toestand voor de Engelschen onhoudbaar wordt!

De *Fransche* Kamer zet hare beraadslagingen voort over de Vereenigingswet en hield o. a. Maandag een voor de Regering gunstige zitting in strijd met alle ongunstige verwachtingen.

Het ging om art. 14, hetwelk bepaalt, dat aan orde-leden, die tot niet-geautoriseerde congregaties behooren, het onderwijs-geven verboden wordt.

Bourgeois hield een lange rede voor het artikel. Hij vertelde eenige minder schoone praktijken der Jesuïtische school-broeders, die te Lille lieten aanpakken, dat zij met hun onderwijs-inrichting een *Grand prix* behaalden op de tentoonstelling. Hiervan is niets waar. Voorts bracht hij een aantal in de congregaties gebruikte leerboeken ter sprake, waaruit hij zinsneden aanhaalde, die opwekken tot haat jegens andersdenkenden en de republikeinse instellingen. De rede van Bourgeois viel zoo in den smaak, dat met 493 tegen 220 stemmen besloten werd haar aan te plakken.

Ook Leygues trad voor het artikel op en bepleitte het soevereine recht van den Staat om het onderwijs te beheerschen.

Denys Cochin trad er tegen op. Ook Ribot en Gazals bestreden het artikel en Gazals deed een voorstel om het uit de wet te verwijderen.

Waldeck Rousseau trad zelf in het krijt tegen het voorstel-Gazals. Volgens Waldeck „kan men onmogelijk kinderen vertrouwen aan menschen, die door hun weigering om autorisatie te vragen blijken geven de wetten van den Staat te verachten. De kinderen zouden denken, dat de geestelijkheid machtiger is dan dan de Staat en van meening worden, dat er Staats-vetten zijn, waarmede men het niet zoo nauw behoeft te nemen.”

De Minister eindigde met de kwestie van vertrouwen te stellen.

De daarop volgende stemming verwierp het voorstel-Gazals met 297 tegen 248 stemmen.

Het heele artikel 14 zegevierde daarop met 318 tegen 239 stemmen, een meerderheid van 72 stemmen dus.

De Vereenigingen-wet heeft nog 5 artikelen, doch ze zijn van ondergeschikten aard. De kern van de wet is er door.

Ten opzichte van *China* gaan de wildste geruchten rond omtrent de plannen van Rusland ten opzichte van Mandsjoerije. Doch wat de eene dag beweerd wordt, vindt den anderen dag weer tegenspraak.

Zondagavond ontstond er te Tientsin een vechtpartij tusschen Engelsche politie-troepen en voornamelijk Duitsche soldaten. Twee Engelschen werden neergesabeld en aan de bajonet geregen. Vooral Engeland, Amerika en Japan zijn op Rusland gebeten en dwingen het zijn traktaat met China te wijzigen. . . .

De berichten uit Rusland luiden zeer ernstig, hoewel de censuur natuurlijk nog veel van de waarheid bedekt.

De revolutionaire beweging breidt zich uit, getuige de proclamatie van den Staat van beleg te St. Petersburg. Met ijzeren strengheid wil men de beweging onderdrukken.

Wat de beweging bijzonder gevaarlijk maakt, is het feit, dat eindelijk de zoo lang gevreesde coalitie tusschen het arbeidende en intellectuele Rusland tot stand kwam. En niet alleen de studenten staan in het geweer. De Professoren kiezen bijna allen hun partij, beroemde schrijvers publiceren manifesten te hunnen gunste. In een brief aan den Czaar bepleiten de Professoren het goed recht der studenten.

De Professoren zeggen daarin, dat zij het hun plicht achten den Czaar van den juiste toestand te onderrichten. „Onder de studenten, heet het verder, zijn duizenden, die hun vaderland en keizer hartelijk liefhebben; de oorzaak van hun beweging ligt in de staatsorganisatie en bijzonder in die Universiteiten. Uwe Majesteit wilde daarin verbetering brengen door het benoemen eener commissie, maar op het ministerie van onderwijs worden de edele bedoelingen van Uwe Majesteit van hun betekenis beroofd. In plaats, zoals uw wil was, een nauwere aansluiting tusschen de studenten te bevorderen, werden de beste Professoren, die hier naar streefden, ontslagen. Studenten, die aan troebelen hadden deelgenomen, werden eenvoudig weggejaagd en de Universiteits-politie kreeg uitbreiding.”

De Kölnische vernam dat men te Petersburg de nauwelijdeste voorzorgen voor het leven van den Czaar neemt. Alle sloten der keizerlijke vertrekken zijn veranderd. Slechts twee of drie getrouwen weten het vertrek, waar de keizer vertoef. Men heeft zelfs in de studeerkamer van den Czaar een zestal tafels geplaatst, opdat de Czaar niet steeds op dezelfde plek in de kamer zich zal bevinden. Arme Vorst!

NOORDTJL.

„DE THEOL. SCHOOL GEVONNIST”.

Van onzen herleefden „*Maccovius*” aan de Friese kerkzest belevten we niet veel genoege. *Maccovius* van Franeker is ons aangedien als de volgroeiende, de consequente Calvijn.

Deze doctor van Makkum verdient reeds den naam van den volgroeienden, consequenten *Maccovius*. 't Is naar de wet der ontwikkeling.

Het besluit der Groninger Synode in zake de handhaving der Theol. School wordt in de *Fr. K.* van 1 Maart, blijkbaar naar *Maccoviaansche* consequenties, verklaard. Hij treedt hier zelfs op als arts en rechter. Of het is van *supralapsarisch* standpunt weet ik niet. Dat het geschiedt „met deernis in het hart” en „door ontferming bewogen”, moet ik wel veronderstellen.

Hij dan schrijft en kondigt aldus der Theol. School het oordeel en vonnis aan.

„Waar de Synode dan besloot de School „van Kampen te handhaven en te bevestigen”, daar werd de overweging er aan „toegevoegd dat ze dit besluit nam, niet om des beginsels wil, maar om des lieven „vredes wil.”

„Maar dan draagt „heel dat handhaven „en bevestigen geen ander karakter dan „dat van een concessie in een voorloopig „en tijdelijk iels.”

Dat laatste woord is kostelijk, een ander zegt misschien: *grievend*.

Makkum is nu zelfs Amsterdam reeds vooruit. De kerken weten dus wat haar uit dien hoek wacht.

D. K. WIELENGA.

„KERKELIJK ZEGGEN-SCHAP.”

(Uit de Pers.)

In de *Gereformeerde kerk*, van 14 Maart j.l. schrijft Ds. Jac. Eringa van Workum o. m.:

„Omtrent de opleiding van predikanten „blijft er „de Geref. kerken” nog voort- „durend verschil bestaan. Het verschil „loopt blijkbaar niet zozeer over de in- „richting van opleiding n.l. of dit moet „zijn een Universiteit of een Theol. School, „maar wel over den invloed van de ker- „ken ten opzichte van die opleiding.”

Men ziet dus dat hier de kwestie, waarom het gaat, juist wordt aangegeven, zooals ze door ons gesteld is. Onze broeders, „de Universiteits mannen” schijnen die maar niet te kunnen snappen. Zij komen altijd weer aandragen met de tegenstelling: *Universiteit of Seminaristisch*.

En verder:

Wij kunnen ons echter zeer goed be-gripen, dat Prof. Wielenga niet gerust is en opkomt voor het recht der kerken in zake de opleiding voor predikanten. Ook afgezien van deze (*Maccoviaansche*) verschijnselen, die zich voordoen bij de leerlingen der Vrije Universiteit, zou zeker Prof. W. toch evengoed opkomen voor dat recht der kerken.

Alleszins juist. Maar ook dat schijnen de boveng. broeders maar niet te kunnen begrijpen. 't Is voor hoorende dooven lastig preken. Doch een aanhouder wint.

Waarom de heer E. mij wel begrijpt blijkt uit zijn slotwoord. Hij is ontdoet aan het gevaar, dat er voor de kerken dreigt, wanneer zij het noodige zeggenschap in zake de opleiding harer a.s. Leeraren missen

„Dat er op deze wijze gevaar bestaat, ook voor de Geref. kerken, om door Dr. K. en zijn volgelingen in een geheel verkeerd spoor geleid te worden, straks wellicht meer duidelijk ook op allerlei andere punten, is voorwaar! geen denkbeeldig ge-vaar. Dit is o. i. ook mede een van de ellenden in de Herv. kerk, dat de kerk zelf bijna geen invloed heeft op de opleiding harer predikanten. Men heeft bij de Wet op het Hooger-onderwijs van '78 *kerkelijke* Hoogleraren toegevoegd aan de Theol. Faculteit der Rijks-Universiteiten, maar toen had men o. i. royaal een eigen kerkelijke Universiteit moeten oprichten. Een eerste vereischte voor een kerk is toch wel deze, dat zij *invloed* heeft niet alleen op de opleiding harer Evangelie-dienaars, maar dat deze opleiding ook van de kerken zelve *wilga*?

Zoo ziet men het gevaar ook in andere kringen, door *onderinding* geleerd. Die zich aan een ander spiegel, spiegelt zich zacht.

Van verschillende kanten, zelfs in Duitsch-land, gaan dan ook stemmen op in de door ons voorgestane richting.

Zelfs „*de Hervant*” schijnt aanvankelijk den voet gezet te hebben op den weg der bekeering.

Deze pleit nu ook voor een *kerkelijke* opleiding. Maar dan *kerkelijk* in spik splinter nieuwen zin. *Kerkelijk* van kerk als organisme. Waar het adres van de *kerk als organisme* is, wordt niet gezegd. Ik weet het ook niet. Men zal dan ook om zaken te doen en iets tastbaars te hebben, of terecht moeten komen bij een of andere particuliere corporatie of bij de geïnstiteerde kerken zelve. Doch in welken zin dan ook, „*de Hervant*” begint ook voor *kerkelijke* opleiding te pleiten. Dat geeft moed.

D. K. WIELENGA.

„MACCOVIAANSCH” ZIELE-BESTUUR.

In „*de Friese Kerkbode*” van 1 Mrt., het orgaan van onzen nieuwen „*Maccovius*”, lezen we in zake de hangende kwestie o. m. het volgende:

Het ging om het Supralapsarisme. En dat Supralapsarisme is een harde waarheid. Men moge wel zeggen, dat het Supralapsarisme niet Confessioneel is, schriftuurlijk is het zeer stellig.

En nu heeft de Synode van Dordt dat Supralapsarisme niet veroordeeld, maar wel aangemaand zeer voorzichtig te zijn in de bespreking van die kwestie.

Stel u voor, daar is een toringlijder, voor wien niet de minste hope meer is. Nu kan de arts hem die *waarheid* van zijn naderend einde koud en rauw mededeelen, maar ook met ontferming en medelijden.

Doet dit beeld u de zaak voelen, waar het om gaat? Die arts is hier het Supralapsarisme, de toringlijder die niet verkorene, de verworpenen. Maar die *waarheid* der verwerping kan nu koud, koel en hardvochtig besproken worden of ook met innige deernis in het hart voor dat deel der menschheid, dat niet mag deelen in de genade der verkiezing.

Of wilt ge een ander beeld? De rechter heeft een schuldige ter dood veroordeeld en zal het doodvonnis uitspreken. Maar nu kan die rechter, als hij een wrede mensch is, dat doodvonnis met duivelsch sarcasme aan den veroordeelde voorlezen, maar ook zacht, met droefheid vervuld en door ontferming bewogen.

Het Supralapsarisme is hier de rechter, die aan de niet verkorenen, dus aan de verworpenen het eeuwige doodvonnis moet verkondigen enz.

't Is genoeg, zegt ge. Ik zeg het met u.

Welk een valsche vernuft en welk een verraag van begrippen moeten er wel in iemands hoofd rondspoken, om het Supralapsarisme in zulk een verband voor te stellen onder het beeld van een *arts* of een *rechter*. Doch dat zij gelijk het is.

Zeker, een arts kan uit de *verschijnselen* iemand den dood der toring verschijnen, gelijk een rechter uit het *gevelde vonnis* den veroordeelde de straf.

Maar uit welken grond kunt gij iemand aankondigen, dat hij lijdt aan *de toring der verwerping*, en dus onherroepelijk den eeuwigen dood te gemoet gaat? Of dat hij ligt onder het oordeel der verwerping en gij hem dus het vonnis der eeuwige verdoemenis hebt aan te kondigen?

Naar het gebruikte beeld toch gaat het hier *niet* om een *arts*, die in het algemeen heeft te zeggen, dat toringlijders, in dat of dat stadium verkeerende, moeten sterven, of over een rechter, die er over spreekt, dat misdadigers veroordeeld zullen worden. Maar het gaat er om het „*hem*” dus persoonlijk die *waarheid* aan te zeggen.

Waaruit weet ge nu dat iemand *verworpen* is, of onder het oordeel der verwerping ligt? Dit nu weet ge niet. En daarom is dit

een taal, die u niet past. Het moge „Maccovianisch“ zielebestuur zijn; maar ik beklag de zielen en de kerken die met zulk een Supralapsarische zielepijs worden gevoed.

De kerken kunnen uit dit stukje van Dr. A. Kuyper Jr. zien, tot welke vreemde voorstellingen dat nieuwerwetsch „Maccovianisme“ uit den Supralapsarischen wortel zoo al leidt.

De groote en trouwe Opperherder riep zelfs tegenover het afvallige Jeruzalem nog uit, ook te midden van bedreigingen: *Och of ge ook bekend, ook nog in dezen uren dag, hetgeen tot uren vrede dient.*

D. K. WIELINGA.

Naar wij vernemen, zal a.s. Dinsdag 2 April te Kampen eene Conferentie gehouden worden, door Curatoren en Professoren van de Theol. School en de Vrije Universiteit, ter bespreking van de belangen der opleiding tot dienaren des Woords voor de Gereformeerde kerken.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

In hartelijken dank ontvangen van P. v. d. W. te Noordhorn f. 1, van Jan W. de Vries te Smilde f. 2,50, 1 postpakket gelezen boeken, stempel Gorinchem, de naam onlesbaar, van N. N. te Kollumerzwang een lap zwart goed om kledingstukken van te maken, van E. J. de Vries te Burum, Friesland, een doos nieuwe hoeden, met lint en bloemen voor het opmaken.

Al de geachte gevers zeer hartelijk dank. Wij geven hun de vez eking, dat men zoo doende een zeer goed werk verricht, om de bevolking in den Z. O. h. van Friesland, tijdelijk en moge het zijn eeuwiglijk te redden.

Uw zeer dankbare Fr. en Br.

J. WOUDA,

Correspondent van Jaclin.

Oranjenoud,
Heerenveen, 25 Maart 1901.

Buitenlandsche Kerken.

De onderdrukking der Vrije kerken in Duitschland. — Bekend is, dat in Duitschland niet alle Lutherse en met de vereniging van Lutherse en Gereformeerde, tot de geunideerde kerk zijn medegegaan. Deze Vrije kerken noemen zich „Evangelisch Lutherse.“ Die naam wordt hun thans betwist.

De predikant Reuter te Stolp had in een courrant bij de aankondiging van eene door hem te leiden godsdiensttoefening zich „Evangelisch-Lutherse“ predikant genoemd. Dit werd hem door de politie verboden. De Regeeringspresident te Cöslin deelde den predikant eenvoudig mede, dat hij, zodra hij zich weer aldus noemde, in een boete van 50 Mark zou vervallen.

Reuter wendde zich tot het Pruisisch „Oberverwaltungs-Gericht“ met verzoek het bevel van den Regeeringspresident te vernietigen; omdat hij meende, dat de politie geen recht heeft iemand met geldboete te straffen, omdat hij zich Evangelisch-Lutherse noemde.

Hoewel zijn verdere mede een beroep op het strafwetboek bewezen heeft, dat de politie alleen voor de openbare orde en rust had te waken en zich niet met kerkelijke en theologische zaken mocht bemoeien en dat pastor Reuter aan de Lutherse belijdenis vasthoudt, heeft genoemde rechtbank zijn verzoek afgewezen. Dit rechtcollege oordeelde, dat den Regeeringspresident — wij zouden zeggen het hoofd der politie — opgedragen is bepalingen te maken, die tot bevordering van de openbare kerkelijke orde en rust dienen. Deze kerkelijke rust toch kan verstoord worden, doordat zij, die niet tot de landkerk behooren, zich rechten aanmatigen, die alleen de leden der kerk bezitten.

Volgens deze opvatting is het versterking van de openbare orde en rust der kerk, als iemand openlijk uitspreekt, wat zijne belijdenis is, en naar die belijdenis zich noemt, in het onderhavige geval met den naam van Evangelisch-Lutherse optreedt. Terecht wordt gevraagd, waar met deze rechterlijke uitspraak de vrijheid blijft van godsdienstige belijdenis, van de oprichting van godsdienstige genootschappen, en van de huiselijke en openbare godsdiensttoefeningen, die in de Pruisische wet gewaarborgd is.

Verder heeft het Oberverwaltungs-Gericht voor zijn uitspraak dezer grond aangegeven: „Voor den staat bestaat het historisch Lutherse kerkgenootschap tegenwoordig alleen in de Unie met de Gereformeerde kerkgenootschappen, die samen de landkerk uitmaken. Daarom behoeft het niet in te gaan op de verklaring van den klager, dat hij en zijne geloofsgenooten aan de oorspronkelijke belijdenis van de Lutherse kerk trouw gebleven zijn.“

Naar deze uitspraak is het te voorzien, dat de toestand der Vrije kerken in Duitschland er niet op verbeteren zal. Als Pruisen dezen weg van miskenning en onderdrukking inslaat, zullen anderen wel volgen.

Geen wonder, dat de Vrije Lutherse hierover zeer verontwaardigd zijn.

De „De Allg. Evang.-Luth. Kirche“ zegt, dat deze uitspraak herinnert aan den beruchten volzin uit de kabinetsorder van 1834: „er mag in het minst niet toegestaan worden, wij het alleronchristelijkst zou zijn, dat de vijanden der Unie tegenover hare vrienden als een bijzonder kerkgenootschap zich vormen.“

Genoemd blad voegt er aan toe: „De doodacte wordt hier aan de Vrije Lutherse kerk plechtig afgegeven en ambtelijk gewaarmerkt. Zij mag alleen bestaan geunideerd met het Gereformeerde kerkgenootschap en wee hem, die zonder het Uniestempel aan het voorhoofd te dragen, het waagt zich Evangelisch-Lutherse te noemen. Dit kost minstens 50 Mark boete en bij herhaling nog meer.“

In Pruisen schijnt men de vrijheid van godsdienst al meer te willen beperken en wat men daar doet, geldt niet alleen de Lutherse kerken in Pruisen maar ook in geheel Duitschland. Naar de beschouwing toch van genoemd gerechtshof zullen alle leden der Lutherse kerken uit andere staten, die naar Pruisen verhuizen, geen recht hebben zich Evangelisch-Lutherse te noemen, als zij zich niet bij de Evangelische landkerk d. i. de geunideerde kerk aansluiten. Het is

dan ook reeds voorgekomen, dat leden van andere Lutherse kerken, die zich in Pruisen vestigden, gedwongen werden bij te dragen voor de Evangelische landkerk, hoewel zij uitdrukkelijk verklaarden, niet tot haar te willen behoreen.

De bedoeling schijnt te zijn, om de Unie tot de groote Deutsche nationale kerk te maken. Alleen vereenigd met de Gereformeerde kerk mogen de Lutherse Evangelisch-Lutherse heeten. Omdat de Unie-acte deze benaming ingevoerd heeft, heeft het gerechtshof verklaard, dat de naam „Evangelisch“ uitsluitend het privilege van de landkerk is.

Men wil, dat de Vrije Evangelisch-Lutherse kerk den naam „Oudlutherse“ zal aannemen, om ze alzoo als een sekse te kunnen beschouwen en behandelen, die in geen betrekking staat tot de Evangelisch-Lutherse kerken van Duitschland, waar de Unie met de Gereformeerde nog niet is ingevoerd. Op deze geniepige manier tracht men de Vrije Lutherse kerk in Pruisen dood te drukken. Daar wordt al weer gezien, waartoe het beginsel der staatskerk leidt. Naar dat beginsel moeten alle Vrije kerken verdwijnen, en dit beginsel is te gevaarlijk, omdat het gevoed en gesteund wordt door de macht en het geld van den staat.

In Duitschland wordt de strijd der Vrije kerken al zwaarder. Op het punt van vrijheid van godsdienst komt men in Duitschland achteraan en gaat men zelfs achteruit. Want meer dan een halve eeuw heeft men in Pruisen gehandeld naar „die General Konzeption“, die Koning Wilhelm IV in 1845 gegeven heeft, waarbij vrijheid verleend is om ongehinderd den godsdienst uit te oefenen en kerkelijke gemeenten te vormen; en thans gaat men in tegenspraak met die concessie de Vrije Lutherse verbieden een naam te dragen, dien zij begeren en die hun naar hun belijdenis toekomt.

Het is jammer, dat in Duitschland alleen een deel der Lutherse voor de vrijheid der kerk opkomen en de Gereformeerde in dien strijd niet meedoen. De laatste schijnen in de Unie zich thuis te gevoelen, want zij laten de Lutherse in hun strijd voor de vrijheid der kerken alleen staan.

SCHOLTEN.

De vereniging van de „United Presbyterian“ en de „Free Church“, die 31 October 1.1. gesloten werd te Edinburgh, onder den naam van „United Free Church of Scotland“ — werd, onder allerlei bijeenkomsten en betoogingen, ook gevleid door een „Kinder-Unie-Demonstratie“, onder leiding van Dr. Mair. De vergaderzaal was geheel vol menschen, waarvan meer dan drie vierde kinderen waren. Dr. Mair vertelde op eenvoudige wijze, hoe dezer dagen de vereniging gesloten was; hoe het eerst regende, maar dat de regen ophield, toen de twee moderators door handslag de vereniging bekrachtigden; hoe de reünies en optochten daarop konden plaats hebben enz. Zij waren nu niet langer „Free Church“ — kinderen en „United Presbyterian“ — kinderen maar kinderen van de groote „United Free Church of Scotland.“ Ook spraken anderen en er werden liederen gezongen bij afwisseling. Dr. Smith verzoekt aan 't slot al de kinderen op te staan, en hem de volgende korte bede na te zeggen: „God zegene en behoeft de „United Free Church of Scotland“ — dat daarop allen deden. Het laatste nummer der „Missionary Record of the United Presbyterian Church“ van December 1900 meldde dit onder het opschrift: „Children's Union Demonstration.“ Dit maandchrift en de „Free Church Monthly“ hielden met de vereniging op en ruimen hunne plaatsen in voor de „Missionary Record of the United Free Church of Scotland.“

In Ierland en Engeland stelt de Roomsche partij alle pogingen in het werk om te Dublin een Roomsche-Katholieke Universiteit te stichten.

Op het standbeeld van A. Vinet te Lausanne, dat onlangs door de studenten aan deze stad is geschonken, staan o. a. twee gedachten van Vinet, die vrijwel zijn richting moeten weergeven. N.1.: „Het Christendom is in de wereld het onvergankelijke zaad der vrijheid.“ „Ik wil den mensch meester over zichzelf hebben, opdat hij des te beter aller dienaar zij.“ — Prof. Frommel zei in zijne feestrede o. a.: Vinet heeft eene hervorming der Hervorming bewerkt door de verdediging van het Christendom en de moraal van het Christelijk leven, en de methode om de Theologie, de gegevens van het geloof, te funderen en te vestigen, te vernieuwen. — Het standbeeld staat tegenover l'Abbaye de l'Arc, waar den 11 Decr. 1846 Vinet door den Staatsraad als professor afgezet werd en waar hij, van zijne studenten afscheid nemende, tot hen zeide: „Laat den tijd voortverloopen, en weest gij de mannen der toekomst, die zich nu voortteekent.“

In een Byzantijnsche kerk te Medaba in Palestina is onlangs eene landkaart van het Heilige land gevonden, van den Nijl af tot aan den Opper-Jordaan, die in den vloer der Basilica was geteekend. Zij is thans zooveel mogelijk gereproduceerd en moet dateren van de zesde eeuw. Er zijn echter tot verfraaiing der landstreek teekeningen bijgevoegd en het is de vraag, of deze historisch zijn. In de woeste, of onbewoonde, plaatsen zijn palmengroepen geteekend, op de Doode zee varen booten en in den Jordaan en den Nijl tuimelen visschen. De kaart is ook naar het Oosten heen georiënteerd. Zij bevat talrijke goed onderhouden namen, waardoor menige vraag omtrent de plaatskennis van Palestina kan opgelost worden, en deze vondst ook voor de Bijbelgeschiedvorschers groote waarde moet hebben.

Ingezonden.

WAT MEN TOCH WIL?

De „opleiding“ schijnt een moeilijke kwestie te zijn. Dat vele lezers, van water

zooal over geschreven wordt, ten slotte niets meer begripen, zou ons niet verwonderen.

De Synode van Groeningen oordeelde eenparig, dat de Kerken maar moesten doorgaan met de opleiding aan hare Inrichting, omdat toch telkens weer de voorstellen werden verworpen, of de behandeling er van reeds van te voren onmogelijk gemaakt werd, als op verandering aangehouden werd. Hierbij kunnen echter sommigen zich volstrekt maar niet neerleggen. En waarom niet? Deugt die opleiding der Kerken aan hare eigene Inrichting niet? Dat durft men niet zeggen; want op het onderwijs zelf wordt geen aanmerking gemaakt, en de resultaten van dat onderwijs zijn ook niet zoo slecht. Te zeggen, dat de opleiding tot dienaren des Woords buiten de bevoegdheid der Kerken ligt, gaat ook niet aan, temeer niet omdat die onrustige broeders er nog al op staan, dat van de Kerken moet uitgaan en kerkelijk moet geschieden, wat der Kerke is, en de opleiding is ten behoeve der Kerken.

Vroeger beweerde men nog van die zijde, dat de opleiding wetenschappelijk moest zijn, en dat eene opleiding aan eene Inrichting der Kerken niet wetenschappelijk was en niet wetenschappelijk kon zijn. Toen heette het: „Zullen de predikers niet enkel dienaren des Woords, maar tevens theologen zijn, dan is universitaire ontwikkeling onmisbaar“ (Dr. Kuypers Encyclopaedie 2de deel, pagina 536); en de jongen piepten in hun corpsblad na: „Aan de Theologische School te Kampen wordt men niet opgeleid voor theoloog, maar voor predikant“ (Geref. Studentenblad der Studenten aan de Vrije Universiteit, Dec. 1898 bladz. 3.) Zoo zal nu noch Professor noch Student meer schrijven; daarvoor heeft men te veel respect voor onze Professoren in de Theologie en het wetenschappelijke van hun onderwijs.

Maar de opleiding aan een Universiteit is toch beter dan aan eene Inrichting der Kerken, heet het. Waarom? Aangenomen voor een oogenblik, dat „de Vrije“ hensch een Universiteit was, waar al de Faculteiten behoorlijk aanwezig en met Hoogleraren bezet waren, waar zou dan nog dat betere in bestaan, ter opleiding van dienaren des Woords?

Men durft niet eens zeggen, dat aan „de Vrije“ opgeleid wordt; dat klinkt niet universitair genoeg. De Theologie wordt daar allereerst beoefend om de wetenschap zelve! Maar, in zoverre de Theologische Faculteit de nederige taak der opleiding tot dienaren des Woords verricht, waarom is zij dan daar per se, in elk geval, beter? Dat is louter een idee; ja, een verheven, wijsgeerig idee; een idee die veel opgeld doet, vooral bij hen die van wijsgeerige ideeën zoo goed als niets weten; maar toch slechts een idee.

Aan een eigen Inrichting kan men ook wel gelooven, dat alle wetenschappen uit Een, uit den Logos, uit het Licht der wereld, Jezus Christus zijn; dat men bij de systematische behandeling der Theologie dezelfde wetten van het denken, gebruikt als bij alle andere wetenschappen; dat de Theologie, als koningin der wetenschappen — indien zij waarlijk Theologie is — gezegenden invloed moet en kan uitoefenen op de andere wetenschappen: dat er dus eenheid en verband tusschen de wetenschappen bestaat. Zou men dat alleen kunnen begrijpen, als er naast de Hoogleraren in de Theologie nog een paar Hoogleraren zijn: al is 't alleen één in de Letteren en één in de Rechten; of als de Hoogleraren in de Theologie door een Vereeniging aangesteld worden? Een idee, meer niet!

Of ligt in zoo'n Universiteit, hoe minium ook, de eenheid in één Hoogleraar, die de ziel is van al de wetenschappen: die al de wetenschappen samenvat in zijn hoofd; die voor al de Faculteiten de lijnen teekent en instructies voor onderwijs geeft aan al de Hoogleraren; in wien de groote eenheid der wetenschappen ligt, en uit wien in eenheid alles zich ontplooit? Dat was natuurlijk niet na te doen aan een eigen Inrichting, waar alleen de Theologie beoefend wordt. Maar dat zal ook wel een idee zijn! En indien werkelijkheid aan „de Vrije“, zoodat daar één alles is voor de Faculteiten, dan is dat toch iets bijzonders en nooit regel geweest aan een Universiteit.

Zouden nu de Kerken een eigen, flinke wetenschappelijke en tevens praktische opleiding aan een idee opofferen? Dat kan niemand willen, die het wel meent met de Kerken.

Wat wil men dan toch?

Wel, de Inrichting der Kerken moet vereenigd worden met de Faculteit der Vereeniging, zóó dat ieder op eigen terrein blijft en beider zeggenschap verzekerd wordt, zonder dat de eene in de andere opgaat.

Begrepen? Wij begrijpen het niet!

Als er eene opleiding zal komen, kunnen daarvoor nooit twee heer zijn: de Kerken en de Vereeniging. Dan loopt de zaak in de war, hoe lief men ook eerst begint. Geschiedenis en ervaring spreken hier te duidelijk, dan dat iemand in goede hoop op blijvend vrede met zoo'n geknutsel zal beginnen.

Kan de Vereeniging de Faculteit voor de Theologie niet overgeven aan de Kerken voor de opleiding harer aanstaande dienaren des Woords, met volle zeggenschap er over en geheel vrije handeling, zonder in een enkel opzicht van de Vereeniging af te hangen, dan kunnen de Kerken die Faculteit niet gebruiken, met overgave van eigen Inrichting; tenzij dan dat de Kerken van de opleiding willen afzien en dat werk aan de Vereeniging willen overdragen. Dan nog wat toezicht te hebben en eenig verband met de Vereeniging te zoeken, geeft feitelijk niets; want als het er op aankomt, zegt de Vereeniging tot de Kerken: het is onze Faculteit.

Men kan gemakkelijk spreken van eene opleiding en van vereeniging; doch laten zij, die dat willen, dan eens met een voorstel komen, beter dan dat, van Prof. Bavinek, dat zoo'n slecht onthaal heeft gehad. Laat men anders zoo lang zwijgen, en geen onrust en verwarring stichten.

Intusschen zoeken men den financieelen toestand onzer Theol. School te verbeteren. Er zijn er hierin nog altijd nalatig, en dat tegen het besluit der Synode van Groningen in. Waarom collecteert men niet overal tweemaal in het jaar voor de School? Waarom

zijn er op vele plaatsen zoo weinig contribueerende leden voor de eigene Inrichting? Laten de predikanten dat eens flink aanpakken in plaats van naar iets anders te staan.

Als de Kerkeraden en de Classes het maar willen, kan de School tot grooten bloei komen. En waar Kerkeraden en Classes in dezen nalatig zijn, laat daar een lid der gemeente maar eens met een lijst rondgaan, om contribueerende leden te werven. Die werkt dan niet onkerkelijk, maar beweegt zich op de lijn der Synode, tot beschaming van hen, die het doen moesten, maar — om welke reden? — nalaten.

Het Gymnasium wordt straks reeds compleet me zes klassen.

Wellicht komt het nog zóó ver, dat men ook te Kampen kan promoveeren tot Doctor in de Theologie.

Waarom zou dat laatste niet mogen?

Of zit daar ook weer een belemmerende wijsgeerige idee achter? Laten de Kerken zich toch niet door allerlei zoogenaamde wetenschappelijke ideeën in de war laten brengen, maar stil haar gang gaan. Waarom zou een Candidaat in de Theologie te Kampen, bijv. onder leiding van Dr. Bavinek, niet evengoed kunnen doctoreeren als te Amsterdam, onder leiding bijv. van Dr. Kuyper? En waarom zou de titel, aan de eigen Inrichting der Kerken verworven, niet evengoed publiek erkend worden, als die verkregen is aan een Inrichting der Vereeniging?

Laat ons met onze Theol. School voortvaren in de kracht onzes Heeren, den Koning der Kerk.

T. Bos.

P. S. Dit stuk was reeds verzonden, toen de Professoren van Amsterdam hunne Stellingen meenden te moeten publiceren, en die van Kampen nu ook de hunne lieten lezen.

Hierdoor behoeft niets veranderd te worden in dit ons artikelje. Alleen weten de Kerken nu, dat de heeren van Amsterdam de voorstanders eener eigene Inrichting houden voor consequente dualisten (die in den wortel Manicheesch, Heidensch zijn) volgens hun 10de Stelling.

T. B.

Den Welkerv. Hooggel. Heer

Prof. D. K. Wielenga.

IV.

Toegekomen ben ik aan de vraag, of metterdaad de dissertatie over Maccovius eene gevaarlijke strekking heeft. Blijkbaar waart u hiervan in Augustus 1899 nog niet zoo zeker. Immers al maakt u in uwe aankondiging van het proefschrift ook toen reeds enkele bedenkingen, toch sprak u u destijds niet zoo beslist uit als later. Immers schreef u toen nog: „indien de jonge Doctor mocht bedoelen, het daarheen (n.l. tot 't verkiezen van Maccovius als schutspatroon voor de herleefde beweging op het gebied der Geref. Theologie) te leiden, dan hoop ik hem niet te volgen en roep ik aan de kerken toe: waakt en bewaart het pand u toevertrouwd, ook in den schat u door de Dordtsche Synode gelaten.“ In Augustus '99 wildet u u dus niet uitspreken over de bedoeling van Dr. Kuyper Jr. Ach! dat u daarbij gebleven waart en dat nimmer uit uw pen was gevloeid de bewering: „die opkomende (intellectueel scholasticistische) richting spelt m. i. gevaar voor de kerken!“

Maar, dit nu daargelaten, is er nu werkelijk aanleiding voor uwe verklaring, dat de wissel op onveilig staat? Ziet, bij 't zoeken naar een antwoord op deze vraag moet (immers ook naar uw oordeel?) onderzocht, welk doel de schrijver heeft beoogd.

Nu was 't geenszins de bedoeling van Dr. A. Kuyper Jr. de stelling te bepleiten, dat, als men slechts „stijf in de leer“ is, het er minder toe doet of men „los in het leven“ is. Onomwonden schrijft hij (blz. 38 en 39): „Maccovius was te mild en zag te veel door de vingers en ook voor zichzelf was Maccovius, het mag niet verheeld, althans in zijn eerste optreden, verre van streng.“ En welk een diepen afkeer de jeugdige Doctor met u heeft van Theologen, wier levenswijze ongebonden is, blijkt niet minder helder uit de kloekste uitspraak: „als alles waar is en de feiten zich werkelijk zoo hebben toegedragen, als hier wordt meegedeeld, dan inderdaad was hij een profaan en infaam Theoloog, dan was zijn leven schandelijk, dan had hij gebannen moeten worden van de „Academia Christo et Ecclesiae dedicata“, en had ook de kerk hem met het Woord als een tweesnijdend scherp zwaard moeten wonden“ (bl. 45). Zelf hebt u dan ook den schrijver dezen lof niet onthouden (bl. 106).

Evenmin beoogde Dr. A. Kuyper Jr. Maccovius te tekenen als het model van een dienaar des Woords. Reeds de omstandigheid dat Maccovius nimmer predikant geweest is, zou dit hebben belet. Ook 't feit, door Dr. Kuyper Jr. zelf op den voorgrond gesteld, dat Maccovius „geen zachtmoedig man was“, maar „heftig in zijn drift en lastig van aard“, zou den schrijver genoeg zijn geweest om Maccovius nimmer ten toebode voor herders en leeraars te stellen. En vervolgens is 't geheel iets anders, of ik handel over de wijze, waarop de Dogmatiek moet gedoceerd, dan wel over eene predikatie en de eischen, welke aan haar te stellen zijn. De kansel is geen kathedra. Daarom kan ik op wetenschappelijk gebied de verdienste van Maccovius evenals u 't huldigen, zonder dat ik gevaar loop de gemeente te kwelen met koude en

dorre betoogen. Welnu Dr. Kuyper laat geheel de vraag rusten, hoe de predikatie moet wezen, om al zijne aandacht te richten op de quaestie, naar welke methode de Dogmatiek moet onderwezen.

In de derde plaats was het geenszins de strekking van dit proefschrift te beweren, dat de Scholastiek der Middeleeuwen toch eigenlijk zoo goed is geweest. Herinnert u slechts hoezeer de schrijver tegen deze „jammerlijkste schoo vossery“ (blz. 119) toornet. „De echte Theologische Scholastiek en de Middeleeuwsche Scholastiek verschillen daarom hemelsbreed (blz. 115).“ En later (nogmaals van de Middeleeuwsche Scholastiek sprekende) „juist als de Theoloog de verduisterde rede in dienst der Theologie stelt, wordt dit als resultaat verkregen, dat de zonde de ratio prikkelt om magistralis te worden in plaats van ministralis te blijven. En door die zonde heeft de Scholastiek der Middeleeuwen de Theologie als Cognito Dei revelata juist doen verlopen in een dorre, droge denkgymnastiek“ (blz. 123).

Vervolgens mag 't niet zóó worden voorgesteld, alsof Dr. Kuyper Jr. van oordeel was, dat Maccovius nimmer stellingen liet verdedigen, waarop rechtmatige aanmerkingen zijn te maken en dat hij nimmer eens viel in de fout van al te abstract en al te spitsvondig te redeneeren. De 4de stelling wijst dit uit.

Eene stelling aldus luidende: „Maccovius is bij zijn te waardeeren opkomen voor het betrekkelijk recht der Scholastieke methode van bewijsvoering op Theologisch gebied, zelf meer dan eens teruggevallen in dezelfde fout, die door de Reformatie terecht in de Middeleeuwsche Scholastiek werd veroordeeld.“ En nu is het wel waar, dat de schrijver verzuimd heeft hierop in zijn werk zelf te wijzen, maar dat verandert toch niets aan het feit, dat hij volstrekt niet elk betoog van Maccovius voor zijne rekening neemt.

Wat dan het doel van dit proefschrift is? Immers geen ander dan te betoogen, dat terecht door Maccovius bij de behandeling der Dogmatiek de dialectisch-systematische methode is gevolgd; en aan te toonen, dat Maccovius van deze methode in ons vaderland de baanbreker is. Zoo oordeelt ook, om een geleerde buiten onzen kring te noemen, de bekende Dr. Kromsigt. Hij schreef in zijne aankondiging van dit proefschrift het volgende: „De betekenis van het kloekste boekdeel, dat voor ons ligt, ... ligt niet hierin, dat de reeks van biographiën van onze Gereformeerde patres weer met eene is vermeerderd. Zeker, ook dat is van belang. Maar de eigenlijke betekenis van deze uitgave is toch deze, dat hier niet alleen eene historische, maar ook eene dogmatische, of liever methodologische studie geleverd wordt. Eene biographie over iemand als Maccovius gaf daar aanleiding toe, maar het verdient toch onze dankbare waardering, dat Dr. Kuyper dit punt zoo „hervorgehooben“ heeft en daardoor zijne dissertatie eene hoogere mate van belangrijkheid heeft gegeven dan anders het geval zou zijn geweest.

„Zij bestaat uit drie deelen: de biographie van Maccovius (blz. 3—100), de methodologie van M. (bl. 101—244) en de polemiek van M. (blz. 245—401). Men begrijpt, dat het middelste gedeelte het belangrijkste is. Het is m. i. het best geslaagde deel van dit werk. De voorstelling is helder en volledig, terwijl de sympathie van den schrijver voor Maccovius aan het geheel een kracht en onderhoudenheid geven, die de lezing zeer veraangenamen. Keurig wordt de met ijver bijeengezochte stof in de verschillende paragrafen gegroepeerd, zoodat M. 's wetenschappelijke methode u duidelijk voor den geest komt te staan.“

Nu heeft Dr. Kuyper er m. i. voor gewaakt, dat men hem in dezen niet mis zou verstaan. Toch hebt u blijkbaar zijne bedoeling niet begrepen. U meent, dat hij het pleit heeft gevoerd voor een „scholasticistische richting“ en juist het tegendeel is het geval. Op blz. 106 schrijft hij al aanstonds: „het woord Scholastiek kan men bezigen in tweeërlei zin n.l. in een gunstigen en in een ongunstigen zin. In gunstigen zin hebben we daaronder te verstaan het logische indenken van de geopenbaarde waarheid en de dialectische assimilatie daarvan in ons menschelijk bewustzijn. In ongunstigen zin daarentegen, spreekt men van Scholastiek als bedoeld wordt die intellectuele bezigheid, waarbij het niet meer uitsluitend te doen is om de geopenbaarde Waarheid Godslogisch in te denken, en in onze menschelijke denkvormen, zooveel het mogelijk is, te assimileren, maar wanneer de neiging daarbij opkomt om ons denkvermogen op de heilige waarheden, als een corpus vile, zijn kracht te laten leproeven.“ En nu strekt al wat volgt juist om met verwerping van het Scholasticisme (de Scholastiek in ongunstigen zin) de Scholastiek in gunstigen zin aan te bevelen. Herlees nog eens, hooggeachte Professor, dit belangrijke deel van het boek; herinner u nog eens, hoe beslist Maccovius de Middeleeuwsche spitsvondigheden verwerpt; hoe hij aan Theologen, die de vreeze Gods niet kennen, toeroept, dat er voor hen geene plaats is op het heilig erf der Theologie (blz. 197, 198) en wat hij zegt van de noodzakelijkheid om bij eigen bevinding den Christus Gods te kennen (blz. 198) — en u zult gaarne terugnemen uwe verklaring, dat er gevaar dreigt voor de kerken. Sterker nog, het zal u, die het heil der kerken met uwe waarschuwing beoogdet, recht aangenam zijn te bespeuren, dat Dr. Kuyper Jr. naast en niet tegenover u staat.

Natuurlijk kan daarom aan de omschrijving „dialectisch-systematische methode“ boven die van „scholastieke methode“ de voorkeur worden gegeven. Zelf zou ik ook hebben gewenscht, dat Dr. Kuyper Jr. van de „dialectisch-systematische methode“ had gesproken — maar dit betreft alleen een verschil in woorden en niet in zaken. Waar u in uwen laatsten brief in den „Friesche Kerkbode“ verklaart, dat u tegen de dialectisch-systematische methode geen bezwaar hebt, mits deze in gezonden en breedten zin worde opgevat — daar valt alle twijfel dieu-

¹⁾ In uwe aankondiging (Tijdschrift voor Ger. Theologie, 7e Jaargang, blz. 103) schrijft u: „Zeker er is veel goeds van Maccovius te zeggen. Hij was een geleerd man, een diepe, scherpe, consequente denker, als er weinigen gevonden worden. Daarbij streng, stijf orthodox, tot in „het overrechtzinnige“ toe. Misschien was hij wel de grootste dialecticus van zijn tijd en als disputator was hij ongeveerd, de schrik van Jezuitien, Socinianen en Remonstranten en tevens lastig voor schier al zijne vrienden om ze te dringen en te dwingen, om toch maar zoo juist en zoo scherp en in die richting te denken, als hij het vermoecht te doen.“

aangaande weg. Terwijl wij om billijk te zijn tegenover Dr. Kuiper Jr. niet mogen vergeten, dat wat door ons de dialectisch-systematische methode wordt genoemd, ook door Voetius met den naam van Scholastiek bestempeld wordt.

Dit alles moge voldoende zijn om aan te toonen, dat „de wissel waarlijk niet op onveilig staat.“ Het feit, dat enkele min gelukkige uitdrukkingen in het eerste deel van het boek voorkomen, wordt daarmee niet betwist, maar de hoofdstrekking van het werk, waaraan zooveel moeite is besteed, is dan toch te prijzen. En dat nu de vader onlangs niet te zacht was jegens den zoon, toen hij slechts van enkele min gelukkige uitdrukkingen sprak — zou ik ook nog gaarne in het licht stellen. Om niet al te veel ruimte in beslag te nemen, moet ik dit echter nalaten. Slechts dit. Wat Dr. Kuiper Jr. hier parten heeft gespeeld, is ten 1ste de neiging om het zooveel mogelijk op te nemen voor den Heer, wiens leven men teekent en ten 2de zijn geestdriftig karakter, hetwelk hem soms deed vergeten, dat genadigheid ook een sieraad van een geleerde is. En zeg nu eens, waarde Professor, (de vraag zij niet te stout!) met de hand op uw hart, of u onzen jeugdigen broeder om deze uitdrukkingen niet wat al te streng hebt bestraft?

Wellicht vraagt u echter nog: maar waarom heeft de hooggeachte Promotor deze uitdrukkingen laten passeeren? Hierop strekte ten antwoord, dat de Theologische Faculteit natuurlijk eischt, dat de Doctoren hun eigen werk in het licht geven en zij daarbij van den regel uitgaan, dat de individualiteit zo min mogelijk moet worden onderdrukt. Eenvormigheid verfoeiende, laat zij gaarne de gelegenheid om binnen den kring der Gereformeerde beginselen den bijzonderen aanleg en het eigen karakter aan het licht te doen treden.

Met de meeste hoogachting en met hartelijke groete, ben ik,

Uw dw. dr. en br.,
A. G. HONIG.

Zeist, 18 Maart 1901.

Boekaankondiging

FEESTSTOFFEN door J. Bavinck, Predikant der Geref. kerk te Kampen. (Voor het Paaschfeest.) Kampen. G. Ph. Zalsman 1901.

Ook met dezen tweeden bundel FEESTSTOFFEN heeft Ds. J. Bavinck een goeden dienst bewezen aan vacante gemeenten, wier opzieners somwijlen verlegen zijn om geschikte predikaties voor de feestdagen, als zij ten minste niet telkens telkens weder de zelfden zullen lezen. Deze bundel bevat zeven kostelijke feestpreken, waarvan de eerste handelt over „Jezus Christus de Heer, door de bouwlieden verworpen, maar door de wonderbare macht Gods verhoogd tot een hoofd des hoeks“; de tweede over „De opstanding van den Heere Jezus Christus uit de dooden“; de derde: „Alle macht in den hemel en op aarde aan den Heere Jezus Christus gegeven“; de vierde: „Jezus de opstanding en het leven tot heil van zondaren“; de vijfde: „De weldaad der wedergeboorte tot eene levende hope, als vrucht van de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, door God den Vader tot roem van zijne barmhertigheid aan zondaren verheerlijkt“; de zesde: „De opstanding der dooden, beide van de rechtvaardigen en van de onrechtvaardigen ten jongsten dage“; de zevende: „Het overwinningslied der verlossenen over dood en graf ten jongsten dage.“ Deze preken kenmerken zich door duidelijke en degelijke uitlegging des Woords, en door heldere en hartelijke voorstelling en toepassing van het Evangelie der opstanding des Heeren. Vrijmoedig bevelen wij ze aan, niet alleen aan de leden, maar ook aan de voorgangers van de gemeente. De uitgever zorgde voor een keurig gewaad, en in 't bijzonder voor een kloek letter, die zelfs zwakzienden tot lezen noodigt. Stelt de Heere onzen bejaarden broeder ook door dezen en nog anderen schriftelijken arbeid in het Woord ten rijken zegen voor velen, tot eere van Zijne genade, verheerlijkt in de opstanding van den Zoon Zijns welbehagen!

TOESPRAAK gehouden door Ds. J. Bavinck bij gelegenheid van de herdenking van het vijftigjarig bestaan van de Geref. kerk te Kampen. Kampen. G. Ph. Zalsman.

Deze toespraak is een niet onbelangrijke bijdrage voor de kennis der geschiedenis van de worstelingen der uitgeleide Gereformeerden en Geref. gemeenten. Inzonderheid de leden van de gemeente te Kampen hebben alle reden om Ds. B. te danken dat hij deze toespraak, met zooveel stichting gehoord, ook het licht heeft doen zien. Door geheel de toespraak klinkt de toon van dank aan den God des Verbonds, die, Ps. 126:1, „grootte dingen bij ons heeft gedaan, dies zijn wij verblijd.“ Daarbij past ook zoo schoon de innige begeerte naar bereiniging en vereeniging van al de deelen der Geref. kerk te dezer plaatse. „Wij allen toch behooren bij elkander. O, dat die schoone dag spoedig mocht dagen, waarin alle liefhebbers der Gereformeerde waarheid zich samenvoegen om éénparig en gemeenschappelijk de erve van onze Vaders te verdedigen en te beschermen tegen hare vijanden.“

Eene opmerking houde de hooggeachte feestredenaar ons ten goede, n.l. deze, dat de opnieuwe geopenbaarde Geref. gemeenten wel door de Regeering en die buiten haar stonden, genoemd zijn „Christ. Afgescheidenen“ maar zich zelve steeds „Chr. Afg. Gereformeerden“ hebben genoemd. De zeer rijke zegen Gods, aan deze gemeente geschenken, moge ook andere gemeenten in moeiten en strijd bemoedigen, en al de leden van de gemeente te Kampen aansporen om zich hoe langer hoe meer hare en hunne veelomvattende roeping bewust te worden, en in ootmoedigheid en vreeze wakend en biddend te staan naar toeneming in de ervaring der genade en in heiligmaking voor Gods aangezicht. Daartoe worde de uitgave door den Heere gezegend!

L. LINDEBOOM.

BERICHT.
Van Nummer 12 der **Bazuin** (met de **Verklaring en Stellingen van de Hoogleraren der Theol. School**) zijn nog exemplaren te bekomen tegen inzending van tien cents.

De Uitgever,
G. Ph. ZALSMAN.

ADVERTENTIËN.

Heden werd ons een doode **ZOON** geboren.

Wij zijn smartelijk getroffen, doch wenschen den Heere te zijgen.

P. ORANJE.
M. H. ORANJE—LITTOOIJ.

AMSTERDAM,
23 Mrt. 1901.

Bevallen van een **ZOON**.

C. v. GOOR—ALKEMA.

BOXUM,
24 Maart 1901.

Heden verblijdde ons de Heere door de voorspoedige geboorte van een **ZOON**.

M. ROOSEBOOM, v. d. M.

OOSTEREND (Tessell),
24 Maart 1901.

Ook voor de vele en innige deelneming in het smartelijk verlies onzer geliefde Echtgenoot en Moeder, betuigen wij onzen hartelijken dank.

R. BOS, en Familie.

SAPPEMEER, Maart 1901.

Voor de vele en treffende bewijzen van deelneming tijdens de ziekte en bij het overlijden van mijn dierbaren Echtgenoot P. HAVERKAMP onderhouden, betuig ik mijnen hartelijken dank.

WED. G. HAVERKAMP—ZIJL.

BEDUM,
Maart 1901.

Voor de vele en hartelijke bewijzen van deelneming in ons smartelijk verlies, door het overlijden onzer onvergelijke Dochter en Zuster, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.

Uit aller naam.

J. J. SPEELMAN.

PERNIS,
Maart 1901.

SOLI DEO GLORIA!
Zoo de Heere wil en zij leven,
hopen onze geliefde Ouders
Willem Dorenbos
en
Wimke van der Zee
den 30 Maart hunne **25-jarige**
Echtvereniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
Receptie: 1 April.
DRACHTEN, Maart 1901.

De Kerkeraad der Geref. kerk te MIDDELSTUM beveelt met alle vrijmoedigheid den heer **M. B. ERTMAN** te Noordwolde als orgelmaker aan.
Het schoone instrument, door hem in ons kerkgebouw geplaatst, beantwoordt aan alle te stellen eischen, en mocht de volle goedkeuring verwerven van den Weled. heer **M. B. van 't Kruijs**, voormalig organist in de Groote of St. Laurens-kerk te ROTTERDAM.

De Kerkeraad en,
L. S. JONGSMA, Praesens.
E. v. D. SCHANS, Scriba.

Volksharmoniums voor een dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke, sierlijke **Orgeltjes** ontvangen, werkelijk verrassend van toon, voor **f 45,—** en **f 60,—**, franco thuis.

Splinternieuw met 5 jaar garantie en gratis Handleiding voor Zelfonderricht. — Termijnbetaling van af **f 3,—** 's maands. Een dubbeltje daags is door een man gauw besteed aan drank of andere schadelijke dingen, waarvan hij zelve schade en het gezu in den regel verdriet heeft. Nu kunnen man, vrouw en kinderen hun leven lang muziek maken voor 10 cents, zegge een dubbeltje daags.

Vraag tekening enz. gratis.

Eenig adres:

JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Amerik. Orgels.

Zooals Chicago, Karn, Doretthie en meer andere echte merken, zijn verkrijgbaar in het **Orgel- en Pianomagazijn** van F. J. RAAR, Nieuwstraat 8, DELFT. **Stemmen en Repareren.** Verkoop ook op gemakkelijke conditie. Nog een gebruikt **Amerik. orgel** en **Pijporgel**, **machonichonien kast**, **12 Registers**, geschikt voor klein lokaal of huiskamer.

4% GELDLEENING

ten laste der **Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland**, gevestigd te Utrecht.

Ten overstaan van den Heer A. P. VAN DER VLUGT, Notaris te Utrecht, zijn heden uitgeloot:

Van de 1e Geldleening.

1e Serie No 22 à f 1000
2e Serie > 26b, 27b, 28b, 29b, 30b, 31b, 32b, 33b, 34b, 35b, elk à f 100 > 1000
3e Serie No 36b, 37b, 38b, 39b, 40b, 41b, 42b, 43b, 44b, en 45b elk à f 100 > 1000
4e Serie No 21 à > 1000

Van de 2e Geldleening.

No 30, 81, 93 en 94 elk à f 500 f 2000

Van de 3e Geldleening.

No 6 à f 1000
No 81b, 82b, 83b, 84b, 85b, 86b, 87b, 88b, 89b, 90b, elk à f 100 > 1000

Van de 4e Geldleening.

No 8 à f 1000
No 11b, 12b, 13b, 14b, 15b, 16b, 17b, 18b, 19b, en 20b elk à f 100 > 1000

Van de 5e Geldleening.

No 61, 119, 149, en 180 à f 1000 f 4000
No 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149 en 150 elk à 100 > 1000

Van de 14e Geldleening.

No 23, 89, 104, 129, 147, 162, en 187 elk à f 1000 f 8000
No 88 à > 500.

Deze obligatiën zijn betaalbaar bij de heeren **VLAER & KOL** te Utrecht op **1 Mei 1901** met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de eerste 5 leeningen en op **1 Juni 1901** met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de 14e leening, tegen inlevering der obligatiën met de onversch. coupons.

De Penningmeester v/d Ver. tot Chr. verzorging van Krankz. en Zenuwlijders in Nederland.
AMSTERDAM, 11 Maart 1901.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citthen, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim-1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Met nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citthen, een Moltondeken, 50 pd. fijne vee- ren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovengestane en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. vee ren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijn-tijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijn-tijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters Gratis.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Bij A. GEZELLE MEERBURG te Heusden is verschenen:

EENE VAN DE OORZAKEN

DER KRANKZINNIGHEID.

MISBRUIK VAN STERKEN DRANK,

DOOR

J. H. A. VAN DALE,

Geneesheer Directeur van „Veldwijk“

TWEDE DUK.

Uitgegeven door de Geref. Ver- eeniging tot Drankbestrijding.

Prijs 10 cts.

Alle soliede boekhandelaren nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt deze brochure franco gezonden door den uitgever.

Dezer dagen verscheen:

DE AUTHENTIEKE TEKST

der

LITURGISCHE GESCHRIFTEN,

GEHANDHAAFD TEGEN

Prof. Dr. M. A. GOOSZEN,

DOOR

Dr. H. H. KUYPER,

Hoogleraar aan de Vrije Universiteit.

Prijs f 0,90.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

Vacante Kerken

worden attent gemaakt op de bundel

„Gelegenheidspredikatiën“

15 Leerredenen door T. Bos, J. Dekker, A. Doorn, A. de Geus, J. J. Im- peta en A. Zomer.

In dezen bundel komen voor:

Paasch- Nieuwjaars- Pink-

ster- Kerstfeeststoffen, alsmede

Voor en Nabetrachtungspre-

dikatiën.

Prijs f 1,80.

K. J. ZOMER,

Uitgever FRANKER.

Bij den Uitgever ZALSMAN is ver- schenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR J. BAVINCK

Predikant der Geref. kerk te Kampen.

(voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hier-

van 1 Ex wil ontvangen, g-lieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

TOESPRAAK

gehouden door Ds. J. BAVINCK, bij ge- legenheid van de herdenking van het

Vijftigjarig bestaan van de Gereformeerde Kerk te Kampen.

26 bladz. Prijs 20 cent.

Verschenen: Een nieuw werk van

Dr. H. BAVINCK

getiteld:

„De offerande des Lofs“

Prijs: In keurig omslag: f 1,25

In fraaien stempelband: f 1,75

Groot 80 formaat.

Een uitnemend boek. Alom door de pers zeer gunstig ontvangen. Franco toezending, na ontvangst van postwissel.

Uitgave van

Fred. H. VERSCHOOR

's-Gravenhage.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver- schenen:

DENKT AAN UWE BELJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofs- beljdennis,

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct. 25 Ex. à 20 Ct; 50 Ex. à 17½ Ct. 100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verninderden prijs.

Zondagsscholen.

Paaschfeest.

Zondagsscholen die voornemens zijn om met het Paaschfeest aan de kinde- ren een boekje te geven, vinden hiertoe een goede gelegenheid, bij ZALSMAN te KAMPEN, die door eene onverwachte oorzaak in het bezit is van **25 verschillende boekjes** voor kleine en grootere kinderen. Deze boek- jes moeten worden opgeruimd en kun- nen daarom voor zeer lage prijs wor- den aangeboden. Het afschrijven van al de titels is te omslachtig, maar wie **40 cent** (30 ct. voor de boekjes en 10 ct. voor de vracht) aan postzegels of per postwissel zendt aan ZALSMAN te KAMPEN, ontvangt ter kennismaking franco **25 verschillende boek-** jes voor de zondagsschool, (waarde f 2,25.) Bij getallen is de prijs nog lager, omdat er dan niet zooveel vracht vereischt wordt als per enkel pakje, waarvoor 10 cent ter frankering noodig is. De voorraad is niet groot. Men wachte dus niet te lang.

■ Vereeniging ■
■ Christelijke Bibliotheek. ■

Heden verscheen als deel 3 van den 4en jaargang ■■■■■■

■ F. W. FARRAR ■

Onweerswolken,

deel I.

Vrij naar het Engelsch

door L. H. F. A. FAURE,

■ Predikant te Kortrijk (België). ■

Zij die nu lid worden, ontvangen

direct de reeds verschenen deelen

EEN PLEITGROND SLECHTS,

door W. van Nes.

JOHANN FRIEDRICH OVERLIN,

door ARMIN STEIN

en bovengenoemd werk.

Direct bij verschijning wordt hun

het tweede deel daarvan toegezonden,

en later nog twee boekwerken: een

historisch verhaal van Mej. A. v. d.

Flier, en een Zendingsgeschrift van

E. Nijland.

De Contributie bedraagt slechts

f 5,— per jaar.

Men vrage het uitvoerig, geillu-

streerd Prospectus, hetwelk gratis

verkrijgbaar is bij iederen boekhan-

delaar of op aanvraag franco toe-

gezonden wordt door den Uitgever G.

F. CALLENBACH te Nijkerk.

Dezer dagen verscheen:

„Zijn uitgang te Jerusalem“

MEDITATIËN

over het lijden en sterven onzes Heeren,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 1,90. In stem.b. f 2,40.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 5 April 1901.

Agg. I : 4, Is het door ulieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huig woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student C. Staat, wiens adres is te Dordrecht, Vriezestraat 95.

Namens het College van,
P. BIESTERVELD, Secr.

Tevens wordt herinnerd, dat de volgende Studenten, volgens besluit der Synode, daartoe uitgenoodigd door den Kerkeraad, in de gemeenten een stichtelijk woord zullen mogen spreken. Hun adres in de vacantie is:

A. J. de Boer,	adres te Drachten (Compagnie).
M. H. J. Bosch,	Kampen,
H. Brinkman,	Kampen,
J. Brinkman,	Kampen,
H. de Bruijn,	Oud-Vosmeer,
C. Dekker,	den Helder,
G. H. van Diemen,	Nieuweveen,
G. Diemer,	Schoonoord,
G. H. Dijkstra,	Smilde,
F. W. Geerds,	Appingadam,
T. Gerber,	De Lemmer,
D. Hoek,	Noordwijk,
G. H. de Jonge,	Dordrecht,
R. Middeldeld,	Nijveveen,
P. A. Sielasma,	Middelstum,
Joh. J. Tangsma,	Stiens,
A. v. d. Vegt,	Dalsen,
G. H. A. v. d. Vegt,	Langeslag,
W. de Vries,	Kampen,
H. P. M. de Walle,	Koudum.

P. B.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WIRNUM, 27 Maart 1901. Hedenavond werd, na gehouden biduur voor 't gewas, onder leiding van den Welc. heer Ds. Sybrandy van Mildam, tot Herder en Leeraar dezer gemeente gekozen en mitsdien beroepen de Eerw. heer G. Bax, Theol. Cand. te Zutphen.

Namens den Kerkeraad,
T. A. v. D. WERFF, Scriba.

KOUDEKERKE (ZEELAND), 28 Maart 1901. Heden is alhier tot Herder en Leeraar beroepen, de Welc. heer Ds. J. H. Koers, predikant bij de Geref. kerk te Molenaarsgraaf en Brandwijk.

Namens den Kerkeraad,
P. BOONE SR., Scriba.

HALLUM, 31 Maart 1901. Alhier is beroepen Ds. W. Bouwman te Ezinge.

Namens den Kerkeraad,
W. J. ELZENGA, Onderling.

KOCKENGEM, 31 Maart 1901. Tot blijdschap van kerkeraad en gemeente heeft onze geachte Leeraar Ds. A. J. Mulder, voor de roeping van de Geref. kerk te Oultgensplaat bedankt.

Namens den Kerkeraad,
H. RAVESTEIN, Scriba.

BOORNBERGUM, 31 Maart 1901. Hedenmorgen na den dienst des Woords maakte onze Leeraar, de Welc. heer Ds. A. Schaafsma, zijne gemeente bekend, voor de roeping van Beetgum te hebben bedankt.

Namens den Kerkeraad,
H. G. v. D. LAAN, Scriba.

BUNSCHOTEN A, 31 Maart 1901. Tot groote blijdschap van kerkeraad en gemeente maakte onze geachte Leeraar Ds. J. Bokker de gemeente bekend, voor de roeping der Geref. kerk te Elburg te hebben bedankt.

Namens den Kerkeraad,
G. HUYGEN, Scriba.

DIRKSHORN, 1 April 1901. Gister maakte onze waarde Leeraar H. H. Schoenmakers bekend, voor de roeping naar de gemeente te Oude-Ikela te hebben bedankt. Gode de eer!

Namens den Kerkeraad,
P. GOOTJES.

HILVERSUM A, 2 April 1901. Zondag was het voor onze gemeente een blijde dag. Onze bereyden Leeraar, Ds. O. Los, werd, wegens ongesteldheid van zijn vader Ds. O. Los van Scherpenzeel, in zijn dienstwerk te dezer plaatse bevestigd door Ds. A. Bolwijn van Nieuw-Loosdrecht, met eene predikatie over 2 Tim. 1:13. Des avonds trad onze Leeraar voor het eerst in den dienst des Woords voor ons op met 1 Cor. 3:11-16. Beide malen bevatte het kerkgebouw eene talrijke schare, waaronder de afgevaardigden van het Dagelijks Bestuur en van den kerkeraad der zusterkerk. De Heere stelde den arbeid van zijnen dienstknecht tot een rijken zegen. Tevens betuigen wij hiermede onzen hartelijken dank aan allen, die tijdens de vacature onze kerk hebben gediend.

Namens den Kerkeraad,
A. J. H. FLORKE, Scriba.

CLASSEN.

Classis Gorinchem.

Vergadering, D. V. 2 Mei, te Gorinchem. Opgaven voor het Agendum worden ingewacht tot 17 April.

Namens de Kerk van Gorinchem,
J. VAN ANDEL.

Classis Gouda.

De Raad der Geref. kerk van Reeuwijk bericht, dat de gewone samenkomst der kerken van de Classis Gouda D. V. gehouden zal worden op 7 Mei a.s. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 20 April e.k. aan het adres van den Consulent.

Namens de roepende Kerk van Reeuwijk,
J. v. D. HELDEN, Scriba.
T. SAP, Consulent.

Classis Tiel.

Vergadering D. V. op Woensdag 8 Mei te Zalt-Bommel. Aanvang des morgens 9½ uur. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 21 April bij den laatstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk te Hoenza-Driel,
B. KOERS GZ., Praes.
R. LOOMAN, Consulent.

Classis Alkmaar.

(Voorloopig bericht.)

De Kerkeraad der roepende kerk van Alkmaar bericht aan de kerken, dat de a.s. Classicale vergadering D. V. zal gehouden worden te Alkmaar op Donderdag 9 Mei e.k.

Stukken voor het Agendum zende men liefst spoedig aan het adres van eerstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van Alkmaar,
J. W. WECHGELAER, Praeses.
H. SWEETPE, Scriba.

Alkmaar, 2 April 1901.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode van Drente.

De samenkomst der Prov. Synode van Drente zal D. V. den 12 Mei te Meppel plaats hebben.

Punten voor het Agendum en opgave van de namen der Afgevaardigden, met hunne Secundi, worden vóór den 12 Mei ingewacht bij den eerstondergeteekende.

De roepende Kerk te Meppel,
T. NOORDWERKER, Praeses.
H. KLINKERT, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelharis.

In dank ontvangen van de gemeente te:
Hillegom f 12.89 Lekkerland f 5.75
Asperen - 1.00 Rijswijk - 2.07
Lekmond - 0.60 Stad a. h. H. -
Meerkerk - 4.60 te weinig opgegeven - 0.43
Langerak - 2.47 Brielle - 2.87
Zuidland - 2.50 Ottoland - 2.40
Voorschoten - 11.20
En van de meisjes ver. „Ken Hem in al uwe wegen,” te Vlaardingen, één rok, tien broeken, negen hemden, tien schorten en zes sloopers

De Directie v. h. Weeshuis.
H. SCHOONEJONGEN Jacobszn.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van Mej. J. Zeldendijk te Gouda „Uit mijn Huisbusje” f 8.—
Van de Geref. Jongedochtersver. te Vreeland - 3.—
Van de mann. Zend.-ver. „Onze plicht” te Nieuw - 2.50
Uit een collecte i/d Geref. k. te Pietersburen - 2.—
Jaarlijksche bijdragen v/d Geref. k. te Sneek A. - 2.50
Jaarlijksche bijdragen uit Werkendam: C. J. v. D. f 1, C. V. f 1, S. B. f 1, J. A. F. f 1, J. f 1, P. C. f 1, W. K. f 1, G. v. O. f 1.50, A. G. B. f 2.50, D. H. f 0.50.

Aanbevelend,
Namens Deputaten:
J. C. C. VOOR, Penningm.

Voor de Theologische School.

Heteren f 2.38 Giesendam A f 15.57
Dieren - 20.43 Wijckel - 2.22
Schippluizen ½ c. - 5.—

Voor de Uitbreiding.

Door dhr. H. H. Bennink, Corr. te Zutphen, de contr. van B. v. d. Veen f 0.50, Mej. H. Sleijster f 2, G. W. Meerstad f 2, Ds. J. N. Lindeboom f 5, H. Scholten f 1, G. Addink f 1, J. Baarschers f 1, G. Frederiks f 1, A. Brinkman f 1, L. Scholten f 1, B. Scholten f 1, J. Zwiers f 1, Wed. Jolink f 1, H. J. Koers f 1, D. J. Scholten f 1, Chr. Hiohan f 1, J. Hoekstra f 1, F. Hoekstra f 1, B. ter Meulen f 2.50, E. Enzerink f 1, Klein Bleumink f 1, Meengs f 1, H. J. Jolink Jr. f 1, wijlen H. J. Jolink Sr. f 1, H. H. Bennink f 1, M. J. Bast f 3, J. v. Dijk f 2, Joh. Israels f 1, J. Meijer f 2.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANKEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Duursema, coll. spreekbeurt Ds. Pos te Pieterburen f 34.75
Door Ds. Meijer te Zalt-Bommel, gev. in 't kerkz. f 1.50 en v/e lid der gem. f —30, te zamen - 1.80
Door Ds. Kuiper, uit 't busje van de Zend. Geref. kerk te Den Ham - 1.33
Door Ds. Smilde, v/e vriendin der Zend. te Ommen - 4.50

N. B. Niettegenstaande herhaalde malen bericht werd, dat alleen op verzoek giften en collecten voor deze Zending in de Bazuin vermeld worden en men dit uit het feit, dat reeds meer dan een jaar lang slechts een gedeelte der gaven voor de Zending in dit blad vermeld werd, bij een weinig nadenken kan opmaken, gebeurt het nog telkens, dat men geld voor de Zending stuurt, waarvan men vermelding in de Bazuin begeert, maar daarvan geen kennis geeft en dan later, omdat men het niet in dit blad vermeld vond, vraagt: of het gezondene niet is overgekomen? Daarom wordt nogmaals bericht, dat wie vermelding in de Bazuin begeert, daarvan altijd bij toezending der gelden kennis moet geven.

Doersborgh, B. DE MOEN,
30 Maart 1901. Quaestor.

PASCHEN.

Gods naam is Wonderlijk; Gods doen is wonderlijk; het is Hem wezenlijk eigen wonderlijk te zijn; men zou kunnen zeggen: Hij is het Wonder zelf.

Dat Hij zich openbaart, moet men niet zoo opvatten, als zou Hij zich verklaren. Door zich te openbaren maakt Hij zich nog niet begrijpelijk; integendeel openbaart Hij zijne ondoorgrondelijkheid, als Hij zich openbaart.

In alles is Hij anders dan wij. In zijn raad en werk roept Hij ons als met eene machtige stem toe: Ik ben geen schepsel, maar God.

Wie zou vermoed hebben, dat Hij van eeuwigheid een Zoon had? Niemand. Den vleeschelijken mensch is zijn eeuwig Vaderschap zelfs eene ergernis. Het uit den Koran genomen opschrift in de Moskee op den berg des Tempels luidt: „God is een eenig Wezen; verre van Hem, dat Hij een Zoon gehad hebben zou. God kan geen Zoon hebben; Hij heeft aan zichzelf genoeg”. De mensch kan zich slechts verzoenen met het denkbeeld van een begrijpelijken God.

Wie zou vooruit bedenken, dat van dien Zoon niet slechts gezegd zou worden: Zie, de Vader! maar ook: Zie, de Mensch! En toch is het alzo. Wie Hem gezien heeft, heeft niet slechts den Vader gezien, maar ook den Mensch, in den vollen rijkdom zijner gaven, in den vollen glans zijner verschijning, in den vollen omvang zijner bestemming, in wat de mensch was in de gedachte en den raad van God.

Maar wie zou vermoed, ja mogelijk geacht hebben, dat men eens op den Zoon van God zou kunnen wijzen, en zeggen: Zie, de zonde; zie, de vloek! Dat men Hem dood in een graf zou zien liggen? Toch is het alzo geweest. Het Woord was vleesch geworden; maar de dood had naar allen oogenscijn de vleeschwording te niet gedaan, en zijne macht tot over God uitgebreid, door den Zoon, die zijne heerlijkheid is, met de schande van het uit vloek en schuld geworden graf te overdekken.

Dat alles eischte een tegenwicht. Tot hiertoe en niet verder — zoo klonk het uit den mond Gods den dood tegen. De dood mag den Christus naar het graf heenbrengen, verder ook niet. Hij mag het graf niet mede intreden, en moet voor het graf staan blijven. Het verderf toch

wordt van Christus' lichaam geweerd; de dood mag in de ontbinding van het geheiligd lichaam zijn werk niet voltooien. Dit lichaam hoort niet den dood, maar God en de gemeente toe. Alles wacht op den derden dag. Drie dagen slechts lag Jezus in zijn graf, en de ééne dag, dien Hij er in zijn geheel vertoefde, was nog een Sabbat, een dag Gods, waarop Hij rustte van zijn werk; als Een, die zeggen kon: het is volbracht, gelijk zijn Vader op den eersten Sabbat rustte van de werken der voltooide schepping. Maar pas is de Sabbat voorbij, en de morgenstond van den eersten dag der nieuwe week aangebroken, of God vangt het werk der tweede schepping aan, door Hem, als eersteling der nieuwe, toekomstige wereld, tot welke deze wereld slechts de stof levert, uit zijn graf tot heerlijkheid op te wekken.

In die ure bleek, dat schuld en dood niet dan tot hunne eigene vernietiging met den Heilige Gods in aanraking kunnen komen; het is als met het vlamdend vuur, dat, hoe fel het brandt, uitgebluscht wordt, als het in de stille beek, nedervalt. Was de Christus, schoon zelf onschuldig, met de schuld zijns huizes bezwaard, van deze wordt Hij in zijne Opstanding plechtig en openlijk

vrij verklaard; dit feit toch wijst aan, dat Hij door zijn offerdood, voor de zonde der zijnen genoeg gedaan heeft, ja, hun geworden is tot gerechtigheid. Daarom reikt de betekenis zijner Opstanding verre over zijn persoon heen; zijne Opstanding is de kwijtbrief onzer schuld, de aanwijzing van ons recht op het leven, en van onze geestelijke en lichamelijke Opstanding de waarborg, het begin, en het voorbeeld.

En zoo valt het volle licht op het donker zijner vernedering. Waarom gaf Hij den dood macht over zich? Omdat Hij de schuld der zijnen alleen door zijn dood te niet maken, en daarmee den dood zijn gebied en den duivel zijn wapen ontnemen kon. Hier doet het licht van den morgen der Opstanding het donker van den heuvel des kruises verdwijnen. Eene bron van overvloeiende vertroosting blijkt voor onze voeten ontsprongen te zijn. Hier ziet gij den tweeden Adam, beter dan de eerste, geworden tot een levendmakenden Geest. O, geloovige! verzadig u aan zijn aanblik, en drink zijn liefelijk beeld in. Hem te zien is te leven. Laat den eersten Adam los, en leg niet slechts den boezen aard af, dien gij van hem erfdet, maar wees ook niet weerstreng om straks ook zijn vleesch

en bloed af te leggen, en zoo den laatsten band met hem te verbreken. Aan Christus hebt gij ten volle genoeg; door geloof en gehoorzaamheid aan Hem verbonden, hebt gij in Hem het eeuwige leven. Dat zal blijken ten jongsten dage, als God het werk, dat Hij in de opwekking van het Hoofd begon, voortzetten en ten einde brengen zal in de opwekking of overkleeding van zijne leden. Dan zullen de zijnen zijn beeld even wezenlijk dragen als nu Adams beeld. O predikers! roept dan met machtige stem, in alle sprake, allen mensch tot de gemeenschap zijner Opstanding. Er worde geen stilzwijgen bij u gevonden. Verkondigt Hem als onze Gerechtigheid, als onze Wijsheid, als onze Heiligmaking, als onze Verlossing, als ons Leven, als onzen Roem, als ons alles. Laat zijn huis vol worden van den reuk zijns Naams.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Als gij, nu en dan, een brief van mij, in de Bazuin, leest, moet ge, dunkt mij, het bekende gezegde tot het uwe maken: „een vreemde eend in de bijt”. Want de dingen, die tegenwoordig

vele hoofden en harten vervullen, vele monden openen en vele tongen maken als pennen eens vaardigen schrijvers, maken mij stom.

Stom met afwisseling.

Dan eens stom van verbazing, en op een anderen tijd weder stom van smart, van schaamte en leedgevoel.

Men verzekert mij echter, dat smart in dezen misplaatst is, dat ik mijn gekwaak maar moet laten hooren, en dat het onder Gereformeerde menschen zoo behoort. Twisten, hakken en houwen zijn nu eenmaal de verschijnselen aan het Gereformeerd belijden eigen. Hoe zullen we anders den alouden roem van „stoere Calvinisten” kunnen handhaven?

En ik moet toestemmen, dat in deze opmerking veel waarheid schuilt.

Twisten aan de academiën en in de kerken zijn er altijd geweest, en zullen wel blijven.

Dezer dagen snuffelde ik nog eens in de Postacta der Synode van 1618/19 bepaaldelijk in de Gravamina der Zuid-Hollandsche Synode, waar, o.a. ook de wenschelijkheid wordt uitgesproken, dat in de Provinciën, waar Universiteiten of Hooge Scholen zijn, de Heeren Staten van die Provinciën zullen verzocht worden, dat zij in de bestelling van zulke Scholen gelieven te letten op deze navolgende artikelen.

I. Dat over de regeering der academiën gesteld worden geleerde mannen, leden der Gereformeerde kerk, van wie men verzekerd is, dat zij de leer, van het begin der reformatie bij ons aangenomen, zijn toegedaan.

II. Dat de Curatoren der academiën niet altijd blijven, maar alle drie of vier jaren veranderen; zoo, dat jaarlijks in de plaats van eenige, die afgaan, andere opvolgen.

III. Dat behalve de politieke (burgerlijke) personen, ook een predikant of twee deze zorge en opzicht worde aanbevolen, om te nauwer toezicht te hebben op de Theologische Faculteit.

IV. Dat tot de professie der Theologie niemand beroepen worde, dan met instemming der Synode en haar Gedeputeerden, welken het vrij staan zal uit iedere Classis eenige predikanten bijeen te roepen, om over deze beroeping met elkander te beraadslagen, zoo mogelijk (indien) dezelve (de beroeping) tot de eerstkomende Synode niet kan uitgesteld worden.

V. Dat in de beroeping der Professoren, niet alleen der Theologie, maar ook der andere Faculteiten, en wel meest der Hebreeuwsche en Grieksche talen, alsook der Philosophie, goede zorge worde gedragen, dat geen anderen beroepen worden, dan die uitmunten in geleerdheid en verstand en die vermaard (beroemd) zijn; aan welker godzaligheid en vroomheid des levens niet getwijfeld wordt, en die zich vasthouden aan de van ons Gereformeerde leer, en nooit rechtvaardige redenen tot verdenking van onzuiverheid hebben gegeven.

VI. Dat alle Professoren, van iedere Faculteit, tot betuiging van hunne overinstemming in de rechtzinnige leer, in den aanvang hunner bediening, de Formulieren van eenigheid, de Belijdenis en den Catechismus dezer kerken onderteekenen.

VII. Dat het den Professoren der Philosophie en Talen niet toegelaten zij in hunne lessen of disputatien Theologische onderwerpen of geschilpunten te behandelen, voor dat ze de zaak met de Theologische Faculteit overlegd en daartoe verlof verkregen hebben.

VIII. Dat den Professoren der Theologie verboden worde, nieuwe gevoelen voor te stellen, strijdende tegen die welke in de kerk aangenomen zijn; en niet toegelaten, betwistbare, duistere vraagstukken of eenige twijfelingen tegen de aangenomen leer lichtvaardiglijk op te werpen.

IX. Raadzaam wordt geacht, dat de Professoren der Theologie in de Synode verschijnen, en aldaar rekenschap geven van hunne leer, en aan het oordeel der Synode onderworpen zijn.

X. Dat de alumni der kerken, zoo die in de Collegiën als elders wonen, dikwijls geëxamineerd worden, en wel in het bijzijn van de Gedeputeerden der Synode.

Nu weet gij, dat alle deze dingen vrome wenschen zijn gebleven. De Heeren Staten der Provinciën, in welke Hooge Scholen zijn, zijn hun eigen weg gegaan; hebben de kerken laten wenschen, klagen, zuchten; en als er al te hard tegen de afwijkers gesproken of over hen geklaagd werd, kwamen zij met hun gezag tusschen beide en legden het zwijgen op. De uitkomst van den strijd der kerken over het toezicht op de Universiteiten en de Volksscholen hebben wij, kinderen der 19e eeuw, aanschouwd in de zorg der Overheid voor het onderwijs in al zijn vertakkingen, lager, middelbaar en hooger onderwijs. Het is niets meer of minder dan de volstrekte onafhankelijkheid der school van de kerk niet alleen, maar van alle Christelijke belijdenis, van alle religie die op de openbaring in de H. Schrift gegrond is, in verband met leervrijheid

in de kerk die, door de Overheid, als de historische Hervormde of Gereformeerde kerk beschouwd, en, met staatsgeld en allerlei machtige invloeden, gehandhaafd wordt.

Bij het overlezen van de genoemde tien punten trof het mij, dat de vaderen, in de 16e eeuw, alleen verzochten datgene, wat tot bewaring van de zuivere belijdenis der reformatie naar hunne overtuiging voldoende was, namelijk, dat de Curatoren der academiën zouden zijn leden van de Gereformeerde kerk en dat ook een paar predikanten in die Collegiën zitting zouden hebben; dat voor de benoeming der Professoren in de Theologie de instemming der Synode of van hare Gedeputeerden zou gevraagd worden, dat voor alle Faculteiten alleen rechtzinnige en godzalige mannen in aanmerking zouden komen, die zich vasthouden aan de Gereformeerde leer en nooit gegronde redenen tot verdenking of achterdocht gegeven hebben; dat ze allen de Formulieren van eenigheid zouden onderteekenen; dat zij zich onthouden moesten van bestrijding der aangenomen leer; dat er overleg zou zijn tusschen de verschillende Faculteiten met de Theologische. Voorts dat de Professoren in de Theologie aan het oordeel der Synode zich moeten onderwerpen, en de Synode toezicht heeft op het onderwijs en de examina van degenen, die van wege de kerken en voor den kerkdienst studeren.

Van aanstellen, instrueeren, salarieren en ontslaan is, zoover ik het begrijpen kan, geen sprake.

Nu is het mogelijk, dat de waarborgen, die de vaderen vroegen, voor onzen tijd niet voldoende geacht worden. Het verzekeringswezen, zoo als wij het kennen, kenden de vaderen niet. Hun vertrouwen moest dan ook meer op den levenden God zijn dan op door menschen gemaakte instructies enz. Maar toch geloof ik dat, zoo men uit beginsel, eerbij en waar eene Universitaire opleiding voor de dienaren des Woords verkiest, er in de tien punten der Zuid-Hollandsche Synode, door de Generale Synode overgenomen, genoeg bouw materiaal gegeven is, om eene goede en betrouwbare verhouding tusschen de kerken en de Universiteit in het leven te roepen.

Wil men echter niets anders dan eene Eigene Inrichting der kerken, voor de beoefening der Theologie en de opleiding tot den dienst des Woords, hetzij dat de geheele Universiteit, of alleen haar Theologische Faculteit, of wel een aparte school alleen voor Theologie als Eigen Inrichting besta, dan moest men de nadere betrekking met andere wetenschappelijke instellingen niet langer zoeken. Van 1888 af tot nu toe is al naar den steen der wijzen, op dit punt, gezocht. Enorme sommen zijn, aan drukloon, porto's, reis- en vergaderingskosten, te loor gegaan, zonder een stap verder te komen. Twaalf jaar heeft men gedacht, gesproken, geschreven, gedrongen, om tot eenheid van opleiding te komen, en als ik mij niet geheel en al vergis, zijn we er nu verder van af dan in 1888. De kerken blijven in spanning en onrust verkeerden, en de oneenigheid der geleerden en voornamelijk broederen werkt verlamdend en ontkrachtend en beroerend op het leven der kerken, en geeft aan wie ons gram zijn, stof tot leedvermaak en motieven om allerlei scheuring goed te praten.

Van harte wensch ik, dat de besprekingen, die deze week begonnen zijn, tot betere uitkomsten, dan tot nu toe verkregen werden, zullen leiden. Het is echter, zooals vader Hellenbroek placht te zeggen, meer een wenschen dan een dadelijk gelooven. Maar God is machtig om te doen boven bidden en denken; Hij is de God der geesten van alle vleesch.

Van harte wensch ik ook, dat onze waarde ambtgenoot, de jonge doctor van Makkum, onder al de belangstelling, die hem betoond wordt, nederig blijve, of worde. Dat had hij, toen hij aan zijn dissertatie werkte, zeker niet vermoed, dat hij zoo spoedig een man van betekenis in de kerken zou worden, evenals zijn held, wiens leven, wetenschappelijke methode en professorale wederwaardigheden hij beschreef, en de aanleiding zou zijn, dat er geweldig aan de brandklok getrokken werd.

O, ik kan het zoo goed begrijpen, dat een jengdige Theoloog, die aan geen ding gebrek heeft, supralapsarist is. In den grond van mijn denken, of liever in mijn nadanken, ben ik ook supralapsarist. Hadt ge dit wel van me gedacht? En toch is het zoo. Maar het leven buiten de idee, het leven zoo als het geleefd wordt, heeft mij infra doen leven en voelen. Onder mijn val, onder mijn schuld, onder het recht Gods, van de hoogte der bespiegeling af naar de diepte, om uit de diepte te roepen tot God. En ook in het ambtelijk leven heb ik aan het supralapsarisme niets anders gehad dan dat in oogenblikken van twijfelmoedigheid, verstand en hart rust vond in de souveriniteit van den potentaker, die macht heeft over het leem, en

ik den geloovigen kon ontsluiten de rijke bron van Gods eeuwige, vrijmachtige ontfermingen.

Ik kan mij voorstellen, dat geleerde mannen, die alles in de scholen geleerd hebben, zeer aan logica en allerlei verstandsdingen hechten, ook in de dingen van God en de eeuwige zaligheid der zielen. Maar ik heb ook de vrijmoedigheid om, met een glimlach op 't gelaat, hun te zeggen, dat er nog meer dingen in hemel en op aarde zijn, dan waarvan men in de scholen droomt; hen broederlijk op de werkelijkheid van het leven te wijzen, en hun te zeggen, dat ze van hun college-dictaten moeten komen tot de reine wateren van Gods heilig en alleen onfeilbaar Woord. En als ze dan maar het huis vol kinderen krijgen, met onderscheiden karakter, aanleg, neigingen enz, dan gaat de stelling: God wil niet, dat alle menschen zalig worden, van zelf weer naar de Latijnsche thesen en disputen van wijlen Professor Maccovius; dan bidt onze Theoloog, als Abraham: Och, dat Israël mocht leven voor uw aangezicht! Dan arbeidt hij in zijn gemeente om alle menschen zalig te maken en tot kennis der waarheid te brengen.

En als dan een Candidaat in de Theologie of een jeugdig doctor tot hem komt en zegt: Dominee, uw preeken, uw bidden, uw arbeiden is toch eigenlijk niet consequent, dan zal hij wel niet het Lutherse antwoord geven: „Alle consequentie voert naar den duivel”, — maar toch niet schromen te belijden, dat het leven, nog beter dan de school, hem geleerd heeft, dat God alleen groot is.

Doch waar dwaal ik heen! Noem mij vrij een vreemde oend in de bijt, maar geloof mij niet te min te zijn uw trouwe, liefhebbende broeder

W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Verslag van het Zuster-Comité »Christelijke Bibliotheek voor Blinden” te Kampen, over 1900.

Uit dit eerste Verslag van dezen stillen arbeid voor blinden, dezer dagen rondgezonden, nemen wij het volgende over.

Aan allen, die door contributies of giften, door medewerking tot vervaardiging, adressen van blinden, of op andere wijze, belangstelling toonen in dezen arbeid voor blinden, en aan de blinden die gebruik maken van onzen arbeid.

Het Comité acht den tijd gekomen om iets meer van zijn geringen arbeid mede te deelen dan, zooals tot nu toe, door en bij de vermelding van ontvangsten bijdragen is gedaan. Wij doen dit in de hoop, dat daardoor de belangstelling zal worden versterkt en het gelid dergenen die met arbeid of giften ons steunen, zal toenemen.

Het Comité bestaat uit minstens 4 zusters, en arbeidt volgens een Reglement, waarvan de volgende artikelen de voornaamste zijn.

- ART. 1. Het Comité heeft ten doel: de blinden te dienen door bezorging van Christelijke lectuur.
- ART. 2. Het staat met dien arbeid op den grondslag der H. Schrift, naar de verklaring der Geref. Belijdenisschriften.
- ART. 3. Het ziet voor dat doel uit naar:
- a. Vervaardigers van boeken in blindenschrift (Braille-schrift);
 - b. begunstigers, die jaarlijks eene bijdrage geven;
 - c. vrije giften en legaten;

en houdt zich aanbevolen voor weenen, ook aangaande doelmatige boeken en boekjes, en voor adressen van blinden.

In Mei verloor het Comité een zijner leden door den dood. Mevrouw W. F. M. LINDEBOOM-DUIJZER, die als Penningmeesteres ijerig heeft medegearbeid, ging op het onverwachts, na korte ongesteldheid, van ons heen, in de hope der verlossing die in Christus Jezus is. Wij blijven haar, ook om dezen arbeid, in dankbare liefde gedenken. Hare plaats is ingenomen door Mej. F. L. LINDEBOOM, aan wie ook de taak der Moeder als Penningmeesteres is opgedragen. De reeds lang bestaande vacature van wijlen Mevr. Wed. C. DE COCK-DOZY, aan wie voornamelijk het op gang brengen van ons Comité en zijn arbeid is te danken, is nu vervuld door Mevr. FISCHER-KIMMERER, die welwillend de taak van Secretaresse op zich heeft genomen. Het Comité bestaat nu uit de ondergeteekenden.

Als Bibliotheecaris bewijst voortdurend de heer J. D. WIELENGA, Theol. student, zijne goede diensten. Uit zijn rapport over de Bibliotheek in 1900 deelen wij het volgende mede.

„Het lezen der boeken ging geregeld zijn gang. Ook breidde de bibliotheek zich gaandeweg uit. De boekenkast, enkele jaren geleden aangekocht, is reeds overvol. Dit jaar hebben we ook weer onderscheidene groote werken ten geschenke gekregen, zooals b.v. „Ballingen”, „Kinderen van éénen Vader”, en „Aan den Euphraat”. De lezers zijn 23 in getal; 4 van dezen hebben dankt, 6 tot nader orde, daar zij of zoalang uit de stad zijn, of het te druk hebben. Er zijn 25 medewerkers en medewerksters, van wie echter de meesten niet veel inbrengen. Daar het getal der boeken steeds toenam en dus het overschrijven van Catalogi ook steeds meer werk vereischte, zijn er 200 Catalogi gedrukt en aan de medewerkers en lezers verzonden, alsmede aan de contribuanten. De bibliotheek telt nu 187 nummers.”

Wie een ex. van den Catalogus wenschte te ontvangen, om daaruit eene keuze te doen van lectuur voor aan hem of haar bekende blinden, wende zich tot den heer J. D. WIELENGA te Kampen, bij wien ook het adres is voor de aanvraag om boeken ter lezing. Giften en jaarlijksche contributien gelieve men te zenden aan de Penningmeesteres.

Voor alle andere correspondentie, zooals de opgave van nieuwe contribuanten en medewerksters, aanvragen van Braille-papier, en vragen en wenken betreffende het comité en den arbeid, richt men zich tot de Secretaresse.

In 1900 zijn ontvangen aan jaarlijksche contributies f 48,25 en aan vrije giften f 51,90, waarvoor het comité hartelijk dank betuigt.

De vermelding van naam en woonplaats van contribuanten enz. in het Verslag, is hier weggelaten.

Het Saldo van '99 bedroeg	f 59,64 ⁵
Contributies	- 48,25
Vrije giften	- 51,90
	- 159,79 ⁵

De uitgaven aan Braille-papier, bindwerk, kosten van verzending enz. bedroegen f 116,53.

Inkomsten	f 159,79 ⁵
Uitgaven	- 116,43

Saldo 31 Dec. 1900 - 43,26⁵

Wij eindigen dit kort verslag met u, en allen, die het zullen lezen, vriendelijk te verzoeken, in de plaats uwer inwoning: a. vaste contributien en ook giften meens te willen verzamelen; b. het getal medewerkers of medewerksters te helpen vermeerderen; c. adressen van blinden te zenden, die van de Bibliotheek wenschen gebruik te maken. Gaarne ontvangen wij, bij de aanvragen van boeken ter lezing, het bedrag der frankering van het pakket; indien dat echter voor de blinden zelf en hunne correspondenten te bewarend mocht zijn, dan zullen wij ook die kosten dragen.

Wat de medewerking betreft, gelieve men op deze twee zaken te letten: 1. dat de boeken moeten worden „geprikt” in Braille-schrift; 2. dat het Comité of zelf de copie toezendt, of vooraf kennisgeving verzoekt van boeken en boekjes die men zou willen „prikket”, opdat geen vergeefs werk worde gedaan door het gereed maken van boeken, die voor deze Bibliotheek niet of minder geschikt zouden zijn.

Hiermede bevelen wij onzen geringen, door Gods ontferming niet ongezegden, arbeid met al de blinden in de biddende liefde der Christenen aan. Zie de Vader der lichten in genade op al de blinden neder, en gebruike Hij om Christus' wil, die ook blinden heeft genezen, onze „Christelijke Bibliotheek voor blinden” tot verlichting van velen ten eeuwigen leven, door den Heiligen Geest!

Het Comité:

Mevr. J. D. WIELENGA-VAN ANDEL, Pres.
„ F. NOORDTJIZ-DE COCK.
„ W. A. FISCHER-KIMMERER, Secr.
Mej. F. L. LINDEBOOM, Penningm.

Wij kunnen nog mededeelen, dat er ook eenige band gelegd is tusschen dit Comité en het Bestuur van „Effatha”, de „Vereeniging tot Christelijke opvoeding en onderwijs van doofstomme en blinde kinderen en jongelieden”. Deze Bibliotheek voor blinden, die reeds een betrekkelijk aanzienlijke waarde heeft, en jaarlijks grooter wordt, kan van groot belang worden voor den Christelijken, Gereformeerden, arbeid ten behoeve van blinden, die nog altijd op organisatie wacht. De oprichting van een Instituut voor blinde kinderen en jongelieden is nu in overweging bij de Diaconieën van de Geref. Kerken, die jaarlijks eene conferentie houden. Mocht de zaak op dien weg niet verder komen, dan zal „Effatha” ze weder ter hand moeten nemen.

Intusschen is het zeer gewenscht, dat bovenstaand verzoek a, b. en c. van het Comité, althans hier en daar, een open oor en hart vinde. Duizenden heeft het Comité niet nodig; één of twee honderd gulden per jaar vermeerdering van inkomsten zou echter den arbeid zeer te stade komen. In grotere plaatsen en gemeenten kunnen allicht eenige zusters, of ook broeders, die nog niet zwaar beladen zijn met arbeid voor het Koninkrijk Gods, met elkander samenwerken voor dit belang en andere belangen der blinden. Wie wil daarmede een begin maken?

Wij berelen bovenstaand Verslag en al de belangen onzer blinden aan in de biddende en werkende liefde van allen wier verwachting is van „... den Heer, Wiens mededogen, Blinden schenkt het lieflijk licht”. Ps. 146.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Daar is sinds verleden week betrekkelijk weinig verandering gekomen in de toestanden van Zuid-Afrika. In de Kaapkolonie vooral is dit het geval. Scheepers handhaaft zich in 't Westen en Kruitziener nog immer in 't middengedeelte, en beiden weten telkens plaatsen te bezetten tot aanvulling van hun levens- en oorlogsvorraad, terwijl zij, hoe ook achtervolgd, Kruitziener zelfs door zeven colonnes, uitstekend weten te ontkomen, immer her- en derwaarts trekkend, zonder beteekend verlies te lijden. Zelfs geheel in 't Westen, te Kenhardt, treden de Burgers weer ongehinderd op. En alle deze commando's ontvangen van alle zijden versterking aan vrijwilligers. Bij Nauwpoort vernielden zij den spoorweg naar Bloemfontein—Pretoria. De opstand, liever zeggen wij, de weerstand in de Kolonie neemt der-

halve breeder proportiën aan, en de pest niet minder!

Uit de Oranje-Vrijstaat is zeer weinig bericht. Slechts zooveel blijkt, dat de Burgers overal zich handhaven, en er van de omsingeling van Fourie in 't Zuid-Oosten niets is gekomen. Hij houdt dapper stand.

In de Transvaal hervatten de Engelschen aan twee zijden de aanvallende beweging. Allereerst zet French geheel in 't Oosten „operaties”, dat wil zeggen, zijne strooptochten voort, enkele Burgers verrassend op hunne hoeven, en voorts plunderend, roovend en brandend het terrein schoonvegend. Zelfs correspondenten als van de Central News beginnen dat bedrijf nu ook te betreurden. En dat wil wat zeggen! Beteekenerend is hetgeen in de laatste dagen benoorden Pretoria gebeurt. De Burgers, al was het in kleinen getale — bleven tot op een kleinen afstand van Pretoria zich nestelen, nu eens vee medenemend, en dan eens de treinen aanvallend, zooals nu weer ten Oosten en Zuid van Pretoria bij Olifantsfontein gebeurde. Thans echter zoekt generaal Plumer Noordwaarts op te dringen langs den spoorweg naar Pietersburg. Veel macht schijnt hij niet bij zich te hebben. Toch is hij voorshands gevorderd over Warmbad tot Nijlstrom, welke plaatsjes hij na „lichten tegenstand” bezette, volgens de jongste berichten. Tenzij hij sterker is dan wij denken. — loopt hij gevaar, zoo hij Noordelijker trekt, door de Burgers van Oost en West omgeven te worden als door bijen.

In Spanje wil men maar niet tot rust komen.

Te Barcelona zijn ernstige „anti-kerkale” beroeringen uitgebroken. Bij een groote meeting werden de volgende besluiten genomen: scheiding van kerk en staat, verbod van godsdienstige orden in Spanje, confisqueeren der kerkelijke goederen, en het zenden van een gelukwensch aan Frankrijk wegens het zegeviere der Vereenigingenwet.

Na de meeting viel het volk een Jezuitenklooster aan. Men zegt, dat de ordebroeders uit het klooster gevuurd hebben. De menigte werd razend en de troepen maakten van hun wapenen gebruik. Er vielen dooden en vele gewonden.

De zaken ten opzichte van China ondergaan weinig verbetering. Wel bindt Rusland zich een weinig in. Trouwens, Engeland's recht op 't stuk gronds bij Tientsin schijnt nog al vast te staan, en — Japan roert zich duchtig. 't Is alsof het elk oogenblik bereid wil zijn om de Russische vloot en de legerafdeeling in Mantsjoerie aan te vallen, en Korea in te palmen. Toch meenen wij, dat deze berichten overdreven zijn; ze komen van Engelsche zijde en moeten zekeren dienst doen. Bovendien doet Rusland een weinig water in den wijn en geeft althans voor een oogenblik iets toe. Maar — het gevaar voor oorlog is daar groot.

NOORDTJIZ.

AANVANKELIJKE WINSTE.

Inzake ons disput over de herleeft „Maccoviansche Scholastiek” mogen we ons aanvankelijk in een goede winste verheugen.

Als een geleekende in „docendo et ambulando” (in leerwijze en in levenswandel) is Maccovius van uit de Friese kerken door de Dordtsche Synode heen tot ons gekomen. Overdreden Scholastiek in de leer en „slap in het leven” als hij was, is hij nooit een man naar het hart van Gods volk en kerken in deze Landen geweest. Hij zal dat ook wel nimmer worden.

De fout van Dr. A. Kuyper Jr. was dan ook, dat hij naar zijn dissertatie (pag. 399) „een eerezuil” voor hem vroeg en trachtte op te richten. Dit is gelukkig mislukt. De „eerezuil” komt niet.

Blijkbaar neemt niemand het voor hem op in zijn eenzijdig Scholastieke richting en intellectuelisch streven, bij alle waardeering van zijn dialectisch talent, ja groote denkracht.

Voor den jeugdigen, enthousiasten geleerde, die hem tot nieuwe eere heeft trachten te brengen, zelfs met kleinachting van oordeel en houding der Dordtsche Synode in dezen, worden verzachtende omstandigheden gepleit.

Nu aan een enthousiast jongmensch, die dweept met zijn „held” mag men wel iets ten goede houden. Dat hij zijn vleugelen tracht uit te slaan, wijd en breed, zij hem gegund met „de Heraut”, maar men heeft daarbij toe te zien welken koers hij neemt. En die was in dit geval m. i. van bedenkelijken aard.

Dat de Theol. Faculteit der Vr. Un. in dit dispuut betrokken raakte, was eigen schuld van die zijde.

Met tijdig een enkel woord te spreken in den geest als nu in „de Heraut” is geschied, had men veel geschrijf kunnen voorkomen.

Tot tweemaal toe heb ik dat uitgelokt. Doch men heeft ook tot tweemaal toe gezwegen, zoodat we wel moesten denken, dat wat Dr. A. Kuyper Jr. in zijn dissertatie had geleverd vrucht was van het onderwijs, daar genotea en dus niet inging tegen geest en richting van dat onderwijs.

De eerste maal heb ik een verklaring uitgelokt, reeds spoedig na de publieke uitgave der dissertatie, in mijn kritiek daarop in de „Bijdragen voor Geref. Theologie” van Sept. 1899. Ik heb daar toen in hoofdzaak dezelfde bezwaren ontwikkeld als nu in „de Bazuin”. Men heeft mij van die zijde eenvoudig laten praten.

De matigings-toast van Prof. Rutgers was mij natuurlijk onbekend, als in bestolen kring geschied. Tegenover het publieke woord der dissertatie komt dan ook deze niet in aanmerking, hoe uitstekend en kalmereend hij dan ook in zijn soort geweest moge zijn.

Dat was ook de reden, waarom een schrijven van Dr. A. Kuyper Sr., door mij in Nov. j.l. ontvangen, mij geen voldoening gaf. Het was een schrijven „in vertrouwen”, terwijl ik tegenover een in het publiek uitgegeven geschrift, dat dus ook publiek zijn schadelijke werking deed, ook een publiek woord noodzakelijk achtte om die werking tegen te gaan. Toen ik later Dr. A. K. Sr. tot zulk een publiek woord opwakte, werd

ik herinnerd aan de artikelen, over het Intellectualisme in „de Heraut“ verschenen, doch het door mij gewenschte publieke woord kwam niet.

Aan dit schrijven „in vertrouwen“ herinnert de Heraut van 24 Maart j.l. zoo echt lief-verdachtmakend, dat het zeker moet dienen voor model van teederheid, broederlijkheid en ridderlijkheid in dispuut waarop tegelijk daar wordt aangedrongen.

„De Heraut“ wijst er zelfs op als een „beter materiaal“, zeker tot bewijs, dat ik gansch noodeloos of in allen gevalle min edelmoedig gewaarschuwd heb tegen de verderfelijke strekking der bedoelde dissertatie.

Zeker, als ik maar publiek gebruik had kunnen maken van dat „beter materiaal.“ Maar het was een schrijven „in vertrouwen.“ Nu echter de geachte schrijver er zich publiek op beroept, blijkbaar om mij in een eigenaardig verdacht licht te plaatsen, zou ik wel gaarne toestemming van hem ontvangen om het in zijn geheel te publiceren. Dan kan ieder oordeelen, hoe Dr. A. Kuyper Sr. zich „in vertrouwen“ uitlaat over „den geest“ van den ouden „Maccovius“ van Franeker en over den schriftelijken arbeid van zijn zoon in dezen.

In afwachting van die toestemming deel ik slechts mee, dat ik aanvankelijk al zeer tevreden zou zijn geweest, indien er in „de Heraut“ een publiek woord ware uitgegaan, half zoo kras als het schrijven „in vertrouwen.“ Doch omdat het publieke woord achterbleef, achtte ik mij geroepen nogmaals mijn stem in „het publiek“ te verheffen tegen een opkomende richting, die ik verderfelijk acht voor Kerk en Theologie.

Zeker, nu is eindelijk dat woord in „de Heraut“ gesproken, zij het ook minder beslist en minder krachtig dan ik wel gewenscht had.

Toch is ook dit woord reeds een aanwielijke winst. Het zal, naar ik hoop, de heet gekokerde Maccoviaansche naturen wel wat bekoelen.

Dankbaar ben ik dus, maar niet voldaan. De jonge Dr. Kuyper van Makkum heeft te sterk beweerd, dat de twee stellen dictaten, die van Maccovius en van zijn vader, in beginselen, lijnen en richting volkomen op elkander gelijken, dan dat zijn onsmidde verachten in de Fr. Kerkbode dat ongedaan kan maken en de kerken in dezen gerust stellen.

Want van tweeën een: of de jonge Dr. A. Kuyper heeft in zijn vereering voor den ouden „Maccovius“ der Theol. Faculteit iets ten laste gelegd, waaraan zij niet schuldig staat, of „de Heraut“ doet in dezen aan de zoete practijk der „vijfgebladen.“

Wij vragen dus meer licht, opdat we weten wat we aan elkander hebben.

D. K. WIELINGA.

De Conferentie.

De broederlijke Conferentie tusschen Curatoren en Professoren der Theol. School en der Vrije Universiteit, waarvan we berichten in ons vorig nummer, heeft Dinsdag volgens uitnodiging plaats gehad. De samenspreking zal later te gelegener tijd voortgezet worden.

Naar wij vernemen, hoopt Dr. S. Sijpkens te Delft 14 April a.s. zijn Vijftig-jarige ambtsbediening als predikant der Gereformeerde kerken te herdenken. We meenen de vele vrienden en kennissen geen ondienst te bewijzen met hierop te wijzen. Dr. S. Sijpkens is de derde in jarental van de oudsten, als Evangeliedienaar in onze kerken.

Militair Teknis te Kampen.

In hartelijken dank ontvangen van Meijuffr. B. N. te Apeldoorn f 1.

Namens het Bestuur,
H. v. OLS, Penningw.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van H. S. te Z. f 2,50
Door Mej. A. Bouma, Lollum: van de Meijess. „Dorkas“ f 1,00

Al gaat het niet druk, toch komt er nu en dan iets in. Wanneer allen, die een circulaire hebben ontvangen, eens een weinig voor onze soldaten wilden afzonderen; wel, wat zou dit bemoeiend zijn.

Wie weet, wat nog gebeurt.
Daarom leven we in goede verwachting; en betuigen voor het ontvangene onzen hartelijken dank.

E. KROPVELD.

Rijswijk, 30 Maart 1901.

Het November-nummer van het Engelsche tijdschrift „China's Millions“, orgaan van het Genootschap voor Binnenlandsche Zending in China, gaf de namen van vijftig zendingen en veertien kinderen, allen tot die zending behoorende, die tusschen 30 Juni en 30 Augustus vermoord werden. De Engelsche Baptistische zending heeft minstens tien leden verloren; de Amerikaanse, met de kinderen, achtentwintig en de Anglicaansche twee leden. En dit was nog maar een begin.

Op zijn doortocht in Frankrijk is President Kruger op verscheiden plaatsen door Protestantische deputaties begroet. Reeds te Marseille door enkele aanzienlijken onder hen als de heer Aimé Couve, advocaat en de heer Fritsch Estrangin, zwager van den over Transvaal gesneuvelden kolonel Villebois-Mareuil, die trots was op zulk een familie-lid.

Een jonge Neger, de heer Booker Washington, die door het Amerikaanse zendingsgenootschap onder de Negers en Chinezen in Amerika tot het Evangelie gebracht werd, hield een welsprekende rede te Springfield. Inzake de vijandelijke uitsluiting, die zich nog steeds in zuidelijke Staten openbaart, onthield hij zich echter van bitterheden. Alleen zeide hij, dat indien ongetelddere Negers van het kiesrecht uitgesloten werden, dit dan ook op ongetelddere Blanken moest worden toegepast. Voorts besloot hij met liefde te prediken voor hen, die de Negers

nog versachten en die trachten het roemrijke werk van den Prezident-martelaar, Lincoln, te verstoren.

Te Straatsburg bestaat een Bijbelgenootschap, dat reeds sedert 1816, dus zoowel onder Frankrijk als onder Duitschlands schepter, werkzaam was. Het laatste jaar waren de ontvangsten 6.700 francs en het verspreide 1032 Bijbels, 765 N. Testamenten, 21 Schoolbijbels van Bremen en 17 Huisbijbels van Glarus.

De heer Brunetiere sprak zijn Roomsche Katholiek geloof nog weer eens krachtig uit bij de sluiting van de 27ste algemeene vergadering van de „Catholiques du Nord et du Pas-de-Calais.“ O.a. zeide hij: „Wat ik geloof? . . . Ga het vragen te Rome!“

Eenerzijds hoort men in bijna alle landen van Europa een klacht opkomen tegen de toenemende schaamteloosheid en echtbreukelijke spelen op het toneel. Anderzijds trachten zij, wier bestaan daarvan afhangt, auteurs, directeurs enz., de jeugd, en vooral de vrouwelijke, er des te meer heen te lokken, door goedkope biljetten, komedie-bons enz.

De Communist Proudhon, die allen eigendom diefstal noemde, zeide toch eens: „O, het Christendom is verheven! Indien de kerk er toe komt om de nieuwe leer, die ik tegenover haar stel, te verwerpen, zweer ik mijne filosofie af en ik sterf in hare armen.“

De Belgische socialist Auguste Dewinne schreef eens in het „Journal du Peuple“ (Maart 1899). — „Wij voor ons zouden niet den moed hebben om een der schoonste figuren der menschheid beleedigingen toe te smijten, en wij herhalen het, dat de vrijdenkers, de democraten en socialisten ongelijk hadden met den Christus te laten ontselen door degenen, die zijne leer verbasterd hebben en die er zich van meester maken om de armen te verdrukken.“

Het vindt steeds meer instemming, dat vruchten den lust naar alkoholische dranken tegengaan. De sinasappelen en andere appelen worden als de beste hiertoe bevonden, alsmede ananassen en alle rijpe vruchten. Hoe meer de aan den drank verslaafde ervan eet, hoe meer de lust verdwijnt; zelfs geheel indien men de kuur lang genoeg volhoudt. Ook voor verslaafden aan morphine, cocaine en chloraal is het een goed middel bewezen, als de patiënt zich aan de kuur wil overgeven. — Het schijnt, dat de natuurlijke gisting der vruchten in de maag de zucht naar de bedwelmende bloedgisting door sterken drank weerstaat, terwijl vruchten uiteraard dorst lesschen en honger voeden.

Sedert November l.l. verscheen een Fransche blad tegen de zeeziekte, omdat deze ongesteldheid zooveel menschen belet te reizen, te verhuizen en koloniën aan te leggen!

De Fransche Roomschen spreken uit Jezus, wellicht naar Jezus Christus. De meeste Fransche Protestanten echter Jezus, wellicht konsekwent naar de uitspraak der Latijnsche woorden op us. Doch den Protestanten wordt ook verweten, dat het van de Engelsche missies of gouvernantes komt! — Alzoo een nieuwerwetsch nationaal-religieus schibboleth.

Gereformeerd Traktaat-genootschap „FILIPPUS“
ZEGEN OP DE TRAKTAAT-VERSPREIDING.

Heeft de Heere Jezus in de gelijkenis van den zaaier ons geleerd, dat menige zaadkorrel door de doornen verstikt, of door de vogelen weggenomen wordt, en alzoo niet aan zijne bestemming beantwoordt; Hij heeft er tevens bij gezegd, dat sommige zaadkorrelen ontkiemen en vrucht voortbrengen. Dit blijkt dan trouwens ook in de vele menschen, die voortdurend door de bediening van het Woord, of door anderen arbeid der liefde worden toegebracht, zoowel in eigen vaderland als daar buiten.

Echter niet altijd kan worden nagegaan, wat of wie het eigenlijke middel is geweest om dezen of genen toe te brengen. Toch is het aangenaam, en kan het, als wij er mede in God eindigen, zijn nuttigheid hebben dit te weten; ook wijl het aanmoedigt in den arbeid, en ons bij vernieuwing doet zien, dat wij met een getrouw God te doen hebben, die beloofd heeft, dat zijn Woord niet ledig zal wederkeeren, en tevens ons heeft verzekerd, dat Hij op den arbeid der Paulusen en Apollosen wasdom geeft. Daarom strekt het ons tot groote vreugde op een liefelijke vrucht te mogen wijzen, die de Heere op de Traktaatverspreiding heeft willen schenken.

Op een dorp in de Provincie Utrecht woont een bejaarde Dame, die nooit op reis gaat zonder eenige Traktaten mee te nemen. Toen zij, niet lang geleden, weer op reis was, werd haar de vraag gedaan, of zij de juffrouw die haar aansprak, een paar jaar geleden, niet een Traktaatje gegeven had. „Dat kan wel zijn“, was het antwoord „maar ik ken u toch niet.“

Heeft u dan toen deze reis ook niet gemaakt? Ja, dat heb ik wel.

Nu, dan heeft u toen aan mij en mijn dochter een Traktaatje gegeven, en ben ik blij u te zien om u te kunnen mededeelen, dat de Heere door middel van dat geschriftje mij en mijn dochter tot bekeering gebracht heeft.“

Is dat niet treffend en bemoeiend tevens? temeer omdat het meedeeld is, door een Broeder, dien we zeer goed kennen, en ons verzekerd heeft, het van geloofwaardige zijde te hebben vernomen.

Het volgende door een Bestuurslid van „Filippus“ ons toegezonden is niet minder belangrijk. Die Broeder schrijft als volgt:

Waarde Leeraar!
„Eene nicht van mij, die te Zaandam de

Algemeene Vergadering van „Filippus“ bezocht, had nog eene mededeeling willen doen over vrucht op Traktaatverspreiding, maar miste de vrijmoedigheid. Zij schrijft mij nu het volgende:

„Een buurvrouw verloor haar kind, en door het lezen van Traktaatjes kwam zij tot inkeer. Later vertelde zij mij dit; want ik wist niet eens meer, dat ik ze haar gegeven had. Zij is begonnen ter kerk te gaan, en haar winkel des Zondags te sluiten, en heeft nu ook bij ons belijdenis des geloofs afgelegd; en ik mag wel zeggen: zij is in alles een voorbeeld. . . .“

Tot zoo ver deze eenvoudige, maar tevens zeer belangrijke mededeeling. Is het niet aangenaam zulke getuigenissen te vernemen, en moet het ons niet aansporen om met biddenden ernst in het verspreiden van Traktaatjes te volharden?

Dikwerf lezen we van bekeerigen, die in het buitenland hebben plaats gevonden, en waarbij we zeggen of denken: „Het is altijd zoo ver weg.“ Daarom verheugen we ons zeer op een vrucht van eigen bodem te kunnen wijzen.

„Wie een zondaar van de dwaling zijns wege bekeert“, zegt Jakobus, „zal eene ziel van den dood behouden, en menigte der zonden bedekken.“

Laten we daarom het voetspoor van de hier aangehaalde zusters drukken, en zoowel op reis als in eigen omgeving zaaien; met de bede, dat het den Heere moge behagen, zijnen onmisbaren zegen er over te willen gebieden. Maar laten we tevens ons gedrongen gevoelen om den arbeid van „Filippus“ met woord en daad te steunen.

Laten we, voor zoover we 't nog niet hebben gedaan, bij

DEN HEER H. HOOFT Jz. TE ERMELO als lid ons aanmelden; laten we met een bijdrage voor

DE GRATISVERSPREIDING hem verblijden; bevelen we onzen „Filippus“ zooveel we kunnen anderen aan, en denken we zijn geringen, en toch gewichtvollen arbeid gedurig in het openbaar en het verborgen gebied.

E. KROPVELD.

Rijswijk, Maart 1901.

Ingezonden.

Den Weleerw. Hooggel. Heer
Prof. D. K. Wielinga.
Hooggeleerde Heer en Broeder,

In de Bazuin van 15 Maart 1901 komt een stuk voor van Dr. Honig, dat mij, hoe gaarne ik zou zwijgen, dwingt tot spreken.

In de Friessche Kerkbode van 1 Maart l.l. legde ik getuigenis af, dat de Theologie van Maccovius in beginsel en methode ook de Theologie was, die aan de Vrije Universiteit werd gedoceerd. Ik legde dat getuigenis af in verband met eene opinie uwerzijds, waarvan ik niet anders dan de waarheid erkennen kon.

De Heraut van 10 Maart l.l. kwam hier in zooverre tegen op, dat zij le constateerde, liever met het woord „scholastiek“ te breken, om daarvoor een ander woord te bezigen en wel de dialectisch-systematische methode; en 2e dat zij uitsprak, dat wie nu nog als Maccovius, of zelfs als Voetius zou willen doceren, eenvoudig niet op de hoogte van zijn tijd zou zijn, en geen rekening zou houden met de ontwikkeling der wetenschap onder de auspiciën van Kant.

U stelt dit in de Bazuin van 15 Maart l.l. voor als eene tegenstrijdigheid tusschen de Friessche Kerkbode en de Heraut. Het zij mij vergund met bescheidenheid hier tegen op te komen, en er de aandacht op te vestigen, dat wat de Heraut schreef niet anders dan als eene noodige aanvulling kan beschouwd worden.

Maar ik heb beslist bezwaar tegen wat Dr. Honig schrijft: „Waarlijk niet Maccovius maar Calvin en Voetius — zij zijn ons ten voorbeeld gesteld.“ In zoo verre hier bedoeld is, dat niet het ethisch leven van Maccovius ons ten voorbeeld is gesteld, is dat volkomen waar. Had u het ethisch leven van Maccovius bestreden, u zou mij onmiddellijk aan uwe zijde vinden. Ik prijs het dan ook in u, dat u mij Maccovius niet verwijt om zijn slecht ethisch leven. Trouwens op pag. 39 et passim heb ik daar zelf den staf over gebroken.

Maar uw strijd ging in het onderhavige geval over de Theologie, over het systeem, het stelsel van Maccovius. En dan raakt natuurlijk de opmerking van Dr. Honig uwe polemiek niet, wanneer Dr. Honig op het ethisch leven wijst, en is zij onjuist, wanneer Dr. Honig van de Theologie van Maccovius spreekt. Ik dien dit te bewijzen. Ik mag dit niet zoo maar zeggen.

Dan beroep ik mij allereerst op de dissertatie van Dr. Honig over Alexander Comrie, pag. 196. Daar lees ik, dat de „diepere opealing“ van de Gereformeerde leer nader is toegelicht o.a. door . . . Maccovius. Dr. Honig erkent dus, dat voor de „diepere opvatting der Gereformeerde leer“ wij o.a. bij Maccovius hebben ter schole te gaan.

Dan beroep ik mij in de tweede plaats op den helaas ontslagen Doctorandus G. Kramer, die in zijn „Het verband van Doop en Wedergeboorte“ pag. 271 Maccovius karakteriseert als „getrouwe volgeling van Calvin.“

En in de derde plaats beroep ik mij op eenige publiek uitgegeven werken van Dr. A. Kuyper.

In het „Werk van den Heiligen Geest“ II pag. 83 wordt ter opheldering van eene zaak, alleen en uitsluitend naar Maccovius gewezen. Enige bladzijden verder, en wel pag. 127 worden de verdiensten van Maccovius op leerstellig gebied zelfs breed uitgemeten.

In „E Voto Dordraceno“ zullen „de beste Gereformeerde Godgeleerden“ ten onzent sprekende worden ingevoerd. En de rij wordt met Maccovius geopend. (Deel III, pag. 57.) In „Calvinisme en Revisie“ zullen citaten van „echt-Calvinistische Godgeleerden“ worden aangehaald. De eerste die het woord krijgt, is Maccovius. (Zie pag. 33.)

Ik heb dus het recht te zeggen, dat Maccovius ten onzent bekend staat — voor wat zijne leerstellige Godgeleerdheid aangaat — als een der „beste Gereformeerde Godgeleerden“

en als een „echt-Calvinistische Godgeleerde.“ Aangezien ik een publiek woord van Dr. Honig eenigszins in verband met publieke citaten heb moeten bespreken, geef ik u volkomen vrijheid ook van dit schrijven een publiek gebruik te maken.

Immiddels blijf ik met betuiging mijner hoogachting en toebidding van 's Heeren zegen,

Uw dev. dr.,
A. KUYPER JR.

Makkum, 23 Maart 1901.

Het laatste en grootste gedeelte van dit schrijven is meer bepaald aan het adres van Dr. H. gericht. Wij laten dus dit voor wat het is. Het eerste gedeelte, dat ons direct betreft, bevredigt ons niet. Het gaat toch wat al te veel tegen het gewone spraakgebruik in, een tegenspraak, die niets minder dan een tegenstrijdigheid aanwijst, een noodige aanvulling te noemen.

Door Dr. A. Kuyper Jr. is in de Fr. K. van 1 Maart verklaard: a dat zijn dissertatie over M. „vrucht is van het onderwijs“ aan de Vr. Un. Zij is dus in den geest van dat onderwijs; b dat „de dietaten van Dr. A. Kuyper Sr. (zijn onderwijs dus) leven uit „dezelfde beginselen, onderwijzen langs dezelfde lijnen en sturen in dezelfde richting.“

Heeft Dr. A. Kuyper Sr. in „de Heraut“ van 10 Maart die kenschetsing van zijn onderwijs in beginselen, lijnen en richting aanvaard, zij het ook met een zekere aanvulling? Wij hebben ze zoo niet opgevat, doch het is ons goed, als we het maar weten. Maar dan blijkt ook de Vrije Universiteit in dezen op en top: „in beginsel, lijnen en richting“ Maccoviaansch, want dan zijn vader en zoon het eens in de zaak zelve. En trouwens een aanvulling verandert de zaak of verklaring zelve niet, wat haar wezen betreft.

Tenzij dus Dr. A. K. Jr. zijn „kenschetsing“ herroep, is het één van beiden: de tegenstrijdigheid blijft of de Vr. Universiteit is Maccoviaansch. Een derde is er niet.

W.

Boekaankondiging.

G. Wisse Jr. De Moraal van het Humanisme en van het Christelijk geloof, in haar betekenissen voor de opvoeding der jeugd. Amsterdam, W. Kirchner.

Deze rede werd door Ds. Wisse, predikant te Overtom, uitgesproken in Maison Stroucken te Amsterdam op 18 Febr. 1901 en werd door hem uitgegeven ten voordeele van een op te richten Christelijke School in het Van-Lennekwartier te Amsterdam. Mede om dat doel bevelen wij deze rede, die 30 cents kost, van harte aan. Wie deze rede koopt en leest, leert niet alleen de diepe tegenstelling kennen tusschen de zedeleer van het Humanisme en het Christendom in uitgangspunt, methode en doel, maar levert ook nog eene kleine bijdrage tot het oprichten eener Christelijke School in het Van-Lennekwartier. Vinde ze daarom vele koopers en lezers!

Het Goud en de Arbeid. Eene bijdrage ter toelichting van het vraagstuk der bescherming in Nederland. Drie voordrachten voor werklieden door A. Sizoo Jz., secret. van het Ned. Werk. Verbond „Patrimonium“. Gorinchem 1901.

De drie voordrachten, in dit boekje vervat, handelen over: het goud en de muntvraag; de muntvraag en de arbeid; de arbeid en zijne bescherming. Wij hebben ze met groot genoegen gelezen. Uit den aard der zaak onthouden wij ons van eene beoordeeling. Maar wie van de ingewikkelde vraagstukken, door den heer Sizoo in deze voordrachten behandeld, op eene aangename en leerrijke wijze eenigermate op de hoogte zich stellen wil, leze deze voordrachten. Hij zal er veel nut van trekken en een hoogen dank krijgen van den secretaris van het Werkliedenverbond „Patrimonium“, die op zoo degelijke wijze in deze quaesties van den dag zich heeft ingewerkt.

G. Wisse Jr. Het sociale vraagstuk en de Staats (Overheids) bemoeiing. Kampen J. H. Bos 1901.

Ds. Wisse bedoelt met dit werkje eene kleine bijdrage te leveren tot nadere ontwikkeling en aanrijping onzer antirevolutionaire beginselen. En dit is hem ongetwijfeld gelukt. Achtereenvolgens schetst hij op populaire, levendige, heldere wijze het conservatieve, anarchistische, liberale, sociaaldemocratische en antirevolutionaire stelsel, vooral in betrekking tot het sociale vraagstuk. Staatsonthouding eenerzijds en Staatsallemoeiing anderzijds verwerpende, toont de geachte Schrijver aan, dat het antirevolutionaire beginsel niet gedooft, om de sociale ellende lijdelijk aan te zien, maar ertoe dringt, dat de overheid, nadat het particulier initiatief te kort is geschoten, ingrijpe, de zwakken beschermte en aan allen zooveel mogelijk het bestaan mogelijk make. Maar dan toch met dien verstande, dat de overheid de soevereiniteit in eigen kring eere en niet regeland, maar helpend en beschermend optrede. Deze heldere uiteenzetting van onze beginselen, tegenover die van andere partijen, verdient bovenal in de dagen van strijd, die wij te gemoet gaan, door velen gelezen te worden. Zij kan er metterdaad toe bijdragen, gelijk de geachte Schrijver hoopt, dat velen onzer geestverwanten, meer dan tot dusverre, het leven op politiek gebied gaan medeleven. Moge het boekje daaraan dienstbaar zijn en de leuze van het Evangelie tegenover de Revolutie altijd beter en dieper doen verstaan!

Dr. T. J. Kromsigt. De kerkelijke organisatie en de praktijk. Utrecht, J. Bijlefeld 1901.

Dit opstel, dat Dr. Kromsigt eerst plaatste in het Theol. tijdschrift Troffel en Zwaard, is ook in onze kringen der lezing en overdenking waard. Het zet op heldere wijze de beginselen der Geref. kerkregering uiteen en vergelijkt daarmede aan het slot het

kerkrecht in de Ned. Herv. kerk. Met enkele uitdrukkingen zullen wij ons niet al te best kunnen vereenigen, bijv. als bl. 3 gezegd wordt, dat de Ned. Herv. kerk de uitwendige openbaring van het lichaam van Christus in Nederland is en alle andere kerken hier te lande valsche- of scheur-kerken zijn. Maar over het algemeen zal deze uiteenzetting van het presbyteriale kerkrecht bij ons instemming vinden. Ook wat de geachte Schrijver bl. 7, 8 tegen het independentisme inbrengt, heeft onze sympathie. De Gereformeerde kerken vormen eene eenheid, niet krachtens eene vrije wilsdaad, maar naar Goddelijk gebod. Zij zijn één in Christus en moeten daarom ook naar buiten als eene eenheid optreden.

Erger dan Wees, door Paedaphilos met aanbevelend woord van F. Kortlang. Zendingdruckerij Ermelo.

Dit boekje is volgens de voorafgaande toelichting naar zijn opzet, afkomstig van Margareth Mary Brewster, maar verschijnt thans, zoogedoe als geheel omgewerkt en op Nederlandsche leest geschoeid. Het leidt ons binnen in de donkere wereld van het verwaarloosde kind en doet ons kennis maken, ter eene zijde met de ellende van verwaarloosde kinderen, maar ook aan den anderen kant met wat tot hulp, vooral in zoogenaamde reddingshuizen wordt verricht. Het verhaal is met warme belangstelling in het lot dier kinderen geschreven en heeft de strekking, om velen tot medelijden te bewegen en hen tot het oprichten van tehuisen en industriescholen te doen medewerken. De Regering trekt zich tegenwoordig het lot dier kinderen aan, maar zij verleent slechts wettelijke bescherming. Maar der Christenen voorrecht blijft, om toevlucht- en reddingshuizen te openen en zoo mogelijk nog aangenamer plaats voor zulke kinderen in Christelijke huisgezinnen te bereiden. Moge het doel, waarmede dit boekje geschreven en uitgegeven werd, bij velen bereikt worden, en alzoo de Christelijke barmhartigheid ook op dit terrein van ellende tot werkzaamheid komen.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

De Heere schonk ons heden een welgeschapen dochter.

Os A. ANDREE.
T. ANDREE—KROPVELD.
OOSTEREND (Fr)
1 April 1901.

Heden werd ons door 's Heeren goedheid een welgeschapen dochter geboren.

S. IDEMA.
A. IDEMA—BURMA.
OPEINDE (Pastorie),
1 April 1901.

Voor de vele blijken van belangstelling ons geschonken bij gelegenheid onzer Veertig-jarige Echtvereniging op den 27 Maart, betuigen wij onzen oprechten dank.

C. DEN BOER, Echtgenoot en Kinderen.

KERKWERVE,
2 April 1901.

Voor de zoo vele bewijzen van deelneming bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, den Weleerw. Heer J. PASCHIER, betuigen wij onzen hartelijken dank.

WED. J. PASCHIER—
NOORDWIJK AAN ZEE, PLUG.
ROTTERDAM, J. PASCHIER JR.
2 April 1901.

Voor de zoo talrijke en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijn onvergetelijken Echtgenoot, breng ik, ook namens de wederzijdsche Families, mijn innigen dank.

WED. C. J. VAN DIJK—
SCHUURMAN.

MAPPTEL,
3 April 1901.

Voor de vele blijken van belangstelling, ontvangen bij het overlijden van onze geliefde Moeder, Mevrouw de WED. STRIK—VAN WAARDHUIZEN, betuigen wij onzen hartelijken dank.

S. A. STRIK.
F. S. STRIK.
A. C. STRIK.

HEUSDEN,
5 April 1901.

Vrijdag den 12 April a.s. hopen onze geliefde Ouders

M. de Jonge Jz.
EN
C. F. de Jonge—

DE RIJCKE.
hunne 25-jarige Echtvereniging te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen.
GOES,
5 April 1901.

DE RIJCKE.

Pa. 103 : 2.

Woensdag 17 April a.s. hopen wij D. V. met onze geliefde Ouders

Gerrit Jan Kolkman

Johanna Gerritdiena Rosbach hunne **40-jarige Echtvereeniging** te gedenken. De Heere geve, dat hun levensavond in helderheid moge toenemen, en vrede, liefde en gezondheid hun deel zij tot in lengte van dagen, dit is onze hartewensch.

Namens Kinderen, Behuwend- en Kleinkinderen,

A. G. KOLKMAN.
A. KOLKMAN—ZIEVERINK.
E. A. WEENINK.
J. W. WEENINK—

KOLKMAN.

E. J. BISPERINK.
A. BISPERINK—KOLKMAN.
H. G. KISTEMAKER.
H. W. KISTEMAKER—

KOLKMAN.

H. J. KOLKMAN.
G. J. KOLKMAN.
J. G. KOLKMAN.
GEESTEREN (G.), April 1901.

Heden overleed zacht en kalm in haren Heer en Heiland mijne innig geliefde Echtgenoot

Maria Vrijland,

in den ouderdom van 27 jaar Meded. namens wederzijdsche Familien,

DR. A. NOORDTJIZ.

KAMPEN,
1 April 1901.

Voor het eert na meer dan twintig jaren bestaan trof heden onze Meisjes-vereeniging »Dorcas» een droef verlies, doordat God na eene ernstige ziekte uit ons midden wegnam onze medezuster

Jeltje Couperus.

In den leeftijd van 22 jaren is zij in Jezus ontslapen

Namens de Meisjes-vereeniging,
BERENDJE VEENSTRA,
Secretaresse.

STROOBOS,
1 April 1901.

Heden overleed, na een ziekte van vijf maanden, onze geliefde Dochter en Zuster

JELTJE,

in den bloeienden leeftijd van ruim 22 jaren. Openb. 14: 136.

G. COUPERUS.

B. BUMA

en Kinderen.

GERKESKLOOSTER,
1 April 1901.

Heden avond is onze geliefde Moeder, Behuwend- en Grootmoeder, Mejuffr. de Wed.

J. W. G. Meerstadt-

geb. OUDENAMPSEN,

na een ziekte van enkele dagen, kalm en zacht in haar Heer ontslapen, in den ouderdom van 78 jaar.

G. J. MEERSTADT J.W.Gzd.
M. J. MEERSTADT—

SLUYTER.

BLJA D. TER MEULEN—

MEERSTADT.

B. W. TER MEULEN—

V. D. M.

A. E. MEERSTADT.

ZUTPEN,
2 April 1901.

Heden behaagde het den Heere, na een kort doch smartelijk lijden van mijne zijde weg te nemen, mijnen dierbaren Echtgenoot en der kinderen zorgdragenden Vader.

JOHAN TEIJGELER,
Hoofd der Christelijke School te Maassluis, in den ouderdom van 55 jaren.

Dat wij echter niet behoeven te treuren als degenen die gene hoop hebben, lenigt onze smart.

Uit aller naam,

WED. J. TEIJGELER—

BELLAARD LORMIER.

MAASSLUIS,
28 Maart 1901.

Heden overleed, na een kort doch smartelijk lijden van slechts vier dagen, onze geliefde Broeder en Med-opziener der gemeente

JOHAN TEIJGELER.

Met trouw en liefde heeft hij als Ouderling de Kerk des Heeren alhier gediend, na eerst haar stoffelijke belangen te hebben behartigd.

Wij mogen gelooven, dat hij de ruste is ingegaan, die er overblijft voor het volk des Heeren.

Trooste de Heere zijne bedroefde Weduwe en Kinderen.

Namens den Kerkeraad der

Geref. Kerk,

P. C. KOSTER, h. t. Praeses.

F. W. SLUIJTER, h. t. Scriba.

MAASSLUIS, 28/3 1901.

Heden nam de Heere, na een kortstondig en smartelijk lijden, uit ons midden weg onzen geliefden mede-opziener

Izaac van der Loo,
in den ouderdom van ruim 67 jaren. De liefde van Christus drong hem bij zijnen arbeid.

De gerechtigheid zijns getrouwen Zaligmakers was de grond van zijn geloof.

Hij geniet thans de ruste zijns Heeren, den getrouwen arbeider toegezegd.

Trooste de Heere de bedroefde Familie. En als Hij komt, dan vindet Hij ook ons wakende

Namens den Kerkeraad

der Geref. Kerk,

J. L. SCHOUTEN, Praeses.

D. DE BRUYN IJZ., Scriba.

HAZERSWOUDE.

2 April 1901.

Heden nam de Heere uit ons midden weg onzen trouwen broeder

Mannes Dunnwind,
die sedert eenige jaren als ouderling de gemeente met liefde heeft gediend. De Heere heeft hem afgeleid van zijn post, en hem met volle geloofsverzekering de ruste zijns volks doen binnegaan.

Zijne gedachtenis blijve bij ons in zegening.

Namens den Kerkeraad,

C. H. E. PLOOS VAN AMSTEL,

h. t. Praeses

J. BOSCH OZN., Scriba.

ZWOLLE,

2 April 1901.

Wegens huwelijk van mijn inwonende

Nicht vraag ik een net

BURGERMEISJE,

die een burgerpot kan koken, en geneen is met mij in huiselijk verkeer om te gaan, beslist Geref. godsdienst. Adres: Wed Ant. J. BAX te ZEVENBERGEN.

Vader en Moeder.

In de Stichting voor Ouden van Dagen van de Gereformeerde Kerk te AMSTERDAM, word gevraagd een gehuwd paar, leden der Geref. Kerk, welke lust en geschiktheid hebben, de Ouden van Dagen te verzorgen.

Aan deze betrekking is verbonden, behalve vrije woning, kost en geneeskundige hulp, een salaris van f 350.—'s jaars.

Reflecteerend gelieven hunne brieven met bijzonderheden en opgaaf van leeftijd franco in te zenden aan den Heer J. C. GUTT, Prinsengracht 263 AMSTERDAM.

Volksharmoniums

voor een dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke, sierlijke Orgeltjes ontvangen, werkelijk verrassend van toon, voor f 45,— en f 60,—, franco thuis.

Splinternieuw met 5 jaar garantie en gratis Handleiding voor Zelfonderricht.

— Termijnbetaling van af f 3,—'s maands. Een dubbeltje daags is door een man gauw besteed aan drank of andere schadelijke dingen, waarvan hij zelve schade en het gezu in den regel verdriet heeft. Nu kunnen man, vrouw en kinderen hun leven lang muziek maken voor 10 cents, zegge een dubbeltje daags.

Vraag tekening enz. gratis.

Eenig adres:

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Uitgaven van D. DONNER te Leiden:

J. van Andel, Johannes' Evangelie aan de gemeente toegelicht

Ingen. f 2.75, geb. f 3.25.

J. H. Donner, De Algemeene Zendbrief van den Apostel Jakobus aan de gemeente uitgelegd.

Ingen. f 1.10, geb. f 1.50.

Dr. A. Kuyper Jr., Johannes Macarius.

Ingen. f 2.75, geb. f 3.50.

J. H. Landwehr, L. G. C. Ledeboer in zijn leven en arbeid geschilderd.

Ingen. f 1.25, geb. f 2.25.

W. R. Renkema, Het Boek Job Met een inleiding van Dr. H. Bavinck.

Ingen. f 2.25, geb. f 2.75.

J. P. Tazelaar, De Heidebergse Catechismus beschouwd als leerboek onzer Vadersen. f 1.50.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f.—, 75.

Nieuw Catechisatieboekje!

Zooeven verschenen:

Kort Begrip

VAN DE

Goddelijke Waarheden.

Ten dienste van het Catechetisch Onderwijs.

DOOR

J. H. DONNER.

Prijs 15 Cents.

Op veler verlangen heeft de Schrijver zijn bekende 4-tal Vragenboekjes met nog één vermeerderd, dat het midden houdt tusschen het »Eenvoudig onderricht» en de »Goddelijke Waarheden».

H.H. Predikanten en Godsdienstonderwijzers, die geen present-exemplaar ovingen, gelieven een exemplaar ter kennismaking te verzoeken aan den Uitgever

D. DONNER te Leiden.

Bij ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paascheest).

145 bladz. 80 cent. Wie hier van 1 Ex wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekhof of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

TOESPRAAK

gehouden door Ds. J. BAVINCK, bij gelegenheid van de herdenking van het Vijftigjarig bestaan van de Gereformeerde Kerk te Kampen.

26 bladz. Prijs 20 cent.

Mingegoden kunnen deze toespraak gedurende 8 dagen voor 10 ct. bekomen bij ZALSMAN.

Dezer dagen verschenen:

„Zijn uitgang te Jerusalem”

MEDITATIËN

over het lijden en sterven onzes Heeren,

DOOR

DR. A. KUYPER.

Prijs f 1.90. In stem.b. f 2.40.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in Leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00. Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Zeldzaam Koopje.

JAN LUKEN'S WERKEN,
8 deelen fonkelnieuw 1572 blz druks, bevattende ruim 480 plaatjes. Prijs der 8 deelen f 4.— Thans zoolang de voorraad strekt voor slechts f 1 de 8 deelen. Franco thuis na ontvangst van postwissel aan den Uitgever van DER ECKAL & VAN DIJL te Dordrecht.

■ ■ Vereeniging ■ ■
■ Christelijke Bibliotheek. ■

Heden verscheen als deel 3 van den 4en jaargang ■ ■ ■ ■ ■

■ F. W. FARRAR ■
Onweerswolven,
deel I.

Vrij naar het Engelsch

door L. H. F. A. FAURE,

Predikant te Kortrijk (België.) ■

Zij die nu lid worden, ontvangen direct de reeds verschenen deelen EEN PLUITGROND SLECHT—

door W. VAN NES

JOHANN FRIEDRICH OERLIN,

door ARMIN STEIN

en hoogenoemd werk

Direct bij verschijning wordt hun het tweede deel daarvan toegezonden, en later nog twee boekwerken: een historisch verhaal van Mej. A. v d Flier, en een Zendingsgeschiedenis van E. Nijland.

De Contributie bedraagt slechts f 5.— per jaar.

Men vraget het uitroep, geïllustreerd Prospectus, hetwelk gratis verkrijgbaar is bij iederen boekhandelaar of op aanvraag franco tegezonden wordt door den Uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 2 1/2 Ct.
25 Ex. à 20 Ct; 50 Ex. à 17 1/2 Ct.
100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verninderden prijs.

Vacante Kerken

worden attent gemaakt op de bundel »Gelegenheidspredikatiën” 15 Leerredenen door T. Bos, J. Dekker, A. Doorn, A. de Geus, J. J. Impey en A. Zomer.

In dezen bundel komen voor: Paasch- Hemelvaarts- Pinkster- Kerscheeststoffen, alsmede Voor en Nabetrachtingspredikatiën.

Prijs f 1.80.

K. J. ZOMER,

Uitgever FRANEKER.

Zondagsscholen.

Paascheest.

Zondagsscholen die voornemens zijn om met het Paascheest aan de kinderen een boekje te geven, vinden hiertoe eene goede gelegenheid, bij ZALSMAN te KAMPEN, die door eene onverwachte oorzaak in het b-zit is van 25 verschillende boekjes voor kleine en grotere kinderen. Deze boekjes moeten worden opgeruimd en kunnen daarom voor zeer lage prijs worden aangeboden. Het afschrijven van al de titels is te omslachtig, maar wie 40 cent (30 ct. voor de boekjes en 10 ct. voor de vracht) aan postzegels of per postwissel zendt aan ZALSMAN te KAMPEN, ontvangt ter kennismaking franco 25 verschillende boekjes voor de zondagsschool, (waarde f 2,25.) Bij getallen is de prijs nog lager, omdat er dan niet zooveel vracht vereischt wordt als per enkel pakje, waarvoor 10 cent ter frankering noodig is. De voorraad is niet groot. Men wachte dus niet te lang.

Dezer dagen verschenen:

DE AUTHENTIEKE TEKST

der

LITURGISCHE GESCHRIFTEN,

GEHANDHAFT TEGEN

Prof. Dr. M. A. GOOSZEN,

DOOR

Dr. H. H. KUYPER,

Hoogleraar aan de Vrije Universiteit.

Prijs f 0.90.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

f 8.— STATENBIJBEL. Franco.

Een Statenbijbel met 1000 platen. De prijs was vroeger f 25. Nu tijdelijk slechts f 8,00 en nog wel franco thuis of franco naaste station. Uitsluitend na ontvangst van postwissel of per remboeurs. Deze Statenbijbel is echt; van Jacob en Pieter Keur. De kanteekeningen met een heldere vette letter, zoo volledig mogelijk. Het formaat is flink. Zeer sterk gebonden met vergulden titel. Geel op snede. Nieuwe spelling; zuiver gedrukt met eene heldere Hollandsche letter. De verpakking is gratis in een kistje.

LET WEL!!

Wij geven er bij cadeau: Enkele lijvige boekdeeltjes. Christelijke verhalen enz. Handelswaarde f 1.— De Statenbijbel is alom, met kracht aanbevolen. Opdringerij en bluf is hier geheel overbodig. Men zie onderstaande dankbetuigingen. Schrijf vooral op den brief »Statenbijbel en boeken”. Adres: C. DE BOER Sz., Sneek.

Zijn de bestellers voldaan?

Antwoord:

De Statenbijbel is boven verwachting. Degelijke druk en kant. Sierlijke en natuurlijke platen.

(W. g. t.) K. GRONDSMA.

Oosthem (Fr.), 21 Dec. '00.

De Statenbijbel in goede orde ontvangen, viel mij erg mee.

(W. g. t.) C. KLOK Cz.

o. d. Rockanje, 29 Dec. '00.

Statenbijbel ontvangen, over den uitslag zeer tevreden.

(W. g. t.) H. BOS.

Ulrum, 31 Dec. '00.

Statenbijbel keurig netjes. Sterk gebonden en duidelijke letter. Ook de platen zien er goed uit.

(W. g. t.) J. BLOM.

Amersfoort, 22 Jan. '01.

Alles in orde ontvangen, mijn oprechte dank voor dezen boven mijne verwachting uitgevallen Bijbel.

(W. g. t.) G. J. DRENT.

Amsterdam, Wittekind 32 22 Jan. '01.

Pakket goed verpakt. De Bijbel is netjes en sterk gebonden.

(W. g. t.) Wed. C. CORNELISSEN.

Oosterbeek, 23 Jan. '01.

Statenbijbel overtrof verre mijn verwachting; is het geld overduubeld waard, papier, kanteekening en platen beslist duidelijk.

(W. g. t.) E. DEKKER.

Amersfoort, 23 Jan. '01.

Uw Statenbijbel afgeleverd. Is met groote tevredenheid ontvangen.

(W. g. t.) J. ROORDA, Boekhandel. Tzummarum, 24 Jan. '01.

... ik betuig dat het pakket Statenbijbel mijne verwachting verre heeft overtroffen.

(W. g. t.) M. MOLENAAR.

Katwijk aan Zee, 24 Jan. '01.

Bij de opening der kist en het zien van den Bijbel moest ik toch zeggen bij mij zelve: »ja, waar is het, het is een bijzonder mooi boek” zoo'n prachtige Statenbijbel. Ik ben er recht over tevreden.

(W. g. t.) R. MEESTER Lz.

Dronrijp, 24 Jan. '01.

De Statenbijbel dien ik van u in goede orde ontving, is degelijk en zeer naar mijn genoegen.

(W. g. t.) D. LEERLOOIJER.

Knollendam, 25 Jan. '01.

Bijbel in goeden welstand ontvangen. Ik wist niet, toen ik het kistje kreeg, dat de Bijbel zoo prachtig zou wezen. Ik stond verwonderd, als ik het eerder geweten had, dan had ik hem ook eerder besteld. De Bijbel is best naar mijn zin.

(W. g. t.) A. PLAISIER Wz.

H. I. Ambacht, 25 Jan. '01.

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Torl II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 12 April 1901.

Wagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BEEFGUM e. a. 30 Maart 1901. Heden ontvingen wij het teleurstellend bericht, dat De Schaafsma van Boornbergum voor de roeping onzer kerk bedankt. De Koning der kerk geve ons te zwijgen en vervulde welvaart de ledige plaats met den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
S. J. VAN TUINEN, Scriba.

GOES, 7 April 1901. Heden werden kerkeraad en gemeente zeer verblijd, door uit den mond van onzen geliefde Leeraar Da. R. J. van der Veen te hooren, dat ZEW voor de roeping naar Werkendam A had bedankt. De gemeente zong hem toe de zegenbede van Ps. 134 : 3. Stille de Heere ZEW. verder alhier ten rijken zegen.

Namens den Kerkeraad,
C. ORANJE LZ., Scriba.

EZINGE, 8 April 1901. Onze gemeente werd wederom verontrust, doordien onze bemide Leeraar een beroep ontving van de kerk te Hallum.

Namens den Kerkeraad,
W. DATEMA, Scriba.

ENUMATIL, 8 April 1901. Heden werd tot Herder en Leeraar dezer gemeente verkozen, de Welerev. heer Ds F. C. van Dorp, predikant bij de Geref. kerk te Driessum.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN TIL, Scriba.

WERKENDAM A, 8 April 1901. Wij ontvingen het teleurstellende bericht van onzen beroepen Leeraar Ds. R. J. van der Veen te Goes, dat ZEW. voor onze roeping heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
O. BRINEN, Scriba.

BOORNBERGUM, 8 April 1901. Goede-Vrijdagavond, na den dienst des Woords, deelde onze geliefde Leeraar Ds. A. Schaafsma zijne gemeente mede, dat ZEW de roeping van de Geref. kerk te Beilen had aangenomen. De gemeente alhier is daarover bedroefd, maar den Heere die tot genen van zijne dienaren zegt: ga, en een anderen: kom, wenschen wij eerbiedig te zwijgen en stille te zijn.

Namens den Kerkeraad,
H. G. V. D. LAAN, Scriba.

BEILEN, 9 April 1901. Met dank aan den Heere en tot blijdschap van kerkeraad en gemeente, mogen we berichten, dat Ds. A. S. Schaafsma van Boornbergum de roeping der kerk van Beilen heeft aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
H. BRINK, Scriba.

SCHIEDAM, 1 April 1901. De Heere gaf aan de gemeente te dezer plaats het voorrecht, dat de kerkelijke gedeeldheid mocht worden weggenomen. Was het besluit tot ineenmelting, door de beide Geref. kerken genomen, den 29 Januari l.l. door de Classis goedgekeurd, op 1 April kwamen de Kerkeraden, nu tot één verenigd, voor het eerst te zamen. De Heere heeft groote dingen gedaan, dies zijn wij verblijd! Het adres van de Geref. kerk te Schiedam is voortaan bij den ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN SPIJK, Scriba. Hagsstraat 47.

De Kerkeraad der Ger. kerk te Ulrum heeft in zijne vergadering van 3 April j.l. besloten, geen collectanten in de gemeente vrijheid te geven te collecteren, dan die zich drie weken van te voren hebben aangemeld.

Namens den Kerkeraad,
Ds. J. SIJBSMA, Praeses.
B. RITSEMA, Scriba.

Ulrum, 6 April 1901.

HOOGVEEN, 9 April 1901. De Kerkeraad der Geref. gemeente te Hoogeveen maakt door dezen bekend, dat door hem besloten is, geen collectanten voor Christelijke doeleinden in de gemeente toe te laten, vóór en aler zij van den Kerkeraad daarvoor toestemming hebben ontvangen.

Namens den Kerkeraad,
T. IJMKER Hz., Scriba.

CLASSEN.

Classis 's-Bosch.

De Classicale vergadering te 's-Bosch zal gehouden worden D. V. op Donderdag 18 April te 's-Bosch. Agendum gewoon.

Namens de roepende Kerk van Sprang,
Ds. J. VISSER, Pr.
H. BOTH, Scr.

Classis Appingedam.

Classicale vergadering te Appingedam Donderdag 2 Mei a. s.

G. GEERDS Corresp.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode van Drente.

(Verbeterd bericht.)

De samenkomst der Prov. Synode van Drente zal D. V. den 12 JUNI te Meppel plaats hebben.

Punten voor het Agendum en opgave van de namen der Afgevaardigden, met hunne Secundi, worden vóór den 12 Mei ingewacht bij den eerstondergeteekende.

De roepende Kerk te Meppel,
T. NOORDEWIJ, Praeses.
H. KLINKERT, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Maart 1901:
Coll. Smilde A f 15,42, Jongedochters-vereeniging „Dorkas” te Hoogeveen f 3,50, Zondagschool te Odoorn f 1,09, K. J. Kraan te 's-Hage f 1.

De gevers brengen wij onzen dank en verder bevelen wij ons voor het ontvangen van bijdragen aan. Er is veel noodig.

Namens Deputaten
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Dieer, April 1901.

Prov. Kas voor Hulpbeh. kerken in Overijssel.

Avereest coll. f 1,50 Dedemsvaart coll. f 22,93
Ommen „ - 10,-

Deventer, 9 April 1901.

De Penningm.,
SCHIEFS, v. D. M.

Voor de Theologische School.

Vianen f 3,65 Westervoort f 2,28
Nijmegen - 11,28 Den Ham - 12,40
Werkendam B - 3,- Overtoom ½ c. - 44,90
Amsterdam ½ c. - 257,21

Voor de Uitbreiding.

Gift van H. Bonda, Amsterdam f 5.
Door Ds. P. N. Kruijswijk te Kollum Corr. Cl. Kollum de contrib. uit Augustinus-Surhuusum van H. Dijkstra f 0,50, J. Looyenga f 1, J. Wijma f 0,50, N. Klazinga f 0,50. Giften van H. J. Schoolland f 1, A. Veenstra f 0,25, C. W. Folkertsma f 0,50, T. Hamsma f 0,50.

De contr. uit Buitenpost van Ds. S. Bosma f 1, R. J. Elinga f 1, Wed. Rispen f 1, W. R. Bijma f 1, L. Hoeksema f 1, C. v. d. Henne f 1, W. de Bruin f 1, W. IJlstra f 0,50, W. Reitsma f 0,50.

De contrib. uit Kollum A van Ds. J. Dekker f 2, J. de Jager Tm. f 1, Erven Noordhof f 2,50, B. Hoving f 2,50, P. Poortinga f 1, K. Lettinga f 1, J. Last f 1, A. Land f 1, H. Zomer f 1, J. Bos f 0,50, J. Wielsma f 0,25, T. Klinkert f 1, R. Wielsma f 1, R. Poortinga f 1, E. Wielsma f 1, W. v. d. Woude f 1.

De contr. uit Kollum B van Ds. P. N. Kruijswijk f 1, F. Veldman f 1, T. Slagter f 1, P. Elinga f 1, L. Bakker f 1,50, A. de Boer f 0,50, W. Cloppenburg f 1, M. Pennema f 0,50. De contrib. uit Twijzel van Ds. Weyenberg f 2,50, T. Rinsema f 2,50, B. Rinsema f 2,50, A. Rinsema f 2,50, Wed. d. Vries f 1, G. Bijker f 0,50, T. Zijlstra f 2,50, J. Zijlstra f 0,50, O. v. d. Veen f 1, J. Rinsema f 0,40.

Door dhr. E. W. Heyblom te Velp, Corr. Cl. Arnhem, de contr. uit Arnhem van P. v. S. f 5, A. M. f 1,50.

Door Ds. J. Meulink te Dussen de jaarlijkse bijdragen van de gemeenten Almkerk f 15, Andel f 8, Dussen f 3, Giessen-Rijswijk f 2,50, Meeuwen f 2, Nieuwendijk f 15, Slenwijk f 5, Waardhuizen f 3, Werkendam A f 10.

Door dhr. G. den Hartogh te Leksmond, de contr. van G. den Hartogh f 3, J. M. de Jong f 3, G. P. Scherpenzeel f 1, H. F. den Hartogh f 1, J. P. Scherpenzeel f 1, Joh. Maria de Jong f 1, B. Ipenburg f 0,50, A. Kon f 0,50, J. v. Marijk f 0,50, A. Rieveld f 0,50. Gift van A. Verhoef f 1.

De Penningmeester
Zwolle, 6 April 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120. DR. H. FRANSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

In hartelijken dank ontvangen:
Van Meijuff. T. Bonnama, namens de Jonged.-Ver- eeniging te Middelstum f 12,50
J. v. Witteblootstijn, Delft, gift in de collecte Ger. kerk - 1,-

Onder dringende aanbeveling,
Rotterdam, N. Koors,
8 April 1901. Oost Vestplein 65.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

II.

De orde der heilsweldaden, welke tegenwoordig in woord en geschrift door velen voorgedragen wordt en bij anderen bezwaar ontmoet, komt, kort samengevat, op het volgende neer.

God heeft van eeuwigheid voorgenomen en bepaald, om zijne deugden van barmhartigheid en rechtvaardigheid te verheerlijken in de eeuwige zaligheid van een deel en in het eeuwig verderf van een ander deel zijner redelijke schepselen.

Om dit van tevoren en vóór alles vastgestelde doel te bereiken, heeft Hij eerst besloten, om zulke redelijke wezens te scheppen, vervolgens om ze te zamen te doen vallen in zonde, en eindelijk om het uitverkoren deel der menschheid door Christus tot de zaligheid te leiden en een ander verworpen deel op den weg der zonde toe te bereiden tot het eeuwig verderf.

Het supralapsarisme, dat in overeenstemming met de door het denken geëischte orde de vaststelling van het doel aan die van de middelen laat voorafgaan, verdient daarom boven het infralapsarisme de voorkeur. Wel is het eene harde waarheid; maar ook indien zij niet confessioneel mocht zijn, is zij zeer stellig Schriftuurlijk.

Het supralapsarisme is n.l. gelijk aan den arts, die aan een teringlijder,

welke zeker den dood tegemoet gaat, dat is in dit geval, aan den niet-verkorene, aan den verworpene de waarheid der verwerping heeft aan te zeggen. Het is gelijk aan den rechter, die aan een schuldige en ter dood veroordeelde het doodvonnis heeft bekend te maken. En wel moeten die arts en die rechter dit nu zeer zeker doen met deernis in het hart, met droefheid vervuld en door ontferming bewogen. Maar dat betreft toch slechts den vorm en de wijze, en doet tot de zaak zelve niets af. Het supralapsarisme is de verkondiging van de waarheid der verwerping aan den verworpene.

Evenzoo is de verkondiging van het evangelie niets anders dan het bekend maken van de eeuwige zaligheid aan den verkorene, het aan het licht brengen van wat eeuwig reeds bestond.

Immers, met de verkiezing valt de rechtvaardigmaking saam. De uitverkorenen worden niet eerst in den tijd, zij zijn van eeuwigheid gerechtvaardigd. Abraham bijv. was reeds gerechtvaardigd vóór de grondlegging der wereld. In den tijd werd hij slechts gerechtvaardigd voor de vier-schaar zijner conscientie en ontving hij de wetenschap van zijne rechtvaardiging.

Deze eeuwige rechtvaardigmaking brengt daarom noodzakelijk in den tijd de wedergeboorte door den Heiligen Geest mede. Bij de uitverkorenen, die leven onder de bediening des verbonds, heeft deze wederge-

boorte in den regel reeds plaats in de prille jeugd. Meestentijds wordt hun de eerste kiem des nieuwen levens reeds in den moederschoot of terstond na hun geboorte ingeplant. Zelfs is het mogelijk, ofschoon dit niet met zekerheid valt te zeggen, dat iemand op hetzelfde oogenblik, waarop hij geboren wordt, ook wordt wedergeboren. Evenals de besnijdenis, is de doop immers een teeken en zegel der wedergeboorte.

Deze wedergeboorte vóór of terstond na de geboorte is daarom mogelijk, wijl men onderscheiden moet tusschen eene onmiddellijke en eene middellijke werking des Heiligen Geestes. De onmiddellijke bestaat daarin, dat de Heilige Geest zonder en vóór het Woord de kiem des nieuwen levens in het hart der uitverkorenen inplant, en hen alzoo uit den dood doet overgaan in het leven. Deze onmiddellijke wedergeboorte moet voorafgaan, omdat een doove niet hooren, een doode niet opstaan, een natuurlijk mensch niet aan de roepstem des evangelies tot geloof en bekeering gevolg geven kan.

Maar als een uitverkorene op die wijze, onmiddellijk, alleen door den Heiligen Geest, zonder het Woord is wedergeboren, dan zorgt God ervoor, dat hij vroeger of later ook met het evangelie in kennis wordt gebracht. Omdat hij wedergeboren is, kan hij nu het evangelie, dat tot hem komt, hooren, aan zijne roepstem gehoorzamen en zich schikken tot geloof en bekeering. Op den wedergeborene,

die hooren kan, werkt de Heilige Geest dus middellijk, met en door het Woord, dat gepredikt wordt.

Maar dat wil toch niet zeggen, dat een uitverkorene, die vóór of terstond na zijne geboorte, werd wedergeboren, nu ook aanstonds, als hij tot bewustzijn komt en het evangelie hoort, dit metterdaad geloovig aanneemt en zich met waren harte tot God bekeert.

Neen, het zaad der wedergeboorte kan tot het dertigste, vijftigste of zeventigste jaar zonder eenige ontkieming in het hart verborgen blijven. Tusschen wedergeboorte en bekeering kunnen tal van jaren verloop. Ook al zijn de uitverkorenen in de eerste oogenblikken van hun bestaan wedergeboren ten eeuwigen leven, zij kunnen desniettemin zeer langen tijd onbekeerd en ongeloovig blijven, ja in schrikkelijke zonde leven en aan allerlei ongerechtigheid zich overgeven. Doch op zijn tijd brengt de Heere toch door de krachtadige, inwendige roeping aan het licht, wat misschien vele jaren tevoren door den Heiligen Geest onmiddellijk en zonder het Woord in het hart van den uitverkorene gewerkt is.

De wedergeboorte gaat daarom aan de roeping vooraf, dikwerf ook in tijd, maar in elk geval steeds in orde. Waar toch geen leven is, is geen geloof en bekeering op de roepstem des evangelies mogelijk. De roeping maakt voor den wedergeborene, die hooren kan, het Woord Gods tot geest en leven.

Het Woord schept om die reden niets nieuws, het brengt slechts aan het licht, wat er is; het maakt den wedergeborene alleen bekend met het nieuwe leven, dat door den Heiligen Geest in hem werd ingestort. Het is geen zaad der wedergeboorte, gelijk velen ten onrechte met beroep op 1 Petr. 1 : 23 beweren, maar doet het zaad der wedergeboorte, de eerste kiem des nieuwen levens, slechts tot ontwikkeling komen. Het bewerkt, onder de bedauwing des Heiligen Geestes, dat het nieuwe leven in daden van geloof en bekeering overga, zichzelf bewust worde en vruchten drage tot verheerlijking van 's Heeren naam. Het dient, om de wedergeborenen voor zichzelf en voor anderen als zoodanig openbaar te doen worden.

In de menschenwereld valt daarom de scheidslijn niet tusschen geloovigen en ongeloovigen, want vele wedergeborenen kunnen nog jaren lang in ongeloof leven, maar tusschen wedergeborenen en onwedergeborenen. Niet het geloof, maar de wedergeboorte trekt hier op aarde zuiver de grens tusschen het verkoren en het verworpen deel der menschheid.

Beide deelen staan scherp naast en tegenover elkaar. Uit de wedergeboren menschheid komt een ander bewustzijn, een ander inzicht, eene andere beschouwing en beoordeeling van alle dingen, eene andere kunst en wetenschap op. Want wat in kiem in de wedergeboorte ingeplant werd, dat komt langzamerhand ook

in het bewustzijn op. Evenals geloof en bekeering en verlichting zich uit de wedergeboorte ontwikkelen, zoo openbaart zich het nieuwe leven al- lings in zijn eigen aard en natuur op alle gebied van menselijk weten en kunnen. De wedergeborene voelt een anderen inhoud uit zijn bewust- zijn opdoemen. Hij ziet en denkt en handelt anders dan de onwederge- borenen, omdat hij een ander leven deuchtig is.

Daarom gaat de kerk als organisme ook aan de kerk als instituut vooraf. De kerk als organisme is de herboren mensheid, die haar nieuwe, rijke leven op heel het breede terrein der schepping, in huisgezin, staat, maatschappij, in wetenschap, kunst enz., tot openbaring brengt. De kerk als instituut is dus volstrekt niet al de openbaring van het nieuwe leven der wedergeboorte, zij bekleedt eene zeer bescheidene en van allen kant beperkte plaats. Zij staat niet boven gezin, maatschappij, staat, maar daar- tusschen en daarnaast, met eene tijde- lijke, voorbijgaande, welomschrevene taak.

Die taak bestaat daarin, dat zij, door God met de genademiddelen toegerust, onder de werking des Heiligen Geestes het leven der weder- geboorte in daden van geloof en be- keering doet overgaan. Zij onder- stelt de kerk als organisme, dat is de wedergeboorte, welke door den Heiligen Geest zonder het Woord vóór het bewustzijn in het hart wordt gewerkt en daarom door den doop reeds ondersteld wordt. En zij roept die wedergeborenen, die nu hooren kunnen, tot geloof en bekeering.

Als instituut rekent de kerk dus alleen met de wedergeborenen. Wel is er eene uitwendige roeping ook tot onwedergeborenen, maar deze dient alleen, om hun alle verontschul- diging te ontnemen. De inwendige, krachtadige roeping, welke met de uitwendige zich paart, richt zich alleen tot de wedergeborenen. Deze maakt de roeping bekend met de zaligheid, welke reeds van eeuwig- heid hun deel is; den anderen kondigt zij slechts het oordeel aan.

BAVINCK.

VEILIG GELEID.

„Ik zal u leeren van den weg, dien gij gaan zult.“ Ps. 32 : 8.

Denk u, zoo gij wilt, in de eerste plaats David als spreker. Gij hoort hem verklaren, dat hij niet slechts bereid is te onderwijzen, maar ook als gids op het pad te dienen. De mensch heeft hier geen blijvende plaats. Ieder gaat naar zijn eeuwig huis. De een klimt op naar den hemel, de ander daalt af naar de hel. David wist, welke weg voert naar de Stad des levenden Gods. „Ik zal“, zegt hij, „leeren van den weg, dien gij gaan zult.“ 't Is niet de weg der zonde, waarop de goddeloozen wandelen. Deze moet ge- schuwd en ontvloden worden. Salomo waarschuwt: „Kom niet op het pad der goddeloozen en treedt niet op den weg der boozen. Verwerp dien, ga er niet door; wijk er van, en ga voorbij.“ En David had reeds in Ps. 1 den man welgelukzalig genoemd, „die niet wandelt in den raad der goddeloozen, noch staat op den weg der zondaren.“ De weg der zonde moge bij den aanvang effen en genotvol schijnen, aan het einde blijkt hij ten verderve te voeren. De zonde is verraderlijk. Satan, de ver- persoonlijkte zonde loont zijn trouwsten dienaar met verraad. De weg der zonde is een weg der duisternis.

David wil een gansch anderen weg wijzen: het pad der rechtvaardigen dat gelijk een schijnend licht is, voort- gaande en lichtende tot den vollen dag toe.“ 't Is het pad der wijsheid. Die er op wandelen, zijn veranderd door de vernieuwing hunns gemoeds, zoodat ze kunnen beproeven de goede, welbe- haaglijke en volmaakte wille Gods“. Het pad, waarop de pelgrinnen naar het Nieuwe Jeruzalem gaan. 't Is niet genoeg, er den voet op gezet te hebben, men moet er op voortgaan. Er moet niet slechts geloopt worden, maar alzo dat men den prijs ontvangt. Dwaas is de mensch, die zijne vingers steekt in het vuur, onbeschrijfelijk dwaas, de zondaar, die spelen durft met de vlammen van het gericht. Dit heeft de Christen leeren inzien, en hij is aan het oordeel der verdoemenis ontkomen, maar, helaas, nog zoo dikwerf geheel in het aardsche verdiept, en hem moet telkens worden voorgehouden: „Indien gij met Christus zijt opgewekt, zoo zoekt de dingen die boven zijn, daar

Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Bedenk de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn“. Zijn hart moet gedurig naar den hemel ge- wezen, bij het einde der reis bepaald worden. Het moet hem gestang wor- den gezegd, dat hij zich van alles, wat de reize belemmert, heeft te ontdoen, en steeds heeft te raadplegen met het Woord, dat een licht op het pad en een lamp voor den voet is. Hij moet er onophoudelijk aan herinnerd, dat hij den leidsman in het oog te houden, op den voet te volgen heeft, en na droeve afwijking of struikeling terug te keeren, op te staan heeft, en met belijdenis van schuld verzoening te zoeken bij den genadetroon. Deze weg wilde David leeren, als den weg des levens, die den verstandige naar boven leidt; en zoo wilde hij anderen tot een hand en een voet zijn.

Maar wij hooren hier niet slechts David, wij hooren de stem van Jezus: „Ik zal u leeren van den weg, dien gij gaan zult.“

Wandelen in 's Heeren paden, kunnen wij niet zonder leiding. Ook in die behoefte voorziet Hij. Hij leidt zijn volk. Onze kinderkerken kennen reeds de woorden: „God zal zelf zijn leids- man wezen“. Zij, die kinderen werden door genade, beseffen het uitnemend voorrecht in die woorden toegezegd. Israëls Leidsman ging hun voor in Arabië's woestijn, en Hij, die in het midden der zeven kandelaren wandelt, leidt de zijnen door deze wereld naar het hemelsche Kanaän. Daarom noemt Hem de Schrift „den Oversten Leids- man“, en wordt Hij voorgesteld als een Herder, die zijne geloovigen als schapen leidt. Hij laat hen, na hen op het smalle pad gebracht te hebben, niet aan zichzelf over. Hij wijst gedurig den weg, en wil de bede verhooren: „Heere, maak mij uwe wegen bekend, leer mij uwe paden“.

Worden de geestelijke wandelaars moede, bezwijken hunne krachten, vree- zen zij, nooit in den hemel te zullen komen; wordt de oude klacht van hunne lippen vernomen: „mijne sterkte is vergaan en mijne hope van den Heere“, Hij geeft den moeden kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte, dien die geene krachten heeft. Worden zij verschrikt, ziende de menigte vijanden, zoodat zij, vol vreeze, aan David ge- lijken, toen hij uitriep: „nu zal ik der dagen een door Sauls hand ontkomen“, Hij ontdekt zich als hun schild, en terwijl het „vrees niet!“ op zijne wijze gesproken, door zijn kracht tot hun hart wordt gebracht, steekt het geloof het hoofd op, gaan zij moedig voort, „als het paard van Gods majesteit in den strijd en als helden, die in 't slijk der straten treden in den strijd“. Struikelen zij, en 't gebeurt menigmaal, de Heere richt hen op. Geraken zij op dwaalwegen, Hij brengt hen terecht.

Des Heeren leiding is *zacht*. De man naar Gods harte wist het bij ervaring: „Hij voert mij zachtens aan zeer stille wateren“. Jesaja voorspelde: „De zogen- den zal Hij zachtens leiden“. Hij kent zijne schapen en leidt hen overeenkomstig hun toestand. Zijn juk is zacht, zijn last is licht. Wij maken het ons moeilijk door eigenwillig loopen en werken, instee van ons te laten leiden en voortdurend te verkeerren in zijn wil. Onderwerping geeft rust. Wanneer gestadig door het geloof op den Leids- man wordt gezien, wordt de ervaring vernieuwd, dat „bergen vlak en zeeën droog zijn voor hen, die 't heil des Heeren wachten“.

Des Heeren leiding is *krachtig*. David smeekt: „ondersteun mij, opdat ik leve“, en ieder geloovige ondervindt, dat er gedurig kracht uit Christus uitgaat, waardoor Hij in staat stelt om te doen, waartoe Hij roept.

Des Heeren leiding is *veilig*. Geen Pharaon kon Israël in boeien klinken en geen Amalek de reize belemmeren. De Christen moge moeilijke wegen te be- wandelen, steile rotsen te beklimmen, diepe wateren te doorwaden hebben; vele vijanden mogen gedurig hunne aanvallen beproeven, ja hen zelfs in den strijd met wonden overdekken, het blijkt: „die in de schuilplaats des Allerhoog- sten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen, Hij zal u dekken met zijne vlerken en onder zijne vleugelen zult gij betrouwen: zijne waarheid is een rondas en beuke- laar“.

Des Heeren leiding is *aangenaam*. Hij verheft gedurig het licht van zijn aangezicht over hen, en geeft meer vreugde dan de wereld heeft, als zij haar koren en most vermenigvuldigd zag. Wel gaat de Christen menigmaal gebukt onder ziels- en lichaamslijden, wel is dragen van een soms zwaar en duurzaam kruis hem geene onbekende zaak. Wel worden de godvruchtigsten onder de godvruchtigen soms het meest beproefd, maar er zijn ook Elias van waterfonteinen; en terwijl geen geloo- vige kwaad gerucht van den weg zal brengen, leeren allen beamen: „een oogenblik is er in zijn toorn, maar een

leven in zijne goedgunstigheid; des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich“.

Die waarlijk blijde wil zijn, moet door den Heere geleid worden. De blijdschap der geloovigen hangt niet af van aardschen voorspoed. In de grootste smart kan het hart in den Heere gerust zijn. In wegen van kruis en druk kan er lieflijke stilte in de ziel, zelfs een Psalm op de lippen zijn. En waar in dagen van beproeving het oog op den Leidsman is gevestigd, op Hem, die het kruis afwoog, met eigen hand op de schouders legde, het helpt dragen, ja in alle benauwdheden mede benauwd is, en al de zijnen draagt met al hunne kruisen; op Hem, die langs de beste wegen leidt om het heerlijkst einde te bereiken, daar klemmt het geloof zich vast aan de dierbare toezegging: „alle dingen zullen medewerken ten goede dengenen, die den Heere liefhebben, — den naar zijn voornemen geroepenen; en met het: „Hij is de Heere“, in het volgzaam hart, wandelt de geloovige voort, om de ervaring op te doen, dat de Heere *anhoudend, voortdurend* leidt, niet begeeft of verlaat, maar verkwikt en ondersteunt, verruimt en verblijdt, in alle nooden voorziet en benevens het leven weldadigheid geeft. Dan wordt de ervaring opgedaan, dat Hij leidt door zijn raad om daarna in heer- lijkeid, in de stad die fundamenteen heeft op te nemen, en zijne belofte te vervullen, „die overwint, zal alles beërven“.

NOTTEN.

VOLKSNOODEN.

Is de critiek billijk?

In een artikel met dat opschrift, hetwelk een beklag inhoudt over onze critiek van de a.-r. partij in de *Bazuin* van 15 Febr. j. l., heeft de red. van „de Hollander“ van 6 Maart ook „Marnix“ in herinnering gebracht, en in verband daarmee van den onderge- teekende gezegd: dat hij „het nooit goed met onze partij heeft kunnen vinden, dat hij met anderen Marnix heeft opgericht en dat hij meermalen in het heetst van het gevecht niet op den vijand maar op ons, op zijn eigen broeders, ging vuren. Tot ons leed- wezen blijkt nu uit zijn *Bazuin*-stuk, dat hij nog niet heel veel vriendelijker over onze partij oordeelt dan 15 à 20 jaar geleden.“

Die critiek is zeker niet billijk. Tenzij het billijk is, van „vuren op zijn eigen broe- ders“ iemand te beschuldigen, die zich in zijn verstand en consciëtie verplicht acht, te waarschuwen tegen het doen en niet-doen der a.-r. partij, en daarom niet kan aanraden te stemmen op candidaten, die van jaar tot jaar achteraf zetten, wat z. i. behoort tot de eerste politieke belangen en plichten van de belijders des Heeren Jezus.

Van wege het dreigend gevaar van een anti-rev.-roomsch Ministerie, ingeval van een stembus-zegepraal, heeft „Marnix“ in 1886 geroepen: „Getuigen door onthouden.“ Men kan dat verkeerd achten, maar men mag niet zeggen, dat die en dergelijke houding een „vuren“ was, „niet op den vijand“, maar op „eigen broeders.“ M. heeft nooit eenigen vijand *gesteund*, zoodanig door een aanbevelend woord als door stemmen. De candidaten, nu en dan door M. gesteld, wilden niet minder dan de a.-r. candidaten de vijanden bestrijden, maar MEER, met name op het terrein van School en Kerk. Blijft de red. van genoemd blad die kenschetsing van M.'s getuigen bandhaven, dan moet hij de stoute stelling aandurven: dat de vlag (het program en de candidaten) van de a.-r. partij ten allen tijde door allen, die Christus belijden, moet worden gevolgd, ook al worden er van de beste kanonnen vernageld en de aanval tegen de meest gevaarlijke en vijandige toestanden en wetsartikelen tot nader orde gestaakt en af- gekommandeerd. Ik meen nog altijd, dat ieder, die een partij volgt, zelf de verant- woordelijkheid daarvoor moet dragen, en dus ook zelf moet trachten, een gegrond oordeel te vormen over programmen en practijken, zoowel van politieke partijen als van elke andere gemeenschap en samenwerking. En dan is het immers echt Protestantisch, Chris- telijk, Schriftuurlijk, dat men ook dien broe- der eerbiedige, die een anderen blik op een andere overtuiging aangaande de gewicht- igste zaken en vragen heeft dan wij. Men teekene hem dan als „niet van de partij“, men kiese hem niet als lid der Kamer — dat een en dat ander kan billijk zijn en eisch van het belang der partij. Doch ver- der ga men niet. Opdat men niet zich schuldig make aan het negende gebod, en ingrijpende verschillen niet, instee van te arbeiden aan de oplossing, forceere tot on- heilbare scheuren.

Wat „Marnix“ betreft — kan ik mede- deelen, dat deze „Christelijk-historische Kie- zersbond“, van wien men algemeen onder ons heeft gezegd: ja, ziet ge, gelijk heeft hij wel, maar hij komt wat te vroeg . . . , heeft opgehouden te bestaan. Van de ge- boorte af is die Bond fel en vinnig bestreden,

en doorgaans in een verkeerd daglicht ge- steld; en zijn Program met de toelichting, en de breede rij van artikelen en manifes- ten zijn, althans wat de argumenten en de weerlegging der bestrijding betreft, tot nu toe zoogoed als doodgewegen. Dat heeft de schare teruggehouden. Het optreden van het Ministerie-Mackay deed vervolgens velen van de moegeworpen Marnixianen be- zwijken door de verwachting, dat er nu al- thans wel voorbereidend werk gedaan en de weg geëffend zou worden. Anderen zijn vertrokken naar het Buitenland, anderen ge- storven; en telkens ook bedankten er, omdat Marnix in de laatste jaren zich niet liet hooren. Zóó is M. allengs geslonken tot een klein getal leden, dat te klein was om langer op te treden als Bond. En daarom hebben die broederen geoordeeld, den Bond te moeten opheffen, voorts aan ieder hun- ner overlatend, welke houding hij nu heeft aan te nemen jegens de a.-r. partij. De *Nederlander*, die zich m. i. wel wat gemak- kelijk, al is het ook in beleefde termen, afmaakte van wat ik op zijne interpellatie heb geantwoord, vond het o. m. — in een ander artikel — ook opmerkelijk, dat mijn oordeel over Centraal-Comité en Deputaten- vergadering enz. kwam van een eigen lid der partij. Dat was een vergissing. Ik heb nimmer behoord bij de georganiseerde a.-r. partij, al heb ik ze dikwerf in veel en op onderscheidene wijze gesteund. Van 1878 af heb ik met anderen bezwaar gehad en geuit tegen het dubbelzinnige en zwevende van het a.-r. program, vooral in zake Art. 171, (168) en 194 der Grondwet. Uit de mis- kenning van die bezwaren, en de weigering met daad en met woord om de vernagelde kanonnen weer schietklaar te maken en op de muren te stellen — is toen „Marnix“ geboren, die niets meer of minder wilde zijn dan een wachthond voor de niet „zooge- naamde“, maar *werkelijke* vrijheid van Kerk en School, en die jaren lang bassend de opwekking door den lande heeft doen klin- ken: Ten strijde voor „de Vrije School regel, de Staatsschool aanvulling;“ en voor *wezenlijke* „scheiding van Kerk en Staat.“

Behoef ik te zeggen, dat het mij leed doet, dat ik mij nog niet bij „de partij“ kan voegen? Vooral nu Marnix is begraven had ik zoo gewenscht, dat de a.-r. partij als vernieuwd en gezuiverd de nieuwe eeuw zou willen intreden. Want niets wensch ik vuriger, dan op het gebied van Kerk en School, voor het werk der barmhartigheid, voor sociale en politieke plichten en belan- gen, van studie en van practijk, voorzoover mijn gaven en krachten reiken, te kunnen samenwerken met al de broederen. Maar ik kan en mag niet, en ik wil daarom ook niet, „ja“ zeggen, als ik niet overtuigd ben dat het „ja“ wezen moet; en niet volgen, als waarschuwing en desnoods tegenstand, mij plicht der consciëtie is. Dat zelfs a.-r. bladen zulk een houding wel eens aan ver- keerde neigingen toeschrijven, of aan onver- stand enz. is niet aangenaam; maar dat moeten mannen en vooral Christen-mannen voor hun overtuiging overhebben. Dit troost mij, dat een woord, hetwelk heden wordt afgekeurd, morgen een open oor kan vinden; dat dikwerf zaadkorrels, die met de winden schijven te verwaaien in plaats van in een toebereiden akker te vallen, wel eens in latere dagen gebleken zijn, toch niet tever- geefs te zijn gezaaid. Op meer dan één gebied heb ik daarenboven de blijde er- varing, dat tot rijken zegen is geworden, wat bijna algemeen enkel de bevreemding, om niets anders te zeggen, gaande maakte, toen de gedachte aan en de opwekking tot beproeven van zake zaken het eerst werd uitgesproken. Ook „Marnix“ heeft niet vruchteloos geleefd en gearbeid. Indien de a.-r. partij niet eerlang o. a. Art. 20 bevrjdt van de schroef, die alle actie onmogelijk maakt, dan kon het wel gebeuren, dat M. in anderen vorm, en dan beter voorbereid en georganiseerd, weder opstond. Als b. v. de jongere rechtsgeleerden, wier getal ook in onze kringen toeneemt, eens studie gaan maken van Artt. 171 en 194 en van wat door Groen v. P. e. a. in de laatste 50 jaren daarover is gezegd en gediscussieerd, gedaan en nagelaten, vastgehouden en laverende, ver- speeld, en dat alles onpartijdig getoetst aan de ware Gereformeerde beginselen van recht en van vrijheid, naar de Schrift, — dan komt er gewis beweging en verandering ten goede. Geheel rustig is het reeds niet meer. De stemmen tegen de wassende Schoolsub- sidie-begeerigheid nemen toe. Voortdurend ontving ook ik in brief en briefkaart de blijken, dat men het gevaar begint te zien. „Men (de Overheid) wil ons dwingen“ — zoo schreef mij nog gister een broeder uit het Noorden — „een dure nieuwe school te bouwen, met bedreiging van sluiting van de bestaande, die wel wat te klein, maar toch hecht en sterk is en van jonge jaren. De zilveren koord zal knellen . . .“ Misschien zullen er ook op de Deputaten-vergadering, 17 dezer te houden, wel stemmen tegen de dienstbaar-makende subsidie worden gehoord, Als o. a. *Dr. Winkel* daar tegenwoordig is,

en even helder en kloek als in „*Holl. Kbl.*“ getuigt van het kwaad, door de Schoolsub- sidie-wet ons berokkend, dan kan het een belangrijk debat worden.

Dat over de oplossing der „Kerkelijke quæstie“ zal moeten gesproken worden, is zeker. De Centrale Kiesvereëning te *Katwijk* heeft besloten, op de Deputaten-vergadering te brengen deze belangrijke vraag, die wel op een begin van ontwaking uit den winterslaap wijst:

Wat is de reden, waarom in het Program van Actie niets te vinden is betreffende de oplossing der „Kerkelijke quæstie“ (Art. 20 van het Program van Beginselen), aangezien toch, volgens het oordeel van den Voorzitter van het Centraal Comité (zie De Heraut No. 1211) deze zaak een nieuw stadium is ingetreden, en een gunstige oplossing nog te verkrijgen zou zijn?

Als al de deputaten, die tot „oplossing“ van dit vraagstuk, tot wegneming van dit onrecht, willen meewerken, nu maar den moed der overtuiging hebben en toonen, dan is hun door dit punt der Agenda voldoende de gelegenheid gegeven tot deugdelijke be- spreking van de al te lang verzakte roeping tegen Art. 171 der Nederlandsche Grond- wet. De een wachtte niet op den ander, totdat . . . de vlugge hamer valt . . . maar ieder die kan, sta op en spreke, pakke flink aan en houde koers, ook al steke er een storm op, hetzij uit het Westen, of uit het Oosten.

„De Hollander“ gelieve zijnen lezers iets mede te deelen van mijn verweer in dit artikel, alsmede van wat in het art. van 8 Maart hem tot antwoord kon dienen op de vraag: wat ik dan *wel* wil. 't Verwond- dert mij, dat de redacteur, die anders toch nog al goed op de hoogte is van de ge- schiedenis der a.-r. partij c. a. niet liever dan te vragen, wat wij dan toch eigenlijk willen, zich herinnerd heeft, al wat in Mu.'s Program c. a. is uiteengezet. Misschien vind ik nog wel eens den tijd om met de stukken aan te toonen, dat het sedert 20 jaar aan ieder gansch duidelijk kan zijn, *wat* wij willen.

De red. doet ook een vraag, die een Marnixiaansch broeder bijna verlegen zou maken; nl. deze: „Wat zou Prof. Linde- boom doen, stel, dat hij in de Kamer zat?“ Daarop zij het mij vergund, thans alleen dit te antwoorden: ik *zou* niet doen, wat tot nu toe de a.-r. afgevaardigden hebben ge- daan, of liever niet gedaan. Ik zou 't van stonde aan eens beproeven, het net aan de andere zijde uit te werpen. 'k Zou niet wachten, al weer van voren af aan, op betere tijden en een meerderheid van stemmen, en door allerlei kansberekening mij laten leiden en temmen, maar van stonde aan ernstig werk maken van de bestrijding van Art. 171 en 194; zonder om te zien naar „succes“, en mij te storen aan medelijdende en smadende glimlachjes van geconserveerde en conser- vatieve patiënten en dokters, leiders en vol- gers. Indien *Troelstra* c. s. ook *zóó* deden met hun beginselen en programma's als de a.-r. Kamerleden met meergenoemde Grond- wet-artikelen, dan zouden zij niets beduiden. Nu echter spelen die enkele mannen, onder wie een gewezen slager en een gewezen verver, sommigen den baas in de Kamer, en hun invloed op de Kamer en in den lande is niet gering. Waarom kan niet van de Christenmensen in de Kamer evenveel kracht uitgaan als van de socialistën? Waarom moeten onze programmen en pro- gram-candidaten veelszins gelijk zijn aan „vogels op een kruik“, terwijl de socialisten vliegen en fluiten, zoo vrij als een vogeltje in de lucht . . . ?

Maar zulk een vraag moet „De Hollander“ nu niet weer doen. Denk toch eens na . . . Als hij eens den wensch in mij of een ander Marnix-strijder zaade of wakker maakte om in de Kamer te kunnen getuigen, om van het nationale spreekgestoelte tot Nederlands Re- geering en burgerij te kunnen spreken en roepen voor *Vrije Kerk* en *Vrije School*, voor het recht-doen naar den Woorde Gods van de machtingen en van de geringen, voor het verlaten der nationale roepende zonden, en het wederkeeren tot God en Zijnen Chris- tus — wat zou 't ons geven anders dan nieuwe teleurstelling, dan nieuwe pijn over ons alleen-staan? Want in welk Kiesdistrict zou het vereischte klein getal kiezers te vin- den zijn, dat lust en moed zou hebben om een Marnixman of dito „palstaande“ te bre- ngen op de lijst der candidaten, tusschen wie gestemd worden moet? Tot stemmen op een roomsche, een liberaal, een sociaal- democraat zelfs, zullen vele antirevolutionai- ren misschien te vinden zijn; maar tegenover een besluiten, onverbetelijken, ijvernaar tegen de staatsruif-banden en -ongerechtigheden, zouden waarschijnlijk, zelfs in geval van her- stemming, de groote menigte antirev. Kiezers op zijn best tot *onthouding* zijn te bewegen.

En daarom, vraag nu maar niet weer, wat wij in de Kamer zouden doen. Neem liever een weinig meer notitie van wat wij als eenvoudige burgers spreken op de markt en op de straat. En wees *billijk*, ook in uw „critiek“.

L. LINDEBOOM.

Buitenlandsche Kerken.

De godsdienstige beweging in Frankrijk. — Evenals in Oostenrijk verlaten in Frankrijk velen de Roomsche kerk. Wij hebben vroeger reeds medegedeeld, dat vooral vele priesters met Rome breken. Vele leden volgen hun voorbeeld; op sommige plaatsen scheiden zich geheele gemeenten af.

Om dien stroom te keeren, is de Roomsche pers sedert lang bezig tegen dien afval te waarschuwen. Zij doet dit echter op een wijze, die menig priester tot verzet prikkelt. Abt Charbonnel te Parijs heeft openlijk daartegen zijn stem verheven en geschreven, dat door de zwendelarij van de zaak van Diana Vaughan en den duivel Bitru een booze spotter de Roomsche geestelijkheid beet genomen heeft, waardoor het gezag der Roomsche hiërarchie hevig geschokt is.

Hij zegt o. m.: „Sedert eenige jaren wordt in de Roomsche kerk een vroomheid bevorderd, die tot de schandelijkste bedriegerijen voert. Verschijningen, bedevaarten, wonderlijke openbaringen, stuiprekkingen schijnen de voornaamste plaats te bekleeden in de openbaring van het godsdienstig leven in de Roomsche kerk. Men is begonnen te gelooven aan de heilige maagd van La Salette en van Lourdes en men eindigt met te gelooven aan Diana Vaughan en den duivel Bitru.”

Dit laatste is ook een allerschandelijkst bedrog. Een zekere Leo Taxil leeft voor eenige jaren een arm meisje Diana Vaughan ontvellingen laten geven over den dienst en de vereering van den duivel bij de vrijmetselaars, om daarmede het Protestantisme te belasteren, wijl dit met de vrijmetselarij gelijk gesteld wordt. Verscheidene bisschoppen, kardinalen en zelfs de paus hebben dit bedrog bevestigd. De paus heeft dit gedaan door Diana Vaughan zijn zegen te schenken en den bisschop van Charleston, die in Rome afkeurend op deze zwendelarij opmerkzaam maakte, te bevelen daarover te zwijgen.

Abt Charbonnel heeft dit bedrog scherp veroordeeld en tegelijk onderscheidene Roomsche leerstellingen, zooals de onbevleete ontvangenis van Maria, de onfeilbaarheid des pausen en andere bestreden. Daarmede heeft hij tegelijk met de Roomsche kerk gebroken. Velen blijven zijn voorbeeld volgen. Een Parijsch blad heeft in een polemiek tegen de ultramontaanse bladen onlangs geschreven, dat reeds 348 priesters die kerk verlaten hebben. De meesten bunnar geven hun bisschoppen daarvan schriftelijk kennis.

De priester Claveaux in de diocese Tours schreef o. a. aan zijn bisschop: „Ik ben geen priester meer en behoor niet langer tot de Roomsche kerk. Ik blijf echter een Christen, een discipel van Jezus Christus, dien ik voortaan als mijn eenigen Heere erken. Ik kan geen onbepaalde gehoorzaamheid aan de Roomsche kerk prediken. Deze kerk toch heeft zich in de geschiedenis als een vereeniging getoond, die zich in den naam van God en van Jezus Christus de onbepaalde heerschappij over de zielen aanmatig, geen list der politiek versmaadt en met alle machthebbers der wereld gearne en verbond wil sluiten, om zich toch maar een schaduw van wereldsche macht over volken en regeringen te verzekeren. Heeft zulk een kerk nog recht zich de algemeene Christelijke te noemen, daar zij in strijd handelt met het woord van Jezus: „mijn koninkrijk is niet van deze wereld?”

De beweging heeft zich zoo sterk uitgebreid, dat zelfs de clericale bladen hare betekenissen moeten erkennen. Een dezer schreef o. a.: „Nog nooit hebben wij een dergelijken afval in de reien der geestelijkheid gehad.” Een ander laat zich aldus uit: „Het kwaad is grooter dan ooit. Het zijn niet meer enkele gevallen en er wordt een zekere algemeene beweging zichtbaar. Er vormt zich onder de geestelijkheid een formeel partij van den afval.”

Deze beweging bepaalt zich niet tot de priesters, maar strekt zich ook tot de gemeenten uit. Enkele gemeenten zijn in haar geheel Protestantisch geworden. In het departement Corèze hebben niet minder dan 16 gemeenten zich afgescheiden; in het departement Charente, vroeger het bolwerk der Hugenoten genoemd, 14 gemeenten.

De commissie van Inwendige Zending heeft aan alle commissies voor evangelisatie in Frankrijk een oproeping gedaan om een algemeene evangelisatie-commissie op te richten, ten einde met vereende krachten te arbeiden. In deze oproeping wordt gezegd: „Geheele streken worden opgewekt door de stemmen van de boden van Christus; een groot getal priesters, smachtende naar de Christelijke waarheid, komen tot ons, om met onze hulp hun geweten vrij te maken; uitnemende politici en schrijvers roepen ons medeburgers toe, om zich bij het Protestantisme aan te sluiten, om de dreigende democratisatie te voorkomen.”

Aan de Prot. Faculteit te Parijs studeeren thans acht vroegere priesters.

Ook wordt van Roomsche zijde niet alleen tegen dien afval gewaarschuwd, maar men begint ook, zooals men het noemt, thetisch te werken. Ds. R. Holland te Parijs doet daarvan in „L'Eclair” een belangrijke mededeeling.

Hij had een circulaire ontvangen, waarin men opgeroepen werd om Zondag 6 Januari in de kerk St. Germain des Pres de prediking te hooren van abt Garnier, apostolisch zending. Hij zou spreken in 't belang van een belangrijk werk, dat ten doel had Frankrijk terug te brengen tot het Evangelie.

Abt Garnier had medegedeeld, dat hij op uitnodiging van Leo XIII een uitgave bezorgd had van de Evangelien om die te verspreiden. Hij had zijne hoorders ernstig vermaand het Evangelie te lezen en te helpen verspreiden. Daaraan was groote behoefte, omdat de Roomschen in Frankrijk een te geringe plaats toekennen aan het Evangelie.

Ook had hij een vergelijking gemaakt tusschen de Protestanten en Roomschen en onbewimpeld gezegd, dat de eersten zedelijk hooger stonden dan de laatsten; hij had enkele zaken genoemd o. a. de Zondagsheiliging, het vloeken, het duel. Die zedelijke meerderheid was een vrucht van het Evangelie.

Ds. Holland zegt, dat het hem getroffen had zulk een woord in de kerk van St. Germain te hebben gehoord, wijl zij, die Gods Woords zoolang onder een korenmaat geplaatst hebben, thans genoodzaakt zijn het weer te voorschijn te halen. Hij voegt er de zeer juiste opmerking bij, dat dit geschiedt op uitnodiging en met goedkeuring van een Paus, die de opvolger is van hem, die in 1864 in den Syllabus den vloek uitgesproken heeft over genootschappen ter verspreiding van de H. Schrift, en deze een publieke pest heeft genoemd.

De uitgave der Evangelien van abt Garnier zal voorzien zijn van sociale en nationale aantekeningen, zegt Ds. Holland. Deze aantekeningen kende hij nog niet, zoodat hij er geen oordeel over kon uitspreken.

Dit is voorzeker een opmerkelijk verschijnsel, dat Rome noodgedwongen weer Gods Woord onder het volk moet brengen.

Tot de oud-Katholieken gaan de uitgetreden niet over; zij voegen zich bij de Protestanten. Jammer, dat van de Protestantische kerk niet meer kracht kan uitgaan, om deze beweging te leiden en te versterken, niet omdat die kerk betrekkelijk klein is, maar omdat zoovelen van de waarheid afgeweken zijn. Geve de Heere, dat de geestelijke ontwakning onder de Roomschen ook voor vele Protestanten tot bekeering werke.

SCHOLTEN.

Zeker Schotsch godsdienstig blad schreef: Er wordt veel gesproken van hypocrieten in de kerk, maar voor één in de kerk vindt gij er wel een dozijn daarbuiten. De godsdienstige hypocrieten zijn niet de eenigen van die soort. — D. w. z. de godsdienstige huichelarij moet zich ook openbaren in de wijsbegeerte, staatkunde, handel, en waar niet in?

Ingezonden.

Den Weleer. Hoogel. Heer
Prof. D. K. Wielenga.
V.

Met den gloed, die aan Professor A. Kuyper altoos eigen is, riep zijn Hooggeleerde eens op het college uit: „En daarom, Mijne Heeren, dat dorre en vermoedende intellectualisme moet in de kerk bestraft.” Na wat ik tot nu toe over het proefschrift van Dr. A. Kuyper Jr. schreef, meen ik nu wel te mogen vaststellen, dat zijn boek hier tegen niet ingaat. Trouwens zijn geschrift is dan ook niet in de eerste plaats eene dogmatische maar eene methodologische studie. En al mochten terwille van de volledigheid natuurlijk de biographie en de polemiek van Maccovius niet onbehandeld blijven, toch zijn zij slechts bijzaken. Het punt, waarom het in deze dissertatie gaat, is te bewijzen, dat de methode van Maccovius juist is. Terwijl dan de Schrijver om niet te worden misverstaan, meer dan eenmaal herhaalt, dat hij niet de Scholastiek in ongunstigen maar in gunstigen zin wil, waarbij hij dan onder deze laatste verstaat „het logisch indenken van de geopenbaarde waarheid en de dialectische assimilatie daarvan in ons menschelijk bewustzijn.”

Maar u hebt nog eene tweede reden voor uw door mij zoo zeer betreurd advies, dat de kerken alle verband met de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit maar moeten verbreken. Zij is: het niet steunen van „het voorstel-Bavinck.” Hiervan zegt u onder meer het volgende: „Ik ging dus nog eens na wat er te dezer zake zool gepoogd was te Utrecht en Kampen in 1888, te Dordrecht 1893, te Middelburg 1896. En nu zag ik na al die mislukte pogingen het voorstel-Bavinck door die broederen terzijde geschoven op een wijze, die ik niet nader zal kwalificeeren, maar die in allen gevalle zeer onbroederlijk moet worden genoemd. Terzijde geschoven zelfs, niet om den inhoud zelve, gelijk die dan ook door niemand ernstig is bestreden, maar om bijkomende omstandigheden, den ernst der zaak, waarom het ging, ten eenenmale onwaardig. Dat ook Dr. Kuyper zelfs gemeend heeft, daaraan mee te moeten doen, heeft mij gesmart meer dan ik zeggen kan.”

Vergun mij kortelijk ook dit tweede bezwaar onder de oogen te zien. En dan begin ik al aanstonds met te zeggen, dat ik leef in de hope en dat het mijn vurig gebed tot God is, dat zoowel u als Professor Bavinck tot het inzicht zullen komen, dat toch metterdaad om den inhoud zelve dit voorstel van Prof. Kuyper c. s. onaanneemelijk was. Velen zullen mischien, dit lezende, zeggen: dat verandering van beschouwing te dezen opzichte bij u beiden eene onmogelijkheid is. Toch koester ik goede hope op het tegendeel. U koestert n. l. de gedachte, dat dit voorstel metterdaad iets anders is dan hetgeen in de jaren 1888 tot 1893 b. v. door uw ambtgenoot Prof. Lind-boom is bepleit. Gij herinnert u de uitspraak van Prof. Bavinck op de Synode van Groningen: op het standpunt van Professor Lindeboom stond ik nimmer en hoop ik ook nooit te staan. Welnu, als iemand zich goed kan voorstellen, dat u en Prof. Bavinck volkomen ter goeder trouw deze gedachte koesteren, dan ben ik het wel. Zeer geruimen tijd (ik schaam er mij niet voor dit openlijk uit te spreken) heb ik precies zoo gedacht. Onder den invloed der innige begeerte, dat toch aan de gedeeldheid in de opleiding, die de ineen-groeiing der kerken zoo tegenhoudt, een einde komen mocht, heb ik ook gemeend, dat het voorstel van Prof. Bavinck de gewenschte oplossing bracht. Toch zie ik nu helder en klaar in, dat dit voorstel nimmer de eind-oplossing wezen kon. En waarom zou dit ook niet met u en Prof. Bavinck het geval kunnen zijn? Vooral waar het psychologisch immers zoo goed verklaarbaar is, dat onder de presie van een vurigen wensch onze blik op de eene of andere zaak beneveld is.

Om u nu aan te wijzen, hoe toch metterdaad bij de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit geen onwil in het spel was, vestig ik uwe aandacht op de volgende overwegingen. Blijkens zijn schrijven in „de

„Herau” van 24 Maart j. l. is de vader van het voorstel-Bavinck feitelijk Ds. Littooy. Immers schrijft Zierw: „door mij is ook op de Deputaten-vergadering en op de Synode zelfs gevraagd, of, wanneer de kerken hare Theologische Opleiding hielden, de overige Faculteiten, daar niet om heen konden geplaatst worden en alzoo de quaestie worden opgelost. Wij hadden het dan, zeide ik, kerkelijk en universitair beide. Een en andermaal is daarop geantwoord: dat kan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag niet doen.” Welnu, waar men destijds zoo belder inzag, dat de Vereeniging zonder prijsgeving van haar standpunt in zulk een voorslag niet kon treden — is het daar nu metterdaad zoo vreemd, dat het „voorstel-Bavinck,” zooals het daar lag, thans geen instemming vond?

In de tweede plaats herinner ik er u met alle bescheidenheid aan, dat de oplossing van het vraagstuk door Prof. A. Kuyper Sr. reeds sinds jaren in eene andere richting gezocht werd. In „de Verklaring en Stellingen van de Hooggeleerden der Theol. School” hebt u zelf er mede op gewezen, hoe Prof. Kuyper in November 1893 schreef: „Na Amsterdam en Dordt is het onder ons, voor alle kerken een uitgemakte zaak, dat we onze Theol. School als eigen inrichting onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde kerken behouden moeten en behouden zullen, en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze kerken, het gebruik der Universiteit naar oud-Gereformeerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.” Waar dus Dr. Kuyper wenschte, dat beide inrichtingen behouden bleven, was het daar niet begrijpelijk, dat eene andere wijze van oplossing van het vraagstuk hem minder geraden scheen?

Ten laatste merk ik op, dat ook Ds. J. van Andel niet van oordeel is, dat het recht der kerken geschonden wordt, wanneer haar het uitsluitende benoemingsrecht der Theologische Professoren onthouden wordt. Immers lees ik in het „Advies van de meerderheid der Deputaten van de oefening van het verband van de Geref. kerken met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit inzake de onderteekening door de Hooggeleerden in de Theologie van het Formulier te Dordt in 1619 vastgesteld” het volgende: „Bij voorgenomen benoeming van Hooggeleerden in de Theol. Faculteit wordt door deze Faculteit, vóór zij haar advies aan h. h. Curatoren geeft, het oordeel gevraagd van 3 door de Generale Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland te benoemen Deputaten; met name of de ter benoeming voorgedragene naar hun oordeel ten genoegere der kerken professie doet van de Gereformeerde belijdenis en of er met 't oog op de bewaring van de eenheid en zuiverheid in de Belijdenis onder hare dienaren en leden, geen bezwaren tegen de voorgenomen benoeming bestaan.”

Dit weinige zij voor ditmaal genoeg. Het drage er iets toe bij om u en velen te overtuigen, dat er toch metterdaad bij de Theol. Faculteit (die steeds voor de soevereiniteit van kerk en wetenschap, ieder in eigen kring, opkwam) geen onwil in het spel was.

Wel komt 't mij voor, dat de bezwaren tegen het „voorstel-Bavinck” in 1899 niet zoo duidelijk zijn aangegeven, als dit in de laatste weken het geval is. Ook schijnt 't mij toe, dat sommige bestrijders van het voorstel aan Prof. Bavinck iets toedichten, waarvan ganschelijk geen sprake was. En vervolgens werd mijns inziens te veel uit het oog verloren, hoe toch ook werd voorgesteld, dat de Litterarische Opleiding door de kerken geheel zou worden losgelaten en 2e dat de Theologische Opleiding zoo wetenschappelijk mogelijk wezen zou. Maar ook al mocht dit alles het geval zijn geweest, daarmede (ik zie het nu helder in) werden toch niet opgeheven de bezwaren, waardoor het „voorstel-Bavinck,” gelijk het daar lag, werd gedrukt. En voorts kon dit toch geen recht geven tot het advies, om het verband met de Theol. Faculteit te verbreken. Ziet, toen in 1893 en volgende jaren enkele broeders op weinig zachte en broederlijke wijze de Concept-Acte en de uiteenzetting van enkele punten der Geref. leer bestreden, werd door u en uwe ambtgenooten anders gehandeld. Op hoe waardige en broederlijke wijze hebt u toen samen in een tweetal keurige brochures, die nog steeds van veel belang zijn, den strijd tegen die broeders aangeboden! Mag ik u vragen, of het niet beter, niet meer naar den wil des Heeren zou zijn geweest, wanneer thans op dezelfde wijze gehandeld en dus uw raad achterwege gebleven was — vooral waar wel niemand zal beweren, dat een spreker of schrijver met betrekking tot het voorstel-Bavinck zich woorden veroorloofd heeft, als in de dagen, die aan de Synode van Dordt in 1893 voorafgingen en daarop volgden, gebezigd zijn?

Hoogachtend en groetend,

Uw dev. br.,

Zeist, 2 April 1901. A. G. HONIG.

M. de R! Dr. A. G. Honig doet nog al moeite, volgens de Bazuin, om het geschil, inzake de methode van opleiding aan de Vrije Universiteit, Gereformeerd te noemen. Naar mijn inzien is hier echter een diepgaand verschil tusschen Amsterdam en Kampen, waar de beide Opleidingsscholen zetelen; zooals onlangs nog gebleken is op de Predikanten-Conferentie tusschen Dr. Schot en Professor Wielenga.

Naar eerstgenoemde moet het Evangelie alleen aan de uitverkorenen gebracht worden. De anderen toch zijn verworpen en het is vruchteloos hun het Evangelie te verkondigen. Naar mijn inzien is deze leermethode geheel en al onbijbelsch. Want waar de Heere in het Paradijs het eerst het Evangelie verkondigde, openbaarden Adam en Eva volstrekt geen vruchten der verkiezing. Toen de Engelen zoo heerlijk zongen in Belshems velden, was hun lied geenszins: Eere zij God, in de uitverkorenen een welbehagen!

De Engel Gabriël, zegt Hij, zal over 't huis Jacobs, dus ook de 10 Stammen, en geenszins slechts over de uitverkorenen, Koning zijn in der eeuwigheid. Jezus geeft de Apostelen in last: Predikt het Evangelie aan alle creaturen. Ziet, ik zende u als lammeren in 't midden der wolven. Volgens die richting heet het: Ziet ik zende u als ambtsdragers in 't midden der uitverkorenen en wedergeborenen.

De Apostelen, gedreven en bezielde door den Heiligen Geest, hebben de wereld overtuigd van zonde, omdat zij in Jezus niet geloofden, en van gerechtigheid, omdat Hij was opgenomen in den hemel door zijn Vader, en van oordeel, omdat de Overste dezer wereld geoordeeld was. Op het Pinksterfeest luidde het: Zoo wete dan zekerlijk het gansche huis Israëls, dus ook de 10 Stammen, dat God hem tot eenen Heere en Christus gemaakt heeft. En u komt de belofte toe en uwen kinderen, waarover ze het bloed der wrake hadden ingeroepen op Golgotha, en allen die daar verre van Jeruzalem in Chaldee of Assyrië zijn. En, in uwen zaden zullen alle geslachten der aarde gezegend worden. En de zaligheid is in geen anderen, want daar is onder de menschen (en geenszins staat er „uitverkorenen”) geen andere naam gegeven om zalig te worden.

De Apostelen hebben in afhankelijkheid van God gearbeid. De Heere deed dagelijks tot de gemeente die zalig werden. Zie verder het gebed der gemeente Hand. 4: 24—30.

Het onderscheid tusschen de Apostolische en Bijbelsche Evangelie-verkondiging en die van dezulken schuilt hierin, dat de eerste uitverkiezing leert als het resultaat der Evangelie-verkondiging; terwijl de laatste de verkiezing als uitgangspunt gebruiken. Zie Hand. 13: 48. Er geloofden zoovelen, als er geordineerd waren tot het eeuwige leven. Hand. 14: 1. Zij spraken alzoo, dat eene groote menigte geloofde. Jezus waarschuwde Judas tot op het laatste, en weende over Jeruzalem. Jesaja en Paulus klagen: Wie heeft onze prediking geloofd? De laatste kenren deze melodie niet. Ook zingt men niet: Den ganschen dag heb ik mijne handen uitgebreid tot een ongehoorzaam en wedsprekend volk.

Na broeder groete,

H. J. W. TE RAA.

Winterswijk, 1 April 1901.

ONZE SCHOLEN M/D. BIJBEL IN GEVAAR.

„Ziet toe voor uzelf, dat wij niet verliezen, hetgeen wij gearbeid hebben, maar een vol loon mogen ontvangen.” II Joh. 8.

Deze Schriftwoorden kwamen ons voor den geest, toen we nadachten over het groot gevaar, dat onze Scholen m/d Bijbel van Staatswege dreigt. Immers, door de aanname van de Wet op den Leerplicht (Leerdwang), en dat met ééne stem meerderheid slechts, worden de financiële uitgaven voor het Lager Onderwijs grooter; alsof die uitgaven al niet reeds groot genoeg, ja niet veel te groot waren, zoo men let op de bittere vruchten van het Staatsonderwijs; in geest en strekking anti-Christelijk. Door de Wet op den Leerplicht nu worden de uitgaven voor onze Scholen m/d Bijbel ook grooter. Om de voorstanders dier Scholen in die grotere uitgaven nu te hulp te komen, alsook om de traktementen van het Onderwijzend Personeel te verhoogen, zoo is men van Regeeringswege voornemens de subsidie ten behoeve onzer Scholen m/d Bijbel te doen klimmen. Aanvaardt den straks de Anti-revolutionaire Partij die meerdere subsidie, wij komen met onze Vrije Scholen langs zoo meer onder de macht van een godsdienstloozen Staat; heel onze strijd, om het Onderwijs met van den Staat, maar van de Ouders te doen uitgaan, is schier tevergeefs geweest; wij verliezen wat we sinds 1857, op initiatief van onzen onvergetelijken Groen van Prinsterer, gearbeid hebben; en breken eigen veerkracht, in plaats van steeds meer veerkracht te worden. O, dat we ons toch niet laten vangen in de fuik, ons van Regeeringswege gezet! Dat we niet bijten in het aas, ons van een listigen hengelaar toegeworpen! Voorwaar, onze Scholen m/d Bijbel zijn in gevaar! Verkoopen we, op Staatssubsidie belust, onze vrijheid, onze Scholen m/d Bijbel, toch niet. Doe geen onzer Hoofd- en Hulponderwijzers mede aan het geroep om salarisverhoogen, indien niet absoluut noodzakelijk. Het staat voor ons, ja voor elken vader en elke moeder, als met vlammen schrift geschreven, dat het onderwijs van de ouders moet uitgaan. De Schrift-plaatsen, die daarvan gewagen, zijn vele, o. a. Gen. 18: 19; Deut. 6: 6—9; Spreuk. 22: 6; Ef. 6: 4. Naar de beginselen, in evengenoemde Schriftwoorden te vinden, rust de taak van het Onderwijs op de Ouders, niet op den Staat. Kunnen niet al de ouders het volle schoolgeld betalen, zulken die daartoe niet in staat zijn, moeten geholpen. Zóó ook ettelijken, die in het geheel geen schoolgeld kunnen betalen.

„De Vrije School regel”, van die leuze wijke niemand, die Gods H. Woord liefheeft, af. De Staatsschool moet vallen. Aan een School, die Socialisten, Anarchisten, Modernen, Atheïsten, en wat niet al, kwakt, onze penningen te moeten offeren, is gruwelijk. Daartegen ga onverbiddeijk onze heilige strijd. Tot dien strijd roept ons Gods H. Woord, en tot heil onzer kinderen, en tot behoud van Vaderland en Vorstenhuis, en tot vrede en welvaart van Sion, en bovenal tot eere van God Drieëinig.

Niemand meene ook, dat het onderwijs op onze Scholen m/d Bijbel voor elk kind straks f 35 per jaar zal moeten kosten. Onnoodig is 't het onderwijs in elke plaats zoo hoog op te voeren. Willen Liberalen en Modernen en Socialisten het onderwijs zoo hoog opvoeren, dat ze 't dan uit eigen zak bekostigen. Zij zullen dan wel beneden dien prijs blijven!

Voorts, wat ook voor „Vrije Scholen” pleit, is dit, dat 't onderwijs dan niet zooveel kost, als wanneer het van den Staat uitgaat. Getuigen onze Scholen m/d Bijbel; terwijl

't onderwijs, daarop gegeven, het van 't Staatsonderwijs in degelijkheid, afgescheiden nog van het alles beheerscheidend beginsel: „de vreeze des Heeren,” wint. Trouwens, hoe zou dit ook anders kunnen zijn? Of is niet aan den zegen des Heeren 't al gelegen? Wat zegen toch kan er rusten op een onderwijs, in strijd met Gods H. Woord; een onderwijs, waarvan het beginsel: „Laat ons hunne banden verbreken en hunne touwen van ons werpen” de grondtoon is. Gewis, tegen zulk een onderwijs toont God de Heere heiliglijk. Het wekt zijne geduchte grimmigheid op. Steeds zal dit voor elk, die oogen ontving, om te zien, meer duidelijk zichtbaar worden. Waakt op, waakt op! gij, die den Heere en zijn Gezalfde liefhebt. Ontwaakt tot den heiligen strijd voor Scholen m/d Bijbel, los van den Staat; ja ontwaakt daartoe meer en meer. Laten we ons door het zout geluit van subsidie niet doen verschalken noch verstrikken. 't Gaat om onze vrijheid! Kampen we in 's Heeren kracht tegen de gruwelijke Wet op den Leerplicht. Die Wet is in flagranten strijd met Gods H. Woord, omdat zij de Ouders uit hunne plaats zet. De Wet op den Leerplicht moet vallen. Zij is een volk, dat zich eenmaal van Spanje vrijvocht, om God Drieëinig naar zijn H. Woord te dienen, gansch onwaardig. Zeer zeker, mijne kinderen heb ik te onderwijzen of te doen en te helpen onderwijzen, maar niet, omdat de Staat 't mij gebiedt,” doch wij Gods H. Woord 't mij beveelt. Waar gaan we toch henen in ons goede Nederland. Straks zal ons van Staatswege voorgeschreven worden, wat we te eten en te drinken, en hoe we onze huishouding enz. in te richten hebben. Strijden we dan met fieren moed bij de a. s. verkiezingen voor mannen, die Gods H. Woord liefhebben. Late de Anti revolutionaire Partij zich niet afleiden van haar eenmaal ingenomen standpunt, inzake den strijd voor Vrije Scholen. „De Vrije School regel.” „De School moet uitgaan van de Ouders.” De Heere bevestigt ons in die overtuiging door zijnen H. Geest! Zijn we eenmaal den Schoolstrijd met den Geest begonnen, eindigen we, terwille van subsidie, niet met het vleesch. Nog eens, al onze arbeid is dan tevergeefs geweest; en Satan, hij zal juichen. O, wende de Heere genadiglijk het gevaar, dat ons dreigt, af! Bidden we dit met ernst van Hem!

E. BAJEMA.

Boekaankondiging.

De Tuberculose als Volksziekte en hoe zij kan worden bestreden. Door Dr. S. A. Knopff te New-York. Vertaald en voor Nederlanders bewerkt door J. W. F. Donath, Arts. F. van Rossum. — Amsterdam 1901.

De geneesheer-directeur van het Sanatorium voor Longlijders „Oranje-Nassau's Oord” heeft dit populair geschrift bewerkt tot meerdere bekendmaking met deze longziekte en de mogelijke middelen voor herstel, zoowel voor thuis verpleegd wordenden als voor de lijders in gestichten. Het boekje laat zich gemakkelijk lezen en is ten gerieve van de lezers in 32 kleine en groote artikels ingedeeld. Terwijl afbeeldingen een en ander nog verduidelijken. Het geschrift is bekroond door het Congres ter bestrijding der Tuberculose te Berlijn in Mei 1899. Gelijk men weet, is deze „volksziekte” een voorwerp van nationale en internationale belangstelling, studie en verpleging geworden, en deze menschenliefde moet zeker toegejuicht; al bleek het ook, dat de gezondheidsleer daarom nog niet het leven in eigen hand heeft, of krijgen zal. Het boekje van 53 octaaf-bladzijden kost slechts 30 cents, en is dus wel aan te bevelen. Bovendien komen de baten ten goede van een fonds voor verpleging van onvermogenende lijders aan „Oranje-Nassau's Oord” — de Vorstelijke Stichting, die H. M. de Koningin-Moeder op dit haar Landgoed liet verrijzen. C. M.

1. Zelfonderricht. Stenografie door Riënts Balt. In weinige uren aan te leeren. 5e Druk. Achtste, negende en tiende Duizend. 80 Cents.

2. Welk stelsel van Stenografie is het meest geschikt voor invoering bij ons onderwijs? En voor elk ander doel? Gratis. Uitgaen van Riënts Balt den Haag.

In den tijd van drie jaren verscheen de vijfde druk van bovengenoemde Leermethode voor Snel- of Kortschrift. Het bewijst, welk een kring van beoefenaars deze schrijfkunst verwierf, en vooral deze methode. Uit de dagbladen kan men voorts telkens de berichten van gediplomeerden vernemen. De heer Riënts Balt steunt zijne methode bovendien door het uitgeven van oefeningen met sleutels, en verdediging van zijn stelsel tegenover andere methodes. Een en ander pleit zeker voor de zijne. Uit bekendheid ermee, door eigen oefening, kunnen wij er niet over spreken. Over het praktische nut in het algemeen van deze zich uitbreidende schrijfkunst evenmin. Dit zal de tijd wel leeren. In onze dagen is de stoom-snelheid reeds verouderd en de electriche snelheid nam de afstanden op aarde weg, omdat tijd geld is geworden, zegt men, (hoewel de afstand tusschen deze twee tamelijk wel gelijkstaat met dien tusschen geest en stof.) Zoo kwam men ook tot korter teeken- in plaats van letterschrift voor de maatschappij; de hoogere en geleerde standen hadden zoo iets reeds lang. Zelfs verscheen in 1887 een *Pasi-Stenografie* van A. D. Lutomirski, voor alle spreektaal; doch daar vernamen wij althans verder weinig van, gelijk de vlucht van 't Volapük ook niet aan de verwachting beantwoordde tot dusver; zoo verrijst op dit ondermaansche naast elken Babelschen Torenbouw tot éénheid een oorzakelijke der gedeeldheid! Intusschen gebruikte men van al het goede, dat onder Gods voorziening bestuur zijne tijden ons schenken, tot zijn lof, dan is 't zeker ook tot ons voordeel. Wij hoorden nog niet van Stenografische preken-schrijvers... maar men begrijpt zeker, dat hierbij het eigendomsrecht mee te spreken heeft.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Maandag 15 April hopen onze geliefde Ouders

H. ELEVELD

EN

A. ELEVELD-

SCHIPFERS

den dag te herdenken, waarop zij voor vijftig jaar in het huwelijk verbonden werden.

G. ELEVELD.

T. ELEVELD.

J. ELEVELD.

F. ELEVELD.

K. ELEVELD.

G. ELEVELD.

J. ELEVELD.

J. ELEVELD.

H. ELEVELD.

J. ELEVELD.

SMILDE, April 1901.

Heden ontsiep, na een ernstige ziekte van eenige dagen, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Grietje Pieters Boersma, in den gezegenden ouderdom van 74 jaren. Dankbaar voor het goede, ons in haar van onzen God geschonken, maar bovenal het vast vertrouwen, dat zij mocht ingaan in de rust, die er blijft voor al Gods kinderen, lenigt in dezen onze droefheid.

Jacomina Paulina de Jager, in den ouderdom van ruim 35 jaren, na eene hoogst gelukkige echtvereniging van bijna 13 jaar.

Hoeveel wij in haar verliezen, zullen allen eenigszins kunnen nagaan, die haar in haar werkzaam leven, ook in den dienst des Heeren, hebben gekend.

Mede namens de wederzijdsche Familie,
J. STEKETEE,
gem. Secretaris.

HEINKENSZAND,
30 Maart 1901.

Door omstandigheden eerst nu geplaatst.

Heden morgen omstreeks 5 1/2 uur overleed, na een geduldig lijden, in den ouderdom van 70 jaren en ruim 8 maanden, onze waarde Broeder en Behuwd-broeder

Roel Hendriks Zijlstra, sedert 3 Februari 1897 weduwnaar van HILTE EGBERTS VAN DER MEE.

De gerechtigheid van Christus was de grond van zijn geloof.

Uit aller naam,
J. H. ZIJLSTRA.

OOSTERMEER,
5 April 1901.

Algemeene kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

Heden overleed, in den ouderdom van bijna 79 jaren, onze zeer geachte Medebroeder

PIETER WOUDE.

Vele jaren diende hij onze gemeente als Diaken en daarna als Ouderling, zijnde in de bediening dezer ambten steeds met lust en ijver werkzaam. Wij zijn bedroefd, doch vertrouwen, dat hij nu ruste schouwt.

Namens den Raad der Gereformeerde kerk,
J. A. KLERCQ, Praeses.
J. BOS, Scriba.
HUIZEN (N.-H.),
4 April 1901.

Hedenmorgen overleed plotseling, in de hoop des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de Weerwaarde heer **DS. Gerhard Friedrich Stuckwisch**, in den gezegenden ouderdom van ruim 90 jaren. Zeven en dertig jaren mocht hij de Geref. kerken van Marrum en Zevenhuizen dienen, terwijl de Heere hem de laatste tien jaren nog een liefelijke ruste schonk.

Het leven was hem Christus en het sterven daarom gewin. Zoo staren wij hem na, getrouwd en gemoedigd, wederde dat hij thans reeds juicht voor den troon van zijn Verlosser.

A. STUCKWISCH—

ENGELS.

W. STUCKWISCH.

M. STUCKWISCH.

LEEK,

5 April 1901.

Op Goeden Vrijdag overleed zeer onverwachts te De Leek de Weleerw. heer

DS. F. Stuckwisch,

Em. Pred. van de Ger. kerk alhier. Negenentwintig jaren lang heeft hij de gemeente met ijver en toewijding gediend. Na een rusttijd van tien jaren heeft de Heere hem tot zich genomen in zijne eeuwige ruste, waar hij thans geniet het loon zijnen getrouwen dienstknechten toegezegd.

Namens den Kerkeraad,
DS. C. W. DE VRIES, Praeses.
K. v. D. PLOEG, Scriba.

ZEVENHUIZEN, April 1901.

Heden ontsiep, na een ernstige ziekte van eenige dagen, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

Grietje Pieters Boersma,

in den gezegenden ouderdom van 74 jaren. Dankbaar voor het goede, ons in haar van onzen God geschonken, maar bovenal het vast vertrouwen, dat zij mocht ingaan in de rust, die er blijft voor al Gods kinderen, lenigt in dezen onze droefheid.

Namens hare bedroefde Kinderen,
P. BOUMA.
T. BOUMA.
B. BOUMA

geb. v. DIJK.

Deze is tevens dienende tot bijzondere kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

MARRUM (Fr.),
5 April 1901.

Heden overleed, na een langdurig doch geduldig lijden, in de hoop des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Zuster en Tante

Martha Koopmans.

geb. KREIJTS,
in den ouderdom van ruim 72 jaar.

Uit aller naam,
J. J. KOOPMANS
Em pred.

ROCKANJE,
3 April 1901.

Op den 3den dezer overleed, na een langdurig lijden, onze geliefde Zuster, Tante en Behuwdtante

Martha Kreijts,

Echtgenoot van den Weleerw. Heer KOOPMANS, Em. Pred te ROKANJE.

Uit aller Naam,
H. KREIJTS.

AMSTERDAM,
7 April 1901.

Den tweeden Paaschdag, 's morgens om 10 uur, nam de Heere tot zich onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder

Hendrika de Vries.

Weduwe van DS. G. LAMPEN, in den ouderdom van 69 jaar en ruim 7 maanden.

Zij kende de kracht der opstanding en ging dan ook getroost den dood in.

H. HUIZING—

MIJNRECHT, LAMPEN.

A. HUIZING.

F. E. DE KONING.

LAMPEN.

J. DE KONING.

Ten sterfhuizen te Smilde, 8 April 1901.

Algemeene, tevens bijzondere kennisgeving.

De beide zoons, H. LAMPEN en W. S. LAMPEN en hun vrouwen konden hun namen onder deze advertentie niet plaatsen.

De eersten waren begin Februari nog in Transvaal in den strijd; de laatsten werden met haar kroost uit Rustenburg weggevoerd.

Onze mede-opziener

Jan Katerberg

is niet meer.

Eene slopende ziekte rukte hem, in den ouderdom van 58 jaren, uit ons midden weg.

Reeds in langen tijd kon hij niet meer met de gemeente opgaan ten bedehuize.

Zijne legerde, om met Christus te zijn, is vervuld

God nam hem tot zich.

Zij deze wetenschap zijnen kinderen tot troost, ons en der gemeente tot bemoediging.

Mocht deze roepstem ons opwekken om ons leven onzen God te wijden, opdat de dood ons niet overvalle.

Namens den Kerkeraad,
H. LANTING, Praes.

A. WILLERING, Scriba.

GREES, 10/4 '01.

Onzen hartelijken dank voor de vele blijken van deelneming voor en na het overlijden van onze geliefde Dochter.

Namens ons allen,
G. COUPERUS.

GERESKLOOSTER, April 1901.

Diep getroffen door de menigvuldige bewijzen van deelneming, niet alleen van Vrienden maar van schier alle zijden ondervonden, zoo tijdens de ziekte als bij het overlijden van mijn dierbaren Echtgenoot, betuig ik, ook namens mijne kinderen en de 96 jarige Moeder des overledenen, mijnen innigen dank!

WED. J. C. TELJGELER—
BELLAARD LORMIER
MAASSLUIS, 5/4-'01

Voor de vele bewijzen van deelneming in ons zoo smartelijk verlies ontvingen, betuigen wij hierbij onzen hartelijken dank.

Uit aller naam,
J. SMIT.

AMSTERDAM,
11 April 1901.

**STEENWIJKER
BEDDENFABRIEK,**

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewassen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, 10, 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeën, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeën, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEËNEN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zilveren Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeën, robt in de fijnste soorten voorradig, rebours, vrij zicht en monsterges.

Manufacturen.

In bovengenoemd vak kan onmiddellijk EEN JONGEN geplaatst worden als

leerling;

uit den netten stand, en goed onderwijs genoten hebbende, tegen rader overeen te komen voorwaarden. Br. fr. letter K, aan den Uitgever van dit blad.

AFDEELINGEN en CORPORATIES

der Vereen. v. Chr. VZ. v. KRANK-ZINN. EN ZL. worden uitgenodigd, Voorstellen enz. voor de Algem. Vergad., die bepaald is op 30 Mei, in te zenden vóór 3 Mei bij den ondergeteekende te AMSTERDAM, Keizersgracht 647.

S. VAN HEEMSTRA.

Volksharmoniums

voor een dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke, sierlijke Orgeltjes ontvangen, werkelijk verassend van toon, voor f 45,— en f 60,—, franco thuis.

Splinternieuw met 5 jaar garantie en gratis Handleiding voor Zelfonderricht.

— Termijnbetaling van af f 3,—

's maands. Een dubbeltje daags is door een man gauw besteed aan drank of andere schadelijke dingen, waarvan hij zelve schade en het gezin in den regel verdriet heeft. Nu kunnen man, vrouw en kinderen hun leven lang muziek maken voor 10 cents, zegge een dubbeltje daags.

Vraag tekening enz. gratis.

Eenig adres:

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Boekverkoop.

Door en ten huize van den Boekh. P. BEYER te GRONINGEN zal verkocht worden den 21 April en volgende dagen, de belangrijke Theologische bibliotheek van wijlen den Weleerw. Zegel heer S. COOLHAAS VAN DER WOUDE te MEEDEN, bevattende vele zeldzame werken, behalve dogmatiek ook Kerkvaders en over de Dordtche Synode van 1618/19, volgens Catalogus (Theologie) te gratis. Ook verkrijgbaar gratis 2e gedeelte Rechtsgeleerdheid en geschiedenis en 3e Gedeelte natuurlijke historie.

De complete Catalogus kost 25 cent. Voor eene volgende auctie worden bibliotheken en partijen ingewacht. GRONINGEN. P. BEYER.

Zeldzaam Koopje.

JAN LUKEN'S WERKEN, 8 deelen fonkelnieuw 1572 blz druks, bevattende ruim 480 plaatjes. Prijs der 8 deelen f 4. Thans zoolang de voorraad strekt voor slechts f 1 de 8 deelen. Franco thuis na ontvangst van postwissel aan den Uitgever van DER SCHALK & VAN DIJL te Dordrecht.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1,20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en ontoreen. Daarom was het een goed idee van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tigen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden.

(Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan

Dezer dagen verscheen:

DE AUTHENTIEKE TEKST

der

LITURGISCHE GESCHRIFTEN,

GEHANDHAFT TEGEN

Prof. Dr. M. A. GOOSZEN,

DOOR

Dr. H. H. KUYPER,

Hoogleeraar aan de Vrije Universiteit.

Prijs f 0,90.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam—Pretoria.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen in 1899:

Het Recht der Kerken

EN

de Vrijheid der Wetenschap

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

45 cent.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan, en bij toezending van het bedrag wordt het franco verzonden.

Nieuw Catechisatieboekje!

Zooeven verscheen:

Kort Begrip

VAN DE

Godelijke Waarheden.

Ten dienste van het Catechetisch Onderwijs.

DOOR

J. H. DONNER.

Prijs 15 Cents.

Op veler verlangen heeft de Schrijver zijn bekende 4-tal Vragenboekjes met nog één vermeerderd, dat het midden houdt tusschen het »Eenvoudig onderricht» en de »Godelijke Waarheden».

H.H. Predikanten en Godsdienstonderwijzers, die geen present-exemplaar ontvangen, gelieven een exemplaar ter kennismaking te verzoeken aan den Uitgever

D. DONNER te Leiden.

ZANGGEZELSCHAPPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

HOSANNA.

64 Liederen voor drie- en vierstemmig Mannenkoor, ten dienste van Jongelingsveren. en Christ. zanggezelschappen. Door SERNE. f 1,25.

DE ZINGENDE PELGRIM.

25 Liederen voor Christ. zanggezelschappen. Door KEUNING. 30 cent.

LIEVEN EN LOVEN.

25 Liederen voor Christ. zanggezelschappen. Door KEUNING. 30 cent.

DE CHRISTEL. ZANGER.

20 Liederen voor zanggezelschappen en huisgezinnen. Door VAN WIJCK. 25 cent.

DE ZANGVRIEND.

34 Meestemmige Christ. Liederen voor jong en oud. Door WIJLE. 25 cent.

DE KLEINE ZANGER.

20 Twee- en driestemmige zangstukjes voor Christ. scholen en Zondagsscholen. Door SMINK. 20 cent.

EENVOUDIGE LIEDEREN.

voor Christelijke en Zondagsscholen. Door VOERMAN. 10 cent

VADERL. GEZANGEN.

Der jengd aangeboden door SCHABERG. 10 cent.

Dezer dagen verscheen:

„Zijn uitgang te Jerusalem”

MEDITATIËN

over het tijden en sterven onzes Heeren,

DOOR

DR. A. KUYPER.

Prijs f 1,90. In stem.b. f 2,40.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam—Pretoria.

Pinksterfeest

Zondagsscholen.

Wie voornemens is met het a. s. Pinksterfeest aan de kind ren een boekje te geven, wordt daartoe aangeboden. Stichtelijke rijmen 104 blz.

Uit de macht des satans tot God 72 »

Twee jongens uit het volk 83 »

met een plaatje

De slaap des rechtvaardigen 27 »

met een plaatje

Het uileng-kras, met een plaatje 24 »

De vondeling » » » » 56 »

De kleine verteller 61 »

Deze 7 boekjes, 427 bladz. voor 40 cent franco thuis, na inzending van het bedrag aan ZALSMAN te KAMPEN.

Vrije Universiteit.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II: 1a, Blaas de Gazun!

Vrijdag 19 April 1901.

Hagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekb.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

CORR. M. BUITENL. KERKEN. Zullen de Geref. Kerken van Nederland zich wenden tot de Kerken van Engeland in 't belang van Z.-AFRIKA?

De Kerkeraad der Geref. Gemeente te Vlaardingen A heeft besloten, door de Classis op de Prov. Synode van Z.-Holland het voorstel te brengen, om aan de Deputaten voor de Correspondentie met de Buitenlandsche Kerken te verzoeken, zich te wenden tot de Kerken van Engeland, en die Kerken te wijzen op den onrechtvaardigen en jammervollen oorlog in Z.-Afrika, opdat er van die Kerken een actie tegen dien oorlog mocht uitgaan.

Dat ook uit ons midden een krachtig getuigenis tot Englands Kerken uitga tegen dien gruwel der verwoesting, is ongetwijfeld wenschelijk, ja, betamelijk, plichtmatig. Maar dan geschiedt het door al de Geref. Kerken. Daarom vestigen wij de aandacht op het voorstel-Vlaardingen. Met opwekking tot navolging. En met den raad, dat in al de Provinciën een Kerkeraad deze zaak op de Classis, en een of meer Classen dezelve op de e. k. Provinciale Synode brengen. Indien dan al de Prov. Synoden een dergelijk voorstel aannemen, aan zullen, vrouwen wij, de Deputaten v. C. m. Buitenl. Kk. geen gegrond bezwaar kunnen hebben tegen het voldoen aan zulk een verzoek. Zelfs indien enkele Prov. Synoden dat verzoek tot hen richten, zouden ze allicht vrijheid kunnen vinden om die teedere taak op zich te nemen. De instructie der Depp. B. K. voorziet niet in dit geval; zij spreekt alleen van lastgeving der Gener. Synode; doch niemand zal beweren, dat een ingaan op een dergelijk verzoek van Prov. Synoden strijdig zou zijn met den geest der instructie en tegen de bedoeling der „Correspondentie.”

Wie dus wensch mede te werken tot een dergelijk optreden bij de Kerken van Engeland in het belang van onze Z.-Afr. stamverwanten, voor de eere van God en zijn Gezalfde, wiens Naam in dezen gruwelijken oorlog zoo snood wordt misbruikt en onteerd, toeve niet.

L. LINDEBOOM.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WADDINGSVEEN, 11 April 1901. Bedankt voor de roeping dezer kerk door den Welteerw. heer J. Douma, predikant te Spijkenisse.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKES, Scriba.

KOUDEKERKE (Z.), 13 April 1901. Heden ontving de kerkeraad alhier het teleurstellend bericht, dat de Welteerw. heer Ds. J. H. Koers, predikant te Molenaarsgraaf en Brandwijk, voor de roeping onzer kerk heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
P. BOONE SR., Scriba.

MOLENAARSGRAAF-BRANDWIJK, 14 April 1901. Tot innige blijdschap der gemeente maakte Ds. J. H. Koers bekend, dat Z.Ew. vrijmoedigheid gevonden had, om voor de roeping naar Koudekerke te bedanken. Soli Deo Gloria!

Namens den Kerkeraad,
J. BROUWER GZ., Scriba.

SPIJKENISSE, 14 April 1901. Bedankt voor Waddingsveen door Ds. J. Douma van de kerk alhier.

P. GELTJEDER, Scriba.

ELBURG, 15 April 1901. Tot Herder en Leeraar dezer gemeente is b. roepen de Welteerw. heer Ds. J. Vessier, predikant bij de Geref. kerk te Langerak Geve de Heere, die alles beaant naar zijn eeuwig welbehagen, dat we de voor ons verblijdende tijding van Z.Ew. mogen ontvangen: Ik kom tot u.

Namens den Kerkeraad,
J. LIPKE.

CLASSEN.

Classis Woerden.

Class. Vergadering D. V. Donderdag 25 April 1901, te 9 uur, te Alfen Agendum gewoon.

Namens de roepende Kerk van Nieuwkoop,
K. B. VAN DIEMEN, Praeses.
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

Classis Enumatil.

Vergadering D. V. Woensdag 1 Mei te Grootegast; aanvang 9½ uur.

H. SCHOLTEN, Corr.

Zuidhorn.

Classis Stadskanaal.

Vergadering der Classis Stadskanaal 1 Mei e. k. Collecten: Theol. School, Hulpbeh. kerken en Em. pred. verzorging.

W. FOKKENS, Corr.

St. 16.4.01.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op Woensdag 1 Mei en zoo noodig Donderdag 2 Mei 1901, des voormiddags negen ure, in d. Consistorie der Wilhelmakerk te Dordrecht. Praeparatoir Examen van den heer C. Staaf. Opgegeven tekst: Markus 10 vs. 21. Exegese O. T., Ps. 22. N. T., Matth. 25.

Peremptoir Examen van den heer D. Pol, beroepen dienaar des Woords te Heerjansdam. Opgegeven tekst: Matth. 11: 2-6. Exegese O. T., Ps. 22 en Maleachi 2. N. T. Hebr. 6 en 1 Petr. 4.

Namens den Raad der roepende Kerk van Zuidrecht,
A. KNOLL, Praeses.
W. VLEIGHART, Scriba.

Classis Zierikzee.

De Classis Zierikzee zal D. V. vergaderen op Woensdag 1 Mei's morgens 11 uur.

De Correspondent,
D. MULDER.

Zierikzee, 15 April 1901.

PROVINCIEËN.

Part. Synode van N.-Brabant en Limburg.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te 's-Bosch, belast met de samenroeping der Part. Syn. van N.-Brabant en Limburg, deelt mede, dat voornoemde Synode zal gehouden worden op Woensdag 5 Juni a. s. te 's-Bosch. Gewone plaats.

Stukken voor het Agendum, opgave van de namen der Afgevaardigden, enz. worden ingewacht vóór 10 Mei e. k. aan het adres van ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
J. M. MULDER, v. d. M.

's-Bosch, 10 April 1901.

Prov. Synode van Groningen.

De Prov. Synode van Groningen zal D. V. gehouden worden Woensdag 12 Juni, voormiddags 10 uur, in de Ebbingekerk te Groningen.

Stukken voor de Agenda met de namen en woonplaatsen der Afgevaardigden met hunne Secundi worden vóór 18 Mei ingewacht bij den ondergeteekende.

H. SCHOLTEN, Prov. Corr.

Zuidhorn.

Prov. Syn. van Overijsel.

De samenkomst der Prov. Syn. van Overijsel zal D. V. 12 Juni plaats hebben te Dedemsvaart. Punten voor het Agendum en opgaven van de namen der Afgevaardigden met hunne Secundi, worden vóór den 11den Mei ingewacht bij den eerstondergeteekende.

De roepende Kerk van Dedemsvaart,
J. V. HENTEN, Praes.
N. ROOSEBOOM, Scriba.

Prov. Syn. van Gelderland.

De Provinciale Synode van Gelderland zal D. V. gehouden worden te Zutphen, op Woensdag 12 Juni a. s. Aanvang elf uur. Wat voor het Agendum bestemd is, gelieve men aan eerstondergeteekende in te zenden tot en met 17 Mei.

Namens den Kerkeraad van Zutphen,
J. N. LINDEBOOM, Pr.
J. VAN DIJK, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw Kerkgebouw te Terwispel.

Een gedeelte coll. van Haarlemmermeer f 2,50, Ger. gem. Rotterdam f 5,18, door Ds. van Schelven van Amsterdam br.

B. f 1, A. C. Amsterdam f 2, G. A. K. H. B. Utrecht f 1, M. B. Amsterdam f 2,50, N. N. Amsterdam f 2, O. Knottnerus K. Z. Oostw. polder Groningen f 2, V. D. Meppel f 10. P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 15 April 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Van br. J. H. te U. f 2,50
K. Kraan te 's-Hage 1,00
M. Ubbens te Spijk 5,00
Gevoonden in de collecte te Wartena 2,50
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 15 April 1901.

Prov. Kas voor Hulpbeh. kerken in Overijsel.

Van Latten a. d. Dedemsvaart coll. f 6,35
Nu zijn er nog een drietal kerken, die niets zonden. De BB. wien deze mededeeling betreft, willen dit zeker alsnog ter harte nemen.

De Penningm.,
Scheffs, v. d. M.

Deventer, 15 April 1901.

Art. 19 D. K. O.

Sedert 11 Januari ten behoeve der kas voor minverm. studenten in de Prov. Gelderland ontvingen:
Van de Geref. kerk te Oldebroek f 6,37½
Hattum 12,06½
Geesteren-Gelselaar 11,50

Met beleefden dank. De kerken, die nog niet gecollecteerd hebben, wordt dringend verzocht zulka noodig te doen.

Namens Deputaten voor Art. 19,
H. KUIS, Secr.-Penn.

Pullen o. d. Veluwe, 15 April 1901.

Voor 't Studiefonds in N.-Holland.

Van de kerk te:
Hoorn f 5,88½ Medemblik f 2,88
Urk - 15,- Andijk - 11,18½
Oppeinde - 5,- Enkhuizen - 23,39
H. THOMAS, Penningm.

Purmerend, 15 April 1901.

Voor de Theologische School.

Boekop ½ coll. f 10,01½ Leiderdorp ½ coll. f 11,45
Hazerswaande " - 10,74 Noordwijk a/Z " - 8,86
Hillegom " - 4,67½ Rijnburg " - 10,-
Katwijk a/R " - 5,18½ Sassenheim " - 5,-
Katwijk a/Z " - 7,50 Voorschoten " - 6,81
Koudekerk " - 2,96½ Zegwaart " - 12,40
Leiden A " - 19,90 Monster " - 7,-
Leiden B " - 17,07 Winterswijk " - 11,77
Leiden C " - 8,66½ Barendrecht " - 11,38

De Penningmeester,
Zwolle, 13 April 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANSEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Hoofdoorw. Ronner, uit 't busje der Chr. School te Winschoten f 4,68
(N. B. Het antwoord op uwe vraag luidt ontkennend.)
Door Ds. Wolsink v. d. kinderen van C. de K. te Steenwijk f 2,-
Gev. in 't kerkz. te Dwingelo voor Soemba 1,-

N. B. Vermelding in dit blad geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, 14 April 1901.
B. DE MOEN,
Quaestor.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

III.

Wie wel onderscheidt, leert wel. Bij de bespreking van de leer der onmiddellijke wedergeboorte is het van het hoogste belang, deze les ernstig ter harte te nemen. Wie haar verwaarloost, wikkelt zich in allerlei moeilijkheden en brengt anderen eer in verwarring, dan dat hij hun inzicht verheldert.

Drie vragen behooren bij dit leerstuk wel uiteengehouden te worden.

De eerste luidt: op welke wijze werkt de H. Geest in het hart van den mensch? Blijft Hij buiten en op een afstand van hem staan en werkt Hij op hem slechts in langs de gewone wegen, waaraan wij in onzen omgang met menschen gebonden zijn, langs verstand en wil, door woord en voorbeeld? Of daalt de Heilige Geest in het hart van den mensch zelf neder, zoodat er tusschen hem en het innerlijk wezen van den mensch

niets in staat, en Hij in den mensch inwerkt rechtstreeks, en onwederslandelijk?

Van deze eerste is de tweede vraag te onderscheiden. Indien n.l. het laatste het geval mocht zijn, dat is, indien de H. Geest in den mensch onmiddellijk tegenwoordig is en rechtstreeks zijne werking uitoefent, sluit deze rechtstreeksche werking dan niet het gebruik van middelen uit? Indien de werking des H. Geestes in het hart onmiddellijk is, ligt daarin dan niet opgesloten, dat het gebruik van middelen overbodig, onnut, ja zelfs verkeerd en schadelijk is?

En eindelijk komt dan de derde vraag aan de orde: indien de onmiddellijke werking des Heiligen Geestes in het hart van den mensch het gebruik der middelen niet overbodig of schadelijk maakt, hoe is dan het verband te denken, dat tusschen de onmiddellijke werking des Geestes en de werking der middelen bestaat?

Het antwoord op de eerste vraag trekt de grenslijn tusschen de belijders der soevereine genade en de

verdedigers van den vrijen wil. Dat op de tweede vraag scheidt degenen, die de kracht der genademiddelen handhaven, af van alle zoogenaamde entusiasten, die de genademiddelen overbodig achten of ze tot ijdele teekenen verlagen. En het antwoord op de derde vraag maakt scheiding tusschen de Gereformeerden eenerzijds en de Roomschen, Lutherschen e. a. aan den anderen kant, die de genade binden aan en opsluiten in het middel van Woord of sacrament. De verbinding van het driedelig antwoord verzekert aan de belijders der Gereformeerde religie eene eigene, onderscheidene plaats in de kerken der Christenheid.

De eerste vraag is in de Christelijke kerk aan de orde gekomen in den strijd van Augustinus en Pelagius.

Laatstgenoemde leerde n.l., dat de overtreding van Adam voor zijne nakomelingen geen gevolgen had dan alleen die van het kwade voorbeeld. Alle menschen waren niet van nature, maar werden eerst door hunne eigene zondige daden aan schuld en smet

onderworpen. Zij waren niet dood en zelfs niet krank door zonden en misdaden, maar konden, indien zij wilden, zichzelf schikken tot deugd en de wet onderhouden. Wijlechter de zondige omgeving, waarin de menschen leefden, zoo grooten invloed op hen had, hun verstand verduisterde en hun wil verzwaakte, was er van buiten af eene uitwendige genade van noode, die hun ter hulpe kwam in het onderhouden der wet. Die uitwendige genade bestond in de prediking van de natuurwet bij de Heidenen, van de zedewet onder Israël en van het evangelie onder de Christenen. Deze genade was en bleef dus geheel voorwerpelijk; zij was niet volstrekt noodig, zij bestond ook niet in eene herschepping of vernieuwing van den mensch, maar zij was alleen een uitwendig, van buiten af bijkomend hulpmiddel, om den mensch het volbrengen der wet en het verwerven der zaligheid gemakkelijker te maken. Voor eene inwendige, wederbarende, herscheppende genade was dus in het stelsel

van Pelagius geen plaats.

Maar Augustinus was reeds, voordat Pelagius met zijne leer optrad, door studie der H. Schrift en in verband met zijne eigene levenservaring tot eene gansch andere opvatting van de genade gekomen. Vooral de vraag van Paulus in 1 Cor. 4: 7, wat onderscheidt u, o mensch, en wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? wees hem bij deze leer der genade den weg.

De mensch was n.l. volgens Augustinus tengevolge van Adams overtreding dood in zonden en misdaden en had daarom aan eene uitwendige, helpende genade voor zijne zaligheid niet genoeg. Wel duidt Augustinus ook de uitwendige weldaden, zooals de verkondiging van het Woord, de bediening van de sacramenten, meer malen met den naam van genade aan. Maar deze genade is niet voldoende. Er moet eene andere, inwendige genade, eene genade des H. Geestes bijkomen, die den mensch wederbaar en beweegt tot het geloof.

Deze genade bestaat dus niet daar-

in, dat zij alleen uitwendig, leerend en vermanend optreedt en ons hulp en steun biedt bij het gelooven in Christus en het volbrengen van zijne geboden. Maar zij is eene inwendige genade, eene verborgen inblazing (inspiratio) Gods, eene instorting van geloof en liefde door den Heiligen Geest, eene mededeeling van kracht, die het verstand verlicht, den wil buigt en in ons al het goede schept. Zij wordt uitgedeeld niet naar eenige verdienste maar louter naar Gods barmhartigheid, uit zuivere genade, en werkt onafwijsbaar, onoverwinnelijk, onwederstandelijk. Zij is eene aan alle goed werk in ons voorafgaande, eene alle goed werk in ons voorbereidende en werkende genade, en brengt in ons allereerst het vermogen, het willen tot stand, maar om daarna als medewerkende genade ook het doen zelf in ons voort te brengen. Zij geeft ons het vermogen, om te gelooven en lief te hebben, maar doet ons daarna ook gelooven en liefhebben metterdaad. Door haar verliest het verstand zijne blindheid, de wil zijne zwakheid. En de vermogens des menschen worden dus door haar niet onderdrukt en vernietigd, maar veeleer in hunne oorspronkelijke kracht en zuiverheid hersteld.

Nu wordt deze genade wel meer-malen door Augustinus eene inwendige, verborgene, werkende, schepende, maar nooit voorzoover mij bekend is, eene onmiddellijke genoemd. Toch is er geen twijfel aan, of hij heeft deze werking der genade in het hart van den zondaar als eene onmiddellijk werkende gedachte; maar dan altijd, indien de betekenis dezer uitdrukking goed verstaan wordt. Augustinus heeft volstrekt niet gemeend, dat deze genade werkte buiten het instituut der kerk, buiten de bediening van Woord en sacrament om. Integendeel, hij heeft de werking der genade zoo sterk mogelijk gebonden aan de ééne, heilige, katholieke kerk. Maar onmiddellijk is de werking der genade bij Augustinus toch in dien zin, dat zij, schoon gepaard gaande met de genademiddelen, toch inwendig in het hart van den mensch onmiddellijk werkt, zonder dat er iets tusschen de werking des H. Geestes en hare vrucht, n.l. de vernieuwing van het hart des menschen, komt in te staan.

Wat blijkt in het algemeen reeds uit zijne leer van de alomtegenwoordigheid Gods. Want deze wordt door Augustinus niet zoo verstaan, dat God met zijn wezen binnen den hemel is besloten, en van daar uit de verte alle dingen ziet en bestuurt. Maar God is, schoon boven alle schepsel oneindig verheven, toch ook met zijn wezen in alle schepsel onmiddellijk tegenwoordig. Hij is geheel in den hemel en geheel op de aarde en geheel in beide en in alle ding, dat bestaat. Door niets wordt Hij in, door niets wordt Hij uitgesloten. Hij is overal in zichzelf geheel. Er is wezenlijk onderscheid tusschen het zijn Gods en het zijn der schepselen. Maar desniettemin is Hij in alle dingen onmiddellijk, met zijn gansche wezen, tegenwoordig. In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. Hij draagt zelf alle dingen rechtstreeks door het woord zijner kracht.

En hiermede in overeenstemming leerde Augustinus ook op het gebied des geestelijken levens, dat God met zijn Geest onmiddellijk tegenwoordig is en werkt in het hart zijner uitverkorenen, die Hij ten leven roept.

Wat de genade, door welke het leven in den dooden zondaar ingestort wordt, moge met uitwendige middelen gepaard gaan; zij zelve dringt in het hart door, is van geen verstandelijk inzicht of vrije wilsdaad des menschen afhankelijk, maar werkt door onafwijsbaar en onwederstandelijk. Zij raadt zoo aan, dat zij overreedt. Zij komt den mensch, die niet wil, op die wijze voor, dat hij wel wil. Zij bewerkt zonder ons, zonder onze toestemming, zonder onzen wil, dat wij willen. En wanneer zij dan bewerkt heeft, dat wij willen, werkt zij vervolgens met ons

mede, en doet het vermogen tot daad, het willen tot volbrengen overgaan.

In dezen zin verstaan, is de leer van de onmiddellijk werkende genade het kenmerk van alle anti-pelagianische theologie.

BAVINCK.

EEN STAP VOORUIT.

In de Stellingen van de Hoogleraren der Theol. School (*de Bazuin* No. 12) werd uiteengezet, dat de Gereformeerde kerken de zorg voor de opleiding van de di-naren des Woords niet aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag mochten overlaten, zoolang deze op het standpunt bleef staan, dat zij bij hare oprichting voor zichzelf en voor hare School had ingenomen.

Die Vereeniging toch, opgericht vóór de doleantie, was in kerkelijken zin geheel neutraal. Van kerkelijk lidmaatschap was noch bij Directeuren, noch bij Curatoren of Hoogleraren sprake. Volgens Statuten en Reglementen kunnen zij allen leden zijn van andere kerken dan de Gereformeerde.

Voorts is het verband, dat later, in 1891, tusschen de Vereeniging en de Gereformeerde kerken tot stand kwam, geheel onvoldoende; immers hebben de kerken trots dat verband, als het er op aankomt, over die Vereeniging en hare School niets te zeggen.

Alverder is Art. 2 der Statuten zoo geformuleerd, dat het — op zijn zachtst gesproken — de opvatting toelaat, dat de Gereformeerde beginselen de toetsteen zijn van de Gereformeerde belijdenis-schriften.

En om niet meer te noemen, heel het standpunt der Vereeniging is van dien aard, dat het belangrijke wijziging moet ondergaan, eer de Geref. kerken er toe zouden mogen overgaan, om de zorg voor de opleiding geheel en al aan die Vereeniging toe te vertrouwen.

Op al deze punten worden de Stellingen van de Hoogleraren der Theol. School thans zakelijk door *de Heraut* in hare juistheid erkend.

Zelfs zegt zij, dat zij zoo reeds in 1893 geoordeeld heeft.

En dit is ook zoo, maar dan toch met dit belangrijk, ook door haar zelf erkende, onderscheid, dat de noodzakelijkheid van de Statuten-wijziging der Vereeniging toen slechts in het algemeen werd uitgesproken, en dat zij nu het denkbeeld aan de hand doet, om deze Statuten-wijziging op den eerstkomenden Universiteitsdag aan de orde te stellen en eene Commissie te benoemen, die hierover een concept in gereedheid brengt.

En voorts wordt thans ook de mogelijkheid geopend, dat aan Art. 2 der Statuten eene zodanige verklaring wordt toegevoegd, dat alle onzekerheid in de opvatting ervan geheel wegvalt.

Dat noemen we eene aanmerkelijke schrede voorwaarts. Laat de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs dus nu maar allereerst eens beginnen, om haar standpunt te herzien en hare Statuten te wijzigen. Dan kunnen daarna de kerken oordeelen, of en in hoever en op wat wijze de kerken hare eigene opleiding met die aan de School der Vereeniging in verband kunnen brengen.

Zonder twijfel ware het daarom veel beter geweest, als het denkbeeld eener conferentie tusschen Curatoren en Professoren van de Theol. School en de Vrije Universiteit eerst na de Statuten-wijziging aan de orde ware gesteld.

Want eerst als de Vereeniging haar vroeger ingenomen standpunt verlaten heeft, kan de inhoud van de andere Stellingen, door de Hoogleraren der Theol. School gepubliceerd, in overweging komen.

Onder andere zal het dan eene belangwekkende discussie kunnen geven over de vraag, welk wetenschappelijk en universitair belang er toch door geschonden zou worden, als eene particuliere Vereeniging met de Gereformeerde kerken een contract sloot, waarbij zij de Hoogleraren, vanwege de kerken tot de taak der opleiding geroepen, benoemde tot Hoogleraren in de Theol. Faculteit, hunne bezoldiging aan de kerken overliet, en hen ook schorste of ontsloeg, wanneer de kerken dit deden.

Misschien daagt hierover later meer licht, en komt er dan vanzelf ook meer overeenstemming.

De winst, die aanvankelijk verkregen werd, geeft althans goede hope voor de toekomst.

KERKELIJKE STATISTIEK.

Het *Handelsblad* gaf in zijn nummer van 30 Maart een belangrijk overzicht van de kerkelijke gezindten der bevolking van Amsterdam, ontleend aan de bijlage van het eerste Maandbericht van het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam over het jaar 1901.

Daaruit blijkt, dat de bevolking der hoofdstad van 224,035 inwoners in het jaar 1849 gestegen is tot 510,853 inwoners in het jaar 1899, en dat, wat

godsdienstige richting aangaat, het sterkst zijn toegenomen diegenen, die zich op-gaven, als tot geen kerk te behooren.

In 1879 bedroeg hun getal slechts 1155; in 1889 steeg dit reeds tot 6993; maar in het jaar 1899 bedroeg dit getal niet minder dan 30157, dat is bijna 6 procent van de geheele bevolking.

Voorts toont het overzicht aan, dat deze onkerkelijken meerst voortgekomen zijn uit de kringen der Protestanten. Want de Roomschen gingen van de jaren 1849 tot 1899 (in verhouding tot de andere kerken) met eene stijging van 7½ procent vooruit; de Joden namen evenzoo met 8 procent toe; maar de Protestanten daalden ongeveer 12 procent.

Toch was de daling niet bij alle Pro-testantsche kerken even groot. De Christ. Geref. gemeente telde bijv. in 1849 slechts 600 leden, maar steeg in 1889 tot 4855. In 1899 daalde zij weder tot 1807 leden, omdat in de voorafgaande jaren de Vereeniging met de Nederd. Geref. kerk tot stand gekomen was. Maar deze Nederd. Geref. kerk, ofschoon in 1889 niet minder dan 27713 leden tellende, ging in de laatste jaren niettegenstaande de vereeniging met de Christ. Geref. kerk sterk achteruit, en telde op den 31 Dec. van het jaar 1899 niet meer dan 20527 zielen.

Evenzoo gingen de Evangelisch en de Hersteld Lutherischen, de Waalsch Her-vormden, de Engelsche Episcopalen en Presbyterianen achteruit. Maar de Ned. Hervormden, ofschoon tusschen de jaren 1879 en 1889 van wege de doleantie sterk verminderd, gingen in de laatste tien jaren weer met 1 procent vooruit.

Over het algemeen bevestigt deze statistiek, wat reeds van tevoren zoo ongeveer vermoed worden kon. Met belangstelling doet zij uitzien naar de resultaten, welke de laatste volkstelling voor het geheele rijk ten aanzien van de kerkelijke gezindten opleveren zal.

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

ELKANDER STICHTEN.

XXXII.

In een lichaam werkt het eene lid op het andere; is een lid krank, door eene ingedrongene smetstof, dan deelt zich het gif aan de naaste leden, en soms aan het geheele lichaam mede; omgekeerd heeft heel het lichaam bate, bij den welstand van de leden in het bijzonder.

Naardien het ook in de gemeente alzoo staat, zijn hare leden schuldijk elkander te stichten, dat is, te prikkelen, te sterken in het goede, door elkander een goed voorbeeld te geven, en alles te vermijden, wat aanleiding geven kan om elkander tot het kwade te brengen en van het goede af te houden.

Hieromt wekt de Schrift ons veelvuldig op. De geloovigen zijn bestemd om schijnende lichten te zijn in den hen omringenden nacht der zonde, Fil. 2: 15. 't Is opdat de menschen, hunne goede werken ziende, God verheerlijken zouden, Matth. 5: 13—16. Ook zijn zij schuldijk elkander in het goede op te bouwen, door elkander in het goede voor te gaan, 1 Thess. 1: 7. Inzonderheid rust op den ambtsdrager de plicht om een voorbeeld in het goede te zijn, en niemand ergernis te geven; wees een voorbeeld den geloovigen in woord, in wandel, in geest, in geloof, in reinheid, zegt Paulus tot Timotheüs, 4: 12, vgl. Tit. 2: 7, 1 Petr. 5: 3.

Voorzeker blijft het ook hier bij het onvolmaakte; er wordt niemand gevonden, die ten allen tijde en in alle op-zichten na te volgen is. Wie zich dan ook voordoen zou als iemand, die tot model strekken kan voor anderen, tot toonbeeld van het volkomene, zou er mede toonen, dat het hem aan alle kennis van zichzelf ontrak. Maar dat neemt niet weg, dat er bij den mensch een toenemend jagen naar het volmaakte gevonden kan worden, dat zich in zijne woorden en werken naar buiten openbaart. En dat is het juist, waarin het van ons geëischt voorbeeld bestaat. In ons leven naar buiten moet zich verraden, dat er in ons verborgen binnenste eene oprechte en wassende begeerte gevonden wordt, om van alle zonde gereinigd en tot alle goeds be-kwaamd te worden. Dan is men van zelf anderen ten voorbeeld, dat is, iemand, op wien men elkander wijzen kan, en zeggen: doe als hij; jaag hem in het goede na, en toon dit gelijk hij, in al wat hij doet.

Dat de plicht om elkander ten voorbeeld te zijn onder de plichten van een Christen eene eerste plaats inneemt, kan spoedig aangetoond. Er gaat van het goede voorbeeld eene magtige kracht van aantrekking uit in ontvan-kelijke harten; de werking van het slechte voorbeeld op hen, die tot het kwade geneigd zijn, is niet minder sterk ten goede, als het kwade voorbeeld sterk is ten kwade op hen, die tot het kwade geneigd zijn. Tevens zit er in het goede voorbeeld eene kracht tot

overtuiging van hen, die aan de moge-lijkheid van een Christelijk leven twij-felen. Hoe velen vragen zich af, of het leven, dat de Schrift van ons wil, geen onbereikbaar ideaal is! Welnu, de Christen, die zijne broederen ten voorbeeld strekken kan, beantwoordt door zijn leven deze vraag ontkennend; hij bewijst het geloof door zijn werk. De zegen, die er van het goede voorbeeld uitgaat, breidt zich wel allereerst over onze naaste omgeving uit, maar beperkt zich tot deze niet; integendeel werkt het goede voorbeeld, door tus-schenkomst van deze, zegenrijk op een wijden kring om ons heen, niet slechts op hen, die verre van ons zijn, maar ook op hen, die na ons komen, getuige de voortdurende werking van het voorbeeld der voorvaderen op het nageslacht. Dit mocht ons prikkelen tot een voorbeeldig leven, vooral dan, als wij, wegens meerdere gaven of wegens gezag over anderen, groteren invloed op onze omgeving, maar daarmee ook grotere verantwoordelijkheid hebben.

Het geven van een voorbeeld ten goede sluit het vermijden in zich, van al wat ergernis geven zou. Ergernis geven wordt gemeenlijk opgevat als het doen van iets, dat den broeder onaangenaam stemt, omdat het hem ergerlijk is, zoodat hij er zich met weerszin afwendt. Ook in de Schrift komt het in deze betekenis voor, bv. Matth. 15: 12. Schoon het ook daar ter plaatse, waar het zoo genomen wordt, toch eenigszins de gewone voorstelling in zich sluit, welke de Schrift doorgaans uitsluitend er aan verbindt. 't Is die van iets te doen, waaraan de naaste zich tot eigen schade aan stoot. Men denke aan iemand, die een ander een steen voor de voeten legt, waarover deze gevaar loopt te struikelen.

Niet alle ergernis echter, die geno-men wordt, is eene gegevene ergernis. Men ergerde zich aan Johannes, den Dooper, omdat hij optrad als een, die van deze wereld niet was, en zeide: hij heeft den duivel. Men ergerde zich aan Jezus, omdat Hij kwam, etende en drinkende, zelfs met tollenaars en zondaren, en heette Hem een vraat en wijn-zuiper, vriend van tollenaars en zondaren. Matth. 11: 18, 19. Nog meer voorbeelden van eene genomene ergernis worden ons in de Schrift gegeven. Paulus zegt ons, dat Christus van wege zijn kruis heel Israël ten ergernis was. God zelf had trouwens gezegd: zie, ik leg ik Sion een steen des aanstoots, en eene rots der ergernis! Wat ergerden de Joden zich bovendien niet aan des apostels vrijheid in Christus, als hij den Heidenen een Heiden werd, of aan den rijkdom van zijn evangelie, als hij het aan alle volken der wereld verkondigde!

Genomen is de ergernis dan, waar plichtmatige handelingen voor den naaste aanleiding tot zondigen worden; handelingen, waaruit hij alleen ten ge-volge van zijne weigerachtigheid om ze als plichtmatig te erkennen, aanleiding tot zondigen neemt.

Zulke handelingen na te laten, omdat de naaste er moedwillig aanstoot aan neemt, zoo zooveel heeten als »het goede vrijwillig overleveren in de ge-vangenschap van het kwade.» »Wie halsstarrig weigert om zich beter te laten onderrichten, heeft de gevolgen er van, hoe droevig zij ook zijn mogen, uit-sluitend aan zich zelf te wijten.» Hierbij worde echter in het oog gehouden, dat men, alvorens iets te doen, waarvan men berekenen kan, dat het den naaste prikkelen zal tot zonde, op goede gronden verzekerd moet zijn, dat God ons geboden heeft het te doen. Heeft Jezus ons niet geboden om geene parlen voor de zwijnen te werpen? Als wij met duivelsachtige menschen te doen krijgen, wien alle woord, over het heilige tot hen gesproken, tot vloek of spot prikkelt, moeten wij liever spreken door te zwijgen, dan aanleiding geven, dat er met slijk naar het heilige ge-worpen wordt.

Wat de gegevene ergernis betreft, zoo behoort men te onderscheiden tus-schen ergernis, gegeven door slechte handelingen, en ergernis, gegeven door handelingen, die op zich zelve aange-merkt, onzondig of rechtmatig zijn, maar met opzicht op de zwakheid van 's broeders geweten nagelaten moesten zijn.

Wat de eerste soort ergernis betreft, men kan ze geven door het doen van zonden, maar ook door nalaten van het goede. Op het laatste dient gelet. Petrus gaf niet alleen ergernis, toen hij zijnen Heer verloochende, maar ook toen hij de broederen tot het kwade aftrok door zich te onttrekken aan de gemeen-schap der broederen uit de Heidenen. De vele voorbeelden, die wij in de Schrift vinden van heiligen, die in grove en ge-richtmakende zonden vielen, moeten ons tot een waarschuwend baken zijn. Die staat, zie toe, dat hij niet valle; vooral zij, die op hoogten staan, moeten voor-zichtig zijn, daar het gevaar van vallen grooter wordt, naarmate men stijgt, en het neerstorten van eene hoogte ernstiger is, dan een val op den vlakken

weg. Dat heilige vrees ons steeds ver-vulle; er is reden toe; blijkens het woord, eens door Jezus over het erge-ren der kleinen gesproken: »Wee den mensch, door wien de ergernis komt; het zou hem nutter zijn, dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware, en hij in de zee geworpen, dan dat hij één van deze kleinen zou ergeren.» Voorzeker, ook voor deze zonde is ver-geving, maar de hand der genade moet vaak door bange duisternis heen gezocht.

V. ANDEL.

VOLKSNODEN.

Voor de Zenuwlijders.

De »Vereeniging tot Christelijke Verzor-ging van Zenuwlijders in Nederland,» wier oprichting wij in *Sept. j.l.* mochten mede-deelen, is bij aanvang voorspoedig. Haar ledental klom reeds tot bij de duizend, op tien plaatsen kwamen Afdelingen, en 30 Corporaties traden toe.

De eerste Algem. Vergadering, D. V. te houden *Dond. 25* dezer, 's nam. 1 uur in »Irene» te UTRECHT, *Keistr.*, kan al dadelijk zeer belangrijk worden. Men lette slechts op dit gewichtig voorstel van het Bestuur: *De Vergadering magtige het Bestuur tot het sluiten van eene geldde wing en het aankopen van een geschikt terrein.* Door den Voorz. *Dr. Notten* en de Doctoren *Dupont* en *Schuurmans Stekhoven* zal een rapport worden uitgebracht over de beste wijze van verpleging van Zenuwlijders. Dat rapport en de bespre-king daarvan zal ongetwijfeld van groote betekenis zijn voor de jeugdige Vereeniging. Van de keuze, die de Vereeniging doen zal uit de verschillende wijzen van verpleging dezer lijders en lijderessen, zal veel afhangen voor den arbeid en de toekomst der Vereeniging.

Ten zeerste steunen wij het dringend verzoek van het Bestuur aan Corporatiën en Afdelingen, om afgevaardigden te zenden. Vooral nu het getal *Afdelingen* nog klein is, is het noodig dat ook de 30 Corporatiën (*Kerkeraden* e.a.) helpen zorgen voor een behoorlijk getal *stemhebbende* leden der Alg. vergadering. Opdat deze met vrijmoedigheid over het voorstel van het Bestuur een beslissing kunnen nemen. Ook corres-pondenten, leden en begunstigers worden opgewekt deze Vergadering bij te wonen.

De lezers van *de Bazuin* zullen zich herin-neren, dat deze Vereen. is ontstaan op aan-drang en door mede-voorbereiding van de Vereen. tot *Chr. Verz. v. Krankzinnigen en Zl.*, omdat zij de handen vol heeft met de Krankzinnigen. Reeds te lang was de arbeid voor de Zenuwlijders daardoor belemmerd. Niemand zie deze Vereeniging dus aan als eene concurrente, ieder begroete haar vriendelijk als eene mede-arbeider van de geze-gende *V. t. Christ. Verz. v. Krankzinnigen*. Het Bestuur heeft niet stilgezeten, en is blijkbaar voortdurend op zijn post. De roepende nood der vele duizenden Zenuwlijders maakt het zeer gewenscht, dat de Vereeniging eerlang een terrein hebbe en eene Stichting opene.

Wij bevelen deze Vereen. en de a.s. Verga-dering vrijmoedig aan in de biddende en werkende liefde van allen die iets verstaan van het woord des Heeren Jezus: »*Zalig zijn de barmhertigen, want hun zal barmhar-tigheid geschieden.*» Matth. 5: 7.

Er is al zooveel te doen... Het houdt niet op... 't Is zoo, mijn broeder en zuster. Doch — is dat een reden om u te onttrekken aan dit goede en noodige werk? Is het niet heuglijk, dat God ons tot zooveel en velerlei arbeid de gelegenheid, de krachten en gaven wil schenken? Zijn wij armer geworden aan geld en aan geestelijk goed door onze offers voor Kerken, en Zending, en Scholen, en Stich-tingen der ontferming? Zal God niet uit de volheid van Christus ons alles schenken wat we behoeven voor al den arbeid, waartoe Hij zelf ons roept en verwaardigt?

Zoo gauch terecht zegt *Dr. Feringa*, in zijn opwekkend woord voor deze Vereeniging: »Iemand vraagde eens aan de moeder van een groot gezin, hoe het kwam, dat een gezin van zooveel kinderen haast niet te zwaar was. En het antwoord luidde: »Ik kreeg dat gezin niet ineens. God gaf ze mij een voor een.»

Zoo heeft nu God telkens met allerlei werk van barmhartigheid gedaan. Epileptici en ziekenverzorging, wezen en idioten, dia-konessen en doofstommen, blinden en krank-zinnigen, haveloozen en verwaarloosden, en al wat meer in verband staat met het groot gezin van der Christenen barmhartigheid — dat alles geeft God niet ineens, maar Hij doet deze belangen voortpreden een voor een.

Zoo nu de Zenuwlijders. Weet ge, wat een bezwaar, een fout, een zonde is? Dit: dat de offers voor dezen en anderen arbeid hen en daar aan een zeker getal bekende milddadige en ijverige voorstanders van den arbeid in de Kerk en het Koninkrijk Gods worden overgelaten. Van zulke broeders en zusters wordt daardoor meermalen te veel verwacht en soms ook gevraagd. Maar als allen iets doen, en ieder »naar zijn vermogen» — niemand mag meer doen — dan kan ook nog menige arbeid, die reeds aan de poort staat, geholpen wor-

den, zonder dat het een het ander schaaft, en tot sterking van aller handen en verkwikking van aller harten. Ook met het oog daarop zal tot zegen zijn de behartiging der opwekking: „En laat ons op elkander acht nemen tot opscherping der liefde en der goede werken. . .” Hebr. 10: 24. Menigen in de gemeente heeft behoefte aan opwekking en drang der liefde. Denzulk onthoude men dezen broeder- en zusterplek t dan ook niet; gedachtig, dat ook het warme hart en de vaardige hand en voet voor het werk des Heeren een gave is, voor welker bezit niet ons, maar alleen den Vader aller barmhertigheid de eere toekomt.

En daarom, niemand klage bij de toeneming van het werk over het moeten, maar danke van blijder harte voor het mogen steunen van al dien arbeid door geven en werken en bidden. Zóó zal God verheerlijkt worden van wege de groote dingen, die Hij doet door het arme en onedele en verachte der wereld, naar Zijn welbehagen. 1 Cor. 1: 26 v.

De meeting betreffende den *Vaccine-dwang*, die we onlangs in het gezicht stelden, kan vooreerst niet gehouden worden. Uitstel zal echter, naar we mogen hopen, geen afstel zijn. Over dit volksbelang hebben we eerstdaags iets goeds mede te deelen.

Dat intusschen het getal leden van den *Bond tegen Vaccine-dwang* toeneme. Adres: de heer J. Jansen, ROTTERDAM, Oppert.

L. LINDEBOOM.

N.B. De Vereeniging tot Chr. Verz. v. Krankz. zal D. V. hare Alg. Verg. houden te s-Hage, Dond. 30-Mei. Corporaties en Afdelingen, en elk 10tal leden uit plaatsen (en omgeving) waar nog geen Afdeling is, kunnen vóór 3 Mei voorstellen, wenken, vragen enz. voor de *Agenda* der A. V. inzenden bij den heer S. Baron van Heemstra te Amsterdam, Keizersgracht, 647.

IN MEMORIAM.

Den 5en April 1901 overleed te De Leek op 90-jarigen leeftijd

Gerhard Friedrich Stuckwisch, Emeritus predikant van de Geref. kerk te Zevenhuizen.

Met buitengewone, bijna aartsvaderlijke kracht en helderheid van geest wandelde hij in ons midden; tot den laatste dag leefde hij mede met zijne gausche omgeving.

Was hij met krachtigen geest door den Heere begaafd, hij was tevens een man met een warm hart en een liefdevol gemoed.

In zijnen grijzen ouderdom droeg hij nog de belangen van zijn gezin met voorbeeldige zorg; vonden kerk en school alhier in hem een vurigen vriend; waakte hij voor het koninkrijk Gods als een man des gebeds.

In zijn grijzen ouderdom betekende hij voor ons die hem gedurig ontmoetten, meer dan hijzelf kon vermoeden; we zagen in hem den tegenwoordiger van een geheel ander geslacht, een levend monument uit een anderen tijd, een schoonen brief, die ons meldde de geschiedenis van vervolgde jaren, hij was voor ons een trouwe gezant uit de schoone dagen der Scheiding, die dagen der geboorte van vrije kerken in ons vrije vaderland.

In Engler, een dorp in het koninkrijk Pruisen, zijn geboorteplaats, zocht Ds. Stuckwisch onder leiding zijns vaders, reeds in zijne jeugd naar de waarheid van des Heeren Woord, dat destijds maar zelden een warmen verdediger vond.

Op jeugdigen leeftijd verliet hij zijn vaderland en trok naar de provincie Groningen, om zich geruimen tijd in Wildervank te vestigen.

De dorst naar waarheid en gerechtigheid, welken hij voor dien tijd al gevoelde, werd daar geleest; want daar dronk hij mede uit den stroom van geestelijk leven; welke toen ontsprong en weldra zou bruisen door geheel Nederland; daar doorleefde hij mede de heerlijke voorjaarsdagen van het geestelijk leven der 19e eeuw.

Diep gevoelde hij mede de bange vraag, welke duizenden aangreep: „Heere, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” en verbeugde in God juichte hij met vele anderen: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God.”

Bij de vriendenkringen in Wildervank, vele malen door Ds. de Cock geleid, sloot Ds. Stuckwisch zich aan; met die heilbegeerte mannen en vrouwen gevoelde hij zich burger van het onvergankelijk, hemelsch koninkrijk.

Na korten tijd slechts legde hij belijdenis des geloofs af in het midden der nog jonge gemeente.

De liefde tot het koninkrijk Gods wakte bij hem lust om den Heere in het evangelie te dienen; de vrienden in Wildervank sterkten zijne begeerte, zijn vurig verlangen.

Eenige jaren van voorbereiding onder leiding van de predikanten De Haan en Poelman te Groningen bleken voldoende om hem in 1854 beroepbaar te stellen voor de kerken in Nederland.

37 jaren was hij werkzaam in de bediening des Woords en der Sacramenten.

8 jaren mocht hij te Marrum in Friesland, 29 jaar te Zevenhuizen in Groningen den raad des Heeren verkondigen; niet als een klinkend metaal of luidende schel, maar gedreven door de liefde van Christus.

Tot zijn 80e jaar bleef hij in het harnas strijdende voor de eere des Drieëenigen Gods. 10 jaar van gezegende rust werden hem nog gegund in het midden van de kerk te De Leek.

Noodde kunnen we hem missen, onzen grijzen vaderlijken vriend; doch de Heere riep hem op tot de eeuwige rust, tot louter verheerlijking Gods.

De Heere, die wenkte, is der vaderen God, die een iegelijk belooft naar het werk zijner handen en spreekt tot een ijerig gezant: „Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest; over veel zal ik u zetten; ga in in de vreugde uws Heeren.”

Zij dit mede tot troost voor zijne bedroefde Gade en treurende Kinderen.

H. J. HELDA Ez.

De Leek, 10 April 1901.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door Ds. Loois, Pernis: van de Jongedochtersver. „Dient elkander door de liefde” f 2,50

Door J. J. Sterk, Huisvader v. h. Milit. Tehuis, Deventer: van de afdeling v. d. Ned. Milit. Bond, aldaar f 2,00.

Met dankzegging en aanbeveling,

E. KROPVELD.

Rijswijk, 12 April 1901,

Zuid-Oosthoek van Friesland.

In hartelijken dank ontvingen voor beëindiging: een pakket gedragen en nieuwe kledingstukken van een arbeider te Tzum. Dat pakket was ons recht welkom, omdat het wat goeds was, en omdat het van een werkmans was. Van Mijnh. en Mevr. Meijling te Voorschoten oude of gedragen klederen, 2 manden en 2 zakken vol, te veel om stuk voor stuk op te noemen; van Mej. Wed. H. J. de Jong-Knap te IJlst, een pakket nieuw gemaakte kledingstukken. Dit is in dezen winter of voorjaar al voor de tweede maal; die vriendinnen, leden der Geref. kerk te IJlst, komt ook bijzonder dank toe. Onze God zegene ook haar bijzonder; het pakket bestond uit 1 laken, 12 hemden, 2 paar kousen, 1 paar sokken, 6 bonte kussensloopen.

Uw aler dankbare Vriend

en Broeder in Christus,

J. WOUDE,

Correspondent van Jachin.

Oranjestad,

Heerenveen, 15 April 1901.

De 65.000 dollars, die gegeven waren voor een marmeren erepoort, in plaats van de eerste opgerichte, voor admiraal Dewey, den held van Manila, zullen aan de gevers worden terugbetaald, en de 20000 ingeschreven dollars niet aangenomen. De Amerikaansche held is gedaald in de volksopinie. Men zegt, omdat hij het huis, dat de natie hem geschonken had, aan zijne vrouw heeft gegeven, en omdat hij er in bewilligde, candidaat voor president te zijn. Zijn godsdienstige richting, met het laatste huwelijk getoond, zal er ook wel geen goed aan gedaan hebben.

Pater J. M. Cleary van Sioux City heeft onlangs den Paus bezocht. De pater twijfelt er niet aan, of de toestanden zijn zoo, dat de wereldlijke macht des Pausen zal hersteld worden. — Dat kon wel meer een wenschen zijn van den pater dan een dadelijk gelooven.

Een negerslaaf stond, een groot pak dragende, gereed om zich in de boot te werpen van een door noodweer zinkend schip. De matrozen zeiden hem, het zware pak op 't schip te laten, daar dit niet meer in de boot kon. Zijn bidden en smeeken kon hier niets aan veranderen. Hij zag het gevaar ook wel in. Daarop besloot hij, zelf op 't schip te blijven, en gaf het pak over met de teedere opdracht aan de matrozen, om het aan zijn adres te bezorgen, na den inhoud gekust te hebben. . . . Het waren twee kinderen, die hij beloofd had bij den vader te zullen bezorgen. . . . De kinderen werden aldus gered, maar hij zouk met het schip in de diepte. — Zoo toonde de zwarte blanke liefde te bezitten.

In N.-Amerika hebben vroegere officieren van het Heilsleger zich opnieuw georganiseerd om op denzelfden voet voort te arbeiden onder den naam van „Christian Comrades”. Men spreekt van 7000 personen, die hietoe het Heilsleger vaarwel zeiden. Zij willen dezen arbeid van inwendige zending Nationaal maken, met hoofdkwartieren te New-York.

Ingezonden.

TOON EN INHOUD.

Ieder schrijft op zijne wijze. Vooral in de wijze, waarop geageerd wordt tegen iemand, met wien men het niet eens is, wordt het verschil gemerkt. De een schrijft krupend beleefd, een ander meesterachtig stout. De een zegt het fijn scherp, een ander plomp verloren. De een laat tusschen de regels niet onduidelijk heel wat kreukends lezen, een ander schrijft precies zóó als hij denkt.

Nu is de toon geen onverschillige zaak: hij moet in overeenstemming zijn met den inhoud en mag nooit opzettelijk kwetsend wezen. Het is echter opmerkelijk, hoe ook in de beoordeeling hiervan, sympathie of antipathie dikwijls partieel speelt. Ben ik het met iemand eens, en hij schrijft wat scherp, dan heet het: dat was raak. Ben ik het met iemand niet eens, en hij slaat den spijker juist op den kop, dan heet het: dat was onbroederlijk, of kwetsend scherp.

Ofschoon ons de toon niet onverschillig behoort te zijn, moet toch meer op den inhoud worden gelet. En vooral, waar het hoogst gewichtige en heilige belangen geldt, mag men door geen toon misleiden, noch zich door den toon laten misleiden.

Welnu, de onderwerpen, waarover thans in onze bladen geschreven wordt, zijn ernstig. Laat ieder daar ook helder en klaar over schrijven, en laten de lezers niet blijven staan bij de vormen, maar vooral over den inhoud nadenken.

Het geldt niet alleen de opleiding tot dienaren des Woords, wat reeds belangrijk genoeg is; maar het geldt ook de leer, en dat wel de grondwaarheden, die ons heilig zijn, en waarvan de toekomst der Gereformeerde kerken voor een groot deel afhangt.

Roeping is het in onzen tijd, voor allen die meeleven en van harte belang stellen in de dingen des Heeren en in den bloei der kerken, nauwkeurig na te gaan, wat er geschreven wordt, en zij moeten daarover zooveel mogelijk onpartijdig en biddend nadenken. Zij moeten „beide partijen” hooren. Niet alleen de *Herant* lezen, maar ook de *Bazuin*. Niet denken: als de *Herant* iets zegt, dan is het uit; zich ergerende, als de *Bazuin* een gansch ander geluid geeft. De kerken sterven den dood der versteening, als één alleen geacht wordt alles te weten en alleen het te mogen zeggen, en wie daar wat tegen durft inbrengen, reeds tevoren veroordeeld wordt.

Laat ons de betwiste punten goed onder de oogen zien; helder en klaar er over schrijven en oordeelen; van alle kanten de kwesties bezien, en God bidden, dat door eene ernstige gedachtenwisseling heen, het ware tot helderheid kome en daardoor de eenheid bevorderd worde. En dat nie alleen door conferenties, alsof enkele broeders het maar eens uitvechten moeten; neen, ieder heeft er belang bij; allen moeten meedenken, meeleven en den gang der worsteling kunnen volgen. Het is niet de zaak van enkelen; al de kerken hebben er belang bij. Het is geen twistzieke broederstrijd, noch vechten om het eerst zijn. Het is hier overtuiging tegenover overtuiging. Het is hier een gewetenszaak van weerskanten.

Men mag niet zeggen: leg eens uw hand op het hart, en zoudt ge dan geen spijt hebben, geschreven te hebben. Men moet gelooven, dat alle die woordvoerders eerst hun hand op het hart hebben gelegd, en daarna hebben geschreven. Men mag niet van elkander onderstellen, dat het boven over het geweten, het beter weten, het hart heen gaat. Neen, ieder zegt, wat hij meent en zich voor God en terwille der kerken verplicht acht te moeten zeggen; al zegt het dan ieder ook op zijne wijze.

Van groot belang is het echter in deze worsteling, dat de strijdende broeders elkander laten zeggen, wat zij gezegd hebben en zóóals zij het bedoeld hebben. Elkander in een verkeerd daglicht stellen, is verkeerd. En dat, meenen wij, is gedaan in de *Herant*, toen in de stellingen der Hoogleraren van Amsterdam publiek de richting is aangegeven van hen, die het met die Broeders niet eens zijn.

Te stellen wij, Hoogleraren van de Vrije Universiteit en allen die met ons gelijk denken staan op het goede, Gereformeerde, Bijbelsche standpunt; maar de voorstanders van eene eigene Inrichting der kerken zijn in den wortel ongereformeerd, onbijbelsch, dualistisch; — dat is een juiste voorstelling der strijdvoerende partijen, waartegen wij daarom opkomen, met al de kracht die in ons is, omdat zóó de andersdenkende reeds van tevoren veroordeeld is en dat mag niet.

Ganne de *Bazuin* ons daarover enkele woorden.

Intusschen,

Uw dw.,

T. Bos.

Aan de Redactie van de Bazuin.

Hooggeleerde en hooggeachte Professor, Nu U uwe artikelenreeks Ouders of Gevallen, die ik met belangstelling gevolgd heb, in een 10tal stellingen hebt samengevat, zij 't mij nog vergund, iets in het midden te brengen.

U schreef als onderschrift bij het door mij in de *Bazuin* van 28 Dec. 1900 ingezonden stuk o. a.:

„Ik kom alleen op tegen de „kleinzieligheden en onverdraagzaamheden”, waarmee de invoering van het vroege doopen hien daar gepaard is gegaan, en die blijkens de geschiedenis in de Gereformeerde leer en praktijk hoegenaamd geen grond vinden.”

„Misschien heeft Ds. van Dijk dit zelf reeds na lezing van de *Bazuin* van 14 Dec. j.l. ingezien. En in elk geval was hij daarvan zeker overtuigd geworden, wanneer hij het einde der artikelenreeks had willen afwachten.”

Nu, dat kleinzieligheden en onverdraagzaamheden in de Geref. leer geen grond vinden, daaraan zal niemand onzer, denk ik, wel ooit getwijfeld hebben.

Ik heb dan 't eind uwer artikelenreeks afgewacht, hooggeachte Professor, maar ben tot mijn leedwezen niet overtuigd, dat U alleen opkomt tegen kleinzieligheden. — U komt feitelijk de tegenstanders van het vroege doopen bijna geheel in het gevele. —

Ook ontgaat mij de logica van uw zeggen in één en denzelfden volzin van uw onderschrift op mijn ingezonden stuk, dat n.l. Ds. van Dijk in het bestrijden dier kleinzieligheden onverdraagzaamheden aan uw zijde staat, en vlak daarop, dat hij tot het zeggen en doen van sommige „zuchtgebakke” menschen het zwijgen doet.

Zoo zegt U dan in één en denzelfden volzin, dat ik (en dat doet U genoeg) met U mede getuig, en dan dadelijk daarop: Ds. van Dijk doet er het zwijgen toe.

Dit gaat waarlijk mijn begrip te boven. Naar mijn bescheiden meening is het juist anders om. — Ik heb afgekeurd 't kleinzielge, dat er was in 't doen van sommigen uit de Reformatie van '86, maar U heeft ditzelfde niet gedaan in dat van sommigen uit de Reformatie van '34. — Zij 't U anders bekend, dat de kleinzieligheden van sommigen, die tegen het vroege doopen zijn, zich zóó ver uitstreken, dat ze tumult in het kerkgebouw en beroering in de gemeente brengen.

Waar ik echter wel van overtuigd ben, is, dat de hoofzaak, waar 't eigenlijk over gaat, door U niet kan worden ontkennd.

Immers U wenschte dit argument niet te bestrijden, dat de Sacramenten dienen om het geloof te versterken en dat daaro vele ouders uit hoogachting voor de weldaden Gods den H. Doop voor hun kindeke vroeg zoeken. Welnu dan, moet die hoogachting niet geprezen, niet aangewakkerd, niet bevorderd?

Na alles wat U heeft bijgebracht, bleef toch de aanvang van art. 56 D. K. O. van volle kracht: het verbond Gods zal aan de kinderen der Christenen met den Doop, zoo haast als men de bediening daarvan hebben kan, verzegeld worden.

En daarover gaat feitelijk 't geschil.

Nu zegt U aan het einde van uw 6de stelling: de afwezigheid van de moeder berustte op een eenwulange gewoonte en niet op eenige theorie.

Daar zegt U m.i., dat onze vaderen het vroege doopen niet hebben voorgestaan uit een eigen beginsel, maar zij hebben dat bijgehouden van vroeger, toen ze nog Roomschen waren, ter tegemoetkoming van zwakken op dit punt enz.

Ziet U wel, dat U niet alleen kleinzieligheden bestrijdt, maar hier feitelijk in het gevele komt dergenen, die zeggen: „dat vroege doopen is R-omsch?”

Zouden onze vaderen dan geen eigen motief voor het vroege doopen hebben gehad? Dat wil er bij mij met de historie in de hand niet in. Als twee hetzelfde doen (hier: 't vroege doopen) is 't daarom nog niet hetzelfde (doen ze 't daarom nog niet uit een zelfden beweeggrond).

En als U in stelling 9 zegt, dat de tegenwoordig algemeen heersche gewoonte om 't kind in tegenwoordigheid der moeder te doopen historisch is geworden, en zij niet een gevolg is van de gemoedelijke overweging der Ned. Herv. Syn. van 1817 — dan wensch ik op te merken, dat die gewoonte niet alleen niet algemeen heerscht, maar ook de volledige heerschappij niet kan erlangen zoolang als, op uw voetspoor, niet voldaan kan worden aan het verzoek om dit argument te bestrijden, dat vele ouders uit hoogachting voor Gods weldaden den H. Doop voor hun kindeke vroeg zoeken. Dan blijft feitelijk het vroege doopen onverzakt staan in zijn kracht.

En waar 't dan een door U zelven toegestemd feit is, dat vóór de 19e eeuw de vroege doop algemeen gewoonte was, daar blijft 't ook een feit, dat vooral mede door de gemoedelijke overweging der Ned. Herv. Syn. van 1817 om de „plechtigheid te verhoogen” 't vroege doopen in onbruik is geraakt.

Met de meeste hoogachting,

Uw dw. dien. en br.,

H. VAN DIJK, v. d. M.

Zaamsterdam, 22 Maart 1901.

Nog eens de „wonder-ebbe” in 1672.

Dat er in 1673 eene buitengewone eb en mist heeft plaats gehad bij de Maas, de eb den 2en Augustus, wordt door Fruin en is reeds door v. d. Velde in zijn „Wonderen des Allerhoogsten” als zeker aangenomen.

Dat er ook in 1672 een afgebroken vloed of vervroegde eb is gewrocht, hiervoor pleit het getuigenis der Texelsche zeelieden, die er van spraken volgens den een als „iets wonders” en volgens den ander als iets onlees: boven-) natuurlijks.

Volgens „het verhaal bij v. d. Velde is na de eb de groote storm, uit het Zuid-Westen dan, gevolgd. Het verhaal zegt: „en heeft haar vervolgens eenige *) dagen lang door zijne stormwinden deels doen vergaan, deels zoo verstrooit en afgemat, dat ze met schaamte hebben moeten terugkeeren, enz.”

Wie de moeite wil nemen om het werk van Jhr. Mr. J. C. de Jonge IIe Dl., 1859, 2e druk, vermeerderd met de nagelaten aantekeningen van den overleden schrijver, en uitgegeven onder toezicht van Jhr. Mr. J. K. J. de Jonge, na te slaan, zal daar op blz. 340—343 zich kunnen overtuigen van de tegenspraak der dingen bij de bestrijding der „wonder-eb.”

Om te bewijzen, nader te bewijzen, dat alleen door storm de Engelsche vloot in de landing belet is, zijn bij den 2en druk zeven berichten uit de Opr. Haarl. Ct. van 1672 bijgevoegd, uit de nagelaten aantekeningen van den overleden schrijver. Nu wil hier het geval, dat juist die zeven berichten alles wat tegen de „wonder-eb” en door de Jonge en door anderen is ingebracht voor een goed deel tevens weerspreken.

Vergelijkt men het verhaal bij v. d. Velde met de zeven berichten uit de Haarl. Ct., alsdan zien wij een helder licht verspreid. En op den Helder en op Tessel was het gemunt door den vijand. Dat van uit den Helder niet van de eb en Noord-Westernorm is gemeld, is volkomen hieruit te verklaren, dat de „wonder-eb” en Noord-Westernorm, die schielijk opkwam, nabij Tessel is geschied.

Pont is het ook om alleen van eene voorgenomene landing bij den Helder te spreken, daar blijkt uit de zeven berichten, dat het niet alleen op den Helder, maar ook op Tessel gemunt was, ja inzonderheid op Tessel, volgens een Engelsch bericht uit Londen van den 22en Juli zelf. Bovendien nog zijn er twee berichten van den 17en en 18en Juli, uit Tessel, dat de vijandelijke vloot aldaar op de kust was. Reeds op den 15en Juli was er, volgens eenige berichten, sprake van, dat een van 's vijands oorlogschepen gestrand en vergaan was en verscheidene schepen masteloos waren geworden, volgens het eene bericht op de hoogte van de Kogh en volgens een ander veronderstellend bericht op den Haacks. — Een bericht uit Engeland spreekt ook van groote beschadiging aan wasten, zeilen en touwwerk.

Ook dit klopt weer opmerkelijk met het verhaal der „wonder-ebbe” bij v. d. Velde; „en daarenboven door de sterke Noord-Westernorm pleegt gestijft te worden, terstond tegen stroom en wind doen veranderen en het water voor den ordinarie tijd, door zijn machtigen arm zoo krachtig doen ebben, dat des vijands schepen als pijlen uit een hoog met zeil en al werden teruggedreven.” *) Denken wij nu hiermede in verband het stranden, masteloos worden enz.

Nog is hier op te merken, dat er in de berichten niet alleen van storm, maar ook van „hard” weer gesproken wordt. En dat de Jonge op blz. 343 aanhaalt de woorden van Engeland's Grootkanselier bij het openen van het Parlement, in het begin des volgenden jaars, waarin hij zich gedrongen voelde te verklaren: „dat het buitengewone (vol-

gens eene andere vertaling: *mirakelen* *) van stormen en onweers”) waren, die in den verleden zomer de Hollandsche zeeakten voor eene landing beveiligd hadden.”

Vijanden van onze godzalige vaderen hebben hen om hun geloof aan de „wonder-ebbe” bespot als onnoozele lieden en wonderzuchtigen.

Doch treffend is het hier op te merken, hoe de wondervrees hier zelfs een zoo achtzwaardig man als Groen parten heeft gespeeld, want hoe anders is het mogelijk te verklaren, dat Groen hier op de tegenstrijdigheden van een de Jonge kan gaan bouwen?

Voor ons is er slechts eene oplossing voor hoe het komt, dat men hier in het bestrijden van het feit der „wonder-eb” zich zoo „los” heeft kunnen gedragen, en wel deze, dat hier als ten voorbeeld de oorzaak is, dat de Godzaligheid en haar nut zoo lichtelijk bij de mannen van geleerdheid en van de wetenschap komt achter te staan bij hunne redeeringen.

Gereformeerd zijn, wetenschappelijk zijn, goed! maar in de eerste plaats zij en blijve de Godzaligheid!

Zij en blijve daartoe de Heere God ons en velen ten goede nabij!

Ds. C. J. WESSELS.

Dwingeloo, April 1901.

*) Ik cursiveer.

Aan de Redactie van „De Bazuin”.

Geachte Redactie,

Het stuk, getiteld: „Ter Inlichting” van Ds. C. C. Schot Cz., Deputaat naar Art. XIII D. K. voor Overijsel, is door ons met opmerksaamheid gelezen. Dat het ons eenig nieuw licht heeft gebracht, kunnen wij niet zeggen. De mededeelingen van den heer M. Ubbens, Penningm. Art. 13 D. K. voor Groningen (zie *De Herant* No. 1212) zullen het Ds. Schot wel duidelijk gemaakt hebben, dat het Z.Eerw. aan voldoende inlichtingen ontbrak, om een juist oordeel over het punt in kwestie te kunnen vellen.

Ds. Schot beschuldigt de Deputaten van Zuid-Holland, dat zij hunne bevoegdheid zijn te buiten gegaan, door te doen wat het werk der Generale Deputaten is. Deze beschuldiging noemen wij ongegrond.

De Deputaten van Zuid-Holland hebben bericht ingezonden aan de Generale Deputaten, dat de kerken van Zuid-Holland, wegens aanzienlijke verhooging van uitgaven, niet meer dan f 500,— zouden kunnen opbrengen aan de Generale Kas voor het jaar 1900—1901. Het hoogtepunt (niet het „hoogste punt”, zefont van *De Herant*) was h. i. bereikt.

Nu moet men weten, dat de kerken van Zuid-Holland ten vorigen jare waren aangeslagen op f 720,—. En ofschoon zij eene verhoging van uitgaven in eigen kring hadden van f 1600,— zegge f 1600,—, hebben nochtans Deputaten gemeend geen steun te moeten aanvragen, maar nog f 500,— steun te moeten aanbieden.

Zijn ze daarin hunne bevoegdheid te buiten gegaan?

Hebben ook niet de Deputaten voor Overijsel vastgesteld, wat de kerken in hunne Provincie zouden kunnen doen, en welke som zij diensgevolge uit de Generale Kas dienden te ontvangen? En toch konden deze kerken nog (t is voor een gewoon mensch wel wat onbegrijpelijk) den omslag van f 640,— aan de Gen. Kas voldoen.

Aan zoodanig „spelen met woorden” doen wij in Zuid-Holland niet mee. Voorts heeft Ds. Schot ons er aan herinnerd, dat in Art. 163 der Acta van Middelburg de draagkracht der Provincien is aangewezen. Doch daarmede heeft hij het zwaard tegen zichzelf gekeerd. Immers, volgens Art. 163, waarin Overijsel is gezet op 8 procent, zouden de kerken dezer Provincie met hare tien predikants-weduwen, niet meer mogen aanvragen uit de Gen. Kas dan de som van ongeveer f 1100,—, terwijl zij hebben aangevraagd f 2805,50, zegge f 2805,50!

Volgens ditzelfde Artikel hadden de kerken van Zuid-Holland van de andere Provincien kunnen vragen een som van ongeveer f 5000, wil zij meer dan een vierde van al de emeritipredikanten etc. voor haar rekening hebben.

Hadden zij echter dien weg bewandeld, dan zou de Regeling van 1896 reeds in 1898 onuitvoerbaar zijn geweest.

Volgens den rooster van Art. 163 staat Zuid-Holland op 18 procent. Welnu, Zuid-Holland betaalt, zie de berekening van den heer Ubbens, ruim 28 procent.

Is het nog niet voldoende?

In de Provincie Gelderland doet men nog altijd, alsof de oude Regeling nog bestaat. Men houdt in de kerken collecten voor de verzorging naar Art. 13 D. K. Drie collecten waren volgens besluit der Geld. Prov. Synode in 1900 voldoende. Zoo ging het vóór 1896 ook. Ofschoon er volgens de Regeling van 1896 minstens zes collecten moeten worden gehouden, daar de uitgaven meer dan verdubbeld zijn.

Maar worden nu de drie collecten in de Prov. Gelderland gehouden? *De Geldersche Kerkbode* van 26 Jan. j.l. geeft het antwoord. In de Classe Zutphen bleven 5 collecten achter. In de Classe Apeldoorn 18 collecten. In de Classe Arnhem 14 collecten. In de Classe Tiel 10 collecten. Terwijl de Classe Harderwijk in het geheele jaar maar f 81,42⁵ opbracht.

't Is wel gemakkelijk. Het ontbrekende wordt maar uit de Generale Kas aangevraagd. Terwijl de Prov. Gelderland zelf maar f 1480,— bijeenbrengt, vraagt zij uit de Generale Kas een steun van f 1500,—. Is het dan wonder, dat het met de Verzorging naar Art. 13 D. K. vastloopt? Hadden de Generale Deputaten niet tegen zulke hooge aanvragen moeten protesteeren?

Verbeeld u: de kleinste kerk in de Classe Leiden draagt per jaar nog meer bij voor Art. 13 D. K., dan de gausche Classe Harderwijk in 1900 heeft gecollecteerd.

Het wordt tijd, dat deze feiten publiek gemaakt worden.

Onzen dank aan Ds. Schot, dat hij er ons toe noodzaakt.

*) Ik cursiveer.

Ter wille van onze oude dienaren, en van de weduwen en weezen onzer in den Heere ontslapen ambtgenooten ware het toch zoo gewenscht, dat de Regeling der Synode van Middelburg van kracht konde blijven. Verandering daarin belooft in geen deele verbetering te zijn. „Nervus rerum” blijft toch het geld.

En de Regeling van 1896 behoeft niet veranderd te worden, indien maar al de kerken alle krachten inspannen, om er aan te voldoen.

‘t Is een eerezaak voor onze kerken, dat vergete men niet.

Wee harer, indien hare oude dienaren en hare predikants-weduwen en weezen moeten klagen bij den Heere Zebaoth, wijl er niet voldoende in hunne nooddrift wordt voorzien. *Het Moderamen der Deputaten in Zuid-Holland, E. DOUMA, Voorz.*

W. B. RENKEMA, Secret.-Penningm.
Rijnsburg, 15 April 1901.

Roekaankondiging.

Zijn uitgang te Jeruzalem. Meditatiën over het lijden en sterven onzes Heeren door Dr. A. Kuyper. Amsterdam, Boekhandel voorheen Höcker en Wormser.

Aankondiging van deze meditatiën staat met warme aanbeveling gelijk. Zij zijn rijk aan leering en vertroosting, spreken tot verstand en hart beide, en bieden aan ouden en jongen, aan armen en rijken, aan aanzienlijken en geringen eene kostelijke, waarlijk stichtende lectuur. Het lijden en sterven van onzen Heere Jezus Christus wordt er treffend in geteekend en de kracht en waarde ervan in helder licht gesteld. Mogen deze overdenkingen aan alle lezers tot rijken zegen verstreken.

Gods kinderen van Ur door J. H. Feringa. Met illustratiën door Chr. Koppelaar. Amsterdam, Boekhandel voorheen Höcker en Wormser.

Dit werk van Ds. Feringa begroeten wij daarom vooral met groote ingenomenheid, omdat het onze aandacht heenleidt naar een veld van studie, dat hier te lande spaarzaam ontgonnen wordt en toch voor de kennis des Ouden Testaments van het hoogste belang is. Door de Assyriologische en Egyptologische onderzoekingen is de oudheidkunde, de plaats- en landbeschrijving, de geschiedenis enz., welke in de boeken des Ouden Verbonds voorkomen, op tal van punten toegelicht en verhelderd. Ds. Feringa heeft geen tijd, geen moeite, geen kosten ontzien, om zich van die nieuwere onderzoekingen op de hoogte te stellen. Hij bezocht vele bibliotheken en musea, raadpleegde tal van geleerden, bestudeerde eene menigte werken en gunt ons in de Inleiding in deze zijne werkkamer een bescheiden blik. Onder al de namen, daar vermeld, ontbreekt er een, die niet vergeten had mogen worden, n.l. de naam van mijn ambtgenoot Prof. M. Noordzij. Hij is de eenige, die hier te lande van Gereformeerde zijde deze Oostersche studiën sedert jaren beoefende en de resultaten van zijn onderzoek in verschillende, ook buiten onzen kring gewaardeerde, redevoeringen tot kennis bracht van het publiek. Jammer, dat Ds. Feringa van deze studiën van Prof. Noordzij geen kennis schijnt te hebben gedragen. Tal van gegevens, door Assyriologie en Egyptologie aan het licht gebracht en thans ook door Ds. Feringa verwerkt, zijn reeds vroeger door Prof. Noordzij ter toelichting en bevestiging van het Oude Testament aangewend. Inderdaad vloeit uit de oude rijken van Assyrië en Egypte in rijke mate de stof ons toe, om de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid der Schrift tegen hare bestrijders te handhaven. Ds. Feringa licht uit die nieuwe bronnen verschillende gedeelten der H. Schrift toe, den tijd van de aartsvaders, van Jozef in Egypte, van de wetgeving, van de koningen enz., en bezielt dien ouden, lang vervlogen tijd in menig opzicht met een nieuw leven. Hij stelde zich daarbij ten doel, om de wetenschappelijke stof populair te verwerken en koos zich Hofdijk tot voorbeeld. Of hem deze moeilijke taak in allen deele gelukt is, valt te betwijfelen. Men schiet er zoo licht aan den eenen of aan den anderen kant bij te kort. Deskundigen, zooals Prof. Noordzij, mogen beoordeelen, of alwat uit de nieuwe bronnen van Assyrië en Egypte wordt medegedeeld, reeds genoegzame zekerheid bezit. En de lezers, voor wie het bestemd is, mogen uitmaken, of de vorm in allen deele voor hun bevattingsvermogen is en het aangenamer steeds met het nuttige is gepaard. Maar dat alles neemt niet weg, dat wij dit werk van Ds. Feringa van harte welkom heeten, dat wij het als een bewijs van het ernstig en ijverig onderzoek van den Schrijver zeer hoog schatten, dat er menige toelichting en verklaring aan te ontleenen is bij het lezen van de boeken des Ouden Testaments en dat wij er daarom gaarne een ruim debiet aan toewenschen.

De authentieke tekst der Liturgische geschriften gehandhaafd tegen Prof. Dr. M. A. Goossen door Dr. H. H. Kuyper, Hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Amsterdam 1901.

In deze interessante studie tracht Prof. Kuyper aan te toonen, dat de uitgave van de Liturgische geschriften, door Prof. Rutgers en hem bezorgd, dien tekst bevat, welke op last der Dordtsche Synode is vastgesteld en daarom te gelden heeft als de authentieke tekst. Wel is waar heeft de Dordtsche Synode deze vaststelling niet zelve ter hand genomen. Ook is het niet volkomen duidelijk, welke Commissie de 35 correcties in de editie van 1611 heeft aangebracht. Zelfs is er van den herziene tekst geen officieel bericht aan de kerken gedaan noch eene uitgave in het licht gezonden. En de revisie zelve bestond in kleine wijzigingen en bedoelde alleen, om eenparigheid in de lezing te brengen. Maar met deze door Prof. Kuyper zelve aangegeven restricties is er zeker weinig in te brengen tegen de conclusie, dat de uitgave van Prof. Rutgers en Kuyper, behoudens kleine veranderingen, den tekst

teruggeeft, gelijk die op last der Dordtsche Synode is vastgesteld. Als bijlage voegt Prof. Kuyper aan dit betoog eene korte bespreking toe van de juiste formulering der tweede en derde doopvraag. Hier erkent hij zelf, dat de juiste lezing niet volkomen vaststaat, dat wij voorschands niet verder dan tot eene hooge mate van waarschijnlijkheid kunnen komen, en dat er met name tegen de gangbare lezing van de tweede doopvraag moeilijkheden bestaan, die niet zoo maar ineens uit den weg zijn te ruimen. Niet anders bedoelde schrijver dezes, als hij in de *Basin* van 1900, N°. 16, op deze tweede doopvraag, in verband met de vondst van Dr. van Langeraad, de aandacht vestigde. Van bestrijding was geen sprake; nog minder dan bij Ds. Barger, die in de *Kerkel. Courant* van 12 April j.l. terecht tegen de van hem gegeven voorstelling opkomt. Alleen veroorloofde hij zich, op te merken, dat „wij ten aanzien van de officiële lezing van de tweede doopvraag nog in het onzekere verkeerden.” En hij voegde er aan toe: „Voor de Commissie, door de Synode te Groningen ten vorigen jare benoemd, om den authentieke tekst van de Formulieren van Eenigheid en van de Liturgie na te zien, wordt dit een belangrijk punt van onderzoek.” Ook na de historische studie van Prof. H. H. Kuyper blijft dit woord zijne kracht behouden.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd.
G. VAN GOOR,
Ben. H. d. Chr. S. te Schoonebeek
EN
A. BAKKER
BUNSCHOTEN,
11 April 1901.
Eenige kennisgeving.

Voor de zeer talrijke lijkjen van belangstelling, ons betoond bij de herdenking onzer 25-jarige Echtvereniging, zeggen wij bij dezen hartelijk dank.

M. DE JONGE Jz.
C. F. DE JONGE—DE RIJCKE.
GOES,
17 April 1901

PSALM 103 : 1 en 2.
Op 26 April 1901 hopen
D. V. onze geliefde Ouders
O. Koedijk
EN
T. Tensen
hunne 40-jarige *Echtver-*
bintenis te gedenken.
Lieve dankbare Kinderen
en Kleinkinderen,
Uit aller naam,
W. KOEDIJK.
BROEK OP LANGENDIJK.

Op 31 Maart j.l. overleed,
in de volle verzekeerdheid des
geloofs, te GRAND RAPIDS, MI-
CHIGAN, onze geliefde Vader,
Grootvader en Overgrootvader
Johannes Wilhelm Scheffer,
oud 83 jaar. Vroeger woonachtig
te KAMPEN.

Uit aller naam,
A. C. W. SCHEFFER,
te HARLINGEN.

Heden morgen omstreeks
5½ uur overleed, na een ge-
duldig lijden, in den ouderdom
van 70 jaren en ruim 8 maan-
den, onze waarde Broeder en
Behuwd-broeder

Roel Hendriks Zijlstra,
sedert 3 Februari 1897 wedu-
naar van HILTE EGBERTS VAN
DER MEER.

De gerechtigheid van Christus
was de grond van zijn geloof.

Uit aller naam,
J. H. ZIJLSTRA.

OOSTERMEER,
5 April 1901.

Algemeene kennisgeving aan
Vrienden en Bekenden.

Voor de eerste maal sedert
de stichting onzer gemeente
nam de Heere een der broeders
des Kerk-raads door den dood
uit ons midden weg.

Onze medede Opziener

Gerrit Jan Averdijk

overleed in den ouderdom van
84 jaren, nadat hij slechts twee
jaren onze gemeente in het ambt
heeft gediend.

Wij hopen, dat hij is inge-
gaan tot de ruste, die er over-
blijft voor Gods volk.

Namens den Kerkeraad
der *Gerf. Kerk,*

J. J. STEINHART, Praeses.

Grs. PRUIS, Scriba.

WIJHE,
10 April 1901.

Na een geduldig en kalm lijden
van ruim twee jaren, nog zeer
onverwacht ontslapen, mijne ge-
liefde Dochter

SIJTSCHÉ,

in den leeftijd van ruim 14 jaar.
De Heere doe ons in dezen
zwaren weg van beproeving stille
zijn en het geloof in de zalig-
heid der geliefde ontslapene tem-
pere onze droefheid.

De diepbedroefde Vader,
J. A. DE WALLE.

FERWERD,
13 April 1901.

Heden overleed, na eene kort-
stondige ziekte van slechts vijf
dagen, onze geliefde Moeder,
Behuwd- en Grootmoeder

Trijntje R. Romkema

laatst Wed. van P. H. HETTEMAN,
in den ouderdom van 73 jaar
en ruim 4 maanden. Zwaar
valt ons deze slag, doch de
zalige hoop, dat zij is ingegaan
in de eeuwige rust, lenigt onze
smart.

De diepbedroefde Kinderen, Be-
huwd- en Kleinkinderen,

M. SMILDE—ROMKEMA.

R. L. SMILDE.

WED. H. HETTEMAN—

TROKSTRA.

J. B. HOLTROP.

Y. HOLTROP—

ZIJLSTRA.

JOURE,
13 April 1901.

Heden overleed, na een lang-
durig doch geduldig lijden, in
de vaste hope des eeuwigen
levens, onze geliefde Echtge-
noot. Moeder en Behuwmutter

Tonia Grootoonk,

in den ouderdom van ruim 67
jaar.

Uit aller naam,
M. DE GRAAF.

KAMPEN,
17 April 1901.

Aanbesteding.

Op Vrijdag 3 Mei c.k., des na-
middags ten één ure, zal door het
Bestuur van 's HEERENLOO' te
ERMELOO in het openbaar worden aan-
besteed:

Het bouwen van ziekenhuis
enz.

Locale aanwijzing op den dag der
aanbesteding des voormiddags ten één
ure. Teekeningen en bestek zijn ad
f 250 per stel verkrijgbaar ten Kan-
toere der Stichting.

De aanbesteding heeft plaats op
's HEERENLOO.' Inlichting ver-
strekt de Directeur.

Pinksterfeest

Zondagsscholen.

Wie voornemens is met het a.s.
Pinksterfeest aan de kindren een boekje
te geven, wordt daartoe aangeboden:

Stichtelijke rijmen 104 blz.

Uit de machi des satans tot God 72 »

Twee junnens uit het volk 83 »

met een plaatje

De slaap des rechtvaardigen 27 »

met een plaatje

Het uileng-kras, met een plaatje 24 »

De vondeling » » » » 56 »

De kleine verteller 61 »

Deze 7 boekjes, 427 bladz. voor
40 cent franco thuis, na inzending
van het bedrag aan ZALSMAN te
KAMPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen:

CALVIJNS INSTITUTIE

OF

onderwijzing in den

Chr. godsdienst.

Tweede druk, 3 deelen f 6,00

in 3 nette banden f 7,50.

Dr. A. KUYPER zegt van dit werk
in *„Uit het Woord.”* 1e serie 3e deel.

Tweede druk. Bladz. 169:

CALVIJNS woorden halen we aan
uit de vertaling van zijn *Institu-*

tie, die in 1865 bij ZALSMAN te KAMPEN
is verschenen. Deze uitgave kunnen
we niet genoeg aanbevelen. De titel
luidt: **JOHANNES CALVIJNS Insti-**

tutie of onderwijzing in den
Christelijken godsdienst. De
overzetting is uitzonderend geslaagd. Er
is geen werk, dat Calvijs Instituut in
diepte van opvatting, omvattendheid van
blik en volheid van godzaligen, stichten-
den geest overtreft.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige muziekkenis kan men met behulp van
dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens
het bijgevoegde Koraalboek in **volle accoor-**
den, zelfs in zeven verschillende toonaarden
spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccorde-
methode, geen automaat. Kan
op elk Orgel of Piano ge-
bruikt worden.

Alleen-
verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

DE KAMPER

BOEK-ENSTEENDRUKKERIJ

van ZALSMAN

is het **beste adres** voor alle

soorten drukwerk.

Rekeningen, nota's, kwitan-

ties, briefhoofden, briefkaarten,

envelopes, advieskaarten, naam-

kaartjes, wissels, circulaire's,

programma's enz. enz. worden

net, vlug en goedkoop franco

geleverd door het geheele rijk

Zeldzaam Koopje.

JAN LUKEN'S WERKEN.

S deelen fonkelnieuw 1572 blz druks,

bevattende ruim 480 plaatjes. Prijs

der 8 deelen f 4. Thans zoolang de

voorraad strekt voor slechts f 1 de 8

deelen. Franco thuis na ontvangst

van postwissel aan den Uitgever van

DER SCHALK & VAN DIJL te Nordrecht.

Bij den Uitgever G. PH. ZALSMAN

te KAMPEN verschijnt:

De Vlugghe Franschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer

in korten tijd Fransch te leeren lezen

schrijven en spreken. 7de druk 50 ct

De Vlugghe Duitscher,

of handleiding om, zonder onderwijzer

in korten tijd Duitsch te leeren lezen

schrijven en spreken. 4de druk 50 ct

De Vlugghe Engelschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer

in korten tijd Engelsch te leeren lezen

schrijven en spreken. 7de druk 50 ct

De Vlugghe Italiaan

of handleiding om, zonder onderwijzer

in korten tijd Italiaansch te leeren lezen,

schrijven en spreken. 3de druk 50 ct.

De Vlugghe Spanjaard,

of handleiding om, zonder onderwijzer

in korten tijd, Spaansch te leeren lezen

schrijven en spreken. 50 ct.

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen

oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken. 2de dr. 75 ct.

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwijzer,

in weinige uren het gewoon en dubbel

of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. 50 ct.

Handboek voor iedereen die

Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak

van alle Fransche woorden, zooals deze

tegenwoordig door de beschaaft wereld

te Parijs uitgesproken worden. f 1,00.

Hilversum.

Behalve mijne bekende duurdere

fabrikaten, heb ik nu degelijke

ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sier-

lijke kasten, degenen van constructie

en verrassend van toon, in 20 ver-

schillende soorten, van af f 40,—

en hooger.

Geen draaiorgels of automaten,

doch daar er een Handleiding voor

zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd,

is elkeen in staat om het te leeren.

Levring franco Station, met 5 jaar

garantie en fraaie geborduurde toet-

senlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands,

Dus voor een dubbeltje daags een

geheel gelukkig gezin.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

Nieuw Catechisatieboekje!

Zooeven verscheen:

Kort Begrip

VAN DE

Goddelijke Waarheden.

Ten dienste van het Catechetisch Onderwijs

DOOR

J. H. DONNER.

Prijs 15 Cents.

Op veler verlangen heeft de Schrij-

ver zijn bekende 4-tal Vragenboekjes

met nog één vermeerderd, dat het m.d.

den houdt tusschen het „Eenvoudig

onderricht” en de „Goddelijke Waar-

heden.”

H.H. Predikanten en Godsdiensto-

derwijzen, die geen present-exemplaar

overtingen, gelieven een exemplaar ter

kennismaking te verzoecken aan den

Uitgever

D. DONNER te Leiden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer J. Siegers te Vlissingen

f 25, door Ds. A. L. Ruys te Ooltgens-

plaat f 14, door den heer G. A. Scheffel

te Culemborg f 25, door den heer P. van

Loon Az. te Gaastmeer: uit Heeg f 52,50,

uit Gaastmeer f 4, samen f 56,50, door

Ds. A. Boekennoogen te Apeldoorn f 10/2

Aan Collecten: (voor de Theol.

faculteit.)

Van de Geref. kerk te Zwolle f 75,43, van

idem te Overtoom f 44,90½ van idem

te Hilversum f 28,90 en een Friis. Thaler,

van idem te Roskop (½ coll.) f 10,10½,

van idem te Haerswoude f 10,74, van idem

te Hillegom f 4,67½, van idem te Katwijk

a/1 R. f 5,18½, van idem te Katwijk

a/2 f 7,50, van idem te Koudekerk f 2,96½,

van idem te Leiden C f 8,67, van idem te

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tor II : 1a, Blaagt de bazum!

Vrijdag 26 April 1901.

Hagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelde huizen, en zal dit huis worst zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 32 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

NOORDWIJK a.Z., 14 April 1901. Heden in de namiddag-godsdiensttoefening nam onze geachte Leeraar Ds. A. H. Op 't Holt, na een tienjarigen arbeid, zegend afscheid van deze gemeente, naar Pred. 12 : 13. Het is de wensch en brde van kerkeraad en gemeente, dat de Heere hem in zijn nieuwen werkring ten ruimen zegen moge stellen, Gods naam tot eer en zijn Sion tot heil.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

Het adres is voorloopig, wat de kerk aangant, aan den Scriba J. Maasdijsk alhier.

GEESTEREN-GESELAAR, 19 April 1901. Heden ontvingen wij het teleurstellend bericht, dat de Eerw. heer G. Bax, Theol. Cand., voor de roeping als Herder en Leeraar dezer gemeente heeft bedankt. De Koning der kerk geve ons geloof te berusten in dit zijn doen, en vervalle wilhaast de ledige plaats met den man zijns Raads.

Namens den Kerkeraad,
A. J. NEGERINK, Scriba.

WESTER-EMDEN, 22 April 1901. De Eerw. heer G. Bax, Cand. te Zutphen, heeft voor de roeping onzer gemeente bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. KUIPERS JR., Scriba.

LANGERAK, 22 April 1901. Door afwezigheid van Ds. J. Vesseur werd bij monde van Ds. Engelberts heden de gemeente bekend gemaakt, dat onze geachte en beminde Leeraar een beroep heeft ontvangen naar Elburg. Schenke de Heere hem licht en wijsheid, opdat hij een voor ons gunstige keuze moge doen.

Namens den Kerkeraad,
N. J. DE VISSER, Scriba.

HALLUM, 22 April 1901. De roeping dezer kerk is aangenomen door Ds. W. Bouwman te Ezinge.

Namens den Kerkeraad,
W. J. ELZENGA.

HOLTEN, 22 April 1901. De vorige week werden wezeer verblijd, door het bericht te ontvangen van den Eerw. heer G. Bax, Cand. tot den heiligen dienst, dat hij met volle vrijmoedigheid onze roeping kon aannemen. Gode alleen de eer.

Namens den Kerkeraad,
G. J. BREUKINK, Scriba.

EZINGE, 22 April 1901. Een en andermaal werd onze gemeente verontrust, als onze geachte Leeraar naar elders werd geroepen. Maar de band tusschen hem en de gemeente was te sterk. Thans echter verklaarde Z.E.W. dat hij, hoewel hij ook aan de gemeente gehecht was, nochtans de roeping naar Hallum aan gemeend te moeten aannemen. Wij zijn bedroefd, te meer, daar de verhouding tusschen gemeente en Leeraar zoo uitnemend was en deze met zoveel zegen werkte. Zij echter het aangezicht des Heeren met hem te Hallum en vervalle de Heere alhier spoedig de ledige plaats.

Namens den Kerkeraad,
W. DATEMA, Scriba.

VRIDHOEVE'S-GREVELDUIN-CAPELLE, 23 April 1901. Tot Herder en Leeraar dezer gemeente werd met bijna algemeene stemmen beroepen de Welc. heer Ds. A. Brummelkamp te Deventer. 't Is onze wensch en bede, dat de Koning der kerk het hart van Z.Eerw. neige om onze roeping op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
D. N. VAN DER SCHANS, Scriba.

NUNSPET, 23 April 1901. Het mocht voor de kerk van Nunspet Zondag 11. een recht verblijdende dag genoemd worden, toen de Welc. heer Ds. A. H. Op 't Holt, van Noordwijk a. Zee, als haar Leeraar des morgens bevestigd werd door Z.E.W.'s broeder, den Welc. heer Ds. J. Op 't Holt van Bolsward, die sprak over Jes. 62 : 6, 7. Des namiddags heeft Z.E.W. zijn dienstwerk savaand met de woorden van den Apostel Paulus naar 1 Cor. 9 : 16. Er waren beide keren zoo velen opgekomen, dat het kerkgebouw veel te klein was om ieder een plaats binnen hare muren te verschaffen. Dat de Koning der kerk den arbeid van Z.E.W. tot een rijk zegen stelle, is de wensch van kerkeraad en gemeente. God de Albestuurder,

Namens den Kerkeraad,
H. KLINKERT, Scriba.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

IV.

De leer van Augustinus over de inwendige, onwederstandelijke genade werd in de Roomsche kerk nooit veroordeeld, maar toch langzamerhand verzwakt en gewijzigd.

Volgens Rome is er wel, in tegenstelling met het Pelagianisme, dat het begin en den voortgang des geloofs aan des menschen wil toeschrijft, eene voorafgaande en voorkomende genade van nood. Maar daarbij is het toch volstrekt niet duidelijk, wat onder die voorkomende genade verstaan moet worden. De belijdenisschriften spreken er in vage, voor verschillende verklaringen vatbare

termen over; en de Roomsche godgeleerden loopen in de beschrijving dier voorkomende genade verre uiteen.

Sommigen vereenzelvigen haar met de uitwendige roeping, die in het evangelie tot alle menschen komt. Anderen denken erbij aan eene inwendige werking des H. Geestes op het verstand en den wil van den mensch. Zelfs zijn er, die haar bepaald opvatten als eene genadige hulp, als eene inwendige, boven-natuurlijke gave, waardoor God het verstand verlicht en, gelijk sommigen uitdrukkelijk zeggen, onmiddellijk den wil des menschen tot het gelooven beweegt.

Maar hoe dit ook zij, in elk geval staat volgens de officiële leer van Rome vast, dat die voorkomende

genade door den mensch aangenomen maar ook afgewezen en verworpen kan worden. De voorkomende genade moge dus het vermogen schenken om te gelooven; zij schenkt het gelooven zelf niet. Zij werkt niet beide het willen en het volbrengen naar Gods welbehagen. Tusschen hare werking en het werkelijk gelooven schuift zich de vrije wil des menschen in, die haar aannemen en met haar medewerken maar ook haar afwijzen en verwerpen kan. De voorkomende genade is geen scheppende, geen alleen-werkende, geen onwederstandelijke, en in dezen zin geen onmiddellijke genade. Zij is in hare werking afhankelijk van den wil van den mensch.

Tegen dit Semipelagianisme kwam de Reformatie in verzet. Oorspron-

klijk was er in dit verzet onder de Hervormers geen verschil. Maar later zijn de Lutherschen op hun schreden teruggekeerd en hebben de werking der genade wederom van den wil des menschen afhankelijk gemaakt. Immers stellen zij het over het algemeen zoo voor, dat kinderen des verbonds in den doop of volwassenen onder de bediening des Woords eene genoegzame kracht ontvangen, om de genade Gods in Christus niet te weerstaan en daardoor, indien zij willen, te gelooven. Indien zij willen, worden zij door de prediking der wet tot boete en door die van het evangelie tot wedergeboorte gebracht. De wedergeboorte wordt ook hier dus van den wil des menschen, van zijne aanneming der voorkomende genade afhankelijk ge-

dacht. Zij is niet onmiddellijk en niet onwederstandelijk.

Maar anders oordeelden de Gereformeerden. Zij keerden tot de leer van Paulus en Augustinus terug, en volhardden daarbij trots alle bestrijding en tegenstand. Bij de orde van de heilsweldaden gingen zij uit van de schoone gedachte, dat er geen gemeenschap is aan de weldaden van Christus, dan nadat er vooraf gemeenschap zij aan den persoon van Christus. Alle weldaden van het verbond der genade komen den uitverkorenen uit Christus toe, ook de voorbereidende weldaden van bekeering en geloof, die tot de vergeving der zonden, tot de heiligmaking, tot de zaligheid en de heerlijkheid heenleiden.

Indien dit nu zoo was, moest de scheuving van Christus aan de uit-

Prov. Syn. van Overijssel.

De samenkomst der Prov. Syn. van Overijssel zal D. V. 12 Juni plaats hebben te Dedemsaart. Punten voor het Agendum en opgaven van de namen der Afgevaardigden met hunne Secundi, worden vóór den 11en Mei ingewacht bij den eerstondergeteekende.

De roepende Kerk van Dedemsaart,

J. v. HENTEN, Praes.

N. ROOSEBOOM, Scriba.

Prov. Syn. van Gelderland.

De Provinciale Synode van Gelderland zal D. V. gehouden worden te Zutphen, op Woensdag 12 Juni a. s. Aanvang elf uur. Wat voor het Agendum bestemd is, gelieve men aan eerstondergeteekende in te zenden tot en met 17 Mei.

Namens den Kerkeraad van Zutphen,

J. N. LINDEBOOM, Pr.

J. VAN DIJK, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelhamis.

In dank ontvangen van de gemeente te:

Vianen	f 1,50	Sussenheim	f 12,14
Woubrugge	f 1,70	Noordwijk a. Zee	f 11,65
Noorden	f 5,35	Alfen a. d. Rijn	f 16,—
Leerdam B.	f 1,85	Oudshoorn	f 5,47
Nieuw-Helvoet	f 5,—		
En van de Jongel. ver. Pred. 12 vers 1 te Pernis	f 10,—		

De Directeur v. h. Weeshuis,
H. SCHOON-KEUNING Jacobson.

Voor de Theologische School.

Smilde A.	f 14,51	Schoonoord	f 2,—
Oosterbeek	f 21,03	Sleen	f 6,37
Oosthem	f 5,35	Emmen	f 10,75
Beilen	f 11,62	Nieuw-Dordrecht	f 3,90
Giesse-Nieuwkerk	f 2,50	Nieuw-Amsterdam 2e c.	f 9,27
Ottoland	f 2,30	Schoonoord	f 11,20
Nieuw-Amsterdam 1e c.	f 5,67	Coevorden	f 4,40
Schoonoord	f 9,29	Gees	f 4,68
Coevorden	f 4,60	Aalden	f 7,18
Gees	f 5,86	Schoonoord	f 2,—
Aalden	f 5,60	Nieuw-Dordrecht	f 4,21

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. Dekkers te Hoogvliet, Cl. Rotterdam, de contr van Top van Gelder te Hoogvliet f 1,50.

Door Ds. J. Lagtgeest te Hendrik Ido Ambacht, Corr. Cl. Dordrecht, de contributie uit Barndrecht, Corr. C. de Haan C. van C. Berkhouwer f 1, As. Leenheer f 1, Hk. van Essen f 2,50, W. Visser f 1, C. Kluit f 1, J. Bakker f 0,50, J. Franssen f 1, P. Plantinga f 1, P. van Driel f 1, D. van der Linden f 0,50, C. van der Linden f 1, As. Kleijjan f 5, J. Niemanns driet f 1,50, J. van der Sijf f 1,50, Ds. J. E. Vonckenberg f 2,50.

Nieuw-Lekkerland, Corr. P. v. Schaik, van P. van Schaik f 1, A. Verkerk f 1, J. de Haan f 1, As. de Boer f 0,25, K. Simons f 0,25, Joh. den Ouden f 0,25, W. van Essen f 0,25, A. Stam H. f 0,50, Teunis de Leeuw f 0,25, A. de Lange f 0,25, A. van Vliet f 0,50, P. W. Hak f 0,25, A. Stam f 0,25, E. de Jong f 0,25, G. Mes f 1, K. van Winkelhoff f 0,25, Jb. 't Hart f 0,50, J. Damstug f 0,25, J. F. de Vries f 1.

Westmaas, Corr. Ads. v. d. Berg, van Ds. B. Wielenga f 1, Ads. v. d. Berg f 1, C. Monster f 1, G. Oudheims f 1, J. v. Vliet f 1, Meijf. Wed. J. Quartel f 1, I. Hordijk f 0,50, Jb. Quartel C. f 0,50, W. Reedijk f 0,50, L. Reedijk f 1, J. v. Pelt f 0,50, A. Wols f 0,50, H. de Jong f 0,50, A. Snijders f 0,50, C. Stougie f 0,50, Meijf. P. v. d. Spaaf f 0,50, L. Vermaas f 0,25, H. Reijkerk f 0,25, K. van Iloffen f 0,25, J. Hensen f 0,25, T. in 't Veld f 0,25, W. de Penning f 0,25, Joh. Kern f 0,25, B. Tronw f 0,25, B. van Vliet M. f 0,25, C. Hensen f 0,25, W. de Groot f 0,50.

Door Ds. A. M. Donner te Amersfoort, Corr. Cl. Amersfoort, de contributies uit: Amersfoort A, Corr. H. Havighorst, van Ds. A. M. Donner f 1, Ds. J. J. de Visser f 0,50, Ds. D. Huij

sing f 2,50, W. Ruitenbergh f 5, H. Koning f 2,50, G. Veenendaal f 1, E. J. van Ommen f 5, H. P. v. Haselen f 2, A. Vonk f 2, K. Kok f 2, H. v. Haselen f 2, A. Bast f 1, M. R. N. Oosterveen f 1, C. H. van Doorn f 1, G. Koning f 1, M. Smit f 1, R. v. d. Burg f 1, C. Pleines f 2,50, J. van der Berg f 1, C. Boerwinkel f 2,50, H. J. Bast f 1, K. v. d. Burg f 3, J. Schaap f 1, H. Havighorst f 1, Wed. Koppen f 1, Wed. Vonk f 1, Wed. van de Burg f 1, Wed. Pon f 1, Meij. J. Geitebeek f 1.

Amersfoort B, Corr. B. J. Bloemendaal, van Ds. M. J. Bouwman f 2,50, Ds. H. Teerink f 1, D. Ruis f 1, B. J. Bloemendaal f 1.

Bunschoten A, Corr. G. Huijgen Az., van Ds. J. Bakker f 2, G. Huijgen Az. f 3, Wed. J. Koelwijn Dz. f 2,50, A. Huijgen Lz. f 1, W. v. Fwiltert f 1, S. Duijst Lz. f 1, L. Duijst Jz. f 1, D. Kroon f 1, A. Meester Az. f 1, J. Pruis Fz. f 1, H. Hopman Sz. f 1, T. Hopman Sz. f 1, H. Heijnen H. f 1, S. v. d. Bos f 1, W. Koelwijn f 1.

Vrije giften van Wed. R. Beukers f 10, L. Huijgen Kz. f 2,50, J. v. d. Bos f 1, W. v. d. Bos Az. f 1, J. Beukers f 1, G. Schaap f 1, Wed. J. Huijgen f 2,50, H. Koelwijn Wz. f 0,50, Wed. H. v. d. Bos Az. f 0,50, K. v. Goor f 0,50, A. Huijgen Kz. f 0,50, J. Vedder Mz. f 1.

Scherpzeel, Corr. G. v. Ginkel, van Ds. O. Los f 2, A. Berendse f 2, W. Hienkamp f 1, J. v. d. Lagemaat f 1, W. H. van Setten f 1, D. Berkhof f 2,50, Wed. J. Ploeg f 1, Wed. A. Esser f 1, G. Esser f 1, R. v. Ginkel f 1, J. v. Hoevelaken f 1, L. Lagewij f 1, Meij. A. ten Broek f 1, G. v. d. Lagemaat f 1,50, A. v. Ginkel f 1, J. Heinen f 1, Bichon van Iselmonde f 10, Meij. M. Witteveen f 1, J. Homot f 1, R. v. Hoevelaken f 1, Wed. A. ten Broek f 1, Wed. H. v. d. Berg f 1, T. van 't Toort f 1.

Renswoude, Corr. G. v. Ginkel, van A. Evers f 1, G. v. d. Woerd Gz f 1, G. v. 't Toort f 1, H. v. Voorst f 1, G. v. d. Woerd Jz. f 1.

Baarn, Corr. H. Honsveld, van L. Veenstra f 0,50, S. van Soeten f 2, Th. Dijk f 0,50, H. Peet f 1, H. Harnsveld f 1, A. J. Doorspik f 1, W. Egels f 1, A. L. Veenendaal f 1, Ds. W. H. Gispren Jr. f 1,50, J. P. v. Arkel f 1, v. Dijk f 1, J. van Kesteren f 0,50.

Soest, Corr. J. W. Smits, van J. de Ruig f 1, E. J. van de Vlier f 1, E. Kwint f 1, M. van Boefien f 1,50, B. Groeneveld f 1, J. W. Smits f 1.

Westbroek en Achtienhoven, Corr. G. v. Gier, van J. H. de Waal Maleijt f 2,50, N. Bos f 1, H. M. Waterling f 2, C. van Barneveld Az. f 1, J. van Voorts f 1,50, A. Grootendorst f 1, W. de Gier f 1, C. Verhoef f 1, D. Vogel f 1, E. v. Vulpen f 1, A. Wijnen f 1, H. Wijnen f 1.

De Penningmeester,

Zwolle, 20 April 1901, van de Theologische School,

Poigtersingel 120. Dr. H. FRANKEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van 1. Kool namens de Chr. Jongel.-Veren. „de Prediker” te Heerenveen f 4,—

Van Ds. J. W. v. d. Kouwe Ferwerd namens de Geref. Jongelings-Veren. f 2,50

Door C. J. Sangers te Oosterend (Fr.) namens de Geref. Zendingen-Veren. f 4,—

Door Ds. Kropveld van Meij. H. Ufkus namens de Geref. Jongel.-Veren. te Winschoten f 4,—

Mij dringend aanbevelen houdende voor de ontvangst van verdere liefde-gaven, die zoo hoog noodig zijn voor den kostbaren arbeid onder het Jodendom.

Rotterdam, N. Koors,

22 April 1901. Oost Vestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Renting, gev. in 't kerkz. te Winterswijk 1 gift f 0,60, 1 gift f 12,50, 1 gift f 2 samen f 15,10.

Oor A. Dekker gev. in 't kerkz. te Hazerswoude f 2,50

Door Ds. Bakker te Amersfoort, eene coll. v/d kerk te Renswoude f 4,81

N. B. Vermelding in dit blad geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, B. de MOEN,

20 April 1901. Quaestor.

verkoren en hun beider mystieke vereeniging aan de gave van alle andere weldaden voorafgaan. En zoo werd dan ook sedert Calvijn door alle Gereformeerden geleerd. De schenking aan, en de vereeniging van Christus met de uitverkorenen is reeds van eeuwigheid in het besluit geschied. Zij is bevestigd in de beloften des evangelies van Gen. 3:15 afaan, en voorts voorwerpelij als voor onze oogen in de geschiedenis verwezenlijkt, in de menschwording, in de kruisiging en in de opstanding. Toen toch heeft Christus onze natuur aangenomen, heeft Hij ons met zichzelf gekruisigd en heeft Hij zijne gansche gemeente met zich opgewekt en verheerlijkt. Maar deze voorwerpelijke vereeniging met Christus is niet genoeg; zij moet ook onderwerpelij tot stand gebracht worden. De verwerving der zaligheid gaat vooraf maar zij behoort toch door hare toepassing gevolgd te worden. En zoo kwam dus de vraag aan de orde: waarmede begint deze onderwerpelijke toepassing van de weldaden des verbonds? Wanneer komt de vereeniging tusschen Christus en den uitverkorene ook onderwerpelij, aan de zijde des menschen en in den mensch, tot stand?

In den eersten tijd was er over deze vraag onder de Gereformeerden in zoo verre zeer groot verschil, als dit allereerste moment in de toepassing des heils met zeer onderscheidene namen aangeduid werd. Allen lieten de uitwendige roeping door het evangelie voorafgaan. Maar deze komt tot verkoren en verworpen beide, en liet de vraag onbeslist, wanneer en waarmede in de verkoren de toepassing des heils een aanvang nam. En zoo liet men deze toepassing van de weldaden des verbonds beginnen met de inwendige roeping, met het berouw, met het geloof, met de bekeering, met de wedergeboorte, met de werkende genade enz.

In het gebruik der woorden, waarmede de allereerste aanvang van de toepassing der heilsweldaden werd aangeduid, heerschte er dus groote verscheidenheid. Maar *zakelijk* was er toch volkomen overeenstemming. Alle Gereformeerden toch beleden, dat de aanvang niet bij den mensch kon liggen, maar alleen bij God. De mensch toch was van nature onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad. Uit hem kon onmogelijk het onderscheid verklaard worden, dat blijkens Schrift en ervaring telkens in de vrucht en uitwerking der roeping waar te nemen viel. De menschen onderscheidden zichzelf niet, want zij waren allen gelijk, dood in zonden en misdaden. Maar God maakte onderscheid tusschen hen, naar zijn eeuwig welbehagen en door de kracht zijner genade.

God was en bleef dus de eerste in het gansche werk der zaligheid, niet alleen bij de verwerving maar ook bij de toepassing, en de mensch was ontvangend en lijdelijk. Hij kon dan eerst handelend optreden, dat is, gelooven en zich bekeeren, wanneer hij vooraf door Gods herscheppende, krachtdadige, onwederstandelijke genade daartoe de kracht had ontvangen en bekwaam was gemaakt.

Zoo kwamen de Gereformeerden, ofschoon niet in elk opzicht langs dezelfde lijn van gedachten, tot de belijdenis van Augustinus aangaande de inwendige, verborgene, krachtdadige genade. Deze genade gaat bij de uitverkorenen op 's Heeren tijd met de uitwendige roeping gepaard, dringt in het harte door, plant daar het beginsel des nieuwen levens in, en werkt er geloof en bekeering.

Ofschoon met de uitwendige roeping door het evangelie gepaard gaande, ligt de genade toch niet in het woord des evangelies besloten, maar zij dringt in het hart des menschen door, raakt, om zoo te zeggen, den mensch in zijn verborgenste wezen onmiddellijk aan, en vernieuwt hem, zonder zijn weten en willen, in beginsel naar het evenbeeld Gods. Zij is volstrekt niet van eene toestemming des verstands of van eene vrije wilsdaad

afhankelijk. Er staat tusschen deze werking der genade en den mensch, die herboren wordt, niets in, geen woord, geen sacrament, geen kerk of priester, geen verstands- of wilsdaad. De H. Geest werkt in het hart van den uitverkorene de genade der wedergeboorte (des geloofs, der bekeering, of hoe men dit eerste moment ook noemen moge) rechtstreeks en onmiddellijk, onwederstandelijk.

Bewijzen hiervoor uit de Gereformeerde theologie bij te brengen, mag overbodig geacht worden. Ieder kan ze vinden bij elk Gereformeerd schrijver over de inwendige roeping en in ieder Gereformeerd symbool. Wel is waar wordt de inwendige roeping of de wedergeboorte of de gave des geloofs zelden eene onmiddellijke genoemd. Schier zonder uitzondering bepaalt men er zich toe, om ze als krachtdadig, onwederstandelijk en nochtans liefelijk te omschrijven. Maar desniettemin is er geen de minste twijfel over, dat die genade, welke het allereerste beginsel des nieuwen levens in het hart van den zondaar plant, *in dien zin* onmiddellijk mag heeten, dat zij, al of niet gepaard gaande met het woord, in den mensch rechtstreeks werkt, zonder tusschenkomst en zonder afhankelijk te zijn van 's menschen verstandelijke toestemming of vrije wilsdaad.

Calvijn zet het zoo juist en schoon uiteen: God beweegt onzen wil niet, gelijk vele eeuwen lang overgeleverd en geloofd is, zoo, dat het in onze keus zou staan, om die beweging te gehoorzamen of ze te weerstaan, maar zoo, dat Hij krachtdadig onzen wil aandoet en buigt. Hij werkt ook het willen in ons, wat niet anders wil zeggen, dan dat de Heere door zijn Geest ons hart richt, buigt en bestuurt, en daarin, als in zijn eigen gebied, heerschappij voert. De tusschenin staande beweging (motus medius), waarnaar het bij ons zou staan om al of niet te gehoorzamen, is dus door de krachtdadige standvastigheid ter volharding uitgesloten (Inst. II 3, 10).

Daarom werd dan ook door Dr. Kuiper het beginsel en wezen van het Calvinisme in dezer voege bepaald: Het Calvinisme zoekt God niet in het creatuur, gelijk het Paganisme, het isoleert God niet van het creatuur, gelijk het Islamisme, het stelt *tusschen* God en het creatuur geen middellijke gemeenschap gelijk Rome, maar proclameert de hooge gedachte, dat God, hoog in majesteit boven alle creatuur staande, nochtans met dat creatuur *onmiddellijke* gemeenschap oefent door zijnen Heiligen Geest. Dit is dan ook het hart en de kern van de Calvinistische belijdenis der praedestinatie. Gemeenschap met God, maar tot in de eeuwigheid, d. i. tot in zijn raadsbesluit doorgetrokken. Geen genade dan rechtstreeks uit God ons toekomende. Op alle oogenblikken des levens, heel onze geestelijke existentie door God zelf gedragen. Elk kind Gods met Hem in rechtstreeksche gemeenschap tredend en in heel zijn existentie Hem dienend.

BAVINCK.

VERKEERDE QUALIFICATIE.

Onder dit opschrift geeft het *Gereformeerde Volksblad* van 20 April i. l. de volgende opmerkingen:

Er wordt in den laatsten tijd weer druk gesproken over de Universitaire en de Seminaristische methode voor de opleiding tot den dienst des Woords. Dat deze beide methoden bestaan, wij zullen het niet tegen spreken. En dan moet men de Seminaristische methode zoeken bij de vakscholen, en de Universitaire bij de Hoogescholen, waar de theologie niet al de andere wetenschappen staat in een Universitair verband.

Doch gansch verkeerd vinden wij het, dat men deze tegenstelling tusschen Universitaire en Seminaristische opleiding gaat toepassen op onze Hoogescholen te Amsterdam en te Kampen. Aan de Vrije Universiteit staat de theologie nog niet in Universitair verband met al de andere wetenschappen. Wij hopen, dat het eens zoo ver komen zal; wij spannen onze krachten er voor in, maar wij hebben ons doel in deze nog niet bereikt. Het gaat dus niet aan om te zeggen, dat aan de Hoogeschool te Amsterdam de Universitaire

methode reeds in alle deelen wordt gevolgd.

En daartegenover staat, dat aan de Hoogeschool te Kampen de theologie ook wel degelijk wetenschappelijk wordt behandeld. Het komt dus niet te pas, om de opleiding aan deze wetenschappelijke inrichting een „Seminaristische“ te noemen.

Deze qualificatie is diep krenkend voor Hoogeleraars en Studenten beide. Moet het zoo tot eenheid in de opleiding komen? De Gereformeerde kerken hebben het Seminaristische stelsel, gelijk terecht in de Concept-Regeling van 1893 gezegd wordt, ten allen tijde met bewustheid en bestidheid bestreden. En zij hebben door hare wetenschappelijke inrichtingen, zoo wordt er aan toegevoegd, „hetzij deze dan een meer Seminaristisch of Universitair karakter droegen, een stel predikanten gekweekt, die in den strijd tegen allerlei opkomende dwalingen en ketterijen volkomen voor hunne taak berekend bleken en de gemeente hebben opgebouwd en bevestigd in haar allerheiligst geloof.“

Wij vragen: mag dit ook niet met vrijmoedigheid van de vroegere Christelijke Gereformeerde kerken worden gezegd? Is niet altijd de eisch van wetenschappelijke ontwikkeling bij hare dienaren op den voorgrond geplaatst? Natuurlijk, men moest roeien met de riemen, die men had. Bij de wieg der Theol. School stond geen rijke oome, die der jonggeborene een tonne gouds toereikte.

Maar van stonden aan had zij toch in haar vaandel geschreven: „Fides Quaerit Intellectum.“ Het geloof zoekt wetenschap. Waarom dan deze dochter der kerken, nu zij groot geworden is, nog altijd smadelijk gezet in den „Seminaristischen hoek“?

Waarom voortdurend de kweekelingen der Theol. School gebrandmerkt als „niet wetenschappelijk“?

Ach, men moest eens bedenken, hoe veel, hoe ontzettend veel kwaad men daardoor sticht.

Het komt op deze wijze nooit, nooit tot ware eenheid in onze Gereformeerde kerken. Wij moeten het zeggen, daar helpt niet aan. Ons *Gereformeerd Volksblad* zou zijne roeping ontroeven worden, indien het op deze dingen niet wees. Moge onze stemme maar zijn, als een stemme des roependen in de woestijn!

Er behoort geen kunst toe, om broeders te duwen in een hoek, waar zij niet staan, waar zij niet willen staan, waar zij pertinent verklaren niet te staan.

Men bewerkstelt alleen door, dat die broeders zich gekrenkt gaan gevoelen over de bejegening, die hun wordt aangedaan, en hoe langer hoe minder lust gevoelen, om de Theol. School te laten opgaan in of nauwer te verbinden met eene inrichting, die tot verdediging van haar recht van zulke wapenen zich bedienen moet.

Doch het is thans de tijd niet, om daarop nader in te gaan.

Het denkbeeld eener conferentie werd o. a. ook daartoe opgeworpen, opdat het publiek debat over de opleiding een tijd lang rusten zou.

Wij zullen daarom de Stellingen, door de Hoogeleraars der Vrije Universiteit gepubliceerd, niet aan critiek onderwerpen, noch ook eene weerlegging schrijven van de beoordeeling, welke van de Stellingen van de Hoogeleraars der Theol. School thans gegeven wordt.

Te zijner tijd zal het wel duidelijk blijken, dat in het thans aanhangige geschil noch de katholieke opvatting van Christendom en Kerk, noch de waardschating van eene echte, Christelijke, Gereformeerde Universiteit, noch eene wetenschappelijke beoefening der theologie betrokken is, maar enkel en alleen het recht en de vrijheid der kerken en de innige en oprechte begeerte, om voor de hoogst wenschelijke eenheid van opleiding niet een deel ervan maar *alle* Gereformeerde kerken in den lande te winnen.

DOGMATIEK.

Begrijpelijkwijze richtten velen reeds lang tot Schrijver of Uitgever de vraag, wanneer toch eindelijk het vierde en laatste deel der „Gereformeerde Dogmatiek“ verschijnen zou.

Thans kan hun tot groote blijdschap worden medegedeeld, dat dit deel met een paar weken de pers verlaat en dus weldra in aller bezit zal zijn.

Geluklijk kan de Schrijver verklaren, dat de vertraging der uitgave niet aan hem te wijten is. Maanden lang lag de copie gereed. Maar door allerlei wederwaardigheden kon de drukker niet opschieten en moest hij het geduld van Schrijver en lezers op eene lange proef stellen.

Maar thans is er ook aan dit geduldig wachten een einde gekomen; met enkele dagen worden de exemplaren van het vierde deel aan alle intekenaren tegelijk verzonden.

De tekst van dit laatste deel telt 529 bladzijden en is dus even groot als die van het eerste deel.

Maar daaraan is toegevoegd eene „breedere inhoudsgave“, die 26 bladzijden beslaat en den gedachtengang der vier deelen in korte trekken teruggeeft.

En dan volgen er drie registers, van teksten, van namen en van zaken, die te zamen 33 bladzijden vullen en heel het werk ongetwijfeld in bruikbaarheid aanmerkelijk doen winnen.

Deze zaakrijke en nauwkeurige registers zijn samengesteld door mijn broeder Dr. C. B. Bavinck te Rotterdam, wien ik daarom hier openlijk voor zijn moeievollen arbeid hartelijk dank betuig en die zeker al de intekenaren en lezers der

Dogmatiek met dit zijn werk in niet geringe mate aan zich heeft verplicht.

Met dank aan God ziet de Schrijver op den volbrachten arbeid terug.

Onder de aankondigingen en beoordeelingen der eerste drie deelen was geen woord hem aangenamer dan dat van Prof. Vos in Princeton, toen hij in de Presb. and. Ref. Review Oct. 1899 p. 694 schreef:

„Wat het meest indruk op ons heeft gemaakt, is dit, dat, terwijl het standpunt van Dr. Bavinck beslist Calvinistisch is, men toch bij het lezen van zijn boek veel minder eene verdediging van het Calvinisme dan eene wetenschappelijke rechtvaardiging van de Christelijke wereldbeschouwing in haar meest katholieken zin en geest komt te hooren.“

Dit wil niet zeggen, dat het niet ook eene rechtvaardiging van de Calvinistische theologie is. Maar dit is het op indirecte en daarom juist te meer sprekende wijze, door aan te toonen, hoe gemakkelijk en natuurlijk het is, om op den grondslag der Gereformeerde beginselen een systeem van Christelijke gedachte te bouwen, dat juist door zijn breedten blik en door zijne vermijding van alle theologische eenzijdigheid de welsprekendste getuige is van de zuiverheid en diepte der beginselen, die eraan ten grondslag liggen.

Er is geen hooger aanbeveling van het Calvinisme denkbaar, dan dat het geschikt is, om den grondslag te vormen van een gebouw der waarheid, dat door en door Christelijk is in al zijne lijnen en deelen.“

Deze woorden van Prof. Vos zijn van betekenis, ook afgedacht van de gelegenheid, waarbij zij gesproken werden.

Want Gereformeerde theologie is geen uitvinding van menschen, maar is en wil niets anders dan de leer der waarheid, die naar de godzaligheid is, zooals zij door God in zijn Woord is geopenbaard en in de eeuw der Hervorming weer van de Roomsche dwalingen gezuiverd werd.

De Gereformeerde leer is niets anders dan de Bijbelsche, de Christelijke leer; de uitstalling van den schat der waarheid, gelijk die in de Schrift is neergelegd.

Zonder kunstgreep of dwang moet zij uit de Schrift en onder de leiding des H. Geestes in de historie als voor onze oogen in de dogmatiek tot bloei en ontwikkeling komen.

Dan is zij meteen de theologie, die onze tijd behoeft en die door haar innerlijk schoon haar voorrang boven die van alle andere kerken en sekten klaarlijk bewijst.

BAVINCK.

ONDER KOSTELIJK OPZICHT.

„Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn.“ Ps. 32: 8.

David heeft het hart gezet op het heil zijns volks. Hij wil het leeren, leiden, steeds ten dienste zijn, en met teederheid en zorg gadeslaan. Hij wil met moederlijke bezorgdheid, en als een aan de kudde verkleefd herder waken over de belangen zijner onderdanen.

Dit is de roeping van alle voorgangers des volks. Zij hebben met goeden raad te dienen, en niet te vergeten, dat hun geldt het woord door Jehova tot Ezechiël gesproken: „Menschenkind! Ik heb u tot een wachter gesteld, over het huis Israëls; zoo zult gij het woord uit mijnen mond hooren, en hen van mijnentwege waarschuwen.“

Er moet gewaarschuwd worden voor de listen des duivels, die „omgaat als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden;“ voor de begoochelingen der wereld, die in Satans dienst allerlei strikken weet te spannen; voor de verleidende geesten, die „in schaapskleederen“ komen, maar „grijpende wolven“ zijn; vooral, voor eigen zondig hart, dat, trouweloos als de zee, geen oogenblik te vertrouwen is. Is dit de taak van 's Heeren knechten, een taak, zoo zwaar en toch liefelijk, dan spreekt het vanzelf, dat het de roeping der gemeente is, zich te laten bearbeiden, zich gaarne onder hun opzicht te stellen.

Zij heeft hare dienaren om Christus wil lief te hebben, te eerbiedigen, en in Gods vreeze te gehoorzamen. Paulus schrijft aan de Thessalonicensen: „Wij bidden u, broeders, erkent degenen, die onder u arbeiden, en uwe voorstanders zijn in den Heere, en u vermanen; en acht hen zeer veel in liefde, om hun werks wil.“ In onze dagen is de herinnering hieraan waarlijk niet overbodig. Velen vergeten het hoogsternstige woord: „Zijt uwen voorgangeren gehoorzaam, en zijt hun onderdanig; want zij waken voor uwe zielen, als die rekenschap geven zullen; opdat zij dat doen mogen met vreugde en niet al zuchtende: want dat is u niet nuttig.“

Zij beseffen niet, dat het woord, eenmaal door Jezus tot zijne apostelen gesproken, van blijvende betekenis is: „Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt dengene, die Mij gezonden heeft.“ Zij bedroeven hunne beste vrienden. Doen zichzelven onberekenbare schade. En zijn oorzaak,

dat de zaak des Heeren verkeerd beoordeeld wordt in de wereld.

In Gods gemeenschap voelt het geweten steeds fijner, wordt de levenswandel voorzichtiger geleid, en des Heeren Woord getrouwer geraadpleegd. Dat zien wij bij David. Dit wenschte hij bij zijn volk te zien. Nadat hij in zijn conscientie gerechtvaardigd was, gevoelde hij te dringender behoefte, om onderwezen, geleid, geoeft, beveiligd te worden; was hij gelukkig, zich dat alles te hooren toezeggen, en wilde hij, gezalfd door den Heiligen Geest, anderen op zijne beurt ten zegen zijn.

„Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn.“ Wie denkt niet bij dit woord, aan Jesaja's profetie, dat de naam van Hem, die als zoon gegeven is en als kind geboren zou worden, o. a. *Raad* zou zijn? Hoe uitnemend is een verstandig raadsman. Hij is als een sterke staf, waarop men met zorgen beladen kan steunen; als een lichtende baken in zee, die door zijn schijnsel de veilige haven doet vinden. Reeds in overoude tijden plaecht men te zeggen: wie verstandige raadslieden heeft, moet hen achten als beproefde wellen, waaruit helder water vliet; als ervaren stuurlieden, die het vaartuijg weten te regeren, dat het den rechten loop neme en niet op gevaarlijke klippen verpletterd worde; als voorzichtige voerlieden, die den weg dikwerf hebben gereden, zoodat zij niet licht op zijwegen dwalen, maar veilig ter plaatse der bestemming voeren. Er zijn door Gods goedheid vele verstandige raadslieden, maar toch zijn ze allen dwaalziek. Van nature, zegt de Schrift, zijn wij allen „verduisterd in het verstand.“ En wie goeden raad geeft, heeft het ontvangen van Hem, van wien de Vader ten aanhooren van hemel en aarde getuigde: „Deze is mijn geliefde Zoon, in wien Ik mijn welbehagen heb, hoort Hem.“

De Heilige Geest heeft Hem in de Schrift op elke bladzijde voorgesteld als den eeuwigden, onfeilbaren Raadsman in dit leven. Als zoodanig is Hij door velen erkend. Duizenden hebben beleden, zelfs op brandstapel en moordschavot, dat Hij was hun Leeraar, aan wiens lippen zij gaarne hingen, die alleen de woorden des eeuwigden levens sprak. Nog heden ten dage zijn er breede scharen, die als Maria aan zijn voeten zitten, naar zijn onderwijs begeerig, en de belijdenis herhalen: „Heere, tot wien zouden wij gaan dan tot U; genade is uitgestort op uwe lippen!“

Hij wist raad voor, en geeft raad aan den mensch.

(Slot volgt).

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Gij hebt zeker wel opgemerkt, dat in mijn vorigen brief, waar ik spreek van het gebed van Abraham voor zijn zoon Ismaël, Israël gedrukt is.

Nu is het mogelijk, dat ik mij vergist heb en Israël in plaats van Ismaël heb geschreven. Maar het is ook mogelijk, dat de zetter mij heeft willen verbeteren. Dat gebeurt wel eens meer in den staat der onvolmaaktheid, waarin wij op deze wereld verkeerden.

Een groot deel van ons leven en arbeiden is toch gewijd aan het verbeteren van elkander. Als ik naga, wat er al gedaan is en wordt, door geleerden en menschen-vrienden, om het menschelijk geslacht te verbeteren, verbaas ik mij menigmaal over het feit, dat er nog zooveel onvolmaakte menschen op de wereld zijn.

Nu de leerplichtwet is ingevoerd, zal het verbeteren wellicht sneller gaan. Maar toch zullen er een dertig jaar moeten verlopen, eer de rijpe vrucht geplukt kan worden. Want zoolang het geslacht, dat thans van middelbaren leeftijd en daarboven is, nog invloed op zijn omgeving uitoefent, blijft de wereld te onvolkomen.

Ik heb gelezen, dat de Czaar van Rusland een gewezen minister van oorlog, een man van 80 jaar, benoemd heeft tot minister van onderwijs en volksverlichting. Zeer verklaarbaar, dunkt mij, in het geboorteland van de Vredesconferentie en het Hof van Arbitrage. In ons land is zoo iets ondenkbaar. Bij ons is het wel denkbaar, dat een onderwijzer of een theoloog minister van oorlog wordt. Vooral de laatste. Want theologen kunnen over vele dingen medespreken, aan ministers van oorlog nog wel lesjes geven in alle dingen het vak betreffende, en zelfs zoo ernstig, dat ook ministers van oorlog voelen moeten, als ze niet hooren willen.

Het teekent intusschen den gang des tijds, dat men zelfs in Rusland het volksonderwijs wil verbeteren, zij het dan ook door een minister van oorlog. 's Lands wijze, 's Lands eer!

Ook is het nu eenmaal de overal heerschende onderstelling, dat de menschen in beschaving en geluk zullen toenemen, naar mate zij langer hebben

school gegaan, en verwacht mag worden, dat zij meer weten.

Tot nog toe heeft echter de verstandelijke ontwikkeling niet die vruchten voor de menscheit opgeleverd, die men er van verwachtte. In de kringen der hoogst beschaafden en hoogst ontwikkelden is men reeds lang tot het inzicht gekomen, dat verstandelijke ontwikkeling alleen den mensch niet brengt, waar hij wezen moet. De oorlogen van den tegenwoordigen tijd zijn niet alleen een satire op de Christelijke religie, maar evenzeer op de moderne beschaving.

Er komt weder behoefte aan poëzie en mystiek. Helaas, dat de vervulling der behoefte vaak op verkeerde paden gezocht wordt. De Christelijke religie zoowel in Roomschen als Protestantschen vorm, heeft voor velen haar betekenis verloren. Vandaar het verschijnsel, dat de Heidschele levens- en wereldbeschouwing meer invloed heeft op de Christenen dan de Christelijke op de Heidenen. Vandaar ook dat de Boedhistische mystiek door zooveel als het eene noodige gezocht en gewaardeerd wordt.

Benige jaren geleden verklaarde eens een president van de Haagsche Synode, dat alles, wat gist en kookt in de maatschappij, ook nakookt en nagist in de kerk. Dat was natuurlijk een doekje voor het bloeden, en om de leervrijheid in de kerk goed te praten. Maar toch is er m.i. een kern van waarheid in dit gezegde; waarheid, die we ook in ons eigen kerkelijk leven kunnen opmerken. Men moet wel geslapen hebben, als men niet gewaar werd, dat in de laatste dertig jaar de verstandsrichting, ook in onze kerken, belangrijke vorderingen heeft gemaakt. Eene onpartijdige vergelijking tusschen de Scheiding van '34 en de Doleantie van '86 zou dit reeds aan het licht brengen. In de verstandsrichting zijn we ontegenzeggelijk vooruitgegaan, maar ten koste van poëzie en mystiek.

Vatten we den godsdienst, of de religie, op als den band tusschen God en zijne redelijke schepselen, dan spreken we uit, dat de religie, in haar wezen, eene verborgenheid is. Door redeneering alleen zal men niemand godsdienstig maken, of een ongeloovige overtuigen van het bestaan van den onzienlijken God. Die band tusschen God en den mensch vergelijkt de Schrift met dien van vader en kind, moeder en kind, man en vrouw. Het is liefde. Liefde, die van God uitgaat en tot God wederkeert. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

Hoe meer nu de verstandsrichting aan macht en invloed wint, hoe meer de verhouding der liefde naar achteren gedrongen en die van het recht op den voorgrond geplaatst zal worden.

Alle nadruk wordt dan gelegd op de verhouding van heer en knecht, wetgever en volk, koning en onderdaan. Deze verhouding kan beredeneerd worden en door redelijke overtuiging aanvaard. Zij is ook Schriftuurlijk. Maar raakt toch eigenlijk alleen slechts den buitenkant van de religie.

Ik stem van harte toe de stelling, dat aan het verstand de prioriteit, de eerste en voornaamste plaats toekomt. Maar ik betwist, dat het recht heeft op de eenige plaats, en ik wil, dat de verstandigen erkennen en belijden zullen de beperktheid van hun vermogen; belijden zullen hun onmacht, om het wezen der religie, gelijk als alle wezen en de bron des zijns, te kunnen verklaren.

We hebben het immers beleefd, hoe ver de vloek der verstandsrichting het modernisme vervoerd heeft, en hoe heel die richting is dood geloopen. Zij moest zijwaarts den weg van het naturalisme of dien van de moderne mystiek op.

Het kan mij dan ook zoo hinderen, als ik somtijds hoor spreken van „een ziekelijk zooje” of van „een mystieken boel.” Dat hoorde ik al, zoo nu en dan, toen ik nog predikant te Kampen was. Het is er, vrees ik, niet beter op geworden.

En het is niets dan dwaze ingomenheid en vooroordeel, uit onkunde voortvloeiende, te meenen dat, ik zal maar zeggen, die van oud-A geen afwijkingen zich te verwijten hebben, en dat alle gevaren voor de kerk komen van de zijde van oud-B. Zoo kan alleen spreken, wie te weinig zelfkennis en kennis van de toestanden om hem heen heeft. Neen, ik houd het daarvoor dat, zoo onze Heere nog mondelinge boodschappen uit den hemel ons zond, Hij niet tot ons, kinderen van oud-A, zou zeggen: Ik heb tegen u, dat gij u niet genoeg verstandelijk ontwikkeld hebt; maar: Ik heb tegen u, dat gij uwe eerste liefde hebt verlaten.

Wij hebben in de toestanden, waarin de kerk thans verkeert, wel noodig gematigd van zinnen te zijn. De moeilijkheden, doorgaans en in alle tijden, van de Scholen en Academiën over en in de kerken gebracht, leggen ons die verplichting op. Want indien wij niet begrijpen, dat onze prediking en geheel onze arbeid tot sterking van ons onderling geloof moet dienen, of dat het rechte bedienen van het Woord Gods nog iets anders is dan het voorlezen van een

exegetisch of dogmatisch opstel, dat goed logisch in elkaar zit, — gaan de kerken toch den geestelijken dood te gemoet, onverschillig of ze van A, B of C zijn.

Ik wil maar zeggen, dat wij, die in de eerste plaats geroepen zijn, om Jezus' wil, dienaren der gemeente te wezen, ons moeten benaastigen om de onenigheden over de Scholen en in de Scholen, zooveel mogelijk, buiten het leven der kerken, in ieder geval buiten onze prediking te houden. We moeten ons tevreden stellen met de eenvoudige diensten, daarin bestaande, dat de redelijke, onvervalschte melk onder het bereik komt van hen, die er begeerig naar zijn.

Gode bevolen,

T. t.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Uit Zuid-Afrika komen weer berichten van nieuwe vredesonderhandelingen.

Mevrouw Botha, zoo wordt uit Standerton (Transvaal) Maandag bericht, zou van een bezoek bij haren echtgenoot aldaar naar Pretoria teruggekeerd zijn en zeer veel hoop koesteren, dat hare pogingen om vrede te verkrijgen, slagen zullen. Zij licht nu Kitchener in over het onderhoud, dat zij met haren man heeft gehad. Aan de juistheid van dit bericht, wat het feitelijk betreft, twijfelen wij niet.

Ook nu is dus de vernieuwde poging van Engeland's opperbevelhebber uitgegaan; eene poging, die verwacht kon worden nu Milner, de Gouverneur, verlof heeft verkregen. Wij betwijfelen of de onderhandelingen thans meer kans van slagen zullen hebben dan voor eenige weken. Zonder aubod van vrij voortbestaan en zelfbestuur zullen burgers als Botha en de Wet, als Steijn en de zijnen, die zoo moedig, trouw en dapper volhardden, toch wel niet den oorlog beëindigen nu de toestanden sinds Februari in hun voordeel verbeterd zijn. 't Is zoo. Ook zij zijn er niet zonder kleerscheuten afgekomen; zij moesten hier en daar een veer laten. Maar heel anders staan de zaken bij de Engelschen. De operatiën van French naar 't Oosten van de Transvaal zijn afgevoerd, maar met zoo geheel ander resultaat dan de Engelschen zica hadden voorgesteld. Van onderwerping toch van de zijde der Burgers was in dien geheelen hoek geen de minste sprake. Integendeel. Zij weerden zich dapper, brachten de Engelschen tot in Natal verliezen toe, en matten de troepen dusdanig af, dat zij geheel op zijn en French ziek is. Ondanks de offeringen der Engelsche colonnes aan menschenlevens en materiaal konden de Burgers weer nestelen bij Middelburg, Ermelo, Bethel, Standerton en de Vaal en beide sporen naar zee beheerschen. Ook Plumer's tocht naar Pietersburg gaf geen blijvend resultaat. 't Werd niets dan een strooptocht, die op de Burgers zoo weinig indruk maakte, dat zij en West van Lijdenburg en bij Johannesburg Engelsche afdeelingen in hinderlaag brachten en duchtige verliezen veroorzaakten. Voorts konden de Engelschen noch in den Vrijstaat, noch in de Kaapkolonie op eenig beteekend succes wijzen, terwijl in het laatstgenoemde land Kruitinger en zijne bondgenooten zich niet alleen staande houden, maar zelfs weer Zuidelijker trekken, en — de pest voortvoert voortwoeden.

Daarbij komt dat de Engelsche troepen in Afrika „bek af” zijn en duizenden vrijwilligers niet langer willen vechten (39 compagnien zijn op weg naar huis!) en vele burgers in Engeland, nu zekere belastingen zeer moeten verhoogd worden om de 15 miljoen, die elke week de oorlog kost, te dekken, buitengewoon beginnen te morren tegen Chamberlain's Regeering. Zelfs bevriende bladen schrijven op scherpe wijze, en ook andere verschijnselen wijzen er op, dat de positie van de Regeering onhoudbaar wordt. Bij de 2000 miljoen gulden uitgegeven onder verlies aan duizenden menschenlevens en — nog geen blijvend of zeker resultaat! . . .

Is 't wonder dat de pogingen tot vrede worden vernieuwd?

Geve God, dat deze staat van zake leiden moge tot een vrede, die de vrijheid hergeeft!

Worde het gebed daartoe vernieuwd digd, want het lijden van duizenden bij duizenden, is onnoemelijk en immer toenemend!

In China blijft alles onzeker. Aan verschillende oorden moet door de Europeanen weer gevochten worden. In Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Spanje en Portugal nemen de godsdienstige kerkelijke geschillen vele krachten in beslag. Maar der liberalen beweging is anti-godsdienstig. Vandaar dat zelf in Oostenrijk een soort van tegen-reformatie-beweging opkomt.

Zoo vond Zondag te Weenen een Katholieke demonstratie tegen de Los van Rome beweging plaats. Reeds twee weken had de Jezuiet Abel de gemoederen voorbereid en door plakaten tot deelneming uitgenoodigd.

Talrijke vereenigingen met banieren, vandelens en crucifixen namen aan den optocht deel. De congregaties voerden hun leerlingen mee in den stoet. Vertegenwoordigers van den adel o.a. prins Alois Lichtenstein, een generaal, eenige officieren en parlementsliden namen aan de betooging deel.

Twee uur lang trok deze lange slinger van kleuren en goud door Weenen's straten. De indruk van het schouwspel werd nog verhoogd, door dat de betogers zonder muziek en zonder kreten voorttrokken. Het was een zwijgend protest.

Naar schatting namen ruim 6000 menschen aan den stoet deel. In aanmerking genomen, dat Weenen ruim 1½ milj. inwoners telt, overdrijven de klerikale bladen wel wat als zij van een „contra-reformatie” en een „verbazend succes” spreken. Ook in de Oostenrijksche Kamer kwamen uit dien hoofde de barstochten weer sterk in beweging.

NOORDTJ.

Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs.

In de laatstgehouden Bestuursvergadering d.d. 11 April zijn, onder andere zaken meer, de subsidie voor het volgende boekjaar vastgesteld. Door den niet ongunstigen toestand der kas behoeft geen der aanvragen afgewezen te worden; alleen omtrent die van een paar Schoolbesturen moet nog beslissing worden genomen wegens onvoldoende gegevens hunnerzijds.

Voorts is bepaald, dat de Algemeene Vergadering dit jaar, om verschillende redenen, niet in de Pinksterweek, maar D. V. een der laatste dagen van Augustus zal gehouden worden. Zoo mogelijk zullen een paar zeer belangrijke referaten worden geleverd, niet betreffende salaris- of subsidiekwesies, maar over principiële belangen, het Christelijk onderwijs rakende. Later zal de juiste datum worden bekend gemaakt en zullen de Hulpvereenigingen worden uitgenoodigd hunne voorstellen voor de Algemeene Vergadering in te zenden.

Namens het Alg. Bestuur,
A. W. VAN KLUJVE, Secretaris.
Middelburg, 22 April 1901.

Volgens bericht van het Bestuur zal het feest van de Vereeniging: Christelijk Nationaal Zondagsfeest D. V. worden gehouden op Woensdag den 3 Juli a.s. op het schoone landgoed „HOEVELAKEN” bij Amersfoort, daartoe met de groots e bereidwilligheid door den eigenaar J. E. N. Schimmelpenninck van der Oye van Hoevelaken beschikbaar gesteld.

Een letterkundige, van geboorte een Jood en van Russische afkomst, sprak van de onkunde der Joden in Rusland aldus: „De meesten van hen weten niets van Jezus Christus, dan dat Hij iemand was, die wilde, dat alle Joden zouden ter dood gebracht worden!”

De Duitse professor G. von Rath deelde in zijne herinnering uit Calabrië mede, dat in de provincie Tarente vele Grieksche kerspels en geboude priesters gevonden worden, de Grieksche pastoor te Castro Regio, Salvatore Commadera, werd dikwijls door Roomsche vrouwen voor de biecht aangezocht, daar hij gehuwd en huisvader was; omdat zij de Roomsche ongehuwde priesters niet vertrouwden.

†.

Ingezonden.

DUALISME?

De Hoogleraren der Vrije Universiteit te Amsterdam hebben in hunne Stellingen den strijd, over de opleiding tot dienaren des Woords, afgeleid uit tweeërlei standpunt, die een principiële tegenstelling vormen; niet te vereenigen. Men kan elkander dragen en tijdelijk naast elkander, ieder uit zijn principieel, voortwerken, totdat er eenheid van inzicht komt; doch te vereenigen zijn beide principieën niet.

Zij vormen een tegenstelling, waarbij natuurlijk de voorstanders van een eigene Inrichting der Kerken tot opleiding van dienaren des Woords in slechte conditie komen te staan; zij staan op het standpunt van het consequente dualisme tusschen het leven der institutionele kerk, en het leven buiten die kerk.

De anderen komen beter terecht, want zij staan op het standpunt, dat voortvloeit uit het Protestantisch, nader uit het Gereformeerd beginsel. De uitkomst van dien strijd is dan ook zeker, want het Gereformeerd beginsel zal het op den duur wel winnen bij een volk, dat tot de Gereformeerde kerken behoort, en zich langzamerhand losrukt van het dualisme, altijd door de Gereformeerden veroordeeld.

Dat dualisme wordt dan ook alvast met donkere kleuren in bedoelde Stellingen geteekend, opdat al de lezers van de *Herant*, waarin ze afgedrukt werden, er een heiligen afkeer van zouden krijgen. Immers, het leert dat het leven der herschepping in de kerk als instituut besloten is; dat het instituut der kerk al de kerk is; dat de Theologie buiten het organisme der wetenschap ligt; dat het de wetenschap aan de wereld overlaat; dat alleen geschikte kweekelingen van de eigene Inrichting der Kerken zijn, van wie wordt aangenomen, dat zij persoonlijk bekeerd zijn, en van Godswege roeping tot het ambt ontvingen; dat het bestaan van eene Gemeene gratie blijft buiten betrekking met het leven, dat voortkomt uit de Particuliere genade.

Is 't niet erg met hen, die de opleiding tot dienaren des Woords aan een eigene Inrichting der Kerken voorstaan? En dat zijn nog maar een paar ruwe trekken van het dualisme! Goed gezien, staat het met hen nog veel erger geschepen.

Dat dualisme is het grondbeginsel (principie) van de Roomsche Kerk, met hare „heilighen” en „geestelijken”; met hare strenge ascese, haar kluisenaarsleven, nonnen- en monnikenorden, tegenover het natuurlijke, het wereldsche, het ongewijde. Het zit in de leer der Dooperschen, met hun afkeer van wetenschap en krigsdienst; met hun minachting van het wereldsche en het stofelijke; die het lichaam een „oude romp” en „kooi” noemen, waarin de ziel en het geestelijke huist, tegenover het gemoedsleven en het Koninkrijk Gods op aarde, hoe eer hoe beter gesteld in de plaats van de wereldsche maatschappij, met de Overheden inclus; afkeerig als zij zijn van het doordringen der heilige beginselen op elk levenssterren.

Het dualisme was het kettersch element in de leer der Docteren, die zich niet begrepen konden, dat de Zone Gods een menschlijk, stofelijk lichaam kon aannemen, en daarom liever spraken van een „schijnlichaam”; tegen welk beginsel de Apostel Johannes reeds opmerkt, dat zij die loochenen, dat Christus in het vleesch gekomen is, antichristelijk zijn. Het wortelt zelfs in het Heidsche Manicheïsme, met zijn goeden en kwaden God. Het is dus onbijbelsch, onchristelijk, ongereformeerd.

Dat beginsel zijn zij toegedaan, volgens de Stellingen der Hoogleraren van de Vrije Universiteit, die ijveren voor de eigene Inrichting der Kerken, tot Opleiding van dienaren des Woords.

Ieder gevoelt het, dat gaat niet: dat is de kwestie uitmaken, vóór zij nog begonnen is, want geen Gereformeerd mensch wil dualistisch zijn. Het is te kras, om bij verschil van meningen in de Gereformeerde kerken, de andersdenkenden op een standpunt te plaatsen, dat door de Gereformeerden altijd bestreden is. En bovendien heeft de tegenwoordige poging, om tot eene opleiding te komen, met het dualisme niets te maken.

Of wat zou men er in Amsterdam van zeggen, wanneer wij, in navolging van de Hoogleraren, zeiden, dat zij op het pantheïstisch standpunt staan; omdat zij al het bestaande, waartoe ook God zelf behoort, onder één organisme brengen en daardoor werkelijk het verschil tusschen den Schepper en het geschapene opheffen; al de wetenschappen, niet alleen formeel, maar ook wezenlijk gelijk maken, waardoor de Theologie haar heilig karakter, inhoud en oorsprong verliest, en met de Natuur en de Natuurkunde op één lijn komt te staan; alles uit het één groote organisme, waarin Schepper en schepping organisch verbonden zijn, doen opkomen, waardoor de Gemeene gratie hoog uitgaat boven de Particuliere genade; van al het Christelijke één kerk als organisme maken, waardoor de kerk, ingewoon Bijbelschen zin, met hare kenmerken en ambten in een hoek geschoven wordt, en zelfs de z.g. kerk als organisme, werkende door allerlei vereenigingen, gelijk geeld of verward wordt met de kerk als het geestelijke (mystieke) lichaam van Christus.

Met één woord: één groot organisme, en in dat één organisme allerlei organismen als organische deelen van dat één, dat geheel, dat Al.

Willen de Hoogleraren te Amsterdam nu niet, dat wij het verschil zó stellen: het Bijbelsch Gereformeerde standpunt tegenover het consequente pantheïsme, dan moeten zij ook niet spreken van het Protestantisch Gereformeerde standpunt tegenover het consequente dualisme.

Maar heeft de hangende kwestie over de opleiding wel iets met het dualisme of pantheïsme te maken?

Wij zullen zien.

T. Bos.

Den Welverw. Hoogst. Heer
Prof. D. K. Wielenga.
VI. (Slot.)

Thans ben ik aan het einde van mijn schrijven toegekomen. Want stellig ware over de door mij behandelde zaken nog heel wat te zeggen, maar waar de geachte redactie van dit blad aan mij reeds zooveel welwillendheid betoonde, daar mag ik niet meer van haar vergen. Bovendien, nu de besprekingen tusschen de Professoren en Curatoren van de Universiteit en van de Theologische School zijn aangevangen — is het wellicht niet gewenscht nog langer in het publiek over het in verband brengen dezer beide Inrichtingen te spreken. En de quaestie-Maccovius hoop ik, dat nu ook weldra voor goed afgehandeld zal zijn. Ook u zult erkennen zijn verdiensten allermest voor de Methodologie maar ook voor de Theologie; (want natuurlijk verscheef ik mij, toen ik in mijn vorig stukje ook de Polemie tot de bijzaken rekende). En Dr. A. Kuyper Jr. stemt met u in, dat Maccovius „meer dan eens teruggevallen is in dezelfde fout, die door de Reformatie terecht in de Middeleeuwsche Scholastiek werd veroordeeld.” Zoo blijft 't eenig verschilpunt tusschen u beiden of aan het Supra- dan wel aan het Infralapsarisme de voorkeur moet gegeven. Maar waar zoovele Theologen Supralapsariërs waren, daar mag hiervan toch niet alleen door u aan Dr. A. Kuyper Jr. een verwijt worden gemaakt.

Ik zou dan ook mijn brief aan u reeds hebben beëindigd, wanneer ik nog niet één zaak op mijn hart had. Na vele jaren van arbeid door verschillende mannen is het nu ten laatste door 's Heeren goedheid zoo ver gekomen, dat de belijders der Gereformeerde religie allengs er van beginnen doordrongen te worden, hoe voor den bloei van Gods koninkrijk en den welstand van de kerk van Christus de instandhouding van de Gereformeerde Universiteit van het hoogste belang is. De beoefening der wetenschap mag niet uitsluitend aan de kinderen dezer wereld worden overgelaten, maar de eere Gods en 't leven van Gods kerken vorderen, dat de wetenschap zal beoefend door hen, die staan binnen den kring der wedergeboorte en instemmen met de Gereformeerde belijdenis. Er is nu eenmaal tweeërlei wetenschap. En om tegen de aanvallen van het ongelooft krachten wederstand te kunnen doen, wordt dringend vereischt, dat daar verrijze een geboorte der wetenschap, gefundeerd op deze heerlijke beginselen, die in het Woord zijn geopenbaard. Gelijk het dan ook wel voor geen tegenspraak vatbaar is, dat alleen dan het Calvinisme in ons vaderland en daarbuiten tot zijne hoogste krachtsontwikkeling komen kan, wanneer voor de onderscheidene wetenschappen zijn aangegeven de lijnen, waarlangs hare beoefening moet plaats hebben en voor de hoofdvakken verschenen zijn de handboeken, waaraan naar die lijnen opgebouwd werd.

Maar niet alleen wordt allengs levendiger de behoefte aan eene Gereformeerde Hoogeschool gevoeld, dank zij de ontferming Gods! bestaat nu reeds meer dan twintig jaren de Vrije Universiteit. Nu is natuurlijk het feit, dat voor twee Faculteiten nog geen enkel Hoogleraar optrad en dat voor de Litterarische Faculteit Prof. Woltjer en voor de Juridische Faculteit Prof. Fabius geheel alleen staat, niet te loochenen. Maar hoezeer hierin ook verandering wenschelijk is en hoezeer van God geleerde en godvruchtige Professoren voor deze Faculteiten te begeeren zijn, dit zal er u toch waarlijk niet toe verlokken met minachting over de Vrije Univer-

teit te spreken. Niet waar, van ganscher harte erkent u, dat niet alleen de Theologische Faculteit veel gedaan heeft voor de herleving en verrijking der Godgeleerde wetenschap, maar dat ook door de Hoogleraren Woltjer en Fabius belangrijke werken in het licht gegeven, en bekwaame literatoren en juristen gevormd zijn; ja dat Professor Woltjer reeds alleen door het aanwijzen van de beginselen en het in schets brengen van eene Encyclopedie voor de Litterarische Faculteit een onschatbaar werk verrichten mocht? Hoe klein onze Universiteit dan ook nog zij en hoezeer dient bedacht, dat haar goede naam in ons vaderland waarlijk niet aan het getal maar aan de groote bekwaamheid harer Hoogleraren is te danken — toch stemmen al meer vriend en vijand toe, dat wij niet te doen hebben met eene Theologische Faculteit en twee kleine aanhangsels, maar met het begin van eene heusche Hoogeschool en dat de gezonde verwachting mag worden gekeesterd, dat onder den zegen Gods de Universiteit tot meerdere ontplooiing en volkomenheid geraken zal. Welnu, waar de Heere in zijne genade ons iets te aanschouwen geeft, waaraan uitnemende Christenen als Bilderdijk en Groen van Prinsterer niet hebben durven denken, zijn daar de Gereformeerden niet geroepen om alles te doen, wat hunne hand vindt, om den bloei dezer Hoogeschool te bevorderen? Heeft daar de Vrije Universiteit geen aanspraak op het vurig en aanhoudend gebed, op de warme toewijding en de milde offertevardigheid van 's Heeren volk in deze landen?

Nu denk ik geen oogenblik, dat u mij dit zult betwisten. Maar wat ik vrees is dit, dat (ook al wordt dit door u niet bedoeld) de liefde voor de Universiteit bij velen wegblijven en bij anderen verkoelen zal, door hetgeen u den laatsten tijd schrijft, bepaaldelijk door uw raad, dat de kerken alle verband met haar zullen verbreken. En dat is het, wat ik zoo diep zoo bejammeren. Als één ding roeping is volgens het Woord en eisch der tijden, dan is het wel dit: dat alle Gereformeerden zich scharen om de Vrije Universiteit en tot haar bloei arbeiden.

De Theologische School staat hier geheel buiten. Zoo lang nog niet de algemeene overtuiging is gewekt, dat zij met de Theol. faculteit in nader verband dient gebracht, willen allen, dat het haar dan ook niet aan de noodige middelen ontbreken zal. En zijn ook de geschriften van de Professoren Bavinck, Biesterveld en Noordtjz niet met veel waardeering van de zijde der Vrije Universiteit beoordeeld?

Maar het punt, waarom het gaat, is dit: of niet de Vrije Universiteit door allen dient gesteund? U met alle bescheidenheid hieraan te herinneren, was het hoofddoel van mijn schrijven. Op uw antwoord dring ik dan ook niet aan. Slechts verzoek ik u ernstige overweging.

Onze God zegene zijne kerken in dit goede land; binde hare leden saam door broederlijke liefde en verblijde haar door een gezegend afloop van de conferentie's ter bevordering van meerdere eenheid in zake de opleiding tot den dienst des Woords!

Met de meeste hoogachtung en hartelijke groete heb ik de eer te zijn

Hooggeacht. Professor,
Uw do. br.,
A. G. HONIG.

Zeist, 15 April 1901.

P. S. Een breedvoerig antwoord mijnerzijds op het ingezonden stukje in „de *Bazuin*” van Dr. A. Kuyper Jr. is niet noodig. Dr. Kuyper zal uit mijn 4den brief gezien hebben, dat ik slechts wegens het zedelijk leven, het karakter en het meer dan eens terugvallen in de fout der Middeleeuwsche Scholastiek, i. é. w. om hetgeen Professor Kuyper in het jongste nummer van de *Herant* schreef, verklaarde: „waarlijk niet Maccovius maar Calvin en Voetius zij zijn ons ten voorbeeld gesteld.”

Boekaankondiging.

Schepping of Ontwikkeling door Prof. Dr. H. Bavinck. Kampen, J. H. Kok 1901.

Voor al het groote veld der natuurkennis is vroeger door geloovige Christenen ontdekt of ontgonnen, wat door heele of halve ongeloovigen, bewust of onbewust, in woorden en begrippen, te lichtvaardig als het hunne wordt geeigend; of de ware en valsche beginselen worden verward. Wanneer Swammerdam o. a. eene afbeelding van 's menschen leven vertoont in de wonderbaarlijke historie van het vliegende en een-dag-levend haft of oeveraas — zegt men, dat Swammerdam ontdekkingen veel invloed hadden op het Evolutie-stelsel der 18e eeuw. Toch deed Swammerdam al zijn arbeid eerstens tot meerdere verheerlijking Gods; en was het in verband brengen van het leven des menschen en dat der insecten volstrekt geen vereenzelvinging der twee levens. In onzen tijd wordt zulke vervalsching en verwarring van beginsel en doel, tot misleiding zelfs van vakgeleerden, steeds duidelijker aangetoond, nu de Evolutie-theorie ook meer doordrong en in de praktijk verwerkelijkt wordt.

Prof. Bavinck heeft vooral in het 2e deel zijner Dogmatiek reeds aangetoond, dat de Theologie zich al te haastig schikte naar de Evolutie-leer, en waar deze zoal in strijd is met de H. Schrift. Thans heeft Z.Ew. eene lezing het licht doen zien, onder den eenvoudigen maar beslissende titel: „Schepping of Ontwikkeling”. En we zijn er zeer dankbaar voor, dat hij de behandeling van deze levensvraag, in dezen vorm en in dit bestek, niet onder zich heeft gehouden maar ze ten dienste van het Christelijk geloof publiek maakte.

Na eene korte toeliding, waar in onze eeuw ook deze Ontwikkelings-leer z o n d e r G o d wij beginnen, voortgaan en eindigen, in strijd met de Christelijke wereldbeschouwing, schetst de spreker den oorsprong, het wezen en het doel der dingen, naar deze twee stelsels, en plaatst ze tegenover elkaar.

Volgens dat systeem der Ontwikkeling is er

geen „oorsprong“ of „aanvang“, geen geboren worden of sterven; slechts een eeuwig proces van stof en kracht; geen mens of dier; ja een eerste mens is er niet geweest, wel een ontwikkelde aap. — Maar ondanks de geleerde resultaten der natuurwetenschap is dat stelsel toch een gebouw in de lucht. Men weet immers niet eenmaal, wat substantie, stof, kracht, ja leven is. Wie het leven ontleeft, doodt het zelfs. Voor ons ligt het bestaan van alles daarom, naar Gods openbaring, in het Woord dat alle dingen in het aanzijn riep, en door den adem des Geestes bezielde.

Wat is nu het wezen der wereld volgens die Ontwikkelings-beschouwing? God, geest of een onzienlijke wereld is er niet. De wereld is een machine, welke zich zelf construeerde en zich zelf eeuwig aan den loop houdt, zeker perpetuum mobile. En wat is de mensch? Wat de mensch eet, dat is hij. God is er niet, dus ook geen Godsdienst; geen onderscheid tusschen goed en kwaad, waarheid en leugen enz. — Doch wij zijn, volgens onze belijdenis, naar Gods beeld geschapen. Ontwikkeling staat zelfs niet tegenover Schepping; zij is, op zich zelve staande, eene leuze, een geleende vlag. Ontwikkeling brengt niets voort. De menschenwording Gods is voor deze theorie, filosofie of religie, dan ook eene Godwording des menschen.

Welk doel heeft ze dan? Doel of plan kent zij niet. Noch voor mensch en menscheit, noch voor de aarde. Het einde is de lijken en een wereldbrand of wereldverstijving. Intusschen is haar gefantazeerde troost in dit worstelende leven, met al haar wetenschappen, dat, nu de mensch alreede van dier tot mensch ontpopte, hij ook wel een soort engel zal worden, die eens de natuurkrachten geheel zal beheerschen. — Maar de Christen heeft tot zijn schat het koninkrijk der hemelen door Jezus gesticht; en dit is en blijft ook op aarde. De naaste toekomst moge zelfs voor wereld en Satan zijn, de laatste is zeker voor Christus.

In dezer voege behandelt en betoogt de schrijver zijn thema. Ik weidde er hier wat veel over uit om het gewicht der zaak. Men leze en herleze het boekje zelf. De gemiddelde toon, taal en stijl, en de heldere betoogtrant van den prediker voor de gemeente, maar ook van den redenaar voor een gezelschap, zijn bekend. Ze trekken aan en spannen de aandacht. Dit geldt ook van deze lezing, hoezeer ook een resultaat van omzichtigte wetenschappelijke onderzoeking en denken. Vaktermen zijn zooveel mogelijk vermeden en het boeken-arsenaal gesloten gehouden, om te beter verstaan te worden.

Wie de lezing gehoord hebben, zullen ze zeker nog eens willen lezen. Hij, voor wien een Dogmatiek te machtig is, en die de strijdvaard, in deze rede behandeld, niet kent maar toch den hedendaagschen, steeds meer dreigenden vijand van zijn Christelijk geloof om zelfverweer in de oogen wil leeren zien, kan ze niet missen. Deze lezing zal niet spoedig verouderen; zij zet dus de kleine koopsom op reute.

De uitgever verdient daarbij allen lof voor de nette uitvoering van het werkje en een ruim debiet.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Door Gods goedheid werden wij heden verblijd met de zeer voorspoedige geboorte van een welgeschapen **Dochter**.

P. v. D. WERF.

B. v. D. WERF—BOONSTRA.

GRONINGEN,
23 April 1901.

Heden verblijdde de Heere ons door de geboorte van een flinken **ZON**.

H. J. HEIDA Ez., v. D. M.

I. D. HEIDA—VAN DEN HOORN.

DE LEEK,
23 April 1901.

Zoo de Heere wil, hopen onze geliefde Ouders

J. A. de Bruijn

EN

Z. Sijpkens,

op Vrijdag 3 Mei a. s. hunne **vijf-en-twintigjarige Echtvereniging** te gedenken.

Huize dankbare Kinderen,

H. DE BRUIJN.

A. DE BRUIJN.

E. DE BRUIJN.

G. DE BRUIJN.

oud-Vosmeer,

25 April 1901.

Heden overleed, zacht en kalm doch onverwachts in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder, Grootmoeder en Overgrootmoeder

Mej. Alberdina H. Hidding,

in den gezegenden ouderdom van bijna 97 jaren.

God troost ons in dit smartelijk verlies.

Namens de Familie,

H. MAARSING.

WED. W. HARDING—

MAARSING.

TER BORG,

15 April 1901.

Heden trof onze gemeente een gevoelig verlies. Het behaagde den Heere God onzen geliefden Broeder

MARTIJN ADAMS,

in den leeftijd van 57 jaar, tot zich in zijne heerlijkheid op te nemen.

Eerst mocht hij onze kerk als Diaken en daarna als Ouderling dienen.

Door nedrigen en godvruchtigen wandel heeft hij het Sion Gods op de plaats zijner inwoning gebouwd Trooste de groote Koning der kerk zijn diepbedroefde Weduwe.

Namens den Kerkeraad,

W. MULDER, Praeses

G. GAZENBEEK, Scriba

Ede,

18 April 1901.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, met de betuiging, dat Christus zijn rots was, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader

EGBERT SCHUTTE,

in den ouderdom van bijna 63 jaar.

Namens allen,

WED. E. SCHUTTE—

BEUKER.

HEEMSE,

18 April 1901.

Onze gemeente leed een gevoelig verlies. Onderling

Egbert Schutte

is ingegaan in de rust, die er overblijft voor 't volk des Heeren. Veel heeft hij gedaan voor het Godsrijk. Zijn Heiland te dienen was de lust zijns levens. Dank b-taamt ons dan ook voor het goede ons in hem zooveel jaren geschonken. Maar weemoed vervult ons harte bij de gedachte aan de ledige plaats. Zij de Heere ons nabij en trooste Hij de bedroefde Familie.

Namens den Kerkeraad van

Heemse A,

G. DOEKES, Pres

Heden overleed onze geliefde Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader

H. F. DRESSELHUIS,

in den gezegenden ouderdom van 85 jaren en 8 maanden.

Uit aller naam,

E. DRESSELHUIS.

N.-SCHANS.

18 April 1901.

Heden namiddag overleed, na een langdurig, doch geduldig lijden, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de Heer

Leendert Erkelens,

in den ouderdom van ruim 62 jaar. Dat wij niet b-hoeven te treuren, als degen die geen hope hebben, lenigt onze smart.

WED. D. ERKELENS—

VAN KRALINGEN.

J.B. ERKELENS

JAN ERKELENS.

MARG. P. ERKELENS.

BOSKOOP,

19 April 1901.

Heden overleed te Franeker, na een langdurig en geduldig lijden, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Zuster en Behuwdzuster

Geertje Andringa,

laatst Weduwe van OLFKE SCHOTANUS, in den ouderdom van ruim 66 jaar.

K. C. ANDRINGA.

A. ANDRINGA—Post.

HAARLEM,

20 April 1901.

Heden overleed, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot en Moeder

H. W. Enserink—

MAKKINK.

in den ouderdom van 49 jaren.

Mede namens mijne Kinderen,

E. ENSERINK.

EEFDE,

24 April 1901.

Voor de vele bewijzen van hartelijke deelname in het verlies, door mij geleden in het overlijden mijner innig geliefde Vrouw, betuig ik met wederzijdsche Familien mijnen dank.

Dr. A. NOORDTJIZ.

KAMPEN,
23 April 1901.

Voor de vele en treffende bewijzen van belangstelling bij de herdenking van mijn **50-jarige ambtsbediening** ondervonden, betuig ik, mede namens de Fam., mijnen hartelijken dank.

S. SYPKENS, Pred.

DELFTZIJL,
23 April 1901.

Voor de vele blijken van belangstelling bij de herdenking onzer 40-jarige Echtvereniging ons betoond, zoowel van verre als van nabij, zeggen wij onze Vrienden en Vriendinnen hartelijk dank.

Uit aller naam,

G. J. KOLKMAN.

GEESTEREN,
23 April '01.

Wegens sterfgeval **bleed zich aan** tegen **Jun** of eerder een nette fatsoenlijke

DIENSTBODE

van Geref. beginselen, als **MEID HUISHOUDSTER** of **MEID ALLEEN**, thans in dezelfde betrekking werkzaam.

Brieven **franco** aan Mej. J. H. DALHUISEN, p/a den Heer G. J. AVERDIJK, WJHE.

Aanbesteding.

Op Vrijdag **3 Mei a. s.**, des namiddags ten **één ure**, zal door het Bestuur van **„HEERENLOO“** te **ERMELOO** in het openbaar worden aanbesteed:

Het bouwen van ziekenhuis enz.

Locale aanwijzing op den dag der aanbesteding des voormiddags ten **élf ure**. Teekeningen en bestek zijn ad **f 250** per stel verkrijgbaar ten Kantore der Stichting.

De aanbesteding heeft plaats op 's **„HEERENLOO“**. Inlichting verstrekt de Directeur.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK.

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citcheen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens **f 17, f 19, f 22**, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citcheen, een Moltondeken, 50 pd. fijne vee- ren, geen grooten. 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor **f 35**.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd vee ren, kost ook nog **f 35**, en **f 40, f 45, f 50, f 60, f 70**.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw **f 3,20** geheel gere d, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt en 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25**.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrij zicht en monsters Gratis.

Heden verscheen bij de Firma G. J. REITS te GRONINGEN:

De 12e druk van:

H. DE COCK, Handleiding,

ten gebruike van hen, die onderwezen worden in het Kort Begrip der Christelijke Religie.

Herzien door Prof. M. NOORDTJIZ.

Prijs f 0.25.

H. H. Predikanten wordt op aanvraag een exempl. franco per post ter kennis-making toegezonden.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Vraag uitvoerig Prospectus en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER,

Behalve mijne bekende duurdere fabrikaten, heb ik nu degelijke **ORGELS**

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af **f 40,—** en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af **f 3's maands**.

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Bij den Uitgever **ZALSMAN** te **KAMPEN** verschijnt:

De Vlugges Franschman, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct**.

De Vlugges Duitscher, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk **50 ct**.

De Vlugges Engelschman, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct**.

De Vlugges Italiaan, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken. 3de druk **50 ct**.

De Vlugges Spanjaard, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. **50 ct**.

De vlugges Latinist. Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken. 2de dr. **75 ct**.

De Vlugges Maleiër, of handleiding om zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en sp eken. **60 ct**.

De Accurate Boekhouder of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. **50 ct**.

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Franche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaftde wereld te Parijs uitgesproken worden. **f 1,00**.

Pinksterfeest

Zondagsscholen.

Wie voornemens is met het a. s. Pinksterfeest aan de kind-ren een boekje te geven, wordt daartoe aangeboden:

Stichtelijke rijmen 104 blz.

Uit de macht des satans tot God 72 »

Twee jongens uit het volk 83 »

met een plaatje

De slaap des rechtvaardigen 27 »

met een plaatje

Het uileng-kras, met een plaatje 24 »

De vondeling » » » 56 »

De kleine verteller 61 »

Deze 7 boekjes, 427 bladz. voor 40 cent **franco** thuis, na inzending van het bedrag aan **ZALSMAN** te **KAMPEN**.

Heden verscheen bij **J. H. KOK**, te **Kampen**:

Schepping

of Ontwikkeling,

door

Prof. Dr. H. BAVINCK

57 pag. Prijs **f 0,50**.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar, zoomede bij den Uitgever.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

door

E. KROPVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 50 ct. geb. f 1,20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en ootereen. Daarom was h t een goed idee van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en te geven dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd het is der lezing dubbel waa d; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer R. D. Hoonstra te Mak-kum (1901) f 25, door den heer J. H. Slothouwer te Zetten f 52,50, door Ds. Sleeswijk Visser te Rgoord uit Barendrecht f 64,50, uit H.-I. Ambacht f 17, uit Rijksoord f 42, uit Bolnes f 1,50, samen f 125, door Ds. A. D. C. Kok te Helvoetsluis f 9.

Aan Collecten: (voor de Theol faculteit):

Van de Geref. kerk te Zetten f 7,60/2, van idem te Heteren f 3,87, van idem te Gors f 12,17/2, van idem te Nieuw-dorp f 12,66/2, van idem te Ierseke f 5,82/2, van idem te Baamland f 4,95/2, van idem te Wolfertsdyk f 6,55, van idem te Krui-ningen f 8,31, van idem te Biezeling f 8,10/2, van idem te Hinkelnsand f 10,84, van idem te Borssele f 12,78, van idem te 's-Gravenpolder f 2,74, van idem te Winters-wijk (1/2 coll.) f 11,62, op den Universi-teitsdag te Zeist (1900) f 219,09.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige muziekkennis kan men met behulp van dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens het bijgevoegde Koraalboek in **volle accoor-den**, zelfs in zeven verschillende toonaarden spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht. Geen letter- of cijferaccorde-me-thode, geen automaat. Kan op elk Orgel of Piano ge-bruikt worden.

Alleen-verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 3 Mei 1901.

Aort II : 1a, Blaagt de bazum!

Dagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12¹/₂ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

VREESWIJK, 24 April 1901. De kerkeraad der Gereformeerde kerk van Vreeswijk verzoekt aan belanghebbenden, om alle stukken of brieven deze kerk betreffende, te adreſseeren aan den scriba des kerkeraads:

R. BARNEVELD, te Vreeswijk

BLOKZIJL, 29 April 1901. De vorige week werden wij verblijd door het bericht te ontvangen van den Eerw. heer R. Sybrandy, Cand. tot den heiligen dienst, dat hij onze roeping wenscht op te volgen. Bekrone de Heere dit besluit met zijnen onmisbaren zegen.

Namens den Kerkeraad,
J. AARTS, Scriba.

ENUMATIL, 29 April 1901. In de vorige week ontving de kerkeraad het voor haar teleurstellend bericht van den door haar beroepen Leeraar Ds. van Dorp, van Driesum, dat hij voor de roeping der gemeente bedankte.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN TIL, Scriba.

ZUTPHEN, 30 April 1901. Zondag 1.1. gedacht onze Eerw. Leeraar Ds. J. N. Lindeboom in een besciende rede zijn 25-jarige ambtsbediening. Z.Eerw. had daarvoor tot tekst gekozen Handel. 26 : 22, 23. Aan het einde van dit samenzijn werd Z.Eerw. door een der bb. Onderlingen een hartelijk woord namens kerkeraad en gemeente toegesproken, waarna dit werd beëindigd met Z.Eerw. de bede toe te zingen van Ps. 134 : 3

Namens den Kerkeraad
J. VAN DIJK, Scriba.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode van Groningen.

De Prov. Synode van Groningen zal D. V. gehouden worden Woensdag 12 Juni, voormiddags 10 uur, in de Ebbingekeerk te Groningen.

Stukken voor de Agenda met de namen en woonplaatsen der Afgevaardigden met hunne Secundi worden vóór 18 Mei ingewacht bij den ondergeteekende.

Dinsdag 11 Juni rekendag.
H. SCHOLTEN, Prov. Corr.

Zuidhorn.

Prov. Syn. van N.-Holland.

De Prov. Synode van Noord-Holland zal D. V.

gehouden worden op Woensdag 19 Juni. Aanvang voorm. 10 uur. Punten v. h. Agendum en namen van Afgevaardigden tegen 30 Mei in te zenden bij den ondergeteekende.

Namens de Classe Edam,
M. v. D. MAST.

Edam, 25 April 1901.

Provincie Zuid-Holland.

De Provinciale Synode van Zuid-Holland zal D. V. gehouden worden te Dordrecht in de Wilhelminakerk den 2 Juli.

Stukken voor 't Agendum, opgave van namen der Afgevaardigden en aanvraag om logies worden ingewacht vóór 15 Mei e. k. aan het adres van Ds. H. J. Reuĳl.

Ds. H. G. DE JONGE,
Ds. H. J. REUĲL.

Provinciale Synode van Zeeland.

De Prov. Synode van Zeeland zal D. V. gehouden worden te Goes, op Woensdag 5 Juni 1901.

Punten voor het Agendum worden ingewacht bij den eerstondergeteekende vóór 22 Mei.

Namens den Kerkeraad,
Ds. R. J. v. D. VEEN, Praeses.
C. ORANJE Lz., Scriba.

Goes, 23 April 1901.

Part. Synode van N.-Brabant en Limburg.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te 's-Bosch, belast met de samenroeping der Part. Syn. van N.-Brabant en Limburg, deelt mede, dat voornoemde Synode zal gehouden worden op Woensdag 5 Juni a. s. te 's-Bosch. Gewone plaats.

Stukken voor het Agendum, opgave van de namen der Afgevaardigden, enz. worden ingewacht vóór 10 Mei e. k. aan het adres van ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
J. M. MULDER, v. d. M.

's-Bosch, 10 April 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Coll. op het jaarfeest der Chr. Jongelings-Vereen.: 2 Kron. 30 : 8c en der Jongedochters Vereen.: „Bied en werk" te Spijk f 7.17.

P. POSTERMA, Penningm.

Warfum, 24 April 1900.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. B. F. van Maas te Wapenveld, Corr. Cl. Apeldoorn, de contributies uit:

Apeldoorn, Corr. H. Mouw, van L. Voorhorst f 5, Mej. Wed. J. Brink f 2,50, M. Westhof f 1, R. Kerkhoven f 2,50, H. Licht f 1, Mej. Wed. J. C. Veeneman f 5, Mej. Wed. L. Veeneman f 1, G. J. Bruins f 1,25, K. Pilon f 1, H. Mouw Mzu. f 5, J. Baerman f 1, Ds. W. Kapteijn f 1, F. S. Kalma f 1, P. Oldenhof f 2,50, Mevr. Wed. J. J. Vis f 1, B. Vinke f 0,50, Ds. S. J. Vogelaa f 1,50, Mevr. Michelsen f 1, M. J. Vonk f 5, R. Molemaker f 1, F. Put Jr. f 1, M. v. d. Kraats f 2,50, Mej. Wed. H. Veeneman f 2,50, M. Keller f 1, Ds. W. Diemer f 5.

Barneveld van H. Bes f 2, H. Nijboer f 0,25, G. v. d. Pol f 2, A. Roskam f 2,50, J. v. d. Woerd f 1, D. Zeldenrijk f 1.

Beekbergen van Esser f 5.

Dieren van Dulleman f 1, A. J. Goverink f 1, J. Klein Meulenkamp f 0,50, J. B. Pabst f 1, P. Pieper f 1, Ds. J. C. van Schelven f 5, D. Toekes f 1,50, H. W. v. Veenen f 1.

Epe van G. Scholten f 1, J. L. Scholten f 2.

Kootwijk van L. Houtzagers f 1.

Wapenveld van Ds. B. F. van Maas f 1.

Door Ds. M. Schuurman te Aſſen a. d. Rijn, Corr. Cl. Woerden, de contributies uit:

Ter Aar Corr. A. Esveld van I. Rodenburg f 2, C. Quak f 0,50.

Aarlanderweerd Corr. Ds. J. Verhave van Ds. J. Verhave f 1.

Aſſen a. d. Rijn Corr. L. Freck van C. Boer f 5, H. de Bruyn f 1, D. v. d. Neut f 2,50, W. v. t. Wout f 2, L. Freck f 2,50, H. v. d. Graaf f 2,50, J. K. v. Leeuwen f 2,50, J. Eigenman Wz. f 2,50, H. Kop f 2, Ds. M. Schuurman f 2, C. Guldmond f 2,50, D. G. v. d. Hoorn f 1, A. v. Dam f 1, H. v. d. Horst f 1, v. d. Spelt f 1, A. v. Oel f 1, J. v. Eijk f 1, Joh. v. d. Louw f 1, D. Raaphorst f 1, Mej. Wed. Bossemeijer f 2,50, Mej. Wed. Serné f 1,50, Mej. Wed. Donker f 1, Mej. Wed. v. Keeken f 1, H. v. Leeuwen f 2,50, Mej. Wed. v. Nood f 1,50, A. Qualm f 1, L. Vergunst f 1, H. Dam f 1, Mej. Wed. Kok f 1, H. Voorbij f 1, Mej. C. Scholten f 1, J. W. Engelen f 2, M. v. Donk f 1,50, J. P. Leene f 1.

Boedgraaf Corr. Ds. J. Breukelaar van J. v. Andelf f 2,50, Bh. Batelaan f 2, Bs. Batelaan f 2, P. Batelaan f 2,50, G. Bekker f 1, C. Bol f 2,50, Ds. J. Breukelaar f 3, Js. de Bruin f 1, H. v. Diejen f 2,50, J. v. Dorp f 1, C. de Gier f 1, N. Griffioen f 2, L. N. Gründmann f 1, J. Heemskerck f 1, J.

de Koning f 1, G. de Kruij f 1, J. Krijgsman f 1, A. Pauw f 0,50, B. v. t. Riet f 2, W. Rodenburg f 2, H. Rollman f 2, H. Schouten H. f 1, H. Schouten Jz. f 1, A. Stigter f 1, T. Stigter f 1, J. v. Straalen f 1, J. Veerman f 1, J. Vriend f 1, C. Zaai f 2.

Nieuwkoop Corr. J. Verhorst van J. Treels f 0,25, J. Verhorst f 1, J. v. Leeuwen f 0,25, Wed. v. Leeuwen f 0,50, D. v. Woudenberg f 0,25, Middelkoop f 0,25, W. v. Leeuwen f 0,25.

Nieuwekerk Corr. E. J. de Bruijn van Ds. K. B. v. Diemen f 1, A. Hoogendoorn f 1, Mr. J. C. van Briel Sasse f 1, J. Becker f 1, H. Pak f 1.

Oudshoorn Corr. A. M. Dam van A. Verdijn f 2,50, A. M. Dam f 2,50, C. J. v. Geel f 1, F. Snel f 1, J. G. Baart f 1, C. Ketel f 1.

Waarder Corr. J. F. Brouwer van C. v. d. Neut f 1, D. Holland f 1, C. Holland f 1, L. J. Griffioen f 1, S. J. Nap f 1, J. J. Kamphuisen f 1, D. de Gier f 1, C. Hagooort f 1, H. Comans f 1, J. Doornbal f 1, J. J. v. Es f 1, J. F. Bouwer f 1, H. Hoogendoorn f 1, D. Schakel f 1, Hs. Brunt f 1, G. Walewij f 0,50, E. J. Krieger f 1, D. Oudshoorn f 0,50, H. Verweij f 0,50, H. v. Ingen f 1, P. de Boer f 1, G. de Hoog f 1, J. v. d. Voost f 1, J. Blonk f 1, Jan v. Winkel f 1.

O. en N. Wetering Corr. C. v. d. Lip van Ds. J. Brouwer f 1, C. v. d. Lip f 0,50, J. Bonda f 1, J. Vreeke f 0,50, Joh. Sepers f 1, P. v. Dam f 0,75, J. Vogelaa f 0,50, J. Gortzak f 0,50, P. Roelofs f 1, L. L. Kreling f 1, A. de Graaf f 0,75, H. v. Dommelen f 1, W. C. v. Geel f 1, J. Verweij f 1, D. C. Los f 1, F. Los f 1, L. Karesen f 1, W. Slootweg f 2,50, Wed. J. W. Roelofs f 1, K. Lagerweij f 1, Mej. Wed. W. D. Carsjens f 1.

Zevenkoren Corr. de Kerkeraad van J. Veerman f 1, H. v. d. Berg f 1, J. Oliekens f 1, M. v. d. Berg f 1, K. Couprie f 1.

Woerden Corr. G. J. Sizoo van D. Engel f 1, W. Snel f 1, J. Blok f 1, G. J. Sizoo f 1, J. Hamerling Sr. f 1, P. de Wit f 1, J. v. d. Meulen f 1, P. Kemp f 1, W. v. Beek f 1, J. Burger f 1, G. den Buggende f 0,50, S. A. Hoogendoorn f 0,50, G. Rietveld f 0,50, D. Kasis f 1, Jac. Bos f 1, Ds. J. W. Gunst f 1, J. Plomp Wz. f 1, Corna Beuzien f 0,50, J. A. v. Arkel f 0,50, B. J. Otte f 1, J. v. Diejen Sr. f 2,50, J. Nap f 1, W. D. v. Diejen f 1, J. V. Diejen f 1, J. Verburg f 1, G. Oussoren f 1, G. v. d. Ham f 0,50, J. de Vink f 1, N. N. f 0,25, H. Veldwies f 0,50, F. Brak f 1, L. Verhoef f 1, Wed. D. Verhoef f 1, H. Boere f 1, P. Doorn f 1, G. Beukers f 0,50, G. Mijster f 1, Joh. de Groot f 0,50, A. Boer f 1, C. v. d. Toorn f 1, P. v. d. Toorn f 1, J. Tanis f 0,50, A. H. Tanis f 0,50.

Zwammerdam Corr. G. van Dobben van Ds. H. v. Dijk f 0,50, M. v. Muiswinkel f 1, C. v. Dobben f 1.

De Penningmeester,
van de Theologische School,

Zwolle, 27 April 1901, Potgietersingel 120.

Dr. H. FRANKSEN.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

V.

Deze leer van de onmiddellijke werking des Heiligen Geestes in het hart van den zondaar, die wedergeboren en tot het geloovig aannemen van Christus en al zijne weldaden bekwaam wordt gemaakt, werd door de Gereformeerden hier te lande in hun strijd met de Remonstranten met kracht gehandhaafd en tot breeder ontwikkeling gebracht.

Arminius n.l. en zijne volgelingen vielen in de dwaling van het Semi-pelagianisme terug en maakten de werking van de genade van den wil des menschen afhankelijk. Reeds in zijne stellingen over de praedestinatatie van den 7en Febr. 1604 leerde Arminius, dat God, die niet alleen een rechtvaardig Rechter maar ook een liefderijk Vader was, van eeuwigheid tusschen het gevallen mensche-lijk geslacht dit onderscheid had gemaakt, dat Hij dengenen, die van hunne zonden afstaan en hun vertrouwen op Christus stellen, de zonden zou kwijtschelden en het eeuwige leven schenken, maar dat Hij de hardnekkigen zou straffen; en voorts, dat het Gode aangenaam was, dat zich alle menschen bekeerden en, tot kennis der waarheid gekomen zijnde, daarbij bleven, doch dat Hij niemand dwong.

Op de Haagsche Conferentie ten jare 1611 zeiden de Remonstranten wel, dat de mensch het zaligmakend geloof niet van zichzelf heeft, noch uit kracht van zijnen vrijen wil, maar dat het van noode is, dat hij van God in Christus door zijnen Heiligen Geest wordt herboren en vernieuwd in verstand, genegenheden en wil, en dat dus de genade Gods het beginsel, de voortgang en de volbrenging alles goeds is.

Doch zij wierpen dit alles weer omver door de toevoeging, dat de wijze van werking dezer genade niet onwederstandelijk is en werden gedwongen dit alzoo te verklaren, dat de wil des menschen wel niet naast de genade werkt, maar toch, door haar bekwaam gemaakt, zelf zich tot geloof en bekeering schikken, of ook de ontvangen genade afwijzen en verwerpen kan.

In dien geest verklaarden zij dan ook op de Dordsche Synode: de krachtige genade, waardoor iemand bekeerd wordt, is niet onwederstandelijk; en hoewel God den wil alzoo door het Woord en de inwendige werking zijns Geestes aanroert, dat Hij beide de macht, om te gelooven, of bovennatuurlijke krachten geeft, en den mensch inderdaad doet gelooven; nochtans heeft de mensch uit zichzelf deze genade kunnen verachten en niet gelooven, en alzoo vervolgens door eigen schuld verloren gaan.

En zij verduidelikten hun gevoelen

nog, door aldus voort te gaan: Hoewel naar den gansch vrijen wil Gods de ongelijkheid der Goddelijke genade zeer groot zij, nochtans geeft de Heilige Geest, of is bereid te geven, zooveel genade aan allen en een iegelijk, wien Gods Woord gepredikt wordt, als genoegzaam is tot bevordering van de bekeering der menschen in hare trappen; en derhalve verkrijgen niet alleenlijk degenen genoegzame genade ten gelooove en ter bekeering, dewelke God gezegd wordt naar het besluit der volstrekte verkiezing te willen zalig maken, maar ook diegenen, die metterdaad niet bekeerd worden.

Deze verklaring laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. Volgens het gevoelen der Remonstranten ontvangen allen, die onder het evangelie leven, of kunnen zij althans ontvangen eene genoegzame genade tot geloof en bekeering. Maar of zij metterdaad gelooven en zich bekeeren, dat hangt van den wil des menschen af. De genade des Heiligen Geestes is dus in hare werking van den mensch afhankelijk; zijne toestemming, zijne vrije wilsbeslissing staat tusschen beide in. De Remonstranten loochenden daarmede de inwendige, krachtdadige, onwederstandelijke, alleen-werkende, dat is met andere woorden de onmiddellijke en rechtstreeks werkende genade des Heiligen Geestes, en namen alleen eene zedelijke, aanradende genade aan.

Ten overvloede worde dit met eene aanhaling uit Episcopus bevestigd, omdat hij daarin het woord onmiddellijk gebruikt.

In de zesenveertigste zijner theologische disputaties stelt hij aan het slot de vraag: of er eenige onmiddellijke werkzaamheid des Heiligen Geestes in het verstand of in den wil des menschen noodzakelijk zij, of in de Schriften beloofd wordt, daartoe, dat iemand gelooven kunne aan het uitwendig gepredikte woord?

En hij geeft daarop een ontkennend antwoord. Als zij er zijn mocht, noodzakelijk is ze toch niet; en in elk geval blijft de mensch vrij, om haar te wederstaan.

Dit Remonstrantsche gevoelen werd op de Dordsche Synode verworpen. En daartegenover stelden de Gereformeerde Christenen van die dagen vast, dat, wijl de mensch van nature dood was in zonden en misdaden, God ook bij de toepassing van de weldaden des verbonds de eerste moest zijn en door zijne genade in den mensch niet alleen het vermogen, om te gelooven, maar ook het gelooven zelf tot stand brengen moest.

De besluiten der Synode, waarin de Gereformeerde leer op dit belangrijke punt is neergelegd, zijn bekend en behoeven voor ons doel slechts met een enkel woord in herinnering gebracht te worden.

Vooreerst spreken de Dordsche vaderen te dezen opzichte uit, dat

het geloof en de bekeering niet toe te schrijven zijn aan den mensch, alsof die zichzelf door zijn vrijen wil van anderen, die met gelijke of even genoegzame genade tot geloof en bekeering voorzien waren, onderscheidde, maar aan God, die, gelijk Hij de zijnen van eeuwigheid in Christus uitverkoren heeft, zoo ook dezelve in der tijd krachtdadiglijk roept, met het geloof en de bekeering beschenkt en, aan de macht der duisternis ontrukkt zijnde, in het koninkrijk zijns Zoons overbrengt.

Ten andere belijden zij, dat God, wanneer Hij dit zijn welbehagen in de uitverkorenen uitvoert, hun niet alleen uitwendig het evangelie laat prediken en zelfs niet alleen door den Heiligen Geest krachtdadig hun verstand verlicht, maar ook door de uitwerkende kracht van denzelfden wederbarenden Geest doordringt tot in de binnenste schuilhoeken der menschen, hunne geslotene harten opent, het harde week maakt, het onbesedene besnijdt, nieuwe hoedanigheden in den wil instort en dezen van dood levend, van kwaad goed, van niet willende gewillig en van weerbarstig onderworpen maakt.

Vervolgens omschrijven zij deze werking van Gods Geest nog nader door de namen wedergeboorte, vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking uit den dood, levendmaking, en zeggen, dat God ze zonder ons in ons werkt. Want zij geschiedt niet door

eene zedelijke aanrading, waarbij het in de macht des menschen zoude blijven, om wedergeboren of niet wedergeboren, bekeerd of niet bekeerd te worden. Maar zij is eene geheel bovennatuurlijke, allerkrachtadigste en tegelijk allerbinnelijke, verwonderlijke, verborgene en onuitsprekelijke werking; in hare uitnemendheid niet minder noch lager te schatten dan de schepping of de wederopwekking der dooden.

En eindelijk trekken zij daaruit dan het besluit, dat allen, in wier harten God op zoo wonderbare wijze werkt, zeker, onfeilbaar en krachtadig wedergeboren worden en met der daad gelooven. Het geloof is derhalve eene gave Gods, niet in dien zin, dat het van God aan des menschen vrijen wil wordt aangeboden, maar het wordt den mensch met der daad medegedeeld, ingegeven en ingestort. Ook is het geloof niet slechts in dien zin eene gave Gods, dat God alleen het vermogen om te gelooven verleent, doch de toestemming of daad van gelooven vervolgens van des menschen vrijen wil tegemoet ziet; maar het is eene gave Gods ook in dien zin, dat Hij het willen gelooven en het gelooven zelf in den mensch zelf uitwerkt; Hij namelijk, die het willen en volbrengen en dus alles in allen werkt.

Dit is het oordeel, dat de Dordsche Synode stelde tegenover het Remonstrantsche gevoelen. Eene voorkomende, zedelijke, aanradende genade is voor den mensch tot geloof en bekeering ongenoegzaam. Bij de kracht, welke het Woord uitoefent, moet er eene andere, inwendige, verborgene werking des Heiligen Geestes bijkomen, welke in de eerste plaats het vermogen des geloofs en der bekeering schenkt en daarna in de tweede plaats ook onfeilbaar zeker dat vermogen in de daad van geloof en bekeering doet overgaan.

Deze werking des Heiligen Geestes wordt door de Dordsche Synode, evenals door de verschillende uit- en inlandsche afgevaardigden in hunne oordeelen, op verschillende wijze omschreven. Zij heet eene inwendige, verborgene, geheimzinnige, krachtige, krachtadige, bovennatuurlijke, almachtige, onverwinnelijke, onwederstandelijke, genadige, liefelijke genade. Maar de term onmiddellijke genade of onmiddellijke wedergeboorte wordt niet gebruikt. Wel is ze zoo, gelijk we later zien zullen, door enkele Gereformeerde godgeleerden omschreven. En goed verstaan, is deze omschrijving niet af te keuren. Maar zij is door de Dordsche Synode en ook door vele theologen misschien wel met opzet vermeden, omdat zij licht tot misverstand aanleiding kan geven en eene, later te noemen, Remonstrantsche bedenking in de hand werkt.

Doch desniettemin staat vast, dat volgens de Gereformeerde leer de Heilige Geest de wedergeboorte en het geloof niet op die wijze in den mensch tot stand brengt, dat Hij binnen de genademiddelen besloten blijft of daar doorheen werkt. Integendeel, Hij dringt tot in de binnenste schuilhoeken van het hart des menschen door; Hij opent het gesloten hart; Hij werkt de levendmaking in ons zonder ons; Hij gaat zelf met zijne Goddelijke kracht in den mensch inwonen en stort in verstand, wil en genegenheden nieuwe hebbelijkheden in, zoodat de duisternis, de onwilligheid en ongeregeldeheid wijkt en voor verlichting, gewilligheid, oprechtheid plaats maakt.

Over de vraag, of deze werking des Geestes zonder misverstand eene onmiddellijke genoemd mag worden, kan verschil bestaan. Over de zaak zelf is alle verschil uitgesloten. Zij raakt het hart der Gereformeerde theologie, de kern der Heilige Schrift in de leer van de toepassing des heils.

BAVINCK.

ZENDING.

Het April-nummer van *Het Mostaardzaad*, Orgaan van de Heidenzending der Gereformeerde kerken in Nederland

onder redactie van Ds. H. Dijkstra te Smilde, geeft een beknopt maar belangrijk overzicht van de ontwikkeling der Zending in de beide laatste jaren.

Deze ontwikkeling is in veel opzichten voorspoedig geweest. In de Gereformeerde kerken hier te lande is de belangstelling in de Zending gaandeweg toegenomen. Het aantal kerken, dat rechtstreeks aan de Zending deelneemt, breidt zich van jaar tot jaar uit. De personen, die zich aan het werk der Zending willen wijden, klimt voortdurend. En de geldelijke offers, welke de kerken voor dezen arbeid zich getroosten, stijgen aldoor. Terwijl er in 1897 een som van ruim 38000 gulden voor de Zending inkwam, werd er in het jaar 1900 voor de Zending meer dan 53000 gulden verzameld, waarvan er ruim 28000 gulden in de Generale kas vloeiden en tenminste 25000 gulden door verschillende kerken voor eigen Zending werd uitgegeven.

Thans zijn dan ook reeds elf personen in de Zending in onze Oost werkzaam.

Ds. Wijers is predikant te Batavia. Ds. Pera is van de kerk van Hallum voor Soerabaja geleend. Ds. Adriaanse, dienaar des Woords van Utrecht, werkt te Poerworedjo. Ds. Bakker van Heeg te Keboemen. Ds. Zwaan van Amsterdam te Djocjakarta. Ds. Pos, tijdelijk met verlof hier te lande vertoevende, te Melolo. Ds. de Bruyn te Kabaneroe. Dr. Scheurer, die weldra met verlof naar het vaderland terugkeert en voor een jaar door Dr. van der Ley vervangen wordt, te Djocjakarta. De heer Zuidema, zendeling-onderwijzer te Poerworedjo. En de dames Rutgers en Kuyper te Djocjakarta. Terwijl de heer Ruysenaers het beroep der kerk te Rotterdam aannam voor de Zending in de Residentie Banjoemas.

Dit alles stemt tot ootmoedigen dank. Het verslag eindigt daarom terecht met de woorden: De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Moge de Heere op dezen arbeid zijner gemeente een rijken zegen geven en den zendingstijver in onze kerken van jaar tot jaar doen toenemen, tot eere voor zijn naam en tot heil van de Heidenwereld, die daarginds in de Oost bijzonder aan de geestelijke verzorging der Nederlandsche Christenen is toebetrouwd.

WERK OF GENADE.

Het onderscheid tusschen de Heiden-sche godsdiensten en den Christelijken godsdienst ligt in de tegenstelling van werk of genade.

Het beginsel van het Heidendom is enerzijds de verloochening van den waarachtigen God en van de gave zijner genade, en anderzijds de waan, door eigen wijsheid en kracht zich de zaligheid te kunnen verwerven.

In het woord der Schrift: Kom aan, laat ons eene stad bouwen en een toren, welks opperste in den hemel zij en laat ons een naam voor ons maken, wordt karakter en wezen van het Paganisme ons geteekend.

Hetzij de werken, waarlangs het Heidendom den weg naar de zaligheid zoekt, een meer ceremonieel of een meer ethisch karakter dragen, altijd tracht de mensch er zijn eigen zaligheid door uit te werken. De Heidenen kennen Christus niet, in wien de genade en de waarheid geworden zijn.

De beroemde, onlangs gestorven Hoogleeraar van Oxford, Max Müller, heeft, gelijk nog pas in een Duitsch tijdschrift herinnerd werd, het eenmaal in eene rede ter vergadering van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap zeer schoon en waar uitgedrukt.

Ik durf zeggen, zoo verklaarde hij, dat ik sedert veertig jaren in het waarnemen van mijne plichten als Hoogleeraar in het Sanskrit aan de Universiteit te Oxford zoo veel tijd aan de studie van „de heilige boeken van het Oosten” gewijd heb als één ander mensch ter wereld. En ik waag het, voor deze vergadering uit te spreken, wat ik als den éénen grondtoon, om zoo te zeggen, als het ééne accoord van al deze zoogenaamde heilige boeken gevonden heb, het mochten dan de Veda der Brahmanen, de Purana van Sura en Wisnu, de Koran der Mohammedanen of de Zendavesta der Persen zijn, n.l. dat die ééne grondtoon, dat ééne accoord, dat in alle aangeslagen is, niets anders is dan de zaligheid door werken. Zij leeren alle, dat de zaligheid gekocht moet worden, en dat de koop prijs des menschen eigen werken en verdiensten zijn.

Maar onze Bijbel, ons heilig boek uit het Oosten, is van den aanvang tot het einde een protest tegen deze leer. Goede werken worden wel is waar ook in dit heilig boek uit het Oosten geëischt, sterker nog dan in eenig ander boek van het Oosten. Maar zij zijn slechts het uitvloeisel van een dankbaar hart. Zij zijn slechts een dankoffer, slechts de vruchten van ons geloof. Nooit zijn zij het losgeld der ware discipelen van Christus.

Laat ons daarom onze oogen niet sluiten voor wat edel en waar is en wel-

luit in die heilige boeken. Maar laat ons de Hindu's, de Buddhisten, de Mohammedanen leeren, dat er maar één heilig boek uit het Oosten is, dat hun troost kan zijn in die ernstige ure, waarin zij gansch alleen moeten overgaan tot de onzienlijke wereld. Het is dat heilige boek, hetwelk de onwettelbaar ware en aller aanneming waardige boodschap behelst, welke voor alle menschen, mannen, vrouwen, kinderen en niet alleen ons Christenen geldt, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken.

Zoo sprak de Hoogleeraar van Oxford. En zoo is het. Het Christendom is de religie der genade.

Wij hebben het om niet ontvangen; laten wij het dan ook aan anderen geven om niet.

BAVINCK.

ONDER KOSTELIJK OPZICHT.

„Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn.” Ps. 32: 8.

(Slot van Nr. 17.)

Jezus wist raad voor den gevallen, in zichzelf verloren zondaar. Hij gaf zichzelf, en werd door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid oorzaak van eeuwige zaligheid.

De mensch is van nature een gewillig onderdaan van Satan. Hij ontveinst zich zijn slavernij en wil niet vrij worden. Hij is in den dienst der zonde te huis, als de visch in het water, het zwijn in het slijk, de vogel in de lucht. Maar Jezus zoekt den zondaar, die naar Hem niet zoeken, zou, hoe verborgen, hoe diep gezonken, hoe vijandig ook, en bij de opening van het zielsoog ligt deze op de knieën, eer hij het vermoedt. Niets staat Jezus in den weg. Hij leert hem eigen toestand, God en den weg des heils kennen, en dat op eene wijze en langs een orde, die tot aanblijden noopt.

Jezus ontdekt door zijn Geest bij den voortgang, zoodat de zondaar leert wat het zegt, zich te laten zaligen, en Gods vrijmacht de eer geeft.

Hij weet raad te allen tijde, onder alle omstandigheden. Is de toekomst donker, het hart bekneld, drukt zorg ter neer, Hij spreekt woorden van troost en bemoediging, doet op Hem zien, beschaamt de vrees, doet zelfs boven bidden en denken. In dagen van strijd tegen overmachtige vijanden, of van afwijking en zonde, tegen bestrijding van Satan, en doodigheid der ziel, ja bij het verlaten dezer wereld weet Jezus raad. Nooit is Hij met de zijnen verlegen. Tegen vijanden beschermt Hij. Van den doodweg haalt Hij terug. Satan scheldt Hij. Uit doodigheid doet Hij ontwaken. Als 't op sterven aankomt, staat Hij bij; de ziel neemt Hij tot zich, en over het lichaam houdt Hij de wacht tot aan den morgen der opstanding. Hij hielp steeds, waar alles hopeloos scheen, redde, waar naar den schijn der oogen op geen redding te hopen viel. De wegen der menschen waren zijne wegen niet, maar de mensch was zalig, als hij 's Heeren weg zijn weg mocht noemen.

Jezus weet niet slechts raad, maar Hij geeft raad:

Om in de gemeenschap met God te komen: „Ik ben de weg, de waarheid, en het leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij.”

Om rust te vinden voor het hart: „Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, Ik zal u ruste geven.”

Om verzekerd te worden van het kindschap: „Gij zijt mijne vrienden, zoo gij doet, wat Ik u gebied.”

Om vervuld te worden met geestelijke goederen: „O alle gij dorstigen! Komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!”

Om verhoord te worden in den gebede: „Al wat gij den Vader zult bidden in mijnen naam, dat zal Hij u geven.”

Om in de verzoeking staande te blijven: „Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt, want de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak.”

Om lijdzaam in de verdrukking te zijn: „Indien u de wereld haat, zoo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft.”

M. é. w. willen wij weten, hoe ons te gedragen in al de voorvallen des levens, Jezus zegt het ons. Tegenover onze vrienden hebben wij ons vriendelijk te houden. Onze vijanden hebben wij te zegenen. In deze wereld hebben wij als vreemdelingen te verkeerren, „hebbende als niet hebbende”.

Helaas, vele naamdragers van Jezus gaan steeds met het vleesch, met de wereld, met Satan te rade. Vele in hun conscientie overtuigden kunnen Jezus missen, keeren zich, om in valschen vrede te blijven voortleven, telkens tot verkeerden raad, en verwerpen alzoo den raad Gods tot zaligheid.

Dit is de heerlijkheid van den Heiland, dat Hij Raad heet; dit het voorrecht

der heilbegeerigen, dat Hij zegt: „Ik zal raad geven.” Hij, die het kan: op Hem rust „de Geest der vreeze des Heeren.” Hij is de zelfstandige Wijsheid des Vaders, die van zichzelf getuigt: „Raad en het Wezen zijn mijne; Ik ben het verstand en mijne is de sterkte.” In Hem zijn alle schatten der wijsheid en der kennis verborgen.

Hij is getrouw en waachtig. Geen bedrog is in zijn mond gevonden. En Hij weet alle dingen, en is in alle dingen verzoekt en beproefd geweest. Zoo kan en wil en zal Hij raad geven. Op zijne belofte mag gepleit; zij zal worden vervuld. Schaamte moet bij den geloovige zijn; want och, zoo menigmaal luistert hij naar bedriegelijken raad. Van eigen inzicht verwacht hij vaak zooveel. Niet zelden hoort hij Jezus, diens Woord, diens knechten voor het laatst. Het is een loopen en draven naar eigen meening, en als dan alles voor de zooveelste maal teleurstelt, komt hij tot Hem, die in weergaloos ontfeming, ook dan nog ten toevlucht wil zijn, en zijn woord waar maakt: „Ik zal raad geven.”

Wij hebben er naar te staan, meer Hem te kennen, zijn stem te hooren, en zijn raad te volgen. Zijn raad is goed, veilig, liefelijk en heilzaam.

Wij hebben meer te begeeren, niet slechts dat Hij zijn oog op ons gevestigd houde, maar ons ook doe leven onder den indruk, dat Hij ons ziet. „Mijn oog zal op u zijn,” zegt Hij. Zoo bewaakt een teedere moeder haar kindeke niet; zoo ziet de trouwe herder zijne kudde niet na; zoo let de zorgvuldigste goudsmid niet op het edele metaal in den smeltkroes. Onafgebroken staart het oog des Heeren op de zijnen. Gelijk zijne eeuwige armen onder hen zijn, en zijn hand zich gedurig tot hen wendt, om hunne nooden te vervullen, zoo zal Hij den blik van hen niet afwenden. Het liefderijke, trouwe oog zal op hen gevestigd blijven bij dag en bij nacht, en steeds zal Hij weten, wat zij behoeven. Hij, die hen verlost en bij name geroepen heeft, wien zij toebehooren, zal bij hen zijn, zelfs als zij Hem verre wanen.

Dat ons hart naar Hem uitga. Dat ons oor naar Hem luistere. Dat onze voet zich naar Hem richte. Dat onze mond tot Hem spreke. Dat onze hand zich naar Hem uitstrecke. Dat ons oog op Hem zie. M. é. w. dat wij ons nergens veilig achten, dan in zijne nabijheid en onder zijn opzicht. Als antwoord, als weerklink op zijn woord: „Ik zal raad geven, mijn oog zal op u zijn,” zij de onthoofding en dichters in ons hart en op onze lippen:

U kan ik niet missen, mijn Jezus en Heer!
'k Mis alles, wanneer ik uw leiding ontbeere;
Bij licht en bij duister, in blijdschap en vreugd,
In rijkdom en armoë, in grijsheid en jeugd.
Geen naam, die als de uwe mij vreugde bereidt;
Geen hand, die als de uwe zoo zachtken mij leidt;
Geen stem, die als de uwe mijn oor zoo bekoort;
Geen hart, dat als 't uwe mijn zuchtingen hoort.
U kan ik niet missen, mij, Jezus en Heer!
'k Mis alles, wanneer ik uw leiding ontbeere;
U kan ik niet missen, als 't sterfuur genaakt,
'k Vertrouw, dat Gij dan aan mijn doodsbedde waakt;
Verdrijf dan mijn twijfel, mijn vrees en mijn klacht,
En voer mij naar 't licht door dien duisterten nacht.
En ben ik, den dood en den duivel te schand,
Eenmaal in het huis van mijn Vader geland,
Dan grijp ik de harp en ik zing U het lied:
U kan ik niet missen, in eeuwigheid niet;
U kan ik niet missen, mijn Heiland en Heer!
'k Ben hier door uw trouw, en ik zing tot uw eer.
NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

DE GEMEENTE HET BOLWERK DER VRIJHEID.

XXXIII.

Wie wil niet vrij zijn? Maar wie is het? Niemand. Vrijheid van het schepsel is in de wereld niet te vinden. Toch is er een gebied, waar men vrij van het schepsel is. Dat is het heilig gebied van de gemeente.

Niet dat daar de vrijheid heerschen zou, gelijk velen die in hunne dwaasheid opvatten. Wij kennen deze valsche opvatting der vrijheid. Zij is die der eeuw. Men wil den mensch vrij van elk gezag, dat van boven afkomt, en op zijn best slechts gebonden aan een gezag, dat van anderen opklimt. In de wet wil hij slechts zijn eigen wil gehoorzamen, en daarom maakt hij zich eene wet naar zijn eigen wil. In den grond wil men den mensch vrij van God.

Tegen zulk eene opvatting der vrijheid kant zich de gemeente met al hare kracht. Zij wil niet van God, maar alleen van het schepsel vrij zijn. Ook weet zij, dat men van het schepsel slechts vrijkomt door gebonden te zijn aan

God. Door Hem tot Heer te hebben wordt men van allen heer vrij. Met deze opvatting der vrijheid staat zij alleen in de wereld. Maar zij staat vast. De gemeente heeft den steun der openbare meening niet van noode. Zij is zelve een pilaar der waarheid.

Men wachte zich hier echter voor eene mogelijke misvatting. Als wij zeggen, dat de gemeente van geene onderwerping aan het schepsel weten wil, dan bedoelt dit niet, dat hare leden, als burgers des lands aangemerkt, onder geen schepsel zouden willen staan. Alleen aangemerkt als leden der gemeente, kennen zij geen ander gezag dan dat van God. Zij weten, dat er op het gebied des natuurlijken levens machten zijn, aan welke men gehoorzaamheid schuld is. Met opzicht tot deze stellen zij zich tevreden met de wetenschap, dat zij innerlijk vrij van hen zijn; want zij gehoorzamen in hen niet het schepsel, maar God, dengene, die hen over hen gesteld heeft. Zij doen dit in de wetenschap, dat het belang van het koninkrijk Gods deze macht eischt, wijl er anders voor het koninkrijk Gods geene plaats op aarde zou zijn. Ook weten zij, dat het onderworpen zijn aan door schepselen gedragene macht hun-zelfen nuttig is, als tegenwicht tegen den hoogmoed, waartoe de wetenschap van hunne geestelijke vrijheid hen allicht verleiden zou. Maar zoodra zetten zij hun voet niet op het heilig gebied der gemeente, of zij gevoelen zich vrij van alle macht tusschen zich en God. Hier heerscht God alleen, door Jezus Christus, diens Woord en diens Geest.

Zoo is de gemeente de wijkplaats der vrijheid. Overal elders heeft men het schepsel naar de oogen te zien, de knecht den heer en de heer den knecht. Hier echter heeft het schepsel niets te zeggen. Niemand mag hier zijn broeder de wet stellen; niemand mag er zich als meester over zijne broederen opwerpen; wie het deed, zou er treden in de heilige rechten van God, en zijne aanmatiging van Gods rechten zwaar moeten boeten. Eén woord mag er slechts gehoord, dat van God, één wil slechts gehoorzaamd, die van God. Niemand mag er spreken in zijn eigen naam; alle woord, dat geloof en gehoorzaamheid eischt, moet in Godes Naam gesproken, en ten teken er van met zijn Woord gedekt zijn. De wetenschap mag er niets in eigen naam gebieden; zij mag niet de rol van meesteres spelen, maar moet zich vergenoegen met de nederige plaats van dienstmaagd der waarheid. De vroomheid mag er evenmin iets in haar naam gebieden; niet omdat een of andere vrome het zegt, maar wijl God het zegt in zijn Woord, heeft een woord in de gemeente gezag. Er zijn ambten, maar zij zijn dienende, geene heerschappij voerende machten, aan engelen gelijk, die geen vorsten, maar dienaren der gemeente zijn; niemand mag ze gelooven en gehoorzamen, dan vanwege het Woord Gods, van hetwelk zij de dragers en handhavers zijn. Wetten, buiten die van God, zijn er in de gemeente niet; er zijn wel regelen van orde voor de uitoefening van de gemeenschap der heiligen en der kerken, maar deze binden niet, gelijk de geboden Gods de conscientie, en dienen vooral om te zorgen, dat de vrijheid der gemeente bewaard blijve, en geene gemeente over anderen heerschappij voere, en het ambt geene tirannieke macht worde; zij kunnen met gemeen overleg gewijzigd worden, en wie ze overtreedt, zonder de bedoeling om den vrede te verstoren, wordt niet geacht te hebben gezondigd. Titels, als van Meester of Heer, zijn er verboden; aan éénen slechts komen zij toe, namelijk aan Christus. Wat de belijdenis der gemeente inhoudt: God alles, het schepsel niets, is er geen holle klank, geen bloote leus, maar heilige wet; de leden der gemeente hebben evenmin gezag over elkander als broeders van een aardsch gezin. Men laat elkander vrij, voorzover God ons vrijlaat; de sterke dwingt er den zwakke niet om gelijken tred met hem te houden ten koste van de zuiverheid zijns gewetens, en de zwakke mag zijn geweten geen heerschappij doen oefenen over den sterkeren broeder; elk eerbiedigt zijns broeders conscientie.

Alzoo komt ook hierin de voortreffelijkheid der gemeente uit, dat zij het enig gebied is onder heel den wijden hemel, waar men vrij is van het schepsel. Wat kan de naar vrijheid bakende geest der eeuw hier tegenoverstellen anders dan een ijdel streven? Slechts in één geval zou de geest der eeuw eene gemeenschap van menschen kunnen vormen, waarin elk vrij was van anderen, namelijk, zoo het mogelijk ware eene wet te maken, waarin elk der velen zijn eigen wil zonder eenige beperking onder woord zag gebracht. Men beproeve het; alras echter zal men bemerken, dat het onmogelijk is. Laat het volk volkomen vrij om zijne eigene wetten te maken, terstond zal het blijken, dat de wetten slechts den wil eener meer-

derheid zullen uitdrukken, waaraan de minderheid genoodzaakt zal zijn zich te onderwerpen. Eene gemeenschap van menschen, waarin elk in den allen-beheerschen wil zijn eigen wil uitgedrukt vindt, treft men slechts in de schepping Gods aan, welke zijne gemeente geheeten wordt. Daar willen allen, wat God wil, omdat God het wil; men is door gebonden te zijn aan God vrij van elkander.

Vandaar moet de gemeente hare vrijheid bewaren, en geen juk van eenig schepsel zich laten opleggen. Anders verliest zij haar roem van het toevluchtsoord der vrijheid te zijn. Geen prijs achte zij voor hare vrijheid te hoog. Maar zij bedenke, haar slechts te kunnen behouden door gehoorzaam te blijven aan haren Heer. Zoodra zij dezen loslaat, komt zij onder de macht van het creatuur. Een tusschenin is er niet. Zoo zij bedenkt, tot wat duren prijs zij gekocht is, zal zij tot geen prijs dienstmaagd van het schepsel willen worden, zelfs van het machtigste niet.

V. ANDEL.

VOLKSNODEN.

Een gevaar voor »philantropische Stichtingen van socialen aard».

De bekende »Weesinrichting» te Neerbosch is sedert eenigen tijd in groote moeite. Zij verkeert in financieel nood. Reeds is het aantal weezen met honderden verminderd. En men vraagt zich, dezen teruggang der eens zoo bloeiende en hooggeroemde Stichting ziende, met bezorgdheid af, wat er worden moet van al die gebouwen en terreinen, en vooral, hoe voortaan in den nood van zooveel onverzorgde weezen zal worden voorzien, indien »Neerbosch» erlang het werk zou moeten staken. . . .

Dat deze staat van zaken menigeen tot scherpe beoordeeling verlokt, is niet bevreemdend. Vele menschen, vooral zij, die, bij gebrek aan betere praatstof, liefst in praten en spreken hun naastens doen en laten aanpakken en over den hekel halen, vele zulke menschen aanblijven de opgaande zon, koesteren zich gaarne in de stralen van eer en roem dergenen die hoog staan, en werken hard mede voor wat algemeene sympathie heeft; doch zij verkouden zoodra de wind gaat waaien uit een anderen hoek. Wanneer de vertrouwensvolle bewondering plaats maakt voor nuchter onderzoek en beoordeeling; wanneer, terecht of te onrecht, de liefde, het vertrouwen en de hulpvaardigheid verminderen, en tengevolge van een en ander de »lievelingen», hetzij werkzaamheden, hetzij Vereenigingen, Stichtingen, Scholen, Kerken, het moeie gaan verliezen, waarmee men zoo zelfgenoegelijk kon pronken, en beginnen te gelijken op teringlijders, die veel en zeer veel hulp behoeven en groote zelfverloochening van stille en onvermoede toewijding behoeven en vragen — zie, dan is voor dezulken »de aardigheid er af». Dan blijkt de ware aard van veler zoogenaamde liefde en ijver; dan worden de gedachten des harten en des vleeschs openbaar in hoogmoedige verzekeringen van luchthartige wijsheid, die het wel heeft gedacht, dat het niet goed kon gaan en — zóó voort.

Wat ik zeggen wou, is dit: men werpe geen steenen op den zoo veelzins uitnemenden arbeid van den nu grizenden broeder Van 't Lindenhout. Men vertrede hem en zijn werk niet in tegenspoed, gelijk men in voorspoed wel eens te hard geroemd en vereerd heeft. Maar men trekke leering uit deze droeve en leerrijke geschiedenis. Ieder voor zijn eigen huis. Inzonderheid voor het toenemend getal van Stichtingen voor allerlei sociale noden.

Dat op »Neerbosch» niet alles in orde was, spreekt vanzelf: in welk groot of klein gezin is alles zóó als het wezen moet en wezen kon, indien de leden des gezins volmaakte Christenen waren? En dan in een gezin van duizend weezen, onder wie vele verwaarloosden, van beider kunne, van allerlei zeden, van verschillend karakter, aanleg en gewoonten!

Het vereischte »personeel» voor bediening, voor onderwijs, in de werkplaatsen, enz. vormt zelf reeds een groot gezin, een kleine »gemeente», die, leiders van anderen, zelve zeer veel leiding noodig heeft. Wel is er dan reden van dankbare verwondering, dat de publieke klachten plus de aanklachten bij de rechtbank in al die jaren zoo weinige zijn geweest. En is het geen goed getuigenis, dat zelden of nooit van verkeerden omgang met opzicht tot het zevende gebod is gebleken tusschen zooveel volwassen en levenslustige jongens en meisjes, in een betrekkelijk beperkten en afgesloten kring als de Weesinrichting van »Neerbosch»? Menige kleine Stichting, menige familie, menig huisgezin, waarin misschien heden ten dage groote woorden vallen over »dat Neerbosch», zal niet zonder schamroodheid zich met die

Stichting kunnen vergelijken. Men zij dus voorzichtig!

Wij willen daarmede niets goedkeuren van wat af te keuren zij, maar wel den mond snoeren aan alle lichtvaardig oordeel en veroordeelgrage praatzucht. En leering trekken uit deze geschiedenis voor andere kringen en Stichtingen.

Uit de Kerk. C. nemen wij onderstaande opmerkingen mede uit enkele andere bladen over, zonder bepaalde instemming of afkeuring van de daarin uitgesproken beoordeeling, die ons echter in elk geval eenzijdig en hard voorkomt.

De Vaderlander neemt uit Het Oosten over de verklaring, hoe Neerbosch in zoo grooten financieel nood is gekomen, en zegt op grond ervan, dat »men er jaren lang naar den schijn als een welgestelde geleefd heeft, terwijl men feitelijk »op» was».

Het is inderdaad een droeve historie, en het ergst is, dat de weezenverpleging er onder lijden moet. »Johannes» te Amsterdam wil dit voorkomen en heeft een Open Brief aan alle ouders in Nederland geschreven, waarin hij allen aanspoort, om de reddende hand uit te strekken, opdat de stichting niet uit gebrek aan geldelijke ondersteuning te gronde ga. »Johannes» bespreekt ook de oorzaken van den toestand en oordeelt o.m., dat de directeur, hoewel een man des geloofs met een organiseerend talent en een warm hart, geen flauw begrip had van administratie. Hij merkt bovendien, volgens de O. H. Ct., op: »De rijk-toegevloede gaven werden voor een groot deel gebruikt, om het aanzien der inrichting naar buiten steeds grooter te maken, en het innerlijk moet wel eens lijden, waar de grootste krachten aan het uiterlijk besteed worden. De directeur stelde ongemerkt hooger eischen voor zichzelf en zijn gezin, daar hij een persoon van gewicht werd, en er van alle kanten bezoekers, en daardoor zeer voornam, kwamen opdagen, om met hem en zijn inrichting kennis te maken.

Gaat het niet dikwijls met philanthropische en christelijke stichtingen van socialen aard dien fatalen weg op?

Men begint laag bij den grond; verzorgden en beheerden leven op bescheiden voet.

Maar de zaak vindt bijval, en ze wordt uitgebreid. Op 't plateland moet er een boerderij bij, en als men bij de stad woont, heet het voordeel, zelf een tuinderij er op na te houden. Een kar en wagen zijn nu noodig, en een vaste arbeider moet worden aangenomen.

En na eenige jaren? De vaste knecht is een live-reknecht geworden. In de belasting maakte het geen onderscheid, omdat hij kar en wagen toch een rijtuig op veeren moest worden aangeschaft, ten gebruike voor den ganden en komenden man. En met de mooie equipage en de vele bezoekers van de stichting is de inrichting zelve ook totaal veranderd: zij is geen samenleving meer. De verpleegden en verzorgden maken er één deel van uit; de directeur met zijn staf en zijn huisgezin vormen het andere deel. Op een voet leven de laatste, die bij de philanthropische onderneming, welker inkomsten uitsluitend liefdegaven zijn, volstrekt niet past.

Een eigenaardig, maar volkomen verklaarbaar verschijnsel is dan ook, in buitenland en in binnenland beiden, dat in de naaste omgeving de aldus geleide ondernemingen in den regel zeer impopulair zijn: het volk begrijpt van zulk eene huishouding niets. En — financieele moeilijkheden blijven natuurlijk niet uit. Want de weelde maakt het leven duur, en het inkomen der gevers, van wie die inrichting eigenlijk moet bestaan, is beperkt. Het einde draagt den zwaren last.

In 't algemeen stemmen wij in met de waarschuwing tegen de neiging om, zoo lang de voorspoedzon schijnt, voortdurend »de hoogte in» te gaan, steeds meer behoeften zich in te beelden en te maken, en hooger eischen te stellen. Zóó ging het in de laatste 10 tallen jaren ook in de Christelijke kringen; in de gezinnen, in de vriendenkringen, overal: hoe konden dan de »Stichtingen» daarvan vrij blijven?

We komen daarop nog wel eens terug. De lezer gelieve bovenstaande te overwegen. Intusschen zij ook »Neerbosch» aan de helpende en wijselijk radende liefde aanbevelen.

Wij veroorloven ons aangaande »Neerbosch» deze vraag: of niet, afgezien van alle deugd en gebrek dezer Stichting, een Weeshuis van honderd, ja honderden weezen door zich zelf is veroordeeld; en of niet reeds daarom »Neerbosch» geacht moet worden, zijn tijd te hebben gehad, zijn bestemming te hebben vervuld; en of niet zijn kwijning een stem der verwijtende oproeping tot plichtsbetrachting is aan families en kerken, wien de Vader der weezen onderloos en andere onverzorgde kinderen tot koestering en opvoeding heeft toebetrouwd

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

De Burgers in de Zuid-Afrikaansche Republiek hebben blijkbaar andermaal niet gebeten op de hun vanwege de Engelschen door middel van Mevr. Bo ba voorgehouden vredes-verlokkingen. Dat de Engelschen in een overprikkeld stemmings heeft gebracht, blijkt nu uit de scherpe bevelen, die aan officieren en soldaten gegeven zijn, om, op straffe voor den krijgsaard te worden gebracht, zich toch niet over te geven, terwijl allerlei scherpe maatregelen tegen de Burgers worden voorgeschreven. Een prikkelbaarheid die gesterkt wordt door den tegenstand, die de nieuwe belastingwetten in Engeland vinden.

Want wel is de suikerwet aangenomen en eveneens toestemming verkregen voor de leening, maar met een opmerkelijk hooger cijfer van tegenstemmers, terwijl het verzet tegen de steenkolenbelasting toeneemt, en de oud-Kaapsche Ministers Merriman en Sauer meer succes verkrijgen bij hun spreken in Schotland en Engeland voor de beëindiging van den krijg; zelfs in Londen.

Intusschen wordt in Afrika de strijd voortgezet en van beide zijden met vernieuwde kracht. Wel konden de Engelschen in 't Noorden van Transvaal een paar kleine voordeelen behalen door onachtzaamheid van en verraad onder Burgers. Maar hun schoonvegen verkrijgt ook daar weer geen ander resultaat dan dat wat vrouwen met kinderen en ouden van dagen worden opgeveegd met hunne have, en anderzijds hunne troepen nog meer verspreid worden. Van dit laatste maken de Burgers weer in toenemende mate gebruik. In de laatste dagen toch werd door hen bij Lijdenburg Major Twyford gedood en zijne patrouille gevangen genomen. Op de grens van Zoeloeland havenden zij geducht een zoogenaamde politiepost. Zuidelijk van Pretoria deden zij een ambulance-trein met zieke en verwonde soldaten ontsperren en vernielden zij een anderen trein met paarden voor de Engelschen bij Springfontein. Generaal Beijers loert van de Westzijde op den spoorweg van Pretoria naar Pietersburg.

Ook in den Vrijstaat werd door hen met succes gevochten bij Bellicheims tegen Rundle, bij Winburg tegen Tornieroff; terwijl ze kort bij het zoo versterkte Kroonstad een troep Koloniale ruiters verrasten, die zich moesten overgeven en ontpaard werden. De Wet schijnt zijne manschappen weer te verzamelen. Intusschen hebben andere troepen den spoorweg bezuiden Kimberley zelfs op drie plaatsen vernield en hebben ze in 't Belmontsche station alle werktuigen weggenomen. En in de Kaapkolonie handhaven zich Kruitzijs en Scheepers met de huns in het hart des lands en brengen ongestoord over de Oranjerivier aan hunne Vrijstaatsche vrienden oorlogsvorraad en paarden.

In China worden de toestanden niet beter. Aan de grenzen van Petchili beginnen zich overal Chinezen weer te verzamelen. Waldersee zou ze gaarne vernietigen, doch de andere Mogendheden willen niet buiten den grooten muur en zij deijnen voor een expeditie naar het binnenland terug.

Bij dien muur is pas hevig gevochten tusschen de Duitse colonne van Kettler en de Chinezen onder generaal Liu. Na een hardnekkigen strijd werden de Chinezen achter den muur teruggedrongen en tot Kukan vervolg. Maar opmerkelijk is ook, dat de Fransen, die met de Duitschers optrokken, niet deelnamen aan het gevecht. Voorts is er gevochten bij Paotingfu. Op den weg Peking-Tientsin verongelukte een trein door het instorten van een brug. Een-en-vijftig personen kwamen om. Daarbij wordt over een gevaarlijke g stung in het Zuiden bericht. Een deel der bevolking is met de houding der veraderlijke onderkoningen niet tevreden en wil de vreemdelingen uit China verjagen. Zoo dreigen van alle kanten nieuwe onlusten.

Ondertusschen praten de gezanten voort over de schadeloosstellingen. »Het nieuwste cijfer voor de totaal-som is thans 65 mill. pond. Een vreemde geschiedenis toch. Daar komen een aantal vreemdelingen, die duizenden dooden, eene heele provincie verwoesten, het land met jammeren overladden, en de ongelukkige slachtoffers mogen voor die beschavings-diensten nog 65 mill. pd., d. i. 780 mill. gulden betalen! O, als die 400 miljoen inwoners van China toch eendrachtig waren, hoe zouden zij, geholpen door hun uitgebreid land, Europa smadelijk kunnen verjagen! Duitsland en Engeland komen meer e meer geïsoleerd te staan in den strijd en Rusland en Frankrijk naderen elkander weër.

Frankrijk heeft in Algiers een opstandje te dempen, dat alleen door het vertreden van recht en gerechtigheid is veroorzaakt. Algiers is verdeeld in gemengde gemeenten van zeer groote uitgestrektheid. Marguerite behoort b.v. tot de gemeente Hamman-Rira. Aan het hoofd van zoo'n gemeente-district staat een districts-raad. Aan het hoofd van dien raad is een vertegenwoordiger der Regeering geplaatst. Maar als het district geheel door inboorlingen bewoond wordt, is de vertegenwoordiger geheel alleen de baas en hij kan het rechtvaardig besturen. Dit verandert wanneer er kolonisten komen, daar deze het recht hebben afgevaardigden naar den raad te zenden. Feitelijk worden dan de inboorlingen-raadsleden vasallen en de kolonisten voeren het hoogste woord. Dit gaat te beter, omdat de bevolking van nature zeer onderworpen is. Zoo beheerscht 1 kolonist soms 30 tot 40000 inlanders. De inboorlingen brengen de meeste belasting op, doch dit geld wordt door den kolonist alleen ten eigen bate aangewend. Op deze wijze worden de inboorlingen vreesselijk uitgezogen en de kolonisten maken het den Regeeringsambtenaar, die tegen hun tyrannie op wil komen, zeer lastig.

In een gevonden proclamatie van Hadj ben Aissa, den leider van den jongsten opstand wordt gezegd, dat aan Hadj Engelen zijn verschenen, die hem het paradijs van Mohammed beloofden voor alle Muselmannen, die den krijg aanbinden om de Europeanen het gestolen land en goed af te nemen! . . .

NOORDTJ.

»Filippus»

Gratis Traktatverspreiding.

Sedert onze laatste opgave in November des vorigen jaars mochten wij voor bovengenoemden arbeid de volgende giften ontvangen: van den lijdenden br. A. Gruijs te Zaandam, opbrengst van verkochte postzegels f 1,50 en nog eens f 1,50 te zamen f 3; door Ds. Kropveld van X te Boskoop f 9,85; door Ds. A. Littoij van N. N. f 1, van N. N. te Zwolle f 5 en van N. N. te Rotterdam f 4.

Waar wij voor deze bijdragen vriendelijk onzen dank betuigen, zijn wij zoo vrij de belangen van Filippus dringend aan te be-

velen. Hoewel tegenwoordig voor velerlei arbeid op Christelijk gebied veel gevraagd en gegeven wordt, is het toch zeer wenschelijk, dat de belangen van Filippus niet vergeten worden. Aangenam zal het ons daarom zijn door het ontvangen van giften, of opgave van nieuwe leden, waarvoor de contributie ongeveer twee cents per week bedraagt, verblijdt te mogen worden.

Namens het Bestuur van Filippus,
H. HOOFT J., Penningmeester.
Ermelo, 30 April 1901.

Jachin.

Aan de afdelingen en leden van »Jachin», alsmede aan de bij haar aangeslotene corporatie wordt door het Bestuur gemeld:

- dat de Algemeene Vergadering dit jaar D. V. zal gehouden worden te Nijkerk op de Veluwe en wel op Woensdag 7 Aug. e.k.;
- dat aan den avond van dien dag in eene ure des gebeds de belangen van »Jachin» en »Filippus», welke vereeniging den volgende dag hare jaarvergadering hoopt te houden, aan den Heere zullen worden opgedragen;
- dat de vragen en voorstellen voor de ochtendzitting worden ingewacht tot 15 Juni a. s. bij den eersten secretaris;
- dat de namiddagzitting bestemd is voor de behandeling van twee referaten, waarbij het eerst aan de orde komt de verhouding tusschen Kerk en Zondagsschool naar aanleiding van Dr. Wielenga's referaat op de vorige jaarvergadering.

Namens het Bestuur,
P. ORANJE, 1e Secret.
Amsterdam, (Wijtenbachstr. 62)
30 April 1901.

Buitenlandsche Kerken.

Het vijfentwintig-jarig bestaan der Theol. School te Grand-Rapids. — De Christ. Geref. kerk in N.-Amerika had 20 Maart een feestdag; het was toen 25 jaren geleden, dat haar Theol. School gesticht werd. Een groote schare belangstellenden, predikanten, kerke-raadsleden en gemeenteleden, was ter herdenking van wat de Heere in en door de Theol. School aan de kerk geschonken had samengekomen.

Ds. K. van Goor opende met een korte toespraak, waarin hij tot dankbaarheid aan God opwekte. De Heere toch, die zich in het kleine verheerlijkt, had dezen feestdag gegeven, om met hetgeen Hij in die School gegeven heeft, Hem groot te maken.

Een overzicht van de geschiedenis der Theol. School werd niet gegeven, omdat Ds. J. Scheepers, die deze historische mededeelingen doen zijn, verbinderd was aan zijn voornemen te voldoen. Later zal »de Wachter» opnemen, wat hij van die historie te zeggen had, zoodat wij daarvan later het een en ander kunnen overnemen.

Ds. P. Jonker sprak over »de Roeping der kerk jegens de Theol. School». De kerk heeft, omdat zij de gemeente des Heeren is, de roeping de Theol. School te verzorgen, omdat zij hare dienaren uitzenden moet en deze moeten aan de School gevormd worden voor het werk in het midden der gemeente.

De kerk moet Gods Naam openbaren; daartoe moet zij indringen in den inhoud van Gods Naam. Haar roeping is dus de beoefening der Theologie, om den Naam Gods te doen verkondigen. Aan haar heeft de Heere het bevel gegeven »predik het Evangelie». Om dit bevel uit te voeren moeten er predikers zijn, en de kerk moet zorgen, dat die er komen. De roeping om zulke predikers te vormen mag zij niet aan anderen overlaten.

De kerk is geroepen, een school te hebben ter beoefening der Theologie. De Heere gaf aan de kerk zijn Woord, maar in zulk een vorm, dat de rijkdom van dat Woord door opzettelijke studie ontkend worde. »Onderzoek de Schriften» is een bevel des Heeren, dat ook der kerk geldt. De studie der Theologie is voor de kerk en moet door de kerk bevorderd worden. Deze studie mag niet aan den enkele worden overgelaten; zij is geen persoonlijk belang of roeping, maar roeping der kerk, aan welke »de woorden Gods zijn toebetrouwd».

Daarom moet de kerk zorgen voor de opleiding van dienaren des Woords. De Gereformeerden verwerpen ook in deze aangelegenheid het mysticisme, dat een onmiddellijke bekwaam door den Geest wil. Wel rust God toe tot het werk, maar Hij doet het middellijk door de opleiding. Omdat de kerk behoefte heeft aan den dienst des Woords, moet zij voor de opleiding tot dien dienst zorgen.

Alzoo kan de kerk beantwoorden aan hare roeping om de kennis Gods te verbreiden. Zij moet het licht, haar geschonken, laten schijnen en verbreiden. Dit moet zij doen door hare School.

De kerk moet ook aanvullend en verdedigend optreden. Dwalingen moeten bestreden, terrein moet ver verd worden. Dit eischt deze kennis. Zal de kerk de kennis Gods verbreiden en verdedigen, dan is zij met oppervlakkigheden niet geholpen, maar moet zelve dieper in die kennis ingeleid worden. Dit zal haar voor dwaling behoeden. Daarom moet zij zorgen, dat zij mannen hebbe, die met deze kennis Gods toegerust in de vreeze Gods tot haar opbouw arbeiden. Die mannen mag zij niet van buiten verwachten, maar moet zij zelve doen vormen.

Dit zijn de hoofdgedachten van de rede van Ds. Jonker, waarmee hij het goed recht der Theol. School verdedigd heeft uit de roeping der kerk om »de woorden Gods haar toevertrouwd» te bewaren en te verbreiden.

Ds. J. B. Hoekstra sprak over »de relatie van de School tot de kerk». Om die verhouding aan te geven, wees hij er op, dat de School uit de kerk is voortgekomen. Zij is ge n stichting van enkele personen, maar van de kerk. Zij is als de dochter der kerk te achten. Men bouwt niet eerst een School, om daardoor de kerk te stichten, maar de kerk is eerst en uit haar komt de School. Dit wijst het nauw verband aan, dat tusschen kerk en School bestaat.

Ook deze spreker wees op de roeping der kerk voor de opleiding van hare dienaren. Zij heeft welonderwezen leeren noodig, die de waarheid voor de gemeente verklaren, en tegenover de dwalingen verdedigen. Zij moet zorgen voor de vervulling dier behoeftes. Deze taak is haar opgedragen, omdat zij is »een pilaar en vastigheid der waarheid».

Is de opleiding van dienaren des Woords het werk der kerk en dus de Theol. School het voorwerp van hare zorg, wederkeerig bewijst de School aan de kerk hare diensten. Zij is om en voor de kerk en moet dus voor haar arbeiden. Haar invloed op de kerk is groot. Hare kweekelingen gaan de gemeenten in, zoodat in de gemeente komt, wat in de School onderwezen wordt. Is er zuiver en degelijk onderwijs aan de School, dan kan men ook zulk eene prediking in de gemeente verwachten. Wordt echter de waarheid aan de School niet recht onderwezen, dan zal zij ook in de kerk niet recht gepredikt worden.

Daarom moet de kerk voor de School zorgen en toezien, want zij heeft bij haar het grootste belang. De band, die tusschen beide bestaat, kan niet dan tot beider schade losgemaakt en verbroken worden. De kerk verzorgde de School, de School diene de kerk.

Bij onze Christelijke Gereformeerde broeders in N.-Amerika is dus geen verschil over de opleiding van dienaren des Woords. Zij zijn één in overtuiging, dat deze de roeping der kerk is.

Het Curatorium had gehoopt, dat de gemeenten zulk een feestgave hadden ingezonden, dat de schuld van 5300 doll., die nog op de Theol. School rust, gedeelt kon worden. Daarin is men tot nu toe nog teleurgesteld; wel is voor dit doel een goede som ingekomen en hebben sommige gemeenten ruim bijgedragen, maar door de nalatigheid van andere gemeenten is de vereischte som nog niet samengebracht. Men heeft echter nog goeden moed, dat het ontbrekende zal komen.

SCHOLTEN.

Een opperhoofd der dansende derwischnes te Urfa beroemde er zich op, dat hij in zijn gebied honderd Armenische kinderen had doorstoken.

Berlijn telt bijna 2 miljoen inwoners. In de binnenstad der rijken hadden de 19 gemeenten voor 5 à 10000 zielen maar één kerkgebouw, en de 18 gemeenten der buitenstad hadden slechts eene kerk voor 30000 tot 130000 zielen. Zoo werd het plan gevormd, bij de 32 bestaande nog 33 nieuwe kerken te bouwen, waardoor men gemiddeld per 10000 zielen een kerkspil kon krijgen. Door den ijver, ook van de Keizerin, heeft men nu dit cijfer bereikt. De kapellen en kerken in alle wijken verspreid, worden nu door 140 predikanten bediend. Hierto behooren tevens 215 diakonessen, waarvan een honderdtal zich uitsluitend wijden aan kosteloze verpleging van zieken onder de armen; behalve meerdere personen die zich aan arbeid der barmhartigheid of gemeentelijk bezoek wijden.

Ingezonden.

POGINGEN OM TOT EENHEID TE KOMEN.

Zonder twiifel is er in de Gereform. Kerken eenig verschil van opvatting over sommige leerstukken. Dat verschil moet goed onder de oogen gezien, opdat het voor allen duidelijk worde, in hoever het slechts een verschillende manier van voorstelling en uitdrukking is, en in hoever het werkelijk een beginselstrijd geldt.

Het heeft ons dan ook verblijdt, dat de Basini reeds begonnen is, die verschipunten ter sprake te brengen, en dat ook de Herant daarvan toezegging heeft gedaan. Wij hopen en vertrouwen, dat de beide Redacteuren het verschil van opvatting duidelijk en geheel naar waarheid zullen aangeven; dat zij bij de uiteenzetting van de huns inziens juiste opvatting zich niet zullen laten leiden door wijsgeerige bespiegelingen, maar zullen laten hooren, wat de H. Schrift ons dienaangaande leert en hoe die waarheden in onze Belijdenisschriften, in overeenstemming met de H. Schrift, worden voorgesteld. Dan toch hebben de schrijvers in onze Gereformeerde kerken gezegd; niet als zij buiten de officiële Schriften om spreken over Gereformeerde beginselen. Wat de kerkvaders en sommige Gereformeerde schrijvers gezegd hebben, komt eerst ter sprake, nadat de Bijbel en onze Belijdenisschriften gehoord zijn.

Meenen sommigen, dat onze Belijdenisschriften in onzen tijd niet meer de juiste uiting zijn van de Gereformeerde opvatting, naar de H. Schrift, laten zij dan duidelijk aangeven: in welk opzicht niet; wat herzien moet worden; hoe dan de H. Schrift ons leert, in strijd met de Formulieren van Eenigheid. Het gaat toch niet aan, te spreken van de Gereformeerde beginselen, in afwijking van de Belijdenisschriften, zonder eerst uit de H. Schrift klaar en duidelijk bewezen te hebben, dat de Formulieren van Eenigheid geen zuivere uitdrukking zijn van hetgeen wij hebben te gelooven en te belijden. Het gaat toch niet aan, aan wijsgeerige stelsels en scholastieke redeneeringen van lateren tijd beginselen te ontleenen, daarnaar de Gereformeerde Dogmatiek te regelen, en dan eenige teksten uit de H. Schrift tot staving bij te brengen. Onze Belijdenisschriften kunnen en mogen wel herzien worden, wanneer nauwkeuriger Schriftstudie daartoe overtuigende aanleiding geeft. Ook kunnen en mogen zij aangevuld worden, voor zoover andere kwesties dan daarin genoemd zijn; in den loop der tijden ter sprake gekomen zijn. Maar laat men dan over die herziening of aanvulling afzonderlijk schrijven, en niet zoo ongemerkt en onbewezen zoogenaamde Gereformeerde beginselen binnen looden en aan de kerken opdringen. Totdat het tegenovergestelde overtuigend uit de H. Schrift is bewezen, houde men zich, bij de bespreking van de leerpunten, in het geschild zijn, aan de Gereformeerde Belijdenisschriften.

Doen *Bazuin* en *Heraut* dat niet; zeggen zij ons niet eerst, wat de Bijbel ons aangaande die geschilpunten leert, en wat onze Belijdenisschriften er van zeggen; gaan zij integendeel diepzinige, wijsgeerige rede- neeringen houden, buiten de H. Schrift en Belijdenisschriften om, of bepalen zij er zich toe, uit tal van schrijvers allerlei aanhalingen te doen; waarbij dan de één bij voorkeur dezen en de andere dien schrijver laat spreken, en ieder uitlokt en aanhaalt, wat in zijn stelsel (waaruit gehaald?) het beste te pas komt, . . . dan komen we niets verder, maar wordt de verwarring gaande- weg grooter. De Gereformeerde Kerken moeten voorgelicht worden uit de H. Schrift en uit hare Belijdenisschriften; daar luisteren zij naar; daar hebben zij respect voor, meer dan voor Augustinus of Calvin; voor Mac- covius of Comrie; voor Dr. Kuiper of Dr. Bavinck. Zij zullen echter al die schrijvers en geleerde verdiedigers der waarheid danken, wanneer zij, door Gods genade, duidelijker gemaakt hebben, wat waarlijk Gereformeerd is, naar uitwijzing van Gods onfeilbaar Woord en in overeenstemming met de Belijden- schriften, die accoord van overeenstemming en eenheid zijn in de Gereformeerde Kerken. Mochten de voorlichting, door *Bazuin* en *Heraut* gegeven, onder Gods zegen, tot meerdere helderheid, overeenstemming en eenheid leiden, dan zal ook de bespreking van het middel, om tot ééne opleiding te komen, meer vruchtbaar zijn. Dan komt er meer vertrouwen in elkander en hoogachting voor elkander. Dan zal de kwestie der op- leiding niet meer voorgesteld worden als een kwestie tusschen Gereformeerd en dualisme, of Gereformeerd en pantheïsme. Dan zal *Heraut* niet staan tegenover *Bazuin*, noch Kampen tegenover Amsterdam. Dan zullen inzake de opleiding deze vragen voorop- gesteld worden: wat is het meest in het belang der kerken, die aan dienaren des Woords voortdurend behoefte hebben; hoe kan het volle zeggenschap der kerken, inzake de opleiding, gehandhaafd worden, en tevens die opleiding aan ééne inrichting plaats hebben; hoe kunnen de kerken, tot ééne opleiding gekomen, tevens het bewijs geven, dat zij, door ééne opleiding te zoeken, geen schade willen doen aan de beoefening van al de wetenschappen aan een vrije, Gerefor- meerde Universiteit, opdat zij tegen het onge- loof in het zeurdeeg der heilige beginselen op elk levensterrein invloed ten goede moge uitoefenen?

Wat dan voorloepig te doen zij?

T. Bos.

Boekaankondiging.

De Melodieën der Psalmen en Lof- en Bedezangen, vierstemmig gezet met voor- en tusschenstemmen, voor Orgel met of zonder Pedaal, Piano of Gemengd Koor, door J. Worp. Zevende, door H. P. Steenhuis her- ziene druk. Te Groningen bij J. B. Wolters.

Een zevende druk, in betrekkelijk korten tijd, van dit muziekboek spreekt reeds voor deze uitgave. De zetting, met prae-inter- en post-ludiums, van Worp beantwoordt altijd zooveel doenlijk aan het thema van de Psalm- melodie en aan den ernstigen toon van kerkmuziek; welke moeilijkheid nu tans verzaagd werd door te zetten, zoowel voor het dragende en gebonden orgelspel, als voor de tokkelende pianomuziek, en voor het vierstemmig gezang. Het duurzaam debiet toont, welk veelvuldig gebruik ervan gemaakt wordt. De herziening door den H. P. Steenhuis waarborgt tegen storende fouten. De heldere, duidelijke druk verdient insge- lijks aanbeveling. Het papier-formaat hadden we, in verbinding met de bladzijden druks iets grooter gewenscht voor de witte randen. Afsnijden, bij inbinding, laten ze zoo niet toe; afsnijden is trouwens ook onnoedig.

C. M.

Gedachtenis-plaat bij Hucelyks-inze- ging. J. M. Bredée, Rotterdam.

Zoo noemen wij deze ons toegezonden, schoon geteekende en gekleurde en fraai uitgevoerde plaat. De namen der gebuuden met datum van den trouwdag kunnen en dienen erop ingevuld te worden, volgens de inrichting ervan. Ze stelt Ruth voor, met Boaz en zijn jongen, op den akker aren lezende: met den tekst van Ps. 37: 5. Het is een geschikt souvenir voor jongge- buuden om door den predikant of door familie-leden of vrienden uitgereikt te worden. Misschien zullen sommigen het zelfs wel achter 't glas willen laten zetten tot betere bewaring. We willen de kennismaking er- mede aanraden; en bij het nader bekijken ervan kan men dan ook over de gepaste symboliek, die hierin ligt, behoorlijk naden- ken.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
J. SYBRANDY, v. d. M.

EN

J. SCHUURMAN.
MILDAAM, 25 April 1901.

Getrouwd:

D. VAN GOOR

EN

A. BAKKER,
die, ook namens wederzijdsche Familie,
dank betuigen voor de bewijzen van
belangstelling.
BUNSCHOTEN,
25 April 1901.

Door 's Heeren goedheid werd ons
hedenmorgen een **Zoon** geboren.
C. VAN PROOSDIJ.
A. G. VAN PROOSDIJ—STAAL.
AMSTERDAM,
28 April 1901.

Ruijschstraat 34.

Voor de vele bewijzen van harte- lijke deelneming, ons betoond bij het overlijden onzer geliefde Moeder, be- tuigen ondergeteekenden bij dezen hunnen welgemeenden **dank**.

Uit aller naam,

G. J. MEERSTADT JWGZn.

ZUTPHEN,
1 Mei 1901.

Zoo de Heere wil, hopen onze geliefde Ouders
Geert Koffeman
EN
Tjerkje v. d. Boom
op Zaterdag 4 Mei a.s. hunne **Vijftig-jarige Echtveree- niging** te gedenken.
Namens hunne dankbare Kin- deren, Behuwd- en Kleinkinderen.
URK,
29 April 1901.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, in de hope des eeuwigen levens, onze innig ge- liefde Echtgenoot, Vader, Be- huwd-, Grootvader en Broeder, de Heer

Reinier de Vries,

in den ouderdom van 62 jaar en 3 maanden.

Uit aller naam,

WED. R. DE VRIES—LOUISSEN.
MEPPEL.
26 April 1901.

Heden werd onze geliefde Broeder, Mede-opziener der ge- meente,

Cornelis van der Sar

ons door den dood ontnomen.

Sinds 1897 diende hij — met een jaar tusschenpoozen — als Ouderling. En met groote toe- wijding besteedde hij de gaven, door den Heere hem geschon- ken, aan het geestelijk welzijn der gemeente. In het bijzonder waren de gaven des gebeds en der vertroosting zijn deel.

Thans is hij ingegaan in de ruste zijns Heeren.

Dat de Heere ook nog van achteren zijnen arbeid zegene, en in het bijzonder trooste zijne Weduwe en Kinderen.

Namens den Kerkeraad,
A. H. VAN MINNEN, Praes.
D. BOON, Scriba.
's-Gravenzande,
27 April 1901.

Hedenmiddag nam de Heere tot Zich onze lieveling **FROUKTJE**, in den ouderdom van ruim 10 jaar. Geduldig was haar lijden, kalm was haar sterven. Smar- telijk, maar troostrijk door haar kinderlijk geloof, blijft hare na- gedenken voor onze bedroefde hart-n.

B. BONNEMA.

P. BONNEMA—GJALTEMA
DE LEEK,
28 April 1901.

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze vriend

M. BOER,

in den ouderdom van 16 jaren, in leven lid der Ger. Jongeling- vereeniging »Tych'eus» te Rui- nerwold en Koekange.

Het Bestuur,

H. FLUIT, Praeses.

P. WESTERT, Secr.

KOEKANGE,
30 April 1901.

Vereen. „TOT CHR. LIEFDADIGHEID” te **WAGENBORGEN**.

In de Bestuursvergadering van heden zijn in de **1ste Geldleening** van bovengenoemde Vereen. **uitgeloosd de nummers 54 en 56**, en in de **2de Geldleening de nummers 5, 135 en 136**.

Namens het Bestuur,

J. BOUWES, Pennm.

WAGENBORGEN, 24 April 1901.

Te koop aangeboden
een groote **PREEKSTOEL**
met dito **klankbord**, en een **voor- lezersbank**.
Br. fr. letter **Q** Uitgever van dit blad.

A. DE ROODE & Co.,
(SCHIEDAM, opgericht 1879.)
Fabrikanten van
OLEIEN en LOOG,
ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.
(Prima kwaliteiten. Concurreerende prijzen.)

Heden verscheen bij de Firma G. J. REITS te GRONINGEN:

De 12e druk van:

H. DE COCK, Handleiding.

ten gebruike van hen, die onderwezen worden in het Kort Begrip der Christe- lijke Religie.

Herzien door Prof. M. NOORDTZIJ.

Prijs f 0.25.

H. H. Predikanten wordt op aanvraag een exempl. franco per post ter kennis- making toegezonden.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER- BURG te HUSDEN verschijnt de **TWEEDE JAARGANG**

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. L. LINDE- BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen, en met medewerking van onderscheiden Bedienaen des Woords.

Maandelijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een om- slag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden. De prijs is slechts f 1.50 per jaar, franco per post. Men kan inrekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar. Van den **eersten** jaargang zijn nog enkele Ex.te bekomen, ingenaaid, à f 1.60.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke leden. à 1 Cent.

ATTESTATIES

voor doopleden. à 1 Cent.

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst. à 5 Cent.

LASTBRIEVEN

voor Afgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen. à 3 Cent.

OPROEPINGSBRIEVEN

voor de Classicale vergaderingen. à 3 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt.

f 8.— STATENBIJBEL. Franco.

Een Statenbijbel met 1000 plat-n. De prijs was vroeger f 25. Nu tijdelijk slechts f 8,00 en nog wel franco thuis of franco naaste station. Uitsluitend na ontvangst van postwissel of per rem- bours. Deze Statenbijbel is echt; van Jacob en Pieter Keur. De kanteekening met een heldere vette letter, zoo volledig mogelijk. Het formaat is flink. Zeer sterk gebonden met vergulden titel. Geel op snede. Nieuwe spelling; zuiver gedrukt met eene heldere Hollandsche letter. De verpakking is gratis in een kistje.

LET WEL!!

Wij geven er bij cadeau: Enkele lijvige boekdeeltjes. Christelijke verhalen enz. Handelswaarde f 1.—. De Statenbijbel is alom, met kracht aanbevolen. Op- dringerij en blut is hier geheel over- bodig. Men zie onderstaande dankbe- tuingen. Schrijf vooral op den brief »Statenbijbel en boeken». Adres:

C. DE BOER Sz., Sneek.

Zijn de bestellers voldaan?

Antwoord:

De Statenbijbel is boven verwachting. Degelijke druk en kant. Sierlijke en natuurlijke platen.

(W. g. t.) K. GRONDSMA.

Oosthem (Fr.), 21 Dec. '00.

De Statenbijbel in goede orde ont- vangen, viel mij erg mee.

(W. g. t.) C. KLOK Cz.

o. d. Roekanje, 29 Dec. '00.

Statenbijbel ontvangen, over den uit- slag zeer tevreden.

(W. g. t.) H. BOS.

Ulrum, 31 Dec. '00.

Statenbijbel keurig netjes. Sterk ge- bonden en duidelijke letter. Ook de platen zien er goed uit.

(W. g. t.) J. BLOM.

Amersfoort, 22 Jan. '01.

Alles in orde ontvangen, mijn op- rechte dank voor dezen boven mijne verwachting uitgevallen Bijbel.

(W. g. t.) G. J. DRENT.

Amsterdam, Wittekade 32 22 Jan. '01.

Pakket goed verpakt. De Bijbel is netjes en sterk gebonden.

(W. g. t.) Wed. C. CORNELISSEN.

Oosterbeek, 23 Jan. '01.

Statenbijbel overtrof verre mijn ver- wachting; is het geld overdubbeld waard, papier, kanteekening en platen beslist duidelijk.

(W. g. t.) E. DEKKER.

Amersfoort, 23 Jan. '01.

Uw Statenbijbel afgeleverd. Is met groote tevredenheid ontvangeu.

(W. g. t.) J. ROORDA, Boekhandel.

Tzummarum, 24 Jan. '01.

. . . ik betuig dat het pakket Stat- n-bijbel mijne verwachting verre heeft overtroffen.

(W. g. t.) M. MOLENAAR.

Katwijk aan Zee, 24 Jan. '01.

Bij de opening der kist en het zien van den Bijbel moest ik toch zeggen bij mij zelven: »ja, waar is het, het is een bijzonder mooi boek» zoo'n prach- tige Statenbijbel. Ik ben er recht over tevreden.

(W. g. t.) R. MEESTER Lz.

Dronrijp, 24 Jan. '01.

De Statenbijbel dien ik van u in goede orde ontving, is degelijk en zeer naar mijn genoegen.

(W. g. t.) D. LEERLOOIJER.

Knollendam, 25 Jan. '01.

Bijbel in goeden welstand ontvangen. Ik wist niet, toen ik het kistje kreeg, dat de Bijbel zoo prachtig zou wezen. Ik stond verwonderd, als ik het eerder geweten had, dan had ik hem ook eer- der besteld. De Bijbel is best naar mijn zin.

(W. g. t.) A. PLAISIER Wz.

H. I. Ambacht, 25 Jan. '01.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige muziekkennis kan men met behulp van dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens het bijgevoegde Koraalboek in **volle accoor- den**, zelfs in zeven verschillende toonaarden spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccorde- methode, geen automaat. Kan op elk Orgel of Piano ge- bruikt worden.

Alleen- verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Door den heer L. Amoureux te Schiedam

van wijlen den heer C. van der Touw f 5000.

Aan Contributien:

Door den heer P. J. J. Gooris te Brielle

f 20,50, door den heer Ch. Dixon te De-

venter f 68,50, door den heer P. Human

Jz. te Melissant f 40, door den heer W.

van Noort te Loosduinen: uit Loosduinen

f 77,50, uit Monster f 14, samen f 91,50;

door den heer J. Verburg te Zegveld: uit

Vleuten f 5, door Ds. A. D. O. Kok te

N.-Helvoet f 9, per post ontvangen f 6,85,

door den heer H. G. Rierink te Reeuwijk

f 33, door Ds. A. Boekenooen te Apel-

doorn f 1.

Aan Schenkingen:

Door den heer N. de Boer gev. in de

coll. van de Geref. kerk te Leiden C van

N. N. f 2,50, door den heer C. Weissen-

buch van de Geref. kerk te Makkum f 2.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer W. van Noort te Loos-

duinen f 12,50.

S. J. SEEFAT,

Hilversum. Penningmeester.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke

ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sier- lijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 ver- schillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levring franco Station, met 5 jaar garantie en traacie geborduurde toet- senlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands,

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 10 Mei 1901.

Dag. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zijt dit huis woest zijn?

Tot II : 1a, Blaast de bazum!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3½ maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

N. B. Om Hemelvaartsdag moet het volgende Nr. van ons blad vroeger afgedrukt en verzonden worden. — RED.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat 8 Mei j.l., na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie bevordert is de Student G. H. Dijkstra, wiens adres is te Smilde.

Namens het College vd,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

Het adres der vacante kerk te Dokkum A is aan den Scriba W. KOOLSTRA.

WESTERENDEN, 26 April 1901. Gisteren werd, onder leiding van onzen Consulnt Ds. de Jong van Loppersum, met toestemming van alle mans-lidmaten, door den kerkeraad beroepen de Ew. heer G. Veenendaal, Cand tot den dienst des Woords, van Leusden.

Namens den Kerkeraad,
J. KUIPERS JR., Scriba.

LANGERAK, 5 Mei 1901. Zondagmorgen maakte onze geachte Leeraar, Ds. J. Vesseur, aan de gemeente bekend, dat hij na biddende overweging de roeping naar Elburg moest opvolgen. Wij zijn teleurgesteld, maar wenschen Gode te zwijgen.

Namens den Kerkeraad,
N. J. DE VRIES, Scriba.

HERWIJNEN, 6 Mei 1901. Gisteren na de godsdiensttoefening werd met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar onzer gemeente gekozen, de Eerw. heer G. Veenendaal, Theol. Candidaat, van Leusden. De Heere geve het genadiglijk, dat de vervulling onzer wenschen met zijnen wijzen raad mogen overeenstemmen.

Namens den Kerkeraad,
M. DE BRUIN Wz., Scriba.

STEDUM, 6 Mei 1901. De kerkeraad der G. ref. kerk te Stedum geeft door dezen kennis van haar besluit, dat geene collectanten zijnerzijds vrijheid zullen ontvangen tot collecteeren in de gemeente, zonder schriftelijk bewijs van den kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
P. K. PILON, Scriba.

CLASSEN.

Classis Haarlem.

Vergadering dezer Classis 4 Juni e.k. in de Noorderkerk, Ridderstraat, Haarlem. Punten voor het Agendum worden ingewacht bij den ondergeteekende vóór 20 Mei a.s.

Namens de Raden der Gref. kerken te Haarlem.
R. MULDER.

7 Mei 1901.

Classis Amsterdam.

Vergadering der Classis zal D. V. gehouden worden 5 Juni e.k.

Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 20 Mei a.s. bij een der ondergeteekenden.

Namens den Kerkeraad van Amsterdam,
H. GROENENDIJK AZN.,
Vondelstraat 27.
J. EIJNIKEL,
Jan Steenstraat 104.

Classis Zwolle.

De Classis Zwolle heeft in hare vergadering van 2 Mei j.l., na praeparatoir onderzoek, in de Geref. kerken beroepbaar verklaard den Theol. Candidaat H. van der Wal, van 's-Heerenbroek (bij Zwolle.)

R. J. SCHOEMAKER, Scriba.

Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht heeft in hare vergadering van den 1 Mei j.l. praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard in de Geref. kerken den heer C. Staal, Theol. Candidaat, te Dordrecht Friezestraat 65; en peremptoir onderzocht en tot de bediening des Woords en der Sacramenten toegelaten den heer D. Pol, Theol. Cand. en beroepen dienaar des Woords te Heerjansdam.

H. G. DE JONGE, Act.

Classis Zwolle.

De Classis Zwolle heeft in hare vergadering van 2 Mei j.l., op verzoek van de Geref. kerk te Kampen, en bijgestaan door de deputaten voor Art. 49 D. K. O., eervol Emeritaat verleend aan den Weleerw. heer Ds. J. Bavinck.

R. J. SCHOEMAKER, Scriba.

PROVINCIEËN.

Prov. Syn. van N.-Holland.

De Prov. Synode van Noord-Holland zal D. V. gehouden worden op Woensdag 19 Juni. Aanvang voorm. 10 uur. Punten v.h. Agendum en namen van Afgevaardigden tegen 30 Mei in te zenden bij den ondergeteekende.

Namens de Classe Edam,
M. v. D. MAST.

Edam, 25 April 1901.

Provincie Zuid-Holland.

De Provinciale Synode van Zuid-Holland zal D. V. gehouden worden te Dordrecht in de Wilhelminakerk den 2 Juli.

Stukken voor 't Agendum, opgave van namen der Afgevaardigden en aanvraag om logies worden inge-

wacht vóór 15 Mei e.k. aan het adres van Ds. H. J. Reuijl.

Ds. H. G. DE JONGE.
Ds. H. J. REUIJL.

ONTVANGSTEN.

Voor de kerk te Emmercompascuum.

Van de kerk te Drieberg f 2,53½, Langeslag f 2, Nieuwolda f 6,35. Bij een vroegere verantwoording werd vergelen Pieterburum (Gron.) f 15.

Hartelijk dank voor deze gaven der liefde. Zoo alle kerken, en ook alle broeders en zusters, die 't koninkrijk van Christus liefhebben, wisten, hoe groote behoefte wij nog aan duizend gu den hebben, wij zijn er zeker van, dat wij ze binnen een paar weken hadden. Broeders! leest de gezonden circulaire nog eens na, of, zoo ze zoek is, zend een kleinere of grotere gave.

Onze verwachting is op den Heere onzen God.

Namens den Kerkeraad,
W. HOVING Praes.

Emmercompascuum, 6 Mei 1901.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispel.

Van de Geref. gem. te Bussum f 3,00

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 6 Mei 1901.

Voor de lww. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Van de Jongel.-vereniging de Prediker te Heerenveen f 2,50

Van de Ger. Jongel.-vereniging te Ferwerd f 3,00

Heerenveen, 6 Mei 1901.

P. A. SMILDE, Penn.

Inwendige Zending in Drente.

Tot hunné blijdschap deelen de Deputaten mede, dat in April de volgende giften door hen ontvangen zijn:

Kerk van Emmen f 12,50, van Blijken f 2,33, van Vledder f 2,30, Smilde A, gevonden in de coll. f 1,50, Sleem, uit de catechisatiebus f 1, Barchem, van de catechisatie f 2, Odoorn coll. Zondagsschool f 1,12, Ruinen, coll. bij Bijbelzettingen f 5,40.

Den gevers betuigen wij hiervoor onzen dank en bevelen ons bij vernieuwing tot het in ontvangst nemen van giften aan. Tegenwoordig bedragen de uitgaven vrij wat meer dan de ontvangsten. Dit loopt op den duur vast, doch wij hebben goeden moed, dat de vrienden van ons werk zullen zorgen, dat het zoover niet zal komen. Iedere gave is ons welkom.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, Mei 1901.

Kas voor hulph. Kerken in de Prov. Overijssel.

Van Stad Vollenhove coll. f 3,—

" Kamperveen " f 1,16½

Deventer, 6 Mei 1901.

De Penningm.,
SCHIEFS, v. D. M.

Voor de Theologische School.

Berkel f 9,55 Rotterdam B f 54,60

Bleiswijk	- 6,20	Schiedam	- 46,43
Capelle a/d IJ.	- 10,44	IJselmonde	- 7,—
Charlois ½ c.	- 9,40	Slidrecht	- 18,81
Delfshaven	- 11,47	Bafo	- 10,55½
Hoek v. Holland	- 5,52	Houwerzijl	- 5,55
Hoogvliet	- 5,—	Leens	- 22,84
Katendrecht	- 23,95	Middelstum	- 26,84½
Krulingen	- 44,42	Pieterburen	- 10,72½
Mansland	- 29,50	Schouwerzijl	- 4,14
Maassluis A	- 28,65	Uithuizen	- 25,75
Maassluis B	- 21,—	Uithuizermeeden W.G.	- 27,09
Hillegersberg	- 2,86	" O. G.	- 9,—
Overschie	- 8,04	Utrum	- 16,04½
Pernis	- 16,42	Winsum	- 15,85
Poortugaal	- 2,20	Zoutkamp	- 10,75
Rotterdam A	- 173,10		

Voor de Uitbreiding.

Door dhr. B. Lanning te Aalden, gevonden in het kerkzakje f 5,—

Van dhr. A. M. Molenaar te Rotterdam, f 25,—

Door Ds. T. Noordewier te Meppel, Corr. Cl. Meppel de contrib. uit:

Meppel van Ds. T. Noordewier f 2,50, H. Timmer f 5, Joh. Teunis f 5, J. Stadij f 2,50, J. J. Boersma f 2,50, A. Lukke f 2, J. Stagger f 2, B. Schuurman f 5, J. v. Dijk f 5, Wed. C. J. v. Dijk f 2,50, J. v. d. Bosch f 2,50, A. Wouda f 1, W. Jonkman f 1, Wed. J. Schuurman f 5, L. v. Dijk f 5, Jan Klein f 2, P. v. Echten f 2, H. Klinkert f 5, G. Stagger f 2, R. Broekhuizen f 1, F. Wolfers f 1, Wed. R. de Vries f 1, Jk. Kikkert f 2, Joh. Steenbergen f 2, J. Thalen f 1, W. v. Echten f 0,50, S. Booy f 0,50, J. Guichelaar f 1.

Nijmegen Corr. Ds. G. v. Haltema, van G. van Halsema f 1,50, Lukas Prins f 1,50, Abel Middelveld f 2, Kornelis de Boer f 1,50, Roelof Kreuze f 1.

Door Ds. M. Meyering te N.-Pekeia, Corr. Cl. Stadskanaal de contrib. uit:

N.-Pekeia, Corr. T. R. de Jonge, van Wed. M. Maathuis f 2, W. L. Meijer f 2,50, F. H. Boels f 2,50, P. Trenning f 2, G. J. Nieboer f 2, W. Karsjens f 1,50, B. Horlings f 1,50, Ds. M. Meijering f 2, A. Karsjens f 1, W. A. Mulder f 1, H. Reinink f 1, S. Koning f 0,50, Wed. E. Bouwman f 1, H. Beunee f 1, T. R. de Jonge f 1, K. Heikman f 1, W. Horlings f 1, J. Koster f 0,50, H. J. Hulzebos f 0,50, W. G. Mulder f 1, I. Toorman f 0,50.

Onstvedde Corr. Ds. B. J. Lamberts, van H. Karsjens f 2,50, Ds. B. J. Lamberts f 1,50.

Onstvedde gift van Meij. Wed. G. Huiges f 2,50

Wildervank Corr. J. R. Groenewald, van H. Bos Kzn. f 7,50, H. Smit f 2,50, K. Pot f 1, M. H. Wiersma f 2, G. Kuik f 1, T. R. v. d. Veen f 1, R. v. d. Laan f 1,50, E. v. d. Laan f 2, Ds. T. Oegema f 1, Hergen Schurenga f 1, R. Pekelder f 1,50, J. R. Groenewald f 2, T. J. v. d. Veen f 2, R. J. v. d. Veen f 1, K. J. v. d. Veen f 1, R. J. Brouwer f 1, H. Drenth f 1, K. Salomons f 1.

Van Ds. W. v. Asselt te Sellingen contrib. f 1.

De contrib. uit Cl. Bolsward in het volgende nummer.

De Penningmeester, van de Theologische School,

Zwolle, 4 Mei 1901, Dr. H. FRANKEN.

Potgietersingel 120.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Door Ds. Kropveld van Ds. J. I. Fles Muskegon,

U. S. of N. A., een deel van collecten der Holl.

Chr. Geref. gemeenten f 73,17

Van G. Schuil te Roden f 7,—

Met aanbeveling,

N. Koors,

Oost Vestplein 65.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

VI.

Hoewel de zaak zelve duidelijk is, moge toch met enkele woorden nog het hoog belang worden aangewezen, dat bij de Gereformeerde leer van de inwendige en onverwinnelijke genade des Heiligen Geestes betrokken is.

In de eerste plaats is hiermede een soteriologisch belang gemoeid; dat wil zeggen het gansche werk der zaligheid in zijne verwerving en toepassing beide staat met deze leer der genade in het nauwste verband. Want dit springt een ieder terstond in het oog, indien bij de wedergeboorte des menschen eene zedelijke, aanradende genade genoegzaam is, dan valt heel de Bijbelsche leer van de zonde en tevens de gansche leer der zaligheid, gelijk deze naar de Schrift door Christus verworven is en toegepast wordt.

De Remonstranten namen eerst een schoonen schijn aan. Het derde en vierde artikel, dat zij op de Haagsche Conferentie en de Dordsche Synode

indienden, zag er vrij onschuldig uit. Zij zeiden, dat de mensch het zaligmakend geloof van zichzelf niet heeft noch uit kracht van zijn vrijen wil; dat hij van God in Christus door zijnen Heiligen Geest wedergeboren en vernieuwd moet worden in verstand, genegenheden, wil en alle krachten, en dat de genade Gods het beginsel, de voortgang en de voortbrenging van alles goeds is.

Maar het vergif bleek te schuilen in den staart. Aan het slot van het vierde artikel zeiden zij, dat de werking dier genade niet onwederstandelijk was.

Daarbij lieten de Remonstranten het voorkomen, alsof hun bezwaar alleen dien term onwederstandelijk gold. En dit was te oneerlijker, omdat die term volstrekt niet door de Gereformeerden van harte begeerd werd, soms zelfs verworpen en liever door den naam onverwinnelijk vervangen werd; en omdat het juist de Remonstranten waren, die dezen term, aan de Jezuïeten ontleend, aan de Gereformeerden opdrongen.

Desniettemin kwam hun gevoelen allengs duidelijker voor den dag.

Zeker was er ook volgens hen eene Goddelijke genade van noode. Maar die genade bestond alleen in de zedelijke aanrading door het Woord Gods. Op de Haagsche Conferentie werd het uitgesproken hunnerzijds: wij gelooven op grond van Gods Woord, dat Gods Geest geen kracht tot bekeering in ons uitwerkt dan door het Woord (per verbum), daar dit toch het eenige zaad der wedergeboorte is.

Daarmede viel heel de Bijbelsche leer van de zonde. Want indien eene aanradende genade voldoende is, is de mensch niet dood in zonden en misdaden. Zijn verstand moge dan eenigszins verduisterd en zijn wil eenigermate verzwakt zijn; de vrijheid en de macht kan hem dan niet worden ontzegd, om het evangelie aan te nemen. Wel stelden de Remonstranten het eerst voor, alsof die kracht door den H. Geest aan allen, die onder het evangelie leven, werd aangeboden en geschonken. Maar die kracht bleek weldra feitelijk niets anders te zijn dan de prediking van het evangelie zelve. En zoo werd het dan later onomwonden uitge-

sproken, dat ieder, mits hij zijne rede gebruikt, zonder eenige bijzondere onmiddellijke of inwendige verlichting gemakkelijk dien zin der H. S. verstaan kan, welke ter zaligheid te kennen, te gelooven en te betrachten is.

Maar als de mensch niet dood is in zonden en misdaden, dan verandert ook het werk der zaligheid geheel van karakter. Christus moge dan de mogelijkheid der zaligheid hebben verworven, de zaligheid zelve is zijn werk niet. Heel zijn priesterlijk ambt wordt overbodig en valt weg; voor zijne offerande is geen plaats meer. Genoeg is het dan, dat Hij een profeet is geweest, die de waarheid heeft verkondigd en door die prediking de menschen tot geloof en bekeering opwekt, opdat zij langs dien weg zelven de zaligheid verwerven.

Schijnbaar opent deze Remonstrantsche weg voor velen de mogelijkheid tot de hemelsche zaligheid. Maar feitelijk sluit hij deze voor duizenden en miljoenen af. Want indien het Woord, gelijk het op de Haagsche Conferentie gezegd werd,

het eenige zaad der wedergeboorte is, zijn alle jongstervende kinderkens, alle idioten, krankzinnigen enz. van de zaligheid uitgesloten. Of men moet, erger nog, de Schrift in het aangezicht weerspreken, als zij zegt, dat Christus de weg, de waarheid en het leven is, dat niemand tot den Vader kan komen dan door Hem, en dat er geen andere naam onder den hemel den mensche tot zaligheid gegeven is, dan de naam van Jezus alleen.

Zoo diep grijpt de Remonstrantsche loochening van de inwendige genade op heel de belijdenis der Christelijke waarheid in. Maar er is bij haar ook nog een tweede, een theologisch belang betrokken; dat wil zeggen, de verhouding van God tot zijn schepsel in het algemeen wordt er geheel door gewijzigd. Want indien Gods Geest niet innerlijk in den mensch kan gaan inwonnen, maar buiten hem blijft staan en slechts van buiten door het Woord op hem kan inwerken, dan is daarmede in beginsel eene betrekking van God tot de wereld aangenomen, welke door de H. Schrift lijnrecht wordt weersproken.

Want zeker, onze God woont in den hemel en doet alwat Hem behaagt. Hij is niet, gelijk het pantheïsme leert, in de wereld besloten noch met haar substantie eenzelvig. Er is een oneindige afstand tusschen God en zijn schepsel. Maar die afstand is oneindig, niet in hoegrootheid maar in hoedanigheid, niet in ruimte maar in natuur en wezen. Want al woont God in dien zin in den hemel, dat Hij daar op geheel bijzondere wijze zich openbaart; Hij is toch met zijn wezen alomtegenwoordig, in aarde en hel, in mensch en beest, in stof en geest. De hemel der hemelen kan Hem niet bevatten. Hij draagt alles door het woord zijner kracht. In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. Hij is niet ver van een iegelijk van ons. Zijne voorzienigheid is eene almachtige en alomtegenwoordige kracht, waardoor Hij alle dingen onderhoudt en regeert.

En de voorzienigheid Gods in dezen Bijbelschen, Gereformeerden zin is op het standpunt der bestrijders van de inwendige genade niet te handhaven. God wordt dan een God van verre. Hij staat op een onmetelijken, eindeloozen afstand van de wereld. Tusschen Hem en het innerlijkst wezen der schepselen staat altoos iets in. Wel wordt Hij nog als de Schepper erkend, maar men stelt het toch zoo voor, dat Hij, sedert Hij schiep, de wereld aan zichzelf overliet. Hij rustte ze toe met genoegzame kracht, om zichzelf te ontwikkelen, niet alleen natuurlijk maar ook verstandelijk en zedelijk, godsdienstig en geestelijk. Hoogstens moet Hij nu en dan van buitenaf even ingrijpen, om als de wereld in een of ander opzicht dreigen zou, in de war te loopen, ze weer op gang en in orde te brengen. Maar overigens loopt de wereld als een machine, als een uurwerk af. Openbaring, profetie, wonder wordt hier een vreemd element, dat daarom zooveel mogelijk beperkt en eindelijk als geheel overbodig of zelfs als schadelijk en Gode onwaardig verworpen wordt. Het deïsme heeft rationalisme en Pelagianisme ten gevolge.

En eindelijk is bij de loochening van de inwendige genade ook een diep religieus belang betrokken. Want godsdienst is toch naar zijn wezen niets minder dan gemeenschap met God, de diepste, innigste, teederste gemeenschap, welke na die van de drie personen in het Goddelijk wezen en na die van de beide naturen van Christus denkbaar en bestaanbaar is. Dat drukt de Schrift uit in de schoone leer van het verbond. Want verbond is die daad Gods, waardoor Hij den mensch tot en met Zichzelf als zijn beeld in betrekking en gemeenschap stelt. En die gemeenschap is inniger en teederder dan die van man en vrouw, van wijnstok en ranke, van fundament en gebouw. De Schrift kan geen woorden en beelden vinden, sterk en duidelijk genoeg om die gemeenschap ons eenigermate te doen verstaan.

Doch op het standpunt van de louter zedelijke genade is er zulk eene religie niet. Er is daar geen plaats voor een verbond, maar alleen voor een contract, zooals tusschen een heer en zijn knecht. God is de Heer, die bevelen geeft en geboden voorschrijft, en de mensch is zijn dienstknecht, die in loonverhouding tot Hem staat en voor zooveel geleverden arbeid ook op zooveel loon aanspraak heeft. Het is de godsdienst van den farizeër, bij uitnemendheid geschikt voor den eigengerechtigden en werkheilige, maar troosteloos en wreed voor de tollenen en zondaren, voor de hoedende Magdalena's en de weenende Petrusen.

De historie heeft op de besluiten der Dordsche Synode het zegel gedrukt. Het Remonstrantisme, eerst zoo gematigd en lief, heeft den weg gebaad voor rationalisme en deïsme, voor het wegwijnen en wegsterven van allen godsdienst.

En alle religie van echten stempel is daarom altijd en overal in alle landen en kerken tot Calvinus, tot Augustinus, tot Paulus en Johan-

nes, tot de H. Schrift teruggekeerd.

Ons hart is tot God geschapen en het rust niet, voordat het ruste gevonden heeft aan zijn Vaderhart. Een God van verre is geen God, zooals dien ons harte behoeft. In Hem moeten wij leven, ons bewegen en zijn.

En dat wordt gehandhaafd in de leer der inwendige, onverwinkte genade. In haar belijden wij, dat God zelf met zijn Geest in ons woning komt maken, en ons in eene verbondsgemeenschap opneemt, welke van geen wijken of wankelen weet.

Gelijk Jezus het zegt: opdat zij allen één zijn, gelijkwijls Gij, Vader, in mij en ik in U, dat ook zij in ons één zijn, opdat de wereld geloove, dat Gij mij gezonden hebt.

BAVINCK.

NIET BILLIJK.

In een hierachter volgend ingezonden stuk slaakt een broeder uit Amsterdam eene klacht over de polemiek van Ds. Bos en Prof. Wielenga tegen Vrije Universiteit of Dr. Kuyper.

Deze klacht is met het oog op de feiten niet billijk.

De broederen dezerzijds zouden niets liever gewenscht hebben, dan dat na de Groninger Synode het vraagstuk over de opleiding een tijd lang van de tafel ware genomen, totdat de Gereformeerde kerken op dit punt meer eenheid van overtuiging hadden verkregen.

Maar dit heeft alzo niet mogen zijn. Aan de Theol. School werd geen rust gegund. Zij mocht niet gehandhaafd en bevestigd worden. Op allerlei manier moest haar bestaan in de kerken weer als onzeker en onbetrouwbaar worden voorgesteld.

Ten eerste werd na de Synode al spoedig de verplichting der tweede collecte betwist.

Ten tweede werd het besluit der Synode inzake de Theol. School weldra zoo uitgelegd, dat het alle kracht en beteekenis dreigde te verliezen.

Ten derde werd er eene klacht ingebracht over de miskenning, welke de Vrije Universiteit van de zijde der Theol. School, door het promoveeren van een harer studenten aan eene buitenlandsche Hoogeschool, ondervond.

Ten vierde werd die klacht, ofschoon hare ongrondheid in het licht was gesteld, met geen woord teruggenomen maar geschiktelijk in het denkbeeld eener conferentie omgezet.

Ten vijfde werden, toen die conferentie was vastgesteld, de Stellingen van de Hoogleraren der Vrije Universiteit van te voren gepubliceerd en daarin de voorstanders van de Theol. School openlijk als seminaristen en dualisten voor het volk gekenschetst.

Ten zesde werd, ofschoon de conferentie ook bedoelde, om aan het publiek debat een einde te maken, de polemiek van de eene zijde terstond na de conferentie ter hand genomen en van week tot week voortgezet.

Dit zijn feiten, die voor geen tegenspraak vatbaar zijn. Nu kan men dit natuurlijk alles in orde vinden en er zijn volle goedkeuring aan hechten. Aan ieder zij daartoe volkomen vrijheid gelaten.

Maar wat niet mag, is dit, dat men aan de broederen, die werkelijk niet met den aanval begonnen zijn, het recht van verweer ontzegge, en hen, zoodra zij hunne overtuiging uitspreken en verdedigen, van het zaaien van twist en tweedracht beschuldige. Dit is niet billijk en niet recht.

Op die manier krijgt het den schijn, alsof het rechtmatige der polemiek gemeten wordt niet aan de waarheid, welke zij bevat, maar aan de personen, tegen wie zij zich richt.

Indien bijv. de strijd gericht is tegen de Theol. School en hare voorstanders, dan schijnt alles in orde en alles geoorloofd te zijn.

Maar wie het waagt, om over de verhouding van Kerk en Theol. Faculteit eene andere opinie te hebben dan bijv. de *Heraut* verdedigt, wordt terstond beschuldigd van het verstoven van de eenheid der broederen en van het bestrijden van Dr. Kuyper en de Vrije Universiteit.

Deze toestand is niet gezond en getuigt niet van een krachtig, frisch, reformatorisch leven.

Men kan heel goed op sommige punten een eigene zienswijze hebben, zonder daarom bij anderen in waardeering van personen en in liefde tot eene Christelijke Universiteit ten achter te staan.

Laat men beide zaken toch niet met elkander verwarren en aan broederen, die pertinent het tegendeel beweren, toch niet met geweld opdringen, dat zij tegenstanders en bestrijders zijn van de Vrije Universiteit.

Want zulk eene handelwijze doet onberekenbare schade. Zij *wint* de broederen niet maar *stoot* hen af. Zij is wel geschikt, om een tijd lang uiter-

lijke eenheid te kweeken, maar brengt geen innerlijke, geestelijke overeenstemming te weeg. Aan het eind spat onherroepelijk uiteen, wat langs dezen kunstmatigen weg is opgetrokken. Precies zooals het rijk van Alexander den Groote, na zijn dood, toen zijne machtige hand het niet meer samenhiield, in al zijne brokken en deelen uiteenviel.

Sympathie, zoowel voor personen als voor stichtingen, is iets teeders. Men moet er voorzichtig mede zijn.

BAVINCK.

VOOR WEDERSPANNIGHEID GEWAARSCHUWD.

Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake." Ps 32: 9.

»De liefde is de livrei der Christenen'', is menigmaal beweerd. En terecht. Jezus zei tot zijne jongeren, en in hen tot allen, die door hun woord in Hem gelooven zouden: »Een nieuw gebod geef ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat ook gij elkander liefhebt.'' En waar wij de Schrift opslaan, allerwegen treffen wij vermaningen aan, om in de liefde te wandelen. Waar de liefde in het hart woont, daar ontbreekt geen genadegave, maar waar zij gemist wordt, is geen waarachtig geestelijk leven. Zonder de liefde is onze heiligheid schijn, ons geloof dood, en onze hoop ijdel. Zij is »de vervulling der wet'', en »de band der volmaaktheid''. De liefde woonde in het hart van David. Door haar wenschte hij te onderwijzen, te leeren, raad te geven en te beschermen, maar waarschuwdde hij ook tegen wederspannigheid en hardheid des harten: »Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake.'' David, die door droeve ervaring geleerd, onderwijst en heilzamen raad aanbiedt, en daarna, meer in het bijzonder, de goddeloozen tot bekeering maant, en de rechtvaardigen, om zich in God te verblijden.

Intusschen mogen wij bij hem niet blijven staan. Wij vernemen hier de stem van den Messias. In ons vers roept Hij de zondaren toe: weest niet wederspannig tegen den Heere uwen God, gelijk de paarden en muilezels het dikwerf tegen hunne meesters zijn, maar dient Hem vrijwillig, van ganser harte, in kinderlijke vreeze, opdat het u welga voor den tijd en de eeuwigheid.

Wat de goddeloozen vergeleken worden bij lastdragende dieren, paarden en muilezels, kan ons niet bevreemden. In de Schrift wordt telkens een beeld aan de dierenwereld ontleend. Inzonderheid geschiedt dit, als God de zonde wil teekenen. Bij Jesaja lezen wij: »Een os kent zijnen bezitter, en een ezel de kribbe zijns heeren; maar Israël heeft geene kennis, mijn volk verstaat niet;'' bij Jeremia: »Zelfs een oievaar aan den hemel weet zijne gezette tijden, en een tortelduif, en kraan, en zwaluw nemen den tijd hunner aankomst waar; maar mijn volk weet het recht des Heeren niet;'' en in hetzelfde hoofdstuk: »Er is niemand, die berouw heeft over zijne boosheid, zeggende: wat heb ik gedaan? Een iegelijk keert zich om in zijn loop, gelijk een onbesuisd paard in den strijd.'' Noemde de Dooper de diepverdorven voorgangers in Israëls kerk- en burgerstaat niet adderen-gebroedsel? Teekende Christus niet de listigheid van Herodus door hem een vos te noemen? En, om niet meer bij te brengen, is er in de Schrift geen sprake van bonden, die tot hun eigen uitbraaksel wederkeeren, en van zwijnen, die zich gaarne wentelen in het slijk?

De heenwijzing naar paarden en muilezels is daarenboven opvallend juist. Bij deze dieren geen redelijk verstand; en de zondaar mist het rechte begrip van God, van zijn eigen toestand, en van het dreigend gevaar waarin hij verkeert; dat niet slechts, maar hij toont zich onvatbaar voor het woord der vermaning en der onderwijzing. Zie dit in Nebukadnezar, wiens schuldeloze onwetendheid werd gevonnen in de geesteskrankte, die hem trof, waardoor hij zich gedroeg als een beest op het veld. Zie het ook in Bileam, den vloeken- en leugenprofeet, die toen hij zich als een beest gedroeg, van Godswege door een beest werd bestraft. Gelijk paarden en muilezels, van nature wild, getemd en geregeerd moeten worden, zullen zij bruikbaar zijn voor den mensch, dien zij anders stooten, trappen en bijten, zoo ook is het noodig, dat God den goddelooze »een toom en gebit'' in den mond legt; dat is, hem zoo met zijn slaande hand aantast, dat hij loslaat en gehoorzaamt; als, om een voorbeeld te noemen, Pharao, die door plaag op plaag getroffen, eindelijk Israël trekken liet, maar ook, toen hij zijn vernieuwing zich verzette, zijn graf vond in de golven.

»Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand

heeft, welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake.'' Dat is: weest niet aan deze en dergelijke onvernuftige dieren gelijk in onverstandigheid en weerbarstigheid. Beseft, dat God u geschapen heeft met eene redelijke ziel, en dat Hij uw Schepper, uw Wetgever, uw Weldoener, uw Rechter is. Indien niet, toom en gebit zullen u niet worden gespaard. God zal zijne rechtvaardigheid aan u betoonen, zijne oordeelen en straffen zullen u treffen. Zoo is het gegaan met velen, en zoo zal het gaan met allen, die hun nek blijven verharden.

Deze vermaning leert ons, winst te doen met het geschapene. Steeds worden wij naar het redeloos gedierde heen- gewezen, om van hen lessen te ontvangen. De gehoorzaamheid der paarden en muilezels hebben wij te volgen, maar ons aan hun onverstand en weestrevigheid te spiegelen. De arbeidzaamheid der mieren, die »hun brood bereiden in den zomer en hunne spijsje vergaderen in den oogst'', wordt ons ten voorbeeld gesteld, en van oievaars, tortelduiven, kranen en zwaluwen hebben wij te leeren, den gezetten tijd waar te nemen, tot het behartigen van onze tijdelijke, maar vooral van onze eeuwige belangen. Niet alleen het levende, maar ook het levenloos schepsel kan ons onbewust lessen der hoogste levenswijsheden geven. Wij worden geroepen tot eene godvruchtige natuurbeschouwing. De vruchtdragende boom predikt den Christen zijne roeping, om vruchten te dragen, der bekeering waardig. De zon en de maan en de sterren zeggen hem, dat hij zijn licht heeft te laten schijnen voor de menschen, »licht in den Heere'' heeft te zijn, of, gelijk van Johannes staat »een brandende en lichtende kaars''.

Maar vooral roept de vermaning ons, om er naar te staan, om dagelijks toe te nemen in de zaligende kennis van God en zijn dienst. Ergens zegt de Heere: Die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, dat Ik de Heere ben. Dit is noodig. Wie God niet kent, kan Hem niet liefhebben, wie Hem niet liefheeft, kan Hem niet gehoorzamen, en wie Hem niet gehoorzaamt, kan niet gelukkig zijn. God te kennen, zooals Hij zich in zijn Woord openbaart, is de hoogste wijsheid. Terecht legt men zich toe op de beoefening van allerlei wetenschappen, die slechts waarde hebben voor dit leven, maar hoeveel te meer moet er gestaan naar de kennis der waarheid, die wijs maakt tot zaligheid. Geestelijk onverstandig te zijn, is het droevigst van alles. Toch zijn er duizenden, die onder den Christelijken naam gaan, maar vreemdelingen zijn, niet slechts van den verborgen godsdienst des harten, maar, ondanks al het onderwijs dat aan hen te koste gelegd werd, zelfs van de uitwendige kennis van de leer des heils. Helaas, er zijn duizenden, die het teken des doops aan hun voorhoofd dragen, maar weigeren naar den wil van den God huns doops te vragen.

Aan verontschuldigungen ontbreekt het niet. Maar zij kunnen niet bestaan in het gericht.

Ernstig klinkt het woord des Heeren: »verhardt uwe harten niet.'' Ontvangt met zachtaardigheid het woord, dat in u geplant wordt. Onderzoek aandachtig de Heilige Schriften. Vraagt om oogenzalf, opdat gij zien moogt. Vernedert u voor Gods troon. Breekt met de zonde, en richt uwe schreden naar Gods getuigenis. Weest niet als de Joden »stijf van hals en hard van hart''. 't Is uiterst gevaarlijk. Gods lankmoedigheid neemt eens een einde. Wie niet luistert naar zijn: »Ik zal u onderwijzen, en u leeren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven; mijn oog zal op u zijn;'' wie de beste school voorbijgaat, eigene wegen verkiest, en zich aan des Heeren opzicht onttrekt, zal te laat bemerken, dat zijn pad afdaalt naar de diepte der hel.

Ach, er is ook bij den waren Christen nog zooveel onverstand en wederhoorigheid. Schaamte moet het aangezicht bedekken. Hoe onuitspreklijk is hij bevoorrecht! Niet slechts werd hij als redelijk schepsel geboren, maar door Gods Geest wedergeboren, door Woord en Geest tot bekeering geleid; in de geloofsgemeenschap met Christus gebracht, heeft hij deel aan de vergeving der zonde, en een geschenken recht op het eeuwig leven. En toch moet hij gedurig worden gewaarschuwd en gekastijd, omdat zijn onverstand en wederspannigheid aan paard en muilezel doen denken. De vriendelijke Heiland maant hem ernstig, dringend om zich door Hem te laten leeren, leiden, verzorgen; waarschuwt tegen eigenwijsheid, eigenzinnigheid, en onbedachtzaamheid. Wel hem, die zijn oor niet sluit voor, zijn hart niet afkeert van 's Heilands stem. Op den doolweg is het niet goed. Toom en gebit, tuchtroede en bezoeken zijn uiteraard pijnlijk. De verbergingen van 's Heeren aangezicht en het missen van vrede doen in het zwart gaan.

Dat wij dan ons zelve geen kwaad doen. Wel hem, die in het besef van zijne geestelijke armoede voor Gods genadetroon zich buigt, in Christus zich verbergt, om het licht, de leiding, den troost des Heiligen Geestes vraagt, en telkens beschaamd en schaamrood staat over zooveel onverstand en hardheid des harten, waarop hij gestaag zich betrapt. Zijn Ontfermer zal hem leiden. Hij is zwart, doch liefelijk. Straks gaat hij den hemel binnen, en zingt hij het lied des Lams.

Wie dicht bij den Heere blijft en naar zijn leiding zich voegt, zal aan anderen arbeiden. Het is hem tot blijdschap, als hij dwalenden terecht brengen, zwakgelooovigen versterken, en bedroefden vertroosten mag. Hij wenscht zijn talent niet te begraven, maar er mee te dienen. Hij wenscht in de liefde te wandelen. Niet in hoogheid des harten, maar in nederigheid, met het oog op de eer zijns Heeren en het heil zijns naasten, getuigt hij, dat het goed is in den weg der gerechtigheid te wandelen, want dat de godzaligheid een groot gewin is met vergenoeging.

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

Met de groote schoonmaak in het Noorden van de Zuid-Afrikaansche Republiek wil het niet afdoende vloten. Niettegenstaande de opgeschroefde telegrammen blijkt deze schoonmaak zoo ongeveer gelijk te zijn aan die van French in 't Oosten voor enkele weken; »veel geschreeuw en weinig wol'', terwijl er feitelijk slechts eene verplaatsing van commando's voor enkele dagen of weken plaats vind. Vrouwen, kinderen en oude Burgers vindt men nog wel, maar vechten Burgers geven zich haast niet over en dan nog bijna uitsluitend per ongeluk. Volgens een der over Durban ontsnapte Burgers, zou de oud-President Pretorius, die tot onderhandelen met Botha werd uitgezonden, zch dus hebben uitgelaten:

»Ik zag, vertelde Pretorius, »wat ik immer geweigerd had te gelooven. Nooit had ik mij kunnen voorstellen, dat 't Transvaal en Vrijstaat in staat waren zulke krijgers voort te brengen. En allen zijn vol moed. Niemand denkt aan overgeven.

Het antwoord, dat ik namens Botha aan Kitchener moest overbrengen luidde: Zeg aan Kitchener dat ik ammunities heb voor 10 jaar minstens en ook overvloedig levensmiddelen bezit. Wanneer de levensmiddelen schaarsch worden, neem ik ze eenvoudig uit de proviand-treinen. Zeg ook nog aan Kitchener: Gij zijt de gelukkige bezitters van de steden en dorpen langs de spoorlijnen. Ik laat de treinen daar aankomen, omdat ik wil, dat gij in staat zijt onze burgers, die daar wonen, van voedsel te voorzien. Ziedaar de eenige reden, waarom ik uit de aangehouden treinen nooit meer neem, dan ik noodig heb.

Noch voor voedsel noch voor munitie behoeft men dus bij de Burgers bang te zijn. Afgedacht van het gewoonte sterfte-cijfer aan zieken plus minus 400 man en 2500 aan zieken en invaliden verloren der Engelschen in April aan geseuvelde 8 off. en 122 man, aan gekwetsten 20 off. en 206 man en aan gevangenen 3 off. en 95 man, samen 3300 man. En April was ten deele een maand van minder sterken strijd van de zijde der Burgers. Doch in den laatste tijd traden zij weer meer werkzaam op. Wij vermelden het reeds verleden week. Sinds bleef Botha zich te Ermelo in 't Oosten en Beijers in 't Noord-Westen handhaven. Vijoen ging ongehinderd Zuidwaarts, terwijl de Burgers onder Delarey een sterke samen-trekking volbrachten in 't Westen van Pretoria-Johannesburg. Reeds hoopten de Engelschen daar nu eens een goeden slag te kunnen slaan.

Edoch, ofschoon Babington, Rawlinson en Methuen van Oost en Zuid in wijden boog tegen hen optrokken, het mooie plan mislukte volkomen: de Burgers gingen voor een deel onder Delarey naar het Zuiden (om Methuen te bestrijden?). en voor een deel naar 't Noorden, vermoedelijk om 't Noordelijk deel van Rustenburg en Marico te dekken in Magaliesbergen. Ook in 't Oosten bij Standerton behalen de Engelschen niet veel succes!

Intusschen vermenigvuldigen de aanvallen op de spoorwegen zoowel in de Kaapkolonie als in de Z.-Afrikaansche Republiek en in den Vrijstaat, terwijl de opstand in de Kolonie zich weer uitbreidt en de hoofdcmando's zich krang handhaven in 't Oost- en Middel-gedeelte en ook bij vernieuwing in 't Zuid-Westen optreden. De pest houdt aan. Overigens neemt zachtjes aan de oppositie in Engeland toe; slechts met 333 tegen 227 kon de Regeering de steenkolenbelasting er door krijgen. Ook groeien de moeilijkheden voor Engeland aan. De razende Mahdi in Somali-land blijkt nog lang niet verslagen, de Emir van Afghanistan is zijn leger aan het opknappen op een verdachte wijze en uit Lahore wordt bericht, dat de beweging in het district Sialkot (Britsch-Indie) toeneemt. Twintig dorpen hebben een soort coalitie gesloten om alle sanitaire maatregelen tegen de pest met geweld te bestrijden. De autoriteiten voelen zich niet sterk genoeg en seinden dringend om versterkingen. »Soldaten, soldaten'', klinkt overal Engeland in de ooren!

Van veel gewicht zou zijn, indien het gerucht over de besprekingen tusschen Delacassé en Lamsdorff waar bleek te zijn, dat hun onderhoud vooral de Egyptische kwestie gold. Rusland en Frankrijk zouden, door Italië gesteund, Engeland willen verzoeken Egypte te ontruimen.

Hoewel het ons wel verwonderd heeft, dat Frankrijk nog niet eerder van Engeland's positie gebruik maakte, raden wij toch aan bovenstaand bericht met alle voorbehoud te aanvaarden, omdat wij van Rusland ons een dergelijk den wereldvrede in gevaar brengen.

gend optreden moeilijk kunnen voorstellen. Duitsland heeft een gedeeltelijk nieuw Ministerie gekregen. De Keizer kon met sommige ministers in den strijd voor het kanalen-plan tegen de Agrariërs niet genoeg opschieten en derhalve moesten enkelen het gelag betalen. „Zij zullen het kanaal toch slikken“ moet Keizer Wilhelm gezegd hebben. Doch voorloopig blijft het bij een nieuw Ministerie en de Agrariërs schijnen dit slijkmiddel heel wat beter te vinden dan de kanaal-pil.

De nieuwe ministers zijn te gebruiken en van Hammerstein blijkt ook op politiek terrein nog een schoon vel papier te zijn. Niemand had aan hem gedacht maar de Keizer houdt van verrassingen.

De minister gaat door voor een gematigd voorstander van beschermende rechten. Daar hij met den adel uit het Oosten van Pruisen en den Berlijnschen hofadel vermaatschap is hoopt men onder zijn aanvoering een partijje regeringsgezinde conservatieven te kweken.

Natuurlijk wordt er in Duitsland veel gepraat over de regerings-wijziging en druk regst naar de oorzaak. Naar „men“ zegt is het nieuwe Ministerie een toetsteen voor Lülow. De Keizer liet hem geheel de vrije hand in zijn keuze. Als een zwaard van Damocles hangt dus het slagen van de nieuwe ministers boven zijn hoofd. Faalt ook dit Ministerie, dan valt het zwaard en de Keizer zal een nieuwen kanselier kiezen.

De graanrechten zegt men waren oorzaak der crisis. Miquel zou de kanaalwet er door slepen tegen een recht van 6 M. op de granen. De Regeering vond deze belasting evenwel veel te hoog om handelsverdragen te kunnen sluiten. En Miquel moest dus gaan!

In Spanje dreigen, vooral in Barcelona, weer volksoptochten, zoodat het in staat van beleg is verklaard.

Ook in Italië worden de toestanden door de arbeidersbewegingen op nieuw slechter.

NOORDTJ.

HET BELANG DER KERKEN.

Het kost blijkbaar moeite om bij de bespreking over „de Opleiding“ koers te houden. Ieder spreekt en schrijft er gaarne over van zijn eigenaardig standpunt, waarbij de hoofdzak waarom het eigenlijk gaat, maar al te veel ongemerkt op den achtergrond wordt gedrongen.

Toch moet het belang der kerken op den voorgrond staan.

Mijn zoo fel bestreden raad heb ik gemeend te moeten geven in het belang der kerken. Het blijft natuurlijk mogelijk, dat ik daarin mistast. Mogelijk, dat mijn raad tegen het belang der kerken ingaat.

Met al mijne broeders, zoo wel met hen, die mijn gevoelen deelen, als met hen, die in dezen van mij verschillen, heb ik dit gemeend, dat ik feilbaar ben.

Maar dat ik in dezen gefeild heb is mij nog door niemand aangetoond.

Men heeft zich over dien raad bedroefd, men heeft er zich aan geërgerd, men heeft er tegen getoond, alles en nog wat hebben de broeders zeer broederlijk gedaan.

Maar dat mijn raad inging tegen het belang der kerken is niet aangetoond, zelfs niet ernstig en direct beproefd aan te toonen.

Alleen de *Heraut* heeft dat zeer zijdelings gedaan, waar die al maar bleef doorhameren op het onderscheid tusschen *Universitair* en *Seminaristisch*, als of het daarom in dezen ging en „*Universitair*“ altijd en overal alleen in het belang der kerken was, ook zelfs bij de huidige verhoudingen.

De eerste zet van de *Heraut* heeft doel getroffen. Mijn raad werd den volke aangekondigd, als gedaan door een aartsijding van de Vrije Universiteit, in wien de booze geest aan het einde der 19de eeuw nog eens in al zijn bitterheid tegen deze Stichting aan het woord kwam.

De kenschetsing van mijn optreden is nog niet door de *Heraut* herroepen, hoewel ik er broederlijk en ernstig tegen geprotesteerd heb. De *Heraut* kan weten en weet, dat mijn vijandschap tegen die ook door mij begunstigde Stichting mij in dezen drijft.

Toch was dat blad, dat anders zoo op liefde en goeden toon bij anderen aandringt, er als de kippen bij om alarm te slaan, alsof er een booze aanval tegen de Vrije Universiteit werd beraamd.

Daardoor is de bespreking terstond in een verkeerd spoor geleid. Zij is ontaard en zelfs verbittert. Dit is de schuld van *de Heraut*.

Wat door mij gedaan werd in het belang der kerken, altijd natuurlijk gelijk ik dat beschouw, werd geteekend en aangekondigd als gevloeid uit vijandschap tegen de Vrije Universiteit.

Zoo is het *Heraut*-lezend publiek opgehitst tegen den boozen geest uit Kampen. De gevolgen zijn niet uitgebleven.

Met zoete en liefelijke woordkeken, waarmee men over de eigenlijke zaken heen-glijdt, maakt men dat niet goed.

God, de Heere, vraagt in de eerste plaats waarheid en oprechtheid in het binnenste. Persoonlijk deert mij dat niet, al doet het mij onaangenaam aan. Wat ik in het belang der kerken acht te zijn hoop ik te blijven bepleiten, broederlijk en ernstig en voor groote woorden of insinuaties zelfs mag ik niet uit den weg gaan.

Gaat mijn raad in zake de Opleiding tegen het belang der kerken in, men toone het mij aan. Ik hoop voor overtuiging vatbaar te zijn.

Ik strijd niet tegen de Vrije Universiteit in dezen. Als nauwere verbinding met haar in het belang der kerken mocht blijken te zijn, dan hoop ik in den goeden weg mee te helpen bevorderen. Doch tot nog toe kan ik dit niet inzien.

Daarover verspreide men dus licht. Dat toone men aan.

Ik pleit ook niet voor de Theol. School als zoodanig. Zij is er om de kerken, die kerken zijn er niet om haar, evenmin als deze er zijn om de Vrije Universiteit.

Indien men oordeelt dat in het belang der kerken te zijn, dan ruime men haar op.

Het belang der kerken bovenal in dezen. Wij bewegen ons hier op haar terrein. Het gaat hier om hare belangen en hare rechten. Van uit dat gezichtspunt en dat gezichtspunt alleen bespreke men deze teedere kwestie verder.

Op een anderen tijd en bij een andere gelegenheid b.n. ik bereid met de broeders de belangen der Vrije Universiteit te bespreken. Doch die zijn hier en thans niet aan de orde.

Mijn voornemen was geweest om in afwachting van de bemoeiingen der bekende Conferentie, vooreerst ter dezer zake te zwijgen.

Doch nu de *Heraut* na de Conferentie eerst voor goed is begonnen de kwestie te bepleiten van uit een z.g. *Universitair* standpunt, waarbij broeders me broeders of ook broeders met zichzelf op zeer liefelijke wijze in tegenspraak met elkander worden gebracht, moet mij in dezen nog een woord van het hart.

Want hoeveer de eenzijdigheid in de en wel gaat, blijkt sterker dan ergens elders in de zes brieven door Lr. Honig achtereen-volgens in de *Bazuin* aan mijn adres gericht.

Zij zijn schier niets anders dan een door-loopend pleidooi voor de belangen der Vrije Universiteit. Die broeder spreekt dat zelf overholven uit ten slotte, alzoo dat „hoofd-doel van zijn schrijven was mij met alle „bescheidenheid er aan te herinneren, dat „de Vrije Universiteit door allen dient ge-„steund.“

Al weer dus het belang der Vrije Universiteit voorop, alsof het daarom gaat.

Neen, niet het belang der Vrije Universiteit voorop, alsof de kerken daarmee staan en vallen, noch het belang der Theol. School als het een en het al beschouwd, alsof het heil der kerken daarvan afhangt. Als we ieder zoo aan een eind gaan trekken, vernielen we elkander.

Het recht en het belangen der kerken voorop. Daaraan moet wat Vrije Universiteit en Theol. School in dezen meenen te zijn en te kunnen aanbieden ondergeschikt en dienstbaar worden gemaakt.

Als het ons wederzijds daarmee ernst is, behoeft er nog niet aan een gewenschten uitslag te worden gewaand, maar ook dat alleen.

Uit dat gezichtspunt de zaak der Opleiding verder te behandelen, dit moet ons ernstig streven zijn.

De een hangt meer aan de Theol. School, een ander meer aan de Vrije Universiteit. Het zij zoo. Wij hebben elkander ook daarin te aanvaarden en te dragen.

Maar wij hebben elkander te ontmoeten in de samenwerking voor het belang der kerken.

Als dat belang bij ons in dezen heerschappij voert, dan is er bij alle verschil van inzicht nog goede hoop voor de toekomst.

D. K. WIELENGA.

De Stichting „Veldwijk“ „Charitas“.

Deze vereniging, die van het besturend en verplegend personeel op „Veldwijk“ zelf uitgaat, zond reeds haar vijfde jaarverslagje aan haar leden en begunstigers.

Dit jaar deelde zij versnaperingen, vruchten enz. in de 3e klasse-paviljoenen en werk-plaatsen uit. In den winter 1899, 1900 kwamen enkele dames-patiënten en een avond in de week met het bestuur gezellig bijeen en werkten dan voor een bazar. Ook heeren-patiënten werkten hiervoor. Die bazar bracht in 1900, na den aankoop der voorwerpen door familieleden der patiënten en belangstellenden uit de omgeving, f 411,25 op. Met de dames, die hiervoor arbeidden, werd toen de eerste rijtoer gemaakt; welke steeds een groote vreugde in het uitzicht en in de herinnering geeft. Zoo ook met de mannen had dit plaats. In het Juli-nr. van „Bethesda“ (het bladje, ook te Veldwijk verschijnende, onder Red. van Ds. M. J. v. d. Hoogt, dat van al die dingen op de hoogte houdt,) werd van een dier tochtjes een korte beschrijving gegeven.

Ook werden de patiënten onderhouden met voorstellingen door bioscoop en graphofoon. Sommige patiënten mochten soms een winter-lezing bijwonen, met toestemming van den geneesheer. Zelfs werkten men mede om de Boeren in hun lijden wat te helpen, door polsmoffen te zenden. Het totaal der ontvangsten was dit jaar f 582,38 en der uitgaven f 577,26. Zoo ziet men hieruit weer, hoe Christelijk praktisch, opvoedend, verzorgend en voorkomend op „Veldwijk“ gearbeid wordt. De geneesheeren, beamten, verplegers enz. toonen hiermede, dat zij uitliefde voor die bekingswaardige lijders hun betrekking vervullen en hun arbeid volvoeren. Vinde „Charitas“ daarom ook veel steun om alzoo en nog beter te kunnen voortgaan. De Secretaresse is *Mej. de Wed. J. Kasseis-de Buisson* en Penningmeesteres *Meer. R. D. van Dale-Nolten*, te Veldwijk; bij wie men zich kan opgeven als begunstiger.

Een journalist verhaalt van zijn bezoek in het Chartreuse-klooster bij Grenoble en de distilleerderij, waar de p.evoost hem alles liet zien, fabriek en kelders, datjaarijken om en bij tien miljoen flesschen worden afgeleverd. De monniken winnen hiermede 2 francs per flesch. Zij sparen echter niet op, zegt men, maar stichten hospitalen, weeshuizen enz. of helpen deze. Ook steunen zij vooral het budget van den Paus.

De Koninklijke Bibliotheek te Stockholm bezit een Bijbel, waarvan de waarde op meer dan vier ton gouds wordt geschat. Deze Bijbel bestaat uit 160 bladen van 89 centimeters lang en 57 breed. De tekst is geïllustreerd met prachtige miniaturen en de letters zijn een centimeter lang. De band bestaat uit twee gepolijste eikenhouten tabletten, die meer dan tien centimeters dik zijn. Het totaal gewicht van dezen Bijbel, den grootsten die ter wereld bekend is, bedraagt 30 kilo's.

De Anglicaansche kerk te Londen verloor haar bisschop Mandell Creighton door den dood. Hij bezette dezen zetel sedert slechts vier jaren en stierf 57 jaren oud. Men meent, dat overmaat van arbeid hem vroeg wegnam. Zijn diocese bevatte toch niet minder dan 350000 zielen. In één jaar sprak hij 288 sermoenen en officiële redenen uit, en ontving bij de 20000 brieven.

De Presbyteriaansche kerk in Canada heeft in 25 jaren meer dan 3 miljoen gulden uitgegeven voor de inwendige Zending in Canada. Van de 859 stations werden er 219 tot gemeenten. De Fransche Evangelizatie werkte apart. Deze predikt op 90 stations, en 29 zendelingen en 18 agenten arbeiden in verschillende districten.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur,

Reeds eenige weken wordt 't lezend publiek van „de Bazuin“ weder vergast op „polemieken“. Nu niet van Z. H. Gel. Prof. Wielenga, maar van Ds. T. Bos. Deze laatste zet de „affaire“ contra Vrije Universiteit annex Dr. A. Kuiper voort. 't Is toch onbegrijpelijk, dat Ds. Bos niet verstandiger is. Wat geeft dat openbaar geschrift en gekijf? Reeds menigmaal gaf Ds. Gispert 't ons, in zijn brief „aan een jeugdigen ambtgenoot“, door de regelen te lezen, en Dr. Honig in zijne „Ingezonden“ stukken, dat deze publiciteit niets geen nut doet. En wat heeft dat openbare „argumenteelen“ en „persoonlijke“ twistgeschrift tegen Vrije Universiteit en Dr. Kuiper van Prof. Wielenga c. s. voor nut gedaan? Niets. Ja eer erger dan beter gemaakt. Twist en tweedracht in kerk en corporatie, in vrienden- en familiekringen; ja tot zelfs in sommige huisgezinnen is deze „broederlijke“ twist“ doorgedrongen. En zulks in 't publiek neemt niet alleen ontzag en hoogachtung weg, maar is ook niet bevorderlijk voor de eenheid der Broeders. Daarom Hooggeachte Redacteur, wensch ik, en velen met mij, dat Ds. Bos c. s. 't verdere oponeeren staakte, en als Z. W. Eerwaarde iets duister is, inzake Vrije Universiteit of Dr. Kuiper, hij 't langs anderen weg doe. Amsterdam is zoo ver niet van Bedum verwijderd; Dr. Kuiper staat ieder gewillig te woord, en de post bezorgt spoedig.

Hopende, dat u deze regelen als ingezonden wilt beschouwen, dank ik u bij voorbaat, en teken mij, Hooggeachte Redacteur, Uw getrouwe lezer,

ANT. BRAND JZ.

Amsterdam, 29-4-1901.

ÉÈNE OPLEIDING; MOGELIJK OF NIET?

In de hoop, dat de bespreking van de betwiste punten tot een goed einde mogen leiden, moet aangaande de opleiding, het bestaande eerst worden erkend. En dat bestaande is: dat de Kerken een eigene Inrichting hebben, en dat er een Vrije Universiteit bestaat, tot welke de Kerken in zeker verband staan; dat er te Kampen worden opgeleid, en dat de Theologische studenten van „de Vrije“ te Amsterdam met gelijke rechten en onder dezelfde voorwaarden beroepbaar verklaard worden voor de Kerken.

Staat de kwestie nu verder zoo, dat een deel der kerken uit beginsel de opleiding aan een Gereformeerde Universiteit wil, en niet dan noode, doch met tegenzin, de instandhouding eener eigene Inrichting der Kerken daarnaast dult; terwijl een ander deel der Kerken uit beginsel een Theologische School der Kerken wil, en niet dan bij hooge uitzondering den toegang tot de Kerken zou willen openlaten: dan is de hoop op éène opleiding vervlogen; althans voor jaren. Dan toch staat beginsel tegenover beginsel, en mag niet verwacht, dat één der beide partijen spoedig zijn beginsel zal loslaten. Eene toevallige meerderheid op een Generale Synode mag zelfs in dat geval niet beslissen, vóór het één of het andere beginsel, als het ware en zuivere, tot volle bewustzijn in al de kerken is gekomen. En wanneer bovendien het één beginsel voorgesteld wordt als het dualistisch en het andere als het pantheïstisch standpunt, dan is er op eenheid nooit te rekenen; want die beide standpunten staan tegenover elkander als water en vuur. Beter gezegd: dan maakt men van weerszijden van te voren onmogelijk om tot eenheid van opleiding te komen, omdat geen van beide partijen, als eene ketterische tegenover de Gereformeerde gepiaats, van vereeniging iets zou willen weten.

Maar dan geeft het ook niets, pogingen aan te wenden, om *dichter bij elkander* te komen. Of zou Amsterdam, om de zoo genaamde Seminaristische (dualistische?) ter wille te zijn, naar Kampen gaan verhuizen? Indien niet; zou men dan denken, dat Kampen, om de Universitaristen (pantheïstischen?) ter wille te zijn, de tente te Amsterdam zou opslaan? Geen pin zal zij uittrekken; geen voet zal zij naderen! Of zou de Theol. School te Kampen, door al de Kerken eenmaal erkend en aanvaard, met der haast wegvluichten en schaduw zoeken gaan te Amsterdam, waar men haar slechts tijdelijk zou duldten als de vertegenwoordigster, en kweekplaats van consequente dualistery? Dat zette men gerust uit zijn hoofd. Daartoe krijgt men geen enkel Professor noch Curator der Theol. School. En indien dezen er ook nog voor te winnen waren, zouden tal van kerken zoo iets beleedigends en verneederends nooit aanvaarden. Wat dan?

Men make van de opleiding geen dualistische of pantheïstische beginsel-kwestie, maar vrage eenvoudig, of het gewenscht is, tot éène opleiding te komen, en of er mogelijkheid bestaat, dat de Kerken met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs tot eene gewilde en gewenschte overeenstemming geraken. —

Is het dan voor de Kerken gewenscht, tot éène opleiding te komen? Zonder twijfel is eenheid in één kerkengroep gewenscht. Éène opleiding is financieel voordeliger, bevordert de eensgezindheid en geeft meer

waarborgen voor een genoegzaam aantal bekwaame Hoogleeraren, omdat voor éène Inrichting een kleiner aantal voldoende is dan voor twee. Alwat dienaangaande reeds meermalen gezegd is, stemmen wij van harte toe.

Onder éène voorwaarde echter, dat het niet in het belang der Kerken geacht kan worden, ter wille van éène opleiding haar zeggenschap prijs te geven. Kan met de eenheid dat gehandhaafd worden, dan hoe eer hoe beter.

Of dat kan, en hoe dat dan zou kunnen? Twee eischen moeten de Kerken daarbij stellen:

1° Dat de opleiding aan die éène Inrichting doelmatig zij. In de bekwaamheid der Hoogleeraren en in het onderwijs zelf moeten haar genoegzame waarborgen gegeven zijn, dat de opleiding wetenschappelijk en praktisch zal zijn. De Hoogleeraren moeten dus theologisch wetenschappelijke mannen zijn, die met heel hun hart de Gereformeerde waarheid liefhebben en voorstaan, en tevens voorbeeldig in een godzaligen wandel; terwijl het onderwijs zoo moet wezen, dat de toekomstige dienaren des Woords in staat zijn, onder Gods zegen, met vrucht het werk van een Herder en Leeraar te kunnen verrichten.

Maar daaraan is een 2de eisch verbonden: dat n.l. de Kerken over die Hoogleeraren zeggenschap, en over het onderwijs toezicht hebben. De Kerken moeten dus de Hoogleeraren aanstellen en schorsen, instrueren en salarieren. Eerst dan heeft het zeggenschap der Kerken eenige betekenis. En op geen redelijke gronden kan de bevoegdheid en het vermogen der Kerken in deze zaak worden betwist. Het zou toch al te vreemd zijn, te beweren, dat de Kerken noch recht, noch verstand hebben om hare eigene zaken te doen: opleiden tot dienaren des Woords voor haar zelve.

Zegt de Vereeniging: met het oog op de Theologische Faculteit kunnen wij dat recht niet afstaan aan de Kerken; om welke oorzaken dan ook; dan is onzes inziens alle verdere samenspreking geheel overbodig.

Wij houden ons echter van meerdere welwillendheid overtuigd. En waarom?

T. Bos.

Voor hen, die de aanmerking gelezen hebben, op ons laatste artikelje door de *Heraut* gemaakt, een paar woorden ter verklaring. Het is bekend, dat zij die voor de eigene Inrichting der Kerken jaar en dag gepleit hebben, door hunne bestrijders altijd door in den dooperschen hoek zijn gedrongen.

Daartegen te protesteerden, hielp niet; want bij voorkomende gelegenheid werden zij toch telkens weer in hetzelfde kleed gestoken, en daardoor bij velen in verdenking gebracht, als niet recht zuiver op de graat. Wat dat doopersche en dualistische eigenlijk betekende, was allen zeker niet erg duidelijk; maar zooveel begrepen zij er wel van, dat die pleiters voor de Theol. School op een verkeerd standpunt stonden.

Een enkel woord over dat dualisme was dus niet overbodig, om eens te doen uitkomen, dat zulk een beschuldiging van het doopersche en dualisme niet zoo gering was, als sommigen misschien zouden meenen.

Dat het doopersche een beginsel in zich draagt, dat wortelt in Manicheïsme, en ook bij de Docten uitkwam, weet natuurlijk de Redacteur van de *Heraut* veel beter, dan wij het kunnen zeggen. Wie zich eenmaal op die lijn beweegt, of er zonder recht en reden op gezet is, openbaart dat doopersche dualisme op allerlei manier. Welnu, in Stelling X van de Hoogleeraren van Amsterdam heette het weer, dat de voorstander eener eigene Inrichting der Kerken „de wedergeboorte in de kerk als instituut besloten“; leerden „dat in het instituut der kerk al de kerk is“, dat zij „de wetenschap aan de wereld overlaten“: „het is het standpunt van het consequente dualisme tusschen het leven der institutaire kerk, en het leven buiten die kerk“. — Duidelijk genoeg voor allen, die iets van het doopersche en het dualistisch beginsel afweten, in welken hoek die voorstanders eener eigene Inrichting der Kerken opnieuw publiek en officieel gedrongen werden.

Dat dit vervelend wordt, zullen de lezers begrijpen. Het riekt naar verdachtmakerij, en die wijze van polemieken of debatteren deugt in het geheel niet. Het is hetzelfde, als wanneer de voorstanders onzer Theol. School de strijders voor de noodzakelijkheid eene Universitaire opleiding telkens en telkens weer voorstelden, als staande op het standpunt van het pantheïsme; leerlingen van Kant en volgelingen van Scholten met zijn Determinisme.

Moet dat zoo onder broeders? Laat men dan liever langs den kerkelijken weg wandelen, en niet in het publiek leden van Gereformeerde Kerken van doopersche dwalingen en als staande op het dualistisch standpunt beschuldigen.

Wij beweren, dat in het pleiten voor een eigen Inrichting der Kerken, tot opleiding van dienaren des Woords, hoegenaamd niets zit van het doopersche, noch van het dualisme.

T. Bos.

Boekaankondiging.

Handleiding ten gebruik van hen, die onderwezen worden in het Kort Begrip der Christelijke religie door H. de Cock. Twaalfde druk. Groningen, Firma G. J. Reits 1901.

Deze Handleiding werd indertijd door Prof. de Cock opgesteld, om de catechisanten behulpzaam te zijn in het goed doen verstaan van het Kort Begrip. Dat zij daartoe dienstig is, wordt door de herhaalde oplagen overvloedig bewezen. De zorg voor de twaalfde uitgave heeft Prof. Noordtjz op zich genomen. Moge deze Handleiding ook in de twaalfde uitgave dienstbaar zijn aan het schoone doel, waartoe zij vervaardigd werd.

Kort Begrip van de Goddelijke waarheden, ten dienste van het catechetisch onderwijs, door J. H. Donner. Leiden 1901. Dit boekje houdt het midden tusschen

het „Eenvoudig Onderrecht in de Bijbelsche waarheden“ en „De Goddelijke waarheden“, twee catechisatieboekjes, die vroeger door denzelfden geachten Schrijver vervaardigd zijn. Het geeft een beknopt overzicht van de Goddelijke waarheden in geleidelijke volgorde, korte vragen en antwoorden, heldere voorstelling en bezit in den naam van zijn auteur eene genoegzame aanbeveling.

Art. 243 der Gemeentewet. Lezing gehouden op eene vergadering van burgemeesters, gemeente-secretarissen, gemeente-ontvangers en leden van den raad, allen behorende tot de Anti-revolutionaire en Christelijke-historische partij in Friesland, te Leeuwarden den 4 Febr. 1901 door T. Nauta, secretaris der gemeente Ferwerderadeel, Groningen, Eeren B. van der Kamp 1901.

Deze lezing geeft eene beknopte, zaakrijke toelichting van art. 243 der Gemeentewet, handelend over de Inkomstenbevestiging, en geeft aan het slot eene Proeve eener Tabel voor eene Verordening op het heffen van een hoofdelijken omslag in de gemeente Ferwerderadeel. Belanghebbenden zullen er zeker gaarne en met vrucht kennis van nemen.

Folharden bij het Ideaal. Openingswoord ter Deputatenvergadering van 17 April 1901 door Dr. A. Kuiper.

Wie ter Deputaten-vergadering deze belangrijke rede hooren kon en wie er niet tegenwoordig was, beiden kunnen haar thans lezen en eruit leeren, in welke verhouding de Anti-revolutionaire partij thans volgens haren leider staat tot de andere politieke partijen in den lande, en waar het bij de komende stembus om gaat. „Onze strijd gaat tegen het Revolutie-beginsel, en in zijn wortel en in al de stengels, die uit dezen wortel opschieten.“ Bereide de rede dezen heiligen krijg in al onze gelederen voor!

Inleiding tot het Oude Testament alsmede tot de Oudtest. Apokriefen en Pseudepigraphen door Prof. Dr. Hermann L. Strack. Naar den vijfden druk uit het Hoogduitsch vertaald door F. W. Stutterheim, pred. te Ginneken. Utrecht, Kemink en Zoon 1901.

Wie een kort, helder overzicht wil hebben van den stand der voornaamste critische vraagstukken, in betrekking tot het Oude Testament, vindt in dit werk van Prof. Strack daartoe eene geschikte gelegenheid. Maar hij ga op het oordeel van den bekenden Hoogleeraar niet af. Want Prof. Strack, ofschoon over het algemeen de geloofwaardigheid der Bijbelboeken verdedigend, neemt toch voor een belangrijk deel de negatieve uitkomsten over, die de nieuwere critiek naar haar beginsel en methode verkregen heeft. Het boek, hoewel als compendium van de tegenwoordig in betrekking tot het O. Testament heerscheende inzichten aanbevelenswaardig, behoort met oordeel des onderscheids gelezen te worden.

BAVINGK.

Van Bato tot Wilhelmina. Leer- en Leesboek der Vaderlandsche Geschiedenis voor Chr. Scholen en Huisgezinnen. Door J. Kuiper. Met vele illustratiën. Zutphen, W. J. Thieme & Cie. I f 0,40; II f 0,60.

De schrijver, reeds bekend door zijne „Geschiedenis v. h. Gods“, en Kerkelijk Leven v. h. Ned. Volk, meent geen „overbodig“ werk met den arbeid, aan dit Schoolboek besteed, te hebben verricht. Deze bemoediging durven wij hem alvast wel te geven. We geloven zelfs, dat dit boek voor zijns gelijken in prijs en omvang althans, een wel te vreezen concurrent der bestaande Geschiedenissen des Vaderlands voor de school zal worden.

Bij den rijkdom der stof en de betoonde kennis van den schrijver is 't hem o.i. zeer goed gelukt, zich met 't oog op zijn gezet doel te beperken. Vervolgens, om toch eenige ruimte van zijn belijnd bestek af te staan voor eigen beschrijving en voorstelling. Alsmede om bij deze opgelegde beperkingen den geschikten toon te treffen — ten einde zijn paedagogisch doel met deze geschiedenis te bereiken voor school en huis; en gezelschap, als Jongelings- en Knapenvereeniging voegen wij erbij.

Het Iste stukje loopt tot 1581, de afzwerfing van Filips II en is 100 bladz. postformaat groot. Het IIde telt er 140.

Dikwijls worden de lessen afgewisseld door of gesloten met Psalmverzen, Geuzenliederen en andere dichtregels.

Onder hetgeen de geschiedenis aantrekkelijk tracht te maken, moeten vooral ook de vele illustratiën, platen of portretten genoemd worden; waarvan de uitgever niet minder eer heeft.

Ook stapt de schrijver soms van de staat- en krijgskundige zaken af om van kunst, wetenschap en maatschappij, d. i. van de cultuur iets te zeggen.

Dat hij bij het oude verhaal van sommige feiten gebleven is, — als die in de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten, die der uitvinding van de boekdrukkunst — is hier niet te misbillijken; doch in verband met 't geheel zagen we gaarne met een paar woorden op den stand der latere critiek hierover gewezen.

Dat in de definitie van „geschiedenis“ oorzaken en gevolgen niet vernoemd werden — wordt door des auteurs eigen beschrijvingen genoeg weergeld.

Doch dit zijn slechts opmerkingen. We wenschen schrijver en uitgever groot succes toe op hun werk.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Voor de vele en hartelijke blikken van belangstelling, bij h-t gedenken onzer 25-jarige Echteverenging ondervonden, betuigen wij, ook namens onze kind-ren, onzen oprechten dank.

J. A. DE BRUIJN.
Z. DE BRUIJN—SINPKENS.
OUD-VOSMEER,
9 Mei 1901.

Voor de vele bewijzen van deelname bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader ondervonden, betuigen wij onzen hartelijken dank.

WED. DS. STUCKWISCH
en Kinderen.
LEEK, 6 Mei 1901.

PS. 103 : 1.
Heden, 10 Mei, mogen onze geliefde Ouders

Derk F. van Til

EN

Geziena J. Harkema,
hunne 40-jarige huwelijksvereniging herdenken.

Hunne dankbare Kinderen,
P. BAKKER.
J. BAKKER—VAN TIL.
S. DATEMA.
H. DATEMA—VAN TIL.
F. VAN TIL.
I. VAN TIL—SCHUT.
J. VAN TIL.
ZUIDHORN, Mei 1901.

Zoo de Heere wil hopen onze geliefde Ouders

J. VAN ANKEN

EN

A. DIJKSTERHUIS
op Dinsdag den 14 Mei hunne vijftien-twintig-jarige huwelijksvereniging te gedenken.

Hunne dankbare Kinderen.
MIDWOLDE.

14 Mei a.s. hopen D. V. onze geliefde Ouders

B. H. Snijders

EN

M. J. Postma
hunne 25-jarige echtvereniging te gedenken.
Hunne Kinderen
HEERENVEEN.

SOLI DEO GLORIA!

Psalm 103 : 1 en 2.

Op den 16 Mei 1901 hopen D. V. onze geliefde Ouders

Hendrik Strating

EN

Henderika Adriana Hazelaar
hunne 40-jarige echtvereniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen,
Behoud- en Kleinkinderen,
Uit aller naam.
A. STRATING.

HOOGVEEN,
10 Mei 1901.

Zoo de Heere wil hopen onze geliefde Ouders

Binne K. Holwerda

EN

Wietsche D. Miedema

den 20 Mei a.s. hunne vijftien-twintig-jarige echtvereniging te gedenken. Ps. 103 : 1. (ber.)

Hun dankbaar achttal.

Zoo de Heere wil hopen onze geliefde Ouders

Harmen K. Holwerda

EN

Pietje E. Terpstra
den 27 Mei a.s. hunne vijftien-twintig-jarige echtvereniging te gedenken. Ps. 99 : 8. (ber.)

Hunne dankbare Kinderen.
MARRUM, Mei 1901.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in de hoop des ewigen levens, onze innig geliefde Vader, Groot- en Overgrootvader

HUGO VAN DER VLIS.

weduwnaar van PETRONELLA L'ON.
in den ouderdom van bijna 86 jaar.

Uit aller naam.

DE WED. ADRIANUS POST—
VAN DER VLIS.
VLAARDINGEN,
4 Mei 1901.

De Heere nam hedenmorgen onzen Mede-opziener

H. V. D. VLIS

in de heerlijkheid op.
Deze onze geliefde Broeder mocht den hoogen leeftijd van ruim 85 jaren bereiken.

Gedurende een halve eeuw was hij door de genade Gods tot een rijken zegen voor onze kerk, wier welzijn hem zeer ter harte ging.

Onder voor- en tegenspoed bewandelde hij in de kracht des Heeren het pad des geloofs en spreidde hij oprechte godsvrucht ten toon. Derhalve staren wij hem na in 't vertrouwen, dat hij ingegaan is in de ruste.

Geve de Heere sterkte en troost aan zijne eenige Dochter met hare Kinderen en Kleinkinderen, alsmede aan de Zuster der gemeente, die meer dan 20 jaren het huishouden van den overledene waarnam en hem bijstand verleende!

Namens den Raad der Geref. kerk Vlaardingen A,
W. SIEDERS, Scriba.
A. W. SCHIPPERS, Preses.
VLAARDINGEN,
4 Mei 1901.

Het kindje, ons den 23sten April geschouken, nam de Heere heden weder tot Zich.

P. v. D. WERF.
B. v. D. WERF—

BOONSTRA
GRONINGEN,
5 Mei 1901.

Het bejaagde den 11-eren Zondag 5 Mei, na langdurig lijden, uit ons midden weg te nemen onzen mede-opziener

Hendrikus van Wijk.

Naar de mate der gaven hem geschonken, heeft hij tal van jaren de kerk des Heeren te dezer plaats, alsmede de belangen der Chr. school met ijver gediend.

Dat zijn beengaan in vrede was, zij ons, en inzonderheid zijne Kinderen, ter vertroosting. Namens den Raad der Geref. kerk te Haarlemmermeer o/z.
Ds. W. S. VELTMAN, Pres.
A. COLIJN, Scriba.

Heden werd ons ouderhart diep gewond, daar het den Heere behaagde van ons te nemen, ons innig geliefd dochtertje

SIJTJE,

in den ouderdom van ruim 8 jaar.

De Heere geve ons genade Hem te zwijgen en troost te putten uit de belofte van het Verbond der genade.

J. H. BOS.

A. BOS—KNAP.

KAMPEN,
6 Mei 1901.

Hedenmorgen ontsiep zacht en kalm, in de hoop des ewigen levens, na een smartelijke ongesteldheid van eenige dagen, onze teeder geliefde Echtgenoot, Moeder en Behoudmoeder

Zwaantje Lindeboom,

in den ouderdom van bijna 61 jaren.

J. BOSCH AZN.
D. E. DIJKSTRA—BOSCH.
IJ. DIJKSTRA.
LUCAS BOSCH.
L. W. BOSCH—BAST.
F. BOSCH.
C. BOSCH—MEIJERINK.
A. BOSCH.

ZWOLLE,
6 Mei 1901.

Plaatsing aangeboden

voor een Jongmensch, eenigszins met

't BAKKERSVAK

bekend, om daarin verder opgeleid te worden. Ger. G. Br. fr. motto Bakker, Uitgever dezer.

Geref. Kerk PIETERBUREN.

Van de renteloze leening zijn uitgeloot de nummers

25, 38, 40, 63, 69, 112, 116;

waarvan uitbetaling geschiedt door H. RITZEMA te WESTERNIELAND.

De Commissie van administratie der Gereformeerde kerk te Baarn bericht, dat de nummers

39 en 52,

elk groot f 100, zijn uitgeloot.

Bij overlegging der stukken wordt het bedrag met de rente uitbetaald door den Penningmeester J. BONHOFF JR. BAARN, 2 Mei 1901.

GELDLEENING.

De kerkeraad der Geref. kerk te Zuidlaren brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de aandeelen in de Geldleening onder No.

18 en 20

zijn uitgeloot.

De Kerkeraad v. n.,
J. DE BOER, Adm.

Huwelijk.

Voor Jongelieden die in het Huwelijk treden te huur: Een magnifiek eerste Bovenhuis aan het Sarphatipark te AMSTERDAM, bevattende 2 kamers en suite, slaapkamer, keuken, logeerkamer, zolder en diensthoudenkamer. Huurprijs f 300 per jaar. Franco brieven motto Bovenhuis aan het Internat. Annonce-Bureau, Keizersgracht No. 576.

EFFATHA.

Voor de Algemeene Vergadering, welke D. V. Donderdag 18 Juli te Meppel zal worden gehouden, worden tot 15 Juni voorstellen van de afdelingen en aangesloten corporatiën, alsmede vragen en wenken van de leden ingewacht bij

G. H. VAN KASTEEL,
OPPENHUIZEN. Sec.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK
Ouders of
Getuigen.

Prijs f — 75.

Verkrijgbaar in elken boekhandel Na ontvangst van postwissel franco toezending.

MOTIEVEN

VOOR HET

TEEKENONDERWIJS

ontleend aan het Ambacht

DOOR

P. HERMAN en
H. J. VAN DIJK,
in 4 afdeelingen.

Schilders f 1.—
Hout - 0.85
Metaal - 0.85
Steen - 0.85

De 4 delen in één gebonden f 2.50.
Bij alle Boekh. ter inzage te bekomen.

Heden verscheen bij de Firma G. J. REITS te GRONINGEN:

De 12e druk van:

H. DE COCK, Handleiding,

ten gebruike van hen, die onderwezen worden in het Kort Begrip der Christelijke Religie.

Het zien door Prof. M. NOORDTZIJ.

Prijs f 0.25.

H. H. Predikanten wordt op aanvraag een exempl. franco per post ter kennismaking toegezonden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte
Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.
Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en ontteren. Daarom was het een goed idee van Dr. KROVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje beloofd Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands.

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige muziekkenis kan men met behulp van dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens het bijgevoegde Koraalboek in volle accorden, zelfs in zeven verschillende toonaarden spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccordeur, thede, geen automaat. Kan op elk Orgel of Piano gebruikt worden.

Alleen-

verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

STEENWIJKER
BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewassen en Gestoomde nieuwe Veeren.

Citchen, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Kooien gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, 10, 12, franco thuis. Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20 geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, of tvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters Gratis.

Pinksterfeest

Zondagsscholen.

Wie voornemens is met het a.s. Pinksterfeest aan de kinderen een boekje te geven, wordt daartoe aangeboden: Stichtelijke rijmen 104 blz.

Uit de machi des satans tot God 72 >

Twee j-nens uit het volk 83 >

met een plaatje 27 >

De slaap des rechtvaardigen 27 >

met een plaatje 24 >

Het uileng-kraas, met een plaatje 24 >

De vondeling > > > 56 >

De kleine verteller 61 >

Deze 7 boekjes, 427 bladz. voor 40 cent franco thuis, na inzending van het bedrag aan ZALSMAN te KAMPEN.

Heden verscheen bij J. H. KOK, te Kampen:

Schepping

of

Ontwikkeling,

door

Prof. Dr. H. BAVINCK

57 pag. Prijs f 0.50.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar, zoomede bij den Uitgever.

Verschenen:

„Behouden”

door JOHANNES.

Een keurig mooi boek, ± 250 bladz. 25 cts. ingend., f 1 fraai gebonden.

Zeer aanbevolen o.a. door de H.H. Prof. BAVINCK, Ds. J. H. DONNER, Ds. J. v. d. LINDEN, Ds. van VEELO, Ds. VONKENBERG e.a. Voorhanden of verkrijgbaar in elken Boekhandel of bij den Uitgever: Firma J. & C. P. van MANTGEM.

(CHR. DE DOES.)

ROTTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging: Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit)

Van de Geref. kerk te Meppel f 55,66, van idem te Maassluis A f 14, van idem te Maassluis B f 53,40 van idem te Berkel f 9,50, van idem te Deltahaven (1/2 coll.) f 11,40, van idem te Charlois f 9,30, van idem te Oultgenplaat f 7,79 1/2, van idem te Leeuwarden f 46,63.

Aan Schenkingen:

Van den heer A. M. M. te R. f 25, van den heer H. W. Westkamp f 1.

Voor het studiefonds:

Door den heer A. v. d. Weir te Groningen van de halvest. vereen. f 12,90, collecte van de Geref. kerk te Berkel f 9,24 1/2.

Voor de Bibliotheek:

Van de Hongaarsche Regeering, door het Departement van Buitenlandsche Zaken: Les 14 aments der Universités Royales Hongroises; 2 delen.

Van de Centrale Commissie voor de Statistiek: Uitkomsten der Volkstelling en Maandcijfers No. 5.

Van den schrijver: Volha den bij het ideaal, door Dr. A. Kuyper.

Van den uitgever: Swedenborg, Hemel en Hel.

Van den schrijver: Correspondentie tusschen Prins Maurits en Reinier Pauw, 1617 — 1619, door Dr. Joh. C. Breen (overd. uk).

S. J. SEEFAT,

Hijsersum, Penningmeester.

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 17 Mei 1901.

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd dat gij woont in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſſeeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SURHUISTERVEEN, 6 Mei 1901. Gistermorgen tijdens de godsdiensttoefening maakte onze Leeraar, de Welc. heer Ds. G. Sijbesma de gemeente bekend, dat hij eene roeping had ontvangen van de Gereform. kerk te Marrum (Fr).

Namens den Kerkeraad,
H. REININK, Scriba.

ELBURG, 6 Mei 1901. Gisteren werd de gemeente alhier verblijd, doordat van den kansel werd afgekondigd, dat de Welc. heer Ds. J. Vasseur van Langerak het beroep van hier had aangenomen. Geve de Heere zijn goedkeuring op Zew's genomen besluit, opdat het moge strekken tot eer zijns Naams, en tot opbouw van zijn gemeente te dezer plaatse.

Namens den Kerkeraad,
H. LIPKE.

HEINKENSZAND, 8 Mei 1901. Zondag 28 April jl nam onze zoo algemeen beminde Leeraar Ds. J. J. Koopmans vóór zijn vertrek naar Grijskerke zegend afscheid, sprekende daarbij naar aanleiding van Exodus 13 : 22. Onze Consulnt, Ds. Donner van Nieuwduin, sprak Zew. een hartelijk woord van dank toe namens gemeente en Classis, waarop de gemeente op diens verzoek hem staande toezeg Ps 134 : 3.

(Door omstandigheden wat vertraagd.)

Namens den Kerkeraad,
J. STEKETEE, Scriba.

ZEVENBERGEN, 9 Mei 1901. Met toestemming van de Classe is alhier voor de tweede maal beroepen Ds. J. J. Steinhart te Wijbe Geve de Heere, dat Zew. met volle vrijmoedigheid onze roeping moge aannemen, dit is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
G. BAX ADR., Scriba.

WADDINGSVEEN, 12 Mei 1901. Heden werd door deze gemeente beroepen tot Herder en Leeraar de Welc. heer E. H. Broekstra, predikant te Houwerzijl.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKE, Scriba.

ONSTWEDDE, 12 Mei 1901. Onze geachte Leeraar Ds. Lamberts maakte hedenmorgen de gemeente bekend, de roeping (2e maal) van de kerk te Enumatil te hebben aangenomen. Kerkeraad en gemeente had Zew. gaarne behouden. Geve de Heere ons in zijn doen te berusten en geve Hij spoedig ons den man zijns Raads.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM.

HALFWEG, 13 Mei 1901. Gisteren werd, met goedvinden van onzen Eerw. Consulnt, Ds. W. Breukelaar van Zaandam, onder leiding van den Welc. heer Ds. Koers te den Helder, door de gemeente tot Herder en Leeraar gekozen en alzoo door den kerkeraad beroepen de Welc. heer Ds. J. Gispén te Over-schie. Onze wensch en bede is, dat Zew. onze roeping met vrijmoedigheid zal mogen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

WIJHE, 15 Mei 1901. Voor de tweede maal ontving onze beminde Leeraar, Ds. J. J. Steinhart een roeping naar de kerk te Zevenbergen. De vurige wensch van kerkeraad en gemeente is, dat Zew. ook ditmaal vrijmoedig voor deze roeping moge bedanken, tot tegen voor het deel van 's Heeren wijngaard alhier, maar bovenal tot verheerlijking van Gods grooten Naam.

Namens den Kerkeraad,
G. PRUIS, Scriba.

ENUMATIL, 15 Mei 1901. Andermaal werd Ds. B. J. Lamberts van Onstwedde beroepen door de Geref. kerk alhier; en gisteren mochten wij het voor ons zoo zeer verblijdend bericht ontvangen, dat hij de roeping had aangenomen. Ruste 's Heeren zegen op dit besluit.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN TIL, Scriba.

APPELSCHA, 10 Mei 1901. De Kerkeraad der Geref. kerk alhier heeft besloten geen collectanten, voor welk doel ook, in de gemeente aan te bevelen, zoo zij niet minstens drie weken te voren aan den Kerkeraad kennis gegeven hebben van hunne komst.

De Kerkeraad voornemens,
P. KOSTER, Praes.
G. HAVEMAN, Scriba.

CLASSEN.

Classis 's-Gravenhage.

De Classis 's-Gravenhage van Gereformeerde ker-

ken heeft in hare vergadering van 7 Mei jl. den Eerw. heer A. Schweitzer, Theol. Cand. van 's-Gravenhage, praeparatoir onderzocht en beroepbaar verklaard voor de Gereformeerde kerken in Nederland.

Namens de Classis,
J. G. KUNST, Actuaris.

Schipluiden, 8 Mei 1901.

Classis Alkmaar.

De Classis Alkmaar heeft op hare vergadering van 9 Mei jl. den Eerw. heer J. Schoonhoven, beroepen te N.-Scharoude, peremptoir geëxamineerd en met alle stemmen tot den dienst des Woords in de Geref. kerken toegelaten.

Namens de Classis,
M. ROOSEBOOM, Scriba.

Classis Gorinchem.

De Classis Gorinchem heeft in hare vergadering van 2 Mei peremptoir onderzocht en tot de dien-ning des Woords en der Sacramenten toegelaten den Theol. Cand. G. Davelaar, beroepen Diensar des Woords te Giesendam B.

R. P. HAAN, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw Kerkgebouw te Terwispe.

Van den heer E. Bos te Schiedam f 0.75. Door Ds. J. Dijkstra van: v. Dalen te Amsterdam f 2.50. Joh. Staal te Aalten f 1. N. N. Kielwindwer f 2.50. H. S. te Leiden f 1. Heerenveen, 14 Mei 1901.

P. A. SMILDE, Penn.

Art 19 D. K. O.

Sedert 15 April ten behoeve der Kas voor minverm. Studenten in de Prov. Gelderland ontvangen:

v. d. Geref. kerk van:

Barchem	f 2.03	Wapenvelde	f 2.25
Arnhem A	17.65	Ede	9.10
Arnhem B	54.73	Aalten A	12.67
Veip A	5.84	Ermelo	10.45
Oosterbeek	13.55	Doornspijk	5.00
Renkum	10.77	Nijkerk	14.12
Wageningen	3.75	Harderwijk	10.80
Heteren	2.76	Wezep	6.30
Duisburg	1.92	Vuren	1.10
Aalten B	18.42	Culemborg	9.77

Hartelijk dank. Met aanbeveling.

Namens Deputaten voor Art. 19 D. K. O.
H. KUIK, Secr.-Penn.

Patten o.d. Veluwe, 13 Mei 1901.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van Ds. v. Schelven te Wageningen — voor Roermond f 3.—
Van de Jongelingsver. te Venlo — 5.—
Van de Geref. Jong-ver. te Perwerd — 3.—
Van H. B. te Amsterdam — 5.—
Van de Chr. Jong-ver. te Heerenveen — 2.—
Van de Geref. kerk te Amsterdam — 25.—
Uit de Catechistieus vld Geref. k. te Barchem — 1.60
Giften uit Almkerk, verzameld door br. De Leeuw — 26.—
Van de Zangveren. te Nieuw-Vennep — 2.36
Van N. N. te 's-Bosch, door Ds. Binnema — 1.—

Jaarlijkse bijdragen uit Klundert: Ds. J. D. v. d. V. f 1.50. Mevr. Wed. V. f 6. Wed. H. P. f 2.50. Wed. J. v. S. f 1. Jer. V. f 0.50. A. d. H. f 1. J. C. P. f 2.50. Wed. K. V. f 1. M. K. f 1. Wed. J. V. f 1. J. L. B. f 1. C. L. f 1. F. d. H. f 1. A. C. v. D. f 1. C. d. H. f 1. L. A. f 1. C. A. v. D. f 1. Gebr. v. M. f 1. B. v. H. f 2. H. P. Jr. f 1. C. J. H. f 1. Meij. L. P. J. d. f 1. P. A. H. f 1. A. S. f 0.50. H. L. f 0.50. W. M. f 0.50. Jac. B. f 0.50. Meij. C. v. d. f 0.50. Meij. J. v. d. f 0.50. C. d. H. f 0.50. P. W. M. f 1. C. K. f 1.50. H. d. H. f 2.50. A. d. V. f 1. L. P. f 2.50. A. M. f 3. C. d. E. f 1. A. W. f 2. C. f 1. L. J. S. f 1. Wed. M. K. f 2.50. Meij. A. B. f 0.50. Z. d. P. f 2. N. v. D. f 0.50. Aanbeveling.

Namens Deputaten voorn.,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 13 Mei 1901.

Voor de Theologische School.

Alblasserdam f 18.87. Hemse A f 18.15
Antwerpen — 6.— Anna Jacoba Pol.

Bolnes	11.51	der	2e c	17.21
Brussel	16.25	Bergen op Zoom	"	6.18
's-Gravendeel	7.39	Krabbendijke	"	12.20
Heinenoord	7.41	Poortvliet	"	3.14
Molenaarsgraaf-Brand-	6.—	Riland-Bath	"	4.—
wijk (2de coll.)	3.74	Tholen A	"	3.02
Nunnsdorp	3.69	B	"	2.05
Puttershoek	2.75	Oud-Vosmeer	"	10.04
Ridderkerk	3.20	Nieuw-Buinen	"	4.29
Strijen	11.50	Nieuwe-Pekela	"	16.13
Westmaas	18.70	Onstwedde	"	10.—
Zwijndrecht	5.77	Onstwedder-Mussel	"	2.17
Genemuiden	6.87	Sellingen	"	2.70
Aduard	24.16	Stadskanaal	"	16.12
Bedum A	4.04	Stadsmuskelkanaal	"	5.20
B	11.41	Valthermond	"	2.69
Ezinge	87.75	Weerdingermond	"	4.10
Groningen A	12.11	Wildervank	"	22.91
B	11.65	Emmercompascuum	"	1.68
Haren	10.09	Barneveld	"	11.12
Hoogkerk	5.82	Oud-Beerland	"	3.43
Kielwindeweer	9.41	Rozenburg	"	2.08
Sappemeer	6.51	Brielle	"	2.85
Sauwerd	15.77	Rockanje	"	2.10
Ten Boer	10.—	Stad a.h. Haringvliet	"	1.37
Zuidbroek	7.50	Delfzijl	"	22.32
Dedemsvaart	26.57	Wagenborgen	"	3.42

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. J. op 't Holt te Bolsward, Corr. Cl. Bolsward, de contrib. uit Bolsward van W. van Randen f 1. R. F. Feenstra f 2. T. J. de Boer f 2.50. B. Hempenius f 1. W. Bokma f 2.50. T. de Jong f 2. Ds. J. op 't Holt f 1. L. van Dijk f 1. P. B. van der Velde f 1. Sietze J. Praamsma f 1.50. D. van Wieren f 1. S. J. Praamsma f 1.50. L. van der Veen f 1. S. van der Veen f 1. A. Bakels f 1. H. van der Veen f 0.50. Uit Witmarsum, Corr. Ds. M. Meinderdama, van J. B. Jansen f 1.

Uit Wommels, Corr. G. Miedema, van G. G. Miedema f 2. S. A. Zandstra f 1. F. L. Tijmstra f 2.50. A. S. Zandstra f 1. G. H. Abma f 1. A. S. Visser f 1. U. T. Westerterp f 1. K. Miedema f 1.50. U. Dijkstra f 0.50. G. Poortinga f 1. F. v. d. Bos f 1. L. B. Peitsma f 1. D. Siksma f 0.25. K. H. Nauta f 0.50. D. v. d. Meer f 0.25. Ds. G. P. Oberman f 1. Wed. J. Greijndanus f 0.50.

Uit Oosterend, Corr. G. Vellinga, van Ds. A. Andree f 2. H. J. Althuisius f 1. A. Sijbrandi f 1.

Nagekomen bijdrage voor het tekort uit Schraard f 5.

Giften uit Wommels f 4.25.

Door dhr. P. Thorenar van N. K. te Wolfertsdijk f 1.

Door dhr. W. L. van der Peltje uit het kerkzakje te Zwolle f 10.

Door Ds. W. Doorn van N. N. te 's-Gravenhage f 5.

Door Ds. R. Dijkstra te Joure, Corr. Cl. Heerenveen, de contrib. uit Wolvega, Corr. Ds. K. Doornbos, van W. Woudstra f 1. G. Dijkstra f 2.50. H. Veenstra f 1. Ds. K. Doornbos f 1.50. Meij. P. Otten f 1.

Uit Joure en omstreken van J. M. Roonsma f 2. W. S. de Vries f 1. A. Walma f 0.50. T. Kijnsma f 1. G. B. Holtrop f 1. P. K. de Jong f 1. B. de Vrij f 1. A. Keus f 1. J. v. d. Velde Sr. f 1. J. v. d. Velde Jr. f 1. J. B. Holtrop f 1. K. Steenbeek f 1. A. B. Holtrop f 1. Joh. Romkema f 1. Tj. Westerop f 1. H. P. Plantinga f 1. G. Spanninga f 1. S. H. Holtrop f 1. W. Wielinga f 1. M. J. de Jong f 1. J. v. d. Veer f 1. A. Brouwer f 0.50. F. de Jager f 1. A. Keizer f 1. J. S. de Vries f 1. F. de Vries f 1. K. Postma f 1. L. Romkema f 0.50. J. Schaap f 0.50. Ds. J. R. Dijkstra f 1. K. Nossens f 0.50. J. Jonkman f 1. S. Schaap f 1. H. Akkema f 1. H. Tiersma f 1.

Uit Echten Corr. J. Mast f 2.25.

Uit Jubbega, Corr. R. Kijnsma, van G. Hempenius f 1. A. Jaarsma f 1. A. Sikkema f 0.50. T. de Jong f 0.50. S. Jonker f 0.50.

Uit Idskenshuizen Corr. A. Annema, van A. Annema f 1.

Wed. R. Annema f 1. D. Ozinga f 1. H. Bultma f 0.50. G. Postma f 1. B. de Boer f 1. D. Jaarsma f 1. A. Wind f 0.50.

T. de Groot f 0.50. K. Nop f 1. J. Dijkstra f 0.50. J. Volbede f 0.50. R. de Jong f 0.50. P. de Jong f 2. Wed. H. Brinkman f 1. D. Feenstra f 0.50. M. van Teewisga f 1. Wed. A. Demmer f 1. J. Wielinga f 1. A. Siebema f 0.50. A. Sijma f 0.50. E. J. Koppe f 1. D. Siebema f 1. W. de Boer f 1. W. Koiker f 0.50. J. Kampen f 0.50. T. de Jong f 0.50. H. Hoekstra f 0.50. J. Hoekstra f 1. J. Feenstra f 0.50.

Uit Duurswade Corr. Oud. de Boer, van E. Feenstra f 1. H. Jongasma f 1. H. Lageveen f 0.50. A. v. d. Meulen f 1. J. Rosema f 0.25. A. Haisma f 0.25. Wed. S. Duursma f 0.50. L. Hielkema f 0.15. K. de Vries f 0.25. A. Kronemeijer f 0.50. A. Dijkstra f 0.50. J. Klooster f 0.25. E. Walfrings f 0.25. B. Jongasma f 0.50. H. de Vroeg f 1. J. Dijkstra f 0.15. V. de Boer f 0.25. A. ten Nijenhuis f 0.15. W. Hielkema f 0.25. H. Houtman f 0.25. H. v. d. Schoef f 0.50. L. Annema f 1. Antje v. d. Hoek f 0.25. F. Rosema f 0.10. H. Rosema f 0.25. W. Henler f 0.25. Wed. J. Veenstra f 0.20. B. Grootenhuys f 1. J. de Vries f 0.25. H. Wolda f 0.30. en giften van W. Sij-

sema f 1. A. Sijtesma f 1. F. Dijkstra f 0.50. S. Brouwer f 0.25. Bosma f 0.50.

Door Ds. W. Kapteijn te Breda, Corr. Cl. Klundert, de contrib. uit Klundert, Corr. J. D. Schalkenkamp van A. Bakker f 1. A. C. v. Drimmelen f 1.50. C. den Engelse Az. f 1. H. de Haan f 2. C. J. Hendriks f 1. M. Knook f 2. A. Maris f 1. P. W. Maris f 2. J. van Mourick f 1. L. Punt f 2. L. J. Schalkenkamp f 2. Ds. J. D. v. d. Velden f 1.50. J. C. Punt f 1.50. J. J. Versluis f 1. J. D. Schalkenkamp f 2.50.

Uit Dinteloord, Corr. C. Oerbeek, van L. Breure Jz. f 1. P. J. Offringa f 1. H. Vogelaa f 1.

Uit Zevenbergen, Corr. J. Hendriks, van G. Bax f 1. T. Elemans f 1. J. de Haan f 1.50. J. Hendriks f 1.

Uit Moerdijk, Corr. C. Dick, van A. J. van Altena f 0.50. A. P. Ardon f 0.50. C. Dick f 0.50. H. Schriek f 0.50. C. Vos f 0.50.

Uit Breda, Ds. W. Kapteijn f 1.

Uit Fijnaart, Corr. H. Amptmeijer, van H. Amptmeijer f 1. C. A. van Dis f 2.50. J. Maris Az. f 1. Ds. J. A. de Vries f 2.50.

Uit Raamsdonk van J. Dorrenboom f 2. Ds. J. C. C. Voigt f 1. C. A. Zijlmans f 1. A. D. Zijlmans f 2. W. J. Zijlmans f 2. en gift van P. L. f 1.

Door Ds. J. Huizenga te Stedum, Corr. Cl. Appingedam, de contrib. uit Appingedam van Ds. G. Geerts f 2.50. E. J. Feiken f 2.50. H. F. Jager f 2.50. J. Baurnma f 2.50. Wed. Volhand f 2.50. A. Heringa f 2. K. Scheepel f 1. H. Hoekema f 1. J. Looijenga f 1.50. Y. B. Spijken f 1. T. Dolfin f 1. W. H. Broos f 1. Gebr. Fokkens f 1. E. Poort f 1. A. Brondijk f 1. Wed. Oosterheert f 0.50. J. Schuit f 0.50. J. Groenewold f 1. K. A. Veger f 2. J. Jonker f 0.50. R. Popma f 1. H. W. Hemmes f 0.50. Wed. K. Dijkema f 1. O. Smit f 1. G. Smit f 1. J. Smit f 1. J. Jaas Smit f 0.50. G. van Dijk f 0.50. H. Huismans f 1. K. Hemmes f 1. Wed. W. Scheepel f 1.

Uit Bierum van P. Doornbos f 1. J. Veenkamp f 2. G. H. Bakker f 2. W. Biewenga f 5. P. Tigelaar f 1.

Uit Delfzijl van J. Hemmes f 2. Wed. J. van Baren f 2. Ds. S. Sijpkes f 2. B. Geertsema f 1. A. van Dijk f 1. H. de Graaf f 1. G. Broekstra f 1. W. Schellens f 1. J. Smit f 1.50. Wed. W. Ubbens f 2. J. Hemmes f 2. T. Pronk f 1.

Uit Garrelsover van A. Belstra f 0.50. R. Oosterheert f 1. K. Wiersema f 1. G. Ritsma f 1.50. Th. Mittendorp f 0.75. G. Bosker f 1. A. Kuipers f 0.50. H. v. d. Veen f 0.50. E. v. d. Veen f 0.50. J. v. d. Veen f 0.50. M. Dijkema f 0.75. Wed. D. Hofman f 0.25. Wed. Biewenga f 0.75. J. Stuitje f 0.75. K. Wiersema f 0.50. G. Poelman f 0.75. P. Boersma f 0.50. K. Homan f 0.50. T. Kuizenga f 1. G. Groen f 0.75. A. Post f 0.75. D. Norg f 1. A. Ham f 0.75. M. Wiersema f 0.25. Wed. J. Kuipers f 0.50. D. Oosterheert f 0.50. Wed. Dijksterheert f 0.50. J. Werkman f 0.50. P. Nienhuis f 1. W. Oosterheert f 0.50. H. Houwing f 1. T. Diekhage f 1. Wed. J. Dam f 1.50. C. Dijkema f 1. P. Keizer f 0.50. J. Kalkwijk f 0.50. Wed. A. Hofstee f 1. Wed. K. Meijer f 0.50. H. Huizenga f 1.50. Wed. J. de Graaf f 1. M. Bouwman f 1. Wed. Ekens f 1. H. Schipper f 0.50. J. van Dijk f 1. A. v. d. Taak f 0.50. B. Dijksterhuis f 0.75. A. Holtman f 1. Wed. H. Omges f 0.75. P. Kiemer f 0.50. Wed. Hamming f 0.50. P. Nienhuis f 1.50. T. Wester f 0.75. Wed. Mulder f 0.50. J. Lanting f 1. W. Bulthuis f 0.75. Erven B. Post f 1. H. Amsema f 1. Wed. H. Spittema f 0.50. J. Bulthuis f 0.50. J. Bultman f 0.50. Wed. W. Zuidveld f 2.50. K. Poelman f 1. K. van Dam f 0.50. G. Nienhuis f 1.50. A. van Eerden f 1. R. Poelman f 1.50. J. Meijer f 0.75. J. Vinkemulder f 0.50. B. Merema f 0.50. A. Apol, eene gift in eens f 1.

Van den Kerkeraad te Spijken f 20.

Giften uit Stedum, van Ds. J. Huizenga f 2.50. W. Ubbens f 5. J. Smit f 2.50. H. Smit f 1.50. E. Duursma f 1.50. H. Koopman f 1. E. Pilon f 1. Meij. T. Koers f 0.75. D. de Jonge f 0.50. P. Pilon f 1. K. Dijkhuis f 1. C. Schreuder f 0.50. J. Duursma f 1.50. J. Wiersema f 1. H. Daterma f 0.50. Wed. B. Zandt f 0.75. M. Hollander f 0.50. K. Ekens f 0.50. T. Pilon f 0.50. J. Bos f 0.50. J. Arkema f 1. N. N. f 0.50.

Uit Wester-Emden, van F. Triesenberg f 1. E. Bos 1.50. J. Kuipers f 1. A. Zuidhof f 0.50. W. Huizenga f 0.50. J. Triesenberg f 0.50. J. Boelema f 0.50. D. Oosterheert f 0.75. J. v. d. Ploeg f 1. P. Nienhuis f 0.25. J. Bolt f 1. J. Zandt f 0.50. A. Duursma f 1. Ds. J. Sijbesma f 1.

De contrib. uit Ten Post, van D

Daarom zegt de Schrift, dat wij met Hem in den hemel gezet zijn.

Door het geloof ziet de Christen zichzelf dan ook alreede in den hemel. En ja, nog zondigen de heiligen elken dag, en plaatst zich de macht der helle tusschen hen en den hemel. Maar daar staat tegenover, dat Christus als Hoogepriester en Koning den hemel ingegaan is, om de zonden door zijne voorbidding weg te nemen, en door zijne kracht ons een weg midden door de vijanden heen naar zich te banen.

Wij kunnen zelfs zeggen, dat de hemel eerst door zijne Hemelvaart tot zijne bestemming gekomen is. God toch had den hemel niet slechts tot zijne woonplaats geheiligd, de plek, alwaar Hij zijne heerlijkheid haren zetel geven zou, en van waar Hij alle werkingen zijner kracht zou doen uitgaan. Hij had den hemel bestemd tot een Tabernakel, eene plaats van samenkomst tusschen zich en zijne kinderen, die Hij zich uit de menschen uitverkoren had. Daar zou de Priester zijn, om hunne zonden te verzoenen, hen te zegenen, en door den Geest hen alvast tot zich op te heffen. Daar zou de Koning zitten, om van daar te laten uitgaan de werkingen zijner kracht, tot verlossing der zijnen, ja, der gansche schepping Gods. Zonder Christus zou de hemel alzoo niet tot zijne bestemming gekomen zijn, en gelijk zijn geweest aan een Tabernakel zonder Priester en zonder volk, een huis zonder inwoner. Zoo dient de Hemelvaart van Christus om den raad Gods omtrent den hemel zelve tot vervulling te brengen, en onze harten in verwondering, ja in gloed van verrukking te brengen over de genade van God, die de plaats der heilichheid, ja, het binnenste van zijn eigen paleis tot een Tabernakel stelt, waar Hij ons plaats bereidt en bij zich ontvangt. God behandelt ons, alsof wij serafijnen zijn, hoewel wij vloekwaardigen zijn; wie had zulks ooit kunnen vermoeden? Maar welk eene zoekracht moet er niet besloten liggen in het bloed van Christus om zulk eene verandering in onzen staat, ja, in den hemel zelve tot stand te brengen, dat deze een Tempel der samenkomst wordt voor God en ons! Laat Israël zijn oog dan afwenden van het Huis, dat wel eer tot plaats der vereeniging van God en zijn volk diende, en opwaarts zien naar den beteren Tabernakel, die boven is. Zonder tranen kunnen wij den Tempel in vlammen zien opgaan. Zijne verdwijning teekent ons de verschijning van een beteren. In dezen beteren Tabernakel zal de Koninklijke Priester zijn werk doen, en Hij zal het zoo volkomen doen, dat Hij zichzelf eens overbodig maken zal, dan namelijk, als Hij ons ten volle gereinigt en verlost hebben zal, zóó, dat er geen Middelaar tusschen God en ons meer noodig zal zijn.

VAN ANDEL.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

VII.

Welke gewichtige, godsdienstige belangen bij de leer der inwendige genade ook betrokken waren, toch hebben de Gereformeerden haar in de eerste plaats niet om die redenen en op grond van zulke overwegingen beleden en verdedigd. Doch zij waren vast overtuigd, dat de leer van de onverwinlijke genade des Heiligen Geestes door God in zijn Woord was geopenbaard en op de H. Schrift was gegrond. Geen menselijke redeneeringen en overleggingen, maar het Woord Gods was de vaste grond, waarop zij hun belijdenis deden rusten; dat Woord was het zwaard, waarmede zij stredden; de staf, op welken zij steunden; het licht, waarbij zij wandelden.

Aan het onderzoek der Schrift en dies aan de diepere kennis der waarheid is de strijd met de Remonstranten in niet geringe mate bevorderlijk geweest. Vroeger was ook reeds met het oog op de kinderen des verbonds en in tegenstelling met de

Wederdoopers op min of meer heldere wijze onderscheid gemaakt tusschen het vermogen en de daad des geloofs, tusschen de bekeering in lijdlijken en in dadelijken zin, of eene enkele maal zelfs tusschen wedergeboorte en bekeering.

Maar deze onderscheiding was toen nog niet algemeen in het bewustzijn doorgedrongen en ook niet algemeen in de belijdenis en in de dogmatiek opgenomen. De Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Heidelberger Catechismus bevatten er nog slechts zwakke aanwijzingen over. Dikwerf werd de beschrijving van de toepassing der heilsweldaden met de leer des geloofs of der bekeering geopend.

Maar hierin kwam verandering door de godsdiensttwisten in den aanvang der zeventiende eeuw. De Remonstranten zagen het, bijv. op de Haagsche Conferentie, zeer goed in, waartoe de Gereformeerden op hun standpunt komen moesten. Zij zelve leerden, aangezien niemand metterdaad geloof zonder vooraf te willen gelooven, dat de mensch hetzij nog van nature de kracht moest bezitten, hetzij door de prediking des Evangelies de kracht moest ontvangen, om al of niet te gelooven. De wil moest op de eene of andere wijze vrij zijn, om, gelijk zij het bepaald uitdrukten, den aangeboden Geest der wedergeboorte al dan niet te ontvangen. De wedergeboorte of vernieuwing van den mensch begon dus met en hing af van de toestemming van zijn wil. En het geloof werd niet eerst als vermogen ingestort maar begon als werk en als daad; de hebbelijkheid des geloofs ging niet aan het metterdaad gelooven vooraf, maar was daarvan de vrucht en werd door voortdurende oefening verkregen.

Tot staving van deze hunne meening beriepen de Remonstranten zich op al die plaatsen der Schrift, waar sprake is van het algemeene aanbod der genade en de mensch geroepen wordt tot geloof en bekeering. God had van zijne zijde alles gedaan, wat er tot redding van den mensch te doen was. Hij had zijnen wijngaard geplant en omtuind en van steenen gezuiverd en met edele wijnstokken beplant, en vraagde nu: wat is er meer te doen aan mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Jes. 5 : 1—4.

Van den mensch hing het naar deze voorstelling dus af, of hij al dan niet tot Christus wilde komen, Joh. 5 : 40; naar zijn Woord wilde hooren, Jer. 7 : 26; Ezech. 12 : 2, Zach. 7 : 11, Matth. 13 : 14, Hand. 28 : 26; zijne geboden wilde onderhouden, Ps. 78 : 56; den H. Geest wilde wederstaan, Jes. 63 : 10, Hand. 7 : 51. De beslissing over geloof en ongeloof berustte bij den mensch en lag in zijne hand.

En er is ook geen twijfel aan, dat de Schrift de schuld van het ongeloof, niet bij God maar bij den mensch zoekt. De Gereformeerde kerken, te Dordrecht vergaderd, beleden volmondig: dat er velen, door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, die door het Evangelie roept en zelfs ook, dien Hij roept, onderscheidene gaven mededeelt; maar in degenen, die geroepen worden, van dewelken sommigen, zorgeloos geworden zijnde, het woord des levens niet aannemen; anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het, dat zij na eene kortstondige blijdschap van het tijdelijk geloof wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des Woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld en brengen geene vruchten voort, hetwelk onze Zaligmaker leert in de gelijkenis van het zaad, Matth. 13.

Op Gereformeerd standpunt is het dus zoowel plichtmatig als mogelijk, om ook die plaatsen der H. Schrift, op welke de Remonstranten zich beroepen, ten volle tot hun recht te

doen komen. De Schrift mag in geene van hare uitspraken verworpen worden naar ons systeem. Zij stelt het boven allen twijfel, dat God in de uitwendige roeping het Evangelie aanbiedt aan zondaren zonder onderscheid, en dat de mensch, deze roeping versmadende, zijn ongeloof en verderf alleen aan zichzelf te wijten heeft. In de roeping door het Evangelie komt God langs zedelijken weg tot ons; Hij beschouwt ons niet als stokken en blokken, maar handelt met ons als redelijke schepselen. In de uitwendige roeping handhaaft God zijn recht op den mensch. De zondaar beeldt zich wel in, dat hij door de zonde vrij wordt en van den dienst van God ontslagen. Maar dat is niet zoo. Het recht Gods op den mensch blijft, hoe diep hij ook vallen moge, onvervreemdbaar en onkreukbaar. En daarom roept Hij hem voortdurend door natuur en geschiedenis, door wet en Evangelie, opdat de mensch beseffen zou, dat hij van rechtswege God toebehoort en tot zijn dienst en eere geschapen en bestemd is.

Maar, hoe duidelijk de Schrift dit alles ook leert en de schuld van het ongeloof op den mensch legt, zij blijft hierbij niet staan. Immers heeft de roeping een zeer verschillende uitkomst. Voor sommigen is Christus tot een val, voor anderen is Hij tot eene opstanding. Den eenen is het Evangelie eene reuk des doods ten doode, den anderen eene reuke des levens ten leven. Vanwaar deze verschillende uitkomst? Hoe komt het, dat, terwijl velen zich verhardden, anderen tot het geloof in Christus komen en in Hem hunne zaligheid vinden?

Daarvan kan, naar de leer der Schrift, de oorzaak niet liggen in den mensch. Want van nature zijn alle menschen gelijk. Zij zijn allen in ongerechtigheid geboren en in zonde door hunne moeder ontvangen. Het gedichtsel huns harten is boos van der jeugd aan, zoodat er uit dat hart allerlei booze bedenkingen en ongerechtigheden voortkomen. Hun verstand is verduisterd, zoodat zij het koninkrijk Gods niet kunnen zien en de dingen des Geestes Gods niet kunnen begrijpen. Het bedenken huns vleesch is vijandschap tegen God, zoodat het zich der wet Gods niet onderwerpt en niet onderwerpen kan. Zij zijn allen dienstknechten der zonde, die verdoemelijk zijn voor Gods aangezicht, en uit zichzelf niets goeds kunnen denken of doen, evenmin als een Moorman zijne huid, of een luipaard zijne vlekken veranderen en een kwade boom goede vruchten voortbrengen kan.

Als desniettemin de roeping eene verschillende uitkomst heeft, kan de oorzaak daarvan niet liggen in den mensch. De menschen onderscheiden zichzelf niet. God is het alleen, die naar zijn welbehagen onderscheid maakt. En Hij doet dit daardoor, dat Hij degenen, die Hij van eeuwigheid heeft uitverkoren in Christus, ook in den tijd krachtiglijk roept, hun verstand door den Heiligen Geest verlicht, met de krachtige werking van denzelfden wederbarenden Geest in hun binnenste doordringt, het gesloten hart opent, den wil nieuwe hoedanigheden instort en hem van dood levend en van boos goed maakt, zoodat hij als een goede boom vruchten van goede werken voortbrengen kan.

Want zoo zegt de Schrift, dat de Heere naar zijne belofte aan zijn volk een nieuwen vleeschten hart en een nieuwen geest zal geven, zoodat zij diensgevolge den Heere kennen, met hun gansche hart liefhebben en tot Hem zich bekeeren, Hem vreezen en niet van Hem afwijken, in zijne inzettingen wandelen en zijne rechten bewaren en dezelve doen. Deut. 30 : 6, Ps. 51 : 12, Jer. 24 : 7, 31 : 33, 32 : 39, 40, Ezech. 11 : 19, 36 : 26 enz.

Al deze en dergelijke plaatsen werden door de Gereformeerden uit de Schrift te voorschijn gebracht, om daarmede het gevoelen der Remonstranten te weerleggen. De dwaling,

dwong hen, om dieper dan vroeger op dit punt de Schrift te onderzoeken en met nog meer ernst dan weleer de waarheid in te denken, die hun toebetrouwd was.

En resultaat van dat onderzoeken nadenken was, dat de Gereformeerden veel juist en duidelijker dan vóór dien tijd leerden onderscheid maken, tusschen hetgeen God doet, en hetgeen de mensch doet op grond van wat God in hem gedaan heeft.

God is de eerste in het werk der zaligheid. Hij geeft, zonder eenige verdienste of voorwaarde onzerzijds, enkel en alleen naar zijn welbehagen, een nieuw hart; Hij verlicht het verstand, buigt den wil, regelt de genegenheden, wederbaart, wekt op, maakt levend, en Hij doet dat in ons zonder ons. Niets staat er onzerzijds, in, tusschen deze werking van Gods Geest in onze harten en de vrucht daarvan, welke in engeren zin wedergeboorte, nieuwe schepping, opwekking, levendmaking heet. Er komt geen toestemming van ons verstand, geen beslissing van onzen wil, geen wensch van ons hart tusschenin. God brengt dit werk door zijn Geest rechtstreeks, inwendig, onoverwinnelijk in onze harten tot stand.

Maar als de mensch dan alzoo vernieuwd is naar verstand en hart en wil, dan begint hij, van God bewogen zijnde, ook zelf te werken. Door de genade, die hij ontvangen heeft, gelooft en bekeert hij zichzelf, heeft Hij God lief, wandelt in zijne inzettingen en bewaart zijne geboden (Dordsche Leerregels III, IV 12.)

Het onderscheid tusschen wedergeboorte en bekeering (geloof) is door de Dordsche Synode op grond van de Heilige Schrift tot het gemeengoed der Gereformeerde kerk en theologie gemaakt.

BAVINCK.

VOLKSNOODEN.

Dreigt er Inderdaad gevaar voor onze Vrije Scholen?

Onderstaanden brief van een onderwijzer, die betuigt, niet minder dan wij de vrijheid der Christelijke School lief te hebben, nemen wij gaarne op in deze rubriek. De zaak van het Christelijk onderwijs behoort ontegenzeggelijk tot de belangrijkste belangen van ons volksleven; en de zaak der Christelijke Scholen mag in deze dagen wel voorop staan op de lijst der volksnooden die dringend om voorziening roepen. Een droef verschijnsel is de verbreking van de eenheid van gevoelens, van wenschen, van actie in zake een voor de Christelijke School. Zelfs het begrip „vrijheid” is in de Christelijke School-zaak een vraagteken en een twistappel geworden. Deze brief, die even bescheiden als beslist spreekt, toont dat zoo duidelijk mogelijk.

AAN
DEN WELEERW. HOOOGEL. HEER
PROF. L. LINDEBOOM.

Weleerw. Hoogel. Heer!

Het is niet dan met eenigen schroom, dat ondergeteekende, onderwijzer aan een der Chr. Scholen te A. tot U komt, teneinde zoodoende, kon het zijn, wat meer licht te krijgen inzake den strijd om en voor de „Vrije School”.

In „De Bazuin” van 29 Maart j.l. komt van Uwe hand een stuk voor, getiteld: „Is er nog wat aan te doen vóór en voor de verkiezing in Juni?” Dit stuk maakte indruk op mij, temeer, wijl er uit blijkt, dat verschillende onzer bladen er evenzoo over denken als U.

Het schijnt dan toch werkelijk, dat er gevaar dreigt voor onze Vrije Scholen, zoo dacht ik na lezing van Uw artikel. Tenminste, De Bazuin (Prof. Lindeboom), Zeeuwsche Kerkbode, Geref. Kerkbode van Maassluis, Geref. Volksblad en Hollands Kerkblad zeggen het. Ook de Protest. Noordbrab. is niet gerust. Maar toch, houdt U het mij ten goede, maar het is mij onmogelijk, dat gevaar in te zien. Dit meen ik. Ook mij ligt de bloei onzer Vrije Christel. Scholen na aan het hart en voor geen prijs zou ik ze den Staat in handen willen spelen, maar het is juist, omdat ik ons Chr. onderwijs liefheb, dat ik de vermeerdere van rijkssubsidie neen, niet toejuich, dit woord is te sterk, maar toch dankbaar wensch te aanvaarden. Ik kan mij zoo geheel plaatsen op het standpunt van „De Protest. Noordbrab.” als het blad zegt: „Moet dan ook de gelijkstelling verkregen worden ten koste der vrijheid, en kan de School niet meer aan de ouders zijn (waaronder ik dan versta, dat de ouders bepalen de geest en richting van het onderwijs en diensgevolge benoeming en ontslag der onderw. in hunne handen hebben) dan willen we een zeker allen met ons liever minder geld en desnoeds nog meer verloochening; dan houde de Staat zijn geld. Kan echter de vrijheid gewaarborgd blijven, dan wordt het Staatsgeld geen koord, dat

ons om den hals geslagen wordt en het „leven zal benemen.”

Het is nu maar de vraag, wat men onder „vrijheid” op schoolgebied verstaat. Ja, in zijn uitgebreidsten zin genomen is vrijheid een mogen doen en laten naar men zelf verkiest.

In alles.

Maar toch, het wezen der vrijheid komt hierop neer, dat de kinderen kunnen worden opgevoed en onderwezen in de leer en vermaning des Heeren en dat ik, als ouder, het recht heb den persoon te verkiezen, aan wien ik mijn kind daartoe toevertrouw. Ook wel, dat ik mede het recht heb, om te zeggen hoeveel kinderen er in eene klas zullen zitten, en of mijn kind aardrijkskunde of geschiedenis of geen van beide zal moeten leeren, en of het schoollokaal voor ieder kind 3 of 4 M² ruimte moet bieden, maar dit alles is van ondergeschikt belang. Het is misschien zelfs zeer nuttig, dat de Staat eischen stelt voor de schoolgebouwen en voor het aantal leerlingen, met het oog op de gezondheid der kinderen.

Welnu, als we ons dit voor oogen stellen, dan zij het niet ongepast aan de Geref. Kerkbode van Maassluis te vragen of onze scholen, zooals ze thans bestaan, de naam van „Vrije Scholen” niet meer toekomt. Zij antwoordt: neen, het is slechts eene vrijheid in naam.

„Zoogenaamde” vrije scholen.

En om deze zienswijze dan te staven, noemt ze in een zestal punten op, hoe de Vrije School nu reeds gebonden is en onder Staatswang zich bevindt.

Hoer maar:

„1. Geen onderwijzer mag in de school optreden of hij moet een examen hebben afgelegd. Een examen, niet door gemeentelieden afgenomen, maar door examinatoren van Staatswege daartoe benoemd.

„2. Geen kind mag de school binnentreden of het moet gevaccineerd zijn. Gevaccineerd op bevel van den Staat.

„3. Er mogen slechts zooveel kinderen in een klasse plaats nemen als de Staat heeft bepaald, anders verbeurt men de subsidie.

„4. Er moet onderwijs gegeven worden in de vakken door den Staat aangegeven.

„5. De schoolgebouwen moeten voldoen aan de eischen door den Staat gesteld.

„6. Geen kind mag van de school genomen worden, tenzij ik, Staat, het dedoo.” En daarom, geene vermeerdere van subsidie. Nimmer salariering der onderwijzers uit de Staatskas.

Alsof het kwaad in de subsidie school. De redactie van de G. K. van Maassluis weet toch immers ook wel, dat de eisch tot het afleggen van een Staatsexamen ook voor de bijzondere onderwijzers, en de eisch tot vaccinatie der kinderen en evenzoo de eisch tot verplicht schoolgaan geen gevolg is hiervan, dat onze scholen nu reeds rijkssubsidie genieten, daar deze eischen evenzoo gelden voor niet-gesubsidieerde scholen. Ook zonder subsidie zouden deze eischen blijven. Alzoo, als we spreken over het al of niet gevaarlijke van rijkssubsidie, mogen de punten 1, 2 en 6 in dat verband niet genoemd worden. De subsidie, die onze scholen nu hebben, had alleen het genoemde onder 3, 4 en 5 tengevolge, wat, zooals we boven reeds aantoonde, van ondergeschikt belang is. Van welk drietal punten dan nog 3 en 5 ons eerder stof tot blijdschap dan reden tot klagen geven.

Waar het dus blijkbaar is, dat de subsidie van '89 ons hoegenaamd geen kwaad heeft gedaan, daar kan ik onmogelijk vrees koesteren voor eene vermeerdere der subsidie, maar wensch ik ze, met het oog op den financieelen toestand, waarin onze scholen thans verkeeren, met dank te aanvaarden.

Ik zeg, met het oog op den finant. toestand onzer scholen. Deze toch is, in een woord, treurig. Of, waar in ons goede vaderland, waar is, onder de ruim 600 Chr. scholen, een te vinden, die finantieel bloeit? Zou er een enkele maar te vinden zijn? Indien ja, ze is eene oase in de woestijn. Of neen, bloeien, overvloed hebben, is ook niet noodig. Daarom, laten we onze vraag anders stellen: Slept niet het meerendeel onzer scholen een kwijnend bestaan voort? Vertoon zij niet veel meer het beeld van een toringlijder, dan van een krachtig, gezond mensch?

HIER WRINGT 'M DE SCHOEN!

Ons Christenvolk wil Chr. Scholen hebben en ziet, het brengt geen geld genoeg voor die scholen op. Of dit nu voortkomt uit onmacht dan wel uit onwil, zij thans in het midden gelaten. Het feit verandert daardoor niet. De tekorten worden voor vele scholen jaarlijks grooter. En nu staan we voor deze keus: of straks de eene Chr. School na de andere te zien verdwijnen, of met vermeerdere rijkssubsidie blijven bestaan. Gevolg van het eerste is, dat honderden kinderen dan of van onderwijs verstoken zullen blijven, of dat ze op eene Staatsschool terecht moeten komen. Gevolg van het tweede is, dat onze scholen kunnen blijven voortbestaan en dat niet ten koste onzer vrijheid (want indien men het wezen onzer vrijheid wilde aanranden, we zouden ten allen tijde voor de subsidie kunnen bedanken), maar juist met behoud der vrijheid.

En nu moge men al zeggen, dat het mooie er dan toch af is; dat het particulier initiatief dan een geweldigen knak krijgt; dat, als de Staat het doet, hij het toch doet uit onze beursen, het is ALLES VOLKOMEN WAAR EN OOK IK BETREUR DIT, maar met klagen en weenen bij een zieke komen we geen stap verder, ja, zien we hem voor onze oogen sterven. We moeten geneesmiddelen geven.

Een radicaal geneesmiddel!

Niet zeggen, zooals de Prot. Noordbr. komt, broeders, laat ons naar eene oplossing zoeken, want er is al zoovele jaren gezocht, en als we niet oppassen, worden we nog blind van al dat zoeken en turen. En als het blad dan de vraag stelt: „of we door vrijwillig betalen en door opwaken van den ijver, niet tot bloei zouden komen, altijd met dien verstande, dat het privilege van het neutraal onderwijs verdween en het op eigen

wieken moest drijven als wij", dan zal ieder met mij moeten zeggen: ja, juist, als we vrijwillig en offervolgend betalen en als de ijver opwaakt en als het privilege van het neutraal onderwijs verdween, dan, o gewis, zouden we tot bloei komen; maar ieder zal dan ook gevoelen, dat dit ons wel in de verre toekomst, maar niet in het oogenblik helpt. Ook de *Prot. Noordbr.* voelt dit wel, hetgeen blijkt uit den aarzelen toon, waarop ze spreekt.

Ook de voorstanders der rijkssubsidie willen geen accoordje aangaan om voor een bolle broods den strijd tegen het privilege der Staatsschool op te geven. Die strijd gaat onverzwakt door. Wij willen geen stilstand van wapenen. Dan eerst zullen we het zwaard in de scheede steken, als de Vrije School voor heel de natie regel is geworden. Maar juist om niet nog meer bij die Staatsschool ten achter te komen vragen we vermeerdering der Rijkssubsidie, ja, ook betaling der onderwijstractementen uit 's Rijks kas. Als de Staat het op zich neemt, dan moet het geld er komen. Dan moeten ook zij meebetalen, die of in 't geheel geen kinderen of geen schoolgaande kinderen hebben en wier roeping als Christenen toch evenzeer is voor de Chr. School te zorgen. Dan kan de concurrentie met en de strijd tegen de Staatsschool te beter worden volgehouden.

Zietdaar, hooggeachte Professor, mijne gedachten omtrent rijkssubsidie. Natuurlijk zijn ze voor U niet nieuw. Juist daarom, omdat U zulke redeneringen kent en er toch tegen te velde trekt, en omdat ik den toestand niet anders kan inzien, kom ik tot U, met het bevelid doch dringend verzoek om meer licht, opdat we niet om een denkbeeldig vrijheidsverlies onze scholen nog langer zouden doen voortkukken; of, zoo er werkelijk gevaar is, voor geen geld iets van onze wezenlijke vrijheid zouden verkopen.

Met de meeste hoogachting van U, Wel-
eerw. Hooggel. Heer,

de dienstw. dr.,
J. DOORNHOUWER.

Amsterdam, 25 April 1901.

We bevelen de overweging van dit schrijven aan al de daarin genoemde bladen aan. 't Verlijdt ons, dat we niet alleen staan. Des te meer verbaast het ons, dat niemand van de 2000 Deputaten der antir. Kiesvereenigingen eene lans gebroken heeft voor het oude ideaal: de vrijheid der Christelijke Scholen van de Staatsruif, en: de Vrije School regel, de Staatsschool aanvulling, zoover die noodzakelijk is. We zullen ons voor 't oogenblik bepalen tot deze twee opmerkingen.

1. Redeneren baat niet meer om de voorstanders der Christelijke Scholen als een aaneengesloten leger in de politiek bijeen te houden of te hereenigen. De partij als zodanig heeft het oude vaandel verlaten, en positie genomen op het terrein en naar het beginsel van: *ook de School tak van Staatszorg*. En met de snelheid van den spoortrein is men in korten tijd nu reeds zoover gekomen, dat degenen die het oude vaandel vasthouden opgeroepen worden om verklaring en rekenschap te geven, alsof zij een nieuwe partij waren met een nog in 't duister schuilend program. Het amendement der vijf Kamer-leden van alle nuances der groote Christelijke en Protestantse partij, waarin gevraagd wordt de uitbetaling van alle onderwijzers-tractementen door den Staat, zet de kroon op dit nieuwe gevoel en streven. De voorstanders van de *ouderwetse "vrijheid"* der Christ. school c. a. hebben dus nu een van beiden te doen: of zich te onderwerpen, en stil te zijn, of mee te gaan; of zich te organiseren en met alle kracht op te treden.

2. Het tweede gedeelte van bovenstaand pleidooi weerlegt het eerste, en stelt ons in het gelijk. Men leze slechts aandachtig en denke goed in, wat de geachte schrijver zegt van het *kwijnen* der Christelijke School van wege den finantieelen toestand. Ik heb zijn uitroep "hier wringt 'm de schoen!" dubbel onderstreept. Heeft die uitroep niet veel van een wanhoopskreet? Is zij niet een, helaas, niet gansch ongegrond, aanklacht tegen velen van "Ons Christenvolk", die voor allerlei weelde en onnoodige dingen veel geld over hebben, maar voor Scholen en voor Kerken zich tot kleine gaven bepalen, welke den naam van "offers" gansch niet kunnen dragen? Gevoelt de schrijver zelf niet zijn hart van droefheid en vreeze kloppen, bijkens zijn bekentenis, die ook door mij dubbel onderstreept is: "het is alles volkomen waar en ook ik betreur dit"? En is het niet de taal van de gejaagdheid der vreeze en zelfbeschuldiging, als deze broeder roept om een "radicaal geneesmiddel" en, de oogen gesloten voor de gevaren, naar de geldhulp van den Staat als het afdoende geneesmiddel het onrustig hart en de begeerende handen uitstrekt?

Wij eindigen thans met een verwijzing naar "Hollands Kerkblad" der vorige week, dat o. a. vermeldt een klacht van het Roomsche Dagblad "De Tijd", dat, sprekende over de tegemoetkoming aan de bijzondere Scholen in de aanhangige onderwijs-wet, uitroept: "Caveant consules! (Laten de leiders toch toezien!) Onze vrijheid dreigt te loor te gaan."

Zijn al die stemmen loos alarm? Of zijn de gerusten en subsidie-begeerigen op weg, hoorende niet te hooren en ziende niet te zien?

Ieder Christen zette toch het biddend hart op deze zaak, op dezen nood!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

De toestanden in Zuid-Afrika zijn op dit oogenblik, dank zij den Engelschen berichten-knipper, zoo verheld, dat het moeilijk is een getrouw beeld van den feitelijken toestand te geven.

Zoo wordt van Engelse zijde thans beweerd, dat Mevr. Botha op reis herwaarts is, om Pres. Kruger te overtuigen, dat het sluiten van vrede (?) thans beslist noodzakelijk is geworden.

Dat zij op reis is gelooven wij allicht, en dat zij door de Engelschen gezonden wordt ook niet zoo moeilijk. Maar geenszins, dat zij uit zich-zelve zou komen en nog veel minder, dat zij overtuigd zou zijn van de noodzakelijkheid voor de strijdende Burgers om zich thans over te geven. Een vrouw zenden om den President over te halen tot het neerleggen van de wapenen, en dat terwijl de Engelschen aan Botha gemakkelijk even gelegenheid kunnen geven met Kruger in correspondentie te treden per telegraaf of per brief? ... Gelooft u het wel!

En bovendien. Dermate wie de toestanden op de velden ten nadele van de Burgers niet veranderd, sinds de laatste maanden.

Zeker heeft de tocht naar 't Noorden van Transvaal den Engelschen dit voordeel (!) verschaft dat zij bijna alle plaatsjes van eenige beteekenis aan spoor- en treinweg hebben bezet en — honderden ouden van dagen met tal van vrouwen en kinderen en vee hebben weg- of opgeveegd, en enkele flauhartigen, die den krijg nog niet hadden aanschouwd, tot overnaaf drongen. Maar daarmee is dan ook dit voordeel op. Voor de doorstrijdende Burgers beteekent het zoo goed als niets. Vee, kruit en lood kunnen ze veroveren; flauhartigen beter missen dan hebben en de plaatsjes straks zoo ze willen, weer bezetten, even als in 't Oosten. Doch de Engelschen hebben blijkbaar hunne veldkrachten uitgeput. Brieven van officieren bewijzen dit ten sterkste. De soldaten lijden honger en sterven bij honderden; de paarden niet minder, de troependeelen zijn ten deele opgelost en bijna geheel ontkracht.

En dat nu juist op een oogenblik dat de Burgers in Oost- en Zuid-West-Transvaal de krachten herzamelen en op slagen bedacht zijn: Botha in 't Oosten, Delarey in 't Westen, Beyers etc. in 't midden. Kunnen nu de uit het Noorden terugkeerende troepen niet helpen, dan verliezen de Engelschen in 't Zuiden evengoed terrein wêr als in 't Noorden zelf en — de Burgers hebben onmiddellijk weer hunne posities en ook hun burgerlijk bestuur zelfs hersteld! Waar de Wet en Steyn zitten, is moeilijk uit te maken. Volgens den een bij Greylingstad, Zuid-Transvaal, volgens den ander in 't Zuid-Westen van Transvaal. Maar zeker is, dat de Engelschen ook in den Vrijstaat moeite hebben hunne posities langs spoor- en hoofdwegen te behouden. Dat onophoudelijk "snippen" hunner soldaten door de Burgers kost menschenbloed en vleesch.

En in de Kaapkolonie handhaven zich de strijdende Burgers niet alleen, maar ze versterken zich duchtig in tal en in goed terrein, terwijl het Noorden van dit land zoo goed als geheel onder de macht van hunne vrienden is, die nu eens zich stil houden, dan weer, als 't noodig is, strijden. De wijze waarop de Engelschen de Hollandsch-Kapenaars, die strijden, behandelen, heeft gezet er zet nog veel kwaad bloed.

Daarom moeten in Engeland de Ministers weer leugenachtige redevoeringen, onder 't volk gaai houden om hunne positie niet geheel te verliezen. Voorhands vinden ze echter nog steeds vertrouwen, al is het nu gebleken, dat er van Juli 1900 tot Jan. 1901 — 634 boerenhoeven verbrand zijn. Van naar huis gaan is nog geen spreke.

Toch fluistert men weer van zachter vrede-voorspoken!

In Spanje is het Catalonische oproer weer gedempt en de staat van beleg opgeheven. Een verlichting voor het Ministerie. Maar of de toestanden zoo blijven zullen is een andere vraag, die veeleer in twiŕfelachtigen dan in verzekerenden zin moet beantwoord worden.

Volgens een Washington correspondent zouden de *Philippijnen* geneigd zijn op de volgende voorwaarden, geheel het geweer er bij neer te leggen: 1. Vestiging van een Amerikaansch protectoraat over de eilandengroep met geheele controle over de buitenlandse betrekkingen. 2. Instelling van een inlandsch parlement met zelf-wetgevende macht. 3. Verleening aan de Amerikaansche burgers van alle rechten, die door de uitlanders in Transvaal geëischt werden. 4. Benoeming van een Amerikaansch resident te Manila met gelijke macht als die van Engeland in Egypte. 5. Oprichting van alle Marine- en militaire stations in den archipel, waaraan de Vereenigde Staten behoefte hebben.

Voor de waarheid kunnen wij echter niet instaan. Alleen meenden wij, dat volgens vroegere Amerikaansche berichten, de *Philippijnen* zich al weken geleden overgegeven hadden.

Het gerucht, dat in den poststrijd met Turkije Rusland de spelbreker zoude zijn en het optreden der andere gezanten tegenwerken, om een wit voetje bij den Sultan te verkrijgen ten koste van zekeren deelnemenden vriend, is van Engeland nitgestrooid. Thans blijkt evenwel, dat daar niets van waar is en Rusland het protest van de mogendheden goedkeurde.

De gezanten zonden gewoon de nota's der Porte over het conflict terug en daardoor is aan de Porte iedere discussie ontrokken.

Wat de gezanten op het oogenblik doen en welke middelen zij beramen om Turkije te doen buigen, weten wij noch de Porte.

NOORDTJ.

HET BELANG DER KERKEN.

Het wordt mij wel wat lastig. In publieke stukken en in particuliere brieven word ik als de verstoorder van de rust en den vrede der kerken geteekend.

Van die particuliere brieven, die liefst naamloos zijn en waarvan de schrijver zich gaarne achter broederlijke verzekeringen verbijgt, zal ik maar niets zeggen. *Bitter en zoet* water wel er mij vaak tegelijk uit tegen.

Ik mag zeker al die lieve vrienden en broeders wel verwijzen naar een bekend adres te Amsterdam.

Ik had zoo gewenscht, dat men na het besluit inzake de *Opleiding*, door de Generale Synode van Groningen 1899 genomen, de Theol. School ten min en eenigen tijd met rust had gelaten. Theol. School en Vrije Universiteit hadden dan rustig haar gang kunnen gaan, in allen gevalle tot de e. v. Synode, wanneer als van zelve een nadere beslissing moet vallen over het verband tusschen de Geref. kerken en de Faculteit der Vrije Universiteit.

Dit heeft echter aan "de *Heraut*" niet goedgevallen. De geachte redacteur riep Curatoren en Professoren van beide inrichtingen van onderwijs op om het verband tusschen Theol. School en Theol. Faculteit onderling te bespreken. Zoo was de raad van de *Heraut*.

Mijns inziens ging die raad in tegen het uitdrukkelijk bedoelen der jongste Generale Synode. Doch ook afgedacht daarvan achtte ik dien raad schadelijk en gevaarlijk voor het belang der kerken, meer bepaald wat de Opleiding der leeraren betreft.

Vandaar mijn raad daartegen om toch dien weg niet in te slaan, maar dan liever het verband met Theol. Faculteit aan de Vereeniging van Hooger Onderwijs op Geref. grondslag op te zetten.

In het opvolgen van den raad door Dr. Kuypers gegeven, kon ik en kan ik nog niet anders zien dan een ondermijnen van de *eigen Opleiding* der kerken.

Haar bestaan werd daarmee toch weer in discussie gebracht en alzoo in het onzekere gesteld. Dat dit verlamdend werkt, spreekt als van zelve.

Toch moet het tot eenheid van Opleiding komen. Nu die blijkbaar niet kan komen door combinatie of ook *ineensmelting* der beide Scholen, waarbij de kerken een *eigen Opleiding* behouden, schiet er m. i. niets anders over dan de door mijn raad aangeprezen weg.

"De Vereeniging" kan dan haar gang gaan en haar School inrichten, gelijk zij in het belang van wetenschap enz noodig acht.

De kerken kunnen hetzelfde doen in betrekking tot haar School, ieder voor zich sovereen in eigen kring.

Of er dan niet veel te zeggen is voor een combinatie, *samenwerking* of *ineensmelting* der beide Scholen? Welkeker. Dat is vele jaren mijn ideaal en streven geweest.

Maar nu blijkbaar IN DIEN WEG, *eenzijdig* niet het belang en de vrijheid der wetenschap en *anderzijds* niet het belang en de vrijheid der kerken tot hun recht kunnen komen, ben ik noodgedwongen tot mijn raad gekomen. En nu houd me op mij in 't publiek en in 't particulier te beschuldigen alsof ik raad heb gegeven uit vijandschap tegen de Vrije Universiteit. Of heeft Dr. Kuypers ook soms zijn raad gegeven uit vijandschap tegen de Theol. School? Het staat immers niemand vrij hem daarvan te verdenken. Laten we toch een weinig eerbied hebben voor elkaanders bedoelingen en zakelijk zijn in onze besprekingen.

Ondertusschen heeft mijn raad bij den aanvang gunstig gewerkt. De oogen zijn in vele opzichten reeds opengegaan.

Niemand toch denkt er meer aan van de zijde der kerken het verband met de Theol. Faculteit op den ouden voet voort te zetten.

Voreerst zouden de kerken meerdere en betere waarborgen moeten hebben met meer zeggenschap en invloed inzake de Opleiding aan de Theol. Faculteit, indien er van herenuewing van het contract sprake kan zijn.

Doch ook afgedacht daarvan moet in de tweede plaats de *grondslag der Vereeniging*, naar Art. 2 harer statuten, heel wat wijziging ondergaan, zullen de kerken er in ernst over mogen denken op nieuwe voorstellen van de "Vereeniging" in te gaan.

Blijkbaar is men van invloedrijke zijde tot eenige wijziging in dezen dan ook bereid.

Geen wonder, want de formuleering inzake de verhouding tusschen de Geref. beginselen en de *Formulieren van Eenigheid* van de Geref. kerken dezer landen is van dien aard, dat het twiŕfelachtig schijnt, aan welke van beide in laatste instantie het beslissende woord is op het terrein der Vereeniging, dus ook harer Universiteit.

Wij zullen hier niet vragen wat zijn Geref. beginselen? Of welke *eigenschappen* moet een beginsel hebben en welke plaats moet het innemen onder de Gereformeerden, zal het naar aard en karakter op dien naam aanspraak mogen maken.

Wij weten, dat een afdoend antwoord hier verre van gemakkelijk is.

Ook zullen we niet vragen welke dan naar dien maatstaf de Geref. beginselen zijn; en in het algemeen in die hier meer bepaald zich als zodanig aanmelden om voor leiding en beslissing te dienen?

Alleen herinneren we, dat het vrij algemeen mogelijk wordt geacht, dat naar artikel 2 iemand, hoewel hij zich houdt aan de Geref. confessie, veroordeeld kan worden in naam der Geref. beginselen. Of ook dat iemand, die *afwijkt* van de Geref. confessie, kan vrijgesproken worden in naam der Geref. beginselen. Wij hebben hier slechts aan het gebeurde met Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman op "seinpost" te denken.

Meer helderheid en duidelijkheid is dus gewenscht. En dat wel in het belang van de Vereeniging zelve, afgedacht van hare verhouding tot de kerken.

Men moest zich dus bij dezen stand van zaken niet zoo zeer verwonderen over mijn raad, altijd uit het gezichtspunt van het belang der kerken.

Dat opvolgen van mijn raad "gelijk zou

"staan met vernietiging der Vrije Universiteit", gelijk mij dezer dagen nog iemand schreef en dat wel niet zeer vriendelijk, kan ik moeilijk geloooven.

Men zij gerust. De Vrije Universiteit is, naar de betuiging van die kerken weten, geen *Opleidingschool*. Naar de verzekering van haren jongsten Hoogleraar Dr. H. H. Kuypers in het *Fr. Kerkblad* in der tijd gedaan, wordt aan haar de wetenschap en dus ook de Theologie om haar zelfs wil beoefend. Zij wil geen "vakschool" zijn, dus niet voor bepaalde ambten of betrekkingen opleiden. Zij streeft naar iets hoogers. Daarom kan mijn raad als zodanig haar niet deren.

Men verwarre toch de begrippen en terreinen niet. Midden in den sloot langs van beide walle te willen eten kan wel eens op verdrinken uitloopen.

Men bedenke, dat de kerken des Heeren, de *bediening des Woords* hebben in stand te houden en dat wel zuiver naar den wil des Heeren, tot op den dag zijner toekomst.

Daarvoor hebben zij te zorgen ernstig en krachtig. Alle andere belangen, hoe gewichtig ook op andere levensterreinen, treden daartegenover voor haar op den achtergrond.

D. K. WIELENGA.

Kampen,

12 Mei 1901.

IN MEMORIAM.

Zaterdag den 11 Mei 1901, omstreeks zes uur des avonds, overleed te dezer stede de Weleerw. heer Dr. Gerrit Bramer,

sedert 1 Dec. 1898 Emeritus-predikant van de kerk te Boxum in Friesland.

G. Bramer, geboren den 20sten Jan. 1837 te Vriezenvee, was de zoon van een godvreezenden vader en van eene teeder godzalige en vrome moeder. Reeds van zijne vroege jeugd afaan heeft deze zoon van vrome ouders getoond, dat hij lust had den Heere te vreezen en te dienen, terwijl hij ook reeds vroeg de begeerte openbaarde om den Heere in het Evangelie te mogen dienen. God heeft hem de begeerte zijns herten gegeven. Eerst heeft hij onderwijs ontvangen van Ds. ten Bokkel, predikant te Ommen, en daarna zijne verdere opleiding genoten aan de Theol. School te Kampen. In het jaar 1867 is hij tot Candidaat bevorderd en beroepbaar gesteld tot Herder en Leeraar in de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland. De eerste gemeente, welke hij gediend heeft, was Noordeloos in Zuid-Holland, de tweede Idskehuizen in Friesland en de derde Boxum. In de eerste gemeente heeft hij ruim 1 jaar, in de tweede 4 en in de derde 26 jaren gearbeid. 31 jaren heeft hij alzoo den Heere als zijn dienstknacht in het Evangelie mogen dienen, en wel met veel vrucht en zeg n. Doch nu kon hij niet langer, maar was hij genoodzaakt vanwege verzwaking der borst zijn Emeritaat aan te vragen, dat hem ook op de meest eervolle wijze is verleend. Zijn ontslag verkregen hebbende, is hij met zijn gezin den 13 Dec. 1898 in onze stad komen wonen en heeft in den laatste tijd deze gemeente als Ouderling gediend.

Ds. Bramer was een gezonde, ernstige en degelijke prediker, dien gij in zijne prediking kondt volgen. Hij hield zich bij zijne tekstwoorden en deed u zien en gevoelen, hetgeen in het woord der H. Schrift, hetwelk hij behandelde, door den Heere tot u werd gezegd. Het was geene dorre en afgetrokkene waarheid, welke hij predikte, maar een waarheid vol geest en leven, die tot verstand en hart beide sprak. Eenige keeren is hij ook in deze gemeente opgetreden, en het kan en mag gezegd worden, dat allen hem met genoegen en stichting hebben gehoord. Telkens werd er gevraagd: Wanneer predikt Ds. Bramer weer?

Doch die Broeder zal hier niet weder prediken. De Heere heeft hem van ons weggenomen. Hij is te huis gehaald en is nu bij zijn Heiland, wiens verschijning hij voor zijn eigen persoon liefgehad heeft, en die door hem aan anderen als een algemeengestaan en volkomen Zaligmaker is verkondigd en aangeprezen.

God de Heere trooste en steune zijne diepbedroefde Weduwe, en ook zijne zonen en dochteren, die allen over het verlies van hunnen lieven en dierbaren vader treuren en weenen.

Kampen.

J. BAVINCK.

Gereformerd Traktaat-genoootschap "FILIPPUS".

De Algemeene Vergadering van "Filippus" zal, zoo de Heere wil, gehouden worden te Nijkerk o/d Veluwe, *Donderdag 8 Aug. 1901.*

Voorstellen en vragen worden vóór 27 Juni bij ondergeteekende ingewacht.

Afgevaardigden van afdeelingen en corporaties wordt de helft der reiskosten vergoed, berekend naar 3de klasse Spoor of 2de kajuit Stoomboot.

's Daags te voren hoopt "Jachin" terzelder plaats haar Jaarvergadering te houden.

Namens het Bestuur,
J. TER BORG, Secr.
Wolvega, 11 Mei 1901.

Te Buda-Pest bestaat een stad, dat men niet leest maar hoort. De berichten worden per telefoon naar de abonneuten overgebracht voor een daalder per maand. De hoorders zijn bijna 7000 in getal.

De liederen van Sankey worden door vele Studentisten gezongen, en ook worden zij, in hun eigen taal overgebracht, steeds meer door Russen gebruikt.

De Oud-Katholieke pastoor van Weenen ontving in het jaar 1899 de adhezie van 23 priesters, die de Roomsche kerk hadden verlaten.

Het Theol. Seminarie te Princeton had in 1895 264 studenten, in 1900 196 en dit jaar heeft het er slechts 156. Sommigen meenen dat de oorzaak hiervan is, dat men daar "zoo beslist orthodox" is. De presi-

dent van het Seminarie Dr. B. B. Warfield schrijft het echter toe aan de algemeene vermindering van het aantal jongelieden, die voor het predikambt worden opgeleid, daar deze zich meer aan industriele, militaire en andere betrekkingen overgeven. Princeton heeft toch nog een groter aantal studenten dan enig ander Presbyteriaansch Seminarie, schrijft hij.

Te Binghamton, Staat New-York, is een XXe-Eeuw-club van dames uit den hoogen stand opgericht, die zich o.a. verbinden, om in den loop des jaars zelve haar huwelijksvoorstellen te doen aan den man harer eigene keuze, en in deze eeuw verdere dwaasheden der vorige af te schaffen; ook in levenswijze en kleederdracht, b. v. korsetten. Toch geven zij voor, daarmede niet meer mannelijk maar meer vrouwelijk te willen zijn.

Ingezonden.

WELWILLENDHEID.

De Kerken hebben, met de handhaving eener eigene Inrichting tevens groote welwillendheid bewezen, door "de vrije studie" niet buiten te sluiten. Practisch houden de Kerken zich daar ook getrouw aan, door tot hare kerkelijke examens met gelijke rechten toe te laten, zoowel die komen van de Vrije Universiteit als die opgeleid zijn te Kampen. Te Amsterdam is de vrije studie aan één der Faculteiten, die uitgaan van eene Vereeniging. Zoo kon ook iemand zichzelve bekwalen, of bij particulieren, of bij wien en waar ook, de vereischte bekwaamheden opdoen. De Kerken zouden zoo iemand *niet van te voren* van hare examens uitsluiten. Ook blijft Art. 8 der Dordsche Kerkenorde nog in volle werking. Door "vrije studie" toch wordt verstaan, dat de Kerken *niet uitsluitend* toelaten, die aan hare eigene Inrichting wetenschappelijk en praktisch zijn voorbereid. De Kerken zijn in hare welwillendheid nog verder gegaan. Zij hebben de studie aan de Vrije Universiteit even voldoende gerekend als aan hare eigene Inrichting, en daarom voor hare kerkelijke examens het onderzoek en de eischen, om tot dat onderzoek toegelaten te worden, gelijk gesteld.

Tegenover die welwillendheid der Kerken mag nu niet van de zijde eener Vereeniging de eisch gesteld worden: laat de vrije studie regel worden, en de opleiding aan een eigene Inrichting losgelaten worden. *Tenzij* de Kerken tot de overtuiging mochten komen, dat zij er geene eigene Inrichting ter opleiding op na mogen houden, als zijnde onbetschaaf, ongereformeerd, dualistisch en zonde voor God. Het zal echter wel lang duren, eer die overtuiging op goede gronden gevestigd wordt. Wij gelooven niet, dat het ooit zoo ver komt. Bijbelsche gronden hebben wij er totuots nog nooit voor zien aangegeven. En daar dient toch allereerst mee gerekend te worden. En wat de geschiedenis aangaat, ook der Gereformeerde Kerken in ons land, dient gerekend te worden met de historische toestanden, die er aanleiding toe gaven, dat de Kerken veelal aan Staats-Universiteiten de opleiding deden plaats hebben; terwijl zij dan nog zoo veel zeggenschap bedongen, als zij maar met mogelijkheid stelden durfden, op hoop van slagen. En redeneert men van uit een wijsgeerig principieel, uitgedacht door ongelovige wijsgeeren, die noch met de H. Schrift, noch met de rechten en roeping der Kerken rekenden, dan beweegt men zich op heel gevaarlijk terrein.

Het gaat niet over de vraag, of er eene Gereformeerde, Vrije Universiteit mag zijn. Daar twiŕfelt, meenen wij, niemand aan. Ook niet over de vraag, of aan zulk een Universiteit ook de Theologie wetenschappelijk beoefend kan en mag worden. Dat wordt niet betwist. De vraag is slechts, of het tot eene vereeniging kan komen tusschen de Faculteit voor Theologie aan de Vrije Universiteit en de eigene Inrichting der Kerken.

Welke welwillendheid nu kan tot dat einde door de Vereeniging, die de Universiteit stichtte en onderhoudd, worden bewezen?

Wij meenen de e: dat de Vereeniging alle beslissende zeggenschap aan de Kerken geeft, met het oog op de Faculteit der Theologie, in gelijken zin als zij die zeggenschap hebben en oefenen aan hare eigene Inrichting. Die zeggenschap hindert de Hoogleraren volstrekt niet in hunne vrije beweging, voor zoover eene wetenschappelijke opleiding vrijheid eischt. Laten de Hoogleraren aan die eigene Inrichting daarvan getuigen!

Zegt men, dat die eisch vrijwel gelijk staat met een overgeven van die Faculteit aan de Kerken; dan vragen wij, of dat niet kan en mag, en of dat in de gegevene omstandigheden niet het voordeel zoude zijn; zoo financieel, als met het oog op de eenheid en rust in de Kerken?

Mag dat niet? Kan de Vereeniging, hoe groot hare welwillendheid ook zij, aan dien eisch niet voldoen?

Waarom niet? Kan de beoefening der Theologie niet wetenschappelijk zijn, als die Faculteit aan de Kerken overgaat? Dat zal toch wel niemand beweren; want dan is wetenschappelijk Kampen met hare Hoogleraren geoordeeld. Dat doet niemand meer.

Lijdt daaronder *noodzakelijk* de beoefening van de andere wetenschappen aan de Universiteit? Wij vatten dat niet; maar meenen zelfs, dat die andere Faculteiten er voordeel van zouden hebben, en zelfs het vooruitzicht er door verhelderd zou worden, om er nog een Faculteit bij te krijgen, n. l. voor de Medicijnen; waaraan groote behoefte is.

Laat dan de e: heid der wetenschappen, en de Universiteits-idee dat niet toe?

Waarom niet?

T. Bos.

P. S. Aan broeder Ant. Brand Jz antwoorden wij eenvoudig, dat wij meenen, *iets* meer te moeten doen, dan om inlichtingen gaan vragen aan den welwillenden Redacteur van de *Heraut*. Ons is niet bekend, dat aan Dr. Kuypers opgedragen is principieel en practisch de zaak der opleiding niet te maken en te regelen. En zoo lang dat nog niet is geschied, gunne men ook anderen het woord.

T. B.

Geachte Redactie.

Op de in de afgelopen week gehouden vergadering der Classis Harderwijk kwam ter sprake het ingezonden stuk in de *Herant* no. 1218 van het Moderamen der Deputaten voor Art. 13 D. K. O. in Zuid-Hollands waarin genoemd Moderamen mededeelde, dat heel de Classis Harderwijk in 1900 slecht, f 81,42½ had gecollecteerd voor de Em. Pred. etc. Deze mededeeling werd door mij aanstonds weersproken in no. 1219 van de *Herant*. Ik deed dit als Deputaat voor Art. 13 in die Classis.

Daar echter vele leden der vergadering meenden zich te herinneren, dat ook in uw gewaardeerd blad deze onjuiste mededeeling was voorgekomen, droeg de Classis mij op, namens haar, ook van U, geachte redactie, eenige plaatsruimte te verzoeken om deze fout van het Moderamen van Zuid-Holland te herstellen.

De mening, dat in de Classis Harderwijk slechts f 81,42½ werd gecollecteerd voor de Em. kas gedurende heel het jaar 1900, was gegrond op een voorstelling van zaken, gegeven in de *Geld. Kerkbode* van 26 Jan. j.l., welke voorstelling echter geheel onjuist was en door mij dan ook werd tegengesproken en verbeterd in de *Geld. Kerkb.* van 2 Febr. d. a. v.

In de Classis Harderwijk werd gecollecteerd niet 81,42½ maar f 409,01½. Al de kerken der Classis Harderwijk hebben alle collecten voor Art. 13 gehouden. En niet 3 maal, doch 4 maal werd in dat jaar gecollecteerd voor dat doel.

U, geachte Redactie, bij voorbaat dank zeggend voor de verleende plaatsruimte.

Namens de Classis Harderwijk,

P. WARMENHOVEN, Actuaris.

Harderwijk, 13 Mei 1901.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
JOHANNES SYBRANDY.

V. D. M.

EN
JOHANNA SCHUURMAN,
die, namens wederzijdsche Families, hartelijk danken voor de onder-
vonden belangstelling.

MEPEL,
10 Mei 1901.

SOLI DEO GLORIA!
25-Jarige Echtvereen-
iging van
K. H. AARTS
EN
T. M. VEENSTRA.
OLDEBOORN,
18 Mei 1901.

Zoo de Heere wil hopen onze
geliefde Ouders
A. J. PONTIER
EN
E. HILLE
Woensdag 22 Mei hunne vijf
en twintigjarige huwe-
lijksvereniging te her-
denken.
Hunne dankbare Kinderen.
ROTTERDAM, Baan 13.

Door Gods groote goedheid,
hopen D. V.
D. Felix,
V. D. M.
EN
S. Ph. Grätz.
op 26 Mei, 1sten Pinksterdag,
hunne 30-jarige Echtver-
eeniging te gedenken.
RODEN (Drente), Mei 1901.

Heden avond overleed, na
eene kortstondige ongesteldheid,
onze innig geliefde Echtgenoot
en Vader, de Weleerw. Heer
GERRIT BRAMER,
in den ouderdom van 64 jaar.
Allen die den overledene ge-
kend hebben, zullen ernstig
beseffen, wat wij aan hem ver-
liezen, en dat wij in diepe smart
terneder zitten. Toch is er veel
dat ons vertroosten kan, vooral
de wetenschap dat hij thans het
deel van alle trouwe dienst-
knechten en kinderen Gods ont-
vangen heeft, en met alle ver-
losten juicht voor den trouw der
genade. Moge de Heere door
deze zekerheid onze smart le-
nigen.
WED. G. BRAMER—TE RAA
CHR. FR. BRAMER
J. BRAMER—VRIJZ-N-
TAMMINGA. VEEN.
J. J. BRAMER.
F. W. H. BRAMER.
J. G. BRAMER.
A. D. BRAMER.
F. H. BRAMER.
KAMPEN,
11 Mei 1901.

Tot onze diepe dr. eufheid ont-
sleiep in zijn Heer en Heiland,
na een kortstondig lijden, onze
geliefde Echtgenoot, Vader, Be-
huwdzoon, Broeder en Behuwd-
broeder

Frederik Hendrik Koekkoek,
in den ouderdom van 50 jaren.
WED. F. H. KOEKKOEK—
BROUWER.

REINIER KOEKKOEK.
MARINUS A. KOEKKOEK.
WILHELMINA H. J. KOEKKOEK.
MARGARETHA E. J. KOEKKOEK.
en verdere Famili.

AMSTERDAM.
27 April 1901.
Vondelstraat 104 b.
Door bijzondere omstandigheden
eerst heden geplaatst.

Heden ontsleiep zacht en kalm
in zijn Heere en Heiland, na
een langdurig en smartelijk lij-
den, mijn geliefde Echtgenoot,
de Heer

DIRK SCHOUTEN,
in den ouderdom van ruim 59
jaren.

Uit aller naam.
M. J. R. SCHOUTEN—MULLER.
HILVERSUM,
7 Mei 1901.
Eenige en algemeene kennisgeving.

Heden overleed in den geze-
genden ouderdom van 94 jaar,
onze geliefde Vader en Behuwd-
vader

Lubbertus Visser,
in leven Mr. Schoenmaker te
Hattem. Steunende op de ge-
trouwheid des Heeren, dat Hij
hetgeen Hij hem in zijn jonge-
lingsjaren had beloofd, ook aan
hem zou vervullen.
B. VISSER.
A. HOOGERS.
G. WENDT.
CH. VISSER.
H. VISSER.
G. VISSER—ROOSEBOOM.
L. VAN OLST.
JOH. VAN OLST—VISSER.
HATTEM,
13 Mei 1901.

Voor de vele treffende blijken van
deelneming in het verlies mijner geliefde
Echtgenote, betuig ik mede namens
de Familie, onzen zeer hartelijken dank.
Ds. J. J. KOOPMANS.

ROCKANJE,
14 Mei 1901.

Voor de vele bewijzen van deelneming,
ondervonden bij het overlijden van on-
zen geliefden Vader, Groot- en Over-
grootvader, b-tuigen wij bij dezen onzen
hartelijken dank.

Uit aller naam,
DE WED. ADRIANUS POST—
VAN DER VLIS.
VLAARDINGEN,
15 Mei 1901.

„EFFATHA”
Chr. Instituut voor
Doofstommen.

De inschrijving voor nieuwe leer-
lingen is bij den ondergeteekende
opengesteld tot den eersten Juli.
Op aanvraag worden gaarne inlich-
tingen verstrekt.
DORDRECHT. L. C. ORANJE.

Vereen. „Tot Chr. Liefdadigheid”
te WAGENBORGEN.

Met het oog op de Algem. Ver-
gadering worden Corporatien
enz., die voorstellen mochten willen
indienen, beleeft verzocht daarvan vóór
31 Mei a.s. kennis te geven aan
den Directeur W. K. H. MAGENDANS
WAGENBORGEN, 11 Mei 1901.

Vereen. „Tot Chr. Liefdadigheid”
te WAGENBORGEN.

In de geldleening ten laste van
genoemde Vereen. zijn nog enkele obli-
gaties beschikbaar, welke het Bestuur
gaarne zag geplaatst.

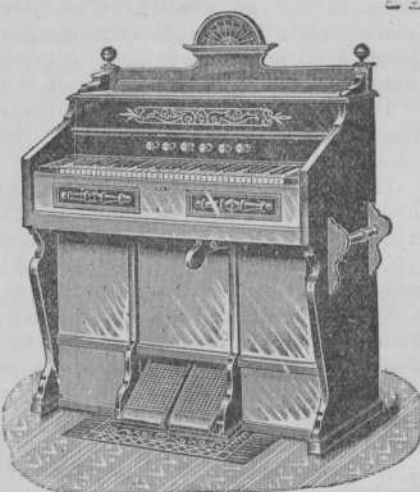
Namens 't Bestuur,
W. K. H. MAGENDANS, Dir.
WAGENBORGEN, 11 Mei 1901.

Ter uitdeeling aan kinderen op
Zondagsscholen worden aanbevolen de

Gekleurde Cents-Prenten
over de Bijbelsche Geschied. O. & N. Test.
Bij toezending van het bedrag wor-
den ze franco verzonden door ZALS-
MAN te Kampen.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Vraag uitvoerig Prospectus
en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Behalve mijne bekende duurdere
fabrikaten, heb ik nu degelijke

ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sier-
lijke kasten, degelijk van constructie
en verrassend van toon, in 20 ver-
schillende soorten, van af f 40,—
en hooger.

Geen draaiorgels of automaten,
doch daar een Handleiding voor
zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd,
is elkeen in staat om het te leeren.
Levering franco Station, met 5 jaar
garantie en fraaie geborduurde toet-
senlooper.

Termijnbetaling van af 3's maands.

Dus voor een dubbeltje daags een
geheel gelukkig gezin.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige mazziekennis kan men met behulp van
dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens
het bijgevoegde Koraalboek in volle accoor-
den, zelfs in zeven verschillende toonaarden
spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccorde-
methode, geen automaat. Kan
op elk Orgel of Piano ge-
bruikt worden.

Alleen-

verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

4 ct.

4 ct.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:
EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE
kleine kinderen
DOOR

JACOBUS BORSTIUS
IN LESSEN VERDEELD, DIE MET
OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN
DOOR

O. C. DOORNBOS.

Deze uitgave, op goed papier met
duidelijke letter gedrukt, kost
niet meer dan 4 cent.

Een ex. ter kennismaking wordt op
verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct.

4 ct.

Vereeniging
Christelijke Bibliotheek.

Heden verscheen als deel 4 van
den 4en jaargang

F. W. FARRAR
Onweerswolken,

deel II.

Vrij naar het Engelsch
door

L. H. F. A. FAURE.

Zij, die nu lid worden, ontvangen
direct de reeds verschenen deelen

EEN PLEITGROND SLECHTS,

door W. VAN NES.

JOHAN FRIEDRICH OVERLIN,

door ARMIN STEIN,

ONWEERSWOLKEN, 2 Deel.,

door F. W. FARRAR.

en dadelijk bij verschijning op leven

en dood, door A. v. d. Fijs.

De contributie bedraagt slechts

f 5 — per jaar.

Men vrage het uitvoerig, geïllu-
streerd Prospectus, hetwelk gratis ver-
krijgbaar is bij iederen boekhandelaar
of op aanvraag franco toegezonden
wordt door den Uitgever G. F. CAL-
LENBACH te Nijkerk.

DE KAMPER

BOEK-ENSTEENDRUKKERIJ
van ZALSMAN

is het beste adres voor alle
soorten drukwerk.

Rekeningen, nota's, kwitan-
ties, briefhoofden, briefkaarten,
enveloppes, advieskaarten, naam-
kaartjes, wissels, circulaire's,
programma's enz. enz. worden
net, vlug en goedkoop franco
geleverd door het gehele rijk.

Verschenen:

„Behouden”

door JOHANNES.

Een keurig mooi boek, ± 250
bladz. 75 cts. ingend., f 1
fraai gebonden.

Zeer aanbevolen o. a. door de
H.H. PROF. BAVINCK, Ds.
J. H. DONNER, Ds. J. v. d.
LINDEN, Ds. VAN VELO,
Ds. VONKENBERG e. a. Voor-
handen of verkrijgbaar in elken
Boekhandel of bij den Uitgever:
Firma J. & C. P. VAN MANTGEM.
(CHR. DE DOES.)
ROTTERDAM.

Pinksterfeest

Zondagsscholen.

Wie voornemens is met het a. s.
Pinksterfeest aan de kind-ren een boekje
te geven, wordt daartoe aangeboden:
Stichtelijke rijmen 104 blz.
Uit de macht des satans tot God 72 »
Twee jongens uit het volk 83 »
met een plaatje
De slaap des rechtvaardigen 27 »
met een plaatje
Het uileng-kras, met een plaatje 24 »
De vondeling » » » 56 »
De kleine verteller 61 »
Deze 7 boekjes, 427 bladz. voor
40 cent franco thuis, na inzending
van het bedrag aan ZALSMAN te
KAMPEN.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan
ZALSMAN te Kampen, ontvangt daar-
voor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door
een Veearts, voor ziekten van
paarden,

koelen

en varkens.

Gereformeerd Gymnasium,
te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Ver-
eeniging voor Voorbereidend Universitair
Onderwijs de volgende giften:

ZWOLLE: P. R. f 1, H. J. v. L. f 2,50,
R. S. f 1, H. v. d. L. f 1, G. H. f 0,50,
J. K. D. n. f 1, G. M. f 1, M. W. f 1,
N. N. f 1, P. D. f 1, N. N. f 0,50, M. J.
v. T. f 1, J. C. G. f 2,50, H. B. f 1, J.
B. f 1, W. d. H. B. f 1, W. d. Z. f 1,
DELFT: M. J. J. V. f 0,50, M. J. V. f 1,
J. v. d. B. f 1, P. L. f 1, H. B. f 1, G.

B. A. F. f 5, M. J. f 5, A. K. f 1, S.
v. d. B. f 1, S. E. f 1, Ds. G. W. f 1,
A. v. d. W. f 1, G. L. f 1, H. J. K. f 1,
L. d. B. f 2,50, Wed. H. B. f 1, D. S. f 1,
J. G. f 2, G. S. f 2, N. J. K. f 1, Ds.
V. f 1, A. v. B. f 0,50, H. v. B. f 1, D.
P. Az. f 1, W. E. d. B. f 1, H. M. f 2,50,
J. L. f 2, H. L. f 1, R. v. A. f 2,50, J.
V. f 1, A. v. H. f 1, R. v. A. f 1, K. v.
W. f 1, W. v. W. f 1, J. v. E. f 1, L.
v. d. P. f 1, B. f 0,50, D. v. R. f 1, L.
v. H. f 1, J. K. c. a. f 2, G. v. D. f 1,
C. v. K. f 1, L. C. v. D. f 1, W. R. f 1,
H. K. f 1, J. V. f 1, R. H. f 1, H. S. f 1,
Mej. J. S. f 0,50, Mej. W. f 1, Mej. H.
P. B. f 1, Wed. T. A. S. f 0,50, Wed.
A. W. f 1, Wed. v. d. B. f 1, Wed. D.
V. f 1, Wed. R. v. K. f 1, dames v. E. f 1,
H. J. J. f 1, MAASLUIS: W. v. f 1, C.
K. Bz. f 1, G. W. J. S. f 1, A. B. f 1,
J. v. V. f 2,50, P. d. B. f 2,50, J. D. f 1,
H. J. d. B. f 1, J. S. f 1, J. d. B. f 2,
L. H. f 1, J. V. f 1, D. S. f 1, L. S.
f 1,50, L. M. v. f 1, W. F. d. B. f 1, P.
R. f 2, C. W. f 1, P. S. W. f 1, Mej. v.
d. E. f 1, Wed. V. f 1, Wed. C. C. f 1,
G. W. f 1, VLAARDINGEN: S. v. d. S.
f 1, S. T. f 0,50, H. B. f 1, N. N. f 0,50,
C. T. f 1, J. D. B. f 1, T. v. S. f 1, A.
v. R. f 1, M. K. f 1, M. d. H. f 1, G. v.
d. W. f 1, G. P. d. B. f 1,50, H. d. f 2,50,
J. C. v. S. f 0,50, J. S. f 1, L. D. f 1,
W. d. B. f 0,50, H. d. B. f 2, J. A. B.
f 1, K. F. R. n. f 1, Wed. C. B. f 1, Wed.
D. H. f 1, J. N. f 0,50, L. S. f 1, J. en
W. v. d. W. n. f 5, MAASLAND: L.
D. f 1, A. D. f 1, A. B. f 1, J. V. f 1,
J. v. d. L. f 0,50, K. v. d. L. f 1, J. v.
T. f 1, J. K. A. f 1, Wed. A. K. f 1, P.
M. v. S. f 1, P. n. L. f 1, W. v. V. Kz.
f 1,50, J. v. d. K. Jozz. f 1, S. v. d. K.
J. f 0,50, C. v. D. f 0,50, A. D. f 2,
Mej. M. d. f 0,50, M. d. f 1, A. v. N.
f 1, W. D. f 2, W. v. d. A. Az. f 1, A.
v. d. A. W. n. f 1, M. v. f 0,50, J. v. d.
K. f 1, v. d. A. f 1, J. v. H. f 0,50,
C. v. D. f 1, A. v. d. K. f 1, J. v. d. K.
Gz. f 1, M. v. B. f 1, J. K. f 1, J. v. B.
f 0,50, C. K. f 1, P. N. f 2,50, J. D. f 1,
M. v. B. f 0,75, B. v. B. f 1, J. v. d. M.
f 1, R. S. f 1, S. v. d. K. Sz. f 2, M. v.
B. Sz. f 1,50, P. v. d. B. f 1, J. v. d. K.
Sr. f 1, VRIJE BAN: A. K. f 1, J. K.
f 0,50, SCHIPLUIDEN: J. d. B. f 0,50,
WEESP: H. J. T. G. f 0,50, C. P. d. R.
f 1, J. v. K. f 1, Ds. W. G. f 1, C. v. d.
B. f 0,50, W. K. f 0,50, J. S. f 1, J. C.
P. f 1, A. v. f 0,50, P. B. f 0,50, J. R.
f 1, N. d. R. Cz. f 0,50, N. de R. Bz. f 1,
G. f 0,50, J. K. f 1, J. G. f 0,50, G.
K. f 0,50, J. N. f 0,50, R. F. f 2, Wed.
B. f 2, Wed. R. f 0,50, BUSSUM: Wed.
A. v. S. f 2,50, NEDERHORST DEN
BERG: Wed. C. S. f 1, M. J. A. P. f 1,
W. P. f 1, G. H. F. f 1, J. M. f 1, NICH-
TEVECHT: O. R. f 1, G. v. D. f 0,50, G.
J. K. f 2, W. C. K. f 1, Wed. A. v. d.
B. f 1, BAAMBRUGGE: W. v. Wz.
f 1,50, P. v. B. f 2,50, W. t. f 1, A. G.
f 0,50, Ds. H. f 1, H. v. d. L. f 1,50, S.
K. f 1, LOENEN: H. v. W. f 1, M. S.
f 1, L. V. f 1, VREELAND: J. d. G.
f 0,50, S. G. f 1, Wed. J. d. B. f 3,
HAARLEM: A. A. A. C. K. f 2,50, C. d.
H. f 1, J. H. C. L. f 0,50, D. H. f 1, H.
v. E. f 0,50, J. M. f 1, A. T. f 1, M. J.
M. f 1, OVERVEEN: C. K. f 1, D. H. f 1,
A. J. d. W. M. f 2,50, G. Tb. U. f 1,
LEIDEN: Z. d. R. f 1, J. P. f 1, P. J.
D. f 0,50, J. v. f 1, A. B. f 2, G. J.
G. f 1, A. T. M. f 1,50, J. G. f 1, A.
E. v. K. f 10, J. R. f 0,50, C. d. G. f 1,
J. v. W. f 0,50, P. v. W. f 1, N. N. f 1,
Jac. v. W. 0,50, fa. F. v. D. f 2,50, J. H.
O. f 1, M. J. E. K. f 1, W. d. v. W. f 1,
J. O. f 1, LEIDERDORP: G. d. B. f 2,50,
J. W. K. J. Wz. f 1,50, N. N. f 0,50, G.
S. f 1, C. B. f 2, P. v. f 2, C. M.
f 0,50, P. K. f 2, J. K. Pz. f 2, C. v.
f 0,50, J. M. f 1, W. H. M. f 1, HIL-
VERSUM: G. d. G. f 0,50, J. M. f 1, C.
v. G. f 1, J. W. D. f 1, H. C. B. f 10,
E. F. H. W. f 1, MAARTENSDIJK: B.
J. G. f 1, J. H. f 1, M. R. f 1, L. v. V.
f 0,50, J. v. Z. f 1, A. v. f 1, BREU.
KELEN: A. O. Jr. f 1, D. J. F. f 1, J.
T. f 5, J. O. f 1, H. H. f 2,50, K. H. f 1,
Mej. T. D. v. D. f 1, Wed. H. H. f 2,50,
G. OUDA: D. v. V. f 0,50, P. d. R. f 2,50,
G. d. R. f 2, J. C. f 1,50, G. T. T.
f 0,50, J. K. f 1, T. D. M. f 1, G. v. D.
f 0,50, WADDINGSVEEN: D. B. f 2, B.
J. v. R. f 2, H. D. f 1, Erv. G. v. G.
f 0,50, J. H. Z. f 1, H. A. f 1, P. N.
f 0,50, P. R. f 0,50, J. B. f 0,50, J. A.
f 0,50, BOSKOOP: T. H. f 1, K. K. f 1,
ACHTTIEHOVEN: N. B. f 0,50.
N. B. Niet vermeld zijn hier de be-
dragen, waarover per quantiteit wordt bij-
schikt.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributie:
Door den heer D. Geelink Mz. te En-
schede f 162,50.
Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):

Van de Geref. kerk te Wildervank f 24,27,
van item te Nieuwepokela f 10,94½,
van item te Onstwedde f 5,90, van item te
Oostwaddermussel f 2,25, van item te Mus-
selkanaal f 5,64, van item te Emmercom-
pascuum f 1,61½, van item te Valthor-
mond f 2,01, van item te Stadskanaal
f 11,48½, van item te Zegwaart f 8,20.

Aan Schenkingen:
Door den heer D. Geelink Mz. te En-
schede van den heer J. v. A. te H. f 4,
door den heer G. van Dobben, te Alphen,
gevonden in de kerkcollecte f 3,57, door
den heer Jan v. Zanten gevonden in de
collecte te Zeist f 2,50.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.
Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 24 Mei 1901.

Joel II : 14, Blaast de bazuin!

Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PINKSTER-COLLECTE. VERBLIJF OVER VRIJWILLIG GEVEN.

En het volk was verblijd over hun vrijwillig geven, want zij gaven met een volkomen harte den Heere vrijwillig. 1 Kron. 29 : 9.

De dag van het Pinksterfeest is weer aanstaande, het geboortefeest van de Kerk des Nieuwen Verbonds, en op dien dag zijn wij gewoon onze vrijwillige offers te brengen voor de Zending onder de Heidenen. De Israëlieten gaven voor den Tempel des Ouden Verbonds, een gebouw van hout en steen, hunne gaven vrijwillig en overvloedig, en zij waren verblijd over hun vrijwillig geven. Men hoorde in die dagen geen klachten, dat het al weer collecte was en dat er ook zooveel tienden en offers van allerlei aard voor den dienst des Heeren geëischt werden; men was *verblijd* over zijn vrijwillig geven. Dat geven was een feest. Wij behoeven niet te vragen, of dit den Heere welgevallig was. Juist het vrijwillig geven, met een volkomen hart, behaagt Gode.

Nu vraagt de Heere uwe offers, uwe vrijwillige offers. Niemand zal u dwingen. Gij kunt de collecte passeeren en er één heelen cent in leggen, niemand zal het weten, of er u op aankijken; gij kunt er ook eenige gouden tientjes inwerpen, zonder dat iemand het merkt, of er u over roemt. Geen berisping en ook geen lof zal van de menschen u toekomen: het is eene zaak alleen tusschen God en uwe ziel.

God geve u de blijdschap van den vrijwilligen geve en het loon dien geve toegezegd.

H. DIJKSTRA.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SURHUISTERVEEN, Hemelvaartsdag. Hedenmorgen maakte onze Leeraar Ds. G. Sijbesma de gemeente bekend, dat hij onder biddend optien tot den Heere de roeping naar de Geref. kerk te Marrum (Fr.) had aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
H. REININK, Scriba.

HEERJANS DAM, 19 Mei 1901. Heden was het voor onze kerk een blijde dag. Na ruim 16 maanden herderloos te zijn geweest, hadden wij het voorrecht, dat in den morgen-godsdienst onze beroepen Leeraar, t. a. n. D. Pol, in het ambt bevestigd werd door onze geachten Consulent, den Welere heer Da. Sieswijk Visser van Rijksoord, die tot tekst had, 2 Tim. 1 : 14. In de avondure trad onze Herder en Leeraar voor onze gemeente op, en verbond zich plechtig aan haar met de woorden uit Ps.

121: 1—4. Dat de Heere voorts met zijnen jeugdigen dienstknecht zij, opdat hij rijk gezegend moge arbeiden in dit deel van zijnen wijngaard, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente. Voorts onzen hartelijken dank aan onzen Consulent en Classe dienaren, alsmede alle predikanten, candidaten en studenten, die onze kerk zoo welwillend hebben gediend.

Namens den Kerkeraad,
T. VAN GEMEREN, Scriba.

ALMELOO, 19 Mei 1901. Heden was het voor onze gemeente een dag van groote blijdschap, daar onze begeerde Leeraar, na des morgens in zijn dienstwerk door onzen geachten Consulent, t. s. P. Zijlmaans van Hengelo, te zijn ingeleid, naar aanleiding van 2 Cor. 3 : 18a, zich aan de gemeente verbond. Tot tekst had Z. Eerw. gekozen Ps. 68 : 19. „Morgens en vooral 's avonds vulde een gansche schare 't kerkgebouw. Dat de arbeid onzes Leeraars ruimschoots gezegend moge worden en alzoo moge bijdragen tot uitbreiding van Gods koninkrijk. Inmiddels onzen dank aan h. h. predikanten en studenten, van de Theol. school zowel als v. d. Vrije Universiteit, die ons tijdens onze kortstondige vacature met zoovele welwillendheid gediend hebben.

Stukken deze kerk betreffende, gelieve men voortaan te richten aan den Welere heer P. A. Veenhuizen.

Namens den Kerkeraad,
I. W. GOMPERT, Scriba.

KOUDEKERKE (Zeeland), 19 Mei 1901. Heden is alhier tot Herder en Leeraar beroepen de Welere heer Ds. J. J. Steinhart, predikant bij de Geref. kerk te Wijhe.

Namens den Kerkeraad,
P. BOONE SR., Scriba.

GIESENDAM B., 20 Mei 1901. Hemelvaartsdag was voor onze gemeente een dag van bijzondere blijdschap, naardien onze beroepen Leeraar, de heer G. Davelaar, Theol. Cand. bij de Classis Gorinchem, tot zijn dienstwerk werd ingeleid door Da. Knoll van Zwijndrecht, die tot tekst had Mat. 2 : 7. Aan de plechtige oplegging der handen werd ook deelgenomen door Da. van Andel van Gorinchem, die eene toespraak hield naar aanleiding van Ef. 4 : 10, 11. Den daarop volgende Zondag, 19 dezer, opende onze Leeraar zijn ambtelijk dienstwerk met eene rede over 2 Cor. 2 : 15—17. Heeft de Heere hem reeds als middel tot stichting onzer gemeente willen gebruiken gedurende den tijd, dat hij als voorganger in haar arbeide, zijne genade stelle hem ook in zijn ambtelijken dienst ons ten rijken zegen.

Namens den Raad van de Geref. kerk te Giesendam B.
D. HOFELAAR, Scriba.

ONSTWEDDE, 20 Mei 1901. Gisteren werd, onder leiding van onzen Leeraar Ds. B. J. Lamberts (die eerlang ons denkt te verlaten), met toestemming van alle mans-lidmaten door den kerkeraad beroepen Ds. H. H. Schoemakers te Dirksborn N-H. Bekrone de Heere deze onze pogingen met zijne goedkeuring, opdat wij spoedig van Z. Eerw. mogen hooren: Ik kom tot u, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM, Scriba.

BIERUM, 20 Mei 1901. Gister werd onder leiding van onzen Consulent Da. H. Bulder te Spijk A. door de gemeente tot Herder en Leeraar gekozen en alzoo door den kerkeraad be-

roepen, de Welere heer Da. T. Kramer te Monster. Dat onze roeping zoodanigen ingang vinde, dat Z. Eerw. ze straks met vrijmoedigheid moge aannemen.

Namens den kerkeraad,
P. DOORNHOS, Scriba.

CLASSEN. Classis Leiden.

De Classis Leiden heeft in hare vergadering van 9 Mei met bijna algemeene stemmen het volgende voorstel aangenomen:

De Classis Leiden stelt de Prov. Syn. van Zuid-Holland voor te besluiten: dat de pogingen, die worden gedaan om te komen tot eenheid in de opleiding, alleen dan hare goedkeuring zullen wegdragen, zoo zij geschieden op den grondslag der conclusie van Art. X en XI van de Verklaringen en Stellingen der Hoogeleraars der Theol. School; terwijl van dit besluit aan Professoren en Curatoren der beide inrichtingen wordt kennis gegeven.

Een voorstel over het verband der Kerken met de Theol. Facult. der Vrije Univ. werd eveneens met bijna algemeene stemmen aangenomen. De Classe stelt voor, indien de tweeheid bestendig blijft, dat het verband met de Theol. Fac. zoodanig worde, dat de Kerken toezicht en zeggenschap zullen hebben over de Professoren en de leer der Theol. Faculteit.

J. THUIS, Scriba.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode Groningen.

De Prov. Synode van Groningen wordt niet gehouden 12 maar 19 Juni. Rekendag 18 Juni.

H. SCHOLTEN, Prov. Corr.

Provinciale Zendingsdag te Bedum, Donderdag 6 Juni.

Aanvang 9½ uur.
Onderwerpen en sprekers.

1. „Het verlorene zoeken” door Ds. N. Duursema te Pieterburen.
2. „De geschiedenis van de Evangelisatie in Nederland” door Ds. H. J. Heida te De Leek.
3. „De mammondienst” door Ds. W. Fokkens te Stadskanaal.
4. „Soemba” door Ds. H. Scholten te Zuidhorn.
5. Mededeelingen van den Colporteur J. Voslamber.
6. Slotrede, door Ds. C. B. Schoemakers te Groningen.

Namens de Commissie,
H. BULDER, Voorz.
H. SCHOLTEN, Secr.

ONTVANGSTEN.

Voor de Theologische School.

Almeloo	f 9,12 ⁵	Genderen	f 8,88
Deventer A	- 8,89	's-Hertogenbosch	- 29,59 ⁴
B	- 5,—	Helmond	- 0,71
Enschede	- 15,86 ⁵	Heusden	- 3,16
Enter	- 3,90	Tilburg	- 3,11
Haaksbergen	- 2,87 ⁵	Veen	- 3,50
Holten	- 4,24	Arnhemuiden	- 4,75
Nijverdal	- 11,51 ⁶	Domburg	- 2,32 ⁵
Olst	- 2,50	Gapinge	- 1,26 ⁵
Rijssen	- 3,72 ⁵	Grijpskerke	- 10,21
Vriezenveen	- 3,—	Koninkkerke	- 14,73
Wierden	- 2,60 ⁵	St-Laurens	- 5,93
Wijhe	- 3,—	Meliskerke	- 10,78
Herwijnen	- 6,88 ⁵	Middelburg A	- 26,84
Zuilichem	- 3,50	B	- 11,77
Aals	- 3,86 ⁵	C	- 28,10
Poederloijen	- 0,93	Oostkappelle	- 7,38
Well	- 3,75	Serooskerke	- 11,60
Rossum	- 1,27 ⁵	O. & W. Souburg	- 10,06 ⁵
Zalt-Bommel	- 5,60	Vlissingen A	- 20,30 ⁵
Hoensd-Driel	- 0,75	B	- 10,77 ⁵
Gameren	- 7,08 ⁵	Veere	- 9,00 ⁵
Geldermalsen	- 4,30	Vrouwepolder	- 5,26
Bussum ½ coll.	- 17,73 ⁵	's-Gravenhage A	- 101,75
Heusden 6 Dec. e.	- 3,—		

Voor de Uitbreiding.

Gift van Gerben Annes v. d. Ploeg te Menaldum f 10.
Gift van N. N. postmerck Vrijhoeve-Kapelle f 1.
Door B. Telling van de Meisjes-Ver. Dorcas te Zeist f 2,50.
Gift uit 's-Gravenhage A. dr. dhr. A. C. v. Loo, f 1.
Door Ds. T. Noordewier te Meppel, Corr. Cl. Meppel, de contr. uit Hoogeveen, Corr. Ds. L. Kuiper van Ds. L. Kuiper f 2,50.
Ds. W. A. Dekker f 2,50, L. H. Botter f 2,50, en giften van A. Kok f 1, A. B. Visser f 1.
Uit Zuidwilde, Corr. Ds. F. Haerhate van Ds. F. Haerhate f 1, J. Wassens f 0,50, A. Busscher f 0,75, J. Bouman f 0,25, J. Kistjes f 0,25, J. Tibben f 0,25, J. Beekendaal f 0,25, L. Batterink f 0,50, A. Linde f 0,25, H. Hein f 0,25, J. de Jonge f 0,25, G. Dunning f 0,50, A. L. Steenbergen f 2, F. Elslout f 0,50, K. Steenbergen f 0,75, A. H. Steenbergen f 2, A. Zanting f 0,50, H. Boschman f 0,25, Lukas Batterink f 1, J. Dragt f 0,25, H. Batterink f 0,25.
Correctie. In de Bazuin van 10 Mei lees: contr. Wed. R. de Vries te Meppel f 1,50, i. p. v. f 1.
Vervallen moet in de Bazuin van 17 Mei: Ten Post J. Sterenberg gift in eens f 0,50.

De Penningmeester,

Zwolle, 11 Mei 1901.
van de Theologische School,
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANSEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Sijpkens, in 't kerkz. te Delfzijl. f 1,—
Doesborg,
18 Mei 1901.
B. DE MOEN,
Quaestor.

PINKSTEREN.

En overmits gij kinderen zijt, zoo heeft God den Geest zijns Zoons uitgezonden in uwe harten, die roept: Abba, Vader! — GAL. 4 : 6.

De bovenstaande woorden werpen licht op het eigenaardige van het werk des Heiligen Geestes onder het Nieuwe Verbond.

Te voren werden de geheiligden als onmondige kinderkens behandeld, en als knechten op een afstand van den Vader gehouden; waren zij niet onder de Sinaïtische Wet gezet? vgl. vrs. 1—4. Christus echter, om hunnentwil onder de Wet geworden, heeft hen van hare heerschappij en haren vloek verlost, en hun het recht verworven om zonen en erfgenamen te zijn, die vrijen toegang hebben tot den Vader. Nu is het de Heilige Geest, die hun hunnen nieuwen staat tot bewustheid brengt, en hun vrijmoedigheid geeft om hun zoonschap te laten gelden. Dat Hij door den Vader als „Geest zijns Zoons” in de harten uitgezonden wordt, wijst aan, dat Hij gegeven wordt om ook in onze harten de zekerheid te verwekken, van de kinderlijke betrekking tot God, die den Zoon eigen is; wel te verstaan zonder uitwisseling van het wezen-

lijk onderscheid, dat er tusschen ons en zijn Zoonschap bestaat. Wij ontvangen alzoo den Geest in gemeenschap met Christus, door wien wij zonen Gods geworden zijn. Het werk des Geestes is hier vrucht en toepassing van wat door Christus' offerande verworven en in Christus' opstanding openbaar geworden is; namelijk van het recht om kinderen, of, gelijk het eigenlijk luidt, zonen Gods te zijn, mondige zonen in tegenstelling tot onmondige kinderkens. De Geest sluit zich allernaast bij Christus' opstanding aan; is Christus in zijne opwekking openlijk tot Zoon gesteld, Rom. 1 : 4, vrij verklaard van alle dienstbaarheid aan Wet en zonde, Rom. 6 : 10, en gerechtigd om in het binnenste heiligdom voor het aangezicht Gods te verschijnen, de Geest doet den zijnen verstaan, dat zij in Hem tot zonen gesteld, en in den hemel gezet zijn. Is Christus gedoopt met den Geest, en heeft Hij bij zijnen doop een getuigenis van zijn Zoonschap ontvangen, het zet zich voort in de zijnen, als ook zij met den Geest gedoopt worden, en het getuigenis van hun zoonschap in hunne harten ontvangen. Zoo zien wij, dat God geen half werk doet; Hij neemt ons niet alleen tot zonen aan, maar maakt ook, dat wij het weten, en

geeft ons vrijmoedigheid om als zonen tot Hem te naderen. Rekening houdende met de omstandigheid, dat de rijkdom zijner genade de zwakheid onzes geloofs in den weg staat, laat God het niet aan ons over om uit Christus' sterven en opstaan af te leiden, dat ons de genade des zoonschaps geschonken is, maar geeft. Hij-zelf ons hiervan door zijnen Geest getuigenis. Daarom heet de Geest ook „Geest der aanneming tot zonen”, Rom. 8 : 15; door welke uitdrukking ons zoonschap tevens van dat van Christus onderscheiden wordt als een, dat op genadige aanneming berust.

Nader wordt deze werking des Geestes ons beschreven, als gezegd wordt, dat Hij ons Abba, Vader! roepen doet, Rom. 8 : 15. Hier wordt Hij gesteld tegenover den geest der dienstbaarheid, die allen godsdienst eigen is, waarbij de mensch als knecht tegenover God staat. Hij verwekt in ons eene kinderlijke gezindheid jegens God, waarbij onze geest zelf getuigt, dat wij zonen Gods zijn, zoodat wij Hem vrijmoedig als Vader beginnen aan te spreken. Van dit getuigenis onzes eigenen geestes, dat de Heilige Geest in ons verwekt, onderscheidt de Schrift echter zijn getuigenis aan onzen geest; want Paulus zegt, dat de Heilige Geest „met” onzen geest

getuigt, dat wij zonen Gods zijn, Rom. 8 : 16. Hierop wijst ook, wat Paulus Gal. 4 : 6 zegt; daar toch lezen wij, dat de Geest zelf „Abba, Vader!” roept, in onderscheiding van Rom. 8 : 15, alwaar wij zelve als de „Abba, Vader!” roependen worden voorgesteld. Hier komt de Geest kennelijk voor als een leermeester, die het kind den Vader aanspreken leert, door het voor te zeggen, wat het zeggen moet; Hij legt ons de woorden als in den mond, en dringt ons liefelijk, maar krachtig, om ze na te zeggen. Dit werk des Geestes is voor onze bewustheid min of meer klaar van de werking onzes eigenen geestes onderscheiden. Het openbaart zich in eene bijzondere verlichting des verstands, en in een kennelijk niet van ons zelve uitgaanden drang des harten. De van den Heiligen Geest getuigenis ontvangende gevoelt gedachten en prikkels, vertroosting en opwekkingen in zich opkomen, van welke hij zich bewust is, dat zij niet van hemzelven afkomstig, of door anderen in hem verwekt zijn. Er beweegt zich iets in hem, dat hem beweegt. Deze getuigenis des Geestes heeft zijn zoonschap ten inhoud; van zijn diepsten wortel af, de genadige verkiezing, tot zijn laatste einde toe, de erfenis der heerlijkheid. Hierbij dient opge-

merkt, dat dit getuigenis niet op eene profetische wijze gegeven wordt, door ingeven van een woord of voorstelling van een gezicht, maar zóó dat het zich aan het verstand wettigt. Zonder moeite kan onze geest het in eene bewijsvoering omzetten. Immers is het als eene inleiding in Paulus' woord, Gal. 3 : 26; gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Jezus Christus. Ons bepalende bij ons geloof, waardoor wij Christus aangenomen hebben, doet ons de Geest met eigene oogen zien, dat wij, krachtens onze gemeenschap aan Christus, niets minder dan mondige zonen zijn, wien de erfenis huns Vaders wacht. Voorwerp van zijn getuigenis is alzoo niet de echtheid onzes geloofs, deze is veeleer de onderstelling, waarvan het uitgaat, maar onze gemeenschap aan het door Christus verworven recht om van kinderkens zonen te zijn. Ook hier neemt alzoo de Heilige Geest de stoffe van zijn getuigenis uit Christus, gelijk door dezen gezegd was: Hij zal uit het mijne nemen. Vandaar verzekert Hij ons van ons zoonschap niet, tenzij wij gelooven; het is als een Goddelijk Amen op ons geloof, ons van God zelve toegesproken. En alzoo dient dit getuigenis niet slechts om ons te vertroosten, maar ook om Christus

in ons te verheerlijken, en dezen, ja, den Vader met Hem in ons „Abba, Vader“ de vrucht zijner verlatenheid toe te brengen. Het doet ons beseffen, ja, voor de oogen der engelen uitkomen, van hoe groote waarde zijn offer wel moet zijn, als, enkel wegens hetzelfde, vijanden Gods tot zonen Gods worden aangenomen.

VAN ANDEL.

VELE SMARTEN.

„De goddelooze heeft vele smarten.“
Ps. 32 : 10a.

Onze God is barmhartig, maar ook rechtvaardig. De Schrift leert beide waarheden op iedere bladzijde. De een mag niet ten koste van de andere worden beleden. In God zijn de volmaaktheden, of eigenschappen, die wij naar onze beleving, en naar de wijze waarop Hij zich uitlaat aan de schepselen, onderscheiden, één. Gods barmhartigheid is rechtvaardig, en zijne rechtvaardigheid is barmhartig. In zijne barmhartigheid vergeeft Hij de zonde, troost Hij in kruis, redt Hij uit allerlei gevaar, en bestiert Hij zoo het leven der zijnen, dat zij beërven het koninkrijk der heerlijkheid. Maar ook in zijne rechtvaardigheid doet Hij den weg der goddeloozen vergaan.

In ons tekstvers wordt aan Gods rechtvaardigheid en barmhartigheid herinnerd. Een en ander geschiedt om tot behartiging van de in het vorige vers gebruikte vermaning op te wekken. Evenals weerspannige paarden of muilezels hebben de goddeloozen vele striemen en wonden. Maar het geloovig gehoorzamen aan God wordt rijkelijk beloond. Daarom lezen wij: „de goddelooze heeft vele smarten; maar die op den Heere vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen.“

„De goddelooze heeft vele smarten.“ Ook de geloovigen hebben in dit leven veel leeds, maar het overkomt hun niet van een vertoorn rechter, maar van een genadig Vader, die hen kastijdt en beproeft om hun bestwil; ook genadig uitkomst geeft, en hun ten slotte alle dingen doet medewerken ten goede.

Maar van hen is nu geen sprake. Door „goddeloozen“ worden hier bedoeld, lichtzinnige mensen, die zich om God noch zijn dienst bekommeren; zich als verkocht hebben om kwaad te doen; de ongerechtigheid gieriglijk bedrijven, en alle vermaningen hardnekkig achter hun rug werpen. Er moet dus niet gedacht worden aan wie uit zwakheid in zonde vallen; want „wij struikelen allen in vele;“ maar aan hen, die zonder vreeze Gods hun weg bewandelen, en zich noch door zijn Wet noch door zijn Evangelie tot bekeering laten leiden. Zij slapen in de zonde. Bij den een wordt haat, nijd, toorn en wraakgierigheid op het schrikkelijkst openbaar; de ander strekt zich met onleschbaren dorst uit naar de goederen dezer aarde; een derde verheft zich in opgeblazenheid, en stoot af door weersinwekkende hooggevoelendheid des harten; een vierde maakt van zijn buik zijn God, en geeft zich over aan brasserij en dronkenschap; een vijfde offert op de onreine altaren des vleesch; doch, ofschoon de een meer tot deze, en de andere meer tot gene zonde geneigd is, alle „goddeloozen“ zijn van de beoefening der godzaligheid vreemd, en „dood in de zonde en in de misdaden.“ Zij verachten Gods Woord. Letten niet op den arbeid van 's Heeren knechten. Zoo was het onder den ouden dag; Jesaja klaagde: „Wie heeft onze prediking geloofd?“ en door Jeremia sprak Jehovah verwijtend: „Ik heb tot u gezonden al mijne knechten, de profeten, vroegop zijnde en zedende, om te zeggen: doet toch deze gruwelijke zaak niet, die Ik haat. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oer geneigd, om zich van hunne boosheid te bekeeren, dat zij andere goden niet rookten.“ Zoo is het door alle tijden heen. Niet slechts wordt niet gelet op de roepstemmen des Almachtigen, maar er wordt meê gespot. Ontzettende gedachte! Er wordt gespot met het hoogste en heiligste, met Gods alwetendheid en rechtvaardigheid, met de voorstelling van zijne goedertierenheid, die tot bekeering moet leiden, en met de aankondiging van een gericht, dat ten jongste dage zal worden gehouden. . . .

Doch God laat zich niet bespotten: „De goddelooze heeft vele smarten.“ Hij kan en wil en zal de zonde niet ongestraft laten. Paulus zegt tot de verachters „van den rijkdom zijner goedertierenheid,“ naar uwe hardigheid en onbekeerlijk hart, vergadert gij uzelf toorn als eenen schat, in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, welke een iegelijk vergelden zal naar zijne werken.“ De bezoeken des Heeren zijn vele. Laat de Schrift spreken. Raadpleeg de geschiedenis. Zij gewaagt van zoo menig Godsgericht. Denk aan Adams vonnis en Kains straf; aan de wateren van den zondvloed en die der Doode Zee; aan Farao's ondergang en de

graven der woestijn; aan Israëls ballingschap en Jeruzalems verwoesting; aan de vernietiging van Babel en de puinhoopen van Ninève; aan de bezoeking van Thyatire en de akelige eenzaamheid van Sardis; aan de vroegere verdelging van het Heidendesche en de voorspelde vernedering van het Christelijk genade Rome.

Herinner u de geschiedenis van een Gehazi en Saul, van een Achab en Izebel, of van een Nebukadnezar en Belsazar en Herodes, wier ellende ons Gods rechtvaardigheid predikt.

't Is waar, dikwijls zijn de goddeloozen voorspoedig in deze wereld, en dobbert hun bootje op niet bewogen wateren, terwijl de levenszee der rechtvaardigen hol en hoog staat. Maar dit doet de uitspraak des dichters niet te niet: „de goddelooze heeft vele smarten,“ en zoo dikwerf de Jobs en de Asafs er zich aan gestooten hebben, zijn ze beschaamd geworden, als zij ingeleid werden in 's Heeren handelings, en het verstonden, dat God met de eeuwigheid rekent. 't Is dubbel treurig, als de zondaar lachend het verderf te gemoet snelt. Uit den aange naamsten slaap, die de wereld haren dienaren schenkt, is een schrikkelijk ontwaken. Het ontzettende: „Wee u!“ spelt den zondaar, hoe hij ook lache en aan allen ernst gespeend zij, een vreeselijk einde.

Maar niet zelden treft hen reeds hier Gods geduchte hand. Uitwendige slagen zijn vaak hun deel. Ook innerlijke smarten. Een pijnigend geweten dragen zij om. 't Is een vijand, die knaagt als een worm, verschrikt als een leeuw; Hij laat geen rust, en drijft tot den dood der vertwijfeling. Het is waar, veelal is het geweten in slaap te wiegen. Er is een valsche vrede. De zondaar heeft hem lief. Ach, arme! Wat zoudt gij zeggen van den zeeman, die alle stormvogels, die hem het naderen van den storm komen zeggen, zoekt te doden, om daardoor aan den storm een einde te maken? Wat van den man, die bij het licht eener kaars moordlust leest in de oogen zijns vijands, en een dolk ontdekt in zijn hand, en de kaars uitblaast en zegt: nu ben ik veilig? Het op den mond geslagen en tot zwijgen gebrachte geweten is die stormvogel, die kaars. Sommigen hebben het zeer ver in die onzalige kunst gebracht. Nooit spreekt meer in hun binnenste de stedehouder Gods. Het oordeel der verharding is over hen gegaan. Toch zullen zij eenmaal, en als de dronkaard uit zijn roes, schrikkend en bevend ontwaken. Niets blijft voor hen over, dan „eene verschrikkelijke verwachting des oordeels, en de hitte des vuurs, dat de tegenstanders verslinden zal.“

Het is den mensch gezet te sterven. De dood, door éenen mensch in de wereld gekomen, is tot alle mensen doorgedaan. Het gebied van den dood is vreeselijk en uitgestrekt. De naam koning der verschrikking is niet ten onrechte hem gegeven; want waar hij zijn voetstap zet, wordt schrik en ontroering openbaar. En geen wonder Zijn aanval is onverbiddelijk. Zijn kracht vernietigt alle krachten. Geen schatten koopen hem om; geen grendelen sluiten hem buiten; hij klimt in het venster der armoedige hut en bezoekt het paleis van de grooten der aarde. De dood ontrooft alles, wat ons dierbaar is, en dit maakt hem vreeselijk. De dood voert naar de eeuwigheid. Hij is bezodiging der zonde. De Zoon des Menschen heeft macht om op aarde de zonde te vergeven. Wie deze aarde verlaat, zonder vergeving van zonden te hebben ontvangen, heeft den tijd der genade verbeuzeld. In het graf is geen verzoening. Bij den dood daalt het lichaam in de groeve, wormen ter prooi, en wacht het, schoon tot in zijn kiem vergaan, op den morgen der opstanding. De ziel daalt in de plaats der pijniging, „waar het vuur niet wordt uitgebluscht.“ De dood verwijdt den zondaar voor eeuwig van den Heere en zijne zalige gemeenschap, van de verlosten en van al zijne geliefden, wien een plaats in den hemel is gegeven. Hij brengt hem in het gezelschap der duivelen. En dat voor eeuwig. Geen enkele lichtstraal mag ontstoken worden voor onzen voet, aan gene zijde des grafs, het zou een dwaallicht zijn!

Zondaar, verhard uw hart niet. Zoo gij het doet, ongelukkig zijt gij in voorspoed, want gij ontvangt niets in Gods gunst; ongelukkig zijt gij in tegenspoed, want hij kondigt u eene toekomstige vergelding; ongelukkig zijt gij op uw sterfbed, want dan ontvalt u wat gij bemindet, waaraan gij u klemdet — en alles waarop gij steundet, blijkt machteloos u te redden; ongelukkig zijt gij voor den rechterstoel van Christus, want gij hebt Gods geboden vertrappt, en Gods genade in Christus versmaad; het vonnis der verwerping zal worden gehoord, en door heel de eeuwigheid heen wordt de uitspraak bevestigd: „de goddelooze heeft vele smarten.“

NORREN.

AAN EEN JEUGDIGEN ABMTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Dezer dagen dacht ik zoo: er zijn toch voor alle betrekkingen menschen te krijgen.

Die gedachten kwam in mij op naar aanleiding van het bericht, dat Amsterdam weder een Burgemeester had gekregen in den persoon van Mr. W. F. van Leeuwen, tot hertoe Wethouder van financiën en gemeente-bedrijven.

Een rechtsgeleerde, Mr. Caroli, had Burgemeester Vening Meinesz den doodsteek gegeven, ongeveer in denzelfden tijd toen een ander rechtsgeleerde, Mr. van Gilse, hetzelfde lot den Minister van Oorlog, Generaal Eland, deed ondergaan.

Een teekenaar bracht beide gebeurtenissen in beeld, en schreef er onder:

Een advocaat is iemand,
Die bang is voor niemand.

Of dit de ware verklaring is, kan ik niet beoordeelen. Maar hoe iemand, in den tegenwoordigen tijd, nog lust kan hebben de zilveren keten in de hoofdstad des lands te dragen, dat behoort ook tot die vele dingen, die mijn gering bevestigingsvermogen te boven gaan.

De beste oplossing is misschien, in de liefde tot de stad en de liefde tot de eer het beslissende motief te vinden.

Oudtijds had Amsterdam, meen ik, vier Burgemeesters. Maar hoeveel Burgemeesters er nu wel zijn, is moeilijk in cijfers te brengen. De kopstukken in den Gemeenteraad zouden geen kopstukken zijn, als ze niet vele dingen beter meenden te kunnen regelen en besturen dan de Burgemeester. De Verslaggevers van de Raadszittingen overtreffen vaak nog bedoelde kopstukken. En onder het publiek zijn ze niet te tellen, die al de mannen van het Stadhuis verre in de schaduw stellen.

Dit legio Burgemeesters zonder keten verkeert in de gunstigste positie tegenover den eenen Burgemeester met de keten.

Want die keten moge een sieraad en een symbool van macht zijn, ze is ook een teeken van gebondenheid, en legt op den hals van den drager eene groote en zware verantwoordelijkheid.

Doch ik hoor u meesmuilen: Wat gaat mij, op mijn dorpie, nu dat gezeur over Amsterdam aan?

Het is zoo, en ik vraag excuus, mijn waarde!

Ik wilde alleen maar zeggen, dat voor alle betrekkingen menschen te vinden zijn. Zoo las ik in de courant, dat de onlangs afgetreden Pruisische Minister von Miquel, in 1848, zijn openbaar leven begon als radical-socialistisch idealist, en geëindigd is als Vice-president van het Pruisisch ministerie, in den adelstand is verheven en als ridder van den Zwaarden Adelaar den staatsdienst verlaat. Als zedeles werd er bijgevoegd, dat er menschen zijn, die meer talent hebben dan karakter.

Als op den dag van morgen de lijfstraffen en de doodstraf weder werden ingevoerd, zouden er menschen genoeg zijn die, voor eene behoorlijke bezoldiging, de justitie, in het toepassen der straffen, gaarne wilden dienen.

Nogmaals: vergeef mij!

Ik zal mij in inhouden, en op deze wijze niet voortgaan.

Maar terwijl ik om ontslag van schuld vraag, wil ik toch eerst de biecht doen, en het uitspreken, dat menschen voor mij belangwekkender zijn dan boeken. Als ik een boek lees, zoek ik steeds in dat boek den persoon te kennen van die het schreef. Of als ik een tekst uit de profetieën neem, lees ik steeds eerst, in de inleiding, het hoofdstuk dat handelt over: „de persoon van den profet.“

Misschien is dit daaruit te verklaren, dat ik, van jongs af, mijn eigen weg heb moeten zoeken.

Gij, jongeren, leeft meer uit en met beginselen, en uit een wetenschap van sta-vast, of wat men nu gewoonlijk DE wetenschap noemt.

Zoodra dat woord genoemd wordt, gaan alle hoeden af, alle monden sluiten zich en alle harten vertrouwen.

Onder den machtigen indruk van dit verschijnsel vroeg ik eens aan iemand: wat is toch de wetenschap? Hij antwoordde: hetgeen men weet. Onvoldaan met dit antwoord, vroeg ik een ander, en deze gaf mij een aantal pagina's in een zeer geleerd boek te lezen, waarin, waarlijk niet met korte woorden, eene omschrijving gegeven wordt van de wetenschap. Ik vond het zeer diep gedacht en zeer schoon gezegd, en kon in waarheid getuigen, nooit zoo iets gelezen te hebben. Maar als iemand, die nog minder weet dan ik, mij nu vraagt: wat is toch DE wetenschap? moet ik antwoorden: heusch, mijn waarde, ik weet het niet!

Dezer dagen las ik nog van de wetenschap, dat zij een soort van wezen is, onafhankelijk van alle andere wezens, een eigen schepel Gods.

En nu ben ik heelemaal de kluts kwijt. De wetenschap onafhankelijk, een eigen schepel Gods; dus: geen plant,

geen dier, geen engel, geen mensch; maar een eigen schepel Gods, dat, onderscheiden van alle andere schepselen, bestaat. Toch meen ik nu beter te kunnen grijpen, wat de uitdrukking zeggen wil: de wetenschap heeft bewezen, de wetenschap heeft uitgemaakt, dat dit of dat zus of zoo is, en dat een mensch buigen moet voor de wetenschap. Ook vat ik nu wel, dat de strijd over de opleiding tot den predikdienst met dit zelfstandig en onafhankelijk karakter der wetenschap in zeer nauw verband staat. De wetenschap is een eigen schepel Gods, de theologie is wetenschap; ergo, ergo.

Dit maakt mij ook duidelijk, hoe het komt, dat de priesters der wetenschap naar onafhankelijkheid streven, en in dat streven reeds ver gevorderd zijn; dat deze priesters een schier onbeperkte macht eischen en oefenen over den mensch, de kerk, de maatschappij, den staat, ja, als ze onwedergeboren en onbekeerd zijn, over God den almachtigen Schepper des hemels en der aarde zelfs, Hem dagende voor de vierschaar van de rede.

Of ik dan niet aan DE wetenschap geloof?

Neen, mijn broeder, ik geloof er niet aan.

Ik geloof aan wetenschap, aan kennis, aan verstand, aan wijsheid; niet als abstracte, zelfstandige en onafhankelijke wezens; maar als gaven Gods, als schepselen Gods, als eigenschappen, hoedanigheden of volmaaktheden, in het redelijk schepel, met name in den mensch. Ik geloof, dat God de Heere den mensch geleerder heeft gemaakt dan de dieren der aarde. Ik geloof dat God, naar zijne eeuwige vrijmacht en peillooze goedheid, sommige menschen met deze gaven in hooge mate gezegend heeft, en, in den weg zijner voorzienigheid, hun al de middelen ontdekt, schenkt en onderhoudt, en hen in zulke levensomstandigheden plaatst, waardoor zij die gaven ontwikkelen en vermeerderen, tot een schier onuitputtelijk kapitaal.

Ik geloof ook aan het zelfstandig, onafhankelijk, eeuwig bestaan van DE Wijsheid, in den persoon van den Zoon Gods, die aan de menschen geopenbaard is als het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid.

En ik kan mij zoo van harte vereenigen met de gedachte van den ongeleerden, vromen rijmelaar, die ergens, in een oud boekje, zegt:

Al wist ik alle ding
en Christus niet en kende,
Zoo was ik toch alleen
en winkel vol ellende.

Nu zult gij, hoop ik, begrijpen, waarom menschen voor mij belangwekkender zijn dan boeken, en de zaligmakende kennis van Christus voor mij hooger staat dan alle denkbare systemen over Christus. Niet de wetenschap, niet het systeem, alleen de Zoon maakt vrij.

Ik erken van harte de betrekkelijke waarde van de Scholastiek. De mystiek heeft mij meermalen onbeschrijfelijk gebloed, wanneer zij mij dichter tot Christus bracht. Maar de geschiedenis der kerk, voor en na de Reformatie, maakt toch op mij den indruk, dat alle verbastering en d'formatie haar diepsten grond vindt in het menschelijk denksysteem, waarin Christus ook wel is opgenomen, en waarin Hij wel met den mond genoemd en geroemd wordt, maar toch metterdaad wordt verloochend. En de groote waarheid van het Evangelie, — dat de volkomene genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, uit loutere genade, van God mij wordt toegerekend en geschonken, even als had ik nooit zonde gekend of gedaan, ja als had ik al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, — zie ik in de Scholastiek met een dikke korst van menschelijke redeneering, en in de mystiek met een pap van zelfheiliging en zelfdooding vaak bedekt en onkenbaar gemaakt. Herinner u maar, om iets te noemen, den strijd, in de dagen van Maccovius, over de vraag, of men den Middelaar mocht aanbidden; en aan het feit, dat geen godvreezende Roomsche, in den Vastentijd, of op Sacramentsdag, een stukje vleesch zal aaraken, tenzij de Deken of, in hoogster instantie, de Paus daartoe vrijheid geeft.

Is dat nu de Christelijke religie; en heeft Christus nu daartoe zijn bloed gestorven om zijn volk zalig te maken van hunne zonden? Die vraag, mijn broeder, kan ik dikwerf moeilijk onderdrukken.

En nu is verre van mij de gedachte, om over mijne jongere ambtgenooten grootvader te willen spelen. Maar ik gevoel, dat wij allen, ouden en jongen, dan alleen den Heere in het Evangelie vruchtbaar zullen dienen, als we alle dingen schade en drek achten om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus onzen Heere; en onze roeping zich hoofdzakelijk bepaalt tot de prediking van bekeering en geloof, om de menschen, in den van God verordineerden weg, tot de kennis van Christus te brengen.

Want alle boeken en alle systemen zijn eenmaal vergaan; maar de mensch

blijft eeuwig. En had niet DE eeuwige Wijsheid, van alle eeuwigheid, Hare vermaking in menschen-kinderen?

Steeds de uwe,
W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Christelijke Verzorging van Krankzinnigen.

De Vereeniging die zich deze verzorging tot taak ziet gesteld, zal D. V. hare 17e Alg. Vergadering houden Donderdag 30 dezer, voorn. 11 u. te 's-HAGE, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Zwaarte weg. We bevelen die Vergadering en die Vereen. en al haren, zich allengs meer uitbreidenden, arbeid aan in de volhardende en wassende liefde van alle ware Christenen. God doet in en door haar groote dingen. Zij heeft aan de liefde, aan het gebed, aan het toezicht, den raad en den invloed van al het volk van God behoefte als brood. Al het Christenvolk, en het Gereformeerde volk in 't bijzonder, moge het recht leeren beseffen, welk een zegen God in dezen arbeid heeft geschouwen, én welk een zwaar gewichtige taak en verantwoordelijkheid daarin op dit en volgende geslachten gelegd is. Niemand is met een paar goede woorden of met een geldstuk van dit en ander werk der barmhartigheid af. Niemand vergete, dat ook zulk een goed georganiseerde, levenskrachtvolle, rijkgezegende Vereeniging zou kunnen uitlijden, verslappen, ontaarden. . . 't Is heerlijk dat de voormannen zoo groot vertrouwen genieten, en nooit worde dat beschaamd! Maar met de jaren gaan zachtzinnig doch zeker de „settlers“ en eerste bouwers en leiders heen. Bereidt de jongere generatie, ook der voorgangers in Kerk en Maatschappij en Staat, zich wel genoegzaam ook voor dezen arbeid voor? Tot op Jongelingsverenigingen toe wordt geijverd voor de toerusting van het jonge volk als een politiek leger: en ach, wat is van het drukke en dure en kronkelende Practicisme der Antirev. Staatslieden en burgers de vrucht? In verkiezingsdagen hoort en ziet ge ook zelfs bedianaren des Woords optreden, soms avond aan avond, als waren zij tot stembus-agenten uitgezonden. Een bedienaar des Woords moet m. i. op den achtergrond blijven. Zijne stad- of dorpsgenooten moeten in hem vóór en boven alles zien niet den staatkundigen partijman en drijver, maar den vandeldrager van het Evangelie, den drager van de lantaarnen en fakkel, die ook doch niet alleen, en niet eerst en meest op politiek en sociaal terrein het licht Gods doen uitstralen; bij wier schijnsel de weg naar den Troon der genade voor menschen van alle partijen en voor alle noden en zonden helder en begerlijk wordt.

Niemand achte zijn roeping als burger en Staatsburger gering. De geest, die, vromelijk sprekend, het werk der barmhartigheid tot het een en al maakt; die aan ranke en krankzinnige menschen al de aandacht wil hebben gewijd, ten koste van de gezonden; die het volle rijke leven en werken zou doen opgaan of zijn hoogtepunt doen zoeken in Stechtingen voor lijden en in Verbeterhuizen voor dwalenden, . . die geest kome niet over ons! Zulk een geest en ijver is vleeschelijk, is ziekelijk, is zeer krank en krenkt het leven en de levenskracht; die geest versmaadt de roeping en de taak van meeleven en werken voor geheel de gemeenschap in hare volheid van noden en krachten, naar elks bijzondere gave en plaats.

Maar even luide als we dit willen bazuinen, moeten wij ook ons goede volk blijven goeroepen: verspillt uw geld en tijd en kracht niet in eigenwilligen, vleeschvertrouwden, onvruchtbaren ijver en arbeid voor de volksbelangen; verwacht den zegen niet van kunstige berekeningen, slimme handigheden, groote talenten, hooge posities; maar doet in alles uw plicht naar Gods Woord; leeft uit het geloof. „Leert uw welvaart op Gods gunst volstandig bouwen; verlustigt u niet in blijdschap in den Heer: zoo zal Hij u in liefde en gunst aanschouwen; u schenken wat uw hart van Hem begeert.“

Geen ijdele zorg doe u van 't hijspoor dwalen,
Houdt in uw weeg het oog op God gericht.

De Agenda van bovengenoemde Algem. Vergadering is kort, doch in die korthed welsprekend. Het Bestuur vraagt opnieuw machtiging voor een leening van 250 duizend gulden, „voor afronding van den bouw op „Veldwijk“ en „Bloemendaal“ en tot aanbouw op „Dennenoord.“ Denkt u slechts even in, niet alleen wat er, vooral voor den kloeken en vaardigen en bekwaamen Penningmeester, te doen is om al dat geld bijeen te krijgen, maar veel meer, wat er noodig is aan menschen met harten en oogen en handen vol ontferming, om al het werk te doen, dat de omzetting van die 250 m. in gebouwen e.a. tot een dagelijksche taak maken zal. Denkt u eens in, hoeveel lieden van patiënten en van families, hoeveel behoefte aan offers van geldelijke hulp van onderscheidene personen en corporaties be-

sloten zijn in die groote sommen gelds, en tot uiting en werking zullen komen zoodra dat kapitaal wordt gewisseld voor 't „kleingeld” van het leven.

Ook het voorstel van Ermelo's afdeeling, de verzorging van het „emeritus-personeel” betreffend, is belangrijk genoeg om in alle corporaties en afdeelingen te worden overwogen. En wat dunkt u van de twee punten ter bespreking? Is het niet een goede gedachte van het Bestuur, een eerste poging te willen doen tot het vestigen van de algemeene aandacht op de roeping der „publieke kas”, jegens de Stichtingen voor Krankzinnigen? Gaat het wel aan, is het nog langer rustig aan te zien, dat de Overheid particuliere, neutrale, Christus niet kennende, Stichtingen steunt met het geld *aller* burgers?

Slechts ééne Afdeeling heeft een voorstel gezonden. Had geen enkele andere van de tientallen Afdeelingen en Corporaties (Kerkeraden, Diakonissen, Vereenigingen) een voorstel te doen? „Voor zoover de tijd toelaat, zal er gelegenheid worden gegeven voor vragen, wenken enz. betreffende de Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in het algemeen” — zegt de Agenda. Laten wij hopen, dat daarvoor tijd wezen zal en dat van die gelegenheid een ruim gebruik zal worden gemaakt, als een bewijs van gezond, frisch en krachtig leven en medeleven van al de organische deelen der Vereeniging.

God geve het Bestuur met een groot aantal afgevaardigden en belangstellenden, zoowel zusters als broeders, een rijk gezegend samenzijn, waarin de zegen van het Pinksterfeest in heerlijk werking des Geestes worde gesmaakt!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Nu de lijst der Engelsche verliezen weer tot 1 Mei openbaar is gemaakt, blijkt dat de toestanden in Zuid-Afrika voor de Burgers veel gunstiger stonden dan werd vermoed. Wij zullen niet op tal van gevechten terug komen, maar zooveel is wel duidelijk, dat op geen punt de Engelschen hun doel bereikten. En ook in de laatste dagen nog ging het zoo. Nauw hadden de Engelschen bericht, dat de spoorlijnen in den *Vrijstaat* nu zoo goed van blokkaden waren voorzien, dat ze nu volkomen veilig waren voor aanvallen der Burgers, of Kitchener moet berichten, dat zij nabij Kroonstad een gepantserde trein deden verongelukken, waarbij zelfs hoofdofficieren omkwamen. En voorts in het Oosten van de *Transvaal* ging het zoo, dat de Engelschen nauw Ermelo hebben verlaten naar Carolina, of de Burgers zijn er onmiddellijk weer in, terwijl de Engelschen, afschoon zelve herhaaldelijk en bloedig aangevallen door de Burgers, zelfs niet in staat zijn hen van hun gesehut te berooven of buiten de steden daar te houden.

Ook in de Kaapkolonie gaat het goed. Naar 't schijnt trekken de Burgers uit den Vrijstaat zich daarop weer meer samen. Zelfs zou de groote De Wet er heen zijn gegaan. In elk geval: overal daar in 't Noorden van de Kolonie behouden de Burgers het veld en treden zij dapper tegen de Engelschen op. Het officieele bericht doet ons nu weten dat niet minder dan vijf patrouilles dezer dagen door de Boeren verrast zijn. Een Britsche strijdmacht heet thans in de officieele oorlogsterminologie bij voorkeur een „patrouille.” Vooreerst zijn twee van zulke „patrouilles” in Namakwaland door de Boeren aangevallen. De ene heeft zich verstrooid en is aldus, naar 't heet, ontkomen; de andere is gevangen genomen en vervolgens vrijgelaten. We kunnen echter gerust aannemen, dat zoowel de ontsnapte als de gevangen patrouille hun heele hebben en houden in handen der „rebellens” hebben gelaten. Het spreekt van zelf, dat er een pleister op de wond moet worden gelegd. Verder heet Scheepers' commando uitgeput, maar rekening houdende met de mogelijkheid, dat hij de hem vervolgende Engelsche troepen een dezer dagen een nederlaag toebrengt, wordt hij versterkt, naar de voorstelling der ministers aan Tafelbaai althans, door Lotter, Myburgh en Lategan, terwijl tevens Kreutzinger waarschijnlijk weer van een uitstapje naar den Vrijstaat terug is gekeerd, waar hij proviand en paarden heeft afgeleverd. De samensteller van het officieele rapport voegt er aan toe, dat de versterkingen, welke bijklaar in grooten getale uit den Vrijstaat naar de Kaapkolonie trekken, ten deele overkomen om op kosten der Kapenaars zich van het noodige te voorzien, deels om Fouché te versterken, die ook al in 't nauw is gebracht. Malan schijnt behoorlijk versterkt te zijn. Hij toch heeft de derde der verongelukte patrouilles gevangen genomen ten Zuiden van Maraisburg, tusschen de Sneeuw- en Stormbergen. En Lategan, een Colesberger, al weer een rebel en een kwade ook, heeft de vierde aangehouden, een troepje waarvan de sterkte genoemd wordt. Het waren 14 man van Nesbitt's Horse, die voortdurend als gevangenen op de verliezenlijst prijken. En ten slotte is een vijfde patrouille ten Zuiden van Versterstad in hinderlaag gevallen; deze was, zooals 't heet, slechts 7 man sterk.

Het officieele rapport der Kaapsche regering staat derhalve, dat de republikeinen en rebellen over drievierde van de Noordelijke Kaapkolonie vrijwel de baas zijn. Een telegram uit Middelburg bevestigt de mededeelingen aangaande talrijke versterkingen voor de Kaapsche commando's en zegt, dat Fouché's troepen reeds zijn aangegroeid tot 1000 of 1500 man, wat de Kaapsche regering omschrijft als „pijnlijk in 't nauw gebracht.”

Wij kunnen dus nog blijven hopen op een keer, bij standvastig volhouden van de zijde

der Burgers. God geve het en krone hunnen mannelijken strijd!

Zondag zijn in Spanje overal verkiezingen voor de Cortes gehouden en het oude spel heeft zich natuurlijk herhaald. Sagasta schreef de verkiezing uit, Sagasta kreeg een groote meerderheid.

Volgens de Deutsche bladen zijn gekozen: 230 liberalen, 70 conservatieven, 15 vrij-conservatieven, 18 vrije liberalen, 15 republikeinen, 6 Carlisten, 10 leden der Nationale Vereeniging (Union nacional) 4 Catalaniers, 1 socialist, 21 wilden en 10 partijgenooten van Romero Robledo. Daar de Cortes uit 432 leden bestaat, is blijkbaar de geheele uitslag nog niet bekend.

Zeer teekenend is dat de socialistischen totaal verslagen zijn. Voorloopig beschikken zij pas over één zetel. Minder opvallend is natuurlijk de verbaasde achteruitgang der conservatieven. De republikeinen vorderden ook niet, terwijl eveneens de partij van Romero Robledo stationair schijnt te zullen blijven. Het gering succes der republikeinen verbaast ons zeer. Zij toch waren vooral de mannen, die zoo van zich deden spreken in de tijden van „Electra” en het bekende huwelijk.

Sagasta kwam dus zegevierend uit den strijd, want hoe de 32 nog niet bekende resultaten ook zijn mogen, Sagasta's meerderheid is verzekerd. Met het oog op het bovenstaande zal Sagasta echter verkeerd doen, indien hij meent onbepaald op zijn troepen te kunnen vertrouwen. Onder zijn troepen bevinden zich zeker vele zeer gematigde republikeinen, die hem niet onvoorwaardelijk volgen en vooral in de congregatie-kwestie hem wel eens moeilijkheden konden brengen. Sagasta moet dan ook de vrije liberalen en republikeinen wel degelijk te vriend houden. Het zal ons benieuwen, hoe Sagasta het vraagstuk van Catalonië behandelt en of de geruchten, dat de regering geneigd zou zijn deze provincie een zeker zelfbestuur toe te staan, waarheid bevatten. Al te groot vertrouwen in het vreemdsoortig liberaal beleid van Sagasta hebben wij nog niet.

Uit China zijn de berichten niet rooskleurig. Graaf Waldersee deelde Li mede, dat Boxers in het district Tschengtingfu geregelde Chineesche troepen verslagen hebben. Li kreeg hierover een standje en Waldersee dreigde, zoo de Chineesche troepen niet beter vechten, Duitschers te zullen zenden om de orde te herstellen.

In het district Wern organiseerden 400 Chinezen een gezelschap, dat zich ten doel stelt Christenen te vervolgen.

Volgens de Times heeft de Engelsche Regeering haar troepen verboden om aan de Deutsche expeditie naar het Zuiden van Tchili deel te nemen en dientengevolge zou de expeditie opgegeven zijn.

Het blijft dus in China scharrelen!

NOORDTJII.

IN MEMORIAM.

Op den 12en Mei kwam tot de gemeente alhier de treurige tijding, dat de Welere-waarde heer *Dr. G. Bramer* den 11en Mei was overleden.

In 1868 bevestigd als Dienaar des Woords, diende hij eerst de kerk te Noordeloos, en daarna te Idskenhuisen. Van af 1872 tot einde Nov. 1898 was hij de Leeraar onzer gemeente.

Het langdurig verblijf onder ons in gulle liefde en vrede, gepaard met den ernst en de kalmte in zijne bediening, is voor menigeen ten blijvenden zegen.

Zeerw. vroeg en verkreeg in 1898 Emeritaat, op grond van zijn lichaamsstoestand, die hem den arbeid moeilijk maakte, hoe gaarne hij ook langer den Heere had willen dienen in zijnen wijngaard.

In Kampen nam hij toen rust.

Doch die rust is spoedig ten einde gegaan, om nu voor eeuwig te rusten in het Vaderhuis, aan het Vaderhart met al de getrouwe dienstknechten.

De Heere zij in gunste de Weduwe en kinderen gedachtig, en vervulle aan hen zijne beloften.

Namens den Kerkeraad,

N. Y. VAN GOOR.

B. v. d. BERG.

Bozum, 21 Mei 1901.

Ned. Jongelingsverbond.

Het Nederlandsch Jongelingsverbond, een organisatie van Christelijke Jongemannen met 300 Afdeelingen en omtrent 6000 leden in de voornaamste plaatsen van ons land, hield op Hemelvaartsdag zijn gewone jaarvergadering in de groote zaal der Buitensociëteit te Zutphen, die te klein bleek, alle aanwezigen te bevatten.

Uit het verslag van den secretaris (A. Bierns de Haan) bleek, dat bij het Verbond thans, behalve 300 gewone Afdeelingen, 146 Zondagscholen, 148 Nippenvereenigingen, 43 Letterkundige vereenigingen, 50 Zang- en 28 Muziekvereenigingen, alsook een Stal Gymnastiekclubs aangesloten zijn.

Volgens den penningmeester (E. Sillem) waren de geldmiddelen des Verbonds in vrij bevredigenden staat.

De persuitgaven van dit Verbond zijn vooral: *De Jongelingsbode*, een blad, dat wekelijks verschijnt; *Voor onze jongens en Maandblad voor letterkunde*, deze beide komen geregeld uit éénmaal per maand. Deze uitgaven dekken zich zelf, de beide laatste gaven zelfs nog eene kleine bate voor de Algemeene kas.

Er werd een beroep gedaan op de Engelsche Christelijke Jongelingschap, om deze te verzoeken alle middelen in 't werk te stellen tot beëindiging van den onrechtvaardigen oorlog.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door A. J. Lems, Huisvader in het Milit. Tehuis, Arnhem: van de militairen, als blijk van dankbaarheid voor de ontvangene Kalenders f 3,79.

Deze gave was en is ons eene ware verwikking; niet alleen omdat er in den laatsten tijd zoo bitter weinig is ingekomen;

maar ook om het schrijven, dat er mee vergezeld ging. Dat schrijven gaf een heerlijk getuigenis van de groote dankbaarheid, waarmee de soldaten te Arnhem ook nu weer de Kalenders hebben ontvangen; alleen de Invaliden te Bronbeek hebben f 1,00 bij elkaar gebracht. Vinde dat voorbeeld algemeen navolging; en moge ook onder de burgers de belangstelling hoe langer hoe meer toenemen!

E. KROPFELD.

Rijnsweij, 17 Mei 1901.

Buitenlandsche Kerken.

De „los van Rome” beweging in Spanje. — Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat in den laatsten tijd in meer dan één Roomsche land een verlangen openbaar wordt, om van Rome's dwalingen en Rome's juk verlost te worden. Wij hebben daarvan af en toe het een en ander medegedeeld uit Oostenrijk en Frankrijk. Nu komen ook uit Spanje dergelijke berichten. In het bij uitnemendheid Roomsche Spanje, waar tot hertoe de heerschappij der Roomsche kerk sterker was dan elders en waar de regeering steeds onder ultramontaanschen invloed staat, worden verschijnselen waargenomen, die wijzen op een verlangen om aan het knellend juk van ultramontanisme en Jezuitisme te ontkomen.

Voor een groot deel zijn politieke overwegingen de aanleiding tot deze beweging, maar er is toch hier en daar waar te nemen, dat er onvoldaanheid is met de leer van Rome.

Er zijn tal van priesters ontevreden over de houding van den Paus, omdat hij de tegenwoordige regeering steunt. De meeste Spaansche priesters zijn Carlisten en kunnen het niet verdragen, dat de Paus hen vermaant, aan de regeering trouw te bewijzen. Liever zouden zij willen, dat de Paus de Carlistische woelingen begunstigde. Zeer ten genoegen van de ultramontanen spreken zij op den kansel allerlei verwenschingen uit tegen de liberalen, en in den biechtstoel en in private gesprekken openbaren zij hun afkeer van de tegenwoordige regeering. Zij en de ultramontanen, die met geringe uitzondering Carlisten zijn, zouden gaarne zien, dat de tegenwoordige regeering werd afgezet en Don Carlos teruggeroepen. Omdat de Paus daarvoor niet te winnen is, gevoelen zij zich niet aan hem verplicht.

Daarbij neemt het getal van hen, die onverschillig zijn jegens den godsdienst van jaar tot jaar toe. De vereenigingen van vrijdenkers, die zich niet ontzien te bespotten alles, wat den Christen heilig is, worden steeds talrijker.

Vele mannen achten hun kerkelijken plicht vervuld te hebben, als zij met Paschen biechten, hun vrouwen tot aan de kerkeruiter verzezellen, even den vinger in het water-bekken steken, een kruis slaan en dan zoo spoedig mogelijk heengaan om hun werkzaamheden te doen of vermaak te zoeken. De kerkelijke plichten moeten de vrouwen verrichten. Door de priesters vooral in den biechtstoel bewerkt, moeten zij het huisgezin voor de kerk behouden en de Spaansche kerk heeft het voor een niet gering deel aan de vrouwen te danken, dat de afval der mannen niet groot is. De priesters dragen de vrouwen op te zorgen, dat hare mannen geen anti-Roomsche bladen lezen, geen anti-Roomsche vergaderingen bezoeken.

De eerbied voor den Roomschen eeredienst neemt sterk af. Dit wordt het meest in de groote steden gezien. Voor een tiental jaren zou niemand het gewaagd hebben zijn hoofd gedekt te houden, als hij een priester ontmoette, die het hostiekastje droeg; weigerde hij dit eerbewijs, dan zou hij door het publiek beleedigd of door de politie gestraft zijn. Tegenwoordig gaan velen den priester, die zulk een kastje draagt, voorbij zonder over die geringachting bemoedigd te worden.

In de kleine steden en dorpen is het anders; daar hebben de priesters nog overwiegend invloed, en feitelijk het bestuur in handen. Daardoor is het volk voor het uitwendige goed Roomsche en worit het buiten den invloed van Gods Woord gehouden, want zoodra de priester hoort, dat een Bijbel-colporteur in zijn dorp is, laat hij dezen vervolgen en het dorp uitdrijven; niet zelden worden hem zijn boeken ook ontnomen.

Toch slagen zij er in, om in menig dorp een Bijbel of N. Testament achter te laten. In weerwil van het verbod des priesters komen vaak eenigen te zamen, om met elkander de H. Schrift te lezen. Hieruit zijn hier en daar vereenigingen van Bijbelvrienden ontstaan.

Het werk der Reformatie is van den beginne in Spanje zoo krachtig onderdrukt, dat er geen spoor van overgebleven is. Gibraltar was de eenige plaats, waar onder bescherming van de Engelsche regeering, een soort evangelisatie-werk onder de Spanjaarden verricht werd. Zoo groot was het fanatisme in Spanje, dat vóór een halve eeuw den Pruisischen gezantschaps-prediker op zijn doorreis naar Lissabon te Barcelona geen vergunning gegeven werd voor zijn landgenooten te prediken.

In datzelfde Barcelona trad in 1855 een prediker op, de vroegere operazanger Ruet, die in Turin door de prediking van een Waldenser predikant tot bekeering was gekomen. Hij werd echter gevangen genomen en naar Gibraltar verbannen. Daar predikte hij vele jaren lang zijn landgenooten het evangelie en werd o.a. het middel tot bekeering van den bij name alom bekende jongen Spaanschen officier Matamoros.

Later zijn eenige Engelsche predikanten naar Spanje gegaan en hebben daar onder de grootste moeilijkheden geëvangeliiseerd. Deze hebben hier en daar scholen opgericht, en gemeenten vergaderd. In bijna alle provincies zijn kleine gemeenten onder de leiding van Engelsche Methodisten, Baptisten en Darbisten.

Ook de Duitschers hebben er gewerkt; de leider van hun evangelisatie-werk is de predikant Fliedner, door wiens bemoeiingen in Madrid een school ter opleiding van predikanten en evangelisten, twee lagere scholen, een hospitaal en een boekhandel gekomen zijn.

Behalve de Engelsch- en Duitsch-Spaansche gemeenten zijn er ook nog eenige gemeenten van de Iglesia espanola reformada. De stichter van deze kerk is Cabrera, een gewezen Roomsche priester. Hij staat in gemeenschap met de Anglikaansche kerk.

De leden van de Protestantische kerken in Spanje behoorren bijna zonder uitzondering tot de mingevoeden. Hoe groot hun getal is, is moeilijk te zeggen, omdat om velerlei redenen dit getal niet opgegeven wordt.

Een grooten opgang kan men moeilijk nu reeds verwachten, omdat nog slechts 32 jaren de Protestanten er geduld worden, maar heimelijk op alle mogelijke wijze worden tegen-gewerkt. Ook vindt men er geen kern van geloovigen, zooals in Frankrijk bij de nazaten der Hugenoten en in Italië bij de Waldenzen.

Toch mogen wij ons verblijden, dat in Spanje een ontwakning begint te komen; mocht op de schemering weldra het heldere licht volgen, opdat in het geestelijk doode Spanje het koninkrijk Gods kome.

SCHOLTEN.

Te Birmingham wordt een drukke handel gedreven in Chineesche afgodsbeelden; en vooral in dat soort, 't welk het meest door het Chineesche volk wordt aanbeden tegen „de vreemde duivels.” Sommigen geven zelfs zendingen hiervan de schuld. Zeker naar de averechtse leer: als de tijnen zich maar meer stil hielden, zouden de boozen zoo niet uitspatten.

Rev. Robins van de Vrije gemeente te Bury-St. Edmunds, zeide op zijn kerkeraad, dat er 100 kinderen op de zondagschool kwamen, maar de meesten gingen op de openbare, niet-confessioneele, school; waar zij toch niet vrij zijn van het onderwijs in den Anglicaanschen Catechismus. De ouders echter waren te slap om hun recht, van gewetens-bezwaar daartegen, hier te doen gelden, waartoe de wet hun toch vrijheid geeft. Dit geval toont dus tevens het gezag, of den dwang, der Anglicaansche geestelijkheid.

Volgens een manifest van de Vereeniging om den vrede door recht te bestendigen, onderhield Europa in 1869 2,200,000 man in staande legers, en tegenwoordig 3,400,000. Maar in geval van oorlog zou men meer dan 12,500,000 man kunnen leveren. De staande legers kosten Europa meer dan f 2500,000,000. Meer dan een vierde deel der jaarlijksche budgetten worden door de kosten van die vrede-legers verslonden in Frankrijk, Duitschland en Rusland. Hedendaags kosten de budgetten ter vernieling, van milite en marine, in Frankrijk f 50,000,000 meer dan de budgetten ter productie: handel, landbouw, publieke werken, schoone kunsten, onderwijs en justitie. Van f 800,000,000 in 1869 is de oorlogs-begroting daar in 1900 gestegen tot f 1700,000,000; dat is omtrent f 50 per inwoner!

Er is, volgens een Zendingsblad onder Israël, een groote beweging onder de Joden in Polen naar het Christendom. Deze zijn geen Joden uit den gedomden stand, die dikwerf alleen willen gedoopt worden om wereldsche doeleinden, zegt 't blad, maar Joden die oprecht de waarheid zoeken en waarvan velen overtuigd zijn, dat Jezus de Messias is. Zij willen echter hunne nationaliteit met hare onderscheidene gewoonten niet verloochenen, maar zouden zich willen voegen bij eene Joodsch-Christelijke gemeente evenals in de dagen der apostelen. In de Lutherische Synode van Polen heeft men deze kwestie in behandeling genomen. Eenigen veroordeelden deze beweging; anderen keurden ze goed en hopen er gezegende vruchten van. Met eene groote meerderheid heeft echter deze Synode besloten deze zaak te steunen, in de overtuiging, dat langs dezen weg alleen (?) de goede boodschap van den Messias-Jezus onder de Joodsche massa's zal doorwerken.

†.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur,

Naar aanleiding van het ingezonden stukje in nummer 19 verzoek ik U beleefd plaats voor een enkel woord. Niet om daarop te antwoorden, den schrijver laat ik gaarne in den waan, dat dergelijk geschrift veel geeft. Ook niet om U en de andere broeders de rechten van Kerk en Theol. School te helpen verdedigen, dat is naar mijn oordeel in uitnemende handen. Doch alleen om U te verzekeren, dat met mij tal van leden der Gereformeerde Kerk te Amsterdam belangstellend en waardeurend gadeslaan, wat door U en de andere broeders in 't belang van Kerk en School wordt gedaan; en die daarvoor nog andere wegen kent, dan ter informatie naar Amsterdam te komen, hoe gewillig men daar ook wordt te woord gestaan.

Met dank voor de plaatsing,
Hoogachtend,
Uw dw. dr. en br.
Amsterdam, J. B. BLANKENBERG.
14 Mei 1901.

EENHEID DER WETENSCHAPPEN?

Het organisme (de eenheid en het verband) der wetenschappen, aan een Universiteit, en dus in eene universitaire opleiding gehandhaafd, zou niet toelaten, dat de Theologische Faculteit aan de Kerken overgedragen werd, ter opleiding tot dienaren des Woords.

Wanneer dat zoo is, moet dat zoogenaamde „organisme der wetenschap” een *hoogst gewichtige* waarheid zijn, en toch ook slechts *een formeel* waarheid wezen. Zóó gewichtig, dat er niet eens formeel iets tegen gedaan mag worden, of zij begaat eene zonde, zóó groot, dat eer de rust der Kerken en het belang der opleiding er aan opge-offerd mag worden, dan zich daaraan schuldig te maken. En toch ook weer eene waarheid zóó zwak en onzeker, dat zij teloor gaat,

wanneer zij haar ook maar formeel schendt. Immers, wanneer de Theologische Faculteit *formeel* uit den kring der andere Faculteiten weggenomen wordt; door haar niet, met andere Faculteiten, van eene Vereeniging te doen uitgaan, maar ter opleiding van dienaren des Woords aan de Kerken te geven, dan is het „organisme der wetenschap” gescheiden; dan wordt dat organisme niet gehandhaafd; dan gaat het verloren, en dan is meer verloren dan met woorden uitgedrukt kan worden. Daartegen moet dus gewaakt worden; dat mag tot geen prijs toegelaten!

Men zou waarlijk denken, dat het hier eene heilige waarheid gold, waaraan het geweten gebonden moet worden, omdat God zelf er ons aan bindt in zijn heilig Woord! Zoo erg zal het echter wel niet zijn. Het is stellig meer een wijsgeerige stelling, door wetenschappelijke mannen als wetenschappelijk aangenomen en geëerbiedigd, dan een Goddelijk leerstuk, ons in de H. Schrift geopenbaard. Het behoort in elk geval meer tot de Gemeene gratie, dan tot de Bijzondere genade; zij het dus van belang, het raakt toch nooit de hoogste belangen; althans niet bij allen, die de bijzondere openbaring in de H. Schrift en den weg des heils, daarin geopenbaard, stellen boven de natuurlijke Gods-openbaring, tot onze zaligheid nooit voldoende geacht.

Is het „organisme der wetenschap” een waarheid in zichzelf (per se), dan zal het wel waar zijn en blijven, afgedacht van omstandigheden; wij willen zeggen: al zijn ook nooit en nergens ter wereld alle wetenschappen in één Universiteit vereenigd. Al kwam het in den loop der historie zóó ver, dat door de zucht naar specialiteiten en door de verbazende uitbreiding der deelen en onderdeelen van ééne wetenschap iedere Faculteit aangroeide tot een Hoogeschool met een aanzienlijk aantal Hoogleraren, — dan zou dat organisme nog blijven bestaan. Wij zouden althans, terwille van de Vrije Universiteit, hopen, dat dit zoo is; want als het „organisme der wetenschap” slechts blijft en blijven kan, door de beoefening van *al* de wetenschappen aan één Universiteit, dan staat het met dat organisme treurig geschapen, omdat aan de Vrije Universiteit slechts drie Faculteiten zijn, en er dus slechts de beoefening van drie wetenschappen, en dat nog wel met een zeer klein aantal Hoogleraren, aanwezig is. Kwam de Theologie er af en de Medicijnen weer bij, dan was het precies op één hoogte gebleven. Dit klemt te meer voor hen, die lieft de Heilige Godgeleerdheid geheel op één lijn stellen met de andere wetenschappen; haar *feitelijk* niet eeren als „de Koningin der wetenschappen,” op haren troon gezet, boven de andere, — maar haar gelijkvloers plaatsen naast de andere — alleen misschien met een gouden keten gesierd, door anderen met schendende hand haar weer ontnemen.

Men zou zoo zeggen, wie waarlijk geloof aan het „organisme der wetenschap”, laat dit niet afhangen van de omstandigheid, *wie* het initiatief meent ter harer beoefening: hetzij de Staat, hetzij eene Vereeniging of hetzij de Kerken; noch ook, *hoevele* Faculteiten aan ééne Inrichting vereenigd zijn; het zou als eene vanzelfheid voorgesteld worden, door niets en door niemand te veranderen.

Dat schijnt echter niet zoo te wezen. Het schijnt, dat het „organisme der wetenschap” alleen te redden is door een Universiteit; door de wetenschappen *formeel* te vereenigen, en ze door eene Vereeniging te laten beoefenen. Komt de Theologie terwille der opleiding aan de Kerken, dan is het organisme weg. En omdat het geloof aan dat organisme, en het bewaren er van een zaak is van zoo groot belang, kan van welwillendheid in dit opzicht geen sprake zijn. Neen, het geldt een hoog en heilig beginsel. Het te verloochenen zou zonde zijn voor God. Dat kan niet; dat mag niet.

Vóór er van ééne opleiding sprake kan zijn, moet eerst de overtuiging worden gevestigd, dat de Kerken de Theologie moeten loslaten, en de opleiding door wetenschappelijke, theologische voorbereiding moeten overgeven aan eene Vereeniging, waarvan ieder lid kan worden, die een zekere contributie betaalt; moet de opleiding universitair zijn.

Dit wordt te bedenkelijker, wanneer zij die de bestaande en algemeen erkende Inrichting der Kerken tot opleiding van dienaren des Woords, willen behouden en durven handhaven, beschuldigd worden van doopersche en dualistische dwalingen; misschien tijdelijk in de Gereformeerde Kerken te dragen met groote laukmoedigheid en broederlijke welwillendheid; doch altijd te beschouwen als kortzichtige broeders, en met zachtmoedigheid terecht te brengen. Immers, zóó wordt beweerd, „zij laten de wetenschap aan de wereld over.” Wie dus de eigene Inrichting willen behouden, zijn er tegen, dat de wetenschap op Christelijke wijze beoefend wordt. Eigenlijk zijn zij — gelijk de dooperschen — tegen de wetenschap. Die is voor de wereld, voor de goddelozen, voor den booze en niet voor de geloovigen of voor de kinderen Gods. Zij zijn voor de beoefening der wetenschap te heilig, te geestelijk! Aan de eigene Inrichting der Kerken kan de wetenschap natuurlijk niet beoefend worden. Zulk eene Inrichting is per se onwetenschappelijk. In stelling XIX der Amsterdamsche Hoogleraren staat dan ook: „het oordeel over hunne (der Hoogleraren) *wetenschappelijke* bekwaamheid komt aan de Kerk als instituut niet toe.” De Kerken zijn onbevoegd, daarover te oordeelen. Zij kunnen wel cordeelen over rechtzinnigheid, over het confessioneele karakter; doch dat heeft met de wetenschap niets te maken: dat oordeelen is zeker meer een zaak van het *gemoed*, niet van het *verstand*. Zij schenden dus niet alleen het organisme der wetenschap; neen, zij halen een streep door heel de Christelijke wetenschap met hun ijveren voor de eigene Inrichting der Kerken. De wetenschap als organisme en het ware wetenschappelijke wordt alleen voorgestaan en gehandhaafd, wanneer aan de Vrije Universiteit — hoe gekrekig ook nog — de Theologie wordt beoefend, en de

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 31 Mei 1901.

Daag I : 4, Is het door u lieben wel de tijd/ dat gij luocht in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnemenen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE-SCHOOLDAG

OP

DINSDAG den 2den JULI a.s.

TE

KAMPEN.

Maandag den 1sten Juli des avonds te 7 uur, in de Burgwal-Kerk,

URE DES GEBEDS,

onder leiding van

Ds. M. SCHUURMAN, Dienaar des Woords te Alfen a/d Rijn.

Des avonds te 9 uur in de Aula v/d School

RECEPTIE.

Dinsdag den 2den Julidesmorgens 9½ uur BIJENKOMST in de Aula, waarvan de leiding is opgedragen aan den President-Curator.

9½ uur:

Openingswoord door den Voorzitter.

Van 10 tot 12½ uur:

Referaat van Dr. H. BOUWMAN, Dienaar des Woords te Hattem,

over:

De betekenis van de Gereformeerde Belijdenis voor de Wetenschap.

12½ — 2 uur PAUZE.

Van 2 tot 4½ uur:

Referaat van Prof. D. K. WIELENGA over:

De verhouding van de Gereformeerde Kerken tot het Theologisch onderwijs tijdens de Republiek.

4½ uur SLUITING.

6 uur: Gemeenschappelijke maaltijd.

Ambtsdragers, studenten, en Leden van de Gereformeerde Kerken hebben vrijen toegang.

Voor Logies en deelname aan den Maaltijd gelieve men zich, uiterlijk vóór Zat. 29 Juni, aan te melden bij de Regelings-Commissie.

De Regelings-Commissie: Namens Cur. v/d Drs. J. H. KAPTEIJN, Th. School, F. GUNNINK Bzn. T. NOORDEWIJER, Voorz. H. STEENBERGEN. L. NEIJENS, Scriba.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Den 28sten Mei 1901 heeft de 24ste Uittolting van Aandeelen à f 100,— plaats gehad, en zijn getrokken de Nummers

39, 81, 89 en 99.

Over het bedrag kan tegen inlevering der Aandeelen beschikt worden bij den Penningmeester. (Aan dhr. E. B. te S. No. 61 is nog niet uitgeloot.)

De Penningmeester,
Dr. H. FRANSSEN.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WIRNUM, 20 Mei 1901. Gisteravond werd met groot meerderheid van stemmen verkozen en alzoo beroepen tot Herder en Leeraar dezer gemeente de Weloerw. heer Ds. R. J. Aalberts van Opperdoos.

Namens den Kerkeraad,
T. A. V. D. WERPE, Scriba.

WORKUM, 22 Mei 1901. Zondag 14 Mei is alhier beroepen als bedienaar des Woords Ds. N. Y. van Goor van Boxum. De wensch van gemeente en kerkeraad is, dat het den Koning der kerk believe, ons als antwoord te doen ontvangen: ik kom.

Namens den Kerkeraad,
S. KUPPERUS, Scriba.

OOSTERLAND, 22 Mei 1901. Alhier is beroepen de Eerw. heer C. Staal Fz. Cand te Dordrecht.

Namens den Kerkeraad,
P. BROUWER.

WADDINGSVEEN, 25 Mei 1901. Heden ontvingen we tot bijdschap van kerkeraad en gemeente het bericht, dat de Weloerw. heer E. H. Broeksta, van Houwerzijl, met vrijmoedigheid de roeping dezer gemeente had aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKES, Scriba.

BOXUM, 26 Mei 1901. Heden morgen maakte onze geliefde Leeraar Ds. N. Y. van Goor der gemeente bekend, de roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Workum. De Heere geve ook nu zijnen dienstknecht vrijmoedigheid, om ons weldra te doen hooren, „Ik blijf bij u.”

Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BERG, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 26 Mei 1901. Heden maakte onze gesachte Leeraar Ds. A. Roorda bekend, een roeping ontvangen te hebben van de Geref. kerk te O-Pekela. Het is de wensch van kerkeraad en gemeente, dat ZEv. in haar midden voort blijve arbeiden.

Namens den Kerkeraad,
S. R. SYRANUS, Scriba.

EMLICHEIM (Graafsch. Bentheim), 26 Mei 1901. Heden morgen maakte onze Leeraar Ds. P. D. de Groot de gemeente bekend, dat hij had besloten om voor de roeping naar de Geref. kerk te De Lier te bedanken.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN DUIN Jz

BOORNBERGUM e. a., 27 Mei 1901. Hedenmorgen nam onze zeer geliefde Herder en Leeraar Ds. A. Schaafsma van zijne gemeente afscheid. Treffend waren de woorden bij die gelegenheid door ZEv. voor de laatste maal tot haar gericht, en wel naar aanleiding van 1 Cor. 16 : 22—24. „Was voor Leeraar en gemeente een aandoenlijke ure, toen hij zich losmaakte van de gemeente, die hem in alle opzichten lief en dierbaar was geworden. Bij het einde der godsdienstoefening werd den scheiden Leeraar, bij monde van een der Ouderlingen, een hartelijk woord toegeproken en werd hem door de gemeente staande toegezongen Ps. 134 : 3 Wij staren hem en zijne gade met weemoed na. De Koning der kerk, die tot dezen zijner dienaren zegt: ga! en tot genen: kom! geve ons spoedig den man zijns Raads, die den herderstaf onder ons weer kan opnemen.

Alle stukken voortaan te adresseren aan den Scriba.

Namens den Kerkeraad,
H. VAN DER LAAN, Scriba.

MONSTER, 28 Mei 1901. Zondagmorgen na de godsdienst-oefening maakte onze gesachte Leeraar T. Kramer aan de gemeente bekend, een beroep te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Bierum. Geve de Heere hem licht en wijsheid om in dezen met vrijmoedigheid te handelen, tot ere van zijn Naam.

Namens den Kerkeraad,
L. OOSTERMAN, Scriba.

HALFWEG, 28 Mei 1901. Den Pinksterdag moesten wij onze gemeente bekend maken, dat de beroepen Leeraar Ds. J. Gispin van Overschie voor onze roeping bedankte. De Heere geve ons in zijnen wil te berusten.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

EZINGE, 28 Mei 1901. Op Pinkstermaandagmorgen nam onze geliefde Leeraar Ds. W. Bouwman afscheid van ons, met eene predikatie over Openb. 1 : 12—16. Eene groote belangstellende schare was zelfs van verre gekomen met de gemeente, om dit laatste woord te hooren. Het was een woord van ernst, opwekking en bemoediging. Hoewel we zijn heengaan betreuren, wenschen we den Heere te wijnen. Zende Hij ons spoedig den man zijns Raads weder.

Namens den Kerkeraad,
W. DATEMA, Scriba.

Het adres is voortaan: W. Datema.

WIJHE, 28 Mei 1901. Nog in het bezit zijnde van het beroep naar Zevenbergen, maakte onze beminde Leeraar Ds. J. J. Steinhart de gemeente bekend, ook een roeping te hebben ontvangen van de kerk te Koudekerke (Zeeland). Kerkeraad en gemeente begeren van heeler harte spoedig te mogen vernemen, dat ZEv. met vrijmoedigheid voor beide roepingen heeft kunnen bedanken.

Namens den Kerkeraad,
G. PAUUS, Scriba.

CLASSEN.

Classis Assen.

De Classis Assen heeft in hare vergadering van 28 Mei den heer G. H. Dijkstra, Candidaat in de Heilige Theologie, na voorafgaand onderzoek, beroepbaar gesteld voor de bediening des Woords in de Gereformeerde kerken in Nederland.

G. H. ZAHN, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Door den heer L. de Vries H. te Groningen, van eene Zondagavond-bijeenkomst aldaar f 11,00
Door Ds. Groenewald gev. i/h kerkzakje te Winsum - 10,00
Coll. v/d gemeente Winschoten - 17,30

Coll. v/d gem. te:
Appingadam f 21,26 Spijk B f 6,00
Bierum f 15,98 Stedum f 11,93
Delfzijl f 21,62 Ten Post f 15,41
Garelsweer f 11,58 Westeremden f 3,31
Nieuwolda f 4,37 Woldendorp f 1,39
Schildwoude f 6,25 Overschild f 2,66
Spijk A f 4,58 't Zandt f 15,55

P. POSTEMA, Penningm.

Warfum, 24 Mei 1901.

Kas volgens Art. 13 D.R. Provincie Gelderland.

Sinds de laatste opgaaf op 1 Maart zijn ingekomen de navolgende collecten:

Tiel nagitt f 2,47, Aalten B f 19,74, Bennekom f 9, Nijmegen f 15,27, Culemborg f 15,54, Nede f 10,50, Lochem f 3,01, Winterswijk f 12,50, Doesburg f 3,33, Wageningen f 3,52, Winterswijk f 13,79, Loetchem f 1,51 en f 3,03, Zetten f 3,76, Lochem f 5,03, Geesteren f 15,90, Tiel f 17,13, Oldebroek f 8,60, Patten f 8,67, Hattem f 12,50, Nijkerk f 28,25, Dieren f 12,14, Heerde f 8,12, Barhem f 3,84, Zutphen f 21,50, Velp f 21,06, Elburg 3e collectie 1900 f 4,06, Gendringen-Silvolde f 2,93, Beekbergen f 3,30, Herwijnen f 6,32, Zuilechem f 5 en f 4,50, Aals f 5,23, Poederloij f 0,94, Well f 4,25, Vuren f 0,90, Rossum f 1,97 en f 2,31, Zaltbommel f 5,42, Hoensla-Driel f 0,82, Gameren f 6,38, Geldermalsen f 7,27, Nijmegen f 9,69.

Voor het bovenstaande zegt vriendelijk dank

H. W. V. VEELEN, Quaestor.

Dieren, 27 Mei 1901.

Voor de Theologische School.

Naaldwijk f 19,52 Terwispe (2e c. 1900) f 2,50
Culemborg f 10,12 Lemmer f 11,73

Homborg f 8,80 Joure f 11,75
Varsveld f 11,40 Heerenveen f 24,84
Sleen f 5,35 Knijpe f 4,66
Kampen f 94,09 Echten f 2,38
Appelscha f 5,04 Oosterzee f 2,20
Borger f 3,21 Lippenhuizen f 1,50
Een f 2,60 Hoornsterwaag f 1,25
Haulerwijk f 3,76 Wollega f 6,85
Norg f 1,10 Duurswoude f 2,86
Roden f 4,08 Midam f 3,55
Smilde B f 1,01 Oldeboorn f 4,75
Vries f 4,50 Munnikeburen f 3,54
Zuidlaren f 3,01 Donkerbroek f 4,—
Emmen 2e coll. f 15,60

Voor de Uitbreiding.

Door dhr. M. Kooymans te Dordrecht, als executeur-testam. een legaat, van wijle: Meij. W. van Noort f 200.

Bij Dr. H. Bavinck ingekomen van den heer N. N. te Amsterdam door vriendelijke bezorging v. d. hr. J. B. Blankenberg voor de Theol. School de gift van f 200.

Door Ds. N. G. Kerssies te Kapelle, Corr. Cl. Goes, de contrib. uit Borsele, Corr. L. v. d. Wal, van L. v. d. Wal f 1, P. Franje f 0,50, M. Huissun f 0,50, J. Minderhout f 2,50, M. Smit f 0,50, M. de Regt f 1, P. de Keyzer f 0,50, Wed. A. de Maker f 0,25, Dirkje op 't Hof f 0,25, Wed. C. Nieuwenhuizen f 2, J. Franje f 0,25, J. Langebeke f 0,25, G. de Keyzer f 0,25.

Uit Goes, Corr. J. Adriaanse, van Ds. R. J. v. d. Veen f 2, J. Donner f 2, M. de Jonge f 2, J. Mulder f 2, M. de Boks f 1, C. Oranje f 1, A. Zandee f 1, J. de Jonge Azn. f 1, Geref. kerk f 10.

Uit 's-Gravenpolder, Corr. J. J. Oranje, van Ds. v. Liere f 0,50, J. J. Oranje f 1, Jan Mol f 1, Mar. v. Liere f 0,25, Chr. C. Verhulst f 0,25, Matth. v. Liere f 0,50, Janna v. Liere f 0,25.

Van de kerk te Heikenszand f 5.

Uit Nieuwkoop, Corr. Ds. J. H. Donner Jr., van Ds. J. H. Donner Jr. f 2,50, Jac. Bommelje f 1, G. de Jager Jz. f 1, C. de Smit f 1, M. Boone f 1, G. de Jager f 1.

Uit Baarland, Corr. Ds. G. J. Bekker, van Ds. G. J. Bekker f 1, P. Elenbaas f 0,50, J. Louise f 0,50, J. P. Ailhaart f 0,50, C. Pauwe f 0,50, J. de Jager Gz. f 0,50.

Uit Kapelle, Corr. Ds. N. G. Kerssies, van Th. Fossen f 1, Ds. Kerssies f 1, Meij. Wed. Staal f 1.

Uit Biezelinge van Geref. kerk f 3, W. Spruit f 1, W. Slabbe f 1.

Uit Schore van W. in 't Anker f 1.

Uit Krainingen, Corr. J. Minnaar, van Geref. kerk f 1,75, J. Minnaar f 1, M. Koe f 1, Ds. Laman f 2,50, L. J. Florusse (te Hansweert) f 2.

Van Ds. Elfers te Wolfertsdijk f 1.

Vrije gift van de Geref. kerk te Borsele f 3,53.

Van Jac. Verlare te Krabbendijke (Cl. Tholen) f 2, en gift v. denzelfde f 0,50.

De Penningmeester,

Zwolle, 25 Mei 1901. van de Theologische School,
Potgietersingel 120. Dr. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van K. P. Meina, gevonden in het kerkzakje te Winsum (Sal.) f 10,—

Van H. Salomons Kz., gevonden in het kerkzakje te Nijveen - 2,50

Van J. Bos Kzn., name van de Geref. Jongelingsvereniging te Wildervank - 5,60

Met vriendelijke aanbeveling,

Rotterdam, N. Koops,

27 Mei 1901 Oost Vestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. en Mob.

Van Ds. Sluiter te Boskoop f 15,—

Door Ds. Broekhuizen, v/d Cents-ver. der Jongd-ver. te Adnard - 2,—

Door W. L. Meijer te Oude-Pekela, van eene weduwe, die onbekend wenschte te blijven - 25,—

Doorborg, B. DE MOEN,

27 Mei 1901. Quaestor.

NA HET PINKSTERFEEST.

De Pinksterdag heeft voor den dienaar des Evangelies eene bijzondere betekenis.

Als dag der gedachtenis aan het feit, dat eene oude bedeeing eindigde, die der Wet, en eene nieuwe bedeeing aanving, die des Geestes, berinnert hij hem aan de voortreffelijkheid van den hem toebetrouwd dien.

Hierover sprak Paulus als hij, 2 Cor. 3 : 6, met diepe verwondering des harten terneder schrijft, dat God hem, en allen, die met hem in het Evangelie arbeiden, waarlijk bekwaam heeft gemaakt om te zijn dienaars des nieuwen testaments, niet der letter, maar des Geestes.

En om ten volle te laten uitkomen van wat treffelijke bedeeing der genade hij dienaar is, laat hij er op volgen: de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

Hier toch spreekt de apostel niet van den letterdienst, waartoe Joodsche geesteloosheid den dienst der Wet had verlaagd, zoodat er van hun dienst eene geestdoodende werking was uitgegaan.

Niet op de wijze, waarop men met de letter was omgegaan, heeft hij het oog, maar de werking, die eene in letteren bestaande, niet in onze harten maar in steen geschrevene Wet van zich uitgaan doet.

Van eene Wet, die wel uitdrukking was van wat God wilde, maar niet van wat wij wilden, kon slechts eene doodende werking uitgaan. Paulus

heet hare bediening dan ook die des doods. Eén van tweeën trouwens: indien de Wet niet bij machte is om ons kracht tot gehoorzaamheid te geven, en in dien weg ons tot het eeuwige leven te leiden, dan brengt zij den dood over ons. Welnu, kracht ten goede gaat er niet van haar uit; wat kracht ten leven zou er uitgaan van de letter? Zeg daarom echter niet, dat de letter dood is; want er gaat wel degelijk kracht van haar uit, maar ten doode. Zij maakt, ja, levendig, niet u echter, o mensch! maar de zonde, die in u is; over u daarentegen brengt zij den dood. Niet alleen prikkelt zij het vleesch tot verzet tegen wat zij gebiedt, maar zij verhoogt ook de strafbaarheid der zonde, door haar het karakter van overtreding, van bondbreuk bij te

zetten. Immers wil zij Gode den weg banen om ten volle met de zonde af te rekenen, door deze, op kosten van haren bedrijver, te niet te doen. De Wet heeft voor den overtreder geene enkele belofte; haar laatste woord tot hem is een vloek.

Hoe geheel anders staat het met den Geest!

De Wet houdt ons het leven voor oogen, als prijs der gehoorzaamheid, maar op een door ons niet te overschrijden afstand; de Geest daarentegen maakt levend. In het woord Geest moeten wij niet het Evangelie aangewezen zien, maar den Geest van God zelven; zoo nochtans, dat wij dezen Geest aanmerken als gegeven om de bediening des Evangelies te vergezellen, opdat zij vruchtbaar zij. Op Sinaï werd de Geest

niet gegeven, maar alleen de letter; want de daar gestelde Wet was niet gegeven om levend te maken; hoe zou de Geest des levens hare bediening dan vergezellen? De Geest des levens behoort alleen bij het Evangelie des levens. Daarom ving Hij zijne bediening juist aan op den dag zelven, dat het Evangelie voor het eerst in zijne volledigheid verkondigd werd, te weten op den Pinksterdag, toen de apostelen Christus begonnen te prediken, gelijk Hij van den Vader door het zegel der opwekking gewaarmerkt was.

Van zijne werking gaat geen dood uit, maar leven, leven in zijn vollen omvang, leven voor den ganschen mensch, voor den inwendigen en uitwendigen saam. Hij ontvangt het woord des Evangelies in de harten;

gelijk Hij het eeuwige Woord ontving in den schoot der maagd, door dezen voor Hem toe te bereiden, opdat Hij vleesch worden zou, alzoo bereidt Hij ook het binnenste van den mensch om het woord der waarheid in zich op te nemen, als een zaad, waaruit deze tot een nieuwen mensch opwast. In dezen mensch is Hij het verborgen, de donkere diepte van ons onbewuste in ons vervullend, beginsel van alle geestelijke beweging. Door den Geest gelooven wij, in den Geest hebben wij lief; door den Geest kennen wij, in den Geest wandelen wij. Hij versiert ons met gaven, die niet van deze wereld zijn, maar genomen uit de schatkamers des hemels; Hij kan ons zelfs, terwijl wij nog in het sterfelijk vleesch leven, de krachten der toekomstende eeuw deelachtig maken. Door zijne vertroosting en bewaren wij, te midden van smarten, waaronder ons vleesch bezwijkt, de lijdzaamheid der hope; door zijne kracht blijven wij staande tegenover verschrikkingen, die reuzen zouden doen vallen. Uit het donker, waarin wij van nature ons bevinden, en troosteloos rondwalen, verplaatst Hij ons, met zijne machtige hand, midden in het licht des levens; want Hij is ons gegeven om zijne kennis van wat God ons in Christus geschenken en bereid heeft ons mede te delen, ons zeggende, dat God ons liefheeft van eeuwigheid tot eeuwigheid, en wat Hij zegt, ons bewijzende, door onze oogen te openen voor de oneindige gave, die God ons geschenken heeft in Christus. Zoo doet de Geest ons het eeuwig leven smaken, terwijl wij nog in ons sterfelijk vleesch zijn; dit toch is het eeuwige leven, dat wij God kennen, en Jezus Christus, dien Hij gezonden heeft. Ook zal Hij ten laatste ons verstorven, ja ons tot stof geworden lichaam levend maken, meer nog, heerlijk en geestelijk, drager van een leven, dat sterker is dan de dood, omdat het Christus' leven zelf is.

Zulk een Geest kon Mozes begeeren, maar geven niet. Hij mocht water voortbrengen uit de rots, — het water, dat den dorst voor eeuwig stilt, wijl het in ons tot een fontein wordt, die ons altijd nieuwen toever geeft, tot de dood ten volle in ons is verslonden, ontspringt niet op Sinaï, maar op het Sion, dat boven is, waar Christus is, de Rots, van welke de stroom des Geestes is uitgegaan. Hoe dwaas om van Sinaï nog iets te verwachten! Het is, alsof men het leven wilde zoeken bij den dood. Alleen waar Christus is, is de Geest. Wie dan dorst heeft, kome tot Christus, en drinke, en wie wil, neme het water des levens om niet.

VAN ANDEL.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

VIII.

De eerste vraag, die boven (*Bazuin* 19 April j.l.) gesteld werd, is voor ons doel in de voorafgaande artikelen genoegzaam beantwoord.

Op grond van Gods Woord en in navolging van Augustinus leerden de Gereformeerden, dat het Woord alleen niet voldoende was, om den zondaar te wederbaren en tot geloof en bekeering te leiden. Er moest eene inwendige genade, eene werking des Heiligen Geestes bijkomen, om den mensch, die dood was door de zonden en misdaden, weder levend te maken.

Die genade werd op verschillende wijze nader omschreven. Zij werd eene inwendige, geestelijke, bovennatuurlijke, krachtadige, onverwinnelijke, onwederstandelijke genade genoemd. Zij werd opgevat als eene Goddelijke kracht, welke naar het woord van Paulus in Ef. 1: 19, 20 gelijk was aan de werking der sterkte van die macht, welke God gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de dooden heeft opgewekt en Hem gezet heeft tot zijne rechterhand in den hemel.

Nu en dan werd zij door de Gereformeerde Godgeleerden ook eene *onmiddellijke* genade genoemd. Maar zoo heette zij dan, in tegenstelling

met de leer der Pelagianen en Remonstranten, die slechts eene zedelijke werking des Geestes door het Woord aannamen en tusschen deze werking en de wedergeboorte den wil des menschen in plaats van de toestemming van dien wil de wedergeboorte afhankelijk maakten. Bij de Remonstranten was de wedergeboorte dus altijd *in dien zin* middelmatig, dat ze slechts tot stand kon komen, wanneer de mensch er vooraf zijne toestemming toe gaf.

En daartegenover zeiden de Gereformeerden dan soms, dat de Heilige Geest in het hart des menschen *onmiddellijk* werkte. Hij was met zijne genade niet binnen het Woord besloten, Hij werkte er niet louter door heen, maar Hij werkte er mede en er naast; Hij drong zelf met zijne Goddelijke kracht in de binnenste schuilhoeken van het hart des menschen door en werkte er de wedergeboorte, *in den mensch*, maar toch *zonder den mensch*.

Maar nooit hadden zij met dien naam van *onmiddellijke* genade ten doel, om bij de wedergeboorte het genademiddel des Woords uit te sluiten, en de wedergeboorte in dezen zin tegenover te stellen aan de bekeering en het geloof, die dan middelmatig, door het Woord, zouden geschieden.

Dit zal ons duidelijk worden, wanneer wij thans overgaan tot het beantwoorden der tweede vraag, die boven gesteld werd en die aldus luidt: indien de Heilige Geest in den mensch, dien Hij wederbaren wil, onmiddellijk tegenwoordig is en rechtstreeks zijne werking uitoefent, sluit deze rechtstreeksche werking dan niet het gebruik der middelen uit? Indien de werking des Geestes in het hart een onmiddellijk karakter draagt, ligt daarin dan niet opgesloten, dat het gebruik der middelen dan overbodig, onnut, ja zelfs verkeerd en schadelijk is?

De bedenking, in deze vraag vervat, is van gewicht. Het antwoord, dat erop gegeven wordt, bepaalt de verhouding, waarin de Gereformeerde leer zich stelt tot al die richtingen, die, zooals bijvoorbeeld de Doopersche, de genademiddelen, althans bij de levendmaking des menschen uit den doodstaat der zonde, overbodig achten of ze tot ijdele teekenen verlagen. En de vraag is bovendien van actueel belang, omdat velen tegenwoordig de meening toegedaan zijn, als de onmiddellijke werking des Heiligen Geestes bij de wedergeboorte eene tegenstelling vormt met de middelmatige werking des Heiligen Geestes bij het geloof en de bekeering.

Nu is het ons vroeger gebleken, dat de leer der inwendige, krachtadige genade in de Christelijke kerk het eerst geleerd en verdedigd is door Augustinus. En dezelfde kerkvader is het, die ook het gewicht der bovengenoemde bedenking het eerst gevoeld en het verband dier genade met de genademiddelen in het licht gesteld en bepaaldelijk tegen de Donatisten verdedigd heeft.

De bedenking, die aan de leer van Augustinus tegen hem zelf ontleend werd, luidde aldus: indien God de eenige oorzaak der zaligheid was en door de genade des Heiligen Geestes de uitverkorenen onfeilbaar zeker tot geloof en bekeering leidde, welke plaats bleef er dan nog over voor eene kerk, die, gelijk Rome later leerde, met hare genademiddelen de onontbeerlijke middelares der zaligheid was?

Voor Augustinus, die lid der Katholieke kerk was, had de bedenking nog meer gewicht dan voor de Hervormers, die later het Katholieke kerkbegrip verwierpen. Want de leer der inwendige genade scheen met de Katholieke opvatting van de volstrekte noodzakelijkheid der kerk en harer genademiddelen lijnrecht in strijd te zijn.

Werkelijk zijn er dan ook elementen in Augustinus' leer van de kerk, die onder rechtstreekschen invloed van zijne genadeleer staan en daarom aan de Reformatorische opvatting van de kerk verwant zijn. Zoo maakt hij onderscheid tusschen het ware

en zuivere lichaam der kerk, dat alleen de verkorenen omvat, en de kerk, als gemengd gezelschap van geloovigen en ongeloovigen. Tot de ware kerk behooren ook zij, die nu nog goddeloos leven of in ongeloof en ketterij verstrikt zijn, maar toch door God zijn verkoren en daarom eenmaal door Hem zullen worden toegebracht. En omgekeerd, bevinden zich velen binnen de kerk, die niet tot de uitverkorenen behooren en nooit de zaligheid deelachtig zullen worden. Er is kaf onder het koren, er zijn kwade visschen onder de goede, er zijn vele schapen buiten en vele wolven binnen de schaapskooi der kerk van Christus. Velen zijn in de gemeenschap der sacramenten met de kerk en zijn toch niet in waarheid in de kerk.

Maar hoe goed en schoon dit alles door Augustinus ook gezegd is, en daarom door de Protestantsche Godgeleerden dikwerf met instemming is aangehaald, wij mogen daaruit toch geen oogenblik de gevolgtrekking afleiden, alsof Augustinus werkelijk door zijne genadeleer tot een ander kerkbegrip gekomen zou zijn, dan hetgeen toen algemeen heerschte. Veelmeer is het naar waarheid te zeggen, dat Augustinus het Roomsche kerkbegrip, dat in zijne dagen zich reeds begon te ontwikkelen, niet verzwakt maar versterkt en bevestigd heeft.

Van zijne bekeering af had de kerk met haar middelen van genade en schatten van heil, met haar grootsche eenheid en breede katholiciteit op Augustinus een diepen indruk gemaakt. Aan haar had hij middelmatig, kerwijze de kennis der waarheid, het geloof aan het evangelie te danken. En toen hij dus later genoodzaakt werd, om tegen de Donatisten het recht en de waarheid der Katholieke kerk te verdedigen, toen plaatste hij naast zijne leer der genade, eene leer van de kerk, die haar verheft tot de woning en het gebied van den Heiligen Geest.

Wel is waar, uitdeelster der genade kon de kerk bij Augustinus in waarheid niet meer zijn. Want God was het, die de zalmakende genade inwendig en verborgen schonk door de werking des Heiligen Geestes. Maar de kerk kon dan toch zijn en was bij Augustinus inderdaad de kring, binnen welke de Heilige Geest alleen met zijne genade woonde en werkte. Buiten haar was er geen zaligheid. Wie haar niet tot moeder had, kon God niet tot Vader hebben.

Wel is waar erkende Augustinus, dat de ketters buiten de kerk ook nog een groot deel van de waarheid konden bezitten. Zij konden nog vele waarheden gelooven, zij konden ook zelfs den doop en de ordening medenemen. Maar zij namen dat alles dan toch uit de kerk mede en bezaten het op eene onwettige, ongeoorloofde wijze, niet als een goed, waarop zij recht hadden, maar als een gestolen goed. Dat goed der waarheid en des doops kon hun dan ook niet tot zegen gedijen. Het strekte hun slechts tot verzwaring des oordeels. Eerst wanneer zij berouwvol tot de ééne, heilige, algemeene kerk terugkeerden, konden zij die genade deelachtig worden, welke onfeilbaar tot de zaligheid leidde.

Want de kerk is de tempel des Heiligen Geestes. Daar woont Hij met zijne genade, daar alleen stort Hij in de harten de liefde uit, die het geloof aanvult en met God en Christus verbindt. Al mogen lang niet allen, die in de kerk zijn, met het ware geloof en de ware liefde begiftigd worden, dit is toch zeker, dat buiten de kerk niemand tot de zaligheid komt. Allen, die zalig worden, worden op 's Heeren tijd hier op aarde in de kerk geleid en zoo door de kerk henen in de hemelsche heerlijkheid opgenomen. Kerk en priester en genademiddelen zijn bij Augustinus niet de onfeilbare waarborgen, maar toch de noodzakelijke, vooraf vereischte voorwaarden van de zaligheid.

Maar ook hierbij is Augustinus niet blijven staan. Hij heeft bepaald voor

het Roomsche kerkbegrip het pad effen gemaakt, als hij tegenover de Donatisten, hoe langer hoe meer in het *instituut* der kerk zich terugtrok en daar zijne positie nam. De Donatisten hadden heel wat aan te merken op de Katholieke kerk van die dagen; zij verbraken zelfs de gemeenschap en vestigden eene kerk naast de Katholieke, die eerst eene groote uitbreiding verkreeg. En werkelijk was het in dien tijd met de kerk in vele opzichten treurig gesteld. Er was niet slechts over vele punten der leer groote verdeeldheid, maar de heiligheid der leden en vooral van de priesters liet zeer veel te wenschen over.

Om nu toch de Katholieke kerk als de ééne, ware, heilige, Christelijke kerk te verdedigen zag Augustinus meer en meer af van de kerk als gemeenschap der geloovigen en vestigde hij het oog op de kerk als bezitster van de genademiddelen. Hoeveel gebreken en dwalingen de leden der kerk ook mochten aankleven, de kerk zelf bleef in haar geheel, als inrichting des heils, de bruid zonder vlek en rimpel, de eenige duive, de woning des Heiligen Geestes, de bewaarster van de schatten des heils. Scheiding van haar was daarom ook nooit geoorloofd. Wie haar verliet, gaf daarin slechts bewijs van hoogmoed en ongehoorzaamheid en verbeurde de zaligheid zijner ziel.

En toen nu na Augustinus de leer der inwendige genade in Semipelagiaanschen zin vervalscht werd, toen was feitelijk daarmede het Roomsche kerkbegrip geboren, dat de kerk verheft tot middelares der zaligheid, tot bewaarster en uitdeelster van alle genade voor alle menschen, tot de eenige ark des behouds voor heel het menschelijk geslacht. In die kerk toch leeft Christus als Profeet, Priester en Koning door den Geest voort en stort Hij al de gaven der genade uit. En die gaven der genade deelt Hij uitsluitend mede door middel van priester en sacrament. Geen gemeenschap aan Christus dan door bemiddeling van de kerk als instituut, dat is van den priester, die in het sacrament over de genade beschikt. Want de genade daalt neder in het sacrament, zij is er op de een of andere wijze onafscheidelijk mede verbonden. God deelt zijne genade niet zelf uit, inwendig en verborgen door de werking des Heiligen Geestes. Maar Hij vertrouwt, ze toe aan den priester, Hij legt ze neder in het sacrament. En daarom is er geen zaligheid buiten de kerk, buiten den priester, buiten het sacrament.

BAVINCK.

KERK EN FACULTEIT.

Naar aanleiding van de artikelen van de *Heraut* over Kerk en Staat, heeft Dr. Hoedemaker eene belangrijke bijdrage geleverd tot recht verstand van Art. 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis.

Later komen wij op deze studie wel eens terug. Thans vestigen wij alleen de aandacht op de verhouding, die er volgens Dr. Hoedemaker behoort te bestaan tusschen Kerk en Theol. Faculteit.

Letterlijk zegt hij daarover het volgende: „dat het openbaar Hooger Onderwijs van harentwege (vanwege de Overheid) gegeven wordt onder de volgende beperkingen.

1. De benoeming van Hoogleraren wordt opgedragen aan afzonderlijke commissiën voor de onderscheidene Faculteiten, waarin de mannen zitting hebben, die geacht kunnen worden, de wetenschappen, die aan de Universiteit of Universiteiten vertegenwoordigd zijn, te representeren.

De benoeming van deze commissie of dit curatorium wordt, voorzover de Theologische Faculteit aangaat, opgedragen aan de Kerk.

2. Het aantal en de benaming der leervakken en leerstoelen in deze Faculteit wordt door de Kerk of althans op advies van de Kerk bepaald.

Van Dr. Hoedemaker kan niet vermoed worden, dat hij de verhouding tusschen Kerk en Theol. Faculteit op deze wijze omschreef uit voorliefde voor de Scheiding van 1834 en de School, welke door haar in het leven geroepen werd.

Evenmin is hij te verdenken van antipathie tegen eene beoefening van de gansche wetenschap in Gereformeerden geest of van antipathie tegen eene wezenlijke, Gereformeerde Universiteit.

Hij behoorde tot de stichters en Hoogleraren der Vrije Universiteit en

verliet haar eerst na en tengevolge van het kerkelijk conflict.

Ook is het niet waarschijnlijk, dat Dr. Hoedemaker van onze huiselijke geschillen op de hoogte is en zich daarin partij heeft willen stellen.

En toch aarzelt hij geen oogenblik, om de benoeming van de Theologische Professoren op te dragen aan eene commissie of een curatorium, door de kerken benoemd.

Precies dus de kern van het voorstel-Bavinck. Zelfs gaat Dr. Hoedemaker nog verder dan dit voorstel, in zoover hij ook het aantal en de benaming van de leervakken en leerstoelen in deze Faculteit door de Kerk of althans op haar advies wil laten bepalen.

Nu kan men hierover van meening verschillen.

Maar wat heeft eene gedachte, gelijk Dr. Hoedemaker die hier over de verhouding van Kerk en Theol. Faculteit voordraagt, met seminaristische bekrompenheid of dualistische tegenstelling van natuur en genade te maken?

Eene Universiteit kan op zeer verschillende wijze ingericht zijn, zonder dat de vrijheid en zelfstandigheid der wetenschap er eenige schade bij lijdt.

Maar in elk geval is het wetenschappelijk belang eener Universiteit veel beter gewaarborgd, wanneer de benoeming der verschillende Hoogleraren aan verschillende colleges van deskundigen is opgedragen, dan wanneer zij in alle Faculteiten toebetrouwd is aan een kleine groep van mannen, die van al de wetenschappen, waarin zij Professoren te benoemen hebben, niet op de hoogte zijn en natuurlijk niet kunnen zijn.

BAVINCK.

Politieke Beschouwingen.

Milner, de Engelsche gouverneur van de Zuid-Afrikaansche Republiek c. a., is bij zijn aankomst in London niet met zulk een sympathie door het volk ontvangen als de leiders gaarne gewild hadden. Het gevoelt reeds te zeer wat het verliest en wat nog op spel staat in den jammerlijken oorlog met de Burgers.

Doch de leiders en vooral de brutale Chamberlain doen in hun speches hun beste om den toestand zooveel mogelijk op te hemelen en hun held te verheerlijken. Chamberlain sprak zelf de hoop uit dat, als Milner terugkeerde naar Afrika, dan „de vonken, die nog overbleven van den oorlog, die reeds lang heeft opgehouden een oorlog te zijn, geheel uitgebluscht zullen zijn.”

Inderdaad, men moet maar durven.

Het oorlogsveld leert wel andere dingen. Ondanks de behoefte, die men in Engeland heeft aan zoogenaamd *goed* nieuws, zijn de berichten van dien aard, dat wij nog goeden mede kunnen houden. 't Is alsof de Burgers, ik zeg niet hun weerstandsvormen slechts, maar hun aanvalkrachten hebben verhoogd. In de Kaapkolonie treden zij, versterkt, met nieuwen moed uit de Zuurbergen te voorschijn en vallen aan gelijk het moet, hoe ook de Engelschen met overmacht hen pogen te omgeven. Door schijnbewegingen in tegenovergestelde richting weten de Burgers aan den anderen kant te „ontglippen” en juist waar men ze niet verwachtte, aan te vallen op spoor of „patrouille” op plaats of dorp. En elders weten zij weer zoo Zuidelijk mogelijk door te breken, en zich ook te doen gelden in 't Westen.

Wat de *Transvaal* aangaat, in het Noorden werd tusschen Ventersdorp en Potchefstroom 23 Mei een convooi aangevallen. De Engelschen kregen 4 dooden en 30 gewonden. Kitchener, die het bericht seint, zegt dat het convooi aankam, maar deze mededeeling is wel wat oppervlakkig.

Ook Lichtenburg is nog altijd ingesloten. Verder Oostwaarts hooren wij van een mislukte hinderlaag door Bottomley te Amersfoort geleegd. Bottomley is de man, die zoo best Zulu's kan gebruiken. Bottomley wilde commandant Joubert pakken. Deze zag het gevaar en reed terug. De Engelschen, heet het, wonden Joubert. Joubert haalde echter 40 man en toen moest Bottomley naar Gras kop terug.

Van Amersfoort Noordwaarts gaande, wordt ons meedeeld, dat Botha met een langen trein door het Britsche cordon, ten zuiden van de Delagoalijn, snapte. Meerdere kleine colonnes moeten dat ook reeds gedaan hebben. Ter vergoeding deelt de correspondent te Middelburg mede, dat 16 Boeren, die eenige duizenden stuks vee en 12 wagens moesten overbrengen naar het Noorden, zich met hun bagage te Middelburg overgeven moesten. Heel waarheidlievend ziet dit bericht er niet uit. Intusschen: het schoongemaakte Noord-Oost-Transvaal en het gebeuzde Boschveld zijn dus nog in handen der Boeren.

Bij Dullstroom verloren de Engelschen bij een hevige gevecht 1 officier (gedood) en twee man (gewond).

Wat het Noorden betreft, men zegt dat Kitchener te Pietersburg geweest is, doch spoedig weer naar Pretoria reisde. Vermoedelijk moest hij Wilson troosten, die een groot plan op touw gezet had om Beijers te vangen bij Nijlstrom aan de Zandrivier. Wilson begon met een frontgevecht, welke aanval hem 1 doode en 6 gewonden kostte. Dit verlies telde hij echter niet in de gelukkige bewustheid, dat hij een sterke colonne in Beijers' rug gezonden had. Doch — deze colonne kwam te laat, omdat men zich in den afstand vergist had. Ze kon nog een achterhoede-gevecht leveren, waardoor 18 Boeren gevangen en 40 wagens benevens wat ammunitie en vee buitgemaakt zouden zijn.

Ook deze buit wordt wat verdacht, als men verder leest, dat de Engelschen Beijers' troepen wel zagen, doch te vermoed waren om hen aan te vatten.

De verlieslijsten leeren, dat de Engelschen soms geducht lijden; ook de pest houdt aan en verbreidt zich.

In China heeft de schadevergoeding-kwestie den barometerstand van de eendracht der Mogendheden weer bedenkelijk doen dalen. Over het troepen-vertrek gaan allerlei verhalen. Behalve aan de Franschen wordt aan al de anderen een meer of min ontwikkelde neiging om huiswaarts te gaan toegeschreven. Een deel van de Duitsche vloot keert terug.

Waldersee heeft in principie drie vragen van Li toegestemd. Die vragen zijn: 1e ontruiming van Peking, wanneer het hof een eind van den afstand tusschen Sinafu en Peking heeft afgelegd; 2e verlof aan een gewapend politiecorps om geleidelijk de aan Peking grenzende districten te bezetten; 3e verlof aan 3000 man Chineesche geregelde troepen om Peking te beschermen na het vertrek der vreemdelingen.

Waldersee vertelt verder dat hij vertrouwbare inlichtingen heeft over Tungfusiang en Tuan. De eerste is in Kansu en wordt daar scherp nagegaan, de laatste zweeft met een tiental volgelingen in Mongolie.

Ten Zuiden van Paoingfu heeft generaal Bailloud een bende Boxers verdreven. Prins Oukhtomsky, president van de Russisch-Chineesche bank te Petersburg, geeft nu en dan zijn meening ten beste. Hij meent, dat de Chinezen nimmer zullen toegeven. Zij vinden, dat Europa hun schadevergoeding moest betalen voor de plundering van Peking, in plaats van omgekeerd. De man verwacht dat de Chinezen in het regenseizoen weer met nieuwe woede zullen aanvallen.

De standjes in Rusland blijven overal voortsmeulen. Maandag was de stad Kutaiss (Kaukasus) het toneel van een vrij ernstige demonstratie. Bij de vertooning van het stuk „Le Contrebandier” begonnen studenten te schreeuwen. Zij werden er uitgenoodigd, doch nu verzamelde zich een groote menigte om het theater en begon den boel in de war te sturen. Bij een gevecht met de politie werden 15 kozakken, 13 agenten en 2 officieren door steenworpen gewond. Zondag waren ook te Petersburg weer werklieden-opstootjes. Rusland doorleeft een crisis, die meer ingrijpt in 't sociale leven dan wij hier weten.

NOORDTJ.

HET BELANG DER KERKEN.

Van uit het gezichtspunt van dat belang hebben we dus de kwestie der Opleiding te beschouwen.

Principieel is dit het eenig juiste gezichtspunt, wijl het in dezen gaat om de Opleiding van dienaren des Woords. Hierbij bewegen we ons op kerkelijk of wilt ge op institutioneel kerkelijk terrein.

Nu is er veel en velerlei verschil, ook onder ons. Verschil ook bij de beantwoording der vraag of de studie of beoefening der Theologie als wetenschap zaak en zorg der kerken als zodanig is.

Doch daarover is geen verschil, daarover zijn we het onvoorwaardelijk eens, dat de kerken naar de ordeningen des Heeren hebben te zorgen voor den dienst des Woords.

En ook daarin zijn we het eens, dat voor dien dienst noodig zijn dienaren des Woords, mannen haar van den Koning der kerk zelf geven in zijn weg. Mannen toegelaten tot gaven en bekwaamheden voor dien heerlijken en gewichtigen dienst en daartoe ook wetenschappelijk gevormd.

Op die wetenschappelijke vorming is met name door de Geref. kerken altijd groote nadruk gelegd.

En geen wonder. Die vorming oefende in en door den dienst des Woords al eerst en verder op velerlei wijze den grootsten invloed uit op het wel of wee der kerken, beiden voor het heden en de toekomst.

Van af het begin der Reformatie hier te Lande heeft men dan ook zeer wel begrepen van hoe veel belang het voor de kerken zou zijn als het mocht komen tot een goede, gezonde verhouding tusschen kerk en Theologie, tusschen kerk en Opleiding.

Daartoe is het echter nooit gekomen. Die verhouding is nooit naar eisch geregeld, hoewel de kerken daarop meermalen hebben aangedrongen.

Ter kwader ure is de Politieke Overheid, zij het ook met de beste bedoelingen, tusschen beiden gekomen. Eigenaar autoriteit heeft zij beslag gelegd op Theologie en Opleiding. Van de door haar opgerichte Universiteiten heeft ze zelfs den invloed der kerken verre gehouden.

Bij deze wanverhouding hebben de Geref. kerken hier te Lande onberekenbare schade geleden in haar bloei en welvaart.

De Dordtsche Synode 1618/19 trachtte den wilden Maccovius toom en breidel aan te leggen, maar de Staten van Friesland lieten hem toe op zijn Scholastiek Stokpaardje door te hollen. De kerken konden het aanzien, zonder er iets tegen te kunnen doen.

Bekend is, waarop dit ten slotte uittiep in datzelfde Franeker, van waaruit Maccovius onder bescherming der Staten jaren lang de Friese kerken in rep en roer hield, ze bracht onder de heerschappij van „doode orthodoxie” en ze alzoop riep maakte voor rationalisme en allerlei ketterijen. Waarop het uittiep?

De Universiteit bepaalde ten slotte wat rechtzinnig was tegen het oordeel der kerken is.

Slechts één staaltje.

Toen Ds. G. T. de Cock te Harich in later tijd bij de Classis werd aangeklaagd wegens onrechtzinnigheid in een preek over Joh. 15: 7 te Leeuwarden gehouden, verboden de Staten aan de Classis iets tegen de Cock te doen. De preek n.l. werd goedgekeurd door de Theol. Faculteit te Franeker, als „niet strijdend met de kerkleer.”

Op grond daarvan werd aan de Classis aangezegd niets in de zaak van de Cock te doen zonder toelating der hooge regeering. De kerken moesten wel in dat oordeel berusten, terwijl ze zich „den sleutel der leer” uit de handen lieten wringen om dien aan de Theol. Faculteit toe te vertrouwen onder bescherming der Staten.

En ook afgedacht van zulken Staatsinvloed beschikken zij, die de macht hebben over School of Faculteit en daardoor over de Opleiding, over den gang der zaken op het gebied van Theologie en kerk.

Zullen de kerken met die treurige geschiedenis achter zich er toe kunnen besluiten eigen School af te breken en de Opleiding over te geven aan een vreemde macht, hoe Geref. en rechtzinnig thans ook?

Daarmee zouden ze eigen invloed prijsgeven in een voor haar hoogst gewichtige zaak. Het gaat toch om de leer der waarheid en de vorming van dienaren, straks geroepen om die waarheid te verkondigen en te verdedigen.

Nog eens. Wie meester is in School of Faculteit, beheerscht den gang der zaken in de kerken. Wie de Opleiding in handen heeft, geeft den toon aan op den kansel.

De hoogste belangen der kerken staan dus hier op het spel. Laten de kerken dat wel bedenken.

Ik vertrouw dan ook, hoe meer ze zich bedenken, en den wezenlijken stand van zaken indenken, hoe minder ze bereid zullen zijn zich in deze voor haar zoo belangrijke zaak te laten brengen onder de macht en in de afhankelijkheid van een „Vereeniging” die, evenzeer als zij zelf, staat naar soevereiniteit in eigen kring. Waartoe of waarom zullen ze het ook doen?

De gevaren en bezwaren zal niemand kunnen ontkennen.

Of zou een Geref. Vereeniging, naar het gemeenschapsleven onze eeuw ingericht, minder gevaar opleveren voor de kerken dan een Geref. Overheid, naar den eisch en de ordeningen der 16de en 17de eeuw in dezen geleid?

Ik zou het niet gaarne durven verzekeren. Zeker het verschil is groot, zoo groot, dat ze nauwelijks met elkander zijn te vergelijken.

Maar of het voordeel in dezen wel valt aan de zijde der Vereeniging, is in allen gevalle zeer te betwijfelen.

Het getuigt dan ook van groote oppervlakkigheid of tenminste van schuldige onbezonnenheid, om uit de wenschen, waarmee de kerken weleer zoo nu en dan aanklopten bij de Geref. Overheid inzake de Theol. Faculteit en de Opleiding, af te leiden, welke voorwaarden er nu van de zijde der kerken aan de Vereeniging moeten en mogen gesteld bij een nieuw te sluiten accord.

Alles is zoo geheel anders, dat men gerust kan zeggen, dat de kerken in dezen voor geheel nieuwe verhoudingen staan.

't Is dus een proefneming in den volsten zin des woords en wel een proefneming, waarbij de hoogste belangen van kerk en Theologie op het spel staan.

Mogen we daaraan de kerken des Heeren wagen?

D. K. WIELINGA.

VOOR DE BOEREN.

Voor de Boeren. Orgaan der Vereeniging: Het Christelijk Nationaal Boeren-Comité. Bureau Rozengracht 55. Redactie Bloemgracht 49.

Dit weekblad is een voortzetting van den arbeid, dien het C. N. Comité voor de verdrukte Boeren begon o. a. met de uitgave van het, ook in ons blad aangekondigde, boekje Voor de Boeren, waarin het ontstaan der Vereeniging wordt aangewezen en haar doel beschreven, en dat ook nog verkrijgbaar is. De Ver. stelt zich ten doel de nationale en geloofsgemeenschap levendig te houden en te bevestigen. Naar de H. Schrift. Door het verstrekken van zedelijken en stoffelijken steun, en door samenkomsten en geschriften in het belang van de Z.-Afrikaansche en Nederlandsche stammen.

De contributie is minstens vijftig cents per halfjaar, of een gift van minstens honderd gulden in de kas, voor een lid. Leden krijgen dit blaadje gratis. Voor niet-leden kost het f. 0,40 per kwartaal.

De Voorzitter is de heer H. Bijleveld, 2e V. Ds. J. C. Sikkel, 1e Sec. R. C. Verweij, 2e S. Jb. van Oversteeg, 1e Penningm. J. C. Weiss Jr., Prinsengracht 297 Amsterdam en 2e Mr. S. de Vries Cs. Ook Ds. W. H. Gispens, H. J. Emous, J. C. Heesterman, Joh. D. W. Tellier, F. J. D. Theyse, P. J. W. Wellensiek te Amsterdam, alsmede S. J. van Beest van Andel te Sleenwijk, J. H. de Waal Malefijt te Achtienhoven en Ds. J. Schokking te Koudum behooren tot het bestuur.

We hebben nu zoowat den weg gewezen om deze taak der barmhartigheid ook door lidmaatschap en plaatselijke Afdelingen te steunen. Reeds f. 70000 werd voor dien arbeid sedert Novr. 1899 bijeengebracht, tot oefening van die gemeenschap der heiligen en hulp der vervolgde stamverwanten van eeuwen her, in het Afrikaansche Tehuis, door de Uitkeeringscommissie, voor de gevangenen in Portugal, op St.-Helen, Ceylon en in de Vrouwenkampen straks.

Om kort te zijn: dit periodiek blaadje is wel een zeer droeve verschijning — voor zoover ze het langdurige en bestendige der onmenselijke oorlogswaarden bevestigt.

Maar daarom tevens een hoogst verblijdend teken — als het kweeken van een boom, welke nu reeds veel schaduw en vruchten afwerpt. En welke, wie weet, hoe verre en hoe lang nog uitdijen zal, ook nadat eenmaal, naar we hopen, de vrede en onafhankelijkheid zullen ontworsteld zijn.

De aalmoezenier Vogt van den koning van Saksen werd naar Oostenrijk gezonden om daar de Protestantsche beweging te bestrijden, die er werkende is. De heer Vogt, van de reis teruggekomen zijnde, heeft echter daarop zelf zijn bediening neergelegd, het Roomsche geloof afgezworen en is met andere priesters tot het Protestantisme overgegaan.

Een industrieel, de heer Nobel, liet bij zijn dood een aanzienlijk fortuin na, dat hij gewonnen had met het fabriceren van allerlei ontplofingsmiddelen en oorlogswerktuigen. Bij testament heeft hij een miljoen

gulden bemaakt, die gelijkelijk moeten verdeeld worden onder de vijf personen, die het meeste zullen gearbeid hebben om de denkbeelden van vrede en scheidsrecht onder de menschen te brengen. De jury is bij testament aangewezen en de academies der verschillende landen zullen de candidaten moeten benoemen. Het Fransche instituut heeft hiertoe onderscheiden den heer F. Passy. Het is wel te vreezen, dat de schoone redeneering en verheven idealen zullen bedorven maar niet in praktijk gebracht worden. Minstens al eerst erkend moeten worden, dat op den bodem dezer kwestie vooral des werelds zondschuld ligt.

Hoewel enkele gemeenteraden in Frankrijk, wanneer zij een socialistische meerderheid hebben, het dragen van priesterkleeding buiten de kerk, en het bidden of plaatsen van godsdienstige woorden en zinnebeelden in publieke zalen, hospitalen enz. verbieden en strafbaar stellen, — worden de overtreders dikwerf door de rechtbanken daarvan vrijgesproken.

Het Fransche blad Le Temps publiceerde, toen de beruchte ex-koning van Servië, Milan, gestorven was, een paar brieven van hem en zijne gemalin Nathalia. Koning Milan drukte aan haar zijn spijt uit over zijn slecht gedrag, zijn schulden enz. Hij hoopte, dat zijn gemalin hem redden zou in 't belang van hun zoon; en spreekt ervan, om zichzelf van kant te maken, schrijvende: „Ik heb mijn leven bedorven, en de mijnen onrecht gedaan, het is rechtvaardig, dat ik bij God er verantwoording voor doe.” — Koningin Nathalia antwoordde hem echter hierop o. m. „Gij spreekt ervan, om voor God te verschijnen en verantwoording uwer daden te doen? Zal men alzoovoor Hem verschijnen, terwijl men zich 't leven neemt? Meent gij, dat iemand aan een ongeval zal denken, als men uw dood vernemt? Wel te leven is moeilijk. Maar het is 't eenige, waaraan gij nooit gedacht hebt. Het eenige onrecht, dat gij mij verwijt, ik ben daar trotsch op. De koningen zijn niet geschapen om hun volk te wantrouwen en te misbruiken, maar om met hen te leven, te lijden en des noods om te komen. Ik heb nooit Servië verantwoordelijk gesteld voor hetgeen ik ondervonden en geleden heb; en den haat tegen dat volk zult gij, stervende, mij noch onzen Zoon kunnen bemaken. Uw laatste wensch is, dat hij een rijke vrouw zal trouwen! Weet gij dan nog niet, dat geld niets maar plichtsgevoel als is? De eer van onzen zoon eischt van u, dat gij wel leeft en u niet gaat ombrengen als een komediespeler. Overigens, zijn eer zal van hem zelf, niet van u afhangen.”

Volgens nadere opgaven, hoewel ze nog niet geheel op te maken zijn, waren er in de laatste Chineesche opstanden van de zendingen 121 mannen en vrouwen en 33 kinderen vermoord. Van de China-Inland-Mission 62. Van de Zweedsche missie 26. Van de Amerikaansche 13. Van de Engelsch-Baptistische 13 en van de Amerikaansch-Presbyteriaansche 5. Het cijfer der omgebrachte Roomsche zendelingen was toen, in Januari, nog niet op te geven, doch moet niet zoo groot zijn.

„FILIPPUS.” Boomen planten.

Kunt ge u, mijn waarde lezer of lezere! ondankbaarder werk denken, dan het planten van boomen? Is dat niet in de meeste gevallen werken voor een ander? Zoodat het spreekwoord bewaarheid wordt:

„De boom groot
De man dood.”

En al blijft de man ook leven, hoe lang duurt het dan soms niet, eer de boom vrucht voortbrengt, of ter bewerking kan worden gekapt.

Toch zijn, en worden er immer door maar boomen geplant; niet alleen in de kwekerijen, om ze als jeugdige stammetjes voor goeden prijs te verkoopen; maar ook in de tuinen, om er eenmaal vrucht van te kunnen plukken; of op de heide, om ze na verloop van jaren als bosch te aanschouwen.

Dit boomen planten kan ons een uitnemend wenk geven voor den arbeid in het koninkrijk Gods.

Wij moeten zaaien in hope; wetende, dat het een ander is die zaait, en een ander die maait. Zijn we ons hiervan goed bewust, dan is het ons niet in de eerste plaats te doen om de vrucht, hoe begeerlijk die ook moge zijn; maar om gehoorzaam te wezen aan het bevel des Heeren, die tot zaaien, planten en natmaken ons geroepen heeft, en daarvoor ons aardwormkes wij gebruiken. Wat dus van het zaad worden zal, hebben we eenvoudig aan den grooten Landman over te laten, die doen zal, hetgeen Hem behaagt.

Alle boomen worden lang niet altijd groot, en alle bloesems dragen niet immer vrucht; toch is daarom niemand zoo dwaas om het planten na te laten; maar in de plaats van den gestorven boom wordt een ander gezet, en in onvruchtbare jaren wordt op een beteren oogst gehoopt. Alleen vruchtbomen, die op den duur onvruchtbaar blijken te zijn, worden eindelijk omgehouden, wijl ze de aarde nutteloos beslaan, d.i. niet aan hunne bestemming beantwoorden.

Laten ook wij derhalve niet in 't eerste plaats vragen: „Wat geeft het mij?” „welk nut heb ik er van?” maar laten we doen, wat onze hand vindt om te doen, met alle macht. Laten we arbeiden aan de bekeering van Jood en Heiden, van Naamchristen en Mahomedaan; arbeiden aan het heil onzer naasten, zooveel we maar kunnen.

Uitkomst en toekomst kunnen we overlaten aan Hem, die de tijden en gelegenheden in zijne eigene macht gesteld heeft; aan Hem, die gezegd heeft: „Mijn raad zal bestaan, en ik zal al mijn welbehagen doen.” Wij hebben slechts te getuigen, en daarom aan alle wateren te zaaien.

Maar hoe zullen we dit dan beter doen

dan door middel van Traktaatjes onze naasten te wijzen op het één noodige. Kunnen wij ze niet persoonlijk overhandigen, dan kunnen we voor slechts 1 ct. onderscheidene verzenden. En hoe de Heere die eenvoudige papierkes soms belieft te zegenen, hebben wij den vorigen keer duidelijk gezien.

Geven we dan bij den heer H. Hooft te Ermelo als lid ons aan; of zenden we voor de gratisverspreiding een bijdrage hem toe; en in beide opzichten helpen we boomen planten in den wijngaard des Heeren.

E. KROVELD.

Rijswijk, Mei 1901.

Ingezonden.

ORGANISME DER WETENSCHAP?

Wat dat organisme der wetenschap toch wel zijn mag? De lezers hebben zeker gemerkt, dat dit onderwerp nieuw is, waarvan noch in de H. Schrift, noch in onze Belijdenisschriften sprake is; maar dat in de laatste jaren heel wat opgeld doet. En dat komt weer, omdat de wetenschap zoo hoogelijk geroemd wordt — als wetenschap, afgedacht van den inhoud. De wetenschap is het geheel van alles, wat gekend en geweten wordt. Het is dus al het weten. Al het weten van alle menschen, door alle eeuwen heen. Een weet niet alles, en in zekeren tijd weet men niet alles, maar alle menschen met elkander weten veel.

En die weten ook nog niet alles. Neen, al het weten is in God. Al dat weten is zelfstandig in den Zoon; of liever: Hij is de zelfstandige wetenschap. Hij is de volle bewustheid Gods. Van Hem gaat dat weten, dat kennen, dat bewustzijn in de menschen over. Niet in één mensch alles, maar in alle menschen wat. Zoo komt het kennen, het weten, de wetenschap, langzamerhand in de menschen. Wat dus de Zoon volkomen is, wordt langzamerhand bij de menschen.

Dat kennen, dat weten, dat bewustzijn is wortelend wordend. Die worteling noemt men de beoefening der wetenschap. Het is in die worteling om het weten, om de wetenschap zelve te doen. Wie daar waarlijk aan meedoet; ook al de studenten; is het eigenlijk niet te doen om opgeleid te worden tot een vak; om dominee, rechter, docent aan een Gymnasium, doctor in de medicijnen enz. te worden; neen, allereerst en allereerst om de wetenschap zelve. Zij moeten dus niet zijn aan een Vakschool, maar aan een Universiteit; want aan een Universiteit, is het om de wetenschap zelve te doen! Ook bij de Theologische studenten. Of zij predikant willen worden, mag hun zelfs niet eens gevraagd worden. Zij komen aan een Universiteit om de Theologische wetenschap te beoefenen. Later, als zij die wetenschap beoefend hebben, zullen zij wel zeggen, of zij predikant willen worden. Dan zullen zij zich wel aanmelden bij de Kerken.

De Theologische School is een Vakschool. Daar wordt opgeleid tot dienaren des Woords. Daar is het niet te doen om de wetenschap zelve, maar om, als God wil, predikant te worden. In stelling X van de Professoren van de Vrije Universiteit wordt het zoo duidelijk mogelijk uitgedrukt: „De inleiding in de Theologie en de opleiding tot het ambt kan in dit stelsel alleen door de Kerk als instituut gegeven worden, en de daarvoor geschikte kweekelingen zijn alleen diegenen, van wie wordt aangenomen, dat zij persoonlijk bekeerd zijn, en van Gods wege roeping tot het ambt ontvingen.” Ziet ge wel, dat het aan zoo'n eigene Inrichting niet deugt. Wat heeft de beoefening der wetenschap te maken met het persoonlijk bekeerd zijn, en met het van Gods wege roeping te hebben ontvangen tot het ambt? Het moet den Theologischen studenten; om nu maar eens alleen van hen te spreken; niet te doen zijn om het ambt, maar om de wetenschap zelve. Al het andere is „secundair”, is bijzaak; de wetenschap boven alles! De wetenschap is „een schepping Gods”; de wetenschap is „soverein”; de wetenschap is heilig, is Goddelijk; wat zeggen we: de wetenschap is de Zoon, de Logos, de Rede. Is dit dan niet het allerhoogste en het allervoornaamste, dat het ons om de wetenschap te doen is? En nu zou men de Theologie aan dat heilige, aan dat heerlijke, aan dat Goddelijke overlaten; men zou haar van de Universiteit afnemen, waar zij als wetenschap beoefend wordt, om haar af te staan aan de Kerken, die haar dienstbaar zouden maken aan de opleiding tot dienaren des Woords? Dat was der Theologie schande aandoen! Daar moeten de Kerken niet aan meedoen! En dat doen de Kerken, als zij de Theologie voor zich, tot opleiding van dienaren des Woords zouden opeischen. Dan toch is het, alsof zij wilden zeggen, dat de Theologie niet wetenschappelijk moet beoefend worden; dat de Theologie geen wetenschap is; of dat heel de beoefening der wetenschap uit den boeze is, en aan de wereld moet overgelaten worden. Laten de Kerken zich bezighouden met de praktijk der godzaligheid, in en door hare ambten; wat hebben zij als zodanig met de wetenschap te maken. De wetenschap en hare beoefening behoort aan de Kerk als organisme, en niet aan de Kerk als instituut!

Op dat misverstand — want zóó noemen wij de tegenwoordige onderscheiding van Kerk als organisme en Kerk als instituut — komen we wellicht nog even terug. Thans nog een paar woorden over dat „organisme der wetenschap.” De wetenschap, al de wetenschappen samen, al het weten en kennen, is één organisme; is één geheel, dat organisch in elkander zit: of dat Theologie is of Natuurkunde; of dat uit de gemeene gratie opkomt, of uit de bijzondere Godsopenbaring, doet er niet toe. Wij gelooven dat daar iets van waar is; doch wij meenen, dat hier groote voorzichtigheid in aanmerking dient genomen te worden; zelfs om niet met de eerste waarheid der H. Schrift, aangaande het Goddelijk Wezen zelf, in groot gevaar van dwaling te komen; en wij meenen ook, dat de conclusie in verband met de opleiding en om tot

eenheid van opleiding te komen, geheel verkeerd is. Zoolang er zoo over geredeneerd wordt, als in de Stellingen der Hoogleraren van Amsterdam, behoeft men aan eenheid van opleiding niet te denken. De Kerken zullen zich nooit zoo in een hoek laten terugdringen. Zij zullen zich nooit laten aanleunen, dat zij de wetenschap aan de wereld overlaten, als zij zelve de Theologie beoefenen, ter opleiding van dienaren des Woords. Zij zullen nooit toegeven, dat zij, als Kerken, die Theologie niet wetenschappelijk beoefenen kunnen. Zij zullen er voor bewaard blijven, een z.g. organisme der wetenschap te aanbieden. Zij willen niet alleen een paar uur examineeren, maar ook volle zeggenschap hebben en behouden over de opleiding. Zij staan op het standpunt der Groninger Synode, en zullen zich — na al de treurige ervaringen van vroeger — van dat standpunt niet zoo licht weer laten afbrengen.

Op dat historisch standpunt der Groninger Synode staan de Hoogleraren aan de Theologische School als één man. In hunne Stellingen; noodgedrongen gepubliceerd, omdat de Hoogleraren aan de Vrije Universiteit hunne Stellingen ongevraagd en ongemotiveerd eerst gepubliceerd hadden; in hunne Stellingen hebben zij dat op uitnemende wijze uitgedrukt.

Maar dat organisme der wetenschap dan?

T. Bos.

OOK EEN OPLOSSING!

Te Kampen is eene inrichting van hooger onderwijs, genaamd de Theologische School, gesticht in 1854 door en onder toezicht en bestuur der toenmalige Chr. Afgescheidene Gereformeerde, later Chr. Gereformeerde Kerk. Deze Theol. School bestaat uit eene Theol. Faculteit met nog twee Lectoren in de letteren.

Te Amsterdam is ook eene inrichting voor hooger onderwijs, genaamd de Vrije Universiteit, gesticht in 1880 door eene Vereeniging bestaande uit leden van het Hervormd Kerkgenootschap, later der Kerken in dolantie. Deze V. U. bestaat uit eene Theol. Faculteit met nog twee Professoren, n.l. één in de letteren en één in de rechten.

De Th. S. dient tot opleiding van predikanten. De V. U. dient hoofdzakelijk voor hetzelfde doel. Beide inrichtingen van onderwijs staan dus, met het oog op leerkrachten en practisch doel, vrij wel gelijk.

Het opleiden van predikanten door de V. U. had nog zin en betekenis, toen zij op deze wijze meende te kunnen inwerken op het Hervormd Kerkgenootschap; doch nadat in 1892 de Doleerenden en Chr. Gereformeerden zich hadden vereenigd, was deze opleiding geheel overbodig, wijl immers de laatsten reeds sedert een reeks van jaren eene dergelijke opleiding bezaten. In plaats echter van die opleiding te staken, ging de Vereeniging voor Hooger Onderwijs daarmee voort.

Dat deze Vereeniging aan hare school den naam van Universiteit heeft gegeven en dat zij de Th. S. te Kampen gaarne voor Seminarium uitmaakt, doet niets af aan het feit, dat dan ook de V. U. inderdaad niets anders dan een Seminarium is; want even als één boom geen bosch vormt, zoo vormt één Hoogleraar in de letteren geen Litterarische en evenmin één Professor in de rechten eene Juridische Faculteit. Bovendien is het niet waarschijnlijk, dat de V. U. op deze wijze voortgaande, nog in deze eeuw eene wezenlijke Universiteit zal worden, want juist voor de oprichting eener Wis- en Natuurkundige en eener Geneeskundige Faculteit, waaraan o. i. eigenlijk de meeste behoefte bestaat, zijn tonnen gouds noodig.

De V. U. zou dan ook naar mijne meening, wil zij zich werkelijk uitzetten tot eene Universiteit, niets beters kunnen doen dan — zoals ook reeds een vorig jaar „Veritas” *) voorstelde in zijn Open brief aan Dr. Bavinck — hare Theologische Faculteit op te heffen en al de Gereformeerden op te roepen tot den opbouw der andere Faculteiten. Staan al de Gereformeerden hierin schouder aan schouder — eendracht maakt macht, — dan kan er nog wat tot stand worden gebracht. Uit het voorgaande blijkt m. i. dat het gebruiken van termen als Universiteit en Seminaristisch bij wijze van tegenstelling heelemaal geen zin heeft.

Nu zijn er na 1888 verschillende pogingen beproefd, om Th. S. en V. U. te vereenigen, of om, wat de Theologische opleiding betreft, tot eenheid te komen. Daartoe zou het eenvoudigste middel zijn, dat de Vereeniging voor Hooger Onderwijs te Amsterdam hare, immers voor de Kerken geheel overbodige, Theol. Faculteit ophief; daardoor zou dan ook onduidelijkheid blijken, dat het van den kant der V. U. met de vereeniging van alle Gereformeerden ernst was.

Dezen eenig mogelijken weg wil men van den kant der V. U. niet; welnu, dan is er ook geen weg. Daarom is het mij, en velen met mij, dan ook niet duidelijk, waarom nu wederom, — na het met algemeene stemmen op de Synode van Groningen ten vorigen jare genomen besluit, om de Th. S. in stand te houden en te bevestigen — door Curatoren en Hoogleraren der Th. S. voor den derden of vierden keer pogingen worden aangewend om zoogenaamd tot eenheid van opleiding te geraken met eene Theol. Faculteit, waarmee de Kerken toch eigenlijk niets te maken hebben, wijl zij van eene private vereeniging uitgaat. Mij komt dit der Kerken onwaardig voor en ik roep ten slotte den voorstanders der Th. S. de woorden toe van Göthe:

„Was du erbt von deinen Vätern hast” „Erwirb es, um es zu besitzen.”

F. GUNNIK Bzn.

*) „Veritas.” Open brief aan Dr. Bavinck. Uitgegeven bij de Maatschappij „de Fecht” te Breukelen. Naar ik hoorde is deze open brief, tijdens de zitting van de Synode te Groningen, tegelijk met de brochure „Het Voorrecht der kerken door A. v. C.” bij denzelfden uitgever verschenen, aan de leden en praediviseurs der Synode gezonden.

ONZE SCHOLEN M/D BIJBEL IN GEVAAR.

„Gij zijt duur gekocht, wordt geen dienstknechten der menschen.“

I Cor. 7 : 23.

„Want zijt tot vrijheid geroepen, broeders! alleenlijk gebruikt de vrijheid niet tot een oorzaak voor het vleesch; maar dient elkander door de liefde.“

Gal. 5 : 13.

„Ziet toe voor u zelve dat wij niet verliezen, hetgeen wij gearbeid hebben, maar een vollen loon mogen ontvangen.“

II Joh. 8.

Onze Anti-revolutionaire Kamerleden mogen wel toezien voor zichzelf, om ons belangende onze Scholen met den Bijbel niet allengs meer in het gedrang en in de klem van een godsdienstlozen Staat — revolutionair tegen den Heere en zijnen Gezalfde als ook tegen zijn H. Woord — te brengen door 't aanvaarden van Staatssubsidie voor genoemde Scholen. Vooreerst is dit in strijd met de vrijheid dier Scholen, zoo duur verworven, en ten tweede wordt daardoor de eigen kracht des volks, dat uit enkele genade mag bukken voor de autoriteit van Gods dierbaar Getuigenis, in hare ontwikkeling en sterkte gedwarsboemd. Een ander wordt dan oorzaak, dat we straks weer geheel door den Staat worden geknecht, in boeien geslagen en dus dienstknechten gemaakt der menschen. Wij verliezen, hetgeen we met geen geringe inspanning gearbeid hebben, en van een vollen loon ontvangen kan in de verste verte geen sprake wezen. De eerste stap op den subsidie-weg betreffende onze Scholen m/d Bijbel dagteekent, helaas! al van af 1889. Toen heeft men al het kostelijk beginsel der vrijheid inzake het onderwijs prijsgegeven. Maar toen ook heeft de Staat gezegd: Ik Staat geef geen subsidie voor niemendal; zij Scholen m/d Bijbel komt dan ook onder mijn voogdij; met schoolbouw, vakken van onderwijs enz. staat zij onder mijn zeggenschap. Ach! toen zijn wij reeds in beginsel geknecht, en dat, terwijl ons anders de zucht tot vrijheid in merg en been, in bloed en aderen zit. Onze stamgenooten in Afrika leveren ons daarvoor een krachtig, een sterk sprekend bewijs. Liever van land en erve door een Godvergetend vijand verdreven, dan door dien vijand geknecht. Liever den zoo verbazend ongelijken kamp, wat getalsterkte aangaat, volgehouden, dan slaven van het opgeblazen en tyrannieke Engeland. Liever in lompen gehuld, in woestijnen gedood, en op bergen, en in spelonken en in de holen der aarde (Hebr. 11:38), dan voor het sluwe Luipaard geknield. Voorwaar, tot onze stamgenooten daar in het verre Zuiden zien we met bewondering op. Met hen roepen we tot God van den hemel, om verlossing uit den klauw van dat sluwe Luipaard, en zullen wij ons inzake onze Scholen dan steeds meer laten knechten door 't aanvaarden van subsidie?

Hoe! zijn we dan ontaarde zonen en dochteren geworden van een waardig voorgeslacht, hetwelk zich eenmaal, om God naar zijn H. Woord te dienen, vrij vocht van het machtige Spanje? Hebben we onze afkomst, hebben we de opkomst van ons land en volk, van onze rijke geschiedenis vergeten?

Toch niet? Ja wel, zoo we ons onderwerpen aan de Wet op den Leerplicht — Leerdwang — waaraan geen ouder zich, staande op den grondslag van de H. Schriften, onderwerpen mag, al loopt men dan ook gevaar van beboet, of gevangen gezet te worden. Immers, zulks moeten we voor het kostelijk beginsel der vrijheid naar 's Heeren Woord overhebben; zulks ook moeten we overhebben voor den eisch van God Drieëinig, om onze kinderen op te voeden in de leerling en vermaning des Heeren. Aan dien eisch, ziet, hebben we gehoorzaamd te zijn, maar niet aan de boze Wet op den Leerplicht. Tot het ontwerpen en aanbieden en doordrijven van genoemde Wet had ons huidige Ministerie geen recht. Deze Regeerings-daad is door en door revolutionair. Niet de Staat, niet de Ministers, zijn van Godswege geroepen, om de kinders te onderwijzen en daardoor op te voeden, maar de ouders. De Staat — de ondervindig zegt ons dit — is een verderfelijke en tegelijk een dure Schoolmeester. Om meer dan eene reden roep men dus den bemoeielijken Staat met fierheid toe: Blijf van onze kinderen af! zij zijn niet u, maar ons gegeven, en wel van dien God, die hemel en aarde bezit. Zijn wij ontrouw, o Staat! tred dan in het belang onzer kinderen op; maar laat hen dan ook onderwijs genieten van het Evangelie-zout doortrokken; opdat niet eenmaal de wapenen van vijandschap tegen u, o Staat! keeren, gelijk thans reeds door velen, naar uw door en door verderfelijke onderwijs-beginsel, geschiedt, en door steeds meerdere geschieden zal. O, werd ons Ministerie eens wijs! Helaas! zij hebben des Heeren Woord verworpen: wat wijsheid zouden ze dan hebben?

Ja wel, zoo we tuk op subsidie voor onze Scholen met den Bijbel ons banden leggen door een godsdienstlozen Staat, die 't er op toelegt, om ons Atheïsten, Socialist, Anarchisten enz. te maken. Immers, dit is en de consequentie en de alsem-bitter vrucht van het Staatsonderwijs, men mag dit dan bewust willen of niet willen. Het Staatsonderwijs voert ons volk ten verderve. Op het hellend vlak is geen stilstand. Beginselen werken door. Onze onvergeterlijke broeder Dr. W. van den Berg heeft dit zoo juist ingezien. Op zijn raad en onder zijne leiding heeft men indertijd te Voorthuizen geen subsidie voor de Scholen m/d Bijbel aldaar willen aanvaarden.

O, roepen ook wij, ouders! gewapend met Gods H. Woord, en dus met vrijmoedigheid: Geen Staatsscholen! Geen Leerdwang! Geen Subsidie! Richtten we steeds de scherpe pijlen van Gods getuigenis tegen de godsdienstloze Staatsschool, tegen Leerdwang — daaraan niet gehoorzaamd — wel aan God Drieëinig — tegen Subsidie. Vrije Scholen, lagere en hogere, Vrije Kerken, vrij in eigen kring, geen slaven van den Staat, zij onze onherroepelijke leuze. Geen Utiliteits-politiek. Het doel heiligt de middelen niet.

Verstaan en behartigen we toch het Woord der Schrift: „Wordt geen dienstknechten der menschen!“ „Dient elkander in liefde!“ Immers, de arme moet ook inzake de School geholpen. Ook hij moet van een onderwijs naar de Schriften voor zijne kinderen kunnen profiteren. Daarom ook tegen opdriving der kosten gestreden.

E.

BAJEMA.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:

LEENDERT VUIJK AZN.

Scheepsbouwermeester.

JOHANNETTA ANJE VAN DEN BOOM.
CAPELLE a/d IJSEL, { 23 Mei 1901.
OUDERKERK a/d AMSTEL, }

Heden overleed in den ouderdom van 62 jaren onze geliefde Moeder en Behuwmoeeder

AALTJE FRANKEN

geb. KUPER. Een ongesteldheid van slechts drie dagen sloopte hare zwakke krachten. Met haren Echtgenoot vereenigd, die haar 17 maanden geleden is voorgedaan, juicht zij thans voor den troon des Lams. Dit troost onze droetheid.

Namens haar Kinderen,

H. KOK.

M. KOK geb. FRANKEN.

G. KOK.

G. KOK geb. FRANKEN.

Algemeene kennisgeving.

HULL, 6 Mei 1901.

SIJOUX Co IA.

NOORD-AMERIKA.

In den ouderdom van ruim 72 jaar overleed onverwachts onze geliefde Man en Vader

Roelof H. Boersma.

De gedachte „zijn sterven is gewin voor hem“, troost ons. WED. R. BOERSMA — BOERSMA.

KOLLUMERZWAAG,

15 Mei 1901.

Heden leed de Geref. kerk alhier een groot verlies in het afsterven van haren Ouderling

C. J. HENDRIKS,

in den ouderdom van bijna 76 jaren, waarvan hij in dienst der kerk 40 jaren werkzaam was. In hem schonk de Heere ons niet alleen een trouw opziener, maar ook een waren Zendingsvriend, een ijverig arbeider voor de zaken van Gods Koninkrijk en een blijmoedig Christen.

Onzer is het verlies, zijns is de winst, de ruste, de heerlijkheid!

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk,

J. D. VAN DER VELDEN, Praeses.

A. C. VAN DRIMMELEN, Scriba.

KLUNDERT,

23 Mei 1901.

Heden nam de Heere onze lieve

ANTONETTE LEONI

tot zich, in den jeugdigen leeftijd van ruim vijf maanden.

Gods verbondsbelofte is onze troost.

L. KOETSIER.

F. KOETSIER — MEULINK.

GORINCHEM.

26 Mei 1901.

Heden werden onze harten diep gewond, daar het den Vrij-machtigen God behaagde, onzen lieven

JAN,

na een zwaar maar geduldig lijden van een paar dagen, in den ouderdom van bijna 9 jaren, door den onverbidde lijken dood van ons te ontrukken. Wij hopen op een zalig wederzien.

Moge de Heere ons steunen en troosten.

F. MOET, v. d. M.

Echtgenoot en Kinderen.

HEERDE,

27 Mei 1901.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Fr biedt zich aan een **net persoon**, 23 j. oud, Geref. bel., van de b ste getuigsh. voorzien, om in de

Manufactuurzaak te worden **opgeleid**.

Br. fr. onder **letter S.**, aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

Mevrouw Baronnesse DE GEER te Brussel, vraagt tegen 1 Augustus twee nette fatsoenlijke

DIENTSTBODEN

tegen flink loon; eene voor **keukenmeid**, en eene voor **tweede meid**. Zonder goede getuigshriften onnoodig zich aan te melden.

Men adresseere zich rue Joseph II 76, BRUSSEL.

TE HUUR

een net **BURGERHUIS**,

met Voorkamer, Achterkamer, Zijkamer, Kantoortje, Keuken, Kelder, Zolder met Meidenkamer, daarbij Schuurtje voor brandstoffen en Kippenhok en grooten Tuin met allerlei vruchtboomen; alles voor enkele jaren nieuw gebouwd en aangelegd door wijlen den Emeritus predikant Ds. G. LAMPEN, laatst bevoord door zijne weduwe.

Het huis staat te **Smilde** aan de **Hoofdvaart bij de Jonkersbrug**, en is te huur op nader over een te komen voorwaarden bij dhr. J. DE KONING, Oostweg te Knaabendijke.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke leden. **à 1 Cent.**

ATTESTATIES

voor doopleden. **à 1 Cent.**

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst. **à 5 Cent.**

LASTBRIEVEN

voor Afgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen. **à 3 Cent.**

OPROEPINGSBRIEVEN

voor de Classicale vergaderingen. **à 3 Cent.**

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt

■ ■ Vereniging ■ ■

Christelijke Bibliotheek. ■

Heden verscheen als deel 4 van den 4en jaargang ■ ■ ■ ■ ■

■ F. W. FARRAR ■

Onweerswolken,

deel II.

Vrij naar het Engelsch

door

■ L. H. F. A. FAURE. ■

Zij, die nu lid worden, ontvangen direct de reeds verschenen deelen

EEN PLEITGROND SLECHTS,

door W. VAN NES,

JOHAN FRIEDRICH OVERLIN,

door ARMIN STEIN,

ONWEERSWOLKEN, 2 Deel,

door F. W. FARRAR.

en dadelijk bij verschijning „Op leven en dood“, door A. v. d. Flier.

De contributie bedraagt slechts f 5 — per jaar.

Men vrage het uitvoerig, geïllustreerd Prospectus, hetwelk gratis verkrijgbaar is bij iederen boekhandelaar of op aanvraag franco toegezonden wordt door den Uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

ZANGGEZELSCHAPPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

HOSANNA.

64 Lieder voor drie- en vierstemmig Mannenkoor, ten dienste van Jongelingsver. en Christ. zanggezelschappen. Door SERNE. f 1.25.

DE ZINGENDE PELGRIM.

25 Lieder voor Christ. zanggezelschappen. Door KEUNING. 30 cent.

LIEVEN EN LOVEN.

25 Lieder voor Christ. zanggezelschappen. Door KEUNING. 30 cent.

DE CHRISTEL. ZANGER.

20 Lieder voor zanggezelschappen en huisgezinnen. Door VAN WIJCK. 25 cent.

DE ZANGVRIEND.

34 Meerstemmige Christ. liederen voor jong en oud. Door WIJLE. 25 cent.

DE KLEINE ZANGER.

20 Twee- en driestemmige zangstukjes voor Christ. scholen en Zondagsscholen. Door SMINK. 20 cent.

EENVOUDIGE LIEDEREN.

voor Christelijke en Zondagsscholen. Door VOERMAN. 10 cent.

VADERL. GEZANGEN.

Der jeugd aangeboden door SCHABERG. 10 cent.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Vraag uitvoerig Prospectus en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Behalve mijne bekende duurdere fabrikaten, heb ik nu degelijke **ORGELS**

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af 3's maands,

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Gedurende de verbouwing

GROOTE OPRUIMING van ORGELS en PIANO's enz.

tegen inventaris-prijs.

BREEBAART's Orgelhandel

Tijdelijk adres Damrak 24, Amsterdam.

Eindelijk gevonden!

Zonder eenige muziek-kennis kan men met behulp van dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens het bijgevoegde Koraalboek in **volle accoor-den**, zelfs in zeven verschillende toonaarden spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccorde methode, geen automaat. Kan op elk Orgel of Piano gebruikt worden.

Alleen-

verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

Is verschenen en aan de intekenaren verzonden:

Gereformeerde Dogmatiek

DOOR

DR. H. BAVINCK.

VIERDE DEEL.

Hiermede is dit werk compleet.

J. H. BOS.

KAMPEN.

Een fundamentele misvatting van Dr. A. KUYPER of een hopeloos Pleidooi.

Eene studie over Dr. KUYPER'S Pluriformiteitsstelsel door Th. F. BENS-DORP.

Benevens een antwoord van en aan Dr. KUYPER door denzelfde f 0.90.

Van het antwoord aan Dr. KUYPER, nog enkele exemp. afzonderlijk verkrijgbaar à 25 Ct.

Uitgever G. BORG, Prinsenstraat 6, AMSTERDAM.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idee van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje beloofd. Het is der lezing dubbel waard; het verkrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUMMELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zooveel liefhebbers vond, is nu compleet in drie deelen, samen 1469 bladz. groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor f 6.00, gebonden in heel linnen band f 2.50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Heden verscheen:

ZES LEERREDENEN,

door Ds. J. C. VOIGT,

predikant te Raamsdonk,

vooral ten dienste van Vacante Kerken.

Prijs f 0.75.

Alle soliede boekhandelaren nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt het franco toegezonden door den uitgever

A. GEZELLE MEERBURG.

HEUSDEN.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin van goede recepten door een **Vaccar**, voor ziekten van paarden,

koelen

en **varkens.**

de oorzaak der wedergeboorte anders door hen genoemd mocht worden, zij brachten in den mensch het nieuwe leven, het geloof en de bekeering tot stand. En Woord en sacrament konden niet anders doen, dan die inwendige genade aanduiden en afbeelden. Het uitwendige, gepredikte Woord drukte slechts uit, wat er inwendig in het hart van den geestelijken mensch geschreven stond; en de sacramenten stelden slechts uiterlijk voor oogen, wat Christus inwendig door zijnen Geest aan de geloovigen geschonken had.

Maar de Gereformeerden konden hierin niet medegaan. Zij werden daarvan weerhouden door de Heilige Schrift, die, ofschoon eene inwendige genade leerende, toch zoo beslist mogelijk, de zaligheid aan het geloof en het geloof aan het gehoor van het Woord Gods verbindt.

Dienovereenkomstig spraken zij het in hunne belijdenis uit, dat het waarsachtig geloof, in den mensch gewrocht zijnde door het gehoor des Woords Gods en de werking des Heiligen Geestes, hem wederbaart en maakt tot eenen nieuwen mensch (Ned. Geloofsbel. art. 24); dat het geloof, hetwelk ons Christus en al zijne weldaden deelachtig maakt, komt van den Heiligen Geest, die het in onze harten werkt door de verkondiging des heiligen Evangelies en het sterkt door het gebruik van de sacramenten (Heid. Cat. Zond. 25).

Men kan hiertegen inbrengen, dat deze beide uitspraken uit onze belijdenisschriften voor het vraagstuk, dat ons thans bezig houdt, hoegenaamd niet beslissend zijn. Want immers is er niemand onder ons, die ontken, dat Woord en sacrament wel terdege genademiddelen zijn voor het geloof en de bekeering in zoogenaamden „dadelijken” zin, of ook voor de wedergeboorte in de ruimere beteekenis van vernieuwing en heiligmaking. Terwijl het toch geen twijfel lijdt, dat de Nederl. Geloofsbelijdenis in art. 24 alleen van de wedergeboorte in ruimeren zin handelt, en dat de Heidelbergse Catechismus in Zondag 25 alleen denkt aan het actieve, bewuste geloof, niet aan het vermogen of de hebbelijkheid des geloofs. De vraag, die aan de orde is, luidt echter, of de wedergeboorte als instorting van het allereerste beginsel des nieuwen levens en het geloof als vermogen of hebbelijkheid niet gewerkt worden door den Heiligen Geest zonder en buiten het Woord.

Maar deze bedenking doet de bewijskracht der aangehaalde uitspraken toch geenszins te niet. Want de onderscheiding van wedergeboorte en bekeering, gelijk die later opkwam, was in de dagen, toen de Nederl. Geloofsbelijdenis en de Heidelb. Catechismus werden opgesteld, nog onbekend. Wel is ze toen reeds voorbereid, maar bij niemand komt zij nog tot duidelijke uitdrukking. In de belijdenisschriften en in de werken der theologen laat men het nieuwe leven met het berouw, met het geloof, met de bekeering aanvangen. En aan eene zekere tegenstelling tusschen den aanvang van het nieuwe leven, als alleen gewerkt door den H. Geest zonder het Woord, en den voortgang van het nieuwe leven, als gewerkt door den H. Geest met het Woord, werd door niemand gedacht.

Als de Nederl. Geloofsbelijdenis in art. 24 en de Heidelb. Catechismus in Zondag 25 zegt, dat het waarsachtig geloof in den mensch gewrocht wordt door het gehoor des Woords Gods en de werking des Heiligen Geestes, dan denken zij daarbij volstrekt niet alleen aan de ontwikkeling van het geestelijk leven tot de daden van geloof en bekeering, maar dan vatten zij daarin het gansche nieuwe leven saam, van zijn eerste ontstaan af tot zijne hoogste ontwikkeling hier op aarde toe. De algemeene, gewone voorstelling is deze, dat ook de allereerste aanvang van het geestelijk leven gewerkt wordt door den Heiligen Geest onder gebruikmaking van het woord des Evangelies.

Het 35e artikel van de Nederl. Geloofsbelijdenis verheft dit boven allen twijfel. Daar wordt beleden, dat onze Zaligmaker Jezus Christus het sacrament des heiligen Avondmaals verordend en ingesteld heeft, om te voeden en te onderhouden degenen, die Hij alreede wedergeboren en in zijn huisgezin, hetwelk is zijne kerk, ingelijfd heeft. Nu hebben degenen, die wedergeboren zijn, in zich tweeërlei leven, het ééne lichamelijk en tijdelijk, hetwelk zij van hunne eerste geboorte medegebracht hebben en allen menschen gemeen is; het andere is geestelijk en hemelsch, hetwelk hun gegeven wordt in de tweede geboorte, dewelke geschiedt door het woord des Evangelies in de gemeenschap des lichaams van Christus, en dit leven is niet gemeen dan alleen den uitverkorenen Gods.

Uit deze woorden blijkt duidelijk, dat de Nederl. Geloofsbelijdenis, als zij van wedergeboorte spreekt, daarbij niet alleen denkt aan den voortgang en de ontwikkeling, maar ook aan den aanvang en den oorsprong van het geestelijk leven. Want zij verklaart, dat dat geestelijk leven in de tweede geboorte *gegeven* wordt, dat het dus daarin niet alleen tot ontwikkeling komt, maar dat het daarin zijn aanvang neemt. En van dien aanvang des geestelijken levens in de tweede geboorte belijdt zij nu verder, dat die tot stand komt *door het woord des Evangelies*. Niet alleen bij het geloof en de bekeering in dadelijken zin, maar ook bij de wedergeboorte in engeren zin, bij de instorting van het allereerste beginsel des geestelijken levens is het Evangelie volgens onze belijdenis het middel der genade in de hand des Heiligen Geestes.

Dezelfde gedachte wordt in den Heidelbergischen Catechismus uitgesproken. In Zondag 3 wordt alleen gezegd, dat wij ganschelijk onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad, tenzij dan dat wij door den Geest Gods wedergeboren worden. Of de H. Geest zich daarbij al dan niet van het Woord bedient, komt hier niet ter sprake. Maar in Zondag 21 staat uitdrukkelijk, dat de Zone Gods zich eene gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt *door zijn Geest en Woord*. Dat de Geest hierbij in de eerste plaats genoemd wordt, is niet zoo te verstaan, alsof het vergaderen der kerk alleen door den Geest geschiedde zonder het Woord, en het beschermen en onderhouden door den Geest in verbinding met het Woord. Want alle drie, het vergaderen zoowel als het beschermen en onderhouden van de kerk, geschiedt door Geest en Woord te zamen. En de Geest neemt hierbij de eerste plaats in, omdat Hij de handelende is, die zich van het Woord als zijn instrument bedient en met dat Woord weder in dienst staat van den Zone Gods.

Daarom heet het dan ook in Zondag 25, dat het geloof, hetwelk ons Christus en al zijne weldaden deelachtig maakt, of, gelijk het in Zondag 7 omschreven wordt, door hetwelk wij Christus worden ingelijfd en al zijne weldaden aannemen, dat dat geloof in zijn gansch omvang, beide in lijdlijken en in dadelijken zin, zijn oorzaak heeft in den Heiligen Geest, die het in onze harten werkt door de verkondiging des heiligen Evangelies.

Het is om deze redenen niet wel voor tegenspraak vatbaar, dat onze beide oudste belijdenisschriften in de orde des heils aan de roeping eene plaats geven vóór de wedergeboorte, en in het Woord Gods een genademiddel zien, niet alleen voor den wasdom maar ook voor het ontstaan van het geestelijk leven.

BAVINCK.

WOORD EN DAAD.

De toestand der Nederlandsche Hervormde kerk laat aan de broederen, die daarin nog den Christus belijden, geen oogenblik rust.

Telkens worden zij gedwongen, om

dien toestand te veroordeelen en naar verbetering om te zien.

Thans weder deed de oud-Hoogleraar Dr. J. H. Gunning een voorstel, om de kerk te organiseren naar de beginselen der belijdenis, opdat in die kerk de kracht des Heeren tot inwendige en uitwendige hervorming openbaar mocht worden.

Hoe uitnemend dit voorstel ook bedoeld zij en welke sympathie het ook hier en daar verwekken mocht; het was toch van te voren te zien, dat het hoegenaamd geen kans van slagen had, en in den toestand der Ned. Herv. kerk niet de minste verandering zou brengen.

Van orthodoxen kant werd het bij monde van Dr. de Visser al aanstonds als ontijdig, onpractisch en als leidende tot breuke ter zijde gelegd.

De *Kerkelijke Courant* verklaarde met alle kracht in verzet te komen tegen alle mogelijke plannen en voorstellen, waarbij met de »Belijdenis” wordt omgegaan, zooals Prof. Gunning zich dat veroorlooft.

En de moderneren vonden in Prof. Eerdmans van Leiden een tolk, die op ouderwetsche manier, in den trant van Scholten en Kuene, het goed recht der vrijzinnigen in de Ned. Herv. kerk bepleitte.

Wel heeft Prof. Gunning in eene tweede brochure getracht, de bezwaren, van de eerstgenoemde zijde ingebracht, te weerleggen. Maar de kans, dat zijn voorstel ingang vinden mocht, is daardoor in het minst niet verbeterd.

Wel echter is het treffend, dat de Hoogleraar Gunning in deze tweede brochure, die *Onze Zonde* getiteld is, zoo open en zoo rond ervoor uitkomt, dat het verkeer onder de organisatie der Ned. Herv. kerk hem tot *zonde* geworden is.

Dat is een ernstig woord, te ernstiger, omdat het uitgesproken werd door een man als Prof. Gunning, wiens liefde tot de Ned. Herv. kerk onverdacht is en die nimmer zich de belijdenis van Christus heeft geschaamd.

Maar het legt ook eene dure verplichting op. Want indien het verkeer onder de Hervormde kerk-organisatie iemand tot zonde geworden is, dan kan en mag hij ook in zulk een zondigen toestand niet rustig blijven voortleven. Wij zijn het niet, die daartoe den Hoogleraar verplichten, maar hij bindt zich door zijn eigen woord, en is tot een breken met deze zonde door zijn eigen conscientie verplicht.

Wel is waar, is daarmede niet beslist, hoe en op wat wijze iemand aan zulk een zondigen toestand een einde moet trachten te maken. En het ligt voor de hand, dat hij, tot inzicht komende van dezen zondigen toestand, aan al zijne broederen de oogen tracht te openen en heel de kerk tot haar oorspronkelijk standpunt tracht terug te leiden.

Maar de moeilijkheid komt, wanneer de broederen links en rechts uw getuigenis tegenstaan en de kerk in haar geheel naar uw roepstem niet luisteren wil.

Want dan blijft slechts de keuze om te buigen en het hoofd in den schoot te leggen, of om in den naam en in de kracht des Heeren voort te gaan en desnoods alleen het pad te loopen, dat men door des Heeren Woord zich voorgeschreven acht.

Daarvoor komt ten slotte alle poging tot reformatie te staan.

Zoolang men de leuze aanheft, dat de kerk in de kerk moet hersteld worden en daardoor eene bepaalde uitkomst tot richtsnoer voor zijn handelen stelt, zoolang is men met machteloosheid geslagen.

Maar wie zijn weg gaat, alleen ziende in het gebod en blind in de toekomst, die is tot groote dingen bekwaam. Misschien komt hij, waar hij niet wezen wilde; maar hij komt toch daar, waar hij behoort te zijn.

BAVINCK.

OP DEN HEERE VER- TROUWEN.

„Maar die op den Heere vertrouwt...”
Ps. 32 : 10.

Niet slechts wordt de zondaar door den schrik des Heeren bewogen tot het geloof, maar ook moet het heil der vromen hem uitlokken tot den dienst Gods. De dichter laat op de verklaring, dat de goddelooze vele smarten heeft, aanstonds volgen: »Maar die op den Heere vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen.” Het verwondert ons niet, dat hij tegenover goddeloosheid het vertrouwen stelt, want gelijk het ongeloof de oorzaak van alle zonden is, zoo is het geloof, het vertrouwen de bron van alle deugd.

De geloovigen zijn gelukkig. Zij zijn kinderen Gods. Hier in genade, straks in heerlijkheid. De eere der wereld is wuft en kortzichtig, en dikwerf, voor wie er in deelt, schadelijk. Maar de eer, die God aan zijne kinderen geeft, is bestendig en verheugt naar lichaam en geest. Hij noemt hen »een uitverkoren geslacht, een heilig volk, een verkregen volk, een koninklijk priesterdom, de gezegenden des Heeren”.

De goedertierenheid omringt hen. Dat wil zeggen: over hen, die met een volkomen hart zich den Heere overgeven en Hem volgen, zal Hij zijne zegenen, zijne genadebewijzen overvloedig uitstorten.

Zij vertrouwen op den Heere. Dat doet het groote aantal menschen, dat belijdenis doet van het Christendom en de daarbij veronderstelde waarheden niet. Velen hebben van het Christendom niets meer dan deze belijdenis. Zulken, ja spreken over 't vertrouwen op God, maar het ware vertrouwen kan slechts gevonden worden bij menschen, die door den Heiligen Geest aan zichzelf ontdekt, in den weg des geloofs door den eenigen Zaligmaker tot God zich gewend hebbende, Hem leerden aanmerken als den God hunner genade, wien zij uit dankbaarheid wenschen te dienen. Van nature stelt de mensch vleesch tot zijn arm. Hij vertrouwt op zijn gezondheid, zijn kracht, zijn wijsheid, op rijkdom en eere. Maar 't is een ijdel vertrouwen. Een steunen op rietstaven. Alleen het vertrouwen op »den Heere” beschaamt niet. Hij is alleen God. Oneindig verheven boven alle machten der aarde. Willens of onwillens moet alles zich aan Hem onderwerpen. Hij is de Onafhankelijke, de Onsterfelijke, de Alomtegenwoordige, de Almachtige, die zich in genade openbaart als een ontfermend Vader, op wiens beloften onvoorwaardelijk te rekenen valt. Een mensch belooft soms meer dan hij nakomen kan, en is daarenboven veranderlijk in zijne genegenheid, maar de Heere heeft een arm met macht, en zijn genadetroon is onwankelbaarder dan graniet. Ofschoon bergen wijken en hemelen wankelen, zal zijn verbond niet wankelen, en zijne goedertierenheid niet van zijn volk wijken. Dien Hij heeft liefgehad, heeft Hij lief ten einde toe.

Op den Heere te vertrouwen, dat is zich alleen op Hem te verlaten, in de heerlijke overtuiging, dat Hij geven zal alles, wat tot het leven en de godzaligheid van noode is. Dit vertrouwen is alleen den geloovigen eigen. Zij alleen kunnen zeggen: »de Heere is mijn licht en mijn heil, voor wien zou ik vreezen? de Heere is mijn levenskracht, voor wien zou ik vervaard zijn?”

Dit vertrouwen is uit het ware geloof geboren, en staat met de oefening des geloofs in het nauwste verband. Het is immers eene innige werkzaamheid der ziel, die duidelijk inzicht en een levendig gevoel heeft van de Goddelijke macht en gewilligheid haar ten goede, diensgevolge de beloften der Schrift hartelijk omhelst en voor zichzelf toepast. Of wilt ge, het is een rusten der ziel op de liefde en macht en trouw van God, een zich verlaten op Hem als haar deel in eeuwigheid. Het sluit in zich, tevredenheid met alles wat gebeurd is, schoon veel ons onbegrijpelijk en verborgen bleef, en zelfs aanliep tegen onze wenschen. Berusting in alles wat geschiedt, hoe raadselachtig en, naar onze meening, droevig ook. En eene zekere verwachting dat, wat gebeuren zal, onder het wijze en liefderijke bestuur des Heeren geschieden zal, die met het begin ook het einde heeft overzien, en alles doet uitloopen tot zijne eer, en het heil zijner kinderen en het dus in de donkerste omstandigheden des levens wel en goed met ons maken zal.

Het is een *verstandig* vertrouwen, een vertrouwen in dagen van voor- en tegenspoed, van gezondheid en ziekte, bij de aangenaamste vooruitzichten zoowel, als in verwachting van onheil en rampen, en dat wel onbepaald. Een vertrouwen, waarbij wij den Heere niet willen voorschrijven, wat Hij doen moet, maar ons naar ziel en lichaam aan zijn leiding en bestuur gewillig overgeven. Een *werkzaam* vertrouwen, waarbij gebruik gemaakt wordt van alle betamelijke middelen, door wijsheid en voorzichtigheid aanbevolen, en die tijd en gelegenheid aan de hand geven. Het heeft dus niets gemeen met een dwaas en roekeloos bestaan, met het diep schuldig verzoeken van God. Een *standvastig* vertrouwen, dat ondanks allerlei in de weg komende zwarigheden en teleurstellingen en hoe donker alles om ons heen wordt, en hoe geweldig de stormen des levens opsteken, in ons hart blijft leven, dat m. e. w. de vuurproef doorstaat. Een *hartgrondig* vertrouwen, waarbij de overtuiging diep in de ziel is gegrift, dat slechts hij gelukkig is, die den Heere vreest, en aan de hand van het Evangelie van Christus wandelt.

»Die op den Heere vertrouwt”; 't is betamelijk op God te vertrouwen in den tijd van voorspoed, als zijne genade als met de oogen te zien, met de handen te tasten, met den mond te smaken is; maar dit te doen bij aanvechtingen en strijd, als verdrukking ons deel is, het eene lijden het andere volgt, Gods kastijdende hand zich smartelijk laat gevoelen, en Hij zijn aangezicht verbergt, dit vooral is heerlijk en een bewijs van de macht zijner genade. Job

is ons een voorbeeld; hij »schreef Gode niets ongerijmds toe”. Heerlijk is zijne taal: »De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de naam des Heeren zij geloofd!” Of ook: »Zoo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?” Of ook David, wiens lieflijke meditatie door alle eeuwen heen de armen van geest een hart onder den riem mocht steken; ik bedoel Ps. 42: »Wat buigt gij u neder, o mijne ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God.”

Wie in bange dagen op den Heere vertrouwt, zal in het gevoel van aankleven aan en gemeenschap met Hem een lieflijken balsem hebben, die de bitterheid der ellende verzacht.

Broeders en zusters, hebt goeden moed. Hij, die getrouwd is, zal u niet laten verzocht worden boven vermogen, maar met de verzoeking een genadige uitkomst schenken. Is het donker, wacht op den morgen. Ach, hoe zwak is ons vertrouwen. Hoe weinig zijn wij geoefend in de wegen des Heeren. Wat brandt onze geloofslamp flauw. Wat doen wij weinig winst met de levenslessen ons keer op keer gegeven. Toch is het de wensch der oprechten, dat het vertrouwen versterkt moge worden. Daartoe gaat de bede dagelijks op tot den troon der ontferming. Terecht. Wie op den Heere vertrouwt, is gelukkig; het is een bewijs, dat hij gemeenschap heeft met God, tot zijne dienstknechten of dienstmaagden behoort, en onder de vrienden van Christus wordt gerekend.

God zorgt voor wie op Hem vertrouwen, als een vader voor zijne kinderen. »Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vreezen.” Hij zal als een vurige muur rondom hen zijn. Hij zal hen bewaren voor alle kwaad. Zich hun nithelper toonen. Dit deed Hij ten allen tijde. Laat de oude geschiedenis spreken. »Al wat tevoren geschreven is, is tot onze leering tevoren geschreven; opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hoop hebben zouden.”

Verheugt u dan, gij die den Heere vertrouwt, niets zal u wezenlijk nadeel kunnen toebrengen. Alle dingen moeten u medewerken ten goede. Over zonde, wereld, duivel en dood zult gij triumfeeren.

Laat het u verborgen zijn, wat de toekomst voor u in haar schoot heeft verborgen, de Heere weet het, en dat zij u genoeg. De zonde moge in uw hart woelen en u doen zuchten, niet aan haar, maar aan de genade zal het laatste woord zijn. De goddeloozen mogen u omringen als bijen, niet aan de wereld, maar aan de gemeente zal de toekomst zijn. Satan moge u bespringen, de God des vredes zal hen eens onder uwe voeten verpletteren. God zelf moge u tuchtigen, het zal in liefde zijn; liefde en trouw gaan steeds bij Hem samen; eens houden alle beproevingen en kastijdingen op.

In de doodsrivier zet gij straks uw voet, maar eer haar golfslag u zou kunnen verschrikken, wordt de welkomstgroet in het Vaderhuis gehoord.

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

Van achteren bleek uit de sinds ingekomen berichten, dat onze opgewekte beschouwingen over den staat van zaken voor de Burgers in *Zuid-Afrika* niet onjuist waren. Inderdaad traden zij met herlevende activiteit den wintertijd in. Vooral het gevecht van De la Key met een 1500 Engelschen met 7 stukken geschut onder Dixon bij Vlakfontein ten Westen van Krugersdorp op Vrijdag 31 Mei leverde daarvoor 't bewijs. 't Was nog eens weer een strijd als in het begin van den kamp. Terwijl Dixon met de zijnen op zijn terugtocht vlak bij zijn kamp was aangekomen, greep De la Key met kracht de Engelsche achterhoede dus aan, dat van de 450 Engelschen met 7 kanonnen, die in den strijd betrokken werden, er bijna 200 met 2 kanonnen buiten gevecht gesteld werden, terwijl de Burgers slechts 41 dooden en gekwetsten verloren. Met groote dapperheid stormden zij op de achterhoede in, en al moesten zij ten slotte voor 't geschutvuur wijken, het feit dat de Engelschen niet minder dan 15 officieren verloren, teekent hoe ernstig de strijd was. En nog weten wij niet alles van dit gevecht. Ook in 't Oosten van Transvaal zijn de Engelschen zeer verzwakt en konden de Burgers hun tusschen Bethel en Standerton gevoelige verliezen toebrengen. Uit den Oranje-Vrijstaat vernamen wij weinig, doch genoeg om te weten, dat ook daar kloek wordt stand gehouden. Beter echter gaat het den Burgers in de Kaapkolonie. Blijkbaar breidt de opstand zich daar krachtig uit. Alle pogingen van de Engelschen om Scheeper en Kruitinger te omsingelen ten Zuiden van de Zuurbergen — mislukten volkomen. Bijna niet één der Burgers werd gevangen genomen bij den doortocht en weldra hereenigden zich deze groepen om vooral in 't Oosten tusschen Dordrecht en Queenstown bij den Spoorweg zich te doen gelden. Kruitinger viel daarop den 2den het stadje Jamestown aan en — nam het in, nadat de Engelsche bezetting gevangen genomen was. Natuurlijk maakten zij goeden buit. Fouché nam elders een

Engelschen troep gevangen, en Scheepers kon zuidwaarts zelfs weder tot Willordmoers doordringen. Ook bij onderaan op deze stad kort bij den Oceaan, een krachtigen aanval! Aldus worden de beide spoorwegen, waarvan de Engelschen slechts gebruik kunnen maken, sterk bedreigd, en wel zoo, dat huiswaarts gaande troepen opgehouden moesten worden om de bedreigde posities te verdedigen.

In Engeland begint toch eindelijk de stemming wat te keeren. Men fluistert, dat er weer groote oneenigheid in het Ministerie heerscht. Bodrick zou Kitchener de nieuwe versterkingen geweigerd hebben. Joe, wit van woede, kwam echter tusschenbeiden en stampvoette, dat de mannen er moesten, komen. Kon Bodrick ze niet geven dan moest hij maar opmarcheeren. In ieder geval is het feestlied vanwege Vlakfontein verstonen en gaat Milner een beetje uitrusten op een buitengoed van Joe bij Birmingham. De twee vrienden hadden echter zooveel te bespreken, dat Milner later naar het buitengoed afreisde dan bepaald was, welk feit de somberste vermoedens deed opkomen in de ziel van Austen Chamberlain, die den vriend zijns vaders aan den trein afhaalde, doch dezen niet vond.

Merriman en Sauer, de Kaapkolonisten worden toegejuicht; op verschillende plaatsen zijn moties ten gunste van de Boeren aangenomen en Campbell Bannerman ongetoedigd veel lof toen hij het Regeeringsbeleid dezer dagen in een rede voor de schotten scherp veroordeelde.

Eindelijk had in het kiesdistrict Saffron-Walden een verkiezing plaats, die de liberalen, als ze nog over eenige energie beschikken, wel op moet wekken tot herleving uit den politieke dood. Dit district bleef ook bij de laatste verkiezing liberaal, doch de liberale kandidaat had toen maar 110 stemmen meerderheid, thans kreeg de heer Pease 792 stemmen meerderheid. In eenige maanden tijds is de conservatieve partij daar dus met ± 600 stemmen achteruitgegaan.

Dit resultaat is te verrassend, waar de imperialistische bladen al hun macht in het veld hadden gebracht voor den Regeerings-candidaat. De conservatieve kandidaat Gray zeide zelfs op een kiezers-vergadering: „Stemmen voor den liberalen kandidaat, was stemmen voor de partij der Pro-Boers!”

Misschien, dat in hogere kringen daarop ook van invloed is, dat de Regeering van Duitschland minder Engelsch gezind is. Bij de buitengewone ontvangst van onze Koningin kwam dat hier en daar uit. Maar vooral een officieus artikel in de *Kölnische Zeitung* van deze week is betekenend. Het artikel werpt een niet onduidelijk licht over den val van Miquel, het nieuwe Pruisische ministerie, het ontbinden van het oppercommando in China en de manifestaties van Metz en Berlijn! De periode van toenadering tot de Engelschen schijnt afgesloten. Met Bulow zeggeveride de geest van Bismarck. Van Bulow heeft de traditie van Capri en Hohenlohe niet voortgezet. Dit is een machtige vooruitgang!

De uitnodiging van Roberts bij de groote manoeuvres doet slechts dienst om de pil te vergulden.

Wat China betreft, Waldersee is met militaire praal uitgeleide gegaan.

In de Franche Kamer werd Delcassé door Destournelles over China geïnterpelleerd. In zijn antwoord was Delcassé vrij somber en sprak van een groot drama dat over de geheele wereld zal afgespeeld worden. China opende de tragedie. Naast het gele gevaar staat het Amerikaansche gevaar.

Een deel der troepen, zeide de Minister, is teruggeroepen en de anderen zullen, als China het toelaat, zoo spoedig mogelijk terugkomen. Met de schadevergoeding ging 't nog niet erg vlot enz.

Uit Tientsin wordt echter geseind, dat Zondagavond Engelsche en Franche soldaten op den weg naar Taku elkaar bevig hebben toegetakeld. De Duitschers kwamen de Franchen te hulp. Er werd geschoten en met de bajonet gewerkt met het gevolg, dat 1 Fransman gedood en 3 Franchen, 5 Duitschers, 4 Engelschen, benevens 1 Japanner gewond werden.

Dientengevolge heeft Waldersee zijn vertrek uitgesteld. Bovendien roeren de Chineesche opstandelingen zich weer meer.

Ook hier botert het nog niet.

NOORDZIJ.

HET BELANG DER KERKEN.

Mogen de kerken zich aan zulk een proefneming wagen?

Een proefneming van geheel eenigen aard en die tot nog toe in geenlei opzicht hare deugdelijkheid en betrouwbaarheid heeft bewezen?

Een proefneming, waarbij al het voordeel is aan de zijde der „Vereniging”, al het gevaar met de kwade kansen aan de zijde der kerken?

Ik bid u, waarom zullen ze zich dan aan die proefneming wagen?

Kunnen zij aan eigen school haren toekomstigen leeraren niet evengoed een wetenschappelijke opleiding verzekeren als „de Vereniging” dat vermag aan hare school?

Inplaats van een eigen, kerkelijke school, waarvoor de kerken alle zeggenschap hebben en die ze kunnen inrichten naar eigen belang en behoeften, treedt dan een particuliere school, die geheel in de macht van anderen is, al wordt naar accord ook eenige invloed aan de kerken toegekend.

Wat kunnen dus de kerken daarbij winnen? Het gaat toch om eigen, kerkelijke opleiding of particuliere, vreemde opleiding.

Dat de eerste naar haar aard minder wetenschappelijk is of behoort te zijn, zal toch wel geen verstandig mensch beweren.

Ik weet wel, men beweert dat de kerken zelf nooit een Universitaire opleiding kunnen geven. Maar kan de „Vereniging” in de huidige omstandigheden wel geven? Of biedt ze genoegzame zekerheid ook in de toekomst die te kunnen geven?

Daarenboven wat is het kenmerk van een Universitaire opleiding in onderscheiding van een wetenschappelijke opleiding in den goeden, gezonden zin des Woords aan een „Theol.

School,” een „Seminarie” of ook „Academie”? Of kan een opleiding niet wetenschappelijk, goed, deeg wetenschappelijk zijn, zonder in den gebruikelijken zin des woords Universitair te zijn.

En kan ook een opleiding niet door een door onwetenschappelijk zijn al is zij dan z.g. Universitair?

Wat b.v. de Roomsche opleidingscholen en „de Theol. Colleges” in Amerika ons bieden, geeft hierop wel eenig antwoord.

Zooveel hangt af van de mannen, aan wie momenteel het onderwijs of de opleiding is toevertrouwd.

Aan titels zonder mannen heeft men toch niet veel en niet elk etiquette waarborgt den inhoud.

Het komt dus maar op den aard en den inhoud van het onderwijs aan.

Zoo dringt weer de vraag op den voorgrond, wat is het onderscheid, het kenmerkend onderscheid tusschen een Universitaire en deugdelijke, wetenschappelijke opleiding aan een andere school?

Dat een opleiding wetenschappelijk kan zijn zonder Universitair te wezen, stemt ieder man van gezonde zinnen toe.

Maar wat moet er dan nog bij zulk een wetenschappelijke opleiding bij komen, om haar Universitair te doen zijn?

Zeker om Universitair te kunnen heeten moet ze aan een Universiteit geschieden.

Doch wat maakt dat de Universiteit tot Universiteit en dus opleiding en onderwijs aan haar inderdaad Universitair?

Zit het in het aantal of in het wetenschappelijk gehalte der docenten aan een bepaalde school werkzaam?

Of misschien in het aantal vakken, waarin onderwijs wordt gegeven.

Of in het aantal Faculteiten, die of reëel of in beginsel of in project aanwezig zijn?

Bij de tegenwoordige vermeerdering en splitsing van vakken en altijd door toenemende detail-studie, waarbij vaak leerstoel zoo maar los naast leerstoel wordt geschoven, wordt het zeker niet gemakkelijker een bepaalde grens in dezen aan te geven.

En hoe moeilijk het is, om wanneer men in dit een en ander een maatstaf voor kenmerkend onderscheid zoekt, tot een objectief oordeel te komen blijkt wel daaruit, dat een man als Prof. Reitsma inzake de oprichting van „de Vrije Universiteit” ook nog in de jongste uitgaaf van zijn „Geschiedenis van de Hervorming en de Hervormde kerk” pag. 443 durfde schrijven: „De hoofdzaak was niettemin nevens de schijnvertooning van rechtsgeleerd, letterkundig en ander onderwijs de stichting eener opleidings-school op seminarischen leest voor een bepaald soort van godsdienstleeraars.”

Of zit het onderscheid daarin, dat men aan een Universiteit „de wetenschap beoefent om haar zelfs wil” zonder het oog te hebben op een bepaald ambt of betrekking en dat men aan elke andere school slechts leeft en leert voor een bepaald ambt, waaraan men zich straks na voleindigde studie wenscht te wijden?

Gaat het dus om de thans door de *Herant* zoo geliefde tegenstelling van Universiteit of Vakschool?

Doch hoeveel jonge mannen zouden er thans in ons Land aan al de Universiteiten saam met de Vrije Universiteit inclusief studeren om alzo „de wetenschap te beoefenen om haar zelfs wil” zonder voor een bepaald ambt of „vak” zich voor te bereiden? Indien er al zijn, dan zijn ze toch uiterst zeldzaam.

Of men er over mag klagen of er in mag roemen, feit is het en het wordt schier algemeen erkend, dat in verband met allerlei toestanden en verhoudingen, wetenschappelijke, maatschappelijke enz. alle Universiteiten ook hier te lande inderdaad slechts vakscholen zijn.

In de vergadering der Tweede Kamer van 15 Mei j.l. werd in een belangrijke discussie zelfs door den heer Cremer, Minister van Koloniën o.a. gezegd: „naar ik mag vragen waar nu toch de grens ligt tusschen vak- en universitair onderwijs.” „Ik geloof, dat er maar één doctoraat „bestaat, waaraan geen bevoegdheid van maatschappelijke aard verbonden zijn; het is het doctoraat in de filosofie.”

„Bijna ieder studeert met een doel, dus eenigermate voor een vak.” Dit nu geldt van jurist en litterator, van theoloog en arts.

Of er daarom geen universitaire studie kan zijn? Welke. Maar de tegenstelling: Universiteit of Vakschool heeft in de praktijk zoo goed als alle betekenis verloren.

Laten b.v. de Theol. School te Kampen of de Polytechnische School te Delft vakscholen zijn, maar wat is de Vrije Universiteit, in de werkelijkheid thans anders?

Maar waarin zit dan toch het wezenlijk onderscheid tusschen het onderwijs aan een Universiteit en aan elke andere School, Theol. School, Seminarie of Academie?

In zijn nr. van 31 Maart j.l. heeft de *Herant* getracht een afdoend antwoord te geven, dat wel verder een oogenblik onze aandacht verdient.

Of het afdoend is, hopen we een volgende maal te onderzoeken. Interessant is het in allen gevalle.

D. K. WIELENGA.

ONZE DOMINE'S OP „HET POLITIEKE PAD.”

Zou het geen tijd worden, dat onze kerkeraden trachten, met ernst trachten onze leeraars wat meer te houden bij hun „ambt en plicht”?

Dat ze zich kandidaat laten stellen voor de Tweede Kamer is al lang geen zeldzaamheid meer.

Nu beginnen ze ook al in publieke kiezers-vergaderingen eigen candidatuur te bepleiten enz.

Is dat een en ander met den aard en de waardigheid van „den dienst des Woords” in overeenstemming te brengen?

Naar Geref. opvatting van het ambt van den dienst des Woords is volgens Art. 10 der D. K. O. „een dienaar des Woords”

eens wettelijk beroepen zijnde zijn leven lang aan den kerkdienst verbonden enz.

Wie zich kandidaat laat stellen voor een politieke werkzaamheid, als waartoe het lidmaatschap der Tweede Kamer roept, handelt die niet in strijd met dat Artikel en moest die niet als eerlijk man vooraf zijn ambt neerleggen of ten minste „naar dat Artikel” zijn candidatuur aan het oordeel der Classis onderwerpen?

Of heeft een dienaar des Woords, die dat alles maar op „eigen handje” doet, niet inderdaad met zijn „ambt” gebroken?

Was het zoo verkeerd van onze Geref. Canonici bezien dat ze het in strijd achten met het ambt van dienaar des Woords zich te wijden aan de *pragmatia politica*, of de praktijk der politiek?

En hiertoe zal toch ook wel het lidmaatschap der Tweede Kamer behooren.

W.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Voor den Cursus 1901/1902 zijn tot Senaatsleden van het Studentencorps „F. Q. I.” benoemd de heeren:

J. J. Wielenga, Praetor,
W. Oosterheert, Ab-actis,
J. F. Colenbrander, Quaestor,
M. M. Horjus, Assessor I,
A. Scheele, Assessor II.

„FILIPPUS.”

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door L. Salomons Hzn., Gasselternijveën, door leden der Chr. Jongel.-v. bijeengebracht van eenige vrienden te Gasselternijveën omstreken f 10,15

Uit het busje van G. Maat, Alblasterdam f 1,00

Van den Weled. heer Mr. C. F. Schoch, Paramaribo, Suriname: Dankoffers van Militairen voor ontvangene Kalenders f 10,00

Van N. N. te Wildervank f 9,00

Door H. Salomons Kzn., Gasselternijveën: Nagekomen giften f 1,20

Dat was een week, rijk aan verrassingen; inzonderheid door het geen uit Gasselternijveën ons werd gezonden.

Vinde dat uitnemend voorbeeld allerwegen navolging, en met een rijke bezending zullen we onzen soldaten kunnen verrassen.

Ook het ontvangene uit Paramaribo, inzonderheid wegens het begeleidend schrijven, was bijzonder bemoedigend. Voor al het ontvangene onzen innigen dank!

E. KROPVELD.

Rijnsdijk, 31 Mei 1901.

Moody had zulk een afkeer van langwijlige commissies, dat hij er steeds, waar 't pas gaf, tegen ijverde. Eens zeide hij: „Indien men een commissie gekozen had om de Arke Noachs te bouwen, zou zij er zeker nooit gekomen zijn.”

Te Amiens, eene Franche stad met 90000 zielen, waar vooral in de voorsteden de alkohol overheersche is, was nog weinig ter evangelizatie gedaan. Op het schrijven aan het Amerikaansche Hulp-comité der Mac-All-Zending te Washington ontving onlangs de heer Greig het verzoek om er een station te vestigen, waartoe een gift van duizend dollars geschonken werd.

Totnuoe was Carouge slechts een evangelizatie-post van de Vrije Evangelische kerk te Genève, thans is deze uitgebreid en bevestigd als een nieuwe gemeente onder den Leenaar Th. Décombaz. De Vrije kerken verspreiden slechts sporadisch in het oude Europa. Doch ze verminderen ook niet. Indien de bestaande, t o t s verlokken de politiek, maar staatsubsidie blijven weigeren.

In de pr. v. v. Mantua, Italië, is eene Evangelische gemeente gevormd door den heer Celli van 57 landbouwers, die het Roomsche geloof verlieten en Protestantsch werden.

Verslag van de 2de Prov. Diac. Conferentie

der Geref. Kerken in N.-Holland, gehouden te Alkmaar op 8 Mei 11.

Op deze Conferentie waren, evenals ten vorigen jare, 18 Diaconieën uit de Prov. N.-Holland vertegenwoordigd.

De Weleerw. heeren Ds. J. W. Wegelaer van Alkmaar, en Ds. J. v. d. Sluys van Andijk, hadden zich, op verzoek van het Comité, welwillend bereid verklaard, als adviseurs der vergadering te dienen.

Ten 10 ure, werd de verg. door den Voorzitter, Br. G. Struik Czn. van Enkhuizen, geopend. Na Psalmgezang, gebed en voorlezing van Lucas 10: 21-37, sprak deze een woord van welkom, waarin op duidelijke wijze aard en doel van eene samenkomst als deze aangewezen werden.

Nadat presentielijst en notulen waren gelezen, kwam punt 5 der Agenda aan de orde: Moeten gelden, welke buiten de gemeente gezonden worden, ter ondersteuning van stichtingen van barmhartigheid of voor andere liefdadige doeleinden, genomen worden uit de kas der Diaconie dan wel uit de kerkelijke kas? (Den Heider.)

Uit de korte inleiding bleek, dat deze vraag gedaan was naar aanleiding van het dikwijls voorkomende feit, dat aanvragen om steun, aan het adres van den Kerkeraad, door dezen worden doorgezonden naar de Diaconie, terwijl de Diaconale kas in vele gevallen ontoereikend is, om aan deze aanvragen te voldoen. Naar aanleiding van dit woord ontgon zich eene levendige discussie.

Aan 't einde daarvan kon de Voorz. constateeren, dat, volgens de algemeene opinie der aanwezigen, de kas der Diaconie in de eerste plaats is aangewezen tot het verstrekken van geld, voor liefdadige doeleinden. Verschillende middelen werden aangewezen, ingeval deze kas ontoereikend is, o.a. de oprichting van eene 2-Cent-vereeniging, het houden eener buitengewone collecte, persoonlijk bezoek van Brs. Diakenen, bij de meergetroeden in de gemeente, en het meer op den voorgrond stellen van het ambt der geloovigen

door het aanwerven van contribuanten of het oprichten van particuliere verenigingen.

Hierna werd punt 6 der Agenda aan de orde gesteld: Is het niet wenschelijk, dat de Diaconieën lid worden der verschillende stichtingen van barmhartigheid? (Enkhuizen.)

De inleider op dit punt duidde de bedoeling der vraag nader aan. Hij wenschte, dat de Diac. lid zullen worden, om meer aandeel te hebben in de beraadslagingen en besluiten, daar toch alle werk der barmhartigheid tot de roeping der Diac. behoort, en deze zoo dikwijls geroepen worden tot het verzorgen van ellendigen in bedoelde stichtingen.

Thans is het bedrag, als voorwaarde voor het lidmaatschap gesteld, voor de kas van vele Diac. te hoog en daarin wenschte hij verandering te zien aangebracht.

In de hierop volgende gedachtenwisseling werd o.a. uitgesproken, dat het ondankebaar zou zijn te trachten, de leiding der verschillende verenigingen in handen te krijgen, nadat deze den arbeid, die tot de roeping der Diac. behoort, zoo flink hebben aangevat. Hiertegenover werd aangevoerd, dat dit geenszins de bedoeling der gestelde vraag was. Na verdere bespreking beantwoordden alle afgevaardigden op één na deze vraag in bevestigenden zin.

Na de pauze kwam punt 7 in bespreking: Rapport van de Diaconie te Alkmaar, (Weezenverpleging in de Provincie.) De gegevens voor dit rapport waren verstrekt door de beantwoording van een 9-tal vragen, aan alle plaatselijke Diac. in de Prov. toegezonden. In 't kort werd het volgende gerapporteerd. In 18 gemeenten (uitgenomen Amsterdam, waar een eigen weeshuis bestaat) worden 61 weezen gevonden. Hiervan worden 28 door 12 Diac. verzorgd en wel 26 in een gezin en 2 in een stichting, waarvan 1 in een Burgerweeshuis.

Omtrent 14 van hen, die in een gezin ter verpleging zijn opgevoeren, werd verklaard, dat de gezinsverpleging geen bevredigende resultaten geeft; met 12 was dit wel het geval.

Na uitvoerige bespreking van dit rapport, dat samengesteld was naar aanleiding van een vraag ter vorige Conferentie over het al of niet wenschelijke van de oprichting van een Prov. Weeshuis, was het algemeene gevoelen, dat het tot stand komen van zulk een inrichting vooralsnog niet noodig is.

Thans volgde de vraag van de Diac. te Purmerend (punt 9.)

Hoe te handelen, waar het geval zich voordoet, dat geheel in iemands onderhoud moet worden voorzien tengevolge van inbedding van niet te kunnen werken, terwijl na voortdurende bearbeiding geen keer ten goede valt waar te nemen.

Uit de toelichting bleek, dat de bedoelde persoon een zenuwlijderes is, en daarom werd de raad gegeven, in dezen, een medisch advies uit te lokken van een specialiteit en daarnaar te handelen.

Punt 10: De Conferentie geve eene nadere bepaling van particuliere barmhartigheid, (Enkhuizen) gaf aanleiding tot eene principiële bespreking. Dit punt was gesteld, doordien in vele gemeenten barmhartigheid geoeft wordt door verenigingen, die hierbij zonder enig verband met de Diac. werken en hier verklaarde de Diac. van Enkhuizen zich tegen.

In hoofdzaak werden twee meningen tegenover elkander gesteld. De eerste was deze, dat het ambt der Diac. slechts daar is, om de particuliere barmhartigheid, behorende tot het ambt der geloovigen, op te wekken en in 't rechte spoor te leiden (zie 1 Petr. IV: 10).

Hiertegenover werd echter de instelling van het ambt der Diac. in 't licht gesteld, ten bewijze, dat het oefenen der barmhartigheid door de gemeente in de eerste plaats geschieden moet door de Diac. Daar na langdurige bespreking geen eenstemmigheid werd verkregen, werd op voorstel van den Voorz. Ds. van der Sluys van Andijk uitgenoodigd, op eene volgende Conferentie een referaat over dit gewichtig punt te leveren, welke uitnodiging werd aangenomen.

Omtrent punt 10. Wat kan de Geref. kerk doen voor kinderen (Amsterdam) werd geoordeeld, dat zulke kinderen, geheel van Vader en Moeder verlaten, slechts hoogst zelden in onze kerk zullen voorkomen en dat het in zoodanig geval 't beste is, ze als weezen te beschouwen en te behandelen.

Punt 11 luide: Wat doet de Geref. kerk en wat kan zij doen voor hulpbehoevende blinden? (Amsterdam.) In de bespreking kwam onder meer voor, wat de Ver. „Effatha” voor de zaak der blinden gedaan heeft; hoe de Diac. te Alkmaar tevergeefs getracht heeft, dien arbeid van „Effatha” over te nemen en dat thans deze zaak bij de Diac. der Geref. kerk A en B te Amersfoort berust.

De verg. sprak de hoop uit, dat het genoemde Diac. gegeven moge worden, deze zaak tot een goed einde te brengen, en er werd besloten, haar van het in dezen besprokene mededeeling te doen.

Ten slotte kwam punt 4 aan de orde: Rapport van de Diaconie te Enkhuizen, (Provinciale regeling inzake verzorging van krankzinnigen, idioten enz. uit de Provincie.)

In afwijking van de opdracht werd een plan tot Classicale regeling voorgelegd en werd besloten, dat door de vertegenwoordigde Diac. naar zulk eene regeling zou gestreefd worden.

Eén punt der Agenda kon om het vergevorderde niet meer in behandeling komen.

Alle afgevaardigden verklaarden zich vóór het bestendig blijven der Prov. Conf. Eveneens werd met algemeene stemmen Haarlem als plaats van samenkomst voor de volgende Conf. aangewezen.

De bepaling van den tijd werd aan het te verkiezen Comité overgelaten. Nadat dit laatste bestaande uit de Diac. van Alkmaar en Enkhuizen, bij acclamatie als Comité voor de volgende vergadering was aangewezen, werd deze tweede Prov. Conferentie, na een afscheidwoord van den Voorzitter, met dankzegging gesloten.

A. S. ENTINGH, Scriba.

Ingezonden.

EENHEID VAN DE WETENSCHAPPEN, OF ORGANISME DER WETENSCHAP?

Wij gelooven ook aan (een zekere) eenheid van de wetenschappen, doch betwijfelen wel, of dat geheel hetzelfde is, als wat men met een meer wetenschappelijke term „organisme der wetenschap” noemt. Althans onze gedachte over die eenheid verbiedt volstrekt niet, dat de Kerken één der wetenschappen beoefenen, ter opleiding tot dienaren des Woords, zooals dat het geval is met hen, volgens wier opvatting dat organisme-begrip niet toelaat, dat de Vereeniging de Faculteit voor Theologie aan de Kerken overdraagt, noch dat de Kerken de Theologie wetenschappelijk beoefenen.

Laten wij onze gedachte over de eenheid der wetenschappen op eenvoudige wijze met een paar woorden zeggen: ten bewijze, zoo we hopen, dat wij niet staan aan de Dooersche, dualistische zijde; niettegenstaande we ijveren voor eene eigene inrichting der Kerken tot wetenschappelijke en praktische opleiding van dienaren des Woords.

Alle dingen zijn uit Eén, uit God: beide die in den hemel en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn; het stoffelijke zoowel als het geestelijke. Daarin ligt allereerst de eenheid; want er is maar één God, en in God is de hoogste eenheid. Alles heeft dus één oorsprong en — alles was oorspronkelijk goed. Alles wat uit dien Eenen, uit God is, staat niet vijandig (dualistisch) tegenover elkander, maar staat met elkander in verband. Niets van dat alles mag veracht worden; integendeel moeten wij letten op hetgeen onze Catechismus zegt in Zondag 47 van het „Uw Naam worde geheiligd”: „Dat is” — zoo heet het — „geef ons eerstelijk, dat wij U recht kennen, en U in al uwe werken, waarin uw almachtigheid, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk uitblinken, heiligen, roemen en prijzen.”

Alles wat er is, bestaat door Gods wil, en was te voren, en is eeuwig in Gods gedachten. Daarom ligt ook in alles een gedachte Gods, heeft alles eene bestemming: het Besluit Gods toch, waardoor en waarnaar alles bestaat, is een daad van Gods verstand en wil.

Nu zijn de dingen zelve, die naar Gods Besluit bestaan, te onderscheiden van God, die ze schiep en doet zijn. Ook zijn ze te onderscheiden van de gedachte Gods, die er in zit; ofschoon zij ons de gedachten Gods openbaren. Althans ten deele; want in den oneindigen God ligt zeker meer dan openbaar wordt in de dingen, die er zijn, en naar zijnen wil bestaan.

God denkt en wil; Hij heeft oneindige gedachten; Hij heeft van zijne gedachten, naar zijnen wil geopenbaard, en wij leeren daardoor God kennen; al is het, dat wij den Almachtige tot in het oneindige niet kunnen doorzoeken. En God te kennen is het eeuwige leven.

In alles dus, wat bestaat, zit eene gedachte Gods. De geloovige ziet God dan ook in heel de natuur; in het muschje op het dak, in de bloem op het veld; in het uitspannel, dat zijner handen werk verkondigt, in de visschen der zee, die ons wat zeggen; in de lijnen en bogen, in de vormen en verhoudingen; in de talen en in de geschiedenis; in het kennelijke Gods in den mensch en in de denkbeelden van recht en waarheid: in alles wat aan en in den mensch geopenbaard is; doch boven alles in de H. Schrift, die eene bijzondere openbaring Gods is. — Het denken in God is oneindig, is eeuwig en grondslag van al het bestaande: eerst door God gedacht en gewild, en toen gemaakt. Wij denken ook. God schiep in ons het denkvormen, en in dat denkvormen een onweerstaanbaren drang om te denken. Een klein kind kan men reeds „een kleinen filosoof” noemen. Ieder denkt wat; ofschoon de een beter kan denken dan een ander. Allen denken naar dezelfde wetten van het denken; maar tien bedenken bij nadenken meer dan een, en tien achtereenlopende nadenkers en diepe doordenkers over één en hetzelfde onderwerp bedenken meer dan één.

Toch kan dat gedachte en bedachte — gedurende eeuwen — één geheel zijn; zoodat er sprake is van ontwikkeling. Zoo weet men nu bijv. meer van de natuurkunde dan voor een paar honderd jaar. — Er zijn ook duizenderlei zaken waarover nagedacht wordt, die weer onder hoofdonderwerpen te brengen zijn, en omdat alles uit Eén, uit God is, bestaat er eenheid in alles, wat bedacht is en nog bedacht wordt; wanneer er althans zuiver gedacht is, en dus Gods gedachte is nagedacht en ingedacht. In dien zin is er eenheid, verband en samenhang in al ons weten, in al de wetenschappen.

Zulk een eenheid of organisme der wetenschappen is eene waarheid, niet afhankelijk van toevallige omstandigheden. Zij wordt niet, door aan één inrichting al de wetenschappen te beoefenen; zij hangt niet af van het feit, of de beëfening der wetenschappen uitgaat van eene Vereeniging, van den Staat, van particuliere personen of van de Kerken. Zij is in zichzelf waar, en blijft waar, ook wanneer de Kerken de Theologie wetenschappelijk beoefenen, ter opleiding van dienaren des Woords, en daarnaast eene Vereeniging andere wetenschappen beoefent. Alleen is eisch ter ware ontwikkeling van één of meer wetenschappen, dat de beoefenaars staan op het geloovig standpunt, op den bodem der H. Schrift, die een lamp moet zijn voor den voet en een licht op het pad. Wat wetenschap zouden zij hebben, die 's Heeren Woord verlaten! Zij mogen het zichtbare, het tel- en wegbare indenken en tot resultaten van onderzoek komen, wat boven de stoffelijke natuur ligt, het metaphysische vinden zij niet, Gods gedachten daarin roemen zij niet; zij hebben geen oog voor God noch voor de hoogere eenheid in God, uit Wien, door Wien, en tot Wien alle dingen zijn.

Nu wordt beproefd, om het kennen van

God en ons kennen te vereenigen; van al dat kennen één kennen te maken; van al het weten één Wetenschap, en dan te spreken van „het organisme der Wetenschap“; „de souverainiteit der Wetenschap“; de Wetenschap als „een schepsel Gods“ enz. Hier liggen, naar onze overtuiging, klemmen en voetangels. Vooral met het oog op de conclusies, ook in verband met de opleiding en de beoefening der Theologie door de Kerken, en dat wel wetenschappelijk.

T. Bos.

ADVERTENTIËN.

Voor de vele blijken van hartelijke deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot. Vader, Behuwd- en Grootvader en Broeder, betuigen wij onzen welgemeenden dank.

WED. R. DE VRIES—LOUISSEN.
MEPPKEL,
30 Mei 1901.

Den 28 Mei overleed te Rijnsburg ons oud medelid

Anna van Klaveren,
in den ouderdom van 22 jaren.
Het vaste geloof, dat Jezus haar Borg was, het vooruitzicht om op volmaakte wijze God te verheerlijken, gaf haar kracht om op zoo jeugdigen leeftijd blijmoedig den dood in te gaan. Heilige de Heere deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de Jonged.-Vereen.
»Dient den Heere met blijdschap»,
A. J. DANSEN, Secretaresse.

Heden overleed mijn innig geliefde Echtgenote

AAGJE KLEIN,
in den ouderdom van 32 jaar.
11 jaren mocht ik door een hoogst gelukkigen Echt met haar vereenigd zijn, waaruit zij mij vier kinderen nalaat, te jong om hun zwaar verlies te beseffen.

Aangezien haar leven Christus was, heb ik een sterke vertroosting in de belofte, dat haar sterven gewin is.

G. KRUISWIJK.
NOORDWIJK,
29 Mei 1901.

Tot onze diepe droefheid nam de Heere heden van ons weg, na een smartelijk lijden van vier dagen, onzen geliefden Zoon en Broeder

Dirk Raap,
in den ouderdom van 22 jaren.
De stille hoop, dat hij is ingegaan in de ruste, die er overblijft voor Gods volk, lenigt onze smart.

G. RAAP.
R. RAAP—DAMSTRA.
A. RAAP.
F. RAAP—BOERSMA.
G. RAAP.
G. RAAP—EEMSING.
A. RAAP.
S. RAAP—MEIJER.
R. RAAP.
W. RAAP.
H. RAAP.
DRIESUM,
30 Mei 1901.

Nog treurende over het verlies van mijn Echtgenote, nam de Heere van mij weg mijn geliefde Dochtertje

GEZINA,
in den ouderdom van tien jaren.
Het geloof, dat 's Heeren goedertierenheid, die beter dan het leven is, haar deel is, sterkt mij in dezen moeilijken weg.

H. RIETBERG.
KAMPFVEEN,
2 Juni 1901.

Gereformeerde kerk te Breda.

UITGELOOT in de Rentelooze Geldleening groot f 5000, de aandelen Nos.

21 en 48.

De Penningmeester,
A. G. VAN OPSTAL.

BREDA, 28 Mei 1901.

Huishoudster.

Een besch. juffr., m. l. Geref godsd., wenscht een betrekking als **HUISH.** Is in alle opzichten bekwaam **zelfstandig op te treden.** De beste inf. staan haar ten dienste.

Br. fr. No. 485.
Boekh. T. v. D. BERGH JR., DEN HAAG.

Mevrouw

Ch. SCHUT-JASPERS

Zangonderwijzeres,

49 Regeliersgracht AMSTERDAM,

gediplomeerd en aanbevolen

tot het geven van spreeklessen,

door Mevrouw

A. KUYPERS

te AMSTERDAM.

TE HUUR een net BURGERHUIS.

met Voorkamer, Achterkamer, Zijkamer, Kantoortje, Keuken, Kelder, Zolder met Meidenkamer, daarbij Schuurtje voor brandstoffen en Kippenhok en grooten Tuin met allerlei vruchtboomen; alles voor enkele jaren nieuw gebouwd en aangelegd door wijlen den Emeritus predikant Ds. G. LAMPEN, laatst bevoond door zijne weduwe.

Het huis staat te Smilde aan de Hoofdvaart bij de Jonkersbrug, en is te huur op nader over een te komen voorwaarden bij dhr. J. DE KONING, Oostweg te KRABBENDIJK.

Aanbesteding

op Maandag 12 Juni 1901, des namiddags 1 uur, zal door den Architect E. G. WENTINK te SCHALKWIJK, in het Zuid-Hollandsche Koffiehuis te 's-Gravenhage, namens het Bestuur der Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland, worden aan besteed:

Het bouwen van twee paviljoenen voor Bedverpleging op het landgoed Bloemendaal onder Loosduinen.

Het bestek met de teekeningen is op franco aanvraag ad f 3 verkrijgbaar ten kantore van genoemden Architect. Aanwijziging op het terrein zal plaats hebben Dinsdag 11 Juni 1901 van 1 tot 2 uur.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.

opgericht in 1889.
Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citehen, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Kooien gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis. Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclamebed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citehen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeën, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeën, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20 geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2.— 2 halve matrassen toe.

VEEËNEN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25. Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeën tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters Gratis.

Heden verscheen:

ZES LEERREDENEN,
door Ds. J. C. VOIGT,

predikant te Raamsdonk,

vooral ten dienste van Vacante Kerken.

Prijs f 0,75.

Alle soliede boekhandelaren nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt het franco toegezonden door den uitgever

A. GEZELLE MEERBURG.

HEUSDEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,
OUDERS of
GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°

Prijs f — 75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

Een fundamentele misvatting van Dr. A. KUYPER of een hopeloos Pleidooi.

Eene studie over Dr. KUYPER'S Pluformiteitsstelsel door Th. F. BENS-DORP.

Benevens een antwoord van en aan Dr. KUYPER door denzelfde f 0,90.

Van het antwoord aan Dr. KUYPER, nog enkele exemp afzonderlijk verkrijgbaar à 25 Ct.

Uitgever G. BORG, Prinsensstraat 6, AMSTERDAM.

Bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

De Vlugghe Franschman,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct

De Vlugghe Duitscher,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk 50 ct

De Vlugghe Engelschman,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct

De Vlugghe Italiaan,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken. 3de druk 50 ct.

De Vlugghe Spanjaard,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd, Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. 50 ct.

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken. 2de dr. 75 ct

De Vlugghe Maleiër,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en spreken. 60 ct.

De Accurate Boekhouder
of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. 50 ct.

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaftde wereld te Parijs uitgesproken worden. f 1,00.

4 ct. 4 ct.
Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE
kleine kinderen

DOOR
JACOBUS BORSTIUS

IN LESSEN VERDEELD, DIE MET
OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR
O. C. DOORNBOS.

Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost

niet meer dan 4 cent.

Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct. 4 ct.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Vraag uitvoerig Prospectus en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke

ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands.

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Gedurende de verbouwing

GROOTE OPRUIMING van ORGELS en PIANO's enz.

tegen inventarispijs.

BREEBAART's Orgelhandel

Tijdelijk adres Damrak 24, Amsterdam.

Eindelijk gevonden!

Zonder enige muziekkenis kan men met behulp van dit Wonderklavier alle Psalmen en Gezangen volgens het bijgevoegde Koraalboek in volle accorden, zelfs in zeven verschillende toonaarden spelen.

Onmiddellijk op het eerste gezicht.

Geen letter- of cijferaccoordmethode, geen automaat. Kan op elk Orgel of Piano gebruikt worden.

Alleen- verkoop voor

Nederl. en Koloniën

JOH. DE HEER,

Orgelhandel, ROTTERDAM, Noordmolenstr. 71.

Vraag Prospectus gratis en franco.

Voor den meestbiedende

TE KOOP:

1 HENRY EN STACKHOUSE, Bij- b. verkl. in 51 dln., mooi Ex.

1 MASTRICHT, Godgeleerdh. 4 dln., goed Ex.

1 STARING, Zakel. Woordenboek.

1 WAGENAAR, Vaderl. Gesch. m. vervolg.

Fr. br. ond r. Motto: „Commen- taren“ aan den Uitgever van dit blad.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN verschijnt de

TWEEDE JAARGANG

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord,

ouder redactie van Prof L. LINDE-BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen, en met medewerking van onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandelijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

De prijs is slechts f 1,50 per jaar, franco per post. Men kan interkening ze den rech'streks aan den uitgever, en ook door een soliede boekhandelaar.

Van den eersten jaargang zijn nog enkele Ex. te bekomen, ingenaaid, à f 1,60.

4 ct. 4 ct.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers à 50 ct. per persoon.

De Secretaris,
G. GEERDS.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.

2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.

3. Idem voor eene vacature.

4. Verslag van den Directeur.

5. Verslag van den Penningmeester.

6. Enz.

7. Sluiting.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 14 Juni 1901.

Jaar II: 1a, Vlaagt de Bazuin!

Hagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelste huizen, en zal dit huis woest zijn?

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAYNCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE-SCHOOLEDAG

OP

DINSDAG den 2den JULI a.s.

TE

KAMPEN.

Maandag den 1sten Juli des avonds
te 7 uur, in de Burgwal-Kerk,

URE DES GEBEDS,
onder leiding van

Ds. M. SCHUURMAN, Denaar des Woords
te Alfen a/d Rijn.

Des avonds te 9 uur in de
Aula v/d School

RECEPTIE.

Dinsdag den 2den Julides morgens
9 1/2 uur RIJZENKOMST in de Aula,

waarvan de leiding is opgedragen aan den
President-Curator.

9 1/2 uur:

Openingswoord door den Voorzitter.

Van 10 tot 12 1/2 uur:

Referaat van Dr. H. BOUWMAN,
Denaar des Woords te Hattem,

over:

De betekenis van de Gereformeerde Bijbelstudies
voor de Wetenschap.

12 1/2 — 2 uur PAUZE.

Van 2 tot 4 1/2 uur:

Referaat van Prof. D. K. WIELENGA
over:

De verhouding van de Gereformeerde Kerken
tot het Theologisch onderwijs tijdens de Republiek.

4 1/2 uur SLUITING.

6 uur: Gemeenschappelijke
maaltijd.

Ambtsdragers, Studenten, en
Leden van de Gereformeerde Kerken
hebben vrijen toegang.

Voor Logies en deelname aan den
Maaltijd gelieve men zich, uiterlijk
vóór Zaterdag 29 Juni, aan te melden
bij de Regeling-Commissie.

De Regeling-Commissie: Namens Cur. v/d
Drs. Joh. KAPTEIJN. Th. School,
F. GUNNINK Bzn. T. NOORDEWIJER, Voorz.
H. STEENBERGEN. L. NEIJENS, Scriba.

N. B.! Vele broeders uit Zeeland en elders
hebben verzocht den datum van den School-
dag te stellen op den 3en & 4en Juli, om-
dat dan vacatiekaarten verkrijgbaar zijn.
Dit verzoek zou gaarne ingewilligd zijn,
indien niet juist op die dagen de Universi-
teitsdag te Arnhem werd gehouden. Daarom
moet de Schooldag op 1 en 2 Juli blijven.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BIJLUM, 7 Juni 1901. Heden ontving de kerkeraad alhier
het teleurstellend bericht, dat de Welw. heer Ds. Kramer,
predikant te Monster, voor de roeping onzer kerk heeft bedankt.
Namens den Kerkeraad,
P. DOORNBOOS, Scriba.

OPPERDOES, 9 Juni 1901. Zondagmorgen na de gods-
diensttoefening maakte onze geliefde Leeraar Ds. R. J. Aalberts
ons bekend, voor het beroep der Geref. kerk uit Wirdum te
hebben bedankt; hetwelk kerkeraad en gemeente met blijdschap
vervulde. Gods zegen moge rusten op dit besluit.
Namens den Kerkeraad,
K. RUSTENBURG, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 9 Juni 1901. Hedenmorgen maakte
een der brs. Ouderlingen, na afloop der godsdiensttoefening, de
gemeente bekend, dat onze geachte Leeraar A. Koorda geen
vrijmoedigheid had kunnen vinden, om voor de roeping naar
O.-Pekela te bedanken. Moge dit besluit met den zegen des
Heeren bekrond worden.
Namens den Kerkeraad,
S. K. SYBRANDY, Scriba.

MONSTER, 10 Juni 1901. Zondagmorgen na de godsdienst-
toefening maakte onze geachte Leeraar Ds. F. Kramer aan de
gemeente bekend voor de roeping van de kerk te Bierum met
vrijmoedigheid te hebben bedankt. Moge de Heere zijn arbeid
verder zegenen tot eere van zijnen Naam.
Namens den Kerkeraad,
L. OOSTERMAN, Scriba.

BOXUM, 10 Juni 1901. Onze zeer geliefde Leeraar Ds.
N. Y. van Goor deelde ons gisteren mede, tot blijdschap van
kerkeraad en gemeente, voor de roeping naar de Geref. kerk te
Werkum te hebben bedankt. Zij Z.E.w.s. verblijft onder ons
verder rijklijk gezegend.
Namens den Kerkeraad,
B. v. d. BURG, Scriba.

ELBURG, 10 Juni 1901. De dag van gisteren getuigde
weder van de trouwe zorg en bemoeienissen des Heeren voor
zijn gemeente alhier, daar in de morgen-godsdiensttoefening
onze beroepen Leeraar Ds. J. Vessier werd bevestigd door zijn
zwager Ds. N. Kapteijn van Leerdam, met een treffende rede
over Ezech. 33: 7. Des avonds verbond Z.E.w. zich aan deze
gemeente met de woorden uit Ps. 39: 8. Na afloop waarvan
Ds. Bos van Doornspijk als Consulnt, namens kerkeraad en
gemeente, den Leeraar een hartelijk welkom toespreek en hem
des Heeren zegen op zijn arbeidsveld alhier in ruime mate
toewenschte. Onzen hartelijken dank tevens aan onzen Consul-
lent voor zijn hulp gedurende den herderlozen toestand der
gemeente.
Namens den Kerkeraad,
J. LIPKE.

THOLEN B, 11 Juni 1901. Alhier is beroepen de heer C.
Staal, Candidaat te Dordrecht.

Namens den Kerkeraad,
J. DUBBLOO AZ., Scriba.

CLASSEN.

Classis Amsterdam.

De Classis Amsterdam examineerde den 5 Juni
praeparatoir den Candidaat H. Ph. Ingenboers, en
stelde hem beroepbaar in de Geref. kerken van Ne-
derland. Zijn adres is te Watergraafsmeer.
S. O. Los, Scriba.

PROVINCIE.

PROV. ZUID-HOLLAND.

Deputaten voor de Hulpbehoevende Kerken.

Vergadering van deputaten voor de Hulpbehoevende
kerken in Zuid-Holland op Maandag 17 Juni, ten
10 ure te Rotterdam (Hovenierstraat).

Agendum: Definitieve voorstelling der uitkeeringen.
Opmaken van verslag en begroting.

Namens het Moderamen,
W. B. RENKEMA, Secret.-Penningm.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw Kerkgebouw
te Terwispel.

Van de Geref. gem. te Aalsl. f 2,00
Bijeenverzameld te Monster. f 13,00
Heerenveen, 10 Juni 1901.
P. A. SMILDE, Penn.

Collecten voor de kas ter Oplei- ding tot den dienst des Woords in de Prov. Overijssel 1900/1901.

Classis Zwolle	Holten	f 3,19	- 3,10
1ste coll. 2de coll.	Nijverdal	- 7,00	- 8,58
Blokkzijl f 5,32 f 3,10	Olst	- 2,25	- 2,26
Genem. - 6,00 - 6,15	Rijssen	- 3,38	- 3,90
id vorigjr. - 5,75	Vriezenveen	- 3,90	- 1,85
Hasselt - 7,67 - 8,53	Wierden	- 1,64	- 2,13
Kampen - 66,56 - 59,86	Wijhe	- 4,09	- 5,00
Kamperv. - 1,08 - nihil	Classis Ommen.		
Langeslag - 4,02 - 2,67	1ste coll. 2de coll.		
id vorigjr. - 3,70	Avereest f 1,45 f 1,93		
Oldemarkt - 1,22 - 2,20	id vorigjr. - 1,50		
Rouveen - 17,42 - 19,70	Bergenth. - 2,50 - 2,70		
Staphorst - 3,57 - 4,37	id vorigjr. - 2,50		
Steenwijk A - 5,12 - 5,15	Dalftsen - 4,14 - nihil		
Steenwijk B - 15,19 - 14,00	Dedemsv. - 27,07 - 22,51		
Sind Voll. - 1,40 - 3,27	Den Ham - 12,50 - 12,00		
Ambt Voll. - 5,94 - 5,30	id vorigjr. - 10,70		
" B - 2,63 - 4,10	Harden en		
Wijlsum - 1,50 - 1,87	Heemse B - 9,88 - 10,00		
Zalk - 4,25 - 5,24	Heemse A - 8,00 - 7,99		
Zwartsluis - 34,67 - 19,53	De Krim - 8,48 - 5,68		
Zwolle - 60,35 - 55,63	id vorigjr. - 8,15		
Classis Deventer.	Lemele - 0,91 - nihil		
1ste coll. 2de coll.	Lutten - 6,61 - nihil		
Almeloo f 3,57 f 7,75	id vorigjr. - 5,60		
Deventer A - 9,25 - 6,31	Nieuwl. - 4,77 - 4,71		
" B - 3,43 - 4,00	id vorigjr. - 4,30		
Enschede - 19,13 - 15,18	Ommen - 10,00 - nihil		
Enter - 3,20 - 2,80	Vroomsh. - 8,57 - nihil		
Haaksb. - 3,08 - 2,74	id 2 coll.		
Hengeloo - 5,80 - 5,94	id vorigjr. - 16,—		

De Classis Zwolle heeft slechts één nihil op deze lijst. De
Classis Deventer geen enkel De Clas-is Ommen prijkt met
5 nihil, ruim de helft minder dan 't vorige jaar. Uit de
Bazuin van 1900 no. 23, 24 en 26 blijkt, dat de Classis Om-
men den strijd ernstig tegen de nihil begonnen heeft. Hare
zuster Zwolle is ze bijna meester. Laat ons volhouden en de
uitkomst zal niet falen.

J. HESSELS, Quaestor van voornoemde Kas.

Zwolle, 31 Mei 1901.

Art 19 D. K. O.

Sedert 13 Mei ten behoeve der kas voor ondersteuning van
minverm. studenten in de Prov. Gelderland ontvangen:
Van de Geref. kerk te Nijmegen f 12,12
Hartelijk dank. De kerken gelieven er wel op te willen
letten, dat met deze opgave het boekjaar 1900/1901 wordt af-
gesloten.

Namens Deputaten voor Art. 19 D. K. O.

H. KUIK, Secr.-Penn.

Patten o. d. Veluwe, 7 Juni 1901.

Voor de Theologische School.

Ter Aar	1/2 c f 1,58	Schoonhoven A le ex.	
Aarlanderveen	n - 2,38	tra coll.	f 5,10
Alfen a/d R.	n - 10,25	Zevenhuizen	- 4,35
Bodegraven	n - 9,32	Stroobus	- 16,15
Leimuiden	n - 1,62	Eaumatil	- 8,16
Nieuwkoop	n - 1,35	De Wilp	- 0,87
Nieuwveen	n - 2,03	Lutjegast	- 3,23
Noorden	n - 0,60	Niezijl	- 10,62
Oudshoorn	n - 2,63	Oldehoeve	- 5,27
O. en N.-Wetering	n - 8,80	Marum	- 5,10
Waarder	n - 2,93	Oldekerk	- 2,75
Woerden	n - 4,78	Zuidhorn	- 9,11
Woubrugge	n - 0,99	Grootegast	- 8,14
Zevenhoven	n - 1,75	Munnikezijl	- 5,98
Zwammerdam	n - 4,12	De Leek	- 6,42
Landmeer	n - 7,77	Schoonhoven A 1/2 c.	- 5,02
Buikslot	n - 3,55	" B	- 5,52
Broek i. W.	n - 2,95	Moordrecht	- 1,80
Holysloot	n - 1,25	Berg Ambacht	- 0,85
Edam	n - 3,34	Reeuwijk-Sluijw.	- 1,51
Parmerend	n - 4,13	Hanstrecht	- 2,50
Oostzaan	n - 1,81	Oudewater	- 5,03
Marken	n - 3,09	Gouda A	- 3,62
Zuiderdorp	n - 2,20	" B	- 3,75
Monnikendam	n - 6,57	Nieuwerkerk	- 3,33
Nieuwendam	n - 5,85	Zevenhuizen	- 1,34
Gasselter-Nijveen	n - 9,33	Krumpen	- 2,08
le extra coll. 1901	van: Lekkerkerk	n - 0,50	
"Berg-Ambacht	f 2,20	Watergraafsmeer	- 25,28
"Gouda A	- 11,78	Muiden	1/2 c. - 0,83
"Krimpen a'd L.	- 4,70	Muidenberg	n - 0,97
"Lekkerkerk	- 1,—	Nederh. d. Berg	n - 1,79
"Moordrecht	- 2,—	Hengelo	n - 5,59

Nieuwerkerk a/d IJ. - 3,17 Vijfhuizen - 12,68
Reeuwijk-Sluijwijk - 3,95 Beverwijk - 6,01

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. J. R. Dijkstra te Joure, Corr. Cl. Haerensen, de
contrib. uit Heerenveen, Corr. P. Bastra, van Ds. van Andel
f 1, T. Grevink f 1, B. Snijder f 1, P. Smilde f 1, R. Smilde
f 1, B. Louijnga f 1, K. Kuol f 0,50, S. Ballast f 1, K.
Knobbe f 0,50, P. Bastra f 2, Mr. v. Giffen f 2, R. Boljes,
gift f 1, J. Wonda f 0,25.

Uit Terwispel, Corr. Ds. Noordhof, van J. Zwerver f 1, J.
v. d. Vaart f 0,50.

Uit Hoornsterzwaag van A. Jaarsma f 1, P. Jelgersma f 1,
S. Jonker f 0,50, G. Hempenius f 0,50, A. Sikkema f 0,50.

Uit Lippenduizen, Corr. Ds. Noordhof, van De Erven D. de
Graaf f 1,50, M. Boerstra f 1, Meij. I. Keulen f 1, Ds. G.
Noordhof f 2.

Uit Mildam, Corr. Ds. Sybrandy, van W. Bultma f 1, H.
Heida f 0,50, J. K. Hoekstra f 1, P. Nijenhuis f 1, W. A.
Nijenhuis f 1, Ds. J. Sybrandy f 1, T. Zwambag f 1.

Uit Donkerbroek, Corr. J. Baron, van B. Offringa f 1, J.
Baron f 1, H. F. Klooster f 1, Ds. Zomer f 1.

Door Ds. W. Breukelaar te Zaandam, Corr. Cl. Haarlem,
de contr. uit Velzen: P. Vermeulen f 2,50, P. de Raadt f 2,50.

Uit Zuandam, Corr. W. Offenbergh, van G. Kraay Sr. f 5,
Alb. Bakker Kz. f 1, J. Bakker Kz. f 1.

Uit Haarlem, Corr. S. D. Wartena, van P. Kalbfeisch f 2,50,
W. v. d. Linde f 1, Ds. R. Mulder f 2, A. Elffers Jr f 2,
M. v. d. Heide f 1, J. Verhage f 1, J. P. Boerkool f 1, D.
Bartling f 1, W. Hoek f 1, J. W. Florijn f 2,50, S. Wartena
f 1, M. Buitenhuis f 1, Meij. M. Wartena f 1, R. Bass Az.
f 2,50, J. Keuzekamp f 1,50, J. H. Segaar f 1, P. de Jong
f 2,50, R. Boerkool f 1.

Zwolle, 8 Juni 1901.

van de Theologische School,
Potgietersingel 120.

De Penningmeester
Dr. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

In dank ontvangen:
Postwissel Boskoop f 1,—
Van F. G. Petersen, gift gevonden in het kerk-
zakje - 1,—
Van de Geref. kerk te Hellevootsluis deel v. d. Pink-
stercollecte - 5,—
Van H. S. te Zelhem - 2,50
Met vriendelijke aanbeveling,
Rotterdam, N. Koores,
10 Juni 1901. Oost Vestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Bos in 't kerkzakje te Bedum f 10,—
v. d. Zondagssch. te Onderdendam f 1,50, in 't
kerk te Onderdendam f 0,45, en P. C. Bedum
f 86,49, te zamen - 98,44
P. C. Scherpenzeel f 38,59, P. C. Veendam f 40, P. C.
Oude-Pekela f 44,84, P. C. Jhrum f 56,25.

Door Ds. Sijbesma te Ulrum, ter uitbreiding v/h.
Kon. Gods v.e. br. die onbekend wenscht te blijven f 10,—
P. C. Koervorden f 14,73, P. C. Nijmegen f 15,13, P. C.
Nijmegen gift f 1,50.

Door Ds. Kok, 3 maanden in zamen van Meij. Thérèse Reij-
ckens te Nijmegen c. a. f 14,87 min f 7 betaald voor „Het
Moederdand" dus f 7,87.

Door Ds. Schoemakers te Groningen, verz. door
eene dienstbode f 4,38

P. C. Vrihuizermeden W. G. - 69,36

" Wildervank - 155,—

Door Ds. Oegema in 't kerkzakje te Wildervank f 1,
en idem f 5, samen - 6,—

Door A. C. v. Loos, uit kerk A te 's-Gravenhage:
2 giften elk f 2,50 f 5, 1 gift f 10, 1 gift v/e.

Zuster f 25, samen - 40,—

Door Ds. v. d. Werff te Grootegast, v. d. Schoolk.
f 3,05 en Javaantje W. B. f 2,20 samen - 5,25

P. C. Grootegast f 48,— P. C. Oud-Vosmeer - 16,36

" Holl. v. (2 c.) - 14,30 " Kolijnsplaat - 18,66

" Ouddorp gift - 2,50 " Westerbork - 18,04

" Stellendam - 5,31

Door Ds. Sieders, uit 't Zend. busje van Vr. K te
Vlaardingen - 3,61

Door Ds. Sijbesma, v. d. Centsver. der Jonged. vr.
te Surhuisterveen - 10,—

P. C. Heinkensand f 19,23 P. C. Bierum f 57,64

" Marum - 19,05 " Zwolle - 215,05

N. B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen
op verzoek.

Doersborgh,
8 Juni 1901.

B. DE MOEN,
Quaestor.

ONMIDDELIJKE WEDER- GEBORTE.

X.

In het afgetrokkene laat het zich
denken, dat de Gereformeerden de
verhouding van roeping en weder-
geboorte in lateren tijd anders hebben
opgevat, dan zij oorspronkelijk deden
en bijv. in de Nederl. Geloofsbelijdenis
en den Heidelbergschen Catechismus
tot uitdrukking brachten.

Men kan zelfs geneigd zijn, om
zoodanige wijziging in de voorstelling
te verwachten, wanneer men in reke-
ning brengt, dat in den eersten tijd

tusschen wedergeboorte (in enger zin)
en bekeering zoogoed als geen onder-
scheid werd gemaakt.

En men kan zelfs meenen, dat het,
toen deze onderscheiding eenmaal
gemaakt en in de Gereformeerde
theologie opgenomen was, voor de
hand lag, om het verschil tusschen
wedergeboorte en bekeering nu zoo
aan te geven, dat de eerste tot stand
kwam door den Heiligen Geest alleen,
op onmiddellijke wijze, dat is, zonder
het Woord, en dat de tweede door
den Heiligen Geest gewerkt werd op
middellijke wijze, dat is, met en door
het Woord.

Maar wie deze verwachting koes-

tert, wordt bij een nauwkeurig onder-
zoek van de latere Gereformeerde
theologie teleurgesteld. Nooit en
nergens wordt daar tusschen weder-
geboorte en bekeering zulk een onder-
scheid gemaakt en zulk eene tegen-
stelling gevormd, alsof, altijd onder
de werking des Geestes, de weder-
geboorte zonder en de bekeering door
het Woord tot stand kwam.

En dit is van te meer beteekenis,
omdat de Gereformeerden, toen zij
de leer der inwendige, krachtadige
en onwederstandelijke genade beleden
en handhaafden, door hunne tegen-
standers ervan beschuldigd werden,
dat zij door die leer de genademid-

delen van al hun kracht beroofden
en geheel overbodig maakten. Zij
waren dus gedwongen, om over het
verband tusschen het genademiddel
des Woords en de genadewerkingen
van wedergeboorte en bekeering
opzettelijk na te denken, en er zich
helder rekenschap van te geven.

het Woord geheel overbodig en kan het best gemist worden. De zedelijke werking van het Woord wordt dan door de bovennatuurlijke werking des Heiligen Geestes geheel in de schaduw gesteld, ja ganschelijk verdrongen. Zelfs is het op dat standpunt niet mogelijk meer, om de prediking des Woords op eenigerlei wijze als genademiddel te handhaven. Want de zedelijke werking van het Woord is klaarblijkelijk van eene gansch andere natuur dan de bovennatuurlijke werking des Heiligen Geestes en kan om die reden voor de laatste zelfs niet als middel of instrument dienst doen.

Immers, zoo zeiden de Remonstranten, beide beweringen zijn lijnrecht met elkander in strijd, enerzijds, dat God door eene bovennatuurlijke, onwederstandelijke kracht en dus op onmiddellijke wijze de wedergeboorte in het hart werkt; en anderzijds, dat Hij zich daarbij toch van middelen bedient. Want eene onmiddellijke werkzaamheid sluit naar den aard der zaak alle middelen uit. (Immediata enim actio medium excludit.)

Allerbelangrijkst is het nu, om te vernemen, wat de Gereformeerden op deze Remonstrantsche bedenking geantwoord hebben. Indien zij de leer der onmiddellijke wedergeboorte in dien zin waren toegedaan geweest, dat deze altijd geschiedt zonder en buiten het Woord, enkel en alleen door den Heiligen Geest, dan hadden zij met een eenvoudig antwoord kunnen volstaan. Zij hadden dan kunnen zeggen, dat de Remonstranten met hunne bedenking gelijk hadden; dat inderdaad de wedergeboorte als onmiddellijke vrucht van de werking des Heiligen Geestes zonder en buiten het Woord plaats had; dat het Woord wel diende als middel tot geloof en bekeering, maar niet als middel voor de instorting van het allereerste beginsel des nieuwen levens.

Maar zoo hebben de Gereformeerden op de bedenking der Remonstranten niet geantwoord. Integendeel, zij hebben zich ingespannen, om het Woord ook als genademiddel voor het ontstaan van het geestelijk leven, als zaad der wedergeboorte te handhaven.

Ten bewijze ga de officieele uitspraak der Dordsche Synode voorop. In verschillende paragrafen gaat zij stilzwijgend van de onderstelling uit, dat de roeping aan de wedergeboorte voorafgaat en dat het Woord het middel is, niet alleen voor het onderhouden en ontwikkelen maar ook voor het ontstaan en den aanvang van het geestelijk leven, bijv. I 16, III, IV 6, 9, 10, 12. Maar in de 17e paragraaf van het derde en vierde hoofdstuk spreekt zij het ook beslist en duidelijk uit.

Daar zegt zij in eene taal, die allen twijfel aangaande het gevoelen der Synode buitensluit: Even zoo zeker als die almachtige werking Gods, door welke Hij dit ons natuurlijke leven verwekt en onderhoudt, niet uitsluit maar vordert het gebruik dier middelen, door welke God naar zijne oneindige wijsheid en goedheid deze zijne kracht wil uitoefenen; zoo sluit ook deze voorzeide bovennatuurlijke werking Gods, door welke Hij ons wederbaart, geenszins uit noch doet te niet het gebruik des Evangelies, hetwelk de hoogstwijze God tot een zaad der wedergeboorte en voedsel der ziel verordent heeft.

De Synode heeft met deze woorden de Remonstrantsche bedenking, dat de bovennatuurlijke werking des Heiligen Geestes het genademiddel des Woords uitsloot, beslist verworpen, en zij heeft het als leer der Gereformeerde Kerken in deze en in andere landen uitgesproken, dat de hoogstwijze God het Evangelie niet alleen tot een voedsel der ziel maar ook tot een zaad der wedergeboorte verordent heeft.

En dit gevoelen is op de Dordsche Synode niet door eene kleine meerderheid voorgestaan; het is niet de bijzondere mening der infalapsarische afgevaardigden geweest. Maar het was het eenparig oordeel van alle leden der Synode; over dit punt was er hoegenaamd geen verschil;

volgens aller oordeel ging in den regel het Woord aan den Geest, de roeping aan de wedergeboorte vooraf.

Wie hieraan twijfelen mocht, leze maar eens aandachtig na de oordeelen, die door de verschillende afgevaardigden over het derde en vierde artikel uitgebracht zijn.

Bij wijze van voorbeeld mogen enkele zinsneden uit die oordeelen hier worden aangehaald.

De Nederlandsche professoren zeggen: de voornaamste oorzaak van de werking des geloofs is de genade Gods, die machtiger is dan alles, dewelke de inlijvende hoedanigheid of de deugd des geloofs gegeven heeft, en *dezelve verwekt Hij door de verkondiging des Evangelies en door de krachtige werking des H. Geestes.*

De Geldersche afgevaardigden gelooven, dat God *gewoonlijk door de uitwendige prediking des Woords en door de inwendige werking des H. Geestes ter zaligheid roept alle degenen, die het Hem behaagt.*

Die van Zuid-Holland belijden, dat tot de wedergeboorte des menschen vereischt wordt tweeërlei genade, eene *uitwendige* (dat is de roeping door natuur en Schrift) en eene *inwendige* (bestaande in de krachtige en onverwinkelijke genade des H. Geestes.)

En zoo spreken alle Nederlandsche afgevaardigden zonder onderscheid en zonder uitzondering. Wat zij allen tegenover de Remonstrantsche leer, dat het Woord het eenige en genoegzame zaad der wedergeboorte is, in het licht trachten te stellen, is dit, dat het Woord wel zeer zeker een middel en een zaad der wedergeboorte is, maar dat het alleen en op zichzelf onvoldoende is en dat er eene krachtige, onverwinkelijke, inwendige genade des H. Geestes bij moet komen.

En hiermede stemmen de oordeelen der buitenlandsche afgevaardigden geheel overeen.

De Engelsche theologen laten aan de wedergeboorte zelfs eene voorbereidende genade voorafgaan en zeggen, dat God wederbaart door den Geest, *gebruikende het middel des Goddelijken Woords*, waarom wij ook gezegd worden wedergeboren te zijn uit het onvergankelijke zaad des Woords, 1 Petr. 1 : 23.

Die van de Paltz noemen het evangelie een *ordinair middel* van de genade der wedergeboorte.

Die van Hessen zeggen, dat God door het Woord, als door een *ordinair middel*, het verstand dergenen, die Hij wil, inwendig met de genade des Heiligen Geestes verlicht.

De Zwitsersche theologen belijden te gelooven, dat het geloof, in de *ordinaire wijze*, gewrocht wordt door Gods Woord, terwijl de H. Geest inwendig het verstand verlicht en den wil vernieuwt.

En in denzelfden geest laten zich uit de buitenlandsche afgevaardigden uit Nassau en Wetterau, uit Genève, Bremen en Emden.

Volgens allen is het Woord het middel of werktuig, waarvan de H. Geest zich bedient tot het wederbaren en vernieuwen van den mensch. Allen laten zonder eenige uitzondering de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan.

BAVINCK.

BEGINSELEN.

Beginnelsen zijn uitnemend, zijn onmisbaar; maar alleen, zijn zij onvoldoende. Reeds het woord duidt dit aan. Beginnelsen zijn alleen de uitgangspunten van ons denken en handelen, maar zij zijn dat denken en handelen zelve niet, en kunnen dit ook nimmer vergoeder of vervangen.

Zeer terecht merkte Dr. Schaepman op den Frieschen Landdag dan ook op, dat ons jongere geslacht zich liever bezig houdt met algemeene politiek dan met bijzondere punten van staatsbeleid. Onze jongere geleerden, zoo zeide hij, vergeten een weinig te zeer de wetenschap der bijzondere dingen. En daarom loopt hunne critiek altijd over de groote dingen, de beginselen. En dan is ze dikwijls zeer scherp. Maar het is heel wat gemakkelijker, critiek te oefenen op de leiding van Napoleon of Moltke, dan een goed officier van instructie te zijn.

Deze woorden verdienen overweging, ook nog in andere kringen dan in die van onze Roomsche landgenooten.

Want op het gebied van wetenschap

en kunst en evenzeer in het leven van huisgezin en maatschappij, van kerk en staat, komt het niet alleen op beginselen, maar voorts ook op nauwkeurig onderzoek, op ernstige studie, op degelijke kennis van de bijzonderheden, dat is van de werkelijkheid aan.

Beginnelsen ontslaan daar niet van, maar moeten juist strekken, om er toe op te wekken en er richting en leiding aan te geven. En dit tot maatstaf nemende, hebben wij nog heel wat te doen en staan pas aan het begin van den weg. Wetenschap, kunst, litteratuur, alles is nog schier in de handen onzer tegenstanders. En het heeft dikwerf den schijn, alsof wij met de kennis der beginselen ons tevreden stellen en met eenige algemeene leuzen de vele vraagstukken van onzen tijd willen oplossen.

Groen van Prinsterer zag dit gebrek in zijn tijd reeds in en beklagde er zich over, dat er zoo weinig studie van de aanhangige vraagstukken gemaakt werd.

Groen beseftte het ook zeer goed en sprak het meermalen uit, dat de vreeze des Heeren wel het *beginset*, maar niet de *inhoud* van alle wijsheid is.

BAVINCK.

DOOR GOEDERTIERENHEID OMRINGD.

„Dien zal de goedertierenheid omringen.” Ps. 32 : 10b.

Het heeft den Almachtige behaagd op menselijke wijze van zich te spreken, opdat wij iets van Hem, den Onbegrepen, zoude kennen. Daartoe dienen ook de beelden, die Hij kiest, als Hij ons zijne zorg, voor wie op Hem vertrouwen, wil doen kennen. Treffend is het beeld, waarvan Mozes zich bedient, als hij aan des Heeren bevelingde bemoeienissen met zijn oude volk herinnert: »Want des Heeren deel is zijn volk, Jacob is het snoer zijner erve. Hij vond hem in een land der woestijn, en in eene woeste huilende wildernis; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem, Hij bewaarde hem als zijn oogappel. Gelijk een arend zijn nest opzoekt, over zijne jongen zweeft, zijne vleugelen uitbreidt, ze neemt en ze draagt op zijne vlerken, zoo leidde hem de Heere alleen, en er was geen vreemd God met Hem.” (Deut. 32). Mozes vergelijkt in deze opmerkelijke woorden des Heeren doen bij dat des arends.

De arend draagt een bijzondere zorg voor zijne jongen. Hij bouwt zijn nest zoo hoog hij kan, opdat zijne jongen beveiligd zouden zijn tegen mensch en dier. En zoo een dier of een mensch het waagt, ze te willen nemen, hij stelt zich geducht te weer en strijdt verwoed. Hij voorziet ze trouw van het kostelijkste voedsel, breidt zijne vleugelen over hen uit, en verliest het nest, waarin ze liggen, niet uit het oog. Zie, dat is beeld van de liefde en zorg des Heeren. Hij zet zijne kinderen in veiligheid. Beschermt hen. Dekt hen onder zijn almachtige hand. Houdt zijn oog op hen, en we, die zich verstouten durft om hun verderf te zoeken! Heeft den dichter van onzen Psalm dit beeld voor de aandacht gestaan? 't Is mogelijk. Het komt meermalen in de gewijde bladen voor. In elk geval, hij doet er ons aan denken, als hij zegt: »die op den Heere vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen”. Dit toch betekent, hij zal van alle zijden beveiligd zijn. Gelijk de hen hare kiekens geheel onder hare vlerken dekt, gelijk de arend, over zijn nest zwevend, naar alle kanten wakend uitziet, zoo doet de Heere ten opzichte van zijn volk. Hiskia is van dezelfde waarheid overtuigd, als hij zijne oogen op het gebergte vestigt en zegt: »Gelijk Jeruzalem omringd is door bergen, alzoo is de Heere rondom zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid.”

De dichter spreekt van de goedertierenheid, namelijk van de goedertierenheid des Heeren. In den 136sten Psalm roemt hij haar tot 26 malen: »Loofte den Heere, want Hij is goed, en zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid.” Zij is een eigenschap Gods. Zijne genegenheid om zijne schepselen wel te doen, hun zijne zegeningen mee te deelen. Wij onderscheiden haar in eene algemeene en in eene bijzondere. De algemeene goedertierenheid strekt zich uit over al zijne schepselen: »De Heere is aan allen goed, en zijne barmhartigheden zijn over alle zijne werken.” Maar van deze verzorging van al wat leeft, spreekt thans David niet. Hij doet dit dikwijls. Hij heeft een open oog voor Gods grootheid in de schepping. De algemeene genade stemt hem niet zelden tot aanbidding. Maar nu heeft hij op het oog de bijzondere zegeningen, waarin de geloovigen deelen. Hij zegt: »hen zal de goedertierenheid omringen.”

zij zal als in een cirkel om hen getrokken zijn. Gods goedertierenheid is in de eeuwigheid geboren, laat zich uit in den tijd, en eindigt nimmermeer. Gods goedertierenheid was werkzaam eer zij geboren waren, ja, eer de aarde op hare grondvesten zonk. Gods wijsheid dacht een weg der verlossing uit, waarin genade en recht tegelijk zouden

verheerlijkt worden. Een weg, zoo wonderlijk, dat hij nooit door menschen verstand of engelen-wijsheid zou zijn gevonden. Gods goedertierenheid zocht aanstonds den in het paradijs gevallen mensch op, openbaarde het genadeverbond, en schonk het Evangelie, dat arme verlorene zondaren tot zaligheid leidt. Gods goedertierenheid vervulde de moederbelofte; toen Gods Zoon gezonden werd in de gelijkheid des zondigen vleesch, bleek de goedheid des Vaders, die zijn eigen Zoon niet spaarde; de goedheid des Zoons, die arm werd daar Hij rijk was; de goedheid des Heiligen Geestes, die den Zoon het lichaam bereidde uit eene maagd, die vooraf in een hemelbloedschap door engelenlippen als de gezegende der vrouwen was begroet. Gods goedertierenheid deed Jezus sterven aan het kruis, neêrdaalen in het graf, opstaan uit de dooden, henenvaren ten hemel, en plaats nemen aan 's Vaders rechterhand. Hij stierf om zijn volk te verlossen van den eeuwig dood, en den prikkel voor hen uit den tijdelijken dood weg te nemen; Hij werd begraven, om hun graf tot een rustbed, tot eene gezegende slaapstede te maken; Hij stond op, om hen uit het zondegraf te wekken, en eenmaal ook hun stof te verzamelen tot heerlijkheid ten laetsten dage; Hij voer ten hemel en zit als Voorbidder aan de rechterhand der kracht Gods voor allen, die ellendig zijn. Die goedertierenheid wederbaarde hen, eigende hun de verworvene verlossing toe en deed hen in nieuwigheid des levens wandelen. Zij verheerlijkt zich ondanks hunne afwijkingen van de bron van licht en leven. Uit benauwdheid en donkerheid geeft zij ruimte en licht. Uit doodigheid doet zij ontwaken. Als wij vallen zonden, heeft zij onzen val belet, als wij gevallen waren, heeft zij opgericht; en als wij op het punt stonden onzen moed te verliezen, werd ons hart gesterkt door genade. Die goedertierenheid onthoudt soms aardse schatten, wetende, dat groote voorspoed op gladde plaatsen brengt; maar vervult toch alle behoeften, en vergoedt het gemis van aardse schatten met geestelijke zegeningen. Die goedertierenheid legt soms een zwaar kruis op de schouders. Onder het kruis leeren de godvreezenden heerlijk verstaan, wat zij aan hun God hebben; smaken zij niet zelden de zoetste verkwikkingen; mogen zij als Paulus roemen in de verdrukking; en als de beproeving geëindigd is, zullen zij niet zelden met David zeggen: »het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik uwe inzettingen leerde.” Die goedertierenheid kastijdt hen om hunne zonden, doet hen Gods Vaderlijk ongenoegen gewaar worden, opdat zij zouden leeren voorzichtig te wandelen, te waken en te bidden. Die goedertierenheid verzekert hen van de vergeving der zonde, zegent met een goede consciëntie, met een vrede, die alle verstand te boven gaat. Zij doet volharden in den geestelijken strijd, en zorgt, dat aan het geloof geen schipbreuk wordt geleden. Door het doodsdal helpt zij heen; in den hemel leidt zij binnen. Daar wist zij alle tranen van de oogen af. Daar doet zij de gezaligden zich verheugen in hun gemeenschap met God den Vader, den Zoon, en den Heiligen Geest. Daar doet zij de kennis volkomen, de liefde volmaakt, de gehoorzaamheid onafgebroken, en de zaligheid ongestoord zijn. Alle kwaad weert zij daar voor eeuwig af. De zonde zal er niet meer bedroeven, want zij is weggenomen uit de harten, en blijft er buitengesloten; de wereld zal er niet verleiden, want er zijn slechts engelen Gods, en aanbidders van der engelen Heer, en de wereld ging voorbij met al hare begeerlijkheid. Satan zal er niet kwellen, want hij heeft er geen toegang. Een eeuwige rust, een eeuwige vrede, een eeuwige vreugde zal Gods goedertierenheid geven. *Verzadiging van vreugde.* »Geen oog heeft gezien, geen oor gehoord, ja, het is in de menschen hart niet opgekomen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben.”

Zoo is dan iedere gedachte, iedere daad Gods voor den geloovige van zijne goedertierenheid doortrokken en doorgeurd.

NOTTEN.

AAN EEN JEUGDIGEN ABMTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Gij zoudt u zeer vergissen, indien ge uit mijn vorigen brief de gevolgtrekking afleidet, dat ik nu tot hen ga behooren, die kennis en wetenschap minachten en uit den geest, eigenlijk uit onkunde en dommen hoogmoed, willen leven.

Zoo lang ik aan het openbaar kerkelijk, of, wilt ge liever, het meer uitgebreid kerkelijk leven deel mocht nemen, heb ik medegewerkt aan alles, wat tot verbetering en volmaking van de opleiding en vorming der aanstaande dienaren

des Woords strekken kon. Nog op de laatste Synode, waarvan ik lid was, heb ik medegewerkt aan het in 't leven roepen van 't Kamper Gymnasium, en steeds stond ik aan de zijde van hen, die eenheid van opleiding begeerden, door saamvoeging van de Theologische School met de Vrije Universiteit. Nog zou ik er mij in verblijden, zoo het middel gevonden kon worden om tot die eenheid te komen. Ik durf er bij zeggen, dat dit bij mij ontsproot uit de diepe overtuiging van den geopenbaarden wille Gods, dat zij, die het opzienersambt begeren o. a. moeten zijn »bekwaam om te leeren.” Ik vind geen aanwijzing, dat die bekwaamheid moet verkregen worden aan eene Theologische School of aan een Universiteit; maar ik lees van bekwaame en getrouwe mannen, aan wie de vorming van anderen moet worden toevertrouwd. Dat is de hoofdzaak. En al het andere heeft zeker, uit een formeel oogpunt, betekenis en betrekkelijke waarde; maar ten slotte hangt alles af van de mannen; want zonder mannen zijn er geen stelsels en geen scholen.

En daar komt nog bij, dat ik ook op subjectieve gronden alzoo oordeelde, uit het pijnlijk bewustzijn, dat het levenslang tobben en wurmen en mondje-dichthouden blijft, als men in zijn jeugd gemist heeft een waarlijk wetenschappelijke en degelijke opleiding. Het feit, dat de Apostel, die de diepste sporen voor de leer en het leven, in alle eeuwen, naliet, Paulus is, de eenige van het twaalfstal, die eene wetenschappelijke opvoeding genoot, heeft mij menigmaal diep getroffen.

Beleefd verzoek ik u dus, mij niet aan te zien voor een geestelijken nakomeling van *Carlstadt*.

Minachting van kennis en wetenschap acht ik zonde voor God.

Doch wat heeft dit te maken met de weigering om dat abstracte schepsel te vereeren, hetwelk men DE wetenschap noemt? Dat schepsel dat, in altijd klimmende mate, zich boven alles verheft als een god over alle andere schepselen wil heerschen?

In de gunstigste omstandigheden is de invloed van wetenschappelijke mannen op den gang der kerkelijke zaken onberekenbaar groot, eene macht ten goede, die te waardeeren is. Maar dat zijn mannen, menschen, en geen abstracte gedachte-dingen. En daarom stel ik meer belang in menschen dan in boeken. Want als de goden van den tijd, onder welke DE wetenschap een voorname plaats, straks de eerste plaats zal innemen, ook altaren en hoogten krijgen in de gemeente Gods, dan komt ook het oude verschijnsel weer terug: dat de kerk van haar oorsprong verbastert, en van haar glans beroofd wordt.

Zoo lang God ons de mannen laat behouden, die nu de zaken leiden, hebben we niet grootelijks te vreezen. Maar als het volgende geslacht eens de plaatsen der dooden moet innemen, dan zal, vrees ik, de strijd over vele dingen eerst recht ontbranden, en de verdeeldheid in de kerken een meer en meer ernstig karakter krijgen.

Op staatkundig gebied hebben we nu reeds drie stroomingen, die zich alle op Groen van Prinsterer beroepen en met citaten uit diens geschriften elkander bestrijden. Ook in vroegere eeuwen is het zoo gegaan, en ik zou geen reden weten te noemen, waarom het in de toekomst anders zou moeten wezen.

Verontrust u dus niet over den schadelijken invloed van mijn simpele woorden; ook niet na gelezen te hebben, wat de *Herant* er van zegt. Ik geloof veel vaster aan de macht der ideeën dan aan instructies. Staal is machtiger dan perkament, en ideeën overwinnen alle denkbare instructies. Dat heeft, dunkt mij, de geschiedenis der Vaderlandsche kerk ook overvloediglijk geleerd. Daarenboven ben ik reeds, sinds enkele jaren, onschadelijk geworden; zoodat niemand zich, op dit punt, behoeft ongerust te maken.

Ik beklag menigmaal in mijn hart onze broederen, de missionaire dienaren des Woords op Java, die, van de kerken uit het moederland, instructie op instructie ontvangen. En nu hebben we nog niet eens een »Zendingsoordeel.” Als die er is en alles, woordje voor woordje, is voorgeschreven, dan hoop ik, dat hun werk recht voorspoedig zal gaan. Maar ik denk daarbij ook wel eens aan Hand. 13 : 2 en wat daar verder volgt en dan zucht ik ook wel eens in stilte: och, och!

Heusch, mijn broeder, ik wacht niet veel heel van instructies voor de beoefenaars der wetenschappen en in het bijzonder van die der H. Godgeleerdheid. Ik zie in een Theologische School evenmin een onfeilbaren waarborg voor de bewaring van het ware geloof als in eene Universiteit. En juist daarom huiver ik voor den eeredienst van dat abstracte schepsel, dat men DE wetenschap noemt. Dat is de afgod der eeuw, een afgod die naar volstrekte heerschappij over het geheele leven streeft.

En nu is het waarschijnlijk onverstandig van mij dingen aan te roeren,

waar ik al meermalen mijn vingers aan gebrand heb, maar gij kunt mij gelooft, dat daarbij toch mijn enig doel is, mijn jongere mede-broeders te wijzen op de verzoeking, die in het woord wetenschap ligt, en op het wenschelijke, dat toch in de gemeente des Heeren niets anders verkondigd worde dan het Woord des Kruises, en te volharden in de dwaasheid der prediking, door welke het God behaagt zalig te maken, die gelooft.

Steeds de Urve,
W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Daar is van het oorlogsterrein in Zuid-Afrika weinig nieuws. Aan den eenen kant bleef echter dat het Engelse bericht, dat aan een deel der troepen van Beijers bij Warmbad benoorden Pretoria een neerlaag zou zijn toegebracht, geheel onwaar was, gelijk Kitchener nu bevestigt. Aan den anderen kant worden wij versterkt in de meening, dat de Burgers voortgaan zich krugtig te houden. Terwijl de Engelschen voortgaan plaatsjes als Bethel, Ermelo etc. in het Oosten van Transvaal leeg te maken, vechten de Burgers in 't veld maar voort, elke goede gelegenheid aangrijpend om hunne vijanden te tuchtigen.

Volgens een telegram uit Kaapstad zou de Wet met 1000 man een sterke stelling bezetten in de Gastrand heuvels ten Zuiden van den spoorweg van Potchefstroom. Zou hij, indien het bericht waar is, weer loeren op een troep Engelschen, die daar heen en weer trekken? Het terrein laat er zich wel toe gebruiken. Of wacht hij op goud, dat misschien uit Johannesburg zal vervoerd worden? Elders in den Krijtstaat, in de nabijheid van Petrusburg, kwam een korps Engelschen van 50 man in gevecht met een commando van Brand. Het was hevig en de Engelschen verloren niet minder dan elf doden. Vermoedelijk werd de rest overmand. Van achter blijkt, dat de aanval van Kruitzinger op Jamestown in de Kaapkolonie hem een goede buit in de handen bracht: paarden, kleren en levensvoorraad maar ook 30000 patronen en 75 geweren. De Burgers gaan daar voort zich te handhaven in het Noord-Oosten, wat de Engelschen ook doen om hen te omsingelen.

De eenige schadepost, die er tegenover staat is, dat Rensburg bij Pietersburg zich met een commando van ongeveer honderd man zou overgegeven hebben, volgens Kitchener.

De militaire autoriteiten te Kaapstad zenden zoo min mogelijk voorraden ten Noorden van de Aar en ten Zuiden van Buloway, uit vrees dat deze de Boeren in handen zullen vallen. Beter getuigenis van den werkelijken toestand in het Noord-Westen der Kolonie (waarover wij zoo weinig hooren) kan men niet wenschen.

Overigens trekken de Engelse berichten zich samen op de geruchten alsof er weer sprake is van ernstige onderhandelingen over den vrede te Standerton. Doch het feit, dat ze komen over Durban, hetgeen ze weinig geloofwaardig maakt, en de zekerheid, dat men ook nu nog bericht, dat ze gepaard gaan met vrije gedachtenwisseling per telegraaf met Kruger — die 't heeft laten tegenspreken — roept tot groots voorzichtigheid. Misschien gaat het samenspreken van Botha's afgevaardigden te Standerton alleen over den geneeskundigen dienst onder de Burgers. Blijkbaar staan die geruchten in verband met de aankomst van Mv. Botha in Engeland. En de betekenis daarvan wordt dan opgesierd.

Deze berichten hebben één punt van overeenkomst, n.l. dat zij ten behoeve van den vrede gekomen is. Dit denkbeeld wordt met buitengewone liefde gekoesterd, doch ook hier toont zich weer de waarheid van het woord, dat de liefde blind is. Men gaat immers zoover het voor te stellen alsof mevrouw Botha min of meer een boodschapper van Kitchener zou zijn. In de kwaliteit werd zij ook op het War Office ontvangen. Roberts kwam haar begroeten . . . en — nu wordt het weer volkomen nacht voor het oog der Engelschen: zij zal een onderhoud met Milner hebben. Dit laatste is weer zoo'n journalistieke domheid. Mevrouw Botha zou den man willen zien, dien haar man weigerde te ontvangen: — Milner, den man, wiens handen druipen van het bloed van haar ongelukkig volk!

Wat wij in Februari l.l. schreven, kunnen wij ook thans herhalen. De Boeren willen vrede, o zoo gaarne. Ieder oogenblik zijn zij bereid op eervolle voorwaarden de wapenen neer te leggen. Voorzover wij in staat zijn over den toestand te oordeelen, hebben de Boeren thans echter nog minder dan in Februari redenen om onervolle voorwaarden aan te nemen.

Tot zolang wij niet zeer beslist uit mevrouw Botha's mond het tegendeel vernemen, gelooven wij dat zij een andere zending dat die van den vrede te vervullen heeft.

Het Drievoudig Verbond heeft, wat de verhouding tusschen Italië en Oostenrijk betreft, een wonde-plek, welke door denzelfden Guicciardini, die Zaterdag de hernieuwing van het Verbond zoo aanpreept, te berde werd gebracht. Deze wonde-plek is Albanie.

Albanie wordt door Oostenrijk en Italië beiden begeerd. Oostenrijk zou zich gaarne in deze richting uitbreiden en het is bekend dat Albanie door talloze politieke agenten bewerkt wordt. Italië, dat wel 200,000 landgenooten in Albanie heeft, zou het ook gaarne bezitten, doch het is voorlopig tevreden als het status quo maar gehandhaafd blijft.

Naar men zegt, heeft Oostenrijk met Italië een overeenkomst om dit status quo te handhaven, doch het schijnt, dat dit slechts een mondelinge overeenkomst is. Hoe het zij, men vertrouwt in Italië Oostenrijk niet erg en Guicciardini wees er nadrukkelijk op, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken

nauwkeurig de gebeurtenissen in Albanie moest volgen.

Terwijl Oostenrijk en Italië elkander goed in het oog houden en als brutale jongens stilletjes met hun vingers stukken van het Albaneesche land trachten in te palmen, zijn de eigenaars van het land op geen van beiden gesteld. De bestuurders kwamen dezer dagen te Ypek bijeen om maatregelen te nemen tegen iedere vreemde inmenging. Zij besloten onder meer zich desnoods met geweld van wapenen tegen Oostenrijk's voornemen te verzetten om een spoorweg naar het hart des lands te leggen. Natuurlijk vinden de Albaneesche heeren voor dit optreden steun bij Italië.

Het spreekt van zelf dat, zoodra de Balkan wijzigingen ondergaat, ook Albanie in het spel komt. Er liggen dus hier heel wat dynamiet-patronen voor de Europeesche rust.

Ook in deze kwestie blijkt weer, gelijk reeds herhaaldelijk gezegd werd, dat Italië, zoo het weer den Grietbond hernieuwt, een heel wat zelfstandiger en krachtiger positie in dien statenbond bezetten zal.

NOORDTJ.

EENE OUDE TEGENSTELLING ONDER EEN ANDEREN NAAM.

Gedurig doemen er in den strijd der meeningen van die uitdrukkingen en termen op, die geducht „opgeld doen” en waarmee men als een groot slagvaard, elken tegenstander terstond neersabelt.

Dertig veertig jaar geleden, was in de kringen der geloovige broeders in het Herv. genootschap „schering en inslag”, de tegenstelling van kerk en gemeente. Zij kwam natuurlijk uit den reveil-ethischen hoek.

Meermalen heb ik in die dagen te midden van die kringen, geplaatst voor een gezond kerkelijk leven, ook gelijk dat uitkomt in de bediening der ambten.

Doch dan trachtte men mij den mond te snoeren met woorden als deze: Kerk en kerkvorm of kerkje spelen wat betekent dat, het komt maar op de gemeente aan. En liefst sprak men dan van doode kerkvorm en van levende gemeente.

Dat men hier doelde op de geloovigen, gelijk zich die en buiten en binnen de institutionele kerk op verschillende terrein openbaren, is bekend.

„Ik heb nog nooit dan ellende beleefd van de kerk,” voegde mij eens een dier broeders toe, een grijsaard, die reeds eenige jaren geleden de ruste van Gods volk is ingegaan. Hij was een echte reveil-man en doelde hier natuurlijk op de kerk, gelijk die door de instelling en bediening der ambten c.a. tot openbaring komt.

Toen ik hem verzekerde, dat ik aan de kerk veel, ja zeer veel, ja schier alles te danken had voor mijn geestelijk en godsdienstig leven, bestrafte hij mij niet, veel min viel hij mij hard, maar hij zag mij aan met een oog van medelijden en liet mij niet onduidelijk verstaan, dat hij hoopte, dat ik ook nog eenmaal van de kerk tot de levende gemeente zou worden gebracht.

Zoo wist men zich te troosten in een onkerkelijken weg en het leven in een zondig kerkverband te verdedigen.

Zeker lag er in die onderscheiding een heerlijk element van waarheid, maar als tegenstelling is zij valsche.

„De levende gemeente” toch als de som der geloovigen, gelijk ze als zijn „verborgen” lichaam met Christus vereenigd is door banden des Geestes, des levens en des geloofs, komt naar de ordeningen Gods tot openbaring in de geïnstitueerde kerk.

Van een tegenstelling mag dus hier geen sprake zijn. Zij ingaat tegen den aard en de betekenis der institutionele kerk.

Toch dreigt, naar ik vrees, die reveil-ethische tegenstelling te herleven in de thans vaak zoo eigenaardig geformuleerde tegenstelling van kerk als organisme en kerk als instituut.

Zeker ook in deze onderscheiding ligt een heerlijk element van waarheid, maar zij blijft onderscheiding en worde geen tegenstelling. Wij willen toch in dezen evenmin Collegialistisch als Roomsche zijn.

Vreemd klinkt het dan ook als de Heraut spreekt van een „Universiteit, die bouwt op den grondslag van het geloof en dus in de „kerk als organisme.”

„Is mij of ik daarin een nagalm hoor van de reveil-uitdrukking niet op het terrein der kerk maar „der levende gemeente.”

Meermalen heb ik toenmaals aan die broeders gevraagd naar het terrein of het adres van „de gemeente”, in onderscheiding van het terrein of het adres der „kerk”.

In den regel bleef men mij het antwoord schuldig, maar al sprekende kwamen we dan tot de slotsom, dat we hier dan moesten wezen bij Christel. Zondagschool-Vereenigingen of Vereenigingen van Chr. Onderwijs enz. enz.

Ook aan de Heraut zou ik wel willen vragen: waar is het adres en het terrein van de kerk als organisme in den zin als gij er blijkbaar van spreekt?

Van de oude reveil-ethische tegenstelling zal toch, dunkt me, ook de Heraut wel niets willen weten.

D. K. WIELENGA.

Prov. Diac. Conf. Z. Holland.

Donderdag 20 Juni a. s. zal D. V. te Rotterdam de jaarlijkse Provinciale Diaconale Conferentie der Gereformeerde kerken in Zuid-Holland worden gehouden.

De Conferentie wordt gehouden in het Kerkeraadgebouw Ammanstraat 25 en vangt aan ten 10 ure precies.

Behalve een elftal vraagpunten, rakende het beginsel en de practijk van den Diaconalen arbeid, komt op het Agendum voor een referaat van den Welver. heer Ds. H. C. van den Brink, predikant te Rotterdam, over het onderwerp: „Langs welken weg is meerdere ontwikkeling van het Diaconaat te verwachten?”

De Conferentie, die ten 5 ure wordt gesloten, is toegankelijk voor alle Dienaren des Woords, Ouderlingen, Diakenen en Leden

der Gereformeerde kerken in Zuid-Holland.

Exemplaren van het Agendum alsmede van de Stellingen, door den geachten referent te ontwikkelen, zijn in de Vergadering verkrijgbaar.

De Commissie wekt tot een getrouw bezoek op.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. De herziening der belijdenis in de Presbyteriaansche kerk aan de orde. — In het midden van Mei kwam de General Assembly der Presb. kerk samen; haar voornaamste werk zal zijn beslissing te nemen inzake de herziening der belijdenis! Wat deze vergadering besloten heeft, is ons nog niet bekend, maar wel is reeds bekend, wat de Commissie van rapport medegedeeld en voorgesteld heeft.

Hiernaar te oordeelen, is wel te verwachten, dat men tot herziening zal overgaan, maar dat, gelijk al lang geveest is, het geen verbetering zal worden. Het is te verwachten, dat de Presbyteriaansche kerk haar Gereformeerd karakter er bij zal inboeten.

De Commissie heeft haar rapport opgesteld overeenkomstig de bij haar ingekomen uitspraken en voorstellen der presbyteries (classen). Dit komt hierop neer, dat de kerk een verandering begeert van de verklaring van haar geloof; dat die verandering echter den wezenlijken inhoud der leer, zooals die in de thans geldende geloofsbelijdenis uitgedrukt is, niet mag wijzigen; dat de kerk het uitspreekt, dat het niet Gods besluit, maar 's menschen zonde is, waardoor hij niet deelt in de Goddelijke liefde, die allen zou willen behouden; en dat de meerderheid van de presbyteries er de voorkeur aan geeft, dat de veranderingen niet als een bijvoegsel bij de tegenwoordige belijdenis zullen worden gevoegd, maar bestel een nieuwe belijdenis zal worden gemaakt, terwijl alle presbyteries bepaalde veranderingen in de belijdenis hebben aangevraagd.

Tevens adviseert de Commissie, dat de Gen. Assembly eene nieuwe Commissie benoeme met de opdracht een kort stuk als de uitdrukking van de Gereformeerde leer op te stellen, waarin de punten, die aanstoot geven, worden gewijzigd en verzacht.

Nu voegt de Commissie er nog aan toe, dat het doel niet moet zijn de oude belijdenis los te laten en door een nieuwe te vervangen, maar dit zouden wij hier noemen: een doekje voor 't bloeden. Feitelijk wordt naar dit advies, en men verwacht, dat daarnaar gehandeld zal worden, de belijdenis veranderd. Al zegt de Commissie, dat de belijdenis niet van een Calvinistische een Remonstrantsche mag worden, toch zal dit geschieden, als wij er op letten, waarom de herziening begeerd en aan de orde gesteld is. Dit is geschied, omdat de uitdrukkingen in de belijdenis, die juist het kenmerk Gereformeerd karakter weergeven, te scherp geacht worden.

Deze beweging in de Presbyteriaansche kerk bewijst, dat tal van hare leden, vooral ook onder de predikanten, afgeweken zijn van de Gereformeerde leer. Men wil den schijn nog behouden van een Gereformeerde kerk te zijn, maar inderdaad met de Gereformeerde leer breken. Het is dezelfde strijd, dien wij in ons land kennen en dien ieder onzer verstaat, als wij zeggen: geest en hoofdzaak der belijdenis. Wat die kerk in Amerika thans bezig is te doen inzake de belijdenis, moet voor ieder een waarschuwing zijn, om aan de belijdenis niet te tornen en niet te gaan spreken van wezenlijken inhoud of beginselen der Gereformeerde leer. Sommigen zijn zoo spoedig gereed, om te zeggen, dat er uitdrukkingen in de belijdenis zijn, die wel eens herzien mochten worden, en anderen spreken veel te veel van beginselen der Gereformeerde leer. De geschiedenis, leert ons, welk gevaar daarin steekt en tot welke onware, om nog niet te zeggen oneerlijke, praktijken dit aanleiding geeft. Wie Gereformeerd wil heeten en niet onvoorwaardelijk de Gereformeerde belijdenis aanvaardt, moet tot allerlei dubbelzinnige termen de toevlucht nemen.

Dit wordt voor de zooveelste maal weer bevestigd door de beweging in de Presbyteriaansche kerk in Amerika.

Hoe de toestand in die kerk is, blijf t ook uit het feit, dat het getal studenten aan Princeton Seminary, een opleidingsschool ook voor predikanten in de Presb. kerk, in de laatste zes jaren van 264 tot 186 gedaald is. Als reden wordt opgegeven, dat het onderwijs aan die school te Gereformeerd is.

De overgang van Ds. Fortuin uit de Christ. Geref. naar de Geref. kerk. — Voor eenigen tijd lagen wij in de Amerikaanse bladen, dat Ds. Fortuin, voor korte jaren van hier naar Amerika vertrokken en predikant geworden in de Christ. Geref. kerk, naar de Geref. kerk is overgegaan en nu predikant in die kerk te Middelburg Iowa is. Wij maakten daarvan geen melding, maar doen het nu, omdat deze daad een treurigen nasleep heeft.

Ds. Smidt van Grand-Rapids schrijft er over in „de Wachter,” en spreekt zijn afkeuring uit over hetgeen Ds. Fortuin in zijn intree-preek gezegd en in „de Volksvriend” geschreven heeft: over de reden van zijn overgang tot de Geref. kerk.

Hij zegt, dat hij onbroederlijk in de Christ. Geref. kerk bejegend, dat men in die kerk lijdt aan Kuypersphobie, dat de Christ. Gereformeerden precies gelijken op de Gescheidenen van 1834 en Separatisten zijn.

Ds. Smidt zegt, dat er van onbroederlijke bejegening geen sprake geweest is, dat in tegendeel Ds. Fortuin altijd lankmoedig gehoord is, dat hij, hoewel nog kort uit Nederland overgekomen, reeds gekozen werd tot Curator der Theol. School te Grand-Rapids enz.

Hij ontkent niet, dat er bij velen Kuypersvrees is, maar dat moet denzulk vergeven worden, omdat zij denken aan de „schermsutelingen” in Nederland. Het getuigenis, dat de Christ. Gereformeerden geheel gelijken op de Afgescheidenen van 1834 rekenen zij zich tot eer, zij hebben dit altijd gewild. De Doleerenden, die Ds. Fortuin voor de

zijnen houdt, verachten zij volstrekt niet, zij willen zelfs toegeven, dat deze hun vrij wat vóór zijn in het „Gereformeerde lijnen trekken,” maar zij meenen ook, dat dit „lijnen trekken” op het gebied des levens dooddelijk werken kan.

Verder geeft hij Ds. F. den raad, zijn politiek van Nederland los te maken.

SCHOLTEN.

Op een der godsdienstige Protestantische reünies tijdens de Parijsche Wereldtentoonstelling werd Jes. 53 gelezen en besproken. Zekere Fransche Roomsche dame ging na het einde der samenkomst naar den voorganger en zeide als verrukt tot hem: „O mijnheer, kom met dat woord in onze kerken en lees het daar; want onze priesters houden ons slechts met bijzaken bezig!”

De Deutsche Keizer schrijft de Deutsche vrouwen als voornaamste zaken harer zorgen, inplaats van accommodatie of vrijmaking, het program met drie K's voor: Kerk, Kinderen en Keuken.

De zendeling Ph. Delord meldde uit Maré, den post van zijn tweede bezoekreis in Nieuw-Caledonië, dat de nata's of inboorlingen-evangelisten in September 1900 een conferentie gehouden hebben te Gondé. 23 evangelisten bearbeiden nu 69 stammen met 2000 kerkbezoekers en 300 lidmaten. Delord leidt zelf vier gehuwde kweekelingen op. Het Leven van Jezus is in een der dialecten der Westkust en het Evangelie van Mattheüs in het Oostkust-dialect uitgegeven, met behulp van een nata, die goed op de hoogte is met de taal der inboorlingen.

†.

VERSLAG

VAN DEN

Provincialen Zendingsdag

gehouden op Woensdag 5 Juni 1901

TE ZWOLLE.

Ditmaal was door Deputaten bepaald, dat de Zendingsdag in onze Provincie te Zwolle zou gehouden worden. Vooral met het oog op de aanhangige kwestie van de waarschijnlijke overname van Soemba, door de drie Noordelijke Provincien, was Zwolle gekozen, opdat alle kerken van Overijssel gelegenheid zouden hebben om zich aldaar te laten vertegenwoordigen.

Te half elf werd de vergadering in de Plantagekerk geopend door Ds. J. Hessels met gebed, na 't zingen van Psalm 22: vs. 14, 15 en 16. Daarna las hij Handelingen 16 voor. Waarna hij ongeveer 't volgende zeide:

Dit is een hoofdstuk van groote betekenis op het gebied der Zending, van groote betekenis ook voor ons. Hoe kennelijk openbaart zich hier de hand des Heeren. Paulus en zijne medehelpers hadden het plan gemaakt, in Azië te blijven, doch werden daarin van den H. Geest verhinderd. Ze moesten naar Europa, daartoe door het gezicht van den Macedoniër, met het woord: Kom over in Macedonië en help ons, opgewekt. 't Is de kennelijke leiding van de hand des Heeren, dat het heerlijk Evangelie niet alleen zou schitteren in Azië, neen ook in Europa. Ware dat Evangelie niet gebracht, dan waren Europa's bewoners heidenen gebleven. Dat de invoering van het Christendom in ons werelddeel belangrijk is, blijkt uit de vruchten, die achtereenvolgens werden opgenoemd. Er werd gewezen op Lydia, onze eerste zuster in Europa, op de dienstmaagd met den waarzeggenden geest, bij welke de booze geest werd uitgeworpen. Het roemen in de verdrukking, door welke verdrukking Paulus en Silas, wel verre van ontmoedigd te worden, psalmen zingen in den nacht. De bekeering van den stobbevaarder.

Javaan en Soembaes staan voor ons en roepen ons toe: Komt tot ons over en helpt ons. God geve, dat deze onze Zendingsdag iets moge bijdragen tot verarming der liefde voor de Zending.

Daar van Ds. Huysing den vorigen avond bericht was ingekomen, dat hij door ongesteldheid verhinderd werd, was door de goede zorgen van onzen voorzitter Ds. J. H. Feringa uitgenoodigd, die daaraan bereidvaardig voldeed en, nu juist aangekomen, voor ons optrad. Nadat eerst was gezongen: Uw Koninkrijk koom' toch o Heer!

Ds. Feringa sprak aldus: Ik ben ten uiterste onvoorbereid. In deze verkiezingsdagen, denken we aan Sociaal en Liberalen, zoodat we weinig thans denken aan de Zending. De geestelijke stroomingen die over Java zijn gegaan, zal ik u herinneren. Er is onder de Javanen op tweeërlei wijze gearbeid en door den duivel in door God. De Javanen stammen, gelijk wij, af van Noach. Uit éénen bloede, dat is de leus, die ons moet doen arbeiden. We moeten er op letten, dat de Javanen vertrappt is. We houden niet van het Evangelie aan brave menschen, of van het Evangelie door brave menschen. Neen, we zijn diepschuldigen. We willen ingrijpen in de droeve toestanden. We willen de volken tegenhouden op het pad des verderfs.

Den Smaragdengordel te aanschouwen zou ons een genot zijn. Ieder uitzicht behaagt er, maar de mensch is er laag, tengevolge van een lange, bange lijdensgeschiedenis.

We gaan naar de arke terug. Er was een kring, waarin de openbaring werd voortgezet, maar ook een kring, die de herinnering aan de waarheid niet hield. Rome leert ons, wat we er aan hebben, als we ons houden aan de overlevering. In de heidenwereld, na Melchizedek en Bileam, bestond er geen zuivere kennis meer van den waren God.

Van alle heidenen geldt het, dat zoovelen er zonder wet gezondigd hebben, ze zonder wet zullen verloren gaan. God heeft ze overgegeven in een verkeerd zinn om te doen en te denken de dingen, die niet betamen. Rusteloze, eindeloze angst, voort-

gejaagd en voortgedreven, dat is de vorm van het heidendom op Java. Het angstig gevoel van het kwade geweten drijft hen voort. Offerden, wij — geschenken, priesters en tovenaars worden opgeroepen, om het ontzettende spook, dat angst heet te verdrijven.

Wanneer de heiden die vrees heeft doorgeleden, dan komt er een nieuwe strooming. Dan komt het Evangelie van het koude hoofd, de leer der Brahmanen, de Hindoe-wijsbegeerte. De beelddespraak is verrukkelijk, doch de wijsbegeerte kan geen troost brengen. Het stelsel is: doof den lijder uit, om het lijden weg te nemen, zoo als onze dokters met morphine doen.

Sedert 800 na Chr. komt er weer een strooming over Java, die geen zuivere openbaring is. De oude geestenvrees is gebleven. De lieden op Java zijn toen zoo ver geweest als de modernen nu. Een Brahman zegt, goden die persoonlijk zijn, bestaan er niet, en zoo ze bestaan, ze gaan voorbij. Hij offert op de graven, want de geest van den gestorvene mocht er eens zijn.

In 1400 na Chr. ziet Java hijgend uit naar een nieuw Evangelie. Uit het N. W. komt er een tijding van heil. Daar is een profeet opgestaan, een man van het zwaard, een man van de kracht, een man van de daad: Mohammed. Mohammeds Evangelie was het Evangelie van het zwaard. Reeds in 1478 zijn de grootste rijken op Java aan Mohammed onderworpen. De oude vrees voor geesten blijft.

Tegenover dat valsche Evangelie komt nu het ware. Ten tijde van de O. I. Compagnie, wordt daar wel het Evangelie gebracht, maar te veel werd derwaarts de afval van Nederland gezonden. Er is echter een ontwakten gekomen. Toch is er veel schuld. Waar komen de Indo's vandaan? Wat hebben wij aan Indië gebracht? Alles moogt ge in Indië invoeren, maar geen zending. Een hel is de opium. Elke minister constateert, dat er meer opium gebruikt wordt. Toch komen er Christenen, omdat God regeert. 't Was een hoog letterkundig volk, wij hebben het neergegrapt. Door Gods genade zijn we wakker geworden. Wat moet er van dat volk worden? Red ze in den naam des Heeren. Breng ze het Evangelie. Dan hebben we 't uitzicht, dat de heidenen zullen komen tot de kennis Gods. Onze God geeft zegen op den arbeid der zending. De vloed is aan het opkomen, het vloedgetij des Heeren, waardoor al het slijkachtige wordt weggenomen. 't Is als de stroom bij Ezechiël. Er is hope. De aarde zal vol zijn van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

Na dit boeiend woord, dat met onverdeelde aandacht werd aangehoord, deed Dr. Schot den referent de volgende vraag: Wij kunnen ons zoo moeilijk vrijmaken van de atmosfeer, waarin we zijn opgevoed. In de 18e eeuw sprak men van de zoo schoone toestanden van den natuurmensch. Dergelijke toon bemerkte ik bij Ds. F. De Javanen zou gelukkig geweest zijn, hij was zoo ver in de literatuur. Wij hebben dat alles veranderd.

't Wordt voorgesteld, dat er een vragen was naar het Evangelie, doch dat kan den toets van het onderzoek niet doorstaan. Ik vraag aan Ds. F.: In welk opzicht heeft onze Regeering den Indiër geschaad? Waarin hebben wij den Indiër vertrappt? Mij is er niets van bekend. De Javanen is niet door ons vertrappt. Het buigen is op Java etiquette. Wanneer men met den Griek een Griek en den Jood een Jood wil zijn, dan zou er iets voor te zeggen zijn.

In zijn repliek handhaafde Ds. F. zijn gevoelens.

(Wordt vervolgd.)

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN.

Ingezonden.

NIET VERTRAGEN.

Wij hebben door Gods goedheid en ontferming onlangs weer Pinksterfeest mogen vieren. Onze liefde tot de Zending en den arbeid voor Gods Koninkrijk werd weer opgewekt. In het bedehuis of in de ziekenkamer werd onze aandacht weer bij vernieuwing bepaald bij de gezegende vruchten, die de prediking des Woords uitloefde op de harten der duizenden, die door den Heiligen Geest tot schuldbesef en bekeering kwamen. Dit alles roept ons toe: „Niet vertragen!” En daar het den Heere behaagde mij, niettegenstaande een ruim 20-jarig lijden, nog te sparen, zoo wensch ook ik niet te vertragen ten behoeve van onze militairen in Indië uwe medewerking in te roepen, om de genademiddelen onder hun bereik te stellen. De broeders en zusters, die onder hen arbeiden, zijn o zoo dankbaar voor hetgeen zij jaarlijks met uwe medewerking van ons ontvangen, doch ook dringender wordt hunne bede, dat zij meer Scheurkalenders enz. mogen ontvangen dan tot dusver, daar zij er nog altijd velen moeten teleurstellen, omdat wij geen geld genoeg ontvangen om er meer te zenden. Kon ik allen de brieven, die wij van onze huisvaders der militairen-Tehuizen ontvangen, ter inzage zenden, vooral die van zuster M. JANSZ, die te Samarang enz. onder onze jongens arbeid, wij twijfelen er niet aan, of de harten en beuzelen zouden milder geopend worden om dezen arbeid ruimer te steunen.

Daarom, lieve lezer of lezeres, met volle vrijmoedigheid doen wij een beroep op uwe welwillende medewerking en verzoecken u beleefd naar uwe vernomen uwe bijdragen toe te zenden onder het motto: „Voor leetuur naar Indië.” Iedere gave zal dankbaar aanvaard, ten voordeeligste besteed en later behoorlijk verantwoord worden door

Uw dw. dur. en broeder,
Zaandam, Molenpad 68. A. GRULIS SR.

P.S. Wie bericht van ontvangst verlangt, zorge s.v.p. voor duidelijk en volledig adres. Gebruikte postzegels worden ook steeds dankbaar (niet voor Scheurkalenders), maar ten beoe der binnen- en buitenlandse Zending ontvangen.

London, City, 59 & 60, Cornhill, Mei 1901.
M. M.

Het is wellicht velen Christenen in het Vaderland onbekend, dat er in de hoofdsteden van verschillende landen, Nederlandsche Vereenigingen bestaan, die ten doel hebben het geestelijk welzijn harer leden en van de Nederlanders en stangenooten, waarmede zij in aanraking komen, te bevorderen. De moeilijkheden aan zulk werk verbonden zijn echter zeer groot. Christenen in het Vaderland, die zich naar het Buitenland begeven, zouden zulk werk zeer kunnen steunen, door gedurende hun oponthoud in een dier steden dergelijke Vereenigingen te bezoeken en wanneer zij daar roeping toe gevoelen, bij de leiding der vergaderingen behulpzaam te zijn. Vooral Predikanten, die een Bijbelbespreking zouden willen leiden, zouden veel kunnen bijdragen tot het geestelijk welzijn hunner landgenooten in het Buitenland. Mag ik, als secretaris eener dergelijke Vereeniging in Londen, allen, die met ons den Heere Jezus belijden, dringend uitnodigen, bij een mogelijk bezoek naar hier, met mij in briefwisseling te willen treden, opdat nadere bijzonderheden mogen verstrekt worden?

Namens de „Christelijke Vereeniging van Nederlanders” te Londen
LEO C. LINDEBOOM
Hon. Secretaris.

Geachte Redactie.

Den laatsten tijd worden wij in „de Boezem” nog al eens opgeschrikt door den alarmkreet: de vrijheid onzer Chr. Scholen in gevaar! 't Ligt niet in mijn plan, te trachten door tegenbetoog de verontruste gemoederen te stillen: 't kan misschien zijn nut hebben, dat in onze dagen van vermeerdere van subsidie eens bij vernieuwing op het meer kostelijke der vrijheid wordt gewezen. (Intusschen zij het art. „Subsidien” in no. 1222 van „de Heraut” ter kalmeering al vast zeer aanbevelen.)

Het ingezonden stuk van den heer Bagema „Onze Scholen m.d. Bijbel in gevaar” in het no. van 31 Mei is echter van dien aard, dat het niet onweersproken mag blijven. Niet zozeer om den zeer verdachten reuk van vroomheid, die het met veel politiek geschrift van zekere dominee'sfeer in den lande gemeen heeft; ook niet om de hoogdravende vergelijking tusschen der Boeren strijd en dien voor vrijheid van onderwijs: zij is in de mode, en maakt met haar driemaal gecursiveerd „liever” en „het sluwe luipaard” nog altijd effect . . .

10. dat de schrijver zich zoo lichtvaardig zulk een zwaar oordeel durft aanmatigen over datgene, wat de beste onzer kampvechters na lange, bange worsteling hebben weten te verwerven;

20. dat hij van hoog-vrome boetprediker opruiert wordt, als hij de ouders aanzet tot ongehoorzaamheid aan de over hen gestelde machten.

Want lichtvaardig is zijn vonnis, waar hij wel groote woorden geeft, maar niets bewijst; opruiend is zijn taal, waar hij het gehoorzaam zijn aan de leerplichtwet als in strijd met den eisch van de H. Schrift ontraadt, en nadrukkelijk tot verzet tegen de overheid oproept.

Beleefd verzoeke ik u, geachte Redactie, voor deze korte aanmerkingen eene kleine ruimte in uw blad, en teken inmiddels met de meeste hoogachting,

Uw dte. dn.,
FRANS DE JONG.

Lezmond, 4 Juni 1901.

Boekaankondiging.

Onweerswolken. Een verhaal uit de dagen van Chrysostomus door F. W. Farrar. Vrij naar het Engelsch door L. H. F. A. Faure, predikant te Kortrijk (België). Drie deelen. Nijkerk, G. F. Callenbach.

Zonder te kort te doen aan de waarde van andere werken, in de „Christelijke Bibliotheek” van den heer Callenbach te Nijkerk verschenen, mag van den historischen roman „Onweerswolken” getuigd worden, dat hij een der beste en degelijke boekdeelen in deze gunstig bekende Bibliotheek uitmaakt. De Schrijver is een Engelsch prediker, die door zijne letterkundige en historische studien naam heeft gemaakt. De stof, die hij in dit boek ter behandeling koos, trekt reeds terstond door hare belangrijkheid aan. En de voorstelling is levendig en boeiend. Het verhaal leidt ons, in den tijd van den grooten kanselredenaar Chrysostomus. De kerk was toen in veel opzichten vervallen van hare vroegere, geestelijke en zedelijke grootheid. Niet alleen drongen allerlei dwalingen binnen, maar heidensche levenswijze vond schier overal ingang. Voorgangers en leden, schoon ijverende voor rechtzinnige leer, verloochenden de kracht der godzaligheid en gaven aan allerlei ongerechtigheid zich over. En in dien tijd leefde en werkte Chrysostomus, de zoon der vrome Antusia, de leerling van den heidenschen Libanius, eerst in Antiochië en later in Constantinopel. En met de macht van zijn woord getuigde hij tegen het bederf der kerk, tegen den wereldschen zin harer leden, tegen de ergelijke toestanden aan het hof. Wie Chrysostomus wil leeren kennen en den tijd, waarin hij leefde, leze dit werk van den heer Farrar, dat door Dr. Faure vrij naar het Engelsch bewerkt is. Het is onderhoudend geschreven, verschaft rijke leerling en geeft een goed denkbeeld van de wijze, waarop de kerk allengs verasterd is. Want het getuigenis van Chrysostomus mocht niet baten. Hij viel als een offer zijner getrouwheid aan het Evangelie van Christus. Maar hij stierf met de woorden op de lippen: God zij voor alles geprezen!

Zes Leerredenen, vooral ten dienste van vacante kerken, door J. C. C. Voigt, dienaar des Woords te Raamsdonk. Heusden, A. Geselle Meerborg 1901.

Het is een goed teken, als de leden der gemeente den dienaar des Woords verzoeken, om eene of andere uitgesproken leerrede

in het licht te geven, opdat zij nog eens, lezende, genoten kunne worden. Dit is het geval geweest met de preeken, die door Dr. Voigt thans in het licht gezonden zijn. En bovendien drong hem de belangstelling in het lot der vacante kerken, om aan dit verzoek van vele leden zijner gemeente te voldoen. En met die leden zullen vele anderen, die deze preeken lezen, hem daarvoor dankbaar zijn. Want ze handelen, althans ten deele, over teksten, die niet zoo dikwerf de stof eener leerrede uitmaken, bijv. over Zef. 3: 16—18, Joh. 1: 52; dragen een ontdekkend en vermanend, maar ook een leerend en vertroostend karakter; en streven er naar, om het Woord Gods naar alle zijden tot zijn recht te laten komen. Van harte wenschen wij daarom met den Schrijver, dat deze leerredenen mogen strekken tot bemoeiding en onderwijzing van Gods gunstgenooten, tot bekeering van zondaren en alzoo tot de komst van Gods rijk en de eere zijns Naams.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
L. VUIJK

J. A. VAN DEN BOOM,
die, ook namens wederzijdsche Familiebetrekkingen, hun innigen dank betuigen, voor de vele en ondubbelzinnige bewijzen van belangstelling in hun huwelijk ondervonden.
CAPELLE a/d IJSEL,
6 Juni 1901.

Het behaagde den Heere onze jongsten lieveling

ANTOON JOHAN,

na een korte ongesteldheid, op den nog zeer jeugdigen leeftijd van ruim 6 maanden tot zich te nemen.

De Verbondsbelofte is onze troost in dit smartelijk verlies.
J. H. WITZEL.
A. C. WITZEL—
WAGEMAKER.

HILVERSUM,
6 Juni 1901.

Heden ontsiep in de hope d's eeuwigen levens, onze geliefde Moeder en Behoudmoeder

GRIETJE KRAMER

WED. P. PIETERS,
in den ouderdom van 60 jaren. Allen die haar in haar zorgvuldig en werkzaam leven gekend hebben, kunnen beseffen, hoeveel wij in haar verliezen.

De Heere, die geen reukenschap van zijne daden geeft, trooste ons in het groot verlies.
H. BOUWKNECHT.

JANNA BOUWKNECHT—
PIETERS.

JANTJE PIETERS
HENDRIKJE PIETERS.

NIJNSLEEK,
9 Juni 1901.

In den gezegenden ouderdom van 77 jaren en ruim 7 maanden, overleed heden, na langzame verzwakking van krachten, onze geliefde Moeder, Behoud- en Grootmoeder

Aaltje G. Beintema,

laatst weduwe van wijlen A. Th. DE WALLE.

Uit aller naam,
J. DE WALLE.

FERWERD,
10 Juni 1901.

Eengste kennisgeving.

Heden overleed te Woltersum, in zijnen Heere en Heiland, onze zeer geliefde Oom, de Heer

Jan Egbert Broekema Gz.,

in den gezegenden ouderdom van 91 jaren en bijna 9 maanden. Door de genade hem rijkelijk geschonken, kon van h'm gezegd worden, zelfs van voor de dagen der Afscheiding: die in het huis des Heeren geplant zijn, zullen gegeven worden te groeien in de voorhoven des Heeren onzes Gods, in den hoogen ouderdom zullen zij nog frisch en groen zijn, om te vermelden dat de Heere recht is.

Kennisgeving aan zijne vele Vrienden.

Namens de Familie,
W. REINDERS.

BEDUM,
10 Juni 1901.

Heden trof ons een gevoelige slag, doordat plotseling en onverwachts te Woudsend overleed, mijne geliefde Echtgenoot en der Kinderen en Kleinkinderen zorgdragende Moeder en Grootmoeder

JANNA VAN AGEN,

in den ouderdom van ruim 68 jaren.

Haar heengaan was vrede door het bloed des Kruises; dit lenigt onze smart.

D. VAN DIJK, GENEMUIDEN.
L. VAN DIJK.

G. VAN DIJK—BUIJSMAN,
BOLSWARD.

J. VAN DIJK.
N. VAN DIJK—VAN DER LEE,
MAASSLUIS.

C. VAN DIJK.
J. VAN DIJK—HOOGEVEEN,
GENEMUIDEN.

BOLSWARD,
11 Juni 1901.

TE HUUR

een net **BURGERHUIS**,

met Voorkamer, Achterkamer, Zijkamertje of Kantoor, Keuken, Kelder, Zolder met Meidenkamer, daarbij Schuurtje voor brandstoffen en Kippenhok en grooten Tuin met allerlei vruchtbomen; alles voor enkele jaren nieuw gebouwd en aangelegd door wijlen den Emeritus predikant Ds. G. LAMPEN, laatst bewoond door zijne weduwe.

Het huis staat te Smilde aan de Hoofdvaart bij de Jonkersbrug, en is te huur op nader over een te komen voorwaarden bij dhr. J. DE KONING, Oostweg te KRABBENDIJK.

Gereformeerd Gymnasium te Zetten.

Het eerste toelatings-examen zal D. V. worden gehouden op **vrijdag 12 Juli**, zoowel voor het Gymnasium als voor de Voorbereidingsklasse. Aangifte liefst vóór **7 Juli** bij den Rector

DR. W. H. KRAMER.

Een nieuw **Locaal** of **Kerkorgel**.

Fransch fabrikaat, zeer sterk gebouwd, prachtig van toon, geschikt voor **300 personen**, door omstandigheden te koop in plaats van **f 425** voor **f 300**. Franco levering, met 5 jaar garantie. Desverkiezende wordt een oud **ORGEL** in ruil teruggenomen. Adres: J. PROPER, Orgelfabriek, KAMPEN.

Aanbesteding

op **Maandag 17 Juni 1901**, des namiddags **1 uur**, zal door den Architect E. G. WENTINK te SCHALKWIJK, in het Zuid-Hollandsche Koffiehuis te **s-Gravenhage**, namens het Bestuur der Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland, worden aanbesteed:

Het bouwen van **twee paviljoenen** voor **Bedverpleging** op het landgoed **Bloemendaal** onder **Loosduinen**.

Het bestek met de teekeningen is op franco aanvraag ad **f 3** verkrijgbaar ten kantore van genoemden Architect. Aanwijzing op het terrein zal plaats hebben **Donstag 11 Juni 1901** van **1 tot 2 uur**.

Verschenen:

De tweede goedkoopste druk van:
Dr. H. BAVINCK.

De offerande des Lofs.

Prijs: Ingen. **f 0,90**. In prachtband **f 1,25**.

De eerste druk van dit schoone werk was binnen **vier weken** totaal uitverkocht. Zie de vele uitstekende recensities. Na ontvangst van postwissel, franco toezending.

Uitgave van:

FRED. H. VERSCHOOR.
DEN HAAG, Juni 1901.

NIEUWE BRIEFKAARTEN.

met of **zonder firma** bedrukt, worden dagelijks **franco** verzonden voor **f 2,25 per 1000**, door ZALSMAN te KAMPEN.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het **Toelatings-examen** voor de verschillende klassen van het

Gereformeerd Gymnasium te Kampen

zal D. V. gehouden worden op een nader te bepalen dag in de eerste helft der maand **Juli**.

Men melde zich hiertoe aan, met opgave der klasse, voor welke men examen wenscht te doen, **vóór den 1en Juli** bij den Rector.

DE RECTOR,

Dr. F. F. C. FISCHER.

Algemeene Vergadering

van de Vereen. „**Tot Chr. Liefdadigheid**” te WAGENBORGEN in „Salem” aldaar, op

Donderdag 20 Juni a.s.,

des namiddags **half een**.

Agenda:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Verkiezing van een bestuurslid, wegens periodieke aftreding van den Heer W. VAN BUUREN.
3. Idem voor eene vacature.
4. Verslag van den Directeur.
5. Verslag van den Penningmeester.
6. Enz.
7. Sluiting.

Na afloop der vergadering gemeenschappelijke maaltijd. Voor niet-leden en begunstigers **à 50 ct.** per persoon.

De Secretaris.
G. GEERDS.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Vraag uitvoerig Prospectus en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER,

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke **ORGELS**

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in **20** verschillende soorten, van af **f 40,—** en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af **3 s** maands.

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Mond en Blaas-Harmonika's.

Mondharmonika's 32 tonen 30 ct.
id. dubbele 64 » 60 »
id. driedubbele 96 » 1.20 »
id. vierdubbele 128 » 1.50 »
id. zesdubbele 192 » 2.50 »
Alles te kwaliteit. Prachtige toon.

BLAASHARMONIKA'S

6 tonen en 2 bassen f 0.70
8 » » » 1.—
10 » » » 1.20
id van f 1.30 f 1.40 » 1.50
» 1.75 » 1.85

Franco toezending tegen inzending van Postwissel met **15 ct.** verhooging voor porto.

Exporthandel JOH. DE HEER, Rotterdam.

Vraag Harmonika-catalogus gratis. Wederverkoopters hoog rabat.

Heden verscheen:

ZES LEERREDENEN, door Ds. J. C. VOIGT,

predikant te Raamsdonk, vooral ten dienste van Vacante Kerken.

Prijs **f 0,75**.

Alle soliede boekhandelaren nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt het franco toezonden door den uitgever

A. GEZELLE MEERBURG.

HEUSDEN.

W I E

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvang daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door een **Veearts**, voor ziekten van paarden,

koelen en varkens.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributoren:

Door den heer D. Veerman te Boskoop f 7, door den heer H. J. ten Raa te Nede f 12.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Landsmeer f 4,33 1/2, van idem te Buiksloot f 3,56 1/2, van idem te Broek f 2,96, van idem te Holysloot f 1,25, van idem te Edam f 2,81, van idem te Purmerend f 4,14, van idem te Oostzaan f 1,81, van idem te Marken f 11,47 1/2, van idem te Zunderdorp f 1,76 1/2, van idem van te Monnikendam f 8,68 1/2, van idem te Hoozeveer f 56,66, van idem te Hollandche Veld f 5,53, van idem te Nijmegen f 4,55, van idem te Ruinerwold c. a. f 12,90, van idem te Zuidwold f 3,37 1/2, van idem te Dieren f 23,72 1/2, van idem te Ter Aar (halve coll.) f 1,53, van idem te Aarlanderveen f 2,37 1/2, van idem te Alfen a/d f 10,26, van idem te Bodegraven f 9,31 1/2, van idem te Leimuiden f 1,62 1/2, van idem te Nieuwkoop f 1,35, van idem te Nieuwveen f 2,03, van idem te Noordden f 0,60, van idem te Oudshoorn f 2,63, van idem te O. en N. Wet-ring f 8,30 1/2, van idem te Waarder f 2,93, van idem te Wierden f 4,78, van idem te Woubrugge f 0,99, van idem te Zevenhoven f 1,75, van idem te Zwammerdam f 4,12 1/2.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 21 Juni 1901.

Jaar II: 1a, Blaagt de Bazuin!

Agg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WORKUM, 12 Juni 1901. De kerkeraad ontving het bericht van Ds. N. Y. van Goor, dat Zierw. geen vrijmoedigheid kon vinden om de roeping naar de gemeente alhier op te volgen.
Namens den Kerkeraad,
S. KUPERUS, Scriba.

WIRNUM, 13 Juni 1901. Opnieuw werden wij teleurgesteld, daar wij bericht ontvingen van den Wierw. heer I. R. J. Aalberts van Opperdoos, dat hij voor de roeping der Geref. kerk te Wirnum moest bedanken.
Namens den Kerkeraad,
T. A. V. D. WERFF, Scriba.

TIENHOVEN, 16 Juni 1901. Alhier werd door een Onderling aan de gemeente bekend gemaakt, dat onze Leeraar Ds. Joh. S. Langen het beroep naar de Geref. kerk te Gouda heeft aangenomen.
Namens den Kerkeraad,
K. PIENMAN, Scriba.

GEES, 16 Juni '01. Met algemeene stemmen werd alhier tot Herder en Leeraar beroepen de Eerw. heer G. H. Dijkstra. Cand. te Smilde. Mocht deze onze poging wel gelukken.
Namens den Kerkeraad,
A. WILDERING, Scriba.

BEILEN, 17 Juni 1901. Gisteren was het voor onze gemeente een blijde dag. Des voormiddags werd haar beroepen Herder en Leeraar Ds. A. S. Schaafsma door Ds. M. Hummel en op een treffende wijze in zijn dienstwerk ingeleid, naar aanleiding van Rom. 10: 15. Des namiddags verbond Ds. Schaafsma zich met een biddende en kernachtige rede aan onze gemeente, naar 1 Cor. 1: 23, 24. Beide keeren bevatte het kerkgebouw een talrijke schare. Stelde de Heere Zierw. tot een rijken zegen voor onze gemeente.
Namens den Kerkeraad,
H. BUIK, Scriba.

P. S. Het adres van deze kerk is voortaan a. d. Leeraar: Ds. A. S. Schaafsma.

Herhaalde bede om hulp.

Aan de Geref. Kerken in Nederland.

Door de Classis Zwolle en de Particuliere Synode van Overijssel gesteund, heeft de kerk van Oldemarkt c. a. een gave gevraagd van de Geref. Kerken in Nederland voor den bouw van kerk en pastorie. Dankbaar voor de gaven, uit Classis en Provincie en ook van een aantal kerken buiten de Provincie ontvangen, vraagt zij vriendelijk en met nadruk aan de kerken, die tot heden nog niets zonden, dit spoedig te doen.

Door de goede hand Gods mocht zij een geschikt pand koopen, maar heeft nu nog groote behoefte aan steun, opdat de schuldenlast niet te zwaar blijve. Uit de Circulaire aan de kerken is u bekend, dat Classis en Provincie voorgegaan zijn, maar niet bij machte waren voldoende steun te bieden. Daarom komt zij nog eenmaal tot u met de zeer dringende bede om hulp.

Kerken van Nederland! een arme zuster klopt bij u aan. Wijst haar niet af, maar zendt een ga e aan een der ondergeteekenden. Ook giften van particulieren, gelijk er reeds enkele inknamen, zullen dankbaar aanvaard worden.

Namens de Kerk van Oldemarkt c. a.,
K. HOGGENKAMP, Scriba.

Deputaten der Classis Zwolle, voor deze zaak

den Kerkeraad toegevoegd:

DR. J. HANLA te Steenwijk.

DS. S. L. WASHUIS te Staphorst.

DS. W. WOLSKINK te Steenwijk.

14 Juni 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inv. Zending en Bijbelcolp in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van R. „Wijsprouwen” f 2,50
Van A. Gruijs Sr. te Zaandam, opbrengst van gebruikte postzegels - 1,50
Van de Geref. Jorg Ver. te Langenslag - 6,-
Van W. F. te Aalten - 1,50
Van de Zendingcommissie Geref. k. te Helder - 10,-
Van H. H. te Tilburg - 5,-

Jaarlijkse bijdragen. Uit Nieuwendijk: Meij. A. J. d. D. f 10, Wed. T. L. f 1, A. v. d. S. C. f 1, M. S. f 1, C. v. d. S. f 1, J. G. v. A. f 1,50, M. d. H. f 1, M. S. f 0,50, Ds. G. f 1, Wed. de M. f 2, D. L. f 1, D. A. L. f 1, Wed. v. D. f 0,50, J. C. O. f 0,50, G. v. f 1, B. R. f 0,50, P. W. f 1, A. d. B. f 0,50, N. v. A. f 0,50, Ant. de B. f 0,50, S. v. N. f 0,50, J. v. Br. f 1, de Chr. Jongel. Ver. f 3.

Nagekomen bijdragen uit Sleuwyk: f 1,50.
In de laatste maand ontving ik maar weinig. En op de Synode te 's-Bosch moest ik rapporteren, dat we het vorige jaar f 297,75 zijn ACHTERUITGEGAAN. Broeders, Zusters, mag dat? Kunnen we op die wijze blijven zorgen voor den arbeid te Tilburg, Venloo en Roermond? en kunnen we verder gaan en ons te Maastricht vestigen? Immers neen! Welnu, verblijdt ons dan met de toezegging van jaarlijkse bijdragen of met giften ineens, opdat deputaten den arbeid met kracht kunnen voortzetten.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 18 Juni 1901.

Voor de Theologische School.

1ste coll.	2de coll.	1ste coll.	2de coll.
Arum f 9,88	f 8,61	Tzannan - 10,55	- 3,80
Dronryp - 3,-	- 3,78	Westter - 1,43	- 1,78
Franeer - 19,52	- 19,23	Wissum - 4,45	- 4,45
Hartlingen - 24,02	- 24,50	Loosduinen - 9,63	- 9,63
Lollum - 12,40	- 12,05	Smilde - 15,81	- 15,81
Midsland - 2,46	- 1,89	Bizondere coll. v/d kerk te	
Minnetega - 5,76	- 5,51	Westergest. op Hemelvaarts-	
Oosterb. - 10,82	- 7,89	dag 16 Mei bij de herden-	
Schierbierum - 11,75	- 13,35	king van het 50-jarig bestaan	
Tzum - 2,64	- 2,-	dier kerk f 20,17	

Voor de Uitbreiding.

Door dhr. S. R. Sybrandy te Scharnegoutum Corr. Cl. Sneek, de contributie uit:
Scharnegoutum van S. R. Sybrandy f 2, Jan Wijga f 2,50, P. J. Sybrandy f 2,50, J. de Jong f 1, W. Stijma f 1, H. J. Bootsma f 2,50, P. Tiersma f 1, A. B. Looyenga f 1, P. Bouma f 1, J. S. Bakker f 1, Ds. A. Roorda f 1, A. P. Lemstra f 2,50, Th. J. Bootsma f 1, Jan Hoekstra f 2, P. K. Hofman f 1, T. de Boer f 1.

Goega c. a. van Ds. P. Eringa f 1, J. Wielenga f 1, A. L. Wijtes f 0,50, Joch. Looyenga f 1, Willem Jellema f 1, H. J. Bootsma f 1, J. J. Jansma f 1, N. N. f 0,50, S. J. Gerbrandy f 1, J. H. Bootsma f 1.

Sybrandaburen van B. Looyenga f 1, Th. Dijkstra f 1, J. Heemstra f 2, J. v. d. Heide f 1, S. Dijkstra f 0,50, Wed. Dijkstra f 1, J. J. Nauta f 1, S. Hornstra f 0,25, Wed. Leenstra f 1,50.

Hindeloopen van T. S. Sikkes f 1, E. F. de Boer f 1, D. v. d. Kooi f 1, T. de Vreeze f 1, T. J. Sikkes f 1, E. Gerlma f 1, H. Couperus f 0,50, D. Feenstra f 1.

Jutryp-Hommerts f 9,45.
Boezem van Ds. M. J. Bijl f 1, A. Brouwer f 1, G. Zijlstra f 0,50, S. Brouwer f 0,75, P. Rollemans f 1, F. Algera f 0,50, J. Tiemersma f 1, D. v. d. Woude f 1, J. W. Hoekstra f 1, S. Rollemans f 0,50, J. Zwart f 0,50, H. Oberman f 0,50, L. Wagenaar f 0,50, M. Offringa f 1, J. Couperus f 0,50.

Aoudum f 12,41.

De Penningmeester van de Theologische School
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANKEN.

Zwolle, 15 Juni 1901.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.
P. C. Goes f 70,16 P. C. Tiel (ex port) f 31,96
Door A. Tholens te Tiel, vje br. f 5,- min 2½

et. port f 4,97
P. C. Va-seveld f 55,10 P. C. Haulerwijk f 10,11
" Appelscha - 7,50 " Norg - 8,17
" Assen - 90,97 " Roden - 9,05
" Burger - 11,42 " Smilde - 57,44
" Een - 2,50 " Vries - 11,88
" Gasselter-Nijev. - 9,78
" met busje bij de deur - 52,83

Door Ds. Dijkstra te Smilde, v. d. Zondagssch. te Appelscha f 1,08, v. d. Zondagssch. te Roden f 1,40, busje Jongel. Ver. te Gasselter-Nijev. f 9,66, Zond. coll. Een f 2,15, te zamen f 14,20

P. C. Wi. sum Gr. f 54,31 P. C. Barendrecht f 51,10
" Appingedam - 65,52 " Axel - 62,73
" Wagenborgen - 10,91 " Zaamslag - 31,-
" Brielle - 13,13 " Beilen - 15,70
" Bolnes - 21,71 " Aulden - 10,28

Door Ds. te Velde, v. d. Jongel. Ver. te Dinxperlo f 2,70
Door H. Poppen, v. d. Meisjesver. te Schoonebeek - 5,-
Door I. v. d. Veen, gev. in 't kerkz. te Ruinerwold en Koekeage, op 12 Aug. 1900 f 5, op 2 Sept. 1900 f 1, en op 16 Sept. 1900 f 5,50.

P. C. Ruinerwold en P. C. Sauwert ex port f 33,83
" Koekeage f 36,31 " Stedum - 34,25
" Emmen - 27,10 " Apeldoorn - 150,-
" Sleen - 28,82 " Nede - 13,20
" Schoonebeek - 21,40 " Kapelle-Biezel - 12,50
" Zwolle nagt - 1,- " Zoutkamp - 40,03

Door Ds. Bos, gev. in de coll. te Bedum - 1,-
Door E. Hamming, v. d. Zond. Ver. te Ennampil - 70,-
Door Ds. Postema, gev. in 't kerkz. te Warffum - 2,-

N. B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, B. DE MOON,
15 Juni 1901. Quastor.

VEREENIGING „DR. SCHEURER'S (PETRO-NELLA) HOSPITAAL”.

Oct. 1900 — April 1901.
(Vervolg van No. 23.)

Aan Giften:

Aalten: door mevr. v. D., mej. J. H. f 0,50, mej. D. O. f 0,50, mej. N. P. f 0,50, een fabrieksarb. f 4, vr. H. f 1, vr. H. f 0,25, mej. K. f 0,25, mej. v. L. f 0,25.

Alfen: door mej. E., mej. H. f 5, mej. v. d. L. f 1, versch. pers. f 1.

Alkmaar: door mej. S., bru J. B. en W. J. B. f 5.

Amsterdam: door hr. T., dhr. Th. f 2, door dhr. V. kind. Zond. ver. f 5, door mevr. K. H. d. J. v. O. gev. coll. Funenk. f 1, gev. i. d. coll. W. F. f 2,50, gev. coll. B. Amstelk. A. H. f 0,50, door mej. K. van G. H. f 0,50, mej. G. f 1.

Anjum: door mej. B., door dhr. Z. Schoolbus f 4,10, Ger. Jongel. ver. f 13,22, verz. d. mej. N. f 3.

Apeldoorn: door mej. D. f 7,50, mej. H. f 1.

Arnhem: giften f 5.

Baarn: door mej. P. giften f 1,50, door mej. L. kind. Chr. Sch. f 5,50.

Bergen op Zoom: door dhr. R., Zond. Sch. Eben Haëzer f 9,78.

Berkel: dhr. F. f 5, gift J. V. f 0,25.

Bodegraven: door mevr. B., mevr. B. f 0,50, N.

N. f 5, N. N. f 2,50, N. N. f 3,25.

Boskoop: door mej. K., jonged. ver. Martha 4,05.

Broek op Langendijk: door mej. S. f 1.

Bussum: door mej. F. gift f 1.

Charlois: door dhr. K., van J. H. S. f 5.

Dieren: door mej. v. S., mej. L. f 1.

Delft: mej. M. f 1.

Dordrecht: door mej. K. d. G. mej. S. f 0,50, mej. D. f 1, gec. Zangver. a. d. Mijl f 3,85.

Duisburg: door dhr. P. van de Ger. kerk f 10.

Enkhuizen: door mej. d. B., mej. de J. f 2,50, mej. d. H. S. f 1, mej. K. f 1, dhr. P. f 0,50, dhr. K. f 1, mej. V. f 1, mej. L. f 1, mej. Z. f 1, mej. M. K. f 0,50, mej. M. f 1, mej. M. K. f 0,50.

Enschede: door mevr. G., mevr. M. f 6,50.

Ermele: door mej. H. gift f 0,25.

Gasselter-Nijev. door H. S. gev. i. d. coll. f 5.

Gerkeshooster: door dhr. B., uit de Sch. bus f 23.

Gorinchem: door mej. D. H., van N. N. f 1.

's-Gravenhage: door dhr. V., dhr. B. f 20, door jonkv. d. J. mevr. K. f 2, E. W. Z. f 2,50, mej. R. f 1, mej. v. d. V. f 1, door mevr. S. f 3, mej. B. f 1, mej. M. f 0,25.

Groningen: door mej. J., mej. B. f 1, verz. mej. T. f 8.

's-Hertogenbosch: door mej. v. B., mej. L. K. f 1.

Hilversum: door mej. H. gift f 1.

Hoogeveen: door mej. B., jonged. ver. Dorcas f 3,50.

Klundert: door mej. L., mej. K. f 0,50.

Kootwijk: door mevr. H. gift f 2.

Kralingen: mej. L., jonged. ver. Martha f 5,50.

Leeuwarden: mevr. W. f 2,50.

Leiden: door dhr. d. P., kind. Zond. Sch. van jongel. ver. Pred. XII: 1a f 29,50, door mej. S. mevr. v. d. T. f 0,50, mej. D. f 1, N. N. f 0,50, mej. G. f 1.

Leiderdorp: door mej. M., mej. v. G. f 0,50, mej. V. B. f 0,50, Ds. d. B. f 0,50.

Lent: verz. mej. L. f 0,50.

Lemmer: door mej. W. van J. S. V. f 1, T. N. f 1.

De Lier: door dhr. K. Ger. kerk f 2,50.

Loosduinen: gesp. kind. B. R. en S. f 4.

Makkum: door mej. H., mej. R. f 0,50.

Marken: door mevr. K., meisjesver. f 1.

Meppel: door mej. S., busje van N. f 5.

Metslawier: door Ds. V., van N. N. f 1.

Molenaarsgraaf-Brandwijk: door Ds. K., Zond. comm. Ger. kerk f 10.

Mommikendam: door mevr. K. giften f 5,75.

Nieuweveen: door mevr. v. D., coll. kind. Chr. Sch. f 2,50.

Nijkerk: door mej. C. gift E. v. d. H. f 0,25, W. v. d. H. f 0,25.

Nijmegen: verz. door mej. D. f 2.

Nijverdal: Chr. jongel. ver. Ps. 100: 2a f 2,50.

Rochanje: Ds. J. K. f 5.

Roden: door Ds. F. coll. Zond. Sch. jaarf. f 3,20.

Rotterdam: door mevr. V., van S. f 0,25, L. K. f 1, A. A. de G. f 0,50, dhr. K. f 1, J. H. V. f 1, dhr. K. f 1, mevr. B. f 0,50, door dhr. T. van E. f 6, door wed. K. van N. N. f 0,25, N. N. f 0,25, G. Z. f 0,25, L. W. f 0,10, O. f 0,25, C. Z. f 0,25, N. N. f 0,25, N. N. f 0,25, O. f 0,25, N. N. f 0,25, N. N. f 0,25, G. Z. f 0,25, C. V. f 0,25, door mevr. B. P. K. f 1, do r wed. K. van N. N. f 0,25, N. N. f 0,25, G. V. f 0,25, N. N. f 0,25, G. Z. f 0,25, N. N. f 0,25, N. N. f 0,10, O. f 0,25, N. N. f 0,25, door dhr. S. Zond. Ver. B. d. H. d. O. f 10, door mevr. L. van N. N. f 1, door dhr. D. dames K. f 50, door dhr. T. N. N. f 1, dhr. d. H. Br. K. f 5,05, mej. V. f 1, mej. H. van N. N. f 0,50, door mej. W. N. N. f 0,50, door mevr. L. f 1, door mej. R. fam. D. f 2,50, mej. D. N. N. f 0,25.

Sauert: door dhr. N., kind. Chr. Sch. f 0,87.

Schoondijke: door mej. C. Chr. meisjesver. f 5.

Smilde: door mej. D., van H. E. f 0,50.

Steenwijk: door mej. A., coll. jonged. ver. Maria Martha f 4,01.

Terneuzen: N. N. f 2,50.

Urk: Zendingzaak f 15.

Utrecht: X. Z. f 2,50, N. N. f 100, door mej. V. B. C. gift f 40.

Velp: door jonkv. v. P., dhr. M. f 0,50.

Voorschoten: door mej. G., busje Chr. Sch. f 15.

Voorthuizen: door mej. B., gift f 0,50.

Vorden: door mej. M., coll. Chr. jong. ver. f 2,66.

Waal: door mej. B. gift f 0,50.

Wageningen: door mej. v. S. f 2,50.

Winterswijk: door mej. t. V. M. gift f 1, N. N. f 0,90, N. N. f 0,50.

Zevenbergen: door mej. S. gift f 1.

Zevenhoven: door mej. Y. v. V. giften f 0,50.

Zellhem: door mej. S., Chr. jongel. ver. f 2,10.

Zutphen: door mej. S., Zond. Sch. Eben Haëzer f 7,50.

Zwijndrecht: door mej. J. v. N. gift f 0,50.

Totaal.

Contr. en Giften f 4527,97.

Amsterdam, J. A. M. VAN SCHELVEN,

Mei 1901. Penningmeesteresse.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het Toelatings-examen voor de zes Klassen van het Gereformeerd Gymnasium te Kampen zal D. V. gehouden worden op **Donderdag en Vrijdag 11 en 12 Juli a. s.** Men meldt zich hertoe **vóór den 6en Juli** bij den Rector aan, met opgave der Klasse, voor welke men examen wenscht te doen.

De Rector,
DR. F. F. C. FISCHER.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. school brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie cum laude bevorderd is de Student **D. Hoek**, wiens adres is te Noordwijk a/Zee.

ONMIDDELLIJKE WEDER- GEBORTE.

XI.

De Dordsche Synode sprak wel in enkele korte, krachtige woorden hare belijdenis uit aangaande het Woord als het middel der wedergeboorte in de hand des Heiligen Geestes; maar zij kon vanzelf geen breed betoog leveren tot weerlegging van de Remonstrantsche bedenking, dat de onmiddellijke werking des H. Geestes in het hart van den zondaar het gebruik van de genademiddelen, bepaaldelijk van het Woord, overbodig en onnuttig maakte.

Wel is dit echter door de Gereformeerde theologen geschied. Een hunner, n.l. Gomar, wijdde aan de weerlegging dezer Remonstrantsche bedenking eene korte verhandeling, die den staat des geschils zeer duidelijk uiteenzet en vanwege hare belangrijkheid hier in hoofdzaak verdient opgenomen te worden. (Op. I 104—106.)

Als de Remonstranten zeggen, zoo redeneert Gomar, dat de onmiddellijke werkzaamheid Gods de middelen der genade uitsluit, dan moet de staat des geschils daarbij zuiver worden voorgesteld.

Het geloof n.l. kan onderscheiden worden in de hebbelijkheid en in de daad des geloofs. Wat de hebbelijkheid des geloofs betreft, belijden wij op grond van de Schrift, bijv. Ef. 1:18, 19, Ezech. 36:26, Joh. 6:44, 45 enz., dat deze gewerkt wordt door Gods almachtige kracht, en niet middellijk door ons, dat is door onze kracht. Maar indien het woord „onmiddellijk” gebruikt wordt in tegenstelling met de prediking des Evangelies als een noodzakelijk voorafgaand middel, waardoor de Heilige Geest en Hij alleen het geloof inplant, dan is het onwaar, dat wij vaststellen, dat God onmiddellijk werkt.

Wat daarentegen de daad des geloofs betreft, deze komt niet onmiddellijk, door almachtige kracht, tot stand, maar middellijk door den mensch, die met de kracht des geloofs is begaafd en door het Woord Gods en de hulp des Geestes opgewekt wordt, als de naaste en onmiddellijke oorzaak. Want wij zeggen niet, dat God, maar dat de mensch gelooft, n.l. de mensch, die met de hebbelijkheid des geloofs begiftigd is. Daarom beveelt God deze daad des geloofs ook uitwendig door het Woord aan den mensch, terwijl Hij Hem inwendig door zijnen Geest met de hebbelijkheid des geloofs begiftigt en hem alzoo tot het gelooven bekwaam maakt, en door het gehoor des Woords en zijne hulpe tot het gelooven metterdaad opwekt.

Als wij dus van de kracht of de hebbelijkheid des geloofs handelen, is het volstrekt niet ongerijmd te zeggen, dat God haar in betrekking tot de uitverkorenen eischt en tegelijk in hen onmiddellijk tot stand brengt. Want de eisch of het bevel des geloofs geeft te kennen, wat zij Gode schuldig zijn, maar niet wat zij kunnen volbrengen; en de belofte duidt aan, waaruit dat geloof hun toevloeit. Zoo was het ook bij Lazarus, toen hij gestorven was; Christus had zijne opstanding beloofd, Joh. 11:23. En ofschoon hij uit zichzelf Christus niet hooren en ook niet opstaan kon, omdat hij dood was, toch beval Christus uitwendig, dat hij zou uitkomen vers 43, en deelde hem tegelijk inwendig het leven en de krachten mede, zoodat hij hooren, uit het graf komen en alzoo aan Jezus' bevel gehoorzamen kon, vs. 44. Evenzoo beval Christus aan den geraakte in Matth. 9:6, die uit zichzelf er geheel onmachtig toe was, om zijn bedekken op te nemen en naar zijn huis te gaan, terwijl Hij hem tegelijkertijd inwendig door zijne Goddelijke kracht de gezondheid en de krachten terugchonk, die hem bekwaam maakten, om aan des Heeren bevel te gehoorzamen.

Nader worden deze gedachten door Gomar nog uitgewerkt, als hij op de bedenking der Remonstranten, in eenigszins anderen vorm voorgedragen, antwoordt. De Remonstranten

zeiden namelijk: indien een mensch, voordat hij de onwederstandelijke genade ontvangt, zich niet bekeeren kan, en, wanneer hij deze ontvangt, onfeilbaar zeker bekeerd wordt, dan is het onnoodig en onnuttig, zich om de middelen der genade te bekommeren.

Daarop antwoordt Gomar, in dezer voege: Vóór alle dingen moet de dubbelzinnigheid in de redeneering worden weggenomen, en daartoe is het weer noodig, om tusschen de genade der bekeering als hebbelijke en als dadelijke onderscheid te maken. De eerste bestaat daarin, dat de mensch d. or de kracht des H. Geestes wordt wedergeboren. De tweede is die, waardoor de reeds wedergeboren mensch door het Woord Gods en den bijstand des Geestes de ontvangen krachten oefent in het gelooven en liefhebben metterdaad.

Tot de bekeering in beiderlei zin is nu gewoonlijk de prediking van het Evangelie noodzakelijk. Tot de bekeering in den eersten zin (dat is de wedergeboorte,) omdat, ofschoon God alleen in eigenlijken zin wederbaart, de prediking van het Woord toch gewoonlijk tot haar vereischt wordt, als een voorafgaand krachtdadig middel tot recht verstand van den zin des Evangelies, en als een voorafgaand noodzakelijk bijvoegsel, waarmee de H. Geest, als Hij bekeeren wil, de kracht der wedergeboorte in de uitverkorenen verbindt.

Daarom heet het Evangelie ook eene bediening des Geestes, 2 Cor. 3:8, want als de uitverkorenen het Evangelie hooren en zijn zin verstaan en de H. Geest hen bedoelt te bekeeren, dan schept Hij in hunne harten overeenkomstig de beloften des Nieuwen Verbonds, Jer. 31:33 enz., de hebbelijkheid des geloofs aan dat Evangelie.

Zoo lezen wij dan ook in 1 Petr. 1:23: gij zijt wedergeboren niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door het Woord des levenden Gods. Het Woord Gods is hier blijkens vers 25 het Evangelie, dat hier wordt aangeduid als het middel of de weg tot de wedergeboorte. En het zaad is de kracht des H. Geestes, waardoor Hij wederbaart, zooals ook in 1 Joh. 3:9 staat: wie uit God geboren is, zondigt niet, want zijn zaad blijft in hem.

Want wel is waar, zegt Gomar, laten vele beroemde uitleggers dit zaad, waarvan Petrus spreekt, op het Evangelie slaan, maar dit schijnt niet overeen te stemmen met de wijze, waarop hij zich uitdrukt. Want hij zegt niet: uit het zaad, uit het Woord, maar met onderscheid: uit het zaad, door het Woord. Als het echter toch op het Evangelie sloeg, zou de uitdrukking overdrachtelijk te nemen zijn, evenals wanneer Paulus in 1 Cor. 4:15 zegt: door het Evangelie heb ik u geteeld. Want dat wil zeggen: ik heb u het Evangelie verkondigd, en toen gij dat hoordet, zijt gij door de kracht des H. Geestes wedergeboren.

In dien zin is het ook, volgens Gomar, te verstaan, als onze Godgeleerden de prediking van het Evangelie het werktuig der wedergeboorte noemen. Dat is het niet in eigenlijken zin, want een werktuig in eigenlijken zin is een tweede oorzaak, die aan de eerste ondergeschikt is. Maar het is dat in oneigenlijken zin, zooals naar het gebruik der Schrift dikwerf op overdrachtelijke wijze aan een teeken, dat ergens mede verzeld gaat, de werking der betekende zaak wordt toegeschreven vanwege de overeenkomst, die tusschen beide bestaat.

Ofschoon daarom de hebbelijke bekeering, dat is de wedergeboorte, door de almachtige genade van Gods Geest tot stand gebracht wordt, is toch het verkondigen en hooren van Gods Woord daartoe niet onnuttig maar veel meer noodzakelijk als een voorafgaand bijvoegsel, dat krachtens Gods inzetting tot de genade van den wederbarenden Geest vereischt wordt.

En wat de dadelijke bekeering betreft, het verkondigen en hooren van Gods Woord is tot haar noodzakelijk, opdat de hebbelijkheid des geloofs bij

den wedergeborene tot de daden des geloofs overga. En hierbij is het gehoor van het gepredikte Evangelie niet slechts een voorafgaand noodzakelijk bijvoegsel, zooals bij de wedergeboorte, maar een krachtdadig instrument tot het opwekken van de daden des geloofs en der liefde, Rom. 10:14, 15; 1 Cor. 3:5.

En als na deze duidelijke beantwoording de tegenstanders toch blijven aanhouden en de onmiddellijk werkende genade met de middelen in strijd achten, verklaart Gomar zich nog nader en zegt: de onwederstandelijke of onmiddellijk werkende genade sluit wel uit, dat er tusschen haar en de door haar gewerkte wedergeboorte iets in staat, zooals bijv. de vrije wilskeuze van den mensch, maar zij sluit niet uit, dat er aan hare werking in het hart van den zondaar middelen voorafgaan. God bedient zich van het Woord, om tegelijk daarmee in het hart van den mensch die almachtige kracht des H. Geestes te laten werken, welke onmiddellijk de wedergeboorte tot vrucht heeft. Het Woord staat dus niet als middel tusschen die almachtige kracht des H. Geestes en de door haar onmiddellijk gewerkte wedergeboorte in, maar wel doet het als middel voor God dienst, om die kracht des H. Geestes in den mensch te doen wonen en werken.

De tegenstanders leggen ons dus, zegt Gomar, ten slotte, verkeerdelijk ten laste, dat wij leeren, dat het geloof, hetzij als hebbelijkheid hetzij als daad, door den H. Geest wordt ingedrukt vóór de verkondiging van het Evangelie; want het tegendeel wordt door de onzen, op grond der Schrift, uitdrukkelijk geleerd.

Maar wel belijden wij, dat de Heilige Geest niet met den mensch als eene bijoorzaak samenwerkt, om het geloof tot stand te brengen; want God is alleen de werkende oorzaak des geloofs. Doch Hij werkt dit geloof, nadat de prediking van het Evangelie als door God verordend middel is voorafgegaan; terwijl Hij daarna dan met den mensch, die de hebbelijkheid des geloofs ontvangen heeft, medewerkt, om dat vermogen des geloofs in daden te doen overgaan.

BAVINCK.

SCHOOLDAG.

Den tweeden Juli zal er te Kampen volgens besluit der Curatoren een *Schooldag* worden gehouden.

's Avonds te voren zal Ds. Schuurman van Alfen in eene ure des Gebeds voorgaan, om de belangen der Theol. School aan den Troon der genade op te dragen en een zegen voor haar bestaan en welvaart van den Heere af te smeeken.

En op den dag zullen door Dr. Bouwman en Prof. Wielenga referaten worden gehouden, over een tweetal onderwerpen, wier belangrijkheid, vooral in den tegenwoordigen tijd, een ieder terstond in het oog springt.

De eerste zal spreken over de betekenis van de Gereformeerde belijdenis voor de wetenschap, en de tweede over de verhouding van de Gereformeerde kerken tot het Theologisch onderwijs tijdens de Republiek.

Nadat elk referaat is voorgedragen, zal er zeker ruimschoots gelegenheid zijn tot vriendschappelijke gedachtenwisseling. En als er die gelegenheid is, zal er zonder twijfel ook door velen gebruik van worden gemaakt.

Want over beide onderwerpen bestaat er in onze kerken groot verschil van gevoelen. En op den Schooldag heeft elke opinie, die over de opleiding in onze kerken bestaat, recht om zich te uiten. De Schooldag zelf, hoewel gehouden natuurlijk in het belang der Theol. School, draagt toch hoegenaamd geen partijdig karakter en mag dat niet dragen. Voorstanders van eene Universiteit zijn er even welkom als van eene Theol. School. En verdieders van de rechten der Kerken hebben geen voorrang boven hen, die de zorg voor de opleiding liefst aan eene Vereeniging overlaten.

Daarom laat het zich aanzien, dat de Schooldag vele broederen zal samenbrengen uit verschillende oorden des lands, die met elkander spreken over de hooge belangen van Kerk en School.

En moge de Heere dan zijn zegen op het samenzijn leggen en er nog iets goeds uit geboren doen worden voor de Gereformeerde kerken in ons vaderland.

GYMNASIUM.

Wij staan bijna weder aan het einde van een Schoolcursus.

Nog enkele weken, en de overgangsexamens aan het Gereformeerd Gymnasium te Kampen zijn in vollen gang; het eind-examen opent den toegang tot hogere studien; en het admissie-examen verschaft aan nieuwe leerlingen de gelegenheid, om in eene der klassen van het Gymnasium te worden opgenomen.

Wel is dit Gymnasium door de Synode in 1896 allereerst ter voorbereiding voor de studie aan de Theol. School ingericht. Maar het is tot deze taak niet beperkt. Er kunnen leerlingen worden opgenomen en er zijn er ook opgenomen, die later aan eene of andere Universiteit in eene andere wetenschap dan de Theologie gaan studeeren.

Zonder twijfel zal dan ook binnen korten tijd de Gymnasiale cursus zoo worden uitgebreid, dat hij genoegzame waarborgen biedt voor het verwerven van die kundigheden, welke voor de toelating aan eene Universiteit vereischt worden.

Daarmede zal het werk der Synode van 1896 voltooid en eene degelijke, Gymnasiale opleiding verzekerd zijn.

Indien en zoolang de Gereformeerde kerken willen zorgen voor de gansche Voorbereidende en Theologische opleiding, moeten zij het als eene zaak van eer en roeping beschouwen, om deze zoo voortreffelijk mogelijk te maken en in alle opzichten tot wedijver met de opleiding aan andere Scholen in staat te stellen.

VERKIEZINGEN.

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer in de vorige week heeft de stoutste verwachtingen overtroffen.

Bij eerste stemming werden terstond gekozen 23 Antirevolutionairen, één Christelijk-historische, 23 Roomschen, en slechts 9 Liberalen. Bij de herstemmingen vallen verschillende zetels zonder eenigen twijfel aan de rechterzijde toe. Deze zal dus misschien in de nieuwe Kamer wel om en bij de zestig leden kunnen tellen.

Aan zoo gunstigen uitslag heeft wellicht niemand gedacht of zelfs durven denken. Wie het heden met het verleden vergelijkt, slaat zijne handen van verbazing ineen en vindt het verkregen resultaat schier ongelooflijk.

De samenwerking der onderscheidene Christelijke partijen, enkel en alleen op grond van hunne algemeen Christelijke beginselen, en de uitruiling van stemmen in verschillende districten over en weer zijn probate middelen gebleken, om een schitterend succes te behalen. En de verdeeldheid en de ontbinding van de Liberale partij is daaraan ten goede gekomen en heeft de zegespraal van de Christelijke partijen in de hand gewerkt.

Vanzelf richt nu het oog zich naar de toekomst heen. Met gespannen verwachting worden de dingen, die komen zullen, verbeid. Allerlei vragen dringen zich uit het hart naar de lippen heen.

Wie zal als Kabinet-formeeder optreden? Uit welke mannen zal het Ministerie worden saangesteld? Waarin zal de homogeniteit van het Kabinet bestaan? Met welk program zal het voor de nieuwe Kamer verschijnen?

Daar zijn er, die zich verheugen met beving. En de Liberalen hopen op eene groote machteloosheid en werkeloosheid hunner tegenpartij.

Maar er is geen reden, om zich boven mate bezorgd te maken. In den strijd wordt de held geboren. Wij hebben goede hope, dat de mannen, die God ons gaf, thans ook door Hem zullen worden bekwaamd tot de ernstige en gewichtige taak, waartoe zij geroepen worden.

Van Hem zij en blijve, ook op politiek terrein, onze verwachting. Want op de vraag: wie zal ons het goede doen zien? blijft er maar één antwoord: Verhef Gij over ons het licht uws aanschijns, o Heere!

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

BLIJDE MET DEN BLIJDE, WEE-
NEN MET DEN WEENENDE.

XXXIV.

Als Paulus ons vermaant om met de blijden ons te verblijden, en met de weenen te weenen, plaatst hij het moeilijkste van beide voorop.

Het is geene lichte zaak om met den blijde blijde te zijn. Alleen de liefde kan deze deugd beoefenen. Wie nog in de slavernij zijner zelfzuchtige natuur verkeert, wordt door het geluk van anderen niet tot blijdschap gestemd, maar tot nijd en jaloezie. 's Naasten geluk maakt hem eer droevig dan blijde. Op zijn best laat het hem koud. Wij zullen dit misschien niet zoo terstond toestemmen, en ons diets maken, dat het zoo ongunstig niet met ons

staat. Zijn wij niet dikwijls met anderen blijde geweest? Ongetwijfeld. Maar dan moesten zij, wier blijdschap ons blijde maakte, tot den engen kring behooren van hen, die wij krachtens natuurlijke aandriften liefhebben. Blijde met iemand te zijn, als deze onze vader of moeder, onze vrouw of kind is, zie, dat is niet vreemd, maar natuurlijk. Het tegendeel zou onnatuurlijk zijn, en ons tekenen als kinderen van de laatste, booze dagen, waarin de menschen zonder natuurlijke liefde zullen zijn. Blijde met den natuurlijke broeder te zijn, is reeds moeilijker; men kan het zien aan den oudsten zoon uit de gelijkens van den verloren zoon. Maar wie zal blijde zijn met den naaste in het algemeen? Wie? En zoo wij al eens blijde met den blijde worden, dan toch zoo zelden als wij zelven droevig zijn. De droefheid heeft tot eigenschap, dat zij geene blijdschap om zich heen dulden kan. De blijdschap van anderen vermeerdert, de smart van den bedroefde. Wie kan zich uit de diepte zijner eigene smart opheffen tot des naasten vreugde? Wie vermag tegen eigen leed troost te putten uit de wetenschap, dat het ten minste een ander welgaat? Dat kan alleen de liefde. O wonderlijke, machtige liefde.

Wat eene waarde verkrijgt de gemeente niet in ons oog, als wij ze aanmerken als het gebied, waar de liefde hare woonplaats heeft. Van dat blijde met den blijde zijn, vindt men buiten haar, in de wijde wereld slechts den schijn. De gewone burgerlijke wellevendheid, die ons op 's naasten feestdag, een teeken van deelneming in zijne blijdschap geven doet, is voorzeker niet te verachten. Zij is als een sluier, over het naakte onzer zelfzucht geleid, om de schande er van te bedekken, als het schoone kleed, waarin men den doode hult, om zich het gezicht van zijne afzichtelijkheid te sparen. Meer nog, de vormen der deelneming in elkanders vreugde tekenen de stem van het geweten; zij bewijzen, dat de wet der conscientie eensluidend met de wet der liefde is; zij getuigen tegen ons, en zijn als schaduwen, ijdel in zichzelf, en toch van betekenis vol, wijl zij heenwijzen naar het wezen, naar de liefde, die de blijdschap van een enkele tot de blijdschap van allen maakt. En dit is nu de treffelijke roeping der gemeente, der wereld de waarheid te vertoonen van wat in de wereld slechts als vorm aanwezig is. In aansluiting aan deze hare bestemming roept de apostel hare kinderen toe: verblijdt u met de blijden.

Wij mochten toch bedenken, wat rijke bron van vreugde ons in het medeleven met 's broeders vreugde ter beschikking staat. Zoo lang wij alleen in ons zelve belang stellen, kunnen wij onmogelijk gelukkig zijn; zelfzucht is de natuurlijke vijandin van het geluk. Dat ons hart zich toch verwijde door de liefde, die ons het leven van den broeder, als het eigene, leven doet. Dan zullen wij eens anders vreugde, voor zoover zij ter onzer kennis komt, mede genieten; zijne vreugde zal zich overgieten in onze ziel, en onze vreugde worden. Zoo zal onze droefheid over wat wij missen getemperd worden door de vreugde over wat anderen bezitten. De liefde maakt zoowel vreugde als droefheid tot gemeenschappelijk eigendom. Hoe groot zal de vreugde des hemels dan niet zijn, als elk de vreugde van de talloze zaligen als zijne eigene vreugde smaken zal! Maar hier moeten wij ons oefenen in het medegevoel met den blijde, om straks bekwaam te zijn uit de zaligheid der hemelingen vreugde te putten; deze aarde is ook in dit opzicht voorschouw des hemels. Daarom vermaant de apostel: zijt blijde met de blijden. Er is geen zekerder kenmerk der liefde dan dit.

Gemakkelijker schijnt het om met de weenen te weenen, dan om met de blijden blijde te zijn. Dan alleen wordt het moeilijker, als wij zelven vroolijk zijn; men ruilt niet licht eigene vreugde tegen 's broeders smarte in. Is dit het geval niet, en verkeeren wij in eene gewone stemming, dan werkt het lijden van onzen naaste op ons in, en stemt ons in gelijke mate tot medelijden, als wij zelven geleden hebben, wat hij lijdt. Hier treedt het nut van het lijden te voorschijn; het bekwaamt ons om ons in den toestand van den naaste te verplaatsen, en, zij het ook op een afstand, iets mede te gevoelen, van wat hij lijdt. Men zegge niet, dat het lijden tot niets nut; zelfs al wierp het geene andere vrucht af dan het medegevoel, zou deze tijdelijk tegen het lijden opwegen. Wat toch is schooner dan met de weenen te weenen? Hier denken wij niet aan die zinnelijke gevoeligheid, die aan het oog een traan ontperst, even snel afgewischt als ontvloten, maar aan een met den broeder mede lijden, dat niet weggenomen kan worden dan daardoor, dat het lijden van hem zelven weggenomen wordt. Dan zou de liefde het lijden wel willen

overnemen; het smart haar, dat zij niet kan wat zij wil. Machteloos toch staan wij tegenover eens anders smart; wij kunnen tranen storten, maar zelden tranen drogen. Dat baart de bede, dat God doe, wat wij niet vermogen; hier heft de liefde, door het geloof gesteund, hare handen ten hemel, en is een tranen der liefde een bekoorlijk schouwspel, nog lieflijker is de bede, waarin zich het geloof met de liefde verzelt.

Het weenen met de weenenden geschiedt slechts hier beneden; hier boven weenen zij niet meer; daar is alleen van een blijde zijn met de blijden sprake. Zal de zaligheid alzo volmaakt worden, dan moet eerst alle droefenis ophouden. De Christus zelf kan, uit kracht zijner eenheid met de zijnen, eerst dan opklommen tot het hoogtepunt van zijne blijdschap, als de zijnen uit alle droefenis verlost zijn en hun laatste tranen is afgewischt. En naardien zijne blijdschap volmaakt moet worden, zoo hebben wij hierin den waarborg, dat ook onze blijdschap volmaakt worden zal. Zoo zal het ook zijn. God zal onder de menschen wonen, en zijne tegenwoordigheid bant alle droefenis, en neemt alle oorzaak van droefenis, en alle mogelijkheid van droefenis weg.

En daarom weenen zij, die met hunne broeders weenen, niet zonder hope, gelijk de Heidenen. Er speelt soms een glimlach door hunne tranen heen, een zonnestraal gelijk, die in de wolken speelt. De liefde is slechts hier eene luideres; weldra huwt zij zich voor eeuwig aan de zaligheid. En dan zal ten volle blijken, hoe het lijden gediend heeft om banden te leggen tusschen de zielen. Men zou hiernaast zoo blijde niet kunnen zijn over elkanders geluk, als men hier niet zooveel wegens elkanders lijden geleden had. Om samen blijde te zijn moet men samen geleden hebben. Niets bindt vaster aanen dan saam geleden smart. Het geldt van Christus en de zijnen evengoed als van de zijnen onderling. 't Is gelijk de dichter zoo treffend zegt:

Al wie U minde, leed;
maar wie voor U ook leden,
Zij hebben er uw dienst
te meerder om bemind.
De smart verbindt aan U
bij tranen en gebeden,
Gelijk bij lach en lied
de vreugd aan d' aarde bindt.
v. ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Ofschoon enkele groote couranten met elkaar, op 't voetspoor van Engelse bladen, twisten over de vraag, of al dan niet door President Kruger per telegraaf onderhandeld wordt met Zuid-Afrika over den vrede — gelooven wij toch bij onze reeds voor 14 dagen uitgesproken mening te moeten volharderen, dat er over Standerton slechts per telegraaf onderhandeld werd over invoer van kleeren etc. voor de vrouwen-kampen en ambulance-goederen voor de vechtende commando's. Ook wij meenen hiervan zeker te zijn. Alleen bestaat de mogelijkheid, dat van Engelse zijde, in verband met kentering van opinie onder eigen volk, toenemende verliezen, ellende in de kampen en van uitgaven nieuwe onderhandelingen worden aangevangen; te meer wij ook Europeesche Regeeringen eenige meerdere neiging tot diplomatieke onderhandelingen zouden toonen.

Doch hoe dit zij, de Burgers zetten hunnen strijd voort met toenemende levendigheid.

Beijers houdt dapper stand in een kloof bij Zandrivierpoort, Zuid-West van Pietersburg in Transvaal. Twee pogingen der Engelschen om hem te verdrijven — hadden geen ander betekenis resultaat, dan ernstige verliezen voor hen. Ook ten Oosten van Lichtenburg werd een ernstig gevecht geleverd, waarbij de Engelschen een 15-tal dooden en gewonden verloren. Van meer betekenis was het gevecht ten Zuiden van Middelburg door Ben Viljoen geleverd. Hij overrompelde bij Witmansrust een Engelsch kamp. Van de 250 man ontkwamen slechts enkele tientallen; de Engelschen verloren 25 dooden en 51 gekwetsten, terwijl al de anderen gevangen genomen werden. Al de voorraad in 't kamp met 3 pompons viel de overwinnaars in handen.

God zij geloofd; deze overwinning maakt een indruk, die niet kan uitgewischt door de jongste berichten, dat Blood weer eens in 't Oosten marcheert in de richting van Ermelo om 't land schoon te vegen; vooral nu men er aan toe moet voegen: „de (Burger)-commando's geven echter bewijzen van groote beweeglijkheid.”

't Ware te wenschen dat de Engelschen zich wat duidelijker uitdrukten. Dan zou zeker ook blijken dat de gevechten tusschen Elliot en Kroonstad in den Vrijstaat tusschen Elliot en Burgers gevoerd, voor de laatste heel wat gunstiger uitvielen dan nu schijnt. Als 5 officieren en 25 man sneuvelden, dan zullen er wel meer dan 27 gewonden zijn en het succes aan den kant der Boeren geweest zijn. Want ook het slot van het Engelse telegram: „Elliot kwam te K. aan,” is wel wat mager als men buit mede bracht. De Engelschen pronken daarmede zoo gaarne! Ook elders in den Vrijstaat houden de kleine commando's zich goed. Maar inzonderheid in de Kaapkolonie. Alle pogingen der Engelschen om hen te omsingelen mislukten, en de Burgers breidden hun operatieveld uit. Wij kunnen de berichten dus samenvatten: 150 Boeren onder Maritz (alweer een nieuwe grootheid) omsingelden een patrouille van 29 man. Twee werden gedood, twee gewond en 20 ge-

vangen. Uit Kakaman rukte een troep van 200 rebellen naar het Zuid-Westen der kolonie. Scheepers nam Murraysburg in en voorzag zijn mannen van voorraad, door de winkels te plunderen. Eergisteren seinde men over het toenemen van rebellen in het district Norvalspont.

Ondanks de verliezen worden de Burgers sterker in tal. Wij hebben dus alle reden om te blijven hopen op een eenduidige goede oplossing.

Uit Belgrado werd Dinsdag geseind, dat de Albaneesche stammen in Oud-Servie in volen opstand zijn. Zij dreigen de Christenbevolking met uitroeiing. De menschen vluchten in doodsangst naar de bergen. De Turksche overheid prikkelt deze oproerige stemming der Albanezen nog meer, door dat zij in grooten getale Servische leeraren en geestelijken gevangen laat zetten. Maar, de Serviers zijn ook niet afkeerig van overdriving!

En ten slotte danken ook wij den Heere voor den bijzonderen zegen op de algemeene verkiezingen in ons land. Zoo verrast de Heere die op Hem blijven hopen.

Moge nu ook bij de herstemmingen, uit dankbaarheid en gehoorzaamheid, niet nagelaten worden onze laatste krachten in te spannen, opdat de overwinningen verzekerd en uitgebreid worden.

Den neerdrige geeft God genade!

NOORDTJIN.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Bij den aanvang der jaarlijksche examens aan de Theol. school zijn, tot op heden bij het ter perse leggen van ons blad, voor het Propaedeutisch examen geslaagd de heeren: J. Beumee, U. Bualda, J. A. Douma, H. Enserink, R. Hamming en J. F. van Hulsteyn.

De heer A. v. d. Vegt werd bevorderd tot Candidaat in de Theologie; zijn adres is te Dalsen.

»FILIPPUS.»

Scheurkalenders in de Kazerne.

De eenige gift sinds de vorige opgave ontvangen is van Mej. H. Hoogenraad Sr., Rijswijk f 1,00.

In de hoop, dat wij den volgende keer meer te vermelden hebben, wordt voor bovenstaande vriendelijk dank gezegd door

E. KROPVELD.

Rijnsweij, 15 Juni 1901.

OFFICIEEL BERICHT.

Biduur voor Z.-Afrika.

Deputaten der Classe 's-Gravenhage hebben een biduur ten behoeve van onze verwanten en broeders in Z.-Afrika uitgeschreven, op Zondag 30 Juni. Door onderzoek is gebleken, dat de drukker, tevens met de verzending belast, aan sommige Kerkeraden geen biduur-brief heeft gezonden, zonder te kunnen opgeven, welke kerken zijn overgeslagen. Kerkeraden, die geen brief ontvangen hebben, worden vriendelijk verzocht daarvan mededeeling aan ondergeteekende te willen doen.

Namens Deputaten,

T. KRAMER.

Monster.

Het is reeds meermalen in de bladen voorgekomen, hoe men in 50 dagen tegenwoordig eene reis om de aarde kan doen inplaats van drie jaren als door Magelaan, of 80 dagen als naar Jules Verne. De Deutsche electricien Rathenau berekent, dat indien de electricische machines ingevoerd zullen wezen, de reis te land slechts negen en de reis ter zee maar dertien dagen zal bedragen, d.i. saam tweeëntwintig voor een reis om de aarde.

De grootste bibliotheek der wereld is die te Parijs met 2.000.000 gedrukte boeken en ongeveer 200.000 handschriften. In het Britsch Museum zijn 1.500.000 boekdeelen. Te St. Petersburg zijn er 15.000 meer. De Koninklijke Bibliotheek te München bezit omtrent 900.000 boeken; doch hier zijn de kleine werken en brochures bij inbegrepen.

De Episcopale Methodistische kerk uit N.-Amerika heeft de eer van den eersten Evangelischen Leeraar op de Philippijnen geordend te hebben; n.l. Nicolaas Zamora, Candidaat aan het Roomsche College te Manila. En de inboorlingen-gemeente te Pandacan heeft een bijeenkomstplaats. Voor anderhalven dollar per maand huur kon zij verleden herfst een door de insurgenten verwoest gebouw betrekken. Na voor tweehonderd dollars aan bouwkosten gemaakt te hebben, kreeg zij toen een kerkje met 100 zitplaatsen.

In de dagbladen heeft men onlangs gelezen, hoe Tolstoi uit de Grieksche kerk gebannen is door Pobedonosof; maar ook welk tegengetuigenis van medeburger, vriend en vrouw en maag dit uitlokte, alsmede een aanslag op den persoon van den Synode-procureur. Ook dat Tolstoi daarom niet geschroomd heeft een, nu wereldbekend, protest tegen de gewetensschennis en de vervolging tegen de Molokanen en anderen den Czaar toe te zenden. — Helaas heeft de Grieksche kerk in dezen gelijk, hoe verrot en verstand zij zelve zij. Maar ook Tolstoi heeft in zijn protest gelijk, hoe misleidend zijn beginselen en verleidelijk zijn taal ook zijn. Hij gaat intusschen zijn eigen ouden gang. Zijn zoon, graaf Michel, huwde onlangs te Moscou, doch de vader was noch bij de kerkelijke noch bij de feestelijke huwelijksplechtigheid. Wel bezocht hij eenige dagen later de jonggehuwden, in zijn gewoon kostuum als eenvoudige boer, zooals hij reeds jaren op zichzelf leeft.

Gedurende de laatste winter-evangelizaties in Londen g houden verzetten zich twee predikanten tegen het bijeenkomen in een

komedie, dewijl een anderen keer daardoor menschen bij vergissing, of uitgelokt hierdoor, onder een komediespel inplaats van een godsdienst konden geraken. De eigenaar was er op zijn beurt ook tegen, omdat die godsdiensten zijn klanten uit de komedie zouden houden! De zaak ging toch door en, althans naar men bericht, deze evangelizatie behoorde tot de best geslaagde.

f.

VERSLAG VAN DEN Provinciaten Zendingsdag gehouden op Woensdag 5 Juni 1901 TE ZWOLLE. (Vervolg van Nr. 24.)

Na 't zingen van Ps. 86 : 6 werd er pauze gehouden.

Te 2 ure werd de vergadering weer geopend door Ds. Scheps met gebed, na 't zingen van Ps. 67 : 1. Aan Ds. W. Pos werd het woord gegeven, die ongeveer het volgende sprak. 't Is voor de gemeente des Heeren een groot voorrecht om iets van de zending te hooren en over de zending te spreken. De kerk heeft een groote en heerlijke verplichting, om n.l. de wereld gelukkig te maken. Alleen het Evangelie is daartoe in staat. De volken zinken al dieper en dieper. Wij zullen u inleiden op Soemba, in de huizen, wat de bewoners doen, hoe ze gekleed zijn, wat ze gelooven.

Soemba is slechts een weinig kleiner dan de volgende vijf Provinciën, Groningen, Drente, Overijssel, Noord- en Zuid-Holland. 't Is zeer heuvelachtig, er zijn geen hoge bergen. De oorsprong der Soembanezen is onbekend. Ge wordt aangetrokken door hun schoonheid en grootheid. Over het aantal bewoners van Soemba is men het niet eens. G e h e e l Soemba is nog niet door een European bezocht. Geheel West-Soemba is nog onbekend. Volgens sommigen wonen er honderdduizend menschen, volgens anderen beduidend minder.

Hunne huizen zijn op vier palen gebouwd, die in den grond geslagen, 20 à 25 voet lang zijn. Daar bovenop een dakverbinding. Een zeer groot en zeer breed ahangend dak, gedekt met lang gras.

In 't huis is een lage rustbank, waar de slaven zitten, en zij die een verzoek doen. In de 2e verdieping zit de vorst. In de 3e verdieping zijn de slaapkamers. De rook moet zijn weg vinden door de deur. Er wordt nooit gestoft.

Een Soembanees is bijna niet gekleed. Hij heeft er geen behoefte aan. 't Is er zeer warm. Om 7 uur is 't reeds 77 graden om 12 uur 89 en in November 95 graden. Verschillende kleedingstukken werden vertoond. De kleine kinderen zijn geheel ongekleed.

Gedurende één jaar wordt er driemaal mais geoogst. In zes weken groeit de mais rijp.

De Soembanees eet slechts tweemaal per dag, te elf en te zes uur. De Vorst is alleen te kennen aan zijn hoofddoek. Hij heeft meer te zeggen dan onze Koningin. Hij kan bevelen over leven en dood zijner onderdanen. De vrouw is koopwaar. De Soembanees mag vrouwen nemen, zooveel hij wil, d. w. z. zooveel hij er koopen kan.

Bij den heiden is steeds vrees voor booze geesten. Overal zien ze geesten in. Bij ziekte wordt naar de oorzaak gevraagd. Die man of vrouw maakt een vorst of vorstin ziek. Nu wordt die verdachte man of vrouw vermoord. Iemand die gestorven is en een geest wordt, noemt men een zwang. Hun godsdienst bestaat hierin, dat men de booze geesten te vriend houden moet. Bij ziekte brengt men een offer aan Merapoe en roept Merapoe aan.

Uitgaande ter vischvangst, zegt de Soembanees: Merapoe van de zee wil ons bewaren en geef, dat we veel visch vangen!

Aan het hout bewijst men goddelijke eer. Het sandelhout wordt voor heilig geacht.

Om op hen in te werken, moet ge eerst hun taal kennen. Ook hun gewoonten opvolgen, die niet strijden met Gods Woord. Hun taal is moeilijk. We konden nog zeer gebrekkig spreken. God kan de harten der Soembanezen veranderen.

Na ons nog ingeleid te hebben in Melolo, waar uit 404 zielen de gemeente van Savoneezen bestaat, waar Zondags een 180 menschen ter kerk gaan, zeide Ds. Pos: Als Soemba van de aarde verdwijnt, dan is het niet de schuld van Soemba, maar uw schuld. Gij hebt veel te bidden om arbeiders, en dat de Heere de harten der Soembanezen omzet.

(Slot volgt.)

Namens Deputaten,

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN.

Ingezonden.

ORGANISME DER WETENSCHAP EN DE THEOLOGIE.

Op de volgende wijze wordt beproefd, het kennen Gods en ons kennen tot één Wetenschap organisch te vereenigen.

In God is een zelfstandig, ooddelijk denken, en dat denken Gods is de Wijsheid, het Woord, de Rede. Dat denken Gods denken wij na; dat bewustzijn Gods gaat in ons bewustzijn over; die Rede Gods wordt onze wijsheid, en vandaar het organisme der Wetenschap, n.l. der Wetenschap die in God is en onze wetenschap, die in ons bewustzijn ingaat; niet in één mensch natuurlijk, maar in alle menschen, als één geheel, één organisme beschouwd. In die Wetenschap zit ook de Theologie — „als wetenschap,” zooals er dan bijgevoegd wordt.

Zonder twijfel nu kent God, kent God zichzelf en wordt Hij gekend uit zijne openbaringen. Ons kennen heeft dus zijn grond in Gods kennen, en wat wij kennen, putten wij uit God. De Zoon heeft ons ook den Vader verklaard. Hij heeft ons gezegd, wat Hij bij den Vader gezien heeft. Hij is het Woord en de Wijsheid Gods. Hij heeft alle dingen gemaakt en openbaart daarin en daardoor de gedachten Gods. Ook de gedachten Gods tot onze zaligheid. Bovendien is het de H. Geest, die indachtig

maakt; die leert; die in al de waarheid leidt; waardoor wij waarlijk verstand krijgen van God en Goddelijke zaken.

Toch komt het ons niet aanbevelingswaardig voor, om te zeggen, dat de Zone Gods, het Woord, de Logos, de Rede, het denken des Vaders is, en dat dan die Rede en dat denken God genaamd wordt. Wij zouden het liever andersom zeggen: de Zone Gods wordt de opperste Wijsheid, het Woord, het Licht der wereld genaamd, doch Hij is de Zoon des Vaders, eenswezens met den Vader; als Zoon, de tweede persoon in de Heilige Drieëenheid. Hij is dus allereerst aan te merken als een persoon, eene zelfstandigheid in de Drieëenheid; als persoon onderscheiden van den Vader. Men zal toch ook niet zeggen, dat de H. Geest, die de kracht des Allerhoogsten genaamd wordt, de kracht des Vaders of de gezondheid des Zoons is — gelijk de Socinianen willen — maar allereerst leeren, dat Hij een persoon is, en wel de derde persoon in de Heilige Drieëenheid; als persoon onderscheiden van den Vader en van den Zoon. Het staat toch niet zóó, dat de Zoon is het denken, de Rede en de H. Geest de kracht des Vaders; wat in gevaar zou brengen van de Sabelliaansche modaliteitenleer.

Zegt men nu, dat de Zoon de Rede is, dat die Rede in ons opgenomen wordt, en die Rede dan én onze rede de Wetenschap is, en er daarom organisme is der Wetenschap; dat daarom die Wetenschapsovereenkomst is, dan ligt het gevaar voor de hand, dat onze Wetenschap verheerlijkt, vergoddelijkt wordt; zelfs dat de Rede de Zoon, het Woord en onze rede, wijsheid en wetenschap zóó organisch wordt vereenigd, dat men komt tot de organische eenheid van den Zoon, de Rede, en dus van God en onze wijsheid, wetenschap d. i. van den mensch. Er is wel gemeenschap tusschen God en den in Christus weder herstelden mensch, dat leert de H. Schrift; doch die gemeenschap een organische te noemen, zoodat God en mensch, schepper en schepsel één organisme wordt, is niet aan te nemen.

En de Theologie dan — als wetenschap?

De Theologie of Godgeleerdheid, in gewonen zin des woords, is aan al de andere wetenschappen verbonden; ofschoon daarvan te onderscheiden. Wij bedoelen thans de Heilige Godgeleerdheid, en niet alles wat godgeleerdheid heet, van heidensche en ongeloovige zijde, omdat dat meer natuurwetenschap en wijsbegeerte is. De Theologie staat in verband met al de wetenschappen, omdat de inhoud is van den éénen God, die in alles zijne gedachten heeft neergelegd; het denken, dat het weten leidt, geschiedt naar één en dezelfde wetten; en het recht verstaan, hier zoo goed als op elk terrein van het weten, onder de bekwaammaking en leiding des H. Geestes alleen verkregen wordt. In dien zin erkennen wij dus ook een tweerlei wetenschap, of tweerlei wetenschap: van de wedergeborenen en van de onwedergeborenen.

De Theologie is echter van de andere wetenschappen onderscheiden. Zij is in hoogere mate een kennen van God, omdat zij put uit de bijzondere Openbaring Gods. Er is eene Openbaring Gods in de natuur; er is eene „natuurlijke,” „ingeschapene” en „verkregeve” kennis Gods; en er is eene bijzondere Openbaring Gods in de H. Schrift. Dienende de Openbaringen Gods in de natuur en de natuurlijke Godskennis den Theoloog, hij put toch meer bijzonder uit de bijzondere Openbaring, uit de H. Schrift. Daaruit leert hij van God, wat noch de natuur, noch natuurlijk hem zegt. Hij leert uit de H. Schrift niet alleen, dat er een God is, maar ook hoe die God bestaat, en wat die God tot zaligheid van den gevallen mensch heeft gedaan. Hij leert er den Drieëenigen God uit; hij krijgt er kennis uit van onzen Heere, Jezus Christus, den Zoon van God, ons van den Vader ter verlossing gegeven; die H. Schrift zegt hem, wat hij noodig heeft te kennen tot zaligheid. Dat leert de natuur niet, noch de kennis Gods uit de natuur.

Die Openbaring Gods in de H. Schrift strijdt niet tegen de Openbaring Gods in de natuur. Beide toch zijn uit éénen God. De Openbaring strijdt ook niet tegen de „Gemeene gratie,” omdat beide uit God zijn. Doch die Openbaring in de H. Schrift is eene bijzondere, niet op één lijn te stellen met de andere Openbaringen.

Die bijzondere Openbaring gaf de Heere terwille van zijn uitverkoren volk. Hij geeft haar aan zijne Kerk op aarde. Aan Israël werden de woorden Gods toevertrouwd, gelijk aan geen ander volk. Ook onder het N. Test. is de Kerk een pilaar en vastigheid der waarheid. Ieder lid der Kerk is een theoloog, van God geleerd, in de waarheid onderwezen en begiftigd met den ernstigen lust om God te kennen, lief te hebben en te verheerlijken. Die Openbaring kan de Kerk nooit missen en mag haar nimmer ontnomen worden. De dienst des Woords moet in haar bestendig zijn. Zij beoefent dus de Theologie; zij kan niet anders en zij mag niet anders.

Maar de Theologie als wetenschap dan? Wij verstaan daardoor niets anders dan de beoefening der H. Theologie op wetenschappelijke wijze. De Theologie als wetenschap is geen andere Theologie, maar alleen eene andere beoefening van de Theologie. Een wetenschappelijk ontwikkeld lid der Kerk doet het anders dan een minder ontwikkeld lid. God nu geeft verscheidenheid van gave aan zijne kinderen. Wie in den dienst des Woords zal staan, moet — naar gewonen regel — meer wetenschappelijk de Theologie kunnen beoefenen, en wie dienaren des Woords zal opleiden, moet de Theologie wetenschappelijk kunnen beoefenen, om eene wetenschappelijke opleiding, naar behooren te geven.

De Kerken stellen daarom zulke mannen aan tot Hoogleraren ter opleiding.

De drang, om de Theologie wetenschappelijk te beoefenen, zit in den geloovigen niet minder dan in ieder mensch een drang zit om tot het wezen der dingen door te dringen, eenheid en verband te zoeken enz. Die drang werkt bij de meest begaafden het sterkst en werkt op elk terrein des levens en der

wetenschappen. Ook bij de geloovige Theologen. Die drang is de Theologie niet, maar is eene gave Gods tot wetenschappelijke beoefening der Theologie. En de actie of wetenschappelijke arbeid is ook niet de Theologie, maar is het middel om tot wetenschappelijke beoefening te komen. Die drang en actie is bij al de wetenschappelijke mannen duidelijk te merken.

Ook in de Kerk des Heeren, waarom ook de Kerken de Theologie wetenschappelijk beoefenen. T. Bos.

Hooggeachte Redactie!

Met verwondering nam ondergeteekende — een zeker velen met hem — kennis, van wat Ds. Sikkell 18 Mei j.l. schreef in *Holl. Kerkblad* over de ineensmelting der plaatselijke kerken.

Daar het stuk eene aaneengeschakelde strafpredikatie is, valt er moeilijk uit te citeren. Laten we daarom volstaan mogen met er de aandacht op te vestigen. Het is gericht tegen . . . ja, tegen wien?

Vermeedelijk tegen de mannen van kerk A welke, naar Zierw's meening, niet alles, wat kan, in het werk stellen om aan de plaatselijk kerkelijke gedeeltheit een einde te maken. Zierw. acht het niet vorderen in deze zaak gelijk aan een met boos opzet wegslaan van de ineensmelting zelve, welke zich niet meer laat zoeken, maar reeds klaargemaakt, zich met kracht aan de broederen opdringt.

Reden, waarom Zierw. recht meent te hebben om dit zijn snijdwend woord den schulden voor te werpen. Was nu het stuk niet van de hand van Ds. Sikkell, maar van iemand, die in ons kerkelijk leven minder medeleefde, — 't zou ons niet zoo bevreemden.

't Lijkt wel, alsof Zierw. zich pas bij ons kerkelijk leven aansloot en hoorend, dat er in het jaar 1892 eene vereeniging is tot stand gekomen tusschen twee kerkengroepen, Chr. Gereform. en Ned. Dol., zich nu wonder begint te verbasen, dat er, na zooveel strijd en moeite in een negental jaren, nog niet allerwegen door plaatselijk ineensmelting een kroon op die vereeniging is gezet.

Niets behoeft Zierw. toch minder te bevreemden, dan dit sukkel met de plaatselijke ineensmelting. Veeleer moest het ons — niet nu eerst, maar reeds lang — verwonderen, dat er nog zooveel kerken tot ineensmelting overgingen. Die enigszins kennis nam van het verschil in inzicht en leer in het midden der kerken, zal toch moeilijk kunnen beweren, dat alle steenen en hindernissen, welke de ineensmelting belemmeren, uit den weg zijn geruimd. Veeleer stapelt men steen op steen en is bezig zulke dikke dammen en dijken aan te leggen, dat zij, die reeds een eind weegs gegaan waren, zich plotseling tot staan zullen gebracht zien. Of is het verschil, dat zich inzake de Opleiding van predikanten openbaart van weinig betekenis?

Gaat het hier ook, zooals bij verschil van opinie zoo vaak gezegd wordt, over een zaak van ondergeschikt belang? Immers, neen!

't Zou dan ook zeker eene belachelijke vertooning zijn, dat een zoo ernstig man als Prof. Wielenga met zooveel kracht de noodklok doet luiden. Begrijpen we hem goed — en ZH. Gel. is nog al duidelijk — dan acht hij maar niet de Theol. School, maar de kerk in gevaar gebracht. De kerk, waarvoor onze vaders van '34 zich met al het hunne hebben opgeofferd. Onze vaders die, bij al hun strijd, niet te keus een filosofische onderscheiding maakten tusschen de kerk als institut en de kerk als organisme, — wat geen klein geharrewar veroorzaakt — maar die een kerk gezocht hebben, waarin 's Heeren volk zijn God in eenvoudigheid des harten kon dienen. Dat deden zij, — dat behooren ook wij te doen. In 's Heeren kerk is de rede onderworpen aan het geloof. Wie dat omkeert, — behoort in ander gezelschap. De Universiteit (de Wetenschap) boven de kerk, — het is de rede, die, met Maccovius op het schild, triumfeert over het geloof. Zal het zoo ver komen? — Het is niet te hopen. Wel is duidelijk zichtbaar, dat er bij ons veel gebrek aan kinderlijke vroomheid is. Die enigszins kerkelijk heeft medegeleefd, heeft dat maar al te veel kunnen ontwaaren.

Niet zelden dat bij gewichtige zaken, de eerste en de laatste maatstaf, die aangelegd wordt, is, . . . de rede. Men redeneert en filosofeert honderd uit, en is bij het concluderen uiterst beangst, dat er ook maar iets zou zijn, dat niet met een krijtje berekend kan worden. En dit vindt men maar niet hier of daar, bij eene gemeente, die bij de ontwikkeling van onzen tijd achteraan komt, maar juist schijnt dit, wat men noemt: de bloei en vooruitgang mede te brengen. Van onze kerkelijke bladen zijn er, die daar niet weinig aan medewerken.

Kolommen druks, die niet anders inhouden, dan pleit- en lofredenen ten behoeve van de Wetenschap. Vele mysteriën worden ontsluitend en voor het menscheijk denken pasklaar gemaakt. Men zal ten slotte nog moeten vragen: Wat is er, dat niet door den menscheijk geest ontleend kan worden? — dat nog te gelooven is? Een geacht Christelijk blad teekende dit zoo juist in de volgende beschrijving: „Twee broeders waren te zamen sprekende over Maccovius en diens stellingen. De een, een supralapsarist, pleitte met vuur voor zijne meening en legde het geheele stelsel zonneklaar voor oogen. Daarna vroeg hij: „Is het niet duidelijk?” „Sluit niet alles volkomen in elkaar?” „Geheel zeker” was het antwoord. „Geloof gij dan nu?” vervolgde de ee ste. „Er is niets meer te gelooven” hernam de ander: „het is een zuiver wijsgeerig systeem, waarbij wetenschap, maar geen geloof meer te pas komt. Mijn Bijbel is zoo duidelijk niet voor het menscheijk verstand. Die eischt geloof, en dat is bij uw leer overbodig.”

Het is waar, voor een gewoon mensch gaat het niet zoo gemakkelijk om gewichtige kwestien naar waarde te beoordeelen. Maar toch behoeft men geen professor of doctor te zijn om eenige mate te beseffen, van welk een gevaarlijken invloed de nieuwe theorieën zijn voor de leer en het leven onzer kerken. Lost zich de prediking niet dikwijls geheel,

of voor een groot gedeelte, op in een dor wijsgeerig opstel over een of ander heilige van het Oude of Nieuwe Verbond? Waarom is er vaak zoo weinig in de prediking, dat aandrang tot ontdekking en ernstig zelfonderzoek?

Ik weet wel, dat als men zich niet gemakkelijk bij de nieuwe methode van prediken aansluit, men gevaar loopt om spoedig in een ziekelijk-mystiek boek geduwd te worden. Toch achten we ons in de consciëntie gebonden om het openlijk uit te spreken, dat, naar ons oordeel, de prediking in vele gevallen niet aan de behoefte van 's menschen hart voldoet.

Men gaat bij de prediking zoo sterk van Doop en Belijdenis uit, dat men, voor een geloovige gemeente staande, al de beloften en vertroosting des Evangelies haar oplegt en noode, veronderstellender wijs, gewaagt, dat de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat er nog iemand kan zijn, die wel met den mond, maar niet in waarheid met het hart, belijdenis des geloofs deed, en dies ook nog buiten die zegeningen des Verbonds staat. Het: „Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen tot het geloof,” en dergelijke voorbeelden van Schriftuurlijke prediking blijven, naar onze innige overtuiging óók voor ons tegenwoordig geslacht, tot noodzakelijke navolging.

Nu de wereldgelijkvormigheid hand over hand toeneemt en er onder de belijders der waarheid zooveel is, dat doet vreezen voor oppervlakkigheid en lichtzinnigheid in de heiligste zaken, komt het ons als eisch des tijds en gebod des Heeren voor, dat de waarschuwend en vermanende stem des predikers daar onverzwakt tegen getuigen moet. Onze vrome vaderen, die ons een kostbaren schat in geschreven predikatiën nalieten, geven daarin toch zooveel, wat voor onze dagen, onder den zegen des Heeren, zeer vruchtbaar zou kunnen zijn. Niet de verwerping dezer geschriften (men durft soms wel zeggen: Brakel, Smijtegeld of Hellenbroek is ongereformeerd) brengt wezenlijk nut aan; maar in navolging van die getrouwe leeraars het snoode van het kostelijke te onderscheiden, en zegen en vloek, leven en dood, enz. in de kracht des Heeren den volke voor oogen te stellen, zal tot heil en zegen kunnen verstreken en den naam des Heeren bovenal verheerlijken.

Meer zouden we hier aan kunnen toevoegen, doch we zouden te veel ineens van den geachten redacteur vergen. Ons doel is eenigszins aan te toonen, dat we sinds de vereeniging van 1892, als Gereform. kerken, aan de verwachting, die billijk mocht gesteld worden, niet voldeden en stil hebben te staan bij dat moment in ons kerkelijk leven, van waaruit zooveel voortkwam, dat met den Woorde Gods niet overeen te brengen is.

C. DUBBELMAN.

Slukker, 3 Juni 1901.

ADVERTENTIËN.

't Niet mogelijk zijnde, allen persoon lijk te bedanken, betuigen wij ook namens onze Kinderen voor al de vriendelijke bewijzen van belangstelling, ons op 22 Mei geschonken, langs dezen weg onzen welgemeenden dank.

A. J. PONTIER.

E. PONTIER, geb. HILLE.

ROTTERDAM, Juni 1901.

Voor de zoo talrijke en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijn geliefden Echtgenoot, breng ik, ook namens mijne Kinderen en wederzijdsche Familie, mijn innigen dank.

WED. T. H. KOEKKOEK—BROUWER.

AMSTERDAM,
21 Juni 1901.

Heden nam God, na eene korte ongesteldheid, mijne geliefde Vrouw

Roelofje van der Tuin, in den ouderdom van ruim 67 jaren van mijne zijde weg.

Het bewustzijn, dat haar kinderlijk geloof niet beschaamd kan worden, is een troost in mijne droefheid.

J. KLINKERT

STROOBOS,
16 juni 1901.

Heden nam de Heere tot zich onzen lieven

DIREK GERARD.

Slechts bijna 12 weken mochten wij ons in zijn bezit verheugen

E. BOSMAN.

E. BOSMAN—KURMAN.

VALTERMOND,
den 16 Juni 1901.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in de volle verkerdheid des geloofs, onze geliefde Vader, B. huw- en Grootvader, de Heer

K. Bakker Wz.,

in den ouderdom van ruim 72 jaar.

Uit aller naam.

W. BAKKER Kz.,

(WORMERVEER.)

ZAANDAM,
16 Juni 1901.

Heden behaagde het den Heere uit ons midden weg te nemen, onzen geliefden Medebroeder, den Heer

Klaas Bakker.

Nadat hij in zijn vorige woonplaats, WORMERVEER, de Geref. kerk tal van jaren als Opziener had gediend, heeft hij de laatste negen jaren zijn krachten gewijd in de Geref. kerk alhier, mede in den dienst van het ouderlingschap.

De Kerkraad der Geref.

kerk te Zaandam A.

W. BREUKELAAR, Praeses.

G. v. RIESSEN, Scriba.

ZAANDAM,

16 Juni 1901.

Heden ontsiep zacht en kalm mijne dierbare Vrouw en der Kinderen zorgvolle Moeder

Johanna Jacoba Campagne,

in den ouderdom van 39 jaren.

Het vaste geloof, dat zij tot Jezus ging, troost mij in de diepe smart.

L. C. DE LANG.

GOUDA,

16 Juni 1901.

Heden overleed, na een langdurig doch geduldig gedragen lijden, in den ouderdom van 13 jaar en 6 maanden, onze geliefde Dochter en Zuster

HILJE.

Door het geloof zag zij op Jezus, aan wie zij zich op kinderlijke wijze overgaf, vertrouwend dat ook hare zonden door zijn bloed waren verzoerd.

R. POELMAN.

H. POELMAN—NIENHUIS,
en Kinderen.

WIRDM (Gron).

17 Juni 1901.

Gereformeerd Gymnasium te Zetten.

Het eerste toelatings-examen zal D. V. worden gehouden op **Vrijdag 12 Juli**, zoowel voor het Gymnasium als voor de Voorbereidingsklasse.

Aangifte liefst vóór **7 Juli** bij den Rector

DR. W. D. KRAMER.

Iemand van Geref. g., door sterfgeval buiten betrekking, zag zich gaarne geplaatst als

HUISHOUDSTER;

liefst in een klein gezin.

Leeftijd ruim **20 jaar**. Ze is als zoodanig reeds eerder werkzaam geweest.

Brieven onder letter **A. J.** Boekh. WIELENGA, SNEEK.

Mevrouw

Ch. SCHUT-JASPERS

Zangonderwijzeres,

49 Regeliersgracht AMSTERDAM,

gediplomeerd en aanbevolen

tot het geven van spreeklessen,

door Mevrouw

A. KUYPERS

te AMSTERDAM.

Buitenleven. TE HUUR.

zeer solide, naar de eischen des tijds ingerichte **HABERHUIZEN** met voor en achtertuinen á **f 300** en **f 250**. Gelegen te **SASSEHEIM (Centrum Bloembollenteelt)** aan Rijksweg en Stoomtramweg.

Te bevrugen bij J. E. DIJKSTRA aldaar en bij JOH. MOOLENAAR, Conradkade 25 DEN HAAG.

Afbraak Kerk.

Te koop de AFBRAAK der GER. KERK als

PREEKSTOEL met KLANKBORD

3000 SMOORPANNEN, ronde en kerkramen etc. Te bevrugen bij J. VAN LENNING, WINSCHOTEN.

NIEUWE BRIEFKAARTEN.

met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden

voor **f 2,25 per 1000**, door ZALSMAN te KAMPEN.

ORGELS

Steeds voorhanden groote sortering Amerikaanse en

Duitse Orgels.

Hooftagent der Hamilton Orgels.

Verder ruime keuze der bekende merken Lakeside, Miller, Weaver,

Wick, Putnam, Peerless enz. enz.

Keurige Volksharmoniums

in 20 Nos.

4 Octaafs van af f 45.—

5 „ „ „ 60.—

Echt Amerikaanse Orgels

in notenhout, 8 Reg. en koppeling van af f 105.—

Alle soorten m. 5 jaar degel.

garantie

Gratis handleiding en toetsenlooper.

Dagelijksche verzending door geheel

Nederland.

Vraagt gratis Catalogus en conditie

Hoofdmagazijn JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Filialen:

Amsterdam, v. d. Helstraat 21.

Leiden, Haarlemmerstraat 195.

Middelburg, Lange Delft H. S.

Goningen, Boterdiep 4 b/Ebbingebrug.

Enschede, Beukingstraat 21.

Termijnbetaling van aff 3, p. maand.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewassen en Gestoomde nieuwe Veeën.

Citcheu, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4

kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c.,

van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-

tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-

bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Cit-

cheu, een Moltondeken, 50 pd. fijne vee-

ren, geen grooten, 1 tijk gelijk boven-

staande en een overtrek voor bed en pe-

luw, voor f 35.—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin

42 pd. veeën, kost ook nog f 35,

en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en

2 kussens, ook met koorden, van welke

kleur men verlangt, 10/4 breed, prima

overtrek voor bed en peluw f 3,20,

g.heel gereed, een losse linnen tijk met

fijne blauwe streepjes, 80 cent per el

1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt

voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEËN á 35, 40, 50, 60, 70,

80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie

nu een Kapokbed verlangt, ontvangt

een 2 pers. bed, peluw en kussens,

Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken

1 gewatteerde en 1 moltondeken en

overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt.

Er is nog nooit eenige aanmerking

gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeën tot in de fijnste soorten

voorradig, rembour, vrij zicht en mon-

sters Gratis.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schonen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

Eene lezing

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voor-gangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schonen:

Dr. H. BAVINCK,

ouders of

GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°.

Prijs f — 75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel

Na ontvangst van postwissel franco

toezending door den Uitgever.

VEREENIGING voor HOGER ONDERWIJS op GEREFORMEERDEN GRONDSLAG.

PROGRAM

VOOR DE

Een-en-twintigste Jaarlijksche Samenkomst.

te houden te Arnhem, op 3 en 4 Juli 1901.

I.

Op **Woensdag 3 Juli**, des avonds te **7 1/2 ure**, zal een **URE DES GEBEDS** worden gehouden in de **Oosterkerk**, Rietgrachtstraat, waarin als voorganger zal optreden Ds. C. W. J. VAN LUMMEL, van Delft.

II.

Op **Donderdag 4 Juli** daaraanvolgende zal de **Algemeene Vergadering** gehouden worden van des morgens **precies 9 uur** tot des namiddags 1 uur, in het gebouw der **Buiten-sociëteit**, Utrechtse weg.

De leiding van deze vergadering, als ook van de meeting, is door H.H. Directeuren opgedragen aan den Curator Mr. Th. HEEMSKERK.

III.

Op **Donderdag 4 Juli**, des namiddag te **twee uur**, zal een **Openbare Meeting, met debat**, worden gehouden in het gebouw der **Buiten-so-cieteit**.

Onderwerp: „Ongezoekt gelijk.”

In te leiden door Prof. Dr. H. H. KUYPER.

Voor entree betaalt men f 0,25; doch de leden en contribuanten hebben gratis toegang.

Op **Donderdag 4 Juli** des namiddags te **vijf uur** **Gemeenschap-pelijke Maaltijd in Maison „Oudshoorn”**, Velperweg, tegen belating van f 2.—.

Aan H.H. leden of begunstigers, die aan den maaltijd wenschen deel te nemen, wordt beleefd en dringend verzocht, hiervan **vóór 2 Juli** kennis te geven aan den heer P. J. J. MEIJ, Sonsbeeksingel 83 te Arnhem, door wien tevens, op verzoek **vóór 25 Juni** en met opgave van maatschappelijke positie, voor zooveel mogelijk, wordt zorg gedragen voor logies bij vrienden.

Ook zal de Reg. lingscommissie aanwijzing doen van gelegenheid tot logeeren voor den prijs van f 2,50, f 2.—, f 1,75, f 1,50, en wordt door eenige vrienden der Vereeniging belangloos zorg gedragen, dat 's avonds 3 Juli, na den bidstond in het **Hotel „Pays-Bas”** leden en begunstigers elkander kunnen ontmoeten en gezellig samen zijn.

Tot deze samenkomst worden alle leden en begunstigers vriendelijk uitgenodigd. Zij, die tot de Vereeniging als leden of begunstigers wenschen toe te treden, kunnen hiervan aangifte doen aan het lokaal, vóór den aanvang der Vergadering.

De Regelingscommissie:

Mr. A. Ph. R. C. BARON VAN DEN

BORCH VAN VERWOLDE,

Prov. Dir., Eere-Voorz

Ds. H. HOEKSTRA, Voorziter.

Ds. A. VAN DER ZANDE.

H. Th. LIJBERSE

C. KUSTER.

Jb KASPER.

J. F. STROOM.

C. J. DE BORDES.

Ds. A. VAN DIJKEN.

F. KORTLANG.

J. P. A. GRAAF VAN LIMBURG

STIRUM.

Ds J. C. VAN SCHELVEN.

P. J. J. MEIJ, Secretaris.

Het Zendingsfeest

op HOEVELAKEN bij Amersfoort, den 3 Juli a.s.

PLAATSBILJETTEN en PROGRAMMA'S voor de feesttreinen der Hollandsche IJzeren-, der Staats- en der Centraal-Spoorwegmaatschappij zijn van 24 Juni tot 1 Juli, des middags 4 uur te bekomen aan de Stations te Haarlem, den Haag (S. S.), Rotterdam (Maas), Dordrecht, Winterswijk, Enschede (S. S.), Almelo, Arnhem, Nijmegen, Kampen en tusschenliggende Stations.

PROGRAMMA'S, afzonderlijk, zijn á **40 cent** verkrijgbaar gesteld tot en met Maandag 1 Juli, bij de Boekhandelaren J. J. Berends te Amersfoort, Egelings Boekh. te Amsterdam, A. Pullter Gunne te Apeldoorn, H. J. den Boer te Baarn, J. van Golverdinge & Zoon te den Haag, A. J. Wuestman te Harderwijk, J. H. Witzel te Hilversum, Callenbach's Boekh. te Nijkerk, Kemink & Zoon's Boekh. (C. H. E. Breijer) en J. H. van Peursen te Utrecht en W. J. Berends J.Jz. te Zwolle. De uitgevers H. B. Breijer & Zoon te Arnhem zenden het bij franco inzending van het bedrag franco toe.

Nadere inlichtingen zijn te vinden in het Programma en op het grootte Aanplakbiljet aan de Stations.

Ellecom, Juni 1901.

Ds. J. D. VAN ARKEL,

1e Secretaris.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrikaten, heb ik nu degelijke

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 28 Juni 1901.

Toff II : 1a, Blaagt de bazuin!

Wagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd / dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis moerjt zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzendingen Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE-SCHOOLDAG

OP

DINSDAG den 2den JULI a.s.

TE

KAMPEN.

Maandag den 1sten Juli des avonds te 7 uur, in de Burgwal-Kerk,

URE DES GEBEDS,

onder leiding van

Dr. M. SCHUURMAN, Dienaar des Woords

te Alfen a/d Rijn.

Des avonds te 9 uur in de Aula v/d School

RECEPTIE.

Dinsdag den 2den Julides morgens

9½ uur BIJeenkomst in de Aula, waarvan de leiding is opgedragen aan den

President-Curator.

9½ uur:

Openingswoord door den Voorzitter.

Van 10 tot 12½ uur:

Referaat van Dr. H. BOUWMAN,

Dienaar des Woords te Hattem,

over:

De beteekenis van de Gereformeerde Belijdenis voor de Wetenschap.

12½ — 2 uur PAUZE.

Van 2 tot 4½ uur:

Referaat van Prof. D. K. WIELENGA

over:

De verhouding van de Gereformeerde Kerken tot het Theologisch onderwijs tijdens de Republiek.

4½ uur SLUITING.

6 uur: Gemeenschappelijke maaltijd.

Ambtsdragers, Studenten, en Leden van de Gereformeerde Kerken hebben vrijen toegang.

Voor Logies en deelname aan den Maaltijd gelieve men zich uiterlijk vóór zat. 29 Juni, aan te melden bij de Regelings-Commissie.

De Regelings-Commissie: Namens Cur. v/d Th. School, Drs. JOH. KAPTEIJN, F. GUNNINK Bzn. T. NOORDEWIJER, Voorz. H. STEENBERGEN. L. NEIJENS, Scriba.

N. B. ! De Regelingcommissie vestigt de aandacht op de nieuwe regeling der vacante-kannten. Ook op 1 Juli worden deze kaarten uitgereikt.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student A. v. d. Vegt, wiens adres is te Dalfsen.

Alsmede dat met goed gevolg het Ie Candidaats-examen is afgelegd door de Studenten: M. Elzinga, E. A. Groenewegen, H. Haspers, G. de Jager, H. Kajan, A. A. Koppe, D. B. v. d. Meulen, W. Oos-

terheert en R. Zijlstra, die hiermede ook verlof hebben, om, op uitnodiging van den Kerkeraad, in de gemeente een stichtelijk woord te spreken.

Namens het College v.d., P. BIESTERVELD, Secr.

K., 26, 6, '1.

PLAATSELIJKE KERKEN.

O.-PEKELA Den 8 Juni 11. Ontvingen we het voor ons zeer verblijdend bericht, dat de Welc. heer Dr. A. Roorda te Schiedamschenhoop, het beroep naar deze gemeente heeft aangenomen. (Door omstandigheden is dit bericht vertraagd.)

Namens den Kerkeraad, H. DE BOER, Scriba.

SURHUISTERVEEN, 17 Juni 1901. Na een zesde half-jarig verblijf alhier, nam gistermiddag onze Heer en Leeraar Dr. G. Sijbesma afscheid van deze gemeente, naar aanleiding van Hand. 20 : 32. Eene zeer talrijke schare was opgekomen om deze plechtigheid bij te wonen. Aan het einde dezer samenkomst werd door de gemeente den afscheidenden Leeraar toegezongen Ps. 121 : 4.

Namens den Kerkeraad, H. KRINK, Scriba.

bij wien thans alle stukken betreffende deze kerk worden ingewacht.

GRONAU (i. W.) 20 Juni 1901. Heden werd uit een tevoren gemaakt twaalfde alhier tot Herder en leeraar beroepen de Welc. heer L. Duin van Uelsen.

Voorzigtig de kerkeraad de aandacht er op, dat zijn adres voortaan is H. J. Ruiter te Lonneker „Glanerbrug” (in Nederland).

Namens den Kerkeraad, der Oud-Gr. gemeente te Gronau, H. J. RUITER, Scriba.

BEETGUM, 23 Juni 1901. Heden werd de gemeente grootelijks verblijd door de bekendmaking, dat Dr. Bruinsma van Anna-Jacoba-Polder de roeping dezer kerk heeft aangenomen. Sions Koning zij geprezen, daar Hij getoond heeft onze God en een verhoorder der gebeden te zijn.

Namens den Kerkeraad, S. J. VAN TUINEN, Scriba.

ANNA-JACOBA-POLDER, 23 Juni 1901. Heden maakte onze geachte Leeraar, de Welc. heer F. Bruinsma, de gemeente bekend, dat hij geen vrijmoedigheid had, om over de roeping der kerk te betogen te denken.

Namens den Kerkeraad, A. WISSE, Scriba.

BIJERUM, 24 Juni 1901. Gister werd tot Herder en Leeraar onze kerk beroepen de Welc. heer Dr. H. de Velde van Varsveld. Dat de Heere dit werk bekrone, is onze bede.

Namens den Kerkeraad, P. DOORNHOOS.

KOUDEKERKE (Zl.), 24 Juni 1901. Gister is alhier tot Herder en Leeraar beroepen de Welc. heer Dr. H. Thomas, predikant bij de Geref. kerk te Parmeland.

Namens den Kerkeraad, P. BOONE Pzn. Sr., Scriba.

ONSTWEDDE, 24 Juni 1901. Gistermiddag was het voor het laatst, dat onze geliefde Herder en Leeraar, de Welc. heer Dr. B. J. Lamberts, ons als eigen Leeraar in de bediening des Woords voorging. Het was een plechtige ure van elkenander te moeten scheiden. Naar aanleiding van Ef. 6 : 24 sprak Z. Eerw. zijn hartelijk en zegenend afscheidswoord, waarbij een groote schare was opgekomen, om deze laatste woorden te hooren. Met vrucht en zegen mocht hij alhier bijna drie jaren werkzaam zijn. Aan het eind der preek werd den afscheidenden Leeraar toegesproken door een der Ouderlingen en de gemeente verzocht te zingen Ps. 121 : 4. Dat de Heere bij den voortgang met zijnen dienstknecht en gezin moge wezen, en hem ook voor de gemeente van Ennathien zegen moge stellen, is onze hartelijke wensch.

Namens den Kerkeraad, F. B. HALM.

P. S. Gelieve alle stukken voor de kerk te Onstwedde bestemd, te adresseren aan H. Kerskens, Scriba.

MARRUM (Fr.), 25 Juni 1901. Na Zondagvoormiddag door I. S. J. Sijbesma van Urum te zijn bevestigd, met de woorden uit 1 Cor. 3 : 9a, deed Dr. G. Sijbesma alhier des namiddags zijn intree, en had Z. Eerw. tot tekst Ps. 122 : 8, 9.

Stelle de Heere hem tot een rijken zegen voor deze gemeente. Alle stukken voor de Geref. kerk te Marum voortaan aan Dr. G. Sijbesma.

B. TILMA, Scriba.

CLASSEN.

Classis Zierikzee.

De Classis Zierikzee zal D. V. vergaderen op Woensdag 17 Juli.

De Correspondent, D. MULDER.

Classis Dordrecht.

De Classicale vergadering van Dordrecht zal D. V. gehouden worden op Donderdag 1 Augustus. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 16 Juli bij den laatstondergeteekende.

Namens de roepende kerk van Molenaarsgraaf-Brandwijk, Dr. J. H. KOERS, Praeses. J. BROUWER, Scriba.

PROVINCIEËN.

KAS „E. B. P.” IN DRENTE.

Deputaten voor de Kas „Ex bonis publicis” in de Prov. Drente zullen D. V. 11 Juli vergaderen te Meppel in de Consistoriekamer. Aanvang twaalf uur. Zij roepen dan op aspiranten, om geheel of ten deele voor rekening van bovengenoemde Kas te studeeren. Voorwaarden, waarop aspiranten tot het onderzoek des Commissie toegelaten worden, zijn:

- a. dat zij behooren tot eene der Ger. Kerken in de Prov. Drente;
- b. voorzien zijn, behalve van een gewoon Kerke-raadsattest, van een getuigschrift omtrent godsvrucht en financieelen toestand;
- c. in het bezit zijn van een geneeskundig attest aangaande goede gezondheid;
- d. bij voorkeur ongehuwd zijn en niet boven den ouderdom van 23 jaar.

Namens Deputaten, H. HULS, Scriba.

Nieuw-Amsterdam, 24 Juni 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor Schiermonnikoog.

In de dagen van strijd voor de beginselen sterkte de Heere zijn volk bij vernieuwing alhier. Onze jeugdige vr. en br. J. de Vries te Kampen zond ons andermaal een gift van f 10, bijeenverzameld op een bruiloftsfeest. Welk een heerlijke gelegenheid om de arme zwakke kerk van Christus te gedenken; mogen velen dit heerlijk voorbeeld volgen!

Nog kwam in f 2,50 onder letter M. B. Z. Amsterdam, naar aanleiding van ons vorig schrijven. De Heere vergelde allen rijkelijk deze weldaad.

Namens den Kerkeraad, R. F. KUIJBS, Scriba.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelbarnis.

In dank ontvangen van de gemeente te: Schoonrewoerd f 6,— 's-Gravenzande f 18,52 Delft f 9,95 Den Haag A in de collecte gevonden f 3,— Voorts van S. te V. voor het Pinksterfeest f 25,— De Directie van v. h. Weeshuis, H. SCHOOREJONGEN Jacobsz.

Voor de Theologische School.

Warfom f 13,75 Drogenham B f 2,50 Heerde f 8,32 Surhuisterveen f 6,— Ureterp f 8,80 Opeinde-Nijega f 8,37 Rottevalle f 4,— Oudega f 4,— Boornbergum f 8,64 Drachten f 10,— Drogenham A f 6,22½

Voor de Uitbreiding.

Door Dr. N. G. Kapteyn te Leerdam, Corr. Cl. Gorinchem, de contr. uit: Meerkerk, Corr. J. Bikker, van P. Baas f 1, G. Schep f 1,

H. Altling f 0,25, G. M. den Hartogh f 1, A. Boom f 0,50, Corn. Buijert f 1, J. Bikker Anz. f 0,50.

Asperen, Corr. F. van Someren, van M. Mounthaus f 0,50, K. Blom f 0,50, A. Gerdersen f 0,25, C. de Ridder f 0,25, P. Duizer f 0,50, A. Blom f 0,25, F. A. v. Someren f 1, Jac. van Brunswijk f 1.

Noordeloos, Corr. A. den Besten Jr., van A. Slob f 1,50, A. den Besten f 1, R. Buitenhuis f 1, F. Duym f 2, G. van Stenis f 1, G. den Besten f 1, G. Zwijnenburg f 1, W. Kuil f 1, Wed. J. Duym f 1, Wed. J. Duym Fm. f 2,50, H. E. Holl f 1.

Hardingsveld, f 7, en 1 contr. over 1900 f 2, aan giften f 8,25 Giesendam A, Corr. de Kerkeraad, van Dr. R. P. Haan f 1, S. Boelhouwer f 1, G. Huisman f 1, A. de Ruiter f 1, W. van 't Hoog f 0,25, W. van Houwelingen f 0,25, A. Dams'oeeg f 0,25, C. Boelhouwer Jzn. f 0,25, G. Rietveld f 0,25, H. Huisman f 0,25, C. de Ruiter f 0,25, H. J. Langhout f 1.

Schoonrewoerd, van Dr. A. Mulder f 5. Leerdam A, Corr. C. de Vries, van B. Boon f 1, J. Ipenburg f 0,50, W. den Hartog f 1, P. Brouwer f 2,50, A. Hijkop f 1, Dr. N. G. Kapteyn f 1, J. van Loon f 1, Wed. K. v. Andel f 1, W. Lindeboom f 1, J. Flier f 1, T. Verschoor f 0,50, G. P. v. Arkel f 1, J. Walter f 1, Meij. J. B. van Tongerloo f 1, C. de Vries f 1, J. de With f 1, E. Kool f 1, Corn. Kortlever f 1, T. van Kekerix f 1, P. Donk f 2,50, Wed. A. Bikker f 1, J. Bikker f 1, D. den Besten f 1, A. den Besten f 0,50, M. den Besten Gd. f 0,50, M. den Besten Kd. f 0,50, L. den Besten Anz. f 0,25, G. den Besten Anz. 0,25, C. den Besten Anz. f 0,25, K. den Besten Gzn. f 0,25, L. Bron f 0,25, Alida Donk f 1, D. Vermeulen f 0,50, A. van Gent f 0,25, W. Valk f 0,25, J. Ph. de Raat f 0,50, J. Duken f 0,50, A. C. v. d. Hoek f 1, P. M. Bos f 0,25, A. Bikker f 1, H. F. Brune f 1, Anth. Krays f 0,25, J. A. de Jong f 2,50, Wed. v. Hoogdalen f 0,50, G. Verspui f 0,25, H. Horde f 0,25, J. v. Leeuwen f 0,50, P. Zijdeveld f 0,50.

Langerak, Corr. A. H. Bijl, van B. van Middelkoop f 1, G. van Middelkoop f 0,50, D. de Langen f 1, A. H. Bijl f 1.

Gorinchem, Corr. J. M. Snoek, van A. Blankers f 25, Mr. L. v. Andel f 10, C. Bergey f 1,50, D. Sturkens f 1,50, J. Snoek f 2, H. J. v. Andel kantoortje f 10, Ph. van Wijk f 1, mej. A. H. Valke f 2, A. Sizoo Jzn. f 2, mej. A. van Neele Herwarde f 1, J. H. van Neele f 1, L. Penning f 2,50, J. de Gooijer f 1, L. Koetsier f 1, C. van der Wal f 1, J. Borstlap f 1, A. W. de Kooter f 1, C. Smits Hzn. f 1, van der Stok f 2,50, C. L. Wisseboom f 1, mej. M. C. Sizoo-Briedel f 1, P. Schultink f 1, W. H. van Lindonk f 1, Joh. Smits Czn. f 1, Erven R. P. de Vries f 1, L. van Bergey f 1, A. van Brda f 1, Bierhorst f 1, C. M. Piekhart f 1, A. G. Both f 0,50, J. Nottink f 1, Wagemaker f 2,50, A. P. Luyten f 1, D. G. Luyten f 1, B. J. P. Statz f 1, P. Schelling f 1, N. Crevecoeur f 1, J. H. J. H. J. P. v. Meulen f 1, D. C. van de Kreeke f 0,50, Gez. Christen f 1, A. Bloot Anz. f 1, R. F. van Mill f 1, M. van de Giesse f 1, C. Smits Wzn. f 1, M. Cornet f 1, mej. A. v. d. Giesse f 1, mej. M. M. Pevelly-Rat f 1, C. van Baardewijk f 1, M. Mik f 1, H. den Besten f 1, wed. J. Sizoo f 1, J. de Vries f 1, C. Vos f 1, H. Stolk f 0,50, C. H. van Mill f 1.

Gift van G. Blankers f 7,50.

De Penningmeester

Zwolle, 22 Juni 1901. van de Theologische School, Potgietersingel 120. Dr. H. FRANKSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

In dank ontvangen: Van Meij. J. Zeldendijk te Gouda uit Heds busje f 17,— Uit dat van Meij. M. H. G. te 's-Gravenhage f 3,— Per post van Meij. T. L. van Bortel te Schoon-dijke (Zeeland) uit het Zondagschebusje f 3,50 Met dringende aanbeveling.

Rotterdam, 24 Juni 1901. N. KOOPS, Oostvestplein 65.

Voor de Zending o. Reid. & Moh.

P. C. Leerdam A f 13,47 P. C. Thezing f 42,— " Gees f 12,30 " Heerde f 16,16 " Groningen A f 236,32 " Kruijningen f 15,65 Door mej. T. L. van Bortel, uit 't Zondagsch. busje te Schoondijke f 7,50

Door P. Kosten, gecoll. o/d Ger. Zondagsch. kerk A te Zaamslag f 4,63 P. C. Tholen A f 5,— Door Dr. Lamberts, catechistiebus te Onstwedde f 8,75 P. C. Onstwedde f 28,50 N. B. In 't vorig nr. staat: P. C. Aalden f 10,28 lees f 9,28

Vermelding in de bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, 25 Juni 1901. B. DE MOEN, Quastor.

ONMIDDELLIJKE WEDER-GEBOORTE.

XII.

Gomarus heeft in zijne bovengenoemde verhandeling het geschil over de onmiddellijke wedergeboorte zuiver gesteld en in Gereformeerden zin beantwoord.

Onmiddellijk mag de wedergeboorte heeten tegenover de Remonstranten, die tusschen de aanradende, zedelijke werkzaamheid des Heiligen Geestes, welke in de prediking des Woords tot den mensch komt, en tusschen hare vrucht in het hart van den

mensch, dat is de wedergeboorte, eene vrije toestemming van het verstand en eene vrije daad van den wil inschuiven. Bij de Remonstranten werd de wedergeboorte, het geloof, de bekeering dus afhankelijk van en gebonden aan eene voorwaarde, die door den mensch vervuld moest worden. Zij ontkenden daarom, dat er bij het Woord nog eene bijzondere krachtadige werking des H. Geestes in het hart van den zondaar bij moest komen; zij loochenden eene werkzaamheid des H. Geestes naast het Woord; en zij meenden, dat de zedelijke werkzaamheid des Geestes in en door het Woord genoegzaam

was, om den mensch, indien hij zelf wilde, te bekeeren en te vernieuwen. Het Woord was dus bij hen de eenige en genoegzame oorzaak der wedergeboorte, het eenige zaad der wedergeboorte, altijd indien de mensch zijnerzijds maar de beletselen wegnam en dat Woord zedelijk op en in zich werken liet.

Tegenover deze Remonstrantsche dwaling werd de wedergeboorte door de Gereformeerden somtijds onmiddellijk genoemd.

Zoo komt bijv. de term voor, behalve bij Gomarus, bij de Engelsche Godgeleerden op de Dordsche Synode, die zeker niet beschuldigd kunnen worden,

dat zij bij de wedergeboorte het Woord uitsloten, want zij lieten daaraan zelfs vele voorbereidingen, zooals het ter kerk gaan, het hooren van Gods Woord enz. voorafgaan. Als men door den naam onmiddellijk deze werking des Woords wilde uitsluiten, verwerpen zij hem juist en met nadruk. Want zoo zeggen zij: God gebruikt, om de menschen te wederbaren, den dienst van menschen en het middel des Woords, 1 Cor. 4 : 15. Indien God den goddeloozen mensch onmiddellijk wilde herbaren en rechtvaardigen, dan zou hiertoe niet van noode zijn, dat de mensch door eenige kennis, door eenige droef-

heid, eenige begeerte, eenige hoope van vergeving bereid werd (Acta uitg. bij Donner te Leiden bl. 470.)

En toch aarzelen zij niet, om een paar bladzijden later (aldaar bl. 473) denzelfden term te gebruiken, als hij tegenover de Remonstrantsche voorstelling dienst kan doen. Want zij verklaren daar met nadruk: in betrekking tot dit werk der wedergeboorte staat de mensch lijdelijk, en het is niet in de macht van den mensche-lijken wil, om God, als Hij alzoo onmiddellijk wederbaart, te verhinderen.

Hiermede is voldoende in het licht gesteld, in hoever de Gereformeerden wél, en in hoever zij niet van de weder-

geboorte als een onmiddellijk werk des Heiligen Geestes wilden spreken.

Doch als men sommige werken van Gereformeerde godgeleerden raadpleegt, komt men spoedig tot de ontdekking, dat zij de wedergeboorte ook nog onmiddellijk noemen met het oog op en in tegenstelling met eene andere richting dan die der Remonstranten. En zoowel ter wille der volledigheid als tot gering van alle misverstand dient ook deze tegenstelling met een kort woord toegelicht te worden.

Toen het kloekke geslacht der Hervorming voorbij was gegaan, begon zich in de Gereformeerde kerken van veler gemoed de vreeze meester te maken, dat de besliste belijdenissen van Gods soevereine genade in heel het werk der zaligheid den mensch zorgeloos en goddeloos zou maken. Verschillende pogingen werden daarom in het werk gesteld, om tegenover de *al-werkzaamheid* Gods de *zelf-werkzaamheid* van den mensch te handhaven en zijne zedelijke natuur meer dan vroeger op den voorgrond te stellen.

Zulk eene poging werd ook beproefd door Johan Camero, die wel in Schotland geboren was, maar op jeugdigen leeftijd naar Frankrijk kwam en in 1624 benoemd werd tot Hoogleraar in de Theologie te Montauban. Of schoon hij reeds in het volgende jaar op 48-jarigen leeftijd stierf, is zijn persoon en arbeid toch van grooten invloed geweest op de Fransche Theologie. Amyraldus, Placcus, Cappellus, Pajon wandelden verder voort in het door hem getrokken spoor.

Deze Camero leerde nu onder anderen, dat de wil altijd volgt de laatste uitspraak van het practisch verstand. Een dronkaard bijv. weet heel goed met zijn *theoretisch* verstand, dat het verkeer is, drank te gebruiken. Maar allerlei praktische overwegingen van het genot, dat hij bij het gebruik smaken zal, doen den drank aan zijn *practisch* verstand als iets begeerlijks voorkomen. En als dit practisch verstand nu bij de keuze zijn laatste woord gesproken heeft, dan volgt de wil des menschen vanzelf en noodzakelijk.

Camero kwam tot deze leer, omdat hij de zedelijke natuur van den mensch wilde handhaven. De mensch is een zedelijk wezen. Dat komt bovenal uit in zijn wil, die het zedelijk, het ethisch beginsel in den mensch verdient te heeten. Daarom kan die wil ook op geen andere, dan op zedelijke, ethische wijze bewogen en tot het volbrengen van het een of het ander bepaald worden. Aan deze bepaling gaat dus eene uitspraak van het practisch verstand vooraf. En als deze uitspraak er is, dan slaat de wil vanzelf, tegelijkertijd vrij en noodzakelijk, die richting in, welke door het verstand is aangegeven.

Uit deze zielkundige leer leidde Camero nu voor de wedergeboorte af, dat deze niet behoefde te bestaan in het instorten van nieuwe krachten of hebbeligheden in den wil. Indien God toch maar door zijnen Geest op krachtadige wijze het verstand van den mensch verlichtte, dan volgde de wil vanzelf en was het dus niet noodig, om dezen nog op zichzelf van nieuwe krachten te voorzien. De wedergeboorte bestond dus volgens deze leer principieel alleen in verlichting des verstands.

Het ontbrak Camero niet aan volgelingen. In Frankrijk ontstond onder zijn invloed de beroemde school van Saumur. En hier te lande werd zijn gevoelen door sommige godgeleerden overgenomen o. a. door den in den laatsten tijd nogal menigmaal genoemden Johannes Maccovius, Hoogleraar te Franeker.

Maar het meerendeel der Gereformeerde Theologen verzette zich tegen deze leer van den Franschen Professor en hield staande, dat de wedergeboorte niet alleen in verlichting van het verstand maar ook in vernieuwing van den wil bestond. Trouwens, de Dordsche Synode had in hoofdstuk III, IV § 11 duidelijk verklaard, dat God door den Heiligen Geest niet slechts krachtadig het verstand der

uitverkorenen verlicht, maar ook door de uitwerkende kracht van denzelfden wederbarenden Geest door-dringt in de binnenste schuilhoeken der menschen, hunne geslotene harten opent, het harde week maakt, het onbesedene besnijdt, *nieuwe hoedanigheden in den wil instort* en dezen van dood levende, van kwaad goed, van niet willende gewillig, van weerbarstig onderworpen maakt. En met deze leer was het gevoelen van Camero moeilijk in overeenstemming te brengen.

Tegenover deze eenzijdig-verstandelijke richting van Camero, Maccovius e. a. drukten zich nu de Gereformeerde Theologen soms zoo uit, dat de wedergeboorte van den mensch, niet alleen in zijn verstand maar ook in zijn wil *rechtstreeks en onmiddellijk* plaats had, dat is, niet uitsluitend onder bemiddeling en tengevolge van de verlichting des verstands.

Zoo lezen wij in de bekende Synopsis purioris Theologiae 31, 9: de voor-naamste uitwerkende oorzaak des geloofs is God de Vader in den Zoon door den Heiligen Geest, die het verstand verlicht en den anders van God afgekeerden wil beweegt en buigt. En Hij doet dit niet maar op overdrachtelijke wijze en met eene zoogenaamde *zedelijke* handeling, door het verstand te verlichten en het oordeel van dat practisch verstand aan den wil voor te houden, die daarop dan noodzakelijk volgen zou. Maar Hij doet het ook door eene werkzaamheid, die *onmiddellijk* den wil aandoeft en in zijne beweging en handeling invloet.

Mastricht zegt in zijne Theor. pract. Theol. VI 3, 26, dat sommige Gereformeerden wel eene boven-natuurlijke werkzaamheid des H. Geestes op den wil aannemen, maar onder bemiddeling van het verstand, dat God in de wedergeboorte zoo krachtig verlicht en overtuigt, dat de wil niet anders dan volgen kan. Maar de Dordsche Synode en andere Gereformeerden, zoo gaat hij voort, strekken de bovennatuurlijke werkzaamheid in de wedergeboorte ook tot den wil uit, en wel in *onmiddellijken* zin, zoodat God er eene nieuwe genegenheid in uitstort. En dit gevoelen acht Mastricht het aannemelijkst.

Daarentegen heeft Turretinus weer meer de tegenstelling met Remonstranten op het oog, als hij in zijne Theol. El. XV 4, 23 v. breedvoerig over de *onmiddellijk* genade handelt. Ofschoon de H. Geest, zoo zegt hij daar, in de krachtadige roeping niet werkt *zonder* het Woord, toch werkt Hij niet slechts middellijk door het Woord, maar Hij werkt ook *met* het Woord *onmiddellijk* in de ziel, zoodat de werking noodzakelijk haar gevolg medebrengt. De H. Geest werkt niet zonder het Woord, want God wil met ons handelen op eene wijze, die aan onze redelijke natuur beantwoordt; maar welke de kracht des Woords ook zij, deze is onvoldoende zonder de *onmiddellijk* werkzaamheid des Heiligen Geestes.

In denzelfden geest laat Comrie zich uit. Herhaaldelijk spreekt hij van de wedergeboorte als een onmiddellijk werk des H. Geestes. En zoo noemt hij het in tegenstelling met alle heele en halve Pelagianen, die alleen eene voorwerpelijke genade en eene zedelijke aanrading kennen en van eene almachtige, *onmiddellijk* kracht des H. Geestes bij het Woord niet willen weten. (Verklaring van den Heid. Catech. Nijkerk 1856 bl. 145 v. 365 v.).

En eindelijk — om er niet meer te noemen — is ook Brakel hiermede geheel in overeenstemming. In het hoofdstuk over de Roeping stelt hij onder § 39 de vraag, of de inwendige roeping, schoon die geschiedt door middel van het Woord, is eene *onmiddellijk* en krachtadige werking Gods, aanrakende en veranderende verstand, wil en genegenheden? En hij geeft daarop ten antwoord: Ofschoon de mensch niet begrijpen kan de manier van de bovennatuurlijke werkingen Gods, hoe Hij bij en door het Woord de ziel *onmiddellijk* aanraakt, zoo leert ons nochtans het Woord,

dat God dit doet. Hij gebruikt daarbij het Woord wel als een middel, maar bij dat middel is eene *onmiddellijk* krachtadige werking, aanrakende de ziel en die ten opzichte van verstand, wil en hebbelijke gestalte krachtadig veranderende.

BAVINCK.

BIDUUR ZUID-AFRIKA.

De Classis 's-Gravenhage, daartoe door de jongste Synode van Groningen gemachtigd, noodigt al onze kerken uit, om in den avond van *Zondag 30 Juni* eene ure des gebeds te houden voor onze stamverwanten en broeders in Zuid-Afrika.

Geen bijzonder woord is noodig, om de kerken tot het gehoor geven aan deze oproeping aan te sporen. De circulaire, namens die Classis aan alle Kerkeraden verzonden, spreekt voor zichzelf luide en krachtig genoeg.

Allen willen wij in die bepaalde ure ons vereenigen in het ootmoedige gebed, of het den Heere behagen moge, om spoedig een einde aan den jammerlijken oorlog te maken, het recht over de macht en het geweld tot zegepraal te brengen en aan de beide Republieken den vrede en de vrijheid te hergeven.

De Heere brenge ons saam in ootmoedige smeeking voor zijn aangezicht. Hij leere zelf ons bidden door zijnen Heiligen Geest. En Hij schenke uit vrije ontferming verhooring op het gebed, dat door duizenden en miljoenen dag aan dag wordt opgezonden tot den Troon zijner genade.

En zou het dan niet goed zijn, om bij ons gebed eene gave te voegen en ons woord te bezegelen met eene daad? Veel kunnen wij niet doen. Wij zijn klein van kracht en zwak van moed. Maar wij kunnen toch door onze gaven den druk van onze broeders en zusters daarginds verlichten, hun smart lenigen in hun kommer en ellende hen bijstaan.

De Kerkeraad van Amersfoort gaf aan de Redactie van de *Bazuin* in overweging, om in die gebedsure eene collecte te houden voor de vrouwen en kinderen, in het Engelsche kamp, van wier onthering en lijden de bladen in den laatsten tijd zulke aandoenlijke berichten te lezen gaven.

Van harte juichen wij dat denkbeeld toe. Laat bij het woord onzer smeeking de gave der liefde zich paren, en toonen wij ook daarin, de vermaning des Apostels te verstaan, om met de lijdenden te lijden en met de weenenden te weenen.

Onze Heere Christus, de barmhartige Hoogepriester, heeft ook alle onze krankheden op zich genomen en is het land doorgegaan, goedgeoede en zegenende. En Hij liet daarin ons een voorbeeld na

SCHOOLDAG.

De Schooldag, op *Dinsdag 2 Juli* hier te Kampen te houden, zal eene bijzondere onderscheiding genieten.

De personen, die het woord zullen voeren, en de onderwerpen, welke zij zullen behandelen, waarborgen reeds een aangenamen en nuttigen dag.

Maar wat nog meer zegt; naar wij met zekerheid vernemen, zal de Schooldag ook vereerd worden met de tegenwoordigheid van Zijne Exc. President Krüger.

Het voornemen bestaat, dat ZHed. na het bezoek aan Rotterdam, op Vrijdag 28 Juni naar Kampen komt en enkele dagen in onze goede stad verblijf zal houden.

En ofschoon zijn bezoek de gansche stad en heel de burgerij geldt, zal ZHed. toch volgens belofte den aan de belangen der School gewijden dag, althans voor een gedeelte, in het midden der broeders doorbrengen.

Deze tijdning verheugt ons ongemeen en geeft aan den Schooldag eene bijzondere aantrekkelijkheid.

UNIVERSITEITSDAG.

Twee dagen later, *Donderdag 4 Juli*, houdt de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag te Arnhem hare gewone, jaarlijksche vergadering.

Ook deze samenkomst belooft, belangrijk te zullen worden.

's Avonds te voren is er eene ure des gebeds, waarbij Ds. van Lummel van Delft de belangen der Vereeniging en van hare stichting aan den Troon der genade zal opdragen.

In de voormiddag-vergadering zal Prof. Rutgers de bespreking inleiden over de vraag: Mag geoordeeld worden, dat thans de tijd gekomen is, om het Gereformeerde karakter van de Vrije Universiteit door nauwer verband met de Gereformeerde Kerken nog vaster te waarborgen?

En in de openbare meeting des namiddags zal Prof. H. H. Kuyper spreken over het onderwerp: *Ongeroepen gelijkelijk*.

De vraag, door Prof. Rutgers in te leiden, is zeer voorzichtig gesteld. Maar zij is toch niets minder dan eene aanvang

van eene reorganisatie der Vrije Universiteit, zooals die na de verandering der kerkelijke verhoudingen in 1886 en 1892 noodzakelijk is geworden.

Met dankbaarheid zien wij deze ter hand genomen.

En met belangstelling wachten wij af, waartoe ze leidt.

BAVINCK.

DEN HEERE DE ER.

Verblijdt u in den Heere, en verheugt u, gij rechtvaardigen, en zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte. Ps 32 : 11.

Dit is het betamelijk slot van een Psalm, die ons zegt, in welken weg het Evangelie der genade tot zijn recht kwam in David, en hoe heerlijk dat Evangelie is. Uit God, en door God, maar ook tot Hem zijn alle dingen.

Het is, alsof de dichter zegt: O, gij die de genade kent als uw schat, richt u op, laat uwe droefheid varen, zie en tast niets rondom u dan de goedertierenheid van uwen God, en psalm Hem in uw hart en met uwe lippen.

Hij spreekt tot de »rechtvaardigen», tot de »oprechten van hart», tot hen, die in het zesde vers van zijne onderwijzing »heiligh» genoemd zijn, en in vers 10 beschreven werden, als op God te vertrouwen. In de Schrift komen de godvrezenden dikwerf als rechtvaardigen voor. Soms om er mee te kennen te geven, dat zij vaardig zijn tot recht, lust hebben om het pad van 's Heeren geboden te loopen; doch meestal wijl zij in Christus gevonden, met zijne gerechtigheid zijn bekleed, die hun uit genade werd toegerekend en door hen werd aangenomen in het geloof. Paulus schrijft o. a. in het 3de hoofdstuk van zijn brief aan de Romeinen, waarin hij de leer der rechtvaardiging uiteenzet: »en worden om niet gerechtvaardigd, uit zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is.» De dichter noemt hen tevens »oprechten van hart.» Wat hij hierdoor verstaat, bleek ons bij de bepeinzing van het 2de vers, waarin hij den mensch zalig spreekt, »in wiens geest geen bedrog is.»

De oprechten van hart zijn vernieuwd in den geest huns gemoeds. Zij wenschen onberispelijk voor God in de liefde te wandelen. Een onergelijke conscientie te bewaren, voor God en menschen. Zij worden opgewekt tot blijdschap, tot vreugdebedrijf. Dat er een God, en zulk een God is, en dat die God de hunne is, de hunne voor altijd, hun Vader, met wien zij verzoend zijn, die hunne ongerechtigheden vergeeft, hen met gunstbewijzen overlaadt, en alles hun ten goede zal doen nitloopen, is overvloedige stof tot blijdschap. De dichter wil, dat dit zal worden ingezien, dat het hart met blijdschap vervuld zal zijn, en dat uit den overvloed des harten de mond spreken zal; daarom zegt hij niet slechts »verblijdt u,» »verheugt u,» maar ook »zingt vrolijk.» Hij wijst tegelijkertijd op het onderscheid tusschen de vreugde der wereld en die waartoe hij opwekt, waar hij van eene »blijdschap in den Heere» gewaagt. Er is eene vleeschelijke vreugde. Eene vreugde zelfs in de zonde. Maar hier is sprake van de vreugde der rechtvaardigen en oprechten. Zij is geestelijk; want zij is niet in eenig aardisch, tijdelijk en vergankelijk goed, maar in God door Christus. Ja, God zelf, als het hoogste goed, is het voorwerp dezer vreugde. God zelf, in al zijn volmaakt-heden, is »de God der blijdschap hunner verheuging.»

't Is eene *Godverheerlijkende* vreugde. Zij gaat gepaard met liefde tot God en zijn dienst, en met vreugde in zijne bevelen. Zij is *zielzaligend*. Wie haar geniet, zegt met Azai: »het is mij goed, nabij God te wezen»; en zij is »een beginsel en zeker onderpand van de eeuwige vreugde hiernamaals.» Immers zij vloeit uit het geloof en het einde des geloofs is de zaligheid der ziel; een vrucht van het geestelijk leven, en dit leven verduurt de eeuwigheid. In den hemel zal verzuiging van vreugde bij Gods aangezicht zijn. Geen zonde verstoort haar meer. Eeuwige blijdschap, zegt de Schrift, zal op de hoofden der verlostten zijn.

Zulk eene vreugde hebben de geloovigen door alle eeuwen heen gekend. Van Abraham lezen wij, dat hij verheugd geweest is, en dat hij den dag van Christus zien mocht. David huppelde zelfs van blijdschap. Maria getuigde: »Mijne ziel maakt groot den Heere, en mijn geest verheugt zich in God mijnen Zaligmaker». Paulus zegt: »Wij roemen in God»; en Petrus verklaart, dat de geloovigen zich in Christus verheugen »met eene onuitsprekelijke vreugde.»

Zeker mag de geloovige zich verheugen in dingen van dit leven; niets wat waar menscheeljk is, moet hem vreemd zijn. Klooster-heiligheid is geen heiligheid, en monniken-vroomheid is geen vroomheid. Maar ook in het aardse verheuge hij zich als een geloovige. Hij zie er eene gave Gods in, smake er zijne goedheid in, en prijze er zijn Naam voor. Niemand heeft meer reden om zijn brood met blijd-

schap te eten, dan de Christen, en hij dwaalt, die meent, dat het Christendom zwartgalligheid brengt, of de dood voor de vreugd zou zijn. Integendeel, geen ware blijdschap is te vinden dan bij degenen, die den Heere vreezen en op zijne goedertierenheid hopen. De geestelijke blijdschap kan zelfs samengaan met uitwendig lijden. Kerkerwanden hebben weergalm van psalmen in den nacht. In dagen van beproeving weet God den nederige te vertroosten. En door alle eeuwen wordt des Apostels woord verstaan: »Wij roemen ook in de verdrukkingen: wetende, dat de verdrukking lijdzzaamheid werkt; en de lijdzzaamheid bevinding, en de bevinding hoop, en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten niet gestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.»

Wie zich als paarden en muilezels gedragen, kunnen zich niet verheugen en verblijden in den Heere. Niet op den weg der zonde, der bedekking van het kwaad, der onverbrokenheid des harten, der eigenzinnigheid en murmureering, maar in den weg der schuldbelijdenis, der bekeering en der geloofs-oefening grijpt dit plaats. De dichter sprak uit ervaring, en zijne ervaring is die der gemeente. Wie deze blijdschap smaken wil, blijve dicht bij den troon der genade, zette het hart op zijne wegen, en houde zich, waar hij zijnen God niet vindt, niet op. Dicht bij God is het goed, is het veilig, is het heilig, is het zalig. Daar kan *gezongen* worden: »Zingt vrolijk» luidt het in den tekst, alsof er stond, laat de verheffingen Gods in uwe kelen zijn; maakt uwen God groot. Gelijk de lente aan het gezang der vogelen, zoo is de kerk des Heeren rijk aan liederen. De Heere bemint het gezang. Hij zelf heeft het ons gegeven en ten voorschrift gesteld. Hij zelf heeft op aarde gezongen, en doet de zalen des hemels voortdurend weerklinken van het gezang, dat is als het ruischen veler wateren, en als het rollen van den donder; en tegelijk zoo liefelijk als de muziek van de ciferspelers. (Openb. 14 : 2.)

Zing, verlorste, gij, die uwe banden geslaakt weet, en den toegang gedurig vinden moogt tot den troon, zing van harte, in den geloove, uit liefde. Zing in ootmoed, blijmoedig, dankbaar. Zing in uw hart, zoodat niemand het hoort, dan Hij, tot wiens eer het geschiedt. Zing, om het even, of uw stem wel-luidend, dan wel minder aangenaam klinkt. De dartelet luit blijke bij u gebroken. Uw hart zij een harpe Gods, waarop bestendig zijn lof weerklinkt. Uw leven zij een zingen van goedertierenheid en recht, dat is: verheerlijkt den Heere met uw hart, door kostelijke gedachten; met uwe lippen, door met zout besprengde woorden en liefelijk gezang; met uw leven, door een wandel waardiglijk het Evangelie; met Uw lijden, door onderworpenheid aan 's Heeren wil en een winst doen met kastijding; met uw dood, door uw leven niet dierbaar te achten, maar veil te hebben voor Hem, wiens eigendom gij levende geworden zijt en stervende blijven zult; met één woord: God leze in uw hart, de wereld hoore het van uwe lippen, en zie het in uw wandel, dat het: »Soli Deo Gloria!» de leuze werd van uw leven.

NOTTEN.

EEN GROOT EN GROOTSCH WERK VOLBRACHT.

AMSTERDAM.

Tot hertoe heeft niemand, in de *Bazuin*, de aandacht gevestigd op de verschijning van het *Vierde Deel der Gereformeerde Dogmatiek*, door Prof. Dr. H. Bavinck.

Misschien moet dit verschijnsel worden toegeschreven aan de al te groote scheidenheid van Prof. Bavincks ambtgenooten, die toch, in de eerste plaats, de bevoegde personen zijn, om zulk een werk te bespreken en bij het publiek in te leiden.

Ook van de zijde der predikanten, die geacht kunnen worden uit een wetenschappelijk oogpunt, zulk een werk te mogen bezien en bespreken, nam nog niemand het woord.

De bedenking, dat de *Bazuin* de plaats niet is om een wetenschappelijk arbeid van zulk een omvang te bespreken, kan te minder gelden, wijl toch telkens blijkt dat men, in andere opzichten, niet zoo schroomvallig is, om moeilijke Theologische onderwerpen voor het kerkelijk publiek te behandelen.

Dat schrijver dezes de stoute schoenen aantrok, om deze regelen aan Prof. Bavincks Dogmatiek te wijden, moge dan ook verontschuldiging vinden in het zwijgen van meer bevoegden.

Van beoordeelen is natuurlijk geen sprake. Ik kan slechts den indruk mededeelen, dien deze Dogmatiek op mij maakt, en dien ik in de twee woorden: groot en grootsch teruggeef.

Een werk in vier deelen, meer dan 2550 bladzijden bevattende, behalve de Registers, is zeker een groot werk. Hoe

veel studie en onderzoek is voorafgegaan. Welk eene menigte oude en nieuwe boeken, van de tweede eeuw af tot op onze dagen, de litteratuur in verschillende talen op elk leerstuk afzonderlijk bevattende, moest geraadpleegd worden! Van de talrijke aanhalingen uit de H. Schrift zwijgen we maar. Deze arbeid alleen is een werk, dat ons, „kleine luiden,” ook op dit gebied verbaast. Had de schrijver slechts 200 jaar vroeger geleefd, zijn lof zou, in Latijnsche en Nederlandsche verzen, zeker vromelijk bezongen of berijmd zijn geworden, en kransen zouden gevlochten zijn om het hoofd, waarin zoo al niet alles, dan toch bijna alles is gevaren, wat in boeken steekt.

Maar bovenal maakt Dr. Bavinck arbeid den indruk van grootsch.

Geheel het plan, de aanleg is grootsch. Wat hem voor den geest stond, was niet een burgerhuisje, onderwetsch, met een paar lieve vertrekjes, zoo geheel ingericht voor kleine renteniers, die voor alle dingen de rust liefhebben en rust-haven, alles vermijding, wat hun rustige rust kan storen, en die hun heilig kluisje met hagelwitte, onberispelijk geplooid ondergordijntjes, voor de blikken der voorbijgangers beschermen. Neen, geheel iets anders stond den Kamper Hoogleraar voor den geest.

Ook geen deftige heerenhuizinge, zelfs geen koninklijk paleis wilde hij doen verrijzen.

Een tempel wilde hij bouwen, een tempel, vervuld met de heerlijkheid des Heeren.

Dat groote en grootsche werk is thans volbracht. En wij schouwen het aan, bewonderend en genietend van de meesterlijke conceptie, de zuiverheid der lijnen, de verheven architectuur, de eenvoudige majesteit van den stijl; en we wandelen er in rond als in eene middeleeuwsche kathedraal, telkens ons gedrongen gevoelend tot aanbidding en dankzegging.

Wat ons in deze Dogmatiek zoo uitnemend bevalt, is dat, zonder dat aan de eischen eener wetenschappelijke behandeling van het onderwerp wordt te kort gedaan, de Bijbelsche Theologie door de Scholastiek toch niet verdrongen en verdrongen wordt; dat de wordings- en ontwikkelingsgeschiedenis van elk leerstuk zoo helder en vaak breedvoerig wordt nagegaan en medegedeeld; dat het gevoelen van anderen, historisch en critisch, ter onzer kennis komt, en het eigen gevoelen des auteurs, in glashelderen stijl wordt ontvouwd en verdedigd, en met een keur en rijkdom van Schriftplaatsen bevestigd.

Voor hen, die weinig boeken hebben, is de Dogmatiek van Prof. Bavinck een goudmijn. En voor wie nog tijd en kracht heeft tot ernstige studie, biedt zij machtige prikkels tot verder onderzoek, met aanwijzing van bronnen en een zoo rijke litteratuur, die, zoover ons bekend is, eenig mag genoemd worden.

Voor de Catechismus-prediking geeft zij soms andere, soms nieuwe, frissche denkbeelden en gedachten, die den ouden prediker verjongen, en de gemeente ten goede komen. Het bekende woord van da Costa: „in haar wezen vrucht der tijden, in haar vorm van dezen tijd” is in waarheid op deze Dogmatiek toepasselijk.

De *Heraut*, die, in woorden van hartelijke waardeering, Dr. Bavinck's Dogmatiek, met name het Vierde Deel, aankondigde, wees er reeds op, dat zij ook voor wie men ontwikkelde gemeentelieden noemt, bruikbaar en aanbevelenswaard is. Ons zijn al gevallen bekend, dat zulk een gemeentelid, niet eens tot de Gereformeerde kerken behorende, met ijver er in leest, en getuigt van den zegen, dien hij er door ontving.

We twijfelen er dan ook niet aan, of door dezen arbeid van Dr. Bavinck zal de studie der dogmatiek weder meer en meer in eere komen, ook buiten den kring van de Gereformeerde kerken. De Encyclopedie der H. Godgeleerdheid van Prof. A. Kuiper en de Dogmatiek van Prof. Bavinck zijn blijvende eerezuilen van het leven der Nederlandsche Gereformeerde Kerken in de 19e eeuw. En zij, die het einde der 20e eeuw mogen beleven, zullen, beter dan wij, kunnen beoordeelen en waardeeren, de groote gunste Gods, in die beide mannen, aan kerk en vaderland geschenken.

Deze beide mannen tegenover elkander te stellen komt ons voor iets misdadigs te zijn; iets dat voor God niet te verantwoorden is. Er is tusschen hen geen tegenstelling als tusschen Lubbertus en Maccovius. Zij leven uit één beginsel; zijn, in den grond, van één gevoelen. Er is zeker, hier en daar, verschil in detailpunten, in dingen die de Schrift, als mysteriën, onverklaard laat, misschien ook eenig verschil in methode, en zeker in persoonlijke aanleg; maar in de hoofdzaak is er geen verschil. Hier geldt, in volen nadruk, het woord: er is verscheidenheid van gaven, doch het is dezelfde Geest.

Of wij dan niets te gispen hebben? Och, wat zou het zijn?

Beets zegt ergens:

Gij, groote mannen bedillen?

Hans, laat naar u kijken!

Men snijdt het glas met diamant;

Het diamant met zijns gelijken.

Zij, die critiek, hetzij op 't geheel, hetzij op punten, zoeken, moeten die niet verwachten van een eenvoudigen domine naar Art. 8. Prof. Kuiper heeft reeds 't uitzicht geopend op nadere bespreking in zake de werking des H. Geestes in verband met de Sacramenten. Dogmatische fijnproevers kunnen dus gerust zijn.

Ik wensch te eindigen met te wijzen op den belangrijken inhoud van het Vierde Deel, dat handelt over de *Kerk, de Middelen der Genade, en de Laatste Dingen*. Alle onderwerpen, die thans aan de orde, en vaak in dispuut zijn. Vooral dit deel is voor ontwikkelde gemeentelieden van groote waarde. We lazen nog alleen maar het stuk over de genademiddelen: het Woord en de Sacramenten, en we lazen doorgaans met instemming en met groote waardeering van den geest der gematigdheid en der kracht, die ook hier aan 't woord is.

De Inhoudsopgave en de drie Registers maken het gebruik van geheel het werk zeer gemakkelijk. Ze zijn bewerkt door den broeder des auteurs, *Dr. C. B. Bavinck*, dienaar des Woords te Rotterdam.

Degenen, die nog examenen moeten doen, mogen Dr. Bavinck de handen wel kussen, alleen voor de breedere inhoudsopgave. Wie er die ingezet heeft, is al een heel eind op weg.

Chysostomos was gewoon te zeggen: God zij gedankt voor alles. Dit zij ook het slot van deze beschouwing. God zij gedankt voor dezen arbeid, en voor den man, die hem kon beginnen en voltooien. Mogen de Kerken, in het Vaderland en daar buiten, waar nog Gereformerd leven is of komen zal, den rijksten zegen er van genieten, tot in verre nageslachten!

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Het jongste rapport van Generaal Smuts aan President Steijn, dat juist openbaar is gemaakt, geeft een levendigen, maar tegelijk diep smartelijken indruk van de ontzettende wijze, waarop de Engelschen in den *Vrijstaat* en de *Zuid-Afrikaansche Republiek* den onrechtvaardigen oorlog voeren. De haren rijzen er van te bergen en uit de zwogende borst wordt de kreet ontvongen: o God, rechtvaardige Rechter, hoe lang nog!

Slechts dit uit het rapport: „Laat mij als een voorbeeld nemen dat gedeelte van het district Krugersdorp, dat tusschen de Magalies- en Witwatersbergen is gelegen, een van de schoonste, vruchtbaarste en meest bebouwde streken van Zuid-Afrika, de zoogenaamde moot. Toen ik in Juli 1900 in deze gewesten aankwam, was deze strek nog groen, met onafgebroken landerijen, tuinen en schoon bebouwde plaatsen en hoeven; een lust voor de oogen en een bewijs wat ons volk in tien jaren op landbouwkundig gebied kon inrichten. En nu? Nu is ze een dode, verwoeste wildernis, alle landerijen vernield, de tuinen afgekapte en uitgeroeide, de plaatsen afgebrand, de huizen in vele gevallen niet alleen afgebrand, maar met dynamiet opgeblazen, zoodat er niet de eene steen op den anderen is gelaten; een verblijfplaats voor den nachtuil en den aasvogel. Waar nog zoo kort geleden alles leven, welvaart en vreugde was, heerscht nu de dood. Geen levend dier meer, geen vrouw of kind, geen kaffermeid, of men ziet op hun gelaatstreken angst, kommer, ja zelfs honger, in duidelijke trekken afgetekend. O! men moet de pen van een Jesaiah of Jeremia hebben om dezen gruwel der verwoesting te kunnen beschrijven. Ik geloof niet dat er sedert den 30-jarigen oorlog en de vernieling door de legers van Tilly en Wallenstein aangericht een dergelijk tooneel van algeheele vernieling is gezien.”

„Vrouwenlagers werden toen op meer centrale punten in de Westelijke districten getrokken en de vrouwen en kinderen voorzien van wagens, tenten, voedsel en onder zorg van oude mannen geplaatst, die minder geschikt waren voor krijgsdienst. Men zou gedacht hebben dat de vijand uit een gevoel van medelijden, dat zelfs door de dieren gedeeld wordt, deze vrouwenlagers ongehinderd zoude laten. Maar neen! telkenmale trok hij daarheen, verbrandde al de wagens, tenten en voedsel, ving de bejaarde wachten die niet hadden kunnen vluchten en richtte ene ellende aan welke alle beschrijving te boven gaat. En waar hij niet kwam zond hij de Kaffers, of liever de Kafferhorden vormden altijd een vleng van de Britsche legermacht en voltooiden het verwoestingswerk dat de Engelsche troepen begonnen hadden. Het was mijn plicht bij meer dan een gelegenheid deze vrouwenkampen te gaan bezoeken en ik moet zeggen dat ik nooit gedacht had in mijn leven dergelijke tooneelen van ellende te zien. De vrouwen en kinderen bijna alle lijdende aan malaria en andere ziekten, die de gevolgen van ontbering en slechte voeding zijn, zonder dokter, zonder medicijnen, zonder eenigen troost in deze wereld, bijna zonder kleding, en na de vijandelijke stroomtochten zonder voedsel.”

En toch, „terwijl haar man viel, haar huis en hare have opgaat in de vlammen — zong een weduwe met hare kinderen:

Prijs den Heer met blijde galmen,

Gij mijn ziel, hebt rijke stof!”

Kan zulk een volk verloren gaan? Neen, nimmer!

Verkwikkend blijkt dan ook aan den anderen kant uit dit rapport duidelijk, dat de Engelschen voor meer dan de helft ver-

zwijgen de neerlagen die zij leden en lijden en schandelijk de verliezen der Burgers overdrijven. Neen, 't is duidelijk: de zaak der Burgers is nog geen verloren zaak; zij staan nog krachtig en de opstand breidt zich in de Knaapkolonie duchtig uit, terwijl de positien der Engelschen uiterst gedwongen en — kritiek worden.

De *Kaapsche* Correspondent bevestigt dit in de *Daily Mail* (een anti-Boerblad):

Hij schrijft „dat de vijand veel sterker is dan het gouvernement bekennen wil. Waarschijnlijk staan 7000—10000 Boeren ten Zuiden van de Oranje-rivier. De East-land- en Midlanddistricten zijn feitelijk in handen van den vijand.” Wij begrijpen nu ook, hoe Kruitinger, Fouché, Malan enz. als het ware tot een nieuwe inlijving van dit gebied overgingen door het van kracht verklaren van de proclamaties uit de roemrijke dagen van den eersten inval.

De nederlaag pas bij Waterkloof geleden heeft het pessimisme in Engeland doen stijgen en dit pessimisme zal er zeker niet op verminderen als men de kaart ter hand neemt en het alledroevigst gemanoeuvree der Engelschen nagaat. Aldus kwam men tot den slag bij Waterkloof!

Munro en Bethune verdreven Kruitinger uit de buurt van Tarkastad en joegen hem (Engelsche termen!) bij Baroda over de lijn Cradock—Middelburg. Nu wil het geval, dat juist ook Crabbe uit het Zuiden op kwam zetten en natuurlijk dadelijk achter Kruitinger aanjoeg, hem drijvend in de richting van Middelburg.

Maar Zuidwaarts van Cradock was tegelijkertijd een afdeling Mounted Rifles van 10 man op jacht achter Malan, die 16 Juni bij Roodehoogte de lijn ten Zuiden van Cradock was overgegaan. Zaterdag sloegen deze jagers een kamp op bij Waterkloof, 30 mijlen ten Zuiden van Cradock. Van deze vervolging kreeg Kruitinger juist bericht. Ofschoon gejaagd als een veldhoen, keert hij om, snelt in allerijl Malan te hulp en geeft de Engelschen zulk een ferm pak bij Waterkloof, dat de achtervolgende Crabbe, Bethune en Munro blijkbaar zijn spoor kwijt raakten en de Mounted Rifles verloren 17 dooden, 32 gewonden, en 109 gevangenen met alles wat zij aan kruut en lood, aan voorraad en paarden bij zich hadden.

Nog nader wordt bevestigd, dat „de inval (?) der Burgers” zich op vrij ernstige wijze uitbreidt. De Boeren-benden verkrijgen rekruten en paarden. Zij namen een kleine week geleden 500 paarden uit het remonte-kamp nabij Colesberg. De invallers zwerven overal rond in de Eastland- en Midland-districten.”

Een ander der alles behalve goedgezinde Correspondenten schrijft uit Pretoria: „dat de operatie van Blood geen goede resultaten heeft opgeleverd en de man is het ook niet eens met Kitcheners beleid omtrent de troepenverdoeling.”

Zoo zien wij: er is alle reden om den Heere te danken en goeden moed te houden.

In *Frankrijk* botert het tegenwoordig goed voor de Regeering: De Senaat hield zijn belofte. In de zitting van Zaterdag op Zondag werd de Vereenigings-wet ten einde gebracht en de wet in haar geheel aangenomen. De wet is slechts op twee punten gewijzigd. Op voorstel van Guérin is in artikel 18 de paragraaf vervallen, die leden van een onthouden congregatie het recht op hun deel van het actief ontzegde. Eveneens werd een amendement van Trarieux goedgekeurd, waarbij aan leden van onthouden congregaties, die zonder middelen achterblijven, een ondersteuning wordt verschaft.

Naar vermoed wordt zal de Kamer zich hierbij neerleggen.

Het Ministerie is in zijn derde jaar reeds!

In *Spanje* blijven „klerikalen en anti-klerikalen” elkaar bestoken. Zondag voor een week hielden de klerikalen te Madrid een betooging, Zondag 1.1. antwoornden de anti-klerikalen eveneens met een meeting.

Op deze laatste bijeenkomst zijn zeer ruwe woorden gesproken, als: „Men moest alle kloosters verbranden”, enz. enz.

De Infante Isabella, die van een stieren-gevecht huiswaarts keerde, werd zelfs door de optocht-houdende anti-klerikalen lastig gevallen, zoodat de bereiden politie tusschenbeide moest komen.

NOORDTJAL.

HET BELANG DER KERKEN.

„De Opleiding” moet wetenschappelijk zijn. Zoo grondig en beslist wetenschappelijk, als maar mogelijk is.

Daarover is onder ons geen verschil. Het beste is ook ten dezen opzichte voor de kerken des Heeren niet te goed.

Zelfs zou ook ieder onzer gaar zien, dat ze *Universitair* kon zijn in den goeden en waren zin des woords. Altiid natuurlijk als dat kan met behoud van de rechten en de verzekering van het belang der kerken in dezen.

In een Opleiding, zij het ook een *Universitaire*, waarbij het *Bijbelsch* en *Confessioneel* karakter van den dienst des Woords, en dus de waarheid naar Gods Woord zelve gevaar zou loopen schade te lijden, kunnen de Geref. kerken zich niet vinden.

De wetenschap der Theologie moge, volgens de *Heraut* niet veilig zijn in de handen der „kerkelijke deurwachters”; de kerken weten bij ondervinding, dat de *waarheid Gods* nog minder veilig is in de handen van „Universitaire disputators”.

Daarbij, God heeft op het terrein zijner kerk mannen aangesteld, die naar hun ambt en roeping hebben toe te zien, dat de bediening des Woords in hare zuiverheid naar de H. Schrift gehandhaafd worde.

Wil men die mannen smadelijk „kerkelijke deurwachters” noemen, omdat ze geen dienaars of priesters der wetenschap zijn, het zij zoo. Wij aanvaarden dien naam voor hen als een eere naam. God heeft hen in zijn wijsheid aangesteld tot wachters over zijn geestelijk Sion, of wilt ge tot „deurwachters,” die hebben toe te zien dat de

„zwarte wolven” niet inbreken en „de kleine vossen” niet binnensluipen.

Doch als de mannen der *Universitaire wetenschap* dan zoo bang zijn voor die „kerkelijke deurwachters,” uit zorg voor de wetenschap der Theologie, laten ze dan geheel zelfstandig en onafhankelijk van de kerken deze beoefenen.

Ik mag dan ook vertrouwen dat men zelfs van die zijde spoedig met mijn raad zal instemmen om het contractueel verband der Theol. Faculteit met de kerken te verbreken. „De Vereeniging” kan dan op haar school de wetenschap der Theologie beoefenen naar eigen inzicht en beginselen, zonder lastig te worden gevallen door de „kerkelijke deurwachters.”

Ook de kerken kunnen dan op haar school de wetenschappelijke Opleiding harer leeraren naar eisch en behoefte inrichten en verzeker. Geen „kerkelijke deurwachters” dus bij den Universitair catheder, maar evenmin Universitaire smelters, smeden en keurmeesters het hoogste woord aan den trap van den kansel. Ieder blijve op zijn gebied.

Dat die Opleiding, hoe wetenschappelijk en practisch naar eisch en behoefte ook, dan niet *Universitair* mag worden geacht, is *misschien* te betreuren. Ik zeg *misschien*. Want dat *Universitair cachet* kan in de huidige omstandigheden ligt te duur of tot te grooten prijs worden gekocht.

Waarin toch bestaat het kenmerkende van *Universitair onderwijs*, in onderscheiding van wat ook de kerken aan eigen school zouden kunnen geven?

In de *Heraut* van 31 Maart j.1. wordt getracht daarop een antwoord gegeven.

Reeds nu blijkt (zoo luidt het daar, waar wordt gehandeld over de Stellingen van de Professoren der Theol. School) reeds „nu” blijkt dan ook, dat de bedoeling is, geen „andere studenten bij de lessen toe te laten, dan die voldoen aan zekere voorwaarden van Confessioneele aard.

„En dit reeds teekent het verschil.

„Bij *Universitair onderwijs* toch is dit „het steeds geldend beginsel, dat men *publiek college* geeft en dat de toegang tot deze colleges aan geen andere voorwaarden, dan aan dezulken die van wetenschappelijke aard zijn, wordt gehouden.

„Bij de Seminaristische Opleiding daarentegen, laat men alleen dezulken tot de „lessen toe, die men geschikt acht voor den „kerkediens te worden opgeleid, en dat „kan natuurlijk niemand zijn, die niet de „Confessie der kerken belijdt.

„We noemen nu slechts dit ééne punt, omdat ook d t in de Stellingen, die de „*Bacuin* publiceerde, vermeld staat. Doch „reeds dit ééne punt teekent dan ook „princiepelijk het verschil van positie.

„Bij de Universitaire Opleiding toegang „voor een ieder die het diploma bezit, en „geen uitsluiting. Bij de Seminaristische „Opleiding toegang alleen voor hen, die de „kerken goedkeuren.”

Volgens deze uiteenzetting schuilt dus het onderscheid niet in het wetenschappelijk gehalte van het onderwijs, noch in het aantal vakken, noch in het aantal of het wetenschappelijk gehalte der docenten, maar in den vrijen toegang van ieder tot de college's, zoo hij slechts aan enkele gestelde wetenschappelijke eischen voldoet, wat hij dan ook overigens zij, Christen of Jood, Mohammedaan of Heiden, Gereformerd of Modern.”

Dat dit onderscheid bestaat tusschen Amsterdam en Kampen, kan niet worden ontkend.

Feit is, dat er in Kampen werden afge- wezen h-tij om min Christelijke levenswijze of om gebrek aan aanleg, die aan de Vrije Universiteit werden aangenomen.

Of de kerken, zoolang de Vr. Universiteit ook dienst doet als *Opleidingschool*, dit wel zoo heel gewenscht vinden, meen ik te mogen betwijfelen.

Doch dat nu daarin „princiepelijk het verschil van positie” zou schuilen, zoodat nu daarom alreë het onderwijs te Amsterdam zich als *Universitair* zou kenmerken en dat te Kampen als *Seminaristisch* moet worden geteekend, meen ik evenzeer te moeten betwijfelen.

Ik heb hier voor mij liggen, de leges of wetten en regelen die van huis uit gelden aan de Universiteiten van Leiden en Groningen.

Naar dien maatstaf of dat kenmerk zouden deze beide Academies, die in den goeden Geref. tijd de roem van ons Land waren, zelfs geen Universiteiten geweest zijn. Het onderwijs, door genen, hoe grondig en wetenschappelijk ook, zou naar het door de *Heraut* gestelde kenmerk niet *Universitair* maar *Seminaristisch* geweest zijn.

Evenzeer als nu te Kampen waren in de 16de en in het beste gedeelte der 17de eeuw de studenten gebonden aan „de Leer,” die in dezelve Universiteit geprofessteert en geleerd zal worden.”

Een volgende maal hopen we dat met de stukken kort en bondig te bewijzen.

D. K. WIELENGA.

1) Anderen zoeken wederom de nota dis criminis (het kenmerkend onderscheid) in het jus promovendi, het recht om graden te verleen. Doch wie geeft dat recht?

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Met de laatsgehoudene examens aan de Theol. School is thans het S e m i n a r i a d a n t s met goeden uitslag afgelegd door — en hebben hiermede verlof om in de gemeente een stichtelijk woord te spreken — de navolgende heeren Studenten, wier adres in de vacante achter hun naam staat:

T. Algera te Exmorra,
M. Elzinga te Dokkum,
E. A. Groenewegen te Kampen,
H. Haspers te Zetten,
G. de Jager te Goes,
H. Kajan te Groningen,
A. A. Koppe te Zuidwolde (Gr.),
D. B. v. d. Meulen te Suawoude,
W. Oosterheert te Oldehoeve,
E. J. Schouten te Kampen,
A. Taal te Scheveningen,
D. K. Wielenga Jr te Kampen,

J. J. Wielenga te Kampen, en

R. Zijlstra te Sneek.

Voor het Propaedeutisch examen zijn na de laatste opgaven geslaagd de heeren: P. H. de Jonge, G. Kersies, O. N. Oosterhof, H. H. Schoemaker, I. Tomkins en N. J. Tremming.

VERSLAG

VAN DEN

Provinciaal Zondingsdag

gehouden op Woensdag 5 Juni 1901

TE ZWOLLE.

(Slot van Nr. 25.)

Na 't zingen van Ps. 68 : 14 en 17, begon Mevrouw Pos hare mededeelingen. Zij herinnerde er aan, dat ze 13 Juli 1889 met de Bromo te Rotterdam scheep gegaan, na 6 weken te Batavia kwam, waar de intrek bij Ds. Huysing werd genomen. 28 October kwamen we te Soemba 'sochtends te zes uur. We waren uitgezonden door de kerken. Ons restte niets dan aan wal te gaan en te bidden, dat de Heere meëging. Ze vertelde van het verblijf bij Zending v. Alphen, waar ze vriendelijk werden ontvangen — en van den bouw van hun huis door br. Pos.

Vooraf treffend waren hare mededeelingen over de door in hunne woning opgevoede kinderen, die een liefelijk teeken zijn van Gods genade in hunne harten. Door Mevr. Pos zijn 35 jongens en meisjes opgevoed. Zij heeft ook een naaischooltje gevormd, waarvoor Rotterdam haar veel stuurde. Zij moest de kinderen van katoen, garen en naalden voorzien, want er is op Soemba geen winkel.

Ze vertelde van een kind Bertha, dat 2 1/2 jaar oud door haar was opgenomen en nu na 3 1/2 jaar bij haar geweest te zijn volstrekt meê wilde naar Holland. Natuurlijk kon dit niet worden toegestaan, ook om financiële redenen. En nu was Bertha zoo bedroefd, dat ze ziek werd en zes weken gevaarlijk krank geweest was.

Verscheidene voorwerpen uit Soemba meê- gebracht werden door Mevrouw Pos vertoond en toegelicht.

Ten slotte wendde zij zich tot Zwolle met de vraag: Zult gij voor mij zorgen, voor de brei- en naaischool en voor den Kerstboom? Dan kan ik aan de kinderen zeggen, dat ze dit uit Zwolle hebben.

Van nog enkele vragen, die door Ds. Pos beantwoord werden, stippen we 't volgende aan: De Savoneesche taal is rijker om te bidden en te spreken. In het Soembaesche kan nog niet gebeden worden. Ja, ze bidden, doch dat is geen bidden, gelijk wij dat noemen.

Geen Soembaesche is er, die zeggen kan, wat God is. Er is een God Oemboe Sarah Mahon Gadoek d.i. een God, die zoo met zijn hoofd zit en zijne lippen beweegt. Die God heeft alles uit den hemel gegooit. Hij doet niets. Hij laat hooren, dat hij boos is op Merapoe, d.i. een beschermheilige.

Nu trad Ds. Westerbeek van Eerten op, om, daar Ds. van Henten verhinderd was, het slotwoord te spreken.

Hij herinnerde aan den goeden en gezegenden dag samen doorgebracht, vooral aan den schreienden nood in onze Koloniën en met name op Soemba, dat de grootte heeft ongeveer van vijf Provincien in Nederland en slechts twee mannen bezit om daar het Evangelie te verkondigen. Wat zijn deze twee onder zoovelen? Dat moet door ons gevoeld worden. En indien we eenigermate onze schuld tegenover de Koloniën verstaan, dan zullen we opwaken in het gebed en in de gaven voor de zending. Kome weldra de dag, dat meerdere mannen uitgezonden worden, om daar het Woord des Heeren te brengen.

Met een woord van dank aan Ds. Hessels voor de leiding, aan allen die medegewerkt hadden om dezen dag te doen slagen, met name ook aan de kerk van Zwolle voor hare treffelijke regeling, eindigde hij met gebed na 't zingen van Ps. 65 vs. 1.

De Zondingsdag te Zwolle mag goed geslaagd heeten. Vooral 's middags was de kerk vrijwel bezet. Vele broeders uit de Provincie waren tegenwoordig, o.a. uit Deventer, Hengelo, Hasselt, Kampen, Rouveen, Steenwijk, Zalk, Zwartsluis, Wijhe, Dedemsvaart, Hardenberg, Dalfsen e.a.

Ruste 's Heeren zegen op dezen dag en kome er meer liefde voor de zending in onze Provincie.

Namens Deputaten,

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN.

Ingezonden.

KERK ALS ORGANISME EN ALS INSTITUUT.

Niet de Kerk als instituut, maar de Kerk als organisme kan en mag de Theologie, als wetenschap, wetenschappelijk beoefenen. Zóó heet het, en daarom mogen de Kerken wel een Vakschool hebben, maar van de wetenschap, ook van de Theologie als wetenschap moeten zij afblijven. En nog beter is, dat zulk een Vakschool, de Theol. School, opgeheven wordt, daar er een Universiteit is, waar de Theologie als wetenschap beoefend wordt.

't Is reeds op zichzelf gedacht vreemd, dat iemand als lid eener geïnstiteerde Kerk iets niet doen mag, wat hij als lid van de Kerk als organisme; als lid van eene Vereeniging; wel doen mag. Dus de geloovige, die gehoorzaam is, door zich niet op zichzelf te houden, maar zich bij de ware Kerk te voegen, waar die zich openbaart, staat in dezen ten achteren bij een ongehoorzame geloovige, die wel lid wordt van eene Vereeniging, maar niet van de geopenbaarde Kerk.

Doch heel die onderscheiding van Kerk als organisme en Kerk als instituut, in den zin als zij thans wel eens gebruikt wordt, komt ons bedenkelijk voor. Wij vinden daarvoor noch in de H. Schrift, noch in onze Belijdenisschriften grond. Men kan in Bijbelschen zin wel spreken van Kerk als

organisme, maar zij is dan het geestelijke (mystieke) lichaam van Christus; al de uitverkorene geloovigen samen. In die Kerk zijn geen onoprechten; wij kunnen de leden ervan niet met den vinger aanwijzen; zij zijn bij den Heere bekend; wij gelooven aan zulk eene Kerk. Paulus schrijft zijne brieven aan de Kerk, of Gemeente, te Rome enz. Dat was de geïnstitueerde Kerk, waarin ook geveinsden waren. Aan de Kerk als organisme, als het lichaam van Christus, schrijft hij niet, en kon hij ook niet schrijven. Aan die Kerk of gemeente te Rome enz. schrijft hij over allerlei roeping en verplichtingen, die zij te vervullen heeft: zoowel van maatschappelijken, huiselijken als van meer godsdienstigen en geestelijken aard. De leden van zulk eene plaatselijke Kerk hebben meer te doen dan Opzieters en Diakenen aan te stellen; zij moeten hun geloof, dat zij beleiden hebben, overal uitspreken en openbaren; zij moeten in elk opzicht den Naam des Heeren belijden, en overal en op allerlei manie aan de komst van des Heeren Koninkrijk werkzaam zijn; zij moeten zijn het zout der aarde en het licht der wereld. En zouden zij nu de wetenschap niet mogen beoefenen; zelfs niet de Godgeleerdheid? Zij mogen op elk terrein des levens zich bewegen, en zij moeten alom invloed ten goede uitoefenen!

Neemt daarbij in aanmerking, dat in ons land bijna alle geloovigen lid zijn eener geïnstitueerde Kerk. Ja, enkele willekeurige „losloopers“ vindt ge hier en daar; doch gelukkig slechts enkelen. Hoevele leden van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag en van andere Vereenigingen zouden geen lid eener plaatselijke Kerk zijn? Wij denken, dat hun getal niet groot is. Vooral niet, wanneer men niet alleen denkt aan leden van Gereformeerde Kerken, maar ook van Kerken van andere formatie. En wie zou willen beweren, dat alleen die Kerken geïnstitueerde Kerken zijn, die de Gereformeerde Belijdenis en Kerkregering hebben?

Moeten dan de leden eener geïnstitueerde Kerk op Doopersche wijze teruggedrongen worden, en de wereld maar in het booze laten liggen; moeten zij de wetenschappen ter beoefening aan de ongelooovigen overlaten; zelfs de heilige Godgeleerdheid; en zich uitsluitend bezighouden met „geestelijke“ werkzaamheden?

Niemand zal dat in ernst willen verdedigen. Wij noemen het dan ook meer spottend dan in ernst geschreven, als het heet: „gij zoudt de wetenschap aan handen en voeten gebonden aan Kerkelijke deuren wachters overgeven, wanneer de Kerken Hoogleraren in de Theologie aanstellen en institueerd.n.“ 266 smaadt men de Kerken Christi. Van die „Kerkelijke deuren wachters“ valt minder te vrezen dan van een Commissie van onderzoek (enquête) eener Vereeniging, waarvan men lid wordt voor 25 gulden of 50 cent contributie in het jaar. Moge *Schippost* spreken!

De Kerken moeten zich niet zoo spoedig een brevet van onvermogen in de handen laten stoppen. Waar schuift de H. Schrift de Kerken af van het terrein der wetenschap? Nergens. Laten zij zich dan niet door de resultaten der wijsgeerige bespiegelingen, laten terugdringen. Waar leert de H. Schrift dat de Kerken, waar de brieven aan geschreven werden, de Godgeleerdheid niet wetenschappelijk beoefenen kunnen, noch mogen? Nergens. Laten zij zich dan niet brengen onder de macht van anderen, hoe hoog ook geroemd? Waar staat in den Bijbel, dat de Kerken hare eigene dienaren niet zelve mogen opleiden? Nergens. Integendeel, wie zouden het beter kunnen dan zij? Wat mag dan toch de reden zijn, dat men altijd weer terug tot aan de eigene Inrichting der Kerken, ter opleiding van dienaren des Woords? Waar heeft de Heere de Kerken verboden, tot de beoefening der H. Godgeleerdheid en tot opleiding van toekomstige dienaren des Woords, Hoogleraren aan te stellen, te instrueren en te salarieren? Nergens. En moeten wij ons dan niet meer houden, ook als geïnstitueerde Kerken, aan 's Heeren Woord, dan aan wat van de wijzen wordt gezegd?

Waar wordt in den Bijbel een Vereeniging voor onderwijs enz. Kerk genaamd? Ook nergens. Waar is sprake van de Kerk als organisme; behalve in den zin van het geestelijke lichaam van Christus, of de geloovigen van alle landen en alle eeuwen? En waar staat, dat men voor enkele centen of guldens werkzaam wordt als Kerk als organisme?

Calvijn onderscheidt beter, als hij spreekt van de Kerk, zoals God die kent, en de Kerk, zoals wij die kennen. Dat is naar de Schrift. Welnu, laat de Kerk, zoals wij die kennen, hare roeping in elk opzicht betrachten, en gelooven wij intusschen aan de Kerk, zoals de Heere die kent.

Nog een slotwoord.

T. Bos

Mijnheer de Redacteur,

Toen ik dezer dagen geroepen werd eene acte voor een Geref. kerk te passeeren, waarbij hare onroerende goederen betrokken waren, bleek mij, dat die goederen, ten kantore van de bewaring der Hypotheken, nog bekend stonden ten name van „de Christelijke Afscheiden gemeente“, een naam dien zij vóór 1869 gedragen had. Ik maakte den Kerkeraad hierop attent, en liet hem eene acte tekenen, waardoor de overboeking op naam van de „Gereformeerde Kerk“ kon plaats hebben.

Ik geloof, geachte Redacteur, dat er nog niet zoo weinig Gereformeerde kerken in ons vaderland zijn, wier eigendommen op afgeschafte namen, en mitsdien foutief geboekt staan. En dat dit tot allerlei verwarring en moeilijkheden kan aanleiding geven, schijnen vele Kerkeraden in het geheel niet te vermoeden. Veronderstel b.v., dat te A. een Gereformeerde kerk (voortgekomen uit de Afscheiding) en een Christelijke Gereformeerde gemeente bestaat, waarvan de eerste een dergelijke overboeking verzuimde. Wat is nu het gevolg? Dat men op den Kadastralen

legger *beider* eigendommen geboekt vindt ten name van „de Christelijke Gereformeerde gemeente te A.“

„t Komt mij niet overbodig voor, dat de Kerkeraden van onze Geref. Kerken, ook van die wier eigendom nog geboekt staat op naam van een „Kerkelijke Kas“, aan deze zaak hunne aandacht wijden.

Hoeveel waarde heeft men niet aan een juiste op-naam-stelling van zijn eigen goederen. Ontbreekt daaraan iets, dan weet men den notaris spoedig te vinden. Waarom dan minder zorg besteed aan de eigendommen eener kerk? Is het bovendien ook niet veel waard, dat hierbij naar uniformiteit wordt gestreefd, en geeft men, door al die verschillende oude benamingen te laten voortduren, zelf er geen aanleiding toe, dat menig ambtenaar allerlei kerken en gemeenten door elkander haspelt en geen onderscheid meer weet te maken?

Met dankbetuiging voor de opneming, teken ik mij hoogachtend

Uw dw.

G. B. STEHOUWER, Notaris.
Molenaarsgraaf, 19 Juni 1901.

ADVERTENTIËN.

Heden werden wij verblijd door de geboorte van een welgeschapen **Zoon**.
Dr. H. BOUWMAN.
F. BOUWMAN—DIJKSTERHUIS
HATTEM,
25 Juni 1901.

Heden werd ons voorspoedig een welgeschapen **Zoon** geboren.

J. VAN DER SLUIS.
S. VAN DER SLUIS—HOEKERS.
ANDIJK,
25 Juni 1901.

Voor de vele blijken van belangstelling en deelneming, ondervonden tijdens de ziekte en na 't overlijden van onzen geliefden Man en Vader, den Welverw. Heer G. BRAMER, beuigen we onzen hartelijken **dank**.

Wrd. G. BRAMER—TE RAA
in Kinderen.

Door deze betuig ik mijnen welgemeenden **dank** voor de vele en hartelijke deelneming, bij het overlijden van mijne innig geliefde Echtgenoot AAGJE KLEIN, ontvangen.

G. KRUIJSWIJK.
NOORDWIJK, 22 Juni 1901.

Tot mijne diepe droefheid overleed hi den mijn geliefde oom

J. G. Broekema,

sedert 1876 weduwnaar van JAAPJE ALKEMA, in den gezegenden ouderdom van ruim 91 jaar.

De jaren, die ik onder zijn dak mocht doorbrengen, deden mij hem zeer waarderen en liefhebben. Zijn leven was Christus, het s'erven is hem gewin.

Mede namens verdere Familie, zijn liefh. Nicht,
GRIETJE BROEKEMA.
WOLTERSUM (gem. TEN BOER),
Juni 1901.

Het behaagde den Heere, na eene ongesteldheid van eenige dagen, door den dood wig te nemen onzen geliefden broeder

J. G. Broekema,

Oud-ouderling der gemeente, in den ouderdom van ruim 91 jaar.

Een 60-tal jaren heeft hij onze gemeente met zijne vele gaven als opziener gediend, en dankbaar zijn wij onzen God, voor hetgeen Hij in hem ons gaf. Zijne teedere liefde tot den Heere en zijn godzalige wandel waren tot beschamend voorbeeld. Tot het laatste toe getuigde hij van zijn Heilad, en prijs anderen zijne dierbaarheid aan. Thans looft zijn ziel Hem volkomen, en is de ruste zijn deel, die er overblijft voor het volk van God.

Namens den kerkeraad,

P. BOS, Voorz.

J. H. STEENHUIS, Scriba.

TEN BOER, Juni 1901.

Nog treurende over het verlies van onzen geliefden CORNELIS, behaagde het den Heere ons andermaal te beproeven, door van ons weg te nemen, na een geduldig gedragen lijden van ruim 4 maanden, onzen hartelijken geliefden Zoon, Broeder en Behuwdbroeder

Jan Adriaan,

in den ouderdom van ruim 19 jaren. Dat zijn heengaan vrede is, lenigt onze diepe smart.

Uit aller naam,

C. DE SCHIPPER Wz.

HEINKENZAND

25 Juni 1901.

Iemand van Geref. G., door sterfgeval buiten betrekking, zag zich gaarne **geplaatst** als

HUISHOUDSTER,

liefst in een klein gezin, zij is ruim **20 jaar** als zoodanig in eene betrekking werkzaam geweest.

Br. fr. lett. **A. J.** a/d. boekh. F. W. WIELENGA te SNEEK.

Uitgeloot

in de **geldcleening 1892** van de Geref. kerk te MIDDELBURG B

No. 156 groot f 200.

De uitbetaling zal geschieden in de maand **Juli**, ten huize van den Heer REMIJN, Krommeweele L 30.

De Kerkeraad der Geref. kerk te **VOORST** bericht onder **hartelijke dankzegging** aan de kerken, die op de circulaire, in April verzonden, eene gave stuurden, dat in het geheel is ingekomen **de som van f 650.81/2**. Zeker heeft de Kerkeraad reden tot dankbaarheid. De nog restende **f 449.91 1/2** heeft de kerk moeten leenen, om met **Mei** de volle **f 1100** te kunnen betalen. Nu moet **die** som nog afgelost. Zouden de kerken die **niet** tot hietoe zonden, nog niet eens een kleine gave kunnen afzonderen, om de kerk van **VOORST** nog in dezen eenigermate te steunen. Gaarne zal ondergeteekende zich met de ontvangst daarvan belasten.

A. H. HARTSUIKER te Voorst,
Voorzitter van den Kerkeraad.
24 Juni 1901.

Buitenleven.

TE HUUR,

zeer solide, naar de eischen des tijds ingerichte **HEERENHUIZEN** met voor en achtertuinen **f 300 en f 250**. Gelegen te **SASSENHEM (Centrum Bloembollenteelt)** aan Rijkstraet en Stoomtramweg.

Te bevragen bij J. E. DIJKSTRA aldaar en bij JOH. MOOLENAAR, Conradkade 25 DEN HAAG.

GEVRAAGD

TE HUUR OF TE KOOP

een eenvoudig **HEERENHUIS** met grondstuk, het **heest** op de **Veluwe**. Br. met prijsopgave aan den Uitgever v. d. Blad onder letter **sp. V.**

Gereformeerd Gymnasium te Zetten.

Het eerste toelatings-examen zal D. V. worden gehouden op **Vrijdag 12 Juli**, zoowel voor het Gymnasium als voor de Voorbereidingsklasse

Aangifte liefst **vóór 7 Juli** bij den Rector

Dr. W. B. KRAMER.

Mond en Blaas-Harmonika's.

Mondharmonika's 32 tonen 30 ct.
id. dubbele 64 » 60 »
id. driedubbele 96 » 1.20 »
id. vierdubbele 128 » 1.50 »
id. zesdubbele 192 » 2.50 »
Alles te kwaliteit. Prachtige toon.

BLAASHARMONIKA'S

6 tonen en 2 bassen f 0.70
8 » » » 1.—
10 » » » 1.20
id. van f 1.30 f 1.40 f 1.50
» 1.75 » 1.85

Franco toezending tegen inzending van Postwissel met 15 ct. verhooging voor porto.

Exporthandel JOH. DE HEER, Rotterdam.

Vraag Harmonika-catalogus gratis. Wederverkoopters hoog rabat.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

'n **KWESTIE**

VAN SMAAK

DOOR

F. Better.

88 Pag. Prijs f 0.65. Geb. f 1.—

Bij elken Boekhandelaar voorhanden.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het **Toelatings-examen** voor de zes Klassen van het

Gereformeerd Gymnasium te Kampen

zal D. V. gehouden worden op **Donderdag en Vrijdag 11 en 12 Juli a. s.** Men melde zich hietoe **vóór den 6en Juli** bij den Rector aan, met opgave der Klasse, voor welke men examen wenscht te doen.

DE RECTOR,

Dr. F. F. C. FISCHER.

VEREENIGING voor HOGER ONDERWIJS op GEREFORMEERDEN GRONDSLAG.

PROGRAM

VOOR DE

Een-en-twintigste Jaarlijksche Samenkomst,

te houden te Arnhem, op 3 en 4 Juli 1901.

I.

Op **Woensdag 3 Juli**, des avonds te **7 1/2 ure**, zal een **URE DES GEBEDS** worden gehouden in de **Oosterkerk**, Rietgrachtstraat, waarin als voorganger zal optreden Ds. C. W. J. VAN LUMMEL, van Delft.

II.

Op **Donderdag 4 Juli** daarnaanvolgende zal de **Algemeene Vergadering** gehouden worden van des morgens **precies 9 uur** tot des namiddags 1 uur, in het gebouw der **Buiten-societät**, Utrechtse weg.

De leiding van deze vergadering, als ook van de meeting, is door HH. Directeuren opgedragen aan den Curator Mr. Th. HEEMSKERK.

III.

Op **Donderdag 4 Juli**, des namiddag te **twee uur**, zal een **Openbare Meeting**, met **debat**, worden gehouden in het gebouw der **Buiten-societät**.

Onderwerp: „Ongezocht gelijk.“

In te leiden door Prof. Dr. H. H. KUYPER.

Voor entree betaalt men f 0,25; doch de leden en contribuanten hebben gratis toegang.

Op **Donderdag 4 Juli** des namiddags te **vijf uur** **Gemeenschapelijke Maaltijd in Maison „Oudshoorn“**, Velperweg, tegen belaling van f 2.—

Aan HH. leden of begunstigers, die aan den maaltijd wenschen deel te nemen, wordt beled en dringend verzocht, hiervan **vóór 2 Juli** kennis te geven aan den heer P. J. J. MEIJ, Sonsbeeksingel 83 te Arnhem.

Ook zal de Reg. lingscommissie aanwijzing doen van gelegenheid tot logeeren voor den prijs van f 2.50, f 2.—, f 1.75, f 1.50, en wordt door eenige vrienden der Vereeniging betargloos zorg gedragen, dat 's avonds 3 Juli, na den bidstond in het **Hotel „Pays-Bas“** leden en begunstigers elkander kunnen ontmoeten en gezellig samen zijn.

Tot deze samenkomst worden alle leden en begunstigers vriendelijk uitgenoodigd. Zij, die tot de **Vereeniging** als leden of begunstigers wenschen toe te treden, kunnen hiervan aangifte doen aan het lokaal, **vóór** den aanvang der Vergadering.

De Regelingscommissie:

Mr. A. Ph. R. C. BARON VAN DEN

BORCH VAN VERWOLDE,

Proc. Dir., Eere-Voorz

Ds. H. HOEKSTRA, Voorzitter.

Ds. A. VAN DER ZANDE.

H. Th. LIJBERSE.

C. KUSTER.

Op KASPERS.

J. F. STROOM.

C. J. DE BORDES.

Ds. A. VAN DIJKEN.

F. KORTLANG.

J. P. A. GRAAF VAN LIMBURG

STIRUM.

Ds. J. C. VAN SCHELVEN.

P. J. J. MEIJ, Secretaris.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke

ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands,

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Vraag uitvoerig Prospectus en prijzen gratis.

Eenig adres: JOH. DE HEER, Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

Eene lezing

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door een Veearts, voor ziekten van paarden,

koelen

en varkens.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,

ouders of

GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°.

Prijs f —.75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

NIEUWE BRIEFKAARTEN,

met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door ZALSMAN te KAMPEN.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II: 1a, Blaagt de bazum!

Vrijdag 5 Juli 1901.

Wagg. I: 4, Is het voor u liever wel te tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theologische school brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student C. Dekker, wiens adres is te Den Helder.

Voorts dat het Ie Candidaats-examen is afgelegd door de Studenten E. J. Schouten en A. Taal, die hiermede verlof hebben om, op verzoek van een Kerkeraad, in de gemeente een stichtelijk woord te spreken.

Namens het College vd.,
P. BIESTERVELD, Secr.

K., 28 Juni 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WERKENDAM, 24 Juni 1901. Zondagavond na de godsdiensttoefening werd, onder leiding van den Welerv. heer Ds. P. A. Lanting van Nieuwendam, beroepen tot Herder en Leeraar de Welerv. heer Ds. N. G. Kapteijn te Leerdam. De Heere neigde Z.Eerw.'s hart om onze roeping op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIJEN, Scriba.

OOSTERLAND, 28 Juni 1901. Heden werden wij verblijd door het bericht, dat de Eerw. heer C. Staal Fz de roeping naar deze gemeente heeft aangenomen. Algemeen en eenparig is in de gemeente de blijdschap over deze beslissing; ons tevens herinnerende, dat zij ook de vervulling is der begeerte van onze overleden godvruchtigen Leeraar Ds. Siemense. De naam des Heeren zij gelooft!

Namens den Kerkeraad,
P. BROUWER, Scriba.

HALFWEG, 1 Juli 1901. Gister werd door de gemeente tot Herder en Leeraar gekozen en alzoo door den kerkeraad beroepen, de Welerv. heer Dr. B. Wielenga te Westmaas. Mogen wij straks van Z.Eerw. hooren, ik kom tot u, is de wensch en bede van gemeente en kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

ZEVENBERGEN, 1 Juli 1901. Beroepen te Zevenbergen Ds. L. G. Goris te Knijpe.

Namens den Kerkeraad,
G. BAX, Scriba.

VARSEVELD, 1 Juli 1901. Gisternamorgen na de godsdiensttoefening werd, bij afwezigheid van onze geliefden Leeraar Ds. H. te Velde, aan de gemeente bekend gemaakt, dat Z.Eerw. in de afgelopen week een roeping had ontvangen van de Ger. kerk te Bierum. Het is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat wij spoedig uit den mond van Z.Eerw. mogen hooren, ik blijf bij u.

Namens den Kerkeraad,
J. H. ROUGOOR, Scriba.

ENUMATIL, 1 Juli 1901. Gisteren was het voor de kerk van Enumatil een blijde dag. De tot haar overgekomen Leeraar Ds. B. J. Lamberts van Onstwedde, werd des voormiddags tot zijn dienst ingeleid, door onze vorigen Leeraar Ds. M. Hummelen van Emmen, met een treffende leere naar Paulus' woord uit 1 Tim. 4: 6, terwijl des namiddags onze nieuwe Leeraar zich aan de gemeente verbond met een kernachtige prediking naar 1 Cor. 1: 23 eerste gedeelte. Beide leerredden werden door een zeer groote schare aangehoord.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN TIL, Scriba.

N. B. De stukken betreffende de kerk zende men voortaan aan het adres van Ds. B. J. Lamberts.

SLEEN, 2 Juli 1901. Zondagmorgen jl bij het begin van den morgengodsdienst maakte onze geachte Leeraar Ds. Wiersma aan de gemeente bekend, dat Z.Eerw. — hoewel niet zonder strijd, — voor de roeping naar Lioessens had bedankt. Ruste's Heeren zegen op dit besluit en vervulde Hij spoedig de ledige plaats aldaar.

Namens den Kerkeraad,
H. RENTING, Scriba.

CLASSEN.

Classis Winschoten

vergaderd D. V. op Donderdag 25 Juli.
Punten voor het Agendum worden tot den 12 Juli ingewacht door ondergeteekende.

J. A. BULT, Corr.

Classis Deventer.

De Classis Deventer van de Gereformeerde kerken in Nederland, vergaderd te Deventer den 19 Juni 1901, heeft, bijgestaan door deputaten Synodi Prov., den Eerw. heer G. Bar, beroepen predikant te Holten, peremptoir gekamineerd, en hem met alle stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der H. Sacramenten.

Namens de Classis Deventer,
P. A. VEENHUIZEN, h. t. Scriba.

PROVINCIEËN.

KAS „E. B. P.” IN DRENTE.

Deputaten voor de Kas „Ex bonis publicis” in de Prov. Drente zullen D. V. 11 Juli vergaderen te Meppel in de Consistoriekamer. Aanvang twaalf uur.

Zij roepen dan op aspiranten, om geheel of ten deele voor rekening van bovengenoemde Kas te studeeren. Voorwaarden, waarop aspiranten tot het onderzoek der Commissie toegelaten worden, zijn:

a. dat zij behooren tot eene der Ger. Kerken in de Prov. Drente;

b. voorzien zijn, behalve van een gewoon Kerke-

raadsattest, van een getuigschrift omtrent godsvrucht en financieelen toestand;

c. in het bezit zijn van een geneeskundig attest aangaande goede gezondheid;

d. bij voorkeur ongehuwd zijn en niet boven den

ouderdom van 23 jaar.

Namens Deputaten,
H. HULS, Scriba.

Nieuw-Amsterdam, 24 Juni 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw Kerkgebouw te Terwispe.

Van de Ger. gem. Amersfoort A f 5,—
Van br. J. Hoekstra Gz. Apeldoorn f 1,—
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 2 Juli 1901.

Voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Coll. gehouden op den Zondagsdag te Bedum f 84,—
Coll. vjd gem. Groningen A f 70,35
P. POSTEMA, Penningm.

Warfjum, 29 Juni 1901.

Kas voor Hulpbeh. Studenten in Zuid-Holland.

Na de verige opgave zijn voor bovengenoemde Kas nog ingekomen de volgende collecten voor het loopende boekjaar:

Vianen	f 1,50	Nunnsdorp	f 3,09
Spijkenisse	- 10,45	Strijen	- 6,29
Giesen-Oudkerk	- 5,50	Zwijndrecht	- 13,13
Waddingsveen	- 5,—	N.-Lekkerland	- 10,50
Giesendam A	- 9,47	Rijsdorp	- 9,20
Vlaardingenv A	- 29,90	Dordrecht C	- 16,—
Gouda B	- 8,36	Westmaas	- 3,50
Meerkerk	- 4,71	Volkenlaarsgraaf	- 4,15
De Lier	- 11,50	Brandwijk	- 5,87
Voorburg	- 5,77	's-Gravendeel	- 5,30
Ridderkerk	- 2,75	Heerjansdam	- 14,50
Scheveningen A	- 4,—	Bolnes	- 9,11
Oud-Beerland	- 20,—	Dordrecht A	- 2,—
Leerdam A	- 2,10	Nieuw-Helvoet	- 2,—
Ouddorp	- 4,40	Heiner oord	- 7,10
Puttershoek	- 30,07	Delft	- 44,89

Voor het boekjaar, dat met de a. s. Prov. Synode begint, zijn nu reeds ingekomen de volgende collecten:

Katwijk a Z	f 12,—	Waarder	- 8,30
Ter Aar	- 3,40	Woerden	- 7,92
Alfen	- 21,49	Woubrugge	- 2,87
Bodegraven	- 19,81	Zwanmerdam	- 7,12
Leimuiden	- 4,92	Langerak	- 3,03
Nieuwveen	- 6,55	Rozenburg	- 4,85
Noorden	- 1,69	Rijswijk	- 2,50
O. en N.-Wetering	- 17,89	Ridderkerk	- 2,75

De kerken, die voor dit loopende boekjaar nog geen collecten zonden, gelieven zich te haasten. Zij zijn: MONSEN, SCHEVENINGEN B, SCHIEDAM, GIESSEN, GIESSEN-NIEUW-KERK, HADDINGSVELD, LERSMOND, BAKENDRECHT, ZUID-BEIERLAND, MIDDELDHARNIS, OOLTEGE SLEAT, en OOSTVOORNE. Van

deze kerken wordt nog vóór de Prov. Synode een collectenaar naar haar verzoeken verwacht.

A. Loois, Penningmeester.

Pernis, 21 Juni 1901.

Voor de Theologische School.

Diever	f 6 05	Zevenh. als extra coll.	f 2 70
Rijken	- 3 42	Heerjansdam	- 7,—
Dwingelo	- 10 62	Dokkum A	- 25,—

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. J. C. van Mantgem te Hijken, Corr. Cl. Beilen, de contrib. uit:

Dwingelo, Corr. H. A. Mulder van J. W. Hessels te Eemster f 2, A. Kok te Eemster f 2, Jans Klaassen te Eemster f 1, H. A. Mulder te Eemster f 1, Ds. Wessels te Dwingelo f 1, A. H. Mulder te Dwingelo f 2, Jan Klaassen te Leebroek f 2.
Diever, Corr. J. Timmerman, van Wed. G. Mulder f 2, J. Timmerman f 0,50, H. Hilberts f 0,50, H. A. Dijkstra f 0,30, K. W. Fledderus f 0,25, Gebr. Oost f 0,25, J. Manden f 0,25, R. Bult f 0,25, Wed. H. Noord f 0,25, W. Fledderus f 0,25, G. Moes f 0,25, J. K. Haveman f 0,25, K. J. Hessels f 0,25, J. A. Veenhuis f 0,25, M. Kiers f 0,25, H. J. Moes f 0,25, A. Kiers f 0,25, J. Hilberts f 0,25, J. J. Veenhuis f 0,25, R. Oostenbrink f 0,25.
Giften van H. Kersies f 0,25, G. Kersies f 0,25, J. Derks f 0,50, H. Kok f 1.

De contrib. uit Beilen, Corr. H. Brink, van Meijuff. de A. Smit f 2,50, Dr. C. Moolhu. n f 4, H. Timmerman f 1, J. Brongsting f 1, J. Valentijn f 1, Joh. Boer f 1, H. Brink f 1.

De contrib. van de Geref. Jongel.-ver. te Vliedder f 1,50.

Door dhr. M. Dekker, Corr. te Warfjum, de contrib. van J. de Vries f 5, M. Dekker f 5, P. Bakker f 2,50, K. Slotema f 2.

De Penningmeester

Zwolle, 29 Juni 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANKEN.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Noordewier te Meppel Zondagv.-gen.-schap f 5,50 lezers van „Het Moederland” f 2,

zusters der gem. f 1 en broeders der gem. f 150

samen f 10,—

P. C. Meppel f 200,—

P. C. Zuidwolde Drente f 21,40

Door Ds. Smilde, van H. Timmerman te Ommen f 50,—

Door J. H. v. d. kind. der Geref. school te Hoek van Holland f 5,25

P. C. Stadskannal f 88,39 P. C. Holten f 8,66

Almeloo f 29,01 „ Nijverdal f 45,88

„ Leventer A f 15,65 „ Olst f 3,25

„ B f 10,69 „ Rijsen f 5,50

„ Enter f 2,40 „ Vriezenveen f 2,50

„ Hanksbergen f 2,85 „ Wierden f 4,76

„ Hengeloo (Ov.) f 41,76 „ Wijhe f 22,02

In nr. 25 staat: P. C. Wagenborgen f 10,91, moet zijn f 10,80

N. B. Daar de ondergeteekende enkele dagen uit de stad gaat, wordt, wat na heden 26 Juni inkomt, D. V. in een volgend nr. vermeld.

Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doebergh, 26 Juni 1901.

B. DE MOEN,

Quaestor.

DE STRIJD VOOR HET RECHT.

Wat in den oorlog der beide Z. Afrikaansche Republieken ons allen met innige deelneming en bewondering vervult; wat ons het bezoek van President Kruger aan deze stad op hoogen prijs doet stellen; wat ons aan zijn persoon en in hem aan al onze strijdende stamverwanten in Z.-Afrika eene ongewijnde, warme hulde doet brengen; — dat is de lange en bange worsteling, welke in dezen krijg gestreden wordt voor de heilige zaak van het Recht — het recht der vrijheid en der onafhankelijkheid.

Lang en bang is die worsteling reeds tot op dezen stond geweest. Nog enkele maanden, en reeds het derde jaar der worsteling vangt aan, en niemand kan het einde voorzien. En bang is ze in hooge mate. De ellende, welke deze oorlog, meer nog dan andere, te aanschouwen geeft, gaat alle beschrijving te boven. Niet genoeg, dat mannen, midden uit hun vreedzaam bedrijf gerukt en tot geen

¹⁾ Deze korte rede werd Zaterdag 29 Juni uitgesproken in de Bovenkerk te Kampen, bij gelegenheid van het bezoek van President Kruger. In de hoop, dat ze den lezers van de Bazuin niet onwelkom zal zijn, ontvangt ze hier eene plaats.

legerdienst gevormd, bij tien- en honderdtallen vallen op het slagveld, in de volle kracht des levens of ook in den bloei en in de grijsheid der jaren; niet genoeg, dat naar de onverdachte getuigenis van Miss Emily Hobhouse vrouwen en kinderen, bij duizenden als geiten samengebracht in met prikkeldraad afgesloten ruimten, in deze Engelsche kampen aan allerlei ontbering en krankheid blootgesteld zijn, zoodat er maandelijks 300 ten grave dalen; ook aan levensloze have koelt zich de woede der vijanden. Waar nog geen jaar geleden — zoo luidde dezer dagen het rapport van Generaal Smuts aan President Steyn — groene streken, vruchtbare landerijen, schoone tuinen, welverzorgde hoeven waren, tot een lust voor de oogen; daar zijn thans kale wildernissen, afgebrande plaatsen, met dynamiet opgeblazen woningen, tot verblijf nog slechts voor nachthuilen en aasvogels. Sedert de plunderende en verwoestende benden van Tilly en Wallenstein in den dertigjarigen oorlog door Duitschland trokken, is er misschien naar Smuts' getuigenis bij geen oorlog een vandalisme gepleegd, als thans door Engelslands troepen in de velden van Zuid-Afrika. En dan bij dat alles — al

kwam morgen aan den dag de vrede tot stand, wonden zijn geslagen, die ongeneeslijk zijn en bloedend blijven tot aan het graf; ontbering en krankheid sleepen haar droeve gevolgen na zich tot het einde des levens toe; haat en wrok worden in de ziel gezaaid, die tot in verre geslachten vruchten dragen; jaren lang blijft het onschuldig vergoten bloed tot God in den hemel roepen om wraak.

Bij het aanschouwen van al dat onbeschrijfelijk en nameloos wee rijst de vraag in het harte op, of de strijd dien inzet wel waard is. Is de prijs niet te hoog, de prijs van honger en gebrek, van kommer en ellende, van lichaamspijn en zielensmart, van goed en bloed en tranen? Ware het niet nutter, niet voordeeliger geweest, om Engelslands eischen in te willigen, zijn suzeriniteit te erkennen en voorts onder zijn gematigd en zegenrijk bestuur in heilighouding en vrede te wonen?

Allen, die slechts rekenen met de zienlijke dingen en de macht boven het recht verheerlijken, zijn tot een bevestigend antwoord geneigd. Een duizenden bij duizenden kennen in onze hedendaagsche maatschappij geen hooger belang dan het nut en geen heerlijker goed dan de macht.

De wijsbegeerte heeft deze platte levensbeschouwing voorbereid, sedert zij den staat verhief tot eenige bron van het recht of in het recht niets hoogers zag dan een product der historie, wisselend, veranderend van dag tot dag. En de staatslieden hebben in onzen tijd deze wijsbegeerte toegepast. De machtige stichter van Duitschlands eenheid maakte de politiek van alle zedelijke beginselen los. Een staatsman was naar zijne meening geen rechter, die een oordeel had uit te spreken over de handelingen van vorsten en volken, maar een rekenaar, die alleen te vragen had naar het voordeel van zijn land. Want staatkunde was geen logische, geen exacte wetenschap, maar eene geschiktheid, om bij iedere wisseling der toestanden het minst schadelijke of het doelmatigste te kiezen en daarmede voor zijn eigen land en volk winste te doen. In dienzelven geest verklaarde von Bülow aan het einde des vorigen jaars, toen hij in den Duitschen rijksdag de weigering des Keizers tot ontvangst van President Kruger verdedigde: bij twisten tusschen vreemde volken mag men niet vragen, waar het recht, waar het onrecht ligt. Een politicus is geen zedemeester, hij heeft uitsluitend met

de belangen van het Rijk en van zijn eigen land rekening te houden. Zelfs een vriend van de Boeren als de Hoogleraar Mommsen kon in dienzelven tijd verklaren, dat opheffing van het wereldonrecht van alle droomen de ijdelste is. Zoo heerscht onder de toongevende geesten op staatkundig gebied het Imperialisme alom. De berekening, het eigen belang, de wil om groot en machtig te zijn, om een Uebermensch onder de volken te wezen, leidt de beraadslagingen en besluiten in de kabinetten der Vorsten en in de raadzaalen des lands. De liefde en geestdrift voor het ideaal heeft plaats gemaakt voor koele berekening, voor de exploitatie der koude werkelijkheid.

Op dit standpunt is inderdaad eene worsteling, als de beide Republieken in Zuid-Afrika ondernamen, eene roekeloze dwaasheid, den duren prijs van bloed en tranen niet waard. Naar den maatstaf der zienlijke dingen geoordeeld, schijnt de politiek der nutsberekening en der machtsvergoding alleszins voordelig te zijn. Zoo wordt in vele gevallen de macht vermeerderd, de rijkdom vergroot, de invloedssfeer uitgebreid, de wereld als een buit onder de grootmachten verdeeld. Lang niet altijd toch gaat

het in deze wereld naar recht en gerechtigheid toe. Er is menigmaal pijnlijke wanverhouding tusschen deugd en belooning, tusschen schuld en straf, tusschen verdienste en rijkdom. De vromen en wijzen van alle eeuwen en onder alle volken hebben zich beziggehouden met dit mysterie der zedelijke wereldorde, met dit verbijsterend probleem der Godsregering. Het is het probleem van alle denkers der menschheid, van de profeten en dichters des Ouden Verbonds bovenal van Asaf en Job, van Jesaja en Jeremia. Altijd bij vernieuwing stijgt uit het benard gemoed de bange vraag naar den hemel op: waarom staat de Heere van verre en verbergt Hij zich in tijden van benauwdheid? Waarom verstoot Hij in eeuwigheid en rookt Hij tegen de schapen zijner weide? Heeft Hij vergeten genadig te zijn, heeft Hij zijne barmhertigheden door toorn toege sloten? Houdt zijne goedertierenheid in eeuwigheid op, heeft zijne toezegging een einde van geslacht tot geslacht?

Maar zie, als zulke overwegingen van twijfel en ongelof hier in Europa zich van steeds meerdere zielen meester maakten, terwijl de machtsverheerlijking door de staatslieden toegepast en door de mannen der kunst in roman en drama gehuldigd werd, drong van uit Zuid-Afrika eene stem tot onze ooren door, die al deze overleggingen als een zeepbel uiteenspatte deed; die de volken wakker schudde uit hun berekeningspolitiek, en die krachtig en luide genoeg getuigt: neen, daar is nog een hooger goed dan welvaart en macht, dan rijkdom en eere, dan rust en vrede, dan goed zelfs en leven; het is het Recht, dat God ons schonk, om vrij, om onafhankelijk, om ons zelve te zijn.

En wie zijn het, die deze sprake tot ons doen uitgaan? Zijn het mannen van naam, wonend in de centra der beschaving, opgevoed in de wijsheid der eeuw, om de hoogte van hun cultuur tot aan de einden der wereld geroemd? Gij allen weet beter.

Menschen zijn het, onder den naam van Boeren bij alle volken bekend, eenvoudig van levenswijze, met vele gebreken behept, met veel kaf onder het koren, maar in hun kern trouw aan der vaderen geloof, gevoed met de wijsheid des Bijbels, onverzettelijk van karakter, door eene onuitroeibare zucht naar vrijheid bezielde, op zelfstandigheid meer dan op het leven gesteld. En die zelfstandigheid willen zij handhaven zelfs tegenover een volk als het Engelsche, dat door zijn edelen zin, zijn rijke gaven, zijn hooge beschaving, zijn Christelijken geest, zijn warmen Zendingssijver boven alle volken den eerepalm wegdraagt, doch thans helaas aan den leiband loopt van de Rhodesen en Chamberlains en van de mannen van de straat. Ook tegenover dat volk willen ze vrij zijn en hun rechten handhaven, onze stamverwanten in Zuid-Afrika. Men moge ons breken, zoo roepen zij, maar bukken en buigen doen wij niet! Liever sterven dan knielen! Liever het leven dan de vrijheid verloren! Want het recht is aan onze zijde. Voor dat recht staan wij pal. Voor dat recht hebben we alles, ook het kostelijkste en dierbaarste, veil. Kent gij dat volk vol heldenmoed? Dat vrije volk zijn wij!

Maar wat is dat hooge goed dan, waarvoor zij strijden ten bloede toe? Wat is dat recht, dat zij verdedigen met hand en tand, dat zij hooger achten dan alle genietingen des levens, dan alle schatten der aarde? Het is het Recht der vrijheid en der onafhankelijkheid, waarvoor de Republieken, door den nood gedwongen, nu bij vernieuwing den bangen strijd hebben aanvaard. En dat recht is zulk eene worsteling, zulk eene offering, zulk een duren prijs van bloed en tranen ten volle waard. Want recht in het algemeen is iets onbeschrijfelijk heerlijks; het is een van de grootste, rijkste goederen der menschheid. Recht is zedelijke bevoegdheid, zedelijke kracht, om ergens aanspraak op te kunnen maken en

die aanspraak tot zelfs in het opperste gerechtshof, in de vierschaar van den Rechter van hemel en aarde te kunnen laten gelden. Alle Recht is een kunnen, geen physisch kunnen als van den geweldenaar, maar een geestelijk, een zedelijk kunnen, dat oneindig sterker is dan lichaamskracht en staatsgeweld. Het is gelijk aan de macht van het onschuldige, weerlooze kind, dat de hand des moordenaars met lamheid slaat en in ontzetting terugdeinzen doet. Het is de onzichtbare kracht van hem, wiens zaak overeenstemt met de eischen der Goddelijke gerechtigheid. Recht is onzienlijke glorie, geheimzinnige majesteit, zedelijke, eeuwige kracht. Het is de grondslag, de omheining, de bescherming, de beveiliging van aller dingen wezen en bestand. Het is het cement, waar het gebouw der schepping in vast ligt; de zuil, waar het heelal op rust; de atlas, die de wereld draagt. Neem het Recht weg en het heelal stort in puin; de kosmos wordt in een chaos verkeerd, en de menschheid wordt aan een troep wilde dieren gelijk.

Voor zulk een Recht, voor het recht, om vrij en onafhankelijk te zijn, treden de Republieken in Zuid-Afrika op. Zij gorden het zwaard niet aan voor goud en diamant, voor machtsuitbreiding en winstbejag. Het is het recht hunner zaak, dat hen uit de rust heeft wakker geschud en ouden en jongen naar de wapenen deed grijpen. Dat recht is het hooge goed, hetwelk ze handhaven ten koste van goed en bloed. Dat is het ideaal, hetwelk hun ziel in geestdrift ontvonkt. Dat is de kracht, die hun kanonnen en geweren bestuurt, die hun generaals en veldcornetten tot helden maakt, en aangordt met allen verwonderende, met schier bovenmenselijke kracht.

En dat Recht, door Englands staatslieden snood vertreden, vindt weerklank in de conscientien aller volken; het ontvangt bevestiging in het rechtsbesef van gansch Europa en Amerika; het verbindt de harten aller edelen aan de zaak der Republieken met trouwe aanhankelijkheid; het doet alle vromen met biddende harten en smeekende handen opzien tot Hem, in wien alle recht zijn Schepper en Handhaver vindt.

Is dat recht dan geen macht, als het heel de wereld met bewondering voor de heldenschaar vervult, als het aller ziel doet trillen van verontwaardiging over Englands wandad, als het de volken in hun machteloosheid doet toornen over de werkeloosheid hunner regeeringen?

Meet daaraan dan de heerlijkheid, de majesteit, de onschatbare waarde van het Recht. Het is het rijkste, kostbaarste goed, dat God aan zijne schepselen schonk.

En daarom is het meer waard dan goed en bloed, dan rust en vrede, dan rijkdom en macht. Het is geen goud, met de oogen te zien, met de hand te tasten, op de schaal te wegen. Maar het is een hooger, een edeler, een rijker goed dan de schatten der aarde, het is een geestelijk, een zedelijk, een waarachtig, een duurzaam, een onverwinnelijk, een eeuwig goed.

Een onverwinnelijk en eeuwig goed. Wij weten den uitslag der worsteling niet, en wagen ons aan geen profetie. Maar al zou de inlijving der Republieken het einde zijn van dezen bloedigen kamp, dan nog is de strijd niet te vergeefs gestreden en de worsteling niet te duur betaald. Voor ons niet, voor de menschheid niet.

Want het rechtsbesef is versterkt, het recht in zijn onkrenkbare majesteit erkend, het oude geloof in zijn heldenkracht beproefd, het geestelijk goed in de menschheid vermeerderd, de machtspolitiek in haar schaamteloosheid ten toon gesteld. En nog minder ware de strijd voor onze stamverwanten in Zuid-Afrika te vergeefs geweest. Want al zouden zij het onderspit delven, wie kent, wie berekent den geestelijken zegen, dien deze worsteling heeft afgeworpen, in loutering van het karakter,

in terugkeer van den levensernst, in ootmoedige belijdenis van schuld, in waarachtige bekeering tot God? Wien is het gegeven, de vreedzame vrucht der gerechtigheid te schatten, die de kasijding van dezen strijd afwerpt en afwerpen zal voor de duizenden, die er door geoefend worden? Eerst aan de overzijde des grafs, eerst in de onzienlijke wereld, wordt de vrucht van dit zaaisel van bloed en tranen aanschouwd.

Doch, wat spreken we, als ware de strijd reeds verloren? Er bestaat immers voor wanhopen geen grond. Nog staan de tien- en honderd- en duizendtallen in het veld, met onuitroeibaar geloof, met onbezweken moed, met bewonderenswaardige volharding. Zoolang Generaal Smuts aan President Steyn kan schrijven: onze vrouwen en commando's zullen liever alles ontberen dan den strijd om hun heilig recht wegens honger opgeven; zoolang eene moeder, hare kinderen samenroepende, in het gezicht harer brandende woning, den Psalm aanheffen kan: Prijs den Heer met blijde galmen, Gij mijn ziel hebt rijke stof — zoolang wanhopen wij niet.

Want het Recht is des Heeren. Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid zijns troons. De wereld richt Hij in gerechtigheid en alle volken oordeelt Hij in rechtmatigheid. Schijnbaar moge het onrecht dikwerf zegevieren en het geweld de overwinning behalen. In der eeuwigheid is toch al het recht van Gods gerechtigheid. Want alle Recht heeft in Hem zijn onwankelbaren grondslag en vastigheid. Het zegeviert menigmaal door de diepte des lijdens heen, door de duisternis der doodsschaduw heen.

Als gij er aan twijfelen mocht, slaat dan naar het Kruis van Golgotha het oog. Daar is gebleken, dat het Recht meer waard is dan de gansche wereld, dat de hoogste prijs er niet te kostbaar voor is. Want welke prijs is kostbaarder dan het bloed van den Eeniggeborene, die nooit eenige zonde gedaan of gekend heeft en die desniettemin aan het recht Gods gehoorzaam is geworden tot den dood des kruises toe? Maar in zijn dood viert de gerechtigheid zelve haar hoogsten triomf en brengt daarom ook opstanding en leven, vrede en vreugde mede. Zoo ook vinden allen, die het Recht, het recht in zijn wezen en beginsel, die het recht Gods in hun eigen ziel en daarbuiten in de wereld erkennen, op des Heeren tijd genade en heil. Want al is het, dat zij als het volk Israëls dikwerf moeten uitroepen: om uwentwille worden wij den ganschen dag gedood, wij zijn geacht als schapen ter slachting, — in dat alles zijn zij toch meer dan overwinnaars door Hem, die hen liet gehad heeft. Want zij zijn met den apostel Paulus verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch eenig ander schepsel hen zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus hunnen Heere.

BAVINCK.

TER ZAKE.

De *Zuider Kerkbode* bevatte de vorige week een artikel van Dr. Littoij, dat in ruimeren kring de aandacht verdient. Te meer, omdat sommige bladen het stukje van Dr. Wagenaar, waartegen het gericht is, met blijkbaar welgevallen opnamen. Het luidt aldus:

BELJDENIS EN SCHOOL.

Het doet mij leed, dat ik mij bij vernieuwing geroepen moet gevoelen te schrijven met het oog op en naar aanleiding van hetgeen door Dr. W., mijn mede-redacteur, de verledene week geschreven is in de *Kerkbode*. Het geschiedde in een volzin met een tusschenzin. Hoezeer het mij leed doet, toch mag en kan ik niet anders.

Ja, als mede-redacteur ben ik het aan vele mijner mede-broeders en ook aan mij zelve verschuldigd. Immers hetgeen in den bewusten volzin en tusschenzin gezegd wordt door Dr. W., werpt een leelijke schaduw op Prof. Bavinck, op zijne „vrienden” en op vele Zeeuwse predikanten; ook op den ondergeteekende, want hij behoort als Curator tot de bedoelde „vrienden,” die tot het houden van een „schooldag” te Kampen hebben meegewerkt, en tot „de Zeeuwse predikanten,” die op de predikanten-conferentie met alle predikanten op één na het verzoek onderteekenden, het verzoek n.l.

om den Schooldag niet 2 Juli, maar Donderdag 4 Juli te doen plaats hebben. Als er dus van schuld in dezen sprake wezen moet, staat hij dubbel schuldig. Omdat hij zich daarvan echter noch voor zichzelf, noch voor de andere broeders bewust is, deelt hij hier het verloop der zaak mede, teneinde de lezers voor wie ook deze zaak gebracht werd, de gelegenheid te geven er over te kunnen oordeelen.

Dr. W. schrijft:

»De Hoogleeraar, Prof. Bavinck organiseerde met zijne vrienden in dezelfde week (Zeeuwse predikanten begeerden reeds, dat 't wezen zou op denzelfden dag!) — een soort concurreerenden Theologische-Schooldag te Kampen.»

Indien deze Hoogleeraar daarbij zoo op den voorgrond was getreden, als hier door Dr. W. den indruk wordt gegeven, zou daar met recht en reden nog niets tegen ingebracht kunnen worden. Een Schooldag te houden en te organiseren is, naar ik meen, toch wel geoorloofd. Ik zie niet in, waarom bij een Universiteitsdag ook niet een Schooldag zou mogen komen. Maar weet Dr. W., dat Prof. Bavinck daarbij zoo op den voorgrond trad, gelijk men uit zijn schrijven onwillekeurig den indruk krijgt?

Wat nu is hiervan waar?

Dit, dat in Groningen bij name, maar ook in Zeeland en in andere provinciën reeds eenige jaren, vóór wellicht Dr. B. er aan dacht, naar een Schooldag gevraagd is, en dat verleden jaar deze zaak op de Curatoren-vergadering gebracht, aldaar besproken en aangenomen is, en wel, naar ik zeker meen te weten, met algemeene stemmen. Voorts, dat door het Curatorium eene commissie is benoemd, die dezen Schooldag zou organiseren. Niet Dr. Bavinck en eenige zijner „vrienden” organiseerden dus dezen Schooldag, maar eene daarvoor door 't Curatorium benoemde commissie. De belangen van het Hooger-Onderwijs, aan de Theologische School te Kampen gegeven, mogen tot verheffing van dat onderwijs en tot verhooging van den bloei der Theol. School immers even goed en met evenveel recht op een Schooldag behartigd worden, als sinds jaren geschiedde op een Universiteitsdag, met het oog op het Hooger-Onderwijs aan de Vrije Universiteit gegeven en in het belang der Inrichting. Professoren, Curatoren en allen, die de „eigen Inrichting der Kerken” liefhebben, mogen en moeten zich toch evenzeer door God geroepen gevoelen om den bloei van het Onderwijs, door alle goede middelen te bevorderen, als de Professoren, Directeuren en Curatoren der Vrije Universiteit zich daartoe mogen en moeten geroepen weten. En wat nu in de tweede plaats de hier door mij gecursiveerde woorden van Dr. Wagenaar aangaat, de woorden: „in dezelfde week” daarentrent moeten de lezers weten:

1o. Dat, zoals gezegd is, reeds verleden jaar door het Curatorium is bepaald, dat in de eerste week van Juli, als de examina afgelopen waren, en de Curatoren en Professoren hunne jaarlijkse vergadering hebben, de Schooldag plaats hebben zou.

2o. Moeten zij weten, dat zij toen niet konden bekend zijn met de week waarin en den dag waarop de gewone Universiteitsdag zou gehouden worden. Dat konden zij niet weten, om reden deze dag, volgens de officiële verslagen in 1892 gehouden werd 29 en 30 Juni, in 1894 op 26 en 27 Juni, in 1898 op 6 en 7 Juli en in 1899 op 27 en 28 Juni. Alleen dan, wanneer men daarvoor een vaste week had, kon er mee gerekend zijn geworden, en er zou in dat geval ongetwijfeld ook mee gerekend zijn.

Dus deze opmerking „in dezelfde week” mag wel wegvallen, dewijl vele lezers (wij hebben er al ontmoet) wellicht de gedachte gekregen hebben, dat „Prof. Bavinck en zijne „vrienden” opzettelijk deze week hebben gekozen.

En wat nu in de derde plaats den tusschenzin betreft, nam. de woorden: „Zeeuwse predikanten begeerden reeds, dat het wezen zou op denzelfden dag!” in der waarheid, ook deze woorden mogen niet onweersproken blijven. Vergeleken toch bij de onmiddellijk voorgaande woorden hebben we hier zelfs een climax, een ... nog erger. Voor mij staat het echter vast, dat niet één der Zeeuwse predikanten dat „begeerde.” De geschiedenis is zoo, lezers: na een drukke Prov. Synode was het den daarop volgende dag Predikanten-conferentie. Dr. Meulink nu en andere broeders, die gaarne op de minst kostbare wijze den Schooldag te Kampen wilden bijwonen, besloten een schrijven te richten aan de commissie, door het Curatorium ten behoeve van dezen dag benoemd, met het verzoek, om in plaats van Dinsdag 2 Juli Donderdag 4 Juli den Schooldag te houden om reden zij dan, naar het gebruik der vorige jaren, Woensdag te voren eene vakantiekaart koopen en mitsdien veel goedkooper reizen konden. Dr. Meulink stelde den brief met dit verzoek op, en wij allen deze broeders ter wille wilden zijn, onderteekenden zij hem, na hem, onder de discussie door, gelezen te hebben. Allen behalve Dr. W., deze gaf hem ongeteekend over. Ind en nu Dr. Wagenaar het teekenen naliet — wat in elk geval zijne zaak en zijn recht was — omdat hij wist, dat op denzelfden dag de Universiteitsdag werd gehouden, wel, dan had, dunkt mij, onze broeder ons dat moeten zeggen of daaraan moeten herinneren. Dit geschiedde niet en wij wisten het niet. Hadden wij het geweten, dan zou de brief niet zijn opgesteld, veel minder door allen onderteekend zijn geworden.

Of wij het toen al konden geweten hebben, kan ik zelfs nu nog niet zeggen. Dit weet ik wel, dat ik en zeker allen met den datum van den Universiteitsdag bekend werden, door het antwoord ons in de *Bazuin* gegeven, dat nam. ons verzoek niet kon worden ingewilligd, om reden het dan te Arnhem Universiteitsdag was en de commissie het niet op denzelfden dag mocht en wilde stellen. Men moest van Kampen naar Arnhem kunnen gaan. Toen ik en, naar ik vertrouw, allen die met mij het verzoek onderteekend hebben

de reden der weigering vernamen, keurden wij haar van ganscher harte goed.

Ziet daar het licht dat moest opgaan over de aanklacht, die de lezers nu beoordeelen mogen.

We danken Br. Littoij hartelijk voor deze noodige en nuttige weerlegging van Dr. Wagenaar's ondoordachte woorden.

Het goed recht der Theol. School moet door hare vrienden verdedigd worden, telkens wanneer het aangevallen of gekrenkt wordt.

BAVINCK.

Theologische-Schooldag

gehouden 1 en 2 Juli 1901

te Kampen.

Eene talrijke schare kwam Maandagavond saam in het ruime en voor den Schooldag ingerichte kerkgebouw aan den Burgwal, om de ure des gebeds bij te wonen, die volgens besluit der Curatoren aan den Schooldag vooraf zou gaan.

Ds. Schuurman van Alfen a/d Rijn, die bij deze gelegenheid als voorganger optrad, legde tot grondslag van zijne rede de woorden uit 2 Cor. 4: 15: Want al deze dingen zijn om uwentwil.

Op schoone wijze stelde hij in het licht, hoe God den rijkdom zijner genade dienstbaar maakt aan de gemeente zijns Zoons. Al is de eere van zijn Naam ook het einddoel aller dingen, dit einddoel wordt toch ook daardoor bereikt, dat God naar zijn welbehagen de gemeente met zijne gaven siert en in haar de heerlijkheid zijner deugden tot openbaring brengt.

Onder de zegeningen en weldaden, welke de Heere aan zijne gemeente schenkt, behoort ook de Theologische wetenschap, welke geen private liefhebberij is maar voor de kerk dringend noodig is, evenals omgekeerd de kerk geen tegenstelling vormt met de theologie maar haar te dienen en te leiden heeft.

Daarom heeft de kerk ook voor haar eigen welzijn behoefte aan een School ter opleiding van hare dienaars en zij heeft die School dan ook zoo goed mogelijk te verzorgen en van al datgene te voorzien, wat tot volbrenging van hare taak van noode is.

Na deze gedachten ontwikkeld te hebben, ging Ds. Schuurman in een hartelijk gebed voor en droeg de belangen der School aan den Troon van Gods genade op, Hem tevens smeekende om een zegen voor de samenkomst van den volgende dag.

Na den bedestond begaven vele broeders en zusters zich naar de aula der Theol. School en brachten daar eene aangename en boogst gezellige ure door. Er heerschte een opgewekte, blijmoedige geest. Men was algemeen verheugd, elkander weder van aangezicht tot aangezicht te zien op die plaats, waar het meerendeel vroeger de opleiding tot den dienst des Woords ontving. De reünie deed het harte goed en spelde iets goeds voor den volgende dag.

Dinsdagmorgen kwam eene groote schare, meest bestaande uit broeders en zusters buiten Kampen, samen in de Burgwalkerk.

Na het zingen van Ps. 113: 1 las de President-Curator Ds. Noordewier, Ef. 4: 1-16 en opende de vergadering met gebed.

In zijne openingsrede beantwoordde Z.Eerw. de volgende drie vragen: 1o waarom eerst nu een Theol. School-dag? 2o Hoe moeten wij dien dag beschouwen? 3o Welke vrucht mogen wij er van wachten? De 1ste vraag beantwoordende, wees Z.Eerw. op de geschiedenis der Theol. School, die tot 1896 een gezellig samenzijn eens per jaar voor ons volk medebracht. Sedert 1892 is er zooveel veranderd. Daarom eerst nu. De 2de vraag beantwoordende merkt Z.Eerw. op, dat deze dag niet bedoelt te zijn een actie tegen de V. Universiteit, geen nabootsing, geen reclame, geen concurrentie. Leve, groeie en bloeie de Vrije Universiteit. De belangstelling in de Theol. School is echter roeping der kerken, zoolang deze hare School houden. De dag bedoelt, de liefde tot de Theol. School, tot de eigen wetenschappelijke Opleiding te kweken. De 3de vraag beantwoordende, wijst Z.Eerw. op onze onwaardigheid, waardoor wij alle vrucht missen moesten. Toch hopen wij op versterking der broederlijke liefde, der financiële krachten, der liefde tot nadenken en onderzoek van de belangrijke kwestie der Opleiding.

Als eerste referent trad op de heer Dr. Bouwman van Hattem, die sprak over „de betekenis van de Gereformeerde belijdenis voor de wetenschap.”

Tijdens de lezing n.l. werd binnengeleid de HoogEd. Heer Staats-president, Kruger, die onder het zingen van Ps. 100: 4 plaats nam. De Pres. Curat. herinnerde hem aan de j.l. Zondag gehouden bidstonden en sprak de blijdschap der vergadering uit over de tegenwoordigheid van Z.H.Ed.Gestr., waarop

hij ongeveer het volgende antwoord gaf:

Mijne Heeren en Broeders! Dank voor uwe woorden! Gelijk Mozes door zijne vrienden Aäron en Hur, zoo worden wij door uwe geboden ondersteund, als ons geloof zakt. Dit doende steunt gij ook de onderdanen van de Republiek en den Vrijstaat, die met uw geboden bekend zijn. Wij worden gekastijd; maar wij kennen onze ellende en vluchten naar den Heere Jezus. Hij heeft beloofd, dat Hij zijne rookende vlaswieken en gekrookte rietjes, ja zijne tortelduifjes niet verachten zal. Nu zal Hij komen om te verlossen; wanneer, weet ik niet.

De vijanden hebben nu de Kaffers geleerd, de vrouwen en kinderen niet te sparen. Maar wij moeten letten op des Heeren woord: Ik zal vijandschap zetten enz. Het gaat tusschen Christus en den duivel. De vijanden halen hunne ammunitie bij den duivel. Die God willen dienen en ook Mammon, zijn verraders. Maar „ik is zeker in de belofte des Heeren.”

Na de rede van den heer President wordt op voorstel van Ds. van Goor gezongen Ps. 42: 5.

Dr. Bouwman resumeert hierop als volgt: De belijdenis heeft eene groote en geheel eenige betekenis voor de wetenschap. Zij bevat de grondbeginselen voor de Gereformeerde beoefening der wetenschap.

Aan deze belijdenis zijn de mannen van de wetenschap, voor zoover zij Gereformerd zijn, gebonden. De vrijheid voor de beoefening der wetenschap wordt hierdoor niet gehinderd. Dit zal wel zoo zijn, indien de beoefenaar der wetenschap niet staat op den bodem van Gods Woord en de belijdenis. Maar als lid der kerkelijke gemeenschap gevoelen zij zich één met de belijdenis, deze is voor hen geen lastige, geen onnatuurlijke band, maar uitdrukking van hun geloof. Vrijwillig aanvaarden zij dezen band, vrijwillig kunnen zij, zich stellende op den grondslag der belijdenis, met andere geleerden aan eenzelfde inrichting, samenwerken.

Na voorlezing van het referaat ving een levendige bespreking aan, waaraan deelnamen Ds. Eskes, Dr. van Goor, Prof. Dr. Bavinck, Prof. Biesterveld, Prof. Lindeboom, en waardoor de referent in de gelegenheid kwam om met nog meer nadruk te doen uitkomen, 1a dat het aannemen van de „Gereformeerde beginselen” zonder meer als grondslag voor de wetenschap onduidelijk, onvolledig en onwetenschappelijk is; 2e dat de mensch door de zonde in kracht en helderheid van het nadenken van Gods gedachten is bedorven, maar dat hij toch nog logisch denken en tot resultaten komen kan, hoewel de methode van wetenschap beoefenen immer den invloed der zonde doet gevoelen; 3e dat hoewel alleen Gereform. mannen in de praktijk aan de belijdenis kunnen gebonden worden, toch moet gehandhaafd worden, dat eigenlijk ieder wetenschappelijk man daaraan gebonden is, dat buiten de Gereform. belijdenis eigenlijk geen Gereform. beginselen bestaan; 4e dat het noodig is, zich goed rekenschap te geven van wat een *beginzel* is; 5e dat ieder wetenschappelijk man in de eerste plaats heeft te rekenen met de belijdenis van de kerk, waartoe hij behoort, omdat hij in zijne geloofsverzuiging daaraan reeds gebonden is; 6e dat nieuwe formuleering van de Gereform. beginselen niet aan te raden is.

De namiddagvergadering, niet minder goed bezocht dan de morgenzitting, werd gepresideerd door Dr. G. van Goor. Gezongen werd Ps. 133: 1 en 3, waarna de Voorzitter vooringing in het gebed. Referent was Prof. D. K. Wielenga, die het onderwerp inleide: de verhouding der Geref. kerken tot het Theol. onderwijs tijdens de Republiek. Na het gehouden referaat resumeert Prof. Wielenga het gesproken in de volgende stellingen:

1e. De Opleiding tot den dienst des Woords heeft van het begin der Reformatie af aan, hier te lande het vraagstuk van het Theol. Onderwijs beheerscht, en, zij het ook onder gewijzigde omstandigheden, zij is dat blijven doen de volgende eeuwen door tot op den tegenwoordigen tijd.

2e. Bij de eerste, in de geschiedenis gememoreerde, bespreking van kerkelijke mannen, saamgekomen om over de belangen der Ned. Geref. kerken te beraden, n.l. te Wezel 1568, waar het ook ging om de vraag, hoe te voorzien in de belangen van Theol. Onderwijs en Opleiding, hadden deze mannen ter voorziening in behoeften van beide het oog op het stichten van een eigen kweekschool.

3. Overeenkomstig dit streven hebben de kerken hier te lande in aansluiting aan de beginselen in dezen door CALVIN voorgestaan het *Doctoraat of Professoraat* onder de Kerkelijke Ambten opgenomen en altijd door gehandhaafd, niet het minst krachtig en beslist in de thans nog vig. Kerkenorde van 1618/19.

4. Ook, waar de kerken naar de toenmalige inzichten omtrent het recht en de roeping eener Christel. Overheid inzake het Hooger Onderwijs en omtrent de roeping der Overheid circa Sacra in verband met de toenmaals gehuldigde verhouding van Kerk en Overheid, de Overheidsbemoeiing inzake de stichting van Geref. Universiteiten en Illustre Scholen dankbaar hebben aanvaard, hebben zij naar haar recht en belang in dezen altijd vastgehouden aan hare „geestelijke hoogheid” over de Theol. Professoren en de Theol. Faculteit en wel in dien zin, dat de Theol. Professoren, als zoodanig in dienst der kerken aan haar „subject” zijn, zoodat ook aan haar oordeel en censuur over dezen toekomst.

5e. Het is aan de kerken, ook na eene ernstige en langdurige poging niet gelukt in dezen hare beginselen door een gewenschte verhouding van Kerk en Theol. Onderwijs in toepassing te brengen, als daarin tegengestaan én door de Overheid krachtens hare Erastiaansche beginselen in dezen én door de Universiteiten zelve wegens hare overdrevene opvatting van hare „Universitaire autonomie of libertas.”

6e. Terecht is door Dr. A. KUYPER Sr. deze wanverhouding tusschen Kerk en Theologische Faculteit „de Achilleshiel van onze kerken” in dien tijdgenoemd. (De Leidsche Professoren enz. pag. 48).

7e. Naar eisch der Geref. beginselen, met name inzake „Doctoraat en Professoraat,” gelijk die ook zijn uitgesproken en bepleit door de Gereformeerde kerken en de Geref. belijders in den door ons gememoreerden strijd over de verhouding der Geref. Kerken tot het Theol. Onderwijs, moet de oplossing van het huidige geschil inzake de „Opleiding” in die richting gezocht worden, dat de Theol. Professoren, met de opleiding belast, als zoodanig subject zijn aan de kerken en wel gelijk deze in Nat. of Gen. Synode zijn vergaderd, met andere woorden: aan de Nat. of Gen. Synode zelve.

Aan de hierop volgende discussie werd deelgenomen door Prof. Biesterveld, Ds. W. Diemer, en Ds. Littoij, wat den Referent gelegenheid gaf, zijn standpunt in de stellingen ingenomen, nader uiteen te zetten als zich plaatsend op den grondslag van het jus constitutum. Dus de Professoren hebben een kerkelijk ambt en zijn daarom aan de kerken subject.

Ook deze vergadering werd voor een groot gedeelte bijgewoond door president Kruger. Eer ZHed. de vergadering verliet werd hij nog op welsprekende wijze toegesproken door Dr. van Goor, die „vader en broeder Kruger” met zooveel blijdschap in deze vergadering ontvingen, van hare blijvende voorbede verzekerde en Gods hulpe hem toebad. Daarna nam de President weder het woord en verklaarde, veel gehoord te hebben, dat hem als ongeleerde te hoog ging, maar dat hij het goed begrepen, dat men hier de wetenschap wil opbouwen op Gods Woord. Daartoe wekte hij allen op: houdt u in uw wetenschap aan het Woord Gods. Dan kunt gij niet dwalen. Anders verliest gij den zuiveren godsdienst en dan is men een onvernunftbeest. En wat hij, de ongeleerde, uit het Woord Gods weet af te leiden, dat zullen de geleerden ook toch wel kunnen. Voorts geeft hij nog als zijn gevoelens te kennen, dat niet de kerk over de politiek, noch de politiek over de kerk moet heerschen.

Tervijl de vergadering zingt ps. 134: 3, vertrekt de President.

De vergadering werd gesloten door den Voorzitter na dankbetuiging aan allen, die tot het welslagen der vergadering hebben meegewerkt. Na het zingen van Ps. 72: 11 ging Prof. Wielenga voor in dankgebed.

Aan den maaltijd werd door 120 gasten deelgenomen; ook President Kruger zat mede aan. ZHed. ging hier voor in het gebed en sprak nogmaals op hartelijke en ernstige wijze de vergaderden toe. Een zeer opgewekte toon heerschte, en met dank aan den Heere mag worden gezegd, dat deze Schooldag uitnemend is geslaagd.

„FILIPPUS.”

Scheurkaterniers in de Kazerne.

Door mej. G. v. d. Heijde, 's-Gravenhage: van de Chr. Jongedochters-ver. „Wees en zegen” f 5,00

Deze gift was ons inderdaad eene groote verkwikking, te meer omdat de bijdragen zoo druppelsgewijs inkomden.

Beginst de stroom weldra niet milder te vloeien, dan zullen we van jaar tot jaar achteruitgaan; wat er wel eens zou kunnen toe leiden, dat ook het getal Kalenders, hetwelk voor de soldaten bepaald werd, allengskens inslonk. Laten we dit voorkomen, en door nieuwe bijdrage dezen belangrijke arbeid steunen.

Voor het ontvangene zegt hartelijk dank E. KROFVELD.

Rijnswijk, 29 Juni 1901.

EFFATHA.

Effatha, de Vereeniging, welke zich ten doel stelt het verstrekken van Christelijk onderwijs en opleiding aan doofstomme kinderen en jongelieden, hoort hare Algemeene

Jaarvergadering te houden Donderdag 18 Juli, voorm. te elf ure, in het lokaal voor Chr. belangen, Stationsweg te Meppel. Aan de beurt van aftreding als bestuurslid is Ds. M. van Minnen te Utrecht. Op de Agenda komen o.a. de vragen voor: hoe plaatsing te bekomen voor de doofstomme meisjes, die in Effatha voor dienstbode zijn opgeleid? Hoe behooren ingekomen giften te worden bekend gemaakt, opdat de ijdelheid en hoogmoed niet worden gevoed?

Woensdagsavonds om 8 uur zal in het kerkgebouw der Geref. kerk te Meppel bidstond voor Effatha worden gehouden.

Belangstellenden van elders, die zich aanmelden bij den hr. J. Tennis, Kerkstraat te Meppel, kunnen logies bekomen. Bij genoegzame deelname zal een gemeenschappelijke maaltijd worden gehouden.

G. H. VAN KASTEEL.

Buitenlandse Kerken.

Rusland. De excommunicatie van graaf Leo Tolstoj. — Voor korten tijd is Tolstoj, die door zijne geschriften eene algemeene bekendheid en vele aanhangers ook buiten Rusland verkregen heeft, door de „heilige Synode” van de Russische kerk afgesneden. Het stuk, waardoor dit besluit aan de kerk bekend gemaakt is, was geteekend door zeven leden der Synode, vier aartsbisschoppen en drie bisschoppen. Daarin wordt gezegd, dat Tolstoj in zijne geschriften vernietiging van alle dogma's der orthodoxe kerk en van het wezen des Christendoms predikt, wijl hij den Drieëenigen God loochent, de Godheid van Christus aanrandt, de sacramenten werpt en de onbevekte ontvangenis van Maria miskeut. Daardoor had hij zelf zich losgescheurd van de kerk, en iemand, die aldus het geloof aanrandt, omdat hij den persoonlijk levenden God, den Schepper en Onderhouder der wereld, en Jezus Christus, den Verlosser der wereld loochent, mag niet als lid der kerk geduld worden.

Ten slotte worden de leden der kerk opgewekt om voor hem te bidden, opdat hij tot boete en bekeering mag komen.

Het moge ietwat sterk uitgedrukt zijn in dit stuk der Synode, als gezegd wordt, dat Tolstoj den levenden God loochent, toch is het gebleken, dat hij verder van de waarheid afgeweken is, dan men tot hertoe algemeen dacht. Hij heeft als antwoord op dit schrijven der Synode zijne leerstellingen in kort bestek gepubliceerd. Daaruit is duidelijk, dat hij de grondwaarheden van het Christendom verwerpt en een filosofisch stelsel voor de leer der Schrift in de plaats stelt. Zijne afwijkingen bepalen zich niet tot eenige bijkomstige zaken, zooals deelen aan den kerkdienst, maar zij raken wel degelijk de fundamentele leerstukken des Christendoms.

Zijne vrouw heeft aan den eersten onderkenaar van het stuk der Synode Antoni, aartsbisschop van St. Petersburg, over den ban op haren man toegepast geschreven, waarin zij het besluit der Synode hard noemde en in strijd met de wet der liefde door Christus gegeven.

De aartsbisschop heeft haar van antwoord gediend, waarin hij het recht der Synode handhaaft en zegt, dat zij niet hard geweest is tegenover haren man en evenmin de wet der liefde geschonden heeft, maar wel, dat Tolstoj tegenover zichzelf hard is, omdat hij het geloof in Jezus Christus, den Zoon des levenden Gods heeft verloochend. Het besluit der Synode is zelfs een daad der liefde, om daardoor haar man tot boete en bekeering en tot terugkeer tot de kerk te brengen en de geloovigen tot 't gebed voor hem op te wekken.

Deze daad der Synode wordt verschillend beoordeeld, omdat zij niet door gevangenis of verbanning gevolgd wordt. Sommigen meenen, dat met Tolstoj een uitzondering gemaakt wordt, omdat hij tot den gravenstand behoort. Gewone menschen worden, als zij met de orthodoxe kerk breken, niet alleen geëxcommuniceerd, maar ook door den burgerlijken rechter gestraft, en of door de politie in een klooster opgesloten of met andere harde straffen, meestal met verbanning naar Siberië of verbodverklaring van hun bezittingen gestraft.

Andere zien in de straf, die alleen een kerkelijke is, op Tolstoj toegepast, een verlaten van den weg, die tot hertoe in Rusland gevolgd is.

Iemand, die een kenner van de Russische toestanden genoemd wordt, schrijft in een der Deutsche bladen over deze zaak en zegt: „Wat een middeleeuwsche onverdraagzaamheid schijnt, is in de werkelijkheid een groote en beduidende schrede tot verdraagzaamheid. Sedert menschegeheugen heeft men van zulk een mildheid, in de straf voor den afval, der orthodoxe kerk niet gehoord. Ja, dat de kerk, zonder de hulp van den staat in te roepen, op Tolstoj slechts een kerkelijke straf toepast, is in Rusland iets geheel nieuws.

De misdrijven van graaf Tolstoj vorderen naar de bestaande wetten de hardste wereldlijke straffen. Daaruit verklaart zich de verbazing, die de kerkelijke straf van den graaf gewekt heeft. Iedereen in Rusland weet, dat deze maatregel inderdaad een ongewoon middel is tegenover een man, die als geestelijke leidsman zijne volgelingen beheerscht. Men vreesde de door de wet en door de gewone praktijk voorgeschreven straffen toe te passen. Want dat zou een storm van verontwaardiging gewekt hebben, die op dit oogenblik niet geheel onbedenklijk voor het hoogste gezag in den staat zou geweest zijn. Men heeft daarom de Synode den wenk gegeven, om in navolging van de Roomsche kerk hare geestelijke straffen ketterschgeizinden graaf op te leggen.

Ernstig Russen, die den gewetensdwang ondervinden, hooren nu voor de eerste maal, dat openlijke afval van de kerk ook zonder het wereldlijk zwaard gestraft wordt. Wanneer men bedenkt, dat een niet gering deel der bevolking slechts door politiedwang aan de orthodoxe kerk gebonden wordt, en dat de sekten vooral in Zuid-Rusland sterk vermeerderen — de Stundisten worden reeds op miljoenen geschat — dat deze afvalligen niet aan de voorgeschreven straf onderworpen worden, omdat zij zoo tairijk zijn, dan is

het niet te gewaagd tot een groote uitwerking te besluiten.

Ook in de hogere klassen van Petersburg zijn personen, die met groote smart den druk gevoelen, dien hun kerk door den steun van de wereldlijke macht op hare leden uitoefent. Een lid der Russische kerk, hoe ook door gewetensbezwaar gekweld en hoe ook zich los gevoelende van die kerk, durft haar niet verlaten. En nu wordt een openbare ketter uit de gemeenschap der kerk uitgesloten! Zal men zich niet op dit geval beroepen? Zal er niet een beweging ontstaan, die tot de erkenning van een groot getal sekten leiden zal?”

Blijke, dat deze beschouwing juist is, opdat er eens een einde kome aan de onderdrukking tengevolge van de eenheid van kerk en staat in het groote Russische rijk.

Het schijnt, dat Tolstoj zelf er ook zoo over denkt, want hij heeft een brief aan den Czaar geschreven, waarin hij hem dringend vraagt, de godsdienstvrijheid in Rusland toe te staan. Hij zegt lang gearzelde te hebben om den Keizer persoonlijk in kennis te stellen met de gruwelen, die in zijn naam bedreven worden, maar hij kon nu niet langer zwijgen, omdat hij een brief ontvangen had, dat 10,000 Duchtbozen, de langdurige vervolging moede, besloten hadden hun vaderland te verlaten. Hij deelt den Keizer mede, dat vele honderden, die tot de kern der bevolking gerekend moeten worden, financieel te gronde gaan tengevolge van een godsdienstige vervolging, die in Rusland voortduurt zonder dat men dat inziet, dat zulke vervolgingen vruchteloos, onzinnig en gruwelijk, onrechtvaardig zijn.

Hij noemt elf vrouwen, wier mannen reeds 6 jaren in Siberië zijn, die besloten hebben hun woonplaatsen en bezittingen te verlaten, om in het land der bannelingen het ondragelijk lot met hunne mannen te deelen en hij eindigt zijn schrijven met den Keizer te zeggen, dat hij het volk van Rusland en zichzelf een weldaad bewijzen zal, als hij die vervolgingen doet ophouden.

SCHOLTEN.

Wijlen Koningin Victoria en de Zuid-Afrikaansche oorlog.

Wij lazen in een Fransch blad, dat de feiten had uit de *Herald of Peace*, hierover ongeveer het volgende, dat wel verdient in gedachte te worden gehouden, al spreekt nog geen onbevangen historische critiek over dien gruwelijken krijg. De feiten zijn trouwens wel meer gelezen in de bladen.

Een der beste loftuitingen, die men de overleden Koningin Victoria kan nazeggen, is, dat de Transvaalsche oorlog haar diep leed deed, en voor een gedeelte, ja voor een groot deel, haar laatste inzinking en haar dood veroorzaakte.

Een harer kapelannen, Dr. Macgregor van Edinburg, die den 4 November 1900 een bijzonder onderhoud met de Koningin had te Balmoral, drukt zich aldus uit: „Zij was zoo bedroefd, als ik haar ooit te voren had gezien. De oorlog woog haar zeer zwaar op het gemoed.” „Mijn hart bloedde over die verschrikkelijke verliezen!” — dit waren haar eigen woorden, en zij toonen ons de Koningin, zooals wij haar altijd gekend hebben: treurende in persoonlijk verdriet om de rampen des volks.

Men heeft aan het Parlementslid Randell Cremer, een mededeeling te danken, die ook vertrouwde bladen gelooven en handhaven ondanks de tegenspraak van den heer Chamberlain. Namelijk dit. De Koningin had van de jonge Koningin der Nederlanden een brief ontvangen over de gebeurtenissen in Zuid-Afrika, die haar zoo ternersloeg, dat zij den heer Chamberlain en Lord Roberts bij zich onthoud om de waarheid te weten. „De heer Chamberlain haspelde tegen, weerde zich, en stelde al zijn diplomatisch talent in 't werk; maar het schijnt, dat Lord Roberts, nimmer glad op dit punt, aan hare Majesteit de geheele waarheid blootlegde, feitelijk bevestigende, wat de jeugdige Souvereine der Nederlanden geschreven had.”

Hierbij voegen wij de bewering van Lord Wantage, Lord Luitenant van Berkshire, in een publieke rede te Reading, die 31 Januari l. l. in *Newbury Weekly News* te lezen stond. Hij zeide, dat de laatste woorden der Koningin op haar sterfbed waren: „O! mocht er vrede komen!”

Lord Wantage heeft den naam van een uitmuntend burger en een dapper soldaat, zoodat hij dit niet lichtvaardig zal gezegd hebben.

Een ander persoon van gewicht, graaf Abingdon, sprak het gevoelen uit, dat indien de Koningin jonger en sterker ware geweest, om meer werkzaam deel te nemen aan de regeeringszaken, dat dan de oorlog waarschijnlijk had kunnen vermeden worden.

Algemeen bekend is, dat het eerste officiële bulletin over Victoria's laatste ziekte vermeldde, dat de gebeurtenissen van het vorige jaar haar dermate hadden aangetast, dat haar lichaamsgestel daardoor zeer ongunstig was geworden.

De twee bezoeken van Lord Roberts naar de Koningin zijn in elk geval geen fabeltje. En het is een opmerkelijk feit, dat na het tweede onderhoud, de generaal zelf zoo geschokt was, dat hij zijn bezigheden niet kon hervatten. Volgens zijn zeggen, had de verandering en de plotselinge verergering, die hij bij de Koningin had opgemerkt, hem zoo aangedaan, dat hij ze niet van zich kon afzetten.

Onder al de sterfgevallen en dooden, waarvan Salisbury, Chamberlain, de Prins van Wales en zoo voort, eenmaal aan God rekenschap zullen hebben af te leggen, moet dus ook Koningin Victoria zelve geteld worden. — 't Is alles zeer wel mogelijk in een niet-despotischen staat! Doch ook mag niet vergeten worden, dat de regeering van wijlen Koningin Victoria het bloedigste tijdvak is geweest, van dikwerf ongerechtigde oorlogen, uit geld- en landgierigheid, en door haar niet tegengegaan!

De Zendingen Dr. Gunn meldde in de „British Weekly” het overlijden van een

inboorling van het eiland Aneityum, Yaupa geheeten, dien hij voor den oudste der Poly-nesische Christenen hield, en die naar berekening 130 jaar oud moest zijn. Die inboorlingen zelf weten hun leeftijd niet. Alleen bij vergelijking met anderen, die zij kennen, kan men er naar gissen. Dr. Gunn kende nog een familie, waarvan de oudste 110 jaar kon zijn, en Yaupa was vóór dezen geboren, zeide hij. Van zekere gebeurtenis sprekende in 1843, vroeg Dr. Gunn: of Yaupa toen zoo oud was o.a. als zekere persoon, nu 75 jaren oud? Doch met zekere verontwaardiging antwoordde Yaupa: maar dat is een jonge man, ik was toen een grijsaard! Hij moet toen minstens 80 jaar geweest zijn. Toch is de man nu aan de kinderpokken gestorven. Hij was een geloovig Christen en zeide tot Dr. Gunn: „ik hoop naar den hemel te gaan; gij hebt mij het goede woord gebracht; en ik heb het ontvangen.” Hij herinnerde zich ook, op 7 à 8-jarigen leeftijd zich verstoeken te hebben, in de struiken, omdat hij vreesde, te zullen worden opgegeten, toen er hongersnood onder zijn stam heerschte.

†.

Gereformeerd Gymnasium TE KAMPEN.

Nu door Curatoren der Theol. School besloten is met 1 September a.s. de zesde klasse aan het Gymnasium in te richten, wordt voor dat Gymnasium verlangd een Leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in Wis- kunde en Engelsch.

Gegadigden gelieven zich vóór 1 Augustus aan te melden bij den Secretaris der Commissie van Toezicht, Mr. H. A. van der Vegte, te Zwolle.

Ingezonden.

SLOTWOORD.

Resultaat onzer overdenking is, dat wij de Theologische School, als eigen Inrichting der Kerken moeten handhaven en financieel moeten versterken. Dat was ook het oordeel van al de Kerken, ter Generale Synode te Groningen vergaderd.

Wij hebben het betreurd, dat de Redacteur van de *Heraut*, tegen het oordeel van al de Kerken in, op eigen gezag, den raad gaf, dat Professoren en Curatoren zouden samenkomen om te confereren over de vereeniging van de Theol. School met de Vrije Universiteit. Vooreerst behaagt het ons niet, dat enkelen, geheel buiten den ordelijke weg om, zulke gewichtige dingen in orde willen brengen. Daarvoor moeten de Kerken last geven, en anders krijgen wij in onze Gereformeerde Kerken weer een college van mannen, die regeeren; erger nog dan de Besturen in de Hervormde Kerk. Het moet zelfs den schijn niet krijgen, dat iemand, zich weinig storende aan het besluit eener Synode, en aan Deputaten eener Synode, meent geroepen te zijn, zelf maar de kwesties uit te maken of te laten uitmaken. Daar tegen mogen de Kerken wel op hare hoede zijn.

Bovendien kan van zulk eene conferentie toch niets terecht komen, zoo lang de zaken staan, zooals zij nu staan. Een kunstmatige eenheid geeft niet veel. En nu mag, bij verschil van mening, eerst wel eens beter tot helderheid komen, wat de bedoeling is der Vereeniging voor Hooger Onderwijs, op Geref. standpunt, en wat het recht en de roeping is der Kerken. De Vereeniging is daarmee kennelijk nog lang niet klaar, want hare statuten zullen nog eerst eens herzien worden. Laten we dus eerst eens wachten, totdat de Kerken weten, hoe die statuten er straks zullen uitzien. Ook is er in de Kerken wat hare rechten en roepingen aangaan inzake de opleiding en de beoefening der Godgeleerdheid als wetenschap en op wetenschappelijke wijze, nog volstrekt geen eenheid en helderheid. Laten dus ook de Kerken daarover eens nader spreken, hetzij op hare vergaderingen of ook door hare Deputaten. Niet buiten de Kerken om, maar door en vanwege de Kerken.

De vereeniging komt ons voorloopig ook onmogelijk en ongewenscht voor. Onmogelijk, zoolang de Kerken niet het oog op de op eiding — wetenschappelijk en praktisch — geen volkomen zeggenschap kunnen krijgen, door de aanstelling, afzetting, instruering en salariering der Hoogleraren. En dat kan niet, volgens de *Heraut*. Prof. Dr. A. Kuyper wil van die „kerkelijke deurenwachters” niets weten! En zoolang die Hooggeleerde op dat standpunt blijft staan, is het vergeefsche moeite te confereren en te redeneeren over eenheid van opleiding tenzij de Kerken zich aan handen en voeten gebonden aan de Vereeniging willen overgeven!

„Het organisme der wetenschap”, en „het karakter eener Universitaire opleiding” laat n et toe, aan de Kerken volle zeggenschap te geven, of de beoefening der Theologie, in verband met de opleiding tot dienaren des Woords, aan de Kerken over te geven zoo heet het. En zoo lang die stelling waar is bij de Vereeniging, is het een onbegonnen werk, vereeniging te zoeken tusschen zulke heterogene bestanddeelen: de Vereeniging en de Kerken.

De ware eenheid wordt er op dit oogenblik ook niet door bevorderd. Er is te veel verschil van inzicht; niet alleen wat aangaat de rechten en de roeping der Kerken in zake de opleiding en de beoefening der wetenschap, maar ook met het oog op vele dogmatische onderwerpen. Wij zien reeds, dat de *Bazuin* over de wedergeboorte, in verband met de roeping en de prediking des Evangelies, een anderen weg aanwijst dan de geschriften van Prof. A. Kuyper. Dat is nog maar één onderwerp. Er zal wel meer volgen.

Laten die onderwerpen eerst eens met

ernst besproken worden, in de Kerken en door de Kerken. Bezwaren en bezwaarschriften ter zijde leggen, baat niet; zij komen toch weer op. Wat geeft het, kunstmatig aan één Inrichting te vereenigen, zolang de eenheid niet werkelijk aanwezig is. Wat dan te doen? Laten de Kerken de Theol. School, door haar aangenomen en telkens weer gehandhaafd, rustig blijven handhaven en beschermen tegen alle aanvallen. Als de Kerken haar maar flink steunen, zal zij wel bij den voortgang bewijzen in staat te zijn, degelijke en geschikte dienaren des Woords op te kunnen leiden, die in geen enkel opzicht behoeven ten achteren te staan bij hen, die aan een Universiteit opgeleid zijn; terwijl zij dan dit vóór heeft, dat zij niet afhankelijk van de willekeur van de leden eener Vereeniging — gelijk de Vrije Universiteit — maar behoort aan de Kerken, en dus hare vastigheid heeft in de Kerken. Wanneer de Kerken het belang eener eigene Inrichting maar goed inzien, zullen zij voor heel de wereld het bewijs leveren, dat zij de Theologie wetenschappelijk kan beoefenen, en daarvoor de juiste middelen en personen weet te kiezen. Toen de Kerken door hare Deputaten Ds. Biesterveld benoemden tot Hoogleraar aan hare Theol. School, zag de *Herant* in zulk eene keuze het bewijs gegeven, dat de Kerken geen verstand hadden van het benoemen van een Hoogleraar. Van achteren bleek reeds genoeg, dat hare keus niet zoo onverstandig was. Toen de Heere aan de Kerken Dr. H. Bavinck gaf, benoemden zij zoo eenparig mogelijk dezen, toen nog jeugdigen broeder, tot Hoogleraar aan hare School. En wie zou durven beweren, dat deze geleerde de wetenschap niet kon beoefenen, of de Theologie niet als wetenschap kan beoefenen, omdat Z. H. G. aan een eigene Inrichting der Kerken Hoogleraar is? Laten zijne dictaten spreken. Ziet zijne *Dogmatiek*, nu juist compleet! Is dat niet een reuzenwerk? Is dat niet eene wetenschappelijke behandeling van de Dogmatiek? Men moet eeuwen terug, om eene *Gereformeerde Dogmatiek*, zóó wetenschappelijk, zóó systematisch, en zóó Bijbelsch te zoeken. Zulk een werk, voor de Kerken van zoo groote betekenis, kwam van een Hoogleraar, door de Kerken benoemd, geïnstrueerd en gesalarieerd! Wat bazelt men dan nog, dat de Kerken van die dingen geen verstand hebben, en dat hare Hoogleraren hunne vleugelen niet kunnen uitslaan, om de „kerkelijke denkwachters.“ Zegene de Heere onze Theologische School met hare Hoogleraren en Studenten!

T. Bos.

Boekaankondiging.

Program van den Christelijk-Historischen Kiezersbond van 26 November 1900. Met Toelichting. Naamloze Vermaatschap „Egelings Boekhandel“ Amsterdam.

Gaarne vestigen wij op de verschijning van dit Program van den Christelijk-Historischen Kiezersbond de aandacht. Eene nauwkeurige en billijke beoordeeling zou bladzijden druks vorderen, meer nog in aantal dan dit Program, dat 63 bladzijden groot is. Reeds het eerste artikel, waarin de verhouding van de staatkunde tot Gods Woord wordt bepaald, zou aanleiding kunnen geven tot eene breedvoerige gedachtenwisseling. Maar in hoofdzaak zijn de verschillpunten tusschen de Christelijk-Historischen en de Antirevolutionairen bekend. Daarom is het genoeg dit Program aan te kondigen en bij het verschil ook de overeenstemming te vermelden, die op menig punt tusschen de Christelijke partijen bestaat en ze in deze dagen gezamenlijk tegen de partij van het ongeloof doet optrekken.

Supplement 1901 op den 2en en zeer vermeerderden druk van *Leidraad bij de de keuze van een ambt, betrekking of beroep, naar de nieuwste officiële en naar particuliere bronnen bewerkt door J. W. van Mameren. Hoofddirectie te Amsterdam. D. Mijns, Tiel 1901.*

Enigen tijd geleden werd in dit blad de tweede druk aangekondigd van het belangrijk en nuttig werk van den heer van Mameren over de ambten, betrekkingen en beroepen, waartoe zonen en dochteren in ons land kunnen worden opgeleid. Dit Supplement geeft de noodige wijzigingen en aanvullingen, die sedert de verschijning van dien tweeden druk daarin aangebracht zijn. Evenals het werk zelf, bevelen wij ook dit Supplement gaarne aan. Het voorziet in eene behoefte en kan menigeen tot een leidraad zijn bij de keuze, wat hij in zijn later leven worden moet.

Zenuwlijden. Tijdschrift over Deut. 28: 58 en 59. Gehouden in de Willemkerk te 's-Gravenhage op Zondag 5 Mei 1901. Door A. J. A. Vermeer, predikant te 's-Gravenhage. Uitgegeven ten voordeele van het Diaconessenhuis. 's-Gravenhage, W. A. Beschoor 1901.

Ds. Vermeer wijst in deze tijdschrift eerst aan, hoe het zenuwlijden zich in onzen tijd openbaart, in krankzinnigheid en idiotisme, overspanning en overprikkeling, onrust en slapeloosheid. Hij somt daarna de voornaamste oorzaken van deze krankheid op, eerst de zonde als de algemeene oorzaak, maar dan verder allerlei bijzondere aanleidingen zooals concurrentie, ledigheid, overspanning, ontheiliging van den rustdag, slechte begeerten, slechte gewoonten, twijfelzucht en ongodisme. En eindelijk maakt hij gewag van de geneesmiddelen, die dit lijden niet alleen verzachten en genezen, maar bovenal het ook voorkomen kunnen; en dat zijn geloof aan het Evangelie en gheoorzaamheid aan Gods gebod, welke kracht, moed en hoop medebrengen. Hoewel geen preek in eigenlijken zin, is deze toespraak van Ds. Vermeer toch een woord van pas, dat in wijder kring dan die van zijn gehoor nut kan stichten en daarom aanbeveling verdient. De bate, welke de uitgave afwerpt, is bovendien voor het Diaconessenhuis bestemd.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Heden overleed onze geliefde Echtg. noot en Behuwdzoon

JAN BOL,

in den ouderdom van 39 jaar en elf maanden De wetenschap, dat hij uit de strijdende in de triumpheerende kerk is overgegaan is ons tot troost en sterkte in onze diepe droefheid.

Ierseke. WED. J. BOL en Kinderen. H. VAN BEEK en Echtgenooten.

HAZERSWOUDE, 1 Juli 1901.

De kerk van Ierseke leed heden een gevoelig verlies, waar het den Heere behaagde, na eene hevige ziekte, een harer Diaconen, Broeder:

J. BOL,

uit haar midden weg te nemen. Mocht hij de gemeente eenige jaren in het ambt dienen, de Heere heeft hem nu afgelost van zijn post, en het loon op zijn arbeid geschonken. Moge Hij, die gaf en nam, de diepbedroefde betrekkingen troosten, de ledige plaats in de gemeente vervullen en haar wakende vinden bij zijn komst.

Namens den Kerkeraad, Ds. J. KOPPE, *Preses.* G. MOERDIJK, *Scriba.* IERSEKE. 1 Juli 1901.

Heden trof onze School een smartelijk verlies in het afsterven van den Voorzitter van haar Bestuur, den heer

J. BOL.

Tal van jaren heeft hij in die kwaliteit het Christel. Onderwijs en daarin zijn Heiland gediend. Dat onderwijs had de liefde van zijn hart; en daarom gaf hij zich er voor. Nu geniet hij de ruste van Gods volk. Door zijn werk blijft hij onder ons voortleven.

Namens 't Bestuur, D. SCHIPPER J. LEMSON.

Heden avond behaagde het den Heere, mijn geliefde Echtgenoot

Tetje v. d. Veen,

na een smartelijk doch geduldig lijden, door den dood van ons weg te nemen, in den ouderdom van ruim 33 jaren, na eene gelukkige Echtvereeniging van ruim 9 jaren; mij nalatende 4 kinderen, te jong om dit zwaar verlies te beëffen.

Hoewel diep bedroefd, treuren wij niet als degenen, die geen hope hebben.

S. H. SLJTSMA, en Kinderen.

FRANEKER, 1 Juli 1901.

Aanbesteding.

Het Bestuur der Vereeniging tot Christelijke Verzorging van krankzinnigen in Nederland, is voornemens op **Donderdag 18 Juli 1901**, des namiddags om **2 ure** in het Hotel „VELDWIJK“ te ERMELO,

aan te besteden:

Het vergrooten van het kerkgebouw, het veranderen van twee Paviljoenen voor Bedverpleging, het vergrooten van eene Boerderij, het maken van een nieuwe kap op eene woning en verdere bijkomende werken, op het landgoed „VELDWIJK“ te Ermelo.

Aanwijziging in loco op **Vrijdag 12 Juli 1901**, des namiddags om **twee ure**. Bestek met teekeningen op franco aanvraag **à f 2,00** verkrijgbaar bij den architect **E. KNEVEL**, te Ermelo, om het inlichtingen verskerkt.

Knakmodelsigaren:

6,50 en 8,50 per 1000, licht Sumatradek, proeven van 500 stuks op rembour franco thuis.

J. STAAL.

STEENWIJK.

Mevrouw

Ch. SCHUT-JASPERS

Zangonderwijzeres.

49 Reg. lersgracht AMSTERDAM,

gediplomeerd en aanbevolen

tot het geven van spreeklessen, door Mevrouw

A. KUYPERS

te AMSTERDAM.

A. DE ROODE & Co.,

(SCHIEDAM, opgericht 1879.)

Fabrikanten van

OLIEËN en LOOG,

ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.

(Prima kwaliteiten. Concurrende prijzen.)

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeën.

Citcheen, Wollen en Moltondeken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koo'den gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis. Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citcheen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeën, geen grooten. 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeën, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gere d, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2.— 2 halve matrassen toe.

VEEËN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeën tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrij zicht en monsters Gratis.

ORGELS

Steeds voorhanden groote sortering Amerikaanse en Duitse Orgels.

Hoofddagent der Hamilton Orgels. Verder ruime keuze der bekende merken Lakeside, Miller, Weaver, Wick, Putnam, Peerless enz. enz.

Keurige Volksharmoniums in 20 Nos.

4 Octaafs van af f 45.—

5 „ „ „ 60.—

Echt Amerikaansche Orgels

in notenhout, 8 Reg. en koppeling van af f 105.—

Alle soorten m. 5 jaar degel. garantie.

Gratis handleiding en toetsenlooper.

Dagelijkske verzending door geheel Nederland.

Vraagt gratis Catalogus en conditie Hoofdmagazijn JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Filialen:

Amsterdam, v. d. Helstraat 21.

Leiden, Haarlemmerstraat 195.

Middelburg, Lange Delft H. S.

Goningen, Boterdiep 4 b/Ebbingbrug.

Enschede, Beukingstraat 21.

Termijnbetaling van af f 3. p. maand.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,

OUDERS of

GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°.

Prijs f — 75.

De dcoqwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer. Verkrijgbaar in elken boekhandel Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het Toelatings-examen voor de zes Klassen van het

Gereformeerd Gymnasium te Kampen

zal D. V. gehouden worden op **Donderdag en Vrijdag 11 en 12 Juli a. s.** Men melde zich hiertoe vóór den 6en Juli bij den Rector aan, met opgave der Klasse, voor welke men examen wenscht te doen.

DE RECTOR,

Dr. F. F. C. FISCHER.

VOLKSHARMONIUMS

voor één dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrikaten, heb ik nu degelijke ORGELS

ontvangen, in eenvoudige doch sierlijke kasten, degelijk van constructie en verrassend van toon, in 20 verschillende soorten, van af f 40,— en hooger.

Geen draaiorgels of automaten, doch daar er een Handleiding voor zelfonderricht gratis wordt bijgevoegd, is elkeen in staat om het te leeren. Levering franco Station, met 5 jaar garantie en fraaie geborduurde toetsenlooper.

Termijnbetaling van af f 3's maands,

Dus voor een dubbeltje daags een geheel gelukkig gezin.

Eenig adres: **JOH. DE HEER,** Rotterdam Noordmolenstr. 71.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

Eene lezing

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen: 'n KWESTIE

VAN SMAAK

DOOR

F. Better.

38 Pag. Prijs f 0.65. Geb. f 1.— Bij elken Boekhandelaar voorhanden.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te HUSDEN verschijnt de **TWEDE JAARGANG**

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. L. LINDEBOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen, en met medewerking van onderscheiden Bedienaren des Woords. Maandelijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden. De prijs is slechts f 1,50 per jaar, franco per post. Men kan interkening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar. Van den eersten jaargang zijn nog enkele Ex. te bekomen, ingenaaid, à f 1.60.

■ Vereeniging ■
■ Christelijke Bibliotheek. ■

Heden verscheen als deel 5 van den 4en jaargang ■ ■ ■ ■ ■

A. v d FLIER.

Op leven en dood.

Met dit deel is de vierde jaargang compleet. Nog zijn complete stellen tegen den abonnementsprijs van f 5.— verkrijgbaar

Men ontvangt daarvoor eene waarde van f 8,80 en wel:

I. Van Nes Léa pleitgrond slechts f 1,50.

II. Stein. Het leen van J. F. Oberlin f 1,80.

III en IV. Farrar Oaewerswoeken, 2 din., f 3,00.

V. Van der Flier. Op leven en dood f 2,50

Tegen inzending van f 5.— of zoo men de boeken gebonden verlangt, van f 6,75. worden de 5 boeken franco toegezonden door den uitgever

G. F. CALLENBAACH te Nijkerk.

Ook alle soliede boekhandelaars nemen hierop bestellingen aan.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUMMELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zoveel liefhebbers vond, is nu compleet in drie deelen, samen 1469 bladz. groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor f 6,00, gebonden in heel linnen band f 7,50. Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Verschenen:

De tweede goedkoopere druk van:

Dr. H. BAVINCK.

De offerande des Lofs.

Prijs: Ingen. f 0,90. In prachtband f 1,25.

De eerste druk van dit schoone werk was binnen vier weken totaal uitverkocht. Zie de vele uitstekende recensien. Na ontvangst van postwissel, franco toezending.

Uitgave van:

FRED. H. VERSCHOOR.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Door den heer J. Onderdelinden te Rotterdam van wijlen den heer A. Onderdelinden f 200.

Aan Contributien:

Van Rev. P. Sager te Sh-boygan, Wisconsin (1901) f 25, door den heer T. Kuiper uit Akerke f 5,10, door Ds. S. Sleeswijk Visser te Rijsoord uit Bolnes f 28,50, uit Ridderkerk f 8,50, samen f 37, door Ds. H. J. Allaart, uit Franekeradeel f 156, door den heer C. v. Essen Mz te Brandwijk f 59,25, door den heer Ph. de Wolf te Saeck f 128,50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit)

Van de Geref. kerk te Vorden f 7,86, van idem te Wapenveld f 2,40, van idem Giessen-Nieuwkerk f 3,90.

Voor de Medische Faculteit:

Van mej. I. maandelijksche bijdrage f 2.

Aan Schenkningen:

Door den heer H. Sluyter A. Enz, te Deventer van mevr. Suits de Haan voor het lezen van de *Herant* f 10, door den heer G. F. Taats g-vonden in de collecte te Rotterdam van N. N. f 50.

Voor het Hospitium:

Legaat van wijlen den heer A. Onderdelinden te Rotterdam f 200.

Voor het Studiefonds:

Legaat van wijlen den heer A. Onderdelinden te Rotterdam f 200, door den heer G. F. Taats namens den Raad der Geref. kerk te Rotterdam B van de halve-stuiversvereeniging f 100, van de halve-stuiversvereen. te Amsterdam f 29,70.

S. J. SEEFAT,

Hilversum.

Penningsmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 12 Juli 1901.

Tot II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Wagg. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Curatoren-Vergadering.

Na den Schooldag vingen de Curatoren Woensdagv. 9 ure hun gewone Jaarlijkse Vergadering aan, waarin zitting namen: Dr. T. Bos, A. de Gouw, T. Noordewier, Dr. G. v. Goor, L. Neijens, W. Doorn, A. Littoij, J. A. Goedbloed voor hunne respectieve Provincien. Terwijl voor Overijsel, — in plaats van Dr. J. Bavinck, die daargelaten vroegere dienstjaren, vanaf 1877 geregeld als Curator voor Overijsel zitting had, doch nu als predikant eervol Emeritaat verkreëg, — Dr. J. Hessels als primus optrad en Dr. H. Bouwman voor Gelderland.

Tot moderamen werden geloozen de heeren: Dr. G. v. Goor Praeses, Dr. T. Bos Assessor, Dr. L. Neijens 1e Scriba, en Dr. J. A. Goedbloed 2e Scriba.

Na behandeling der voorkomende zaken van de Theol. school en het Gymnasium, waarvan binnen weinige weken het gewone Verslag melding zal doen, werd deze Cur.-Vergadering Vrijdag-middag 5 Juli beëindigd. — RED.

PLAATSELIJKE KERKEN.

HOUWERZIJL, 30 Juni 1901. Hedenavond zes uur nam onze Leeraar E. H. Brockstra, na deze gemeente ruim drie jaar te hebben bediend, zegend afscheid. Tot tekst voor deze ure was door Z.Erw. gekozen Jer. 17:16. Na een gepast woord tot den scheiden Leeraar door Ouderling E. Kamphuis werd Z.Ew. staande toegezongen Ps. 121:4: „want een woord van de Heere, dat Z.Ew. vrijmoedigheid moge vinden deze beide roepingen af te wijzen tot meerdere bloei en volmaking der kerk onder ons.

Namens den Kerkeraad,
H. BUIJINGA, Scriba.

WESTMAAS, 3 Juli 1901. Heden werden wij verontrust doordat onze zoo algemeen bekende Leeraar Dr. B. Wielenga bijna gelijktijdig twee roepingen ontving ene van de kerk van Halfweg en een van die te Lier. Wij nu de korte spanne tijds van 22 maanden, door Z.Ew. onder ons met zoveel vrucht gearbeid, zoo spoedig te verstreken: is het onze vurige wensche en bede, dat Z.Ew. vrijmoedigheid moge vinden deze beide roepingen af te wijzen tot meerdere bloei en volmaking der kerk onder ons.

Namens den Kerkeraad,
Adria's v. d. BERG, Scriba.

GEESTEREN-GESELAAR, 5 Juli 1901. Heden werd, onder leiding van onze geachten Consulent Dr. J. Bosch te Nede, met groote meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar dezer gemeente gekozen en door den kerkeraad beroepen de Weleerw. heer J. Lugtigheid te Hendrik-Ido-Ambacht. Bekrone de Heere deze onze poging met zijnen onmisbaren zegen.

Namens den Kerkeraad,
A. J. NEGERINK, Scriba.

GEES, 5 Juli 1901. Wij werden grootelijks verblijd. Van onze beroepen Leeraar, Cand. G. H. Dijkstra, ontvingen wij reeds heden bericht, dat hij onze roeping met volle vrijmoedigheid aannam. God heeft bij ons welgedaan.

Namens den Kerkeraad,
A. WILDERING, Scriba.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XIII.

De voorafgaande artikelen hebben, naar wij vertrouwen mogen, voldeende in het licht gesteld, in welken zin de vroegere Gereformeerde van de wedergeboorte als een onmiddellijke werk des H. Geestes spraken.

Zij hadden, alzoo zich uitdrukkinge, daarmede eene dubbele bedoeling. Ten eerste wilden zij met deze omschrijving der wedergeboorte de Pelagiaansche en Remonstrantsche dwaling afsnijden, alsof de wedergeboorte afhankelijk was van eene tusschenkomende wilsbeslissing van den mensch. En ten andere trachtten zij er de voorstelling van Camero en anderen door te vermijden, alsof de vernieuwing van 'smenschen wil slechts op middellijke wijze plaats had, n.l. door bemiddeling van het verstand.

Maar de uitdrukking: „onmiddellijke wedergeboorte” deed bij de Gereformeerden in vroeger dagen nooit dienst, om het genademiddel des Woords van de werking der wedergeboorte door

den Heiligen Geest uit te sluiten. In de behandeling der heilsorde lieten zij allen zonder onderscheid de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan. Op dit punt stemmen zij allen met elkander overeen. Of zij dit terecht dan wel ten onrechte deden, worde voorloopig nog in het midden gelaten. Maar het feit is voor geen tegenspraak vatbaar, dat alle Gereformeerde belijdenisschriften en evenzoo alle Gereformeerde theologen bij de uiteenzetting van de orde des heils beginnen met de roeping en daarna tot de wedergeboorte (ook in engeren zin) overgaan.

Om dit te bewijzen zijn geen talrijke en breede aanhalingen noodig. Ieder kan er zich gemakkelijk van overtuigen, als hij de belijdenisschriften of de werken der Gereformeerde theologen opslaat. Slechts voor een paar schrijvers maken wij eene uitzondering, omdat zij heden ten dage bij velen gelden als de uitnemendste tolken van de Gereformeerde begin-

¹⁾ In het Maandblad van Prof. Lindeboom: *Wat zegt de Schrift*, Oct. 1900 en verv., noemt de Heer J. te M. vele Geref. Schrijvers op, die allen aan de roeping eene plaats geven vóór de wedergeboorte.

selen en dikwerf in dien zin aan anderen, als van minder diep inzicht, worden tegenovergesteld.

In de eerste plaats komt Calvin in aanmerking. Gelijk vroeger reeds is gezegd, werd in den eersten tijd na de Hervorming de aanvang van de toepassing der heilsweldaden met verschillende namen genoemd. Vast stond, dat God de eerste was in het werk der zaligheid, maar of de allereerste weldaad, welke aan den mensch geschonken werd, berouw of geloof, bekeering of wedergeboorte moest heeten, daarover bestond verschil. Velen begonnen de behandeling van de toepassing der heilsweldaden met het geloof. Zoo doet ook Calvin in zijne Onderwijzing in den Christelijken godsdienst, boek III hoofdst. 2; en dan spreekt het vanzelf, dat het Woord als genademiddel bij den aanvang des geestelijken levens, dat is bij het ontstaan des geloofs, niet uitgesloten is. Want het geloof is zelf kennis en sluit kennis in, kennis van God en van Christus, III 2, 2. Dat geloof omhelst Christus in het gewaad der H. Schrift en strekt zich dan alleen naar Christus uit, wanneer het Evangelie voorafgaat. Het is onaf-

scheidelijk gebonden aan het Woord en kan er evenmin van losgemaakt worden als de stralen van de zon. Neem het Woord weg en er blijft geen geloof meer over. Het is de spiegel, waarin het geloof God aanschouwt. Aan hen, die God tot zich trekken wil, stelt Hij zichzelven door zijn Woord voor, III 2, 6. Het geloof steunt op de belofte des Evangelies en heeft het Woord noodig, evenals de vrucht den wortel van den boom behoeft, III 2, 29 en 31.

Omdat Calvin het geestelijk leven met het geloof laat aanvangen, heeft hij nog geen plaats voor de wedergeboorte in engeren zin. Welsprekt hij van wedergeboorte, maar Hij vat deze niet op als instorting van het allereerste, nieuwe levensbeginzel, welke aan het geloof voorafgaat, maar hij verstaat eronder de gansche geestelijke vernieuwing van den mensch, zooals die door het geloof tot stand komt en van het geloof de vrucht is. Nadat hij in het tweede hoofdstuk van het derde boek gehandeld heeft over het geloof, gaat hij er in het derde hoofdstuk toe over, om uiteen te zetten, dat wij door het geloof worden wedergeboren.

Maar er waren verschillende omstandigheden, die de Gereformeerden drongen, om bij het werk der bekeering tot achter de daad des geloofs terug te gaan. De kleine kinderen der geloovigen konden nog niet gelooven metterdaad en hadden toch recht op den doop. Stervende, gingen zij toch naar de Schrift niet verloren maar werden zalig, evengoed als de volwassen geloovigen. Deze laatsten kwamen dikwerf in toestanden, dat zij geen dadelijk geloof oefenden en toch het beginsel des geloofs behielden, tenzij men wilde komen tot de onschijnlijke leer van den afval der heiligen. En om niet meer te noemen, de mensch was onbekwaam, om uit zichzelf tot geloof en tot bekeering te komen; geloof en bekeering waren vrucht van eene almachtige werking des Heiligen Geestes. Zoo lag het dus voor de hand, om langzamerhand tusschen die werking des H. Geestes en de vrucht van die werking, of met andere woorden tusschen het vermogen en de daad des geloofs, tusschen de bekeering in hebbelijken en in dadelijken zin, of tusschen wedergeboorte in enger zin en geloof (met bekeering) onderscheid te maken.

ONTVANGSTEN.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Juni 1901 van de kerk te Hollandsche Veld f 5, Oosterbeek f 2,50, IJsselstein f 1, Haamstede f 1,20, Vlaardingen f 1,0, O. en W. Souburg f 1,50, Jongel-ver. te Koevorden f 1,30, br. Timmer te Assen f 2,50, Ds. Kropveld te Rijswijk f 1, coll. bijbellesing te Havelte f 10,90, Zondagschool Odoorn f 1,29, gecolleet te Ruinen f 4,05.

Voor deze gaven betuigen wij den gevers onzen dank. Werden meerderen opgewekt iets voor onzen arbeid af te zonderen. In ons gewest is veel te doen en alleen bij een mild vloeien der giften kunnen wij voortgaan, anders zullen wij ons werk moeten inkrimpen. Vrienden! voorkomt dit door het toezenden uwer giften.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTER, Secr. Penn.

Diever, Juli 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Oostwolde	f 10,60	St. Anna-Parochie B f	8,17
Meeden	8,—	Bergum	3,31
Scheemda	7,95	Berlikum	9,25
Winthouten	22,40	Boxum	10,57
Rijswijk (Z. H.)	3,61	Britsum	5,80
Almkerk	10,70	Eernewoude	1,61
Andel	12,60	Garjip	13,—
Dussen	7,50	Hijndard	6,20
Giesse-Rijswijk	2,02	Hijum	4,40
Meeuwen	2,16	St. Jacobi-Parochie	4,18
Nieuwendijk	17,74	Marrum	10,52
Sleewijk	6,53	Oenkerk	9,73
Waardhuizen	2,38	Stiens	3,15
Werkendam A	15,—	Suawoude	9,13
Werkendam B	2,48	Warfena	1,75
Duisburg	3,73	Wirdum	12,53
St. Anna-Parochie A	14,—		

Voor de Uitbreiding.

Contributies en Giften.

Door den heer C. Mulder Corr. te Delft, uit Delft de contrib. van L. de Boo f 3, G. B. A. Filippi f 1, G. van Wingerden f 1, J. C. van Dam f 1, J. van Vuurden f 10, J. E. Kouwenhoven f 2,50, A. van der Laan f 2,50, L. van der Brugge f 3,50, J. van der Brugge f 2,50, H. Schram f 1, A. Schoonhoven f 1, F. van der Brugge f 2,50, A. Klappwijk f 1, J. Lugtigheid f 10, Ds. G. Wielenga f 2,50, Wed. Orf f 2, F. Eigenraam f 2,50, J. Makkes f 1, Ger. Kerkeraad f 25, L. Streng f 1, Streng f 1, A. J. de Boo f 1, M. Streng f 1, P. C. Giesse f 5, J. W. Giesse f 5, N. Schippers f 2,50, J. Verhoeg f 1, J. Steeneveld f 1, A. Slok f 2,50, W. Valkenburg f 1, Boof f 2,50, Th. Rothluis f 2, H. Bukman f 10, P. A. Kouwenhoven f 2, G. van der Gaag f 1, A. van der Gaag f 1, Verhoeg f 2, H. Kouwenhoven Jr f 2, H. Kouwenhoven f 1, P. A. Bodes f 1.

Giften van A. Steeneveld f 0,50, J. van Schie f 1, P. Butter f 1, B. de Groot f 1, Hanemaier f 5, dhr. Hemmes f 1, van een gezin f 0,70, Meij. M. Buter f 0,50, van verschillende gevers f 7.

Door Ds. G. J. Breukelaar te Hasselt, Corr. Cl. Zwolle, de contrib. uit Zwolle, Corr. J. Bosch f 2, van Ds. J. Hessels f 10, Ds. C. W. E. Ploos van Amstel f 2,50, Dr. H. Franssen f 10, H. Kamphof f 5, M. Wilminck f 5, J. Jans f 5, B. J. v. d. Bosch f 2, J. Bosch Az. f 2, L. C. Cnopsius f 5, H. v. Laar f 2,50, Mr. H. J. v. d. Vegte f 5, W. Jansen f 2, B. C. P. Jansen f 2, W. A. van Houtte f 5, Jacob Bosch f 1, J. Heukels f 2, J. W. v. d. Bend f 2, T. J. de Vries f 2, P. v. Gelderen f 2, J. Botterweg f 1, J. E. Wentzel f 2,50, D. Willemsen f 2, W. Eijzelstijn f 1,50, Edauw f 1 Jan Kolkman f 1, J. Hagenbeek f 2, Jochem v. d. Kolk f 2, J. Marsman f 2, J. Bosch Oz. f 4, W. v. d. Vegt f 1, J. W. van Laar f 2, D. Kamphuis f 2,50,

T. Kok f 5, H. Botterweg f 1, Zion Klinkert f 2,50, A. J. Bosch f 1, G. Heukels f 1, Wed. Heukels f 1, Daverschof f 0,50, W. Bijker f 1, Wed. v. d. Wal f 1.

De contrib. uit Kampen, Corr. J. H. Kok, van Prof. H. Bavinck f 5, Prof. M. Noordzij f 5, Prof. P. Biesterveld f 5, Prof. L. Lindeboom f 5, Ds. J. Bavinck f 5, Ds. J. J. Westerbeek van Eerten f 2,50, Ds. G. Elzenga f 2, J. Kapteijn f 3, J. G. v. d. Hoogt f 2,50, G. Ph. Zalsman f 1, Ph. Zalsman f 1, J. Scheltens f 2,50, Dr. A. Noordzij f 3, J. v. d. Valk f 3, F. Gunnink f 2,50, F. Gunnink Az. f 0,50, E. J. Grootenhuys f 1, H. v. Olt f 1, W. Hensen f 1, E. D. J. de Jongh f 1, J. Jansen f 1, J. Huizinga f 0,50, Mevr. Wed. v. d. Zee f 1, H. Sturink f 1, N. v. Doorn Jr. f 1, A. Rietberg f 1, J. H. Kok f 2,50, Wed. Lunenburg f 1, Wed. A. ten Katen f 1, G. J. v. Oosten f 1, P. W. Staal f 2,50, G. J. Veldkamp f 1, J. Steenberg f 1, S. Jansen f 1, Wed. A. Steller f 1,50, Meij. A. A. Joffers f 2, F. L. de Vries f 1,50, Alb. Gunnink f 3, J. Valk f 1, Wed. Dee f 0,50, H. Steenberg f 1, H. Holt-rust f 1, C. Wieringa f 1, W. v. van Zanten f 2, Meij. Wed. de Graaf f 1, J. W. Volkers f 1, F. Krijgsman f 1, J. C. Telder f 1, G. J. van Goor f 2,50, Jannes van Dijk f 0,50, Wed. van Sloot f 0,50, J. Ligter f 2, J. Been f 0,50, J. Post f 0,50, W. J. Vredevelde f 0,50, A. Buijter f 0,50, J. v. Oever f 0,50, L. Gunnink f 1, J. H. Bos f 2,50, J. Proper f 1, Meij. Wed. de Gruijter f 0,50, A. Pol f 0,50, R. Schilder f 0,50, W. Link f 1, Blijenberg f 0,50, Held f 0,50, D. de Jong Sr. f 2,50, D. de Jong Jr. f 1, A. de Jong f 1, A. Schinkel f 2, Ds. J. Groenewegen f 10.

De contrib. uit Steenwijk A, Corr. Dr. W. Wolinski, van Ds. W. Wolinski f 1, J. Heteby f 1, R. Ketel f 1, G. Hofman f 1, P. van Zanten f 1, J. v. Rossum f 1, R. Talen f 2,3, de Boek f 1, M. v. Zanten f 1, H. v. Eeken f 2, R. de Bruijn f 1,50, J. Kooij f 2.

De contrib. uit Langenag, Corr. J. Kampe, van H. Kooiker f 1, D. J. Maat f 1, Meij. Wed. W. Slenderbroek f 1, G. H. van der Vegte f 1, G. Deuchamp f 0,50, B. B. van der Vegte f 0,50, G. Braakman f 1, H. Graveman f 1, G. Boersma f 0,50, Meij. Wed. W. Kiesebrink f 0,50, J. Lucht f 0,25, J. Kampe f 0,50, Ds. Hummelen f 2,50, J. Kooyker f 2,50, R. van Keulen f 0,50, H. D. Slenderbroek f 0,50.

De contrib. uit Zeeland, van Ds. J. Zipp f 1,50.
Zalk, Corr. Ds. Reijnga, van L. Stael f 5, W. van Uue Jr. f 0,50, Albertus Boeve f 0,50, G. Eselink f 0,50, H. van Dijk Hz. f 0,50, S. Steller f 0,50, J. W. Gunnink f 1, W. v. Uue Sr. f 0,50.

De contrib. uit Hasselt, van Ds. G. J. Breukelaar f 1, H. Galenkamp f 1, H. v. Mulligen f 1, Hs. Holtrust f 0,50, G. Kingma f 0,50, J. Woelderink f 0,75, A. v. d. Horst f 1, H. Aalbers f 1, J. Drupsteen f 1, J. van Dijk f 1, B. J. Holt-rust f 0,50.

De contrib. uit Genemuiden, van Ds. P. W. H. Eskes f 1, J. R. Hammer f 1, B. J. van Dalfsen f 1, J. Schapman f 0,25, A. v. d. Pol f 1, Jochem Knol f 0,50, Riek v. Rees f 0,50, L. v. Agen f 0,50, H. Hullemans f 0,50, A. H. v. Dijk f 1, J. S. Hentink f 0,50.

De contrib. van Ds. A. J. W. Monnik te Forden f 1.

De Penningmeester

Zwolle, 6 Juli 1901, van de Theologische School,

Potgietersingel 120.

DR. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Van Ds. T. Oegema te Wildervank, gevonden in 't

kerkzijkje f 1 en f 5

Van K. J. Kraan, den Haag, bijeenverzameld f 6,—

Van K. J. Kros Winterswijk, gevonden in de col-

lecte in de Geref. kerk R.M. 20.

Met dringende aanbeveling,

Rotterdam, 8 Juli 1901

N. Koors,

Oostvestplein 65.

Klaar uitgesproken en breed uitgewerkt vinden wij deze onderscheiding bij Calvijn nog niet. Maar in beginsel en kiem is zij toch reeds bij hem aanwezig. Aan het hoofdstuk over het geloof III 2, laat hij er een voorafgaan over de verborgen werking des H. Geestes, III 1. Omdat het iederen dag blijkt, dat velen het Evangelie niet aannemen, moeten wij, zegt Calvijn, hooger opklimmen en over de werking des H. Geestes handelen. Hij is het, die ons met Christus verbindt, die het geloof in ons tot stand brengt, die door het Evangelie ons verstand verlicht. De Heilige Geest is eigenlijk *de wortel en het zaad van het hemelsche leven in ons*, III 1, 2. Hij verwaardigt de uitverkorenen *met den levenden wortel des geloofs*, opdat zij moogen volstandig blijven ten einde toe, III 2, 11.

Door deze onderscheiding wint Calvijn de mogelijkheid, om ook in kinderen reeds eene zalmakende werking des H. Geestes aan te nemen en het recht van den Kinderdoopt te verdedigen. Hij kan nu, met beroep op het voorbeeld van Johannes den Dooper, aantoonen, dat de H. Geest niet gebonden is aan het bewustzijn en ook zonder de daden van geloof en bekeering wederbaren kan ten eeuwigden leven. Voor ons doel is het hier echter overbodig, dit breder uiteen te zetten.

Maar ofschoon Calvijn de onderscheiding tusschen zaad en daad des geloofs in beginsel erkent en beide zelfs, met het oog op de kinderen der geloovigen, tijdelijk uiteen laat vallen; toch verandert hij daardoor geen oogenblik zijne orde in de behandeling der heilsweldaden. Altijd stelt hij het zoo voor, dat in den regel, in de gewone huishouding des heils, het Woord voorafgaat en de H. Geest met zijne werking daarbij komt; dat de roeping eerst is en door de verlichting des verstands en de vernieuwing van den wil gevolgd wordt.

Zoo zegt hij, om slechts iets te noemen: de leeraars zeuden roepen zonder te vorderen, als Christus zelf als inwendig Leeraar door zijnen Geest niet tot zich trok, die Hem van den Vader gegeven zijn, III 1, 4. Het Woord kan tot ons hart niet doordringen, tenzij de Geest, de inwendige Leermester, door zijne verlichting den toegang voor hetzelfde bane, III 2, 34. De verkondiging van het Evangelie is op zichzelf alleen geen bondig bewijs van de verkiezing. Maar God leert zijne uitverkorenen krachtadig, opdat Hij hen tot het geloof brenge, III 24, 1. De roeping bestaat niet alleen in de verkondiging des Woords maar ook in de verlichting door den Geest, III 24, 2. Met deze bijzondere roeping verwaartigt God gewoonlijk alleen de geloovigen, wanneer Hij door de inwendige verlichting van zijnen Geest teweegbrengt, dat het gepredikte Woord in hunne harten post vat. Zij brengt mede den Geest der wedergeboorte, III 24, 8. De uitverkorenen worden niet terstond van den moederschoot af, noch ook allen op denzelfden tijd door de roeping tot den schaaftal van Christus verzameld, maar zooals het God belieft, hun zijne genade mede te deelen, III 24, 10. Ofschoon erkennende, dat bij de jonge kinderen de wedergeboorte plaats kan hebben zonder het Woord en dus bij hen het geloof niet is uit het gehoor, zoo houdt hij toch aan den regel vast, dat bij de volwassenen het Woord het eenige zaad der geestelijke wedergeboorte is, IV 16, 18. Als de Apostel het gehoor een middel tot het geloof noemt, heeft hij daarmede de gewone huishouding en bedeeing op het oog, welke de Heere in de roeping der zijnen pleegt te volgen, IV 16, 19.

Uit deze en andere plaatsen blijkt duidelijk, dat Calvijn zeer zeker bij vele kinderen der geloovigen eene wedergeboorte aanneemt zonder de prediking des Evangelies. Maar als hij den regel opstelt en de orde der heilsweldaden aangeeft, dan laat hij altijd de roeping aan de wedergeboorte, de prediking des Woords aan de werking des Geestes voorafgaan. Of beter nog, hij tracht beide steeds

in innig verband met elkander te houden.

Zeër klaar wordt dit uitgesproken in de verhandeling tegen Pighius over den vrijen wil (Op. ed. Amst. VIII 156). Calvijn had eene dubbele werkzaamheid Gods in de uitverkorenen onderscheiden, n.l. eene uitwendige door het Woord en eene inwendige door den Geest. Daartegen bracht Pighius dit bezwaar in: de prediking des Woords gaat aan de werking des Geestes vooraf, of zij volgt er op. Het laatste kan niet, want de geloovigen zouden dan tijdelijk vermaand worden om te zoeken, hetgeen zij reeds verkregen hadden, n.l. de wedergeboorte. En het eerste kan ook niet, wijl volgens Calvijn de onwedergeborene mensch het goede niet begeeren en zoeken kan.

Ter weerlegging van dit bezwaar beroept Calvijn zich op Paulus, die eenerzijds zegt, dat het geloof uit het gehoor is en anderzijds, dat het geloof eene gave Gods is, en beide dan daardoor verzoent, dat de bediening des Geestes hem toevertrouwd is. Wat de Apostel daarmede bedoelt, zoo gaat Calvijn letterlijk voort, verklaart hij aldus, dat God krachtadig door zijn Geest in de harten der menschen ingrijft, wat Hij niet vroeger en niet later maar tegelijk tot hunne ooren spreekt. Door de prediking wordt dus het zaad gezaaid; dat het echter wortel schiet, ontspruit en vruchten drage, dat bewerkt inwendig de Geest van God. Door het Woord worden de menschen dus opgewekt, om hunne wedergeboorte te zoeken. Wanneer? Dan, als de Geest van God dit zijn middel krachtadig maakt, om zulk een begeerte in hen te ontsleken. Wel komt het ons niet toe, om Gode een tijd van werken voor te schrijven. Maar toch moeten wij het door Paulus aangegeven verband vasthouden tusschen de verborgen werkzaamheid des Geestes en de uitwendige prediking des menschen; wij zijn dan meteen van alle moeilijkheid bevrijd.

BAVINCK.

BUITEN DE KERK.

Het Handelsblad bevatte in zijn nummer van 5 Juli 1.1. een opgave van het aantal personen, dat bij de jongste tienjaarlijkse volkstelling verklaarde, tot „geen kerkelijke gezindte” te behooren. Met splitsing van mannen en vrouwen en met opgaaf der verhouding tot de bevolking in procenten ziet het verzamelaarsstaatje er aldus uit:

	Getal		pCt. der bev.	
	mann.	vrouw.	mann.	vrouw.
Noord-Brabant . . .	506	335	0,2	0,1
Gelderland . . .	2,788	2,388	1,0	0,8
Zuid-Holland . . .	11,191	8,414	2,0	1,4
Noord-Holland . . .	24,396	19,305	5,2	3,8
Zeeland . . .	1,484	1,098	1,4	1,0
Utrecht . . .	1,142	762	0,9	0,6
Friesland . . .	12,687	10,669	7,5	6,2
Overijssel . . .	2,099	1,507	1,2	0,9
Groningen . . .	6,748	5,731	4,6	3,8
Drente . . .	1,065	788	1,3	1,1
Limburg . . .	92	31	0,06	0,02

Het Rijk . . . 64,198 50,978 2,6 1,9
„De hoogste verhoudingscijfers vindt men dus in Friesland, dan volgen Noord-Holland en Groningen (in welke provinciën de verhoudingscijfers bij de vrouwen gelijk zijn). Het laagst is de percentage in Limburg en Brabant. Opmerkelijk is het, dat de verhouding der mannen tot die der vrouwen bijna overal was ongeveer als 10 : 7.

„Het totaal is voor het geheele land 115,176 of 2,3 pCt. der bevolking.

„Uit de telling van 1859 vinden wij in de Jaarlijfers voor de rubriek „tot een ander of tot geen kerkgenootschap behoorende of onbekend” opgegeven 81,065. Daaronder zijn zeker bijna uitsluitend begrepen de tot geen kerkgenootschap behoorenden. Het getal is dus met ruim 30,000 vermeerderd of 37 pCt., terwijl de bevolking met 13 pCt. toenam.”

Deze opgaaf is leerrijk. Het getal dergenen, die tot geen kerkelijke gezindte behooren, is in tien jaren aanmerkelijk toegenomen. En bij de ruim honderd en vijftien duizend, die hun getal thans bedraagt, komen dan de duizenden, die, ofschoon nog in naam tot eene kerk behoorende, toch inderdaad om de kerk zich nimmer, of alleen bij doop en huwelijk, zich bekommeren. De onkerkelijkheid is eene der grootste kwalen van den tijd.

Laat het liberalisme ons, hoewel op politiek gebied gansch ten onrechte, met den naam van „kerkelijken” aanduiden en zelfs van een toekomstig „kerkelijk ministerie” spreken, wij hebben reden, om God te danken, dat bij de jongste

verkiezingen het Christelijk beginsel heeft getriumpheerd. Daardoor wordt in den storm van ons volksleven ook een dam opgeworpen tegen de toenemende onkerkelijkheid

„EEN VRAAG OM ARGUMENTEN.”

Onder dezen titel lezen wij in het Gereformeerd Volksblad:

Volgens de Verklaringen en Stellingen van de Hoogleraren der Theol. School dient de benoeming, de salariering, de schorsing en het ontslag van de Hoogleraren te berusten bij de Kerken.

Ook ons komt h t voor, dat dit de goede weg is, om tot oplossing van het vraagstuk van Opleiding en Theologie te geraken. Wij zien maar niet in, welk gevaar er voor de Theologische wetenschap in gelegen kan zijn, indien de Kerken zoodanig zeggenschap over de Theologische professoren verkrijgen.

Men zegt wel, dat daardoor de Theologie „met handen en voeten gebonden, aan de kerkelijke deurwachters” wordt overgegeven; ook zegt men, dat zulk een benoeming der Theologische professoren, door een commissie van wege de Kerken, principieel onaannemelijk is en in strijd met het wezen der Universiteit; men gaat zelfs zoo ver, dat men bij de personen, die zoodanig voorstel durven verdedigen, de Theologische wetenschap niet veilig acht, maar bewijzen voor al deze krasse uitspraken geeft men niet.

Argumenten van deze alle overleg afsnijden beweringen blijven achterwege.

Dit nu is niet, zooals het behoort. Wij hebben altijd gemeend, dat tot het wezen eener Universiteit alleen behoort het corps van Hoogleraren en Studenten, en dat het van het wezen eener Universiteit onverschillig is, wie de professoren benoemt, mits maar de waarborg worde gegeven, dat de beste mannen tot professoren benoemd worden, wetenschappelijk en confessioneel beide.

Wij vragen, indien eene Vereeniging van hooger onderwijs het recht van benoeming hebben kan, waarom dan niet evenzeer de Kerk, vooral waar het geldt de benoeming van Theologische professoren?

De Heral van 2 Maart 1899 heeft het toch ook nog uitgesproken, dat de Kerk eene Universiteit of eene Theologische Faculteit mag oprichten, en de benoeming aan zich houden. Waarom mag dit nu niet meer geschieden? In elk geval, indien het niet kan en niet mag, dan moet dit met goede argumenten worden aangetoond. Zeer dringen we er op aan, dat deze ons spoedig mogen worden gegeven.

Zoo hard wij strijden voor het recht der Kerken, zoo krachtig willen wij ook ijveren voor de vrijheid der Theologische wetenschap.

Met dit besliste en tevens bezadigde woord betuigen wij onze hartelijke instemming.

Het is te hopen, dat aan het daarin uitgedrukte verzoek voldaan worde en dat zij, die eene tegenovergestelde meening zijn toegedaan, nu eens kalm en zakelijk de gronden aangeven, waarom Curatoren vanwege de Kerken niet zouden mogen en niet zouden kunnen benoemen de Hoogleraren in de Theologie, die behalve met de beoefening der wetenschap ook met de opleiding tot den dienst des Woords zijn belast.

En aan het Gereformeerd Volksblad wenschen wij toe, dat het daarbij dan even krachtig pleite voor het recht der Kerken als voor de vrijheid der Theologische wetenschap.

In aanmerking nemende de personen der Redactie en der medewerkers (Ds. Renkema, Ds. Impeta, Ds. Ploos van Amstel, de Heer Postmus) hebben wij er goede hope op, dat dit blad, hetwelk van den aanvang bedoelde, om in verzoenen geest werkzaam te zijn, ook voortaan aan zijne leuze getrouw zal zijn en er toe medewerken zal, om de bestaande gedeeldheid tot een goed einde te brengen.

Laat het, naar zijn wensch, zijn eigen weg gaan en tevens zooveel mogelijk naar alle zijden tot een zegen zijn! Dan zal het vrucht zien op zijn arbeid.

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

DE ROEPING DER RIJKEN IN DE GEMEENTE.

XXXV.

Er behoort in de gemeente gelijkheid te zijn, wel niet van bezit, maar toch van verzadiging. God wil niet, dat allen even veel of even weinig bezitten zouden. Hoe zou Hij dit trouwens willen? Dan ware de hand der liefde tot werkeloosheid gedoemd; waar geen te kort meer is aan te vullen, kan de liefde een van hare schoonste werken niet doen. Maar wat God evenmin wil, 't is, dat er in de gemeenten broederen zouden zijn, die in onderscheiding van anderen, wel gekleede, wel behuise, wel gevoede broederen, geen behoorlijk kled, geen geschikte woning, geen voldoende voedsel zouden hebben. Zulk eene ongelijkheid mag allermint in de Christelijke gemeente gevonden; zij is zelfs daarbuiten, in de wereld, een stuitend verschijnsel, hoeveel te meer in den kring van hen die belijden, dat zij samen één lichaam zijn. Daarom moet zij voorkomen, of, doet zij zich, alle waakzaamheid ten

spijt, toch voor, weggenomen worden. Zoo eischt het de liefde.

De roeping om te zorgen, dat er gelijkheid van verzadiging in de gemeente zij, rust uiteraard het eerst op hen, die boven hunne broederen met aardse schatten begiftigd zijn. Dat er rijken in de gemeenten zijn, weten wij. Al is het regel, dat God armen verkiest, zoo beperkt zijne genade zich toch niet tot den kring der armen, en geeft Hij ook rijken eene plaats naast hen. Het is Hem genoeg te laten uitkomen, dat de reden van hunne verkiezing niet in hun rijkdom gelegen is, naardien Hij zich anders tot regel zou gesteld hebben om rijken te verkiezen. Maar daarom juist, dat de rijke slechts bij uitzondering geroepen wordt, heeft hij, bijaldien hem zijne plaats in de gemeenschap der heiligen gegeven is, dubbele reden tot verwondering over de genade, hem geschied. Op de vraag: waarom ben ik, in onderscheiding van andere rijken, verkoren? had hij nooit een ander antwoord kunnen vinden dan dit: omdat God het zoo heeft gewild. Maar op de vraag: waarom heeft God mij als een rijke midden tusschen armen geplaatst, en liet Hij mij een rijke blijven in hun midden? ligt het antwoord niet verre. 't Is om der armen wil alsoo geschied. Gelijk God fonteynen opent in de dorre plaatsen, alsoo zet Hij de rijken in het midden der armen. De liefde opene dan de fonteyn zijns rijkdoms; waartoe toch dient eene fonteyn, die geen water geeft? Hij vulle uit zijn te veel, het te weinig zijner broeders aan, opdat er gelijkheid van verzadiging zij, 2 Cor. 8 : 14.

Men ziet hieruit, dat God niet te veel van zijne rijke kinderen eischt, en hun geene lasten oplegt, die een mensch niet zou kunnen dragen. Hij zegt niet tot hem: verkoop al, wat gij hebt, en geef het den armen. Er zijn er geweest, die in den gloed hunner liefde, zich arm gemaakt hebben, om der armen wil, naar het voorbeeld van hunnen Heer, die rijk was, maar arm werd om onzentwil. Maar nooit hebben zij kunnen zeggen, dat God zulks van hen had geëischt. God eischt niet van ons, dat wij den boom onzes rijkdoms omhewen; de boom mag blijven staan, mits hij ten bate der broederen zijne vrucht voor de voeten der arme heiligen laat vallen. Het is in gewone omstandigheden zelfs verkieslijk, dat men den boom laat staan; onze weldadigheid moet niet gelijk zijn aan eene plotseling invallende volkbreek, maar aan een telkens wederkerenden dauw. Alleen als de boom geen vrucht laat vallen, loopt hij gevaar van door den hemelschen landman omgehouden te worden; de rijke bedenke toch, dat niets zijn rijkdom in grooter gevaar brengt dan de vrekheid. Maar zal de rijke zóó geven, dat zijne gave Gode aangenaam is, en diens welgevallen tot hem trekt, dan moet hij geven met blijmoedigheid. God toch heeft den blijmoedigen gever lief, niet den gedwongen. Wie geeft, omdat zijn geweten hem eene gave afperst, wijl het de vrees in hem wekt, dat hij, door zijne gave in te houden, den vloek over zijn bezit brengen zal, is Gode niet liefelijk. Wie geeft, om van een lastigen vrager zich te ontslaan, of te voorkomen dat de menschen hem een vrek heeten, is het evenmin. Zulke gevers wegen hunne gaven dan ook op eene goudschaal af; de mate, die zij in uwen schoot uitgieten, is niet geschud. Nu is het eene heilige kunst om met blijmoedigheid te geven, zóó, dat het ons smarten zou, als de gave niet aangenomen werd. Er is om zoo te geven niets minder noodig dan geloof; de gave, die Gode aangenaam is, moet vrucht van geloof zijn.

Van huis uit zijn wij van het geloof, dat ons met blijmoedigheid geven doet, ontbloot. Wij gaan uit van den waan, dat men door geven armer wordt; wat gij geeft, zoo spreken wij tot ons zelve, zijt gij kwijt. Naardien wij nu, als wij rijk zijn, gaarne rijk blijven, geven wij liefst zoo weinig mogelijk, en hebben wij, in een gevoelig oogenblik iets gegeven, dan nemen wij het straks met onze begeerten terug. Daarom is het noodig om te gelooven, dat het met het geven gaat als met het zaaien, waarbij de Schrift het trouwens met opzet vergelijkt, om ons den waan te ontnemen, dat een mensch bij zijne weldadigheid schade hebben zou. Is het zaad, dat de landman in den akker strooit voor hem verloren? In de schatting van het onwetende kind, dat van 's mans doen niets begrijpt, ja; dat zaad toch vergaat in de aarde, men kan het niet terug vinden, en het keert nimmer in de hand des landmans weder. Maar de zaaiër zelf weet beter. Bij het zaaien denkt hij aan het oogsten; dat zaad zal in den moederschoot des aardrijks uit zijn dood herrijzen, en zich vermenigvuldigen dertigvoud, of zestigvoud, ja misschien wel honderdvoud. En daarom strooit hij zijn zaad met kwistige hand in zijn akker; men kan zien, dat het zaad hem niet van het hart wordt gescheurd, hoewel hij tot

zijn zaaiel het beste van zijne tarwe heeft uitgelezen. Wel zaait hij met verstand; want hij werpt zijn zaad niet doelloos in het veld weg, maar al strooit hij niet meer uit dan noodig is, toch ook niet minder, en zelfs laat hij er te veel dan te weinig vallen. Hij weet niet te vergeefs, dat wie spaarzaamlijk zaait, ook spaarzaamlijk maaien zal.

Zou dan de gave, den broeder geschonken, verloren zijn? Al had God ons niet gezegd, dat de blijmoedige gever zijn loon geenszins verliezen zal, zouden wij het toch mogen gelooven. Want de gang der dingen op het gebied des natuurlijken levens is als een spiegelbeeld van de heilige orde binnen de grens der zedelijke wereld; de vrucht van het gezaaide zaad wijst op de vrucht van de werken der barmhartigheid. Maar God heeft het ons bovendien met zoovele woorden gezegd, om de zwakheid onze geloofs tegemoet te komen. Alle gave werpt voor den gever hare winste af. Zij doet dit reeds in deze tegenwoordige eeuw. De zegende ziel zal vet gemaakt worden, Spr. 11 : 25; en onthoudt God, om heilige redenen, den gever het aardse loon, dan stelt Hij zijn nageslacht er toch tot erfgenaam van. Vooral loont God de barmhartigheid in de toekomstige eeuw. Niet in deze eeuw, maar in de toekomstige, valt de eigenlijke oogsttijd. Daarom beveelt Paulus Timotheüs, om de rijken te vermanen om weldadig te zijn, rijk te worden in goede werken en gaarne mede te deelen. In dien weg leggen zij zich een goed fundament voor de toekomst, 1 Tim. 6 : 18, 19. Want door er een offer van te maken, verplaatsen wij onzen aardischen schat naar eene plaats, waar de dief niet steelt en de roest niet verteert, te weten naar den hemel, en zetten wij het vergankelijke om in wat onvergankelijk is, in het loon, dat God, naar zijne genade, alsdan geven zal. Is de rijke verstandig, dan tracht hij nog na zijn dood rijk te blijven, rijk in de goederen, die waarde hebben in de wereld, die op deze volgt. Als hij trouwens een waar Christen is, zal dit streven hem niet vreemd zijn. Een Christen toch onderscheidt zich van een wereldling hierin, dat hij niet zoo spoedig tevreden is als deze; niets kan hem bevredigen, wat niet eeuwig is, en daarom is hij steeds bezig, om zijnen schat door de liefde van het gebied des vergankelijken te verplaatsen naar het oord, waar nooit iets meer vergaat.

V. ANDEL.

Een troostwoord en aanzijning uit Gods Woord op den weg der zaligheid door Zijn HoogEdele S. J. P. Kruger.

HILVERSUM, 9 April 1901.

Geliefde Kind en Echtgenoot in Christus.

Ik kan niet nalaten u mede te deelen, dat het met mijn gezondheid nog goed gaat door des Heeren goedheid. Groeten van mij aan u met een heiligen kus — ook aan al de Kinderen en Vrienden. Ik verneem, dat Alida nog, voor wat haar persoonlijk betreft, bekommernis heeft naar de ziel. Ik wil haar wijzen op den Heere Jezus' eigen woorden, die Hij met zijn mond heeft gesproken: „Het Woord is God, het Woord is bij God en het Woord is vleesch geworden,” en die woonde onder ons. Wanneer zij, en u allen, het Woord leest, stel u dan voor den geest, dat de Heere Jezus direkt uit zijnen mond tot u spreekt. In Mattheus V zegt Hij: Zalig zijn de armen van geest, d. w. z.: die de zwakheid van zijnen geest gevoelt en dat hij daardoor de zaligheid niet kan verdienen. Zalig zijn diegenen, die treuren om hunne zonden. Zalig zijn die, die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden, d. w. z.: naar de gerechtigheid van Christus' verlossings-werk. Indien gij gevoelt, dat gij uwe zwakheid kent, dat gij treurt om uwe zonden en hongert en dorstigt zijt naar de gerechtigheid van Jezus Christus, stel uw geloof dan vast, dat de Heer u zalig spreekt, dan verkeer ik u op grond van Gods woord — uit Christus' eigen woorden, dat gij een Kind Gods zijt en wedergeboren in de eeuwige zaligheid, omdat 't Christus' eigen woorden zijn, en twijfel niet aan het Woord des Heeren, want dan overwint het geloof. Gij zult misschien zeggen „De zondige gedachten blijven nog in mij.” Maar hoort nu, wat Paulus zegt in Romeinen 7 van vers 15 tot 't einde toe. Paulus klaagt daarover en zegt zelf „Maar ik heb een vermaak in de wet Gods naar het inwendige des menschen, d. w. z.: — naar mijn zielsbegeerte — doch ik zie een andere wet in mijn leden, die strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en die mij gevangen neemt onder de wet der zonde die in mijn leden is.” — Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? — d. w. z. — hij klaagt over zijn natuurstaat. O zoolang hij in dit lichaam woont, kan hij niet daarvan ontslagen

raken, maar hij dankt God door Jezus Christus onzen Heer. Zoo dan zegt hij: — „Ik zelf diene wel met 't ge- moede de wet Gods — maar met het vleesch de wet der zonde." Zoo komt hij tot het 8ste Hoofdstuk, en hij zegt daar: „Zoo is er dan nu geene ver- doemenis voor diegenen die in Jezus Christus gelooven, die niet naar het vleesch, maar naar den Geest wande- len"; d. w. z.: — de wet des vleesch- es ook de ziels-vijand geworden is, en zoo- doende Christus' vijand ook de ziels-vijand is." Zoo wordt dan in het vierde vers het recht der wet vervuld in de ziel, die niet het vleesch maar wel den Geest volgt.

Jesaja zegt, en God zelf zegt: — „Komt, laat ons onderzoeken naar de overtredingen des menschen; indien gij uwe zonden erkent en u bekeert, al zijn uwe zonden dan als scharlakenen, het zal wit worden als sneeuw, en al zijn uwe zonden zoo nood als karmoezijn, het zal wit worden als witte wol." Zoo zeg ik nogmaals, stelt uw geloof toch vast in den Heer en strijd tegen de zonde, want nauw en eng is de weg die tot het leven leidt.

Zijf gij vermoed onder den strijd, dan zegt de Heer in Mattheus 11 vs. 28 tot en met 30: — „Komt herwaarts tot mij gij allen, die vermoeid en belast zijt en ik zal u rust geven; neemt mijn juk op u en leert van mij dat ik zachtafmoedig ben en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uwe ziel, want mijn juk is zacht en mijn last is licht." Mijn bede is steeds: — God helpe u allen om in het vaste geloof te blijven vertrouwen op den Heer. Ik groet u allen met een geestelijken kus en blijf uw aardse Vader in Jezus Christus.

Politieke Beschouwingen.

Het doet ons groot genoegen, dat de berichten uit Zuid-Afrika van dien aard zijn, dat wij alle reden hebben goedsmoeds te zijn. Zelfs in 't Engelse Lagerhuis werd offici- eel mededeeling gedaan van het indruk- wekkend besluit der te veld staande Afri- kaansche Burgers, om met alle kracht den ontzettenden strijd voort te zetten en de wapenen niet neer te leggen voordat vrijheid en recht zijn herkegen.

Bravo, wij hadden ook niet anders verwacht van de kern van dit volk. Al nijpt soms 't gebrek, al hebben ze hier en daar geen kleeding om zich goed te dekken tegen de koude, al lijden hunne gewonden veel ten gevolge van gebrek aan behoorlijke genees- kundige behandeling, al blijven ook de Regeeringen van Europa mededoogenloos bij den moord van dit heldenvolk toezien zonder protest. . . . zij, die strijdenden blijven den moed en de kracht behouden om de bange worsteling voort te zetten, 't oog op Hem gericht houdende, die te zijnen tijde uitkomst geven zal!

En zij hebben bij hun woord vernieuwde daden gevoegd. Ten Noorden van Pretoria aan de lijn naar Pietersburg vernielden zij een trein bij Naboomspruit, waarbij heel wat Engelschen 't leven lieten of gekwetst werden. Van generaal Beijers ging dezen aanval uit. Enkele dagen daarna kwam bericht, dat de Burgers het station Roo- depoort ten Zuiden van Johannesburg hadden aangevallen en in brand gestoken. Natuurlijk werden zij, volgens de Engelschen, ten slotte met eenig verlies verdreven. Wij weten echter wat waarde wij aan dergelijke berichten hebben te hechten: blijven op zulk een plaats doen de Burgers niet meer, wij ze weldra omsingeld zouden worden. Maar, dat ze, eer ze weggaan, medenemen wat zij kunnen en zich van 't noodige voorzien, daarop kunnen wij staat maken. Zelfs in den Oranje-Vrijstaat, waar op dit oogenblik de commando's klein en zeer verspreid zijn, blijft hunne actie aanhouden. Ook blijkt duidelijk uit de nakomende Engelse ver- liezen-lijsten, dat de aanvallen der Burgers hen nergens met rust laten, zelfs tot onder de muren van Pretoria en de linie van Bloemfontein toe, en telkens de treinen dagen verhinderd worden te loopen, ondanks dat de spoor- wegen over de geheele lengte van blok- huizen zijn bezet!

Hoe 't er toe gaat voor de Engelschen blijkt uit deze berekening van de verliezen over Juni die wij elders vonden.

„Het Engelse leger verloor aan dooden op het slagveld 21 off. en 212 man. Hierbij komen 8 off. en 362 man aan ziekte gestor- ven. Gewond werden 36 off. en 384 man, vermist 1 off. en 75 man. Totaal aan dooden of gewonden 1101.

Naar huis gezonden werden 141 off. en 3066 man. Rekenen we nu voor iedereen in het hospitaal overleden man 4 zieken, die geen dienst kunnen doen, dan krijgen wij 1480 man. In het geheel zijn dan door dood, wonden, ziekte of invalide worden van het Engelse leger afgegaan 241 off. en 5547 man. En Juni is een wintermaand!

Ook is de pest nog niet verdwenen. Van 22—29 Juni waren te Kaapstad en omge- ving 8 en te Port Elisabeth 4 gevallen. Verder werden 3 pestlijken gevonden.

In het geheel kwamen tot 29 Juni voor: Kaapstad en omgeving 722, Port Elisabeth 18 en op andere plaatsen 9 gevallen. Hiervan hadden 357 een doodelyken afloop. Men ziet, de Heere heeft zijn slaande hand nog niet teruggetrokken. Mochten de Engel- schen spoedig tot beter inzicht komen!

Trouwens, in de Kaapkolonie staat het voor de Engelschen ook niet best. In de Noordelijke districten kunnen de Engelschen zoo goed als niets doen. Slechts enkele plaatsen hebben zij bezet, maar daarbuiten komen ze niet. De opstand is daar gevestigd. Vandaar dat leiders als Fouche, Scheepers en Kritzinger meer Oost en Zuid en West hun actie voortzetten. De eerste bracht

Grikwaland-Oost in rep en roer, en hoe ook de Engelschen hem nazaten — hij voorzag zich van paarden en munitie, en trok ongedoerd naar de streken terug, vanwaar hij gekomen was. Ook Scheepers liet weer goed van zich hooren. Thans hadden de Engelschen Murraburg wat te zeer ontbloot en fluks waren de Burgers onder dezen commandant erbij. De stad werd ingenomen, wat bruikbaar was medege- noemen, terwijl bij den strijd Regeerings- gebouwen in den brand raakten. French schijnt hier geen goeden weerstand te kunnen bieden, tenzij hij nog meer troepen heeft. En geen wonder. Deze dagen bleek nog uit een volkomen zekere bron, dat de Engel- schen tot onder Kaapstad toe, o. a. in 't district Stellenbosch, den ingezetenen paarden en voorraad afnemen, zelfs zonder te betalen en — daardoor alwat Afrikaansch is tegen zich in 't harnas jagen. Wij kunnen er ons dan ook verzekerd van houden, dat het verzet toeneemt. Moge het grooter proportien aannemen en Engeland nopen den strijd op te geven!

NOORDTJ. I.

HET BELANG DER KERKEN.

Vrije toegang tot de Colleges voor elk en een ieder, zoo deze slechts aan enkele ge- stelde wetenschappelijke eischen voldoet, is dan volgens de *Herant* van 31 Maart j. l. een kenmerkend onderscheid tusschen *Univer- sitair* en *Seminaristisch* onderwijs.

Daarin zou zelfs „princiepelijk het verschil van positie" (tusschen Amsterdam en Kampen) zijn aangegeven.

„Bij de Universitaire Opleiding toegang voor ieder, die het diploma bezit en geen „uitsluiting." Op godsdienstige belijdenis wordt dus in het geheel niet gelet. Op Chris- telijk of ook zedelijk leven in zeer verwij- derden zin.

Dat dit zoo is ook aan de Vrije Univer- siteit, moeten we op het getuigenis van de *Herant* wel aannemen.

Maar dat de *losheid* van Christelijke be- lijdenis en van Christelijk leven voor de stu- denten, een kenmerk of eigenaardigheid zou zijn van „*Universitaire Opleiding*" in onder- scheiding van „*Seminaristische Opleiding*", daarvan is volgens de historie, ook onzer Universiteiten, geen steek waar.

Dan zou b. v. aan de Hoogescholen te Leiden en te Groningen tijdens de Repu- bliek de Opleiding niet *Universitair* maar *Seminaristisch* geweest zijn.

In de „ordonnantie en de Statuten voor „de Universiteit der Stad Leiden" Juni 1575 vastgesteld, was o. a. bepaald, dat de Stu- denten een eed moesten afleggen om „niet „te zullen volgen of aan te hangen enige „Leeringe dan die in dezelfde Universiteit „geprofesseert en geleert zal worden, zoo „lange zij in dezelfde Universiteit hen ont- „houden zullen."

Dat er in zake dezen eed later om *bijko- mende omstandigheden* verslappung is ontstaan, heeft met het beginsel of het karakter van het onderwijs niets te maken.

De wetten voor de Universiteit van Gron- ningen in 1619 vastgesteld bepaalden in Art. 52, dat de Studenten in hun belijdenis ge- houden waren aan de leer der Geref. kerken *altier te Lande*.

Zelfs was kerkeboek zooal niet absoluut dan toch betrekkelijk *verplichtend* gesteld.

Met eenige wijzigingen gold dat te dier tijde evenzeer te Franeker en te Utrecht, gelijk ook aan Calvijn Academie te Geneve.

Dat daarin langzamerhand onder allerlei invloeden verslappung is gekomen, doet aan de zaak zelve niets af.

Naar de eigen wetten en instellingen dier Universiteiten waren de studenten aan een bepaalde belijdenis en aan een Christelijk leven gebonden.

Hielden die scholen nu *daardoor* op Univer- siteiten te zijn en werden zij, *daarom* wat men thans van zekere zijde zoo gaarne *vakscholen* noemt?

Gebondenheid aan of *losheid* van Christelijke belijdenis, wat de studenten betreft, heeft met het *Universitair* of *Seminaristisch* karakter van onderwijs en opleiding niets te maken.

Hoe de *Herant* zoo iets beweren kan en durft, beken ik eerlijk niet te begrijpen.

Meermalen is door de „liberale" tegen- standers den mannen van de Vrije Univer- siteit het verwijt voor de voeten geworpen, dat deze den naam van Universiteit niet verdient, maar slechts een vakschool zou zijn, wijl de Professoren daar niet stonden en werkten als mannen der Vrije wetenschap, maar ge- houden waren aan een *beperkt confessioneel* staandpunt.

Met klem van redenen en m. i. afdoend is dat verwijt door de *Herant* meermalen weer- legd.

Als nu de *gebondenheid* der Professoren aan een bepaalde belijdenis, hier de Geref. be- lijdenis, de Vrije Universiteit niet steunt tot een vakschool en het onderwijs niet verlaagt tot z. g. *Seminaristisch* onderwijs, hoe kan dan zoo iets geschieden door de *gebondenheid* der studenten ten dezen opzichte?

In dezen kunnen we dus te Kampen ge- rust zijn en behoeven de kerken zich van de beschuldiging van de *Herant* geen spier aan te trekken.

Als het Theol. onderwijs aan haar School gegeven niet uit anderen hoofde als *Seminaristisch* verdient gebrandmerkt te worden, de *gebondenheid* der studenten aan een Christe- lijke belijdenis en aan een Christelijk leven heeft in allen gevalle daarmee niets te maken.

Ten dezen opzichte kunnen des kerken gerust zijn.

Ook twijfel ik niet, of bij een verdere doorwerking van het Geref. beginsel zal de Vereeniging voor H. O. op Geref. grondslag wel tot een zelfde bepaling voor de stu- denten harer School moeten komen.

Immers niet de z. g. *Universitaire idee* be- slist hier, maar het karakter van de Overheid, van de Kerk of van de Vereeniging, waarvan de School uitgaat.

D. K. WIELAND.

Een beroep op de gansche beschaafde wereld.

Hier toe dringt de Heer H. J. E. mous in de pers aan met het oog op de door de Engelschen zoo wreedelijk opgehoopte vrou- wen- en kinderkampen, om de Afrikaners langzaam te vernietigen.

Hij zegt o. a.: Laat thans met het Nederlandsche stam- verwante volk aan de spits gansch Europa, dat met kwalijk bedwongen weezin heeft moeten toezien, ter hulpe snellen.

Laat een zoodanig protest van internatio- nale barmhartigheid Engeland doen hooren, dat het aangeklaagd wordt voor de rechtbank der menscheijkheid.

Laten alle comités in Nederland daartoe hartelijk samenwerken tot eenparige, welover- legde hulp.

Laten ze, daartoe gekomen, in hunne een- heid aan Europa den weg wijzen hoe te hel- pen en het verspreide richting geven en in éne bedding leiden.

Daartoe is het noodig, dat zij in allerlei taal en dagblad een oproep tot gemeenschap- pelijke hulp doen hooren.

Daartoe is ook noodig, dat eene officiële autoriteit, als b. v. de consulaire vertegen- woordiger, die roepstem steune.

De zaak is het waard.

In de duisternis over Zuid-Afrika's kam- pen, moet het koesterend en vertroostend licht der ontferming heerlijk schijnen en de volkeren van Europa, hand in hand, moeten het ontsteken.

Het is hoog tijd; de kampen staan nu open."

Buitenlandsche Kerken.

Spanje. Een nieuwe anti-clerical beweging. De dood van den predikant Fliedner. — In Barcelona verschijnt een nieuw weekblad, dat zich ten doel stelt het volk bekend te maken met de ellende, die door het clericalisme over Spanje gebracht is. Het blad staat onder redactie van den priester Pay- Ordeix, die door eenige andere geestelijken wordt bijgestaan. De door Pay-Ordeix ver- wekte en geleide beweging heeft reeds een beduidende uitbreiding gekregen, zoodat zij ook buiten Spanje de aandacht getrokken heeft.

De „Temps" heeft een correspondent naar den genoemden priester gezonden, om bij hem te informeren naar het doel en den omvang der beweging. De priester heeft in hoofdzaak het volgende medegedeeld:

Op de vraag, wat wij willen? is ons antwoord, dat wij Spanje en de kerk redden willen. De beweging is eene algemeene; zij zal weldra over geheel Spanje verbreid zijn. In Catalonië staan twee bisschoppen aan onze zijde en meerderen in de overige provincies. Ons doel is zeer eenvoudig; wij zijn anti-clerical, maar willen goed Roomsch blijven. Wij willen slechts de tucht en de organisatie van den clerus reformeeren. Wij houden de dogma's vast, en verlangen voor het oogenblik scheiding van kerk en staat; hervorming of onder- drukking der Jesuïeten en der andere monni- kenorden; overdracht van alle kerkegoe- deren, die voor den eeredienst niet noodig zijn, aan den staat. Wij denken aan de vorming van een zelfstandige Spaansche kerk, die slechts wat de dogma's betreft onder de opperste leiding van den Paus staat; alle andere rechten van Rome zullen op den nationalen clerus overgaan. Wij verlangen medezeggenschap van het volk in de kerke- lijke aangelegenheden, en daarom ook de keuze der bisschoppen en der hooge kerke- lijke waardigheidbekleeders door het volk en den clerus. Dit is ons tegenwoordig ideaal.

Nu zal men zeggen, dat dit nog geen groot ideaal is en dan moet dit toegestemd worden, maar als men in aanmerking neemt, dat het Spanje geldt, dan moeten wij zeggen, dat het hoe gering ook, toch een begin is, dat hope geeft op wat beters. Zooveel blijkt u t het bovengenoemde toch, dat in Spanje eenige ontwakning begint te komen. Geve de Heere, dat er behoefte uit geboren worde naar Gods Woord, opdat het Spaansche volk tot de kennis der waarheid kome en de ver- lossing, die in Christus is, deelachtig worde.

Hoe treurig de toestand in dit land is, kan o. m. blijken uit wat door de jongste verkstelling aan het licht is gekomen. Daar- door is men te weten gekomen, dat een derde der monniken, z. g. n. schoolbroeders, niet lezen kan, hoewel hun sedert jaren het onderwijs der mannelijke jeugd was opge- dragen, en dat het grootste deel der nonnen, door wie de meisjes uit de lagere volks- klasse onderwezen worden, niet schrijven kan. Men behoeft niet te vragen, wat de vruchten van dit onderwijs zijn.

Wij moeten hier tegelijk melding maken van den dood van den predikant Fliedner in Madrid. Door zijn arbeid is in weerwil van al de moeijeligheden het evangelisatie- werk niet alleen in de hoofdstad, waar hij twee lagere scholen en een school ter opleiding van predikanten en evangelisten gesticht heeft, maar ook in andere plaatsen Gods Woord verspreid. Bij zijne begrafenis is het woord bevestigd: „als iemands wegen den Heere behagen, zoo zal Hij ook zijn vijanden met hem bevredigen." In de eerste jaren van zijn arbeid in Madrid had hij veel vijandschap en kwelling te verduren, en bij zijn sterven waren de blijken van achting voor dien evangelie-dienaar groot. Een groote schare uit alle standen des volks volgde den doode naar het kerkhof, en de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Eeredienst hadden schriftelijk hun deelname in het verlies aan de familie betuigd. Dit is een goed getuigenis voor den overledene maar eveneens een bewijs van een veran- dering in de stemming des volks, die voor de verbreiding van Gods Woord goede hope geeft.

Engeland. Een beoordeeling van den Zuid- Afrikaanschen toestand door een kerkeelijke vergadering. — In de eerste week van Juni werd in Westminster Hall in Londen onder praesidium van Lord Nelson eene verga- dering gehouden van de Conferentie voor de belangen der Engelse kerk in Zuid- Afrika. Het voornaamste punt op de agenda

was: welke roeping en verplichting voor de Engelse kerk voortvloeide uit het bezit (?) van de beide nieuwe kolonies Oranje- Rivier — lees Vrijstaat — en Transvaal.

Lord Nelson noemde de wreede behan- deling en verwaarloozing der Inlanders van de zijde der Boeren als een hoofddreden, waarom hun de heerschappij over Zuid-Afrika ontnomen is. Twee onwaarheden te gelijk. Hij hoopt met den bisschop van Salisbury en andere invloedrijke personen, dat de vereeniging der Hollandsche Gereformeerden en der Engelse kerk tot stand zal komen, en dat dan het Zendingwerk onder de inboorlingen, nadat aan dezen politieke rechten en vrijheden verleend waren, met dubbele kracht zal worden ter hand genomen.

De aartsbisschop van Kaapstad deed daar- tegen uitkomen, dat, hoeeer ook hij de vereeniging dier kerken begeerde, er in den eersten tijd niet de minste hoop bestond op verwezenlijking van dien wensch. Voor den oorlog bestonden er vriendschappelijke betrekkingen, maar de strijd had ook op dit gebied verwoestend gewerkt. Hij stemde toe, dat de Boeren de liefde niet hebben betracht tegenover de inboorlingen, maar hij moest hetzelfde van vele Engelschen zeggen. In het algemeen noemde hij de stemming der inboorlingen tegenover de Engelschen gunstiger dan tegenover de Hollanders. Wanneer het juk der laatste eens voor- goed van hun schouders genomen is, dan zullen de inlanders de Engelschen nog beter als hun weldoers leeren kennen. (?)

De voornaamste roeping der kerk is te zorgen voor de vorming van predikanten en onderwijzers uit de inboorlingen, waar- voor de scholen nog ontbreken, alleen is er een inrichting voor onderwijs van zonen voor Kafferschoolen.

De eveneens naar Engeland teruggekeerde bisschop van Bloemfontein deelde mede, dat de soldaten in het veld den oorlog niet minder moede zijn dan het Engelse volk, hij verwacht echter alles goeds van het voortzetten van den strijd. De oorzaak van het voortduren van den oorlog ligt alleen in den toestand des lands. Hoe dapper de Boeren ook zijn, zij handelen onver- standig door den strijd voort te zetten; het ware beter, dat zij dachten aan de bevrijding van hun vrienden op Ceylon en St. Helena.

Sir Charles Warren zeide, dat men tegen- over de inboorlingen zeer voorzichtig en behoedzaam moest zijn, wijl zij nog niet rijp waren voor gelijkstelling met de blanken en voor zelfstandig bestuur, zoodat hij de aanklacht tegen de Boeren van slechte behan- deling der inboorlingen merklijk verzachtte.

Uit deze bespreking op de Conferentie in Westminster Hall proeven wij den geest der waardigheidbekleeders in de Engelse staatskerk. Men blijft blind voor eigen onrecht en gaat voort de Boeren te belasteren. SCHOLTEN.

Voor de groep Eskimoo's, die sedert de Ten- toonstelling in verschillende steden van Frank- rijk reisde, en in Algiers, werden, ook op hun eigen verzoek, nu en dan godsdienstige bij- eenkomsten gehouden. Zekere Jan Oliver onder hen kende Engelsch en vertaalde voor zijn stangenooten aan de toespraken. Het bleek, dat hun hart klopte voor het Woord des Heeren en dat het onder die zoekoe- hiden warm verlangde naar zijn dienst. De Zweedsche zendeling Nystroem sprak eens tot hen o. a. over den tekst: „Alzoo lief heeft God de wereld gehad enz." Later spraken voor hen de heeren Pope en Cuendet en anderen. Dan zongen zij in hun eigen taal, goed eenparig liederen, als: „Gij, wiens ziel bezwaard is," of „Op U vertrou ik," en hoorden de toespraken met bewogen gemoed aan. Mevr. Nystroem bood hun eens een maaltijd aan, waarbij perso- nen uit negen verschillende natien mede aanzaten.

Vanwege de vrije kerken is in Engeland een veldtocht tot volks-evangelisatie onder- nomen. Wat Londen betreft, kon men echter niet zoo goed de massa's bereiken, als men dit had gewild. Wel was er van-wege den oorlog en den dood der Koningin gezondheid om het evangelie te hooren. Doch er bestaat onder het volk een vrees voor kerken en preekzalen! Men komt veel liever saam in openbare lokalen. In New- castle werkten 13 predikanten of evangelisten; in Liverpool 30; in Manchester 7.

In 1891 waren in Nieuw-Zeeland 18,000,000 akkers in bezit van slechts 1615 Engel- schen of Engelse maatschappijen, die al dat land aan niemand wilden verkoopen, zooals vroeger in Ierland. Daarentegen waren slechts 300,000 akkers in handen van omtrent 100,000 boeren; die intusschen niet tegen de speculaties en negoties dier Engelse landvolken opkonden. Eindelijk kwam er een wet, volgens welke de staat dat land kan inkoop. In Maart 1899 was daardoor reeds voor meer dan f 15,000,000 van die speculanten en landheeren afgekocht, om dit aan kolo- nisten met erfrecht te verpachten, niet te verkoopen, tot op een maximum van 600—2000 akkers. Zoo bedroeg in 1899 het aan- tal dezer pachters reeds 15,899; die bijna 15,000,000 akkers land hadden; waarvoor zij ruim f 3,200,000 huur betaalden. En volgens dat rapport was er toen f 170,000 achterstallige schuld; betrekkelijk weinig bij dezen overgang van toestanden.

Op de Jaarvergadering van het Ameri- kaansche Traktatgenootschap in April te Washington wees de voorzitter Generaal Howard met nadruk op het vele goede, dat deze vereeniging wrocht in het leger, gedu- rende den Spaansch-Amerikaanschen oorlog. De secretaris zeide in zijn verslag, dat dit genootschap was opgericht „om Christus te verkondigen als den Verlosser van zonda- ren." Het aantal in het binnen- en buiten- land verspreide geschriften bedraagt 12 à 15 miljoen. De colporteurs trachten de personen te bereiken, die niet met de gemeente in aanraking komen. Dit genoot- schap heeft het Evangelie gebracht in 153 talen of tongvallen, en was alzoo voor de

Zendings-commissie zeer behulpzaam en van dienst. Het afgelopen jaar werden 4 à 5 miljoen blaadzijden Christelijke leesstof in de Spaansche taal verspreid onder de eilanders, en één miljoen onder de bemanning van leger en vloot. Zelfs in Utah tracht men aan de woningen der Mormonen, en vooral voor de kinderen, trakaten te bezorgen. Het bestuur drong ernstig aan op vermeer- dering der bijdragen.

In Mantschoerië hebben door de oorlogs- beroerten en Christenmoorden wel sommige inboorlingen uit angst hun Christelijk geloof verloochend, waartoe zij door den arbeid der Presbyteriaansche Zending gebracht waren. Doch over het algemeen verblijdt men zich, dat zooveel in hun geloof stand hielden; niettegenstaande zij zelfs hun goede- ren, hospitalen en kerken verloren. De oude mannen vermaanden, stervende aan hunne wonden, de jongeren om tot den einde toe getrouw te blijven, schreef een Duitsch ambtenaar, Bismarck geheeten. De overge- blevenen trachten alom opnieuw te veree- nigen en samen te werken.

Behalve de schofferingen en moorden, die in China door den laatsten oorlog, aan vrouwen en meisjes gepleegd werden, wordt vooral gewezen op de gevolgen voor haar, de aan de mishandelingen ontkomen zijn. Zoodra toch een Chineesche gehuwde vrouw door een blanken man aangeraakt is, deelt zij haar man en familie dit mede, alsmede dat zij zichzelf daarom dooden zal; en zij is verplicht dit te doen, anders zouden anderen het doen. Ongehuwde vrouwen verzoeken in dat geval door vriend of maag ter dood gebracht te worden, opdat zij het zelve niet behoeven te doen.

Volgens het verslag van den voorzitter der Zevende-Dag-Adventisten, Onderling G. A. Erwin, op de Algemeene Conferentie te Battle Creek, Michigan, bedraagt het aantal leden dier groep 75,763. In de laatste twee jaren zijn er 12,504 nieuwe bijgekomen. De opbrengst der tienden bedroeg in die 2 jaren 1,000,915 dollars of 200,000 meer dan de laatste maal. Het genootschap gaf boeken uit in 14 verschillende talen. Er werden 9 sanatoria's opgericht in Duitsch- land, Australië, Nieuw-Zeeland en de Ver. Staten. Zij bezitten nu 6 Colleges, 4 Aca- demies, 10 opleidings- en industrie-scholen, 228 gemeentelijke scholen en gemengde, totaal 263 scholen met 281 onderwijzers en 6000 leerlingen. †

HOOGER ONDERWIJS OP GEREF. GRONDSLAG.

De Een-en-twintigste Jaarvergadering der Vereeniging voor „Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag" heeft wel onder de gunstigste omstandigheden te Arnhem plaats gehad.

Onmogelijk was het — droeg de verga- dering ook al geen politiek karakter — de heerlijke overwinning der Christelijk partijen met stilzwijgen voorbij te gaan, waar deze voor zoo groot deel uit gerecriteerden der Vereeniging bestonden — en deze onmogel- ijkheid, gevoegd bij de aanwezigheid van Dr. A. Kuyper, het fraaie weder, de geluk- lijke plaats van bijeenkomst (n. l. de Buiten- Societeit) gaf aan heel de vergadering een opgewekt karakter.

Aan den vooravond der algemeene samen- komst, op Donderdag 4 Juli, had in de Oosterkerk een bidstond plaats, waarin Ds. C. W. J. van LUMMEL te Delft zijn gehoor bij Pred. 3: 11 bepaalde:

„Hij heeft ieder ding schoon gemaakt op zijn tijd, ook heeft hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat een mensch het werk, dat God gemaakt heeft, kan uitvinden van het begin tot het einde toe."

Met dezen tekst tot leidraad werden het doel, de grenzen, de rechte opvatting der wetenschap in het licht gesteld.

Donderdagmorgen zag een groot aantal leden en begunstigers, dat, naarmate men verder op den voormiddag kwam, door toevloed uit verwijderde streken des lands steeds vermeerderde, in de schoone, koepel- vormige muziekzaal der Buiten-Societeit bijeen.

Leider der vergadering was Mr. Th. HEEMSKERK, een der Curatoren.

Daverend applaus en geestdriftig geroep steeg op, toen Dr. A. KUYPER binnenkwam.

In den loop van den voormiddag werd, namens de vergaderden, aan H. M. de Koningin een telegram van hulde en trouw verzonden, waarop in de namiddag-bijeenkomst een antwoord inkwam.

Tusschen opening en sluiting der morgen- bijeenkomst, natuurlijk met gebed en gezang, beraadslaagde men over huis-houdelijke zaken, en herkoos men o. a. de heeren E. G. WENTINK van Schalkwijk en J. H. DE WAAL MALEFIEIT van Achtienhoven, respectievelijk tot Directeur en plaatsvervangend Directeur der Vereeniging.

Dan, besprak Prof. J. L. RUTGERS de vraag: *Mag geoordeeld worden, dat thans de tijd gekomen is, om het Gereformeerd karakter van de Vrije Universiteit door nauwer verband met de Gereformeerde Kerken, nog vaster te waarborgen?*

Doel was niet op deze vergadering tot een vast besluit of bindende conclusie te komen, maar de besprekingen over genoemde vraag voor te bereiden.

Werd besloten, op voorstel van den inlei- der, een Commissie te benoemen, die na deugdelijk onderzoek haar bevindingen op een buitengewone ledenvergadering in het voorjaar van 1902 zal mededeelen, waarop dan een definitieve regeling kan volgen.

Aan het slot dezer vergadering richtte Dr. A. G. HONIG van Zeist, zich in een gloedvolle toespraak tot de aanwezigen, met de hoofdgedachte van Prof. Rutgers instemming betuigende en er op wijzende, dat Godes zegen, in den uitslag der verkie- zingen geschenken, zeker een aansporing te meer zou zijn, om meer en meer uit de Gereformeerde beginselen te leven en dien- volgens een nauwer verband tusschen Univer- siteit en Kerk te begeeren.

In de, na een pauze van één uur, heropende namiddagvergadering om twee uur, leverde Prof. Dr. H. H. KUYPER, zoon van den bekenden Nestor, een zwaar en massief stuk werk (zoals Prof. GIESINK het later noemde) in den vorm van een referaat over het onderwerp: „Ongezocht gelijk.“ *)

Wat daarin de hoofdgedachte vormde, was, dat de resultaten der natuur-philosophie, de empirische wetenschap, die vijandig tegenover de openbaring der H. Schrift stonden, deze juist in de waarneming van reële feiten kwamen bevestigen.

In het bijzonder waren het de evolutie-, selectie- en erfelijkheids-theorieën, benevens de leer der afstamming, het verschil der soorten, die volgens de verklaringen, van een Darwin, Hückel, Dubois-Reymond, Lombroso, Schopenhauer, die het ook met andere bedoeling afgelegd, de waarheid der Gods-Openbaring kwamen bevestigen.

De slotsom, waartoe spr. kwam, was deze: Ook het wetenschappelijk onderzoek der natuur bevestigt de waarheid Gods.

Waar een oppervlakkige natuurstudie van Hem afvoert, brengt een diepere tot hem terug. Gode is de kracht der waarheid en zij zal zegevieran.

Toen op de vraag, of door tegenstanders principieel debat werd begeerd, niemand zich op gaf, maakten de Professoren GIESINK en RUTGERS verschillende opmerkingen, minder om een verschil van meening, dan wel om enkele verklaringen toe te lichten.

De menselijke ellende, door de Schrift geleerd, vond zijn grootsten verdediger, hoewel op andere gronden, in den pessimistischen wijsgeer SCHOPENHAUER; van de doodstraf, zoo tegen ons uitgespeeld, verklaarde dezelfde: *schafte de doodstraf af, als de moordenaars afgeschafte zijn.* En de Konigsberger wijsgeer KANT was een tegenstander der vaccine!

Na een korte opmerking des heeren W. Hovy en een antwoord daarop van den Voorzitter, verkreeg Dr. H. H. KUYPER nog even het woord om te repliceren.

De vergadering ging uiteen, toen de heer Th. HEEMSKERK, wiens uitnemende leiding zeker niet weinig tot het welslagen bijdroeg, aan inleider den dank der aanwezigen had gebracht, waarbij hem wel het meest verheugde, dat de Universiteit, die haar wetenschap uit de wijsheid Gods putte, door diens referaat zoo „ongezocht gelijk“ kreeg.

Vermelden we nog, dat te vijf uur een maaltijd in Maison Oudsbom plaats had en de dag met een boottocht naar de Westerbouwing besloten werd.

(De Graafschapper.)

*) Het zal in druk verschijnen.

PROVINCIALE DIACONALE CONFÉRENTIE DER GEREFORMEERDE KERKEN IN ZUID-HOLLAND,

gehouden te Rotterdam, 20 Juni 1901.

De Voorzitter, de heer J. H. de Lange, van 's-Gravenhage, Diaconie A, opent de Conferentie met het laten zingen van de verzen 3 en 4 van den Morgenzang en met lezen van het laatste gedeelte van Handelingen 2, waaraan hij eenige beschouwingen vastknoopt, waarin hij wijst op de doorgaande ontwikkeling, ook van de zonde en als gevolg daarvan, de ellende, die wij nu na negentien eeuwen van beschaving aanschouwen. Toch, al vermenigvuldigt de ellende, de moeite, de zorg, de Diakenen behoeven niet te vragen waarheen. Als wij slechts het oog hebben op onze Heiland, dan mogen wij gemoedigd onze weg gaan. En al is het onder ons: niet vele rijken, niet vele machtigen, toch mogen wij, Gereformeerde Diakenen onze armen nog zoo ondersteunen, dat zij niet langs de straten loopen te bedelen.

Na een welkomstwoord aan de opgekomenen gaat de Voorzitter over in gebed.

Als adviseurs zijn aanwezig de H.H. Predikanten Ds. Landwehr en Sillevius Smit van de plaatselijke Kerken.

Een 50-tal Diaconieën is vertegenwoordigd. De Secretaris, de heer J. G. van den Burch van 's-Gravenhage, Diaconie B leest de notulen van de vorige Conferentie.

Naar aanleiding daarvan wordt eene vraag, waarom de vorige Conferentie niet te Gouda is gehouden, beantwoord.

De Diaconieën van Leiden A en C en Reeuwijk hebben bericht van verhindering gezonden.

De Voorzitter brengt nu in bespreking vraag 3b, ingezonden door 's-Gravenhage A: Een of meer predikanten geven op de Conferentie wel advies, maar geen prae-advies.

Na eenige bespreking wordt deze vraag ingetrokken.

Vervolgens bekomt het woord Ds. H. C. van den Brink, predikant te Rotterdam, als referent over het onderwerp: „Langs welken weg is meerdere ontwikkeling van het Diaconaat te verwachten?“ De geachte referent wil op deze vraag een kort antwoord geven, en vat ten slotte zijn referaat samen in eenige rondgedeelte stellingen.

De Voorzitter dankt hierop den referent, met instemming der vergadering, voor Z.Eerw.'s arbeid.

De heer Ter Weeme merkt op, dat het de bedoeling is, dat, waar ieder lid de stellingen door Ds. Van den Brink ontwikkeld, in zijn bezit heeft, deze even onder de oogen worden gezien.

De Voorzitter leest daartoe de volgende stellingen voor en brengt ze, voor zoover de tijd toelaat, achtereenvolgens in bespreking.

I. Voor meerdere ontwikkeling van ons Diaconaat is allereerst noodig bestudering van de beginselen, waarvan naar Gods Woord de dienst der barmhartigheid moet uitgaan en van de lijnen, waar langs de uitoefening van dit ambt zich moet bewegen.

II. Er bestaat dringende behoefte aan een Handboek voor de Diaconale vakken der Theologie.

III. Een deel der Diaconale samenkomsten naar Art. 40 D. K. O. dient geregeld gewijd te zijn aan de bespreking der theorie van het Diaconaat, waarbij de tegenwoordigheid van de Dienaren des Woords vereischt is.

IV. Door de bediening des Woords moet

de gemeente worden onderwezen in en opgewekt ter barmhartigheid, terwijl de Catechisatie en de Jongelingsvereniging zich ook hebben te richten op 't aankweken en opleiden van Diakenen.

V. De Diaconale taak omvat drieërlei: 1º. Het voorkomen van armoede en lijden; 2º. het lenigen van armoede en verzachten van lijden; en 3º. het verschaffen van de hiertoe vereischte middelen.

(Encyclopaedie der H. Godgeleerdheid door Dr. A. Kuyper, dl. III, pag. 537).

VI. Ter voorkoming moet geestelijk ge-

arbeid door de verwaarloozing van het gezinsleven tegen te gaan; en stoffelijk door tijdelijken financiëlen steun; 't verlenen van medische hulp of versterkende levensmiddelen; 't aanstellen op een rechtmatig loon voor den arbeid, verzorging van invalide werklieden, pensioenregeling, verzekering tegen ongevallen enz.

VII. Zonder de natuurlijke verzorgers te verdringen en in nauw verband met de betooning der barmhartigheid naar het ambt der geloovigen, moet de Diaconie aan armen, wezen, ouden, zieken en ellendigen in Christus' Naam, de barmhartigheid des Heeren bewijzen in onderscheiding van alle Christelijke en algemeen menselijke philanthropie.

VIII. Diaconale zaken van particulieren of generalen aard, die op den Kerkeraad niet kunnen worden afgedaan, moeten gebracht worden op meerdere vergaderingen onzer Kerken.

IX. Door geregeld huisbezoek bij alle leden der gemeente, inzonderheid bij wie welvaren van den Heere verkregen hebben, dient door de Diakenen de kunst van het geven te worden aangekweekt.

(Wordt vervolgd.)

L. MEESTERS.

Ingezonden.

Hooggeachte Redactie!

Laat ondergeteekende met een enkel woord mogen antwoorden op de critiek van den Hr. de Jong van Leksmond, op mijn stuk, voorkomende in de *Bazuin* van 31 Mei l. i. Dat bedoelde critiek schijnt te liden, dat ieder, die de Wet op den Leerplicht bij het licht der H. Schrift beoordeelt, verstaan. Immers, naar luid van Gods H. Woord — wij toonden dit bereids aan — zijn de Ouders geroepen om hunne kinderen te onderwijzen. De Hr. de Jong raadtplege dus den Bijbel. Deze zal hem uit den droom helpen. Deze ook zal hem leeren zich niet als rechter over eens anders geweten op te werpen. Deze ook zal hem onderwijzen geven in de les der bescheidenheid, om iemand, die 't uit heilige overtuiging voor de „sovereiniteit in eigen kring“, en dat naar het Gebod Gods opneemt, niet zoo ras en onbedacht van „schijnvroomheid“ te veroordeelen. Deze zal hem bedachtzaam maken, om maar niet dadelijk infameerend op eens anders schrijven in te gaan. Wat mij nu betreft: tegenover de infameerende uitdrukkingen in de bewuste critiek van den Hr. de Jong voorkomende, mag ik mij troosten met het woord van den Apostel Paulus: „Die mij oordeelt, is de Heere.“ 't Schaadt mij in het minste niet door den Hr. de Jong oordeeld te worden.

Wat nu de „opruiming taak“ aangaat, waarvan de Hr. de Jong mij beschuldigt, zoo zij op die beschuldiging geantwoord dit: Spreek Gods H. Woord 't beslist uit, dat we onze Overheden te behooren hebben, dat zelfde Woord spreekt 't ook beslist uit, dat „men Gode meer moet gehoorzamen, dan den menschen“; dat zelfde Woord zegt ons, dat ieder blijve op zijn hem door God aangewezen terrein cf. 1 Sam. 13: 9—14; 2 Kron. 16—23. Saul, ziet, trad op verboden grond, en dies zou zijn rijk niet bestaan. Uzzia, ziet, misbruikt zijn macht, en hij wordt meelacht. Beiden worden kennelijk van God gestraft. Ons huidige Godverzakend Ministerie is gevallen, voornamelijk wel, wijl het de Ouders uit hunne plaats, hun van God aangewezen, heeft willen zetten. Moet men onbepaald in ieder geval der Overheid gehoorzaam zijn, dan ligt de Afscheiding van '34 veroordeeld, ligt gevonst ook de Doelantie van '86 e. v. jaren. Voor H. M. onze geëerbiedigde Koningin, voor de Regeering onzes Lands wenschen we te buigen, en hopen we steeds te bidden, maar men make en bekrachtige geen wetten, die den toets van Gods H. Woord niet kunnen doorstaan. Dan, ziet, is verzet geboden, geboden door dat Woord, dat ons eenmaal vrij maakte van het slavenjuk van Spanje, Op: „Vreest God“, volgt, is daaraan ondergeschikt: „Eert den Koning“. Verder gaan we op de critiek van den Hr. de Jong niet in.

E. GEACHTÉ REDACTEUR,

Naar aanleiding wat ik l. i. Vrijdagavond in *Hollands Kerkblad* las, hetgeen de redacteur had overgenomen uit de *Zuider Kerkbode*, onder het rubriek „Onze Vrije Universiteit“, wenschte ik wel eenige plaatsruimte in de *Bazuin*, ten einde een scheeve voorstelling door beide Kerkbodes gemaakt ten opzichte van de te houden collecten voor de Theologische School te Kampen en die voor de Vrije Universiteit te Amsterdam weg te nemen.

Wij lezen dan onder bovengenoemd rubriek het volgende: „Dat nu er tweemaal 's jaars voor Kampen gecollecteerd wordt, de eene jaarlijkse Kerkcollecte voor de Theol. Faculteit der V. U. wel wat klimmen mag“ enz.

Hierbij worden dan verder een Classe en twee Kerken met name genoemd, die nog niet voor de V. U. hebben gecollecteerd. Dat men nu dit doet, kan ik wel hebben, doch men doe het dan in geen scheve maar goede verhouding tot de Theol. School te Kampen.

De *Zuider Kerkbode* en *Holl. Kerkblad* zijn zeer zeker op de hoogte, in hoeverre het besluit der General. Synode 1899: „Om

twee afzonderlijke collecten te houden tot versterking der financiën der eigen inrichting der Geref. Kerken“ door vele Kerken uit kiesheidsgevoel tegenover de Universiteitsmannen niet wordt uitgevoerd. Vooral zou het zijn nut hebben, zoo ook de *Bazuin* de Kerken eens met name noemde, die niet collecteerden. In Delft b. v. (een ineengetrokken Kerk) is het besluit der Synode gevallen en van dit jaar besloten om drie maal te collecteeren voor de Vrije Universiteit te Amsterdam en de Theologische School te Kampen, dus drie maal krijgt iedere inrichting de helft van hetgeen gecollecteerd wordt.

Dit noemt men: uitvoeren een besluit der Synode; en de V. U. wordt gelijk gesteld met de eigen inrichting der Theol. School.

De verantwoordelijkheid van zulk een schrijven in *Holl. Kerkblad* en de *Zuider Kerkbode* laat ik dan ook voor rekening der redacteurs.

Ons volk moet echter naar waarheid worden ingelicht en weten, wat onze School en Kerken te wachten staat, indien het niet waakt en bidt.

Wij hebben de waarheid en den vrede lief, maar waarheid bovenal.

U dank zeggende voor de verleende plaatsruimte, noem ik mij,

Uw doe. d. en broeder in Chr.,

P. BUTER.

Delft, 3—7—1901.

Het ambt der Overheid is, om het Woord des Evangelies overal te doen prediken.

Art. 36 der Ned. Geloofsbelijdenis.

Nog levende onder den genotvollen indruk van den *Schooldag* te Kampen, die voor mij en andere bejaarden onder onze predikanten, niet anders is dan een metamorfose van de vorige publieke examens te Kampen, gevoel ik mij geroepen nog met enkele woorden de aandacht te vestigen op Art. 36 onzer Belijdenis. Onder de gedachten-wisseling over het uitnemende referaat van Prof. Wielenga, is m. i. Art. 36 in verband tot de onderhavige kwestie veel te stiefmoederlijk behandeld. In dat artikel ligt m. i. de sleutel ter verklaring van het Theologisch Ouderwys tijdens de Republiek en tevens de *vrijbrief* voor de Staten om te zorgen voor het onderwijs in de Theologie.

Vanaf de ure en tot zoolang Kerk en Staat één gemeenschappelijk Credo hebben, dat het behoort „tot het ambt der Overheid om het Woord des Evangelies overal te doen prediken“ — zoolang behoort ook de Staat te zorgen, om allereerst kweekplaatsen te hebben voor aanstaande Evangelie-dienaren.

Wiens roeping, wiens ambt het is, om het Evangelie overal te doen prediken, moet allereerst zorgen, dat er arbeiders in het Evangelie worden gekweekt. — In zoover hebben de Staten in dien tijd niets onbehoorlijks gedaan. — Was men in de Geref. kerken thans nog van dezelfde meening als bovenstaande expressie uit Art. 36, dan werden en de Vrije Universiteit en de Theol. School beide geoordeeld, als zich aanmatigende in de hoedanigheid van particuliere Vereniging of van Kerken, wat eigenlijk behoort tot het ambt der Overheid.

Nu men echter eenparig van oordeel is, dat het niet de roeping is van de Overheid, maar van de Kerk, om het Evangelie overal te doen prediken, nu ook maken de Kerken zich allerwegen op, om te zorgen, dat er arbeiders in het Evangelie komen voor het Buitenland, (de Heiden-wereld) zoowel als in eigen Vaderland. Zoo consequent de Staten in dezen vroeger waren, zoo consequent zijn thans de Gereformeerde kerken.

Adres aan de Generale Synode te Groningen 1899.

Deze kleine opmerking mocht ik niet achterwege laten, nu ik verfrisch en versterkt van den *Schooldag* te Kampen weer thuis ben gekomen. Wij hebben elkaar daar weer terruggevonden en van harte hoop en bid ik, dat de kerken in heel de wereld hare roeping mogen verstaan en ter harte nemen om het Evangelie overal te doen prediken en daarvoor een heiliger van Evangelie-dienaren mogen kweken.

W. DIEMER.

Apeldoorn, 5 Juli 1901.

ADVERTENTIËN.

Heden werden wij verblijd door de geboorte van een welgeschapen Zoon. S. SCHAAFSMA.

A. SCHAAFSMA — Woudstra

GROOTEGAAT,

2 Juli 1901.

Door 's Heeren goedheid werden ons voorspogd een Zoon en Dochters geboren.

A. H. NIEBOER, v. D. M.
H. A. NIEBOER — Koer.

BURUM,

4 Juli 1901.

Heden avond behaagde het den Heere, mijn geliefde Echtgenoot

Tetje v. d. Veen,

na een smartelijk doch geduldig lijden, door den dood van ons weg te nemen, in den ouderdom van ruim 33 jaren, na eene gelukkige Echtvereniging van ruim 9 jaren; mij nalatende 4 kinderen, te jong om dit zwaar verlies te beseffen.

Hoewel diep bedroefd, treuren wij niet als degenen, die geen hope hebben.

S. H. SLJTSMA,
en Kinderen.

FRANEKER,
1 Juli 1901.

Voor de talrijke bewijzen van belangstelling, ontvangen bij het overlijden van onzen lieven JAN, betuigen wij, ook namens onze Kinderen, onzen hartelijken dank.

F. MOET, v. D. M.
E. W. MOET — Verhoeff

HEERDE,
9 Juli 1901.

Tegen 1 Aug. gevraagd eene linke

DIENSTBODE

Geref., niet beneden 20 jaar. Loon f 110. Adres P. SLUIS, N. Z. Voorburgwal 258 AMSTERDAM.

Gereformeerd Gymnasium TE KAMPEN.

Nu door Curatoren der Theol. School besloten is met 1 September a. s. de Zesde Klasse aan het Gymnasium in te richten, wordt voor dat Gymnasium verlangd een Leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in Wis- kunde en Engelsch. Gegadigden gelieven zich vóór 1 Augustus aan te melden bij den Secretaris der Commissie van Toezicht, Mr. H. A. van der Vegte, te Zwolle.

Voor geringen prijs te koop aangeboden een nette solide Preekstoel met Klankbord, benevens een achttal Banken. Brieven aan A. VAN DER WERFF te ZWARTSLUIS.

Mond en Blaas-Harmonika's.

Mondharmonika's 32 tonen 30 ct. id. dubbele 64 » 60 » id. driedubbele 96 » 1.20 » id. vierdubbele 128 » 1.50 » id. zesdubbele 192 » 2.50 » Alles 1e kwaliteit. Prachtige toon. BLAASHARMONIKA'S 6 tonen en 2 bassen f 0.70 8 » » » f 1.— 10 » » » f 1.20 id. van f 1.30 f 1.40 » 1.50 » 1.75 » 1.85

Franco toezending tegen inzending van Postwissel met 15 ct. verhooging voor porto.

Exporthandel JOH. DE HEER, Rotterdam.

Vraag Harmonika-catalogus gratis. Wederverkopers hoog rabat.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 50 ct. geb. f 1.20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idee van Ds. KROVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden.

(Het Volkblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

'n KWESTIE

VAN SMAAK

DOOR

F. Better.

88 Pag. Prijs f 0.65. Geb. f 1.—

Bij elken Boekhandelaar voorhanden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ter perse, om de volgende week te verschijnen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs.

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b

uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901

in tegenwoordigheid van

PRESIDENT KRUGER.

Vereeniging Christelijke Bibliotheek.

Heden verscheen als deel 5 van den 4en jaargang

A. v. d. FLIER.

Op leven en dood.

Met dit deel is de vierde jaargang compleet. Nog zijn complete stellen tegen den abonnementsprijs van f 5.— verkrijgbaar.

Men ontvangt daarvoor eene waarde van f 8.80 en wel:

I. Van Nes. Een pleitgrond slechts f 1.50.

II. Stein. Het leven van J. F. Oberlin f 1.80.

III en IV. Farrar. Onweerswolken, 2 din., f 3.00.

V. Van der Flier. Op leven en dood f 2.50.

Tegen inzending van f 5.— of zoomen de boeken gebonden verlangd, van f 6.75, worden deze 5 boeken franco toegezonden door den uitgever G. P. CALLENBACH te Nijkerk. Ook alle soliede boekhandelaars nemen hierop bestellingen aan.

Verschenen:

De tweede goedkope druk van: Dr. H. BAVINCK.

De offerande des Lofs.

Prijs: Ingen. f 0.90. In prachtband f 1.25.

De eerste druk van dit schoone werk was binnen vier weken totaal uitverkocht. Zie de vele uitstekende recensien. Na ontvangst van postwissel, franco toezending.

Uitgave van: FRED. H. VERSCHOOR.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,

ouders of

GETUIGEN.

100 bladz. groot 8º.

Prijs f —.25.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

ROTTERDAM: H. J. G. M. f 1, B. J. B. f 1, M. F. D. f 1, P. f 0.50, J. H. K. f 1, H. S. f 2, W. f 2.50, C. K. f 2, L. v. d. L. f 1, J. C. K. f 0.50, J. G. S. f 0.50, L. B. f 1, J. A. N. f 0.50, D. E. f 1, H. v. d. H. f 1, W. A. V. f 2.50, H. W. f 2.50, H. M. f 2.50, C. J. v. M. f 1, A. V. f 1, J. B. f 1, L. v. E. f 0.50, J. H. S. f 2.50, J. P. D. f 1, G. R. f 1, J. v. O. f 0.50, J. P. f 1, C. R. v. O. f 1, G. K. f 5, G. B. f 2, J. v. d. L. f 2, A. C. D. f 0.50, J. S. f 1, P. K. f 5, J. v. E. f 1, H. R. f 0.50, W. R. f 0.50, W. J. K. f 1, G. G. f 0.50, A. G. f 1, M. v. d. S. f 5, D. H. f 1, J. M. f 1, A. K. f 2.50, J. W. v. f 1, G. d. B. f 1, J. G. f 1, E. V. f 0.50, G. B. f 2.50, G. W. v. R. f 2.50, P. v. d. M. f 1, E. K. f 1, J. v. G. d. Z. f 2, W. M. f 2.50, C. D. f 1, L. G. v. f 2, W. H. f 1, F. H. M. f 0.50, L. L. f 0.50, J. M. f 0.50, P. T. v. f 1, J. E. v. d. G. f 1, J. K. f 1, J. C. S. f 1, G. f 1, J. S. f 1.50, J. E. f 1, L. W. K. f 10, J. v. d. K. f 2.5, J. H. v. d. S. f 1, E. J. L. f 2.50, J. v. f 1, A. J. N. f 2, J. H. J. f 3, J. v. f 2.50, M. G. K. f 1, C. d. K. f 1, E. d. H. f 1, J. H. d. H. f 1, A. P. f 2.50, W. J. C. M. f 1, M. E. v. H. f 2.50, M. E. A. R. f 1, W. d. J. v. d. B. f 1, W. d. H. L. d. B. f 2.50, A. V. f 1, W. F. d. H. 10.50, ALEXANDER POLDER: J. R. f 2, L. v. E. f 1, S. K. f 2, BLEISWIJK: P. v. D. f 1.50, P. B. f 1, J. G. f 1, A. v. R. f 0.50, J. M. f 1, J. B. f 1, P. B. f 1.50, W. d. P. f 1, KATENDRECHT: A. E. f 1, M. J. M. f 1, W. E. 2, Ar. E. f 1, CHAKLOIS: W. J. B. f 1, A. v. d. H. f 0.50, J. E. f 1, G. b. Z. f 1, C. A. J. f 1, W. d. A. v. H. f 1, W. d. J. D. H. 10.50, OUDERKERK a/d IJSEL: W. d. J. V. f 1, W. d. C. d. Z. f 0.50, G. d. D. f 1, P. d. D. f 1, N. G. f 1, A. v. D. f 1, A. G. f 1, W. J. f 1, C. H. A. Z. f 2.50, KRALINGEN: N. N. f 1, M. T. D. f 1, M. v. L. f 1, J. J. R. f 1, Ds. S. O. f 1, P. v. L. P. f 2, T. L. G. f 0.50, W. Z. f 1, J. H. f 0.50, DELFSHAVEN: H. P. f 0.50, P. v. A. f 1, E. t. H. f 1, W. d. K. v. d. W. f 0.50, A. V. f 1, M. J. Gez. f B. 1.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quantiteit wordt beschikt.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

slot van de zaak was hier en bij andere punten, dat het een ijdele woordenstrijd was, en dat Maccovius met al zijne scholastieke onderscheidingen niets vorderde. Daarom tikte hem de Dordsche Synode dan ook op de vingers en beval hem voorzichtigheid aan.

Nu zou Maccovius door deze zijne manier van redeneeren nog niet zoo licht bij anderen afkeuring hebben gevonden, wanneer hij niet één ding tegen zich had gehad, n.l. zijn leven. Maar dit liet veel te wenschen over. Zijn leven was allesbehalve Christelijk. Men legde hem ten laste, en naar het schijnt niet ten onrechte, dat hij een „belluina vita” leidde, dat wil zeggen, dat hij leefde als een beest. Was het wonder, dat ernstige, vrome mannen, zooals Lubbertus, Amesius e.a. verband zochten tusschen zijn leer en zijn leven, en vooral ook om het laatste bezwaar hadden tegen de eerste? Als God de zonde wilde, waarom dan niet naar de lusten van het vleesch geleefd?

Maar hoe dit verder zij, in het vraagstuk, dat ons bezig houdt, nam Maccovius geen ander standpunt in dan de meeste Gereformeerden van zijn tijd.

In de leer der heilsorde onderscheidt hij zich hoogstens, indien men wil, door twee eigenaardigheden. Ten eerste vangt hij de toepassing van de heilsweldaden aan, niet met de wedergeboorte of het geloof of de bekeering, maar met de rechtvaardigmaking. Maccovius leert echter geen rechtvaardigmaking van eeuwigheid, want deze bestrijdt hij uitdrukkelijk. Maar hij meent, dat de rechtvaardigmaking over alle uitverkorenen te zamen geschied is in de moederbelofte, Gen. 3 : 15, en hij tracht dit te bewijzen met Tit. 1 : 2, waar de uitdrukking: vóór de tijden der eeuwen, niet ziet op de eeuwigheid maar op een lang verleden tijd (Loc. Communes p. 676.)

Op de rechtvaardigmaking volgt dan de heiligmaking, beginnende met de wedergeboorte. En hierbij legt Maccovius — en dat is, indien men wil, zijne tweede eigenaardigheid in de leer der heilsorde — er tegen de Engelsche theologen allen nadruk op, dat er geen voorbereidingen vóór de wedergeboorte zijn. Want één van beide: die zoogenaamde voorbereidingen leiden niet noodzakelijk tot de wedergeboorte en dan zijn ze geen voorbereidingen; of zij volgen op de wedergeboorte en zijn er kentekenen en vrucht van. Een mensch kan toch het Evangelie niet *zaligmakend* hooren, tenzij hij eerst wedergeboren zij.

Hoewel Maccovius dit punt nu breed uitwerkt en er telkens op terugkomt, iets nieuws leert hij er volstrekt niet mede. Dat was en dat is nog het Gereformeerde gevoelen. Ieder onzer erkent, dat het *zaligmakend* hooren van het Evangelie de wedergeboorte onderstelt.

Maar dat neemt niet weg, dat Maccovius het verband van roeping en wedergeboorte op dezelfde manier omschrijft als alle Gereformeerden. Hij noemt de wedergeboorte nooit onmiddellijk in dien zin, dat alle werking des Woords daarbij uitgesloten zou zijn. Hij ontkent geenszins, dat God door zijn Woord ook geestelijk dooden roept en roepen kan.

Integendeel, met het oog op Ezech. 37 : 4 en Joh. 11 : 43 zegt Maccovius juist, dat God door zijn Woord wel terdege ook diegenen roept, die nog geestelijk dood zijn. En Hij doet dat en kan dat doen, wijl Hij juist de dingen, die niet zijn, roept, alsof zij waren en door middel van de roeping juist bewerkt, dat zij er zijn.

God eischt bijv., zoo gaat hij voort, van de onwedergeborenen, dat zij zich besnijden en de voorhuid huns harten wegdoen, Jer. 4 : 4, Ezech. 18 : 31. Hij doet dit niet, omdat de onwedergeborenen dat zelf kunnen doen, maar omdat Hij hen daardoor hun onmacht wil doen kennen. God werkt het willen en het werken en toch vermaant Paulus, dat wij ons zelfs zaligheid zullen uitwerken met vreeze en beving. Wij zijn verplicht te gelooven, en toch kan niemand

tot Christus komen, tenzij de Vader hem trekke.

Zelfs is de prediking des Woords niet onnut voor hen, die nooit de gave der wedergeboorte ontvangen en het dus nooit zaligmakend hooren kunnen. Want God wilde bepaald, dat ook aan hen, voorzoover zij althans leven onder de bedeeeling der genade, het Evangelie verkondigd zou worden, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn. En wataangaat de uitverkorenen, die nog onwedergeboren zijn, veel minder is voor hen de prediking van het Evangelie te vergeefs. Want terwijl hun het Woord uitwendig gepredikt wordt, opent God hun dikwerf het hart, gelijk Hij bij Lydia deed, en roept hen inwendig door zijnen Geest.

Daarom kan dan ook volgens Maccovius het Woord een zaad der wedergeboorte genoemd worden. Wel komt er dan geen physische maar een zedelijke kracht aan toe — gelijk wij later nog nader zien zullen — want God is alleen door zijn Geest de auteur der wedergeboorte; maar toch mag het Woord zaad der wedergeboorte heeten, en wel om twee redenen. Ten eerste, omdat het Woord Gods met het schenken van de gave der wedergeboorte menigmaal gepaard gaat; wat God uitwendig door het Woord beveelt, dat volbrengt Hij inwendig door zijn Geest. En ten andere, omdat God uit en door dat Woord ons bekend maakt, dat wij wedergeborenen zijn en dus de wedergeboorte ons verklaart. (Loc. Communes 51—54, 696—715. Coll. theol. 396—408. Maccovius Redivivus 108—110.)

Ook Maccovius is dus de leer toegedaan, dat de roeping, in den regel zelfs de uitwendige maar in elk geval de inwendige, aan de wedergeboorte voorafgaat.

BAVINCK.

OPHELDERING GEWENSCHT.

Onder dit opschrift lezen wij in de *Friesche kerkbode* het volgende:

Het Jaarverslag der Vrije Universiteit is rond gezonden en allerwegen in de kerkelijke bladen besproken. Daaraan werd toegevoegd eene hartelijke opwekking óf om lid te worden, óf om de contributie te verhoogen, óf om alsnog contribuant te worden.

Gewezen werd hierbij op het groote na-deelige saldo van f 4794 06, dat zeer stellig vermeerdering van inkomsten noodzakelijk maakt.

Waar dat tekort er is, daar moet het gedekt worden. Het volk des Heeren strijdt niet alleen een *kerkelijke* strijd op kerkelijk gebied. Maar ook een *politieke* strijd op het terrein des publieken levens. En evenzeer den wetenschappelijke strijd rondom den Tempel der wetenschap.

Zoo wel kerkelijk, als ook politiek en wetenschappelijk moet de eere van den Naam des Heeren worden hooggehouden op alle terrein van het leven.

En daarom worde er mild gegeven óf voor de Kerk, óf den Wetenschap, óf voor de Politiek. Daarbij zij evenwel volledige opening der zaken gegeven aan hen, die de koorden hunner beurzen gewilliglijk plegen te ontsluiten.

Nu lezen we in het Financieel overzicht op bladzijde 54 van het Jaarverslag onder de uitgaven, dat een som van f 3766,14 is uitgegeven voor het Studiefonds. Daarbij rijst onmiddellijk de vraag: *mag* dat en *kan* dat?

Het geld aan de Universiteit geschonken, mag dat aan hulpbehoevende Studenten gegeven worden? Wordt het geld niet gegeven, om er Hoogleraren en Lectoren voor te benoemen? En waar het zoo broodnoodig is dat en voor de Juridische Faculteit en voor de Litterarische Faculteit een Professor of een Lector benoemd wordt, gaat het daar aan om van die benoemingen geen werk te maken, en het geld der Universiteit aan het Studiefonds te geven?

Voorloopig vellen we geen oordeel. We vragen alleen inlichtingen, en meenen dat ons mildgevend volk recht heeft te weten, hoe hier de vork in den steel zit.

M.

K. J.

CALVIJN.

Met genoegen vernemen we, dat er eene Nederlandsche bewerking het licht zal zien van Doumergue's boek over Calvijn.

Het eerste deel, dat tot dusver van de hand van den Hoogleraar te Montauban over de eerste 27 levensjaren van Calvijn het licht zag, werd overal met ingenomenheid begroet.

Hoewel de aanmerkingen niet uitbleven, waren allen toch vol lof voor de meesterlijke methode, waarop Doumergue zijne taak had opgevat, en voor de keurige wijze, waarop hij ze had uitgevoerd.

Maar daar het eerste in het Fransch verscheen en, hoewel zeer goedkoop, toch ongeveer 15 gulden kostte, waren

velen in Nederland van het voorrecht verstoken, om met dit werk kennis te maken.

Thans echter heeft de Uitgever Kirchner te Amstcrdam het plan opgevat, om eene goedkope, Nederlandsche bewerking van dit klassieke boek over Calvijn in het licht te geven.

De Winckel te Amsterdam zal de vertaling op zich nemen, of liever hij zal de Fransche uitgave zoo bewerken, dat de zakelijke inhoud van Doumergue's boek ook door Nederlandsche lezers genoten kan worden. Doordat een aantal gravures, die het oorspronkelijke sieren, zonder schade voor den inhoud kunnen wegvallen, zal de prijs niet meer dan f 5,25 bedragen.

Wij hebben van dit voornemen van den heer Kirchner met blijdschap kennis genomen, wenschen hem en den bewerker voorspoed op hun arbeid toe en hopen, dat een ruim debiet hen voor hun moeite loonen zal.

Als dit boek in afleveringen verschijnt, zal vanzelf de gelegenheid zich voordoen om er nader op terug te komen!

BAVINCK.

WAT JEZUS VAN ZIJNE DISCIPELEN EISCHT.

„Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.” MATTH. 16 : 24.

I.

Het is ten allen tijde, maar vooral in gewichtige zaken, noodig te overwegen, alvorens te handelen. Wil iemand een toren bouwen, hij moet met zijn beurs te rade gaan. Wil iemand eene woning bouwen, hij heeft vooraf zijn bestek te maken, en vooral voor een goed fundament te zorgen. En de koning, die ten strijde trekken wil, heeft ra te gaan, of zijn leger tegen dat des vijands bestand is. Het is de heerlijkste zaak Christen te worden: want alleen ware Christenen komen in den hemel. Maar niemand heeft zich voor te stellen, dat op den weg naar den hemel enkel rust is en vrede. Integendeel. Nergens wordt in de H. S. de weg naar den hemel voorgesteld als een rustbank, waarop men op zijn gemak de zaligheid tot stand kan brengen. Steeds is er sprake van een loopbaan, waarin men alzo moet loopen, dat men den prijs ontvangt; van een slagveld, waarop men ten allen dage moet gewapend staan; van een geweld doen op het Koninkrijk der hemelen, dat door de geweldenaars met geweld genomen wordt.

De dichter heeft naar waarheid gezegd, dat er menige strijd gestreden, menig leed geleden, en menig gebed gebeden moet zijn, eer men in Eden aanlanden kan. Jezus herinnert er aan; Hij wekt op tot het kiezen van zijne zijde; maar laat tevens zijn heiligen eisch hooren: »Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.”

Petrus had de goede belijdenis afgelegd: »Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.” Op grond van die hartgrondige belijdenis sprak Jezus hem zalig. Die belijdenis zou door alle eeuwen heen de bodem der gemeente zijn. De gemeente, op dien bodem staande, zou zich als zijne gemeente openbaren; alle leden van het Godsrijk, waarin ook verschillend, zouden het hierin eens zijn, dat Jezus is de Christus.

Nadat de bedienende macht van de dienaren des Woords was aangegeven, kondigde de Zaligmaker zijn aanstaand lijden aan. Deze aankondiging kon Petrus niet verdragen, en haastig als steeds, sprak hij de onbedachtzame taal: »Heere! wees U genadig! dat zal U geenszins geschieden.”

Hoogerst was de bestraffing, die volgde: »Ga weg achter Mij, Satanas! gij zijt Mij een aanstoot: want gij verzin niet de dingen, die Godes zijn, maar die der menschen zijn.” Beatekent het woord Satanas een tegenstander, Petrus openbaarde zich tegen het borge-tochtelijk lijden des Heeren, dat toch de eenige en algenoegzame grond van zaligheid zou zijn. Hij was den Heere »een aanstoot”, een struikelblok, Hem hinderende in zijn onderwijs; en zoekende Hem, ware het mogelijk geweest, in zijne gewilligheid, tot de gehoorzaamheid tot in den dood, te doen wankelen. Des Heeren scherpe taal geeft zijn ongenoegen over des jongeren verkeerde denkwijze en het hooge gewicht van zijn aanstaand lijden aan. Petrus geloofde in Jezus, had vurige liefde tot Jezus, al zijne hoop was op Hem gevestigd. Petrus was begenadigd, en het was niet God, dat hij Jezus voor den Christus, den beloofden Messias, erkende. Hij wist echter nog weinig van den weg der verlossing, en bedacht en overwoog niet, wat Gods volmaakt-heden vorderden; hoe de Middelaar als de oorzaak der zaligheid tot zijn Koninkrijk komen moest; maar door vleeschelijke vooroordeelen verblind, deelde hij in de verkeerde meening der menschen, die het Koninkrijk van den Messias

langs den weg van aardschen luister verwachtten.

Petrus' woord geeft Jezus aanleiding, om tot zijne discipelen, en tevens tot allen, die Hem omringden, te zeggen: »Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.” In dat woord geeft de Heiland aan, dat zelfs zijne discipelen van kruis en lijden niet bevrijd zouden worden, en laat Hij tevens hooren, waarop allen, die Hem willen aankleven, te rekenen hebben. Zijn eisch is drieledig: *zichzelf verloochenen, het kruis dragen, Hem volgen.* Hij zeide tot zijne discipelen (de naam discipel beteekent leerling; zijne jongeren moesten eerst zijne discipelen zijn, wilden zij apostelen worden, en apostelen geworden zijnde, moesten zij discipelen blijven): »Zoo iemand achter Mij wil komen.”

De gelijkenis is ontleend aan een gids, die anderen den weg aanwijst, wien men volgt; of aan een leermeester, die door zijne leerlingen gevolgd wordt. Christus stelt zich hier derhalve voor als leidsman en leeraar. Dikwerf wordt Hij in de Schrift zoo genoemd. Achter Jezus te komen, zegt, zich bij Hem te voegen, om van Hem onderwezen te worden in de verborgenheden des Evangelies, in de waarheden, die men kennen, in de verborgenheden, die men gelooven, in de plichten, die men betrachten, en in de wegen, die men bewandelen moet.

In die dagen volgden velen Jezus, om zijne leer te hooren en zijne wonderen te aanschouwen. Een Schriftgeleerde riep opgetogen uit: »Meester, ik zal U volgen, waar gij henegaat.” Maar op het beginsel kwam het ten allen tijde aan. Jezus, die de schare kende, welke Hem, omdat zij van de brooden gegeten had, volgde, bedoelt een achter Hem komen in waarheid, waaraan zelfverloochening en kruisdragen verbonden is. Tot dusverre had men den Profet uit Nazareth toegejuicht; maar weldra zou de toestand veranderen, de hosanna's zouden verstommen, de kruiskreten zouden tegen Sions heuveln weerklinken. Hij waarschuwt daarom zijne volgelingen, en allen, die later achter Hem komen zouden, en stelt hun de vereischte hoedanigheden van zijne rechtgeaarde volgelingen voor.

»Zoo iemand achter Mij wil komen”, zegt de Heere, en in dat woordje geeft Hij te kennen, dat hoewel Jezus naar zijne vrijmacht achter zich brengt allerlei menschen, allen verplicht zijn, ja allen vrijheid hebben, achter Hem te komen. Niemand kan zeggen, dat hij Jezus' discipel niet zijn mag. Integendeel, de roepstem is algemeen: »Wendt u naar Mij toe, alle gij einden der aarde en wordt behouden; want ik ben God en niemand meer.” »Die dorst heeft, kome”; »o, alle gij dorstigen, komt tot de wateren.”

Dat men op die roepstem niet komt, is niet aan haar, maar aan den mensch, aan den droevigen staat te wijten, waarin hij zich door de zonde heeft gebracht. De zonde heeft niet slechts zijne schouders met een juk beladen en zijne oogen verduisterd, maar ook zijn hart met afkeerigheid vervuld. De onmacht heeft in den onwil haar grond, gelijk weder de onwil in de onmacht is geworteld, en de zondaar is door onwil en onmacht beide »dood” voor de roepstem des Heeren. Bij Hem is gewilligmakende genade. Het woord der profetie: »Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heirkraft”, wordt bevestigd door zoo menigeen, die zijn onwil betreunde, zijne onmacht beleed, en beide verslonden zag in de gewilligheid en macht van Hem, wiens reddende en trekkende hand ook in den diepsten kuil der ellende reikt.

NOTTEN.

Een troostwoord en aanwizing uit Gods Woord op den weg der zaligheid, door zijn HoogEdele S. J. P. Kruger.

DEN HAAG, 13 Juni 1901.

Mijn geliefd kind Pieter, 1)

U hebt mij in uw laatsten brief gevraagd om een troostwoord op den weg der zaligheid. Ik laat nu zoodanig troostwoord hieronder volgen.

Hieruit vloeit dan onze zekerheid der zaligheid, daar elk Christen zichzelf kan onderzoeken, of hij gelooft en alzo eene levendige hoop heeft, waarvan hem zijne consciëntie kan overtuigen, door hem te overreden, dat hij Christus met zijne weldaden, door zijn geloof, zoodanig aanneemt, gelijk Hij zegt en zijn Woord openbaart. Zoo kan hij een onweder-sprekelijk besluit maken, dat hij uitverkoren en alzo zalig is. Zie bovenstaande teksten en ook Mattheus 5 vs. 3, 4, 5 en 6, waarin de Heere Jezus zelf de zaligheid verklaart. Zie ook Romeinen 8 vs. 15, 16 en 17, de inhoud daarvan: want gij hebt niet ontvangen den geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze, maar gij hebt ontvangen den Geest der

aanneming tot kinderen, door welken wij roepen „Abba, Vader!” Zie ook Hebreën 12, waarin staat, dat de Heere Jezus onze zonden op zich heeft genomen en zwaar heeft geleden, en met alle geduld zulks heeft gedragen. Zoo kastijdt Hij ook zijne kinderen, die Hij liefheeft, want deze tegenwoordige tijd is niet te vergelijken met de eeuwige heerlijkheid, die daarna aan zijne kinderen zal worden geopenbaard. Die Hij niet kastijdt, zijn bastaards. Ephese 2 vs. 8 en 9: want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Godes gave. Niet uit de werken, opdat niemand roeme. Philippensen 2 vs. 12, werkt uws zelfs zaligheid met vreeze en beven, en vs. 13 zegt: want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken, naar zijn welbehagen.

Johannes 6 vs. 44. Niemand kan tot mij komen, tenzij dat de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke, en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage.

Romeinen 8 vs. 16. Dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.

Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt.

Stel uw roeping en verkiezing vast, wijl gij vermoedt zijt van uwe zonden; want Hij roept u, en uw verkiezing is tot Hem.

Mattheus 11 vs. 28. Komt herwaarts tot mij, zegt de Heer, Ik zal u rust geven. Geloof vast en gij zijt eeuwig gelukkig. Wankel niet.

Ontvang nu mijn hartelijke groeten, en u aan Gods bescherming toevertrouwende, blijf ik

Uw aardsche Vader in Jezus Christus onzen Heer.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Tot de eigenaardigheden van mijn leeftijd behoort ook, dat ik nog onderscheidene menschen gekend heb, die geboren waren in het laatst der 18e eeuw, alsmede nog vele gewoonten, kleederdrachten enz. uit die eeuw, en uit de eerste helft van de 19e eeuw.

Zoo herinner ik mij nog een enkelen ouden heer met een staartpruk en een driekanten hoed. De korte of kuitbroek was, vóór 1848, bij plechtige gelegenheden, ook nog in gebruik.

Maar na 1848 is er opruiming gekomen en heeft de gelijkheid voor alle menschen groote vorderingen gemaakt, behalve in geldzaken en sociale aangelegenheden.

De opmerking is, meen ik, van Heine, dat de staart, die, in de 18e eeuw, in den hals gedragen werd, in de 19e eeuw gedragen wordt onder den neus.

Ik herinner mij ook nog levendig de laatste overblijfselen van wat de Genestet noemde „de Vaderlandsche Oratorie”, of de Kanselwelsprekendheid. De ontwikkelde en de beschaafde, en in het algemeen de welgestelde burgerij, gingen in die dagen, des Zondagsmorgens, nog naar de kerk, en zouden nooit anders dan in het zwart ten Avondmaal gaan. In de groote steden had men enkele beroemde Kanselredenaars, die hun kansel van deze uitgelezen schare omringd zagen. In Amsterdam b.v. (want gij weet ik ben een bekropen Amsterdammer, en met den ouderdom wordt er dat niet beter op) had men des Amorieu van der Hoeven, Spijker en anderen. De kerkgebouwen, waarin deze predikten, waren omringd met een file van schitterende staatsie-koetsen, getrokken door rijk opgetuigde paarden. En in het algemeen werd er toen, in betrekking tot den kanselarbeid, veel werk gemaakt van stijl en voordracht.

Hoe alles in den loop der jaren veranderd is, weet gij. De de Genestets-bede: „geef ons natuur en waarheid weer”, is verhoord, en de Kanselwelsprekendheid is naar het museum van oudheden verhuisd. De overblijfselen van den „preektoon” zijn nog wel waar te nemen, doch de eigenlijke Kanselwelsprekendheid bestaat wellicht nog, maar dan toch zeker als zeer groote uitzondering.

Hoe dat gekomen is, blijve thans buiten bespreking.

Laat mij alleen mogen opmerken, dat men aan de School te Kampen ook wel eens meer dan noodig was het bekende leekengebedje heeft gebeden, doch altijd ook de waarde der Welsprekendheid voor de verkondiging van het Evangelie heeft erkend, en op ernstige ontwikkeling van die gave en beoefening van die kunst heeft aangestuurd. Van de dagen van Van Velzen af heeft men daar altijd veel werk gemaakt van de predikking, omdat men begreep, dat de bediening des Woords het beste vordert en het beste geeft, van wat God aan menschen, en tot opbouw der gemeente, toebedeelen wil.

Hoe die onderwetsche Kanselwelsprekendheid vervangen is door „de godsdienstige toespraak”, en de „toespraak”

1) Balling op Ceylon.

wel eens ontaard is in een „praatje“, is ook u niet onbekend. En ik houd mij daarbij overtuigd van uwe instemming, als ik zeg, dat eene waarlijk Gereformeerde prediking en praatjes-makerij niets met elkander gemeen hebben, en eene wezenlijke predikatie of leerrede nog iets anders is dan een emmertje vol Bijbelteksten, of zelfs Gereformeerde gedachten, waarin evenveel verband en samenhang, gedachte en redebeleid zit, als in een emmertje vol droog zand.

Met het oog op deze dingen oordeel ik het dan ook eene goede gedachte van Prof. Bavinck te zijn, dat hij zijne Lezing over DE WELSPREKENDHEID, voor eenige jaren, voor een publiek dat grootendeels uit studenten bestond, gehouden, thans, door den druk, algemeen verkrijgbaar heeft gesteld, en de heer ZALSMAN te KAMPEN, voor eene keurige typografische uitvoering daarbij heeft gezorgd.

Het lezen van deze Lezing verschaft reeds een fijn, letterkundig genot, dat te meer verkwikt, naarmate het zeldzamer genoten wordt. De eeuw van het realisme heeft ons, ook in dit opzicht, laag bij den grond gehouden, en ons leeren zeggen: ik heb laten poetsen mijn schoenen, ik heb uitgetrokken mijn broek enz. enz. Ik zie echter, dat men nu, walgende van al dat platte, tot de symboliek begint terug te keeren; weeg gaat opzien naar de sterren; in het kabbelerend water der beek, in het golvengeklot, in zachte zefirs en huiltende stormen, weer beluistert de stemmen van het eeuwige en geestelijke, van het onvergankelijke, van het onzichtbare Wezen. Op 't oogenblik moge dit nog de vrucht zijn van eene pantheïstische wereldbeschouwing, het is toch iets anders en beters dan het platte materialisme. Gij zult het wellicht nog beleven, dat men anti-revolutionair wordt, ook in de kunst.

Prof. Bavinck geeft in deze Lezing een aantal nuttige wenken, voor allen die in het openbaar spreken, en inzonderheid voor de dienaren des Woords. Achtereenvolgens bespreekt hij het beginsel, het wezen en den vorm der Welsprekendheid.

Wat het beginsel betreft, toont de schrijver aan, dat ook dit ligt in en vloeit uit het eeuwige Woord Joh. 1; critiseerend de opvatting van Goethe, die vertaalde: in den beginne was de daad. Het Woord is God door eeuwige generatie uit den Vader. De mensch, als beeldrager Gods, heeft het woord van zijn God ontvangen; hij draagt het beeld Gods, niet het minst door zijn taal. Want „het woord is niet dood, geen afgesproken teeken, geen conventionele klank, geen ijdel kunstgewrocht, door arbeidzaam verstand, „met moeite en vlijt gezocht.“ Maar beziel en levend, wassend, groeiend, ontarend, kwijnend, stervend, als ieder ander organisme. Geen product van 's menschen wil, geen uitvinsel van zijn brein, maar „scheppel van 't gevoel,“ geboren uit ons wezen. Zoals het Woord Gods, de Logos, niet Ariëanssch door zijn wil is gescheppen, maar uit zijn wezen is gegeneerd; alzoo is het ook met het woord van den mensch. Het woord is de mensch zelf, de taal de ziel der natie. . . . In de taal hebt ge den mensch, het diepste, het innerlijkste van zijn wezen; in het woord treedt hij zelf in het licht en komt hij uit zijne geslotenheid en verborgenheid te voorschijn. Uit de diepte van zijn wezen wordt het geboren. Daar krijgt de aandoening, die ons treft, vorm en gestalte en uit dien donkeren moederschoot geboren, is het kind van geest en ziel te zamen, afschijnsel op zijn beurt van 's menschen heerlijkheid en uitgedrukt beeld zijner zelfstandigheid. Zoo is ongetwijfeld ook in den beginne de taal ontstaan, al kunnen wij van de wijze, waarop dit geschiedde, ons geene voorstelling maken. Want de eerste mensch was gescheppen naar het beeld Gods, en bezat daarin niet alleen gerechtigheid en heiligheid maar ook kennis en waarheid. En wat hij kende van God en zijne werken, moest hij weergeven in het woord. Uit zijn denkende ziel werd de taal geboren, en die taal was poëzie.”

Dit te gelooven maakt, dat we het onderscheid begrijpen tusschen de Welsprekendheid en een ledigen klank van schoone woorden, zonder gedachte of inhoud. En de vraag, wat meer invloed uitoefent, de wezenlijke Welsprekendheid of haar schijn, is niet zoo makkelijk te beantwoorden. Het bekende gezegde van Talleyrand: de taal is uitgevonden om onze gedachten te verbergen, is waarlijk niet uit de lucht gegrepen.

Ook kan men niet ontkennen, dat de mensch liegt, zoodra hij beleefd wordt, en dat heel de wereld komedie speelt. Prof. Bavinck herinnert aan alle dingen, en legt daarom grooten nadruk op het wezen der Welsprekendheid, zooals dat ook in Hem is gegeven, die verklaarde: Ik ben de waarheid en het leven.

Van harte hoop ik, dat gij, en allen die dit lezen, deze Lezing over de Welsprekendheid, waarin het nuttige en het aangename zoo schoon is vereenigd, zullen lezen en genieten. In een vol-

genden brief hoop ik nog op enkele bijzonderheden terug te komen.

Van harte,
t.t.
W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

De tijdingen, die ons in de laatste dagen geworden uit Zuid-Afrika, zijn niet zoo bemoeuwend als de vorige week. Men schrikte echter niet. De berichten over de verliezen der Burgers zijn soms zoo eigenaardig gegroepeerd of samengetrokken, dat zij heel wat schijnen te beteekenen, maar toch meestal voor een deel nog eens vermelden wat reeds vroeger vermeld was. En bovendien: de menschen, oud of jong, die men, om zoo te zeggen opveegt van het veld of uit de bergen, vormen 't grootste gedeelte van de zege-berichten der Engelschen. En ook over het verlies van patronen bekomme men zich niet te veel. Dikwerf zijn 't thans voor de Burgers onbruikbare, die door de Engelschen hier of elders worden gevonden, terwijl de Burgers dikwerf beteren schietvoorraden in groter getale op hunne tegenstanders veroveren. Maar twee kleine neerlagen zijn helaas te boeken voor de Burgers, waarvan de eerste op een haar af van groote beteekenis had kunnen worden. Reitz in den Vrijstaat was in den laatsten tijd de zetel van het Boerenbestuur in den Vrijstaat. Naar 't schijnt was men niet waakzaam genoeg en konden de Engelschen onder Broadwood de plaats overrompelen. Blijkbaar geschiedde dat, terwijl 's echts weinige vechtwaardige Burgers aanwezig waren. Maar een deel der Regering wel. Een lid van den kriegsraad, de thesaurier, de secretaris van den president en de directeur der telegraphie werden gevangen genomen met het archief en 1000 pond uit de schatkist en nog 25 man, onder wie een broer van den president Steyn. Deze echter ontsnapte, zij 't ternauwernood, nog gelukkig. Daardoor verliest de overwinning haast hare geheele beteekenis. Want met Steyn's gevangenneming zou een buitengewoon groote kracht aan het verzet ontnomen zijn. Doch de Heere verhoede het genadig. Zijn naam zij geprezen!

Het andere overwinnigje bestond in de vermeestering van een kamp van Scheepers bij Graaff-Reinet, waarbij 31 Boeren gevangen raakten met 56 paarden. Het Engelse bericht daarover luidt: „French had met behulp van 4 colonnes dit zaakje reeds 14 dagen voorbereid. De colonnes maakten schijnbewegingen om de Boeren in de war te brengen. French zelf had een positie gekozen op een hoogte bij Graaff-Reinet, van welk verheven standpunt hij 100 (?) mijlen kon zien en de bewegingen leiden. Eindelijk scheen het juiste oogenblik aangebroken en Scheepers zoo goed als zeker in de netten verstrikt. Scobell gaf dan ook het beslissende teeken en viel het kamp aan. Edoch, Scobell veroverde wel het kamp en maakte 25 gevangenen, 50 paarden en eenige ammunities buit, doch Scheepers ontkwam door stormmarschen met zijn hoofdmacht langs de rots-paden.“ Neen, Scheepers was reeds bij voorbaat afgetrokken en eerst door een woesten omtrekken rit konden de 25 gevangenen gemaakt!

Met de *Kölnische* zeggen wij van deze krijgsviering: „Voor een uitgebreide twee-weekse operatie, die werkelijk leidde tot omsingeling van het Boeren-lager, is het verkregen succes zeer matig. De stormmarschen van Scheepers duiden ook aan, dat de insluiting niet gelukt is.”

En hierbij moet onder 't oog gehouden dat ook elders de Engelschen door samen-trekking een geduchte jacht op de kleine Burger-commando's konden maken en — toch met geen ander succes dat dit eene, dat niet veel beteekent. Maar daartegenover staat, dat deze commando's dagelijks aan rekruten winnen, die verbitterd over de Engelschen wijze van oorlog voeren — opstandelingen worden, om met hunne verwanten zoo 't moet, te sneven. Zij vechten als veteranen. En voorts, hoe tekenend is de overwinning van Brand bij Houtkop in den Vrijstaat, waarbij hij zelfs een kanon op de Engelschen veroverde. En dan, heel beteekend dat gevecht bij Bloemfontein op 10 dezer. 't Engelse bericht daarover luidt:

„Het Zuid-Afrikaansche politie-corps werd 10 dezer bijna omsingeld door den vijand ten Zuiden van Bloemfontein. Een hevig gevecht, dat aan beide zijden verscheidene verliezen bracht, ontstond. Slechts door een serie knappe bewegingen slaagde de politie er in zich uit haar netelige positie te verlossen.” Zoo stouit zijn de Burgers, dat zij zich onder den rook van de hoofdverdediging der Engelschen wagen. En terwijl ze ook elders bij Loughdeorg, bij Wepener, bij Osheok, bij Kroonstad in den Vrijstaat vochten, poogden zij ook in Transvaal tot onder Pretoria's muren bij Hamanskraal vee weg te nemen. Ook om Johannesburg zijn ze zeer actief! Naar 't schijnt zoekt Kitchener aan mannen en onkosten te winnen door zich in Transvaal samen te willen trekken op den spoorweg Pretoria-Durban.

Doch de *Daily News* maakt terecht de opmerking, dat het bij nader inzien bevestigd de optimistische verwachtingen over den toestand der Boeren. Kitchener wil toch nieuwe ruitery en staat gaarne het laatste gezonden partijje onbruikbare infanteristen af. Een bewijs dat dat werkelijk de bezending onbruikbaar is.

Daarbij wil Kitchener op de Natal-lijn gaan leven, m. a. w. de toestand in de Kaapkolonie is van dien aard, dat de verbandingen met Kaapstad gevaarlijk worden. Op de Natal-lijn gaan leven beteekent den Vrijstaat bijna geheel prijsgeven.

Men zou zoo zeggen, dat het voor de Engelschen beter was, indien zij juist de Natal-lijn prijsgeven en de lijn Kaapstad versterkten, omdat ze dan gedeeltelijk baas blijven in hun eigen gebied. Zooals men nu wil, komt er een sterke Engelse macht in het Noorden, doch wordt de Kaapkolonie nog meer aan haar lot overgelaten dan het geval reeds is, een omstandigheid, die, gevoegd bij het allerwege scheppen van

Kaapsche „Slachtersneken“ door het op-hangen van rebellen, moeilijk kan meewerken tot het bedwingen van den opstand.”

Doch genoeg voor ditmaal.
Wij blijven op den Heere vertrouwen voor de zaak der rechtvaardigheid en der vrijheid!
NOORDTJ. J.

Een en twintigste Algemeene Vergadering van het Gereform. Traktaat-Gen. »FILIPPUS“.

te houden Donderdag 8 Augustus 1901, in de Gereformeerde Kerk te Nijkerk o/d V. Aanvang 's morgens 10 uur.

Volgens de AGENDA is de

Orde der Vergadering:

a. Teekenen van de presentielijsten. b. Opening door den Voorzitter. c. Verslag van den Secretaris. d. Verslag van den Penningmeester. e. Stemopneming van een bestuurslid. f. Behandeling der voorstellen en vragen. g. Voordracht en bespreking van de referaten. h. Sluiting der vergadering.

Punten ter Behandeling zullen zijn:

1. De wijziging der statuten.
2. Wat kan door het Gereform. Traktaat-genootschap „Filippus“ gedaan worden, om zijn traktaaten en andere geschriften meer bekendheid te doen verkrijgen?

Kan het Genootschap ook iets doen op de manier van eenige „Vrijzinnige Christenen“, die hun geschriften voor ieder gratis ter lezing beschikbaar stellen, en dit op allerlei wijze publiceren? P. KOSTER te Appelscha.

3. Kan „Filippus“ ook iets voor Zuid-Afrika doen?

Referaten.

1. Wat kan „Filippus“ doen om het recht verstand van het Verbond der Genade in betrekking tot het Kerkelijk leven te bevorderen?

Int. Ds. A. LITTOOIJ te Middelburg.

2. Wat kan „Filippus“ doen om de wereldwijding van het opkomend geslacht tegen te gaan?

Int. Ds. J. WESTERHUIS te Groningen.

Verder wordt medegedeeld:

a. De bestuursvergadering zal D. V. Woensdagmiddag te 4 uur aanvangen.

b. Wie logies verlangt of middagmaal, gelieve dit vóór 30 Juli aan te vragen bij den heer M. DROST te Nijkerk o/d V.

Deze broeder zal dan aan den vrager zijn logies enz. berichten, opdat men gelegenheid hebbe aan zijn gastheer het uur van zijn aankomst te laten weten. Wie deze aanvraag verzuimt, zal niet op logies enz. kunnen rekenen.

c. Aan de beurt van atreding, doch herkiesbaar is de heer H. HOOFD J. te Ermelo.

d. Omstreeks den middag wordt pauze gehouden.

e. Woensdagavond te zes ure wordt in de Geref. Kerk een bidstond gehouden voor „Jachin“ en „Filippus“. Hierbij zal Ds. S. O. Los van Hilversum D. V. voorgaan.

f. Op een vorige Algem. Verg. is besloten den afgevaardigden van afdelingen en corporaties de helft der reiskosten te vergoeden, berekend naar 3e klasse spoor en te kajuit boot.

g. De Geref. Zondagsschoolvereeniging „Jachin“ houdt Woensdag 7 Aug. haar Jaarvergadering.

Namens het Bestuur,
J. TER BORG, Secretaris.
Wolvega, 16 Juli 1901.

»FILIPPUS“.

Tweede Zending 1901.

Leden en Corporaties ontvangen gratis en

franco:
CXXXVIII. Geld! Geld!! Geld!!! 4 ct.
CXXXIX. Vroeg naar den Hemel 4 „
CXL. Het afleggen van Geloofsbelijdenis 5 „
322. Een gezegende Sabbat 1 „
323. Prins Frederik Hendrik 1 „
324. Prins Willem II. 1 „
325. Niet „het Christendom“ maar de Christus 1 „
326. De Brand te New-York 1 „
327. Paul Kruger in het Paleis v. Volkskvl. te Amsterdam 1 „

Wie dit niet voor 20 Juli mocht ontvangen hebben, gelieve zulks te melden aan den Uitgever P. Mobach te Breukelen.

Namens het Bestuur,
J. TER BORG, Secr.
Wolvega, 11 Juli 1901.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. De Generale Synode der Geref. Kerk te New-Brunswick. — Deze Synode was vergaderd van 5—12 Juni te New-Brunswick. Dr. Wortman was haar Voorzitter. Hoewel er nog geen uitvoerig verslag van hare handelingen gepubliceerd is, zijn er toch reeds enkele zaken medegedeeld, die der vermelding waard zijn.

Hiertoe behoort allereerst de correspondentie met de Christ. Geref. kerk. Denken wij eenige jaren terug, dan blijkt, dat de verhouding tusschen deze beide kerken-groepen, beide van Nederlandsch Gereformeerde herkomst van toenadering getuigt. De spanning, die vroeger tusschen beide bestond, heeft plaats gemaakt voor wederzijdsche toenadering, zoodat thans wederkeerig een afgevaardigde op de Synoden aanwezig is. Ditmaal was Ds. Henry Beets vanwege de Christ. Ger. kerk op de Synode der Geref. kerk.

In zijne toespraken deelde hij mede, dat de Christ. Geref. kerk, die reeds correspondentie heeft met de Vereenigde Presbyteriaansche kerk, met de beide Gereformeerde Presbyteriaansche kerkengroepen, en met de Associate Presbyteriaansche kerk, ook die correspondentie begeert met de Gereformeerde kerk, met wie zij zich door kerkelijke afkomst en banden des bloeds verbonden gevoelt.

Ook verklaarde hij, wat de Christ. Geref. kerk met die correspondentie bedoelt en beoogde. Zij verwacht van haar meer dan eenvoudig de groeten over te brengen en

verstaat er door: 1 Het zenden van Deputaten naar elkanders meerdere vergaderingen met adviseerende stem. 2 Het op elkander acht geven, dat men noch in leer noch in dienst en tucht afwijke van de Gereformeerde beginselen. 3 Onderling overleg, hoe men zich jegens derden te houden heeft. 4 Het dienen van elkander met voorlichting, vooral waar er sprake is van wijziging in confessie, kerkerde en liturgie.

Verder voldeed Ds. Beets aan de opdracht hem medegegeven, door aan de Synode een tweetal vragen te doen. In de eerste plaats of de Geref. kerk aan de Christ. Geref. ook eene verklaring kon geven over hare houding tegenover geheime met eede verbonden genootschappen en of zij den strijd tegen deze beslist wilde aanbinden; in de tweede plaats of de Geref. kerk ook nadere inlichtingen kon geven, waarom zij in hare belijdenisschriften „de verwerpingen der Pwalingen van de Remonstranten“ in de Dordsche Canones niet heeft opgenomen.

Op deze voorstellen en vragen antwoordde de Synode, dat zij met blijdschap het voorstel der Christ. Geref. kerk voor correspondentie begroette, maar dat het moeilijk was de vraag naar de houding in zake geheime genootschappen te bespreken, omdat daardoor oude wonden zouden worden opengereet. Toch wilde de Synode in dezen ter wille zijn en benoemde eene commissie, die de Christ. Geref. kerk hierop van antwoord zou dienen. Tot deze commissie behooren Dr. Steffens en Dr. Corwin.

De Synode bracht eenige wijziging in de liturgische geschriften, met name in het formulier van bevestiging van Dienaren des Woords en van Ouderlingen en Diaconen. Uit het oude formulier werden enkele deelen verwijderd en eenige uitdrukkingen er aan toegevoegd. De toevoeging werd hoofdzakelijk ontleend aan de Liturgie der Deutsche Gereformeerde kerk.

Een voorstel kwam ter tafel om de Constitutie zoo te wijzigden, dat de Catechismus-predikant niet meer verplichtend zou worden gesteld. Thans geldt de bepaling, dat de Catechismus minstens eenmaal in de vier jaren in de prediking moet behandeld worden. Velen verdedigden het voorstel en verklaarden zich voor de afschaffing der oude bepaling, omdat vele predikanten er toch niet naar handelden. Anderen achtten verandering overbodig, omdat naar hunne meening de Constitutie geen eigenlijke Catechismus-predikant voorschreef, maar alleen bepaalde, dat de waarheden in den Catechismus neergelegd in de prediking ontwikkeld moesten worden.

Dit voorstel is echter met een groote meerderheid gevallen; vooral afgevaardigden uit het Westen verklaarden zich er beslist tegen. Eveneens werd met groote meerderheid een voorstel verworpen tot verandering van het Doopsformulier.

De Synode moest ook een Hoogleeraar benoemen voor de Kerkgeschiedenis en Kerkregering aan de Hoogeschool te New-Brunswick. Door de verschillende Classen waren 17 Candidaten aangeboden, onder welke ook waren Dr. Steffens te Orange City en Prof. Dr. H. Dosker te Holland. De Synode benoemde Dr. Demarest te Catskill.

Tot afgevaardigde naar de Gen. Synode der Geref. kerken in Nederland werd benoemd Ds. Kriekard primus en Prof. Dosker secundus.

Ds. H. Broekhuizen van Pretoria sprak op de Synode over den tegenwoordigen toestand der Z.-Afrikaansche Republieken, waarin hij de ellende daar geleden, vooral door vrouwen en kinderen, schetste en er op wees, dat aan vele predikanten verboden was het Evangelie te verkondigen, omdat zij geen trouw wilden zweren aan Engeland.

Na deze rede werd de volgende resolutie met algemeene stemmen aangenomen:

„De Algem. Synode der Geref. kerk in N.-Amerika begeert uitdrukking te geven van hare hartelijke liefde en oprecht medegevoel voor onze zustergemeenten in Z.-Afrika, die eenzelfde belijdenis zijn toegedaan en die zoo deernig geleden, ja in vele gevallen haar bestaan verloren hebben, ter oorzaak van den tegenwoordigen oorlog en op wier Christelijke betrachtingen zoo gevoelig inbreuk werd gemaakt.

„Met innig smartgevoel is ons uit den mond van predikanten uit Z.-Afrika ter oore gekomen, dat Leeraren van de Gereformeerde kerk, die geen wapenen droegen, in de gevangenis gezet en verbannen zijn, omdat zij getrouw waren aan hun gemeenten en aan hun land; en dat vrouwen en kinderen gevangen gezet en in kampen opgesloten zijn zonder behoorlijke verzorging en zonder voorziening van leeftocht.

„Wij zijn er van overtuigd, dat onder alle en elke omstandigheid oorlog een vreeselijke zaak is. Maar wij verheffen onze stem tot de Christenheid der gemeenten van Groot-Brittanje, en betuigen, dat een zoodanige behandeling van hulpeloze vrouwen en kinderen en van de Dienaren van Jezus Christus in strijd is met de leeringen van onzen Heiland. En daarom protesteerden wij ten ernstigste en dringen er op aan bij onze Broeders in Engeland, dat zij eischen, dat in deze betrachtingen verandering geschiede.

„Ook kunnen wij niet anders dan ten vurigste hopen, dat Engeland, als de sterkere macht en als een Christelijke natie, klaarheid krijgje om ten aanzien van de bestaande geschillen bemiddelend op te treden en dat alzoo vrede en voorspoed terugkeere tot het zoo verwoeste land“.

SCHOLTEN.

Men berekent, dat het Spiritisme aan het afnemen is. Althans in N.-Amerika tel men nog slechts 60 genootschappen; terwijl er voor eenige jaren 500 à 700 waren. Anderen zeggen, dat de Spiritisten niet minder geworden zijn, maar niet of in anderen vorm zijn georganiseerd. — Dat zal wel de juiste opvatting zijn. Het Spiritisme is, als alle dwaalleer, alras links en rechts terug- en uitgegaan, materialistisch en idealistisch, onder allerlei namen en doeleinden, als door zijn magnetizeerende, materializeerende, reïncarnatie, spiritistische, somma-

bulistische, biologizeerende, suggereerende, hypnotizeerende gezelschappen en dergelijke; lucht-, water-, vuur-, hand- en kaartkijkers; i. e. w. de zieners niet te vergeten. Men meldt zelfs van een blad, dat Spiritistische artikels geeft, geschreven door Adam en Eva, Mozes en Petrus enz.!

Vóór 50 jaren telde men in China 250 Evangelische Christenen. In 25 jaren waren zij tot 25,000 toegenomen, en in 1900 bedroeg het getal Chineesche Protestanten 250,000. Men rekent, dat van dit aantal omtrent 15000 den marteldood verkozen hebben boven het verloochenen van den Heere Jezus Christus.

†.

Boekaankondiging.

Wat zegt de Schrift? Maandblad tot het rechte lezen en nitleggen van Gods Woord onder redactie van Prof. L. Lindeboom. Heusden. Gezelle Meerburg 1901.

Gaarne vestigen wij op dit tijdschrift weder eens de aandacht. De tweede Jaargang bevat belangrijke artikelen: Eenheid en verscheidenheid der H. Schriftuur van de hand van den Redacteur; Uitlegging van den profet Joel door Ds. J. Hulsebos; De Roeping zonder of door het Woord door J. te M. en voorts kleinere opstellen, vragen en antwoorden, boekaankondigingen. In de zesde aflevering begint Ds. van der Hoogt een reeks artikelen over het Duizendjarig rijk, die wat goeds beloven. Moge het tijdschrift voorspoedig zijn op zijn weg en velen de Schrift beter doen kennen en waardeeren!

'n Kwestie van Smaak door F. Bettez. Uit het Hoogduitsch door B. W. Kampen. J. H. Kok 1901.

De titel geeft aanleiding tot misverstand. De bekende Schrijver handelt in dit boekje niet over eene kwestie van smaak, maar houdt eene causerie over den smaak, zowel in zinnelijken als in aesthetischen en ethischen zin. En hij doet dit op smakelijke wijze. Soms zijn de gedachten van dezen Schrijver, gelijk men weet, wel eens zonderling; maar altijd zijn zij belangrijk, frisch, boeiend. Ook weer in dit werkje, dat wij gaarne aanbevelen, met welks vertaling de heer B. W., en met welks uitgave de heer Kok velen een goeden dienst heeft gedaan.

Op Leven en Dood door A. van der Flier. Geïllustreerd door Wilm Steelink. Nijkerk G. F. Callenbach.

Dit nieuwe verhaal van Mej. van der Flier begint met den intocht van den landvoogd Albertus van Oostenrijk in Brussel op 29 Jan. 1596, beschrijft dan de moeilijke positie van Philips Willem, den dood van Anneke van den Hove, de laatste martelares, de pogingen van Spanje's zijde, om de Republiek door list of geweld terug te erlangen, den slag bij Turnhout, de onderhandelingen over den vrede, den dood van Philips II, en eindigt dan met den tocht naar Vlaanderen, dien Maurits had afgeraden, en met den roemrijken slag bij Nieuwpoort 2 Juli 1600. Door al deze historische gebeurtenissen heen loopt een klein romangetje van een paar personen, die elkander, na vele beproevingen en ontberingen wedervinden en dan saam het leven voortzetten. Met dit, vooral met het oog op de daarin behandelde Vaderlandsche historie, lezenswaardige boek is de vierde Jaargang van de Christelijke Bibliotheek van den heer Callenbach compleet gekomen. Meer en meer nadert deze ondernemende Uitgever zijn doel, om degelijke Christelijke lectuur op zeer goedkope wijze verkrijgbaar te stellen. Voor den vijfden Jaargang worden weder verschillende werken van goede auteurs beloofd, van Dr. Jonker, E. Nijland, A. v. d. Flier en anderen. Mogen velen op deze Bibliotheek voor 5 gulden 's jaars intekenen en daardoor Schrijvers en Uitgever in de bereiking van hun schoon doel steunen.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
DR. LUCAS BAREND LINDEBOOM
EN
MARGARETHA P. HARRENSTEIN,
Wed. van den WelEw. Heer G. KRAMER.
AMSTERDAM, 11 Juli 1901.

Heden werd ons door de goedheid des Heeren een welgeschapen **Zoon** geboren.

A. M. DIERMANSE.
J. J. DIENMANSE — BALT.
DEN HAAG, 10 Juli 1901.

Heden door 's Heeren goedheid voorspoedig bevallen van een **Zoon** en een **Dochter**, de eerste levenloos, J. SIJBESMA — DE VRIES, geliefde Echtgenoot van
Ds. G. SIJBESMA.
Pastorie MARKUM, 10 Juli 1901.

Op Vrijdag 19 Juli hopen
door Gods Goedheid
Abraham Tholens
EN
Catharina van Fraeijenhove,
te Tiel, hun **45-jarige Echt-
vereeniging** te herdenken.
Hun toegenege Broeder,
CORNELIS FRANÇOIS VAN
FRAEIJENHOVE,
te TER NEUZEN, en Kinderen.

EBEN HAEZER.
Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders
Andreas Michels
EN
Anna Maria Heineman
den 27sten Juli den dag te herdenken, waarop zij vóór **vijf-en-twintig jaren** door den band des huwelijks werden verbonden.
Hunne dankbare Kinderen,
SOPHIE.
WILHELMINA.
JOHAN.
JAN.
LENA.
ANNIE.
UTRECHT, 19 Juli '01,
Prinsstraat 78.

Heden overleed zacht en kalm, in de vaste verzekerdheid des geloofs, na een genoegelijke Echtvereeniging van ruim 58 jaar, onze geliefde Echtgenoot, **Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, de Heer**
Lubbert Egherts Smilde,
in den gezegenden ouderdom van bijna 85 jaar.
WED. L. E. SMILDE—DE NES, WOLVEGA.
R. SMILDE, SNEEK.
M. SMILDE—ROMKEMA, GRANDRAPIDS
A. L. SMILDE, MICHIGAN
A. SMILDE—N. AMERICA.
G. VEENSTRA—WOLVEGA.
H. VEENSTRA, ZEVEN-
E. L. SMILDE, BERGEN
O. SMILDE, UTRECHT.
G. SMILDE—VAN EINDT, WOLVEGA.
E. SMILDE, WOLVEGA.
P. L. SMILDE, UTRECHT
C. SMILDE—VAN TRIGT, WOLVEGA.
6 Juli 1901.
Wegens buitenlandsche betrekkingen eerst heden geplaatst.

Den zesden Juli j.l. bebaagde het den Heere uit ons midden weg te nemen onzen broeder in Christus.
L. E. Smilde,
in den hoogen leeftijd van bijna 85 jaren. Tot voor kortere jaren diende hij met toewijding de kerk te dezer plaatse als Ouderling, welk ambt hij ook elders een reeks van jaren bekleedde.
Hij ontsiep in de hope des eeuwigen levens en juicht thans voor den troon van zijn Heiland.
Namens den Kerkeraad der Ger. Kerk te Wolvega,
Ds. K. DOORNBOS, Voorz.
J. WAGTER, Scriba.
WOLVEGA, Juli 1901.

Heden ontsiep zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Vader. Behuwd- en Grootvader
Jacob van den Boogaard,
WED. VAN PIETERTJE KAPTEJNS, in den ouderdom van 74 jaren.
De fam. VAN DEN BOOGAARD.
AALSMEER,
10 Juli 1901.

Heden werd in het hart van mij en de mijnen een onvergeltelijke wonde geslagen, wij het den Heere bebaagde van onze zijde weg te nemen onze innig geliefde Vrouw, Moeder, Behuud- en Grootmoeder
Johanna Louter,
in den ouderdom van ruim 66 jaren.
Bijna 41 jaar was ik door den band des huwelijks met haar verbonden. Alleen de genen, die ons nabij van kennen, weten wat wij in haar missen. Geve de Heere ons genade om Hem kinderlijk te zwijgen.
M. BOSMAN.
D. J. BOSMAN—MOERKERKEN
P. BOSMAN.
A. H. BOSMAN—HAMEL.
C. BOSMAN.
G. BOSMAN—VAN DER ENT.
D. VAN EKELENBURG.
P. A. VAN EKELENBURG—BOSMAN.
RHOON,
13 Juli 1901.

Hedenmiddag overleed, zacht en kalm, in haren Heere en Heiland, onze geliefde Moeder
Margaretha Gerritsen,
WED. VAN WIJLEN G. J. VAN DER BENT, na een geduldig lijden van ruim 1 1/2 jaar.
Hare bedroefde Kinderen,
ALBERTHA.
JAN.
JOHANNA.
VELP, 13 Juli.

Openbaring 14 vs. 13.
Den 6en Juli l.l. trof velen op ons eiland een zwaar verlies. Het behaagde den Heere van leven en dood uit ons midden weg te nemen onzen ouden en algemeen beminden vriend en broeder, Eerevoorzitter der Ger. Jong.ver.
Lukas Hoekman,
in den ouderdom van 72 jaar en 2 maanden.
Een vreeselijk lichaamslijden sleepte hem ten grave. Geduldig droeg hij de folterendste smart, het geloofssoog gevestigd op zijn Hemelschen Vader, verlangend uitziende naar de kroon hem weggelegd.
24 jaar lang mocht hij als President onze vereeniging voorstaan. En waar hij is heengegaan, daar mogen wij, jongelingen, hem nastaren, met dank aan den Heere, die ons zooveel in hem schonk. Wij waren zijne kinderen; en al was het, dat hij in de laatste jaren niet persoonlijk onder ons kon arbeiden, zijn gebed voor ons klom dagelijks op tot den troon der genade. En velen kunnen getuigen, dat zijn arbeid hun tot een blijvend zegen heeft gestrekt.
Veel hebben wij in hem verloren. Doch ons verlies is voor hem enkel gewin. Dit troost ons. Dit troost ook zijne diepbedroefde weduwe en kinderen. Schenke de Man der weduwen en de Vader der weezen hun genade om te berusten in zijnen wil, die alleen wijs is en goed. Zij het hun, zij het ons gegeven, eenmaal onzen ouden vriend te mogen weerzien, om dan met hem eeuwig te juichen in het nieuwe Jeruzalem daarboven.
Namens de Ger. Jong.ver.
»De Jonge Samuel,«
J. SNOEK, Pres.
J. H. VAN DOORN, Secr.
URK,
13 Juli 1901.

Heden leed onze Zondagschool een gevoelig verlies, daar het den Heere bebaagde onzen geachten president
Lukas Hoekman
van ons weg te nemen. Hij was een der mede-opzichters der Zondagschool, een ware vriend der Kinderen, wiens streven het altijd was den kleinen veel van den lieven Heiland te vertellen. Het was hem niet vergund den eersten October het 25-jarig bestaan mee te vieren. Nu juicht hij bij zijn God en Zaligmaker, en, schoon we hem noode missen, we misgunnen hem de hemelsche vreugde niet.
Namens de Zondagschool-vereeniging,
P. HOEKSTRA, Secretaris.
URK, 6 Juli 1901.

Heden overleed in de hope des eeuwigen levens, na een smartelijk lijden, onze geliefde Echtgenoot, Moeder, en Behuudmoeder
Fennigje Poortier,
in den ouderdom van 57 jaren.
D. KAMPHUIS.
H. KAMPHUIS.
F. KAMPHUIS—BOSCH.
F. J. KAMPHUIS.
ZWOLLE, 14 Juli 1901.

Eene weduwe, lidmate der Gereform. Kerk, biedt zich aan als
HUISHOUDSTER,
liefst in een net burgergezin.
Adres: Ds. BREUKELAAR te Bodegraven.

BURGERMEISJE.
In Geref. gezin met dienstbode wordt ter assistentie van de vrouw des huizes en voor de kinderen
een net burgermeisje
gevraagd tegen kost, inwoning, bewassing en 1 50 à 1 60 salaris p. jaar. Prettig huiselijk verkeer verzekerd; aangenaam karakter vereischt.
Br. fr. lett. V, Uitgever van dit blad.

Gereformeerd Gymnasium TE KAMPEN.
Nu door Curatoren der Theol. School besloten is met 1 September a.s. de **Zesde Klasse** aan het Gymnasium in te richten, wordt voor dat Gymnasium verlangd een **Leeraar**, bevoegd tot het geven van onderwijs in **Wiskunde en Engelsch.**
Gegadigden gelieven zich vóór 1 Augustus aan te melden bij den Secretaris der Commissie van Toezicht, Mr. H. A. van der Vegte, te Zwolle.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,
opgericht in 1889.
Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.
Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.
Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens 1 7, 1 9, 1 12, franco thuis.
Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.
No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondek, 50 pd. fijne vee- ren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—
Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. vee- ren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.
Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.
Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.
VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.
Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondek en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.
Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.
Met aanbeveling,
J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.
P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rebours, vrij zicht en monsters Gratis.

Mevrouw
Ch. SCHUT-JASPERS
Zangonderwijzeres,
p9 Regeliensgracht AMSTERDAM,
gediplomeerd en aanbevolen tot het geven van **spreklessen**, door **Mefrouw**
A. KUYPERS
te AMSTERDAM.

Voor Zanggezelschappen!!
»In het begin van Aug. a.s. is ter verzending gereed de nieuwe, goedkoope uitgave van **HAEZU, STICHTELIJKE LIEDEREN.**
1e en 2e deel op vier stemmen à 90 cts. 2 deelen samen in linnen omslag f 1,75.
(In het 2e dl. zijn thans opgenomen: »HAZU'S Hervormingslied« Cantate voor gemengd koor, muziek van DIRK VAN DER REYDEN, in 1802 bekroond met de gouden eerepenning v. d. M.pij v. N. v. t. Algemeen.)
Vraag s.v.p. van uwen boekverkoop- per een ex. ter inzage. Na ontvangst van het bedrag — p. postw. — wordt U een ex. franco toegezonden door **J. Römelingh** Uitgever te Groningen.

NIEUWE BRIEFKAARTEN,
met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door **ZALSMAN** te KAMPEN.

Geref. Traktaatgenootschap „FILIPPUS“.
De Intekenlijsten voor de Gereform. Scheurkalenders »Filippus« voor het jaar 1902 zijn verzonden. Zij die er mee werken willen, kunnen ze nog ontbieden.
Het schild, dat in schoone kleuren, geveest en prachtig uitgevoerd is, zegt ons dat Salomo niet bekleed geweest is als de lieën des velds enz. Het enorme debiet, dat deze kalender elk jaar te beurt valt, bewijst dat het Gereform. volk hem wil. De premie zal dit jaar bestaan uit eene verhandeling van: »Het geschonden recht van Gods verbond gewroken«, door **WILLEM TERLINCK**, 1613—1619 pred. te Middelburg. Hierbij behoort gewis niets toegevoegd te worden om tot intekenen aan te sporen. Premien van 1893, 1895, 1897, 1898, 1900 en enkele van 1901 zijn nog tegen den prijs van **75 Ct.** bij den uitgever verkrijgbaar.
Middelburg, Juli 1901.
Namens het bestuur v. h. Traktaatg.
F. P. DEUIJ.
Uitgever.

■ Vereeniging ■
■ Christelijke Bibliotheek. ■
Heden verscheen als deel 5 van den 4en jaargang ■ ■ ■ ■ ■
A. v. d. FLIER.
Op leven en dood.
Met dit deel is de vierde jaargang compleet. Nog zijn complete stellen tegen den abonnementsprijs van f 5,— verkrijgbaar.
Men ontvangt daarvoor eene waarde van f 8,80 en wel:
I. Van Nes Een pleitgrond slechts f 1,50.
II. Stein. Het leven van J. F. Oberlin f 1,80.
III en IV. Fariar. Onweerswolken, 2 dln., f 3,00.
V. Van der Flier. Op leven en dood f 2,50.
Tegen inzending van f 5,— of zoo men de boeken gebonden verlangt, van f 6,75, worden deze 5 boeken franco toegezonden door den uitgever **G. F. CALLENBACH** te Nijkerk.
Ook alle soliede boekhandelaars nemen hierop bestellingen aan.

Bij **ZALSMAN** te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:
Dr. H. BAVINCK.
De wereldverwinnende kracht des geloofs,
Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b
uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901 in tegenwoordigheid van **PRESIDENT KRUGER.**
30 cent.

J. CALVIJN'S WERKEN.
Verklaring van het boek **GENESIS EN PSALMEN.**
benevens van het **NIEUWE TESTAMENT** uit het Latijn vertaald of met voorrede van de H.H. Ds. LOS, Dr. BAVINCK, Ds. BOER, KNOTTNERUS, Prof. BRUMMELKAMP, Dr. FRANSSEN, Ds. WIELENGA en Ds. DONNER. 12 deelen gebonden, 12 prachtige Uniforme soliede linnen stempebanden, nieuw exempl.
Prijs f 48,50 aangeboden voor f 37,50 door J. WRISTERS, boekhandel UTRICHT.

Bij **J. H. KOK** te Kampen verscheen:
'n KWESTIE
VAN SMAAK
DOOR
F. Better.
88 Pag. Prijs f 0.65. Geb. f 1.—
Bij elken Boekhandelaar voorhanden.

Bij **ZALSMAN** te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:
DE WELSPREKENDHEID.
Eene lezing
DOOR
Dr. H. BAVINCK
75 cent.
Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voor- gangers op vergaderingen zullen hierin vervoeld van nuttige wenken vinden.

Verschenen:
De tweede goedkoope druk van:
Dr. H. BAVINCK.
De offerande des Lofs.
Prijs: Ingen. f 0,90. In pracht- band f 1,25.
De eerste druk van dit schoone werk was binnen **vler weken** totaal uit- verkocht. Zie de vele uitstekende recen- siën. Na ontvangst van postwissel, franco toezending.
Uitgave van:
DEN HAAG. **FRED. H. VERSCHOOR.**

TRAKTATEN.
Bij den Uitgever **P. MOBACH** te BRUKLEN is vanwege het Geref. Trakt. genootschap »Filippus« verschenen:
CXXXVIII. Geld! Geld!! Geld!!! 4 ct.
CXXXIX. Vroeg naar den Hemel 4 >
CXL. Het afleggen van Geloofs- belijdenis 5 >
322. Een gezegende sabbat 1 >
323. Prins Frederik Hendrik 1 >
324. Prins Willem II 1 >
325. Niet »het Christendom,« maar de Christus 1 >
326. De Bravé te New-York 1 >
327. Paul Kruger in het Paleis van Volksvlucht te Amsterdam 1 >
Het bovenstaande is bij alle solide boekhandelaars te bekomen.

Bij **ZALSMAN** te KAMPEN is ver- schenen:
Dr. H. BAVINCK,
OUDEURS of GETUIGEN.
100 bladz. groot 8°.
Prijs f — 75.
De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.
Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

Vrije Universiteit.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributien:
Door den heer A. M. Hoogendijk te Onderkerk a/d IJssel f 72,50, door den heer A. Hoogenboom te Honselersdijk uit Naald- wijk f 84,50, uit Honselersdijk f 21,50, uit 's Gravenzande f 24, samen f 80, ont- vangen op de jaarvergadering f 0,50, van wijlen J. V. te Peursem f 1, door den heer M. Vader Jr. te Vlissingen f 77,25, door den heer W. Voogtsgeest te N. Loos- drecht f 4, door den heer A. Verdun te Oudshoorn f 131,50, door Ds. C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle f 1, door Ds. F. Drost te Vlaardingen van de stuivers- vereen. »Eben-Haezer« f 25.
Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):
Van de Geref. kerk te Blokzijl f 3,10, van idem te Genemuiden f 5, van idem te Hasselt f 8,61, van idem te Kampen f 55,96, van idem te Kamperveen f 0,75, van idem te Langeslag f 2,17, van idem te Oldemarkt f 2, van idem te Rouveen f 13,05, van idem te Staphorst f 3,50, van idem te Steenwijk A f 5,42, van idem te Steenwijk B f 20,77, van idem te Stad Vollenhoven f 7,17 1/2, van idem te Ambt Vollenhoven A f 4,99, van idem te Ambt Vollenhoven B f 2,82 1/2, van idem te Wils- sum f 1,41, van idem te Zalk f 2,86, van idem te Zwattsluis f 25, van idem te Hon- tenisse f 1,58, van idem te Boxum f 6,95, van idem te Stiens f 2,93, van idem te St. Anna Parochie A f 8,03, van idem te St. Anna Parochie B f 4,50, van idem te Sna- woude f 8,80, van idem te Hijaard f 6,20, van idem te Eentewoude f 1, van idem te Garrip f 8,03 1/2, van idem te Beetgum f 35, van idem te Bergum f 3,56, van idem te Hallum f 13,08, van idem te Wirdam f 10,42 1/2, van idem te Hium f 1,27 1/2, van idem te S. Jacobi Parochie f 3,20, van idem te Reitzum f 5,72, van idem te Rijs- wijk Z.H. f 3,61, van idem te N. Lekker- land (halve coll.) f 8,80, van idem te Bu- rum f 11,56 1/2, van idem te Barneveld f 11,67, van idem te Culemborg f 12,75, van idem te Schoonhoven B f 14,50.

Aan Schenkingen:
Door den heer H. van Noord te Loos- duinen gevonden in de collecten f 1, van den heer en mevr. d. M. v. V. te D. f 110, door den heer M. Vader Jr. te Vlissingen van N. N. f 1.
Voor het Studiefonds:
Door Prof. Dr. J. Wolter 1/2 jaarlijksche prebende f 39,50, door den heer A. Ver- duyn te Oudshoorn uit Altes f 10.
Voor de Bibliotheek:
Van den schrijver: Onze Constitutie door Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.
Van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid: Verslagen van de Kamers van Arbeid over 1900.
S. J. SEEFAT,
Penningmeester.
Hilversum.
Stoomdruk van **ZALSMAN** te KAMPEN.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 26 Juli 1901.

Jaar II : 1a, Blaast de Bazuin!

Wagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den uitgever G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

CLASSEN.

Classis Meppel.

Vergadering der kerken in de Classis Meppel niet op Dinsdag den 6 Aug. maar op Dinsdag den 30 Juli, voormiddag 9 uur te Meppel.
Namens de roepende kerk te Nijveen,
G. VAN HALSEMA, Praes.

Nijveen, 23 Juli 1901.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op Donderdag 1 Augustus 1901, des voormiddags negen ure, in de Consistorie der Wilhelminakerk te Dordrecht.

Op het Agendum staat een voorstel van de kerk van Brussel:

De Classis Dordrecht make zich op tot het werk der Zending op Midden-Java. Daartoe wekke zij de kerken op om ernstig te overwegen de noodzakelijkheid van meer werkrachten op ons Zendingsterrein; stelde zij een onderzoek in naar wat jaarlijks door de kerken der Classe wordt bijeengebracht voor de Zending;

bereken zij, of het mogelijk is voor de kerken der Classe alleen, het werk aan te vatten.

Zoo niet, dan zoek zij voor deze zaak in overleg te treden met een of meer andere Classen in de Provincie Zuid-Holland.

Namens den Raad der roepende Kerk van Molenaarsgraaf-Brandwijk,
J. H. KOERS, Praeses.
J. BROUWER, Scriba.

Molenaarsgraaf-Brandwijk, 18 Juli 1901.

Classis Coevorden.

Vergadering D. V. Woensdag 14 Aug. e. k. te Emmen.

Peremptoir-examen van den heer G. H. Dijkstra beroepen te Gees. Exegese O. T. Num. 17 en Ps. 24. N. T. 1 Petr. 2 en 1 Joh. 1.

Aanvang negen uur.

Namens bovengenoemde Classe,
R. HULS, Corresp.

Nieuw-Amsterdam, 22 Juli 1901.

Classis Woerden.

De Classische vergadering zal D. V. gehouden worden te Alphen, Donderdag 22 Aug. 1901, 's morgens 9 uur.

Punten voor het Agendum worden bij den eerst-ondergeteekende ingewacht vóór 6 Augustus.

Namens de roepende kerk te Nieuwveen,
K. B. VAN DIEMEN, Praeses.
P. M. VAN BEMMEL, Scriba.

N.-V. 22 Juli 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor Schiermonnikoog.

Met dankzegging zij nog vermeld, dat we ontvingen f onder letter T. M. J. Leeuwarden Deze br. of z. schijnt jaarlijks een offer af te zenden voor de arme kerk alhier. Mogen velen dit voorbeeld volgen, want deze kerk is zoo klein in getal. Br. en z. genekt haar bij den voortgang in uwe gebieden en gaven.

Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIJPER, Scriba

Prov. Kas voor Hulpbeh. Kerken in Overijsel.

Ontvangen van den Ham coll. f 12,10
" " Harderberg-Huense B. f 12,90

Met aanbeveling,
De Penningm.,
SCHIPS, v. d. M.

Deventer, 23 Juli 1901.

Kas volgens Art. 13 D. K. Prov. Gelderland.

De volgende collecten zijn nog ingekomen: Aalten f 17,45; Culemborg f 13,56; Vorden f 6,11; Renkum f 12,23; Varsseveld f 13,14; Wageningen f 7,51; Kootwijk f 7,50; Epe f 4,05; Doetinchem f 2,41; Doesburg f 6,31; Randwijk f 2,30.

Zooals reeds bekend is, maakte de Prov. Synode voor de Kas van Juli 1901 tot Juli 1902 een omslag voor de verschillende Classen als volgt:

Classis Arnhem f 1458, Cl. Zutphen f 912, Cl. Harderwijk f 615, Cl. Tiel f 236, Cl. Apeldoorn f 254, te betalen in 4 gelijke termijnen op 1 Sept. 1900, 1 Dec. 1901, 1 Maart 1902, 1 Juni 1902.

De Classische Quaestoren zullen hierna wel rekening willen houden en zenden op die verschillende genoemde datums. Die van Arnhem telkens f 364,50; Zutphen telkens f 228,—; Harderwijk telkens f 153,75; Tiel telkens f 59,—; Apeldoorn f 63,50.

Hieruit volgt van zel, dat er mij dan geen collecten meer moeten worden toegezonden, maar dat die kunnen worden gebruikt om bovengenoemde bedragen op tijd te voldoen.

Hopende, hierna de zaak voor allen voldoende te hebben toegelicht,

Met broedergr. en heilbede,
H. W. v. VEELKEN,

Prov. Quaestor Kas Art. 13 D. K.

Dieren, 23 Juli 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

1/2 coll. Zutphen f 11,14 coll. Kootwijk f 2,50
" Epe f 1,90

29 Juli 1901.

De Penningmeester,
van de Theologische School,
DR. H. FRANKEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijke dankbetuiging ontvangen van den hr.

A. Taanman namens de Geref. kerk te Velsen f 5,—

Door Dr. Kropveld Rijswijk Zew. op het perron 's-Gravenhage ter hand gesteld door mej. Frügte te N. f 1,—

N. N. te S. f 2,50

Met dringende aanbeveling,

Rotterdam, 22 Juli 1901. N. Koops, Oostvestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

P. C. Oostburg f 16,60 P. C. Den Ham f 18,80
Door Dr. Kuiper te Den Ham, in 't kerkz. f 2,50
en op 7 Juni in 't armenz. f 2,50, samen f 5,—

Van de Chr. Jonged. Vr. 's 100 : 2a te Heurne van Dinxperlo f 6,—

P. C. Oud-Beijerland f 16,— P. C. Yerseke f 21,22

Zuid-Beijerland f 15,04

Door Dr. Kuppe, in 't kerkz. te Yerseke f 1,—

Door Dr. Bruin, v/d kinder-catechis. te Bafo f 10,—

P. C. Bafo f 33,85

N. B. In het vorig nr. staat: busje Tietse Koster te O-Pekela f 2,314, lees Tietse Koster enz.; terwijl P. C. Homburg, Duitschl. moet zijn P. C. Homburg, Duitschl.

Vermelding in de Bazuin heeft alleen op verzoek plaats.

Doestborgh, 20 Juli 1901. B. DE MOEN, Quaestor.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Bibliotheek.

Na het vermelden in de Bazuin nr. 34, 1900 ontvingen wij het volgende voor de bibliotheek:

Catalogus Buma-bibliotheek te Leeuwarden 3e vervolg.

V. d. S. De 68ste en de 16e Psalm vertaald en verklaard door M. Noordzij, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen. Feestgave.

Catalogus v. d. Zending-bibliotheek van Dr. F. Lion Cachet afgestaan aan de Theol. School, door Prof. P. Biesterveld.

Van de Gebrs. van Namen te Zwijndrecht uit de nalatenschap van hun schoonzvader:

1 Michaelis, O. & N.-Test. 20 dln.

2 Hellenbroek, Hooglied 2e dl.

3 Hellenbroek, Jesaja 4e dl.

4 Th. Boston, 's Menschen natuur.

5 De Leeuw, Leerredenen.

6 Doddridge, Leerredenen.

7 Erskine, Blijde boodschap.

8 P. Broes, de Peinzende Christen.

9 W. v. d. Groe, Hosea 11 : 4.

10 Frujtier, Salomons Raad a/d Jeugd.

11 W. Cave, Het eerste Christendom 2e dl.; eenige Heraut-nrs. en aflv. v. „De Vrije kerk.”

V. d. S., Het Karakter der Catechese door Prof. P. Biesterveld.

Uit Leerdam van een onbekende:

De Heidenbode 1895—1900, Bethesda 1896—1900, en eenige stichtelijke stukjes.

V. d. Uitg. Em. Swedenborg, Over den Hemel en zijn wonderen en over de Hel naar hetgeen behoort en gezien is.

Van dhr. B. J. v. d. Bosch te Zwolle, Hand. Syn. Chr. Afg. Ger. kerk 1854

Met aanbeveling,
K., 22 Juli 1901. C. MULDER, Bibliothecaris.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

VRUCHTEN DER WELDADIGHEID.

XXXVI.

Dat de Christelijke weldadigheid de band tusschen de heiligen aanhaalt, behoeft geen betoog. Dat wij samen eene belijdenis hebben, naar dezelfde Kerkenorde leven, onder één dak godsdienst houden, samen dezelfde opzieners erkennen, voorzeker legt dit een band tusschen ons, en wel een, die sterker is, dan wij buiten tijden van vervolging gevoelen. Maar de band tusschen de broeders wordt toch nog sterker als zich op het brede terrein der algemeene betrekking tot elkander, bijzondere betrekkingen vormen van meer persoonlijke aard. Dit nu geschiedt door tusschenkomst der dienende liefde, waarbij de overvloed des eenen het gebrek des anderen tegemoet komt. Dient nu allereerst de geestelijke gave, het voorlichten, opwekken en vertroosten van elkander om zulke persoonlijke betrekkingen in het leven te roepen, evenzeer dient hiertoe de mededeeling van stoffelijke gaven, de weldadigheid. Zij legt banden, en roept liefelijke verhoudingen in het leven, die niet slechts aan de uitoefening der broederlijke gemeenschap in de plaatselijke gemeente bevorderlijk zijn, maar tot in eeuwigheid voortduren.

Men houde toch in het oog, dat de

Christelijke weldadigheid bepaaldelijk het vormen van de persoonlijke betrekkingen beoogt. Zij zoekt het bijzondere op den grondslag van het algemeene. Hierin onderscheidt zij zich van de weldadigheid der wereld. Als een natuurlijk mensch weldadigheid bewijst, wordt hij hierdoor wel gedreven door het besef, dat er tusschen hem en dengene, dien hij hulpe bewijst, eene algemeene betrekking bestaat, die namelijk van samen tot één geslacht te behooren en van éenen bloede te zijn, maar zijn streven reikt niet verder dan tot het handhaven der algemeene betrekking. Of, om duidelijker te spreken, de natuurlijke mensch beoogt met het hulp bewijzen aan den armen geenszins het aanknoopen van vriendschap met den door hem beweldadigde; het is zijn doel niet om den armen om te zetten in zijn vriend. Het is hem genoeg den mensch in den mensch geëerd te hebben; had hij hem niet geholpen, hij zou in zijne schatting zichzelf hebben veracht. Maar de Christen wil door alle betooning van hulp de gemeenschap met zijne broeders inniger maken; hij zoekt zich, gelijk Jezus het uitdrukt, uit zijnen schat de heiligen tot vrienden te maken, om zoo de algemeene betrekking, waarin hij alreede tot hen staat, tot eene persoonlijke te verheffen. Zelfs als hij aan den vreemde, ja, aan tollenaars en zondaren barmhartigheid bewijst, eindigt hij niet in de daad van weldadigheid

zelve, tevreden met haar verricht te hebben, maar zoekt hij degenen, wien hij hulp bewijst, te winnen, niet voor zich alleen, niet voor zich allereerst, maar omdat zij voor God nog verloren zijn, allereerst voor God, maar daardoor dan toch ook voor zichzelf. Er zit dus in zijne liefde niet slechts, gelijk bij den natuurlijke mensch, een eeren van zichzelf in den naaste, neen, hij eert in den mensch het geslacht Gods, en is deze diens kind, den uitverkorene Gods, en geeft zijne gave, om hem voor God en zich te winnen. Dat zet aan zijne weldadigheid een heilig karakter bij, en maakt haar tot een afdruksel van de weldadigheid Gods.

Want ook God doet wel, om aan zich te verbinden. Het is wel waar, dat God in het weldoen zelf vermaakt heeft, maar het eindigt in zijn weldoen niet. God toch is heilig, en als de heilige beoogt Hij door zijn zegeningen zijne schepselen tot zich te lokken, of zij Hem wegens zijne weldaden zoeken, liefhebben, en verheerlijken mochten, en Hij alzoo komen mocht aan zijn recht en zijne eere als God. Dat blijkt zoo duidelijk uit Hand. 17 : 27, alwaar de apostel, na de heidenen van Athene gezegd te hebben, dat God het lot der volken bestuurt, en elk hunner een land ter woning gegeven had, er bijvoegt, dat Hij zulks deed, opdat zij Hem zoeken zouden, of zij Hem tasten en vinden mochten. Waartoe anders zou Hij zich aan Hem

niet onbetuigd hebben gelaten, maar hun goed gedaan hebben van den hemel, en hunne harten met spijze en vrolijkheid vervuld, Hand. 14 : 17? Zoo is elke zonnestraal een sprake des hemels, die het schepsel naar den Vader des lichts henenwijst, en dalen de regendruppelen neder zoowel om onze harten te vermurwen, als om onze akkers zacht te maken. Maar vooral treedt Gods bedoeling in het licht, als Hij ons met geestelijke zegeningen begiftigt. Waar toe toch gaf Hij ons zijnen Zoon, en geeft Hij ons zijnen Geest, met al de weldaden, in beiden geschenken, anders dan om ons aan zich te verbinden in liefde en in lof? God is niet gelijk aan een koning, die den misdadiger vergiffenis verleent, zonder zich verder met hem in te laten, maar aan een Vader, die den verloren zoon genade bewijst, ja, met zegeningen overlaadt, om hem voorgoed aan zich te verbinden. Hierin ligt dan ook de reden, dat Hij zijne geestelijke zegeningen slechts aan hen geeft, die ze in den weg der wederkeering tot Hem in ontvangst nemen.

Nu mag er veel zaad, buiten den akker der gemeente gestrooid, in zoo ver verloren gaan, dat het zijn doel niet bereikt, — de aanknooping eener heilige gemeenschap namelijk met den beweldadigde, — van de gave, den broeder gegeven, behoeft dat niet gezegd. 't Is zoo, de arme broeder kan den rijke hier geen vergelding doen. Maar de armoede, die hem dit onmogelijk maakt,

komt den weldoener ten goede. Anders toch zou deze zijn loon hier ontvangen, en, van wat ons hier in handen wordt gesteld, kunnen wij niets medenemen naar de toekomstige wereld; wij moeten deze wereld even naakt verlaten, als wij er in gekomen zijn. Daarom raadt Jezus ons aan, om zulken tot onzen maaltijd te noodigen, die niet hebben om ons te vergelden, te weten armen, verminkten, kreupelen, blinden, opdat de vergelding wachte tot den dag van de opstanding der rechtvaardigen, Luk. 14 : 14. Zulken noemt Jezus gelukkig, die geen vergelding ontvangen; want wat zij in tijdelijke goederen gegeven hebben, zal hun in eeuwige goederen worden vergolden. Door wien? Door God, voorzeker, door Hem die gezegd heeft, dat Hij zich schuldenaar rekent van wat aan zijne kinderen gegeven is, of staat er niet geschreven: die den armen geeft, leent den Heere? Christus zal zeggen in zijnen dag: wat gij den minste mijner broeders gedaan hebt, als gij hem spijsdet, en drinktet, en kleeddet, dat hebt gij Mij gedaan. God heeft den liefhebber zijner uitverkorenen lief; de liefde zal haar loon geenszins verliezen. Maar al drong zijne liefde Hem niet tot vergelding, dan zou zijne heiligheid het doen. Hij alleen wil tegenover het schepsel staan als een, wien geen vergelding geschiedt; van Hem, niet van het schepsel, moet kunnen gezegd: wie heeft Hem vergolden! Aan alle schepsel moet ver-

gelding geschieden; alleen tegenover God mag de mensch als eeuwige schuldenaar staan, niet tegenover zijn broeder. Zoo eischt het de eere Gods. De arme zal in den dag van Christus tegenover den broeder staan, als een die wedervergelding gedaan heeft; want wat hij zelf niet kon, noch hier, noch daar, zal God voor hem doen; de Vader zal de schuld der dankbaarheid voor hem vereffenen, en er de begeerte des beweldadigden door vervullen, dat zijnen weldoener wedervergelding geschieden zou. Alle tegenstelling tusschen rijk en arm valt eens weg, ook die tusschen rijk in recht op en arm aan vermogen, op vergelding.

Maar hiermede is nog niet alles gezegd. Jezus zelf heeft ons in de gelijkenis van den voorzichtigen rentmeester nog dieper in de verborgenheden der toekomstige vergelding ingeleid. Hierover echter in het volgend artikel.

V. ANDEL.

WAT JEZUS VAN ZIJNE DISCIPELEN EISCHT.

Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volg Mij. MATTH. 16 : 24.

II.

Zelfverloochening. »Verloochenen» staat tegenover »belijden», en wordt in de gewijde bladen wel met zich schamen verwisseld. Evenwel zegt verloochenen meer dan zich schamen. Zich schamen is »niet belijden», »zwijgen»; doch verloochenen zegt »ontkennen»; en dit kan geschieden met woorden, of ook met daden. Zij, die openlijk van de eene partij naar de andere overgaan, wijzen ons op de beteekenis van het woord. Zoo verloochent een regiment den krijger, die smadelijk uit de geleiden wordt verbannen, als onwaardig langer de wapenen te dragen. Zelfverloochening is die Christelijke deugd, gewrocht door Gods Geest, waardoor een waar discipel van Christus van zichzelf, en van al wat hem hinderlijk is in het verkrijgen der zaligheid, met geheele versmading afziet. Zij is geen vrucht onzer natuur, maar een gave der genade, een werk van dien Geest, die den mensch hervormt, en op hem den stempel van het Christendom drukt.

De mensch heeft nooit zichzelf behoord in den eigenlijken zin van het woord. Gelijk wij door onszelf niet geworden zijn, zoo bestaan wij ook door onszelf niet. Aan God moet de schepping, onderhouding en verlossing worden toegekend. Rein uit de hand zijns Makers voortgekomen, was de mensch het eigendom Gods, wiens beeld hij droeg, wiens eere hij zocht. Toen de zonde het paradijs en des menschen hart was binnengedrongen, bleef hij wel het eigendom van Hem, zonder wien niemand zich roeren kan, aan wien alles onderworpen is, maar gaf hij zichzelf over aan de duistere macht, de macht des Satans. Uit die macht verlost, is hij het eigendom van den Verlosser, die hem kocht met zijn bloed, en als de sterkere in het huis van den sterke doordrong, om zijne vaten te rooven. In oneigenlijken zin kan er dus sprake zijn van »zichzelf te verloochenen». Het zegt: afstand te doen.

a. Van wat God haat; de liefde tot de zonde. In de zonde is de mensch, sinds zijn afval, van nature tehuis; zij is zijn element; hij jaagt haar na, en bespeurt niet, dat hare ketenen, om het even of zij van ijzer, of van goud schijnen, hem meevoeren naar de donkere diepte des doods.

b. Van de hooggevoelendheid, die ons eigen is. De mensch heeft groote gedachten van zichzelf. Zijn verstand is verduisterd, en hij waant het duidelijk. Zijn hart is onrein en hij meent in goedheid des harten uit te munten. Zijne gedachten zijn op het stof gericht, en hij waant van hemelsgheezindheid niet ontbloot te wezen. Zijne daden zijn werken der ongerechtigheid, en hij meent een lange lijst van blinkende deugden te kunnen toonen. Dit juist is het toppunt zijner ellende, dat hij zelf niet weet, hoe ellendig hij is. Hij heeft bedenkingen tegen de Schrift, wil begrijpen waar hij gelooven, doorgronden waar hij aanbidden moet. De zelfverloochening roept hem, zijne gedachten gevangen te leggen tot gehoorzaamheid des geloofs.

c. Van onzen wil. Onze wil is tegen God gekant. Met Farao vragen wij: »Wie is de Heere, dat wij Hem gehoorzamen zouden?» Wij maken onze plannen naar het welbehagen onzer harten, bewandelen onverhinderd het pad, dat wij kozen, terwijl wij, in het gevoel onzer zedelijke vrijheid, ons van niets afhankelijk wanen dan van onszelf. Onszelf verloochene, be-minnen wij de levensbede: »Heere, wat wilt Gij, dat wij doen zullen!» Onderwerpen wij ons aan den goeden, welbehagelijken en volmaakten wil van God, sprekende met Eli: »Hij is de

Heere, Hij doe wat goed is in zijne oogen.»

d. Van ons vertrouwen. De een vertrouwt op dit, de ander op eenig ander ding; niemand is zonder grond van vertrouwen. Maar welke zijn die gronden? Bij dezen de wereld en hare goederen; bij genen Gods goedertierenheid en zondaarsliefde; bij een derde zijn geloof, gelijk hij verstandelijke kennis en toestemming pleegt tenoemen; bij een vierde zijne plichtsbetrachting; bij een vijfde, zijne godsdienstige gevoeligheid. Het vertrouwen van den natuurlijke mensch, die te blind is, om in God den vasten grond des vertrouwens te zien, en te boos, om andere gronden te laten varen, is niets anders dan een heimelijk steunen op stofelijke kracht, waarbij van eigen kracht niet weinig verwacht wordt.

e. Van onze dierbare bezittingen. Wij mogen ongetwijfeld onszelf, ons leven, onze goederen, onze vrienden en wat dies meer zij, beminnen. Wij zijn daartoe geroepen. Maar zoo wij door eenige bezitting verhinderd zouden worden in het volgen van Jezus Christus, wij hebben haar blijmoedig te verlaten. Zoo werd de rijke jongeling beproefd. Hij ging heen, bedroefd naar de wereld. Eene geloovige vrouw daarentegen werd aangezocht tot ontrouw aan den Heere; men dreigde haar man haar te zullen ontnemen; »Christus is mijn man», was haar antwoord. Men sprak ervan, hare kinderen te zullen doodden; »Christus is mij beter dan tien zonen», bleef zij betuigen. Men zeide haar van hare goederen te zullen berooven; »Christus is mij alles», liet zij hooren.

De ware zelfverloochening bestaat in de rustgevende overgave des harten aan den grooten God en Zaligmaker. Dit is eene overgave ook aan zijn Woord, en aan zijne bevelen. Jezus zeide: »Indien gij in mijn Woord blijft, zijt gij waarlijk mijne discipelen», en wederom: »Gij zijt mijne vrienden, indien gij doet, wat Ik u gebied.» Die overgave doet zeggen: »Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij niets op de aarde.» Zij doet des Heeren eer zoeken, vurig bidden: »Mag uw Naam maar eer ontvangen»; instemmen met der engelen ontboezeming in Efraïa's velden: »Eere zij God in de hoogste hemelen!»

De zelfverloochening strekt zich uit tot den naaste. De Schrift zegt, en de ervaring bevestigt het, dat wij van nature »hatelijk» zijn en »malkanderen hatende»; maar de ware zelfverloochening doet ons soms eigen voordeel om des naastens welstand vergeten. Door haar kunnen wij zegenen, die ons vloeken, bidden voor degenen, die ons geweld aandoen, onze haters weldoen en onze vijanden beminnen. Paulus wenschte, om der Filippiërs wil, op aarde te mogen blijven, hoe begeerlijk hem ook de hemel scheen. Zijn leven was een leven van dienende liefde. Zelfverloochening had hij geleerd in de school van zijn Heiland, wiens liefde van de diepste zelfverzaking en algeheele toewijding aan het liefste voorwerp getuigde.

De zelfverloochening strekt zich zelfs uit tot de genadegaven. Die gaven moeten zeker hoog gewaardeerd worden. De Christen met Gods weldaden overladen, peinst dikwerf over die weldaden, en er door getroffen, roept hij dankzeggend, in heilige verlegenheid uit: »Wie ben ik Heere, dat Gij mij begenadigd hebt!» Hij heeft begeerte op te wassen in de genade, en uit des Heeren volheid genade voor genade te ontvangen; maar hij zoekt ook in die gaven zijne gerechtigheid voor God niet. Er is slechts ééne gerechtigheid, die voor God geldt: de gerechtigheid des kruises. Onze bekeering noch ons geloof, onze liefde zoo min als ons gebed, kunnen ons rechtvaardigen. Christus, zegt de Christen, is de Heere, mijne gerechtigheid. Met andere woorden: deze zelfverloochening bestaat in het waarlijk erkennen, voor God een »zondaar» te zijn, arm van nature aan geestelijk goed, vol van onnoemelijke schulden; ook na wonderen van genade, blijven er steeds redenen om, »eene walging aan zichzelf te hebben». Zichzelf te verloochenen zegt: zich voor den Heere weg te werpen in de verlorenheid eener verloren wereld; hartelijk te betuigen, dat het zalig worden alleen vrije, onverdiende liefde zal zijn; als een blinde en dwaze tot Hem te komen, die de oogen der blinden opent, en hun ten leidman wil zijn; als een melaatsche tot Hem te vluchten, die melaatschen reinigt; als een goddelooze voor Hem te buigen, die goddeloozen rechtvaardigt; als een verlorene bij Hem te schuilen, die verlorenen behoudt. Het zegt: al de eer aan Christus te geven, als aan den Alpha en Omega; genoeg te hebben aan het woord, dat uit het huis van vrije genade komt; dat alle gebroken bakken weg te werpen, en den Heere vattende op zijn Woord, vrijmoedig zich neer te leggen op de vrije beloften des Evangelies. Die zoo zich-

zelfen verloochent, zegt: »Ik heb alles verloren, ik heb Jezus verkoren, wiens eigen ik ben.» Hij heeft in Jezus alles; het brood, dat hem voedt; het kleed, dat hem dekt; den wijn, die hem verheugt; de kroon, die hem siert. Hij is zijn licht in duisternis, zijn kracht in zwakheid, zijn troost in druk, zijn leven in den dood, zijn alles, als alles hem ontvalt. Dat genoeg hebben aan Jezus drukt zich uit in kinderlijk geloof in, hartelijke liefde tot, rustige hope op, nauwgezette gehoorzaamheid aan Hem. Hij leeft nu zichzelf niet, maar zijn Heer; en, nimmer over zichzelf voldaan, is het zijne bede: »Och, of wij uw geboon volbrachten, om die te doen uit dankbaarheid!»

Die eisch: »Verloochen u zelf!» is billijk.

Die toch achter Jezus komt, merkt Hem aan: als leermeester; men moet dus of aan zijn onderwijs zich onderwerpen, of men is zijn eigen meester. Het is waar, soms is een leerling wijzer dan zijn meester; maar Jezus is de groote profeet, dien God gezonden heeft. Hij verkondigt den raad Gods, met onfeilbaar gezag bekleed.

Voorts als Heere; en de wil des knechts moet voor dien zijns Heeren zwichten. Een goed soldaat volgt den wenk van zijn overste, rukt zich los uit de armen zijner vrienden en magen, en betreedt gereed het slagveld des doods, als hij ten strijde wordt geroepen.

Bovenal, de mensch kan zichzelf niet redden. In hem is niets dan gebrek. In Christus is de algenoegzaamheid. Geen zaligheid dan langs den weg van het komen achter Jezus. Dat komen vereischt zelfverloochening. Zij moet dus betracht worden. De ware nederigheid vloeit uit de ware zelfkennis voort; uit de ware kennis van eigen ledigheid en Jezus' algenoegzaamheid wordt de ware zelfverloochening geboren. Billijk is de eisch tot zelfverloochening: want Jezus kan niet alles zijn voor ons, tenzij wij niets zijn in eigen oog.

»Verloochen uzelfen!» zegt Jezus tot een iegelijk, die achter Hem wil komen.

Helaas, velen verloochenen Hem met woord en daad. Zoo iemand Hem verloochend zal hebben, hij zal door Hem verloochend worden. Zalig wie den bedelstaf opneemt, zichzelf verloochend, Jezus belijdt; want: »zoo iemand Hem dient, de Vader zal hem eeren».

NOTTEN.

MEVROUW KRUGER †.

Gelijk de dagbladen reeds vermelden, is de Echtgenoot van ZHed. President Kruger den 20 Juli, na eene ziekte van drie dagen, te Pretoria overleden, in den ouderdom van 67 jaren, en den 22 Juli reeds ter aarde besteld. Het overlijden van haar liefste dochter Mevrouw Smit in de voorgaande week verhaastte haar afsterven.

Bij al het rouwbeklag, dat reeds voor den grijsen President werd uitgesproken, en de deelnemingen in deze nieuwe beproevingen, die de Heere over ZHed's hoofd brengt, voegen ook wij van harte de onze toe. God sterke Hem, om ook dit te dragen. Hij trooste Hem bij dit verlies met de volheid zijner genade. En Hij ondersteune ZHed. als Voor-ganger des volks, om zich toch verder voor het recht van zijne landgenooten en medestrijders te blijven offeren. — RED.

VOLKSNODEN.

Drankbestrijding.

De »Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding» zal hare 1e Jaarverg. houden Woensd. 31 dezer, te Rotterdam, Ammanstr. No. 25. De belangrijkste punten op de Agenda zijn o.i. die, welke betreffen de vereischen voor het lidmaatschap, met name de onthouding van alcoholische dranken.

Voorgesteld wordt door het Hoofdbestuur: »Art. 1, sub 3 van de Statuten wordt voortaan aldus gelezen: »dat de tegenwoordige tijds-omstandigheden het gebruik der gedistilleerde, zoowel als het geregeld gebruik der gegiste dranken als genotmiddel — als een steunen der drinkgewoonten — veroordeelen. In verband daarmee luidt Art. 4 aldus: »leden der Vereen. kunnen zij zijn, die instemming betuigen met grondslag en doel en derhalve zich van alle alcoholische dranken of alleen van de gedistilleerde als genotmiddel onthouden». De afdeling Rotterdam stelt voor: art. 4 Stat. in dien geest te wijzigen, dat het meer in logisch verband sta met Art. 1 en 2.

Het blijft ons voorkomen, dat de Vereen. voortuit of achteruit moet; d. w. z., of rondweg moet optreden als een Onthouders-vereeniging, gelijk zij krachtens Art. 4 inderdaad is, of, gelijk haar naam luidt, een Vereen. voor Drankbestrijding. Betere voorbereiding voor de zaak zou allicht de broeders hebben behoeft voor de zandbank, waarop, naar we vreezen, hun scheepje vastzit. Al worden ook de voorgestelde wijzigingen aangenomen, dat zal niet baten. Er wordt een beetje

meer betoogd en wat zwakker dan in 't begin geargumenteed: (om nl alleen uit de »tijds-omstandigheden») — maar het blijft zóó: alleen onthouders kunnen leden zijn. Een verbetering is, dat nu de Vereeniging niet meer optreedt als zelve verbiedende en eischende, maar als een gezelschap van wie zoo denken en doen.

Van harte steunen wij het doel der broeders. Och, dat het »drinken», ook in sommige Geref. kringen, mede door hun getuigen mocht worden tegengegaan. Dat zij weldra uit en naar de Schrift duidelijk aantoonen, wat al en wat niet geoorloofd is naar de uitspraken van den Schepper en Recüter van alles en allen, en welke beteekenis de genade Gods heeft op dit gebied. Voor Gods Woord buigt ieder Gereformeerde. Alle ander betoog en betooging, uit tijds-omstandigheden, matigheidsoverweging, enz. kan een betrekkelijk recht hebben, doch nooit een grond en band van vereeniging vormen. Alleen wat GOD zegt, klemt op de conscientie; alleen dát mag ook als een gebod en een plicht worden voorgesteld en aangedrongen.

Zou het niet zóó in orde te brengen zijn: dat de Vereen. als lid erkent allen, die naar Gods Woord, zoals de Ger. kerken dit verstaan, de dronkenschap en de drinkgewoonten willen bestrijden; én in ernstige overweging geeft, zich van alcoholische dranken te onthouden? Nu sluit zij allen, die bezwaar houden tegen een verklaring van of verbintenis tot onthouding, uit. Nochtans zijn er wel, ook in de Ger. kringen, die krachtig willen optreden tegen den »drank», maar zonder een verbintenis tot onthouding, die — alleen tegenover zonden plicht is en door den een van den ander mag worden geëischt. Daar is en blijft in Art. 4 iets, dat in gevaar brengt van eigenwillige devotie, een bacill van niet-Schriftuurlijke en -Geref. leer en practijk. De broeders zien dát niet. Zij oordeelen, dat al die anderen miszien. Het zij zoo. Maar wat moeten we dan nu doen?

Een nieuwe Vereen. voor bestrijding van dronkenschap c.a. oprichten? of ieder op eigen hand, los van elkander, blijven spreken en schrijven en handelen tegen den »drank»? Tot een tweede Vereen. zal het allicht moeten komen. Die stelle zich alleen én metterdaad ten doel: de drinkerij ook in Geref. kringen tegen te gaan; uit kracht van de roeping der geloovigen om acht te geven op elkander, en een licht en een zout te zijn voor al het volk des lands. Die onderzoekte, wat de Schrift zegt, en doe haar licht schijnen in alle plaatsen des lands en in alle hoeken des huizes; zij trachte door te dringen met het zwaard des Woords tot in de verborgenste schuilhoeken van het arglistig hart der dronkaards én der drinkers, die door de gewoonte nog nuchter schijnen, als anderen, die minder gebruikten, reeds lang »in kennelijken staat» zich bevinden. Hij trede, met het gezag des Woords Gods, op tegen alle gewoonte van drinken, d. i. tegen het geregeld gebruik, en dus tot gewoonte en behoefte maken, van wat reeds uit zijn aard buitengewoon is en wil zijn en moet blijven.

Wie neemt het initiatief tot samenbinding van allen, die op dezen voet met alle kracht wenschen op te treden tot bestrijding van de drinkerij, en in de eerste plaats van de kroegen, van de »gemeene» én van de deftige?

Zulk een »bond» kan spoedig zeer talrijk en krachtig worden. Die kan dan in de practijk zeer goed samenwerken met bovengenoemde Vereeniging. Indien die Vereen. althans reeds bezig is in de daad der bestrijding. We zijn verlangend, daarvan wat te vernemen. Had ik vooraf geweten, dat de Vereen. eerstdaags een Jaarverg. zou houden, ik zou — als begunstiger — dit punt hebben willen inzenden: De Vereen. organiseere een driëfjacht tegen de kroegen en de »vergunning»-en, naar het voorbeeld van het gezegende optredende »Middernacht-zending» tegen de »bordeelen» ofte wel, »hoerhuizen». Daartoe moet het komen. 't Is zonde en schande, dat de kroegen van allerlei soort zoo welig tieren in onzen bodem, en dat, met alle gereedeneer, daartegen zóó weinig wordt gedaan door de belijders van Christus. Tot dien arbeid en strijd tegen de openbare en georganiseerde verleiding tot de drankzonde evenals tot optreden met woord én daad tegen die en alle andere zonden in eigen kring is ieder Christen geroepen. Tegen die zonde worde geheel de Gemeente, de ambten voorop, openbaar als een toonbeeld van de heilige kracht der genade, als een machtig werktuig des Geestes!

Op de bovengenoemde, nog als in barenswaen geprande Vereeniging zie intusschen niemand neder uit de hoogte van zijn trage en eigenwijze zelfgenoegzaamheid; en geen liefhebber van het glaasje blaze zich als better »Gereformeerde» tegen hen op. Ieder waardeerde het optreden der broeders, hoore de stem der opwekking tot den strijd in hun getuigenis, steune dit begin van gemeenschappelijke actie van Gereformeerden tegen de dronkenschap c. a. Hun voorbeeld dringe

allen om ook, hetzij met hen, of nevens hen, op te treden.

De »drank» is een gruwel der verwoesting, die meer te vreezen is dan pest en cholera, dan oorlog en aardbeving. Reeds uit een financieel oogpunt is de drinkerij een vloek voor het Volksleven. Met de — let wel — 80 miljoen, die in ons kleine land aan sterken drank wordt uitgegeven — zou de »sociale kwestie» kunnen worden opgelost. Wat de geldelijke behoeften betreft, en voor Scholen en Kerken en Stichtingen veel beter dan thans worden gezorgd. Geen »zilveren koord» zou dan in iemands oog noodig of hegeerlijk zijn. Er zou geld in overvloed wezen voor allen nood en voor alle goed werk. Och, werden alle... drinkers wijs! Och, dat in ons land de matigheid en rechtvaardigheid en godzaligheid mochten opstaan en aan de regeering komen!

's Nam. 2 u. is er een »Openb. Verg.» van die Vereen. Eerste spreker: Ds. A. M. Diermanse, em. pred. te 's-Hage, over: *Wederlegging van bedenkingen tegen de geheel-Onthouding.* (Art. 4.) Tweede spreker: Mr. H. W. Hovy adv. en proc. te 's-Hage: *De Overheid en het drankmisbruik.* Die onderwerpen zijn inderdaad belangrijk. Moge een groot getal belangstellenden van dezen arbeid profiteren, en een degelijk debat de goede zaak verder brengen!

God zegene de broeders!

L. LINDEBOOM.

HET BELANG DER KERKEN.

Van principieelen strijd inzake Theologisch onderwijs en Opleiding behoeft dan ook gelukkig onder ons, op het terrein onzer Geref. kerken, geen sprake te zijn.

Wel is de *Herant* gewoon nog al eens dikke, ja geweldige woorden te gebruiken, om daarmee zijn tegenstanders op een of ander gebied een brandmerk op voorhoofd of rug te drukken.

Zoo zijn degenen, die inzake Theol. onderwijs en Opleiding niet in alles met de *Herant* meegaan, voor en na getekend met allerlei vreemdsoortige ketternamen.

Nu eens worden ze als *Manicheesch*, dan eens als *Doopersch* den volke tentoongesteld. Niet lang geleden werd zelfs een onzer bekendste mannen aangewezen als op te komen uit den *Nominalistischen hoek*, een richting op Theol. en wijsgeerig gebied, waarbij alle geestelijke en zedelijke grondslagen worden ondermijnd.

Indien het de *Herant* werkelijke ernst is met die ketternamen en geweldige woorden, ziet het er in onze kerken inderdaad niet best uit. Ja dan mogen we de hoop wel opgeven, dat we ooit in dezen tot eenheid van samenwerking zullen opkomen.

Voorshuads en in afwachting van nader bewijs voor zulke stoute en onbroederlijke beschuldigingen, willen we ze dan ook maar beschouwen als behoevende tot de min goede gewoonten der journalistiek, om zich alzo min aangename gasten van het lijf te houden en hun het zwijgen op te leggen.

Wij wenschen de *Herant* op dat voetspoor niet te volgen. 't Is een afsnauwen, dat meer verbittert dan verteedert, meer verdeelt dan vereent.

Ik wensch liever te doen uitkomen, waarin trots alle verschil, wij het aanvankelijk eens zijn. Van uit die reeds verworven eenheid naar eisch der beginselen de verschilpunten te bespreken en te beoordeelen, biedt hoop op een vruchtbare discussie.

Dien weg moet het dan ook op. Daarover nu zijn we het eens, dat op het terrein, waarop wij ons hier bewegen, het belang der kerken voorop gaat.

Niet genoeg kunnen we het herhalen, dat de kerken er niet zijn om de Theol. School, maar de Theol. School om de kerken. Het belang der kerken mag dus niet aan de Theol. School worden opgeofferd.

Dit geldt evenzeer natuurlijk van de Vrije Universiteit. Al zullen niet allen toestemmen, dat de Universiteit of met name hare Theol. Faculteit er is om de kerken, daarin stemmen weer allen overeen, dat de kerken er niet zijn om de Vrije Universiteit of ook om hare Theol. Faculteit.

Het belang der kerken mag dus evenmin aan de Vrije Universiteit worden opgeofferd, van hoeveel beteekenis deze ook moge geacht worden uit een wetenschappelijk en nationaal oogpunt.

Maar indien nu het belang der kerken in botsing komt met het belang der Vrije Universiteit, wat dan?

Die kwestie toch hebben we wel degelijk met mannelijke ernst onder de oogen te zien. Hoe schoon, hoe begeerlijk zou het zijn voor Wetenschap en Theologie, voor Kerk en Universiteit, indien er een schikking kon worden getroffen, waarbij de wederzijdsche belangen en rechten naar eisch der beginselen gehandhaafd en verzekerd werden. Het bekende voorstel-Bavinck ontsloot m. i. daartoe den weg.

En ook nu nog begrijp ik niet, waarom men van de zijde der Vereeniging voor H. O. op Geref. grondslag dat voorstel niet met beide handen heeft aangegrepen.

Op gunstiger voorslag van de zijde der kerken valt m. i. nooit te rekenen, zoolang n.l. de Vereeniging inzake de Theol. Faculteit harer Hooze School het thans ingenomen tweeslachtig standpunt blijft handhaven.

Eenerzijds beroemt zij er zich op (gelijk nog op den jongsten »Universiteits-dag» bij monde van een harer Curatoren Mr. Th. Heemskerk is geschied), dat haar School is »een Universitas scientiarum» *. Naar het woord van Mr. Heemskerk »omvat zij de »wetenschappen en moet ze die vertoonen als één geheel.

* De *Herant* van 14 Juli j. l.

„Om dat te kunnen doen, heeft zij de „Sovereiniteit in eigen kring opgeëischt; „moet zij onafhankelijk zijn van Staatsgezag „en van Kerkelijk gezag.“

Toch wordt betrekkelijk het laatste een zekere beperking toegestaan, wijl er op volgt: „voorzover dit laatste niet binnen zijne „natuurlijke grenzen zijne rechten kunne „doen gelden.“

Over die rechten en die natuurlijke grenzen van het kerkelijk gezag vermeldt het verslag in de *Herant* niets naders. Bij een gewenschte schikking komt het er echter op aan, wat men daaronder verstaat en in hoeverre men deze ook op het terrein der Vereniging wil laten gelden.

Doch ook afgedacht daarvan wordt blijkbaar, wat men noemt „de Sovereiniteit in eigen kring“, onverminderd en onverzwakt gehandhaafd.

Wij hebben daar niet tegen. 't Is haar recht. Ook de kerken als *zoodanig* zullen in dezen gaarne de Vereniging met hare Hooge School vrij laten.

De wetenschap, ook de Theol. wetenschap, wordt er dan, gelijk in verband hiermee wel eens beweerd is, „beoefend om haar zelfs wil.“

Zoo wordt er eenzijdig gesproken.

Maar anderszins wordt er ook weer op aangedrongen, dat de Theol. Faculteit diene als „Kerkelijk opleidings-instituut.“

Daarin zit nu het tweeslachtige van het thans door de Vereniging ingenomen standpunt. Indien de Vereniging overeenkomstig mijn raad dat tweeslachtig standpunt kon laten varen en hare Theol. Faculteit diensvolgens ophield een „Kerkelijk opleidings-instituut“ te zijn, dan was de kwestie in dezen veel eenvoudiger geworden.

Of er bij bandhaving van dat tweeslachtig standpunt door de Vereniging en bij blijvende verwerping van het voorstel-Bavinck aan een oplossing, eene voor Kerken en Vereniging bevestigende oplossing mag worden gedacht, is op zijn zachtst gesproken zeer twijfelachtig.

Wat ten dezen is gesproken op den jongsten „Universiteitsdag“ te Arnhem van de zijde der „Vereniging“ heeft m.i. de toekomst eer verduisterd dan verhelderd. Doch daarover later iets.

D. K. WIELENGA.

Kampen,
19 Juli 1901.

Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging „Jachin“

EEN BELANGRIJKE JAARVERGADERING.

Het zijn ondergeteekende vergund, de lezers van „De Basijn“ met een enkel woord attent te maken op de aanstaande Jaarvergadering van de Gereformeerde Zondagsschool-vereeniging „Jachin“, die D. V. gehouden zal worden Woensdag 7 Augustus te Nijkerk op de Veluwe.

Deze Vereeniging stelt zich ten doel om door de bevordering van het Zondagsschool-onderwijs in ons Vaderland, de reddende hand naar het verloorne onder de kinderen onzes volks uit te strekken, en zij wil dat doen niet op Methodistische maar op Gereformeerde wijze. Kinderen, die opgroeien gansch vreemd van God en zijn Woord en die rijp gemaakt worden voor een leven in allerlei goddeloosheid en die, omdat ze niet leeren te buigen voor God, later ook niet zullen willen buigen voor wie boven hen staan, die kinderen te zoeken en te leiden naar de Zondagsschool, is het doel, dat „Jachin“ zich voorstelt. Zij wil daar tot de kinderen spreken van den eenigen Heiland, die het verlorne zoekt en voor tijd en eeuwigheid gelukkig maakt. Zij wil arbeiden om die breede schare van kinderen, die opgroeien als heidenen, te brengen onder de macht van 's Heeren Woord en ze in de paden van dat Woord leeren wandelen. Zij wil een dam opwerpen tegen den machtigen stroom van ongeloof en revolutie, door die kinderen met Gods Woord te bevestigen, die uit kracht van hun opvoeding, als vanzelf geleid worden naar de paden van ongeloof en revolutie, van Socialisme en Anarchisme.

Zij beoogt derhalve het heil der kinderen, maar ook van land en volk. „Jachin“ werkt zonder drukte en beweging, vaak niet opgemerkt door de groote massa; maar zij heeft een heerlijk doel voor oogen. Dat doel zoekt „Jachin“ te bevorderen:

- door de stichting van zulke Zondagsscholen in de hand te werken;
- door behoeftige Zondagsscholen niet alleen zedelijk, maar ook geldelijk te steunen;
- door voor die Zondagsscholen uit te geven een Kalender en „Toelichting“, ter bevordering van den goeden gang en de degelijkheid van het onderwijs, alsmede van allerlei belooningskaartjes en boekjes en traktaatjes.

Deze Vereeniging zal nu 7 Aug. haar Jaarvergadering houden. Dat deze belangrijk zal wezen, blijkt uit de volgende

Punten ter behandeling.

- De Afdeling Tervuren vraagt eenen Gereformeerden liederenbundel.
- De Corporatie „Wees een zegen“ te Zoeloe zou gaarne vernemen, welk gebruik voor onzen tijd en voor onze Scholen nog te maken zij van VAN DER PALM's verklaring, inzonderheid van het geschiedkundig gedeelte.
- Bespreking van het referaat, ten vorigen jare door Dr. B. WIELENGA geleverd en thans door hem samengevat in de volgende stellingen:

I. Naar het Gereformeerde beginsel zijn de eenige, natuurlijke organen voor de opvoeding der jeugd, — van de zijde der ouders: de huiselijke opvoeding en de Christelijke dagschool; — van de zijde der Kerk: de Catechisatie.

II. De Zondagsschool kan dus alleen tijdelijk als hulpmiddel (correctief) dienst doen, om die organen, waar ze gemist worden, in 't leven te roepen, of waar ze krank zijn, te herstellen.

III. Zulk een geoorloofd hulpmiddel is de Zondagsschool voor den missionairen arbeid der Kerk; wat de z.g. inwendige Zending betreft, ga ze commissariaal uit van de plaatselijke Kerk.

IV. De Zondagsschoolvereeniging „JACHIN“ kan naar dit beginsel geen ander karakter dragen, dan dat ze, opkomende uit die plaatselijke commissies, door het uitgeven van litteratuur en het stichten van eene centrale kas, den lokalen arbeid steune of helpe in 't leven roepen.

V. Op hare eerstkomende Jaarvergadering is „JACHIN“ verplicht, de naleving van dit beginsel bij motie als haar ideaal vast te stellen en maatregelen te treffen, om dit ideaal spoedig verwerkelijk te zien, als daar zijn

1e. het uitlokken van eene principiële uitspraak van de Synode-Generaal te Arnhem inzake de verhouding van Kerk en Zondagsschool;

2e. het propageeren van dit beginsel bij de thans aangesloten plaatselijke Vereenigingen en alle plaatselijke Kerken.

(Indien 't hem eenigszins mogelijk is, zal Dr. WIELENGA zelf tegenwoordig zijn en de bespreking dezer stellingen kortelijk inleiden.)

4. Ds. LITTOOIJ van Middelburg hoopt de volgende stellingen ter bespreking in te leiden:

I. De Zondagsschool is, als kind van haren tijd, uit God.

II. Door de Zondagsschool heeft de Heere, door de belijders, die er voor en aan arbeiden, den vijand slag geleverd, op het terrein van aanval.

III. God deed de Zondagsschool tot eenen rijken zegen zijn en den bozen toelag van den vijand, óók door haren arbeid, mislukken.

IV. De Zondagsschool moet niet naast, veel minder tegenover de Kerk staan; zij moet haar, onder den zegen Gods, tot openbaring brengen of bij vernieuwing als Kerke Gods te voorschijn doen treden en zich onder haar opzicht plaatsen.

V. Indien van de Zondagsschool de kinderen van de lidmaten der Kerken door woord en daad absoluut verwijderd worden, dan handelt men te uitsluitend naar het ideaal (den toestand der volkomenheid) en men vergeet en rekent niet met de werkelijkheid.

5. Ds. Loois van Pernis zal D. V. een referaat leveren over de vraag, wat de Zondagsschool gedaan heeft en doen kan tot verbreiding van de kennis der Heilige Schrift.

Principiële debatten zullen daar dus worden gevoerd. Wij verwachten dat niemand, die deze vergadering bezoekt, het zich zal beklagen. Laten daarom onze mannen en vrouwen, onze jongelingen en jongedochters, die de gelegenheid hebben, niet nalaten onze Vergadering te Nijkerk te bezoeken. Zij staat voor allen open.

De Heere kome daar in ons midden en doe die samenkomst strekken tot eer van zijn Naam en tot uitbreiding van zijn Rijk. A. Loois, v. d. m.

Pernis, 18 Juli 1901.

MEDEDEELINGEN.

a. De vergadering begint om 10 uren. Omtrent tijd en duur der pauze zal nader worden beslist.

b. De bestuursvergadering zal gehouden worden DINSDAG 6 AUGUSTUS.

Brieven voor deze samenkomst richt men aan den eersten Secretaris, wiens adres van 20 JULI af is bij Ds. LITTOOIJ te Middelburg.

c. Wie logies of middagmaal verlangt, vraag dit aan vóór 30 JULI bij den Heer M. DROST te Nijkerk. Deze broeder vraagt vooral duidelijke opgave van het adres, alsmede van den dag (of de dagen) waarvoor men vraagt. Hij zal aan een ieder, die aanvraag doet, het adres van zijnen gastheer opgeven. Aan iederen gast wordt verzoekt, aan zijnen gastheer het uur zijner aankomst te melden.

d. Aan de beurt van aftreden als Bestuursleden zijn de broeders: P. KOSTER te Appelscha en D. MULDER te Zierikzee.

e. Den afgevaardigden van Afdelingen en Corporatie wordt de helft der reiskosten vergoed, berekend naar de 3de klasse spoor en 1ste kajuit boot. Men zie de opmerking op de laatste bladzijde.

Het Bestuur wekt de afdelingen en leden, alsook de bij „JACHIN“ aangeslotene Corporatie en verdere belangstellenden op tot trouwe opkomst. Het maakt in verband met deze opwekking opmerkelijk op de vacante-kaarten, die aan de stations der Staatspoorwegen elken dag verkrijgbaar zijn, zoodat allen, die nabij eene lijn van den staatspoorweg wonen, voor twee gulden te Nijkerk kunnen komen.

En de Heere geve eene gezegende en vruchtbare vergadering.

Des avonds te 6 uur wordt D. V. onder leiding van Ds. S. O. Los te Hilversum een bidstond gehouden voor „JACHIN“ en „FILIPPUS“, welke laatste Vereeniging den volgende dag hare Jaarvergadering terzelfde plaatse hoopt te houden.

Namens het Bestuur van „Jachin“, P. ORANJE, 1ste Secretaris. Amsterdam, Wijtenbachstr. 62, 5 Juli 1901.

Gereformeerd Traktaat-genootschap „FILIPPUS“

DE ALGEMEENE VERGADERING!

Nog ettelijke dagen, en, zoo de Heere wil en wij leven, zal de Gereformeerde Traktaat-verpreiding weer in algemeene vergadering worden besproken, en wel te Nijkerk op DE VELUWE, zooals reeds in dit blad is vermeld.

Tot dusver waren de samenkomsten voor dit doel door slechts enkelen bezocht; zelfs is het gebeurd, dat in den bidstond, die aan den avond vóór of aan den avond van de vergadering gehouden werd, de opkomst zóó buitengewoon slecht was, dat men er bepaald zich voor schamen moest, en er diep leed-gevoel over werd betuigd.

Moge het daarom nu eens anders en beter zijn; te meer nu weer „Jachin“ en „Filippus“, gelijk weleer, op twee achtereenvolgende dagen terzelfde plaatse zullen samenkomen, en de bidstond meer gemeenschappelijk zal gehouden worden.

Zoo gedurig blijkt het, dat „Filippus“ bij tal van Gereformeerden nog totaal onbekend is; terwijl het toch noodzakelijk is om van zijn arbeid kennis te nemen, en in dien arbeid hem te steunen.

Indien enkel maar de leden van de kerk te Nijkerk ten bidstond en ter vergadering verschijnen, dan zal het onderscheid bij de laatste jaren reeds aanmerkelijk groot zijn; wij hopen echter, dat van geheel de Veluwe, ja van verre en nabij de belangstellenden zich zullen laten zien.

Indien des Zondags te voren vergaderingen en bidstond voor den troon der genade worden neergelegd, en, vooral in de nabijheid van Nijkerk, tot een trouwe opkomst wordt aangespoord, dan zal dat, onder den zegen des Heeren, een gunstige uitwerking hebben. Ook de punten die besproken, en de referaten die behandeld zullen worden, lokken tot getrouw bijwonen uit.

Make daarvan een ieder, die maar eenigszins kan, zich op om op

7 en 8 Augustus e. k. te Nijkerk

op de Veluwe

te zijn, en worden inmiddels de hulpe van Zions Koning over „Jachin“ en „Filippus“ ootmoedig afgesmeekt.

E. KROVELD.

Op reis, Juli 1901.

Geref. Ver. voor Drankbestrijding.

Eerste Jaarvergadering, Woensdag den 31en Juli, in de groote zaal van den Kerkeraad der Ger. kerk van Rotterdam Bin de Ammanstraat No. 25 te Rotterdam.

Op de Huisoudelijke Vergadering, zal er verkiezing van bestuursleden plaats hebben. Door het Hoofdbestuur worden ter vervulling van 3 plaatsen in genoemd bestuur de volgende personen voorgesteld; eerste plaats: Dr. J. H. A. van Dale, gen.-dir. van Veldwijk (aftr. doch herk.); J. H. Bekkering, kassier te Heerenveen en J. C. van Munster, hoofd Chr. School te Leeuwarden; 2e plaats (ter aanvulling): Ds. J. van Andel, pred. Geref. kerk te Gorinchem, J. G. v. d. Hoogt, handelaar te Kampen en Dr. J. H. Schuurman Stekhoven, gen.-dir. van Dennenord te Zuidlaren; 3e plaats (ter aanvulling): Ds. A. M. Diemmanse, em.-pred. te 's-Gravenhage, Mr. H. W. Hovy, adv. en proc. te 's-Gravenhage en Mr. N. de Ridder, Subst. Off. van Just. te Groningen.

Op de Openbare Vergadering te 2 uur n.m. treedt op als eerste Spreker: Ds. A. M. Diemmanse, em.-pred. te 's-Gravenhage, over het onderwerp: „Wederlegging van bedenkingen tegen de geheel-onthouding.“

Als tweede Spreker: Mr. W. Hovy, adv. en proc. te 's-Gravenhage, over „De Overheid en het drankmisbruik.“

Na elke lezing is gelegenheid tot debat. N. B. Het bestuur der afd. Rotterdam heeft zich bereid verklaard personen, die in Rotterdam onbekend zijn van boot of spoor te halen en te geleiden. Zij, die hiervan gebruik wenschen te maken, gelieven tijdig bericht te zenden aan den WelEd. heer A. v. d. DUSSE, Secr. dezer afd. Jacob Catsstraat 23, Rotterdam.

Aan de zaal zal gelegenheid zijn tot het gebruik van koffie en brood; hetgeen met het oog op den tijd zeer wenschelijk is. Allen, die hiervan gebruik wenschen te maken, verzoekt men, dit aan hetzelde adres als boven minstens een paar dagen te voren te berichten. Alle leden en donateurs worden uitgenoodigd aan de openbare vergadering zoo groot mogelijke bekendheid te geven en anderen tot bijwoning aan te sporen.

Namens het Hoofdbestuur, De Secretaris, J. MINDERAA, Amsterdam, 1e Helmerstraat 217.

„FILIPPUS“

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door Ds. Daursema, Uithuizen: gevonden in de collecte f 2,50

Met hartelijken dank voor deze bijdrage worden de belangen van leger en vloot aan de biddende belangstelling van alle vrienden van het Godsrijk, minzaam aanbevolen door

E. KROVELD.

Op reis, 19 Juli 1901.

Een Gouden Tientje.

Voor de verspreiding van Chr. scheurkalenders en lectuur naar Indië ontving ik van een lieve zuster te Z. eens een Gouden Tientje met de beeltenis onzer jonge Koningin (jaartal 1895). De lieve geefster hoopte, dat er iemand zal zijn, die er een flink bod op zal doen ten voordeele van kalender- en lectuurverspreiding. Wij bieden het voor den meest-biedende te koop. Wie der liefhebbers dost een goed bod? Verder hopen wij biddend, dat de rijkbeweldadigden ons eens verrassen met een ruime, milde gift voor dezen zoo hoog noodigen arbeid. Op onze vorige bede ontvingen wij tot heden nog zeer weinig antwoord. Zullen wij op tijd onze bestellingen doen, dan is het zeer wenschelijk, dat de gaven voor dit doel spoedig inkomen. Een broeder, arm naar de wereld, zond f 1.— voor Indië uit dankbaarheid voor genoten zegen. Broeders, zusters, dat ook uwe lof- en dankoffers, hetzij groot of klein, onzen Indischen militairen eens ten goede komen.

Van 1 Juni tot 1 Juli ontvingen wij met vriendelijken dank het volgende: uit Amsterdam: „Warin“ f 25.—, C. v. O. f 5.—, Utrecht: f 2,50, C. F. G. f 2.—, Mej. U. J. D. f 1.—, M. M. f 2.—, Dames C. f 1.—, Zetten: Mej. J. J. W. f 10.—, Zeist: A. M. K. f 1.—, Mej. B. f 3.—, Leiden: N. N. f 1.—, Haarlem: C. v. P. Diaconessenhuis f 2,50, — Apeldoorn: f 2,50, — Kralingen: f 1,50, — Katwijk a/Zee: N. N. f 5.—, — Beverwijk: f 0,50 en een pakje lectuur uit Hattem. Verder nog enkele gaven, waarvan wij bewijs van ontvangst zonden. Wie helpt s. v. p. verder?

Beleefd en dringend aanbevelend,

Uw broeder in Christus

A. GRUIJS Sr.,

Molenpad.

P.S. Gebruikte postzegels worden steeds dankbaar ten behoeve der Zending ontvangen.

In 1899 verliet de heer C. van Gelderen onze Theol. school, nadat hij cum laude tot Candidaat in de Theologie bevorderd was. Hij stelde zich echter niet terstond beroepbaar voor de kerken, maar ging naar Leipzig en Berlijn om, onder leiding van Prof. Zimmern en Delitzsch, Assyriologie te studeeren. Thans is de heer van Gelderen in Leipzig gepromoveerd in de Faculteit der Wijsbegeerte op eene dissertatie over *Assyrische Teksten*.

Wij wenschen ZEd. geluk met deze promotie en hopen, dat hij weldra eene der Geref. kerken in ons vaderland in 's Heeren gunste als Herder en Leeraar dienen moge, en ook den bloei der Gereformeerde wetenschap moge helpen bevorderen.

Kerkeraden zij tevens gemeld, dat het adres aan den heer C. van Gelderen voor preekverzoeken, tegen Zondag 25 Augustus of later, is te Zwolle, Diezerstraat 11.

Buitenlandsche Kerken.

Oostenrijk. De godsdienstige beweging en de houding van overheidspersonen tegenover die beweging. — De godsdienstige beweging in Oostenrijk blijft voortwerken. Volgens eene onlangs gedane opgave zijn in 1900 van de Roomsche tot de Lutherische en Gereformeerde kerk overgegaan 4700 personen; ook is een niet onbeduidend getal tot de Oud-Katholieken overgegaan. De overgang van Robert Jentsch, in Oostenrijk bekend onder den naam van Pater Bonifacius, een man van 54 jaren, heeft vrij wat opzien verwekt. Jentsch was monnik in het Karmelietklooster te Graz en stond in groote achtung wegens zijn ijver en trouwe plichtsbetrachting. Ernstig en aanhoudend onderzoek der H. Schrift racht hem tot de overtuiging, dat de Roomsche kerk de ware kerk niet is.

Hij verliet het klooster en liet zich door een predikant verder in de waarheid onderwijzen. Er hij zich echter bij de Protestantsche kerk aangesloten had, wist de overste zijner orde hem te bewegen voor een tijd in het klooster terug te keeren. Hij liet zich daartoe bewegen, wellicht in de hoop op zijne andere orde-broeders te kunnen werken en hen voor de waarheid te winnen, of ook om door deze daad van gehoorzaamheid zijne superieuren te bewegen hem vrijwillig te laten gaan, als zij de overtuiging verkregen hadden, dat hij slechts zijn geweten volgde.

Maar om welke reden hij zich ook heeft laten overhalen tot het klooster terug te keeren, hij is bitter teleurgesteld; hij heeft ondervonden, dat hij misleid is en dat Rome ook nu nog geen middelen ontziet, om de ketters in den schoot der kerk terug te brengen. Nauwelijks was hij in het klooster teruggekeerd, of hij werd als gevangene in de cel geduwd en zou daar moeten blijven, totdat hij zijne ketterijen had afgezworen. Toen hij dit standvastig weigerde, bracht men hem, om zijn spoor uit te wisschen, in een Franciskaner-klooster en van daar naar de Kruisbroeders te Brixen in Tirol, waar een koudwaterkuur hem tot andere gedachten over de Roomsche kerk en hare leer zou brengen. Deze koudwaterkuur schijnt men in navolging van de oude inquisitie op hem te hebben toegepast. In de dagen van de inquisitie toch had men de marteling ingevoerd, om een ketter langzaam achter elkander een droppel ijskoud water op het kaalgeschoren hoofd te laten vallen, totdat de gemartelde door die onophoudelijke kwelling waanzinnig geworden was.

Het is echter aan pater Bonifacius gelukt met behulp van zijne vrienden uit de handen van deze „Kruisbroeders“ en hun „koudwaterkuur“ te ontkomen en naar Duitschland te vluchten. Door dergelijke middelen zal Rome de beweging niet stuiten, veeleer aanwakkeren en bevorderen, want daardoor zullen velen zien, dat Rome de overreding door de waarheid mist en zich met geweld en dwingelandij moet staande houden. Hoe weinig dergelijke inquisitie-maatregelen het volk bevreemd maken, blijkt uit de opgave van het getal van hen, die in het eerste kwartaal van dit jaar uitgetreden zijn; dat getal bedraagt 627.

Zoo wordt uit Innsbrück, de hoofdstad van Tirol vermeld, dat aldaar sedert 25 jaren eene Protestantische gemeente bestond, die een kijnwijn leven had. Zij had een kerkje, dat door iemand, die er niet mede bekend was, niet gevonden kon worden, wijl het in een achterbuurt van de stad staat en het aanzien van een kerk mist.

In de laatste twee jaren zijn in die stad meer dan 100 tot de Protestantische gemeente toegetreden en nu is de eerste stap gedaan, om als uit haar schuilhoek te voorschijn te treden. In onderscheiding van de meeste andere plaatsen heeft de raad der stad kosteloos een terrein afgestaan voor kerk en pastorie in een der schoonste deelen der stad.

De gemeente is zwak en kan uit eigen middelen niet bouwen, maar de inzameling voor kerk en pastorie is in andere plaatsen reeds begonnen en de kerkeraad doet een beroep op allen, die de waarheid liefhebben en in dezen tijd des jaars de schoone streken van Tirol bezoeken en van het schoone en grootsche der Tirolsche Alpen genieten, om steunen aan te dragen voor den bouw van een kerk in Innsbrück.

De gemeenteraad van Innsbrück maakt in dezen een gunstige uitzondering. In vele plaatsen werkt de overheid de Protestanten tegenwoordig tegen en tracht de godsdienstige beweging te stuiten.

In April werd de bouw begonnen van een kerk in Haida, de eerste in het Noord-Oostelijk deel van Bohemen. Ook hoort men in dezen zomer een kerk te bouwen in Gabel, waar sedert 30 jaren een kleine Protestantische gemeente bestaaf. Een eigen gebouw had zij niet, maar Vrijheer van Palm had haar het gebruik van de kapel in zijn slot toegestaan, zoodat de gemeente daar vergaderde. Dit slot is in andere handen overgegaan en de tegenwoordige eigenaar heeft haar dadelijk het gebruik van de kapel onttogen. Niet eens kon gewacht worden, tot de gemeente een ander gebouw had.

Wat de menschen ten kwade dachten, heeft God ten goede bestuurd. In het laatste

jaar zijn daar eenigen tot de gemeente toegetreden en nu de gemeente geheel zonder plaats van samenkomst is, wordt haar van buiten hulp geboden, zoodat zij weldra in 't bezit van een eigen kerkgebouw hoopt te zijn.

Een ander staaltje van de gezindheid jegens de Protestanten geeft het volgende.

De Oostenrijksche troonopvolger Aarts-hertog Frans Ferdinand is benoemd tot beschermheer van de Roomsche Schoolvereeniging. Toen hij voor de aanbieding van dit protectoraat aan den voorzitter audientie verleende, zeide hij: „Reeds lang heb ik met groote ingenomenheid de werkzaamheden van de Roomsche Schoolvereeniging gadeslagen, wier vaderlandslievend en godsdienstig werk ik erken en goedkeur, vooral in dezen tijd der „Los van Rome“ beweging, welke tegelijk een „Los van Oostenrijk“ beweging is en niet genoeg kan bestreden worden. De Roomsche Schoolvereeniging moet in denzelfden zin als tot hertoe voortwerken. Zij kan verzekerd zijn, dat ik voor haar niet slechts een beschermheer in naam, maar in der daad en met alle kracht zijn zal. Ik zal de Vereeniging in alle vraagstukken en moeilijkheden met raad en daad bijstaan.“

Uitdrukkelijk verklaarde de Aarts-hertog, dat alles, wat hij den voorzitter gezegd had, algemeen bekend gemaakt moet worden.

Dit moet dus een soort proclamatie zijn van den Oostenrijkschen troonopvolger ter veroordeeling van de godsdienstige beweging in dat land. De bestrijding van deze beweging van de zijde der overheid is echter in strijd met de Oostenrijksche wet, die den Protestanten vrijheid van godsdienst waarborgt.

Algemeen geloofd men, dat de Aarts-hertog dit gesproken heeft onder den invloed en op aandrang van de Jezuïeten onder zijne raadgevers. Maar hoe het ook zij, onder of zonder dien Jezuïetischen invloed, de gezindheid van den troonopvolger in deze woorden geuit, doet weinig verwachten van de vrijheid van godsdienst, als hij de regering aanvaard heeft.

SCHOLTEN.

De markies van Tacoli, een officier van het Oostenrijksche leger, werd van zijn rang afgezet, omdat hij uit godsdienstige beginselen geweigerd had, in een duel te vechten. Graaf Ledochowski, zijn vriend, die het met hem eens was, werd insgelijks ontslagen. Velen, zoowel Roomschen als on-Roomschen, steunen echter degenen, die het tweegevecht door een eergericht willen vervangen, in Oostenrijk en Duitschland. Zelfs de Infant Alphonse de Bourbon steunt die beweging zeer; ook Prins Louis de Broglie en vele oud-officieren van hoog en laag rang.

Hoewel de Anglicanische kerk eene rijke kerk is, en groote inkomsten aan hoogere geestelijken geeft, wordt die rijkdom slecht gelijkmatig verdeeld. In de diocese van Peterborough b. v. zijn zestig curaten, of predikantsplaatsen, die slechts 45 pond of 540 gulden inkomens geven.

Zeker Amerikaansch blad gaf op, dat in de Ver. Staten 8.610.000 Roomschen, 5.846.000 Methodisten, 4.579.000 Baptisten, 1.666.000 Lutheranen, 1.576.000 Presbyteranen, 345.000 Mormonen en 212.000 Joden zijn. Dit lijstje lijkt wat vreemd. Doch het zal ophefden, als men weet, dat bij de Roomschen het zielental en bij de Baptisten en Presbyteranen het ledental genoemd wordt. Toch moet Rome reeds de derde in het cijfer van zielental zijn in de Ver. Staten.

De „Christian Endeavor Society“ telt hare leden tot op de verspreide eilanden. Een lid van Samoa zwom de rivier over om die samenkomst bij te wonen. Door krokodillen aangevallen wordende, redde hij zich echter het leven door zijn Bijbel toe te werpen, dien zij verslonden, terwijl hij ontkam.

Pater Hyacinthe heeft te Athene, als eeredlid van het Genootschap van den Parnassus, eene conferentie gehouden over de plaats der Grieksche kerk in de Christelijke. De Metropolitane van Athene en de Aartsbisschop van Mantinea en vele diplomaten waren hierbij tegenwoordig.

Te München maakt het Protestantisme snelle vorderingen. Terwijl in deze Beiersche hoofdstad voor twintig jaren slechts één Evangelische kerk was, zijn er nu reeds vijf, waarvan de laatste in 't vorig jaar ingewijd werd en een schoon gebouw is.

Den 12 Maart werd te Parijs een anti-Protestantsche samenkomst gehouden van 600 man, vanwege het cléricale comité: „Justice-Egalité“, onder leiding van generaal baron de la Roque. De heer Renaud, die het woord voerde, dischte allerlei bekende leugens op tegen de Hervormden; als dat in 1870 predikanten van Nîmes voor de Pruisen gecollecteerd hadden. Een Duitsch student vroeg het woord hertegen; doch men gaf het hem niet. En toen de spreker Renaud nog al meer persoonlijke aanvallen deed, en de voorzitter matiging verzocht, trok de vergadering voor Renaud partij, en riep: „Weg die verraders! Weg de Protestanten! Leve de Parijsche bloedbruilof!“ Waarop de voorzitter maar eenige heiligen aanriep; en de vergaderden een Roomsche dwepend lied, op de wijze van de „Carmagnole“, aanhieven.

De heer Georges White, ofschoon een blanke, was de eenige vertegenwoordiger der Negers in het Congres der Ver. Staten. Het is hem echter gelukt een blijvende herinruiging van zijn arbeid na te laten in eene wet, die 230.000 dollars bestemde voor het oprichten van een Stichting in het district Columbia voor oude en invalide Negers of Kleurlingen in de Ver. Staten.

De heer Robert Arthington van Leeds gaf in 't voorjaar 250,000 ponden, zegge drie miljoen gulden, aan het Londense Zendinggenootschap voor een nieuw werk. Namenlij om te arbeiden onder de rassen of natien, die nog niet deelden in het voorrecht van eene Bijbelvertaling in hun eigen taal te bezitten.

Ingezonden.

M. de Red.

Onlangs werd er in de Bazuin op gewezen, dat er misschien nog Gereform. kerken zijn, wier eigendommen op 't kantoor van hypotheek geboekt staan op naam van de Chr. Afgesch. of van de Chr. Gereform. kerk, en dat het goed is om hierin verandering te doen brengen, ten einde eventuele moeilijkheden te voorkomen.

Op verzoek van mijn kerkeraad deel ik aan die kerken mede, dat tot voor korten tijd de kerk te Aduard ook nog tot haar getal behoort, en dat zij op de volgende wijze met weinig moeite en kosten naamsverandering heeft gekregen.

Op een zegel van 15 ct. (hoofdsom) schreef haar kerkeraad de volgende verklaring: „De ondergeteekenden, N. N., predikant, als president, en N. N., ouderling, als scriba van den Kerkeraad der Gereform. kerk te Aduard, verklaren, dat de percelen, kadastraal bekend gemeente Aduard, Sectie B, nos. 634, 636, 1097, 1098 en 1099, aangekocht door de Afgescheidene Gemeente te Aduard, ten gevolge van verandering van naam behooren te worden gesteld op naam van de Gereformeerde Kerk te Aduard.

Namens den Kerkeraad der Gereform. Kerk te Aduard: (volgen de handteek. v. pr. en scr.) Aduard, 10 Apr. 1901.

Deze verklaring hebben wij laten registreren. De onkosten waren f 1,20

Vervolgens hebben wij de geregistreerde verklaring gezonden naar het kantoor van den Bewaarder van hypotheek, die haar aan ons terugzond met de daarop aangebrachte aantekening, dat de overschrijving was geschied. Hiervan waren de onkosten f 0,73.

M. de Red. U bij voorbaat dank zeggende voor de opname van dit schrijven, dat waarschijnlijk sommige kerken nog van dienst kan zijn, blijf ik, hoogachtend, Uw dw. br., G. BROEKHUIZEN.

Hooggeachte Redactie.

Het verheugt mij, dat de heer Bajema, door mijn critiek genoot, eindelijk nog eens terugkomt op zijn schrijven van 31 Mei. Daarom is het temeer teurstellend, dat ook nu de hooggeachte bewijzen voor zijn dubbele insinuatie achterwege blijven. Mijn critiek toch geldt twee zaken: 1o zijne lichtvaardige veroordeeling van het werk onzer voorgaanden; 2o zijn oproepen tot verzet tegen een bestaande landswet.

Over het eerste in heel zijn antwoord geen woord; alleen omtrent het tweede punt eene nieuwe proeve van schermen met Bijbelplaatsen.

De enkele teksten, door den heer Bajema genoemd, zullen toch moeilijk voor bewijzen kunnen gelden; en de hooglinkende verzekering, dat „ieder die de wet o. d. leerplicht bij het licht der H. S. beoordeelt, verstaan zal, dat mijn critiek schipbreuk lijdt,“ zal zeker niemand bevredigen. Zijn raad, om den Bijbel te raadplegen is dan ook nog niet zoo kwaad; want zijn artikel laat ons tamelijk wel in het duister. Het komt mij intusschen voor, dat de heer B. met dien raad moeilijk volstaan kan: hij heeft in zijn art. van 31 Mei eene krasse stelling uitgesproken; aan hem blijft de verplichting tot degelijk Schriftuurlijk bewijs. Want dat gaf hij niet en geeft hij ook nu niet. — En voorts, „bescheidenheid“ wil ik gaarne uit de H. S. leeren. Het blijft intusschen de vraag, wie ze meer behoeft: iemand, die zich vermeet, zonder bewijs het goede werk onzer meest eminente mannen te minachten, of hij, die zulk een tot de orde durft te roepen. — Dat ik den heer B. voor een man van de hoogvrome fractie Bronsveld aanzag, verwondere hem niet al te zeer. Die komen ook in de verkiezingsdagen met dergelijke hoogmikkende bezwaren aandragen. Want waarom tweedracht gezand, vlak voor den stembusstrijd, als alle Chr. partijen om eendracht roepen? Inderdaad, dat het door den heer B. „Godverzakend“ ministerie genoemd, gevallen is, dankt ons volk allerminst aan zulke verdeeldheid-wekkende boetpredikers. Ik vrees, dat onze aanst. Chr. regering van dergelijke vrienden veel last zal hebben.

Dat men „onbepaald in ieder geval der overheid gehoorzaam moet“ is geen stelling van mij. Ook ben ik mij niet bewust, iemands „geweten“ beoordeeld te hebben. Maar wel heb ik veroordeeld de revolutionaire uitersten, waartoe de heer B. in zijne gevaarlijke opwindig komt.

Ook zal hij wel begrijpen, dat, wie in het publiek schrijft, ook aan menscheijk oordeel onderworpen is.

En ten slotte: als de heer B. schrijft: „verder gaan we op de critiek van den heer D. J. niet in,“ druk ik nogmaals mijne teleurstelling uit over zijn bot stilzwijgen op mijn eerste en vn. protest. Want waarlijk, het was gansch niet overbodig geweest, dat de heer B. zijn met groote woorden afmaken van het vele goede, door onze kampvechters na lange worsteling voor onze scholen verkregen, eens wat nader toelichtte.

Of gevoelt hij niet, dat hij daardoor een groot deel onzer Chr. partij een slag in het aangezicht geeft? Gevoelt hij niet, dat hij door de sluimerende geschillen in den boezem van ons Ch. volk, juist vlak voor den strijd, op te wekken, de partij des ongeloofs steunt? — Het subsidie-vraagstuk is voor onze partij een moeilijk probleem. Dat zich niet laat oplossen door wat groote woorden... maar ernstige, degelijke studie eischt. Die gaf de heer B. niet, en geeft hij ook nu niet... maar wel een LICHTVAARDIG OORDEEL en een GEVAARLIJK UITESTER op ZEER ONGELEGEN TIJD. Waardoor de oplossing geen steek verder komt; maar de gemoe-

deren onnodig geprikkeld worden. De lezer moge oordeelen, of zulk geschrijf geen scherp protest uitlokken moest.

Geachte redactie, ontvang de betuiging mijner hoogachting,

Uw dw. dn.,

Leemond, 15 Juli 1901. FRANS DE JONG.

Geachte Redactie der Bazuin.

Mag ik beleeft een plaatsje in uw blad verzoeken voor de volgende vragen aan het adres van F. de J.?

1. Is het wel in den haak, iemand zoo maar voor verdachten huichelaar uit te maken?

2. Weet de geachte schrijver niet, dat er werkelijk scholen zijn, die tengevolge der verleende subsidie gebonden zijn, en dat door haar naar de oogen gezien moet worden van hen, die men er liefst buiten zag?

3. Dat er scholen zijn, waar de onderwijzer tengevolge der subsidie niet vrij is in zijn doen?

4. Mag ik vragen, wie den staat het recht geeft, om in te grijpen in het recht der ouders?

5. Zoo neen, is het dan niet iets wederrechtelijks, zich toe te eigenen, hetgeen hem niet toebehoort?

6. En als de staat dan wederrechtelijk het recht der ouders zich toeëigent, mogen de ouders daar dan in berusten?

7. Loopen wij dan geen gevaar, dat wij door ons nageslacht zullen beschuldigd worden, dat wij ontrouw zijn geweest?

8. Wordt het, zoo gezien, niet een oproeping van br. Bajema tot een heiligen strijd in plaats van tot opruiing?

9. Is het dan niet beter, wanneer u deze zienswijze niet deelt, Ds. B. broederlijk op zijne dwaling te wijzen?

Zie mijnheer, dit wordt u niet gevraagd van iemand, die lid is van een domine's fractie (Doopersche? of vergis ik mij?) maar door een armen werkmans

Pieter Glas te Krabbendam.

Boekaankondiging.

Voorbeeld der Goddelijke Waarheden voor eenvoudigen, die zich bereiden tot de teljdenis des geloofs; meest tot bijzonder gebruik opgesteld door A. Hellenbroek. Utrecht, Kemink en Zoon.

Men kan over het nut van vragenboekjes verschillen en ook op dat van Hellenbroek gegronde aanmerkingen maken. Maar Hellenbroek heeft ongetwijfeld zijne verdiensten en is nog altijd op vele catechisaties in gebruik. De Heeren Kemink en Zoon hebben Hellenbroeks vragenboekje opnieuw uitgegeven en wel volgens het oudste exemplaar, dat zij machtig konden worden en door Hellenbroek zelf nog voor den herdruk is nagezien. Het is niet de groote maar de kleine Hellenbroek, dien zij uitgaven en wel ontdaan van alle latere bijvoegselen en vermeerderd met de Voorafspreek aan den leerling, de Raad des Vredes en het Kort Bericht van de voornaamste deelingen, die in de groote uitgave van Hellenbroek voorkomden. Het boekje ziet er aangenaam uit. De letter is duidelijk en goed. Het formaat is handig en de prijs slechts tien cents (25 ex. 2 gulden enz.).

Bijbelsche Geschiedenis. Handleiding bij het onderwijs in de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament door H. Snel, Ned. Herv. predikant te Dirksland. Utrecht, Kemink en Zoon.

Het Gereform. Weekblad schreef van dit boekje: een goede vlucht voorspellen wij aan het boekje, dat van de hand van Ds. Snel verschenen is. Wat Doedes is voor de ethische richting, zal Snel zijn voor de Gereformeerde. Wat Donner is voor de Gereformeerde kerken, dat zal Snel zijn voor de Herv. kerk. Met dat oordeel vereenigen wij ons. In de Gereformeerde kerken hebben wij het veelszins uitnemend boekje van Donner. Maar dat van Ds. Snel moge zijn weg vinden bij de Gereformeerden in de Ned. Herv. kerk. Het kan daar veel nut doen.

Bijna Christen. Rede uitgesproken te 's-Gravenhage 19 Mei 1901 door H. Pierson, President-Directeur der Helderings-gestichten. 's-Gravenhage, W. A. Beschoor 1901.

't Is een praktisch boek, dat Ds. Pierson hier naar aanleiding van Hand. 26:28 ons te lezen geeft. Maar praktisch dan niet in den zin van oppervlakkig en alledaagsch, maar in den zin van uit het leven genomen en naar het leven geteekend. Geen theorieën en haarfijne beschrijvingen, hoeveel een bijna-Christen van een waar Christen en van een volstrekt ongeloovige verschilt. Maar wel aanwijzing uit de ervaring, hoe iemand, die het Evangelie hoort en door het Evangelie geraakt wordt, toch vanwege allerlei zonden aan den indruk van dat Evangelie zich onttrekt, en nooit een Christen wordt. De ernstige rede verdient ernstige lezing en overdenking.

Hopen en stille zijn. Leerrede uitgesproken 17 Maart 1901 in de Ned. Herv. kerk te Breukelen, ter nagedachtenis van wijlen Ds. J. van Heerde f 15 Maart 1901, door Dr. S. D. van Veen, Hoogleraar te Utrecht. (Met portret van den overledene.) Uitgegeven ten voordeele van de Zending in Egypte.

Prof. van Veen herdenkt in dit woord op eenvoudige, onopgesmukte wijze het overlijden van zijn geliefden Leermester, Ds. Joh. van Heerde, en wekt er zijne hoorders in op, om in alle beproevingen des levens naar het woord van Klaagl. 3: 26 te hopen en stille te zijn op het heil des Heeren.

BAVINCK.

1. Beknopte Verhalen uit onze Historie. Een Leesboek voor de Middelste Klasse der Chr. School. Met 32 Houtsneden.

2. Tafereelen uit de Geschiedenis des Vaderlands. Een Leesboek voor de Hoogere Klassen der Chr. School. 1e Deeltje. Met 44 Houtsneden.

3. Idem. 2e Deeltje. Met 45 Houtsneden.

1, 2 en 3 Door J. Schouten. Kemink & Zoon te Utrecht. 40 cent per stuk.

Deze drie schoolboeken bevelen zich aan door duidelijken, helderen druk en de vele illustraties, portretten en platen, wat het uiterlijke betreft.

De inhoud beantwoordt ook alleszins aan het doel. De beschrijving en inkleeding der historische feiten is gepast naar de vatbaarheid van het kind.

Ook wat het onderscheid aangaat tusschen het leesboek voor de Middelste en die der Hoogste Klassen, is het den auteur wel gelukt die twee goed uit elkaar te houden; zoodat beide ook afzonderlijk gebruikt kunnen worden; terwijl de laatste tevens eene voortzetting zijn van het eerste.

Tevens is de geschiedenis zoo ver mogelijk bijgehouden. Het 2e stukje voor de Hoogere Klassen beschrijft de komst van President Kruger naar Europa en het bezoek bij onze Koninginnen, en besluit met het huwelijk onzer Koningin 7 Febr. l.l.

We wenschen Schrijver en Uitgever een ruim gebruik dezer uitgaven toe.

Mededeelingen van het Zendingveld. Onder redactie van L. Kuperus. Prijs f 1. Per Jaargang.

Dit Zendingsblad, een orgaan van de Ver. voor de „Zendingszaak“ te Amsterdam, gaat voort met zijne uitgave. Nr. 4 1901, is 16 klein 80. bladzijden groot en bevat geschikte opstellets over: de vlucht van Ping-Yao naar Hankow, de bevolking van ons zendingsterrein in Indië, een Hindoe-meisje, het Gordon-College en een vers als traktaat. Nieuwe teekeningen moeten gezonden worden aan de Redactie: Boerhavestraat 5 te Amsterdam.

De Kinder vriend. Geïllustreerd Christelijk Tijdschrift voor de Jeugd. Kollum T. Slagter.

Van dit meer aanbevolen maandschrift ligt Juli 1901 voor ons en Uitgever en Medewerkers gaan onverdronen voort. Het papier is zelfs, ondanks de prijs-crisis, beter althans blanke. Behalve het vervolg van de Klokken van Guardia en van Tobia, een vers, en Karel van Til, is een vertelling aangevangen: „De timmerman van Zaandam 1697“. Het besluit met een verhaaltje uit het leven van John Adams President der Ver. Staten, en opgaven ter oplossing. Alles ter aanbeveling. C. M.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:

HENDRIK PIEFFERS

EN

ALBERTINA ZALSMAN.

ROTTERDAM, 19 Juli 1901.

KAMPEN,

Huwelijksvoltrekking Donderdag 1 Aug.

Receptie: 1 Aug. van 1—3 uur.

Heden overleed zacht en kalm, in de vaste verzekerdheid des geloofs, na een genoegelijke Echtvereniging van ruim 58 jaar, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, de Heer

Lubbert Egberts Smilde,

in den gezegenden ouderdom van bijna 85 jaar.

WED. L. E. SMILDE—DE NES, WOLVEGA.

R. SMILDE, SNEEK.

M. SMILDE—ROMKEMA, A. L. SMILDE, GRANDRAPIDS

A. SMILDE—MICHIGAN DAM, N.-AMERICA.

G. VEENSTRA—SMILDE, WOLVEGA.

H. VEENSTRA, ZEVENBERGEN

E. L. SMILDE, C. SMILDE—KLEEUWEN, BERGEN

O. SMILDE, G. SMILDE—UTRECHT.

VAN EINDT, E. SMILDE, WOLVEGA.

P. L. SMILDE, C. SMILDE—UTRECHT.

VAN TRIGT, WOLVEGA, 6 Juli 1901.

Wegens buitenlandsche betrekkingen eerst heden geplaatst.

Den 29sten Juni ontsleiep zacht en kalm, in het vaste geloofsvertrouwen des Heeren Jezus eigendom te zijn, na een langdurig en zeer pijnlijk lijden, mijn overgetelike en innig geliefde Echtgenoot

Trientje Porma,

geb. SINNINGH, in den ouderdom van zestig jaren en tien maanden. Bijna acht en twintig jaren mochten wij door den band des huwelijks vereenigd zijn. Twee kinderen uit ons huwelijk gesproten, gingen haar in hun prille jeugd in de eeuwigheid voor. Staar ik haar thans eenzaam en weemoedig na, ik wensch Gode te zwijgen, wiens doen majesteit en heerlijkheid is en hoop haar eens in zaligheid weder te zien.

K. PORMA.

CROSBY, MICH. N.-AMERICA, 4 Juli 1901.

Na een langdurig en geduldig lijden is heden in den Heere ontslapen onze zeer geliefde Dochter en Zuster

Jetske de Boer,

in den jeugdigen leeftijd van 27 jaar en 10 maanden.

A. G. DE BOER, en Familie.

ARUM,

20 Juli 1901.

MANUFACTUREN.

Er kan dadelijk geplaatst worden een flinke

JONGEN,

ter opleiding in bovengenoemd vak, tegen overeen te komen voorwaarden. Brieven franco No. 1000 aan den UITGEVER dezer.

H.H. BARBIERS.

Gevraagd half Aug. een

Barbiersbediende,

goed kunnende scheren en haarsnijden. Ger., godsd. niet boven de negentien jaar. Zondags vrij, bij

H. KOFMAN, ENKHUIZEN.

VERHUISD

Dr. L. B. LINDEBOOM,

Amerik-Tandarts,

van Ketzersgracht 762

naar Heerengracht 498.

Niet te consulteren van heden tot 19 Augustus.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

Gereformeerd Gymnasium

TE KAMPEN.

Nu door Curatoren der Theol. School besloten is met 1 September a.s. de Zesde Klasse aan het Gymnasium in te richten, wordt voor dat Gymnasium verlangd een Leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in Wis- kunde en Engelsch.

Gegadigden gelieven zich vóór 1 Augustus aan te melden bij den Secretaris der Commissie van Toezicht, Mr. H. A. van der Vegte, te Zwolle.

Bij den Uitgever K. LE COINTRE te MIDDELBURG is verschenen de 1e af. van:

Hanna en haar Lofzang.

Een twaalfal praktische Schriit beschouwingen,

UITGESPROKEN DOOR

J. D. v. d. VELDEN

Bedienaar des Woords te Klundert.

Compleet in 6 af. à f —, 15.

Bij verschijning in stempelband f 1,30. Buiten teekening wordt na verschijning de prijs bepaald op f 1, in stempelband f 1,40.

GENESIS, uitlegging van JOHANNES CALVIJN, uit het Latijn door S. O. Los, Bedienaar des Woords te de Lier. Met eene inleiding van Dr. H. BAVINCK 2e deel.

Thans compleet in 2 dln. à f 2,90.

W I E

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door een Veearts, voor ziekten van paarden,

koelen

en varkens.

J. CALVIJN'S WERKEN.

Verklaring van het boek

GENESIS EN PSALMEN.

benevens van het NIEUWE TESTAMENT uit het Latijn vertaald of met voorrede van de H.H. Ds. LOS, Dr. BAVINCK, Ds. BOER, KNOTTNERUS. Prof. BRUMMELKAMP, Dr. FRANSSEN, Ds. WIELENGA en Ds. DONNER. 12 deelen gebonden, 12 prachtige Uniforme solide linnen stempelbanden, nieuw exempl.

Prijs f 48,50 aangeboden voor f 37,50 door J. WRISTERS, boekhandel UTRECHT.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901 in tegenwoordigheid van PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te BREUKELN is vanwege het Geref. Trakt. genootschap „Filippus“ verschenen: CXXXVIII. Geld! Geld!! Geld!!! 4 ct. CXXXIX. Vroeg naar den Hemel 4 > CXL. Het afleggen van Geloofs-

belijdenis 5 > 322. Een gezegende sabbat 1 > 323. Prins Frederik Hendrik 1 > 324. Prins Willem II 1 > 325. Niet „het Christendom,“ maar de Christus 1 > 326. De Brand te New-York 1 > 327. Paul Kruger in het Paleis van Volksvlijt te Amsterd. 1 >

Het bovenstaande is bij alle solide boekhandelaren te bekomen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Voor Zanggezelschappen!!

»In het begin van Aug. a.s. is ter verzending gereed de

nieuwe, goedkope uitgave van HAZEU, STICHTELIJKE LIEDEREN.

1e en 2e deel op vier stemmen à 90 cts. 2e deelen samen in linnen omslag f 1,25.

(In het 2e dl. zijn thans opgenomen: »HAZEU'S Hervormingslied“ Cantate voor gemengd koor, muziek van DIRK VAN DER REYDEN, in 1802 bekroond met de gouden eerepenning v. d. M.pij v. N. v. 't Algemeen.)

Vraag s.v.p. van uwen boekverkoop een ex. ter inzage. Na ontvangst van het bedrag — p. postw. — wordt U een ex. franco toegezonden door J. Römelingh Uitgever te Groningen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,

ouders of

GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°.

Prijs f — 75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Door den heer R. D. Hoorstra, te Makum, van wijlen den heer A. L. Koof f 500.

Aan Contributien:

Door den heer H. J. Tichelman te Tholen f 6, door den heer A. P. J. Buys, te Oude vater f 19,25, uit Hoonkoop f 8,50, samen f 27,75, door den heer M. W. Camping te Exmorra f 5, door Ds. R. J. W. Radolph te Leiden afr. f 12,75.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit:)

Van de Geref. kerk te Zutpen (halve coll.) f 11,14, van idem te Epe (halve coll.) f 190

Aan Schenkingen:

Door den heer J. v. d. Heijden, te Recuwijk, gevonden in de collecte f 1,25.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer A. P. J. Buys te Oude-water f 1.

S. J. SEEFAT,

Hilversum. Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joff II : 1a, Vlaagt de bazuin!

Vrijdag 2 Augustus 1901.

Hagg. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

CLASSICALE EXAMENS.

Op herhaald schrijven van brs. **Candidaten maken wij de Class. Vergaderingen en hare Scribae er attent op, dat wij, sinds het Kerkblad niet meer geregeld verschijnt, dikwerf geen Officieel Bericht van den uitslag der Class. Examens ontvangen. In het belang der Kerken en der betrokken personen verzoeken wij daarom, die Berichten ons als vroeger toe te zenden; wij zullen ze even gaarne plaatsen.**

RED.

PLAATSELIJKE KERKEN

GEESTEREN-GELESLAAR, 25 Juli 1901. Wij zijn verblijd, daar wij van onzen beroepen Heider en Leeraar, den Welcerv. heer J. Lugtigheid, v. d. m. te Hendrik-Ido-Am-bacht, het bericht ontvingen, dat Z. Eerw. na rijp beraad en veel gebeds tot God, tot beslissing was gekomen en met vrijmoedigheid onze roeping aannam. Onze wensch en bede des harten is met Z. Eerw., dat de Heere dit besluit met zijn zegen kronte, en hem stelle tot bloei en opbouw zijner gemeente alhier.

Namens den Kerkeraad,
A. J. NEGERINK, Scriba.

NOORDWIJK a Zee, 28 Juli 1901. Zondag na den godsdienst werd, onder leiding van den W. Ew. heer Ds. Buitenhuis van Vreeswijk, met weten van onzen Consul, uit een te voren gemaakt drielid door de mansleden verkozen, en door den kerkeraad bevestigd, de W. Ew. heer Dr. B. Wielenga van Westmaas. Het is onze wensch en bede, dat wij spoedig mogen hooren: ik kom tot u.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

WADDINGSVEEN, 28 Juli 1901. Heden was het voor deze kerk een blijde dag. Na 15 maanden herdeloos te zijn geweest, hadden wij het voorrecht, dat in den morgengodsdienst onze beroepen Heider en Leeraar, de Welcerv. heer E. H. Broekstra, bevestigd werd, met een gepaste rede door zijn vriend, den Welcerv. heer J. H. Meijering, predikant te Katwijk a/d. Rijn, naar aanleiding van 2 Cor. 11 : 2. Des avonds verbond zich de bevestigde aan de gemeente, naar aanleiding van Efeze

6 : 19. Dat de Heere, de Koning zijner kerk, hem tot een rijken zegen stelle voor dit deel zijns wijngaards, Gode tot eer. Voorts onzen dank aan onzen geachten Consul, Ds. T. Sap en al de Predikanten, Candidaten en Studenten, die ons tijdens de vacature gediend hebben.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKIS, Scriba.

P. S. Het adres van onze kerk is voortaan: den Welcerv. heer E. H. Broekstra, Predikant.

HOLLANDSCHEVELD, 29 Juli 1901. Gisteren maakte onze geachte Leeraar aan de gemeente bekend, dat hij eene roeping had ontvangen van de gemeente te Westremden. Geve de Heere, dat hij met volle vrijmoedigheid voor deze roeping bedanke, om vander onder 's Heeren zegen in dit deel van zijn wijngaard te blijven arbeiden.

Namens den Kerkeraad,
S. BOOTS, Scriba.

ZUIDHORN, 28 Juli 1901. Heden was het 25 jaar geleden, dat onze geachte en geliefde Leeraar Ds. H. Scholten den herderstaf onder ons opnam. De Heere heeft ons onder Z. Eerw.'s bediening gezegend, zoodat de gemeente meer dan verdoebeld is. Zij werd al dien tijd opgebouwd door het Woord onzes Gods en Z. Eerw. mocht zich een plaats in de harten verwerven, die Leeraar en gemeente op het nauwst aan elkander verbindt. Des namiddags werd den Leeraar door de gemeente biddend Ps. 134 : 3 toegezongen. De Heere spare Z. Eerw. nog lang voor de zijnen en voor de gemeente.

Namens den Kerkeraad,
P. BAKKER, Scriba.

WESTMAAS, 29 Juli 1901. Beroepen naar Noordwijk Dr. B. Wielenga, predikant alhier.

Namens den Kerkeraad,
ADR. V. D. BERG, Scriba.

WESTER-EMDEN, 29 Juli 1901. Zondag 21 Juli na de godsdiensttoetening werd met toestemming van alle manslid-maten tot Herder en Leeraar onzer gemeente beroepen de Welcerv. heer Ds. A. van Dijk te Hollandscheveld.

Namens den Kerkeraad,
J. KUIPERS JR., Scriba.

VRIJHOEF-^s-GREVELDUN-CAPELLE, 30, 7, 1901. De Welcerv. heer Ds. A. Brummelkamp, van Deventer tot ons gekomen, werd verleden Zondag tot zijn dienstwerk alhier ingeleid door onzen Consul Ds. Visser te Sprang, die tot tekstwoorden had Spreuken 13 : 17b. Onze nieuwe Leeraar sprak naar aanleiding van Ps. 122 : 9. Moge het Z. Eerw. ge-

schonken worden om met de gemeente wederkeerig het goede voor elkander te zoeken, om des huizes des Heeren, onzes Gods wil!

Namens den Kerkeraad,
D. N. V. N. DER SCHANS, Scriba.

ROTTEVALLE, 30 Juli 1901. Zondag maakte onze geachte Leeraar, de Eerw. heer Dr. K. Bakker, de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Liessens. Het is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, uit zijn mond te hooren: ik blijf bij u.

Namens den Kerkeraad,
J. A. DE VRIES, Scriba.

De heer C. van Gelderen, Candidaat aan de Theol. school, die 18 Juli slaagde voor het Doctoraal Examen bij de Philos. Fac. der Universiteit Leipzig, verzoekt ons te melden, dat hij hoopt, weldra in het vaderland terug te keeren om zich ter beschikking te stellen van de Geref. kerken, bij welke hij op 3 Augustus 1899 door de Classis Zwolle werd beroepbaar gesteld. Preekverzoeken vóór Zondag 25 Aug. of later gelieven Kerkeraden te adresseeren naar Zwolle, Diezerstraat 11. — Red.

CLASSEN.

Classis Enkhuizen.

Classicale vergadering Dinsdag 27 Aug. te Enkhuizen. Aanvang 12 uur. Punten voor het Agendum in te zenden vóór 13 Aug. bij den Correspondent VAN ANKEN.

Urk, 29/7'01,

Classis Alkmaar.

De Classis Alkmaar zal D. V. vergaderen op Donderdag 29 Augustus te Noord-Scharwoude. Aanvang voormiddags 9 ure. Punten voor het Agendum gelieve men vóór 15 Augustus te zenden aan Ds. J. W. Wechelaar te Alkmaar.

Namens de roepende Kerk,
J. SCHOONHOVEN, Praeses.
G. BARTEN, Scriba.

Noord-Scharwoude, 29 Juli 1901.

Classis Ommen.

De Classis Ommen heeft in haar vergadering van 25 Juli l. l. den Eerw. heer A. v. d. Vegt, Candidaat in de Heilige Godgeleerdheid aan de Theol. school te Kampen, na gehouden praeparatoir-examen, met algemeene stemmen beroepbaar gesteld voor de Geref. kerken in Nederland.

J. V. HENTEN, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Prov. kas voor Hulpbeh. kerken in Overijssel.

Vroomshoop coll.	f 8.15 ⁵	Heerse A coll.	f 7.74
Lutten "	6.44 ⁵	Lemele "	— 7.4 ⁵
Deventer,		De Penningm.,	
30 Juli 1901.		SCHEPS, v. d. m.	

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Arnhem f 23,05

Contributies en Giften.

Door Ds. F. Staal van N. N. te Kollipsplaat f 5.

De Penningmeester,
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSEN.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Oegema, gev. in 't kerkz. te Wildervank	f 2,50, dito f 3, dito f 10, dito f 2, en dito f 1,	samen	f 18,50
P.C.'s-Gravenhage A f 192,70	P.C. Haren	-	28,08
" Diever - 62,54 ⁵	" Hoogkerk	-	41,95
" Schoondijke - 39,49 ⁵	" Exinge	-	36,14
" Ten Boer - 41,52	" Zuidwolde, Gr.	-	23,76 ⁵
" Zuidbroek - 18,50	" Groningen B	-	16,91 ⁵

N.B. Vermeld in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh,

29 Juli 1901.

B. DE MOEN,
Quaestor.ONMIDDELLIJKE WEDER-
GEBORTE.

XV.

Nog opmerkelijker dan het gevoelen van Maccovius, is dat van Voetius over het verband van roeping en wedergeboorte. Maccovius liet het n.l. in het midden, op welken tijd de uitverkorenen werden wedergeboren. Hij zeide, dat de kinderen der geloovigen gedoopt moesten worden, omdat sommigen hunner den H. Geest hadden, of ook omdat zij allen, niet de inwendige, maar toch de uitwendige, of de verbonds-heiligheid deelachtig waren. Daarom kon hij dan ook zeer gemakkelijk als regel stellen, dat de roeping aan de wedergeboorte voorafging.

Maar Voetius was van meening, dat alle uitverkorenen, die uit geloovige ouders, in het verbond geboren werden, ook in hun jeugd, vóór den doop, werden wedergeboren. Wel vindt hij er eenig bezwaar in, om dit ook aan te nemen bij zulke uitverkorenen, die jaren lang, zelfs tot hun 30e, 50e of 70e jaar toe, in de zonde leven en dan eerst tot bekeering komen. Maar hij neemt de mogelijkheid aan, dat het zaad der wedergeboorte, in de eerste levensdagen in het hart gezaaid, zoolang werkeloos onder de aarde verborgen blijft.

En hij helt het liefst tot deze gedachte over, omdat volgens de H. Schrift de kinderen der geloovigen met hunne ouders de beloften Gods

deelachtig zijn, omdat anders besnijdenis en doop tot ijdele teekenen worden verlaagd, en omdat alleen langs dien weg de argumenten tegen Wederdoopers enz. hun kracht behouden. Niet alleen zulke kinderen, die van hun jeugd af toonen, dat zij het leven der genade deelachtig zijn, maar ook anderen, zooals Abraham, Manasse, de zondares in Luk. 7, de moordenaar aan het kruis, Cornelius, Lydia, Augustinus, Luther, die op lateren leeftijd bekeerd werden, waren volgens Voetius hoogst waarschijnlijk in hun jeugd reeds wedergeboren. Zelfs is het, naar zijne meening, ofschoon men beter doet, zich van een beslist oordeel te onthouden, geen alleszins verwerpelijk gevoelen, dat een uitverkoren kind wordt wedergeboren op hetzelfde oogenblik, dat het gegeneerd wordt. (Disp. Sel. II 402—468.)

En desniettemin, ofschoon men op grond van deze overtuiging van Voetius anders verwachten zou, laat hij toch in de orde des heils de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan. Hij erkent, dat de uitverkoren kinderen der geloovigen worden wedergeboren zonder uitwendige roeping, t. a. p. 434. Hij geeft zelfs toe, dat ook bij volwassen personen de wedergeboorte plaats kan hebben, zonder dat het Woord vooraf of ermede gepaard gaat, t. a. p. 461. Maar als hij de heilsweldaden met elkander in verband zet en ordent, plaatst hij toch de roeping vóór de wedergeboorte.

Zoo omschrijft hij de wedergeboorte als die daad Gods in uitverkoren, door Christus verlost, in actieven zin gerechtvaardigde en geroepen zondaren, waardoor Hij hen verandert van de verdorvenheid der zonde tot een nieuw leven, t. a. p. 436. Verzoening, rechtvaardiging, aanneming tot kinderen in objectieven zin gaan vooraf. Dan volgt de roeping. En daarna komen wedergeboorte, heiligmaking, heerlijkmaking, t. a. p. 433. De roeping is n.l. die weldaad, waardoor God de goederen des verbonds voorstelt en aanbiedt; de wedergeboorte maakt den mensch geschikt, om ze deelachtig te worden, t. a. p. 464, 452. De oorzaak der wedergeboorte is tweërlei; de physische oorzaak is de kracht Gods, maar de zedelijke oorzaak, dat is die oorzaak, welke alzoo heet, omdat zij aan de eerstgenoemde oorzaak voorafgaat of ermede gepaard gaat, is de roeping, t. a. p. 449. De zaligmakende, krachtadige roeping gaat in orde aan de wedergeboorte vooraf, maar in tijd valt zij ermede samen en vergezelt zij haar, t. a. p. 452.

Niet anders oordeelt Maccovius. Hij noemt het de gewone meening van de Gereformeerde Theologen, dat de doop bij uitverkoren kinderen de wedergeboorte als reeds geschied onderstelt (Theor. pract. Theol. VI 3, 31.) Voorts erkent hij, dat God wel in bijzondere gevallen alleen inwendig roepen kan zonder het Woord, VI 2, 19. Maar als hij de orde der heilsweldaden aangeeft, laat hij wederom

de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan.

Nadat Maccovius in zijne dogmatiek den persoon en het werk van Christus behandeld heeft, gaat hij over tot de leer van de toepassing der heilsweldaden. Eerst spreekt hij daarbij over de natuur der toepassing en zegt o. a., dat het middel der toepassing de dienst des Woords is, VI 1, 13. Vervolgens brengt hij de roeping ter sprake, waarbij hij opmerkt, dat de bijzondere roeping, welke alleen den uitverkorenen ten deel valt, ten eerste aan de wedergeboorte voorafgaat en dan niets bij hen onderstelt, en ten tweede er op volgt en dan de wedergeborenen opwekt tot geloof en bekeering VI 2, 17. In het volgend hoofdstuk handelt hij dan over de wedergeboorte en omschrijft haar als die daad des Heiligen Geestes, waardoor Hij aan uitverkoren, verlost en geroepene menschen, het allereerste levensbeginsel instort, waardoor zij den Zaligmaker kunnen aannemen, VI 3, 6.

Ook bij Comrie kan er ten slotte geen twijfel bestaan over de orde, waarin hij roeping en wedergeboorte tot elkaar heeft geplaatst. In zijne Verklaring van den Heid. Katechismus (ed. Nijkerk 1856) bl. 358 v. heeft hij in den breede behandeld de vraag: of er voor de levendigmaking en instorting van het waar zaligmakend geloof, dat ons wederbaart en tot nieuwe schepselen maakt, niet eenige voorafgaande geschiktheden, hoedanigheden en werk-

zaamheden van onze zijde voorgaan, als voorbereidingen tot de levendigmaking en instorting van het geloof?

Ofschoon Comrie nu alle eigenlijke voorbereidingen voor de wedergeboorte in Pelagiaanschen en Remonstrantschen zin zoo kras mogelijk verwerpt, meent hij toch, dat er van eenige voorbereidingen voor de wedergeboorte in goeden zin, in den zin van de Engelsche Godgeleerden, gesproken mag worden, omdat er niets klaarder is, dan dat de Geest eerst de wet gebruikt om den zondaar te dooden, door derzelver eisch en vloek in de conscientie te doen indringen, om den zondaar te benaauwen, te verschrikken en te doen wanhopen, om ooit of ooit door iets in zichzelf tot de genade te komen, voor en aleeer Hij het Evangelie gebruikt om hem levendig te maken bl. 367.

Hieruit blijkt het gevoelen van Comrie reeds ten duidelijkste. En hij zet dit dan vervolgens nader uiteen. Het is wel niet het Woord zelf, dat den mensch wederbaart, maar het is toch Gods onmiddellijke kracht in hetzelve, die de ziel aanraakt en wederbaart, bl. 165. De Heilige Geest werkt het ingewrochte geloof door het Woord en wekt het daarna tot de geloofsdaden op, bl. 398. Natuurlijk geldt dit volgens Comrie alleen van bejaarden. Maar bij dezen neemt hij toch aan, dat het Gods gemeene weg is, om altoos de wet op de conscientie van bejaarden eerst te gebruiken en daarna door het Evangelie hen levend te maken, bl. 370, 371.

Meer schrijvers aan te halen, is overbodig werk en loont de moeite niet. Alleen zij het vergund nog van één belijdenisschrift melding te maken, dat in de Gereformeerde kerken opgesteld werd, nadat de strijd over den kinderdoop uitgestreden en de onderscheiding van wedergeboorte en bekeering algemeen in de Theologie opgenomen was.

Het is de belijdenis van Westminster, dagteekend uit het jaar 1645. Deze handelt in hoofdstuk X over de krachtadige roeping en laat daarin zeer duidelijk de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan. Zij zegt n.l., dat God al diegenen, die Hij ten leven heeft verordineerd, en hen alleen verwaardigt krachtadig te roepen door zijn Woord en Geest op zijn bepaalden en welangenaamen tijd uit den staat der zonde en des doods tot de genade en de zaligheid door Jezus Christus. En Hij doet dat, door hun verstand te verlichten, zoodat zij op geestelijke en zaligmakende wijze de dingen Gods verstaan; door hun steenen hart weg te nemen en een vleeschen hart hun te schenken enz.

De krachtadigheid dezer roeping is alleen te danken aan Gods vrije en bijzondere genade, en niet aan iets voorgezien goeds in den mensch, want deze is bij die roeping geheel lijdelijk, totdat hij, door Gods Geest levend gemaakt en vernieuwd, bewaard is om aan die roeping te beantwoorden en de aangeboden genade aan te nemen.

Dit is als het ware de regel, dien de Westminster Confessie over de roeping aangeeft. Daarna laat zij er nog op volgen: uitverkoren kinderen, die in hun jeugd sterven, worden wedergeboren en behouden door Christus door middel van zijn Geest, (die werkt, wanneer, waar en hoe Hij wil), evenals ook al de overige uitverkorenen, zooveel als er voor de uitwendige roeping door den dienst des Woords onvatbaar zijn.

Zonder aarzeling mag beweerd worden, dat de Westminster Confessie op dit punt de meening weergeeft, welke in de Gereformeerde kerk en Theologie over het verband van roeping en wedergeboorte heerschende was. Men gaf gaarne toe, dat de H. Geest bij kinderen en in enkele andere bijzondere gevallen wederbaren kan en werkelijk wederbaard zonder het Woord. Maar de orde des heils werd niet naar deze gevallen bepaald. Hoe veelvuldig zij waren, ze werden toch als uitzonderingen behandeld. De regel werd ontleend aan de volwassenen, die eerst geroepen en daarna werden wedergeboren. En zoo ging algemeen in de dogmatische behandeling de roeping aan de wedergeboorte vooraf.

BAVINCK.

DORDSCH.

Welke geest de mannen der Synode van 1618/19 bezield heeft, blijkt o.a. zeer duidelijk uit het *Besluit*, dat zij aan de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten hebben toegevoegd.

Heel dat *Besluit* is waard, gelezen en herlezen te worden. Wij nemen er het volgende uit over.

Na de lasterlijke beschuldigingen, tegen de Gereformeerde leer ingebracht, verworpen te hebben, gaat het *Besluit* aldus voort:

„Daarom zooveel, als er den naam onzes Zaligmakers Jezus Christus godvruchtiglijk aanroepen, die betuigt deze Synode van Dordrecht door den naam des Heeren, dat zij van het geloof der Gereformeerde kerken willen oordeelen, niet uit valsche getuigenissen, die hier en daar samengeraapt zijn; ook niet uit private of bijzondere spreken van sommige, zoo oude als nieuwe leeraren, die dikwijls ook ter kwader trouw aangehaald of verdorven en in een verkeerd zin verraaid worden; maar uit de publieke belijdenissen der kerken zelf, en uit deze verklaring der rechtzinnige leer, die met eendrachtige overeenstemming van alle en een iegelijk lid der geheele Synode bevestigd is.”

„Ten laatste vermaant deze Synode alle mededienaars in het Evangelie van Christus, dat zij zich in het verhandelen van deze leer, beide in scholen en kerken, godvruchtiglijk en godsdienstiglijk gedragen; dezelve zoowel met tong als met pen, tot Godes eer, tot heilichheid des levens en tot vertroosting der ver-

slagene gemoederen richten; dat zij met de Schriftuur, naar de gelijkmatigheid des geloofs, niet alleen gevoelen maar ook spreken; en eindelijk van alle zulke manieren van spreken zich onthouden, die de palen van den oprechten zin der H. Schriftuur, ons voorgesteld, te buiten gaan, en die den dertelen sofisten rechtvaardige oorzaak geven mochten, om de leer der Gereformeerde kerken te beschimpen of ook te lasteren.”

Dit zijn gulden woorden, die ten allen tijde behatiging verdienen.

Zij houden in:

1°. dat over wat Gereformeerde leer is, geen bijzondere meening van dezen of genen leeraar, maar alleen de publieke belijdenis der Gereformeerde kerken te beslissen heeft.

2°. dat de behandeling der Gereformeerde leer zoowel in de scholen als in de kerken, zoowel met de pen als met de tong geschieden moet in een godvruchtigen geest en zich een praktisch doel moet stellen, n.l. de eere van Gods naam, de heilichheid des levens en de vertroosting der verslagene gemoederen.

3°. dat men bij die behandeling zich moet aansluiten, niet alleen in de zaken, maar ook zelfs in de woorden, aan de Heilige Schrift, en alle spreekmanieren vermijden moet, die de voorgerechten palen van den zin der H. Schrift te buiten gaan.

Erg scholastiek klinkt dit alles niet, maar het is daarom niet te minder Gereformeerd.

HANDELSCHOOL.

Met groot genoegen hebben wij vernomen, dat er op 2 Sept. a.s. te Rotterdam eene Christelijke Handelsschool geopend zal worden.

Er deden zich wel bezwaren voor, en het scheen zelfs, dat er vooreerst van de oprichting van zulk eene school niets komen zou.

Maar de Vereniging voor Middelbaar-, Handels- en Voorbereidend Hooger onderwijs, die voor een paar jaren te Rotterdam werd opgericht, nam toch op 25 Juli l.l. het kloos besluit, om op den ingeslagen weg voort te gaan en nog dit jaar met de inrichting eener eerste klasse een aanvang te maken.

In de Rotterdamse Gereformeerde Kerkbode heet dit terecht een heuglijk feit.

Aan zulk eene school op Christelijken grondslag bestond reeds jaren lang, vooral in de tweede koopstad van ons land, eene dringende behoefte. Tal van ouders wonen er daar en in de omgeving, die hun zonen voor kantoor en handel willen opleiden en die ervoor terugdeinzen vanwege de ongelooflijke omgeving, aan welke zij ze moeten toevertrouwen.

Er is dan ook geen twijfel aan, of deze school zal eene toekomst hebben, indien het bestuur maar zorgt voor eene waarlijk Christelijke opvoeding en dienengevolge ook voor deugdelijk en degelijk onderwijs.

En als die school er is en een paar jaren bestaan heeft, laat dan de bovengenoemde Vereniging voortgaan en tot de oprichting eener Christelijke Hoogere Burgerschool besluiten.

Ook daaraan bestaat eene schreiende behoefte. Gymnasia hebben we voorloopig genoeg; en beter is het, om de bestaande Christelijke Gymnasia te steunen, dan om door stichting van nieuwe aan de oude afbreuk te doen.

Maar eene Christelijke Hoogere Burgerschool bestaat er nog niet. In weerwil dat er vroeger en later eens een opwekkend woord gesproken en eene poging ertoe beproefd werd, is het er totdusver nog niet toe gekomen.

Dat mag zoo niet blijven, te minder, omdat, naar het schijnt, de opleiding onzer zonen hoe langer hoe meer van de Gymnasia naar de Burgerscholen wordt overgebracht.

Laten daarom de broeders in Rotterdam de opgenomen taak met kracht volvoeren. Zij behoeven, menschelijker wijze gesproken, aan succes niet te twijfelen.

Naar wij vernemen, hebben zich nu reeds onderscheidene leerlingen voor de Handelsschool, die in September geopend wordt, aangemeld. Er zullen er zeker nog meer bijkomen, vóór de opening plaats heeft.

En als men zorg draagt, dat de school reeds het eerste jaar door deugdelijk onderwijs, goede orde en tucht en Christelijken geest zich kenmerkt, is het zoo goed als zeker, dat het aantal leerlingen van jaar tot jaar zich uitbreiden zal.

Moge daarom op de school in rijke mate de zegen des Heeren rusten! En worde de opening eener Christelijke Handelsschool weldra door die van eene Christelijke Hoogere Burgerschool gevolgd!

Wie meer inlichtingen over deze belangrijke zaak verlangt, of ook een leerling op deze nieuwe school wil plaatsen, vervoeg zich tot den heer A. M. Molenaar, Schiekade, Rotterdam.

BAVINCK.

WAT JEZUS VAN ZIJNE DISCIPULEN EISCHT.

„Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.” MATH. 16: 24.

III.

Toen Naömi van de Moabitische velden naar Bethlehem terugkeerde, werd zij gevolgd door hare schoondochters Orpa en Ruth. Orpa had ongetwijfeld een vriendelijk, hartelijk karakter. Zij had haren nu overleden man innig bemind; zij was aan hare schoonmoeder verkleefd; het scheiden viel haar zwaar; zij besloot, met haar te trekken. Toen Naömi echter een- en andermaal er op aandrong, dat zij terug keeren zou, ging zij, hoewel weenende, en na haar schoonmoeder omarmd te hebben, tot hare goden en haar afgodisch volk.

Ruth had, behalve eene binnelijke gaardheid, een hart, bewerkt door Gods genade. Wellicht was Naömi tot hare bekeering het middel geweest. Was zij door haar onderwezen in den weg des heils, zij was met geestelijke banden aan haar verbonden; en toen nu de ure der keuze sloeg tusschen het verlaten van haar volk en hare goden, of van hare vriendin, gevoelde zij zich zoo vast aan Naömi verkleefd, dat zij de beproefing doorstond. De overwinning harer ziel sprak zich uit in dit woord: »Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keeren. Waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; want uw volk is mijn volk, en uw God mijn God!”

Zulk eene getrouwheid aan Christus voegt den Christen.

Het is waar, er is veel moeilijks verbonden aan het discipelschap van Christus; maar hij is aangenomen op voorwaarde, dat hij een kruisdrager zou zijn.

De zonde is de vruchtbare moeder van jammeren, aan haar is het te wijten, dat er zooveel ellende op deze aarde wordt gevonden. Heeft eenmaal een Eden hier beneden gebloeid, waar de ellende vreemdelinge was, sinds lang is het spoorloos verdwenen. Door de ellende op den voet gevolgd, drukte de zonde van stonden aan hare sporen in het menschelijk hart en op het menschelijk gelaat. Tranen werden gestort, zorgen gedragen, angsten gekend, rouwkleederen geweven, graven gedolven. De zonde ontnam den mensch het aardse Paradijs, sloot voor hem het hemelsche, maakte hem balling op aarde. Geen huis zonder kruis, geen hart zonder smart. Job getuigde:

»Een mensch van eene vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust”; Jakob verklaarde: »Weinig en kwaad zijn de dagen van de jaren mijner vreemdelingschap,” en Mozes heeft verzekerd, dat het uitnemendste van ons leven, moeite is en verdriet. De mensch met de zonde tevrede, is van ellende afkeerig. Hij wil scheiden, wat God heeft samengevoegd, zondaar zijn en niet als zondaar behandeld worden; den zwijmelbeker der ongerechtigheid wil hij naar hartelust ledigen, maar haar bitteren nasmaak niet proeven. Het leed is in zijn aard straf, en wijst heen naar de straf aan gene zijde der graven. De discipel van Christus heeft ruimschoots deel aan den levensstrijd, menigvuldig zijn vaak de tegenspoeden, die hij ontmoet op zijn weg, naar de straf is voor hem in kastijdend veranderd. Christus droeg eenmaal de straf der zonde; de sterfdag van den waren Hoogepriester werd de verzoendag voor al de zijnen. Paulus heeft gepredikt: »Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.”

Er is echter in den tekst sprake van het leed, dat den Christen van wege zijn Christendom overkomt. Wij hebben te denken aan den Satan. De afgevalen engel kon het niet verdragen, dat het eerste menschenpaar in vrede leefde. Hij vernam met wrovel, dat God den Verlosser zenden zou. Hem, den machtige, zou de vangst ontnomen worden. Dit zou alleen daardoor geschieden, dat Hij, die de waarachtige God is, mensch werd, om den Satan te bestrijden, te binden, te overwinnen. Wat tegenstand heeft die vijand ten allen tijde betoond! Hoe onvermoeid heeft hij getracht de vervulling van Gods beloften te voorkomen! En als de Christus geboren was, hoe heeft hij op allerlei wijze gepoogd, het werk der verlossing te verijdelen. Met enkel haat beziel, gunt hij geen schepsel heil. Hij zoekt den zondaar van Christus af te houden. Een Christen bemoeilijkt hem, waar hij slechts kan. Hij begeert hem te verslinden, of tot zijn bondgenoot te maken. Hij slaapt nimmer, geweld en list zijn zijne wapenen. Onheilge gedachten werpt hij in de ziel; zondige plannen doet hij vormen; vurige pijlen zendt hij af; wondende vuistslagen doet hij gevoelen. Voorwaar, zoo fel belaagde Faraö Israël niet, als de duivel den Christen bestookt.

Wij hebben te denken aan de wereld, aan de kinderen der ongehoorzaamheid. »Gij zult van allen gehaat worden om mijneent wil,” heeft Jezus voorspeld. Hier spult de laster zijn vergif; daar wordt de dolk des verraads in het lijdende hart geboord. Hier moet een glimlach verstrikken; daar een dreigende blik ontroeren; hier stoot men met koelheid terug, waar de liefde wil omarmen; daar spant men valstrikken voor het geloof en de deugd. Valsche broeders doen vaak niet het minste ons lijden, en het kruis drukt het zwaarst, als handen het op de schouders ons laden, op wier steun men had gerekend in den strijd voor waarheid en recht, voor de eeuwige beginselen uit God.

Helaas, in hen, die met ons uit éénen bloede zijn gesproken, hebben wij vaak vijanden te zien, die ten bloede toe ons bekampen. De wereld heeft Christus' getrouwen in hunzige kerken gesloten, naar brandstapels gevoerd, voor wilde dieren geworpen. Zij wierp Daniël voor de leeuwen, en de drie jongelingen in den gloeienden oven; zij wierp Jeremia in den kuil, en zaagde Jesaja aan stukken; zij heeft Paulus te Lystre gesteenigd, te Filippi gegeeseld, te Athene bespot, te Korinthe gelasterd, te Efeze verjaagd, te Jeruzalem geketend, te Caesarea gekerkerd, te Rome onthoofd. Zij heeft de aarde dronken gemaakt van het bloed, en behandelt nog, die zich het getuigenis van Christus niet schamen, alsof zij vogelvrij-verklaarden waren. Waar het vuur der vervolging niet flakkerende uitbreekt, daar smeult het in het verborgene. Druip ook het moordschavot niet van het bloed der martelaren, dreigt kerkerfoltering den waren Christen niet, worden, als weleer, de schuimende stroomen van een ziedenden hartstocht over hem uitgespot, men sluit hem uit, en werkt hem zooveel mogelijk tegen.

Wij hebben te denken aan eigen vleesch. Het vleesch begeert tegen den geest. De groote Paulus klaagde het meest over zijne inwonende verdorvenheid. Ach, wat ongerechtigheid heeft de Christen in zijn hart! Ook bij het bekoorlijkste weder woelen de zeege-drochten op den bodem der zee. De Christen durft het slechts zijnen God belijden, wat er omgaat in zijn binnenste. Helaas! wij zien eene andere wet in onze leden, dan de betere wet des gemoeds en telkens neemt de zonde ons in hare strikken gevangen. Dikwerf is er afmattende kamp, waar de keuze, alleen naar Gods wil en de stem des gewetens te hooren, bestreden wordt door de aanloksele der zonde. Ongeloof en twijfel doen niet zelden een hevigen storm ontstaan; dorheid en onkunde bezorgen vaak het rouwkleed over de gestorven hope, altoos op aarde in het vuur der eerste liefde te zullen leven. Bij al wat de Christen moet lijden hier beneden, is zijn hart niet de minst schuldige oorzaak te noemen, en Paulus klaagde verstaanbaar: »Ik, ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?”

Wij hebben te denken aan den Heere. Tot beproefing en oefening des geloofs, is soms Gods gunst voor een kleinen tijd verborgen. De klagelijke klachte wordt dan gehoord: »Waarom verbergt Gij uw aangezicht voor mij, en waarom houdt Gij u als een vijand?” De bede stijgt dan omhoog: »Verberg uw aangezicht niet voor mij, en keer uwen knecht niet af in toorn, en begeef mij niet, en verlaat mij niet, o God mijns heils.” Wel is »het licht voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor den oprechte van hart;” maar niet altijd geniet hij het vrolijke licht. Job, van wien de Heere zelf eens zeide: »Niemand is op de aarde gelijk hij; een man, oprecht en vroom, godvreezend en wijkende van het kwaad,” kwam in zoo bangen toestand, dat hij uitriep: »De Heere heeft mijnen weg toegemurd, dat ik niet kan doorgaan, en over mijne paden heeft Hij duisternis gesteld. Zie, ga ik voorwaarts, zoo is Hij er niet, of achterwaarts, zoo vernem ik Hem niet; als Hij ter linkerhand werkt, zoo aanschouw ik Hem niet, bedekt Hij zich ter rechterhand, zoo zie ik Hem niet.” Ook in die wegen heeft de Heere den godvruchtige veel te leeren. »Hij geest een iegelijk zoon, dien Hij aanneemt, en Hij kastijdt dien, dien Hij lief heeft.”

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

DEN WELDADIGE VERGELDING GEDAAN.

XXXVII.

Jezus openbaart ons eene verborgenheid, deze namelijk, dat de vergelding van de diensten der liefde, den armen heiligen bewezen, reeds voor den grooten dag der vergelding, te weten, onmiddellijk na den dood een aanvang neemt.

Hij doet dit in de gelijkenis van den rentmeester, Luk. 16. Men weet, dat hij dezen man aan al de zijnen, bepaaldelijk echter aan de rijken onder hen,

ten voorbeeld stelt, en hun ernstig aanraadt, om hem na te volgen. Met elken rijke toch gaat het als met dezen rentmeester; er komt een tijd, dat hem ontbreken zal. In den arme kan ieder rijke zich in een spiegel zien, wat hij wezen zal, als de dood hem alles wat hij heeft ontnemen zal; maar slechts onvolkomen, want de armste heeft zijn lichaam toch nog, maar de doode heeft zelfs geen lichaam meer. Handelde nu de rentmeester verstandig door den tijd, gedurende welken hij de goederen zijns heeren nog onder zijn bereik had, wél te gebruiken, en ten koste van zijn heer anderen uit diens goederen te verrijken, — Jezus raadt ons aan hetzelfde te doen. De rijke trouwens bevindt zich in gelijken toestand als de rentmeester; hij wordt straks door den dood van zijn rentmeesterschap ontzet, maar heeft de goederen Gods toch nog onder zijne berusting, gelaten als zij hem zijn om hem te beproeven, of hij ze in zijn welbegrepen belang gebruiken zal. Nam de rentmeester het hem niet toekomend goed zijns heeren om er zich vrienden uit te maken, teneinde er zouden zijn, die zijn zijner zouden aantrekken, als hij straks dakloos en arm zou zijn, laat de rijke discipel van Jezus hetzelfde doen. Hij make zich uit den aardchen mammon Gods arme kinderen tot vrienden, tot schuldenaars, die hem wat te vergelden hebben. Strikt genomen, heeft hij van zichzelf niets om te geven; hij is een rentmeester, geen eigenaar, en — een rentmeester, die straks van zijn post wordt ontzet! Rijke! bedenk het, tegenover menschen moogt gij eigenaar van het uwe zijn, en er van kunnen zeggen tot uwen naaste: het is het mijne, niet het uwe; tegenover God hebt gij geen eigendomsrecht; uw goed is zijn goed, en de reden, waarom uwe goederen straks van uwe hand worden genomen, ligt juist daarin, dat gij ze beschouwd hebt als waren zij de uwe, vergetend, dat gij er slechts beheerder van waart. t Is enkel vergunning Gods, dat gij geven moogt; weet dan, dat gij niet het uwe, maar het zijne geeft, als gij uwe handen tot den arme uitbreidt, opdat gij niet meent iets verdienstelijks te doen; wat verdienste toch ligt er in het weldoen uit eens anders goed? Daarom, dat het zoo gemakkelijk valt uit eens anders goed te geven, handelt de rijke meer dan dwaas, als hij van de hem geopende gelegenheid om zich de heiligen tot vrienden te maken geen gebruik maakt. Wat zijn lot dan wezen zal, heeft Jezus ons getoond in de gelijkenis van den rijken man, die naliel om Lazarus door betoon van weldadigheid aan zich te verbinden, ofschoon hij, om tot hem te komen, niet verder behoefde te gaan dan de poort van zijn paleis. Hij kwam eenzaam en verlaten in de andere wereld aan; niemand trok zich zijner aan, want niemand had hem iets te vergelden. Engelen droegen Lazarus' ziel opwaarts naar Abrahams schoot; maar op den rijken man stonden geene engelen te wachten. Maakt u dan vrienden uit de goederen dezer wereld, opdat zij u, als u ontbreken zal, mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen.

Nu mag men het oneens zijn over de vraag, wat dat »ontvangen in de eeuwige tabernakelen” in zich houdt, zoo veel zal elk toch toestemmen, dat de rijke geloofge, na zijn ontslapen, alvast loon zijner weldadigheid ontvangt in diensten, hem door de hier van hem beweldadigde arme heiligen bewezen. Dit te weten is ons voor ons oogmerk genoeg. Er blijkt kennelijk uit, dat de rijke na dit leven den arme evengedood noodig heeft als de arme den rijke hier. Rijke Christen! uw hart behoeft slechts op te houden te kloppen, en de rollen zijn omgekeerd. De arme Lazarus, u voorgestaan naar den hemel, is een rijke geworden. Er wordt hem naar u gevraagd; hij moet dienen als getuige alvorens de vraag beantwoord wordt, of uw geloof zijne oprechtheid heeft betoond in werken der weldadigheid, aan hem bewezen. En blijkt het uit uwe werken aan Christus' leden, dat gij Christus zelven liefgehad hebt, dan zal de begeerte van hun hart om u vergelding te doen, hun worden gegeven. Zij mogen aan den rijken broeder het werk der engelen doen, hem het welkom toeroepen, en hem in hun midden eene plaats geven. Zoo behoeven de armen niet in eeuwige schuldenaren hunner rijke broeders te blijven; de schuld wordt vereffend, en de ongelijkheid opgeheven. Wat teeder bestel Gods! En waarlijk, meer ontvangen de rijken van de armen terug, dan zij aan de armen hebben gegeven. Het zegt iets om in tijd van nood, als er geen voedsel, geene kleding, geen onderdak is, door's broeders hand van het noodige te worden voorzien, maar dit alles is weinig, vergeleken bij wat het zegt, om bij de aankomst in de onbekende wereld, vrienden te vinden, die eene plaats voor ons hebben in hunne tenten, van welke wij weten, dat zij niet meer afgebroken zullen worden; geen welkom zoo zoet als hun welkom. Rijke Christen! men

predikt u, dat de engelen u wachten ginds aan den tegenovergestelden oever van de rivier des doods; het zij zoo, maar vraagt men u wel eens, of gij ook reden hebt om te hopen, dat de Lazarussen er u wachten? Bij de Lazarussen de engelen; wie zouden ze anders dragen naar Abrahams schoot; maar u wachten geene engelen, zoo er geene armen u wachten.

Wij kunnen zelfs nog verder teruggaan, en zeggen, dat de rijke reeds aan deze zijde des grafs van den armen vergelding ontvangt. God heeft den armen uitverkoren om rijk te zijn in het geloof. Zijne armoede zelve werkt mede om hem in het geloof rijk te maken; hijzelf weet het best, wat strenge, maar ook wat nuttige oefenschool de armoede voor zijn geloof is. Rijk in geloof, is hij ook rijk in ondervinding, niet slechts van zijne eigene zwakte en ongelooft, maar ook van de vertroosting Gods, van den strijd des geloofs tegen het ongeloof, van de werkzaamheden zijns harten met de beloften, van worstelingen der ziele in den gebede, van kennelijke uitreddingen uit de benauwdheid. God geeft bovendien den armen gemeenlijk meer geestelijk licht en rijkere geestelijke gaven dan anderen. Is het niet, opdat zijne armoede den rijkere niet afschrikken zou om gemeenzaam met hem te zijn, en er iets aan hem zou wezen, wat tot den omgang met hem aanlokken zou? Is het niet, opdat de arme reeds hier iets te vergelden zou hebben? Ja, in geestelijken zegen geeft hij den lichamelijken zegen terug. 't Is waarlijk in hun eigen belang, dat de apostel de rijken in deze tegenwoordige wereld vermaant om gemeenzaam te zijn met wie maatschappelijk beneden hen staan, en door weldadigheid hun hart voor zich te winnen; in den geestelijken zegen, aan de gemeenschap met den armen broeder verbonden, oogsten zij meer in, dan zij in lichamelijke zegeningen op den akker zijner armoede hebben gezaaid.

O wonderlijke liefde, die er den mensch toe brengt, om zich uit het vergankelijke goed eene onvergankelijke vriendschap te werven, en het dienstbaar te maken aan de volmaking van de gemeenschap der heiligen!

Wij behoeven thans niet meer te vragen, waarom God op den heiligen bodem der gemeente armen en rijken elkander ontmoeten doet.

VAN ANDEL.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap "FILIPPUS."

"Altijd overvloedig in het werk des Heeren."
1 Cor. 15: 58.

Ann het einde van een zeer leerzame en tevens troostrijke beschouwing gekomen, aangaande de opstanding der dooden, besluit Paulus zijn onderwerp met een belangrijken wenk voor het praktische leven. "Zoo dan, mijne geliefde broeders," aldus roept hij hun toe, "zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere." Hij wil zeggen: Al wordt de waarheid Gods, en bij name de opstanding des vleesch geeloochend, blijft gij staan op het eenig en eeuwig fundament der waarheid, op hetwelk gij door genade geplaatst zijt; want ik heb u duidelijk doen zien, dat zij geen kunstig verdichte fabelen zijn nagevolgd.

Zijt ook onbewegelijk; wordt niet door eenige verzoeken of verdrukkingen bewogen om afgetrokken te worden van het geloof en de hoop, die God aan zijn volk heeft verleend. Laat geen vrees voor vervolging u afkeerig maken om Christus onvoorwaardelijk aan te hangen.

Zijt altijd overvloedig in het werk des Heeren; d. i. onvermoeid en onvermoeibaar in datgene, wat tot uw eigen opbouw in het geloof, alsmede wat tot zaligheid van anderen dienen kan. Wast derhalve op in het geloof; hebt een warm hart voor Gods Kerk; betoont innig medelijden met Jood en Heiden, en laat het aangezicht des Heeren voortdurend ernstig door u worden gezocht.

Zijt in dit werk altijd overvloedig; d. i. zonder ophoud; met heiligen ernst; met teedere liefde; en in diepe afhankelijkheid van God.

Alzoo werkzaam, konden zij zeker wezen, dat hun arbeid met Gods zegen zou worden bekroond: Als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere. Hiervoor was de opstanding des Heeren hun ten waarborg; zij immers is Hij gebleken de Christus te zijn; Wien alle macht was gegeven in den hemel zoowel als op aarde, die in staat is om allen tegenstand te breken, en de pogingen, die met het oog op Hem worden aangewend, met zijnen onmisbaren zegen te kronen.

Deze Apostolische vermaning hebben we allen ten zeerste te behartigen; nademaal er zooveel in ons en rondom ons is, wat ons schoorvoetend zou doen voortgaan, ja ons in den weg der waarheid zou kunnen doen wankelen, en in den arbeid der liefde zou kunnen doen vertragen.

Wanneer we toch letten op de macht van on- en bijgeloof, die zich op elk terrein van het leven op allerlei wijze openbaart, dan laat het zich zoo goed verklaren, dat het hart wel eens bestormd wordt door de bange vraag: "Is er wel werkelijk een rijk der waarheid en der gerechtigheid; en zoo ja, wat zal er dan van terecht komen?" Of, dat we geneigd zijn om de handen slap en de knieën traag te doen worden, en aan den arbeid in het Koninkrijk des Heeren ons te onttrekken.

Ziet, als zulk een booze geest vaardig over ons wordt, laten we dan denken aan de ernstige vermaning in de aangehaalde woorden ons gegeven. Laten we in de vaste overtuiging, dat de Heere Jezus is opgestaan uit de dooden, en dat er mitsdien eene algemeene verrijzenis des vleesch's plaats vinden zal, op den bodem der waarheid onwankelbaar staan blijven; maar ook in het werk des Heeren overvloedig steeds bezig zijn.

Laten we aan de toewijding van Jood en Heiden, van Mohammedaan en Naamchristen, onder biddend opzien tot God, arbeiden.

Laten we dat doen ook door middel van de Traktaatsverspreiding, en daarom dit gezegde werk zooveel mogelijk steunen; steunen door leden voor "Filippus" te trachten te winnen: inzonderheid door ons zelve als lid te doen inschrijven, voor zoover wij op de ledenlijst nog niet voorkomen; maar ook door in eigen persoon Traktaten te verspreiden. Vooral thans, nu bijna alles reist, biedt voor dit heerlijke werk de gelegenheid zich uitnemend aan. En wie er in bezig is, doet telkens de ervaring op, dat, al wordt men een enkelen keer ook al eens ruw bejegend, het in den regel o zoo mee valt. Dikwerf zijn er tien handen voor een om zoo'n blaadje te ontvangen, en o zoo menigmaal worden ze direkt met belangstelling gelezen.

En hoe meer wij het doen, hoe meer wij het gaarne doen, hoe meer wij altijd overvloedig ook in dit werk des Heeren bezig zijn. Maar er moet eerst een begin mee worden gemaakt, en alle begin is moeilijk; maar: al doende leert men, en: wie niet waagt, die ook niet wint. Hier is het wagen al heel gemakkelijk; want een trouw en machtig Helper staat ons ter zijde, een Helper die ons de heerlijke belofte heeft gegeven, dat Hij met ons is alle dagen tot aan de voleinding der wereld; een Helper, die zijn kracht in onze zwakte volbrengt, en die ons de verzekering heeft geschonken, dat wanneer wij standvastig, onbewegelijk zijn, altijd overvloedig in het werk des Heeren, onze arbeid dan niet ijdel zal zijn in den Heere.

Rijnsdijk, Juli 1901.

E. KROFVELD.

Op het bericht in ons vorig nummer schrijft de heer C. van Gelderen ons, dat hij wel "doctorandus" is, doch nog niet "doctor". Dit eerst na de verschijning zijner dissertatie. Voorts verwijzen wij naar hetgeen reeds onder Kerknieuws gemeld is.

Door Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid is, van verschillende zijden daartoe aangezocht, de vorige week ook een hartelijk schrijven van rouwbeklag en deelneming in zijn verlies aan President Kruger toegezonden.

URK, 30 Juli 1901. 't Was j. l. Zondag voor ons geheele eiland in het algemeen, maar voor de gemeente Urk in het bijzonder, eene vreugdevolle stonde. Drie broeders, door het Afr. Boerencomité afgezonden, waren overgekomen om de gemeente mededeelingen te doen aangaande den hevigen strijd, die de kleine republieken in Zuid-Afrika nog altijd onophoudelijk te voeren hebben, een strijd, welke bij oogenblikken de bange verzoeking in het harte doet oprijzen: Heere! zult ge eeuwiglijk op ons toornen? Hoe lange nog? 's Avonds te half vijf ure trad de pastor loci Ds. J. v. Anken op, om na een inleidend woord over Ps. 126 gesproken te hebben, 't woord te geven aan den heer P. J. Kloppers, verdreven onderwijzer aan de Gouvernements-school te klasse te Krugersdorp. Met groote nauwkeurigheid verbaalde hij ons van den strijd, en ondanks de vele jammeren die we hoorden, klonk toch uit zijne woorden ons tegemoet het onwrikbare vertrouwen en het vaste geloof, dat God het zekerlijk in Zuid-Afrika alles reg zal laten kom.

Na den heer Kloppers trad op de heer J. A. Breed, verdreven Kaapkolonist uit Aliwal-North, het type van den echten Afrikaanschen Boer. Bij het begin beloofde hij zijn test te zullen doen om "Hollandsch te spreken". Hoofdzakelijk in het Afrikaansch, waarin hij zich echter heel goed verstaanbaar kon maken, sprak hij eenige oogenblikken over de verschillende gevechten en zijne persoonlijke ervaringen op 't oorlogspad.

Voor al zijn woorden kon men den belanghebbenden Boer leeren kennen, wiens vrouw en 12 kinderen nog alle in Z.-Afrika zich bevinden. Niet met groote welsprekendheid, maar met gloed en overtuiging sprak hij tot ons.

De derde broeder, de heer Rothman uit Colesberg, die in zijn vaderstad de Engelsche vlag heeft neergehaald en vertrap, sprak in de kerk niet, maar deelde ons mede: "Ous kan beter skiet als spreek."

De groote belangstelling sprak genoegzaam uit het feit, dat het reeds zoo groote kerkgebouw overvol was, zoo zelfs, dat niet alleen alle plaatsen waren bezet, maar nog velen, in de "Bewaarschool" staande zonder vermoedelijkheid te kennen, de sprekers onafgebroken volgden.

Kon dit in veler oog een bewijs van nieuwsgierigheid zijn, dat er ook liefde uitsprak voor Afrika's ellendigen en verdrukten, bleek uit de collecte die 163 bedroeg; (de collecte bij den bidstond was f 217).

's Maandagmorgens deed eene groote schare Urkers en Urkerinnen den broeders uitgeleide naar de boot en ze zongen den vertrekken toe Ps. 134: 3.

Geve God de Heere, de Almachtige, dat deze Afrikaansche broeders eerlang in vrede naar hunne dierbaren mogen terugkeren en Zuid-Afrika vrij worde.

K. v. A.

Urk, 30—7—01.

"WORGKAMPEN."

Zoo noemt de heer H. J. Emous, namens het Christ. Nat. Boerencomité, de gruwelijke vrouwen- en kinderkampen in Z.-Afrika door de Engelschen aangelegd. En zegt er dan van, onder meer:

"Wat wordt daar geleden! Met wat angst wordt daar in den nacht naar het morgenlicht uitgezien. Maar dat licht is geen dage-

raad der verlossing. Het beschijnt slechts machteloze moeders, wier angstig oog te vergeefs de hoop van een weer opwakend leven in hare zieltogende wichten zoekt te ontdekken. Eer de nacht weer daalt, is de dood al toegereden en er is weer gewezen over een zwijgend offer van honger en koude.

Dat is Engelslands bescherming van de vrouwen en kinderen der mannen, die het maar niet kan doen bukken. Zal het Hollandsch-Afrikaansche volk van helden en martelaren, reeds een eeuw lang verdrukt, vervolgd, voortgejaagd en vermoord, het in gedachtenis houden?

Zal het de namen dier onschuldigen vermoorden in een gedenkboek inschrijven? Zal straks overal, waar kampen geweest zijn, een kunsteloos doodsmonument het volk, dat dan nog leeft en weer geboren wordt, verkondigen, dat het Christelijk Engeland misdaden heeft? Zal het volstandig weigeren, de verbrande hoeven te herbouwen, maar elken puihoop, door een kliprand omgeven, op ieders erf laten staan om te getuigen, met welk eene wilde furie Engelsche wreedheid heeft gewoed? Vergeten mag het niet worden en die sombere teekenen zullen profetieën moeten zijn van den verdienden val der gewelddenaars.

Niemand is er, die niet doorziet, wat Engeland met die kampen beoogt. Het zijn borstweringen, waarachter het zich dekt tegen den aanval der Boeren. Het moeten kampen der ellende zijn, waarin altoos de doodsklok luidt, waar ontbering en honger heerschen, opdat de harten der mannen en vaders den slotte zullen bezwijken en hunne overgave Engeland weldra verlosse van den onloochenbaren nood, waarin het gekomen is. Welk een voorzichtig verdrag het ook met de hel en de leugen gesloten hebbe, nooit, nooit zal het de wereld kunnen misleiden omtrent zijn doel met die zoo vromelijk vreedzaam betitelde burgerkampen: worgkampen moeten ze heeten. En aan die wereld en voorop aan ons stamverant volk, is thans de taak verbleven om het snood ontwerp te stuiteren."

Daarom mogen we niet afdalen van te roepen en hulp te verleen, zooals zelfs barmhartige en rechtvaardige Engelschen doen.

"CHRIST. LETTERKUNDIG VERBOND."

In September van 't vorig jaar is te Utrecht opgericht het Christelijk Letterkundig Verbond.

Deze Vereeniging, die zich grondt op de Heilige Schrift als het Woord Gods, stelt zich ten doel de geestelijke verheffing van het volk door degelijke producten der letterkunde.

Zij tracht dit doel te bereiken o. a. door haar beginselen en streven te bespreken in een eigen orgaan: Ons Tijdschrift, onder redactie van A. J. HOOGENDIJK, uitgegeven door D. A. DAMEN, te Rotterdam. Zij wenscht de aandacht van het publiek te vestigen op goede letterkundige voortbrengselen, en, zoo noodig, steun te verleenen aan hen, die toonen litterarischen aanleg te bezitten.

Bovendien zou het Christelijk Letterkundig Verbond, overeenkomstig art. 3 zijner statuten, wenschen in vriendschappelijke betrekking te komen met HH. Redacteuren en Uitgevers van Tijdschriften, Week- en Dagbladen, ten einde zijn arbeid in ruimeren kring bekend te doen worden.

De Vereeniging vergaderde 25 Juli te Utrecht; welke vergadering met gebed geopend werd door Ds. Verhoef uit Bodegraven.

De Commissie, die moest onderzoeken, hoe de Vereeniging aanraking zou trachten te verkrijgen met Christelijke bladen en tijdschriften, bracht verslag van haar arbeid uit. Besloten werd aan alle antirevolutionaire en rechtzinnige bladen een circulaire te zenden; ook aan enkele liberale bladen.

Na de pauze hield Ds. C. J. Warners een referaat over het hedendaagsch Tooneel in verband met de Christelijke levensbeschouwing.

Over het referaat van Mej. van der Vlies over "de Roman in de letterkunde" werd de gedachten-wisseling voortgezet.

Waarop de heer W. van Nes de bespreking inleide van de vraag: "Wat betekent de uitdrukking "Christelijke letterkunde"?"

Buitenlandsche Kerken.

Zwitserland. De Zwitsersche afdeeling der Evangelische Alliantie over den Z.-Afrikaanschen oorlog. — De Voorzitter van de Zwitsersche afdeeling der Evangelische Alliantie Th. Iselin te Bazel heeft namens deze afdeeling een schrijven gericht aan de geloovigen in Engeland, om hen op te wekken te doen, wat in hun vermogen is ter beëindiging van den oorlog. Eerst wordt in dit schrijven gewezen op de buitengewoon groote financiële offers, die deze oorlog van Engeland eischt en dan heet het:

"Wij moeten u ook opmerksaam maken op de niet minder groote geestelijke schade, die hieruit over geheel de wereld voor de zaak des Christendoms voortvloeit. Reeds het feit, dat twee Protestantsche volken elkander met de uiterste verbittering bestrijden, en dat in een werelddeel, waar de Heidsche inboorlingen de naaste toeschouwers zijn, kan in het belang der Christelijke Zending niet genoeg betreurd worden en moet in hun oog den naam van Christus oneer aandoen. Daarbij komt, dat door het grootste Protestantsche rijk tegen een klein vrijheidlievend volk van dezelfde afkomst en hetzelfde geloof strijdmiddelen gebruikt worden, die alle beschaaftde volken met ontroering en toorn vervuld hebben. Wij denken hierbij vooral aan het verbranden der hoeven, de vernietiging van wat door jaren langen moeilijken arbeid verkregen is, het gruwelijk wreede opsluiten van weerloze vrouwen en kinderen zonder voldoende dekking en voeding.

De zware aanklachten, die in dit opzicht door ooggetuigen tegen de Britsche bevel-

hebbers en militaire machten ingebracht worden, zijn volkomen bevestigd door de officiële verklaringen in het Engelsche parlement gedaan. Daar is van de zijde der reering toegegeven, dat men vrouwen en kinderen honger laat lijden, om op de nog in het veld zijnde Boeren pressie uit te oefenen. En welk een uitwerking deze schandelijke behandeling van die onschuldigen heeft, dat blijkt duidelijk genoeg uit de verschrikkelijke sterfte-cijfers, die de Minister van Oorlog van deze opgesloten kinderen heeft medegedeeld.

Bedenkt gij herbij, dat de ondersteuning, die voor deze ongelukkigen sedert een halfjaar van het vasteland van Europa naar Zuid-Afrika gezonden zijn, van de meeste vrouwenkampen met geweld verwijderd blijven, dan behoeft u niet te verwonderen, dat door geheel Europa en Amerika een geroep van afkeer over deze onmenselijke wijze van oorlog-voeren gehoord wordt. Door al deze dingen valt een smet op Engeland, die door de uitwendige gevolgen en oververingen niet uitgewischt wordt.

Wij Zwitsers zijn sedert lang oprechte vrienden en warme verdeders van Engeland. Wij bedroeven ons daarom zeer over het zinken van awe natie in de algemeene achting. Als Christenen is ons dit buitengewoon smartelijk. Wij danken aan uw volk menigen geestelijken zegen, gij hebt over de geheele wereld voor de verbreiding van Gods Woord gearbeid. Uwe natie geldt — niet zonder grond — voor de ijverigste vertegenwoordigster van het geloof en van het Christendom. Het is ons smartelijk te hooren, hoeveel uit hetgeen thans door Engeland gedaan wordt, aanleiding nemen, om het Christelijk geloof te verachten en het huichelarij te noemen.

Stuit deze ergeris met alle macht! Treedt manhaftig op ter bescherming van de onschuldige mishandelde! Roep uw volk toe: "die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid." Verheft uwe stem voor het sluiten van een vrede, die ieder het zijne teruggeeft. Wij weten, dat sedert geruimen tijd enkele broeders in uw land, wier getal steeds grooter wordt, in dezen zin hun stem hebben laten hooren. Wij hebben dezen grootmoedigen, onverschrokken strijders voor recht en waarheid, menscheleijkheid en broederliefde in den geest de hand gedrukt en hen door onze gebeden gesteund. Ons gebiedt tot God op, dat eindelijk alle Christenen van Groot-Brittanje zich eenparig tegen deze ergeris verzetten en dat het u gelukken moge, uw volk op den weg van den waren vrede terug te brengen."

Amerika. Het Jubilé van Jongelingsvereeningen te Boston. — De nieuwsbladen hebben ons hier in kennis gesteld met een vergadering van Jongelingsvereeningen te Boston. Wat zij ons daarvan mededeelden, heeft niet weinig ergernis gewekt, omdat men op die vergadering Ds. van Broekhuizen uit Pretoria niet officieel wilde ontvangen en daarentegen met veel gejuich telegrammen van den Koning van Engeland en van Lord Roberts begroette.

Prof. Dosker keurt in "de Hope" deze zaak ten hoogste af en noemt het "een veeg teeken." Hij zegt, dat eerst een telegram voorgelezen werd van Roberts, waarin deze de Jongelingsvereeningen bedankt voor wat zij in den Zuid-Afrikaanschen oorlog gedaan hebben voor de soldaten. Volgens een verslag in de "Observer" werd dit telegram met hartelijk doch niet met daverend applaus begroet.

Ten echter het telegram van Koning Eduard gelezen werd, dat de hartelijke sympathie met en bemoeiding voor de Vereenigingen uitsprak, brak de vergadering los en werd staande gezongen "God save the King." Meer dan 6000 menschen zongen dit Engelsche volkslied en na het zingen ging er een luid hoeraf op voor Koning Eduard.

Prof. Dosker veroordeelt dit in deze woorden: "Heel aardig. Och ja. Edoch. In Roberts sprak althans een erkend Christen, een man wiens moreel voorbeeld t. on gaf aan het leger, dat onder hem stond. Hij beteugelde de onzedelijkheid der troepen in Indië en schafte het drankgebruik in het leger in Zuid-Afrika bijna geheel af.

Zijn naam stond echter direct in verband met den Boeren-oorlog; vandaar het zwak applaus. De volksgeest van ons land sprak zich hier uit. In al dat andere kwam ons wuft volkskarakter, onze volksgeaardheid uit.

Wat heeft Koning Eduard, de algemeen bekende rouw, de vijand van alle zedelijkheid, de man van duizend questionabele avonturen, uit te staan met eene Christelijke Jongelingsvereeniging? Bah! Wat betekent zijn goedkeuring, zijn bemoeiding? Niets op aarde!

Het heele dingetje was een Sodomsappel. De zangers van het "God save the King," zullen dat later voelen. Ware het Gladstone geweest, wij zouden zeggen, zing, zing van heeler harte. Wij noemen dit enthousiasme voor een Koninklijk telegram, eenvoudig omdat het dat is, een veeg teeken, een humbug."

Wij verblijden ons, dat dit woord van protest, tegen hetgeen op de vergadering te Boston geschied is, van uit Amerika komt.

Wij moeten er echter bijvoegen, dat Prof. D. van het Christendom van Roberts evenals de heer Iselin van dat van het Engelsche volk te hoog opgeeft. Roberts een "erkend Christen." Waar heeft hij dat getoond? Beteugelen van ontucht en dronkenschap mag hij gedaan hebben en daarin de zedelijkheid bevorderd, maar heeft hij niet hoogst onzedelijk en onchristelijk gehandeld in Z.-Afrika? Het verbranden der hoeven en het opsluiten en uithongeren van vrouwen en kinderen, is dat niet zijn werk? Een "veldmaarschalk-brandstichter" een "erkend Christen" kunnen wij niet rijmen. Zoowel het telegram van Roberts als van Koning Eduard aan de vergadering van Jongelingsvereeningen is in ons oog oneerlijk en dies onzedelijk, want het moet alleen dienen, om in N.-Amerika de gruwelen van den Z.-Afrikaanschen oorlog te bedekken, waarin Roberts en Koning Eduard beiden even schuldig staan.

SCHOLTEN.

Voor de eerste maal werd in April l. l. voor de rechtbank te Liverpool van een sterfgeval ambtelijk getuigenis afgelegd door eene dame, die dokter was. — Zoo iets zal voortaan dus wel meer gebeuren in Engeland, en in het meest conservatieve land.

In Duitschland hebben er veel gemengde, Roomsche-Evangelische huwelijken plaats. In het Groothertogdom Baden zelfs 27 percent. Doch hoewel deze huwelijken veelal in 't voordeel van Rome's vermeerdering waren, vindt dit tegenwoordig niet meer zoo veel plaats. De Jezuïetenpater Krose beweert zelfs, dat de Roomsche kerk daardoor in de laatste tijden 100.000 kinderen verloren heeft.

Eene Zendinge, die de Hindoe-vrouwen evangelizeert, schreef, dat de dood van Koningin Victoria een groot verlies is voor de goede zaak. Het leven der Koningin, en vooral hare liefde voor wijlen haren ge-maai, waren lessen, welke voor die Indische vrouwen van veel invloed waren. Ook vreesden zij, nu na haren dood meer verdrukt te zullen worden.

Te Londen is onlangs een Chineesch boek vertaald door Rev. Woodbridge van den onderkoning Chang-Chih-Tung, getiteld "China's eenige Hoop". Deze gouverneur uit Midden-China weigerde destijds Zendingen te dooden, en is voor de verdraagzaamheid, omdat hij daardoor de oude leer van Confucius meent te bevorderen. Daarom staat hij ook het werk der Zending voor en van het onderwijs, en voorts van de moderne verkeerdmiddelen, maar ook modern oorlogstuig.

Dr. Griffith gaf op de Jaarvergadering in Januari l. l. der Traktaatvereeniging te Hankoe in China zijn dankbaarheid te kennen, dat hij de dreigende vernietiging van den geheelen Christelijken arbeid 't hierbij gebleven was, ondanks de vele gevallen offers. Onder Gods bestuur was dit te danken aan hooge Chineezers als Liu-Kunyi, Chang-Chih-Tung en Tuang-Fang, maar ook aan de getrouwe geblevenen onder de Chineesche Christenen trots hun lijden; zoodat de geblevenen Zendingen hun werk terstond konden voortzetten en de gevluchten konden terugkeren.

Van den Turkschen Sultan Abdul Hamid II wordt gemeld, dat hij hoe langer hoe meer bevreemd en achterdochtig wordt. Op het bereiden zijner spijzen en dranken staan de strengste orders. Zij moeten rechtstreeks uit de keuken aangebracht worden in gesloten en verzegelde schotels. Indien hij naar buiten gaat, wordt hij zoo zwaar geëscorteerd, alsof hij een gevangen man is. — Geen wonder, als die "Beheerschers aller geloovigen" menschenlachers uit de Middeleeuwen zijn. Abdul Azis, zijn oom, was zelfs zoo angstig, dat hij bijna alleen leefde van de eiers, die onder zijne oogen, of die zijner moeder, in daartoe ingerichte gouden kooien gelegd werden.

Voor de Italiaansche arbeiders is door de Evangelizatie eene kerk gebouwd voor de leden, die in de stations Lausanne, Vevey en Montreux verspreid zijn. Er zijn tegenwoordig bijna 200 lidmaten en 50 catechisanten en 82 leerlingen op de twee zondagscholen.

†.

PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE DER GEREFORMEERDE KERKEN IN ZUID-HOLLAND,

gehouden te Rotterdam, op 20 Juni 1901.

II. (Vervolg van Nr. 28.)

Stelling I. De heer Ter Weeme vraagt, of er nog iets te verwachten is van de opdracht, door de Synode van Dordrecht 1893 in dezen aan een drietal predikanten gegeven en die op de Synode te Groningen dus in 1899 nog niet gereed waren.

De heer Grootveld vraagt, wie "de beginselen moeten bestudeeren", de Diakenen of de gansche gemeente.

De heer Wirts vraagt in aansluiting met den eersten vrager, of wij zoolang ons zelf niet kunnen helpen.

Ds. Landwehr vraagt verlof, ook de tweede stelling reeds te mogen bespreken en stelt dan de wenschelijkheid in het licht, benevens het bedoelde handboek, voor Predikanten geschikt, ook eene praktische hand-leiding voor Diakenen te vragen.

De Referent antwoordt, dat het bedoelde mandaat op de Synode te Groningen niet is verlengd, dat zulk een arbeid niet op den weg der Kerken ligt maar op den weg der Gereformeerde Theologie, dat de bestudeering der beginselen van de Academie moet uitgaan en voorts doorgaan tot de Predikanten, Ouderlingen, Diakenen en daarna ook tot de gemeente, dat wij tot zoolang zelf niets kunnen doen. Het handboek moet er eerst zijn. De Referent heeft geen bezwaar tegen de bijvoeging, door Ds. Landwehr voorgesteld. Maar hij meende bescheiden te moeten wezen en te beginnen met het begin. Hij geloofte bepaald, dat het gewenscht is, dat van deze Conferentie stappen uitgaan.

De Voorzitter vraagt, of zoo iets ligt op den weg van deze Conferentie, dan of meerdere Diaconieën zulk een verzoek hebben te richten tot de Hoogescholen.

De heer Wirts meent, dat er moet worden overgegaan tot een dringend verzoek aan beide Faculteiten, dat er komt een handboek voor de Diaconale vakken der Theologie. Dan is de stoot tot eene beweging onder meerdere Diaconieën gegeven.

Ds. Van den Brink stelt de volgende motie voor, die bij acclamatie wordt aangenomen:

De Provinciale Diaconale Conferentie der Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland, vergaderd te Rotterdam, op 20 Juni 1901, overwegende dat er, tot meerdere ontwikkeling van het Diaconaat dringend behoefte bestaat aan een handboek voor de Diacon-

nale vakken der Theologie en eene hand-
leiding voor Diakenen, besluit, deze be-
hoefte kenbaar te maken aan het College
van Hoogleraren der Theologische Facul-
teit van de Vrije Universiteit te Amsterdam
en die van de Theologische School te
Kampen.

De heer Wirts constateert, dat de uit-
voering aan dit Moderamen is opgedragen.
Stelling III. *De Sillevius Smitt* juicht de
bedoeling van den referent toe, maar vreest,
dat een beroep op art. 40 op den verkeerd-
den weg zou leiden tot bespreking der
theorie. Dit artikel toch geldt van zaken.

De heer Dekker (van Hazerswoude) vraagt,
hoe de inleider zich zulk eene vergadering
denkt, als cursus, catechisatie of opleidings-
school.

De heer Ter Weene verklaart, dat de
Dianonie van Rotterdam B heeft getracht, op
deze wijze te werken. Maar in de praktijk
kon zij niemand der predikanten hietoe be-
wezen. Men heeft toen getracht de onder-
lingen hietoe te vinden, doch ook zonder
enig gevolg.

De Landwehr vraagt of bedoeld wordt een
deel van iedere samenkomst of een deel van
het aantal samenkomsten.

De Referent antwoordt, dat hij eene rui-
mere opvatting van het woord "zaken" heeft.
Hij noemt het ook eene zaak, eene gewicht-
tijke zaak, als de Diakenen in den geest als
bedoeld, met elkander spreken. Hij zou een
aantal afzonderlijke samenkomsten niet dur-
ven aanraden, maar acht het wel mogelijk,
dat men in iedere vergadering wel tijd vin-
den kan, want hij gelooft, dat men veel tijd
verpraat.

Stelling IV. De heer Grootveld vraagt
toelichting van het tweede gedeelte.

De Referent had willen voorschrijven een
afzonderlijken cursus voor Diakenen, maar
dacht, dat de conferentie dit middel, te ra-
dikaal zou vinden. De bedoeling van de
stelling is, dat de Dienaar des Woords moet
leven onder den levendigen indruk, dat onder
deze jongelieden ook toekomstige Diakenen
zitten. En wat de Jongelingsverenigingen
betreft, zij leggen zich meer en meer toe op
het praktische leven. Daar worden allerlei
onderwerpen behandeld, beginselen, rakende
het huisgezin, den Staat en ook de Kerk. De
Jongelingsvereniging denke er aan, dat er
onder hare leden ook toekomstige diakenen
zijn. Wat hij niet in de stelling, maar wel
in het referaat gezegd heeft: er is behoefte
aan flinke degelijke leiding.

De Landwehr stelt eene wijziging van het
laatste gedeelte der stelling voor.

Na eenige bespreking kan de Referent zich
in de volgende wijziging vinden:

"Terwijl de Catechisatie en de Jongelings-
vereniging zich ook hebben te richten op
't aankweeken en ontwikkelen der gaven
voor het diakenambt".

Op eene vraag van den heer Boodes van
's-Gravenhage antwoordt de Referent nog,
dat de Jongelingsvereniging werkt naar
wenken, schema's, die door deskundigen
worden gemaakt. Welnu, die schema's wor-
den ook bewerkt over dit onderwerp.

(Wordt vervolgd)
L. MEESTERS, Scriba.

Ingezonden.

Onwederstandelijk?

Er is eene lichtzijde bij de verschillen
aangaande de beschouwing van eenige hoofd-
waarheden in onze Gereformeerde kerken en
wel deze, dat ze ons bij vernieuwing tot
nadenken en onderzoek nopen, waarbij een
en ander, dat nog te veel op den achter-
grond stond als factor, betekenis kan
krijgen en over het geheel duidelijker licht
verspreiden kan.

Onwederstandelijk zeker is de werking
des H. Geestes in de bekeering van den
zondaar, van eeuwigheid tot zaligheid voor-
gekend. Doch met dit dogma is niet alles
gezegd, noch minder verklaard op de vraag,
hoe het komt, dat zoo velen in de duisternis
der zonde tot heden toe een prooi des
Satans blijven. Paulus zegt, dat het Evan-
gelie bedekt is in degenen, die verloren
gaan, doch stelt hier niet op den voorgrond
het uitblinden van de onwederstandelijke
werking des H. Geestes, noch zelfs van den
invloed der Evangelie-prediking, maar hij
stelt hier op den voorgrond de groote macht
des Satans, als God der eeuw, 2 Cor. 4:3, 4.

Opdat hen, de ongelovigen, die wel het
Evangelie hooren maar niet verstaan, die
wel beschreven worden doch niet verlicht,
opdat hen niet bestrale de verlichting van
het Evangelie der heerlijkheid van Christus,
die het beeld Gods is, laat de Heere toe,
dat de God der eeuw de zinnen verblindt.
Daar degenen, die verloren gaan als
ongelovigen ons worden voorgesteld, is te
besluiten, dat zij hier bedoeld worden, die
mede het Evangelie hooren en tot wie
het licht uitgaat.

Het verblinden der zinnen schijnt hier
eene bijzondere werking des Satans aan te
duiden in hen, die reeds als alle natuurlijke
mensen verblind zijn door de verleiding
in het Paradijs.

Veronderstellen wij nu, dat er een tijd
in den loop der eeuwen komen kan, dat de
Satan in de onmogelijkheid komt om de zinnen
te verblinden, alsdan eerst komt de groote
macht van het Evangelie der heerlijkheid
van Christus aan het licht onder de volken.

En wat zal nu eenmaal de macht van
den God der eeuw fnuiken? De Evangelie-
prediking? Neen, in dezen zin, want het Evan-
gelie staat hier machteloos tegenover hem,
d.e de zinnen verblindt en die verblind zijn.

Door gerichten en oordeelen moet eerst
de macht van den God der eeuw gefnuikt
worden en niet slechts als draak, maar ook
als oude slang, als Satan, die voortgaat aan
den val in 't Paradijs toe te doen.

Dan, als Gods oordeelen openbaar zijn
geworden, als de oude slang de volkeren
niet verleiden kan en kan voortgaan de
zinnen te verblinden, dan — zoo zegt ons
de Schrift — zullen alle volken komen om
te aanbidden voor Gods aangezicht.

Het is dan ook naar Gods wil, in toela-
ting, dat de oude slang op de wereld en onder
de volken de macht der verleiding behoudt.
Het dient zijn raad. God de Heere laat
zich door Satan wederstaan en gansch zijn
macht tot zijn eigen verderf uitvoeren.

Nogmaals, de H. Geest werkt in de beke-
ring van zondaren onwederstandelijk, doch
niettemin blijft Satan en de macht des onge-
loofs, tot op 's Heeren tijd, onwederstan-
delijk in werking op de wereld en tot zolang
blijft in het algemeen niet de wezenlijke
groote kracht van de Evangelie-prediking
en van hare verlichting, hoewel deze in
sommige tijden boven andere betrekkelijk
groot of klein kan genoemd worden.

Bij het werk der Zending waarin wij —
toegegeven — ziende behooren te zijn in
het gebod, behoort terdege rekening gehouden
te worden met de macht van den God der
eeuw en van de oude slang of Satan en
blijft de bede steeds van kracht: „verstoor
en verbreek de werken des Satans".

God de Heere is almachtig en de H.
Geest is almachtig en onwederstaanbaar;
doch niet buiten hunne wegen, die zij zich
bepaald hebben, voeren zij hun Almacht en
onwederstaanbare kracht uit en ook niet
buiten de middelen van prediking en geloof.
C. J. WESSELS, v. d. M.
Dwingelo, Juli 1901.

Boekaankondiging.

*Het land van Kruger en Steijn door J.
N. van Kesteren. Utrecht Jac. C. van der
Stal.*

Met genoegen kondigen wij de voltooiing
van dit werk aan. De vijf-en-twintig afle-
veringen vormen te zamen een fraai boekdeel
van 407 bladzijden, dat een beknopt en be-
trouwbaar overzicht geeft van de geschiede-
nis van de beide Zuid-Afrikaansche Repu-
blieken. De geschiedenis loopt door tot op
den jongsten tijd toe; het laatste hoofdstuk
geeft een schets van den guerilla-rij, die
thans onder de commandanten Louis Botha,
Piet Botha, Christiaan de Wet, Ben Viljoen,
Koos de la Rey e. a. tegen de Engelschen
voortgezet wordt. Nu de afleveringen com-
pleet zijn en het boek compleet is, zullen
zeker nog velen dit werk zich aanschaffen,
die verzuimd erop in te teekenen. Wij
wensen Schrijver en Uitgever dit succes
gaarne toe, temeer omdat de prijs van f 2,50
billijk is en een keurige stempelband à 40
cents verkrijgbaar is gesteld.

De oorlog in Zuid-Afrika door L. Penning.

De 45e aflevering, die pas verscheen, is
genaderd tot den intocht van Lord Roberts
in Kroonstad op den twaalfden Mei. Of-
schoon sedert de kentering in den oorlog
het verhaal niet zulke aangename gebeurte-
nissen beschrijft als vóór dien tijd, toch is
het belangwekkend, om ze te lezen. En het
is nuttig ook, opdat de belangstelling in
dezen gruwelijken krijg niet bij ons vermin-
dere maar zoo mogelijk nog toeneeme van
dag tot dag. Wij mogen aan de ellenden
van dezen onrechtvaardigen oorlog niet ge-
wend worden. En daarvoor behoedt ons de
lezing van het boeiend verhaal, dat de heer
Penning van dezen oorlog levert.

*Geschiedenis der Hervorming in de 15e,
16e en 17e eeuw. Beschreven voor het Ne-
derlandse volk door R. Hussen. Doersburg.
J. C. van Schenk Brill.*

Vijf afleveringen zagen van dit werk reeds
het licht, die Schrijver en Uitgever beiden
eer aandoen. De vijfde aflevering komt reeds
toe aan het verhaal van Luthers verschijnen
op den Rijksdag te Worms. Gaarne beve-
len wij nu reeds dit werk aan, dat in 20
of 21 afleveringen, elk van f 0,35, compleet
zal zijn.

*Nieuwe Paedagogische Bijdragen onder
redactie van W. Jansen te Utrecht enz.*

De vierde aflevering van den eersten jaar-
gang van dit tijdschrift beveelt zich vooral
aan door een breed en zeer lezenswaard
artikel van den heer Rumscheidt over de
kuisheid in de Christelijke opvoeding. Oud-
ers en onderwijzers kunnen hier met vrucht
kennis van nemen.

*Ons Tijdschrift. Maandblad uit en voor
het leven; met medewerking der lezers.
Onder Redactie van A. J. Hoogenbirk. 6e
Jaargang. Rotterdam, Daamen 1901.*

Dit tijdschrift verdient aanbeveling en
steun. Het tracht dienstbaar te zijn aan de
opwekking en beoefening van eene Christe-
lijke letterkunde. Het zorgt voor verschei-
denheid, zoowel in poëzie als proza en bevat
menig belangrijk artikel. Wij noemen bij
wijze van voorbeeld het opstel van mej. A.
v. d. Vlies over den Roman.

*Marnix, Protestantische stemmen. Derde
Jaargang, 1e en 2e aflevering. Amsterdam G.
van der Hoogt 1901.*

De Redactie van dit tijdschrift kijwt
zich loffelijk van haar taak. De artikelen
in deze beide afleveringen bewijzen dit ge-
noegzaam. Ze handelen o. a. over de Oud-
Katholieke kerk van Nederland door J. H.
Berends, de Hervorming in Spanje in de
19e eeuw door M. F. van Lennep, de kwes-
tie van den Bartholomeüsnacht door J. H.
Schouten, Mariavergoeding door J. N. San-
ders enz.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

HENDRIK PEEFFERS

ALBERTINA ZALSMAN.

Vriendelijk dank voor al de bewij-
zen van belangstelling dezer dagen
genoten.
KAMPEN, 1 Aug. 1901.

Getrouwd:
Dr. LUKAS BAREND LINDEBOOM,

Tandarts

MARGARETHA P. HARENSTEIN
Wed. van den Welerw. Heer G. KRAMER,
die, ook namens wederzijdsche Fami-
liën, hartelijk dank zeggen voor de
vele bewijzen van belangstelling onder-
vonden.

AMSTERDAM,
25 Juli 1901.

Door 's Heeren gunst werd ons eene
nochter geboren.

A. VERBURG, v. d. M.
L. VERBURG—VEGTER.

HOLWERD,
22 Juli 1901.

Heden verblijdde ons de Heere, door de
geboorte van een welgeschapen Doch-
ter.

M. MEIJERING, v. d. M.
L. MEIJERING—HOVINGA.

NIEUWE-PEKELA,
27 Juli 1901.

Ondergeteekende betuigt langs dezen
weg, mede namens de zijnen, zijnen
hartelijken dank wegens de deelneming,
ondervonden bij het overlijden onzer
geliefde Doode.

Uit aller naam,
M. BOSMAN.

RHOON,
30 Juli 1901.

Opnieuw trof onze gemeente
een gevoelige slag, door het over-
lijden van onzen geliefden broe-
der, Diaken

Jacob van Beek Jhzn.

Zijn leven was Christus, zijn
sterven gewin.

Namens den Kerkeraad,
J. L. SCHOUTEN, *Præsides*.
D. DE BRUIJN Yzn., *Scriba*.

HAZERSWOUDE.
24. 7. '01.

Het behaagde den Heere door
den dood van mij weg te nemen,
mijn geliefden Echgenoot

KAST OOSTERGA,

in den ouderdom van ruim 77
jaren, na een genoegelijke Echt-
vereniging van bijna 40 jaren.
De hoop op een zalig weder-
zien, is mij in dezen tot grooten
troost.

WED. K. OOSTERGA.

BEILEN,
29 Juli 1901.

Gereformeerd Gymnasium TE KAMPEN.

Nu door Curatoren der
Theol. School besloten is met
1 September a.s. de Zesde
Klasse aan het Gymnasium
in te richten, wordt voor dat
Gymnasium verlangd een
Leeraar, bevoegd tot het
geven van onderwijs in Wis-
kunde en Engelsch.
Gegadigden gelieven zich
vóór 1 Augustus aan te
melden bij den Secretaris der
Commissie van Toezicht, Mr.
H. A. van der Vegte, te
Zwolle.

VERHUISD

Dr. L. B. LINDEBOOM,

Amerik. Tandarts,

van Keizersgracht 362
naar Heerengracht 490.

Niet te consulteeren van
heden tot 19 Augustus.

Ger. Kerk Arnhem A.

Uitgeloof de aandelen

No. 41 en No. 119,

welke met de coupons uitbetaald wor-
den bij den boekhouder

M. A. HAFMANS.

UITGELOOT

Aandeel No. 46

ten behoeve der Reform. kerk Nieu-
werkerk. Betaling bij den Pening-
meester

A. J. GELEIJNSE.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Somatra dek Licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen,
franco thuis onder rembours.
J. STAAL, STEENWIJK,

Manufacturen.

Gevraagd tegen primo Octo-
ber een

flinke Bediende,

die tevens genegen is de buiten-clientèle
te bezoeken.

Brieven onder No. 133 aan den
Boekhandelaar

W. J. BERENDS J.J.z.,
te ZWOLLE.

ORGELS!!

Een concurreerende en bekende
orgelhandel vraagt overal agen-
ten om op catalogus orgels te ver-
koopen.

Liefst h. h. muziekonderwijzers
of onderwijzers. Br. fr. lett. Z.
uitgever v/d blad.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewasschen en
Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citcheen, Wollen en Moltondekens en
Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden ge-
maakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4
kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c.,
van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-
tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Met nieuwe Reclame-
bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Cit-
chen, een Moltondeken, 50 pd. fijne vee-
ren, geen grooten, 1 tijk gelijk boven-
staande en een overtrek voor bed en pe-
luw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin
42 pd. veeeren, kost ook nog f 35,
en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en
2 kussens, ook met koorden, van welke
kleur men verlangt, 10/4 breed, prima
overtrek voor bed en peluw f 3,20,
geheel gere-d, een losse linnen tijk met
fijne blauwe streepjes, 80 cent per el
1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt
voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEEREN à 35, 40, 50, 60, 70,
80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie
nu een Kapokbed verlangt, ontvangt
een 2 pers. bed, peluw en kussens,
Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken
1 gewatteerde en 1 moltondeken en
overtrek voor bed en peluw, voor f 25.
Ieder Bed wordt in een kist verpakt.
Er is nog nooit eenige aanmerking
gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten
voorradij, rembours, vrij zicht en mon-
sters Gratis.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het
woord te voeren, wordt dit werkje ter
lezing aanbevolen. Niet alleen H.H.
Predikanten, maar ook andere voor-
gangers op vergaderingen zullen hierin
overtuigd van nuttige wenken vinden.

Bij J. H. KOK te KAMPEN ver-
scheen:

DRIE KLEINE VOSSEN

DOOR

Dr. A. Kuiper.

158 Pag. Prijs f 0,80, Geb. f 1,25.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming

gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder
toezicht van wijlen Prof. A. BRUM-
MELKAMP, in leven Leeraar aan de
Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieu-
wing zooveel liefhebbers vond, is nu
compleet in drie delen, samen
1469 bladz. groot 8o, nette druk, en
alom verkrijgbaar voor f 6,00, ge-
bond n in heel linnen band f 7,50.
Alle Boekh. nemen bestel-
lingen aan.

Voor Zanggezelschappen!!

»In het begin van Aug. a.s. is
ter verzending gereed de

nieuwe, goedkope uitgave van
HAZEU, STICHTELIJKE LIEDEREN.

1e en 2e deel op vier stemmen à
90 cts. 2 deelen zamen in linnen
omslag f 1,75.

(In het 2e dl. zijn thans opgenomen:
»HAZEU'S Hervormingslied" Cantate
voor gemengd koor, muziek van DIRK
VAN DER REYDEN, in 1802 bekroond
met de gouden eerepenning v. d. M.pij
v. N. v. 't Algemeen.)

Vraag s.v.p. van uwen boekverkoop-
per een ex. ter inzage. Na ontvangst
van het bedrag — p. postw. — wordt
U een ex. franco toegezonden door
J. Romelingh Uitgever te Gro-
ningen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen en op bestelling alom te be-
komen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b

uitgesproken in de Burgwalkerk te
KAMPEN, den 30 Juni 1901

in tegenwoordigheid van
PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

J. CALVIJN'S WERKEN.

Verklaring van het boek

GENESIS EN PSALMEN,

benevens van het NIEUWE TESTA-
MENT uit het Latijn vertaald of met
voorrede van de H.H. Ds. LOS, Dr.
BAVINCK, Ds. BOER, KNOTTNE-
RUS, Prof. BRUMMELKAMP, Dr.
FRANSSSEN, Ds. WIELENGA en Ds.
DONNER. 12 deelen gebonden, 12
prachtige Uniforme soliede linnen stem-
pelbanden, nieuw exempl.

Prijs f 45,50 aangeboden voor
f 37,50 door J. WRISTERS, boek-
handel UTRICHT.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te
BRUKKELN is vanwege het Geref. Trakt.
genootschap »Filippus" verschenen:
CXXXVIII. Geld! Geld! Geld!!! 4 ct.
CXXXIX. Vroeg naar den Hemel 4 »
CXL. Het afleggen van Geloofs-
belijdenis 5 »

322. Een gezegende sabbat 1 »
323. Prins Frederik Hendrik 1 »
324. Prins Willem II 1 »
325. Niet »het Christendom,"
maar de Christus 1 »
326. De Bruid te New-York 1 »
327. Paul Kruger in het Paleis
van Volksvlucht te Amsterdam 1 »

Het bovenstaande is bij alle solide
boekhandelaren te bekomen.

Ter uitdeeling aan kinderen op
Zondagsscholen worden aanbevolen de

Gekleurde Cents-Prenten

over de Bijbelsche Geschied. O. & N. Test.

Bij toezending van het bedrag wor-
den ze franco verzonden door ZALS-
MAN te Kampen.

Verschenen:

De tweede goedkope druk van:

Dr. H. BAVINCK.

De offerande des Lofs,

Prijs: Ingen. f 0,90. In pracht-
band f 1,25.

De eerste druk van dit schoone werk
was binnen vier weken totaal uit-
verkocht. Zie de vele uitstekende recen-
siën. Na onvaugst van postwissel,
franco toezending.

Uitgever van:
DEN HAAG. FRED. H. VERSCHOOR.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER-
BURG te HEUSDEN verschijnt de
TWEDE JAARGANG

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte
lezen en uitleggen van Gods Woord,
onder redactie van Prof. L. LINDE-
BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School
te Kampen, en met medewerking van
onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandelijks verschijnt een No. van
16 bladz. van 2 kolommen, in royaal
8o formaat, en is voorzien van een om-
slag. Bij No. 12 wordt gratis een
stevige omslag met register toegezonden.

De prijs is slechts f 1,50 per jaar,
franco per post. Men kan intek

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 9 Augustus 1901.

Hagg I : 4, Ik heb het voor u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewoone huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN

OOSTBURG, 30 Juli 1901. De Weleerw. heer Ds. J. A. de Vries van Fijnaart heeft voor de roeping naar deze gemeente bedankt.

Namens den Kerkeraad,
I. CATSMAN, Scriba.

DE KRIM, 31 Juli 1901. Zondag 28 Juli maakte onze geachte Leeraar Ds. O. Cazemier de gemeente bekend, de roeping naar de gemeente te Oldekerk te hebben aangenomen Ruste's Heeren zegen op dit besluit.

Namens den Kerkeraad,
J. KRISKE, Scriba.

ZALTBOMMEL, 4 Aug. 1901. Heden maakte onze geachte Leeraar Ds. J. Meijer de gemeente bekend, voor de roeping naar Schoonebeek te hebben moeten bedanken, Bekrone de Heere dit besluit tot eer zijns naams en tot heil der gemeente.

Namens den Kerkeraad,
H. VAN STEENIS, Scriba.

ZALK, 4 Aug. 1901. Hedenmorgen na de godsdienstopenning maakte onze zeer beminde Leeraar Ds. J. E. Reijnga de gemeente bekend, dat hij voor de roeping van Boornbergum e. a. had bedankt.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

ONSTWEDDE, 5 Aug. '01. Na een te voren door den kerkeraad opgemakt tweetal, is door de gemeente met meerderheid van stemmen bevestigd, Ds. R. P. Haan te Giesendam. Geve de Heere ZEERw. licht en wijsheid, om in dezen eene Gode welbehagelijke keuze te doen.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM.

BOORNBERGUM, 5 Aug. 1901. Bedankt voor het beroep naar deze gemeente door den Weleerw. heer Ds. J. E. Reijnga, predikant te Zalk.

Namens den Kerkeraad,
H. v. d. LAAN, Scriba.

CLASSEN.

ZWOLLE 1 Aug. 1901. Op de Classis. Verg. van Zwolle alhier gehouden, werd eene commissie, bestaande uit de Leeraren Elzenga, Zijp en Eskes, in zake de herziening van het Classicale reglement. — De commissie voor eene nieuwe regeling van de bijdragen der kerken voor Emeriti pred. enz. werd gecontinueerd. Haar zal kennis worden gegeven van de gerezen bezwaren. — Twee tuchtzaken in de kerk van Zwartzluis werden besproken en aan Kampen wordt advies gegeven in zake iemands lidmaatschap.

Verder wordt eenig geschil tusschen de kerken van Zwolle en Langeslag behandeld, en verslag gegeven van de jongstgehouden Prov. Synode. — Nadat Dr. Hania en daarna Ds. Zijp bedankt hebben voor hun behooren tot eene commissie in zake de regeling van het verband tusschen de kerken en de Vr. Universiteit, wordt het verkiezen van een 3e lid dier commissie dezen keer uitgesteld.

PH. W. H. ESKES, h. t. Scriba.

Classis Stadskanaal.

De Classis Stadskanaal vergadert 28 Augustus e. k. te Stadskanaal. Storting: bijdrage voor Em. pr. enz. verzorging en coll. voor Inw. Zending en Theol. school.

W. FOKKENS, Corr.

Classis Woerden.

Op verzoek zal de vergadering niet 22 Aug., maar D. V. 29 Augustus gehouden worden. Aanvang voormiddags 9 uur.

Agendum gewoon.

Namens de roepende Kerk,
K. B. VAN DIEMEN, Praeses.
P. M. VAN BEMMEL, Scriba.

Nieuwegein, 6 Aug. 1901.

Classis Haarlem.

Verg. Dinsdag 3 Sept. Aanvang 9.30. Plaats Ged. O. Gracht. Stukken voor het Agendum tegen den 19 dezer.

Namens de raden der Geref. kerken van Haarlem,
TIBBEN.

Classis Amsterdam.

Vergadering van de Classis Amsterdam zal D. V. gehouden worden op Woensdag 11 Sept. a. s. Punten voor het Agendum worden bij ondergeteekende ingewacht vóór of op 24 Aug. a. s.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk te Amsterdam,
J. EIJNKEEL
H. GROENENDIJK AZ.
Vondelstr. 27.

Amsterdam, 6 Aug. 1901.

Classis Rotterdam.

Naar men ons (officieus) bericht, heeft de Rotterdamse Classis der Geref. kerken den Candidaat C. Veltenaar van Maassluis in hare vergadering van 25 Juni j.l. voor de kerken beroepbaar gesteld. — RED.

Classis Winschoten.

Door de vergadering der Classis Winschoten van 25 Juli j. l. werd peremptoir geëxamineerd de Candidaat J. Bolman, beroepen te Oostcold, in de door de Dordtsche Kerkenorde vereischte vakken. Na ingewonnen advies van heeren deputaten ad Examina werd ZE. met alle stemmen toegelaten tot de heilige bediening in de Geref. kerken.

Op last der Classis,
H. REINERS, Scriba

Classis Zwolle.

De Classis Zwolle heeft in hare vergadering van 1 Aug. j. l. gehouden te Zwolle peremptoir geëxamineerd den heer R. Sybrandy, beroepen predikant te Blokzijl, en met alle stemmen dezen broeder toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken.

PH. W. H. ESKES, h. t. Scriba.

PROVINCIEËN.

PROV. SYN. VAN ZEELAND,
gehouden 5 Juni 1901.

Nadat de vergadering was geopend en de creden-

tiebriefen waren onderzocht, wordt het moderamen samengesteld als volgt: Ds. A. Littooy Praeses, Ds. K. J. Kapteijn Scriba, Ds. J. H. Donner Assessor en Secr., L. Wagenaar 2e Scriba.

De notulen worden, behoudens enkele opmerkingen, onveranderd gearresteerd.

Behandeld worden de rapporten van den Curator, der dep. ad Examina, van de deputaten voor Prov. Kas en Studiefonds, voor Hulpbehoevende kerken, voor Em. pred. enz.

Na opening der namiddagzitting wordt nog uitgebracht het rapport der deputaten voor de hulpbehoevende Studenten, en de aanvragen om hulp tot hen gericht. Een voorstel van Classis Axel om de terug-gave der verleende gelden uit de Kas E. B. P. niet verplichtend te stellen, dan in enkele, bijzonder omschreven gevallen, wordt verworpen. Daarna wordt het rapport uitgebracht over de Kas tot ondersteuning van Krankzinnigen en Idioten, die steun behoeven tot verpleging.

Over de verhouding tot de Gener. Kas voor Em. pred. wordt besloten ineens op te zenden f 500, en in het komende jaar steun vragen en te geven.

Een voorstel van Cl. Middelburg, om deputaten te benoemen ter voorbereiding van samenwerking inzake Zending met Noord-Brabant, wordt aangenomen; alsmede een van dezelfde Classe om op de eerstvolgende Generale Synode nadere bepalingen voor te stellen over de losmaking van predikanten.

Een voorstel-Zierikzee om bij de kerken van Engeland, Schotland en Wales te protesteeren tegen den oorlog in Zuid-Afrika vindt algemeene instemming.

Het protest van een broeder uit Vlissingen tegen een besluit van Classis Middelburg wordt verworpen.

Een telegram wordt ontvangen van de Prov. Syn. van N.-Brabant, met de tijding, dat door haar 3 deputaten zijn benoemd inzake Zending, in samenwerking met Zeeland.

De verschillende deputaten worden gecontinueerd. Als deputaat voor de Generale Kas wordt benoemd Onderl. de Jong van Goes.

De broeders Melse en van den Berge, die de boeken nazagen, bevonden alles in orde.

Wordt besloten, dat de volgende vergadering D. V. zal aanvangen om 9½ ure, en zal samenkomen den eersten Dinsdag in Juni 1902; en voortaan zal geopend worden door den pastor loci.

In samenspreking met den uitgever van de *Zuider Kerkbode* zullen daartoe benoemde deputaten een weg trachten te vinden, om voortaan deze kerkbode het officiële kerkelijke blad voor Zeeland te doen zijn. De begrotingen voor de Prov. Kas en van de Kas voor Em. pred. enz. worden ingediend en goedgekeurd.

De korte notulen worden gelezen door Dr. Wagenaar; en de Voorzitter Ds. A. Littooy, na bij monde van den Assessor den dank der vergadering ontvangen te hebben voor zijne leiding, sluit de vergadering met dankzegging.

K. J. KAPTEIJN, Scriba.

(Uit Het Kerkblad Nr. 2, 1901.)

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispe.

Van de Ger. gem. te Neede f 1,—

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 5 Aug. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.-O.h. van Friesland.

Door br. K. J. Kraan bijeenverzameld te den Haag f 2,—

Van de Ger. gem. te Groningen A f 15,—

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 5 Aug. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Terneuzen	f 33,42	Loenen le c. 1900	f 3,34
Axel A	- 16,35	Maarsen	- 0,78
Zaamslag A	- 18,91	Kamerik	- 2,86
Zaamslag A 2e c.	- 13,92	Nichtevecht	- 2,92
Schoondijke	- 18,76	Breukelen	- 8,78
Oostburg	- 3,76	Mijdrecht	- 6,48
Amsterdam 1½ c.	- 229,73	Koekengen	- 4,65
Breukelen	- 9,66	Baambrugge	- 4,33
Tienhoven le c 1900	- 4,98	Wilnis	- 2,67
Vinkeveen	- 4,15	Axel B 1½ c.	- 12,98
Vreeland	- 3,43		

De Penningmeester,
van de Theologische School,
DR. H. FRANSEN.

3 Aug. 1901.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van Ds. Oegema te Wildervank gevonden in het kerkzakje f 1,—

Door Ds. Kropveld van Ds. Politiek Oudwoude deel van de coll. v/h N. Ev. Zendingfeest te Wineschoten f 22,—

Met vriendelijke aanbeveling,
Rotterdam, N. KOOPS,

5 Aug. 1901. Oostvestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

P. C. Wilnis	f 15,55	P. C. Baambrugge	f 29,25
" Vinkeveen	- 10,—	" Kamerik	- 7,10
" Loenen	- 36,55	" Nichtevecht	- 10,10
" Vreeland	- 8,60	" Breukelen	- 32,50
" Maarsen	- 2,60	" Koekengen	- 23,90
" Tienhoven	- 11,23	" Mijdrecht	- 25,70

Door Ds. Los, v. d. 21½ centsver te Scherpenzeel, verz. door T. Berendsen, J. Kuipers en J. Steinman f 25,26

Van C. den Baas te Tilburg f 10,—

Door W. J. Elzenga, in 't kerkz. te Hallum met bijchrift: „Als belofte voor de Zending” f 5,—

Donsborgh, B. DE MOEN,

3 Aug. 1901. Quastor.

N. B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XVI.

De belijdenisschriften en dogmatische handboeken, die in de Gereformeerde kerken het licht zagen, laten alle zonder onderscheid de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan. Over dit feit kan geen verschil van meening bestaan. Het springt ieder, reeds bij het oppervlakkigst onderzoek, terstond in de oogen. In deze orde hebben zij ook geen verandering gebracht, nadat het onderscheid tusschen wedergeboorte en bekeering duidelijk in het licht gesteld en algemeen was aangenomen. Zelfs hebben zij er geen oogenblik aan gedacht, om de verhouding van roeping en wedergeboorte in de dogmatische behandeling om te keeren, ofschoon zij gaarne en volmondig erkenden, dat er in ontelbaar vele gevallen eene wedergeboorte plaats had, zonder het Woord, enkel en

alleen door de krachtadige werking des Heiligen Geestes.

Voor het vasthouden aan den ouden, beproefden regel moeten zij dus hunne goede redenen hebben gehad. En die redenen zijn ook niet ver te zoeken. Enkele daarvan willen wij kortelijk aangeven.

De eerste reden ligt in de diepe, heerlijke verbondsgedachte, welke in de Gereformeerde leer zulk eene belangrijke plaats bekleedt. Andere kerken kennen deze gedachte niet, of schrijven er slechts eene ondergeschikte waarde aan toe. Maar de Gereformeerde belijdenis en theologie is zonder deze leer des verbonds op geen enkel punt te verstaan.

Tot deze leer des verbonds kwamen de Gereformeerden onder voorlichting der Heilige Schrift en onder invloed van de oppositie, welke zij van den aanvang af tegen de Roomschen eenerzijds en de Wederdoopers aan den anderen kant te voeren hadden.

In Rome was allengs de opvatting doorgedrongen, dat het verkrijgen

der zaligheid van het begin tot het einde gebonden was aan de sacramenten. Al is een kind ook geboren uit geloovige ouders, binnen den kring der Christelijke kerk, daaraan heeft God nog geen heiligmakende genade verbonden. Het kind staat, op zichzelf beschouwd, geheel met kinderen, uit Heidensche ouders geboren, gelijk. Alleen heeft het dit voordeel, dat het in de gelegenheid is, om uit de hand van den priester den doop te ontvangen. En die doop verleent aan het kind de eerste, heiligmakende genade, de genade der wedergeboorte.

De wedergeboorte gaat dus niet aan den doop vooraf en wordt niet door den doop ondersteld. Want God schenkt deze genade niet buiten het instituut der kerk, buiten priester en sacrament om. Maar de wedergeboorte wordt geschonken in en door den doop, zonder iets positiefs te onderstellen, alleen uit kracht van het gedane werk. Gelijk het vuur door zijne innerlijke kracht warmte mededeelt aan een ieder, die ermede

in aanraking komt; zoo schenkt het sacrament des doops de genade der wedergeboorte aan een iegelijk, die het, zonder een beletsel in den weg te leggen, ontvangt. Want het sacrament beeldt de genade niet slechts af, maar het bevat die ook in zich; het is een vat, dat de genade inhoudt, een kanaal, waardoor de genade heenstroomt. Wie gedoopt wordt, wordt op datzelfde oogenblik wedergeboren, in de kerk, dat is in het lichaam van Christus ingelijfd, uit den staat des natuurlijken levens in dien van het geestelijk leven overgezet. De doop is daarom ook volstrekt noodzakelijk ter zaligheid. De kerk als instituut, dat is de priester met het sacrament, staat tusschen God en de ziel des menschen in. Geen gemeenschap met God dan door den dienst van den priester.

Dit was het standpunt van Rome. Lijfrecht daartegenover plaatsten zich de Wederdoopers. Geheel en al in hun denken en doen door de tegenstelling van natuur en genade

beheerscht, konden zij niet toegeven, dat uitwendige, zinnelijke, stoffelijke teekenen, zooals de sacramenten waren, de inwendige, geestelijke genade mededeelden. Integendeel, de genade in het algemeen, en bepaaldelijk ook de wedergeboorte, wordt onmiddellijk en rechtstreeks door Gods Geest in het hart gewerkt. En sacramenten kunnen alleen beteekenen de genade, die tevoren door God is geschonken. Daarom mogen zij alleen worden uitgereikt aan zulke personen, die duidelijke bewijzen van hun geloof kunnen geven. De doop mag alleen volgen op persoonlijke belijdenis en kan daarom aan kinderen niet bediend worden. Bij kinderen is er immers van geen belijdenis, en dus ook van geen wedergeboorte en geen geloof sprake.

Tusschen deze beide richtingen namen de Gereformeerden hun standpunt in. Zij grepen uit de Schrift de verbondsgedachte aan en verkregen daardoor terstond twee belangrijke voordeelen.

Ten eerste stonden zij daarmede sterk tegenover Rome, dat alle mededeeling der genade aan het instituut der kerk, aan sacrament en priester, bond. Want het verbond gaf recht en vrijheid, om te gelooven, dat kinderen, die uit geloovige ouders geboren waren, reeds voordat zij met het instituut der kerk, met sacrament en dienaar in aanraking kwamen, de genade der wedergeboorte door den Geest van God ontvangen hadden.

Natuurlijk was het de meening niet, dat kinderen deze weldaad ontvingen, omdat zij uit Christen-ouders geboren waren, alsof dit iets verdienstelijks ware en op zulk eene weldaad eenig recht of aanspraak zou geven. Maar God is, naar de openbaring in zijn Woord, zoo goed, dat Hij in zijne verkiezing en in de uitdeeling zijner genade de lijn der geslachten volgt en tegelijk met de ouders ook hun zaad in zijn verbond opneemt. Heilig waren dus de kinderen van geloovige ouders te achten, niet van nature maar door de weldaad des genadeverbonds, in hetwelk zij met hunne ouders naar Gods bestel begrepen zijn.

De doop wordt daarom op dit standpunt aan de kinderen der gemeente niet bediend, om hen heilig te maken, om hen de heiligmakende genade deelachtig te doen worden, maar omdat zij in Christus geheiligd zijn en daarom als lidmaten zijner gemeente behooren gedoopt te wezen. De doop is geen kanaal, waardoor de genade den doopeling toestroomt, maar een teeken en zegel van ontvangen genade, van het verbond, waarin het kind met zijne ouders begrepen is.

Daarom is de doop ook niet volstrekt noodzakelijk tot zaligheid. Voor een nooddoop is er geen plaats meer. Want hij schenkt geen enkele, bijzondere genade, die niet te tevoren door Gods geest, buiten den doop om, geschonken kan worden. God is voor de uitdeeling zijner genade aan geen instituut der kerk, aan geen sacrament en dienaar gebonden. Hij is vrij en machtig, om zijne genade te verheerlijken aan kinderkens, die nog tot geen bewustzijn gekomen zijn, die het Woord niet hooren kunnen, en die om de eene of andere geldige reden van het sacrament verstoken zijn.

Het heeft aan de Gereformeerden in den eersten tijd wel eenige moeite gekost, om dit standpunt te vinden en het te blijven innemen tegenover de bestrijding, die het bij de tegenstanders vond. Maar toch is de verbondsgedachte van huis uit eigen aan de Gereformeerde belijdenis. Reeds Zwingli nam ze uit de Heilige Schrift over en verdedigde er zich mede tegen de Wederdoopers. En Calvijn heeft ze duidelijker in het licht gesteld en breeder ontvouwd. Op grond van deze leer des verbonds, welke God in zijn Woord heeft geopenbaard, mogen wij vrijmoedig en dankbaar belijden, dat onze kinderen, hoewel zij deze dingen niet verstaan, nochtans daarom van den doop niet uitgesloten mogen worden, aangezien zij ook zonder hun weten der verdoemenis in Adam deelachtig zijn en alzoo ook weder in Christus tot genade aangenomen worden.

Er is dus op Gereformeerd standpunt eene wedergeboorte, die aan de uitwendige roeping door het Woord, aan de bediening des doops, aan de werkzaamheid van het instituut der kerk voorafgaat. Zij heeft plaats bij die kinderen des verbonds, die God in hunne kindsheid uit dit leven roept en aangaande wier verkiezing en zaligheid godzalige ouders niet moeten twifelen. Zij heeft plaats bij al die uitverkorenen, die, zooals doofstommen enz., voor de uitwendige roeping door den dienst des Woords onvatbaar zijn. Zij heeft eindelijk ook plaats bij die uitverkorene kinderen des verbonds, die wedergeboren worden, voordat zij tot bewustheid komen. Maar dat alles nam niet weg, dat de Gereformeerden in de dogmatische behandeling de wedergeboorte steeds op de roeping lieten volgen.

En de reden daarvan lag in de verbondsléer, zooals zij die bepaal-

delijk tegenover de Wederdoopers handhaafden. Aan die leer dankten zij tegenover Rome het voordeel, dat zij de uitdeeling der genade onafhankelijk konden maken van priester en sacrament. Maar die leer schonk hun ook tegenover de Wederdoopers de winste, dat zij het verband van Woord en Geest, van roeping en wedergeboorte konden handhaven.

BAVINCK.

HET NIEUWE MINISTERIE.

Het Kabinet-Kuyper kan tevreden zijn met de ontvangst, die er algemeen in den lande aan ten deel is gevallen. De liberale partij heeft, over het geheel genomen, haar zwaar verlies op waardige wijze gedragen, aan de leiders der tegenpartij rechtmatige hulde gebracht en tegenover het nieuwe Ministerie eene welwillende houding aangenomen.

En de pers van de rechterzijde heeft, alleszins begrijpelijk, op ondubbelzinnige wijze met het optreden van het Ministerie-Kuyper haar vreugde betuigd, maar toch van overdrijving zich onthouden en aan grootspraak zich gespeend. Zelfs hebben sommige organen van hare zijde terstond aan dwaze verwachtingen den bodem ingeslagen en tegen het koesteren van onmogelijke illusien zeer ernstig gewaarschuwd.

En daar bestaat goede reden voor. Het nieuwe Kabinet is geboren uit eene gemeenschappelijke actie van zeer verschillende en op menig punt ver uiteenlopende partijen. Het is gebonden aan het veileden, kan geen streep halen door wat historisch geworden is, en moet op elk terrein rekening houden met het bestaande. Het is niet bij machte, om beloften, die gegeven werden op het papier, terstond in de werkelijkheid in vervulling te doen gaan.

Maar toch mag men met vertrouwen van het nieuwe Kabinet vele goede dingen voor land en volk verwachten. De leiders der verschillende partijen hebben geweten, wat zij deden, toen zij bij de stembus zich vereenigden en, met welbewuste actie streefden naar het verkrijgen der meerderheid en dus ook naar het veroveren van het regeer-kasteel. Voor hen is de overwinning geen verrassing geweest, al heeft misschien de grootte der overwinning hunne verwachtingen nog overtroffen.

Dat zij van te voren zich rekenschap hebben gegeven van de mogelijke gevolgen hunner vereenigde actie, wordt bevestigd door de eenparigheid, waar hunne handeling na de overwinning blijkt van gaf.

Er is geconfedereerd. Men is het eens geworden over de te volgen gedragslijn. De corypheeten der verschillende Christelijke partijen hebben zich verstaan over een regeeringsprogramma. De samenstelling van het Ministerie is zonder veel moeite van stapel gelopen. Het optreden van Dr. Kuyper als premier is algemeen met sympathie begroet. Men mag dus leven in eene blijde verwachting van de dingen, die komen zullen.

Daarbij komt, dat de tijd, waarin dit Ministerie optreedt, buitengewoon gunstig is. Niet alleen bezit de rechterzijde in de Tweede Kamer eene aanzienlijke meerderheid en is de Eerste Kamer, zoodra zij der Regeering den voet dwars zou willen zetten, met machteloosheid geslagen.

Maar er is voor de nieuwe Regeering mooi werk te doen. Als zij bijv. de onderwijs-quaestie tot eene bevredigende oplossing brengt en de sociale wetgeving met wijsheid en kracht ter hand neemt, kan zij er zeker van zijn, dat het Nederlandsche volk haar steunen zal met warme sympathie.

De gelegenheid, om iets goeds en iets groots tot stand te brengen, is zoo gunstig mogelijk.

Zij daarom aan het nieuwe Kabinet die zegen van Boven toegewenscht, aan welken alles gelegen is. Want zoo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden zijne bouwlieden daaraan; zoo de Heere de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.

BAVINCK.

WAT JEZUS VAN ZIJNE DISCIPELEN EISCHT.

„Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.“ MATTH. 16: 24.

IV.

Het lijden om den naam des Heeren wordt een kruis genaamd. Waarom? Omdat zij, die achter Jezus willen komen, op het *smadelijkste* en *smartelijkste* zonden rekenen. Wat was meer veracht dan een kruis? Geen vrijgeboren burger van Rome, al had hij gruwelen bedreven, mocht met hetzelfde bedreigd, veel minder daaraan gehecht worden. De kruisstraf werd op slaven en overwonnen toegepast.

Wat was pijnlijker dan, nadat borst en rug met felle geeselslagen waren doorploegd, eenige voeten boven den grond verhoogd, met nagelen, die door de palmen van handen en voeten werden gedreven, aan het hout te worden geklonken? Talloze wonden overdekten het lichaam; niet een enkele daarvan was doodlijk; bij de minste beweging een nieuwe wond; bij iedere wond nieuwe smart; bij iedere smart nieuwe beweging, die weder het aantal wonden vermeerderen moest. Doch, waartoe meer. Christus voorspelt zijn discipel een *lijden* in den volsten zin des woords. Dat lijden wordt een *kruis* genaamd. Waarom? Omdat de aankondiging van smaad en smart met troost gepaard zou gaan. Aan dat woord wordt Jezus gekend; Hij slaat, maar heelt; Hij wondt, maar druppelt balsem in de wonde; Hij kondigt het gevaar aan, maar bemoedigt tevens. Immers Hij wijst op de gemeenschap aan *zijn* lijden. Christus is door lijden in heerlijkheid ingegaan; alzo moest de weg voor den Christen zijn. Door de natuur wordt deze waarheid afgespiegeld, gelijk da Costa ergens heeft betoogd. Wie ooit den naam des Almachtigen in pachtig starrenschijn aan het uitspansel heeft gelezen, het is bij nacht geschied. Wie ooit zich heeft verlustigd in de aanschouwing van den veelkleurigen regenboog, kon opmerken, dat hij zich teekende tegen een donkeren grond. En om de heerlijkste natuurgeheimen te zien, moet men dikwerf de meest ijzige wakkende hoogten, of de akeligste diepten bezoeken. De eenige Christus is de gekruisigde. Neem het kruis weg, en Christus is de redder niet van zonde en dood. Geen Christen zonder kruis. Zijn kruis moge onzichtbaar zijn voor anderen, hij heeft het, hij voelt het niettemin. En, wat het kruis voor alle Christenen zoo zwaar maakt, is: de zonde.

„Die neme *zijn* kruis op.“ Niet tot het dragen van een eigenwillig, maar van het door God opgelegde kruis wordt de Christen geroepen. Hij heeft het lijden niet te zoeken, gelijk sommige martelaren deden. Hij heeft wel te weenen, als anderen weenen; te deelen in hunne vreugd; goederen, gaven, geboden voor hen veil te hebben; maar overigens zich slechts met zich zelve te bemoeien, zijn eigen vleesch te kruisigen, wetende, dat ieder Gode renschap geven, en elk mensch zijn eigen pak dragen zal.

Christus zegt niet *mijn* kruis; dit zou de Christen niet kunnen dragen, al vereenigden zich al de Cherubs, om hem met hunne kracht te dienen. Hij zegt *zijn* kruis, en geeft te kennen, dat het den Christen behoort, zijn eigendom is. O, wij dwazen meenen dikwerf alleen in voorspoed zegen te kunnen zien, en staren bedrukt op den tegenspoed, alsof een andere hand, dan die van den altoos zegenenden Heiland, zich daartoe ontsloot. Maar de Christus bidt voor ons het lijden, den strijd, de donkerheid niet af; maar zorgt, dat ons geloof niet opboudt en alles meewerkt ten goede. Aan zijn kruis verwierf Hij ons kruis als gave der genade.

Eens trok een reiziger door een onherbergzaam oord. Een zwaar kruis rustte op zijne schouders. Na het een wijle getorst en met moed zijne reis vervolgd te hebben, begon hij zich zelve te beklagen. „Ik zal bezwijken“, sprak hij op ongeduldigen toon, „maar wat behoef ik mij langer te vermoeien, ik zaag een eind van het hout, en mijn last is aanmerkelijk verlicht.“ ... „Wacht nog een weinig“, hernam hij, „daar ginds is de weg meer gebaad.“ En hij mocht weldra het oogenblik zegenen, waarop hij zich zelve tot volharding aanspoorde. Een water stroomt voor zijn voet, en snijdt hem den doortocht af. „Welk een ellende“, zucht hij, „vergeefs was mijn zwoegen, ik keer teleurgesteld weder.“ Daar valt hem in, zijn kruis als brug te gebruiken. Hij neemt de proef, en het blijkt, dat de lengte juist was berekend. Hij trekt voort met een lied op de lippen en de hoop in het hart.

Christus legt het kruis op de schouders; Hij woog het af; Hij helpt het dragen; Hij draagt de kruisdragers in de armen zijner trouw. Als zij wanen te zullen bezwijken, is zijn hand onder het kruis, opdat het hen niet verpletteren zou.

Maar niet slechts tot kruisdragen, tot „opnemen“ van hetzelfde wordt Jezus' discipel geroepen. Menigeen onderwerpt zich aan het leed, omdat hij het toch niet kan ontvluchten; menig stervende schikt zich tot heengaan, wijl hij zich machteloos voelt den koning der verschrikking van zijne sponde te weren. Dit is stoische ongevoeligheid, buigen voor een noodlot.

Het „opnemen“ geeft een goedkeuren, een toestemmen te kennen van de noodzakelijkheid van het kruis, dat men niet zocht, maar vond: „den drinkbeker, dien mij de Vader gegeven heeft, zal Ik dien niet drinken.“

De Zaligmaker ontging zijne vijanden,

zoolang het de ure niet was; toen de ure was aangebroken, gaf Hij zich grootmoedig over. Wij mogen de moeiten ontwijken, als het geschieden kan zonder beleediging van het geweten; maar kan zulks niet, dan is het plicht, onwankelbaar af te wachten, wat ons zal overkomen. Paulus geeft het voorbeeld; „Ik ben bereid, niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor den naam van den Heere Jezus.“

Naarmate wij geloof oefenen, nemen wij door de kracht der genade het kruis op. Er zijn trappen in dat „opnemen.“

De eene zucht: „Ik moet lijden“, en heeft het oog op de waarheid, dat des Heeren bestuur over alles gaat; dit is genade.

Een ander zegt: „Ik kan lijden“, en ziet tevens, hoe het leed niet is boven zijn kracht; dit is groter genade.

Een derde juicht: „Ik wil lijden“, en ziet op des Heeren hoog en heerlijk doel; dit is nog groter genade.

Een vierde jubelt: „Ik mag lijden“, en denkt aan de eer, die hem te beurt valt; dit is de grootste genade.

Volgens Lukas heeft Jezus van een „dagelijks“ opnemen van het kruis gesproken. Het woordje „dagelijks“ omvat het geheele leven, b. v. als wij het den Zaligmaker zien kiezen, als Hij zijne jongeren om brood leert bidden: „Ons *dagelijks* brood geef ons heden;“ en nu Hij hen op lijden voorbereidt, is het dan niet, alsof Hij gevoelen laat, dat het kruis zoo onmisbaar en zoo telkens wederkeerend is als het brood, dat ons tijdelijk leven onderhoudt? Wel wordt het eene kruis soms met het andere verwisseld, maar het „opnemen“ blijft ons werk, zoolang wij ademen. Iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Wij hebben ons *heden* niet te vermoeien over het kruis, dat wij *morgen* vinden zullen; maar ons ook in de toekomst geen rust te beloven. Wij zouden slechts teleurstellingen oogsten.

De dichter zegt: „mijne bestraffing is er iederen morgen.“ Hier is dus een opwekking tot volharding: „Die volhardt ten einde toe, zal zalig worden.“

Zóó is steeds van den weg des Christens gesproken; zóó was steeds de ervaring; maar ook, zóó was het steeds noodig. Waarom? Zóó is er gelijkvormigheid aan den weg van den Christus. Daarenboven, de vijanden kunnen niet anders, dan den Christen om zijn Christendom tegenstaan. En de Heere kan niet anders dan toezenden, wat noodig is. David zonder kruis, de Bijbel weinig psalmen; en denk aan den zegen met het gouden kleinnood, den psalmbundel, verleend. De psalmen, ademochten des geestelijken levens, zijn ten allen tijde hoog gewaardeerd, recht verstaan, nuttig gebruikt, als de ziel in diepten van ellende gezonken was, en de wateren gestegen waren tot aan de lippen. Uit de psalmen, als uit de rijklijk vloeiende bron, hebben dorstigen naar God gedronken, vermoeden en beladenen zich verkwikt. De psalmen hebben aangevuurd tot den strijd, en ten licht verstrekt op het pad. Zij zijn een voedend manna, een zalvende olie, een heelende balsem bevonden. Kerkerwanden hebben er van weergald, en op de pijnbank hebben zij krachten gegeven. Zij hebben het doodszweet gedroogd, en het doodsdal verhelderd. Zij zijn meegenomen naar den hemel: want in hun rusteloos lied doen de gezaligden nog psaltonen hooren.

In wegen van kruis wordt het geloof openbaar, vermeerdering van geestelijke kennis verkregen, en is het hart vatbaar voor troost. Zonder kruis geene rijke ondervinding van het zalige van het gebed en het lieflijke der verhooring, van de liefde en trouw van Hem, die door de beekskens der rivier verblijden, en zijn volk rijk aan ervaring maken wil. Tehuis gekomen, moet er veel te verhalen zijn van de wegen des Heeren en van zijne sterkte.

Helaas, velen gaan onder een Christelijken naam; weinigen staan de vijanden des Christendoms tegen of willen smaadheid om Christus wil verduren.

Simon van Cyrene droeg het kruis tot Golgotha. Daar werd het hem van de schouders genomen. Zoo dikwerf wij door het geloof op Golgotha komen, wordt ook ons het kruis ontnomen, is het kruis geen kruis meer. In het geloof op Golgotha staande, is ons geen berg te steil, geen kuil te diep, geen last te zwaar, geen leed te drukkend, is ons de toekomst helder; want, terwijl wij de stem vernemen: „Deze zijn het, die het Lam volgen, waar het ook henengaat“, zien wij in onzen eigen lijkheuvel, den berg onzer hemelvaart.

NOTTEN.

VERDWAALD.

Een reiziger ging door het veld en werd door de duisternis overvallen, zoodat hij de herberg niet meer kon bereiken. Hij legde zich daarom onder den blooten hemel neder, tegen een ouden muur. Hij sliep zeer vast, en droomde. Hij droomde, dat hij een groot, aan-

zienlijk man was en kleederen droeg als een konings-zoon, en nederzat aan eene tafel, beladen met heerlijke spijzen, en uitnemende wijnen. Hij ontwaakte. Wie beschrijft zijnen schrik! Hij zag hoe de muur over hem heen neigde, en zóó gebogen stond, dat hij elk oogenblik dreigde in te vallen, om hem te verpletteren. Hij zag, hoe hij aan den rand van een diepen afgrond was gelegen, en de minste wending in den slaap hem reddeloos in de diepte had kunnen storten. Hij zag zich door vele giftige dieren, padden en slangen omringd.

Hij zag een jager, die den gespannen boog op hem richtte, en niet verre van daar roovers, niet terugdeinzend voor een moord.

En toch, de dwaze, hij betreunde het einde van dien ijdel droom, rekte zich, en opnieuw sliep hij in.

„Wat ijhoofdigheid, wat vermetelheid,“ zegt zeker iedereen. „Waarom niet weggevlucht uit dat gevaarlijk oord, om het leven te redden uit zoo vele gevaren? Als die reiziger vergaan is, dan heeft hij loon naar handelen; het is zijne schuld!“

Zie toe, o, zondige en lichtzinnige mensch, of gij niet uw eigen vonnis veit! Gij zijt die reiziger in dit leven, ingeslapen in de armen der liefde tot de nietige schepselen en ijdele goederen dezer aarde.

De bouwvallige muur is uw eigen lichaam.

Hoe onverwachts kan hij omstorten, en stort gij in de diepte van het graf, misschien, Gode behoeft u! in de diepte der hel.

Die rondkruipende padden en slangen zijn de bekeringen en de verleidende gelegenheden tot de zonde.

Die jager met gericht en pijl is de dood, en de moordende roovers zijn de duivelen.

En toch — o, verblindheid en overmoed? — bij al die gevaren voor lichaam en ziel sleept gij ook zorgeloos voort, en, verblind door aardse liefde, — een ijdele droom! — rust ge, volhardt ge dagen, weken, maanden, soms jaren lang in die schuldige dwaasheid!

Och, sta op, gij die slaapt, en vlucht. Gij, die zondaar zijt, bekeer u, of gij komt om!

(Uit een oud boekje.)

N.

DE GEMEENSCHAP DER HEELIGEN.

DE ARME TEGENOVER DEN

RIJKE.

XXXVIII.

Misschien beklagt zich een of andere arme Christen over zijne armoede, wijl deze hem de gelegenheid afsnijdt om evenals de rijke weldadigheid te bewijzen. In dat geval mag hem troost worden aangeboden. Niemand is in volstrekten zin arm; als de arme een tegen zich over heeft, die nog armer is dan hij, is hij voor dat oogenblik de rijke. Hij kan misschien slechts weinig geven, te weinig om in den nood des broeders te voorzien, dat hij toch zijn penningstas niet inhoudt. Het zalige van het geven is den arme zoowel als den rijke weggelegd. En voor God is zijne gave, hoe klein ook, niet klein. Hoewel de arme weduwe minder dan allen gegeven had, had zij meer dan allen gegeven. De hemel heeft andere maten en gewichten dan wij; wij vragen hoeveel iemand geeft, maar God vraagt, hoeveel iemand overhoudt. De gave is groot, naarmate zij ons kost; het offer is de waarde der gave. Indien de rijken gaven in evenredigheid met de armen, zou de wereld als omgekeerd worden. Maar op enkele heerlijke uitzonderingen na zijn de rijken de mildste gevers niet. Sommige armverzorger door gewoonte gevoeld om de gave aan den klank te herkennen, durven zeggen, dat het zilver meer dan men denkt uit vereelde handen herkomstig is, en het koper uit de sierlijk beklede vingers. Het is te hopen, dat hun oor hen misleidt, maar te vrezen, dat zij gelijk hebben.

Zoo heeft dan elk te zorgen, dat de armoede geene stoornis aanbrengt in het leven der gemeenschap, door het zijne te doen, om den arme door weldadigheid aan zich te verbinden. Maar ook op den arme, in het gemeen op den niet rijken broeder, rust de verplichting om te waken, dat de rijkdom zijns broeders hem niet worde tot eene ergernis. Dit kan zoo licht geschieden. Vooral in onzen tegenwoordigen tijd is er groot gevaar om nijdig te worden op 's broeders voorspoed. Velen zeggen, dat alle rijkdom onwettig verkregen is; niemand mag rijker zijn dan allen. Al slaan wij Christenen aan zulk eene taal geen geloof, dan sluip er toch zoo licht iets van in onze ziele in; wie in eene ongezonde lucht ademt, verliest er meer van zijne frischheid door dan hij terstond gevoelt. Er zijn er voorzeker, die zichzelf rijk gemaakt hebben, misschien wel langs een onwettigen weg, maar zoo wij dit van hen gelooven, zullen wij wel de laatsten zijn

om hunne schatten voor ons te be-
geeren; men zou er den vloek mede
brengen over zijn huis! Maar er zijn
er ook, wie God rijk heeft gemaakt;
men denke slechts aan Abraham, Izak
en Jacob! Zullen wij ons hieraan
ergeren? Dan zouden wij ons ergeren
aan de beschikkingen Gods. Dat laat
zich toch van een kind van God niet
verwachten. Wij eerbiedigen Gods
vrijmacht in het verkiezen en verwerpen
van een mensch, waar het diens hoogste
belangen geldt, de zaligheid der ziel,
zullen wij dan dezelfde vrijmacht niet
eerbiedigen, als zij arm of rijk maakt.
Hoe ongelijk zouden wij dan niet wor-
den aan onszelven! Beter is het om
bij den aanblik op den rijke dankbaar
te erkennen, dat God den mensch nog
in zoo menig opzicht wil als zijn beeld.
De arme mag doen denken aan Hem,
die, rijk zijnde, arm werd, en naakt uit
deze wereld ging. — de rijke is als eene
schaduw, geworpen door den Vader
van onzen Heer, van wien wij weten,
dat alle dingen de zijne zijn, beide op
aarde en in den hemel. Er is aan den
rijke iets van God te zien, dat aan den
arme niet te zien is, tenminste nu nog
niet, iets van het koninklijke, heerlijke
Gods, van zijn macht over de wereld,
van zijn vermogen om te helpen. Vooral
dan is de rijke het beeld van God, als
hij van deze macht gebruik maakt om
den broeder, ja, om naar het voorbeeld
Gods, allen mensch, schoon den broeder
het meest, te helpen, en hem toe te
brengen, wat tot onderhouding des
levens noodig is. O rijke! werp uwe
eer niet weg, de eere van iets te mogen
vertoonen van de vaderlijke goedheid
Gods, welke alle schepselen in hemel
en op aarde aan Hem prijzen! Als
nu de minbedeelde broeder in den
rijkeren broeder, ja, in het gemeen in
den rijkeren mensch, het beeld van Gods
vermogen ziet, dan zal hem aangenaam
zijn, wat hem anders een aanstoot, eene
bron van verzoeking tot zonde tegen
het tiende gebod worden zou. O,
mochten wij onszelven eens uit het oog
kwijt raken, hoeveel meer zouden wij
genieten van het schoone om ons heen,
of, om in heilige taal te spreken, van
God, en van den weerglans zijner heer-
lijkheid, die Hij van zijne schepselen
afschijnen laat, vol als de aarde is van
zijne heerlijkheid. Door het geloof kan
hij zelfs nog verder en nog meer zien,
namelijk het voorteken van zijn toe-
komstigen staat. Zalig gij armen, zoo
heeft Jezus gesproken tot zijne disci-
pelen, hen aanmerkende in hun geringen
staat naar het vleesch, want uwer is
het koninkrijk Gods. Mogen de armen
hier alvast de geestelijke goederen van
dit koninkrijk erven, eens vallen ook
de uiterlijke goederen van dit koninkrijk
in hunnen schoot; de armste zal eens
rijker dan de rijkste zijn, want zij zullen
het aardrijk erven. Arme, bedenkt het,
gij zijt verwant, naar het vleesch en
den geest te zaam, aan den Koning
der koningen; zeer na verwant zelf,
want Hij schaamt zich niet u zijn
broeder te noemen. Rijke, bedenkt
het, zie toch over het schamele kleed,
over het gebruide gelaat, over de
boersche spraak, over de ongevoerde
manieren van uwen armen broeder heen,
en zie in den ruwen stam de fijne
vrucht, die Christus er straks uit voort-
brengen zal. Zie in den thans in de
wereld niet medegegetelde den toekom-
stigen koning, voor wien koningen eens
zullen sidderen! Dan zal het u geene
moeite kosten om hem uit uwen schat
u tot vriend te maken; wie toch zal
de vriendschap van vorsten en machtigen
niet zoeken, door wie eens Overheden
en Machten worden geoordeeld. Het
ligt toch eigenlijk alles slechts aan den
blik op de dingen, of wij ze beschou-
wen met het oog des geloofs, dat is,
door de oogen Gods henen, dan wel of
wij ze bezien met het oog des vleesches,
anders gezegd, door de oogen van de
lieden dezer wereld heen. Als de armen
naar het vleesch zulk een blik op de
rijken hebben, en de rijken naar het
vleesch zulk een blik op de armen,
dreigt geen gevaar, dat de ongelijkheid
in bezit tot gelijken strijd in de kerk
leiden zal, als waartoe zij aanleiding
geeft op het gebied der God niet
kende wereld. Vandaar roept de
grootte verzoeking, waarin de gemeente
gewikkeld dreigt te worden, tot het
prediken van deze groote waarheden,
die maar al te veel gelijk zijn geworden
aan ouderwetsche meubelen, die men
niet wegdoet, omdat zij van de vaderen
geërfd zijn, maar ook niet gebruikt;
men zet ze weg op eene verborgene
plaats. De prediker hale ze van daar
weer te voorschijn, gehoorzaam aan het
bevel zijns meesters, om den rijken te
bevelen hun schat te verplaatsen naar
den hemel, door er Gods kinderen uit
te vertroosten. Dan zal de arme den
rijke liefhebben, hier en daar. En
dezelfde ongelijkheid, die in de wereld
bron wordt van een strijd, die telkens
de samenleving dreigt te ontbinden, zal
op het heilig gebied der gemeente uit-
gangspunt worden van de volmaking
der gemeenschap tusschen de kinderen
Gods.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Chamberlain, Engelslands beruchte minister,
heeft dezer dagen in het Lagerhuis een rede
gehouden, die uitmunt in scheldtaal aan
t adres van de dappere en volhardende
Zuid-Afrikaansche Burgers en haar toppunt
heeft in het dreigement om de inboorlingen
tegen de Burgers te wapenen en te doen
strijden, en zelfs, zoo 't moest, in Europa
tegen de beschaafde volkeren ten strijde aan
te voeren! . . .

Van alle kanten komt men tegen deze
„dolleman-rede“ op; zelfs buitenlandse
couranten, die anders licht tegen de Boeren
partij kiezen.

De *Kölnische* o. a. zegt: „Men behoeft
niet eens het gevoelig karakter van den Boer
te hebben, om na kalme overweging van
oordeel te zijn, dat de Engelschen zich aan
een grove schending van de internationale
oorlogswetten schuldig maken, als zij de
inboorlingen wapenen. Zelfs het gebruik
van Kaffers als verkenner, wat door de
Engelsche ophitsers als onschuldig wordt
opgevat, klopt niet met het volkeren-oorlogs-
recht. De Boeren hebben steeds, wanneer
zij de bewijzen hadden, dat inboorlingen
spionnedienst deden, deze onbarmhartig
neergeschoten en niemand heeft dit hun tot
nog toe kwalijk genomen. De onpartijdige
toeschouwer kan daarom niet inzien, dat
Kritzingen met zijn bedreiging iets onbe-
hoorlijks heeft gedaan; zijn bedreiging is
slechts een vergelding van het de Boerenver-
bitterende volkenrecht-schennende
optreden der Engelschen. De beleediger der
beschaving was hier niet in de eerste plaats
de Boer, maar de Engelschman en het past
dezen niet over ruwheid van oorlog-voeren
aan de zijde der Boeren we en ach te roepen.“

En de *Nat. Zeitung*, die niet zelden de
Engelschen verdedigt heeft, kiest nu ook
tegen hen partij. Het blad ontzegt Cham-
berlain het recht „den dapperen Kritzing“
een „hebzuchtigen, bloedorstigen straat-
roover“ te noemen, en gaat dan voort:
„Van een moord of zoo iets kan geen sprake
zijn en men had in Downingstreet misschien
goed gedaan van Kitchener's telegram maar
niet zooveel drukte te maken.“

Dat echter de Engelschen telkens van
gewapende Kaffers gebruik maakten is reeds
lang bekend. En dat het ook thans ge-
schiedt wordt onwillekeurig bevestigd door
den Kaapschen correspondent van de *Daily
News*. Deze vertelt o. a. dat de groote
schoonveeg-operaties in den Vrijstaat grooten-
deels door gekleurde troepen worden ver-
richt. De Kaffers belasten zich vooral met
het afmaken der kudden, die niet spoedig
genoeg meegenomen kunnen worden. De
Kaffer vindt dat een heerlijk vermaak en
duizenden dieren liggen dientengevolge heel
of half dood op het veld ten prooi aan de
gieren. Onze verteller van Zondag zag deze
dingen ook met eigen oogen. Hij verhaalde,
dat een kudde van 16000 schapen langzaam
werd doodgemarteld door de stomme dieren
slechts de tong uit te snijden en verder te
laten liggen.“

Terecht besluit deze briefschrijver met de
scherpe opmerking: „dat het bovenstaande
niet het verhaal is van een Hunnen-inval
maar van een militaire operatie op Britsch
gebied onder Britsche vlag.“

Maar genoeg. Een en ander reeds doet
helder zien, dat de Engelschen desperaat
worden, wijl ze niet weten hoe tot een einde
aan den geld en menschen, naam en eer
verslindenden oorlog te komen, die door de
Burgers zoo krachtig en niet zonder succes
wordt volgehouden.

Dat daar de adder zit, wordt ook ander-
zijds bevestigd. De Engelsche censor doet
Kitchener zelf brutaal liegen. Ondanks de
winterkoude zijn de strijdende Burgers te
velde in zeer goeden staat van tegenweer.
Bij het door- en heen- en weder trekken
van Engelsch troepen in Transvaal en Vrijstaat
worden ze onophoudelijk bestookt door ver-
scholen Burgers, en terwijl men dezen niet
treffen kan, doen zij telkens tomtoes gewond
of dood neertuimelen, zoodat het een onop-
houdelijk begraven is, op den tocht, van
slachtoffers bij tientallen. Dit wordt telkens
door ooggetuigen, naar Europa komend, ten
sterkste bevestigd. En als dan die Engelsche
colonnes komen in de versterkte plaatsen
zien ze tot hunne verbazing gewag gemaakt
van door hen behaalde overwinningen,
waarvan zij niets weten!

Neen, waar is, dat het gansche platte land
is in de macht der Burgers, die 't tot onder
de muren van Pretoria en Johannesburg (men
denke aan Rietveld) de Engelschen haast
onmogelijk maken, telkens treinen met levens-
voorraad en munitie te bemachtigen. Zoo deed
Vijoen zelfs aan de Delagoa-baai bij Mid-
delburg een trein nieuwe kanonnen en proje-
ctielen veroveren. Botha houdt Oostelriker
beide lijnen in zijne macht, en in de Kaap-
kolonie is er een streek in 't midden gedeelte,
waarin beurtelings de West- of de Oost-rij
wordt aangevallen door de meer en meer
in opstand komende Burgers. Zelfs tot in de
nabijheid van Kaapstad leveren zij gevechten,
die de Engelschen maar liefst verzwijgen. . .

Dat de Engelsche bevelhebbers, naar men
zegt, ten slotte ook de Kaffers willen verza-
melen in kampen onder de versterkte steden
— is een laatste wanhopende poging om
de Burgers tot vertwijfeling te brengen. Nu
toch verkrijgen dezen ook van Kaffers levens-
voorraad etc. Maar als de Engelschen dit
dolle plan willen uitvoeren, zullen ze al
hunne commando's tot bewaking moeten
gebruiken en in 't veld niets meer kunnen
doen tegen de Burger-commando's. En dan?
Wij breken echter af en blijven hopen op
verlossing voor de Burgers.

En ten slotte, dat ook wij van harte
instemmen met de betuigingen van welwil-
lendheid en sympathie waarmede het nieuwe
ministerie van alle kanten is ontvangen, zal
wel niemand betwijfelen. Wij betreuren
het steeds, dat alleen dan zij de kiber-
larjen van de positieve Christenen onderling,
de liberalen het roer van staat in handen
bleven houden. Maar gelukkig, en Gode

zij dank, men is tot inkeer gekomen en
wij verkregen dadelijk een betekenende
meerderheid. En al verheven wij 't niet, dat
in de samenstelling van een ministerie uit
varieerende meerderheidsgroepen een dubbel
dreigend gevaar schuilt — de lessen, die
we hebben verkregen, het wijs beleid dat
van lieverlede bij de partijleiders is gaan
voorzitten, de wijze waarop het ministerie is
samengesteld en de mannen die er zitting
in hebben verkregen — bezielen ons met
goeden moed en prikkelen ons tot hoopvol
vertrouwen, dat, al zal 't niet zóó snel zijn
als sommigen misschien verwachten — het
ministerie, vooral voor 't sociale volksleven,
zal blijken een rijk door God gezegende
kracht te zijn!

NOORDTJIZ.

HET BELANG DER KERKEN.

Het verhandelde op den jongsten Univer-
siteitsdag, te Arnhem gehouden 4 Juli j.l.
is voor de oplossing van de hangende *Oplei-
dingskwestie* niet zeer moedgevend.

Zelfs is het veelbesproken Art. 2 van
de Statuten der Ver. voor H. O. op Geref.
grondslag, gelijk het daar ligt, door Dr. A.
Kuyper in bescherming genomen met de
verklaring: „Ook ik geloof, dat Art. 2 ten
„onrechte aan critiek is onderworpen.“
Alleen werd de wenschelijkheid erkend om
dit Artikel nader toe te lichten in een
nieuw Artikel.

Doch daarbij werd tegelijk op zulk een
eigenaardige wijze over „Geref. beginselen,
„grondslag“ en „fondament“ in verband
met deze kwestie gesproken, dat er nauwelijks
op eenige *toelichting van betekenis* mag wor-
den gehoopt. Doch dit kunnen we afwachten.

Inzake eene gewenschte verhouding van
Kerk en Universiteit zijn we verwezen naar
een verre, verre toekomst.

„Indien de geïnstiteerde Geref. kerken
„over heel de wereld één machtigen bond
„vormden, dan ja, zou de Universiteit
„natuurlijk (als van zelve, of naar haar
„eigen aard) tot die kerken in een bepaalde
„verhouding staan.“

Op zulk een *Geref. Wereldkerk* valt uit-
aard vooreerst niet te rekenen. Evenmin
op een *Geref. Wereld-Universiteit*.

Wij mogen ons zelve nog niet eens
verheugen in een *Nationaal Geref. Kerkenbond*,
dat alle Gereformeerde dezer Landen omvat.
Uit datzelfde oogpunt van het aantal
(leden en begunstigers) zal ook de grootste
optimist en idealist nog nauwelijks durven
spreken van een *Nationaal Geref. Universiteit*.

Wat dunkt u dan van een bewering als
deze, door Dr. A. Kuyper te Arnhem geuit:
„Onze geïnstiteerde Geref. kerken in Neder-
land, die slechts een klein deel van de
„Wereldkerk vormen, bezitten uiteraard niet
„zulk een hoog geestelijk gezag, om de
„Universiteit te dirigeren?“

De Universiteit. De klemtoon op de is
niet van mij, maar van Dr. K. zelven.

Ook gaat deze redeneering buiten de
aanhangende kwestie om. 't Is mij ten minste
niet bekend, dat de Geref. kerken in Neder-
land het *regiment* over de Universiteit voor
zich hebben geëischt.

Al wat er dan ook verder is gepleit, voor
de *sovereiniteit der wetenschap* en de *onafhan-
kelijkheid der Universiteit* van elk gezag buiten
haar, brengt ons in dezen geen stap verder.

De kerken willen, voor zoover mij bekend
is, in geenlei opzicht ook maar in het
minste krenken de zelfstandigheid en onaf-
hankelijkheid der Universiteit.

De Vereeniging voor H. O. op Geref.
grondslag zij en blijve met hare School vrij en
soverein in haren kring en op haar terrein.
Datzelfde geldt echter ook van de Geref.
kerken. Ook zij mogen zich niet onder een
andere macht laten brengen, in geenlei
opzicht. Het allerminst echter wel, wat de
Opleiding harer Leeraren en den ijk of de
keur der door haar beleden waarheid betreft.

En hierin nu kwam het *tweslachtige* van
het standpunt der Vrije Universiteit ook
te Arnhem uit.

Zij wil zijn naar haren aard een *zelfstandig*
en *onafhankelijk orgaan* van de *beoefening*
der *wetenschap* op elk terrein. Uitstekend.
Het zij en blijve haar kroon en glorie, daarnaar
te streven en dat meer en meer te worden.
De wetenschap om haar zelfs wil te beoefenen
is ten dezen haar eigenaardige taak.

Dat ze daarbij pleit voor *onafhankelijkheid*
van *Staatsgezag* en *Kerkelijk gezag* om in
gebondenheid aan *eigen beginselen* in dezen
baren *eigen weg* te bewandelen, is haar
recht en roeping.

Doch dan blijve ze ook bij die taak en
op dit haar terrein.

Want zoodra ze ook „*Opleidings-instituut*“
voor de Gereformeerde kerken wil worden
(en dat wil ze blijkbaar, ja zij is het
alreë), dan veranderen de verhoudingen als
van zelve.

Zij treedt daarbij zelfs in dienst der
kerken, die altijd nog naar eigen Kerken-
orde de Theol. Professoren onder hare
ambtelijke dienaren tellen.

Als van zelve komen dan de kerken op
voor hare *rechten* en *belangen* inzake de
Opleiding en eischen in den huidigen stand
der zaken niet maar *medezeggenschap* in die
Opleiding maar het *beslissende* woord.

Ook zij mogen en kunnen niet anders,
geroepen als ze zijn, de *bediening des Woords*
zuiver te bewaren tot op de verschijning
van onzen Heere Jezus Christus.

D. K. WIELENGA.

2 AUGUSTUS.

Gelijk te verwachten was, werd de 43e
verjaardag van Hare Majesteit de *Koningin-
Moeder* alom met de gewone bewijzen van
vereering en deelneming gevierd. Niet alleen
in uiterlijken vorm; want zeker zijn harte-
lijke geboden voor haar dierbaar leven uit
veler harten, in de gezinnen en in de open-
bare godsdienst-oefening, opgestegen tot den
Koning der koningen. Moge het onze
geëerbiedigde Koningin en H.D. Prins-

Gemaal gegeven worden nog lange jaren
met raad en daad de Moederlijke liefde van
Koningin Emma te genieten; dan zal dit den
lande ook ten goede komen.

Naar wij vernemen, is aan het Gymnasium
onzer Theol. school voor een jaar tot leeraar
in de Wiskunde benoemd de heer Vissink,
vroeger werkzaam aan 't Gymnasium te Zetten.

GEREFORMEERDE VEREEN. VOOR DRANKBESTRIJDING.

Te Rotterdam werd in het bijgebouw der
Geref. kerk B de eerste jaarvergadering der
Geref. Vereen. voor drankbestrijding gehouden.

Te 10 uur opende de 1e voorzitter Ds. W.
H. Gispens van Baarn na het zingen van Ps.
119: 3 de huishoudelijke vergadering. Na
het lezen van Spreuken 14: 16—35 roept
de voorzitter de vergaderden (± 30 leden
en afgevaardigden) een woord van welkom
toe, tevens herinnerende aan den kenne-
lijken wasdom der Vereeniging van 40
leden bij de oprichting, tot ± 400 thans.

De secretaris de heer J. Minderaa las
daarna zijn jaarverslag voor. We stippen
daaruit aan, dat thans afdelingen bestaan te
Amsterdam, Rotterdam, Buschoten, Baarn,
Urk, Kiewindweer, Heerenveen en Ermelo;
de adresbeweging der Vereeniging tegen het
aanhangige Drankwetsontwerp; het pogen om
in het Program van Actie der A.-K. Partij
maatregelen tegen de drankzonde op te
nemen. Dit jaarverslag wordt met kleine
wijziging vastgesteld en zal in druk verschijnen.

De rekening van den Penningmeester
sluit met een batig slot van ± f 50.

Besloten wordt (na langdurige discussie) tot
wijziging der artikelen 1 en 4 der statuten.

Art. 1 sub 3 zal voortaan luiden:

„Dat de tegenwoordige tijdsomstandig-
heden het gebruik der gedistilleerde, zoowel
als het geregeld gebruik der gegiste dranken,
als genotmiddel — als een steunen der
drinkgewoonte — veroordeelen.“

In verband hierrmede werd op voorstel der
Afd. Rotterdam Art. 4 aldus gewijzigd:

„Leden der Vereeniging kunnen zij zijn, die
instemming betuigen met grondslag en doel.“

Hoewel de staart „en dit betonen door
zich van alle alcoholische of alleen gedistil-
leerde dranken te onthouden“ werd losgelaten,
sprak de vergadering het eenstemmig
uit, dat instemming betuigen met grondslag
en doel niet alleen theoretisch, maar ook
practisch verstaan wordt en opgevolgd als
levensregel.

Er werd besloten een correspondentie-blad
uit te geven door het hoofdbestuur, tevens
zullen er propaganda-blaadjes verschijnen
onder verantwoordelijkheid van het hoofdbes-
tuur.

Te 2 uur opent de 1e voorzitter de namid-
dag-vergadering en doet Ds. Plet na het
zingen van Ps. 89: 7 het gebed.

Na een kort openingswoord van den voor-
zitter treedt Ds. A. M. Diernan van Den
Haag op, die een referaat hield getiteld:
„Wederlegging van de iedenkingen tegen
de geheel-onthouding.“

Spreker is van meening, dat een weerleg-
ging der verschillende bedenkingen tevens
een weerlegging is van hetgeen tegen de
Geref. Vereen. voor drankbestrijding wordt
ingebracht. Daarom vinde de voorlezing
der weerlegging op deze vergadering hare
plaats.

Een zevental bedenkingen werden opge-
sommeld als:

- a. de hedendaagsche geheel-onthouding is
niet naar het beginsel, dat de H. S., inzake
onthouding, leert;
- b. ze is niet bepaald noodig;
- c. gaat in tegen den regel, het misbruik
heft het gebruik niet op;
- d. ze leeraart een hoogere en lagere mo-
raal;
- e. ze is eenzijdig;
- f. ze onteemt den mensch zijn vrijheid.

Tot weerlegging van de eerste bedenking
kon de inleider, om des tijds wille zich al-
leen bepalen. Aan de hand van ettelijke
uitspraken der H. S. en het logisch verband
van verschillende feiten en toestanden daarin
geschetst, toonde de inleider op z. i. deug-
delijke gronden aan, dat de onthouding ge-
heel conform de H. S. is.

Een en ander is moeielijk te resumeeren,
maar de lezing verschijnt in druk. De
spreker vond veel instemming bij de ver-
gadering.

Als tweede referent trad op de heer Mr.
W. H. Hovy van Den Haag, die een referaat
hield over „de Overheid en Drankmisbruik.“

Achtereenvolgens behandelt spreker:

- a. Welke maatregelen de Overheid in
andere landen genomen heeft ter beperking
van het drankmisbruik.
- b. De bestaande bepalingen in ons vader-
land.

c. Of verscherping dier bepalingen ge-
wenscht is en eisch van ons antir. beginsel.
Omstandig deelde spr. mede, wat er met
name in Amerika van overheidswege gedaan
werd tegen het drankmisbruik. Eveneens
werden in geregelde volgorde de stelsels be-
handeld, welke tot beteugeling van het drank-
misbruik door de onderscheidene Regeerin-
gen waren ingediend.

Nauwkeurig werden daarna de wettelijke
bepalingen opgesomd, die in ons land achter-
eenvolgens gemaakt zijn. Vooral het inge-
diende ontwerp van minister Borgesius werd
genoemd. In velerlei opzicht ging spreker
met dit ontwerp mede, slechts in een paar
punten, o. m. den beroepsbrief en de over-
gangsbevelingen betreffende, kon spreker zijn
instemming er niet mede betuigen.

Ten slotte spreekt de inleider het als zijne
meening uit, dat beperking van het aantal
openbare drankgelegenheden tot de taak der
Overheid behoort; dat de gemeenten van het
recht om in bepaalde gedeelten den verkoop
te verbieden, gebruik moeten maken en dat het
aantal vergunningen boven het maximum
door uitsterfing moet verminderen.

Voor de vraag of „local option“, of „plaat-
selijke wetgeving“ ingevoerd zou kunnen
worden, acht spreker de tijd nog niet rijp.
Bij gebrek aan tijd kon er naar aanleiding

van dit referaat geen bepaald debat gevoerd
worden.

De voorzitter stelde echter in verband met
het referaat de volgende motie voor:

„De openbare vergadering, bevestigd door de
Geref. vereen. voor drankbestrijding, met
blijdschap en dank aan den Heere het optre-
den van een Christ. ministerie begroetende,
spreekt haren wensch uit, dat het aan den
voorzitter van dit Kabinet gelukken moge
een regeling van de drankwet tot stand te
brengen in den geest en op den grondslag
van zijne toelichting in „Ons Program.“

Met algemeene stemmen aangenomen zijnde,
werd besloten Dr. Kuyper een afschrift dezer
motie te zenden.

De voorzitter sluit te 5 uur de vergadering,
waarna Dr. van Dalen het dankgebed doet.
Als hoofdbestuurders werden her- of gekozen
de heeren Ds. D. van Dalen, Dr. A. Dupont,
geneesheer aan 's Heerenloo en dHr. J. G.
v. d. Hoogt te Kampen.

„EFFATHA.“

Giften voor de Vereeniging „Effatha“
ingekomen: vanaf 1 Januari tot 1 Juni 1901.

Mej. ter W. te R. d. A. R. f 5, N. N. te
R. d. J. S. f 5, Coll. Geref. Kerk te Str.
d. P. d. G. f 4,26 Coll. spreekb. Ds. F. Z.
te B. f 30,28, id. te W. f 14,92, id. te W.
f 15,93, id. te F. f 18,83, id. te S. f 12, id.
te B. f 7,10 id. te A. f 8,38, id. te Br.
f 11,28, id. te W. f 11,50, id. te G. f 11,01
uit het busje van S. P. d. id. f 2,12, 1/2
coll. Geref. Kerk te H. d. L. v. f 6,11,
Diac. Geref. Kerk te Z. d. D. V. f 10, bus
h. Effatha f 28,79, Coll. Geref. Kerk te O. d.
Ds. R. G. K. f 2,98, Gereformeerde Kerk
te K. d. B. L. f 7, J. J. te M. d. Ds. A. L.
f 1, Diaconie Gereformeerde Kerk te E. d. R.
Z. f 10, verz. op een br. d. J. F. B. te 's-H.
f 2,80, mej. P. W. d. mej. K. O. te A. f 1.
Coll. Geref. Kerk te P. d. Ds. K. f 7,45,
N. N. en K. K. door prof. L. f 2, 1/6 coll.
Geref. Kerk te S. (B) d. Ds. K. f 2,25, Coll.
spreekb. Ds. F. Z. te H. f 16,31, te K.
f 10,61, te H. f 4, te H. f 7,13, te V. f 5,50,
te H. f 7,97, te H. f 2,50, 1/4 coll. te K.
d. Ds. K. O. f 3,15, busje dames W. te A.
d. B. 16,02, ged. coll. Geref. Kerk te A. d.
B. f 50, dames Ch te A. d. id. f 5, mevr.
G. M. te H. f 5, Coll. te Z. spreekb. Ds. de
J. f 19,50, Centsverg. d. Jongdeverg. te A. d.
Ds. G. Br. f 2, gev in de coll. Geref. Kerk
te U. f 10.

Bij L. C. Oranje ingekomen:

Coll. A. v. W. te S. (Zondagssch.) f 6,
ged. coll. Geref. Kerk te L. d. P. K. f 3,70,
W. O. Lz. te W. d. C. F. f 2,50, C. F.
f 1,50, Geref. Kerk te O. en N. W. d.
Ds. J. B. f 4,10, mej. H. M. te A. f 5, A.
v. P. te D. f 1, Geref. Kerk te V. d. Ds.
W. S. f 10, busje J. H. te G. f 7,50, mej.
v. d. V. te U. d. Ds. f 5, mej. G. D. te
S. f 1, busje mej. D. v. L. te O. d. G. J.
f 7.—, Zondagssch. Samuel te D. d. M. v.
d. H. f 1,63, busje N. V. Sr. te L. f 3,20,
N. N. te de L. d. T. D. f 1,50, busje P.
H. te G. f 7,50, Coll. Geref. Kerk te S.
f 8,09.

Men verhaalt, dat de matrozen van zeker
schip een aap eens lieten meedrinken uit
een flesch sterken drank, tot het dier dron-
ken was. Toen men den volgende dag hem
echter weer uit de flesch wilde geven, klom
de aap in den mast en bleef erin, tot hij de
flesch niet meer zag. Alzoo, een aap wijzer
dan menig mensch.

Onlangs werd te Binghamton, New-York,
Marcus A. Miller begraven, toen de weduwe
op het graf van haar man, op zijn verzoek,
al de geschriften verbrandde, die hij bezat
van den ongelooovigen Robert G. Ingersoll,
waardoor hij eerst op het dwaalspoor geraakt,
maar door Gods genade hiervan weer afge-
keerd was. Alzoo wilde hij nog na zijn
dood in het openbaar belijdenis doen.

Een socialist verdedigde zich tegen de be-
schuldiging, alsof hij orthodox zou zijn, aldus:
Ik zweer u, dat we alleen op het
stadhuis getrouwd zijn en dat geen onzer
zes kinderen gedoopt is! — Dat is nog niet
genoeg, riep hem een ander tegen. Om ge-
heel in de voorrechten onzer vereeniging te
deelen, moet ge gestorven en begraven zijn
zonder den bijstand van een dominee of
pastoor! . .

Men verwachtte in het Jubeljaar 1900 te
Rome 3 à 4 miljoen pelgrims. Het aantal
is echter bij 250.000 gebleven en velen hunner
behoorden tot de armen, zoodat zij zelfs aan
logies en eten moesten geholpen worden.
Het bedrag, dat in de Pauselijke schatkist
gestort is, viel evenwel naar evenredigheid
mede. Het bedroeg niet minder dan 8 mil-
lionen francs.

Als een staaltje van dweepzieke stofver-
goding wordt gemeld, dat de Jezuïeten in
Gallicie een beeld van Moeder Maria op
licht papier hebben laten drukken of persen,
dat zij hunne geloovigen verzoeken op te
slikken. Een der bisschoppen zegt zelfs in
een mandement:

„Het miniatuur van de Moeder Gods van
Campo-Cavallo, dat zij elken dag op de ure
des gebeds moet inslikken, heeft zulk een
goede uitwerking voor de vroomheid, dat
gebruikers, van een waarachtig geloof, hun
geloof hebben zien toenemen door deze daad
en telrijke graties daardoor hebben opgedaan.
Dit is ons door onderscheidene mededeelin-
gen van verschillende kanten bevestigd. Deze
beeltenis moet niet in de kerk verorberd
worden maar in eigen woning. Zij kosten
maar één kreutzer, anderhalven cent, het
stuk.“ — Van ouwels en gebakken en ge-
suikerde heiligen weet men al, wie weet,
hoeveel eeuwen. Maar nu papieren santen
en santinnen! Ze liggen vast in de maag,
dat 's zeker, — doch dat is 't hart nog niet,
dit weet zelfs een bosjesman wel!

Een Unitarier vroeg eens aan een Engelschen prediker voor de Inwendige Zending, hoe hij toch altijd aan zooveel volk kwam, avond op avond, en hij kon met al zijn pogen maar nu en dan een mager gehoor rond zich krijgen. Dat is eenvoudig, zeide de evangelist. Gij biedt de menschen een Jezus aan, die vóór 20 eeuwen leefde. Maar wij verkondigen den Goddelijken Zaligmaker, die heden nog leeft en zondars verlost. Gij zijt als Unitarier (die één god stelt) een rationalist, die twintig eeuwen bij ons ten achter zijt!

De Anglicaansche bisschop van Calcutta, Weldon, zeide onlangs, dat hij aan de uitwendige eenheid der kerk niet hetzelfde gewicht hechtte als vele andere Christenen. Toch hield hij vast aan de „Apostolische Successie“ (in rechtstreekse priesterlijke linie). Maar het „Apostolische Succes“ op hun arbeid had meer waarde in zijne oogen.

Buitenlandsche Kerken.

Italië. Een beweging onder de arbeiders. Pogingen tot samenwerking der Protestantsche kerken. — Sedert geruimen tijd is er onder de arbeiders in verscheidene plaatsen van Italië ontevredenheid, en naar men zegt terecht, over onderdrukking van de zijde der landeigenaars en werkgevers. In het streven naar lotsverbetering vonden zij bij hun kerk geen steun, veelteer tegenwerking, omdat de priesters bijna zonder uitzondering partij kozen voor grondeigenaars en werkgevers.

Gevolg daarvan is, dat honderden der kerk den rug hebben toegekeerd en zich bij de socialistischen hebben aangesloten. De kerk der Waldenzen heeft met het oog op deze ontevredenheid hare roeping verstaan, en de verschillende comités tot verbreiding van het evangelie onder hunne landgenooten hebben hare predikers gezonden naar die plaatsen en streken, waar de beweging zich het meest openbaart. Deze treden in huizen en schuren, in zalen en loodsen op, om het volk het evangelie te verkondigen. Zonder zich met de strijdfragen van het socialisme in te laten, bewijzen zij in de eenvoudige prediking des evangelies, dat wat de Roomsche kerk hun niet geeft, ook tevergeefs in het socialisme gezocht wordt.

Deze prediking draagt op vele plaatsen een gezegende vrucht. Verzamelen de predikers in de eene plaats slechts een 50tal hoorders rondom zich, ook zijn er plaatsen, waar het getal 250 bedraagt. In een tiental plaatsen zijn in de laatste twee jaren van 20—80 tot de Waldenzische kerk toegetreden, zoodat daar gemeenten gevormd zijn; te Revere en Santa Lucia zijn ook reeds kerken gebouwd en in andere plaatsen worden daarvoor voorbereidselen gemaakt.

In Rome had 19 en 20 Juni in het lokaal van de Unie der Christelijke Jongelingsverenigingen eene vergadering plaats, die van groote betekenis worden kan voor de verbreiding van het evangelie in Italië. Zes kerken waren daar door hare comités voor evangelisatie vertegenwoordigd, om nauwere aansluiting te zoeken voor den evangelisatie-arbeid. De voorzitters van de verschillende comités hadden vooraf een vergadering gehad, waarin het program voor die algemeene vergadering was vastgesteld. Daarin werd gezegd, dat men samenkomen zou „met het doel om de banden wat nauwer aan te halen tusschen de verschillende organen, die tot verbreiding van het evangelie in Italië werkzaam waren, en om tot meerdere samenwerking te komen, waardoor het werk der evangelisatie meer steun kon ontvangen.“

Ook bevatte het program een ontwerp van statuten voor een op te richten Bond, want de ontwerpers hadden zich voorgesteld dadelijk over te gaan tot het in het leven roepen van een „intermissionair congres.“

Na een lange en broederlijke bespreking, die getuigde, dat allen overtuigd waren van de noodzakelijkheid, om meer met onderling overleg te arbeiden en daardoor elkander te steunen, werd tot de oprichting van een Bond besloten. Deze zal den naam dragen van „Italiaansch Evangelische Bond.“ Hij zal samengesteld zijn uit de leden van de comités voor evangelisatie der in Italië bestaande kerken of genootschappen.

Tot den Bond traden toe alle op die vergadering tegenwoordige kerken en genootschappen, n.l. de Waldenzen-kerk, de Evangelisch Italiaansche kerk, de Methodist Wesleyaansche kerk, de Methodist Episcopale kerk, de Italiaansch-Amerikaansche Baptisten-Zending, de Italiaansch-Engelsche Baptisten-Zending, de Italiaansche afdeling van het Britsch en Buitenlandsch- en van het Nationaal Schotsch-Bijbelgenootschap, het Evangelisch Traktaatgenootschap en het Nationaal Comité voor Zondagsscholen.

Een commissie, bestaande uit twee leden van elk der genoemde kerken, dus van twaalf personen, werd benoemd, om de statuten te ontwerpen en de vergadering van den Bond samen te roepen.

De predikant Lenzi te Genua, aan wiens verslag in „L'Eclair“ wij bovenstaand ontleenden, zegt, dat hij zeer getroffen was door den geest van liefde en broederzin, die deze vergadering kenmerkte. Hij ziet daarin gunstige voortekenen voor de verbreiding van Gods Woord in Italië; hij heeft goede hoop, dat deze gebeurtenis in den dageraad van deze nieuwe eeuw de dageraad wordt van een schoonen dag, die het licht van Gods Woord over geheel Italië verspreidt.

Werde deze verwachting vervuld, opdat over het Italiaansche volk, dat in geestelijke duisternis verkeert, het licht opga van Christus, het Licht der wereld. Wel is het Italiaansche volk niet zoo sterk aan de Roomsche kerk gehecht, waaruit het spreekwoord voortgekomen is „hoe dichter bij Rome, hoe minder Roomsche“, maar toch is het in de kluisters des bijgeloofs gebonden, nagenoeg geheel vervreemd van de waarheid en onbekend met het heil, dat in Christus is en met den weg, die tot zaligheid leidt.

SCHOLTEN.

PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE DER GEREFORMEERDE KERKEN IN ZUID-HOLLAND,

gehouden te Rotterdam op 20 Juni 1901.

III. (Fervol van Nr. 31.)

Ds. Sillevius Smitt vraagt, om des tijds wille te mogen vooruitloopen op stelling VI. De Referent heeft gezegd, dat hij zich niet zal uitspreken over de vraag, of de Diaconie ook eene roeping heeft, in te werken op de Overheid. Dit vereischt voor spreker wel eenige toelichting. Want naar het hem voorkomt is het gebrek in de ontwikkeling van het diaconaat in niet geringe mate toe te schrijven aan de gebreken, die de Sociale Wetgeving aankleven. Spreker houdt voorts een warm pleidooi vóór de roeping.

De Referent bevestigde hierna deze instemming, maar meende, dat eene behandeling van dit onderwerp hem en de Conferentie te ver zou voeren. Het vereischt een afzonderlijk referaat. Spreker veroorlooft zich daarom de vrijheid, de Conferentie voor te stellen een volgend referaat aan deze vraag te wijden en dan wel te houden door Ds. Sillevius Smitt.

Op de vraag van den Voorzitter verklaart Ds. Sillevius, een dergelijk aanbod in overweging te willen nemen.

Stelling V. De heeren Ter Weeme en Zwart meenen, dat deze stelling niet voor bespreking vatbaar is. Ze wordt ten volle beaamd, maar ze is in de praktijk onuitvoerbaar. Er is geen geld, of men zou er om langs de straat moeten gaan; n.l. om armoede te kunnen voorkomen en lenigen. Het verheugt Ds. Landwehr, dat deze stelling zoo ten volle beaamd wordt, maar hij heeft ook in Diaconieën de stelling wel gehoord: armoede voorkomen doen wij niet.

De heer Meesters sluit zich hierbij aan. Hij heeft de stelling wel gehoord: wij ondersteunen wel, maar wij onderhouden niet. De heer Dekker heeft bezwaar tegen den aanhef van stelling VI dat ter voorkoming geestelijk gearbeid moet worden. Is hier geen verflauwing der grenzen?

De Referent antwoordt, dat de gansche vergadering wel vatten zal, dat hier de moeilijkheden aankomen. Hij zou willen voorstellen, dat men de volgende stellingen niet meer late beslissen. Ook spreker heeft zich hier beroepen op de Encyclopaedie van Dr. Kuypers. Het zou hem spijten, indien er één broeder in het oor knoopte, wat de heer Ter Weeme heeft gezegd. Wat waar is, kan uitgevoerd worden, het is het ideaal waarnaar gegrepen moet worden. Spreker gevoelt wel de bezwaren, maar wij mogen ze niet uit den weg gaan; wij laten het ideaal nooit los. Wat met voorkomen bedoeld is, vindt zijn antwoord in de zesde stelling. Daar moet door Diaconen de nadruk op worden gelegd: voorkomen beter dan genezen. Niet alleen stoffelijk maar ook geestelijk arbeiden. Spreker wil dit uitbreiden over allen arbeid der Diaconie. Het draagt allereerst een geestelijk karakter. Het is een arbeiden in den Naam van onzen barmhartigen Hoogepriester. Als Hij ons opzoekt, begint Hij met ons geestelijk te genezen. Dat moet ook de weg van het Diaconaat zijn. De Diaconen moeten evenals de Ouderlingen huisbezoek doen bij de leden der gemeente. Spreker gelooft niet, dat de Diaconen daarmee gaat in het ambt van den Dienaar of Ouderling. Acht bij het noodig, dat er ook een Opziener komt, dan geve hij den Ouderling kennis.

De heeren Zwart en Ter Weeme repliceren en worden door den Referent nog beantwoordt. Na nog eene korte bespreking over de negende stelling, huisbezoek om giften, wordt de morgenvergadering beëindigd.

De Voorzitter vraagt uit naam der Conferentie aan Ds. van den Brink, of Zieerw. dit referaat voor den druk wil afstaan. Deze wil hierover met de Regelingscommissie nader spreken.

De Voorzitter deelt mede, dat de onkosten per vertegenwoordigde Diaconie bedragen f 1.25 en schorst de vergadering tot twee uur om pauze te houden.

De Voorzitter heropent daarna de vergadering met het doen zingen van Psalm 119: 3. Op voorstel van den heer Zwart worden de overstaande stellingen niet in bespreking gebracht.

Aan de orde is nu punt e: Bepaling van tijd en plaats der volgende Conferentie. De Diaconie van Leiden C stelt voor, dat de Conferentie voortaan om de twee jaren zal gehouden worden. De Diaconieën van Oude- en Nieuwe vetering en Sluipwijk stellen voor, haar in Mei te houden. Verschillende afgevaardigden stellen voor haar in Dordrecht, Rotterdam, Scheveningen, Gouda of Leiden te houden.

Besloten wordt, ieder jaar te vergaderen en wel het volgende jaar Mei te Rotterdam. De Diaconieën van Rotterdam worden met de regeling belast.

Aan de orde komt nu vraag 1: „Waar het ons door de ervaring gebleken is, dat de oprichting van een rusthuis voor „ouden van dagen zeer gewenscht is, wordt de vraag gesteld of die inrichting Classicaal of Provinciaal kan worden, dan of de „hannestichting te Nieuweveer de aangewezen plaats is.“ — Rotterdam B.

De heer Ter Weeme licht de vraag toe. In eene levendige bespreking die volgt, betoonen de heeren Van der Burch en Kros zich voor een plaatselijk rusthuis; de heeren Dicke (van Dordrecht) voor Nieuweveer; waartegen door Ds. Landwehr de bezwaren worden in het licht gesteld. De Voorzitter trekt de conclusie, dat de oprichting van een rusthuis wel gewenscht is, maar dan plaatselijk.

Vraag 5, die ook over bleef staan van de vorige Conferentie is daarna door Adviezen in De Heraut voldoende opgehelderd en acht de afgevaardigde van Rockanje, dat zij nu kan vervallen.

Vraag 2 wordt nu aan de orde gesteld: „In hoeverre mag eene Diaconie, ook in „eene kleine gemeente, waar zij naar de „Kerkenorde niet zelfstandig bestaat, toestaan

„of ook weigeren, dat het overtollige geld in „haar kas besteed worde ter voorziening in „den dringenden nood der Kerk?“

De Diaconie Nieuw-Helvoet, die deze vraag inzond, is niet vertegenwoordigd.

Nadat enkelen zich uitgesproken hebben, geeft Ds. Landwehr het volgende advies:

Met zijn mede-adviseur Ds. Sillevius Smitt is Zieerw. van meening, dat wat voor de armen is gegeven, voor de armen moet blijven. Maar als men zoo'n toestand ziet aankomen, is het beter, het collecteren wat te wijzigen. Wat het overtollige geld betreft, men moet weldoen eerst aan de huisgenooten des geloofs, maar ook aan de menschen in het algemeen. Dus in deze bijzondere positie moet men geven aan degenen, die niet van de Kerk zijn. Ik zeg dat uit overtuiging. Men hoort wel eens: de Kerk is de eerste arme, maar dat is eene machtspreuk.

Vraag 3, ingezonden door 's-Gravenhage A: „Zou het niet wenschelijk zijn, dat er voor „onze Provinciale Diaconale Conferentie een „blijvend moderamen worde gekozen?“

De Voorzitter licht deze vraag toe.

Ds. Landwehr en zijn mede-adviseur vinden hier wel iets voor te zeggen, maar dan niet geheel blijvend, maar bijv. voor drie jaren.

Verscheidene sprekers brengen het voor en tegen in het midden.

De heer van Es meent, dat men met de afreding als Diacon moet rekenen.

De heer Van der Ros vraagt, of de Conferentie kerkrechtelijk iemand wel kan benoemen voor langer dan zijn diensttijd. Hij steit voor, dat het Moderamen telkens worde benoemd of dat de roepende Diaconie er zelve een benoeme.

Bij stemming verklaren 38 afgevaardigden zich tegen en 33 voor een vast moderamen. De heer Van der Ros stelt nu voor, dat één Diaconie worde aangewezen als archiefbewaarder. Dit voorstel wordt aangenomen en als zoodanig aangewezen Rotterdam B.

Vraag 4. „Hoe denkt de Diaconale Conferentie over eene samenwerking van de „Gereformeerde Diaconie met de Nederl. „Hervormde Diaconie en het Burgelijk Armbestuur, om met Nieuwjaar een collecte te houden ten bate van alle armen der burgerlijke gemeente? Op welke wijze zou de „uitdeeling dier collecte behooren plaats te hebben?“ Ingezonden door Stellendam.

De afgevaardigde licht de vraag toe. In Stellendam wordt eene collecte gehouden langs de huizen ter bestrijding van de Nieuwjaarsbedelarij. Deze collecte wordt gehouden op last van den Gemeenteraad, die omstreeks half December verzoekt ze van den kansel af te kondigen en een der Diaconen in de Commissie te benoemen, bestaande uit één Gereformeerde, één Hervormd Diacon, één lid van het Armbestuur en twee leden van den Gemeenteraad. Ieder Commissielid kan verschillende voorstellen doen. Daar men op die wijze de arme lidmaten onderwerpt aan het oordeel van eene gemengde Commissie, meent de Diaconie, dat dit in strijd is met de Gereformeerde beginselen, die zeggen, dat zij behooren verzorgd te worden door de Diaconie. Spreker eindigt met een bevestiging over de beide laatste jaren. Men is niet te vinden om het der Diaconie toekomende aandeel uit de collecte te geven.

Ds. Landwehr merkt op, dat de Diaconie zelve het bezwaar heeft gevoeld. De Gemeenteraad beschouwt de Diaconie ook als een Bestuur. Diaconieën laten zich daartoe niet verlagen. Men kan als Diacon niet buiten het ambt optreden.

Andere sprekers brengen weer bezwaren tegen de practische zijde der zaak.

De afgevaardigde bevestigde zijne instemming met het door Ds. Landwehr gegeven advies. De Diaconie tastte wel niet in het duister, maar wilde ook eene uitspraak van de Conferentie hebben.

(Wordt vervolgd.)

L. MEESTERS, Scriba.

Ingezonden.

Hooggeachte Redactie,

Vergun mij nog even plaats om br. Glas te Krabbendam bescheid te doen.

Enkele zijner vragen zal hij beantwoord vinden in mijn art. van 15 Juli. Ook zal hem daaruit misschien duidelijk geworden zijn, dat zijn vragenreeks overigens tamelijk wel buiten de kwestie omgaat; alsmede, dat hij zich niet met zijn „Doopersche“ werkelijk „vergist“ heeft.

Erg is het, dat hij mij Ds B. voor „verdachten buichelaar“ laat „uitmaken.“ Ik geef hem den raad, iemands art. goed te lezen, alvorens zich in de zaak te mengen. En ten besluite wil ik tegenover zijne vragen deze ene stellen: Hoe moet men zich zoo'n „heiligen strijd“ tegen die „wederrechtelijke toeëigening van het recht der ouders door den staat“ voorstellen? Maar laat hij vooral niet te haastig zijn met zijn antwoord

Met de degelijke, principiele bestrijding van onze voormannen is hij blijkbaar niet tevreden. Wat dan? Een aanval soms met steenen en knuppels op het bureau van Binnenlandsche zaken? Of een slachtofferpolitiek? Door moedwillige overtreding van de wet boete en gevangenis trachten te beloozen? Want, gerust waar, anders schiet er tegen de erg makke leerplichtwet niet over.

Nog eens daarom, laat hij toch vooral niet te haastig zijn met zijn antwoord Ik geef het hem desnoods present, als zijn vrienden dan in het vervolg maar wat voorzigtiger willen zijn in hun oordeel over den gezegenden arbeid onzer politieke kampvechters. Geachte redactie, ontvang met mijn dank voor de betoonde welwillendheid de vernieuwde betuiging van hoogachting, van

Uw dw. dnr.

FRANS DE JONG.

Lezmond, 29 Juli 1901.

ADVERTENTIËN.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het 2de Toelatingsexamen voor alle 6 Klassen van het GYMNASIUM zal D. V. gehouden worden op **Dinsdag 3 September**. Men meldt zich hiertoe aan bij den ondergeteekende **vóór den 1en September**.

DE RECTOR,

DR. F. F. C. FISCHER.

KAMPEN, Aug. 1901.

Ondertrouwd:

A. G. KAPTEIJN.

beropen predikant te Werkendam

EN

S. VISSER.

LEERDAM,

KAMPEN,

Vloeddijk 14

5 Aug. '01.

Huwelijksvoltrekking 21 Aug. a.s.

Getrouwd:

C. G. SMALING

EN

H. MEULINK.

GORCUM,

DUSSEN,

31 Juli 1901.

Getrouwd:

LUCAS LINDEBOOM,

Hoogleraar aan de Theologische school te Kampen,

Weduwnaar van W. F. M. DUISER,

EN

HILLEGONDA CHRISTINA

WILHELMINA CAU,

Douairière Jhr. Mr. W. H. de SAVORNIN

LOHMAN.

GRONINGEN,

7 Aug. 1901.

De Heer en Mevrouw LINDEBOOM—CAU betuigen hun hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling in hun huwelijk, die zij mochten ontvangen.

EBEN-HAËZER!

Den 13 Augustus hopen D. V. onze geliefde Ouders

D. J. BREEMER

EN

G. A. VAN OMMEN

den dag te herdenken, waarop zij vóór 50 jaar in 't huwelijk zijn verbonden.

Hunne dankbare Kinderen,

Behoud- en Kleinkinderen.

AMERSFOORT,

8 Augustus 1901.

De Ger. kerk te Nw.-DORDRECHT leed de vorige week een zeer gevoelig verlies, door het overlijden van een harer Diaconen, den Heer

E. F. HOMAN.

Na tal van jaren zijn ambt met getrouwheid en eere te hebben bekleed, is hij op bijna 79-jarigen ouderdom ingegaan in de rust, die den getrouwen arbeider is bereid. Dankbaar voor hetgen zij in hem genoten heeft, gunt zij hem die rust, en verblijdt zich dit getuigenis van h.m. te kunnen afleggen. Namens den Kerkeraad, te Nw.-Dordrecht (Dordsche brug), H. TEN HOOR, Scriba.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood, na een kortstondige ziekte van ons weg te nemen onze teeder beminde Echtgenoot, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

Trijntje D. v. d. Meulen,

in den ouderdom van bijna 64 jaar, na eene genoegelijke Echtvereeniging van 42 jaren.

Zwaar valt ons deze slag, doch wij treuren niet als degenen, die geene hope hebben, daar we gelooven, dat zij is ingegaan in die rust, welke er overblijft voor Gods volk.

Mede namens Kinderen, Behoud- en Kleinkinderen,

J. P. BOSMA.

SUAWOEDE,

3 Aug. 1901.

Heden ontsiep in haren Heer en Heiland, in den ouderdom van ruim 78 jaar, onze innig geliefde Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder

Gerritje Limpers,

Wed. van J. GERRITSEN.

Namens Kinderen, Behoud- en Kleinkinderen,

E. GERRITSEN.

VELP,

4 Aug. 1901.

Voor de vele en hartelijke blijken van belangstelling, bij de herdenking onzer 45-jarige Echtvereeniging ondervonden, betuigen wij onzen vrienden-lijken dank.

A. THOLENS Az.

C. M. THOLENS—

van FRAEIJENHOVE.

TERNUZEN, 7 Aug. 1901.

In het Christelijk gesticht voor krankzinnigen „Bloemendaal“ te Loosduinen wordt gevraagd een beschaafd

ECHTPAAR

zonder kinderen, niet ouder dan 45 jaar, om als Hoofden van een paviljoen te worden aangesteld.

Sollicitanten gelieven zich met franco brieven, onder overlegging van getuigschriften omtrent belijdenis, wandel en gezondheid, aan te melden bij den Geneesheer-Directeur, die nadere inlichtingen verstrekt.

Door bijzondere omstandigheden zoo spoedig mogelijk

een Bakkersknecht

gevraagd, eenigszins op de hoogte van het vak, en van goede getuigen voorzien.

J. W. VOLKERS, KAMPEN.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek Hecht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

ORGELS!!

Een concurrende en bekende orgelhandel vraagt overal agenten om op catalogus orgels te verkoopen.

Liefstb.h. muziekonderwijzers of onderwijzers. Br. fr. lett. Z. uitgever v/d blad.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901 in tegenwoordigheid van PRESIDENT KRUGER. 30 cent.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld: DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idee van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 16 Augustus 1901.

Toel II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Hagg I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis worst zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Het 2de Toelatingsexamen voor alle 6 Klassen van het Gymnasium zal D. V. gehouden worden op *Dinsdag 3 September*. Men melde zich hiertoe aan bij den ondergeteekende vóór den 1sten September.

DE RECTOR,
DR. F. F. C. FISCHER.

KAMPEN, Aug. 1901.

Opening van de lessen: *Woensdag 4 September a.s.*

THEOLOGISCHE SCHOOL.

De „Handelingen der 61ste Verg. van de Curatoren der Theol. School 1901,” zijn door den Uitgever J. H. Kok aan de Kerkeraden, Curatoren, Class. Corr. en verdere gewone adressen verzonden. Wie onverhoopt geen exemplaar mocht ontvangen hebben, gelieve dit te melden aan dhr. C. Mulder te Kampen. —

Tevens wordt de aandacht der Kerkeraden nog in 't bijzonder gevestigd op de *Circulaire* aan de Classen met de *Concept-Instructies* voor den *Classicalen* en voor den *Plaatselijken Correspondent* voor de Theol. School, op blz. 22—27; waarvan afzonderlijke exemplaren te verkrijgen zijn bij den *Penningmeester* Dr. H. Franssen te Zwolle.

L. NEIJENS, Scriba.

PLAATSELIJKE KERKEN

HASSELT, 6 Aug. 1901. Het was der gemeente aangenam zondagsmorgen van haren geachten Leeraar Ds. G. J. Breukelaar te mogen vernemen, dat Z.Erw. vrijheid had gevonden, voor de roeping naar de kerk van Tholen B te denken. Stelde de Heere hem nog tot eenen ruimen zegen voor deze gemeente.

Namens den Kerkeraad,
H. GALENKAMP Kz., Scriba.

HOEWENZIJL, 7 Aug. 1901. Met algemeene stemmen te dezer plaatse tot Herder en Leeraar der Gereformeerde gemeente becrepen de Welc. heer A. v. d. Vegt, Theologisch Candidaat van Dalfsen.

Namens den Kerkeraad,
H. BUEFFING, Scriba.

LEERDAM A, 9 Aug. 1901. Zondag j. l. nam onze geliefde Leeraar Ds. N. G. Kapteijn, zegend afscheid van de gemeente, naar aanleiding van Matth. 28 : 20. Veel en groot was de belangstelling, zoo buiten als in de gemeente; dewijl wij Z.Ew. dan ook noode zien vertrekken. Bij het einde van het samen-zijn was br. van Arkel de tolk van kerkeraad en gemeent' door onzen Leeraar toe te wenschen, dat de Heere met hem ga, hij zoo voor de kerk te Werkendam tot zegen moge zijn en eenmaal de vrucht van zijn arbeid in ruime mate moge genieten.

Namens den Kerkeraad,
A. C. V. D. HOLK, Scriba.

WORKUM, 10 Aug. 1901. Tot groote blijdschap van kerkeraad en gemeente, kwam de goede tijdning tot ons van den Welc. heer H. H. Schoemakers van Dirksborn, dat hij vrijmoedigheid kon vinden het beroep naar onze kerk aan te nemen.

Namens den Kerkeraad,
S. KUPERUS, Scriba.

ZALK, 11 Aug. 1901. Onze zeer geachte Leeraar Ds. J. E. Reijenga heeft eene roeping ontvangen van de gemeente te Lollum. Van ganser harte hopen wij, dat hij bij ons moge blijven.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

ROTTEVALLE, 12 Aug. 1901. Gistermorgen maakte onze Leeraar Ds. K. Bakker de gemeente bekend, dat hij de roeping van de Gereformeerde kerk van Lioens had aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
J. A. DE VRIES, Scriba.

DIRKSHORN, c. a. 12 Aug. 1901. Gisteren maakte onze geachte Leeraar Ds. H. H. Schoemakers aan de gemeente bekend, de roeping der kerk te Workum te hebben aangenomen. De Heere gebiede zijnen onmisbaren zegen over dit besluit. Hij geleide onzen Leeraar op al zijne wegen en doe ons geloovig berusten in zijnen heiligen wil.

Namens den Kerkeraad,
P. GOOTJES.

VARSSEVELD, 12 Aug. 1901. Gisteren werd, onder de leiding van onzen Leeraar Ds. H. te Velde, door de gemeente met alle stemmen verkozen Ds. J. van der Sluis van Andijk, en alzoo door den kerkeraad beroepen tot Herder en Leeraar. Dat de Koning der kerk het zoo moge besturen, als de wensch van kerkeraad en gemeente is.

Namens den Kerkeraad,
J. H. ROUGOOR.

HOLLANDSCHEVELD, 12 Aug. 1901. Tot onze algemeene blijdschap maakte onze geachte Leeraar Ds. A. van Dijk gisteren aan de gemeente bekend, dat hij met volle vrijmoedigheid voor het beroep van Westeremden heeft kunnen bedanken.

Namens den Kerkeraad,
S. BOOTS, Scriba.

OOST-EN WEST-SOUBURG, 12 Aug. 1901. Gisteren was het voor deze gemeente een dag van vreugde. Onze beroepen Leeraar Candidaat G. F. Kerhof, werd in zijn dienstwerk bevestigd door onzen Consulnt Ds. J. Hulsebos van Vlissingen, naar aanleiding van Ezech. 3 : 17. 's Namiddags aanvaardde onze Leeraar zijn dienstwerk, sprekende over 1 Cor. 4 : 1 Aan het einde zijner rede richtte hij nog een woord van dank tot den Consulnt, en ook tot den kerkeraad van een genabuurde

kerk, den burgemeester, zijne familie en de gemeente in haar geheel, en Ds. Wagenaar sprak namens zijn kerk een woord van verwelkoming. Eene groote schare vulde ons kerkgebouw. De Heere stelde zijnen dienstknecht tot een rijken zegen. Terwijl bij dezen hartelijk dank wordt gezegd aan allen, die ons in onze vacature hebben gediend, inzonderheid onzen geachten Consulnt.

Namens den Kerkeraad,
K. ALLAART, Scriba.

P. S. Het adres is voortaan Ds. G. F. Kerhof.

WERKENDAM A, 13 Aug. 1901. Gisteren was het voor onze gemeente een blijde dag. Onze beroepen Leeraar Ds. N. G. Kapteijn werd in zijn dienstwerk te dezer plaatse bevestigd, door zijn broeder Ds. W. Kapteijn van Breda, met een gepaste rede naar aanleiding van Jes. 40 : 9. Des middags verbond zich onze Herder en Leeraar op plechtige wijze aan de gemeente, met de woorden uit 1 Cor. 2 : 2. Beide malen bevatte het kerkgebouw een talrijke schare. De Heere stelde den arbeid van zijnen dienstknecht tot een rijken zegen. Tevens betuigen wij hiernede onzen hartelijken dank aan al de Predikanten, Candidaten en Studenten, die tijdens de vacature onze kerk hebben gediend.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIEMEN, Scriba.

P. S. Met 2 Sept. zal het adres van onze kerk zijn: den Welc. heer Ds. N. G. Kapteijn.

DALFSEN, 13 Aug. 1901. J. l. Zondag na de godsdienst-oefening maakte onze geachte Leeraar Ds. W. de Jong aan de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de gemeenten Giessen en Waardhuizen N. Br. Dat het hem gegeven worde, zoodanig besluit te nemen, als het meest strekken kan tot eer van God en tot zegen zijner kerk.

Namens den Kerkeraad,
A. HUIZEN, Scriba.

Aan Kerkeraden en Leden der Geref. Kerken.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van 's-Gravenhage A met belangstelling kennis genomen hebbende van het in de *Bazuin* van 12 Juli geplaatst schrijven van den Geref. Kerkeraad te Enschede en zijn volkomen instemming met dat schrijven betuigende, wenscht, den kerkeraden bij vernieuwing de aandacht te vestigen op de daarin gegeven wenken en opwekking. N. l. om bij verhuizing van gedoopte leden, die nog geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd, daarvan aan den Kerkeraad alhier kennis te geven met opgave van hunne juiste woonplaats. Ook Ouders of Voogden wenscht hij hiernede in dezen op hun verplichtingen tegenover deze jongelieden te wijzen.

Namens den Kerkeraad voornd,
J. VAN GOLVERDINGE, Scriba.

's Gravenhage, Aug. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispe.

Van de Ger. gem te Dirksborn f 2,50
" " " " Houwerzijl " 2,50
" " " " P. A. SMILDE, Penn.
Heerenveen, 13 Aug. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.-O.h. van Friesland.

Door br. J. Wouda van br. B. de Groot te Delft, Rotterdamse weg f 4,51
Heerenveen, 13 Aug. 1901. P. A. SMILDE, Penn.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.		
Breda	f 3,20	Nes en Wierum f 7,63
Appingedam	- 15,75	O. Nijkerk - 2,55
Bierum	- 18,10	Paesens - 10,52
Delfzijl	- 21,32	Raard - 7,02
Garrelswier	- 13,97	Reitsum - 6,53
Loppersum	- 9,21	Rinsumageest - 12,40
Nieuwolda	- 5,59	Schiernmonnikoog - 1,02
't Schild	- 4,00	Wanswerd - 32,—
Schildwoude	- 6,82	Koll. B (achterst.) - 10,15
Siddeburen	- 6,21	Drachten 1/2 - 10,—
Spijk A	- 22,56	Boornbergum " - 1,48
" B	- 5,30	Rottevalle " - 2,07
Stedum	- 12,30	Drogelham A " - 4,01
Ten Post	- 15,20	Ureterp " - 1,55
Westeremden	- 4,50	Sarihuistervoen " - 3,86
't Zandt	- 17,78	Onedga " - 2,58
Akkerwoude	- 1,74	Maklum " - 7,12
Anjum	- 14,81	Oosterend " - 9,70
Blija	- 9,25	Scharad " - 3,85
Dokkum B	- 16,57	Pingum " - 1,90
Driesum	- 6,65	Schellens " - 3,63
Ee	- 7,25	Wons " - 5,85
Engwierum	- 4,28	Witmarsum " - 3,75
Ferwerd	- 14,—	Cubaard " - 3,55
Hantum	- 4,31	Plaam-Idseghuizen " - 4,—
Hollum	- 1,60	Gaast-Ferwoude " - 3,15
Holwerd	- 2,40	Exmorra " - 4,60
Lioens	- 5,67	Tjerwerd " - 3,45
Metslawier en	-	Ballum " - 22,47
Nijawier	- 7,98	Beetgum " - 17,—
Marmweroude	- 3,77	

Contributies en Giften.

Door Ds. J. Gommer te Aalten, van de Jongedochters-Vereeniging te Aalten f 10.
Door dhr. G. J. v. Kamp te Loosduinen, verschillende giften gevonden in de kerkzakken f 10.

De Penningmeester, van de Theologische School, Dr. H. FRANSSEN.
Correctie. In de vorige *Bazuin* zijn de collecten uit de Classis Breukelen noch de 1ste collecten 1900, noch 1900, maar de eerste 1/2 coll. 1901.

Voor de Zending o. Feid. & Moh.
Door G. J. v. Kamp, in 't kerkzakje te Loosduinen f 1,—
Door Ds. Diemer te Munnekezijl, bijeenverz. o. d. (hr. Zang-Ver. - 9,45
Door idem, bijeenverz. o. d. Jonged.-Ver. „Dorcas” - 3,—
Door T. v. Gemen te Heerjansdam, uit de Catechis.-bus f 5,12
en van W. Zwart te Groot Lindt f 1, samen - 6,12
Pinkstereoll. Heerjansdam - 10,24
Overschuld - 7,61
Doenaborg, B. DE MOEN, Quaeator.
10 Aug. 1901.
N. B. Vermelding in de *Bazuin* geschiedt alleen op verzoek.

ONMIDDELLIJKE WEDER- GEBORTE.

XVII.

De leer des verbonds verschaftte aan de Gereformeerden een groot voordeel tegenover de Roomsche opvatting van de kerk als middelares der zaligheid. Maar zij was voor hen niet minder van belang in hun strijd tegen de Wederdoopers, die de werking des Heiligen Geestes geheel en al losmaakten van het Woord Gods, dat in de Heilige Schriften tot ons kwam.

Gelijk reeds opgemerkt is, liet deze radicale partij uit de dagen der Hervorming zich in al haar denken en handelen geheel beheerschen door de scherpe tegenstelling, waarin natuur en genade tegenover elkander werden geplaatst. Er bestond en er kon naar hunne overtuiging geen verband tusschen beide bestaan; zij stonden tegenover elkaar als licht en duisternis, dag en nacht, hemel en aarde, als Schepper en schepsel. Daarom moest het hoe langer hoe meer tusschen beide tot eene radicale scheiding komen, niet alleen in de leer

maar ook in het leven, beide in de theorie en in de praktijk.

Krachten die tegenstelling en scheiding, leerden de Wederdoopers, kon de eerste mensch Adam, wijs aardsch uit de aarde, nog niet het ware beeld Gods, de waarachtige kennis, gerechtigheid en heiligheid deelachtig zijn geweest; kon de tweede mensch Christus zijne menschelijke natuur niet uit de maagd Maria ontvangen hebben maar moest hij ze uit den hemel hebben meegebracht; waren de geloovigen, die van boven, uit God geboren waren en in die wedergeboorte eene nieuwe, hemelsche substantie ontvangen hadden, te beschouwen niet slechts als vernieuwde maar als nieuwe, in oorsprong en wezen hemelsche menschen, die lijnrecht tegen de wereld overstonden en niets meer met haar te maken hadden.

En dat moest op allerlei wijze uitkomen in de praktijk van het leven. De Wederdoopers konden niet ontkenen, dat ook de geloovigen nog een lichaam hadden en nog spijze en drank en kleding behoeften en nog op aarde en in de wereld leefden. Maar al was hun, gelijk aan alle overgeestelijke menschen, de werke-

lijkheid veel te machtig; toch eischten zij, dat de geloovigen geen overheidssambt zouden bekleeden en geen eed zouden doen en geen krijgsmacht zouden verrichten en dat zij zelfs door allerlei kleinigheden, door de wijze, waarop zij het haar droegen, door de kleur en den snit van hun gewaad, door de beleefdheidsformulen en door de omgangsvormen, door houding en manieren en gelaatsuitdrukking zich van de wereld zouden onderscheiden. De gemeente moest een afgescheiden kringetje van vrome menschen vormen, een staat in den staat, een eilandje in den oceaan, een oliedrop op de wateren. En zij moest trachten, om op revolutionaire manier het Koninkrijk Gods hier op aarde op haar eigen erve te verwezenlijken; of, indien dit mislukte, gelijk het te Munster mislukte, moest zij in stille lijdzaamheid de wederkomst van Christus verbeiden en hopen naar de toekomst uitzien.

Het spreekt vanzelf, dat er op dit standpunt van middelen der genade geen sprake kan zijn. Want de middelen, zooals bijv. de menschelijke taal in het Woord, en in de sacramenten het water en het brood en de wijn, die middelen zijn uit de

natuur genomen, al is het ook, dat zij naar onze leer aan de genade zijn dienstbaar gemaakt. Maar hoe zou op het standpunt der Wederdoopers iets uit de natuur, een element uit de schepping Gods, aan de genade, aan de herschepping dienstbaar gemaakt kunnen worden. De genade eischt hier niet vernieuwing maar uitbanning der natuur. Het natuurlijke kan op geenerlei wijze drager of voertuig der genade zijn. En dat gold niet alleen van de sacramenten, die volgens de Anabaptisten slechts uitwendige, zinnelijke, afbeeldende tekenen waren. Maar dat gold ook van heel het instituut der kerk met alle hare ambten en diensten. Dat gold ook van het Woord Gods, dat in de H. Schrift was nedergelegd.

Het is waar, dat het Anabaptisme, door droeve ervaringen geleerd, later de toepassing van zijn radicaal principe getemperd heeft. Maar het beginsel, dat heel de richting bezielde en leidde, is toch duidelijk genoeg te onderkennen. Niet alleen het sacrament, ook het Woord staat als uitwendig, zinnelijk teeken tegen de genade over en kan er geen middel voor zijn. Niet alleen geen subjectieve, maar ook geen objectieve,

historische bemiddeling des heils is er mogelijk. De wedergeboorte kan niet plaats hebben door het Woord. Zij is onmiddellijk, niet alleen in dien zin, gelijk ook de Gereformeerden gaarne beleden, dat er bij het Woord eene rechtstreekse, krachtadige, onwederstandelijke werking des Heiligen Geestes in het hart van den zondaar bijkomen moet. Maar zij is onmiddellijk ook in dien zin, dat het Woord er op geenerlei wijze als middel voor dienst kan doen. Het Woord heet in de Schrift wel zaad der wedergeboorte, maar dat is eene overdrachtelijke manier van spreken. Het eenige zaad der wedergeboorte is God door zijnen Heiligen Geest. Maar als de mensch wedergeboren is, dan komt later het Woord, om hem bekend te maken, dat hij wedergeboren is, om hem als wedergeboren te ontdekken aan zichzelf. Het Woord is dus van ondergeschikte betekenis; het komt achteraan; het maakt slechts openbaar, wat reeds inwendig aanwezig is; het doet slechts uitkomen, wat er door Gods Geest binnen in den mensch gewerkt is; het spreekt slechts uit, wat er eigenlijk al in het hart geschreven staat.

Daarom komt het vóór alle dingen

niet op het Woord, maar op den Geest aan, op den Geest, die vóór en buiten en zonder het Woord het inwendig licht in onze harten ontleent en daardoor dan ons naar het uitwendig licht des Woords in de Schrift henenleidt. Het inwendige Woord is het, dat ons zaligmaakt, het uitwendige Woord maakt ons dat slechts duidelijker bekend. Beide, in- en uitwendig Woord, staan dus tot elkaar als ziel en lichaam, leven en dood, hemel en aarde, geest en vleesch, kern en schaal, zilver en schuim, waarheid en beeld, zwaard en scheede, licht en lantaarn, Christus en kribbe, God en natuur, Schepper en schepsel.

Kennis van het uitwendig Woord geeft op zichzelf niets en laat ons koud en dood. Om het waarlijk te verstaan, is voorat het inwendig Woord van noode. Gelijik woorden ons alleen leeren kunnen, wanneer wij de zaken kennen, zoo kan de Schrift ons dan alleen leeren, als Christus vooraf reeds in onze harten woont en door zijn Geest ons geleerd heeft. Het uitwendig Woord is maar een teeken, een schaduw, een beeld, een symbool van het geestelijk leven en kennen, dat inwendig in het hart door God is tot stand gebracht. Op zichzelf is dat Woord van geenerlei waarde. Zonder en buiten den Geest is het een doode letter, een papieren paus, een duister boek, vol tegenstrijdigheden, waar iedere ketter zijn letter uit haalt, en waaruit men met eenige uit zijn verband gerukte, losse teksten alles en niets bewijzen kan.

Maar het inwendig Woord is geest en leven, waarheid en kracht. Door de Wederdoopers en de aan hen verwante richtingen is dit inwendig Woord met zeer verschillende namen genoemd. Men sprak van inwendig Woord, maar ook van inwendig licht, geestelijk licht, wedergeboorte, scheping, van God in ons, van Christus in ons, van den Heiligen Geest enz. Klare onderscheidingen, die hier vooral zoo noodig zijn, moet men van de mystiekgezinden nooit verwachten. Maar altijd wordt er toch onder verstaan dat nieuwe, hemelsche leven, dat rechtstreeks van boven komt, dat onmiddellijk, zonder Woord, plotseling door Gods Geest in de harten uitgestort wordt, en dikwerf zelfs, op pantheïstische manier, met Christus of met God, met de Goddelijke natuur vereenzelvigd wordt.

Dit is in het kort de leer der Wederdoopers over het inwendig Woord en zijne verhouding tot de Schrift. Ze was ook in de eeuw der Hervorming niets nieuws en werd toen niet voor het eerst voorgedragen. Ze was uitgesproken reeds door vele sekten en richtingen in de Middeleeuwen en in de eerste eeuwen der Christelijke kerk. De grondgedachte, ofschoon op Christelijke erve Christelijk gewijzigd, is eigen aan alle mystiek, waar en wanneer ze ook voorkwam, in Indië of Griekenland, in Perzië of Egypte. Ze is eenvoudig deze: om de waarheid, om het leven, om de zaligheid, om in één woord God te vinden, heeft de mensch niet naar buiten te gaan, maar heeft hij alleen af te dalen in zichzelf. God woont in den mensch, hetzij dat Hij reeds in den mensch van nature, of dat Hij eerst door eene bijzondere, bovennatuurlijke nederdaling in hem woning heeft gemaakt. Godsdienst is toch geen leer en geen werk, geen denken en geen doen, maar leven in God, eenheid en gemeenschap met God, welke alleen in het diepste des gemoeds, in het onmiddellijk gevoel genoten worden kan.

Wanneer deze grondgedachte zoo algemeen uitgedrukt wordt en van de bijzondere vormen ontdaan, waarin zij bij de verschillende richtingen voorkomt, kan ieder ze gemakkelijk in allerlei wijsgeerige en godgeleerde stelsels van vroeger en van later tijd terugvinden. Hij vindt ze terug heden ten dage in de wijsbegeerte van Hegel, in de theologie van Schleiermacher, in de moderne richting van Scholten, in de ethische theologie van de la Saussaye Sr. Hij ontdekt ze zelfs in de leer der aangeboren

begrippen van Plato, volgens welke de mensch de kennis der waarheid niet uit de wereld rondom hem heen maar uit zichzelf put.

En hij doorziet ook gemakkelijk, waartoe deze gedachte in hare gevolgtrekkingen leidt. Wanneer zij in eenen of anderen tijd voor het eerst door een man van diepen ernst en vaste overtuiging wordt uitgesproken en binnen een kleineren of grooteren kring warme, bezielde instemming vindt, kweekt zij menigmaal geestdrift, moed, enthousiasme, diepe, heerlijke mystiek. Zoo was het in den eersten tijd ook bij de Wederdoopers. Er waren toen onder hen zonder twijfel vele oprechte geloovigen, vele ware kinderen Gods. En bij alwat men op de Anabaptisten aan te merken heeft, mag men nooit vergeten, dat zij in grooten getale met bewonderingswaardigen geloofs-moed voor de zaak der Hervorming hun goed en hun bloed hebben veil gehad.

Maar reeds spoedig openbaarde het beginsel zijne valsche gevolgtrekkingen. Eerst daarin, dat men, aan het inwendig Woord meenende genoeg te hebben, Schrift en kerk, ambt en sacrament verachten, op openbaringen zich beroepen en aan allerlei buitensporigheden zich schuldig maken ging. En vervolgens, toen de eerste geestdrift voorbij was, daarin, dat allengs ook het inwendig Woord van zijn bijzonder, bovennatuurlijk karakter werd beroofd en hoe langer hoe meer met het natuurlijk licht van rede en geweten vereenzelvigd werd. Het abstracte supranaturalisme sloeg in rationalisme om. Omdat men het Woord verachtte, gaf men het criterium prijs, waaraan natuur en genade alleen van elkander onderscheiden kunnen worden. De scherpe tegenstelling verdween. Wat men eerst meende, alleen door bijzondere, inwendige openbaring geleerd te hebben, bleek later zeer goed vrucht te kunnen zijn van de algemeene openbaring Gods in de rede. Het inwendig licht viel, zooals bijv. bij de Kwakers, allengs met het natuurlucht samen. Maar in beide gevallen bevat de Schrift niets, dan wat de mensch reeds inwendig door Gods Geest heeft geleerd.

Tegenover deze richting heeft nu de Gereformeerde kerk en theologie even beslist, als tegenover Rome, positie gekozen. Zij heeft het verband van Woord en Geest, van roeping en wedergeboorte vastgehouden. En zij kon dat doen door hare leer van het verbond der genade.

BAVINCK.

KERK EN POLITIEK.

In de *Gereformeerde Kerk*, orgaan der Confessionele Vereeniging, wijde Mr. Schokking, thans lid der Tweede Kamer, enkele belangrijke artikelen aan den uitslag der verkiezingen in verband met de kerk.

Natuurlijk is Mr. Schokking met alle Christenen in den lande over dien uitslag ten hoogste verblijd. Maar hij waarschuwt toch ook terecht tegen overspannen verwachtingen.

Men moet zich niet voorstellen, zoo zegt hij, dat er nu ineens eene Christelijke staatkunde zal komen, want daartoe is eene meerderheid van de rechterzijde in de Kamer en zelfs een Ministerie, gevormd uit mannen van die rechterzijde, niet genoeg. Als er in waren en vollen zin van eene Christelijke staatkunde sprake zal kunnen vallen, moet eerst nog heel iets anders en iets meer gebeuren. Want daartoe wordt eene gansche Christelijke staatsinrichting, wetgeving, rechtspraak, regeering en bestuur vereischt. En of het daartoe komen zal in ons vaderland, weet thans nog niemand maar moet de toekomst leeren.

Als het daartoe komen zal, zoo gaat hij voort, dan is in elk geval daartoe noodig eene gezonde, krachtige kerk. Want eene Christelijke staatkunde, die niet door eene Christelijke kerk niet geleid of gedreven, maar *gesteund* wordt, is op den duur niet mogelijk. Aan de kerk is de roeping toebetrouwd, om door belijdenis, prediking, tucht de Christelijke beginselen uit te spreken en tot erkenning te brengen.

Zoo is het inderdaad. Vereenigingen, corporaties, organisaties, hoe goed en noodig en nuttig ook, zij hebben haar tijd, komen op en verdwijnen, bloeien en verwelken. Maar de kerk blijft van geslacht tot geslacht. Zij overleeft alle

vereenigingen en corporaties. En zij heeft van Godswege de roeping en dus ook de bevoegdheid en de geschiktheid, om de Christelijke beginselen uit te spreken en voor het oor der wereld te belijden.

De Christelijke beginselen niet alleen, die gelden voor kerk en theologie, maar ook die, welke behooren te gelden op het breede terrein van heel het menschelijk leven, dus ook op dat van den staat. Beginselen natuurlijk, geen programma's, geen programma's zelf van beginselen, en veel minder van actie of urgentie, maar toch Christelijke beginselen, uit Gods Woord afgeleid, die voor het politieke leven nu en ten allen tijde te gelden hebben.

Dat hebben de Gereformeerde kerken dan ook in Art. 36 van hare belijdenis gedaan.

Zij beleden daarin, niet wat *is*, noch ook wat *kan*, maar wat *moet*, naar des Heeren Woord, naar den eisch van zijn gebod.

Of die belijdenis in allen deele juist is, is eene andere vraag. Maar de roeping der kerk is dezelfde nog heden ten dage, om de Christelijke beginselen uit te spreken, die ook voor den staat te gelden hebben. Hare belijdenis is geen tijdelijk program, maar eene hoofdsom van onveranderlijke waarheden, onveranderlijk, omdat zij op Gods Woord zijn gegrond.

En daarom is het volkomen juist: eene Christelijke staatkunde, die niet *gesteund* wordt door eene Christelijke kerk, is op den duur niet mogelijk.

Mr. Schokking richt deze woorden in de eerste plaats aan het adres van zijne Hervormde broeders. Maar zij gelden ook voor ons.

MIDDELBAAR ONDERWIJS.

Eerder dan wij meenden en zelfs durfden verwachten, wordt de eerste Christelijke Hoogere Burgerschool in ons land geopend.

Wij hadden uit de korte berichten den indruk gekregen, alsof de broeders in Rotterdam in September dezes jaars met eene Handelsschool beginnen zouden en dan later, indien de onaerneming aanvankelijk slaagde, eene Christelijke Hoogere Burgerschool zouden oprichten.

Maar deze indruk blijkt gelukkig niet juist te zijn geweest.

De School, die met September te Rotterdam geopend wordt, zal eene Christelijke Hoogere Burgerschool zijn, die met ééne klasse begint maar toch een volledige cursus van vijf jaren zich ten doel stelt. En aan deze School voor Middelbaar Onderwijs wordt nu terstond reeds verbonden eene klasse voor handelsonderwijs.

De officiële naam der School luidt dan ook: School voor *Middelbaar en Handelsonderwijs*.

Met nog warmer belangstelling en harteliker sympathie begroeten wij daarom de oprichting dezer School, dan wij aanvankelijk konden uiten.

Als wij spreken van onze zonen, die voor hunne opleiding aan eene ongelovige omgeving moeten worden toevertrouwd, denken wij bijna uitsluitend aan hen, die den weg der studie inslaan en daarom Gymnasia en Universiteiten moeten bezoeken.

Dat is hoogst eenzijdig. Veel grooter is het aantal zonen en dochteren, die uit onze Christelijke gezinnen voor hunne opleiding tot eene of andere betrekking in de maatschappij in allerlei ongelovige kringen moeten worden binnengeleid.

En die kringen zijn minstens even gevaarlijk voor het geloof en de zeden, ja in vele gevallen nog gevaarlijker dan de Gymnasia en de Universiteiten.

Het is meer dan tijd, dat onze oogen daarvoor opengaan, en dat wij niet alleen onze zonen zoeken te behouden, die eene wetenschappelijke loopbaan kiezen, maar ook hen allen, die voor handel en kantoor, in werkplaats of fabriek, of waar en voor wat betrekking ook, worden opgeleid.

En daarom begroeten wij de Christelijke Hoogere Burgerschool, die eerlang te Rotterdam geopend wordt, met oprechte hartelijke vreugde. Bestrale haar het licht van boven en schenke God haar zijn zegen!

BAVINCK.

WAT JEZUS VAN ZIJNE DISCIPELEN EISCHT.

„Toen zeide Jezus tot zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij.” MATTH. 16 : 24.

V. (Slot.)

Toen Israël, verlost uit het diensthuis, de reis naar Kanaän aanving, ontbrak het aan een Leidman niet. Hij, die Mozes in het braambosch verscheen, de God der aartsvaders, Die zijn zal Die Hij is, de Verbonds-God van Israël, de tweede der aanbiddelijke drie in Gods eeuwige wezen, de Engel van Gods aangezicht, en zelf God, die, in de volheid des tijds ons vleesch en

bloed aannam, zich zelve vernietigde, om zich een volk te koopen tot den prijs zijns bloeds, was den volke een goedertieren gids. De volkolom week niet van hen des daags, om hen op den weg te leiden, noch de vuurkolom des nachts, om hun te lichten. Op zijne aanwijzing moest men nu eens legeren, dan weer optrekken. Wij denken er onwillkeurig aan, als de Zaligmaker van zijne discipelen vordert, dat zij Hem volgen zullen. Jezus te volgen is in het wezer der zaak hetzelfde als »achter Hem te komen.” Het is, alsof de Heere zegt: »Die achter Mij wil komen, beproeve zich ernstig, of hij waarlijk aan zich zelve verloochend, aan Mij en mijn dienst overgeven is, of hij bereid is zijn kruis op te nemen, en mij in den bangsten nood aan te kleven. Die zoo gezind is, kome achter mij, worde mijn discipel, volge mij.” Evenwel wijst het »achter Jezus komen” meer op den aanvang, en het »volgen” van Hem meer op den voortgang van het discipelschap, wilt ge, op het blijven in Hem.

Jezus' ware discipelen volgen zijn *persoon*. Zij maken dagelijks gebruik van Hem, om door Hem verlicht, onderwezen, getroost, geheiligd en vruchtbaar gemaakt te worden in Gode welbehagende werken. Zij zitten steeds met Maria neder aan zijne voeten, om uit zijn mond de verborgenheden van Gods Koninkrijk te hooren en in hunne harten te ontvangen. Zij achten zich wel ten duurste verplicht, om te hooren naar 's Heeren dienstkechten, maar zij hooren naar hen slechts als naar werktuigen in 's Heeren hand. Zij beproeven de geesten, of zij uit God zijn. Zij steunen op Jezus, op Hem alleen, zooals Hij zich aan hen in zijn Woord heeft geopenbaard. Zij gelooven Hem op zijn Woord, zij maken staat op zijne belofte, zij verwachten van zijne almacht, liefde en trouw alles, wat Hij heeft beloofd, en blijven in Hem in de vaste hoop, dat Hij in hen zal blijven.

Zij volgen zijne *leer*. Zij onderzoeken de H. Schrift, trachten de geopenbaarde waarheid in haar eigen licht te kennen, nemen dezelve met een geloovig hart aan, wenschen er innerlijk mede vereenigd te zijn, en er de kracht van te proeven. Zij schatten de waarheid boven fijn goud, achten haar zoeter dan honingzeem, hebben haar liever dan hun leven. Zij verwerpen alles, wat strijdig is met het Evangelie, en geven liever alles dan de waarheid prijs.

Zij volgen zijne *bevelen*. Het is hunne zaligheid, niet langer naar eigen zin te leven, maar zich aan den Heere te onderwerpen: zij volbrengen gaarne de geboden der menschen om des Heeren wil, als zij niet in strijd zijn met de geboden van Jezus; maar is dit het geval, zij zeggen: »Het betaamt, God meer te gehoorzamen dan den mensch,” en aan dit grondbeginsel wenschen zij getrouw te blijven tot in den dood.

Zij volgen zijne *leiding*. Bestuurt Hij hun lot, hangen zij van Hem af, ontvangen zij van Hem lief en leed, kastijding en beproeving, zegening en bewaring, voert Hij Gods raad met hen uit, zij hebben dan Hem steeds te kennen in hunne wegen, met Hem raad te plegen, niets te ondernemen zonder Hem. Zij hebben Hem op den voet, van stap tot stap, te volgen; zij hebben steeds zijn weg te kiezen, al is deze vol beproeving, wetende, dat in eigen gekozen wegen de dood, maar in des Heeren weg leven en overvloed is. In donkerheid begeeren zij, dat het licht moge opgaan, en is het hunne bede: »Och, dat ik klaar en onderscheiden zag, hoe 'k mij naar uw bevelen moet gedragen.” Zij volgen den Heere uit liefde, niet in eigen kracht, maar met het heerlijke doel dienstbaar te zijn aan zijne oogmerken met hen, aan de verheerlijking zijns Naams, de uitbreiding van zijn Rijk, en de bevordering hunner eigene zaligheid. Zij volgen ook zijn *voorbeeld*. Dit schijnt velen toe door den Zaligmaker bedoeld te zijn, als Hij zegt: »en volge Mij.” Ieder mensch heeft een voorbeeld, dat hij tracht te volgen. Helaas, wij zijn dikwerf slaven van de neiging, om anderen na te doen. In het dagelijksch leven wordt de vraag: is de zaak goed? vaak verdrongen door het onderzoek, of ze al dan niet wordt voorgestaan door mannen van naam en van invloed. Die zucht tot naadoen heeft in het maatschappelijk leven zeer veel ellende bezorgd, en op godsdienstig gebied heeft zij de ware godsvrucht bijna onkenbaar gemaakt. Waar is de man, die uit eigen oogen ziet, op eigen beenen staat, en den moed heeft, te getuigen tegen wat door duizenden toegejuicht en als proefhoudend wordt voorgesteld? Een oorspronkelijk mensch, die alleen raadpleegt met zijn God, met zijn Bijbel en zijn geweten: och! of wij dien aanblik genoten; neen, och, of wij dien te aanschouwen gaven!

Er is ééne navoring, die onvoorwaardelijk goed moet heeten. Het is de navoring van Christus. Het is waar, wij zijn afgewend van dat woord,

het klinkt ons dikwerf verdacht in de ooren. Het ongeloof heeft het zich geëigend en er zich van bediend, om de leuze te staven: »Het doet er niet toe, wat men gelooft, als men slechts wel leeft.”

Wat er van dat wel leven wordt, is bij oppervlakkige beschouwing reeds duidelijk. Trouwens, hoe kan ook waarlijk wel worden geleefd, zoo lang geloof aan Gods Woord, buigen voor zijn wil wordt geweigerd. Om als Dorcas klederen te maken, moet men, als zij, leeren gelooven. Het geloof spreekt zich uit in woorden, openbaart zich door daden, arbeidt door de liefde.

De wereld gebruikt het woord, navoring van Christus, niet om hare ingenomenheid met Christus, met zijn Woord, met zijn leven te openbaren, maar om in eigen vleesch te roemen. De Christen heeft bij des Geestes licht in de wet geblikt, zich schuldig gezien in Adam, en beseft, hoe hij dien eersten mensch onophoudelijk nazondigt; hem werd des Doopers prediking dierbaar: »Ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.” En terwijl Jezus, als de groote Doorbreker, is voorgegaan, volgt hij Hem, ziet hij op Hem, niet om het zoo goed als Hij af te maken, maar om door het zien op Hem dieper aan zich zelve ontdekt te worden, en meerdere dierbaarheid te zien in hetgeen Hij deed en om dan uit wederliefde te bidden: »Heere, zeg gij mij, wat ik doen moet — om — om U al de eer te geven!”

Jezus was niet slechts zonder erfzonde geboren, maar ook de volmaakte heilige mensch op aarde; in Hem is het afdruksel van Gods heilige wet te zien. Zij, die Jezus volgen, hebben de beginsels van zijn beeld in zich ontvangen door den Heiligen Geest; Hij heeft in hen eene gestalte verkregen: zij zijn in Hem nieuwe schepselen, het is nu de heersche keuze hunner harten, ja het doel hunns levens, zich als zijne volgelingen te openbaren.

Er zijn daden, die zij niet *mogen* volgen, als behoorende tot den in Christus vervulden schaduwdienst. Er zijn daden, die zij niet *kunnen* volgen, daden alleen door der zondaren Zaligmaker te verrichten. Maar zijn gedrag in onze natuur is den zijnen ten voorbeeld gesteld. Hij kende, gehoorzaamde, vertrouwde, verheerlijkte God, hield diens inzettingen en wandelde in nederigheid. Hij verkeerde onder de menschen, heeft het kloosterleven veroordeeld, was gezellig, maar onberispelijk onder de zondaren. Hij was liefderijk jegens zijne vijanden: al nam Jeruzalem steenen op, om ze Hem naar den schedel te werpen, Hij bleef de handen zegenend leggen op de hoofden harer kinderen. Hij was zachtmoedig; als men schold, schold Hij niet weder, als Hij leed, deed Hij geene dreiging hooren. Hij was rechtvaardig, wilde Gode geven, wat Godes was, maar ook den keizer, wat des keizers was. Van geen hartstocht was Hij de speelbal; nooit werd Hij in de strikken der verzoeking verward, geene omstandigheden beheerschten Hem. Hij kon tranen plengen bij Lazarus' graf, en deelen in de brulofsvreugd te Kana, zonder door droefheid verslonden, of door vreugd overmeesterd te worden. Met de eenvoudigste spijze tevreden, betrad Hij even gewillig de schamele hut, als de meer aanzienlijke woning. Hij vluchtte, als men Hem een aardsche kroon wilde doen dragen. Hij was heilig in al zijn doen. Op de vraag: »Wie van u overtuigt Mij van zonde?” moet zelfs zijn bitterste vijand zwijgen. Jezus te volgen, dat is de korste, veiligste en vrolijkste weg. Dikwerf klaagt de geloovige, dat de weg zoo lang is; dikwerf ziet Hij bevreesd om zich heen, dikwerf is hij bedroefd en gebogen; maar als hij, zich zelve verloochende, het kruis opnemende, achter Jezus komt, valt de reiziger kort, zijn alle gevaren geweken, heeft hij geestelijke vreugd. »Voor hen, die het heil des Heeren wachten, zijn bergen vlak en zeeën droog.”

Dat wij dan geen enkel oogenblik Jezus' woord vergeten: »Zoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zich zelve, neme zijn kruis op en volge mij!” Schrijven wij het op de wanden van onze binnenkamer; schrijven wij het steeds voor onzen voet, schrijve de H. G. het diep op de tafels van ons hart!

We hebben gehoord, wat Jezus eischt. Zouden wij worden afgeschrikt door hetgeen wij vernemen? De avond kroont den dag. Daarboven zijn zij, die hier achter Jezus kwamen, zij zijn Hem gevolgd in heerlijkheid, zij hebben geworsteld en geroepen: »Leer ons en leid ons,” en nu rusten, roemen en triumfeeren zij, en brengen Hem, die op den troon zit en het Lam, dat geslacht is, eeuwig dank en eere toe. Daarboven zijn zij vereenigd, de heiligen van den Ouden en den Nieuwen dag met onze dierbare betrekkingen, die in Christus ontslapen zijn.

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

AVONDMAAL.

XXXIX (1).

Alle menschen zijn elkenander verwant; God toch heeft uit één bloed ons gansche geslacht gemaakt. Maar één huisgezin zijn de velen niet; de menscheid toch is eene gemeenschap van huisgezinnen, en deze oplossen, om van allen één gezin te maken, zou niets minder inhouden dan de verdierlijking van den mensch. Het huisgezin is het ondeelbare, datgene wat het element onder de delfstoffen is; dat is heilig, het is onschendbaar; alle eenheid, die gij ten koste van het huisgezin verkrijgen zoudt, is eene valsche, die zich weldra oplossen zou, in verdeeldheid. Het teekent den frissen, gezonden zin der oudheid, dat het volk (verder dan het volk kan men nog niet gaan) in den grond als eene gemeenschap van gezinnen werd opgevat. Onze ziekelijke tijd heeft dit grondbeginsel losgelaten; het volk is eene vereeniging van bijzondere personen: zoo zegt men; welnu, als dit zoo is, dan ligt het ook op de lijn, om het gezin af te schaffen, en van alle kinderen des volks één huisgezin te maken, en van alle volken één volk, tot heel de menscheid één gezin is, slechts plaatselijk onderscheiden. Welk eene dwaasheid! Zelfs als de mensch vrij van zonde gebleven was, zou het gezin de slagboom geweest zijn, voor welke hij met zijn streven naar eenheid moest blijven staan. Adam had het nooit verder kunnen brengen dan tot eene menscheid uit eene gemeenschap van gezinnen bestaande, elk voor zich in hun gezinshoofd vertegenwoordigd.

Toch blijkt van achteren, dat God nog eene inniger eenheid onder de menschen wilde, dan zich zelfs bij de meest regelde ontwikkeling van ons geslacht zou hebben gevormd. Eene, waarbij de gezinnen wegvielen, en allen waarlijk één gezin vormden, welks leden zoo innig saam verbonden zouden zijn, dat alle gevaar van splitsing voor eeuwig uitgesloten was. Eene, waarin niet de gemeenschap des bloeds, maar het vaster cement des geestes de harten samenbindt. Er is waarlijk in den droom van de kinderen dezer eeuw iets waars. Men droomt des nachts van dingen, die men des daags gehoord heeft; zoo heeft ook de wereld iets vernomen van de groote gedachten Gods, door het evangelie geopenbaard, maar omdat zij tot den nacht behoort, en de dag over haar niet is opgegaan, wekken de groote gedachten Gods bij haar slechts dwaze droomerijen. Maar wat er voor waars aan dezen droom ten grondslag ligt, zal Christus werkelijkheid doen worden. Hij is de mensch, aan wien de Vader opgedragen heeft, om allen tot één Godsgezin te vereenigen, onder zich, als het eerstgeboren Hoofd veler broederen. Deze taak mag wel reusachtig heeten; ware de Zoon des menschen niet vóór alles Zoon van God, zij zou Hem te zwaar zijn. Groot zou zijn werk zijn geweest, had hij gestaan tegenover eene nietgevalen wereld. Dan toch zou zijne taak zich er toe beperkt hebben, om ons geslacht van het lagere standpunt der natuurlijkheid, — waarop elk, in het belang der voortplanting van het geslacht, zich van allen terugtrekken moet, om zich een eigen gezinskring te vormen, — tot het hoogere standpunt te verheffen, waarop de mensch geene wereld in het klein meer om zich heen heeft, die hem verhindert om enkel en alleen voor de groote wereld zijns geslachts te leven. Maar hoe zwaar wordt de taak niet, nu sedert den val van ons geslacht, alles uiteengerukt en vaneengescheiden is? Niet alleen zijn de menschen in volken gescheiden, die elk hun eigen belang hebben, en met elkander krijg voeren, als zij meenen dat hun belang dit eischt; niet alleen beweert de waan, als zou elk volk zijn eigen Adam hebben, een valschen volkszin, die aan eigen vaderland heel het geslacht ten offer brengt; er is meer. God zelf had, door het menschelijk geslacht in twee helften te verdeelen, en in de Wet een hoogen scheidsmuur tusschen hen op te richten, naar allen oogenschen de godsdienstige eenheid onder de menschen onmogelijk gemaakt. Houdt men hierbij in het oog, dat verschil van rang, van stand, van ontwikkeling, van denkwijze, van beschaving, van taal er het zijne toe bijbrengt om de kloof nog grooter te maken, al ware zij nog niet groot genoeg door de neiging tot haat tegen den naaste, elken mensch aangeboren, dan staat men verbaasd over de gevaarte van het aan Christus opgedragen werk om uit zulk eene verwarde menigte één huisgezin Gods voort te brengen.

Dat Christus zijne taak aanvankelijk volbracht heeft, zoodat alwat hij verder tot hare vervulling doet, slechts tot bevestiging en uitbreiding dient van zijn werk, getuigt ons het Avondmaal. Aan dien heiligen maaltijd zitten de zijnen aan, niet als vertegenwoordigers van eene nieuwe godsdienstige sekte,

die het bestaande aantal weder met eene komt vermeerderen, maar als eene gemeenschap, die boven alle bestaande verheven en van alle bestaande wezenlijk onderscheiden is. De gemeente van Jezus' discipelen vertegenwoordigt de toekomstige menscheid. Hare leden zijn met Christus dezer wereld afgestorven, niet slechts zóó, dat zij vreemd geworden zijn aan den geest der wereld, maar ook in dezen zin, dat zij naar hun inwendigen mensch alvast niet meer tot haar behooren, maar gelijk zij geworden aan de dooden. Met dit onderscheid echter, dat zij leven, als met Christus opgewekt zijnde, en, naar den uitwendigen mensch nog met deze wereld verbonden, in de wereld het schouwspel vertoonen van menschen, die niet van de wereld zijn.

Daarmede nu, dat zij met Christus dezer wereld afgestorven zijn, en met Hem tot het geestelijk leven zijn ingegaan, zijn voor hen, en in hun midden alle scheidende onderscheidingen vervallen. Dat kan aan het Avondmaal worden gezien. Daar kent men man noch vrouw, Griek noch barbaar, vrije noch dienstknecht, rijke noch arme, geleerde noch ongeleerde. Zij zitten daar allen als leden van één lichaam naast elkander. Adel geldt hier niet, rijkdom schittert hier niet; hij is de meeste die de minste, de grootste die de nederigste is. De tafel zelve, waaraan zij zitten, wijst hunne onderlinge betrekking aan. 't Is eene tafel, met spijzen en drank gedekt, gelijksoortig aan die, welke in een huisgezin wordt toegebracht, als de ure daar is, waarop zijne leden zich tot een gemeenschappelijke maaltijd vereenigen. Het gemeenschappelijk houden van een heiligen maaltijd wijst de aanzittenden alzo aan als kinderen en huisgenooten Gods, krachtens hunne geestelijke vereeniging met Christus, zijnen Zoon, kinderen en huisgenooten Gods geworden. Zoo is het Avondmaal een zichtbaar tekenen er van, dat Christus, spijt alle verschil en alle scheiding, Gode een huis van zonen en dochteren heeft toegebracht, die elkander broeder en zuster noemen, reden waarom zij in de dagen der oudheid elkander ook begroetten met een heiligen kus. Want het Avondmaal is de heilige familie-maaltijd in het huis Gods.

Voor de wereld heeft dit Avondmaal niet de minste aantrekkelijkheid. Met den luister harer feestmalen vergeleken, zinkt het trouwen als in het niet weg. In plaats van aan te trekken, stoot het af. Voor den hoog van zichzelf gevoelenden mensch is het eene ergernis. Want het is een maaltijd door genade toebereid. De gast brengt er niets mede; hij komt er als een arme, om zich, tegen alle waardigheden en verdienste in, wat hij ten leven behoeft, te laten toebereiden. Ook daarom valt er alle onderscheid weg. De rijke zet er zich naast den arme, om ermede te bekennen, dat hij even arm is als deze, waar het geestelijke goederen geldt. Alleen door het geloof wordt het Avondmaal in zijne waarde gezien. Maar dan erkent men ook, dat het Avondmaal de eere van Christus aan hemel en aarde verkondigt.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Om nog eens op Dr. Bavincks lezing over de Welsprekendheid terug te komen, zoo acht ik het van belang, dat de Hoogleraar grooten nadruk legt op de verplichting, om de aangeboren gave door inspannende oefening te ontwikkelen, te voeden en te onderhouden. Echte Welsprekendheid is toch iets anders dan vuurwerk afsteken, met veel luchtpijlen en donderbussen. Indien het waar is, dat het hart welsprekend maakt, dan kan dat alleen zijn, als het hart een schat verbergt, of een levenskracht omvat, die dringt om naar buiten te komen, gelijk de volderen vrucht den moederschoot uit dringt. Deugdelijke kennis van de stof, die men bespreekt, is dus een eerste vereischte. We worden er aan herinnerd, dat reeds in de dagen van Socrates van de Welsprekendheid een kunstgreep gemaakt werd. Ook toen waren er redenaars, die zich toelieden op oratorische woorden, bombastische zinnen, schitterende beelden, vernuftige spelingen, treffende tegenstellingen, om daarmede de gemoederen des volks te overrompelen. De kunst om zwart wit te praten is eene zeer oude kunst, die altijd nieuw blijft. Dit soort van Welsprekendheid werd door Socrates en Plato „Vleikunde” genoemd en deze omschreven als een onderdeel van de *kookkunst*, die geen hooger doel heeft dan de zinnen te streelen en den smaak te prikkelen. En Dr. B. verbergt het niet, dat de phrase mischien nergens machtiger en aanzienlijker plaats bekleeft dan op den kansel. Hoogdravende stem, galmende spraak, gerekte toon, ledige zinnen en storende termen, moeten vergoeden,

wat aan degelijken inhoud en echte studie ontbreekt. „Te meer is dit hier te verwonderen, omdat de dienaar Gods Woord heeft te verkondigen, en deze overtuiging hem ten strengste verbiedt moest, der H. Schrift iets anders in den mond te leggen dan wat zij werkelijk zegt.” Zoo gaat het voort, en zoo wordt het wezen der Welsprekendheid van vele kanten bezien en besproken.

Waar en schoon vind ik ook deze opmerking, en daarom ook in hooge mate behartigenswaardig: „De H. Schrift is, van het begin tot het einde, ééne machtige historie. Zij is nooit abstracte redeneering, nimmer dogmatisch betoog. Nooit is er de taal der reflectie aan het woord. Zij redeneert niet, zij schildert. Zij beschrijft niet, zij verhaalt. Zij betoogt niet, zij laat zien. Er is ook in dit opzicht geen boek ter wereld met de Schrift te vergelijken. Alles in haar is aanschouwelijk, schilderachtig, concreet, oorspronkelijk, frisch als het kristalheldere water, dat opborrelt uit de bron. Zij spreekt in de taal van het leven, van het hart, van de onmiddellijkheid, van de inspiratie, is daarom verstaanbaar voor ieder mensch, voortlevend tot in alle geslachten, nooit verouderend in haar duur, en daarom klassiek in den hoogsten, in een geheel eenigen zin van het woord.”

Inderdaad, wie dit voelt en ziet en daardoor begrijpt, heeft het geheim gevonden om jaren lang in dezelfde gemeente te prediken, zonder eigenlijk te verouderen.

Er ontstaat dan ook geen behoefte aan rareiteiten en versjes of aan preken op rijm. Gij kent de homiletische aanduidingen in Lange's Bijbelwerk en herinnert u, hoe daar sommige verdeelingen op rijm gegeven worden. Dr. B. haalt, uit de geschiedenis der Nederlandsche predikanten, daar ook eenige gemakkelijke staaltjes van aan. Ik herinner mij ook eens te hebben hooren vertellen van een Rotterdamsch predikant, uit de 18e eeuw, die, in rijm, Ps. 84:3, 4 opgaaf om te zingen, op deze wijze:

„Gemeente Gods, vereenigd met elkaar,
Zingt nu, tot lof van den Alzegenaar,
Die gunstrijk is, genadig en almachtig,
Het derde en vierde Vers van Psalm Vier-en-tachtig.”

Ook over de uitvoering of den vorm geeft Prof. Bavinck belangrijke wenken. Wie onzer heeft niet zijn aanwendsels of min goede manieren op den kansel? Behalve het struikelen in woorden is ook het struikelen in goede manieren, nog geen menschelijke zwakheid, die tot het verleden behoort. Ik herinner mij een collega die, onder het preeken, de knopen van zijn vest aftrok. Een ander had de gewoonte om, evenals een slapende ooievaar, op één been te staan. Weer een ander met kromme knieën, van tijd tot tijd in den preekstoel wegzakende, en dan weer naar boven schietende, als een poppetje uit een doosje, waarmede we, als kinderen, ons zoo konden vermaken. Anderen zag ik met den neus tot den Bijbel naderen, en dan, met armen en handen, een beweging maken als van iemand die zwemt. Dr. B. zegt: „De stem neemt een ongewonen toon aan en slaat aan 't galmen, gillen, schreeuwen, krieschen: het aangezicht verwringt zich in de onnatuurlijkste plooiën; het oog rolt; de vuist balt zich; de handen zwaaien, slaan, hameren, draaien als molenwieken rind; de voeten dansen, springen, stampen; zelfs minder aangename neus- en keelgeluiden worden bij sommige redenaars aan de hoorders niet gespaard.”

Op kansels heeft Dr. B. het ook niet begrepen, vooral niet op de „eng-sluitende.” Deze zijn dan ook een ware plaag voor den prediker. Ik heb ze zelf wel ontmoet, waar men, langs een smal trapje, met levensgevaar, moet in- en uitklauteren, en waarin men zich even beklemd gevoelt als in een te nauwe broek.

En dan — „het is onmogelijk, zegt Dr. B., dat een overigens ruw en onbeschaafd mensch, als spreker optredende, een goede voordracht zou hebben... Wees een beschaafd mensch in uw gezin, in het dagelijksch leven, in den maatschappelijken omgang, en gij zult het met geringe oefening ook zijn op het spreekgestoelte.”

Ik heb mij veroorloofd, enkele gulden woorden uit deze lezing over te schrijven, omdat ik hoop daardoor iets tot hare verspreiding en waardeering bij te dragen. Of de tijd al is aangebroken, om van vooruitgang in de predikanten te spreken, waag ik niet te beslissen. Alleenlijk wil ik onderschrijven de woorden, waarmede Prof. Bavinck zijne lezing besloot: „Maar alwat op welk terrein en waar dan ook, op het gebied van kunst en wetenschap, bij ons of bij onze tegenstanders waarachtig is, goed is, liefelijk is en wel luidt, dat is Christelijk. Want middelpunt des Christendoms is de vleeschwording des Woords, en daarin de verzoening van God en mensch, van geest en stof, van inhoud en vorm, van ideaal en werkelijkheid, van ziel en lichaam, van gedachte en taal, van woord en gebaar.”

Steds de Uwe,
W. H. GISPEN.

„GESCHRIJF, DAT JIJ VERBITTERT.”

Onder dit opschrift geeft Ds. Renkema in „Geref. Volksblad” van 3 Aug. het volgende te lezen:

„Twee belangrijke dagen heeft de maand Juli ons gegeven. Wij bedoelen den Theologische-Schooldag en den Vrije-Universiteitsdag. Wat op deze samenkomsten behandeld is, weten onze lezers reeds uit de verslagen. Tot onzen spijt waren wij niet in de gelegenheid (tegenval van de kerkelijke vergaderingen in onze Provincie) deze vergaderingen bij te wonen. Voorzover wij kunnen nagaan, hebben ze volkomen aan haar doel beantwoord, en zijn ze tot een zegen geweest.

Doch daarom begrijpen we ook niet, waarom opzichthens den Theologische-Schooldag Ds. Sikkell in „Hollands Kerkblad” „roet in 't eten” gaat werpen, gelijk men dat wel noemt. „De oproeping naar den Theologische-Schooldag,” schrijft hij, „heeft een pijnlijk gevoel veroorzaakt.” Ze had dus niet mogen geschieden. En waarom niet? Omdat de hoogleraar Wielenga er „maar op los schrift” in de *Bazuin*.

Wat een machtig motief! Voorts zegt Ds. Sikkell, dat het feit, dat de dag te Kampen in hoofdzaak een Krugerdag werd, — wat hij toch niet behoorde te wezen — aan den indruk naar buiten geen goed heeft gedaan.

Als het toevallig bezoek van Kruger ook maar eenigszins het program van werkzaamheden op den Theologische-Schooldag gewijzigd heeft. Wel mag het spreekwoord zeggen: wie een hond wil werpen, vindt gemakkelijk een steen. Nu, Ds. Sikkell schrijft er ook „maar op los!”

Terwijl hij, 't is inderdaad gierend, vervolgens zegt, dat op den Universiteitsdag het besef heeft geheerscht, dat zij daar hun „eigen Hollandschen Kruger” hadden „als man van leiding en vertrouwen in den vaderlandsechen strijd voor vrijheid en recht.”

Door zulk een uitdrukking maakt de redacteur van „Hollands Kerkblad” Prof. Dr. Kuiper tot een partijman in den ongunstigen zin van het woord, en daartegen protesteeren wij beslist.

Prof. Dr. Kuiper is in den strijd voor vrijheid en recht evenzeer de man van de bezoekers van den Theologische-Schooldag als van de vergaderen op den Universiteitsdag, en zij allen hebben onder zijne leiding gestreden, zoodat het bekende succes is behaald. Weg hier met alle splijting!

Ten slotte. Met Ds. Sikkell begeeren wij zoo hartelijk mogelijk de eenheid van Universiteit en Theologische School. Doch zal dat doel bereikt worden, dan dient er aan alle geschrijf, dat verbittert, een einde te komen.”

„FILIPPUS”.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van M. N. te Assen . . . f 2,50
Van A. G. te Rotterdam . . . - 50,00
Is 't niet opmerkelijk? Pas hadden we op de Algemeene Vergadering er over geklaagd, dat er in de laatste tijden zoo weinig was ingekomen, of bij onze tehuiskomst worden we verrast door bovenstaande bijdragen. Vooral die uit Rotterdam is ons een bemoedigend verschijnsel, nademaal we nu al zoo menigmaal, blijkbaar door dezelfde hand, met de aanzienlijke gift van vijfzig gulden werden verlijd.

Bij vernieuwing zeggen we den ons nog altijd onbekenden gever of geefster voor dien belangrijken steun hartelijk dank; met den innigen wensch, dat de Heere in ruime mate uit genade vergelde, wat ook nu weer uit liefde is geschied.

Wie volgt dit goede voorbeeld na?
Ook voor de bijdrage uit Assen onzen hartelijken dank.

E. KROFVELD.

Rijnsdijk, 10 Aug. 1901.

„SCHEURKALENDERS NAAR INDIË.”

Zestien Gulden

heeft ons aangeboden „Gouden Tientje” opgebracht: de onbekende Zuster te Z., die het ons vereerde, zal zich zeker met ons verheugen.

Voorts ontvangen met veel dank: van X. Y. Z., Utrecht f 1.—; Fr. V. B. C., Utrecht f 5.—; A. V. Maarssen f 2.—; Mevr. M. F. K. Molenaar f 1.50; M. G., Den Haag f 2.—; A. O f 2.—; K., Schoonhoven f 1.—; N. N., M. f 8.—; A. E. W. P., Gouda f 5.—; A. K. J., Kampen f 1.—; H. B., Rotterdam f 1.—; D. v. d. R., Rotterdam f 0,15; Mej. B. B., Den Haag f 1.—; van een Hollandsche familie te N. G. (N.-A.) 1 dollar; J. v. S., Amsterdam f 0,50; N. N., Apeldoorn f 1.—; Wed. S. V., Leiden f 2.—; N. N., Vlissingen f 1.—; A. v. H., Hellevoetsluis f 3.—.

Verder nog eenige giften, waarvan de afzenders bewijs van ontvangst ontvingen; ook nog eenige groote en vele kleine partijtjes gebruikte postzegels ten dienste der Zending.

Wie helpt verder de zaak steunen? De zomer is zoo rijk aan zegeningen, die de Heere overvloediglijk uitstort over menschen en vee, over veld- en boomgewassen. Mochten nog vele dankoffertjes voor de verspreiding van Christelijke lectuur ons geworden, in navolging van een zich noemden N. N., die ons eens f 5.— zond uit Broek op Langendijk als eersteling des oogstes.

De tijd naakt, lieve Broeders en Zusters! dat we onze bestellingen moeten doen. Zullen we op tijd gereed zijn met de verzending naar Indië, dan is het noodig dat men spoedig de bijdrage toezendt. Men zette s. v. p. op postwisselstrook of brief: „Voor Scheurkalenders naar Indië.”

Beleefd en dringend aanbevelend,
Uw dienaar en broeder,
Zaandam. Molenpad. A. GRUIJS Sr.

Te South Omaha, Ver. Staten Nebraska, wilde men onder allerlei schoonschijnende voorwendsels openbare stierengevechten invoeren. De Mayor zelfs was er voor. Ten leste werd het echter door den Gouverneur verboden.

Dr. Guthrie ging eens met een paar vrienden te Arbroath de zee bezien, die toen

zeer onstuimig was. Hij sprong echter op een rots iets te ver vooruit, zoodat hij van de helling afgleed en in de brandende zee dreigde neer te storten. Daar bedacht hij, al glijdende, dat deze rots zeer week was, en hij nog sporen aan de laarzen had van den vorigen dag. Terstond hief hij de beenen op en sloeg de sporen in het weeke gesteente, waardoor hij in zijn vaart gestuit, door zijne vrienden weer opgetrokken en van den dood gered werd. Want al kon hij zwemmen, bij zoo'n zee kon hij niet boven blijven. Hoewel geen rechtstreeksch wonder, erkende Dr. Guthrie daarin toch de genadige tussenkomst des Heeren, die hem deze gedachte ingaf en zijn poging deed gelukken, alsof engelen hem ten dienste stonden.

†

Buitenlandsche Kerken.

In „de Hope” bespreekt Dr. J. v. d. Meulen een artikel van Dr. A. Kuiper Sr. in de „Presbyterian and Reformed Review” over het Calvinisme en de herziening der Confessie. Dit artikel is zeker geschreven naar aanleiding van de voorstellen tot deze herziening, die in die Presbyteriaanse kerk gedaan worden, waarop wij ook in deze rubriek gewezen hebben.

In genoemd artikel bespreekt Dr. Kuiper ook de verhouding tusschen wedergeboorte en doop. Tegen deze voorstelling, onder ons niet onbekend, worden door Dr. v. d. Meulen bedenkingen ingebracht. Hij heeft bezwaar tegen de stellingen, dat de kinderen gedoopt worden, omdat zij in de opvoeding beschouwd moeten worden als potentieel wedergeboren, zoodat daarop de eisch tot bekeering rust. Een vial bezwaren noemt hij.

Vooreerst vraagt hij, als de wedergeboorte aan den doop voorafgaat, wat dan aan de wedergeboorte voorafgegaan is. De wedergeboorte is toch een gewrocht en moet daarom een oorzaak hebben. Volgens Jacobus 1: 18 is het Woord Gods de oorzaak der wedergeboorte. De schepping ontstond door het Woord, zoo ook de nieuwe schepping. De schrijver wil niet zeggen, dat de wedergeboorte bij de kinderen is uit het gehoor van het gepredikte Woord, maar in de H. Schrift wordt de wedergeboorte ook met den doop genoemd; de doop heet het bad der wedergeboorte. De doop is ook een woord, een zichtbaar woord, zooals Augustinus zegt, want het woord der belofte gaat met het zichtbaar teken gepaard en uit dit woord komt door de werking des Heiligen Geestes de wedergeboorte voort.

Nu is daarom de wedergeboorte niet noodzakelijk op het moment, wanneer de doop plaats heeft; ook vele jaren later vloeit toch de wedergeboorte bij de als kind gedoopten voort uit de belofte. Al kan het kind dat woord, dat met den doop verbonden is, niet verstaan, het woord is er toch.

Indien nu niet het woord aan de wedergeboorte, maar de wedergeboorte aan den doop, d. i. aan het woord voorafgaat, dan gaat het gewrocht vóór de oorzaak. Dat is ongerijmd.

In de tweede plaats zegt Dr. v. d. Meulen, schijnt naar de voorstelling van Dr. Kuiper de wedergeboorte een fatum te zijn, iets dat naar den gang van een natuurwet gaat, waaromtrent men niets te doen heeft. Dit ontstaat de ouders van de verplichting tot gebed en geloofsoefening voor de wedergeboorte hunner kinderen. Zij hebben niets te doen dan maar te veronderstellen, dat hun kinderen reeds wedergeboren zijn. Dat is niet de leer van Christus, die zegt: „laat de kinderen tot mij komen”. Het is ook niet de leer van Calvin, op wien Dr. K. zich beroept, want Calvin zegt, dat Christus gebiedt, dat men de kinderen tot Hem brengen zal, omdat Hij het leven is; en zoo maakt Hij hen deelgenooten aan Hem om hen levend te maken. (Lib. IV. Cap. 16 § 17.)

Calvin dringt op den doop der kinderen aan, omdat zij tot Christus gebracht moeten worden, opdat Hij hen levend maken mocht. Dit is iets anders dan de veronderstelling, dat zij alreede levend zijn, wanneer men hen in den doop tot Hem brengt. De ouders hebben omtrent deze zaak altijd wat te doen, maar volgens de bedoelde voorstelling hebben de ouders daaromtrent niets te doen dan mechanisch hen ten doop te houden.

In de derde plaats wordt in het gebed vóór den doop voor de wedergeboorte der kinderen, die gedoopt zullen worden, gebeden, welk gebed met die veronderstelling in strijd is. Gebeden wordt vóór den doop, „dat Gij hen door uwen Heiligen Geest uwen Zoon Jezus Christus wilt inlijven”, en voor die weldaad wordt gedankt na den doop.

In de vierde plaats heeft de ervaring geleerd, dat deze veronderstelling, dat men reeds in zijn kindsheid wedergeboren is, hetzij vóór of door den doop, tot zorgeloosheid leidt. Men gaat dan gemakkelijk redeneeren, dat als men eenmaal wedergeboren is, men wel terecht zal komen. „Gods zaad zal wel tot Gods oogst komen” is de eenige logische conclusie. De conclusie is onvermijdelijk maar gevaarlijk en leidt ten verderve, en dit bewijst, dat de praemissen niet goed zijn.

Verder laat Dr. v. d. Meulen Calvin spreken om te bewijzen, dat Calvin wel toestemt dat kinderen wedergeboren worden en dit met het voorbeeld van Johannes den Dooper staft, maar dat hij met dit voorbeeld niet besluit, dat het met alle uitverkorenen zoo is. God heeft met Johannes een proeve gegeven, wat hij doen kan, opdat wij de wedergeboorte der kinderen niet onmogelijk zouden achten. Tegen de Wederdoopers, die beweerden, dat de Gereformeerden het voorbeeld van Johannes tot regel stelden, verklaart Calvin, dat de Gereformeerden alzo niet redeneeren.

Ook ontkent Calvin, dat, zooals door sommigen beweerd werd, de uitverkorenen van jongs af iets goeds bezitten, niet de wedergeboorte maar toch iets, dat hen van de anderen onderscheidt. Daarvoor worden Paulus en Cornelis als voorbeelden aangehaald, wijl de eerste, nog een Farizeër zijnde,

onstraftelijk geleefd heeft en de laatste, nog een Heiden zijnde, door zijn aalmoezen en gebeden Gode aangenaam was. Hierop antwoordt Calvijn, dat Paulus wel uitverkoren en besneden was, maar niet van jongs af wedergeboren, omdat hij de gemeente vervolgde en iemand, die in de zonde leeft, werd door Calvijn niet voor wedergeboren gehouden. Van Cornelius zegt hij, dat het goede bij hem uit de wedergeboorte voortvloeide, maar dat hem een klare openbaring des Evangelies ontbrak.

De leer, dat de kinderen gedoopt moeten worden in de veronderstelling, dat zij wedergeboren zijn en dat de wedergeboorte onmiddellijk geschiedt, wil men dus in Amerika ook niet voetstoots als Gereformeerd en Calvinistisch aanvaarden.

SCHOLTEN.

HET PASSIESPEL TE OBERAMMERGAU.

Op allerlei wijze wordt, ook door niet-Roomschen, beproefd de vertooningen der Lijdensspelen op zichzelf, of het bijwonen ervan, goed te redeneeren. De beschrijving van het Tienjaarlijkse Passiespel te Oberammergau, de romantische verwerking ervan, als in den roman „Aan 't Kruis" van Hermine van Hillen, de navolgingen in 't klein der Passiespelen: — ze trachten alle de vermenging van het profane, het zondige, met het heilige te verontschuldigen, of aan te bevelen; zelfs als een Evangelisch instrument. En hoewel een Gereformeerde al genoeg dient te hebben aan de tegenstrijdigheid, die reeds in het woord zelf ligt — Lijdensspel, — de volgende beschouwing van een ooggetuige is nog niet overtoollig, en de lezing ervan kan o. i. haar nut hebben voor hen, die nog twijfelen. Ze is van den predikant R. Corvee van Frankfort a/d Main in *Quarterly Register*, August 1901. Hij schrijft aldus: —

Laat mij dan u nu mijne indrukken van Oberammergau mededeelen. Misschien komen die indrukken u wat „fin-de-siècle" ouderwetsch, voor, om het pessimisme, waarmee zij het onderliggende beginsel der geveerde Passiespelen veroordeelen, — maar ik kan u verzekeren, dat deze indrukken zuiver en oprecht de innerlijke gevoelens van den schrijver onder het vermaarde Spel weergeven. Oprecht is noodzakelijk in onze tijden en na zoo menige enthousiastische beschrijving door Engelsche pennen, kan het goed zijn voor Engelsche lezers het gevoel van een Vastelands-predikant eens te lezen.

Waarom ging ik naar Oberammergau? Het antwoord is zeer eenvoudig: Om daar eens geweest te zijn! Het is waar, dat wij in ons dierbaar oud Fransch Zwitserland het fanatisme om toch alles te zien, alleen uit behoefte om het gezien te hebben, bovenal aan Engelschen toeschrijven. Wij meenen, dat zij, meer dan anderen, gaarne in staat zijn om aan stad en land te vertellen, waar zij geweest zijn. Maar, zoo ziet gij, dat gij niet alleen in Engeland Engelschen ontmoet. Bovendien, het verlangen om de Passiespelen, waarvan ik zooveel gehoord had, te zien, met mijn eigen oogen, was niet de eenige reden om den weg in te slaan naar het Beiersche vlek. Neen, ik was getroffen door de zonderlinge en ontelbare verscheidenheid van meeningen, juist aangaande de ten grondslag liggende beginselen der Spelen, zoodat ik er naar haakte om voor mij zelve een eigen oordeel te hebben.

Echter nog een andere reden, eene welke meer bovenop ligt, is: het schoone natuurtooneel, dat Oberammergau omgeeft en de nabijheid van de prachtige kastelen, die den koning van Beieren toebehooren. Een en ander waren voldoende verontschuldigen om mijn besluit te billijken.

Doch, hoe dit ook zij, den 30sten September was ik ter plaatse, dat wil zeggen, in het kleine Beiersche dorp, dat wemelde van vreemdelingen van verschillende talen, kleding en manieren, even zooveel Europeesche en andere naties vertegenwoordigende. Na het Duitse element was ongetwijfeld het Engelsche het grootste, hoewel in het door den neus klinkend accent zich dikwerf de Amerikanen verried. Ik kan wel de reden begrijpen, waarom al, wat meer of minder tot, de Anglicanische kerk behoort, naar Oberammergau trekt. Het is dezelfde oorzaak, die de tegenwoordigheid aldaar verklaart van ontelbare leden der Lutherische gemeenschap. De liturgische en ceremonieele elementen, welke in beide Confessies overheerschen, leiden er toe om een zekere voorbereiding tot en voorvoeringamenheid ten gunste van die Spelen te vormen, daar deze niets anders zijn dan een groote, commentarierende liturgie in een herziene vermeerderde uitgave. Voor ons daarentegen, die in Calvinistische denkbeelden opgevoerd zijn, en gewend aan de eenvoudige godsdienstoefeningen onzer Gereformeerde kerk, zijn de kansen honderd tegen één, dat onze eerste indruk van onaangenaam gehalte zal zijn. Het is waar, dat deze eerste indruk, als men wat gewoon wordt aan het tooneel, gemakkelijk plaats kan maken voor een wegslepend gevoel, waarbij stukje voor stukje het beginsel voor de praktijk wijkt en weldra in toestemming overgaat. Ik dachtte zelfs voor mijzelf, dat mijn overtuigingen zouden kunnen gaan wankelen voor de zielaardige inwerking van het Spel op mijn gemoed. Ook had ik het in dezen niet geheel en al mis, want ik had onophoudelijk te strijden, tusschen het onverwinnelijke gevoel van afkeer, telkens als ik den „Christus" op het tooneel zag verschijnen, — en een allergunstigsten indruk, dien de verwonderlijke uitvoering van het Spel op mijne zinnen maakte, — opgeluisterd door sobere, kerkelijke muziek — en de werkelijke devotie of toewijding van de spelers.

Vooraf moet ik zeggen, dat het verrijt, 't welk algemeen gemaakt wordt, alsof de ondernemers van het Passiespel op de beurzen der vreemdelingen speculeeren onder het voorwendsel van godsdienst, voor mij volstrektelijk misplaatst schijnt. De boeren van Oberammergau zelven doen slechts, wat zij als een heiligen plicht beschouwen, wanneer zij hun Passiespel elke tien jaar herha-

len; want het is de volbrenging eener gelofte, vele eeuwen geleden door hunne voorvaderen gedaan, nadat God hen verlost had van de pest, die toen het land teisterde. Het moet daarbij herinnerd worden, dat de uitgaven om het speelterrein, de kostumes enz. en de groote komedie te onderhouden, waarin het Passiespel opgevoerd wordt, zeer aanzienlijk zijn. Naar mijne opvatting, zijn de prijzen, die door de meeste vreemdelingen betaald worden, welke het gehoor of het publiek uitmaken, zeer redelijk, en het zou ongerijmd zijn om daaromtrent de bestuurders lastig te vallen.

Maar wat de ernstigste critiek vraagt en wat het eigenlijk geschilpunt is, is het. Spel zelf. Kan dat vergoedlijk of verzoend worden, zoolwel met ons Christelijk verstand als met den Bijbel zelf?

Ik heb niets tegen de wonderlijke „tableaux vivants," of pantomime-voorstellingen, in te brengen, die den draad van het drama aangenaam afwisselen. Gaarne zou ik naar Oberammergau terugkeeren om nog eens onder de uitgezochte bekoring te komen van die prachtige schilderijen, die zoo door en door van den geest des Bijbels doordrongen zijn, en met buitengewoon effect vele van de indrukwekkendste tooneelen der heilige geschiedenis als in 't leven terugvoeren. Indien, bij voorbeeld, onze Jongelingen- en Jongedochters-verenigingen het kostelijke en samengestelde gereedschap bezaten, dat ter beschikking is van de directoren van het Passiespel voor dit doel, van hoeveel gewicht zou dit zijn om schilderijen te te stellen, van de soort die ik zag te Oberammergau, om de onbekeerde en wereldschgezinden aan te lokken. De flauwe uitkomsten van onze tooverlantaarns, welke tegenwoordig zoo in zwang zijn, laten die voorstellingen van levende personen verre achter zich. [Zóó lang, tot die prenten en vergroote en levende lichtbeelden en personengroepen ook weer niet meer indruk maken dan een plaatje en komediespel, — zouden wij zeggen. Dus 't zit hem in de zaak zelve: dat niets boven het levende woord gaat; al vermogen wij niet de middelen af te perken, die God gebruiken wil.]

Ik heb ook niets te zeggen tegen het eenigszins onbestemde gezang, waarmee het koor den gang van het drama vergezelt en steunt. De zachte muziek van de onder het tooneel verborgen groep, de uitdrukking van eerbied en diepe godsdienstige overtuiging op het gelaat van het eenvoudige volk, dat zoo hartelijk geloof wat het zingt, kan van roerende uitwerking op u zijn; zelfs al is het, dat sommige van onze Protestantische koraal-hymnen veel beter voor de gelegenheid zouden passen.

Doch, zoo dra als op Palm-Zondag, „Jezus" op het tooneel verschijnt, in vleesch en bloed, gevoelde ik mijne innigste gevoel beledigd. Het scheen profaan, ik had bijna gezegd Godslasterlijk voor mij, om zulke eenige en vreeselijke toestanden, toen Jezus ten onzen behoeve tot zonde gemaakt werd, op het tooneel, op de planken te brengen. Het bewijs, dat mijn instinctmatig gevoel mij niet bedroog, ligt in het feit, dat in de schrijnendste momenten van het drama, op het gezicht van het duistere verraad en den vreeselijken dood van Judas, het publiek onwillkeurig begon te lachen! De instelling van het Heilige Avondmaal, de wassing van de voeten der Apostelen, het verschijnen van „Jezus" voor Cajaphas en Annas, en voor Pilatus, de geëseling, de kruisiging, die alle, welke toch de grootste aantrekkelijke bedrijven der voorstelling uitmaken, deden mij smart aan. Niet omdat mijne zenuwen geschokt waren op het zien van zooveel wreedheid; het was, omdat mijn godsdienstig gevoel, dat opgeleed was in het lezen der Evangelien, in opstand kwam, bij de gedachte, dat de meest jammervolle en heiligste gedeelten der Schrift ten toonele gebracht werden. Ik kan mij verbeelden, dat een goede Roomsche Katholieke, gewend als hij is in de godsdiensten aan het paganisme, het afgodische van uitwendige vormen, niet den diepgewortelden afkeer gevoelt, die mij telkens aangreep, als „Jezus" op het tooneel verscheen, en met een Beiersch accent (tongval?) sprak, 't welk een onbeschrijfelijk floors van alledaagsheid en platheid over het geheele Spel wierp. Maar het schijnt mij eenvoudig onmogelijk, dat een Protestant, dien naam waardig, dat een discipel van Jezus Christus, dat een nederig en eerbiedig lezer der Evangelien in staat zou kunnen zijn deze tooneelen van afschrik en vernedering aan te zien, zonder te huiveren — uitgevoerd als zij worden door menselijke wezens — en hoe zeer menselijke, helaas! Laat onze vrienden in Engeland dit bedenken. Deel te nemen aan de Passiespelen van Oberammergau betekent, zijn instemming te geven aan een instelling, die tegenovergesteld is aan de letter van de Heilige Schrift en het godsdienstig gevoel van een Christen! De oppervlakkigste lezer kan dat begrijpen.

Ik geef hier alleen mijn eigen persoonlijke indruk. Ik vooronderstel, dat het Passiespel zelf genoeg bekend is, door de pers van alle landen en kerkgenootschappen, zoodat ik mij wel onthouden kan om een program of schets van het Spel zelf te geven.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Omtrent het vierde gebod is er in onze kerken nog een droevige onvatheid van overtuiging en een betreurenswaardig verschil van opvatting, welke tot allerlei moeilijkheden aanleiding geven en ons met groote gevaren bedreigen.

Dat bleek mij ook weer, toen ik voor enkele dagen in een onzer *Kerkbode* het verslag eener Classieke vergadering las, waarbij menige vraag bij mij oprees. Een kerkeraad had geoordeeld, dat geen toegang tot het H. Avondmaal kon verleend worden aan een spoorwegbeambte, met het oog op den dag des Heeren. Dat lid der gemeente kwam echter met zijn beklag tot de

Classis. En wat was de uitspraak van deze? Zij gaf advies om te handelen in den geest van de Groninger Synode 1899 (Acta, art. 146).

De kerkeraad werd dus tegenover den protestant in het ongelijk gesteld. Niet eens werd de zaak aan de prudentie van den kerkeraad overgelaten. Neen, de Classis was van oordeel, dat de kerkeraad verkeerd had gehandeld. Haar advies luidde: doe anders; laat dien spoorwegbeambte tot het H. Avondmaal toe.

En dat zal dan, naar haar oordeel, een handelen zijn in den geest der Groninger Synode. Eilieve, welke is toch die „geest," dien de Classis in art. 146 van de Acta dier Synode bespeurt?

Ligt dat in het besluit der Synode opgesloten?

Het artikel spreekt toch van een geheel andere zaak. Het handelt over het afleveren en vervoeren van melk op Zondag. Niet eens over de vraag: of het geoorloofd is, dat de zuivelfabrieken op dien dag de melk verwerken gelijk op de andere dagen; of men lid mag wezen van een coöperatieve vereniging, welke fabriek dat doet; of het met het vierde gebod in overeenstemming is, dat men op Zondag de melk leveer aan een fabriek, die alzo doorwerkt.

Neen, maar het spreekt geheel afzonderlijk van het afleveren en vervoeren van melk op den dag des Heeren. 't Gaat over de vraag: of dit in het algemeen mag, dus ook al wordt ze vervoerd naar een fabriek, waarin er op Zondag alleen de strikt noodzakelijke arbeid aan besteed wordt; — over de vraag: of bepaaldelijk op zichzelf reeds dit afleveren en vervoeren van de melk naar de fabriek zonde is, dan wel of het tot de noodzakelijke werken behoort.

En hierover, meent de Synode, kunnen de kerken nog geen beslissing nemen. Deze zaak acht ze nog niet rijp. In deze kwestie verwijst ze naar de Synode van Dordt 1618/19, die tusschen de ceremonieele — en de zedelijke zijde van het vierde gebod onderscheidde.

Nu zou ik toch willen vragen, M. de R. hoe kan men dan toch wel uit dit besluit der Gron. Synode distilleeren, dat het in den geest dier Synode is, een spoorwegbeambte, die op den dag des Heeren zijn dienstwerk moet verrichten, toe te laten tot het H. Avondmaal? Hoe kan een Classis dan toch den „geest" dier Synode oproepen tegen bedoelden kerkeraad, om voor dien spoorwegbeambte den weg te banen tot het H. Avondmaal?

Alsof dat werk van het spoorwegpersoneel op den dag des Heeren tot de werken der noodzakelijkheid behoorde en ook maar eenigszins op één lijn zou staan met het vervoeren van de melk!

Indien wij op dit pad voortgaan, waar gaan we dan heen en wat zal het einde zijn?

Met dank voor de verleende plaatsruimte, Uw dr. dn. en br., W. BOUWMAN, v. d. m. Hallum, 7 Aug. 1901.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
N. G. KAPTEIJN,
beoepen predikant te Werkendam
EN
S. VISSER.
LEERDAM, 5 Aug. '01.
KAMPEN, Vloedijk 14
Huwelijksvoltrekking 21 Aug. a.s.

Voorspoedig bevallen van een welgeschapen zoon.
W. VAN HALSEMA—GUNNIK.
NIEVEEN,
10 Augustus 1901.

Dinsdag 20 Augustus a.s.
hopen onze geliefde Ouders en Grootouders,
COENRAAD WIRTZ
EN
ANNA KONING,
den dag te herdenken, waarop ze vóór 50 jaar door den band des huwelijks zijn verbonden.

SOLI DEO GLORIA.
ROTTERDAM, 1 Aug. 1901.
BEDUM,
Hunne dankbare Kinderen
en Kleinkinderen.

Heden overleed, na een ongesteldheid van ruim vijf weken, onze geliefde Echtgenoot en Vader
G. A. ZUIDHOF,
in den ouderdom van 66 jaar, na eene genoeglijke echtvereeniging van ruim 30 jaren.

Zwaar treft ons deze slag, doch het geloof, dat hij heenging tot zijn Heere en Heiland, lenigt eenigermate onze smart.
E. ZUIDHOF—DOORNBOS.
K. ZUIDHOF.
T. ZUIDHOF.
WESTERWIJTWERD,
11 Aug. 1901.

Een meisje uit den netten burgerstand, 22 jaar, G. G. goed bekend met naaien en verdere w.h., zag zich gaarne geplaatst in een net Christ. gezin ter assistentie in de huishouding of iets dergelijks. Br. fr. letter P. aan den Uitgever van dit blad.

De Commissie van Behoor der GEREFORMEERDE KERK te AMSTERDAM bericht, dat de Jaarijksche Uittolting heeft plaats gehad in de

Geldleening, groot f 24.700,

gesloten ten behoeve van den bouw der Nieuwe Kerk aan de Keizersgracht en dat daarbij ter aflossing zijn aangewezen de nummers

13, 98, 118, 132 en 182,

betaalbaar met bijvoeging van twee maanden rente, des Maandags, van af 16 Sept. 1901, 's avonds van 8 tot 9 uur, Kerkstraat 109.

Amsterdam, 19 Juli 1901.

N.B. Van vroegere uittoltingen zijn nog niet opgekomen:

van de Leening voor de Nieuwe Kerk No 172, betaalbaar Sept. 1900;
» » » » Kerk aan de Bloemgracht No. 42 en 283, betaalbaar Feb. 1901;
en van de leening voor de School aan de Marnixstraat No. 303, betaalbaar Maart 1899; No 152, betaalbaar Maart 1900, en No. 207, betaalbaar Maart 1901.

In het Christelijk gesticht voor krankzinnigen „Bloemendaal" te Loosduinen wordt gevraagd een beschaafd

ECHTPAAR

zonder kinderen, niet ouder dan 45 jaar, om als Hoofden van een paviljoen te worden aangesteld.

Sollicitanten gelieven zich met franco brieven, onder overlegging van getuigschriften omtrent belijdenis, wandel en gezondheid, aan te melden bij den Gemeesheer-Directeur, die nadere inlichtingen verstrekt.

Gereformeerd Gymnasium TE ZETTEN.

Het 2de Toelatingsexamen zal D. V. worden gehouden op Dinsdag 3 September. Aangifte vóór 1 Sept. bij den RECTOR. Aan het Gymnasium is eene klasse verbonden voor leerlingen, die eerst later met de studie der oude talen beginnen. Zoolwel externe als interne leerlingen worden opgenomen. Opening der lessen Woensdag 4 September.

De Rector,
DR. W. H. KRAMER.

ORGELS!!

Een concurreerende en bekende orgelhandel vraagt overal agenten om op catalogus orgels te verkoopen.

Liefsth. h. muziekonderwijzers of onderwijzers. Br. fr. lett. Z. uitgever v/d blad.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK, opgericht in 1859.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citchen, Wollen en Moltoudekens en Bedtijken in alle soorten.
Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, 10, 12, franco thuis.
Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltoudekens, 50 pd. fijne veeeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeeren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijn-tijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijn-tijk en 1 wollen- of fantasiedekken 1 gewatteerde en 1 moltoudekens en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,
J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.
P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, remours, vrij zicht en monsters Gratis.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b
uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901
in tegenwoordigheid van
PRESIDENT KRUGER.
30 cent.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, franco thuis onder remours.

J. STAAL, STEENWIJK.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR
Dr. H. BAVINCK
75 cent.

Allen die groepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere vergaangere op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij den Uitgever K. LE COINTRE te Middelburg is verschenen:
Gods lankmoedigheid over Nederland.

Een roepstem tot bekeering.

Tijdsprek bij het optreden van het Ministerie-Kuyper, over Lucas XIII: 1-9, gehouden door Dr. L. H. WAGENAAR, Dienaar des Woords bij de Geref. Kerk van Middelburg (C.)

Prijs 15 cent.

Alom verkrijgbaar in den Boekh. en na ontvangst van het bedrag bij den Uitgever.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,
OUDERS of
GETUIGEN.

100 bladz. groot 8°. Prijs f —.75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.
Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel franco toezending door den Uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributien:
Door den heer Johs. de Jongh te Haarlem (restant) f 36,88 1/2, door Dr. A. J. Mulder te Kockengen f 4, door Dr. K. J. W. Rudolph te Leiden (afv.) f 12,75, van mej. V. f 1,50, door den heer J. Wielenga te Gauw f 68,50, door den heer A. Kuyper Boone te Bunschoten f 26.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Amsterdam (halve coll.) f 230,33 1/2, in de bidstond te Arnhem (jaarverg.) f 70,67, en entreegeld meeting f 13, samen f 238,67, van de Geref. kerk te Reukum f 12,65, van idem te Tienhoven (1/2 coll.) f 4,98 1/2, van idem te Vinkeveen f 4,15 1/2, van idem te Vreeland f 3,42 1/2, van idem te Loenen f 3,34 1/2, van idem te Maarssen f 0,74, van idem te Kamerik f 2,86, van idem te Niebuvecht f 2,92 1/2, van idem te Breukelen f 8,78 1/2, en (Ao 1900) 9,66 1/2, van idem te Mijdrecht f 6,48, van idem te Kockengen f 4,65 1/2, van idem te Baambrugge f 4,33 1/2, van idem te Wilnis f 2,67, van idem te Axel B f 12,98, van idem te Lexmond f 7,60, van idem te Berlikum f 10,92, van idem te Marum f 8,93, van idem te Oenkerk f 8,25, van idem te Drachten (1/2 coll.) f 10, van idem te Boornbergum f 1,48 1/2, van idem te Rottevalle f 2,07 1/2, van idem te Droegham A f 4,01 1/2, van idem te Ureterp f 1,55, van idem te Sarbuisterveen f 3,36, van idem te Oudega f 2,58 1/2, van idem te Buitnpost f 26,45, van idem te Kollum A f 10,42 1/2, van idem te Veenwouden f 3,57 1/2, van idem te Oostmeester f 1,25, van idem te Westergeest f 8,36 1/2, van idem te Kooten f 1,32 1/2, van idem te Kollum B f 33,64, van idem te Eestrum f 1, van idem te Augustinusga f 4,10 1/2, van idem te Twijzel f 3,67 1/2, van idem te Velp B f 31,20, van idem te Kootwijk f 5.

Aan Schenkingen:

Door den heer D. Geerling Mz., te Enschede, van de Jongedochters-veeren. „Bidd. en werkt" f 2,50, door den heer H. Rollman, te Bodegraven, van N. N. te A f 10.

Voor het Studiefonds:

Door den heer P. J. J. Meij, te Arnhem, collecte op de Jaarvergadering f 80.

S. J. SEEFAT,
Pensningmeester.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II: 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 23 Augustus 1901.

Daag I 4, Is het voor u lieden wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal bit huis woert zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseren aan den **UITGEVER G. PH. ZALSMAN te Kampen.** — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den **REDACTEUR, dhr. C. MULDER te Kampen.** — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den **HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINK te Kampen.** —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het *Admissie-examen* voor de Th. School zal D. V. gehouden worden *Donderdag 19 Sept. des voormiddags ten 9 uur.*

Men meldt zich daartoe tevoren (schriftelijk of mondeling) aan bij den heer J. Jansen, Pedel van de Theol. School. Het programma van de vereisten voor de toelating tot de School wordt, op aanvraag, toegezonden door den Secretaris van 't College van Hoogleraren, Prof. P. Biesterveld. Voor hen, die 't diploma ontvingen van het Geref. Gymnasium, loopt het onderzoek alleen over de beweegredenen, die geleid hebben tot de keuze van het ambt van dienaar des Woords.

De *Cursus 1901-2* wordt geopend *Vrijdag 20 Sept. des avonds ten acht en een half uur.*

Inscriptie van Studenten door den Rector heeft dienselfden avond plaats ten zeven uur in de Aula der School op vertoon van de kwitantie van het Collegegeld 1ste semester.

M. NOORDVIJ, Rector.

Kampen, 20 Aug. 1901.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Onder herinnering aan Art. 15 van het Reglement voor de Gymnasiale Opleiding enz., luidende: „Het leergeld bedraagt minstens f 80.— 'sjaars, te voldoen in twee termijnen; nl. bij den aanvang van den Cursus en primo Maart” (*Acta Groningen*, blz. 118) deelt ondergeteekende mede, dat hij hoopt, te Kampen in het Gebouw der Theol. School zitting te houden voor het innen der leergelden, op *Woensdag 4 Sept. des voorm. van 10—12 uur.*

De Penningmeester

van de Theologische School,

Zwolle, 17 Aug. 1901. Dr. H. FRANSSEN.

PLAATSELIJKE KERKEN

VELSEN, 11 Aug. 1901. Na des voormiddags bevestigd te zijn door zijn broeder Ds. N. H. Koers van den Helder, verbond des maands de eerste Herder en Leeraar van de Geref. kerk te Velsen e. a., Ds. J. H. Koers, zich aan zijne nieuwe gemeente met eene rede naar aanleiding van Col 1:28. Eene groote schare, waaronder zich ook bevond het dagelijksch bestuur der burgerlijke gemeente, vulde het kerkgebouw. Stille de Heere zijn dienaar tot een rijken zegen voor het volk, dat aan zijne zorgen is toevertrouwd.

Namens den Kerkeraad,

A. TAANMAN, Scriba.

Het adres van deze kerk is voortaan aan: Ds. J. H. Koers te Velsen.

LAAR (Gr. Bentheim). Op heden 13 Aug. '01 vergaderde onze gemeente, onder leiding van onzen geachten Herder en Leeraar Ds. F. Dehmelt, nu nog in ons midden zijnde, en werd na vooraf den naam des Heeren te hebben aangeropen, eenparig tot onzen Herder en Leeraar verkozen de Eerw. heer A. v. d. Vegt, Theol. Candidaat van Dalsen. Moge de Heere deze roeping met zijn zegen bekronen, opdat wij eerlang ja spoedig mogen vernemen: Ik kom tot u. Dit is de biddende wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,

J. H. ENSINK, Scriba.

OLDEBOORN, 13 Aug. 1901. Zondag nam. is onder de leiding van Ds. Bouma, met voorafgaande toestemming van onzen geachten Consulent Ds. A. v. Andel, met meerderheid van stemmen tot Leeraar gekozen de Eerw. heer A. v. d. Vegt, Theol. Candidaat. De Koning zijner gemeente neige het hart van dezen zijnen dienstknecht om deze roeping op te volgen, tot zijn eer en tot zegen en uitbreiding dezer gemeente.

Namens den Kerkeraad,

J. E. HAASDIJK, Scriba.

LIOESSENS, 14 Aug. 1901. Ds. K. Bakker van Rottevalle heeft het beroep der gemeente alhier aangenomen.

F. BAKKER, Scriba.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XVIII.

Door hunne leer van het verbond der genade werden de Gereformeerden in staat gesteld, om tegenover de Wederdoopers het verband van Woord en Geest, van roeping en wedergeboorte vast te houden.

Als de doop niet, gelijk Rome leerde, bij kinderens de wedergeboorte werkte maar deze onderstelde, zooals

de Wederdoopers beleden, dan scheen het voor de hand te liggen, om met de laatsten te zeggen, dat kerk en ambt, Woord en sacrament voor het werk der zaligheid geen waarde hadden, dat zij althans niet als midelen der genade voorop konden gaan doch slechts als teekenen en bewijzen der genade konden volgen.

Maar de Gereformeerden hebben zich door deze schijnbaar voor de hand liggende gevolgtrekking niet laten verleiden. En zij konden en mochten, zij behoefden het ook niet te doen, omdat zij onderscheid maak-

ten tusschen het genadeverbond en de kerk.

In zekeren zin en tot zekere hoogte is er tusschen beide geen groot verschil. Het genadeverbond in zijne bediening en bedeeing valt met de kerk saam; zoo verals de kerk strekt ook het genadeverbond zich uit; de grenzen zijn bij beide dezelfde. Ook is er overeenstemming in de goederen en weldaden, die in beide geschonken en genoten worden. De Schrift, die door de kerk uitgelegd en verklaard, gepredikt en toegepast wordt, is het boek des verbonds. De sacramenten,

die door de kerk worden bedienend, zijn teekenen en zegelen des verbonds. En de weldaden, welke de kerk als vergadering der geloovigen geniet, wedergeboorte en bekeering, vergeving en heiligmaking, zijn goederen des verbonds. Eindelijk is er ook nog zeer groote gelijkheid, als bij de kerk niet uitsluitend aan de kerk als instituut, maar aan haar ook als organisme wordt gedacht.

Maar dit laatste wijst toch reeds op een belangrijk onderscheid, dat tusschen beide bestaat. Bij de kerk kunnen wij in onze gedachte wel een

oogenblik abstraheren van het instituut, waarin zij voor onze oogen optreedt. Maar dat is dan niets meer dan eene abstractie, die in de werkelijkheid niet voorkomt. Historisch heeft de kerk nooit zonder eenig instituut bestaan, bestaat zij er nog nooit zonder en kan zij er ook niet zonder bestaan. Niet enkel en uitsluitend als instituut, maar toch met instituut is zij terstond door God op aarde gesticht en tot op den huidigen dag bewaard. Dat instituut heeft in den patriarchalen tijd, in de bedeeing des Ouden en in die des Nieuwen

ANDIJK, 18 Aug. 1901. Onze geachte Leeraar, de Weleerw. heer J. van der Sluis, maakte hedenmorgen na de godsdiensttoefening ons bekend, dat Z.Eerw. eene roeping had ontvangen van de Geref. gemeente van Varreveld. Wij hopen, dat Z.Eerw. in dezen een Gode welgevallig besluit moge nemen, tot heil van beide gemeenten en dat hij in de gunste Gods bij ons mag blijven arbeiden.

Namens den Kerkeraad,

J. B. SLUIS Jz, Scriba.

HALFWEG, 19 Aug. 1901. Gister werd met goedvinden van onzen Consulent, onder leiding van Ds. Roorda van Wanswerd, door de gemeente tot Herder en Leeraar gekozen en alzoo door den kerkeraad beroepen, Ds. J. Douma te Spijkenisse. Geve de Heere Z.Eerw. onze roeping met vrijmoedigheid te kunnen aannemen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,

G. VAN ANDEL, Scriba.

GIJESSENDAM, 19 Aug. 1901. Gisteren werden we ten eerste verblijd. Onze geliefde Leeraar Ds. R. P. Haan heeft voor de roeping naar de gemeente te Onstwedde bedankt.

Namens den Kerkeraad,

H. J. LANGHOUT, Scriba.

ONSTWEDDE, 19 Aug. 1901. Hedenmorgen ontving de kerkeraad het bericht, dat de Weleerw. heer Ds. R. P. Haan te Giesendam voor de roeping naar deze gemeente had bedankt.

Namens den Kerkeraad,

F. B. HALM, Scriba.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Classicale vergadering op *Donderdag 29 Augustus 1901*. Te *Noord-Scharwoude*, aanvang 's morgens 9 uur. Op het Agendum komt voor praeparatoir-examen van den heer Dekker.

Namens de Classis voornoemd,

J. W. WECHGELAER,
Correspondent.

Provincie Friesland.

Den 4 Sept. e. k. zal D. V. de Provincie. Zendingdag te Leeuwarden gehouden worden; eene samenkomst in het belang der Inwendige Zending in deze Provincie.

Als sprekers hopen op te treden: Ds. Koopmans van Sneek, Ds. Doorn van Franeker, Ds. Ploos van Amstel van Zwolle, Ds. Noordhoff van Lippenhuizen en Ds. Notten van Velp.

P. ERINGA.

Gauw (bij Sneek.)

Classis Koevorden.

De Classis Koevorden heeft in hare vergadering van 14 Aug. j. l., bijgestaan door de Prov. deputaten, peremtoir geëxamineerd den Eerw. heer G. H. Dijkstra, beroepen predikant te Gees, en hem met alle stemmen tot de bediening des Woords en der Sacramenten toegelaten.

Namens de Classis voornoemd,

M. HUMMELEN, Scriba.

Classis Harderwijk.

De heer R. M. Westerink, Theol. Cand. a/d Vrije Universiteit te Amsterdam, is gister, na gehouden praeparatoir examen, met alle stemmen beroepbaar verklaard voor de Geref. kerken in Nederland.

Namens de Cl. Harderwijk.

G. VLUG, Praes.

C. M. W. PLET, Scriba.

16 Aug. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispel.

Van de Geref. gem. te Diever f 250

Van de Geref. gem. te Vlaardingenv. f 784

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 10 Aug. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.-O.h. van Friesland.

Door Ds. A. van Andel van br. Hartgerink op een Zendingsbijeenkomst te Vroomshoop f 250

Heerenveen, 19 Aug. 1901. P. A. SMILDE, Penn.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Postwissel van G. v. W. te Dordt f 25 —
Collecte Geref. kerk te Almkerk f 14,50
Van de Jonged.-Ver. „Ontwaakt gij die slaapt” te Nijverdal f 5,—
Van A. te N. f 3,—
Van Meij. A. M. te Heerenveen f 5,—
Van N. N. te Ermelo f 1,—
Van de Geref. kerk te Schoonloke f 5,—
Jaarlijkse bijdrage v/d Geref. kerk te Heinenoord f 2,—

Bovenstaand bedrag ontving ik in ruim een maand. 't Is een ware komkommerting voor de kas, teminste wat het ontvangen betreft. Het uitgeven blijft echter onverzwakt doorgaan. En zoo is het nu al zoo ver, dat met het einde dezer maand geen geld in kas is om de verschuldigde traktementen aan de arbeiders uit te keeren, tenzij de overvaardigheid der broeders en zusters spoedig en ruim blijke. Moge de Heere daartoe veler harten opwekken. Bedenkt, dat Tilburg, Venlo en Roermond centra zijn in overwegend Roomsche en moderne streken. Zoo daar met kracht wordt gearbeitet, is er hope op rijken zegen.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOLET, Penningm.

Raamsdonk, 19 Aug. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Zuid-Beierland	f 3,79	Grootegast	f 6,—
Lutten	10,78	Zuidhorn	2,50
Vroomshoop	8,95	Nierzijl	6,—
Amersfoort	48,65	Oldebroek	10,07
B	11,28	Hattum	13,70
Bunschoten	32,78	Blokzijl	8,20
B	18,42	Genemuiden	6,—
Westbroek	8,40	Hasselt	11,49
N.-Loosdrecht	3,34	Kamperveen	1,98
O.-Loosdrecht	4,91	Langeslag	5,68
Scherpenzeel	15,54	Oldemarkt	1,94
Soest	4,50	Rouveen 1ste coll.	18,10
Maarsseveld	4,28	2de coll.	18,71
Baarn	17,21	Staphorst	4,—
Renswoude	3,33	Steenwijk B	12,43
Veenendaal	8,21	Stad-Vollenhove	1,81
Velp	12,97	Wilsom	1,61
Dordrecht A	39,—	Zalk	3,97
C	20,—	Zwattelus	25,78
Kornhorn	2,66	Zwalle	72,65
Stroobos	10,—	Wagenborgen	3,10
Ennumstil	15,—		

Contributies en Giften.

Door dhr. W. E. de Boer, Corr. te Nijkerk, de contrib. van Ds. G. Vlug f 250, A. Middelloop f 250, J. Vos f 1, D. van Ramshorst f 1, Hs. v. Witteveen f 1, A. v. d. Mheen f 1, W. E. de Boer f 1, A. v. Loenen f 0,50, G. Knoppers f 1, H. Moll f 1, Wed. A. v. Wijland f 1, A. v. Ramshorst f 1, A. v. d. Pol f 1, J. v. Rullen f 0,50, T. v. Dieren f 0,50, A. Steenkamer f 1, V. Segers f 0,50, Jb. Dijkhuizen f 1, Wed. F. Loeman f 0,50, I. I. Schuster f 250, G. van Aller f 1, H. van Ramshorst f 1, Wed. v. d. Bunt f 1, Hoonhorst f 0,50, J. Steenkamer f 1, J. Looijen f 1, Ruitenbeek f 1, Meij. G. v. Domselaar f 0,50, J. Klaver f 0,50, Meij. G. Klaver f 0,50, Meij. N. van Zanten f 0,50, Meij. A. v. d. Berg f 0,50, G. Brons f 0,50, B. Staal f 1, Wed. A. van Sweden f 1, Wed. E. van Sweden f 1, C. Klapke f 1, Peter Bus f 0,50, Hk. van Aller f 0,50, T. Drost f 1, Wed. Varenkamp f 1, G. van Ginkel f 1, Gez. v. d. Goot f 1, Wed. Hoonhorst f 0,50, Gez. Vervoren f 1, J. de Boer f 1, L. van Helt f 0,50, A. van Sweden f 1, Wed. v. Hall f 1, Erven van Coeverden f 1, H. van Brummelen f 1, Erven Wienners f 1, Karnebeck f 0,50, Wed. Brom f 0,50, Emminga f 1, Wed. v. d. Goot f 1, W. van Brummelen f 0,50, Meij. R. van Ramshorst f 0,50, W. Schnap f 1, Dames van Es f 1, H. Kievits f 1, G. v. d. Wals f 1, Meij. Berends f 1, Dames v. Aller f 1.

Door Ds. G. Doekes te Heemse, Corr. Cl. Omnen, de contrib. uit Avereest, Corr. K. Petter, van J. Breman f 1, A. W. v. Apeldoorn f 1, H. Linde f 0,50, J. W. v. d. Berg f 0,50, H.

Holtrust f 0,50, K. Petter f 0,50, G. Kroon f 0,50, K. Bisschop f 0,50, A. Rijkse f 0,50.

Dedensvaart Corr. H. van Haeringen Kz. van Ds. J. van Henten f 1, N. Roosboom f 1, H. van de Graaf f 1, H. Paddings f 1, H. van Haeringen Az. f 1, J. A. Gietthoorn f 0,25, H. van Haeringen Kz. f 1, D. J. Velink f 1, A. van Haeringen f 2, W. van Haeringen Pz. f 2, W. van Haeringen Kz. f 1, H. van Haeringen Gz. f 1, P. Mos f 1, J. Bakker f 0,50, H. Hartman f 1, J. Drost f 1, J. J. Raif f 1, Wed. J. A. Roosboom f 0,50, J. Oostenbrink f 1,50, J. Kisteman f 1,50, H. Velink f 0,50, J. Batterink f 0,50, W. Oostenbrink f 1, M. van der Graaf f 1.

Vroomshoop, Corr. T. Visscher, van Ds. G. Goris f 1, F. C. v. d. Vorm f 1, K. Oordt f 1, W. Oordt f 1, J. Toersche f 1, T. Visscher Hx. f 1, G. J. Staarmann f 0,50, P. Vaartjes f 0,50, A. L. Hekman f 0,50, E. Kaddeman f 0,50, F. Diek f 0,50, R. Bosch f 0,50, J. Jansen f 0,40.

Heemse A. Corr. J. H. Harrevort, van Wed. E. Schutte f 2,50, G. H. Gerrits f 1, G. Paddings f 1, A. Oostenbrink f 2, H. J. Tempelman f 1, G. Doezeman f 1, H. J. E. Waterink f 1, Ds. G. Doekes f 3, G. J. Harrevort f 1, D. J. Dragt f 1, Meij. Wed. Doekes f 1, G. J. Meijer f 1, A. Hof-sink f 1, H. Lambrink f 1, A. Ekenhorst f 2, J. Keizer f 1.

Heemse B, van G. Bruins f 1, H. H. Weitskamp f 1.

Door Ds. M. Hummelen, gift i/h. kerkzake te Emmen f 5.

Door Ds. H. A. van Andel te Zuidland, Corr. Cl. Brielle, de contrib. uit Spijkenisse, Corr. C. van Pernis, van P. Geldtelder f 1, Dames Geldtelder f 2,50, gift in eens H. Zeven-borgen f 1, Jn. Hogenboom f 1, G. Mol f 1, Jan C. van Pernis f 1, Corn. van Pernis f 1, D. Troost f 1, W. Vermaat f 1, P. de Snijder f 1, R. Biesheuvel f 1, P. van den Berg f 1, Ds. J. Douma f 1.

Zuidland, Corr. W. Dekker, van W. Dekker f 1, L. Borstlap f 0,50, L. de Hoog Mzn. f 1, S. de Hoog f 0,50, J. Bol f 0,50, R. Hager f 0,50, Ds. H. A. van Andel f 5.

Vlaardingen, Corr. A. W. Terlaak, van Ds. W. Sieders f 1, Cr. Korpershoek f 1, A. v. d. Einden f 2,50, A. Visser f 1, G. Struis f 1, L. van Leeuwen f 2,50, H. de Boer f 2,50, Jb. v. d. Knoop f 2,50, J. Korpershoek f 1, J. Schippers f 5, J. Keijne f 1, A. Vogel f 1, D. A. v. d. Vlis f 1, P. Versteven f 1, A. J. Versteven f 1, W. P. Versteven f 1, D. L. Bouw f 1, W. Terlaak f 1.

Door dhr. E. W. Heijboer te Velp, de contrib. uit Velp, van R. V. f 1, B. S. f 0,50.

Door Ds. A. M. Donner te Amersfoort, Corr. Cl. Amersfoort, de contrib. van Dr. G. van Goor te Bunschoten f 1, van Ds. W. den Hengst te Veenendaal f 2, van Ds. R. Brouwer te Oud-Loosdrecht f 1, van J. de Best te Amersfoort f 1, van verschillende te Oud-Loosdrecht f 21,25.

Door Ds. C. M. W. Plet te Wezep, Corr. Cl. Harderwijk, van dhr. A. J. Wuestman, Corr. Harderwijk, de contributies van verschillende te Harderwijk f 39,50.

Volgens kennisgeving in de *Bazuin* van 19 Juli 11 volgen thans de namen van de contribuanten te *Harlingen*, Corr. H. Ouendag Tzn., van Ds. H. J. Allaart f 1, H. Ouendag Tz. f 1, J. Holstein Pzn. f 1, P. Westerhuis f 1, K. Fortuin f 0,50, D. Boersma f 1, P. D. de Ruiters f 5, Ds. J. van Goor Sr. f 1, S. F. Klein f 2,50, W. Hoekers f 1. En te *Trummarum* van Johannes Blesma f 0,25, Jakob Roorda f 0,25, Wiebe Taminga f 0,25, Riens Miedema f 0,25, Auke Haagsma f 0,25, Siebe Kuol f 0,25, Dirk Zijlstra f 0,25, Ds. Roelof van Reenen f 0,50.

N.B. De volgende week is ondergeteekende verhinderd de gewone opgave van Ontvangsten voor de Theol. School in te zenden.

De Penningmeester,

van de Theologische School,

Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 17 Aug. 1901.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Door Ds. Kropveld van R. Hoogenraad te Rijswijk f 1,50

Met vriendelijke en zeer dringende aanbeveling,

Rotterdam, N. KOOPS,

19 Aug. 1901. Oostvestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Hummelen in 't kerkz. te Emmen f 5,—

P. C. Rijswijk, Z. H. f 9,25

Aangezien ondergeteekende een paar weken uit de stad gaat, zal wat na heden, met verzoek 't in de *Bazuin* te vermelden, wordt ontvangen, D. V. later bericht worden.

Doersborgh, B. DE MOEN,

15 Aug. 1901. Quacstor.

Testaments wel telkens eene andere gedaante gehad, maar een instituut, eene zekere inrichting en organisatie is aan de kerk ten allen tijde eigen geweest.

Geheel verkeerd is het daarom, van de kerk als organisme en de kerk als instituut eene zekere tegenstelling te maken, en de eerste zelfs hoog boven de laatste te plaatsen en tegen haar uit te spelen. Het instituut is juist de organisatie, de eenige, de noodzakelijke, de onmisbare organisatie van de zoogenaamde kerk als organisme. Deze laatste heeft een aanwijsbaar adres dan juist in het instituut. Zij komt in geen vereeniging of corporatie van menscheijk goedvinden, maar in het door God haar gegeven instituut tot openbaring.

Maar juist daarom nemen wij in het begrip der kerk terstond en onwillekeurig altijd het begrip van het instituut mede op. Logisch, in onze gedachte maken wij wel eens een oogenblik onderscheid tusschen de kerk als organisme en de kerk als instituut, en wij moeten dat ook wel doen, om zuiver te denken; want alleen wie wel onderscheidt, leert wel. Maar dat neemt niet weg, dat beide, in het begrip en in de werkelijkheid, ten nauwste verbonden zijn. Zelfs als wij de kerk omschrijven als vergadering der geloovigen, hebben we het institutioneel karakter der kerk daarin terstond mede opgenomen. Want ten eerste is eene vergadering niet denkbaar zonder eenige inrichting en regeering. En ten andere heeft het woord vergadering in deze omschrijving niet alleen een passieven maar ook een actieven zin; de kerk is niet alleen de gemeenschap, waarin de geloovigen vergaderd zijn, maar ook als zoodanig juist ook de inrichting, die geroepen is, om de geloovigen voortdurend te vergaderen.

Als men dus geen ander begrip heeft dan de kerk, dan loopt men gevaar, om of met Rome, wijl de kerk altijd concreet het instituut insluit, de zaligheid van het instituut der kerk, van priester en sacrament, afhankelijk te maken; of ook, om met het Anabaptisme heel de kerk op te ruimen en alle genadewerking van Woord en sacrament ten eenenmale los te maken.

Deze beide uitersten konden door de Gereformeerden vermeden worden, wijl zij aan de Schrift ontleenden de schoone leer van het verbond der genade. Dit verbond toch sluit terstond twee gedachten in, die in het begrip der kerk als geloovigen natuurlijk niet ontbreken maar daarbij toch niet op den voorgrond treden.

De eerste gedachte is, dat het een verbond is tusschen God en mensch. De kerk is eene vergadering van geloovigen, van geloovigen, die al hun heil en zaligheid van Christus verwachten, maar die toch onderling eene vergadering, eene gemeenschap, een lichaam vormen. Maar het verbond der genade stelt Gods verhouding tot den mensch op den voorgrond en stelt die als een genadige voor. In dat verbond is God de eerste en ook de laatste, het begin en het einde. De gansche verlossing is zijn werk, van den aanvang af tot aan hare voltooiing in de eeuwigheid toe. God is het en Hij alleen, die den mensch opzoekt en roept en in zijne gemeenschap opneemt. Hij komt den mensch voor en eigent hem uit genade alle weldaden toe.

En de tweede gedachte, die in het verbond opgesloten ligt, is deze, dat dit verbond zich voortzet van geslacht tot geslacht. Als God zich verbindt, onze God te zijn, dan verbindt Hij zich met een, de God van ons zaad te zullen wezen. Hij volgt met zijne genade de lijn der geslachten. Hij voert de verkiezing uit in den weg des verbonds. Hij wandelt als Vader der barmhertigheid in het spoor, dat Hij zelf als Vader aller dingen geteekend heeft.

Dit verbond der genade gaat daarom aan de kerk, als organisme en instituut saamgenomen, vooraf. Het is wel niet onjuist te zeggen, dat de kinderen der geloovigen in de gemeenschap der kerk geboren worden,

want de kerk naar haar idee, omvat alle uitverkorenen, alle geloovigen, zoowel die gelooven in vermogen als die gelooven metterdaad. Maar gewoonlijk wordt er in de Gereformeerde theologie toch onderscheid gemaakt. In het Doopsformulier heet het bijv.: onze kinderen worden zonder hun weten door God in genade aangenomen; zij zijn erigenamen van het rijk Gods en van zijn verbond; zij zijn in Christus geheiligd. En de Dordsche leerregels zeggen, dat onze kinderen heilig zijn niet van nature maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn. Daarom, omdat zij dat zijn, behooren zij dan ook gedoopt te wezen en door dien doop in de kerk te worden ingelijfd. Omdat God hen met hunne ouders uit loutere genade in het verbond der genade opgenomen en begrepen heeft, daarom ontvangt de kerk van Godswege het recht en de macht, om ze door den doop in hare gemeenschap in te lijven. De kerk is in zekeren zin vrucht des geloofs; zij is n.l. vergadering der geloovigen, het vergaderd-zijn der geloovigen in passieven zin, en omdat zij dat is, wordt zij het ook, en moet zij het naar Gods bestel ook zijn, in actieven zin, de instelling, die de geloovigen vergadert.

Maar het verbond der genade gaat aan het geloof vooraf. Het geloof is geen voorwaarde tot het verbond, maar in het verbond; de weg, om al de andere goederen van dat verbond deelachtig te worden en te genieten. Doch het geloof is zelf reeds eene vrucht, eene weldaad des verbonds, eene gave van zijne genade en dus een bewijs, dat God ons in zijn verbond heeft opgenomen. Want God schenkt al de gaven zijner genade in den weg des verbonds.

Meer nog, het verbond der genade gaat niet alleen aan de gaven der genade, aan de werking des Heiligen Geestes vooraf, maar ook zelfs aan den persoon van Christus, n.l. aan zijne menschwording en voldoening. Van eeuwigheid is het reeds met Christus als Borg der zijnen opgericht. Het is niet eerst in den tijd ontstaan. Het wortelt in de eeuwigheid. En het bestond toen niet slechts in het besluit, gelijk alle dingen in dien zin gezegd kunnen worden van eeuwigheid te zijn, maar het bestond toen ook in waarheid en werkelijkheid tusschen den Vader en den Zoon, en kon daarom ook terstond na den val aan den gevallen mensch bekend gemaakt en met hem opgericht worden.

Daarom is dat verbond der genade, bestaande van eeuwigheid tot eeuwigheid, ook in de historie de bemiddeling van alle heil, de weg, waarin God al zijne genade-weldaden aan den mensch mededeelt. In de Gereformeerde dogmatiek gaat daarom aan de leer der kerk altijd een hoofdstuk over het genadeverbond vooraf, hetzij dit een plaats vindt aan het begin van de leer der heilsorde, hetzij reeds vóór de behandeling van den persoon en het werk van Christus.

BAVINCK.

KERKHERSTEL.

Onder de Gereformeerde broeders in de Ned. Herv. Kerk ontwaakt weder het besef, dat de toestand zoo niet blijven kan en dat er iets gedaan moet worden tot herstel.

En terwijl men vroeger heil verwachtte van evangelisatie, tracht men thans in den weg van reorganisatie tot verbetering te komen.

Een desbetreffend voorstel ging er uit van eene Commissie, gekozen op de Utrechtsche vergadering van kerkelijke ambtsdragers en bestaande uit de heeren: Prof. Dr. J. H. Gunning, Dr. Ph. J. Hoedemaker en Dr. P. J. Kromsigt.

Men wilde daarin door middel van de Classicale vergaderingen aan de Synode verzoeken, om eene Commissie te benoemen tot een ontwerp van reorganisatie in den geest van de belijdenis der kerk.

Maar ofschoon dit voorstel op vele Classen in bespreking kwam, vond het toch lang geen algemeenen bijval. Slechts op een tiental Classen vond het steun; meer dan twintig verklaarden er zich tegen. En op de Synode vond het voorloopig reeds geen al te gunstig onthaal.

Onze broeders in de Ned. Herv. Kerk zullen het daarom verstaan, dat wij van

deze nieuwe poging tot kerkherstel geen groote verwachtingen koesteren.

Immers wordt het thans niet voor de eerste maal beproefd, om de kerk in de kerk te herstellen. Er ligt eene historie van bijna eene eeuw achter ons, die tal van zulke pogingen aanwijzen kan.

En de twee ernstigste pogingen, die van 1834 en 1886, zijnde armeegeindigd, dat zij, die ze in het werk stelden, werden uitgeworpen en buiten en naast de Herv. Kerk positie moesten nemen.

Daar komt nog bij, dat reorganisatie in den geest van de belijdenis een zeer onvoldoende maatregel is. Het kwaad zit lang niet alleen en ook niet in de eerste en voornaamste plaats in de Synodale organisatie, maar het zit in de kerk zelf, in de dooreenmenging van waarheid en leugen, van geloof en ongeloof, van belijders en bestrijders van Christus. Met afwerping van het Synodale juk en invoering van een presbyteriaal kerkregiment — stel al, dat dit geschieden kon, zonder dat het tot scheuring kwam — ware nog niet veel geholpen.

Doch dat alles neemt niet weg, dat wij ons over het opnieuw optreden onzer broeders in de Ned. Herv. Kerk ongeveinsd en van harte verblijden.

Er zijn er nog wel, die met een lid der Classis Sneek van meening zijn, dat men den abnormalen toestand der kerk als een oordeel des Heeren beschouwen en lijdelijk dragen moet. Maar anderen zien toch weer in, dat de abnormale toestand, ofschoon een oordeel Gods vanwege de zonde, toch juist een prikkel moet zijn, om te doen wat hunne hand in afhankelijkheid van God vindt om te doen.

Het woord van Prof. Gunning, dat het verkeer onder de organisatie der Ned. Herv. Kerk hem tot zonde geworden is, heeft bij velen weerklink gevonden. En wij hopen, dat deze ootmoedige belijdenis velen moge bezielen, om naar het Woord des Heeren de reformatie der kerk met kracht ter hand te nemen.

Of die reformatie dan geschiedt op de wijze der Scheiding van 1834 of naar de methode der Doleantie van 1886, doet minder ter zake. Misschien is er een derde weg, die nog uitnemender is.

Al hebben wij er dan ook geen groote verwachtingen van; indien de poging, om door reorganisatie tot kerkherstel te komen, slagen mocht, wij voor ons zouden zonder eenige jaloerschheid er God voor danken. Want hoofdzak is, dat alle Gereformeerden in den lande weer saam vereenigd worden in éene kerk.

Zoolang het daartoe niet gekomen is, blijft de toestand abnormaal en mogen wij geen van allen daarin lijdelijk berusten.

BAVINCK.

EEN LAMP VOOR DEN VOET.

„Uw woord is eene lamp voor mijnen voet en een licht op mijn pad.“ Ps. 119 : 105.

Het eeuwig woord van God is in ons bezit. Welk eene gedachte! De volle openbaring der eeuwige Godsgedachten; der eeuwen lange heilsgeschiedenis; der leidingen en wonderen;

der verbonden en beloften; — het woord des levens, der kracht, der heiligmaking, de bazuin des Evangelies, de roepstem tot bekeering, — dat woord ligt zooveel eeuwen in het midden der gemeente, in het midden der wereld.

Alle machten der hel hebben het bevochten, bestookt, belasterd. Eene valscheit dus genaamde wetenschap heeft het geloofend, bespottelijk gemaakt. De wereld heeft het gehaat, gewerd, verhinderd. Maar het is gebleven, ongedeerd, onverminkt, en in zijn loop niet gestuit.

Schier geen tijd, waarin dit woord zoo zeer werd gelasterd en verworpen als onze eeuw.

Uit huis en school en maatschappij verdreven, is het:

een aanfluiting van duizenden, een schande in de samenleving, een struikelblok in het leven, een ergernis voor de wetenschap; maar de gemeente herhaalt haar geloofsgetuigenis: „alle vleesch is als gras, en alle heerlijkheid der menschen is als eene bloem van het gras. Het gras is verdord, en zijne bloem is afgevallen: maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid.“ Zij houdt vast aan de waarheid der Schrift, niet met tal van bewijzen, maar met geloof en ervaring. Zij erkent de waarheid der Schrift, als openbaring des Heeren, als brood der ziel, als gids op den weg, als kracht, als genademiddel. Zij ziet en begeert voortdurend de vrucht der Schrift. Houdt zich verzekerd van de eenduidige volle zegepraal der Schrift, wijl zij is: waar en Goddelijk, onoverwinnelijk, eeuwig.

Al Gods kinderen houden vast aan, vinden diebaarheid in hun Bijbel. Het geloof aller heiligen heeft dat betuigd, maar nergens schooner uitgedrukt dan in den tekst: „Uw woord is eene lamp

voor mijnen voet en een licht op mijn pad.“

In deze geloofsbelijdenis omtrent Gods woord:

spreekt David zijne ervaring uit; handhaaft de Heilige Geest zijne eere;

omhelst de kerk haar beginsel; en vindt elk geloovige zijn leven.

Wien, zoo mogen wij vragen, onder de belijders des Heeren, is niet de inhoud van ons schoon en liefelijk tekstwoord bekend?

Het werd van eeuw tot eeuw herhaald, overgeplant, gewaardeerd; het is een der parelen, uit het kostelijk snoer in den 119den Psalm aaneengeregen.

De verzen van dezen Psalm, spreukmatig, niet bepaald, althans niet altijd even kennelijk samenhangend, zijn in grondgedachte één; éene levenservaring meedeelende, en de vrucht der ervaring predikende in gebed, lof en getuigenis.

Om ons tekstwoord te verstaan, dat als vrucht van Davids geschiedenis, uit zijn hart is gevloeid, moet des dichters ervaring ons te hulp komen.

Toch staan wij niet stil bij wat al door den man naar Gods harte werd doorleefd. Maar herinneren ons slechts, hoe het woord zijn licht was in de eerste dagen zijner jeugd.

Zijn sterkte in eenzame nachten. Straks aanwijzer zijner bestemming door Samuël. En voorts, zijn troost in ellende;

zijn hulpmiddel in gebrek; zijn wapen in bestrijding; zijn vastigheid bij twijfel; zijn roem tegenover den vijand; zijn waarborg voor de toekomst.

En welk woord? Het woord der Schrift, vooral de wet; het woord van den eeredienst, vooral de tabernakel;

het woord der ingevening des Heiligen Geestes, vooral de psalmen;

het woord der profetie, vooral van den Messias.

Het was de oude bedeeing. Maar, al had de dichter niet de volheid des Nieuwen Testaments, toch rijke stof van erkenenis.

Zonder dat woord, zat hij in duisternis aan allerlei dwalingen ten prooi, met niets dan een eeuwig nacht in het verschiet.

Nu daarentegen werd hij verlicht, geleid, getroost met dien zegen aan Jehovah's voeten uitgestort in geloofsbelijdenis, in dankbare waardeering: „Uw woord is eene lamp voor mijnen voet, en een licht op mijn pad.“

Zoo heeft David het woord geprezen. Maar hoe? In zijn God. Waarom? Het kwam van zijn God. Waartoe? het verheerlijkt zijn God.

Het woord is absoluut Goddelijk.

Het is vrucht, openbaring, lofzegging van 's Vaders wijsheid en liefde.

Het heeft tot middelpunt, beginsel en doel het vleesch geworden Woord. Is gegeven door den Heiligen Geest als in God-menschelijken vorm!

Door dat woord wordt de liefde Gods uitgewerkt, de plannen volvoerd, de raadsbesluiten ontkend, het verbond der verlossing aangekondigd.

De Heilige Geest brengt dit woord over, past het toe, en dan is 't een vuur en een hamer;

een ontdekkingswoord; een beloftenwoord; een vrijmoedighedswoord; een verzoeningswoord; een vredewoord; een heilighingswoord; een wapeningswoord; een voorzeggingswoord; een woord voor hemel en aarde.

Nu keert dat woord weer uit het hernieuwde hart, de eere des Heiligen Geestes stijgt naar boven: Uw woord is eene lamp voor mijnen voet, en een licht op mijn pad.

Onze tekst is een getuigenis, uitgesproken in naam der gansche kerk, van alle eeuwen.

Met haar staat of valt de kerk.

Zij heeft geen andere beginselen dan in dat Woord zijn neergelegd.

De majesteit der Schrift is haar hoofdartikel.

Die Schrift is haar hoeksteen, haar schat, haar strijd door alle eeuwen heen, en telkens weer hare bekeering, hare hervorming.

Uit het Woord van God is de kerk geboren, en door dat Woord wordt zij gebouwd.

Het Woord is de inhoud harer leer, en al wat er mee in strijd is, wordt door haar verworpen.

Het Woord is de grondwet van haar leven.

Het Woord is de oorzaak van haar strijd.

De leuze van haar arbeid; het middel harer versterking; waarborg harer onoverwinnelijkheid.

Dat Woord eindelijk is in de toekomst haar licht, haar kroon, haar eeuwig beginsel.

Straks verschijnt het witte paard;

die er op zit, is het Woord Gods, de Koning der Koningen, de Heere der Heeren. In zijn Naam, de zegepraal van het eeuwige beginsel: „Uw woord is eene lamp voor mijnen voet en een licht op mijn pad.“

En nu nog een blik met onzen tekst in het leven van Gods kinderen.

Zij waren er niet, zonder dat Woord. Zijn uit dat Woord geteeld; door dat Woord geroepen.

Onder zijne heerschappij gebracht, bracht dat Woord naar Sinai, en ontam den waan van deugd, den eigenwaan der eigengerechtigheid.

Het bracht naar Golgotha, gaf uitkomst, redding, rechtvaardiging.

Het bond aan den hemel, gaf dorst naar kennis, naar heiligheid, naar zaligheid, naar gemeenschap.

Het Woord gaf wapenen in den oorlog;

beloften in den nacht; psalmen in den kerker; blijdschap in de vlammen; vrede in den dood; ruimen ingang in den hemel: „Uw woord is eene lamp voor mijnen voet en een licht op mijn pad.“

Welke waarde heeft het Woord voor ons?

Geen zelfmisleiding zij bij ons! Geen uitwendig omhelzen; geen verstandelijk kennen; geen ongeestelijk voorvechten; geen eigengerechtig steunen doet ons de waarde des Woords be-seffen. In den weg van onderwerping, van geloof, van ervaring leeren wij het dierbaar achten.

Welke kracht deed het Woord?

Welke vrucht draagt het Woord?

Welke hoop geeft het Woord?

Het Woord zegt ons, wie wij zijn.

Het sluit de kleingelooovigen in.

Het vervrijmoedigt.

Het verklaart onzen weg.

Het verheldert onzen blik.

Het bevrucht ons leven.

Nog een enkele les:

Onderzoeken we veel;

Onderwerpen we ons gansch aan;

Waardeeren we hoog;

Verspreiden we krachtig;

laten we ons leiden, alleen door het Woord.

Het is een geneesmiddel.

Een wapenrusting.

Een voorbehoedmiddel.

Een levenskracht.

Een overwinningseule.

Een kracht Gods tot zaligheid.

Welzalig, die op het Woord hebben gebouwd! Het is eene lamp en licht tot aan de poort van den hemel.

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

XL.

AVONDMAAL.

(II). (Slot.)

Hoe dierbaar het Avondmaal ook is, een Elim gelijk, waar het volk onder palmboomen en bij waterfonteinen uitrust op zijn tocht door de woestijn, zoo wordt de gemeenschap der heiligen er toch nog slechts op eene onvolkomene mate uitgeoefend en genoten.

Men ziet er niet allen, die men er zou willen zien. Er worden er gemist, die door krankheid aan hunne legersteden gebonden zijn. Er worden er gemist, die door beroering des gemoeds verre werden gehouden van den heiligen disch. Er worden er gemist, die door Satans listen buitenshuis gelokt, afdoelen op paden der dwaling of der ongerechtigheid. Omgekeerd behooren niet allen, die men aan den disch ziet, er te zijn; er zijn er, die geen bruiloftskleed aan hebben. En als wij nog wat verder nadenken, dan missen wij er nog meer dan de reeds genoemden. Zij zitten niet meer met ons aan, onze lieve dooden, met wie wij vroeger plachten op te gaan naar Gods huis. Zij zitten nog niet met ons aan, onze kinderen, ofschoon zij geheiligd zijn, en wij weten nog niet, of zij ons straks zullen volgen. En hoe onvolkomen is de gemeenschap, die wij met onze mede-aanzittenden oefenen! Velen kennen wij misschien in het geheel niet, en anderen alleen van aangezicht. Ook hebben wij soms zooveel met onszelf te doen, dat wij, aan wie naast ons zitten, niet kunnen denken.

Gemeenlijk ontbreekt ons dan ook aan het avondmaal het blijde gevoel van in eigen familiekring aantezitten, dat ons zoo aangenaam stemmen kan, als wij ons op onze huiselijke feesten met de onzen rondom den feestdisch scharen. Men voelt zich aan het avondmaal om zoo te spreken niet ten volle op zijn gemak; 't is ons doorgaans niet eene plaats der ruste, die ons zeggen doet: hier, tussehen mijne broeders en zusters, gevoel ik mij nu eigenlijk thuis. Er wordt soms aan het avondmaal veel genoten; dat mag niet ontkend. Maar de genietingen raken zelden de gemeenschap der heiligen; zij

bepreken zich gemeenlijk uitsluitend tot Christus. Nu is het ten volle waar dat het avondmaal er vóór alle dingen is om ons te versterken in de gemeenschap met Hem, die het Hoofd is. Maar de gemeenschap met het Hoofd sluit die met de leden in zich. Men kan met de leden geene gemeenschap hebben dan door de gemeenschap met het Hoofd, maar evenmin kan men gemeenschap hebben met het Hoofd dan door gemeenschap te hebben met de leden. Dat ondervindt elk avondmaal-ganger, als hij verzuimd heeft om uit den weg te ruimen, wat er tusschen hem en zijnen broeder gevonden werd. Christus trekt zich terug; Hij wil slechts gemeenschap met ons oefenen, als wij in gemeenschap leven met onze broederen. De verhooring van ons gebed wordt verhinderd, als het puin tusschen ons en onzen broeder niet opgeruimd is. Daarom worden wij vóór het avondmaal ook opgewekt om ons met onze broederen te verzoenen. Aan dit alles ligt de gedachte ten grondslag, dat wij om aan het avondmaal gemeenschap met Jezus te oefenen, in gemeenschap moeten leven met elkander.

Dat wij aan het avondmaal in gemeenschap met onze broederen verkeeren is echter meer dan voorwaarde tot oefening van gemeenschap met Jezus; want de oefening van onderlinge gemeenschap behoort tot het oogmerk van het avondmaal zelf. Christus heeft het avondmaal ingesteld niet alleen om onze gemeenschap met Hem, maar ook om onze onderlinge gemeenschap te versterken. Hierop wijst dan ook ons Avondmaalsformulier, als het ons zegt, dat wij in het brood en den wijn des avondmaals een voorbeeld hebben van de nauwe vereniging, die er tusschen de avondmaalsgangers behoort te bestaan. Immers gelijk uit vele graankorrels één brood gebakken wordt, en uit vele saamgeperste beziën één wijn vliet, alzoo zullen wij allen te zamen één lichaam zijn, en zulks niet alleen met woorden, maar met de daad jegens elkander bewijzen.

Nu kunnen wij er zeker van zijn, dat eene der oorzaken, waarom wij aan het avondmaal zoo weinig van Jezus genieten, hierin gelegen is, dat wij in het avondmaal niet zoeken de gemeenschap met elkander. Onze eenzijdigheid bedriegt ons hier; wij willen wel den band met het Hoofd aanhalen, maar ten avondmaal te gaan om vernauwing van den band met de broederen te verkrijgen, is iets dat, eerlijk gezegd, buiten onzen gezichtskring ligt. Wij hooren vóór de bediening des avondmaals het Formulier wel voorlezen, dat ons hierop wijst, als op het tweede oogmerk van de heilige instelling, maar — als niet hoorende. En daarom wordt het dringend noodig, dat onder de bedoelingen, met welke wij ten avondmaal gaan, ook deze gevonden worde, om versterkt te worden in de broederlijke liefde. En de predikers, die zich tot dusver vergenoegden om te leeren, dat het avondmaal is ingezet om ons in het geloof te versterken, mogen zich wel haasten om er bij te voegen, dat het evenzeer ingesteld is om ons te versterken in de broederliefde. Zóó alleen trouwens dient het om ons te versterken in de hoop; want de liefde is het merkteken, dat ons geloof bezitten moet, zal het stof geven voor onze hoop op de zaligheid.

Reeds dat samen eten en drinken van dezelfde geestelijke spijs en drank haalt den broederband aan, omdat het ons voor oogen houdt, dat wij, als uit één Hoofd levende, samen één lichaam zijn. Dit echter is noodig, dat wij elkander aan het avondmaal bezien in het geloof. Alle gemeenschap van menschen onderling berust op geloof, anders gezegd, op een vertrouwen in elkander, dat gewekt wordt door de verzekering, die wij in woord en daad elkander van onze betrouwbaarheid geven. Ook de gemeenschap der heiligen berust op geloof. Daarom is noodig, dat allen van het avondmaal geweerd worden, die ons zulk eene verzekering niet geven, allen die Christus nog niet belijden, of Christus verloochenen, en allen, die in hun wandel openbaren, dat zij in plaats van Christus' discipelen, slaven des duivels zijn. Hoe toch zullen wij met de zoodanigen gemeenschap oefenen? Maar overigens hebben wij allen, die belijden, dat zij in Christus hunne zaligheid zoeken, en toonen, dat zij Hem als hun Heer erkennen, ook dan, als hun geloof en wandel noch onvast zijn, als van een kindeke, met onze liefde te omvatten. Hier steune de hope de liefde; de verwachting dat de broeder, hoe zwak hij thans ook zijn moge, eens, spoediger misschien dan wij zelve, een volgroeid man wezen zal. Gelijk de moeder in haren zuigeling den man ziet, die er uit groeien zal, alzoo moeten wij in den broeder zien wat hij worden zal, en in ons zelve wat wij waren. Hoe geringer wij over onszelven denken, des te gunstiger zullen wij over een broeder oordeelen. Het is mogelijk, dat wij over dezen en genen te gunstig oordeelen, het bezware ons niet, de

vergissingen der liefde zijn eer deugden dan zonden. En zoo zullen wij waarlijk aan het avondmaal gemeenschap der heiligen oefenen. Wij moeten zelfs onze harten uitbreiden tot al Gods volk op aarde en in den hemel, en allen als met onze handen omvatten. Dan zullen wij ons gesterkt gevoelen in zulk een treffelijk en talrijk gezelschap. Wij zullen ons klein gevoelen onder zoo groote menigte van heiligen. Wij zullen geprikkeld worden tot de begeerte om ons zoo heilig gezelschap waardig te maken. En terwijl wij hen beminnen, die van Christus beminnd zijn, zal de liefde van Christus zich naar ons uitlaten. Immers is het onmogelijk, dat Christus geen welbehagen in ons hebben zou, als onze genegenheden uitgaan naar hen, die Hij meer dan zijn eigen leven heeft liefgehad.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Het Engelsche parlement is verleden week naar huis gegaan. Dat het niet terugkeere zonder grondig zichzelf herzien te hebben voor Nieuwjaar!

Nimmer toch is er een zitting geweest waarin de heeren zoo met zichzelf lieten spelen door de Ministers. De vrijheid van spreken werd telkens op de ongehoordste wijze verkracht en — de begroting werd als afgeramd. Erger echter is de walgingwekkende wijze waarop de leden in 't algemeen maar verder aanvaard hebben de voortgezette moord-, brand- en roof-politiek in Zuid-Afrika. Een onophoudelijk gejuich was er als Chamberlain sprak; een verachtelijk stilzwijgen als een liberaal lid nog een poging deed om een weinig te keeren of af te keuren. Zelfs de liberale partij pleegde onophoudelijk zelfmoord en vertrad door de goedkeuring van 't oorlogsbudget en van vrouwen- en kindermoord bestendige de groote zedelijke begijnselen, die eenmaal onder leiding van Gladstone hare eer en Engeland's roem waren.

En de troonrede waarmee het parlement is gesloten zette het zegel op dezen onwaardigen parlementairen arbeid. Slechts een paar hoofdzaken memoreeren wij. Zoo zeide de koning over Zuid-Afrika: „De vordering van mijn troepen in de verovering der beide republieken, die mijn Zuid-Afrikaansche koloniën zijn binnengevallen, gaat onafgebroken verder, maar wegens de moeilijkheden van het uitgestrekte gebied, dat moet worden doorgetrokken, zijn de militaire operaties van langer duur geworden.”

Dat is dus heel wat minder bemoedigend dan ten vorigen jare, toen de oorlog in een ommezien zou gedaan zijn!

De koning spreekt dan verder met groote voldoening over het schitterend othaal, dat zijn zoon en troonopvolger op zijn reis door de bezittingen genoot. Hij ziet daarin „een groot bewijs van trouw en aanhankelijkheid der bezittingen”. Doch de Afrikaners buldigden hem niet in Kaapstad!

Over Indië heet het: „In mijn Indisch rijk schijnen landbouw en industrie zich een weinig te herstellen van de schade, door den hongersnood veroorzaakt.”

De koning eindigt voorts met te bedanken voor de bereidwilligheid, waarmee de heeren de groote credieten voor leger en vloot hadden toegestaan, en de hoop uit te spreken, dat de genadige bescherming en het licht van God Almachtig der heeren deel mogen zijn tijdens hunne vakantie! . . .

Doch genoeg. Helaas, dat dit koninklijk (?) woord nog niet vermeldt, dat het Engelsche volk van zijn onrecht overtuigd is, van den gruwel waagt en dies den vrede begeert. Doch neen, nog immer wordt de leugen aanvaard dat de oorlog wordt gevoerd omdat de Republieken zijne „koloniën zijn binnengevallen”.

God zal echter richten; wie weet hoe spoedig!

Intusschen zetten de Burgers de bange worsteling voort. Want, ook voor Kitchener's jongste ingrijpende proclamatie, die den voortstrijdende dreigt met verkoop van vaste goederen om de onkosten voor 't onderhoud der vrouwen, die de Engelschen zelf in de kampen veegden te dekken, zoo ze niet vóór 15 Sept. de wapenen neerleggen.

Misschien een enkele moge vastzagen; 't gros Gode zij dank niet. Natuurlijk laat de invloed van den winter zich ook in de geleerden der te veld staande Burgers gelden en wordt daardoor de strijd bemoeilijkt. Maar — er wordt meer gedaan door de Burgers, en ook veel meer dan wij weten en eerst later openbaar wordt. Het Noorden van de Transvaal is zoo goed als geheel aan de macht der Engelschen ontworpen en Oostwaarts tot in Swaziland toe werden de Engelschen zelfs uit de hoofdstad verdreven met verlies van allen levensvoorraad, van veel mannen en 1 maxim met 15000 patronen. Zaterdag nog had een bloedige botsing bij Middelburg plaats waar de Engelschen wel eerst een boerenlager verrasten, maar ten slotte met bebloede koppen afdeinen moesten, zoodat er heel wat doden en gewonden vielen. Een dito Pyrrhus-overwinning behaalden de Engelschen ook in 't Westen van de Kaapkolonie bij Middelput, waar ze een kamp namen, wyl de Boeren met verlies van voorraad en paarden het verlieten, maar om — weinige minuten daarna, van een kopje de overwinnaars zoo te beschieten, dat zij op hunne beurt hals over kop moesten wegtrekken met verlies. Ook in 't midden der Kolonie kunnen de Engelschen geen slag slaan. 't Gevecht bij Bethesda was bloediger voor de Engelschen dan de eerst verluidden. En Scheepers dringt zelfs Zuidelijker door dan tot dusverre met eenig commando van Burgers 't geval is geweest.

't Eenig succes dat de Engelschen boeken mogen is, dat ze Kritzinger zachtzaken aan opdrongen naar 't Noorden en zelfs over de Oranjerivier. Maar omsingelen konden ze hem niet, en weldra zal hij wel voeling krijgen met de Burgers die in den Oranje-

Vrijstaat bij Fauresmith met den Engelschen duchtig lastig maken. De vrouwen doen er mede! West daarvan en Noordelijk is men in geheel de Kaapkolonie in beweging van de zijde der Burgers en worden de Engelsche kampen verontrust en de spoorweg opgebroken. Van wapenen neerleggen is dus in de verste verte nog geen sprake.

Moge de Heere zich echter ontfemen. Het geschil tusschen Frankrijk en Turkije is nog niet opgelost. Zoo even komt dit telegram:

„Daar de Sultan in gebreke bleef zijn beloften in de kaden-kwestie na te komen, heeft de Franche gezant alle betrekkingen met de Turksche Regeering afgebroken.” Maar de Sultan zal wel toegeven!

NOORDTJII.

XLIIe Jaarverslag, der Ver. voor Christ. Nat. Schoolonderwijs.

In dit Verslag schrijft de heer M. Bremer, Lid-Secretaris, van den toestand der Vereniging v. C. N. S. o. a.:

De Hoofdc commissie deelt niet in het somber vermoeden van een enkelen pessimist, alsof de Vereniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs langzamerhand haar tijd gehad heeft.

Zij is integendeel veel meer van oordeel, dat het steeds luider geroep, om met vele andere dingen ook het onderwijs, zij het in anderen vorm, nogmaals tot eene staatszaak te maken, met toenemende beslistheid moet worden weerstaan.

In dien nieuwen strijd tegen het staatsvermogen zoekt zij gaarne samenwerking met andere, geestesverwante verenigingen.

Zij heeft daarom in het afgelopen jaar de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs ter Algemeene vergadering uitgenoodigd, welke uitnoodiging met blijdschap is aangenomen. Namens genoemde Vereniging verschenen in ons midden de heeren Prof. M. Noordtjii en A. W. van Kluyve.

Een ander bewijs, dat de Hoofdc commissie nog aan eene toekomst voor onze Vereniging geloof, is het besluit tot het aangaan eener nieuwe leening van f 100,000.

Gelijk men weet was in de laatste jaren het voorschottenfonds niet bij machte aan alle aanvragen om hypotheek te voldoen. Dit achtte de Hoofdc commissie te moeten verhelpen, opdat als voor eene plaats het juiste oogblik van schoolbouw is aangebroken, het voorschottenfonds steeds gereed zou zijn, hulp te bieden.

Ook verwacht de Hoofdc commissie nog immer voortgaande uitbreiding van het aantal Christelijke scholen en de verslagen der districtsraden over dit jaar bevestigen weer haar vermoeden.

In de samenstelling der Hoofdc commissie kwam in het afgelopen jaar slechts in zoverre verandering, dat in de bestaande vacature gekozen werd de heer Mr. Th. Heemskerk, die de benoeming heeft aangenomen.

Wegens de verkiezingen voor staten en raden in Juni besloot de Hoofdc commissie de Algemeene vergadering dit jaar D. V. te houden in September. Tijd, plaats en Agendum zullen bijtijds worden bekend gemaakt.

Reeds nu kan echter worden meegedeeld, dat de Hoofdc commissie bespreking wenscht van de werking van de wet op den Leerplicht en het Herhalingsonderwijs.

Subsidies. Op de laatste Algemeene vergadering werd gewezen op het telken jare terugkeeren van dezelfde scholen op de lijst der gesubsidieerde en gevraagd, of men dan nooit op eigen beenen leerdde staan!

Inderdaad bestaat voor die klacht aanleiding. De Hoofdc commissie weet zeer wel, dat er arme scholen zijn, die zonder steun van buiten niet bestaan kunnen; maar er zijn er ook, welke besturen sommige bronnen van inkomsten alleens laten veranderen, zonder bijtijds nieuwe op te sporen, en die met wat meer activiteit in eigen kring zouden kunnen vinden, wat zij noodig hebben.

Vergelijkend der ingezonden staten van inkomsten en uitgaven over de laatste jaren toonde, dat men niet allerwegen tegen sleur op zijne hoede is.

Ook tegen het verbeuren der rijkssubsidie sta hier nog eene waarschuwing.

Aan 50 scholen werd f 100, aan 33 een bedrag van f 75 en aan 50 eene som van f 50 uitgekeerd.

Voorschottenfonds. De toevloed van nieuwe leerlingen hier, de noodzakelijkheid van vernieuwing der gebouwen daar, de stichting van nieuwe scholen elders, was oorzaak, dat het voorschottenfonds gedurig te hulp werd geroepen.

Dank zij de nieuwe leening, groeit het beschikbare kapitaal allengs aan, zoodat er uitzicht is, dat in den eersten tijd aan de aanvragen spoediger dan voorheen kan voldaan worden.

Een bedrag van ruim f 25000 is reeds toegezegd, maar met het oog op de voortdurende uitbreiding van het aantal scholen dringt de Hoofdc commissie bij voortdurend krachtig aan op deelneming.

Hulpverenigingen. De hulpverenigingen, voor zoverze zij niet tevens schoolbesturen zijn, leiden een kwijnend leven. Het is, alsof zij geen terrein om te arbeiden meer kunnen vinden.

En toch, alles, wat rechtstreeks of zijdelings met het Christelijk onderwijs in betrekking staat, kan op hare vergaderingen behandeld worden. De gemeenschappelijke belangen der Christelijke scholen in eenzelfde gemeente kunnen zij behartigen, bijv. tegenover de nog zoo veelvuldige ongerechte praktijken van vele liberale gemeenteraden.

Opleiding van onderwijzers. De Groen van Prinsterer-School te Doetinchem verbrak den band met onze Vereniging en ging naar Christelijk Volkonderwijs over.

De beide nog aangesloten kweekscholen ontvingen toezegging van eene beurs van f 300 gedurende vier jaar. Overigens bleef alles, wat op de opleiding betrekking heeft, op den ouden voet.

Districtsraden. Van alle districtsraden, behalve van dien van district IX, kwam ditmaal een verslag in, waaruit blijkt, dat bijna

alle scholen in het afgelopen jaar bezocht zijn.

Over het algemeen wijzen de verslagen op gestadigen aanwas, zoowel van het aantal leerlingen als van dat der scholen.

Synode der Hervormde Kerk.

Ter Synode van de Ned. Herv. kerk werd een verzoek behandeld van Ds. J. H. F. Gangel, vroeger predikant in een onzer Gereformeerde kerken te Aalten, — om alsnog te willen terugkomen op de voor hem zoo smartelijke beslissing der Synode, ten vorigen jare op zijn verzoek, om intrekking van het besluit te zijnen aanzien in 1887 genomen, — en hem opnieuw het voorrecht te verleenen om als dienaar des evangelies in de Herv. kerk aan haren bloei en opbouw mede te arbeiden.

Het rapport hierop van den heer van Dis concludeerde tot inwilliging van het verzoek. Overwegende, dat de heer Gangel volmondig erkent, in 1887 slecht gehandeld te hebben; en hij belooft verder aan de belofte, door evangeliedienaren afgelegd, getrouw te zullen zijn; terwijl het Herv. Prov. kerkbestuur van Gelderland een goed getuigenis aflegt.

Bij de bespreking van deze conclusie werd ingebracht, dat, vóór men beslissen kan, genoemd Prov. kerkbestuur moet gehoord worden, en dat voorts de zaak aan de Syn. Comm. kan worden opgedragen, die dan zal moeten oordeelen, of er termen zijn om aan het verzoek van Ds. Gangel te voldoen.

Een voorstel, om te verklaren, dat de terugkeer van den adressant in de Herv. kerk niet in haar belang is, — werd met 10 tegen 7 stemmen verworpen.

En besloten werd, de zaak naar de Syn. Comm. over te brengen.

Naar aanleiding van het bekende geval van geestdrijverij en aanslag te Appelteren, wilden sommigen het Reglement vermeerderen met een bepaling, om een predikant, en wien ook, wegens krankzinnigheid ongeschikt te kunnen verklaren voor het bekleeden van een kerkelijke betrekking. Dit voorstel werd echter met 11 tegen 7 stemmen verworpen, omdat het bestaande Reglement voldoende macht geeft om in zulke ongewone gevallen te voorzien en maatregelen te nemen.

Een zeker voorstel om een vaster positie aan de godsdienstonderwijzers te verschaffen kon geen bijval vinden bij de commissie van rapport. Enkel waren van meening, dat het noodig en nuttig was, de kundigste godsdienstonderwijzers het radicaal van hulpverdiener te verleenen. Doch anderen meenden, dat men dan eerst zorgen moest, dat zij eene andere en betere opleiding ontvingen. Het besluit tot verwerping werd met 16 tegen 2 stemmen aangenomen.

„Ons Parool”.

Reeds ten vorigen jare dreigde het nu en dan het geillustreerde weekbladje „Ons Parool” — ten behoeve van de Land- en Zeemacht in Nederland en de Koloniën ter evangelizatie uitgegeven, door Ds. M. Mooij te Varsveld, en dat voor het grootste deel gratis onder onze landsverdedigers verzonden werd, — te moeten staken, doordien de kosten te hoog liepen en het bladje te weinig steun vond. Door bemoeiing van vrienden dezer zaak en vooral van de Familie „Bn. van B.” werd het bestaan van het bladje en zijn doel toen echter weer voor een jaar verzekerd.

Thans meldde nr. 26 van 31 Juli j.l., dat de uitgave vanwege de onkosten met dat nummer zou gestaakt worden. Er zijn te weinig Militairen en Burgers, die betalen willen; zelfs kwamen gedurig geweigerde kwitanties terug. Zoo kon 't niet volgehouden worden; hoewel de mede-arbeiders geen loon ontvingen. Het bestond nu derdehalf jaar.

Deze poging, ten behoeve van den krijgsmann, is dus spijtig mislukt. Toch doet de Redacteur weer een andere poging. Militairen en matrozen kunnen „De Vredesbode” voor half geld, of een daalder 's jaars krijgen.

We behoeven niet te zeggen, dat de taak van „Fillippus” met zijn Scheurkalenders, en van andere Christelijke Scheurkalenders, daardoor niet minder wordt. Het is te hopen, dat deze des te meer kunnen verspreid worden.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. De General Assembly der United Presbyterian Church en de geheime Genootschappen. — De Vereenigde Presbyteriaansche kerk hield onlangs hare Synode te Des Moines in den Staat Iowa. Het is deze kerk, met welke de Christ. Geref. kerk sedert korte jaren correspondentie gevoerd heeft, om tot nadere aansluiting zoo mogelijk tot vereniging van beide kerkengroepen te komen. Dit laatste doel is niet bereikt en het staat er ook nog niet naar, dat in den eersten tijd dat doel bereikt zal worden. Voorloopig blijft het bij correspondentie, waartoe behoort, dat wederzijds afgevaardigden naar elkanders Synodes gezonden worden.

Deze Ver. Presb. kerk heeft de Westminsterische Geloofsbelijdenis als haar Symbool aangenomen. Bij deze Geloofsbelijdenis heeft zij haar zoogenaamd Testimony, of nadere verklaring van eenige geloofsstukken, dat veel overeenkomst heeft met de Dordsche Canones van 1618.

In dit Testimony wordt ook gehandeld over de verhouding tot de Geheime Genootschappen. In één zijner artikelen wordt verklaard, dat alle verenigingen voor politiek of weldadig doel, die van hare leden een eed van geheimhouding of een verplichting van gehoorzaamheid aan onbekende wetten eischen, onbestaanbaar zijn met den geest en de strekking van het Christendom en dat de leden der kerk geen gemeenschap met zulke verenigingen behooren te hebben.

Tegen dit artikel is van twee zijden gedurig bezwaar ingebracht. Sommigen wilden het verscherpt hebben. De uitdrukking: „de leden der kerk behooren met deze vereniging geen gemeenschap te hebben” is hun te zwak. Zij willen, dat niet behooren in niet mogen zal veranderd worden; dat beslist uitgesproken worde, dat niemand als

lid der kerk geduld mag en kan worden, die lid van eenig geheim genootschap is. Anderen wenschen, dit artikel verzacht of geschrapt te zien.

De laatsten zijn of leden van zulke genootschappen of dezulken, die deze leden niet willen bemoeilijken, omdat daardoor de kerk financieel zal worden geschaad; want zij behooren meerendeels tot hen, die uit een maatschappelijk oogpunt tot de voorname leden der kerk gerekend worden.

De Gen. Assembly in 1899 te Philadelphia gehouden benoemde eene commissie om een concept van herziening van bovengenoemd artikel te ontwerpen. Dat is in 1900 op de Gen. Ass. ingediend maar verworpen, omdat deze commissie veel verder gegaan was dan haar opdracht was. Haar voorstel was een geheele wijziging in leer, dienst en tucht.

De Gen. Ass. van dit jaar te Des Moines heeft deze zaak weer behandeld. Toen zij aan de orde kwam, waren de afgevaardigden van de Christ. Geref. kerk DD. J. Keizer en G. Westenberg ook tegenwoordig.

Velen spraken voor verscherping van het artikel, omdat de geheime genootschappen een valschen godsdienst voorstaan en het vertrouwen in het huwelijksleven breken. De afgevaardigden der Christ. Geref. kerk deelden mede, hoe hunne kerk in deze kwestie handelt. De leden van zulke genootschappen worden vermaand en breken zij niet met die genootschappen, dan worden zij afgesneden. De voorzitter Dr. Thompson sprak een waardeerend woord over de besliste houding, die de Christ. Geref. kerk in deze zaak inneemt.

Andere leden der vergadering zeiden, dat de leden van geheime genootschappen in de kerken moeten worden opgenomen om hen dan door onderwijs te beoefenen. Uit hun spreken was het niet duidelijk, of zij ook de bedoeling hadden om zulke leden kerkelijk te behandelen en ten slotte af te snijden, als het bleek, dat dit onderwijs vruchteloos was.

Het vermoeden ligt voor de hand, dat zij bedoelden de gemeenten, waarin zoo gehandeld wordt — en die zijn er — niet te bemoeilijken. Hun voorstel zou er toeliden, dat de leden der genoemde genootschappen officieel geduld werden, en het Trojaansche paard worden binnengehaald.

Het gevaar voor de Ver. Presb. kerk van de zijde der geheime genootschappen bestaat dus werkelijk. Vele stemmen verheffen zich er dan ook tegen. Rev. Kennedy heeft kort vóór de samenkomst van de Gen. Ass. over deze zaak geschreven en er op gewezen, dat het een kampen is voor het kerkelijk samenleven, als de beoordeeling en beslissing over het dulden of niet dulden van de leden der geheime genootschappen aan de kerkeraden moest worden overgelaten, gelijk sommigen willen; de vereischten van het lidmaatschap moeten voor alle gemeenten, die in kerkverband leven, dezelfde zijn.

Met het oog op het zwakke weifelende standpunt door velen in dezen ingenomen, noemt hij zijn kerk een afvallige kerk, die ontrouw is en hare eerste liefde verlaten heeft, omdat zij niet handhaaft en verdedigt, wat zij als kerk in deze zaak belijdt. Afvalligheid roept tot boetvaardigheid, belijdenis en verootmoediging.

Hij geeft ook de middelen aan de hand, om dit kwaad tegen te staan en uit te zuiveren. De predikanten moeten in de prediking de gemeenten voorlichten, opdat de onkunde met betrekking tot het gevaar der geheime genootschappen verdwijne en de kerk van den verderfelijken invloed dier genootschappen gezuiverd worde. De kerkeraden moeten de leden der loge met geduld en zachtmoedigheid behandelen en trachten hen van dwaling te overtuigen. De studenten der Theologische Seminaries moeten degelijk voorgelicht worden, opdat zij straks tegen de geheime genootschappen kunnen getuigen. Tevens moet den Heere ernstig gebeden worden om verlevendiging door de werking des Heiligen Geestes, opdat de kerk gezuiverd worde van alle verbinding met het rijk der duisternis.

De Gen. Ass. heeft besloten het artikel, dat het lidmaatschap van een geheim genootschap met dat der kerk onverenigbaar verklaart, te handhaven. Mocht de Ver. Presb. kerk met kracht tegen deze genootschappen den strijd aanbinden, want zij zijn een kanker voor het geestelijk leven en voor den bloei der kerk. De geheime genootschappen nemen in Amerika met den dag toe en als de kerken verslappen in den strijd tegen dat kwaad, dan zal het godsdienstig leven er onder kwijnen. Dat ook in de Ver. Presb. kerk stemmen opgaan om met betrekking tot die genootschappen toeschietelijker te worden en daarvoor op hare Synode gepleit wordt, is een bedenkelijk verschijnsel. Deze kerk is tot hertoe één der weinige kerken, die het beslist uitspreekt, dat een lid der loge geen lid der kerk kan zijn.

SCHOLTEN.

De Carolinen-eilanden werden vóór dertien jaren bij scheidsrechtelijke beslissing door Leo XIII aan Spanje toegewezen. De Protestantische zendelingen, die sedert 1852 aldaar werkten, werden toen verdreven en de gemeenten der inboorlingen door onzedelijke kolonisten en booze priesters vervolgd. Thans, nu Duitsland ze bezit, is er weer vrijheid van godsdienst en drankverkoop aan inlanders is verboden.

In een Duitsch hotel lag ten dienste der gasten een Bijbel, waarin geschreven stond: „Gift van het Bijbelgenootschap te Stuttgart.” Zeker reiziger schreef hieronder: „Dit boek moest niet in een hotel tentoongesteld liggen.” Een ander plaatste eraan: „Het dierbare Woord Gods moet overal gereed liggen.” Een Hollandsch reiziger zette erbij: „De mensch zal het Woord Gods niet oordeelen, maar het Woord Gods den mensch.” Van Atijama, Japansche gezantschaps-secretaris te Washington, wordt intusschen gezegd, dat hij tot het Christendom bekeerd werd, door het lezen van den Bijbel, die in een Amerikaansch hotel lag.

De kapelaan van een Engelsch regiment, dat uit Indië teruggekeerd was, sprak tot den beroemden hertog van Wellington op verachtenden toon van den zendingsarbeid, als een werk van droomers en sektenmakers, waar niets van te verwachten was. De oude krijgsman fronsde hierop de wenkbrauwen, en zeide tot den geestelijken: „Mijnheer, weet gij dan niet, dat de order van uw Koning tot zijne soldaten is: „Gaaf henen in de geheele wereld!” Het is een slecht soldaat, die de bevelen zijns Konings niet gehoorzaamt!”

Te Parijs is door voormalige Roomsche geestelijken eene „Broederlijke vereeniging van oud-priesters” opgericht, met eene jaarlijksche contributie van 12 frs. en 10 frs. voor begunstigers. Het doel is, om al degenen te helpen, die door het verlaten van hun priesterambt tijdelijke behoeften hebben en moeten voortgeholpen worden aan andere studie of werk. Een en ander bewijst, dat de beweging steeds meer omvang krijgt.

In eene Dublinsche Zondagschool ontvingen getrouwe schoolbezoekers nu en dan een nieuw stel kleeren. Nu kwam daar ook een ondeugende snaak uit de achterbuurt, die echter steeds den boel in de war stuurde, door zijn makkers met spelden te prikken enz. Doch hij bleef ook weer spoedig weg. De juffrouw haalde hem echter weer op, door hem toch een stel kleeren te geven, hoewel hij het nog niet verdiend had. De knaap scheen hier evenwel op te vergeren, en bleef telkens weg. Ook toen hij een tweede stel kleeren kreeg. Voor de derde maal stelde hij een kostuum, onder den uitdrukkelijken eisch van niet weer weg te blijven en de verzekering, dat dit de laatste maal zou zijn, en de belofte, dat hij medehelper mocht worden! Eindelijk hielp deze toegeliefteheid. De jongen hield trouw zijn woord, en werd Robert Morrison, die den Bijbel in 't Chineesch vertaalde, den eersten Chinees-Christen doopte en 25 jaren Chineesch Zending was.

Uit de volkstelling van Figueras, in Spanje, bleek 31 Dec. 1.1., dat een derde der monniken, aan wien aldaar sedert jaren het onderwijs der jongens is opgedragen, niet kunnen lezen. Het grootste deel der nonnen, die arme meisjes moeten onderwijzen, kon niet schrijven, ook de directrice zelfs niet.

Rev. Campbell uit Brighton was eerst tegen den Zuid-Afrikaanschen oorlog gekant. Om echter meer gevestigd idee ervan te hebben, ging hij naar de Kaap, om de zaak daar beter te leeren kennen. En zijne vrienden aldaar maakten hem geheel tot vriend der Chamberlain-politiek. Terruggekomen zijnde, hield hij zelfs eene conferentie in zijne kerk ten gunste der regering, en gaf de beste beschrijving van de Engelsche generaals. Ben zijner toebehoorders riep toen te midden zijner rede: „Wees uzelfen gelijk in dit huis des gebeds en geef ons een beschrijving van den Heer Jezus.” Trots de stilte en spanning, die hierop ontstond, bepleitte Campbell de voorgenomen kolonizering van Z.-Afrika. Dezelfde lastige spreker riep toen: „Geloof gij, dat wij, een Christelijke natie, gestolen goed kunnen aannemen?” Ondanks het geschreeuw: „Weg met dien Pro-Boer!” riep hij tot den redeenaar: „Gij vereenzelvt de Christenen met die afschuwelijke wreddheden! Ik geef twintig pond voor een liefdadig doel, als gij mij een enkel woord van Jezus noemt, dat dezen oorlog rechtvaardigt!” In plaats van fatsoenlijk teantwoord te worden, werd de drieste Pro-Boer onder geraas en getier de kerk uitgesmeten.

Niettegenstaande de gevolgen van den hongersnood in Indië en van den oorlog in Afrika konden de George-Müller-gestichten in Bristol roemen op de inkomsten van het dienstjaar 1899—1900. Hieronder behoort echter een legaat, dat reeds vóór 15 jaren beschreven was, doch toen eerst kwam, groot zijnde een kwart miljoen gulden. Velen zien daarin het bestuur des Heeren, en wie zou dit niet, wil hij Christen zijn en de barmhartigheid eeren? Maar er zijn er ook, die averechts van deze gunste Gods tot de deugd van het Indisch bestuur en dien schandelijken oorlog durven besluiten.

Er wordt verhaald, dat Koningin Victoria op het laatst van haar leven te Osborne-House tot eene geestelijke van het eiland Wight zeide: „Ik hoop mijnheer, dat gij in goede verhouding staat tot de nonconformisten? . . . Dat zal wel moeten, want gij weet, dat gij ook in den hemel met hen in aannaking zult komen.”

De bekende schrijfster Miss Ch. M. Yonge, die in Maart j.l. op 78-jarigen leeftijd overleed te Otterbourne bij Winchester, kreeg zooveel winst van haar roman „De Erfgename van Redclyffe”, verschenen in 1853, dat zij het Zendingsschip „Het Zuiderkruis” aankocht en uitrustte en dit ter beschikking stelde van bisschop Selwyn.

Volgens eene opzettelijke statistiek van A. Coste ontvingen in Engeland in de jaren 1873—1876 de werklieden anderhalf miljard gulden aan arbeidsloon meer dan in vorige jaren. Maar in die goede jaren steeg ook het verbruik van alcoholische dranken bijna evenveel. Hoewel niet in zulk eene mate had hetzelfde plaats in België. De meeste winst ging naar de kroeg.

PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE DER GEREFORMEERDE KERKEN IN ZUID-HOLLAND,

gehouden te Rotterdam op 20 Juni 1901.

Slot. (Fervoly van Nr. 32.)

Vraag 6. „Hoe moet art. 25 (laatste alinea) van de Dordtsche Kerkenorde worden opgevat en uitgevoerd,” ingezonden door Voorburg.

Bedoeld is de rekening, die de Diaconie tegenover de Gemeente heeft te doen, als

daar iemand bij wil tegenwoordig zijn. De Conferentie spreekt uit, dat deze rekening moet loopen over cijfers niet over personen.

De volgende vragen, ingezonden door Capelle aan den IJssel worden tegelijk behandeld: „Vallen zij onder de rubriek van „bedeelden, die door bijzondere omstandigheden eenmaal de hulp der Diaconie ontdervonden?”

„Zoo ja, is er een wettige weg te vinden, wanneer genoemde hulp of onderstand verleend is, met behoud van Kiesrecht?”

„Iemand wordt door de Diaconie geholpen in een zaakje; behoort dit onder be-deeling der Diaconie? Ook met het oog op 't Kiesrecht?”

De afgevaardigde licht de vragen toe. Zij vinden haar grond in een geval uit de praktijk.

Vragen 1 en 3 worden bevestigend beantwoord; omtrent vraag 2 wordt door een der afgevaardigden aangeraden, die hulp of onderstand door een particulier te verkrijgen.

Vraag 9. „Moeten de kosten, verbonden aan de Conferentie, door afgevaardigden te zenden, betaald worden uit de Diaconale „kas of uit de kas der Kerk?” — *Onde- en Nieuwe-Wetering.*

Beide opvattingen vinden in het debat aanhangers.

Vraag 10. „Is het wel goed, vaste bijdragen te zoeken voor de Diaconie, bijv. voor verpleegden, terwijl er voor de Kerk gecollecteerd wordt? Brengt de dienst der barmhartigheid niet met zich discretie, welke ook in het bijeenbrengen der gaven moet betrach?” *Delft.*

De afgevaardigde licht de vraag toe. Er wordt driemaal gecollecteerd. De collecte voor de armen is niet toereikend om de verplegingskosten te betalen. Is het nu goed voor die verplegingskosten de gemeente in te gaan, of kan men beter een keer meer collecteeren?

De heer Zwart meent, dat er wel lijnen zijn aan te geven. De Diaconie moet omtrent naar goede middelen. In Rotterdam A is de eerste collecte voor de armen. Deze is ook onvoldoende om ook de verplegingskosten te bestrijden. Daarom worden er nog vier collecten per jaar voor gehouden.

De heer Kros merkt op, dat er ook nog een Suppletiefonds voor bestaat.

De afgevaardigde van Zammerdam meent, dat men in geen geval bijdragen voor verpleegden mag aannemen. Aan de Diaconie is een aanmerkelijke som aan vaste bijdragen aangeboden voor een verpleegden broeder, maar ze heeft ze niet voor dien persoon willen aanvaarden.

De heer Grootveld onderscheidt barmhartigheid tegenover de armen en verplichting tegenover de Kerk.

De afgevaardigde van Delft vereenigt zich met dit woord.

De heer Meesters vraagt, of het beginsel dan in den collecte-zak zit. Voor hem is de collecte-zak maar eene wijze van uitvoering. Hij herinnert er aan, wat door den geachten Referent is gezegd over het aankweeken van de kunst van het geven. En wat de Schrift zegt van de verzameling, die voor de heiligen geschiedt.

De heer Ter Weeme wil ook vaste bijdragen als de Kerk behoefte heeft, maar de Diaconie moet collecteeren.

De Voorzitter merkt op, dat de Diakenen op alle wijzen moeten trachten, goede middelen te verkrijgen. De Diaconie moet niet tegenover de Kerk komen te staan.

De afgevaardigde van Delft beroept zich op het: „Laat uwe linkerhand niet weten wat uwe rechterhand doet!”

De heer Zwart merkt op, dat wij, zoo doorgaande, een principieel verschil krijgen.

De heeren Van Es en Kelelaar zijn tegen vaste bijdragen. De laatste sluit zich aan bij de onderscheiding door den heer Grootveld gemaakt.

De heer Meesters merkt hiertegen op, dat ook de barmhartigheid tegenover de armen plicht is.

De afgevaardigden van Delft en Alfen doen zich kennen als vertegenwoordigers der beide stroomingen.

De Voorzitter wil deze stroomingen vereenigen, maar beide vinden nog aanhangers in de heeren van der Burch, Hoogenraad en Van Es aan de eene en Dicke en Kros aan de andere zijde.

De heer Van der Burch betoogt, dat de Diaconie nooit vaste bijdragen kan aannemen voor een of ander doel en dat iemand, die een rijkdaalder geeft buiten het zakje, een misdaad pleegt, hoe goed ook bedoeld.

De heer Hoogenraad vraagt, welke redenen iemand kan hebben voor vaste bijdragen.

De heer Dicke noemt ziekte, die het ter kerk komen belet.

De heer Van Es wijst op den toestand van Rotterdam B. Eenigen tijd geleden was er een tekort in de Diaconiekas. De Dienaren des Woords hebben het aan de Gemeente gezegd. En nu is er een flink saldo.

De Voorzitter trekt nu de conclusie, dat de dienst der barmhartigheid vereischt liefdegiften, maar de Kerk niet.

De laatste vraag, die te behandelen is, is ingezonden door Scheveningen B en luidt.

„Hoe te handelen met behoeftigen, die „door woord en daad toonen, opgehouden te hebben lid te zijn der Gereformeerde „Kerk?”

Blijkens de toelichting, door den afgevaardigde gegeven, worden hier bedoeld, leden, die buiten de gemeenschap der Kerk leven, maar nog op het lidmatenboek voorkomen. De Diaconie bleef hen ondersteunen en werd daarover aangevallen.

Algemeen is men van oordeel, dat behoeftigen moeten worden ondersteund, zoolang zij niet van het lidmatenboek zijn geschrapt.

En hiermede was de Agenda behandeld. De Voorzitter brengt dank aan allen, die dank verdienden en de heer Dicke eindigt de vergadering met dankgebed.

L. MEESTERS, Scriba.

Ingezonden.

Aan den Heer F. de Jong te Lexmond.

Mijnheer!

Uwe vragen, aan mij gericht, behelzen niet het punt in kwestie, plus een weder-vraag, welke beantwoording ik van u present krijg — is het antwoord, dat ik van u ontvang. U maakt hiermede het spreekwoord: door vragen wordt men wijs of verkeerd onderdicht, onwaar. En nu zou ik wel meer kunnen vragen, want ik heb nog al wat op mijn gemoed, maar als ik dan hetzelfde bescheid ontvang, dan word ik nog niets wijzer. Ik heb mij daarom voorgenomen, u, afgedacht van mijn vragen, te schrijven, hoe ik over die dingen denk. En dan verzoek ik u, dat u van mij niet verwacht een geleerd betoog. Ook hoop ik, dat u mijn schrijven niet opvat als van iemand, die ook eens wil schetteren in een blad of courant. Neen mijnheer, als ik u mijn gedachten schrijf, dan is dat een ontboezeming van een verontrust gemoed.

Ten eerste dan iets over de subsidie en dan begin ik bij het begin en meen ik gerust te mogen zeggen, dat wij onder leiding onzer eminente leiders scholen hebben gesticht, scholen met den Bijbel. Hoewel wij daar geen geld voor hadden, toch hebben wij geloofd, dat de Heere ons bijstaan en ons helpen zou. Want wij geloofden immers, dat van Hem het goud en het zilver is en dat een iegelijk, die op Hem vertrouwt, nooit beschaamd wordt. Dat ging goed, uitstekend. De scholen groeiden en bloeiden, namen toe, werden groter en . . .

Maar wat is dat toch? Wat doen wij nu? Nu gaan wij, trots dat de Heere ons zegende, nu gaan wij naar den staat en zeggen: Hoor eens staat! Wij voorstanders van het vrije onderwijs; wij, die willen, dat de ouders zelf voor het onderwijs zorgen; wij die onze scholen gebouwd hebben in het geloof, dat God de Heere ons helpen zou; wij die gelooven, dat de Heere gewisselijk zegent, die op Hem vertrouwen; wij staat, komen tot u, en verzoeken u, wil ons toch eenig geld geven; want wij kunnen ons niet redden.

Er is echter meer, dat mij verontrust, namelijk dit. Wij zijn door den nood gedrongen, heet het, naar den staat geloopt om onderstand. En nu vraag ik: is dat waar? Ik zeg volmondig: neen mijnheer!

Op gevaar af van verdacht te worden vermetel te zijn, zeg ik het hier, wij hebben van de subsidie een kwestie gemaakt. Waarom? Om de portemonnaie dicht te houden. Dat maakt mij onrustig. Zoolang ik zie, dat wij gezegend worden met Christenen, die, om zoo te zeggen, geen broek aantrekken of daar zit geld in, of geen kas kunnen ontsluiten, waar-geen geld inzit — zie mijnheer, neem ik het schande, dat onze Schoolvereenigingen als de Ver. v. Chr. Nat. en de Vereeniging voor Ger. Sch. O. niet in staat zijn de behoeftige scholen voldoende te subsidieeren. Bij zooveel welde noem ik het schande, dat onze onderwijzers, menschen die als het ware de toekomst in handen hebben en waaronder er zijn die goud waard zijn, dat onze onderwijzers zoo laag gesalarieerd worden, zoodat ze het maar weinig beter hebben dan menig boerenarbeider. Bij zooveel welde noem ik het schande, dat arme menschen, die haast niet weten van de eene week in de andere te komen, dat van die nog schoolgeld geheven wordt. Ik vrees, dat de Heere het zien en zoeken zal. Het is toch zeker geen kinderwerk, wanneer er zoo luid geroepen wordt over de liefde tot het vrije onderwijs? Geen kinderwerk, als wij zoo luid roepen, dat wij voor het onderwijs zullen zorgen? Toch zeker geen kinderwerk, als wij belijden te gelooven in Hem, wiens het goud en het zilver is?

En ondanks dat geloof gaan wij heen en zoeken wij steunsels bij het zien- en zinnelijke, en dat doen wij onder leiding van onze eminente leiders! Ai mij, als de geloovige ongelooft wordt. Maar nog onrustiger wordt mijn gemoed . . . doch daarover later.

Na groete,

PIETER GLAS.

BELANGRIJKE „VERTOOGEN”.

Voor jaren was in mijn bezit een twintigtal „vertoogen” over „de heuglijke verwachting van het Joodsche volk” naar Rom. 11, door Joh. Frantzen, hoogleraar in de Godgeleerdheid en predikant te 's-Hertogenbosch, in 1783 te Leiden uitgegeven. Sedert eenige jaren mis ik dat werk en alle moeite, die ik deed om een ex. op te sporen, was vruchteloos, totdat ik het in een der catalogi aantrof in verkrijgen kon tegen geringen prijs.

Onder veel dat ik over Israëls toekomst las en bij uitleggers over Rom. 11 vond, vond ik niet, wat in deze kostelijke vertoogen voorkomt. Niettemin behoeven ze eenige aanbeveling. Het is Gereformeerde studie uit een tijd, die vooral bij puristische Gereformeerden, en niet geheel ten onrechte, in geen goed blaadje staat. Enkele benoemingen en uitdrukkingen, zij zijn niet van het oude Gereformeerde idioom, doch hiertegenover staat, dat 's mans ootmoedigheid in teederen, godzaligen, wetenschappelijke zin hem spoedig alle vertrouwen hergeeft, als iemand van wien te leeren is. Neen, hij is niet dupe geworden van doorvloeiing bij de pogingen in latere eeuwen om zich tot hooger theologisch standpunt te verheffen, waarvan hij in de volgende woorden blijk geeft, blz. 216, noot: „Jammer is het, dat mannen van diepe geleerdheid hier zoo zelden het veilig midden hielden, en beslissend uitspraak deden, naardat hunne verbeeldingskracht werkte en hun eens aangenomen stelsel verderde, daar alleen de openbaring den toon moet geven aan onze gedachten, en wij niet behooren te willen weten, boven hetgeen geschreven is — terwijl anderen, tot een tegengesteld uiterste overslaande, bunne toestemming weigerden aan de leer van eene algemeene bekeering der Joden; en van de plaatsen van de Heilige Schrift, die daarop het uitzicht hebben, eene uitlegging geven,

geheel gebogen naar het door hen eerst aangenomen begrip over dit onderwerp.”

Deze noot behoort bij den tekst als volgt: „Want God zal wonderen doen zien, als in de dagen, toen Israël uit Egypte toog; Micha 6 : 15 (Openb. 16). — Wanneer zal de uitvoering van dit hooge Godsontwerp eenen aanvang nemen? heeft men eenige zichtbare vertooning van Jezus' Heerlijkheid tot dat einde te verwachten? zullen de Joden in hun land wederkeren en zich hersteld zien in hun oude voorrechten? en hoelang, mag men denken, zal de gezegende kerkstaat op aarde duren? deze zijn vragen, niet gemakkelijk, vooral niet beslissend te beantwoorden, hetgeen tot een nieuwe proeve strekt, dat het groote stuk van der Joden bekeering in het laatste der dagen nog in zeer veel duisternis omwonden ligt.”

En hierop en op het volgende blz. 111 geeft Prof. Frantzen hoogstbelangrijke opmerkingen. Blz. 111 zegt hij: „Wanneer het nu verworpen Jacobs kroost in Gods oude liefde zal zijn opgenomen, dan zal men eene herstelling in den staat der Heidensche wereld, ja in geheel de Christenkerk, uit dat volk verzameld, eene hervorming zien, die alle overeenkomst hebben zal met een *leven uit de dooden* (Rom. 11 : 15c).”

Ook werken als deze behooren niet aan de vergeetheid prijsgegeven of prijsgelaten te worden en vooral, indien er uit te leeren valt en de opmerkzaamheid er op wordt gevestigd, hoe er zelfs in de tijden van minder zuivere Gereformeerde strooming, gelukkige pogingen zijn gedaan om boven systeem en autoriteit van menschen de waarheid en de Gereformeerde wetenschap vooruit te brengen of te verrijken.

DS. C. J. WESSELS.

Dwingelo, Aug. 1901.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

MENKO BONTHOND

EN
AGNES ADRIANA JOHANNA SCHUL.
Tiel, 15 Aug. 1901.

Getrouwd:

N. G. KAPTEIJN.

pred. te Werkendam,

EN

S. VISSER,

die, mede uit naam van wederzijdsche Families hartelijk *dank* zeggen, voor de vele bewijzen van belangstelling voor en bij hun huwelijk ondervonden.
KAMPEN, 21 Aug. '01.

Heden nam de Heere uit ons midden weg ons geliefd Medelid
M. S. van der Sloot,

in den ouderdom van ruim 35 jaren.

Tal van jaren was zij Secretaresse onzer Vereeniging, die in haar een ijverig lid verliest.

Op haar ziekbed kon zij echter betuigen, dat zij heenging naar haren Heiland, zoodat het sterven voor haar een ingang was tot het eeuwige leven.

»Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven”.

Namens de Geref. Jonged.-Vereeniging »Bids en werkt”,
J. VAN DEN OUDEN—

V. DAMME, Pres.

O. I. LOS, Vice-Secret.

TERNEUZE,

19 Aug. 1901.

Dr. L. B. Lindeboom,

Amerikaansch Tandarts,

heeft vanaf heden de *praktijk hervat.*

Heerengracht 490.

Spreekuur van 1 tot 3 uur.

Gereformeerd Gymnasium TE ZETTEN.

Het 2de Toelatingsexamen zal D. V. worden gehouden op **Dinsdag 3 September**. Aangifte vóór **1 Sept.** bij den RECTOR. Aan het Gymnasium is eene klasse verbonden voor leerlingen, die eerst later met de studie der oude talen beginnen. Zoolw externe als interne leerlingen worden opgenomen. Opening der lessen **Woensdag 4 September.**

De Rector,

DR. W. H. KRAMER.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Somatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, *franco* thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN

Het 2de Toelatingsexamen voor alle 6 Klassen van het GYMNASIUM zal D. V. gehouden worden op **Dinsdag 3 September**. Men melde zich hiertoe aan bij den ondergeteekende **vóór den 1en September.**

DE RECTOR,

Dr. F. F. C. FISCHER.

KAMPEN, Aag. 1901.

Bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

De Vlugghe Franschman,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Duitscher,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk **50 ct**

De Vlugghe Engelschman,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Italiaan
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken. 3de druk **50 ct.**

De Vlugghe Spanjaard,
of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. **50 ct.**

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken 2de dr. **75 ct.**

De Vlugghe Maleiër,
of handleiding om zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en spreken. **60 ct.**

De Accurate Boekhouder
of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. **50 ct.**

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaftde wereld te Parijs uitgesproken worden. f **1,00.**

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b
uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901
in tegenwoordigheid van
PRESIDENT KRUGER.
30 cent.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming

gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUM-MELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zooveel liefhebbers vond, is nu compleet in **drie deelen**, samen 1469 bladz. groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor **f 6.00**, gebonden in heel linnen band **f 7.50**. **Alle Boekh. nemen bestellingen aan.**

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:
Door den heer L. Onvles te Baarn f70.50, door den heer Kuyper Boone te Bunschoten f 26, door den heer Dr. A. J. W. Monnik te Vorden f 100.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Ger. kerk te Bafloo f 9.62, van idem te Houwerzijl f 4.37½, van idem te Leens f 12.91½, van idem te Middelstum f 38.60, van idem te Pietersburen f 11.85½, van idem te Schouwerzijl f 4.13½, van idem te Uithuizen f 23.20, van idem te Uithuizermeeden W. G. f 16.60½, van idem te Uithuizermeeden O. G. f 8.92, van idem te Uhum f 14.17, van idem te Warfum f 15.38, van idem te Winsum f 13.12½, idem te Zoutkamp f 11.86½, van idem te Noordeloos f 16.13, van idem te Zuid Beijerland f 3.78.

S. J. SEEFAT,

Hilversum.

Penningsmeester.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 30 Augustus 1901.

Dag I 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in twee getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Tot II: 1a, Blaast de Bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het Admissie-examen voor de Th. School zal D. V. gehouden worden Donderdag 19 Sept. des voormiddags ten 9 uur.

Men melde zich daartoe tevoren (schriftelijk of mondeling) aan bij den heer J. Jansen, Pedel van de Theol. School. Het programma van de vereischen voor de toelating tot de School wordt, op aanvraag, toegezonden door den Secretaris van 't College van Hoogleraren, Prof. P. Biesterveld. Voor hen, die 't diploma ontvingen van het Geref. Gymnasium, loopt het onderzoek alleen over de beweegredenen, die geleid hebben tot de keuze van het ambt van dienaar des Woords.

De Cursus 1901/2 wordt geopend Vrijdag 20 Sept. des avonds ten acht en een half uur. Inschrijving van Studenten door den Rector heeft dienselfden avond plaats ten zeven uur in de Aula der School op vertoon van de kwitantie van het Collegegeld 1ste semester.

M. NOORDTJIZ, Rector.
Kampen, 20 Aug. 1901.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Onder herinnering aan Art. 15 van het Reglement voor de Gymnasiale Opleiding enz., luidende: „Het leergeld bedraagt minstens f 80.— 'sjaars, te voldoen in twee termijnen; n.l. bij den aanvang van den Cursus en primo Maart” (Acta Groningen, blz. 118) deelt ondergeteekende mede, dat hij hoopt, te Kampen in het Gebouw der Theol. School zitting te houden voor het innen der leergelden, op Woensdag 4 Sept. des voorm. van 10—12 uur.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Zwolle, 17 Aug. 1901. DR. H. FRANSSEN.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ROCKANJE, 20 Aug. 1901. I.J. Zondag was voor deze gemeente een plechtige doch tevens ernstige ure aangebroken, daar de Welc. heer Ds. J. J. Koopmans voor 't laatst in den dienst des Woords voor haar optrad. Na een acht-tal jaren in tamelijk hoogen onderdom en zwakte des lichaams als emeritus nog in ons midden te hebben mogen werkzaam zijn, was thans het uur van scheiden aangebroken. Na de gemeente nog bepaald te hebben bij het woord des apostels uit 2 Cor. 13: 13 nam Z.Erw. plechtig van ons afscheid. Daarna werd hem wederkeerg door den voorzitter-onderling een woord ten afscheid toegesproken en hem door de gemeente toegezonden Psalm 121: 4. Hierna sprak, namens zijn vader, Ds. J. J. Koopmans Jk. van Grijskerke, nog een woord van dank tot den kerkeraad en de gemeente voor de achting en de liefde, welke zijn vader had mogen ontvangen. Dat Z.Erw. nog eenige tijd van ruste moge geschouwen worden in het midden zijner kinderen, en hem eenmaal en blijde ingang moge gegeven worden in het Vaderhuis dan boven, is de wensch van den kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
R. HOOGLIET, Scriba.

ZALK, 25 Aug. 1901. Hedenmorgen na de godsdienst-oefening maakte onze zeer geachte Leeraar I. s. J. E. Reijenga de gemeente bekend, dat hij voor de roeping naar de gemeente te Lollum had bedankt. Wij zijn verblijd.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

BOXUM, 25 Aug. 1901. Heden maakte onze geliefde Leeraar Ds. N. Y. van Goor der gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Ger. kerk te Wirdum. Hoe gaarne we Wirdum ook spoedig een eigen Leeraar toewenschen, toch hoopt heel de gemeente, dat Z.Ew. óók voor deze roeping bedanke.

Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BERO, Scriba.

KOUDEKERKE, 26 Aug. 1901. Alhier is tot Heider en Leeraar beroepen de Eerw. heer H. Ph. Ingwersen, Cand. tot den heiligen dienst van Watergraafsmeer.

Namens den Kerkeraad,
P. BOONK SR., Scriba.

KNIJPE, 26 Aug. 1901. Gisteren nam onze geachte Leeraar Ds. L. G. Goris afscheid van ons, naar aanleiding van de woorden van Paulus Band. 20: 26 en 27. Geve de Heere, dat het Z.Ew. in zijn nieuwe gemeente te Zevenhuizen wel moge gaan, tot heil dier gemeente en bovenal tot eere Gods.

Namens den Kerkeraad,
W. W. DE JONGE, Scriba.

't Adres van deze kerk is thans: B. Peereboom, Knijpe.

SURHUISTERVEEN, 27 Augustus 1901. Hedenavond werd, onder leiding van onze geachten Consulnt Ds. Statuot van Drogham, met bijna alle stemmen tot Herder en Leeraar deze gemeente gekozen de Welc. heer Ds. D. Steenhuis te Berlikum. Neige de Heere het hart van Z.Erw. zoodanig, dat hij weldra deze roeping met vrijmoedigheid moge kunnen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
H. REINTINK, Scriba.

Aan de Geref. Kerken.

Ook de Kerkeraad van Apeldoorn acht zich geroepen zijn warme sympathie te betuigen aan de opwekking der kerk van Enschedé.

't Is inderdaad een treurig feit, dat zoovele kerken geen kennis geven, wanneer doopleden naar eene andere kerk vertrekken, en dat ondanks de besluiten der Gen. Synodes van '96 en '99.

We doen hier gedurig de ervaring op, dat daardoor velen van de Geref. kerken zijn vervreemd, eer we toevallig kennis krijgen van het feit, dat ze hier wonen.

Laten toch alle kerken, terwille van de jeugdige leden, zich de administratieve moeite getroosten, die aan deze zaak verbonden is.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
S. J. VOGELAAR, h. t. Praes.

„HET KERKBLAD.”

Ook in verband met vragen, die mij nu en dan gedaan werden aangaande de uitgave van *Het Kerkblad*, nemn we hier het desbetreffende artikel over uit de *Hand. der 61ste Verg. v. d. Curatoren der Theol. School* op blz. 20 en 21.

„Aangaande *Het Kerkblad*” werd gerapporteerd, dat de onkosten in Art. 39 van de *Handelingen der Curatoren* 1900 genoemd, ad f 329,55*, van de Provincien zijn ingekomen, en aan den Uitgever betaald.

Aangezien er sedert dien tijd niet veel nummers van *Het Kerkblad* uitgegeven zijn, n.l. slechts één nummer in 1900 van 8 pagina's en twee nummers in 1901, van 4 pagina's ieder, bedragen de Uitgaven nu slechts f 83,45. Hier moet echter bijgevoegd, het salaris van den Redacteur over de jaren 1899/1900 en 1900/1901 ad f 100 per jaar, oodat de onkosten bedragen f 283,45 (plus 5 cents zegelgeld.)

Volgens den door de Synode te Middelburg, Art. 163, vastgestelden maatstaf, zal ter voldoening dezer kosten moeten bijdragen, *Groningen en Noord-Holland* ieder 14½% — f 39,69; *Zuid-Holland* 18½% — f 51,03; *Friesland en Utrecht* ieder 10½% — f 28,35; *Overijsel, Gelderland en Zeeland*, ieder 8½% — f 22,68; *Drenthe en Noord-Brabant*, ieder 5½% — f 14,17.

Aan de Curatoren wordt, even als ten vorige jare, opgedragen om te zorgen, dat deze gelden door elke Provincie, vóór Nov. a.s. aan den Heer C. MULDER worden toegezonden.

De Comm. van Uitvoering voor de Uitgave van *„De Bazuin”* en *„Het Kerkblad”* merkt in haar Verslag op, dat in dit jaar nog slechts 2 nummers van *„Het Kerkblad”*, ieder van 4 pagina's zijn uitgegeven, omdat er zoo weinig voor dit „Officieel Orgaan van de Gereformeerde Kerken in Nederland” wordt ingezonden.

De *Plaatselijke Kerken* zenden hare berichten alleen op naar de *„Kerkbode”*, en eenige, meestal bij traditie, naar *„De Bazuin”*.

Van de *Classes* zendt slechts eene zeer kleine minderheid hare berichten naar *„Het Kerkblad”*.

Niet eens zenden alle een bericht van de Kerkelijke Examina.

En ook de *Provinciale Synodes* zenden niet alle hare Acta. Ten vorigen jare alleen die van *Friesland, Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland*. En voor dit jaar alleen die van *Zeeland en Noord-Holland*; de laatste nadat het nummer van Februari, Maart, April en Mei 1901 reeds afgedrukt was.

Wil men een volledig „Officieel Orgaan van berichten, besluiten en handelingen der gezamenlijke Kerken”, dan zal voor eene getrouwer toezending daarvan gezorgd moeten worden.

Voorts werd bepaald, „dat met de uitgave van *Het Kerkblad*” op denzelfden voet zal voortgegaan worden.”

Sedert ontving ik alleen de korte Acta der Prov. Syn. van *Zuid-Holland*.

Tevens zij herinnerd, dat wij, ook na de verandering van *Het Kerkblad*, ons houden aan de vroegere bepaling der Synode: „dat de gewone toezending van proefbladen aan *De Heraut*, zoowel als aan *De Bazuin*, tijdig plaats heeft.”

C. MULDER,
Red. v. *Het Kerkblad*.

ONMIDDELLIJKE WEDER-GEBOORTE.

XIX.

Het verbond der genade is het groote goed, dat God in zijne ontferming aan zondaren schenkt; en de weldaden van dat verbond deelt Hij mede aan de geloovigen, die in hunne saamvergadering het wezen der kerk uitmaken. Maar bij dat verbond behoort het Evangelie, dat er onafscheidbaar van is. Gelijk het werk-verbond wordt afgekondigd in de wet en zonder deze niet bestaat, zoo wordt het genadeverbond geopenbaard en bekend gemaakt in het Evangelie, dat den persoon van Christus tot middelpunt heeft. Beide, genadeverbond en Evangelie, zijn onlosmakelijk aan elkander verbonden. Waar het Evangelie niet bekend is, bestaat het genadeverbond niet; maar ook overal, waar het Evangelie gebracht wordt, richt God zijn verbond op en verheerlijkt Hij zijne genade.

In het afgetrokkene laat het zich wel denken, dat het Evangelie ergens bekend is en toch niemand dat Evangelie in den geloove aanneemt; maar in werkelijkheid komt dat toch niet voor. Want God heeft zich verbonden, om te werken met zijn Geest, waar zijn Woord verkondigd wordt. Zijn Woord keert niet ledig weer, maar doet, alwat Hem behaagt en is voorspoedig in al datgene, waartoe Hij het zendt. Het is altijd een reuk des levens ten leven of des doods

ten doode. Waar Gods Woord is, daar is Hij zelf, daar werkt zijn Geest, daar richt Hij zijn verbond op, daar plant Hij zijn kerk. Op grond van Gods eigen beloften- mogen wij gelooven, dat, gelijk Luther zeide, Gods volk niet zonder Gods Woord en Gods Woord niet zonder Gods volk kan zijn. Klein moge hun aantal zijn en onbekend hun naam aan de menschen, maar er zijn geloovigen over de gansche aarde, zoover het Evangelie uitgebreid is.

Indien dit nu alzo is, dan volgt daaruit in de eerste plaats, dat de Wederdoopers dwalen, als zij den Heiligen Geest losmaken van het Woord. Zij leerden n.l., dat God alleen wederbaart door den Heiligen Geest, door het inwendige woord, zonder daarbij van het Woord der Heilige Schrift gebruik te maken. De Heilige Geest en Hij alleen was het ware zaad der wedergeboorte. Daarom moesten zij ook aannemen en namen inderdaad aan, dat Gods genade algemeen was en ook onder de Heidenen werkte. Het inwendig woord, dat losgemaakt werd van de H. Schrift, bevond zich overal, bij degenen, die nooit het Evangelie hadden gehoord, evengoed als bij hen, die leefden onder de bedeeeling der genade. In het Woord der Schrift werd slechts bekend gemaakt en uitgesproken, wat God door het inwendig woord in de harten der menschen, zoowel van Heidenen als van Christenen, gewerkt had.

Nu beleden de Gereformeerden

volmondig, dat het Woord alleen tot wederbaring en bekering ongenoegzaam was, en dat er eene bijzondere, almachtige, rechtstreeksche werking des H. Geestes bij moest komen, om den zondaar uit den dood over te brengen in het leven. Maar zij gingen daarom toch volstrekt niet met de Wederdoopers mede, om de werking des H. Geestes geheel los te maken van het Woord. Zij hielden zich aan de Schrift en wilden niet wijs zijn, boven hetgeen men behoort wijs te zijn. Zij handhaafden daarom algemeen, dat het Woord het zaad der wedergeboorte, het middel der genade was. Volgens hunne op de Schrift gegronde overtuiging werkte de H. Geest alleen binnen de grenzen, die door de bekendheid van het Evangelie getrokken werden. En ook al waren er onder de Gereformeerden enkelen, die de mogelijkheid der uitverkiezing en wedergeboorte van sommige Heidenen erkenden, zij lieten deze mogelijkheid toch op zichzelf staan, richtten er hun leer niet naar in, maar hielden zich bij hunne belijdenis aan den regel der Heilige Schrift.

Maar uit dit samengaan van genadeverbond en Evangelie volgt in de tweede plaats, dat de genade niet, als bij Rome, afhankelijk is van het kerkinstituut, van priester en sacrament. De verhouding van Schrift en kerk is door de Protestanten gansch anders dan door de Roomschen bepaald. Volgens de laatste gaat de kerk aan de Schrift vooraf, is de kerk

niet op de Schrift gebouwd maar de Schrift uit de kerk voortgekomen; de kerk heeft daarom eigenlijk voor haar wezen en bestaan de Schrift niet van noode, maar wel heeft de Schrift voor haar ontstaan, verzameling, bewaring en uitlegging aan de kerk behoefte. Doch de Hervorming keerde die verhouding om; zij plaatste de kerk op den bodem der Schrift en stelde de Schrift hoog boven de kerk. Niet de kerk maar de Schrift, het Woord Gods werd het genademiddel bij uitnemendheid; zelfs het sacrament werd aan dat Woord ondergeschikt en had zonder dat Woord geen betekenis of kracht. Maar dat Woord kon dan ook werken en werkte ook buiten het instituut der kerk om. Wel is waar heeft God dat Woord aan zijne kerk toebetroefd, opdat het door haar uitgelegd, gepredikt, verdedigd zou worden. Maar dat Woord is niet zoo aan de kerk geschenken, dat het buiten haar geen bestaan en geen kracht zou hebben. Integendeel, dat Woord richt zich tot alle menschen; het heeft waarde in alle omstandigheden en voor alle terreinen des levens en ontleent zijne kracht en werking geenszins daaraan alleen, dat het door een ambtelijk persoon in de vergadering der geloovigen verkondigd wordt. Het doet zijne werking ook dan, wanneer het in huis gelezen en onderzocht, door ouders of onderwijzers verhaald, in een of anderen vorm ter kennis gebracht wordt. Een iegelijk, wie en wat en waar hij ook zij, die dat

Woord geloovig aanneemt, is Gods belofte, de genade in Christus, de gansche zaligheid deelachtig. Hij behoeft daarvoor op geen kerk, geen dienaar, geen sacrament te wachten. Wie geloofd, heeft het eeuwige leven.

Op die wijze werd de Christenmensch door de Hervorming bevrijd van de priesterheerschappij. Hij werd niet in dien zin losgemaakt van zijne omgeving en van heel het historisch verleden, dat hij ook zonder het uitwendig Woord de genade in Christus deelachtig kon worden. Maar voor zijne zaligheid was hij niet van het instituut der kerk afhankelijk. De dienaar der kerk schonk hem die zaligheid niet, en het sacrament was voor hem niet onmisbaar. Maar God verleende ze hem, rechtstreeks, persoonlijk, in zekeren zin zonder het intermediair zelfs van ambt of sacrament, zoodat er tusschen God en zijne ziel niets kwam in te staan. Doch dit alles stoot volstrekt niet omver, dat God, naar zijn eigen getuigenis, die genade alleen hem deed toekomen in den weg des verbonds.

Ten derde volgt er daarom uit de verhouding van genadeverbond en Evangelie, dat deze beide saam altijd voorafgaan aan de werking des Heiligen Geestes en aan het deelgenootschap aan den persoon van Christus en aan al zijne weldaden.

Wel schijnt deze meedeeling der genadeweldaden bij kinderen op eene andere wijze te geschieden dan bij volwassenen. En tot op zekere hoogte is dit ook zoo. Want immers belijden

alle Gereformeerden eenparig en dankbaar, dat God aan geen middelen is gebonden en ook zonder de uitwendige prediking van het Evangelie in de harten van kleine kinderen het beginsel des eeuwigens levens kan planten. Er is niemand onder ons, die dit betwijfelt. De H. Schrift bewijst het met de voorbeelden van Jeremia en Johannes den Dooper.

Maar nooit mag daarbij uit het oog worden verloren, dat dit alles slechts zulke kinderen geldt, die kinderen zijn des verbonds, die onder de bediening des Evangelies geboren zijn en die met hunne ouders door God in genade zijn aangenomen. God kan zijne weldaden uitdeelen ook zonder het middel des Woords, en Hij doet het bij de kleine kinderen der geloovigen. Maar Hij doet het toch altijd door de inwendige roeping van dien Geest, dien Hij aan de gemeente schonk, in de gemeenschap dier kerk, welke Hij opdroeg, het Evangelie te prediken aan alle creaturen; in den weg van dat verbond, dat het Evangelie tot inhoud en het sacrament tot teeken en zegel ontving.

Al is het dan ook, dat de kinderen der geloovigen eerst door den doop in de geïnstitueerde kerk worden ingelijfd; reeds vóór dien tijd, ja zelfs vóór hunne geboorte zijn zij met hunne ouders in het verbond der genade begrepen. Dat verbond gaat met het Evangelie, waarin het geopenbaard wordt, aan de gave der weldaden, ook aan die der wedergeboorte vooraf.

Om deze redenen bleven de Gereformeerden in hunne uiteenzetting van de leer der waarheid aan de orde getrouw, dat de roeping de eerste plaats innam in de orde des heils. Zij vreesden, dat anders de Doopersche dwaling zou insluipen, die den Geest van het Woord, de wedergeboorte van de roeping, de bediening der genade van de bediening des Evangelies onafhankelijk maakte. En zij konden die orde vasthouden, omdat zij haar ontleenden, niet aan het subject en aan de wijze, waarop een of ander individueel persoon tot bekeering kwam, maar aan de objectieve verhoudingen, die God in zijn Woord had neergelegd en waarbij Hij in de historie zich aansloot.

Individueel beschouwd, dan kan het schijnen, alsof in het geval van kleine kinderen de wedergeboorte aan de roeping en de Geest aan het Woord voorafgaat. Immers zegt het doopsformulier terecht, dat de kinderen der geloovigen al deze dingen, die in het Evangelie verkondigd en in den doop verzegeld worden, niet kunnen verstaan, maar desniettemin van den doop niet mogen uitgesloten worden. Want gelijk zij *zonder hun weten* der verdoemenis in Adam deelachtig zijn, zoo worden zij op diezelfde wijze, dat is, *zonder hun weten* door God in genade aangenomen. Het heeft dus al den schijn, alsof althans in het geval van de kleine kinderen der geloovigen de wedergeboorte aan de roeping voorafgaat en de wedergeboorte dus bij hen ook *in dien zin* onmiddellijk is, dat zij zonder en buiten het Woord des Evangelies geschiedt.

Maar dit oordeel is toch niet juist. Indien kleine kinderen zonder hun weten door God in genade aangenomen en wedergeboren worden, dan onderstelt dat altijd, dat het verbond der genade met het Evangelie, waarin het afgekondigd wordt, objectief en historisch reeds bestond. Zij zouden naar de orde, welke God in zijne vrijmacht heeft vastgesteld en bij het uitdeelen zijner genadeweldaden in het oog houdt, de wedergeboorte niet deelachtig kunnen zijn, indien zij niet geboren waren als kinderen des verbonds. En juist als zulke kinderen des verbonds zijn zij geroepen van Gods wege. Al is het, dat zij voor zichzelf de dingen des Evangelies niet verstaan, zij zijn toch geroepen met en in hunne ouders; als kinderen der geloovigen, komt hun met hunne ouders de belofte toe, dat is, de belofte des Evangelies, die alleen in het Evangelie wordt bekend gemaakt

en aangeboden; als het zaad van Christenouders, worden zij, niet los van de bediening des Woords maar in verband met deze, inwendig geroepen door den Heiligen Geest en alzoo in de wedergeboorte Christus ingelijfd. Wanneer een kind losgemaakt wordt van zijne omgeving, dat is in dit geval, van het verbond der genade, dan schijnt het, dat de wedergeboorte aan de roeping voorafgaat, hoewel dan tegelijk alle grond ontbreekt, om aan de zaligheid der kleine kinderen te gelooven. Maar objectief en historisch beschouwd en geleid op de orde, door God voor de uitdeeling zijner genadeweldaden vastgesteld, dan gaat de roeping aan de wedergeboorte, de bediening van het Evangelie aan de werking des Geestes vooraf.

Dit wordt voor de kleine kinderen der geloovigen nog daardoor bevestigd, dat zij als kinderen des verbonds en als erfgenamen van het rijk Gods recht hebben op den doop.

Nu is de doop een van de twee sacramenten, door Christus voor zijne geloovigen ingesteld. En de sacramenten beteekenen niets en zijn geen sacramenten, wanneer zij losgemaakt worden van het Woord. Sacramenten zijn zegelen aan het Woord, zij volgen op het Woord en zijn onafscheidelijk met dat Woord verbonden. De doop der kleine kinderen zou daarom hoegenaamd geen kracht hebben en terstond ophouden een sacrament te zijn, wanneer hij niet door het Woord voorafgegaan werd en nu volgde, om dat Woord te beteekenen en te verzegelen. Gelijk de doop dus het zegel is van het Woord, zoo is de wedergeboorte, welke kleine kinderen der geloovigen deelachtig zijn, de vervulling van die belofte, welke alleen in het Evangelie tot ons komt, en die naar datzelfde Evangelie niet alleen den geloovigen maar in en met hen ook hunnen kinderen geldt.

BAVINCK.

GEREFORMEERDE BEGINSELEN.

In de Augustus-aflevering van het *Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie* zijn de beide referaten opgenomen, die door Dr. Bouwman en Prof. Wielenga werden uitgesproken op den onlangs gehouden Schooldag te Kampen.

Die Schooldag is uitnemend geslaagd. Het drukke bezoek was zeker voor een aanmerkelijk deel te danken aan de tegenwoordigheid van President Kruger. Maar desniettemin heeft die tegenwoordigheid hoegenaamd geen storing gebracht in de werkzaamheden. De Schooldag is een wezenlijke Schooldag geweest en is niet opzettelijk of ongemerkt in een Krugerdag veranderd.

De beide referaten, die gehouden werden en thans het licht hebben gezien, leveren daarvan het afdoend bewijs.

Wij bepalen ons thans tot het overnemen van een belangrijk gedeelte uit het referaat van Dr. Bouwman.

Na eerst te hebben aangetoond, dat het onvoldoende is, om de wetenschap te binden aan de Schrift zonder meer, gaat hij ertoe over, om in het licht te stellen, welke de grondslag moet zijn, waar de Christelijke wetenschap op rust.

Hij komt dan in aanraking met de formule der Gereformeerde beginselen, die naar sommige gevoelens de leidraad der wetenschap moeten zijn, en zegt daarvan het volgende:

„Nu heeft Dr. A. Kuyper in zijn redevoering *„Band aan het Woord”* een pleidooi geleverd, om aan te toonen hoe de formule: *„op den grondslag der Gereformeerde beginselen”* juist al die nadere bepalingen insluit, die wij om zelfmisleiding te voorkomen, bij de belijdenis der H. Schrift niet missen kunnen” pag. 24, en dat als men *„de Gereformeerde beginselen als grondslag aanneemt, men zich over al de vraagstukken van uitlegging heeft uitgesproken en weet, hoe men saam den zin en de openbaring der Schrift omtrent den mensch en de verhouding, waarin God hem geplaatst heeft, verstaat”* pag. 17.

De moeilijkheden zijn door hem m. i. volstrekt niet opgelost. Want 1° is het zoo nog geheel onduidelijk, welke de Gereformeerde beginselen zijn, en 2° is het onwetenschappelijk om iemand te binden aan de Gereformeerde beginselen, zonder meer.

Wat zijn beginselen? Dr. Kuyper zegt: „Zulk een voorstelling nu, die de mensch zich vormt omtrent het stelsel, waarmee God alle dingen schiep en regeert, heet iemands levens- en wereldbeschouwing en de vaste uitgangspunten voor de lijnen van zulk een voorstelling noemt men iemands beginselen. En in dien zin spreekt men van Roomsche beginselen, Luthersche beginselen,

Doopersche beginselen, Gereformeerde beginselen en thans ook van Ethische beginselen” (*Band aan het Woord*, p. 18). Beginselen zijn dus de aanvang, het uitgangspunt van ons denken en handelen. Hierover behoeft geen verschil te zijn. Maar welke zijn die beginselen, waar zijn zij te vinden, hoe zijn zij geformuleerd? Gij gevoelt, hier is een leemte. Er is een nadere verklaring noodig. Het schijnt, dat Dr. Kuyper bedoelt, dat de Gereformeerde beginselen in de belijdenis gevonden worden. In zijne *Encyclopaedie* (II 339) zegt hij toch: „De belijders van Christus treden op als mannen van wetenschap, niet om hun wetenschap naast hun geloof te plaatsen, maar om hun wetenschappelijk inzicht op den grondslag van hun belijdenis te construeeren.” Maar dit moet ook van te voren zijn uitgemaakt, wat men verstaat onder Gereformeerde beginselen en waar ze te vinden zijn. Men kan iemand toch niet binden aan iets, wat niet is vastgesteld, zoodat hij niet weet, waaraan hij gebonden is. Verder, zulke tegenselen kunnen niet bij onderling overleg vastgesteld worden, maar moeten berusten in eene algemeene overtuiging, dat God zelf Zich zoo openbaart. Om dus uit te gaan van de Gereformeerde beginselen, zonder nadere verklaring, is op zijn minst genomen onduidelijk.

Maar bovendien is dit standpunt onwetenschappelijk, en kan leiden tot een ondragelijke tirannie, omdat iemand daardoor gebonden wordt aan het menselijke. Iemand zou feitelijk gebonden kunnen worden door wat een ander meent een Gereformeerde beginsel te zijn, en wat hij slechts een lenze acht. Wanneer iemands beschouwing in een zekeren kring over bepaalde deelen van wetenschap voor de juiste geldt en een ander zich met diens inzicht of methode niet vereenigen kan, zoo zou iemand veroordeeld kunnen worden van uit het standpunt der Gereformeerde beginselen en toch vrij uitgaan voor de belijdenis, en omgekeerd. Iemand kan onzuiver staan voor de belijdenis en niet veroordeeld worden van uit het standpunt der Gereformeerde beginselen.

Het is m. i. duidelijk, dat de formule *„op grondslag van Gereformeerde beginselen”* onvolledig, onduidelijk en onwetenschappelijk is.

En toch, men kan ook in de wetenschap niet zonder beginselen. Geen enkel wetenschappelijk man doet dit. De beginselen zijn er, zij kunnen, zij mogen niet veronachtzaamd. Ja er zijn beginselen, waarover alle Gereformeerden het eens zijn, dat deze uitgangspunt van het denken en handelen zijn; die berusten in een algemeene overtuiging, dat zij bindend zijn, alsof wij voor God stonden. Het zijn beginselen, die rechtstreeks uit Gods Woord gegrepen of duidelijk daarin gegrond zijn.

Zulke beginselen zijn o. a. de absolute souvereiniteit Gods in hemel en op aarde, en op alle terreinen des levens; dat al wat bestaat en geschiedt, uitvloeisel is van den raad Gods; dat God Drieëenig volkomen vrij en onafhankelijk een schepping wilde daarstellen buiten Zich en in onderscheiding met zijn wezen; dat God, die alles schiep, ook zijn schepping onderhoudt, regeert en bestuurt; dat de mensch naar Gods beeld is geschapen, dat hij daardoor in staat is om God en zijne openbaring te kennen; dat de mensch door de zonde is verduisterd in het verstand, vervreemd van God, onderworpen aan krankheid, ellende en dood; dat hij slechts kan gered worden door genade, door de verlossing, die in Christus is en de genade des H. Geestes; dat de duisternis der zonde door de wedergeboorte en de illuminatio wordt weggenomen; dat God in zijn algemeene genade de zondemacht in haar loop gestuit heeft, en zich in de gevallen wereld in het bijzonder geopenbaard heeft door zijn Woord, enz.

Alle andere zaken, die niet duidelijk uit Gods Woord zijn gegrepen, zijn niet grondslag van geloof, leven en denken, en kunnen ook niet dienen als beginselen in de wetenschap. Kenmerk is niet de gewoonte, de overlevering, of dat het door een groot geleerd gezegd is of in een bepaald kring voor waarheid geldt, maar eenig kenmerk is: Dominus dixit, De Heere heeft het gesproken. Dan hebben wij ook meteen een wetenschappelijke grondslag, dan kan ons dekend verstand zijn ruste vinden in God, in zijn ondoorgrondelijken raad, voor Hem zwijgen en aanbieden.

Deze grondbeginselen nu, zullen ze niet alleen binden, maar ook iemands vrijheid niet aanranden, moeten geformuleerd zijn in een acte, waaraan iemand zich zelf in zijne conscientie gebonden gevoelt, waarmee hij in het geloof is vereenigd.

Zulk eene acte is alleen de belijdenis. In de belijdenis zijn de grondbeginselen voor de wetenschap, voor alle wetenschappen, te vinden. De belijdenis bevat de waarheden, welke uit de Schrift, onder de leiding des Geestes, in de kerk tot algemeene erkenning zijn gebracht.

Dit betoog is kort en krachtig.

Schrijver dezes ziet geen kans om het te ontzenuwen. Eene wetenschap, die alleen gebouwd is op den grondslag der Gereformeerde beginselen, zonder dat deze nader aangewezen en omschreven worden, rust op een zandgrond.

Zoolang er geen verschil is, gaat het natuurlijk goed. Maar zoodra er conflict komt, is men erover in verlegenheid, welke de Gereformeerde beginselen zijn, waar zij te vinden zijn, hoe zij behoorren geformuleerd te worden, en welke autoriteit heeft uit te maken, wat als Gereformeerde beginsel gelden moet.

Gaarne zullen wij zien, dat anderen, die van eene tegenovergestelde meening zijn, de redeneering en bewijsvoering van Dr. Bouwman krachteloos maken, of anders er hunne instemming mede betuigen.

BAVINCK.

SCHIJN-CHRISTENDOM.

Het is zeer afkeurenswaardig, haastig de daden van anderen te beoordeelen. Vooral het gereed zijn, om iemands genadestaat te verdenken, verdient ten zeerste bestraffing. Er is een wegen in de gemeente des Heeren, waartegen niet genoeg kan worden getuigd. Het is in strijd met den aard der Christelijke liefde. De ware ootmoed is er afkeerig van. Toch vraagt de ernst getrouwheid. Getrouwheid allereerst met onszelf.

Er is zelfbedrog. Ook op het gebied van den godsdienst is misleiding. Er is godsvrucht in schijn. Van Saul lezen wij, dat hij »stierf in zijne overtredingen”. En hoeveel goeds had deze Koning geopenbaard, in den eersten tijd zijner regering! Hij achtte zichzelf gering, was zachtmoedig tegenover zijne vijanden, en gaf den Heere de eer na een zegepraalenden strijd; hij durfde niet ten strijde trekken, omdat hij des Heeren aangezicht niet had gezocht, en verootmoedigde zich, schuldbelijgend na afwijking en zonde. Saul had dus een ontwaakt geweten. Indrukken ten goede. Kennis van den weg ten leven. Evenwel moest de geschiedschrijver melden: »alzo stierf Saul in zijne overtredingen”. Hem ontbrak waarheid in het binnenste. De ware verandering van het hart was hem vreemd. Zijn hart verstond niet de liefde Gods. Vijandschap tegen den Allerhoogste sprak weldra uit zijn gedrag. Zelfs werd hij moordenaar van de priesters des Heeren. De weg der zonden was voor hem in nadruk een hellend vlak. Ach, de Satan loonde ook dezen zijn dienaar met verraad! Welk een wanhoop spreekt er in de klacht: »de Philistijnen strijden tegen mij, en God heeft mij verlaten, en antwoordt mij niet meer”. De tooveres werd zijn toelucht, de dood der vertwijfeling zijn einde. Wij hebben er ons aan te spiegelen. Er is vaak schijn van geestelijk leven, gelijk enkele zonnige dagen in den winter aan de lente doen denken; maar als de glinsterende rijm is verdwenen, worden de dorre takken gezien. De in schijn bekeerde wil niet ontdekt of in zijn rust gestoord worden. Inbeelding kan den arme zich rijk doen wamen, en den teringlijder doen meenen, tamelijk gezond te zijn.

Zelfbedrog is steeds treurig, maar inzonderheid op het gebied des geestelijken levens. Wij moeten waar zijn, waar voor God, voor onszelf, voor anderen. De oprechte is voor zelfbedrog bang. Het kan niet genoeg worden herhaald, God is een God der waarheid. Niet zoozeer op uitwendig vertoon, als op innerlijk zijn, komt het aan. Het is mogelijk, zoo nu en dan bekommerd te zijn over de zonde, de aanklacht van het geweten te gevoelen, vreeze te hebben voor de eeuwigheid, ingenomen te zijn met de waarheid, zelfs de verkondiging van harde waarheden bij voorkeur te hooren, allerlei vormen van rechtzinnigheid van anderen over te nemen, en zich te verliezen in wonderbare dingen, in gezichten, dromen, openbaringen (dikwerf als onmisbare bewijzen van genade aangezien door »heilbegeerten”) en als zoodanig aangegeven door »bevestigden”), en ondanks dat alles onbekeerd te zijn.

Er is vaak zulk een breede kloof, tusschen wat wij zijn en wat wij schijnen; tusschen den naam, dien wij dragen en de gestalte van ons hart; tusschen de belijdenis onzer lippen en het geloofsleven onzer ziel; tusschen ons verkeer in de wereld en ons leven in het verborgen; tusschen wat de menschen van ons denken en wat God van ons weet.

Ook ons, predikers van het Evangelie der genade en der heerlijkheid Gods, kan dit gelden. Er is niet zelden een verre afstand tusschen wat wij anderen prediken en wat wij zelf beoefenen. Ach, te midden van de onrust en de beslommeringen onzer dagen, loopt de waarlijk geloovige gevaar, dat zijn geestelijk leven gaat kwijnen; hij den strijd tegen de dwalingen onzer eeuw, is het voor den waren Christen te vreezen, dat zijn hoofd heet en zijn hart koud worden zal, en voor hoe vele belijders is het te duchten, dat zij zich met het uitwendige vergenoegen, een algemeen Christendom huldigen, of ook zich discipelen van Jezus achten, alleen omdat zij vele mannen des ongeloofs bekampen! Waarlijk ook voor ons, die aan anderen arbeiden, is stilstaan op ons pad, onderzoek naar eigen toestand, niet slechts naar de mate, maar ook naar de waarheid van ons geestelijk leven, geen overtollige zaak. Bileam, de vloek- en leugenprofeet, sprak zelvend over het sterven der vromen, zonder zelf den weg ten hemel te gaan. Saul was onder de profeten. Judas was onder de twaalfen. Demas kreeg de tegenwoordige wereld weer lief. Misschien is de prediker, die ernstig predikt, en daarin innig zichzelf behaagt, verder van het koninkrijk Gods dan de hoorder, die spotten durft met het Woord, de gemeente en het werk van den Heer! Ook vrome woorden, 't is ergens gezegd, kunnen zelfbedrog ten

voedsel verstrekken. Kennis is uitstekend, mits zij geheiligd zij aan het hart. Grootte gaven zijn uitnemend, mits men, anderen leerende, zichzelf niet vergete. Een goede belijdenis is hoog te schatten, maar zij worde goed afgelegd, d. i. ze zij taal van het hart. Zonden te verlaten, is zeer prijzenswaard, maar uit vreeze Gods kome het voort. Genade te begeren is zeker verblijdend, maar het ga met erkenning van eigen onwaardigheid, met ootmoed en toewijding gepaard. Er is veel, dat bedriegt; maar van alle bedriegelijke dingen is het hart het bedriegelijkst. Daarom is zelfonderzoek noodig.

Lof zij Gods ontferming, die ons nog in den tijd des onderzoeks liet! Zijn wij levende des Heeren geworden, wij zullen het stervende blijven. Maar velen bemerken, ook in de laatste ure, dat zij heel hun leven op een zandgrond hebben gebouwd. Indien nog maar in die ure! »Maraan-Atha”, Hij, die als Zaligmaker voor zondaren stierf, komt als rechter der wereld in heerlijkheid. Wee onzer, als Hij ook dan nog tot ons zegt: »Ik zeg u, Ik ken u niet, van waar gij zijt.”

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

GESCHIKTHEID VOOR HET GEMEENSCHAPSLEVEN.

XXI.

Wij moeten niet uit het oog verliezen, dat wij van nature behept zijn met gebreken, die ons min geschikt, of zelfs geheel ongeschikt maken, voor het leven der gemeenschap.

Voor deze gebreken zijn wij gemeenlijk blind. Geen wonder! misschien maakte de ingenomenheid onzer opvoeding met onze personen reeds dezen er blind voor, zoodat het hun niet in den zin kwam, er ons op te wijzen. Zoo groeiden wij in onze gebreken op, en werden deze gewoonten. Nadat wij volwassen waren, bleek het anderen meer dan hun lief was, hoe ongeschikt zij ons maakten voor den omgang met hen. Maar ook zij zwijgen, en vergenoegen zich met ons te ontwijken; het is trouwens geene lichte zaak om zijns gelijken op te voeden, en aan volwassenen het werk der ouders te doen. De predikstoel houdt zich daarbij weinig met dit stuk bezig; het moet juist zijn bij de behandeling van de tweede tafel der wet, maar verder ook niet; en wordt er buiten deze om van den predikstoel over gesproken, dan past men het op anderen toe, of wijst men de vermaning in toorn af, omdat men meent, dat de prediker persoonlijk geworden is. Zoo roesten ten laatste onze gebreken in. Wij klagen er over, dat de broeders ons niet zoeken, en bedenken niet, dat wij zelf het er naar maken.

De Heere zelf zwijgt echter in zijn Woord over deze gebreken niet; daarin hebben wij eene aanwijzing om er met elkander over te spreken, of het dienen mocht, dat wij ze in het oog kregen, een iegelijk de zijne, en ze aflegden.

Een der voornaamste gebreken, die in de uitoefening der broederlijke gemeenschap hinderlijk zijn, bestaat in onbescheidenheid. Het is onze plicht bescheiden te zijn; zegt niet de Apostel: uwe bescheidenheid zij allen mensch bekend? De mensch, bij wien deze deugd gemist wordt, is ongeschikt voor de samenleving. Dat weet elk. Om die reden oefenen de menschen, vooral zij, die tot de hoogere kringen der maatschappij behooren, hunne kinderen in deze deugd, wijl deze anders voor het verkeer in deze hoogere kringen geheel ongeschikt zouden zijn. Onbescheidenheid toch maakt ons tot een last voor anderen.

Maar de onbescheidenheid is niet slechts een gebrek, zij is eene zonde, die met het Christelijk leven onbestaanbaar is. Om dit in te zien behoeven wij haar slechts te omschrijven. Genade houdt ons klein, geeft ons geringe dunk over, en maakt ons verlegen met ons zelf, als zulken wien niets toekomt. En dat juist schijnt de onbescheidenheid niet te beseffen. Hij schijnt niet met den naaste, maar alleen met zich zelf te rekenen. Bezoek hij u, hij vraagt niet, of het u uitkomt hem te ontvangen, maar alleen, of het hem past u te bezoeken; hij blijft zoolang het hem behaagt, zonder met uwen tijd te rekenen; ook weet hij van geene matiging in zijne bezoeken, alsof er niet geschreven stond: spaar uwen voet van het huis uws vriends, opdat hij u niet zat worde. Hij weet van geen zwijgen; zonder te vragen, of gij belang stelt in wat hij zegt, neemt hij het woord, om u te vertellen, wat hem op het harte ligt; gij moet alles weten, wat hem bezig gehouden heeft, hoe hij er onder gesteld was, wat hij er reeds aan anderen van gezegd heeft; aan de uitweidingen komt geen einde, want onze vriend heeft vergeten, dat ons geboden is traag tot spreken, en rasch tot hooren te zijn. Hij is een

driest man, die zich in het huis van zijn broeder even zoo op zijn gemak voelt en even vrij zich beweegt als in zijn eigen huis; geen wonder dat hij daar buiten, op gemeenschappelijk terrein, niet minder driest is, maar overal het eerste woord heeft, en liefst het laatste woord ook; dat hij zich overal indringt, en zich overal mede bemoeit, alsof er niet geschreven stond: niemand lijde als een, die zich met eens anders doen bemoeit.

Zouden zulke menschen al zoo handelen, als zij ootmoediger waren? Waarlijk, de onbescheidenheid is meer dan onbeschaafdheid. Opvoeding moge de plant dezer zonde afsnijden, genade alleen ruikt den wortel uit. Daarom is de onbescheidenheid bij den Christen een onnatuurlijk verschijnsel. Het is tegen alle orde in, dat iemand, die van het hoofd tot de voeten Christus' bloed tot bedekking van noode heeft, zich zelve onbescheiden aanstelt.

Er zijn nog meerdere ondeugden, die ons min geschikt maken voor de gemeenschap met anderen.

Onwillekeurig denken wij hier aan wat regelrecht tegen de onbescheidenheid over staat, namelijk, aan de verlegenheid. Er zijn onder godvruchtige menschen sommige gesloten karakters. Zij zijn niet in den omgang met anderen, allermint in dien met hunne meerderen geoeftend, en gedragen zich uit verlegenheid erg onbeholpen. In gezelschap zitten zij stom ter neder; men kan tot hen, maar niet met hen spreken; arm zijn zij aan antwoord, als dit verder moet gaan dan tot ja of neen. Als levende lijken zitten zij tegen u over. Men moet met zulke menschen medelijden hebben. Zij zijn even lastig in gezelschap voor zichzelf als voor anderen. De beste raad, dien men hun geven kan, is niet deze: wordt wat drierster, maar: wordt wat kinderlijker. Een kind schaamt zich niet om zich te toonen, zooals het is; het heeft u slechts te vertrouwen, en terstond begint het u vragen te doen. Word gij, bedeesde broeder, dit kind gelijk. Hebt gij niets te zeggen, gij hebt toch wel wat te vragen. Word leerling. En wees er zeker van, dat gij nimmer een ander tot overlast zult zijn, als gij hem vragen doet, mits uwe vragen geen spitsvondigen en hoovaardigen geest, maar nederigheid en weetgierigheid verdragen. Zoo helpt gij een ander aan het spreken en — u zelve met hem.

Treffen wij de besprokene bedoesdheid vooral aan bij hen, die jong van jaren, en zwak in de genade zijn, laten dan de anderen en geoeftenden toezien, om hen niet door zeker vertoon van wantrouwen af te stooten. Willen wij vertrouwen hebben, dan moeten wij vertrouwen geven. Dat geeft den vreesachtige moed om zijn hart aan ons uit te storten. Jezus was nooit tegenover iemand terugstootend, allermint tegenover de kleinen. Hij zette hen niet aan zijne voeten, maar droeg hen in zijne armen. Daarom durfden de moeders zelfs hare kinderen tot Hem brengen. Volgen wij zijn voorbeeld; onzer zij iets van zijne nederige gemeenzaamheid en toegankelijkheid. Laat ons uitlokken, niet afstooten. Er zijn broeders, die al, wat hun vreemd is, met een wantrouwen blik van zich verre houden. Het is als liggen zij op de wacht om u te vangen in uw woord. Daarom is het rondom hen stil. Zij mogen geschikt zijn om hoofd eener partij, tongveer in een kring te worden, — op het breed gebied van het leven der godsdienstige gemeenschap degenen zij niet. Een wantrouwend mensch is reeds op maatschappelijk gebied de dood der gezelligheid; op het gemeentelijk gebied is hij de dood voor het leven der gemeenschap.

Moeten wij vertrouwen geven, eveneens behooren wij vertrouwen te winnen. Waardoor? Door trouw te zijn aan ons woord; door nimmer misbruik van iemands openhartigheid te maken; door nooit iemands kwaad te vertellen; door met ons hart te meenen, wat wij met onzen mond zeggen; door te toonen, dat wij niet ons vleeschelijk belang, maar de eere Gods, en het wezenlijk welzijn der broeders op het oog hebben; in één woord door een Christelijk karakter te zijn. Dan winnen wij des broeders hart voor ons. Dan worden wij bruikbare leden in Christus' lichaam. Missen wij deze hoedanigheden, dan mogen wij vele en schitterende gaven hebben, toch zullen wij met hen de harten der broeders niet voor ons winnen. Men sta er dan toch naar om, zoo gezind te zijn, en zoo te leven, dat wij in den kring der broeders geacht en begeerd, straks, als wij niet meer hier zullen zijn, gemist worden. Elk trachte, zich bruikbaar en geschikt te maken voor allen. Men arbeide niet alleen om zijns zelfs, maar ook om anderer wil, aan zijne eigene volmaking.

Hiermede beginne de opvoeding. Wereldsche ouders hebben bij de opvoeding hunner kinderen uitsluitend hunne vorming tot nuttige leden der maatschappij op het oog. Godvruchtige ouders strekken hunne bedoelingen verder uit, en

nemen in den kring van deze ook het zalig worden hunner kinderen op. Maar wie heeft bij de vorming van hun karakter hunne bestemming voor de gemeenschap der heiligen op het oog? Niet velen. De kerk als middel voor het kind, velen waardeeren ze in dit opzicht nog. Het kind middel voor de kerk, het is haast bij allen eene vreemde leer geworden. En toch is het laatste even waar als het eerste. Zijn wij bestemd om in te gaan in eene gemeenschap van liefhebbers, waar allen voor eenen zijn, en een voor allen, dan mag heel de opvoeding op deze bestemming gericht zijn. Ook in dit opzicht dat alles, wat in het gemeen voor het leven der gemeenschap ongeschikt maakt, in het kind worde tegengegaan. Zoo komt het werk der opvoeding het werk der genade tegemoet.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Gelijk wij reeds dadelijk schreven bij de vermelding van het oogenblikkelijk conflict tusschen Frankrijk en Turkije over de kaden-concessie, dat dit wel niet tot een oorlog zou leiden — zoo is het ook geschied. Reeds Zaterdag had de Sultan het hoofd in den schoot gelegd en verklaard, dat geen enkele belemmering meer in den weg zou gelegd worden aan de uitoefening van de rechten van de Fransche Maatschappij. Nu loopt dit echter nog wel niet zoo vlot van stapel als de varigen van geest in Frankrijk wel dachten. Maar — de invloed van Frankrijk heeft dan toch aanvankelijk tegenover dien van Duitschland gezegepraald en dat is voor de chauvinisten al veel; de rest schikt zich wel. Vooral nu de Fransche gezant voor enkele weken op reis gaat.

Bij dit triomfje komt nu nog de reis van den Russischen Keizer naar Frankrijk, waardoor allen in Frankrijk tot een buitengewoon graad van enthousiasme zijn gekomen. Ook de Russische bladen toonen zich verheugd over het nauwer toebalen van de vriendschapsbanden tusschen Rusland en Frankrijk. Enkele zien er een bedreiging in tegen Duitschland, maar door het besluit van Keizer Nicolaas, om vóór het bezoek aan Frankrijk een samenkomst te hebben met Keizer Wilhelm te Dantzig en daar de Deutsche vloot in oogen-schouw te nemen, is gezorgd dat er van een minder goede verstandhouding moeilijk gesproken kan worden.

In Duitschland zijn velen slecht te spreken over de wijze waarop de Chineesche buitenwone gezant prins Tsung, te Berlijn zal ontvangen worden. Stel u voor: De Chineesche Regeering moet boete doen voor den moord op den Duitschen ambassadeur Von Ketteler gepleegd, en prins Tsung zal deze opdracht vervullen. Nu zou men denken dat deze Chinees wegens den afschuw-wekenden moord op een gezant op een wijze zou worden ontvangen, die hem en degenen die hem vergezelden een diepen indruk gaf van de vernedering, die op de misdaad volgt. Maar het tegenovergestelde is het geval. Tsung reist met een gevolg van meer dan 50 personen. Hij zal, geëscorteerd door cavalerie, naar het paleis worden geleid, de troepen worden en haie opgesteld, alsof hij bij een bevriend hof kwam kwam ingoetogen voor eene loffelijke daad. Er wordt dan ook in de Deutsche bladen vrij wel den spot mee gedreven en men wijst er op dat noch de gezant, noch zijn gevolg iets zullen gevoelen van de vernedering die het land is opgelegd, door hem vertegenwoordigd. Intusschen is deze vertooning weer uitgesteld. Prins Tsung schijnt dezelfde kwaai te hebben als de beroemde Li-Hung-Chang, die hij op een critiek oogenblik ziek wordt. 't Kan ook zijn, dat het bericht van de ziekte van den Chineeschen premier hem van streek heeft gebracht. Hoe dit zij, uit Bazel, waar de Prins Maandag vertoede, is bericht ontvangen dat hij zijn reis heeft moeten afbreken, om reden van gezondheid (?)!

In Zuid-Afrika gaan de Engelschen met hun schoonoornak in Oranje-Vrijstaat en Transvaal voort, zonder echter veel op te schieten. Zoo nu en dan verraden soldaten of onderofficieren in hun brieven, dat met al dat schoonvegen het land nog even sterk overdekt blijft met Commando's van Burgers, die, al mogen ze natuurlijk niet zoo sterk zijn als vroeger — zorgen, dat de Engelschen niets van betekenissen buiten hun kampen en blokhuzen doen kunnen. Uit de Transvaal verneemt men weinig. Alleen bij Standerton en Vereeniging kregen de Engelschen klop. Bovendien bemerkt men, dat de Commando's der Burgers door de Engelschen niet blijvend kunnen verdreven worden uit de plaatsen, die zij zich voor den winter uitkozen, tot kort bij der Engelschen kampen. Zoo ook in den Vrijstaat. En — geen kleine onvoorzichtigheid begaan de Engelschen, of de Burgers zijn er bij. Zoo bij voorbeeld in den omtrek van Ladybrand. Een troep van bij de honderd man met drie officieren wijkt aan den rechtervleugel van Elliot's Kolonne wat te veel uit en de Burgers maken er gebruik van, omsingelen ze en nemen allen, na eenig gevecht gevangen. En ook in 't Zuiden wordt, gelijk de verliezenlijsten toonen, onophoudelijk — gemikt en gesnuip. Blijkbaar pogen de Burgers daar zich onder leiding van Krizinger in Commando's te heramen en — weer over de Oranje-rivier in de Kaapkolonie te vallen; wat de Engelschen zoeken te beletten. Scheepers blijft intusschen zich in 't Zuidwesten van de Kaapkolonie roeren en — tandharen ten nadele der Engelschen. De opstand breidt uit!

Trouwens, overal houden de Burgers dapper stand en hunne leiders beantwoorden de beruchte proclamatie van Kitchener in één zin: strijden totdat de onafhaakelijkheid hergeven worde!

Van Steyn heeft Kitchener een langen brief ontvangen, waarin Steyn een beredeneerd overzicht geeft van de zaak der Boeren en

verklaart dat zij den strijd niet zullen opgeven. Mede ontving de Engelsche opperbevelhebber een soortgelijken brief van De Wet en bovendien ook een schrijven van Botha, waarin deze kennis gaf dat hij de proclamatie had ontvangen, maar tevens verklaarde, dat de Boeren er tegen protesteerden en van plan zijn den strijd voort te zetten. En zelfs ontbreekt niet een proclamatie van de la Rey waarin hij de Boeren waarschuwt gehoor te geven aan Kitchener's lokstem!

„Volhouden” blijft de leuze over de geheele linie in Zuid-Afrika. En dat President Kruger er eveneens zoo over denkt, daarvan kan men zich overtuigen houden, al geloove men ook niet alles wat hem ook nu weer van Engelsche zijde, door de Daily Telegraph, in den mond wordt gelegd. Zeker is, dat zijn moed onverlaafd is, zijn vertrouwen nog vast staat op den God zijns levens, gelijk wij van hem-zelven vernamen.

NOORDTJII.

HET BELANG DER KERKEN.

Onder het opschrift *Universiteitsdag* komt in *Hollands Kerkblad* van 13 Juli j.l. een schrijven voor, dat om meer dan eene reden de aandacht verdient.

Blijkbaar is het van de hand van den geachten Redacteur van dat Blad, Ds. J. C. Sikkell. In navolging van Dr. Honig, die daarmee reeds begonnen is in de *Bazuin* van 22 Febr. j.l., speelt Ds. Sikkell in bedoeld schrijven *hoog spel*.

Wat Dr. Honig nog deed in zachte, liefelijke taal, sprekende als in den naam van derden, doet Ds. Sikkell op zijn manier scherp en bits.

Ter wille van de Universiteits-kwestie wordt er met *scheuring der kerkelijke eenheid* bedreigd.

„Zij, die de Vrije Universiteit noodzakelijk achten en voor haar recht opkomen, zullen dan hun eigen weg gaan”, enz.

„Waar dus de hoogleraar Wielenga er maanden lang maar de groote klok op laat kloren dreunen, dat de kerken de Universiteit moeten loslaten en waar deze professor daarmee feitelijk tot een besliste verbreking der kerkelijke eenheid adviseert”, enz. enz.

„De hoogleraar Wielenga schrijft er maar op los, dat de kerken de Vrije Universiteit moeten los laten”, enz.

„Daarmee worden de kerken verscheurd” enz.

Wat zullen we tot deze oproerige en scheur-zieke taal van br. Sikkell zeggen?

In al deze klachten en bedreigingen heerscht een verwarring van begrippen en terreinen, als we nog zelden bij br. Sikkell waarnamen en die bij een redacteur vaak van bedenkelijke gevolgen is.

Indien er naar de bedreiging van Ds. Sikkell in het huidige dispuut een gevaar voor scheuring schuilt, dan heeft onze broeder de oorzaak en de aanleiding daarvan te zoeken in den bekende raad van de *Herant*, die inging tegen het besluit der Gen. Synode van Groningen 1899 inzake de Theol. School. Mijn raad en mijn geschrift is slechts gevolg van dien onbedachten raad.

Indien Dr. Kuiper gezegwen hadde, ik zou „de groote klok niet hebben laten dreunen”,

Ds. Sikkell zoekt dus de oorzaak van wat hem zoo zeer hindert aan het verkeerde adres.

Waarom zijn mannen als Dr. Kuiper en Ds. Sikkell niet gebleven bij het te Groningen beslotene, totdat de kerken zelve het noodig hadden geoordeeld, daarop terug te komen?

Doch bovendien schijnt Ds. Sikkell er weinig van te begrijpen, waarom het in dezen gaat.

Mijn „kerkelijke wandaad” bestaat volgens hem daarin, dat ik er maar op los schrijf, dat „de kerken de Vrije Universiteit zullen los laten.”

Kon het dwazer dan met zulk een beschuldiging voor den dag te komen?

Zal men iets kunnen los laten, dan moet vast houden vooraf zijn gegaan.

Nu kunnen de kerken de Vrije Universiteit niet los laten, omdat er geen band tusschen deze en haar bestaat.

De Vrije Universiteit is los van de kerken en de kerken zijn los van haar.

De eene heeft niets met de andere te maken, de eene heeft niets over de andere te zeggen.

Alleen bestaat er een zekere band tusschen de kerken en de Theol. Faculteit, niets meer. Deze was enkele dagen vóór de Vereeniging der beide kerkengroepen in 1892 tusschen de kerken van 1886 en de vereeniging voor H. O. op Gereform. grondslag te den Haag tot stand gekomen en in 1892 door de gezamenlijke kerken „voorloopig van kracht” verklaard, (pag. 103 van het Synode-verslag.)

Wat contract of die band is altijd nog in dien voorloopigen toestand gebleven en is dus niet van zeer vaste formatie.

Door het verder verloop der zaken en door de houding van vele broeders in dezen zijn de kerken tengevolge van dit voorloopig bekrachtigde contract, wat hare eigene Theol. School betreft, in zeer ongunstige positie gekomen.

Dit nu kan en mag op den duur niet.

Bij de vereeniging der kerken in 1892 is plechtig en als voor het aangezicht des Heeren overeengekomen, dat de gezamenlijke kerken zouden hebben een *Eigen Inrichting* ter opleiding van dienaren des Woords, en door diezelfde kerken is in 1893 verklaard, dat deze zou zijn de Theol. School te Kampen.

Daaraan hebben we ons als eerlijke mannen te houden. Niets meer en niets minder.

De kerken zijn toch niet geroepen *eigen School* te laten zinken ter wille van de School eener Vereeniging, die als zoodanig geheel buiten haar staat?

En omdat het blijkbaar daarop aanging, daarom heb ik alarm geslagen en schrijf ik er maar op los. En ik hoop dat te blijven doen, opdat het recht en het belang der kerken inzake de opleiding geen schade lijden.

Dat de kerken het recht hebben, dat voor-

loopig bekrachtigde contract op te zeggen, spreekt als van zelve. 't Is zelfs in een der Artikelen bepaald.

Of het in haar belang is, dat te doen, hebben ze zelve te beoordeelen.

En het lijkt geen twijfel, of ze zullen er toe moeten komen, indien de Vereeniging voor H. O. op Gereform. grondslag haar niet het noodige zeggenschap over de Theol. Faculteit harer Universiteit toestaat.

Krachtsdan dat contract toch is deze Faculteit een *Opleidings instituut* der Geref. kerken evenzeer als de Theol. School dat is.

Wil zij nu dezelfde voorrechten met die Theol. School genieten, dan moet zij ook onder hetzelfde toezicht der kerken staan.

Dat nu wil zij blijkbaar niet, hoewel de redenen nog nooit duidelijk zijn aangegeven, waarom dat niet kan of mag.

Doch hoe dit ook zij, de Vereeniging wil dit blijkbaar niet.

Nu behoefte Ds. Sikkell tegenover mij niet op te komen voor het recht en de vrijheid der Vrije Universiteit en met name ook der Theol. Faculteit.

Deze zij en blijve vrij en soeverein in eigen kring. Volgens Prof. Dr. H. H. Kuiper wordt aan haar de Theol. wetenschap beoefend om haar zelfs wil. Zij wil geen *vakschool* zijn. Zij vormt *theologen*, niet maar predikanten of dienaren des Woords. Het zij zoo. Maar dan houde ze op *Opleidings-instituut* of *vakschool* te zijn, gelijk ze dat trots allen geleerden omhaal is, evenzeer als de Theol. School der kerken.

Wil ze nu toch, om welke oorzaken dan ook, Opleidings-instituut der Geref. kerken blijven naast de eigen School der kerken, dan moet ze in die hoedanigheid ten minste zich aan die kerken onderwerpen. *Het beslissende zeggenschap* der kerken moet dan over haar en op haar terrein gelden.

Kan zij, mag zij, wil zij dat niet, welnu, dan doen de Geref. kerken van heden, wat de Geref. kerken in de 17de en 18de eeuw gedaan hebben tegenover de toenmalige Geref. Universiteiten. Toen aan de kerken het door haar verlangde zeggenschap over de Theol. Faculteiten en de Theol. Professoren werd geweigerd, hebben de kerken langzamerhand alle Theol. examina aan zich getrokken, zoodat voor en na zelfs het z.g. Candidaats-examen aan de Universiteiten geheel verviel, behalve voor de toekomstige Doctoren in de Theologie.

Daarop nu komt ook mijn raad neer. Onze kerken doen hetzelfde, wat de aloude Geref. kerken tegenover de al te hooghartige en autonome Universiteiten van haar tijd hebben gedaan.

Studenten en Candidaten der Universiteiten, van de noodige attesten voorzien, werden ook toen tot het praeparatoir examen toegelaten. Doch naar een Candidaats-bul werd niet gevraagd. Is het onbillijk, dat de kerken ook nu zoo gaan handelen, als aan haar het *verreichte zeggenschap* over Theol. Faculteit en Theol. Professoren, met de opleiding belast, blijft ontzegd?

Eerlijk gezegd, ik kan het niet inzien.

Dat daaruit scheuring zou ontstaan, mag ik niet gelooven.

Om een Opleidingskwestie scheuring, terwijl de Geref. kerken zelfs nooit een Universitaire Opleiding hebben voorgeschreven, 't is te dwaas om er aan te denken.

Doch waartoe dan zulk een dreigement.

Naar de ordeningen Gods moet in dezen het belang der kerken vooropgaan, en niet dat van Vrije Universiteit of Theol. School.

D. K. WIELENGA.

DE CENTRALE PASTORALE CONFERENTIE.

Aangezien in de bladen een onderwerp van behandeling is geworden, wat op de Centr. Past. Conferentie van dit jaar een onderwerp van behandeling zou uitmaken, heeft het Comité na correspondentie en in overleg met referenten, die zich reeds tot het houden van referaten hadden bereid verklaard, besloten: *dit jaar de Conferentie niet te houden*.

Het Comité acht zich verplicht dit besluit ter kennis van belanghebbenden te brengen.

Namens hetzelve,
J. VONK, Secretaris.

Bij gelegenheid van den 70sten verjaardag van den predikant Bodelschwingh te Bielefeld, 6 Maart j.l., werd bij door 1500 kle ne en groote giften in staat gesteld om Nazareth en Sarepta, twee gestichten voor oude broeders- en zusters-verplegers, te Bielefeld geheel schuldloos te maken. Ook kon hij beginnen met het bouwen van een kerkje, van hout en turf opgetrokken in de kolonie Freistadt, voor f 2500, ten dienste van „heimatlozen.” Dit gebouwtje heeft tot opschrift: „Het kruis van Golgotha is het vaderland der vaderlandlozen.”

De Wesleyaansche zending, die zoowel in 't Fransch sprekende Haiti als in de Spaansch sprekende Republiek St. Domingo haar gemeenten en stations heeft, hield dit jaar hare Synode te Samana, waar negen missionarissen tegenwoordig waren. Er werd toen, in 't bijzijn van den maire van Samana de eerste steen gelegd eener nieuwe kerk. Verleden jaar werd een meisjesschool gebouwd te Port-au-Prince.

Pater Hyacinthe Loyson ging na twee maanden verblijf te Athene, waar hij door den Koning en de Koningin van Griekenland zeer welwillend ontvangen werd, naar den Patriarch van Alexandrië in Egypte als gast. Van daar ging hij naar Jeruzalem, waar hij ook door den Patriarch vorstelijk onthaald werd met Mevr. Loyson. Zonder dat hij er zich bij wil aansluiten, acht de Pater de Grieksche kerk nu de beste Catholieke kerk, liberaal en vatbaar voor ontwikkeling zonder den Paus, staande tusschen de Roomsche Catholieke die hij bestrijdt, en de Protestantsche, die hij vereert.

Het gewelddadige optreden van Mevr. Nation in den Staat Kansas, met de bijl tegen de alkohol-salons, heeft ten gevolge ge-

had, dat vier vijfde der gemeenteraadsverkiezingen in haren geest uitvielen. In twintig steden zijn burgemeesters gekozen, die de salons zullen afschaffen, en de verbodswet handhaven. — Wordt de verbodswet dan niet uitgevoerd? Al naar de publieke opinie dit steunt. Zelfs in Maine, waar die wet geboren is, verkoopt men nog veel drank, naar men zegt. Men troost zich echter met het feit, dat de wet reeds veel kwaad heeft gestuit, al doet zij dit niet overal.

Onlangs stierf te Tokio, de hoofdstad van Japan, een lid van het Hoogste Gerechtshof, die als de bekwaamste en eerlijkste geacht werd, maar ook een goed Christen was. De voorzitter van de Tweede Kamer aldaar, verscheidene kommandanten van oorlogsschepen en professoren zijn insgelijks Christenen. Het laatste jaar alleen zijn 62 studenten tot de kennis van het Evangelie gebracht en gedoopt. Ook de Christelijke Jongelings-eenigingen nemen er steeds toe; deze tellen reeds meer dan 30 afdelingen met bijna duizend leden.

Te Lyon werd de abt Guioz gedagvaard, omdat hij zonder burgerlijke huwelijksacte een paar kerkelijk getrouwd had. De priester verdedigde zich, dat hij geen godsdienstig huwelijk had bevestigd maar slechts een verklaring wilde geven, dat het paar, uit godsdienstig oogpunt, niet in hoerij leefde! De abt werd toch tot de 25 francs boete veroordeeld.

Te Kingston, Staat New-York, ging een zeer gezeene rabbi, Jozef Mozes, tot het Christendom en de Episcopale kerk over. Aangenomen door bisschop Worthington, is hij voornemens theologie te gaan studeeren. Hij schrijft de ontwaking van zijn geweten toe aan den omgang weleer met de Christelijke werklieden van zijn vader, die in Polen woont.

Zürichsche dames hebben in een bekoorlijke streek een Ziekenhuis voor kinderen en vrouwen opgericht, om daar verpleegsters op te leiden, onder vijf vrouwelijke dokters. Mej. Anna Heer, ook dokter, heeft haar verblijf in de Stichting. Men kan er twintig kweekelingen huisvesten; maar voorts worden ook buiten-wonenden tot de lessen der dokters toegelaten.

Te Florence is den 23 Mei de terechtstelling van den priester Savonarola, die onder de voorlopers der Hervorming gerekend wordt, herdacht door de plaatsing van een monument ter zijner eere. Deze Dominikaner monnik en prior van het klooster St. Marcus werd den 23 Mei 1498, als ketter en scheurmaker, levend verbrand. Het gedekteken bestaat uit een bronzen voetstuk met buste van den martelaar in Dominikaner kap, vervaardigd door Dante Sodini. Het gemeentebestuur heeft het voornaamste plein der stad in de nieuwe wijken thans naar Savonarola genoemd.

Buitenlandsche Kerken.

De Synode der Belgische Zendingkerk. — Deze Synode vergaderde 15—17 Augustus te Wasmes. In het verslag, dat „le Chrétien Belge” van hare handelingen gaf, trok onze aandacht de verandering, die zij aanbracht in hare constitutie en vooral in art. 2, dat het standpunt der Belgische Zendingkerk aangeeft. Ten vorigen jare was dit punt ook reeds ter sprake geweest. Toen was er een Commissie benoemd, die een voorstel tot herziening bij deze Synode zou indienen.

Feitelijk raakt dit punt de belijdenis. De geloofsbelijdenis van Guido de Bres was tot hietoe het belijdenisschrift voor de Belgische Zendingkerk, al waren de predikanten niet in alles aan die belijdenis gebonden, omdat zij volgens de constitutie een acte van verbintenis teekenen moesten, waarna zij verklaarden „de fundamentele punten” te zullen handhaven. Hierdoor was in beginsel reeds de belijdenis geneutraliseerd en van haar verbindende kracht beroofd.

Dit schijnt voor velen nog te bindend te zijn, zoodat er stemmen opgingen voor herziening van de constitutie, die te oordeelen naar de redenen, welke voor die herziening opgegeven worden, een ter zijde zetten van de belijdenis is. Wel wordt gezegd, dat genoemde belijdenis een uitnemend document is, waarin de groote waarheden uitgedrukt zijn, die in de Belgische Zendingkerk gepredikt worden, maar dit document is te uitgebreid, het daalt te veel in bijzonderheden af, en is bovendien te wetenschappelijk, om door de groote deel van de gemeentelieden verstaan te worden. De stijl is verouderd en voor onzen tijd onbruikbaar. Sommige leerstukken, waarop in de 16e eeuw veel de nadruk gelegd werd, hebben tegenwoordig een meer ondergeschikte plaats ingenomen. Het is niet duidelijk, welke „de fundamentele punten” zijn, die de predikanten onderteekenen moeten. Daarom had men behoefte aan eene meer heldere en eenvoudige en bovenal aan een meer populaire verklaring, opdat niet alleen predikanten en andere ontwikkelde leden, maar ook al de leden der kerk ze verstaan en aanneemen kunnen.

Wel wordt er bij gezegd, dat het volstrekt de bedoeling niet is, het eeuwigdurende monument van het geloof der vaders, voor welk geloof zij zooveel opgeofferd hebben, ter zijde te zetten, maar hoe hoog men ook met woorden de belijdenis der vaders roemt, metterdaad heeft men haar prijs gegeven.

Art. 2 van de constitutie luidt nu aldus: „De Belgische Zendingkerk erkent geen anderen Meester dan den eeuwigen Koning en het eeuwige Hoofd der kerk, onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus, den Zoon van God, God geopenbaard in het vleesch; en zij neemt met volkomene onderwerping zijn Woord aan, als hebbende het hoogste en on-

beperkt gezag op godsdienstig en zedelijk gebied.

„Zij staat door den band des geestes in betrekking tot de Apostolische kerk, tot de kerken en geloovigen van alle tijden, die de leer der zaligheid uit genade door het geloof in Jezus Christus beleiden hebben. Zij staat meer bepaald in betrekking tot de kerken voortgekomen uit de Reformatie der 16e eeuw en zij ziet in hare symbolen, bijzonder in de Belgische Geloofsbelijdenis, de uitdrukking van het geloof, dat zij gemeen heeft met deze Evangelische kerken. Zij zet standvastig haar werk voort, arbeidende tot de stichting van het koninkrijk Gods op aarde.

„Bij gevolg vraagt zij van hare leden, dat zij, belijdende hun staat van geestelijk verval en van verdoemelijkheid, de vergeving en het nieuwe leven, dat God hun aanbiedt, in zijn Zoon aannemen, dat zij zich volkomen op Hem verlaten, en dat zij, zich zelven verloochende om Jezus Christus te volgen en zich zonder ophouden door zijn Geest te laten leiden, hier beneden zich wijden aan den dienst van God en van hunne broeders in de zekere verwachting der eeuwige heerlijkheid.

Hierin is het standpunt uitgedrukt, waarop de Belgische Zendingkerk staat. Voorzeker een niet vaste grondslag. Verlijdt de verslaggever in „le Chrétien Belge“ er zich over, dat die kerk eindelijk een duidelijke populaire verklaring heeft van de groote waarheden van het Christelijk geloof, een verklaring, die allen verstaan, wij verlijden ons daarover niet, want wij lezen in deze verklaring een meerder prijsgeven van de Gereformeerde belijdenis, waardoor die kerk aan innerlijke kracht verliest zal.

De zucht tot herziening der belijdenis en de opvatting, die men van de belijdenis heeft, niet alleen in België maar ook elders, moet ons tot omzichtigheid en waakzaamheid manen.

Verwoesting der Zendingstations in Zuid-Afrika.— Het is van algemeene bekendheid, dat de Engelschen niet alleen de boeven der Boeren verbranden, maar ook kerken, woningen en bezittingen der Zendingen vernielen en de Zendingen en hunne families van elkander scheiden en naar verschillende plaatsen als gevangenen wegvooien. De predikant Richter, redacteur van het tijdschrift: „Die Evangelische Missionen“ heeft onlangs medegedeeld, wat er van de Duitse Zendingen en hun gemeenten geworden is. Van de Berlijnsche Zending zijn niet minder dan 7 stations geheel verwoest en de Zendingen gevangen genomen. Van de Hermannsburgsche Zending 12. Ergelijk is het te lezen, hoe afschuwelijk de Engelsche soldaten op bevel hunner officieren handelen, en hoe Zendingen door die officieren en zelfs door de Generaals beledigd en mishandeld worden.

Waar zij nog op hun plaatsen gelaten worden, worden zij zoo zeer in hun werk verinderd, dat zij tot stilzitten gedwongen zijn. Op vele plaatsen zijn de godsdienstoefeningen verboden, niet alleen in Transvaal en Vrijstaat, maar zelfs in de Kaapkolonie.

De wegvloering der Zendingen brengt het gevaar mede, dat de Heidenen de Christenen mishandelen. Op sommige stations wordt het ergste geveerd. Bijzonder treurig moet de toestand zijn op het station Malokong in Noord Transvaal. Daar zijn de Heidenen stammen tegen elkander aan het strijden en is de menschenlucht op de oude heidense wijze begonnen. Omdat de Christenen weigerden mede te strijden, begon een vervolging der Christenen. Vele Christenen werden gedood, onder hen een vreesd Salomo Koata, een inlandsche helper. De gemeente is verstoord. Zendingen Sonntag heeft voor korten tijd zijn station verlaten, omdat het opperhoofd hem met den dood bedreigd heeft; later is hij teruggekeerd.

Ook zijn in andere streken de Kafferhoofden met elkander aan 't strijden. In dien strijd zijn reeds 100 gevallen. Zendingen Trümpelmann heeft 20 gewonden, Christenen en Heidenen, in zijn huis, die door hem verpleegd worden.

Met het oog op de mishandelingen der Zendingen vraagt Richter: „Zou voor deze Duitschers dan geen bescherming en in 't geheel geen recht zijn? Dit herinnert aan de tijden van de grootste Duitse machteloosheid.“

SCHOLTEN.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Mag ondergetekende zoo vrij zijn om volkomen instemming te betuigen met het ingezonden stuk van Dr. Bouwman in de *Bazuin* van 16 Augustus in zake het 4e gebod. Want waar is, wat Z.E.W. schrijft, dat er een betreunswaardig verschil van opvatting in dezen bestaat, wat tot allerlei moeilijkheden aanleiding geeft, en met groote gevaren bedreigt.

Waar toch een Kerkerad den moed heeft, of liever m. i. zijn plicht doet, in zulk een genoemd geval geen toegang tot het H. Avondmaal te verleenen, wordt hij toch meestal, en dat is juist het treurigste van de zaak, in geval van beroep op een meerdere Vergadering, in het ongelijk gesteld. Waar toch moet het heen, als die steeds voortwoekerende zonde niet met kracht wordt tegengegaan. Feit toch is, dat er niet enkele, maar vele Kerkeraden zijn, die juist tegenovergesteld handelen dan die, waar Dr. Bouwman van schrijft, gerugsteund als ze worden door meerdere Vergaderingen; en niet alleen in betrekking tot Spoorweg-beambten, ook voor Brievenbestellers wordt geen bezwaar gemaakt, ze toe te laten tot het H. Avondmaal. Ik ontveins niet, geachte Redacteur, dat men soms voor zeer moeilijke gevallen geplaatst kan worden; de verschillende quaesties op dit gebied zijn er het bewijs van; maar toch gaat men m. i. veel te lichtvaardig soms te werk.

Om u een voorbeeld te noemen. Mij is

eene gemeente bekend, waar een lid derzelve de betrekking van postbode aannemt, en nu reeds geruimen tijd als zodanig werkzaam is, en of het de gewoonste zaak ter wereld is, niets wordt er van wege den Kerkerad aan gedaan, omdat — men toch door de Classe in het ongelijk zou worden gesteld. Ik vraag u, is dat nu een argument? Wist men te voren gehandhaafd te worden, men zou er werk van maken, maar nu moet Gods gebod: Gedenkt den Sabbath, dat gij dien heiligt, op zijde gezet, uit vrees voor de uitspraak van eene meerdere Vergadering. Ook hier geldt, wat Jezus zegt: Gij hebt Gods gebod krachteloos gemaakt door uwe inzetting.

Waren nu onze Voorgangers maar niet schuldig aan de openbare overtreding van het 4e gebod, maar helaas, velen onzer geliefde Leeraars geven een betreunswaardig voorbeeld. Ik behoeft slechts het reizen op Zondag te noemen. Was dat vroeger ongeoorloofd, dan is het dat ook nu nog. En toch, het gebeurt meer dan vroeger. Was het toen uitzondering, het schijnt nu regel te worden, en wel gesteund — door eene Classe? Neen, door de Synode. Immers er bestond tot 1893 eene bepaling in onze Kerkenordening in Art. 67, waarin onder meer voorkomt over het reizen: Het reizen op den Sabbath, inzonderheid door Voorgangers der gemeente, mag niet geschieden, dan in geval van hooge noodzakelijkheid. Het reizen met openbare middelen van vervoer wordt echter ongeoorloofd geacht voor elk en een ieder. Aan duidelijkheid laat dit weinig te wenschen over. Maar wat heeft nu de Synode, gebonden te Dordrecht 1893, gedaan; deze bepaling overgenomen of soms gewijzigd? Noch het een, noch het ander. Ze heeft die bepaling geheel weggelaten, en dus m. i. die verschrikkelijke en steeds voortwoekerende zonde van Sabbats-ontheiliging stilzwijgend goedgekeurd, tot ergernis van vele leden.

Nu kan het wel mogelijk zijn, dat zoo iets den uitwendigen bloei der kerk belemmert, haar innerlijke wasdom is er sedert niet op vooruit gegaan. Men zal mij toevoegen: laat die broeder of zuster, die zich mocht ergeren, wanneer een Voorganger, 't zij Leeraar of Ouderling, zich huns inziens aan genoemde zonde schuldig maakt, den weg der Schrift bewandelen, en beginnen met te vermanen. Goed gezegd en volkomen waar, maar óók is waar, dat dan die zonde opgevat, behendige en helaas nog zeer vrome wijze, wordt goed gepraat niet alleen, maar zelfs aangemoedigd. Een eenvoudig lid kan dan, zoo men dat noemt, wel plat geprent, en door kracht van redeneering het zwijgen opgelegd worden, maar men overtuigt hem niet, hij weet, als het doel goed is, moeten ook de middelen, die tot dat doel leiden, evenzeer goed zijn, en zoo niet, dan brengt men de leer van Loyola in toepassing.

Het is toch, hooggeachte Redacteur, m. i. eene zaak die niet bewezen hoeft te worden, het is een eigenschap der geestelijke natuur. Immers, als het God belijft een zondaar in het hart te grijpen, die midden in de wereld leeft, is mede één der eerste kenmerken, liefde en eerbied voor Gods dag?

Met Dr. Bouwman hoop en wensch ik van harte, dat de e. k. Synode, de overtreding van het 4e gebod eens ernstig ter harte moge nemen, en dienaangaande een besluit nemen, waarvan gezegd kan worden: het heeft den H. Geest en ons goed gedacht enz.

Hooggeachte Redacteur, ik had behoeft dit openlijk uit te spreken, waarvoor u mijn welgemeend dank.

Uw dev. dn. en br.,
G. VETTEN.

Dordrecht, Aug. 1901.

Hooggeachte Redacteur!

Beleefd verzoek ik een bescheiden plaatsje in de *Bazuin* voor een woord van verweer tegen het ingezonden stuk van mijn ambtgenoot Ds. Bouwman van Hallam.

Welken indruk moeten toch de lezers van genoemd stuk verkrijgen over een Classis, die zoo, naar luid van Ds. Boumans schrijven, de rechten der zelfstandige kerk vertrappt, ja zich zelve schuldig maakt aan de overtreding van het 4e gebod.

En dat alles met een beroep op een Generale Synode.

Hoe is het mogelijk, dacht ik, na lezing van des heeren Boumans schrijven, dat iemand, die schijnbaar niets van de zaak weet en wat hij er van gelezen heeft niet goed begrijpt, aldus de werkzaamheden van een Classicale vergadering becommenteert en dan nog wel publiek.

Zeker, critiek uitbrengen is geoorloofd, maar dan moet de criticus ook volkomen op de hoogte wezen van de zaak, welke hij becommenteert, of anders is zijnen het meest passend.

Ds. Bouwman zegt: „Ik heb het gelezen in een Kerkbode.“ Vraag, weet dan een man als Ds. Bouwman niet, dat in een kort verslag van een Kerkbode niet alles kan en mag gezegd worden? Dit schrijven heeft dan ook g. en bedoeling, het korte verslag der Kerkbode te verdedigen. Evenmin geschiedt het in naam of op last der Classe, maar heeft slechts ten doel den verkeerdten indruk bij de lezers weg te nemen.

Ds. Bouwman zegt: „Een kerk had geoordeeld, dat geen toegang tot het H. Avondmaal kan verleend worden aan een spoorweg-beambte, met het oog op den dag des Heeren.“

Dit is niet juist. De zaak heeft zich aldus toegedragen: Een dooplid, die wegwerker aan de spoorbaan is, kwam tot den Kerkerad om belijdenis te doen, om alzoo tot het H. Avondmaal toegelaten te worden, waaraan hij innerlijke behoefte had.

Waar door den Kerkerad hem gewezen werd op zijn arbeid, verklaarde deze broeder, dat hij voor jaren als wegwerker op de spoorbaan was aangesteld, zonder eenigen arbeid op den dag des Heeren. Ten vorigen jare echter besloot de Maatschappij, dat de spoorweg-ambtenaren om den derden Zondag een vrijen dag zouden hebben en werden nu, door genoemde Maatschappij tegen

verhooging van jaarwedde, de wegwerkers aangewezen om dien derden Zondag seindienst te doen. De Kerkerad weigerde dezen broeder ter toelating tot het Avondmaal. Met medelvenen van den Kerkerad vervoegde deze broeder zich tot de Classe met zijn bezwaar.

Nu zegt Ds. Bouwman, de uitspraak der Classe was: „Zij gaf advies om te handelen in den geest van de Groninger Synode, Art. 146. De Kerkerad werd dus tegenover den protestant in het ongelijk gesteld. Niet eens werd de zaak aan de prudentie van den Kerkerad overgelaten. Neen, de Classis was van oordeel, dat de Kerkerad verkeerd gehandeld had. Haar advies luidde: „doet anders; laat den spoorwegbeambte tot het H. Avondmaal toe.“

Waar Ds. Bouwman deze lezing weg heeft, verklaar ik niet te weten. Wel weet ik, dat Ds. Bouwman door dit schrijven een blaam gelegd heeft op onze Classicale vergadering, en gaarne zou ik zien, dat Ds. Bouwman die ridderlijk wegnam. Hoe toch is de toedracht der zaak? Nadat de praeses het bezaarschrift gelezen had, vroeg Z.E.W. aan de afgevaardigden, of deze brief in den kerkerlijken weg hier gekomen was, welke vraag toestemmend werd beantwoord. Toen heeft de Leeraar hier kerk de zaak toegelicht, gelijk ik boven vermeld heb.

Na vele besprekingen kwam de Classis tot het besluit, dit schrijven terug te zenden naar den Kerkerad, het aan de prudentie van den Kerkerad over te laten, hoe te handelen, doch met verwijzing naar de artikelen 146 en 72 der Groninger Synode, waar gesproken wordt over het melkrijden en het zetten van netten in zee op Zaterdag om die 's Maandags te lichten. De Classe voegde er mondeling bij, dat in beide artikelen wel over geheel andere zaken gesproken werd, maar die toch in nauw verband stonden met deze.

Ook ik heb voor gestemd, hoewel mijn persoonlijk gevoelen was, dat de bewuste Kerkerad beter gedaan had om dien broeder, die zichzelve reeds bezaard gevoelde over de hem opgelegde taak, toe te laten onder beding, zoo spoedig mogelijk om te zien naar een anderen werkring. In een voorstel heb ik mijn gevoelen niet uitgedrukt, om reden er reeds drie voorstellen waren. Mij dunkt, gaan wij voort, zooals onze Classis deed, dan zal het einde wel goed zijn en zal broeder Bouwman zich niet ongerust behoeven te maken.

Met dank voor de verleende plaatsruimte,
Uw dev. dn. en br.,
G. J. WELJENBERG, v. d. m.
Tweijzel, 21 Aug. 1901.

Boekaankondiging.

Mijn Bibliotheek. Leestof voor Christelijke scholen, verzameld uit het Proza en de Poëzie van vroegere en latere Schrijvers door J. A. G. de Waal, Hoofdonderwijzer te Kampen. Vierde herziene druk. Utrecht J. Bijleveld 1901.

Het eerste voorbericht van dit werkje dateert van Januari 1880. Het laatste in 1901. Dit leesboek is dus ruim twintig jaar oud, 't welk pleit voor zijn deugdelijkheid. Al is de inhoud der leeslessen van zichzelf als bloemlezing uit letterkundige werken, niet gauw geantikeerd, — deze vierde druk bewijst tevens, dat de keuze der stukken gewild is en zij voor lang geschikt bleven voor lezen, voordragen en bespreken. Moge ook deze oplage spoedig uitgekocht en opgebruikt zijn. Zeker uitgever zei dezer dagen, dat hij soms brieven krijgt, waarin men schrijft: „Eilieve, ik wil uw leesboek wel hebben, maar weg met die onnodige buigingsvormen enz., want die kan ik niet langer hebben!... Deze uitgave zal dan toch van die nieuwwetische, onwetenschappelijke, en toch door geleerden ter persmarkt gebrachte „taal-vergemakelijking“ uiteraard vrij kunnen en moeten blijven.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
BAREND RUTGERS
EN
GRIETJE MIEDEMA.
VELP bij ARNHEM,
28 Aug. 1901.

Hedenmorgen verblijdde ons de Heere door de geboorte van een Zoon.
J. SCHELTENS.
PH. SCHELTENS—
ZALSMAN.
KAMPEN, 25 Aug. 1901.

Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, zacht en kalm, in de vaste hope des eeuwigen levens. Mejuff.

Adriana de Vos,

Wed. J. PLOEG, in den ouderdordom van ruim 88 jaren.
J. HEINEN,
Exc. Test.
SCHERPENZELL, Geld.
20 Aug. 1901.

Ons dochttertje, vóór zes weken ons geschonken, werd heden reeds thuisgehaald. Schoon weenende, zien we haar in zotte hope na.

G. DOEKES,
en Echgenooten.

HEEMSE,
24 Aug. 1901.
Eenige kermisgeving.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN

Het 2de Toelatingsexamen voor alle 6 Klassen van het GYMNASIUM zal D. V. gehouden worden op **Dinsdag 3 September**. Men melde zich hiertoe aan bij den ondergeteekende **vóór den 1en September**.

DE RECTOR,

Dr. F. F. C. FISCHER.

KAMPEN, Aug. 1901.

Dr. L. B. Lindeboom,
Amerikaansch Tandarts,
heeft vanaf heden de **praktijk hervat**.

Heerengracht 490.
Spreekuur van 1 tot 3 uur.

Opleiding Boekhandel.

Een **sluk jongmensch** kan direct externe ter opleiding in een **Boek-, Papier-, Muziek-, Kantoor- en Kunsthandel**,

annex **drukkerij** geplaatst worden. G. G. of P. G. Br. fr. letter **Z**. Uitgever v/d. Blad.

Gereformeerd Gymnasium TE ZETTEN.

Het 2de Toelatingsexamen zal D. V. worden gehouden op **Dinsdag 3 September**. Aangifte vóór **1 Sept.** bij den RECTOR. Aan het Gymnasium is eene klasse verbonden voor leerlingen, die eerst later met de studie der oude talen beginnen. Zoo wel externe als interne leerlingen worden opgenomen. Opening der lessen **Woensdag 4 September**.

De Rector,
Dr. W. H. KRAMER.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK, opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens **f 7, f 10, f 12**, franco thuis. Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondekens, 50 pd. fijne veenen, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor **f 35,—**.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veenen, kost ook nog **f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.**

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEELEN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondekens en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25**. Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog overtrek eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,
J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.
P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monters Gratis.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.
Sumatra dek **licht**.
Proeven van 500 stuks te bekomen, **franco** thuis onder rembours.
J. STAAL, STEENWIJK,

Bij den uitgever G. F. CALLENBACH te NIJMEK is verschenen:

Waarom niet toegetreden?

Het Avondmaalsformulier onzer Geret. Kerk voor bekommerde Christenen

toegelicht door
Dr. J. H. GUNNING J.Hz.,
Predikant te Utrecht.
Prijs 25 cent.

Ter verspreiding: 25 ex. à 20 cent; 50 ex. à 15 cent; 100 ex. à 12½ cent.

Inzonderheid aan Predikanten en Kerkeraden wordt dit boekje ter verspreiding zeer aanbevolen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUMMELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zooveel liefhebbers vond, is nu compleet in **drie deelen**, samen 1469 bladz. groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor **f 6.00**, gebonden in heel linnen band **f 7.50**. **Alle Boekh. nemen bestellingen aan.**

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901 in tegenwoordigheid van **PRESIDENT KRUGER.**
30 cent.

Bij J. BIJLEVELD te UTRECHT, ziet het licht:

de 4e herziene druk van

J. A. G. de WAAL,

MIJN BIBLIOTHEEK.

Leesstof voor de Christelijke Scholen, verzameld uit het proza en de poëzie van vroegere en latere schrijvers.

Prijs 50 cents.

H.H. Hoofden van Christelijke Scholen ontvangen op franco aanvraag 1 Present ex.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK
75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,
ouders of
GETUIGEN.

100 bladz. groot 8o.
Prijs f — 75.

De doopkwesdie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elk boekhandel. Na ontvangst van postwissel **franco** toezending door den Uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:
Door den heer J. Wedoven te Aduard f 18.50, door den heer A. Knyper Boone uit Bunschoten f 2.50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Vlaardingen B f 30, van idem te Wæzep f 6,20, van idem te Oldebroek f 9,29½, van idem te Harderwijk f 18, van idem te Langerak f 4,30, van idem te Gerkesklooster f 12,62, van idem te Wommels (1/3 coll.) f 9,75.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 6 September 1901.

Tot II: 1a, Blaast de Bazuin!

Wag I 4, Is het voor u allen wel de tijd, dat gij moont in uwe getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

L. S.

De Commissie in zake „Reizende Agent voor de Theologische School” heeft overeenkomstig de besluiten van HH. Curatoren der Theol. School van de Gereformeerde Kerken in Nederland (Art. 18 en 36 der Handelingen 1901) aangesteld en geïnstrueerd den Heer E. van der Veen, Ouderling bij de Geref. Kerk te Kampen, om „Jaarlijkse Contributies voor de Theol. School te verzamelen en Abonnementen op de Bazuin.”

Zij beveelt dezen broeder aan in de liefde der leden van de Geref. Kerken, en verzoekt, hem zooveel mogelijk behulpzaam te zijn in het uitvoeren van zijn opdracht.

Namens de Commissie voorn.,
J. HESSELS, Voorzitter.
H. FRANSSEN, Secretaris.

Kampen, 30 Aug. 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SCHARNEGOUTUM, 25 Aug. 1901. Heden was het voor onze gemeente een gewichtige dag, aangezien haar geachte Leeraar Ds. A. Koorda voor een groote schare afscheid nam, naar aanleiding van Hand. 20 : 32. Bij het eindigen sprak onze geachte Consulent Ds. Eringa namens kerkeraad en gemeente een toepasselijk woord, waarna gezongen werd Ps 121 : 4.

Hierna had de stemming plaats uit het te voren gestelde driel, met den titel, dat met groote meerderheid van stemmen werd gekozen Ds. Steenhuis van Berlikum.

Stelle de Heere onze God den vertrokken Leeraar ten zegen voor O-Pekela, en moge het blijken, dat de gekozen de man zijns raads zij.

Namens den Kerkeraad,
S. R. SYBRANDY, Scriba.

SPIJKENISSE, 25 Aug. 1901. Beroepen bij de Geref. kerk. Halweg Ds. J. Bouma alhier.

Namens den Kerkeraad,
P. GILDELLER, Scriba.

LANGERAK, 27 Aug. 1901. Uit een te voren opgemaakt tweetal, bestaande uit Ds. L. H. Duin te Uelsen, Graafschap Bentheim, en den heer D. Hock, Candidaat te Noordwijk aan Zee, is met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar onze gemeente beroepen de Welc. heer L. H. Duin. De Heere neige zijn hart, dat hij met vrijmoedigheid deze roeping moge aannemen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELAAR, Scriba.

DOKKUM, 28 Aug. 1901. Beroepen te Dokkum A. P. J. Kok van Nijmegen.

Namens den Kerkeraad,
W. KOOLSTRA, Scriba.

ZUIDBROEK, 1 Sept. 1901. Zondag 18 Aug. maakte onze geachte Leeraar Ds. F. Boersma ons bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Geref. gem. te Bedum B. doch heden werden wij verblijd, doordien Zew. met alle vrijmoedigheid voor die roeping kon bedanken.

Namens den Kerkeraad,
H. VAN DER KAMP, Scriba.

NOORDWIJK a/Zee, 1 Sept. 1901. Heden werd met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar, beroepen de Welc. heer Ds. H. Buitenhuis van Vreeswijk.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

ANDIJK, 2 Sept. 1901. Tot leedwizen van kerkeraad en gemeen te maakte onze Leeraar, de Welc. heer J. v. d. Sluis, gistermorgen ons bekend, dat Zew. na ernstige overdenking en gebid gemeend had, de roeping naar Varsveld te moeten aannemen. Wij hopen Gode te zwijgen en te berusten in de gedane keuze. De Heere vergezele Zew. in zijn nieuw gekozen werkkring, en doe ons in zijne gunst den man zijns raads als Leeraar bekomen.

Namens den Kerkeraad,
J. B. SLUIS Jz., Scriba.

ZEVENBERGEN, 2 Sept. 1901. Zondag 1 Sept. was voor onze gemeente een feestdag. Nadat wij ongeveer een jaar vacant waren geweest, mochten wij het voorrecht genieten, om onze beroepen Leeraar Ds. L. G. Goris van Knijpe in ons midden zijne intrede te hooren houden, naar aanleiding van Hebr. 2 : 12a, na des morgens te zijn bevestigd door den Welc. heer Ds. R. J. v. d. Veen te Gers, met de woorden uit 1 Petr. 5 : 2—4. Schenke de Heere zijn onmisbaar zegen op het werk in onze gemeente, hetwelk door onze Leeraar met blijdschap is aanvaard. Verder onzen hartelijken dank aan alle Predikanten en Studenten, die onze gemeente in onze vacature hebben willen dienen.

Namens den Kerkeraad,
G. BAX, Scriba.

P. S. Het adres dezer kerk is Ds. L. G. Goris te Zevenbergen.

VARSVELD 2 Sept. 1901. Gisteren mochten wij tot onze blijdschap aan de gemeente bekend maken, dat de Welc. heer Ds. J. van der Sluis van Andijk, het beroep naar deze gemeente had aangenomen. De Heer bekrone dit besluit met zijne gunst, en stelle Zew. tot een zegen voor deze gemeente.

Namens den Kerkeraad,
J. H. ROTGEB, Scriba.

WESTER EMDEN, 2 Sept. 1901. Wordt alhier voor een tweetal weken, met toestemming van alle manslidmaten, door den kerkeraad beroepen tot Herder en Leeraar onze gemeente, de Welc. heer A. van der Vegt, Cand. te Dalsen, gisteren mochten wij reeds aan de gemeente met blijdschap mededeelen, dat Zew. onze roeping wenschte op te volgen. Waar wij geduldig wachten, dat de Heere op zijn tijd ons den man zijns raads zou zenden, hopen we van harte, dat ook de teleurgestelde gemeenten spoedig mogen worden voorzien van een Herder en Leeraar.

Namens den Kerkeraad,
J. KIPPELS JR., Scriba.

HEINKENSZAND, 3 September 1901. Zondag 25 Aug. j.l. is alhier met bijna alle stemmen tot Herder en Leeraar beroepen, de Welc. heer D. Hock, Theol. Cand. van Noordwijk aan Zee.

Namens den Kerkeraad,
J. STERKTE, Scriba.

MEPPEL, 29 Aug. 1901. De Kerkeraad der Geref. Kerk alhier heeft besloten, geen collectanten, voor welk doel ook, in de gemeente aan te bevelen, zoo zij niet van den Kerkeraad toestemming ontvangen hebben voor het houden der collecte.

De Kerkeraad voornemend,
T. NOORDWIER, Praeses.
H. KLINKERT, Scriba.

CLASSEN.

Classis Edam.

D. V. Vergadering der Classis Edam Donderdag 3 October. Aanvang v. m. 10 ure. Punten van het Agendum worden ingewacht bij den ondergeteekende.

Namens de Kerk te Edam,
M. v. D. MAST.

Classis Leiden.

De Classe Leiden heeft in hare vergadering van den 22 Aug. j.l. praeparatoir geëxamineerd den heer D. Hock te Noordwijk a Zee en hem beroepbaar gesteld voor de Geref. Kerken.

Namens de Classe,
J. THUIS, Scriba.

Classis Haarlem

In de vergadering der Classis Haarlem, gehouden 3 Sept. 1901, is praeparatoir geëxamineerd de heer J. Mulder van Haarlem, Candidaat in de Theol. aan de Vrije Univ., en met algemeene stemmen beroepbaar gesteld bij onze Geref. kerken.

Namens de Classis. Vergadering,
W. RINGNALDA, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Inw. Zending in Drente.

Ontvangen in Juli en Aug. 1901 van de kerk te:
O. N.-Wetering f 2,50 Diever f 15,00

Groningen A	- 10,00	Dwingelo	- 9,52
Oppenhuizen	- 1,00	Westerbork	- 3,41
Mijndrecht	- 1,00	Schoonoord	- 3,00
Schoonebeek	- 30,00	Koevoorden	- 5,00
Sleen	- 12,00	Gees	- 10,50
N. Dordrecht	- 5,00		

Ruinen gecoll. f 5,85, van Jantina Bennink te Westerbork f 0,70. Voor deze giften zeggen wij de gevers dank. Inzonderheid de jeugdige verzamelaarster te Westerbork, wier gave in opgespaarde stuivertjes bestond. Vinde haar voorbeeld bij anderen navolging.

Wij bevelen ons voorts tot het ontvangen van liefdegaven aan. Wij doen het ditmaal met meer aandrang, omdat in den laatste tijd de uitgaven de inkomsten overtroffen. Zoo hierin niet spoedig verandering komt, zullen wij genoodzaakt zijn ons werk in te kringen; door het milder vloeien van bijdragen kan dit voorkomen worden.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Praes.

Diever, 3 Sept. 1901.

Voor het Prov. Geref. Weeshuis te Middelbarnis.

In dank ontvangen van de gemeente te:	
Monster	f 8,25
Schiedam	- 18,25
Slidrecht	- 19,84
Alblasserdam	- 17,63
Brussel	- 18,70
Numansdorp	- 4,20
Westmaas	- 5,58
Antwerpen	- 4,50
De Lier	- 15,—

Ook ontvingen wij van den heer K. te Vlaardingen een vaasje verse baring, en van den heer S. te Vlaardingen een vaasje nieuwe haring.

De Directeur v. h. Weeshuis,
H. SCHOONEBOGEN JACOBZ.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:	
Collecte Geref. k. te Raamsdonk	f 4,79
Door br. H. Dekker: van K. M. te Broek o/L.	- 2,50
" " " N. N. " "	- 1,—
" " " J. B. " "	- 1,50
" " " N. N. te Andijk " "	- 0,60
Van de Jonge „Ver. „Martha” te Zaanadam	- 3,—

Is zeer te hopen, dat de tijd van slappe ontvangsten nu spoedig eindigt. Het laatste pennings hebben we nu uitgegeven en er moet nog veel betaald worden. Zoo we niet hadden geloofd, vertrouwde, dat de Heere uitkomst zal geven, dan hadden we de zaak al lang losgelaten. Maar nu mogen we en kunnen we niet, daar het de zaak des Heeren is. Moge dan de Heere veler harten bewegen tot milde bijdragen.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 2 Sept. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Wommels 1e coll.	f 9,75	Onstwedde	f 10,92
Bolsward A	- 13,20	Onstweddermussel	- 2,44
Delft	- 44,58	Sellingen	- 3,88
Aduard 2de c.	- 7,85	Stadskanaal	- 15,90
Middelbarnis	- 8,—	Stadsmusselkanaal	- 6,83
Spijkenisse	- 10,51	Valthermond	- 3,34
Idakenhuizen April c.	- 9,55	Weerdingermond	- 3,30
Vianen	- 4,05	Wildervank	- 25,—
Nieuw-Buinen	- 4,36	Emmer compascuum	- 1,50
Nieuwe-Pekela	- 12,79		

Contributies en Giften.

Door Ds. O. Cazemier te de Krim, Corr. W. Salomons, de contrib. van Ds. O. Cazemier f 1, D. Tok f 0,50, J. Meerlo f 0,25, H. Knol f 1, A. van Faassen f 0,50, Joh. Leenders f 1, K. de Graaf f 0,75, Jan Leenders f 1,50, T. v. d. Kooij f 0,75, W. Salomons f 0,75, T. Horstra f 2,50, A. Meerlo f 1, J. Krikke f 1,50, H. v. d. Belt f 30, R. Keuken f 1,50, U. v. d. Vinne f 0,75, F. Weits f 0,75, E. Smit f 1, E. Ausinge f 1, K. Salomons f 0,75.

Door Ds. J. R. Dijkstra, te Joure, Corr. Cl. Heerenveen,

de contrib. uit Knijpe. In 1900 van Imke R. Huisman f 1,50, J. T. Boltjes f 0,50, R. Numan f 0,50, Wed. G. Numan f 0,50, Tj. J. Heida f 1, Gebr. Hoekstra f 1, L. Zwanenburg f 1,50, B. Pereboom f 1, J. Heida f 1. In 1901 van Imke Huisman f 1,50, J. T. Boltjes f 0,50, Wed. Numan f 0,50, Tj. Heida f 1,50, F. Hoekstra f 1, L. Zwanenburg f 1,50, B. Pereboom f 1, J. Heida f 1.

De namen der contribuanten uit Harderwijk (zie Bazuin no 34) zijn volgens nadere opgave: Van H. Alpherts f 2,50, H. Rikart f 1,50, G. Uij den Bosch f 1,50, L. v. d. Beek f 1, E. Fijnvandraat f 1, Kauwevintski f 1, W. Venet f 1, H. Arendse f 1, R. Ferwerda f 1, J. Mous f 1, Mevr. te Winkel f 2,50, Mevr. van Mantgem f 1, A. J. Wuestman f 2,50, W. Dirksen f 2,50, G. Foppen f 1, B. Goossens f 1, R. de Nuij f 0,50, J. Karssen f 1.

Giften van J. Koopsen Gen. f 2,50, F. van Asselt f 1, W. J. Berends f 1, N. N. f 1,50, Dames Willekes f 1, Juffr. de Vidal f 1, Juffr. Abbink f 1, J. Huijter f 1, Juffr. Beumer f 1, Juffr. R. Gierfeld Ermelo f 1, D. Berends f 1, L. Cozjusz f 1, Mev. N. N. f 1.

Door Ds. L. Bouma te Middelburg, Corr. Cl. Middelburg, de contrib. uit Arnhem, Corr. J. Koster, van Ds. Boeijenga f 1, J. Meus f 1, J. Duitroif f 1, J. Koster f 2, K. Cornelisse f 0,50, J. Wisse f 0,50, C. v. Belsen f 0,50, P. Boone f 0,50. Gapinge, Corr. A. Goedbloed, van J. de Voogd f 0,25, A. Poppe f 0,25, N. Verhulst f 1, J. Wattel f 0,50, J. Meijer f 0,25, J. Louwerse f 0,25, J. Dingemans f 0,25, J. Pauwe f 0,25, L. Pauwe f 0,50, A. van Maldegem f 0,25, Wed. W. Bronwer f 0,25, J. K. Verhulst f 0,25, P. Besuijen f 0,50, A. Houterman f 0,25, A. ingemans f 0,50, W. v. Molenbroek f 0,25, P. Houterman f 0,25, A. Goedbloed f 0,25, Wed. W. Louwerse f 0,25.

Koudekerke, Corr. A. Wielemaker, van Abr. Wielemaker f 2, Adr. Wielemaker f 1, P. Wielemaker f 2, A. v. Vlaanderen f 0,50, P. de Hijke f 0,25, D. Kruize f 0,50, G. Aarnoutse f 1, P. Boone f 1, J. Maas f 1, J. Maas Jz. f 1, L. Maas f 0,50, H. Maas 0,50, J. Maas Cz. f 0,50, H. ten Brink f 0,50, C. Besuijen f 1, D. v. Sparrentak f 1, C. Aarnoutse f 1, D. de Buik f 1, F. de Groot f 0,50, een gift van C. v. S. f 0,50.

Souburg, Corr. J. Dorleijn, van J. Dorleijn f 0,50, J. Pouter f 1, P. Kastelijn f 1, A. Dorleijn f 0,50, Z. Kluijthout f 0,25, L. Louwerse f 0,25, C. Ceva f 0,25, J. de Visser f 0,25, P. Wisse f 0,50, A. Lourier f 1, P. Arendse f 0,50, A. Steketee f 0,50, L. Huseon f 0,25, C. Pouwer f 1, A. Arendse f 1, D. J. Smits f 1, N. N. f 2, N. N. f 2,50.

Veere, Corr. Ds. J. Dekkers, van J. Langebeek f 0,50, D. Midavaine f 0,25, C. Dekker f 0,50, J. Maas f 0,25, J. v. d. Klein f 1, A. Volkers f 1, C. Maas f 1, Ds. Dekkers f 1. Vlissingen A, Corr. J. Bos, van Ds. Veenstra f 2, P. Boot f 0,50, A. v. Leeuwen f 1, A. Geljon f 0,50, G. Ph. Feij f 2, W. Stroot f 1, M. Huseon f 2, J. Bos f 7,50, M. Goote f 1, M. Hensveld f 1, H. Potjewijd f 1, J. de Wolf f 1, G. v. Westen f 1, J. Baarschers f 1, A. Gast f 1, J. Suurmond f 1, G. Janse f 1, Wed. Bosschaard f 0,50, L. Harpe f 1, E. Potjewijd f 1, J. v. Kal f 1, W. J. Feij f 2, A. v. d. Krijl f 1, J. Wisse f 0,50, A. Abrahamse f 1, Mev. de wed. Balje f 1, Mev. J. M. Bastiaanse f 0,50, J. Stroot Cz. f 0,25, L. F. Barndsen f 0,25, J. v. d. Dicht f 0,25, J. Goedheer f 1, Wed. Versluis f 1,50, P. J. Stroot f 0,50, A. Jasperse f 0,50, J. Vos f 0,50, L. v. Vlaanderen f 0,50, D. Stroot Wz. f 1.

Vlissingen B, Corr. J. v. d. Hoeren, van Ds. J. Hulsebos f 1, P. G. Laamoes f 0,50, G. v. d. Putte f 1, C. v. d. Voort f 0,50, C. de Kat f 0,50, M. v. d. Broeke f 0,50, C. D. v. Noppen f 0,50, C. P. J. Dommissie f 1, J. v. d. Hoeren f 0,50, M. A. P. Swenne f 1, G. J. Preijers f 0,50, A. Steketee f 0,50, G. Suurmond f 0,50, M. N. Baert f 2,50, A. Botting f 0,25. Oost-Kappelle, totaal f 6.

St.-Laurins, Corr. C. Willemae, van C. Willemae f 1, A. Abrahamse f 1, J. Gideonse f 1, A. J. Davids f 0,50.

Nagekomen gift van Grijskerke f 2,50.

De Penningmeester
van de Theologische School

Zwolle, 31 Aug. 1901.

Dr. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van J. v. Witteolstuijn te Delft gevonden in de kerkcollecte van 9 Juni f 3,—
Postwissel A. te N. „— 3,—
Door Colporteur Smit namens de Zending-Vereen. „Wees een zegen” te Zwolle „— 5,—
Met vriendelijke aanbeveling voor meerdere liefdegaven, daar de uitgaven in de laatste maanden de ontvangsten zeer verre overschrijden en de arbeid onder het oude bondsvolk zozeer aller steun waardig is.

Rotterdam,
2 Sept. 1901.

N. Koops,
Oostvestplein 65.

ONMIDDELLIJKE WEDER- GEBORTE.

XX.

De leer van het verbond der genade was de reden, waarom de Gereformeerden tegenover de Wederdoopers konden vasthouden aan de orde, dat het Woord aan den Geest, de roeping aan de wedergeboorte voorafging.

Maar deze reden was de eenige niet; er kwam een tweede bij, ontleend aan den feitelijken toestand, waarin de kerk van Christus hier op aarde steeds verkeert.

Ten aanzien van de kinderen des verbonds, die stierven in hun prille jeugd, beleden de Gereformeerden eenparig, dat zij zonder hun weten, en dus ook zonder uitwendige roeping, door Gods Geest werden wedergeboren en alzoo in den hemel opgenomen. De Dordsche Synode drukt het algemeene gevoel uit, als zij zegt, dat de godzalige ouders niet twijfelen moeten aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt. Maar dat sluit toch niet uit, dat er onder de Gereformeerden ook ten aanzien van zulke vroegstervende kinderen des verbonds ten allen

tijde eenig verschil van gevoelen heeft bestaan.

Sommigen waren van oordeel, dat ook bij deze kinderkens onderscheiden moest worden tusschen zulke, die al, en andere, die niet verkoren waren. Immers het begrepen zijn in de bedeeft des verbonds kon op zichzelf nog niet gelden als een bewijs der verkiezing; want hoevele kinderen werden niet uit geloovige ouders geboren, die later afvallig werden en den breeden weg gingen bewandelen? En ook leerde de Heilige Schrift nergens, dat het vroege sterven zonder meer bij de in het verbond geboren kinderkens een tee-

ken van hunne verkiezing en zaligheid was. Degenen onder de Gereformeerden, die alzoo redeneerden, erkenden dus volmondig, dat de uitverkorenen onder de vroegstervende kinderen des verbonds vóór hun dood door Gods Geest werden wedergeboren en alzoo in den hemel opgenomen; maar zij durfden, bij gemis aan beslissende uitspraken van Gods Woord, niet met volle vrijmoedigheid gelooven, dat alle vroegstervende kinderen des verbonds zonder uitzondering tot de uitverkorenen behoorden.

Anderen namen echter een enigszins ruimer standpunt in. Zij gingen uit van de beloften Gods. Tot Abra-

ham, den vader der geloovigen, had Hij eenmaal gezegd: Ik zal mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uwen zaden na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot eenen God en uwen zaden na u, Gen. 17 : 7. Niet alleen aan de ouders, maar ook aan hunne kinderen kwam naar 's Heeren Woord de belofte toe, Hand. 2 : 39. En hieraan had men zich te houden, zoolang het tegendeel niet bleek. Bij de kinderen des verbonds, die in het leven gespaard bleven, werd het later in hun woorden en daden openbaar, of zij al dan niet in den weg des verbonds wilden wan-

delen; en indien dit niet het geval was, werden zij door de kerkelijke tucht uit het midden der gemeente weggedaan. Maar bij de kinderen des verbonds, die in hunne eerste levensjaren door den dood werden weggenomen, kon dit niet openbaar worden; zij konden dus, noch door woorden noch door daden, het tegenbewijs ervan leveren, dat ze kinderen des verbonds waren. En daarom had men het ervoor te houden, dat zij in genade door God waren aangenomen en bij hun sterven de zaligheid deelachtig waren geworden. Evenals iemands onschuld zoo lang geloofd moet worden, totdat het tegendeel duidelijk blijkt, zoo lang moesten de kinderen des verbonds beschouwd worden als uitverkoren; en dus ontbrak bij de vroegstervende kinderen des verbonds de grond, om een gedeelte voor wel, en een ander gedeelte voor niet verkoren te houden.

Dit milde standpunt werd door de Dordsche Synode ingenomen. Maar het verdient opmerking, dat zij dit standpunt op zeer gematigde wijze omschrijft. Ten eerste kondigt zij het niet als een dogma af, dat voorwerpelij vaststaat, maar spreekt zij in onderwerpelijken zin en zegt, dat de ouders niet moeten twifelen aan de verkiezing en zaligheid hunner vroegstervende kinderen. En ten andere reikt zij dezen troost niet uit aan de ouders in het algemeen, maar aan de godzalige ouders; want andere ouders, die voor zichzelf geen belang stellen in hun eigene verkiezing en zaligheid, kunnen ook niet waarlijk bezorgd zijn over het lot hunner kinderen, hebben aan die vertroosting geen behoefte en kunnen ze ook niet genieten. Om waarlijk te gelooven, dat onze jonggestorven kindkens de zaligheid deelachtig zijn, dienen wij zelve door een oprecht geloof de weldaden des verbonds te hebben aangenomen, en van onze eigen verkiezing en zaligheid verzekerd te zijn.

Voor ons doel is het niet noodig, op dit punt dieper in te gaan; te minder, omdat wij het met al onze redeneeringen toch niet verder zouden brengen dan tot het zachtmoedige oordeel der liefde, door de Dordsche Synode uitgesproken, en nooit al de bezwaren zouden kunnen uit den weg ruimen, die van het eerstgenoemde standpunt ertegen worden ingebracht. Maar ofschoon vele kinderen des verbonds in hunne vroege jeugdsterven en dit getal zeker wel veel grooter is, dan men in vorige tijden bij gebrek aan statistische gegevens heeft vermoed; er zijn toch ook duizenden bij duizenden, die tot jaren des onderscheids opgroeien en dan zelve persoonlijk voor de keuze komen te staan, om Christus te volgen of de wereld te dienen.

Met het oog op deze kinderen des verbonds, die in het leven gespaard blijven en straks na belijdenis tot het heilig avondmaal worden toegelaten, doet zich weder eene tweeledige vraag voor.

De eerste vraag luidt, of al die kinderen des verbonds tot de uitverkoren behoren en daarom eenmaal onfeilbaar zeker de hemelsche zaligheid deelachtig zullen worden. Maar deze vraag behoort ons niet lang op te houden, want er is niemand, die bij eenig nadenken en met de Schrift in de hand daarop een bevestigend antwoord zou kunnen of zou durven geven. Als uit de Schriftuurlijke leer, dat de gemeente van Christus te beschouwen is als eene vergadering van geloovigen, nu en dan door eenenkele is afgeleid, dat daarom ieder lid der gemeente ook waarlijk en een oprecht geloovige is, dan berust dat op een misverstand, waartegen een kort woord van opheldering en waarschuwing voldoende is. Want de Schrift leert zoo duidelijk mogelijk, dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn, en dat niet de kinderen des vleesch maar de kinderen der belofte voor het zaad gerekend worden. Alle belijdenissen van alle kerken stemmen daarmede dan ook in. En de dagelijksche ervaring drukt er het zegel op, want telkens openbaart het zich, dat er in de kerk

onder de goeden hypocrieten zijn vermengd, die van de kerk niet zijn, hoewel zij naar het lichaam in haar zijn. De ernstigste en strengste kerkelijke tucht is niet in staat, om het kaf van het koren te scheiden, want de kerk kan niet oordeelen over het hart en heeft alleen te rekenen met belijdenis en wandel.

Zonder twijfel is er in de verschillende tijden ook verschil in de zuiverheid der kerk. Toen de apostelen het Evangelie predikten en in en buiten Palestina gemeenten stichtten, was het gevaar niet groot, dat velen zich aansloten, zonder het oprecht geloof des harten te bezitten. De verachting en vervolging, die de discipelen van Christus van de zijde der wereld te wachten hadden, hielden de onoprechten terug. En toen in den tijd der Hervorming de belijdenis van Christus blootstelde aan het gevaar van brandstapel of schavot, lag aan die belijdenis van den mond in verreweg de meeste gevallen het ware geloof des harten ten grondslag. Daarentegen neemt in eene kerk, die van alle vervolging is ontheven, tot eene macht in het land wordt en de tucht verwaarloost, gaandeweg het getal der uitwendige belijders toe. Doch dit alles is slechts een verschil in graad. Eene volstrekt zuivere kerk, wier leden allen in waren zin geloovigen zijn, is er op aarde niet. Voor het zaad worden daarom altijd slechts de kinderen der belofte en niet de kinderen des vleesch gerekend.

Een andere vraag is echter, wanneer en op welken tijd zij, die onder de in het leven blijvende kinderen des verbonds tot de uitverkoren behoren, voor zichzelf persoonlijk de belofte deelachtig worden, die in het verbond der genade hun met hunne ouders is toegezegd.

Hierover heeft in de Gereformeerde kerken altijd verschil van gevoelen bestaan. De meening van Voetius, die vroeger reeds werd medegedeeld, komt hierop neer, dat alle uitverkoren, die uit geloovige ouders in het verbond geboren worden, ook in hunne jeugd vóór den doop worden wedergeboren. Wel vindt hij er eenig bezwaar in, om dit ook aan te nemen bij zulke uitverkoren, die jaren lang, zelfs tot hun 30e, 50e of 70e jaar toe, in de zonde leven en dan eerst tot bekeering komen. Maar hij neemt de mogelijkheid aan, dat het zaad der wedergeboorte, in de eerste levensdagen in het hart gezaaid, zoo lang werkeloos onder de aarde verborgen blijft.

En hij helt het liefst tot deze gedachte over, omdat volgens de H. Schrift de kinderen der geloovigen met hunne ouders de belofte Gods deelachtig zijn; omdat anders besnijdens en doop tot ijdele teekenen worden verlaagd en omdat alleen langs dien weg de argumenten tegen de Wederdoopers enz. hun kracht behouden. Niet alleen zulke kinderen, die van hun jeugd af toonen, dat zij het leven der genade deelachtig zijn, maar ook anderen, zooals Abraham, Manasse, de zondares in Luk. 7, de moordenaar aan het kruis, Cornelius, Lydia, Augustinus, Luther, die op lateren leeftijd bekeerd werden, waren volgens Voetius hoogst waarschijnlijk in hun jeugd reeds wedergeboren. Zeits is het naar zijne meening, ofschoon men beter doet, zich van een beslist oordeel te onthouden, geen alleszins verwerpelij gevoelen, dat een uitverkoren kind wordt wedergeboren op hetzelfde oogenblik, dat het gegeneerd wordt.

Met dit gevoelen staat Voetius niet alleen. Vóór en na hem zijn er onderscheidene Godgeleerden geweest, die in hoofdzaak van dezelfde gedachte waren. En ook in den tegenwoordigen tijd heeft zijn gevoelen bij velen instemming gevonden.

Dit wordt dan nog nader met deze bekende overweging aangedrongen, dat dooven niet hooren kunnen. De wedergeboorte moet daarom naar hunne voorstelling aan de roeping door het Woord voorafgaan. Een uitverkorene wordt eerst onmiddellijk, zonder het Woord, door den Heiligen

Geest wedergeboren, maar wordt dan vroeger of later met het Evangelie in kennis gebracht en door dat Evangelie geroepen tot geloof en bekeering. De bediening des Woords strekt dus niet, om het nieuwe leven in het hart te planten, maar om dat leven, dat er reeds is en buiten het Woord om is ontstaan, tot openbaring te brengen in de daden van geloof en bekeering; terwijl zij tegenover de onwedergeborenen alleen dient, om hun alle verontschuldiging te ontnemen.

Maar anderen waren en zijn van eene andere meening; en het loont de moeite, om ook van hun gevoelen kennis te nemen.

BAVINCK.

CHRISTELIJKE WETENSCHAP.

Een van de verblijdendste verschijnselen in onzen tijd is, dat het aantal mannen, die de wetenschap beoefenen in Christelijken geest, gaandeweg toeneemt.

We worden allengs rijker aan Christelijke litteratoren en juristen niet slechts, maar ook aan Christelijke natuurkundigen en medici.

Toen voor nog geen twintig jaren de Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen werd opgericht, waren laatstgenoemde schier niet te vinden. Geloovige doctoren behoorden tot de groote zeldzaamheden, en natuurkundigen, die tevens den Christus beleeden, werden op eene enkele uitzondering na te vergeefs gezocht.

Maar daarin is allengs eene gunstige verandering gekomen. Op wonderlijke wijze heeft God in de behoefte voorzien, die vooral door de stichting van Veldwijk gewekt was.

Voor enkele jaren kon eene Christelijke Vereeniging van Natuur- en Geneeskundigen worden opgericht, die thans reeds meer dan dertig leden telt.

En in de Vereeniging werd de behoefte gevoeld, om niet alleen praktisch werkzaam te zijn, maar ook om de wetenschap te beoefenen bij het licht van Gods Woord. Zelfs ging zij er thans toe over, om een eigen orgaan uit te geven, dat den wetenschappelijken arbeid ter kennis van al de leden en ook van verdere belangstellenden brengt.

Het eerste nummer van dat orgaan, onder redactie van Dr. Bouman te Loosduinen, den heer Keuchenius, Arts te Scheveningen, en Dr. Cramer te Heukelum, zag voor enkele weken bij den Uitgever Donner te Leiden het licht.

Wel treedt de Vereeniging met dit orgaan nog niet in het openbaar op. Met Christelijke bescheidenheid wil ze voorloopig alleen nog werken voor eigen kring. Maar toch stelt ze een exemplaar van haar orgaan niet uitsluitend voor hare leden maar ook voor bladen en corporaties, en misschien ook wel voor belangstellenden, die met name zich aanmelden, beschikbaar.

Met groote vreugde en dankbaarheid begroeten wij de verschijning van dit Orgaan der Christelijke Vereeniging van Natuur- en Geneeskundigen in ons Vaderland.

Het eerste nummer bevat reeds een drietal belangrijke opstellen; eerst eene rede van Dr. Hermanides over het verband van geloof en wetenschap; dan een opstel van Dr. Bouman over ouderdom en dood; en ten slotte een korte schets van denzelfden schrijver over de ontwikkeling der biologie in de 19e eeuw.

De uiteenzetting der beginselen en het empirisch onderzoek sluiten in deze eerste aflevering op gelukkige wijze een verbond.

Beginnelsen alleen zijn niet genoeg. Zij dienen tot leidraad bij het onderzoek, maar maken dit laatste niet overbodig. Integendeel, het is juist de roeping der Christelijke wetenschap, om door het nauwkeurigst onderzoek aan te toonen, dat de ongelooftheorieën, waarvan de hedendaagsche wetenschap bewust of onbewust uitgaat, door de verschijnselen zelve, die te onderzoeken zijn, weersproken worden. Het bijgevoegde naamwoord „Christelijke” dient juist, om tegenover de dwalende wetenschap, die de feiten niet verklaart maar verminkt, die echte, degelijke wetenschap te plaatsen, welke aan de verschijnselen alle recht doet wederbaren en daarom ze niet anders dan bij het licht van Gods Woord verklaren kan.

Moge de jeugdige Vereeniging in dezen geest werkzaam zijn en door haar orgaan aan de beoefening der Christelijke Wetenschap dienstbaar zijn.

BAVINCK.

BLIJF IN DEZE MIJNE LIEFDE.

(Joh. 15 : 9.)

De Heiland schetst zijne liefde door heen te wijzen naar de liefde des Vaders: „Gelijkerwijs de Vader Mij liefgehad heeft, heb Ik ook u liefgehad.”

Welk eene verklaring!

Hoe schetsen wij de liefde des Vaders tot Hem!

De Vader bemint Hem als Zoon, als deelgenoot zijns Wezens, zooals alleen deze Vader dezen Zoon beminnen kan. Maar ook als Borg, als den Dienstknecht die Hem in de redding der gemeente verheerlijkte. Hij toonde deze liefde door zijn gebed te verhooren, Hem in zijn lijden te ondersteunen, Hem van den dood te redden, en op te nemen in heerlijkheid. De Vader bemint den Heiland met eene Goddelijke, groote, volkomene, onveranderlijke liefde.

Deze liefde wil Christus niet voor zichzelf houden. Hij wil haar deelen met de zijnen. Trouwens, de Vader heeft in Christus de gemeente lief. Zij is in Hem verkoren. Christus vertegenwoordigde haar in het gericht, toen op Golgotha het doemvonnis over de zonde werd voltrokken, en Hij vertegenwoordigt haar, nu Hij met eer en heerlijkheid is gekroond. Hij draagt al de namen der zijnen in zijn Hoogepriesterlijk hart, en zoo leeft Hij met hen in het hart des Vaders.

De liefde van Christus, redt ons uit de diepste ellende;

draagt ons met al onze zwakheden en gebreken;

helpt in den strijd;

treedt voor ons in;

troost ons in nood en dood;

brengt ons tot God, en in den hemel.

„Blijft”, zegt Jezus, „in deze mijne liefde”. Dat is: erken haar, schat haar

boven alles, meer en meer;

geloof aan haar;

tast haar;

geniet haar;

verheug u over haar;

troost u met haar;

wapen u met haar, schuil als in haar

weg, als de duif in de rots; en

beantwoordt haar. Het blijven in de

liefde van Christus geschiedt in den

weg der gehoorzaamheid. Christus heeft

eerst liefgehad. Zijne liefde is oorzaak

van onze liefde. Onze liefde is weder-

liefde. Een vonkske van liefde tot Jezus

is meer waard dan alle uitwendige

wetenschap. Uitwendige kennis doet

ons buiten Jezus omdolen, maar de

liefde doet ons als in zijne armen zinken,

aan zijn hart vallen, voor zijne voeten

knielen, en vragen naar zijn wil.

Naarmate zijne liefde wordt „bekend”,

geschiedt zulks. Een wederspanning kind

blijft niet in de liefde zijner ouders;

maar van een kind, dat diepe indrukken

omdraagt van de liefde zijner ouders,

in wederliefde het hart voelt ontbrand-

en alle ongehoorzaamheid vloeit —

van zulk een kind kan gezegd, dat het

blijft in de liefde der ouders.

Wie in de liefde van Christus blijft,

denkt aan Jezus;

sprekt van Hem;

zoekt Hem: in zijn Woord, in zijn

huis, en in den geestelijken omgang

met zijne kinderen, wijl hij de vereeni-

ging met Hem begeert; en arbeidt, d. i.

leeft voor Hem.

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

GEMEENSCHAP MET DE ENGELEN.

XLII.

De gemeente hier op aarde staat ook in gemeenschap met de engelen. Gij zijt gekomen, zegt de apostel, Hebr. 12 : 22, tot de vele duizenden der engelen. Naardien Christus Heer van de engelen is, zijn deze tot zijne gemeente in verhouding gekomen, en wel in zulk eene, als door het belang der gemeente geëischt werd. De gemeente hier op aarde bestaat uit zwakke mensen, wezens van vleesch en bloed. Zij worden door vele vijanden bedreigd; niet alleen hebben zij te strijden met wezens, die evenals zij van vleesch en bloed zijn, maar met engelen, die Overheden en Machten zijn, ja met Satan, den vorst dezer wereld, en den overste van de duivelen. In dezen ongelijken strijd komen de heilige en uitverkorene engelen hun te hulp. Christus, die ten bate zijner gemeente volle beschikking over hen ontvangen heeft van den Vader, zoodat zij allen zijne dienaren zijn, zendt hen uit ten dienste dergenen, die de zaligheid beërven zullen. Is hun buitengewone dienst, welke daarin bestaat, dat zij de geschiedenis des heils in hare groote keerpunten vergezellen, thans gestaakt, om eerst weer tegen het eind der dagen te worden opgevat, hun gewone dienst gaat steeds door. Zij waken over de geloovigen; de engel des Heeren legt zich rondom degenen, die Hem vrezen, en ruikt ze uit, Ps. 34 : 2. Zij beschermen in het bijzonder de kleinen, de zwakken in de genade; hunne engelen, zegt Jezus, zien in de hemelen altijd het aangezicht des Vaders, Matth. 18 : 10. Zij dragen de geesten der ontslapene geloovigen opwaarts; Lazarus werd door de engelen gedragen in Abrahams schoot. Zij staan somwijlen de machten der duisternis tegen, als deze door tusschenkomst van de machten dezer wereld de gemeente kwaad willen doen, Dan. 10 : 13. In het algemeen kan men alzo zeggen, dat zij uitgezonden worden om tot tegenwicht te dienen in

den ongelijken strijd tusschen de gemeente en hare tegenstanders.

Hierbij blijft de Schrift staan; zij bepaalt zich tot eene algemeene beschrijving en daalt niet in bijzonderheden af. Wij moeten ons hiernede tevreden stellen. Wat wij van den dienst der engelen te weten komen, is voldoende voor de praktijk der godzaligheid. In de wetenschap, dat Christus de engelen Gods herwaarts zendt, is ons stoffe tot troost en bemoediging gegeven; nu toch weten wij, dat wij in onzen strijd niet alleen staan, maar door machtige medestrijders omringd zijn. En wat rijke stoffe geeft de wetenschap, dat God niet alleen zijnen Zoon maar met Hem zijne vele en vorstelijke engelen ons ten behoeve laat nederdalen, niet aan onze verwondering over den rijkdom zijner genade over ons. Ook wordt de gedachte aan de gewilligheid, waarmede de engelen gehoorzaam zijn aan den wille Gods om onze belangen te dienen, ons een prikkel om in volvaardigheid tot gehoorzaamheid niet bij hen achter te staan. Letten wij er eindelijk op, dat zij ons dienen, ons, die zoover beneden hen staan, dan zullen wij geenszins weigeren om elkander, ja om de minsten der broederen te dienen, naar den eisch van de gemeenschap der heiligen.

Hieruit wordt het bij eenig nadenken duidelijk, waarom God de engelen voor ons verborgen houdt. Het hindert hen niet, dat zij ons zien; want wat zien zij aan ons dan zwakheid. Maar het zou ons schadelijk zijn, als wij hen aanschouwden; want hunne kracht en heerlijkheid is zoo groot, dat wij, als wij hen zagen, gevaar zouden loopen om ons betrouwen op hen te stellen, en voor hunne voeten neder te vallen om hen te aanbidden. In zijne genade heeft God tusschen de engelen en ons eene gemeenschap in het leven geroepen; maar om onzer geestelijke zwakheid wil verdaagt Hij de wederzijdsche uitoefening dezer gemeenschap tot den tijd toe, dat wij boven de verzoeking verheven zijn, dat is, tot de toekomstende eeuw.

Hunnerzijds echter oefenen de engelen nauwe gemeenschap met de gemeente. Zij zijn nog iets meer dan dienaren der bijzondere geloovigen; in de gemeente in haar geheel worden zij gevonden als zulken, die met hare leden den dienst Gods waarnemen, en acht geven op het licht der openbaring, dat van haar uitgaat. Wel wordt hunne stem, waarmede zij, in gemeenschap met de gemeente in den hemel, het Lam eere geven, in onze heilige vergaderingen niet gehoord; nochtans zijn zij zelve in deze vergaderingen tegenwoordig, reden waarom wij zorgen moeten niets te doen, wat hun ergernis geven kan, 1 Cor. 11 : 10. Waartoe toch verschijnen zij in de vergaderingen der heiligen? Is het niet, omdat zij begeeren om in te zien in de zalige verborgenheden van het Evangelie, 1 Petr. 1 : 12, en om te hooren naar wat de gemeente bekend maakt met de veelvuldige wijsheid Gods, in de vereeniging aller uitverkoren tot Christus en elkander? Hierin ligt geen geringe troost. Wel worden er in de gemeente weinig rijken, wijzen en machtigen gevonden, maar hunne afwezigheid wordt rijkelijk vergoed door de tegenwoordigheid der engelen. Een getrouw leeraar, die Christus predikt, moge vele ledige plaatsen voor zich zien, dat hij zich trooste, wegens de aanwezigheid der engelen; hij heeft meer toehoorders, dan hij ziet.

Waar de naam van Christus uitgeroepen wordt, zijn de engelen; de klank van dien naam boven allen naam lokt hen uit den hemel herwaarts, al was het ook, dat de Christus verkondigd werd in soortgelijke plaats, als waarin Hij werd geboren. Hiervoor echter heeft de gemeente zich te wachten, dat er tweedracht of scheuring in haar midden zij. Alsdan toch vertoont zij aan de engelen het schouwspel niet, dat deze begeert zijn te aanschouwen; dat namelijk van de kracht van Christus om allerlei soort van menschen, menschen die van nature elkander haaten, door zede en bloed vaneen waren gescheiden, en in de wet zelve een scheidsmuur tusschen zich hadden, tot één lichaam, ja, tot éénen mensch te maken in zichzelf. Ach! mochten wij toch bedenken, dat onze verdeeldheden de engelen van ons verwijderen!

Wordt de gemeenschap tusschen ons en de engelen in deze eeuw onzerzijds alleen door het geloof geoeftend, eens zullen wij in eene rechtstreekse gemeenschap met hen staan; God zal ons, gelijk de Schrift zegt, wandelingen geven onder de engelen. Ook hier staan wij voor vele en moeilijke vragen, die de toekomstende eeuw eerst ten volle oplossen zal. De engelen zijn niet gelijk wij belichaamde en zienlijke wezens, maar geesten, lichaamloos en onzienlijk; hoe zullen wij met zulke wezens gemeenschap hebben, ja, hoe zullen zij hunnerzijds ons de stem hunns lofs laten hooren, en ons hunne sprake doen verstaan? De toekomst zal het leeren. Zooveel echter blijkt uit de Schrift, dat engelen aan menschen kunnen verschij-

nen. Dat zegt niet weinig. Er blijkt dus uit, dat hun het vermogen gegeven is, — 't zij als een, dat zij ontvangen op het oogenblik, dat zij het noodig hebben, 't zij als een, dat hunne natuur inkleeft, — om zich aan ons zichtbaar te maken, en dit te doen, in eene gestalte, die de onze is. Zoo leert ons de geschiedenis, dat hunne geestelijkheid in de dagen achter ons geen bezwaar opleverde voor hunne gemeenschap met ons; laat ons er uit afleiden, dat zij evenmin in de toekomst eeuw er bezwaar voor opleveren zal. En — prikkel ons de wetenschap, dat wij tot den omgang met engelen bestemd zijn, om door voleinding onzer heiligmaking ons voor zulk een vorstelijk en heilig gezelschap geschikt te maken. Het is geene geringe zaak om met engelen om te gaan.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Meermalen heeft het mij getroffen, en telkens treft het mij nog, hetgeen ons verhaald wordt van Davids boetvaardigheid, 2 Sam. 24 : 17.

En dan denk ik wel eens daarbij: het schijnt, of er van dat soort menschen maar één exemplaar mag wezen. In de geschiedenis is er maar één David bekend en maar één Luther. Er zijn wel velen, die op zulke mannen willen gelijken, zich inbeelden te gelijken, en ook werkelijk een of meer trekken van de persoonlijkheid of de genadegaven deelachtig zijn, maar een tweede David of een tweede Luther is er nooit geweest en zal er ook wel nooit komen.

En boven alle menschen uit staat, voor mijn waardeeringsoordeel, de Apostel Paulus. Deze mensch komt mij voor het meest op Christus te gelijken, den Schoonste van alle menschenkinderen, op Wiens lippen genade is uitgestort.

Wie heeft ooit, als Paulus, met zoo groote vrijmoedigheid en zoo volkomen waar, mogen zeggen: weest mijne na volgers, gelijk ik van Christus?

Van dit verschijnsel eene wetenschappelijke verklaring te geven, kan ik niet. Ik geloof ook niet, dat Paulus zelf het heeft kunnen doen, of dat hij er zelfs ernstig naar getracht heeft. Aan het einde zijner zelfbeschouwing zegt hij dan ook: door de genade Gods ben ik wat ik ben.

Dit is ook eene verklaring. Maar ik meen, dat men door eene wetenschappelijke verklaring toch iets anders verstaat.

Deze wetenschappelijke onmacht heeft mij, in vroeger jaren, zeer gekweld, vaak onbeschrijfelijk ternedergebogen, en bange twijfelingen over mijn armen, zwakken geest gebracht.

In later tijd heb ik echter dit kruis met meer onderwerping leeren dragen. Ik heb meer rust gevonden in de aangaande van het feit van den pottenbakker en het leem, en ook heeft de omgang met geleerde mannen, het lezen hunner geschriften en, het laatste niet het minst, hunner onderlinge twistredenen daar veel toe bijgedragen. Als ik nu telkens zie, hoe de eene geleerde, aan de ongelijke schare, de verzekering komt geven, dat de een of andere grondstelling, redeneering of gevolgtrekking van den anderen geleerde onwetenschappelijk is, krijg ik de zaak voor mij zelfs eene eenigszins vermakelijke zijde. Gij zult dit waarschijnlijk zeer oneerbiedig van mij vinden, maar ik kan het toch heusch niet helpen, en ik geloof ook niet, dat ik de eenige ben, wien het zoo vergaat.

Waarbij dan nog komt de verandering van inzicht en redeneering, die van tijd tot tijd openbaar wordt. Zoo heeft nu de Duitse geleerde, Prof. Koch, de wereld verbaasd met zijn onderstelling, dat het ziektekiem-beestje niet van de koeien of de menschen overgaat, en we dus gerust ongepasteuriseerde melk kunnen drinken, zonder vrees van de tering te zullen krijgen, terwijl vroeger het tegenovergestelde beweerde werd.

Hoe het met de theologen gaat, is luidbaar geworden in de geheele wereld, een uit eeuwig, en ook onze tijd geeft daarvan overvloedig bewijs.

Van den natijver en nijd, van jaloezie enz., is het best te zwijgen. Dat is een algemeen menschelijke zonde, die bij geleerden en kunstenaars soms sterk kan worden waargenomen, terwijl zij zelve beweren, dat ze er vrij van zijn, en niets dan liefde voor waarheid, recht en kunst hen bezielt. Wie eenige zelfkennis bezit, zal dit laatste verstaan, en begrijpen, dat ook geleerden en kunstenaars menschen zijn, van gelijke bewegingen als wij.

Een bejaard geneesheer, die eene uitgebreide praktijk en groote populariteit bezat, zeide eens tot mij: het naaste van ons vak is, dat je de menschen een boel beroerdigheid ingeeft, zonder dikwerf zekerheid te hebben, of je er goed of kwaad mee doet.

Nu was deze doctor waarschijnlijk niet op de hoogte van de hedendaagsche

wetenschap, en dus zwakgelovig, wat betreft hare onfeilbaarheid.

Maar, om tot David terug te keeren, vindt ge het ook niet treffend, Israëls grootsten koning te hooren bidden: Heere, ik heb gezondigd, maar wat hebben deze schapen gedaan? In de verwoesting, die over het volk kwam, zag hij de openbaring van het ongehoogen Gods, over zijne zonde, het gevolg van de daad, die hij, tegen het advies zijner beste vrienden in, had doorgedreven.

En zoo geloof ik ook, dat menige ramp, die over de gemeente des Heeren komt, gevolg is van onze zonde en van dwaasheden, die wij, als voorgangers en leiders, begaan. Als de verheerlijkte Christus de zeven gemeenten van Klein-Azië bestraft, vermaant of vertroost, wordt het woord gericht tot den engel, den dienaar of voorganger en leider der gemeente. Waren wij meer, die wij behoorden te zijn, en achtten wij de een den ander uitnemender dan zichzelf, de gemeenten zouden zeker voor veel verbittering en verdeeldheid bewaard blijven, en in geestelijken wasdom en bloei toeneemen.

Nu zijn er zeker, op theologisch en kerkelijk gebied, zaken die rechtstreeks de gemeente betreffen, hare belijdenis, haar leven, haar recht. Maar deze zaken zijn van anderen dan van methodologischen aard. In de belijdenisschriften wordt betrekkelijk weinig geredeneerd. Zij spreken eenvoudig uit, wat de gemeente gelooft en daarom belijdt. Komt het nu tot een belijden zonder gelooven, dan is de verbastrating ingetreden, dan is er, bij de massa een krankheid in den levenswortel, die door geen reglementen of kerkelijke bepalingen te genezen is.

Daarom begrijp ik ook niet, wat men heden ten dage toch zich voorstelt, met den eisch van waarborgen voor de rechtzinnigheid in de toekomst te zullen bereiken. Vooral nu de kerken geheel vrij zijn in de toelating tot het predikambt. Geen staatsmacht dwingt meer om alleen toe te laten dezulken, die aan openbare universiteiten, of aan welke inrichting ook gestudeerd hebben. De kerk is thans vrij van alle machten buiten haar. Zij is nu waarlijk het zout. Maar nu hangt ook alles daarvan af, dat het zout zelf niet smakeloos worde, want in dat geval deugt het nergens meer toe, dan om buitengeworpen en van de menschen verreden te worden.

Ik voor mij ducht dan ook veel meer gevaar voor de toekomst uit de kerk zelve dan van de zijde der scholen. Wanneer de eenvoudige, ongeleerde godsvrucht, het zonder critiek belijden van het geloof, dat in de publieke belijdenisschriften der kerk omschreven is, slechts bij weinigen gevonden wordt, dan ontstaat het gevaar van betoofting der massa door de verafgode wetenschap, de alleenheerschappij van 't verstand. Al maakt men dan folianten vol bepalingen om de rechtgelovigheid te handhaven, de geschiedenis heeft geleerd, dat zulke papieren dijen den vloed niet kunnen tegenhouden.

Doch zoover is het, Gode zij dank, nog niet gekomen, en we hebben geen vrees, dat het spoedig zoo worden zal. Alleen de mogelijkheid moeten we ons niet ontveinzen.

Er is niemand onder ons, die openlijk de leer zal drijven, dat de menschen van nature, d.i. zooals we geboren worden, niet dood is door de misdaden en de zonden, en dat hij eerst het Woord Gods moet hooren en aannemen en dan daarna, als hij die daad gedaan heeft, wedergeboren wordt door den H. Geest.

Allen staan vast in de belijdenis, dat onze natuur alzo verdorven is geworden, dat wij onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad, tenzij wij door den Geest Gods wedergeboren worden.

Zonder wedergeboorte, in dezen zin, zal niemand hooren, al wordt het Woord Gods, dat tot geloof en bekeering roept, hem nog zoo nabij gebracht.

Hierover is, geloof ik, onder de Gereformeerden geen verschil.

Hoe de Geest Gods dat nu doet, ja dat schijnt verborgen te moeten blijven, en dat geeft voor den mensch een ruim veld voor speculatie, redeneering, disput, met alles, wat daaraan verbonden is.

Ten slotte, na al het redeneeren en disputeeren, van alle eeuwen, staat de zaak nog precies daar, waar Jezus haar geplaatst heeft, toen Hij zeide: „De wind blaast waarhenen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet van waar hij komt, en waar hij henegaat; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.” Met groete,

T.T.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Voor de Zuid-Afrikaansche zaken wordt door den censor weer eens iets als een gordijn geschoven. Hij laat zoo wat niets door, zoodat het is, alsof de van de zijde van de Burgers pas met nieuwe kracht aangevangen actie op eens weer in 't stokken is geraakt. Toch is het niet zoo. Reeds het feit, dat de Burgers in Transvaal even boven Pretoria den Noorder-spoorweg bij

Humanskraal deden derailleren, het bruikbaar inpakten en de begeleiden Engelschen geheel overmeesterden, doet zien, dat zij den kring om de Engelschen nauwer toehalen. En dit, gevoegd bij de berichten, dat zij aan den Ooster-spoorweg naar Lorenzo Marques driemaal zelfs treinen deden kantelen en er zich gedeeltelijk van meester maakten leert genoeg voor wie zien wil, dat de Burgers allesbehalve stilzitten en met succes strijden.

Zoo is 't ook in de Kaapkolonie. French de geduchte Engelse Generaal kan zoo goed als niets doen. Slechts hier of daar een klein commando even terug doen gaan, dat echter straks weer elders zich vertoont om opnieuw den kamp voort te zetten, verstrooide boeren-gezinnen bijeen voeren, een enkelen „opstandeling” doen vonnissen en 't land woest leggen — ziedaar wat hij nog kan.

Meer Engelse bladen beginnen het te gevoelen, hoe ze ook anders ministerieel gezind zijn, dat de zaak misloopt.

De betuiging van den Transvaalschen Staatssecretaris Reitz geeft dan ook een zeer juist inzicht in hetgeen de Burgers hopen en hopen mogen: „Wat onze zaak betreft, koesteren wij meer hoop dan ooit te voren, dat wij met Gods hulp onze onafhankelijkheid zullen behouden”.

De Chinese Prins Tsung is eindelijk van zijn gedwongen ziekte hersteld. Volgens telegrammen is hij Maandag van Bazel naar Berlijn vertrokken en Woensdag te Potsdam voor den Keizer verschenen. Men zegt dat de Keizer afgezien heeft van zijn eisch om den Prins driemaal voor zich in het stof te doen buigen. Het ceremonieel was nu zoo ingericht, dat de waardigheid van den Prins er niet onder leed.

Wat de Keizer er toe geleid heeft om eigen waardigheid en de boete voor den vermoorden gezant met de Chinese hooghartigheid in overeenstemming te brengen, is als nog onbekend.

Terwijl Frankrijk, onbekommerd om het nog voortdurend conflict met den Sultan van Turkije, voortgaat den Czaar van Rusland een schitterende ontvangst te bereiden, heeft in Denemarken een betekende Regeerings-omkeering plaats gevonden.

Gedurende 30 jaren heeft de Koning geregeerd met een Kabinet dat in de 2de Kamer geen meerderheid bezat en dat de wenschen van de vertegenwoordiging tegenstreefde. Thans heeft Koning Christiana eindelijk toegegeven. Dit is te danken aan den invloed van den Kroonprins. Het heeft hem moeite gekost den ouden Vorst van zijn standpunt, waarop hij zoo ongeveer was vastgeroest, los te maken. Het was noodig, want niet stond te vreezen, dat de eeniger tijd door een revolutie zou worden verkregen wat verkregen moest worden, liefst met, zoo noodig zonder het Vorstenhuis.

Nu evenwel de Koning heeft toegegeven, heeft ook de radicale partij harerzijds willen toonen, dat haar oppositie niet den Koning of 't Koninklijk Huis gold: vandaar een groote manifestatie op Zondag jongleden.

Er waren vertegenwoordigers van schier alle gemeenten des lands bijeen. Uit den stoet, die circa 8000 personen groot was, begaf zich een speciale commissie bij den Koning, om hem dank te betuigen, dat hij op vreedzame wijze het politieke werk had volbracht en vertrouwen had getoond in de vertegenwoordigers van de meerderheid van zijn volk.

De Koning antwoordde in hoofdzaak het volgende:

„Ik breng den heeren, die voor een deel van zoo ver weg gekomen zijn, om mij te begroeten, mijn dank. Ook voor mij heeft de datum van 13 Juli (de benoeming van het nieuwe Kabinet) een groote betekenis; en ik hoop, dat er een periode van vruchtbaren arbeid voor het welzijn van het Vaderland op zal volgen. Ik heb mijn tegenwoordige raadgevers in het volle vertrouwen op hun bekwaamheid en vaderlandsliefde tot mij geroepen en daar ik de overtuiging ben toegedaan, dat ik in mijn vrouwen niet bedrogen zal worden, kan het Ministerie in ieder opzicht op mijn steun rekenen. Ik bouw er vast op, dat de groote meerderheid van mijn volk, waarvan de wenschen door de benoeming van dit Ministerie vervuld zijn, thans door daden zal toonen, dat het niet enkel zijn leiders als aanvoorders der oppositie weet te steunen, maar ook in de heel wat zwaardere taak van verantwoordelijke leidslieden der Regeering. In de hoop, dat de thans ingetreden verandering vrede en eensgezindheid, welzijn en geluk van het Vaderland zal mogen bevorderen, verzoek ik u mijn hartelijke groeten te willen overbrengen aan allen, die ge vertegenwoordigt.”

Zal de radicale partij nu water bij haren wijn doen? Sommigen vreezen het.

Intusschen heeft op een feestmaaktijd de Minister-president als de hoofdtak der Regeering genoemd een hervorming van het rechtswezen met instelling van jury's voor politieke en criminele zaken; de benoeming eener commissie tot regeling van het defensiewezen; de verbetering der positie van kleine ambtenaren en een grondige herziening van het belastingwezen. NOORDTJ.

HET BELANG DER KERKEN.

„Professor Wielenga schrijft er maar op los;” klagt broeder Sikkell uit de volheid van zijn gemoed.

't Is bekend wat men met den jagersterm bedoelt: „hij schiet er maar op los.” Het doelt op een schieten in het wilde, zonder dat men een bepaald wit in het oog heeft.

Broeder Sikkell kan in dezen gerust zijn. Zonder te durven zeggen, dat ik „raak,” mag ik hem de verzekering geven, dat ik op een bepaald doel aanleg.

't Verwondert mij dat dit den scherpsinnigen redacteur van „Hollands Kerkblad” nog niet duidelijk is geworden.

De liefde hoopt alle dingen en daarom zal ik dat nog met enkele woorden kort en duidelijk zeggen.

Doel van mijn geschrift is, om aan de kerken, kan het zijn, „eenheid van Opleiding”

te verzekeren en dat wel aan een „eigen inrichting.” Een „inrichting” dus, waarover zij zelve het volle zeggenschap hebben.

Kan de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit daarvoor dienen, het zou in vele opzichten verkieselijk zijn.

Dat ze dan als „Opleidings-instituut” onder de kerken komt te staan, spreekt als van zelve. Immers de gezamenlijke kerken zijn in 1892 daarin overeengekomen, en dat wel als accoord of beding van vereeniging, dat de kerken het beginsel zouden handhaven van „een eigen inrichting tot opleiding „harer leeraars te hebben, ten minste wat „de Godgeleerde vorming betreft.”

Of nu daarvoor diene een „Theologische School” of een „Theol. Faculteit,” dat is naar de gesloten overeenkomst in 1892 niet de quaestie, waarom het gaat. Maar, waarom het wel gaat is, dat de Opleidingschool een eigen inrichting der kerken zij. Een inrichting dus, die der kerken eigendom is, en waarover zij het volle zeggenschap hebben.

Dat het zoo zij en zoo blijve als m. i. naar het recht en in het belang der kerken, dat is het wat ik met mijn schrijven teoog. Mag ik broeder Sikkell vriendelijk verzoeken dit voor gezegd te houden. Tusschen ons mag als mannen broeders in dezen geen misverstand zijn.

Wat de Opleiding harer toekomstige leeraars betreft, mogen de kerken zich niet „als aan handen en voeten gebonden” overleveren aan „de Vereeniging voor Hooger „Onderwijs op Geref. grondslag.”

Behalve het gevaar, dat het voor de kerken zelve zou opleveren, zou het schending, ja trouwelooze schending van de in 1892 gesloten overeenkomst zijn, indien men van zekere zijde dat trachtte tot te drijven.

Doch door zoo te spreken verklaart de Geref. kerkeraad van 's-Gravenhage B in zijn protest tegen sommige handelingen van Curatoren der Theol. School, opgenomen in de Herald van 1 Sept. j. l., door zoo te spreken, maak ik mij schuldig aan „een valsche tegenstelling van „„Kerken of Vereeniging,” „„waardoor vele kerken stelselmatig in hare „„overtuiging worden gekrenkt.”

Deze beschuldiging heeft mijn aandacht getrokken, want ik krenk niet gaarne iemand en allermint de kerken des Heeren in hare overtuiging.

Gaarne zou ik gezien hebben, dat de geachte kerkeraad van 's-Gravenhage B had kunnen goedvinden te verklaren, wat in dezen de overtuiging zijner kerk was.

Of er in dezen een overtuiging van vele kerken bestaat in onderscheiding van de mijne, is mij zelfs bij gissing niet bekend. Het gaat hier toch over de overtuiging aangaande de verbodend van de Geref. kerken en de Vereeniging van H. O. op Geref. grondslag tot elkander.

De Haagsche kerkeraad B wil toch die beide corporaties niet met elkander vereenzelvigen, alsof ze tot een zekere hoogte één geheel of één lichaam uitmaakten?

Ook kan, dunkt me, de kerkeraad niet bedoelen, alsof de Geref. kerken in hare tegenwoordige formatie een vrucht zijn van den arbeid der Vereeniging en dus de kerken als hare dochters in dien zin zouden moeten worden beschouwd, of ook alsof de Vereeniging als zoodanig als een dochter dier kerken zou moeten worden aangemerkt. Doch laat mij niet verder gissen of raden. Ik ken in dezen „de overtuiging van vele kerken” niet.

Maar naar mijn overtuiging zijn „de Geref. kerken” en „de bedoelde Vereeniging” twee verschillende corporaties, die elk op een eigen terrein een geheel zelfstandig en van elkander geheel onafhankelijk bestaan hebben.

Als zoodanig en van huis uit bestaat er dus tusschen deze twee corporaties zelfs niet het minste verband. De kerken bestaan en leven naar hare ordeningen, de Vereeniging bestaat en werkt naar hare reglementen, die ook weer niets met elkander te maken hebben.

De band, die er bestaat en dat wel alleen met de Theol. Faculteit is een aangelegde band en slechts van contractmatigen aard, waarbij „Kerken en Vereeniging” als partijen, wel niet als vijandig tegenover elkander staande partijen (dat spreekt als van zelve) maar als zelfstandig tegenover of naast elkander staande partijen elkander ontmoeten.

Van dit standpunt gaat ook de overeenkomst uit, die ten jare 1891 is gesloten tusschen „de Ver eniging v. H. O. op Geref. grondslag” en „de voorloopige Synode van Ned. Geref. kerken” en welke overeenkomst door de Synode der gezamenlijke kerken 1892 voortloopt is gehandhaafd. Immers Art. 10 dier overeenkomst luidt letterlijk: „DEZE OVEREENKOMST WORDT AANGEGAAN TOT WEDEROPZEGGENS TOE, WAARTOE ELK DER PARTIJEN ZICH TEN ALLEN TIJD HET RECHT VOORBEHOUDT.”

In de zaak, waarom het hier gaat, ontmoeten naar de eigen verklaring der kerken: „Vereeniging” en „Kerken” elkander hier als partijen, ieder zelfstandig en onafhankelijk op haar terrein en in haar streven.

Die overtuiging der kerken is ook de mijne en het zou mij spijten zoo de Haagsche kerk B met „vele kerken ter dezen een afwijkende overtuiging had.”

De Theol. School is verder niet de School eener partij. Zij is de School der gezamenlijke kerken. Wie voor haar ijvert, maakt zich dus niet aan partij-drijven schuldig, maar wie van een eigen inrichting der kerken niet wil weten loopt gevaar in de fout van partij-drijven te vervallen.

Eerlijk duurt ook in dezen het langst.

In volle oprechtheid kan ik verklaren dat het mij te doen is, ook in dit mijn streven, om eenheid in Opleiding en daarmee om de eenheid der kerken.

Doch men late de Vrije Universiteits-kwestie buiten dit geding. Die behoort op ander terrein en in anderen kring thuis. Wie dat niet wil had m. i. in 1892 niet in het beding van „eigen inrichting” moeten toestemmen. Dit is echter een feit.

D. K. WIELENGA.

31 AUGUSTUS 1901.

Door 's Heeren goedheid mocht Hare Majesteit de Koningin op dien dag het

een-en-twintigste levensjaar vervullen, in welstand met Haren doorluchtigen Gem. Prins Hendrik.

Ook H. M. de Koningin-Moeder kwam ten paleize „Het Loo” deelnemen in de vreugde harer Kinderen.

Met het Hof, het Ministerie en allen die hunne persoonlijke opwachting moesten maken, juichte het gansche land, burgerij en krijgsmacht, weer mede om dat groote voorrecht, Hare Majesteit en Haar Huis maar ook ons allen te beurt gevallen.

Zij den Heere hiervoor dank gebracht. Dat Haar dierbaar leven genadiglijk verlengd worde; onze Koningin nog lange jaren met Haar Gezin, Hare verdere Familie, en met ons Hare onderdanen, geestelijke en stoffelijke weldaden uit Gods hand moge blijven genieten tot bloei van Kerk en Staat, en wij onder Hare regeering een gerust leven mogen leiden.

Van de onderscheidingen, die bij gelegenheid van den verjaardag der Koningin door H. M. bewezen zijn, noemen wij, en verbiiden wij ons vooral om, het verlenen der Ridderorde van Oranje-Nassau aan Ds. L. v. d. Valk te Scheveningen; der Ridderorde van den Nederlandschen Leeuw aan Prof. Dr. F. L. Rutgers; en van die tot bevordering als Commandeur in de Orde van den Ned. Leeuw aan Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.

ZENDING EN TAAL.

Ons werd toegezonden van „De Nederlandsche Boek- en Steendrukkerij, voorheen L. Smits, Westeinde 135, „s-Gravenhage”:

Soembaneesche woordenlijst door W. Pos. Overgedrukt uit de „Bijdragen tot de Taal- Land- en Folkkunde van Ned.-Indië,” Zesde volgrees. Negende deel.

We ontvingen deze studie van onze Missionairen dienaar des Woords Ds. W. Pos met blijdschap. Niet alleen als van een oude kennis, daar Ds. W. Pos in 1887 het Literarisch Diploma onzer Theol. School verwierf, maar vooral ook als Literarischen arbeid van den Zending-leeraar, niet uit de boeken, maar door eigene waarnemingen en aantekeningen.

Het boek bewijst, dat Ds. W. Pos in dezen niet ledig zat op Soemba.

Dat de wetenschap, en vooral de taalwetenschap, ook aan den godsdienst, en met name aan de Zendingzaak veel verschuldigd is, is algemeen bekend. Hoeveel oorspronkelijke taalkennis men aan de Zending te danken heeft, toonen de talrijke nieuwe Bijbelvertalingen der Britsche Zending door Zendingen. Die tevens de eenige beschikbare bron waren of nog zijn voor taalgeleerden. O. a. de leeraar, later professor in het Engelsch, Dr. J. Beckering Vinckers deed zijn kennis van de Noordsche talen op uit de nieuwe Testamenten in die talen.

Geheel onbevoegd, als we zijn, om technisch over dit werk van 100 octaaf-bladzijden te oordeelen, herhalen we, wat de auteur zelf zegt.

„Hoewel het moeilijk is om de taal der Soembanezen geheel te leeren kennen, omdat er ten Westen van Soemba een ander dialect wordt gesproken dan ten Oosten, wordt hier toch een poging gewaagd om de taal van Oost-Soemba meer te leeren kennen.

„Wat in dit boekje wordt aangeboden, is slechts eene poging om anderen, die de taal der Soembanezen wetenschappelijk willen beoefenen, van eenigen dienst te zijn. Zij zullen dan zien, dat hoewel dit werkje zich aansluit aan den arbeid van anderen, het toch hen nader aan hun doel brengt.

„Daarom wenschen wij, dat deze arbeid alleen uit dat oogpunt worde gezien. En wanneer men het zóó beschouwt, en er gebruik van wil maken, zal het den samensteller hoogst aangenaam zijn.”

Voor zoover we kunnen nagaan is, schoon de vorm een Woordenlijst is, telkens zoo veel mogelijk aan spelling, woordvoeging, woordvorming en woordgeschiedenis, woordbetekenis, toonval enz. gedacht. De Nederlandsche fouten, waarop wij vooral in 't begin stuitten, zijn zeker den auteur nog meer in den weg dan ons.

Wij wenschen Ds. W. Pos zegen toe met deze uitgave, en hopen, dat het Z.E.W. vergund moge worden, ook dezen tak van Zendingarbeid bij al het andere werk, zooveel doenlijk, te kunnen voortzetten.

Filippus.

Scheurkalenders in de Kazerne. Van X. te Boskoop f 5,00 Zoo nu en dan blijkt er toch nog een enkele te wezen, die aan leger en vloot in liefde denkt, waarvoor we, juist omdat het maar een enkele is, des te gevoeliger zijn.

Maar tegelijk betuigen we ons leedwezen, dat zooveel in den lande ook van ons Gereformeerd volk, dezen belangrijken arbeid zich niet schijnen aan te trekken. Straks, wanneer veel minder Kalenders zullen uitgedeeld worden dan in vorige jaren, zal misschien meigenen zich beklagen.

Welnu; de tijd, dat het aantal voor ieder garnizoen moet worden vastgesteld, nadert met rassche schreden; laten daarom, vooral uit de garnizoensplaatsen zelf, nog vele postwissels ons toegezonden worden; dan zal zich zeer verblijden.

Uw dienaar in het Evangelie, Rijswijk, 2 Sept 1901. E. KROPPVELD.

Bertende Centrale Diaconale Conferentie

te houden te Amersfoort op Woensdag 11 September 1901, in het Nieuwe Kerkgebouw aan de Langegracht. Aanvang 's morgens 10 uur.

Even als vorige jaren hebben Ds. A. M. DONNER en Ds. H. TEERINK zich bereid verklaard de vergadering van advies te dienen. Elke Diaconie betaalt de reiskosten harer afgevaardigden, terwijl de onvermijdelijke kosten van drukwerk enz. door het Co-

mité gemaakt, over de vertegenwoordigde Diaconieën worden omgeslagen.
Zij, die van den gemeenschappelijke maaltijd à f 1.10 per persoon, en die half zes des namiddags wordt gehouden, gebruik wenschen te maken, gelieven dit per briefkaart te willen melden aan den Heer E. J. van Ommen, Arnhemsestraat, Amersfoort.
Worde deze 13de Conferentie eenmaal door de broederen trouw bezocht, en stelle de Heere haar tot eer zijns Naams, en tot waarachtig heil van hen, die Hij aan onze zorgen heeft willen toevertrouwen.
C. F. VON MEYENVELDT, Secretaris,
Spuistraat 268, Amsterdam.

Jaarvergadering der Vereen. tot bevordering van Ziektenverzorging in Nederland

te houden op Donderdag 19 September 1901, te Leeuwarden, in de Noorderkerk, aanvang vóór middags 11 uur.

Op de Agenda komt voor o.m.
Is het wenschelijk en mogelijk reductie van prijzen op de Spoorwegen voor onze en andere Ziektenverpleegsters te verkrijgen? In te leiden door Ds. HULSEBOS van Flissingen.
Referaat, te houden door Dr. FRANSSEN van Zwoolle over: „De roeping van de Diaconieën en de taak van de Vereeniging tot bevordering van Geref. Ziektenverzorging in Nederland ten opzichte van het veelvuldige lijden door krankheid.”
Referaat te houden door Ds. BARGER van Driebergen over: „De methode van opleiding onzer Ziektenverpleegsters.”

‘s Avonds vóór de Jaarvergadering, dus Woensdag 18 September, ‘s avonds 7 uur, zal een bidstond worden gehouden in de Noorderkerk, waarbij de belangen der Vereeniging den Heere zullen worden opgedragen in gebed en smeeking en Ds. J. H. FERLINGA van Zaandam voorganger zal wezen.

Tot trouwe opkomst van allen, die in het werk der Vereeniging belang stellen, zoowel ter bidstond als ter jaarvergadering, wordt dringend opgewekt.

Afgevaardigden gelieven zich over logies te wenden tot den Secret. der Afdeling den Heer W. A. VAN DER MEER, Spanjaardslaan Leeuwarden.

Het Hoofdbestuur der Vereeniging voornoemd, R. MULDER, Voorzitter.
J. HULSEBOS, 2e Voorzitter.
G. J. BARGER, 1e Secretaris.
J. TEVES TZN., 2e Secretaris.
W. H. VAN SCHAICK, Penningm.

Buitenlandsche Kerken.

Rusland. De toestand der Russische Staatskerk. — Pobedonoszew, de opperprocureur van de heilige Synode, heeft onlangs het verslag over het jaar 1898 openbaar gemaakt. Hij erkent daarin, dat de Russische Staatskerk vele gebreken heeft, maar dat zij desniettemin is „de eenige ware behoeftster en leerares van het verlossend Christelijk geloof”. Hij zegt, dat het met de leden der kerk in godsdienstig opzicht zeer gunstig gesteld is. Er behoort moed toe, om zijn kerk de eenige ware behoeftster en leerares van het Christelijk geloof en den godsdienstigen toestand harer leden gunstig te noemen, terwijl men weet, dat het grootste deel harer leden van de leer der kerk zoo goed als niets weet. Maar de opperprocureur weet meer, waarom hij zoo spreken kan; hij weet, dat die leden, die onkundig zijn met de leer zijner kerk, in hunne harten „den onbekenden God” altaren oprichten.

Over den toestand in Finland heft hij echter een klacht aan. Wanneer iemand met zoo weinig teverden is als uit bovenstaande blijkt, dan moet het met de orthodoxe kerk aldaar werkelijk treurig gesteld zijn. Hij zegt, dat de plaatselijke toestanden in dat deel van het Russisch gebied het succes van de actie der orthodoxe kerk tegenwerken. Die ongunstig werkende toestanden beschrijft hij aldus: „de door de orthodoxen bewoonde dorpen zijn te ver verwijderd van de plaatsen waar de kerken staan, men sluit daar vele gemeelde huwelijken en in die families, waar de „moeder Lutherisch is, geniet de orthodoxie niet de achting, die haar toekomt;” de kinderen worden daar meest in Lutherischen geest opgevoed, tengevolge waarvan in plaats van het slaan van een kruis de handen gevouwen worden, en in plaats dat voor de beelden der heiligen „op de handen gebogen” gebeden wordt; niet op de „orthodoxe” maar op de Lutherische feestdagen wordt gerust.

Als dit een bewijs is — en dit zal wel zoo zijn, want Pobedonoszew zegt het — dat het orthodoxe geloof niet geacht wordt, dan bestaat dat geloof slechts in eenige uitwendige vormen.

Verder klaagt de opperprocureur er over dat „de propaganda van de nieuwe rationalistische secten” steeds toeneemt.

Naar aanleiding van deze klacht heeft Graaf Kutusow een stuk in een der Russische bladen geschreven, waarin hij de noodzakelijkheid betoogt, dat de Russische Staatskerk zich met de oudgeloovigen, de zoogenaamde Raskol, moet vereenigen, om de voortwoekering van het materialisme tegen te gaan en het volk geestelijk en zedelijk op te voeden.

Uit dit schrijven van Kutusow blijkt de treurige toestand van de Russische Staatskerk. Hij zegt, dat de godsdienstig zedelijke opvoeding van het Russische volk de taak der orthodoxe geestelijkheid is. Zij heeft die taak niet vervuld en het volk niet beschermt tegen hen, die zich door het invoeren van een nieuwe leer vijandig tegen de Staatskerk stelden. Van die geestelijkheid is voor de toekomst niet veel te verwachten. Hij zegt: „Beschouwen wij de geestelijkheid en hare sectarische tegenstanders als twee vijandige legers, dan is het uit het verslag van den opperprocureur duidelijk, dat het anti-orthodoxe leger de rol vervult van belegeraars, die met goed gevolg werken, en het leger van de Russische geestelijkheid de rol inneemt van belegerden, die zoo nauw ingesloten zijn, dat zij de eene positie

na de andere verliezen. Wanneer dit zoo voortgaat, waar komen wij dan?” Op deze vraag vindt Kutusow in het verslag van den opperprocureur geen antwoord.

Verder geeft Graaf Kutusow de redenen op, waarom de oudgeloovigen in de 17e eeuw de Staatskerk verlaten hebben. De reden van die afscheiding was de verandering, die in den ritus ingevoerd was. Met de leer waren zij het eens. Het was dan ook verkeerd, dat zij als anti-orthodoxen beschouwd en door een concilie veroordeeld en in den ban gedaan werden.

Toch is de Raskol (scheuring, secte) der oudgeloovigen de oorzaak en voorlooper geworden van het sectewezen in Rusland. Gelijk uit het verslag van Pobedonoszew blijkt, worden in den tegenwoordigen tijd vooral de vruchten van hun scheiding gezien en indien het zoo voortgaat, zal de ontwikkeling van de onverschilligheid op godsdienstig gebied en van het anti-Christelijk materialisme toenemen. De nog half in duisternis levende volksmassa, die van den weg der oude, eenvoudige vroomheid afgevoerd is, is in haar maatschappelijk en godsdienstig leven een prooi van valsche profeten en leeraars geworden. De maatschappij is grootendeels op materialistische wegen gebracht en slechts in naam, op papier orthodox-Russisch gebleven, maar in den grond is zij anti-Russisch en anti-godsdienstig, volkomen „verlicht Europeesch” geworden.

Na deze schets van den toestand zijner kerk, want Graaf Kutusow behoort tot de Staatskerk, vraagt hij: „Is in de verzoening met de oud-Russische krachten van de trouwe zonen, die naar oud gebruik God eeren, in de opheffing van den vloek, dien het Russisch concilie over hen heeft uitgesproken, in de broederlijke vereeniging met hen tot bestrijding van het materialisme, niet de weg tot geestelijke en godsdienstig-zedelijke opvoeding van het volk aangewezen?”

De schrijver is zelf een lid en ijverig voorstander van de Staatskerk; wat hij dus van haar toestand zegt, mogen wij vrij van overdrijving achten en dan teekent die ééne uitdrukking „de Staatskerk verliest tegenover de secten de eene positie na de andere” de verzwakking der kerk.

Graaf Kutusow is ook een der weinigen, die den geloofs- en gewetensdwang, die van de Staatskerk uitgaat, durft afkeuren. Dit moet voor Pobedonoszew en zijn aanhangers onaangenaam zijn, omdat nu uit de hoogere kringen een stem opgaat tegen zijn fanatiek drijven. Te meer zal hem dit ogevallig zijn, omdat onlangs een bestuurscollege een uitspraak gedaan heeft, die zijn dwangmaatregelen tegengaat. Volgens de Russische strafwet zijn niet-orthodoxen, die aan personen, die tot de Staatskerk behooren, al is het maar in naam „godsdienstige handelingen voltrekken”, strafbaar. Nu heeft dit college onlangs uitgesproken, dat die straffen alleen opgelegd kunnen worden, als het zeker is, dat de persoon, aan wien die ambts-handeling geschiedt, door den doop tot de orthodoxe kerk behoort. Is echter een kind uit een gemengd huwelijk of zelfs ook van orthodoxe ouders naar Lutherischen ritus gedoopt en in een Lutherisch doopgister ingeschreven, en wordt het later door een Lutherisch predikant tot het Avondmaal toegelaten, dan is genoemde strafbepaling niet van toepassing. Wanneer zulk een kind aan orthodoxen ter opvoeding toevertrouwd is, is dit ook geen bewijs, dat het tot de orthodoxe kerk behoort. Dit laatste werd tot hertoe altijd beweerd; daardoor werden vele Lutherische kinderen in de Staatskerk gevoerd, en is menig Lutherisch predikant gestraft, omdat hij ambtsshalve met dezulken handelde door hen ten Avondmaal toe te laten, hun huwelijk kerkelijk te voltrekken of hun kinderen te doopen.

Het schijnt dus, dat er eene keuring begint te komen en voor de godsdienstvrijheid meer uitzicht komt. Pobedonoszew zal wel doen, wat hij kan, om die beweging te smoren, maar wij hopen, dat het hem niet gelukt.

SCHOLTEN.

Men schrijft over den grooten invloed, die nu merkbaar wordt, van de stadszending te Berlijn. Stöcker heeft geregeld 12 à 1400 hoorders uit die volksklassen, welke anders nimmer de kerken bezochten en geen godsdienst kenden. Alreeds het niet-officieele, in kleeddracht en toespraak, en het huisbezoek der zendingbroeders werkt gunstig. Deze worden door den socialist in zijne schamele woning beleefd ontvangen; terwijl den predikant in ambtsgewaad de deur zou gewezen worden; en de man staat toe, dat zijn gezin de Bijbelstonden bezoekt. Reeds driehonderdduizend personen van allerlei slag uit den laagsten stand zijn door de zendingsschrijvers bezocht, om ze naar de bijeenkomsten en godsdienstoefening te krijgen.

De predikant Schmidt te Bielitz, in Oost-Pruisië, vertelt in zijn blad, dat menigmaal Czechische en Poolse Roomschen hem komen verzoeken, „zwarte missen” te doen, om een tegenpartijder te treffen door ziekte of een ongeluk. Dit komen zij een Protestantsch leeraar vragen: — omdat zij van de priesters geleerd hebben, dat die „beste maatjes is met den duivel”

De Synode der Vrije kerk, vergaderd te Lausanne, hield zich bezig met de verbetering van het godsdienstig gezang en met een liturgie — hoewel deze niet verplichtend maar facultatief is en slechts ten voorbeelde zal dienen. Ook keurde zij eene voorgestelde overeenkomst goed, ten einde eene Confederatie te sluiten tusschen de Vrije kerken van Neuchâtel, Genève en Waadtland. Hoewel klein, neemt toch het aantal lidmaten en catechisanten dier Vrije kerken steeds toe, en oefent haar zelfstandigheid vergelijkenderwijs veel invloed uit.

Den 4en Juni e.v.d. werd het driehonderd-jarig bestaan der Theologische Faculteit te Montauban gevierd. Door studenten werd

des Woensdags-avonds voor de feestvierenden en genoodigden een voorstelling gegeven van Abrahams offerande, een drama door Theodorus Beza indertijd geschreven. Aangaande deze opvoering lezen wij o.a.: „Daar er ook Roomsche genoodigden waren, droeg Satan niet een monnikenpij, maar Gaston Cadix had er door kostuum en houding, een meer moderne soort van Mephistopheles van gemaakt, listig en veinzend, meer schrikwekkend dan komisch.” — Op deze bijeenkomst werd intusschen de aanwezigen bericht, dat Professor Doumergue, de schrijver van het leven van Calvin, door de Universiteit van Glasgow tot doctor in de Theologie benoemd was.

Boekaankondiging.

Dr. A. Kuiper. Drie kleine Vossen. Kampen J. H. Kok 1901.

Ieder lezer van de Heraut herinnert zich de schoone artikelen, die daarin ten vorigen jare werden opgenomen over Intellectualisme, Mysticisme en Practicisme. Deze zijn thans door Dr. Kuiper afzonderlijk uitgegeven en door den heer Kok te Kampen gestoken in een net gewaad. We hopen, dat ze ook in dezen vorm voor velen tot leering en stichting mogen zijn. Ze leggen van de veelzijdigheid van den Schrijver een krachtig getuigenis af en zijn onder Gods zegen uitnemend geschikt, om anderen voor eenzijdigheid te waarschuwen en te bewaren.

Gods Lankmoedigheid over Nederland, een roepstem tot bekeering. Tijdschrift bij het optreden van het Ministerie-Kuiper over Luk. 13: 1-3, gehouden door Dr. L. H. Wagenaar, dienaar des Woords bij de Geref. kerk van Middelburg C. Middelburg K. le Cointre 1901.

Het optreden van het Ministerie-Kuiper gaf Dr. Wagenaar aanleiding tot het uitspreken dezer ernstige leerrede. Natuurlijk is de geachte redenaar hartelijk dankbaar voor en hoogelijk ingenomen met de groote verandering, die er op politiek gebied heeft plaats gehad. Hij ziet er terecht een bewijs van Gods groote lankmoedigheid over Nederland in. Maar ze is voor hem als dienaar des Woords geen oorzaak, om nu te gaan roemen en juichen, maar eene gelegenheid, om het volk van Nederland op ernstige wijze te roepen tot waarachtige bekeering. Tot bekeering ook inzake de regering des lands. Hij hoopt, dat er nu komen zal eene koloniale staatkunde van strikte rechtvaardigheid en groote menschevriendelijkheid, eene reorganisatie der Hervormde kerk, de invoering der vrije school als regel, de afschaffing van den vaccine-dwang, sociale rechtvaardigheid en opbeuring uit den druk in den weg van rechtsherstel, heiliging van den dag des Heeren, afschaffing der staatsloterij, bestrijding van dronkenschap en openbare onzedelijkheid. Het is waarlijk een tijdwoord, dat Dr. Wagenaar uitsprak. Het worde door velen gelezen, overdracht en betracht.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Heden gedenken wij met onze geliefde Ouders
J. F. VAN ANKEN
EN
G. VAN ANKEN —
v. d. BERG.
hun 30-jarige huwelijks-
vereniging.
Hanne dankbare Kinderen, Be-
huwd- en Kleinkinderen.
URK,
7 Sept. 1901.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen tijdens de ziekte en het overlijden van onzen geliefden man en vader, betuigen wij onzen hartelijken dank.
Wed. G. A. ZUIDHOF.
K. ZUIDHOF.
T. ZUIDHOF.

WISTERSWIJTERD,
29 Augustus 1901.

Heden overleed te Ede (G.L.-
DERLAND) in haren Heere en
Heiland, Mejuffrouw
Jaantje Buienhuis,
weduwe van Wouter MELISSANT,
in den ouderdom van ruim 79
jaren.
Uit naam der Familie,
F. KOONINGS,
Exécuteur-testamentair.
DORDRECHT,
30 Augustus 1901.

Den 20sten Aug. overleed te
GRONINGEN, in de vaste hope
des eeuwigen levens, na een
langdurig en smartelijk, doch
geduldig lijden, onze geliefde
Zuster, Behuwdzuster en Tante,
Mejuffrouw
Nienke Hoeksema,
Wed. van den Weleerw. Heer
Ds. P. MEDEMA, in den onder-
dom van ruim 65 jaren.
Namens de Familie,
W. BONNEMA.
GROOTEKAST,
31 Aug. 1901.

Heden overleed onze oudste
Dochter, Zuster en Behuwd-
zuster
ANNA,
in den ouderdom van ruim 34
jaren.
Haar leven was Christus, haar
sterven gewin.
Namens de Familie,
B. VEENSTRA.
VLISSENINGEN,
3 Sept. 1901.

Heden overleed na eene on-
gesteldheid van slechts twee
dagen, in haren Heere en Hei-
land, onze geliefde Dochter,
Zuster en Behuwdzuster
Grietje Kolkert
in den ouderdom van 35 jaren.
Namens de Familie,
W. J. KOLKERT.
DEVENTER,
4 Sept. 1901.

Galanterie-zaak. SPOED!

In een Zeeuwsche stad op prima stand
wordt wegens sterfgeval ter overna-
me eene beklante zaak in GALAN-
TERIËN enz. aangeboden. Huis
blijk te huur of te koop. Benodigd
kapitaal circa 4 mille. Brieven franco
letters S. Z. Uitgever van dit blad

WIE

helpt een 20-jarig Jongeling, ge-
studeerd hebbende voor onderwijzer en
lid der Geref. kerk A te Haarlem, aan
eene hem passende BETREK-
KING, onverschillig waar.
Brieven lett. K. W. bij den Boekh.
J. QUIST BZN. te HAARLEM.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.
Sumatra dek Heet.
Proeven van 500 stuks te bekomen,
franco thuis onder rembours.
J. STAAL, STEENWIJK.

A. DE ROODE & Co.,

(SCHIEDAM, opgericht 1870.)
Fabrikanten van

OLIEËN en LOOG,

ZEEPPOEDER en VETLOOGMEEL
(Prima kwaliteiten. Concurrerende prijzen.)

Bij den uitgever G. F. CALLEN-
BACH te NIEKKE is verschenen:

Waarom niet toegetreden?

Het Avondmaalstormulier
onzer Geref. kerk voor bekom-
merde Christenen
toegelicht door

Dr. J. H. GUNNING J.H.Z.,
Predikant te Utrecht.

Prijs 25 cent.
Ter verspreiding: 25 ex.
à 20 cent; 50 ex. à 15 cent;
100 ex. à 12½ cent.

Inzonderheid aan Predikanten en
Kerkeraden wordt dit boekje ter ver-
spreiding zeer aanbevolen.

BLAUWBOEK AFRIKA.

Een 2e MAX HAVELAAR
DOOR
METTA DE COCK
LEES!
LEES!!
LEES!!!
Franco p. p. 40 cent tegen
toezending van het bedrag in postzegels
of postwissel aan
Den Uitgever
A. J. VREDEVOOGD.
Zuidersingel 27a GRONINGEN.

Voor een bijzonder doel wordt
te leen gevraagd

Alphabetische lijst der Psalmverzen,
DOOR WOLF.

Aanbieding aan ZALSMAN te
KAMPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen en op bestelling alom te be-
komen:

Dr. H. BAVINCK.
De wereldverwinnende

kracht des geloofs,
Leerrede over 1 Joh. 5: 4b
uitgesproken in de Burgwalkeerk te
KAMPEN, den 30 Juni 1901
in tegenwoordigheid van
PRESIDENT KRUGER.
30 cent.

Bij J. BIVLEELD te UTRECHT, ziet
het licht:

de 4e herziene druk van J. A. G. de WAAL, MIJN BIBLIOTHEEK.

Leesstof voor de Christelijke Scholen,
verzameld uit het proza en de poëzie
van vroegere en latere schrijvers.
Prijs 50 cents.

H.H. Hoofden van Christelijke Scho-
len ontvangen op franco aanvraag 1 Pre-
sent ex.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR
Dr. H. BAVINCK
75 cent.

Allen die geroepen worden om het
woord te voeren, wordt dit werkje ter
lezing aanbevolen. Niet alleen H.H.
Predikanten, maar ook andere voor-
gangers op vergaderingen zullen hierin
overvloed van nuttige wenken vinden.

Godsdienst- Onderwijs.

A. VAN DEN BERG.
Bijbelsche Historievragen.

Twee en zestigste druk. Prijs 25 cts.
Bijbelsche Historievragen,
verkort.

Zestiende druk. Prijs 15 cts.

De naam van den Schrijver duidt
de noemenswaardige Godsdienstige richting
dezer Vraagboekjes aan. Het eerste-
noemde boekje is, sedert het vóór ruim
honderd jaren het eerst het licht zag, ge-
heel onveranderd behouden, uitgezonderd,
dat het in de nieuwe spreek- en spel-
lingwijze werd overgebracht. Het an-
dere boekje is hiernaar bewerkt, zoodat
de Bijbelsche Geschiedenis ook hieruit
volgens dezelfde leer onderwezen wordt.
Zij zijn in een aangename, begrijpelij-
ken vorm opgesteld, waardoor het
gebruik bij het Onderwijs bij uitstek
gemakkelijk is. De talrijke herdrucken
leveren het bewijs, dat deze leerwijze
door zeer velen verkozen wordt. Hee-
ren Predikanten en Godsdienstonderwij-
zers, die er kennis mede willen maken,
staat, door tusschenkomst van hun
gewonen boekverkooper of op directe
aanvraag aan den ondergeteekende, een
present-exemplaar ten dienste.

De Uitgever:
Anhem. P. GOUDA QUINT.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER-
BURG te HEUSDEN verschijnt de
TWEDE JAARGANG
VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte
lezen en uitleggen van Gods Woord,
onder redactie van Prof L. LINDE-
BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School
te Kampen, en met medewerking van
onderscheiden Bedienaren des Woords.
Maandelijks verschijnt een No. van
16 bladz. van 2 kolommen, in royaal
8o formaat, en is voorzien van een om-
slag. Bij No. 12 wordt gratis een
stevig omslag met register toegezonden.
De prijs is slechts f 1,50 per jaar,
franco per post. Men kan in tekening
zenden rechtstreeks aan den uitgever,
en ook door een soliedien boekhandelaar.
Van den eersten jaargang zijn nog
enkele Ex. te bekomen, ingenaaid, à f 1,60.

4 ct. 4 ct.
Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE
kleine kinderen
DOOR

JACOBUS BORSTIUS
IN LESSEN VERDEELD, DIE MET
OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN
DOOR

O. C. DOORNBOS.

Deze uitgave, op goed papier met
duidelijke letter gedrukt, kost
niet meer dan 4 cent,
Een ex. ter kennismaking wordt op
verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct. 4 ct.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:
Door den heer Mr. J. C. van Briel Sasse
te Nieuwveen: uit Aarlanderveen f 37,75,
uit Achtienhoven f 1, uit Kromme Mij-
drecht f 6, uit Nieuwveen f 35,50, uit
Noord'n f 3, samen f 83,25.

Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):
Van de Geref. kerk te Hilversum B
f 32,41½, van idem te Middelham's f 6,
van idem te Delft (½ coll.) f 43,79.

Voor het Studiefonds:
Door den heer W. Hovy, van mej. H.
de Vries te Zalt-Bommel f 3.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. Penningmeester.

DEBAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 13 September 1901.

Jaar II : 1a, Blaast de Bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Wag I 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het Admissie-examen voor de Th. School zal D. V. gehouden worden Donderdag 19 Sept. des voormiddags ten 9 uur.

Men meldt zich daartoe tevoren (schriftelijk of mondeling) aan bij den heer J. Jansen, Pedel van de Theol. School. Het programma van de vereischen voor de toelating tot de School wordt, op aanvraag, toegezonden door den Secretaris van 't College van Hoogleraren, Prof. P. Biesterveld. Voor hen, die 't diploma ontvingen van het Geref. Gymnasium, loopt het onderzoek alleen over de beweegredenen, die geleid hebben tot de keuze van het ambt van dienaar des Woords.

De Cursus 1901/2 wordt geopend Vrijdag 20 Sept. des avonds ten acht en een half uur. Inschrijving van Studenten door den Rector heeft dienselfden avond plaats ten zeven uur in de Aula der School op vertoon van de kwitantie van het Collegegeld 1ste semester.

M. NOORDTJIZ, Rector.

Kampen, 20 Aug. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

L. S.

De Commissie in zake „Reizende Agent voor de Theologische School” heeft overeenkomstig de besluiten van HH. Curatoren der Theol. School van de Gereformeerde Kerken in Nederland (Art. 18 en 36 der Handelingen 1901) aangesteld en geïnstrueerd den Heer E. van der Veen, Ouderling bij de Geref. Kerk te Kampen, om „Jaarlijkse Contributies voor de Theol. School te verzamelen en Abonnementen op de Bazuin.”

Zij beveelt dezen broeder aan in de liefde der leden van de Geref. Kerken, en verzoekt, hem zooveel mogelijk behulpzaam te zijn in het uitvoeren van zijn opdracht.

Namens de Commissie voorn.,

J. HESSELS, Voorzitter.

H. FRANSSEN, Secretaris.

Kampen, 30 Aug. 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

OLDEBOORN, 3 Sept. 1901. De Eerw. heer A. v. d. Vegt, Theol. Cand., heeft voor de roeping onzer gemeente bedankt. De Koning zijner kerk geve ons te wijzen en geve ons spoedig den man zijns Raads.

Namens den Kerkeraad,

J. E. HAASDIJK, Scriba.

BLOKZIJL, 3 Sept. 1901. Zondag j. l. was het voor onze gemeente een dag van vreugde. Onze beroepen Leeraar, Cand. R. Sybrandy, werd met goedkeuring van onzen Consulent Ds. Z. Hoek in zijn dienstwerk bevestigd door zijn zwager Ds. A. Roorda, naar aanleiding van Jes. 62 : 6, 7. 's Avonds aanvaardde onze eerste Leeraar zijn dienstwerk, sprekende over Ps. 121 : 1, 2. Na het einde zijner rede richtte hij nog een woord tot Ds. A. Roorda en Ds. Z. Hoek, den kerkeraad en burgermeester en wethouders. Daarna werd onzen Leeraar op verzoek van onzen Consulent nog toegezongen Ps. 121 : 4. Eene talrijke schare vulde beide keeren het kerkgebouw. De Heere stelde zijnen dienstknecht tot een iken zegen voor de gemeente en de inwoners onzer plaats.

Namens den Kerkeraad,

J. AARTS, Scriba.

ALBLASSERDAM, 5 Sept. 1901. Alhier is beroepen de Weleerw. heer J. A. de Vries te Fijnaart.

Namens den Kerkeraad,

W. DE HAAN, Scriba.

SPIJKENISSE, 8 Sept. 1901. Bedankt voor Halfweg door Ds. J. Douma alhier.

Namens den Kerkeraad,

P. GELDTVELDER, Scriba.

OOSTBURG, 9 Sept. 1901. Gisteren is alhier tot Herder en Leeraar beroepen de Weleerw. heer Ds. S. Bosma te Buitenvoort.

Namens den Kerkeraad,

I. Z. CATSMAN, Scriba.

SCHOONEBEEK, 9 Sept. 1901. Gisteren is hier tot Herder en Leeraar beroepen de Eerw. heer C. van Gelderen, Theol. Candidaat, van Zwolle. De Heere geve, dat wij eerlang tot onze blijdschap mogen hooren : Ik kom tot u, is onze wensch en bede.

Namens den Kerkeraad,

H. POPPEN, Scriba.

BOXUM, 9 Sept. 1901. Wat we hoopten is geschied. Onze geliefde Leeraar Ds. N. Y. van Goor deelde Zondag der gemeente mede, voor de roeping der kerk van Wirdum te hebben bedankt. De Heere doe zijn dienaar verder onder ons arbeiden, zijn Naam ter eer, der gemeente ten zegen.

Namens den Kerkeraad,

B. V. D. BERG, Scriba.

HALFWEG, 9 Sept. 1901. Bij vernieuwing werden wij teleurgesteld, doordien ook de Weleerw. heer Ds. J. Douma van Spijkenisse meende voor onze roeping te moeten bedanken.

Namens den Kerkeraad,

G. VAN ANDEL, Scriba.

VARSSEVELD, 9 Sept. 1901. Gisteren nam onze zeer beminde Leeraar, de Weleerw. heer Ds. H. te Velde, afscheid van onze gemeente, naar aanleiding van 2 Thess. 2 : 15—17. God schenke hem, die ons bijna 10 jaar als onze Leeraar diende, dezelfde liefde en broedermin te genieten in zijnen nieuwen werkkring. Aan het einde sprak onze oudste Ouderling een woord van waardeering en werd onzen scheidenden Leeraar Ps. 121 : 4 toegezongen.

Namens den Kerkeraad,

J. H. ROUGOOR, Scriba.

ANNA-JACOBA-POLDER, 9 Sept. 1901. Heden werd onder leiding van onzen scheidenden Leeraar, den Weleerw. heer F. Bruinsma, met meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar dezer gemeente beroepen, de Weleerw. heer D. Hoek, Cand. tot de H. dienst te Noordwijk aan Zee. Geve de Koning zijner kerk, dat wij spoedig mogen hooren van dezen zijnen dienstknecht : ik kom tot u.

Namens den Kerkeraad,

A. WISSE, Scriba.

WAPENVELD, 29 Aug. 1901. Hedenavond was het voor onze gemeente een feestavond. Een groot aantal leden en belangstellenden vulden het kerkgebouw. Door de goede zorg van de Gereformeerde Jongelings-Vereeniging, bijgestaan door eenige broederen uit de gemeente, was het kerkje verrijkt met een klein, doch sierlijk pijporgel uit de fabriek van den heer Proper te Kampen. Nadat onze geachte Leeraar Ds. B. F. van Maas een boeiende rede had uitgesproken, naar aanleiding van Ps. 126 : 3, werd de gemeente toegesproken door Ds. F. Moet van Heerde en daarna werd het orgel, namens de commissie aan de kerk overgedragen en door deze dankbaar aanvaard, bij monde van den Leeraar. Moge het den Heere behagen, ons steeds zoo te zegenen, gelijk Hij tot hertoe gedaan heeft.

Namens den Kerkeraad,

P. GELDERMAN, Scriba.

KAPELLE-BIEZELINGE, 7 Sept. 1901. De Kerkeraad der Geref. kerk te Kapelle-Biezelinge heeft besloten, geen collectanten aan te bevelen, zoo niet minstens 4 weken te voren van hun komst kennis gegeven is en zij van den Kerkeraad toestemming hebben tot het houden der collecten.

Namens den Kerkeraad,

Js. STAAL Pz., Secr.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

De Classis Alkmaar heeft in hare vergadering van 29 Augustus j. l., na gehouden preparatoir-examen, voor de Geref. kerken beroepbaar gesteld den heer C. Dekker, Theol. Candidaat, wiens adres is te Den Helder.

Volgens ons toegezonden (officieus) bericht. — RED.

ONTVANGSTEN.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Hollandscheveld	f 6,61 ^a	Kolhorn	f 1,—
Hoogeveen	- 36,51	Schagerburg	- 0,95
Meppel	- 40,10 ^a	Zierikzee	- 16,96 ^a
Nijveen	- 6,97 ^a	Brouwershaven	- 6,72
Ruinerwold	- 20,36 ^a	Zonnemaire	- 3,43 ^a
Zuidwilde	- 4,54	Haamstede	- 4,—
Alkmaar	- 13,35	Scharendijke	- 7,15
Helder	- 29,54	Colijnsplaat	- 9,29 ^a
Broek op Langendijk	- 27,75	Geersdijk	- 1,74
Noord-Scharwoude	- 11,10	Kamperland	- 8,—
Dirkshorn	- 8,20	Wissekerke	- 1,78
Oosterend	- 9,90	Den Ham	- 14,08 ^a
Heer-Hugowaard	- 3,24	Schoonhoven B & Wil-	
Krabbendam	- 20,62	lige-Langer. leextra c.	- 3,86 ^a
A. P. Polder	- 4,85	Haastrecht	- 3,28
Schermerhorn	- 0,60	Assen, c. 14 Apr.	- 19,59

Contributies en Giften.

De contr. van Ds. Joffers te Kampen f 2,—
Door dhr. A. Verhoef, diaken te Ede, gift v/d Th. Sch. f 0,97.
De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 7 Sept. 1901.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door J. Wiersema, uit de bus v/d Jongel.-Ver. f 5,70
„Timotheüs” te Ten Boer f 2,50
Door Ds. Postema in 't kerk. te Warffum f 2,50
Door C. J. J. Timmermans, uit de bus der Ger. Jongel.-Ver. „Nathaniel” te Alblasterdam 1,05
Door Ds. Sieders te Vlaardingen, v.e jeugdigen broeder f 2,50 en van N. f 1, samen 3,50

Zuilen	f 7,75	Kamperveen	- 1,06
Aalst	- 3,44	Oldemarkt	- 1,83 ^a
Poederloen	- 1,30	Rouven	- 39,—
Herwijnen	- 7,—	Staphorst	- 8,25
Well	- 3,50	Steenwijk A	- 13,—
Vuren	- 1,55	„B	- 29,61 ^a
Rossum	- 1,75 ^a	Stad-Vollenhove	- 2,50
Zalt-Bommel	- 7,88 ^a	Ambt-Vollenhove B	- 8,42 ^a
Gameren	- 6,50	Wierum	- 1,75 ^a
Culemborg	- 13,61	Zwartsluis	- 115,60
Hoena Driel	- 1,50	Anna-Jacoba-Polder	- 14,26
Noordeloos	- 5,68	Tholen B	- 12,86
Blokzijl	- 42,74	Rilland	- 5,60
Genemuiden	- 21,05	Krabbendijke	- 23,79 ^a

Uit het Negertje op de Zondagssch. en de Catechis. te Krabbendijke f 9,57^a
Door J. G. v. d. Hoogt te Kampen, uit 't busje van L. Smit te Schokland 8,—
Van A. Gruijs Sr. te Zaandam, van zijn gebr. postzegelverkoop 2,—

N. B. Vermidding in de Bazuin heeft allen op verzoek plaats.

Doersborgh, 7 Sept. 1901. B. DE MOEN, Quaestor.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XXI.

Het gevoelen van hen, die tegen Voetius over staan, wordt zeer duidelijk uiteengezet door Jesaias Hillenius, predikant te Drachten, die in 1751 en 1752 te Leeuwarden het licht deed zien: *De Mensch beschouwt in de staat der elende, der genade en der heerlijkheid enz.* In het tweede stuk van dat werk stelt hij op bl. 705 de vraag: Of in alle uitverkorene van het eerste beginzel van hun leven af een zaadt der wedergeboorte is, dat op den bestemden tijdt komt uit te spruiten?

Daarop geeft hij het volgende ten antwoord:

1. Dat zekerlik de uitverkorene voor hunne wedergeboorte eenige voorregten hebben boven de verworpene, als dat God hen aanmerkt als zodanige, voor welke zijn Zoon voldaan heeft en voor hen het regt ten leven verworven heeft. Dat God hen aanmerkt als zijne uitverkorene, welken Hij de middelen der zaligheid verleent, met dat oogmerk, om hen daarvoor ter bepaalden tijdt kragtadig te veranderen. Dat Hij hen bewaart, dat zij zig niet schuldig maken aan de onvergeeflike zonde

tegen den H. Geest, en wat dies meer mag zijn.

2. Dat ook eenige uitverkorene wedergeboren worden voor het gebruik van hun verstand door de almachtige kragt Gods, willen wij niet betwisten. Maar dat alle de uitverkorene van het eerste beginzel van hun leven een zaadt der wedergeboorte zouden hebben, oordelen wij dat in het Woordt Gods niet geleert wordt, maar veel eerder het tegendeel.

Want 1° de H. Schrift leert ons duidelijk, dat zij doodt zijn door de misdaden en zonden, gelijk Paulus van de bekeerde Epheziërs zegt, datze geweest waren, ende gewandelt hadden na de eeuwde dezer wereldt, na den Oversten der magt des lugts, des geests, onder welken zij eertijds verkeert hadden in de begeerlikheden des vleeschs, doende den wille des vleeschs en der gedagten, Eph. 2 : 1—3. Wat zaadt der wedergeboorte zal dan in hen kunnen geweest zijn? En van de bekeerde Corinthiërs zegt dezelfde Apostel: dit waart gij zommige, te weten volgens het voorgaande vers, hoereerders, afgodendienaars, overspeelders etc. Maar gy zyt afgewasschen, maar gy zyt geheiligt, maar gy zyt geregtvaardigt in de name des Heeren Jesu, en door den Geest onzes Godts, 1 Cor.

6 : 11. En Tit. 3 : 3 te voren reets aangehaalt. Hoe kan men van zulke zeggen, dat zij een zaadt der wedergeboorte gehad hebben?

2°. Indien alle uitverkorene van het eerste beginzel des levens af een zaadt der wedergeboorte hadden, zo konde van zommige van hen niet gezegt worden, dat zy daarna eerst zijn wedergeboren, 1 Petr. 1 : 23, Jac. 1 : 18. Alzo door de wedergeboorte de eerste beginzels van het geestelike leven worden medegedeelt.

3°. Dit zaadt der wedergeboorte, wat kan het anders zijn dan een beginzel van het geestelike leven? En dit zo zijnde staan wij toe, dat het niet onmogelik is, dat kinderen die het gebruik der reden nog niet hebben dat beginzel bij wege van vermogen hebben, zonder dat het dadelik werkzaam is, omdat zij het redensgebruik nog niet hebben. Want kan er in een kindt een hebbelike verdorvenheit zijn, of een beginzel van een verdorven leven, gelijk er zekerlik in het zelve is, voordat het de reden gebruiken kan; zo kan er ook in het zelve een beginzel van geestelike leven zijn.

Maar gelijk het beginzel van het verdorven leven in het kindt zig openbaart, wanneer het tot het gebruik der reden gekomen is; zo zal ook van 's gelijken dat beginzel van

het geestelike zig alsdan openbaren, indien er anders zulken beginzel in dat kindt is. Het is een onbegrijpelike zaak, dat dit goede beginzel vele jaren lang werkeloos zoude blijven, liggende begraven onder de verleedende begeerlikheden des vleeschs. Immers de ondervindinge leert, dat menschen van een zeer ondeugent leven, nadat zy vele jaren in de zonde geleefd hebben en zelfs op Godtvrugt en Godtvrugtigen gesmaadt hebben en vyandig zig tegen dezelve verzet hebben, verandert ende bekeert worden; maar zal in iemand het zaadt der wedergeboorte kunnen zijn, zo lang hy legt onder de heerschende magt der verdorvenheit, Godt en de Godtvrugtigen haat?

Johannes zegt, een iegelik die uit Godt geboren is, die doet de zonde niet, want zijn zaadt blyft in hem, ende hy kan niet zondigen, want hy is uit Godt geboren, 1 Joh. 3 : 9. Zal er dan in iemand een hebbelikeit van lietde Godts kunnen zijn, terwijl hij leeft in een haat van Godt en van zijne waarheit? Zal er in dezelve plaats het zaadt Godts ende het zaadt des duivels zijn, en wel dat het zaadt Godts in 't verborgene schuilt ende zig stilhout, maar dat het zaadt des duivels zyne kragt toont ende geheel in den mensch heerscht? Wat is dog dat zaadt der

wedergeboorte? Indien het een hebbelikeit is, hoe zal dan dezelve in de ziel, welke een geestelike wezen is, ledig zonder eenige werkzaamheit kunnen zijn? Wij geven ons goedkeuringe aan hetgene de grote Calvinus zegt: want die dromen dat in derzelver harten zelfs van de geboorte aan, ik weet niet wat zaadt der verkiezinge gelegd is, door welkers kragt zy altydt tot de godsvrugt ende vreeze Godts geneigt zyn, die worden niet geholpen door het gezag der Schriftuur en door de ervarentheit zelfs bestraft (Inst. III 24, 10).

Maar men zegt dat Paulus leert Rom. 8 : 9, zo iemand den Geest Christi niet heeft, die komt hem niet toe. Nu is het evenwel onloochenbaar, dat de uitverkorene Christus toekomen; derhalven moet men ook besluiten, dat zij den Geest Christi hebben. Wij antwoorden, dat de uitverkorene Christus toekomen, is een zaak, daar over geen twijffel vallen kan, want zy zyn uitverkoren in hem, om door hem zalig gemaakt te worden, Eph. 1 : 4. Zy zyn hem van den Vader gegeven, Joh. 17 : 6. En zo zijn dezelve al van eeuwigheit de zyne. Zij komen hem toe, omdat hy ze gekogt heeft, Hand. 20 : 28. En van die tijdt af komen zy hem regtswege toe, als zyn verkregen ende gekogt goet, en dus zyn ze al de

zijne eer zy geboren zyn; maar dan konden zy evenwel den Geest van Christus niet hebben, omdat zy niet aanwezig zyn. En dus volgt hier reets uit, dat de geopperde zwargheit uit deze plaats niet te beduiden heeft.

Maar verder moet men aanmerken, dat den Geest Christi te hebben hier van den Apostel wordt voorgesteld als een kenteken, waaruit iemand konde weten of hy Christus deelagtig was, want den Geest van Christus te hebben wordt hier gesteld tegen in den vleesche te zyn en na den vleesche te zyn. Maar in den vleesche te zyn zegt buiten twijfel, nog onder de heerschende kragt der zonde te zyn, nog onbekeert te zyn. Egter moeten alle die nog in den vleesche zyn niet aanstonds aangemerkt worden als verwerpene, en dat voor niemand van dezelve Christus voldaan heeft, vermits Godts Woord en de ondervindinge leren, dat er menschen bekeert worden, die zelfs zeer vleeschelijk geleefd hebben; maar die nog in den vleesche is, al waar hy ook een uitverkoren voor welke Christus voldaan heeft, zo heeft hy egter hier van niet het minste bewijs, want die in den vleesche is, is niet in den Geest, in die woont niet de Geest Godts.

Wat is er dan klaarder, als dat Paulus den Geest Christi te hebben komt op te geven als een gewis merkteken, waaruit de gelovige Romeinen konden weten, dat zy Christus deelagtig waren en dat zy zyn eigendom waren? Maar hoe zoude iemand uit zulken zaadt der wedergeboorte, dat nog stil ende ledig legt in den mensch, dit kunnen weten? Het blijkt dan klaar genoeg, dat uit deze plaats niet het minste bewijs gehaald kan worden voor zulken zaadt der wedergeboorte.

Daarenboven kentekenen zijn voor volwassene, of die ten minsten het redensgebruik hebben, maar niet voor kinderen, die het gebruik der reden nog niet hebben. Verder kan men nog aanmerken, dat Christus toe te komen hier zo veel zeggen kan, als dadelijk met Christus vereenigt te zyn, ende met hem gemeenschap te hebben; maar nu is niemand dadelijk met Christus vereenigt, of schoon hij in regt door gifte en kopinge Christus toebehoorde, wanneer hij niet heeft zynen Geest; want daar is geen gemeenschap met Christus, dan door zynen Geest, want de gemeenschap met Christus is geestelijk, en daar is geen geestelijke gemeenschap dan door den Geest. De Geest is het welke den mensch wederbaart ende in hem voortbrengt het gelove, waardoor hij met Christus vereenigt wordt.

Na alzoo het gevoelen der anderen te hebben weerlegd, stelt Hillenius zijn eigen gedachte over den tijd der wedergeboorte op bl. 727 op de volgende wijze in het licht:

Wat de tijd der wedergeboorte betreft, die is zeer verscheiden. De Papis ten leren dat dezelve geschiedt in de doop, vermits zy willen dat de doop dezelve veroorzaakt uit kragt van het gedane werk, maar met dat dwaalgevoelen te weerleggen houden wy ons hier niet op. De Godtgeleerden van de Augsburgsche Belydenis zijn van gedachten, dat de wedergeboorte gemeenlijk aan de kinderen alleen in de bedieninge des doops wordt medegedeelt, zo dat de genade der wedergeboorte zo vast aan de doop verbonden is, dat alle die in hun kintsheit gedoopt worden, op dezelve tijd worden wedergeboren, hoewel zy geen wederbarende kragt aan het doopwater toeschrijven.

En hier toe hellen ook eenige uit de onze. Andere van de onze willen dat de uitverkorene kinderen in hunne kintsheit vóór den doop wedergeboren worden, maar dat het zaadt der wedergeboorte als onder de assche verborgen blijft. Maar andere oordelen, dat Godt op verscheidene tyden de uitverkorene wederbaart; zommige in hunne kintsheit, 't zy vóór den doop, 't zy in de tyd van de doop, of daarna, wanneer zij het gebruik van hun verstand verkrijgen; andere in hun jongelingschap, andere in hunne mannelijke jaren; andere

(hoewel de weinigste) in een hogen ouderdom; eenige zelfs op hun krankbedde en als voor de poorte des doods.

En hier toe hellen wy mede, oordelende, gelijk Godt enkel na zijn welbehagen zekere menschen tot de zaligheid uitverkoren heeft, dat hij ook geheel vrij is om hen te wederbaren op welken tijd het hem belieft. En also wy gezien hebben, dat het gevoelen van die geleerden, dat in alle uitverkorene van het eerste begin hunnes levens af een zaadt der der wedergeboorte zoude zijn, op geen genoegzame grondt steunt, zo volgt hier uit dat men niet kan denken, dat de uitverkorene in 't gemeen in hunne kintsheit vóór den doop wedergeboren worden. En de tijd der wedergeboorte te bepalen op het oogenblik dat zij gedoopt worden, is een stellinge, welke ons de H. Schrift nergens leert, maar integendeel onderdrukt dezelve ons van eenige menschen, welke reets vóór den doop wedergeboren zijn geweest, als Paulus, Hand. 9: 11, 17, 18, Cornelius, Hand. 10: 47. En wanneer Godt den mensch gemeenlijk in den doop wederbaart, zo zoude het van de ouders afhangen de wedergeboorte van hunne kinderen, in zo verre er uitverkorene onder waren, of te verhaasten of uit te stellen, zo als het hem belieft dezelve vroeger of later te laten dopen, dat elk zien kan ongerijmt te zijn.

Daarenboven zo leert de ondervindinge, dat vele eerst in hunne jongelingschap, of in hunne mannelijke jaren en eenige zelfs in een hoge ouderdom verandert worden, nadat zy de voorgaande tijd hunnes levens hebben doorgebracht in zonden ende godtloosheit; en hoe zoude het dan te begrijpen zijn, dat dezelve reets zo vroeg waren verandert geweest, daar ze zo vele jaren als slaven van de zonde geleefd hebben? Dat het zaad der wedergeboorte zo langen tijd als onder de assche kan verborgen blijven, is geheel onwaarschijnlijk, gelijk wij te voren getoont hebben.

Ook Hillenius stond met dit zijn gevoelen niet alleen. Dezelfde gedachte over den tijd der wedergeboorte treffen wij aan bij Calvijn, Musculus, Beza, Ursinus, Alsted, de Brès, Alting, Aconius, Gomarus, Walaeus, Maccovius, Cloppenburg, Comrie en vele anderen, allen mannen van naam op het gebied van Gereformeerde kerk en theologie. Zij hadden er bezwaar in, om God in de vervulling zijner belofte en in de werking zijns Geestes te binden aan een tijdsmoment, dat niet uitdrukkelijk in zijn eigen Woord was bepaald. En zij vatten daarom den doop op, niet als een teken en bewijs, dat de wedergeboorte bij alle uitverkorenen alreede geschied was, maar als een zegel van Gods beloften aan de geloovigen en aan hun zaad, die Hij aan hen allen zekerlijk vervullen zou te zijner tijd. Daarom zeide ook Calvijn, dat de doop, dien hij in zijne jeugd had ontvangen, hem eerst op later leeftijd ten nut was geworden. De belofte in den doop is geen vage, algemeene, voorwaardelijke toezegging, maar ze houdt niets minder in, dan dat God de God der geloovigen en van hun zaad zal zijn. Doch ze behelst hoegenaamd geen bepaling van tijd, waarin deze belofte aan het uitverkoren zaad der geloovigen vervuld worden zal. Hij volgt daarbij zijn eigen weg en heeft tot ons door zijnen Zoon dit woord gesproken: de wind blaast waarheen hij wil en gij hoort zijn geluid, doch gij weet niet, van waar hij komt en waar hij henen gaat; alzoo is een iegelijk, die uit den Geest Gods geboren is.

BAVINCK.

KERKELIJKE STATISTIEK.

In het twaalfde deel van de Bijdragen tot de Statistiek van Nederland, bevatende de Uitkomsten der Achtste Tienjaarsche Volkstelling, gehouden op den 31 Dec. 1899, is ook opgenomen de indeeling der werkelijke bevolking naar de Kerkelijke Gezindten, bl. 120—135. Deze is in vele opzichten belangrijk. Wij nemen er thans het volgende uit over.

De geheele bevolking van Nederland, die tien jaren geleden 4,511,415 zielen telde, bedroeg bij de laatste volkstelling 5,104,137 zielen en is dus in dien tijd toegenomen met 592,722 zielen.

In 1889 behoorden van de geheele bevolking 1,596,482, en tien jaar daarna 1,790,161 zielen tot de Roomsche kerk.

De Nederlands Hervormde kerk telde vóór tien jaren 2,194,649 en thans 2,471,021 leden.

In 1889 waren er 189,251 leden van de Christelijke Gereformeerde kerk, en 181,017 leden van de Nederduitsch Gereformeerde kerken, saam 370,268 zielen; thans tellen zij vereenigd 361,129 leden.

De Christelijke Gereformeerden, die met de vereeniging van de beide bovengenoemde kerken in 1892 niet medegingen, zijn thans 54,629 zielen sterk.

De totale bevolking nam dus in tien jaren tijds toe met 592,722 zielen; de Roomsche kerk met 193,679; de Hervormde kerk met 276,372. Maar de Gereformeerde kerken namen in datzelfde tijdvak af met niet minder dan 9139 zielen.

In procenten uitgedrukt, staat de zaak volgens de officieele statistiek aldus:

De totale bevolking nam van 1889 tot 1899 toe met 13,14 procent.

In 1889 waren de Roomschen 35,39 procent van de totale bevolking; in 1899 waren zij 35,07 procent.

De Hervormden maakten vóór tien jaren 48,65 procent van de geheele bevolking uit, en thans in 1899 vormen zij daarvan 48,41 procent.

In 1889 waren de leden der Christ. Geref. kerk en de Nederd. Geref. kerken samen 8,21 procent van de totale bevolking, en thans 7,08 procent.

Daaruit blijkt, dat, terwijl de totale bevolking in tien jaren toenam met 13,14 procent, de Roomschen in dat zelfde tijdvak, naar evenredigheid van die totale bevolking, afnamen met 0,32 procent, de Hervormden met 0,24 procent, en de leden der vereenigde Gereformeerde kerken met 1,13 procent.

De Roomschen en de Hervormden zijn dus in die jaren wel toegenomen in volstreken zin. Maar die toeneming heeft toch lang geen gelijken tred gehouden met de toeneming der bevolking. Integendeel, ofschoon in volstreken zin vooruitgegaan, zijn zij in betrekkelijken zin, dat is naar evenredigheid van de bevolking, beiden achteruitgegaan; de Roomschen met 0,32 en de Hervormden Hervormden met 0,24 procent.

Veel ongunstiger is echter deze statistiek nog voor de vereenigde Gereformeerde kerken. Terwijl zij in 1889 samen reeds 370,268 zielen telden en dus, na de vereeniging in 1892, minstens reeds 380,000 leden hadden moeten hebben, bereiken zij thans in 1899 slechts een getal van 361,129 zielen. Zij zijn dus in tien jaren tijds niet alleen niet vergelijkenderwijs, maar ook op zichzelf beschouwd, niet vooruit doch achteruitgegaan, en wel met niet minder dan 2,47 procent in volstreken, en 1,13 procent in betrekkelijken zin.

Daarentegen tellen de leden der Christelijke Gereformeerde kerk in 1899 niet minder dan 54,629 zielen, dat is 1,07 procent van de geheele bevolking.

Er is alle reden, om te vermoeden, dat deze statistiek niet betrouwbaar is.

Ook al brengen wij in rekening, dat vele leden van de vereenigde Gereformeerde kerken tot de Ned. Herv. kerk zijn teruggekeerd of bij de Christ. Geref. kerk hebben aangesloten, dan is toch daarmee de groote achteruitgang van het zielental der Gereformeerde kerken niet verklaard.

Allerwaarschijnlijkst zijn er zeer groote abuizen in het spel, voortvloeiend ten deele uit de verkeerde opgaven der leden en ten deele uit de onbekendheid der statistici en hun helpers met onze kerkelijke verhoudingen.

Vele leden hebben zich zeker nog als Christelijk Gereformeerd of alleen als Gereformeerd opgegeven en zijn dan onder de leden van de Christ. Geref. of van de Ned. Herv. kerk geboekt. Het buitengewoon groot zielental der Christ. Gereformeerden schijnt daarop ook te wijzen.

Met het oog op deze vermoedelijke onnauwkeurigheid in de staatswege gehouden volkstelling, verdient het overweging, dat de Gereformeerde kerken zelve voor een betrouwbare statistiek van hare leden zorgen.

Afgedacht van het belang, dat erin gelegen is, om onze ware getalsterkte te kennen, is het ook voor een geregelden gang van het kerkelijk leven van groote betekenis, om orde op de zaken te stellen en van het ledental, van doop, belijdenis, huwelijk enz., nauwkeurig boek te houden.

Naar het schijnt, laat dit tegenwoordig in tal van kerken nog veel te wenschen over. Men behoeft de Jaarboekjes slechts in te zien, om terstond te weten, dat vele kerken hoegenaamd niet op de hoogte zijn van haar eigen ledental.

Bij vele kerken is het zielental in het geheel niet aangegeven, bij andere is slechts een ronde som genoemd. Jaren lang blijft dikwerf volgens de opgave

het zielental in vele kerken even groot. Een dag, maand of jaar, waarin het ledental werd opgemaakt, wordt nooit vermeld. Het schijnt, dat men ervan houdt, om het zielental op 200, 300, 400, 500, 600, 700 enz. te ramen. Vooral het getal duizend is geliefd. Oenkerk, Franeker, Sneek B, Ommen, Voorthuizen, Veenendaal, Charlois, Lelidorp, Oudewater, Werkendam A tellen volgens het Jaarboekje van van der Sluys elk precies duizend zielen. Groningen A staat aangegeven met 3200, Niezijl met 1800, Harlingen met 1400, Enschede met 1500, Kampen met 4500, Zwartsluis met 1300, Zwolle met 3200, Arnhem B met 1200, Harderwijk met 1200, Nijkerk met 2600, Utrecht met 8400, Rotterdam A met 6300, Rotterdam B met 12000, Amsterdam met 26000 zielen.

Genoeg, om te doen zien, dat deze kerkelijke opgaven nog onnauwkeuriger en onbetrouwbaarder zijn dan de tellingen van den staat. Ze geven eene valsche voorstelling en hebben dringend herziening van nood.

De kerkelijke Vergaderingen en inzonderheid de Visitatoren der Classen hebben op deze zaak de aandacht te vestigen en in verband daarmee er, bij alle kerken, op aan te dringen, dat zij hare boeken in orde brengen en in orde houden.

Zonder goede administratie is geen Christelijk huishouden mogelijk.

Wat organisatie vermag, heeft de laatste politieke verkiezing geleerd. Er ligt daarin ook eene les voor de kerken.

BAVINCK.

VALSCHE VREES EN VALSCHE SCHAAMTE.

Het is mode geworden, God niet te vreezen. Vandaar dat de wereld zonder de minste aarzeling hare zondigheid openbaart, vloekt en zwetst, spot en smaadt. Openlijk komt zij voor hare gevoelens uit en noodigt zij tot hare feestvieringen en zinnelijke geneugten. Zoo ver is het heen, dat zij eigenlijk zichzelf alleen het recht toekent, te zeggen, wat er omgaat in het hart, en bij elk getuigenis tegenover het hare een toon aanslaat, alsof er majesteitschennis ware gepleegd. Dit niet slechts. Maar het is haar gelukt, zelfs de breede schare van eerzame burgers, die, ofschoon misschien niet waarlijk tot God bekeerd, nochtans zich aan den ouden Bijbel hechten en, op huiselijkheid en godsdienstzin gesteld, van allerlei uitspattingen afkeerig zijn, in den waan te brengen, dat men beter doet deze gezindheid niet te openbaren. En waar zijn de ware geloovigen, die tegenover den vloeker durven erkennen, dat zij bidden; tegenover den spotter, dat zij gelooven; die, getuigenis tegenover getuigenis stellende, b.v. naast het strooibijl, dat tot de tenten der ijdelheid noodigt, een traktaat, dat tot de vrees des Heeren dringt, durven plaatsen? Hoeveel goeds is er al door valsche vrees en valsche schaamte bedorven! Hoeveel voordeel heeft de wereld er alreede door behaald! Dat wij b.v. op stoombooten en in treinen schier niet meer kunnen spreken over de dingen der eeuwigheid, zonder uitgelachen en als dwaazen begroet te worden, aan wie is het te wijten? Aan de wereld, die de gedachte des doods stelselmatig verbannt en tot de eeuwigheid weigert op te zien, of aan de belijders der waarheid, die, door vrees en schaamte, zich voet voor voet het terrein lieten ontnemen? En hoe snood, ons Hem te schamen, die den hemel en de aarde bezit; Hem, die zich onzer niet schamen wilde aan geeselpaal en kruis, en die zich onzer niet schamen wil voor het aangezicht des Vaders!

Eerbied voor God, liefde tot den éénigen Heiland, drang des harten om anderen te behouden, onderwijns en leiding des Heiligen Geestes, — ziedaar, wat valsche vrees verbannt en valsche schaamte overwint. Ach, wat al uren in ons leven, die wij nimmer genoeg kunnen betreuren; uren, onuitwischaar gekenmerkt door ontrouw aan onzen doop, onze belijdenis, onze beloften. Wij vergaten onze roeping en ons voorrecht als onderdanen van een rijk, dat niet van deze wereld is. Wij lieten het toe, dat de geschillen tussen het licht en de duisternis, tussen Christus en Belial werden beslecht; dat de kloof tussen beider gebied werd gedempt en het Christendom in de wereld als een wingewest werd ingelijfd. Als wij onzen godsdienst tot onze binnenkamer beperken, ons met een onbestemd Christendom in anderen tevreden stellen, of ons niet tegen de beginselen der wereld kanten, wij hebben zeker minder moeite te wachten, en op geen weerspraak te rekenen, zooals bij het eenvoudige, vrijmoedige uitkomen voor wat ons boven alles dierbaar werd. Maar waar wij ons aan den smaad, aan het discipelschap des Heeren verbonden, onttrekken, verbeuren wij het recht ons zijne discipelen te achten. O, ik weet het, dat er dik-

werf een ijveren is »zonder verstand'', een vergeten van »tijd en wijze'', een »te koop loopen'' met het Woord des Heeren, een liefdeloos aanvallen, aan alle leederheid der ziel en »schuchterheid in het heilige'' vreemd; doch, ik weet ook, dat niets zoo zeer schaadte als de, helaas, gewone en toch zoo gevaarlijke mengeling van eb en vloed, van wereldsch- en hemelschgezindheid. Zij ontnaemt ons onze kracht, onzen vrede, onze vrijmoedigheid tot en voor den Heere. In de wereld, maar niet van deze wereld. In de wereld, maar om aan haar te arbeiden, om er een lichtend licht en een zoutend zout te zijn.

De wereld heeft alleen het hare lief en wat haar aanhangt. Och, of zij in ons niet te lieven vond! Het Evangelie staat bij haar in een kwaden naam, en in dien kwaden naam moeten zij deelen, die het belijden en beleven. Wel hem, die verwaardigd wordt, om zulke redenen gesmaad te worden. Wij hebben dien smaad niet te zoeken, integendeel, wij hebben de eer des Heeren en het heil der wereld te zoeken, en dan komt de smaad vanzelf. Onze natuur is voor dien smaad bang, en zoo komen wij er toe, te luisteren naar hen, die den raad van Farao herhalen: »Alleen, dat gijlieden in het gaan geenszins te verre trekt.'' Listiger woord kon de dwingeland niet spreken. Moesten de geplaatste Israëlieten uit Egypte, dan toch niet te ver, opdat hij nariet van hen bekomen en, zoo noodig, hen inhalen en terugvoeren kon. Kunt gij met ons niet meedoen, zegt de wereld, onderscheidt u dan toch van ons niet te veel; bovenal, laat ons met rust en gedraagt u liefderijk en verdraagzaam. Wie dezen raad volgt, doet het tot zijn eigen verderf. Wie Christus volgt, moet met de wereld breken, met hare grondstellingen, zelfs met haar godsdienst. Niemand kan twee heeren dienen. Wie een vriend der wereld wil zijn, wordt een vijand Gods gerekend. Hij, wiens vaderland de aarde is, heeft geen burgerrecht in den hemel. Er is voor den Christen meer te doen dan den Bijbel te lezen in huis, en op den rustdag op te gaan naar de plaats des gebeds. »Gij zult'', zoo sprak de Heiland, »mijne getuigen zijn''. Dat is de schoone, maar veelomvattende taak, op zijne schouders gelegd. Wel hem, zoo hij haar blijmoedig aanvaardt. En dit zal geschieden, naarmate Christus in hem leeft, in hem eene gestalte verkreeg, en hij het oog heeft gevestigd op de vele woningen van het Vaderlijk huis, in de geloofsgemeenschap met Hem, die het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en nu is ingegaan in den hemel, vanwaar Hij zijne getuigen ziet en waar Hij hen wacht.

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

DE GEMEENSCHAP MET DE ONTSLAPENE HEILIGEN.

XLIII.

Als de apostel verklaart, dat wij gekomen zijn tot de geesten der voleindigde rechtvaardigen, Hebr. 12: 23, dan zegt hij, dat er tuschen ons en hen eene gemeenschap bestaat. Mag hij bepaaldelijk het oog hebben op de heiligen des Ouden Verbonds, dan sluit zulks toch niet uit, maar veeler in, dat gelijke gemeenschap tuschen ons en de ontslapene heiligen des Nieuwen Verbonds bestaat.

De ontslapene heiligen bevinden zich om zoo te spreken met ons in een en hetzelfde heilgdom; maar terwijl wij ons nog in den voorhof bevinden, zijn zij het binnenste heilgdom ingegaan, dat door een ondoorzichtig voorhangsel van den voorhof gescheiden is. De dood heeft hen niet van het huis Gods gescheiden; zij zijn wel uit de gemeente, tot welke zij hier beneden behoorden, uitgegaan, maar niet buiten de algemeene kerk geplaatst; neen, zij zijn uit het land hunner vreemdelingschappen ten feeste opgegaan naar de moederstad, die boven is, alwaar hunne namen geschreven stonden op de rollen der geboorte. De reis daarheen was moeielijk, maar zij behooven ze maar eens te doen, want in het Jeruzalem daarboven hebben zij eene vaste woonplaats gekregen.

Maar al vormen onze ontslapenen eene zelfde gemeenschap met de levende geloovigen, zoo wordt deze niet uitgeoefend. Wij gelooven, dat zij bestaat, zoo namelijk, dat de gemeente hierboven en de gemeente hierbeneden eigenlijk ééne gemeente is, de eene triumerend, de andere strijdend, maar één in het gemeenschappelijk Hoofd, Christus. Maar bij dat geloof blijft het ook. Wij kunnen zeggen, dat wij door het geloof met Christus gemeenschap oefenen; maar van het geloof, dat de gemeente hierboven één is met de gemeente hierbeneden, kunnen wij alzoo niet spreken. De dood toch heeft eene scherpe snede tuschen ons en onze ontslapene broeders gemaakt. De dood is de vijand der liefde; hij mag buiten staat

zijn om de liefde te dooden, zoo ver toech reikt zijne macht, dat hij hare uitoefening opheffen kan, door de elkander binnennenden vaneen te scheiden. De dood bestaat juist in het opheffen van alle wisselwerking. Daarom kan en mag de dood niet blijven; want bleef zijne macht, dan zou de gemeenschap der heiligen aan elkander, waarop alles is aangelegd, niet tot hare volkomenheid kunnen komen. Ons geloof aan de gemeenschap der heiligen sluit het geloof aan de vernietiging des doods in zich. O Liefde, gij zult eens over den dood triumfeeren. Christus toch zal de werken des doods te niet doen; omdat de dood heeft durven scheiden, wat in Hem verbonden was, en alzoo tot in het zijne doorgedrongen was, zal de dood van Hem te niet worden gedaan. Christus zal machtig blijken om te vereenigen dan de dood om te scheiden. Het zal den dood, hoe machtig hij ook is, niet gelukken om Christus te beletten het werk der saamvergadering aller uitverkorenen te volbrengen, dat de Vader Hem opgedragen heeft. Daarom is Christus de heere der liefde; zonder Hem zou het lief-te-hebben zelf ons eene bron worden van oneindige smart; niets toch is vreeslijker voor de liefde dan voor eeuwig door den dood van haar voorwerp te worden gescheiden. Wij mochten den lof van Christus wel zoo luide verkondigen, dat de hel het hoorde, en de grond onder onze voeten trilde van het gejuich onzesmonds.

Maar zoolang de dood nog niet teniet gedaan is, blijft de kloof tusschen ons en onze dooden bestaan. Zij komen niet tot ons; al riepen wij allen met éénen mond hen terug, zij zouden niet komen, ja zij zouden onze stem niet eens vernemen; 't is, zooals een dichter zegt: arm aan antwoord is het rijk der dooden. Vergaafte wilde de rijke man, dat Lazarus zich tot zijne op aarde levende broeders zou begeven; Abraham kent ons niet en Israël weet van ons niet, zegt Jezaja 63: 16; onze dooden hebben geen deel meer in alles, wat onder de zon geschiedt, Pred. 9: 5. Wij hebben wel eene wolke van getuigen om ons heen, Hebr. 11: 1, doch deze zijn geene ooggetuigen, maar geloofsgetuigen. Voor aanroeping der ontslapene heiligen is er geene plaats. Wat de zaligen door den dienst der engelen van ons mochten vernemen, mag hun verlangen naar ons opwekken, maar werkt het niet uit. Zullen de dooden gemeenschap met ons oefenen, dan moeten zij eerst uit de dooden opstaan; wil met menschen in gemeenschap wieden, moet belichaamd zijn. Er zijn wel ontslapene zaligen aan menschen verschenen; men denke, om van Mozes en Elias niet te spreken, aan de vele heiligen, die na Jezus' opstanding aan vele geloovigen in Jeruzalem verschenen; maar zij verschenen als opgewekten, niet als geesten. Alle wisselwerking met ons menschen eischt wederzijdsche belichaming. Daarom verlangen alle heiligen in den hemel en op de aarde naar de opstanding der dooden. Vóór dien tijd kunnen wij niet met onze ontslapenen in gemeenschap komen dan door uit ons lichaam te verhuizen, en zelve, geest geworden gelijk zij, bij hen te gaan inwonen.

Al kan ons geloof, dat wij met onze ontslapenen ééne gemeenschap van heiligen uitmaken, ons niet tot de uitoefening dezer gemeenschap brengen, zoo is het daarom echter nog niet onvruchtbaar, zonder betekenissen en waardij voor ons geestelijk leven.

Dit geloof toch brengt ons geen geringen troost toe, als onze ziel bedroefd is bij de gedachte, dat de dood zoovele voortreffelijken uit ons midden weggenomen heeft, en nog dagelijks ledige plaatsen in de gemeente maakt. Deze voortreffelijken zijn niet voor ons verloren; zij zijn zelfs niet zoo verre van ons, als ons toeschijnt; in Christus zijn zij en wij steunen van denzelfden tempel, leden van hetzelfde lichaam, kinderen van eenzelfde huis. Wij staan op de brede kloof, die de dood tusschen ons en hen heeft gemaakt; maar waarom zullen wij niet evengoed onze oogen vestigen op den band, dien Christus, den dood ten spijt, tusschen hen en ons heeft geslagen? Dat zal ons meer troosten bij de graven onder vaders en broeders dan alle mensche lijke vertroosting ten zamen. Er ligt troost in de hoop der wedervereeniging door de opstanding; maar wat reeds vóór de opstanding werkelijkheid is, kan evenzeer tot bron van vertroosting dienen, de wezenlijkheid namelijk van onze eenheid in Christus met onze dooden.

Al kunnen wij met onze ontslapenen geene gemeenschap oefenen, zoo behoeven wij ons nochtans niet te houden, als waren zij er nooit geweest. Wij behooren hen veel meer in gedachtenis te houden, met de heilige bedoeling, om door het voorbeeld, dat zij ons nage laten, of door het woord, dat zij tot ons gesproken hebben, opgewekt te worden tot het zoeken van de dingen, die boven zijn. De Schrift zelve geeft

ons hiertoe een wenk. Het is niet zonder reden, dat zij ons zoovele levens van heiligen geeft; welke deze reden is, wijst zij zelve aan als zij zegt: gedenkt uwer voorgangers, Hebr. 13: 7; of ook als zij ons op de wolke van getuigen rondom ons wijst, Hebr. 11, opdat wij allen last afleggen, en met lijdzzaamheid onze loopbaan loopen zouden. Bedenken wij dan, dat zoovele ons voorgaan zijn, opdat wij hunne voetstappen zouden drukken. Zullen wij dan achterblijven in de woestijn, terwijl de duizenden om ons heen Kanaän intrekken? Zullen wij, door Christus los te laten, ons van onze vaders en broeders voor eeuwig afscheiden? Hoe ontzettend, als zij eens, gelijk Jacob van zijn geslacht, Jez. 29: 22, het aangezicht van ons afwenden; hoe lieflijk daarentegen, als zij ons eens welkom toeroepen en opnemen zullen in hunne tabernakelen!

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Er is weinig nieuws. En wat er nog is, is weinig opwekkend.

Allereerst hebben wij te memoreeren de poging tot moord door een anarchist jongstleden Vrijdag te Buffalo op den President der Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Gelukkig bestaat er alle hoop, dat al is Mac Kinley door twee schoten getroffen — hij behouden zal blijven voor zijn land en zijn volk. Het afschuwelijk moordbedrijf zal dan ook hier weer, God zij dank, zijn doel missen. Maar wij mogen er niet blind voor zijn dat de opgezwepte golven van 't revolutiebeginsel haast tot zulke droeve zoo verraderlijke daden moeten voeren. De volkeren, ook het Amerikaansche, zinken al dieper en dieper naar 't anarchisme weg en terwijl men van alle kanten op reusschtige manier den armen President overtoert met betuigingen van sympathie, vergeten velen, dat ook hier het zinnen van de N.-Amerikaansche Regeering op buitengewone plannen van imperialistische expansie-politiek de aaneijding is tot zulk eene moorddadige actie. Men laat haar maar begaan, men juicht haar toe en vergeet, wat tegen Mac Kinley in 't klein geschiedde, door N.-Amerika gedaan werd in 't groot tegenover de Philippijnen, die men eerst paide met belofte van bijstand tegenover 't verdrukende Spanje, maar weldra door een ontzettende strijd van hunne vrijheid beroofde, terwijl er duizenden gedood werden in dezen onedelen, haast verraderlijken strijd.

En, Engeland, dat nu geen woorden genoeg heeft, om den moorddaadslag op Mac Kinley met betuigingen van beklaag te keuren, wat deed het zelf in Z.-Afrika anders dan opzettelijk, maar bedekt als Colozos, den moordenaar, het geweer en kanon zetten op vrije Burgers, die slechts hun vrijheid en zelfstandigheid willen handhaven, en vier vrouwen en kinderen nu, week in week uit, maanden, meer dan een jaar door worden uitgemoord?!

Ja, er is een nemesis in de geschiedenis. De imperialistische politiek vooral van Engeland en N.-Amerika zal zich wreken, ook al roepen wij niet in het bloed der duizenden, die in haren naam, onder de vaan, niet van vermeerdering van bezit, natuurlijk, maar van uitbreiding van handel en welvaart reeds zijn gedood!

Dank zij diezelfde politiek blijft nog altijd voortduren het conflict tusschen Venezuela en Columbia. Er kwam een sensatie-wekend telegram, dat de vloot van Venezuela de haven van Rio Hacha gebombardeerd heeft. Hetzelfde telegram berichtte ook, dat Venezuela het bemiddelings-aanbod der Vereenigde Staten afloeg. De oorlog zou dus begonnen zijn! Wij zullen echter goed doen nadere tijding af te wachten, want de plotselinge stilstand der berichten na den aanslag doet vermoeden dat de Amerikaansche pers den toestand overdreven heeft voorgesteld.

Trouwens, zekere partij wil dat juist. Wat de uitslag van een oorlog zal wezen? Zooals men weet, steunt Venezuela op de naburige Staatjes, terwijl Columbia op interventie van Amerika kan rekenen. Of de Regeering van Columbia wel erg op die interventie gesteld zal wezen, is een tweede vraag. Het voorbeeld der Philippijnen is niet bemoedigend. Amerika doet niets voor niemand. Aan den anderen kant wordt de toestand voor Columbia zeer dreigend. Het gouvernement beschikt over weinig troepen, over geringe financiën, en de opstandelingen vallen, door Venezuela en Equator gesteund, op verschillende punten de Republiek binnen.

Venezuela vleit zich met zekere hoop. Het kabinet te Washington neemt namelijk de houding aan, als zou het zich verplicht gevoelen het vrije verkeer op de landengte van Panama in stand te houden, en de Regeering zou slechts tusschen beide komen, zoo dit verkeer in gevaar komt. Dientengevolge kregen de opstandelingen van hun leiders de strengste instructies om het verkeer in het minst niet te belemmeren.

Aangenomen dat dit voornemen voor uitvoering vatbaar is, men moest toch weten, dat Amerika altijd een voorwendsel vindt, wanneer het er een hebben wil.

Van Zuid-Afrika kwam intusschen een onaangenaam bericht. De dappere Lotter werd met een 120-tal der zijnen onsigelgeld door de Engelschen en — overwonnen. De Boeren bevonden zich in een schuur, door hooge bergruggen omgeven. De Engelschen waren op die rugen en hadden dus een gemakkelijk mikpunt. De schuur is het tooneel geweest van een buitengewoon moedige worsteling. Eindelijk, toen 11 Boeren gedood en 46 gewond waren, moesten dezen den ongelijken strijd opgeven. Over de verliezen der Engelschen zijn de opgaven nog niet volledig. Wij verlangen zeer naar de verlieslijsten. Natuurlijk zijn de Engelschen niet in staat hun dappere vijanden te eeren en komen er weer allerlei verhalen van witte vlagschenderijen. Ook dit doet vermoeden,

dat de Engelschen hun zegepraal duur kochten.

Overigens is 't opmerkelijk stil in de Kaapkolonie. Er is slechts sprake van schermutselingen met Theron bij Mosselbaai en van Metbuen met Delarey. Dinsdagmorgen kregen wij een schoonveeg-telegrammetje uit Winburg, dat eenige merkwaardige dingen meldt.

De generaals Barker en Elliott veegden naar hartelust in den omtrek van Winburg en Bethlehem. Zij maakten convoijen buit bij de vleet, veroverden groote hoeveelheden graan, maar maakten zeer weinig gevangen. Wel werden nogmaals 800 vrouwen opgebracht. Maar zeer merkwaardig zijn deze woorden: „Doordien deze landstrecken sedert December niet door Engelsche troepen bezocht waren, hebben de Boeren tijd gehad het land te bepioegen en te bezaaien; er werden dan ook overal groene graanvelden gezien.”

Het is toch een vermoed niet! Zoodra de Britten zijn afgetrokken gaan de Boeren maar weer kalm aan het zaaien en oogsten. Hetzelfde telegram vertelt nog dat de Wet, Steijn, Haasbroek en Froneman 28 Aug. een samenkomst hadden te Wonderkop.

Intusschen worden de oorlogsmethoden der Engelschen nog steeds walgelijker. Ze zijn als zoodanig bewijzen van het kritiek worden van den toestand der Engelschen. Men schijnt er wezenlijk over te denken den dapperen Lotter te fusilleeren en op de treinen der Pietersburglijnen worden Burgers, die zich overgegeven hebben, als dekking geplaatst. Dit laatste zal niet veel baten, daar de Boeren hunne landgenooten, die de wapenen neerlegden, als verraders beschouwen en ze met een gerust geweten mee de lucht in zullen zenden, zoo de groote vrijheidszaak dit versicht.

Ook hebben de Engelschen weer hun toevlucht genomen tot het complot. Overal zien zij verraad en spionage. Links en rechts worden personen gearresteerd Krause te Londen opende de rij. Te Johannesburg zijn eergisteren Broekema, Nisser, Duuring, Rothekugel en nog verscheiden anderen in hechtenis genomen. Men spreekt van compromitterende stukken enz. enz. Maar ook deze zaak zal wel niet veel om 't lijf hebben!

NOORDTJIZ.

Ons werd het volgende toegezonden.

Dinsdag j.l. werd te Utrecht een vergadering gehouden van Curatoren en Hoogleraren der Theol. School en der Vrije Universiteit, die ook werd bijgewoond door de Deputaten tot oefening van het verband der Kerken met de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit. Met dank aan den Heere mag worden medegedeeld, dat het gelukt is tot overeenstemming te geraken aangaande de punten, die aan de Kerken en aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag kunnen worden voorgelegd, om tot eenheid te komen in de Opleiding tot den Dienst des Woords. Nadere bijzonderheden kunnen voor het oogenblik niet worden gegeven, daar in een nog te houden vergadering de eind-redactie der voorstellen moet worden vastgesteld. Wij houden ons overtuigd, dat dit bericht in de Kerken met blijdschap en dank aan den Heere zal worden vernomen. In de vergadering was de leiding des Heeren bijzonder merkbaar in de eenparigheid, waarmee deze uitslag bereikt werd.

VOOR DE MILITAIREN IN INDIË.

Gaat het ulieden niet aan?

Klaagb. 1: 12.

Na eenige verzen, in verband met deze woorden, om tot giften aan te dringen, daar met October de bestellingen moeten gedaan worden, schrijft br. Gruijs:

Daar wij tot dusver nog lang niet het benodigde ontvingen, hopen wij dat nog vele giften, groote en kleine (wie der rijkbeweldadigden steunt de zaak eens flink?) ons zullen worden. Men zende s.v.p. de bijdrage onder het motto: „*Voer de Militairen*,” aan

A. GRUIJS Sr.,

Molenpad, Zaandam.

Dankbaar zullen alle giften, ook de kleinere, over de maand Augustus, D. V. later vermeld worden.

Wie bericht verlangt, zorge s.v.p. voor duidelijk en voldoende adres.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. Dr. Steffens oer de Dordsche leerregels. — De Reformed Church in N.-Amerika heeft als hare kerkelijke „Standards,” zooals men het daar noemt, de Formulieren van Eenigheid der Geref. kerk van Nederland aangenomen, behalve „de Verwerping der dwalingen” van de Remonstranten. Gedurig is naar de reden van die weglating gevraagd, maar een officieel antwoord is nog niet op die vraag gegeven. Op de Synode te New-Brunswick begin Juni j.l. heeft Rev. Beets, afgevaardigde der Christ. Geref. kerk, deze zaak ook weer ter sprake gebracht.

Zeker naar aanleiding van deze bespreking heeft Dr. Steffens in „de Hope” een artikel over de Dordsche leerregels geschreven. Al is, wat hij schrijft geen officieel stuk, toch mag men aannemen, dat hij het gevoelen weergeeft, dat in de Geref. kerk heerscht.

Eerst geeft hij eene historische mededeeling van het ontstaan der Dordsche leerregels, om daarna de vraag te beantwoorden, waarom „de Verwerping der dwalingen” er niet bij opgenomen is. Hij noemt het eerste gedeelte der leerregels een heerlijk document van de trouw onzer vaders inzake de leer der zaligheid, waarin de overtuiging der kerken aangaande de betwiste punten op stellige wijze uitgesproken wordt. Het is een bepaald stichtelijk stuk, dat tot opbouw in 't geloof kan dienen; „een uitnemende kost voor geleerden en ongeleerden, voor kinderen en mannen in de genade.” De schrijver acht het een goede zaak, dat van dit eerste gedeelte eene goedkoop uitgegave bezorgd werd, opdat zij onder het bereik van velen kome.

Niet zoo gunstig oordeelt hij over het

tweede gedeelte, want op de vraag, waarom hij van het eerste en niet van het tweede gedeelte eene goedkoop uitgegave begeert, antwoordt Dr. Steffens, dat de verwerping der dwalingen een anti-thetisch karakter heeft. De Dordsche Synode moest uitspraak doen over hen, die van de in het eerste gedeelte toegelichte leer afweken. In kerke lijke rechtsdingen heeft die uitspraak hare kracht, maar voor ons heeft het tweede gedeelte niet die waarde, die het had voor de leden der Synode.

Wat nu volgt, moeten wij letterlijk weergeven, om de eigenaardige beschouwing van Dr. Steffens juist te doen zien: „De waarheid is ons dierbaarder dan de veroordeeling van dwaalleeraars. De uitgaven van de Dordsche leerregels in de Engelsche taal bevatten daarom ook in den regel niet de anathema's. Onze tijd houdt er niet van in het publiek menschen, die van ons afwijken, te vervloeken. Wij hebben iets geleerd, dat onze vaders nog niet kenden in hunne dagen, n.l. verdraagzaamheid te oefenen tegenover andersdenkenden. En de Methodistische kerken hebben ons geleerd, dat ook Arminianen veel goeds kunnen doen in het koninkrijk der hemelen. Wij belijden de waarheid Gods anders dan zij, maar zij hebben met het licht, dat zij hadden en hebben, goed gewoerd. En de Heere heeft hen gezegend. Het Arminianisme huldigen wij niet, maar onder de Arminianen hebben wij vele broeders en zusters, met wie wij in den hemel eenmaal voor eeuwig ons zullen verlustigen in den Heere onzen God.

Die liefde tot hen, die van ons afwijken in leerbepalingen, kende men in de dagen onzer vaders niet. De Arminianen werden daarom ook niet slechts kerkelijk veroordeeld, maar zij moesten ook het land verlaten. Die onverdraagzaamheid was het karakter van dien tijd. Dien tijd begeeren wij niet terug.”

Daarom verblijdt Dr. Steffens er zich over, dat de Algemeene Synode voor langen tijd reeds bepaald heeft, dat deze leerregels zouden uitgegeven worden zonder de verwerping der dwalingen. Men mag daaruit echter niet afleiden, dat de Geref. kerk in Amerika die verwerping of veroordeelingen heeft ter zijde gezet. „De Vijf artikelen zijn geboren in den smeltkroes van het Arminianisme. Tot recht verstand in historisch zin hebben wij daarom behoefte aan de wederlegging der dwalingen, maar voor stichtelijk gebruik is de eenvoudige waarheid zonder den donkeren achtergrond genoegzaam.”

Wij weten nu, waarom, naar het oordeel van Dr. Steffens, de Verwerping der dwalingen in de Geref. kerk van N.-Amerika niet bij de Dordsche leerregels gevoegd worden. Wel is, hetgeen hij schrijft, geen officieel uitspraak der Synode, maar iemand als de oud-Professor Dr. Steffens zal toch wel het gevoelen in de kerk kennen en wat hij hierover schrijft zal wel nagenoeg weergeven, wat er toe geleid heeft, om „dit tweede deel” van de Vijf artikelen tegen de Remonstranten weg te laten.

En die weglating en de redenen door Dr. Steffens daarvoor opgegeven komen ons bedenkelijk voor. Wij kunnen toch niet nalaten deze zaak in verband te beschouwen met het voorstel, dat op de jongste Synode der Geref. kerk in Amerika gedaan werd, om de behouding van den Heidelbergischen Catechismus in de prediking niet meer verplicht te stellen. Dat een en ander doet ons denken aan „verflauwing der grenzen” op het punt van belijdenis. Het geeft zoo den indruk, dat men in elk geval dat deel der belijdenis te scherp belijnd acht.

Wat Dr. S. zegt van de vaders, die deze verwerping der dwalingen opgesteld hebben, is op zijn zachtst eenzijdig. Hij doet hun onrecht, als hij zegt, dat de geest van onverdraagzaamheid hen geleid heeft, dat zij verdraagzaamheid jegens andersdenkenden niet kenden, en dat men die in onzen tijd wel kent. Wij vreezen, dat de verdraagzaamheid van onzen tijd te veel voortvloeit uit verslappig op het punt van de belijdenis.

Dat „er onder de Arminianen vele broeders en zusters zijn, met wie wij in den hemel ons zullen verlustigen in den Heere” hebben ook de vaders niet ontkend; zij wisten dwalenden en dwaling, dus ook Arminianen en Arminianisme te onderscheiden, maar zij zagen ook het gevaar in, dat door de aanhangers en verbeiders van die Remonstrantsche dwalingen over kerk en staat gebracht werd. De strengheid der vaders in het vasthouden en handhaven van de waarheid is te verkiezen boven de verdraagzaamheid van velen in onze dagen. Wij vreezen, dat onder het schild van verdraagzaamheid dingen in de kerk toegelaten worden, die haar karakter als kerk van Christus, die „de pilaar en vastigheid der waarheid” is, doet verliezen.

Als Dr. S. het eerste gedeelte der Dordsche leerregels, „een stichtelijke” leetuur noemt en het tweede deel alleen waarde toekent voor dien tijd in den strijd met de Remonstranten, dan behoort het ons niet te verwonderen, dat later iemand met een beroep op deze uitspraken komt verklaren, dat zij als belijdenisschrift haar tijd gehad hebben.

Op zijn minst noemen wij de beschouwing van Dr. Steffens bedenkelijk; er steekt gevaar in, zoó over een deel der belijdenisschriften te oordeelen.

SCHOLTEN.

Onlangs ontving het bestuur van het Britsch Traktaatgenootschap een brief geadresseerd: „Aan Johan Bunyan,” met waardeerende woorden voor den schrijver van de „Christenreize.” Wel wat ongewoon ten achteren in weten en doen!

In de Braziliaansche provincie Maranhao zijn in April j.l. tweehonderd menschen, priesters, zendelingen en nonnen, vermoord door inlanders. Het gerucht was onder deze verspreid, dat men hunne kinderen zou komen stelen, om daarmee in Europa handel te drijven. De slachtoffers waren Italianen en Roomsche geworden Indianen.

Vertegenwoordigers van groote Amerikaanse Zendingsgenootschappen en Colleges en Hoogescholen hebben zich onlangs tot President Mc. Kinley gewend om te verkrijgen, dat hij met de andere mogendheden perk stelle aan de eischen van Engeland betreffende den opiumhandel in China.

De heer Benjamin la Trobe van de Moravische Zending is begin April reeds op eene inspectie-reis uitgezonden, teneinde in den zomer de westelijke streken van den Himalaya, Bombay, Jeruzalem en het Melaatschenhuis aldaar te bezoeken.

De Paus heeft in Juni twaalf nieuwe kardinalen benoemd. En wel, wat weer opmerkelijk is, tien Italianen en slechts twee vreemdelingen n.l. Oostenrijkers. Het H.-College bestond tot nu toe uit dertig Italianen en vijfentwintig vreemdelingen. Thans wordt het dus eene aanzienlijke meerderheid, veertig tegen zevenentwintig. Bovendien zal deze meerderheid niet spoedig veranderen; overmits er daarmede nog slechts drie aan het traditionele zeventigtal ontbreken. Eenerzins trachtte zich de Curie dus zooveel mogelijk met de nieuwe toestanden der wereld te accommoderen. Anderzins echter versterkt zij het Internationale Ultramontanisme, dat zich boven de Nationale gouvernementen stelt.

Onder voorbehoud wordt gemeld, dat te Rio-Janeiro een neger leeft, die honderdvijftig jaar moet zijn. En te Moskou een koetsier, die zijn honderd-eenenveertigsten verjaardag vierde.

†

Gereformeerd Traktaat-Genootschap „FILIPPUS”.

„IK WEEG MAAR VIJFTIG KILO.”

Eenige dagen geleden, was iemand op een plaats waar grooten en kleinen ontspanning zoeken en vinden, bezig in het heerlijke werk der Traktaatverspreiding.

Al wandelende kwam hij ook bij een gezelschap uit onderscheidene personen bestaande, aan wie hij ieder een Traktaatje kon overhandigen. Toen een hunner, een knaap van denkelijk 12 à 13 jaar, het blaadje „Gewogen” ontving, ontviel hem luchthartig de opmerking: „Hé dat ben ik onlangs nog!”, waarop de verspreider antwoordde: „Wel Jongheer! als u dan maar niet te licht bevonden zijt; gelijk het 't geval geweest is met één van Babylons koningen, van wien geschreven staat, dat hij gewogen is, maar te licht bevonden.”

„Wél!”, zeide daarop een ander lid van het gezelschap, nu geen knaap, maar een volwassen persoon, „dan zal ik u wel te licht worden bevonden, want ik weeg maar vijftig kilo.” Nadat hierop geantwoord was, dat men wel zou begrijpen, dat het „Gewogen” waar het Traktaatje van spreekt, op iets anders doelt, en dat we éénmaal van ieder ijdel woord rekenschap zullen moeten geven, alsmede na nog een enkel blaadje uitgereikt te hebben, ging de zaaiër zijns weegs; biddende tot den Heere des oogstes, dat het Hem behagen moge, het uitgestrooide zaad met den dauw des Heiligen Geestes te bevochtigen.

Uit deze mededeeling zien wij bij vernieuwing hoe lichtzinnig soms over de meest ernstige dingen wordt gesproken, en hoe noodzakelijk het derhalve is, te getuigen van de gewichtige rekenschap, die we eenmaal zullen moeten afleggen, en van den eenigen Naam, die onder den hemel den menschen kinderen tot zaligheid is gegeven. Want de bovengenoemde ervaring kan telkens worden gemaakt door een ieder, die de gesprekken op reis en aan plaatsen ter ontspanning aandachtig nagaat. Vooral wanneer ons de genade verleend wordt om op de eene of andere manier voor God en zijn zaak uit te komen, en wij ons gedrongen gevoelen onze medereizigers naar de eeuwigheid op het ééne noodige te wijzen.

Maar is het dan ook niet onze dure roeping om onze naasten op de dingen der eeuwigheid opmerkzaam te maken; mogen we dan maar laten leven wat leeft, en laten sterven wat sterft, en zouden niet veel meer belijders en liebbebers dan tot dusver geschied is, met het gezegende en zegenrijke werk der Traktaatverspreiding zich moeten bezig houden?

Op badplaatsen, in bosschen en boschjes, in thee- en kinderhuizen, zullen we dit jaar zeker niet vele menschen meer aantreffen; maar daarom behoeft de Traktaatverspreiding niet te worden gestaakt; daarin kunnen we ten allen tijde, en aan schier alle plaatsen werkzaam zijn.

En voor zoover we meenen, dat we ons moeten en mogen onttrekken; welnu: laten we dan de handen van anderen sterken; en, hetzij door een bijdrage voor de Gratis-verspreiding af te zenden, hetzij door ons te laten inschrijven als lid van „FILIPPUS,” toonen, dat we mede de schouders onder de ark willen zetten.

Melden we voor één of ander, of zelfs voor beide, ons dan weldra aan bij onzen geachten Penningmeester

H. HOOFT, te Ermelo-Veldwijk.

E. KROPPVELD.

Rijnsijk, September 1901.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Ik gevoel mij gedrongen enkele regelen aan u op te zenden, waarvoor ik u beleeft eenige ruimte in de *Bazuin* verzoek af te staan.

De zaak, waarover het gaat, is deze: Ik las in het *Bazuin*-nummer 35 een schrijven van Ds. Bouwman te Hallum, dat ongeveer op het volgende neerkwam. Een zekere Kerkeraad had aan een spoorwegbeambte het Avondmaal ontzegd, omdat hij zondigde tegen het 4de gebod.

M.i. was zulks zeer goed te keuren en had de Kerkeraad daartoe volkomen recht niet alleen, maar was bovendien verplicht, alzoo te handelen. Doch wat gebeurt?

Genoemde beambte laat deze zaak door de Classis beoordeelen — en hoe is 't mogelijk? — de Kerkeraad wordt in het ongelijk gesteld en het advies luidde: Laat dien spoorwegbeambte tot het H. A. toe.

Nu begint het zeker in het oog te loopen. Ik wil ten minste langs dezen weg wel eens vragen, waar de broeders op grond van Gods Woord de vrijmoedigheid weg hebben, zodanig advies te geven? Men beroept zich niet op de Groninger Synode, alsof daar in dien geest besloten was, dat men aan de Classis recht gaf, zodanig te adviseeren. Neen, de zaak, die daar te berde geweest is, was van geheel anderen aard, zooals terecht door Ds. B. opgemerkt is. En ik vraag dan ook met genoemden broeder, als men zoo gaat handelen, wat zal dan het einde zijn?

Waarde M. d. R. dank zeggende voor de opname dezer regelen, noem ik mij

Uw br. in Christus,
G. G. STEEN.

Marrum, 27 Aug. 1901.

Geachte Redactie,

Nog altijd studeeren er velen aan onze Universiteiten, die, hoewel zij Gereformeerd zijn in Belijdenis, toch nog geen lid zijn van de organisatie van Gereformeerde studenten in Nederland.

Meermalen is reeds gevraagd, wat hiervan toch de reden wel kon zijn? Want 't nut van een dergelijke organisatie zal toch door niemand worden betwist.

Onder de bezwaren immers, die aan de studie aan openbare Universiteiten verband zijn, weegt zeker niet 't minst, dat pas aankomende studenten doorgaans in heel verkeer gezelschap komen.

En dit bezwaar nu valt, doordat men zich aansluit bij een vereniging van enkel Gereformeerde studenten, zoals niet geheel, dan toch zeker voor een groot deel weg. Wij meenen dan ook bovengenoemd verschijnsel niet anders te kunnen verklaren, dan uit de onbekendheid van velen met de Unie „Hendrik de Cock,” of met de wijzigingen, die zij onlangs in hare wet heeft aangebracht.

Daarom zij 't ons vergund, er de aandacht op te vestigen, dat de Unie „Hendrik de Cock” zich ten doel stelt de organisatie niet slechts van kerkelijk Gereformeerde studenten, maar van alle studenten van Gereformeerde Belijdenis in Nederland.

Houd U, geachte Redactie, van onzen hartelijken dank voor de plaatsing van dit ingezonden stuk ten zeerste overtuigd.

Namens 't bestuur der Unie „Hendrik de Cock”,

P. B. BOUMAN, h. t. Praeses.

W. J. KOLKERT, h. t. Abactus.

Amsterdam, 26 Jan v. d. Heydenstr. 10 huis.

Geachte Redactie!

Mag ik nog even uwe gastvrijheid vragen, om br. Glas bij de gemeentelijke ontvoering zijner bezwaren op een paar zaken te wijzen, die hij, zoo ik vrees, gaat vergeten.

10. Hij stelt het voor, dat wij steun van den staat vragen, om ons te „redden” en noemt de staatsubsidie „onderstand,” vergeetende, dat de staatsubsidie niet in de eerste plaats bedoelt financieelen steun; maar de eerste stap is op den weg, om de schandelijke onbillijkheid van der liberalen neutraal-schoolstelsel weg te nemen. Zij is niets anders dan een klein deel van wat ons rechtmatig toekomt.

20. Hij durft beweren, dat het den voorstanders van subsidie te doen is, om „de portemonnaie dicht te houden;” blijkbaar in de verkeerde meening, dat het beetje geld van den staat particulieren steun overbodig maakt. Die zal nooit gemist kunnen worden, en stellig nu nog niet, waar de subsidie voor vele scholen nauwelijks voldoende is, om de hoogere eischen te bekostigen.

Ach, br. Glas, wees toch niet zoo „haastig” in uw oordeel. Waarom niet eerst eens goede nota genomen van de bedragen thans voor onze scholen verzameld, en ze vergeleken met die van vóór onze schoolwet?

Wellicht ware u dat harde oordeelen niet ontvallen!

Geachte Redactie, ik mag van uwe welwillendheid niet te veel vergen, en dat zou ik, als ik mij door br. Glas liet verlokken tot een geregeld gedachtenwisseling over de verhouding van onze scholen tot den staat.

Trouwens, daarover loopt de kwestie niet. Ik heb geprotesteerd tegen een ongemotiveerde geringschatting en tegen een gevaarlijke opwinding. Wenschte br. Glas nu daaraan een pleidooi voor zijne ideaalvrijheid vast te knopen, het is mij wel.

Alleen maar, hij verwachtte van mij geen tegenbetoog. Zooals ik reeds in den aanhef van mijn eerste schrijven gezegd heb: ik wil zelfs gelooven, „dat het zijn nut kan hebben, dat in onze dagen van subsidieverhooging ook eens op het meer-cosmetische der vrijheid gewezen wordt.”

Waar hij echter bij dit begin van zijn pleidooi al een paar zaken vergat, wil ik hem vóór bij in hetzelfde euvel bij zijn voortgaan vervallen, nog op een tweetal wijzen:

10. Staatsubsidie is mogelijk toch minder gevaarlijk dan sommigen wel denken.

Wat tal van jaren genieten onze Roomsche Katholieke landgenooten ze voor hunne scholen en geestelijken en toch zeker niet ten koste hunner zuiverheid in de leer.

20. Staatssteun is ook voor onze scholen niet heelemaal onnut. Er zijn waarlijk toch al genoeg kijnwende kinderen en kuschende meesters en ik vrees, dat die ideaalvrijheid in gezegend bondgenootschap met de hooggeroemde particuliere liefdadigheid hare krotte schoollokalen terdege zou volstoppen. Men behoeft maar de stemmen te beluisteren, die al gedurig van die zijde opgaan, om het met minder personeel en kleiner localiteit te doen Maar dan, arme jeugd en arme schoolmeesters!

En hiermede, geachte Redactie, neem ik afscheid van „de verontruste gemeederen.” Het verheugt mij, dat br. Glas op zooveel

bedaar toon zijne „onthoezingen” uit. Als dat mede de vrucht is van mijn protest, acht ik mijne moeite dubbel beloond.

Met heilbode en beleefden groet,
Uw dw. dn.,
FRANS DE JONG

Lezmond, 28 Aug. 1901.

Boekaankondiging.

Waarom niet toegelaten? Het Avondmaalsformulier onzer Gereformeerde Kerk voor bekommerde Christenen toegelicht door Dr. J. H. Gunning J.Hz. predikant te Utrecht. Nijkerk G. F. Callenbach.

Dr. Gunning geeft in dit boekje eene korte verklaring van ons schoone Avondmaalsformulier, vooral ten behoeve van bekommerde Christenen, die schroomvallig van verre blijven staan en aan den toon der verzekering, waarop het Formulier spreekt, eene reden ontleenen, om zich niet als gerechtigd ten avondmaal te beschouwen. Zulk een boekje was waarlijk wel noodig, en wij danken Dr. Gunning zeer voor zijn leerzaam en boeiend geschrift. Wat hij bijv. zegt over het onwaardiglijk eten en drinken en over het zichzelf een oordeel drinken, kan niet genoeg herhaald worden; de valsche uitlegging is voor zoo velen een reden of althans een schijnreden, om zich van het avondmaal te onthouden. Maar terecht zegt Dr. Gunning bl. 19 ook: de geheele gedachtenang onzer Formulieren veronderstelt eene kerk, waarin de tucht naar hare grondbeginselen en naar Gods Woord gehandhaafd wordt. In onze ontredderde, teugellooze toestanden aan te nemen, dat ieder niet-geensureerd lidmaat een geloovige is, men moge het theoretisch goed praten zooveel men wil, maar het gemoed van een ernstig Christen komt er toch tegen op. Op deze woorden lette men, ook als men de eerste bladzijden van Dr. Gunning's boekje leest, die anders allicht een anderen indruk zouden kunnen geven.

Genesis. Uitlegging van Johannes Calvijn, uit het Latijn door S. O. Los. Middelburg K. le Cointre.

Naar wij vernemen, bestaat onder de Gereformeerden in Duitschland het plan, om eene Duitse vertaling het licht te doen zien van de uitlegkundige werken van Calvijn. Dit bewijst, hoe men ook daar de Schriftverklaring van den Geneefsch Hervormer op prijs stelt en door haar het tegenwoordig geslacht voor de beginselen der Zwitserse Reformatie zoekt te winnen. Wij zijn met die vertaling van Calvijn's uitlegkundige werken onze Duitse broeders reeds een goed eind weegs vooruit. Van zijne commentaren op de boeken des Bijbels zagen reeds verscheidene in de Nederlandse taal het licht. Thans is door den uitnemenden arbeid van Ds. Los en de goede zorgen van den heer Le Cointre ook de uitlegging van Genesis weder voor Hollandsche lezers verkrijgbaar gesteld. Wij wenschen Vertaler en Uitgever met de voltooiing van dit werk van harte geluk en hopen, dat een ruim debiet hunne moeite loonen zal.

Van Gods weldaden overstelp. Herdenking van 40-jarige Evangeliebediening naar Psalm 116: 12, 13 door Dr. J. A. Gerth van Wijk. Uitgegeven ten voordeele van de Scholen der Ned. Hero. Gemeente. 's-Gravenhage W. A. Beschoor 1901.

Dr. Gerth van Wijk is ook in onze kringen geen onbekende. Zijn warme liefde en ijver voor de Christelijke School hebben menigmaal velen verkwikt. Thans heeft hij zijne Veertigjarige Evangeliebediening herdenkt en daarbij naar aanleiding van Ps. 116: 12, 13 een woord van blijden dank, diepen ootmoed en rustig vertrouwen uitgesproken, dat door de vele vrienden van Dr. Gerth van Wijk in en buiten de Herv. kerk gaarne gelezen zal worden. Wij bevelen het gaarne aan en hopen met den geachten Spreker, dat op het lezen van deze leerrede voor velen een zegen Gods rusten moge.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

J. TIEMENS JANZ.

EN

JITSKE M. OFFRINGA.

APeldoorn,

4 Sept. 1901

Heden verblijdde ons de Heere door de voorspoedige geboorte van een welgeschapen Dochter.

A. S. SCHAAFSMA, v. d. M.

A. SCHAAFSMA—DIJKSTRA.

BEILEN,

6 September 1901.

Heden werd ons ontijdig een Zoon geboren; na een half uur levens nam de Heere hem echter weder tot Zich.

J. VAN DUIJN JR.

G. VAN DUIJN—

HOEKSM.

EMlichHEIM, 8 Sept. '01.

(Graafsch. Bentheim.)

Heden overleed, na een korte ongesteldheid, zacht en kalm in zijn Heere en Heiland, onze geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, de Heer

Julius Everhard Wentzel,

in den ouderdom van 66 jaar.

Uit alr naam,

W. WENTZEL—

NEUTEBOOM.

Zwolle 5 Sept. 1901.

Heden overleed plotseling onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader

Ds. P. DEN BOER,

in leven predikant bij de Geref. kerk alhier, in den ouderdom van ruim 73 jaar.

De zekerheid dat hij inging in de ruste, die er voor Gods volk overblijft, en nu h't loon geniet den getrouwen dienaar toegezegd, lenigt onze diepe smart.

WED. P. DEN BOER—BROUWER. P. DEN BOER.

E. J. DEN BOER—VAN HALST.

T. MULLER.

M. MULLER—DEN BOER.

A. C. KLEIJNENBERG.

G. KLEIJNENBERG—DEN BOER.

WILHA. DEN BOER.

J. J. BERKHOUT.

A. BERKHOUT—DEN BOER.

M. W. DEN BOER.

JOHA. DEN BOER.

Ps. DEN BOER.

PUTTERSHOEK,

6 Sept. 1901.

Heden trof onze gemeente een zware slag. In den morgen van Vrijdag, 6 September, werd onze geliefde Herder en Leeraar, de Weleerw. Heer

Ds. P. DEN BOER,

plotseling uit dit leven weggerukt. Bijna negen jaar was hij in onze gemeente werkzaam als een trouwe Godsgezant, vernemend en bestraffend, maar ook vertroostend en bemoedigend. Dan, hoe zwaar ons het verlies moge zijn, een balsmede troost is het, verzekerd te kunnen wezen, dat hij thans ingegaan is in de ruste, die daar blijft voor het volk des Heeren.

Trooste de Heere, die toch gezegd heeft, een Man der weiden en een Vader der wezen te zijn, de nagelaten betrekkingen, en mocht de ledige plaats, door het heengaan van onzen onvergetelijken Leeraar ontstaan, spoedig vervuld worden.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk te Puttershoek.

S. VAN DE GRAAF, Praes.

J. BELDER, Scriba.

Heden werd onze Vereeniging zwaar getroffen door het overlijden van onzen geliefden en bekwapen Voorzitter, den Vriend van ons allen,

JAN SNOEK,

in den ouderdom van 22 jaren en 5 maanden.

Dat zijn heengaan voor hem gewin was, troost ons in dit smartelijk verlies.

Namens de Geref. Jorgelings-

veren. „Onsiforus”,

A. DE JONG, Vice-Pres.

J. v. d. HOEVEN, Secr.

KAMPEN,

6 Sept. 1901.

Heden overleed in de hope des eeuwigen levens, na eene kortstondige ongesteldheid, onze zeer geliefde Echtgenoot en Vader de Weleerw. Heer

C. KUIJPER,

Em. predt, alhier in den ouderdom van 54 jaren.

Mevr. de WED. C. KUIJPER—

ELKMAN.

CRYLON, G. A. KUIJPER.

M. S. M. G. KUIJPER.

E. KUIJPER.

AMST'DAM, A. KUIJPER.

J. C. KUIJPER.

J. C. KUIJPER.

J. C. KUIJPER.

ROTTERDAM, 9 Sept. 1901.

Zaagmolenstr. 154.

T. PILON,

UIT INDIË TERUGGEKOMEN,
woont te AMSTERDAM.

Kelzersgracht 207.

Een aankomend of tweede

BAKKERSKNECHT

gevraagd, van goede getuigenis voorzien, f 100 loon met wasch. f 20 verval. boven de 16 jaar, bij J. MEIJERS, Bakker te OUDERKERK a/d AMSTEL.

J. W. VAN DER BEND,
Brood en Beschuithakker te
ZWOLLE, vraagt zoo spoedig mogelijk
een Bakkersleerling.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Somatra dek Hecht.

Proeven van 500 stuks te bekomen,
franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

STEENWIJKER
BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1880

Gezuiverde, Gewasschen en
Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citchen, Wollen en Moltondeken en
Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeeren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gere-d, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25,—.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,
J. KETEL Rz.,
Z. J. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten

voorradig, rembours, vrij zicht en mon-

ters Gratis.

H. H. PREDIKANTEN!

Bij den aanvang der Catechistien vestig ik uwe aandacht op de bij mij verschenen

VRAAGBOEKJES

voor Catechetisch-onderwijs. De druk is helder, het papier stevig en de prijs bij getallen zeer laag.

Op aanvraag worden gaarne present-ex. gezonden.

GRONINGEN. JAN HAAN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5: 4b

uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901

in tegenwoordigheid van

PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

Bij J. BIJLEVELD te UTRECHT, ziet het licht:

de 4e herziene druk van

J. A. G. de WAAL.

MIJN BIBLIOTHEEK,

Leesstof voor de Christelijke Scholen, verzameeld uit het proza en de poëzie van vroegere en latere schrijvers.

Prijs 50 cents.

H.H. Hoofden van Christelijke Scholen ontvangen op franco aanvraag 1 Present ex.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voor-gangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Godsdienst-
Onderwijs.

A. VAN DEN BERG.

Bijbelsche Historievragen.

Twee en zestigste druk. Prijs 25 cts.

Bijbelsche Historievragen,

verkort.

Zestiende druk. Prijs 15 cts.

De naam van den Schrijver duidt genoegzaam de Godsdienstige richting dezer Vraagboekjes aan. Het eerstgevoemd boekje is sedert het vóór ruim honderd jaren h't eerst het licht zag, geheel onveranderd behouden, uitgezonderd, dat het in de nieuwe spreek- en spellingwijze werd overgebracht. Het andere boekje is hiernaar bewerkt, zoodat de Bijbelsche Geschiedenis ook hieruit volgens d-zelfde leer onderwezen wordt. Zij zijn in een aangenamen, begrijpelijken vorm opgesteld, waardoor het gebruik bij het Onderwijs bij uitstek gemakkelijk is. De talrijke herdrukken leveren het bewijs, dat deze leerwijze door zeer velen verkozen wordt. Heeren Predikanten en Godsdienstonderwijzers, die er kennis mede willen maken, staat, door tussenkomst van hun gewonen boekverkooper of op directe aanvraag aan den ondergeteekende, een present-exemplaar ten dienste.

De Uitgever:

Arnhem. P. GOUDA QUINT.

Bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

De Vlugghe Franschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct.

De Vlugghe Duitscher,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk 50 ct.

De Vlugghe Engelschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct.

De Vlugghe Italiaan

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken. 3de druk 50 ct.

De Vlugghe Spanjaard,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. 50 ct.

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken. 2de dr. 75 ct.

De Vlugghe Maleiër,

of handleiding om zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en sp. en ek. 60 ct.

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. 50 ct.

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaafde wereld te Parijs uitgesproken worden. f 1.00.

Bij den uitgever G. F. CALLENBACH te NIJCKERK is verschenen:

Waarom niet

toegelaten?

Het Avondmaalsformulier onzer Geref. Kerk voor bekommerde Christenen

toegelicht door

Dr. J. H. GUNNING J.Hz.,

Predikant te Utrecht.

Prijs 25 cent.

Ter verspreiding: 25 ex.

à 20 cent; 50 ex. à 15 cent;

100 ex. à 12½ cent.

<

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 20 September 1901.

Tot II: 1a, Blaagt de Bazuin!

Wag 1 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uw gewelde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BOORNBERGUM 8 Sept. 1901. Beroepen bij de Geref. kerk te Boornbergum en Korthemmen de Weleerw. heer D. Hoek, Theol. Candidaat te Noordwijk aan Zee.
Namens den Kerkeraad,
J. RIJSTMA,

OUDE-PEKELA, 8 Sept. 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde en plechtige dag. Des voormiddags werd Ds. A. Roorda in zijn dienstwerk ingeleid door den Weleerw. heer Ds. Binsbergen, die op treffende wijze sprak over Ezechiel 3 : 17. Des namiddags verbond Ds. Roorda zich aan onze gemeente, tot tekst gekozen hebbende Efeze 6 : 19. Ook onze Consul, Ds. Petersen, was tegenwoordig, en bracht een hartelijk woord in het midden; insgelijks waren onze burgemeester en de radsleden tot ons genoege aanwezig. Zegene de Heere het werk van onzen nieuwen Leeraar, tot uitbreiding zijner kerk, en tot heil dezer gemeente.
Namens den Kerkeraad,
H. DE BOER, Scriba.

Het adres van deze kerk is voortaan Ds. A. Roorda.

KOUDEKERKE (ZL), 9 Sept. 1901. Eergisteren ontving de kerkeraad het verblijdend bericht, dat de Eerw. heer H. H. Ingwersen, Cand. tot den heiligen dienst van Watergraafsmeer, het beroep naar deze kerk heeft aangenomen. Stelde de Heere hem tot eenen rijken zegen voor onze gemeente.
Namens den Kerkeraad,
P. BOONEN Pz. Sr., Scriba.

DALFSEN, 11 Sept. 1901. Zondag 1 Sept. maakte onze Weleerw. Leeraar W. de Jong aan de gemeente bekend, voor de roeping van Giessen en Waardhuizen te hebben bedankt. Dat 's Heeren zegen op dit besluit moge rusten.
Namens den Kerkeraad,
A. HUIZEN, Scriba.

LANGERAK, 12 Sept. 1901. Ds. Duin, Leeraar te Uelsen, heeft voor de roeping naar deze gemeente bedankt.
Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

LANGERAK, 15 Sept. 1901. Na de godsdiensttoefening werd alhier met toestemming van onzen Consul, onder de leiding van Ds. Meijer van Borger, met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar verkozen de heer D. Hoek, Candidaat van Noordwijk aan Zee. Geve de Heere het ZE in het hart, deze roeping op te volgen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.
Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

ROTTEVALE, 15 Sept. 1901. Bij de Geref. kerk alhier is beroepen de Weleerw. heer A. Terpstra, predikant te Veenwoudsterwal.
Namens den Kerkeraad,
J. W. DE BOER, Scriba.

GEES, 15 Sept. 1901. 't Was voor onze gemeente een dag van blijdschap. De beroepen Cand. G. H. Dijkstra werd, met toestemming van onzen Consul, Ds. Onssoren van Koeverden,

tot zijn dienstwerk ingeleid door Z.Eerw.'s vader, Ds. H. Dijkstra van Smilde. Deze had tot tekst 2 Tim 4 : 1—2. Des namiddags begon onze Leeraar zijn ambtswerk, sprekende over Jes. 62 : 6—7a. Mogen de wenschen van den vader voor den zoon worden vervuld; en zegene de Koning der kerk onzen Leeraar als een wachter op de muren van Jeruzalem, waar hij van Hem aanstelling en lastbrief ontving, dan zal het ZEW. en ons wel gaan.
Namens den Kerkeraad,
A. WILDERING, Scriba.

GEESTEREN-GELSELAAR, 16 Sept. 1901. Gisteren was het voor de Geref. kerk alhier een blijde dag, dank zij den Heere. Na ruim 9 maanden herderloos te zijn geweest, hadden we het voorrecht, dat des voormiddags onze beroepen Herder en Leeraar, de Weleerw. heer Ds. J. Lugtheid van Hendrik-Ido-Ambacht, werd bevestigd door zijn vriend, den Weleerw. heer Dr. G. Renting v. d. m. te Winterswijk, met eene boeiende leerrrede over Ezech. 3 : 17. Des namiddags verbond zich onze nieuwe Leeraar aan de gemeente met een ernstige leerrrede naar 2 Cor. 3 : 18. Hierna werd Z.Eerw. toesprak door onzen geachten Consul Ds. J. Bosch te Neede, dien we nogmaals dank zeggen voor de bereidvaardigheid tijdens de vacature aan ons betoond. Stelde de Heere, de Koning zijner kerk, Ds. L. tot eenen rijken zegen voor deze gemeente en voor de plaats onzer inwoning.
Namens den Kerkeraad,
A. J. NEGBINK, Scriba.

Het adres onzer kerk is voortaan den Weleerw. heer J. Lugtheid v. d. m. alhier.

HERWIJNEN, 16 Sept. 1901. Het was voor de Geref. kerk van Herwijnen gisteren een blijde dag. Wij mochten onzen beroepen Candidaat, den heer G. Veenendaal, des morgens zien bevestigen in den dienst des Woords door Ds. Donner van Amersfoort, na eene leerrrede naar aanleiding van 2 Tim. 3 : 14, 15. Na de handoplegging werd den nieuwen Leeraar toegesproken Ps. 134 : 3. Des namiddags deed Ds. Veenendaal zijne intrede voor de gemeente, waarbij tot grondslag lag het woord der H. Schrift 2 Cor. 4 : 7. Het is de wensch van Leeraar, kerkeraad en gemeente, dat de Heere de geboden ook van dien dag genadiglijk moge verhooren, opdat wij samen mogen werken tot eer des Heeren, tot uitbreiding van zijn koninkrijk en tot stichting en opbouw der gemeente.
Namens den Kerkeraad,
M. DE BRUIN Wz., Scriba.

SLEEUWIJK, 16 Sept. 1901. Gister-namiddag werd nal afloop der godsdiensttoefening met meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar onzer gemeente beroepen de Weleerw. heer Ds. C. de Gooijer van Bennekom.
Namens den Kerkeraad,
C. VERHAGEN, Scriba.

BOXUM, 16 Sept. 1901. Mochten we Zondag 8 Sept. van onzen geliefden Leeraar Ds. N. Y. van Goor hooren, ik blijf bij u, op den 12n kwam weer een andere roeping tot ZEW. en nu van de Geref. kerk te Reijzum, e. a. Dat het besluit van den Leeraar oek ditmaal moge zijn tot blijdschap van heel de gemeente. De Heere geve zijnen dienaar ook in dezen weg het noodige licht.
Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BENO, Scriba.

BIERUM, 16 Sept. 1901. De Weleerw. heer Ds. H. te Velde, van Varsveld tot ons overgekomen, werd gister tot zijn dienstwerk alhier ingeleid door onzen Consul i. s. Bulder van Spijk, die tot tekstwoorden had Jez 62 : 6, 7. Onze nieuwe Leeraar sprak naar aanleiding van 2 Thess. 3 : 1a. Eene groote schare vulde ons kerkgebouw. De Heere stelde zijnen dienstknecht tot een rijken zegen. Dank wordt gezegd aan allen, die ons in onze vacature hebben gediend, inzonderheid onzen geachten Consul, die ons uitnemend in elk opzicht bijstond.
Namens den Kerkeraad,
P. DOORNBOOS, Scriba.

DOKKUM, 17 Aug. 1901. Bedankt voor Dokkum A door Ds. J. Kok van Nijmegen.
Namens den Kerkeraad,
W. KOOISTRA, Scriba.

EZINGE, 17 Sept. 1901. Beroepen bij de Geref. kerk alhier Ds. G. Meijer te Borger.
Namens den Kerkeraad,
W. DATEMA, Scriba.

SURHUISTERVEEN, 18 Sept. 1901. Bedankt voor de roeping van de Geref. kerk alhier door Ds. D. Steenhuis te Berlikum.
Namens den Kerkeraad,
H. REININK, Scriba.

GRIPSKERK, (Gr.) 11 Sept. 1901. Heden werd door de Classis van Ennathil, aan de lang gekoesterde begeerte van de Geref. broeders en zusters te Gripskerk gevolg gegeven, om het lichaam van Christus alhier wederom tot openbaring te brengen. Allereerst sprak Ds. W. Folkerts van Niezijl, die ook door bovengenoemde Classis was aangezien als Consul, een rede naar 2 Tim. 2 : 19, en verklaarde bij het einde zijner rede, dat de Geref. kerk ook alhier wederom tot openbaring was gebracht. Daarna werd nog een ernstig maar tevens bemoedigend woord gesproken door Ds. N. Diemer van Munnekezijl, en Ds. H. Brouwer van Lutjegast. Na het houden van een kleine pauze werd overgegaan tot het stemmen van Onderlingen en Diakenen, die door Ds. H. Scholten van Zuidhorn in hunne ambten werden bevestigd. Ten slotte werd deze plechtige vergadering met dankzegging aan God, op gebruikelijke wijze gesloten. Nog zij gemeld, dat de jeugdige kerk bij overdracht van de Geref. Jong. Ver. „Ebenhaezer" alhier, een net kerkgebouw ontving met prachtig huis, zeer geschikt voor pastorie. Dat de Koning der kerk rijklijk met zijn Geest in het midden der jeugdige gemeente moge wonen, is onze bede.
Namens den Kerkeraad,
S. v. D. VLEGEL, Scriba.

P. S. Alle stukken voor de kerk te Gripskerk gelieve men te zenden aan den Scriba.

CLASSEN.

Classis Winschoten.

Vergadering dezer Classis D. V. op Donderdag 10 October e. k. Punten voor het Agendum in te zenden tot 3 October aan den ondergeteekende.

J. A. BULT, Corr.

Winschoten, 16 Sept. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcollectage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen :
Van een vriend N. N. f 5,—
Van Ds. Kropveld, namens X. te Boskoop f 16,55
Collecte Geref. k. Middelburg A, met nagiften f 33,34
Van A. Gruijs Sr. te Zandam, voor postzegels f 1,50
Jaarl. bijdrage v/d Zendingen-Ver. te Koudum f 2,50
Gift van idem f 2,50
Postw. van A. B. C. te Dordrecht f 25,—
Gift van M. vr. v. A. te G. f 10,—
Aanbevelend,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk,
16 Sept. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Ambt-Vollenhove B f 5,56 Eén f 3,60
Assen - 20,70 Borger - 3,—
Appelscha - 4,37 Vries - 5,81
Zuidlaren - 9,54 Vlaardingen B - 22,80
Haulerwijk - 3,65 Leerdam A - 8,51

De Penningmeester van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 14 Sept. 1901.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Bouman, in 't kerkz. te Hallum f 3,—
Van Mevr. van A te G. f 15,—

Pinkstercollecten :
Ter Aar f 3,13 Ondshoorn f 22,02
Aarlanderveen - 12,59 Waarder - 28,50
Alphen a d R. - 97,97 O. en N.-Wetering - 22,02
Leimuiden - 7,37 Woerden - 16,85
Nieuwkoop - 2,30 Woubrugge - 8,31
Nieuwveen - 11,38 Zevenhoven - 10,52
Noorden - 4,72 Zwammerdam - 17,67

Door Ds. Lindeboom te Zutphen, v/d Cent.-Ver. f 55,38; gev. in 't kerkz. f 2,50; busje J. Israels f 17,11 en van H. J. M. te Warnsveld f 5 samen f 80,—
Door Ds. Bos, in de collecte te Bedum A f 5,—

N.B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, B. DE MOEN, Quaestor.
14 Sept. 1901.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXII.

Zoo was er dus in de Gereformeerde kerken ten allen tijde verschil van gevoelen over den tijd, waarop God aan de kinderen des verbonds, die in het leven gespaard bleven en tot de uitverkorenen behoorden, de beloften der genade vervulde, die hun in en met hunne ouders toekwamen. Men beschuldigde echter elkander daarom niet van ketterij en dacht er niet aan, om over en weer elkaar als minder Gereformeerde aan het volk voor te stellen. Maar het was een verschil van opvatting binnen de grenzen der belijdenis, dat aan de broederlijke liefde geen schade deed en in de eenheid de verscheidenheid tot haar recht deed komen.

Te meer was er reden, om dit verschil zoowel aan de eene als aan de andere zijde te eerbiedigen, wijl de Heilige Schrift, gelijk we later nog kort wenschen te herinneren, over dezen tijd der wedergeboorte ons zoo goed als geheel in het onzekere laat en we buiten haar om niet anders kunnen dan gissen en dwalen.

In het afgetrokken laat het zich wel hooren, dat alle uitverkorenen

reeds vóór den doop worden wedergeboren, dat zij zelfs reeds wedergeboren ter wereld komen, ja, dat zij wedergeboren worden op hetzelfde oogenblik, waarop zij gegenereerd worden. Vooral op het standpunt van het creatianisme zou het zich heel goed laten denken, dat de wedergeboorte plaats had in het oogenblik, dat de ziel werd geschapen en met het lichaam werd vereenigd.

Maar ieder gevoelt, dat wij daarmee een terrein van gissingen betreden, waar de H. Schrift ons geheel in den steek laat, en waar we dus ieder oogenblik voor allerlei dwaling bloot staan. Voor den Godeleerde is evenals voor elk Christen de les behartigenswaard, om niet wijs te zijn boven hetgeen men behoort wijs te zijn en niet meer te willen weten, dan God in zijn Woord heeft geopenbaard. Zelfs Voetius, toegekomen aan de vraag, of iemand ook wedergeboren werd op hetzelfde oogenblik, dat hij gegenereerd werd, wilde zich liever van een besluit oordeel onthouden. Het is louter gissing, wanneer men meent, dat de uitverkorenen kinderen des verbonds allen op hetzelfde oogenblik in hun leven worden wedergeboren. Het is ons niet gegeven, om den tijd der wedergeboorte te bepalen.

Dit geldt in het algemeen voor alle uitverkorene kinderen des verbonds, hetzij zij vroeg sterven of in het leven gespaard blijven. Maar in het laatste geval wordt de theorie menigmaal op droeve wijze door de werkelijkheid weersproken. Ook Voetius achtte het niet zonder bezwaar, om aan te nemen, dat ook zulke uitverkorene kinderen des verbonds reeds in hun eerste levensdagen waren wedergeboren, die later in allerlei zonden vielen en eerst op dertig-, vijftig- of zeventigjarigen leeftijd tot bekeering kwamen. Wel handhaaft hij de mogelijkheid, dat het zaad der wedergeboorte zoo vele jaren werkeloos in het hart kon liggen. En zoo lang er sprake is van mogelijkheden, zal geen enkel Gereformeerde hem weerspreken, want wie zou aan Gods almacht en aan de werking zijns Geestes paal en perk willen stellen. Maar de belijdenis des geloofs mag niet uit mogelijkheden zijn saamgesteld, maar moet stellige waarheden bevatten, die duidelijk op Gods Woord zijn gegrond. Men moge dus aan de meening van Voetius haar bestaansrecht binnen de grenzen der belijdenis gunnen, niemand zal toch het gewicht der bezwaren miskennen, die daartegen, bijv. door Hillenius, werden ingebracht. Het leven gaat zoo

geregeld niet toe, als de logica het eischt; dikwerf spot het met elk systeem; het is rijker en voller, dan de diepste denker in zijne wijsheid zich voorstellen kan.

Dat blijft het, ook wanneer in de kerk de tucht zoo zuiver en streng mogelijk gehandhaafd wordt. Wel is het nu en dan voorgesteld, dat de leer der wedergeboorte vóór den doop in de practijk dan zou doorgaan, wanneer maar steeds de hand gehouden werd aan de kerkelijke tucht. Maar dit is veel te optimistisch geoordeeld. Ook in de zuiverste kerk blijven er hypocrieten, die de kerk niet onderkennen en niet weren kan. En de ervaring leert telkens, dat vele kinderen des verbonds, zonder zich later aan eene ongodelijke leer of aan een ergerlijk leven schuldig te maken, toch geen sprankje vertoonen van geestelijk leven, niet het minste besef hebben van schuld en niet de minste behoefte gevoelen aan Christus. Natuurlijk kan en mag de kerk dezulken niet uit hare gemeenschap verwijderen; zij moet officieel van die leden getuigen, dat zij „gezonder in het geloof en onbesproken in den wandel" zijn; zelfs moet zij hen naar het oordeel der liefde voor geloovigen houden, totdat het tegendeel duidelijk blijkt. Maar dat alles neemt het feit niet

weg, dat er kaf is onder het koren en dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn. De practijk komt in conflict met de theorie; lang niet allen zijn wedergeboren, die officieel voor wedergeboren te houden zijn. De doop moge naar zijn idee de wedergeboorte onderstellen; deze onderstelling beheerscht het leven niet. De werkelijkheid leert maar al te vaak, dat de wedergeboorte niet altijd aan den doop voorafgaat, tenzij men tot de hypothese de toevlucht neme, dat het zaad der wedergeboorte jaren lang werkeloos en ledig onder de zondige begeerlijkheden verborgen kan blijven.

Maar afgedacht van de bezwaren, die, aan de natuur van het geestelijk leven ontleend, daartegen door Hillenius en anderen werden ingebracht, is het duidelijk, dat deze hypothese practisch hoegenaamd geen nuttigheid heeft. Want hetzij men al dan niet onderstelle, dat de uitverkorene kinderen des verbonds allen vóór den doop worden wedergeboren, het feit is toch onwederprekelijk en wordt immers door niemand ontkend, dat zij niet allen op dezelfde wijze en op denzelfden tijd tot geloof en bekeering komen. De prediking des geloofs en der bekeering blijft daarom ook in de vergadering der

geloovigen een onmisbaar element van de bediening des Woords. Voor allen, die onder het Evangelie leven, geldt het woord der Schrift: Wie in den Zoon *geloofd*, heeft het eeuwige leven, maar wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien; de toorn Gods blijft op hem; wie *geloofd* zal hebben, zal zalig worden, maar wie *niet geloofd* zal hebben, ook al werd hij in de gemeente geboren, gedoopt en ten avondmaal toegelaten, zal verdoemd worden. Aan de onderstelling eener wedergeboorte vóór den doop heeft niemand iets, tenzij hij dat nieuwe leven in geloof en bekeering openbare.

Terwijl dus de leer der wedergeboorte vóór den doop in al die gevallen, waarin er nog geen geloof en bekeering is, praktisch geen nuttigheid heeft, kan zij daarentegen wel allerlei geestelijke schade aanrichten. Zij *moet* dat niet en *behoeft* het niet te doen, maar zij *kan* het toch zeer lichtelijk doen.

Ten eerste kan zij gereede aanleiding ertoe geven, dat velen met een ingebeelden hemel verloren gaan. Als het zwaartepunt uit het geloof in de wedergeboorte wordt verlegd, kan men zichzelf zeer spoedig gerust stellen met de gedachte, dat men in zijn jeugd is wedergeboren en dat dat nieuwe leven zich vroeger of later wel in geloof en bekeering zal openbaren; en zelfs al mocht dat niet gebeuren, dan is dat nog niet beslissend, want wedergeboorte is genoeg en leidt onfeilbaar tot de eeuwige zaligheid.

Op die wijze krijgt men dan dezelfde toestanden van geestelijke oppervlakkigheid, als die er in de Roomsche en de Luthersche kerk heerschen; wie lid der kerk en gedoopt is, wordt in den regel ook zalig. Want of de wedergeboorte plaats heeft vóór of in den doop, maakt dan hierbij geen verschil. Zelfs is de aanleiding tot eene valsche gerustheid op Gereformeerd standpunt in dat geval nog grooter dan op het Roomsche en Luthersche, wijl hier de in den doop geschonken genade der wedergeboorte verliesbaar is maar in de Gereformeerde kerken als onverliesbaar wordt beschouwd. Uit vrees voor die valsche gerustheid heeft daarom de Gereformeerde prediking zich altijd door haar ernstig vermaan tot nauwgezette zelfonderzoek onderscheiden. Zonder twijfel heeft zij zich zelfs naar deze zijde aan overdrijving schuldig gemaakt; de zoogenaamde toepassing heeft meermalen de verklaring van het Schriftwoord op den achtergrond gedrongen en aan de uiteenzetting van de kenteekenen van den wedergeboren en den onwedergeboren staat al te groote, en zelfs spitsvondige zorg besteed. Maar ten allen tijde heeft de Gereformeerde prediking uitgemaakt door haar fijne ontleding van het menschelek hart, door haar ontmaskering van alle verontschuldigen van ongelooft en wereldzin, door hare diepe naspeuring van de kleinste en teederste beginselen der genade. En dit kostelijke bestanddeel, dat in alle leerredenen onzer vaders valt op te merken, mag allerminst in onzen tijd in de prediking ontbreken.

Ten tweede kan de leer der wedergeboorte vóór den doop zeer licht de gedachte doen koesteren, dat de dienaar des Woords met de noodiging tot geloof en bekeering zich alleen tot wedergeborenen te richten heeft. En wijl naar deze leer de uitverkorenen in den regel in hun prille jeugd vóór den doop worden wedergeboren, komt dit hierop neer, dat de prediking des Evangelies alleen de uitverkorenen geldt en er voor de anderen niet anders dan eene verkondiging van hunne verwerping overblijft. Op wat in het tweede artikel van deze reeks als sommiger gevoelen te dezer zake werd weergegeven, willen wij geen al te sterken nadruk leggen. Eene ongelukkige uitdrukking kan iedereen uit den mond en uit de pen vloeien. En een welwillend hoorder en lezer let niet alleen op de uitdrukking, maar ook op de bedoeling, die erachter steekt.

Maar des niettemin geeft de leer,

dat de uitverkorenen in den regel vóór den doop worden wedergeboren, licht aanleiding tot de meening, dat de noodiging tot geloof en bekeering alleen tot die wedergeborenen zich te richten heeft. De anderen zijn doof en kunnen toch niet hooren; zij zijn geestelijk dood en kunnen toch niet opstaan. Voor hen heeft de prediking van het Evangelie geen ander doel, dan om hun alle verontschuldiging te ontnemen en de waarheid hunner verwerping bekend te maken.

Deze opvatting berooft echter de prediking des Evangelies van haar ernst en haar kracht. Want ten eerste is op dit standpunt elks lot voor de eeuwigheid niet eerst bij den doop maar reeds bij de geboorte beslist. Wij bedoelen hier natuurlijk niet van de zijde Gods, want dan is alles, ook de zaligheid en het verderf der menschen, eeuwig in zijn raad bepaald; maar wij spreken hier van de zijde der menschen. En dan spreekt het vanzelf, dat de uitverkorenen, die krachtens deze verkiezing reeds in hunne eerste levensdagen werden wedergeboren, ook onfeilbaar zeker eenmaal, al is het eerst op hun sterfbed, tot geloof en bekeering komen, en dat in het andere geval de hope op de zaligheid zoo goed als geheel is afgesneden. In beide gevallen is eene valsche lijdelijkheid het gevolg van eene prediking, die meent zich alleen tot wedergeborenen te kunnen en te mogen richten.

En ten andere wordt de verkondiging van het Evangelie daardoor beperkt op eene wijze, die met de Schrift en met de belijdenis in strijd is. In de Gereformeerde kerk is er dikwerf een ernstige strijd over het „aanbod der genade” gevoerd. Maar ten slotte is toch altijd de algemeenschap van dat aanbod gehandhaafd.

De belofte des Evangelies, dat een iegelijk, die in den gekruisigden Christus geloofd, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe, deze belofte moet, volgens de Synode van Dordrecht, Can. II 5, aan *alle* volken en menschen, tot welke God naar zijn welbehagen zijn Evangelie zendt, *zonder onderscheid* verkondigd en voor gesteld worden, met bevel van bekeering en geloof. En zooveel er door dat Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in zijn Woord, wat Hem aan genaam is; namelijk dat de geroepen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en gelooven, de rust der zielen en het eeuwige leven, ib. III, IV 8.

Of wij dit algemeene aanbod der genade met de leer der bijzondere voldoening kunnen rijmen, is eene andere vraag. Maar de Schrift laat er geen twijfel over, dat het Evangelie aan *alle* creaturen gepredikt moet worden. En dit bevel is voor ons het einde van alle tegenspraak. Regel voor onze gedraging, ook in de bediening des Woords, is alleen Gods goopenbaarde wil.

BAVINCK.

THEOL. FACULTEIT.

Bij de wet op het Hooger Onderwijs van het jaar 1876 werd de faculteit voor Godgeleerdheid aan de openbare Universiteiten hier te lande in eene faculteit voor godsdienstwetenschap omgezet.

Het had heel wat voeten in de aarde, eer het zoo ver kwam. Bij de beraadslaging over het wetsontwerp werden allerlei gevoelens openbaar. Sommigen wilden de oude Theologische faculteit behouden; anderen, zooals ook de Minister Heemskerk, waren van gevoelen, dat vanwege de scheiding van kerk en staat de Ned. Herv. Kerk zelve voor de opleiding harer dienaren moest zorg dragen, dat de Theol. faculteit daarom van de Universiteit verwijderd en de vakken der godsdienstwetenschap in de literarische faculteit moesten opgenomen worden; en nog anderen, die eerst in de minderheid waren, stelden voor, om de faculteit voor Godgeleerdheid te veranderen in eene faculteit voor godsdienstwetenschap.

Dit laatste gevoelen behaalde ten slotte de overwinning. De faculteit voor Theologie werd afgeschaft, en de faculteit voor godsdienstwetenschap hield haar intocht, die het principiele onderscheid

tusschen Christelijken en Heidenschen godsdienst uitwischt en uit het neutrale historische onderzoek van alle godsdiensten tot de kennis der ware religie hoopt op te klimmen.

Maar eerlijk en consequent werd deze groote verandering niet ingevoerd. Tal van vakken herinneren aan de oude faculteit, en de naam Theologie bleef als een valsche etiket behouden. Aan onze openbare Hoogescholen bestaat thans eene faculteit, die Theologie heet maar godsdienstwetenschap is, en die, door de uitbanning van de dogmatiek, van haar hart en leven is beroofd.

De positivistische opvatting van de wetenschap en de meer en meer veldwinnende scheiding van godsdienst en staat brengt er echter velen ook in het buitenland toe, om dit Nederlandsche voorbeeld te bewonderen en ter navolging in eigen land aan te prijzen. Toch ontbreekt het daar niet aan mannen, die tegen deze zoogenaamde hervorming ernstige bezwaren hebben en voor het behoud der Theol. faculteit in de bres springen.

Tot hen behoort ook de beroemde Berlijnsche Hoogleraar Adolf Harnack, die onlangs in een rede over de taak der Theologische faculteiten en de algemeene godsdienstwetenschap tegen de in Holland ingevoerde nieuwigheid een viertal gewichtige bedenkingen in het midden bracht.

De eerste luidt, dat de studie van een of anderen godsdienst nooit van de studie van de taal en de geschiedenis van het volk, dat dien godsdienst belijdt, kan losgemaakt worden. Den godsdienst alleen te willen bestudeeren is even onnoozel, als om in plaats van de geheele plant alleen den wortel te onderzoeken. De beoefening van de studie der godsdiensten behoort dus thuis in de literarische faculteit, en telkens bij die hoogleraren, die met de studie van een of ander volk zich bezighouden. Als men de van taal en geschiedenis losgemaakte godsdienst-geschiedenis aan de Theol. faculteit opdraagt, veroordeelt men haar tot een heilloos dilettantisme.

Ten tweede ligt er hoegenaamd geen nadeel in, dat de Theol. faculteit zich tot de studie van één godsdienst bepaalt. Want de Christelijke godsdienst, voorbereid in het Oude Testament en dan tot heden onder de cultuurvolken zich voortzettend, is zoo rijk en veelzijdig, dat de studie van andere godsdiensten niets nieuws aan het licht kon brengen. Wie dezen godsdienst niet kent, kent er geen, en wie hem kent met heel zijn geschiedenis, die kent ze alle.

Ten derde moet de Theol. faculteit behouden blijven, omdat het Christendom niet een godsdienst naast andere, maar de godsdienst is. Christus is geen Meester naast anderen, maar de Meester. Hij is het middelpunt der Theologie. Zijn Evangelie is het grootste goed, dat de menschheid bezit en dat zij in zijn zuiverheid bewaren en steeds beter kennen en waardeeren moet.

En eindelijk heeft de Theologie ook een praktisch doel. Zij moet jongelingen, die zich aan den dienst der kerk willen wijden, opleiden en bekwamen tot hun gewichtige taak, en staat daarom met de kerk in nauw verband. Daarom moet zij blijven, die zij is, en terwille van deze praktische taak zich niet in godsdienstwetenschap laten veranderen.

Harnack is een man, die lang niet altijd een instemming verdient. Ook in deze rede spreekt hij gedachten uit, die op het standpunt der Gereformeerde belijdenis onaannemelijk zijn. Maar des niettemin verkondigt hij hier waarheden, die, al zijn ze niet nieuw en al werden ze ook hier meermalen geuit, toch op onze opmerkzaamheid aanspraak mogen maken en inzonderheid aan de moderne voorstanders eener faculteit voor godsdienstwetenschap ter overweging aangeboden mogen worden.

Te meer is dat het geval, omdat het vroeg of laat hier te lande weer komen moet tot eene principiele wijziging der wet, op het Hooger Onderwijs. Zooals die wet thans luidt, kan en mag ze niet blijven. Eene faculteit voor godsdienstwetenschap is eene ongerijmdheid, zoowel op het standpunt der wetenschap als op dat des geloofs.

En als die wijziging komt, laat dan de Theologische faculteit in haar eere hersteld en de beoefening der Christelijke Theologie ook weder aan Christelijke theologen opgedragen worden.

Voor een Christelijk Ministerie ligt er hier eene moeilijke doch ook heerlijke en dankbare taak.

BAVINCK.

DE LEVENDE HEILAND.

Wat is het sterven naar! Wij weten nog niet, wat het is, in de handen van den dood te vallen. De doodsstrijd is ons nog een geheim. De dood, die op den wenk des Heeren onzen laatsten adem doet vluchten, heeft *ons* nog ontzien. Nog wandelen *wij* op de graven van anderen, die voor ons weg zijn gemaaid. Maar straks worden ook *wij*, plotseling of na eene langdurige krankte,

in de grijsheid of in den bloei des levens, door zijn hand geveld. Straks draagt men *ons* lijk naar den somberen doodenakker. Straks staart men in de groeve, die zich voor *ons* ontsloot. Straks leven *wij* nog slechts op aarde in de herinnering van enkelen voort. Straks zijn *wij* vergeten onder de menschen. Hoevelen zagen wij reeds heengaan. Van hoe menigen doodsstrijd waren wij reeds getuige. Wij zagen kinderkins aan weenende moeders, ouders aan snikkende kinderen ontruikt. Wij hoorden mannen jammeren bij het sterven hunner vrouwen en zagen weemoedig op het zwarte kleed, waarin diep neêrgebogen weduwen zich hielden. Hoe menigmaal werd ons een vriend van het hart gescheurd. Ach, die dood, hoeveel ontnemt hij vaak den gestorvene en den blijvende. Ach, die dood, waarheen voert hij!

Maar neen, de Christen stake zijne klachten. Zijn Heiland leeft en deze heeft gezegd: »Die in Mij geloofd, zal leven, al ware hij ook gestorven.» Jezus stierf. Ongetwijfeld; Hij hing bewegingloos, levenloos aan het schandelijk kruis. Hij smaakte de smarten des doods. Maar Hij leeft. Hij nam het vrijwillig afgelegde leven wederom aan. De Vader bracht hem weder. De H. Geest werkte in zijn geboorte uit den dood tot het leven. Het graf kon Hem niet kluisteren. De Heilige heeft geene verderving gezien. Hij is opgestaan. Zij, die zijn graf bewaakten, zagen het en werden aangegrepen door schrik. Zijne vrienden hebben Hem aanschouwd. Zij hadden tranen van smart gestort over zijn sterven, zij stortten tranen van vreugde over zijn herleven. Hij heeft met hen gegeten, gedronken, gesproken. Hij heeft hun zijn wonden getoond en op zijn verheerlijkt lichaam gewezen. Hij heeft hunne twijfelingen overwonnen. Zij zijn aanbiddend voor Hem neêrgekniel. Heerlijke opstanding van Christus! Zij heft den sluier op en schenkt een antwoord op vele vragen van ons hart. Nu vinden wij in zijn dood het rustpunt voor onze schuldgevoelende zielen, want in zijne opstanding is Hij bewezen het algemeene offer te zijn, waardoor alles voldaan is. Met zijn dood scheen al de hope der zijnen ten grave gedaald, maar door zijne herleving bleek, welk eene waarde zijn sterven had. Slechts een *stervende* Heiland kon redden van den dood en alleen een *levende* Heiland kan heil en hulp schenken. Jezus leeft. Hij overwon den dood. Van Hem gaat kracht uit tot wedergeboorte. Hij brengt uit den staat der natuur tot dien der genade. Hij doet ontwaken uit den doods-slaap der zonde. Joden en Heidenen doet Hij wandelen op den weg des levens.

Gestorven om te verzoenen, leeft Hij om tot God te brengen, dat is *om te doen leven*. Door zijn Geest vormt Hij voor de eeuwigheid. Zijne opstanding verheldert de toekomst, predikt, waarborgt de opstanding der dooden. Is Hij onverderfelijk, onsterfelijk, met eere en heerlijkheid gekroond, ook zijne volgelingen zullen met hoogere lichamen worden omkleed. Hij, de eersteling uit de dooden, is de grond, waarop zij de hope op eene zalige toekomst bouwen.

Hij leeft; nu is aan Gods recht voldaan. Nu zijn niet verloren, die in geloof in Hem en aan zijn Woord ontslapen zijn. Nu is er een wederzien in het Vaderhuis. Nu is de ontwapende dood zijn dienaar, het voertuig naar de Hemelstad. Nu is het geheiligd graf, zijn domein, rustbed tot den morgen der opstanding.

Hij leeft. Hij is niet meer op aarde. De hemel heeft Hem ontvangen. Daar leeft Hij aan 's Vaders rechterhand. Daar in den kring der engelen. Daar in het midden der zalige geesten, die zijn lof vermelden. Uit den levenden Heiland gaat voortdurend kracht uit, waardoor wij het gelooven en zien en ervaren. Hij leeft, om lief te hebben, om te zegenen, te zaligen, om eeuwig te doen leven. Neen, zijne liefde stierf niet met Hem op Golgotha. Zij deed Hem sterven en stond met Hem op en voer met Hem ten hemel. Liefde is zijn Wezen, liefhebben zijne zaligheid. O, die wonderbare liefde des Heilands! Hoe bemint Hij den Vader, hoe lief heeft Hij de cherubs en de serafs, hoe lief heeft Hij de geesten der volmaakte rechtvaardigen, de ontkerkerde Abrahams en Davids, de Maria's en Johannezen, de Petrusen en Paulussen.

Hoe lief heeft Hij de geloovige striedende pelgrims op aarde. Zijn leven is een aanhoudend zegenen. Zegenend heeft Hij hier beneden verkeerd. Zegenend is Hij gestorven. Zegenend voer Hij op. Zegenende leeft Hij daarboven. Van uit den hemel legt Hij zijne milde handen op de hoofden der zondaren, met die handen raakt Hij hunne harten aan. Hij neemt de droevige onvatbaarheid voor het geestelijke weg, geeft verstand van de dingen der eeuwigheid, neigt den wil tot wat waarlijk goed is, brengt orde in de verwarde vermogens der ziel. Hij geeft het verloren beeld Gods terug, schept een nieuwen mensch. Hij doet door zijn Geest leven het leven van

Hem in het hart. Hij schenkt het genot der verzoende Vadergunst Gods. Hij geeft licht in duisternis, raad in verlegenheid, zekerheid bij twijfel en slingerend des gemoeds, rust te midden van al de onrust der tijden, troost in wegen van druk en beproeving.

Hij balsemt het gewonde hart en droogt het rood gekreten oog. Hij bekrachtigt in de verzoeking en schraagt, als het kruis op de schouders drukt. Hij hoort het gebed en verstaat de verzoeking der ziel. Hij leidt door zijn raad, om op te nemen in heerlijkheid. Als *Zalmaker* leeft Hij. Ontnemende, onthoudende, wat schadelijk is, geeft Hij wat nood is. Door zijn Geest past Hij toe het door Hem verworven heil. Levende in de harten der zijnen, leeft Hij voor hen bij God. Straks neemt Hij hen tot zich. Hier geeft Hij het leven des geloofs, der hope en der liefde; straks doet Hij aanschouwen, bezitten en volkomen beminnen. Hij geeft plaats in Gods zalige nabijheid en doet alle zaligheden des hemels smaken. Dan weert Hij alle ellende af en beveiligd tegen alle smart. Jezus leeft. Uit Hem stroomt alle leven. Hij leve meer in ons. Hij zij meer in ons oog de verdienende, werkende, voorbeeldende, bewegende oorzaak van ons leven!

Nu Jezus leeft, geen nood! Wat ons ontvalle, Hij blijft ons bij. Hij sterft niet. Met het oog op Hem is de weg niet eenzaam en het doodsche niet donker. Laten onze jaren voorbij snellen in nimmer rustende vaart; laten onze vrienden ons ontrouw worden en onze vijanden vermenigvuldigen; laten onze zorgen vermeerdere en onze dierbaren aan vroegtijdig gedolven graven worden toevertrouwd. Hij zal blijven leven. Hij is onze sterkte en onze hope. De levende Heiland overwon den dood voor ons, verloor van den dood der zonde in ons, brengt straks in het land, waar onze geliefden zijn, waar de dood is gestorven en allen één leven leven, het leven der verlossing voor den troon Gods en des Lams, het leven der volmaakte kennis, liefde, gehoorzaamheid en zaligheid.

NOTTEN.

ONDER ONRECHT LIJDZAAM.

1 PETR 2 : 19. Want dit is genade voor God, indien iemand, om het geweten voor God, zwaarigheid verdraagt, lijdende ten onrechte.

Petrus beveelt hier den huisknechten, om zoowel den harden als den goeden heer onderdanig te zijn; dat is, hem te beschouwen als door God over hen gesteld; deze beschikking te aanvaarden, alles wat hij hun beveelt, te doen, en zich aan wat hij over hen beschikt, te onderwerpen.

Dit kon hen echter in de noodzakelijkheid brengen om onrecht te verdragen. De heer zag destijds in den slaaf niets dan een levend werktuig, waarmede hij evengoed doen kon, wat hij wilde, als met een levenloos werktuig. Nu had het evangelie den slaaf geleerd, dat hij nog een anderen en hooger heer had in Christus, die hem uit liefde gekocht had, niet met goud en zilver, maar met eigen bloed, om hem een naam te geven bij God, een priesterlijken, koninklijken naam. Zoo was den slaaf het bewustzijn zijner waarde hergeven, dat door de voortdurende verachting zijner persoonlijkheid der vernietiging nabij was gebracht. Maar te gelijk liet het evangelie den band tusschen hem en zijn aardschen heer bestaan, ook al was deze een Heiden. Christus toch was niet gekomen om de verhoudingen, die zich, onder het bestuur zijns Vaders gevormd hadden, gewelddadig te niet te doen, zelfs dan niet, als deze door de zonde tot bronnen van ellende geworden waren, maar om er een nieuwen geest in te brengen, die ze gaandeweg zuiveren zou van alles, wat er met den wille Gods strijdig in was. Het Christendom deed reeds veel, toen het aan de slavernij het verlagend karakter eener gebondenheid tot *volstrekte* gehoorzaamheid ontnam, door God en het geweten tusschen den slaaf en zijn meester te plaatsen; in dat opzicht trad het heel de beschouwing der Romeinsche wereld over den slaaf in den weg. Voorts vergenoegde Christus zich om den slaaf innerlijk vrij van zijnen heer te maken, door hem te zeggen, dat Hij alle gehoorzaamheid, dezen bewezen, aanmerkte, als Hem zelve toegebracht. Wijl echter de Christelijke slaaf Christus in zijnen heer gehoorzaamde, kon hij dezen niet gehoorzamen in dingen, die met Christus wil strijdig waren. Het kon niet anders, of dit moest bij den Heidenen heer een krachtig verzet opwekken. Voor het eerst stuitte hij bij het wezen, dat tot dusver evenals het dier geene hoogere macht dan zijns meesters wil gekend had, op de macht van het aan God gebonden geweten. De slaaf bleek in Christus nog een anderen, hooger meester te hebben en te erkennen; het was met de volstrektheid van het gezag des aardschen

meesters gedaan. Dat was de moeielijke, maar eervolle taak, den slaaf weggelegd, om de eerste te zijn, die het in de oud-klassieke wereld voor het recht van het »geweten Gods» opnam. Deed zich nu een of ander geval voor, waarin de slaaf genoodzaakt was te laten uitkomen, dat hij, om een rein geweten bij God te kunnen behouden, zijn aard-schen heer ongehoorzaam moest zijn, dan werd zijne heiligheid hem als weer-spannigheid aangerekend. Zonder erbarming paste men de straf der geeseling op hem toe.

Dit te verdragen was geene lichte zaak. Betrekkelijk is het licht om zich onder eene verdiende kastijding te buigen. Er is voor een edel hart zelfs iets streefends in de gedachte, dat men door straf te ondergaan, weer met het recht in vrede komt; gestraft te worden heette in de klassieke wereld dan ook gerechtvaardigd te worden. Om rechtsbesef verheft zich niet tegen de welverdiende straf, maar komt de straf-fende hand te gemoet, en werkt met haar mede. Eerst als naar ons oordeel de straf zwaarder is dan het misdrijf, komt ons hart in verzet; maar vooral dan, als wij onschuldig gestraft worden, wordt het besef onzer onschuld lichtelijk de klip, waarop onze lijdzaamheid vast-raakt. 't Is tegen dit gevaar, dat Petrus de dienstknechten wapent. Daartoe zegt hij, dat er niets prijzenswaardigs in is, zoo men onder verdiende kastijding zich gelaten betoont. Maar wat is genade bij God, dat is, iets, dat ons hemelsche gratie bijzet, die ons liefelijk maakt in Gods oog, zoodat Hij met vermaak op ons nederziet? 't Is de lijdzaamheid, waarmede wij eene onverdiende krenking van ons recht verdragen. Lijdzaam te zijn, terwijl het rechtsbesef zich tegen het ons aangedaan onrecht verzet, dat is iets waar-toe onze natuur ons niet brengt; het is eene bovennatuurlijke genade. Toch wil God, dat wij deze deugd aanleeren. Onze roeping is volgens Petrus eene roeping tot deze deugd; men lette er op, eene roeping, door Woord en Geest, niet slechts tot de gemeenschap aan eene toegerekende, maar ook tot de gemeenschap aan eene ingestorte gerechtigheid. Christus' voorbeeld is hier het wit onzer roeping; immers liet Hij ons, in zijn lijden voor ons, een voorbeeld na, met de bedoeling dat wij het zouden navolgen. Hij leed onschuldig; want er werd, zegt Petrus, in zijne werken en woorden niets gevonden, dat zijnen rechters reden kon geven om Hem te straffen. Over de reinheid zijns harten spreekt Petrus hier met opzet niet, al ligt zij in de volmaaktheid van zijn werk en woord besloten, omdat hij hier ter plaatse Christus voorstelt in zijne verhouding tot zijne rechters, en deze uitsluitend uit woorden en werken te oordeelen hebben. Nochtans hebben zij Hem gescholden en leed aangedaan. Gaf hij hun de booze woorden in vloek en verwensching terug? Neen. Hij vertrouwde de handhaving van zijn recht Gode toe, zich bewust, dat deze rechtvaardig oordeelen zou. Hoewel Hij wist, wie Hij was, wierp Hij zich niet als rechter op. Het bevreemde ons dan niet, dat God zijn beeld aan ons wil zien. De wereld noemt het volgen van zijn voorbeeld zwakheid. Maar dit komt, omdat zij nooit heeft beproefd, om met Hem tegenover onrecht verdraagzaam te zijn. Elk toch, die er zich toe schikt om het onrecht zwi-jgend over zich te laten gaan, zal gevoelen, dat er niet minder toe noodig is dan eene Goddelijke kracht.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Meermalen hoorde ik de opmerking, dat zendingen, behalve tal van andere moeielikheden, ook zoo te worstelen hebben met het gebrek aan woorden, in de vreemde taal, om Bijbelsche gedachten of begrippen uit te drukken, b. v. het begrip: wedergeboorte, genade, liefde enz. Ik dacht daar weder aan, onder en na het lezen der verslagen van het verhandelde op het Internationaal Crimineel-anthropologisch Congres, dezer dagen te Amsterdam gehouden.

Een oogenblik dacht ik mij den Apostel Paulus in dezen kring van de geleerde mannen, gelijk hij eenmaal op den Areopagus verscheen, predikende de Goddelijke afkomst van den mensch; de schepping der wereld door een eeuwig wezen, dat geen begin, voortgang of einde heeft; de verantwoordelijkheid van den mensch voor hetgeen hij doet of nalaat; en het wereldgericht op den jongsten dag door Jezus Christus, die is God en mensch in één persoon, die van de dooden is opgestaan en die alle gestorvenen naar het lichaam uit den dood zal opwekken, om voor zijn rechterstoel te verschijnen, om geoordeeld te worden, en weg te dragen, wat zij in het lichaam gedaan hebben, hetzij goed, hetzij kwaad; m. a. w., dat God een dag

besteld heeft, op welken hij den aardbo-dem rechtvaardig zal oordeelen, door een Man, dien hij daartoe verordineerd heeft.

In mijne verbeelding hoorde ik den een spreken van Joodsche opvoeding, den ander van erfelijk belast zijn, een derde van hallucinatie. Ik zag den een bezig met den schedel des Apostels te betasten en een ander was aan het meten van den schedel. Men zocht afwijkingen, waaruit zich het abnormale in dezen Joodschen man liet verklaren, althans waaruit zich eenige gegevens lieten verzamelen, die tot verklaring bouwstof aanboden. Het was mij, of ik den een hoorde vragen, wat de Apostel dagelijks gebruikte, omdat de mensch is, wat hij eet; een ander vroeg, of hij wel eens gehypnotiseerd was, en eindelijk of hij, in den laatsten tijd, ook lijdende was geweest aan influenza?

Intusschen werd ook daar geen eenstem-migheid openbaar, b. v. op het dogma van geboren misdadigers, eenzame opsluiting, bijgebouwen aan gevangenis-sen voor de geneeskundige waarneming en bestu-deering van verdachten enz. Een der heeren noemde de moole, nieuwe gevangenis te Haarlem een broeinest van gevaarlijke microben, terwijl een ander het nut der cellen verdedigde. Ook was de een veel consequenter dan de ander in de toepassing der beginselen. Volgens een der sprekers schuilt in geen enkele daad eenige verdienste. De geleerde, die de wetenschap vooruitbrengt, dankt dat alleen daaraan, dat zijn moeder gelukkig was in de loterij, waarin de levenskiemen worden verkregen.

Op den klank der namen afgaande, zou men zoo zeggen, dat de Italianen in de consequenties van het godloos systeem het verst gaan. Hoe jammer, dat op zulke congressen geen mannen verschijn-en, die met Christelijke geleerdheid de dwaling weerstaan, door van de waarheid te getuigen, gelijk Paulus eens deed voor en onder de mannen van Athene. Althans, zoover ik kon nagaan, is er noch van Roomsche, noch van Gerefor-meerde zijde eenige tegenspraak geweest.

Als men echter van zulke dingen hoort en leest, gevoelt men toch ook de hooge waarde van de Christelijke geleerdheid. Aan de Stedelijke Univer-siteit van Amsterdam wordt zij nog beleiden en gehandhaafd door één Hoog-leeraar in de Scheikunde en door den Roomschen Professor in de Wijsbegeerte van Thomas Aquino. Hoe moest dit niet nopen tot het ineenslaan der handen van allen, die nog vasthouden aan de belijdenis van den levenden God, om ook op het gebied der wetenschap een banier op te richten en te begrijpen, dat er behoefte is, niet uitsluitend aan wel onderlegde en wetenschappelijke predikanten, maar ook aan natuurphi-losophen, aan rechtsgeleerden enz., die het herleeft Heidendom weerstaan, en geoefend zijn in den geestelijken wapen-handel, om dat Heidendom met zijn eigen wapenen te bestrijden.

Tot mijne, en zeker ook tot uwe en veler blijdschap, kon de *Standaard* melden, dat de Hoogleeraren en de Verzorgers der Theologische School en der Vrije Universiteit, in hun jongste bijeenkomst, tot eenstemmigheid zijn gekomen inzake de eenheid van opleiding tot het predikambt in de Gereformeerde kerken. Aan de waarheid van dit „courantenbericht,” dit kan ik u verze-keren, behoeven wij niet te twijfelen. Het is een bewijs opnieuw, dat wij nooit moeten zeggen: dit of dat is onmogelijk.

Oude vrome menschen heb ik dikwerf hooren zeggen: God doet eene afge-snedene zaak op aarde. In mijne jeugd begreep ik dit gezegde niet recht, maar later heb ik den diepen zin ervan eenigszins leeren verstaan. Onze geheele behoudenis is, aan onze zijde, eene afgesneden, eene onmogelijke zaak. En in het leven zijn dingen, die wij mogelijk althans waarschijnlijk achten, nooit geschied; en wat wij onmogelijk of onwaarschijnlijk achten is feit geworden.

In het leven dat wij leven (hetzij lijdelijk, hetzij handelend) gaat het niet zoo logisch toe als op het papier. Het leven is niet zoo academischachtig, als we denken, dat het wezen of worden moet, indien het goed zal gaan. En nu eisch ik volstrekt niet van jeugdige ambtge-nooten, dat zij dit zullen toestemmen en mij gelijk geven, want ik weet, dat zij dit niet kunnen, zoolang het leven zelf en het nadenken over de feiten daartoe niet in staat stelt. Ook moeten we vaak door groote teleurstellingen, door nederlagen van onderscheiden aard, eenige wijsheid verkrijgen, die ons gematigd van zinnen doet zijn.

„Maar dat is nominalisme!” hoor ik u uitroepen. De *Heraut* had wel gelijk, toen zij op het gevaar wees, dat in eene Synode gelegen zou zijn, waarin zulke denkbeelden, of mannen met zulke denkbeelden, de meerderheid hadden!

Doch laat mij u mogen zeggen, dat ik mij daar weinig van aantrek. De ambitie, om in eene Synode te zitten, is reeds lang in mij gedood. Ook ben ik, in mijn bewustzijn, geen nominalist. Ik erken ten volle de realiteit in de idee, ook in de dingen van het geloof, van

de eeuwige verkiezing uit tot in de heerlijkmaking. Maar ook bij de ge-leerdste en vroomste mannen is de idee niet volmaakt, noch wat de waarheid, noch wat de heiligheid betreft. Daarbij houd ik rekening met de onderscheidene terreinen van het leven. De beoefenaar der wetenschap, de staatsman en de kerkedienaar hebben een zeer onder-scheiden terrein. In de school kan de wereld uit de idee beschouwd, verklaard, zelfs geregeerd worden, zoo zuiver en zoo logisch, als de menschelijke geest het denken en de mond het uitspreken kan.

Maar reeds de staatsman moet kunnen en willen laveren, om het scheepken, door de branding heen, in veilige haven te brengen. En dan heeft de staatsman nog macht om de realiteit van de idee, eenmaal in eene wet gerealiseerd, toe te passen en te handhaven. Politie, Justitie, Militaire macht staan hem ten dienste. Staat niet de geheele Schutterij in Nederland onder den Minister van Binnenlandsche Zaken?

Maar welke macht heeft tegenwoordig de kerkedienaar?

Geestelijke macht. De macht van het Woord, de macht der sleutelen van het Koninkrijk der hemelen.

O, zeker, dat is macht, macht, sterker dat alle geweld der wereld.

Mits, het Woord met het geloof gemengd zij, en de Heere krachtiglijk medewerkt door teekenen en wonderen die op het Woord volgen.

Mits, de tucht ook zij tucht des Heiligen Geestes, en dus de uitwerking niet achterblijft.

Anderszins, zoo gemist wordt het geloof en de geloovige onderwerping, wordt de macht onmacht. Loopt de dienaar des Woords gevaar om te worden dienaar van menschen, en zendt de gecon-sureerde u een briefje, dat hij uwe macht niet langer erkent en, zoo hij geld heeft, richt hij een tegenkerkje op, omdat hij te rein van hart en handen is om in zoo'n boel, als 't bij u is, langer te blijven.

Ik wil maar zeggen, mijn broeder, dat het leven niet zoo logisch is, als men, vooral in zijn jongen tijd, zich dit voorstelt.

T't

W. H. GISPEN.

HET BELANG DER KERKEN.

Zonderling!

In zijn repliek in het *Hollands Kerkblad* van 7 Sept. j. l. op mijn schrijven in de *Bazuin* van 30 Aug. j. l. blijft Ds. Sikkell maar stijf en steil uitgaan van de gedachte, dat mijn strijd voor het belang der kerken inzake de Opleiding in den grond niets anders is dan een aanval op het recht en de vrijheid der Vrije Universiteit.

Zoo moeielijk is het een gedachtegang, die eenmaal verkeerd geleid is, weer in het rechte spoor te brengen.

„Naar de ordeningen Gods moet in dezen” (waar het gaat om de Opleiding) „het belang der kerken voorop gaan, en niet dat van de Vrije Universiteit of Theol. School.”

Zoo luidde mijn slotwoord in het Artikel van 30 Aug. dat Dr. Sikkell verleid heeft tot een zoo onstuimig antwoord.

De stelling, in dat slotwoord vervat, blijft ik echter handhaven en ben bereid naar tegenover ieder te verdedigen.

Doch dan come men niet bloot met klach-ten en verzuchtingen. Hoe gaarne het Christen-hart ook naar deze luistert op een ander gebied, op het terrein van het denken come men met betoog en bewijs.

Daarvan is echter ook in het jongste schrij-ven van Dr. Sikkell schijn noch schaduw.

Nu kan ik wel klachte tegenover klachte en verzuchting tegenover verzuchting stellen, maar dat brengt ons geen stap verder.

Op tegenspraak met betoog en bewijs komt het hier aan.

In afwachting daarvan zal ik mijn stelling handhaven en in dien weg zoeken het belang en het recht der kerken inzake de Opleiding.

Ik doe dat met te meer vrijmoedigheid, omdat ik nog altijd meen, dat het belang der kerken en het belang der Vereniging voor H. O. op Geref. grondslag, of, wilt ge, het belang der Vrije Universiteit in dezen niet tegenover elkander staan.

Als het beslissende zeggenschap der kerken over de Opleiding maar verzekerd is naar eisch der beginselen en naar huidige be-hoeft, vindt ge in mij, wat den vorm der uitvoering betreft, een meegaand man. Dan, kunt „ge met me lezen en schrijven.” Of, om het in beelddespraak uit te drukken; de kruk van de deur van den kathedra der Theol. Professoren, met de Opleiding belast, behoort te zijn in de hand der kerken.

Ik ijver dan ook niet voor het bestaan der Theol. School in haren huidige vorm.

Evenmin bestrijd ik de Vrije Universiteit in haar huidige bestaan.

Ik ijver, mede naar eisch van de overeen-komst der kerken in 1892 voor een eigen Opleiding, voor een eigen inrichting der ker-ken. Een inrichting, waarover zij als kerken des Heeren het volle, het beslissende zeggenschap hebben.

Nu zal niemand het mij kwalijk kunnen nemen, als ik verklaar, dat ik om velerlei redenen en om eigenaardige sympathieën gaarne de Theol. School als eigen Opleidings-instituut der kerken in den huid gen vorm zag gehandhaafd.

Doch ik weet ook, dat ik daarop niet mag staan tegen het belang der kerken in.

Zij is er om den wille der kerken en de kerken niet om den wille van haar.

Doch dit laatste geldt ook van de Theol. Faculteit der Vr. Un., ten minste waar zij als Opleidings-instituut voor de kerken wil dienen.

Waar het gaat om de Opleiding, bewegen we ons toch op het terrein van de geinsti-tueerde kerken, die den dienst des Woords hebben te behartigen tot op den dag der verschijning van onzen Heere Jezus Christus.

Men zal toch niet beweren, dat de Univer-siteit zaak der kerken is, en de verzorging d'er Universiteit haar taak. Kerken en Vereeniging voor H. O. op Geref. grondslag hebben in dezen ieder een eigen terrein en eigen taak.

Bij een gewenschte verhouding kunnen ze echter elkander dienen. Dit is zelfs beider roeping naar de ordeningen door den Heere zelf gesteld. Al hebben ze dus uit een formeel oogpunt, krachtens elks zelfstandigheid en soevereiniteit in eigen kring, niets met el-kander te maken, zoo moet er toch worden gestaan naar een contact en verhouding naar eisch van ieders aard en belangen, opdat God Almachtig op elk terrein des levens worde groot gemaakt en verheerlijkt.

Mij dunkt, dat zelfs Dr. Sikkell in dezen met mij overeenstemt. En het dus ook met mij eens is, als ik zeg, dat het belang der kerken voorop gaat, waar het gaat om de Opleiding harer leeraren.

Theol. School en Theol. Faculteit komen in dezen achteraan.

Het belang der kerken mag niet worden opgeofferd aan het belang noch van Theol. School noch van Vrije Universiteit.

Indien men mij mocht kunnen aantoonen, dat mijn streven en iveren in dezen tegen het belang der kerken ingaat, dan hoop ik mij gewonnen te geven. Doch ook niet eerder.

Doch, gelijk ik reeds meermalen verklaard heb, wat den vorm van uitvoering betreft, wensch ik niet aan eigen liefdelooze ideeën te blijven hangen.

Want het belang der kerken en dat der Vr. Universiteit behoeven niet tegenover el-kander te staan. Naar beider aard en roe-ping staan ze ook niet tegenover elkander.

Daarom blijft er ook altijd nog hoop op een bevredigende oplossing, als de nevelen van verwarring en misvatting maar langza-merhand mogen optrekken.

Eenheid van Opleiding door samenwerking of ineen-smelting of hoe ge het ook nemen wilt, van Theol. School en Theol. Faculteit in dien zin, dat de kerken een eigen inrich-ting behouden, met het volle zeggenschap daar-over, komt mij in de gegeven omstandig-heden het beste voor, ook in het belang en voor den vrede der kerken.

Ik twijfel niet, of ook daarin zal Ds. Sik-kell met ons meegaan.

Naar ik hoop, wuift de vredepalm ons in de verte tegemoet uit de Vergadering der man-nenbroeders van 10 Sept. j. l. te Utrecht, al heeft hun arbeid zelfs niet de minste officieel bindende kracht.

Ik zal mij daarom ook niet begeven in bestrijding van het onstuimige woord van Dr. Sikkell.

Bij ernstige vredes-onderhandelingen dien-en de wapenen te rusten.

Aan die goede gewoonte wensch ik mij ook in dezen te houden en hoop er mij aan te kunnen houden.

Naar ik vertrouw, zal ook het streven der broederen generijds daarmee in overeen-stemming zijn.

Want bij alle verschil van inzicht omtrent de huidige kwestie, mogen we toch van el-kander gelooven, dat het ons wederzijds te doen is om het belang en den bloei van Gods kerken in deze Landen en dat niet in bekrompen kerkelijken zin, maar naar breede en ruime Geref. opvatting, waarbij het natio-naal belang van geheel ons volk ons voor den geest staat.

De waarlijk niet malsche woorden, door Dr. Sikkell aan mijn adres gericht, zal ik dan ook met stilzigen beantwoorden, in de verwachting dat ze slechts enkele nakomende slagen zijn van een aftrekkend onweder, dat de lucht heeft gezuiverd, slagen, die vaak geweldig knappen en knetteren of ook angst-ig nadreunen, maar toch zelden, zeer zel-den inslaan.

Zoo zij het.

D. K. WIELENGA.

PRESIDENT MC. KINLEY.

Niettegenstaande de hoop, dat de Presi-dent van de Republiek der Vereen. Staten toch niet aan den anarchistischen moordaan-slag sterven zou, is ZHed. Zaterdag j. l. des morgens 2 ure overleden; ondanks alle pogingen der wetenschap.

De President is, volgens de berichten, trots dat lijden gestorven met het hed: „Nader, mijn God, bij U!” en de bede „Uw wil geschiede!” op de lippen. Dat zegt veel.

Vorsten, Grooten en Gouvernemen-ten, ja heel de menschheid, maar vooral de Chris-tenheid, ontvangen hierin weder eene diep-gevoelige les. Moge ze ons allen waarlijk wijzer maken en nader bij God brengen.

Het is dertig jaren geleden, dat in het land der Telugu's in Indië de eerste inlan-der gedoopt werd. Thans is er in dat land eene Christelijke gemeente van meer dan tienduizend zielen.

Op de Nieuw-Hebriden heeft het werk der zending, bestuurd door John Paton, 1800 inboorlingen tot het Christendom ge-bracht. Onder deze zijn 300 inlandsche Evangelisten of predikers gevormd; terwijl de H. Schrift, of gedeelten ervan, in 22 dia-lekten vertaald werd, welke op deze eilan-dengroep gesproken worden.

De Fransche Hervormde gemeente te Florence vierde den 8 Juni haar 75-jarig bestaan, en tevens het 50-jarig jubilee van haar kerkgebouw. De predikant Nephtali André-Viollier heeft haar het langst en het meest gediend en bevorderd.

Tuschen de Fransch-Zwitserse Vrije ker-ken tracht men tot een naderen band te komen; door het verdedigen harer gemeen-schappelijke beginselen; door het laten pre-diken in elanders kerken; door samenwer-king in kranten en tijdschriften; en door aller belangen in die drie kantons zooveel doenlijk voor te staan.

In het Prezidentschap Madras, van En-gelsch-Indië, bestaat niet alleen een veree-niging van Christelijke studenten onder de Hindoe's, maar deze stichtten reeds meer dan honderd Christelijke Jongelings-vereeni-gingen in verschillende plaatsen.

Na nauwkeurig onderzoek, ook in tot-nogtoe niet ontdekte Assyrische teksten, en juiste vergelijking der maten enz. geeft een Duitsch archeoloog de juiste afmeting van Noachs Ark op. Lengte 183,9 meter; breedte 25,84 meter en hoogte 15,70 meter. De inhoud of waterverplaatsing komt de grootste moderne leviathan-schepen nabij, n. l. 18.231 tonnen.

Men klaagt over vermindering van kerk-bezoek en Zondagsviering in Schotland. In twintig jaren daalde de verbodning van de kerkbezoekers tot de zitplaatsen van 51 op 41. Volle kerken moeten dan vanzelf op 100 gesteld worden. Deze verbastering wordt echter ook in Engeland gevonden en toegeschreven aan de vermindering van godsdienstzin en toeneming van het ongelof.

EENE GELOOFSVERZAKING

bij gelegenheid der laatste Chinese moorden.

De Baptisten-kerk heeft in China een omvangrijke zending te Chinchouf, niet ver van Chefoo, onder de leiding van Rev. J. P. Bruce. Kort voor het uitbreken der Chineseche gruwelen was deze voor de ge-zondheid zijner vrouw naar Japan gegaan, en was daar nog, toen het droevige treurspel begon. Al heel spoedig hoorde hij, dat de inlandsche leeraren, mannen aan wie hij het zou toevertrouwd hebben door vuur en water te gaan, hun leven gered hadden door hun Christelijke belijdenis te verloochenen. Hij kon dit niet gelooven, maar ging ter-stond naar Chefoo om de werkelijke feiten te vernemen en die mannen te bezoeken. Van dit geval gaf Rev. Bruce nader ver-slag in de *Chinese Recorder*, waarvan *Quarterly Register*, Augustus-nr., een uittreksel geeft, dat ook voor Europeesche Christen-leeraren en leden veel leerrijks bevat.

Te Chefoo werd de droevige geschiedenis zoo bevestigd, dat er niet langer aan getwij-feld kon worden, waarop Mr. Bruce aan de afgefallen broeders schreef, hun verzoekende om hem te komen bezoeken, terwijl hij hen verzekerde van zijn innig medelijden en liefde, als van iemand, die slechts wenschte hen in hunnen nood bij te staan. De leera-ren hadden vooraf een brief gezonden, waarin stond, dat niet een van de 1600 Chineseche Christenen van het station met zijn twintig predikplaatsen was afgefallen, — behalve de vier, die dezen brief teekenden; en deze vier waren die inlandsche leeraars zelve. Rev. Bruce was zeer verslagen en wist niet, wat te denken van de eigenlijke reden van dit onverwachte gedrag en was daarom zeer aangedaan, toen die vier leeraaren voor hem stonden en hem de geschiedenis van hun val verhaalden, als volgt.

Kort nadat Mr. Bruce naar Japan was vertrokken, kwam het edict, dat nu bekend is als valsche te zijn geweest, dat de ambe-naren gelastte, alle „vreemdelingen” in hunne stad te verdelen, en dit werd overal aangeplakt. Een van de vier, dit hoorende, deed onder-zoek en bevond, dat een andere proclamatie was verschenen, zeggende, dat indien Chris-tenen hun geloof verzaakten, en hiervoor waarborg gaven, hun leven zou gespaard worden. Deze leeraar vernam verder, dat de ambtenaren van plan waren om één man van elk Zendingstation gevangen te nemen en hem in naam van alle overigen hun geloof te doen verloochenen.

Nu werd er plaatselijk drang op die inland-sche predikers uitgeoefend ten behoeve der Christenen. Sommigen vroegen de leeraaren, om van de Chineseche overheidspersonen te zien te verkrijgen, dat de Christenen vrij-willig en niet onder gevangenschap hun Christendom mochten verloochenen, daar ge-vangenschap veel lijden en geldverlies mede-bracht, maar hier wilden de leeraars niet naar hooren. Toen ried een Heidschen vriend, dat de predikanten wierook zouden branden ten behoeve der geheele Christelijke kerk, wier leden dan zouden gespaard worden. Dit werd ook verworpen. Toen kwam een boodschap van het Yamen, dat indien de pastors een stuk teekenden, waarin zij be-loofden, „dat zij den vreemden godsdienst niet zouden uitoevenen,” dat de Christenen dan veilig zouden zijn.

Ondertusschen waren al de leidende man-nen der gemeenten van de verschillende stations opgekomen en er werd eene confe-rentie gehouden. De moeielijkheid was deze: aan de eene zijde waren plundering en moord overmijdelijk, indien de ambtelijke personen de vijandelijkheden voortzetten; aan den an-deren kant zouden levens en eigendommen der inlandsche broederen gespaard worden, indien de leeraaren zich voor God en menschen opofferden. Den leeraars werd daarbij verzekerd, dat het slechts een v o r m van geloofsverzeking was, die van hen ge-vraagd werd. Er zou niet van hen geëischt worden, naar den Chineeschen tempel te gaan en mede te doen in eenigen afgoderij-dienst. Zij moesten eenvoudig den magi-straat een middel in de hand geven, om het leven van d' overigen te kunnen sparen, door te zeggen, dat de leeraars het Christen-dom hadden verloochend. „En aldus, voeg-den die vier leeraaren erbij, daar wij aan onze broederen dachten, die in zulk lijden verkeerden, en aan den mogelijkheden afval van sommigen, besloten wij ten laatste: dat wij, om hen te redden, doen zouden, als de overheid behoeft en verlangde.”

Was dit onrecht? Zeker was het dit. Toch, terwijl menig Christen in andere landen blijmoedig zijn eigen leven zou over-geven om zijne broederen te redden — hoe menigen zou ook niet welberaden besloten hebben deze zonde te begaan, en de levens-lange schande van geloofsverzeking op zich te nemen, om den wille van anderen? Deze leeraars wisten ook, wat er opgesloten lag in hetgeen van hen geëischt werd te doen;

desniettemin, om den wille van hunne kerke-
lijke mede-leden, besloten zij dien last te
dragen. Zij deden die belofte van geloofsver-
zeking en het leven van hun volk werd gespaard!

Wat het doel der middelen heiligt is
een Jezuitische grondregel, waarmede een
ware volger van Christus nooit kan instem-
men, daarom moest Rev. Bruce deze leeraars
hunne zonde voorhouden. Dit wisten zij en
zagen dit in, zoowel als hij. Doch het was
ook zijn taak, met hen deze zaak te behandelen.

Het was van geen nut om tot zulke menschen
van Petrus' verloochening te spreken. De
wijste manier was om het gekrookte riet
niet te verbreken; terwijl hij uitweidde over
de begane zonde jegens God, sprak hij tot
hen tevens van de vergevende liefde eens
Vaders, die zijn Zoon had gegeven om
menschen van zonden en al hare gevolgen te
redden; hij trachtte de hoop in hunne
harten te verlevendigen, dat niettegenstaande
hun grooten val, zij „om hunner broederen
wil“ niet vervloekt waren en daarom zich niet
verre van Christus moesten houden. Liever
moesten zij tot Hem wederkeren in belij-
denis en boete. Hoewel leeraars, hadden
zij niet bedacht, dat God talloze middelen
heeft om zijn volk van de beproevingen te
verlossen, zoowel als om het daaronder te
sterken; zij hadden op Hem om uitredding
moeten vertrouwen.

Dit zagen zij weldra in en waren allen des
te meer beschaamd en verslagen. En deze
Chineesche leeraars stelden nu zelve voor,
dat zij naar de verschillende stations zouden
wederkeren en aan al het volk hun val en
de veroordeeling van zichzelf wegens hun
gedrag zouden mededeelen.

Maar er was nog een andere zaak hier-
aangaande, welke Rev. Bruce het zich tot
plicht achtte, hun onder het oog te brengen.
Waren zij niet verplicht, hun ambt als leeraar
neer te leggen, vanwege hun openbare en in
't oog vallende zonde? De predikanten keken
hem hierop als 't ware bijde aan, zeggende,
dat zij daar zelve aan hadden gedacht, en
nu het hun voorgehouden was, hadden zij
ook den moed om dien overeenkomstig te
handelen. Wat zij voorstelden, hield in, dat
zij nu hun ontslag zouden inzenden, om in
te gaan, zoodra de tegenwoordige troebelen
voorbij waren.

Het onderhoud was hiermede geëindigd
en de inlandsche pastors keerden weder naar
hun arbeidsveld, om al hun best te doen,
teneinde den smaad, dien zij over den naam
van Jezus gebracht hadden, weg te nemen,
terwijl zij zich bereid betoonden om elke
handeling der gemeenten ten hunnen opzichte
te aanvaarden, welke die ook zijn mocht.

Quarterly Register schrijft verder:
De omzichtigheid van Rev. Bruce in zijne
behandeling dezer broederen is zichtbaar,
zoowel als de kracht der genade om hen
ertoe te brengen, dat zij de grootheid hunner
zonde en den last, dien zij over de zake
Christi gebracht hadden, inzagen. Hoevelen
onder de geboren Europeesche Christenen
zouden zich wellicht niet op gelijke wijze,
in den drang van dergelijke omstandig-
heden, opgeofferd hebben als deze Chineesche
mannen deden? Wie zal niet in den gebede
de vier broederen te Chinhouf gedenken,
opdat zij door hunne ervaring gezuiverd
worden, en hun val eindelijk overmocht en
overzien, tot bevordering van Gods koninkrijk?

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

In de Bazuin van 30 Aug. j.l. komen
twee ingezonden stukken voor over mijn
schrijven in het nummer van 16 Aug. Door
omstandigheden kreeg ik ze eerst Donderdag
onder de oogen, zoodat ik ze niet eerder
dan nu kon beantwoorden. Zij het mij ver-
gund, thans die broeders te dienen van repiek.

Den heer G. Vetter te Dordrecht maar
even terloops. Het schrijven van dezen
broeder toch is niet anders dan een betuiging
van sympathie met mijn stuk. Hij deelt volko-
men mijn vrees. En dat te meer, daar volgens
zijn schrijven de Kerkeraden tegenwoordig
meestal in zulke gevallen van censuur, die
de sabbatskwistie raken, op meerdere ver-
gaderingen in het ongelijk worden gesteld;
en er vele Kerkeraden zijn, die daarom
spoorwegbeambten, briefverdelers en der-
gelijke als lidmaten ongemoeid ten Avond-
maal laten gaan, overtuigd, dat ze anders
de meerdere vergaderingen toch tegen zich
hebben. Broeder Vetter wijst voorts m.i.
te recht op het reizen op Zondag, ook
door voorgangers der gemeente, waardoor
dezen een betreurswaardig voorbeeld geven.
Als hij echter spreekt van een art. 57
der Kerkenorde, hetwelk de kerken in
1893 zouden hebben losgelaten, bedoelt
hij blijkbaar een bepaling van de Syn.
der Chr. Ger. kerk 1879. En dat het
laten vallen dezer bepaling tegelijk met alle
andere vroeger gemaakte bepalingen van beide
kerkgroepen niet de betekenis kan heb-
ben, welke hij er aan hecht, zal hem, dunkt
mij, bij eenig onderzoek en nadenken wel
duidelijk moeten zijn.

Mijn broeder Ds. Weijenberg schijnt wel
wat heetgebakerd. Hij is althans slecht over
mij te spreken. Mijn stukje getuigt van
een niet te verschoonen lichtvaardigheid.
Ik schrijf over een zaak, waarvan ik heele-
maal niets afweet. Wat ik in het verslag
der Classis lees, staat er niet; en wat ik er
in vind, ligt er niet in. Ik heb een blaam
gelegd op de Classis, waartoe de Weleer-
waarde heer Weijenberg behoort. . . .

't Is toch al te dwaas!
Ik sprak van een Classisverslag in een
der Kerkbodes. Een der vele Kerkbodes
in Nederland. Zonder er een aan te wijzen.
De bepaalde uitdrukking van het verslag
deelde ik niet eens mee, maar alleen de zaak,
— een zaak die elke Classis op haar beurt
wel eens heeft te behandelen. Ik noemde
geen Classis en zelfs geen Provincie. Een
— nu heb ik een blaam gelegd op de Clas-
sis van Ds. W.!

Hoe nu dan? Bevestiging van het spreek-
woord: dien de schoen past, trekt hem aan?
Weineen, 't lijkt er niet op. De schoen past
Ds. W. en zijn Classis ganschelijk niet. De

zaak is heelemaal anders. Mijn voorstelling
komt er op lange na niet mee overeen.

En toch weet Ds. W. zeker (en dat is
het vreemde van de historie), dat mijn schrij-
ven het verslag van de Classis bedoelde!
Hoe komt dat? Mijn schrijven en het ver-
slag der Classis kloppen nu toch ook zoo
weer volkomen op elkaar, dat broeder Weij-
enberg er zelfs niet aan denkt te twifelen,
of er ook misschien een andere Classis be-
doeld is.

Nu, de overeenkomst is ook sprekend.
Toch wil Ds. W. de voorstelling verbete-
ren. Maar zijn rectificatie op het eerste
punt mislukt volkomen. Ik schreef: „een
Kerkerad had geoordeeld, dat geen toegang
tot het H. Avondm kon verleend worden
aan een spoorwegbeambte met het oog op
den dag des Heeren.“ „Dat is onjuist“,
zegt Ds. W. Hoe is het dan? Zijn voor-
stelling is zakelijk aldus: een dooplid, voor
jaren als wegwerker aan de spoorbaan aan-
gesteld zonder arbeid op den dag des Heeren,
is sedert het vorige jaar, door een andere
dienstregeling, om den derden Zondag tot
dienst verplicht. Dat dooplid voelt behoefte
om belijdenis te doen en Avondm. te vieren,
maar de Kerkerad weigerde de toelating.

M. de R., wat is in mijn voorstelling nu
niet juist? Zeggen we niet volkomen het-
zelfde?

Maar het besluit der Classis dan? Het
verslag deelt ons letterlijk de uitspraak mede
en meldt: „Na ampele bespreking vereenigt
de vergadering zich in de aanneming der
volgende motie: „De Classis, gehoord toe-
lichting en discussie, adviseert den Kerkerad
... in den geest van het advies van de
jongste Synode te Groningen te handelen.
Zie art. 146 der Acta.“ Ik meende daarin
te vinden, dat de Kerkerad feitelijk tegen-
over den protestant in het ongelijk gesteld
was, en schreef: „de Classis was van oordeel,
dat de Kerkerad verkeerd had gehandeld;
haar advies luidde: doe anders, laat dien
spoorwegbeambte tot het H. Avondmaal toe“.

Ds. W. toornt over mijn uitlegging. Ik
zou willen vragen: is uw toorn billijk ont-
stoken? De Classis toch adviseert den
Kerkerad om te handelen. De Kerkerad
had reeds gehandeld (de toelating geweigerd
n.l.); hij moet nu dus *weer* handelen. Hij
moet nu derhalve *anders* handelen: „han-
delen in den geest van het advies van de
jongste Synode te Gron.“ Dit kan dus niet
anders worden opgevat dan zoo: de Classis
adviseert den Kerkerad om dat dooplid den
weg tot het H. Av. te openen. Indien de
Classis had geoordeeld of ondersteld, dat de
Kerkerad *goed* gehandeld had (met dien
spoorwegbeambte niet toe te laten), dan zou
het toch al te dwaas zijn, te adviseeren om
nu nog eens te handelen en wel, nu in den
geest der Synode!

Bovendien, de Classis adviseerde om te
handelen in den geest der Gron. Synode.
Wat beteekent dat? Eene kerk kwam op
die Synode en vroeg, dat deze zou uitspreken,
of het afleveren en vervoeren van melk op
den dag des Heeren *zonde* was ja of nee.
De Synode antwoordde: wij zijn er nog lang
niet rijp voor om het uit te maken, of het
zonde is, ja of nee. Welnu, de Classis
past *dit* (m.i. ten onrechte) op het onder-
havige geval toe en adviseert aan den Ker-
kerad: handel in dien geest. Dat kan dus
niets anders beteekenen dan dit: de Classis
adviseert den Kerkerad, het *niet* uit te
maken of spoorwegdienst op den dag des
Heeren *zonde* is; en dus: den man *toe* te
laten tot het H. Avondmaal.

Wel is er nog eenig onderscheid tusschen
de voorstelling van Ds. W. en het verslag,
maar zonder dat dit eenig noemenswaardig
verschil oplevert voor het advies zelf, door
de Classis gegeven. Zij ons, om dat aan te
toon, nog eenige plaatsruimte afgestaan in
een volgend nummer.

Met vriendelijken dank en broedergroete,
W. BOUWMAN, v. d. m.
Hallum, 9 Sept. 1901.

ORANJE BOVEN.

Weleerwaarde Redactie!

Mogen wij weer een plaatje vragen in
de Bazuin, voor het volgende?

Zeer geachte broeders en zusters, vrienden
en vriendinnen van Jongelings- en Jonge-
dochters- Naiverenigingen enz. Wij begon-
nen *weer* met het bekoorlijke woord *Oranje*
boven boven ons stukje te plaatsen, dat
heeft ons bij het Kroningsfeest van onze
geliefde Vorstin Wilhelmina goed voldaan.
Wij hebben ervaren, dat dat woord onze
vrienden en vriendinnen zeer getroffen heeft.
Wij mochten merken, dat het bijna alge-
meene goedkeuring wegdreeg, dat wij en
al de onderwijzers in den Zuid-Oosthoek,
ons benaastigden, om tegen den stroom van
het socialisme op te roeien, om de kinderen
eerbied en hoogachting in te prenten, voor
het bij de Gratie Gods dierbaar stamhuis
van *Oranje*. En bovenal voor de eenige
telg die er van overgebleven is, onze zeer
beminde Vorstin Wilhelmina.

Al is het nu dit jaar geen Kroningsfeest,
wij mochten in de jongste dagen, 31 Augustus,
weer herinnerd worden, dat de Heere onze
God in zijne gunste onze geliefde Wilhelmina
een jaar tot haar leven heeft toegedaan.

Ach, wij wenschen alles aan te wenden
om het jonge volkje in Friesland's Zuid-
Oosthoek in te prenten, en zoo het ons
mogelijk was, om het in merg en been te
graveeren: hoe verderfelijk het socialisme
werkt; hoe dat het God den Heere naar
de kroon staat, *Hem* vloekt, en tengevolge
daarvan onze geëerbiedigde Koningin, die
wij, bij de Gratie Gods, hoog en dierbaar
mogen achten, zoekt te ontronen, en Haar
voor te stellen als een verachtelijk schepsel.
Hoe dat socialisme leidt tot anarchisme,
dat koningen en vorsten en ook vorstinnen
naar het leven staat, en bij wijlen doodelijk
getroffen neervelt. Hoe zulk Majesteits-
schennis is van God Drieëinig en van zijne
koningen en vorsten, die Hij in zijn naam
op aarde stelt, om in zijn naam te regeren.

Tegen dien God-onterenden stroom moeten
onze onderwijzers oproeien, en dat die
invloed onzer onderwijzers niet vruchteloos
is, is voor een paar jaar wel gebleken. Er

ging toen een bende socialisten door de
buurten, zingende socialistische liederen;
vlug was er toen een koppeltje kinderen
bijeën, die geregeld de Zondagsschool be-
zochten en luidkeels, zoo hard zij konden,
geestelijke liederen zongen, en lofliederen
toepasselijk op onze Koningin. De socialisten
keerden zich daarop om, en bezwoeren hun
met dreigementen, dat zij zouden zwijgen.
Toen dat niet hielp, heeft men hun geld
geboden om toch te zwijgen; doch niets
was van der socialisten kant in staat, om
de dappere helden der Zondagsschoolkin-
deren tot zwijgen te brengen.

Wat dunkt u lezer, is zulks niet een
heerlijke vrucht op den arbeid? Ach, wie
helpt ons dan verder, om de gezindheid
jegens het stamhuis van *Oranje* aldus te
bevorderen? en om bovenal den Koning
der koningen te leeren kennen als den
Zalmaker van 't verloren. Wij naderen
zoo zachtjes aan weer het heuglijke Kerst-
feest. Dan wenschen wij weer zoo vurig,
die arme kinderen blij te maken, en dan zijn
allerlei giften en gaven zoo geschikt, om
invloed te bewerken op de kinderbarten
voor het dierbaar Kerst-evangelie.

Zendt ons daarvoor maar, geliefde mede-
Christenen, wat gij missen kunt. Alle
giften worden dankbaar aanvaard, kleine
en groote. Ontvangen wij een gift van
f 25, dan springen wij in de hoogte
Verstaat dat ons echter wel, ook heele kleine
giften zijn ons hartelijk welkom, want vele
kleintjes maken een groote. Mag ik ook
even er op wijzen, dat men onzen ouden
wakkeren broeder Ds. van Wageningen te
Ureterp ook niet vergete, die is ook Corres-
pondent van *Jachin*. Och leest s. v. p. ons
ingezonden stukje met aandacht, en vergeet
het heel den aanstaanden winter niet.

Dat de oude bedelaar nog niet vergeten
is, bleek ons alweer duidelijk; wij ontvingen
reeds van den heer Jongbloed, Uitgever te
Leeuwarden, honderd Nieuwe Testamentjes;
van de Jongedochtersver. „de Bijenkorf“ te
Bergen-op-Zoom, een pakket nieuwgemaakte
kleedingstukken; en van de Geref. Meis-
jesver. kerk *A* te Bolsward, een mand met
kostelijke kleedingstukken, door die meisjes
zelf vervaardigd, een zeer kostelijke zending.
Daar het begin alweer zoo goed is, zijn
wij zeer goedsmoeds, dat het einde ook
wel weer goed worden zal. Och, dat de
stem des roependen gehoord worde, dan is
verblid uw oude vriend

J. WOUDE,
Oranjenwoud,
Heerenveen,
13 Sept. 1901.

Boekaankondiging.

Geschiedenis der laatste 250 jaren beschreven
voor het Nederlandsche Volk door P. Fer-
gers. Doersburg, J. C. van Schenk Brill 1901.

Dit werk, dat bij de eerste uitgave reeds
een goeden naam zich verwierf, is thans door
den heer Schenk Brill opnieuw in het licht
gezet, nadat het door den schrijver
herzien en tot op onzen tijd was bijgewerkt.
Ofschoon 593 bladzijden groot en van platen
voorzien, kost het werk toch slechts ruim
vier gulden. Bovendien ontvangen de koop-
ers nog een premieplaat, voorstellende den
Vierdaagschen Zeeslag. Dit alles is voldoende,
om het boek aan te bevelen en er een flink
debet aan te verzekeren. De Uitgever be-
doelde met dit werk, de kennis onzer
schoone geschiedenis aan te kweeken en de
liefde voor Vaderland en Vorstenhuis op te
wekken. Wordt dit doel bij vele lezers bereikt!

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
BAREND RUTGERS
EN
GRIETJE MIEDEMA.
Velp bij ARMHEN,
12 Sept. 1901.

Den 7en Sept. overleed plot-
seling, in de hope des eeuwigen
levens, mijne geliefde Echtge-
noote en der Kinderen zorgdra-
gende Morder

Hendrikje Weelink,

in den ouderdom van 52 jaren.
Mede namens Kinderen en
Behoudkinderen.
H. UULDERS.
OMMEN, Sept. 1901.

Heden overleed, tot mijne
diepe droefheid, in de hope van
een zalig wederzien, mijne innig
geliefde Vrouw

Adriana Geertruda Schoep

geb. BLANKERS,
in den ouderdom van 34 jaren.
G. K. SCHOEP Jr.
ROTTERDAM,
11 September 1901.

Heden overleed, tot onze
diepe droefheid, in de hope des
eeuwigens levens, onze innig ge-
liefde Dochter en Schoondochter
Adriana Geertruda Schoep,
geb. BLANKERS,
geliefde Echtgenoote van G. K.
SCHOEP Jr.

De wederzijdsche Ouders,
G. BLANKERS,
G. BLANKERS— } VEEN.
HONCOOP.
G. K. SCHOEP Sr. } ARN-
S. SCHOEP—v. d. Bos. } H.M.
BOULEVARD 155A.

Heden nam de Heere door
den dood van ons, onzen gelief-
den medebroeder

Cornelis Jacobus de Smit,

rustend Ouderling, in den ouder-
dom van bijna 72 jaren

De gemeente betreurt hem
als een waardig opziener, die
met zijne geestelijke en stoffe-
lijke gaven haar gedurende een
twintigtal jaren gediend heeft.

In den Heere ontslapen, rust
hij nu van zijn arbeid en zijne
werken volgen met hem

Namens den Kerkerad,
J. H. DONNER Jr., Praes.
G. DE JAGER Jzn., Scriba.
NIJMEUWDE,
12 Sept. 1901.

Heden overleed na een lang-
durig doch geduldig lijden onze
geliefde Dochter, Zuster en
Behoudzuster

AALTJE,

in den ouderdom van 25 jaar.
Wij hopen in den wil des
Heeren te berusten, die geen
rekenschap van zijn daden be-
hoeft te geven.

Namens de Familie,
J. BOUMAN.
ZUIDWOLDE (Dr.),
17 Sept. 1901.

UITGELOOT

No. 24, 29 en 75.

Geref. kerk te HALFWEG.
C. v. BAREN.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.
Samatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen,
franco thuis onder rembours.
J. STAAL, STEENWIJK.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen en op bestelling alom te be-
komen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b
uitgesproken in de Burgwalkerk te
KAMPEN, den 30 Juni 1901
in tegenwoordigheid van
PRESIDENT KRUGER.
30 cent.

Bij J. H. BOK, te Kampen,
verscheen:

Drie kleine Vossen

door

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.80. In fraaie Stempelb. f 1.25.

Schepping of

Ontwikkeling

door

Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.50.

Vijftig Psalmen en

Gezangen.

In hunnen oorspronkelijken Rythmus
voor Gemengd Koor.

Bewerkt door R. G.

Groot kwart formaat. Grootenotentypen
Prijs f 1.—; 10 ex. f 9.—; 25 ex.
f 20.—; 50 ex. f 37.50.

Aan Zangdirecteuren wordt op
aanvraag een ex. ter inzage toege-
zonden.

P. J. MILBORN,

UITGEVER,

4 ct.

4 ct.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE

kleine kinderen

DOOR

JACOBUS BORSTIUS

IN LESSEN VERDEELD, DIE MET
OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR

O. C. DOORNBOOS.

Deze uitgave, op goed papier met

duidelijke letter gedrukt, kost

niet meer dan 4 cent,

Een ex. ter kennismaking wordt op
verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct.

4 ct.

Bij den Uitgever K. LE COINTRE
te MIDDELBURG is verschenen: de

3e druk van Dr. Wagenaar,

Tijdpreek bij het optreden van het
Ministerie-Kuyper.

Prijs 15 cent.

Wie hiernedee wil werken, gelieve
conditiën aan te vragen bij den Uitgever.
Eene groote Zonde.

't Bezoek aan het Paardenspel.

Overdruk uit de *Zuider-Kerkbode*. Ter
verspreiding 100 Ex. f 1.25, 250 Ex.
f 2.50, 500 Ex. f 4.50, 100
Ex. f 7.50.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die groepen worden om het
woord te voeren, wordt dit werkje ter
lezing aanbevolen. Niet alleen H.H.
Predikanten, maar ook andere voor-
gangers op vergaderingen zullen hierin
overvloed van nuttige wenken vinden.

Godsdienst-
Onderwijs.

A. VAN DEN BERG.

Bijbelsche Historievragen.

Twee en zestigste druk. Prijs 25 cts.

Bijbelsche Historievragen,

verkort.

Zestiende druk. Prijs 15 cts.

De naam van den Schrijver duidt
genoegzaam de Godsdienstige richting
dezer Vraagboekjes aan. Het eerstge-
noemde boekje is, sedert het vóór ruim
honderd jaren het eerst het licht zag, ge-
heel onveranderd behouden, uitgezo-
derd, dat het in de nieuwe spreek- en spel-
lingwijze werd overgebracht. Het an-
dere boekje is hiernaar bewerkt, zoodat
de Bijbelsche Geschiedenis ook hieruit
volgens dezelfde leer onderwezen wordt.
Zij zijn in een aangenamen, begrijpelij-
ken vorm opgesteld, waardoor het
gebruik bij het Onderwijs bij uitstek
gemakkelijk is. De talrijke herdrukken
leveren het bewijs, dat deze leerwijze
door zeer velen verkozen wordt. Heeren
Predikanten en Godsdienstonderwij-
zers, die er kennis mede willen maken,
staat, door tusschenkomst van hun
gewonen boekverkooper of op directe
aanvraag aan den ondergeteekende, een
present-exemplaar ten dienste.

De Uitgever:

Arnhem. P. GOUDA QUINT.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van
de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Vele malen worden in het dagelijksch
leven allerlei bijbelteksten op verkeerde
manier aangehaald. Dit is de Schrift
geweld aandoen en onteeren. Daarom
was het een goed idee van Ds. Krop-
veld om eenige van zulke plaatsen toe
te lichten in haar ware betekenis en
tegen dat verkeerde gebruik in te gaan.
We gelooven dat de geachte schrijver
alleszins gelukkig is geweest in zijn
pogen. Op duidelijke, klemmende, gron-
dige wijze wordt in dit nuttige boekje
beloofd. Het is der lezing dubbel
waard; het verrijkt onze Schriftkennis,
en doet ons Chr. leven gezonder worden.
(Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer J. C. van Briel-Sasse te
Nieuwveen uit Zevenhoven f 8.25, door
Ds. Z. Hoek te Ambt Vollenhove f 14.50,
door den heer A. Kuipers te Vrijhoeve-
Cappel f 19

Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):

Van de Ger. kerk te Oosterzee f 3.50,
van idem te Oldeboorn f 4.52 1/2, van idem
te Dunsward f 4.35 1/2, van idem te Mil-
dam f 3.3 1/2, van idem te IJkerhuizen
f 8.30, van idem te Hoornsterwaag f 0.92,
van idem te Doekbroek f 6.01, van idem
te Lippenhuizen f 1.30, van idem te Ech-
ten f 2, van idem te Wolvega f 6.93, van
idem te Joure f 9.20, van idem te Heeren-
veen f 23.56 1/2.

Aan Schenkingen:

Van G. K. Hzn. te Zwertslois f 3.

Voor de Medische Faculteit:

Door m. j. Miedema te Leeuwarden
van de 1/2 stuivers-vereeniging te Sneek
f 6.45.

Voor het Studiefonds:

Door m. j. Miedema te Leeuwarden
van de 1/2 stu

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joff II : 1a, Blaagt de bazuin!

Vrijdag 27 September 1901.

Hagg I 4, Is het voor u lieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Vrijdagavond 20 Sept. werd ten half negen ure de Cursus 1901—1902 aan de Theol. School in de Aula geopend met een toespraak van den Rector Prof. M. Noordzij.

Naar aanleiding van het voorgelezen hoofdstuk, Spreken 2, wees Z. Hoogel. op de groote gave ons door God geschonken, dat uit zijn mond tot ons komt kennis en verstand. Die rijke gave echter verplicht tot ijverig onderzoek van de gedachten Gods, tot het aanvaarden en naspeuren van zijne redenen. Daarbij draagt zij de belofte in ons leven, dat de Heere in dat zoeken wil voorlichten en tot vinden ons wil leiden.

Aan het slot van zijne toespraak deelde de Rector mede, dat ingeschreven waren 71 studenten, waarvan een elftal voor de eerste maal, n.l. de h.h. F. W. Brammer, J. H. Broek-Roelofs, J. M. de Jong, J. Koelewijn, J. Lammertsma, S. O. Los, A. Rolloos, J. D. Speelman, J. Thijss, K. v. d. Veen en J. de Vries. In deze bijeenkomst werd in gebruik genomen het nieuwe orgel, dat uitnemend aan de eischen voldoet. Bijzonder herinnerde de Rector aan het feit, dat alleen door de mildheid van de firma *Schippers-Bros* te Vlaardingen, die het orgel leverde, voor de geringe som, die ter beschikking was, een zoo kostbaar instrument nu onze Aula ciert.

P. BIESTERVELD,

Secretaris v/h College van Hoogleraren.
Kampen, 21 Sept. 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SCHARNEGOUTUM, 16 Sept. 1901. Heden ontvingen we het voor onze gemeente zoo zeer teleurstellende bericht, dat de

Welerw. heer D. Steenhuis geen vrijmoedigheid kon vinden, om onze eenparige roeping op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
S. R. SYBRANDT, Scriba.

BERLIKUM, 18 Sept. 1901. Zondag j.l. maakte onze geachte Herder en Leeraar Ds. D. Steenhuis der gemeente bekeerd, dat Z.Erw. voor de roeping van de Ger. kerk te Scharnegoutum en Surhuistervoor heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
K. BOSMA, Scriba.

VEENWOUDSTERWAL, 22 Sept. 1901. Hedenmorgen na de godsdienst oefening maakte onze geachte Leeraar Ds. A. Terpstra de gemeente bekend, eene roeping ontvangen te hebben van de Ger. kerk te Rotterdam.

Namens den Kerkeraad,
A. W. DE JAGER, Scriba.

HINDELOOPEN, 22 Sept. 1901. Heden werd onder leiding van onzen geachten Consulent, Ds. de Walle van Koudum, alhier met alle stemmen tot Herder en Leeraar gekozen de Welerw. heer C. Diemer van Warns.

Namens den Kerkeraad,
D. VAN DER KOOIJ, Scriba.

DOKKUM A, 23 Sept. 1901. Alhier is beroepen Ds. T. Bos van Bedum.

W. KOOLSTRA, Scriba.

HALFWEG, 23 Sept. 1901. Gisteren werd door de gemeente tot Herder en Leeraar gekozen en alzoo heden door den kerkeraad beroepen de Welerw. heer Ds. N. Y. van Goor te Boxum. Moge Z.Erw. onze roeping opvolgen, is onze wensch en bede.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

BORGER, 23 Sept. 1901. Gister maakte onze algemeen beëindigde Leeraar Ds. G. Meijer de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de kerk te Ezinge. Geve God, dat Z.Ew. ons spoedig doe hooren, met volle vrijmoedigheid te hebben bedankt. Dit is en blijve de bede van kerkeraad en gemeente.

ben bedankt. Dit is en blijve de bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
L. VAN DIJK, Scriba.

IERSEKE, 17 Sept. 1901. De Kerkeraad der Geref. kerk van Ierseke heeft besloten, geen collectanten in deze gemeente aan te bevelen, dan hen, die daartoe een maand te voren toestemming hebben verkregen.

De Kerkeraad voorn.,
G. MOERDIJK, Scriba.

CLASSEN.

Classis Edam.

Vergadering der Classe Edam op Donderdag 3 Oct. v. m. 10 ure te Edam. Op het Agendum komt voor Examen van den Cand. Schweitzer.

Namens de Classis,
M. V. D. MAST.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispeel.

Van de Ger. gem. te: Enkhuizen f 5, Ede f 1, Ongea Small. f 2, te Veen f 3,50, 's-Gravenpolder f 1,50, Sassenheim f 4, Hillegom f 2,50, Bruinisse f 2, Haulerwijk f 1, Mijldrecht f 1, Rijsen f 2,50, Wierden f 2,26, Alblasserdam f 3, Almelo f 4, Gaast f 3,25, Piaam f 2,12, Loenen a/d Vegt f 1,20, IJlst f 2, Schipluiden f 1, Lollum f 2,50, Beetgum f 3, Ten Boer f 4, Zierikzee f 2,50, Geesteren-Gelselaar f 2,50, Dronrijp f 5,38, Rozenburg f 2,50, Garrelweer f 4, Zwijndrecht f 5, Leens f 7,50, Rinsumageest f 1, Voorst f 2,70, Soest f 3,30.

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 23 Sept. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Amstelveen	1/2 c. f 10,—	Noordwijk a/Z	1/2 c. - 6,04
Uithoorn	" - 0,98	Rijnsburg	" - 10,50
Weesp B	" - 2,27	Sassenheim	" - 6,10
Bussum	" - 5,72	Voorschoten	" - 6,16
Huizen	" - 3,14	Leiden A	" - 28,57
Muidenberg	" - 0,96	Bedum A	" - 32,79
Naarden	" - 3,08	Sappemeer	" - 20,25
Nederh. d. Berg	" - 2,—	Kielwindweer	" - 5,03
Hazerswoude	" - 10,21	Zuidwilde	" - 9,81
Hillegom	" - 5,—	Ezinge	" - 9,35
Katwijk a/d R.	" - 7,04	Zaidbroek	" - 7,50
Katwijk a/Z.	" - 7,50	Groningen B	" - 15,67
Kondekerk	" - 3,80	Hoogkerk	" - 9,30
Leiden C	" - 8,84	Bolsward B	" - 5,28
Leiderdorp	" - 18,14		

Contributies.

Ds. W. Postmus, Em. pr., *Werkum* f 10.
De Penningmeester
van de Theologische School,
Zwolle, 21 Sept. 1901.
DR. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

In dank ontvangen:
Van Ds. Kropveld te Rijswijk, namens X te Boskoop f 16,55
Van Ds. J. N. Lindeboom te Zutphen, van de Cents-Vereniging aldaar — 5,—
Van Meij. J. Zaidenrijk te Gouda, uit Hed.'s busje — 17,—
Van A. Gruijs Sr. te Zaandam, opbrengst van gebruikte postzegels — 1,50
Van N. de Boer, penn. van de diaconie der Geref. kerk te Beetgum — 4,—
Met beleefde aanbeveling,
N. KOORS,
Oostvestplein, 65.
Rotterdam, 16, 9—'01.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXIII.

Tegen de door de Gereformeerden algemeen voorgedragen opvatting, dat de roeping aan de wedergeboorte voorafgaat, kan één bezwaar worden ingebracht, dat van gewicht is en daarom afzonderlijke bespreking verdient. Het luidt aldus: de roeping kan niet aan de wedergeboorte voorafgaan, omdat dooven niet hooren en dooden niet opstaan kunnen. Om het Woord Gods in waarheid te gelooven, moet eerst het nieuwe leven der wedergeboorte reeds in het hart zijn geplant en in dat nieuwe leven het vermogen, om te gelooven, zijn het ingeschapen. Het zaligmakend hooren van het Evangelie onderstelt de wedergeboorte, gelijk de daad altijd het vermogen onderstelt. En daarom gaat, zoo niet in tijd, dan toch altijd in orde, de wedergeboorte aan de roeping vooraf.

Dit bezwaar kan ten volle worden erkend, zonder dat daarom de gevolgtrekking wordt aanvaard, welke men eruit afleidt. En het kost niet veel moeite, om dit voor een ieder duidelijk in het licht te stellen.

De leer, dat het zaligmakend hooren van het Evangelie de wedergeboorte onderstelt, is in de Gereformeerde kerk ten allen tijde beleden. Er is niemand, die daaraan twijfelt of tot bestrijding lust zou gevoelen. Ook in den tegenwoordigen tijd is er niemand in de Gereformeerde kerken opgestaan, die te dezen opzichte eene andere meening is toegedaan. Alle Gereformeerden zijn steeds van overtuiging geweest, dat wie het Evangelie met een oprecht geloof aannam, van tevoren (zoo niet in temporeelen dan toch steeds in logischen zin)

het vermogen tot dat geloof in de wedergeboorte ontvangen moest hebben. Zelfs mag er gerust aan toegevoegd worden, dat hierover op Gereformeerd standpunt geen verschil mag bestaan; want deze belijdenis staat met de leer van de zonde, van de geestelijke onmacht des menschen, in het nauwste verband.

Schijnbaar kwam deze belijdenis echter in den tijd der Dortsche Synode met eene voorstelling der heilsorde in conflict, die door sommige Engelsche Godgeleerden toentertijd gegeven werd. Op genoemde Synode zeiden de Theologen uit Groot-Brittanje in hun oordeel over het derde en vierde artikel (Acta, uitg. Donner bl. 4690), dat de wil van den gevallen mensch ontbloeit is van de boven-natuurlijke en heilzame gaven, waarmede hij in den staat der onschuld begiftigd was en derhalve niets vermag tot de geestelijke werkingen, zonder de krachten der genade. Maar desniettemin namen zij aan, dat bij degenen, die op lateren leeftijd wedergeboren en bekeerd werden, allerlei dingen aan die wedergeboorte voorafgingen, zooals het ter kerk gaan, het aanhooren van de prediking des Evangelies, het kennen van den wil Gods, het gevoel der zonde, de vreeze der straf, de gedachte aan verlossing, de hope op vergeving.

De Goddelijke genade, zoo leerden zij, pleegt de menschen tot den stand der rechtvaardigmaking niet te brengen door een haastig aanblazen Gods maar door vele voorafgaande daden, waardoor zij door den dienst des Woords tenonder gebracht en voor de wedergeboorte voorbereid worden. Dit is te zien in diegenen, die de predikatie van Petrus gehoord hebbende den last hunner zonde gevoelen, vreezen, bedroefd zijn, de verlossing begeeren en eenige hope van

vergifenis ontvangen, Hand. 2 : 37. Het wordt bewezen door de natuur der zaak. Want gelijk er bij de natuurlijke geboorte vele voorafgaande schikkingen zijn, zoo komt men ook in het geestelijke, door vele voorafgaande handelingen der genade, tot de wedergeboorte. En het blijkt ook uit de middelen, die God gebruikt, om de menschen te wederbaren, want Hij gebruikt daartoe den dienst van menschen en het middel des Woords, 1 Cor. 4 : 15.

Maar deze voorafgaande werkingen, die door de kracht des Woords en des Geestes in de harten der menschen teweeggebracht worden, hangen volgens het gevoelen der Engelsche Godgeleerden niet onfeilbaar en onlosmakelijk met de wedergeboorte saam. Zij kunnen door de schuld van den oproerigen wil verstikt en ten eenenmale uitgebluscht worden, zoodat sommigen van hen, in wier gemoed eenige kennis der waarheid, eenige droefheid over hunne zonden, eenige begeerte om verlost te worden is gewerkt, toch weer de waarheid geheel verwerpen en haten, zich aan hunne begeerlijkheden overgeven en in de zonde verharderen, Matth. 13 : 19, 2 Petr. 2 : 4, Hebr. 6 : 4. Zelfs de uitverkorenen gedragen zich onder deze werkingen, welke aan de wedergeboorte voorafgaan, nooit alzo, of zij zouden van God vanwege hunne nalatigheid en wederstandigheid verlaten mogen worden. Maar jegens hen is de bijzondere barmhertigheid Gods van dien aard, dat, al is het dat zij deze opwekkende en verlichtende genade een tijd lang verstooten of onderdrukken, God nochtans hen altijd weder aandrijft en opwekt, totdat Hij hen ten eenenmale onder het juk zijner genade gebracht en in den stand der wedergeborene kinderen gesteld heeft.

Ieder gevoelt, dat deze leer der Engelsche Godgeleerden, ofschoon op zichzelf niet verkeerd, toch zeer licht misverstaan kon worden en aanleiding kon geven tot de gedachte, dat er aan de wedergeboorte eene voorbereidende genade, in eigenlijken, hetzij dan positieven hetzij negatieven zin, voorafging. Dat kwam uit bij Amesius, die in het jaar 1576 in Engeland geboren was, te Cambridge leerling van Perkins werd, in 1610 naar Nederland kwam en in 1622 benoemd werd tot Hoogleraar te Francker. Deze leerde, dat er bij volwassenen aan de wedergeboorte schikkingen voorafgaan, waardoor het subject meer ontvankelijk gemaakt wordt, om haar deelachtig te worden. Zooals het hout door de droogte meer geschikt wordt voor het vuur, zoo heeft de voorbereiding van den zondaar de strekking, om straks het gloren van de levensvonk te vergemakkelijken. De voorbereiding neemt de hinderpalen weg. Kennis der waarheid doet de onkunde wijken; smart over de zonde neemt het genoegen weg, dat zij smaken doet; vrees doodt de dристheid om te zondigen. En aan de andere zijde deelt deze voorbereiding zaken mede, die in de bekeering van het hoogste belang zijn, verlichting namelijk, afschuw van de zonde en begeerte naar verlossing.

Tegen deze voorstelling kwam Maccovius op. Als deze had kunnen goedvinden, om wat meer met de bedoeling van zijn tegenstander te rekenen, zou hij zeker minder scherp zijn opgetreden. Want Amesius wilde ongetwijfeld niet anders leeren, dan wat door zijn leermeester Perkins en door de Engelsche afgevaardigden op de Dordtsche Synode geleerd werd. Maar het valt niet te ontkennen, dat Amesius in zijne uitdrukkingen niet

altijd even gelukkig was; en gelijk dat gewoonlijk gaat, bij de polemiek werd het er niet beter op en kwam hij in een hoek te staan, waarin hij zeker eerst geen positie had willen nemen.

In zoover had Maccovius in zijne bestrijding van Amesius dan ook volkomen gelijk. Er is geen tusschenstaat tusschen dood en levend, tusschen onwedergeboren en wedergeboren in. De niet wedergeborene is een natuurlijk mensch, die geen geestelijk goed kan doen, die de dingen des vleeschens bedenkt en onder de heerschappij der zonde staat. De voorafgaande schikkingen tot de wedergeboorte zijn geen eigenlijke voorbereiding tot en nog veel minder eene oorzaak van de wedergeboorte. Want deze is een rechtstreeksch, almachtig, onwederstandelijk werk Gods, waaronder de mensch geheel lijdelijk verkeert. Als die zoogenaamde schikkingen en werkzaamheden een geestelijk karakter dragen, zijn zij een vrucht en bewijs der wedergeboorte; en als zij zulk een karakter niet dragen, zijn zij nog natuurlijk, behoeven zij thuis onder de algemeene genade, leiden zij niet en bereiden zij niet voor tot de wedergeboorte en hangen met deze niet onverbrekkelijk saam.

Maar al is dit alles volkomen juist, toch is daarmede noch door Maccovius noch door eenig ander Gereformeerd Godgeleerde ooit ontkend, dat bij volwassenen aan de wedergeboorte de uitwendige roeping door het Woord en in verband daarmede ook allerlei ervaringen voorafgingen. Dit kan trouwens door niemand worden ontkend. De Schrift leert aldus en de ervaring bevestigt het. Eerst als men de stelling huldigde, dat alle uitverkorenen zonder uitzondering in hunne eerste levensdagen werden wedergeboren, zou men

dit in volstrekt zinnen kunnen bestrijden.

Maar van die meening was Mac-covius niet en geen enkel Gerefor-meerd Godgeleerde. Ook Voetius onderscheidt eene wedergeboorte bij kinderen en volwassenen en laat in het laatste geval eene uitwendige roeping door het Woord voorafgaan. En Comrie en vele andere Theologen behandelen breedvoerig de vraag, of er eene voorbereidende genade is. En aller antwoord komt hierop neer: eene voorbereidende genade, die den mensch voor de wedergeboorte in een of ander opzicht geschikt maakt, is er niet. De wedergeboorte is evenals de schepping een absoluut begin. Maar daarom kunnen er bij volwas-senen wel allerlei werkzaamheden aan de wedergeboorte voorafgaan, zooals het ter kerkgaan, het hooren van Gods Woord, vrees voor straf, eenig verlangen naar verlossing enz.; werkzaamheden en ervaringen, die de wedergeboorte niet vanzelf mee-brengen, maar er toch naar Gods leiding menigmaal aan voorafgaan; voorafgaande, geen voorbereidende werkzaamheden dus!

In al deze gevallen gaat derhalve ook de roeping door wet en Evangelie aan de wedergeboorte vooraf. En deze roeping onderstelt niets en be-hoeft niets te onderstellen. Zij richt zich naar Jezus' bevel tot alle crea-turen, tot alle menschen zonder on-derscheid, omdat zij allen zondaren zijn en de verlossing in Christus van noode hebben. Wel staat het boven allen twijfel vast, dat niemand het Evangelie *zaligmakend* hooren, dat is in oprechtheid gelooven kan, tenzij hij wedergeboren zij door Gods Geest en het vermogen des geloofs ontvan-gen hebbe. Maar daaruit volgt in het minst niet, dat die wedergeboorte vóór de uitwendige roeping moet hebben plaats gehad en altijd geschiedt zonder en buiten en los van het woord der prediking. Zelfs heeft de verkondiger van het Evangelie er als zoodanig niets mede te maken, of iemand verkoren is of verworpen, of hij al dan niet is wedergeboren. Hij heeft zich alleen te houden aan Chris-tus' bevel en het Evangelie te bren-gen aan alle creaturen. En dan zal God wel zorgen, dat zijn Woord niet ledig wederkeert maar alles doet, wat Hem behaagt.

Daarom zeide Gomarus ook, dat God uitwendig door het Woord aan den mensch de daad des geloofs be-veelt, terwijl Hij hem inwendig door zijn Geest met de hebbelijkheid des geloofs begiftigt en hem alzoo tot het gelooven bekwaam maakt. Het be-vel des geloofs geeft n.l. te kernen, wat de mensch Gode schuldig is te doen, maar niet wat hij kan doen, en de belofte duidt aan, waaruit dat geloof hun toevloei. Zoo was het ook bij Lazarus, toen hij gestorven was. Christus had zijne opstanding beloofd, en ofschoon hij uit zichzelf niet hooren en niet opstaan kon, om-dat hij dood was, toch beval Christus uitwendig, dat hij zou uitkomen, en deelde hem tegelijk inwendig het leven en de krachten mede, waardoor hij hooren, opstaan en alzoo aan Jezus' bevel gehoorzamen kon.

En evenzoo zegt Maccovius, of-schoon zoo sterk mogelijk vasthou-dende, dat het *zaligmakend* hooren de wedergeboorte onderstelt, dat God blijkens Ezech. 37 : 4 en Joh. 11 : 43 wel terdege ook diegenen roept, die geestelijk dood zijn. En Hij doet dat en kan dat doen, wijl Hij juist de dingen, die niet zijn, roept alsof zij waren en door middel van de roeping juist bewerkt, dat zij er zijn.

Dat is het gemeen gevoelen van heel de Gereformeerde kerk en theo-logie. Dooven kunnen niet hooren, maar God kan ze onder en in ver-band met de uitwendige roeping hoorende maken. Dooden kunnen niet opstaan, maar God kan door middel van het Woord het zaad des levens in hunne harten planten, zoodat zij met den verloren zoon opstaan en tot den Vader gaan. In al deze ge-vallen houdt de wedergeboorte ver-band met de roeping, de werking des Geestes met de bediening des Woords.

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN. HERKENNING.

XLIV.

In de toekomstige eeuw zal de uit-oefening der gemeenschap met de ont-slapene heiligen worden hersteld. Chris-tus zal levenden en dooden weer hereenigen; Hem is het opgedragen, alles weer rondom zich saam te verga-deren, en alle scheidsmuren, die als gevolgen der zonde tusschen mensch en mensch eene plaats hebben verkregen, te slechten, opdat er voor de liefde geen enkel beletsel meer zij, dat hare uit-oefening verhindert. Door de opwek-king van alle ontslapenen, en hunne ver-eeniging met de alsdan nog levende geloovigen, zal Hij zijn werk volbrengen. Dan breekt de gouden eeuw der liefde aan.

Men heeft gevraagd, of men in de toekomstige eeuw elkander zal herken-nen. Deze vraag is onderscheiden van die, of men er elkander kennen zal. Op die laatste vraag kan onmiddellijk be-vestigend geantwoord. Men zal er niet als een vreemdeling aangezien worden, en als tegenover vreemdelingen staan. Elk zal gekend worden bij zijn nieuwen naam, ja voor zijn naaste doozichtig zijn, en zoo beter gekend worden dan hier op aarde ooit mogelijk was. Hier toch doorzien wij elkander niet; zelfs de meest met elkander vertrouwden kennen elkander niet ten volle, en be-reiden elkander soms groote verrassin-gen, zoowel van onaangenaamen als van lieflijken aard; wij zien elkander als door een nevel heen, en wandelen nog niet in het licht van den dag. Het volmaakte kennen hoort de toekomstige eeuw toe. Wij zouden, vanwege onze zwakheid, hier op aarde elkander zelfs moeilijk kunnen liefhebben, als wij elkander ten volle kenden, omdat wij dan naast het goede zooveel kwaads in elkander zouden zien, dat de teedere bloesems onzer genegenheden als zou-den afvallen. Bij Christus alleen kan de volle kennis van de zijnen met de volle liefde tot de zijnen samenvallen; dat teekent de grootste zijner liefde. Onze broederliefde echter is hier op aarde eene zwakke plant gelijk, die in het halfdonker moet gezet, omdat zij het volle, onbeschaduwde zonlicht nog niet kan verdragen.

Eene andere vraag is het, of wij el-kander zullen herkennen? Of wij van de zaligen, met wie wij hier op aarde geleefd hebben, of van wie wij hier op aarde hebben gehoord, weten zullen, dat zij dezelfde zijn, met wie wij hier leefden en van wie wij hier hoorden, dan wel of alle gedachten zal worden uitgewischt?

Men heeft aan deze vraag wel eens grooter gewicht toegekend, dan zij ver-dient, en geoordeeld, dat de hemel geen gering deel van zijne aantrekkelijkheid zou verliezen, zoo er geene herkenning was. Min of meer bewust ging men hierbij uit van de onderstelling, dat de verhoudingen des aardse levens, zij het ook op verrijnde wijs en in geest-lijke vormen, in de toekomstige eeuw zouden worden hersteld. Die onder-stelling nu is ten eenenmale valsche. Er is slechts ééne gemeenschap, die blijft, namelijk de heilige gemeenschap der ware geloovigen. Elke andere wordt opgelost, omdat zij slechts dient om deze te helpen vormen. In de toeko-mende eeuw is er slechts één vader, God; het huwelijk heeft er zijne ver-vulling gevonden in de gemeenschap tusschen Christus en de gemeente; voorts staan allen tot elkander in verhouding als leden van een groot gezin Gods. Niemand heet er meer vader of man, moeder of echtgenoot, broeder of zus-ter; er zijn geene andere onderscheidin-gen dan die voortvloeien uit de hoogere of lagere plaats, die men inneemt in het rijk der heerlijkheid, of in de bij-zondere gaven en roeping, aan elk der zaligen gegeven.

Maar dit alles neemt niet weg, dat de vraag naar de herkenning niet van belang ontbloeit is, zoodat het de moeite, om de Schrift omtrent haar te onder-zoeken, rijkelijk loont.

Al laat zich de Schrift niet recht-streeks over het onderhavige punt uit, zoo geeft zij toch zekere wenken, waarop wij slechts te letten hebben om tot de overtuiging te komen, dat men elkan-der herkennen zal.

Er is eene herkenning nog vóór de opstanding; de arme geloovigen zullen hunne weldoeners in de eeuwige taber-nakelen ontvangen. Luk. 16 : 9.

Er is eene herkenning in den dag des gerichts. De Thessaloniënsen zou-den alsdan Paulus' blijdschap en kroon zijn, 1 Thess. 2 : 18.

Nu laat zich niet denken dat deze kennis later zou worden uitgewischt. Men zal in den hemel zijn geheugen niet kwijjt zijn. Onkunde is gebrek; daar zal echter geene onvolmaaktheid wezen. Men werpe er niet tegen in, dat alsdan ook geweten zal worden, wie men van zijne vroegere betrekkingen mist; men bedenke echter, dat de we-

tenschap er van geene droefheid baren zal, niet alleen omdat men verslonden zal zijn in Gods wil, maar ook omdat alle natuurlijke, lichamelijke betrekking en genegenheid zullen ophouden.

Wij kunnen zelfs verder gaan en zeggen, dat ook zij, die wij niet per-soonlijk, maar slechts uit Schrift en historie gekend hebben, van ons gekend zullen worden en wat zij hier op aarde geweest zijn. Kende Petrus Mozes en Elias niet op den berg? Het laat zich denken, dat wij niet slechts van de heiligen, ons uit Schrift en historie bekend, zullen weten, dat zij dezelfde personen zijn, maar dat de sluier van elks verle-den er opgelicht worden zal. Immers zal men er samen spreken over de wegen en wonderen, door welke God ons tot de heerlijkheid geleid heeft, om samen Hem over zijne wijsheid en trouwe te prijzen; maar hoe zou dit geschie-den zonder dat men zijn verleden aan elkander bekend maakt?

Men zou nog verder kunnen gaan, en vragen, of men met hen, met wie men hier in nauwere gemeenschap heeft gestaan, ook daar in bijzondere gemeen-schap zal verkeer? Alvorens deze vraag te beantwoorden, houde men strikt in het oog, dat de natuurlijke betrek-king, waarin wij hier tot elkander staan, niet nawerkt op onze wederzijdsche ver-houdingen in de toekomstige eeuw. Er zullen daar wel bijzondere verhoudingen zijn, maar zij worden alleen gevormd door de hier op aarde werkzame geest-lijke liefde. Om daar in bijzonderen zin elkanders vreemde te zijn, moeten wij hier aan elkanders geestelijk wel-zijn gearbeid hebben, 't zij door voor-beeld, 't zij door voorbede, 't zij door onderricht en terechtwijzing, vermaning en vertroosting. Dat alleen bindt voor eeuwigheden aan een. Om elkanders vreemde te worden moeten wij elkan-ders vrucht kennen. De wetenschap er van vure ons allen aan om onze na-tuurlijke verhoudingen te heiligen, elkander tot een hand en voet te zijn op weg naar den hemel, en lief te heb-ben met eene liefde, die eeuwig is, om-dat zij heilig is.

VAN ANDEL.

VOLKSNODEN.

't Is weer de tijd der „Verslagen.” De toeneming van het getal der kleinere en grotere boekjes is een goed teken. Ze zijn zoovele boodschappers van de goede tijding, dat de Geest des HEEREN werkt met kracht in mannen en vrouwen, in jongen en ouden, om op het gebied van de Kerk en het Koninkrijk Gods naar alle zijden het licht van Gods waarheid te doen uitstralen, en de kracht van Gods goedheid en barmhartigheid in Jezus Christus te doen ondervinden. Wie dan ook de verslagen van de onderscheidene takken van Christelijken arbeid terzijde legt alsof zij bijna het inzien niet waard waren, of als ware hij te wijs en te groot en zijn tijd al te bezet om (bij alle kranten enz. die hij „moet” lezen, en die hem in niet onge-vaarlijke ketenen van zich verstrooiende en met draf vullende slavernij gebonden houden) aandaachtig kennis te nemen van „Verslagen,” die worde toch eindelijk nuchter, en hij worde dwaas, opdat hij wijs moge worden. En wie wil weten, wat God doet in en door Zijn volk; welke moeiten en zorgen de arbeiders in Gods werk dag aan dag voor hun voeten zien liggen en komen; welke gaven en krachten, lijdzaamheid en trouw der liefde als vruchten des geloofs bloeien en haar lieflijken geur verspreiden in het midden van woestijnen van dorheid en boosheid en lijden, die leze dikkend — dankend, wat de mannen en vrouwen, aan wie de leiding is toevertrouwd, mededeelen van den gang en den staat van hun Vereeniging of kring in het jaar dat voorbij ging. Die verkwikke zich aan den zegen, waardoor God zijne werklieden gedurig de ziel ver-frischt en versterkt, en onderzoekte, of en in welk deel des werk bij, of zij, heeft toe te nemen, zal het leven dat voorts kort is, niet ook maar ten deele, in eigen gekozen genieting en bezigheid, maar naar den wil des Vaders in de hemelen en tot zegen der menschen worden besteed. Geeft daarom aan uwe kleine en groote kinderen, aan vrienden en vriendinnen de verslagen te lezen, met het goede voorbeeld van belang-stelling en deelneming in den arbeid en den strijd, het geloof en de liefde, en de vreugde en den dank, die uit die bescheiden bladen tot u spreken. Wees er zeker van: als zij alzoo hietoe meewerkt, dat ons jonge volk en onze meuschen van leeftijd minder tijd besteden aan krantenleesuur en allerlei ware en opgedichte verhaal-lectuur, (om niet te spreken van schadelijke romans c. a.), en smaak krijgen in degelijke, gezonde leesstof, waaruit kennis van en opwekking tot den arbeid op Gods akkers is te verkrijgen — dan, mijn broeder, mijn zuster, werkt gij, zonder moeite en zonder geld en zonder druktemakerij, mede tot een dringend noodige reformatie van dit geslacht. En van stonden aan zullen groote scharen zich opmaken om

in allerlei kring het onlustig aankijken van een „Verslag”, als ware het leetuur van den laagsten rang en van „saai” karakter enz. enz., te vervangen door een vriendelijk oog en een behulpzame hand...

Moge deze voorafpraak al den lezers gansch zeer nuttig zijn of worden, nu wij onderscheidene verslagen onder hun aandacht hebben te brengen. Opdat de honderden en duizenden guldens, die ze kosten, niet langer, gelijk 't bij velen inderdaad het geval is — „weggeworpen” geld zijn.

Voor mij ligt thans „Het Zeventiende Jaar-verslag der Vereeniging tot Christelijke Ver-zorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland.” Hierin vindt ge de ver-slagen van de Alg. Verg. van 5 Oct. '99, en van 31 Mei 1900, met de discussiën over het zoo ernstige voorstel van een 4de Stichting met garantie van de Staten v. N.-Holland, dat, tot mijn en veler innige blijd-schap, welbewust en beslist door de Vereeniging is afgewezen.

Voorts een overzicht van de Geschiedenis en den Staat der Vereeniging over 1900, waarin de Secr. u op het terrein van elk der drie Stichtingen rondleidt. Ook het verslag van den Penningmeester, met de winst- en verliesrekening van elk der Stichtingen en van de Vereeniging in haar ge-heel, alsmede de Balans over 1900. Verder rekening en verantwoording van het Pensioenfonds over 1900, dat f 4352.45* in kas heeft; het rapport van de Commissie der Alg. Verg. tot nazien der rekening van den Penningm.; een verslag van de „Onder-steuningskas” over 1900; en dan nog opgave van de plaatsen en het geza-menlijke bedrag der contributiën, der col-lecten, en der giften en legaten.

Om u eenigszins een overzicht te geven van wat in de Stichtingen leeft en lijdt en zorgt, bevat het Verslag ook opgaven van het getal patienten, gesplitst naar de Provin-ciën waaruit ze afkomstig zijn, en een in-deeling naar geslacht en klasse. Voorts de lijst der leden van het Algemeen Bestuur, en afzonderlijk van het Centraal Bestuur en de drie Stichtings-besturen; een naamlijst van de plaatsen waar correspondenten zijn; een lijst van kerken die jaarlijks collec-teeren voor de Vereeniging en van Afdee-lingsbesturen; en eindelijk de Statuten, een Ontwerp-reglement voor de Afdeelingen, een Instructie voor de correspondenten, en, let wel! de voorwaarden tot de opnemng en ver-pleging van liders, het reglement voor de Ondersteuningskas, en het regl. voor de Opleiding van Verpleegpersoneel in de Stich-tingen der Vereeniging.

Gij ziet dus; wie dit Verslag heeft en leest, behoeft in voorkomende gevallen niet verlegen te staan, of mij en anderen moeite aan te doen met allerlei vragen, die in het Verslag zelf reeds zijn beantwoord, of voor welker beantwoording naar het rechte adres wordt verwezen. Dit adres is, voor alles wat plaats voor liders in de Stichtingen, en be-hoeft aan verpleegpersoneel enz. betreft, de Geneesheer-directeur der Stichting.

We komen op dit Jaarverslag terug; in-zonderheid op het Woord vooraf, waarop wij al vast de aandacht vestigen.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Het heeft in de laatste dagen gelukkig niet ontbroken aan goede berichten uit Zuid-Afrika. De dreigementen door Kitchener uitgesproken tegen 15 Sept. hebben niets gebaat; de Burgers hebben ze beantwoord door met goeden moed hier en daar de krachten te concentreren en den Engelschen bij vernieuwing zooveel mogelijk op eigen terrein te bestrijden. In het Zuid-Westen van Transvaal houden zij Klerksdorp inge-sloten, ondanks Methuen's rondtrekken. Zij pikten daar een patrouille huzaren en woud-loopers, sterk 50 man, geheel in. Maar 't meest begonnen de Burgers hunne krachten te ontwikkelen in 't Oosten, op het Noordelijk deel van Natal gericht. Tusschen Jagers-drift en Utrecht wisten de Burgers een troep Engelschen onder Gough af te leiden en zoo duchtig aan te vallen, dat ongeveer 300 man, gedood, gewond en gevangen genomen wer-den met alle officieren en 3 stukken geschut. En terwijl de Engelschen zich reppen tegen-over deze stoute indringers samen te rapen wat aan troepen nog in Natal is te vinden, begonnen andere Burgers zoowel Oost als Westwaarts van Ladysmith aan de Tugela te strijden. Wat er verder voorviel wordt door de Engelschen zooveel mogelijk achter gehouden. Alleen bleek, dat de Burgers zorgden, dat de spoorwegverbinding van Pretoria naar Natal werd verstoord, waarbij 6 man en 30 paarden omkwamen en veel voor-raad den Burgers in handen viel.

Ook in den Vrijstaat bleven dezen de zaken levendig houden. Ten Zuid-Oosten van Bloemfontein, bij Vlakfontein, gelukte het hun zelfs een nieuwe overwinning te behalen. Een troep Engelschen van 150 man beleiden een afdeling koninklijke artillerie met twee stukken. Op één oogenblik werden zij heftig van drie kanten door Burgers beschoten en dus in verraging gebracht, dat zij zich, na 33 dooden en gewonden verloren te hebben, allen overgaven. Zoo bracht ook Smits in de Kaapkolonie den Engelschen een aardig weerlaagje toe bij Tarkastad. Haast omsingeld naar de Engelschen meenden, viel Smuts met de zijnen een troep van zoo gehate lausers aan.

Niet minder dan 4 off. en 30 man werden gedood, terwijl er een 50 zwaar gewond op 't slagveld achter bleven, en twee stukken geschut verloren gingen. Smuts ont kwam gemakkelijk! Kritizinger deed daarna een poging weer in de Kolonie te komen. Hij greep daartoe bij de Oranjerivier in den nacht Levat's verkenners aan. Verschil-lende hoofdofficiëren en soldaten van dezen werden gedood, velen gewond en een stuk geschut verloren. Of Kritizinger de rivier overkwam is onzeker. Maar zeker is, dat het Noorden van de Kolonie tamelijk wel in han-den van de Burgers is en — de opstand in 't midden en 't Zuiden geducht toeneemt. Vandaar dat zelfs weer de oorlogschepen met matrozen te hulp moeten komen en Scheepers maar rondtrekt in 't Zuid-Westen zonder dat de Engelschen hem eenig kwaad kunnen doen, terwijl hij al meer hun groote schade toebrengt door de dorpen te bezetten en spoorwegen te vernielen. Zelfs tusschen Worcester en Paarl moeten gepantserde treinen loopen!

Wat tegenover dit alles staat is slechts het inpikken van enkele trekkende Burgers bij Edenburg in den Vrijstaat en bij Caroline in Transvaal. Maar, daar er geen sprake is van verovering van geweren of krigsvoorraad, schijnen het voor 't grootste deel niet-strijdende Burgers te zijn geweest.

In Noord-Amerika heeft Roosevelt Vrijdag zijn eerste Ministerraad gehouden. Behalve Knox, minister van justitie, waren alle leden aanwezig. De bijeenkomst duurde 1½ uur. De belangrijkste onderwerpen kwamen ter sprake. De ministers verklaren verwonderd te over de verrassende snelheid waarmee Roosevelt de quintessens der zaken begrijpt en in zich opneemt.

Roosevelt benoemde Corteleon tot zijn particulieren secretaris. Gelijk men zich her-innert verulde C. dezelfde betrekking bij Mac Kinley. Roosevelt zou, volgens de telegraaf „onderhandelingen aanknopen met Brazilië, Chili en Mexico ten einde handelsverdragen te sluiten op den grondslag van wederkerigheid (reciprociteit) betreffende faciliteiten voor elkanders handelsproducten. Ook wordt een zoodanig verdrag met Cuba overwogen.

Al weken duren de troebelen in Midden Amerika en men kan nog steeds niet te weten komen wat er eigenlijk gebeurt. Vroeger hadden we berichten genoeg, uit Amerikaanse bron namelijk, maar de on-betrouwbaarheid stond hun op het gelaat gegrift. Na Mac Kinley's dood is de Ame-rikaansche pers verstoord. Men kijkt den Roosevelt-kat uit den boom.

Voor zoover men na kan gaan, staan de kansen van president Castro niet gunstig. Zijn troepen, gesteund door de liberale bur-gers van Columbia, werden door de regeer-ingstroepen van Columbia overvallen en ge-voeilig verslagen. De aanval op Rio Hacha mislukte geheel. Hoe gelukkiger de Regeer-ing van Columbia strijdt, hoe minder er kans op Amerikaanse tusschenkomst bestaat.

Men zegt dat president Castro met zijn optreden tegen Columbia afleiding voor de teurige binnenlandsche toestanden in Vene-zuela beoogde. Is dit zoo, dan geeft hij in het klein de geschiedenis van Napoleon III terug.

De „eredetocht” van den Czaar in Frankrijk liep zonder stoornis af. Maar dat zij iets zou afwerpen voor de strijdende Burgers, moet, helaas, worden betwijfeld!

NOORDTJII.

EENE FEESTVIERING.

Zestigjarig bestaan der eerste Christ. School te Amsterdam.

Van het feest dezer door wijlen Prof. S. van Velzen, als Leenaar der Afgescheidene ge-meente te Amsterdam, gestichte lagere school, schrijft Christ. Schoolblad No. 36, wat volgt.

23 Augustus j.l. was voor de Christelijke school Marnixstraat 285 te Amsterdam een blijde dag. Het was toen 60 jaar geleden, dat die school werd geopend in een onaanzienlijk gebouw aan de Bloemgracht. De oprichting ging uit van de Christelijke Af-gescheiden gemeente aldaar, die wel niet vele edelen en nog minder rijken telde, maar liefde bezat voor God en zijn dienst en dus ook liefde voor de kinderen der gemeente, die door de vangaren van het ongelooft dreigden gegrepen te worden. De Kerkeraad onder leiding van zijnen voorzitter Ds. S. van Velzen ondervond, dat het niet gemakkelijk ging in die dagen vergunning te verkrijgen tot het oprichten van eene bijzondere school.

Als men de autorisatie van de hooge overheid verkregen had, stond men nog voor de bezwaren, die de stedelijke regeering in den weg legde.

De belangrijke adviezen van Mr. J. W. Gefken kwamen den Kerkeraad goed te stude en zoo kon eindelijk na veel moeite de school geopend worden. Toch niet zonder beperkende bepalingen. Het liberalisme dier dagen moet dan wel bijzonder beducht zijn geweest voor de vrijheid.

De kerk was aan banden gelegd en de vrijheid om als gemeente zich te openbaren moest letterlijk afgedwongen worden. Zoo ging 't ook de vrije school. In naam der vrijheid werd alle vrije beweging onthouden. Wij, die leven na 60 jaren van onafgebroken strijd tegen de liberale overheersching, kun-nen ons nauwelijks een denkbeeld vormen van de bekrompenheid en de enghartigheid van de toongevende mannen uit die dagen.

Het kan geen verwondering wekken, dat het Bestuur der school begeerde den dag der opening — 22 Augustus 1841 — te gedenken. Vooral ook, omdat de school zich in een bloeienden toestand verheugen mag en sedert 1886 uit het vervallen ge-bouw op de Bloemgracht verplaatst werd naar de Marnixstraat, waar een nieuw gebouw werd in gebruik genomen.

Het Bestuur herdacht met de onderwijzers der beide scholen van de „Vereeniging voor Gereform. scholen” in Amsterdam de zegeningen, door God geschonken, de vrijheid, die ons deel geworden is ondanks de tegenwerking der vijanden, en vierde blijde feest in het schoolgebouw, dat in een zijner

lokale gedurende eenige uren in eene feestzaal harschappen was. Daarbij kwam, dat het Bestuur niet alleen dankte voor den bloeienden toestand der school, — zij telt 400 leerlingen en staat sedert 1 Mei 1879 onder de leiding van den heer P. S. van Dorp — maar ook in staat was aan de onderwijzers de tastbare bewijzen van den gunstigen financieel toestand in den vorm van eene toelage te schenken.

Zaterdag 31 Augustus was het feest voor de leerlingen der school. In een daarvoor gunstig gelegen tuin kwamen de leerlingen samen en genoten volop van de vreugde hun bereid. Er werden goede woorden gesproken, die ook door de jeugd met belangstelling werden aangehoord en met alle instemming werd een telegram aan H.M. de Koningin gezonden, haar gelukwenschen met den blijden dag, haar van God geschenken. 't Licht trouwens in den aard der Christelijke scholen, dat zij bij hare leerlingen liefde kweeken voor het Huis van Oranje.

Terugziende op den schoonen en blijden gedenktag en in herinnering houdende, hoe veel strijd gestreden is, past een danktoon uit het hart tot God den Heere, die de trouw en het geloof der vaders gezegend en gekroond heeft en het thans levend geslacht daarvan de rijpe vruchten doet genieten.

„FILIPPUS“.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Te Scheveningen ontvangen van
N. N. te N. f 1,00
Van D. E. F. te Dordrecht . . . 10,00
„ B. J. van Rhijn Sr. Waddingsveen 2,50
Van P. J. R. uit Amsterdam . . . 10,00
Zoo traag als sommigen zijn om den hieldarbeid onder leger en vloot te steunen, zoo ijverig en trouw zijn anderen.

De eene broeder schijnt zich in zijn consciëntie gebonden te gevoelen om telken jare een offer op het altaar der liefde naar te leggen, terwijl de ander zoo nu en dan met een aangeteekenden brief of een postwissel ons verblijdt.

Dat deze uitnemende voorbeelden nog veel navolging mogen vinden, en de Heere op gevers en gaven zijn rijken zegen doe rusten, is ons wensch en bede.

E. KROVELD.

Rijnsijk, 20 Sept. 1901.

P. S. In ons stuk getiteld: „Ik weeg maar 50 kilo“ is een zinstorende drukfout ingeslopen. Wij hadden geschreven: „in thee- en kinderhuizen“; de zetter heeft er van gemaakte: in thee- en kinderhuizen. E. K.

Buitenlandsche Kerken.

Engeland. Twee Bisschoppen der Anglikaansche kerk over den oorlog in Zuid-Afrika. — Voor eenige tijd hebben wij medegedeeld, dat vanwege de Zwitsersche afdeling der Evangelische Alliantie de Engelsche Christenen opgewekt zijn, om hun invloed aan te wenden tot beëindiging van den voor Engeland schandelijken oorlog in Zuid-Afrika.

Op dat schrijven heeft de bisschop van Liverpool geantwoord. Dit antwoord maakt het verklaarbaar, dat men in Engeland niet algemeen zijn stem verheft tegen al de gruwelen en barbaarschheden namens de Britsche Regering gepleegd. Genoemde bisschop geeft op het schrijven uit Zwitserland het volgende antwoord: „Ik geef toe, dat de Engelsche Regering fouten begaan heeft, maar in het algemeen is het een uitgemaakte zaak, dat Engeland den oorlog niet begonnen heeft, maar daartoe gedwongen is. De Boeren hebben de Britsche opperheerschappij in Zuid-Afrika willen omverwerpen. Verder is de oorlog door Engeland niet vreed gevoerd. De oorlog eischte het verbranden der hoeven. Hoe verschrikkelijk het ook zij, het is slechts in gevallen van dringenden nood geboden door een generaal, wiens vroomheid en humaniteit boven allen twijfel verheven is. De oorlog leidt tot beschaving en ontwikkeling van Zuid-Afrika en tot evangelisering der Kaffers.“

Nog erger maakt het de bisschop van Rochester, aan wien Dr. Rade in de „Christliche Welt“ een open brief gericht heeft, waarin een vergelijking gemaakt was tusschen het moorden, plunderen en branden der Koerden in Armenië en het werk der Engelschen in Zuid-Afrika.

De bisschop begint met te verklaren, dat hij het op prijs stelt in goede verstandhouding te staan met allen, die in verschillende landen van Europa zich hun Christenplicht en Christelijke verantwoordelijkheid bewust zijn. In die stemming heeft hij het schrijven van Dr. Rade gelezen en zal hij het beantwoorden.

De vergelijking met het bloedbad, aangericht door georganiseerden wellust en moordzieke brandstichting in Wan, Urso, Karpot en andere Arameensche plaatsen, mag volgens hem niet gemaakt worden; zulk een vergelijking noemt men in Engeland een inval van „bondsdag-dolheid.“ Wie deze vergelijking maakt, wordt door bittere partijchap gedreven en zegt dan dingen, die hij bij rustig nadenken herroepen zal.

Dan zegt de bisschop, dat de Christenen in Engeland zeer ijverig en met groote hijngevoeligheid de houding hunner troepen en hunner vertegenwoordigers in Z-Afrika gevolgd hebben. Het verbranden der hoeven heeft hun onaangenaamheid veroorzaakt, hoewel zij wisten, dat het slechts in die gevallen geschied is, als uit die huizen op hunne troepen geschoten werd. Ook heeft dat verbranden nu opgehouden. Het lijden in de kampen smart hen diep, maar er worden pogingen aangewend om het te verzachten.

Maar hiervan zijn zij ten volle overtuigd, dat de algemeene houding hunner aanvoerders en troepen uitstekend is, zodat geen oorlog menschelijker gevoerd is. Wel brengt hij schrikkelij lijden met zich, maar dat is in elken oorlog het geval en vele van de bitterste ellenden hebben hun eigen troepen geleden. Er is nauwelijks één geloofwaardig geval, dat vrouwen geweld aangedaan is, en de bisschop durft aannemen, dat zij er veel van gehoord zouden hebben, als iets dergelijks voorgekomen was.

Over den maatregel der concentratie-

kampen is de meening verschillend, maar men moet niet vergeten te bedenken, wat de vrouwen geleden zouden hebben, als zij op de hoeven alleen gelaten waren zonder voedsel en zonder bescherming van blanken tegen de Kaffers.

Verder moet men in aanmerking nemen, dat de Boeren geen uniform dragen en daarom niet van de burgers onderscheiden zijn en elke hoeft tot schuilplaats diende.

De bisschop verstaat de sympathie, die men heeft voor volken, die naar hunne meening voor hunne onafhankelijkheid strijden, hoewel zij tenslotte in de rol van aanvallers en indringers zijn overgegaan, maar hij moet ook in overweging geven, of niet de grootste verantwoordelijkheid voor het tegenwoordig lijden en voor de vreeselijke ellende door de boeren-families evenals door de Engelschen geleden, op rekening komt van hen, die een oorlog rekken, die naar het oordeel van alle verstandigen hopeloos is. Naar het oordeel van den bisschop ligt al die zware schuld op hen, die door allerlei valsche voorspellingen dappere mannen verleiden, in zulk een tegenstand te volhardden.

Hij kan het schrijven van Dr. Rade wel verstaan, en heeft het daarom met achtung voor den schrijver beantwoord, omdat hij weet, dat de houding en de politiek van Engeland in andere landen valsch voorgesteld wordt; al de berichten daarover zijn eenzijdig en worden stelselmatig gekozen en gekleurd met anti-Engelsche bedoelingen.

De man eindigt zijn brief aldus:

„Mocht God ons Engelschen de genade schenken, dat wij als natie billijkheid en onpartijdigheid bewijzen in de behandeling van hen, die wij in dezen ongelukkigen oorlog bestreden en overwonnen hebben. En mocht Hij zijne Christenheid in alle landen een steeds meerdere eenstemmigheid schenken in de trouw aan de grondstellingen en leer van zijn heilig evangelie.“

Dr. Rade laat niet na den bisschop van Rochester van antwoord te dienen. Hij handelt de vergelijking van Engelslands handelingen tegenover de Boeren met de gruwelen onder de Armeniërs gepleegd door Turken en Koerden; want wat Miss. Hobbouse over de vrouwenkampen geschreven heeft, heeft eenzelfde ontroering en medelijden opgewekt als de berichten over de slachting, brandstichting en vernieling van den oogst in Armenië. Wel stemt hij toe, dat er onderscheid is, want Turken en Koerden zijn Mohammedanen en Heidenen, en Engeland is een Christen-natie. Fataal noemt hij de parallellen, die zich tusschen Armenië en Zuid-Afrika aan ons voordoen. Gelijk eenmaal de Turksche Regering de hulp, die de Christelijke barmhartigheid brengen wilde, de grootste hinderpalen in den weg legde, zoo bemoeilijkt en verhindert de Engelsche Regering de poging om hulp te betoonen. Hij noemt als bewijs het voorbeeld van den Zwitserschen Arts, Dr. Hasleben, die van Lord Roberts verlof had verkregen met zes ziekenverpleegsters in de vluchtelingen-kampen hun hulp te bieden, maar in Southampton bericht kreeg, dat de Minister van Oorlog dit verlof had ingetrokken, zoodat hij naar Zwitserland terugkeeren moest.

Het leugenachtige van de bewering des bisschops, dat nog nooit een oorlog op meer menschelijke wijze gevoerd is, wordt aangevoerd en naar waarde gebrandmerkt als „het toppunt van onbetrouwbaarheid.“

Na met voorbeelden de schending van het volkenrecht aangewezen te hebben, zegt Dr. Rade, dat het duidelijk is, dat de Engelsche Regering geen eerlijken oorlog voeren, maar het Boerenvolk in Transvaal en Oranje-Vrijstaat vernietigen wil, want de sterfgevallen in de vrouwenkampen toonen een „georganiseerd moorden“ aan.

Tenslotte vraagt hij den bisschop, waarom de kerk van Engeland met hare bisschoppen en predikanten het aan enkele Nonconformisten en vrienden van den vrede overlaat om tegen deze ongerechtigheden te protesteeren en het slapend geweten wakker te roepen; hij verzoekt hem, zich toch niet te misleiden over den ernst van het zedelijk oordeel in Duitschland en zegt dan, dat wel de Keizer en de Regeringspolitiek en ook het belang van de Beurs op Engelslands zijde zijn, maar dat het Duitse volk eenstemmig het optreden in Zuid-Afrika veroordeelt.

Gelijk zooveel zoo zal ook deze stem van Dr. Rade die eens roependen in de woestijn zijn, want het schijnt, dat het Engelsche volk voor het onrecht blind blijft. Dit behoef ons niet te verwonderen, als de hooggeplaatste kerkelijke personen, als de bisschoppen van Liverpool en Rochester Chamberlain volgen in het verdraaien van de feiten, en het goedkeuren van het onrecht; de misdadeling van weerloze vrouwen als een daad der liefde en der ontferming voorstellen; en blijven luichelen, dat deze oorlog dienen moet om de Kaffers het evangelie te brengen.

SCHOLTEN.

13, 9/01.

Ook in Frankrijk en Zwitserland meldt men van personen, die het Heilsleger verlaten, en op een andere wijze of voor andere verenigingen het evangelizatie-werk voortzetten. Verleden jaar werd aldaar reeds eene vereniging opgericht van de voormalige officieren uit het Heilsleger, welke ook een blad uitgeeft. Zij willen echter de instelling van het Leger niet aanvallen noch veroordeelen.

De heer Pédéert deelde op het 300-jarig jubilee der Theologische Faculteit te Montauban mede, dat Daniël Encontre, hoe geleerd hij ook was, de Evangelie-bediening boven het professoraat stelde! Eens zeide hij in zijne critiek over de preek van een student: „Ik heb maar één opmerking te maken. Indien ik zoo goed kon prediken als gij, legde ik mijn toga als professor af en verwisselde die voor de kansel-toga.“

De Theol. Seminaries te Louisville en Danville, Kentucky, zijn één geworden; alsmede Center-College te Danville en Central University te Richmond. Sommigen zien hier een voortteeken in van veree-

niging der Presbyteriaansche kerken in de Ver. Staten, Noord en Zuid.

John Home, predikant in den bijzonderen dienst van den Protector Cromwell, kwam dikwerf het een of ander vragen bij den Lord Protector ten behoeve van personen, die zich tot hem gewend hadden; terwijl hij in dezen niet op onderscheid in kerkelijke of staatkundige richting lette. Eens vroeg Cromwell aan hem, wanneer hij nu zelf aan de beurt kwam met zijn vragen? Mylord, antwoordde Home, ik ben zelf altijd aan de beurt, wanneer ik iets voor een ander kan doen.

Hoe de pers, die „koningin der wereld“, niets minder dan slavin, althans keukenmeid, is van den handel en de politiek in het eigenbelang der gegadigden, blijkt steeds meer. Vooral in den Zuid-Afrikaansch-Engelschen oorlog. Dit is vreeselijk en tegen het recht en belang van personen en natie in. Er verzeen organen door, maar er vielen er tevens; indien de pers als „koningin“ maar niet voorgoed een maintende wordt. Van algemeene bekendheid is het, dat de ongelukken, die in de speelhollen als Monte-Carlo voorvallen, van zelfmoord, manslag enz. door daartoe geldelijk gesteunde bladen verzegen worden; daargelaten de douceurs voor een opgezette leugen. Vergissen we ons niet geheel en al, dan worden zelfs in ons land, zelfmoorden van personen van naam eenvoudig verzegen, alsof ze een natuurlijke dood stierven.

Dezen zomer werd het overlijden gemeld van den zendeling Mackay, die langen tijd op het eiland Formosa werkte. Zestig gemeenten, meer dan vijftig Chinese predikers en twee duizend bekeerlingen bracht hij tot het Christendom. Hij was Canadees van geboorte en gehuwd met een inlandsche vrouw, Koa-Kaw geheeten.

Er wordt gemeld van een twintigtal zendelingen, die in hun strijd en hulp tegen den hongersnood en de cholera zelf bezweken zijn. Op eene vergadering, die belegd was ter eere van Dr. Klopsch, directeur van de New-Yorksche „Christian Herald“, sprak een invloedrijke inlander Tschan-Dawart: „Ik ben geen Christen in den gewonen zin van het woord, maar toen ik vernam, welke onvermoeide pogingen de zendelingen aanwenden om de verhongerende menschen te redden, heb ik tot mijzelf en mijne vrienden gezegd, dat de geest van Christus nog werkende is.“

Uit Clermont-Ferrand schreef men aan „L'Eglise Libre“. — Het is vandaag groot feest te Clermont; het is de processie van Onze-Lieve-Vrouw-du-Port, een Zwarte Maagd, die het gansche jaar in de ondergrondse kerk verborgen blijft en alleen op den processiedag zich vertoont. Het is een oude Heidenische afgod, die men, ik weet niet waar, gevonden heeft. Men moet weten, dat hier de processie in 't openbaar op de straat plaats heeft en dat bij deze gelegenheid de boeren in groten getale uit de omstreken komen om de Zwarte, zeer rijk in gouden- en zilver-borduursel gekleede Maagd en de bisschoppen te zien. Er waren vier bisschoppen en een ander persouage in 't wit, een gezant van den Paus, zei men. De vrouwen knielden bij het voorbijgaan van de Zwarte Maagd; de bisschoppen zegden naar alle kanten. De processie sloot met een koor van seminaristen, die 't welk ons als buitengewoon voorkwam, in 't Fransch zongen. De bisschoppen werden voorafgegaan door andere seminaristen, die de onbehaaglijkste hoofden vertoonden, welke man kan uitdenken.

Te Tanger in Marokko, bestaat een weeshuis voor Mohammedaansche kinderen, onder leiding van den Zending Edwards, met wat onbebouwd grond en eene melkerij. Er worden reeds twintig kinderen in verpleegd. De heer Edwards begon met het opnemen van een verlaten kind in zijn eigen huis en zoo breidde dit zich uit. In 't eerst liepen wel vele kinderen weg, doch na eenige dagen kwamen ze terug, zeer blijde zijnde, dat men ze weer wilde opnemen.

Nu door de Fransche wet op de Vereenigingen vele monniken aan 't verhuizen gaan, herhaalt men, wat in vroegere eeuwen o.a. door Rabelais van monniken gezegd is. — „Een monnik bebouwt den grond niet als de boer; bewaart het land niet als de krijgsman; geneest de zieken niet als de geneesheer; predikt noch leert de wereld niet als de goede Evangelische en opvoedende geleerde; brengt de noodzakelijke gemakken niet naar de republiek als de koopman. — Doch wel te weten, zegt Grandgousier, zij bidden voor ons tot God. — Niets minder dan dit. Waarheid is, dat zij heel hun buurt hinderen door hun klokken te bengelen. Zij gonzen een grooten hoop legendes en psalmen, doorspekt met lange Ave-Maria's zonder hieraan te denken, noch ze te begrijpen.“ — Het laatste is te vreezen, en van het eerste is in lateren en onzen tijd nogal wat af te dingen.

Ingezonden.

M. d. R.!

Wij meenen in ons vorig schrijven te hebben aangetoond, dat onze voorstelling van de zaak, die op bedoelde Classis werd behandeld, ook zelfs blijkens het schrijven van Ds. Weijenberg zelf, zuiver was. En we achten voorts duidelijk te hebben bewezen, dat ook de uitspraak der Classis, haar advies, hetwelk naar een welgeformuleerd voorstel werd gegeven en woordelijk in het verslag medegedeeld, voor geen andere uitlegging vatbaar was, dan wij ervan gaven. We besloten echter met te zeggen, dat er toch eenig onderscheid is tusschen de voorstelling van Ds. W. en het verslag, maar zonder dat dit een noemenswaard verschil oplevert voor het advies zelf, door de Classis gegeven.

Volgens het schrijven van onzen broeder is het met de behandeling dier zaak eenigszins anders toegegaan dan het verslag ons meldt.

Indien de Classis zoo gehandeld had, als mijn schrijven meldde, dan had zij, volgens de tweede alinea van het schrijven van Ds. W., een ontzettend misdrijf gepleegd. D. w. z. gesteld het geval, dat een dooplid, dat wegens zijn Zondagsarbeid bij den spoorweg, geen toelating tot het H. Avondmaal kon verkrijgen van zijn Kerkeraad, zich daarover beklagte op de Classis. Wanneer nu in dit geval de Classis die zaak niet aan de prudentie van den Kerkeraad overlaat, maar advies (in den zin der Kerkenorde) geeft om dat dooplid tot het H. Avondmaal toe te laten en tot staving van dit haar gevoelen verwijst naar het Synodaal besluit (zoo en niet anders was immers mijn voorstelling), — dan vertrappt zulk een Classis de rechten der zelfstandige kerk, ja dan maakt zijzelf zich schuldig aan overtreding van het 4e gebod! Hier krijg ik dus broeder W. al terstond geheel aan mijn zijde! of neen, hij rent mij ver vooruit.

Als alle kerken en Classes dat nu maar op het krasse woord van Ds. W. wilden gelooven. Dan zouden velen, met name ook broeder Vetter te Dordrecht gerust gesteld zijn. De meerdere vergaderingen, welke volgens het schrijven van dien broeder de Kerkeraden in zulke gevallen telkens in 't ongelijk stellen, zouden zich in het stof veroortmoedigen. En die „vele Kerkeraden“, die nu volgens datzelfde schrijven tegenover zulke gevallen van Sabbatsschennis zich stilhouden uit vreeze van anders toch straks op meerdere vergaderingen te stooten, zouden voortaan gerust naar hun heilige overtuiging de tucht kunnen handhaven.

Maar, hoe dit zij, de Classis, waartoe Ds. W. behoort, heeft zich toch volgens zijn schrijven niet uitgesproken, zooals ik het voorstelde.

Broeder W. stelt de zaak anders voor dan het verslag. Volgens Zieerw. zond de Classis bedoeld schrijven aan den Kerkeraad terug en liet het aan de prudentie van den Kerkeraad over, met verwijzing slechts naar art. 146 en 72 der Gron. Synode.

Van dat overlaten aan de prudentie van den Kerkeraad meldt het verslag niets. Maar wel wordt in het verslag, dat namens de Classis werd gegeven, publiek en officieel bekend gemaakt, dat na ampele bespreking door haar aangenomen is het volgende voorstel, waaruit wij thans alleen de naam van de kerk wagen, terwijl we hier en daar cursiveeren: „De Classis, gehoord toelichting en discussie, adviseert den Kerkeraad in den geest van het advies van de jongste Synode te Groningen te handelen, zie art. 146 der Acta.“

Dat is haar besluit. Woordelijk in het verslag meedeeld. Tusschen aanhalings-teekens geplaatst. Is er dan wel een andere deugdelijke opvatting van dat advies der Classis mogelijk, dan wij er in ons vorig stuk van ontwikkelden? Wij meenen van neen. En of wij nu inderdaad een blaam op de Classis gelegd hebben, gelijk Ds. W. beweert, meenen we veilig te kunnen overlaten aan de prudentie van den lezer.

Aangenomen echter, de Classis heeft aan dat wel geformuleerde, woordelijk medegedeelde voorstel mondeling toegevoegd, dat ze de zaak overliet aan de prudentie van den Kerkeraad. Dit had dan in het verslag niet mogen ontbreken. „Een man als Ds. Bouwman“ weet zeer goed, laat hiervan Ds. W. zich verzekerd houden, „dat niet alles in een kort verslag van een Kerkbode kan en mag gezegd worden.“ Maar dit kon er in. Het mocht er in. En het moest er in. Want een verslag mag nooit door zijn onvolledigheid een verkeerd indruk geven. Ja, zooals Ds. W. het besluit mededeelt, zou het in het verslag veel korter uitgedrukt worden. Hij toch stelt het zoo voor: de Classis besluit, het schrijven terug te zenden, de zaak over te laten aan de prudentie van den Kerkeraad, en verwijst naar art. 72 en 146 der Groninger Synode. En dat geeft een andere voorstelling.

Maar het zij zoo. Het is er mondeling bijgevoegd. Het is wel wat zonderling, eerst een zoo veel betekeneend, zoo verstrekkend advies te geven en dan er heel leuk aan toe te voegen, dat men de zaak heusch aan de prudentie van den Kerkeraad overlaat. En ik dacht, dat een zaak aan de prudentie van den Kerkeraad over te laten, in den regel toch eenigszins anders was!

Edoch, dat laten we aan de Classis (of aan Ds. W.) over. Het is er aan toegevoegd. De betekenis van dit feit kan echter geen andere zijn dan deze, dat de Classis aan haar advies den Kerkeraad niet zoo gebonden acht als anders wel het geval zou geweest zijn. Zij liet het meer aan de vrijheid van den Kerkeraad over. Ik wil dat op het woord van Ds. W. aannemen en er mij in verheugen.

Toch verandert het advies zelf der Classis daardoor in geen deele. Of de Classis den Kerkeraad aan haar advies nu al niet gebonden wil geacht hebben, het advies zelf blijft er desniettemin hetzelfde om. En dit advies blijft ik ten zeerste betreuen.

Volgens Ds. W. heeft ze niet alleen naar art. 146 der Acta, maar ook naar art. 72 verwezen. Laten we ook dat aannemen. 't Wordt er echter niet beter op. Art. 72 handelt er over, of men op Zaterdag netten in de zee mag brengen om ze 's Maandags weer op te halen. De Kerkeraad van Urk kwam over Classis en Provincie heen ter Generale Synode van Groningen en vroeg, dat de Synode een gedragslijn zou voorschrijven, welke de Kerkeraad tegenover leden, die aldus met hunne netten handelden, had te volgen. De Generale Synode voldeet echter niet aan dat verzoek. Op welken grond niet? Alleen op dezen grond, dat hier niet gevraagd werd beslissing in een concreet geval en dat het voorschrijven van een gedragslijn of het geven van een reglementair voorschrift bij mogelijke of bepaalde gevallen niet tot het recht en de roeping der meerdere vergaderingen behoort.

Maar dan vraag ik broeder W.: hoe kan de Classis dan toch oordeelen, dat er verband bestaat tusschen die uitspraak der Synode en het onderhavige, immers zeer concrete geval waarvoor de Classis stond?

Dat blijkens datzelfde art. 72 de Classis

Enkhuizen geoordeeld had, dat dit uitstaan der netten gedurende den Zondag aan ieders persoonlijke consciëntie moest worden overgelaten en dat de Prov. Synode geen aanleiding vond tegen die uitspraak der Classis bezwaar te maken, heeft natuurlijk met de uitspraak der Groninger Synode niets te maken. Maar ook al was het de bedoeling van de Classis van Ds. W. om mede naar het gevoelen van die Classis en Provincie te verwijzen, dan valt toch met geen mogelijkheid in te zien, wat en art. 72 en art. 146 met het geval te maken hebben. Art. 72 spreekt over boven omschreven handelingen van visschers. Art. 146 gaat over het afleveren en vervoeren van melk op den dag des Heeren (niet over het vervoeren van die melk op Zondag). Is nu al dit werk eenzijdig en de Zondagsdienst van het spoorwegpersoneel naar de tegenwoordige regeling anderzijds niet zoo zeer uiteen loopend, dragen die beide niet een zoo geheel verschillend karakter, dat het op zijn zachtst gesproken bevreemden moet, dat de Classis den Kerkeraad voor de behandeling van laatstgenoemde zaak naar eerstgemelde verwijst?

En toch M. d. R., de Classis heeft dat gedaan. Zij heeft advies gegeven, in den geest van het besluit der Gron. Synode te handelen. De Synode sprak (volgens art. 146) uit, dat zij nog op lange na niet beslissen kon, of het vervoeren van melk op den dag des Heeren zonde was. De Classis nu past dit op haar geval toe. Zij adviseert den Kerkeraad: handel in den geest van dit Synodaal advies. Dat wil dus zeggen: de Kerkeraad zij voorzichtig en achte zich toch niet in staat om reeds uit te maken of bedoelde spoorwegdienst zonde is; hij neme in dit stuk toch geen beslissing, zooals hij evenwel doen zou, als hij op dien grond de toelating tot het Avondmaal weigerde. En de strekking van dit advies der Classis, zooals het in het verslag woordelijk medegedeeld is, kan goed bezien, dus geen andere zijn dan deze: de Kerkeraad late dat dooplid ten Avondmaal toe. Dat moet m.i. er terstond in vinden ieder, die er maar even over nadenkt. En hoe de betrokken Kerkeraad bij indaken van het advies, zooals het daar ligt, tot een ander resultaat zou kunnen komen, valt niet in te zien. Diezelfde conclusie moet er wel uit getrokken worden door ieder aandachtig lezer van het verslag in de Kerkbode. En dat betreuen we. Dat besluit moet een verderfelijken invloed oefenen in breeden kring.

Nu is het zeer goed mogelijk, dat Ds. W. in dit voorstel der Classis volstrekt niet gezien heeft wat er naar onze beschouwing en verklaring in ligt. Ja, het is denkbaar, dat zelfs veel meer leden der vergadering niet inzagen, dat het voorgestelde advies van die strekking was. We hebben zelfs reden om dat te denken. Maar daarmee is ons schrijven nog niet weerlegd. Het advies der Classis, voor zoover het in dat woordelijk medegedeelde voorstel is uitgedrukt, blijft er hetzelfde om.

Wij noodigen broeder Ds. Weijenberg uit om een andere, deugdelijke verklaring van dit advies te geven. Laat onze broeder eens het bewijs leveren, dat onze opvatting niet deugt. Het zou een winste zijn, indien aangetoond kon worden, dat het aldus geformuleerde advies die strekking niet heeft, noch rechtstreeks, noch zijdelings.

Maar ook indien noch Ds. W., noch een ander, noch de Classis mocht kunnen aantoonen, dat we dat advies verkeerd opvatten; en de Classis mocht desniettemin het voorstel niet aldus hebben bedoeld, — dan zouden wij zoo gaarne zien, dat ze dit in een volgende vergadering uitsprak en publiceerde. Zij had zich dan wel aldus uitgedrukt, maar hare bedoeling ware toch een andere geweest, dan men onwillekeurig in hare uitdrukking moest lezen. Zoo zou de schadelijke werking van haar gepubliceerd advies nog worden afgesneden. De consciëntie behooven in betrekking tot de Zondagsheiliging waarlijk niet meer te worden gestuit. Dat bespeurt men reeds meer dan genoeg, in onze kerken zowel als daarbuiten. Ze moeten juist omgekeerd worden wakker geschud.

Werke daaraan ieder mee!
U. M. d. R. dankende voor de verleende plaatsruimte.

Uw dw. du. en br. in Chr.,

W. BOUWMAN, v. d. m.

Hallum, 17 Sept. 1901.

Bockaankondiging.

De Oorlog in Zuid-Afrika, in zijn verloop geschetst door L. Penning. 47e en 48e aflevering. Rotterdam, D. A. Daamen.

Exelsior, geillustreerd Tijdschrift voor het Nederlandsche volk onder redactie van A. J. Hoogenbirk en J. A. Wormser.

Ons Tijdschrift, Maandblad uit en voor het leven. Onder redactie van A. J. Hoogenbirk, 6e jaargang. Rotterdam, D. A. Daamen.

Nieuwe Paedagogische Bijdragen onder redactie van W. Jansen te Utrecht. Eerste jaargang, vijfde en zesde aflevering. Rotterdam, J. M. Bredée.

Paulus, de Zendingstoriend. Maandschrift voor jong en oud. Onder redactie van B. Hans. 18e jaargang. Middelburg, K. le Cointre.

Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie. Negende jaargang. Kampen, J. H. Kok 1901.

Wat zegt de Schrift? Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord. Onder redactie van Prof. L. Lindeboom. Tweede jaargang. Heusden, A. Gezelle Meerburg 1901.

Al deze uitgaven worden geregeld voortgezet. Aan de Christelijke huisgezinnen verschaffen ze eene geschikte lectuur. Zonder dat wij bij elke aflevering, die van deze tijdschriften en maandbladen verschijnt, erop terugkomen, blijven wij ze aan het Christelijk publiek aanbevelen.

BAVINCK.

Frits Fliebler. Predikant te Madrid. Uit mijn leven, herinneringen en ervaringen. J. M. Bredée, Rotterdam 1901.

We ontvingen de vier eerste afleveringen van dit interessante werk, dat er tien groot

zal wezen, van 48 klein-octaf bladzijden, die duidelijk en net met een rand gedrukt zijn. Het Deutsche boek van dezen bekenden Evangelist-predikant in Spanje werd in 4 maanden driemaal herdrukt. Deze afleveringen bevatten de hoofdstukken: De ouderlijke woning; Het vaderland; Gütersloh; Op Hoogeschool te Halle.

Hoewel Fliedner zelf een hoofdplan en leidraad had, heldert hij b.v. dingen uit de jeugd op met feiten der jongste ervaring. Zoo verhaalt hij reeds op blz. 14, om het voortreffelijke van Bijbelkennis in de jeugd verkregen te hebben te doen uitkomen, het geval, dat voor eenigen tijd plaats had en, ook in ons blad, vermeld werd. N.l. het verkeer citeeren van Bijbelteksten door een Carlisle in 't Spaansche parlement, die de Regeering wilde bekelen; dat (met behulp van Fliedner) door den Spaanschen Minister in zijn repliek tot een schitterende terechtwijzing en oratorische overwinning aangewend werd.

Maar laat den auteur u zelf zeggen, hoe zijn verhaaltrant is. Hoofdstuk II: Het vaderland — begint hij aldus: „De welwillende lezer zal reeds hebben opgemerkt, dat het in dit boekje niet al te ordelijk toegaat. Zoo vallen wij nu midden in allerlei herinneringen, aan mijn vaderland, vaderstad, 't Rijnland en Pruisen... maar geen nood, beter dan dat het stijf wordt!”

Is er nog meer recomandatie nodig?

Een Grootte Zonde. Een afdruck uit de „Zuider Kerkbode”, door W. K. le Cointre, Middelburg.

Dit traktaatje van 2 blz. over de zonde van een paardenspel is in onzen tijd, waarin dierentuinen, kermis-menagerie en circus bijna geheel gelijk gesteld worden, zeer van pas; al zullen er ook zijn, die meenen, dat in dit korte gesprekje de knoop eenvoudig doorgekapt wordt.

De bekeering van Lydia Montefiore, Tante van wijlen Moses Montefiore. Boekhandel voorheen Höncker en Wormser, Amsterdam, f 0,40.

In dit boekje van 64 blz. postformaat staat betrekkelijk zeer weinig levensbeschrijving, van de bekeerlinge en van hare familie. Het begint in haar 81ste levensjaar, toen zij den Messias als haar Jezus leerde kennen, en eindigt met haar zalig sterven in haar 85ste. Maar daardoor beantwoordt het geschrift ook zeer getrouw aan den titel, en is destoe meer een zeer geschikt traktaat ter evangelisatie onder de Joden. Ds. A. C. Adler heeft er een voorwoordje in.

We behoeven niet te zeggen, dat het, als uitgave van den heer Wormser, er zeer net uitziet. Men make er dus kennis mede. C. M.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

SJOUKE VAN DER KOOL,
Hoofd der Christelijke school te Sint-Anna-Parochie,
EN
HIJKE DIJKSTRA.
SINT-ANNA-PAROCHE,
26 Sept. 1901.

SOLI DEO GLORIA!

Zoo de Heere wil, herdenken we 1 October a.s. met onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den Weleerw Heer

Ds. J. F. van Anken.

zijn 30-jarige Evangeliebediening.

Dat de Heere hem nog lang moge sparen voor zijne kerk en ook voor ons, is onze wensch en bede.

G. VAN ANKEN—

VAN DEN BERG

Kindren en Behuudkindren.
URK, 24 Sept. '01.

Heden overleed, na een langdurige ongesteldheid, onze geliefde Broeder, Oud-Ouderling

H. GRIFFIOEN,

in den ouderdom van 62 jaar. Thans boven allen strijd verheven, juicht hij voor den troon. Zij de Heere met zijne geliefde Vrouw en kinderen.

Namens den Kerkeraad,

Ds. VISSINK.

A. GROOTENDORST,

Ouderling.

WESTBROEK,
18 Sept. 1901.

Na een langdurig en smartelijk lijden nam de Vrijmachtige heden uit ons midden weg, onzen geliefden Mede-opziener

F. C. van der Vorm,

in den ouderdom van 62 jaren. Lang heeft hij met veel gaven en toewijding de gemeente als Ouderling gediend.

Hij rust nu van zijn werk.

De Kerkeraad der

Geref. kerk te Vroomshoop,

G. GORIS, Praes.

P. VAARTJES, Scriba.

19 Sept. 1901.

Heden behaagde het den Heere van onze zijde door den dood weg te nemen mijn geliefden Echtgenoot en der kinderen liefdevollen Vader

Johannes de Bruijn,

in den leeftijd van bijna 41 jaar. Het is ons een groote troost, dat hij na een smartelijk doch geduldig lijden, vol vertrouwen inging in de eeuwige heerlijkheid, die hij met geloovig verlangen mocht verwachten.

Mede namens de Familieleden,

WED. JOHS. DE BRUIJN—

VAN INGEN.

BODEGRAVEN,

20 Sept. 1901.

Heden nam God onzen nog jeugdigen broeder, den heer

J. de Bruijn,

uit ons midden weg.

Sinds Januari l.l. diende hij als diaken. De wijze van zijn optreden gaf grond voor de hope, dat hij de kerk alhier nog uitnemende diensten zou bewijzen.

De Heere, wiens eigendom hij zich kende, beschikte het anders en gaf hem nu reeds de eeuwige ruste.

Hij doe ons zwijgen en trooste zijne bedroefde Gade, kinderen en verdere Familie.

De Raad der Geref. Kerk,

J. BREUKELAAR, Praes.

P. BATELAAN, Scriba.

BODEGRAVEN,

20 Sept. 1901.

Donderdagavond omstreeks 10 uur behaagde het den vrijmachtigen God, om op bijna 35-jarigen leeftijd, door den dood uit ons midden weg te nemen, onze geliefde Zuster en Tante

Hendrikje L. Steen

Wed. van wijlen HENDRIK J. FEN-NEMA. Haar leven was een leven van strijd en geestelijke donkerheid. Maar toch vertrouwden wij, dat haar de blijde verrassing ten deel viel, om nu haren Koning en Heer, dien zij hartelijk liefhad en voor Wiens Naam zij goed en bloed heeft geofferd, in heerlijkheid te mogen aanschouwen, en van nu af ongestoord in die verrassing te jubelen met de verlostten die haar voorgingen.

Namens haar beide broeders en andere Familie,
JOH. G. STEEN.

MARRUM,

23 Sept. 1901.

Heden nam de Heere tot zich Jurrina van der Veen,

oud 49 jaren, van welke we 26 samen in den echt genoten.

Haar lijden was zeer smartelijk; maar vooral nu bleek de liefde van haren Boeg, die haar troostte en steunde met: „Ik leef en gij zult leven!”

Dankbaar Gode voor die groote verlossing en v-rheerlijk-king aan onze geliefde Vrouw en Moeder, geven wij hiervan kennis.

Zij alles dierbaar in Gods oog, tot zijne eer en roem zijner genade.

C. GEERTSEMA.

J. G. GEERTSEMA.

A. GEERTSEMA.

P. G. GEERTSEMA.

TEN POST. 20 Sept. 1901

DANKBETUIGING.

Het is de Familie SNOEK eene behoefte, mede namens de Familie KEUTER, haren **hartelijken dank** te betuigen aan de vele Vrienden van hier, te Kampen en elders, voor de vele en welgemeende bewijzen van belangstelling, bij het overlijden en ter aarde bestellen van haren geliefden Zoon JAN ondervonden.

Namens de Familie,

I. SNOEK.

URK,

25 Sept. 1901.

Bij G. J. MEIJER, Manufacturier te HARDENBERG, wordt, wegens ziekte, ten spoedigste **gevraagd**

EEN BURGERMEISJE,

liefst uit de Provincie Overijssel of Gelderland, goed kunnen **naalen**, en genegen in den winkel behulpzaam te zijn. Intern. Van goede getuigen voorzien.

Tehuis voor Militairen te Naarden.

In bovengenoemde **inrichting** wordt liefst zoo spoedig mogelijk **gevraagd een Godvreezend**

ECHTPAAR,

dat lust en bekwaamheid heeft, tot uitbreiding van Gods Koninkrijk werkzaam te zijn onder de Militairen. Gepensioneerden of zij die eenig inkomen hebben, genieten de voorkeur. Aan deze betrekking is verbonden een **salaris van f 150 's jaars**, benevens **vrije woning, vuur en licht**.

Zij die hiertoe genegen zijn, alresseeren zich aan het Bestuur.

Namens hetzelve,

J. VISSER ZELDENRIJK,

Secretaris.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek **licht**.

Proeven van 500 stuks te bekomen, **franco** thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Kooien gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondek, 50 pd. fijne veeeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35.—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeeren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gere-d, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondek en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.—. Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monters Gratis.

Boekverkoop

J. H. KOK - KAMPEN.

9, 10, 11 en 12 Octobers a.s.

zal door den Boekh. J. H. KOK te Kampen publiek worden geveild eene uitgebreide verzameling belangrijke boeken

Theologie en Letterkunde

waaronder zeer vele gezochte en kostbare werken, Bijbelverklaringen, Commentaren, Lexicons enz. enz.

De Catalogus wordt op aanvraag gratis en franco toegezonden door den verkooper.

Prijs per jaargang **DRIE guld.**
De fraai geïllustreerde catalogus, tevens prospectus, is in elken winkel te bekomen en wordt op aanvraag gezonden door den Uitgever.

H. H. PREDIKANTEN!

Bij den aanvang der **Catechisatie** vestig ik uwe aandacht op de bij mij verschenen

VRAAGBOEKJES

voor **Catechetisch-onderwijs**.

De druk is helder, het papier stevig en de prijs bij getallen zeer laag.

Op aanvraag worden gaarne **present-ex.** gezonden.

GRONINGEN.

JAN HAAN.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

SALOMO'S SPREUKEN

GERANGSCHIKT EN VERKLAARD DOOR

J. KOK

Pred. te Nijmegen.

2e DRUK. Compleet in 2 deelen.

Deel I. Prijs f 1,90 (25 vel druks.) In linnen stempelband wordt de prijs met f 0,50, en in marocco lederen band met f 0,75 verhoogd.

Bij elken soliedien Boekh. is dit werk te verkrijgen of ter inzage te bekomen. Tegen toezending van het bedrag zendt de Uitgever het **franco** thuis.

Vraag bij den Uitgever of bij den Boekh. het prospectus met **Eenige korte uittreksels van enkele recensien.**

Het 2e deel ligt ter perse en verschijnt einde dezes jaars.

Dit schoone werk bevelen we zeer aan. Dr. A. KUYPER (Heraut.)

Dit boek moet onder de eerste en beste van dezen tijd een plaats hebben.

Ds. W. H. GISPEN (Bazuin.)

Abonneert U

op den vijfden jaargang der Vereeniging

Christelijke Bibliotheek!

Zooeven verscheen deel I:

Voor donkere dagen

DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs voor niet-leden ing. f 1.—, geb. f 1.40.

De contributie bedraagt f 5.— per jaar. Daarvoor ontvangt men in dezen jaargang minstens 5 oorspronkelijke werken, die samen 1600 bladzijden druks beslaan, netjes in deelen ingenaaid en die niet-leden minstens f 8.50 zullen kosten. Tegen geringe prijsverhoging zijn de boeken ook gebonden verkrijgbaar.

Bij iederen soliedien boekhandelaar is deel I nu reeds ter inzage te bekomen. De uitvoerige **fraai geïllustreerde Catalogus** is gratis verkrijgbaar bij den boekhandel en op aanvraag bij den uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Bij J. H. KOK, te Kampen, verscheen:

Drie kleine Vossen

door

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.80. In fraaijen Stempelb. f 1.25.

Schepping of

Ontwikkeling

door

Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.50.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangelien

VAN

Mattheus, Markus en Lukas,

in onderlinge overeenstemming

gebracht en verklaard

DOOR

JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUM-MELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zoo veel liefhebbers vond, is nu compleet in **drie deelen**, samen 1469 bladz. groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor f 6.00, gebonden in heel linnen band f 7.50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Zooeven verschenen:

HET BEWIJS

VOOR DE

ONSTERFELIJKHEID

DOOR

Dr. J. A. ANDERSON.

Prijs f 1.50.

Ieder die het werk leest, raakt in enthousiasme over de bel. andeling der stof. Duidelijk -- beknopt -- wetenschappelijk -- overtuigend -- hoeiend.

Uitgave HOLLANDIA-DRUKKERIJ, Utrecht

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b

uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901

in tegenwoordigheid van

PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels voorhanden, o.a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Putnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Höfugel.	Zingend orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige garantie. Franco Station door geheel Nederland. Gratis Handleiding voor Zelfonderricht en Toetsenlooper. Gemakkelijke termijnbetaling.

Catalogus gratis en franco.

JOH. DE HEER — Rotterdam,

Noordmolenstraat 71.

Inruilen. Repareeren.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door het Loc. Comité te Rotterdam f 152,85, door den heer E. Fris te Zaandam f 81,50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Watergraafsmeer f 21,48 1/2, van idem te Ouderkerk a/d A. f 4, van idem te Amstelveen (1/2 coll.) f 10, van idem te Uithoorn f 0,98, van idem te Weesp B f 2,27 1/2, van idem te Bussom f 5,72 1/2, van idem te Huizen f 3,14 1/2, van idem te Muiderberg f 0,96 1/2, van idem te Naarden f 3,08 1/2, van idem te N. derhorst den Berg, f 2, van idem te Axel f 10,05, van idem te Velp A f 7,02, van idem te Oopenhuizen f 11,34.

Aan Schenkingen:

Door het Loc. Comité te Rotterdam van N. N. f 5, van S. f 5, uit de coll. f 2,50, samen f 12,50, van den heer M. N. Baart te Vissingen f 6,50.

Voor het Hospitium:

Van den heer C. V. K. Pza. f 2, van de Geref. Jongedochters-Vereen. te Enschede 12 handdoeken.

Voor het Studiefonds:

Van de 1/2 stuiversve. een. te Amsterdam f 12,95, door den heer J. Knap van de vereeniging tot ondersteuning van het Studiefonds 55e storting f 100, door den heer P. Gondappel van de Geref. Naavereeniging te Delt „Onze hulp is in den Naam des Heeren” f 2,45.

S. J. SEEFAT,

Hilversum. Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 4 October 1901.

Tot II: 1a, Blaakt de bazum!

Daag I 4, Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

NOORDWIJK a/ZEE, 23 Sept. 1901. Heden ontving de kerkeraad het teleurstellend bericht, dat de Wew. heer Ds. H. Buitenhuis van Vreeswijk voor onze roeping bedankte.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

BOXUM, 24 Sept. 1901. Bij de roeping van Reitzums kerk ontving onze geachte Leeraar Ds. N. Y. van Goor een roeping van de Geref. kerk te Halfweg. Kerkeraad en gemeente hopen zeer, dat de Heere zijnen dienstknecht ruimschoots licht schenke, om een Gode welbehagelijke keuze te doen, kan het zijn, ook nu tot onze blijdschap.

Namens den Kerkeraad,
B. v. D. BENG, Scriba.

LANGERAK, 28 Sept. 1901. Bedankt voor deze gemeente door den heer D. Hock, Candidaat van Noordwijk aan Zee.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 29 Sept. 1901. Hedenmiddag werd, na afloop van den dienst des Woords, onder leiding van den Wew. heer M. Visser, met toestemming van onze geachten Consulent Ds. Eringa, met alle stemmen op één na alhier be- roepen de Wew. heer J. E. Reijnders van Zalk. Moge deze eenparige roeping voor ons de gewenschte gevolgen hebben.

Namens den Kerkeraad,
S. K. SYBRANDY, Scriba.

BOORNBERGUM e. a., 29 Sept. 1901. Bedankt voor het beroep alhier, door den Ew. heer D. Hoek, Theol. Cand. van Noordwijk aan Zee.

Namens den Kerkeraad,
H. G. v. D. LAAN, Scriba.

BEDUM, 29 Sept. 1901. Hedenmorgen maakte onze geachte Herder en Leeraar Ds. T. Bos aan de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Gereformeerde gemeente te Dokkum A.

Namens den Kerkeraad,
M. VELTHUIS, Scriba.

BEETGUM, 29 Sept. 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde dag. Des voormiddags werd de door de gemeente beroepen Herder en Leeraar Ds. Bruinisma van Anna-

Jacoba-Polder in zijn dienstwerk ingeleid door zijn vriend Ds. Schaafsma van Beilen. Zierw. had tot tekst gekozen Hand. 4 : 296. 's Namiddags verbond onze Leeraar zich aan de gemeente met een boeiende rede naar aanleiding van Eph. 2:19-22. Een groote schare vulde beide malen het kerkgebouw en met klimmende aandacht werd er geluisterd. Schenke de Heere nu voorts zijnen zegen over de gemeente en haren Leeraar.

Namens den Kerkeraad,
S. J. VAN TUINEN, Scriba.

BOXUM, 30 Sept. 1901. Gister werd opnieuw de gemeente verblijd. Haar beminde Leeraar N. Y. van Goor stelde ons in kennis, dat hij vrijmoedigheid had gevonden, om voor de roeping der Geref. kerk van Reitzum e. a. te bedanken. Des Heeren zegen ruste verder op Leeraar en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
B. v. D. BENG, Scriba.

ROTTEVALLE, 30 Sept. 1901. Gisteren namiddag nam onze geachte Leeraar, de Wew. heer K. Bakker, afscheid van de gemeente, nadat hij ruim drie jaren, niet zonder zegen, alhier het Evangelie had verkondigd. Zierw. had tot tekst Hebr. 13 : 8. Na het eindigen der godsdienst oefening werd hem op verzoek des kerkeraads Ps. 121:4 toegezongen. Stelde de Heere hem in zijn nieuwe gemeente ten rijken zegen.

Namens den Kerkeraad,
JOHNS. VENEMA, Scriba.

HIJUM, 1 Oct. 1901. Alhier is beroepen de Wew. heer Ds. F. Rispiens te Suawonde.

Namens den Kerkeraad,
M. HOLWERDA, Scriba.

DE KRIM, 1 Oct. 1901. J. l. Zondag 29 Sept. nam onze geachte Leeraar Ds. O. Cazemier voor een talrijke schare zegenend afscheid van ons, naar aanleiding der woorden van Mattheüs 28 : 18. Stelde de Heere hem tot een rijken zegen voor de kerk te Oldekerk.

Namens den Kerkeraad,
J. KRIKKE, Scriba.

Het adres voor deze kerk is voortaan aan J. Krikke, Scriba te De Krim, gem. Gramsbergen.

HALLUM, 30 Sept. 1901. De Kerkeraad der Geref. kerk te Hallum maakt bekend, dat hij voortaan

geen collectant zal steunen, tenzij deze dien steun minstens 3 weken te voren heeft verzocht en toezegging heeft verkregen.

Namens den Kerkeraad,
W. BOUWMAN, Praes.
W. J. ELZENGA, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcol-
portage in Noord-Brabant en
Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Door Ds. J. M. Mulder, v.d. Cent. Vereen. te Zutphen f 5,—
Van J. J. Kraan te 's-Gravenhage f 1,—
Van N. N. te Drachten f 2,—
Gift v.d. Geref. kerk te Smilde A f 2,50
Idem v.d. Geref. kerk te Groningen A f 10,—

Collecten Geref. kerk te:
Andel f 7,64 Sleewijk f 8,53
Dussen f 5,70 Waardhuizen f 3,—
Giesen-Rijswijk f 2,— Werkendam A f 18,53
Meeuwen f 2,11 Werkendam B f 2,50
Nieuwendijk f 34,95

Binnenkort zal het Jaarverslag over Mei 1900 — Mei 1901 verzonden worden. Uit dat verslag blijkt, dat er tot dekking van de loopende uitgaven 300 gld. te weinig is ontvangen. En nu, vanaf 1 Mei 1901, zijn de inkomsten zoo gering geweest, dat we weder 900 gld. meer hebben uitgegeven dan ontvangen. De komende maanden kunnen dit wel weer goed maken, maar we meenden toch goed te doen met dezen stand van zaken bekend te maken, opdat de Broeders en Zusters tot milde bijdragen worden opgewekt. Neige daartoe de Heere veler harten.

Raamsdonk, 30 Sept. 1901.
Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.
Balk f 3,14 Scharnegoutum f 17,43

Bozum f 5,55 Sloten f 0,64
Goenga f 7,70 Sneek A f 33,96
Heeg f 18,37 Sneek B f 23,76
Hemelum f 8,15 Stavoren f 2,40
Hindeloopen f 5,64 Warps f 1,80
Jutrijp-Hommerts f 7,92 Workum f 25,43
Koudum f 8,98 Wijckel f 2,89
Oppenhuizen f 11,34 IJlst f 7,87
Oudega f 4,— Sybrandaburen f 7,63
Oudemirdum f 5,10 Roden f 3,85

Contributies.

Van Ds. J. Westerhuis te Groningen, contributies uit Ezinge f 9,50.

Door Ds. G. Wierma te Sleen, Corr. Cl. Coevorden, de contr. uit Aalden, Corr. Ds. Boukema, van B. Lanning f 2,50, W. Kremers f 1,50, Wed. Fruin f 0,75, W. Banting f 5, Ds. Boukema f 1, T. Kremers f 1.

De contrib. uit Emmen, Corr. Ds. M. Hummelen, van H. Reinink f 0,50, Wed. E. Diemer f 0,25, J. Ensing f 0,25, Wed. H. Gossen f 0,25, Wed. K. Ensing f 2,50, H. M. Rabbers f 2,50, H. Sikken f 2,50, J. Lanning f 1, Wed. H. Rabbers f 1,50, H. Rabbers f 1, H. Louissen f 1,30, Ds. M. Hummelen f 2,50.

De contrib. uit Gees, Corr. Ds. Dijkstra, van Wed. J. Wolting f 1, H. Lanning f 2, L. Katerberg f 1.

De contrib. uit Coevorden, Corr. Ds. K. Oussoren, van Ds. K. Oussoren f 1,50, J. Zwaveling f 1, B. Berends f 2, W. Jonker f 1, D. Douma f 1, E. Schipper f 1, R. Lotterman f 0,60, H. Spijckman f 1, D. Westera f 1, H. v. Tural f 1,50, G. Klifman f 0,60.

De contrib. uit Nieuw-Amsterdam, Corr. Ds. R. Huls, van H. Hoving f 0,75.

De contrib. uit Schoonebeek, Corr. H. Poppes, van H. Rocklage f 2, H. Gommer f 0,50, D. Gommer f 0,75, J. Rocklage f 0,50, H. Poppes f 2, Wed. Hinnen f 0,60, Wed. G. J. Eisen f 0,60, B. Willems f 1,50, G. Blauke f 0,50, H. Ensing f 0,25, H. Schoenmaker f 0,50, G. Mensen f 0,50, W. Anholt f 0,50, Joh. Eisen f 1, G. Willems f 2, B. J. Bruna f 1,50, G. Hekman f 2, E. Mensen f 0,25, W. Klaassen f 0,25, Wed. R. ten Vliegheuis f 2.

De contrib. uit Sleen, Corr. Ds. G. Wierma, van L. Denning f 2, L. Katerberg f 0,60, M. Ellen f 0,25, Wed. Lanning f 2, H. Renting Gzn. f 2, J. S. Wilting f 1, J. Denning f 1, R. Lanning f 1, Ds. G. Wierma f 1,50.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 28 Sept. 1901.

ONMIDDELIJKE WEDER- GEBOORTE.

XXIV.

Bij de redenen, ontleend aan de leer van het verbond der genade en aan de onzekerheid van den tijd der wedergeboorte, komt er nog eene derde reden, waarom in de Gereformeerde orde des heils aan de roeping de eerste plaats toekomt. En deze ligt in het principieele onderscheid, dat tusschen haar en de Doopersche heilsorde bestaat.

In de Gereformeerde kerken waren er velen, die met Voetius meenden, dat de wedergeboorte bij de uitverkorenen, die in het verbond geboren werden, in den regel reeds plaats had vóór den doop; anderen gaven de mogelijkheid daarvan wel gaarne toe en erkenden ook, dat de wedergeboorte dikwerf, bijv. in het geval dat de kinderen des verbonds vroeg stierven, in de eerste levensdagen geschiedde, maar onthielden zich overigens van eene nadere bepaling van den tijd.

Ieder gevoelt terstond, dat dit geen verschil in beginsel is; het is alleen eene vraag van minder of meer. Want beiderzijds neemt men aan, dat de wedergeboorte dikwijls geschiedt zonder en ook dikwijls geschiedt in verband met het Woord. Alleen meent men aan de eene zijde, dat het eerste bij de uitverkorene kinderen des verbonds de regel is, terwijl men aan den anderen kant voorzichtigheidshalve en met het oog op de ervaring van eene nadere bepaling van den tijd der wedergeboorte bij die uitverkorene kinderen des ver-

bonds, die in het leven gespaard blijven, zich liet onthoudt.

Maar daarbij werd overigens de orde des heils door allen op dezelfde wijze opgevat; in de behandeling van de daarin behorende weldaden gaf men algemeen aan de roeping eene plaats vóór de wedergeboorte; en vandaar, dat het bestaande verschil van gevoelens in de Gereformeerde kerken over en weer met liefde gedragen en geëerbiedigd werd.

Iets anders zou dit worden, als op grond van de meening, dat de wedergeboorte in den regel bij de kinderen des verbonds zonder het Woord plaats heeft, de stelling gebouwd werd, dat de wedergeboorte als zodanig steeds het genademiddel des Woords uitsloot en van nature aan de uit- en inwendige roeping voorafging. Niet dat iemand in de Gereformeerde kerken vroeger of later dit beweerd heeft. Maar het waren juist de Wederdoopers, die deze leer verkondigden, en daarom op dit punt door de Gereformeerden krachtig werden weerstaan. Onmiddellijk — zoo zeiden deze algemeen — mag de wedergeboorte heeten, insover zij niet door de uitwendige roeping, door eene bemiddelende werkzaamheid van 's menschen wil, maar alleen door eene rechtstreeksche, krachtadige, onwederstandelijke werking des H. Geestes tot stand komt. Maar zij is niet onmiddellijk in dien zin, dat zij krachten hare natuur altijd en overal de roeping uitsluit en aan de bediening des Woords niet alleen in temporeelen maar ook in logischen zin voorafgaat.

Want ten eerste zouden, indien dit zoo ware, alle middelen der genade, zoowel in enger als in ruimer zin, ten eenenmale hunne beteekenis en

waarde verliezen. Indien de genade der wedergeboorte toch met de bediening des Woords eene tegenstelling vormt, zoodat de laatste met de eerste hoegenaamd in geen verband kan staan, dan spreekt het vanzelf, dat alle genade elke bemiddelende uitsluit en op geenerlei wijze met eenig zien-lijk teken samen kan gaan.

Zoo redeneerden, gelijk in het 17e artikel dezer reeks nader is aange-gevezen, de Wederdoopers. Zij waren de radicale partij onder de Hervormingsgezinden. Omdat zij het ééne uiterste vermijden wilden, sloegen zij zelve tot het andere uiterste over. Zij miskenden de natuur en hadden geen oog voor de waarde van het relatieve. Omdat de natuur de genade niet was, verachtten zij de natuur. Omdat het sacrament de genade niet in zich bevatte en dus niet als zodanig mededeelen kon, schreven zij er niet de minste kracht aan toe. Omdat de kerk de midde-lares der zaligheid niet was, spotten zij met alle kerkinstituut. Omdat de dienaren des Woords geen bijzonderen priesterstand vormden, verwierpen zij alle ambt en alle opleiding tot het ambt. En omdat het Woord alleen de wedergeboorte niet werken kon, stelden zij het als eene doode letter terzijde en noemden den H. Geest het eenige zaad der wedergeboorte.

Maar de Gereformeerden waren van een ander gevoelen, omdat zij God eerden niet alleen als Herschep-per in het rijk der genade, maar ook als Schepper in het rijk der natuur. Natuur en genade zijn wel onder-scheiden, maar omdat zij beide zijn uit denzelfden God, kunnen zij niet elkander niet strijden. Veeleer wordt de natuur door zijne almacht aan de

genade dienstbaar gemaakt. Het Woord moge de genade niet kunnen voortbrengen, het is toch een middel, waarvan de H. Geest zich bedient, om het geloof in het hart des menschen te werken en te versterken. En al is het ook volkomen waar, dat niemand het Woord des Evangelies zaligmakend hooren kan, tenzij hij wedergeboren zij en het vermogen om te hooren ontvangen hebbe, daar-om is toch het uitwendig hooren van dat Woord niet ijdel en onnut.

Want er moet wel worden bedacht, dat zij, die niet zijn wedergeboren en dus het Evangelie niet zaligmakend hooren kunnen, het desniettemin toch wel kunnen aanhooren met hun licha-melijk oor. Zij kunnen gebruik maken van de middelen der genade, zij kunnen een diepen indruk ontvan-gen van de prediking van wet en Evangelie, zij kunnen allerlei werk-zaamheden en ervaringen hebben, die wel niet het geestelijk leven voor-bereiden of veroorzaken, maar die er desniettemin naar Gods leiding dikwerf aan voorafgaan en daarom niet zonder waarde en beteekenis zijn. In Gods besluit liggen middelen en einden aan elkander gebonden. Niet om ons gebruik maken van de middelen maar in den weg der mid-delen, dien Hij ons voorgeschreven heeft, heeft Hij naar zijne vrijmacht tot het mededeelen zijner genade zich verbonden.

Ten tweede is het voor een ieder duidelijk, dat op het standpunt der Wederdoopers ook voor den Christus geen plaats overblijft. Als de genade van dien aard is, dat zij in hare mededeeling alle middel uitsluit, dan moet zij dat ook doen in hare ver-werving. Dan is zij voor geen ver-

werving door den Middelaar vatbaar. Als de wedergeboorte geheel en al van de roeping, van de uit- en in-wendige beide, dat is van het Woord wordt losgemaakt, dan wordt zij daardoor ook vanzelf onafhankelijk van den persoon en het werk van Christus. Want het Woord is toch wezenlijk niets anders dan het Evan-gelie van Christus. Christus is er de inhoud van en Hij gebruikt het zelf als een middel, om de weldaden, die Hij verworven heeft, aan zijne gemeente mede te deelen.

Maar indien de wedergeboorte in Dooperschen zin aan de roeping door het Woord voorafgaat, dan gaat zij daarmee ook krachten hare natuur aan den persoon en het werk van Christus vooraf. Het geestelijk leven is dan in zijn oorsprong en wezen geene vrucht van de verdiensten van Christus, maar een gave Gods, een werk des Heiligen Geestes, onmid-dellijk en rechtstreeks, zonder Woord en zonder de historische bemiddeling van Christus in het hart des menschen gewrocht. Op de vraag, waarom God na den val de uitverkorenen niet enkel en alleen door zijn Geest wederbaart, maar ook zijnen Christus zendt en Hem overgeeft in den dood, en daarna een kerk inricht met woord en sacrament, is er geen ander antwoord mogelijk, dan dat God datgene, wat inwendig reeds door de onmiddellijke werking zijns Geestes bestond, ook uitwendig en zichtbaar in de wereld tot openbaring wilde brengen. Christus en zijn werk, evenals ook de kerk met hare ambten en diensten dienen alleen, om het geestelijk leven, dat in het verbor-gene geplant is, voor het oog der wereld en der gemeente zelve te

doen uitkomen; om aan het onuitsprekelijk woord, dat in het hart geschreven is door den Heiligen Geest, ook klanken te geven, die in de wereld worden verstaan. Het onmiddellijk, absoluut karakter, dat aan de genade toegekend wordt, keert niet alleen de orde der heilsweldaden om, maar ook zelfs die van den persoon en het werk van Christus.

Wederom stond de Gereformeerde belijdenis tegen dit gevoelen lijnrecht over. Zij eerde in Christus niet alleen den Profeet, die den Vader verklaart, en den Koning, die zijne gemeente regeert, maar ook den Priester, die door zijne volmaakte offerande aan het kruis alle weldaden verwierf, welke zondaren tot hunne volkomene verlossing van noode hebben. Door zijn lijden en sterven verwierf Hij ook dien Geest, die alleen wederbaren en vernieuwen en in de waarheid leiden kan. En die Geest neemt alles uit Christus; Hij is gekomen, om Christus te verheerlijken, gelijk de Zoon op aarde kwam tot verheerlijking des Vaders. Ook het geestelijk leven, dat de H. Geest in het harte plant, wordt door Hem genomen uit de volheid der verdiensten van Christus. De wedergeboorte gaat niet in logischen zin aan den persoon en komt niet buiten Hem om tot stand, om dan later alleen door Hem tot openbaring te worden gebracht; maar zij is een vrucht van zijn werk, zij wordt door den H. Geest uit Hem genomen, en zij wordt daarom door dien Geest ook alleen tot stand gebracht in verband met het Woord des Evangelies, dat van dien Christus uitgaat. Zij heeft daarom slechts plaats binnen de grenzen van het historisch Christendom, op het terrein van het verbond der genade. Zoover als de bedeeeling des Woords, strekt de werkzaamheid des H. Geestes zich uit.

En eindelijk, om niet meer te noemen, als de Wederdoopers de genade krachtens hare natuur onvatbaar achten, om in den weg der middelen te worden medegedeeld, dan spreekt zich daarin eene geheel valsche tegenstelling uit tusschen geest en stof, tusschen God en wereld, tusschen schepping en herschepping, tusschen geloovigen en ongeloovigen. Het duidelijkst komt dit uit in hunne leer van Christus, volgens welke deze zijne menselijke natuur niet uit het vleesch en bloed van Maria heeft aangenomen maar uit den hemel heeft medegebracht, en in hunne leer van de „mijdinge“, volgens welke de geloovigen zich niet alleen in geestelijken maar ook in uitwendigen zin, in kleding, omgang, verkeer enz. van de wereld moesten afscheiden.

Maar ook op dit principieele punt stonden de Gereformeerden lijnrecht tegen hen over, omdat zij de fysieke tegenstelling tusschen stof en geest, welke de Wederdoopers uit de Middel-eeuwen overnamen, door de ethische tegenstelling van zonde en genade vervingen. De schepping en de natuur en de stof waren op zichzelf niet zondig en boos, maar ze waren een werk van God den Vader, den Almachtige, den Schepper des hemels en der aarde, dat slechts door de zonde des menschen verstoord en verwoest was. En juist daarom was Christus gekomen, om overal de werken des duivels te verbreken, maar tevens daardoor op ieder terrein de werken des Vaders te herstellen en des Heeren naam weer in de gansche schepping tot heerlijkheid en eere te brengen. De menselijke natuur van Christus was daarom wel ontvangen van den Heiligen Geest, maar toch uit het eigen vleesch en bloed van Maria aangenomen en met de Goddelijke vereenigd in eenigheid des persoons. De geloovigen zijn wel wedergeboren en vernieuwd, maar zij zijn en blijven toch met alle menschen dezelfde menselijke natuur deeltachtig. De genade doet de natuur niet te niet maar neemt ze in dienst en herstelt ze. En in hare uitdeeling is zij naar Gods welbehagen aan middelen gebonden, die uit de natuur genomen maar tot Gods dienst geheiligd zijn. Als de dienaren

uitgaan en prediken, werkt de Heere mede en bevestigt het Woord, dat door hen verkondigd wordt.

BAVINCK.

JAKOBS GOD.

„Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft.“
Ps. 146: 5a.

Eene ontzaglijke ure brak voor den Godsmann Mozes, voor geheel het volk Israëls niet lang na den uittocht uit Egypte aan. Het was na de wetgeving, na de zonde der afgoderij.

Mozes spande de tent der samenkomst. Al de Israëlieten stelden zich in de deur hunner tenten en zagen Mozes na, tot dat hij de tent ingegaan was.

Jehovah daalde neder en sprak met hem. Mozes had last Israëls te doen voorttrekken, maar was van des Heeren zegenrijke tegenwoordigheid niet verzekerd. Daarom ving hij aan te bidden, te pleiten. En de teedere vraag des Allerhoogsten luidde: »zou mijn aangezicht moeten medegaan, om u gerust te stellen?“

»Indien uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken,“ is het Godverheerlijkend antwoord.

Alle heiligen van alle tijden spreken het na. Ook de psalmist in den psalm des lofs en der vermaning en der onderwijzing.

Middenpunt van dit lied is onze zaligspreking. Wat Jakobs kroost aan Jakobs God heeft, bepaalt ons bij de betrekking van dien God tot de zijnen.

Immers die zaligspreking hecht zich vast aan den God des Verbonds, der heilsgeschiedenis, onzer levenservaring, onzes volkomen vertrouwens.

We staan ten tekst, met den dichter, zijn herinneringen, ervaringen, en onderwijzingen op den bodem des O. Verbonds, maar dat neemt niet weg, dat het de bodem des genade-verbonds is. IJdel en zinledig zou de betuiging zijn zonder dien grond. Maar de God Jakobs is de Verbonds-God.

Zulk een hechten, eeuwigen grondslag heeft geheel het Evangelie noodig. Van uit die bron ontspringt het heil — de hulpe; daarom, »welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft“.

En zoo iemand vragen mocht, wat het zegt, den God Jakobs als een God des Verbonds te hulp te hebben? antwoorden we: het zegt, dat voor hem de schatten des heils zich openen, en Jehova verschijnt als een God, die zich een volk ten erve verkoren heeft, een volk, door het bloed des Zoons gekocht, en door zijn Geest geheiligd. Een volk, waaraan Hij zich voor eeuwig verbonden heeft. Dat op Hem rekenen mag, met al zijn wijsheid, en met al zijne waarheid, en zegt: »Ziet, ik ben met u!“

Als Hij met ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Hij is daarbij de Onveranderlijke. Daarom: »welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft“.

De God des Verbonds is de God der heilsgeschiedenis. Hij wordt de God Jakobs genoemd. Dat is eene heerlijke, gedurig wederkeerende, betekenisvolle, troostrijke vermaning.

Jakob geldt als de verpersoonlijking van geheel het bondsvolk. »De God Jakobs“; willen wij iets van de betekenis verstaan, laat dan iets van Jakobs leven ons voorbijgaan, en wij zullen de heerlijkheid van Jakobs God aanschouwen:

Jakob geknield aan Isaäks bed — wel bedriegelijk handelend, en straks deswege getuchtigd; maar toch gezegend.

Jakob om zijner zonden wil, een balling, slapende op den steen; maar een Bethel vindend.

Jakob in een vreemd land, gedurig beproefd; maar rijk gezegend.

Jakob terugkerend, in doodelijke vreeze, in de eenzaamheid van den nacht; maar met een Pniël begiftigd.

Jakob, de zwaar beproefde, zijn Jozef missend; maar staande gehouden.

Jakob, de grijsaard, in Gosen land, onder Gods hoede, in de schaduw des Almachtigen.

Jakob, de stervende, in het licht der zalige eeuwigheid roemende: »Op uwe zaligheid wacht ik, o Heere!“

Wat dunkt u, lezer, zijn deze vluchtige herinneringen niet voldoende om u het den dichter te doen nazeggen: »Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft.“

Raadpleeg der geloovigen levenservaring. Wat Jakobs deel was tot zijn jongsten snik, is, naar elks mate, het deel van al Gods kinderen. Het is de slotsom van al Gods wegen met de geloovigen, de kroon van al hunne ondervindingen, de roem van geheel hun leven. Maar tot de ervaring dier hulpe komt men niet dan door strijd. Strijd tegen vleesch en bloed, wereld en Satan. Die strijd dient tot onze vernedering en tot de verheerlijking Gods. Die hulpe wapent in den strijd. Wapent met geloof en kroont met overwinning.

Tot de ervaring van die hulpe komt men niet dan door lijden.

Die hulpe troost in het lijden. Lijden is noodig en nuttig. In den weg des lijdens wordt het vleesch gedood. Lijden in droefheid om de zonde, is gemeenschap met Jezus. In dat lijden wordt de geloovige gesteund, bemoedigd, geholpen.

Die hulpe vergewist van de toekomst. Zij sterkt de hope. Zij geeft een goed toevorst. Zij doet, als we ons zoo uitdrukken mogen, de hand-druk des Vaders gevoelen, en zijn stem beluisteren, die vriendelijk spreekt: »Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten.“

Zij doet psalmen: »Gij zult mij leiden door uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.“

Daarom is de steenrots der hulpe de God des vertrouwens.

Zijn hulp is onontbeerlijk, gedurig noodig gekeurd, maar ook vast beloofd.

Ze wordt op zijn eigen tijd, naar zijn eigen wijze, maar altijd bijtijds bewezen.

Zij wordt bovenal aan zijne eere dienstbaar gemaakt.

Het vertrouwen op Hem wordt niet beschaamd.

Welgelukzalig, die het kennen.
»Welgelukzalig, die den God Jakobs tot zijne hulpe heeft!“

NOTTEN.

VOLKSNODEN.

De Vereeniging en de Kerkeraden.

In het woord vooraf van het Jaarverslag »V. Chr. v. Kr.“ — zie vorig No. — komen eenige wenken voor, die wij gaarne in brederen kring helpen bekend maken.

a. Het Bestuur waarschuwt tegen de hier en daar rondgaande sprake, dat de Vereeniging nu weinig of geen behoefte meer zou hebben aan geldelijken steun. »De waarheid is, dat wij daaraan nog en in toenemende mate groote behoefte hebben.“ Zuinig huishouden en nauwlettend administreren is eerste vereischte; maar daarbij zal de Vereeniging nog in langen tijd niet den steun van jaarlijksche bijdragen, giften en legaten kunnen missen. Wie kan, gedente haar in zijn testament.

b. In verband daarmee wordt gevraagd, waarom het getal zoo klein is van de Gereformeerde Kerken, die door eene jaarlijksche collecte zich al de rechten van eene Afdeeling verzekeren. Dat feit is inderdaad bevreemdend. Van Geref. Kerkeraden staat het toch vast, dat Geref. verzorging van Krankz. hun sympathie heeft. Waarom maken zij dan geen gebruik van de gelegenheid, om niet alleen door hun geldelijken steun daaraan mede te arbeiden, maar ook — wat voor de toekomst van toenemend belang kan zijn — medezeggenschap te hebben, en alzoo invloed te kunnen oefenen tot bewaring en openbaring enz. van het Gereformeerd karakter der Vereeniging? Of zouden er nog Kerkeraden zijn, die niet weten, dat een Kerkeraad, die f 25 jaarlijksche contribueert, of het bedrag eener collecte in de openbare godsdienstoefening, al de rechten heeft van eene Afdeeling? Die bepaling maakt het dus ook voor de kleinste Gemeente mogelijk, dit veelomvattend werk te steunen. Al is de opbrengst der collecte ook gering, nochtans heeft ook de Kerkeraad van zulke geldelijk-zwakke Gemeenten al de rechten, zooals: het inzenden van voorstellen; het geven van wenken en het vragen van inlichting; het maken van bezwaren tegen wat hun in spreken en doen van Besturen en ambtenaren enz. mocht voorkomen niet aan grondslag en doel te beantwoorden; het zenden van een afgevaardigde naar de Alg. Vergadering. Indien vele, (en nog meer, indien alle) Kerkeraden zich deze aangeboden rechten verzekeren, dan zullen de Geref. Kerken nog veel groter invloed op de Vereeniging en haren arbeid en arbeiders kunnen uitoefenen dan wanneer er een officieel verband gelegd ware tusschen de Vereeniging en de Kerken. Of meent iemand, dat een zoogenaamd toezicht e. a. van eenige Deputaten, door een Gen. Synode benoemd, veel te beduiden kan hebben? Om eens een parallel te trekken. Men leze in het rapport der Deputaten voor het verband der Geref. K. met de Fr. Univ., Acta G. S. 1899, wat de Deputaten al en wat zij niet hebben kunnen doen. Opmerkingen maken, dat kunnen Deputaten, indien en voorzover het mannen zijn, die verstand van de onderhavige zaken hebben. Doch als hun opmerkingen geen instemming vinden; als ze zelfs na jaar en dag niet worden beantwoord — wat dan? Wat dunkt u: zouden de Geref. Kerken niet vrij wat meer invloed kunnen oefenen op de Vrije Universiteit, indien de Vereen. H. O. op G. G. een zelfde milde bepaling maakte als de V. v. Kr. Nu collecteeren de Geref. Gemeenten alle, of bijna alle, voor die niet-kerkelijke, evenals die v. Kr. en andere: particuliere, Vereeniging; maar geen enkele der Kerkeraden,

zoomin die f 200 als die f 2,00 bijdraagt, heeft iets te zeggen. Zij mogen voor geld zorgen, hoe meer hoe liever. Maar . . . zij hebben niets te zeggen: geen stemrecht, geen recht van voorstellen; niets, niets! De Kerkeraden ontvangen zelfs geen verslag, of rekening en verantwoording der gecollecteerde gelden. Braver gevers dan de Geref. Kerken aan die Vereen. zijn er in heel de wereld niet; van zoo algeheele zelfwegwijfering van Kerken bij steunbieding aan een Vereeniging zoekt men, voorzover mijne kennis strekt, in de geschiedenis tevergeefs een voorbeeld. Of zulks nu een bewijs en vrucht is van het tegenwoordig dikwerf aldus genoemd en geroemd »weeropbloei“ der »Geref. beginselen“? o. m. van het Geref. Kerkrecht? Dat zij bescheidenlijk aan alle beoefenaars van het Kerkrecht en aan alle Kerkegebeders in overweging gegeven.

Wat ik zeggen wilde, is dit: Kerkeraden, merkt op en waardeert de U toegestoken hand der Vereen. »C. v. K.“ Alle Kerkeraden, die de Geref. Belijdenis liefhebben en alzoo op den Geref. grondslag der Vereen. willen medearbeiden, zijn hartelijk welkom; zij ontvangen als Corporatie al de rechten van een Afdeeling. Bericht van toetreding worde gezonden aan Baron S. van Heemstra, Amsterdam, Keizersgracht 647.

Over de Ned. Herv. Kerkeraden klaagt het Bestuur. Slechts enkele Kerkeraden werken mede. Trots de herhaalde opwekking aan allen, die Christelijke verzorging van Krankzinnigen waardeeren, en inzonderheid aan Kerkeraden en personen, die instemmen met de Geref. Belijdenis.

Men spreekt wel eens van »kerkisme.“ Vooral de »Geschiedenis“ zijn daarvan zonder ophouden beticht. En zie nu eens de werkelijkheid. Eene Vereeniging, die in de kringen der Afscheidelingen is ontkiemd, en tot welke organisatie ambtsdragers der Afg. Kerk hebben medegewerkt, treedt op als een niet-kerkelijke Vereeniging, noodig broeders en zusters zonder onderscheid van kerk-lidmaatschap uit tot samenwerking voor een bepaald doel op Geref. grondslag. Nu zullen, zoudt gij verwachten, allen die niet »kerkistisch“ zijn, blijde uitroepen: hier hebben we nu eens een terrein, dat niet onvast is en toch breed en ruim genoeg voor samenwerking en toenadering van wie nog kerkelijk gescheiden zijn; komt, doen we allen mede . . . ! Ai mij, juist broeders die zoo vlug zijn met de beschuldiging van kerkisme, trekken zich terug, sluiten zich op, maken reglementjes dat alleen leden van hun kerk bestuursdragers kunnen zijn van dit ende dat . . . Is het niet om te weenen? Mocht het ernstig woord van het Bestuur in goede aarde vallen! Wij nemen het hier over.

»En wanneer zal een beduidend tal Gemeenten van de Ned. Herv. Kerk op de lijn der Corporatie worden gevonden? Trots al onze opwekkingen zijn het (helaas) slechts enkele, die alsnog aan dezen arbeid deelnemen.

»Waarom dat toch? Onze Vereeniging is niet eene kerkelijke Vereeniging, noch door de Statuten, noch door de personen der Bestuursdragers. Is het dan wel betamelijk, dat N. H. Gemeenten, wier voorgangers betuigen van harte in te stemmen met het doel en den grondslag der Vereeniging, zich als doof en blind en lam houden tegenover onze en hunne zware taak en ons jarenlang geroep. Komt, gaat met ons en helpt ons?“

Het Bestuur voegt er bij een verzoek aan de bladen, die in N. H. kringen worden gelezen.

»Willen de Christelijke bladen, die de N. H. Kerkelijke kringen bereiken, deze onze opwekking overdrucken en een woord van aanbeveling van de Vereeniging er bij voegen? Komt, N. H. broeders en zusters, en Gij voorop, Kerkeraden en Diaconieën, helpt ook Gij onze harten en handen sterken. Ook van de leden uwer Kerk genieten velen voor zich of de hunnen van den arbeid en de moeite en kosten der Christelijke verzorging in onze Stichtingen. Ook Uwer is de roeping, naar de Schriften, om God en den Zoon Zijner liefde in dezen arbeid te dienen!“

Moge dit broederlijk woord vooral door bladen als »De Geref. Kerk“ worden voortgezegd, en gezegend worden tot saambinding der harten en der handen.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Ondanks alle pogingen der Engelschen in Zuid-Afrika om de waarheid te bemantelen van een gevecht dat hun door de Burgers op de grenzen van Natal opnieuw is geleverd, blijkt toch van lieverlede meer en meer uit eigen bron, dat hun den 26 en 27n dezer bij de forten Itala en Prospect een pijnlijke neerlaag is toegebracht. De Burgers stonden onder bevel van Botha en Grobelaar. De eerste viel het fort Itala aan, de tweede het andere. Een Engelsche Courant schrijft: »De aanval op en de verdediging van fort Itala verleden week zal in de herinnering blijven voortleven als een der meest wanhopige en bloedige botsingen van den Zuid-Afrikaanschen oorlog, daar het verlies

aan menschenlevens voor de Engelschen veel grooter is geweest dan eerst gedacht was. Het fort ligt op de helling van een berg, en de Boeren kwamen dicht bij, voor zij hun aanval ontwikkelden. Generaal Louis Botha leidde den aanval met groote bekwaamheid en trad zeer onverhoeds op. Ofschoon de Britsche verdedigingsmacht ietwat verast was door den plotseligen aanval en de Boeren tien tegen een telden, vocht het garnizoen met de grootste dapperheid en sloeg het den vijand af (?). Majoor Chapman van de Dublin fusiliers voerde het bevel over de bezetting en deze officier heeft van generaal Bruce Hamilton den hoogsten lof geogost voor zijn dapper en hardnekkige verdediging.

»Majoor Chapman zegt, dat de Boeren 1500 man telden en dat zij erkennen 19 gesneuvelden bij den aanval te hebben gekregen. Hun verlies was zonder twijfel veel zwaarder (?), daar kaffers verzekeren, dat zij Donderdag den geheelen dag dood en gewonden wegdroegen, toen zij in Noord-Oostelijke richting terugtrokken, blijkbaar het kleine fort feitelijk onneembaar achtende.

»Het Engelsche garnizoen leed zwaar. Bekend is, dat een officier, luitenant Kane van het South Lancashire regiment, en elf man gesneuveld zijn. In 't geheel werden 118 man buiten gevecht gesteld en men vreest, dat latere berichten dit aantal nog grooter zullen maken. Bovendien verloren wij een aantal kaffers en vele paarden en muilen.

»De Boeren vochten met de grootste verwoedheid en schenen vastbesloten door te breken en hun inval in Zoeloeland te volvoeren.“

Blijkbaar zijn de Burgers van plan om zoo Zuid-Oostwaarts mogelijk door Zoeloeland en dus diep in Natal in te breken. En dat hun dit zoo goed als gelukt is, wordt duidelijk uit hetgeen verder geschiedde.

Wel verre van op den 26sten ontmoetd te zijn, zetten de Burgers hun aanval den 27sten op 't fort Prospect voort. De Engelschen hadden blijkbaar Itala opgegeven en vielen met hun sterk gedunde troep op Prospect terug. Maar daarbij bleef 't niet. Ofschoon de Burgers den schijn aannamen alsof zij voor de nadering van generaal B. Hamilton met versterking terugweken naar 't Noord-Westen, maakten zij Zaterdag 28 een ontrekkende beweging Zoeloeland verder in. Want toen Zondagmorgen tijd uit het Zuid-Oostelijke gelege Melmout een groot konvooi voor de Engelschen naar Prospect vertrok, werd dit reeds zes mijlen buiten Melmout, dus veel dieper in Zoeloeland, door de Burgers dus aangevallen, dat het geheel werd ingepakt, deels verbrand en deels met al het vee naar hun legerplaats bij Berthadorp in de nabijheid gebracht. Uit dit Engelsche bericht is het derhalve overduidelijk, dat de Burgers hun succes hebben voortgezet en de Engelschen buitengewoon leden. Daarna kwam nog het bericht, dat andere Burgers een post bij Glencoe hadden aangevallen en — ingepakt. Tot bij Blandslaagte zwerven zij!

Voorts bericht men officieel, dat de toestand verder aldus is: »De toestand in Transvaal en O.-V. is onveranderd; in de Kaapkolonie houden Mijburg en Fouché zich meest ten Oosten van de Drakensbergen op; in 't ranskei is Smuts snel naar het Zuiden teruggetrokken, vervolgd door Engelsche kolonnes; hij was den 28sten bij Sheldon. De toestand is onveranderd in het Zuiden en Westen. De Middellandsche districten zijn vrij (?) van Boeren, het Noord-Westelijke district nagevoeg. Maar ik heb, zegt Kitchener, zooven vernomen dat Kekewich' kamp te Moedwil, ten Westen van Manga, om twee uur 's nachts door een talrijken vijand onder Delarey en Kemp is aangevallen. De vijand werd 's ochtends om zes uur afgeslagen en trekt Noord-Westwaarts terug.“

En wat zou 't nu zijn, indien wij de werkelijkheid eens kenden? . . . Intusschen, als reeds zooveel uit der Engelschen berichten blijkt, mogen wij vol goeden moed zijn.

Voor den Hooggeachtten Staats-Président is intusschen weer een droeve mare aangekomen. Een nieuwe slag trof hem. Zijn zoon Tjaard, die zich onlangs overgaf, is na een korte ziekte overleden. Het is mogelijk dat deze slag tevens eenige verzachting brengt. Immers de overgave kan nu verklaard worden uit invaliditeit. Tjaard verried dus, naar wij nu hopen, de heilige zaak hoogstwaarschijnlijk niet.

Het geschil tusschen Engeland en Turkije over Koweyt aan de Perzische Golf blijft nog voortduren. Dat plaatsje is het vermoedelijke eindpunt van de Bagdad-lijn. Men kan daarom begrijpen, dat Engeland niet onverschillig is voor Koweyt, dat bovendien als havenplaats in het Noord-Westen van de Perzische Golf, niet ver van de Euphratmond, vele aanlokkelikheden heeft.

Sheik Mobarak ben Salah resideert te Koweyt. Deze man is half en half onafhankelijk. Voor alles Islam-vereerder wappert de halve maan boven Koweyt, een omstandigheid, die den Sultan te veel heeft doen denken, dat Islam-vereerder en Abdul Hamid-vasal synoniemen zijn.

Hoe hetzij, Turkije en Engeland begeeren zeer hun invloed daar uit te breiden. In den aanvang liet zich het conflict zeer ernstig aanzien, doch op eens schijnt er verbetering in den toestand gekomen. Engeland zal een protectoraat afkondigen, zooals gisteren de Bombay-Gazette meldde. Turken en Engelschen zouden het beiden eens zijn en de wederzijdse krijgstoerusting dienden niet voor elkaar, maar om den emir Neid in bedwang te houden, die van plan zou zijn Koweyt te nemen!

Maar, is dit wel zoo? De berichten uit Engelsch-Indische couranten zijn echter leerzaam om deze wonderlijke ontknooping van het conflict te doen begrijpen.

Te Bombay is men zeer bevreesd dat de Regeering, om Duitschland niet te kwetsen, de Turken hun gang zal laten gaan. Men gelooft te Bombay aan een reeds twee jaren oude overeenkomst met Duitschland, waarbij Engeland van Duitschland onzijdigheid en het recht van aankoop van de Delagoa-baai kocht voor de toestemming aan Duitschland om een vlootstation in de Perzische Golf aan te leggen. Dit zou een nieuw

offer van Engeland zijn, gebracht terwille van Zuid-Afrika en ten nadeele van het Britsch-Aziatisch rijk. Verleden jaar moesten er al Duitse agenten bij den Sheik van Koweyt geweest zijn en hem met rijke geschenken overladen hebben. Zij vroegen hem ook de haven te mogen opmeten, doch daar wilde Mobarak niets van weten.

Moge de vrees overdreven zijn, merkwaardig is het wel dat de Britsche actie op eens eindigde en men zoo'n hoogst vreemde reden opgeeft voor de wederzijdsche mobilisatie. Een paar dagen geleden zeiden de Turken nog dat ze Yemen op het oog hadden en nu erkennen ze dat de mobilisatie wel Koweyt geldt, doch om den sheik van Koweyt tegen de vermoedelijke aanvallen van een Emir te beschermen. Engeland moet daar ook al aan te pas komen. 't Is een echte warboel!

NOORDTJ.

HET DIACONAAT.

't Is mijn doel niet een uitgewerkte verhandeling over dit ambt in 's Heeren kerk te leveren. Zeker, dit ambt is een kostelijke instelling des Heeren, een goede, een heerlijke gave aan zijn strijdende kerk op aarde.

Met dat ambt heeft de Heere, als onze Hoogepriester der barmhartigheid, den dienst der barmhartigheid op de erve zijner gemeente opgericht.

Dat was iets groots, iets nieuws, iets hemelsch en eengigs.

In het hart van de wijzen en machtigen, van de denkers en geleerden der wereld was zoo iets zelfs nooit opgekomen.

Ook in dezen is de Heere zijnen volke goed, waar Hij hen wil zegenen met den zegen van barmhartigheid, die de wereld niet kent en dus ook niet kan geven.

Het verdient dan ook toejuiching en steun, dat de mannen-broeders, die de Heere als diakenen in dat ambt gesteld heeft, er naar streven den dienst der barmhartigheid in het diaconaat meer aan zijn edele bestemming te doen beantwoorden.

Met sympathie heb ik dat streven van onze diakenen in de Geref. kerken gade geslagen.

Hunne vergaderingen, nu eens meer nationaal in breeden kring gehouden, dan eens meer beperkt in Provinciale of Classicale kring saamgekomen, verdienen al de aandacht die er aan gewijd wordt.

De broeders trachten in dien weg voor zichzelf tot meer helderheid te komen van het wezen en het karakter, de taak en de bedoeling van het ambt, hun in 's Heeren kerk toevertrouwd.

Zij trachten blijkbaar door onderlinge gedachtenwisseling elkanders hart te bemoeiden en elkanders handen te sterken in hun teeder, gewichtvol en moeilijk, maar toch ook heerlijk werk, het werk der barmhartigheid in 's Heeren naam.

Elke tijd heeft zijn eigenaardige eischen, bezwaren en gevaren ook voor dit ambt. Dit gevoelen blijkbaar ook onze diakenen in breeden kring.

Daarom wenschen zij ook in de gemeenschap der heiligen meer en meer toegerust te worden voor hunnen ambtelijken arbeid.

Die arbeid, dat diaconaat heeft al een heele geschiedenis achter den rug.

Al spoedig ontarda en met alles en allerlei verward en vermengd, reeds in de eerste eeuwen der aloude kerk, is het in de Roomsche kerk totaal van karakter veranderd.

In de Roomsche kerk mag nog van diaconaat worden gesproken, dienst der barmhartigheid wordt er niet in gevonden. Het mag kerkverzorging zijn, armenverzorging is het niet.

Ook bij de herstelling der ambten in 's Heeren kerk door de Reformatie, is tengevolge van allerlei omstandigheden dit ambt maar al te veel op den achtergrond gebleven en in te kleinen kring in zijne eere hersteld, zij het ook slechts in beginsel.

De Lutherse reformatie zelfs had in haar breeden kring geen oog voor karakter en betekenis van het diaconale ambt. Zoo ging het helaas! met de meeste kerken der hervorming, ook in later tijd.

De Geref. kerken in het algemeen onder leiding van Calvin en diens mannen deden ook hier door de goede hand Gods onder hen een greep in de goede richting en trachten, naast het presbyteraat, ook het diaconaat weer in zijn oude eere te herstellen.

Het moest weer worden een dienst der barmhartigheid, naar zijn oorspronkelijke instelling.

In beginsel is dat ook gelukt, zoodat, bij alle gebrek, in de Geref. kerken het diaconaat, als dienst der barmhartigheid, nog het meest tot zijn recht en bestemming komt.

Doch wie zal durven zeggen, dat in dezen het ideaal ook maar enigszins bereikt is? Bereikt is ook in en voor onzen tijd met zijn sociale eischen en nooden en verwachtingen?

Uit het gevoel van gebrek, dat nog een en ander aankleeft, zoeken en worstelen thans onze diakenen naar beter en beter met een ijver, die weldadig aandoet en allen lof verdient.

Bijzondere nadruk wordt blijkbaar gelegd op de ontwikkeling en de uitbreiding van het diaconaat naar de tegenwoordige eischen en behoeften van het sociale leven met zijn grenzenloze verwarring.

En dat niet ten onrechte.

't Is dan ook daarover meer bepaald, dat ik de vrijheid neem, enkele opmerkingen in het midden te brengen.

Want mij bevangt wel eens de vrees, dat te midden van de sociale wanverhoudingen van onzen tijd, in dezen niet in den rechten koers gestuurd wordt en dus de gewenschte oplossing van menigerlei kwestie op dit gebied niet in den rechten weg gezocht wordt.

D. K. WIELENGA

NOMINALISTISCH

De Friese Kerkbode schijnt lust te hebben den strijd over de Opleiding, ook tijdens de bekende vredes-onderhandelingen, voort te zetten.

Een ingezonden stuk toch van Ds. de

Jonge van Heeg riekt erg naar den krijg.

Ik zal dien broeder in dit stadium der kwestie op dien weg niet volgen. Te minder daar ik zeer heb te waardeeren zijn vragenden en vriendelijken wenk, of het ijveren voor het belang der kerken, zoodat dat door de Bazuin geschiedt, vermoedelijk niet zou blijken minder voordelig voor haar "eigene inrichting" te zijn.

Iemand, die broeder de Jonge minder goed kent, zal in dien wenk misschien een dreigement zien, zooveel als: houd u toch stil, want anders . . .

Ik wil er echter zoo gaarne in zien een broederlijken en liefelijken wenk, uit liefde tot de "eigen inrichting" geboren.

Dus niet om den strijd over de Opleiding op dit oogenblik voort te zetten breng ik dit onder de aandacht van het Bazuin-lezend publiek, maar om opmerkingen te maken op het dikke, ontzaglijke woord, dat aan het hoofd van dit schrijven staat.

He klinkt zoo manlijk en fier elkander met dikke woorden naar het hoofd te werpen en zoo den broeders met één schot, met één slag buiten gevecht te stellen.

Dood is hij dan, mors dood.

Een langen tijd heeft daarvoor het woord Methodist en Methodisme dienst gedaan.

Kerkbodes en Jongelingsbladen vloeiden er van over, ernstig en teeder.

Ieder die maar een gevoel uitte, dat eenigszins afweek van het in de "echt Calvinistische" kringen heerschende gevoelen, werd aanstonds tot zwijgen gebracht met de opmerking: dat is Methodisme of gij zijt een Methodist.

Daarmee was de arme verdoolde natuurlijk voor goed tot zwijgen gebracht. Welk Calvinist wil ook maar den schijn hebben met Methodisme besmet te zijn!

Wel houden de Gereformeerde kerken in Nederland correspondentie met de Welsh Calvinistische Methodistische kerk van Wales. Maar dat blijft toch altijd een combinatie, waarmee de principieel Calvinistische Nederlanders geen vrede kunnen hebben.

Gelukkig geraakt de dynamiet-bom van het Methodisme blijkbaar wat buiten gebruik.

't Wordt er echter niet beter op. 't Is om er van te schrikken.

De lyddiet-bom van het Nominalisme heeft, naar het schijnt, zijn plaats vervangen.

Sinds de Heraut heeft kunnen goedvinden het in zijn oogen afwijkende gevoelen van Ds. Bos van Bedum als Nominalistisch te teekenen, is dat "merk" bepaald in ere gekomen.

Diezelfde Heraut vond zelfs onzen Ds. Gispens van Amsterdam met die snoode ketterij besmet. Snood toch is die ketterij. Neen, zij is erger dan ketterij. Zij is de wortel, de heidensche moeder van alle ketterijen.

Alle mogelijke ketterijen schuilen er in, wijsgeerige, dogmatische, sociale en zelfs alle kerkrechtelijke ketterijen.

En nu, verbeeld u, onze Gispens van Amsterdam een Nominalist. Gispens, nu al genoemd, met eere genoemd de oude Gispens, met Nominalisme besmet!

Onze broeder had met zijn scherpe, bekende opmerkingen, al veel gehoord en gezien, maar dit was hem blijkbaar vreemd.

Verdedigd heeft hij zich dan ook zoo maar. Het kan ook wel niet anders. Wie kan dat tegenover zulk een dooddoener.

Zoo'n lyddiet-bom bedwelm bij zijn springen, zoodat bekend is, al wat leeft, zelfs mijlen in den omkreis.

En nu valt schrijver dezes de pen schier uit de hand.

Ook hem heeft zulk een lyddiet-bom getroffen.

Ds. de Jonge van Heeg heeft bij hem de baccil van het Nominalisme ontdekt.

In zijn strijd voor een eigen Opleiding der kerken, een Opleiding, als waartoe de kerken van 1834 en 1886 zich in 1892 bij plechtige overeenkomst verbonden hebben, die gezamenlijk te handhaven, meer bepaald in zijn houding tegenover de Vrije Universiteit, staat hij, voor het scherpschietend oog van broeder de Jonge, op nominalistisch standpunt.

Zelfs is hij echt nominalistisch in de war met de verhouding van tak en boom, van Theol. Faculteit en Vrije Universiteit.

Wat moet ik doen, ik zwaar bedreigde! Er schiet mij niets anders over, dan met gebogen hoofd naast de broeders Bos en Gispens mij te stellen en naar de wijze der Boeren tegenover de Engelsche lyddiet-bommen ons bedreigd lijf en leven te bergen in de loopgraven en tusschen de rotslagen van ons Geref. bewustzijn naar de Geref. Confessie.

Alleen mag ik, dunkt me, onzen jongeren broeders wel aanraden met dat lyddiet-goedje niet al te kwistig om te gaan. Het kon wel eens gevaarlijk worden voor den gebruiker zelve. Onderzoek toch eerst eens goed, wat er in zit. Nominalisme is een raar ding, zelfs nog erger dan Remonstrantisme en Methodisme.

Wat de Heraut mag zeggen, moet toch iedere Kerkbode zoo maar niet nazeggen. Ten minste, dat dunkt mij.

Het is toch zeker Ds. de Jonge niet onbekend, dat het Nominalisme een boos wijsgeerig stelsel is, waarbij de grondslagen van waarheid, recht en zedelijkheid zelfs ondermijnd worden.

D. K. WIELENGA.

NICODEMITEN.

Naar den bekenden Nicodemus van Joh. 3, die des nachts tot den Heere Jezus kwam, spraken onze Ouden nog al eens van Nicodemussen of liever van Nicodemiten, om daarmee nachtdiscipelen aan te duiden. Discipelen, die niet voor de publieke belijdenis van den Heere Jezus durven uitkomen en zich daarom schuil hielden.

Ik vrees wel eens, dat er een nieuw soort van Nicodemiten in aantocht is en dat wel zonder dat het oude geslacht nog geheel is uitgestorven.

Neen, niet slechts in aantocht, maar dat het reeds in breede scharen onder ons is opgetreden.

De Nicodemiten a.l. tot wie de Heere Jezus in Nicodemus naar Joh. 3: 7 het

beschamende en ontdekkende woord richtte: Verwonder u daarover niet, dat ik u gezegd heb: gijlieden moet wederom geboren worden. Nicodemus achtte zich met zijn mede-Israelieten behouden. Zij waren Abrahams zaad. Zij waren in het verbond Gods begrepen. De beloften van dat verbond waren aan hen betekend en verzegeld in de besnijdenis.

Daarom verwonderden ze zich, dat de Heere Jezus tot hen, kinderen der belofte en kinderen des verbonds, zeide: gijlieden moet wederom geboren worden.

Dat soort Nicodemiten, die zich met Nicodemus verwonderden over zulk een woord des Heeren, gesproken te midden van hen en tot hen, die het teeken en zegel des verbonds hebben ontvangen, schijnt heiligs! krachtig te herleven.

Eenigen tijd geleden werd er in een gemeente onze Geref. kerken, door een kring van vrienden heel wat gezegd van een bekende Leeraar, altijd achter zijn rug, die daar gepreikt had en in zijn ontdekkende prediking duidelijk had laten uitkomen, dat er onder zijn gehoor wel onwedergeborenen konden zijn, al waren ze ook gedoopt.

Zij vonden "die voorstelling" van den Leeraar erg achterlijk!

Met Nicodemus, als echte Nicodemiten verwonderden ze zich, zoo niet erger, dat het woord weerklonk: gijlieden moet wederom geboren worden.

Mogen we deze en dergelijke Nicodemiten aanraden om eens aandachtig en biddend te lezen, het woord des Heeren: Rom. 3: 25-29.

En mocht het den Heere behagen hen door zijn H. Geest te ontdekken aan hunnen geestelijken doodstaat in den eersten Adam, gelijk ook Nicodemus dat noodig had.

D. K. WIELENGA.

DE INDISCHE TENTOONSTELLING EN SOEMBA.

De Zending-Leeraar Ds. W. Pos schrijft van deze Tentoonstelling, welke in de Gothische zaal tegenover het Koninklijke Paleis in den Haag gehouden wordt, een en ander in Het Mosterdzaad, September-Nr. , waaruit blijkt, dat onze Zending ook mee gaat doen op het gebied der Koloniale Volkskennis. Z.E.W. schrijft o.a.:

Daarom gingen wij naar afdeling X, Timor-eilanden, om naar een weefsel van Soemba te zoeken, maar tot onze niet geringe teleurstelling was er van Soemba niets aanwezig.

Toen vroegen wij aan eene dame, lid van het Bestuur, hoe het kwam, dat er in de Inleiding (van den Catalogus) van het "zeer hoog staande Soemba" wordt gesproken en er niet één weefsel van Soemba was.

Ons werd geantwoord, dat het Bestuur wel pogingen had aangewend, maar geen weefsel van Soemba had kunnen krijgen.

Wij wezen haar op de verzameling over Soemba in het museum van de Theologische School, en dat, indien het Bestuur aan Prof. Biesterveld te Kampen schreef, men de wefels van Soemba voor deze tentoonstelling wel zou willen afstaan. Ook dat wij nog iets van Soemba hadden medegebracht, n.m. een slimoet.

Daukbaar werd een en ander aangehoord, Prof. Biesterveld zou men schrijven; en ons werd gevraagd, of wij de wefels wilden afstaan, waartoe wij dadelijk bereid waren.

Er waren nog andere heeren, die ons uitlegging vroegen van het weefgetouw. Nadat wij eenige uren hier hadden doorgeacht, en ons hadden verwonderd over het weven en batikken en over Indische meubelen, over het kunstige en schoone, verlieten wij dit gebouw, nadat wij eerst als lid van "Oost en West" waren ingeschreven, en mijne vrouw benoemd was als Correspondente voor Soemba, om al haar invloed aan te wenden, opdat het weven van Soemba nog mooier worde.

Maandag j.l. brachten wij persoonlijk een Soembaneesche slimoet. Zoolw een lid van het Bestuur als anderen, die Soembaneesche figuren zagen, waren verwonderd. Neen, zoo iets hadden zij nog niet gezien. Men kon het zich bijna niet voorstellen, zulke mooie figuren te maken. Men zag reigers, eenden, vissen, enz. Tal van vragen werden er gedaan. Het Bestuur was ook blijde, dat juist op dezen dag die slimoet kwam, want morgen zou de Koningin-Moeder komen, en spoedig kwam ook de Minister van Koloniën, dus dan kon men het Soembaneesche weefsel nog tentoonstellen.

Dat het een en ander ons tot vreugde was, kunt gij u wel voorstellen. Wel heb ik altijd veel goeds en naar onze meening veel intellectueels in den Soembanees gezien, maar dat onze zusteren op zulk een hooge trap van ontwikkeling stonden, hadden wij niet gedacht.

Daarom is het onze roeping en plicht om zooveel wij kunnen, het Soembaneesche volk te ontwikkelen. Worden de gaven, die in dat volk sluimeren, opgewekt en geheiligd door Gods Woord en den Heiligen Geest, dan zal men eenmaal heerlijke vruchten bij die menschen zien.

Dat dit eenmaal gebeure, is zeker wel uw wensch.

Nog bericht Ds. Pos:

In de Nederlandsche Staats-Courant van 4 September j.l. lezen wij een telegram van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, van dezen inhoud: "De Djambische versterking nabij de Sinkoetrivier is ontruimd na omtrekking door de troepen van Soeroelangoen."

Een aanval van radja's van Soemba op den posthouder te Waingapoe is door een landingsdivisie van het flottielje vaartuig "Java" voorkomen. Vijanden zijn gestraft."

Dit bericht is niet gunstig. Met radja's van Soemba zijn zeker bedoeld die van het rijk van Leewa, dat dicht bij Waingapoe ligt. Naar ik wel eens heb hooren zeggen, zijn die heeren al jaren lang uit hun humeur, dat er op Soemba vertegenwoordigers der Regeering zijn. Zij onderwerpen zich wel schijbaar, maar doen intusschen hun best om geheel vrij te worden van ons gezag. Dat zij nu dien posthouder (dit zal wel moe-

ten zijn civiel-gezaghebber, of als die absent is dan moet de posthouder van Oost-Soemba zijne werkzaamheden waarnemen) durven aanvallen, is een bewijs, dat zij zich sterker beginnen te gevoelen.

Ds. C. de Bruyn woont maar een uur van Waingapoe af. Is de landingsdivisie naar Labanapoe gegaan, dan heeft hij er geen last van gehad. Daarom geloof ik, dat onze Zending niet direct gevaar loopt, maar indirect zijn dergelijke gevallen toch niet bemoedigend.

Doch laten wij wachten, dat wij een verslag van Ds. C. de Bruyn lezen, die zal ons alles wel uitgebreid mededeelen.

"Oranje Boven!"

In hartelijken dank ontvangen: Van T. Pilon, Keizersgracht 207 Amsterdam f 5; van P. W. Broekstra te Zwolle f 0,35; van Wed. P. S. Kapelle, Z.-Bev. een postpakket gedragen kleederen; van Mej. de Wed. H. A. de Vos te Tiel een postpakket nieuwe kousen; van M. B. Prinsengracht te Amsterdam 15 paar nieuwe kousen en een nieuw boek, Salomo's Prediker door Ds. J. Kok.

Voor dit alles goedpassende onzen bizonderen dank, geliefde mede-Christenen! Denkt verd r aan Friesland's Zuid-Oosthoek, een hoekje van ons aller bakermat, een deel van de erve onzer vaders. Denkt verder aan

Uw vragenden oudt Friend,

J. WOUDE,

Corr. van Jachin.

Oranjesewind,

Heerenveen,

30 Sept. 1901.

De heer Callenbach bericht:

In de "Buchhandlung der Evangelischen Gesellschaft" te Elberfeld verscheen heden (zoolw in pracht als in volksuitgave): "Besser denn Perlen" van Dr. A. J. Th. Jonker.

Dit werkje is eene Duitse vertaling van "Beter dan roijnen," uitgegeven door de "Vereeniging Christelijke Bibliotheek," die sedert een viertal jaren gevestigd is bij den uitgever G. F. Callenbach te Nijkerk. De uitmuntende vertaling is van de hand van Mej. Dora Hagmann.

Een nieuw werk van dezen auteur, wiens gaven blijken het bovenstaande ook in het Buitenland worden gewaardeerd, is deze week in Callenbach's Christelijke Bibliotheek onder den titel: "Voor donkere dagen" verschenen.

Men noemt tegenwoordig Finland het Russische Ierland. Sedert de aangevangen Russificatie zijn reeds tweehonderd-duizend Finnen naar N.-Amerika verhuisd.

Te Sevilla, in Spanje, beloofde de aartsbisschop 80 dagen aftaat voor elken abonné op een Roomsche blad van zijne Pers-vereeniging, en voor elk die zijn abonnement van een Liberaal blad opzegt.

In Zuid-Afrika overleed de weduwe van Samuel Rolland, geboren Elisabeth Lyndall, op 98-jarigen leeftijd. Zij was de laatste overgeblevene van het eerste geslacht der Engelsche Zendingen.

Om het vijftigjarig bestaan van het werk der Christ. Jongel.ver. te Boston en elders in de Ver. Staten te gedenken, waren twee duizend afgevaardigden van de verschillende Staten in N.-Amerika, en uit het Vasteland van Europa en den vreemde honderd vier-veertig afgevaardigden opgekomen. Uit 25 verschillende gemeenten van Boston waren er 200 feestcommissarissen om te regelen, logies te verschaffen enz. Drie onderscheidene gemeenten van Plymouth, waarheen men een pelgrimstocht maakte, weldijverden samen om een maaltijd aan allen op te dienen. Zoo ergeus dan waren deze verenigingen in N.-Amerika van veel invloed op het maatschappelijk leven. President Mac-Kinley was voorzitter der Jong.ver. te Canton in Ohio. President Roosevelt is lid van het Internationaal Comité der Amerikaanse Chr. Jong.ver. De oud-minister der posten Wanamaker was secretaris der Ver. te Philadelphia. De plaatsvervangende gouverneur van Massachusetts is lid van het bestuur der Jong.ver. te Boston. Alle gouvernementele, plaatselijke en handelsbesturen toonden hunne deelneming. Om niet te vergeten de telegrammen van den Koning van Engeland, van den Keizer van Duitschland en den Koning van Italië. Rusland zond zelfs, behalve eenige Protestantsche afgevaardigden, een officieel vertegenwoordiger der Russische Orthodoxe Grieksche kerk! Een en ander toont, dat men zoo doende naar de grenzen van Christelijke rechtgeeloovigheid, godsdienst, staathuisoudkunde en een Christ. Jong.ver. van den eersten stempel zoeken moet.

Het tegenwoordig door de minstgeleerden, ja door alle menschen gebruikte Grieksche woord, (omdat er geen ander is totnogtoe): homocopathie — komt ook in den Bijbel voor. In Hand. 14: 15 en Jak. 5: 17 — als althans "menschen van gelijke bewegingen."

Er werd in sommige bladen verteld, dat in het gevecht van Modderivier de kolonel van een Canadeesch regiment op het punt was van door een Boer met zijn bayonnet doorstoken te worden; . . . toen de Kolonel als bij instinct het Vrijmetselaarssteek maakte. Hierop liet de Boer zijn wapen zakken; hij was een adjudant van Cronjé en behoorde tot de Loge van Pretoria! — Een eerste vraagteeken zetten we achter: een "Boer" met een bayonnet? Een tweede vraagteeken achter: een "Boer" een Vrijmetselaar?

Een oud croupier, of geldinzamelaar aan de speeltafels, verhaalde, dat er bij zekere bank drie dokters geëngageerd waren, die nog nimmer en nergens een goede praktijk hadden kunnen krijgen. Wanneer een ongelukkige speler zich op een verborgen plaats had van kant gemaakt, was hun taak, officieel eene oorzaak te constatareeren, als hartverlamming of flauwte; zoodat de speelbank geen verderen last had van gerechtelijk onderzoek. Hun inkomten bedroeg plus minus f 8000.

Toen een Fransche kolonne in Paoitingfoe kwam, terwijl de onderkoning Lui-Wing-Chang, dien men den rijksten man der wereld noemde, vertrokken was, werd reeds den daarop volgenden Zondag, 28 April 1901, in diens theater naast zijn paleis gepredikt door den almoezenaar, den Protestantschen predikant Boisset.

Ingezonden.

Hooggeachte Red.!

Beleefd vraag ik u de volgende regelen in uw geëerd blad te willen opnemen. Bij voorbaat mijn welgemeenden dank.

Dankbaarheid voor de overwinning van de Juni-stembus.

Geestelijke nood in Drente.

De blijdschap over het heuglijk feit, dat ons land een Christelijk ministerie uit de goede hand onzes Gods ontvangen heeft, is onder al wat Christen heeten mag groot.

Wij kunnen den Heere daarvoor dan ook niet genoeg dankbaar zijn. De troonrede, die om haar Christelijk beginsel, ons als muziek in de ooren klinkt, geeft ons gereede aanleiding om onder den zegen des Heeren een betere toekomst te verwachten. Wij mogen met enig recht de hoop koesteren, dat het ongelof een nederlaag heeft geleden, dien het voorerst niet meer te boven komt. En het liberalisme heeft men zelfs een algeheel ondergang voorspeld. Op de Drentsche heide zou het ten slotte zijn graf vinden.

Maar afgedacht, of deze profetie vervuld zal worden, dit is zeker, God heeft ons land een onverdiende weldaad geschonken. Een weldaad, die ons niet tot verhoovaardiging mag leiden, maar tot dankbare verootmoediging. Met het oog op de zonden van Nederland mogen we wel vragend uitroepen: Wat is de mensch, dat gij zijner gedenkt? Nederland heeft zulk een zegen niet verdiend.

Maar zal nu deze zegen ook een zegen voor ieder Christen persoonlijk zijn, dan moet hij hem tot meer gebed uitdrijven, tot dieper vernedering voor den Heere. Een vernedering, die niet alleen bestaat in uiterlijk vertoon, maar die op den bodem van het hart stoelt, zoodat zij ons dringt om in verlegen dankbaarheid te vragen: Wat zal ik den Heere vergelden voor alle zijne weldaden, aan mij bewezen? Hoe meer en groter de zegeningen zijn, hoe veelvuldiger ons gebed, hoe groter onze inspanning moet zijn om te ijveren voor den Naam en de zaak des Heeren.

Verre dus om, na den politieke zegen van den jongsten tijd, in zoete rust en blijde voldaanheid over de behaalde overwinning stil neder te zitten, moeten we met nog meer kracht trachten voort te gaan op den ingeslagen weg.

Excelsior! moet onze leuze blijven.

Ons streven blijve om den invloed van Gods Woord in steeds breeder kring te doen gelden. In de kracht onzes Gods en ter eere van zijn naam moeten we onzen strijd tegen het ongelof voortzetten; voortzetten met een moed, zoodat die alleen uit rechte dankbaarheid en zuivere liefde tot den Gever van alle goede gave en volmaakte giften, kan geboren worden. Laat ons volharden in den strijd tegen het liberalisme.

Wanneer het op de Drentsche heide zal begraven worden, dan moet het liberalisme eerst dood, geheel machteloos zijn. Men kan geen levende begraven. Nu is in die streken van ons vaderland, waar het liberalisme reeds stervende is, het meeste werk gedaan. Veelmeer vragen thans zulke plaatsen onze aandacht, waar het nog krachtig leeft. Het allerkrachtigst leeft het nog in de provincie Drente. Niet één provincie, waar het ongelof zooveel te zeggen heeft, Zoo terecht noemde de Standaard Drente het bolwerk van het liberalisme. Het is hier schier oppermachtig. De bevolking bestaat hoofdzakelijk uit gedoopte heidenen. De moderne en ethische predikanten, en niet 't minst de openbare staatscholen hebben Drente geestelijk en zedelijk verwoest. Evenwel, door Gods genade, zijn er in Drente ook belijders der zuivere waarheid. Hun getal is echter klein. Zij betekenen zowat niets. En waar zij nog eenige betekenis en macht hebben, daar tracht de ongeloofige massa hun deze te ontnemen. Zij gevoelen zich midden in een ontbarend stroom van liberale wateren als drenkelingen, die worstelen moeten om het hoofd boven water te houden.

Sommigen zinken dan ook weg; gaan met den stroom mee. Zoo nemen de geleerden der Christelijke partij weinig in kracht toe; ja worden hier en daar dunner. Het Christelijk beginsel wint in Drente weinig veld. Het blijft, wat het is. Terwijl in bijna alle andere provincies vooruitgang is op te merken, neemt in Drente de getalsterkte der antirevolutionairen naar verhouding met de liberale partij eer af dan toe.

Voor dit treurig verschijnsel moeten redenen zijn. Deze redenen liggen voor de hand. Terwijl door de Geref. kerken van Drente ijverig en steeds ijveriger gewerkt wordt aan den arbeid der inwendige zending, ontbreken in dezelfde provincie nog altijd op zeer veel plaatsen Christelijke scholen. Heel Drente heeft er slechts 13 van de 653, die in 10 provincies (Limburg niet meegerekend) zijn opgericht.

Hierbij komt nog, dat Drente geen Christelijke bladen heeft, behalve één klein, plaatselijk weekblad.

En dit gebrek aan scholen met den Bijbel en Christelijke bladen, doet niet geringe schade ook in eigen geleerden. Dit begrijpt een ieder. Allereerst en allermest heeft Drente behoefte aan Christelijke scholen. Indien er geen scholen komen, zal de Christelijke partij even zwak en klein blijven; ja eerder achteruitgaan dan vooruit. Zij zal steeds kleiner worden in verhouding tot de ongeloofige massa.

Er is geen groter ramp voor Drente dan het gemis van scholen m/d. Bijbel.

Er zijn in deze provincie 4 Classen onzer Geref. Kerken. In twee dezer Classen gaan, met uitzondering van één gemeente, alle kinderen van alle de Geref. Kerken van deze

beide Classes nog naar de openbare of moderne staatschool.

Zoo worden de kinderen van verreweg de meeste gemeenten in hun prilste jeugd met het gif van de openbare, den God des Bijbels loochnende staatschool gevoed. Indien dus God de kinderen niet bijzonderlijk bevaart, komt er niet heel veel van hen terecht. Maar mogen we op zulk een buitengewone bewaking hopen? Immers neen. Dat zou God verzoeken zijn! Bovendien de doopsbelofte eischt van alle ouders, dat ze voor Christelijk onderwijs zorgen. Wanneer Drente geen Christelijke scholen krijgt, wordt het nooit het graf van het liberalisme. Eerst dan wanneer op bijna alle plaatsen zulke scholen aanwezig zijn, zal men eraan kunnen denken om op Drente's heide het liberalisme te begraven.

Drente mag niet rusten, voor het overal scholen m/d B. heeft.

Van uit Friesland roept men herhaaldelijk en luide klachten over scholen. Dit getuigt, belooft veel voor Friesland. Dit zal haar geestelijk en stoffelijk verheffen. Dit zal Friesland's ouden roem doen herleven.

Zulk een roepen moet ook Drente aangehen, waar het in eigen kring machteloos staat.

Drente mag niet langer zoo arm aan scholen m/d B. zijn. De geestelijke verwoesting door de openbare scholen mogen we in deze provincie niet langer toelaten.

Het zou zeker een schoon bewijs van oprechte dankbaarheid voor het Christelijk ministerie zijn, indien in en buiten Drente tot eer van Hem, die ons de overwinning van de Juni-stembus gaf, de stichting van scholen m/d B. in deze prov. ter hand werd genomen. Laat geen arbeid te zwaar, geen offer ons te groot zijn, om tot verheerlijking van den Naam des Heeren Heeren werkzaam te zijn.

Wat is toch alle arbeid voor de eere Gods, die wij uit liefde tot Hem mogen verrichten, onbeduidend, vergeleken bij wat Hij, die ons eerst heeft liefgehad, voor ons gedaan heeft en nog doet.

Hoe moet de liefde van Christus ons dringen! Maar hoe ook het besef van plicht en verschuldigde dankbaarheid ons voor traagheid in den arbeid voor Gods Koninkrijk bewaren!

K. OUSSOREN, v. d. m.

Koevoorden, 1-10-1901.

(Zie advertentie: „Paul Kruger-School,” hierachter.)

ADVERTENTIËN.

Geboren:

ANDRIES, zoon van
JOH. VISSER Az.

en

M. VISSER—DE BOER.

STEENWIJK,
26 Sept. 1901.

De Heere verblijde ons hedenavond met de geboorte van een welgeschapen **Zoon**.

F. H. BOERSMA.

H. A. BOERSMA—VISSER.

Pastorie ZUIDBROEK,
30 September 1901.

Door 's Heeren goedheid werden wij heden verblijd met de geboorte van een welgeschapen **Zoon**.

N. DIEMER.

G. M. DIEMER—HAUST.

Pastorie MUNNEKEZIJL,
1 Oct. 1901.

Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Kennissen.

Getroffen door de talrijke bewijzen van hartelijke belangstelling en sympathie, door ondergeteekende bij zijne benoeming tot **NOTARIS** te **Rotterdam** ontvangen, betuigt hij bij deze zijn diepgevoelden **dank**.

P. DWARSHUIS.

Pijnackerplein 35.

ROTTERDAM,
30 September 1901.

Dankbetuiging.

Voor de vele en verrassende blijken van deelneming en belangstelling, van verre en nabij voor en bij hun huwelijk ondervonden, betuigen ondergeteekenden hun hartelijken **dank**.

S. v. d. KOOL, H. v. d. S.

H. DIJKSTRA—v. d. KOOL.

SINT-ANAPAROCHE,
1 October 1901.

SOLI DEO GLORIA!

Maandag den 7den October
hopen onze geliefde Ouders

Jan Duursema

pred. te Vithuizen

Hendrikje Geerts,

honne **30-jarige Echtvereeniging** te herdenken.

Hanne dankbare Kinderen,

E. HANGELBROEK—VIJF-

DUURSEMA—HUI-

DS. H. HANGELBROEK. ZEN.

DS. N. DUURSEMA. PINTER-

T. DUURSEMA—BUREN.

VAN DER LAAN.

W. DUURSEMA. UITHUIZEN.

1 October 1901.

Het behaagde den Heere een der sterkste en krachtigste van onze jongelingen, namelijk

Willem Jacobs,

in den ouderdom van 31 jaren door den dood uit ons midden weg te nemen.

Zijn sterven, een bittere beproevingsweg voor zijne hoogbejaarde Ouders en verdere Familie, is voor hem eeuwig gewin, en blijft voor ons jongelingen een dubbel ernstige roepstem: „Denkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap”.

Namens de Geref. Jong

Ver. „Waakt en bidt”,

G. MELJERING, Secret.

BORGER,
Sept. 1901.

„Paul Kruger-School.”

Hoewel we nog maar ruim 1½ jaar voor het stichten van een school m/d Bijbel onder bovenstaanden naam, in ons oud stedeke Koevoorden, werkzaam zijn, is het bedrag aan giften reeds tot f 3000 g. stegen. Dit noopt ons tot blijde dankbaarheid aan den Heere.

Doordat in eigen kring flinke toezeggingen zijn gedaan, zouden we nu met nog f 1500 gered zijn. Bouwterrein hebben we reeds. Blijven de giften milde vloeien (wat we vertrouwen), dan zal D. V. de school a. s. Mei geopend worden.

Och, Broeders en Zusters! beschaamt onze verwachting van uwe milddadigheid niet. Zendt s. v. p. een kleine gave, zoo ge nog niets gegeven hebt.

Ziet hieronder de namen der Predikanten, die Drenthe kennen, en daarom deze bede nadrukkelijk aanbevelen. Heel Drenthe heeft slechts 13 Christ. scholen van de 653. Dat mag zoo niet langer blijven. Het doet de eere van onzen God en Vader te kort. Daarom Broeders en Zusters! wilt ons toch helpen en ook anderen tot hulp aansporen.

Met toebidding van 's Heeren zegen,

Namens het Bestuur:

DS. K. OUSSOREN, (adres v. giften)

D. WESTER.

Deze bede om hulp wordt ernstig en dringend aanbevolen door:

DS. R. MULDER, te Haarlem.

DS. J. BAVINCK, te Kampen.

DS. H. DIJKSTRA, te Smilde.

DR. C. C. SCHOT, te Hardenberg.

DS. R. HULS, te Nieuw-Amsterdam.

DS. J. VAN HENTEN, te Dordrecht.

(Zie ook het in dit nummer ingezonden Stuk van DS. K. OUSSOREN.)

„S' HEERENLOO.”

De Jaarvergadering zal D. V. plaats hebben op Maandag 7 October 1901, des namiddags ten 12 ure, in de kerkkamer van de Oosterkerk te Utrecht.

Belangstellenden worden vriendelijk tot bijwoning dezer samenkomst uitgenoodigd.

Het Bestuur,

J. C. VAN SCHELVEN,

Voorzitter.

F. KORTLANG JEZ.

Secretaris.

Uitgeloot:

de aandelen

No. 36, 37, 38, 40 en 106

van de geldleening over kerk en pastorie der Geref. gemeente te Nieuw-Amsterdam.

Namens den Kerkraad,

P. VISSCHER, Scriba.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

Boekverkoop

J. H. KOK - KAMPEN.

9, 10, 11 en 12 October a.s.

zal door den Boekh. J. H. KOK te Kampen publiek worden geveild eene uitgebreide verzameling belangrijke Boeken

Theologie en Letterkunde

waaronder zeer vele gezochte en kostbare werken, Bijbelverklaringen, Commentaren, Lexicons enz. enz.

De Catalogus wordt op aanvraag gratis en franco toegezonden door den verkoper.

Bij den Uitgever **D. DONNER** te **Leiden** is verschenen:

ONDER DE VRIJSTAATSCHE VLAG.

DOOR

L. PENNING.

Prijs: in geïllustreerd omslag f 0.75, in prachtband . . . f 1.10.

Prijs per jaargang

DRIE guld.

De fraai geïllustreerde catalogus, tevens prospectus, is in elk winkel te bekomen en wordt op aanvraag gezonden door den Uitgever.

Firma **G. J. REITS**, Groningen, debiteert met suxus de

VRAAGBOEKJES

van wijlen

Prof. H. DE COCK.

Herzien door Prof. M. NOORDTJIZ. Handleiding, ten gebruike bij het Kort Begrip. 11de druk . . . f 0.25.

Vraagboek over de Gereformeerde Geloofsleer. 5de druk . . . 0.30.

Vraagboekje over de Bijbelsche Geschiedenis. 10de druk . . . 0.15.

Kort Begrip der Christelijke Religie. 13de druk . . . 0.08.

Kort Begrip der Christelijke Religie. (Met 2 voorbereidende Hoofdst.) 20ste druk . . . 0.10.

Bij getallen worden de prijzen verlaagd.

H.H. Predikanten wordt op aanvraag gaarne een exempl. ter kennismaking franco toegezonden.

Bij den uitgever **A. GEZELLE MEERBURG** te **HEUSDEN** verschijnt de **TWEDE JAARGANG** VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. **L. LINDEBOOM**, Hoogleraar a/d Theol. School te **Kampen**, en met medewerking van onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandelijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

De prijs is slechts f 1.50 per jaar, franco per post. Men kan intekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar.

Van den eersten jaargang zijn nog enkele Ex. te bekomen, ingenaaid, at f 1.60.

Bij **J. H. KOK**, te **Kampen**, verschenen:

Drie kleine Vossen

door

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.80. In fraai Stempelb. f 1.25.

Schepping of

Ontwikkeling

door

Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.50.

Bij den Uitgever **ZALSMAN** te **KAMPEN** verschijnt:

De Vlugghe Franschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct.

De Vlugghe Duitscher,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk 50 ct.

De Vlugghe Engelschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk 50 ct.

De Vlugghe Italiaan

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken. 3de druk 50 ct.

De Vlugghe Spanjaard,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. 50 ct.

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken. 2de dr. 75 ct.

De Vlugghe Maleiër,

of handleiding om zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en spreken. 60 ct.

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. 50 ct.

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaft wereld te Parijs uitgesproken worden. f 1.00.

Bij **J. H. KOK** te **Kampen** verscheen:

SALOMO'S SPREUKEN

GERANGSCHIKT EN VERKLAARD LOOR

J. KOK

Pred. te Nijmegen.

2e DRUK. Compleet in 2 deelen.

Deel I. Prijs f 1.00 (25 vel druks.) In linnen stempelband wordt de prijs met f 0.50, en in marocoo lederen band met f 0.75 verhoogd.

Bij elken soliedien Boekh. is dit werk te verkrijgen of ter inzage te bekomen. Tegen toezending van het bedrag zendt de Uitgever het franco thuis.

Vraag bij den Uitgever of bij den Boekh. het prospectus met eenige korte uittreksels van enkele recensien.

Het 2e deel ligt ter perse en verschijnt einde dezes jaars.

Dit schoone werk bevelen we zeer aan. Dr. A. KUYPER (Heraut.)

Dit boek moet onder de eerste en beste van dezen tijd een plaats hebben.

Dr. W. H. GISPEN (Bazuin.)

4% GELDLEENING.

In bovengenoemde Geldleening ten laste van de Vereeniging

„TOT CHR. LIEFDADIGHEID”

te **WAGENBORG** zijn nog enkele aandelen van f 500 en f 100 disponibel a 4%.

De plaatsing dezer aandelen is voor den goeden gang der zaken der Vereeniging gewenscht en noodig.

Tegen 1 Nov. a. s. zou het Bestuur der Vereen. gaarne deze aandelen geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk uitnodigt hiertoe mee te werken.

De aandelen zijn verkrijgbaar ten kantore der Vereeniging te **Wagenborgen** en bij de Heeren **BROUWER & DIJKSTERHUIS** te **GRONINGEN**, **VAN DER VEGTE** en **VAN REEDE** te **ZWOLLE** en **WED. P. VAN EIJK & ZONEN** te **AMSTERDAM**.

Namens 't Bestuur,
J. BOUWENS, Penm.

WAGENBORG, 27 Sept. 1901.

Abonneert U

op den vijfden jaargang der Vereeniging

Christelijke Bibliotheek!

Zooeven verscheen deel I:

Voor donkere dagen

DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs voor niet-leden ing. f 1.—, geb. f 1.40.

De contributie bedraagt f 5.— per jaar. Daarvoor ontvangt men in dezen jaargang minstens 5 oorspronkelijke werken, die samen 1600 bladzijden druks beslaan, netjes in deelen ingenaaid en die niet-leden minstens f 8.50 zullen kosten. Tegen geringe prijsverhooging zijn de boeken ook gebonden verkrijgbaar.

Bij iederen soliedien boekhandelaar is deel I nu reeds ter inzage te bekomen. De uitvoerige fraai geïllustreerde Catalogus is gratis verkrijgbaar bij den boekhandel en op aanvraag bij den uitgever

G. F. CALLENBACH te **Nijkerk**.

ZANGGEZELSCHAPPEN.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** is verschenen:

HOSANNA.

64 Lieder voor drie- en vierstemmig Mannenkoor, ten dienste van Jongelingsver. en Christ. zanggezelschappen. Door **SERNÉ**. f 1.25.

DE ZINGENDE PELGRIM.

25 Lieder voor Christ. zanggezelschappen. Door **KEUNING**. 30 cent.

LIEVEN EN LOVEN.

25 Lieder voor Christ. zanggezelschappen. Door **KEUNING**. 30 cent.

DE CHRISTEL. ZANGER.

10 Lieder voor zanggezelschappen en huisgezinnen. Door **VAN WIJCK**. 25 cent.

DE ZANGVRIEND.

34 Meerstemmige Christ. liederen voor jong en oud. Door **WIJLE**. 25 cent.

DE KLEINE ZANGER.

20 Twee- en driestemmige zangstukjes voor Christ. scholen en Zondagsscholen. Door **SMINK**. 20 cent.

EENVOUDIGE LIEDEREN.

voor Christelijke en Zondagsscholen. Door **VOERMAN**. 10 cent.

VADERL. GEZANGEN.

Der jeugd aangeboden door **SCHABERG**. 10 cent.

Is verschenen:

DE PROFEET DANIEL.

DOOR

C. VAN PROOSDIJ,

Pred. te Amsterdam.

EERSTE DEEL. Hoofdstuk 1-6.

De Gezant Gods aan het hof te Babel.

Prijs ingenaaid f 1.75. Gebonden f 2.25.

DE GOD JAKOBS.

DOOR

C. VAN PROOSDIJ.

TWEDE GOEDKOOPE DRUK.

Prijs ingenaaid f 0.75. Gebonden f 1.10.

Leiden. D. DONNER.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

Dr. H. BAVINCK.

De wereldverwinnende

kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b

uitgesproken in de Burgwalkerk te **KAMPEN**, den 30 Juni 1901

in tegenwoordigheid van

PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Voor den heer **G. W. Nederbragt** te Velp f 76.25, door den heer **Jb. Schipper** te Oud Loosdrecht f

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II : 1a, Blaas de Bazuin!

Vrijdag 11 October 1901.

Wag I 4, Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelste huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukker der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ANDIJK, 29 Sept. 1901. Heden had alhier uit een tevoren gemaakt tweetal de stemming plaats, om weer een eigen Leeraar te bekomen, en werd met groote meerderheid van stemmen gekozen de Welc. heer F. C. van Dorp v. d. m. te Driessum, en deze door den kerkeraad beroepen. Wij hopen, dat deze roeping weerklinkt bij Z.Eerw. moge vinden, en hij vrijheid moge bekomen om in de vreeze des Heeren en tot heil der gemeente tot ons over te komen.

(Door omstandigheden eenige dagen te laat verzonden.)
Namens den Kerkeraad,
J. SLUITS Jz. Scriba.

HEINKENSZAND, 4 Oct. 1901. Tot blijdschap van kerkeraad en gemeente ontvingen wij de vorige week van onzen beroepen (Candidaat, dhr. D. Hoek van Noordwijk aan Zee, het bericht, dat deze de roeping naar onze gemeente met vrijmoedigheid kon aannemen.

Namens den Kerkeraad,
J. STEKETE, Scriba.

ZALK, 6 Oct. 1901. Hedenmorgen na de godsdienstoefening maakte onze zeer geachte Leeraar Ds. J. E. Reijnga de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. gemeente te Scharnegoutum. De wensch van kerkeraad en gemeente, dat Z.Ew. bij haar blijve, is zeer sterk.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

VEENWOUDSTERWAL, 6 Oct. 1901. De Welc. heer Ds. A. Terpstra maakte heden de gemeente bekend, dat hij geen vrijmoedigheid gevonden had om de roeping naar de kerk van Rottevalle op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
A. W. DE JAGER, Scriba.

ANDIJK, 6 Oct. 1901. Heden nam onze Leeraar, de Welc. heer J. v. d. Sluis, zegenend afscheid van zijne gemeente, die hij 7 jaren diende, met de woorden 1 Petr. 5 : 10. Eene zeer talrijke schare woonde deze plichtigheid bij, en gaf blijken van hare belangstelling en achting voor den scheidsdien Leeraar, terwijl een der ouderlingen Z.Eerw. op hartelijke wijze toesprak, en het laatste vaarwel toeriep, waarna de gemeente hem staande toezong Psalm 121 : 3. Onze beste wenschen vergezellen Z.Eerw. naar zijne gemeente te Varsveld; stelde de Heere hem daar ten rijken zegen.

Namens den Kerkeraad,
JAK. SLUITS Jz., Scriba.

ROTTEVALLE, 7 Oct. 1901. Ds. A. Terpstra van Veenwoudsterwal heeft voor onze roeping bedankt.

Namens den Kerkeraad,
JOHNS. VEENEMA, Scriba.

BORGER, 7 Oct. 1901. Onze wensch en bede is vervuld. Onze geachte Leeraar G. Meijer maakte gister aan kerkeraad en gemeente bekend, dat Z.Eerw. onder biddend optien niet had kunnen besluiten de nauwgesnoerde banden te verbreken en derhalve voor de roeping van Ezinge moest bedanken. Gode alleen de eer.

Namens den Kerkeraad,
L. VAN DIJK, Scriba.

SCHOONEBEEK, 7 Oct. 1901. Tot onze blijdschap ontvingen wij het bericht van den Ew. heer C. van Gelderen, Candidaat te Zwolle, dat hij onze roeping na biddende overweging wenscht op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
H. POPPEN, Scriba.

HINDELOOPEN, 7 Oct. 1901. Tot blijdschap der gemeente heeft Ds. C. Diemer van Warns onze roeping aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
D. VAN DER KOOIJ, Scriba.

SUAWOUD, 7 Oct. 1901. Gistermorgen na den dienst des Woords maakte onze geachte Leeraar Ds. F. Rispiens de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Hījum. Hoe gaarne wij ook gelooven, dat de kerk te Hījum behoefte heeft aan een eigen dienaar des Woords, dien wij haar ook van harte gunnen, toch is het de wensch en bede van kerkeraad en gemeente alhier, dat de Heere het hart van zijn dienstknecht neige om voor deze roeping te bedanken, en den arbeid des Evangelies, die tot dusver in ons midden rijkelijk werd gezegd, weder in ons midden voort te zetten.

Namens den Kerkeraad,
R. G. ROOLVINK, Scriba.

HERWIJNEN, 7 Oct. 1901. Het adres dezer Geref. kerk is voortaan den Welc. heer G. Veenendaal, predikant te Herwijnen.

Namens den Kerkeraad,
M. DE BRUIJN Wz., Scriba.

OOSTBURG, 8 Oct. 1901. Bedankt voor de roeping dezer gemeente door Ds. S. Bosma te Buitenpost.

Namens den Kerkeraad,
Jz. CATSMAN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Appingedam.

Class. vergad. te Appingedam Donderdag 24 Oct. Examen van den Cand. A. v. d. Vegt. Exegese O. T.: Jeremia 1 en 2 Kon. 7; N. T.: 1 Cor. 1 en Rom. 5.

GEERDS, Corr.

Classis Enumatil.

Vergadering der Classis te Enumatil D. V. Woensdag 30 October. Aanvang 9½ uur.

Zuidhorn.

H. SCHOLTEN, Corr.

Classis Enkhuizen.

De Class. verg. zal D. V. te Enkhuizen gehouden worden Dinsdag 5 Nov.

Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 22 Oct. bij den

Class. Corresp.
VAN ANKEN.

Urk, 8—10—1901.

Classis Gorinchem.

Verg. der Classe Gorinchem D. V. op 7 Nov. e. k. Opgaven voor het Agendum in te zenden vóór of op 24 Oct. e. k.

De roepende kerk van Gorinchem,
Namens dezelve,
J. VAN ANDEL.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispel.

Van Dr. A. Kuyper	f 10,00
Gevoonden in 't kerkzakje te Boskoop	- 3,47
Munnekeburen	- 3,00
Echten	- 2,00
Hoorsterzwag	- 3,60
P. A. SMILDE, Penn.	

Heerenveen, 7 Oct. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.-O.B. van Friesland.

Jaarlijkse bijdrage van de Ger. gem. te Grijskerke f 5.—

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 7 Oct. 1901.

Inw. Zending in Drente.

Deputaten deelen mede, onder dankbetuiging aan de gevers, dat zij gedurende Sept. de volgende bijdragen ontvangen hebben. Kerk van : Appelscha f 2,50, Assen f 30, Borger 2,50, Een f 2,50, Norg f 5, Roden f 5, Gasselter-Nijeven f 7, Smilde A f 20, Smilde B f 1,50, Vries f 5, Zuidlaren f 2,50. Door Ds. Kropveld van X te Boskoop f 16,55, K. J. Kraan te 's Hage f 1, Zondagsschool Odoorn f 0,57½, Bijbelzetting te Ruinen f 4,40.

De gift uit Boskoop was ons eene verrassing. In den laatsten tijd waren wij niet verwend met de vele bijdragen en is onze kas vrij wat teruggegaan; zoodat wij de vraag moesten overwegen: hoe onzen arbeid in te korten? Een goede gift brengt tevens moed mede. Ook de verzamelaar te 's Hage geeft anderen een goed voorbeeld. In de hoop, dat wij spoedig door vele giften verrijkt worden, bevelen wij ons werk aan.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Penn.

Diever, Oct. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Renkum	f 13,80	Halfweg	f 18,—
Haarlem A	- 19,58	Velzen	- 20,54
" B	- 10,64	Beverwijk	- 6,02
" C	- 14,72	Zaandam A	- 41,—
Nieuw-Vennep	- 14,55½	" B	- 14,90
Haarlemmermeer	- 10,59½	Wormerveer	- 10,59½
" Oostzijde	- 14,21	Wormer	- 3,21½
" Hoofddorp	- 10,10	Stellendam	- 4,96
" Vijfhuizen	- 10,07½	Epe ½ coll.	- 2,22
" Sloterveer	- 3,25		

Giften.

Van N. N. te H. f 10.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANKEN.

Zwolle, 5 Oct. 1901.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van M. K. te Ermelo f 2,50
Van den hr. D. Littooij te Middelburg, namens
diaconie Ger. kerk A, gecollecteerd 22 Sept. - 5,—
Van den hr. L. W. v. Giessen te Leiderdorp uit
het busje van Meij. v. G. - 5,—
Van den hr. N. Venhuizen te Blokzijl op Zondag-
avond bijeenverzameld - 2,50
Bij voortduur blijf ik mij aanbevelen voor giften.
De arbeid onder de Joden is een heerlijke plicht aan
de kerk opgelegd, maar vordert veel geld, waartegenover
in den laatsten tijd geen voldoende inkomsten staan.

N. KOORS,
Oostvestplein, 65.

Rotterdam, 6 Oct. 1901.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Postema, in 't kerkz. te Warffum f 1,—
Door Ds. Oegema, in 't kerkz. te Wildervank - 5,—
Door Ds. Reuting, in 't kerkz. te Winterswijk f 1,50
en f 5, samen - 6,50
Door Ds. Postema, in 't kerkz. te Warffum - 2,—
Van den kerkeraad te Blokzijl - 28,10
Door Ds. Donner te Nieuwdorp, een dankoffert van
enkelien, die belijdenis des geloofs aflegden - 3,—
Door F. L. de Graaf, v.d. Chr. Jongel. Vr. n. Pred.
12 : 1a" te Biezelinge - 2,—
v. B. Vermeidig in de Bazuin
geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh,
5 Oct. 1901.

B. DE MOEN,
Quaestor.

ONMIDDELLIJKE WEDER- GEBORTE.

XXV.

Als in de vorige artikelen niet met zoovele woorden van de Schrift gewag werd gemaakt, dan lag daarin toch volstrekt niet de bedoeling opgesloten om, buiten haar om, op menselijke redeneeringen een zeker stelsel te bouwen. Integendeel, ook waar opzettelijke verwijzing naar de Schrift ontbrak, was zij toch de grond, waarop alle bewijsvoering rustte. Dit moge ten slotte, niet in den breede, maar toch in enkele hoofdtrekken nog aangetoond worden.

En dan verdient het vooreerst opmerking, dat de H. Schrift over den geestelijken staat der kinderen zeer weinig spreekt. Zij zegt er genoeg van, want zij leert, dat God niet alleen de God der geloovigen is maar ook van hun zaad, dat zij met hunne ouders in het verbond der genade begrepen zijn en daarom recht hebben op het sacrament der besnijdenis of des doops, dat zij als kinderen des verbonds in de vreeze des Heeren moeten opgevoed worden enz.; maar dat alles neemt niet weg, dat de H. Schrift ons op vele vragen betreffende den staat en het lot der kleine kinderen, ten deele zelfs binnen en vooral

buiten de grenzen des verbonds, geen afdoend antwoord geeft. Dit blijkt reeds genoegzaam daaruit, dat daarover zelfs onder de theologen van dezelfde belijdenis ten allen tijde groot verschil van gevoelen heeft bestaan.

Zelfs de twee voorbeelden van Jeremia en Johannes den Dooper, die in de Gereformeerde theologie gewoonlijk dienst doen als bewijs voor de stelling, dat ook kinderen zonder het Woord en alleen door den Geest kunnen worden wedergeboren, staan niet boven allen twijfel als deugdelijke bewijzen vast.

Volgens Jeremia 1 : 5 zeide de Heere tot Jeremia in het dertiende jaar van Josia's regeering, bij gelegenheid dat Hij hem als profeet wilde doen optreden: Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend, en eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd; Ik heb u den volken tot profeet gesteld.

Duidelijk spreekt Jeremia hier van zijne roeping tot profeet. Toen de Heere hem in het dertiende jaar van Josia als profeet wilde doen optreden en Jeremia daar vele bezwaren tegen in zich voelde opkomen, bemoeide de Heere hem hiermede, dat Hij hem reeds vóór zijne geboorte tot profeet bestemd had. Van wedergeboorte of geestelijke vernieuwing is in deze woorden geen sprake, maar van

Jeremia's voorbestemming tot profeet, reeds voordat hij in den schoot zijner moeder geformeerd werd en uit haar voortkwam. Het profetisch ambt van Jeremia rustte op een besluit Gods, dat reeds vóór zijne ontvangenis en geboorte genomen was. God bepaalt, niet alleen wie, maar ook wat wij zullen zijn; Hij bepaalt dat vóór onze geboorte; Hij bepaalt het voor alle menschen; Hij bepaalt het inzonderheid voor hen, die tot een gewichtigen dienst in zijn koninkrijk geroepen zijn. Zoo werd door den Engel des Heeren tot de huisvrouw van Manoach gezegd, dat zij zwanger zou worden en een zoon zou baren, die een Nazireër Gods zou zijn van moeders buik af, Richt. 13 : 5. Zoo getuigde Paulus later, dat God hem van zijn moeders lijf aan afgezonderd had en geroepen door zijne genade, hetgeen naar de verklaring der Kanttekening zeggen wil, dat God voorgenomen en besloten had, om hem uit den algemeenen hoop van de andere menschen af te zonderen en hem te zijner tijd tot een apostel te roepen, Gal. 1 : 15. Vergelijk ook Jes. 44 : 2, 24; 49 : 1, 5.

Op dezelfde wijze spreekt Jeremia hier ook van zijne roeping tot het profetisch ambt. Hij zegt maar niet, wat God deed in den tijd zijner ontvangenis en geboorte; doch hij klimt

nog hooger op en betuigt, dat de Heere hem kende en heiligde en stelde tot een profeet, reeds voordat hij in den schoot zijner moeder geformeerd werd en uit haar voortkwam. Terecht verklaart Calvijn dezen tekst dan ook aldus: voordat Ik u in den schoot uwer moeder formeerde, heb Ik u bestemd tot dezen dienst, dat gij als leeraar onder mijn volk zoudt optreden. Ik heb u niet alleen als een mensch in den schoot uwer moeder geformeerd, maar tegelijk ook tot een bijzonderen dienst bestemd; en omdat gij u-zelf niet zoo veel uitnemendheid kondt aanbrengen, dat gij het profetisch ambt zoudt waarnemen, heb Ik u niet alleen tot een mensch maar tot een profeet geformeerd. Maar zij, die meenen, dat de profeet werkelijk van moeders schoot afaan geheiligd en vernieuwd was, hebben uit dezen tekst te veel afgeleid. Want Jeremia betuigt van zichzelf alleen, wat Paulus in Gal. 1 zegt, dat hij door God gekend was, voordat hij geboren was. Jeremia was dus niet daadwerkelijk in den schoot zijner moeder geheiligd, maar in de voorbeschikking Gods en in zijn verborgen raad, omdat de Heere hem toen reeds tot profeet had uitverkoren. Met deze uitlegging van Calvijn stemt die der Kanttekenaren overeen.

Iets meer is af te leiden uit Luk. 1 : 15, waar de engel tot Zacharias zegt, dat de zoon, dien zijne vrouw Elizabeth hem baren zou, vervuld zou worden met den Heiligen Geest ook van zijner moeders lijf aan. Wel is er ook hier niet met zoovele woorden van de wedergeboorte sprake; want tusschen amtsgevaven en zaligmakende gaven is er een wezenlijk onderscheid. Calvijn zegt daarom ook, dat door deze woorden aangeduid wordt, dat er van zijn geboorte afaan in Johannes een aanleg openbaar zou worden, die hope gaf op zijne toekomstige grootheid en beantwoordde aan de voortreffelijkheid van het ambt, waartoe hij geroepen was. Maar in elk geval is de mogelijkheid niet te ontkennen, dat onder die gaven ook de wedergeboorte begrepen was. En wat nog meer zegt, de tekst stelt het boven allen twijfel vast, dat de H. Geest met zijne gaven toegang heeft ook tot het ongeboren kind. Van de eerste levensdagen af tot in den grijsen leeftijd toe is, naar Calvijn's woord, de werking des Geestes in de menschen vrij. Hij deelt zijne gaven uit, gelijkterwijs en wanneer Hij wil. Aan deze beide plaatsen voegen wij nog 1 Cor. 7 : 14 toe, wijl over dezen tekst altijd groot verschil in de uitlegging heeft bestaan. In Corinthen waren er n.l. gemengde huwe-

lijken, doordat de eene echtgenoot geloovig geworden was, maar de andere echtgenoot het Evangelie verwierp en aan het Heidendom verkleefd bleef. De geloovige echtgenooten maakten er daarom gewetensbezwaar van, om met hun ongelovige echtgenooten te blijven samenleven. Maar Paulus ontneemt hun dat bezwaar, door te zeggen, dat de ongelovige man of vrouw door de geloovige vrouw of man geheiligd wordt, en dat daarom hun huwelijk eerbaar is onder allen en volstrekt niet behoefte verboden te worden. Sommigen hebben deze heiliging van den ongelovigen echtgenoot door de geloovige wederhelft wel beperkt tot de uitoefening der geslachtsgemeenschap, die door het gebed der geloovige wederhelft geheiligd zou worden, maar Paulus spreekt gansch in het algemeen van heel het huwelijksleven. De geloovige echtgenoot mag met den ongelovigen samenwonen, omdat het huwelijk, dat op zichzelf reeds eene Goddelijke instelling is en van het leven in hoerij wezenlijk verschilt, 1 Cor. 6 : 15, nu door het geloof van den eenen echtgenoot nog in heel zijn omvang geheiligd is en de andere echtgenoot daarin opgenomen is. De ongelovige echtgenoot wordt geheiligd, niet in zichzelf, maar middellijk, door de huwelijksgemeenschap met den geloovigen echtgenoot. Het hoogere beheerscht het lagere; waar één der echtgenooten een geloovige is, daar hebben wij met een Christelijk huwelijk, met een Christelijk huisgezin te doen.

Dit betoogt Paulus met de woorden: want anders waren uwe kinderen onrein, maar nu zijn ze heilig. Dat gold in de gemeente dus als eene vaststaande waarheid, dat de kinderen van geloovige ouders niet onrein maar heilig waren. Indien dus de kinderen uit een gemengd huwelijk, van een ouderpaar, waarvan de eene echtgenoot een ongelovige was, als heilig werden beschouwd, dan was dat een bewijs, dat het huwelijk tusschen dien geloovigen en die ongelovige echtgenoot een Christelijk huwelijk was; want Christen-kinderen kunnen alleen uit een Christelijk huwelijk geboren worden. Van welken aard nu dat heilig of Christelijk karakter der uit zulk een huwelijk geboren kinderen was, wordt door den Apostel niet nader aangewezen. Hij zegt alleen, dat ze niet onrein, maar heilig zijn. En daarom hebben sommigen bij die heiligheid der kinderen aan subjectieve, geestelijke vernieuwing; anderen aan eene objectieve verband-relatie gedacht.

De laatste opvatting verdient onzes inziens om deze redenen de voorkeur. Ten eerste zegt de Apostel niet, dat de kinderen der geloovigen geheiligd zijn in Christus. Dit moge op andere gronden vast staan, maar het vindt geen steun in dezen tekst. Paulus zegt hier alleen, dat zij heilig en niet onrein zijn. Onrein is datgeen, wat gemeen is, Hand. 10 : 28, 11 : 8, wat niet rein is in levietischen, theocratischen zin, wat niet behoort binnen den kring van het verbond Gods. Heilig is daarentegen, wat tot dat verbond behoort, wat op het terrein der openbaring is overgenomen, wat tot God in zekere relatie is geplaatst. In dien zin is er van heilig ook in het Nieuwe Testament dikwerf sprake; er wordt daar melding gemaakt van heilige stad, heilige plaats, heilig verbond, heilig land, heilige Schrift, heiligen berg, heilige profeten, heilige offerande; van Christus wordt gezegd, dat Hij zich heiligde, omdat Hij zich in den dood God opofferde; de geloovigen heeten heiligen, omdat zij door de roeping in eene bijzondere relatie tot God zijn gesteld en thans, in de plaats van het oude Israël, zijn uitverkoren geslacht, zijn koninklijk priesterdom, zijn heilig en verkreken volk uitmaken; en in Rom. 11 : 6 heeten alle kinderen Israëls, in weerwil van hun ongeloof en verharding, heilig, omdat zij uit de vaderen geboren zijn, met wie God zijn heilig verbond opgericht had.

Ten andere gaat het moeilijk, om bij het heilig zijn der kinderen aan

eene gansch andere heiligheid te denken dan bij het geheiligd worden van den ongelovigen door de geloovige echtgenoot. Al is het ook, dat Paulus van de kinderen zegt, dat zij heilig zijn en van den ongelovigen man, dat hij geheiligd wordt door de geloovige vrouw; het grondwoord is toch beide malen hetzelfde; en er is geen enkele reden, om het de eene maal eene gansch andere betekenis te geven dan de tweede maal. Zelfs schijnt zich de redeneering daartegen te verzetten. Want indien de kinderen der geloovigen hier door Paulus in dien zin heilig werden genoemd, dat zij wedergeboren en vernieuwd waren, dan zou daaruit ook moeten volgen, dat de ongelovige man in dien zin door de geloovige vrouw werd geheiligd, dat hij wedergeboren en vernieuwd werd. Anders zou de redeneering niet opgaan en van hare bewijskracht worden beroofd.

En ten derde zegt de Apostel hier van alle kinderen der geloovigen zonder onderscheid, dat zij heilig zijn, evenals hij dat in Rom. 11 : 6 ten aanzien van alle kinderen Israëls getuigt. Maar zeer duidelijk leert Paulus elders, dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn, en dat niet de kinderen des vleesch, maar de kinderen der belofte voor het zaad gerekend worden. Zoo sluit de heiligheid, die hij hier aan de kinderen der geloovigen toeschrijft, niet uit, dat velen hunner later afvallen en daardoor toonen, de genade der wedergeboorte niet deelachtig te zijn geweest. Daarom vat ook de Kantteekening deze heiligheid van de kinderen der geloovigen op van het begrepen zijn in het uiterlijk verbond Gods en van het toegang hebben tot de teekenen en zegelen van Gods genade. En zoo werd deze tekst ook door Calvin en door de meeste Gereformeerde theologen verstaan. Heilig heeten de kinderen der geloovigen evenals de kinderen der Joden, omdat zij erfenamen des verbonds zijn en van het onreine zaad der afgodendienaars zijn afgezonderd (Calvin, Inst. IV 16, 6, 31 en op 1 Cor. 7 : 14), of, gelijk Mastricht het uitdrukt, Theol. IV 2, 34, zij zijn heilig door een verbondsheiligheid, waardoor oudtijds het gansche volk der Joden heilig genoemd werd, en thans de kinderen der geloovigen heilig genoemd worden, omdat zij met hunne ouders in dezelfde kerkelijke voorrechten deelen.

Met dit alles wordt echter de waarheid niet omvergestooten, dat vele kinderen des verbonds in hunne jeugd en zelfs vóór den doop worden wedergeboren, noch ook de troost aan de godzalige ouders ontnomen, dat zij niet moeten twijfelen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt. Want behalve dat Luk. 1 : 15 de mogelijkheid van zulk eene vroege wedergeboorte uitdrukkelijk bevat, is deze waarheid en deze troost gegrond op de beloften van het genadeverbond, dat God met de geloovigen en hun zaad heeft opgericht.

Maar wel wordt erdoor bewezen, dat de H. Schrift over den geestelijken staat der kinderen rechtstreeks zeer weinig zegt. Wel wordt erdoor bevestigd, wat Voetius ergens op een paar vragen in betrekking tot de uitverkoren kinderen zich zelf ten antwoord geeft.

In zijne Disputationes II 461 stelt hij n.l. de vraag, of het bederf der uitverkoren kinderen even groot is, of er tusschen hunne geboorte en wedergeboorte bij allen een gelijke tijd verloopt, of het zaad der wedergeboorte, dat in hen geplant wordt, bij allen gelijk is. En zijn antwoord op die vragen luidt: omdat er in de Heilige Schriften, die in eigenlijken zin de volwassenden onderwijzen, weinig over den staat der kinderen vermeld wordt en de kinderen zelve van hun eigen geestelijken toestand niets kunnen mededeelen en anderen niet in hun hart kunnen zien, daarom moeten wij hier onze onkunde belijden.

En zoo is het inderdaad. De Schrift is natuurlijk bestemd tot onderwijzing dergenen, die tot jaren van onder-

scheid gekomen zijn, maar zij handelt weinig over den staat der kinderen en is allerminst daartoe gegeven, dat wij op allerlei nieuwsgierige vragen een antwoord bekomen zouden. Daarom kan ook de weg, dien God in zijne vrijmacht met kinderen houdt, niet zoo maar zonder meer ten voorbeeld en regel worden gesteld voor de wijze, waarop Hij met de volwassenen handelt. Voor dit punt dient de Heilige Schrift opzettelijk te worden onderzocht.

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

GEDEELD KERKELIJK LEVEN.

XLV. (Slot.)

De kerk vertoont zich hier op aarde als bestaande uit vele plaatselijke gemeenten. Deze gemeenten behoorden zich naar buiten als met elkander saamverbonden te openbaren; immers hebben zij hare eenheid in Hem, die tusschen de zeven kandellaren wandelt. De openbaring dezer eenheid is echter nog verre van volkomen. Ten deele is deze onvolkomenheid onvernijdelijk; zoolang de talen de volken nog vaneen scheiden, zullen zij het ook de gemeenten doen. Maar voor een ander en groter deel is zij een gevolg van dwaling en zonde. Immers zien wij Christenen van gelijke sprake, in eenzelfde land, ja, in eenzelfde plaats, een gedeeld kerkelijk leven leiden, en menigwerf fellen strijd tegen elkander voeren. Ketterij en scheurmakerij houden voortdurend de openbaring van de eenheid aller kerken tegen; de verkoeling der liefde geeft aanleiding, dat menige scheur, in plaats van geheeld te worden, zich voortdurend verbreedt.

Dat de gedeeldheid der kerk schadelijk werkt, behoeft nauwelijks gezegd. De wereld vermaakt er zich in en spot er mede; de ongelovigen sterken zich aan haar in hun ongeloof, en ons berooft zij van een der krachtigste bewijzen voor de waarachtigheid van ons geloof in den Christus. Waaraan toch zal de wereld zien, dat Christus van den Vader gezonden is? Immers, naar Jezus' eigen woord, aan de eenheid aller geloovigen in Hem en in den Vader, Joh. 17 : 21. Onze gedeeldheid verdonkert de heerlijkheid van Christus, omdat zij den schijn op Hem brengt, als kon Hij het werk der saamvereeniging aller uitverkorenen niet tot stand brengen. Niet minder schadelijk is zij voor de Christenen zelve. Waar men, in plaats van elkander aan te vullen zich aan elkander onttrekt, loopt men gevaar om eenzijdig te worden in denken en doen, en elk voor zich het deel der waarheid, dat men zich ter handhaving gekozen heeft, zoo op de spits te drijven, dat het leugen wordt. Hoe opentevens de verdeeldheid der Christenen niet de gelegenheid om de aangeborene neiging tot menschenhaat bot te vieren! Immers want de mensch thans zijn haat geoorloofd, omdat hij hem toeschijnt geheiligd te zijn!

Het is te begrijpen, dat de drang naar zichtbare eenheid er de menschen toe geleid heeft, om ze eigendunkelijk en kunstmatig in het leven te roepen. Allerlei wegen zijn hiertoe ingeslagen, die echter alle dit met elkander gemeen hadden, dat de waarheid aan de eenheid ten offer werd gebracht.

Men zoekt dan de eenheid door een zichtbaren plaatsvervanger van Christus over de gemeenten te stellen, met onfeilbaar gezag en dwingende macht bekleed, zoodat elk gelooven moet, wat hij als waar en Goddelijk stempelt.

Of men maakt in den naam der vrijheid de eenigheid des geloofs los, en verbindt de gemeenten enkel door eene gemeenschappelijke, door bestuursmachting gehandhaafde levensorde, die met de belijdenis der waarheid geene, of ten minste geene genoegzame rekening houdt.

In beide gevallen wordt de steun, ja, dikwijls de sterke arm van de Overheid noodig, om zoo, ten koste der vrijheid van geweten of van de alleenheerschappij der waarheid, zich te handhaven.

Tot wezenlijke eenheid komt het in deze wegen niet. Juist de pogingen, die men aanwendt om haar kunstmatig tot stand te brengen, bevorderen de scheuringen. Gedeeldheid van kerkelijk leven is niet te voorkomen; zij schijnt toe te nemen in gelijke mate, als de historie der kerk tot haar einde nadert. Misschien wil God er het verlangen door opwekken naar de komst van den Herder, die door zijne verschijning alle scheidsmuren tusschen de zijnen zal doen vallen.

Intusschen moeten wij niet stil zitten, maar gedachtig aan het woord: zalig zij, die vrede maken, het onze doen, om voor den vrede baan te breken, zonder ons door de gedachte aan het geringe van ons werk te laten ontmoet-

digen. Zich buiten den strijd der kerkelijke partijen te willen plaatsen, is dood eenvoudig dwaasheid; reeds daardoor toch kiest men tegen allen partij, en vergroot men de verdeeldheid, door zelf partij te worden. Maar al kiezen wij voor eene bepaalde kerkelijke gemeenschap partij, omdat wij in haar de zuiverste openbaring van Christus' geestelijk lichaam vinden, zoo mogen wij nimmer alle andere kerken, die er naast of tegenover staan, als bloote namaakzels der Christelijke kerk aanmerken. Evenals in de zuiverste kerk nog bestanddeelen zijn, die niet tot haar, maar tot de wereld behooren, worden in de meest vervalschte kerk nog overblijfselen der ware gemeente gevonden. God heeft zijne uitverkorenen dikwijls daar, waar wij ze het laatst zouden zoeken. Treffen wij daarom iemand aan, die met ons Christus als Gods Zoon, onzen Zaligmaker belijdt, dan moeten wij zoo een niet als een vijand aanmerken, noch als een broeder, aan wien wij ons onttrekken mogen, maar ons zijner aannemen. Dit sluit echter niet in zich, dat wij zwijgen zouden over wat ons van hem scheidt; integendeel eischt de broederlijke liefde, dat wij het onze doen om hem ook op kerkelijk gebied in het rechte spoor te brengen. Hiervoor is echter geene geringe mate van wijsheid noodig. Alvorens te spreken over wat ons scheidt, moeten wij laten uitkomen, wat ons vereenigt. Wij behooren alles, wat den schijn van meesterachtigheid of onverdraagzaamheid op ons brengen zou, verre van ons te houden, en onzen broeder den indruk te geven, dat wij niet als partijman, maar om der waarheid wille, voor ons standpunt opkomen. Wij moeten er rekening mede houden, dat de eeuwen achter ons het hare hebben toegebracht aan de verdonkering van het kerkelijk bewustzijn, gelijk dat leefde in de harten van de Christenen der apostolische eeuw; dat zal ons tot zachtheid tegenover den dwalenden broeder stemmen. Het woord van Jezus, dat wie niet tegen ons is, maar met ons denzelfden Naam aanroept, voor ons is, moet ons ook in den buiten het gelid getreden broeder een medestrijder doen erkennen. En geluk het ons niet den broeder tot ons hooger standpunt op te heffen, men breke daarom de broederlijke gemeenschap niet af, maar blijf vast in de liefde, die steeds het betere verwacht. Men houde voorts de wacht over zich zelf, om niet zelf uit zijne vastigheid gerukt te worden, door de bedenking, dat er in onze eigene kerkelijke gemeenschap zooveel gevonden worden, die geene sieraden, maar eer vlekken zijn, en daarbuiten nog zoovele lieve en godvruchtige broederen.

Want het is beter in gezelschap van dooden op de rots te staan, dan in gezelschap van levenden zich op een zinkend schip te bevinden.

Wij moeten ons ook zulke leden van andere kerken aantrekken, die wij niet als broeders kunnen erkennen, omdat zij de fundamentele waarheden loochenen. Immers legt de doop tusschen hen en ons een niet over het hoofd te zien verband. Krachtens hun doop zijn zij gehouden den Vader, den Zoon, den Heiligen Geest te belijden; tegenover de zonde met Christus, dooden, tegenover God met Christus, levenden te zijn. Als wij met hen in aanraking komen, moeten wij hen bij hunnen doop vasthouden, en hen vragen, of hunne leer en hun leven overeenkomen met wat zij volgens den doop behooren te gelooven en te betrachten. Het nemen van den doop als uitgangspunt van samenspreking werkt zeer vruchtbaar; niet alleen staat men dan tegenover den tegenstander sterk, maar men wint hem ook voor zich, door uit te gaan, niet van wat ons van hem scheidt, maar van wat ons aan hem verbindt.

Zoo breide zich onze liefde tot allen uit, die in eenige gemeenschap tot onze heilige erve staan, om ten minste enkelen te behouden. Dat hare armen niet moede worden zich uit te breiden! Zij zal onder gejuich maaien, wat zij hier onder tranen heeft gezaaid.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Bij tijden en oogenblikken kan ik zoo'n genoeg in menschen hebben.

Ik geniet dan van hun naïveteit en hun phantasie.

Nu wij een Ministerie hebben van geloovige mannen, in orthodoxen zin, (want er zijn ook liberale of vrijdenkende Roomschen) verwachten die naïve, onkunstelste zielen, in hunne binnennijke eenvoudigheid, wel niet dadelijk een nieuwen hemel en eene nieuwe aarde, maar toch een vernieuwd en herboren vaderland.

Het zal nu alles nieuw worden, want het oude is voorbijgegaan.

Orthodoxe of rechtgeloovige mannen zullen nu in allerlei betrekkingen en ambten komen. Weldra zal alle werk

op den Zondag stilstaan, en alle publieke vernakelijkheid op dien dag verboden zijn. In de kazernen en op de oorlogschepen wordt nu alles Christelijk ingericht en komt een geest en een toon, die de kracht en het aantrekkelijke uitmaakt van een echt Christelijk huisgezin. Ontucht en dronkenschap zullen tot het verleden gaan behooren. In den handel komt weder de eerlijkheid, en in de onderlinge samenleving worden de stukjes op zegel weder vervangen door het mannenwoord en de goede trouw.

Ook heb ik opgemerkt, dat deze menschen over hun eigen levensomstandigheden en hun eigen levenslot eene soortgelijke beschouwing hebben.

Het had maar weinig gescheeld, of zij waren als Graven of Baronnen, minstens als Jonkheeren, op deze plebeische wereld gekomen.

Bijna hadden ze deze of die aanzienlijke en goed gesalarieerde betrekking gekregen. Freule A of B was bepaald verliefd op hen, maar het verschil in stand heeft den boel bedorven.

Ook zouden ze reeds lang gedecoreerd zijn, had deze of gene het den Minister niet ontraden.

Zijn deze menschen te benijden of te beklagen?

Somtijds weet ik zelf niet, wat ik op deze vraag zal antwoorden. Dan hel ik eens over tot het eene en dan tot het andere.

Zij hebben veel voor, die binnennijke, eenvoudige zielen. Hun lijden gaat niet diep. De werkelijkheid in het leven drukt niet loodzwaar op hun ziel. Het zijn, volgens den indruk dien zij van het leven hebben, maar de bijomstandigheden, de tusschenkomende oorzaken, die de minder aangename ondervindingen scheppen. Tot de grondoorzaken dringt hun geest niet door. Voor het determinisme hebben ze niet de minste vatbaarheid.

In dit opzicht zijn ze dus niet te beklagen.

Maar zien we ze dan weder in het midden hunner teleurstellingen, worstelend met de rampen en tegenspoeden des levens, dan lijdt onze ziel met de hunne, ook en niet het minst omdat we dan komen onder de macht van het woord: het is te vergeefs, dat gijlieden laat opblijft en vroeg opstaat. Hij geeft het zijn beminden als in den slaap. In zulke oogenblikken van wereld- en menschen- en zelfbeschouwing bemin ik het supralapsarisme. Het is het enige menselijke stelsel, waar bodem in zit. Het is geen systeem, dat zich aan de theetafel of in een gezellig uurtje, door iedereen, laat uit elkaar en in elkaar zetten. Al de denkkraft van den man vordert het op. Het verheerlijkt God op het hoogst en vernedert den mensch op het diepst.

Bovenal bemin ik dit stelsel om de heerlijke inconsequenties, die het bevat en die het eischt.

Niet alleen wijl het nog plaats geeft aan een Middelaar, aan verzoening, aan Evangelieprediking, maar het handhaaft ook de verantwoordelijkheid van den mensch. Dat alles gaat in het determinisme verloren. Want het determinisme wurdt uit des menschen geest opgebouwd en bevat slechts de wijsheid dezer wereld, die teniet gedaan wordt, terwijl het supralapsarisme wordt opgebouwd uit de H. Schrift, uit het Woord Gods. Het verloochent niet, maar belijdt het dwaze Gods en het zwakke Gods. En het handhaaft ook den eisch tot geloof en bekeering en houdt vast aan het woord: laat u met God verzoenen.

Want, en hier wilde ik eigenlijk op neerkomen, de consequentste realist, zoodra hij van de studeerkamer en uit den kathedraal naar buiten treedt in het volle, ingewikkelde menschenleven, vindt de wereld niet, zoals ze in zijn geest bestaat en zooals hij ze denkt, maar zooals ze buiten hem is en historisch *werd*. Hij schept de wereld niet; hij vindt haar.

Met de maatschappij die *is*, heeft de staatsman te doen, die geroepen wordt om te regeren. En aangezien de tegenwoordige maatschappij uit de revolutie is geboren en wij allen, die nu leven, ja zelfs onze ouders en grootouders de revolutie hebben ingeademd, is geen geschapen macht in staat, dien stroom te keeren of die ontwikkeling te stuiten.

Maar het gaat met de revolutie, als met den val van Adam. Adams val heeft het beeld Gods in den mensch niet ganschelijk teniet gedaan. En zoo ook heeft de revolutie niet ganschelijk teniet gedaan de Christelijke grondslagen van het volksleven. Er zijn eenige overblijfselen gebleven, die genoegzaam zijn om den volken, en die hen regeren, alle onschuld te benemen.

De Christelijke staatsman *ziet* die grondslagen in- en onder het puin der gerevolutioniseerde maatschappij en begint weder te bouwen, met de bede in het hart, dat God van den hemel het doe gelukken.

En zoo geschiedt op deze aarde, wat Gods hand en raad te voren bepaald heeft, dat geschiedt zal. Alles op zijn tijd: geen seconde vroeger maar ook geen seconde later.

Doch evenmin als de overblijfselen van het beeld Gods in den mensch genoegzaam zijn om hem te wederbaren

en tot God terug te brengen, evenmin zullen de Christelijke grondslagen van het volksleven eene natie wederbaren en tot God terugbrengen, die zoo ver en zoo diep van den Christus is afgeweken, zoo niet de Geest Gods in de harten werkt de waarachtige bekeering en alzoo de harten der kinderen wederbrengt tot de harten der vaders.

Werd dit meer verstaan, veler gang door het leven zou vaster zijn, en veler geest zou meer rust vinden, ook in het midden van teleurstellingen en onvervalde verwachtingen.

Ook in het persoonlijke leven. God brengt den mensch, door zijn geboorte, en door een samenloop van allerlei omstandigheden, door goede en kwade bejegeningen en beschikkingen zijner medemenschen, precies op de plaats waar hij wezen moet. Geen streepje hooger, maar ook geen streepje lager.

De menschen fladderen om ons heen en toonen ons allerlei belangstelling, duwen ons vooruit en dan weder achteruit; somtijds in de eene hand een schoteltje met honing en in de andere een fleschje met azijn houdend, om het, naar omstandigheden, ons toe te dienen, met den uitslag, dat zij ons brengen op de plaats, die God de Heere voor ons bestemd heeft.

Dit te verstaan, geeft ons eene groote onafhankelijkheid tegenover menschen, en doet ons diep in het stof buigen voor onzen God.

Zoo even las ik, in het *Handelsblad*, dat eene Boerenvrouw uit een der worgkampen in Z.-Afrika o.a. dit schreef.

„O, het is wonderlijk te zien, wat wij te verduren heeft. Wij vrouwen moet meer doen dan wat de Basutos meiden „ooit bij ons gedaan heeft. En toch „zijn wij heel tevreden en onderworpen — „allen verstaat het heel goed, dat het „alleen Gods wil zijn, dat wij lijden zullen „voor ons dierbaar staad en buiten zijn „wil kan noch zal groote dingen niet „gebeuren. De Heere heeft ons in zijn „heilig Woord beloofd ons niet te begeven nog te verlaten.”

Zie, dat is geloof; dat is theologie! Gelukkig het land, dat zulke vrouwen bezit; gelukkig de kinderen van zulke moeders!

Zij zullen van ganser harte zingen: laat ons aanbidden en nederbuigen, laat ons knielen voor den Heere, die ons gemaakt heeft.

Van harte de Uwe,
W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Tegen den Vaccine-dwang.

Zoo de Heere wil, zal in de laatste week dezer maand, te Rotterdam, de Algemeene Vergadering van den Bond tegen den Vaccine-dwang worden gehouden. Daarna een *openbare vergadering* met gelegenheid tot gedachtenwisseling, waarin die dwang zal worden besproken uit godsdienstig, medisch en staatsrechtelijk oogpunt. De Agenda wordt eerst-daags verzonden aan alle leden, en aan de bladen. Wie nog vooraf als lid wil toetreden, geve daarvan kennis aan den Penningmeester, den heer J. Jansen, ROTTERDAM, Oppert.

In onderscheidene plaatsen wordt gewerkt tot opwekking van de belangstelling in deze volkszaak. Gaf de welwillendheid van den vorigen Minister van B. Z. eenige hoop op tegemoetkoming aan de bezwaren van de duizenden ouders in den lande tegen de gedwongen school-vaccinatie, ongetwijfeld is van het tegenwoordig Ministerie meer te verwachten. 't Zal daarom goed zijn allerwege den arbeid van den Bond te steunen.

Reeds eenigen tijd geleden is door 900 inwoners van *Ridderkerk* het volgend adres aan H. M. de Koningin geteekend en verzonden. Ook uit *Ter Neuzen, Zaanstg* en *Hoek* is door een zelfde adres verlossing van het beruchte Art. 17 der Wet op Besmettelijke ziekten verzocht. Dat verzoekschrift was geteekend „door 910 personen van allerlei rang en stand, waaronder 2 artsen, 1 apotheker, 1 notaris, 1 candidaat-notaris, 1 burgemeester, 1 secretaris, 8 predikanten, 7 hoofden van scholen, 6 onderwijzers enz. Eettelijke tegenstanders van vaccine-dwang teekenden niet met het oog op art. 12 sub 2 der Leerplichtwet.”

Men ziet, dat de actie toenemende is. Dezer dagen werd ook in Dordrecht een afdeeling van den Bond opgericht.

Wij deelen bovenbedoeld adres hier mede, ten dienste van hen die ook hunne stem wenschen te doen hooren bij den Troon.

AAN
H. M. DE KONINGIN.

Geven met verschuldigd eerbied te kennen: Ondergeteekenden, allen meerderjarige ingezetenen der gemeenten

dat zij kennis genomen hebben van het feit, dat alle deskundigen toegeven, dat de vaccinatie voor de ingeënten oorzaak kan worden van ziekte, ja zelfs van den dood, terwijl tal van deskundigen het nut der vaccinatie als voorbehoedmiddel tegen de

kinderpokken niet wetenschappelijk bewezen, noch boven gegronden twijfel verheven achten; dat zij allen tegen art. 17 der Wet op de Besmettelijke Ziekten ernstige bezwaren hebben, hetzij, dat zij meenen, dat Gods Woord en hunne consciëntie hun de vaccinatie verbieden, hetzij, dat zij terugdeinzen voor de gevaren, die de inenting met zich brengen kan voor de gezondheid en het leven hunner kinderen, hetzij eindelijk, dat zij in beginsel den Staat het recht betwisten hen tot de inenting te dwingen op straffe van de school voor hunne kinderen gesloten te vinden; dat zij om deze redenen en ook met het oog op het doel der Leerplichtwet, met welk doel art. 17 der Wet op de Besmettelijke Ziekten in lijnrechten strijd is, zich tot Uwe Majesteit wenden en met allen aandrang van Uwe Majesteit verzoeken eene wijziging te willen brengen in de Wet op de Besmettelijke Ziekten (art. 17), opdat voor het bezoeken der school voorafgenoemde vaccinatie niet langer verplichtend zij.

Hetwelk doende:
(Volgen de namen.)

Ook de voorstanders van den dwang zitten niet stil. Voor hen is het van groot belang de overtuiging te vestigen, dat de vaccine nuttig, in elk geval onschadelijk is. Nu, dat is een uiterst moeilijk werk. Een eeuw lang is men er mede bezig, en nog wil 't niet vlotten. Onlangs scheen het . . . ineens te zullen klaar komen. Waar en hoe? . . . In de Alg. Verg. van de deftige *Nederl. maatschappij tot bevordering der geneeskunst*. Daar is voorgesteld die lastige kwestie voor goed uit te maken door . . . een motie. 't Klinkt haast ongelooflijk. Maar waar is het. „De Graafschapper” van 25 Sept. j.l. bevat een artikel daarover van Ds. J. N. Lindeboom, dat wel algemeen mocht worden verbreid.

We nemen het hier in zijn geheel over.

Vaccine-vraagstuk.

Tot de vraagstukken, die voortdurend de geesten bezig houden, omdat nog niet een voor allen bevredigende oplossing is verkregen, mag ook dat der koepokinenting gerekend worden.

Hoewel Nederland genoemd wordt „de bakermat der vrijheid”, en het gezegde van een beroemd staatsman, dat wij geen volk zijn om een dwangbuis te dragen, spreekwoordelijk is geworden, heeft men het toch aangedurfd een wet te maken, die ons volk dwingt de vrije beschikking over zijn lichaam er aan te geven, wil het niet in onwetendheid opgroeien, of, sinds de leerplicht er is, met de gevangenis kennis maken.

Afgedacht van de meerdere of mindere waarde van de vaccine, achten we vaccine-dwang een aanranding van de persoonlijke vrijheid, die door niets gewettigd wordt.

Zoolang mogelijk moet de Regeering er zich van onthouden de persoonlijke vrijheid harer onderdanen aan banden te leggen.

Er zijn in ons vaderland altijd nog niet weinigen, die hunne kinderen slechts noodgedwongen de operatie laten ondergaan, die „vaccinatie” heet, terwijl er eveneens zijn, die tegen deze handeling gewetensbezwaren hebben.

De Regeering zou dezen dwang gerust kunnen opheffen, indien waar is wat de ijveraaers voor de koepokinenting beweren.

Volgens hen toch is de koepokinenting een voorbehoedmiddel tegen de gevreesde pokziekte. Zij, die zich hebben laten inenten, hebben dus niets te vrezen van hen, die zich niet aan deze operatie hebben onderworpen.

Dat men tot dwangmiddelen de toevlucht neemt, om het volk toch in de vruchten van JENNER's uitvinding te doen deelen, vinden we overmoedig, omdat de koepokinenting niet de vrucht is van wetenschappelijk onderzoek, maar eenvoudig op empirie berust, en de ervaring tevens leert, dat in sommige gevallen dit voorbehoedmiddel niet alleen niet onschuldig, maar zelfs gevaarlijk en doodelijk in zijn werking is.

Hoewel men de werking van de vaccinatie ongeveer een eeuw heeft kunnen nasporen, is het een niet te ontkennen feit, dat zelfs de mannen der medische wetenschap nog niet algemeen van het nut der inenting overtuigd zijn, en dat men nog telkens mannen der wetenschap zoowel het *legen* als het *voor* in zake de vaccine hoort verdedigen.

Wij het met deze zaak aldus staet, trof mij hetgeen de „*Zulph. Ct.*” tot tweemaal toe in haar kolommen heeft opgenomen, betreffende het verhandelde op de vergadering van „de *Nederl. Maatsch. tot bevordering van de geneeskunst*” op 3 Juli j.l. te Leiden.

Ik vind dat verslag van zoo groot belang, dat het ook wel onder de oogen uwer lezers mag komen, al was het alleen om het merkwaardige feit dat, niettegenstaande de moderne wetenschap van alle kerkelijke en theologische dogma's afkerig is, men het toch niet zonder dogma's kan stellen, en zelfs geneeskundige dogma's, die enkel op empirie berusten, en wel op een empirie, die met onfeilbaarheid lijnrecht in strijd is, er voor in de plaats zoekt te stellen.

Doch oordeel zelf. In de „*Zulph. Courant*” van 4 Juli en van 5 Sept. stond het volgende te lezen:

„In de gisteren te Leiden gehouden alg. vergadering der Nederl. Mij. tot bevordering der geneeskunst kwam o.a. aan de orde een voorstel van de afdeeling Alfen en omspreken, om een onderzoek in te stellen onder de Nederlandsche geneeskundigen naar mogelijke schadelijke gevolgen der vaccinatie.

De afdeeling verklaarde zich overtuigd van het nut der vaccinatie en wilde slechts door het in te stellen onderzoek de bezwaren te niet doen, die van *zekere zijde* tegen de vaccinatie worden geopperd.

1) *Wij cursieeren.*

Over dit voorstel ontstond een uitvoerige gedachtenwisseling.

Gorcum ontraadde zich op het terrein te begeven, dat men deze Maatschappij bewust of onbewust wil laten betreden. Vaccinatie is van zelf ¹⁾ onschadelijk, mits zij worde toegepast naar de bestaande behoorlijke voorschriften.

Bovendien zou zulk een onderzoek een wapen in de hand geven van de tegenpartij, die nu zal gaan beweren: „Zie je wel, de geneeskundige faculteit is zoo weinig zeker van haar zaak, dat zij *nu zelfs nog* ¹⁾ een onderzoek moet doen instellen.”

De afdeeling stelde als motie van orde voor te besluiten, dat de vaccinatie *absoluut onschadelijk* is ¹⁾ en van overwegend belang is voor de volksgezondheid, mits zij nauwkeurig worde toegepast.

Dr. PINAPPEL deed mededeeling van het rapport der Koninklijke commissie in Engeland en sloot zich aan bij de motie van orde.

Prof. STOKVIS verklaarde zich tegen de motie. Nu de kwestie hier eenmaal aan de orde is, ware het, aldus spreker, beneden ons de zaak te écarteeren.

Al wij overtuigd zijn van het nut, dan dient het onderzoek niet te worden geweigerd. *Onderzoeken en altijd onderzoeken, ten einde wie nog twijfelen mocht van het nut der zaak te overtuigen.* ¹⁾

De motie van orde werd daarop met groote meerderheid verworpen.

Breda stelde als nu voor om aan het voorstel Alfen toe te voegen, dat het onderzoek alleen zal betreffen de vaccinatie die geschiedt volgens de regelen der kunst.

Alfen neemt dit amendement over.

Anderen bleken er echter bezwaar tegen te hebben en wilden evenzeer onderzoek zien de gevolgen van onvoldoende vaccinatie, dus de zaak in haar geheel.

Het amendement werd daarop met nagenoeg algemeene stemmen verworpen en het ongewijzigd voorstel van Alfen aangenomen met 66 tegen 54 stemmen.

De inhoud van dit verslag spreekt voor zichzelf. Het doet ons zien, wat er al zoo in de harten der heeren medici omgaat met betrekking tot hun troetelkind, de vaccinatie.

Wat te denken van een motie, om te besluiten dat de vaccinatie *absoluut onschadelijk* is?

Wij brengen hulde aan de meerderheid der vergadering, die zulk een dwaze motie heeft verworpen, en tevens aan de 66 leden, die tegenover 54 hunner medeleden het aandurfd, het voorstel van ALFEN onder de oogen te zien.

Wij zijn het volkomen eens met Prof. STOKVIS, dat: *indien wij overtuigd zijn van het nut, dan dient het onderzoek niet te worden geweigerd. Onderzoeken en altijd onderzoeken, ten einde wie nog twijfelen mocht, van het nut der zaak te overtuigen.*

Zoo is het. De tijd is nu eenmaal voorbij, dat het volk zich door het besluit van een vergadering, zonder meer, zal laten overtuigen van de onfeilbaarheid der vaccine.

Door te doen zoals GORCUM wilde, graven de heeren geneeskundigen hun eigen graf. Hun gezag is reeds merkbaar aan 't knijpen.

Bewijs hiervoor is het feit, dat steeds meerderen de officiële wetenschap den rug toekeren en liever gebruik maken van de hulp der zoodanigen, die de wetenschap met den naam „kwakzalvers” betitelt.

En werkelijk zijn het niet alleen de niet-denkers, die er gebruik van maken, maar ook dezulken, die zich met volie teugen met de vruchten der 19 eeuwse wetenschap verkwikt hebben.

Moge er nu een onpartijdig onderzoek volgen, dan twijfelen we niet of ook zij, die tegen een onderzoek waren, zullen genezen worden van hun onfeilbaarheidsleer in zake vaccinatie.

Dat zelfs een Dr. PINAPPEL het pedante en dwaze amendement van Gorcum kon steunen, is inderdaad opmerkelijk. 't Getuigt zeker meer van verblindheid dan van wetenschappelijkheid. Door verwerping van dat amendement heeft de Maatschappij t. b. d. geneeskunst zichzelf behoord voor onherstelbare schade en schade; en voor de aanwinst van het voorstel Alfen, kunnen en de tegenstanders en de voorstanders der vaccine dankbaar zijn.

Moge het Bestuur weldra mannen vinden even onpartijdig als bekwaam voor deze gewichtvolle taak. Hun zij o.a. aanbevolen ter kennisneming het maandschrift THE VACCINATION INQUIRER AND HEALTH REVIEW, Organ of the national Anti-vaccination, League, 50 Parliamentstreet, London, S. W.

L. LINDEBOOM.

1) *Wij cursieeren.*

Politieke Beschouwingen.

Afgezien van enkele weinig beduidende berichten over zekere persoonlijke gevallen, ontvingen wij over de Zuid-Afrikaansche toestanden in de laatste dagen al heel weinig betekenende tijdingen.

Botha was waarlijk, nog meer dan wij in ons vorig bericht uit de onduidelijke telegrammen konden afleiden, Zoeloeland-Natal ingerukt, op het Umdoti-district aan, waar het wemelt van echt-Afrikaansche gezinde Burgers. Nogmaals othnam Botha aan Hamilton een rijk konvooi, maar nog meer Zuid-Oostelijk en zijne voorposten verschenen zelfs aan de beneden Tugela. Achter zijn rug drongen kleine commando's der Burgers Noord-Natal hier en daar in, om Engelsche troepen daar vast te houden, terwijl geheel Noord-Zoeloeland in hunne handen kwam.

Uit de houding der Kaffers bleek intusschen duidelijk, dat deze niet van plan zijn voor de Engelschen hun leven te wagen. Evenals de Basuto's zijn zij veel eer op de hand van de Burgers, werden zij hier en daar

door de Engelschen niet gedwongen, gewapende dienst te verrichten. Zonder de hulp der zwarten kunnen de Engelschen al even weinig hunne positiën gedekt en vasthouden als zij treinen en eigen commando's kunnen beveiligen zonder op 'tschadelijkst misbruik te maken van oude Burgers, die zij als waarborgen op de treinen mede laten rijden, en van vrouwen en kinderen, die zij, worden zij zelf bij een tocht aangevallen, doen uitstappen en vóór zich staan om ze te doen dienen als bedekkingsmiddelen, van waarachter zij schieten op de aanvallende Burgers!

Of intusschen de inval van Botha tot staan is gekomen, weten wij niet zeker. Wel heeft het er den schijn van volgens sterk Engelsch gekleurde berichten. Doch slechts zooveel is zeker, dat de Engelschen haastig uit Transvaal nog een drietal colonnes hebben samengesteld, om daarmede Botha door Vrijheid heen, waarvan zij 't dorp bezetteden, te omsingelen of in elk geval hem af te snijden van zijne terugtochtlinie. Doch — men vergeet hierbij niet, dat het terrein zich daartoe niet gemakkelijk leent, en dat, mocht het zoover gekomen zijn, dat Botha terug moest, hij langs Noord-Oost Zoeloeland door Piet-Retief en Swazi-land nog uitwegen genoeg heeft. Een gevecht bij Inhelasafa in Vrijheid schijnt daarop reeds te wijzen. De strijd van Kitchener Noord-Oost van 't dorp Vrijheid tegen Burgers geldt Botha niet, maar zijne wachten. Wij zijn dan ook voorshands niets bezorgd, ondanks de opgeschroefde Engelsche berichts-onderstellingen. Want meer zijn zij niet!

En ook van elders, den Vrijstaat en de Kaapkolonie komen geen onrustbarende berichten; wel nog telkens zulke, die goed bezien, doen inzien, dat de toestanden vooral in de Kaapkolonie voor de Engelschen zeer benard zijn. De versterkingen die nu weer uit Engeland op reis gingen en gaan, zullen in die kolonie wel vastgehouden worden. Want zelfs oorlogsmatrozen moeten daar nu aan land velddiensten doen!

De moeilijkheden zijn intusschen voor Engeland vermeerderd met een van niet gering belang. Eergister bracht de telgraaf de tijding, dat A b d u r R a h a m, Emir van Afghanistan, overleden is. Deze tijding is te ernstiger, waar juist het incident van Koweit de aandacht der geheele wereld op deze streken gericht heeft. Afghanistan, de buffer-staat tusschen de Russische en Britsche bezittingen in Azie, heeft een bijzondere beteekenis. Het land genoot dan ook volop van de warme belangstelling der Russen en der Britten. Beiden bewerkten den Emir, wetende dat zijn vriendschap van het hoogste belang was voor de overmacht van Rusland of Engeland in Azie.

Rusland wist over 't algemeen het meeste te profiteren en langzaam maar zeker zijn grenzen vooruit te schuiven. In deze omstandigheid is 't vertrouwen van den Emir op Engeland wel eens aan 't wankelen gebracht. Doch de Emir is Engeland, aan wie hij zijn troon dankte, tot den dood trouw gebleven, niettegenstaande de vriendschapsbanden aanmerkelijk verslapten met Engeland's macht-verlies door den Zuid-Afrikaanschen oorlog. Van groot belang is natuurlijk de gezondheid van den troonopvolger in Afghanistan, maar zeer waarschijnlijk zal deze ook de teekenen des tijds begripen.

De omstandigheden zijn thans van dien aard, dat ze als 't ware Rusland dwingen tot de uitvoering van zijn ideaal over te gaan. Maar het oogmerk komt vermoedelijk Rusland nog te vroeg, ofschoon de stand der dingen Rusland het „nu of nooit” schijnt toe te roepen. En, meestal liep de troonopvolging in Afghanistan niet zonder hevige worstelingen tusschen verschillende pretendentes af. De strijd zal dus ook nu hoogstwaarschijnlijk uitbarsten. Hij, die een der pretendentes aan den troon helpt, wordt de b e v o o r r e c h t e M o g e n d h e i d in Afghanistan en kan zich de prachtigste voordeelen bedingen. Komt er echter ruzie, dan kan thans alleen Rusland hier kiezen en Engeland slechts lijdelijk aanzien.

De Afghanen zijn niet te versmaden bondgenooten!

Voor Engeland's benarde positie ligt ook gevaar het vreemd gescharel ter zake van 't *Turksch-Fransch* conflict.

Wij moeten ons in deze laatste zaak nog altijd met allerlei min of meer waarschijnlijk berichten behelpen.

Volgens de laatste tijdingen heeft Frankrijk definitief het bemiddelings-voorstel der Porte afgeslagen en eischt het onmiddellijk 344000 Turksche ponden. Het antwoord van Frankrijk moet op den toon en in den vorm van een ultimatum gesteld zijn.

Een correspondent te Constantinopel komt met een verhaal aan, dat zeer veel sensatie zal wekken en de kwestie slechts ingewikkelder maakt.

De Russische Regeering zou namelijk haar goede diensten aan Turkije geboden hebben ter bijlegging van het geschil met Frankrijk, op de enorme voorwaarden, dat de Sultan als Souverein van Bulgarije, Rusland toestaat de haven van Bourgas te bezetten!

De beteekenis van deze haven voor Rusland is duidelijk. Met Sebastopol, Batum en Bourgas wordt Rusland volkomen meester van de Zwarte Zee. Door Bourgas, dat nauwelijks 10 uur van Sтамbul verwijderd ligt, wordt Constantinopel bedreigd. In een etmaal zou Rusland van Bourgas wel 100,000 soldaten op Constantinopel kunnen werpen. . . 't Is haast te mooi om het te gelooven.

Nog een andere vermelding voor Engeland is wat de telegraaf ons bracht:

„De Britsche en Amerikaansche Regeering werden het eens over de bepalingen van het nieuwe Centraal-Amerikaansch kanaal-verdrag, waardoor het Clayton-Bulwer-verdrag vervalt. Het nieuwe verdrag, dat Amerika alleen het recht geeft om het kanaal te graven, bepaalt dat het zal open zijn voor de schepen van alle nationaliteiten op gelijke voorwaarden. Het zal alleen neutraal zijn in tijd van vrede.

Amerika alleen waarborgt de neutraliteit en heeft recht in tijd van oorlog alle stappen te ondernemen om zijn belangen te beschermen.

President Roosevelt zal bij den Senaat aandringen op vlugge aanneming van het verdrag. Nu reeds zouden Hay en Pauncetote formeel deze nieuwe Conventie aangaande het Nicaragua-kanaal geteekend hebben.

NOORDTJII.

»Filippus.»

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van Mevrouw Sieders, Vlaardingen f 2,50. Van Ds. T. Pilon uit Indië, thans te Amsterdam f 5,00.

Ook voor deze verrassingen onzen hartelijken dank; met vriendelijke aanbeveling om deze goede voorbeelden te volgen.

E. KROPPVELD.

Rijswijk, 7 October 1901.

Voor Onderwijzers en Onderwijzeressen van Zondagsscholen.

De *Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging* bericht, dat zij nu sinds 35 jaren steeds heeft getracht in de verschillende behoeften der Zondagsschool te voorzien. Geen een-vormigheid maar eenheid wenscht de Vereeniging te bevorderen. Zij wilde den Zondagsschool-arbeid dienen en waar het noodig en in haar vermogen was, ook geldelijk steunen.

Die steun wordt voortdurend, maar uitsluitend verleend (sinds 1900 door het T. M. Looman-fonds, een zijtak van de N. Z. V.) aan scholen, bij den Agent der Vereeniging, den heer G. P. FRUJIT Jr., 1e Hugo de Grootstraat 5 te Amsterdam, bekend.

Op de 35e Jaarvergadering, 30 October in Goes te houden, hoopt de Binnenlandsche Secretaris Ds. J. J. VAN NOORT, door veler medewerking in staat te zijn, belangrijke mededeelingen te doen en eene zooveel mogelijk nauwkeurige *Statistiek* der in ons land bestaande Zondagsscholen te geven.

Het Bestuur der Nederlandsche Zondagsschool-Vereeniging nodigt daartoe alle Zondagsschool-Onderwijzers en -Onderwijzeressen in ons land vriendelijk uit, liefst direct na lezing dezes, een *Statistiek*-formulier aan te vragen bij haren uitgever „Egeling's Boekhandel” te Amsterdam, opdat de Secretaris der Vereeniging Ds. J. J. VAN NOORT te Amsterdam, het nog vóór 16 October a.s. ingevuld in zijn bezit moge hebben.

Een blaadje uit Nizza schreef het volgende. „Hoewel Luther geen vorst is in den strikten zin des Woords, kunnen we toch niet nalaten zijn doorreizen in Nizza te melden. Koning der gedachte, beslaat de verschrompelige Augustijner monnik in de geschiedenis der menschheid een te groote plaats dan dat de vereerende oorkonden omtrent hem een niets betekenende zaak zouden zijn.

„Volgens een, nog in het bisschoppelijk archief bewaard handschrift, zou Luther bij zijn doortrekken in Nizza den 20 Juni 1534 in de kerk St. Martin (St. Augustinus) de mis gevierd hebben. De abt Albin de Cigale beweert, dat de datum van het manuscript valsch is. Volgens dezen geschiedkundige, moet men lezen 1514; het jaar waarin Luther zijn eerste reis naar Rome deed, en in de kloosters zijner Orde vertoefde.

„Hoe het zij, het is onbetwistbaar, dat Luther naar Nizza kwam en dat hij er de mis vierde in de kerk St. Augustinus, den 20 Juni van het jaar 1514 of het jaar 1534.”

Ten bewijze dat de priesters in Frankrijk zich nog durven verzetten tegen de wet op het Ambtsgewaad enz., — die ook in ons land uiterlijk de April-beweging van 1853 moest stillen, maar een nog groter innerlijk verzet voedde, — dient b.v.: dat de pastoor en vicaris van Sainte-Florine veroordeeld werden, na 39 processen-verbaal van overtredding, tot 39 boeten van 3 francs en de kosten, ondanks hun hooger beroep.

Sedert 1850 is van alle Staten in Europa Rusland het meest vermeerderd in aantal zielen, d. i. bijna verdubbeld, van 66 tot 128 miljoen. Pobedonoszef wil van allen Orthodoxe Katholieken maken.

Onlangs heeft men in Siberië weer een mammoth gevonden, die men eenig in zijn soort noemt. Haar, huid en vleesch zijn geheel gaaf gebleven in den ijsklomp. Zelfs zijn er in de maag nog onverteerde overblijfselen van voedsel, bericht men. Het dier zal naar het museum te Petersburg gebracht worden.

Bij het onderzoeken der ruïnen van Nippur, in Babylonië, vond men de beroemde Tempel-bibliotheek, waar reeds lang naar gezocht is. Zij moet honderdduizend boeken bevatten; waaronder achtduizend handschriften op kleien tafels zijn. Men rekent er tien- à twaalfduizend terug te vinden.

Als voorbeeld van eene ongewone kruising der rijksgrenslijnen in Duitschland meldt men — dat dezelfde predikant een Kerspel bedient, 't welk in Praisien ligt, in Saksen-Altenburg, in het Vorstendom Reuss-Schleitz, in Saksen-Weimar en in Saksen-Meiningen.

Buitenlandsche Kerken.

Duitschland. De Augustus-conferentie over het Theologisch onderwijs. — Jaarlijks wordt in de maand Augustus, ditmaal den 28sten, in Berlijn een conferentie gehouden, die in Duitschland bekend is als de Augustus-conferentie. Zij bestaat uit predikanten en leden van de Pruisische staatskerk, die tot de Evangelisch-Luthersche fractie behooren.

De referaten en toespraken daar gehouden hadden meerendeels betrekking op de belijdenis en het Theologisch onderwijs. Alle wazen op de noodzakelijkheid der zuivere leer naar het leven der kerk.

De hoofdzaak was een referaat van Pastor Wolff over het thema „onze Theologische Faculteiten in het licht van hare geschiedenis en van hare roeping.” Deze voordracht doet ons zien, dat de gevaren, die van de zijde

der Hoogescholen dreigen, ook in Duitsland meer worden opgemerkt en daarom stemmen opgaan, om op de een of andere wijze haren schadelijken invloed tegen te gaan.

Pastor Wolff schetste den gang van het Theologisch onderwijs van af Melancton als Professor te Wittenberg Melancton en de Reformatoren hadden den strijd gevoerd tegen de scholastiek. De scholastiek van de moderne Professoren in dezen tijd is van anderen aard dan die van dien tijd. Ook daarin is een achteruitgang. Terwijl de oude scholastiek hare methode van Aristoteles en Plato had genomen, leunen de modernen op Kant en „hangen zich ter afwisseling een Hegeliaansch manteltje om.“

Tegenover die scholastiek, die het onderwijs van vele Theologische Professoren beheerscht, werd door den spreker alleen de afhankelijkheid van de H. Schrift geëischt als eisch en erve der Reformatie. Het hangen aan menschenvonden werd de karaktertrek van den nieuwen tijd genoemd. Vandaar dat het boek van Harnack over het wezen des Christendoms voor velen een kanoniek gezag heeft.

Het moet in dit referaat niet ontbreken hebben aan krachtige passages, waarin uitkwam, dat geen andere Faculteit haren Professoren onbepaalde vrijheid gaf. Bij de handhaving van het vrije onderzoek kan toch aan de Theologische Professoren de vrijheid der leer niet onbepaald worden verleend, omdat zij predikers, dienaren der kerk vormen moeten. Een onkerkelijke Theologie is een onding.

In het debat, dat op deze voordracht volgde, nam Prof. von Nathusius het voor het recht der moderne wetenschappelijke methode op, maar klaagde er niettemin over, dat „van de zijde zijner collega's een actie tegen de kerk van Christus uitgaat.“

De Generaal-Superintendent Dr. Braun zeide, dat het bewustzijn van den enkelen geloovige gelijk dat van geheel de kerk tegen het tegenwoordig onderwijs protesteerde, alsof nog gevonden moest worden, wat de belijdenis en het wezen van het Christendom is. De resultaten der Ritschlaansche Theologie bij de jonge Deutsche theologen waren zeer beklagenswaardig. Dit kwam vooral uit bij de examens. Hij hoopte echter, dat zij, die door deze armzalige oppervlakkigheid medegevoerd waren, later als zij in de ambtelijke bediening gekomen waren, het wezen van het Christendom beter zouden leeren kennen.

De stellingen, waarin de referent zijn voordracht samen had getrokken, werden door de vergadering overgenomen. Zij doen ons zien, dat het onder de geloovigen van Lutherse belijdenis in Duitsland gevoeld wordt, dat de kerk de roeping heeft op de opleiding van predikanten toe te zien. Deze stellingen luiden:

1. „De Evangelische kerk moet steeds dankbaar erkennen den rijken zegen, dien zij door den arbeid der Theologische Faculteiten ontvangen heeft en nog ontvangt. 2. De Professoren der Theologie hebben, zooals het in de statuten der Berlijner Universiteit uitgedrukt is, de taak „de jongelingen, die zich aan den dienst der kerk willen wijden, voor dezen dienst te bekwamen. 3. De kerk mag het vertrouwen koesteren, dat zij ook op het geestelijk leven der jonge theologen toezicht houden. 4. De kerk moet verwachten, dat de Theologische Professoren zich in hun geweten gebonden houden, hun wetenschappelijke werkzaamheid als hoogleraren onder het gezag van Gods Woord te stellen en zich verplicht gevoelen daarin ook acht te nemen op de belijdenis der kerk.“

Ten slotte nam de vergadering eenstemmig de volgende resolutie aan:

De Evangelisch-Lutherse Conferentie in de Pruisische landskerk (Augustus-conferentie) erkent dankbaar den rijken zegen, dien de Evangelische kerk door den arbeid der Theologische Faculteiten ontvangen heeft en nog ontvangt. Zij betreurt het diep, dat aan de Theologische Faculteiten eene Theologie gevonden wordt, die naar hare wetenschappelijke methode, evenals naar hare leer, een afval aanduidt van hetgeen de Reformatie verworven heeft, en daarom niet in staat is de jonge theologen voor hun ambt te bekwamen. Zij spreekt de verwachting uit, dat de Professoren in de Theologie zich in hun geweten gebonden achten hun wetenschappelijk onderwijs onder het gezag van Gods Woord te stellen en naar behooren op de belijdenissen der Reformatie te letten. Zij komt tot den Opperaad met het verzoek het daaraan te leiden, dat aan de aanstaande Theologische docenten de gelegenheid gegeven worde, de werkzaamheden van het geestelijk ambt bij ondervinding te leeren kennen.

Dat het bij resoluties, hoe goed op zichzelf ook, niet blijve, maar in Duitsland het onderwijs en de opleiding van predikanten vrijgemaakt worde van den staat. Dit zou der kerk ten zegen worden.

SCHOLTEN.

ADVERTENTIE.

Allen, die 7 Sept. of 1 Oct. ons hunne belangstelling hebben doen blijken, wordt hartelijk dank betuigd.

J. VAN ANKEN.
G. VAN ANKEN.

VAN DEN BERG,
Kinderen en Behoudkinderen.

URK,
8-10-1901.

Getroffen door de talrijke bewijzen van de meest hartelijke deelneming, ondervonden bij het plotseling overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader, Behuud- en Grootvader, wijlen Ds. P. DEN BOER, betuigt ondergetekende uit aller naam haren oprechten dank.

WED. Ds. P. DEN BOER—
BROERSE.

PUTTESHOEK, October 1901.

Attentie!!!

Wie helpt, om des geloofswille, een
**Godvreezend Gereformeerd
ECHTPAAR**

zonder kinderen, leeftijd beiden
tusschen 25 à 30 jaar, aan een **vaste
positie?** Liefst werkzaam in den
wijngaard des Heeren Br. fr. letter
G. G. Uitgever van de Bazuin.

„Paul Kruger-School.“

Hoewel we nog maar ruim 1½ jaar
voor het stichten van een school m/d
Bijbel onder bovenstaanden naam, in ons
oud stedeke Koovorden, werkzaam zijn,
is het bedrag aan giften reeds tot
f 3000 gestegen. Dit noopt ons tot
blijde dankbaarheid aan den Heere.

Doordat in eigen kring flinke toe-
zeggingen zijn gedaan, zouden we nu met
nog f 1500 gered zijn. Bouwterrein
hebben we reeds. Blijven de giften mil-
delijk vloeien (wat we vertrouwen), dan
zal D. V. de school a.s. Mei geopend
worden.

Och, Broeders en Zusters! beschaamt
onze verwachting van uwe milddadig-
heid niet. Zendt s. v. p. een kleine
gave, zoo ge nog niets gegeven hebt.

Ziet hieronder de namen der Predi-
kanten, die Drente kennen, en daarom
deze bede nadrukkelijk aanbevelen. Heel
Drente heeft slechts 13 Christ. scholen
van de 653. Dat mag zoo niet langer
blijven. Het doet de eere van onzen
God en Vader te kort. Daarom Broeders
en Zusters! wilt ons toch helpen.

Met toebijding van 's Heeren zegen,
Namens het Bestuur:

Ds. K. OUSSOREN, (adres v. gif en.)
D. WESTERA.

Deze bede om hulp wordt ernstig
en dringend aanbevolen door:

Ds. R. MULDER, te Haarlem
Ds. J. BAVINCK, te Kampen.
Ds. H. DIJKSTRA, te Smilde.
Dr. C. C. SCHOT, te Hardenberg.
Ds. R. HULS, te Nieuw-Amsterdam.
Ds. J. VAN HENTEN, te Dedemsvaart.
(Zie ook het in het vorig nummer in-
gezonden Stuk van Ds. K. Oussoren.)

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en
Gestoomde nieuwe Veenen.
Citchen, Wollen en Moltondeken en
Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden ge-
maakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4
kussens f 7, 19, f 12, franco thuis.
Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c.,
van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-
tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-
bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Cit-
chen, een Moltondeken, 50 pd. ijne vee-
ren, geen grooten, 1 tijk gelijk boven-
staande en een overtrek voor bed en pe-
luw, voor f 35.—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin
42 pd. veeven, kost ook nog f 35,
en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en
2 kussens, ook met koorden, van welke
kleur men verlangt, 10/4 breed, prima
overtrek voor bed en peluw f 3,20,
geheel gereed, een losse linnen tijk met
fijne blauwe streepjes, 80 cent per el
1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt
voor f 2.— 2 halve matrassen toe.
VEREEN à 35, 40, 50, 60, 70,
80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie
nu een Kapokbed verlangt, ontvangt
een 2 pers. bed, peluw en kussens,
Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken
1 gewatteerde en 1 moltondeken en
overtrek voor bed en peluw, voor f 25.—
Ieder Bed wordt in een kist verpakt.
Er is nog nooit eenige aanmerking
gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeven tot in de fijnste soorten
voorradij, rembours, vrij zicht en mon-
ters Gratis.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels
voorhanden, o.a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Putnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Hörügel.	Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige
garantie. Franco Station door geheel
Nederland. Gratis Handleiding voor
Zelfonderricht en Toetsenlooper.

Gemakkelijke termijnbetaling.
Catalogus gratis en franco.

JOH. DE HEER — Rotterdam,
Noordwoulenstraat 71.

Inruilen. Repareeren.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Sumatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen,
franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STEENWIJK.

BOEKVERKOOPING

door en ten huize van den Boekhandel.
P. BEIJER te Groningen, op
Maandag 21 Oct. en volgende da-
gen, volgens compl. Catalogus 8423
No. franco post 20 cent of een enkel
gedeelte GRATIS. Te bestaat uit
Theologie, (waaronder oude Gode-
leerden en Kohlbrügge) en oude talen.
2e uit Rechtsgeleerdheid en
Geschiedenis. 3e uit Genees-
wis- en natuurkundige vakken
en bij elk afzonderlijk gedeelte zijn ge-
voegd Nieuwe letteren, FRANSCH,
DUITSCH en ENGELSGH. Men vrage
den compl. Cat. of een der gedeelten
aan. Voor een volgende auctie worden
bibliotheeken of partijen ingewacht.
GRONINGEN, P. BEIJER.

De INTEEKENLIJST op den
Scheurkalender

EEN LAMP VOOR DEN VOET 1902.

met zeer fraai schild, waarop het por-
tret van H. M. de KONINGIN, Z. K.
H. PRINS HENDRIK en PRESIDENT
PAUL KRUGER, is verschenen:

Wij geven het niet over
Voor geld of eer of goed,
Dat licht op onze paden,
Die Lamp voor onzen voet.
Wij laten ons niet nemen
Dat heerlijk Woord van God;
Dien kostelijken Bijbel
Rooft ons geen tijd of lot.

De staf is 't voor den grijsaard;
De Gids voor onze jeugd
Een zon, die met haar stralen
Ons jong gemoed verheugt.
Een sterk en machtig wapen
In strijd met zonde en lust;
En in de stervensure
Een peluw met rust.

Wie er mede wil werken, gelieve aan
te vragen bij den Uitgever ZALSMAN
te KAMPEN.

De prijs is 40 cent.

H. H. PREDIKANTEN!

Bij den aanvang der Catechi-
stien vestig ik uwe aandacht op de
bij mij verschenen

VRAAGBOEKJES

voor Catechetisch-onderwijs.
De druk is helder, het papier stevig
en de prijs bij getallen zeer laag.

Op aanvraag worden gaarne pre-
sent-ex. gezonden.
GRONINGEN. JAN HAAN.

Bij ZALSMAN te Kampen ver-
scheen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kestfeest en voor
Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is 90 ct.
Terstond bij de uitgave genoot deze
bundel leerredenen zooveel belangstel-
ling, dat verdere aanbeveling nu over-
bodig is.

Firma G. J. REITS, Groningen,
debiteert met sukses de

VRAAGBOEKJES

van wijlen

Prof. H. DE COCK.

Herzien door Prot M. NOORDTJII.
Handleiding, ten gebruike bij het Kort
Begrip. 11de druk . . . f 0.25.

Vraagboek over de Gereformeer-
de Geloofsleer. 5de druk . . . 0.30.

Vraagboekje over de Bijbelsche
Geschiedenis. 10de druk . . . 0.15.

Kort Begrip der Christelijke
Religie. 13de druk . . . 0.08.

Kort Begrip der Christelijke
Religie. (Met 2 voorberei-
dende Hoofdst.) 20ste druk . . . 0.10.

Bij getallen worden de prijzen verlaagd.

H.H. Predikanten wordt op aanvraag
gaarne een exempl. ter kennismaking
franco toegezonden.

Bij Ph. ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen:

VIER- EN FEESTDAGEN, ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.J.

Pred. te Kampen.

Prijs f 1.—, 75.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

SALOMO'S SPREUKEN

GERANGSCHIJKT EN VERKLAARD DOOR

J. KOK

Pred. te Nijmegen.

2e DRUK. Compleet in 2 deelen.

Deel I. Prijs f 1.90 (25 vel druks.) In linnen stempelband wordt de
prijs met f 0.50, en in marocco lederen band met f 0.75 verhoogd.

Bij elken solieden Boekh. is dit werk te verkrijgen of ter inzage te be-
komen. Tegen toezending van het bedrag zendt de Uitgever het franco thuis.

Vraag bij den Uitgever of bij den Boekh. het prospectus met

Eenige korte uittreksels van enkele recensien.

Het 2e deel ligt ter perse en verschijnt einde dezes jaars.

Dit schoone werk bevelen we zeer aan. Dr. A. KUYPER (Heraut.)

Dit boek moet onder de eerste en beste van dezen tijd een plaats hebben.

Ds. W. H. GISPEN (Bazuin.)

Abonneert U

op den vijften jaargang der Vereeniging

Christelijke Bibliotheek!

Zooeven verscheen deel I:

Voor donkere dagen

DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs voor niet-leden ing. f 1.—, geb. f 1.40.

De contributie bedraagt f 5.— per jaar. Daarvoor ontvangt men
in dezen jaargang minstens 5 oorspronkelijke werken, die samen 1600
bladzijden druks beslaan, netjes in deelen ingenaaid en die niet-leden
minstens f 8.50 zullen kosten. Tegen geringe prijsverhoging zijn de
beken ook gebonden verkrijgbaar.

Bij iederen solieden boekhandelaar is deel I nu reeds ter inzage te
bekomen. De uitvoerige fraai geïllustreerde Catalogus is gratis ver-
krijgbaar bij den boekhandel en op aanvraag bij den uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

4% GELDLEENING.

In bovengenoemde Geldlening ten laste van de Vereeniging

„TOT CHR. LIEFDADIGHEID“

te WAGENBORGEN zijn nog enkele aandelen van f 500 en f 100
disponibel à 4%.

De plaatsing dezer aandelen is voor den goeden gang der zaken der Ver-
eeniging gewenscht en noodig.

Tegen 1 Nov. a.s. zou het Bestuur der Vereen. gaarne deze aandelen ge-
plaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk
uitnodigt hietoe mee te werken.

De aandelen zijn verkrijgbaar ten kantore der Vereeniging te Wagen-
borgen en bij de Heeren BROUWER & DIJKSTERHUIS te GRONINGEN, VAN
DER VEGTE en VAN REEDE te ZWOLLE en WED. P. VAN EIJK & ZONEN
te AMSTERDAM

Namens 't Bestuur,
J. BOUWENS, Penm.

WAGENBORGEN, 27 Sept. 1901.

Voordeelen van de Bibliotheek voor Hoofd en Hart.

Lage prijs, slechts f 2.— à f 3.— per jaar.

Geen overlading. Iedere intekenaar ontvangt jaarlijks niet
meer dan 3 of hoogstens 4 boeken (nieuwe uitgaven).

Groote verscheidenheid. Er wordt voor gezorgd, dat
elk wat wils ontvangt. Daarom zal met de verschillende leeftijden
rekening worden gehouden en niet minder met den verschillende
smaak.

Uitgezochte lectuur. Doordien de uitgever niet genood-
zaakt is, elk jaar een stapel nieuwe boeken te leveren, kan hij er
kieskeurig op zijn en alleen het beste ter perse doen leggen.

Vrije keuze in de boeken van mijn fonds, die men boven de
de nieuwe uitgaven mocht willen ontvangen, die alle voor den
halven prijs zijn te bekomen en waaronder: STOCK, lessen v. d. Zon-
dagscholen; WINSLO, Het dagelijksch wandelen met God; KIEVIT,
Jong Leven; OHOEN, Eleazar de Tempelhoofdman; HESBA STRETTON, De
Groote Lijdensweg en andere verhalen van deze gevierde Schrijfster
enz. enz.

Het eerste boek, dat in de Bibliotheek voor Hoofd en Hart
verschijnt is: Vrouwenwereld en Vrouwenmarkt, door
JOHANNA BREEVOORT, een werk ter grootte van ongeveer 250 pagina's
druks, waarvoor de intekenaars der Bibl. v. H. en H. niet meer
dan 75 cents betalen.

Men vrage den geïllustreerden Catalogus, welke tevens
het prospectus bevat der Bibl. v. H. en H.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer H. Pluister te Heer Hu-
goward f 17, door den heer A. Kuyper
Boone te Bunschoten, uit Emmen-buiten f 7,
door H. Bardelmeyer te Ter Aar f 8, door
den heer W. Frijdli te Heusden f 5.50.

Aan Collecten: (voor de Theo-
faculteit.)
Van de Geref. kerk te Oosterbeek f 17.58,

van idem te Hoorsterzwaag (1900) f 0.85,
van idem te Knijpe f 4.44, van idem te
Lemmer f 14.72, van idem te Munnike-
turen f 2.95, van idem te Zuidlaren f 3.27,
van idem te Smilde A f 9, van idem te
De Krim f 9.44.

Aan Schenkingen:

Door den heer F. van den Bos te Wom-
mels uit het huisbusje voor de Theol.
Faculteit f 5.15.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. Penningmeester.

Stoomdrukkerij van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joff II : 1a, Blaast de Bazum!

Vrijdag 18 October 1901.

Dag I 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont
in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis moogt zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren heeft den heer J. J. Wielenga, Theol. Student, aangewezen om de eventuele uitnodigingen te ontvangen voor het spreken van een stichtelijk woord in de gemeente, door studenten van de Theol. School.

M. NOORDVIJZIJ, Rector.

Kampen, 16 Oct. 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

OLDEKERK, 6 Oct. 1901. Heden was het voor de gemeente een dag van blijdschap, daar onze beroepde Leeraar Ds. O. Cazemier, van de Krim tot ons overgekomen, des morgens in zijn dienstwerk werd ingeleid door den Consul, Ds. v. d. Werf van Grootevliet, met 2 Tim. 4 : 1, 2. Des namiddags verbond zich de nieuwe Leeraar aan de gemeente met Joh. 4 : 24. Dat des Heeren zegen moge rusten op Leeraar en gemeente en dat de Heere spoedig weer de ledige plaats moge vervullen met den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
R. DE HAAN, Scriba.

LIOESSENS, 9 Oct. 1901. Zondag 11. was voor de kerk te Lioessens een hoogst aangename dag. Na een vacature van ruim 2 jaren mochten wij het voorrecht genieten, dat onze beroepde Herder en Leeraar, Ds. K. Bakker van Rottevalle, in zijn dienstwerk werd bevestigd en ingeleid door onze Consul, Ds. S. Veltman van Nijawier naar 1 Timoth. 4 : 1, 2. Des namiddags verbond onze Herder en Leeraar zich aan de gemeente met een boeiende rede over 1 Cor. 1 : 23, 24. Een groote schare vulde beide malen het zoo ruime kerkgebouw, en met klimmende aandacht werd beide malen geluisterd. Schenke de Heere zegen nu en voort over de gemeente en haren Leeraar. Tevens worden de broeders Consulaten Ds. Jongbloed en Ds. Veltman hartelijk dank gezegd voor hunne bijzondere diensten en werkzaamheden der gemeente tijdens hare vacature bezeten.

P.S. Alle stukken voor onze kerk voortaan te zenden aan Ds. K. Bakker.

Namens den Kerkeraad,
F. BAKKER, Scriba.

DIRKSHORN e. a., 10 Oct. 1901. Zondag 6 October nam onze waarde Leeraar H. H. Schoemakers afscheid van de kerk alhier. Stelle Sions Koning hem ten rijken zegen voor de kerk van Workum.

Namens den Kerkeraad,
P. GROOTJES, Oud.

NOORDWIJK a Zee, 13 Oct. 1901. Heden werd onder leiding van onze geacht Consul, den Welero. heer W. Renkema van Rijnburg, met bijna algemeene stemmen beroepen de Welero. heer M. Meijering van Nieuwe-Pekela.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

WORKUM, 13 Oct. 1901. Na vijf maanden vacant te zijn geweest, mochte de gemeente heden uit de hand haars Gods weder een bedienaar des Woords ontvangen, die ingeleid werd door zijn broeder, den Welero. heer C. B. Schoemakers van Groningen, die sprak over Jer. 3 : 15. Des namiddags deed onze Eerw. Leeraar H. H. Schoemakers zijn intrede, en sprak naar aanleiding van Ps. 89 : 16a. Beide leerredenen werden met de meeste aandacht aangehoord door een groote schare, die het kerkgebouw vulde. Een der br. ouderlingen sprak een kort welkomstwoord en de gemeente zong den nieuwen Leeraar toe Ps. 133 : 3. Zegene de Koning zijner kerk Leeraar en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
S. J. KUPERS, Scriba.

SURHUISTERVEEN, 13 Oct. 1901. Heden werd, onder leiding van Ds. Stutvoet van Drogenham, tot Herder en Leeraar dezer gemeente beroepen de Welero. heer G. Doekes van Heemse.

Namens den Kerkeraad,
H. REINIK, Scriba.

BOXUM, 14 Oct. 1901. Na eenige dagen van spanning voor de gemeente, en ernstige en biddende overwegingen van haren Leeraar Ds. N. Y. van Goor, maakte Z.Ew. gister der gemeente bekend, dat hij de roeping der Ger. kerk te Halfweg had aangenomen. Waar kerkeraad en gemeente algemeen den Leeraar liefheeft, is men bedroefd over dit besluit, toch geve de Heere genade om ook dit goed te keuren en in zijnzen wil te berusten.

Namens den Kerkeraad,
B. V. D. BERG, Scriba.

BEDUM, 14 Oct. 1901. Gisteren maakte onze geliefde Leeraar Ds. T. Bos, tot onze teleurstelling, aan de gemeente bekend, dat hij, na ernstige overweging, de roeping naar Dokkum a had aangenomen. De Heere regeert, dies hopen wij te zwijgen.

Namens den Kerkeraad,
M. VELTHUIS, Scriba.

DOKKUM, 14 Oct. 1901. Aangenomen naar Dokkum a door Ds. T. Bos van Bedum. Ps. 68 : 2 (berijmd.)

Namens den Kerkeraad,
W. KOOISTRA, Scriba.

HALFWEG, 14 Oct. 1901. Wij zijn grootelijks verblijd; de Welero. heer N. Y. van Goor heeft onze roeping aangenomen. De naam des Heeren zij geloofd.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN ANDEL, Scriba.

VARSEVELD, 14 Oct. 1901. Het was gisteren voor onze gemeente een blijde dag, naardien, na een korte vacature, onze oogden weder onze eigen Leeraar mochten aanschouwen. Onze van allen begeerde Leeraar Ds. J. van der Sluis, van Andijk tot ons overgekomen, werd in de morgenplechtig tot zijn dienstwerk ingeleid en bevestigd door Z.Eerw. zwager Ds. W. Wolsink van Steenwijk, naar aanleiding van 1 Cor. 3 : 5-7; waarop zich des namiddags onze nieuwe Leeraar aan de gemeente verbond, sprekende over 2 Cor. 4 : 5a. Stelle de Heere zegen dienstknecht tot een rijken zegen en bekrone Hij zijnen arbeid onder ons, tot uitbreiding van zijn Koninkrijk.

Namens den Kerkeraad,
J. H. ROTGOOR, Scriba.

O. en W.-SOUBURG, 9 Oct. 1901. De kerkeraad alhier brengt ter kennis van hh. collectanten of agenten van eenige stichting, dat in zijne verg. van 30 Sept. l.l. besloten is, voortaan geen collecte voor welk doel ook te steunen, tenzij daartoe minstens een maand vooruit aanvraag gedaan is bij den kerkeraad. Deze zal elke aanvraag overwegen, en wanneer hem de noodzakelijkheid er van gebleken is, een schriftelijk bewijs uitreiken, dat aan de leden der gemeente moet getoond worden. Hiervan is aan de gemeente kennis gegeven.

Namens den Kerkeraad,
K. ALLAART, Scriba.

WEESP, 15 Oct. 1901. De Kerkeraden der Ger. kerken te Weesp A en B hebben besloten, geen collectanten aan te tevelen, zoo niet minstens vier weken te voren van hun komst kennis gegeven is en zij toestemming hebben tot het houden der collecten.

Namens de Kerkeraden,
C. DE RONDEN, Scriba
A. VREE, Scriba.

Aan de Ger. kerken in Nederland.

En laat ons op malkanderen acht nemen.
Hebr. 10 : 24.

Wij meenen grond te hebben voor het vermoeden, dat zich te Antwerpen onderscheidene Nederlanders bevinden, van Gereformeerden huize, die den Dienst des Woords verzuimen, de Catechisatie verwaarloosen, in krankheid of hulpbehoefendheid onze vertroosting noch verzorging zoeken en die ons ook van hunne aanwezigheid geen kennis geven.

Misschien is ons adres hun niet bekend, misschien ook is hier nalatigheid in het spel, zoo maar de aanleiding tot deze onregelmatigheid niet van nog ernstiger aard is.

In elk geval, ons ontbreekt de gelegenheid om hen in onze ambten te dienen en hen, zoo noodig, bij te staan met raad en daad.

Kerkeraden nu en leden onzer Nederl. Geref. kerken, die zulken kennen en hun adres weten, nodigen wij met aandrang uit, dat adres op te geven aan den eerstondergeteekende, Van Diepenbeekstraat No. 69 te Antwerpen.

Voorts verklaren wij ons gaarne bereid, allen, die als vreemdelingen hier tijdelijk verkeerden, en die zulks mochten verlangen, van dienst te zijn in alle dingen, die onze ambten betreffen; men richtte zich slechts tot Ds. Kruiswijk, aan bovengenoemd adres.

De predikdienst vindt plaats in het lokaal, Vincentiusstraat No. 53, des Zondags 's morgens 10 en 's namiddags 4 uur; des Woensdags 's avonds 8 uur. En in de Langstraat (Borgerhout) No. 48, des Dinsdags, 's avonds 8 uur.

De Kerkeraad der Ger. kerk
te Antwerpen,
P. N. KRUISWIJK, Praeses.
W. ROOZE, Scriba.

Octr. 1901.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op Donderdag 31 October 1901, des voormiddags negen ure, in de Consistoriekamer der Wilhelminakerk te Dordrecht. Agendum gewoon.

Namens den raad der roepende Kerk
van Antwerpen,
P. N. KRUISWIJK, Praeses.
W. ROOZE, Scriba.

Classis 's-Gravenhage.

Vergadering 12 Nov. 1901 te 's-Gravenhage, Bazarlaan.
Agenda voor 27 Oct. e.k. in te zenden bij een der ondergeteekenden.

Namens de Kerkeraden der Ger.

kerken van 's-Gravenhage,

Nobelstr. 21,

Ds. W. DOORN.

Koningsplein 36,

Ds. R. K. BROUWER.

9 Oct. 1901.

Classis Meppel.

Aan de kerken in de Classis Meppel wordt medegedeeld, dat D. V. de eerstvolgende Classicale Vergadering zal gehouden worden te Meppel op Dinsdag 26 Nov. a. s. en dat voorstellen en opgaven voor het Agendum voor of op 12 Nov. worden ingewacht bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van

Ruinerwold en Kockange,

H. VAN DER VEEN, Praeses.

H. KARSTEN, Scriba.

Ruinerwold, 14 Oct. 1901.

Classis Edam.

De Classis Edam heeft in hare vergadering van 3 Oct. j.l. peremptoir onderzocht den heer A. Schuitzer, Candidaat aan de Vrije Universiteit, en beroepen predikant in de kerk te Buiksloot, gecombineerd met Zuiderdorp, en hem met algemeene stemmen tot de bediening des Woords en der sacramenten toegelaten.

Op last der Classe,
G. VAN WIJNGAARDEN, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuwe kerk te
Schouwerzijl.

In dank ontvangen op de Circulaire aan giften en collecten, van de kerk te Wildervank f 10, Nieuwe-Pekela f 5, 't Zandt f 10, Adriaan f 18,31, Appingedam f 10, Delfzijl f 12,50, Marum f 8,07, ten Post f 4, Kizinge f 5, Bedum f 41,52, Stadskanaal f 54,50, Stadsmuskelkanaal f 19,07, Bierum f 5, Garrelsweer f 4, Ten Boer f 4, Spijk f 2, Stroobos f 5.

P. DE HAAN.

Schouwerzijl, 8 Oct. 1901.

Voor een nieuw kerkgebouw te
Terwispel.

Ger. gem. te Burum f 17,14, Oosterzee f 3, Monnikendam f 3,60, Balk f 3,30, Hommeris f 2,50, Culaard f 5, Dokkum f 5, Zwartsluis f 2,50, gevonden in 't kerkzakkje te Kollum f 1, Meij W. 's-Gravenhage f 2,50.

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 14 Oct. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.-O.h.
van Friesland.

Br. V. J. Kraan den Haag

f 1,00

Heerenveen, 14 Oct. 1901.

P. A. SMILDE, Penn.

Kas tot ondersteuning van hulp-
behoefende Studenten voor
den Dienst des Woords in
Zuid-Holland.

Voor het boekjaar 1901/02 zijn ingekomen de volgende collecten:

Katwijk a/Zee	f 12,—	Bleiswijk	f 6,81
Ter Aar	3,40	Kralingen	17,15
Alfen a/d Rijn	21,49	Maassluis B	19,—
Bodegraven	19,81	Hardinxveld 1900.01.	2,70*
Leimuiden	4,92	Leerdam B	2,73
Nieuwveen	6,58*	Den Bommel	1,70
Noorden	1,69	Lekmond	3,50
O. en N.-Wetering	17,89	IJselmonde	7,50
Waarder	8,30	Naaldwijk	18,74
Woerden	7,92*	's-Gravenzande	14,63
Woubrugge	2,37	Poortugal	2,28
Zwammerdam	7,12	Leiden A	17,85
Langerak	3,03*	" B	16,88
Rozenburg	4,25	" C	16,86
Rijswijk	2,50	Leiderdorp	25,—
Ridderkerk	2,75	Hazerswoude	19,46
Roekanje	4,—	Koudekerk	5,—
Overschie	8,79*	Boskoop	15,10
Rotterdam A	140,15	Hillegom	9,—
Delfshaven	25,13	Sassenheim	10,—
Rotterdam B	57,20	Noordwijk a/Zee	9,69*
Rhoon	6,12	Katwijk a/Rijn	10,45

Capelle a/d IJssel	5,28	Rijnburg	18,04
Pernis	16,42	Voorschoten	10,06
Hoek v. Holland	4,95	's-Gravenhage B	—
Schiedam	49,65	halve collecte	50,54*
Hoogvliet	3,14	Voorburg	5,25
Berkel	9,24	's-Gravenhage A	81,28

Bovendien kwam nog in een gift van den Welero. heer J. Ph. Sluiter te Boskoop, groot f 10,— Aan de bovengenoemde kerken dank. Ook hartelijk dank aan Ds. Sluiter voor zijn milde gift. Mogen vele Broeders en Zusters zijn uitnemend voorbeeld volgen. De kerken in Zuid-Holland, die op bovenstaand lijstje niet voorkomen, hebben voor het loopende boekjaar de collecte nog niet gezonden. Zij deze herinnering voldeende!

A. LOOIS, Penningmeester.

Pernis, 14 Oct. 1901.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcol-
portage in Noord-Brabant en
Limburg.

Van „eene zuster" uit Nieuw-Vennep	f 2,50
Mevr. L. te Boines	2,—
Wed. P. L. te Wildervank	1,25
T. P. te Amsterdam	5,—
Jaarl. bijdrage v/d Geref. k. te Grijskerke	3,—
Collecte te Krabbendijke (door Ds. Binnema)	21,—
Verzamelde oude munt (door Ds. B.)	0,90

Binnenkort hoopt Ds. Binnema eens bij enkele kerken aan te kloppen met het verzoek om openlijk mededeelingen te mogen doen van den arbeid en tevens daarvoor te collecteeren. Zeer hopen we, dat onze broeder Binnema een gunstig gehoor vinde bij de kerkeraden en dat flinke collecten onze zoo uitgeputte kas mogen stijven.

Namens Deputaten,

J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk,

14 Oct. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Burum	f 20,55	Nieuw-Loosdrecht	f 3,24
Amersfoort A	42,32*	Scherpenzeel	5,80
Baarn	23,12	Westbroek	13,74
Bunschoten A	38,39	Maartensdijk	5,28
" B	16,41*	Veenendaal	9,65
Soest	5,73*	Giessendam	15,10
Oud-Loosdrecht	4,80	Rijswijk (Z.-H.)	8,38

Contributies.

Door Ds. F. Zantinge te Hoorn, Corr. Cl. Enkhuizen, de contrib. uit Andijk van G. Sluys Jz. f 1, Ds. J. v. der Sluis f 2, Jakob Sluys Jz. f 3, Pi. Kooiman Pz. f 2, Jan Brouwer f 2,50, W. Sas f 1,50, P. Kistemaker f 2, C. Groot Kz. f 1, Ks. Groot Pnz. f 1, Jan Groot Kz. f 1, Jacob Teunen f 2, Jan Zee f 1, N. Groot Wz. f 1, Ks. Sluys Jz. f 1,50, Pieterman Groot Wz. f 1, Jan Prins Jz. f 1,50, Jakob Prins Gz. f 1, W. Zwagerman f 1, Willem Schenk f 1,50, Klaas Kort f 1,50, Cornelis Visser Dz. f 1,50, C. Bloemendaal Sr. f 1, Roelofs Prins Jz. f 1, D. Baas f 1,50, Cornelis Baas f 2,50, Cornelis Schuurman f 2, Oudier Baas f 1,50, Cornelis Sas f 1, Willem Groen f 1, P. Prins Gz. f 1.

De contrib. uit Hoorn, van Ds. F. Zantinge f 1, K. Jut f 2, J. Jonker f 2, J. van Kluyve f 2, M. Laan f 2,50, v. der Sluis f 1, P. te Lintel Heekert f 0,50, D. S. Reek f 0,50.

De contrib. uit Opperdoes van Meij. Wed. G. Wijndes Gz. f 5, K. Zwier f 1, D. Visser f 0,50, K. Vijn f 0,50, P. Ruijter f 1, Ds. R. J. Aalbers f 1.

De contrib. uit Medemblik, van Ds. J. Sybrandy f 1.

De contrib. uit Enkhuizen, van N. Sluis Pz. f 10, N. Groot Sr. f 5, J. Visser f 1, M. Schouw f 1, A. Zwaan f 1, Ds. W. H. Oosten f 2,50, E. Kramer f 1, Sybrandy f 2,50, R. Zwaan f 1, J. Huisman f 2, S. Baas f 2, Meij. Wed. Kooiman f 1, Jak. Kooiman f 1, G. Struik Czn. f 2, Simon Groot f 5, J. Sluis Nzn. f 2,50, D. Zwier f 2, S. de Jong Ezr. f 1, Jak. de Boer f 0,50, C. Keesman f 1, Th. Zwier f 1, P. Sluis Nzn. f 1.

De contrib. uit Urk, Corr. P. Hoekstra, van J. K. Koffeman f 1, I. G. Koffeman f 1, M. Koffeman f 1, H. Kroon f 1, P. Brouwer f 1, J. Snoek f 1, J. Snoek f 1, J. Nentjes f 2, W. F. de Vries f 1, J. W. de Vries f 1, P. Nentjes f 1, W. W. de Vries f 1, F. Bakker f 2, L. Meth f 3, G. Kok f 1, F. Bakker f 1, K. Asma f 1, K. Kramer f 1, M. Visser f 1, Ds. van Anken f 1, A. Roos f 1, A. Hoekman f 1, P. Hoekstra f 3, K. Snijder f 1, F. Bakker f 0,50, vrije gift N. N. f 1, vrije gift N. N. f 2,50, vrije gift N. N. f 1.

De Penningmeester

van de Theologische School.

Zwolle, 12 Oct. 1901.

DR. H. FRANSSEN.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Bakker, in 't kerkz. te Bunschoten A f 2,50
Door Ds. Sijpeken, in 't kerkz. te 't Elzjijl f 1,—
Door Ds. Veldman, in 't kerkz. te Garrelsweer f 5,—
Door Ds. Petersen, in 't kerkz. te Veendam f 1,50
Door Ds. Kuiper, in 't kerkz. te Den Ham f 2,50

N.B. Vermelding in de Bazum
geschiedt alleen op verzoek

Doosborgh,

B. DE MOEN,

12 Oct. 1901.

Quaestor.

CALVINISME.

In zijne belangrijke studie over *Calvijn's Invloed op de Reformatie in de Nederlanden* bl. 225 heeft Prof. Rutgers over den naam Calvinisme een woord gesproken, dat voortdurend herinnering en toepassing behoeft.

Reeds bij het leven van Calvijn werd het woord Calvinisme door sommigen gebruikt als een kerkelijke onderscheidingsnaam.

Maar in zulk een zin is het door Calvijn en ook door zijne vrienden en volgelingen nimmer aanvaard. Veeleer hebben zij er met nadruk tegen geprotesteerd.

Calvijn leerde n.l. geen bijzondere, Calvinistische waarheid, maar hij bedoelde niet anders te prediken en te leeren dan de zuivere waarheid Gods, het onvervalsche Evangelie van den Heere Jezus Christus. Hij kwam er daarom tegen op, dat men naar zijn naam eene leer ging noemen, die niet anders was en niet anders mocht of wilde wezen dan de waarheid Gods, zoals zij in zijn Woord geopenbaard en naar dat Woord in de eeuw der Hervorming van Roomsche dwalingen gezuiverd was.

En in denzelfden geest spraken de predikanten van Lausanne in een stuk, dat zij in overleg met Calvijn opstelden en aan de overheid te Bern in 1555 aanboden.

Zij verwerpen daarin uitdrukkelijk de invoering van partij- en sectenamen in de kerk van Christus, want in de zaak der Christelijke religie laten de geloovigen zich niet regelen door het gezag van Calvijn of van eenig levend mensch maar alleen door de autoriteit van des Heeren Woord.

In den bloeitijd der Gereformeerde kerken werd de naam van Calvinist en Calvinisme dan ook op kerkelijk gebied nooit gebruikt. De tegenstanders van de kerken, vooral de Lutheranen, bezigden die namen wel, om baar een seculair stempel op te drukken. Maar de Gereformeerden zelve hebben zich van het gebruik dezer woorden op kerkelijk terrein zorgvuldig onthouden.

Zij konden en mochten ook naar hunne beginselen niet anders doen. Want de Gereformeerde kerken zijn geen secte, die zich noemt naar eenig mensch. Maar zij willen en mogen niet zijn dan kerk van Christus, vergadering van ware Christgelooovigen. En zij heeten Gereformeerde alleen, omdat zij de Christelijke waarheid gezuiverd hebben van de Roomsche dwalingen en nu voorts onvervalscht en volstandig tot den einde toe willen bewaren.

Het woord Calvinisme kan en mag dus niet dienst doen als kerkelijke onderscheidingsnaam. Het verdient geen goedkeuring, om, zoals soms geschiedt, tot op den kansel toe, van Calvinisme en Calvinisten te gewagen, of onszelf als „Calvinistische Gereformeerden“ aan te duiden.

In de kerk en op kerkelijk gebied zijn wij Christenen, Gereformeerde Christenen, niets anders, niets meer en ook niets minder.

Wie iets anders en iets meer wil wezen, wordt juist daardoor ongereformeerd. BAVINCK.

VRUCHTEN DES GELOOFS.

Rom. 12 : 12-16.

„Verblijdt u in de hoop.“ De geloovige heeft hier menigen strijd te strijden. Hij heeft zich niet vreemd te houden over de hitte der verdrukking, maar te bedenken, dat het lijden, het welk hem om des Heeren Jezus wil treft, ten allen tijde over Gods kinderen gekomen is, en dat de aanvechtingen, waarover hij zucht en klaagt, hem niet alleen treffen, maar dat alle godvreezenden, die hier geen blijvende stad hebben, maar de toekomstige zoeken, door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods. 't Is alsof Paulus zegt: Pelgrims naar Zion, laat u door verdrukkingen en aanvechtingen niet terneer slaan. Roemt veelmeer in de verdrukking, in geloofsgemeenschap met Christus, die hoewel hij Gods Zoon was, toen Hij in het vleesch was verschenen, hier het doornig pad bewandelde, ja de doornenkroon droeg. Draagt Hem uw kruis gewillig na, en verheugt u in stilte over het Vaderhuis hierboven, waar de rust u wacht, waar geen stormen loeien, geen wereld hare strikken spannen, geen Satan u aanvechten kan. Verblijdt u in de hoop des eeuwigen levens; de kroon blijft voor u bewaard.

„Zijt geduldig in de verdrukking.“ Neemt uit Gods hand alles aan, wat u te dragen of te lijden beschikt wordt; de hemelse Vader voedt zijne kinderen op; en gelijk de goudsmid het edel metaal van smetten wil ontdoen, wil Hij hen reinigen en beproeven in den oven der ellende. Daarom, zoekt het kruis, dat u drukt, niet eigenwillig van u te werpen; maar wacht op uw Heiland; zijne reddende ure slaat dikwerf onverwachts.

„Volhardt in het gebed.“ Zoekt door het gebed uit de altijd vloeiende bron der genade steeds bekrachtiging tot al, waartoe de Heere roept. Hij wacht om genadig te zijn. Hoeveel hij gaf, Hij heeft steeds meer om te geven. Hij maakt zich op om zich uwer te ontfemen. Zijn woord is getrouw: en wie bidt, die ontvangt; wie zoekt, die vindt; wie klopt, dien zal worden opengedaan, en: „Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, al wat gij den Vader zult bidden in mijnen naam, dat zal Hij u geven.“

„Deelt mede tot de behoeften der heiligen.“ Laat uwe liefde tot de broeders zich in daden uiten. Uw: „ik geloof de gemeenschap der heiligen“ zij geen klank, maar een kracht. Vergaart geen ruiker voor uzelf, maar draagt vruchten voor anderen.

Ziet gij een van Gods kinderen, d. i. van de arme zondaren, die in het bloed des Lams gewasschen zijn, en doorden Heiligen Geest geleid worden, in nood verkeer, strekt uw helpende hand uit door den drang der liefde. Uw Heiland heeft gezegd: gij doet aan Hem, wat gij aan zijne minsten doet; Hij vergeet den beker koud waters en de nardusflesch der liefde niet.

„Tracht naar herbergzaamheid.“ Gij houdt u, wijl op reis naar de eeuwige tabernakelen, hier in het land uwer vreemdelingschap, als in een herberg op. Wilt gaarne herbergen. „Sommigen hebben onwetend engelen geherbergd.“ Klopt er een Christen aan uw deur, wijs hem niet liefdeloos af; maar laat het u oorzaak van vreugde zijn, als gij hem gastvrij ontvangt kunt. In de verlostent wordt de Verlosser geherbergd: „Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd.“

„Zegent hem, die u vervolgen.“ Op vervolging moet worden gerekend. Er staat geschreven: „allen, die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden.“ De wereld heeft den Christus zonder oorzaak gehaat; zij is gekant tegen, wie iets van Hem vertoonen, en naarmate zij zijn beeld dragen. Maar gelijk de Christus bad voor zijne beulen, zoo moet ook de Christen zijne tegenstanders in de armen nemen om er de trappen van Gods genadetroon mee te beklimmen. 't Is zijn leed: „bidt voor degenen, die u geweld doen en u vervolgen.“

„Zegent,“ zegt de Apostel nog eens, om deze vermaning te dieper in te prenten, „en vervloekt niet.“ De gezegenden des Vaders, over wie uit de wonden van Jezus, die aan het kruis voor hen een vloek werd, stroomden van zegeningen vloeien, hebben om zijnentwil, in elken kring zegen te brengen, hunne bescheidenheid aan alle menschen bekend te doen worden. Zelfs hun bittersten vijand mag niets kwaads toegewenscht, maar vurige kolen moeten op zijn hoofd gestapeld: „indien uw vijand hongert, zoo spijziht hem; indien hem dorst, zoo geeft hem te drinken.“

„Verblijdt u met de blijden en weent met de weenenden.“ Dit woord is een bloem, waaruit de bij honig, maar de spin gift zuigt. De wereld toch leest er verschooning in voor hare ijdele vreugde. Maar tenzij zij ontwake uit den strik des duivels, zal het zijn tot haar eigen verderf. Wij weten, wat de apostel ons met zijne vermaning zeggen wil. Hij wil, dat de geloovigen zich elkanders leden zullen weten, met elkander zullen gevoelen, zoo in vreugde als in droefheid. 't Is alsof hij zegt: als gij ziet, dat arme broeders en zusters zich verheugen over de hun geschenken genade-bewijzen, verheugt u dan zoo hartelijk met hen, alsof u geschiedde wat hun geschiedt; en ontmoet gij een kind van God, dat in tranen smelt, zet u dan bij hem neer en neemt deel aan zijn leed, alsof het u trof.

„Weest eensgezind onder elkander.“ Een belangrijk, hoogst ernstig woord. De eensgezindheid der geloovigen is natuurlijk, betamelijk, heilrijk. Gods kinderen moeten niets doen door twist en ijdele eer. Zij hebben op één doel af te gaan: Jezus te verheerlijken in hun lichaam en geest, voor Hem te leven, die voor hen gestorven en opgestaan is, eene eere van Hem te zijn, zoodat Hij zijn lust aan hen zien kan.

„Tracht niet naar de hooge dingen, maar voegt u tot de nederige.“ Wordt in eigen oog hoe langer hoe minder. Sterf dagelijks. Zoekt in den weg der doording van uw eigen ik, het kruis op te nemen en Jezus te volgen. Vermijdt alle grootscheit des levens, alle zelfbehagen, alle uzelf verheerlijkende bespiegeling in de gaven, die de Heere u gegeven heeft. Boeleert niet om de gunst der aanzienlijken dezer aarde. Zij zijn allen uit eene vrouw geboren en keeren tot stof.

Gaat liever met de arme kinderen Gods om, dan met rijke wereldlingen. Schaamt u de naakte leden van Christus niet. Bij God is geen aanzien des persoons.

De behartiging van deze apostolische vermaningen geschiedt in den weg des geloofs. Zij de bede in ons hart: „Heere, vermeerder ons het geloof!“ Na mate ons geloof wast, zullen wij in eenvoud wandelen.

NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

I.

Wie eenigszins thuis is in de kringen, waar met den Godsdienst des harten ernst wordt gemaakt, wordt onaangenaam getroffen, om niet te zeggen geschokt, door het verschil, dat er gevonden wordt, inzake de opvatting en betrachtting van het Woord en den dienst Gods.

Er openbaart zich verschil omtrent de vraag: waarin ligt het zwaartepunt van het geestelijk leven? De een legt den nadruk op de onmacht, de ander op de heiliging; de een op de klacht, de ander op de blijdschap; de een op het twijfelen, de ander op het gelooven. Van vele stukken, die toch wezenlijke bestanddeelen van den Godsdienst des harten uitmaken, zoals de liefde en de gehoorzaamheid, hoort men zelden spreken. Het heeft allen schijn, alsof het geheel des godsdienstigen levens, in den samenhang zijner onderdeelen, den godvruchtigen onzes tijds op enkele uitzonderingen na, niet helder voor den geest staat.

Ook loopen de bepalingen, die van gewichtige stukken, het geestelijk leven onmiddellijk rakende, gegeven worden, veeltijds verre uiteen. Zelfs op de vragen naar het wezen, naar den zetel des geloofs ontvangt men uiteenlopende antwoorden. Het is, als men in sommige kringen komt, als zette men den voet in een doolhof.

Evenzeer treft ons in godsdienstige kringen het gemis aan de zekerheid van zalig te worden. Men acht ze wel niet, in navolging van Rome, in dit leven onbereikbaar, maar merkt ze toch veeltijds aan als eene toegift, die slechts enkelen, en meestal eerst bij het einde des levens, te beurt valt. Twijfel is regel. Men onderzoekt zonder ophouden zichzelf, maar komt zelden tot eene slotsom. Niet weinig werkt hietoe mede, dat de een en anderen maatstaf om waar en valsche te onderscheiden aanlegt dan de ander. Wordt er nog zekerheid gevonden, dan blijkt zij niet altijd op Schriftuurlijken, maar soms op lossen, onhoudbaren grond te rusten.

Als wij nu letten op den ernst der tijden, die ons roept, om dus welgewapend de ontzaglijke verzoeken der toekomst tegen te gaan, gekleed in de volle wapenrusting Gods, dan mag elke poging, om orde en licht in de wanorde en duisternis des godsdienstigen levens te brengen, hare zwakte ten spijt, op den bijval en het gebed rekenen van wie een open oog heeft voor de gebreken en krankheden van ons geestelijk leven.

Om te kunnen bepalen, wat als afwijking dient aangemerkt, is het noodig, dat wij den regel van het godsdienstig leven kennen. Dien regel vinden wij, gelijk elk onzer toestemt, in de Heilige Schrift. Wij kunnen hem halen uit de wet Gods, daar gegeven, en uit de vele vermaningen en leeringen, die haar toelichten en toepassen; alsmede uit de beschouwing van het verborgen leven der mannen, die ons in de Heilige Schrift als voorbeelden van ware godsvrucht worden voorgesteld.

Vangen wij ons onderzoek aan met de vraag naar het karakter van het godsdienstig leven.

Van het leven zelf laat zich geene zakelijke bepaling geven. Alle bepaling beperkt zich tot de wijze zijner verschijning. Wij kunnen het leven niet anders omschrijven, dan als zelfwerkzaamheid; het is eene beweging, die zich niet uit eene werking van buiten af verklaart, maar uit een inwonende kracht. Een steen leeft niet; hij moet door eene kracht buiten zich bewogen worden; maar zoodra de beweging of werking van eenig schepsel zich uit eene in het schepsel zelf aanwezige en inklevende kracht verklaart, zeggen wij, dat het leeft.

Nu is alle leven niet gelijk; er is meer dan ééne soort van leven, en deze onderscheidene soorten vormen als eene ladder van lager en hooger, met dezen verstande, dat elke soort een eigen begin heeft in het scheppende woord Gods, zoodat het hoogere geene ontwikkeling uit het lagere is.

Op den laagsten trap staat het leven der plant, het groeiend, nog onbezielde leven, dat voortdurend in een onbewusten en onvrijen staat verkeert. Hooger staat het dierlijk, bezielde leven; hier is het leven zich bewust van de dingen om zich heen, en staat er in wisselwerking mede. Maar het dier is zichzelf niet bewust, en heeft zichzelf niet in de macht; het vertegenwoordigt het geleefd wordende leven. Geheel anders staat het met het leven van den mensch. Dit leven is redelijk; de mensch toch kent het „waarom“ der dingen en is zich het „waarom“ van zijn doen bewust. Dit leven is zedelijk; de mensch weet zijne verhoudingen tot zijne omgeving geregeld door eene wet, die zich niet straffeloos laat overtreden. Rede en zelfbepaling zijn hem in onderscheiding van alle aardse schepselen

eigen; in dit opzicht staat hij tegen hen alle over als de gelijkenis Gods.

Dit geestelijk karakter van het leven des menschen wijst henen naar zijne godsdienstige bestemming. Ongetwijfeld is alle schepsel er ter wille van God; van alle aardse wezens echter, de mensch alleen uitgesloten, moet gezegd, dat God zich van hen bedient tot zijne verheerlijking; zij zelve echter weten niet, wat God met hen doet. De mensch echter is bestemd om God wetens en wilens te verheerlijken; daarop is geheel de aard van zijn leven ingericht. Het antwoord op de vraag naar de reden van alle dingen, naar het „waarom“ en het „waartoe“, ook van zijn eigen persoon, vindt hij alreeds in zijn eigen binnenste. 't Is God, het Begin van alles, het Einde van alles, degene, uit wien en tot wien alle dingen zijn. Ook is de mensch zoo geschapen, dat hij zijne bestemming zoowel wilde als wist. Hem was oorspronkelijk een drang naar God eigen; niet als een die zijne bestemming nog zoeken moest, is de mensch geschapen; zijn hart wees hem van huis uit naar God. Zijn leven was hierdoor waarlijk een geestelijk leven, niet slechts in den zin van verstandelijk en zedelijk, maar in de hoogere betekenis van heilig. Eerst zoo, als heilig, op God gericht, en van God vervuld leven, kan het trouwen in vollen zin geestelijk heeten. Niet eer is ons verstand waarlijk, wat het heet, dan als wij God kennen, en alle dingen in hunne verhouding tot Hem; ook is onze wil dan alleen waarlijk vrij, als hij machtig is om overeenkomstig onze bestemming God te willen.

Was de mensch er om zijns zelfs wil, zoo zou er geen hoogere drang bij hem gevonden worden dan aan het lagere leven van plant en dier eigen is. Ook dit leven toch is hij deelachtig. Was hij nog, wat hij was, toen hij uit de hand zijns Scheppers voortkwam, dan zou zulks hem niet hinderlijk zijn in zijne bestemming om zich Gode te wijden. Integendeel zou het lagere leven hem stoffe geven om in het offer zijne wijding te belichamen. Sedert den val echter is de wet zijns lagere ook de wet zijns hooger levens geworden; het werd zijn aard om vóór alles zijne eigene, beide zijne lichamelijke en zijne persoonlijke belangen te zoeken, het natuurlijk leven tot allen prijs te willen, en zijne bevrediging te zoeken in de zichtbare dingen. Zoo diep zelfs is hij weggezonden, dat zijn godsdienst zelf niets meer is dan vrees en berekening; middel om de hoogere macht aan zijne zijde te krijgen, ter voorkoming van schade en tot bewaring zijns natuurlijke levens. Maar dat de mensch in spijt er van, dat hij in alles zichzelf beoogt, toch nog somwijlen eenige behoefte openbaart om: zich aan iets hoogers dan zichzelf te wijden, aan vriend en verwant, aan vaderland en menschheid, aan kunst en wetenschap, al wordt ook dit streven door zelfbeooging verontreinigd, wijst kennelijk aan, dat de mensch het oogmerk van zijn bestaan buiten zich heeft. Zoo is het ook. Toen hij zichzelf tot middelpunt, tot einddoel maakte, daalde hij af tot het leven beneden zich, en deed hij zichzelf geweld aan. Zichzelf toe te brengen en voor zichzelf te behouden, wat hij Gode schuldig is, het leven en het lichaam, de eere en de liefde, het bezit en de macht, zie, als iets onnatuurlijk, onmenschaarlijk is, dan dit. De mensch leeft slechts, als hij Gode leeft; alle leven buiten God is den naam van menschelijk leven onwaardig.

VAN ANDEL.

VOLKSNODEN.

Een protest tegen den Vaccine-dwang.

De heer Horrix te 's Hage, lid van den Bond t. V.d.w., is een onvermoeid strijder voor de vrijheid der ouders om hun kinderen het schoolonderwijs te doen genieten *zonder de tegenwoordige beooging van het invoeren van vergif in het bloed.* Onderstaand adres verzond hij dezer dagen aan Z. Exc. den tegenwoordigen Minister v. B. N. Z. Gelijk men ziet, gaat dit protest en verzoek uit van de gezondheidsbezoaren tegen de vaccine, en van den plicht der ouders om voor leven en gezondheid der kinderen te waken, en hun het noodige onderwijs te verschaffen.

De vaccine is z. i. een „spelen van een kans met een menschenleven, dat hem is toevertrouwd door een Gezag, dat gaat boven dat van Wetenschap of van Staat.“ De School-vaccine-dwang is een tyrannisch ingrijpen in en breken van plichten en rechten der ouders. De Overheid van Nederland moet onverwijld ophouden de ouders te stellen tusschen de keus: of uw kind aan de kunstbewerking van „gif in 't bloed“ overgeven, of het zonder schoolonderwijs te laten opgroeien.

Men leze dit adres met aandacht. Voor de zaak van dezen goeden strijd is het van groot belang dat de Minister, tot wiens departement dit volksbelang behoort, zelf zich,

reeds vóór vele jaren, als een vijand van dezen dwang heeft doen kennen.

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken,

Geeft met verschuldigen eerbied te kennen PETRUS PAULUS HORRIX, zich noemende en schrijvende PAUL HORRIX, wonende van Lennepweg 13, te 's-Gravenhage:

dat hij dd. 15 November 1900 zich heeft gewend tot de Tweede Kamer der Staten Generaal met een adres, betreffende de moeilijkheid waarin hij verkeert ten opzichte van de opvoeding van zijn kind, tengevolge van den dwang tot vaccinatie van schoolgaande kinderen, vervat in artikel 17 onzer Wet ter voorziening tegen besmettelijke ziekten;

dat in verband daarmede hij dd. 23 April d. a. v. zich wendde tot den destijds fungerende Minister van Binnenlandsche Zaken eveneens met een adres, om daarbij gebruik te maken van de gelegenheid, die deze Minister had opengesteld tot het doen van een voorstel tot oplossing van het daarbij bedoelde vraagstuk;

dat zijn daarbij vermeld voorstel, behalve op de grootst mogelijke uitbreiding van hygiënische en sanitaire maatregelen, in alle richtingen en op elk gebied, neerkomt op niets anders dan:

in de plaats van vaccinedwang, stelle men de verplichting aan de zijde van ouders van niet-gevaccineerde kinderen, deze kinderen thuis te houden van de school, zoodra uitbreekt en zoolang voortduurt een epidemie van pokken;

dat de destijds fungerende Minister van Binnenlandsche Zaken het daarbij bedoelde vraagstuk bij de nederlegging zijner regering onafgedaan heeft achtergelaten;

dat adressant ten opzichte der bovengenoemde moeilijkheid, derhalve nog niets is gevorderd;

dat deze moeilijkheid alsnu wordt des te dringender, naarmate voortschrijdt de leeftijd van zijn kind;

dat hij heeft getracht en steeds tracht daarin te voorzien, door zelf aan zijn kind het onderwijs te geven, dat voor zijn eerste opvoeding noodig is;

dat echter is te verwachten dat zijn kind schade zal ondervinden, wanneer adressant genoodzaakt zal zijn op diezelfde wijze bestendig voort te zetten;

dat gelegenheid om daarin te voorzien op andere wijze hem niet overblijft, daar, zoals reeds vermeld in bovengenoemd adres aan de Tweede Kamer, hem ontbreken de vereischte geldelijke middelen om zijn kind een onderwijzer aan huis te geven;

dat bovengemeld wetsartikel alzoo werkt in volkomen tegenovergestelde richting van hetgeen wordt beoogd met de dit jaar ingevoerde leerplichtswet, vooral wanneer men zou wenschen gebruik te maken van bedoeld artikel om gemelde leerplichtswet te ontdoen;

dat intusschen het zijn ernstige wensch is en blijft zijn kind te mogen, door genieten de voordeelen van onderwijs, bestemd voor de kinderen van alle Nederlanders;

dat echter zijn geweten hem stelt voorschrijft alle middelen aan te wenden om te ontkomen aan bovenbedoelden dwang van zijn kind te onderwerpen aan de tegen-natuurlijke bewerking van het invoeren van vergif in het bloed, daar het zijn vaste overtuiging is, dat het blootstellen van zijn kind aan deze kunstbewerking neerkomt op het spelen van een kans met een menschenleven, dat hem is toevertrouwd door een Gezag, dat gaat boven dat van Wetenschap of van Staat;

dat daaromtrent door hem zijn aangevoerd verschillende argumenten in door hem ingediende bovengemelde twee adressen;

dat bij dezen stand van zaken en bij de tegenwoordige verandering van ministerie, hij zich veroorlooft, onder overlegging van een afschrift van ieder der twee bovengemelde adressen, deze gelegenheid nader te brengen onder de aandacht van Uwe Excellentie, ten einde bij haar nader te mogen bepleiten de belangen van het vraagstuk, daarbij behandeld;

dat, in verband met de in bovengemelde adressen aangevoerde argumenten, hij overtuigd is niet noodig te hebben, het aantal daarvan nog te vermeerderen in dit adres; dat hij zich echter veroorlooft in dit adres nog er op te wijzen dat hij in het werk, getiteld „Ons Program“ door Dr. A. KUYPER, uitgeg. 1879 in § 204, alinea's 2 en 3 vindt betoogd;

„De Vaccinatiebewijzen moeten derhalve, men zullen dan ook, althans van onze vrije scholen verdwijnen.“

„Eene tirannie, als in deze vaccinebewijzen „schuilt, is, zelfs vergeleken bij een pokken-„zoek, voor de geestelijke veerkracht „der natie nog wel zoo gevaarlijk.“

Verder in datzelfde werk, bijlage R. No. 4. Hygiene, pag. 850, 6den regel van onder: „Tegen zulk een dwang nu moet het „burgerlijk vrijheidsgevoel in verzet komen. „Er is voor u geen leven, zoo ge althans „binnenshuis niet uw eigen meester zijt; „maar het Staats-alvermogen zoover te willen „drijven, dat men zelfs de vrijheid over het „eigen bloed benemen zou, dat ware een „toppunt van geweldenaar en heerschzucht, „waarop onder alle vrije leven zou worden ver-„stikt.“

„..... het Staats-alvermogen woekt „voort en voort om onze vrijheid te beperken. „Wel mag men toezien, dat dit alles-verslin-„dend monster niet ook die Hygiene als „voorwendsel gebruike om, eer we het ver-„moeden, ons dood te drukken in haar om-„arming.“

„30. en wij hebben dus slechts te „vragen, of de geneesheeren in dit opzicht „tot onwifelbare uitkomsten geraakt zijn „dat de vaccinatie een in zichzelf onschaa-„delijk voorbehoedmiddel tegen pokziekte „was. — (Adr.)

"Dit is echter niet zoo.
"Dat verreweg de meesten er zich tegen
"verklaren, doet natuurlijk niets ter zake.
"Onder de vele voorstanders zijn er slechts
"zeer enkelen, die studie van deze quaestie
"maakt; verreweg de meerderheid bouwt
"op hun gegevens voort.
"De enkelen daarentegen, die er zich tegen
"verklaren, moeten tegen den stroom
"oproeien en waren dus wel gedwongen, zich
"door eigen studie wapens te verschaffen
"voor den strijd.
"Zwaar weegt daarom het feit dat er schier
"in alle landen kundige doctoren worden
"gevonden, die zich opzettelijk met deze
"quaestie bezig hielden en die de vaccinatie
"of voor doel, of voor bedenkelijk, of
"voor hoogst gevaarlijk verklaarden." (Zie
"o. m. "Pocken- und Schutzimpfung" van Prof.
"Dr. PAUL FÖRSTER. — Adr.)

Redenen waarom hij Uw Excellentie met
verschuldigd eerbied verzoekt, door op
heffing van den in ons land bestaanden
vaccinatie-dwang, dit te verlossen van wat in
"Ons Program" wordt genoemd: een top-
punt van geweldendheid en heerschzucht, waar-
onder alle vrije leven zou worden verstoort".

t Welk doende,

PAUL HORRIX.

's-Gravenhage, 15 October 1901.

Kennisgeving van dit adres kan ook de
belangstelling in de komende Alg. Verg. van
den Bond en de daaraan verbonden meeting
bevorderen, D. V. Woensdag 30 Oct te ROT-
TERDAM, in de zaal "Caledonia".

De Alg. Verg. begint ten 11 u. en de
openbare samenkomst — sprekers de heeren
L. Lindeboom, J. H. de Waal Malefijt en
J. P. Schouten — met debat, ten 2 u. De
Agenda getuigt van opwakende kracht. Van
onderscheidene zijden wordt voorgesteld: te
petitionneeren bij H. M. de Koningin tegen
dezen reeds te lang gedulden dwang. Moge
30 Oct. een gezegende dag worden voor ons
volksleven. Bevelen we zonder onphouden
alle volksnooden aan den Heere onzen God
en den God onzer kinderen. In Zijne hand
zijn ook de harten der Koningen en alle
paden der Overheden.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Nu ook de krijgswet in de laatste districten
van de Kaapkolonie is afgekondigd, weten
wij nog minder dan vroeger van den waren
stand der Zuid-Afrikaansche zaken. Wij
weiden daarover thans niet uit, en ware dit
nog maar de grootste ellende die wordt door-
leefd, wij zouden zeker 't zwijgen er toe doen.
Maar wij weten nu hoeveel ongerechtigd
achter dat in staat van beleg verklaren van
geheel Zuid-Afrika zich verbergt en hoe van
nu aan daarop een reeks van gruwelen door
den wreeden Kitchener wordt gestapeld. De
dapper, jonge Lottor is reeds als een hond
doodgeschoten, Schoeman zijn adjudant volgde,
eer dit gedrukt is wordt ook Woffaard's leven
afgesneden. En wie weet of men
den doodzieken Scheepers, die men lijdend
aan een haast ongeneeslijke ingewandziekte
op een boerderijtje vond — ondanks dat
hij geen Kaapkolonist is, niet een weinig
zoekt op te lappen om hem straks te kunnen —
doodschieten. Ook uit Bloemfontein
wordt bericht dat de sterfte in de kampen
weer aanzienlijk stijgt. Laffan weet wel hoe
dit komt. "De Boeren-moeders laven hun
kinderen met hondenbloed". Zeker,
de moeders zijn de doodsoorzaken hunner
kinderen; het edelmoedige Engeland geeft
melk bij stroomen, goed vleesch bij hoopen,
brood in overvloed; het rijke, beschaaft
Engeland worstelt tegen den dood der
kleinen met Britschen heldenmoed maar de
moeders willen niet! . . .

En 't ellendigste van alle ellendigheden
is, dat Europa's Regeeringen dat alles
aanzien en dulden met een cynisme, dat de
snerpendste vervloeking waardig is en dat
zelfs de volkeren, ook het onze, van
lieverleiden mede afgleden doet in de moeras
der onaanvaardelijkheid. Want ook bij ons is
men bang zich aan koud water te branden
en weldra zal 't gros, dank zij de hoogere,
dat wil ook hier zeggen: de wijk- en weeg-
handels en imperialistische politieke zin ons
volksleven zedelijk hebben doen inzinken, dat
ook bij de kern van ons volk het immoreleerust
vindt, de zin voor waarheid en recht als
dood is.

Welk een oordeel Gods vaart er toch
door de volkeren, en komt er ook over het
onze, dat, schoon het zijn bestaan als ras
door den Engelschen gruwel ziet bedreigd
op 't zeerst, haast even onaanvaardelijk reeds
is als de groote hoop van andere rassen! . . .
Intusschen viert de gruwel der Engelsche
ongerechtigheid zijn triumpfen, al is 't maar
individueel en nog niet massaal. Dit wordt
verhindert door de ontbarend volharding
der te veld staande Burgers, die — door
vechten en — dank zij het barbarisme van
Engeland — uit de Kaapkolonie, hoe langs
zoo meer versterking ontvangen. Neen, geen
gegronde vrees over invoer van kruut of
lood voor de Boeren, maar de toeneming
van den opstand dwong Engeland overal
den staat van beleg in te voeren.

En toch, trots alle geweld, allen moord, heeft
Engeland gedurende de laatste week slechts
te vermelden van verliezen aan dooden en
gewonden en kan het geen enkel succes er
tegenoverstellen, dan het verbranden van enkele
wagens, die de Boeren — achterlieten!

Botha is nog altijd niet gevange d. w. z.
optrekkend naar midden-Transvaal terug,
zonder dat hij een veër behoefte te laten,
anders berichten de Engelschen het wel. En
zijn vrienden elders vernietigden niet minder
dan zesmaal den trein naar Lorenzo-Marques;
overlieden de Engelschen bij Komatipoort en
doen overal haast wat zij willen op hun terrein.
Zelfs mogen de Natalsche vrijwilligers nu

weer niet naar huis, omdat de Burgers zich
weer aan Natal's grenzen beginnen te roeren,
volgens Kitchener!

Spanje illustreert weer bijzonder fraai de
Europeesche moraliteit van ons treurig poli-
tiek tijdperk. Het tracht namelijk zijn pre-
stige tegenover Marokko op aller ongelukkig-
ste wijze te handhaven. Men kent de kwestie.
Twee Spaansche kinderen zijn door Marok-
kaansche roovers opgelicht en verborgen.
Spanje kon deze wreedheid niet dulden en
gelastte den Sultan van Marokko de kinderen
uit te leveren en de roovers te straffen.
Een oogenblik heeft Spanje er zelfs nog aan
gedacht zelf een expeditie tegen de Kabylen
uit te rusten!

De Sultan van Marokko is aan het zoeken,
maar hij kan de kinderen niet vinden, want
zeer waarschijnlijk zijn de kleinen gestorven.
Spanje verleent telkens uitsel van den termijn
van uitlevering. Gisteren nog heeft het den
Sultan 50 dagen uitsel er bij gegeven op
de volgende voorwaarden: 8000 peseta's
aan de familie der geroofde kinderen, 150,000
peseta's aan de Spaansche Regeering. Slagen
de troepen er niet in de roovers te
straffen en de kinderen te vinden, of zijn de
kinderen omgekomen, dan zal de Spaansche
Regeering nieuwe voorwaarden stellen.

Is het niet prachtig? 8000 voor de
ouders en 150,000 voor de Regeering! Wat
moet de Sultan toch wel denken? Natuurlijk
dat Spanje wat blij is over het lot der kin-
deren en de kleinen gebruikt om 150,000
peseta's in den zak te steken van een zwak-
kere natie.

De Chinezen weten al, dat in Europa
voor geld alles te koop is, de Marokkanen
doen nu dezelfde ervaring op, en de Burgers
van Z.-Afrika zien hoe tot in 't vrije N.-Ame-
rika toe groote bladen met Engelsch geld
tegen hen worden omgekocht. Waar gaan
wij heen?

NOORDTJII.

HET DIACONAAT.

II.

Men spreekt van ontwikkeling en uitbreiding
van het Diaconaat.

Doch hoe bedoelt men dat? Wat verstaat
men daardoor? Wat betreft men daaronder?

Dat het hoe langer hoe meer aan zijn be-
stemming beantwoordt. Dat het zijn taak,
zijn volle taak vervult naar de ordening des
Heeren op het terrein zijner kerk.

Dit zal zeker, ten minste ongeveer, het
antwoord zijn op de gestelde vragen.

't Is wel. Op dat antwoord zal niemand
iets tegen hebben.

Toch brengt het ons in de huidige om-
standigheden niet verder.

Zeker, zoo op den klank af schijnt het
afdoende en is het alomvattende.

Doch juist omdat het zoo alomvattend is,
laat het ons voor het bijzondere en eigenlijke,
waarop het juist aankomt, in den steek.

Welke toch is die bestemming? En welke
is de aard; welke zijn de grenzen van die
bestemming?

Waarin bestaat de taak, de eigenlijke en
volle taak van dit ambt?

Op welk terrein heeft het zich te bewegen
en wie zijn de voorwerpen van zijn zorg?

Daarover toch loopt het en daarover gaat
de kwestie, die in dezen de broederen bezig
houdt.

Zeker, allen willen, dat dit kostelijk ambt
in 's Heeren kerk aan zijn bestemming beant-
woordt. Daarover is geen verschil.

Allen streven er naar, dat het waardig
zijn taak, zijn volle taak vervult. Ook daar-
over zijn allen het eens.

Maar welke die bestemming is en wat er
tot die taak behoort, dat is niet in alles hel-
der en daarover gaan de gedachten nog al
uiteen.

Zeker, men wil ontwikkeling en uitbreiding
van het Diaconaat. Men wil dat uit het
gevoel en naar de overtuiging, dat het nog
niet is wat het naar 's Heeren bestel wezen
moet en worden kan.

't Is echter noodig, dat men bij het ge-
bruik dezer woorden en het aanheffen dezer
leus elkander wel versta.

Ontwikkeling toch en uitbreiding is niet
hetzelfde.

Door ontwikkeling komt bij een organisme
tot vollen wasdom en ontplooiing wat de
Heere er in kiem of wortel in gelegd heeft.

Dat gaat bij den gewonen gang der din-
gen alles naar zijn aard en binnen de grenzen,
van 's Scheepers wege gesteld. Toch moet men
op het terrein van het organische leven zelfs
ook tegen mogelijke ziekelijke uitwassen op
zijn hoede zijn.

Als er van uitbreiding sprake is beweegt
men zich op terrein van het mechanische leven.
Wat te klein is, zet men uit. Wat te eng is
maakt men wijder. Wat geen genoegzame
ruimte aanbiedt binnen de aangewezen gren-
zen, wordt uitgebreid, door die grenzen te
verlengen.

Bij het Diaconaat zou dat beteekenen het
terrein van werkzaamheid verruimen, uitzetten
of uitbreiden.

Men heeft zich dus wel terdege reken-
schap te geven van men bij het gebruik dezer
woorden, bij het aanheffen dezer leus bedoelt
en zich voorstelt.

Het doel, waarop men aanstuurt moet
vooraf goed omschreven zijn aangegeven, anders
loopt men gevaar ten vure te arbeiden, zoo
niet erger.

Daarbij komt echter nog iets. Zeker, het
komt bij een beweging als deze ter ontwik-
keling en uitbreiding van het Diaconaat aan
op den terminus ad quem, het doel waarheen.
Doch de terminus a quo, het standpunt, van
waar uit men die ontwikkeling, die uitbreiding
wil laten uitgaan, dient evenzeer onder de
oogen gezien en bepaald.

Ook daarover moet men bij samenwerking,
ten minste tot een zekere hoogte, het met
elkander eens zijn.

Klaagt men bloot over bestaande toestanden,
over tekortkomingen, verwarring en verzuim
in de practijk?

Wil men die reformeeren en verbeteren,
naar de beschreven en aanvaarde beginselen,
bepalingen en voorschriften in Confessie,

Kerkenorde en Liturgie der Geref. kerken in
Nederland?

Beoogt men dus ook bij de sterkst moge-
lijke ontwikkeling en bij de grootst mogelijke
uitbreiding te blijven binnen de grenzen van
het onder ons geldende recht in zake het
Diaconaat?

Of meent men, dat in de bedoelde bepa-
lingen en voorschriften onzer kerken, het
Diaconaat zelf niet tot zijn recht komt?

Is misschien de taak en de werking met
de werkzaamheid van het Diaconaat niet
genoeg omschreven of misschien zelfs te
beperkt gesteld?

Vraagt men dus voor het onder ons in
dezen geldende recht ontwikkeling en uit-
breiding naar den eisch des Heeren, ons in
zijn Woord gesteld?

Dan zou de kwestie van ontwikkeling en
uitbreiding van het Diaconaat een nog diepere
en meer ingrijpende betoekenis verkrijgen, dan
zij op het eerste hooren deed vermoeden.

Zij zou dan niet slechts vragen reformatie
van gebrekkige toestanden, naar het bepaalde
recht, maar hervorming, verbetering van dat
recht naar den Woorde Gods overeenkomstig
aard en karakter van het Diaconaat.

Zie, niet waar? over dat een en ander
diende men vóór men van val steekt wel
eenigszins in het reine te zijn.

Onze oude denkers hadden het nog niet
zoo slecht voor, als ze er op aandrongen
ook bij kwesties als deze goed de vragen
onder de oogen te zien: van waaruit?
waarheen? en waar langs?

En zeker, bij een doeltreffende actie en
beweging is zoowel het een als het andere
noodig.

Die kwestie, waarom het gaat, dient helder
en zuiver gesteld.

D. K. WIELENGA

Gereformeerd Traktaat-Genootschap "FILIPPUS".

"DAAR HEB IK GEEN GAVEN VOOR."

Meermalen, ook wel op Algemeene Ver-
gaderingen, is de klacht geuit, dat nog zoo
tal van Broeders en Zusters aan de Trak-
taatsverspreiding zich onttrekken. Natuurlijk
worden daarvoor allerlei redenen van ver-
ontschuldiging ingebracht; zelfs, dat dit
maar menschenwerk, ja nog erger, enkel
werkhilichheid is; en dat wij, aardwormpjes,
den Heere het werk niet uit de handen be-
hoeven te nemen.

Gelukkig wordt die stem der lijdelijkheid
in onze Gereformeerde kringen niet veel
meer gehoord; bewust als men zich hoe lan-
ger hoe meer wordt, dat God door menschen-
werk zijn Koninkrijk uitbreiden, en zijn Naam
verheerlijken wil; alsmede, dat wij alwat
goed is, wel uit een werkhilichheid begun-
nen doen; maar dat we ook bij het verrich-
ten van werken der liefde zeer ootmoedig
en nederig kunnen blijven, en Gode de eere
geven voor de genade, die Hij ons verleent,
om te mogen arbeiden. Neen, door een ge-
heel ander euvel worden wij in onze Gere-
formeerde kringen geplaagd, n.l. door de
bewering, dat men de man er niet voor is,
om Traktaten onder het volk te verspreiden;
dat men voor dat werk geene gaven heeft
ontvangen.

Nu is het ontgeenzeggelijk waar, dat God
zijn gaven onderscheidenlijk heeft uitgedeeld;
dat Johannes geen Paulus, Augustinus geen
Ambrosius, en Calvijn geen Luther is. De
een kan 10 en 20 deelen over Kerkgeschie-
denis schrijven, maar is niet in staat een
dragelijk vers te maken; terwijl een ander
zingt als een lijster, daarentegen in de his-
torie een stumper is.

Maar zou daarom de uitdrukking: "Ik heb
geene gaven om Traktatjes te verspreiden",
toch niet al te lichtvaardig worden gebruikt?

Is dat dan zoo'n reuzenwerk; is daar dan
zoo buitengewoon veel noodig? De dichter,
de beeldhouwer, de toonkunstenaar, de schil-
der wordt geboren; om een Kerkgeschiedenis
of Dogmatiek te kunnen schrijven moet men
man van wetenschap zijn; maar om een sim-
pel Traktatje aan te bieden, och, dat kan
een eenvoudig dienstmeisje, en een baarde-
looze knaap wel doen; daarvoor behoeven
we noch wetenschappelijk ontwikkeld te zijn,
noch bijzonder kunstalent te bezitten. Zeker,
de een zal het met meer takt kunnen doen
dan de ander, maar ook hier geldt het
Duitsche spreekwoord: Uebung macht den
Meister"; d.i. "Oefening maakt den meester"
of "baart kunst".

Al doende leert men, geldt ook ten dezen;
weshalve wij den schuchteren Broeder en de
vreesachtige Zuster de vraag willen doen:
Hebt ge 't al eens geprobeerd? Zoolang ge
dat niet hebt gedaan, weet ge niet, of gij er
geene gaven voor bezit.

Het zou o zoo kunnen meevallen. Daarom
raden we ten sterkste om eens eenige hon-
derden Traktaten bij den heer MOBACH te
Breukelen te bestellen; en onder biddend
opzien tot God de hand aan den ploeg te
slaan. Heeft hij niet gezegd, dat wanneer
iemand wijsheid begeert, hij die dan van
Hem begeert; en heeft Hij niet beloofd, dat
zijn kracht in zwakheid wordt volbracht.

Duizenden onzer medemenschen sterven
dagelijks weg, zonder dat ze ooit om God
en zijn dienst zich hebben bekommerd; en
misschien, zonder ooit ernstig op de dingen
der eeuwigheid te zijn gewezen.

Zeg, mijn waarde lezer of lezeres, zijt gij
vrij van hun bloed; hebt gij iets te hunner
redding gedaan?

E. KROPVELD.

Rijswijk, October 1901.

"Filippus."

Gratis Traktaatverspreiding.

Sedert onze vorige opgave in de maand
Mei dezes jaars mochten wij de volgende
bijdragen ontvangen: Van den lijdenden br.
A. Gruijs te Zaandam, van verkochte post-
zegels 2 x f 1,50 en f 1 te zamen f 4;
door br. D. Molenaar te Koudum van B f
12; van C. R. te N. f 5; van Ds. T. te
V. f 6; door Ds. Kropveld van X te B f 5;
van B. te R. f 2; van B. te N. f 2,50; van
R. te H. f 0,50; door br. Salomons, gevon-
den in 't kerkzakje te Gasselter Nijveen f 10.

Met dankbaarheid aan de gevers vermelden wij deze giften, doch zijn zoo vrij de
kas voor den zoo noodigen en nuttigen
evangelisatie-arbeid der traktaatverspreiding
dringend aan te bevelen. Voortdurend toch
wordt deze arbeid voortgezet en daarom zal
't ons zeer aangenaam zijn, nog door menige
gave, 't zij klein of groot, verblijd te mogen
worden

Namens 't Bestuur van Filippus,
H. HOOFT JR.,
Penningm.

Ermelo, 14 Oct. 1901.

Men heeft voor eenigen tijd in de dag-
bladen het bericht gelezen van den zoon
van een predikant te Marburg, een negen-
tienjarig student, die zichzelf in zielestrijd
het leven benam. Weinige uren voor zijn
dood schreef hij: "Ik heb drie jaren God
gezocht en geworsteld om de zekerheid eener
openbaring van Hem en ik heb ze niet
gevonden. Ik kan zóó niet leven, en het
goed en kwaad aanvaarden, zóó als 't komt.
Dat is voor mij de dood. Gelijk ik afge-
zonderd geleefd heb, zal ik eenzaam sterven
aan een dood, die mij naar het ongewisse
voert. Gij kunt niet over mij oordeelen, want
gij kent mijn strijd niet". . . . Hij wilde
dus helaas wijzer zijn dan al zijn geloofs-
genooten, dan de H. Schrift. Hij meende
God te mogen en kunnen verzoeken naar zijn
wil. Niet ten onrechte wordt geklaagd over
degenen, die, in hun leerstof en -methode,
eerst het geloof ondermijnen om daardoor
hun z. g. wetenschap een weg te banen.

Op de Jubilee-reunie van Jongelings-ve-
eenigingen te Boston was o. a. ook de
beroemde Neger-redenaar Booker Washing-
ton, voorzitter van het College voor Kleur-
lingen uit het Zuiden te Tuskegee. — Op de
afscheids-meting werd 1500 dollars geol-
lecteerd om het traktement te verzekeren
voor tien secretarissen van Jongel.-vereen.
in Indië, China en Japan.

In Beieren verliet de schrijfster Laura
Marholm, een der hoofdpersonen in den
strijd voor de emancipatie der vrouw, de
Lutherse kerk voor de Roomsche, met haar
echtgenoot den schrijver Ola Hansson;
dewijl de Lutherse kerk haar te koel was
inzake de vrijmaking der vrouw. Onlangs
brak zij echter weer met de Roomsche kerk
te München, daar haar geloofsgenooten haar
niet de ondersteuning hadden betoond,
welke zij voor haar en haar gezin verwachtte,
bij den hulpbehoevende toestand, waarin zij
door hare geloofsverandering geraakt was!

Men gaat in Noord-Tyrol nog steeds
voort met het oprichten van evangelizaties
en gemeenten-vorming van menschen, die
Rome den rug toekeren. Dikwerf verga-
deren zij, als te Roehltz, in een hotel.
Zij worden vooral geholpen door eene
Silezische vereeniging.

De Synode van het district Albigeois, te
Saverdun gehouden, heeft goedgekeurd, dat de-
genen, die als priesters van Rome Protestantsch
worden, eerst geregeld moeten studeren en
vervolgens twee jaren als evangelist of hulp-
prediker moeten werkzaam zijn, om dan met
toestemming der Synodale Commissie, geor-
dent te worden.

Het plaatselijk Comité der Evangelische
Alliantie te Hamburg noodigt de Ev. Christe-
nen van alle natien uit ter deelneming aan
de Elfde Internationale Conferentie der Ev.
Alliantie, te Hamburg D.V. 31 Augustus 1902.

Ingezonden.

Hooggeacht Redacteur!

Daar het Ds. Bouman goed gedacht heeft
mij in de Bazin te dienen van repliek, en
hij naar mijn overtuiging weder dezelfde fout
begaat, die ik in Zierw's eerste schrijven
bestreden heb, verzoek ik nogmaals een
plaats voor een woord van verweer.

Ds. B. begint met een persoonlijke tegen-
werping en schrijft: "Mijn broeder Wijenberg
schijnt wel wat heetgebakerd. Hij is althans
slecht over mij te spreken etc." Wat deze
laatste alinea nu met mijn heetgebakerd-zijn
heeft uit te staan, verklaar ik niet te begrijpen.
Of is mijn broeder B. ietwat ontevreden, omdat
ik het gewaagd heb hem terecht te wijzen?

Immers den grond voor mijn heetgebakerd
zijn vindt Ds. B. dan ook niet daarin, dat
ik slecht over hem te spreken was, maar
daarin dat hij in zijn schrijven een andere
Classis bedoelde. Zoo toch schrijft br. B.:
"Ik sprak van een Classis-verslag in een
der Kerkbodes. Een der vele Kerkbodes in
Nederland. De bepaalde uitdrukking van
het verslag deelde ik niet eens mee, — maar
alleen de zaak, — eene zaak die elke Classis
op haar beurt wel eens heeft te behandelen.
Ik noemde geen Classis en zelfs geen
Provincie. En nu heb ik een blaam gelegd
op de Classis, waartoe de Weleerwaarde
heer Wijenberg behoort." Hoe onschuldig
dus. Maar ook arme, hoe dwaas die
"Weleerwaarde heer Wijenberg."

En toch, en dit het fraiste van de zaak,
Ds. Bouman bedoelt een andere Classis, maar
schrijft over dezelfde zaak, met dezelfde
woorden die in het verslag der Classis staan
waartoe ik behoort, en met dezelfde aan-
haling der Acta van de Groninger Synode.

Was er dan voor mij geen oorzaak tot
schrijven? Neen zegt Ds. B.: "De zaak,
waarover ik het heb, is heelemaal anders.
Mijn voorstelling komt er op lange na niet
mede overeen." Dus alweer heb ik misgezien.

Welnu dat kan, maar waarom gaat Ds. B.
dan in het begin van zijn tweede stuk
zeggen: "Dat onze, n.l. die van Ds. Bouman,
voorstelling van de zaak, die op bedoelde
Classis werd behandeld, zuiver was." Een
weinig daarna zegt br. B.: "Ds. Wijenberg
zocht het verslag te verbeteren en dat is
hem geheel mislukt." Nog eens komt hij
terug op het besluit der Classis, en dat
besluit heeft hij volgens eigen verklaring
niet bedoeld. Vraag, getuigt geheel deze
zonderlinge redeneering niet voor de zwak-

heid van br. Boumans betoogkracht? Of
wil hij ons met een kluitje in het riet sturen!

Hoe dit zij, ik meende mij geroepen te
zien om het schrijven van br. B. historisch
toe te lichten. En ben ik al heetgebakerd,
— het bewijs er voor wordt niet gele-
verd, — zóóals ik boven heb toegelicht.

Voor mij scheen het schrijven noodig,
omdat ik terstond begreep, dat er periculum
in mors was. Een verkeerde opvatting,
dacht ik, kon niet uitblijven.

Dat ik in dezen niet verkeerd gezien heb,
bewijst het schrijven uit Dordrecht van den
heer Vetten, en van een br. uit Marrum.

Hoe meermalen ik dan ook de repliek van
Ds. B. lees, hoe vreemder mij de zaak wordt.
Tot de zaak zelve gekomen, zegt br. B.:
"Indien de Classis gehandeld had als mijn
schrijven meldde, dan had ze, volgens Ds.
W., een ontzettend misdrijf gepleegd."

Nu vraag ik in goeden gemoede, kan mijn
broeder B. dan niet meer lezen? Immers
juist tegen de voorstelling der zaak door
Ds. B. kwam ik op. Onze Classis heeft niet
zoo gehandeld, zij heeft de rechten der
zelfstandige kerk niet vertrappt. Neen, zij
heeft die erkend, want zij heeft de zaak
naar den kerkeraad verwezen en ze aan de
prudentie van den kerkeraad overgelaten,
alleen in dit onderbavige geval, een geval
dat zeker niet alledaagsch is, den raad gegeven
te handelen naar den geest der Groninger
Synode art. 146 en 72. De Classis heeft
den kerkeraad niet in het ongelijk gesteld,
tegenover den protestant, zóóals Ds. B.
beweerde, slechts heeft ze hem een raad
gegeven, inzonderheid met het oog hierop,
dat de protestant tegen wil en dank genoot
werd om den derden Zondag seindienst te
verrichten, of anders broedeloos te staan.
Redenen, waarom dan ook ik persoonlijk
liever gezien zou hebben, dat bewuste
kerkeraad dien broeder had toegelaten,
onder beding, zoo spoedig mogelijk uit te
zien naar een anderen werkring.

Nu zegt Ds. B.: "De kerkeraad heeft
gehandeld, en nu zegt de Classis gij moet
weer handelen en dan in den geest der Gr.
Synode; dit bewijst, dat de kerkeraad niet goed
gehandeld heeft." Dit zou logisch er uit volgen,
als de tweede stelling van Ds. B. waar was.

Doch hoe scherpzinnig Ds. B. ook is, thans
ziet hij voorbij, dat het weer handelen van
den kerkeraad uitsluitend daaruit volgt, dat
de zaak aan de prudentie van den kerkeraad
is overgelaten en dit den protestant is
gemeld. Of de kerkeraad weer handelen
moet, hangt geheel van den protestant af.

Erger nog maakt br. B. het, als hij het
doet voorkomen, alsof ik geschreven had,
dat het overlaten aan de prudentie van den
kerkeraad mondeling aan het welgeformule-
erde voorstel was toegevoegd.

Zoo toch schrijft hij: "Aangenomen echter,
de Classis heeft aan dat welgeformuleerde
voorstel mondeling toegevoegd", dat zij de zaak
overliet aan de prudentie van den kerke-
raad." En verder: "Het zij zoo. Het is
mondeling toegevoegd," waarop dan volgt:
"Het is zonderling, eerst een zóóveel betee-
kenend, zóóver strekkend advies te geven
en dan er heel leuk aan toe te voegen, dat
men de zaak heusch aan de prudentie van
den kerkeraad overlaat."

Waarde broeder! gaarna: zou ik weten,
waar u deze lezing weg heeft, te meer
omdat gij toch heusch verzekerd hebt, dat ge
in uw schrijven deze zaak niet hebt bedoeld.
Uit mijn schrijven kunt gij het niet afleiden,
want daar staat: De Classis voegde er monde-
ling bij, dat in beide artikelen wel over
geheel andere zaken gesproken werd, maar
die toch in nauw verband stonden met deze.
De indruk, dien uw schrijven op mij
gemaakt heeft, is dan ook deze, dat gij tot
aan de exegese van het advies door een
aanval op mij uwe zaak tracht te redden en
daarbij gedurig mis gelezen en verkeerd
gedacht hebt.

Geheel uwe redeneering had, dunkt mij,
kunnen wegblijven, als gij u slechts bepaald
hadt bij de zaak, die blijkbaar voor u hierin
ligt: "De kerkeraad had geen advies mogen
geven, althans niet zulk een, want dat
advies moet een verderfelijken invloed
oefenen in breeden kring."

Ik weet het, gij beroept u steeds op het
korte verslag, dat moest anders, dat moest
beter zijn, doch daarmede moest gij u wenden
tot de Classis of tot den persoon die het
verslag gegeven heeft. Immers vroeger heb
ik reeds gezegd, mijn schrijven dient niet
om dat verslag te verdedigen.

Edoch, ook dit kunt gij niet, want u
heeft dit niet bedoeld maar een ander.
Vraag, waarom toont gij er dan over? U
noemt dat verslag officieel, of dit zoo is, weet
ik niet zeker, maar laat dit zoo zijn, dan heb
ik er persoonlijk nog niets mede uit te staan.

Wat nu uwe exegese van het advies
aangaat, waartoe gij tot de conclusie komt,
dat dit een verderfelijken invloed in breeden
kring moet uitoefenen, en mij uitnodigt om
er eene andere en betere exegese van te
geven, zal ik kort zijn.

Onmogelijk kan ik met die verklaring
instemmen, om reden de zaak anders staat,
dan u ze voorstelt. Neen, wij hebben hier
niet te doen met het spoorwegpersoneel in
het algemeen, maar met een concreet geval.
Een geval, dat op zichzelf voor den persoon,
wien het geldt, reeds bezwarend is, naar zijn
eigen getuigenis, doch die geen geloofskracht
genoeg bezit om te bedanken, vóór en aler
hij een andere broodwinning heeft.

Dit verliest u uit het oog, maar vandaar dan
ook, dat m. i. uwe uitlegging niet deugt.

Van ganser harte hoop ik dan ook, dat
de bewuste broeder den kerkelijken weg zal
volgen, dan zullen wij D. V. spoedig vernemen,
of uwe exegese de alleen ware is.
Eveneens hoop ik, dat een ieder, naar de
mate der kracht, welke God hem gegeven
heeft, zonder de schuld te werpen op onze
kerken of op hare dienaren,

Boekaankondiging.

De Profeet Daniël door C. van Proosdij. Eerste deel: hoofdstuk 1-6. De Gezant van Israëls God aan het hof te Babel. Leiden, D. Donner 1901.

Ds. van Proosdij bezit de gave, om personen en toestanden uit gewijde en ongewijde historie levendig voor te stellen, in boeiende taal te beschrijven en in hunne betekenis voor het Godsrijk scherp en duidelijk te tekenen. Dat komt ook in deze leerrijke en stichtende overdenkingen over den profeet Daniël uit. Aan de hand der eerste zes hoofdstukken van zijne profetie schetst hij ons den persoon van Daniël, zoals God hem gevormd, geleid, geöfend, bekwaamd en gesterkt heeft. Met groote vrijmoedigheid bevelen wij deze Schriftbeschouwingen van Ds. van Proosdij aan. De lezers zullen er rijke leering en groote vertroosting uit putten.

De Zoon Gods onder de Wet en Het Leven van Christus in den geloovige. Dogmatische Opstellen van Dr. H. G. Kleyn, in leven Hoogleraar te Utrecht. Opnieuw uitgegeven door Dr. P. J. Kromsigt, pred. te Rotterdam. Sneek, J. Campen 1901.

Deze dogmatische opstellen van wijlen Prof. Kleyn zijn den lezers van het weekblad De Gereformeerde Kerk in de jaren 1890 en 1891 bekend. Maar aan Dr. Kromsigt mogen wij dankbaar zijn, dat hij de zorg voor een nieuwe uitgave dezer opstellen op zich genomen heeft. Want zij zijn het lezen en overdenken dubbel waard. In het eerste opstel stelt Prof. Kleyn vooral het karakter van Christus' dadelijke gehoorzaamheid in het licht. En in het tweede opstel handelt hij over den oorsprong en de natuur van het geestelijk leven en zet uiteen, hoe dit leven in het welbehagen Gods zijn oorzaak heeft, door Christus verworven is, door den H. Geest in verband met het Woord in het hart des zondaars geplant wordt, in een leven door het geloof tot openbaring komt enz. Al deze belangrijke onderwerpen worden door Prof. Kleyn behandeld aan de hand der H. Schrift, in overeenstemming met de Gereformeerde belijdenis, op heldere, zakelijke wijze, met verwerping van alwat door de Schrift verworpen wordt. Wij bevelen deze nagelaten opstellen van Prof. Kleyn, die helaas zoo vroeg ons ontviel en zelfs het laatste opstel niet meer voltooid kon, met vrijmoedigheid en aandrang aan.

Onder de Vrijstaats Vlag door L. Penning. D. Donner, Leiden 1901.

Telkens valt het ons hard, dat wij zoo weinig kunnen doen voor onze strijdende en lijdende broeders en zusters in Zuid-Afrika. Maar wij kunnen toch voor hen aanhouden in den gebede, wij kunnen onze gaven offeren tot verzachting van hunne ellende, wij kunnen met mond en pen het goed recht van hun worsteling onvermoeid blijven verdedigen, totdat het erkend wordt heinde en ver. Onder hen, die het laatste doen, behoort de heer Penning, die door zijn geschriften niet alleen voor zichzelf lauweren inoogste, maar de belangstelling in den Zuid-Afrikaanschen oorlog in breede kringen wekte en versterkte en telkens opnieuw voor verlaauwing behoeft. Ook het verhaal: Onder de Vrijstaats Vlag levert niet alleen een schoon bewijs voor het groote talent van den Schrijver, maar doet het goed recht der beide Republieken in haar strijd voor vrijheid en recht helder uitkomen. Vooral hebben we lof voor dit verhaal, omdat het voor overdreven verheerlijking der Boeren zich wacht, ook het aandeel der Vrijstaters in den strijd erkent, het historische en romantische op harmonische wijze verbindt, en een Christelijk karakter draagt, dat niet opzettelijk is aangebracht maar met het geheel in overeenstemming is.

Dr. A. J. Th. Jonker. Voor Donkere Dagen. Nijkerk, G. F. Callenbach.

De „Christelijke Bibliotheek“ van den heer Callenbach te Nijkerk opent haar vijftien jaargang met een kostelijk boek. Dr. Jonker heeft zich als Schrijver van stichtelijke overdenkingen een welverdiende naam verworven. Zijn: Beter dan Robijnen vond warme ontvangst en werd ook in het Duitsch vertaald. Daarbij sluit thans zijn: Voor donkere Dagen zich aan. Het is een boek, vol van troost voor allen, die in lijden en druk verkeerden. En dien troost ontleent de geachte Schrijver niet aan allerlei zielelijke redeneeringen, maar aan heerlijke woorden der Schrift, die hij op treffende wijze, in schoone taal toelicht en uitbreidt. Wij zijn den Schrijver hartelijk dankbaar voor deze Schriftmeditaties en bevelen ze gaarne aan.

De Barmhartigheid in het licht van het Christelijk geloof door S. Wisse Jr., predikant te Oortloot. Kampen, J. H. Kok 1901.

In deze rede toont Ds. Wisse aan, dat er in de wijsgeerige stelsels van den tegenwoordigen tijd voor de barmhartigheid geen plaats is, maar dat ze alleen door Christus is geopenbaard en door zijne discipelen in zijne kracht en uit gehoorzaamheid aan zijn gebod beoefend wordt. Wie gelooft, kan en moet barmhartig zijn. Het is te hopen, dat velen deze rede lezen en zich daardoor van hun roeping meer en meer bewust worden, om barmhartig te zijn jegens alle ellendigen, gelijk onze Vader in de hemelen barmhartig is. De rede is uitgegeven ten voordeele van de Vereeniging tot Gereformeerde ziekenverzorging. Wie haar koopt, steunt daarmee meteen deze Vereeniging in het werk der barmhartigheid.

Catoen's jeugd, jongelingsjaren, omzwervingen, bekeering en eerste optreden als Reformat. Beschreven door E. Donner, Hoogleraar te Montauban, vertaald door Ds. W. F. A. Winckel. Aflevering 1. Amsterdam, W. Kirchner 1901.

Van de aanstaande verschijning van dit werk hebben wij onlangs reeds met inge-

meheid melding gemaakt. Thans is de eerste aflevering reeds verschenen. En deze maakt een alleszins gunstigen indruk. De vertaling laat zich aangenaam lezen, en de uitvoering is net. Vertaler en Uitgever zijn voor de taak, die zij op zich namen, berekend. Wij wenschen hun van harte succes en komen later op het werk terug, met welks aankondiging wij thans volstaan.

BAVINCK.

Een Feestkrans. Gelegenheidsverzen voor School en Huis door P. J. Kloppers. Boekb. Amsterdam & Pre'toria, v. H. v. H. v. Wormser.

Het Voorwoord van dit boekje is nog gedateerd Krugersdorp, 1 December 1900. Alzoo te midden der oorlogswieën heeft de heer P. J. Kloppers aan deze pennevrucht gearbeid; terwijl ZE. later door dien rooversoorlog genoodzaakt werd in het oude vaderland, dat hij pas verlaten had, alras weer een toevlucht te zoeken. Deze omstandigheid zal zeker de achting voor dezen arbeid niet verminderen en het debiet te meer doen stijgen.

De inhoud is het waard. Op 110 blz. postformaat krijgt men 91 gelegenheidsverzen voor nieuwjaar en verjaring van familieleden en de Koningin; bij bruiloften en afscheid; voor albumblaadjes en bij Christelijke feesten.

Wat den vorm en den stijl aangaat, de heer Kl. is geen onbekende in ons land. Wat hij hier geeft, kenmerkt zich weder door eenvoud en innigheid, frisheid en verscheidenheid. Alles met het oog op het doel; om n.l. de jeugd geen opgeschroefdheid of neuswijsheid in den mond te leggen, maar ze, zooveel doenlijk, zelve in de gedichten te laten spreken.

We hopen, dat de wensch des auteurs vervuld worde, dat de daartoe geschikte verzen op muziek worden gezet, waartoe sommige ook zijn aangelegd.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Door Gods goedheid voorspoedig geboren **Froukje**, dochter van

B. OFFRINGA

EN

L. BARON.

MAKKINGA,
14 Oct. 1901.

Onze geliefde Ouders
Pieter Walraven

EN

Elisabeth Thiele

hopen, zoo de Heere wil en zij leven, Maandag 21 October hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen.
ALMKERK a/d Nieuwendijk,
14 Oct. 1901.

Op 26 October a.s. hopen onze geliefde Ouders

K. KUIPER, v. d. M.

EN

H. KUIPER,

geb. DE BRUIJN

hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.

SOLI DEO GLORIA!

Hunne dankbare Kinderen,

B. KUIPER.

GRAND-RAPIDS, MICH. N.-A.

L. KUIPER.

A. KUIPER.

J. KUIPER.

R. B. KUIPER.

H. KUIPER.

H. KUIPER.

CHICAGO, Ill. N.-A.

Algemeene kennisgeving.

Door 't overlijden van onzen kleinen

ALBERT,

oud een half jaar, werden wij in ons nog betrekkelijk kort huwelijk voor den vierden keer diep bedroefd. Wij wenschen evenwel den Heere te zwijgen en met zijn Verbonds belofte ons te troosten.

E. WOLTHUIS.

E. WOLTHUIS-DAM.

MIDDELSTUM,

14 October 1901.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, den Heer **JULIUS EVERHARD WENTZEL**, betuigen wij onzen hartelijken **dank**.

Uit oller naam,

WED. J. E. WENTZEL—

NEUTEBOOM.

ZWOLLE,
11 October 1901.

Voor de zeer talrijke bewijzen van belangstelling, ontvangen bij zijn benoeming tot Notaris te IJsselmonde, zegt ondergeteekende hartelijk **dank**.

T. PLANTENGA.

KNAKMODELSIGAREN

f 6.50 en f 8.50 per 1000.

Samatra dek licht.

Proeven van 500 stuks te bekomen, franco thuis onder rembours.

J. STAAL, STERNWIJK.

Door bijzondere omstandigheden ter overname aangeboden een

Duitsch Seraphine orgel

van J. en P. SCHIEDMAYER. (17 registers en 2 klavieren.) zeer geschikt voor ZAAAL of KERK.

Geheel goed in orde en dagelijks te bezichtigen bij

LAMERIS & Co., TIEL.

Ieder Christen

is verplicht de beste en zuiverste materialen tot bewaring zijner gezondheid te gebruiken. Fisch daarom van uw Kruidenier of Comestibleshandelaar:

Luctimsco's Flourine

à f 0.20 centen per pak van één pond Eng.

Voor engros zich te wenden tot **Luctims & Co. Heeregracht 3-5, AMSTERDAM.**

„Paul Kruger-School.“

Hoewel we nog maar ruim 1½ jaar voor het stichten van een school m/d Bijbel onder bovenstaanden naam, in ons oud stedeke Koevorden, werkzaam zijn, is het bedrag aan giften reeds tot f 3000 gestegen. Dit noopt ons tot blijde dankbaarheid aan den Heere.

Doordat in eigen kring flinke toezeggingen zijn gedaan, zouden we nu met nog f 1500 g-red zijn. Bonwtterrein hebben we reeds. Blijven de giften mildelijk vloeien (wat we vertrouwen), dan zal D. V. de school a. s. Mei geopend worden.

Och, Broeders en Zusters! beschaamt onze verwachting van uwe milddadigheid niet. Zendt s. v. p. een kleine gave, zoo ge nog niets gegeven hebt.

Ziet hieronder de namen der Predikanten, die Drente kennen, en daarom deze bede nadrukkelijk aanbevelen. Heel Drente heeft slechts 13 Christ. scholen van de 653. Dat mag zoo niet langer blijven. Het doet de eere van onzen God en Vader te kort. Daarom Broeders en Zusters! wilt ons toch helpen.

Met toebidding van 's Heeren zegen,

Namens het Bestuur:

Ds. K. OUSSOREN, (adres v. gif. en.)

D. WESTERA.

Deze bede om hulp wordt ernstig en dringend aanbevolen door:

Ds. R. MULDER, te Haarlem.

Ds. J. BAVINCK, te Kampen.

Ds. H. DIJKSTRA, te Smilde.

Dr. C. C. SCHOT, te Hardenberg.

Ds. R. HULS, te Nieuw-Amsterdam.

Ds. J. van HENTEN, te Dedemsvaart.

(Zie ook het Ingezonden Stuk in No. 4) van Ds. K. Oussoren.)

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

door

S. VAN VELZEN, in leven Hoogleraar aan de Theol. School. TWEEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Firma G. J. REITS, Groningen, debiteert met suxus de

VRAAGBOEKJES

van wijlen

Prof. H. DE COCK.

Herzien door Prof. M. NOORDTJIZ.

Handleiding, ten gebruike bij het Kort Begrip. 11de druk . . . f 0.25.

Vraagboek over de Gereformeerde Geloofsleer. 5de druk . . . 0.30.

Vraagboekje over de Bijbelsche Geschiedenis. 10de druk . . . 0.15.

Kort Begrip der Christelijke Religie. 13de druk . . . 0.08.

Kort Begrip der Christelijke Religie. (Met 2 voorbereidende Hooftst.) 20ste druk . . . 0.10.

Bij getallen worden de prijzen verlaagd.

H.H. Predikanten wordt op aanvraag gaarne een exempl. ter kennismaking franco toegezonden.

4% GELDLEENING.

In bovengenoemde Geldleening ten laste van de Vereeniging

„TOT CHR. LIEFDADIGHEID“

te **WAGENBORG** zijn nog enkele aandelen van f 500 en f 100 beschikbaar à 4%.

De plaatsing dezer aandelen is voor den goeden gang der zaken der Vereeniging gewenscht en noodig.

Tegen 1 Nov. a. s. zou het Bestuur der Vereen. gaarne deze aandelen geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk uitnodigt hietoe mee te werken.

De aandelen zijn verkrijgbaar ten kantore der Vereeniging te **Wagenborgen** en bij de Heeren **BROUWER & DIJKSTERHUIS** te **GRONINGEN**, **VAN DER VEGTE** en **VAN REEDE** te **ZWOLLE** en **WED. P. VAN EIJK & ZONEN** te **AMSTERDAM**.

Namens 't Bestuur,
J. BOUWENS, Penm.

WAGENBORG, 27 Sept. 1901.

De **INTEKENLIJST** op den

Scheurkalender

EEN LAMP VOOR DEN VOET

1902,

met zeer fraai schild, waarop het portret van H. M. de KONINGIN, Z. K. H. PRINS HENDRIK en PRESIDENT PAUL KRUGER, is verschenen:

Wie geven het niet over
Voor geld of eer of goed,
Dat licht op onze paden,
Die Lamp voor onzen voet.
Wie laten ons niet nemen
Dat heerlijk Woord van God;
Dien kostelijken Bijbel
Rooft ons geen tijd of lot.

De staf is 't voor den grijsaard;
De Gids voor onze jeugd
Een zon, die met haar stralen
Ons jong gemoed verheugt.
Een sterk en machtig wapen
In strijd met zonde en lust;
En in de stormen
Een peluwe met rust.

Wie er mede wil werken, gelieve aan te vragen bij den Uitgever **ZALSMAN** te **KAMPEN**.

De prijs is 40 cent.

Vrouwenweelde en Vrouwenmarkt door JOHANNA RREEVOORT is het eerste No van den eersten jaargang, dat bij elken Boekhandelaar ter inzage is te verkrijgen. De intekenaars betalen slechts den halven prijs, alzo slechts 75 cents voor dit boek van 250 bladzijden, in royaal formaat.

Bij **ZALSMAN** te **Kampen** verscheen:

Feeststoffen

door

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kestfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is 90 ct.

Terstond bij de uitgave genoot deze bundel leerredenen zooveel belangstelling, dat verdere aanbeveling nu overbodig is.

ZALSMAN te **Kampen** is uitgever van het

Kerkelijk Handboekje,

zijnde een kort uittreksel van de voornaamste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post-acta van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619.

Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden. Opnieuw uitgegeven door de Synode van de Gereform. Kerken in Nederland, gehouden te Hoogeveen 1860. 340 bladz. gebonden f 1.05.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Uitgave van **J. CAMPEN** te **SNEEK**

Dr. H. G. KLEYN,

de Zoon Gods onder de Wet en het leven van Christus in den geloovige. Dogmatische opstellen.

Op nieuw uitgegeven door

Dr. P. J. KROMSIGT.

Prijs 80 cts. Zend postwissel en men ontvang terstond het verlangde franco.

Bij Ph. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

door

J. J. Westerboek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f 1,—, 75.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

's-GRAVENHAGE: J. N. A. f 1, M. v. S. f 1, H. v. S. f 2.50, S. J. f 1, S. S. f 2.50, J. L. S. v. K. f 10, v. d. E. f 1, W. N. d. Z. f 1, m. J. B. J. f 1, m. J. D. J. W. f 1, Wed. S. f 1, G. T. H. f 1, G. v. f 1. ALKMAAR: A. K. f 1, J. T. f 2.50, M. J. K. f 1, A. v. K. f 1, H. W. f 0.50, H. S. f 1, H. J. d. v. f 1. ENKHUIZEN: D. Z. f 2, J. S. N. f 2, S. B. f 1, J. M. f 1, P. S. N. f 2.50, R. Z. f 1, S. G. N. f 2, J. V. f 1, Wed. G. L. f 1. PURMEREND: J. B. f 0.50, K. G. f 5, J. G. K. f 1.50, J. G. f 1, P. P. f 1, A. H. V. f 1. BEEMSTER: C. K. f 1, P. K. C. f 1.50, W. E. J. f 0.50, Jb. C. C. f 0.50, P. W. E. f 1.50, J. E. f 1, J. S. f 1, J. E. f 1. OVERLEEK: S. B. f 1, J. B. f 2.50, B. P. f 0.50. MONNIKENDAM: N. N. f 2.50, K. d. B. f 1, wed. B. K. f 0.50. UTRECHT: P. J. T. v. N. f 1.50, J. J. v. N. f 1, J. D. f 1, J. W. V. f 2.50, J. C. L. f 1, R. R. G. f 1, J. S. f 1, A. d. Z. f 1, A. B. V. f 1, J. J. F. f 1, H. S. f 1, A. C. W. f 1, C. E. E. f 1, K. H. G. f 1, C. v. L. f 1, d. W. f 1, W. H. J. f 1, J. J. B. J. f 1, H. d. G. f 1, D. R. f 0.50, J. S. f 1, A. M. B. f 0.50, v. f 0.50, B. S. f 0.50, N. N. f 0.50, F. J. f 1, G. J. v. A. f 1, J. B. S. f 1, D. M. v. D. f 0.50, P. d. B. f 1, m. J. E. B. f 1.25, m. J. E. v. E. f 1, B. f 1, wed. C. d. H. f 1, m. J. f 1, wed. B. f 1, w. d. d. f 1, wed. D. B. f 1, AARLANDERVEEN: J. v. d. K. f 2.50, A. v. V. f 0.50, H. H. f 0.50, Ds. v. V. f 1, P. O. f 1, C. v. f 1, R. f 1, W. f 1, J. v. V. f 0.50, wed. C. v. d. K. f 1. ZEIST: J. M. v. d. H. f 1, dam. H. f 2.50, W. v. f 1, H. J. H. f 7.50, J. v. H. f 1. TH. A. M. f 1, C. M. C. f 0.50, B. T. f 0.50, M. S. f 1, H. S. f 1, A. S. f 1, m. J. F. C. S. f 0.50, wed. H. G. V. f 0.50. DRIEBERGEN: G. v. L. f 0.50, W. M. f 1, J. v. R. f 2, H. v. H. f 0.50, C. d. B. f 1, H. d. P. f 1, P. E. f 0.50, H. d. H. f 1, P. v. D. f 1, A. M. f 1, As. M. f 1. VREESWIJK: W. H. f 0.50, A. v. O. f 1, J. P. v. H. f 1, H. v. d. K. f 0.50, G. v. d. V. f 1, G. v. d. W. f 1, A. v. J. f 1, F. J. B. f 1, C. B. f 0.50, J. v. d. W. f 1, A. B. f 0.50. VIANEN: J. v. D. f 1, H. v. d. B. f 0.50, G. G. f 1, J. C. v. D. f 0.50, C. J. v. d. M. f 1. DEN HELDER: T. N. f 1, T. C. H. f 1, D. W. f 1, J. G. f 1, J. Z. f 0.50, wed. J. S. P. f 1. NOORDSCHARWOUDE: G. B. f 0.50, Ds. J. S. f 1, J. J. f 1, C. B. f 1, A. B. P. f 1, P. V. f 1.25, D. B. f 1, K. H. f 1. BROEK op LANGENDIJK: T. T. f 0.50, C. W. f 0.50, A. K. f 0.50, J. B. H. f 1, A. d. B. f 1, K. W. J. f 1, O. W. f 1, J. d. G. f 1, D. K. f 1. ZWAMMERDAM: C. v. M. M. f 1.50, J. V. f 1, P. V. f 1, W. N. f 0.50, J. W. v. D. f 1,

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Troff II: 1a, Slaagt de Bazuin!

Vrijdag 25 October 1901.

Hagg I 4, Is het door uieden wel de tijd/bat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis moeet zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, tot Candidaten in de Theologie bevorderd zijn de Studenten:

H. Brinkman en J. Brinkman, wier beider adres is te Kampen.

Namens het College v.d.,
P. BIESTERVELD, Secr.

Kampen, 22 Oct. 1901.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SCHARNEGOUTUM, 19 Oct. 1901. Heden ontvingen we het teleurstellende bericht, dat Ds. Reijenga voor onze roeping bedankte.

Namens den Kerkeraad,
S. R. SEBRANDY, Scriba.

ZALK, 20 Oct. 1901. Onze wensch is vervuld, onze zeer beminde Leraar Ds. J. E. Reijenga, heeft voor de roeping naar Scharnegoutum bedankt.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

ANDIJK, 20 Oct. 1901. Tot blijdschap van gemeente en kerkeraad werd heden door een ouderling ons bekend gemaakt, dat onze beroepen leraar, de Welerv. heer F. C. van Driessum, na ernstige en biddende overweging, onze roeping heeft aangenomen. Bekrone de Heere dit besluit met zijnen onmisbaren zegen. Gode zij de eer.

Namens den Kerkeraad,
J. K. SLUYS Jz., Scriba.

PRIESUM e. a., 20 Oct. 1901. Heden deelde onze geachte Leraar Ds. F. C. v. Dorp aan de gemeente mede, dat ZEW. de roeping naar Andijk had aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
G. MEIJER, Scriba.

SUAWOUE, 21 Oct. 1901. Tot blijdschap van kerkeraad en gemeente maakte onze geachte Herder en Leraar F. Rijsens gisteren der gemeente bekend, voor de roeping naar Hium te hebben bedankt. Bekrone Zions Koning dit besluit met zijnen onmisbaren zegen, en schenke Hij eerlang de teleurgestelde gemeente den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
R. G. ROOIVINK, Scriba.

ONSTWEDDE, 21 Oct. 1901. Heden had alhier uit een toevoren gemaakt tweetal de stemming plaats, om weer een eigen Herder en Leraar te bekomen. Onder leiding van onzen geachten Consulnt Ds. Fokkens werd met groote meerderheid van stemmen gekozen de Welerv. heer L. G. Meijer te Bonger, en daarna door den kerkeraad beroepen. Wij hopen, dat

deze roeping bij ZEW. werklank moge vinden, en hij vrijmoedigheid moge bekomen om in de vreeze des Heeren tot ons over te komen.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM, Scriba.

HIJUM, 21 Oct. 1901. Heden ontvingen wij het bericht van den Welerv. heer Ds. F. Rijsens te Suawoude, dat hij voor onze roeping bedankte.

Namens den Kerkeraad,
M. HOLWERDA, Scriba.

FRANEKER, 22 Oct. 1901. Heden werden wij aangenaam verrast, doordien een zuster duizend gulden aan de kerk ten geschenke gaf. Het is een heerlijke zaak, gelijk weleer een David, des Heeren huis te willen bouwen. Deze mededeeling diene ook tot een voorbeeld in onze kerken ter navolging; reden, waarom wij er een plaatsje voor in de Bazuin verzoeken.

Namens den Kerkeraad,
A. DOORN, Pres.
L. HOFSTRA Jz., Scriba.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Workum heeft besloten, geen collectanten aan te bevelen, zoo niet minstens 4 weken te voren van hunne komst kennis gegeven is, en zij toestemming krijgen tot het houden der collecten.

Namens den Kerkeraad,
Ds. H. H. SCHOEMAKERS, Praes.
S. KUPERUS, Scriba.

P. S. Adres voortaan Ds. H. H. Schoemakers.

ONTVANGSTEN.

Voor 't kerkje te Emmer-compascuum.

Van de kerk te Berkel f 1; Koevorden f 6,40; Smilde f 2; Groningen A f 20.

De broeders en zusters alhier zijn zeer dankbaar en blij. 't Nette kerkje is gereed, en reeds in gebruik genomen. De Heere zij geloofd. Aan alle kerken onzen hartelijken dank, die ons een kleinere of grootere gave toezonden.

Van vele kerken echter ontvingen wij toetogte niets, zoodat we f 1000,— te kort schieten. Nemen we die f 1000,— op tegen een jaarlijksche rente, dan wordt de schuldenlast voor deze nog zwakke kerk te zwaar. Broeders en zusters! Helpt nog een handje.

Namens den Kerkeraad,
W. HOVING, Pres.

Voor de kerk te Appelscha.

Een hartelijke dankbetuiging en een vriendelijk verzoek! Op de circulaire, in Juli j.l. door den kerkeraad van Appel-

scha gezonden aan alle Geref. kerkeraden in Nederland, zijn de volgende giften ontvangen.

Door Ds. J. G. W. Wissink te Gasselternijveen van 16 kerken een bedrag van f 70, waaronder eenige persoonlijke giften uit Amsterdam, Stadskanaal en Stadsmusselkanaal.
Door Ds. H. Dijkstra te Smilde f 45,81, zijnde van 27 kerken.
Door Ds. W. W. Smitt te Assen f 12,20, van 6 kerken.
Door P. Koster te Appelscha f 45,17 van 27 kerken.

Voor al deze giften onzen hartelijken dank, terwijl we de Geref. kerken, die nog niets zonden, vriendelijk verzoeken: Och, Broeders! helpt het arme Appelscha. Behalve de noodige reparatie aan de pastorie, is voor de vertimmering aan het kerkgebouw bijna f 800 noodig. Appelscha bracht reeds bijna f 400 bijeen. Het deed dus wat het kon. Wanneer nu de kerken, die nog niets voor ons deden, en inzonderheid ook de grootere kerken nog wat hulp bieden, dan komen we er wel. Bedenkt, Appelscha ligt in den gunstig bekenden Zuid-Oosthoek van Friesland, waar het Socialisme veelig wortel schoot. Boven- genoemde heeren predikanten en de ondergeteekende, nemen gaarne giften in ontvangst.

Met vriendelijke aanbeveling,
P. KOSTER.

Appelscha, Oct. 1901.

Voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Van de Gem. te:
Emmer-Compascuum f 1,60 Wildervank f 32,03
N.-Buinen f 3,48 Meeden f 8,01
N.-Pekela f 14,40 Midwolda f 9,45
Oostwedde f 11,75 N.-Beerta f 3,50
Onstw.-Mussel f 2,25 Oostwolda f 6,17
Sellingen f 2,95 O.-Pekela f 15,16
Stadskanaal f 14,54 Veendam f 15,43
Musselkanaal f 8,65 Westerlee f 5,02
Valthermond f 3,40 Scheemda f 11,67
Weerdingenmond f 3,15

P. POSTEMA, Penningw.

Warfum, 21 Oct. 1901.

Art. 19 D. K. O.

BOEKJAAR 1901/2.

Sedert 1 Juni, ten behoeve der kas voor minverm. Studenten in de Prov. GELDERLAND ontvangen v. d. Geref. kerk te:
Vorden f 5,— Lochem f 2,80
Voorthuizen f 4,04 Doesburg f 3,21
Kootwijk f 2,50 Zutphen f 23,43
Zetten f 7,15 Nunspeet f 4,38
Randwijk f 1,50 Bennekom f 9,—
Westervoort f 2,64 Varsseveld f 11,14
Vorden f 5,— Apeldoorn f 14,68

Doetinchem f 1,75 Dieren f 19,25
Silvolde-Genderingen f 3,18

Met dank en dringende aanbeveling.

Namens Deputaten Art. 19 D. K. O.,
H. KUIK, Scriba-Penn.

Putten o.d. Veluwe, 22 Oct. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Contributies.

Aalten B f 19,61 Nagist Amersfoort A f 5,—
Renswoude f 3,77 Gorinchem f 30,—

Collecten.

Door Ds. H. J. Heida te De Leek, Corr. Cl. Ennematil, de contrib. uit Marum, Corr. L. P. de With, van R. Dijkstra f 0,50, P. Pandys f 1, B. de With f 0,25, H. Tolsma f 0,50, A. Dijk f 0,50, K. Rijsema f 0,50, J. de With f 0,50, L. P. de With f 0,50, J. Everts f 0,50, V. Dam f 0,50, Ds. J. Meijer f 1, G. de Vries f 0,75.

De contrib. uit De Leek van gebrs. v. Til f 2,50, A. H. Sikkema f 2,50, Ds. H. J. Heida f 1,50.
Door dhr. J. M. Smeek, Corr. te Gorinchem, de contr. van Dames Silkdorf f 2, P. A. de Groot f 1.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 19 Oct. 1901.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen van K. Dekker Jr. namens de Geref. Jong-Vereen, te Dijkshorn f 2,50

Van Mej. Schipper namens de Christ. Jongd.-Vereen.

„Martha” Zandam f 2,—

Van K. J. Kraan te 's-Gravenhage f 1,—

Door Ds. Kropveld namens Mej. v. Leenwen, Alfen

a/d R., voor iederen dag 1 cent f 3,65

De vorige opgave is vermeld f 5 door den heer Littooy te

Middelburg; dit moest zijn te 's-Gravenhage.

Met aanbeveling,
N. KOORS,
Oostvestplein, 65.

Rotterdam, 21 Oct. 1901.

Voor de Zending o. Keid. & Moh.

Door Ds. Gois, in 't kerkje te Vroomshoop f 1,80

Door idem, reeds vroeger ontvangen, (zie Mosterd-zaad en Heidenbode) Pinkstercoll. Vroomshoop f 18,80

en in 't kerkje aldaar f 4,—

Door Ds. Goeres, coll. o/d bruiloft v/d heer G.

Smedes te Wagenborgen f 2,75

Door den kerkeraad te Oude-Pekela, in 't kerkje

f 21,— en uit 2 Zend. busjes f 7,34 samen f 28,34

S. B. Vermelding in de Bazuin

gechiedt alleen op verzoek

Doersborgh, 19 Oct. 1901.

B. DE MOEN,
Quaestor.

OPENBARING EN REDE.

De overwinning, door het „Christelijk volksdeel” bij de jongste politieke verkiezingen behaald, heeft velen met ernst doen nadenken over de oorzaken, waaraan die zegepraal te danken mocht zijn, en over de beteekenis, die eraan toegekend moest worden.

Het verschijnsel was te belangrijk, dan dat men niet alle moeite zich getroosten zou, om er zich behoorlijk rekenschap van te geven en alle pogingen aanwenden zou, om het voldoende voor zijn eigen denken te verklaren.

Die verklaring ligt dan ook zoo maar niet voor de hand. Is de overwinning werkelijk daaraan te danken, dat het Nederlandsche volk in zijne groote meerderheid van de beginselen der Revolutie is teruggekeerd en uit overtuiging en met beslistheid partij heeft gekozen voor de beginselen van het heilig Evangelium? Of is de zegepraal aan toevallige oorzaken toe te schrijven, aan den desolaten toestand der liberale partij, aan de vrees voor het socialisme, aan den afkeer van leerplicht en andere liberale zegeningen, aan de eminente leiding der verbonden Christelijke partijen?

Niemand, die het zeggen kan. Eerst de historie zal er het antwoord op geven. Maar in elk geval staat vast, dat de overwinning niet behaald zou zijn, als de Christelijke partijen niet zoo een drachtig hadden samengewerkt en niet zoo hou en trouw elkander bij de stembus hadden bijgestaan.

En die samenwerking is het juist, welke hun, die de nederlaag leden, een doorn in het oog is. Prof. van der Vlucht trachtte in een schoon artikel, opgenomen in het nieuwe tijdschrift

Onze Eeuw, breedvoerig uiteen te zetten, dat die samenwerking op geen overeenstemming in beginselen berustte, en dat de partijgroepeering, die bij de stembus van Christelijke zijde plaats had, in strijd was met de belijdenis, door elk der partijen aangaande de openbaring en hare toepassing op de practijk van het leven omhelsd.

Niet openbaring en rede mocht de tegenstelling zijn, die de staatkundige partijen in ons vaderland indeelde; maar deze indeeling had de scheidslijn te volgen, welke er liep tusschen hen, die het recht erkenden als een macht boven, en anderen, die het slechts achtten als een product van den menschelijken wil.

De jeugdige rechtsgeleerde Mr. Anema, reeds bekend door zijne studien over *Calvinisme en Rechtswetenschap* en de *Grondslagen der Sociologie*, heeft den Hoogleraar, die zijn leermeester was, op bescheiden en zakelijke wijze in een brochure over *Partijgroepeering* van antwoord gediend. En dat antwoord, strikt bij de beginselen zich bepalend en in schoonen vorm ingekleed, is waard, om in breder kring bekend en overdacht te worden.

De tegenstelling van openbaring en rede heeft toch niet maar voor de indeeling der staatkundige partijen op dit oogenblik in ons vaderland belang, maar zij draagt een algemeen karakter, heeft eene universele beteekenis en grijpt ieder oogenblik diep in de vragen van leer en van leven in.

Niemand kan toch ontkennen, dat er in de menschenwereld zulke verschijnselen bestaan, als die met den naam recht, waarheid, zedelijkheid, schoonheid, godsdienst enz. worden aangeduid. Het zijn verschijnselen, die wel niet waargenomen kunnen worden met het

lichamelijk oog, maar die toch even vast en zeker zijn, als de zon, die we aan den hemel zien schijnen en de aarde, die wij betreden met onzen voet.

En de eerste vraag, die aan ieder denkend mensch zich opdoet, is daarom deze: wat is dat recht, dat goede, ware en schoone? vanwaar heeft het zijn oorsprong en wat is zijne natuur?

Daarop zijn slechts twee antwoorden mogelijk: zij staan alle vast vóór en boven den mensch, of ze zijn uit den mensch afkomstig en product van zijne ontwikkeling. In het laatste geval zijn zij wisselend met den dag; dan is er in eigenlijken zin geen recht, geen waarheid, geen goedheid, geen schoonheid meer; met alle zienlijke en tijdelijke dingen is recht en onrecht, goed en kwaad, waarheid en leugen aan voortdurende verandering onderworpen.

Prof. van der Vlucht is dit met ons eens; hij behoort niet tot de utilistische maar tot de intuïtieve school en ziet in het recht eene macht, die boven den mensch staat en niet uit zijn wil afkomstig en verklaarbaar is.

Maar hij wil bij dit onderscheid en deze tegenstelling blijven staan en acht deze genoegzaam, om de partijen op politiek gebied in te deelen.

Doch bij eenig nadenken blijkt dit onmogelijk. Want ten eerste verheft zich het practisch bezwaar, dat zulk eene abstracte, wijsgeerige formule nimmer in staat is, om eene partij te organiseren en te bezielen. En ten tweede is het onmogelijk, om in het recht als eene macht boven den mensch op boven-gestelde vraag het laatste, het afdoende antwoord te zien. Want indien het recht eene macht is boven den mensch, vanwaar heeft het dan zijn oorsprong en waarin rust het?

Daarop heeft Hugo Grotius, en na hem alle voorstanders van eene onafhankelijke moraal, wel ten antwoord gegeven, dat het in zichzelf rust. Maar dit is een antwoord niet verleggenheid, dat niemand bevredigt. Want wetenschap is het om kennis der oorzaken te doen; zij stelt zich nooit met een dictatoriale uitspraak tevreden. Indien men voor het recht als eene macht boven den mensch geene verklaring weet, rust de menschelijke geest niet, voordat hij het uit den mensch heeft verklaard. De autonome moraal biedt geen vastigheid; zij dwingt hare voorstanders, om in een onhoudbare stelling zich op te sluiten of den weg der evolutie op te gaan. De geschiedenis heeft dit overvloedig bewezen, al was het alleen in de ontwikkeling van de idee van den godsdienst bij de moderne theologie hier te lande. Zonder God is de objectieve macht van recht, waarheid, deugd, godsdienst niet te handhaven. En daarom is de tegenstelling nooit: het recht eene macht boven of een product van den mensch, maar: het recht evenals het goede, het ware, het schoone uit God of uit den mensch. Aan die tegenstelling kan niemand ontkomen. Indien Prof. van der Vlucht het recht werkelijk wil handhaven als een macht boven den mensch, dan kan hij dat alleen doen in dien weg, dat hij den oorsprong en den grondslag ervan zoekt in God Almachtig, den Schepper van hemel en aarde, den Schepper ook en den Handhaver van het recht.

Maar bij de eerste vraag, die in dezen zin beantwoord wordt, voegt zich dan terstond eene tweede, n.l. hoe en door wat middelen openbaart God dat recht, zoodat wij het kennen kunnen? God is de zijnsgrond van het recht, maar wat is er de kenbron van?

Ook hier zijn slechts twee antwoorden mogelijk. Het recht heeft tot kenbron alleen de algemeene of daarbij nog eene bijzondere openbaring. Het begrip openbaring vormt hier de tegenstelling niet, alsof enerzijds geene en anderzijds wel eene openbaring werd aangenomen. Want wie het recht handhaaft als eene macht boven den mensch en dus zijn oorsprong zoekt in God, moet aannemen, dat die God, die de bron van het recht is, ook op eenigerlei wijze zich heeft geopenbaard en eene kenbron van dat recht voor den mensch heeft ontsloten.

Maar wie alleen de algemeene openbaring aanneemt, wikkelt zich in allerlei moeilijkheden. Want immers, wijl de empirie, de historie wel leert, wat als recht onder de menschen gegolden heeft, maar niet wat als recht te gelden heeft, en dus geen vasten maatstaf van het recht aan de hand doet, beperkt zich de kenbron van het recht vanzelf alleen tot de rede, als het schijnbaar eenig vaste steunpunt te midden der historische wisselingen van het recht. Doch dit rationalistisch standpunt biedt nog minder vastigheid dan het historische. Want de rede moge een algemeen besef bevatten van het onderscheid van recht en onrecht, zij staat, wat haar inhoud aangaat, zelve onder den invloed der historie. Wat waar is aan deze zijde der Pyreneën, zeide Pascal daarom, is onwaar aan de andere zijde. Onder de Christelijke volken is de rede juist door de bijzondere openbaring Gods gevormd; zij is gevoed door Bijbel en kerk, door het Christendom in het algemeen en spreekt daarom nog luide van recht en gerechtigheid. Maar a'naarmate die rede met of zonder opzet van de Schrift, van de kerk, van de Christelijke religie wordt losgemaakt, verarmt zij, verliest zij aan

inhoud en houdt zij niets meer dan eene vage, wijsgeerige formule over, waarmede men in de moraal, in den godsdienst, in de rechtswetenschap niets meer aanvangen kan.

Op de vraag naar de kenbron van het recht in zijn beginsel en wezen geven daarom alle volken ten antwoord, dat er bij de algemeene openbaring nog eene bijzondere bijkomt. Op de vraag, welke die bijzondere openbaring is, loopen de antwoorden uiteen. Buddha, Zarathustra, Mohammed, Christus worden door verschillende volken als profeten Gods geëerd. Maar geen verschil is er over het feit, dat er zulk eene bijzondere openbaring is. Wie daarom alle bijzondere openbaring verwerpt en alleen een algemeene erkent, plaatst zichzelf niet alleen buiten het geloof der Christenheid, maar ook buiten het geloof der menscheid en veroordeelt zichzelf daardoor alleen reeds tot rationalistische onvruchtbaarheid.

Waarom wij nu de Schrift als die bijzondere openbaring Gods erkennen, kan hier niet in den breede aangegeven worden. Maar zooveel is toch zeker, dat de gronden voor dat geloof steviger zijn dan die voor elk ander geloof aan eene bijzondere, ja zelfs steviger en hechter dan die voor het geloof aan eene algemeene openbaring, en minstens tien maal sterker dan die voor het geloof, dat het recht eene macht is boven den mensch zonder meer. Want ook dit is geloof; alleen is het een geloof, dat ergens op den weg moedwillig staan blijft, om dat het van verder voortgaan verderf en ondergang vreest.

Daarom is het onderscheid over den omvang der bijzondere openbaring, hetwelk tusschen de Christenen bestaat, klein in vergelijking met de kloof, die er gaapt tusschen hen, die eene bijzondere openbaring aannemen en hen, die ze beslist en geheel verwerpen. De tegenstelling tusschen den oorsprong van het recht in God of in den mensch gaat daarom practisch altijd over in die tusschen de openbaring of de rede als kenbron.

Maar als de tweede vraag alzoo beantwoord is, dan komt er ten slotte nog eene derde bij, en deze luidt: hoe is uit die bijzondere openbaring, die in de Schrift, of volgens de Roomschen ook in de onfeilbare kerk, tot ons komt, de waarheid, dus ook de kennis van de beginselen van het recht af te leiden? En daarop is er geen ander antwoord dan door de rede, dat is de geloovige rede, die de openbaring aanneemt en zich door haar leeren en leiden laat.

Van een op non-activiteit stellen der rede is dus geen sprake. Integendeel, de bijzondere openbaring verschaft aan de rede een buitengewoon object, een nieuwen inhoud, een andere taak. Gelijkt de rede met inspanning van al hare krachten uit de algemeene openbaring in natuur en historie de gedachten Gods opspoort, zoo heeft zij ook de verhevene en heerlijke roeping, om in het zweet van haar aanschijn uit de goudmijn der bijzondere openbaring al de schatten van waarheid en kennis te voorschijn te brengen, welke God erin neergelegd heeft. De genade onderdrukt de natuur, ook de rede en het verstand des menschen niet, maar heft ze ook op en vernieuwt ze, en prikkelt ze tot ingespannen arbeid. Niet de twijfel maar het geloof is de weg naar de waarheid en de weg naar de vrijheid tevens. Wie de zonde doet, is een dienstknecht der zonde, waar wie door den Zoon is vrij gemaakt, die is waarlijk vrij. Want waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid.

Zoo staat in beginsel en hoofdzaak het vraagstuk tusschen openbaring en rede.

Maar eene gansch andere vraag is, of deze tegenstelling op een gegeven tijd en een bepaald land tot groepeerings der staatkundige partijen moet leiden.

Dat is bij geen algemeenen regel vast te stellen en hangt van tal van bijzondere omstandigheden af, bepaaldelijk ook van de vraagstukken, die in zekeren tijd op politiek gebied aan de orde zijn.

De samenwerking van de verschillende Christelijke partijen bij de laatste stembus was zonder akkoord. De stemruiling is volgens de *Standaard* eene proefneming geweest, die, wanneer zij schade en geen bate brengt, ook niet herhaald mag worden. Mr. Anema zegt terecht, dat het steunen van een Roomschen kandidaat reeds bij eerste stemming niet volkomen conform is aan de duidelijke bedoeling van Art. 21 van het Antirevolutionaire program.

Wanneer andere vraagstukken dan de tegenwoordige aan de orde kwamen, bijv. de vrijheid van godsdienst en geweten, de losmaking van den financieelen band tusschen kerk en staat, de *principiele* regeling van het Hooger Onderwijs, dan zou men allerwaarschijnlijkst de partijen zich terstond gansch anders zien groepeeren dan bij de jongste stembus te aanschouwen viel.

Maar dit uiteengaan op het stuk van belangen zou toch niet tenief doen, het machtige feit, dat de strijd van geloof

en ongelooft de geschiedenis der wereld beheerscht.

Wat dunkt u van den Christus? — is de principiele vraag, die scheiding blijft maken tusschen menschen en volken.

BAVINCK.

NIET IN HET AARDSCHIE.

„Het is niet in den overvloed gelegen, dat iemand leeft uit zijne goederen.” LUK 12: 15b.

De Heiland waarschuwt tegen gierigheid. Hij wil het aardsche op den rechten prijs doen schatten. Het heil moet er niet in gezocht worden. Daarom vermaant Hij: „Ziet toe, en wacht u voor de gierigheid.” De Heiland wil zeggen: het ware geluk, het genoegen bestaat niet in den overvloed.

Zoolang wij op aarde zijn, hebben wij het aardsche van noode. De aardsche tabernakel kan de aardsche steunpilaren niet missen. Voedsel en dekfel zijn onontbeerlijk. Om „brood” leerde Jezus zijnen jongeren bidden. Maar, en hierop dient gelet, om *dagelijks* brood. Niet hetgeen wij „overhouden”, heeft iets tot ons onderhoud bijgedragen. Het geld, dat, als de reis volbracht is, nog in onze beurs is, heeft ons niet in staat gesteld tot den overtocht. Niet de pracht van onze woning beschermt tegen de invloeden van wind en weder. Niet slechts voedt en onderhoudt de mensch zijn leven niet uit den overvloed; maar ook het gelukkig, het vergenoegd leven is niet aan den overvloed te danken.

„De godzaligheid”, zegt de Schrift, „is een groot gewin met vergenoeging”. Zoo is het. De ervaring leert dit. De gierigaard is een slaaf. In de macht van den mammon, zal zijn goudhorst hem licht in een keten van ongerechtigheid wikkelen. Hij heeft althans nooit genoeg. Onverzadelijke begeerlijkheid prikkelt hem gestaag.

Doch, dit alles daargelaten, wijzen wij er op, hoe dikwerf de vermeerdering der smarten gelijken tredt houdt met de vermeerdering der aardsche goederen.

Een beroemd man, uit de vorige eeuw, schreef: „Die den overvloed heeft, wil er vertooning van maken. Hij voert grooten staat. Dit maakt de afgunst gaande, en die berokkent hem menige verdrietelijkheid. Hij verkrijgt zich vele dienstknechten en dienstmaagden; zij loopen elkander in den weg, zij kraken, zij worden weelderig en losbandig, zij zijn bedriegelijk, soms diefachtig; hoe meer dienstdoden, hoe minder gemak en meer onrust.

„Hij wil er lekker van eten en drinken; het lekkere vervoert hem, hij gebruikt te veel, „zijne zathed laat hem niet toe te slapen” (Pred. 5: 11). Hij moet zijne dagelijksche overdadigheid boeten met kwalen en smarten, die het leven bang en bitter maken.

„Of hij wil zijn overvloed bezitten in het verborgen. Hij leeft stil, zuinig, meer dan zuinig; zijne inkomsten vermenigvuldigen, zijne koffers worden bij den dag voller. Hierin acht hij zich gelukkig. Maar hoe lang? — Metterhaast sluit hij zijne koffers en sleept ze in een donker hol; zagen ze zijne huisbedienden, zij mochten hem ombrengen; wisten het zijne erfgenamen, ze mochten hem vergeven; wisten het zijne naburen, zij mochten bij nacht inbreken en hem vermoorden. Dit verontrust hem den geheelen dag; hij begeeft zich naar bed, hij zoekt rust; maar vindt ze niet. Er ritselt een muis, zijn wachthond blaft, een nachtuil vliegt tegen zijne glasvensters, en hij heeft van schrik en zweet van angst.”

Inderdaad, zulk een mensch doet ons denken aan den draak in de fabel, die veroordeeld was, om geheel slapeloos, een grooten schat te bewaken in een donker hol, en tot welken de vos zeide, dat een iegelijk, die hem gelijk was, zeker geboren was, om het voorwerp van der goden gramschap te zijn.

Ook waarborgt overvloed van aardsche goederen geenszins verlenging van tijdelijk leven. De dood treedt even ongenoodigd en onafwijsbaar het paleis van den Vorst als de stulp van den bedelaar binnen. Dit schijnt de Heiland niet het minst te willen herinneren. De gelijkenis, die Hij ter aanbidding en opheldering van de vermaning ten beste gaf, doet ons dit oordeelen. De rijke man had vele goederen, opgelegd voor vele jaren, en stelde zich voor, nog lang en vroolijk en gerust te zullen leven; maar op het onverwachts werd de stem gehoord: „Gij dwaast, in dezen nacht zal men uwe ziel van u afreischen.”

Het is dus in den overvloed niet gelegen, dat men blijft leven. De rijkste is zoo min als de armste één uur van zijn leven verzekerd. Gelijkt de roest knaagt aan het edelst metaal en deszelfs glans doet verdwijnen, de mot, het nietige insect, de prachtigste kleederen doorboort en ten onbruik maakt, zoo knaagt reeds aan het lichaam van den mensch, die in waarde is, de „worm”, die het straks in het graf zal slepen. Hoe dwaas dan, zich te vergapen aan hetgeen der ijdelheid onderworpen is en weldra zal worden achtergelaten. Onze geest heeft hoogere behoeften,

dan die door het aardsche bevredigd kunnen worden. Niet in hetgeen vergaat, elders moet voldoening worden gezocht. Het waar geluk ligt in het bezit van God, in zijne gemeenschap en het deelgenootschap aan de verdiensten van den Middelaar. Tijdelijke dingen moeten of met zorg bewaard of telkens opnieuw aangevuld worden, om er genot van te hebben. Zij vervullen geene zielsbehoeften. Zij laten de ziel niet slechts ledig, maar verderven haar vaak.

Maar wie deel heeft aan de zalige gevolgen van Jezus' verzoenend lijden en sterven, heeft, ook al mag hij weinig, van wat de aarde aan schatten en gaven bezit, zijn bijzonder eigendom noemen, een onvergankelijk, een onverliesbaar goed — hij heeft alles.

De godzaligheid maakt vergenoegd en tevreden in den stand, waarin God hem heeft geplaatst, doet in het geringe, in de gunst van God ontvangen, Gods liefde proeven. Door de godzaligheid wordt de aanzienlijke nederig, vriendelijk en bescheiden omtrent zijne minderen en gereed om, zooveel in hem is, hun welzijn te bevorderen. Door haar wordt de arme in staat gesteld om gemoedigd de lasten des levens te torsen, en zich gelukkiger te achten dan de wereld, die te midden van overvloed en weelde de bron aller zegeningen niet kent.

Wie rijk is in God, is waarlijk rijk. Wel treffen hem velerlei rampen, maar te midden van de wisselingen, die zijn lot op aarde kan ondergaan, mag hij dien eenigen, algenoegzamen, zekeren troost bezitten, dat alles, wat hem bejegt, tot zijn nut verstrekt. De dood is de eindpaal van arbeid en moeite, van wenschen en verwachten op deze wereld. Het leven hier staat in het nauwst verband met het leven aan gene zij der graven. Wie hier rijk was in God, zal ginds onuitsprekelijk rijk zijn door God.

Waar de verwachting der wereld-dienaars vergaat, daar vangt eerst recht de vreugde der godvruchtigen aan.

Dat we dan, meer los van het aardsche, de vreemdelingsgestalte begeeren. „Laat gierigheid ons in haar strik niet vangen” zij telkens de bede van ons hart.

En naarmate wij, van zondige gierigheid verlost, bedenken de dingen, die boven zijn, zullen wij de betamelijke gierigheid betrachten. Hoe? vraagt ge, *betamelijke gierigheid*? Inderdaad. Wij zullen dan gierig zijn op onzen tijd; dien „uitkopen”, ons ten nutte maken. Gierig zijn op de waarheid, die wijs kan maken tot zaligheid; haar „kopen”, maar niet verkoopen”; haar „zoeken als zilver en naspeuren als verborgene schatten”. Gierig zijn op Gods gemeenschap; naar God dorsten, niet minder dan het vermoeide hert naar de frissche waterstroom. Gierig zijn op de zielen der zondaren, die wij zullen trachten te winnen voor den Heere. Onze armen uitstreken naar het verlorene, om het te brengen aan den voet van het kruis.

Niet in den overvloed van het aardsche ligt des zondaars heil; maar in den overvloed der genade ligt des Christens zegen. En die genade is tot en onder alles genoeg. Zij doet leven, lijden, strijden, werken tot Gods eer, en kroont met eenewigen vrede. Zij doet eeuwig leven.

NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

II.

GEHOORZAAMHEID (1.)

Alle Godsdienst onderstelt het bewustzijn onzer verhouding tot God als tot dien Opperheer, die volstreekte zeggenschap over ons en onbepert recht op ons heeft.

Daaruit verklaart zich, dat God, in zijne wijsheid, bij den mensch vóór alles dit bewustzijn opwekte en levendig hield, door hem iets te verbieden.

Toonde God hiernede, dat Hij den Heer van den mensch was, deze had zijnerzijds de verhouding, waarin God tot hem stond te erkennen en te toonen, dat hij ze aanvaardde, door gehoorzaam te zijn.

Gehoorzaamheid is de eerste openbaring van het geestelijk leven. Met haar vangt de geschiedenis van den geestelijken mensch aan. Met haar, luidde niet het eerste woord van den bekeerden Saulus: Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? Zij was de deugd, in welke God den mensch van het paradijs vóór alles wilde oefenen; zij was de deugd, die in den Zoon des menschen hare volle openbaring vond; de deugd van het kindeke en de deugd van den engel. Zij is de eigenlijke deugd van het schepsel, die in God niet vallen kan, maar tot hare beoefening het schepsel eischt, en de eigenaardige strekking heeft om God te verheerlijken als Opperheer.

Het woord: gehoorzamen, licht zichzelf toe. Het doet denken aan een kind of een knecht, die zijn oor spitst om acht te geven op wat zijn vader of heer hem beveelt, zóó echter dat dit

hooren gepaard gaat met den wil om te doen wat hem geboden, of te laten wat hem verboden wordt, en dat het van het willen ook komt tot het doen.

Hieruit blijkt, dat het woord gehoorzamen ook in ongunstigen zin voorkomen kan; zonder meer toch wijst het de plichtmatigheid van het gehoorzamen niet aan. Men kan ook aan het kwade gehoorzaam zijn. Aan Adam verwijt God, dat hij gehoor heeft gegeven aan de stem: zijner vrouw, Gen. 3: 17; Paulus spreekt van een gehoorzamen aan de zonde, en van een stellen van zichzelf tot dienstknechten der ongerechtigheid, Rom. 6: 12, 16. Door het leven naar den wil des vleesches onder het gezichtspunt van gehoorzaamheid te brengen, spreekt de Schrift eene diepe gedachte uit, deze namelijk, dat er voor den mensch aan het gehoorzamen geen ontkomen is. De mensch waant, dat hij zich vrij maakt, als hij zich aan het gezag Gods onttrekt. Hij vergist zich; want hij verwisselt slechts van meester. Weet gij niet, zegt Paulus, Rom. 6: 16, dat wien gij uzelf stelt tot dienstknechten ter gehoorzaamheid, gij dienstknechten zijt desgenen, dien gij gehoorzaamt, of der zonde tot den dood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid? Dienstknechten, zegt hij; hij bezigt het woord in den zin van slaaf, om aan te wijzen dat wij ten volle in de macht komen van het zedelijk beginsel, waaraan wij ons overgeven, zoo niet in die van het goede, dan toch in die van het kwade. God alleen gehoorzaamt niet; aan het schepsel is het gehoorzamen wezenlijk eigen; eene vrijheid om al dan niet te gehoorzamen bestaat voor het schepsel niet, en kan voor het schepsel niet bestaan, omdat het met het begrip van schepsel onverenigbaar is. Zoo wij geene dienstknechten Gods zijn, zijn wij dienstknechten der zonde; een tusschenin bestaat er niet. Het is meer dan tijd, dat aan ons geslacht deze waarheid voorgehouden worde.

Wat nu de gehoorzaamheid aan God betreft, zoo onderstelt deze, evenals alle gehoorzaamheid aan eene persoonlijke macht, een tot ons gesproken woord, dat ons iets verbiedt of gebiedt. Wij kunnen wel iets laten of doen, zonder dat het ons juist verboden of geboden is, maar alsdan kan er van gehoorzamen geen sprake zijn. Toen God den mensch dan ook in de gehoorzaamheid oefenen wilde, liet Hij hem niet aan zijn ingeschapen goeden drang over, maar stelde Hij hem in het proefgebod onder eene wet. Alle gehoorzaamheid onderstelt alzoo rechtstreeksche kondgeving van Gods wil aan het schepsel; wie deze loochent houdt voor gehoorzaamheid aan God geene plaats meer over. Deze kondgeving van den wil van God behoef niet altijd in den vorm van eene wet te geschieden; van gehoorzaamheid kan gesproken worden met opzicht tot alles, waardoor het Gode behaagt, ons zijnen wil te openbaren. Zoo is er in de Schrift sprake van eene gehoorzaamheid des geloofs, van eene gehoorzaamheid der waarheid, of, gelijk met één woord kan gezegd, van de gehoorzaamheid aan het evangelie.

Daaruit, dat de wet in zoo nauwen samenhang met de gehoorzaamheid staat, als gegeven om deze in het leven te roepen, verklaart zich de liefde van den geestelijken mensch tot haar. Dat er bij dezen zulk eene liefde gevonden wordt, blijkt uit de talrijke getuigenissen der heiligen, ons in de Schrift bewaard. Reeds de omstandigheid, dat God hem onder een wet gesteld heeft, geeft den vrome des Ouden Verbonds stof tot dankbaarheid en vreugde. Wien toch geeft een heer bevelen, den vreemde of den huisgenoot? Is het niet den huisgenoot? Zoo is dan de wet, waaronder de Israëlitische vrome staat, een teeken er van, dat God hem aan zich verbonden heeft om zijn kind en knecht te zijn. Alzoo, roept de Psalmzichter juichend uit, heeft Hij geenen volke gedaan; zijne rechten kennen zij niet, Ps. 147: 19, 20. Maar ook in de wet zelf, naar haren inhoud aangemerkt, heeft hij welbehagen, ja, hij heeft niet alleen lust tot de geboden, omdat zij in zichzelf goed en nuttig zijn, maar bemint ze ook, omdat het bevelen van den Heere zijn (W. à Brakel.) De langste der Psalmen, de 119e, is eene voortdurende lofrede op de wet, opgeweld uit een hart, dat brandt van verlangen om hare inzettingen te doen. Hoe rijk is het leven der heiligen aan geboden als deze: doe mij treden op het pad uwer geboden, want daarin heb ik lust, Ps. 119: 35; of aan klachten er over, dat het kwade bij ligt, als men het goede wil doen, Rom. 7: 21. Vooral is het als kenmerk van het oprechte en vurige der begeerte, om den Heere gehoorzaam te zijn, van betekenis, dat de vrome uit eigene beweging de wet onderzoekt, om te beproeven, wat Gode welgevallig is; hij wacht het gebod niet af, maar zoekt het op: „ik heb uwe bevelen gezocht,” Ps. 119: 94.

Op dit hoogst noodzakelijke van de

gehoorzaamheid wijst Samuël, als hij zegt: gehoorzaamheid is beter dan slachtoffer — want wederspanningheid is eene zonde der tooverij, 1 Sam. 15: 22, 23. Op dit woord mag ons geslacht wel met nadruk gewezen. Men weet, dat elk in onze dagen vrij wil zijn; het schijnt zelfs wel, of de vrijheid het hoogste goed is. Als burger van den staat wil men niet gebonden zijn dan krachtens zijne eigene toestemming. Die geest zit in den mensch reeds als kind; onze kinderen willen veeltijds nog wel doen, wat hun bevolen wordt, mits zij eerst begrijpen, waarom het hun wordt bevolen, en na het betamelijke van het bevel ingezien te hebben, er het zegel hunner goedkeuring aan hechten. Die geest dringt zoo licht ook in de gemeente door. Het goede „met” zijn wil te doen is voortreffelijk, maar het „krachtens” zijn wil te doen, valt hoogelijk af te keuren. Wij moeten gevoelen, dat wij onder gezag staan, en het goede doen, omdat God het wil en gebiedt. Maar daartoe komt het slechts, als God zelf het verzet onzes vleesches tegen de wet als wet gebroken heeft, en ons in haar zijn wil heeft leeren liefhebben. Zelfs het kind van God gaat hier niet altijd vrij uit. Al te veel wordt het goede gedaan in eene opwelling van het oogeblik, als men tot dit of dat een bijzonderen drang gevoelt, al te weinig omdat het geboden is. Deze krankte des geestelijken levens is in het bijzonder aan zijne jeugd eigen. Zij verraadt zich in een gebrek aan regelmaat en standvastigheid in de betrachtting van het goede. Zoo mag het niet. Onze vroomheid mag geen wild groeiend gewas gelijken; vrucht behoort zij te wezen van het gehoorde en gehoorzaamde woord.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Het blijft, naar de berichten te oordeelen, niet alleen stil in Zuid-Afrika, maar men kan er haast niet wijs uit worden. Zoo bijvoorbeeld wat Botha, den Kommandant-Generaal, betreft. Men weet dat hij terugtrok uit Zoeloland en, volgens de Engelschen, met de zijnen zoo goed als omsingeld is. Maar op eens komt Zondag het bericht, dat Botha weer bij Itala zou zijn, waaruit hij eerst zoo bloedig de Engelschen heeft geworpen. Inderdaad een „wereldverrassende tijding.” Maar het resultaat der jacht is nog verbazend weelderig, wij wil tegelijk hooren dat een der jagers, Bruce Hamilton, bals over kop zijn lijf is gaan bergen in Vrijheid, tot het laatst toe vervolgd en geplagd door een sterk commando onder Grobelaar. Het wild joeg dus den jager naar huis. Dood op, doornat geregend, met modder bedekt, keeren de verschillende Nimroddeu naar hun kampen terug!

Maar, nu vertelt Kitchener weer, dat „Botha's troepen naar 't Ermelo-district werden teruggedreven en — dat het weer zoo ongunstig blijft”. . . Dit laatste is wel meer 't geval als het den Engelschen niet voor den wind gaat. Doch het eerste wijst ons juist op een tegenovergestelde richting als wat wij daar straks van Botha bij Itala vernielden.

Beide berichten zijn echter niet onverenigbaar. Botha heeft naar onze voorstelling zijne commando's verdeeld, al is 't nu juist niet in zulke kleine troepen als de Engelschen beweren, alleen om het ontkomen der Burgers aan hun omtrekkende beweging te kunnen bemantelen. Met één hoofddel trok hij zelf naar Ermelo terug, gelijk reeds vroeger is gemeld, om daar zijn slag te slaan, zoolang de Engelschen zich ophoopen om Vrijheid en bij Natal. Maar het andere deel liet hij om Vrijheid en een deel daarvan trekt zelfs weer naar 't Zuid-Oosten in Zoeloland, om de Engelschen daar en in Natal vast te houden. In elk geval blijkt, dat van het baas zijn der Engelschen geen sprake kan zijn.

En ook elders is 't van hetzelfde laken een pak, want Kitchener vertelde verder: „dat de Boeren 19 Oct. bij Smithfield (O.-Vrijstaat) een patrouille van Pilcher's colonne gevangen namen. In het duister blijft hoe groot de patrouille was en ook ontbreekt de gewone toevoeging, dat de Britten weer losgelaten werden. Dat is toch niet zoo slecht!

En over den toestand in de Kaap bericht Kitchener: „In de Kaapkolonie wordt Smuts vinnig opgejaagd Noordwaarts van Graaff Reinet. De midden-districten en het Zuiden zijn overigens vrij (?) van den vijand, met uitzondering van de overblijfselen van Scheepers commando in Oudtshoorn en Ladysmith. De poging der rebellen uit Calvinia om zuidwaarts te trekken is gestuit. In den uitersten Oosthoek zijn de mannen van Fouché en Mijburgh, nadat zij er niet in geslaagd zijn naar het Zuiden door te breken, in de bergen verspreid.” Maar nu doet zich het vreemde verschijnsel voor, dat men bericht uit Kaapstad dat 17 Oct., dat de zoo „vinnig opgejaagde” Smuts onder de bedrijven nog even een kleine afdeling lokale troepen gevangen nam te Doornbosch bij Zwagershoek, in het noorden van Somerset-Oost. Wist Kitchener dat bericht den 20 Oct. nog niet? Waarom hield de censuur dit Boeren-succesje zoo lang achter? Men lette er ook op, dat Smuts ten noorden van Graaff Reinet opgejaagd wordt, terwijl Doornbosch een heel eindje ten zuiden van deze plaats ligt. Ook zijgt hij geheel ervan, dat de Boeren bij Saldanha, kort bij Kaapstad geheel baas zijn.

Verder is er van het oorlogsterrein weinig nieuws. Mijburgh's commando moet bij Hellspruit gevochten hebben. Bijzonderheden ontbreken. Bij Poelhofstroom maakten de Boeren

een paar wagens buit, die hout moesten halen en wat te ver buiten 't dorp gingen". De bevelvoerende officier sneuvelde. En de Reuter-correspondent te Johannesburg vertelt, dat in moeielijk toegankelijke gedeelten der Magaliesbergen de door de Boeren gezaaide oogst rijp is. Hetzelfde is het geval in het dal der Elandsrivier en Van der Kemp's mannen moeten daar aan het oogsten zijn".

Zoo wordt nu ook de rust verklaard in 't Zuid-Westen van de Transvaal.

Men moet het maar weten!

Intusschen verontruste men zich niet: de toestanden zijn voor de Burgers niet zoo slecht, al verliezen zij ook wel eens een veer, en van de Wets' dood geloove men niets. Indien 't zoo ware, had Kitchener het al wel bericht!

Voor wie nog iets anders van Noord-Amerika had gehoopt, is teleurstellend wat de correspondent van de *New-York Herald* te Washington seint aan zijn blad, dat er weinig of geen kans is op een tusschenkomst van Roosevelt ten gunste der Boeren. Roosevelt zal, volgens kringen, die het weten kunnen, in de Boeren-zaak geheel de gedragslijn van Mac Kinley volgen.

De president zoekt echter wel het presidentschap in nieuwe banen te leiden. Roosevelt wil het politieke leven in Amerika door en door louteren. Als gouverneur van New-York streed hij op leven en dood met de politieke knoeiers-club, die Tammany Hall heet, als president heeft hij reeds den strijd aangebonden met de vele misbruiken, die de hoogste machten in de groote Republiek verontreinigen.

Verdienste, persoonlijke verdienste, zal voortaan het eenige middel wezen om vooruit te komen op politiek gebied. Geen partij-dienaar maar volks-dienaar wil Roosevelt wezen en hij heeft het nog onlangs gezegd, dat hij een tweede presidentschap alleen uit de handen des volks zou willen aanvaarden.

En Roosevelt wil woord houden. Hij benoemde democraten met voorbijgaan van republikeinen, omdat die democraten meer recht op een post hadden. Talloos moeten de schrapen zijn in de republikeinse candidaten-lijst. De republikeinen zouden wanhopig zijn. Men spreekt reeds van een ernstig verschil tusschen Roosevelt en Hanna, den agitator der republikeinse partij.

Ook aan zijn zwarte onderdanen wil de president zijn zorg wijden. Vrijdag ontving hij op het Witte Huis een eminenten neger, Booker Washington, president van de Universiteit Tuskegee in Alabama. Maar nu zijn de Zuidelijken woedend over deze daad en achten het een onuitwisbare hoon, dat een kleurling met den president heeft aangezien.

Een Zuidelijk blad, de *Memphis Scimitar*, schrijft: "De verschrikkelijkste misdaad, die ooit door een burger der Vereenigde Staten is gepleegd, is gisteren door president Roosevelt bedreven. Met een neger heeft hij op het Witte Huis gedineerd. Dat komt zowat op hetzelfde neer als dat hij gedineerd had met een schoenpoetster."

De *Memphis commercial appeal* uit zich volgender wijze: "President Roosevelt heeft een dwaasheid begaan, die erger is dan een misdaad. Er is geen excuus voor deze onvergiffelijke fout te vinden."

Alzoo spreekt 't ras van Rhodes, dat de Boeren vermoordt "omdat ze de gelijkheid niet willen!"

Zou Roosevelt werkelijk de man zijn, om de herinnering aan de Washington's, Garfield's en Lincoln's althans voor een deel te hernieuwen?

NOORDT.ZI.

HET BELANG DER KERKEN.

De *Heraut* dringt mij om dit belang bij de kwestie over de Opleiding nogmaals op den voorgrond te stellen.

Ik voor mij had "den strijdbijl" gaarne begraven gezien tijdens de vredesonderhandelingen. Zooveel in mij was heb ik dat gedaan en ook anderen daartoe opgewekt.

De *Heraut* schijnt daarover anders te denken. Ten minste de strijd wordt daarin van week tot week onder het opschrift "Geref. beginselen" krachtig en kras voortgezet.

In zijn jongste nummer zelfs op zulk een wijze dat zijgen moeilijk wordt.

Tegenover alles wat daar gezegd wordt over "de souvereiniteit der wetenschap" en over "de souvereiniteit in eigen kring" blijft ik handhaven:

10. het belang der kerk waar het gaat om de Opleiding harer leeraren;

20. het recht der kerk om, waar het daarom gaat, een stem in het kapittel te hebben, en wel de eerste en de laatste, ja de beslissende stem.

Dat is haar recht en haar belang. De zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords is haar van 's Heeren wege toevertrouwd.

Daarvoor zijn dienaren des Woords noodig. Voor de Opleiding van deze te zorgen is dus haar recht en haar belang.

Zij bewegt zich daarmee op haar eigen terrein en dat wel voor een belang, naar de ordinantie Gods haar toevertrouwd.

Daarmee wordt onzerzijds volstrekt niet beweerd, gelijk de *Heraut* schijnt te meenen, dat "de kerk een soort souvereine macht is, die op allerlei gebied met haar rechtspretenties kan optreden en jure suo de wet kan stellen."

"Op allerlei gebied." En de kerk beweegt zich inzake van haar zorg voor de Opleiding alleen en bij uitsluiting op haar eigen gebied.

Zij eerbiedigt gaarne "de souvereiniteit in eigen kring" ook van de Ver. voor H. O. op Geref. grondslag, gelijk ze die ook voor eigen terrein in eigen kring handhaaft.

Maar dan blijft elk op eigen terrein.

De Vrije Universiteit blijve dan ook op eigen terrein in eigen kring. Zij gedrage en handhave zich als wetenschappelijke inrichting, waar men de wetenschap beoefent om haar zelfs wil, gelijk een harer Hoogleraren stijf en strak en met klem van redenen heeft beweerd.

Dat nu is juist een van onze bezwaren, dat diezelfde Vereeniging, die met hare Universiteit zoo krachtig opkomt voor hare souvereiniteit in eigen kring, tegelijk haar

School als Opleidings-instituut in dienst der kerken wil doen werkzaam zijn. Zij staat er op dat hare examens, die n.l. der Theol. Faculteit, op het terrein der kerken erkend worden.

Geen wonder, dat de kerk nu de wacht bij de poort zet en haar hand op dat Opleidings-instituut legt en waarborg vraagt voor de waarde van die examens, waarvoor op haar terrein geldigheid wordt gevraagd.

Is dat niet het recht en het belang der kerken? Zeker, de Vereeniging heeft recht in betrekking tot haar Universiteit of Theol. Faculteit die hand van haar terrein af te weren. Zij heeft recht zich niet aan die vraag te storen en haar eigen gang te gaan.

Zij is "soverein in eigen kring" en huldigt "de souvereiniteit der wetenschap," in haar School beoefend.

Doch dan houde die Theol. Faculteit op Opleidings-instituut der kerken te zijn. Dan vrage men geen erkenning van hare examens op het terrein der kerken.

Dan blijve men, wat formeel effect dier wetenschappelijke actie betreft, ook binnen dien eigen souvereinen kring.

Men verwarre toch niet langer de Universiteits-kwestie in het algemeen met de Opleidings-kwestie in het bijzonder.

Dat is reeds veel te lang geschied.

De Universiteits-kwestie is geen zaak der kerken in directen en eigentlijken zin des Woords.

De Opleidings-kwestie echter wel, in verband met de zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords.

Daarmee wordt volstrekt niet ontkend, dat de kerken in het algemeen groot belang hebben bij een Universiteit, naar eisch der ordinantie Gods ingericht. Dat hebben zij evenzeer als land en volk in het algemeen.

Zelfs is het voor de Universiteit van belang en wel in haar eigen belang in behoorlijk contact of verhouding tot de kerken te staan. En dit wel afgedacht van de Opleidings-kwestie.

Als men deze er buiten laat en ze brengt ter plaatse, waar zij behoort, wordt de zaak der verhouding van de Universiteit tot de kerken veel gemakkelijker. Uiteraard is ze dan veel minder diep ingrijpend in elkaanders belangen, doen en laten.

Zij is dan een zaak van onderling overleg voor sommige punten, of ook van correspondentie en tot een zekere hoogte van toezicht van de zijde der kerken.

Maar de Universiteit blijft dan soverrein in eigen kring en over wat haars is.

Doch gauch anders wordt het als de Opleidings-kwestie ermede in gemengd wordt, gelijk maar al te veel geschiedt.

Deze geldt rechtstreeks het belang en het recht der kerken.

Daarvoor op te komen is dus haar zaak en haar zorg.

Daarbij komt, dat de Geref. kerken in den weg van Gods Voorzienigheid een eigen Opleidings-instituut, een eigen School hebben.

Een School, waarover zij het volle zeggenschap en dat ongedeeld en onvermengd bezitten.

Gaat het nu aan, van de kerken te begeren voor de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit dezelfde voorrechten als haar eigen School bezit, maar dan op het zeggenschap der kerken te bekijnbeelen?

Is dat billijk, is dat recht?

Men verlangt, dat de Theol. Faculteit Opleidings-instituut der kerken zij, gelijk de eigen School der kerken dat is.

Men verlangt, dat de Candidaat-examens dier Faculteit door de kerken erkend worden in gelijke mate als die van de eigen School der kerken.

Men verlangt zelfs, dat de Theol. Faculteit in de zorg der kerken deele, wat de collecten ten hare behoeve betreft, op denzelfden voet als de eigen School der kerken.

Dus in alle dezen volkomen gelijkstelling. De kerken zullen aan de Theol. Faculteit dezelfde voorrechten toekennen als haar eigen School bezit. Zoo vraagt men.

Moet dan daaruit niet volgen, dat de kerken ook hetzelfde zeggenschap hebben over die Faculteit als zij hebben over eigen Theol. School.

Als men ditzelfde zeggenschap niet wil of kan of mag toestaan, dan mag men naar de wet van recht en billijkheid ook niet dezelfde voorrechten eischen.

Dat is het standpunt, waarop we bij de Opleidings-kwestie inzake de verhouding van Theol. Fac. en Theol. School onderling en tot de kerken elkauder hebben te ontmoeten.

Gelijke rechten, gelijke plichten. Gelijke lasten, gelijke lasten, gelijk onder goede Geref. Christenen betaamt.

Dit heb ik gemeend op de aanklacht van de *Heraut* te moeten antwoorden.

D. K. WIELENGA.

Bond tegen Vaccinedwang.

Algemeene Vergadering van leden op Woensdag 30 October 1901, des voormiddags 11 ure,

in »Caledonia», Haringvliet te Rotterdam.

Onder de Voorstellen van het Agendum wordt genoemd:

De Bond roepe een algemeen volkspetitionement aan Regeering of Tweede Kamer in het leven ter verkrijging van afschaffing van vaccinatie-dwang.

De bond verzamele gegevens omtrent de gevolgen der vaccinatie.

Vraagpunten zijn: Verdient het aanbeveling, allen die bezwaar hebben tegen de vaccinatie, aan te raden hunne kinderen in geen geval te laten inenten?

Kan de bond ook iets doen voor hen, die hunne kinderen niet laten vaccineren en niet in staat zijn huisonderwijs te bekostigen?

N.B. Des middags ten 2 ure zal eene openbare vergadering plaats hebben waarin als sprekers zullen optreden de heeren: Prof. LINDEBOOM, J. H. DE WAAL MALEFIJT en Dr. SCHOUTEN.

„Excelsior”.

De Jongelingsvereniging ter bevordering van Christelijk leven „Excelsior” te Amsterdam, hoopt 4 & 5 Nov. a.s. haar 50-jarig bestaan te herdenken.

Maandag 4 Nov. wordt een Bidstond gehouden in een der kerkgebouwen van Amsterdam, waar verschillende Sprekers zullen voorgaan. Dinsdag 5 Nov. 's middags te 3 uur Receptie van oud-leden in de groote zaal van Excelsior, Keizersgracht 207. Na afloop gemeenschappelijke maaltijd en gezellige bijeenkomst.

Secretaris der Reunie-Commissie is de heer J. C. Geel, Sarphatipark 80, Amsterdam.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap »Filippus».

De e. v. Bestuursvergadering zal D. V. worden gehouden Donderdag 7 November a.s. Stukken voor deze Vergadering worden tot 5 November ingewacht bij

den Secretaris, J. TER BORG.

Woltega, 19 Oct. 1901.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van B. J. W. te Zwolle f 3,00

" P. van Leeuwen van Alphen - 1,00

Door Ds. Duursema, Uithuizen, gevonden in de collecte - 2,00

Wie volgt deze goede voorbeelden na? Het is immers broodnodig, dat ook onze soldaten gewezen worden op den eenigen Naam, die ter zaligheid is gegereen.

Voor het bovenstaande onzen hartelijken dank.

E. KROPELDE.

Rijnswijk, 21 Oct. 1901.

„Oranje boven.”

In hartelijken dank ontvangen: Van J. M. te Groningen f 5; van J. Bouwman Jr. te Groningen 2 pakjes gedragen kleederen; van de Wed. H. V. te Ermelo een pakket gedragen kleederen; van den heer L. H. Meijling te Voorschoten 2 zakken met gedragen kleederen. Deze broeder schreef, zijn vrouw had eens opruiming gehouden van liggende kledingstukken, en zond ons eene groote hoeveelheid voor de armste bewoners in Friesland Zuid-Oosthoek. Ach, wie volgt zulk een schoon voorbeeld na. Het kan hier zoo heerlijk dienst doen. Wat voor het lichaam, en daarbij de verkondiging van het Woord des levens voor de onsterfelijke ziel, dan wordt de bevolking gered.

Uw aller dankbare Friend, J. Wouda,

Corr. van Jachin.

Oranjewoud, Heerenveen, 21 Oct. 1901.

Buitenlandse kerken.

Amerika. Een herderlijke brief van de Synode der Gereformeerde kerk. — In Amerika worden gedurig klachten gehoord over verwaarloozing van het Catechetisch onderwijs. In de jaarboeken der Geref. en Christ. Geref. kerken wordt het getal huisgezinnen en Catechisanten van elke gemeente opgegeven. De statistiek lout aan, dat in de Christ. Geref. kerk de Catechisaties over het geheel beter bezocht worden dan in de Geref. kerk, en dat in de laatste de Hollandsch-spreekende gemeenten zich gunstiger onderscheiden bij de Engelsch- en Duitsch-spreekende gemeenten. Globaal genomen, zijn er in de Christ. Geref. kerk op tien huisgezinnen zestien Catechisanten, en in de Geref. kerk op elk huisgezin bijna één Catechisant.

Om het verschil tusschen de Hollandsch- en Engelsch-spreekende gemeenten te doen uitkomen, schrijven wij de opgaven van een paar Classen af. In de Classis Holland, waar de Hollandsche taal en gewoonte nog meer of min in eere zijn, telt men in de Geref. kerk 2161 Catechisanten uit 1422 huisgezinnen, en in de Classis Michigan, die bestaat uit de Engelsch-spreekende gemeenten van Michigan en Illinois, zijn slechts 712 Catechisanten op 1065 huisgezinnen, terwijl het nog slechter staat in de Classis Pleasant Prairie, die grotendeels bestaat uit Duitsch spreekende gemeenten; daar worden 401 Catechisanten opgegeven bij 1090 huisgezinnen.

In de Hollandsche gemeenten dezer kerk wordt het meer en meer ingezien, dat het toenemend verzuim van het onderwijs op de Catechisatie voor de kerk gevaarlijk wordt. De oorzaak van dit kwaad ligt voor een niet gering deel in de Zondagsscholen en in allerlei vereenigingen, waardoor het opkomend geslacht op Methodistische paden wordt afgevoerd.

Op de Synoden der Geref. kerk is meer dan eens over deze zaak gesproken. Die van het vorige jaar heeft eene commissie benoemd, die een herderlijken brief moest ontwerpen. Dit ontwerp is op de Synode van dit jaar goedgekeurd en aan al de predikanten der kerk gezonden.

Eerst wordt den predikanten herinnerd, dat in de constitutie der kerk de belangrijkheid van het Catechetisch onderwijs is uitgesproken, en dat door onderscheidene Synoden het onderwijs der jeugd als een zaak van het hoogste belang is aanbevolen.

Dan wordt uit de geschiedenis aangetoond, dat in de kerk van Christus het onderwijs der jeugd in de leer der waarheid steeds als een noodzakelijk middel voor den welstand en opbouw der kerk behartigd is.

Ook worden de oorzaken van de verslapping in de behartiging van deze taak genoemd. Vooral dit gedeelte van den herderlijken brief doet ons niet alleen een blik slaan in den toestand van de Geref. kerk in N.-Amerika, maar geeft veel, dat ook elders behartiging verdient. Wij nemen er eenige passages van over.

„Het beeft, dat de zorgvuldige onderwijzing der jeugd in de Christelijke leer een levenskwestie is, zal hen aangrijpen, die inzien, hoe onontbeerlijk zulk een onderricht blijft voor den groei van Christelijk leven en van het Koninkrijk van Christus op aarde.

Men denke, wat leed de Apostel droeg en hoe scherpelijk hij de Christenen uit de Hebrëen bestrafte, dewijl zij leeraars behoorden

den te zijn vanwege den tijd, en wederom van noode hadden de eerste beginselen der Christelijke leer te leeren.

Evenmin kan men thans een gegrondde verwachting koesteren van vordering in godsdienstige kennis, ervaring en kracht, tenzij de grondslag daarvoor gelegd worde in eene systematische inprenting van de Christelijke leer.

Waar men dit verzuimt, worden zelfs ware bekeerlingen en oprechte belijders dezulken, die „melk van noode hebben en niet vaste spijs”, en zij blijven een geslacht van zuigelingen „onervaren in het woord der gerechtigheid.”

De wezenlijke oorzaak van de toenemende ontrouw van vele leeraars in het nalaten van de geregelde verklaring van den Catechismus op den Zondag, ligt in het verzet hunner gemeenten tegen Catechismus-prediking.

En dit is wederom een onvermijdelijk gevolg van het gemis aan zulk een godsdienstig onderwijs in de dagen hunner jeugd.

In hunne vatbare en ontvangbare jaren gingen zij niet ter Catechisatie en leerden zij geen Catechismus en missen nu zulk een belangstelling in zijne verklaring en waardeering van zijne waarheden, als hun zou bijgebleven zijn, ware het anders geweest.

Thans zonder vatbaarheid, om deze waarheden te ontvangen of vermogen om ze te verwerken, hebben zij, heel natuurlijk, geen smaak in de vaste spijs van het Evangelie.”

Nu wordt herinnerd aan hetgeen de kerk vroeger op dat terrein deed en zooals het thans is:

„Die doopelingen van weleer hadden geen grooter behoefte aan Catechetisch onderwijs dan de meesten van hen, die nu op belijdenis hun geloofs lidmaten van de kerk worden.

De heersche oppervlakkigheid in het onderzoek van kerkeraadswege bij het doen van belijdenis des geloofs, de zucht naar een groot aantal leden, de haast waarmede men hen tot de tafel des Heeren toelaat, de binnensmokkeling van een zeer groot procent van onverschilligen is het gevolg van zulke gebruiken, en de gemeente wordt zoodoende meer en meer samengesteld uit een aantal van onvaste en onbevoegde leden.

Men verwondert er zich vaak over dat gemeenten, die zich orthodox in naam en kerkverband zijn, zich zoo gedwee onderwerpen aan de stoutste ketterijen van hunne leeraars.

De verklaring daarvan is gemakkelijk. Van zulke leden, die zeer weinig of in 't geheel geen specifieke kennis bezitten van wat het geloof is, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is, kan niet verwacht worden, dat zij zullen ontdekken, wat met dit geloof in strijd is, of dat zij ernstiglijk den strijd zullen aandoen voor de waarheden. Vele der nog in naam Evangelische kerken zijn geen kweekscholen voor mannen, die eenmaal martelaren voor de waarheid zullen worden.

Er heerscht een wijdverspreide meening, dat groote getallen van leden, die uit de wereld naar de gemeente zijn overgegaan, het bewijs leveren van het welzijn en van den voortgang der kerk van Christus. Doch dit hangt af van geheel iets anders, niet van het aantal, maar van de kwaliteit van de bekeerlingen, die men ontvangt.

Prof. Dr. Cannon zegt: „Laat Catechetisch onderwijs verwaarloosd worden en de kerk zal achteruitgaan; in de eerste plaats in de zuiverheid der leer en daarna onvermijdelijk in de zuiverheid des levens. Godsdienstige opwindingen, welke geen ware verlevendigen zijn, mogen voor een korten tijd de kwade gevolgen van een afwijking van de gezonde leer verbergen, maar ten laatste zullen zij de deur openen voor de toelating van verschillende dwalingen en het verval van de kerk in dezelve verhaasten.”

Zij die het best bekend zijn met den tegenwoordigen kerkelijken toestand en het kerkelijk streven, weten niet, wat hun te doen staat, de profetische nauwkeurigheid van deze woorden te bewonderen of hunne vervulling te bejammern.”

Tot zoover dit schrijven van de Synode der Geref. kerk aan de predikanten. Wat daarin gezegd wordt, verdient ook onder ons overweging en behartiging.

In dezen brief wordt terecht gewezen op het verband tusschen verwaarloozing van het onderwijs op de Catechisatie en het verzet in de gemeenten tegen de Catechismus-prediking. Ook wordt met reden de aandacht gevestigd op allerlei vereenigingen, die de jonge menschen van de Catechisatie terughouden. Dit laatste mogen wij ons ook wel laten gezeggen.

SCHOLTEN.

Een Fransman schreef uit Londen. — „Vandaag ben ik naar City Temple geweest om Dr. Parker te hooren. Gij kunt niet begrijpen, hoe vreemd dat is. Een verbaasd gehoor, n.l. twee à drieduizend menschen, die men door wonderen van vindingrijkheid plaats geeft. Een zeer groot orgel, waarop de organist hard genoeg speelt om zelfs „dooden te wekken.” Een orkest, bestaande uit dames, die met alle kracht viool spelen, en een mijnheer, die de trompet blaast — dit alles vlak voor 't orgel — ten dienste der gezangen en koren. Kortom een verschrikkelijke muziek om katten te doen huilen, en met een forto, dat de kerk ervan dreunt. In 't midden, of althans zeer naar voren in het schip der kerk, staat een zeer groote preekstoel, en daarin Dr. Parker. Hij heeft een stem, alsof het onweert, en hij heeft voor tekst „Waakt!” Hij heeft veel redenaars-talent en eene geheel eigenaardige manier van stembuiging, welke overigens zeer juist van pas valt. Ondanks dit alles sluimert mijne buurdame rustig voort; en telkens, als de prediker roept „Waakt!” wordt zij schrikkend wakker”....

In de „Revue Chrétienne” meldde de heer J. Arbois de geschrevene aantekeningen van een ter dood veroordeelden moordenaar, die dezen Protestantischen aalmoezenier verzocht hem in de laatste oogenblikken zijns

levens bij te staan, hoewel hij zelf geen Protestant was. Oprecht en berouwvol verhaalt hij daarin zijn treurige kindheid, tusschen een dronken vader en een mishandelde moeder doorgebracht, in vroege diefstallen, ondeugden, berouw en terugval. Hij vermaant de jongelingen, hem niet te volgen op dit duistere pad. De ongelukkige stierf op het schavot, na God gebeden en de woorden des leeraars aangehoord te hebben, dat er zelfs hoop is in de ure des gericht, ook voor den roover en moordenaar, die zich niet verhard.

Bij de misdaden onzes tijds is wel het droevigst, dat zij dikwerf bedekt worden en de dader niet te vinden is. Eerst later, als de misdadiger niet te achterhalen is, wordt de schuldige openbaar, of de toedracht der zaak gemeld. — Vóór jaren won een jeugdige rijke Engelsche handelaar een groote som aan de speelafel. Hij deponeerde de som echter niet bij de bank zelf, maar nam ze mede naar zijn hotel. Onderweg werd hij hierop aangevallen, bestolen en vermoord. Het lijk werd terstond heimelijk naar een plaats gebracht, waar een wandelaar of een bergbestijger licht in een afgrond kon storten. Het publiek werd alras gemeld, dat de jongeling bij een bergbeklimming door het uitglijden van zijn voet in een afgrond gestorven en omgekomen was. Men vond hem in de diepte liggen met verbijzelden schedel! Zoo diende de pers alweder de leugen en de misdaad.

In N.-Amerika is een bond opgericht van Christelijke vrouwen uit verschillende kerkgenootschappen, dat het Mormonisme wil bestrijden en in zijn stillen en openbaren voortgang tegengaan. De vereeniging heet „League for social service.” Verbond tot maatschappelijk welzijn. — De Mormoonsche kerk, zeggen zij, regelt de geheele politiek in Utah; zij is zeer machtig en wint snel terrein in de naburige Staten en in Californië. Zij legt het slim aan en met bekwaamheid om zich eene meerderheid in geheel het Westen der Vereenigde Staten te verzekeren. Om hare plannen tegen te gaan, zou men in de Bondsconstitutie een amendement of een nevenartikel willen invoeren, dat voor elken Staat de vestiging van 't veelhuwelijk binnen zijne grenzen onmogelijk maakt. Maar drie-vierde der Staten moeten voor dat idee gewonnen worden. — Ook in Europa, ook in Nederland meende men, dat het Mormonisme gedaan had; doch het steekt overal opnieuw het hoofd op, en in de twintigste eeuw met nieuwen ijver.

In Duitschland is het aantal Mormonen 1065, waaronder 293 kinderen beneden de acht jaren. 301 zijn gedoopt en 45 zijn naar Amerika verhuisd. Het blad der Mormoonsche sekte rapporteert, dat aldaar 41000 huisbezoeken hebben plaats gehad met traktaat-verspreidingen. De Mormonen hebben daarbij ook hunne Zondagsscholen en Kerkelijke Bijbelstonden.

Het faillissement der bank te Leipzig, waarop zoveel andere bankroeten volgden, verloopende zomer, en waardoor een menigte menschen geruineerd werden, heeft zijn slachtoffers ook onder godsdienstige en philanthropische vereenigingen. De Gustaaf-Adolf-vereeniging o.a. verloor er 180000 mark mede, geheel haar bezitting.

De Franche Hervormde gemeente van Bayswater Londen, vierde haar 89en verjaardag. De Franche scholen zongen bij die gelegenheid onderscheidene gezangen. Volgens het verslag van Mr. Du Pontet-de-la Harpe, stichter der gemeente, kreeg hij verlof van den Bisschop te Londen om in 't Fransch in de kerk van St. Jan te prediken. De jongelieden hebben onder zich eene vereeniging voor hun Christelijke vorming en evangelisatie-arbeid. Twintig personen verspreiden Bijbels, N. Testamenten en trak-taten. De zendingseest werd veel opgewakkerd door een bezoek van Mr. Bertrand. Van de gastvrijheid in de stichting „Home” genoten 329 onderwijzeressen; 70 kregen een betrekking. Bij het plaatsbureau meldden zich 350 bedienden aan; terwijl 150 een plaats kregen. De ontvangsten bedroegen 62,570 francs en de uitgaven 41,580. Door het spreken van Franche en Engelsche predikers aldaar wordt de band tusschen de Christenen over en weer aangehouden trots de politieke verwijdering nu en dan.

Voorspoedig bevallen van een Zoon, A. PROPER geb. HOKSBERGEN.

KAMPEN, 19 October 1901.

Voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden bij de herdenking van ons 25-jarig huwelijk van in en buiten de gemeente, betuigen wij onzen hartelijke dank.

P. WALRAVEN. E. WALRAVEN—THIELE.

ALMKERK a/d NIEUWEDIJK, Oct. 1901.

Voor de vele bewijzen van deel-neming, ontvangen bij het overlijden van onze geliefde oudste Dochter, Zuster en Behuwdzuster GRIETJE KOLKERT, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.

Namens de Familie, W. J. KOLKERT.

DEVENTER, 17 Oct. 1901.

aan allen, die ons den 7 Oct. i.l. hunne deelneming en belangstelling deden blijken, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.
D. DUURSEMA.
H. DUURSEMA - GEERTS.
UITHUIZEN, Oct. 1901.

Het heeft den vrijmachtigen God behaagd op het onverwachts een onzer Bestuursleden

H. BERENDSEN.

door den dood weg te nemen, in den nog jeugdigen leeftijd van twintig jaren.

Drage dit vroegtijdig sterven voor ons vrucht, om ten allen tijde bereid te zijn. Sterke de Heere de bedroefde Ouders en verdere betrekkingen in dezen voor hen zoo smartelijken weg.

Namens het Best. der

Jonged.-ver »Bid en Werk»

H. KOLKMAN, Pres.

M. ANTINK, Secr.

GEESTEREN, (G.),

18 Oct. 1901.

Onze gemeente leed heden een droevig verlies, door het overlijden van onzen mede-Ouderling

Paulus Polderman.

Vanaf 1872 tot 1880 diende hij onze gemeente als diaken en vanaf dien tijd als ouderling.

Hij was een eere en steun voor onze gemeente, ons verlies is groot; doch wij kunnen ons verblijden in zijne winst, want hij kon nu nog getuigen: ik ben duur gekocht door het bloed van Jezus Christus.

Namens den Kerkeraad,

H. MEULINK, Praes.

K. HOUTERMAN, Scriba.

MELISKERKE,

21 Oct. 1901.

Heden overleed tot onze diepe droefheid in het Verpleeghuis te Middelburg, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader,

Paulus Polderman,

in den ouderdom van ruim 58 jaren, na eene gelukkige Echtvereeniging van ruim 31 jaren. Zwaar valt ons dit verlies, doch het vaste vertrouwen dat hij is ingegaan in de rust, die er overblijft voor Gods volk, is ons tot troost.

Uit aller Naam,

WED. P. POLDERMAN.

BIGGEKERKE,

22 Oct. 1901.

HOEK VAN HOLLAND

heeft wel een CHRIST. SCHOOL, maar geen onderwijzerswoning, terwijl eerst-daags ook de SCHOOL moet vergroot worden. Bijna moedeloos, na talrijke pogingen om geld daarvoor te krijgen, vragen wij thans langs dezen weg giften om te kunnen bouwen. De Schoolraad beveelt deze zaak aan

Zende ieder, die kan, s. v. p. een gift aan onderget.

Namens het Bestuur,

G. L. GORIS, Voorz.

Oct. 1901.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels voorhanden, o. a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Patnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Höfögel	Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige garantie. Franco Station door geheel Nederland. Gratis Handleiding voor Zelfonderricht en Toetsenlooper. Gemakkelijke termijnbetaling. Catalogus gratis en franco.

JOH. DE HEER — Rotterdam,

Noordmolenstraat 71.

Intuilen.

Repareeren.

Ouderwetsche Geldersche worst

van zuiver varkensvleesch.

Heerlijk!! Fijn!!! 8 pond f 4,00

franco per verrekenpakket.

J. L. VAN APELDOORN HZN. HATTEM (Gelderland.)

Overal wederverkoopters gevraagd.

Wie eens bestelt, blijft vast afnemer.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren. Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens f 7, f 9, f 12, franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeeren, kost ook nog f 35, en f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gere d., een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25.— Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrij zicht en monters Gratis.

De INTEEKENLIJST op den

Scheurkalender

EEN LAMP VOOR DEN VOET

1902.

met zeer fraai schild, waarop het portret van H. M. de KONINGIN, Z. K. H. PRINS HENDRIK en PRESIDENT PAUL KRUGER, is verschenen:

Wij geven het niet over
Voor geld of eer of goed,
Dat licht op onze paden,
Die Lamp voor onzen voet.
Wij laten ons niet nemen
Dat heerlijk Woord van God;
Dien kostelijken Bijbel
Rooft ons geen tijd of lot.

De staf is 't voor den grijsaard;
De Gids voor onze jeugd;
Een zon, die met haar stralen
Ons jong gemoed verheugt.
Een sterk en machtig wapen
In strijd met zonde en lust;
En in de sterfensure
Een peluwe met rust.

Wie er mede wil werken, gelieve aan te vragen bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

De prijs is 40 cent.

Goed en goedkoop.

Brakel, Redelijke Godsdienst, 2 dln. geb. halfeer . . . f 6,—
Hutcheson, Kleine Propheten, 2 dln. geb. halfeer . . . - 4,—
Spurgeon, 52 Leerredenen, linnen band . . . - 2,—
Molenaar, Catechismus, geb. halfeer . . . - 2,75
Krummacher, Elisa de profeet, 3 dln. . . - 2,50
Leven en nagelatene geschriften van M'Cheyne . . . - 2,50
Laatste verzameling van M'Cheyne . . . - 2,50
Ambrosius, Zien op Jezus . . - 2,—
Deze beste boeken worden franco gezonden na ontvangst van postwissel door

KAMPEN. G. PH. ZALSMAN.

Bij D. DONNER te Leiden is verschenen:

VEERTIENDE ZESTAL KERSTLIEDEREN

voor Scholen en Huisgezinnen,

OP BEKENDE WIJZEN,

DOOR

D. VAN WIJCK.

Prijs 3 cent. 100 ex f 2,25.

250 ex f 4,50 500 ex f 7,50.

Op aanvraag is ook een ex. van een der vorige Zestallen ter kennismaking te bekomen.

Gereformeerd Gymnasium.

te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

ZEVENBERGEN: A. v. S. f 2,50, Gez. R. f 1, wed. W. d. E. f 1. DRIMMELEN: G. J. V. f 1, I. G. V. f 1, Ad. v. L. f 1, H. W. v. d. S. f 0,50. RAAMSDONK: A. d. J. f 0,50, Ds. J. C. v. f 1, A. D. Z. f 1. KLUNDERT: E. v. C. E. f 2,50, A. d. H. f 2,50, L. P. f 1, J. C. P. f 1, C. d. H. f 1, Z. d. P. f 1. NIEUWENDIJK: C. P. f 5, P. L. f 1. E. v. P. K. f 1, m. j. A. J. d. f 10. FIJN-AART: A. L. K. f 2,50, A. W. f 1, B. v. B. Az. f 1, J. M. Az. f 1, A. v. D. C. f 1, M. Z. f 1, H. H. v. d. P. f 1, W. H. M. f 1. ALMKERK: B. K. Pz. f 2, A. d. J. Sz. f 1, A. d. J. C. f 1, C. d. J. f 1, H. v. d. K. f 1. GORINCHEM: A. S. f 1,50, J. d. G. f 0,50, E. v. H. W. f 1, mej. L. f 2. DORDRECHT: Mr. Joh. J. Phz. f 1, mej. G. f 2,50, L. C. O. f 1, A. M. f 1, M. M. v. d. B. f 1, H. d. d. K. f 1, A. B. f 1, W. v. R. Ez. f 1, A. H. d. f 2, D. M. f 1, N. v. f 1, mevr. K. f 1. ZWIJNDRECHT: H. v. N. f 0,50, L. d. J. f 0,50, M. v. H. f 1, C. L. f 0,50, V. v. f 0,50, G. B. f 1, P. d. K. f 0,50, B. d. J. f 0,50, G. L. Gz. f 1, J. v. d. K. f 0,50, M. d. R. f 0,50, E. v. H. W. f 1, P. v. N. f 0,50, J. B. f 1, P. S. f 1, P. S. f 1, H. S. f 1, Ds. A. K. f 1, J. C. W. f 1, wed. J. d. K. f 1, wed. T. K. f 1,50. RIJSOORD: G. M. f 1, wed. P. d. K. f 1, C. R. f 1, J. v. N. f 2,50, M. d. Z. Gz. f 0,50, A. N. Jz. f 1, wed. Job. v. N. f 2,50, mej. N. N. f 1. BARENDRECHT: L. B. Bz. f 2, J. B. f 1, J. A. D. f 1, As. K. f 1, J. v. d. E. f 2, As. L. f 0,50, J. N. f 1, J. K. Br. f 0,50, Me. L. A. d. R. f 1, An. v. d. B. f 1, P. v. d. C. f 1, L. v. d. S. f 0,50, C. K. f 0,50, wed. A. V. f 1, wed. A. V. v. d. B. f 1, mej. H. V. f 1. IJSELMONDE: O. M. v. d. V. f 1, M. v. d. V. f 1, S. v. d. V. f 1, M. K. f 1, A. S. f 1, R. v. IJ. f 0,50, L. v. d. M. f 0,50, M. d. J. f 1, Z. d. O. f 1. APELDOORN: M. V. f 1, L. V. f 1, G. B. f 1, A. V. f 2, H. v. d. H. f 1, wed. G. K. f 1, wed. J. C. v. f 2,50, wed. J. J. V. f 1, mej. H. f 2. BARNEVELD: W. D. f 1, D. R. f 1, B. v. E. f 1, K. v. W. f 1, H. J. B. f 1, H. J. v. E. f 1, L. J. K. f 1, G. v. d. W. f 0,50, H. S. f 0,50, A. t. H. f 1, R. S. f 2,50, M. J. K. f 1. ZAANDAM: J. W. f 1, J. O. f 0,50, H.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschenen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kestfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dez-er 9 leerredenen is 90 ct.

Terstond bij de uitgave genoot deze bundel leerredenen zooveel belangstelling, dat verdere aanbeveling nu overbodig is.

F. f 1, J. v. D. f 1, K. M. f 0,50, H. J. f 1, D. d. H. f 0,50, P. v. Z. f 1, Gz. R. f 1. SOEST: B. G. f 1, J. d. R. f 1, H. W. f 0,50. MIDDELBURG: T. K. f 1, C. H. d. W. f 1, P. D. f 1, F. P. D. f 1, B. B. f 1, W. U. f 2,50, J. M. M. f 1, J. B. f 1,50, Me. A. A. d. V. f 1, Mr. L. f 1, C. P. f 1,50, A. L. I. C. f 2,50. SOUBURG: P. J. f 0,75, J. A. f 1, J. P. f 0,50, P. A. f 1, A. L. f 0,50, N. N. f 1, J. d. V. f 1, M. B. f 1, A. d. V. f 0,50, J. D. f 0,50, A. D. f 0,50, C. C. f 0,50, J. B. f 1, Ds. G. A. K. f 1. SEROOSKERKE: C. L. f 1, P. v. H. f 0,50, H. J. v. f 0,50, A. M. Sz. f 1. VLISSINGEN: G. G. f 1, Z. f 1, H. G. f 1, J. C. f 1, G. f 0,50, C. P. J. D. f 1. KOUDEKERKE: Adr. W. f 2,50, J. J. f 1,50, D. K. f 0,50, M. L. f 1, K. W. f 1, P. F. f 0,50, C. v. S. f 2, J. M. f 1, A. v. V. f 0,75, L. v. V. f 0,50, J. M. f 1, D. d. B. f 0,50, H. M. Jr. f 1, C. A. f 1, W. v. S. f 2, A. J. f 1, wed. B. P. f 1. BIGGEKERKE: J. W. f 1, A. v. S. f 0,50, P. P. f 2, A. S. f 1, L. S. f 1, L. d. R. f 0,50. YERSEKE: A. M. S. f 0,50, P. d. B. f 1, J. d. S. f 1. KRUININGEN: Jac. V. f 1, M. K. Mz. f 1, J. W. f 1, Ds. H. W. L. f 1,50. OOST KAPELLE: C. v. f 1, J. M. f 1. ARNEMUIDEN: C. v. f 1,50, J. K. f 2,50, J. K. f 1, L. v. E. Az. f 2, J. d. T. f 1, N. C. f 1, J. M. f 2,50, J. W. f 1. SCHOONDIJKE, I. J. v. B. f 5, J. P. v. B. f 5, A. J. d. B. f 1, A. v. d. L. f 0,50, J. R. P. f 0,50. ZWIJNDRECHT: A. B. f 1, I. J. d. H. f 2. OOSTBURG: A. v. f 1, J. d. H. R. f 1, J. v. B. f 1, W. R. f 1, W. C. Jz. f 0,50, J. d. V. f 1, J. G. f 0,50, J. d. B. f 2, A. E. f 0,50, I. R. Az. f 3, A. V. f 1, M. V. f 1, L. P. f 1, wed. A. R. f 1, wed. J. K. f 1. HANSWEERD: P. S. f 1, L. J. f 1,2. HEINKENSZAND: J. B. f 1, J. v. D. f 2. WOLFERTSDIJK, Ds. E. f 1, G. H. f 5, C. S. f 1, C. J. f 1, AARDENBURG: wed. A. O. f 2,50, wed. M. Z. v. d. P. f 2,50, mej. S. v. O. f 0,50, E. v. O. f 1, A. S. L. f 1,25. AXEL: Ds. R. P. O. f 1, P. d. B. f 2, A. R. f 2,50, A. L. f 0,50, A. d. R. f 1, H. d. K. f 1, E. v. f 2, P. D. M. f 0,75, G. W. f 1, M. d. f 1, H. H. f 1, K. d. F. f 2,50, Jac. D. f 2,50, Jac. D. f 2, J. J. d. F. f 1, wed. C. v. B. f 1. ZAAMSLAG: Job. D. f 2, Jac. D. f 2, C. A. v. V. f 1, J. P. C. f 2,50, A. H. f 1. GOES: J. S. B. f 1, C. v. Z. f 1, A. M. V. f 1, TERNEUZEN: J. W. f 5, G. W. f 3, J. A. d. J. f 2,50, M. d. R. f 2,50, R. J. S. f 2,50.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quitantie wordt beschikt.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in Leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1,00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Na ontvangst van postwissel f 1,—

wordt het franco verzonden door den uitgever.

NIEUWE BRIEFKAARTEN.

met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door ZALSMAN te KAMPEN.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer T. Kuiper te Hilversum f 269,20, door den heer G. W. Negebragt te Velp f 12,50, door den heer J. Scheeres te Velsen f 16,50, door den heer Abt. Maas te Vrouwenpolder f 14, door den heer T. J. Gaevelink te Heerenveen f 25,50, door Ds. A. Dekkers te Veere f 3,50, door Ds. H. W. Felderhoff te Doesburg f 35, van den heer A. Punt te Duisburg f 2, door den heer A. G. van Deth te Brussel f 161, door den heer N. J. Bastmeijer te Bruinisse f 11,50, door den heer B. Dijkstra te Minnertsga f 22, door J. van Boshede te Voo st f 18, door J. Hartkamp te Maassluis afr.: 1900 f 57,50, uit Maassluis (1901) f 80.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit:)

Van de Geref. kerk te Barchem f 1,61, van idem te Epe (1/2 coll.) f 2,22, van idem te Aalten f 13,56, van idem te Monster f 7,50, van idem te Den Bommel f 1,44, van idem te Smilde B f 3,70, van idem te Appelscha f 5,81, van idem te Gasselter Nijveen f 7, van idem te Norg f 0,57, van idem te Enn f 2,50, van idem te Haulerwijk f 2,71 1/2, van idem te Assen f 25,33, van idem te Vries f 3,45, van idem te Almkerk f 14,62, van idem te Andel f 4,63, van idem te Dussen f 2,60, van idem te Giessen-Rijswijk f 3, van idem te Meeuwen f 2,03, van idem te Nieuwendijk f 15,10, van idem te Sleeuwijk f 6,80, van idem te Waardhuizen f 2,18, van idem te Werkendam A f 10,22, van idem te Werkendam B f 2,50, van idem te Oostwolde (1900) f 18,45, van idem te Bellingwolde f 2,10, van idem te Westerlee f 6, van idem te Scheemda f 14,41, van idem te Meeden f 7,08 1/2, van idem te Mildwolde f 4,49, van idem te Nieuw Beerta f 1,50, van idem te Giessen-Nieuwkerk f 4,40, van idem te Randwijk f 2,66.

Aan Schenkingen:

Door Ds. H. W. van Loon, van X f 2,50.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer T. Kuiper te Hilversum f 6,50.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Totaal II: 1a, Blaagt de Bazun!

Vrijdag 1 November 1901.

Pag. I 4, Is het voor u liever wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat 28 Oct. j.l., na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student M. H. J. Bosch, wiens adres is te Kampen.

Namens het College v.d.,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

NIEUWE-PEKELA, 28 Oct. 1901. Zondag j.l. maakte onze algemeen geachte Leeraar Ds. M. Meijering de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Noordwijk aan Zee. De wensch van kerkeraad en gemeente is, dat hij eene Gode welbehaglijke keuze moge doen, maar zoo het in 's Heeren gunst kan zijn, dat hij in ons midden blijve.

Namens den Kerkeraad,
J. J. SCHOLTENS, Scriba.

OUDEGA (Small.), 27 Oct. 1901. Hedenmorgen na het eindigen der godsdiensttoefening maakte onze geachte Leeraar Ds. D. Prins de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Wirdum. Dat wij weldra van Z.Eerw. mogen hooren: ik blijf bij u, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
E. RIEMERSMA, Scriba.

BOERGER, 28 Oct. 1901. Onze geachte Leeraar Ds. G. Meijer heeft thans weder een roeping ontvangen van de gemeente te Onstwedde. Geve de Heere, dat we ook nu verblijd mogen worden door speedig uit zijn mond te mogen hooren: ik blijf bij u.

Namens den Kerkeraad,
L. VAN DIJK, Scriba.

OOSTBURG, 29 Oct. 1901. Alhier is beroepen de Eerw. heer R. M. Westerink, Candidaat van Elburg.

Namens den Kerkeraad,
Iz. CATSMAN, Scriba.

CLASSEN.
Classis Koeverden

Vergadering D. V. op Woensdag 27 Nov. eerstkomende te Nieuw-Amsterdam. Aanvang negen uur. Peremptoir examen van den heer C. van Gelderen, beroepen te Schoonebeek. Exegese O.-T. Ps. 65 en Jes. 25, N.-T. Joh. 17 en 1 Joh. 1.

Namens bovengenoemde Classis,
R. HULS, Corresp.

Nieuw-Amsterdam,
23 Oct. 1901.

Classis Woerden.

De Classis Woerden van Geref. kerken zal D. V. gehouden worden Donderdag 21 Nov. a.s. te Alfen,

aanvang 9 ure. Stukken voor de Agenda in te zenden vóór 16 Nov. bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk van Noorden,
Ds. H. KOPPELBERG, Cons.
P. v. D. BIJL, Scriba.

Classis Appingedam.

De Classis Appingedam, bijgestaan door de Prov. Deputaten, heeft in hare vergadering van 24 Oct. 1901 peremptoir onderzocht en met alle stemmen tot den dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken toegelaten den Eerw. heer A. v. d. Veegt, beroepen predikant te Westeremden.

Namens de Classis,
Ds. K. M. R. VELDMAN, Scriba.

Classis Rotterdam.

De Classis Rotterdam heeft in hare vergadering van 25 Juni 1901 peremptoir geëxamineerd den Eerw. heer G. J. Ruyssenaers, beroepen missionair dienaar des Woords bij de kerk van Rotterdam en met algemeene stemmen tot de bediening van Woord en Sacramenten toegelaten.

In dezelfde Vergadering is praeparatoir geëxamineerd de heer C. Feltenaar, Candidaat tot den H. D. en hij door de Classis toegelaten om te staan naar een beroep in de Geref. kerken.

(Door ongesteldheid van den vorigen Scriba eerst thans gemeld.)

Namens de Classis,
G. L. GORIS, h. t. Scriba.

29 Oct. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispe.

Van de Geref. gemeente te:			
Zaamslag B	f 2,50	Genderen	f 2,-
Nieuwendijk	- 5,-	Schiedam	- 5,-
Bennekom	- 5,-	Smilde A	- 5,-
Nijemirdum	- 2,50	Maasland	- 2,50
Bedum A	- 15,-	Donkerbroek	- 5,-
Stiens	- 9,64	Oldeboorn	- 4,-
Beard	- 2,50	Echten	- 2,77
T. Pilon te Amsterdam	-		- 5,-

Heerenveen, 29 Oct. 1901.

P. A. SMILDE, Penn.

Ontvangsten voor de Hulpbehoevende kerken in de Classis Appingedam.

Collecte van:			
Appingedam	f 14,39	Spijk A	f 22,00
Bierum	- 20,14	Spijk B	- 6,02
Delfzijl	- 20,00	Stedum	- 12,06
Garrelswier	- 10,94	Ten Post	- 15,14
Loppersum	- 4,81	Wagenborgen	- 4,20

Nieuwolda	- 5,29	Westeremden	- 4,52
Overschild	- 3,32	Woldendorp	- 2,48
Schildwolde	- 9,75	't Zandt	- 14,89
Siddeburen	- 6,05		

Ds. K. M. R. VELDMAN, Penningm.

Garrelswier, 24 Oct. 1901.

Voor de Inw. Zending in den Z.O.h. van Friesland.

Door br. J. Wouda van Ds. Douma te Rotterdam f 11,50.

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 29 Oct. 1901.

Prov. kas voor Hulpbeh. kerken in Overijssel.

Van de kerk te:			
De Krim	f 5,76	Holten	f 4,57
Almeloo	- 3,57	Nijverdal	- 11,20
Deventer B	- 4,-	Olst	- 1,35
Enschede	- 16,56	Rijssen	- 2,88
Enter	- 2,25	Vriezenveen	- 1,50
Haaksbergen	- 2,25	Wierden	- 2,27
Hengeloo	- 7,38	Wijhe	- 4,50
Deventer,			

24 Oct. 1901.

De Penningm.

SHEPES, v. d. m.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelbarnis.

In dank ontvangen van de gemeente te:			
Heinoord	f 7,13	Hazerswoude	f 18,90
Noordeloos	- 5,50	Voorschoten	- 12,50
Gorinchem	- 10,-	Giessendam A	- 13,33
Puttershoek	- 9,50	Pernis	- 24,86
Naaldwijk	- 10,-	Maassluis A	- 18,70
Den Haag A, in de collecte gevonden	-		- 1,50

De Directeur v. h. Weeshuis,

H. SCHOONEJONGEN JACOBN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolportage in Noord-Brabant en Limburg.

Sedert de vorige verantwoording, nu twee weken geleden, heb ik NIETS ontvangen.

Bovenstaande verantwoording is voorzeker treurig, vooral als men bedenkt, dat de kas ledig is en elke week gemiddeld ongeveer 80 gld. moet uitgegeven worden. We willen echter den moed niet opgeven, vertrouwende, dat de Heere veler harten zal neigen tot overvaardigheid.

Het verslag over 1900/1901 is gedrukt en verzonden. Wie een of meer exemplaren begeert, gelieve die bij ondergeteekende aan te vragen.

Bij vergissing is in genoemd verslag bij de contribueerende kerken verzuimd de opgave van de kerk van Oldebroek f 2,-.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk,

28 Oct. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Hilversum A	f 27,87	Enschede	f 21,19
Ickmond	- 7,15	Enter	- 2,50
Sauwerd	- 8,48	Haaksbergen	- 3,69
Rotterdam A	- 168,86	Hengeloo	- 5,88
Hoek v. Holland	- 4,95	Holten	- 3,42
Charlois	- 11,97	Olst	- 2,06
Berkel	- 9,88	Rijssen	- 3,49
Almeloo	- 12,02	Vriezenveen	- 2,18
Deventer A	- 8,08	Wijhe	- 6,65
" B	- 4,97		

Contributies en Giften.

Door Ds. A. v. d. Linden te Schoondijke, Corr. Cl. Axel, de contrib. uit Ter Neuzen van Ds. R. W. de Jong f 1, P. Scheele Jz. f 5, A. Scheele f 2,50, H. Ribbens f 5, Meij. J. A. Tazelaar f 2,50, J. A. de Jonge f 2,50, J. v. d. Ree f 2,50, J. J. de Jager f 2,50, J. P. Tazelaar f 2, A. Klaassen f 5, W. G. Dieleman f 5, P. H. de Jonge v/d Broek f 5, D. E. Wolfert f 2,50, M. de Regt f 2,50, G. de Regt f 2,50, J. P. Scheele f 2, Jak. Klaassen f 2, D. Scheele Jz. f 2, Jak. Huisen f 2,50, P. Dieleman f 2,50, J. Willemsen f 2, R. J. Scheele f 2,50.

De contrib. uit Axel, A en B, Corr. L. de Regt, van Ds. C. J. Kapteijn f 2,50, Ds. R. v. d. Kamp f 2,50, H. Harinek f 1, P. Marijs f 2,50, P. Dieleman f 4, K. Haak f 1, J. Wieland f 2,50, A. de Ruijter f 1,50, G. Weynen f 5, Dr. R. P. Offringa f 3, P. J. Kruijsse f 1, P. C. v. d. Broeke f 1, Wed. M. Lanssen f 1,50, N. N. f 2,50, Janna de Putter f 2,50, Harinek (de kinderen) f 2, M. Schieman f 1, D. de Blaai f 1, Wed. M. A. Smier f 1, D. Smies f 1,50, Joh. Smies f 1,50, F. de Blaai f 1, L. Dey f 1, M. Dieleman f 2,50, P. D. Marijs f 1, P. Dregmans f 5, P. de Putter 5, Jac. Luteyn f 1,50, L. de Regt f 3,50, M. v. Drongelen f 0,50, D. J. Oggel f 5, Wed. Oggel f 2,50, Wed. A. Dieleman f 1, P. v. Vliet f 1, P. Schuitvlot f 1, L. Jansen v. Rosendaal f 2,50, A. Koster f 1, P. de Feber f 0,50, P. C. Zonneville f 1, Joz. de Feyter f 1, L. van Cadzand f 1, J. Weyns f 2, Jac. Koster f 1, L. de Feyter f 2,50, P. Galis f 2, P. v. d. Hooft f 1, F. Buyze f 1, Jac. v. d. Wege f 2,50, J. v. Langevelde f 1, Paulina Luteyn f 0,50, P. v. Langevelde f 1, Adriana de Kraker f 1, A. Romond f 2, A. Luteyn f 1, P. Buyze f 1, P. de Bruyne f 1,50, J. Roese f 1, D. de Feyter f 1, Maria Luteyn f 0,50, S. K. Laansma f 1, H. de Kraker f 1, A. v. Dixhoorn f 1, M. Dieleman f 1, A. de Kraker f 1, C. Balkenende f 2,50, A. van Wijck f 1, J. Adriaansen f 1, J. de Putter Leoz. f 1.

Diverse giften te Axel f 3,50.

De contrib. uit Oostburg, Uitenhoech f 1.

De contrib. uit Zaamslag A, Corr. Ds. J. Tholen, van D. Riemsma f 1, J. P. Geelhoed f 1, F. Bakker f 2,50, J. Balkenende f 1, D. Butler f 1, Ds. J. Tholen f 5, J. Dees f 5, J. R. Scheele f 2,50, S. de Putter f 1, J. de Putter f 2,50, C. de Putter f 1, J. de Feyter f 5.

De contrib. uit Schoondijke, van P. J. v. Bortel f 2,50, I. J. v. Bortel f 2,50, J. v. Bortel f 2,50, J. Mulder f 1, Ds. A. v. d. Linden f 1, Jozias Risseuw f 0,50, A. Leenhout f 0,50, L. Le Grand f 0,50, Joh. Risseuw f 0,25.

Door dhr. J. H. Bos de contr. van de Geref. Kerk te Kampen f 25.

Van dhr. M. de Vries te Hallum f 1.

Door Ds. J. Op 't Holt, vte zuster der gemeente te Bolderwaard A f 2,50.

De Penningmeester van de Theologische School,

Dr. H. FRANKEN.

Zwolle, 26 Oct. 1901.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XXVI.

Bij het onderzoek naar de wijze, waarop de H. Schrift de volwassenen in geestelijk opzicht beschouwt en toespreekt, moet aanstonds scherp onderscheiden worden tusschen hen, die verkeerden buiten, en dezulken, die leven binnen de grenzen van het door God met menschen na den val opgerichte genadeverbond.

Reeds in het Oude Testament is dit onderscheid duidelijk aanwijsbaar. Reeds daar is er in beginsel een groot verschil tusschen de prediking, die tot de Heidenen, en die, welke tot het volk Israëls zich richt.

Wel is waar gaat er in de dagen des Ouden Testaments van het volk Israëls geen zending in eigenlijken zin naar de Heidenen uit. Tot op zekere hoogte mag er gesproken worden van het particularisme van Israëls godsdienst. De bedeeeling van het genadeverbond moest toen naar den wil Gods een nationaal karakter dragen en kon toen de Heidenen nog

niet in zich opnemen. Eerst in de dagen des N. Testaments is de middelemuur des afscheidsels verbroken, zijn Jood en Griek in Christus Jezus tot éenen nieuwen mensch gemaakt, en is voortaan Gode aangenaam een iegelijk, die, onder wat volk dan ook, Hem vreest en gerechtigheid werkt.

Maar dit bizonder karakter van Israëls godsdienst mag ons toch niet het oog doen sluiten voor het gewichtige feit, dat Israël niet ten koste, maar juist ten bate der menschheid door God tot zijn volk is verkoren. De moederbelofte van het genadeverbond in Gen. 3:15 is medegegeven aan Adams geslacht. De traditie van het paradijs leefde langen tijd onder de menschen voort, gelijk de voorbeelden van Melchizedek en Job, en de getuigenissen der volken overvloedig bewijzen. Met de geschiedenis van Abraham en het uit hem gesproten volk wordt geen begin gemaakt, dan nadat vooraf de historie der menschheid tot op hare verdeling in allerlei volken toe verhaald is. Israël zelf met zijn godsdienst rust op een grondslag, die eeuwen tevoren reeds door God in de menschheid gelegd is.

En daarom blijft dat volk van Israël ook alle eeuwen door, in weerwil van zijne afzondering, met alle volken der oudheid in een levendig verkeer. Door de besnijdenissen konden degenen, die tot een ander volk behoorden, ten allen tijde opgenomen worden in het verbond Gods met Israël. Van de knechten van Abraham af, die hij met zijn eigen gezin besnijden liet, zijn er alle eeuwen door een kleiner of grooter getal van proselieten geweest, die het volk van Israël werden ingelijfd en deel ontvingen aan de beloften des genadeverbonds. Maar van nog grooter betekenis was, dat de profetie onder Israël van haar eerste optreden af alle de Heidenen in hare beschouwing opnam en hoe langer hoe duidelijker het heil, aan Israël geschonken, deed kennen als een goed, dat voor de gansche menschheid is bestemd. Door heel de Oudtestamentische profetie loopt de belofte heen, die reeds aan Abraham is geschied, dat in zijn zaad alle geslachten der aarde zullen gezegend worden.

Er is dus ook in het Oude Testament eene rijke, heerlijke zendingsgedachte, en zelfs tot op zekere

hoogte, gelijk inzonderheid de geschiedenis van Jona bewijst, eene zendingsprediking.

Maar deze zendingsprediking is wezenlijk verschillend van die, welke onder het volk Gods, in de gemeente des Heeren plaats vindt. Want de Heidenen zijn het volk des Heeren niet; zij wandelen op hunne eigene wegen; hunne goden zijn afgoden, die niet bestaan en slechts leugen en ijdelheid zijn. En de toestand, waarin de Heidenwereld buiten de bijzondere openbaring verkeert, wordt in de H. Schrift geteekend als een toestand van duisternis, onwetendheid, ingebeeelde eigene wijsheid en groote ongerechtigheid. De prediking, welke tot hen uitgaat, is dus eene roeping uit de duisternis tot het licht, eene noodiging, om zich te bekeeren van de afgoden en den levenden en waarachtigen God te dienen.

Daarentegen draagt de gemeenteprediking ook reeds, voorzover daarvan sprake kan zijn in de dagen des Ouden Testaments, een gansch ander karakter. Haar aanvang vinden wij in Gen. 4:26, waar gezegd wordt, dat men in de dagen van Enos, den zoon van Seth, den Naam des Heeren

began aan te roepen. De aanleiding daarvoor was, dat onder de Kainieten de afval hand over hand toenam; zij wandelden steeds verder den breedten weg op en gaven zich met al hun krachten en talenten aan den dienst der wereld over. Tegen hen traden de vromen in Enos' dagen gemeenschappelijk op; zij scheidden zich af, sloten zich aanee, begonnen saam den Naam des Heeren aan te roepen, en organiseerden zich als gemeente rondom de belijdenis van des Heeren Naam. In onderscheiding van en in tegenstelling met de Kainieten legden zij getuigenis af van des Heeren deugden; zij kwamen voor zijn Naam uit, en predikten en verheerlijkten dien Naam. De eerste gemeenteprediking was een aanroepen, een belijden en verkondigen, een loven en danken van des Heeren Naam.

En dit element bleef in het vervolg in den Oudtestamentischen eeredienst bewaard. Het kwam uit in de danken lofoffers, in de gebeden en dankzeggingen, in de psalmen en liederen der Oudtestamentische gemeente. Ik zal — zoo zongen Israëls vromen — uwen naam mijnen broederen vertellen; in het midden der gemeente

zal ik U prijzen; van U zal mijn lof zijn in eene groote gemeente.

Zelfs de prediking in engeren zin, die vooral door de profeten tot het volk Israëls gebracht wordt, gaat altijd van de grondgedachte uit, dat Israël het volk des Heeren is, en daarom te wandelen heeft in den weg des verbonds. Israël is het volk, de erve, de kudde, de wijngaard, de bruid des Heeren — daarvan gaat de profetische prediking uit en daartoe keert zij ieder oogenblik terug. De nieuwere critiek heeft soms wel de meening uitgesproken, dat het Jahvisme, dat is de dienst van Jehovah, den God des verbonds, eerst door de profeten onder Israël is ingevoerd. Maar dit gevoelen is volkomen onhoudbaar. De profeten verkondigen geen nieuwen godsdienst; zij trachten het volk niet op te heffen tot een ander, hooger standpunt, dan het oorspronkelijk innam. Maar zij gaan ervan uit, dat dat gansche volk evenals zij zelven in het verbond des Heeren is opgenomen; dat zij Hem en Hem alleen dus dienen mogen, en dat hun dienen van andere goden een afval, een daad van ontrouw, een verbreken van het verbond, een plegen van geestelijke echtbreuk en hoerij is.

En dat maakt voor een deel de kracht van de profetische prediking uit. Israël is niet vrij in zijne keus. Het is door den Heere in genade aangenomen, en is door zijne groote liefde tot wederliefde verplicht. Boven de wet, waarnaar het leven moet, staat geschreven: Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland uitgeleid heb. De verlossing uit de ellende moet voor Israël de beweegreden zijn, om den Heere te dienen en te wandelen voor zijn aangezicht in getrouwheid en oprechtheid. Offerande, priesterchap, heel de Oudtestamentische eeredienst, de gansche wetgeving, het koningschap, het profetisme, — het is alles gebouwd op de groote onderstelling, dat Israël het volk Gods is, de schapen zijner weide, die tot zijne poorten moeten ingaan met lof en zijnen Naam hebben te prijzen.

En zoo diep kan Israël niet vallen, zoo ver niet afdwalen, of altijd knoopt de prediking tot bekeering weer aan deze weldaad Gods aan, dat Hij het heeft aangenomen in genade en uitverkoren heeft boven alle volken der aarde.

Maar met dit vasthouden aan den grondslag van het verbond, waarop de profeten met al het volk staan, gaat toch eene verkondiging van afval en straf en eene roeping tot boete en bekeering gepaard, die zoo ernstig en zoo dringend mogelijk is. Of liever, er is hier geen losse samenvoeging, en nog veel minder eene scherpe tegenstelling. Juist omdat de profeten in het volk van Israël, hoe diep gevallen ook, toch altijd blijven zien het uitverkoren volk van God, daarom is hun prediking zoo streng en zoo ernstig. De zonde van Israël is niet eene zonde van onwetendheid, gelijk in zekeren zin van die der Heidenen gezegd kan worden, wijl zij de wet niet kennen; maar zij is een schrikkelijke afval, eene overtreding, aan die van Adam in het paradijs gelijk, een daad van opzettelijke en moedwillige ongehoorzaamheid.

In de Oudtestamentische prediking zijn daarom deze twee elementen altijd met elkander verbonden: het vasthouden aan de eenheid van het gansche volk als volk Gods, en tevens het onderscheiden in dat ééne volk tusschen dien, die den Heere dient, en dien, die Hem niet dient. Niet alleen het eerste, ook het laatste is een onmiskenbaar bestanddeel der Oudtestamentische profetie. 't Behoort naar Gods geopenbaarden wil wel niet zoo te wezen, dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn, voor zooveel het vleesch aangaat. Maar het feit was toch zoo; de werkelijkheid toonde het iederen dag; de geschiedenis van Israël was eene geschiedenis van afval en ontrouw. Soms scheen het, alsof het gansche volk den Heere afviel en andere goden nahoereerde. Elia meende in zijne dagen, dat hij alleen was over-

gebleven; en ofschoon er toen nog 7000 waren, die de knieën voor Baäl niet bogen, hoe weinigen waren dit in vergelijking met het gansche volk! Is het wonder, dat de profeten soms klagen, dat het gansche land hoereert van achter den Heere, dat de Heere een twist met zijn volk heeft, dat het een zondig volk is, hetwelk den Heere verlaten, den Heilige Israëls gelasterd, zijn wet overtreden, zijn verbond verbroken heeft, en dat er geen kennis Gods, geen trouw, geen weldadigheid meer in het land is?

En niet anders spreken de Psalmisten. Er is geen volk geweest, dat alle eeuwen door zoo machtige en zoo vele vijanden had als Israël. Het stond alleen tegenover alle Heidenen van rondom. Philistijnen, Edomieten, Kananieten, Assyriërs, Babyloniërs, Egyptenaren enz. stonden dreigend Israël tegen en bestreden in het uitverkoren volk van God den God des hemels en der aarde zelven. Hun strijd wordt in den tweeden Psalm geteekend als een woeden tegen den Heere en tegen zijnen Gezalfde.

Maar dat waren alle en zelfs de ergste vijanden niet. Die woonden binnen Israël zelf. Daar waren er onder het volk zelf, bij duizenden, die aan bijgeloof of ook aan ongelooft zich overgaven. Eene machtige partij van verspieters, vervolgers, vijanden, wederpartijders, spotters, werkers der ongerechtigheid, goddeloozen, of hoe ze in de Psalmen verder heeten mogen, stond tegenover weinige trouwen, noodruchtigen, ellendigen, die hun betrouwen stelden op den God Jakobs. Die goddeloozen spraken valsheid, zij vleiden elkander, zij hadden rust in de wereld en vernedrigdigen het vermogen, zij waren niet in moeite als andere menschen en werden met andere menschen niet geplaagd. Daarom omringde hen ook de hooftzaak als een keten en het geweld bedekte hen als een gewaad. Uit de hoogte zagen zij op de arme, eenvoudige vromen terneer en sprongen van vreugde op over hunne ellende. Ja, zij zetten hun mond tegen den hemel, en hun tong wandelde op de aarde. En zij vroegden: zou God ons het heil doen zien, zou er wetenschap zijn bij den Allerhoogste? Al hun dwaze gedachten waren, dat er geen God is. En spottend riepen zij den vrome toe: waar is nu uw God, gij hebt het op den Heere gewenteld, dat Hij u nu uit-helpe! En zij bekommerden zich niet om Gods wet, zij verbrijzelden Gods volk, verdrukten zijn erfdeel, zeggende: de Heere ziet het niet, en de God Jakobs merkt het niet!

Dit onderscheid bestond onder Israël. En met dit onderscheid hield de prediking der profeten rekening. Zij waren tot wachters over de kudde des Heeren aangesteld, van wier hand het bloed der schapen geëischt zou worden. En daarom riepen zij het afvallige, ontrouwe volk tot schuldbelijdenis en bekeering. Zij vermaanden het gansche volk, allen zonder onderscheid, om weder te keeren tot den Heere en zich een nieuw hart te maken. Want God had geen lust in den dood des zondaars, maar daarin, dat deze zich bekeerde en leefde. Maar zij verkondigden ook aan den goddelooze, dat het hem kwalijk zou gaan, evengoed als aan den rechtvaardige, dat het hem wel zou gaan. En in de toekomst voorspelden zij een dag des gericht, waarin de goddeloozen zouden omkomen, maar waarin toch den Heere een arm en ellendig volk zou overblijven, dat Hij zich heiligen zou en ondertrouwen in eeuwigheid.

Zoo rust de prediking, die in de dagen des Ouden Testaments in 's Heeren naam tot het volk van Israël wordt gericht, op den grondslag van het verbond, die het gansche volk draagt, en maakt zij desniettemin of liever juist daarom strenge onderscheiding tusschen de ware en valsche doelgenooten van dat verbond. Het Woord Gods was ook toen reeds voor de eenen een reuk des levens ten leven, en voor de anderen een reuk des doods ten doode. Dat was het niet alleen voor de Heidenen,

maar ook voor hen, die in het verbond begrepen en het burgerschap Israëls deelachtig waren.

BAVINCK.

HET GEESTELIJK LEVEN.

III.

GEHOORZAAMHEID (2.)

Al is het gebod de grond van de gehoorzaamheid, zoo moet deze toch, zal zij God welgevallig zijn, een vrijwillig karakter dragen. Wij moeten niet tegen, maar met onzen wil gehoorzaam zijn. Door hare vrijwilligheid onderscheidt zich de kinderlijke gehoorzaamheid van de slaafsche.

Er is trouwens ook eene werknijlike gehoorzaamheid. Van deze zien wij het voorbeeld in de levenloze schepping; alles toch doet Gods woord; geen schepsel overtreedt de orde, die Hij het gegeven heeft, Ps. 148: 6, 8. Maar van het naar zijne gelijkenis geformeerd schepsel wil God vrijwillig gehoorzaam zijn. Eerst dan als de mensch niet genegen is, om zijne wet te volbrengen, handelt God met hem als met het bloote creatuur. Dan dwingt Hij hem als Laban om het kwade te laten, door zijne boosheid door vreeze te bedwingen, in welk geval de mensch verlaagd wordt tot den staat van het dier, dat men een toom in den mond legt om het te breidelen, Ps. 32: 9, of ook wel noodzaakt Hij den mensch, gelijk Bileam om het goede te doen, door hem tijdelijk zoo onder de macht van zijnen Geest te brengen, dat hij lijdelijk, tegen zijne natuur in, doet wat God van hem wil. Dit alles kan men eene afgedwongen gehoorzaamheid heeten. Hier wordt alle vrijwilligheid gemist. De mensch wordt door drang van buiten of van boven bewogen; slaaf is hij van eene aan zijn innerlijk leven vreemde macht. Het blijkt daaruit, dat hij pas aan zichzelf hergeven wordt, en vrije baan voor zich uit ziet, of hij is even weerspannig als tevoren.

De wedergeborene daarentegen gevoelt zich in een vreemd element, als hij door de macht der verzoeking voortgesleept wordt op het pad der ongerechtigheid. Dan kijnt zijn innerlijke mensch. Daarentegen gevoelt hij zich als aan zich zelf hergeven, zoo de opzoekende genade hare vleugelen weer over zijne afgedwaalde ziel uitbreidt. Hem toch is het eene behoefte geworden om Gods wil te doen; er is in zijn binnenste een opwellende drang tot gehoorzaamheid. Hij gehoorzaamt gaarne, heeft er vermaak in, smaakt er blijdschap over, en rekent zich den dienst Gods tot eere. Zijne gehoorzaamheid vindt haar wortel en haar steun in eene nieuwe natuur.

De vrijwilligheid der gehoorzaamheid teekent zich door hare belangeloosheid. Er is eene gehoorzaamheid uit berekening, rustende op den waan, dat er bij God wat te verdienen valt. In Jezus' dagen waren het de Farizeën, die den geest der loonzuchtige gehoorzaamheid vertegenwoordigden. Bij deze heeft de mensch een verkeerd uitgangspunt. Hij merkt God aan als een werkgever, die hem in de wet een aantal werken te volbrengen gaf, tegen een vooruit bepaald loon. Zich zelven ziet hij aan als een werkmans, die, oorspronkelijk niet tot het doen dezer werken gehouden, soortgelijke overeenkomst over deze met God getroffen heeft als een daglooner met zijn werkgever. Door te doen wat hem bevolen is, maakt hij al-zoo, naar zijne meening, God tot zijn schuldenaar, en komt hij zijnerzijds tegenover Hem te staan als schuldeischer.

Het kind van God daarentegen merkt zich aan als een, die niets bij God verdienen kan, omdat hij Hem zijn persoon schuldig is. Een kind toch is gehouden alles te doen, wat zijn vader beveelt, omdat het zijn kind is. In dit opzicht verschilt het in niets van een gekochten knecht; als deze betaalt het door zijn arbeid slechts schuld af, Luk. 17: 7—10. Zoo snijdt zijn standpunt tegenover God alle gelegenheid, om iets bij Hem te verdienen, bij den wortel af. Zelfs al had hij alles gedaan, wat hem geboden was, zou hij geen loon kunnen eischen, omdat hij schuldig was, het te doen.

De loonzuchtige gehoorzaamheid ver-raadt trouwens in meer dan een opzicht hare onwaarschijnlijkheid.

Zij is ongeestelijk. De farizeër houdt geene rekening met den geest der wet, maar alleen met hare letter. Hij is tevreden als het werk naar den vorm verricht is. Het hart wordt aan het gebied der wet onttrokken; het blijft, ook waar de lippen tot God naderen, verre van Hem, Jez. 29: 13. Hij is niet gehoorzaam om gehoorzaam te zijn.

Zij is bedriegelijk. De farizeër tracht met zoo weinig gehoorzaamheid mogelijk toe te komen. Het behoeft niet te bevreemden; want het gehoorzamen is hem een lastig iets. Terwijl het kind gebruik maakt van de gelegenheid, hem gelaten, om vrijwillig offers te brengen

en ongebedene diensten te verrichten, beperkt de knecht zich tot het strikt noodzakelijke. Hij vraagt niet: wat mag, — maar: wat moet ik doen? Bepaaldelijk tracht hij de geboden te ontkomen, die verloochening van zijn zelfzuchtigen zin eischen, en wier vervulling anderen niet in het oog valt; daarom maakt hij ze door valsche uitleggingen en eigene inzettingen krachtelooz, Matth. 15: 16.

Zij is eigenwillig. De farizeër ver-wart Goddelijke en menschelijke inzettingen, en kent aan de laatste gelijk gezag toe als aan de eerste. Het deed God zeggen: hunne vreeze, waarmede zij Mij vreeze. Zijn menschen-geboden, die hun geleerd zijn. Wij kunnen hem vergelijken bij een knecht, die, in plaats van zijn heer te vragen, wat hij doen moet, zelf er over oordeelt, en zijn heer overeenkomstig zijne eigene meening dient. Zoo een mag dienstvaardig zijn, gehoorzaam is hij niet; hoewel hij veel doet, doet hij niets. Zelfs goed gemeende, eigenwillige dienstvaardigheid kan nooit het gemis van gehoorzaamheid vergoeden. Wij zien het aan Uza, die tegen het verbod in de ark aangreep, toen zij dreigde te vallen, en het met zijn leven boette. Regel van ons doen is en blijft Gods in de wet geopenbaarde wil.

Zij is onheiligh. De farizeër mist het rechte oogmerk: de verheerlijking van God. Hij zoekt zijn eigen, vleeschelijk belang, Matth. 6: 1—6, 16. Daarom is het hem ook geheel onverschillig of anderen God al dan niet door hunne ongehoorzaamheid ootteren; het bedroeft hem niet, dat de zondaren Gods wet niet onderhouden. Hij is een knecht gelijk, die geen hart voor zijnen heer heeft, en in zijn dienst slechts zichzelf zoekt. Hoe geheel anders het kind van God! Ik heb gezien degenen, die trouweelooslijk handelen, en het verdroot mij, dat zij uw woord niet onderhouden. Zoo spreekt de dichter, Ps. 119: 158. En sterker nog luidt het vs. 136: waterbeken vlieten af uit mijne oogen, omdat zij uwe wet niet onderhouden.

Men zou hier kunnen vragen, of de kinderlijke gehoorzaamheid dan vol-strekt geene rekening houdt met het loon, dat God naar zijne goedheid aan haar verbonden heeft?

Ongetwijfeld rekent het kind van God met het voorgehouden loon. Dit niet te doen zou gelijk staan met Hem, die het uit genade toezegt, te minachten, en zich groot voor te doen, als iemand die geheel belangeloos was omtrent zichzelf.

Maar wat is het, dat hem het loon waardeeren, ja er een prikkel en steun tot gehoorzaamheid in vinden doet?

Bestaat dit loon in aardse zegenin-gen, gelijk in de oudste dagen van Israëls historie veelvuldig het geval was, dan merkt het kind van God het niet aan, gelijk de vleeschelijke mensch, als iets, dat buiten God om, in zichzelf waarde heeft, laat staan als iets, dat treffelijker dan God zou zijn. Verre van hem, dat hij God zou gebruiken als middel tot iets buiten God! Neen, wat den vrome dit loon begeerlijk maakt is de omstandigheid, dat het een teeken is van Gods welbehagen in zijn persoon, wegens de oprechtheid zijner gehoorzaamheid. In het loon merkt hij God aan en geniet hij God. Dat geldt niet minder van het loon, in de toekomstige eeuw het gehoorzame kind weggelegd. Van dit loon weten wij, dat het in de aardse zegeningen zijn schaduwbeeld heeft. Bestaat het niet in de gemeenschap aan den rijkdom der macht en der heerlijkheid Gods, die in de toekomstige eeuw op den getrouwen dienaar zullen rusten? Wij zouden er nog kunnen bijvoegen, dat de geloovige in dit loon zich bepaaldelijk verheugt, omdat het dient om Gods heerlijkheid aan hem te laten uitkomen, en hem tot het handhaven van zijn gezag te bekwa-men. Welk heilige zou zulk een loon niet begeeren? Wie zou zulk een zucht naar loon wraken?

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

De winterdrukte zal nu bij u ook wel weder gekomen zijn.

Zondags tweemaal preeken en wellicht in de week ook nog, bij lichte maan; voorts, ik zal maar matig zijn, zes catechisatiën, zieken- en ander bezoek, misschien nog een beetje huisbezoek ook, kerkeraads-, kerkelijke- en zendings-vergaderingen, jongelings- of jongedochters-vereeniging, of beide, en wat verder ter behartiging wordt aangeboden, dat is zoo het gewone program.

Een luie dienstknecht voorwaar, die daar nog tegen opziet, of dat te veel acht voor één mensch!

Volgens professorale handboeken of speciale studies, kan dat best, en ook de referaten-makers zetten dat glashelder

uiteen; het gaat als van een leien dakje.

Nu is het zeker, dat de een meer, ja veel meer kan dan de ander. Herinner u maar de vertelling, dat iemand eens aan een wijsgeerigen slaaf (was het niet Esopus?) vroeg, hoever hij nog van Rome was. Loop eens een eindje, zei de wijsgeer. Toen de man hieraan gevolg gaf, riep de wijsgeer hem na: als ge zoo blijft doorloopen, zijt ge er (ik zal maar zeggen) in 1½ uur.

De afstanden zijn vast. Maar de tijd, dien wij noodig hebben, om van het eene punt tot het andere te komen, hangt af van het meer of minder snelle loopen, dat wij kunnen of willen.

De werkelijkheid, ik meen nu de feitelijke werkelijkheid, is echter zoo, dat van allen hetzelfde geëischt wordt.

Maar de volbrenging van dien eisch wordt niet bij allen gevonden. Ook hier geldt het woord: naar dat de man is, is zijne kracht.

Wij weten intusschen, dat het papier geduldig is en de menschen gaarne schoonklinkende redenen hooren.

Ook weten wij, dat theoretisten en idealisten een onmisbare kracht zijn voor den welstand en het leven, het kerkelijk leven niet uitgesloten. Het menschelijk ideaal is slechts eene flauwe afspiegeling van de volmaakte werkelijkheid, die de Heere ons, in zijn Woord, voorhoudt. In elk wedergeboren hart is het ideaal der volmaaktheid of van de volmaakte werkelijkheid ingeschapen, door den H. Geest, en de uiting, de werkende kracht en de openbaring van dat nieuwe leven is het jagen naar hetgeen, waartoe wij gegrepen zijn, d.i. de volmaaktheid des levens, de gelijkvormigheid aan Christus.

Zonder dit ideaal is er geen Christelijk leven. Waar het losgelaten wordt of verslapt, daar wijkt of verkwijnt ook het leven, dat een navolging Christi is. Dan komt, wat men noemt, de doode orthodoxie. Dan krijgt men dronken Calvinisten, vroolijke doleerenden, wereld-dienende afgescheidenen, en puriteinen die dansen.

Daarom is het goed, dat luide in de gemeente verkondigd worde, hoe het wezen moet, hoe het behoort te zijn, naar den wille Gods; goed ook, dat aan hen die in het opzienersambt gesteld zijn, telkens worde voorgehouden, wat van hen geëischt wordt.

Evenwel moet m.i. wel in het oog gehouden worden de duidelijke leer van Gods Woord, dat alles Gods gave is, en dat de gave voor alles niet aan allen, niet aan één mensch geschonken zijn. Gods Woord leert ons ook, dat elk aangenaam is in hetgeen hij heeft, niet in hetgeen hij niet heeft. In de oorspronkelijke kerk des Nieuwen Verbonds, toen de bediening des geestes en des levens in Christus Jezus nog krachtig was en werkte, en zoowel het ambt als geheel het Christelijke leven nog niet onder de wet der steenen tafelen gebracht was, werd het telkens herinnerd, dat de een de gave aldus en de andere de gave alzoo heeft ontvangen. De opziener Timotheüs werd dan ook vermaand: verzuim de gave niet, die in u is.

Maar die heerlijke tijden zijn, sinds eeuwen, voorbij, en nu geldt de regel, gelijk eens een kerkeraadslid tot mij zeide: waar men voor scheep komt, moet men voor varen.

En dit ligt ook in den gang der eeuw. Wij leven in den tijd van programma's, van gejaagdheid, van overwerken en zenuwlijden, van regeling van alles bij de wet. Zelfs heeft zich het gerucht verspreid, dat in eene van onze vaderlandsche Gereformeerde kerken een officiële vragenlijst bestaat, die de ouderlingen, bij het huisbezoek, moeten volgen.

Er is een jagen naar de volmaaktheid, en dat is de goede zijde van het tegenwoordige leven, de kern van waarheid, die in het evolutie-dogma besloten is. Want even schoon als waar is het gezegde, dat de negentiende eeuw weg-stierf onder de hypnose van het evolutie-dogma. De twintigste eeuw is onder die hypnose geboren.

En zoo zal het geschieden, dat vele uitspraken, ja geheele gedeelten van Gods Woord, hoe langer hoe meer, on-verstaanbaar zullen worden.

En zoo heeft elke eeuw haar eigen beedeeling, en wijst alles naar een volheid der eeuwen, en op de onmogelijkheid om, hetgeen geweest is, te doen wederkeeren.

De herleving van het Heidendom wijst, dunkt mij, ook hierop. Het zijn wel niet in alles de levensvormen van het oude Rome en Griekenland, die de Christenatie van den tegenwoordigen tijd beheerschen, maar het is de geest. Het is de verwerping van den Christus en zijn kruis, de afkeer van de leer der vrije genade. Het is 't uitbannen van God uit het volkenrecht, uit het staats- en strafrecht, uit de wetenschap, uit de letterkunde, uit heel het publieke leven. En welk een mach die geest is, blijkt wel uit de houding der machtige Staten tegenover de roof- en moordpartij, die den naam draagt van oorlog in Zuid-Afrika, en den invloed dien deze geest uitoefent op belijders des Heeren, voor-namelijk die leven in de groote wereld-

rijken. Ik denk hier met name aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, en meer bepaald aan die Christenen, die nog Nederlandsch verstaan en lezen en schrijven kunnen. Ai mij, waar is de Nederlandsche geest gebleven, bij het nakroost der Hollandische emigranten? Dat de pers, die zich de koningin der aarde noemt, Mac Kinley zalig spreekt, is geen bezwaar. De *Standaard*, ten onzent, heeft het ook gedaan, en ik voor mij hoop van harte gaarne, dat de man in den hemel is. Protestant zijn, op dit punt, guller dan Roomschen.

Maar al de persoonlijke vroomheid kan de schuld niet bedekken eener verfoeilijke politiek van geweld en roof, der politiek van macht boven recht, die ook door zulke ongekroonde koningen gedreven wordt. En als nu ook de belijders des Heeren zulk een politiek zoo al niet openlijk verdedigen, dan toch met allerlei nuttigheidsredenen zoeken goed te praten, denken we onwillekeurig aan het woord van den profeet, die spreekt van de verdorvenheid van het fijne goud; dan kunnen we de vrees niet afschudden, dat de dag der vergelding eenmaal komen zal, en de geweldige oordeelen des Heeren op de zonde zullen volgen.

Het evolutie-dogma zal echter ook zijn tijd moeten hebben om, in al de gevolgtrekkingen, zich te ontwikkelen in en over het leven der volken. De kerk van Christus zal er ook den invloed van ondervinden, en het geloof aan wonderen zal wijken, naar mate alles meer den geregelden gang gaat, en de zwakke zich zal moeten krommen onder de heerschappij van den sterke. Redelijke begrippen in de plaats van wondergeloof! Totdat, ja totdat God opstaat tot den strijd, en een verbaasde wereld het woord zal hooren: Laat af en weet, dat Ik God ben.

En bij al het wetmatige blijft de schepping aller dingen een wonder, en een wonder onze wedergeboorte, ook onze bewaring tot de eeuwige zaligheid. Hoe zullen we in die zaligheid jubelen: geloofd zij God, die alleen wonderen doet!

Steeds de Uwe,
W. H. GISPEN.

EEN DRINGENDE BEDE van Krijgsgevangenen op Ceylon.

Dezer dagen ontvingen wij een schrijven van *Dr. Postma*, Geref. predikant te Pretoria, thans reeds maanden met Zuid-Afrikaansche Broeders op Ceylon in Engelsch-Indië in krijgsgevangenschap. Zooveel mogelijk tracht onze Broeder met andere predikanten in de godsdienstige behoeften der gevangenen te voorzien, en blijkbaar — gelijk onze Broeder schrijft — niet zonder den zegen des Heeren te ondervinden.

Doch nu hebben de leden van de Gereformeerde Kerk, die aldaar zijn, hem herhaaldelijk en dringend verzocht om van wat *de gelijke Gereformeerde leetuur te worden voorzien* en tevens wat *Psalmboekjes te mogen ontvangen*, liefst van noten voorzien, althans bij het eerste vers van elken psalm.

Het komt ons, na overleg, goed voor, dat ter voorziening in de eerstgenoemde behoefte ons Geref. leetuur gezonden worde van niet al te grooten omvang. Werkjes van een tachtig of honderd pagina's zijn groot genoeg. Ze behoeven juist niet alle van eenvoudig, gemoeidelijk godgeleerden inhoud te zijn; geschiedkundige zijn (ok goed; preeken of preekbundels, zoo van ouden als nieuwen tijd, zullen gaarne ontvangen worden. Die door ons onbruikbaar mochten bevonden worden, zullen wij doen verkoopen ten bate der krijgsgevangenen. Voor het tweede doel ware het misschien 't best, dat men ons maar geld zond. Dergelijke Psalmboekjes zijn thans zeer goedkoop te verkrijgen.

Broeders en Zusters, wij vertrouwen, dat wij bij u niet tevergeefs met dit verzoek zullen komen, maar dat gij toonen zult, hoezeer gij mede gevoelt met de Broeders, die reeds maanden in ballingschap zuchten en gaarne onder Gods zegen ook hun troost zoeken in Gereformeerde leetuur en psalmgezang. Verblijdt ons *spoedig en zendt de boeken* aan 't adres van *J. Jansen*, pedel aan de Theologische School en uw geld aan één der Hoogleraren te Kampen.

Namens de Hoogleraren van de
Theol. School,

M. NOORDTJZ, Voorzitter.
P. BIESTERVELD, Secretaris.

VOLKSNODEN.

Mogen de zwakken onder de volken afhankelijk worden gemaakt van het geweld der machthebbenden?

Protesteerden tegen dat „beginsel”, hetwelk in praktijk gebracht wordt door de „menschenlasterij” van Engeland in Z.-Afrika, is de kern en het doel van onderstaand adres.

Wij bevelen het zeer aan ter ondersteuning.

Is voor *allegeringen en zwakken* onder de menschen van het grootste belang, dat dit Satanisch beginsel, in het bloed der Boeren gedrenkt en door de vlammen hunner hooven geïllustreerd, worde ontmaskerd en tegengestaan door de Vorsten en de volken over de gansche aarde. Heeft Engeland recht om Z.-Afrika te verwoesten en uit te moorden, onder het voorwendsel van een opgedrongen oorlog, dan heeft ieder, die door geld, geleerdheid, stand, hoogheidsmacht enz. enz. den naaste kan verdrukken, ook recht om dat te doen, zoodra dit in zijn belang schijnt te wezen. Dan is overal en altijd een *wijngaard* genoeg om een *Naboth* aan den schandpaal te slaan, ja, uit den weg te ruimen.

Dan wordt het gevloekte woeden der anarchisten tegen de Hoogen, geoorloofde praktijk der machten in allerlei kringen tegen het zwakke en geringe en arme.

Vreeselijke toestand; bange toekomst; helse verblindheid! God zij den landen en volken genadig, zijn Geest stuide dezen geest uit den afgrond!

Iedere man en vrouw, die mede getuigen wil tegen dit beginsel en de voortdurende en dagelijks gruwelijker woedende verdrukking van de vrije, Christelijke volken van Z.-Afrika, geve daarvan per omgaande kennis aan een der ondertekenaars.

De Gevolmachtigden van de Zuid-Afrikaansche Republiek hebben een beroep gedaan op „het Permanente Hof van Arbitrage.”

Een beroep, dat als zóodanig betekenissen heeft, onafhankelijk van hetgeen hierdoor wordt bereikt.

Het spreekt tot de Mogendheden, die elkander op het Vredescongres te 's-Hage de hand hebben gereikt!

Het richt zich in het Hof van Arbitrage tot allen, die geroepen zijn het recht te handhaven, den vrede te bevorderen en voor de hoogste belangen der menscheit te waken.

Het dringt door tot het geweten der volken.

Het klimt op tot Hem, Die recht is, en naar recht vraagt, bij Wien geen aanzien is des persoons.

In dit beroep klinkt de stem van *het gekrenkte recht*.

Is het mogelijk, dat de Mogendheden, in strijd met de openbare meening en het gevoel voor waarheid en recht, dat nog bij de volken leeft, eerst dan voor het recht van den verdrukten mogen opkomen, wanneer de verdrukter dit gedooft?

Het Hof van Arbitrage, de Regeeringen der in dat Hof vertegenwoordigde volken hadden dit te beslissen.

Aan hen, met die beslissing óók de verantwoordelijkheid!

De eerbied voor de gestelde machten verbiedt ons een oordeel te vellen over handelingen en motieven, die buiten onzen gezichtskring liggen.

Maar, dit mag ons niet beletten sympathie te betuigen voor het streven, om, zonder verkrachting van eenig recht, het laatste woord in bestaande geschillen, niet door het zwaard te laten spreken.

Niet beletten, de vraag, in de eerste plaats tot de eigen Regeering te richten, of er geene termen zijn tot een initiatief en overleg, waardoor Engeland's Regeering kan worden overtuigd, dat er nog andere belangen zijn dan de hare, en een andere bron van recht dan hare proclamaties.

Niet beletten, op te merken, dat het hier niet alleen om het belang der Republieken, maar om dat der Vorsten en Volken gaat.

Zou het beroep der Gevolmachtigden ter zijde worden gelegd?

Waar ligt dan de waarborg, dat met stilzwijgend goedvinden der Regeeringen de beginselen en de regelen van het internationaal recht niet steeds door de sterke zullen worden vertreden?

Dit herinnert ons, dat ieder, hoofd voor hoofd, dat vooral de Kerk van Christus den plocht heeft, op te komen voor de algemeene, de hoogste belangen der menscheit, de humaniteit, de moraliteit, de religie.

De voorgangers in de Kerk van Christus kunnen niet zwijgen, nu de grondslagen van godsdienst en zedelijkheid worden aangerand. Zich voor de waarheid in het gericht te begeven, op te komen voor het recht Gods, de taak te verrichten die Israëls profeten aan het hof van Aclab, David, Rehabeam hebben vervuld, ligt stellig niet buiten den kring van hunne bevoegdheid.

Hoe en waarin ook gedeeld, hierin is alles wat zich Kerk van Christus noemt, één.

Het gaat nu om de vraag: of de oorlog in Zuid-Afrika met stilzwijgend goedvinden van de Vorsten en Volken in eene menschenlasterij mag onttaarden, waarbij naar geen enkel voorschrift der Goddelijke en menscheijke wetten wordt gevraagd!

Het gaat om de vraag: of hetzelfde beginsel, dat het leven van de Vorsten bedreigt, het bestaan van de zwakken onder de volken afhankelijk zal maken van het geweld der machthebbenden!

Of het geoorloofd is, misbruik te maken van de natuurlijke liefde voor vrouw en kind, ten einde den tegenstand van een heldenvolk te breken, dat door een tienvoudige overmacht niet kan worden geknecht!

Of het geoorloofd is, weg te schuilen achter een levend pantser van weerloze burgers, ja, van vrouwen en kinderen, die gedwongen worden hun leven in de wangschaal te stellen, om hunne medeburgers te veld te verhinderen den vijand afbreuk te doen!

Of het geoorloofd is, den dierlijken lust en den moedwil van onbeschaafde volkstammen tot bondgenooten te maken in den strijd tegen een Christennatie!

Of het geoorloofd is, de vrouwen en kinderen van hen, die strijden voor hun goed recht, uit huis en hof te verjagen, geheel van de barmhartigheid van 's lands vijanden afhankelijk te maken, en hen zedelijk en lichamelijk te gronde te richten!

Of het geoorloofd is, een stelsel van militaire taktiek te volgen, dat er op berekend is, landverraders te maken!

Of het geoorloofd is, dat verzet te stemmen tot eene misdaad, die deels op het privateigendom van 's lands verdedigers wordt verhaald, deels aan den lijve wordt gestraft!

Eindelijk, of het geoorloofd is, een volk, tengevolge van dat stelsel, zedelijk te vermoorden, eer het, bij hardnekkig volgehouden verzet ten eenenmale verjaagd en uitgeroeid wordt!

Er is slechts één antwoord op deze vragen mogelijk. Het sluit zich aan bij het beroep der vertegenwoordigers van de Transvaal en den Oranje-Vrijstaat op het Hof van Arbitrage.

Het zou gewenscht zijn dit antwoord, collectief en officieel, aan alle Christelijke Kerken te ontlokken, een beroep te doen op de openbare meening, om het in ruimer kring te doen hooren, en deze stem, aldus versterkt, te doen uitgaan tot de Regeering. Maar, de zaak lijdt geen uitstel.

De Kerkeraad der Hervormde gemeente te Amsterdam heeft reeds in September l.l. besloten sympathie te betuigen voor den door de Gevolmachtigden der Zuid-Afrikaansche Republieken genomen maatregel.

Elders is reeds in denzelfden geest gehandeld.

Eene vertaling van bovenstaand adres wordt thans naar België, Duitschland, Frankrijk, Rusland, de Vereen. Staten van Noord-Amerika, Zwitserland enz. verzonden. In deze landen zijn correspondenten, die zich reeds hebben bereid verklaard of werden aangezocht, het te doen teekenen door vertegenwoordigers van allerlei kerken en mannen van naam, en het daarna, ten spoedigste ter kennisneming aan de Regeering van hun land te zenden.

De ondertekenden, voorgangers en opzieners van Christelijke Gemeenten te Amsterdam, hebben zich vereenigd, opdat dit getuigenis, zoover mogelijk, onder de Volken en tot de Regeeringen doordringt, en luide verkondigd, wat het geweten, onafhankelijk van nationaliteit, geloofsovertuiging en staatkundig belang moet beamen.

Het zal hun aangenaam zijn, bewijzen van instemming door toezending van naamkaartjes met adres en kwaliteit te ontvangen. De uitnodiging hiertoe wordt speciaal gericht aan Kerkeraaden, Hoogleraren, Journalisten en hen, wier namen aan gene zijde van het Kanaal in engeren of ruimeren kring bekend zijn.

Het adres wordt, namelijk, ondertekend door vertegenwoordigers der Kerk in de bovengenoemde landen met de bij te voegen adhaesien, naar Engeland verzonden.

Dr. J. Th. DE VISSER, Nederd. Hervormde Kerk.

Dr. Ph. J. HOEDEMAEKER, Nederd. Hervormde Kerk.

Dr. E. LAURILLARD, Nederd. Hervormde Kerk.

H. F. GIESEKE, Nederd. Hervormde Kerk.

J. C. HEESTERMAN, Nederd. Hervormde Kerk.

J. C. SIKKEL, Nederd. Hervormde Kerk.

W. H. GISPEN, Nederd. Hervormde Kerk.

B. J. LINDEBOOM, Nederd. Hervormde Kerk.

Dr. W. GEESINK, Nederd. Hervormde Kerk.

Dr. J. A. BEIJERMAN, Remonstr. Geref. Kerk.

A. M. A. REYNOLDERS, Remonstr. Geref. Kerk.

A. G. SCHWEITZER, Geheim-Kamerheer van Z. H. den Paus, Kan.-Deken van Amsterdam.

J. C. ALBERDINGK THIJM, S. J., Pastoor der H. Ignatiuskerk te Amsterdam.

Dr. R. M. V. VAN OPPENRAAY, S. J., Rector v/h R.-K. Gymnasium.

P. GROOTE, Ev. Luth. Gemeente.

J. A. HELWIG, Ev. Luth. Gemeente.

P. VAN WIJK JR., Ev. Luth. Gemeente.

P. VAN DER VEEN, Ev. Luth. Gemeente.

G. D. MARTENS, Ev. Luth. Gemeente.

C. F. WESTERMANN, Ev. Luth. Gemeente.

JOH. C. DE MEIJERE, Ev. Luth. Gemeente.

K. SCHARTEL, Ev. Luth. Gemeente.

W. J. LEENDERTZ, Ev. Luth. Gemeente.

P. FEENSTRA JR., Ev. Luth. Gemeente.

J. H. BOEKE, Doopsgez. Gemeente.

A. K. KUIPER, Doopsgez. Gemeente.

H. J. EMOUS, Secretaris.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek om dit adres te plaatsen. In „Volksnooden” is het juist op zijn plaats. 't Geldt hier een nood des Volks, een nood der Volken. In een begeleidend schrijven deelt Dr. Ph. J. HOEDEMAEKER te Amsterdam namens de ondertekenaars mede, dat „de verzending naar het Hof van Arbitrage, de Regeering en invloedrijke personen in genoemde kringen plaats heeft met bijvoeging van de namen, die binnen acht dagen na deze publicatie, bij wijze van adhaesie, aan een der ondertekenden zijn kenbaar gemaakt.

De verzending naar en verspreiding in Engeland heeft plaats, zoodra het stuk door de vertegenwoordigers van Buitenlandsche Kerken zal zijn getekend.

De opmerking zij ons vergund, dat de termijn van „acht dagen” behoort gerekend te worden vanaf de publicatie in de weekbladen; wij ontvingen het stuk te laat om het reeds in het vorig Nr. op te nemen.

We zenden den ondertekenaars een ex. van dit Nr., onder 't adres van Dr. Hoedemaker, en verzoeken Dr. H., onze naam te willen plaatsen onder de adhaesies.

Ruste Gods zegen uit genadige erbarming op deze en alle andere pogingen in 't belang van waarheid, recht en vrijheid!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

De jongste dagen melden ons onderscheidene kleine neerlagen der strijdende Burgers in Zuid-Afrika. Al is Botha met de massa der zijnen ontkomen uit de opgezette omsingeling bij Natal's grenzen, enkele kleine commando's moesten het ontgelden, zoodat de Engelschen hier en daar enkele krijgsgevangenen maakten en allerlei levensvoorraad ontdekten in een wel verborgen

vrouwenkamp, dat nu geheel is onthonden en weggevoerd om ten getale van ongeveer driehonderd weër in de „worgkampen” dood gemarteld te worden”. Slechts één commando, onder S. Grobler, schijnt zich nog staande te kunnen houden op de grenzen van Zuidoelaland, om straks zoo noodig ook door Swazieland te ontsnappen als de rest. Doch ook elders in Transvaal spannen de Engelschen alle krachten in. Dachten wij laatst dat de Burgers, door een nieuwe taktiek aan de herhaalde verrassingen verder zouden ontkomen — de Engelschen haar doorziende zoeken nu hun schade door grotere ijlmarschen in den nacht in te halen. Dit gelukte zoowel in 't Noord-Oosten tegenover Grobler-Erasmus, als in 't Westen bij Nijlstream, terwijl ook in het Noorden van den Vrijstaat zulk een overrompeling slaagde. Een honderdvijftig Burgers gingen daarbij in de gevangenschap, terwijl enkelen sneuvelden. Nu mogen die gevangenen niet allen strijdvaardige zijn geweest, wijl te jong of te oud — en de Engelschen van geen oorlogsbuit als geweren etc. kunnen vermelden — toch teekenen deze neerlagen en oefenen onwillekeurig invloed uit op de stemming. Zelfs L. Botha was Oost van Ermelo haast gesnapt. . . . Alleen staat tegenover dien betrekkelijken achteruitgang vooreerst, dat De la Rey, Oost van Zeerust in Maryo, een Engelsch konvooi weër eens duchtig te pakken heeft genomen. Reeds bedragen hunne verliezen over de honderd man en aanzienlijken voorraad; ze worden licht nog groter. Voorts is het gelukkig, dat de opstand in de Kaapkolonie immer zachter aan toeneemt, dank zij vooral de scherpe handelingen der Engelschen. Maar zij hebben 't daarop nu eenmaal gezet en — 't schrikbewind neemt inderdaad toe aan kracht en aan scherpheid. De goederen der nog strijdende Burgers worden verkocht, hun huizen vernield, hun geld uit de Banken gelicht en vie gevangen genomen wordt voor eeuwig gebannen of — zoo hij Engelsche soldaten-kleding aan heeft — onverbiddelijk doodgeschoten, zooals kolonel Gorringe zelf bericht. . . .

En dat alles laten de heerschers van Europa maar toe, met een onandoenlijkheid die diep verachtelijk is. En als nu uit de lagere standen eindelijk teekenen komen, dat men hoe langer zoo meer van de Regeeringen zich verwijderd gevoelt; dat men de ongerechtigheden niet langer goedsmoeds kan verdragen en dulden; dat men de handen eens ineem wil slaan om te overneemen of niet door een onbloedig middel zou kunnen gepoogd, de kracht van het verachtelijk imperialisme te verbreken en Engeland te dringen tot vrede — dan weten hooger geplaatsten op den maatschappijladder niet wat zij doen zullen om dit dreigend onderzoek te dooven voordat het nog begint. De groote handels-couranten doen alles wat zij kunnen om deze edele pogingen van den werkmans, die eenige schade er voor over heeft om 't onrecht te stuiten — bij voorbaat den dood aan te doen, en zelfzuchtige groothandelaren ontaken ook tegen deze schoone poging dermate, dat zelfs het onderzoek: of er tot een algemeenen boycot tegen de Engelsche geladen schepen zou kunnen gekomen worden en met welke resultaten — zoo eenigszins mogelijk liefst moet afgekeurd en voorkomen worden.

O, ellendig imperialisme, wat hebt ge ook al onze kringen bedorven! Toch gelukte die toelag in de Rotterdamse Kamer van Koophandel zelfs niet. De leiders des volks zullen wel toezien, dat alleen tot den boycot besloten wordt als deze algemeen wordt aangevaard. . . .

Bovendien, men denke echter anderszijds ook eens door over een mogelijk geprikkeld worden van de stemming des volks.

Uit Moscou wordt reeds bericht van een groote volks-demonstratie aldaar ten gunste der Boeren. De Engelsche consul werd uitgenoodigd, het Engelsche consulaat aan te vallen. Men smeet de modder op de muren van dit gebouw en plakke plakaten aan met opschriften als: „Leve de Boeren,” „Naar de hel met Rhodes en Chamberlain,” „Eeuwige schande over den Engelschen Koning!”

Ook laten wij in een courrant, schoon volstrekt niet socialistisch, deze herinnering: „Ruim honderd jaren geleden heeft de naar vrijheid snakkende derde stand verlossing gebracht, al was het op vreeselijke wijze” thans is er weer een volksdeel, dat het woord der verlossing in de zedelijke slavernij spreken wil, maar zonder bloedstorting, niet aangezet door eigenbelang, neen, gedreven door een edel gevoel van naastenliefde. Wee der wereld, zoo zij deze schoone opwelling onderdrukt, zoo zij het éénig oogenblik laat voorbij gaan, om door gewillig lijden de zegepraal van de beste goederen der menscheit te bewerken.

Wanneer de stem der gerechtigheid geen gehoor vindt, dan zal het zwaard komen en het lijden, het gedwongen lijden, zal vreeselijker zijn dan het vrijwillig aanvaarde. Zuid-Afrika leert ons, dat het zwaard handel, nijverheid en oeconomische welvaart onherstelbaar vernietigt.

In Spanje wordt de toestand zeer kritiek. De Minister van Financiën moet weg, zijn collega van Marine eveneens, en generaal Weyler dringt zich zeer bedenkelijk op den voorgrond. Men verdukt dezen generaal van zeer vër strekkende eersuchtige plannen.

Wij hebben dezen man steeds als een vreedme eind in de bijt beschouwd en zijn bekeering tot het liberalisme met zorg gezien. Toen de conservatieven aan het bewind waren, bleek Weyler een conservatief pur sang, zoodra echter de wind draaide werd hij liberaal en Sagasta riep hem in het Ministerie, hopen daardoor het leger, dat Weyler vereert, op zijn hand te krijgen.

Romero Robledo dwong Zaterdag generaal Weyler om in de Kamer eenigszins van zijn opinies te doen blijken. Hij wilde eens weten wat de generaal van een dictatuur dacht. Toen antwoordde de generaal: „Indien de toestanden ernstig werden, zou ik mijn plicht doen. Ik ben een politiek man, ik ben liberaal, maar vóór alles sol-

daat en als het noodig wordt, zal ik de instellingen en het parlement verdedigen.”

Niet ten onrechte meent men in deze woorden dictatoriale neigingen te bespeuren.

De toestand kan ernstig worden, want als Sagasta heen gaat wordt de verwarring volkomen, omdat alsdan een liberaal bewind door een liberale Cortes naar huis gegaagd zal zijn. Een conservatief bewind kan niet opvolgen wegens de samenstelling der Cortes. Is het niet een uitgezochte gelegenheid voor heerschzuchtige naturen als Weyler om hnn slag te slaan? Men vergeet niet dat het leger den beul van Cuba bewondert!

NOORDTJZ.

Voor Scheurkalenders enz. naar Indië.

Na melding der giften van 5 Augs. tot 1 Oct. schrijft br. A. Grujjs:

Voor alles onzen hartelijken dank. Wie zich nog voornam iets te zenden en het tot dusverre uitstelde, die bedenke, dat we steeds bereid zijn gaven voor dit doel dankbaar te aanvaarden. De Heere gebiedt op al het gezondene zijnen onmisbaren zegen op uwe en onze bede. Wij hopen later D. V. den vrienden mede te deelen, wat we verzonden enz. Wie nog iets te zenden heeft, voege er s. v. p. duidelijk en voldoende aan bij, daar wij na deze geen verantwoording meer in de bladen kunnen doen. Onzen hartelijken dank inzonderheid ook aan Redactie en Uitgevers voor hunne vriendelijke medewerking.

Met heilb. en br. groete, beleefd aanbevelend,

Uw aller dw. dn.
A. GRUJJS SR.
Zaandam, Molenpad.

In het Noorden van Engeland had een jeugdig prediker veel toeloop om zijn kleemende eigenaardige preekgaven en de bekeeringen op zijn arbeid. Vele leeraren gingen erheen om 't geheim zijner kunst te vinden, ouden en jongen. De critiek van een jong prediker kwam hierop neer: „Het waren eigenlijk maar gemeenplaatsen, bekende termen! Vooral kunnen zijn preeken samengevat worden in dit eene: Komt, komt, komt! Voor de rest geen nieuwe gedachten; niets interessants. Altijd maar: Komt!” — „Inderdaad, vraagt hierop een oude predikant, en komen de menschen dan werkelijk?” — „Wel ja. Dat verbaast ons nog het meest; en het verwondert anderen ook zoo!” — „Leer goed, mijne vrienden, tracht dat „Komt!” dan op dezelfde manier te zeggen!”

Het nieuwe huis van Vertegenwoordigers in Engelsch Australië zal zijne zittingen voortaan openen met gebed.

Mr. Lewis Elkin van Philadelphia heeft twee miljoen dollars bemaakt als een fonds, waardoor onderwijzersessen zullen worden gestuud, die 25 jaar lang als zoodanig hebben werkzaam geweest en geen kapitaal bezitten.

Ik zie in een der godsdienstige bladen — zoo schrijft de Amerikaansche *Folksvriend* van Oranje City, nr. 38 — dat het inkomen van het predikanten-personeel in Engeland velerwege zoo schraal is, dat in de behoeften van het huisgezin bepaald niet kan worden voorzien. Zoo vraagt eene predikantsvrouw met een groot huisgezin om een wringer bij de waschmachine, wat aardewerk, eenig beddegoed en een beetje geld; het laatste opdat zij met haar man en kinderen toch eens één keer in de week een goed maal eten moge hebben. In een rijk, dat tot leuze gekozen heeft: „Meer land en meer goud en meer diamanten!” en dat aan Lord Roberts een zoo vorstelijke geldbeurs overhandigde, f 1,200,000, kan men wange-stalten als de voormelde verwachten.

Een geleerde Hindoe schreef aan Tolstoi, omdat hij veel punten van overeenkomst bevond in zijn leer met die van de Hindoes. Tevens drukte hij zijn meening uit, dat, ondanks uiterlijken voorspoed en koloniale uitbreiding, de rampen der Europeesche natien ontstaan uit de tegenstrijdigheden tusschen hare wrede daden en hare Christelijke beginselen. — Een droeve doch ware aanklacht.

Vóór eenige jaren werd op de Filippijnen een Dominikaansch priester Alonso Lallave, Protestant, en vertaalde en verspreidde met behulp van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap het Nieuwe Testament in de Tagalog-taal. Dit werd echter de oorzaak van zijn dood. Hij viel in Manila de Roomsche priesters in handen, werd tot den marteldood veroordeeld, en alle exemplaren van het N. Test. werden vernietigd op één na. Dit kwam in handen van den handelaar Paulino Zamora, die met zijne familie hierdoor tot het Evangelie kwam. Tegenwoordig is een zoon der familie de eerste predikant der eerste Evangelische kerk op de Filippijnen, zoodat de arbeid en het lijden van Lallave niet vergeefs was, maar vruchten mocht dragen.

Volgens het rapport van een correspondent der Engelsche *Globe* leeft Behanzin, de ex-neger-koning van Dahomey, nog goed en wel in het fort Tartanson op het Fransche eiland Martinique. Hij leeft er lustig op door, als iemand die zich gelukkig in zijn lot gevoelt, te midden zijner vrouwen en dochters. Althans hij brengt zijn tijd door met tabak rooken en voor zich te laten dansen. Een groote neger staat hem steeds terzijde en zijn schepter, een staf waarop een olifantstand, wordt door een der vrouwen steeds bij hem gehouden, die ook allen hem koninklijke eer moeten bewijzen. Want bij al zijn schijnbare ongevoeligheid behield hij zijn koninklijken trots. Wanneer hij den gouverneur zijn gewoon bezoek niet maken kan, dan gaat een zijner vrouwen met den schepter daarheen, om den gouverneur er de schouders mede te wrijven. 't Fransch leert hij niet, en wat 't Christendom aangaat, wordt ook niets bericht.

Ingezonden.

M. de Red.

Vergun mij met enkele woorden het schrijven van broeder Ds. Weijenberg te beantwoorden; het meer persoonlijke daarlatende. De hoofdinhoud van mijn schrijven kwam in het kort hierop neer, dat het advies der Classis Kollum, (welke ik met mijn schrijven wel degelijk op het oog had) om in den geest van het advies der Groninger Synode te handelen, geen andere betekenis en strekking kon hebben dan deze: bedoelde Kerkeraad achtte zich niet in staat om uit te maken of de spoorwegdienst, als waarvan sprake is, ingaat tegen het vierde gebod, en houde derhalve voortaan dien spoorwegambte op dien grond niet meer van het H. Avondmaal af.

Daarop komt het aan. Om dat punt beweegt zich alles. Dat is door ons in den breede betoogd en verklaard. En die verklaring werd ons door Ds. W. betwist. Of de Kerkeraad nu terstond alzo bandelen moest, of wel eerst dan, als de spoorwegambte het nogmaals verzocht (zoals Ds. W. schijnt te meenen) verandert natuurlijk de zaak zelve niet. En dat het overlaten aan de prudentie van den Kerkeraad, indien het een feit is, niet de eigenlijke inhoud van het besluit kan zijn, maar slechts een toevoegsel, volgt daaruit, dat het besluit zelf letterlijk, tusschen aanhalingstekens geplaatst, in het Verslag is medegedeeld en van dat overlaten aan de prudentie van den Kerkeraad wordt zelfs niet gerept. Ware de voorstelling van broeder W. juist, dan moesten we een streep halen door heel het Verslag, dat namens de Classis zelve wordt gegeven. We zullen ons daarvoor wachten!

We kennen den Scriba trouwens te goed om te kunnen aannemen, dat hij zoo maar een besluit uit zijn duim zou zuigen en dat tusschen aanhalingstekens als het besluit der Classis en namens haar zelve aan de Kerken zou mededeelen. En we weten ook van andere zijde, dat de Classis wel degelijk dit besluit nam.

Welnu, op de verklaring van dat besluit komt het aan.

Broeder W. heeft onze verklaring welke volgens hem niet deugt, nog met geen enkel woord weerlegd. Nog minder een andere verklaring van het medegedeelde besluit gegeven.

Heb dank M. de R. voor de verleende plaatsruimte.

Uw dw. dn. en br.,

W. BOUWMAN, v. d. M.

Hallum (Fr.) 21 Oct. 1901.

Hooggeachte Redactie!

„Voor de vrijmaking van het onderwijs in zijn onderscheidene vertakkingen zal op den ingeslagen weg worden voortgeschreden“ — zóó luiden de woorden in de Troonrede, die zeker heel de Antirev. partij met groote blijdschap gelezen heeft.

Allen zijn we ongetwijfeld vol hoop, dat het onze Regeering in deze vier jaren moge gelukken, de wet op het L. O. in den geest van het bekende Unie-rapport te wijzigen.

Doch hoe zal men iets kunnen vrijmaken, wat niet bestaat!

Een feit is het toch, dat er op 't oogenblik nog tientallen gemeenten zijn en honderden dorpen in Nederland, waar de Bijzondere school nergens te vinden is en met name de school met den Bijbel nog gemist wordt.

De Christenen maken op al die plaatsen met of zonder gewetensbezwaar nog steeds gebruik voor hunne kinderen van de eenige Openbare school, welke er gevonden wordt. Men zit vast onmogelijk eene Chr. school te stichten — en vergeet de hand aan den ploeg te slaan. Men ziet thans hoopvol uit naar de daden der Regeering, doch loopt gevaar den kostelijken tijd en de schoone gelegenheid te laten voorbijgaan, om in eigen kring te werken. Ons dunkt, dat onze voorvaders zich overal moeten opmaken, om in dezen winter overal op elke plaats de voorstanders eener Chr. sch. samen te roepen, eene schoolvereniging te vormen en een Bestuur te kiezen en Statuten te maken.

Dat Bestuur zorgt, dat die Statuten Koninklijk worden goedgekeurd, en heeft men rechtspersoonlijkheid en is bij de Regeering als zoodanig bekend. Als men de zaak maar gaat aanpakken, dan komt men daarmee ongemerkt klaar. Ons zijn wel gevallen bekend, dat men begon met minder dan 10 leden en dat er toch weldra eene Chr. sch. verrees. Alleen op die wijze kan de schoone gedachte van het Unie-rapport, om het beheer der scholen over te dragen aan Plaatselijke Schoolcommissiën, te benoemen door de ouders der schoolkinderen, verwirklijkt worden. Weet men op menige plaats niet, hoe het best te handelen, laat men dan in eene naburige plaats, waar reeds eene sch. m. d. Bijbel is, om inlichtingen vragen, zóó zal men overal wel hulp en voorlichting kunnen krijgen. Geve God, dat er spoedig in elke Geref. kerk eene Chr. school worde gevonden!

Dank voor de plaatsing in „De Bazuin“.

Uw dw.,

R. BEUKEMA, H. d. S.

Hoogeveen, Oct. '01.

Boekaankondiging.

Achter de Borstbeering door J. W. A. Notten. Amsterdam, W. Kirchner.

In de voorrede verklaart de geachte Schrijver den titel van zijn geschrift. Geen veiligheid, zoo lezen we daar, dan in en achter den Christus der Schrift; dat was de leidende gedachte bij het schrijven dezer Schriftbeschouwingen, en daarom werd deze titel: *Achter de Borstbeering*, gekozen. De inhoud beantwoordt aan dezen titel ten volle. De stichtelijke, vertroostende overdenkingen, welke Ds. Notten in dit werk aanbi, hebben alle Christus tot middelpunt, gaan van Hem uit en keeren tot Hem terug. Zij zijn bovendien geschreven in duidelijke, levendige taal en door beelden en verhalen uit het leven geïllustreerd. In de kringen der

gemeente zullen ze daarom met liefde ontvangen en met vrucht gelezen worden.

Vrouwencelde en Vrouwenmart door Johanna Breevoort. Rotterdam, D. A. Daamen.

Wij verheugen ons, de aankondiging van dezen Christelijken roman te kunnen beginnen met de mededeeling, dat de Schrijfster haar talent, dat in haar eerste pennevrucht: *Haar Ideale*, reeds duidelijk uitkwam, blijkens deze hare tweede proeve van litterairen arbeid zeer ten goede ontwikkeld heeft. Er is merkbare vooruitgang, in vinding, in in conceptie, in taal en in stijl; er is veel meer eenheid, natuurlijkheid, eenvoud en waarheid in dan in het eerste werk van de geachte Schrijfster. Zonder twijfel zal deze roman daarom gunstiger nog dan de eerste ontvangen en met meer genot gelezen worden. Dat neemt niet weg, dat de zielkundige ontleding van de karakters, de beschrijving van het geestelijk leven in zijn onderscheidenheid van en in zijn verband met het menselijke leven in het algemeen, en de bespreking van het veelomvattende vrouwen-vraagstuk te wenschen overlaat. Er is voor hen, die aan Christelijk-litterairen arbeid zich wijden, niets dringender noodig dan studie van het leven; ernstige, nauwgezette, zelfstandige, oorspronkelijke studie van het leven in al zijn rijkdom en kracht, opdat al het onnatuurlijke, het onware, het overdrevene en eenzijdige meer en meer gebannen worde, en eenvoud en waarheid in onze Christelijke letterkunde, meer dan tot dusverre, aan het woord kome. Indien de geachte Schrijfster in deze richting zich bewegen blijft, hebben wij goede verwachting van haar voor de toekomst. Haar roman over Vrouwenwelde en Vrouwenmart vormt het eerste deel van eene *Bibliotheek voor Hoofd en Hart*, die door den heer Daamen zal worden uitgegeven en jaarlijks aan de intekenaren een 40 tot 60 vel druks zal leveren voor den prijs van 2 à 3 gulden. Moge zijne onderneming om eene goedkoop Christelijke literatuur te verschaffen, door velen gesteund worden.

Salomo's Spreuken, gerangschikt en verklaard door J. Kok, predikant te Nijmegen. Tweede verbeterde en vermeerderde druk. Deel I. Kampen, J. H. Kok 1901.

Bij zijn eerste verschijnen werd dit werk van Ds. Kok door de Christelijke pers algemeen zeer gunstig ontvangen. En het publiek heeft blijkbaar hiermede zijne instemming betuigd. Want thans zag er reeds een tweede druk van het licht, die verbeterd en vermeerderd is en daarom te gereeder ingang zal vinden. Schrijver en Uitgever wenschen wij van harte geluk met hun succes; moge het werk ook in zijne tweede uitgave voor velen tot zegen verstreken.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
C. GUNNINK Bzn.
EN
J. ESSELINK.
KAMPEN,
25 Oct 1901.

Ondertrouwd:
DIRK HOEK,
beroepen Predikant te Heinkenszand,
EN
HUIBERTJE v. d. WIEL.
Huwelijksvoltrekking D. V. 7 Nor.
NOORDWIJK AAN ZEE,
25 Oct. '01.

Door 's Heeren goedheid werden we heden verblijd met de zeer voorspoedige geboorte van een **ZOON**.
Ds. G. RENTING.
A. M. RENTING—DE JONGH.
WINTERSWIJK,
27 Oct. 1901.

Tot onze en onzer Kinderen diepe droefheid overleed heden ons lief dochtertje
Geertuida Jakoba Medema
oud 7 jaar en 10 maand n.
R. MEDEMA.
N. MEDEMA—BOUMAN.
PERNIS,
28 Oct. 1901.

Heden overleed onze innig geliefde Moeder, Mevrouw
Rooksje Barendina van de Weg,
Weduwe van den Heer A. VERHOEVEN Wzn., eerder Weduwe van den heer C. M. DICKE, in den ouderdom van ruim 68 jaar.

H. A. DICKE.
H. C. DICKE—WALRAVEN.
IDA M. DICKE.
C. M. DICKE.
A. DICKE—KALIS.
A. H. DICKE.
C. B. DICKE—WOLFF.
Mr. W. DICKE.
M. DICKE—SCHOUTEN.
W. J. L. VERHOEVEN.
DORDRECHT,
28 Oct. 1901.

Heden overleed, na eenige maanden van lijden, een der oudste leden onzer kerk

Roel Douwes Kooistra, in den ouderdom van bijna drie en tachtig jaren.

Daar hij de dagen der Afscheiding met doorleefde, kon hij den strijd dezer dagen, zoowel in deze omstreken als in de gemeente Grootegast, waar hij destijds diende, verhalen.

Ook bij de stichting der kerk alhier was hij een der voorvaders.

Hoewel hij reeds in zijne jeugd een medgezel was van hen die den Heere vreezen, was toch zijn geloofsblik voor zichzelf, in den tijd van zijn lijden, wel eenigszins beneveld.

Voor ons blijft echter de hoop over, dat hoewel de kerk op aarde een lid verloren heeft de triomfeerende kerk heeft gewonnen.

Sterke de Heere zijn kinderlooze Weduwe in haar eenzaamheid.

Namens den Kerkeraad,
J. W. DE BOER, Pres.
JOH. VEENEMA, Scriba.
ROTTERDAM,
29 Oct. 1901.

UITGELOOT

is No. 20 van de renteloze aandelen onzer kerk, groot 50 gulden.
Namens den Kerkeraad,
K. BAKKER, Scriba.

OOSTZAAN,
24 Oct. 1901.

HOEK VAN HOLLAND

heeft wel een CHRIST. SCHOOL, maar geen onderwijzerswoning, terwijl eerst-dags ook de SCHOOL moet vergroot worden. Bijna moedeloos, na talrijke pogingen om geld daarvoor te krijgen, vragen wij thans langs dezen weg giften om te kunnen bouwen. De Schoolraad beveelt deze zaak aan Zende ieder, die kan, s. v. p. een gift aan onderget.

Namens het Bestuur,
G. L. GOKIS, Voorz.

Oct 1901.

A. DE ROODE & Co.,
(SCHIEDAM, opgericht 1879)
Fabrikanten van
OLIEËN en LOOG,
ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.
(Prima kwaliteiten. Concurrentie prijzen.)

Vrouwencelde en Vrouwenmart
door JOHANNA BREEVOORT
is het eerste No. van den eersten jaargang, dat bij elken Boekhandelaar ter inzage is te verkrijgen. De intekenaren betalen slechts den halven prijs, alzoó slechts 75 cents voor dit boek van 250 bladzijden, in royaal formaat.

De verzending der Scheurkalenders van het Geref. Traktaatgen „FILIPPUS“ is begonnen.
Als Premie komt:

De Schending van het Recht des Verbonds gewroken.
EENE VERHANDELING OVER
LEVITICUS 26 : 23 - 26
DOOR

Mr. WILLEM TEELINCK,
in leven predikant te Middelburg.
De Uitgave is voor rekening van het Geref. Traktaatgen. en al de winst dus ten behoeve van zijn arbeid.

De prijs is:
Beste Kal. met Premie . . . f 1.—
» » zonder Premie . . . - 0.75
Gewone Kal. . . . - 0.40
Beste Kal. geb. met Premie . . - 1.—
» » » zonder Premie . . - 0.75

Namens het Geref. Traktaatsgenootschap „FILIPPUS“,

F. P. D'HUY,

Middelburg.

UITGEVER.

Bij D. DONNER te Leiden is

verschenen:
**BEGINSEL EN NORM
IN DE LITERATUUR.**

REDE

bij de overdracht van het Rectoraat aan de Vrije Universiteit,
op 28 October 1901,
GEHOUDEN DOOR
Dr. J. WOLTJER.
Prijs f 0.75.

Ouderwetsche Geldersche Worst

van zuiver varkensvleesch.

Heerlijk!! Fijn!!! 8 pond per verrekpenpakket f 4.--

Monster van 1/3 K.G. (voor eenmaal tot proef) f 0.40.

J. L. van Apeldoorn Hzn.,

HATTEM (Gelderland.)

Overal wederverkoopters gevraagd.

ELKE GEWENSCHTE GARANTIE VOOR GOEDE KWALITEIT.

Het Nieuwe Testament

met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is weder gereed. De bestelde Ex. zijn verzonden. De Prijs is, in fraaijen halflederen band, f 4.50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Kampen. ZALSMAN.

Is verschenen:

**HET GENIE EEN
SCHEPPINGSGAVE**
DOOR

A. BRUMMELKAMP.

Prijs f 0.75.

D. DONNER.

Leiden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN
DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.
TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letters, slechts f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1.— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Bij G. F. CALLENBACH te Nijkerk verschenen als Deel I van den 5en jaargang „Christelijke Bibliotheek“:

Voor Donkere Dagen
DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs f 2.— in gen f 1.40 geb.

Wilt gij een veiligen gids voor „Donkere dagen“ lees dan het boek van Dr. JONKER.

Bij Ph. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

**VIER- EN FEESTDAGEN,
ACHT LEERREDENEN**
DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Prijs f 1.—, 75.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN verschijnt de
TWEDE JAARGANG
VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof L. LINDEBOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen, en met medewerking van onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandlijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

De prijs is slechts f 1.50 per jaar, franco per post. Men kan in rekening de rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar. Van den eersten jaargang zijn nog enkele Ex. te bekomen, ingenaaid, à f 1.60.

De verzending van den **Scheurkalender**

EEN LAMP VOOR DEN VOET
1902,

met zeer fraai schild, waarop het portret van H. M. de KONINGIN, Z. K. H. PRINS HENDRIK en PRESIDENT PAUL KRUGER, is in vollen gang.

Geen wereldmacht zal rooven,
Hoe dрист 't in boosheid spot;
Het pand van ons gelooven,
Het eeuwige Woord van God.

Hoe zij den Bijbel haten,
Hun granchheid wordt tot schand,
Als 't ons toch moeten laten
Gods heilig liefdepand.

In huis en school en handel,
In nacht en zonneschijn,
Zal ons voor hart en wandel
De Bijbel 't richtsnoer zijn.

Verscheurt, verbrandt hem, dwazen,
Alleen 't papier vergaat;
Ons lied juicht bij uw razen:
Het eeuwige Godswoord staat!

Wat trotschen, gij moogt drijven,
Het Woord dat God ons gaf
Zal ons, zijn kinderen blijven
Zijn licht, zijn brood, zijn staf!

Neen wereld, nu noch nimmer
Wordt u Gods Woord ten buit.
Het blijft de kroon voor immer
Van Koning Jezus' bruid!

Binnen enkele dagen zijn alle bestellingen afgeleverd door den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

De prijs is 40 cent.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kerstfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is slechts 90 cent. 167 bladz., groot 8°, best papier, heldere letter.

Terstond bij de uitgave genoot deze bundel leerredenen zooveel belangstelling, dat verdere aanbeveling nu overbodig is.

Is verschenen:

**DE OPGANG UIT
DE HOOGTE.**

Vijftien leerredenen over de eerste twee hoofdstukken van Lucas, door

H. HOEKSTRA

Bedienaar des Woords bij de Gereformeerde kerk te Arnhem. Prijs ingenaaid f 1.75 in linnen band f 2.10.

Uitgave van A. Fisscher, Utrecht, die na ontvangst van postwissel bovenstaande franco toezendt.

N. B. De eerste zeven van deze leerredenen zijn geschikt om gelezen te worden in de dagen vóór Kersttijd. Voorts bevat de bundel drie kerstpreken, ééne voor Oude- en ééne voor Nieuwjaar.

Goed en goedkoop.

Brakel, Redelijke Godsdienst,
2 dln. geb. halfler . . . f 6,—
Hutcheson, Kleine Propheten,
2 dln. geb. halfler . . . - 4,—
Spurgeon, 52 Leerredenen, linnen band . . . - 2,—
Molenaar, Catechismus, geb. halfler . . . - 2,75
Krummacher, Elisa de profeet,
3 dln. . . . - 2,50
Leven en nagelaten geschriften van M'Cheyne . . . - 2,50
Laatste verzameling van M'Cheyne . . . - 2,50
Ambrosius, Zien op Jezus . . - 2,—
Deze beste boeken worden franco gezonden na ontvangst van postwissel door
KAMPEN. G. PH. ZALSMAN.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Door het Locaal Comité te Amsterdam 1e en 2e storting samen f 2014,50.

Aan Contributiën:
Van M. te U. f 4, door den heer J. van der Velde te Joure f 18,50, door den heer K. Olthoff te Wildervank f 20,50, door den heer P. Adriaans te Helder f 8, door den heer H. van Hemmen te Zuidwolde (Gr.) f 18, door den heer M. van Veldhuizen te Breda f 15, door Ds. M. J. Dijk te Bortum f 45, door Ds. P. D. de Groot te Emlichheim f 4.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Door den heer Henri E. L. F. Du Marchie van Voortuynen te Driebergen f 5,33 1/2, van de Geref. kerk te Lochem f 3,50, van idem te Scheveningen f 32,70, nagift f 1, samen f 33,70, van idem te Ede f 18,18, van idem te Duisburg f 6,70, van idem te Apeldoorn f 38,40, van idem te Zeist f 74,50, van idem te Driebergen f 21,36 1/2, van idem te Lopik f 3,50, van idem te De Bilt f 2,60, van idem te IJsselstein f 4,88 1/2, van idem te Amerongen f 3,84, van idem te Montfoort f 4, van idem te Benschop f 3,21, van idem te Vreeswijk f 14,47, van idem te Linschoten f 3,50, van idem te Vleuten f 3,10, van idem te Doorn f 6,94 1/2, van idem te Berkel (halve coll.) f 9,89, van idem te Cuijk (halve coll.) f 10,93, van idem te Delfshaven f 24, van idem te Hoek van Holland f 5,57, van idem te Hoogvliet f 3,50, van idem te Katendrecht f 24,34, van idem te Kralingen f 59,67 1/2, van idem te Maasland f 35,82, van idem te Oud-Terbregge f 5,16, van idem te Overschie f 9,05 1/2, van idem te Pernis f 17,75, van idem te Rotterdam A f 140, van idem te Schiedam f 49,20, van idem te Rhoon f 6,11, van idem te Capelle a/d IJssel f 11,50, bij den bijstand te Amsterdam f 123,68.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum. Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

ZUIN

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 8 November 1901.

Matth. I 4, Is het voor u lieden wel de tijd / dat gij woont
in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

THEOLOGISCHE SCHOOL.

NIEUWE PEKELA, 4 Nov. 1901. Tot blijdschap van kerkeraad en gemeente heeft onze geliefde Leenaar Ds. M. Meijering vrijmoedigheid kunnen vinden, voor de roeping van de Geref. kerk te Noordwijk aan Zee te bedanken. Ruste 's Heeren zegen op deze keuze.

Namens den Kerkeraad,
J. J. SCHOLTENS, Scriba.

CLASSEN.

Classis Stadskanaal.

De Classis Stadskanaal vergadert 20 November e.k.
te Musselkanaal. Storting coll. voor Hulpbeh. kerken
en Verzorging Em. pr. enz.

W. FOKKENS, *Corr.*

Classis Goes.

De Classis Goes heeft in hare vergadering van 23 Oct. 1901, bijgestaan door de Prov. Dep. ad. Ex., peremptoir geëxamineerd den E. rw. heer *D. Hoek* beroepen predikant te Heinkenszand en hem met algemeene stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

Numens de Classis,
J. KOPPE, *Scriba.*

PLAATSELIJKE KERKEN.

NOORDWIJK a ZEE, 2 Nov. 1901. Heden ontving de kerkernad het teleurstellend bericht van den Welcrrw. heer Ds. M. Meijering van Nieuwe-Pekela, dat hij voor onze roeping heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

LOOSDRECHT, 3 Nov. 1901. Zondag j.l. maakte onze geachte Leeraar Ds R. Brouwer de gemeente bekend, eene roeding te hebben ontvangen van de Geref kerken te Giesen en Waardhuizen. Dat wij weldra van ZEv. mogen hooren: ik staadthoudende, dat de gemeente van bekeerd en geregtig.

Namens den Kerkeraad,
W. KARSEMEIJER, Scriba.

OOSTBURG, 4-11-1901. Heden ontvingen wij het bericht van den Eerw heer R. M. Westerink, Candidaat, dat hij onze roeping niet kan opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
J. CATSMAN, Scriba.

ONMIDDELLIJKE WEDER-
GEBOORTE.

XXVII.

In het wezen der zaak is de beschouwing, welke wij in het Nieuwe Testament aantreffen over de zedings- en over de gemeenteprediking geen andere, dan die wij in beginsel ook reeds vonden in de boeken des Ouden Verbonds.

Als Johannes de Dooper en daarna Jezus de Christus onder het volk Israëls optreden, gaan zij eenerzijds uit van de gedachte, dat dat volk het volk des verbonds is, hetwelk de Heere zich in genade heeft uitverkoren en tot zijn erfdeel heeft aangenomen. Zacharias ziet in de geboorte van zijn zoon Johannes een bewijs, dat God zijn volk heeft bezocht, dat Hij gedachtig is geweest aan zijn heilig verbond en aan den eed, dien Hij Abraham gezworen heeft en noemt zijn zoon een profeet des Allerhoogsten, die voor het aangezicht des Heeren zou henengaan, om zijne wegen te bereiden en zijnen volke kennis der zaligheid te geven. En van Jezus wordt gezegd, dat Hij gekomen is tot het zijne, dat Hij de Zoon des Allerhoogsten zal genaamd worden, wien God den troon van zijnen vader David geven zal en die over het huis Jakobs Koning zal zijn in der eeuwigheid.

Maar desniettemin treden beiden onder hun volk op met de prediking van geloof en bekeering en gaan hoegenaamd niet van de onderstelling uit, dat allen waren wedergeboren. Als velen van de Pharizeeën en Sadduceeën, die toch leden van het Israëlie-

tische volk waren en in het verbond Gods met dat volk begrepen, tot Johannes kwamen, sprak hij hun toe: gij addereengebroedsels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn? Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig. En meent niet, bij uzelfen te zeggen: wij hebben Abraham tot eenen vader, want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen verwekken kan. En ofschoon Jezus er velen vond, vooral onder de eenvoudigen des lands, die in stilte den Messias verwachtten en Hem bij zijn optreden, als den Christus erkenden, toch ging Hij het land door, predikende het Evangelie des Koninkrijks en roepende tot geloof en bekeering. Hij kwam niet, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering. Hij werd gezonden tot de verlorenen schapen van het huis Israëls, om ze te vergaderen, gelijkterwils eene hen hare kiekens bijeenvergaderd onder hare vleugelen. Hij trad op met de prediking: gijlieden moet wederom geboren worden, want tenzij iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.

Trouwens, de doop, waarmede Johannes en Jezus optraden, is alleen reeds een bewijs, dat het volk van Israël, schoon in het verbond Gods opgenomen en het teeken daarvan in de besnijdenis ontvangen hebbende, hieraan niet genoeg had. Want die doop held in, dat de Joden ondanks al hunne voorrechten schuldig en onrein waren en eene gausche vernieuwing van noode hadden, om in te gaan in het Koninkrijk der hemelen. De doop door God reeds bij Johannes ingesteld, was eene veroordeeling

van het Jodendom zijner dagen, eene luide prediking, dat de uitwendige besnijdenis zonder meer tot niets nut is; dat die niet de ware Jood is, die het in het openbaar in het vleesch is, maar dat die een Jood is, die het in het verborgen is en de besnijdenis des harten deelachtig is.

Deze prediking van Johannes en Jezus droeg rijke vrucht. Het zaad, dat onder Israël gestrooid werd, viel ook voor een deel in goede aarde en gaf vrucht, het eene honderd-, het andere zestig-, en het andere dertigvoud. Maar het volk van Israël keerde zich toch in zijn geheel van Jezus' Evangelie af. En naarmate de verharding toenam, ging de prediking van het Evangelie in de verkondiging van het oordeel over. Al is Israël ook des Heeren volk, straks wordt toch van Jezus' lippen over dat gansche volk het ontzettend wee uitgesproken; het wee over de geveinsden, die wel Heere Heere zeggen, maar niet zullen ingaan in het Koninkrijk; over de Pharizeën en Schriftgeleerden, die blinde leidslieden der blinden zijn en den gewonnen Jodengenoot een kind der helle maken, tweemaal erger dan zij zelven zijn; over Chorazin en Bethsaida, Kapernaüm en Jeruzalem, die door Ninevé en Tyrus en Sidon zullen veroordeeld worden in den dag des gericht; over heel dit volk, welks hart dik is geworden, en dat God wel met de lippen eert maar het hart verre van Hem houdt. Het Koninkrijk zal van hen genomen worden en aan een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt.

En alzoo is geschied. Reeds tijdens zijne omwandeling vergaderde Jezus

eene schare van discipelen en discipelinnen rondom zich, die Hij met den naam van *gemeente* aanduidde. In de dagen des Ouden Testaments werd daarmede het volk van Israël aangewezen als het vergaderde volk Gods, als de samenkomst des Heeren. Thans heeft Israël door zijn Messiasmoord zichzelf buitengeworpen en treedt de Nieuwtestamentische gemeente in zijne plaats. Zij is thans het eigenlijke, ware volk Gods; gelijk de Heere reeds bij Hosea zeide: Ik zal hetgeen mijn volk niet was, mijn volk noemen, en die niet bemind was, mijne beminde.

Deze gemeente werd in den eersten tijd grootendeels vergaderd uit de Heidenen. En daarom treedt in het Nieuwe Testament de zendingsprediking op den voorgrond. Jezus had vóór zijn heengaan aan zijne discipelen het bevel gegeven, om als zijne getuigen op te treden, eerst te Jeruzalem, in Judea en Samaria maar dan voorts tot aan het uiterste der aarde, en om alle volken door de prediking des Evangelies en de bediening van den doop tot zijne discipelen te maken. Deze zendingsprediking richtte zich tot zulke menschen, die zonder Christus waren, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geene hope hebbende en zonder God in de wereld, en die daarom geroepen werden uit de duisternis tot het licht, van den dienst der stomme afgoden tot het dienen van den levenden God.

Maar naast deze zendingsprediking komt in het Nieuwe Testament ook reeds de gemeenteprediking voor. Jezus predikte niet alleen het Evan-

gelie des Koninkrijks aan degenen, die nog niet tot zijne volgelingen behoorden, maar Hij zette het onderwijs ook in den kring zijner discipelen voort en gaf hun de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te verstaan. En als Hij aan zijne apostelen vóór zijne hemelvaart opdroeg, om alle volken door prediking en doop tot zijne discipelen te maken, dan voegde Hij er ook aanstonds bij, dat zij degenen, die alzoo tot zijne discipelen waren gemaakt, alles moesten leeren onderhouden, wat Hij hun geboden had.

Daardoor is de gemeenteprediking in haar wezenlijk karakter geteekend en van de zendingsprediking onderscheiden. Gene zet voort, wat deze begon. De gemeenteprediking bouwt voort op den grondslag, die door de zendingsprediking is gelegd. Dienovereenkomstig zien wij de Apostelen dan ook gansch anders optreden tegenover de ongeloofige Joden en Heidenen, die met het Evangelie van Christus nog onbekend zijn, dan tegenover de leden der gemeente, die dat Evangelie door het geloof hebben aangenomen en daarvan door hun leer en leven belijdenis doen.

De gemeenten van Christus bestaan volgens de aan haar gerichtte apostolische brieven uit geliefden Gods, uitverkoren Gods, geroeene heiligen, geloovigen, broeders in Christus Jezus; en als zoodanig worden zij niet alleen aangesproken, maar ook voortdurend beschouwd en behandeld. De Apostelen gaan er allen van uit dat de leden der gemeente, die vroeger wandelden in de duisternis van bijgeloof en ongelooft, thans uit die duisternis geroepen zijn tot Gods

wonderbaar licht; dat zij afgewas-
schen, geheiligd en gerechtvaardigd
zijn in den naam van den Heere
Jezus en door den Geest onzes Gods;
dat zij overgezet zijn in het Koninkrijk
van den Zoon van Gods liefde en in
de kracht Gods bewaard zullen wor-
den tot de hemelsche zaligheid. Daar-
om is er in de brieven der Apostelen
wel eene bredere ontvouwing der
waarheid, een waarschuwen tegen
allerlei valsche leer, een vermanen,
om waardiglijk der roeping te wan-
delen en ijverig te zijn in goede
werken. Maar er komt geen eigen-
lijk gezegde prediking des geloofs en
der bekeering in voor, gelijk wij die
bij de profeten, bij Johannes den
Dooper, bij Jezus aantreffen en ook
bij de Apostelen, als zij het Evangelie
tot de Joden en de Heidenen brengen.
Want de leden der gemeente hebben
zich tot God bekeerd, zij zijn ge-
loovigen en genieten de zalving van
den Heilige, zoodat zij niet van noode
hebben, dat iemand hen leere.

Maar hoe vast dit alles ook sta,
daarnaast leert het Nieuwe Testament
toch even beslist en duidelijk, dat er
in de Christelijke gemeenten van den
beginne afaan en bij hare uitbreiding
hoe langer hoe meer allerlei dwaling,
kotterij en ongerechtigheid binnen-
drongen. Onder de Apostelen bevindt
zich een Judas; in de gemeente van
Jeruzalem komen een Ananias en
Saffira voor; te Samaria wordt van
Simon, die geloofd had en gedoopt
was, openbaar, dat zijn hart niet recht
was voor God. En in het algemeen
leert de Schrift des Nieuwen Testa-
ments, dat er kaf is aan het koren,
dat er onkruid is onder de tarwe, dat
er kwade visschen zijn in het net,
dat er geroepen zijn die niet zijn
uitverkoren, dat er kwade ranken
zijn aan den wijnstok, dat er vaten
ter eere maar ook ter oneere zijn,
dat degenen, die uit de gemeente
uitgaan, niet tot haar behoorden enz.

Al zulke personen maken het wezen
der kerk niet uit, want de kerk is
naar haar aard eene vergadering van
geloovigen, het lichaam en de bruid
van Christus, het huis en de tempel
Gods; maar desniettemin zijn zij in
de kerk aanwezig, gelijk deze hier
op aarde tot openbaring komt. En
daarom blijft er in de prediking,
die tot de gemeente zich richt,
altijd plaats voor de vermaning,
om zichzelf te onderzoeken en
zichzelf te beproeven. Als de Apostel
in 2 Cor. 13 : 5 deze vermaning tot
de Corinthiërs richt, dan gaat hij
uit van de onderstelling, dat zij bij
dat zelfonderzoek ontdekken zullen,
dat zij in het geloof zijn, dat Christus
Jezus in hen is; maar hij acht het
desniettemin mogelijk, dat zij zich-
zelfden bedriegen en dat zij eenigszins
verwerpelijk zijn. Voor zulk eene
vermaning bestaat te meer recht en
reden, naarmate de gemeente zich
uitbreidt, van vervolging en druk
wordt ontheven en van de geloovigen
in hunne kinderen en kinds kinderen
zich voortplant. Dan kunnen er
allengs toestanden intreden, gelijk
die in Israël voorkwamen, en dan
wordt het hoe langer en hoe drin-
gender eisch, om in de prediking de
roeping tot geloof en bekeering op
te nemen. Want het begrepen zijn in
het uitwendig verbond, het lidmaat-
schap der kerk, het ontvangen van
doop en avondmaal, en het deelen
in allerlei kerkelijke voorrechten
verschafft den toegang niet in het
Koninkrijk der hemelen, maar alleen
de wedergeboorte uit water en Geest,
het oprechte geloof des harten, de
waarachtige bekeering tot God.

Dergelijke toestanden zien wij ook
reeds intreden in de Christelijke
gemeenten der apostolische eeuw.
In de brieven der Apostelen nemen,
naarmate zij later geschreven zijn,
de vermaningen en de waarschu-
wingen toe; men behoeft er bijv. de
brieven van Paulus aan Timotheüs
en Titus, den brief van Judas, den
tweeden brief van Petrus maar op
na te lezen. Doch boven alles leerrijk
zijn te dezen opzichte de brieven,
die de verheerlijkte Heiland door
den Apostel Johannes laat zenden
aan de zeven gemeenten van Klein-

Azië. Al die gemeenten worden door
Christus als zijne gemeenten erkend;
zij zijn de zeven kandelaren, tusschen
welke Hij wandelt als de Zoon des
menschen. Ook prijst Hij in haar
overvloedig, alwat te prijzen valt;
Hij weet haar geloof en hare werken
en hare lijdzaamheid en zal er haar
eenmaal voor loonen. Maar desniet-
temin zegt Hij tot de gemeente van
Efeze, dat zij zich bekeere, wijl zij
hare eerste liefde heeft verlaten en
dat Hij anders haren kandelaraar van
zijne plaats zal weren; tot die van
Pergamus, dat zij zich bekeere, omdat
zij heeft zulken, die de leer der
Nicolaiten houden, en dat Hij anders
haastelijk haar bijkomen zal; tot die
van Thyatire, dat Hij met de valsche
profetes, wier leer geduld wordt, alle
degenen, die met haar overspel
bedrijven, zal nederwerpen, indien
zij zich niet bekeeren; tot die van
Sardis, dat zij wel den naam heeft
van te leven, maar dat zij dood is;
tot die van Laodicea, dat zij noch
koud is noch heet, en wel meent rijk
en verrijkt te zijn maar waarlijk is
ellendig, jammerlijk, arm en blind
en naakt, en daarom, indien zij zich
niet bekeert, door den Heere uit
zijn mond gespuwd zal worden.

Deze brieven zijn wel allereerst
door Christus aan de zeven gemeenten
van Klein-Azië gericht, maar hebben
een verdere strekking en zijn bestemd
voor de kerk aller eeuwen. De
toestanden, welke in die gemeenten
voorkwamen, zijn dezelfde als die,
welke telkenmale in de Christelijke
kerk en in elk van hare deelen
terugkeeren. Wij zien erin, dat eene
gemeente van Christus ver kan
afdwalen en aan allerlei dwaling en
ongerechtigheid zich kan overgeven,
en dat zij toch nog door Christus
als zijne gemeente erkend wordt.
Maar wij leeren er ook uit, dat Hij
juist op grond daarvan haar te ern-
stiger tot geloof en bekeering vermaant
en, ingeval zij aan zijne roepstem
geen gehoor geeft, haar met des te
schrikkelijker oordeel bedreigt.

BAVINCK.

EENE VRAAG.

Reeds sedert lang zweeft mij een vraag
op de lippen. Met moeite heb ik haar tot
nog toe binnen gehouden. Maar nu gaat
dat niet langer, zij benaamt mij. Die vraag
betreft dat verschrikkelijke geval in Tilburg,
toen daar in de kerk van het h. Hart een
meisje — een kind nog — afschuwelijk
misbandeld en vermoord werd gevonden.
Ieder in Nederland rilde van dat gruwel-
stuk, de couranten waren er vol van, en
thans ...? Reeds dadelijk werd gezegd:
o, die zaak gaat wel den doofpot in! —
En nu het dien weg schijnt op te gaan,
rijst de vraag: kan dat? mag dat?

Laten we ons die treurige zaak nog eens
duidelijk voorstellen.
Zoodra de misdaad bekend werd, werd
de schilder, die in de kerk werkzaam was,
verdacht haar bedreven te hebben. Hij
werd verhoord en in hechtenis genomen.
Ook tegen den koster der kerk rezen
vermoedens en hij ging denzelfden weg op.
Later werd de koster vrijgelaten, maar de
schilder bleef in hechtenis.

De zittingen der rechtbank te Breda, waar
deze zaak behandeld werd, Voorzitter Mr.
Sassen, dezelfde die door de verbonden
Anti-revolutionairen en Roomschen onlangs
als no. 2 gepaast werd op de voordracht
voor den Hoogen Raad, werden zóo zonde-
ring geleid, dat er gevraagd is: of men
iets te verbergen had, of men iemand wilde
sparen? (Bekend is dat een paar dagen
na het bekend worden van den moord
algemeen beweerd werd, dat een kapelaan
uit Tilburg plotseling verdwenen was).

Onder de getuigen à charge waren personen
die ontoerekenbaar waren; ook bleek bij het
verhoor, dat een bekend geestelijk persoon te
Tilburg zich met de instructie bemoeid had.

Ons is verzekerd, dat dit strafbaar is,
maar van die straf is niets gekomen!
Eindelijk verscheen het requisitor van den
Officier van Justitie, waarbij de schilder
schuldig aan de misdaad verklaard en de
door de wet gestelde straf tegen hem geëischt
werd. Maar dit requisitor werd door den
verdediger van den beschuldigde, Mr. Pels
Rijken, tot den laatsten draad uiteengehaald
en de rechtbank sprak den schilder vrij!

Wat nu? Zou de Officier van Justitie in
hooger beroep gaan bij het Gerechtshof te
's-Hertogenbosch? De een zei ja, de ander neen.
Het publiek werd langen tijd in spanning
gelaten. Haast de uiterste termijn werd afge-
wacht. Eindelijk ... ja wel, de Officier
van Justitie had hooger beroep aangeeteekend.
Maar reeds kort daarna heette het, dat
hij zijn beroep had ingetrokken; anderen
meenden, dat het beroep was afgewezen.

Wij zijn geen deskundigen en weten niet,
of dat zoo maar kan, maar we hebben ons
wel eens laten vertellen, dat in zulke
gevallen de Minister van Justitie voortgan-
der zaak kan gelasten. En als dat zoo is,
als de Minister dat kan doen, dan vragen
wij: had hij dat dan niet moeten doen en
reeds sedert lang?

Zouden dan toch waarlijk zij gelijk krijgen
die beweerd hebben: O, die zaak gaat
wel den doofpot in!

Is er dan wezenlijk iets te verbergen,
iemand te sparen? Mag daarom het recht
zijn loop niet hebben; moet daarom verder
onderzoek gestaakt worden; moet daarom het
oorspronkelijk rechtsgevoel van het publiek
gekwest worden en schade lijden?

In het belang der rechterlijke macht zelve,
nog meer in het belang van het beledigd
rechtsgevoel is het, dat deze zaak voortgezet
en ten einde gebracht worde, opdat, zoo
mogelijk, alle twijfel weggenomen en licht
in de duisternis ontstoken worde.

Geen in de doos stoppen, maar openbaarheid;
geen verbergen en sparen, maar recht doen.
Zegt dat voort!

(De Protestant nr. 44.)

CHRISTUS NIET GESPAARD.

„Die ook zijn eigen Zoon niet
gespaard heeft, maar heeft Hem
voor ons allen overgegeven, hoe zal
Hij ons ook met Hem niet alle dingen
schenken?“ Rom. 8 : 32.

Zware tijden waren voor de Chris-
tenen te Rome aangeboden. Zij werden
hevig vervolgd. De wreede Nero legde
hun misdaden ten laste, die zij niet
hadden gepleegd en vermaakte zich met
hun lijden. De onverlaat wenschte
zichzelfden geniet, als hij nieuwe mid-
delen beraamd had, om zijne slachtoffers
duizend dooden te doen sterven, eer de
laatste adem aan hunne bleke lippen
ontvlood. Wie leest zonder ontroering
die bloedige bladzijden uit de geschie-
denis van Christus' kerk!

Paulus, de deelnemende kruisgezant,
weet, dat de geprangde vromen behoefte
hebben aan troost en bemoediging.
Hun lijden doet hem zeer. Hij geeft
blijk, dat er gemeenschap der heiligen
is. Hij tracht hen te versterken in het
geloof, aan te sporen tot onwankelbare
trouw en hun oog te richten op de
kroon des levens. Hij verzekert hun
de vastheid van den genadestaat en der
toekomstige heerlijkheid. Vele en velerlei
bewijzen brengt hij daartoe bij. Hij
herinnert aan des Heeren liefde, aan
de gave zijner liefde, aan zijne trouw:
»Die ook zijn eigen Zoon niet gespaard
heeft, maar heeft Hem voor ons allen
overgegeven; hoe zal Hij ons ook met
Hem niet alle dingen schenken.«

God heeft »zijn eigen Zoon niet
gespaard;« zijn Zoon, zijn eigen Zoon,
den Zoon, die »het afschijnzel zijner
heerlijkheid, het uitgedrukte beeld zijner
zelfstandigheid« is; »zijn eenig gebo-
rene, die in zijn schoot was;« die »zijn
voedsterling was en dagelijks zijne
vermakings;« »den Zoon zijner liefde,«
van wien Hij een en andermaal uit de
hoogwaardige heerlijkheid betuigde:
»Deze is mijn Zoon: mijn geliefde, in
welken Ik mijn welbehagen heb;« »dien
Zoon, die »noot onrecht deed, in wiens
mond geen bedrog gevonden werd,«
die zijn wet droeg in het midden zijns
ingewands; die van zijn jeugd af »bezig
was in de dingen zijns Vaders,« wiens
lust en spijze het was, dat Hij mocht
doen den wil, en volbrengen het werk
desgenen, die Hem gezonden had.

Dien Zoon heeft Hij niet gespaard.
Wat zegt dit? Nog eenige malen
spreekt de Schrift van niet sparen.

God heeft de afgevallene engelen niet
gespaard; zij waren geschapen om den
Hemel te bewonen en er aanschouwers,
verkondigers, deelgenooten zijner heer-
lijkheid te zijn; maar zij stonden tegen
Hem op; de engelen werden duivelen,
en »God heeft hen niet gespaard, maar
in de hel geworpen en overgegeven
aan de ketenen der duisternis, om tot
het oordeel bewaard te worden.«

God heeft de eerste wereld niet ge-
spaard; zij was rijk beweldadigd, aan haar
was lang en liefderijk gearbeid, zij was
herhaaldelijk tot bekeering geroepen;
maar zij veronachtzaamde de tijden der
lankmoedigheid Gods, de maat harer onge-
rechtigheid werd vol, en een vreeselijk
vloed spoelde weg de eeuwenheugende
grijzen en de pasgeborene wichtjes.

God heeft Sodom en Gomorra niet
gespaard, zoo min als Adama en Zebom.
Zij lagen in een uiterst bekoorlijk en
vruchtbaar oord; maar hare inwoners
leefden in gruwelijke zonden. De dag
der wrake brak aan en een ontzaglijke
vuurdoop verteerde mensch en beest.

God heeft de Joden niet gespaard;
ach, dat Israël, in stede van een sap-
rijke, vruchtdragende boom te zijn,
was dor; het had Gods inzettingen
versmaad, Gods profeten gedood, Gods
beloften niet geacht; het stootte de
laatste en grootste gena-bewijzing Gods
in ondank van zich, het zette de kroon
op zijne misdrijven door de Christus-ver-
werping. Het boette en boet verschrik-
kelijk voor die hardheid des harten.

God zal niet sparen de ongelooovigen,
die leven zonder zijne vrees en sterven
zonder hoop; er is een eeuwige hel;
geen slachtoffer is er voor hunne zonden.

Hieruit kunnen wij zien, wat het zegt,
dat »God zijn eigen Zoon niet heeft
gespaard.« De fielen van het heilig
ongenoegen Gods zijn uitgegoten over
zijn hoofd. Hoeveel leed moest Hij
verduren, inzonderheid in den laatsten
tijd zijns levens. Hoe bang was zijn
toestand in Gethsémané. Hoe werd Hij

geboid, beschuldigd, geslagen, bespo-
gen, gehoond, gevonnist. Hoe moeilijk
was de gang naar de plaats des gericht.
En dáár, o mijn Jezus, wat geschiedde
er U? Dáár greep men U aan met
onheilige hand; dáár rukte men U de
kleederen af; dáár strekte men U uit
op het hout; dáár dreef men U met
mokerslagen de nagels door de palmen
van handen en voeten; dáár hingt Gij,
gewond, gemarteld, bloedende en smach-
tende van dorst tusschen twee moorde-
naren, als waart Gij hun gelijk, neen,
als waart Gij, meer dan zij, de diepste
verachtiging waard; dáár klom met ieder
oogenblik de nood; de wateren der
verdrukking stegen; dáár spanden Joden
en Heidenen, aanzienlijken en geringen,
getabberden en geharnasten samen om U
hun haat te doen voelen; dáár werd Gij
van God zelf geslagen; dáár stortte God
als Rechter zijn ontzaglijken toorn gloed
in uw boezem uit; dáár werd Gij afge-
sneden uit het land der levenden, in de
kracht van uw leven; dáár, o welk een
diepte; dáár werd de ruwe, harde,
gevloekte kruispaal het sterfbed van U,
voor wien de engelen knielen!

Maar hoe? Heeft God vergeten
genadig te zijn? Is de God der liefde
veranderd in een God der wreedheid?

Zal een vrouw zich ontfemen over
haar kind; zal een man den zoon
verschoonen, die hem dient, en zal
God zijn eigen Zoon niet sparen?

O, verborgenheid der Godzaligheid!
Deze Vader heeft dezen Zoon lief op eenige
wijze. Lief, ook als Hij Hem niet spaart.
Dat niet sparen, wil ook de Zoon.

Hier is de grootste liefde werkzaam
tot behoud van onwaardigen. De vader
offert zijn zoon op; de Zoon geeft zich-
zelven. Wat Gods liefde belette, eenwig
beletten zou den stroom harer zeg-
eningen te storten in des zondaars hart,
wordt nu weggenomen. God spaart zijn
Zoon niet, opdat Hij velen sparen zou.

Dit heilgeheim waren de engelen
begerig in te zien; het stemt het
geloovig hart tot aanbidding en dank-
zegging en is de inhoud van het loflied,
dat de gezaligden zingen. Om aan
zondaren barmhartigheid te kunnen
bewijzen, om hen te kunnen herstellen
in de vrijheid en heerlijkheid der kin-
deren Gods, heeft God zijn eigen heilig
kind niet gespaard, maar de golven
der zee eener nameloze ellende over
zijn gezegend hoofd doen gaan.

Daarom zegt ook de apostel: »en
heeft Hem voor ons allen overgegeven.«
Voor heel de gemeente der geloovigen
werd Hij overgegeven. In haar plaats
werd Hij gesteld. Zij belijdt: »Om onze
overtredingen is Hij verwond, om onze
ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de
straf, die ons den vrede aanbrengt,
was op Hem en door zijne striemen
is ons genezing geworden.« Dit is eene
liefde, die alle verstand te boven gaat.
Alles wat gewijde en ongewijde Schriften
ons melden van sterk sprekende proeven
van liefde en trouw, verbleekt voor dit
bewijs der liefde Gods. Deze liefde is
hooger dan de hemelen; wie kan haar
meten? dieper dan de zee; wie kan
haar peilen? breder dan de aarde;
wie kan haar overzien? God, die niet
van noode heeft van menschenhanden
gediend te worden, als iets behoevende,
heeft menschen lief; Hij heeft zondaars
lief; zulken, die ondankbaar, die weder-
spannig zijn, die in aanhoudende vijand-
schap zijne wet verachten, zijne Majesteit
beledigen, zijne gaven misbruiken, die
de oogen zijner heerlijkheid verbitteren.
Zulken bestraft, onderwijst Hij; zulken
roept, noodigt Hij tot bekeering; over
zulken ontfermt Hij zich ten koste van
het bloed en leven van zijn eigen Zoon.
Dien geeft Hij over, om hen te kunnen
aannemen; dien doet Hij dragen al den
smaad, waarmede men Hem smaden
wil, om hen te kunnen verheerlijken;
dien doet Hij zijn toorn over de zonde
ondervinden, opdat zij zouden roemen
in vergeving; dien geeft Hij over aan het
lijden des doods, opdat Hij hun het leven,
het eeuwige leven, zou kunnen schenken.

Aan deze liefde herinnert de apostel
de Christenen te Rome, om hun het
bewijs voor de oogen te plaatsen, dat
God voor hen was, dat zijn hart voor
hen klopte, zijn oog op hen rustte,
zijn arm over hen waakte; dat niemand
hen van hunne zaligheid kon berooven.
De apostel wil de lijdende gemeente
in Gods hart doen lezen. Hij wil,
dat zij zich in Hem sterken zal.

Heeft Hij zijn Zoon veil gehad, niets
zal haar ontbreken. »Alle dingen,«
dat is alles, wat zij noodig heeft naar
ziel en lichaam, tot het leven en de
godzaligheid zal Hij schenken.
»Voedsel en deksel zal Hij geven;«
licht en kracht, vertroosting en bemoe-
diging in wegen van kruis en druk
zal Hij verleenen; uit zijne volheid zal
Hij genade voor genade schenken. Tot
aan en over het graf zal Hij haar leiden.

Die het meerdere gaf, zal het mindere
niet onthouden. Die de heilfontein
opende, zal de levende wateren doen
vloeien. Het is alsof de apostel zegt:
»laat Nero u vervolgen, laat hij u ma telen
en van goederen berooven, laat de wreedste
dood u wachten, geen nood, o gemeente

van Rome! uw God leeft. Hij regeert,
Hij kent uw weg, Hij acht dat alles
goed voor u, Hij laat niet varen het
werk zijner handen, het beste deel is
bij Hem geborgen, plaats wacht u in
het Vaderhuis!« De apostel wekt op
tot een onbepaald vertrouwen op 's
Heeren macht, liefde en trouw. Dat
vertrouwen doet de berooving der goe-
deren met blijdschap aanschouwen,
goedsmoeds zijn bij het dreigen van
den dood, de eer naar de wereld gering
schatten, op brandstapels en moord-
schavot nog psalmen zingen.

Nu God voor de geloovigen is, kun-
nen zij, wat zich ook tegen hen
aankant, goedsmoeds zijn.

Hoe machtig hunne vijanden zijn, de
door God gegeven Christus heeft hen
overwonnen; zij zullen eens volkomen
over hen zegeprelen. Heeft de Vader
zoo sterk zijne liefde geopenbaard, dan
is er voor hen de overvloed gste reden
tot Godverheerlijkende dankzegging.

Is Gods Zoon voor hen overgegeven,
dan is er grond om in de zwaarste
beproevingen aan des Heeren trouw
zich te klemmen. In God alleen is
alle heil. De door Hem geschonken
Zoon is een veilige toevlucht. Met dien
Zoon worden aan al de heilbegeerten
alle dingen geschonken. Alles is in
dien Zoon. Tot wijsheid, rechtvaar-
digheid, heiligheid en volkomene ver-
lossing is Hij gegeven. Die Hem heeft,
kan zeggen: »ik heb alles.«

Eens gaat hij de rust, die door Jezus
verworven is, binnen. Daar geen strijd,
maar overwinning. Geen kruis, maar
vreugd. Geen zonde, maar volkomene
heiligheid. Daar geen Nero's om te
vervolgen, maar eene zegeprelende
gemeente, die ook voor de vervolging
dankt. Daar is elk, die haar ontmoet,
een engel Gods, een aanbieder van
denzelfden Heer; niemand, niets is haar
tegen; zij ziet geen enkelen vijand,
maar ontelbare vrienden, en zij rust er
aan het hart van haar besten Vriend,
wiens stille sterfslag haar Verzoendag
werd, wiens dood zij leerde aanmerken
als onderpand harer zaligheid, en zij
juicht: »God, die zijn Zoon niet
spaarde, heeft met Hem alles gegeven.«
NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

De Engelsche Minister van financiën had
in het begin van den oorlog tegen Z.-Afrika
bepaald sombere stemmingen en met leed-
wezen zag hij het verdwijnen der zorgvul-
dig bespaarde miljoenen aan. Maar sinds
is het uitgeven van geld hem steeds sym-
pathieker geworden, wijl Chamberlain bij dat
bedrijf hem met welgevallen aanzag en thans
schijnt 't hem bepaald een lust te wezen.

's Ministers jongste rede bewijst een en
ander. Na een politieke inleiding over gezon-
den en nog te zenden versterkingen, kwam
de financiële kwestie ter sprake en week de
blijde glimlach niet meer van zijn lippen.
»Ik heb,« zeide hij nu, het geld voor den
oorlog verschaft, zonder rekening te houden
met de verwachting, dat de oorlog spoedig
uit zou zijn.« Hier liegt hij echter.

Daarna behandelt de Minister de wijze,
waarop hij aan het geld kwam. »Mijn lee-
ning,« dus riep hij uit in verwoering — is
minder drukkend geweest dan eenige andere
leening in 't verleden. Mijn suiker-belasting,
mijn kolen-belasting, mijn verhooging der
vermogensbelasting waren werkelijk niet al
te hinderlijk.«

»Manneu als Morley hopen op zachte mi-
nistern,« ging spreker voort, maar »zachte
ministern zijn de grootste ramp voor een
land, want zij kosten aan de natie enorme
sommen gelds!«

De bedoeling dezer woorden ligt voor de
hand. Hij, Sir Michael, was een strenge
Minister en zeer goedkoop. 't Is een soort
voorrecht met de leeningen van zoo'n Minis-
ter verwerkt te worden.

»De inkomsten-belasting is wel hooger« —
klonk het verder — »dan tijdens den Krim-
oorlog, doch ziet, hoe gaarne betalen de
belastingplichtigen hun liefde voor het vader-
land!«

Maar, liet hij nu volgen: »Het spijt mij,
niet te kunnen zeggen dat de verschrikke-
lijke oorlog uit is en dat de belastingen
zullen verminderd worden. Het is zelfs
waarschijnlijk dat er in de volgende zitting
van het Parlement aanleiding zal zijn de
belastingen te verhoogen.«

De schatkist is dus wel leeg, gelijk ge-
ruchten reeds eenigen tijd deden vermoeden;
hier en daar wordt men reeds bang voor
zijn spaarpensningen!

Gelukkig, dat tegenover deze schatkist, in
Z.-Afrika voor de burgers de zaken beter
staan. De gelukkige overwinning door Botha
bij Bethal in Transvaal op Benson behaald
met zulk een succes, is reeds bij de meeste
onzer lezers bekend. Ongeveer 300 officie-
ren en manschappen van de Engelschen gin-
gen er bij verloren en ook twee kanonnen
konden zij niet meer terug nemen, gelijk
men eerst nog hoopte. 't Is een sprekende
neerlaag!

Wat daarna werd bericht is van min-
der betekenis.

Te Pretoria heeft Reuter na vernomen,
dat de Boeren de beide kanonnen van Ben-
son medenamen. Wij geloofden niet anders.

Uit Zeerust meldt een telegram van 29
Oct., dat Methuen en Von Donop daar terug-
keerden na een »succesvollen« marsch door
het district. Dit succes komt hierop neer,
dat de colonsse vele gewassen vernielden, 700
stuks vee en elf gevangenen (?) buit maakten.

Uit de Kaap-kolonie wordt een tegenslag en
een succes bericht. Kapitein Walker nam bij
Wolkeop 21 gevangen, 17 geweren en 500

patronen, maar 1 Nov. namen de Boeren bij Worcester een Britsche patrouille van 17 man gevangen. De Boeren stonden onder bevel van Van Heerden (alweer een nieuwe naam!). Deze aanvoerder hield, volgens het telegram, een toespraak, waarin hij zich ernstig beklagde over de kolonisten, die de Boeren hadden aangemoedigd te komen, maar nu werkloos bleven. Het congres van Worcester had heel wat anders doen verwachten. De Boeren, zeide hij, weten best, dat herstel der onafhankelijkheid onmogelijk is, maar zij zetten den strijd voort om nu ook de kolonisten in ellende te dopen.

1 Nov. werd door dezelfde Boeren bij Tounwivier gevochten. De Boeren verloren 2 doden en 6 gewonden. De uitslag bleef onbekend. Wij weten wat zoo iets betekent. Ergisteren kwam het Turksche conflict in de Franche Kamer ter sprake en het Kabinet verliet als glansrijk overwinnaar den strijd. Allereerst vroeg Berry het woord voor zijn interpellatie over de concentratie-kampen, maar op verzoek van Delcassé den Minister werd deze interpellatie het laatst op de rooster geplaatst.

Daarna vroegen de socialist Sambat en de afgevaardigde der rechterzijde Denys Cochon het woord over het conflict met Turkije. Delcassé ging op het verzoek in en verklaarde zich voor directe behandeling der interpellatie.

Sambat oordeelde het optreden der Regeering onwettig. „Zij had de scheepdivisie niet mogen uitzenden om Mytilene te bezetten, zonder toestemming van het Parlement. De Regeering speelt hoog spel, want het Oosten is een gevaarlijk land. Het prestige van Frankrijk daalde wegens Frankrijks slappe houding tegenover Armenië. De spreker critiseerde daarna Constan's pogingen om dat prestige te herstellen. Zijn keuze van de kaden, Loraudo- en Tubini-kwestie is zeer ongelukkig. Zijn de beide genoemde heeren wel eens Fransen? De heeren leenden veel te duur geld. Toen een officiers-weduwe het Franche gezantschap te Constantinopel voor een zelfde aanspraak op geld steun vroeg, deed men niets. Wat wil men van Turkije? Zal men ook aan de Armenische gruwelen een einde maken? De Kamer verlangt, dat de Regeering belooft een einde aan die gruwelen te maken.

Denys Cochon voegt bij het verzoek van Sambat nog den eisch, dat de Regeering de verdediging van haar protectoraat over de Katholieken in het Oosten zal staande houden.

Daarna nam Delcassé het woord. Hij verzekert dat Frankrijk niet onverschillig bleef tegenover de Armenische gebeurtenissen. Het tegenwoordig conflict heeft drie oorzaken: 1°. De kaden-kwestie. 2°. De Loraudo-zak. 3°. De Tubini-zak. De Turksche rechtbanken hebben zelfs de billijkheid van Frankrijks eischen erkend. Toen de sultan bleef spelen met Frankrijk en ons prestige aantastte, braken wij de betrekkingen af, doch een ultimatum is niet verzonnen.

Frankrijk zoekt geen nieuwe voordeelen, maar ieder zal begrijpen dat ons optreden ook daartoe dienen moet, alle Franche belangen in het Oosten: scholen, hospitalen, havens, vuurtorens en spoorwegen te verzekeren en te zorgen dat wij in deze rechtvaardig behandeld worden. Ons recht is zeker, ons optreden gerechtvaardigd en niemand kan zich daaraan stoeten. Ons optreden moet te beslister wezen, waar ons geduld zoo lang geduurd heeft.

Sambat was niet tevreden met het gehoorde. „Frankrijk kan slechts één oorzaak hebben voor zijn optreden en dit is Armenië. Het mag zijn vloot niet voor Jezuïeten en monniken mobiliseren.“ Denys Cochon vraagt eindelijk nog of de Regeering bereid is de andere regeeringen te verzoeken het Berlijnsch verdrag (dat zooals men weet handelt over Armenië) uit te voeren.

Delcassé nam daarna nogmaals het woord. Hij zegt „verbaast te zijn over de critieken en te gelooven, dat, zoo hij alleen om morele belangen de actie was begonnen, men hem voor een Don Quichotte zou beschouwen hebben. Een Regeering, die haar plicht kent, behartigt de oeconomische belangen en tegelijk de morele interessen. Spreker staat niet onverschillig tegenover Armenië, onafgebroken is hij werkzaam geweest voor dit land. Verscheen nog niet pas een divisie in de haven van Alexandrette?

Hij erkent dat de hervormingen van 1856 en 1896 onvoldoende zijn uitgevoerd, maar de toestanden zijn ook bijzonder moeilijk. Frankrijk hield niet op naar verbetering te streven, maar, men vergeet niet, dat niet alleen Frankrijk de verdragen onderteekende.

Sambat en Denys Cochon dienden daarop ieder een motie in. Die van Sambat omvatte den eisch, dat Frankrijk in Armenië optrede. Anders doet het zijn plicht niet. Cochon vroeg uitvoering van het Berlijnsch Tractaat. Waldeck Rousseau, de Minister-president, verzet zich tegen Sambat en stelt de kwestie van vertrouwen.

Toch verleende de Kamer met 297 tegen 212 stemmen aan de motie-Sambat de prioriteit.

Doch voor de eindstemming spraken nog eenige heeren en maande Brissou de afgevaardigden aan de Regeering niet in den steek te laten. Met een overweldigende meerderheid kreeg de Regeering nu gelijk en Sambat's motie werd met 394 tegen 75 stemmen verworpen.

Ten slotte zegevierde met 305 tegen 77 stemmen de motie-Chastenot, luidende: „De Kamer, vertrouwend dat de Regeering de belangen en de eer van Frankrijk zal doen eerbiedigen, gaat over tot de orde van den dag“. De Regeering kan dus weer wat gerust zijn voor haar leven!

NOORDTJIZ.

HET BELANG DER KERKEN.

EEN VRIENDELIJK VERZOEK.

Hooggeachte Redactie,

Mag ik door middel van uw blad een vriendelijk verzoek tot Prof. D. K. Wielenga richten?

De zaak is deze. In een kring van leden der Geref. kerk van Zevenhoven, kwam het jongste stuk van Prof. W. „Het belang der kerken“, *Bazuin* No. 43, ter sprake.

Veel daarin vond hartelijke instemming, maar één passage in genoemd stuk, gaf nog al discussie, n.l. de volgende uit Prof. W.'s schrijven:

„De zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords is haar (de kerk) van 's Heeren wege toevertrouwd. Daarvoor zijn dienaren des Woords noodig. Voor de Opleiding van deze te zorgen is dus haar recht en haar belang; zij beweegt zich daarmee op haar eigen terrein.“ — Zie, zoo vroegen nu sommigen: is dit wel een juiste conclusie? Als er gevolgd ware: „dus ligt het op het eigen terrein der kerk, is 't haar goddelijk recht en belang, over toelating, opzicht en uitsluiting van hen, die naar of in den dienst des Woords staan, gansch vrij te beslissen“; dan was het, onzes inziens een juiste conclusie. Nu niet. Immers dan kon men even goed deze redeneering opzetten: De zorg voor de instandhouding van den dienst des Woords is aan de kerken, van 's Heeren wege, toebetrouwd.

Daarvoor zijn Bijbels noodig.

Een drukkerij van Bijbels in stand te houden is dus het recht en belang der kerk, ligt op haar eigen terrein.

Nu kon ik, M. de R., deze geopperde bedenking niet genoegzaam weerleggen.

Ik kon nog wel verdedigen, dat, om den nood der tijden, het belang der kerken, mee kan brengen, dat zij de Opleiding van dienaren des W. zelf ter hand neemt; maar dat zulks haar goddelijk recht is, op haar eigen terrein valt, dat zij zulks dus niet aan anderen zou kunnen of mogen overlaten, dat kon ik niet bewijzen uit Gods Woord.

Zou Prof. W. nu zoo goed willen zijn, met zijn meerdere kennis en licht in deze zoo gewichtige zaak, mij en vele eenvoudige broeders in den lande, deze stelling, uit Gods Woord te willen bewijzen: „dat het der kerken recht is, d. i. van 's Heeren wege op haar eigen terrein ligt, zelf de Opleiding van dienaren des Woords ter hand te nemen; zoodat die Opleiding te laten varen, eigenlijk is: den dienst des Woords in haar midden niet zijn vollen eisch geven.“

Met opnemng van dit vriendelijk verzoek, zult ge aan U verplichten,

Uw Dic. Dn. en br. in Chr.,

H. KOFFELBERG, v. d. m.
Zevenhoven, 28 Oct. 1901.

Het bezwaar der broeders van Zevenhoven berust blijkbaar op een misverstand.

Ik heb uit bedoelde stelling inzake de instandhouding van den dienst des Woords afgeleid het recht en het belang der kerken in dezen.

Het recht der kerken om de zorg voor de Opleiding op zich te nemen en verder, dat recht uit te oefenen, wanneer ze dat in het belang der kerken achten.

Nu komt het mij voor dat gen. broeders redeneeren alsof ik beweerd had, dat de kerken ten allen tijde en onder alle omstandigheden absoluut verplicht zijn dat recht uit te oefenen.

Die absolute verplichting ligt niet in mijne stelling, noch in mijne conclusie.

Ik acht het in het belang der kerken in de huidige omstandigheden (en daarover gaat het thans), dat zij thans van dat recht gebruik maken en alzoo de Opleiding niet aan anderen over laten.

Thans die Opleiding te laten varen, zou naar ik vrees, den dienst des Woords niet ten goede komen, maar integendeel haar groote schade kunnen berokkenen.

Om den nood der tijden brengt m. i. het belang der kerken mee, dat ze eigen Opleiding thans niet loslaten.

Dat uit bedoelde stelling ook de conclusie van het examen-recht voortvloeit hebben de broeders van Zevenhoven zeer juist begrepen.

Doch dat deze conclusie van het examen-recht die van het recht tot Opleiding niet uitsluit, zullen ze, dunkt me, ook met mij erkennen.

Zeker zijn voor de instandhouding van den dienst des Woords ook Bijbels noodig.

Daarom hebben ook de Geref. kerken, ter Synode van Dordrecht vergaderd, het recht en zelfs de roeping ontleend om de zorg voor een goede Bijbeluitgave op zich te nemen.

Die Synode zelf heeft aan die zorg vele zittingen gewijd, gelijk ook hare uitnemendste mannen daaraan hare krachten hebben besteed, zelfs vele jaren lang.

Doch evenmin als de kerken bij eigen Opleiding zelf steunen behoeven te bakken voor het Schoolembouw, behoeven ze ook bij de zorg voor een goede Bijbeluitgave zelf niet de drukpers te hanteeren, voor de uitgave des Bijbels benodigd.

Niemand zal echter aan de kerken het recht ontzeggen de zorg voor een Bijbeluitgave op zich te nemen en, als ze dat in haar belang achten, de vrijheid, werkelijk zulk een uitgave te beschikken.

Toch vallen als van zelve de zorg voor de Opleiding tot den dienst des Woords en de zorg voor een goede Bijbeluitgave niet onder hetzelfde gezichtspunt, gelijk ze zeker ook niet van dezelfde betekenis zijn in betrekking tot den dienst des Woords.

Als we dus het misverstand dier broeders, alsof ik van absolute verplichting gesproken had, wegnemen, staan we dicht bij elkander. Over het recht en het belang onder bepaalde omstandigheden is blijkbaar tusschen ons geen verschil.

D. K. WIELNGA.

EEN DRINGENDE BEDE van Krijgsgevangenen op Ceylon.

Dezer dagen ontvingen wij een schrijven van Ds. Postma, Geref. predikant te Pretoria, thans reeds maanden met Zuid-Afrikaansche Broeders op Ceylon in Engelsch-Indië in krijgsgevangenschap. Zooveel mogelijk tracht onze Broeder met andere predikanten in de godsdienstige behoeften der gevangenen te voorzien, en blijkbaar — gelijk onze Broeder

schrijft — niet zonder den zegen des Heeren te ondervinden.

Doch nu hebben de leden van de Gereformeerde kerk, die aldaar zijn, hem herhaaldelijk en dringend verzoekt om van wat degelijke Gereformeerde lectuur te worden voorzien en tevens wat Psalmboekjes te mogen ontgaan, liefst van noten voorzien, althans bij het eerste vers van elken Psalm.

Het komt ons, na overleg, goed voor, dat ter voorziening in de eerstgenoemde behoefte ons Geref. lectuur gezonden worde van niet al te grooten omvang. Werkjes van een tachtig of honderd pagina's zijn groot genoeg. Ze behoeven juist niet alle van eenvoudige, gemoedelijk godgeleerden inhoud te zijn: geschiedkundige zijn ook goed; preeken of preekbundels, zoo van ouden als nieuwen tijd, zullen gaarne ontvangen worden. Die door ons onbruikbaar mochten bevonden worden, zullen wij doen verkoopen ten bate der krijgsgevangenen. Voor het tweede doel ware het misschien 't best, dat men ons maar geld zond. Dergelijke Psalmboekjes zijn thans zeer goedkoop te verkrijgen.

Broeders en Zusters, wij vertrouwen, dat wij bij u niet tevergeefs met dit verzoek zullen komen, maar dat gij toonen zult, hoezeer gij mede gevoelt met de Broeders, die reeds maanden in ballingschap zuchten en gaarne onder Gods zegen ook hun troost zoeken in Gereformeerde lectuur en psalmgezang.

Verblijft ons spoedig en zendt de boeken aan 't adres van J. Jansen, pedel aan de Theologische School en uw geld aan één der Hooggeleerden te Kampen.

Namens de Hooggeleerden, van de Theol. School,
M. NOORDTJIZ, Voorzitter.
P. BIESTERVELD, Secretaris.

Reeds in hartelijken dank onvangen:

Bij Prof. Noordtjiz:
Van J. Ph. Ubens te Sneek . . . f 1,—
„ G. Diemense te Arnhem . . . - 1,—
„ leerlingen Geref. Gymnas. te
Kampen - 4,20
en verschillende boeken.
Bij Prof. Biesterfeld van de Geref.
kerk te Liessens - 10,—
Kampen, 5 Nov. 1901.

„Jachin“.

Aan de belanghebbenden wordt medege-deeld, dat het Verslag der Beoordeling door de Commissie der Geref. Zondags-schoolvereeniging „Jachin“ D. V. ongeveer 20 November verschijnen zal. Wie 1 December nog geen exemplaar mocht ontvangen hebben, vrage er een aan bij den Uitgever. Niet alleen den Bestuurders van Zondagscholen, ook voor ouders, die hunnen kinderen goede lectuur in handen wenschen te geven, kan het Verslag tot gids verstrekken. Het is voor den geringen prijs van 10 cent te bekomen bij de firma A. Gezelle Meerburg te Heusden.

Den Bestuurders van behoeftige Zondagscholen verzoeken wij, vóór 1 December a. s., hunne aanvraag om boekjes bij den ondergeteekende in te zenden, met opgave van het getal leerlingen en bijvoeging van 20 ct. aan postzegels ter vergoeding der frankering.

Alleen werkelijk behoeftige Zondagscholen komen voor deze uitdeeling in aanmerking. Naar gelang van den aanwezigen voorraad zullen wij aan de aanvraag van hen, die de genoemde voorwaarden in acht nemen, voldoen. Namens het Hoofdbestuur der Gereformeerde Zondagschoolver. „Jachin“.
J. P. TAZELAAR, Secretaris.
Weesp, 5 Novemb. 1901.

Buitenlandsche Kerken.

Engeland. De Bisschop van Liverpool over den Zuid-Afrikaanschen oorlog. — Onlangs deelden wij mede, hoe de Bisschop van Rochester tegenover een Duitscher Dr. Rade Engelslands Regeering verdedigde inzake den schandelijke oorlog tegen de Boeren. Thans willen wij mededeelen, wat de Bisschop van Liverpool, ter verdediging van den oorlog en van de gruwelen door de Engelschen gepleegd, inbrengt aan het adres van de Zwitsersche afdeeling der Evangelische Alliantie, die daartegen bij de Engelsche Christenen geprotesteerd heeft. Wij zien er uit, dat deze beide kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders van eenzelfde gevoelen zijn en den leugengeest voeden.

Dr. Chavasse, zoo heet bedoelde Bisschop, zegt, dat hij den brief uit Zwitserland met medelijden en afkeer gelezen heeft. Waren toch de aanklachten in dat schrijven tegen Groot-Brittannië ingebracht juist, dan had het de veroordeeling der geheele beschaaft wereld verdiend. Hij bestrijdt echter met „druk en verontwaardiging de bewering“, dat de Engelschen onmenscheijk, onrechtvaardig en uit lust tot onderdrukking handelen.

Niet Engeland, maar de Boeren hebben den oorlog gezocht om de Britsche heerschappij in Zuid-Afrika omver te werpen en een Zuid-Afrikaansche Republiek te stichten. De Engelschen hebben in dien oorlog geen gruwelen gepleegd. Het verlies van bloed en eigendom is altijd een verschrikkelijke vloek van den oorlog. Het verbranden der hoeven was absoluut noodig en bevolen door een Engelschen generaal, „wiens karakter, wat menscheijkheid en vroomheid betreft, onbetreft is.“

De vrouwen en kinderen worden in de kampen samengebracht, omdat zij op geen andere wijze in het leven behouden kunnen worden. Alleen op deze wijze konden de vrienden van den Bisschop hen helpen en voor den hoogerdoed behoeden. Wel is het sterftecijfer in die kampen hoog, onder de kinderen, maar ook sterven vele sterke Engelsche soldaten in de kampen. Het is niet gemakkelijk, om in korten tijd alles te doen, wat ter bevordering van de gezondheid en ter voorziening in de behoeften noodig is. „Het beste antwoord op uw ongelukkige aanklacht over wreedheid jegens vrouwen en kinderen is, dat de Boeren zelf hunne families op Britsch grondgebied brengen, om voor haar bescherming te vinden en de heer

Kruger zijne vrouw in Pretoria onder Britsche heerschappij achterliet.“

„De groote menigte der Evangelische Christenen in Groot-Brittannië van alle politieke schakeeringen ondersteunt de politiek der Regeering en zal haar blijven steunen, omdat deze de ongeschondenheid van het Britsche rijk, de volkomene beschaving van Zuid-Afrika en de evangeliseering der inboorlingen in zich sluit.“

Verder neemt de Bisschop aan, dat „de lieve en geachte broeders“ in Zwitserland met edele bedoelingen geschreven hebben, maar toch moet hij hun zeggen, „dat zij ongelukkiger wijze op zeer gebrekkige informatie gehandeld hebben en beschuldigingen tegen hunne Christelijke broeders ingebracht hebben, die hen smartelijk moeten aandoen, die niet minder dan de beschuldigers voor menscheijkheid, rechtvaardigheid en voor Gods zaak ijveren.“

Prof. Orelli heeft dit schrijven beantwoord. Hij zegt allereerst, dat de Evangelische Alliantie in haar protest met geen woord van den oorsprong van den oorlog gesproken heeft, dat de Bisschop daarover spreekt om zijn boos geweten tot zwijgen te brengen en dat hij evenmin gelooven zou, dat de Boeren den oorlog begonnen hebben, als hij er maar even aan dacht, wat Lord Landsdown op 18 Mei 1901 in het Hoogerhuis tegen Lord Wolseley uit de school geklapt heeft.

De bewering, dat een oorlog altijd verschrikkelijke gevolgen heeft, is tegenwoordig in den mond van Engelschen algemeen om hun gruwelen te verontschuldigen. Wat Roberts betreft, hij was vóór den Zuid-Afrikaanschen oorlog reeds bekend als een geniale, maar tegenover de vijanden wreede en niet eens eerlijke veldheer; wat niemand anders als Joe Chamberlain indertijd over den veldtocht in Afghanistan onder aanvoering van Roberts gezegd heeft, is een smaad voor de Britsche vlag. Ook de Aartsbisschop van Canterbury heeft toen het protest tegen die onmenscheijk wijze van oorlogvoeren mede geteekend. En nu geeft een Engelsch Bisschop van dien veldheer een getuigenis, dat zijn menscheijkheid „onbesproken“ is.

Over het vernielingswerk zijner landgenooten verwijst Prof. Orelli den Bisschop naar de talrijke mededeelingen daarvan door Engelsche officieren en soldaten gegeven; en van de zijde der mishandelenden worden steeds nieuwe beschrijvingen gegeven, die van dien aard zijn, dat wij „de Christelijke broeders“ beklagen, die aan zulk laag vandalisme hun zegen geschonken hebben.

Eene eerste gevolg daarvan is, dat de Engelschen tot den gruwel der concentratiekampen gekomen zijn, dien men den Spanjaarden in hun koloniën zoo kwalijk genomen heeft. Deze Britsche „toevluchtsslagers“ zullen, zoals een Engelsche arts zegt, door de bevolking nooit vergeten worden. De Bisschop in zijn „paleis“ te Liverpool bekomert zich daarvoor niet; hij vindt het zeer natuurlijk, dat de weerloze vrouwen en kinderen dezelfde ontberingen verdragen moeten als de Engelsche soldaten. De man in zijn kerkelijk „paleis“, die de Evangelische Alliantie beschuldigt, dat zij op verkeerde inlichtingen hare „Christelijke broeders“ in Engeland beleedigt, is zelf met de waarheid niet bekend, want het is uit de stukken bewezen, dat in zulke kampen, waar de Engelschen vleesch in overvloed hadden, de gevangene vrouwen en kinderen met het slechtste maal gevoed werden en dat zelfs onder protest van medelijdende Engelsche artsen. Het schijnt den Bisschop niet ter oore gekomen te zijn, dat de Minister van oorlog in het Lagerhuis toegestemd heeft, dat de vrouwen, wier mannen nog op commando zijn, op half rantsoen gesteld zijn.

De Boeren kunnen en zullen de Engelschen nooit weer vertrouwen. Miss Hobhouse heeft — de Bisschop moet dat weten — 26 Juni te Oxford gezegd en bewezen, dat de Boeren bij 't begin van den oorlog dit vertrouwen hadden, want zij hadden toen zij op commando gingen, hunne vrouwen gezegd, rustig in huis te blijven, als de Engelschen kwamen, want die zouden haar geen leed doen, omdat zij geen wilden zijn. Hoe zijn zij ontuchtend! Als wilden hebben zij de huizen verbrand, huisraad gestolen of moedwillig vernield en de vrouwen en kinderen voortgesleept en gevangen gezet.

Prof. Orelli zegt ten slotte, dat de Bisschop de feiten omkeert om een verontschuldiging te vinden; en dat men een alerteruigsten indruk moet krijgen uit geheel zijn schrijven, omdat hij blijkbaar de waarheid niet erkennen wil.

Het laatste is waar. Als Bisschoppen durven schrijven, dat zij de politiek der Regeering goedkeuren, dat deze oorlog de beschaving van Zuid-Afrika en de evangeliseering der inboorlingen ten doel heeft, en dat de Engelschen ook tegenover de vrouwen en kinderen zich edelmoedig gedragen, dan moet het volk wel blind zijn voor het onrecht en de gruwelen door de Regeering gepleegd.

SCHOLTEN.

Boekaankondiging.

Nieuwe Geïllustreerde Bibliotheek voor de jeugd. No. 10—18.

Korenhalmen. Vertellingen voor de jeugd. No. 13—22.

Bosch en Veld. No. 1—6. Rotterdam, J. M. Bredee.

Reeds door hun aangenaam uiterlijk bevelen deze boekjes zich aan. Daarbij zijn ze klein van omvang, met plaatjes versierd en met heldere letter gedrukt. En de inhoud is rijk aan afwisseling; soms zijn de vertellingen zeer goed geslaagd. De kinderen zullen ze met genoegen lezen. Men kan er de proef van nemen, door ze aan kinderen in handen te geven. Want over kinderboekjes kunnen kinderen het best oordeelen. Als ten minste de geest maar goed is, waarin ze geschreven zijn. En dat is bij deze boekjes wel het geval, tenminste indien men geen hooger en maatstaf aanlegt, dan die bij Kerstverhalen enz. gemeenlijk gevolgd wordt.

Het leven van Ch. Spurgeon. Naar beschied en zijn dagboek, aantekeningen en brieven, samengesteld door zijne weduwe, vertaald door Elisabeth Freytag. Deel III 297 bladzijden. Rotterdam, D. A. Daamen 1901.

Dit derde deel begint met de ingebruikneming van den Tabernacle in Maart 1861 en geeft vervolgens een overzicht van den drukken arbeid, dien Spurgeon in de kracht van zijn leven volbracht. Preeken was zijne voornaamste werkzaamheid, maar voorts treedt hij in dit deel voor ons op als houder van lezingen, stichter van eene opleidingschool voor aanstaande predikanten, oprichter van een weeshuis, schrijver van vele boeken en tijdschriften enz. En altijd is hij de blijmoedige, opgeruimde Christen, die alles schade rekent voor de uitnemendheid der kennis van Christus en toch niets menscheijks zich vreemd acht, maar op reis van de natuur ten volle geniet, voor het schoone een open oog heeft, door gullen scherts iedereen inneemt, en altijd den indruk geeft van een rijk begaafd mensch en een ootmoedig Christen. Het is een voorrecht, door middel van die levensbeschrijving een tijdlang te mogen verkeeren in de tegenwoordigheid van zulk een mensch! Het is gezonde, opwekkende, veredellende lectuur.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
C. GOOTE,
Pred. te Oud-Beijerland,
EN
J. J. GORT.
ROTTERDAM,
7 November 1901.

De Heer en Mevrouw DIEMER—
HAUST betuigen hun hartelijken dank voor de vele blijken van belangstelling, bij de geboorte van hun zoon onder-vonden.

Pastorie MUNNEKEZIJL,
30 Oct. 1901.

Zoo de Heere wil en zij leven,
hopen onze geliefde Onders
Gerhard de Vries
EN
Grietje Kuiper
den 9 Nov. a. s. hunne 25-jarige Echtvereeniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
NIJVERDAL,
31 Oct. 1901.

Veertig-jarige Echtvereeniging van
Johannes Abbink
EN
Suzanna Gerritdiena van Elburg.
Hunne dankbare Kinderen
en BehuurdKinderen.
DEDEMSVAART, 6 Nov. 1901.

Heden overleed op het allern onverwachts, na eene korte ongesteldheid, in den ouderdom van ruim 63 jaren, zacht en kalm, onze hartelijk geliefde Echtgenoot, Vader, Behuurd- en Grootvader, de WelEerw. Heer

Ds. A. BROUWER,

Predikant te Oudebroek.

De Heere gaf hem zijn wensch en bede, om zelfs den laatsten rustdag zijns levens voor zijne gemeente het Woord Gods te bedienen.

Het vaste vertrouwen, dat hij de eeuwige ruste is ingegaan, lenigt onze diepe smart.

Uit aller naam,
De WED. Ds. A. BROUWER
geb. TOLDER.

OLDBROEK,
1 November 1901.

Heden behaagde het den Heere zijner duurzame Gemeente, tot onze diepe smart, na eene korte ongesteldheid, door den dood van ons weg te nemen, onzen hooggeachten en zeer beminden Herder en Leeraar, den WelEerwaarden Heer

Ds. A. BROUWER,

in den ouderdom van ruim 63 jaren.

Ruim 2 jaren en 4 maanden mocht Zierwaarde in onze gemeente werkzaam zijn. Met: Uw wille geschiedde, is hij de eeuwige ruste ingegaan. Leere de Heere ons te berusten in diens heiligen wil.

Namens den Kerkeraad,
G. v. ZWALUWENBURG.
OLDBROEK,
1 Nov. 1901.

Na een langdurig en smartelijk lijden ontsiep heden, in het volle vertrouwen op zijn Heere en Heiland, onze geliefde Zoon en Broeder

WILLEM JORIENES.

Theol. stud., in den bloeienden leeftijd van 26 jaar. Was het zijne begeerte om hier zijn Heere en Heiland eenmaal in het Evangelie te dienen, in den laatsten tijd zijns lijdens had hij geen andere begeerte, dan ontbonden te wezen en met Christus te zijn. Zeer zwaar valt ons dit verlies, maar wij wenschen te zijnen Hem, die gaf en nam.

A. KOPPE, v. d. M.
W. KOPPE—STEGEMAN.
J. J. KOPPE, v. d. M. / IJSEN.
S. KOPPE—JAARSMA. / HUIZEN.
J. KOPPE, v. d. M. / IER.
A. KOPPE—TERHUIZEN. / SEKE.
A. E. KOPPE.
H. KOPPE.
A. A. KOPPE.
R. KOPPE.

ZUIDWOLDE, (Gron.)
2 Nov. 1901.

Tot mijne diepe smart ontsiep heden, na eene ernstige kortstondige ziekte, mijn innig geliefde dochtertje, Margaretha Maria Geertruida, in den jeugdigen leeftijd van bijna 7 jaar. In den smartelijken weg, waarin de Heere mij leidt, blijft alleen zijn verbondstrouw mij tot sterkte.

WED. C. J. VAN DIJK—
SCHUURMAN.

MEPPEL,
4 Nov. 1901.

Den 28 Oct. overleed te Hooghalen, in den ouderdom van ruim 83 jaren, onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder

MEJ. L. BEENS,

in leven Wed. van den Weleerw. Heer Ds. J. K. TIMMERMAN. Het vaste vertrouwen, dat zij nu juist voor den troon des Lams, lenigt onze smart.

Namens de Familie,
H. TIMMERMAN.

BEILEN,
5 Nov. 1901.

UITLOTING

der navolgende Nos. der rentelooze aandelen van de nieuwe kerk te Oldeboorn:

297, 187, 125, 176, 103,
108, 68, 238, 74, 76,
296, 2, 174.

Houders dezer Nos. worden verzocht ze vóór 1 Januari 1901 in te zeuden, waarvoor het bedrag alsdan zal worden toegezonden; na dien tijd vervallen ze.

Namens den Kerkeraad,
J. E. HAASDIJK.
OLDEBOORN, 4 Nov. 1901.

Gereformeerde Kerk, Enkhuizen.

UITGELOOT

de Nos 46, 95, 150, 175, 211 en 253.
G. STRUIK Cz.

H.H. Winkeliers en Rokers.

Puik helderwit brandende sigaren à 90 ct. per 100 stuks, idem fijne meiken f 1,10, f 1,25 en f 1,50 100 stuks; bij 10 kistjes 1000 stuks 10 ct. p. kistje lager. Wordt franco na ontvangst van postwissel toegezonden of onder rembours niet franco.

C. REMKES, Sigarenfabrikant,
Schuitendiep, GRONINGEN.

KAPOK! KAPOK!

Bij den ondergeteekende is verkrijgbaar onvervalschte, zuivere, echte, te soort

KAPOK

in balen van 50 pd. voor f 27,50, halve balen van 25 pond voor f 14,50, franco station, tegen toezending van postwissel of rembours.

De veeren kosten 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120, 150. Beddetijk, dekens, overtrekken in ruimen voorraad. Er is nooit aanmerking op gemaakt.

J. KETEL Rz.

Beddenmagazijn
Markt STEENWIJK.

HOEK VAN HOLLAND

heeft wel een CHRIST. SCHOOL, maar geen onderwijzerswoning, terwijl eerst-daags ook de SCHOOL moet vergroot worden. Bijna moedeloos, na talrijke pogingen om geld daarvoor te krijgen, vragen wij thans langs dezen weg giften om te kunnen bouwen. De Schoolraad beveelt deze zaak aan. Zende ieder, die kan, s. v. p. een gift aan onderget.

Namens het Bestuur,
G. L. GORIS, Voorz
Oct 1901.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels voorhanden, o. a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Putnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Hörügel.	Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige garantie. Franco Station door geheel Nederland. Gratis Handleiding voor Zelfonderricht en Toetsenlooper. Gemakkelijke termijnbetaling.

Catalogus gratis en franco.

JOH DE HEER — Rotterdam,
Noordmolenstraat 71.

Inruilen. Repareeren.

VERSCHEENEN:

BEHOUDEN

DOOR JOHANNES.

Prijs inge. 75 cts., fraai geb. f 1. Een keurig, mooi verhaal; 250 blz. groot.

Zeer aanbevolen door de

H. H. Prof. BAVINCK, Ds.
J. H. DONNER, Dr. A. KUYPER Jr.,
Ds. J. v. d. LINDEN, Ds. A. v.

VEELO, Ds. VONKENBERG, Ds. G. WISSE Jr., e. a.

EENIGE BEOORDEELINGEN:

„Wij bevelen het gaarne aan.“ Dr. Bavinck.

„Met genoegen hebben wij dit boek gelezen.“ Ds. Vonkenberg.

„Wij zeggen den Schrijver dank voor deze uitnemende pennevrucht.“ Ds. J. v. d. Linden.

„Het heeft ons geboeid en bekoord.“ Dr. A. Kuyper Jr.

Voorhanden of verkrijgbaar bij elken Boekh. of bij den Uitgever firma J. & C. P. VAN MANTGEM ROTTERDAM. (CHR. DE DOES.)

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kerstfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is slechts 90 cent. 167 bladz., groot 89, best papier, heldere letter.

Terstond bij de uitgave genoot deze bundel leerredenen zooveel belangstelling, dat verdere aanbeveling nu overbodig is.

In Van der Stal's

Christelijke

Bibliotheek

zijn de boeken:

Uitst. Goedkoop.

Keurig uitgevoerd, Boelend en

Degelijk van inhoud.

Prijs per jaargang van 5 flinke deelen, samen pl.m. 1400 bladzijden, bij in tekening f 4.— ingesaid, in 5 Prachtbanden f 5,75. Het uitvoerig prospectus gratis verkrijgbaar. Men teekent in bij iederen soliden Boekhandelaar en bij den Uitgever JAC. VAN DER STAL, Utrecht.

Besturen van Zondagsscholen, die van plan zijn met Kerstmis Scheurkalenders uit te deelen, worden verzocht een gratis exemplaar ter kennismaking aan te vragen van

Een Lamp voor den Voet

bij den Uitgever

ZALSMAN te Kampen.

Bij G. F. CALLENBACH te NIJKERK verscheen als Deel I van den 5en jaargang »Christelijke Bibliotheek»:

Voor Donkere Dagen

DOOR

Dr. A. J. Th. JONKER.

Prijs f 1.— inge f 1,40 geb.

Wilt gij een veiligen gids voor »Donkere dagen» lees dan het boek van Dr. JONKER.

Ouderwetsche Geldersche Worst

van zuiver varkensvleesch.

Heerlijk!! Fijn!!! 8 pond per verrekpakkett f 4.--

Monster van 1/2 K.G. (voor eenmaal tot proef) f 0,40.

J. L. van Apeldoorn Hzn.,

HATTEM (Gelderland.)

Overal wederverkoopters gevraagd.

ELKE GEWENSCHTE GARANTIE VOOR GOEDE KWALITEIT.

DE NIEUWE DRUK

van

Het Nieuwe Testament

met volledige Kantteekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaie halfleden band f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Kampen.

ZALSMAN.

CALLENBACH's ZONDAGSSCHOOL-UITGAVEN ZIJN

degelijk van inhoud, fraai van uitvoering, laag in prijs.

Men vrage den fraaie CATALOGUS aan zijn Boekhandelaar of aan den Uitgever

G. F. Callenbach

te NIJKERK.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN, ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Bij de Uitgevers VERMANDE ZONEN te Hoorn is verkrijgbaar,

voor de administratie der Herv. Gemeente:

Formulier Begroting à 7¹/₂ cent per ex.

Formulier Rekening à 7¹/₂ cent per ex.

Voor de administratie der Diaconie:

Formulier Rekening à 30 cent per ex.

Dit laatste model is aanbevolen door het Classicaal Bestuur van Hoorn.

J. VAN DOESBURG. Kort begrip van het eenv. onderwijs in den godsdienst, 12e druk, id. Eenv. onderwijs in den godsdienst, 15e druk.

DE

geïllustreerde

CATALOGUS 1902

(180 BLADZ.)

van Christelijke Literatuur, geïllustreerde wandteksten, Zondagsschooluitgaven, Seriën vertellingen voor de jeugd, feestgeschenken enz. van den Uitgever

J. M. BREDEE te Rotterdam

is verschenen en wordt op aanvraag franco toegezonden.

Behalve eene verzameling van circa duizend verschillende soorten wandteksten van af 5 ct. tot f 4,50

het stuk, bevat deze weder vele nieuwe belangrijke uitgaven voor Jong en Oud.

➡ Spoedige inzending der bestelling is aan te bevelen.

f 140,50, J. Hospers Gzn. te Bedum f 50,50, door den heer P. van Vliet te Axel f 72, door den heer S. S. Hofstra te Assen f 33, door Ds. G. Boekenooen te St. Anna Parochie f 30,50, door den heer T. Kuiper te Hilversum, uit 's Graveland f 23, door den heer P. Boone Pz. Sr., uit Koudekerke f 45, uit Biggekerke f 6, door den heer E. Vader, uit Meliskerke f 7, door den heer M. Briel, uit Rithem f 1, door den heer P. Kasteleijn, uit Oost- en West-Souburg f 36,25, samen f 95,25, door den heer H. Rollman te Bodegraven f 109, door den heer P. Sanders te Bleiswijk f 100, door den heer R. P. Fledderus te Oudemirdum f 25, door Ds. J. A. de Vries te Fijnaart f 76, door het lokaal comité te Utrecht afrek. 1900 f 140,20, en aan maandel. bijdragen f 131,50, samen f 271,50, door den heer H. J. Tichelman te Tholen f 6, door Ds. A. Boekenooen te Apeldoorn f 100.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Bierum f 15,29¹/₂, van idem te Delfzijl f 17,47, van idem te Garrelsweer f 11,76¹/₂, van idem te Nieuwolda f 5,70¹/₂, van idem te Overschild f 3,88, van idem te Siddeburen f 5,04, van idem te Stedum f 7,88¹/₂, van idem te Spijk B f 6,02, van idem te Ten Post f 9,47, van idem te Wagenborgen f 5,58, van idem te Wester Embden f 4,25, van idem te Woldendorp f 2,01¹/₂, van idem te 't Zand f 13,45, van idem te Vroomsoop f 8,77¹/₂, van idem te Lutten f 6,11¹/₂, van idem te Lemelerveld f 1, van idem te Bergenstein f 2,64, van idem te N. Leusen f 4,05, van idem te Heemse A f 6,75, van idem te Dalen f 4,33, van idem te Hardenberg en Heemse B f 16,40, van idem te Voorburg f 6,33, van idem te Geesteren Gelselaar f 13,25, van idem te Willemstad f 11,28¹/₂, van idem te Raamsdonk f 6,56¹/₂, van idem te Fijnaart f 20,63, van idem te Klundert f 40,80¹/₂, van idem te Zevenbergen f 6,34, van idem te Dinteloord f 12,20, van idem te Moerdijk f 4,16¹/₂, van idem te Utrecht f 164,94, van het loc comité te Utrecht tijdens bidstond f 46,15.

Aan Schenkingen:

Van mej. Gez. Jounstra te Sneek f 1,50, van den heer J. Bast voor het laten lezen van de Heraut f 1, voor den onderling van Beek van eenige werklieden f 20, door den heer W. Hovy van S. V. te U. f 50, door het lokaal comité te Utrecht van diversen f 20,25.

Voor de Medische Faculteit:

Van mej. Gez. Jounstra te Sneek f 1, door Ds. J. A. de Vries uit Willemstad f 1.

Voor het Studiefonds:

Door den heer G. F. Taats, namens den Raad der Geref. kerk te Rotterdam B, van de Halvestuivers-vereën. f 150, door den heer F. Zegterman, van de Halvestuivers-vereën. te Groningen f 11,32, door den heer N. Flipse te Amsterdam f 107,60, van mej. Gez. Jounstra f 1, door Ds. S. Huisman van de kerk te Anjum bij een spreekbeurt van Prof. Dr. H. H. Kuyper f 10, door het lokaal comité te Utrecht van diversen f 14,50, door mej. H. Houtman van de Halvestuivers-vereëniging te Hilversum f 9.

S. J. SEEFAT,
Hilversum.
Panningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

NIEUWE BRIEFKAARTEN,

met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door ZALSMAN te KAMPEN.

Bij den Uitgever J. H. WITSEL te Hilversum, is verschenen:

De ware Bekommerden

en

Christen-prediking.

TWEE VERHANDELINGEN, DOOR

P. WAGEMAKER,

Emer. Predikant te Hilversum,

Prijs f 0,40; franco per post tegen toezending van postwissel groot f 0,45.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer J. Bouwes te Appingedam

omgeving, waarin God hem geplaatst heeft en heeft geen oog voor de apostolische vermaning, dat een iegelijk, ook na zijne bekeering, blijve in de roeping, welke hem toebetrouwd is. Zij behartigt wel het eerste gedeelte van Jezus' woord: predikt het evangelie aan alle creaturen, maar zij verwaarloost het tweede gedeelte: leert de volken, die tot mijne discipelen gemaakt zijn, alles onderhouden, wat Ik u geboden heb. Zij legt den grondslag wel, maar bouwt op den grondslag niet voort, en loopt daarom gevaar, dat heel de grondslag, als te licht gelegd en uit onvaste bestanddeelen samengesteld, straks door de stormen van ongelooft en bijgeloof wordt weggespoeld.

Lijnrecht staat daar eene andere methode tegenover, die geen ontdekkende maar alleen eene opbouwende prediking wil. De gemeente, zoo redeneeren de voorstanders van deze methode, bestaat uit louter geloovigen. Zij zijn allen Christenen, wezenlijk onderscheiden van de Heidenen, in de Christelijke kerk geboren, met den Christelijken doop gedoopt, in de Christelijke waarheid opgevoed en daardoor naar verstand en hart, naar gemoed en geweten gevormd. De prediker, die voor de gemeente optreedt, mag daarom niet doen, alsof hij eene schare van ongelooften voor zich had. Hij staat met zijne hoorders op denzelfden grondslag, en spreekt met hen uit hetzelfde bewustzijn; en daarom is zijne prediking geen zendings-, maar gemeenteprediking, onder woorden brengend, wat geheel of ten deele onbewust in de harten der hoorders leeft; zij is eene plechtige uiteenzetting van het Christelijk geloof, dat in allen leeft, en bedoelt slechts, om langs dezen weg het godsdienstig bewustzijn te versterken; zij heeft niet bekeering in engeren zin, maar alleen stichting en opbouw ten doel. Schleiermacher sprak het daarom eenmaal voor de gemeente uit, dat hij als broeder tot de broederen wenschte te spreken, en dat hij niet iets nieuws in hun bewustzijn wilde indragen, maar dat hij het Christelijk bewustzijn, dat in hen was, alleen wilde ontwikkelen, reinigen, bevestigen en voor hen zelf duidelijk wilde maken.

Ook in deze methode zijn elementen van waarheid voorhanden, tot wier erkenning de Schrift zelve ons verplicht. Want hoe diep in Oud of Nieuw Testament de gemeente soms ook gevallen moge zijn, altijd gaat de prediking van profeten en apostelen uit van de gedachte, dat zij het volk Gods is. Nooit wisschen zij de grens tusschen Israël en de Heidenen, tusschen de kerk en de wereld uit. Altijd knopen zij vast aan datgene, wat God aan zijn volk, in onderscheiding van de Heidenen, geschonken heeft. Weinig moge dit soms zijn in ons oog en van geringe betekenis; het moge gansch onvoldoende zijn tot zaligheid. Nochtans eischt de Heere van ons in zijn Woord, dat wij dat weinige niet gering zullen achten, want het is toch zijn werk en er ligt misschien een zegen in. En dan bedoelt de profetische en apostolische prediking niet of althans niet alleen, om tot bekeering te roepen, maar voorts ook, om op den gelegden grondslag voort te bouwen, om te doen opwassen in de kennis en genade van den Heere Jezus Christus, om bij het geloof deugd te doen voegen, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde liefdes jens allen.

Er is dus geen twijfel aan: zendingsprediking en gemeenteprediking zijn wezenlijk onderscheiden, en dat onderscheid mag nooit uit het oog worden verloren.

Maar dat neemt toch aan de andere zijde niet weg, dat er ook tegen deze tweede methode ernstige bedenkingen in te brengen zijn. Zij beroept zich uitsluitend op de titels, waarmede de Nieuwtestamentische gemeenten door

de apostelen in hunne brieven werden aangesproken, maar zij rekent niet met de veelszins exceptioneele plaats, welke deze gemeenten hebben ingenomen en met de toestanden van dwaling en zonde, die onder het volk van Israël, die spoedig ook in de apostolische gemeenten en die later telkens in de Christelijke kerk zijn ingetreden. Uitgaande van het ideaal, miskent zij de werkelijkheid en verwaarloost de les der historie, gelijk deze zoowel in als buiten de Schrift ons wordt gegeven.

Daardoor komt zij er toe langs geleidelijken weg, om het geloof aan de belijdenis met de belijdenis des geloofs te verwarren en een toestand van doode orthodoxie te kweken, die met het verstandelijk toestemmen der leer zich tevreden stelt, en om de gezindheid des harten en de zuiverheid des levens zich bitter weinig bekommert. Wat zou het ook noodig wezen? Zijn we, zoo leeren de leden der gemeente allengs denken en spreken, zijn wij niet leden der kerk, hebben we niet in onze jeugd reeds den doop ontvangen, deden we geen belijdenis en zaten we niet aan den disch des verbonds? Gelijk Israël zich verhief op zijne afkomst uit Abraham en op den tempel des Heeren, die in zijn midden was, zoo bouwen vele leden van de gemeente des Nieuwen Testaments hunne hope voor de eeuwigheid dikwerf op de uitwendige, kerkelijke voorrechten, waarin zij deelen en geven aan eene valsche gerustheid zich over.

Maar des Heeren Woord getuigt tegen dat alles, dat niet wie Heere, Heere roept, maar wie den wil des Vaders doet, ingaan zal in het koninkrijk der hemelen.

BAVINCK.

„LOS VAN ROME.”

Voor een veertigtal jaren schreef de Duitse geleerde, Karl von Hase, dat er in de Protestantische kerken bij velen een zucht naar Rome ontwaakte, maar dat er onder vele Roomsche volken ook eene Protestantische neiging te bespeuren was.

Meer nog dan in zijn tijd, gelden deze woorden van Hase in de dagen, die wij beleven. In vele landen, met name in Frankrijk en Oostenrijk, is er eene merkwaardige beweging ontstaan, om zich aan de kerk van Rome te onttrekken en naar het Protestantisme over te gaan.

Door velen wordt deze beweging in haar godsdienstige betekenis overschat, maar anderen schijnen hare waarde toch ook weer te gering aan te slaan.

Een juiste blik wordt ons op deze beweging verschaft door het bezadigde artikel van den heer Ferdinand Cisar te Klobouky in Moravië, dat opgenomen werd in de October-aflevering van het bekende, Gereformeerde tijdschrift, *Presbyterian and Reformed Review*.

De los-van-Rome-beweging, zoo lezen wij daar in hoofdzaak, is tot heden toe eene zuiver Duitse beweging. Boheems en Duitschers zijn geographisch wel dikwerf door elkander gemengd, maar in taal, ras, nationaliteit staan zij lijnrecht tegen elkander over. Daarbij zijn de Duitschers wel geringer in aantal, maar zij vormen eene partij, terwijl de Slaven, ofschoon numeriek de sterksten, in vele groepen verdeeld zijn. En terwijl de Duitschers in hun heftigen strijd tegen de Slaven, Oostenrijk voor zich opeischen, zijn de Boheemsers bijgeloovig, clericaal, innig aan Rome gehecht. De beweging tegen de Slaven ging daarom ongemerkt in eene beweging tegen Rome over.

Deze anti-Roomsche actie nam vooral een aanvang, toen een paar jaar geleden een Duitsch student in de medicijnen te Weenen in eene rede ten gunste van den Germaanschen idee den kreet liet hooren: *Los van Rome!* Als een electrieke schok breidde dit woord zich over heel Oostenrijk uit. De leiders der Duitse partij, Schoenerer en Wolf wisten er partij van te trekken, en eerstgenoemde voorspde, dat hij binnen korten tijd tienduizend Roomschen van hunne kerk afvallig maken zou. Dit woord is inderdaad in vervulling gegaan. Velen van hen, die Rome verlieten, sloten zich bij de Oudkatholieke, of bij de Luthersche, of bij de Gereformeerde kerk aan; anderen voegden zich bij geen enkele kerk, maar bleven op zichzelfden staan.

De beweging, onder de leuze „Los van Rome” begonnen, droeg dus in den eersten tijd een zuiver politiek karakter en zij heeft dat voor een groot gedeelte ook thans nog behouden. Maar velen zijn er toch door in aanraking gekomen met eene der Protestantische Kerken; zij heb-

ben er eene Protestantische prediking aangehoord; het Evangelie is in min of meer zuiveren vorm hun bekend geworden. En het gevolg is geweest, dat menige Duitscher, die Rome verliet ter wille van Schoenerer, nu bij de Evangelische kerk behoort ter wille van Christus. De beweging, die eerst zuiver politiek van aard was, heeft althans voor een deel een godsdienstig karakter aangenomen. Naarmate ze dieper en ernstiger werd, is ze in bescheiden mate tot een zegen geweest. En hierover hebben wij ons te verblijden. Wat menschen ten kwade denken, wordt dikwerf door God ten goede gedacht.

Van deze afscheiding van Rome trekt in de eerste plaats de Luthersche kerk voordeel. Want de Gereformeerde kerk is in Oostenrijk zwak; en de Luthersche kerk trekt bovén haar in deze grootendeels politieke beweging de aandacht, wijl Luther daarbij als de Duitscher bij uitnemendheid gehuldigd wordt.

Volgens officieel rapport gaven van 1 Juli tot 31 December 1899 niet minder dan 2936 personen hun afscheid aan Rome; en van dezen voegden zich 2703 bij de Luthersche, 233 bij de Gereformeerde kerk. Omgekeerd gingen in dien zelfden tijd 333 personen van het Protestantisme tot de Roomsche kerk over; deze laatste leed dus een verlies van 2598 leden.

In het geheele jaar 1899 wonnen de beide Protestantische kerken 5620 leden, van welke er 5372 uit de Roomsche kerk kwamen.

In het eerste vierendeel jaars van 1900 gingen 1280 personen uit de Roomsche kerk naar de Protestantische over; en nog altijd gaat deze beweging langzaam en gestaag voort. Van het begin der beweging af tot heden toe heeft Rome een verlies geleden van 16000 personen, en van dezen hebben zich zeker tien à twaalf duizend bij de Protestantische kerken gevoegd.

Er is alle reden, om voor overdreven ingenomenheid met deze afscheiding van Rome op zijn hoede te zijn. Maar ter ander zijde mag toch ook de belangrijkheid van dit teken des tijds niet worden ontkend. Protestant, die buiten Rome staan en het slechts uit de verte kennen, bewonderen en verheerlijken dikwerf de eenheid en de grootsheid der Roomsche kerk. Maar zij weten niet, tot hoe duren prijs deze eenheid en deze uitwendige glans wordt gekocht.

Er wordt door vele leden der Roomsche kerk, beide leken en geestelijken, zoo nameloos veel geleden; geleden in lichaam en ziel, in hoofd en hart, in verstand en geweten. Het juk der onfeilbare kerk, drukt zoo ontzettend zwaar op de schouders. Slechts enkele malen dringen tot Protestantische ooren de kreten door, van hen, die in pastorie en klooster, in biechtstoel en kathedraal dasten naar leven en naar licht.

Maar wie ze beluistert, dankt er God voor, dat hij een zoon der Reformatie en alzoo een kind der vrijheid is.

BAVINCK.

DE HOOGEPRIESTER JEZUS.

„Want zoodanig een Hoogepriester betaande ons, heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hooger dan de hemelen geworden.”
HEBR. 7: 26.

De Apostel wil de geloovige Hebreërs versterken in het geloof, wapenen tegen ongelooftige redeneeringen, opwekken tot lijdzaamheid, waar zij den druk eener vijandige wereld gevoelen, en bemoeiden voor de toekomst. Daartoe behandelt hij het leerstuk der verzoening, en toont de waarde van den Christelijken godsdienst, de voortreffelijkheid van de Nieuw-Testamentische bedeeeling boven die des Ouden Testaments aan. Te dien einde bepaalt hij hen bij Jezus, als Hoogepriester, die door het dragen der straf en de onderhouding der wet bekwaam is om zondaren te redden uit den droeven toestand en het dreigend gevaar, waarin zij verkeerden, en de eeuwige zaligheid deelachtig te maken. Paulus is er diep van doordrongen, de Hoogepriester Jezus is volmaakt, noodzakelijk en getrouw.

Adam was priester. Hij dankte, loofde, liefde zijn God. Toen hij viel, verloor hij zijne priesterlijke waardigheid, en moest hij behouden worden door het geloof in den Zone Gods, die naar den ewigen Vrederaad, voor hem in de plaats trad, en in wiens priesterschap der verzoening zijne behoudenis lag. Dit priesterschap van Christus werd afgeschaduwd. In de eerste plaats door Melchizedek, wiens geboortjaar zoo min als zijn sterfjaar ons is bekend, en van wiens geslacht wij niets weten; in Hem is het algemeen menschelijk priesterschap, dat door Adam te loor ging, hersteld. Als zoodanig schaduwd hij den Christus af, die niet uit Levi was en zijn priesterschap niet erfde van zijn geslacht, en als gave Gods aan eene verlorene wereld, niet enkel gezalfd was om der Joden maar ook der Heidenen Heiland te zijn.

Jezus is niet slechts Hoogepriester in naam, maar in der daad, in vernedering

en verhooging, het heil verwervend en toepassend.

In den 110den Psalm lezen wij: „Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek”; en Zacharias zegt: dat Hij „Priester is op zijn troon”. De Hoogepriesters uit den huize Aärons wezen naar Hem heen. Gelijk zij hoofdpersonen waren van den Mozaïschen eeredienst, zoo is Hij als Hoogepriester middelpunt des Christendoms, ja, de ziel van het geheele Godsrijk. „Als het lichaam gekomen is, moeten de schaduwen wijken.” Derhalve houdt met de Hoogepriesterlijke bediening van Jezus de Hoogepriesterlijke bediening en schaduwdienst des O. Verbonds op. Het dagelijksche offer is vervangen door het ééne offer, waarmee »in eeuwigheid zijn volmaakt degenen, die geheiligd worden”. Het aardsche heilgdom door het hemelsche, waar de troon der genade is opgericht, waarwaarts elk met vrijmoedigheid naderen mag.

Alle geloovigen, als priesters, offeren het hart met deszelfs roerselen, den geest met deszelfs gaven, het lichaam met deszelfs krachten, m.e.w. zichzelf. Zij weten, het hunne des Heeren te zijn. Dat is iets anders, dan »iets voor Jezus te doen”, of »iets aan Jezus te geven”, d.i. zichzelfden rentmeesters te weten over wat den Heere toebehoort. Alleen Jezus is als Hoogepriester volmaakt. Niemand is als Hij: »heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, hooger dan de hemelen geworden”.

„Heilig.” Niet slechts naar zijn Goddelijke natuur; ook als mensch. Zijne heilgheid was niet eene verkregene, maar eene oorspronkelijke. Het was bij hem geen heilig worden, maar een heilig zijn. Wel was Hij ons in alles gelijk geworden, maar uitgenomen de zonde. Wel nam Hij onze menschelijke natuur in hare zwakheid aan, zoodat Hij alle onze nooden deelde, en sterven kon: want de gevolgen der zonde leed Hij, maar de zonde zelf bedreef Hij niet. Hij was vrij van Adams zonde, vrij van haar schuld, vrij van haar smet. In het verbond met Adam was Hij niet begrepen. Zijn ontvangen was uit den Heiligen Geest, zijn geboorte uit een maagd. Hoofd van een beter verbond, dan dat in Eden verbroken werd, heeft Hij met ééne offerande in eeuwigheid volmaakt allen, die door Hem tot God gaan, en Hij had dit niet kunnen doen, zoo Hij niet volstrekt heilig was, niet heilig ter wereld was gekomen, niet heilig had geleefd.

Maar het bleek in zijn leven, dat de bron der onreinheid niet in Hem was. »Onnoozel”, zegt de Apostel. Het grondwoord zegt: onschuldig aan eenig kwaad. Hij was vrij van zonde in zijn bewustzijn. Hij kende de zonde niet door bedrijf. Satan maakte den eersten mensch wijs, dat hij als God zou zijn, kennende het goede en het kwade, doch verzweeg, dat God het kwaad kent zonder het te doen, maar de mensch het kennen zou door het te plegen. Welnu, Jezus kende het kwade niet bij schuldige ervaring. Het was Hem vreemd. En deze onnoozelheid sprak duidelijk. Hij zelf kon zijne vijanden uitdagen: »Wie van u overtuigt mij van zonde?” En vriend en vijand gaven van zijn onschuld getuigenis. De teekenen bij zijn sterven, vooral zijne opwekking uit de dooden waren blijk, dat Hij door de handen der onrechtvaardigen was aangegrepen, maar niets onbehoorlijks had gedaan. Zijn gedachtenleven was rein. Zijn wil eenswillendheid met den Vader. En heel zijn wandel verheerlijking van God.

(Wordt vervolgd.)
NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

IV.

DE EERSTE ONGEHORZAAMHEID.

Het den mensch in het paradijs gegeven gebod deed kennelijk uitkomen, dat God zijne gehoorzaamheid bepaaldelijk wilde als openbaring van vertrouwen in Hem.

Om dat in te zien, lette men op het gebod zelf.

Dit gebod moest op den mensch uiteraard den indruk maken van willekeurigheid te zijn. Het scheen een uit de lucht gegrepen gebod te zijn. Het verklaarde zichzelf niet. Eer scheen het toevallig, dan noodzakelijk te zijn; 't was geen gebod, dat den mensch zeggen deed: het spreekt vanzelf, dat wij van dezen boom niet mogen eten. Dit gebod had oogenschijnlijk in de zedelijke orde der dingen geen achtergrond; het verwees alleen naar de vrijmacht Gods. De mensch merkte er uit, dat het hem niet vrij stond om de kennis van goed en kwaad te rooven, meer ook niet; het waarom ervan was hem verborgen.

Om van harte gehoorzaam te zijn, door te laten wat hem verboden was, moest de mensch alzoo hebben, wat vertrouwen in God geheeten wordt.

In zijn hart moest hij zich verzekerd houden, dat God met het geven van het verbod wijze en goede bedoelingen had, hem in het minst geen onrecht aandeed, ja, wel verre van er hem iets door te onthouden dat hij wezenlijk noodig had, in 's menschen belang handelde, door hem het eten van den boom der kennis te verbieden. Dit vertrouwen alleen kon er den mensch toe brengen om vrijwillig, zonder tegenspraak, gehoorzaam te zijn, als een, die zelf wilde, wat God wilde.

Voor dat vertrouwen bestond er reden. Immers was het geenszins Gods wil om den mensch ten eeuwigen dage de kennis van goed en kwaad te onthouden. Maar wel wilde God, dat de mensch de kennis van goed en kwaad van Hem-zelfen ontvangen zou; niemand dan God mocht zijn Leermeester en Wetgever zijn. Zij zou hem gegeven worden naarmate de vele verhoudingen, waarin hij bestemd was te komen, zich vormden. Gegeven zou zij hem worden op de begeerte zijnerzijds om den wil van God in zijn vollen omvang te kennen, ten einde dien wil ten volle te volbrengen. Zij zou samenvallen met de betooning van zijne gehoorzaamheid; als hij deed, wat God hem bevalen had, zou hij wijsheid ontvangen, om te weten wat hij te doen had. In gelijke mate zouden zijne zinnen geoefend worden om wat God al en niet wilde, om goed en kwaad van elkander te onderscheiden. In dezen weg alleen wilde God hem de kennis van goed en kwaad doen toekomen. Haar bezit moest loon zijner gehoorzaamheid, teken zijner zelfheiliging zijn.

De slang, draagster van de wijsheid, die van beneden is, heeft den mensch, op hare wijze, het raadsel van het proefgebot opgelost. Al terstond ging zij uit van een valsche beginsel. Volgens haar stonden goed en kwaad op zichzelf; de wet was er niet door God, maar onafhankelijk van God; de wet gold ook God; zij was voorwerp van zijn weten, iets buiten Hem, waarvan Hij kennis droeg. Zoo is de slang de eerste predikster geweest van wat later de onafhankelijke moraal heette.

Het onderscheid tusschen God en mensch nu bestond hierin, dat God het mysterie van de zedelijke orde der dingen, anders gezegd, de wet, kende, terwijl de mensch nog voor het geheim der kennis van goed en kwaad stond. Hierom was God machtig zichzelf te regeren, feilloos in al zijn doen, en machtig om den mensch te regeren. De mensch daarentegen bevond zich door zijne onkunde in gelijke afhankelijkheid van Hem als een blinde van zijn geleider. Als een onmondige kon hij zijn eigen stuurman niet zijn. Zelf onmachtig om te zeggen, wat goed en kwaad was, was hij genoodzaakt zich van God de wet te laten stellen, als een kind, dat van den vader te weten komt, wat het te doen en te laten heeft. Volgens de slang was zulk een onmondig standpunt den mensch onwaardig. Zij nam het dan ook voor het schepsel tegenover den Schepper op. Zij zou den mensch volmaken, tot zijne volle hoogte brengen, en vrijmaken uit de windelen des kindschaps. Het tekort aan hem zou zij aanvullen.

Daarom wees zij den mensch op den verboden boom, waarin de kennis van goed en kwaad schuilde. Voor den mensch behoeft het verbod thans geen geheim meer te zijn. God wilde den mensch beneden, niet naast zich; in hem wilde hij zijn mindere, niet zijns gelijke. Daarom had Hij hem verboden, om te eten van den boom der kennis van goed en kwaad. Die kennis moest uitsluitend Zijn eigendom blijven. De mensch zette zich over den slagboom van het verbod heen. Dan zal hij als God in zijn eigen licht kunnen wandelen, en evenals Deze, zijn eigen leidsman zijn. Zoo eerst wordt hij ten volle Gods gelijke, zijn beeld en zijne gelijkenis.

Sluw mag de slang voorzeker heeten. Hare verzoeking was op den goeden mensch berekend, op den mensch, in wiens binnenste het denkbeeld leefde, dat goed te zijn het hoogste was, zij het ook, dat dit denkbeeld nog vaste omtrekken miste. Niet in demonische gestalte treedt de slang op; zij zegt niet tot den mensch: laat het kwaad uw goed zijn. Als een goede engel komt zij tot den mensch, als een goede vriend, als een wijze raadgeefster, die hem den weg aanwijst om door kennis zelfstandig en vrij in het goede te worden. Met God zal de mensch goed zijn; let wel, met God, niet uit, niet door Hem. 't Is hare bedoeling niet om den mensch er toe te brengen zelf te bepalen, wat goed en kwaad is, maar hem zoover te brengen, dat hij zelf weet, wat goed en kwaad is; gelijk wij zelf hem maken, niet aan God den bepalende, maar aan God den wetende, wat goed is of kwaad. Zij wil niet te veel, niet alles in eens, dan toch ware de verzoeking al te grof geweest, en op den onwil des menschen afgestuit; zij was fijn gesponnen, en hield als lokaas iets voor, dat ook voor God het hoogere

was: de kennis van goed en kwaad, als ladder om op te klimmen tot het vrije zoonchap, dat het kind eene plaats naast den vader geeft.

Toen de mensch het vertrouwen in God verloor, dat in zijne vaderlijke welgezindheid jegens hem, bleef alleen de vrees over, om hem van de verboden daad terug te houden. God toch had den mensch den dood als straf van mogelijke ongehoorzaamheid aangekondigd. Zoolang de mensch geloofde, dat geschieden zou wat God gezegd had, zou hij, om des lieven levens wil, zich wel wachten het verbod te overtreden. Gemis aan vertrouwen in God kan toch wel degelijk gepaard gaan met geloof aan het woord zijner bedreiging. Hoe zouden de duivelen anders sidderen? Vertrouwen heeft den persoon tot voorwerp, aangemerkt in zijne welgezindheid jegens ons, in zijne genegenheid en vermogen om ons wel te doen en te helpen; geloof echter onderstelt altijd een woord, door hem, in wien wij vertrouwen hebben, tot ons gesproken. Is dit woord tegen ons gericht, dan treedt de mogelijkheid in, dat de mensch het krediet in God verliest, en het geloof aan God, als aan den Bevestiger van het woord zijner bedreiging overhoudt. Naardien er echter van dit geloof eene de uitbreking der zonde weerhoudende kracht uitgaat, is Satan er steeds op uit om alle geloof, dat God tot voorwerp heeft, uit ons hart weg te nemen. Geloof en zonde zijn nimmer bondgenooten geweest; het geloof aan Gods Woord houdt steeds, ook als het tegen onzen wil in ons is, en geene wortelen schiet in een vernieuwd hart, de openbaring van onzen verkeerden aard tegen; het geloof is altijd, ook dan als het niet tot de zaligheid reikt, een dam tegen de zonde. De geschiedenis leert ons, dat het de slang gelukte om het geloof, dat God het woord zijner bedreiging bevestigden zou, van den mensch weg te nemen, en met het geloof, de vrees, zoodat het bij den mensch komen kon tot de verbodene daad. Het geloof maakte plaats voor ongeloof; de mensch zette zich als met een sprong henen over wat doorgangspunt op den weg naar het ongeloof zou kunnen heeten, te weten over den twijfel, en hield het woord van God zonder meer voor leugen, voor eene ijdele bedreiging, waarmee men een kind bang maakt. 't Was een voorspel van wat tegen het einde der historie gezien worden zal: geene vrees meer om te zondigen, wijl er geen geloof meer is in een straffenden God.

VAN ANDEL.
(Wordt vervolgd.)

Politieke Beschouwingen.

De berichten uit Zuid-Afrika zijn in de jongste dagen zeer schaarsch. Dat wij echter niet zeggen, dat er niet gestreden wordt. De verliezenlijsten, die enkele dagen nakomen, corrigeren wel en vullen behoorlijk aan hetgeen de censor had weggesneden uit de berichten van Kitchener, gesteld dat deze al naar waarheid gesteld waren.

Zowel West als Zuid en Oost in de Kaapkolonie wordt de strijd voortgezet en worden de toestanden, zelfs volgens de Engelschen, zeer wanhopig. Alle handel staat stil, elk oogenblik is er gevaar van ontdaan te worden van hetgeen men nog heeft en — door de jammerlijke wijze van handelen der Engelse bevelhebbers wordt de strijd bitterder en de opstand tusschen Overheid en Volk grooter. Zelfs worden in de Kaapstad de Burgers weer opgeroepen tot zelfverdediging! Ook in den *Vrijstaat*, bij name in zijn Oostelijk en Noordelijk gedeelte, wordt de strijd met tamelijk succes voor de Burgers voortgezet. Tal van dorpen worden op regelmatige wijze door hen bewoond en zoodra de Engelse commando's zich maar een weinig bloot geven, ontvangen ze slaag of worden ze omsingeld, gelijk pas nog bij Bethlehem.

Uit de *Transvaal* kwam nog het minste nieuws. Geen wonder. De Engelschen moeten zich herstellen van de desorganisatie die Botha's tocht naar Natal hun heeft veroorzaakt, en de sterke verliezen die hij hun bij Bakenlaagte heeft toegebracht. Daar verloren zij nu reeds meer dan 300 man, zonder de krijsgeschiedenissen! En toch blijft de verblindende Engelse Regeering groot, die van 't Engelse volk, oischoon eenigszins zich wijzigend, niet gering, en de onaandoenlijkheid van de Europeesche Regeeringen nog even verschrikkelijk.

Aan vredesonderhandelingen gelooven wij nog niet!

Turkije heeft, wijl 't door niemand gesteund werd, reeds toegegeven aan Frankrijk's eischen; althans op papier. Reeds heeft de Fransche vloot haar bezetting van Mytilene teruggetrokken, al blijft zij ook een oog in 't zeil houden op de dingen, die mogelijk nog komen kunnen. De Sultan beloofde reeds dikwijls veel, maar deed weinig. De winst is voor Frankrijk dus al luttel en slechts financieel en — aan de gruwelen onder Armenië's bevolking werd niet gedacht.

Intusschen heerscht in Frankrijk weder een ernstige spanning over de vraag of de algemeene mijnwerkers-staking zal uitbreken. De Regeering heeft reeds naar vele bedreigde punten soldaten afgezonden. Doch 't zal vermoedelijk wel weer met een sissert afloopen.

Uit *Spanje* komen geen beste berichten. Het volk gaf weer een duidelijk bewijs, dat 't niets vorderde op den weg der politieke opvoeding. Nog steeds breken de uitersten bij iedere gelegenheid los. De eenvoudige

gemeenteraadsverkiezingen brachten het land in een geweldige beroering. Op vele plaatsen werd gevochten, er vloeide veel bloed en er zijn zelfs dooden gevallen.

Vooral Barcelona was het tooneel van veel verwarring. Catalanen en republikeinen bestreden elkaar met stok en revolver.

Ook op andere plaatsen ging het ruw toe. De stembureau's werden bestormd, stembussen kapot geslagen, de politie en militairen formeel aangevallen.

Over 't algemeen schijnt de uiterste linkerzijde voordeelig gestreden te hebben, maar er bestaat weer alle grond voor twijfel aan de zuiverheid der stemming.

Over de kwestie der schadevergoeding door Engeland aan Nederland voor uit Z. Afrika verdreven beambten en burgers wordt thans bericht, dat de Voorzitter Maandag zeide in de zitting der schadevergoeding-commissie, dat hij met genoegen kon mededeelen, dat een schikking met Nederland tot betaling van een totaal-som groot 37,500 pd. zoo goed als getroffen was, ofschoon er nog enkele punten ter regeling overgebleven waren. De president der commissie zeide uit naam van zichzelf en namens zijn medecommissieleden, dat hij verheugd was, dat een overeenkomst met de Nederlandsche Regeering getroffen was. De regeling was, evenals de andere overeenkomsten, edelmoe-dig en overtrof elk bedrag, dat de commissie zou hebben toegestaan; doch hij twijfelde niet of er waren politieke overwegingen in het spel, waarmee de commissie niets te maken had. De commissie hoopte evenwel, dat de overeenkomst een aanleiding zou zijn om de vriendschap, welke behoorde te bestaan tusschen de Nederlandsche en Engelse Regeeringen, hechter te maken!

NOORDZIJ.

EEN EENZIJDIG BERICHT.

Dit is m. i. onderstaand bericht, dat de Redactie van de *Heraut* zoo vrij geweest is in haar *Blaad* van 10 Nov. j.l. te geven.

UITSTEL.

Voor de Kerken, die met spanning de publicering afwachten van het in September te Utrecht getroffen akkoord in zake der vereniging der Theologische School met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit, is het zeker een teleurstelling, dat haar geduld nog langer op de proef moet worden gesteld.

Wij begrijpen dit.

Niet uit ijdele nieuwsgierigheid, maar omdat de bede tot God verouderd scheen, dat de twistappel, die nu jarelang ons kerkelijk leven verdeelde, zou worden weggeruimd, verlangde men naar nader bericht.

Toch kan ieder, die zich rekenschap geeft van den ernst en den omvang der quaesties waarom het gaat, wel begrijpen, dat men niet in één dag met zulk een arbeid gereed is.

Op de vergadering in September kwam men tot overeenstemming op verschillende, zeer belangrijke punten, maar de tijd ontbrak om alle punten af te handelen, en de preciese en nauwkeurige formulering van het bereikte resultaat moest nog worden opgesteld.

De vergadering, die thans gehouden werd, had de veel moeilijker en lastiger taak om de nadere formulering door de commissie van redactie, bestaande uit de broeders Bavinck, Kuiper, Littooy en Van Schelven, voorgelagen, na te gaan en vast te stellen. Met een microscoop moest daartoe elk woord en elke uitdrukking onderzocht worden, opdat men zoodanig advies aan de kerken kon aanbieden, dat alle misverstand in de toekomst buitensloot.

Vandaar dat men, trots 'een zitting van twee dagen, nog niet ter helfte gereed kwam en het zeer de vraag is, of men op de vergadering, die 21 November zal gehouden worden, reeds tot een definitief resultaat komen kan.

Zorg behoeft dit uitstel intusschen niet te wekken.

Vooreerst niet, omdat de Generale Synode, indien ze althans niet vervoegd wordt, eerst in Augustus samenkomt en men nog dus tijd genoeg heeft.

En ten tweede, omdat overhaast werk gewoonlijk slecht werk is en de kerken veel meer gebaat zijn met de vruchten van rijp nadenken en ernstig overleg, dan met hetgeen in overijling is vastgesteld.

Men wachte dus met vertrouwen de toekomst af, niet verdragende in het gebod tot Hem, die de harten der menschen leidt als waterbeken en die waakt over Zijn kerk en over de School, die Zijn naam belijdt.

Wij noemden dit een *eenzijdig* bericht, en daarom ook *bedenklijk*, hoe goed het ook moog bedoeld zijn.

Het moet blijkbaar dienen om de kerken tot geduld te stemmen en met vertrouwen voor de toekomst te bezielen, inzake de bekende bespreking over de vereniging van Theol. School en Theol. Faculteit.

Uitnemend is de bedoeling. Maar minder uitnemend is, dat de kerken naar dit bericht gevaar lopen, een verkeerd denk te krijgen van het verloop en den stand der besprekingen.

Zeker, de tweede samenkomst zou zich bezighouden met *de preciese en nauwkeurige formulering van het* (op 10 Sept. j.l.) bereikte resultaat, daarbij voorgelicht door den arbeid der vier genoemde broeders.

De tweede bespreking had zich dus te bewegen binnen de grenzen en op den *verreken grondslag* van het bereikte resultaat of „getroffen akkoord“.

Doch in plaats van zich tot preciese en nauwkeurige formulering van het resultaat te bepalen, is men van de éne zijde, en dat wel uit verschillende hoeken, op dat resultaat of „getroffen akkoord“ zelf teruggekomen.

Zoo heeft de verg. van 31 Oct. en 1 Nov. twee dagen zich beziggehouden met voorstellen en amendementen, die zich niet bewegen binnen de grenzen en op den grondslag van het 10 Sept. j.l. bereikte resultaat, maar een geheel ander resultaat daarvoor in de plaats trachten te stellen.

Het ging dus om *handhaving* van het 10 Sept. met algemeene stemmen bereikte resultaat of *getroffen akkoord*.

Uit den éénen kring van broeders gaan sommigen op dat resultaat bekribbelen.

Dat is de oorzaak van die langdurige vergadering van twee dagen.

Ik heb gemeend, dit te moeten mededeelen ter aanvulling en rectificatie van het bericht in de *Heraut*.

Waarom zwijgt men niet liever, als men toch de waarheid, de volle, zuivere, reine waarheid niet durft en kan zeggen?

Geheel gezegwen te hebben tot den afloop dezer onderhandeling, ware beter geweest, maar omdat een halve waarheid onwillekeurig op een dwaalspoor brengt en in den regel op bittere teleurstelling uitloopt, daarom heb ik gemeend op dit eenzijdige *Heraut*-bericht niet te mogen zwijgen.

De kerken moeten weten, wat ze aan ons hebben, zullen ze den gang der zaken met gebed en vertrouwen volgen.

D. K. WIELENGA.

Voor de Krijsgesvangenen op Ceylon.

Ingekomen voor de krijsgesvangenen op Ceylon:

Bij Prof. Noordzij, van Ds. B. te S. f 1,25.

Bij Prof. Lindeboom, van Ds. T. P. te A. Pred. in N.-Indië, thans met verlof in Nederland f 5,00.

Bij Prof. Biesterveld, van de Geref. kerk van Amersfoort f 5,00; van M. J. v. d. H. te Rotterdam f 1,00; van F. W. P. te Farnsum f 1,00; van de kinderen en de dienstbode van J. B. te 's-Hage f 2,50. (De opgave van de vorige week van de kerk van Lioessens, moet zijn: f 10,12.)

Pakketten boeken zijn ingekomen van J. B. te 's-Hage; J. H. te Groningen; S. te Amsterdam; S. K. W. v. L. te Amsterdam; J. M. v. D. te Amsterdam; Chr. Leesgezelschap te Kampen; G. P. Z. te Kampen; J. G. v. d. H. te Kampen; K. F. te Harlingen; P. L. de W. te 's-Hage; A. v. N. te Zwijndrecht en van een onbekenden afzender.

Met dank en verdere aanbeveling.

B.

Oranje boven!

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland ontvingen wij van J. v. d. Bosch te Delft voor Zondagsscholen f 2; van M. C. Breemans te Delft op de Geref. Zondagsschool verzameld f 7,71; van N. N. te Sneek een doos met gedragen kleedingstukken en daarbij f 2,50; van W. H. Wits en Zonen te Leeuwarden een mand met gedragen kleedingstukken; van de Meisjesvereniging „Maria Martha“ te Wommels een pakket inhoudende: 5 hemden, 1 paar kousen, 1 paar sokken, 1 boezelaar, 2 sloopen, 1 laken, 1 das.

Wij zijn zeer gevoelig en dankbaar voor het ontvangen. Wij zijn ook zeer verblijd, dat men onze 8 arme Zondagsscholen begint te bedenken, daarvoor ontvangen wij gaarne eenig geld en kinderkladden; kinderousen zijn ook zeer onmisbaar.

Uw aller oudste dankbare vriend,

J. Wouda.

Corr. van Jachin.

Oranjesewind,

Heerenveen,

11 Nov. 1901.

Buitenlandsche Kerken.

Engeland. Aan de Deutsche gemeente in Londen het gebruik van een kerk ontzegt. — Sedert twee eeuwen vergaderde de Deutsch-Luthersche gemeente in de koninklijke hofkapel in St. James te Londen. Het gebruik van die kerk is haar niet langer gegund, omdat bij koninklijk besluit van 1 Juli j.l. bepaald is, dat de koninklijke Deutsch-Luthersche hofkapel in St. James met 4 Augustus opgehouden heeft te bestaan.

Over dit besluit zijn, zooals licht te begrijpen is, de Duitschers weinig gesticht. De predikant Frisius heeft er over geschreven. Hij zegt, dat de koning recht heeft, genoemd besluit te nemen. Men kan zich daarover niet verwonderen, dat een Engelsch koning een Deutsche hofkerk, die noch door hem noch door zijn familie bezocht wordt, opheft en dat hij hen, die bij die kerk een ambt of betrekking bekleeden, niet meer bezoldigen wil, gelijk dit zijn voorouders, deels wegens hun betrekkingen met Duitschland, deels uit pietet, 200 jaar gedaan hebben. Maar, zegt Frisius, de predikant der gemeente, men moet zich wel verwonderen over de beleedigende manier, waarop dit besluit uitgevoerd is. Hij wil dit echter niet den koning ten laste leggen, maar brengt dit op rekening van de raadgevers, die hem tot deze daad geleid hebben.

Op den 1 Juli werd Frisius door den subdeken van de koninklijke hofkapellen medegedeeld, dat op bevel des konings de Deutsche godsdienstoefening met 22 Juli opgehouden moest. Door tusschenkomst van het Deutsche gezantschap was de termijn tot 4 Augustus verlengd. Alzoo moest volgens het eerste besluit de Deutsche gemeente met drie weken, nadat haar het besluit was medegedeeld, de plaats van samenkomsten verlaten, waar zij door de vriendelijkheid der Engelsche vorsten 200 jaar vergaderde, terwijl het in Londen voor dergelijke zaken gewoonte is, drie maanden te voren kennis te geven.

Hoewel Frisius er op gewezen had, dat het hem in dien korten tijd niet eens mogelijk was de gemeente-leden, die in den zomer afwezig zijn, hiervan kennis te geven en veel minder om eene andere kerk te vinden en dat deze plotselinge sluiting der kapel den ondergang der gemeente kon bewerken; en hij tevens met vele hooggeplaatste personen het verzoek had gedaan, aan de gemeente het gebruik der kapel tot Paschen te laten, opdat de gemeente gelegenheid hebben mocht eene andere plaats van samenkomst te verkrijgen — niets mocht baten; ook dit verzoek werd afgewezen. Eveneens bleven de bemoeiingen van het Deutsche gezantschap zonder gevolg.

De uitvoering van het koninklijk besluit is daarom voor de Duitschers des te harder, omdat de kapel, waarin zij hun godsdienst-oefening hielden, op zichzelf staat, en zonder dat er eenige onaangenaamheden voor de Engelschen uit voortvloeiden door de Deutsche

gemeente kan gebruikt worden; de zaak is zelfs beleedigend, omdat de Deensche gemeente, die veel kleiner dan de Deutsche is, vrijheid heeft in 't vervolg hare godsdienst-oefeningen in de kapel te houden.

Frisius noemt het een harden slag voor de Duitschers, omdat zij in het geheele Zuid-Westen van de stad geen Deutsche kerk hebben. Gelukt het niet, in de nabijheid van Victoria een geschikt lokaal te vinden, dan wordt het voor de Duitschers, die in het Zuid-Westen der stad wonen, bezwaarlijk bij een Deutsche gemeente te blijven.

De redenen, die tot dit besluit geleid hebben, worden door Frisius niet medegedeeld, ook zegt hij niet, of die in de kennisgeving van het koninklijk besluit al of niet zijn vermeld. Hoe het zij, het maakt een zonderlingen indruk, dat de Denei wel en de Duitschers niet vergaderen mogen in de koninklijke kapel. Maar de Duitschers in Londen hebben nog niet te klagen, als zij er aan denken, wat de koning van Engeland in Zuid-Afrika laat doen.

Frankrijk. De Wet op de Vereenigen.

Het is bekend, dat de Fransche Regeering een wet op de vereenigen gemaakt heeft, waardoor de vele Roomsche monniken- en nonnen-orden in hare vrijheid worden belemmerd en zelfs met opheffing worden bedreigd, indien zij zich niet onderwerpen. Zij hebben den Paus om raad gevraagd, en die heeft geraden zich te onderwerpen, voor zoover dit absoluut noodig is en men niet op de eene of andere wijze er aan ontkomen kan.

Velen hebben blijkbaar voor die ontkoming geen kans gezien, zoodat zij het land verlaten hebben. België schijnt een goed deel van die uitgewekenen te zullen ontvangen. Uit Brussel is ten minste aan een Duitsch blad bericht, dat reeds voor twaalf orden in verschillende plaatsen gronden of huizen gekocht zijn en voor andere nog over den aankoop onderhandeld wordt.

Die groote toevloed van Fransche monniken en nonnen wekt in België vele ontevredenheid. Zelfs de bisschoppen houden zich met deze zaak bezig. De aartsbisschop van Mechelen heeft onlangs een conferentie van Belgische bisschoppen belegd, waar de overkomst van de Fransche broeders en zusters besproken is. De bijzonderheden van deze conferentie worden natuurlijk niet gepubliceerd, maar zooveel moet toch zeker zijn, dat de Belgische clerus met de overkomst van de Fransche congregaties niet zeer ingenomen is.

De Fransche congregaties staan niet of op zeer lossen grond onder de jurisdictie van de bisschoppen, in wier diocese zij zich bevinden, terwijl de Belgische kloosters onder direct opzicht staan van den bisschop hunner diocese. De Belgische bisschoppen vorderen nu, dat ook de uit Frankrijk overgekomen orden zich aan het Belgische gebruik onderwerpen. Dit acht men noodig, omdat overal waar die orden zich vestigen, hunne geestelijken het onderwijs aan zich trekken, en de geloovigen van de parochiekerk naar de kloosterkapellen zullen lokken, en ook omdat door de beoefening van allerlei industrie in de kloosters aan onderscheidene bedrijven een onverdragelijke concurrentie zal aangedaan worden. Hierdoor vrees men, dat ook in België een sterke beweging tegen de kloosters zal ontstaan, die tot dezelfde gevolgen zal leiden, als men thans in Frankrijk beleeft.

In Frankrijk bestaan 1663 congregaties. Op den 31 October, den uitersten termijn van in werking treding der wet, hadden 607 autorisatie bij de Regeering aangevraagd. Tot haar, die zich lieten autoriseren, behoort, naar men zegt, tot groote vreugde van de lekerbekken, de Grande Chartreuse, die de likeur van dien naam fabriceert, terwijl de andere Chartreux, die geen likeur stoken, het land verlaten hebben.

De Jezuïeten hebben geen autorisatie kunnen verkrijgen; hun is duidelijk te verstaan gegeven, dat de wet op de vereenigen hoofdzakelijk hun geldt, omdat men de orden, die zich met het onderwijs bemoeien, niet dulden wil. Zij hebben dus het veld geruimd.

Wie meenen mocht, dat nu de invloed der Jezuïeten in Frankrijk vermindert of gefuikt is, vergist zich. Zij laten zich niet zoo gemakkelijk op zijde zetten. Zij hebben dan ook hunne maatregelen genomen. Door een blad, dat geacht wordt goed bekend te zijn met den toestand van deze orde, wordt zelfs gezegd: „De orde is heden veel beter gewapend dan bij het besluit van 1880, omdat thans elk Jezuïet-onderwijzer een plaats-vervangenden leek heeft, die zijn werk kan voortzetten. Het bezit aan land en gebouwen is reeds lang in de handen van burgerlijke genootschappen overgegaan, over welke de staat geen macht heeft. Het smartelijkst voor hen is, dat zij niet meer in Frankrijk kunnen prediken, maar zij troosten zich, dat deze beproeving niet langer dan drie jaren duren zal en de zoo zeer gewaardeerde predikers der orde den tijd hebben, een nieuwen voorraad prediken te maken.“

In Parijs blijven dan ook hunne drie vrije gymnasia bestaan, omdat de leeraren door z.g.n. leeken vervangen zijn. De laatste zullen evengoed de beginselen der orde in het onderwijs handhaven als de eersten, en de Regeering zal niet bereiken, wat zij met hare wet beoogt.

SCHOLTEN.

Volgens een geschrift van Mr. Leeds heeft Wichliffe, in de 14e eeuw, reeds tegen de oorlogen geschreven en een scheidsrecht tusschen de vorsten en volken gewild.

De vader van wijlen den beroemden Rev. C. H. Spurgeon heeft onlangs den eersten steen helpen leggen van eene Baptisten-kerk; schoon hijzelf behoort tot een vrije kerk, waar de Kinderdoop bediend wordt. De vader en grootvader van de beroemde predikers telt thans 92 jaren.

Het z.g. „Christelijke Scientisme“ of „Christelijke Wetenschappelijkheid“ — eene richting die de ziekten zonder middelen, door het gebed wil genezen — vindt steeds meer aanhang in N.-Amerika en Engeland. Men

schrijft ervan: „dat haar voorname stelling is, dat de ziekte slechts eene dwaling der verbeelding is. Het hoofd der „sekte“ is Mevr. Mary Eddy uit Nieuw-Engeland en van Puriteinsche afkomst. Zij schijnt door haar geneeswijze ziekten van hersenen en zenuwgestel verholpen te hebben. Ook heeft zij voor hare aanhangers een boek opgesteld naar haar eigen Bijbelverklaring, dat als een Goddelijke openbaring beschouwd wordt. Hare beschouwing is een zonderling mengsel van oud en nieuw evangelie, met weinig boeiends en waarschijnlijk. Toch vindt ze ingang, zelfs bij hooggeplaatsten. Een Engelsche lord heeft zich bij de Scientisten gevoegd.“

Volgens eene nieuwe Zurich'sche wet moeten bijzondere stichtingen voor krankzinnigen een gepatenteerd dokter hebben. De stichting van Dorothea Trudel te Maennedorf, die nu tot directeur S. Zeller heeft, moest zich ook daaraan onderwerpen; hoewel men er geneest door gebed en geestelijke bearbeiding, schoen de patiënten desverkiezende zich ook door een dokter kunnen laten bezoeken. De heer Zeller heeft echter besloten, liever dan aan de wet toe te geven, geen geesteskranken meer op te nemen; welk besluit men in zijn kringen niet verwacht had.

Dat er nog steeds offers vallen van het Roomsche fanatisme, is onlangs in Mexico gebleken. De Protestant Felipe Ruiz was bekend om zijn Protestantischen ijver en vooral om de vestiging van een Evangelische gemeente. Den 26 Decr. 1900 werd hij daarom op den openbaren weg onverhoeds aangevallen en zoo mishandeld, dat er de dood op gevolgd is.

De schuld van 90000 mark, die op het gymnasium drukte, dat door wijlen pastor Fliedner is gebouwd, is aanvankelijk vermindert. De voortzetting van Fliedners arbeid is verder gewaarborgd door jaarlijksche contributies. Hierdoor hoopt men de directoren te ontslaan van de collecte-reizen, die zooveel spanning en tijd vereischen.

Het Bazel'sche Zendingsgenootschap heeft zijn laatste dienst zonder een tekort gesloten. Het ontving en gaf uit 1,620,700 francs. De giften bedroegen 213,000 francs meer dan het vorige jaar. Het deficit van 't vorige jaar verminderde tot 30,120 francs. Deze zending arbeidt in Indië, China op de Goudkust en in Kamerun. Zij bezit er 55 stations zonder de bijstations. In haar dienst zijn 174 mannen en 113 vrouwen als zendingen; waarvan er slechts acht getrouwd zijn. In 1900 werd 1934 maal de doop bediend en 1 Jan. 1901 bekeerten tot haar gemeenten 41,588 Christenen.

Naar aanleiding der verandering van den Engelschen Koningseer ter afzwerfing der Roomsche leer, wordt gezegd, dat dan ook de eed der Jezuïeten moest verdwijnen. Deze moet o.a. zeggen: „Ik weiger allen eerbied aan elken ketterischen koning en vorst, of zoogenaamden Protestantischen staat, en gehoorzaamheid aan wien ook hunner beambten . . . Ik verklaar, dat de Anglicaansche kerk, evenals de Calvinistische, Hugenootsche en andere zoogenaamde Protestantische kerken vervloekt zijn . . . Ik verklaar, dat ik overal elken agent zijner Heiligheden helpen, bijstaan en steunen zal en dat ik het onmogelijke zal doen om de ketterische Protestantische leer te verdelgen en haar gewaande macht hetzij wettelijk hetzij anderszins uit te roeien.“

Ingezonden.

Paul Kruger-School te Koeverden.

Onder de ruim f 600,00, die wij in de laatste zes weken aan postwissels ontvingen, konden we de volgende giften niet aan de afzenders verantwoorden.

Uit Drachten: N. N. f 2,50, J. K. v. d. Z. f 1, H. R., L. P. en S. P. samen f 0,75; Harderwijk: N. N. f 1,50 (coupon); Delft: W. N. f 1; Leiderdorp: M. J. N. C. en Wed. C. v. B. f 3; Harlingen: N. N. f 2,50 (postbewijs); Dwingelo: N. N. f 1; Workum: N. N. f 1; Euschedé: B. H. L. f 1; Ter Neuzen: N. N. f 10; Sneek: W. N. f 1; Berkel: N. N. f 1,50; Dordrecht: N. N. f 4. Ook den gevers van deze giften brengen we onzen hartelijken dank. We zijn verblijd over zooveel offervaardigheid. Nu nog ongeveer f 900, en we zijn gered.

Wij worden zeer tegenwerkt. Een geacht ingezetene verloor 1.1. Juli, alleen omdat hij onze schoolzaak steunde, zijn zetel in den gemeenteraad. Dit prikkelt ons tot nog heviger strijd.

Wie helpt ons nu daarin?

Er wordt zooveel gevraagd! Dat is zoo. Maar we kunnen ook veel doen, wanneer we in dankbaarheid denken, dat onze milde Vader in den hemel nimmer het weldoen moede wordt, en welk een liefde Hij ons in de zending van zijn Zoon tewezen heeft. Wij vragen een klein offer der dankbaarheid, uw God tot eer,

Namens het Bestuur,

Ds. K. OUSSOREN, (adres voor giften.)
D. WESTERA.

Boekaankondiging.

De H. Doop naar het N. Testament door Dr. G. Vellenga, Pred. te N.-Loosdrecht. Utrecht, Kemink en Zoon 1901.

Dr. Vellenga bespreekt in dit geschrift al de plaatsen, die achtereenvolgens in het N.-Test., in de Evangelien, de Handelingen en de Brieven over den doop voorkomen. Hij komt daarbij tot het resultaat, dat de doop met water hoegenaamd geen mystische, en nog veel minder eene magische, maar alleen eene symbolische beteekenis heeft. Mystische of magische kracht ligt er noch

in den persoon des doopers, noch in de doopsbehandeling, noch in het doopwater. Maar wel zegt Dr. Vellenga, dat naast dien waterdoopt, die alleen een teeken is, er nog een andere doop in het N.-T. voorkomt, n.l. een doop des Geestes, die door Christus zelve voltrokken wordt en die een mystieke band legt tusschen Christus en den persoon des doopelings. Behoudens kleinere opmerkingen, waartoe de exegese der verschillende teksten aanleiding geeft, zou dit resultaat kunnen toegestemd worden, indien Dr. Vellenga daarbij het verband in het licht gesteld had, dat volgens het N.-Test. tusschen dien waterdoopt en dien Geestesdoopt bestaat. Beide staan toch volgens het N.-Test. niet los naast elkander. Gelijk geloof en belijdenis, behooren waterdoopt en Geestesdoopt verbonden te zijn. De Gereformeerde kerk beleeft daarom op grond van de Schrift, dat de doop niet maar een teeken was, doch ook een *zegel* van de rechtvaardigheid des geloofs. En deze belijdenis komt in het geschrift van Dr. Vellenga niet genoeg tot haar recht.

Eindelijk gevonden. Naar het Engelsch van Amy le Feuvre door Edzardina van Holthe. Met 4 platen. Leiden E. J. Brill 1901.

Dit net uitgevoerde boekje van 148 bladzijden behoort tot de jaarlijks terugkerende Kerstlitteratuur. Het bevat een verhaal van een kind, een zevenjarig meisje, dat door de vertelling der gouvernante van het zoeken van Koning Arthur en zijne ridders naar de Heilige Graal een kinderlijk verlangen in zich voelt ontwaken naar het Heilige Licht, dat vrede schenkt en zalig maakt en dit ten slotte vindt in Jezus, die het Heilige is, dat uit Maria geboren werd. Hoewel niet geheel verheven boven de gebreken, aan de Kerstlitteratuur gewoonlijk eigen, munt het toch boven deze uit door een grotere mate van natuurlijkheid, kinderlijkheid, eenvoud en ook door een aangename verhaaltant en een betere taal en stijl. Daarom verdient het boekje in zijne soort aanbeveling en lof.

Teekenen der tijden voor Kerk en Theologie. Een woord ter opening zijner Academische lessen van den Cursus 1901—1902 door Dr. E. H. van Leeuwen, Hoogleraar van wege de Ned. Herv. kerk. Utrecht, C. H. E. Breyer 1901.

Deze rede begint met een exordium, wijst daarna in 't kort aan, dat we leven in een tijd van overgang, die bij het goede dat hij te aanschouwen geeft, toch ook aan overspanning en overdrijving lijdt, en neemt daaruit ten slotte dan aanleiding, om zijn studenten eenige hartelijke vermaningen toe te voegen. Men kan uit deze rede te weten komen, hoe Prof. van Leeuwen over de gebeurtenissen in ons vaderland denkt.

BAVINCK.

Liever dood dan onderworpen. Lied, vervaardigd door een Transcaalsch Echtepaar, ten voordeele van de Vrouwenkampen van Zuid-Afrika. Nijmegen, Firma H. ten Hoet.

De vele volksrampen en -nooden in onzen tijd, en vooral de oorlogswreedte, als nu in Z.-Afrika, zijn dikwerf zoo diep ellendig en overtuipend smartelijk, dat alle talenten van wetenschap en kunst eraan te pas komen om door hunne producten dat lijden te helpen lenigen en dragelijk te maken. De goddelijke kunst moet ook helpen en van haar sferische hoogte tot het bloederig stof in rookwalm neerzinken. Ook dicht, zang en muziek. Dit Lied toont dit weder. Muzikale onzin wordt de Opera soms genoemd; ook deze voordracht schrijnt hart en nieren; doch zegt eens, dat het geen product der levenswerkelijkheid is. (Zoo hoorden we een Piano-stukje — niet in den handel — door R. Hol, dat de klagtonen teekent der worsteling van het liefdesmoorddoffier, van zeker diemenschen, de jeugdige M. C. W. Kessels.) „Liever dood dan onderworpen!” Liever sterven dan de onderwerping van Vrijstaat en Transvaal! Al biddend om uitkomst, wordt zulks gedicht, gezongen, bespeeld.

En toch — mag dit? Is dit geen patriottisch realisme en materialisme? „Uw wil geschiede” moet immers ook hier het snikkende slotwoord zijn? ... Wie geeft hier het ware antwoord op? ... Een antwoord is echter vreeselijk waar: de on-Christelijke en on-menschelijke Engelse rooverskrif dringt die vloekbede uit hart en keel: Liever dood dan onder zoo'n moordenden schepter te leven! ... Helpt wat in dien nood door dit Lied te koopen! Zelfs al kunt of durft gij 't wellicht niet zingen! Want de misdaden schreeuwen ten hemel!

Veertiende Zestal Kerstliederen voor Scholen en Huisgezinnen. Op bekende wijze door D. van Wijk. Hoofd d. S. v. G. O. te De Lier. Te Leiden bij D. Donner.

De heer van Wijk wordt het nog niet moe met het dichten van Kerstliederen voort te gaan. Nr. 2 „Niet van deze wereld” en Nr. 5 „De Opgang uit de hoogte” toonen, dat ook zijn talent niet mat wordt. Aanbeveling is dus overbodig.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

DIRK HOEK,

beroepen Predikant te Heinkenszand

EN

HUIBERTJE VAN DER WIEL.

7 Nov. '01.

Door Gods goedheid werden wij heden zeer verblijd met de voorspoedige geboorte van eene welgeschapen **dochter**.

A. TERPSTRA, v. d. M.

H. TERPSTRA—DE JONG.

VEENWOUDSTERWAL,
11 Nov. 1901.

Onze geliefde Ouders
Willem Kapteijn
EN
Maria Mulder
te APeldoorn gedenken, zoo de Heere wil, 16 Nov. a.s. hanne
40-jarige Echtvereeniging.
PH. W. H. ESKES.
E. G. ESKES—VRIJLAND.
GENEMUIDEN,
12 Nov. 1901.

SOLI DEO GLORIA!
Zoo de Heere wil hoopt onze geliefde Echtgenoot en Vader,
Ds. J. W. van der Kouwe,
den 24sten November a.s. zijne
vijs-en-twintig-jarige Evangeliebediening te herdenken.
A. v. D. KOUWE—WOUTHUIS,
en Kinderen.
FERWERD, Nov. 1901.

Heden overleed, in den gezegenden ouderdom van bijna 91 jaren, onze geliefde Moeder,
de weduwe C. Boss,
geboren H. VESIER.
Dat zij heenging in de volle bewustheid des geloofs, is onze vertroosting.
C. BOSS. DOORNSPIJK
M. BOSS—AGEMA.
H. G. KAPTEIJN—BOSS. BREDA.
W. KAPTEIJN.
J. BOSS. OUDDORP.
A. BOSS—KRUISWIJK.
OUDDORP,
4 Nov. 1901.

Heden behaagde het den Heere, na een langdurig lijden, uit ons midden weg te nemen onzen geliefden Broeder in Christus
R. NIJZING
in den ouderdom van 42 jaren.
Bijna 13 jaren diende hij met toewijding de gemeente als Diaken.
Zijn leven was Christus, het sterven is hem gewin. Hij geniet thans de ruste, die er overblijft voor het volk van God.
Moge de Heere, die gaf en nam, inzonderheid de diepbedroefde betrekkingen troosten.
Namens den Kerkeraad,
A. S. SCHAAFSMA, Praeses.
H. BRINK, Scriba
BELEN.
10 Nov. 1901.

Heden ontsiep in zijn Heere en Heiland onze geliefde broeder
Albert J. Pot
in den ouderdom van bijna 73 jaar. Gaarne hadden wij hem nog een tijdlang in ons midden gewenscht, doch in 's Heeren bestel hopen wij te berusten.
J. J. POT.
Uit aller naam.
WITTELTJE (DIJKER),
12 Nov. 1901.

H.H. Winkeliers en Rokers.
Puik helderwit brandende sigaren à 90 ct per 100 stuks, idem fijne merken f 1,10, f 1,25 en f 1,50 100 stuks; bij 10 kistjes 1000 stuks 10 ct. p. kistje lager. Wordt **franco** na ontvangst van postwissel toegezonden of onder rembours **niet franco**.
C. REMKES, Sigarenfabrikant,
Schuitendiep, GRONINGEN.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,
ACHT LEERREDENEN
DOOR
J. J. Westerheek van Eerten B.Jz.
Pred. te Kampen.
Prijs f 1.—, 75.

Bij G. F. CALLENBACH te NIJKERK verscheen als Deel I van den 5en jaargang »Christelijke Bibliotheek»:
Voor Donkere Dagen

DOOR
Dr. A. J. Th. JONKER.
Prijs f 1.— ingen f 1,40 geb.
Wilt gij een veiligen gids voor »Donkere dagen» lees dan het boek van Dr. JONKER.

DE NIEUWE DRUK
van
Het Nieuwe Testament
met volledige Kantteekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaien halfleeren band. f 4,50.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. ZALSMAN

Is verschenen:
DE OPGANG UIT DE HOOGTE.

Vijftien leerredenen over de eerste twee hoofdstukken van Lucas, door

H. HOEKSTRA
Bedienaar des Woords bij de Gereformeerde kerk te Arnhem. Prijs ingenaaid f 1,75 in linnen band f 2,10.
Uitgave van A. Fisser, Utrecht, die na ontvangst van postwissel bovenstaande franco toezendt.

N.B. De eerste zeven van deze leerredenen zijn geschikt om gelezen te worden in de dagen vóór Kersttijd. Voorts bevat de bundel drie kerstpreken, ééne voor Oude- en ééne voor Nieuwjaar.

Besturen van Zondagsscholen, die van plan zijn met Kerstmis
Scheurkalenders
uit te deelen, worden verzocht een gratis exemplaar ter kennismaking aan te vragen van
Een Lamp voor den Voet
bij den Uitgever
ZALSMAN te Kampen.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOL-UITGAVEN ZIJN

degelijk van inhoud, fraai van uitvoering, laag in prijs.
Men vrage den fraaien CATALOGUS aan zijn Boekhandelaar of aan den Uitgever
G. F. Callenbach
te NIJKERK.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:
FEESTSTOFFEN
DOOR
S. VAN VELZEN,
in leven Hoogleraar aan de Theol. School.
TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00.
Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00**.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

De verzending der Scheurkalenders van het Geref. Traktaatgen. »FILIPPUS» is begonnen.
Als Premie komt:

De Schending van het Recht des Verbonds gewroken.
EENE VERHANDELING OVER
LEVITICUS 26 : 23-26
DOOR

Mr. WILLEM TEELINCK,
in leven predikant te Middelburg.
De Uitgave is voor rekening van het Geref. Traktaatgen. en al de winst dus ten behoeve van zijn arbeid.

De prijs is:
Beste Kal. met Premie . . . f 1.—
» » » zonder Premie . . . 0,75
Gewone Kal. 0,40
Beste Kal. geb. met Premie . . . 1.—
» » » zonder Premie . . . 0,75
Namens het Geref. Traktaatgenootschap »FILIPPUS»,
F. P. D'HUY,
Middelburg. UITGEVER.

VERSCHEENEN:
Eenvoudig onderricht in de
Christelijke Religie,

ten dienste van meer bejaarden, die zich nog hebben voor te bereiden tot het doen van **belijdenis des geloofs**.
Samengesteld door T. OEGEMA, pred. te WILDERVANK en G. PETERSEN, pred. te VEENDAM.
Prijs f 0,75 1/2, 25 exp. f 1,75, 100 exp. f 6.—
H. B. Predikanten wordt op aanvraag een present-exp. **franco** gezonden.
De Uitgever, JAN HAAN
te GRONINGEN.

Per JAARGANG van 5 deelen bij intekening f 4,— ingeraaid, en in 5 Prachtbanden * f 5,75 *		IEDER WERK is afzonderlijk verkrijgbaar à f 0,90 ingenaaid en f 1,25 in prachtband.
DOEL: Zoo goedkoop mogelijk uitgezochte CHRISTELIJKE LECTUUR verspreiden.		
In VAN DER STAL'S CHRIS- TELIJKE BIBLIOTHEEK ver- schijnen alleen splinternieuwe boeken. De inhoud is degelijk, boeiend, frisch, interessant en van de beste auteurs. De uitvoering is keurig: een duidelijke letter op mooi papier, geïllustreerd, formaat octavo. De omvang der boeken zal zijn		
15 à 20 vel, dus variëren tus- schen 240 en 320 pagina's. Een jaargang bestaat alzoo uit pl.m. 1400 BLADZIJDEN. De prijs is uiterst laag.		
In den eersten jaargang, die loopt van October 1901 tot Octo- ber 1902 verschijnen de volgende 5 werken met tusschenpoelen van 2 à 3 maanden:		
ZIJN KEUS--EN DE HARE. Uit het Engelsch van EVELIJN EVERETT GREEN en — — — H. LOUISA BEDFORD door C. VAN OPHEMERT.		
LAUWEREN EN DOORNEN. Een oorspronkelijk verhaal door P. J. KLOPPERS.		
LENTE. Een oorspronkelijk zielkundig verhaal door J. POSTMUS.		
ONEFFEN PADEN. Uit het Engelsch van SILAS K. HOCKING door C. VAN OPHEMERT.		
DE JONKVROUWE VAN STOEVELAAR. Een oorspron- kelijk geschied- kundig verhaal, door J. N. VAN HESTEREN.		
Het eerste werk is verschenen.		
Van der Stal's Christelijke Bibliotheek mag zeker de mooiste uitgave op dit gebied genoemd worden en heeft het meest aantrekkelijke program. Men vrage het uitvoerig prospectus bij zijn Boekhandelaar of bij den Uitgever. Bij beiden is tevens de intekening opengesteld.		
De Uitgever, JAC. C. VAN DER STAL. UTRECHT.		

Bij ZALSMAN te Kampen ver-
scheen:

Feeststoffen
DOOR
J. BAVINCK,
predikant der Geref. kerk te Kampen.
(Voor het Kerstfeest en voor
Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer 9 leerredenen is
slechts **90 cent**.
Terstond bij de uitgave in 1900 ge-
noot deze bundel leerredenen veel be-
langstelling, zoo wegens den inhoud,
als den lagen prijs voor **136 bladz.**
groot 8°, best papier en duidelijke letter.
Verdere aanbeveling is thans overbodig.

Uitgave van
DADAAMEN
ROTTERDAM
BIBLIOTHEEK
VOOR HOOFD
HART

Als No. 2 van deze »Bi-
bliotheek» zal binnenkort
verschijnen
Fer Vrijheid en Rech.

Eene **HELDIN** onder de
Helden van Zuid-Afrika,
DOOR J. KEUNING.

Den intekenaar wordt voor
dit boek (van pl.m. 250 blad-
zijden) slechts **75 cents** in
rekening gebracht.

Niet ingetekenden beta-
len er f 1,40 voor en f 1,90
voor een ex. in stempelband.

Prijs van den geheelen eer-
sten jaargang (Oct. 1901—
Oct. 1902) f 3.— (DRIE
gulden) waarvoor 4 flinke
boeken worden geleverd, 3
oorspronkelijk Hollandsche en
slechts 1 vertaald werk.

Voor nadere bijzonderheden
raadplege men den fraai
geïllustreerden Catalo-
gus, die alom kosteloos te
bekomen is, alsmede bij den
uitgever
D. A. DAAMEN te Rotterdam.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

Alphabetische lijst
van onderwerpen en denkbeelden met
aanzijziging van daarop toepasselijke
PSALMVERZEN
DOOR

E. F. H. WOLF.
Tweede verbeterde druk.
Ing. f 1,00, g-b. f 1,40.
Een boekje niet alleen voor H. H.
Predikanten en Studenten, maar ook
voor het huisgezin en ieder die een
toepasselijke Psalmvers wil zingen.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Van den heer H. W. te U. f 25, door
den heer C. Verhoef te Bodegraven f 95,
den heer Jn. Plas Jz. te Purmerend
f 95,75, door den heer R. Barneveld te
Vreeswijk f 91,50, door den heer J. O.
Nauta te Workum f 18, door den heer M.
van der Laan te Kollum f 73, door Ds.
J. Wisse te Garjip f 74, door den heer R.
Hoornta te Makkum f 79, door den heer
W. C. van Munster te Leeuwarden f 154,50,
door den heer C. A. van Drimmelen te
Klundert f 106, door den heer A. de Lange
te Wassenaar f 84,50, door den heer H.
Emmen te Tienhoven f 29, door den heer
H. Bouma te Rouveen f 13,50, door den
heer G. A. Brante te Geldermalsen f 10,
door den heer T. A. van Dijken te Ten
Boer f 27,90, door den heer G. W. van
Apeldoorn te Warffum f 15,50, door den
heer P. Melis Azn. te Serooskerke f 43,
door Ds. A. Boekenoggen te Apeldoorn
(afr.) f 8,50.

Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):

Van de Geref. kerk te Appinredam f 24,01,
van idem te Gees f 6, van idem te Brus-
sel f 21,82, van idem te Dordrecht f 25,
van idem te Heineoord f 7,27, van idem
te Molenaarsgraaf c. a. f 5,70, van idem
te Strijen f 5,02, van idem te Westmaas
f 9,37, van idem te Zwijndrecht f 20,25,
van idem te Antwerpen f 4,80.

Aan Schenkingen:
Door den heer C. J. Leijh te Leiden f 4.

Voor de Medische Faculteit:
Door den heer Jn. Plas Jzn. te Mooni-
kendam f 1, door den heer W. C. van
Munster te Leeuwarden f 3,50.

Voor het Studiefonds:
Door den heer J. van Aartsen Jz. te
Middelburg, van de Vereen. »Eid en
werk» f 60.

S. J. SEEFAT,
Hilversum.
Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE B A

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joff II: 1a, Vlaagt de Bazuin!

Vrijdag 22 November 1901

Pagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uwe getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóórruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adreſſeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren brengt ter kennis van de Kerken, dat 19 November met goed gevolg het 1e Candidaats-examen is afgelegd door den Student *J. H. Binnema van Tilburg*; die hiermede verlof heeft om, daartoe uitgenoodigd door den Kerkeraad, in de gemeente een stichtelijk woord te spreken.

Namens het College vd.,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

HEINKENSZAND, 17 Nov. 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde dag, naardien onze beroepen Candidaat dhr. D. Hoek van Noordwijk a/Zee, zich als Herder en Leeraar plechtig aan ons verbond, daarbij sprekende naar aanleiding van 2 Cor. 4:5. Met goedvinden van onzen geachten Consulent, die bij de intriede medes tegenwoordig was, had de bevestiging en handoplegging des voormiddags plaats door Ds. Laman van Kruiningen, die bij deze gelegenheid ons vooraf bepaalde bij 2 Petr. 1:19. De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd.

Namens den Kerkeraad,
J. STAKETIE, Scriba.

VLEUTEN-DE MEERN, 18 Nov. 1901. Bij vertrek van onzen Ouderling A. van Beusekom naar de Bilt, is voortaan het adres van de Ger kerk te Vleuten en de Meern

E. VAN WOUDENBURG te Vleuten.

NOORDWIJK a/Zee, 18 Nov. 1901. Zondag j.l. werd onder leiding van onze geachten Consulent Ds. Renkema van Rijnsburg, met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de Welerv. heer C. Lindeboom van Bolnes. Geve de Heere dat we ditmaal mogen gekozen hebben den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

KOUDEKERKE (Zeeland), 18 Nov. 1901 Gisteren was het voor de gemeente een blijde dag, doordien onze alhier beroepen Cand. tot den h. dienst, H. Ph. Ingwersen, door onzen vorigen Herder en Leeraar, Ds. J. Zijp van Zwartsluis, des morgens na eene gehoudene predikatie over Spr. 13:17b in den dienst des Woords is bevestigd. Des namiddags hield onze nieuwe Herder en Leeraar zijn intree-predikatie over Openb. 22:20. Bij beide plechtigheden was een groote schare toehoorders aanwezig, vooral des namiddags. Na het eindigen der intrée-predikatie sprak Dr. L. Wagenaar uit Middelburg, als afgevaardigde zijner kerk, een hartelijk woord tot Leeraar en gemeente en werd nog gezongen Ps. 132:10. Stille de Heere onzen nieuwen Herder en Leeraar tot een rijken zegen voor de gemeente, is de bede van den kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
P. BOONE Pzn. Sr., Scriba.

AALDEN, 19 Nov. 1901. Ter verbetering van het bericht van deze gemeente, opgenomen onder de rubriek kerknieuws (zie Bazuin No. 46), zij hier vermeld, dat na Ds. Schoemakers (1ste keer) als Leeraar deze gemeente heeft gediend Ds. Koers en na Ds. Schoemakers (2de keer) Ds. Tolma.

Namens den Kerkeraad,
J. KOORS, Scriba.

LEERDAM, 18 11 1901. De Kerkeraden der Ger. kerken A en B te Leerdam, deelen aan de Ger. kerken met dank aan den Heere mede, dat de afdeelingen A en B zijn ineengesmolten, en nu samen de Ger. kerk te Leerdam vormen; een en ander is geapproeerd door de Class. Verg. te Gorinchem van 7 November. Den 17 November hopen wij in één kerkgebouw te zullen gaan vergaderen.

Namens den Kerkeraad der Ger.
Kerk te Leerdam,
A. C. v. d. HOEK,
Scriba,

aan wien alle Stukken deze kerk betreffende
de toegezonden moeten worden.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Vergadering op Donderdag 28 Nov. 1901 te Helder, aanvang 's morgens 9½ uur.

Agendum gewoon.

Namens de Classis voornoemd,
J. W. WEGHELAER, Corr.

Classis Groningen.

Rapporten van de Classis Groningen aangaande een andere regeling van Art. 13 D. K. O. zijn (à 12½ cent) te verkrijgen aan het adres van Ds. P. Bos te Ten Boer.

Namens de Classis,
Ds. P. BOS, Scriba.

Classis Franeker.

De Classis Franeker heeft in hare verg. van den 14e Nov. l.l., bijgestaan door de Prov. Dep. ad. Ex. peremptoir onderzocht den Eerw. heer H. v. d. Wal, beroepen dienaar des Woords in de gecombineerde kerken Midsland en West-Terschelling, en hem met alle stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

Namens de Cl. Franeker,
J. C. BALHUIZEN, Scriba.

Classis Heerenveen.

De Cl. Heerenveen heeft in hare vergadering van 20 Nov. j.l., na gehouden preparatoir onderzoek, met algemeene stemmen in de Geref. kerken beroepbaar gesteld den heer T. Gerber van De Lemmer. (Volgens ons officieus toegezonden bericht. — RED.)

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispeel.

Nagift van de Ger. gem. te Vrijhuizen f 0,75
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 19 Nov. 1901.

Voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Van de gemeente te:
Houwerzijl f 7,82½ Warfum f 13,29½
Leens - 22,26 Aduard - 8,64
Middelstum - 27,26 Bedum A - 34,17
Pieterburen - 14,58 „ B - 3,—
Schouwerzijl - 6,05 Ezinge - 12,16½
Uithuizen - 26,75 Groningen B - 15,91
Uithuizerm. (O. g.) - 10,15 Kielsindeweer - 4,26
„ (W. g.) - 25,60 Wets-Sauwerd - 7,15
Ulrum - 21,82½ Ten Boer - 21,45
Winsum - 16,56½ Zuidwilde - 10,43
Zoutkamp - 11,95½ Van N. N. - 20,24
P. PO. TEMA, Penningw.

Warfum, 18 Nov. 1901.

Voor de Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Gevonden i.h. kerkzakje te Uithuizen f 5,00
Van de Ger. Zondagschool te Gorinchem - 5,00
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 4 Nov. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Boskoop ½ coll. f 8,15 Lemelerveld f 0,87½
Bellingwolde 1ste c. - 1,80 De Krim - 9,78½
Midwolde „ - 7,96 Neede en Rekken - 12,67½
Nieuw-Beerta „ - 2,94 Oudorp - 1,93
Oude-Pekela „ - 13,— Rozenburg - 2,17
Meeden 2e c. - 6,20½ Rockanje - 1,50
Veendam „ - 16,28½ Oud-Beijerland - 3,14
Nieuw-Leenzen „ - 5,35 Zuidland - 8,64
Dedensvaart - 27,49 Vlaardingen A - 36,—
Avereest - 4,13 Langeslag - 5,18

Contributies.

Door Ds. G. Doekes te Heemse, Corr. Cl. Ommen de contributies:
Uit den Ham, Corr. S. Pastink, van Ds. J. J. Kuiper f 1,
H. Bartels f 1, S. Pastink f 1, H. J. Immink f 1, J. Kroeze f 1, W. Scheppink f 1, A. Kamphuis f 1, J. Reehuis f 1, M. Laarman f 1, J. H. van Laar f 1, M. Oudelaar f 1, J. Meijer f 1, G. H. Pastink f 1, Wed. J. B. Meijer f 2,50, M. Klein-nijenhuis f 0,75, H. Oudelaar f 0,75, G. J. Rutgers f 0,65, J. Moddejonge f 0,50, J. Klein-nijenhuis f 0,50, G. Schipkate f 0,50, G. J. Koppelman f 0,50, J. H. Plaggenmaars f 0,50, D. Zwenzelman f 0,50, G. Reehuis f 0,50, J. Grootholder f 0,50, H. Meijer f 0,50, J. ten Brinke f 0,50, H. J. Bartels f 0,50, B. J. Immink f 0,50, W. Bartels f 0,50, J. Wolters f 0,40, G. J. Valk f 0,35, H. D. Laarman f 0,35, W. Wessels f 0,35,

G. D. Meijer f 0,35, M. Bloemendaal f 0,30, D. Bartels f 0,25, B. Laarman f 0,25, M. ten Brinke f 0,25, A. B. Meijer f 0,25, A. Kamphuis f 0,25, H. D. ten Brinke f 0,25, D. ten Brinke f 0,25, G. J. Klein-nijenhuis f 0,25, G. W. Reehuis f 0,25, G. Laarman f 0,25, G. Jansen f 0,15, A. Eshuis f 0,50.
Uit Bergentheim van H. Waterink f 0,50, M. Nijman f 0,50, D. Wijnholt f 0,25, E. Noodveld f 0,25, G. Arends f 0,50, G. J. Rotman f 0,25, J. Mennink f 0,25, L. Heres f 0,25.
Door Ds. G. H. Zahn te Vries, Corr. Cl. Assen, de contributies:
Uit Roden, Corr. L. Krammer, van J. Ankema Sr. f 2,50, G. Rademaker f 2,50, Da. D. Felix f 1, H. Hoeksema f 0,50, J. Huizenga f 1, A. Meyering f 1, J. Ankema Jr. f 1, Wed. B. Boer f 0,50, S. Hollander f 0,50, G. Schuil f 0,25, O. Hart-holt f 0,50, L. J. Beuring f 0,25, K. Holtman f 0,25, G. G. Mulder f 0,50, Jansje Bosma f 0,25, K. Klassens f 0,25.
Van de kerk te Gasselternijveer f 25.
Uit Vries van Wed. J. Janssens f 1, Ds. G. H. Zahn f 1, J. Barkhuis f 0,50, R. Hommes f 0,50, R. Koops f 0,50, R. Brouwer f 0,25.
Uit Smilde, bijeenvergaderde contrib. door R. Janssens f 11,50, door H. Schans f 5, door B. Groenink f 16,30.
Uit Assen, Corr. J. Buning Jr., van Ds. W. W. Smitt f 2,50, J. Buning Sr. f 1, J. van Dalen f 1, R. Menninga f 1, J. W. Menkeld f 1, H. Scheffers f 1, H. Smalbroek f 1, E. Ubels f 1, P. Bos Azn. f 1, J. Janssens f 1, S. S. Hofstra f 1,50, Meij. de Wed. H. Wijnia f 1, T. Boskers f 1, J. H. Brasz f 0,50, W. Vros f 1, A. Schuil f 0,50, J. Smalbroek f 1,50, Th. Ployter f 1, J. Benes Jr. f 1, J. Ubels f 1, J. Koops f 1, J. de Ruiter f 1,50, Meij. de Wed. Stoker f 1,50, J. Timmer f 2, Meij. de Wed. Greven f 10.

In de opgave Bazuin No. 38 moet geschrapt worden de collecte van Borger f 3, en item Bazuin No. 46 Ridderkerk f 3.
De Penningmeester
van de Theologische School,
Zwolle, 16 Nov. 1901.
DR. H. FRANKSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van den hr. T. Pilon, Amsterdam f 5,—
Van Meij. P. A. d. G. Kolijnplaat - 1,—
Door Ds. Kropveld Rijswijk van A. W. v. Dalen
vid Geref. Zondagschool Spr. 22:6 Gorinchem - 7,50
Met vriendelijke aanbeveling voor nieuwe giften,
daar de inkomsten in den laatsten tijd de uitgaven gansch niet dekken.

Rotterdam, N. KOORS,
18 Nov. 1901. Oostvestplein 65.

Voor de Zending o. Reid. & Moh.

Door Ds. J. Koppes, gev. in 't kerkzakje te Yerseke f 2,10
Door D. van Eeken, v/d Ger. Jonged.-Ver. „Tallitha Kumi" te Steenwijk (A) - 2,95½

N. B. Vermelding in de Bazuin geschiedt alleen op verzoek.

Doersborgh, B. DE MOEN,
16 Nov. 1901. Quaestor.

ONMIDDELLIJKE WEDER-
GEBORTE.

XXIX.

Terwijl de methodistische en de ethische methode van prediking beide aan eenzijdigheid lijden, verenigt eene goede bediening des Woords altijd de beide elementen in zich, die ook in de H. Schrift steeds samengaan: het uitgaan van het verbond en het aandringen op geloof en bekeering.

De moeilijkheid, om deze beide bestanddeelen in de prediking op te nemen en met elkander in evenwicht te houden, wordt door ieder bedienaar des Woords in zijne mate besef. En zelfs de gewone leden der gemeente voelen terstond de disharmonie, wanneer het eene bestanddeel der waarheid aan het andere opgeofferd wordt, ook al kunnen zij er zichzelve en anderen geen rekenschap van geven. Want aan eenzijdigheden en overdrijvingen heeft het bij dit punt ook in kerken van Gereformeerde belijdenis nimmer ontbroken, al verviel men daarbij nog niet terstond in methodistische of ethische uitersten.

Aan den eenen kant toch zijn er altijd geweest, die aldus redeneeren:

de gemeente bestaat uit louter geloovigen en alle leden zijn te beschouwen als wedergeborenen, zelfs de kinderen hoofd voor hoofd, die in het verbond der genade begrepen zijn en ten doop worden aangeboden; dienovereenkomstig worden zij in de waarheid onderwezen, bij voldoende onderzoek en na openbare belijdenis tot het avondmaal toegelaten, of ook, indien eene enkele maal eens eene uitzondering voorkomt en iemand zich schuldig maakt aan kettersche leer of ergerlijken levensvandel, na herhaalde vermaning door middel van den kerkelijken ban uit de gemeente verwijderd. Want de tucht is bij machte, om de kwade elementen van de goede te scheiden en de kerk dus bij hare ontwikkeling en uitbreiding te houden in het zuivere spoor.

Maar anderen rekenen meer met de werkelijkheid en kunnen er niet toe komen, om van ieder kind, dat gedoopt wordt en van ieder lid der gemeente hoofd voor hoofd te gelooven, dat hij een uitverkorene en een wedergeborene is. De ervaring leert het zoo gansch anders en de praktijk komt iederen dag met de theorie in conflict. Ook al matigen zij zich volstrekt niet aan, kenners der harten te zijn; het is toch voor

geen ontkenning vatbaar, dat er bij het huisbezoek vele leden der gemeente worden aangetroffen, die geen enkele bewijs van geestelijk leven vertoonen, van de schuld der zonde geen besef hebben en aan een Zaligmaker voor hunne zielen geen behoefte gevoelen. En als zij van de kinderen des verbonds, die gedoopt worden, een oogenblik zich het geloof zouden willen opdringen, dat zij allen wedergeboren zijn, dan worden zij straks bij het opgroeien door duizenden hunner teleurgesteld, die de wereld liefhebben, de zonde gaan dienen en in ongeloof sterven. Het is eenvoudig, zoo meenen zij, een zichzelf opgedrongen, eigengemaakt geloof, om het er in ernst voor te houden, dat alle leden eener gemeente, ook zelfs van zulk eene, die de tucht handhaaft, uitverkoren zijn en wedergeboren door den Geest Gods.

Om de moeilijkheden uit den weg te ruimen, die op die wijze rijzen tusschen leer en leven, tusschen theorie en praktijk, zijn er weer sommigen, die het leven geheel willen laten beheerschen door de leer en anderen, die de leer trachten te fatsoeneeren naar het leven. Eerstgenoemden offeren de katholiciteit der kerk aan de heiligheid op, nemen

met kracht de tucht ter hand, weren en bannen uit, alwat geen klare teekenen van geestelijk leven vertoont en hopen in dien weg een kerk van louter heiligen te kunnen stichten en voortplanten op aarde. Laatstgenoemden houden de katholiciteit der kerk ten koste van hare heiligheid vast, en zijn voorstanders van eene volkskerk, die doopt, alwat in het doophuis zich aanbiedt, en het recht op het sacrament alleen laat ahangen van het begrepen zijn in een uitwendig verbond. Genen gaan uit van de onzichtbare zijde der kerk en brengen het tot geen organisatie, tot geen vaststaand kerkinstituut; zij vervallen tot sectarisme en lossen de vergadering der geloovigen in talloze, willekeurige groepen van individuen op. Dezen gaan uit van de zichtbare zijde der kerk, zoeken haar wezen in uitwendige organisatie, in reglementen en statuten, en loopen gevaar, om datgene, wat het eigenlijke wezen der kerk is, onder de handen te verliezen; zij maken de kerk tot een dor geraamte, waaruit het leven ontvloeden is.

Deze zijn de gevolgen, waartoe men komt, als men den weg des Heeren verlaat en door eigen rede-neering een oplossing wil geven van

de moeilijkheden, die tusschen de leer en het leven der kerk hier op aarde ten allen tijde zich voordoen. Want God wil juist in zijn Woord, dat wij deze moeilijkheden niet zullen oplossen, maar dat wij ze aanvaarden zullen, en er intheorie en praktijk beide, voor onszelf en voor anderen, rekening mede zullen houden. De waarheid is noch uitsluitend aan de eene, noch uitsluitend aan de andere zijde te vinden, maar zij komt dan eerst ten volle tot haar recht, wanneer wij de gansche Schrift aanvaarden en door haar ons persoonlijk en kerkelijk leven laten beheerschen.

Het is ermede als met de belijdenis van Gods onveranderlijken raad en 's menschen vrijheid en verantwoordelijkheid. Wie hierbij de eene waarheid ten koste van de andere wil handhaven, behoudt er niet eene over maar verliest ze beide. Wie Gods raad ontkent, om 's menschen vrijheid te redden, raakt ook die vrijheid kwijt en speelt ze in handen van menselijke willekeur of brutale natuurmacht. En wie 's menschen vrijheid loochent, om de onveranderlijkheid van Gods raad te eeren, ruilt de wijsheid van den raad voor de dwaze wreedheid van het noodlot in. De eene waarheid eischt en onder-

stelt juist de andere en wordt zonder de andere terstond van haar bijzonder karakter beroofd. In den raad Gods, gelijk de Schrift dien leert, ligt de vrijheid des menschen opgesloten, en de vrijheid des menschen is niet bestaanbaar zonder den alwijzen en onveranderlijken raad Gods.

Zoo nu hebben wij in het kerkelijk leven beide waarheden vast te houden, dat de gemeente eene vergadering van ware Christgelooovigen is en dat er desniettemin voortdurend in haar midden de roepstem moet uitgaan tot geloof en bekeering. Wij hebben te belijden in woord en daad ééne heilige en katholieke kerk en aan die belijdenis vast te houden trots al de moeilijkheden, die zich voordoen. De heiligheid mag niet opgeofferd aan de katholieciteit, en de katholieciteit niet prijsgegeven worden ten bate der heiligheid; want ééne verachtend, verliezen wij beide. In de ééne Christelijke kerk zijn beide eigenschappen van nature begrepen.

Eenerzijds hebben wij dus uit te gaan van en zoo lang mogelijk vast te houden aan het verbond, niet alleen zooals de Heere in onze eigene kerken het opgericht heeft, maar gelijk Hij het onder de leiding zijner voorzienigheid in de menschheid van geslacht tot geslacht laat bestaan, voorzover zij gedoopt is en den Christennaam draagt. Het Anabaptisme en Methodisme en de daaraan verwante richtingen miskennen dat verbond; zij hechten aan de kerk, aan den doop, aan de Christelijke opvoeding geen waarde; omdat deze niet alles zijn, beteekenen zij in hare oogen niets. Doch zoo onderwijst des Heeren Woord ons niet. De profetische prediking gaat uit van de onderstelling, dat Israël des Heeren volk is; en Christus zelf beschouwt de Klein-Aziatische gemeenten, als zijne gemeenten, hoezeer zij reeds bedorven en vervallen zijn. Zelfs getuigt de Apostel Paulus nog van Israël, nadat het zijn Messias verworpen heeft, dat het door God niet is verstooten maar dat zij beminden blijven om der vaderen wil, en hij bewijst dit daarmede, dat er nog voortdurend, gelijk hijzelf, uit Israël aan de gemeente worden toegevoegd.

Dit uitgaan van het verbond is een machtig element in de prediking en in alle persoonlijk gesprek. Het geboren zijn in de Christelijke kerk, het gedoopt zijn in den naam van God Drieëenig, het opgevoed zijn in een Christelijk gezin — het zijn alle, mits men het in goeden zin versta, aanknooppingspunten voor de prediking van het Evangelie. Zij leggen beslag op den mensch, zij houden zijne conscientie geopend voor de bediening des Woords, zij verschaffen aan den dienaar des Evangelies een recht om hem op te eischen voor 's Heeren dienst. Christenen, hoever ook afgedoold, zijn nooit aan Heidenen gelijk. De gemeente-prediking is in haar uitgangspunt van de zendingsprediking altijd wezenlijk onderscheiden.

Van al deze elementen van waarheid wil de H. Schrift, dat wij ze erkennen en ervan uitgaan zullen. Wij zullen de Katholieciteit der kerk eerbiedigen, zoover zij ook in verbasterde vormen zich naar Gods bestel heeft uitgebreid in de menschheid. De Christenheid in haar geheel is het volk Gods, dat in de dagen des N. Testaments de plaats van Israël heeft ingenomen. En daarmede staat de Schrift ook tegen die allen over, die doordrijvend op beginselen en uit zucht naar consequentie nog liever zouden zien, dat zij, die den Christennaam dragen maar den Christus naar de Schriften loochenen, ook den Christennaam varen lieten en uit pure consequentie tot het Heidendom terugkeerden. Daar zijn er, die er vermaak in scheppen, om met de zweep der „consequenzmacherei“ de Ethischen den weg der Modernen en de Modernen den weg der Socialisten en de Socialist den weg der Nihilisten en Anarchisten op te drijven. Maar roeping van den dienaar des Evangelies is, om te redden wat er nog te redden valt, en in de vele conse-

quentien nog een zegen en een bewijs van Gods wederhoudende genade te zien.

Doch gelijk wij eenerzijds de katholieciteit der kerk hebben vast te houden, zoo behooren wij anderzijds hare heiligheid te belijden. Wij mogen het wezen der kerk ter wille van de practijk niet anders bepalen, dan het in waarheid volgens Gods Woord bestaat. De kerk is en blijft de vergadering van ware Christgelooovigen, ook al zouden alle kerken op aarde vervallen en ontaard zijn; haar wezen wordt door het geloof des harten bepaald. Zoo ook zijn de sacramenten alleen voor de ware geloovigen ingesteld; wij mogen op grond van Gods Woord niet anders belijden. Al worden zij miljoenen malen uitgereikt aan zulken, die niet tot de ware geloovigen behooren, hun wezen wordt en mag daarom niet veranderd worden. Een ware, Christelijke doop wordt er dan alleen bediend, wanneer met de uitreiking van het teeken door den dienaar Christus uit den hemel de werking zijns Geestes verbindt, en de betekkende zaak door den doopeling met een oprecht geloof wordt aangenomen en genoten.

Daarom behoort ook in de gemeente-prediking de ernstige roeping tot geloof en bekeering nimmer te ontbreken. Het uitgaan van het verbond ontslaat daar niet van, maar verplicht er juist toe. Die verplichting is niet eerst ontleend aan de onderstelling, dat alle uitverkorenen reeds in hun eerste levensdagen vóór den doop zijn wedergeboren, en geldt niet alleen ten opzichte van hen, die alzo in hunne prille jeugd zouden zijn wedergeboren. Maar zij heeft haar grond in het verbond der genade, gelijk het historisch onder Gods leiding in de menschheid zich uitgebreid heeft en alle Christenen en Christenkinderen omvat, en zij geldt ten opzichte van hen allen te zamen, hetzij zij al dan niet in vroeger dagen reeds werden wedergeboren. Want hoe onwaardebaar groot de zegeningen reeds zijn, die God daarin ons schenkt, dat wij van onze geboorte af in het verbond der genade begrepen zijn, in eene Christelijke kerk uit Christenouders geboren zijn, met den heiligen doop gedoopt en in eene Christelijk gezin opgevoed zijn — al deze zegeningen zijn toch niet genoeg. Het komt voor een iegelijk aan op het persoonlijk, zaligmakend geloof; alleen wie in den Zoon geloof, heeft het eeuwige leven. Of de kerk al onderstelt, dat hare leden allen geloovigen zijn; of zij, over het hart niet kun-nende oordeelen, met uitwendige belijdenis en wandel zich moet tevreden stellen en daaraan hare gedragslijn ontleent; dit alles doet niets tekort aan de waarheid, dat ieder zichzelf onderzoeken en beproeven moet, en dat niemand, hetzij binnen of buiten de kerk, het koninkrijk der hemelen zal ingaan, tenzij hij wedergeboren zij uit water en Geest. Niet de kerk, en niet de dienaar des Woords, alleen God in den hemel spreekt zalig.

Beide elementen behooren dus in de gemeente-prediking samen te gaan: aanknoopen aan het werk Gods, dat vooraf is gegaan, aan de gaven en zegeningen, die Hij in zijn verbond, in zijn Woord, in zijn doop, heeft geschonken; voortbouwen op den grondslag, die door Hem zelf is gelegd; maar dan ook voorts voortdurende vermaning tot zelfonderzoek, opdat men zich niet bedriege voor de eeuwigheid, ernstige roeping tot geloof en bekeering bij den aanvang en bij den voortgang beide, want alleen wie geloofd zal hebben, zal zalig worden. Geen van beide elementen mag in de prediking voor de gemeente gemist worden, noch het opbouwend noch het ontdekkend element. Welk van beide op een gegeven plaats en tijd den voorrang verdient, valt niet te bepalen. Dat hangt van de tijden en gelegenheden van de toestanden en omstandigheden af. In de profetische prediking klinkt de roepstem tot bekeering het luidst; in de apostolische vermaning, om op te wassen in de kennis en genade

van Christus, en in de brieven van den verheerlijkten Heiland aan de zeven gemeenten, wisselen waarschuwing en bedreiging met vertroosting en belofte af. In onze kerken is de dienaar des Woords door geen pericopen-stelsel gebonden en is hij vrij in de keuze van zijn tekst. Maar die keuze is daarom niet willekeurig; zij behoort bepaald te worden door de kennis, die de dienaar des Woords als een goed en getrouw herder van zijne kudde en van ieder zijner schapen draagt, en door de hem toebetrouwde roeping, om niet een gedeelte, maar het gansche Woord te bedienen en een verkondiger te zijn van den vollen raad Gods.

Op een practisch punt treedt dit dubbele karakter der gemeente-prediking zeer duidelijk aan het licht, n.l. bij de bediening van het heilig avondmaal. Eenerzijds zijn alle belijdende leden der gemeente, zonder uitzondering, van Gods wege verplicht, om den dood des Heeren te verkondigen. Anderzijds mogen alleen ten avondmaal gaan degenen, die zich met waren harte tot God hebben bekeerd. Tusschen moeten en mogen is in de werkelijkheid telkens een pijnlijk conflict. Geen menschelijke redeneering is in staat, om dit conflict op te lossen; het bestaat en blijft bestaan ondanks al onze theorieën. Want het is eenerzijds onjuist, dat de verplichting, om het heilig avondmaal te vieren, niet zou rusten op alle belijdende leden der gemeente, ja op alle gedoopten, die tot jaren van onderscheid gekomen zijn. En het is anderzijds evenmin waar, dat allen vrijen toegang tot en recht op het avondmaal hebben, die, schoon leden der gemeente, toch het zaligmakend geloof missen. Daarom behoort in de prediking zoowel de verplichting van het moeten als het recht van het mogen duidelijk aangegeven en steeds met elkander verbonden te worden. God eischt dat van ons in zijn Woord. Hij wil, dat wij dit conflict zullen laten staan en door geen menschelijke redeneering uit den weg zullen trachten te ruimen.

Maar Hij leest het zelf op, door genade te verleenen aan hen, die in den nood het oog opslaat tot Hem, en door onontschuldigbaar te stellen alle degenen, die zijne gaven ver-smaden en zijne roeping weerstaan. Het verbond is de weg, waarin de Heere zijn raad volvoert.

BAVINCK.

HET GEESTELIJK LEVEN.

V.

HET GELOOF. (1)

Niet ineens echter kan de mensch zich ten volle van God losmaken; God toch werpt zich op hem, en houdt hem vast. Wij zien dit bevestigd aan de eerste wereld; die welke tusschen den val en den zondvloed in ligt. Niet terstond werd de indruk uitgewischt, dien de aanschouwing der schepping in 's menschen binnenste achterliet; lang nog liet de mensch zijn hart spreken en zijn amen hooren op het getuigenis der scheepselen, dat een Almachtige hen had gemaakt. Van de algemeenheid dezer erkenning getuigen nog de namen van de menschen vóór den zondvloed, niet slechts die der Sethieten, maar ook die der Kainieten; de naam Gods toch. El, de Sterke, is van meer dan eenen naam uit beide geslachten een vormend bestanddeel, vgl. Gen. 4 : 18.

Toch bleek er van de verzekerdheid, dat God bestond, geene kracht uit te gaan, om de harten aan Hem te verbinden. Daartoe is trouwens iets anders noodig. De duivelen houden zich ook overtuigd, dat er een God is, maar hun geloof doet hen van Hem vluchten. De erkenning van Gods aanwezigheid is wel voorwaarde tot Godsdienst, maar geenszins beginsel daarvan. Wat is het dan, waaruit zich het verschijnsel verklaart, dat er in de eerste wereld gevonden werden, die God zochten in hun offer, zijnen Naam aanriepen, en hemelwaarts met Hem wandelden? De Schrift verklaart, wat zij verhaalt; zij wijst ons in Hebr. 11 het geloof aan, als het geheim hunner gemeenschap met God.

Geloof — wat is dat? Geene vraag is van grooter gewicht dan deze. Zegt de Schrift niet, dat het zonder geloof onmogelijk is Gode te behagen?

De vraag: wat verstaat de Schrift door geloof? konden wij vooraf laten gaan door de vraag: wat wordt in de

sprake des gewonen levens door geloof verstaan? Immers spreekt de Schrift onze taal; zij zou onze woorden niet gebruiken, als zij er iets anders onder verston dan wij.

Zetten wij ons dan tot de beantwoording dezer laatste vraag. Oorspronkelijk heeft het woord »geloof» dezelfde betekenis als het woord »krediet». Men zeide van een betrouwbaar persoon, dat hij »van grooten gelooft» was, of dat hij »in gelooft stond»; omgekeerd heette het van iemand, die in zijne zaken achteruitging, dat hij van »krunk of klein gelooft» was. Bij iemand geloof hebben was zooveel als bij iemand in krediet staan; iemand zijn geloof leenen, iemand zijn krediet leenen. Er waren spreekwoorden als deze »kwaad geluk maakt kwaad gelooft», dat is, looft het iemand tegen, dan gaat zijn krediet achteruit; »het beste geloof is gereed geld», dat is, geen beter krediet dan gereede betaling.

Van vertrouwen in geldzaken wordt het woord geloof thans niet meer gebruikt, noch van vertrouwen dat men ontvangt, noch van vertrouwen dat men verleent. Uit het aloude gebruik van het woord, om aan te wijzen wat wij thans krediet noemen, blijkt echter duidelijk, dat het de gedachte van vertrouwen in iemand of in iets in zich sloot. Geloof en vertrouwen hebben in den grond dezelfde beteekenis.

Het woord »geloof» stamt af van het woord »gelooven». Dit laatste woord had oorspronkelijk de beteekenis van iets aangaan vinden, of, zich door iets gebonden gevoelen; deze beteekenis leeft in ons gelieven of believen nog voort. Daaruit ontstond eerst de beteekenis van inwilligen of toestemmen, later die van vertrouwen. Deze laatste, die van »vertrouwen stellen», is de oudste, waarin het woord gelooven in onze taal voorkomt; b.v. »wijs is hij, die zichzelf niet al te veel gelooft». Beide woorden, gelooven en vertrouwen, waren dus oorspronkelijk van gelijke strekking. Later echter verkreeg »gelooven» eene meer bijzondere beteekenis, die namelijk, waarin het nog hedendaags wordt gebruikt. Met opzicht tot personen gebezigd, wil het zooveel zeggen, als iemands beweringen als waarachtig en betrouwbaar aannemen uit vertrouwen in zijn persoon, of, van zaken gebruikt, iets voor waarachtig of betrouwbaar houden, ook al ontbreekt een wiskunstig of tastelijk bewijs. Gelooven is alzo zich op goed vertrouwen van iets verzekerd te houden. Daardoor is het meer dan vertrouwen; want het heeft zoowel een getuigenis of eene meening als een persoon tot voorwerp. Wij vertrouwen onze ouders; daarom gelooven wij, wat zij ons zeggen. In »gelooven» ligt alzo »vertrouwen» opgesloten; soms zelfs beperkt zijne beteekenis zich in de Schrift tot die van »toebetrouwen», zooals Luk. 16 : 16, Joh. 2 : 14, Rom. 3 : 2, 1 Cor. 9 : 17. Maar doorgaans toch heeft het een ruimer omvang, daar het de werking mede omvat, die het vertrouwen, met betrekking tot den vertrouwden persoon, of de vertrouwde zaak, in ons binnenste tot stand brengt, zoodra deze persoon ons iets verzekert, of omtrent deze zaak door ons iets gemeend wordt.

Gelijke uitbreiding verkrijgt alsdan het oorspronkelijk met vertrouwen samenvallend woord »geloof». Het ontvangt de beteekenis van eene op vertrouwen, anders gezegd, op krediet rustende verzekerdheid omtrent een persoon of zaak. Dit zal ons ten volle duidelijk worden, als wij het woord »geloof» toelichten door zijne tegenstelling, het woord »ongeloof». Ongeloof is niet hetzelfde als wantrouwen; het is ruimer van omvang, want het wijst de gestalte aan, die zich in onzen inwendigen mensch vormt, als wij in iemand, in zijne beweringen en beloften geen vertrouwen stellen, en ze daarom niet aannemen, maar betwijfelen, of zelfs verworpen. Geloof onderstelt evenals ongeloof steeds een woord, een getuigenis, dat ons omtrent iemand of iets wordt gegeven; hebben wij dan vertrouwen in den zegsman of in het gezegd, dan nemen wij het voor betrouwbaar, voor waarachtig aan, als iets waar wij ons op kunnen verlaten, of iets op kunnen bouwen. En de gestalte des gemoeds, die zich alsdan in ons vormt, heeten wij: geloof. De zekerheid, door het geloof verkregen, heeft dus een anderen grond, dan die, welke door onmiddellijke aanschouwing de onze wordt. Zij staat of valt met vertrouwen. Dit neemt echter niet weg, dat het woord gelooven ook tot eene zwakkere beteekenis kan af dalen. Ons spraakgebruik levert daarvan het bewijs; wij gebruiken gelooven soms in den zin van meenen; dan namelijk als de gronden, waarop wij iets beweren, ons te gewichtig toeschijnen om het niet, en te onvoldoende om het beslist voor zeker te houden, in welk geval wij zeggen: ik weet het niet, maar geloof van wel. Al komt het nu in de Schrift in dien zin nooit voor, dan toch wel in dien van een voor waarachtig houden,

dat niet op vertrouwen berust, maar op zinnelijke of redeneerkundige bewijzen, Joh. 16 : 14, 1 Cor. 2 : 5, of op eigene waarneming, Joh. 20 : 29. In dat geval is het geloof een bloot voor waar houden, dat zoowel in kwaden als in goeden, in duivelen als in menschen vallen kan, en geene deugd, ja, niet eens een zedelijk, maar een natuurlijk, noodzakelijk verschijnsel is.

VAN ANDEL.
(Wordt vervolgd.)

VOLKSNODEN.

De Vaccinedwang veroordeeld.

De Alg. Vergadering van den Bond tegen den Vaccinedwang, 30 Oct. j.l. te Rotterdam gehouden, heeft o.a. besloten: aan te houden het voorstel om een volkspetitiënneement in het leven te roepen tot afschaffing van den Vaccinedwang, in de hoop dat dit niet noodig zal zijn. Aangenomen is het voorstel, zich tot Hare Majesteit te wenden met een gemotiveerd verzoek om het volk te bevrijden van dezen dwang, die vele kinderen weert van de school en zeer vele harten en conscientien pijnigt. Door populiere geschriftjes enz. zal de Bond voortgaan te arbeiden en propaganda te maken.

Bijzonder belangrijk was de openbare samenkomst, die van nam. 2 tot 4 1/2 u. duurde. Twee van de drie aangekondigde voordrachten namen, met de daarop gevolgde gedachtenwisseling, den beschikbaren tijd in. Het eerst trad op de heer J. P. Schouten, arts te Bohnes, die de rechtmatigheid van het verzet tegen den dwang aantoonde uit de bezwaren die van geneeskundig standpunt tegen de vaccine kunnen worden ingebracht. Volgens Spreker is het gewraakte Art 17 van de Wet op de besmettelijke ziekten een vergrjip tegen de burgerij, de rechten van het gezin en de vrijheid van het geweten. Daarom wilde Spr. zich niet onttrekken aan de bestrijding van het Vaccinatie-dogma, hoe moeilijk het ook zij tegen den stroom in te gaan. De vijf volgende stellingen werden door hem toegelicht en verdedigd, met uitspraken van wetenschappelijke mannen en door statistieken-materiaal, en door ervaringen, bij epidemieën opgedaan.

I. De inenting moge een tijdelijke onafbaarheid voor pokken bewerken kunnen, zij is niet de oorzaak van het verminderen der epidemie in het begin der 19e eeuw, en is evenmin in staat geweest heftige epidemieën gedurende de laatste 100 jaar te voorkomen.

II. Voor het verdwijnen der pokken als volksziekte zijn andere oorzaken te over aanwezig, dan dat het niet als hoogst eenzijdig zou moeten worden gebrandmerkt, de eer daarvan alleen aan de vaccinatie te gemen.

III. Het is menigmaal gelukt beginnende pokken-epidemieën zonder vaccinatie, alleen door strenge isolatie en desinfectie, tot staan te brengen.

IV. De vaccinatie, zelfs onder de nauwkeurigste voorschriften toegepast, kan niet geacht worden een ongevaarlijke kunstbewerking te zijn.

V. De welvaart van den staat eischt geenszins de instandhouding van den vaccinedwang. Ten bewijze dat vaccinatie-ziekte en dood kan tengevolge hebben, constateert spr. onder meer dat, volgens officiële opgaven, in Duitschland van '85 tot '93 tengevolge van vaccinatie 88 personen zijn gedood, terwijl daar in '95 alleen 40 ziektegevallen zijn voorgekomen en 2 sterfgevallen. En ieder weet dat in deze de officiële opgaven beneden de werkelijkheid blijft.

Daarna trad op de heer J. H. de Waal Maleijt, lid der Tweede Kamer, die, volgens het nauwkeurig verslag in de N. Rot. Ct., bespreekt de kwestie van den vaccinatiedwang, in art. 17 der Wet tot voorziening tegen de besmettelijke ziekten neergelegd, uit staatsrechtelijk oogpunt. Spreker gaat eerst na de geschiedenis van dit artikel, dat plm. 6000 kinderen uit school heeft gehouden. Het artikel bepaalt, dat onderwijzers, onderwijzeressen of leerlingen, die niet, blijkens verklaring van een geneeskundige, met goed gevolg of meer dan eens de inenting der koepokken hebben ondergaan, of aan de natuurlijke kinderpokken (variola) hebben geleden, in de scholen niet worden toegelaten. Hierbij staat echter niet, wat met deze inenting wordt bedoeld; en dat is een groote leemte. Want op het gebied der inenting heerscht groote verscheidenheid. Zoo wordt niet uitgemakt of de inenting moet geschied zijn met dierlijke, dan wel met menschelijke stof. En dit is toch wel van gewicht, waar sommige geneeskundigen het inenten van arm op arm sterk afkeuren. Een lid van den geneeskundigen raad van Limburg heeft zelfs voorgesteld het te verbieden. Maar ook de animale stof kan schadelijke bestanddeelen bevatten. Zoo is er verschil over de wijze van en de hoeveelheid van de toe te dienen dosis, en ook over het aantal op te wekken pokken. De geneesheer mag in deze absoluut naar goedvinden handelen; zelfs zijn er geen voorschriften voorgeschreven. En de wet mag toch geen gevaarlijke operatie voorschrijven, zonder de mogelijke waarborgen te noemen ter voorkoming van ongelukken. Zijn hiertegen nog overwegende bezwaren te opperen, dan geve men spr. toe dat ook geen vaccinatiedwang mag bestaan. Moest de wet niet bepalen dat er vrijstelling mogelijk is voor kinderen, waarvoor de geneesheer inenting niet wenschelijk acht met het oog op den algemeenen gezondheids-toestand? De wet laat kinderen tot de school

toe, als zij met goed gevolg zijn ingeënt, maar ook als zij, zonder gevolg, tweemaal zijn ingeënt. En ook dit "zonder gevolg" wordt niet nader in zijn oorzaken omschreven. Dit nu is in strijd met het sluiten van de school voor niet-ingeeënte kinderen. Tenzij men niet de opgewekte pokken, maar het pokkenbrieffje als voorbehoedmiddel beschouwt!

Het geloof aan de voorbehoedende kracht van de vaccine moet al zeer zwak zijn, want men acht reeds voor een gevaccineerde het samen zijn met een ongevaccineerde gevaarlijk. Laat men nu eerst eens bewijzen dat oningeënten de besmetting gemakkelijker overdragen dan gevaccineerden. Men lette er hierbij op, dat een kind uit een besmet gezin toch steeds geweigerd wordt op school.

Alleen als 't bewezen was dat de pokken-epidemieën zijn begonnen bij de ongevaccineerden en op de gevaccineerden zijn overgegaan, dan ware de uitsluiting enigszins gemotiveerd. Doch de statistieken toonen aan, dat vaak juist de gevaccineerden het eerst worden aangetast.

Anderen zien in art. 17 geen bescherming voor gevaccineerden, doch een bescherming voor kinderen tegen hun ouders die hen aan de pokziekte blootstellen. Maar — zegt spr. — dit bereikt men toch niet volkomen, want de ouders, die hun kinderen thuis houden, bereikt men niet.

De toestand, door de leerplichtwet in het leven geroepen, is al zeer bespottelijk. De overheid straft de ouders die hun kinderen niet inenten, met de verplichting te thuis te houden. En dezelfde wet eischt straf tegen wie zijn kinderen thuis houdt. Alleen geen straf krijgen ouders die beide doen: hun kinderen niet vaccineeren en thuis houden. Vandaar de mogelijkheid dat de ouders den kinderen nu de zegeningen van de vaccine onthouden om ze te onttrekken aan de leerplichtwet.

Consequent is de regering allee voor al haar eisch vaccinatie en revaccinatie voor al haar burgers. Maar eerst heeft zij te bewijzen dat de vaccinatie gevaarloos is, en dat ongevaccineerden voor gevaccineerden gevaarlijk zijn.

Nadat in Dordt drie gezonde jongelieden als miliciens tengevolge van vaccinatie zijn gestorven, mag geen commandant vaccinatie van zijn manschappen eischen. Waarom dan juist de schoolkinderen gestraft voor de nalatigheid hunner ouders?

Spr. bestrijdt niet de vaccinatie, integendeel. Hij wenscht dat de overheid nu eens ernstige aandacht gaat wijden aan het vaccine-vraagstuk; dat zij de bereiding van de stof aan de stipte controle onderwerpe, dat zij de inenting binde aan vaste regelen, op overtreding waarvan straf worde gesteld; dat zij de uitwerking nauwkeurig late bestuderen.

Maar de dwang-bepaling lichte zij uit het artikel. Spr. acht zeer wenschelijk een wetwijziging, zooals mr. de Savornin Lohman in '89 heeft aangegeven, waardoor zij die voor den burgemeester hunner gemeente verklaren tegen vaccinatie bezwaar te hebben, voor hun kinderen vrijstelling krijgen van het pokbrieffje, om de school te bezoeken. Hier zou men dan voorzichtigheids-halve nog wel aan kunnen toevoegen de bepaling, dat zodra pokken epidemisch zijn verklaard, niet-gevaccineerde kinderen gedurende de epidemie, op last van de geneeskundige autoriteit, van school kunnen worden gehouden.

Resumerende komt spreker tot deze conclusie:

De dwangbepaling, in art. 17 der ziektenwet vervat, behoort te vervallen, omdat:

1°, aan het verplichtend stellen der inenting voor alle schoolgaande kinderen in ieder geval een nauwekeurige regeling der kunstbeoefening en van alles wat daarmee samenhangt, had behooren vooraf te gaan;

2°, de gelijkstelling van kinderen, die tweemaal vóór de goed gevolg zijn ingeënt, met hen, zij die de vaccinatie het gewenschte gevolg had, de bepaling voor een goed deel toch geheel illusoir maakt;

3°, alle bescherming van de ingeënten tegen eventuele besmetting geheel ongemotiveerd is, in dien de noodzakelijkheid ertoe kan worden aangetoond, tot alle openbare volksvergaderingen zou moeten worden uitgesloten;

4°, het doel, dat men beoogt, er niet mede bereikt wordt, daar ouders en voogden hun kinderen, door ze thuis te houden, aan den dwang kunnen onttrekken, terwijl de straf voorbeelddoos vreed is en geheel onschuldigen treft;

5°, geheel de leerplichtwet indruischt tegen wat hier wordt bepaald.

Er behoort een regeling te worden getroffen waarbij zij, die verklaren tegen de inenting bezwaar te hebben, niet gedwongen worden hunne kinderen van schoolonderwijs verstoken te laten — desnoods onder bepaling dat dit in tijden van epidemie wel kan worden worden voorgescreven.

Regelijk moet de vaccinatie zelf — evenals dit elders, met name in Duitsland, geschiedt — aan strenge bepalingen worden onderworpen.

In de memorie van antwoord der Regering op het voorloopig verslag van de Tweede Kamer is sprake van „beteugeling” van den Vaccinedwang. Moge het weldra blijken dat deze term niet wezenlijk verschilt van „afschaffing”. Zullen niet deze en gene van de Volksvertegenwoordigers ook voor dit belang des volks hunne stem doen hooren?

Inderdaad, reeds te lang zuchten wij onder dit ondragelijk juk der heerschappij van een gedeelte der geneeskundigen, een heerschappij over de lichamen en de zielen der menschen.

Wie den Bond wenscht te steunen door lidmaatschap, geve daarvan kennis aan den Penningmeester, den heer J. JANSEN, te ROTTERDAM, Oppert.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

De zaken in Zuid-Afrika gaan, Gode zij dank, steeds nog goed. Hoe schaarsch en geknipt ook de berichten tot ons komen, telkens blijkt voor het opmerksaam oog, dat de Engelschen niet vorderen; in sommige deelen van het oorlogsveld zelfs achteruitgaan.

Terwijl sommige Burgers onder Dannhauser nog altijd aan Zoelolandsgrenzen en in Vrijheid standhouden en den Engelschen kleine vliegen afvangen, handhaaft L. Botha met twee groote commando's onder Grobelaar en Viljoen zich in 't Noord- en Zuid-Oosten van Transvaal. Benson's neerlaag stemde de Engelschen tot meer voorzichtigheid. Doch de Burgers zelf grepen hen pas nog in den omtrek van Standerton aan, zoodat de Britten dooden, gewonden en gevangen, benevens al het vee verloren, dat ze begeleidden.

In 't Westen van Transvaal doen De la Rey en Kemp's nog steeds hun best en pas nog bracht een hunner afdeelingen kolonel Hickie bij Schoonspruit, Zuid-West van Krugersdorp-Klerksdorp, een gevoelige neerlaag toe. Een gansch detachement dat uitgezonden werd om de Boeren op te zoeken en — in 't oog te houden, werd dus aangevallen en omsingeld, dat slechts een enkele Engelschman kon ontkomen om aan te zeggen wat gebeurd was. De Engelschen verloren 9 dooden, 10 gewonden en 64 gevangen officieren en soldaten, zooals nu ten slotte blijkt en waren niet in staat verder iets te doen. Maar Methuen komt van uit Zeerust ter hulpe. Intusschen zakt ook De la Rey naar die streken af. Wie weet of Methuen ook niet andermaal een tik krijgt.

In het Noorden van den Vrijstaat werkt de Wet. Bij Tugerkloof viel hij pas aan en — Bethlehem kon voor de Engelschen niet behouden blijven; zij — ontruimden het. Ook bij Heilbron kregen de Engelschen onder Byg klop. In 't Westen werken Brand en Wessels.

In de Kaapkolonie blijven Myburg en Fouché zich in 't Noord-Oosten handhaven, terwijl Maritz en Louw in 't Zuid-Westen tot onder Kaapstad zich doen gelden.

Den 14den Nov. schoten de Boeren op twee gewapende treinen nabij Hottentotsburg. Op de kaart kunnen wij dit plaatsje helaas niet vinden. De correspondent der *Daily Chronicle* vertelt, dat de Boeren dit plaatsje ontruimden. Hieruit blijkt, dat de Boeren een dorp, vermoedelijk aan de Bergrivier gelegen, nabij Kaapstad in bezit hadden.

Voor al in de Kaapkolonie worden de toestanden meer en meer onhoudbaar voor de Engelschen; men snakt daar naar vrede!

Diep droef is het weer in Oostenrijk-Hongarije gesteld. De Rijkswaad staat op het doode punt. Reeds meer dan 4 weken tigen de heeren dagelijks ter vergadering, doch er is nog absoluut niets afgehandeld, n.l. begroting, noch militiecontingent, noch verhouding met Hongarije.

Het begin was zoo hoopvol. Von Körber bond met nieuwen moed den strijd aan, bouwde op de rust in 't laatste der vorige periode en op den uitstekenden indruk, dien de reis van keizer Frans Jozef in Bohemen maakte.

Helaas, de verkiezingen voor den Boheemschen Landdag deden al het ergste vermoeten. Immers de uitersten van de beide groote partijen, Duitschers en Czechen, werden herkozen. Hun verkiezing was het sein tot een scherper stelling dan ooit van de nationaliteiten-kwestie.

De Czechen woeden tegen het Deutsche gevaar. Zij eischen de taalwetten terug, zij verwerpen ieder compromis met de Germanen en willen een universiteit te Brünn.

De Duitschers worstelen even hard om de hegemonie van hun ras. Met bijna rebellistische blikken richten zij de oogen naar het rijk van Wilhelm. Hun nationalistisch gevoel overtreft verre 't patriotisch gevoel.

En zoo staan de oude keizer en von Körber weer voor dezelfde moeilijkheden.

's Keizers geduld raakt ten einde. Reeds heeft hij de hand uitgestrekt naar het beruchte artikel 14 der Grondwet, het absolutisme! De keizer geeft liever het Parlement dan von Körber op.

Wij zeiden reeds herhaalde ijk, dat dit alles goed kan gaan, zoolang de oude keizer leeft, want Duitscher noch Slaaf denkt er aan den beminden vorst aan te tasten, maar om Frans Jozef's sterfbed stort de Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie ineen. Er is geen ontkomen aan.

In de Deutsche Staten wordt de eenheid als een knelling gevoeld.

De troonrede, waarmede het Saksische Parlement geopend werd, geeft van groote ongerustheid blijk. Daarin wordt gezegd, dat de lasten, door het rijk aan de Deutsche Staten opgelegd, ondragelijk worden en dat men noodig het financieel-systeem des rijks hervormen moet.

De president van den Beijerschen ministeraad heeft al iets van gelijke strekking te berde gebracht.

Het officieuze orgaan van den Pruisischen financien-minister bevat een artikel waarin de minister de onmogelijkheid erkent, om de quota der Deutsche Staten nog te verhoogen. Om het deficit te dekken, acht hij een leening het beste. Wat zal de Rijksdag daarvan zeggen? Een leening, terwijl de Deutsche kapitalen zoo geschokt zijn en deze zich zeker niet aan een leening zullen wagen zonder hoogen interest en deugdelijke waarborgen! En daarbij, de mees-fabrieken liggen juist op het uiterste bij gebrek aan levenskapitaal. Waar moet het geld voor een leening van daan komen? Men is te Berlijn, en niet zonder reden, alles behalve op zijn gemak. Aan den eenen kant een koor van stemmen uit alle hoeken des rijks met het: „Wij hebben geen geld” en aan den anderen kant een keizer met groote plannen en gebiedend: „Geef geld.”

NOORDITZL.

HET RECHT EN HET BELANG DER KERKEN.

Hooggeachte Redactie!

Dankbaar aan Prof. Wielenga voor zijn

welwillend antwoord op mijn vorig schrijven, wagen wij 't nogmaals bij u aan te kloppen: om een plaatsje in uw blad, ten einde nog een vriendelijk verzoek tot Prof. W. te richten; na daartoe eerst 't volgende uit zijn schrijven geconstateerd te hebben:

„Le dat 't nu volgens Prof W.'s eigen schrijven, niet de absolute verplichting der kerken is, niet op haar eigen terrein ligt, niet dus (aan anderen zulks beslist onzeggend) het recht der kerken is, als zij zelve de Opleiding tot den dienst des Woords ter hand nemen; maar wel, als zij zulks doen, het een recht is van haar, dat zij met anderen deelen; en wel, niet krachtens haar kerk-zijn, maar krachtens haar bestaan als vrije corporaties. — Zoolas b.v. een huisvader het recht heeft, dat hij niet met anderen kan en mag deelen, zijn huis te regeren; maar wel een recht heeft b.v. een huis te bouwen, niet krachtens zijn vader-zijn, maar krachtens zijn vrije-burger-zijn.”

Ze dat dus, ook volgens Prof. W., het huidige belang der kerken alleen moet beslissen over de vraag of de kerken zelve de Opleiding zullen ter hand nemen, of wel zulks aan anderen, ook daartoe bevoegden, overlaten; natuurlijk met overkork recht harerzijds, tot toelating of wering van Candidaten tot haren dienst des Woords.

Se dat Prof. W. dus feitelijk de onder ons zoo brulante kwestie der Opleiding, door zijn schrijven terug brengt tot hare ware verhoudingen n.l. van een op ortunititeits-kwestie te zijn, alleen door een waardeeringsoordeel te beslissen; met dit noodzakelijk gevolg, dat de een 't belang der kerken zoo ziet liggen, en de ander aldus.

Nu zijn wij 't, M. d. R. met dit feitelijk resultaat van Prof W. wel eens; maar nog één vraag tot Z. H. G.

Ziet Prof. W. nu niet wat al te donker en zwartgallig den nood der tijden in, als hij schrijft: „Thans” die Opleiding (door de kerken n.l.) te laten varen, zou naar ik vrees den dienst des Woords niet ten goede komen, maar intengendeel haar groote schade kunnen berokkenen?

Ons dunkt M. d. R. dat is toch al te pessimistisch. Wij zijn toch geen kerken in de woestijn of onder 't kruis, met alleen Roomsche of ongelooijge scholen voor de wetenschap, om zich henen.

Thans juist nu God ons weer een Vrije Universiteit op Geref. grondslag schonk, met een Theol. faculteit, die wat orthodoxie en geleerdheid betreft, bij een kerkelijke faculteit niet behoeft achter te staan, thans juist achten wij, en niet weinigen met ons, den van God beschikten tijd, dat de kerken ten minste de Opleiding aan zulk een hogeschool niet met alle macht gaan bestrijden; al blijft haar ook de absolute verplichting, het heilig recht, om op eigen terrein te waken voor de zuiverheid van den dienst des Woords.

Nu is dit zeker ook een waardeeringsoordeel; maar 't pretendeert dan ook niet te zijn de formulering van het recht der kerken, in welk gewaad, in dezen tijd, wel eens bloote waardeeringsoordeelen den volke kond gedaan worden.

Met beleefden dank voor de opmerking.

Uw Dn. en br. in Chr.,
H. KOFFELBERG, v. d. m.

Met de broederen van Zevenhoven is dus nog al op te schieten.

Het recht der kerken inzake de Opleiding tot den dienst des Woords wordt niet langer door hen bestreden.

Ook wordt blijkbaar erkend, dat het belang der kerken er wel degelijk in betrokken is, wanneer het gaat om de Opleiding.

Daarmee is de quaestie tusschen ons eigenlijk beslist. Dit toch, niets meer en niets minder, is immer door ons beweerd.

Dat de kerken zich dan hierbij niet op haar eigen terrein zouden bewegen, is een conclusie van vreemde soorten aard.

Op wiens terrein bewegen ze zich dan toch wel in dezen?

In het trekken van conclusiën zijn die broederen bijzonder vlug.

Doch de vlugheid speelt zoo ligt de juistheid parten, inzonderheid op het terrein van het denken en logisch redebeleid.

Naar den op dit terrein heerschenden regel mag men niet meer in de conclusie leggen dan de grondstelling in zich bevat of waartoe zij bij wettige gevolgtrekking leidt.

Zoo eueerzijds. Maar anderzijds mag men de conclusie ook niet door een sprong in de redeneering verslappen, zoodat ze minder bevat dan wat de grondstelling, van waar men uitgaat, in zich sluit of waartoe zij naar logisch redebeleid brengt.

Zoo haalden die broeders blijkbaar de vorige maal te veel uit de aanvaarde grondstelling inzake de zorg der kerken voor de inlandhouding van den dienst des Woords, zoodat ze ons heel broederlijk trachten te dringen in den hok der absolute verplichting.

Tot de overtuiging gekomen dat dit niet ging, slaan ze nu wel wat tot een ander uiterste over, zoodat ze ter dezer voor de kerken des Heeren zoo gewichtige zake gaan rondtollen op de onbegrensde velden der opportunititeit. 't Is volgens hen een bloote opportunititeitskwestie en dat zou wel uit de grondstelling inzake het recht en het belang der kerken bij de Opleiding in verband met de zorg voor den dienst des Woords voortvloeien.

Nu heeft het woord opportunititeit naar afleiding en historie, zooals bekend is, voor Geref. mannen niet veel aantrekkelijks. Deze gaan gaarne van vaste beginselen uit om ook naar vaste regelen te handelen.

Wie gaat gaarne met opportunititeits-mannen onder zeil? Gij weet nooit in welke haven ze u zullen afzetten.

Van opportunititeits-politiek hebben we ook in de laatste jaren meer dan genoeg gehad. De opleiding tot den dienst des Woords met al wat daaraan verbonden is, te maken tot een oppor-uniteits-kwestie in den gewonen zin des woords, tot een gelegenheids-zakje, is de goedmoedigheid wel wat al te ver gedreven.

Als men daarmee verschillende kanten

*) Prof. W. cursiveert.

evengoed uit kan, waarom dan daarover zoo veel drukte gemaakt?

Het vereischte zeggenschap der kerken over de mannen, met de Opleiding belast, is maar zoo niet een gelegenheids-zakje.

Dat is een zaak van recht en alzoo van belang voor de kerken.

En daarover gaat het in het wezen der zaak.

Die kerken hebben een eigen Opleiding, naar haar recht en belang.

Zij is door de gezamenlijke kerken 1892 '93 aanvaard. Wat woelt men dan toch?

Is die Opleiding niet goed, maak ze dan beter, om aan hare bestemming ten volle te kunnen beantwoorden.

Nu zal ik met de broederen van Zevenhoven niet ingaan in de donkere nevelen van het Pessimisme. Ook niet mij met hen wagen op het gladde ijs der thans bovenal verdachte waardeeringsoordeelen.

Doch ik vraag aan die broederen en aan allen, wien het angaat, welke redenen zouden er thans voor de kerken bestaan om de eigen Opleiding op te doeken, waarover zij het volle zeggenschap hebben en de Opleiding, zij het ook onder zekere voorwaarden over te dragen aan een Particuliere Vereeniging, hoe uitnemend ook, op zich zelve beschouwd.

Gaarne zag ik die vraag eens, ook door die broederen beantwoord van uit het standpunt der kerken.

Doch, gelijk ik in den beginne opmerkte, nu die broederen het recht der kerken in dezen erkennen, zullen ze bij gezond doordenken er ook verder wel komen.

Toch verwordt het mij, dat die broederen met hunne vlugge vaardigheid van inductie en conclusie, nog altijd schijnen te meenen, dat het gaat om de tegenstelling van een z.g.: *Universitaire* of *Seminaristische* Opleiding.

Van daar dan ook zeker, dat ze nog den moed hebben van een bloote „opportunititeitskwestie” in dezen te spreken.

Dit nu is niet het geval.

Maar daarom gaat het, dat, welke Opleiding de kerken ook mogen hebben, zij over deze het haar toekomende zeggenschap hebben.

En dat is geen zaak van „opportunititeit”, van geven en nemen, van schikken en plooiën, maar van beginsel.

Over het ook nu weer door hen gememo-reerde *examen-recht der kerken*, later D. V. nog een enkel woord.

D. K. WIELENGA.

DS. A. BROUWER †.

Blijkens het bericht der Weduwe en van den Kerkeraad in ons blad gegeven, ontviel 1 November j.l. aan onze Geref. kerken op het onverwachts Ds. A. Brouwer, in den ouderdom van 63 jaren.

De overledene werd in 1872 door de Curatoren der Theol. School beroepbaar verklaard; en werd achtereenvolgens predikant te Krabbendijk in 1872, te Hellevetshuis in 1874, te Munster in 1876, te Huizen in 1880, te Amsterdam in 1883 en te Oldebroek in 1889.

Dat Ds. Brouwer in allen eenvoud gaven had voor den predikstoel en den herders-staf is in die jaren gebleken; ook in het feit, dat hij, na elfjarig predikantschap, zestien jaren in de hoofdstad des lands en de laatste twee jaren in de in 1888 uitgeleide kerk te Oldebroek met vrucht mocht werkzaam zijn.

Moge zoowel familie als gemeente de troost van Openb. 14:13 kennelijk ten deel zijn bij dit verlies.

Voor de Krijgsgevangenen op Ceylon.

Ingekomen voor de krijgsgevangenen op Ceylon:

Bij Prof. Noordzij van de Geref. Jongel. ver. te Aalten f 4.00.

Bij Prof. Biesterveld van Ds. M. te N.-Pekela f 2.00; van L. J. S. te Klundert f 1.00; van N. N. te Drachten f 1.00; van de Geref. Jong-ver. te Zutphen f 6.50.

Pakketten boeken zijn ingekomen van X. te Zwolle; P. J. v. V. te Gorinchem; Mej. J. v. M. te 's-Hage; Mej. C. H. te 's-Hage; N. F. te 's-Hage; J. C. Z. te Gouda; J. H. te Groningen (van verschillende gevers); L. P. te Nijveen; J. v. G. te 's Hage; Geref. Traanktaaten. Filippus.

Met dank verder aanbevelend.

B.

„Jachin”.

Aan de leden van onze Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging zij door dezen gemeld, dat het *Verslag* der jongste Algemeene vergadering dezer dagen gereed kwam. Het bevat, behalve de gewone verslagen van beide secretarissen en van den penningmeester, een overzicht van de besprekingen, die op de Acht- en-twintigste algemeene vergadering werden gevoerd, benevens eenen afdruck van de referaten, door Ds. A. Loois van Pernis en Ds. A. Littooy van Middelburg den 7den Augustus j.l. te Nijkerk geleverd. Van deze referaten zijn ook overdrucken verkrijgbaar tegen geringen prijs. Het is de wensch van „Jachin's” bestuur, dat het Christelijk, inzonderheid het Gereformeerde publiek ernstig van deze stukken kennis neme en dat ook onze pers er hare aandacht aan wijde en de bespreking er van in onze kringen leide en aanmoedige. De algemeene vergadering van „Jachin” heeft verklaard (zie blz. 65 van 't Verslag), zeer goed te bevestigen, dat de Gereformeerde Zondagsschoolarbeid in eene overgangperiode verkeert, doch ook, dat zij de beginselen eerst meer wil laten doorwerken en voor het bevestiging helder worden, eer zij als vereeniging een principieele uitspraak doet.

Met het oog hierop roep ik, daartoe niet bepaald gemachtigd, maar niettemin van de hartelijke instemming mijner medebestuurders ten volle overtuigd, de hulp der pers in. Dr. Wielenga ten vorigen jare en Ds. Littooy in den afgelopen zomer hebben zich beijverd, „Jachin” en de Gereformeerde Zondagsscholen voor te lichten, bijzonder met het oog op de verhouding, waarin de Zondagsschool

tot de kerk behoort te staan. Dat onze voorgangers zich de moeite getroosten, deze materie nog eens te overwegen en daarna hunne adviezen geven, opdat er eene gemeenschappelijke overtuiging ontsta, die aan eene principieele uitspraak waarde en beteekenis geeft. . . .

Ofschoon 't Verslag den 31sten Aug. in handschrift gereed lag, veroorzaakten eenige omstandigheden, onafhankelijk van mijnen wil, vertraging, zoodat ten laatste bespoe-digen noodzakelijk werd. Dit had ten gevolge, dat eene fout insloop en eene oude fout bestendigd werd. Ten einde den leden een juist verslag te leveren, noodig ik hen mtsdien uit, op blz. 67 in plaats van Nr. 22 Nr. 45, en op blz. 73 in stede van Wormerveer Wormer te lezen.

De le Secret. van „Jachin”,
P. ORANJE.

Amsterdam, Wjittenbachstr. 62,
18 Nov. 1901.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van Dr. Franssen, Zwolle . . . f 5,00

Dit is de eenige gift, die we in vier weken tijds hebben ontvangen, mitsdien is zij ons dubbel welkom, maar roepen we tevens allen vrienden van het Godsrijk met vernieuwden aandrang toe: „Och helpt ons, dat ook onder leger en vloot de Naam des Heeren hoe langer hoe meer worde verkondigd.

E. KROVELD.

Rijnsijk, 15 Nov. 1901.

De Redactie v. h. Jaarboekje v. d. Geref. Kerken in Nederland verzoekt dringend aan de Kerken, ter wille eener nauwkeurige Statistiek, hare opgaven zoo correct mogelijk ten spoedigste te willen opzenden aan den Uitgever P. v. d. Stuijs te Enkhuizen.

A. v. d. SLUJES.

Renkum, 20, 11, '01.

De kolporteurs van traktaten en Bijbels hebben dikwijls ontmostingen, waaruit hun blijkt, dat de kiosken en de verspreiding van godsdienstige lectuur op de Wereldtentoonstelling te Parijs in 1900 niet vergeefs werkten. Dikwerf gebeurde het, dat personen door de traktaatjes tot het Bijbel lezen kwamen met vrucht voor eigen hart. Deze worden dan alle netjes bij elkaar gebonden en als het kostbaarste „Souvenir der Wereldtentoonstelling” geëerd.

Men bericht, dat o. a. te Bitlis vele Arme-niers Grieksch of Russisch-Orthodox worden, om daardoor bescherming van Rusland te verkrijgen tegen den Turk-moordenaar.

†

Boekaankondiging.

Alphabetische Lijst van Onderwerpen en Denkbeelden met aanwijzing van daarop toepasselijke en betrekkelijke Psalmverzen, wier eerste regel is uitgedrukt. Door E. F. H. Wolf, predikant te Beekbergen. Tweede Druk. Kampen G. Ph. Zalsman 1902.

Menig predikant brengt des Zaterdags, als hij zijne preek klaar heeft, nog vele oog-blikken zoek met het kiezen van geschikte Psalmverzen. Gemakshalve neemt hij dan dikwerf maar de meest gewone en bekende verzen en brengt het gezang der gemeente in hoegenaamd geen verband met het onderwerp, dat in de prediking behandeld wordt. Ook blijft op die wijze een groot gedeelte van den Psalmbundel ongebruikt. In deze leemten heeft Ds. Wolf door bovengenoemd boekjes trachten te voorzien. Naar eene alphabetische lijst van onderwerpen schikt hij al onze Psalmverzen en komt zoo het zoeken naar geschikte verzen tegemoet. De tweede druk bewijst, dat zijn zorgvuldige arbeid gewaardeerd wordt; en dat verdient hij ook.

—

Catalogus der Zondagsschooluitgaven van G. F. Callenbach te Nijkerk 1901.

Wie verhalen voor de kinderen van Zondagsscholen van noode heeft, ontsiede den Catalogus van Callenbach. Hij vindt er zeker iets in van zijne gading. Er worden boekjes in aangeboden van 7½, 10, 12½, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60, 75, 90 cent. De verzameling is rijk door verscheidenheid en werd in dit jaar aanzienlijk vermeerderd. Men vindt er verhalen onder van Betsy, E. Gerdas, Johanna, J. C. Luitingh, E. J. Veenendaal, Meyr. Wildeboer, Adelpa, A. J. Hoogenbirk, P. J. Kloppers, C. F. Schötelndreier, D. Alcock enz., en kan dus op goede lectuur voor leerlingen van Zondagsscholen staat maken. Bij bestelling van een grooter aantal exemplaren wordt de prijs aanmerkelijk verlaagd, zoodat ook de Zondagsschoolbesturen, die over weinig middelen te beschikken hebben, tal van deze boekjes zich kunnen aanschaffen. In dit jaar zijn, onder de uitgaven in dezen Catalogus vermeld, o. a. de volgende verhalen nieuw of herdrukt verschenen: *Adelpa*, Abraham, Mozes, Daniel, De Koninklijke wet; *P. J. Kloppers*, Doe gij desgelijks; *J. C. Luitingh*, Teleurstelling en Verassing, Een angstige Kerst-avond in het woud; *Betsy*, Een Kerstviering in het schuurtje, Recht door zee, Maaike, De herder en het schaap; *Elisabeth*, God heeft u lief, Het zilveren horloge; *Johanna*, Teruggebracht, Aan het Scheveningsche strand; *Anna*, Kleine Johannes; *Ida Keller*, Weekt u zelf niet; *C. van Ophemert*, Uw wil geschiede; *E. Schriell*, Het Kerstfeest van den schaapherder; *A. J. Hoogenbirk*, Des Heeren weg; *R. P. Sterkenburg*, Jacob en zijne moeder; *A. Verhorst*, Niet getid; *E. Gerdas*, Maar één minuutje; *W. R. Vis*, Blijde dagen; *M. Laarman*, Het huisje op de heide; *J. D. van Dijk*, Jaaps gebed, enz. Sommige van deze vertellingen zijn werkelijk aardig geschreven en zullen aan de Zondagsschoolleerlingen wel voldoen.

—

Scheurkalender 1902 van het Gerefor-meerd Traktaatgenootschap Filippus.

De Schending van het Recht des Verbonds geroeken. Eene Verhandeling over Lev. 26 : 23—26 door Mr. Willem Teelink,

in leven predikant te Middelburg. Uitgave van het Traktaatgenootschap Filippus 1902

Het Gereformeerd Traktaatgenootschap biedt wederom voor het jaar 1902 zijn Scheurkalender aan, die in menig huisgezin zich eene plaats heeft veroverd en een goede, oude bekende geworden is. Daarbij gaf dit Traktaatgenootschap ook eene schoone Verhandeling uit van W. Teelink, waarin in den breede en met toepassing op ons eigen volk en land deze heerlijke gedachte ontwikkeld wordt: indien wij, kinderen des Verbonds, het Verbond Gods door onze zonden breken, dan zal de Heere tot ons komen en ons breken door zijne plagen, opdat wij voor Hem ons verootmoedigen en wederom in genade door Hem worden aangenomen. Ontdekking, vermaning, leering, bemoediging, vertroosting gaan in deze Verhandeling hand aan hand. Vooral treft in dit boek van W. Teelink de gezonde, echt Gereformeerde wijze, waarop gesproken wordt over de pest, over hare besmettelijkheid, over de vrijheid om haar te ontvluchten, over de middelen die tegen haar kunnen en mogen worden aangewend, over de roeping die de overheid in dezen te vervullen heeft, bl. 122 v. Dat alles is nog lezenswaard en voor menig-een, die de middelen veracht, eene nuttige les.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
E. J. HEKMAN
EN
A. LEIMA.
ZUIDBROEK, 21 Nov. 1901.
HORNHUIZEN.

Heden trof onze Vereeniging een treurige slag.

HENDRIK PLOER,

oud 28 jaren, ontviel ons, door eene ziekte van weinige dagen, diep betreurd door zijne Familie, alsmede door ons. Het is een roepstem voor ons; hij ging heen, de onbesproken broeder, in de hope des eeuwigen levens. De Geref. Jongelings-vereeniging te Den Ham, J. W. TEN BRINK, DEN HAM, Secretaris. 2 November 1901.

Heden overleed, in de hope des eeuwigen levens, onze broeder

JACOB KROONDIJK, in den ouderdom van 68 jaren. Slechts kort mocht hij de gemeente als Ouderling dienen. De Heere sterke zijne Weduwe en Kinderen.

Namens den Kerkeraad,
Ds. K. DOORNBOOS, Praes.
J. WAGTER, Scriba.
WOLFGA,
14 Nov. 1901.

Heden overleden, na een kortstondig maar geduldig lijden, onze geliefde Moeder en Behuudmoeder

Maartje Ruiters,

Wed. van ARIE LUCAS VINK, in den ouderdom van ruim 63 jaar. Haar verlangen om ontbonden te zijn en eeuwig in den hemel haar Jezus en Heiland op het volmaaktst te kunnen dienen, lenigt ons smart.

Namens Kinderen en Behuudkinderen,
G. VINK.
Z. VINK—STEK.
HDS. v. D. MELDEN.
JOH. v. D. MELDEN—VINK.
JOH. ANT. VINK.
A. VINK—IPPEL.
JOH. VERBEEK.
M. VERBEEK—VINK.
L. A. RIJKERS.
N. H. RIJKERS—VINK.
J. W. JANSEN.
M. E. JANSEN—VINK.
J. H. DE GELDER.
E. J. DE GELDER—VINK.
SLEEUWIJK.
16 Nov. 1901.

Op het onverwachtst, na een ongesteldheid van een paar uren, nam de Heere een onzer broederen,

Izaak Crinse,

van ons. Wij verliezen in hem een trouwen broeder, de gemeente een ijverig opziener. Hij dacht met ons hier avondmaal te vieren, doch de Heere riep hem tot zich, om het daarboven te doen.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk,
C. STADIG, Pr.
P. KRAMER, Scr.
HELDER,
19 Nov. 1901.

Zoo de Heere wil en wij leven hoopt onze zeer geachte en beminde Leeraar

Ds. J. J. KUIPER

op Zondag 8 December den dag te herdenken, waarop hij voor vijftig jaar in den dienst van Gods Woord is bevestigd, door den nu reeds ontslapen Leeraar Ds. W. A. Kok. Een halve eeuw den weg der zaligheid aan arme zondaren bekend te maken, is een voorrecht, dat zeer weinigen te beurt valt.

De Heere stemme ook zijne ziel tot ootmoedigen dank. De Heere gawe, dat ook deze plechtige en aandoenlijke ure moge dienen tot verheerlijking van zijn naam, tot stichting der gemeente en tot zegen voor zijn eigen hart, is de wensch van den Kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
J. MODDEJONGE, Scriba.
DEN HAM,
18 Nov. 1901.

Gereformeerde Kerk, Delft.

UITGELOOT

No. 66 Geldleening
groot f 40000.

BOEKHANDEL

In een Christ. Boekhandel, waar veel te leeren valt, bestaat gelegenheid ter opleiding van een **jongmens** (intern) op zeer aannemelijke voorwaarden. Br. fr. lett. J. M. a/d Uitgever dezer.

Wie lust hebben

in 't voorjaar 1902 met mij voor **gemeenschappelijke rekening PALESTINA**

te bezoeken, worden uitgenodigd dit te melden.

T. PILON.
AMSTERDAM, Leliegracht 64.

H.H. Winkeliers en Rokers.

Puik helderwit brandende sigaren à 90 ct per 100 stuks, idem fijne merken f 1,10, f 1,25 en f 1,50 100 stuks; bij 10 kistjes 1000 stuks 10 ct. p. kistje lager. Wordt **franco** na ontvangst van postwissel toegezonden of onder rembours **niet franco**.

C. REMKES, Sigarenfabrikant,
Schuitendiep, GRONINGEN.

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels voorhanden, o. a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Putnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Höfugel	Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige garantie. Franco Station door geheel Nederland. Gratis Handleiding voor Zelfonderricht en Toetsenlooper. Gemakkelijke termijnbetaling.

Catalogus gratis en franco.
JOH DE HEER — Rotterdam,
Noordmolenstraat 71.
Inruilen. Repareren.

KAPOK! KAPOK!

Bij den ondergeteekende is verkrijgbaar **onvervalschte, zuivere, echte, te soort**

KAPOK

in balen van 50 pd. voor **f 27,50**, halve balen van 25 pond voor **f 14,50**, franco station, tegen toezending van postwissel of rembours.

De veeren kosten **30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120, 150**. Beddijck, dekens, overtrekken in ruimen voorraad. Er is nooit aanmerking op gemaakt.

J. KETEL Rz.

Beddenmagazijn
Markt STEENWIJK.

CALLENBACH'S ZONDAGSSCHOOL-UITGAVEN ZIJN

degeel van inhoud, fraai van uitvoering, laag in prijs.

Men vrage den fraaien CATALOGUS aan zijn Boekhandelaar of aan den Uitgever

G. F. Callenbach
te NIJKERK.

PRACHTIG - - - ST. NICOLAAS-CADEAU.

Zooeven verscheen:

Zijn keus - en de Hare

Uit het Engelsch van EVELYN EVERETT GREEN en H. LOUISA BEDFORD door C. VAN OPHEMERT. Met 4 Platen. Een flink boek van 328 pag. De inhoud is degelijk, boeiend, interessant. De uitvoering is keurig. Prijs slechts f 0,50 ingesaid en f 1,25 in Prachtband. Alom verkrijgbaar.

Uitgave van JAC. C. VAN DER STAL te UTRECHT.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN, ACHT LEERREDENEN

DOOR
J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.
Pred. te Kampen.
Prijs f —,75.

Bij den Uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk
verschenen zooeven:

De pastorie van Noddebo,

door NICOLAAS,

(oud 18 jaar)

Tweede druk.

Prijs ing. f 1,25, geb. f 1,65.
De eerste druk van dit werk, die ingen. f 2,50 en geb. f 2,90 kostte, was in een jaar tijds uitverkocht.

Kennen doet liefhebben.

Een boek over de Zending
door J. E. Schröder.

Prijs ing. f 1,—, geb. f 1,40.

Uit den heldentijd van Israël.

Vrij bewerkt naar het Engelsch door A. VAN OS.

Prijs ing. f 0,50, geb. f 0,75.
tj 25 ex. à f 0,35 ingen.
f 0,60 geb.

Besturen van Zondagsscholen, die van plan zijn met Kerstmis

Scheurkalenders

uit te deelen, worden verzocht een gratis exemplaar ter kennismaking aan te vragen van

Een Lamp voor den Voet

bij den Uitgever
ZALSMAN te Kampen.

UITGAVE VAN

DADAAM

ROTTERDAM

BIBLIOTHEEK

HOOFD

HART

Prijs van jaargang I

DRIE gulden.

waarvoor men niet minder dan vier flinke boeken ontvangt, 3 Hollandsche en slechts één vertaald werk, die niet ingeteeekenden ongeveer

het dubbele kosten. De fraai geïllustreerde catalogus, tevens prospectus, is in elken boekwinkel te bekomen en wordt op aanvraag gezonden door den Uitgever.

DE NIEUWE DRUK

van

Het Nieuwe Testament

met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaijen halfleeren band f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. ZALSMAN.

VERSCHENEN: Eenvoudig onderrecht in de **Christelijke Religie**, ten dienste van meer bejaarden, die zich nog hebben voor te bereiden tot het doen van **belijdenis des geloofs**.

Samengesteld door T. OEGEMA, pred. te WILDERVANK en F. G. PETERSEN, pred. te VEENDAM. Prijs f 0,07^{1/2}, 25 exp. f 1,75, 100 exp. f 6. H.U. Predikanten wordt op aanvraag een present-exp. franco gezonden. De Uitg. JAN HAAN, GRONINGEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School. TWEEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00. Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1,00. Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

Fraaie Bijbelsche Prentenboeken cadeau

bij eene bestelling op de bij J. M. BREDÉE te Rotterdam uitgegeven **degetijke** Kerstboekjes van de beste schrijvers voor de Zondagsschool tot uiterst lage prijzen, zooals deze door de Christelijke pers met warmte worden aanbevolen.

Catalogus, waarin volledige omschrijving ook van de verschillende series wandt-ksten, van 5 cent per stuk af, gratis en franco.

De 25 nieuwe boekjes worden ter kennismaking geleverd voor f 2,15. De Martha-kalender, uitgegeven ten voordeele der Martha-Stichting te Alfen a/d Rijn, is voor 60 cents alom te bekomen.

Bij 25 stuks 40 cents; bij 50 stuks 30 cents; bij 100 stuks 27^{1/2} cent; bij 250 stuks 25 cents.

VERSCHEENEN:

BEHOUDEN

DOOR JOHANNES.

Prijs ingen. 75 cts., fraai geb. f 1. Een keurig, mooi verhaal; 250 blz. groot.

Zeer aanbevolen door de H. H. Prof. BAVINCK, Ds. J. H. DONNER, Dr. A. KUYPER Jr., Ds. J. v. d. LINDEN, Ds. A. v. VEELO, Ds. VONKENBERG, Ds. G. WISSE Jr., e. a.

EENIGE BEOORDEELINGEN:

„Wij bevelen het gaarne aan.” Dr. Bavinck.
„Met genoegen hebben wij dit boek gelezen.” Da. Vonkenberg.
„Wij zeggen den Schrijver dank voor deze uitnemende pennetrucht.” Ds. J. v. d. Linden.

„Het heeft ons geboid en bekoord.” Dr. A. Kuyper Jr.

Voorhanden of verkrijgbaar bij elken Boekh. of bij den Uitgever firma J. & C. P. VAN MANTGEM ROTTERDAM. (CHR. DE DOVS.)

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

Alphabetische lijst

van onderwerpen en denkbeelden met aanwijzing van daarop toepasselijke **PSALMVZEN**

DOOR

E. F. H. WOLF.

Tweede verbeterde druk.

Ing. f 1,00, g-b. f 1,40.

Een boekje niet alleen voor H. H. Predikanten en Studenten, maar ook voor het huisgezin en ieder die een toepasselijke Psalmvers wil zingen.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Gereformeerd Gymnasium,

te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

EXMORRA: D. J. N. f 0,50, Ds. A. S. H. S. f 1. HOMMERTS: I. R. f 1, W. L. f 1, D. M. f 0,50, Ds. J. F. J. f 1. ARNHEM: J. v. A. f 1, J. J. P. f 1, T. J. S. f 1, H. J. N. f 1, J. v. S. f 1, J. K. L. f 1, H. J. T. f 1, mevr. W. P. v. A. v. W. f 2,50, E. J. f 1, R. J. J. M. f 2, R. G. f 1, W. J. V. f 1, Jb. K. f 1, J. d. R. f 2,50, C. K. f 2, D. S. A. f 0,50, G. P. f 1, wed. G. M. f 1, wed. H. R. f 2, wed. O. W. f 5. LENT: W. J. R. f 5. HEDEL: N. N. f 2,50. HEES: mevr. R. E. f 2,50, me. J. C. v. E. f 1. BRUCHEM: L. B. f 5. ZALT-BOMMEL: H. A. d. J. f 3,50, J. v. f 1, wed. H. Q. f 0,50. DIJEN: wed. H. D. f 1, J. n. d. f 0,50, D. D. f 0,50, T. K. M. f 0,25, J. M. f 0,50, P. J. G. f 0,75, B. P. f 1, H. G. f 1. DOESBURG: G. W. f 1, W. v. d. M. f 1. ZUTPHEN: L. S. f 1, A. H. S. f 1, N. S. f 1, me. M. W. f 1, me. E. J. T. S. f 0,50.

OOSTEREND: J. H. A. f 1, L. J. d. V. f 0,50, R. J. F. f 1, T. G. f 0,50, wed. D. V. f 1. SCHETTENS: B. f 1, J. D. d. B. f 5, A. B. f 0,50, H. B. f 1. WITMARSUM: N. N. f 1, H. H. R. f 1. WAA-XENS: D. S. B. f 1, A. I. S. f 2,50. LOLLUM: K. S. f 0,50, J. B. f 1, O. B. f 1. R. v. R. f 1, S. A. B. f 1, R. P. f 0,50, wed. T. D. W. f 2. SCHRAARD: H. f 0,50, D. R. f 1. WONS: O. I. J. R. f 1, F. E. f 1, me. J. A. R. f 1. BOLS-WARD: L. v. d. V. f 1, J. S. d. J. f 1, P. P. f 1, J. T. d. B. f 1, W. G. K. f 1, me. J. K. K. f 0,50. WOUSEND: wed. D. f 1,25, K. V. f 1, H. D. v. d. S. f 1, D. K. O. f 1, B. D. O. f 1, B. v. K. f 1. SNEEK: F. S. f 1, K. R. f 1, K. J. f 1, E. W. f 1, J. G. f 1, J. P. U. f 1, F. G. f 1. WOMMELS: K. D. M. f 1, G. G. M. f 1, L. F. f 1, J. H. f 1, S. A. S. f 1. OOSTHEM: A. G. P. f 2, S. F. H. f 1,50, K. G. f 1, S. H. d. B. f 1, H. P. W. f 2. BLST: Ds. G. P. v. A. f 1, A. W. f 0,50, W. L. f 0,50, J. N. f 2,50, wed. C. f 0,50. LEEUWARDEN: H. S. f 1, J. D. f 1, H. G. B. f 1, H. J. f 1. A. K. f 1, W. C. v. M. f 1, S. W. f 1, T. J. f 1, G. R. P. f 1, wed. J. B. R. W. f 1, wed. A. f 1, wed. K. K. W. f 1, wed. S. S. B. f 1. WORKUM: wed. H. S. f 1, J. C. N. f 0,50, Ds. P. f 1, C. L. N. f 1. BERLIKUM: Th. P. R. f 0,50, H. F. K. f 1, S. A. L. f 1,50, L. R. f 1, me. J. T. J. f 2,50. ARUM: B. J. W. f 1, J. D. H. f 1. HARLINGEN: me. H. D. f 1, R. A. B. T. n. f 0,50, E. v. d. H. f 1, J. v. d. S. C. f 1, J. v. f 1, D. B. f 0,50. Tj. A. f 1, J. d. B. f 1, D. B. f 0,50, N. B. Niet vermeld zijn hier de giften, waarover per quitaantie wordt beschikt.

Bij de Uitgevers VERMANDE ZONEN te Hoorn is verkrijgbaar,

voor de administratie

der Herv. Gemeente:

Formulier Begroting à 7^{1/2} cent per ex.

Formulier Rekening à 7^{1/2} cent per ex.

Voor de administratie der Diaconie:

Formulier Rekening à 30 cent per ex.

Dit laatste model is aanbevolen door het Classicaal Bestuur van Hoorn.

J. VAN DOESBURG. Kort begrip van het eenv. onderwijs in den godsdienst, 12e druk.

Id. Eenv. onderwijs in den godsdienst, 15e druk.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

Feeststoffen

DOOR

J. BAVINCK,

predikant der Geref. kerk te Kampen.

(Voor het Kerstfeest en voor Oud- en Nieuwjaar.)

De prijs dezer negen leerredenen is slechts 90 cent.

Terstond bij de uitgave in 1900 genoot deze bundel leerredenen veel belangstelling, zoo wegens den inhoud, als den lagen prijs voor 126 bladz. groot 8°, best papier en duidelijke letter. Verdere aanbeveling is thans overbodig.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer K. J. Stroos te Winterswijk (afr.) f 19, door 't Loc. Comité te Groningen f 248, door den heer R. Toren te Oostwold f 108, door Ds. A. de Vlieg: uit Haarlemmermeer O. Z. f 12, uit Haarlemmermeer (Sloten) f 4, uit Halfweg f 31, uit Hoofddorp f 5,50, uit Sloterdijk f 9,50, samen f 62, door den heer J. v. d. Maas te Wissekerke f 82,50, door Ds. K. Onssoren te Koovorden f 3, door den heer R. Seltman te De Leek f 38,50, door den heer H. T. Lijbse te Arnhem f 524,75, door den heer Jb. Vinhuizen te Middelstum f 19,50, door Ds. A. T. van Dijken te Aalten f 82,50, door den heer A. Vingerling te Gouda f 88, door den heer A. J. Vosman te Scherpenzeel f 31, door den heer J. J. Boer te Wetsinge f 16,50, door den heer M. D. de Buijn te Bergen op Zoom f 22,50, door den heer R. Scheepma te Schettens f 58,50, van den heer J. H. te Randum f 1, door den heer Ph. J. Ijgwersen te Watergraafsmeer f 7,50, door den heer J. van der Veer te Muiderberg f 7, door het Locaal Comité te Amsterdam 3e storting f 860, door den heer W. Wolzak Gz. te Alkmaar 1e storting f 50.

Aan Collecten: (voor de Theo. faculteit):

Ger. Kerk te Amersfoort A f 26,59^{1/2}, van idem te Amersfoort B f 15,83^{1/2}, van idem te Benschoten A 20,95, van idem te Benschoten B f 20,66^{1/2}, van idem te Baarn f 23,62^{1/2}, van idem te Maartensdijk f 6,44^{1/2}, van idem te Nieuw-Loosdrecht f 3,46, van idem te Oud Loosdrecht f 4,50, van idem te Soest f 5,32, van idem te Scherpenzeel (1/2 coll.) f 5,06, van idem te Renswoude f 2,40^{1/2}, van idem te Veendam f 10,76, van idem te Westbroek f 8,56, bij een spreekbeurt door den heer Jb. van O. te Hemelum f 7,70, van idem te Nijmegen f 9,62, van idem te Alblasserdam f 23,70, van idem te Winterswijk (1/2 coll.) f 18,60, van idem te Arnhem A f 20, van idem te Gendersen f 8,77^{1/2}, van idem te 't-Hertogenbosch f 18,88^{1/2}, van idem te Helmond f 1,16, van idem te Heusden f 1,76, van idem te Tilburg f 3,10, van idem te Veen f 2, van idem te Blokzijl f 3,86^{1/2}, van idem te Spijkensisse f 7,19^{1/2}, van idem te Spijk (Gr.) f 20, van idem te Dordrecht A f 26,25, van idem te Puttershoek f 8,45^{1/2}, van idem te Naaldwijk f 21,96^{1/2}, van idem te Barchem (nagift) f 0,50.

Voor de Medische Faculteit:
Door den heer M. D. de Bruijn te Bergen op Zoom f 1.

Voor het Studiefonds:

Door Ds. J. J. Berends te Maasland, van de halve stuivers-ve eeniging f 42, door den heer N. Flipse van de vereeniging "Vrienden der Waarheid" f 107,60, (verbeterde opgave.)

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 17 Januari 1902.

Joel II: 1a, Blaast de bazuin!

Hagg. I: 4, Is het voor u liefden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

LANGERAK, 8 Jan. 1902. Met algemeene stemmen is alhier tot Herder en Leeraar onzer gemeente beroepen de Ew. heer T. Gerber, Theol. Candidaat te De Lemmer. De wensch en bede van kerkeraad en gemeente is, dat de Koning der kerk deze eenparige roeping met zijnen onmisbaren zegen bekrone H. v. MIDDELDORP, Wd. Scriba.

HIJUM, 11 Jan. 1902. Heden ontvingen wij het teleurstellend bericht, dat de Welerew. heer Ds. F. H. Boersma van Zuidbroek voor onze roeping bedankt.

Namens den Kerkeraad,
M. HOLWERDA, Scriba.

DE KRIM, 13 Jan. 1902. Men gelieve voortaan alle stukken voor de kerk alhier bestemd, te adreſseeren aan den heer W. van der Vinne.

Namens den Kerkeraad,
J. KRISKE.

ZUIDBROEK, 13 Jan. 1902. Op den eersten Kerstdag, maakte onze Leeraar Ds. F. H. Boersma aan de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Ger. gemeente te Hījum e. a., doch gisteren mochten wij tot onze blijdschap vernemen, dat Z. Eerw. voor die roeping heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. Bos, Scriba.

LAAR, Gr. BENTHEIM, 13 Jan. 1902. Zaterdag 11 Jan. ontvingen wij van onzen beroepen Candidaat, den Eerw. heer C. Veltenaar te Maassluis, het voor ons zoo zeer verblijdend

bericht, dat hij onze roeping wensch op te volgen. De Naam des Heeren zij geloofd!

Namens den Kerkeraad,
J. H. ENSTRA, Scriba.

ONTVANGSTEN. THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.	
Almkerk	f 10,37
Andel	17,32
Dussen	4,—
Giesse-Rijswijk	3,70
Meeuwen	1,78
Nieuwendijk	20,77
Sleuwyk	5,58
Waardhuizen	3,—
Werkendam A	14,98
B	2,50
Zegwaard	8,56
Zuidland	3,98
Bunsch. A (6 Dec. c.)	f 25,27
Katwijk a/d R.	12,02
Willemstad	8,—
Raamsdonk	4,57
Klundert	23,91
Zevenbergen	12,81
Dinteloord	14,68
Moerdijk	3,58
Nijkerk	21,02
Nunspeet	17,34
Wezep	5,72
Wierden	4,62

Contributies en Giften.

Door Ds. C. M. W. Iet te Wezep, Corr. Cl. Harderwijk, de contrib. uit Wezep van J. Pol f 1, J. Visser f 1, S. v. Weeghel f 1, J. Boer f 1, H. Groen f 1, P. Drost f 1, Ds. Plet f 1, F. Boer f 1, J. H. Blok f 1, H. v. Raalte f 1.

De contr. uit Harderwijk, Corr. A. J. Wuestman, van Adri-
anne f 1.

Door Prof. Noordzij, van N. N. f 200.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 11 Jan. 1902.

Voor de Zending onder de Joden.

Van Ds. T. Oegema te Wildervank, gevonden in het kerkzakje f 5,—
Door Ds. Kropveld namens Ds. J. Kok te Nijmegen, uit het busje van Mej. C. M. R. te Nijmegen f 6,—
Met vriendelijke aanbeveling,
N. Koors.

Rotterdam, 13 Jan. 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Sieders te Vlaardingen, in 't kerkz. kerk A f 7,50
En gecoll. bij de Kerstviering met de kinderen der Ger. Zondagsscholen f 14,81
Door Ds. Bouman, in 't kerkz. te Hallum f 1,—
Door Ds. Wessels v/d Jongel.-Vr. „de Pijlbundel” te Dwingelo f 2,50
Doosborgh, B. DE MOEN, Quæstor.

11 Jan. 1902.
N. B. Vermelding in de Bazuin geschiedt allen op verzoek.

Voor de Zending op Soemba.

Kerstcollecte van de kerk te:	
Pieterburen	f 22,68
Kielwindwever	9,27
Nong	1,40
Zoutkamp	27,31
Meppel 192,61 en f 1	93,61
Hasselt	16,78
Appingedam	44,22
Veendam	32,28
Zalk	f 4,—
Emmen	14,40
Siddeburen	13,50
Oldekerk	9,35
Thesinge	29,20
Steenwijk A	12,20
Rouveen	32,80
't Zandt	39,—

Zuidlaren	5,04	Lutjegast	8,25
Bedum B	5,68	Winschoten	36,10
Enschede	40,17		
Ds. Bulder, nagift, gev. i/d. coll. Spijk A			40,—
D. G. Kuiper te Gasselter-Nijveen, uit het Zendingshuisje			4,—
Ds. Geerds te Appingedam, verz. door H. P. G. B. en C. P.			71,80
Ds. Petersen te Veendam, gev. i/d. coll. 2 giften à 1 en 10			11,—
Ds. Petersen te Veendam, van H. J. Stefaans			10,—
J. de Boer te Zuidlaren, van N. N.			1,—
G. Elhorst te Enschede, aan giften			5,40
van Pietje Lugt			0,92
E. Ronner te Winschoten, uit het Zendingshuisje der school			4,84
Ds. Hummelen te Emmen, v. d. Zondagsh. te Oranjestad			1,10
J. v. d. Hoogt te Kampen, uit het Zendingsh. v. L.			11,—
Smit, Schokland			2,50
A. Donkerbroek te Nijzyl, gev. i. d. coll.			2,50
Ds. Meijering te N.-Pekela, van de Jongel.-Veren.			10,41
„Onderzoek te Schriften”			3,50
Ds. te Velde te Bierum, van de Chr. Jongel.-Veren.			3,50

Uithuizen, 13 Jan. 1902.

Provinciale Friesche Zendingsskas

In dank ontvangen van de Christelijke Jongedochters-Ver. „Bid en werk” te Kollum f 2,27
C. S. VISSER, Penningmeester.

Heeg, 13 Jan. 1902.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXX.

Om helder in te zien, in hoever van onmiddellijke wedergeboorte sprake mag zijn, vereischt één punt ten slotte nog eene nadere toelichting.

In den aanvang van deze artikelenreeks werd opgemerkt, dat het bij de bespreking van de leer der onmiddellijke wedergeboorte van het hoogste belang was, om duidelijk en zuiver te onderscheiden. Drie vragen moesten daartoe wel uiteengehouden worden.

De eerste vraag luidde: op welke wijze werkt de Heilige Geest in het hart van den mensch? Blijft Hij buiten of op een afstand van hem staan en werkt Hij slechts op hem in langs de gewone wegen, waaraan wij in onzen omgang met menschen gebonden zijn, langs verstand en wil, door woord en voorbeeld? Of daalt de Heilige Geest in het hart van den mensch zelf neder, zoodat er tusschen Hem en het innerlijk wezen van den mensch niets in staat en Hij in den mensch inwerkt rechtstreeks en onwederstandelijk?

Op deze eerste vraag vonden wij als antwoord, dat de Gereformeerden, op grond van de Heilige Schrift en op voorgang van Augustinus, het laatste gevoelen waren toegedaan. De Heilige Geest paart zijne werking wel met het Woord, maar sluit haar niet op binnen dat Woord, en dringt met zijne almachtige kracht in het hart des menschen door, raakt hem in het innerlijkste van zijn wezen onmiddellijk aan en vernieuwt hem, zonder zijn weten en willen, in beginsel naar het evenbeeld Gods.

De werking des H. Geestes in de wedergeboorte is dus volstrekt niet van eene toestemming des verstands of van eene vrije wilsdaad afhankelijk. Er staat tusschen haar en den mensch die herboren wordt, niets in, geen woord, geen sacrament, geen kerk of priester, geen verstands- of wilsdaad. De Heilige Geest werkt in het

hart van den uitverkorene de genade der wedergeboorte rechtstreeks, onwederstandelijk en in dezen zin onmiddellijk.

De tweede vraag, die daarna aan de orde kwam, hield in: Indien deze dingen alzo zijn, indien de Heilige Geest in den mensch onmiddellijk tegenwoordig is en rechtstreeks zijne werking uitoefent, sluit deze rechtstreeksche werking dan niet het gebruik van middelen uit? Indien de werking des H. Geestes in het hart onmiddellijk is, ligt daarin dan niet opgesloten, dat het gebruik van middelen overbodig en onnut, ja zelfs verkeerd en schadelijk is?

Op deze vraag gaf ons onderzoek ten antwoord, dat de Gereformeerden de wedergeboorte wel een inwendig, onverwilt, onwederstandelijk en in dezen zin onmiddellijk werk des H. Geestes noemden, in tegenstelling met de Remonstrantsche leer, die haar afhankelijk maakte van eene vrije toestemming van den mensch; maar dat zij haar nooit onmiddellijk noemden in tegenstelling met en met uitsluiting van het genademiddel des Woords, waarmede de H. Geest zijne werking gepaard liet gaan. Veeleer hebben de Gereformeerden tegenover allerlei mystieke richtingen het verband van Woord en Geest steeds vastgehouden; eenparig leerden zij, dat de Heilige Geest den mensch in den regel en ordinairlijk wederbaarde door middel van de prediking des Woords. En daarom lieten zij ook allen zonder onderscheid in de dogmatische behandeling der heilsorde de roeping aan de wedergeboorte voorafgaan.

Na deze beide vragen komt nog de derde en laatste vraag aan de orde, die aldus luidt: indien de onmiddellijke werking des Heiligen Geestes in het hart van den mensch het gebruik der middelen niet overbodig of schadelijk maakt, hoe is dan het verband te denken, dat tusschen de onmiddellijke werking des Geestes en de werking der middelen bestaat?

Elk gevoelt terstond het gewicht

en de moeilijkheid van deze vraag. De Dordsche Synode beleed van de wedergeboorte, dat zij geenszins geschiedde door de enkel uitwendig in onze ooren klinkende leer of door zedelijke aanrading, maar dat zij eene geheel bovennatuurlijke, allerkraachtigste, allerbeminlijkste, maar tevens ook eene verwonderlijke, verborgene en onuitsprekelijke werking is. De geloovigen kunnen de wijze dezer werking dan ook in dit leven niet ten volle begripen; doch zij rusten hierin, dat zij weten en gevoelen, dat zij door deze genade Gods van harte gelooven en hunnen Zaligmaker liefhebben (Can. III IV 12, 13).

Van deze schoone belijdenis kunnen wij uitgaan bij ons onderzoek naar het verband, dat bij de wedergeboorte tusschen de werking des Geestes en het genademiddel des Woords bestaat. En het zal ons aan het einde van ons onderzoek blijken, dat wij daartoe ook in alle nederigheid hebben terug te keeren.

De vraag, die ten slotte nog eenige oogenblikken onze aandacht bezig zal houden, is, gelijk ieder terstond inziet, ondergeschikt aan die naar de beteekenis en de kracht der genademiddelen in het algemeen. De wedergeboorte is toch slechts ééne van de vele weldaden, welke God in den weg des verbonds aan zijne uitverkorenen schenkt. En alle die weldaden worden door God verleend, niet op onmiddellijke wijze, maar in verband met de middelen van Woord en Sacrament, welke Hij in zijne vrijmacht en gunst daarvoor verordend en ingesteld heeft. De Heilige Geest werkt het geloof in onze harten door de verkondiging van het heilig Evangelie en versterkt het door het gebruik van de Sacramenten.

En verder staat de beteekenis en de kracht, welke men aan de genademiddelen toekent, in nauw verband met de gedachte, die men zich vormt van de middellijke werking Gods in schepping, onderhouding en regeering. De verhouding Gods tot de wereld in het algemeen bepaalt ook de wijze,

waarop Hij in de herschepping, op het terrein der bijzondere genade, van middelen zich bedient. Naarmate men het onderscheid tusschen God en zijne schepselen uitwisch, of beide scheidt en aan het creatuur een zelfstandig bestaan toekent, of tegelijkertijd het onderscheid en het verband tusschen God en de wereld vasthoudt, zal ook de waarde verschillen, welke men aan de genademiddelen hecht. Uit den samenhang, waarin het verband tusschen de werking des Geestes en de kracht des Woords bij de wedergeboorte staat tot de leer der genademiddelen in het algemeen en verder nog tot de leer van Gods verhouding tot de wereld in schepping en voorzienigheid, blijkt ten duidelijkste, dat de vraag, die ons thans bezig houdt, in enkele artikelen volstrekt niet volledig behandeld kan worden. Wij stellen ons dit dan ook geenszins ten doel en bepalen er ons toe, om de voornaamste punten, die bij de bespreking der bovengenoemde vraag in aanmerking komen, kortelijk toe te lichten.

En dan gaan we daarbij uit van de schoone Gereformeerde gedachte, dat middelen en einden bij God altijd samenwerken. In zijn raad zijn de oorzaken en de gevolgen, de wegen en de uitkomsten met elkaar in onlosmakelijk verband gelegd. Zijn raad is geen losse samenvoeging van allerlei op zichzelf staande toevalligheden, maar een volheid van besluiten, die alle ten nauwste samenhangen, een onverbreekelijk geheel, een systeem van Goddelijke gedachten, ééne enkele conceptie van alwat in den tijd bestaan of geschieden zal.

Dien raad voert God uit in den tijd. En daarom hangt alles, wat in dien tijd plaats heeft, onderling op dezelfde onverbreekelijke wijze saam als de gedachten en besluiten in Gods eeuwigen raad. Daarom zijn wij, menschen, aan de middelen gebonden; wie het doel wil, moet den weg inslaan, die tot dat doel leidt. Wie niet werkt, zal ook niet eten; die met eene bedriegelijke hand werkt,

wordt arm, maar de hand der vlijtigen maakt rijk. Aan de middelen, die Hij in zijn raad tot bereiking der doeleinden vastgesteld heeft, houdt de Heere zichzelven. Zelfs de voorverordineering omvat niet alleen de bepaling van den eeuwigen staat der zedelijke schepselen, maar ook die van de middelen en wegen, die daartoe leiden.

En zoo gaat God altijd te werk, in schepping en herschepping, op het terrein der algemeene en der bijzondere genade. Hij verlicht en verwarmt het aardrijk door de zon. Hij maakt de opgeploegde aarde dronken van den regen, dien Hij uit de wolken neerdalen laat. Hij maakt den akker vruchtbaar door de vlijt van den landman. Hij bouwt het huis door de werklieden. Hij brengt de kinderen voort uit en door de ouders. Hij voedt door de spijze. Hij lescht den dorstige door het water. Hij geneest den kranke door de medicijn. Hij regeert den mensch door zijn eigen verstand en wil. Altijd en overal bindt de Heere de uitkomsten aan de wegen, de einden aan de middelen. Hij onderhoudt en regeert alle dingen door en in verband met elkander.

Maar hoe waar dit alles ook zij, het mag ons toch geen oogenblik doen vergeten, dat God de Heere nooit en nimmer door al deze middelen in zijn wezen en werking van zijne schepselen wordt afgescheiden. Tusschen Hem en zijn schepsel, welk dit ook zij, staat nooit iets in. Hij is onmiddellijk en rechtstreeks met zijn wezen en kracht in alle dingen tegenwoordig. In Hem is en leeft en beweegt zich alles. Hij voedt ons door het brood, maar dit is niet zoo te denken, alsof de Heere zelf met zijne kracht buiten ons ware en ons uit de verte slechts het brood toereikte, gelijk eene moeder het uitdeelt aan hare kinderen. Neen, maar Hij is in het brood zelf met zijne kracht tegenwoordig; Hij onderhoudt er de voedende kracht in van oogenblik tot oogenblik; Hij begeleidt

dat brood met zijne kracht, als het in ons lichaam ingaat en zich in bestanddeelen van ons lichaam omzet. De mensch leeft daarom niet alleen bij dat brood, maar door het woord, de kracht, den zegen, die van Gods mond uitgaat en die van oogenblik tot oogenblik door Hem in het brood gewerkt en onderhouden wordt. Zoo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden zijne bouwlieden daar; zoo de Heere de stad niet bewaart, tevergeefs waakt de wachter.

Middelmatig onderhoudt en gereed te Heere alle dingen, maar Hij is zelf met zijne alomtegenwoordige en almachtige kracht onmiddellijk tegenwoordig in al zijne schepselen.

BAVINCK.

DE NOODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch bereide een groot avondmaal, en hij noodigde er velen. LUKAS 14: 16-24.

III.

Er wordt op aarde geroemd in gerechtigheid en vergeving. Hoe krijgt men deel aan die roemtaal? In den weg, dien reeds Jesaja verkondigde: „alle gij dorstigen, komt tot de wateren en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt en koopt zonder geld om niet, beide wijn en melk.” In den weg, aangewezen in het Woord: „Wie dorst heeft, hij kome, en wie wil, die neme het water des levens om niet.” De noodiging tot de zaligheid, te smaken in de gemeenschap met God in Christus, door den H. G. in de Schrift voorgesteld onder het beeld van een maaltijd, luidt: „komt, want alle dingen zijn gereed.” Die noodiging vordert niet meer, maar ook niet minder dan: komen.

Niet meer; want het rijk Gods is het rijk der genade. Niet om onze werken; maar naar zijne barmhertigheid maakt Hij ons zalig. De Heere spreekt, „als ik u voorbijging, zoo zag ik u vertreden, zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: leef.”

Alles is gereed. Er is een tafel gedekt, waarop niets ontbreekt, wat den honger en den dorst eener naar zaligheid smachtende ziel bevredigen kan. Smacht gij naar gerechtigheid, aan de genadetafel vervult de Heere zijn woord: „Zalig zijn, die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.”

Zoekt gij vrede, aan de genadetafel wordt een vrede genoten, die alle verstand te boven gaat.

Verlangt gij kracht, aan de genadetafel worden de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt. Hongert gij naar rust, aan de genadetafel wordt een voorsmaak en onderpand gegeven van de vervulling der belofte, „er blijft eene ruste over voor het volk Gods.”

Alles is gereed. Het werk des heils is volbracht. Christus heeft met ééne offerande in eeuwigheid volmaakt allen, die geheiligd worden. Dit moet door de dienaren Christi verkondigd worden. Dit is het heerlijke bevel, hun gegeven. Dit is eene tijding, die ons geen wijsheid der wereld geven kon. Het is volbracht: dat woord van den sterfenden Christus is de kern des Evangelies en de grond der hope in leven en in sterven voor hem, in wiens hart dat woord werd gegrift. Aan de dienaren des Words is bevolen, zegt: „komt, want alle dingen zijn gereed.” Dit maakt het predikambt zoo heerlijk. Krachtens den hun gegeven last, durven zij als engelen in het dal des doods onder de zondaren treden en niet meer vorderen dan: „kom, neem, eet!”

Maar ook niet minder. Ofschoon de genadetafel gedekt is, wie niet komt en neemt en eet, moet sterven, in weerwil der aanwezige spijzen. Gelijktijdig eertijd in Palestina geen blinde ziende, geen doove hoorende, geen melaatsche gereinigd werd, alléén omdat Jezus de eenige Geneesmeester verschenen was, en aan niemand de macht des Heeren baatte, zoo hij niet geloofde en tot die macht de toevlucht nam, zoo wordt ook niemand de geestelijke goederen deelachtig, tenzij hij kome. — Het is niet genoeg door den H. Doop in den schoot der Christus-gemeente te zijn opgenomen. Het is niet genoeg onder het geklank des Evangelies te leven. Het is niet genoeg schijnbaar tot een volk te behoren, welks leuze is: „Wij wenschen den Heere te dienen, en benaarsstigen ons onze roeping en verkiezing vast te maken.” Het is niet genoeg in droevige uren, bij voorbeeld, in dagen van ziekte, wanneer de wereld en het vleesch den dienst ontzeggen, een smachtenden blik naar den hemel te werpen. Het geldt: komen!

De eisch is gering; wanneer men denkt, dat hij komt tot hen, die verloren door eigen schuld, alle schaduw van geluk verbeurd, eeuwige ellende verdiend hebben. Als men denkt aan

de onafhankelijkheid van Hem, die ons niet behoeft, en aan de goederen in dien weg te verkrijgen. Die eisch is zwaar, als men denkt aan het antwoord, dat gegeven moet worden op de vraag: „Waarom bestaat des menschen ellende?” Want wat beteekent het „komt!” Het beteekent: wordt waar; gij zijt arm, jammerlijk, blind en naakt, erken dien toestand en laat de bloot der schaamte het gelaat uwer ziel verven. Het beteekent: ken u zelve, en schrijf met uw hart: zonde, wegwerpelijk, op al uwe verrichtingen. Het beteekent: gevoel u blind, en smee, om ziende te worden; gevoel u naakt, en begeer de kleederen des heils; gevoel u arm, en laat u vinden aan de deur van den rijken Heiland. Het beteekent: neem den bedelstaf in de hand en zoek de zaligheid in Hem, die de Redder van verlorenen, die alles voor hen, die niets zijn in eigen oog, kan zijn en is.

Het komen vordert ootmoed, een verbrijzeld hart, een verslagen geest, zoodat men zijne zonden zoo min tracht te bedekken als zijne armoede te verkleinen, maar, terwijl de bedekselen der schande zijn weggerukt, zichzelve veroordeelende onder tollenaars en zondaren, zich nederwerpt aan de genadetafel Christi.

Het komen vordert honger en dorst naar de goederen des Verbonds. Ontdekking — de oorzaak hiervan — in de bedienende hand des Geestes — is Gods wet; haar aard is ootmoed, haar werking is heilbegeerte, haar vrucht is verzadiging, haar kroon is zaligheid. Tegen dat komen verheffen zich de hoogmoed, die ons eigen is, de liefde tot schijn, waardoor wij ons zelf behagen, de verkleefdheid aan de wereld, met één woord, al wat in ons is. Wij worden geroepen, het geldt ons eigen geluk; doch tenzij wij ontvangen de innerlijke roeping, de roeping door Gods Geest, die alle hoogten slecht, wij zullen geenszins komen. Nochtans is het waarachtig. Wij worden genoodigd tot de gemeenschap met God in Christus, en die noodiging vordert niet meer maar ook niet minder dan komen.

NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

IX.

VREEZE GODS.

De vreeze Gods is eene heilige gestalte des harten, gekenmerkt door eerbied en ontzag voor God, die ons alles vermijden doet, wat zijnen toorn, en alles najagen doet, wat zijn welbehagen opwekt.

Tot deze vreeze Gods worden wij veelvuldig in de Schrift opgewekt. Geen wonder voorwaar. Zij is het zout van den godsdienst; daarom moeten wij in haar onze heiligmaking voleinden, Ef. 5: 1, vgl. vs. 21. God gebiedt ze in de wet: Gij zult den Heere, uwen God, vreezen, Deut. 6: 13, en in de Profeten; vrees den Heere, gij zijne heiligen, Ps. 34: 10; ook in het Nieuwe Testament worden wij vermaand om God met eerbied en godvruchtigheid te dienen, wijl Hij een verterend vuur is, Hebr. 12: 29, z. o. Matth. 11: 28, 1 Petr. 10: 17. Wordt in het Nieuwe Testament de geest der vrijmoedigheid tegenover den geest der vreeze gesteld, zoals Rom. 8: 15 en 1 Joh. 4: 18, dan wordt niet de kinderlijke, maar de slaafsche vreeze bedoeld. Zij is de echt kinderlijke deugd, van de geboorte uit God onafscheidelijk, en met deze als van zelve gegeven. God verwekt ze, Jer. 32: 40, door zijnen Geest, Jez. 11: 12. Door haar onderscheiden zich de kinderen Gods van de lieden dezer wereld, Jez. 66: 2, 5, die Hem gering achten en beneden zijn waardeigheid behandelen, Mal. 1: 6-8. In de Spreken heeft hij het beginsel van alle levenswijsheid. Spr. 9: 10. In hen, die Hem vreezen, heeft God dan ook welgevallen, en beantwoordt hunne kinderlijke vreeze met betooning van zijne Vaderlijke gunst, Ps. 115: 13, 14. Hij maakt hen gemeenzaam met zijne verborgenheden, Ps. 25: 14, en ontfermt zich over hen in hunne nooden, Ps. 103: 11, 13.

Deze kinderlijke vreeze is van de slaafsche duidelijk onderscheiden. Zij is niet gelijk aan de beduchtheid van den slaaf voor zijnen meester, maar aan het ontzag van een kind voor zijnen vader. Vreeze voor God is nog geen angst voor God. Er ligt in deze vreeze om zoo te spreken slechts eene voorwaardelijke beduchtheid voor God besloten, geene dadelijke, anders gezegd, de gedachte aan God maakt wel niet angstig, maar toch heeft de godvreezende zulk een levendig besef van zijne Majesteit, dat hij begrijpt, hoe men angstig worden zou, als men Hem tegen zich had. De vreeze Gods wekt alzoo dadelijk beduchtheid voor de zonde, wijl deze den toorn Gods tegen haren bedrijver opwekt. Alzoo ligt het element der beduchtheid in de vreeze der kinderen Gods verborgen, totdat eenige onverzoende zonde hunnerzijds aan-

leiding geeft, dat het uit zijne sluimering wakker wordt. Blijft het in tijden van achteruitgang in het geestelijke soms slapen, dan dient het door verwijzing naar Gods geduchtheid opgewekt, Hebr. 12: 28, 29. Ook dan is zulks noodig als de vrees voor de menschen ons tot verloochening van onze Christelijke belijdenis dreigt te brengen, naar den regel dat vrees vrees uitdrijft, Luk. 12: 5. Daaruit, dat beduchtheid voor God niet het wezen der vreeze Gods uitmaakt, maar slechts de gestalte is, waarin zij onder bijzondere omstandigheden tijdelijk optreedt, wordt het duidelijk, waarom zij eeuwig kon zijn, anders gezegd, ook daar ons eigen kan zijn, waar geene reden meer is om God te duchten, namelijk in den hemel.

Met de slaafsche vreeze daarentegen staat het geheel anders. Hare eerste openbaring vinden wij reeds in het paradijs; de eerste indruk toch, dien God op den gevallen mensch maakte, was die van beduchtheid, hem vroeger vreemd, Gen. 3: 10. Ook de naam, dien de mensch Hem eer dan enig anderen naam gaf, wijst zijne beduchtheid voor Hem aan; de mensch toch noemde Hem Eloah, de schrikverwekkende Macht. Deze beduchtheid onderstelt meer dan het besef, dat er tusschen Hem en ons onvrede is, het besef namelijk, dat wij tegenover Hem in dezen strijd de zwakkere partij zijn. Gevoelde de mensch zich slechts sterk genoeg om God te weerstaan, dan zou zijne vrees onmiddellijk van hem wijken. Dit blijkt daaruit, dat hij ophoudt God te vreezen, zoodra hij zich sterker waant dan Hij; hiervan zien wij een voorbeeld in Farao Ex. 5: 2, en in den grooten Hoorn, Dan. 7: 20, 25, vgl. hierbij Job 21: 15 en Luk. 18: 4. Daaruit blijkt, dat de vrees van den natuurlijke mensch geen heilig, zelfs niet eens een zedelijk karakter draagt, maar bloote natuurvrees is.

Hierbij dient nog opgemerkt, dat de beduchtheid voor God, die bij den wedergeborene gevonden wordt, een eigen karakter draagt, waardoor zij van de beduchtheid der onwedergeborenen wezenlijk verschilt. Waarom vrees de natuurlijke mensch den almachtigen en alomtegenwoordigen, den alwetenden en rechtvaardigen God? Enkel omdat zijn toorn zoo zwaar en zoo zeker is. Maar de wedergeborene ducht den Goddelijken toorn niet slechts, omdat deze zoo groot, maar ook, ja, vooral omdat hij zoo heilig en rechtvaardig is. Dengene toch, op wien deze toorn rust, doet hij in toorn tegen zichzelf ontbranden; dat is het vreeswekkende van dezen toorn, dat hij ons geweten aan zijne zijde heeft, omdat het Gods heiligheid en Gods rechtvaardigheid erkent. Daarbij komt nog iets. De onwedergeborene vrees met het oog op zijne zonde alleen het gemis van Gods helpende en beschermende hand, gelijk wij kunnen zien aan Kain, Gen. 4: 14. Maar het gemis van God zelve vrees hij niet; diens vriendschap en gemeenschap toch zijn hem niet begerlijk. Voor het kind van God echter is niets onverdragelijker dan de gedachte, dat zijn Vader in de hemelen hem verstooten zou, en hij, van diens liefde gescheiden, niet waardig geacht zou worden zijn aangezicht te zien.

De vreeze der kinderen Gods onderscheidt zich verder daardoor, dat zij eene vrijwillige en eene heiligende vreeze is.

Gods kinderen vreezen hunnen Vader in de hemelen gaarne. Het blijkt uit hunne bede, dat de Heere hunne vreeze vermeerderde. Trouwens beseffen zij te goed, dat God waardig is gevreesd te worden om niet te bidden: vereenig mijn hart tot de vreeze uws Naams, Ps. 86: 11. Daarom wekken zij ook anderen op om Hem te vreezen, Ps. 33: 8. Deze vreeze drukt hunne ziel dan ook niet neder; veeleer maakt het besef van Gods hoogheid en waardigheid hunnen mond los om Hem te loven, Ps. 135: 20, en beweegt het hen om Hem met hun gansche hart gehoorzaam te zijn, Gen. 39: 9, en op Hem hun vertrouwen te zetten, Ps. 115: 11.

Geheel anders staat het met de slaafsche vreeze. Eenige uitwerking ten goede heeft zij voorzeker. Op zichzelf reeds is de beduchtheid voor God een gunstig verschijnsel, omdat zij de afwezigheid van verharding des harten aanwijst. Maar zij werpt bovendien ook eenige vrucht af. Vreeze toch doet de menschen de spits hunner zonden afbreken, en zich schikken tot uiterlijken godsdienst; daardoor houdt zij van veel kwaads terug. God wekt ze dan ook, naar zijne gemeene genade, telkens op, door openbaringen van zijne heerlijkheid, opdat de menschelijke trots zich niet al te stout tegen Hem zou verheffen.

Geene natuurlijke vrees echter zal ooit innerlijk aan God verbinden; zij werkt zelfs het tegendeel uit. Juist naarmate de mensch God vrees, zal hij Hem haten. Zijne vrees drijft er hem toe om zich voor God te verbergen;

alle openhartigheid tegenover Hem snijdt zij bij den wortel af. Zij maakt van hem een huichelaar of een wanhopige. Daarom tracht de natuurlijke mensch, gelijk wij aan Felix zien, Hand. 24: 25, de vreeze Gods uit zijn hart te bannen; zij is hem geen lust, maar een last, en kan dit, op zijn standpunt ook niet anders zijn.

VAN ANDEL.

VOLKSNODEN.

Een protest met inlichtingen.

Van den heer Jongenburger te Gouda, ontvingen we onderstaand schrijven, d. 6 Jan. jl.

Hooggeleerde Heer!

Dezer dagen kwam door bijzondere omstandigheden in mijn bezit het 51e nummer van den 48e jaarg. van „de Basuin”. Stemmen uit de Gereformeerde kerken in Nederland.

In dat nummer trof ik een stuk aan van uw hand, getiteld „Volkssnooden”.

Om tweeërlei reden deed het mij innig leed van dat uw artikel te moeten kennis nemen.

Vooreerst toch om de wijze waarop door u de zaak in „Volkssnooden” voorkomende, behandeld wordt.

Stel toch alles wat in dat artikel stond was conform de waarheid, paste het dan om, waar u de mogelijkheid in het slot van uw schrijven niet uitsluit, dat er onder de steenfabrikanten zich mannen bevinden, die Jezus den Heere belijden, paste het dan deze zaak te behandelen op de wijze als u dit doet in het orgaan der Gereformeerde kerken? Welke weg door u had moeten ingeslagen worden, en dit zij met alle bescheidenheid gezegd, behoorde 't niet die geweest te zijn welke de Heere Jezus ons geleerd heeft in Matth. XVIII vers 15-17?

Ware de zaak zoo door u behandeld geworden, dan had u tevens een juist overzicht ontvangen van den werkelijken toestand van de steenfabrieken aan den IJssel en waart u bewaard gebleven, de 2e reden waarom mij uw optreden leed doet, voor een oordeel in „de Basuin” evenals de heer Nolting in de 2e Kamer dit gaf, een oordeel niet gegrond op een persoonlijk onderzoek, maar waarin alleen maar werd afgegaan op mededeelingen door de afdelingen van het Algem. Nederl. Werkliedenverbond Moordrecht en Goudarak te berde gebracht.

Bij zulk een persoonlijk onderzoek zou dan gebleken zijn hoe in de hoogste mate de voorgestelde toestanden overdreven zijn. In het door u aangehaalde schrijven uit de Friesche Kerkbode staat:

„Maandagsmorgens om half drie worden (bij goed weer) de vrouwen der arbeiders door den meester knecht geklopt om steen op te zetten.”

Nu zou men denken dat dit opkloppen een terugkomende wekelijksche gewoonte is, toch is dit niet juist. Hoogstens 10 maal per jaar heeft dit wekken der vrouwen plaats n.l. wanneer op den dag te voren de steen te sterk gedroogd heeft en men den arbeid op Zondag wil tegengaan.

Wat nu betreft de vrouwenarbeid in 't algemeen, diene dit opgemerkt te worden, dat de vrouwenarbeid op de fabrieken aanmulling is. Gemiddeld werken zij p.m. zes maanden per jaar en naar gelang van de omstandigheden gebeurt het, dat meermaals de vrouwen zelf des Zomers geheele dagen niet bij het werk noodig zijn.

Verder leest men in het geciteerde stuk, „Regent het 's nachts of Zondags, dan moeten de vrouwen opstaan om de buiten opgestapelde nog ongebakken steen met rietmatten te bedekken.”

Dit bedekken nu is noodig om groote schade te voorkomen, maar weer, gebeurt dit zoo dikwijls? Vooreerst natuurlijk als er opgestapelde ongebakken steen voorhanden is en dan wanneer het geval zich voordoet van het bijv. onverwachts opkomen van een donderbui. Wat nu betreft het betalen in turfmolm en kluiten turf, dan dient er aan toegevoegd te worden, dat de vrouwen die molm en turf gaarne ontvangen, waardoor zij in den winter gedeeltelijk van brandstof voorzien zijn. Voordeelerig zou het zijn, wanneer ten minste het voordeel op den voorgrond stond, voor dien enkelen keer, dat het plaats heeft, loon uit te betalen, (de arbeid duurt meestal niet langer dan een kwartier-uren) dan zou dit de brandstof voor den steenbakker vermeerderen.

Eenige toelichting eische zeker dat wat iets verder staat en waar gesproken wordt over het uithalen van de steen uit de ovens.

Is hier regel of uitzondering aan de orde? Volgens het aangehaalde stuk regel, in de werkelijkheid slechts hooge uitzondering, en dan zijn het slechts enkele rijen die op die manier verwijderd worden.

Het op die manier uithalen van den steen, wat alleen maar gebeurt in den zeer drukken tijd, werkt ook zeer ten nadeele der fabrieken zelf.

Ongevallen aan de handen der vrouwen kwamen op de fabriek van ondergeteekende nimmer voor.

Van feiten in het citaat genoemd betreffende het zieke kind en het dwingen van eene vrouw die slechts vijf dagen te voren bevallen was, om te werken, zijn niet bekend. Het noemen van namen ware hier wenschelijk geweest; wat de vrouw in het laatste geval betreft dit is feitelijk te dwaas om van te spreken, bovendien wordt het door de wet verboden.

Vraagt u mij nu ten slotte of ik, ook al zijn de omstandigheden zoals deze door de Friesche Kerkbode worden medegedeeld, en zeer overdreven voorgesteld worden, vrede heb met de bestaande toestanden, dan antwoord ik van ganscher harte: Neen! Integendeel, met blijdschap zal door mij de wet begroet worden die een eind maakt aan alle vrouwenarbeid.

Te dien opzichte werden nu en dan reeds door ons pogingen in de steenbakkersvergadering aangewend, om al hetgeen wat de vrouwenarbeid betreft te verbeteren, doch helaas ook hier stuitte men af op den onwil van velen. En ou nu met ons enkelen de vrouwenarbeid af te schaffen, terwijl dit geen regel zou worden voor allen, zou gelijk staan voor ons met den ondergang van het bedrijf.

Reeds werden o.a. door mij en enkele anderen deze bepalingen gemaakt lste dat het zwaarste werk n.l. het vervoeren der ongebakken steen van het veld naar den oven, niet meer zou plaats hebben met de hand of kruiwagen, maar met paard en kar, en 2e zoo eenigszins mogelijk ongehuwden de plaats te doen innemen van de gehuwde vrouw.

Onze goede wil ten deze zult u hieruit kunnen opmaken. Het zal u dan ook na al het bovenstaande duidelijk zijn hoe mij uwe oordeelstelling in „de Basuin” diep heeft gegriefd en dat ik beledigd met alle kracht bij u aandrang om ten mijnen opzichte openlijk rechtsherstel in „de Basuin” te mogen ontvangen of een zachter oordeel.

Met de meeste hoogachting,
Uw Hooggeleerde dw. dienaar,
R. M. JONGENBURGER,
Steenfabrikant, Westhaven 147.

Hoewel dit schrijven veel plaats vordert en niet geheel in de orde is, nemen we het ter wille van de billijkheid op.

't Zou ons zeer verblijden, als we door dit protest met inlichtingen ons verplicht konden achten terug te nemen wat we in No. 51 geschreven hebben over „Gruwelijke dingen — in ons eigen land”.

Tot ons leedwezen kunnen we dat niet.

De heer J. is blijbaar veel meer bezorgd voor de steenbakkers dan voor de dienstbare mannen en vrouwen, wier belangen, om het nu eens zacht uit te drukken, niet naar behooren door hen worden behartigd.

Schuldgevoel en schuldbelijdenis zou o.i. den heer J. en zijn vakgenooten, voor wie hij het ook eenigszins opneemt, beter staan dan een beklag over miskenning, en zulk een zonderlinge eisch van „rechtsherstel”.

Wat toch is het geval? Al wat hij mededeelt, kan allen dienen om de ingebrachte klachten in een en ander niet te ontzenuwen, maar een weinig minder scherp en schel te kleuren. Stel daarnaast nu a. het getuigenis van Ds. Dalhuijsen — in 't vorig No. — dat de teekening van de „gruwelijke dingen” inderdaad juist is; en b. dat de heer J. zelf noodig acht een wet tot verbod van allen arbeid van vrouwen op de steenfabrieken; c. dat „de onwil van velen” der steenbakkers de afschaffing van den gewraakten vrouwenarbeid verhindert; d. dat ook de enkelen, die het willen, het niet kunnen; e. dat hij, en enkele anderen, de harde eischen reeds eenigszins heeft verzacht, en dus zelf erkent, tot dien tijd toe ook te zwaar werk te hebben geëischt; f. dat, volgens Ds. D., de heer H. VOLTSTREKT GEEN gehuwde vrouwen toelaat, en zulks uit beginsel. De heer J. wil ze vervangen, „indien eenigszins mogelijk”.

Wij zouden kunnen vragen: wie heeft nu gelijk? Ds. D., die de „gruwelijke dingen” erkent, of de heer J., die tegen deze kenschetsing protesteert? de heer H., die het zonder gehuwde vrouwen doet, of de heer J. die ze wel in dienst heeft, en alleen voorwaardelijk van plan is deze te vervangen?

Voorts moeten wij en den heer J. en Ds. D. opmerken, dat wij niet alle steenfabrieken hebben beschuldigd, en alleen gevraagd hebben, of ook antirevolutionairen aan die dingen schuldig staan.

Voor zoover uit hun schrijven blijkt, dat dit niet het geval is, of dat er poging is tot afschaffing, verblijdt ons dit, en hebben wij reden ons te verblijden over ons artikel, dat deze publicatie heeft uitgelokt.

Op de roeping van predikanten en onderlingen en den niet-invloed van het Christenvolk op die 20 van de 22 steenbakkerijen komen wij later terug. Nu vragen we alleen: waarom hebben de heeren D. en J. zich niet gewend tot het A. W. Verb., aan welks adres de F. Kb. en wij de „gruwelijke dingen” hebben ontleend? Waarom zich niet gewend tot den Minister v. B. Z. en de Tweede Kamer?

De eisch van den heer J., dat wij eerst een onderzoek moesten instellen en dan persoonlijk vermaanen, is toch al te vreemd om overweging te verdienen. 't Geldt hier geen persoonlijke zaak, als waarvan de Heere in Matth. 18 spreekt, maar een algemeen belang, en dat reeds in publieke bespreking was. Ook hebben wij den heer J. niet beschuldigd, en dus geen „rechtsherstel” te bieden.

Wel moeten we ons leedwezen betuigen, dat de klachten van meergenoemd adres in hoofzaak blijken waar te zijn. We zullen dan ook niet ophouden tegen deze en dergelijke behandelings en mishandeling van het „werkvolk” te getuigen.

Moge deze discussie er toe bijdragen om in allerlei kringen de werkgevers te doen letten op hunne verantwoordelijkheid van God den Heere, voor de behandeling van mannen en vrouwen in hunnen dienst.

Indien en de heeren en vrouwen, en de dienstkneden en dienstmaagden meer wilden letten op hetgeen de Schrift zegt,

van de vreeze Gods, en van hun onderlinge verhoudingen in rechten en plichten, dan zouden zulke „gruwelijke dingen” in ons land niet genoemd worden.

„Tot de Wet en tot de Getaugenis!”
Indien niet door gehoorzaamheid daaraan de sociale verhoudingen worden rechtgezet en in eere hersteld, dan — zal het Socialisme als een roede van Gods toorn de overhand verkrijgen en allen die schuldig zijn, zwaar doen boeten.

Dat de Christelijke pers, en niet minder de Christelijke kansel, hare roeping toch moge verstaan en daarin getrouw bevonden worden!

L. LINDBROOM.

Wij kunnen onze lezers mededeelen, dat Professor Wielenga, die sinds eenigen tijd te Rotterdam in het Ziekenhuis *Eudokia* vertoef, geregeld in beterschap toeneemt; zodat wij onder des Heeren zegen binnen niet al te langen tijd volkomen herstel kunnen verwachten.

Militair Tehuis te Kampen.

Door het bedanken van den heer H. v. Olst, als Penningmeester van ons Tehuis, is in dien plaats voorlopig benoemd de heer H. Steenberg, Kampen.

Gaarne ontvangen we weder eenige ondersteuning. Wij zitten voor een tekort van f 50. Vooreer werden we soms aangenaam verrast. Mocht ons dit nu ook weder gebeuren.

Namens het Bestuur,

J. A. G. DE WAAL, Sec.

Ontvangen uit Apeldoorn van Mej. N. B. f 1

Voor den Zuid-Oosthoek.

Oranje boven.

Voor den armen Zuid-Oosthoek van Friesland in hartelijken dank ontvangen:

Van N. N. te M. 9 kinderrokken, gemaakt van stalen, die anders schijnbaar niets waard zijn, een zeer schoone praktische arbeid; die N. N. wees dan ook op den arbeid van Br. Gruijs te Zaandam, die met gebruikte postzegels wonderen verrichtte; bij die 9 rokken was ook nog een deken en een lap bont goed. Dan ontvingen wij door Ds. en Mevr. van Dijk te Zwammerdam 1 pakket nieuwe klederen, 5 broekjes, 3 vrouwenhemden, 2 manshemden, 1 laken; met het bijschrift, „’t is weinig, maar uit een goed hart.” Van A. Riddersma en J. Alena, namens de Zondagschoolver. te Leeuwarden, 1 pak met 124 wollen dasjes voor kinderen. Van N. N. poststempel Groningen, f 10; van H. J. S. stempel Rotterdam, een postbewijs f 2,50; door broeder M. C. Bremaus te Delft van de Zondagscholen aldaar f 4,27.

Voor al het bovenstaande onze oprechten dank, moge deze druipende regen achtervolgd worden door een vruchtbaren regen des Geestes. Zulks is de wensch en bede van uw vragenden vriend en broeder in Christus.

Oranjevoet.

Heerenveen.

13 Jan. 1902.

J. Wouda,

Corr. van Jachin.

Buitenlandsche Kerken.

De Evangelische Alliantie en de Zuid-Afrikaanse oorlog. — De Algemeene Vergadering dezer Alliantie is bepaald in Augustus van dit jaar te Hamburg. Het wordt echter in twijfel getrokken, of zij kan gehouden worden. De oorzaak daarvan is de verhouding der Engelse leden der Alliantie inzake den oorlog Engeland zoo schandelijk oorlog in Zuid-Afrika. In de Duitse bladen wordt over deze zaak vrij wat geschreven. Er wordt beslist gezegd, dat het plan der vergadering niet kan uitgevoerd worden, omdat de houding der Engelse Christenen met betrekking tot den oorlog tegen de Boeren het onmogelijk maakt aan de Engelse afdeeling toe te staan, dat zij de leiding aan de Conferentie geeft, waarop zij met het oog op de samenstelling der Alliantie aanspraak heeft.

Wel komt de secretaris der Hamburger Afdeeling tegen deze voorstelling in verzet, maar dit kan de tegenspraak niet bedwingen; zelfs wordt rondweg geprotesteerd tegen het houden van een Internationale Conferentie in de gegevene omstandigheden. Dit protest vindt in verschillende afdeelingen ondersteuning.

Jellinghaus heeft naar aanleiding daarvan er op gewezen, dat de Alliantie in naam internationaal is, maar inderdaad Engelsch is. Na de schandelijkheden en gruwelen der Engelsen in dezen oorlog besproken te hebben, doet hij de vraag, hoe de Evangelische Alliantie zich met betrekking tot den oorlog gedragen heeft. Tot zijn smart kan hij op die vraag geen gunstig antwoord geven. Als warm vriend der Alliantie doet het hem bitter leed, te moeten verklaren, dat de Evangelische Alliantie in haar geheel in dezen oorlog van een Protestantisch volk tegen een Protestantisch volk noch voor den oorlog gewaarschuwd, noch tegen de gruwelijke, alle volkenrechten schendende wijze van oorlogvoeren door de Engelsen geprotesteerd heeft.

Jellinghaus zegt, dat dit voor een groot deel hierin zijn oorzaak heeft, dat de Evangelische Alliantie als organisatie geen internationale vereniging is van de afdeelingen der Alliantie in de verschillende landen met gelijke rechten, maar „omdat het Engelse Comité der Alliantie alleen de leiding heeft.” Zelfs Amerika, dat het grootste getal leden heeft, is niet eens in het Engelsch uitvoerend Comité vertegenwoordigd. De Christenen in andere landen zijn feitelijk slechts „een decoratief aanhangsel der Engelse Alliantie.” De laatste uitnodiging voor de Week der gebeden is niet eens meer getekend door een vertegenwoordiger uit Nederland en Transvaal, terwijl de vertegenwoordiger in Brussel onder Duitsland opgegeven is.

Omdat tengevolge van den Boerenkrijg de verhouding der geloovigen tot Engeland zoo geheel veranderd is, moet nu aan alle

leden gelijke rechten gegeven worden en daartoe moet de Alliantie opnieuw georganiseerd worden en dan waarlijk internationaal. „Geschiedt dat niet — zoo besluit Jellinghaus — dan voorzie ik, dat de Evangelische Christenen der andere landen zich voor het merendeel aan de Evangelische Alliantie onder Engelse alleenheerschappij zullen onttrekken, gelijk dit de Hollandse Christenen reeds gedaan hebben. Moge God aan de Duitse Christenen, die het gedurende den nog woedenden Boerenoorlog gewaagd hebben, de Evangelische Alliantie tot een Algemeene Internationale Vergadering uit te noodigen, veel wijsheid schenken, om een goede organisatie voor een waarlijk Internationale Evangelische Alliantie voor te stellen en door te zetten.”

Ook is door de verschillende Duitse afdeelingen een adres aan de Britsche afdeeling gericht. Daarin wordt gezegd, dat bij de leden der Alliantie op het vaste land de overtuiging bestaat, dat de Britsche Christenen een terugtrekkende houding hebben aangenomen. Vooral heeft het antwoord, dat door de Engelse Christenen op den open brief van de Zwitsche afdeeling gegeven is, diep gewond en groote afkeuring gewekt. Omdat in den loop van dit jaar de Algemeene Vergadering in Duitsland gehouden zal worden, zien zij zich geroepen uit te spreken, wat hun op het hart ligt en wat licht een bedroevenden, der goede zaak schadelenden wanklant op de vergaderingen in Hamburg brengen kan.

Dan wordt gezegd, dat het in Engeland algemeen bekend kan zijn, dat de oorlog tegen de beide Boeren-Republieken in Zuid-Afrika door alle Christenen in alle landen met droefheid en smart beschouwd en veroordeeld wordt. Zelfs in Engeland hebben in den laatste tijd vele Christenen tegen dezen oorlog geprotesteerd, die alle zedelijk recht en alle ideale bedoeling mist, en ten doel heeft een Evangelisch broedervolk te vernietigen, en een schoon land in een woestini te herscheppen.

Zij willen zich niet inlaten met politieke overwegingen; zij weten, hoe in tijden van algemeene nationale prikkeling ook het Christelijk bewustzijn door de algemeene nationale strooming gemakkelijk kan medegesleept worden, maar dit belet hen niet te herinneren aan de gruwelijke en barbaarsche wijze, waarop de Engelsen den oorlog voeren. Het verbranden der huizen, de ruwheden tegenover vrouwen en kinderen, het samenpakken van deze in kampen, waar zij aan ziekte en dood worden overgegeven, de terugzending van neutrale artsen en ziekenverpleegsters en de willekeurige mishandeling der strijders als rebellen, zijn zulke verschrikkelijke feiten, dat ieder welkenkende dit ten sterkste veroordeelen moet.

Verder wordt gezegd: „Wij weten wel, dat een groot deel van het Engelse volk door de pers wordt misleid en onbekend gehouden met de zaken, zoals die in Zuid-Afrika werkelijk staan. Het is ook bekend, dat vele Engelsen van meening zijn, dat wij in de zaak gebrekkig en valsch voorgeelig zijn. Wij zijn echter door velen van onze landgenooten, boeren, kooplieden, artsen, officieren, zendelingen e.a. over den waren toestand zoo nauwkeurig ingelicht, dat een vergissing in dit geval onmogelijk is. Wij betreuren het daarom te moeten zeggen, dat de tegen de Boeren gebruikte brutaliteiten aan de gruwelen der 17e eeuw herinneren, en een beschaafd, laat staan een Protestantisch volk, kans onwaardig zijn.

Vooral moeten wij het diep beklagen, dat door deze handelwijze van Engeland, een land, waarin velen een verdediger van het Bijbelsch Christendom gewoon waren te zien, de Christelijke naam in de geheele volkerenwereld zwaar geleden heeft en met een schandvlek is bedekt geworden, die niet spoedig afgewassen zal zijn.

Omdat wij van harte wenschen, dat op de vergadering te Hamburg alles vermeden mag worden, wat verdeelt, komen wij met deze openlijke verklaring tot u, in de hoop, dat gij wat zonde is, zonde noemt en den moed hebt Christus ook hierin te belijden, dat gij genoemde, tot God om wrake roepende, gruwelen veroordeelt. Alleen op deze wijze kunnen wij u op de komende vergaderingen in Augustus 1902 in oprechte gemeenschap des geestes in de oogen zien en hartelijk de broederhand reiken.

Dit stuk is getekend door de leden van de besturen der Zuid-Duitse, West-Duitse en Saksische afdeelingen der Alliantie. Mocht dit ernstig en toch broederlijk woord, dat de Duitse leden der Alliantie eert, Engelsen Christenen de oogen openen voor de gruwelen en barbaarschheden, die mede in hun naam tegenover de Boeren gepleegd worden.

SCHOLTEN.

Mary Carrigan had den kroegbaas Samuel Kennedy aangeklaagd voor het verkoopen van drank aan haar man, toen deze reeds dronken was, en waarop de dronkaard zelfmoord beging. De Amerikaanse jury heet de vrouw 1800 dollars schadevergoeding toegekend.

Krupp, de kanonnen-koning, heeft zich aangegeven voor 21 miljoen mark jaarlijksch inkomen. Volgens de schatting van 1899 bedroeg zijn fortuin 1,120,780,000 mark. In zijne smelovens en fabrieken arbeiden 65000 werklieden en 15000 opzichters, klerken, boekhouders enz. — En dat alleen om die moord-machines aan de menscheit te leveren tot onderlinge verdelging.

Een ooggetuige verklaart, dat de Baptisten in Rusland zwaar vervolgd worden. Een man, die openbaar dit geloof had beleiden en weigerde, om zich aan den ritus der Grieksch-orthodoxe staatskerk te onderwerpen, werd zelfs gemarteld. Men bracht hem bij een smid en na hem de handen aan den baard geboeid te hebben met ijzeren knijptangen, bracht men hem met een gloeiend ijzer vijftig diepe brandwonden toe.

De tiende Algemeene Conferentie van

Luthersche kerken werd 3—5 September l.l. te Lund in Zweden gehouden. Omstreeks 1500 afgevaardigden, grootendeels Zweden, namen hieraan deel. Onder hen waren omstreeks 300 Duitschers, eenige Denen, Finlanders, Noormannen en 2 Amerikanen. Voor liberale Lutherschen, waren deze vergaderingen niet toegankelijk, ’t welk de Voorzitter met nadruk herinnerde; overigens heerschte er een algemeen broederlijke geest.

†

Nederlandsch Hulpcomité tot Bijbelsverspreiding.

Het Bestuur van dit Hulpcomité schreef in Bericht nr. 11 o. m.:

Te midden der ongerechtigheden, waaraan ’t arme Engeland in de eerste plaats zich schuldig maakt; te midden van gruwelen van oorlogen, waarom helaas ook vele Christenen, bewust of onbewust, zich schuldig maken, en geen woord van afkeuring, noch in vergadering noch in geschrift, uitspreken — te midden van al deze ellende van bloed en tranen, door onze stamgenooten in Zuid-Afrika gestort, vraagt wellicht iemand: „Hoe kunt gij nog een bericht schrijven van een Britsch Genootschap?”

Als de 32 leden van het Hoofdbestuur van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap den zedelozen oorlog ook maar eenigszins goedkeurden, dan ware dit ons bericht niet uit de pen gevloeid. Steller dezels weet echter zeker, dat dit niet het geval is.

’t Is een lichtpunt in deze droeve dagen, dat de boden van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap aan de verwonden en versmachtenden te steeds verkwikkenden troost van het Evangelie in hun moedertaal aan de verschillende volken aanbieden. Wij zullen derhalve ons den blik op Gods Koninkrijk om al deze troebelen, door den Vorst dezer wereld veroorzaakt, niet laten verduisteren. Laat ons biddend voortgaan het Godsrijk in Zending en Bijbelsverspreiding te steunen, en volhardend, totdat de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan en gansch Israël zal zalig geworden zijn. Moge dat tijdstip spoedig aanbreken! Het komt toch zeker!

Over de gansche aarde is de verspreiding van Gods Woord in het afgelopen jaar weer toegenomen! Zij bedroeg

4,914,000 exemplaren.

Door de onlusten in China zijn 250,000 ex. minder geplaatst dan in ’t vorige jaar; anders was het getal grooter geweest dan vroeger. 1,600,000 ex. zijn door 8,3 colporteurs in 27 verschillende landen verkocht.

In verband met 30 verschillende Zending-genootschappen steunt het Bijbelgenootschap 616 inlandse Bijbelvrouwen. Tot een bedrag van f 120,000 jaarlijks werden aan verschillende godsdienstige inrichtingen Bijbels en Testamenten uitgereikt.

Aan alle Zendinggenootschappen worden de Schriften franco op de plaats der bestemming gratis gezonden.

Het Genootschap heeft thans Bijbels in 100, en gedeelten der Heilige Schriften in meer dan 150 talen uitgegeven. Om deze boeken te drukken zijn over de 50 verschillende lettersoorten noodig.

Op de Tentoonstelling te Parijs zijn 400,000 Evangelien verspreid, die meestal met dank werden aangenomen.

Gedurende ’t afgelopen jaar waren over de 100 vertalingen en revisies van den Bijbel in bewerking.

Dit uitgebreid werk over de gansche aarde heeft gekost ongeveer f 2,840,000

Daartegen is een ontvangst van - 2,660,000

dus te kort p.m. f 180,000

Het geheele tekort der laatste drie jaren is op het oogenblik circa f 412,000. Dit tekort moest uit het reservefonds betaald worden; maar dit reservefonds mag niet nog meer verzwakt worden, zal het geheele werk er niet onder lijden. Men moet niet vergeten, dat een aanvraag om Heilige Schriften voor de Zending nooit is geweigerd. Nooit heeft het Genootschap de mogelijke vertaling en den druk van een Bijbel in een nieuwe taal van de hand gewezen. Het Bestuur heeft het vertrouwen, dat het werk niet zal behoeven ingekort te worden, een werk, door God zoo zichtbaar geleid en gezegend. De nieuw-begonnen eeuw roept ons tot groter inspanning en meer vrijwillige offers om den Naam van den Heere Jezus aan het menschengeslacht bekend te maken.

’t Is een opmerkelijk en hoogst verblijvend teken van onzen tijd, dat een Genootschap jaarlijks ruim twee-en-een-half miljoen gulden ontvangt, om een enkel Boe. in meer dan vijf miljoen ex. en in circa meer dan 400 talen over de gansche aarde te verspreiden. Deze cijfers dringen ons tot de vraag: Wat is toch de onvergelykelijke kracht van dit Boe, die het op de innerlijke bewegingen van het menscheit geslacht uitoeft? ’t Is het Goddelijk en geestelijk karakter van den Bijbel zelf.

De Bijbel heeft de aantrekkingskracht, om bij de meest uiteenlopende beschouwingen op kerkelijk of staatkundig gebied de Christenen te verenigen. Dit werd verleden jaar op de jaarlijkse vergadering van het Hulp-genootschap aan de Kaap met dank bevestigd.

De vergadering werd door Hollanders en Engelsen bijgewoond. Wel is waar was de opkomst niet zoo groot als vroeger. Ds. A. Murray, president, en de ex-moderator van de Hollandsche kerk en de Hollandsche predikant bij de gevangen Boeren waren tegenwoordig, en betuigden hun hartelijke deelneming en dankbaarheid ook voor hetgeen het Bijbelgenootschap gedurende dezen treurigen oorlog aan hun volk had bewezen. Men heeft gemeenschappelijk Gods Woord gelezen, en lof en dank aan den Heere toegezonden. Men heeft zelfs nog uit Z.-Afrika f 6000 naar Londen kunnen zenden. Dit vermog alleen de Bijbel.

Het is, Waarde Vrienden! een groot voorrecht aan dit gezegend werk te mogen deelnemen. Het bevoordert ons eigen geloofsleven, als men ziet, hoe deze Bijbel ook aan anderen geloof, hoop en liefde kan schenken. Een zending, die 40 jaar in Indië werkzaam is geweest, zeide onlangs in een

grootte vergadering, dat zijn ondervinding hem geleerd had, dat niemand, en waar-schijnlijk ook geen enkel Zendinggenootschap, met zekerheid zeggen kan: deze of gene persoon is door mij of door ons tot Christus gebracht. Alle genootschappen en middelen zijn zoo in en door elkander gevlochten, dat het moeilijk valt te beweren: deze of gene is oorzaak van de bekeering van een ziel. Maar daar is één Boek, van hetwelk het kan gezegd worden, en dat is het eeuwige Woord van God. O, dat boek is nog zoo waar en krachtig, als in de dagen van Augustinus. Als de menschen het willen aannemen en biddend lezen, zal ’t hen ook tot de kennis van God brengen.

Wij kunnen dit beknopt verslag niet sluiten zonder nog eens te wijzen op de groote eenvoudigheid en op de roeping van het Bijbelgenootschap en zijne onberekenbare resultaten. Het is niet zijn taak om pro-selieten te maken. Het vertrouwt, dat Gods Woord zijn eigen uitlegger zal zijn, en zijn eeuwige boodschap van verzoenende liefde en vrede tot de harten zal spreken. Het Bestuur weet, dat in den Bijbel geestelijke krachten zijn neergelegd, en dat het Gods-woord, als de meest bewaarde hervormer zich bewijst en het meest Evangelisch is van alle Evangelisten. En zij, die dit levende zaad met volle handen in de voren van den wereldakker zaaien, kunnen wachten in geloof en geduld op vruchten boven der menschen berekening.

De oogst is het einde der wereld en de maaiers zijn de Engelen. Zalig, wie als rijpe schooven door Gods genade zullen worden ingezameld, in de schuren des hemels!

Het Bestuur van het Nederlandsch Hulpcomité ter verspreiding van Gods Woord over de geheele aarde door het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap.

M. VAN MINNEN, v. d. M., Utrecht,

Voorzitter.

W. VAN OOSTERWIJK BRUYN, Zeist,

Secretaris-Penningmeester.

JOHNS. VAN ’T LINDENHOUT, Neerboosch.

P. J. MOETON, Em. pred., Haarlem.

A. J. HOOGENBIJK, Amsterdam.

H. GRUJINGER, Spiez (Zwitserland).

J. B. VAN ZANTEN, Zeist.

De contributien en giften bedroegen in 1900 slechts f 904,48; de uitgaven f 1418,72.

N.B. Op verzoek van den heer W. VAN OOSTERWIJK BRUYN, wegens ongesteldheid, heeft de heer J. B. VAN ZANTEN, Stolslaan 9, te Zeist, zich bereid verklaard om de Contributies te innen en de Verslagen te verzenden. Verandering van adressen en ingevulde teekens-bijetten gelieve men aan zijn adres te zenden.

Hij beveelt zich aan voor de opgave van mogelijke verbeteringen en aanvullingen in de lijst van contributies en giften.

De Bazuin-red. behoeft immers niet nader op dezen gewichtigen tak van Zendingwerk aan te dringen?

Ingezonden.

Een open briefje aan Ds. H. SCHOLTEN.

Waarde Broeder!

Het betaalt niet, om een Amerikaansch-Hollandsch woord te gebruiken, op uw schrijven in No. 50 van *De Bazuin* in *De Hope* te antwoorden. Hetzij mij derhalve vergund door middel van *De Bazuin* nog een enkel woord te zeggen.

Uw fout, waartegen ik opkwam in *De Hope* bestaat hierin, dat in uwe schatting, zoals het mij voorkomt, het bezorgen eener uitgave der belijdenisschriften zonder de Dwalingen etc. gelijk staat met verwerping van het uitgelaten stuk. U had moeten zeggen, dat de Alg. Syn. een uitgave der standaards had bezorgd, waarin de Verwerping der dwalingen in de Dordsche Canones niet waren opgenomen. Over de wijsheid of dwaasheid van zulk een uitgave moge het oordeel verschillen; wie echter daaruit afleidt, dat de Alg. Syn. het uitgelaten gedeelte verworpen heeft, vergist zich degelijk. Ik herhaal, wat ik reeds vroeger gezegd heb, dat de Alg. Syn. wel een of meer stukken van de belijdenisschriften kan bezorgen, mits zij daarvan uitdrukkelijk kennis geeft, maar op haar eigen hand de officiële belijdenisschriften te verminen, dat gaat niet. Indien zij dit deed, zou er een protest uitgaan van alle Gereformeerden, die zich bewust zijn van hunne roeping. Goedkeuring van een voorstel tot verandering der belijdenisschriften kan de Alg. Syn. alleen verkrijgen door de Classen, waar alle kerken vergaderd zijn.

De toestand der kerken in ons land zijn van dien aard, dat ik een lang gesprek met U moest hebben, niet om dingen goed te praten, want daarvan houd ik niet, maar om mijn bijzonder inzicht in dingen, die noodzakelijk of wenschelijk zijn op kerkelijk gebied, in ons land duidelijk te maken. Men kan en mag niet alles zeggen, wat men denkt, inzonderheid niet, wanneer men een publiek man is. Zwijgen is ook een kunst. Uit een paedagogisch oogpunt beschouwd, is het tegemoetkoming voor de zaak, die ons dierbaar is, lettende op onze bijzondere omstandigheden, beter, de thes in den voorgrond te plaatsen, en antithetisch a leen de zaak te verdedigen met het oog op hedendaagsche dwalingen.

Ik voor mij zou het o. zo gaarne zien, dat de Catechismus, iederen Zondag een gedeelte, verklaard werd. Ik zelf heb er altijd genot in gehad, en de gemeenten, die ik gediend heb, ook. Maar ook in dit opzicht moet men met de omstandigheden rekenen. De „Vogel friss oder stirb” methode kunnen en mogen wij niet toepassen. Wij moeten geduld oefenen. Maar de verklaring van den Catechismus — die ook volgens mijn oordeel een verkondiging van het Woord is — behoort toch niet tot de wezenlijke kenteekenen van de Geref. kerk. Het is een methode, een opperbste methode der verkondiging van het Woord, maar het is toch slechts een methode. De Schotsche kerken in haar bloeitijd stonden volstrekt niet op den achtergrond, wat kennis van en liefde tot de waarheid betreft, hoewel zij

geene verklaring van den Catechismus des Zondags in de kerken kenden. Eene Geref. kerk kan dus heel goed zonder deze methode, die ons dierbaar is, bestaan.

Voor het kenmerkende in de Geref. kerk pal te staan, voor het wenschelijke van onwezenlijke dingen een lous te breken, maar het onderscheid tusschen het essentieele en het niet-essentieele wel in het oog te houden, ziedaar hetgeen ik de roeping acht te zijn van een ieder, die de Geref. kerk lief heeft.

De redactie van *De Bazuin* dankende voor de plaatsing van dit briefje, en U verzekerende van mijne hoogachting, neem ik mij,

Uw br. en dnt. D. in Chr.,

N. M. STEFFENS.

Dubnue, Iowa, 28 Dec. 1901.

ANTWERPEN.

Zondag 5 Jan. j.l. werd hier, als bemoeiend levensteeken op dit terrein, een vereeniging opgericht tot stichting en instandhouding van een Christelijke school te Antwerpen.

Wie de toestanden in Antwerpen van nabij heeft leeren kennen, zal, bij alle waardeering van hetgeen deze stad op onderwijsgebied presteert, ten volle begrijpen, waarom tot stichting van deze Schoolvereniging is overgegaan.

Met het oog op de opvoeding van de kinderen der geloovigen, zijn noch de Roomsche, noch de Gemeentescholen bruikbaar.

Treurig is het en zeer droevig, te zien de verwoesting, die wordt aangericht onder de kinderen dergenen, die men zoo gaarne voor Christenen houdt.

De een vóór, de ander na, valt af en werpt zich, getrouw aan de materialistische schoolopvoeding, in de armen van het ongelof.

Het is wel aangrijpend in een stad, waar eertijds het geloof zoo schoone triomphen vierde, zoo weinig belijders der waarheid te vinden en van tusschen die weinige belijders nog kinderen te zien wegvallen, verzvolgen door de wereld en in de diepte der Godverloochening meegesleurd.

Het werd gevoeld, dat zulk een toestand niet langer lijdelijk mocht worden aangezien.

Het is waar, de kring waaruit de vereeniging opkwam, beschikt over slechts zeer luttele middelen.

Wie dien kring kent, weet, dat er bijna geen geld zit, dat daarenboven zoo goed als al het beschikbaar geld meer dan noodig is voor de instandhouding van den kerkedienst en dat het kleine, langzaam zich uitbreidende hoopje, een waarlijk voorbeeldige toewijding aan den dag legt.

Daarom wordt de Vereeniging en haar arbeid met vrijmoedigheid aanbevolen aan allen, die in de inspannende worsteling tegen den geest des tijds, ook te Antwerpen, de broeders zouden kunnen bijstaan en broedertrouw bewijzen.

Laat mogen bedacht worden, dat de strijd, die hier nu is aangebonden door den drang der omstandigheden, in alle bescheidenheid en met vertrouwen op der vaderen God, een inspanning vorderen zal, waarvan men zich in het gelukkig en gezegend Holland moeilijk een juist denkbeeld zal kunnen vormen.

Tot het verstrekken van nadere inlichtingen en het ontvangen van steun verklaart zich gaarne bereid het Bestuur:

P. N. KRUISWIJK, Voorz.,

v. Diepenbeeckstr. 69.

A. VERBRUGGE, Schrijver,

Lange Ruijsbroekstr. 72.

M. J. VAN ASPEREN, Penningm.

Cuijltstr. 92.

J. MULDER,

Provinciestr. (Zuid) 124.

W. ROOZE,

Resedastr. 16 (Berchem.)

ONZE ZONDAGSSCHOLEN.

(Stot.)

„Toegestemd!” hoor ik u zeggen; onze „kinderen hebben onderricht noodig: (en „nog meer dan dat!”); maar dat onderricht geeft immers de Catechisatie, en de Chr. „dagschool.” Laat ik u antwoorden.

„De Catechisatie geeft slechts één uurtje per week, en zeker geen 52 weken per jaar. „En de Chr. dagschool dan?” Die is, mijn broeder, in de 1ste plaats niet overal aanwezig; maar ook in de 2de plaats, de Zondagsschool staat niet tegenover de dagschool, of tegenover de Catechisatie; maar zij staat er naast, en arbeidt onder de kinderen op haar eigen terrein, om uitsluitend met de kinderen de groote vraag te bespreken: „Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” En de beantwoording van die vraag blijft toch immers ook voor de kinderen des Verbonds van kracht?

We bepleiten derhalve het bestaansrecht der Z.school naast de Catechisatie; naast de Chr. dagschool; op haar eigen terrein; tenzij alleen de huiselijke opvoeding haar taak overneme; en „werkelijk, ook op den Rustdag, en inzonderheid op den Rustdag, voor de kinderen gaat zorgen! En hier opent zich een schoon arbeidsveld voor allen, die in den laatste tijd der Z.school den rug toekeerden. Broeders, de dagen zijn ernstig; het leven is ernstig; de eeuwigheid wacht ons! Laat ons dan arbeiden voor ’t heil onzer kinderen, hetzij op de Zondagsschool, hetzij in de huiselijke woning!

Alleen . . . Er zij arbeid! Er zij ernst! Er zij gebed.

En schreven we ’t bovenstaande hoofdzakelijk met ’t oog op de kinderen der gemeente: hoevele kinderen, met en naast de onzen, van andere kerkgenootschappen, en zelfs uit huisgezinnen, waar niet „zooveel (we zullen ’t maar zacht uitdrukken.) over den dienst des Heeren wordt gesproken, krijgen we door de Z.school onder ons bereik? Welk een „schoone” gelegenheid biedt de Z.school tot „Evangelisatie!” Trachtte men niet te X een Z.school op te richten, omdat de Orthodoxen al de kinderen onder hun leiding namen? Heeft men ’t niet gezegd op een andere plaats: „De Gereformeerden nemen alles in beslag? Eerst de kinderen op de school; dan op de Z.school; dan op de Catechisatie, en eindelijk in de kerk?” Zie, mijn broeder, dat sprak iemand, die

kerkelijk niet met ons vereenigd was. En zegt uw liefhebbend hart daar dan niet stilleken „Ja en Amen“ op? Is 't niet ons doel, allen tot kennis der waarheid te doen komen, opdat velen mogen worden behouden? Daaraan arbeidt ge toch als een goed Gereformeerde? En voorts, welk een onwaardeerbare gelegenheid geeft ons de Z. school tot verbreiding onzer beginselen; en tot bewaring en bevestiging van „de Christelijke grondslagen“ van ons volk!

Door woord en geschrift (traktaatverspreiding en uitdeeling van kerkboekjes en scheurkalenders), werkt de Z. school mede aan de bevordering van de heiliging van den Dag des Heeren; arbeidt zij tegen dronkenschap, tegen 't vloeken, tegen de kermis en tegen dergelijke zondige vermaken.

Zij geeft ons toegang tot gezinnen, waar we anders misschien niet zouden kunnen komen; en 't is de vraag, of de Heere ook in de laatste 50 jaren de Z. school niet heeft willen gebruiken, om ons Nederlandsche volk te brengen en te houden bij zijn dierbaar en eeuwig blijvend Woord?

En zullen we dan de Z. school loslaten? Neen, mijne Broeders, niet alzo! Maar laat ons haar handhaven! En tevens haar plaatsen onder kerkelijk toezicht! Opdat zij, met krachtige medewerking en steun der plaatselijke kerk, groeie en bloei, en voor velen ten zegen zij! En laat ons voorts arbeiden met al de krachten en gelegenheden, door den Heere ons gegeven; en te zijner tijd, hopen we, zullen we maaien, en „oogst zien op ons veld,” zoo we niet verslapen!

Uw Mede-arbeider,
H. J. LANGHOUT.

Giessendam, 6 Jan. 1902.

ADVERTENTIËN.

Berallen van een **2000**.

T. DIEMER geb. BUIPOST.

Echtgenoot van C. DIEMER.

Pastorie HINDELOOPEN,

13 Jan. 1902.

SOLI DEO GLORIA!
Zondag 19 Jan. a.s. hopen
onze geliefde Ouders
Marinus van den Boom,
V. D. M.
EN
Geertruida Wilhelmina Emmink,
den dag te herdenken, waarop
de Heere hen voor **25 jaar**
in den liefelijken band des hu-
welijks vereenigde.
Hunne dankbare Kinderen
te CAPELLE A/D IJSEL
en OUDERKERK A/D AMSTEL.

Heden ontsiep zacht en kalm
in zijnen Heere en Heiland, onze
geliefde Vader, Behuwd-, Groot-
en Overgrootvader, de Heer
GERRIT KRAAIJ Gz.,
WED. van MEJ. WILLEMPJE
BRINKMAN, in den ouderdom
van ruim 80 jaar.
Wij mogen gelooven, dat hij
zijn God, dien hij ruim 40
jaren eerst als Diaken en daarna
als Ouderling in zijne gemeente
mocht dienen, thans in vol-
maaktheid zal verheerlijken.
Dit strekt ons ter vertroosting.
Namens de Familie,
G. KRAAIJ Jr.
ZAANDAM, (MOLENPAD).
10 Jan. 1902.

Den 10den Januari j.l. ont-
siep in zijn Heer en Heiland,
onze geliefde medebroeder, de Heer

GERRIT KRAAIJ.

Gedurende ruim 40 jaren mocht
hij de gemeente met ijver en
toewijding als Diaken en daarna
als Ouderling dienen, en zoo-
lang hem de Heere daartoe de
krachten verleende, was het zijn
lust en leven, in de gemeente
werkzaam te zijn en de belan-
gen harer leden met woord en
daad te behartigen.

De Kerkeraad der Gerefor-
meerde kerk te Zaandam A.,
W. BREUKELAAR, Praeses.
G. VAN RIESSEN, Scriba.

ZAANDAM,
13 Januari 1902.

Hedenmorgen behaagde het
den Heere, na een langzaam
verval van krachten, tot Zich
te nemen mijn geliefden Echt-
genoot

Thomas Gerrits Miedema,
in den gezegenden ouderdom van
ruim 80 jaren.

Het leven was hem Christus
en alzo het sterven gewin.

J. J. JONGSMA—
WED. T. G. MIEDEMA.

Boxum,
14 Januari 1902.

Hedenmorgen 8 uur werd,
na een heel langzaam wegwij-
nend leven, de zoozeer bij heel
de gemeente beminde, en bij den
kerkeraad geliefde medebroeder
Thomas Gerrits Miedema,
door den dood van ons w. ge-
nomen, in den leeftijd van ruim
80 jaar.

Zijn heengaan van ons was
voor hem winste, want hij wist
in wien hij geloofde.

De gemeente verliest in hem
een bidder, de kerkeraad een
lieven medebroeder, zijne Echt-
genoot een liefhebbend man.

Sedert 1847 die de hij de
gemeente als Diaken en na 1863
tot zijn levenseinde als Ouder-
ling.

Zoolang hij kon, d. ed. hij dat
met heel zijn hart en de hem
geschonken gaven.

Ontnam de Heere in hem ons
veel, wij mogen dankend zwijgen
over wat God ontnam en zo lang
deed behouden.

Zijn vrome wandel, waarme-
de hij zijn geloof sierde, blijve
niet het minst in gedachtenis
en zij ter navolging voor ons.

De Heere trooste en sterke
de bedroefde Weduwe en Zuster
der gemeente.

Namens den Kerkeraad,
M. J. SCHOTANUS, Pres.

B. v. d. BERG, Scriba.

Boxum,

14 Jan. 1902.

Heden overleed tot onze diepe
droefheid onze geliefde Echt-
genoot, Vader en Behuwdvader

GERRIT STOEL,

in den ouderdom van ruim 70
jaren.

Zijn overtuigd geloof en
vaste hope, dat zijn Rechter zijn
Goel zou zijn, is ons hart tot
grote vertroosting.

WED. G. STOEL—BOSCH.

K. STOEL

J. STOEL—HOLLAND.

J. STOEL.

Z. STOEL.

B. STOEL.

A. STOEL.

J. STOEL.

KAMPER-EILAND,

10 Jan. 1902.

Gisteravond ontsiep te Ha-
zerswoude na eene kortstondige
ongesteldheid, onze g. liefde Moeder
en Behuwdmoeder

Aplonia Aalbers,

Wed. van den heer A. HIRSCH-
MAN, in den ouderdom van 74
jaren.

Zij mocht, tot onzen troost,
heengaan in de volle verzekerd-
heid des geloofs.

W. J. HIRSCHMAN.

PERNIS, G. HIRSCHMAN—

BOUWMAN.

A. DE BRUIJN—

HIRSCHMAN.

WOUDE, D. DE BRUIJN IJZ.

HA. VAN DE KAMP—

HIRSCHMAN.

K. VAN DE KAMP, V. D. M.

AXEL.

15 Januari 1902

Voor de vele bewijzen van belang-
stelling, zoo in als buiten de gemeente,
bij onze **25-jarige Echtvereeni-
ging** op 11 Jan. j.l., ondervonden, be-
tuigen wij onzen welgemeenden dank.
Ds. J. J. DEKKER,
en ECHTGENOOTE.

HOOGVLIET,
16 Jan. 1902.

Tegen **1 Maart** gevraagd een
flinke

WERKMEID,

goed bekwaam voor haar werk. Zon-
der goede getuigen **onnooedig** zich
aan te melden.

Brieven franco aan H. J. KUY-
PERS, Mr. Bakker, Schoonhoven.

Een **18-jarige Winkeldoch-
ter**, goed met den Kruidenierswinkel
en aanverwante artikelen bekend, zoude
zich gaarne als

Winkeljuffrouw

of iets dergelijks geplaatst zien.
Zoo noodig goede getuigenschriften
voorhanden.

Brieven fr. lett. K. aan den
Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Gevraagd tegen Mei een flinke

DIENSTBODE.

Adres: Ds. DALHUIJSEN,
NIEUWERKERK a/d IJSEL.

In een Christ. Boekhandel bestaat
gelegenheid tot plaatsing van een **net**

JONGMENSCH,

ter opleiding.

Br. fr. letter A, aan den Uitgever
van dit blad.

Wegens in dienst treding van den
tegenwoordigen, wordt tegen **1 Maart**
of iets later een v. l. g. g.

BAKKERSKNECHT

gevraagd, niet beneden de **18 jaar**,
G. G. bij A. STRATING te ZWART-
SLUIS.

AANBESTEDING.

Op **Donderdag 30 Jan** voorm.
12 ure zal D. V. in het Café „CON-
CORDIA” a/d Nieuwen Binnenweg te
ROTTERDAM, (Oud-Delfshaven) door d. n.
Architect H. BONDA te AMSTERDAM
worden **aangebested**:

Het bouwen van een

KERKGEBOUW

met CONSISTORIE, KOSTERSWO-
NING en annex op een terrein gelegen
a/d Duyststr. hoek Passerelstr. te ROT-
TERDAM, voor rekening van genoemde
kerk ald. aar. **BESTEK en TEEKE-
NINGEN à f2.50**, verkrijgbaar b/d
Heer J. DE WIT, Havenstr. 120, Delfs-
haven en bij de Architect H. BONDA,
Nic Beetsstr. 132, AMSTERDAM.

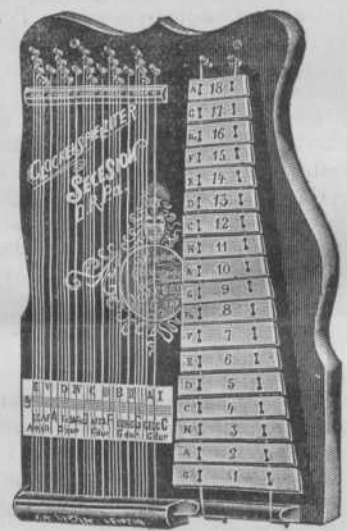
Aanwijzing op het terrein **Vrijdag**
24 Jan. c. k., voorm. 12 ure.

Meubelfabriek „DE LIJMPOT.”

Wegens **uitbreiding** kunnen nog
geplaatst worden

2 MEUBELMAKERS,
1 Houtdraaier, en 1 eenigszins
gevoerd Leerling, om verder
in het vak te worden opgeleid.
**Vast werk. Loon naar be-
kwaamheid.**

S. J. PRAAMSMA,
BOLSWARD.

Lees dit!!

Zoo zuiver van toon en zoo helder als glas;
Zoo makkelijk te spelen, voor 'n ieder van pas;
Zoo keurig bewerkt van solied materiaal;
Zoo lieflijk die klokken van 't zuiverst metaal;
Zoo weldoend voor 't oor, zoo verheffend
voor 't hart;

Zoo passend bij vreugd en vertroostend in
smart;

Zoo praktisch en schoon, zoo goedkoop als
't maar kon;

Dat alles en nog meer, is 't... **Harpenitlon.**
Dit Instrument bestaat uit 25 Harp-
snaren en 18 fijne sta'en platen, won-
derschoone toon. Prijs, geheel compleet
met alle toebehooren **f13.50**, franco
thuis tegen postwissel.

Een kind kan het spelen!

JOH. DE HEER, Rotterdam.
Overal Agenten gevraagd.

KAPOK! KAPOK!

Bij den ondergeteekende is verkrijg-
baar **onvervalschte, zuivere,
echte, te soort**

KAPOK

in balen van 50 pd. voor **f27.50**,
halve balen van 25 pond voor **f14.50**,
franco station, tegen toezending van
postwissel of rembourss.

De veeren kosten **30, 35, 40,
50, 60, 70, 80, 100, 120,
150**. Beddetijk, dekens, overtrek-
ken in ruimen voorraad. Er is nooit
aanmerking op gemaakt.

J. KETEL RZ.

Beddenmagazijn
Markt **STEENWIJK.**

Bij de uitgevers F. WENTZEL &
Co. te UTRECHT is verschenen:

Vaccinedwang,

Referaat gehouden op de laatste
Algemeene Vergade ing van den
Bond tegen Vaccinedwang,
door

J. H. de WAALMALEFIJT.

Lid van de 2e Kamer der St.-Gen.
Prijs 25 cent.
Uitgegeven ten voordeele v. d. Bond.

Bij **ZALSMAN** te Kampen is verschenen en bij alle Boekh. op bestelling
verkrijgbaar:

J. BAVINCK, Negen Feeststoffen (Voor het Kerstfeest en voor O. en N. Jaar)	90 ct.
J. BAVINCK, Zeven Feeststoffen (Voor het Paascheest)	80 ct.
J. J. WESTERBEEK van EERTEN B.J. Vier- en Feestdagen. Acht leerredenen	75 ct.
S. van VELZEN, Veertien Feeststoffen, 2e druk	f 1,00
Dr. H. BAVINCK, Het Doctorenambt	90 ct.
Dr. H. BAVINCK, De katholiciteit van Christendom en kerk	70 ct.
Dr. H. BAVINCK, De algemeene genade	70 ct.
Dr. H. BAVINCK, Het recht der kerken en de vrijheid der wetenschap	45 ct.
Dr. H. BAVINCK, Ouders of getuigen	75 ct.
Dr. H. BAVINCK, De welsprekendheid	75 ct.
Dr. H. BAVINCK, De overwinnende kracht des geloofs	30 ct.
M. NOORDTJ, Hebreeuwsche spraakkunst, geb.	f 5,85
P. BIESTERVELD, Andreas Hyperius, voornamelijk als homileet	1,75
P. BIESTERVELD, Het hooge belang der ambtelijke vakken	60 ct.
Dr. F. F. C. FISCHER, De Opvoeding op het Gymnasium	60 ct.
A. BRUMMELKAMP, Een eigen inrichting	25 ct.
J. CALVIJNS Institutie, 3 dln. 2e druk	f 6,00 geb. f 7,50
J. CALVIJN, Mattheüs, Markus, Lukas, 3 dln. 2e dr.	- 6,00 " - 7,80
Z. URSINUS, Verklaring van den Heidelbergschen Catechismus	- 7,50
J. A. JAMES, Het huisgezin	- 1,80
J. A. JAMES, Geschied van een Christelijken Vader	- 2,20
J. A. JAMES, Bestuur en aanmoediging, 4e druk	- 0,60
P. D. Vlieg, Synchronologisch overzicht der Kerkgeschiedenis 2e dr.	- 0,40
KERKELIJK HANDBOEKJE, gebonden	- 1,65
OFFICIËLE STUKKEN, betreffende den uitgang uit het Ned. Herv.	
Kerkgenootschap 2e dr.	- 3,00
J. VERHAGEN, Geschiedenis der Christ. Gereformeerde kerk 2e druk f 1,50	- 1,90
J. VAN ANDEL, De Mozaïsche wet	- 1,25 " - 1,70
" Paulus' Evangelie	- 1,90 " - 2,40
" Uit de Schriften	75 ct. " - 1,10
BORSTIUS, Vraagboekje, verbeterd door Prof. H. de Cock, in lessen verdeeld	
door Ds. O. C. Doornbos	- 0,4
E. KROPVELD, Misbruikte Schriftuurplaatsen, 2 dr.	80 ct. " - 1,20
W. H. GISPEN, De Geloofsbelijdenis der Ned. Ger. Kerk toegelicht,	
4e druk	f 1,50 " - 1,90
W. H. GISPEN, Denkt aan uwe belijdenis	25 ct.
(bij getallen tegen lagere prijs.)	
Dr. J. BECK, Grondtrekken der Empirische Psychologie en Logika	- 1,75
E. F. H. WOLF, Alph. lijst van onderwerpen der Psalmverzen, 2e dr. f 1,00	- 1,40
HET NIEUWE TESTAMENT met volledige Kanttekeningen van den	
Staten-Bijbel, gebonden in fraaien halflederen band	" - 4,50

ORGELS.

Steeds 100 à 200 Amerik. Orgels
voorhanden, o. a. de volgende merken:

Lakeside.	Hamilton.
Miller.	Weaver.
Wick.	Peerless.
Clough & Warren,	Putnam.
Chicago.	v. d. Tak.
Kroon.	Minerva.
Höfögel	Zending orgel.

VOLKSHARMONIUMS.

Lage doch vaste prijzen. 5-jarige
garantie. Franco Station door geheel
Nederland. Gratis Handleiding voor
Zelfonderricht en Toetsenlooper.

Gemakkelijke termijnbetaling.

Catalogus gratis en franco.

JOH. DE HEER — Rotterdam

Noordmolenstraat 71.

Inruilen. Repareeren.

Is verschenen en alom te bekomen:

HET JAARBOEKJE

DER

Gereformeerde Kerken

voor 1902, 47ste JAARG., 30 cts.

Behalve een volledige Kerkelijke Sta-
tistiek bevat dit boekje **Kalender**,
opgave van alle markten en water-
getijden, lijst van Jongelings- en
Jonged.-Vereen. en Zondagscholen. In
het boeiende meugelwerk stukjes van
Ds. A. v. d. SLUIJS, J. P. TAZELAAR
enz. enz.

P. VAN DER SLUIJS.

ENKHUIZEN.

VEREENIGING

Christelijke Bibliotheek,

gevestigd te Nijkerk,

V IJFDE JAARGANG.

Als deel 3 van den 5en
jaargang werd verzonden:

KERSTZEGEN

en andere schetsen,

DOOR

HENRIETTE BREDIUS,

9 vel druks.

De prijs van dit werk is **f0.80** in-
gehaald, **f1.20** gebonden.

De leden dezer Vereeniging ontvan-
gen alle werken, die in den loop van
het vereenigingsjaar verschijnen, à **5**
cent per vel druks.

Het program voor den vijfden jaar-
gang bestaat geheel uit oorspronkelijke
Nederlandsche werken. De leden ont-
vangen geen boeken, die reeds in tijd-
schriften verschenen, doch st. eds geheel
nieuwe lectuur.

Men kan ten allen tijde lid worden,
en treedt dan onmiddellijk in alle rech-
ten der leden.

Men vrage den fraai geillustreerden
Catalogus, die op aanvraag gratis en
franco wordt toegezonden. Alle Boek-
handelaars nemen leden aan.

De Uitgever

G. F. CALLENBACH.

Is verschenen:

De zekerheid des Geloofs

DOOR

Prof. Dr. H. BAVINCK.

80 Pag. groot 8°. Prijs f 0.65.

In Stempelband f 1.10.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar zoo-
mede bij den Uitgever

KAMPEN. **J. H. KOK.**

VERSCHENEN:

Ds. A. M. DIERMANSE

Wederlegging

van Bedenkingen tegen

de Geheel-Onthouding

HETGEEN IS:

Een wederlegging van de be-
denkingen ingebracht tegen de
Gereformeerde Vereeni-
ging voor Drankbestrijding.

Prijs f 0.75.

Boekdrukkerij De Vecht,
P. MOBACH, Dir.

BRUKELN.

Niet meer dan drie gulden

kost de eerste jaargang van de
„BIBLIOTHEEK VOOR HOOFD EN HART.”
De intekenaars ontvangen dadelijk de
2 verschenen boeken, het derde boek
in het laatst van Januari en het vierde,
— dat een uitnemend werkje is voor
de „nieuwe lidmaten”

(de manne-
lijke n.l.) —
den laatste

Februari,
dus nog vóór
de Paasch-
dagen.

UITGAVE VAN
D.A. DAAMEN
ROTTERDAM

BIBLIOTHEEK
VOOR HOOFD
EN HART

Men kan
de boeken
ook in
stempel-
band ont-
vangen voor
50 cents

per deel meer.
Vraagt bij uwen boekhandelaar het
uitvoerige **prospectus** of bij den
uitgever **D. A. DAAMEN**, te
Rotterdam.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer G. Feinga, te Baambrugge
f 48, door den heer R. F. van Mill te
Gorinchen f 47, door den heer J. Verburg
te Zegveld f 31, door Ds. W. den Hengst
te Vennendaal (1900) f 72, door den heer
Johs. Krap te 's Gravenhage f 643,15/2.

Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):

Van de Geref kerk te Schaveningen B
f 22,08, van idem te Bonger f 3,14, van
idem te Giesendam A f 18,16, van idem
te Varsveld f 10,18, van idem te 's Graven-
hage B f 50,54/2.

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 24 Januari 1902.

Jorl II: 1a, Vlaagt de bazum!

Hagg. I: 4, Is het voor ulieden wel de tijd/dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAYNCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat 17 Januari j.l. na gehouden onderzoek, tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student G. H. A. v. d. Vegte, wiens adres is te Langeslag bij Heino.

Namens het College v.d.

M. NOORDTJIZ, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

TERSCHELLING, 14 Jan. 1902. Zondag j.l. was voor de kerken alhier een aangename en blijde dag. Na ruim 2½ jaar vacant te zijn geweest, werd haar beroepen Herder en Leeraar, de Welc. heer H. v. d. Wal, in de kerk te West-Terschelling in zijn ambt bevestigd, door zijn broeder Ds. v. d. Wal van Minnertsga met een treffende predikatie over 2 Cor. 10: 4 en 5. Des namiddags trad Zew. op in de kerk van Midsland, en verbond zich aan de gemeente met een leerrede over Efeze 4: 11—13. De Heere stelde zijnen dienstknecht tot een rijken en uitgebreiden zegen voor de nog zoo zwakke kerken op het eiland. Langa dezen betogen de kerken haren hartelijken dank aan allen, die tijdens de vacature ons hebben gedien, en in het bijzonder aan onzen geachten Consul Ds. Nieuw van Oosterbierum, die ons met raad en daad heeft bijgestaan.

P.S. Alle stukken, bestemd voor de kerk van Midsland, gelieve men te adresseeren aan J. H. v. d. Wal te Midsland op Terschelling, p/a Meij. Roos.

Mede namens de gecombineerde Kerken op Terschelling,

R. C. LUKWEN, Scriba.

HEEMSE, 15 Jan. 1902. Hedenavond na de godsdienst-oefening maakte onze geachte Leeraar G. Dockes tot blijdschap der gemeente bekend, voor het beroep naar Ezingen te hebben bedankt.

Namens den Kerkeraad,

J. PADDING, Scriba.

LANGERAK, 18/102. De Eerw. heer T. Gerber heeft voor de roeping onzer gemeente bedankt. De Koning der kerk geve ons te wijgen en vervulde welhaast de ledige plaats met den man zijns raads.

G. v. MIDDELKOOP, Scriba.

N.-DORDRECHT (Dordsche brug), 19—1—02. Onze algemeene geachte en hooggeachte Leeraar, Ds. G. J. D. Aalders, maakte ons hedenmorgen bekend, eene roeping te hebben ontvangen van De Krim. Wij hopen en bidden allen, dat wij onzen Leeraar, dien wij nog zoo kort hebben, mogen behouden, tot welzijn onzer gemeente en hare omgeving.

Namens den Kerkeraad,

W. TEN HOOR, Scriba.

SPIJKENISSE, 19 Jan. 1902. Heden was 't voor onze gemeente eene gewichtige stonde, dewijl in de namiddag-godsdienst-oefening haar geachte en beminde Leeraar Ds. J. Douma plechtig afscheid van haar naam, naar aanleiding van Eph. 6: 23—24. Aan 't einde van zijn rede werd den scheidenden Leeraar een woord van vaarwel toegesproken door een broeder ouderling en door Ds. H. A. van Andel van Zuidland, waarna de gemeente hem de bekende zegenbede uit Ps. 134: 3 toezong. Zien wij met weemoed onzen geliefden Leeraar gaan, toch wenschen en bidden wij, dat de Heere zijnen dienaar in zijne nieuwe standplaats nabij zij en hem ook daar tot eenen rijken zegen stelle, gelijk hij voor onze gemeente in zoo'n ruime mate geweest is.

Namens den Kerkeraad,

P. GELTJILDER, Scriba.

SLEEUWIJK, 20 Jan. 1902. Bij de Geref. kerk alhier is beroepen de Welc. heer Ds. G. Davelaar te Gieendam B. Bekrone de Heere deze onze roeping met zijnen zegen.

Namens den Kerkeraad

C. VERHAGEN, Scriba.

BOXUM, 19 Jan. 1902. Heden werd uit een te voren gemaakt tweetal met bijna algemeene stemmen door de manslidmaten gekozen, en door den kerkeraad beroepen de Welc. w.

heer Ds. K. Doornbos te Wolvega. Neige de Heere het hart van zijnen knecht, kon het zijn, om tot ons te komen

Namens den Kerkeraad,

B. v. d. BERG, Scriba.

BOORNBERGUM e.a., 20 Jan. 1902. Tot innige blijdschap van kerkeraad en gemeente ontvingen we het bericht van onzen beroepen Cand., den Eerw. heer T. Gerber te Lemmer, dat Zew. de roeping naar deze gemeente heeft aangenomen.

Namens den Kerkeraad,

H. G. v. d. LAAN, Scriba.

OLDEBOORN, 20 Jan. 1902. De Eerw. heer T. Gerber, Candidaat aan de Theol. School, heeft voor de roeping van onze gemeente bedankt. De Koning zijner gemeente geve ons te wijgen en schenke ons den man zijns raads welhaast op zijnen tijd.

Namens den Kerkeraad,

J. E. HAASDIJK, Scriba.

TIENHOVEN, 22 Jan. 1902. De kerkeraad heeft op hare vergadering een tweetal gevormd en wel de predikanten Ds. A. Bolwijn van Nieuw-Loosdrecht en Ds. H. Volten van Stelendam.

Namens den Kerkeraad,

K. PIENEMAN, Scriba.

GOES, 22 Jan. 1902. De kerkeraad der Geref. kerk alhier maakt met dank aan den Heere bekend, dat door wijlen Meij. Wed. H. Boer aan de kerk is gelegateerd de som van f 100, en door wijlen Meij. Wed. P. Wisse f 400 aan de kerk, f 400 aan de diaconie en f 100 aan de voorber. en handwerksschool der Geref.

Namens den Kerkeraad,

B. J. v. d. VEEN, Praeses.

C. OANJE Lz., Scriba.

Ds. E. J. de Groot verzoekt ons te berichten, dat hij zich metterwoon gevestigd heeft te Apeldoorn, en dat hij bereid is om desgevraagd op te treden in den dienst des Woords. — RED.

ATTENTIE!

Diaconieën of personen, die in het bezit zijn van Stukken, Notulen, Verslagen, enz. welke betrekking hebben op de verschillende in Zuid-Holland gehouden Diaconale Conferentiën, worden vriendelijk uitgenodigd, voor de volbrenging van de opdracht der laatste gehouden Conferentie te Rotterdam aan de Diaconie der Geref. Kerk te Rotterdam B, n.l. de saambrenging van een Archief, deze op te zenden aan den laatstondergeteekende.

Namens de Diac. van Rotterdam B,

A. TER WEEME.

J. v. d. ROS.

J. BAKKER PZn.,

Boezemsingel 110.

Rotterdam, 21 Jan. 1902.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op Donderdag 30 Januari 1902, des voormiddags negen ure, in de Consistoriekamer der Wilhelminakerk te Dordrecht.

Op de Agenda komt o.a. voor: Peremptoir examen van den Eerw. heer J. Mulder, beroepen predikant te Molenaarsgraaf.

Namens den Raad der roepende Kerk van Bolnes,

C. LINDEBOOM, Praeses.

L. HOORNWEG, Scriba.

Bolnes, 17 Jan. 1902.

Classis Appingedam.

Classicale Vergadering te Appingedam, Donderdag 13 Febr. a.s. Stukken voor het Agendum, in te zenden vóór 2 Febr.

GEERDS, Corr.

Classis Meppel.

Vergadering van de Classis Meppel op Dinsdag 18 Febr. e.k., aanvang des morgens 9 uur. Stukken voor het Agendum in te zenden vóór 2 Febr. aan den eerstondergeteekende.

F. HAVERKATE.

A. BOSSCHER.

Zuidwolde (Dr.), 15 Jan. 1902.

Classis Edam.

D. V. zal de vergadering der Classe Edam gehouden worden Donderdag 20 Febr., v.m. 10 uur te Edam. Punten voor het Agendum worden tegen 10 Febr. ingewacht.

Namens de Classe,

M. v. d. MAST.

Edam, 20—1—'02.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispe.

Van W. de Ruiter te Leeuwarden. f 1,—

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 21 Jan. 1902.

Voor de luv. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Van de Jonged.-Vereeniging te Luiten f 1,50
Uit het huisbusje van Meij. J. Zelders te Gouda - 2,50
Bijeenverzameld door K. J. Kraan te Den Haag - 1,—
Door br. J. Wouda van de Geref. kerk te Nijkerk - 10,—
Kattijk a/z - 5,—
Hilversum - 15,—
Heerenveen, 21 Jan. 1902.

P. A. SMILDE, Penn.

Voor de luv. Zending en Bijbelcolportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van de Geref. Jongel.-ver. „Het Mosterdzaadje" te Almkerk f 4,50
Van de Geref. kerk te Heteren - 1,50
Deel der Kerstcollecte v/d Geref. kerk te Enschede - 15,—
Van Vr. W. te Veendam - 2,50
Gevoonden in de collecte te Veendam - 1,—
Van H. v. S. te Rijswijk (Z.-H.) - 1,50
Gevoonden in het kerkzakje te Smilde - 2,50
Van X te Kampen - 21,65
Van Ds. E. v. d. K. te Maastrand - 2,—
Jaarlijkse bijdragen: Geref. k. Axel A f 3, Axel B f 5, Goes f 5, Chr. Jongel.-ver. „Hebt de Waarheid en den Vrede lief" te Goes f 2,50, Jongelings-ver. te Venlo f 5.
Voorts: Uit Rozenburg: Ds. A. S. f 1,50, Mevr. wed. S. f 2,50, Uit Axel: Ds. C. J. K. f 2,50, P. D. f 2,50, D. O. f 2,50, P. M. f 1, J. L. f 0,50, J. W. f 2,50, Meij. J. d. P. f 2,50, P. D. M. f 0,75.
Uit Moerdijk: W. S. f 1, A. P. A. f 1.
Uit Bergen op Zoom: C. R. f 1, A. P. V. M. Cz. f 1, W. V. Nz. f 1, J. d. D. f 1, N. D. S. f 0,50, Dames V. f 1, Meij. J. G. S. f 1, J. d. N. S. f 1, Ds. v. d. K. f 1, H. K. f 0,50, Uit Drimmelen: N. H. H. f 1,50, P. W. v. d. S. f 0,50, J. v. S. f 0,50, C. L. S. f 0,50, J. G. V. f 0,50.
Uit Hengelo: Ds. P. Z. f 8.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXI.

De mensch leeft niet bij brood alleen, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. Er ligt hierin opgesloten, dat de mensch voor de instandhouding van zijn leven aan het brood gebonden is; wie zich niet voedt en geen spijsje tot zich neemt, komt van honger om. En toch is het niet, dat brood op zichzelf, dat den mensch onderhoudt, maar het woord, dat is de kracht en de zegen, die van Gods mond uitgaat en met de werking der spijsje zich paart. Als het noodig is, kan God den mensch evengoed zonder als door spijsje onderhouden. Mozes vertoefde veertig dagen op den berg en Jezus bleef veertig dagen in de woestijn, zonder dat

zij spijsje tot zich namen. Zij werden door de kracht Gods onderhouden en gevoed.

De Goddelijke kracht, die den mensch bij het leven bewaart, staat dus eenerzijds wel met de spijsje in verband, want in den regel is het brood het middel voor het levens onderhoud. Maar zij ligt er toch ter andere zijde niet zoo in besloten, dat God niet ook zonder spijsje den mensch zou kunnen voeden en in het leven behouden. Nu kunnen wij daarbij rechts en links de dwalingen aanwijzen, waarvoor wij op onze hoede hebben te zijn. Maar wie zal het eigenlijke verband aangeven, dat tusschen de voedende kracht der spijsje en den Goddelijken zegen bestaat; tusschen het brood, dat de mensch noodig heeft, ofschoon hij er niet alleen bij leeft, en het woord der kracht, dat door Gods mond uit-

gaat? Ook op natuurlijk gebied is het leven in zijn oorsprong en groei, in zijn verval en ondergang eene geheimenis, die wij te eerbiedigen hebben, maar niet kunnen doorgronden. Ook hier geldt de belijdenis, dat wij de wijze der werking, waarop God het leven schept en onderhoudt, in dit leven niet ten volle kunnen begrijpen.

Indien dit nu reeds op natuurlijk gebied het geval is, hoeveel te meer zal dit dan gelden op geestelijk terrein? Wie zal zeggen, op welke wijze God door de genademiddelen geestelijk leven en geestelijke kracht aan zijne uitverkorenen mededeelt? Ook hier kunnen wij misschien ter linker- en ter rechterzijde de lijnen trekken, binnen welke wij ons te bewegen hebben, evenals het concilie van Chalcedon dat deed ten aanzien van de vereeniging der

beide naturen in Christus; maar wij vermogen niet in stellige, duidelijke bewoordingen te beschrijven, waarin het verband gelegen is tusschen de genade Gods en de middelen, waarvan Hij zich bij hare uitdeeling bedient.

In de Middeleeuwen, toen men dit verband dieper begon in te denken, ontwikkelden zich daarover inzonderheid twee gevoelen. Sommigen namen eene physische, anderen eene ethische werking van de genademiddelen, bepaaldelijk van de sacramenten, aan.

De voorstanders van het eerste gevoelen redeneerden aldus: op natuurlijk gebied legt God de kracht, die Hij mededeelen wil, in de middelen in. De voedende kracht zit in het brood, de den dorst lesschende kracht zit in het water, de genezende kracht zit in de medicijn. En zoo ook stort God op geestelijk gebied

de genade in de genademiddelen in, zoodat God zich van deze als van werktuigen bedient, om de genade in den ontvanger over te dragen en mede te deelen. De genade, welke de ontvanger van het sacrament deelachtig wordt, is dus eene vrucht van dat sacrament, op dezelfde wijze als het gevoed worden eene vrucht is van het gebruiken der spijsje, of naar een ander veel gebruikt beeld, het klieven van het hout vrucht is van de bijl in de hand van den houthakker. De houthakker klieft het hout, maar hij doet het niet onmiddellijk doch middellijk, door de bijl; en de bijl klieft het hout, maar niet op zichzelf, doch in de hand van den houthakker. Het klieven van het hout is een onmiddellijk gevolg van de werking van de bijl in de hand van den houthakker.

Zoo ook legt God de geestelijke

kracht der genade in de middelen, die Hij ter harer uitdeeling gebruikt. De genade is de onmiddellijke vrucht van het genademiddel in de hand Gods, die er zich van bedient. Gelijk het penseel in de hand van den schilder en de beitel in de hand van den beeldhouwer in zekeren zin de werking in zich dragen, die ermede teweeggebracht wordt, zoo worden de genademiddelen op het oogenblik, dat zij gebruikt worden, door God tot bovennatuurlijke werktuigen opgeheven, zoodat zij de genade, die zij in zich hebben opgenomen, op den ontvanger kunnen overleiden.

Maar deze voorstelling van de werking der genademiddelen vond bij velen bezwaar. En inderdaad zijn er bedenkingen tegen in te brengen, die de onhoudbaarheid van deze opvatting duidelijk in het licht stellen.

Immers is het in de eerste plaats moeilijk te denken, dat eene bovennatuurlijke, geestelijke genade in een zinlijk teeken neergelegd wordt en besloten ligt. Een penseel en een beitel brengen geen andere werking voort, dan waartoe zij van nature in staat zijn. Zelfs het woord, dat wij spreken, bevat de zaak, die er door aangeduid wordt, niet op eene of andere wijze in zich, maar is er slechts een teeken en aanwijzing van, en roept daardoor de zaak in het geheugen van hem, die het woord aanhoort. Hoe zou dan het genademiddel toegerust kunnen zijn met eene geestelijke, bovennatuurlijke kracht en deze als door een kanaal op den ontvanger kunnen overleiden?

Ten andere werkt een werktuig alleen daar, waar het is, alleen op dat voorwerp, waarmede het in aanraking komt. De bijl van den houtkloof klooft alleen het hout, dat zij treft. Het genademiddel kan dus ook alleen daar werken, waar het gebruikt en gebruikt wordt, verder niet. Het water in den doop, en het brood en de wijn in het avondmaal komen alleen met het lichaam van den ontvanger in aanraking en kunnen dus nooit in zijne ziel die genade teweegbrengen, waarvan zij de teeken zijn. Zelfs het woord is op zichzelf niets dan een klank, die tot onze ooren doordringt en volstrekt niet als zoodanig de gedachte in onzen geest doet opkomen aan de zaak, waarvan het de aanduiding is. Om het recht te verstaan, is er nog iets meer van nood, n.l. een helder verstand, dat door middel van de klank van het woord heengeleid wordt naar de zaak, waarvan het een teeken is.

En eindelijk zou, om niet meer te noemen, de genade haar geestelijke karakter verliezen, indien zij op die wijze opgesloten kon worden in een zinlijk teeken. De voornaamste weldaad der genade is de vergeving der zonden, en deze bestaat daarin, dat God niet meer op ons toorn, maar dat Hij zijne gunst ons bewijst en zijn vriendelijk aangezicht over ons lichten laat. Hoe zou deze genade, deze gunste Gods van God zelve losgemaakt, in een zinlijk teeken opgesloten en langs dezen weg als door een kanaal aan den ontvanger van het genademiddel kunnen worden medegedeeld?

Deze en dergelijke overwegingen hielden velen in de Middeleeuwen ervan terug, om met de fysieke werking der genademiddelen hunne instemming te betuigen. En ook na het concilie van Trente zijn er tot op den huidigen dag Roomsche theologen gebleven, die het gewicht van deze bezwaren zoo diep gevoelen, dat zij eene opvatting van de werking der genademiddelen voordragen, die aan de Gereformeerde voorstelling verwant is.

Maar het schijnt toch, dat voor zulk een gevoelen in de Roomsche kerk na Trente geen plaats meer is. Want op het aldaar gehouden concilie werd vastgesteld, dat het uitwendig teeken in het sacrament niet maar de genade beteekent, doch zeer bepaald deze in zich bevat mededeelt. Het sacrament is dus bij Rome de instrumentele oorzaak, welke uit kracht van het gedane werk de genade in den ontvanger teweegbrengt.

En tegenover de bezwaren, die tegen deze fysieke werking der sacramenten werden ingebracht, merkt de Catechismus Romanus alleen op, dat de aard van de werkzaamheid der sacramenten onbegrijpelijk is, en dat eene zinlijke zaak wel niet van nature tot de ziel des menschen kan doordringen, maar dat de almachtige God eene kracht aan de sacramenten kan mededeelen en mededeelt, waardoor zij bewerken kunnen datgene, waartoe zij van nature niet in staat zijn.

BAVINCK.

H. PIERSON.

De geestelijke opwekking, die er in den aanvang der vorige eeuw onder de Christenheid plaats greep en algemeen onder den naam van Réveil bekend staat, is ook voor ons vaderland ten onbetrekenbaren zegen geweest.

De Réveil had zijne gebreken en tekortkomingen, maar hij deed in de zielen weer een honger naar Gods Woord, een diep besef van zonde, een ernstig verlangen naar verzoening met God door het bloed des kruises ontstaan.

Er ging een stroom des geestelijken levens van uit, die den dorren akker der kerk van Christus weer ontvankelijk maakte voor het zaad des Evangelies en vruchten deed voortbrengen, des geloofs en der bekeering waardig.

En daarmede werd tegelijk het oog geopend voor de velerlei ellende des volks, een gevoel van barmhartigheid gewekt voor gevallen en verlorenen, en een werk der reddende liefde begonnen, dat voortgezet wordt tot op den huidigen dag.

Want de Christelijke scholen, de Zondagscholen, de Bewaarscholen, de Jongelings- en Jongedochters-vereeningen, de Zending onder Israël en de Heidenen, de Evangelisatie en de verbreiding van Christelijke lectuur, en ook de Zettensche gestichten tot redding van het verloren zijn geheel of gedeeltelijk eene vrucht van den Réveil.

Inzonderheid was het Ds. Heldring, wien de ellende des volks zwaar op het harte woog, die met barmhartigheid bewogen werd over de gevangenen en over die jeugdige vrouwen, die haar eere wegwerpen op het pad der zonde en der schande.

Den 1 Jan. 1848 opende hij het asyl *Steenbeek*, dat straks door *Talitha-kumi* en *Bethel* en de *Normaalschool* gevolgd werd.

Toen hij in 1876 ontsiep, verkeerde men in niet geringe verlegenheid bij de vraag, wie zijn opvolger zijn zou. Maar Prof. Beets vestigde de aandacht op Ds. H. Pierson, toenmaals predikant te 's-Hertogenbosch.

En deze, die er nooit te voren aan gedacht had en er ook nimmer bijzondere lust toe gevoeld had, nam de benoeming, op hem uitgebracht, aan en trad spoedig daarna in de plaats van Ds. Heldring als Directeur van zijne gestichten op.

In deze week herdenkt hij den dag, waarop hij voor vijfen-twintig jaren deze gewichtige betrekking aanvaardde.

Wat hij in dien tijd voor de gestichten is geweest, en deze aan hem te danken hebben, kunnen zij alleen getuigen, die zijn arbeid van nabij gadesloegen.

Maar allen zullen zeker eenstemmig zijn in den lof, dat hij is gebleken, de rechte man op de rechte plaats te zijn. Allen brengen hem hulde voor den veelzijdigen, moeilijken en teleurstellenden arbeid, dien hij deze vijfen-twintig jaren heeft verricht. En niet weinigen danken hem ongetwijfeld ook voor de reddende hand, die hij in hunne ellende naar hen uitgestrekt heeft.

En buiten dezen kring van de Zettensche gestichten is Ds. Pierson bij heel het volk in Nederland bekend.

Hij heeft het werk der barmhartigheid in het stille Geldersche dorp niet alleen belangrijk uitgebreid en vaster georganiseerd, hij heeft het daarbuiten ook als eene dure roeping der Christenheid, ja als eene dure roeping van alle richtingen en partijen doen kennen.

Aan het „redden” heeft hij het „getuigen” gepaard. Getuigd heeft hij met kracht en talent tegen de geregelenteerde ontucht, tegen de onzedelijke strekking van het ongelooft, tegen de onbarmhartigheid van het liberalisme, tegen het verderfelijke systeem van de neutrale volksschool.

Gaarne bieden ook wij daarom bij deze gelegenheid aan Ds. Pierson onze warme en erkentelijke hulde aan.

God spare, sterke en zegene hem nog lang bij de behartiging dier vele belangen van Gods Koninkrijk, welke naar de rijke mate zijner talenten en gaven hem in het bijzonder toebetroefd zijn.

BAVINCK.

DE NOODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch bereide een groot avondmaal, en hij noodigde er velen enz. LUKAS 14: 16-24.

IV.

„Komt, want alle dingen zijn gereed.” Ziedaar de noodiging. Zij getuigt van de grootste liefde, maar wordt met on dank beloofd. Zij is een getuigenis der grootste liefde. Hetzij wij letten op de heerlijkheid van het feest zelve, hetzij op de wijze, waarop het bereid werd, hetzij op de toegelatenen gasten, wij worden gedrongen tot den uitroep: „Zie, hoe lief de Heere heeft!” Het is een kostelijk feest, waarop men verzadigd wordt, zooals op geen feest dezer wereld; ziel en lichaam verheugen zich in den levenden God. Een feest, dat een voorsmaak geeft van het hemelsche, waarvan het geldt: „Zalig zijn ze, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams.” Om hetzelfde te bereiden werd de Zone Gods arm. Door zijne armoede wilde Hij armen rijk maken. Denk, hoe Hij, de reine, woning maakte onder de onreinen, Hij, de Heilige, onder de zondaren; zie, hoe de Rechtvaardige siddert in Gethsémané, klaagt in de ure van hevigen en steeds wederkerenden angst, van afmattenden en steeds klimmenden strijd. Hoe Hij, die geen zonde heeft gekend, tot zonde voor zijn volk werd gemaakt; zonder gedaante of heerlijkheid, door zijn volk verworpen, bespot, veroordeeld, den zwaren kruisbalk torst, den weg naar Golgotha betreedt; hoe Hij daar, onder de overtreders gerekend, als een nietswaardige, een pest der maatschappij werd bejegend. Zie Hem, het afschijnsel van 's Vaders heerlijkheid, het beeld des onzienlijken Gods, met den vloek der wet, den toorn des Rechts beladen; Hem, den Vorst des levens in de armen van den dood; zie dat alles, en weet, dat dit de eenige weg was om voor zondaren gerechtigheid, vrede, blijdschap en leven te verwerven, om hun die volheid te schenken, ons in de gelijkenis onder het beeld van een groot avondmaal voorgesteld.

Welke eene liefde! en dat voor engelen, voor heilige troongeesten, die onvermoeid in hun rusteloos lied den lof huns Scheppers melden, diens wil betrachten, voor wie het dienen van den Heere zaligheid is? Neen, voor doemwaardige Adamskinderen!

De Israëlieten werden door Jezus genoodigd. Ondankbaar en hardnekkig weken zij van God af, van wien zij talloze zegeningen ontvangen; die hen tot een wijnberg geplant had in het land der belofte, maar waarvan Hij in stede van druiven doornen had gelezen. Verder werden zij geroepen, die hunne knieën bogen voor valsche goden, de Heidenen, die, door nachtelijk duister overdekt, gezeten waren in de schaduwen des doods. En nog ten huidigen dage worden, schier aan alle plaatsen, schuldige verloren zondaren genoodigd om gasten Gods te zijn. Zij, die verplicht zonden zijn, het „rechtvaardig!” te stamelen, indien de Heere, in plaats van met eene liefderlijke noodiging tot een hemelsche feestvreugde, tot hen kwam met de donders van zijn gericht en hen de bittere vrucht der zonde proeven liet. Stemt gij niet toe, mijn lezer, dat de liefde Gods de stoutste gedachten verre te boven gaat?

Eene zoo liefderlijke noodiging werd natuurlijk met dankbare blijdschap aangenomen? Ach, hoor den Heere zelf in de gelijkenis verklaren: „Zij begonnen allen eendrachtelijk zich te verontschuldigen.” Welk een eendracht! Zonde en genade scheiden beide, maar vereenigen tevens. Genade stelt onderscheid daar tusschen menschen en menschen; maar snoert ook de harten aan elkander en doet in eenigheid des Geestes wandelen. Zij doet bij wijlen de standen wegvallen; zoodat de aanzienlijke met de geringe naar de wereld kan spreken van hart tot hart over de dingen van het koninkrijk Gods, en men elkander steunt in den gemeenschappelijken strijd, versterkt in de hoop, opdraagt op de vleugelen des gebeds. De zonde trok niet slechts een scheidsmuur op tusschen God en den zondaar; maar heeft ook de harmonie, in de samenleving verstoord. Zij weet echter Herodes en Pilatus te vereenigen, Joden en Heidenen gemeene zaak te doen maken om den triomf van het kruis te beletten; zij wist de gekleeden in lange kleederen, die de rechtzaal onheilighielden, met den boef, die de wegen onveilig deed zijn, te zamen te brengen om Jezus in boeien te slaan. Dat is de eenheid der hel.

„Zij begonnen zich allen eendrachtelijk te verontschuldigen.” Zóó werd de noodiging in Israël ontvangen. Dat volk, hetwelk de Heere vragen liet door Micha den profeet: „O mijn volk, wat heb ik u gedaan, en waarmede heb ik u vermoed?” Dat volk, dat duizenden jaren op de verschijning van den Mesias was voorbereid, dat in zijne vaders

op de vervulling der heilsbelofte gewacht had, dat een volk des smachtenden verlangens zijn moest, dat zoo menige weldaad Gods in dank van zich had gewezen, versmaadde ook dit grootste bewijs van des Heeren genade, en gaf ten einde toe aanleiding tot de zwaar beschuldigende vraag: „dankt gij aldus den Heere uwen God, gij dwaas en zondig volk?” Ten allen tijde gelijken de harten der menschen onder de volkeren op elkander als de eene waterdruip op den anderen. Ten allen tijde was elke verontschuldiging een besliste weigering om het gepredikte woord aan te nemen, treurige openbaring eener diepgewortelde vijandschap der ziel. Hetzij men zich beroept op de beroepsbezigheden, hetzij op de liefde tot vrouw en kroost, ter wille van wat niet verzadigen kan, wordt het eenige algenoegzame buitengesloten. Hoe velen, die den naam van Christenen dragen, handelen als Israël. Hoe velen verlaten gade en kind, huis en akker ter wille van tijdelijk gewin; maar als God tot zijne gemeenschap roept, is de roepstem vergeefs, heeft men dringender bezigheden. Hunne zonden bestaan niet in het waarnemen der tijdelijke aangelegenheden, in het bezitten van vrouw en kind, akker en huis, in het liefhebben van vrouw en kind, en prijsstellen op have en goed. Integendeel, dit is roeping. Het Christendom maakt ons niet onnatuurlijk. Het Christendom roept niet tot slordigheid of wanorde. Het wil den loop des levens verstoren noch omkeeren, maar heiligen. Het werk der verlossing kan niet in tegenspraak zijn met dat der schepping; want beide is Gods werk. Hij schept en herschept. Dit is de zonde, dat zij, ter wille van het aardse en vergankelijke, het hemelsche, het eeuwige voorbij zien; dat zij met alles niet eindigen in den Gever van elke goede gave; maar de rijkste gift als omhoog heffen om er Hem mee te bestrijden; dat zij het woord van Christus: „Zoek eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid en alle andere dingen zullen u worden toegeworpen”, lezen alsof het luidde: „Zoek eerst alle andere dingen en het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zal u worden toegeworpen”; dat zij de natuurlijke rangorde omkeeren, het lichtste oordeel het zwaarst tillen, het zwaarste oordeel het laatst bedenken, voor het oordeel der menschen vreezen, het oordeel des gewetens ontvluchten, het oordeel des Heeren vergeten.

Helaas, de mensch heeft God van nature den rug toegekeerd, en verwijderd zich hoe langer hoe verder van Hem. Hij bewandelt den donkeren weg der zonde, werpt zich in de armen der valsche rust, laat zich meevoeren door den stroom der verleiding, bedelt om een glimlach der wereld, smooit het verwijt der conscientie, luistert niet naar de stem des Eeuwigen. Met den dood slechts eene schrede achter zich, verbeuzelt hij de kostbare uren en ziet naar de eenwigheid niet op. Treurig is het, maar waar: de noodiging tot de gemeenschap met God in Christus getuigt van de grootste liefde, maar wordt met on dank beloofd.

NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

X.

OPRECHTHEID.

Al wat God aan Abraham beval kwam neder op deze vermaning: Wandel voor mijn aangezicht, en wees oprecht.

Men heeft de oprechtheid zeer terecht een heiligen band geheeten, die alle deugden bij elkander houdt.

Oprecht is, wie het goede met geene andere bedoeling doet, dan waarmede het gedaan wil worden.

Er is ook eene natuurlijke oprechtheid, waardoor men zich niet anders toont, dan men is, en geene slinksche wegen tot zijn doen inslaat. Zij staat tegenover de veinzerij en de arglistigheid.

Deze natuurlijke deugd, treft men veelvuldig aan bij menschen van onafhankelijke positie, die niet behept zijn met den hartstocht naar goud, eer, of macht, die hen prikkelen naar hooger standpunt, dan zij innemen. Menschen van afhankelijk staat bezwijken gemeenlijk voor de verzoeking tot onoprechtheid, uit vrees om hun eigenbelang te schaden; ook brengt de zucht om hartstochten te bevredigen den mensch er toe om zich met valschen schijn te omkleeden, tot bereiking van zijn oogmerken. Bij den natuurlijke mensch ontardaard de oprechtheid echter dikwijls in overmoed, die hem met uitschudding van alle vrees en schaamte alles zeggen doet, wat hij denkt en zich zoo slecht toonen, als hij is. Men ziet hieruit, van welk gering gehalte alle niet op heiligen wortel groeiende oprechtheid is.

De waarlijk oprechte kenmerkt zich door waarachtigheid — tegenover zichzelf — met betrekking tot God. Zijne

oprechtheid is onbestaanbaar met de valsche eigenliefde, die er den mensch toebrengt om zijn werkelijken zedelijken staat voor God, ja, voor zichzelf te verbergen, en ons bij God voor te doen als beter, dan wij weten te zijn of ook wezen willen. De oprechte toch begeert zichzelf te zien, zooals hij is, welke ontuchtelingen de kennis van zichzelf ook medebrengen mag. Daarom bidt hij dat God hem grondig met zichzelf bekend make: doorgrond mij, o God! en ken mijne nieren, en zie, of er een schadelijke weg bij mij is, Ps. 139: 24. Gebruikt God er menschen toe om hem met zijne dwalingen en misstanden bekend te maken, hij neemt de vermaning aan; boven het gestreel der vleierij kiest hij de slagen eener weldadige bestraffing. Ziet hij zichzelf in zijne zondigheid en schuld, dan verbergt hij zich voor God niet, maar legt zich bloot voor Hem neder, zonder zijne zonde en schuld te vermommen of te bedekken.

Evenzeer kenmerkt zich de waarlijk oprechte door zuivere oogmerken tegenover God. Oprecht is trouwens onbestaanbaar met de valsche eigenbeooging, die ons het heilige en goede alleen naar den vorm betrachten doet, om ons verdienste bij God en eer bij de menschen te bezorgen. De oprechte bedoelt de eere Gods. Wel kan er bij den oprechte eigenbeooging gevonden worden, maar slechts als een tijdelijk verschijnsel, dat geen aanhoud heeft in zijn innerlijk leven. De oprechte kan met Jezus zeggen: mijne spijs is dat ik Gods wil doe; maar de spijs der onoprechten is de lof der menschen. Zij willen gezien zijn; den oprechte is het genoeg, als zijn Vader in de hemelen het weet. Hij is niet gelijk aan een windmolen, die niet omdraaien wil, om iets goeds te doen, zonder den wind van menschenlijken lof; noch aan den man, die in het klooster gemakkelijk een geheel den dag vasten kon, maar in de eenzaamheid niet een halven.

Zijne oprechtheid komt in het bijzonder uit in zijne houding tegenover de waarheid Gods.

De oprechte heeft de waarheid lief, ook dan, als zij al zijne wijsheid en gerechtigheid ijdel heet, en hem tot heiligheid roept. Hij voegt de waarheid niet tot zich, maar hij voegt zich tot de waarheid. De geveinsden doen het tegendeel. Omdat zij de leugenen en de zonde liefhebben, maken zij de waarheid pasklaar voor hun verdorven verstand en hun zondelievend hart. Daartoe maken zij de eene waarheid krachteloos door de andere; ook zetten zij op den achtergrond, wat hun in de waarheid hinderlijk is, of geven aan het geopenbaarde eene valsche uitlegging; zelfs verstouten zij zich wel om vermeende openbaringen des Geestes in de plaats van de openbaarde Woord te stellen. Zoo ontstaan de ketterij en de menschengedoden in den grond uit de onoprechtheid des harten. Daarom heet de apostel, 1 Cor. 11: 19, hen, die bij de waarheid blijven, oprechten. Liefde tot de volle waarheid is het onbedriegelijk kenmerk der oprechtheid.

Bij dit kenmerk laat zich nog een ander voegen, namelijk, de getrouwheid in het verborgene. Het is den oprechte niet te doen om goed te schijnen, maar om goed te zijn. Wie alleen in openbare en groote zaken getrouw is, mag geen oprechte heeten. God zal ons dan ook oordeelen, naar wat wij in het verborgene en in het kleine geweest zijn. De geveinsde wandelt voor het aangezicht der menschen; de oprechte daarentegen is werkzaam met de alomtegenwoordigheid Gods; leeft als een, die weet, dat diens oog onafgebroken op hem gevestigd is, en vrees, wijl hij zich in zijne tegenwoordigheid gevoelt, om iets te doen, wat zijn heilig oog niet zou kunnen verdragen. Opmerkelijk is het dan ook, dat de Heere in zijn spreken tot Abraham het oprecht zijn verbindt aan het wauelen voor zijn Aangezicht. Het kan daarom niet anders, of de oprechtheid gaat gepaard met voortdurende schaamte en belijdenis van zonde en zondigheid aan God, en met de bede om bedekking en reiniging. Want wie is er, die niet telkens voor Gods aangezicht zondigt; de oprechtste onder de oprechten heeft nog reden om te bidden: o God, wees mij zondaar genadig!

Groote zegen is er volgens de Schrift aan de oprechtheid verbonden. De Heere heeft in de oprechten een welgevallen, Spr. 11: 20; zijn oog rust op hen, Ps. 11: 7, en zijne hand behoudt hen, Ps. 7: 11; licht en vrolijkheid zijn voor hen gezaaid, Ps. 97: 11. In zijn gebed heeft God welgevallen, Spr. 15: 8. Zijne verborgenheid is met den oprechte, Spr. 3: 32, d.i. in het heilighoud van zijn verborgen raad hebben zijne belangen eene eerste plaats. Bij den oprechte houdt Hij zich oprecht, 2 Sam. 22: 26, d.i. God spaant geene netten voor zijne voeten, gelijk voor den goddelooze, om er hem in te vangen, maar houdt zich even eenvoudig tegenover hem, als hij zich tegenover

God houdt. Hunne tent zal bloeien, Spr. 14 : 11, hun einde vrede zijn, Ps. 37 : 37. Zij zullen tot zegen zijn, Spr. 11 : 11; over de goddeloozen zullen zij heerschen, Ps. 49 : 15, en de trouweloozen dienen tot een rantsoen voor hem, Spr. 21 : 18. Oprechtheid vergoedt volmaaktheid, dat wist Petrus, want toen hij gevraagd werd naar de grootte zijner liefde, heeft hij alleen op hare oprechtheid gewezen, Joh. 12 : 15; zij trekt dan ook Gods zegen krachtiger tot zich dan onze gebreken die zijnen toorn doen. Oprechtheid geeft dan ook vrijmoedigheid tegenover God, Jes. 38 : 3. Vanwege de arglistigheid onzer harten waarschuwt de Schrift ons vóór alles tegen de geveinsdheid, Luk. 12 : 1.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Gij hebt zeker reeds kennis gemaakt met de jongste studie van Prof. Bavink, handelende over de „Zekerheid des Geloofs.”

Indien ik u hierbij een raad mocht geven, zou ik zeggen: lees vooral langzaam, geniet elken zin, en lees in verband met hetgeen gij weet van de wijsgeerige stelsels en van de geloofsstelsels, en met wat men dagelijks hoort en ziet, bij hetgeen geloof of geloovige richting genaamd wordt.

Voor het afgetrokken, wetenschappelijk en stelselmatig denken is het zeker de hoogste, alles beheerschende vraag: hoe komt God tot zijn eere?

Denken, streven, handelen, alles moet daarop gericht zijn, dat God tot zijn eere kome, dat Hij verheerlijkt worde in zijne werken en in de werken zijner werken. In dat doel ligt ook de volkomen zaligheid dergenen, die God liefhebben, en die naar zijn voornemen geroepen zijn.

Om deze reden vind ik het gealamer tegen het supralapsarisme van weinig nut. Want wat is het supralapsarisme anders dan een denkvorm, waarin de menselijke geest poogt te komen tot den grond van alle zijn en van alle zóó-zijn, en alle schepselen in afhankelijkheid te aanschouwen van den eeuwiggen, souverainen wil, van den heiligen God, die alles gemaakt heeft om zijn zels wil?

Ik weet wel, dat men uit deze rede- neering allerlei gevolgtrekkingen, zelfs zulke die Gods-lasterlijke zijn, kan afleiden, maar dat kan men ook doen uit de rede-neering der infralapsaristen. Tegen over beider rede-neering kan de vraag gesteld worden: wat klaagt hij dan nog, want wie heeft Zijnen wil wederstaan?

Het is dan ook niet moeilijk te verstaan, hoe het komt, dat het semi-pelagianisme zooveel aanhangers onder het geloovig deel der gedoopten telt. De meeste menschen zijn maar zwak, en niet in staat de vraagstukken, die het leven beheerschen, tot in den grond te zien en door te denken. Het vrome gemoed siddert bij de gedachte, dat Gode iets ongerijms of onrechtvaardigs zou toegeschreven worden. Zoo komt men er toe om de souveriniteit tusschen God en den mensch te deelen, om langs dezen weg Gode de eere te geven, die Hem toekomt, en te gelijk zijn eigen zaligheid te werken, met vreezen en beven.

Want de mensch bestaat niet in den- king. De mensch, in zijn geheel, heeft behoefte aan geluk, aan zaligheid; mitsdien, met het oog op zijn zondigen toestand, behoefte aan verlossing, aan vrij- making en losmaking van de ellende des levens en van de zonde, die haar veroorzaakt; behoefte aan zekerheid, dat hij na dit leven niet eeuwig rampzalig maar gelukzalig zal wezen. De hoogste levens- vraag voor elk mensch is de bekende vraag: „Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?”

Deze vraag wordt niet door rede- neering bevredigend beantwoord. Ik heb, in mijn jongen tijd, op de gezelschap- pen, menschen ontmoet, die beweerden, dat zoolang de ziel nog vraagt: wat moet ik doen om zalig te worden, ze nog niet onder het recht Gods buigt en nog uit het Werkverbond leeft. De mensch moet geen keus meer hebben; hij moet gewillig ter helle varen, als God daardoor tot zijn eere komt. En dezer dagen konden we lezen van eene Amerikaansche dame, die zegt: ik geloof niet aan God, aan hemel en hel, en zoo er een hel is, dan wil ik naar de hel.

Het zal is, als geleerd, althans als ge- studeerd man, moeilijk vallen Luther na te zeggen: alle consequentie voert naar den duivel. Maar — onder geheimhou- ding — hebt gij ook niet wel eens oogenblikken in uw leven, waarin de gedachte bij u opkomt: Luther had het toch niet heeltemaal mis?

Ik hoop, dat gij mij gelooven zult, als ik u verzeker, dat dit niet door mij ge- zegd wordt uit eenige geringschatting van de theologie als wetenschap en in het bijzonder van de dogmatiek. Verre is van mij de gedachte om de bevinding te prediken, of te leggen als grondslag van het geloof. Had ik dit gedaan, ik

had mij menige onaangenaamheid en verkeerde beoordeeling kunnen besparen, en de verdenking kunnen ontgaan van den weg naar den hemel te ruim, te gemakkelijk voor te stellen, en de zielen der menschen te misleiden voor de eeuwigheid. Het leven heeft mij ge- leerd, dat wie het Evangelie predikt, niet kleinzeerig moet zijn en, vooral van den kant der vromen, alles moet kunnen verdragen, zonder bewogen te worden door de goedkeuring of de afkeuring der menschen.

De wetenschap echter, ook de dogma- tiek, maakt niet gelukkig en geeft ni- mand zekerheid van zijne zaligheid. Prof. Bavink drukt dit even waar als schoon uit, als hij beweert, dat het Christendom geen wetenschap en geen wijs- begeerte maar godsdienst is. „Zijne waarheid (zegt hij pag. 63 en verv.) kan niet van te voren aan den zoogenaamden onbevooroordeelden onderzoeker worden medegedeeld. Er zijn geen wetenschap- pelijke bewijzen of wijsgeerige redene- ringen, die den mensch tot aanneming van het Evangelie bewegen kunnen. In het algemeen geldt reeds, gelijk boven gezegd is, de regel, dat er niet valt te redeneeren met wie in beginsel tegen- over ons staat. Maar veel meer is dit hier op het terrein der Christelijke reli- gie van kracht. Want het Evangelie van Christus dient zich juist aan, als te staan boven en tegen den natuurlijke mensch; het is wel voor hem bestemd, maar komt niet met zijne gedachten en neigingen overeen; het geeft er zich voor uit, van Goddelijken oorsprong te zijn, en eischt daarom tot zijne erken- ning een ander orgaan, dan wat den mensch krachtens zijne geboorte eigen is. Indien het Evangelie dan ook te voren door wetenschappelijke redeneering aannemelijk kon gemaakt worden, zou het daarmede niet winnen maar verlie- zen in kracht, het zou ermee van zijn Goddelijken oorsprong, van zijn religi- euzen inhoud, van zijn zaligmakende strekking beroofd en tot eene gewone, verstandelijke, mensch-lijke, feilbare leer verlaagd worden.”

En hier is, m. i. de wondeplek gevon- den van het hedendaagsche godsdienstige leven. Een mensch te ontmoeten, die waarlijk bekommerd is over zijne zonden, is eene groote zeldzaamheid. En niet zelden wordt de indruk gegeven, dat men de zekerheid des geloofs zoekt op dezelf- de wijze en op soortgelijke gronden als levensverzekering, ouderdomsverzeke- ring, verzekering tegen ongevallen enz. Alles moet rusten op verstandelijke, redelijke gronden, anders houdt men het niet voor waar en zeker. En de herin- nering aan het woord des Heeren: „Wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewon en schade leed aan zijne ziel, wordt steeds meer naar het gebied der vrome praatjes teruggevoerd.”

En zoo ontstaat het gevaar, dat de godsdienstige en kerkelijke opwekking, uit de eerste helft der vorige eeuw, eindigen zal in het vleesch.

Dit verschijnsel is echter niet nieuw. Het loopt door geheel de kerkgeschiede- nis, van de dagen der Apostelen af. Denk maar aan Paulus' brief aan de Galaten. Onder en niettegenstaande dit alles blijft het Evangelie voor den mensch, maar het is niet, en zal nooit worden, naar den mensch.

Op staatkundig en maatschappelijk gebied hebben we den strijd tegen het Liberalisme, en op godsdienstig en ker- kelijk gebied tegen het Methodisme. Maar in plaats van tegen het valsche Individualisme het ware te stellen, stelt men er de gemeenschap tegenover. Het individu moet ten gronde gaan, terwille en in het belang der gemeenschap.

Deze vorm van revolutie kan men met een Christelijk, zelfs Gereformeerd vlaggetje toeven; het blijft echter, in zijn wezen, on-Christelijk, en mitsdien on-Goddelijk.

Het ware, zaligmakende geloof heeft een persoonlijk karakter. Het is niet anders. Het wordt uit genade gegeven, in de zaak van Christus te gelooven en voor Hem te lijden. Zoovelen Hem „aangenomen” hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. De zekerheid des geloofs is zoo individueel of persoonlijk, dat de Schrift er van getuigt: dezelfde (Heilige Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.

De gemeenschap kan dit belijden, maar het bezitten en genieten is individueel, persoonlijk. Ook hier geldt het woord: die de bruid heeft is de bruidegom. De vriend des bruidegoms kan zich verblij- den, maar hij bezit en geniet de bruid niet.

Het tegenwoordige, en wat in de naaste toekomst ligt, zal echter door de kerk des Heeren doorworsteld moeten worden. De denkbeelden gaan vooruit en de toestanden ontwikkelen zich naar — den grooten dag van Christus. En te midden van alles wat zich ontwikkelt, en wat weggewikkeld wordt, zullen er menschen zijn die vragen: wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?

De Heere zal er voor zorgen, dat er een Evangelie blijft en eene prediking

van het Evangelie, waardoor het ant- woord komt: Geloof in den Heere Je- zus, en gij zult zalig worden!

In dat betrouwen steeds de Uwe,
W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Men vraagt telkens in deze dagen: hoe staat toch eigenlijk de zaken in Zuid-Afrika; zal 't niet spoedig gedaan zijn? En geen wonder. De Engelschen zorgen meer dan ooit dat er geen andere berichten door komen dan die hun behagen en 't Parlement, dat weer vergaderd is, gunstig kunnen stem- men voor een Regeeringsmeerderheid. Daar- aan danken ook de telkens opduikende be- richten van komende vrede of vredesonder- handelingen, hun bestaan. Terecht schreef 't Handelsblad:

„Naar aanleiding van de voortdurende uitstrooisels „vredesonderhandelingen”, die heeten gaande te zijn en die ondanks alle dementis door Reuter voortdurend worden verder verbreid en die alleen ten doel hebben Englands belangen te dienen en de Boerenzaak te schaden, ben ik uitdrukkelijk geautoriseerd al die berichten met de meeste klem tegen te gaan en tegen te spreken. Er zijn geen vredesonderhandelingen gaande, veelmin gaande geweest, zelfs geen enkele inleidende bespreking of wat ook met eenig officieel persoon. Van een dusdanige samen- spreking, overleg of hoe men het noemen wil, tusschen Dr. Leyds of het Driemanschap met Dr. Kuyper of eenig ander lid onzer Regeering is geen syllabe waar. Alles wat Oostenrijksche bladen, de Brusselsche Reuter- correspondent te dezer zake vertellen van de bereidwilligheid der Boeren om hun twee hoofdvoorwaarden: volledige onafhankelijk- heid en amnestie voor de Kaapkolonisten, prijs te geven, is eenvoudig puur verzinsel en zonder eenigen zweem van waarheid.”

En onze Min. Dr. Kuyper seinde aan de Engelsche Times:

„Ik heb diep respect voor de verbeeldings- kracht van uw Brusselschen correspondent, maar wees zoo goed aan uw lezers mee te deelen, dat ik niet in Ostende ben geweest; dat ik geen conferentie heb gehad met de Boeren-afgevaardigden en dat ik geen poging kon doen om hen te overreden of te be- wegen vredesvoorwaarden op te stellen, wetende, dat hun mandaat hun dit niet ver- oorloofde.”

Ook is van de liberalen in 't Engelsche

Parlement geen 't minst heil te verwachten. Hunne flauwe protest-motie tegen den oorlog beteekent geen zier; een amendement van Dillon er op ter veroordeeling van de moord- kampen en het verbranden der hoeven, kon slechts 64 stemmen op zich vereenigen van de 600 en zooveel.

En in de Fransche Kamer zelfs verliep een poging om te prikkelen tot het verkrijgen van eene bemiddeling tusschen de strijdenden, in 't mulle zand van goede woorden; ze barsen ook daar uiteen op 't graniet der tegenwoordige onaanvaardelijke handelspolitiek. De Min. van Buitenlandsche Zaken kon zich wel de menschevriendheid verklaren, maar als Minister moet hij anders redeneeren. De Mogendheden, die de Conferentie (in den Haag) ondertekenden, waren er slechts op uit de gruwelen van den oorlog te vermin- deren. Maar er zijn zekere voor- waarden, en er is niet bepaald wie over die voorwaarden oordeelen moet. Wie zich dus on- gevraagd tot beoordeelaar op- werpt, waagt zich aan een con- flict!

De Raad van Beheer kon zich niet anders dan onbevoegd verklaren. De Minister zou niet aarzelen initiatief te nemen tot bemid- deling, zoo beide partijen dit vroegen. Zoals het thans staat zou men die bemid- deling moeten opdringen, d. w. z. oorlog- voeren. Zijn vaderlandsliefde gebiedt hem zich te onthouden.”

Na deze redevoeringen ging men eenvoudig over tot de orde van den dag. Men had toch iets gezegd!

Intusschen stierven in de maanden Novem- ber—December in de worg-kampen nog 4038 kinderen op de 57000, en in 't jaar 1901, volgens de Engelschen, 16785 per- sonen!

Maar de Europeesche Regeeringen zijn te onaandoenlijk om, ik zeg niet bij England ieder voor zich te intervenieeren, maar om met elkaar althans te overwegen of men gezind is vereenigd een voorstel tot vredes- onderhandelingen te doen. Deed men dit, gelijk in de zaken van Creta en andere, men zou op England wel indruk maken. Maar nu speculeert de brutale Chamberlain op die flauwheid en op de bereidwilligheid der Koloniën om nog wat duizenden soldaten te leveren voor 't uitgeputte Engelsche leger ten einde de Boeren den genadeslag te geven...

't Is om van afkeer en verontwaardiging te trillen!

Intusschen strijden de manhaftige Burgers stoutmoedig te veld voort. En hoe moeil- ijk ook de weirige berichten, die de Censor doorlaat, in hun waren zin zijn te lezen, zoo- veel blijkt nog wel dat de strijd, 't zij dan negatief of positief niet zonder succes wordt gevoerd. Wel is er, indien dit werkelijk ware beoogd, niets gekomen van een inval van L. Botha in Natal, maar 't is aan Plum- mer niet gelukt diens Commando's een enig- zins beslissende neerlaag toe te brengen. Alleen blijkt dat enkele Burgers, strijdens moede, van de gelegenheid gebruik maken, om, zoodra als Botha zijne Commando's tegen- over de Engelschen laat uiteen gaan voor een oogenblik, zich gevangen te laten nemen. De rest der gevangenen, waarvan de Engel- schen gewagen, maken zij op de nog over- geblevene boerderijen en bestaan meest uit vrouwen en kinderen. Want nog altijd zet- ten zij dit ellendig edrj der ontvolking en der verwoesting voort.

Uit 't Westen van Transvaal heeft de De la Rey enken van zijne onderbevelhebbers in Bechuanaland gezonden, die de Engel- schen tusschen Vrijburg en Mafeking veel

kwad hebben gedaan en zich van 't noodige hebben voorzien. Nu zoekt Methuen de phade weer wat in te halen bij Lichtenburg.

In het N.-Oosten van de Vrijstaat hebben de Engelschen te vergeefs de Wet nagezet en van het Noorden naar 't Zuiden en van 't Zuiden naar 't Noorden, doch zonder eenig succes al meende men hen ook elken steun te hebben ontnomen. In het Noord-Westen van Kaapland zijn de Burgers onder Maritz de baas, volgens de Engelschen zelfden, en doen zij wat zij willen. Bij Grikwastad verloren de Engelschen een Majoor, terwijl vier soldaten sneuvelden en achttien zwaar gewond werden. Er zijn troepen te wein- ige. Vandaar dat de Engelschen ook in 't N.-Oosten niet opschieten tegen Mijburg en Fouché, al pochten ze nog zoo voor vertien dagen dat 't land nu schoon geveegd was. In 't midden roert Wessels zich nu weer zoo, dat bij Tarka-stad een politie-commando van 50 mannen door hem werd omsingeld, zoodat slechts een enkele verwonde kon on- komen om de volkomen verrassing aan te zeggen.

Moge de Heere zich verder ontfemen!
NOORDTJII.

Men verzoekt ons te melden, dat Leid- draad voor besprekingen in de Kiesvereë- ningen No. 1 (Uitgangspunt en Doel), uitge- geven door het Provinciaal Comité van Groningen, zoo veel aftrek vond, dat het nu reeds totaal is uitverkocht, zoodat een tweede druk ter perse is, die nog deze week ver- schijnt.

Een zedestukje uit onzen tijd, tot welke schandalen de oververzadigdheid al brengen kan! — Onlangs verhaalde Figaro, dat door een gelukkigen speler een diner van elf couverts aan zijne vrienden werd aangeboden, dat 5000 francs kostte. Ongelogen, zei de bediende, want er waren wijnen van 50 à 100 francs de flesch bij. — In veelbezochte restauraties komen maaltijden van 100 en 150 francs dikwerf voor. Vóór eenige jaren bood koning Milan zelfs een diner aan van 1200 francs per hoofd. Na zulke zweelpartijen heeft men de gewoonte het vaat- en glas- werk, voor de spijsvertering, met en tegen elkander stuk te gooien. — Een restaurant van naam in Parijs rekent 30000 francs per jaar op onbetaalde posten — (die de eerlijke betalers wel zullen moeten vergoeden!) Bij dezen had verleden winter een Amerikaansche gast de aardigheid, om al het meubilair en het tafelservies, dat hij gebruikt had, op het vuur te werpen. Hij sloeg de spiegels en stoelen stuk, scheurde de canapee's open en verbrandde alles. Zoo maar voor zijn plezier! Wat zou men eraan doen; het was gehuurd. Alleen kwam het nu voor zijne rekening. Dit souper kostte daarom verscheidene bank- biljetten van 1000 francs. — Wij gaan naar de Heidenische Romeinsche achtdaagsche maaltijden terug. En als men dan denkt aan die groote menigte, aan die meerderheid van het menschdom, aan al die minderen, die van de hand in den tand leven moeten, aan al die schraalgevoede armen, en aan al die hongerlijders!

Nog iets dergelijks. In de N. Rotf. Ct. van 18 Jan. j. l. le *Blad B* is uit een En- gelsch blad overgenomen: „dat Koning Eduard waarschijnlijk langen tijd op Balmo- ral Castle, het lieflikske verblijf van Koningin Victoria in Schotland gaat door- brengen; getuige o. a. de groote hoeveelheid nieuw glaswerk en porselein, die erheen gebracht wordt. In zulke gevallen, vernemen wij verder, wordt het oude glas en porselein altijd stuk geslagen, om te beletten, dat het verkocht wordt aan rareiteiten-verzamelaars.” Daar is het te . . . heilig toe!

De lijkbezorgers van Chicago hebben zich tot de predikanten gewend, teneinde de af- schaffing van begrafenissen op Zondag ver- werklijkt worde. Zij beweren, dat dit zoo goed op Zaterdag als Zondag kan geschieden; hetwelk door velen toegestemd wordt. — Wie zou zoo iets in Amerika zoeken, zouden wij zeggen, ook als er lokale of historische gezondheidsredenen voor zijn; begraven op Zondag, alsof de pest heerschte.

Men berichtte onlangs, dat de schakers van Miss Stone en Mv. Tsilka deze dames beter behandelden en zelfs voor een dokter wilden zorgen; maar de roovers klaagden op hun beurt, dat Miss Stone telkens pogin- gen deed om haar schakers tot het Christen- dom over te halen!

In de Amerikaansche stad New Decatur is Ben Milan, zelf een kleurling en gewezen slaaf, gevangen genomen wegens heimelijken slavenhandel. Hij wordt beschuldigd van sedert geruimen tijd negers door schoone beloften ontvoerd en verkocht te hebben aan een blanken handelaar, op een eiland in de rivier Tennessee wonende. Wanneer zij daar dan eenmaal waren, was niet aan ontvluchten te denken. Door een jongen neger, die toch heeft weten te ontsnappen, is deze sluwe misdad uitgekomen. Deze beweert, dat een der offers van dezen gruwel reeds zeven jaren op dat eiland in slavernij heeft door- gebracht.

In Chicago is zekere Josie de Persia, die volgens haar zeggen twaalf jaar oud is, ge- huwd met den 26-jarigen Francesco Testo. Dit is tegen de wet. Toch is het geschied, doordien de ouders (!) het kind hebben aan- gegeven als vijftien jaar oud te zijn. — Dat zoo iets gebeuren kan, schrijft men toe aan plichtverzuim van den ambtenaar, die het schoolgaan der kinderen aldaar moet nagaan; en aan het gemis van contróle, als zulke menschen van elders komen.

Een getuige voor de rechtbank in een stadje van Styrië, antwoordde onlangs op de vraag, of hij ook broeders had: „Ik had er een, maar die is nu honderdenveertig jaar dood!” Op de uiting van verwondering bij dit antwoord, zeide de man, dat hij uit eerbied voor den magistraat toch de waar- heid moest zeggen; vooral nu hij zelf reeds

oud was! In 1760 huwde zijn vader, 19 jaar oud, voor de eerste maal, en kreeg 't volgende jaar een zoon, die binnen eenige maanden stierf. In 1811 huwde zijn vader op 70-jarigen leeftijd, voor de tweede maal, uit welk huwelijk getuige zelf geboren werd in 1812, zoodat zijn getuigenis volkomen met de waarheid overeenstemde.

†.

Buitenlandsche Kerken.

De mededeeling van eenige zaken, op de laatste Synode der Gereformeerde kerk in N.-Amerika ter sprake gebracht, heeft mij in een pennestrijd gewikkeld en nog wel met twee Professoren, Dr. Dosker en Dr. Steffens. Het gaat over de Catechismuspre- diking en over het niet opnemen van de Verwerping der dwalingen der Dordsche Leerregels in de „Standards” of Belijdenis- schriften der Gereformeerde kerk in Amerika.

Ik heb daarvoor mijn oordeel gezegd en heb het niet gelaten bij de eenvoudige mede- deeling der feiten. Hoewel dit een paar goed gewapende strijders tegen mij over geplaatst heeft, berouwt het mij niet, want daardoor ontvingen wij meer licht.

Ditmaal moet ik eenigszins persoonlijk zijn. Daarom begin ik met de verklaring, dat mijn critiek in het minst niet voortvloeit uit de zucht, om aanmerking te maken, of om iets onaangenaams te zeggen aan het adres van de Gereformeerde kerk in N.-Amerika. Deze gelegenheid gebruik ik, om dit openlijk te verklaren, omdat ik, om uit particuliere mededeelingen weet, dat er over den Oceaan zijn, die zoo iets mompelen. Dit deed men al, toen ik nog maar een jaar deze rubriek in „de Basijn” schreef.

Mijne hooggeachte opposenten behoeven zich dit niet aan te trekken, want zij behooren niet tot die min vriendelijke beoordeelaars.

In den welstand en bloei der Gerefor- meerde kerk in Amerika verbeug ik mij en zal ik mij verheugen, en zal mij niet door min aangename persoonlijke ervaringen van voor korte jaren tot het tegenovergestelde laten verleiden. Zonder mij zelve te prij- zen, durf ik mij noemen een vriend, die op fouten wijst, als hij ze meent te zien.

Ook doet het mij leed, dat de Hollandsch- Gereformeerden in Amerika gedeeld zijn in kerkelijk leven, en het zou mij lief zijn als die gedeeltheit kon worden weggenomen; waarom ik met blijdschap kennis neem, als ik lees, dat er weer meer voeling komt tusschen beide kerken. Verbergen wil ik het evenmin, dat naar mijne overtuiging, de Gereformeerde kerk te veel toegeeft aan het Amerikanisme, en de Christ. Gerfor- meerde kerk daartegen beter positie neemt.

Nu ter zake. Prof. Dosker vraagt in „de Hope” van 1 Januari, van waar ik de infor- matie heb, die mij schrijven deed, dat „de Synode der Geref. kerk de Catechismus- prediking niet verplichtend stelt.” Hierop is mijn antwoord, dat hier een woord weggelaten is, want ik bedoelde „niet verplichtende Catechismusprediking.” Dat meestal om de 4 jaren de Catechismusprediking rond komt naar Synodale bepaling, was mij bekend, maar dit acht ik geen geregelde behan- deling van den Catechismus.

Prof. D. tracht die weinige prediking van den Catechismus te verdedigen met te zeggen: „Goed gepreikt is de Catechismus allerit- nemendst, slecht gepreikt is het een slaapdrank voor de gemeente en een hobbelpaard voor den prediker.” Omdat zooveel predikanten op dat hobbelpaardje rijden, heeft de gemeente den smaak voor den Catechismus verloren; van- daar de vraag om afschaffing van deze prediking.

Maar dit kan ook van de prediking over z. g. n. vrije teksten gezegd worden. Predi- kers, die het gemakkelijk opnemen, kunnen ook van een tekst uit Gods Woord een hobbelpaard maken en daarmee de gemeente een slaapdrank geven. Moet daarom dan aangedrongen worden op afschaffing van het prediken uit Gods Woord? Moeten wij daarom komen tot preken zonder tekst? Ik neem aan, dat er predikers zullen zijn, die den smaak voor den Catechismus bij de gemeente wegnemen, maar ik meen, dat de oorzaak daarvan meer ligt bij de hoorders. Velen houden niet van gezond, degelijk onderwijs in de waarheid; die kost is hun te zwaar; een methodistisch gekruide opwek- kingsrede bevalt hun beter.

Het doet mij genoegen, dat Prof. Steffens in zake de Catechismusprediking aan mijne zijde staat, al meent hij met de omstandig- heden te moeten rekenen. Dat de verklaring van den Catechismus niet tot de wezenlijke kenmerken van de Geref. kerk behoort, ben ik geheel met hem eens, en dit heb ik ook niet beweerd.

Hiervan ben ik wel overtuigd, dat een geregelde Catechismusprediking een uitne- mend middel is, om de kennis der waarheid te bevorderen, de gemeente bij de zuivere leer te behouden, haar voor de vervoering door allerlei wind van leer te bewaren en alzo haar welstand te bevorderen.

Daaraan is behoefte in Amerika, zoowel als in Nederland. Dat het gevaar, dat voor de Geref. kerk in Amerika uit de weinige Catechismusprediking voortvloeit, verre van denkbeeldig is, meen ik te moeten afleiden uit hetgeen Ds. Pool in „de Hope” van 31 Juli 1901 schreef. Hij zegt, dat het verzoek op de Synode, om die prediking niet meer verplichtend te stellen, vooral komt uit de Engelsch sprekende gemeenten. De vraag op de Classis, of de leeraar geregeld over den Catechismus preek, kunnen sommigen niet bevestigend beantwoorden. Zij hebben dat „keurslijf” al afgelegd en nu zouden zij er ook gaarne verlost toe hebben.

Ds. Pool neemt dit streven bedenkelijk, want de Geref. kerk heeft behoefte, dat de leer, zoals die in den Catechismus uitdruk- king vindt, geregeld voor de gemeente behan- deld wordt. Werd dit prijsgegeven dan zou het er toe leiden, dat straks „de oude Catechismus naar de rommelkamer geslingerd wordt.”

Prof. Dosker geeft een historische mede- deeling over het niet opnemen van de Verwerping der dwalingen in de Belijdenis- schriften der Geref. kerk. In 1771 werd

de Unievergadering te New-York gehouden, waar de Gereformeerde kerken zich vereenigden en praktisch onafhankelijk werden van de Classis Amsterdam. Sedert hielden de Synoden zich bezig met de vaststelling der Constitutie. Op de Synode in 1793 werd zij vastgesteld en zij gaf de eerste officiële uitgave der Belijdenisschriften. Daarin werd de Verwerping der dwalingen niet opgenomen, omdat deze alleen betrekking hebben op Nederland en niet essentieel tot de Belijdenis behooren.

Zoolang dus de Geref. kerk in Amerika zelfstandig bestaat, ontbreekt dit deel der Canones in haar Belijdenis.

Dankbaar voor die toelichting moeten wij ons bezwaar handhaven. Prof. D. heeft recht te zeggen, dat, zoo de Geref. kerk een onvolledige Belijdenis heeft, „de vrome vaders daarvan de schuld dragen;” maar wij stemmen hem niet toe, dat een kerk in hare Belijdenis alleen bepalen moet, wat zij belijdt en niet wat zij bestrijdt; evenmin, dat de Canones door de Verwerping der dwalingen verzwakt zijn in stede van versterkt.

Wij kunnen daarop niet verder ingaan. Alleen merken wij op, dat de dwalingen in de Canones bestreden ook in Amerika niet onbekend zijn, en dat zij niet een uitsluitend Nederlandsch belang hebben. Wel stem ik Prof. Steffens toe, dat in de Belijdenis de thes op den voorgrond moet staan, maar meen ook, dat de anti-thesis niet moet uitsloten worden; vooral als het dwalingen betreft, gelijk die der Remonstranten, die elk oogenschijnlijk weer opkomen, al is het in een anderen vorm en onder een anderen naam. Ook komt door de anti-thesis de thes niet zelden het krachtigst uit.

Volgens Prof. Steffens heb ik mij niet goed uitgedrukt. Ik zal dit maar aanmerken; aan woorden-zifterij zullen wij over en weer niet doen. Na de boven vermelde historische toelichting van Prof. Dosker, zal ook dit verschil zijn weggenomen. Dat is de zaak: de Geref. kerk in Amerika heeft in de uitgave van hare Standards de Verwerping der dwalingen niet opgenomen, zoodat deze niet behooren tot de Belijdenisschriften dier kerk. Mijnerzijds wordt het debat over deze zaak gesloten met de betuiging mijner hoogachting en broederlijke toegenegenheid voor de Prof. Dosker en Steffens met de bede, dat de Heere hen in hun arbeid in kathedraal en pers tot een zegen stelle voor zijne kerk in N.-Amerika.

SCHOLTEN.

„FILIPPUS”. DE EENIGE NAAM.

Hand. 4 : 12.

Welken belangrijken invloed de uitstorting des Heiligen Geestes op de discipelen des Heeren heeft uitgeoefend, is in niemand sterker openbaar geworden dan in Petrus. Dezelfde man toch, die in de zaal van Kafajas bang is voor een dienstmaagd, zóó bang, dat hij tot driemaal toe den Heiland durft verloochenen, is kort na den Pinksterdag zóó vrijmoedig, dat hij de geleerdsten onder Israël, en de vijandigsten tegen den Christus vrijmoedig te woord staat.

Gelijk hij naderhand aan de broeders in de verstrooiing geschreven heeft, dat zij doen moesten, zoo geeft hij rekenschap van de hoop die in hem is op eene wijze, die ons zoo onwederlegbaar zegt, dat de Geest des Heeren met wijsheid en moed ons aangordt.

Kunnen de Oversten van Israël, met hunne Ouderlingen en Schriftgeleerden het zich niet begrijpen, door wat kracht of door wat naam Petrus en Johannes een man, die van zijn moederslijf kreupel was geweest, genezen hadden — Simon bar Jona staat nu als een echte rotsman hun te woord. Op eene wijze, voor geen tweederlei uitlegging vatbaar, prediken zij hun, dat de kreupelen genezen is door Jezus Christus den Nazarener, die door hen gekruisigd, maar door God van de dooden opgewekt is.

Tevens wijst hij er op, dat die Christus de hoeksteen is, door hen de bouwlieden wel veracht, maar door God tot een hoofd des hoeks verheven; alsmede dat uitsluitend in dien Christus de zaligheid is te vinden. Hij is de éenige Naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij kunnen en moeten zalig worden.

Maar hoe noodig is het dan ook, niet waar? dat de éenige Naam alom worde gepredikt, en het onomwonden worde aangehouden, dat de zaligheid in geen anderen is, wat de menschen ook denken of begeeren.

Zonder omwegen moet het als van de daken worden gepredikt, dat er slechts één weg naar den hemel is; dat met sijn Joden en Heidenen, Mahomedanen en naachristenen, alleen langs dien weg de zaligheid kunnen beërven.

Voortdurend moet er op worden gewezen, dat alle wegen, die de menschen hebben uitgedacht of nog uitdenken om waarlijk gelukkig te worden, wegen der ijdelheid en des doods zijn; alsmede dat het bewandelen van al die eigen gekozen wegen in den grond der zaak niets anders is dan eene verloochening van de eenige en altoegenaemde offerande van Christus, en daarom vijandschap tegen God.

Dat Christus de Weg, de Waarheid, en het Leven is moet tijdig en ontijdig worden gepredikt.

En ziet! dit voortreffelijke doel heeft ook ons Gereformeerd Traktaat-Genootschap „Filippus” zich ten doel gesteld. Op eenvoudige, maar tevens op zeer duidelijke wijze, wenscht het te herinneren, dat onze gezegende Immanuel de eenige naam is onder den hemel den menschen gegeven om zalig te worden; en in verband hiermee, dat alle vonden die de menschen gezocht hebben en nog zoeken, hoegenaamd geen waarde voor God hebben. Onomwonden wenscht het er op te wijzen, gelijk het door de genade des Heeren, nu al bijna het vierde van een eeuw heeft mogen doen, dat op elk terrein van het leven God Drieëenig in het aangezicht van Christus moet worden geëerd en erkend. Is het derhalve niet een groot voorrecht

om tot deze heerlijke taak te mogen medewerken, d. i. mede te werken aan de bevordering van de eer van des Heeren Naam, en aan het heil van verlorene zondaren? Zetten we daarom onze schouders mee onder de ark, en laten we zorgen, dat het nieuwe jaar een lange reeks van nieuwe leden ons brenge.

E. KROPPVELD.

Rijswijk, Januari 1902.

Boekaankondiging.

WAT ZEGT DE SCHRIFT? Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord. Onder redactie van L. Lindeboom, Hoogleraar aan de Theol. school te Kampen. En met medewerking van onderscheidene Bedienaren des Woords. 2e Jaarg. Heusden, A. Gezelle Meerborg.

Dit Maandschrift heeft nu reeds zijn tweeden Jaargang voleindigd; zoodat men wat meer en wat nader over den gang en inhoud oordeelen kan. Bij de laatste aflevering is een Inhoudstafel gevoegd.

In de rubriek „Lezen en Uitleggen” werd behandeld de eenheid en verscheidenheid der H. Schr. en wel de Historische boeken.

De afdeeling „Wat de Schrift zegt” bevat onderscheidene artikelen over den Profeet Joël; over de vraag: de roeping zonder of door het Woord; over Jezus op de bergen; over Gereformeerde prediking; over de Sociale vragen; over de Belofte en de beloften van den Zaligmaker is een begin gemaakt.

„Vragen en Antwoorden” is een insgelijks leerrijk gedeelte, over woorden, personen, zaken, feiten, teksten, hun beteekenis, verband, verklaring, enz.

„Uit Boeken en Bladen” maakt u met het gevoelen van andere organen bekend.

De „Correspondentie” vooral is onderhoudend en opbouwend uit den aard der zaak. Brievenstijl heeft altijd iets boeiends en vloeijds; omdat de steller een geschikt doel, of stof, in werkelijkheid of in de verbeelding heeft, zoodat hem het stellen ook gladder gaat; omdat men in een brief, hoe terzake ook, niet alles schrijven, evenmin als in een gesprek alles zeggen kan; maar partijen wijzen intusschen met haar zoeklicht elks sluiphoeken aan tot stil genot van de lezers. Bovendien toont hier zulk eene rubriek, dat de Redactie volstrekt niet in deze heilige wetenschap het hoogste woord wil hebben.

Behalve een lijst der „Boekaankondigingen” geeft een „Register van besproken Schriftuurplaatsen” haar bladzijden in den Jaargang aan.

Zoo krijgen vooral degenen, die geen rijke wetenschappelijke Bijbel-literatuur in hun bezit hebben, — catechiseermeesters, onderwijzers, Zondagsschool-monitors, leiders van Jongelings-vereenigingen, leer- en lees-grage kerkeraden en lidmaten, enz. — alras door dit Tijdschrift een aardige verzameling van hetgeen op godsdienstig, dogmatisch en wetenschappelijk gebied inzake Gods Woord getuist, gemeend, geleerd en geloofd wordt.

Prof. Lindeboom heeft het zich nu al 5 jaren tot taak gerekend om als Bedienaar des Woords ook de pers en de periodieke vooral (allereerst in de Bazuin) tot publiek instrument van zijn getuigen te gebruiken. Zijn Weekbladen zijn, na lange jaren levens, opgehouden om in een Maandblad op te gaan, waarin de Evangelie-dienaar en de Hoogleraar in 't vak spreekt. Maar men behoeft niet veel te kunnen rekenen, om te begrijpen, — dat ZEW. het niet deed om de stoffelijke winste maar om de zaak.

Ook hier ontvangt men circa twee honderd klein-kwarto-bladzijden Schriftuurlijke studie voor honderd en vijftig centen per jaar! Onder de Medewerkers noemen wij de Predikanten DD. J. Hulsebos, M. J. v. d. Hoogt, J. N. Lindeboom, C. Lindeboom, E. Kropveld, H. van Dijk en anderen geteekend met initialen.

Schrijver dezes acht zich totaal onbevoegd om een zakelijke beoordeling van dezen arbeid te geven; hij geeft slechts eene aankondiging ervan als persprodukt. Deskundigen hebben zeker soms hun eigen oordeel over dit geschrift in richting of einduitspraak. Maar daargelaten, of het debiet ervan middelmatig of groot zij — toch zou hij willen vragen: verdient zulke Schriftuurlijke arbeid niet aller steun? en de Redacteur met alle Medewerkers niet alle dankbaarheid? Moge dit tijdschrift een klein begin zijn van een levig Maand- of Kwartalboek. De drukpers is nog niet op haar hoogtepunt en waar Dwaling, en Ongeloof, en Rede haar het meest in dienst heeft, kan en mag en zal de Waarheid, en haar kenbron Gods Woord, en Openbaring niet tenaachter blijven.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Zondag den 25 Jan. a. s. hopen wij, D. V. met onze geliefde Oudeis

J. A. RONDA

en

A. STOEPPER,

den dag te herdenken, waarop zij voor 40 jaren in den Echt werden verbonden

Hunne Kinderen,

H. ZWART—

RONDA. GRONINGEN.

A. L. ZWART—

K. BROEKEMA—

RONDA. WARTUM.

R. BROEKEMA.

J. RONDA.

W. RONDA.

J. RONDA.

A. RONDA.

ZOUTKAMP,

25 Jan. 1902.

Heden overleed tot onze diepe smart, in de heldere en vaste hope des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. de

Wed. Ds. J. ALTING

geb. D. OLDEN EPPING, in den gezegenden ouderdom van ruim 78 jaren.

Voorschoten, { Ds. H. ALTING
S. A. ALTING —
BORSBOOM.
A. THUIS —
SASSENHEIM, { A. ALTING.
Ds. J. THUIS.
en Kleinkinderen.

LEIDEN,
17 Jan. 1902.

Gecommitteerden van den Kerkeraad der Gereformeerde kerk te ROTTERDAM A. maken bekend, dat van de **Leening 1886** zijn uitgetoet de nummers

10, 46, 68, 141, 223,

en dat de betaling hiervan, even als van de Coupons dier leening, zal plaats hebben in de maand Februari, elken Maandagavond van 8—10 uur, in de groote Consistorie van de Nieuwe Noorderkerk aan de Snellemanstraat Namens den Kerkeraad, DE GECOMMITEERDEN.

AANBESTEDING.

Op **Dinsdag 4 Febr. 1902** 's mid. 12 ure zal D. V. in het Café „CONCORDIA” a/d Nieuwen Binnenweg te ROTTERDAM, (Oud-Delfshaven) door den Architect H. BONDA te AMSTERDAM worden aanbesteed:

Het bouwen van eene KERK

met CONSISTORIE, KOSTERSWOONING enz. enz., op een terrein a/d Duyststr. hoek Passerelstr te ROTTERDAM (Oud Delfshaven).

Bestek en teek. à f 2,50 b/d Heer J. DE WIT, Havenstr. 120 te Delfshaven en b/d Archt. H. BONDA Nic Beetsstr 132 AMSTERDAM.

Aanwijzing in loco DINSDAG 28 JAN. 1902 's mid. 12 uur,

NIEUWE BRIEFKAARTEN.

met of **zonder firma** bedrukt worden dagelijks **franco** verzonden voor **f 2,25 per 1000**, door ZALSMAN te KAMPEN.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een Greidplaatsje.

dicht bij Christ. School en Kerk in FRIESLAND.

Brieven franco letter **O.** aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper.

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis **Catalogus** en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

4 ct.

4 ct.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:
EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE

kleine kinderen

DOOR

JACOBUS BORSTIUS

IN LESSEN VERDEELD, DIE MET OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR

O. C. DOORNBOS.

Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost

niet meer dan 4 cent.

Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct.

4 ct.

Is verschenen en alom te bekomen:

HET JAARBOEKJE

DER

Gereformeerde Kerken

voor 1902, 47ste JAARG., 30 cts.

Behalve een volledige Kerkelijke Statistiek bevat dit boekje **Kalender**, opgave van alle markten en watergetijden, lijst van Jongelings- en Jonged.-Vereen. en Zondagscholen. In het boeiende mengelwerk stukjes van Ds. A. v. d. SLUIJS, J. P. TAZELAAR enz. enz.

P. VAN DER SLUIJS.

ENKHUIZEN.

VEREENIGING

Christelijke Bibliotheek.

gevestigd te Nijkerk,
VIJFDE JAARGANG.

Als deel 3 van den 5en jaargang werd verzonden

KERSTZEGEN

en andere schetsen,

DOOR

HENRIETTE BREDIUS,

9 vel druks.

De prijs van dit werk is **f 0.80** ingenaald, **f 1.20** gebonden.

De leden dier Vereeniging ontvangen alle werken, die in den loop van het verenigingsjaar verschijnen, à 5 cent per vel druks.

Het program voor den vijfden jaargang bestaat geheel uit oorspronkelijke Nederlandsche werken. De leden ontvangen geen boeken, die reeds in tijdschriften verschenen, doch steeds geheel nieuwe lectuur.

Men kan ten allen tijde lid worden, en treedt dan onmiddellijk in alle rechten der leden.

Men vrage den fraai geïllustreerden Catalogus, die op aanvraag gratis en franco wordt toegezonden. Alle Boekhandelaars nemen leden aan.

De Uitgever

G. F. CALLENBACH.

ZALSMAN te Kampen is uitgever van het

Kerkelijk Handboekje,

zijnde een kort uittreksel van de voornameste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post-acta van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619.

Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden.

Opnieuw uitgegeven door de Synode van de Gereform. Kerken in Nederland, gehouden te Hoozeveen 1860.

340 bladz. gebonden f 1,65.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

VERSCHEENEN:

Ds. A. M. DIERMANSE

Wederlegging

van Bedenkingen tegen de Geheel-Onthouding

HETGEEN IS:

Een wederlegging van de bedenkingen ingebracht tegen de Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding.

Prijs **f 0,75.**

Boekdrukkerij De Vecht,

P. MOBACH, Dir.

BREUKELN.

Bij ZALSMAN te Kampen verschijnt:

Alphabetische lijst

van onderwerpen en denkbeelden met aanwijzing van daarop toepasselijke **PSALMVERZEN**,

DOOR

E. F. H. WOLF.

Tweede verbeterde druk.

Ing. f 1,00, g-b. f 1,40.

Een boekje niet alleen voor H. H. Predikanten en Studenten, maar ook voor het huisgezin en ieder die een toepasselijk Psalmvers wil zingen.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. De Heraut van 19 Jan. zegt hiervan het volgende:

Een verdienstelijk werkje, dat ten doel heeft, voor predikanten de taak te vergemakkelijken, om toepasselijke psalmverzen bij hun predikatie te zoeken.

Allerlei onderwerpen, die in de predikatie als thema kunnen dienst doen, worden genoemd en daarbij de psalmverzen aangegeven, die rechtstreeks of zijdelings met dit onderwerp in verband staan.

Mits goed gebruikt, kan deze Psalmlijst metredad dienstbaar zijn, om de eenheid tusschen psalmgezag en predikatie te bevorderen. Ook al spreekt het wel vanzelf, dat dit hulpmiddel nooit de plaats mag innemen van eigen grondige bekendheid met den psalmbundel, om daaruit zelfstandig een keuze te doen.

Niet meer dan drie gulden

kost de eerste jaargang van de „BIBLIOTHEEK VOOR HOOFD EN HART.” De intekenaars ontvangen alle uitgaven in deze bibliotheek voor nagenoeg den halven prijs, d. w. z. dadelijk de 2 verschenen boeken: **Vrouwen-weelde en Vrouwenmarkt** door JOHANNA BREEVOORT en **Fer Vrijheid en Rech;** — Eene Helden door de Helden van Zuid-Afrika, door de KUNING, terwijl het derde boek in het laatst dezer maand aan de intekenaars wordt verzonden en het vierde, — dat een uitnemend werkje is voor de „nieuwe lidmaten” (de monnelijke n.l.) — den laatsten Februari het licht zal zien; dus nog vóór de Paaschdagen.

Men kan de boeken ook in **stempelband** ontvangen voor **50 cents** per deel meer.

Het zijnegeen uniformbanden voor heel de reeks, doch voor elk deel een afzonderlijk vervaardigde, keurige linnen band. Naar echter de uitgever meent te mogen beweren, zijn de omslagen eveneens zóó uitgevoerd, dat ook dit kleedje den meest gekuischten smaak zal bevredigen.

Vraagt bij uwen boekhandelaar het meer uitvoerige **prospectus** of bij den uitgever **D. A. DAAMEN te Rotterdam.**

Bij de uitgevers F. WENTZEL & Co. te UTRECHT is verschenen:

Vaccinedwang,

Referaat gehouden op de laatste Algemeene Vergadering van den Bond tegen Vaccinedwang, door

J. H. de WAALMALEFIJT.

Lid van de 2e Kamer der St.-Gen.

Prijs 25 cent.

Uitgegeven ten voordeele v.d. Bond.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorig- opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

MEPPEL: Ds. T. N. f 1, J. A. E. f 0,50, J. d. V. f 1, N. N. f 5, W. K. f 1, J. v. d. B. f 1, J. T. f 1, J. S. f 1, P. S. f 1, D. S. f 1, N. N. f 1, J. F. f 1, B. T. f 1, Meij. Z. T. f 0,50, Wed. R. d. V. f 1, ZUIDWOLDE: R. S. f 1, B. A. f 2,50, H. J. B. f 2,50, E. d. V. f 1, E. E. f 1, Wed. W. f 2,50, K. H. B. f 1,50, BEDUM: J. S. f 1, G. P. f 1, H. M. f 0,50, ASSEN: G. V. f 0,50, J. S. f 0,50, SPIJK: R. S. f 2, M. D. f 2,50, W. H. f 2,50, W. O. f 2, M. S. f 2, E. B. f 1, T. v. d. P. f 1, GRONINGEN: E. S. f 2, Dr. L. B. f 2,50, K. d. B. f 1, H. A. P. f 1, W. M. f 1, P. W. f 0,50, G. d. V. f 1, A. A. f 1, H. W. f 0,50, J. d. B. f 0,50, J. d. V. f 1, D. I. f 1, Z. R. f 0,50, K. B. f 1, Meij. B. f 1, Meij. C. M. v. H. f 0,50, DORKWERD: Ds. W. v. f 2,50, E. S. f 1, J. N. f 1, Wed. E. W. f 1, GARLIP: O. S. H. f 1, K. O. G. f 1, J. T. W. f 1, T. J. F. f 1, L. C. K. f 1, H. A. K. f 0,50, S. H. f 0,75, A. S. R. f 0,50, R. R. W. f 1, P. J. B. f 1, S. S. f 0,50, Wed. J. B. W. f 1, Wed. H. V. f 1, WINSUM: R. S. f 1, J. d. f 2,50, DRACHTEN: I. W. B. f 1, J. K. v. d. Z. f 1, H. f 1, SAUWERD: Wed. K. L. f 2,50, J. B. f 1, P. L. f 0,50, W. B. f 1, OOSTWOLD: Geb. H. f 5, O. K. f 2, J. K. f 1, J. M. f 1, R. T. f 2,50, HOOGKERK: H. M. f 1, P. O. f 0,50, A. v. d. R. f 2,50, Wed. O. v. Z. f 2, STEDUM: W. U. f 1,50, J. S. f 1, APPINGEDAM: H. v. d. P. f 1, D. A. H. f 5, M. v. R. f 5, K. A. V. f 1, Wed. H. V. f 1, Wed. S. f 1.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen waarvoor per quitantie wordt beslist.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door Ds. J. J. Impata te Katwijk a/Z. f 19,75, door Ds. H. van Dijk te Gaast f 51,75, door den heer S. Bosselaar te Aagtekerke f 22,50, door Ds. C. S. van der Voet te Leimuiden f 40, door den heer J. van Zanten te Zeist uit Driebergen f 46, door den heer J. van Dijk te Zutphen f 69,50, door den heer J. H. Koppelaar te Uithoorn f 25,50 (1900) van Meij. J. te A. f 25, van A. M. te A. f 5, van Ds. B. te K. f 10, samen f 40, door den heer Wolzak Gzn. te Alkmaar (sfr) f 1, door den heer J. C. te Comte te Sloterdijk f 1.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Haarlem A f 17,86.

Aan Schenkingen:

Door den heer Jb. Sluijs Jz. te Andijk, gevonden in de collecte f 10, gevonden in de collecte te Raamkerk f 10, van B. C. f 1, samen f 11.

Voor het Hospitium:

Van de Wed. L. F. f 6.

Voor het Studiefonds:

Door mej. Gez. v. d. Pauw te Maas-

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 31 Januari 1902.

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont
in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Joel II : 1a, Slaagt de bazum!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post
f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-
Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal
vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekb.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtwij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

OOSTBURG, 22 Jan. 1902. Bedankt voor de roeping dezer
gemeente door den Welcerw. heer Ds. M. F. Visser te Oostka-
pelle.

Namens den Kerkeraad,
Jz. CATSMAN, Scriba.

GARLIP, 23 Jan 1902. Daar onze zoo geachte Herder en
Leeraar Ds. J. Wisse, door ernstige ongesteldheid en tot leed-
wezen van de gansche gemeente, geen dienstwerk meer kan
verrichten, gelieve men voortaan alle stukken, voor onze kerk
bestemd, te adresseeren aan den ondergetekende.

Namens den Kerkeraad,
T. v. d. WAL St., Scriba.

ALBASSERDAM. Zondag 26 Jan. 1902 was voor de Geref.
kerk alhier een blijde dag, daar de vacature vervuld werd, ont-
staan door het overlijden van Ds. J. H. Spoel. De tot ons
overgekomen beroepen Herder en Leeraar, de Welcerw. heer
Ds. J. Douma van Spijkenisse, verbond zich des avonds aan
de gemeente met de woorden van 2 Thess 3 : 1a, na des
voormiddags in zijn dienstwerk bevestigd te zijn door zijn
vader, Ds. E. Douma van Rotterdam, met Jesaja 55 : 10, 11.

Namens den Kerkeraad,
Hh. JONKER, Scriba.

TILBURG, 27 Januari 1902. De Raad der Geref.
kerk van Tilburg maakt bekend, dat de rechtspositie
van Ds. H. J. Binnema, die reeds sedert geruimen
tijd in deze gewesten arbeid, nu in dier voege ge-
regeld is geworden, dat ZEW. thans definitief Herder
en Leeraar van de kerk te Tilburg is, doch door de
gemeente, voor zooverre noodig, afgestaan wordt aan

de Deputaten der Inwendige Zending en Bijbelcol-
portage in Noord-Brabant en Limburg, voor haren ar-
beid.

Namens den Raad der Geref. kerk,
J. JOOSSEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Enkhuizen.

De Class. Verg. zal D. V. gehouden worden Dins-
dag 18 Febr. in de Consistorie der Gereform. kerk
te Hoorn. Aanvang 12 uur.

Punten van het Agendum worden ingewacht vóór
Vrijdag 7 Febr bij den Class. Correspondent

VAN ANKEN.

Urk,
27—1—'02.

Classis Stadskanaal.

De Classis Stadskanaal vergadert 19 Februari v. k.
te Musselkanaal. Storting collecten voor Vrije Univ.,
Kas: E. b. p. en Em. pred. verzorging.

W. Fokkens, Corr.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te
Terwispeel.

Van de Ger. Gem. te Nijawier f 2,00
P. A. SMILDE, fenn.

Heerenveen, 27 Jan. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Biezeling	f 8,08	's-Gravenpolder	f 4,22
Nieuwdorp	- 16,45	Borsele	- 1,84
Goes	- 29,75	Bergtheim	- 2,75
Kruiningen	- 7,90	Schoonewoerd	- 4,17
Ierseke	- 8,—	Borger	- 2,65
Wolferstdijk	- 11,15	Een	- 2,10
Barland	- 4,98	Nagift coll. Almkerk	- 1,—
Heikenszaad	- 12,73		

Contributies en Giften.

Van dhr W. M. de Jong, Gouda f 5.
Door dhr G. H. Zahn te Fries, Corr. Cl. Assen, de contrib.
uit Burger, Corr. L. van Dijk, van Ds. G. Meyer f 0,50, L.
van Dijk f 0,50, J. Vedelaar f 0,50, J. K. Meyering f 0,50,
W. K. Sikkes f 0,25, Gez. Beuling f 0,50, A. Huizing f 0,50,
Alb. Oving f 0,50, J. Warringa f 0,50, H. Oving f 0,25, L.
Nanning f 0,50, G. Diemer f 0,50, J. Oldenbeuring f 0,50, D.
Klingenberg f 0,25, H. Oldenbeuring f 0,50.
Door dhr J. Lagerwey te Zeist, Corr. Cl. Utrecht, de contrib.
uit Zeist van Dr. A. G. Honig f 3, Mevr. Wed. G. A. Hooge-
veen-Dros f 3, Joh. van Hilten f 2,50, Mevr. Wed. M. W.
Esser-Hovy f 2,50, Mevr. du Marchie v Voorthuizen geb.
Wittevaal van Stoeuwenweg f 5, G. Vrijhoff f 1, B. Teerink
f 1, J. Lagerwey f 1, J. J. Bakker Wz. f 5.
Uit Amerongen van Ds. W. Schock f 1.
Uit Leersum van J. Renes f 1.

De Penningmeester

van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 18 Jan. 1902.

Voor de Zending op Soemba.

Collecte der Ger. kerk te:

Vledder	f 4,40	Zuidwolde (Dr.)	f 7,38
Ezinge	- 23,97	Vroomshoop	- 11,32
Sappemeer	- 33,31	Ommen	- 16,30
Westereinden	- 9,16	Avereest	- 2,62
Gees	- 9,89	Groningen B	- 62,92
Kampen	- 300,—	Ambt-Vollenhove A	- 13,55
Haren	- 18,32		

H. Salomons te Gasselter-Nijveen, gev. i. d. coll. - 5,—
Wed. P. Lamiris te Wildervank - 1,—
Ds. Krohne te Zoutkamp van een vr. - 1,—
E. Drijfholt te Kielwindeweer - 1,—
Verbetering In de vorige opgave stond coll. der kerk
te Hijum, dit moet zijn Hijken.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 27 Jan. '02.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Door Ds. J. op 't Holt te Bolsward van een zuster
der gemeente f 1,—
Van K. J. Kraan te 's-Gravenhage - 1,—
Van J. Bos Kzn. namens de Geref. Jongel.-Vereeni-
ging te Wildervank - 6,50
Van Wed. P. Lamiris te Wildervank - 1,—
Van Mej. M. K. te Amsterdam - 1,—

Met vriendelijke aanbeveling,

N. KOOPS,
Oost-Vestplein 65.

Rotterdam, 27 Jan. 1902.

ONMIDDELIJKE WEDER-
GEBORTE.

XXXII.

Naast de mening, dat er aan de
genademiddelen eene physische wer-
king toekwam, bestond reeds in de
Middeleeuwen eene opvatting, die er
eene morele of zedelijke werking
aan toeschreef.

De verdedigers van dit gevoelen
leerden, dat de sacramenten de ge-
nade niet onmiddellijk maar middel-
lijk mededeelen. God stort de genade
niet in de zichtbare teekenen in en
leidt ze niet daardoor als door een
kanaal in de ziel van den gebruiker
der sacramenten over. Niet het
sacrament, maar God zelf is het, die
de genade uit zijne volheid mededeelt
aan hem, die overeenkomstig zijne
inzetting van het sacrament gebruik
maakt.

De genademiddelen werken dus
bij wijze van een contract, dat God
zelf vrijwillig met den mensch heeft
aangegaan. Wanneer zij bediend
worden overeenkomstig zijne instel-
ling, dan heeft God zich in zijne
grootte goedheid verbonden, om de
daardoor beteekende genade mede te
deelen aan een iegelijk, die de mid-
delen in den geloove ontvangt en
gebruikt.

Door verschillende beelden trachtte
men deze werking van de genade-
middelen duidelijk te maken. Zoo
sprak men ervan, dat de sacramen-
ten de genade op dezelfde wijze
mededeelden, als het overreiken van
een schepter de koninklijke waardig-
heid, en het ter hand stellen van
een sleutel het eigendomsrecht van
een woning verleent. De sacramen-
ten waren teekenen van de genade,
die God erdoor mededeelde, en dan
niet alleen teekenen maar ook voor-
waarden, waaronder, gelegenheden,
waarbij de genade medegedeeld werd.
Evenals niet het woord van Eliza
en niet het baden in den Jordaan,
maar Gods kracht de oorzaak was

van Naamans genezing, zoo werd de
genade niet door den dienaar en niet
door het sacrament, maar alleen door
God geschenken. Oorzaken, instru-
menten, werktuigen van de genade
konden daarom de sacramenten in
eigenlijken zin niet heeten; zij kon-
den zoo alleen in overdrachtelijken
zin genoemd worden, insoover God
naar zijne belofte zich tot het mede-
deelen van zijne genade verplicht
heeft aan een iegelijk, die er in over-
eenstemming met zijne inzetting ge-
bruik van maakt.

Daar waren in de eeuwen vóór de
Hervorming niet weinige Godgeleer-
den, die dit gevoelen omhelsden. En
zelfs een man als Bonaventura kon
ervan getuigen, dat dit gevoelen vol-
strekt niet streed met den eerbied
des geloofs en vrij waarschijnlijk was.
Maar, zooals reeds opgemerkt is, na
het concilie van Trente is er voor
dit gevoelen in de kerk van Rome
geen plaats. Wel zijn er nog theo-
logen na dien tijd geweest, welke dit
gevoelen omhelsden en op eene of
andere wijze met de kerkleer in
overeenstemming trachtten te bren-
gen. Maar zij moeten van de andere
zijde steeds de beschuldiging hooren,
dat zij, door aan de sacramenten
slechts eene zedelijke werking toe te
kennen, de genademiddelen verlagen
tot teekenen, voorwaarden of gelegen-
heden en er hoegenaamd geen instru-
menteel of oorzakelijk karakter
aan kunnen toeschrijven.

De Roomsche kerk heeft de sacra-
menten dus tot dragers en voertuigen
der genade gemaakt, en in dezelfde
mate als zij op dezen weg voort-
schreed, heeft zij de genade veruit-
wendigd, het Woord van zijne kracht
beroofd en de kerk verheven tot mid-
delares der zaligheid.

De genade dient bij Rome niet in
de eerste plaats, om den mensch te
redden uit den toestand van schuld
en ellende, waarin hij gevallen is.
Maar zij strekt vóór alle dingen, om
hem boven den staat der zuivere

natuurlijkheid te verheffen, en door
het schenken van bovennatuurlijke
krachten hem in staat te stellen tot
het verdienen van eene bovennatuur-
lijke zaligheid. De eigenlijke genade
is eene bovennatuurlijke, aan de
natuur des menschen toegevoegde
gave; zij bestaat niet zoozeer in ver-
geving der zonden als wel in de in-
storting van eene bovennatuurlijke
kracht. Ofschoon zij geestelijk is,
wordt zij toch meer en meer als
eene zekere zelfstandigheid gedacht,
welke in het sacrament als in een
vat besloten is en door het sacra-
ment als door een voertuig kan mee-
gedeeld worden.

Bij deze opvatting van de genade
spreekt het vanzelf, dat het genade-
middel des Woords hoe langer zoo
meer zijn beteekenis en waarde ver-
liezen moest. Zulk een genade toch
is uit den aard der zaak voor mee-
deling door het Woord niet vatbaar.
Het Evangelie is daarom bij Rome
niet wezenlijk verschillend van de
wet; het is zelf eene nieuwe wet,
het bevat slechts geboden en raad-
gevingen, en is volstrekt niet bij
machten, om die kracht te verschaffen,
welke tot het houden van die geboden
en raadgevingen in staat stelt. Het
Woord behoort daarom slechts tot de
voorbereidende middelen, die aan de
ontvangst van de eigenlijke, boven-
natuurlijke genade voorafgaan. Het
is slechts kenbron van wetten en ge-
boden, en richt zich alleen tot het
menschelijk verstand; een historisch
geloof is voldoende, om het aan te
nemen en hem voor te bereiden voor
de ontvangst der genade, die in den
doop door den priester wordt mede-
gedeeld.

Daarom is de Roomsche Christen
voor zijne zaligheid ook volstrekt aan
de kerk gebonden. Indien het Woord
het eigenlijke genademiddel is, dan
kan de mensch ook zalig worden,
zonder dat hij van kerk en priester
afhankelijk wordt. Want dat Woord
komt tot hem langs allerlei wegen,

niet alleen ambtelijk door den die-
naar der kerk, maar ook door bemid-
deling van ouders en onderwijzers,
in den vorm van vermaning en toes-
praak, als hoorbaar en als leesbaar
woord. Maar indien de genade alleen
medegedeeld wordt door het sacra-
ment, dan is de mensch voor de
ontvangst dier genade naar den pries-
ter verwezen en van hem voor de
zaligheid zijner ziel afhankelijk.

Zoo staat altijd het eene met het
andere in verband. Toen de Her-
vorming op één dezer punten, bijv.
in de leer van het avondmaal, de
Roomsche kerk bestreed, moest zij
ook tot eene gansch andere opvatting
komen van wet en Evangelie, van
Woord en sacrament, van kerk en
ambt. Bepaaldelijk moest zij de phy-
sische werking van de genademid-
delen verwerpen en tot dat gevoelen
terugkeeren, dat reeds in de Middel-
eeuwen door vele theologen verdedigd,
maar door de Roomsche kerk
langzamerhand prijs gegeven was.
Woord en sacrament oefenen geen
andere dan eene zedelijke werkzaam-
heid uit. Zij werken op de wijze
van een contract. God heeft zich
verbonden, om zijne genade mede te
deelen aan ieder, die deze door Hem
ingestelde middelen naar zijne ver-
ordening in den geloove ontvangt en
geniet. Hij heeft zich in die midde-
len, om zoo te zeggen, tot onzen
schuldenaar gemaakt. Wanneer wij
er op de rechte wijze, in kinderlijke
gehoorzaamheid, gebruik van maken,
dan geeft Hij ons het recht, om daar-
op bij Hem te pleiten, en alles van
Hem te verwachten; en dan is Hij
zelf door zijn verbond, door zijne
belofte gehouden, om in al onze gees-
telijke en lichamelijke nooddrift te
voorzien.

De genade gaat dus wel met de
middelen gepaard, maar zij is er niet
in uitgestort en ligt er niet in be-
sloten. Zij staat ook niet in de macht
en ter beschikking van den dienaar,
die het Woord predikt en het sacra-

ment bedient. Maar zij blijft het
uitsluitend eigendom Gods, die ze in
Christus door den Heiligen Geest uit-
deelt naar zijn vrijmachtig welbe-
hagen.

Wanneer de genademiddelen wor-
den bediend, komt er, daarom, nauw-
keurig gesproken, ook geen vereeni-
ging tot stand tusschen de uitwendige,
zienlijke teekenen en de geestelijke,
onzichtbare genade, alsof deze beide
op eene of andere wijze plaatselijk
met elkander verbonden en saamge-
voegd werden. Maar er komt dan
eene vereeniging tot stand tusschen
de genade en de ziel van hem, die
in den geloove het genademiddel ge-
bruikt.

Zoo sprak in de Middeleeuwen reeds
de diepzinnige en vrome Bonaven-
tura. De sacramenten, zoo zeide hij,
bevatten de genade niet in zich, ge-
lijc een vat het water of eene doos
de medicijn, maar zij beteekenen
haar en wijzen haar aan. En als er
gezegd wordt, dat de genade door de
sacramenten medegedeeld wordt, dan
is dit zoo te verstaan, dat de genade
niet aan de zichtbare teekenen maar
aan de ziel van den ontvanger ge-
schonken wordt.

In denzelfden zin liet later onder
de Gereformeerden Gomarus zich uit,
als hij beweerde, dat het juist was
om te zeggen, dat de beteekende zaak
met ons, dan dat zij met de teekenen
werd vereenigd. De mystieke unie
komt tusschen Christus en onze zielen
tot stand; en daarvan strekken de
genademiddelen tot teeken en zegel.

BAVINCK.

BIJBELSTUDIE.

Voor een paar weken werd er door
de bladen bericht, dat de Paus een af-
zonderlijke, internationale Commissie had
benoemd, welke taak het zou zijn, alle
op de H. Schrift betrekking hebbende
quaesties nauwkeurig te bestudeeren.

Aan de Roomsche geleerden van ge-
heel de wereld zou gelegenheid gegeven
worden, hunne meeningen rechtsreeks
ter kennis te brengen van den H. Stoel.

En er werd nog bij vermeld, dat de Commissie bestaat uit veertien leden, onder wie drie Kardinalen, behalve de voorzitter Kardinaal Parocchi; en dat Nederland in die Commissie vertegenwoordigd zal zijn door dr. H. Poels, kapelaan te Venloo; België door professor Van Hoonacker uit Leuven, en Oostenrijk door den geleerden Jezuit pater Hummelauer.

De tijding, die uit Rome afkomstig schijnt te zijn, is hoogst belangrijk en verdient de aandacht van allen, die in of buiten de Pauselijke kerk vasthouden aan de autoriteit van Gods Woord.

Want het initiatief, dat de Paus bij deze zaak genomen heeft, is eene daad van geloof en moed. Ook hier geldt het: eere, wien eere toekomt. De tegenwoordige Paus is niet liberaler dan een van zijne voorgangers. Hij is even Roomsche als allen, die vóór hem geweest zijn. Van zijn eigen onfeilbaarheid, van de alleen-zaligmakende waarheid der Roomsche kerk en der Roomsche leer is hij zoo goed als een der zoogenaamde opvolgers van Petrus overtuigd. Zelfs heeft hij de afgoderij en het bijgeloof op krachtige wijze bevestigd. Men behoeft er zijne encyclieken over de vereering van Maria, over het gebed van den rozenkrans, over de aanbidding van het heilige hart van Jezus maar op na te lezen.

Maar dat neemt niet weg, dat ook Protestanten moeten erkennen, dat Leo XIII een allermerkwaardigst man is, die zijn tijd verstaat en leiding tracht te geven aan zijn tijd.

Zijne vele encyclieken, over de restauratie der Wetenschap naar de beginselen van Thomas, over de Christelijke maatschappij en den Christelijken staat, over de menselijke vrijheid en het Christelijk leven, over de studie van de H. Schrift en den Goddelijken Verlosser, over de arbeidersvraag, het socialisme en de Christelijke democratie strekken daarvan ten bewijze.

En daarbij komt nu het bericht van de instelling eener Commissie voor het bestudeeren van alle quaesties, die op de H. Schrift betrekking hebben.

Er moge hier iets in zijn, wat ons op Gereformeerd standpunt niet behaagt; wij gelooven niet aan eene onfeilbare rechtbank op aarde, die alle quaesties onderzoekt en beslist.

Maar zeker is het, dat er niets dringender noodig is, dan een ernstig, biddend, nauwgezet onderzoek van de vraagstukken, die ons op het gebied van Oud en Nieuw Testament door onzen tijd worden voorgelegd. Indien wij op eenig terrein onze dure roeping verzuimd hebben en bij onze tegenstanders achterstaan, dan is het op dat van de Bijbelstudie.

Tegen al de geleerde werken over Inleiding, Tekstcritiek, Oudheidkunde, Geschiedenis van Israël, van Jezus, van de apostelen enz. hebben de geloovigen over het algemeen, en in het bijzonder in ons vaderland, zoo goed als niets over te stellen. Alles ligt hier nog braak; het gansche terrein moet nog ontgonnen; de grondslag van het onderzoek moet nog gelegd worden.

Daarom verblijden wij ons over het besluit van den Paus, om een Commissie te benoemen, die alle op de Schrift betrekking hebbende quaesties onderzoekt.

Dat onderzoek zal ook ons ten goede komen, gelijk de vele, belangrijke studiën van Roomsche geleerden op allerlei terrein ons nu reeds tot steun en leiding kunnen zijn.

Maar bovenal moge het voorbeeld van Rome's opperhoofd ons nopen, om zelve de handen aan den ploeg te slaan en met wetenschappelijke wapenen den aanval te weerstaan, welke door het ongelooft nu reeds meer dan eene eeuw lang ondernomen wordt tegen het fundament van ons geloof, de Goddelijke autoriteit van de Heilige Schriftuur.

BAVINCK.

DE NOODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch bereide een groot avondmaal, en hij noodigde er velen enz. LUKAS 14: 16-24.

V.

De Heere heeft zeker een tijd geduld met de verachters zijner genade; maar niemand dwale, God laat zich niet bespotten. De noodiging wordt dringend gebracht; maar hare verwerping ook streng gestraft. Dringend kwam Gods roepstem tot Israël. Reeds door den dienst der profeten was Israël tot den aan te richten maaltijd genoodigd. Daarom staat in de gelijkenis: »Hij zond zijnen dienstknecht uit om den genoodigden te zeggen.» De tijd der vervulling brak aan. Jezus Christus verscheen. In Hem was de volheid. Hij was het Woord, de woordvoerder Gods en het belichaamde woord der verzoening. In Hem maakte het Woord woning onder de menscheit, en de eeuwige Wijsheid onder de menschen-

kinderen. De Opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd, zij heeft hare zeven pilaren gebouwd, zij heeft haar slachteeve geslacht, zij heeft haren wijn gemengd. Ook heeft zij hare tafel toegelicht. Zij heeft hare dienstmaagden uitgezonden. Zij noodigt op de tinnen van de hoogten der stad: Wie is slecht, hij keere zich herwaarts! Tot den verstandeloze zegt zij: Komt, eet van mijn brood en drinkt van den wijn, dien ik gemengd heb! Door Christus waren nu de goederen des heils verworven. In de plaats der profeten en van Johannes den wegbereider traden de Apostelen des Heeren op. Zij predikten de vergeving der zonden in den weg des geloofs en der bekeering. Zij riepen tot de tafel des Nieuwen Verbonds. Om niet was het aanbod. Zij hielden aan tijdig en ontijdig; doch hunne prediking was voor velen eene reuke des doods ten doode, en indien er bij God geene verkiezing geweest ware, zij zou het voor allen zijn geweest. Weinige Israëllers leerden de behoefte openbaren aan rechtvaardiging uit genade. Het volk ergerde zich, dat de hope des vleesches teloor ging. Hoe ernstiger de roepstem was, hoe gestrenger de straf. Hoe menigvuldiger de roepstemmen waren, hoe vruchtbaarder ook de Godsgerichten over het weerbarstige Israël, terwijl het huis en de disch Gods niet ledig bleven.

Toen de Heidenen ootmoedig kwamen tot de goederen der genade, naderde de storm der Goddelijke wraak over het oude volk. Het samenpakken van donkere wolken voorspelt de Heere in het woord: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.» De vruchtbare dag der straf brak aan, 40 jaren na de verwerping van den Zoon Gods. De draad, die het Cherubswaard des vloeks, het zwaard der gerechtigheid, dat jaren gelukkig had, zonder berouw of bekeering te verweken, boven Jeruzalems muren had vastgehouden, werd losgelaten. Het was een dag zoo vruchtbaar in smarten, dat de wereldgeschiedenis ons geen tweede noemt. De vlammen, die den prachtige tempel verteerden, de bloedstroomen der verslagenen, die de straten verfd en de aarde doorweekten, de verdelging der Joodsche Republiek, de verstrooiing des volks onder alle volkeren der aarde, de ellende, die het heeft doorleefd in de vervolgende eeuwen, de smaad, die nog heden op hen rust, het vonnis der verharding over hen uitgesproken — is het antwoord Gods op hunne tegenwerping: »houd ons voor verontschuldigd, want wij hebben vrouwen, akkers, huizen, die onze zorgen vereischen»; is de aanvankelijke vervulling van des Heeren bedreiging: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.»

Laat ons niet wanen, dat de Heere 't met ons zoo ernstig niet nemen zal, dat het bij de laatstgeroepen niet evenzeer als bij de eerstgenoodigden op komen aankomt. Gelijk de zelfde Heere roept, zal ook de zelfde Rechter straffen. Het is waar, in zekeren zin was het ongelooft, dat in den beginne bij de Heidenen gevonden werd, meer te verontschuldigen dan dat van Israël; doch ons gaat het als Israël. Reeds zoovele eeuwen staat de kerk des Heeren in ons midden, als een getuige der genade Gods staat zij daar, predikende zonde, gerechtigheid en oordeel, het vonnis over den overste dezer wereld geveld, predikende: Jezus Christus kwam om zondaren zalig te maken op aarde. Zij wierp de altaren der afgoden omver, verdroog het Heidendich recht, en deed Christelijke kerken en Christelijke beschaving de ledige plaatsen innemen. Zij verpleegde kunsten en wetenschappen, en heiligde die. Zij grondvestte eene nieuwe wereld op de puinhoopen der oude. Zij zocht verlorenen op, bracht verdwaalden terecht, en spijsde armen met hemelsche goederen. Weenen werden getroost, twijfelenden bevestigd, gevallenen opgericht, en voor stervenden werd het doodsdaal verlicht.

Reeds in onze prille jeugd naderden ons de voetstappen van hen, die vrede verkondigden. Spoedig kwamen wij onder het gehoor der waarheid; spoedig aan het sterfbed eens vromen, waar wij het zagen, hoe heerlijk het is met Christus te sterven; spoedig aan het sterfbed eens wereldlings, waar wij het bespeurden, hoe droefvuldig het is zonder Jezus heen te gaan; spoedig was vreugde, spoedig was droefheid ons deel, en steeds werd de altoos zoekende vraag des Heeren gebracht: »hoe gelukkig zoudt gij zijn, indien gij een Christen waart?»

En toch, waar zijn de zoo dikwerf geroepen? Helaas, steeds was het: »Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.» Wee den mensch, die weigeren blijft met een verblijzeld hart voor den troon der genade te buigen. Ofschoon den diepstgezoonke vrede verkondigd wordt door het bloed des kruises, suelt de ongehoorzame een zeker verderf

tegen, wordt hij rijp voor het gericht, dat hem verpletteren zal.

Dat gericht kan over geheele volkeren en zal over de individuen gaan. Zoo is het over Israël, over Klein-Azië en Griekenland gegaan. De kandelaaier is van de plaats genomen. Zal het zóó met ons arm vaderland niet gaan? Er is een gericht over bijzondere personen. Blijft men de roepstem verwerpen, men blijft in den doodsloop de valsche rust. Het hart wordt steeds kouder, de neigingen meer aardschgezind, het gevoel stomper, het oor geslotener, de weg donkerder, eeuwige ellende zekerder. En in de laatste ure, als het op sterven aankomt, als de wereld ontvalt en men aan de wereld ontvallen zal, is de hemel voor de ziel, de ziel voor den hemel gesloten, wordt tevergeefs naar troost en redding gevraagd, gaat het gericht zijne volendiging tegen, klinkt het vonnis der eeuwige verdoemenis: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.» Die ooren heeft, die hoore! En die gehoord heeft, zal alles beërven. Groot is het voorrecht der godvreezenden. Groot is Gods genade aan hen bewezen. Zij waren van nature kinderen des toorns, gelijk allen, werden bewerkt door Gods Geest om te komen met de bede: »Trek ons en wij zullen u naloopen!» Zij leerden zalig geweld doen op het koninkrijk der hemelen en werden door zalig geweld voor den Heere gewonnen. Zij hebben geen roem dan in vrije genade. Alles is het hunne, de lucht die zij inademen, de grond dien zij betreden, de Schepper zelf is hun deel. Hij bewaart hen. Weest dan blijde, kinderen Gods! Dat de wereld het zie, dat gij genoodigden tot feestvreugde zijt. Er is een heilige trots; deze mag de uwe zijn. Hierin bestaat zij, dat ge de dienaars der wereld hare eer voor de voeten werpt en zegt: »weg wereld, uwe eer begeeren wij niet!» dat gij in den smaad der wereld eere ziet, en hare teesten onverschillig voorbijgaat, gelijk het den zoodanigen betaamt, die aan betere en duurzamer goederen gewend zijn; dat gij desnoods in ketenen en kerkers, ja onder de hevigste stormen der vervolging vrolijk juicht over Hem, die u heeft liefgehad. Maar dan moet uw oog ook alleen en onafgebroken op Christus zijn, op Hem, wiens werk volkomen is. Ziet gij op uzelf, dan is er reden het hoofd te buigen; de oogen neer te slaan; dan overdekt u schaamte en schande. In Christus alleen zijt gij vrij, kunt gij vrolijk zijn. Eens houden al uwe klachten op. Wat God u hier schonk, is onderpand van wat u boven wacht. Daar in de Bruluitsaal van het Lam worden u gouden kronen opgezet, gouden harpen in de handen gelegd, nieuwe liederen toegezongen, nieuwe liederen zingt gij mede en altoos is het refrein: er is geen verdoemenis voor degenen, die in Jezus Christus zijn! Halleluja!

NOTTEN.

HOE DE SCHRIFTUUR TE GEBRUIKEN.

Allen, die nog eenigen prijs op godsdienst stellen, plegen hun Bijbel te lezen. Maar de redenen er van lopen ver uiteen.

De godgeleerde gebruikt den Bijbel als de bron, waaruit hij zijn dorst naar kennis der Goddelijke verborgenheden put, of als het wapenhuis, waaruit hij stoffe van verweer haalt tegen de ketterij.

Gewone menschen hebben echter zoo ver reikende bedoelingen niet.

Er zijn er onder dezen, die den Bijbel lezen, enkel omdat zij gelooven, dat het zoo behoort. Van jongs af zijn zij er aan gewend, dat de maaltijd besloten wordt met de lezing van een hoofdstuk uit den Bijbel. Eerbied voor het overgeleverde doet hen aan den regel vasthouden; er komt bij, dat hun geweten hun anders verwijten zou, dat zij met den godsdienst gebroken hadden, en zij zich zulk een verwijt liever willen sparen. Hier blijft het echter bij; men leest den Bijbel, gelijk een ander zijn rozekrans bidt. Van de echte lezers der Schrift onderscheiden zij zich door de omstandigheid, dat zij den Bijbel niet openslaan, als zij alleen zijn.

Gelukkig worden er echter ook gevonden die, ten teken dat de Bijbel hun lief is, zich met hen in hunne binnenkamer afzonderen. Onder deze ernstige lezers enkelen, die den Bijbel gebruiken als een toeverboek, of, om het wat zachter uit te drukken, als verving hij de Urim en Thummim van den ouden tijd. Zij zijn om licht of troost verlegen; welnu, biddend laten zij den Bijbel openslaan, om dan den eersten tekst den besten, die onder hun oog komt, als een antwoord Gods op de vraag van hun hart aan te merken. Dit is echter het rechte niet. Er is geen enkel woord in de Schrift te vinden, waaruit zich afleiden laat, dat zij zóó gebruikt worden mag. Zij geeft

ons wel het woord, maar doet niet het werk van den Ziener.

Meer geestelijk gezinde menschen handelen dan alzoo niet. Zij weten daarvoor te goed, dat God zijn Woord niet gegeven heeft tot een sleutel voor het heilighdom van zijn raad, of tot een dwangmiddel om zijnen mond te ontsluiten. Toch zoeken zij soms in een anderen weg hetzelfde. Zij gaan niet tot den Bijbel, maar nemen eene lijdelijke, afwachtende houding aan, en laten den Bijbel tot hen komen. Hierbij gaan zij uit van de onderstelling, dat God ons zijnen bijzonderen wil openbaart, en ons zijnen verborgen raad openbaart, of ook ons troost en hope geeft, door een tekst uit den Bijbel te nemen, en ons dien met kracht op het hart te drukken. Zulk een plotseling, met kracht uit hun binnenste oprijzende, hun voorkomende tekst, geldt hun als een profetisch tot hen door God gesproken woord. Natuurlijk moet het een woord uit den Bijbel zijn; alleen de Bijbel toch is Gods Woord. Is men er niet zeker van, dat de woorden, die uit het binnenste oprezen, in den Bijbel gevonden worden, dan heeft men geene rust, voor men hieromtrent zekerheid verkregen heeft. Van zelf boezemen zulke teksten het meeste vertrouwen in, die men in lang niet gelezen heeft, of van welke men niet weet, dat men ze ooit gelezen heeft; dan toch blijkt het ingevallede woord kennelijk anders, eene openbaring Gods aan ons te zijn. Op dat voorgekomen woord verlaat men zich dan, niet omdat het in den Bijbel staat, maar omdat het uit den Bijbel tot ons hart gebracht is.

Hoe vroom dit alles lijkt, zoo is er toch zelfbedrog in het spel. Men ziet het werk van eigen geest aan voor een werk van den Geest Gods. Wat toch is het geval. Zulk een ons invallende tekst hebben wij vroeger gehoord of gelezen. Langen tijd bleef hij in ons binnenste sluimeren, totdat hij plotseling, door eene of andere aanleiding, of ook wel zonder deze, in onze bewustheid opdoemt. Wat ons een profetisch verschijnsel toescheen, blijkt, nader beziën, een zeer natuurlijk verschijnsel te zijn.

Waar ligt hier de fout?

In den waan, dat de Heilige Geest den Bijbel gebruikt, om ons profetische openbaringen te geven, door teksten, buiten hun samenhang genomen, als tot ons gericht, voor onze aandacht te brengen.

Deze waan moet als hoogst schadelijk gebrandmerkt. Om de noodzakelijkheid hiervan te erkennen, moeten wij de bijzondere gevallen onder de oogen zien.

De zoogenaamde voorkomingen onderscheiden zich in beloften en bevelen.

Wat de beloften betreft, die men meent te ontvangen, zoo gaat het doorgaans aldus toe. Men begeert iets zeer vurig, bij voorbeeld, dat een bepaald persoon bekeerd mag worden, of dat een beroepen leeraar de roeping opvolge; ook kan de begeerte zich uitstrekken naar de verlossing uit eenigen lichamelijken nood of naar de vergeving der zonden. Deze begeerten brengen men in het gebed voor den Heere; onder het bidden zegt men tot zichzelf: merk op, mijne ziel! wat antwoordt God u geeft! en ziet, daar valt eene of andere belofte uit de Schrift met kracht op het gemoed; soms eene, die, de begeerde zaak rechtstreeks raakt, soms eene, die eene geheel algemeene strekking heeft; ja, een enkele maal slechts een tekst, die met de begeerde zaak volstrekt niet in samenhang staat. Terstond past men het voorkomende woord op de begeerde zaak toe, en verzekert men zich van de vervulling der begeerte.

Wat echter, als men in zijne verwachting bedrogen blijkt? Betrekkelijk gelukkig mag het heeten, als men, in dat geval, zich redt met de gedachte: ik heb mij in de toepassing van het woord der belofte vergist. Velen echter geeft het aanleiding aan hunne wedergeboorte te gaan twijfelen, ja, al hunne geestelijke werkzaamheden als zelfbedrog aan te merken. Er zijn zelfs voorbeelden van, dat men tot wanhoop verviel, en de hand aan eigen leven sloeg.

Niet minder gevaarlijk is het om teksten, die bevelen aan bijzondere personen inhouden, als tot ons in het bijzonder gericht aan te merken, bijaldien zij met kracht in ons opkomen. Gevalen van dezen aard komen lang zoo veelvuldig niet voor als de vooraf besprokene. De mensch toch heeft voor alles de beloften lief; teksten met beloften tot inhoud nemen breedere plaats in zijn binnenste in, en komen hem lichter voor den geest, dan zulke, die bevelen bevatten. Maar toch gebeurt het soms, dat iemand bevelen, in de Schrift tot anderen gericht, als tot hem gesproken aanmerkt. 't Is geschied, dat iemand zijn vaderland verliet, of erger nog, zijn kind offerde, omdat hij tot Abraham gerichte woorden, die bevel hieromtrent inhielden, vanwege de kracht, waarmee zij hem voorkwamen, als hemzelven rakende bevelen aan-

merkte. Vatbaarheid voor zulke grove afdwalingen van de gezonde godsvrucht, vindt men inzonderheid bij hen, bij wie door lichamelijke stoornissen of eenzijdige vorming het evenwicht tusschen de geestelijke vermogens verbroken is. Opgevoerd wordt zij veeltijds door geestelijke misstanden; men wil God door een bijzonder offer dwingen om ons genade te bewijzen; men verlangt door iets buitengewoons boven zijne mede-Christenen uit te steken; men is ontevreden met zijn lot, en haakt naar iets nieuws, dat ons beter toeschijnt. Komt in zulk eene stemming des gemoeds een tekst voor de aandacht, die eene aanwijzing bevat, welke met ons verlangen naar het ongewone strookt, dan vat men zijn inhoud op als een profetisch gegeven bevel.

Hoe gevaarlijk is het dan niet om van den regel af te wijken, dien God in zijne wet aan allen gegeven heeft, en zich in te beelden, dat men tot iets bijzonders geroepen wordt. Wij hebben waarlijk genoeg te doen, als wij de wet der liefde pogen te betrachten, en getrouw trachten te zijn in den weg, waarin Gods Voorzienigheid ons geplaatst heeft; men zoek geene hooge en wonderlijke dingen, maar sta er naar om trouw en groot in het kleine te zijn.

Laat ons dan niet lijdelijk wachten tot het Woord tot ons komt, maar het, om zoo te spreken, vol heilig verlangen tegemoet gaan en opzoeken, gelijk de dichter van den 119en Psalm dit deed. Zouden wij lijdelijk thuis blijven, als God, gelijk weleer op Sinaï, hoorbaar tot ons sprak, en ons oponthoud, om naar Hem te hooren? Immers neen. Welnu, in den Bijbel spreekt God even rechtstreeks tot ons als op Sinaï tot Israël. Een woord in letteren is even goed een woord als een woord in klanken; het heeft op dit laatste zelfs nog voor, dat het blijvend is. Niemand heete het dood. Lezen wij de Schrift als een tot ons door God gesproken woord, met de bede, dat de Geest onze harten opene, om er acht op te geven. Dan zullen wij niet langer wanen, dat het slechts levend wordt en betekenis voor ons verkrijgt, als het ons opnieuw wordt ingegeven.

VAN ANDEL.

Voor de Krijgsgevangenen op Ceylon.

Ingekomen bij Prof. Biesterveld: f 25 van Mej. A. M. te 's-Hage, door vriendelijke bezorging van den heer S. Theol. Stud.; f 10,87 van J. v. V. Hof van Delft, saldo van de ontbonden warmoeziervereeniging Vooruitgang te Delft; f 4,20 van C. D. W. te Minnertsma; collecte op het jaarfeest der Geref. J.-V. Spr. 1: 7.

Boeken van W. V. te IJsselmuide.

Deze week zijn vier kisten met lectuur verzonden.

B.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap »FILIPPUS».

Derde en vierde zending — 1901.
Leden en Corporaties ontvangen gratis en franco:
Het Jaarverslag f 25 cts.
XXII. Drie Kerstliederen 1 "
(Herd.)
XXIII. De zegen eener vrijmoedige belijdenis (Id.) 2 "
CXLI. Een Politie-Commissaris en een Dienstknecht van Christus 2 "
CXXII. A. Littooj. De Arbeid van »Filippus» in betrekking tot het Genadeverbond 10 "
328. Prins Willem III 1 "
329. Wilt gij gezond worden? 1 "
330. Geen steen onder de kiel 1 "
331. »Niemand zeide iets tot mij» 1 "
Eenige Tekstkaartjes.
Wie 't bovenstaande niet voor 25 Dec. mocht ontvangen hebben, gelieve zulks te melden aan den uitgever P. Molbach te Breukelen.
Wie lid van »Filippus» wenst te worden, geve zich aan bij den heer H. Hoof Jz. te Ermelo. De contributie bedraagt slechts een gulden per jaar. Daarvoor ontvangen de leden franco voor een gulden aan uitgaven van »Filippus».

Namens het Bestuur,
J. T. R. Borg, Secr.

Voor den Zuid-Oosthoek.

Oranje boven.

In hartelijken dank ontvangen voor den armen Zuid-Oosthoek van Friesland, door D. Dam van de Jonged.-Ver. Dorcas te Zwagerveen, 1 pakket nieuwe kleederen, als: 2 onderbroeken, 1 jongenshemd, 1 vrouwenhemd, 4 paar sokken, 10 sloopen; door D. Limburg te Voorschoten, uit het busje van Patrimonium f 7,93; van R. v. d. Linde te Oudega H. O. N. f 2; door H. J. Meijer van Meij. v. d. Kuil te Slikkerveer f 2; door Mej. E. Eising, van de Jonged.-Ver. Dorcas te Zwartsluis f 21,50; van A. Grijns te Zaan-dam van den verkoop van gebruikte postzegels f 1,50; die gave is ons ook bijzonder welkom, omdat zij gezond is van het schijnbaar waardeloze. Zulk een vindingrijke arbeid worde bij den voortduur rijklijk gezegend door den Heere, voor dien lijdenden broeder zelf, en voor den verschillende arbeid, waarvoor hij zijn gaven bestemt.
Voorts neig de Heere nog vele harten, om blij te geven van de liefde en ontfer-

ming over Friesland's Zuid-Oosthoek, dit verkwikt den ouden bedelaar,
Oranjenoud,
Heerenveen,
27 Jan. 1902.

Militair Tehuis te Kampen.

In dank ontvangen van Broeder A. Gruijs te Zaandam:
Opbrengst gebruikte postzegels f 1,50.
Broeders en zusters, vinde dit goede voorbeeld, een gave af te zenden voor dit doel, veel navolging.

Aanbevelend,
H. STEENBERGEN,
Penningmeester.
Kampen, 27—1—'02.

Naar wij van het Bestuur vernemen, zal het feest van de Vereniging „Christelijk Nationaal Zendingstest“ D. V. worden gehouden op Woensdag den 18 Juni a.s. op het schoone landgoed „VELSERBEEK“ te Velsen, daartoe met de grootste bereidwilligheid door den Heer en Mevrouw F. Baron van Tuyl van Serooskerken beschikbaar gesteld.

Op de vervoering van het feest naar het midden van Juni wordt in het bijzonder de aandacht gevestigd.

Buitenlandsche Kerken.

Denemarken. De tweede Synode der Gereformeerde kerken in Denemarken. — Als wij van een Synode der Gereformeerden in dit land spreken, moet men zich daarvan geen groote vergadering voorstellen, omdat de Gereformeerden in Denemarken slechts weinige zijn. Denemarken is uitsluitend Luthersch. De Gereformeerde kerk is er nooit tot bloei gekomen, hoewel de vluchtelingen uit Nederland, en, Frankrijk in de 16e en 17e eeuw er niet alleen toegelaten werden, maar ook vrijheid van godsdienst ontvingen. In Kopenhagen, Friedericia en Glückstadt ontstonden Gereformeerde vluchtelingengemeenten.

Deze hebben zich alle in de Luthersche kerk opgelost. Een voornaam oorzak daarvoor was, dat de Begeering op aandrigen der Lutherschen de bepaling maakte dat de kinderen, die uit de gemengde huwelijken van Gereformeerden en Lutherschen geboren werden, in den Lutherschen godsdienst moesten onderwezen worden.

Thans zijn er slechts 1000 Gereformeerden in 't gehele land, die drie gemeenten vormen, een te Fredericia met 525 en twee in Kopenhagen met 386 zielen, terwijl de rest hier en daar verspreid woont.

Het schijnt, dat in den laatste tijd meer behoefte gevoeld wordt aan samenwerking, want men hield onlangs eene vergadering te Friedericia, die, hoe klein ook, een Synode genoemd is. Dit was de tweede. Zij bestond uit zes leden, vijf elke gemeente haar predikant met een ouderling had afgevaardigd. Ook hebben de kerkeraadsleden het recht de zittingen bij te wonen en aan de beraadslagingen deel te nemen zonder mede te stemmen. In het vervolg zal men alle twee jaren in Synode samsamenkomen.

Van de werkzaamheden dezer kleine Synode werd in de mededeeling, waaraan wij dit ontleenden, alleen vermeld, dat zij eene „Synodaleorde“ van 19 Artikelen vaststelde. Hiermede zal zeker een Kerkorde bedoeld zijn, maar wat daarin bepaald is, wordt niet gezegd. Wij weten dus niet van wat beginsel men uitgaat, en in wat richting de Gereformeerden in Denemarken streven.

Gaarne zouden wij hiervan meer weten, vooral omdat het ons voorkomt, dat men in Denemarken onder Duitschen invloed staat en over onze Oostergrenzen is Gereformeerd zoo'n vage bepaling. Wij moeten op dit punt op meer licht wachten.

Duitschland. Het 300-jarig bestaan der Gereformeerde gemeente te Altona. — Den 27n en 28n October herdacht deze gemeente, i. l. een verslag van den toestand der Hollandse arbeiders aldaar en den arbeid der Classe Arnhem onder hen.

Door plaatsgebrek verhinderd, kunnen wij er nu eerst op wijzen. Zoals men weet arbeid br. A. Punt als Oefenaar te Duisburg, van welke gemeente Ds v. S. eerst een interessant gedeelte harer geschiedenis mededeelt.

Wij moeten thans ons echter vergenoegen met iets mede te deelen over de opening van den arbeid te Essen aan de Ruhr. Ds. v. S. schrijft hiervan o. m.:

Daar ik voor nu bijna zeven jaren, toen ik me voor 't eerst in het met de belangen der Nederlanders in Rijn-Prusen, hier en daar eens kennis genomen had van den toestand, meende ik van den beginne reeds af, dat dit werk flink moest aangepakt en uitgebreid worden. Doch zooveel lasten rusten reeds op de Gereformeerde kerken in ons land, dat met de uitvoering geen aanvang kon gemaakt.

Ook kwam er dit bij. De Classe Arnhem heeft reeds zeer, zeer veel gedaan voor dit werk. Maar elke poging om van andere Classen wat hulp te verkrijgen, werd van de hand gewezen. En over de Provinciale Synoden is bitter te klagen. Zelfs het verzoek om een bede om hulp bij de Generale Synode door te zenden, werd onbegrijpelijk wijze afgeslagen. Toch is dit werk iets, dat alle de kerken raakt, want de Hollanders, die in Rijn-Prusen zijn, komen uit alle deelen onzes lands. Misschien zal dit ook nog wel eens beter worden.

gemeente van Altona zich geconstitueerd heeft; toch wordt 27 en 28 October als de gedenkdag herdacht, omdat op die data in 1601 de laatste onderhandelingen gevoerd werden en Graaf Ernst de gevraagde vrijheid toestond.

Later werden de belemmeringen in Hamburg ook weggenomen, zodat de daar wonende Gereformeerden, niet langer bij de gemeente van Altona behoefden te behooren, maar zich ook zelfstandig konden organiseren.

Tot 1893 stond de gemeente van Altona op zichzelf; in dat jaar is zij toegetroten tot den Bond van Gereformeerde kerken in Neder-Saksen. SCHOLTEN.

Op de jongste algemeene Methodistische Conferentie te Londen waren vooral de kleurlingen de mannen van den dag. Indien men partij bekende, was het vóór hen, tegen de Amerikaansche vooroordelen in. Te dien opzichte zeide een predikant uit Texas, dat de vooringenomenheid tegen den neger in het Noorden van de Ver. Staten sterker was dan in het Zuiden. Hier verzette men zich tegen den zwarte als kiezer of als beroepsman. Hier is het dus een standenoorlog, maar in het Noorden is het een rassenhaat. — Onder de ongelooften toch maar alleen, hopen we.

Het bekende blad *The Christian* kenteekent en berispt terecht de latheid, waarmede de Christelijke staten zich gedragen tegenover het Islamisme. „Men verdraagt al zijn buitensporigheid om, zoals men beweert, de uitbarstingen van zijn fanatisme te voorkomen. Men ontziet de bedevaartgangers naar Mekka, zelfs hun vuilheid en de ziekten die zij verspreiden; men veroorlooft alles aan de Muzelmanen in de Europeesche Koloniën. Dat men rechtvaardig en liberaal zij, goet, maar dat men niet voor hen beve! Tegenwoordig staat het Engelsche gouvernement het Zendingswerk in Khartoum tegen, altijd namelijk door die luiverige vreesachtigheid.“

In verband met de wet op de Vereenigingen en de uitwijking van vele Roomsche kloosters in Frankrijk, schrijft nu zelfs een aartsbisschop van de Herroeping van het Edict van Nantes in 1685 en de verdrijving der Protestanten: „Niets is gelijk aan en zoo droevig als dat leit, waarvan de daardoor geslagen wonden nog niet geheel zijn. Het had ons moeten herinneren, dat een volk er niets bij te winnen heeft, indien het zijn grond onbewoonbaar maakt voor een deel zijner kinderen. De Protestantische emigratie van 1685 heeft noch het koninklijk gezag bevestigd, noch de morele eenheid des lands geprofileerd, noch de zegeningen van den godsdienst verschaft.“

In Amerika richt men burger-vereenigingen op ter onderlinge bevestiging tegen de anarchisten en hunne aanslagen op personen en goederen. Men is er te Austin, bij Chicago, mede begonnen; doch hoopt deze vereeniging door de Ver. Staten te doen uitbreiden. Zij noemt zich „Republiek.“ Zij wil niet alleen de anarchisten in al hunne daden tegengaan en de wet beschermen, maar ook personen aanstellen om hen te doen nagaan, alwaar de wet dit maar toelaat. Voorts worden de anarchisten zooveel doenlijk geboycot. — Men zal niet kunnen zeggen, dat zoo iets ongegrond en loos alarm is.

UIT DE RIJN-PROVINCIE.

Onder dit opschrift gaf Ds. C. L. F. van Schelven in de *Geldersche Kerkbode* van 30 Nov. i. l. een verslag van den toestand der Hollandse arbeiders aldaar en den arbeid der Classe Arnhem onder hen.

Door plaatsgebrek verhinderd, kunnen wij er nu eerst op wijzen. Zoals men weet arbeid br. A. Punt als Oefenaar te Duisburg, van welke gemeente Ds v. S. eerst een interessant gedeelte harer geschiedenis mededeelt.

Wij moeten thans ons echter vergenoegen met iets mede te deelen over de opening van den arbeid te Essen aan de Ruhr. Ds. v. S. schrijft hiervan o. m.:

Daar ik voor nu bijna zeven jaren, toen ik me voor 't eerst in het met de belangen der Nederlanders in Rijn-Prusen, hier en daar eens kennis genomen had van den toestand, meende ik van den beginne reeds af, dat dit werk flink moest aangepakt en uitgebreid worden. Doch zooveel lasten rusten reeds op de Gereformeerde kerken in ons land, dat met de uitvoering geen aanvang kon gemaakt.

Ook kwam er dit bij. De Classe Arnhem heeft reeds zeer, zeer veel gedaan voor dit werk. Maar elke poging om van andere Classen wat hulp te verkrijgen, werd van de hand gewezen. En over de Provinciale Synoden is bitter te klagen. Zelfs het verzoek om een bede om hulp bij de Generale Synode door te zenden, werd onbegrijpelijk wijze afgeslagen. Toch is dit werk iets, dat alle de kerken raakt, want de Hollanders, die in Rijn-Prusen zijn, komen uit alle deelen onzes lands. Misschien zal dit ook nog wel eens beter worden.

Te Ruhrort, waar wijlen broeder *Akkerhuis* heengegaan was, en gearbeid heeft, is de kerk van *Arnhem* B bezig, zoo mogelijk spoedig tot kerkinformatie over te gaan.

Toch kwam mij al deze jaren *Essen aan de Ruhr* voor, een plaats te zijn, die moest bearbeid. Het aantal Hollanders is daar zeer, zeer groot. Met br. Punt werd deze zaak besproken, en goedgevonden, dat hij, als ik 10 Nov. d. j. in Duisburg moest zijn, te Essen zou optreden, als daartoe gelegenheid zou te vinden zijn.

Al spoedig werd een correspondentie geopend met het Presbyterium te Essen, met dit hoogst verblijdend gevolg, dat het

onzen arbeid met blijdschap begroette en tot alle hulp en dienst bereid was.

Des avonds konden wij krijgen een der kerkgebouwen; voor den morgendienst zou wel een lokaal te huren zijn, en zouden de predikanten zelve dit voor ons regelen.

Voor de afkondiging van alle predikstoelen, en in alle lokalen zou worden gezorgd; voor de plaatsing van advertenties in alle Essensche couranten eveneens; zelfs voor kloggelui en orgelspel; en voor alles wat wij verder nog mochten begeeren. En dat alles zou uit hun kerkelijke kas betaald worden!

Waar de zaak zoo stond, vonden de kerkeraden te Duisburg en te Wageningen goed, dat ik zelf den arbeid in Essen, 10 Nov. zou openen en den 17en te Duisburg de vacatuur-diensten vervullen in de daar pas verkregen gebouwen.

Zoo brak dan 10 November aan. Eerst een tegenslag.

Het weer was ongunstig. Een regen in een kolenland brengt zijn eigenaardige weem mede. Het Evangelische Vereinshaus „Bethel“, waar wij 's morgens bijeen zouden komen, werd eindelijk gevonden. Het ligt ver weg, aan de nog niet eens half afgebouwde Unionstrasse. Een 20-tal Hollanders slechts waren opgekomen. Na eenige kennismaking hield ik een korte Bijbelbespreking tot wijding van den rustdag. Een orgel moest ik zelf, den kathedraal verlatende, bespele, als wij onze Hollandsche Psalmen saam wilden zingen. Voor deze zaal, die niet-kerkelijk is, moest M. 11 betaald. Schoon't aantal klein was, was de indruk aangenaam, en de vriendelijkheid en de dankbaarheid groot. . . .

Op de Marktplatz verheft zich de Marktkirche, tegenover het Raadhuis. Zij is de stadskerk, die vóór de Reformatie heette de St. Gertrudiskerk. De sakristij dateert nog van het jaar 1066.

Toen ik dit eervwaardig gebouw des avonds binnentrad onder het dof gebrom der zware klokken, stond ik een oogenblik verbaasd, dat een schare van 400 à 500 menschen meer dan de helft van het kerkgebouw vulde.

Na met den organist en den koster de regeling te hebben vastgesteld, mocht ik voor een zeer aandachtig gehoor (er waren ook vele Duitschers) met groote opgewektheid het Woord Gods bedienen. Die oude, historische gebouwen hebben toch veel aantrekkelijks; zoo iets eervwaardigs en rustigs! Wat is ons toch bij de reformatie der vorige eeuw veel liefs ontstolen!

Na den dienst vertrokken de Duitschers en werden verdere plannen besproken voor het vervolg.

Men wil er beslist een rechte prediking van het Woord Gods. Menige hand werd mij toegestoken, bij wien ik onder de prediking een traan in het oog had zien glinsteren. „In Holland preekt men dieper, Herr Pastor; hier is men meer gemüthlich en fromm“ zei een broeder in zijn gebroken taalje. „Hollandsche preeken hebben meer speten“, zei een ander.

Ook voor de leden der Herv. kerk in Nederland, behoefde tegen ons optreden geen bezwaar te zijn, mits zij Gereformeerd van harte zijn, want Ds. v. d. Meulen, door de Nederl. Herv. kerk gekozen, om zich op de hoogte te stellen van den zedelijken en godsdienstigen toestand der Hollandse arbeiders in de Rijn-provincie, had mij reeds de hand gereikt. 's Morgens vond ik in het lokaal Bethel een allerheuschtsch schrijven van hem, om mij mede te deelen, dat zijn arbeid een geheel ander was, dan de onze, dat hij tot samenwerking ten allen tijde bereid was; dat hij de Hollanders zelf had aangespoord ter kerke bij mij te komen en gaarne een onderhoud met mij had over eene mogelijke samenwerking met behoud van beider zelfstandigheid.

In de Marktkirche maakte ik na den dienst met hem kennis en bespraken wij in mijn hôtél den volgende morgen, op de aange-naamste wijze of en zoo ja hoe er samenwerking mogelijk zou zijn. . . .

Reeds meer dan 35 gezinnen gaven zich op. Het kerkgebouw is elken Zondagavond voor ons beschikbaar.

De predikanten waken op, om den arbeid niet te staken; zij zelve zoeken de Hollanders op en wijzen op de roeping om zich onder 't geklank des Evangelies te voegen, als dit in hun eigen taal gebracht wordt. . . .

Ds. C. L. F. van Schelven besluit in een *Abschrift*. „Gaarne ontvang ondergeteekende zoo spoedig mogelijk opgave van de predikanten, die door hun kerkeraden voor een Zondag worden afgestaan. Omtrent de vergoeding van te maken kosten kan nog niets vast worden toegezegd.“

22 Jan. j. l. berhaalt Ds. v. S. deze vraag, na in een uitgebreid artikel o. a. gemeld te hebben, dat de Classe *Zutjen* een deputatie benoemd heeft, n. l.: Ds. A. v. Dijken, G. Renting en J. v. d. Sluis, om de overname van den arbeid te Essen voor te bereiden.

WIJLEN DS. J. MOOLHUIZEN.

„De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.“ Spr. 10: 7a.

Nu onze geachte mede-broeder in de Bediening, Ds. BENNINK te *Westerbork*, eerst in „de *Bazuin*“, en thans in het „*Handboek ten dienste der Gereformeerde kerken*“ er op wijst, dat onze, in zijn Heere en Heiland ontslapen Broeder Ds. MOOLHUIZEN, ook voor mij ten rijken zegen is geweest, gevoel ik mij gedrongen om van dien zegen, ook langs dezen weg, met een enkel woord te gewagen.

Was een eenvoudige lid der gemeente *Emlen-kamp* de Paulus die geplant heeft, dan mag Ds. MOOLHUIZEN de Apollus worden genoemd, die na heeft gemaakt, waarin ZEW. onvermoeid en onvermoeibaar werkzaam is geweest.

Al de bezwaren en strikvragen, uit Talmud en eigen arglistig hart samengebracht, werden niet alleen met de grootste laankmoedigheid aangehoord, maar tevens met de meeste zachtmoedigheid beantwoord, en immer afdoende weerlegd; tengevolge waarvan het gebouw van eigengerechtigheid en Joodsche

traditie allengskens een gevoelligen schok ontving, en het oog voor het heil in CHRISTUS al gaandeweg meer openging.

Nooit was het dien innemenden man, dien trouwen Herder en Leeraar, te veel om mij te woord te staan. Op elk uur van den dag was ik hartelijk welkom, terwijl ZEW. godzalige Gade en diens trouwe dienstmaagd medewerkten om mij immer weer naar die zoo echt gezellige pastorie heen te trekken, ten einde de groote vraag te kunnen bespreken, of werkelijk JEZUS is de CHRISTUS, en of er anders geen zaligheid is dan alleen in Hem. Was de Leeraar afwezig, dan stonden genoemde zusters mij gaarne met haren doorwrochten raad bij; en waren door hare rijke kennis, in Gods Woord en Schriftuurlijke bevestiging, mij niet zelden tot een hand en voet.

En hoeveel er in dat godvruchtig gezin voor den zoekenden zoon Abrahams is gebeden, daar weet ik en weten de vromen, die uit die dagen nog in het land der levenden zijn, wel een weinig van; maar God in den hemel is het bekend, hoe menigmaal de gebeden dienaangaande troonwaarts zijn geklommen.

Een rijke zegen was het ook, dat ik vele vaderlijke wenken en vermaningen ontving, die mij eerst soms wel erg vreemd in de ooren klonken, maar die ik toch naderhand mocht leeren verstaan en waardeeren; en die ik nog met groote dankbaarheid erken. Ook die wenken en vermaningen behoorden tot het vele goede, dat de Heere door middel van dezen Vader in CHRISTUS mij heeft willen schenken.

Daar toe behoort ook, dat ik eens, toen ik onder hevige aanvechting lag, en in het middernachtelijk uur tot ZEW. kwam, hij mij, op grond van des Heeren Woord, zoo bemoedigde, dat Satans invloed voor dat oogenblik weer gebroken was.

En toen ik later om der waarheid wil was weggejaagd, was het wederom Ds. MOOLHUIZEN en diens onvergetelijke Gade, die hunne Christelijke gastvrijheid met de meeste bereidwilligheid mij hebben aangeboden, hoewel ik den moed niet had om er gebruik van te maken.

Ook het onderwijs, dat ik bij ZEW. uit HELLENBROEK genoten heb, is voor mij ten rijken zegen geweest. Elke week werd een gebede avond daaraan gewijd; en dat ik eenige maanden later tot de volle geloofs-omhelzing van de Drieëenheid Gods mocht komen, die ik immer had willen begrijpen, heb ik, naast God, voor een groot gedeelte te danken aan het degelijke onderwijs door Ds. MOOLHUIZEN mij gegeven. En ook als vrucht van ZEW. arbeid mag het worden beschouwd, dat ik te *Schoonebeek*, na 3 1/2 uur in de leer der waarheid en in het bevindelijk leven onderzocht te zijn, met vrijmoedigheid tot de rechten der gemeente kon worden toegelaten, en eenige dagen later den Heiligen Doop in de gemeente des Heeren mocht ontvangen.

Daarom mag Ds. BENNINK met recht herinneren aan den rijken zegen, dien ik door middel van Ds. MOOLHUIZEN mocht genieten. Als met gouden letteren staat de naam van dien trouwen Herder en Leeraar dan ook in mijn binnenste gegraveerd; en wensch ik van harte, dat hetgene die geachte Broeder en Vader in CHRISTUS voor mij is geweest, en met zijne godvreezende Echtgenoot aan mij heeft gedaan, aan hunne kinderen en kindskinderen uit genade om CHRISTUS wille duizendvoudig worden vergolden; en tevens dat alle Leeraars voor vele Abrahams nakomelingen datgene mogen zijn, als waarvoor de Heere Ds. MOOLHUIZEN heeft willen gebruiken.

E. KROPVELD.
Rijswijk, 20 Januari 1902.

CHRIST. LECTUUR ENZ. VOOR DE MILITAIREN IN INDIE.

Jaarverslag.

Aan allen die op een of andere wijze onzen arbeid steunden, bieden wij onderstaand Jaarverslag ter lezing aan.

Onder den zegen des Heeren en de vriendelijke medewerking van velen werd door mij in 1901 ter verspreiding van Chr. Scheurkalenders en lectuur voor onze militairen in Indië ontvangen de niet onbelangrijke som van f 970 65 1/2, benevens enkele bezendingen boeken en Chr. bladen, sommige bruikbaar, sommige voor het doel te oud of te vul. Tot onze groote blijdschap werden verzonden 1950 scheurkalenders, ruim 500 boeken en boekjes, 25 bijbels, 12000 trakaten, 7000 Chr. bladen, benevens een mooie partij teksttafelen, enz. Met inbegrip van diverse onkosten, porto's enz. hadden wij eene uitgave van f 888.25. In kas hebben wij nog een saldo van f 82.40 1/2. Dit saldo bleef in kas, omdat vele giften te laat kwamen, n. l. nadat de kisten reeds verzonden waren. De Weled. Heer H. A. J. LEEMBRUGGEN, Penningm. der Vereen. voor Evang. onder de Militairen in Indië, te *Brammen*, en Gravin VAN RANDWICK, Secr. der Comm. v. Bistand voor het werk te Magelang, te *s-Gravenhage*, die zich welwillend belasten met de verzending naar Indië, hebben onze rekening van ontvangst en uitgaven nagezien en akkoord bevonden. Door hunne vriendelijke medewerking kon alles op tijd verzonden worden, en wij zijn verzekerd, dat de minstens 15 groote kisten vóór Kerstfeest ter bestemde plaatse arriveerden, en zowel de vaders en moeders der Milit. Tehuizen als de militairen verblijd hebben. Eerststaags zullen de dankbare en blijde brieven ons wel geworden, die getuigen, hoe de liefde uit het Moederland dankbaar gewaardeerd wordt. Dat we het gebod voor dezen arbeid onder onze jongens toch niet vergeten!

Gebruikte postzegels ontvingen wij in 1901 ruim 273 kilogram. Welk een partij! Meer dan 1500 bezendingen, variërende van 50, 100, tot meer dan 50000 stuks werden ons toegezonden, sommige vergezeld van een bemoedigend hartelijk troostwoord, andere met een bijdrage ten mijnen behoeve, of met een of andere vernapening, een geurig sigaarje of iets dergelijks, aangevuld. Voor dat alles zijn wij zeer gevoelig en dankbaar. Predikanten en onderwijzers, rijken en armen, ouden van dagen en kinderen, ieder droeg

iets bij om mij nog eenige aangename b. zigheden te bezorgen, en wat was in 190 de uitkomst? Deze, dat ik na aftrek van eenige onkosten en mijn aandeel, f 276.— heb kunnen afzonderen voor allerlei belangen, zoowel de Binnenlandsche als de Buitenlandsche Zending betreffende. De Heere gaf milden zegen en ruime dankensstof. Hij heeft het alles wel gemaakt; Zijn Naam zij de eere! Onzen hartelijken dank aan allen, die ons dezen arbeid mogelijk maakten. Inzonderheid ook onzen innigen dank aan de Redacties en Uitgevers voor hunne liefdevolle medewerking en betoonde liefdediensten. Zonder hunne medewerking zou mijn arbeid beslist schipbreuk moeten lijden. De zegen des Heeren ruste op allen, die (op welke wijze dan ook) den 21 jaar lijdenden broeder hunne liefde bewezen. En hiermede bevelen wij ons bij vernieuwing weer in aller gebeden en belangstelling aan. Wie zendt ons s. v. p. de eerste gift in 1902 voor leetuurverspreiding? Wie kan ons helpen aan oude zegels van de jaren 1852 tot 1870? Wie kan ons verblijden met een partijtje zegels uit Indië, Suriname of Curaçao? Voorts zijn alle port- en postzegels welkom. Men zende de postzegels niet als d r u k w e r k of monster zonder waarde, dit mag niet. Wie bericht van ontvangst verlang, drage zorg voor duidelijk en voldoende adres.

Met heilbode en broedergroete,
Uw dw. dr.,
A. GRUIJS SA.,
Zaandam, Molenpad.

Januari 1902.

Ingezonden.

EENE HOOGST BELANGRIJKE AANGELEGENHEID.

Waren eertijds aan de Joden de woorden Gods toebetrouwd, als volk en kerk des Heeren; dit zegt ons, dat deze thans nog aan 's Heeren kerk toebetrouwd zijn en niet aan iedereen, wien het maar goeddunkt om zich er eenige voogdij over aan te matigen.

Mijn bezwaar is hier tegen de uitgaven die in hare correctie verder gaan dan m. i. geoorloofd is en soms in plaats van verbeteringen, fouten gaven. En, deze Bijbels worden alleen om den goedkoopsten prijs door ons Gereformeerd volk bij voorkeur gekocht. Naar mijne gedachte is het voor onze kerken een eerste plicht hieraan eens de aandacht te wijden. Indien de handen ineen worden geslagen, zou het mogelijk worden om de Bijbels van Gereformeerde zijde uitgegeven, even goedkoop of minder duur in den handel te brengen.

In plaats van verbeteringen toch geven sommigen, b. v. b. Harting: N. Test. Gr. W. d. b., fouten? of dat, wat geen blijf geeft van wetenschappelijk hooger te staan dan onze vadersen.

B. v. b. 1 Petr. 5: 8: „Zijt nuchteren en waakt; want uwe tegenpartij de duivel gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zoude mogen verslinden.“ Bij dezen tekst wordt het woord brieschende in brulende veranderd, wat geene verbetering is en niet van degelijker kennis dan onze vaders hadden, blijf geeft.

Al dadelijk, want er zijn zelfs Gereformeerden, die zich aan deze verandering niet ergeren, zij hier toegegeven, dat naar de taalwetenschap het onderscheid tusschen de oorspronkelijke woorden in het Oude Testament, die in door brieschen en door brullen vertaald worden, niet bepaald uitkomt. Zij worden zelfs door en voor elkander genomen.

In het Nieuwe Testament komt eenmaal brieschen en eenmaal brullen voor. En hier zijn twee verschillende woorden in den grondtekst. Hier in 1 Petr. 5: 8 komt een woord voor, dat meer algemeen en in Openb. 10: 3 een woord, dat meer in 't bijzonder beteekenis geeft.

Daar beteekent brullen in de eerste plaats: bulken, loeien als van koeien of van een stier. Hier nu wordt bepaald aangeduid, hoe de stem als van een leeuw klonk. Dat derhalve naar de taal in 1 Petr. 5: 8 door brullen moet vertaald worden, hier is in ieder geval taalkundig niets voor. Daar komt nog bij, dat hier buiten met de taal, met het verband van of met den zin van den tekst en met de zoologie is te rekenen.

In een werk van I. D. Pastoor over „Nat. Hist. der zoogende Dieren“ Dl. I, bldz. 307, komt het volgende over den leeuw voor: „De leeuw doet een grof geluid hooren, dat men zijn brullen noemt, het is een hol ge- loei“ enz.; dit brullen is zijne gewone stem; hij brult vijf of zes malen des daags en, als het regenen zal, meer dan anders. Maar buiten dat heeft de leeuw nog een bijzonderen schreeuw, als hij vertoorned is, deze is kort en wordt kort op elkander herhaald, in plaats dat het brullen lang op eenen toon aanhoudt. Als hij dit gescreei, dat veel verschrikkelijker is, in gramschap laat hooren, enz.; dus doet hij, als hij, door grooten honger gedreven, des nachts op de jacht uitgaat.“

En nu de zin van den tekst. Deze vermaant ons wakende, als des daags, en niet als des nachts te zijn. Zoekende wien hij zoude mogen verslinden, eene uitdrukking, die ons den indruk geeft, dat hij als door grooten honger gedreven den eerste den beste tot zijn prooi verkies. In Ps. 91: 13 wordt ons het geweld van den duivel als het geweld van een felle, van een jongen leeuw geteekend.

En en ander nu doen, naar mijne bescheiden meening, bij 1 Petr. 5: 8 de vertaling „brieschen“, dat geschreeuw, driftig, kort geschreeuw als van een paard aanduidt, verkiezen boven „brullen“, de gewone, loeiende stem van den leeuw, die, als hij zoo gewoon brult, hierom nog niet bijzonder toornig of op jacht is om den eerste den beste te verslinden.

O. J. WESSELS.
Dwingelo, Januari 1902.

(1) Ik cursiveer.

Boekaankondiging.

Het Land mijner Vaders. Indrukken op een reis door Egypte en Palestina door F. Lion Cachet. Met een voorrede van de Dochter der Schrijvers. Boekhandel voorheen Hooke Wormser, Amsterdam, Pretoria.

Op zijne terugreis uit Indië, waar hij de zendingsposten had bezocht, verliet Ds. Lion Cachet bij het Suez-kanaal de voet en maakte een tocht door Egypte en Palestina. Van Suez ging hij door het land Gosen naar Cairo, Calicut en Ghizeh, van daar naar Alexandrië, toen per boot naar Jaffa en van daar naar Jeruzalem. In het boek, welks titel hier boven afgeschreven werd, geeft hij van deze reis een boeiend verhaal. Op belangwekkende wijze beschrijft hij, wat hij op die, vooral voor hem zoo merkwuurde reis, gezien, gedacht en genoten heeft. Ds. Lion Cachet vestigt echter niet alleen de aandacht, op wat er te aanschouwen was en ook in andere reisbeschrijvingen te lezen is. Hij spreekt niet alleen over Suez en Gosen en Cairo, over citadel, bazars, universiteit, pyramiden enz. Maar hij heeft Egypte en Palestina bezocht met den Bijbel in de hand, met de historie en de profetie en het evangelie te zamen en doet ons, naar zijne bedoeling, den Bijbel herlezen in de landen des Bijbels, waar de Heilige Schrift voor den opmerkzamen lezer een nieuw boek wordt. En daarbij verhaalt hij telkens, wat er op al de plaatsen, die hij bezocht, voor de verkondiging van het Evangelie van Christus gedaan wordt onder de Joodsche en Mohammedaansche bevolking. Het is van het begin tot het eind een belangrijk boek, vol leering en onderricht, en daarom van harte aan te bevelen. Jammer, dat de geachte Schrijver zijn reisverhaal niet voltooien kon. Het gedeelte over Egypte is een afgerond geheel, maar dat over Palestina loopt slechts tot Jeruzalem, maar dan toch tot Jeruzalem, het eigenlijk doel van de reis. Moge het werk, naar den wensch van de dochter des Schrijvers, in liefdevolle herinnering aan den ontslapene aanvaard, velen tot rijken zegen zijn.

Jaarboekje voor de Gereformeerde kerken in Nederland voor het jaar 1902. Negen-veertigste Jaargang. Enkhuizen, P. van der Sluis Jr.

Wat er gewoonlijk in dit bekende jaarboekje te vinden is, komt er ook thans weer in voor. Het is een goede gids op het terrein van onze Gereformeerde kerken. Het Mengelwerk bevat bijdragen van A. van der Sluis, J. P. Tazelaar, en een mooie kleine geschiedenis: *De Amsterdamse Straatzanger* van de hand van Ds. Gispén. Dit verhaal vond al in den Jaargang 1877 een plaats en werd op veler verzoek thans weer opgenomen. De Redactie heeft daar wel aan gedaan; en zorgde ook overigens voor een lezenswaard en belangrijk Mengelwerk.

1851—1901. *Gedenboek uitgegeven ter gelegenheid van het Vijftigjarig bestaan van de Jongelingsvereniging ter beoordening van Christelijk Leven „Excelsior” te Amsterdam.*

De bekende Jongelingsvereniging *Excelsior* te Amsterdam vierde aan het einde des vorigen jaars haar gouden feest. Zij had er reden toe, want zij ontving in haar vijftigjarig bestaan veel zegen van God en werd in dien tijd door Hem ook voor velen ten zegen gesteld. Tot herinnering aan dit feest gaf zij een *Gedenboek* uit, dat eerst een lezenswaard overzicht bevat van de geschiedenis der Vereniging, dan een woord van hulde aan den heer W. van Oosterwijk Bruyn, voorts een feestzang van J. P. Hasebroek, en daarna een reeks van grotere en kleinere bijdragen, zoowel van personen buiten de Vereniging, als van oud-leden en leden. Het *Gedenboek* ziet er keurig uit en verdient naar inhoud en vorm aanbeveling.

Handboek ten dienste van de Gereformeerde kerken in Nederland voor het jaar 1902. Onder Redactie van Ds. J. H. Feringa te Zaandam en Ds. A. Littooij te Middelburg.

Redactie en Uitgever zeggen in hun woord vooraf terecht, dat een handboek ten dienste van de Gereformeerde kerken in Nederland, vanwege hare uitbreiding, hoe langer hoe meer onmisbaar is. En zij hebben zich ingespannen, om dit handboek zoo betrouwbaar en volledig mogelijk te doen zijn. Ook namen zij een kleine statistiek op van buitenlandsche kerken, met welke onze kerken in eenig verband staan of gestaan hebben.

Nederlandsch Zendingjaarboekje voor het jaar 1902. Ermelo Zendingdrukkerij.

Dit Jaarboekje beantwoordt aan zijn titelkalender, Mengelwerk, Statistiek is aan de Zending gewijd; vooral de Statistiek is belangrijk, omdat zij een zeer gemakkelijk overzicht geeft van al de verenigingen, genootschappen, kerken enz., die in ons vaderland op het gebied der Zending werkzaam zijn. Het Jaarboekje is opgedragen aan den tegenwoordigen Minister van Koloniën, die de houding der Nederl. Regeering tegenover de Zending zoo juist en correct in het licht heeft gesteld.

Jaarboekje voor 1902 van den Nederl. Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag. Elfde Jaargang. Met de premie: *In den Strijd om het Recht* door R. J. W. Rudolph, v. d. m. te Leiden. Uitgave van de Vereniging: „De Gereformeerde Jongelingsbond.”

De bond van Geref. Jongelingsverenigingen gaat nog steeds vooruit, in organisatie, in belijnder opvatting van taak en doel, en ook in aantal van aangesloten verenigingen, dat thans 370 bedraagt. Het Jaarboekje stelt van dat alles en van nog veel meer op de hoogte. En bovendien bevat het het referaat van Mr. Dieleman over Socialisme en Religie, uitgesproken op den Bondsdag te Arnhem, en biedt het aan als premie, een leerrijk boekje van Ds. Rudolph, waarin de strijd om het recht geteekend

wordt als de worsteling der eeuwen, en daarna ook als de strijd, die thans in onze dagen op politiek en sociaal terrein gestreden moet worden, en waartoe in de nieuwe parlementaire periode ieder Christen met ernst en nadruk wordt opgeroepen

Mannen en Vrouwen van beteekenis in onze dagen. Redactie: Mr. J. Kalf Jr. H. Pierson door G. C. Hoogewerff. Haarlem, 1901.

Velen zullen in deze dagen iets meer willen weten van het leven en den arbeid van den heer H. Pierson, die den 21sten dezer zijn Vijf-en-twintigjarig jubilé vierde als Directeur der Zettensche Gestichten. Aan dat verlangen komt de heer Hoogewerff tegemoet. Hij geeft een boeiende schets van het rijke leven en den gezegenden arbeid van dezen waardigen opvolger van Ds. Heldring en verschafte ons een beeld van zijne veelzijdige en veelzijdige werkzaamheden. Wij bevelen de levensbeschrijving van dezen „man van beteekenis” van harte aan.

BAVINCK.

1. *Eerste Jaarverslag van de Gereformeerde Vereniging voor Drankbestrijding (opgericht 8 Maart 1900 te Utrecht) met Verslag van de Eerste Jaarvergadering dezer Vereniging, gehouden den 31sten Juli 1901 te Rotterdam.* Druk van R. Slingenberg, Hoozeveen.
2. *Correspondentie-Organ van de Gereformeerde Vereniging voor Drankbestrijding, onder redactie van het Hoofdbestuur, No. 1.* R. Slingenberg, Hoozeveen.

Nr. 1. In dit boekje van 40 postformaat-bladz. vindt men, behalve het in den titel genoemde, in 5 Bijlagen, wat reeds door de Ver. gepubliceerd is en de Statuten. Art. 1, sub 3, is nu aldus gewijzigd: „Dat de tegenwoordige tijdsomstandigheden het gebruik der gedistilleerde, en het geregeld gebruik der gegiste dranken als genotmiddelen — als een steunen van drinkgewoonten veroordeelen.” En Art. 4. „Leden der Vereniging kunnen zij zijn, die instemming betuigen met grondslag en doel.”

Art. 2 is het eerste publieke orgaan dezer Ger. Ver. Een boekje van gelijk formaat van 28 blz. Het doel ervan is om den arbeid der Ver. te melden, maar ook om als propaganda-blaadje te dienen. Het zal ongeregeld verschijnen en kost slechts 3 cents per nummer. Voorloopig krijgen leden en begunstigers het gratis.

Men heeft er voorts in: een kort, ziende op den omvang der stof, maar zakelijk opstel van 12 blz., over den „Sterken drank” in de Heilige Schrift; om te betoogen, dat het gehalte daarvan met het gedistilleerd van onzen tijd niet gelijkgesteld mag worden en dit dus in de H. Schrift niet aanbevolen wordt; waarmede we het niet zoozeer oneens zijn; doch lettende op den omvang dezer kwestie en de literatuur erover is, wellicht tegen de bedoeling, de formulering der uitspraken o. i. wat apodictisch.

„Iets over de nalatenschap van den drinker” is een artikel over de erfelijke alcohol-ziekten van Dr. A. Dupont te Ermelo, waarin de schrijver zijn betoog aandringt met een drietal voorbeelden uit eigen praktijk.
In de rubriek „Mededeelingen en Beschouwingen” wordt melding, dat wegens voortdurende ongesteldheid van Ds. W. A. Dekker, het Penningmeesterschap waargenomen wordt door Ds. C. M. W. Plet te Wezep. — Verder worden o. a. de brochures: van Ds. W. H. Gispén Jr.: „Het optreden van de Ger. Ver. voor Drankbestrijding,” van Dr. J. H. A. van Dale, „Een der oorzaken van krankzinnigheid: misbruik van sterken drank,” van Ds. A. M. Diermanse, „Is geheel-onthouding van bedwelmende dranken ongereformeerd,” en „Wederlegging van Bedenkingen tegen de Geheel-onthouding” — hierin aanbevolen.

Met een afdruck der laatste Circulaire besluit het. In deze beveelt de Ver. zich, zooal niet voor 't lidmaatschap, dan voor begunstiging, of voor ondersteuning aan. Lettende op de ellende, die het drankmisbruik veroorzaakt en de betrekkelijke eenzaamheid, — waarin zulke nagevolgde „methodistische” vereenigingen in ons land sedert lange jaren komen te staan totnogtoe — moet men lof hebben voor deze ijverige poging tot leniging der alcohol-nooden — en, kan men ze niet op geregelden voet steunen — dan toch wel op gelijken lossen voet, als tegenwoordig zoo veel Christelijke filantropische arbeid onze beurs te hulp roept. Minder kan het toch niet.

C. M.

ADVERTENTIËN.

De Heere verblijdde ons grootelijks door de geboorte eener **DOCHTER**.
R. J. AALBERTS.
D. AALBERTS—PARLEVLIET.
PASTORIE OPPEBROKS,
28 Jan. 1902.

Voor de vele blijken van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Vader, Behuwd, Groot- en Overgrootvader, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken **dank**.
Namens de Familie,
G. KRAAIJ JR.

Zaandam,
27 Januari 1902.

Voor de vele bewijzen van belangstelling in ons Zilveren Huwelijksfeest, betuigen wij, ook namens onze kinderen, onzen **hartelijken dank**.
Ds. M. VAN DEN BOOM
en ECHTGENOOTE.

Ouderkerk a/d Amstel,
29 Jan. 1902.

Heden overleed te onze huize in zijnen Heere en Heiland onze Vader en Behuwdvader

JAN BOLT,

in den ouderdom van ruim 82 jaren.

Namens de Familie,
B. VEENSTRA.
G. VEENSTRA —
BOLT.

VLISSINGEN,
27 Januari 1902.

Hedenmorgen ontsli-p zacht en kalm, steunende op de borge-rechtigheid van Christus, onze innig geliefde Echtgenoot, en Moeder

Marrigje Boxum,

in den ouderdom van 57 jaar. Bitterlijk bedroefd staren wij haar na, doch de vaste overtuiging, dat zij thans juicht bij haren Verlosser, wien te dienen hier haar lust was, lenigt eenigszins onze diepe smart.

De diepbedroefde Echtgenoot en Kinderen,

A. VAN DE WERFF.
EVERTJE VAN DE WERFF.
HENDRIKJE VAN DE WERFF.
Zwaatsluis,
29 Januari 1902.

Galanterieën, Garen, Band

en Kruidenierswaren.

Voor een **zoon van flinke ontwikkeling** is gelegenheid om in bovengenoemd vak

OPGELEID

te worden tegen eenigszins vergoeding van kost- en leergeld. Christelijke omgeving en goede behandeling worden verzekerd.

F. M. FLEURKE Jr.
OUDE-PEKELA.

Te koop aangeboden:

een Staten bijbel Ao. 1637, volledig, doch met beschadigden band.

Aanbiedingen onder **lett. B.** aan den Uitgever van dit blad.

AANBESTEDING.

Op **Dinsdag 4 Febr. 1902** 's mid. 12 ure zal D. V. in het Café „CONCORDIA” a/d Nieuwen Binnenweg te ROTTERDAM, (Oud-Delfshaven) door d'n Architect H. BONDA te AMSTERDAM worden **aangebested**:

Het bouwen van eene

KERK

met **CONSISTORIE**, **KOSTERSWOONING** enz. enz. op een terrein a/d Duyststr. hoek Passerelstr te ROTTERDAM (Oud Delfshaven).

Bestek en teek. à f 2,50 b/d Heer J. DE WIT, Havenstr. 120 te Delfshaven en b/d Archt. H. BONDA Nic Beetsstr 132 AMSTERDAM.

Aanwijzing in loco DINSDAG 28 JAN. 1902 's mid. 12 uur.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis **Catalogus** en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan **ZALSMAN te Kampen**, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede **recepten** door een **Veearts**, voor ziekten van **paarden,**

koeien

en **varkens.**

UIT DE HAND TE KOOP:

Een Greidplaatsje

met bouwland, dicht bij Christ. School en Kerk in FRIESLAND.

Brieven franco letter **O**, aan den Uitgever van de *Bazuin* te KAMPEN.

**STEENWIJKER
BEDDENFABRIEK,**
opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens **f 7, f 9, f 12**, franco thuis Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c. van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veen, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor **f 35,—**.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veenen, kost ook nog **f 35, f 40, f 45, f 50, 160, 170.**

Een satijntijk w.o. bed, peluw, en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gored, een losse linnentijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe. **VEENEN** à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedek n 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25.**

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters Gratis.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te BREUKELLEN is vanwege het Geref. Traktatgenootschap „Filippus” verschenen:

	Prijs
XII. Drie Kerstliederen	1 Ct.
XXIII. De zegen eener vrijmoedige Belijdenis	2 „
XXIV. Een Politie commissaris en een di-nstknacht van Christus	2 „
XXV. A. Littooij. De Arbeid van „Fil.” in betrekking tot het Genadeverbond	10 „
328. Prins Willem III	1 „
329. Wilt gij gezond worden?	1 „
330. Geen steen onder de kiel	1 „
331. Niemand zeide iets tot mij	1 „

Het bovenstaande is bij alle soliede Boekhandelaars te bekomen.

Nietmeer dan drie gulden

kost de eerste jaargang van de „BIBLIOTHEEK VOOR HOOFD EN HART.” De intekenaars ontvangen dadelijk de 2 verschenen boeken, het **derde** boek in het laatst van Januari en het **vierde**, — dat een uitnemend werkje is voor de „nieuwe lidmaten”

(de mannelijke n.l.) — den laatsten Februari, dus nog vóór de Paaschdagen.

Men kan de boeken ook in **stempelband** ontvangen voor **50 cents**

per deel meer. Vraagt bij nwen boekhandelaar het uitvoerige **prospectus** of bij den uitgever **D. A. DAAMEN**, te Rotterdam.

LIEBENSWEKEN.

Bij JAN HAAN te Groningen is verschenen:

JEZUS LEVENSWOORDEN, aan het kruishout gesproken. Zeven Leerredenen door D. FELIX, v. d. m. te Roden.

Prijs 0.60.

Gunstig aanbevolen in „De Bazuin” en verschillende Kerkbladen.

Voor vacante kerken uitnemend geschikt.

Bij **ZALSMAN** te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

door

E. KROPELDE.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 50 ct. geb. f 1.25.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en ootereen. Daarom was h-t een goed idee van Ds. Kropveld om eenige van zulke plaatsen te lichten in haar ware beteekenis tgen dat verkeerd gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje beloofd Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij de uitgevers F. WENTZEL & Co. te UTRECHT is verschenen:

Vaccinedwang,

Referaat gehouden op de laatste Algemeene Vergade ing van den Bond tegen Vaccinedwang, door

J. H. de WAALMALEFIJ

Lid van de 2e Kamer der St.-G.

Prijs 25 cent.

Uitgegeven ten voordeele v/d. Bond.

Bij den Uitgever **ZALSMAN** te KAMPEN verschijn:

De Vlugghe Franschman, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Duitscher, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk **50 ct.**

De Vlugghe Engelschman, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Italiaan, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen schrijven en spreken. 3de druk **50 ct.**

De Vlugghe Spanjaard, of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. **50 ct.**

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken 2de dr. **75 ct.**

De Vlugghe Maleier,

of handleiding om zonder onderwijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en spreken. **60 ct.**

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwijzer in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. **50 ct.** **Handboek voor Iedereen die Fransch leert**

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaftde wereld te Parijs uitgesproken worden. f **1.00.**

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereniging:

Aan Contributiën:

Door den heer C. Verhage te Middelburg: uit Middelburg f 195, uit St. Laurens f 8,50, samen f 203,50; door den heer W. J. Caspers te Heineoord f 10; door den heer L. J. van Vels te Kuinre f 6,75; van den heer H. van Luipen te Maassluis f 2,50; door den heer P. Goudappel te Delft f 276,50; door den heer H. Rierink te Baeuwijk uit Baeuwijk f 33,50; uit Sluipwijk f 3, samen f 36,50; door den heer J. Diepenhorst 2e storting f 30; door den heer H. Ormel te Barchem f 20.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Schoonrewoerd f 4,17½; van idem te Vorden f 5,89; van idem Hendrik Ido Ambacht f 2,58; van idem te Barendrecht f 19,56½.

Aan Schenkingen:

Van Mej. Mojet te Delft f 5.

Voor de Medische Faculteit:

Van Mej. M. te Delft f 5; van G. A. D. te S f 5

Voor het Hospitium:

Van G. A. D. te S f 5.

Voor het Studiefonds:

Van M.-J. M. te Delft f 10; van G. A. D. te S f 5.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BA ZIJN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 7 Februari 1902.

Toel II : 1a, Vlaagt de Bazuin!

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekb.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

HASSE T, 28 Jan. 1902. De kerkraad der Geref. kerk heeft het genoege, met dank aan den Heere te kunnen mededeelen, uit de nalatenschap van Mej. de Wed. J. Hulleman te hebben ontvangen een legaat van f 800, ten behoeve der kerk.

Namens den Kerkeraad,
H. GALENKAMP Kz., Scriba.

TIENHOVEN, 30 Jan. 1902. Allhier is beroepen tot Hierder en Leenaar ds. H. Volten te Stellingdam.

Namens den Kerkeraad,
K. P. S. S. S. S., Scriba.

Nw.-DORDRECHT, (Dordche brug), 2—2—02. Wij zijn blijde en dankbaar. Onze hooggeachte Leenaar, ds. G. J. D. Aalders, blijft bij ons. Moge s' Heere zegen kennelijk op dit besluit rusten, t welk hij ons hedenmorgen tot aller blijdschap mededeelde.

Namens den Kerkeraad,
H. TEN HOOR, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 2 Febr. 1902. Heden had alhier onder leiding van den Welerev. heer ds. Jonkers van Hommerts, met toestemming van onze geachten Consul ds. Eringa, de stemming plaats, uit een te voren gesteld 3 tal. Met groote meerderheid werd gekozen de Welerev. heer J. Veenstra van St. Anna-Parochie. Moge het blijken dat de gekozen de man des Rands zij.

Namens den Kerkeraad,
P. K. HOFFMAN, Vice-Scriba.

NOORDWIJK a/ZEE, 5—2—'02. Het adres voor de Geref. kerk alhier is aan den Scriba.

Namens den Kerkeraad,
G. PASCHIER, Scriba.

CLASSEN.

Classis Enumatil.

Vergadering Woensdag 19 Februari.

H. SCHOLTEN, Corr.

Zuidhorn.

Classis Zierikzee.

De Classis Zierikzee zal D. V. vergaderen op Woensdag 19 Febr. 's morgens te elf uur.

De Correspondent,
D. MULDER

ONTVANGSTEN.

Voor de kerk te Appelscha.

Bij ds. Wissink te Gasselternijveen, wat reeds den vorigen keer verantwoord had moeten worden f 4,—
Bij s. Dijkstra te Stillede f 5,90
waaronder f 5 van de kerk te Aduard, waarvoor verantwoording in „de Bazuin” werd verzocht.
Bij den ondergeteekende f 56,51
Mogen wij de behoeften van Appelscha vriendelijk en dringend aanbevelen bij de kerken, die ons nog niets hebben gezonden?

Wien geen bericht van ontvangst der gaven werd, meldt dit s. v. p. aan ondergeteekende.

Met hartelijken dank en verdere aanbeveling.

Namens den Kerkeraad,
P. KOSTER.

Appelscha, 1 Februari 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Door br. J. Wouda van Mej. A. J. den Dekker f 10,—

te Almkerk f 5,—

In de Ger. gem. te Nieuw-Vennep f 25,57

Collecte te Ermelo f 54,85

„ „ Terneuzen f 54,85

„ „ Heerenveen f 54,85

Heerenveen, 3 Febr. 1902.

Inwendige Zending in Drente.

Met dankzegging aan de gevers deelen de Deputaten mede, dat door hen in Jan. j.l. de volgende gaven zijn ontvangen:

Keik van Enschede f 10, Vledder f 4, Vries f 18,35, Haalderwijk f 5,84, Gasselternijveen f 5 plus f 10, Westerboork f 5,83, collecte bij 't Jongelingsfeest te Diever f 4,06, van Mej. Zeldendijk te Gouda f 2,50, van K. J. Kraan te s. age f 1, verzameld door br. Greving f 5,27 en door br. Dekker f 2,41.

De Deputaten hopen, dat door deze voorbeelden velen tot volgen opgewekt worden, opdat wij straks in staat zijn, uit onze, nu iedige, kas de Colporteurs het salaris uit te keeren. Bewerke de Heere de harten hietoe.

Namens de Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, Febr. 1902.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-colportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Jaarl. bijdrage van N. N. voor Tilburg f 10,—

Uit de Catech. bus v. d. Geref. k. te Barchem f 2,13

Uit ons „Wijnrankje” v. d. Geref. k. Leiden A f 8,—

Jaarlyksche bijdragen: Uit Zevenhuizen: J. d. H. f 1,50, G. B. f 1, P. d. V. f 1, Ds. L. G. G. f 1.

Uit Klundert: Ds. v. d. V. f 1,50, Mevr. Wed. V. f 6, Wed. H. P. f 2,50, Wed. J. v. S. f 1, J. v. f 0,50, A. d. H. f 1, J. C. P. f 2,50, Wed. K. V. f 1, M. K. f 1, Wed. J. V. f 1, J. L. B. f 1, C. L. f 1, A. C. v. D. f 1, C. d. H. f 1, C. A. v. D. f 1, Gebr. v. M. f 1, B. v. H. f 2, H. P. J. f 1, Mej. L. P. J. d. f 1, P. A. H. f 1, A. S. f 0,50, H. L. f 0,50, W. M. f 0,50, Jac. B. f 0,50, Mej. C. v. D. f 0,50, Mej. Joh. v. D. f 0,50, C. d. H. f 0,50, P. W. M. f 1, C. K. f 1,50, H. d. H. f 2,50, A. d. V. f 1, L. P. f 2,50, A. M. f 3, C. d. E. f 1, A. W. f 2, C. C. f 1, L. J. S. f 1, Wed. M. K. f 2,50, A. d. E. f 0,50, Z. d. P. f 2, N. v. D. f 0,50.

Uit Raasdonsk: Wed. v. W. f 0,50, P. v. W. f 0,50, J. P. D. f 1, H. d. J. f 1, P. L. f 1, Mej. A. M. E. f 1, Wed. S. f 1, W. J. Z. f 1, Ds. J. C. C. V. f 1,50.

Uit Amersfoort: Ds. H. T. f 1, Ds. M. J. R. f 2,50, W. R. f 2,50, G. K. f 2,50, N. N. f 1,50, Ds. A. M. v. f 1, J. S. f 1, M. K. f 2,50, E. v. O. f 2,50.

Gereformeerde kerk Amersfoort f 3.

Verbetering. In de vorige opgave stond: v. d. Jongelingsver. te Almkerk f 4,50; dit moet zijn: v. d. Jongelingsver. „Het Mosterdzaadje” te Almkerk.

Aanbevelend,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raasdonsk, 3 Febr. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Rhoon	2e c. f 6,60	Alkmaar	2e c. f 8,75
Pernis	„ 21,68	Helder	„ 22,18
Schiedam	„ 50,70	Broek o L.	„ 35,65
Hoogvliet	„ 5,20	Noord-Scharw.	„ 9,78
Maassluis A	„ 25,13	Dirksdorp	„ 18,10
Katwijk a/Zee	„ 25,05	Oosterend (Texel)	„ 12,84
(in pl. v. contrib.)	„ 16,04	Heer-Hugowaard	„ 2,39
Boskoop	2e c. „ 16,04	Kabbedam	„ 14,65
Hazerswoude	„ 19,39	A.-P. Polter	„ 2,90
Hillegom	„ 13,06	Schermerhorn	„ 0,70
Katwijk a/Zee	„ 12,65	Kolhorn	„ 1,—
Leiden B	„ 21,81	Schagerbrug	„ 0,72
Leiderdorp	2e c. „ 15,—	Halasum	„ 7,35
Noordwijk a/Zee	„ 8,25	Den Ham	„ 10,12
Rijnsburg	„ 17,28	Lutten	„ 8,13
Sussenheim	„ 11,64	Vroonshoop	„ 9,—
Voorschoten	„ 9,72	Ommen	„ 12,50
Zutphen	„ 10,—		

Contributiën en Giften.

Door ds. N. P. Lillooy te Krumpen ald. Lek, Corr. Cl. Gouda, de contrib. uit Krumpen ald. Lek, Corr. C. nootman, van Ds. N. P. Lillooy f 1, A. de Boer f 1, C. Kooiman f 1, J. Zouter f 1, A. Groenewald f 0,50, A. W. de Graaf f 0,50, P. Kalkman Sr. 0,50, W. Kalkman Sr. f 0,25.

Door ds. T. H. Woudstra te Leiderdorp, Corr. Cl. Leiden, de contrib. uit Boskoop, Corr. ds. G. D. Eerd-ans, van P. den Ouden f 1, P. v. d. Kwaats Lzn. f 0,50, J. de Jong lzn. f 2,50, S. Knepper f 0,50, K. van 't Hof f 1, H. den Ouden f 1, Wed. S. J. Vermeul f 1,50, K. Kromhout f 0,50, D. Turkenburg f 0,50.

Uit Hazerswoude, Corr. Jb. Koetsier, van H. van Beek f 2,50, J. van Beek f 0,50, D. de Bruijn f 1, Jb. Koetsier f 0,50, G. Maaskant f 0,50, J. L. Schouten f 1.

Uit Hillegom, Corr. ds. K. v. d. Wal, van Ds. K. van der Wal f 2,50, H. v. van Zanten f 2,50, R. v. van Zanten f 2,50, R. Schilpand f 2,50, H. E. A. Schilpand f 2,50, H. van Teijlingen f 1, A. Philippo f 1, D. S. Algera f 0,50, E. Kroschell f 0,50.

Uit Katwijk a. d. R., Corr. ds. H. Meyering, van Ds. H. Meyering f 1, C. Jansse f 1, P. Burnhoorn f 1, H. de Boer f 1, P. van der Gugten f 1, J. Heemskerk f 1, P. van der Horst f 1, M. van Egmond f 1, S. Driegenburg f 1, H. Noort f 1, M. van der Gust f 2, P. van der Perk f 1,50.

Uit Leiden A, Corr. J. H. Oldenburger, van C. Filippio f 5, F. Bakker f 4, G. J. de Jongh f 5, J. Bogaards f 2, J. N. Bogaards f 1, A. Bogaards f 1, J. de Lange f 2,50, F. van Dorp f 1,50, D. Eggink f 1, Z. de Rooy f 1, G. J. van Dorp f 1, P. L. van Dorp f 1, L. G. van Dorp f 1, P. J. Lezwing f 1, W. F. Lambinon f 1, D. Bakhuizen f 1, A. de Haay f 1, D. J. van der Reyden f 1, J. H. Elskamp f 1, J. H. Oldenburger f 1, D. Kuperin f 1, M. van Vliet f 0,50, W. Nuis f 1, Mej. Nuis f 1, Wed. Verhorst f 1, Wed. de Kler f 1.

Uit Leiden B, Corr. J. J. de Vlaam, van ds. J. Holster f 1, J. N. Bink f 1, J. Kaabier f 2,50, K. Holstijn f 2,50, G. van Herwijnen f 2, W. van Rijn f 1, W. F. Laman f 1, J. van Dijk f 1, N. Bink f 1, P. van Dis f 0,50, A. Laman f 1, Dr. Th. den Houter f 1,50, Juffr. de Wed. N. van Rijk f 1, C. W. Roodenburg f 1,50, Juffr. de Wed. W. Laman f 0,25, P. van Hoven f 1, J. H. Parmentier f 1, M. B. Laman f 0,50, D. Stolk f 1, P. J. van Fijk f 5, H. van Loo f 2,50, J. Laman f 1, J. Haasnoot f 1, H. L. Casimier f 2, J. Overduin f 1, van Terrehoort f 2,50, P. van Vliet f 1, Westrienen f 0,50, E. kwatnagras f 0,25, H. Pracht f 0,50, Wed. de Lange f 1.

Uit Leiden C, Corr. J. C. van Bienen, van Ds. Rudolph f 1, J. C. van Bienen f 1, P. van Weeren f 1, H. van Weeren f 1, J. W. H. Rotteveel f 1, Verra f 1, W. Bink f 1, N. N. f 2, Warmenhoven f 1, Stal f 1, Gijssman f 1, C. de Graaf f 1, Lubach f 0,50, v. Kampen f 0,50, Mans f 0,50, van Brussel f 0,50.

Uit Leiderdorp, Corr. G. v. Leeuwen, van Wed. H. Goedhard f 1, J. v. Zwieten f 1, C. Roest f 1, H. Roest f 1, C. Vesseur f 1, C. v. Hemert f 1, A. v. Hemert f 0,50, H. v. der Wal f 1, A. G. van Osnabrugge f 1, Wed. van der Hout f 1, Mej. G. Karens f 1, J. Moral f 1, D. van Tongeren f 1, J. W. Koning f 2, J. J. Koning f 2, A. Veefkind Sr. f 0,50, C. Bos f 1, W. Goedhart f 1, G. Goedhart f 1, P. van Triet f 1, Dr. C. A. de Bruine f 1, J. v. Leeuwen Sr. f 2, J. v. Leeuwen Jr. f 1, A. de Lange f 0,50, P. Jongeneel f 0,50, A. v. Leeuwen f 1, Gebr. van Egmond f 1,50, Wed. G. v. Dommelen f 1, P. Boot f 1, J. Boot f 1, P. v. d. Marel f 1, D. Samsom f 1, S. van 't Riet f 1, G. van 't Riet f 1, M. Mijer f 0,50, Wed. J. de Koning f 1, P. Koning f 2, L. W. van Giesen f 1, J. Koning Jz. f 1, Wed. Nieuwenboom f 0,50, Wed. G. v. Leeuwen f 1, G. v. Pelt f 0,50, Wed. J. Vellekoop f 1, Wed. C. v. Broderode f 1, Mej. E. H. van Nieuwensteel f 1, M. H. Moraal f 1, J. Koning Pz. f 1.

Uit Noordwijk a. Zee, van Wed. N. Roon f 1, C. Paschier f 1, Jac. v. d. Wiel f 1.

Uit Rijnsburg totaal f 18.

Uit Sassenheim, Corr. J. E. Dijkstra, van A. Frijlink f 2,50, L. v. Leeuwen f 2, Ds. J. Thijs f 1, C. Westerbeek f 1, J. E. Dijkstra f 0,50.

Uit Voorschoten, Corr. J. A. du Pré, van Mej. H. J. Boissevain f 2,50, C. J. Broers f 2,50, C. Eggink f 2,50, Da. H. Alting f 2,50, J. Butgers f 1,50, W. J. Berkhuisen f 0,50, C. v. d. Giesen f 1, A. Waraard f 1, J. J. Waraard f 1, J. A. Veelo f 1.

De Penningmeester,
van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Voor de Zending v. Heid. & Moh.

Door J. Bos Kz., v/d Geref. Jongel.-Vr. te Wil-

dervank f 13,—

Van J. de Boer te Musselkanaal f 1,80

N. B. Vermeiding in „de Bazuin” geschildt

alleen op v. zock.

Doersborg, B. DE MOEN,

1 Febr. 1902. Quaestor.

Voor de Zending op Soemba.

Collecte van de kerk te:

Appelscha f 9,33 Vriezenveen f 4,03

Genemuiden f 20,50

Ds. v. d. Vegt te Haren, coll. op 't Jaarf. der

Jongel.-Veren. „Eben-Haäzer” f 2,55

A. H. Homan te Ten Boer, uit het Negerijte der

Schoolkind. f 3,—

J. Kuipers te Niezijl, v. d. Zendingsseren. „Onze

Plicht” f 21,43

J. Kuipers te Niezijl, gev. in de coll. f 1,—

Ds. Roorda te O.-Pekela uit het busje v. R. Visser f 4,—

„van N. N.” f 5,—

H. Reuning Gz. te Sleen, coll. op 't Jaarf. der

Jongel.-Ver. f 3,11

E. Star te Meppel, gev. in de coll. f 9,95

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 3 Febr. '02.

GELOOFSZEKERHEID.

Het schijnt, dat de korte verhandeling over de Zekerheid des Geloofs, die onlangs bij den heer Kok te Kampen het licht zag, in eene behoefte voorziet.

Niet alleen viel haar in de pers eene vriendelijke ontvangst te beurt; maar verschillende getuigenissen, zoowel mondelijk als schriftelijk, kwamen den Schrijver versterken in de overtuiging, dat het aan de zekerheid des geloofs in de praktijk nog veelszins ontbreekt, en dat er over haar wezen en natuur nog lang niet voldoende helderheid van inzicht bestaat.

Toch is de brochure slechts eene kleine bijdrage, om in dit praktisch en theoretisch gebrek te voorzien. Zij bedoelde slechts, enkele groote hoofdpijnen te trekken, en daalde in geen bijzonderheden af.

Vandaar verwondert het niet, dat een der lezers over één punt nadere opheldering vraagde.

Op bladz. 70 van de verhandeling staat te lezen: Indien wij de beloften Gods, in het Evangelie geopenbaard, bijv. de vergeving der zonden van harte gelooven, dan gelooven wij tevens, dat wij die weldaad der vergeving persoonlijk voor onszelf uit genade deelachtig zijn.

Dat was bedoelden, vriendelijken lezer te sterk gesproken. En hij deed de vraag, of het niet beter ware, den zin aldus te wijzigen: Indien wij de beloften Gods, in het Evangelie geopen-

baard, bijv. de vergeving der zonden, van harte gelooven, dan is het zeker, dat wij die weldaad der vergeving persoonlijk voor onszelf uit genade deelachtig zijn.

De overeenstemming en het verschil tusschen deze beide uitspraken is duidelijk.

De overeenstemming bestaat hierin, dat in beide gevallen erkend wordt, dat de zekerheid aangaande de waarheid, dat er vergeving der zonden is, alleen het deel kan zijn van hem, die ook zelf die weldaad ontvangen heeft. Zekerheid, volstrekke zekerheid aangaande de waarheid van Gods beloften is er alleen te verkrijgen in den weg van het persoonlijk, zaligmakend geloof.

Maar daarbij is er tusschen beide uitspraken een niet onbelangrijk verschil. In de uitspraak, zooals ze de eerste maal luidt, sluit het geloof, n.l. het echte, ware, en dus niet bloot historische geloof aangaande de vergeving der zonden ook in de bewustheid des geloofs, dat men zelf die weldaad uit genade deelachtig is.

Volgens de uitspraak, zooals zij gewijzigd wordt voorgesteld, is in het echte geloof aan de vergeving der zonden wel begrepen, dat men zelf die weldaad bezit, maar niet, dat men dit weet, dat men door het geloof er zich vast en zeker bewust van is.

Toch zal de vriendelijken lezer, die deze wijziging voorstelde, er hoegenaamd geen bezwaar in hebben om te erkennen, dat niemand de weldaad der ver-

geving deelachtig kan zijn dan door het geloof.

De aangehaalde zin zou dus op zijn standpunt aldus te lezen zijn: indien wij de beloften Gods, in het Evangelie geopenbaard, bijv. de vergeving der zonden, van harte gelooven, dan is het zeker, dat wij die weldaad der vergeving persoonlijk voor onszelf uit genade door het geloof deelachtig zijn. Wie de vergeving der zonden deelachtig is, is vanzelf ook een geloovige; hij heeft het zaligmakend geloof.

De vraag, die in geschil blijft, luidt dan aldus: sluit het geloof, waardoor wij de vergeving onzer zonden deelachtig zijn, ook het geloof in, dat wij haar deelachtig zijn?

Over deze vraag heeft in de Gereformeerde kerken velerlei verschil van gevoelen bestaan; zij is het onderwerp geweest van lange redeneeringen en bree-de vertoogen; zij was het punt, waar verschillende richtingen zich scheidden. En nog is in enkele kringen de gewoonte niet uitgestorven, om bij de preek over Zondag VII in den Heidelberger Catechismus scherper dan anders te luisteren en naar het bij die gelegenheid gesprokene den leeraar te beoordeelen.

Natuurlijk laat de gelegenheid het niet toe, om thans daarop in te gaan. Maar alleinteressantst ware het, als een onzer predikanten zich eens aan den arbeid zette, om het begrip des geloofs in zijne historie binnen de Gereformeerde kerken dezer landen nauwkeurig na te gaan.

Als men met de praktijk te rade gaat, zou men geneigd zijn, om op bovengenoemde vraag terstond en zonder aarzeling een ontkennend antwoord te geven.

Want hoevele Christenen zijn er niet, die, ofschoon men vertrouwen mag, dat zij het eigendom des Heeren zijn, toch jaar en dag in het onzekere verkeeren en zich de beloften niet durven toeëigenen. Zij zouden het zoo gaarne willen, zij bilden en zij worstelen erom, en toch blijft het donker in hunne ziel. Een enkele maal, als zij iets bijzonders ondervinden, zouden zij het wel durven gelooven. Maar dat zijn korte oogenblikken; straks, als die bijzondere ondervinding voorbij is, maakt de twijfel zich weer van hun hart meester. En zoo blijven ze steeds van verre staan en komen niet tot de ruimte van de vrijmoedigheid en de blijmoedigheid des geloofs.

Verre moet het nu van ons allen zijn, om uit de hoogte op deze kleinen en zwagelooigen neder te zien. Een smalle weg is het wel, dien alle vromen bewandelen, maar zij worden daarop door den Heere zeer verschillend geleid. De Schrift doet die verschillende leidingen ons kennen in de personen der aartsvaders, in de psalmisten en profeten, in de apostelen en evangelisten. En wij hebben de taak, om die leidingen te erkennen en te eerbiedigen.

Geen antinomische eenzijdigheid komt dus te pas, die voor deze leidingen des Heeren geen oog heeft, die alle

geloovigen fatsoeneeren wil naar één model, die den rijkdom van het wezen des geloofs en van het geloofsleven miskent en het geloof in deze zekerheid aangaande eigen staat geheel en al laat opgaan.

Tegen deze eenzijdigheid is het op zijne plaats, om bij het geloof onderscheid te maken tusschen wat onze vaders noemden: de uitgaande en de terugkeerende daad des geloofs, of ook wel tusschen het toelichtnemend en het verzekerd vertrouwen, of nog anders, maar veel minder juist, tusschen het wezen en het welwezen des geloofs.

een vertrouwen, een aanhangen, een vreezen; het is eene gave en een daad, een werk, en de tegenstelling en uitsluiting van alle werk; het is ontvankelijk en lijdend, en tevens gevend en voortbrengend; het is louter afhankelijkheid en tegelijk de overwinning der wereld. De Heilige Schrift geeft geen definitie van het begrip des geloofs, maar zij geeft in woord en feit eene beschrijving van de zaak des geloofs.

Daarom staat de theologie altijd zoo ver bij dat Woord Gods ten achter. Zij worstelt er mee, om deze rijke zaak des geloofs in eene korte definitie saam te vatten. Zij heeft daartoe eene dure roeping en moet dat doen. Maar zij moge toch altijd bedenken, dat de definities, die zij geeft, nooit de zaak uitputten, die door het begrip bij benadering wordt uitgedrukt.

Het denken is altijd arm in vergelijking met het leven. Definieren laat zich bijna niets; een rechte lijn en een vlak en een cirkel zijn wel in eene korte formule te beschrijven. Maar zoodra wij met meer gecompliceerde dingen dan lijnen en figuren in aanraking komen, zoodra wij met het leven, ook op zijn laagsten trap, te doen krijgen, laat het scherpste denken en de meest belijnde taal ons in den steek! Ons spreken blijft ver achter ons denken, en ons denken nog weer ver achter het leven terug.

Zoo is het in alle wetenschap en met name natuurlijk in de theologie. Als wij van God, van zijne deugden, van den persoon of het werk van Christus eenige omschrijving trachten te geven, voelen wij onophoudelijk de beperktheid onzer gedachte en de armoede onzer taal. En gelukkig, als wij daarvan ons bewust blijven en zooveel mogelijk over de zaken en niet over de begrippen leeren denken. Wij hebben in de theologie niet met abstracte begrippen maar met ontzaglijke realiteiten, met Goddelijke mysteriën te doen.

Dat geldt ook van het geloof. De bepaling, welke onze Catechismus ervan geeft, is treffend door haar eenvoud en waarheid. Maar wij mogen daarbij toch niet denken, dat in zulk eene korte omschrijving het wezen des geloofs is uitgeput. Want... het geloof, zoo in het afgetrokken, bestaat niet. Er zijn alleen geloovende en geloovige menschen, in wie die wonderbare kracht des geloofs door den Heiligen Geest is ingeplant en bij wie het met al zijne vermogens en krachten organisch samenhangt.

In die gezondheid en gesteldheid der ziel, welke met den naam van het geloof wordt aangeduid, ligt nu ook de zekerheid vanzelve besloten. Zij komt er niet van buiten af aan toe, zij wordt er niet mechanisch aan toegevoegd; zij hecht er zich niet door een buitengewone openbaring aan vast. Maar zij ligt er van huis uit in opgesloten en komt er te harer tijd organisch uit voort. Geloof is zekerheid en sluit als zoodanig allen twijfel buiten.

Het is juist Calvijn, die dit zoo helder heeft ingezien en zoo duidelijk heeft uiteengezet. En de later opgekomen onderscheiding tusschen toevluchtnemend en verzekerd vertrouwen mag deze waarheid niet verduisteren. En zij doet dat ook niet, mits ze goed worde verstaan.

Want wie, door schuldbesef getroffen en verslagen, tot Christus de toevlucht neemt, is reeds een geloovige; hij heeft in dezelfde mate, als hij het toevluchtnemend vertrouwen oefent, ook reeds het verzekerd vertrouwen. Hoe zou anders een menschenkind, dat van zijn schuld overtuigd is, tot God durven gaan en zijne genade durven inroepen, indien hij niet, zonder zichzelf er rekening van te geven, toch in zijn hart geloofde, dat de Vader van den Heere Jezus Christus barmhartig is en groot van goedertierenheid, niet maar in het afgetrokken maar ook voor hem persoonlijk?

Wel is waar wordt het soms zoo voorgesteld, alsof de overtuigde zondaar in dezen te werk gaat als Esther, die zeide: Kom ik om, zoo kom ik om. Maar het toevluchtnemend vertrouwen is geen onzeker wagen, het is een vertrouwen, het is een gelooven, dat God niet uitwerpen zal dengene, die in Christus tot Hem om genade en vergeving roept.

In het toevluchtnemend vertrouwen zit het verzekerd vertrouwen dus reeds opgesloten. En beide ontwikkelen zich in verband met elkaar. Naarmate het toevluchtnemend vertrouwen sterker is, wast ook het verzekerd vertrouwen. En als het laatste klein is en zwak, mag zonder twijfel daaruit worden afgeleid, dat ook het eerste gebrekkig is en onvolkomen.

De oorzaken van dit gebrekkig en zwakke in het geloof kunnen vele en onderscheidene zijn. Vooral moeten zij gezocht worden in onkunde en misverstand, zoowel aangaande de voorwerpelijke waarheid als aangaande de natuur des geloofs. Want in theorie mogen de geloovigen rechtzinnig zijn, allen onder-

vinden de moeilijkheid, om overeenkomstig de zuivere belijdenis te leven en te wandelen.

Wij belijden allen, dat de vergeving der zonden eene weldaad is, die door Christus volkomen is verworven en daarom in Hem gereed ligt voor een iegelijk, die geloof. Maar als het erop aankomt, om deze leer ook te beleven, dan blijft er bij ieder Christen zooveel te wenschen over. Want praktisch doen wij menigmaal zoo, alsof de vergeving der zonden voor een kleiner of grooter deel van onze gezondheid en van ons gedrag afhangt.

Zoo ook weten wij heel goed, dat het geloof geen werk is maar eene gave, dat het niets anders is dan een ja en amen zeggen op de beloften Gods; maar in de praktijk van het leven stellen wij ons dikwerf zoo aan, alsof het door ons in den weg van rijke bevindingen of goede werken verworven moest worden.

Het geloof, zooals het in den geloovige voorkomt, is dus inderdaad menigmaal door vele nevelen in het duister gehuld. Dat is het in meerdere of mindere mate bij alle kinderen Gods. Dat is het in sommige tijden zelfs bij helden des geloofs als Luther en Calvijn geweest. Maar als die nevelen door het licht van Gods Geest verdreven werden, dan kwam het geloof terstond in zijne ware natuur, als volle verzekerdheid te voorschijn. Want die zekerheid is in het geloof zelf begrepen. Zoo zwak en klein kan het niet zijn, of het brengt altijd, in dezelfde mate als het geloof is, ook eenige zekerheid mee. Zelfs de meest bekommerde en van verre staande Christen is van die zekerheid niet ten eenenmale en niet ten allen tijde verstoken. In de bekommernis over zijne zonden ontbreekt, indien zij van den echten stempel is, nooit geheel en al de troost der vergeving.

Ten slotte moet hierbij ook dit nog worden bedacht: wij, Christenen, staan met onze praktijk en ons leven altijd diep beneden ons geloof en onze belijdenis. Dit geeft echter geen recht tot het besluit, dat wij ons geloof naar onze praktijk, maar moet ons doordringen van de roeping, dat wij ons leven naar onze belijdenis hebben te richten.

Er zijn duizenden bij duizenden gedoopten, die wel het teken van den doop ontvingen maar de betekende zaak door hardnekkig ongelooft verwerpen. Desniettemin is en blijft de doop naar zijn aard en wezen een onderpand, dat ik zoo zeker met het bloed en den Geest van Christus van de onreinigheid mijner ziel gewassen ben, als ik uitwendig met het water, hetwelk de onzuiverheid des lichaams pleegt weg te nemen, gewassen ben.

En zoo ook, de geloovige is menigmaal een bare der zee gelijk, die op en neder geworpen wordt door allerlei wind der leer. Maar het geloof is desniet-tegenstaande naar zijne natuur steeds een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet.

BAVINCK.

MEDISCHE FACULTEIT.

De heer Dr. J. H. A. van Dale, Geneesheer-Directeur van „Veldwijk”, heeft bij de „Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen in Nederland” een voorstel ingediend, inhoudende, dat deze Vereniging zich bij genootverdragen richtte tot het Bestuur der „Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag” met het verzoek, dat het Bestuur onverwijld stappen doe, om te geraken tot de oprichting eener medische faculteit aan de Vrije Universiteit.

Dit is een voorstel, dat van harte steun verdient.

De gedachte, welke er in uitgedrukt wordt, is niet nieuw. Meermalen werd de wensch uitgesproken, dat het Bestuur van de Vereniging voor Geref. Hooger Onderwijs eens iets van zich zou laten hooren en de versterking en uitbreiding der Faculteiten aan de Vrije Universiteit met spoed en met kracht ter hand zou nemen.

Want ieder gevoelt, dat de bestaande toestand niet jaar op jaar dezelfde kan blijven. Wij hebben niet genoeg aan eene school, die slechts den naam van universiteit draagt en er overigens zeer weinig aan beantwoordt; maar wij behoeven eene stichting, die is wat ze heet, die in elk geval met ernst meer en meer tracht te worden datgene, wat ze beweert te willen zijn.

Daarom is het te hopen, dat het voorstel van den heer van Dale door de Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen aangenomen worde en dan bij het Bestuur van de Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag een gunstig onthaal vinde, en op de eerstvolgende vergadering van die Vereniging krachtig gesteund worde.

De heer van Dale heeft voor dit laatste een gunstige gelegenheid geopend. Hij verbindt aan zijn bovengenoemd voorstel nog de gedachte, dat de Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen zijn voorstel met het toelichtend schrijven publiceere, en dan alle

voorstanders krachtig opwekke om zijn voorstel te steunen door het inzenden van adressen van adhaesie aan het Bestuur van de Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

De publicatie is al geschied. Het voorstel van den heer van Dale is te vinden in het derde Nummer van het *Orgaan van de Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen in Nederland*, den 30en Januari 1.1. bij den heer Donner te Leiden uitgegeven.

De toelichting, die daarbij van het voorstel gegeven wordt, is duidelijk en klaar en verheft de noodzakelijkheid van de uitbreiding der Vrije Universiteit boven allen twijfel. Men lette slechts op het volgende:

De Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen heeft op hare vergaderingen telkens gevoeld, dat de wetenschappelijke kracht aan onze zijde klein is en tegen die der tegenstanders niet opweegt.

Op het jongste Crimineel-anthropologische Congres kwam onze armoede duidelijk aan het licht, omdat wij geen mannen hadden, voldoende wetenschappelijk toegerust, om tegen de daar verkondigde en algemeen toegejuichte dwaalleeringen met kracht en klem te protesteeren.

Ons Christelijk Kabinet heeft thans geneeskundige ambtenaren noodig in dienst van de gezondheidszaken, die op uitvoering wachten en zal dan met moeite onder ons de mannen vinden, voor die postities geschikt.

De eere Gods eischt, dat ook op het terrein der geneeskunde en der natuurkunde mannen opstaan, bekwaam om de vijanden der Openbaring te weerstaan.

Ons Christenvolk verlangt, dat de posten van vertrouwen, die voor heel het volksleven van betekenis zijn, ook bezet zullen worden door mannen, die zich de belijdenis van Christus niet schamen.

En zij, die de natuur- en geneeskundige wetenschappen beoefenen, hebben ten eerste behoefte aan betrouwbare, wetenschappelijke gidsen, om niet omgevoerd te worden door allerlei wind van leer.

Op deze wijze betoogt de heer van Dale de noodzakelijkheid van de oprichting eener medische Faculteit aan de Vrije Universiteit.

Er moet een Christelijk-wetenschappelijk centrum komen, waar de natuur- en geneeskundige wetenschappen bestudeerd kunnen worden bij het licht van Gods Woord. En dat kan nergens anders geyonden worden dan in eene medische Faculteit aan eene Christelijke, dat is in ons vaderland, aan de Vrije Universiteit.

Daarbij toont de heer van Dale dan verder nog aan, dat er aan zijn voorstel wel degelijk terstond een begin van uitvoering gegeven kan worden.

Want het is zijn wensch, dat er voorloopig een leerstoel worde opgericht in de gecombineerde natuur- en geneeskundige Faculteit voor de bestudeering van onze beginselen in hunne strekking en toepassing voor de wetenschappen, die tot deze Faculteiten behooren.

En hij is van meening, dat er voor zulk een leerstoel in de Christelijke Vereniging van Natuur- en Geneeskundigen ook wel mannen zijn te vinden.

Ook dit laatste zijn wij met den heer van Dale volkomen eens. De genoemde Vereniging telt thans reeds 36 leden en wie de naamlijst aandachtig nagaat, kan er meer dan één aanwijzen, die zulk een leerstoel met eere bekleeden en voor de Vrije Universiteit een sieraad zou zijn.

Te meer, omdat de Vrije Universiteit voor de niet-theologische Faculteiten geen instemming met elk artikel van de Gereformeerde belijdenisschriften en ook geen lidmaatschap van eene der Gereformeerde kerken vereischt.

En er is geen bezwaar, om voor de niet-theologische Faculteit dit ruime standpunt te blijven innemen.

Daarom moet zoo spoedig mogelijk de hand aan den ploeg worden geslagen. Er is te lang reeds getalmd. De heer van Dale betreurt het, dat niet reeds voor vijftien jaren Dr. Hermanides tot Hoogleraar werd benoemd. Maar nu is het dan ook meer dan tijd.

Van harte wenschen wij, dat het voorstel van den heer van Dale door alle leden der Vereniging voor Gereformeerde Hooger Onderwijs met kracht gesteund worde en daarna door het Bestuur zoo spoedig mogelijk ten uitvoer worde gelegd.

BAVINCK.

DE NODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch bereide een groot avondmaal, en hij noodigde er velen enz. LUKAS 14: 16-24.

VI.

Waar de noodiging tot ons kwam, en wij hare opvolging leerden verstaan, zou daar niet op ons de schuld der liefde rusten, om haar weder tot anderen

te brengen? Ongetwijfeld heeft de gemeente des Heeren eene roeping tot belijden, opzoeken, arbeiden. Ongetwijfeld is ieder lid verplicht niet om iemands slaaf, maar om ieders dienaar te zijn, en — het is ergens zoo schoon gezegd — de waarde van zijn leven te berekenen minder naar de bloemen, die hij voor zichzelf plukt, dan naar de vruchten, die hij voor anderen draagt. Is Christus ons dierbaar geworden, leeft Hij in ons hart, dan beseffen wij niet slechts, hoe het bevel: »gij zult mijne getuigen zijn!» geenszins opgeheven, maar een blijvende liefelijke vergunning is om van Hem tot anderen te spreken. Leerden wij het Evangelie kennen, niet slechts als een woord, maar als eene kracht, dan wenschen wij soms het aan geheel de wereld te prediken. Ons geestelijk leven kwijnt, naarmate die drang der liefde vermindert, en de kerk ziet de stroomden der bevochtiging harer eigene akkers minderen, naarmate zij ontrouw aan hare roeping gaat worden. Dit is de wet in het rijk des Heeren, dat men zelf niet waarlijk genieten kan, wat men niet van heeler harte aan anderen gunt. Er is een Evangeliseeren in den vreemde, waarbij eigen land wordt vergeten; er is een ijveren in eigen land, waarbij eigen huis wordt verzuimd; er is een prediken in eigen huis, waarbij aan eigen hart niet wordt gedacht. Het behoort nauwelijks gezegd, hoe zeer zulks afkeuring verdient. De ware arbeid begint met eigen hart, gaat voort met eigen kring, tracht voorts te bereiken, wat bereikbaar is, eerst den Jood, dan den Griek. Zij zijn de ware arbeiders niet, die meenen de bekeering niet van noode te hebben, gerechvaardigd te zijn, alle weldaden van het genadeverbond trapsgewijze ontvangen te hebben; zoodat er voor hen niets te doen blijft dan ijverig goede werken te verrichten; opdat toch het Christendom recht werkdadig blijke! Want de dienende liefde des Christens wortelt in de dienende liefde van Christus; om de eerste te beoefenen moet men de laatste verstaan, en om de laatste te verstaan is dagelijks leeren van de les: »Christus Jezus is in de wereld gekomen, om de zondaren zalig te maken», van noode.

Zij zijn de ware arbeiders niet, alom als Christenen begroot, behalve in hun eigene woning. In de nabijheid van Rots (Engeland) nam eene dame, die gewoon was de armen te bezoeken, ten einde hen in het goede te onderwijzen, eens haar dochtertje met zich. Het kind zag en hoorde belangstellend. Eene zaak evenwel kon de kleine maar niet begrijpen. Daarom zeide zij op den terugweg: »Mama! gij spreekt met de armen over Jezus, maar gij spreekt te huis niet over Hem.»

Het zijn de ware arbeiders niet, die wel hunne gaven veil hebben voor den arbeid in de Heidenwereld; die niet aarzelen te betoogen, hoe wenschelijk het zij: dat de Afrikaan ophoude de takken van den Fetischboom met menschenlijken te bedekken; dat de Indiaan het versieren van zijn monsterlijk afgodsbeeld, de Kali, met een krans van menschenchedels nalate; dat de inwoner van China zijne dochterkens niet meer werpe voor de gruwelijke doodenkar, die ze heenvoert tot voedsel voor den krokodil; dat de Zuidzee-eilander walge van het menschenvleesch; dat al de volkeren komen, tot de kennis der waarheid; — maar die den arbeid in den vreemde liefst aan anderen overlaten, en in eigen omgeving bij voorkeur de »verdraagzamen» heeten.

De gemeente des Heeren moet zich meer en meer hare roeping bewust worden, handen aan den ploeg slaan en hare schuld aan Israël en de volkeren erkennen.

»Eerst den Jood» Met Abraham sloot Jehovah zijn verbond, aan Israël en Jacob gaf Hij zijne beloften. De Zone Gods nam uit eene Joodsche maagd het vleesch en bloed aan; Hij ging tot de Joden, zond de 70 tot hen, verklaarde dat Hij tot hen gezonden was, weende over hunne verharding, bad voor hen aan het kruis, en beval, eer Hij ten hemel voer, aan zijne jongeren om het Evangelie aan alle creaturen te prediken, maar »beginnende te Jeruzalem.»

NOTTEN.

HOE DEN BIJBEL TE LEZEN.

De Bijbel is geen gewoon, maar een heilig boek; men leze hem dan ook niet gelijk men een menscheijk boek leest, maar gelijk een heilig boek gelezen wil worden.

In de Schrift spreekt God tot ons. Zij is Gods openbaring aan ons, wij moeten zelfs sterker spreken, en zeggen, dat de Schrift de eenige openbaring is, welke God ons in dezen tijd doet toekomen, met de bedoeling om den raad des heils tot onze kennis te brengen. De stemmen der profeten zwijgen, de gestalten der engelen worden niet meer gezien, de wonderen geven geen getuigenis meer. Wat zouden wij dan

zijn zonder de Schrift? Zonder haar zouden wij niets zekers van God weten, allermint van den weg, die tot Hem leidt, van Christus en het in Christus gewrocht heil. Zelfs zouden wij zonder haar de openbaring, die God in Natuur en Voorzienigheid van zichzelf geeft, niet eens recht verstaan. Wat de aarde zou zijn als er geene zón was, zouden wij zijn als wij geen bijbel hadden, donkerheid en duisternis. Maar nu wandelen wij in het licht. Gods Woord is eene lamp voor onzen voet, en een licht op ons pad. Wij missen de sterren niet; want eene zón is over ons opgegaan. De Schrift is deze zón. Door haar openbaart God zich van oogenblik tot oogenblik aan ons. Zij vervangt profeet en engel, apostel en teeken; zij maakt ze allen overbodig. Zij is het woord Gods tot dezen tijd, en in dit Woord zegt God ons alles, wat Hij ons te zeggen heeft.

Helaas! hoe wordt de Schrift in onze dagen onderschat! Voor velen, die haar overigens hun geloof en hunne liefde niet onthouden, is zij geen rechtstreeksche openbaring meer, maar slechts oorkonde, kenbron van de vroeger, door profeet en apostel, tot ons gekomene, in Christus gegevene openbaring. Als oorkonde en kenbron is zij natuurlijk ten hoogste te waardeeren, maar hooger sla men ze niet aan. Zij is zelve geene openbaring Gods. Hadden zij, die alzo spreken, recht, zoo zou waarlijk de Schriftuur achterstaan bij de Natuur; alleen in deze zouden wij alsdan eene rechtstreeksche zelfopenbaring Gods hebben, in de Schriftuur echter slechts het boek, waarin God had laten opteekenen, hoe Hij zich vroeger geopenbaard had.

Het kan niet anders, of zulk eene opvatting der Schrift moet storend inwerken op de stemming van ons hart bij de lezing der Schrift. Is deze slechts oorkonde der openbaring, dan moet ik een omweg maken om mij van haar tot God te verheffen; eerst moet ik in haar afdalen, en dan, van haar af, tot Hem opklommen, over wien zij handelt. In hoe geheel andere stemming brengt mij het geloof, dat de Schrift zelve Gods woord tot mij is! Het lezen van dit door den Heiligen Geest ingegeven Woord is als een onderhoud met God zelve, zegt Ad. Monod. Zoo is het ook. Als Jesaja en Paulus tot ons spreken, is het eigenlijk de Heilige Geest, die door hen tot ons spreekt. Lezen wij dan de Schrift, alsof wij God zelve tot ons hoorden spreken; en hooren wij ze lezen, zien wij dan over den lezer heen, om zijne woorden als van Gods lippen te ontvangen. Dan zullen wij ons als in Gods onmiddellijke tegenwoordigheid verplaatst gevoelen. Hoeveel vaster zal het Woord dan op ons klemmen! Wij zullen in dien weg ondervinden, dat er van het alzo gehoord of gelezen Woord kracht uitgaat in onze ziel. De menschen zeggen wel eens, dat het Woord dood is; zij verwarren echter het Woord met hun geloof; hun geloof is dood, en omdat het doode geloof de kracht des Woords niet gevoelt, wanen zij, dat het Woord dood is.

Het zij ons dan niet genoeg de Schrift te bewonderen, en te zeggen: wat is zij schoon. Dat doen de engelen ook; maar wij moeten verder gaan dan zij. Zij kunnen de Schrift niet aanmerken als een woord of brief Gods aan hen; voor hen is zij kenbron, meer niet. Voor ons is zij eene rechtstreeksche gegevene openbaring. Laat ons dan tot de Schrift komen gelijk Samuël, toen God hem riep, om tot hem te spreken, en hij antwoordde: »Zie, hier ben ik.»

Somwijlen wordt ons geloof, dat de Schrift een tot ons gericht woord Gods is, eenigszins geschokt, als wij bemerken, dat er zooveel in staat, dat ons niet rechtstreeks geldt, zoals zoovele wetten, zoovele registers, zoovele profetieën, en wat dies meer zij.

Toch is er geene reden om hierdoor het geloof prijs te geven, dat de Schrift Gods woord tot ons is.

Wij behoeven slechts in aanmerking te nemen, dat de Schrift niet voor ons alleen gegeven is, maar voor de Gemeente aller eeuwen. Dan heldert alles zich op. Er moest met meer personen gerekend worden dan onze personen, met meer tijden, dan onze tijden, met meer behoeften, dan onze behoeften; weet dit wel, en men niet, in uwe eigene belangen bevangen, dat de Schrift er zij voor u alleen. Daaruit nu, dat de Schrift alle uitverkorenen bedoelt, ja een getuigenis Gods is aan geheel de wereld, vloeit noodzakelijk voort, dat niet alles, wat er in voorkomt, ons rechtstreeks raakt, en voor elken tijd van gelijk gewicht is. Wij gevoelen ons misschien minder aangetrokken tot de Mozaïsche wetten, of tot de profetieën tegen de volken des voortijds. Laat ons echter bedenken, van hoe groot gewicht zij waren voor onze vaders; of zullen wij het beter achten, dat er met deze niet ware gerekend. Wij klagen misschien over het duister,

waarin zoo menige voorzegging, de voor ons uit gelegene toekomst rakende, nog is gehuld. Vergeten wij echter niet, dat er na ons ook nog geslachten komen, voor wie de profetie helder zal zijn, omdat zij in de tijden der vervulling zullen leven, en in het donker der laatste dagen een licht zullen behoeven, dat wij kunnen missen; of zouden wij begeeren, dat ons helderder licht gegeven werd, dan wij tot vervulling van onze plicht behoeven? Maar al is niet alles, wat de Schrift zegt, voor ons van gelijk gewicht, toch kunnen wij met alles onze winste doen. Staat er niet, dat „alle“ Schrift nuttig is? Het komt er slechts op aan om het oog van den geestelijken kenner te hebben; dan zullen wij schatten vinden, waar wij ze niet hebben vermoed.

Als wij zeggen, dat de Schrift het tot ons gesproken Woord Gods is, bevestigen wij daarmee niet, dat alles, wat er in staat, rechtstreeks ons bedoelt, en tot ons is gericht. Mag zulks van vele beloften en bedreigingen, bevelen en vermaningen, onderwijzingen en mededeelingen gelden, het geldt toch niet van alles. Er zijn in de Schrift ook woorden van menschen tot God; men denke slechts aan de Psalmen. Toch zijn ook zulke woorden woorden Gods; immers hebben de heilige mannen niet uit zichzelf gesproken, als zij in lof of klacht hun hart voor Gods aangezicht uitgoten, maar door den Geest van God zelve. En dat God hun door den Geest gesproken woord in de Schrift zijne plaats gaf, geschiedde om onzentwil. In hunne ontboezemingen wilde God ons een spiegel geven van de praktijk des geestelijken levens, waarin wij het heilige, dat in eigen boezem omgaat, als werk zijns Geestes kunnen herkennen, en ons het woord leeren, waarin wij het heilige gevoel onzer harten brengen kunnen voor zijn aangezicht. Zoo opgevat, geldt ons alles en is alles voor ons, een woord Gods tot ons en voor ons gesproken en geschreven, opdat het ons, tijdens onze gang door deze woestijn aan geen manna ontbreken zou. Wat teekent de gave der Schrift Gods zorg voor de kerk niet! Wat blijkt God rekening gehouden te hebben met den langen tijd gedurende welken de profetie zwijgen zou!

Toch moet gezegd, dat de Schrift van ons niet naar eisch gewaardeerd wordt. Velen hooren liever den knecht spreken dan den Meester, en lezen liever de boeken dan het Boek. Het is te begrijpen. Om het Woord des Geestes te verstaan hebben wij den Geest zelve noodig. Zijn licht alleen doet het juweel der Schrift blinken; zonder dat licht lijkt ons de diamant een gewone steen toe. 't Is juist de Geest, die bij vele lezers wordt gemist. Daarom blijven zij voor de waarde der Schrift blind. Laat ons dan niet vergeten om te bidden, dat de Geest, die het Woord ingaf, het ons ook uitlegge. Wij ontneeren de Schrift, als wij meenen, ze gelijk een gewoon boek bij ons eigen licht te kunnen verstaan. De Geest zelf moet ons zijn Boek leeren lezen.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Dezer dagen vond ik in een onzer vaderlandsche maandschriften de opmerking, dat er zulk een sombere toon gehoord wordt in de moderne literatuur. „Priem, de gelauwerde dichter van het Koninkinnelied, schreef „De Dood.“ Meij. Antik, 'n krachtig jong meisje, geeft haar ziel in „Scheiding.“ Mevrouw La Capelle Roobol, de begaafde jonge weduwe, noemt haar boek „Sculd.“ Van Eden voert ons naar „De koele meren des doods.“ Louise Stenatus weet, nog wel onder den vriendelijken sluipnaam „Prinses Elza“, te vertellen van „Een groot moordenaar.“ Freule Reyncke van Suwe, de jeugdige echtgenote van Willem Kloos, droomt van „Tragische levens.“ Freule de Savornin Lohman noemt haar boek „Smarten,“ en Stijn Streuvels het zijne: „Doodendans.“ „Is het nu ziek of niet? Is het lachende, blijde leven misschien te vulgair, te burgerlijk?“

Deze opmerking is wellicht van iemand, wiens leeftijd ver genoeg gevorderd is om het verleiden met het heden te kunnen vergelijken, niet slechts uit de boeken, maar uit het leven zelf, zooals het geleefd wordt, in de korte spanne tijds van ons aardse bestaan.

De verzen, waarvan we in de tijdschriften proefjes krijgen, maken ook op mij den indruk, dat de makers er van verre verwijderd zijn van de dagen van ouds. Over den vorm durf ik niet spreken, maar den inhoud, de eigenlijke gedachte, voorzóóver er gedachte inzigt, vind ik niet aantrekkelijk. Er komt mij een lijkenlucht uit tegen, die niet aangenaam aandoet, maar walging en hoofdomdraaiing teweegbrengt.

Als ik eens, een heel enkele maal, met een jeugdigen vriend of vriendin, in de gelegenheid ben om er over te spreken, merk ik, dat mijn oordeel grootelijks van het hunne verschilt. Zij schijnen beter te kunnen begrijpen, omdat zij het moderne leven voelen in hun eigen geest en lichaam. Men krijgt soms den indruk, dat de jeugd, de eigenlijke tijd is om te lijden, om de zwaarte van het leven te voelen, om erg verstandig te wezen, de wetenschap vooruit te brengen, de sociale toestanden in gunstigen zin te wijzigen, de menschen knapper, zedelijker, redelijker te maken, en zelf voortdurend onder geneeskundige behandeling te verkeerren.

Voor al is het de symboliek, die zoo aantrekt. De blauwe hemel, de sterren, de bloemen, en niet het minst 't water geeft zulk een machtige bezieling. Men zegt, dat de dood der verdrinking, zulk een zoete, zachte dood is.

Dat een jongen een meisje bemint, er meê trouwt, en vader van dertien kinderen wordt, men vindt het vulgair, onverantwoordelijk om zooveel menschen in de wereld te schoppen. En de oude Beets, die durfde zeggen: „Kom aan mijn hart, mijn dertiende kind,“ men kan hem niet meer uitstaan, al wordt zijn „Camera Obscura“ nog herhaaldelijk herdrukt.

Of het populariseren der wetenschap aan het bestaan van deze droefgeestigheid schuld heeft, durf ik niet zeggen; maar ik denk er het mijne van. Elk beschaafd mensch weet nu precies, hoe zijn lichaam er van binnen uitziet, wat de kenmerken zijn van allerlei doodelijke kwalen, hoe het lichaam der vrouw is ingericht, hoe de mensch vóór zijne geboorte wordt, na zijne geboorte behandeld moet worden, en wat misdaden de baker (door Hildebrand zoo gewaardeerd) op haar geweten heeft.

Toen wij jong waren, dachten wij aan deze dingen niet. Wij wisten wel, dat de kindertjes, ... nu ja ... wij wisten eigenlijk niets. Het was een heerlijk mysterie voor ons. Wij wisten alleen, dat wie eene vrouw gevonden heeft, eene goede zaak heeft gevonden, en een welgevallen getrokken heeft van den Heere.

En nu kan ieder, die wil, alles weten. Weten, wat gevaren aan het leven verbonden zijn, en wat ontzettende gevolgen voor de gezondheid dit en dat, met wiskunstige zekerheid, na zich sleept.

Dat onder zulke omstandigheden het zenuwlijden en de krankzinnigheid gaandeweg toenemen, behoeft dan ook geen verwondering te baren. Eer mag het tot dankbaarheid stemmen, dat het aantal lijders nog niet grooter is. Een statistiek, dezer dagen in de dagbladen bekend gemaakt, stelde de jaarlijksche toename van het aantal krankzinnigen in ons land op 271.

Nu zult ge wellicht zeggen, dat deze dingen toch eigenlijk thuis behooren in die kringen, waar men leeft zonder God, en mitsdien zonder hoop.

Maar ik merk hierbij op, dat juist deze kringen den toon in het leven aangeven, het algemeen menschelijke, in onze dagen, uitdrukken, voeden (bezielen, durf ik niet zeggen) en leiden.

Wat een bezorgdheid openbaren zelfs sommige deftige heeren in de Eerste Kamer der Staten-Generaal over de Christelijke beginselen en hare toepassing op het staatsbestuur!

Daarenboven, gij zijt immers nog niet vergeten, student te zijn geweest, en te weinig vreemdeling in ons hedendaagsch Jeruzalem, om blind te zijn voor het verschijnsel, dat ook in onze Geref. meerde kringen de wereldsmart geen onbekende zaak is?

Onze kringen zijn niet zoo lichtdicht van het algemeene wereldleven afgesloten, dat, netgeen daar gist en kookt, mer niet zoo naverken.

Het lijden der z.g. beschaafden en ontwikkelde moge in onze kringen nog gering zijn, maar dat laat zich daaruit verklaren, dat het getal dergenen, die zich met literatuur, kunst enz. bezighouden, in onze kringen ook gering is, althans in vergelijking met de groote wereld buiten ons.

Maar zoo is het niet met het lijden des geestes, en des lichaams, dat met de sociale toestanden en verhoudingen in onmiddellijk verband staat.

Neem b.v. de werkstakingen en uitsluitingen, die vallende ziekten van de moderne maatschappij. Onze broeders zitten daar misdien in, hetzij als werkman of als patroon. Sommigen staan zelfs vooraan in den strijd, en treden in het openbaar op, om te verdedigen wat, volgens andere broeders, in hetzelfde vak werkzaam, zonde voor God is.

Waagt een derde het om zich in den strijd te mengen, die krijgt spoedig een briefje van onvermogen thuis, met de onderrichting, dat hij van de kwestie niets begrijpt, ook al gebruikte hij de plechtigste termen.

En zoo geschiedt het, dat het: „vrede in uwe vestingen en welvaren in uwe paleizen“ steeds meer tot de geschiedenis, ofte wel tot de vrome wenschen van den nieuwjaarsdag gaat behooren. De teederheid des levens, de innigheid

van het gemoedsleven wordt onderdrukt, door den strijd om de macht, in de zaken des tegenwoordigen levens. Disputen over Socialisme en Calvinisme vervangen de besprekingen over wat dient tot versterking van het onderling geloof, en het vreemdeling zijn op aarde, zoekende het betere vaderland dat boven is, wordt beperkt tot het van tijd tot tijd lezen van den brief aan de Hebreëen. Zelfs in het kerkelijk leven treedt de geldkwestie meer en meer op den voorgrond. Voor de z.g. vrije kerken, niet de enorme uitgaven, waartoe de omstandigheden vaak dringen, en de uitvoering van zekere theorieën voeren, wordt het ook gaandeweg meer een strijd om het leven.

Zoo deelen ook onze kringen in de snerheid, de smart, het lijden, de moete en den strijd van de moderne beschaving.

En zoo gaat de gezelligheid, de menschelijke vreugde en opgeruimdheid, de Christelijke nartelijkheid en vertrouwelijkheid verdwijnen.

Er komt gaandeweg meer gebrek aan „zekerheid des geloofs.“ Daaruit vloeit van zelf voort somberheid, angst, vrees voor den dood; of wel, de stelling wordt vaak stilzweigend en onbewust aanvaard, dat we voor onze eeuwige belangen op Gods genade, op de verkiezing, het genadeverbond, het borgtochtelijke werk van Christus ons mogen verlaten; maar dat we voor onze aardse belangen zelf moeten zorgen, en onze eigen arm ons heil moet beschikken.

Nu, dit is niet vreemd of nieuw. Christus' eerste volgelingen kenden dien strijd der ziele ook, en daarom heeft Hij hen verzekerd van de Vaderlijke zorge Gods, ook voor het aardse leven.

Maar dan moeten we het nemen, zooals God het ons toeschikt, en niet zooals wij het zelf willen.

En daarin zit nu de grootste moeilijkheid. Althans, zoo heb ik het leven leeren kennen. Het allerzwaarste voor een mensch is: God God te laten, en zelf niet te willen zijn als God.

Van harte t.t.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Eindelijk zijn Dinsdagavond openbaar gemaakt de stukken tusschen de Nederlandse en de Engelse Regeering gewisseld om zoo mogelijk de oorlooverenden in Zuid-Afrika tot vredesonderhandelingen te brengen. Met zeldzame spanning heeft de gansche wereld er naar uitgezien en waardeert men allereerste, tot op zekere hoogte zelfs van Engelse zijde, de bijzondere tact van de Nederlandse Regeering. Om de groote belangrijkheid geven wij de stukken geheel, slechts met deze opmerking vermeld: Ofschoon Engeland nogmaals deze indirecte aanbieding van diensten der Nederlandse Regeering tot het verkrijgen van vredesonderhandeling, hoe zacht ook, afwijst, laat het anderzijds niet onduidelijk doorschemeren, dat het niet ongeinzid is te behandelen een mogelijk verzoek van de Boeren-gedelegeerden om naar Z. Afrika te gaan teneinde onderhandelingen voor te bereiden; dat het, wat meer zegt, volkomen bereid is „ernstig“ voorstellen tot vredesonderhandelingen door de „regerings-bevoegden“ der Boeren in Z. A., Steyn en Schalk Burger, te doen — in overweging te nemen, ondanks de annexatie — en dat het daaraan de voorkeur geeft, wijl de oorlog dan korter zou duren.

Indien nu de Engelse Regeering, gelijk wij verwachten, de genoemden met deze stukken in kennis stelt — dan is niet alleen thans, in bijzondere zin, de deur tot deugdelijke onderhandelingen geopend maar ook goede hoop verkregen, dat ze tot een meer of min gewenscht einde zullen leiden, wijl Engeland duidelijk bewijst niet ongaarne den vrede te willen. Indien nu Steyn-Burger maar voorstellen doet. En dat zullen ze wel. Of ze echter den Engelen bevalen zullen, is iets anders.

Intusschen verdient onze Regeering den dank van allen!

De mededeeling door de Nederlandse Regeering aan de Engelse gezonden luidt aldus:

1. Naar het inzicht van de Regeering van Hare Majesteit de Koningin ligt in de exceptieele omstandigheden, waarin een der oorlogvoerende partijen in Zuid-Afrika zich bevindt, en die haar beletten zich rechtstreeks met de andere in verbinding te stellen een der redenen die rusteloos en zonder einde in de streken een oorlog doen voortwoeden, die de brón is van zoo groote ellende.

2. Inderdaad is het een geheel exceptieele omstandigheid, dat een der beide oorlogvoerende partijen geheel ingesloten en van de buitenwereld afgesloten is en dat de vertegenwoordigers der Boeren in Europa zich verstoken zien van alle middelen van gemeenschap met de veldheeren die het hoofd van hun troepen staan. Hieruit tocht wordt de ongelegenheid geboren, dat de autoriteiten, die van de zijde der Boeren zouden moeten onderhandelen, in twee groepen verdeeld zijn, die elk middel missen om met elkaar overleg te plegen.

Het is duidelijk, dat de gedelegeerden der Boeren in Europa onmachtig tot handelen zijn, omdat ze den stand van zaken in Zuid-Afrika niet kennen, en dat de Boeren te velde zich moeten onthouden van het doen van stappen omdat zij niet op de hoogte zijn van den stand van zaken in Europa.

3. Bovendien zijn de gedelegeerden in Europa gebonden door hun geloofsbrieven, opgesteld in Maart 1900, en die hen zoo nauw aan de onafhankelijk der Republieken binden, dat het hun zelfs niet geoorloofd zou zijn, het herstel van den status quo ante bellum te aanvaarden, indien niet tegelijkertijd de wijze, waarop later opkomende geschillen

konden beslecht worden, werd vastgesteld.

4. Deze omstandigheden doen de vraag rijzen of niet een aanbod van goede diensten van de zijde eener onzijdige Mogendheid met vrucht zou kunnen gedaan worden, ten einde onderhandelingen mogelijk te maken, die anders niet zouden kunnen worden aangeknoopt.

5. Uit dien hoofd ware het van belang te achten, indien zekerheid kon worden verkregen omtrent de vraag of de Britsche Regeering geneegen zou zijn gebruik te maken van de goede diensten van een onzijdige Mogendheid, bij alden deze goede diensten zich bepaalden tot het elkander in aanraking brengen van de onderhandelaars van beide partijen.

6. Allicht ware de Regeering van Hare Majesteit de Koningin te beschouwen als voor deze taak aangewezen, naardien de gedelegeerden der Boeren zich in Nederland bevinden en alleen bij deze Regeering gecrediteerd zijn.

7. Bij alden de Britsche Regeering in dit gevoelen mocht deelen, zou er aanleiding voor de Regeering van Hare Majesteit bestaan, om aan de gedelegeerden der Boeren de vraag voor te leggen of zij bereid zouden zijn zich naar Zuid-Afrika te begeven om met de leiders der Boeren aldaar overleg te plegen ten einde na een verblijf aldaar, waarvan de duur zou zijn vast te stellen (b. v. van 14 dagen), naar Europa terug te keeren, voorzien van volmachten die in alle gebeurlijken voorzagen en die hun bevoegdheid gaven tot het sluiten van een vredesverdrag, dat zoowel de Boeren in Europa als de Boeren in Afrika op onlosmakelijke wijze bond.

8. Volgt op die vraag een bevestigend antwoord dan zou het noodig zijn dat de Regeering van zijne Britsche Majesteit aan de Nederlandse Regeering drie brieven van vrijgeleide toeverruwde, die de Boeren-gedelegeerden in staat stelden zich vrijelijk naar Afrika te begeven, er den vooraf bepaalden tijd vrijelijk te verkeerren en vrijelijk naar Europa terug te komen. Bovendien zou het dan noodzakelijk zijn dat het Britsche Gouvernement hun het vrije gebruik van een tegratisechen code toeliet ten einde de plaats te doen aanwijzen waar gemelde gedelegeerde de Boerenleiders zouden kunnen ontmoeten.

9. Na hun terugkomst zou de Regeering van Hare Majesteit de Koningin hen in aanraking kunnen brengen met de gevolmachtigden door de Regeering van zijne Britsche Majesteit voor dit doel aangewezen, en zou zij aan deze heeren volgaarne de noodige localiteit voor hunne beraadslagingen ter beschikking stellen.

10. De Regeering van Hare Majesteit de Koningin zou daarmede haar taak als geëindigd beschouwen.

11. Het behoeft geen betoog, dat desniet-tegenstaande de mogelijkheid blijft bestaan, dat de aldus aangeknoopte onderhandelingen niet tot het doel zouden leiden, maar de mogelijkheid van het tegendeel is evenmin uitgesloten, en hij dien stand van zaken schijnt het gewenscht het aanknoopen van onderhandelingen te bevorderen, in de hoop dat deze het gewenschte gevolg hebben mogen.

En met het oog op de moeilijkheid die er altoos voor een oorlogvoerende partij in ligt om hiertoe den eersten stap te doen, zou het zaak kunnen zijn dat een derde zich hiertoe leende en dienst deed als tusschenschakel.

Het antwoord der Engelse Regeering luidt aldus:

U heeft de goedheid gehad mij den 25en dezer een mededeeling van de Nederlandse Regeering voor te leggen, waarbij werd voorgesteld, dat de Reering van Zijne Majesteit met het doel, om een einde te maken aan den oorlog, vrijgeleide zou verleen aan de thans in Nederland verblijf houdende gedelegeerden der Boeren, ten einde hen in staat te stellen om met de Boerenleiders in Zuid-Afrika overleg te plegen.

Voorts werd het denkbeeld geopperd, dat de gedelegeerden en afloop van dit overleg naar Europa zouden terugkeeren met volmacht tot het sluiten van een vredesverdrag met dit land, en de Nederlandse Regeering geeft te kennen, dat zij in dat geval, later hare tusschenkomst zou kunnen verleen tot het samenbrengen van de gevolmachtigden der Boeren met de gevolmachtigde u, die door de Regeering van Zijne Majesteit mochten worden aangewezen.

De Nederlandse Regeering geeft te kennen dat zij, mocht dit plan zijner Majesteits Regeering aannemelijk voorkomen, aan de gedelegeerden de vraag zal stellen, of zij bereid zijn de bedoelde reis naar Zuid-Afrika te ondernemen.

Hieruit mag dus worden afgeleid dat de mededeeling, die ik van U ontvang, door de Nederlandse Regeering uitsluitend op haar eigene verantwoordelijkheid gedaan is, en buiten opdracht van de gedelegeerden of de leiders der Boeren. Zijner Majesteits Regeering heeft die mededeeling met den meest ernst overwogen, en terwijl zij ten volle de motieven van menschelijkheid waardeert, die de Nederlandse Regeering tot het doen van dit voorstel geleid hebben, acht zij zich verplicht te blijven bij het besluit, eenige maanden nadat de Boeren de vijandelijkheden begonnen waren door haar genomen en ter openbare kennis gebracht, dat het niet in haar bedoeling ligt, de tusschenkomst van eenige vreemde mogendheid in den Zuid-Afrikaanschen oorlog te aanvaarden.

Mochten de gedelegeerden der Boeren zelve een verzoek om vrijgeleide aan zijner Majesteits Regeering wenschen te onderwerpen, dan is er geen reden, waarom zij het niet zouden doen, maar zijner Majesteits Regeering is uit den aard der zaak buiten staat zich ten aanzien van zulk een aanvraag te verklaren, zoo lang zij die niet ontvangen heeft en in staat is haar juiste betekenissen en de gronden waarop zij berust, te beoordeelen.

Intusschen zij het mij veroorloofd er op te wijzen, dat het zijner Majesteits Regeering niet oogenblik niet duidelijk is dat de gedelegeerden nog eenigen invloed zouden hebben op de vertegenwoordigers der Boeren in Zuid-Afrika of eenige stem hebben in hunnen raad. Volgens de verklaring der

Nederlandse Regeering hebben zij geen geloofsbrieven of instructien van latere dagteekening dan van Maart 1900. Aan den anderen kant had zijner Majesteits Regeering begrepen, dat alle Regeeringsbevoegdheden, die tot onderhandelen inbegrepen, thans uitsluitend berustten bij den heer Steyn voor de Boeren van de Oranje-Rivierkolonie en bij den heer Schalk Burger voor die van de Transvaal. Is dit zoo, dan ware het blijkbaar het sneiste en meest afdoende middel om tot een schikking te geraken, dat de aanvoerders der Boeren in Zuid-Afrika zich in rechtstreeksche verbinding stelden met den Opperbevelhebber van Zijner Majesteits troepen, die reeds last heeft bekomen om elk voorstel dat hij mocht ontvangen, onmiddellijk ter overweging aan Zijner Majesteits Regeering op te zenden.

Onder deze omstandigheden is zijner Majesteits Regeering tot het besluit gekomen, dat, indien de Boerenleiders in onderhandeling mochten wenschen te treden met het doel om den oorlog te doen eindigen, de onderhandelingen niet in Europa, maar in Zuid-Afrika moeten plaats hebben.

Bovendien mag niet uit het oog verloren worden, dat indien aan de Gedelegeerden der Boeren de tijd moet worden gelaten om naar Zuid-Afrika te gaan, aldaar met de leiders der Boeren te velde overleg te plegen en naar Europa terug te keeren om den uitslag binner zending mede te deelen er ten minste drie maanden zouden verlopen, gedurende welke de vijandelijkheden zouden voortduren en wellicht noodeloos veel menschelijk lijden zou worden veroorzaakt.

Ik heb enz.

De staat van zaken op het oorlogsveld is in de laatste dagen voor de Burgers, vooral in de Kaapkolonie meer gunstig. Een klein gedeelte van de Wets-commando leed echter Maandag een ernstige neerlaag!

NOORDTJIZ.

Voor de Krijgsgevangenen op Ceylon.

Ingekomen bij Prof. Biesterveld van D. E. te Hefel f 5; van S. J. K. te Zalt-Bommel f 1.

Bij Prof. Noordtjiz van P. Dekker Kz. te Andijk f 30, en een kist boeken.

B.

De Kerkeraad der Ger. kerk te Heusden meldt, dat, zoo de Heere wil, den 9en Febr. a.s. hun Voorganger, de Eerw. heer K. de Gens, den dag hoopt te herdenken, waarop hij vóór 50 jaren in de toenmalige Christ. Geref. kerk als Ouderling werd bevestigd.

In de Zendingsbladen wordt door personen, die goed op de hoogte der toestanden zijn in Palestina, zeer geklaagd, dat het werk der Zending en der beschaving zooveel tegenstand ontmoet vanwege het Turksche bestuur. Op allerlei wijzen houdt men eerst gegeven beloften tegen, of trekt ze officieel weder in. De spoorweg van Kaifa naar Damascus, waarvan in 1893 reeds een gedeelte geopend werd, bleef daardoor onvoltooid liggen. Maar alwat het Mohammedaansche fanatisme en zijn vuilheden en wanorde begunstigt, wordt voorgestaan. Men acht het hoog tijd, dat Europa hierop toeziet. Hoe lang was die tijd er reeds niet? Doch de Turk gebruikt de gelegenheden, nu de Christelijke mogendheden de oogen dichtknijpen, of zelfs den „grooten moordenaar“ als een vriend vereren.

De Gustaaf-Adolf-Vereeniging heeft nu 45 hoofd- en 1018 takvereenigingen. Te Leipzig is het centraal comité. In 1854 deelde men aan 275 gemeenten 201,000 mark uit, en in 1901 906,800 mark aan alle gesteunde kerken. In dit jaar heeft men 38 kerken en kapellen geopend en met den bouw van 27 een aanvang gemaakt.

De Schotsche Zending van Livingstonia op het zuidereinde van het Nyassa-meer, in Britsch Midden-Afrika, zal voorzien worden van electrische toestellen. Men rekende in November j.l. de Zambese te bereiken en dat in Februari 1902 de gebouwen van dat station electrisch zouden verlicht zijn. — Zoo is Midden-Afrika reeds meer van moderne verlichting voorzien (laat staan, of ze bevalt), dan menige streek en plaats in Europa.

Sedert October wordt in Edinburg een Evangelische winterdienst gehouden in de Franche taal door den predikant André Monod van Montauban.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. Roomsche propaganda. — Het kan niet ontkend worden, dat de Roomsche kerk in de uitsluitend Roomsche landen vele leden verliest. De „Los van Rome beweging“ in Oostenrijk en het heengaan van tal van priesters in Frankrijk zijn daarvoor bewijs. Zoo men dat verlies trachten te vergoeden door in niet-Roomsche landen met meer kracht te werken? Zoo vroegen wij ons af, toen wij in „de Hope“ lazen, wat Dr. Steffens mededeelt van propaganda-meetings, die hier en daar gehouden worden. In Dubuque hebben de paters Paulisten een reeks voordrachten gehouden, die zeer druk bezocht werden, en ten doel hebben propaganda te maken. Deze samenkomsten waren gedurende een week uitsluitend bestemd voor niet-Roomschen, die alleen tot deze propaganda-diensten werden toegelaten; alleen die Roomschen werden mede toegelaten, die als vrienden de niet-Roomschen vergezelden. Die onderscheiding viel hun zeker te beurt, omdat zij die vrienden zullen hebben overgehaald, om de vergaderingen te bezoeken.

De eerste lezing voor de Protestanten werd gehouden door pater O'Callaghan. Hij verklaarde, dat het doel van zijn optreden niet was om discussies over de leer uit te lokken, maar om uiteen te zetten, wat de Roomsche kerk leert, aangaande die waarheden, welke tot de zaligheid gekend moeten worden. Dit achtte hij noodig, omdat velen

de Roomsche kerk haten en haar gaarne zouden willen uitroepen, wijl zij haar beschouwen als de moeder der goddeloosheid. Velen stemden ter goeder trouw met dit oordeel in, omdat zij geloofden, wat anderen uit vijandschap van de kerk zeiden. Om dezulken voor te lichten en eene andere beschouwing te geven, zou hij de leer en de praktijk der kerk uiteenzetten.

Dr. Steffens zegt, dat deze inleiding alleen dienen moest, om de hoorders te vleien, want hij had daarover niets gezegd, maar gesproken over de noodzakelijkheid van eene geloofsbelijdenis. Hij wees er op, dat onder de Protestanten velen eene geloofsbelijdenis overbodig achten.

Het is natuurlijk niet ridderlijk, als men belooft de leer van Rome in het licht te stellen, en inplaats van dit te doen het verkeerde in de Protestantse kerken aantoon, om het zwakke punt van het Protestantisme te doen uitkomen; maar veel van wat de pater over de noodzakelijkheid van eene geloofsbelijdenis gezegd heeft, moet worden toegestaan. Het moge waar zijn, dat deze pater met geslepenheid van den tegenwoordigen ontredderden toestand in de Protestantse kerken gebruik maakte om zielen te winnen voor zijne kerk, maar op zijne standpunt had hij het goed gezien, om op dit zwakke punt zijn aanval te doen.

Het is toch een feit, dat belijdenisloosheid in veler oog het toppunt van ontwikkeling en vrijheid is. Terecht merkt Dr. S. op, dat het treurig is, dat Protestanten aan de Roomschen de wapens in de handen geven, om hen te bestrijden, en dat dezen munt slaan uit den afval onder de Protestanten. Zoo alle Protestanten als één man de banier van hunne geloofsbelijdenis ontrollen, dan hadden zij van Rome niet te vrezen. Zoo is het, want juist onder die Protestanten, die een prooi van het koude modernisme geworden zijn, vindt Rome de meeste bekeerlingen. De noodzakelijkheid van het hebben van en vasthouden aan de geloofsbelijdenis, mogen velen zich wel van een pater Paulist laten zeggen. Daarom moet de wacht bij de poort. De afval van de waarheid in zoovele Protestantse kerken zij ons een baken in zee, en doe ons vasthouden aan onze Gereformeerde belijdenis. Wij bevelen ons op een hellend vlak, als wij om allehande gediensigheden der praktijk op het punt van belijdenis water in den wijn doen.

Het predikambt minder begeerd. — In de laatste vier jaren is het getal candidaten voor de bediening des Woords in de N.-Am. Presb. kerk (Noord) met bijna 10% verminderd van 917 tot 591, en in de Presb. kerk (Zuid) met ongeveer 5% van 402 tot 317. Ook in andere kerken neemt dit getal af.

Hiervoor worden vele oorzaken genoemd. Die oorzaken worden verschillend opgegeven, al naarmate het standpunt is, waarop zij staan, die naar die oorzaken zoeken.

Van geloovige zijde wordt het vermindern van het getal dergenen, die het predikambt zoeken, toegeschreven aan gebrek aan vroomheid des harten, aan zucht naar aardse rijkdom, aan wereldschgezindheid en wereldgelijkvormigheid. Geld verdienen wil men liever, dan den Heere dienen in het evangelie.

Van ongelooovige zijde worden andere oorzaken genoemd. Een zekere Dr. Cooper zegt, dat de oorzaak gezocht moet worden in de bekrompenheid der kerken tengevolge van hare gebondenheid aan een eenmaal vastgestelde belijdenis. Er zijn tal van bekwaame, godsdienstige (?) jongelingen, die hoewel niet wereldschgezind, een afkeer hebben van den band der belijdenis en tengevolge van hunne verstandelijke ontwikkeling evenzeer een afkeer hebben van een beroep, dat opgaat in de verdediging van een vastgesteld leerstuk. Zij willen zich niet voor altijd aan een zeker leerstelsel verbinden. Door de studie wordt hun geestelingskring verruimd, zoodat zij de bekrompen theologie, met welke zij van stad of dorp aan de hogeschool komen, loslaten en daarom ook afzien van het voornemen, om predikant te worden.

Dr. Cooper denkt, dat er verandering komen zal in dezen toestand, als de kerken de predikatoelen openzetten voor vrijheid en vooruitgang, en gingen inzien, dat een groot gedeelte van wat tot hertoe voor waarheid gegolden heeft, als „nuttelooze overlevering en waardelooze bagage verworpen moest worden, wijl het zijn tijd gehad heeft.”

Hoe ver de geloovigen en ongelooovigen in de beoordeeling van genoemd verschijnsel ook uiteengaan, toch hebben beiden gelijk, want gebrek aan vroomheid des harten en wereldschgezindheid gaan met het ongelooft samen.

Uit de taal van Dr. Cooper blijkt opnieuw, wat strijd tegen de belijdenis gevoerd wordt, omdat men Gods Woord losgelaten heeft. De raad door hem aan de kerken gegeven dat juist haar ondergang bewerken en uit zijne volgelingen zal Rome straks zijn buit vinden. Het is volkomen waar, wat Dr. Steffens naar aanleiding van de rede van pater O'Callaghan nog zegt: „Op den duur houden de menschen het nog liever met eene valsche geloofsbelijdenis dan met een Christendom boven geloofsverleedheid, zoodat welker Thorbecke het noemde.”

Het werken van mannen als Dr. Cooper moet niet minder dan dat van de Roomsche propagandisten ons vermanen, om vast te houden aan Gods Woord en aan de uit dat Woord getrokken en op dat Woord rustende belijdenis. Men wake voor den eersten stap in de verkeerde richting, en late ter wille van niemand een deel der belijdenis los.

SCHOLTEN.

Ingezonden.

Geachte Redactie,

Zoudt u in uw volgend nummer onderstaand stukje willen opnemen?

Gemeente des Heeren,

Zondag 9 Februari is door het Bestuur van den Wereldbond van Christen-Studenten, waarbij ook onze „Nederlandsche Christen-Studenten-Vereeniging” is aangesloten, bestemd, even als vorige jaren, tot Dag des

Gebeds. Op dien dag worden over de geheele wereld door al de vertakkingen van dien Bond (in ons land: Leiden, Utrecht, Groningen, Amsterdam, Kampen, Delft,) bidstonden gehouden voor de Studenten.

Geen Christelijke actie kan echter kracht ontwikkelen, als zij los staat van de Gemeente, en daarom is het, dat wij langs dezen weg tot u komen, om ook uwe voorbede te vragen voor dit werk der Inwendige Zending in de Studentenwereld.

Wij hopen, dat door deze bede het verantwoordelijkheidsgevoel van de Gemeente voor deze beweging worde versterkt.

Namens het Algemeen Bestuur der N. C. S. V.,

J. D. DE STOPPELAAR, President.

H. DE BIE JR., Secretaris.

Utrecht, Smeetsbrug 139bis.

Boekaankondiging.

De Poëzie en de Godsdienst der Psalmen door James Robertson, Hoogleraar in de Oostersche talen aan de Universiteit te Glasgow. Vertaald door P. W. Stutterheim, pred. bij de Herv. gem. te Ginneken. Onder medewerking van Dr. J. J. van Toorenebergen. Culemborg, Blom en Olivierse 1901.

Prof. Robertson is onder ons een goede bekende. Voor enkele jaren zag van hem een werk het licht, dat een krachtigen aanval bevatte op de nieuwe critische beschouwing van het Oude Testament en in de Nederlandsche vertaling onder den titel: „Israëls oude Godsdienst”, hier te lande een goed onthaal vond. Thans heeft Dr. Stutterheim met medewerking van Prof. van Toorenebergen een ander werk van dezen Hoogleraar vertaald, waarin de moderne voorstelling van den oorsprong der Psalmen aan een degelijk onderzoek wordt onderworpen. Prof. Robertson valt de moderne critici niet met harde woorden op het lijf, hij maakt zich niet met enkele phrasen van hunne opvattingen en redeneeringen af. Maar hij gaat er op in, wikt en weegt ze nauwkeurig en brengt er degelijke, zakelijke argumenten tegen in. In dit werk toont hij aan, dat de moderne hypothese over het ontstaan der Psalmen op onvoldoende gronden rust en bij een nauwkeurig onderzoek van Israëls godsdienst onhoudbaar is. De moderne critici hebben de vroeger aangenomen orde geheel omgekeerd; volgens hen zijn eerst de profetische boeken, is daarna de wet, en zijn ten laatste, dus na de Ballingschap, vooral in de Maccabeërsche periode, de Psalmen ontstaan. Maar Prof. Robertson stelt in het licht, dat, al zijn er ook Psalmen in onzen bundel, die uit dien tijd na de Ballingschap dagteekenen, er toch op grond van uit- en inwendige getuigenissen, op grond van heel de geschiedenis van Israëls godsdienst, overvloedige redenen zijn om aan te nemen, dat vele Psalmen uit den tijd vóór de Ballingschap dagteekenen en door en sedert David vervaardigd en gezongen zijn. Al is zeker niet elke uitspraak en redeneering van den Schrijver boven critiek verheven; over het geheel is zijn boek rijk van inhoud en leering, een aanwinst voor de apologetiek en een voorbeeld voor de wijze, waarop de moderne critiek moet weerlegd worden. Laten allen, die met de studie des O. Test zich bezighouden, het zich aanschaffen en lezen!

Christophilus. Jaarboekje ten dienste der Christelijke Jongelingsverenigingen in Nederland voor 1902. Negen- en twintigste Jaargang. Uitgegeven door en ten voordeele van het Nederlandsch Jongelingsverbond.

Het Nederl. Jongelingsverbond telt thans 308 afdelingen en 7429 leden. Het Jaarboekje, dat het uitgaaf, spreekt met dankbaarheid van vooruitgang in verbond en afdelingen, geeft een overzicht van al de Christelijke Jongelingsverenigingen in ons vaderland en daarna een mengelwerk, waartoe bekende en geliefde Schrijvers als Dr. J. H. Gunning Wz., A. J. Hoogenbirk, Dr. Karres, P. J. Kloppers, Dr. Moeten, Dr. J. J. van Noort, J. Zeverboom en W. Liotard bijdragen leverden.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Door Gods goedheid werden wij heden verblijd met de geboorte van een welgeschapen dochter.

DR. G. KEIZER

A. KEIZER—

NOORDZIJ.

TIEL,

29 Jan. 1902.

Met dank aan den Heere, geven wij kennis van de geboorte eenr welgeschapen dochter.

R. K. M. HUMMELSEN.

M. HUMMELSEN—SMIT

Pastorie LANGESLAG,

HEINO, 2 Febr. 1902.

Den 28 Januari l.l. werd plotseling uit ons midden weggerukt ons geacht medelid

Rt. de Vries Jzn.,

in den ouderdom van 21 jaar. Eene ongesteldheid van slechts 4 dagen maakte een einde aan zijn jeugdig leven. Trooste de Heere ons en zijne diepbedroefde betrekkingen. Moge deze ernste roepstem ingang vinden in menig jongelingshart, opdat vele jongelingen uit dit sterfverloren leerden.

Namens de Ger. Jongel.-Ver.

„Samuel”,

J. SNOEK, President.

J. H. v. DOORN, Secretaris.

Urk, 4/2 '02.

Den 15den Juni 1901 heeft het den Heere behaagd door den dood van onze zijde weg te nemen, onzen geliefden Man en Vader,

DS. K. KREULEN,

EMER

Zijn leven was Christus, alzo zijn sterven gewin. Dat was en is, met het oog op het eeuwig samenzijn met den Heere en al zijn volk, onze troost.

De Weduw., Kinderen

en Schwadkinderen,

R. KREULEN—BOSMA.

Kalamazoo (Mich.) N.-Amerika.

A. KREULEN

A. KREULEN HOUTGRAAF.

Dordrecht, Nederland

JOHN Vlieg

JOH Vlieg—KREULEN.

S. D. KREULEN.

Kalamazoo (Mich.) N.-Amerika

Door omstandigheden eerst leden afgeplaatst.

Inden kwam tot ons het droeve bericht, dat onze geliefde broeder

Jan Siebolds Bolt,

ten huize van zijn Schoonzoon Dr. B. Veenstra te Vlissingen, is overleden, in den ouderdom van 82 jaar, waarvan hij 40 jaren als Diacon onze gemeene met liefde en getrouwheid heeft gediend. Thans geniet hij na zijn langen pelgrimsweg, de rust die God zijn volk bereidt.

Trooste de Heere de bedroefde Familie.

Namens den Kerkeraad der

Geref. kerk te Lerne,

G. v. D. MUNNIK, Praeses.

M. RITZEMA, Scriba.

LEENS,

27 Jan 1902

Twee bekwaame Scheepmakers

voor houten Scheepsbouw kunnen ter- stond voor vast werk geplaatst worden bij G. B. DE HAAS Schans MAASSLUIS.

Een meisje van nette burger familie, 22 jaar G. G., goed bekend met het naaien en verdere w.h., zag zich gaarne

GEPLAATST

in een NET CHRIST. GEZIN als assistente in de huishouding. Br. fr. tell. P. aan den Uitgever van de Bazuin

GESMOLTEN RUNDVET.

Voor den verkoop van eigen gesmolten

RUNDVET

worden overal SOLIDE

AGENTEN GEVRAAGD.

Br. tell. V. A. Uitgever van dit blad.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper.

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

NIEUWE BRIEFKAARTEN.

met of zonder firma bedrukt worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door ZALSMAN te Kampen.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een Greidplaatsje

met bouwland, dicht bij Christ. School en Kerk in FRIESLAND.

Brieven franco, letter O., aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

SPANJE — FRANKRIJK.

PRIJS-COURANT

VAN

„DE VLIJT,”

VOORSCHOTEN.

TELEGRAM-ADRES: VLIJT-VOORSCHOTEN.

Conditiën.

De accijns is onder de prijzen begrepen.

Het anker wordt gerekend op 45 flesschen.

Flesschen en emballage worden berekend, maar tegen denzelfden prijs teruggenomen.

Bij bestelling van 3 ankers wordt een korting van f 1,— per anker toegestaan.

Extra Aanbieding.

Door gunstigen inkoop en voordelige conditiën kunnen wij den Franschen Landwijn

Medoc leveren à f 22,— het anker.

SPANJE.

Heilig-Avondmaalwijn

Onze handel bepaalt zich hoofdzakelijk tot de Spaansche en Fransche Wijnen en Geheel-onthouders-dranken.

Daar door ons dit jaar eene groote hoeveelheid Spaansche Wijnen werd aangekocht, zijn wij in staat deze Zoete Wijnen tot ongekend lage prijzen te leveren. In vergelijking met vorige jaren is de daling dit jaar buitengewoon.

Daar onze firma veel wijn voor het Heilig Avondmaal levert, bejeveren wij ons bij billijken prijs goeden wijn te leveren.

Ook nu weder is door onze firma uit Spanje, een Roode Bergerac betrokken, genaamd Bergerac Tinto.

Bergerac Tinto. Roode Bergerac

Vino para la Santa Wijn voor het

Communio. H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importumato de Espana exclusivamente para servir a la Santa Communio en nuestra Iglesias-Neerlandesa.

Hij bevat weinig alcohol en is door zijn zoet zachten smaak en zijn Roode kleur meer dan eenig andere soort voor dit doel geschikt. Prijs per 2 flesschen a 400 gr. of 1 heele van 800 gr. f 0,85.

Ook de Witte Bergerac wordt in vele Kerken voor het H. Avondmaal gebruikt; de prijs hiervan is vanaf heden f 0,80 per flesch.

Spanje geeft ook vele Zoete Wijnen, welke voor geneeskundige doeleinden worden gebruikt. Ook deze worden door ons geïmporteerd en laag geprijsd.

Geneeskundige Wijnen.

Mistela Tinto per flesch . . . f 1,—

„ „ „ 1/2 „ . . . 0,50

„ „ „ 1 „ per flesch . . . 1,20

„ „ „ 1/2 „ „ . . . 0,60

Hij is opwekkend voor de maag. Heeft den natuurlijke zoeten druivensmaak en wordt bij Kina van Dr. De Vries gebruikt.

Oude Malaga per flesch . . . f 1,20

„ „ „ 1/2 „ „ . . . 0,60

Deze krachtige wijn wordt door alle doctoren bij zieken aangewend. Hij is kracht-aanzettend en opwekkend.

Portwijn.

Roode Portw. f 0,90

„ „ 2es - 1,20

„ „ 1es - 2,—

Witte Portwijn - 1,10

„ „ - 1,30

„ „ - 2,—

Madera en Sherry.

Madera f 0,85

Madera Dry - 1,10

O. Madera Dry - 1,30

Gold Sherry f 1,10

Fine G Sherry - 1,20

Pale F. Sherry - 1,40

Gold Sherry is zoeter dan Pale Sherry, terwijl ook de kleur van Gold Sherry lichter is dan van Pale Sherry.

Kerkeraaden of Predikanten kunnen gratis ter kennismaking een flesch Avondmaalwijn ontvangen.

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

door J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paascheest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hie-

van 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich

aan te melden bij zijn gewonen Boekh.

of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

LIJDESWEKEN.

Bij JAN HAAN te Groningen is verschenen:

JEZUS LEVENSWOORDEN,

aan het kruishout gesproken.

Zeven Leerredenen door D. FELIX, v. d. m.

te Roden.

Prijs 0,60.

Gunstig aanbevolen in „De Bazuin”

en verschillend kerkbladen.

Voor vacante kerken uitzemend

geschikt.

ZALSMAN te Kampen is uitgever van het

Kerkelijk Handboekje,

zijnde een kort uittreksel van de voornaamste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post acta van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619.

Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden.

Opnieuw uitgegeven door de Synode van de Gereform. Kerken in Nederland, g-houde te Voorgeveen 1860.

310 bladz. gebonden f 1,65.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te BREUKLEN is vanwege het Geref. Traktaten-genootschap „Filippus” verschenen:

Prijs

XII. Drie Kerstliederen . . . 1 Ct.

XIII. De zegen eener vrij-

mo-dige Belijdenis . . . 2 „

CXLI. Een Politie commis-

saris en een di-nstknacht van

Christus . . . 2 „

CXLII. A. Littooj. „De Ar-

beid van „Fil.” in b-trekking

tot het Genadeverbond . . . 10 „

328 Prins Willem III . . . 1 „

329. Wilt gij gezond worden? . . . 1 „

330. Geen steen onder de kiel . . . 1 „

331. Niemand zeide iets

tot mij . . . 1 „

Het bovenstaande is bij

alle soliede Boekhandelaars

te bekomen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schenen:

FEESTSTOFFEN

door

S. VAN VELZEN,

in Leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEEDE DRUK 289 BLAZZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen

kostte vroeger f 1,75. De tweede druk

met zeer duidelijke letter, slechts f 1,00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Na ontvangst van postwissel f 1,—

wordt het franco verzonden door

den uitgever.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER-

BURG te HAUDEEN verschijnt de

DERDE JAARGANG

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte

lezen en uitleggen van Gods Woord,

onder redactie van Prof. L. LINDE-

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 14 Februari 1902.

Tot II: 1a, Blaast de Bazuin!

Hagg. I: 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12, ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

DEP. CORR. M/D. H. OVERHEID.

Aan de Diaconieën van de Geref. Kerken.

Dezer dagen komt van verschillende zijden uit uw midden tot mij, als Secretaris van Deputaten van de Geref. Kerken voor de Correspondentie met de Hooge Overheid, het verzoek, om eenige inlichting te geven over het invullen van de op nieuw door de gemeentebesturen, op verzoek van Z. Exc. den M.n. v. Binnenl. Zaken, toegezonden tabellen voor de statistiek van het armwezen.

Van een officieel advies mijnerzijds kan er natuurlijk geen sprake zijn.

Ook nu wordt, om de Regeering in dezen behulpzaam te zijn, van de zijde van den Min. gewezen „op het groote belang dezer aangelegenheid.”

Maar Z. Exc. herinnert tevens aan de gemeentebesturen, dat de „uitnodiging” tot invulling van de tabellen aan de besturen van Kerkelijke inrichtingen „slechts kan geschieden in den vorm van een bevelde verzoek.”

Hieruit volgt, dat indien de Diaconieën nog deelen de bezwaren, reeds vroeger in *Heraud* en *Bazuin* geuit tegen de invulling van al de tabellen, zij die met de letters A tot F gerust ter zijde kunnen leggen. Zij behoeven dan alleen tabel No. 9 in te vullen en deze vóór den bepaalden datum (15 Maart?) aan het Dagelijksch Bestuur der gemeente te doen toekomen.

M. NOORDTJIS.

Kampen, 12 Febr. 1902.

PLAATSELIJKE KERKEN.

STELLENDAM. Zondag 2 Febr. 11. maakte onze Eerw. Leeraar Ds. H. Volen aan de gemeente bekend, dat hij beroepen was in de Geref. gemeente te Tienhoven Mogde de keuze, die ZEW. in dezen zal doen, Gode welbegaanlijk zijn.

Namens den Kerkeraad,

M. KLINK, Scriba.

LANGERAK, 9 Febr. 1902. Alhier is met bijna algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar de Welc. heer Ds. N. G. Kerries van Biezelinge en Kapelle.

Namens den Kerkeraad,

G. VAN MIDDELKOOP, Scriba.

ZALK, 9 Febr. 1902. Heden nam onze zeer beminde Leeraar Ds. J. E. Reijenga afscheid van deze gemeente met de woorden uit 2 Cor. 5: 10. Stille de Heere hem voor de gemeente te Leerdam ten rijken zegen, gelijk hij hier reeds geweest is, en vervulde Hij hier spoedig de ledige plaats.

Namens den Kerkeraad,

R. NEUTBOOM, Scriba.

ST-ANNA-PAROCHIE, 10 Febr. 1902. Gistermorgen maakte onze geliefde Leeraar, de Welc. heer Ds. J. Veenstra, aan de gemeente bekend, dat hij een roeping had ontvangen van de Ger. kerk te Schiedamschenhoofd. Terwijl deze roeping voor onze gemeente een nieuwe beproeving is, zoo blijft toch onze hope op Hem, die gezegd heeft: zij zullen niet beschaamd worden, die op Mij vertrouwen. Geve de Heere onzen geliefden Leeraar genade om in dezen, met vrijmoedigheid de keuze voor onze gemeente te doen: „Ik blijf bij u.”

Namens den Kerkeraad,

R. HEMMIS, Scriba.

LEXMOND, 10 Febr. 1902. De kerkeraad der Geref. kerk alhier heeft benoemd tot zijn Scriba den Ouderling

A. RITVELD.

BOXUM, 10 Febr. 1902. Gister mochten wij het genoegen smaken, de gemeente in kennis te stellen, dat de beroepen Leeraar, Ds. K. Doornbos van Wolvega, de roeping naar onze kerk heeft aangenomen. Ruste des Heeren zegen op dit genomen besluit, ter ere zijns Naams, en tot welzijn ook van de kerk des Heeren te dezer plaatse.

Namens den Kerkeraad,

B. V. D. BERG, Scriba.

HARDINXVELD, 11 Febr. 1902. Voortaan moeten alle stukken voor de kerk alhier geadresseerd zijn aan H. Swets.

Namens den Kerkeraad,

H. SWETS, Scriba.

WOLVEGA, 11 Febr. 1902. Zondag maakte onze geachte Leeraar Ds. Doornbos de gemeente bekend, de roeping van Boxum te hebben aangenomen.

Namens den Kerkeraad,

J. VAN EK, Scriba.

ARNHEM 4, 12 Febr. 1902. Door den kerkeraad der Ger. kerk alhier is het volgende drielid gesteld (alphabetisch) Ds. J. v. d. Berg te Slidrecht, Ds. R. P. Haan te Giessendam en Ds. L. Kuiper te Hoogeveen.

Namens den Kerkeraad,

M. A. HAFEMANS, Scriba.

HEUSDEN, 9 Febr. 1902. Het was heden voor onze gemeente, en anderen buiten haar, aangenaam, doch niet zonder droefheid, toen onze geliefde broeder en Voorganger K. de Geus naar aanleiding van Ps. 77: 12 en 13 herdacht, hoe hij vóór 50 jaren als Ouderling der Christ. Geref. kerk werd bevestigd; en sinds dien tijd tot heden in den arbeid van Gods koninkrijk is werkzaam geweest. Nadat hij ons, de laatste 8 jaren, beide in leer en leven met liefde en toewijding gesticht heeft, legt Z. Exc. dezen arbeid vanwege onderdom ter neder om ons met 1 Mei a.s. te verlaten, en te Utrecht in de nabijheid zijner kinderen zich te vestigen. Ouderling G. Kuipers, sprak namens de gemeente op hartelijk waardeerende wijze tot den Jubilaris en verzocht de vergadering te zingen Ps. 92: 8.

Namens den Raad der Geref. Kerk,

A. H. HANSEN, Scriba.

GARNIZOEN ASSEN.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk van Assen verzoekt dringend aan Ouders, Voogden en Kerkeraden, tijdige opzending van de attestaties der jongelingen, die straks hier in garnizoen komen. Hij beveelt tevens ten eerste aan het „Tehuis” voor Militairen, huisvader E. Westerop.

W. W. SMIT, Prae es.

J. VAN DALEN Hzn, Scriba.

CLASSEN.

Classis Meppel.

Vergadering van de Classis Meppel op Dinsdag 18 dezer.

Praeparatoir-examen van den heer R. Middeldijk, Cand. der Theol. School te Kampen. Capita Exegese: O-T Jez. 1, N-T.??? Tekst voor de proef-predikatie Filipp. 2: 12b, 13.

Inning der coll. voor de kas E. B. P., de Theol. School, en voor den arbeid onder de gedoopten in de Prov. Drente.

F. HAVERKATE.

Zuidvolde, 4 Febr. 1902.

Classis Edam.

Vergadering der Classis Edam op Donderd. 20 Febr. v. m. 10 n. te Edam.

Agendum: Gewone zaken.

Namens de Classe,

M. V. D. MAST.

Classis Amsterdam.

De vergadering der Classis Amsterdam zal D. V. gehouden worden op Woensdag 12 Maart 1902. Punten voor het Agendum worden bij een der ondergeteekenden ingewacht vóór 24 Februari a. s.

Namens de Geref. kerk van Amsterdam,

A. GROENENDIJK AZN., Vondelstraat 27.

J. EIJNKEI, Jan Steenstraat 104.

De Classis-Haarlem

vergadert D. V. 18 Maart a. s. op gewonen tijd en plaats.

Namens de Raden der Geref. Kerk te Haarlem,

R. MULDER.

Classis Zwolle.

De vergadering der Classis Zwolle, te Zwol'e gehouden den 6 Febr. j. l., heeft, na gehouden praeparatoir examen, den Theol. Candidaat G. H. A. v. d. Vegte van Langeslag, bij Heino o, beroepbaar geseld voor de Ger. Kerken in Nederland.

En de Cand. H. Brinkman, beroepen predikant te Oldemarkt is, na peremptoir examen, door haar toegelaten tot de bediening des Woords en der sacramenten.

Volgens ons toegezonden (officieus) bericht. — RED.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Schouwerzijl.

Met hartelijken dank geven wij kennis van de goede ontvangst der volgende giften en collecten.

Winschoten	f 7,—	Haren	f 10,00
Scheemda	f 10,42	Grootegast	f 3,—
Veenendaal	f 2,50	Oostwolde	f 7,00
Groningen	f 131,25		

Nagekomen giften uit Zoutkamp f 7, Winsum (Gr.) f 3.

Nog ontbreekt ons veel. 't Gebod der naastenliefde doet ons hopen, dat kerken in de Provincie Groningen, die nog steeds onze circulaire onbeantwoord lieten, ons haren steun niet onthouden. Helpt nu en helpt naar vermogen, dan zal niet alleen ons kerkgebouw spoedig vrijzitten, maar ook de niet te groote schuldenlast ons hope bieden, eerlang ook een pastorie nevens de kerk te kunnen bouwen.

Namens den Kerkeraad,

P. DE HAAN.

Schouwerzijl, 7 Febr. 1902.

Voor de kerk te Moerdijk.

Tot en met 31 Januari 1902 met hartelijken dank ontvangen voor den bouw van kerkgebouw en pastorie der Geref. kerk Van Ds. V. te R. f 5, A. G. te Kl. f 2,50, J. G. te Th. f 2,50, L. G. te Th. f 2,50.

Van den Geref. kerken te: Nieuw-Amsterdam f 2,50, Gasselster-Nieuveveer f 2,50, O. en N. Wetering f 2,50, Heineoord f 1, eiland Marken f 1,50, Urk f 5, Bedum f 2,82 1/2, Nalldijk f 2, Velsen f 2,50, Zierikzee f 2, Marum f 2, Zwaamerdam f 1, Zegwaard f 1, Uithoorn f 1, Uithoorn f 5, Schoonebeek f 5, Lemmer f 2,50, Harderwijk f 1, Nieuw-Pekela f 2,50, Dokkam f 2,50, Bommel f 0,50, Oudshoorn f 1, Rozenburg f 1,50, Leerdam f 2,47 1/2, Groningen f 2,50, Heerenveen f 2,50, Hilversum f 10, Alblasserdam f 2,50, Reitsma c. a. f 2,50, Leiden f 2,50, Westmaas f 2, door Ds. Voigt van Kuevorden f 7,50, Raamsloot f 2,50, Nieuw-Bekkerland f 1,50, Ferwerd f 5, Epe f 2,50, Charlois f 2, Werkendam f 2,50, Ter Neuzen f 5, Tzummarum f 1, St.-Jacobi-Parochie f 1, Sluipwijk f 1, Vreeswijk f 2,50, Sneeuwijk f 2, Zeist f 3, Cuabard f 1, Stads kanaal f 2,50, Winsum f 2, Hengelo f 2, Geref. kerkeraad Montfoort f 1,30, Zwaanslag f 2,50.

Namens den Kerkeraad,

W. SCHRIEK, Scriba.

Prov. Kas voor hulpbeh. Kerken in Overijssel.

Met dankzegging ontvangen de volgende collecten van:

Deventer A	f 6,65	Staphorst	f 3,41
Ommen	f 10,—	Sneeuwijk A	f 3,60
De Krim	f 4,82	Sneeuwijk B	f 9,16
Genemuiden	f 6,50	Stad-Vollenhove	f 3,70
Hasselt	f 7,20	Ambt Vollenhove B	f 2,48
Kampen	f 61,12	Wilsom	f 1,—
Kampervveen	f 0,91	Zalk	f 3,31
Langeslag	f 2,72	Zwartsluis	f 22,32
Oldemarkt	f 2,—	Zwolle	f 55,60
Rouveen	f 24,27		

De Penningm.,

SCHREPS, v. D. M.

Deventer, 10 Febr. '02.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Twijzel (b'e rede van Ds. Nieboer)	f 8,43	Scheveningen B	f 13,88
St. Anna-Parochie A	f 7,87	Giessendam B	f 2,50
Beetsum	f 17,56	Hasselt	f 6 Dec. c.
Bergum	f 3,80	Kampen	f 75,55
Boxum	f 7,50	Rouveen	f 17,87
Britsum	f 7,31	Ambt-Vollenh. A	f 5,40
Brilukum	f 10,25	Wilsom	f 1,—
Eernewovde	f 1,61	Zalk	f 4,44
Garijp	f 8,04	Wilsom	f 1,32
Hallum	f 17,—	Barloo	f 7,52
Hijlaard	f 5,60	Houwerzijl	f 5,90
Hijum	f 4,02	Leens	f 18,48
St.-Jacobi-Parochie	f 2,90	Middelstum	f 31,07

Leeuwarden	f 34,61	Pieterburen	f 14,18
Marrum	f 8,93	Schouwerzijl	f 4,45
Oenkerk	f 7,90	Uithoorn	f 21,20
Stiens	f 3,20	Uithoorn W. G.	f 25,67
Suameer	f 0,42	Uithoorn O. G.	f 6,03
Suawonde	f 7,27	Ulrum	f 17,59
Wartena	f 1,67	Warfum	f 15,14
Wirdum	f 9,15	Winsum	f 13,56
Westzaan	f 4,14	Zoutkamp	f 12,97

Contributies.

Door Ds. A. H. Nieboer te Burum, Corr. Cl. Kollum, de contrib. uit Augustinusga-Surhuizum, Corr. R. S. Gjallega, te Augustinusga van Ds. H. J. Schoolland f 0,50, C. W. Folkerisma f 0,50, T. Hausma f 0,50, H. Dijkstra f 0,50, J. Looijenga f 0,50, D. Oosten f 0,50, B. Veenhuizen f 0,50, K. v. d. Veen f 0,50.

Uit *Butterpost*, Corr. W. J. IJlstra, van Ds. S. Bosma f 1, R. J. Elinga f 1, Wed. Rispen f 1, W. R. Bijma f 1, L. Hoeksema f 1, C. van der Henne f 1, H. de Bruin f 1, W. IJlstra f 0,50, Willem Reitsma f 0,50.

Uit *Koolen*, Corr. Wiebe H. Postma, te Twijzelerheide, van Ds. H. K. Zijlstra f 0,50, Klaas Zijlstra f 0,25, P. Zijlstra f 0,25, L. Hietkamp f 0,25, G. Kempenaar f 0,25, Th. Veenstra f 0,10, J. Jansma f 0,25, A. Bosma f 0,25, Joh. Dijkstra f 0,25, P. Storm f 0,25.

Uit *Twijzel*, Corr. I. Postma, van Ds. Weijenberg f 2,50, T. Rinsema f 2,50, B. Rinsema f 2,50, A. Rinsema f 2,50, Wed. de Vries f 1, G. Bijker f 0,50, T. Zijlstra f 2,50, J. Zijlstra f 0,50, O. v. d. Veen f 1, J. Rinsema f 0,40.

De Penningmeester

van de Theologische School,

Dr. H. FRANSEN.

Zwolle, 8 Febr. 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Van A. Gruijs Sr. te Zaandam, van gebr. postzegels f 2,— Door Ds. Renting, coll. Zend. bijeenkomst te Winterswijk f 7,85, en gev. in de coll. aldaar f 1,80 te zamen

f 9,65

N. B. Vermelding in „de Bazuin” geschiedt alleen op te zoek.

Doersborg,

10 Febr. 1902.

B. DE MOEN,

Quaestor.

Voor de Zending op Soemba.

Collecte van de kerk te:

Wildervank	f 28,97	Middelstum	f 46,39
Nieuw-Amsterdam	f 14,01	Schouwerzijl	f 12,23
Uithoornmeeden O. G.	f 14,23	Haulerwijk	f 3,33
Ulrum	f 50,—		

A. Gruijs te Zaandam, verkoop gebr. postzegels - 1,50 Ds. Oegema te Wildervank, gev. i/d. coll. f 1,25 & 2,50 - 3,75 Ds. Steinhart te Wijhe, van wijlen G. J. A. een coupon f 2,97.

Van de kleine Annigje D. met eenige postzegels f 0,15. Voor 't lezen van de *Heidenode*: van de fam. Br. f 2,50, G. M. f 0,25.

H. v. d. V.; G. v. d. W.; B. H.; A. B.; Johanna N.; M. T.; E. v. M.; A. K.; H. S.; G. P. ieder 1 gld = 10 gld. van D. v. M. voor idem f 0,64;

van de 2 broertjes G. en J. H. S. f 0,15, samen - 16,66

Ds. Huijenga te Stedum van de Jongel.-Veren. - 9,36

J. Muller te Feerwerd, uit het busje der Jongel.-Veren. „Bidt en Werk” te Ezinge - 5,56

Ds. Woldinga te Ten Post uit het Zend. busje der Jongel.-Veren. - 4,—

P. H. Dijksterhuis te Hoogkerk uit het Zend. busje der Jongel.-Veren. - 3,35

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithoorn, 10 Febr. '02.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Postwissel S. G. te E	f 5,—
-----------------------	-------

A. Gruijs Sr. te Zaandam, opbrengst gebruikte postzegels - 1,50

Mevrouw K. v. A. te Gorinchem - 10,—

Door Ds. Kropveld van Mevr. J. W. Hartgerink te Deventer - 5,—

Met vriendelijke aanbeveling,

N. Koops,

Oost-Vestplein 65.

Rotterdam, 10 Febr. 1902.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXIII.

Aan de genademiddelen komt als zoodanig en op zichzelf beschouwd niet anders dan eene zedelijke werking toe. Zij hebben in zichzelf de kracht niet, om te herscheppen, want de genade Gods stort zich niet in de middelen over, maar gaat er mede gepaard. Al is het, dat God in zijne groote goedheid zich van

middelen bedient en in verband met middelen werkt, toch blijft Hij zelf van die middelen onafhankelijk, daalt Hij neder in het hart van den zondaar, en werkt Hij daar met zijn genade en Geest op rechtstreeksche, onverwinnlijke, ofschoon ook zachte en lieflijke wijze.

Van de sacramenten behoeven wij echter in dit verband niet nader te spreken. Het was er ons, voorzover wij ze ter sprake brachten, slechts om te doen, om de natuur en de werking der genademiddelen in het

algemeen met een enkel woord in het licht te stellen. Thans kunnen wij ons bepalen tot het genademiddel des Woords, en de vraag trachten te beantwoorden, welke werking daar aan bij wedergeboorte en bekeering toekomt.

Wijl de genademiddelen in het algemeen, op zichzelf beschouwd, slechts eene zedelijke werking kunnen uitoefenen, spreekt het vanzelf, dat dit ook geldt van het Woord. Althans bestaat er op Gereformeerd standpunt ten volle recht, om dit besluit

te trekken. Bij Rome is dit anders, wijl het tusschen de genademiddelen een wezenlijk onderscheid maakt, aan het Woord slechts eene voorbereidende, opvoedkundige, daarentegen aan het sacrament eene genade-meedeelende werkzaamheid toeschrijft. Maar de Gereformeerden vatten Woord en sacramenten onder den naam van genademiddelen saam: zij maken de sacramenten aan het Woord ondergeschikt, zoodat zij zonder het Woord zelfs ophouden, sacramenten te zijn. Het is beide malen

hetzelfde Woord, dat ons gepredikt wordt, de eene maal hoorbaar, en de andere maal zichtbaar; beide wijzen zij ons heen naar denzelfden Christus en bieden ons dezelfde weldaden aan. Indien daarom aan de genademiddelen in het algemeen slechts eene zedelijke werking toekomt, dan ligt het voor de hand, dat dit ook bij het Woord het geval is. Natuurlijk moet men hier bij het Woord dan denken aan de uitwendige roeping, die door wet en evangelie tot ons komt.

Van het Woord Gods is n.l. in de Heilige Schrift in meer dan éénen zin sprake.

Ten eerste wordt met dien naam, vooral in het Evangelie van Johannes, de Zone Gods aangeduid, die in Christus vleesch geworden is. Hij was als zoodanig in den beginne bij God en was zelf God, afschijnsel van Gods heerlijkheid en uitgedrukt beeld zijner zelfstandigheid. Hij draagt den naam van het Woord, van den Logos, omdat de Vader eeuwiglijk zijn gansche wezen in Hem uitsprekt en Hem alzoo gegeven heeft, het leven te hebben in zichzelf.

Het spreekt vanzelf, dat aan het Woord Gods in dezen zin niet maar eene zedelijke, doch eene scheppende en herscheppende werkzaamheid toekomt. Immers lezen wij, dat alle dingen door dat Woord zijn gemaakt, en dat er zonder hetzelfde geen ding gemaakt is. In dat Woord was het leven en het licht der menschen. Als Logos, naar zijne Goddelijke natuur was Christus het beeld des onzienlijken Gods, het begin zijner schepping, de eerstgeborene aller creaturen, door wien alle dingen geschapen zijn, en in en door wien alle dingen te zamen bestaan. En gelijk Hij met den Vader en den Geest de Goddelijke almacht deelachtig is bij de schepping en onderhouding aller dingen, zoo bezit Hij deze en oefent Hij ze ook in gemeenschap met Vader en Geest uit bij de herschepping. Gelijk de Vader de dooden opwekt en levend maakt, alzoo maakt ook de Zoon levend, die Hij wil. De ure is er reeds, waarin de dooden hooren de stemme van den Zone Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven. En de ure komt, in welke allen, die in de graven zijn, zijne stemme zullen hooren en zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben, tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis. Genoeg, om te doen zien, dat de Heilige Schrift aan het Woord Gods, als benaming van zijnen eeniggeboren Zoon, eene scheppende en herscheppende kracht toekent, waardoor de dingen, die niet zijn, geroepen worden, alsof zij waren.

In de tweede plaats wordt met den naam van Woord in de Heilige Schrift menigmaal de kracht aangeduid, die van God uitgaat, als Hij de dingen schept en onderhoudt, herschept en vernieuwt. De eeuwige generatie van den Zoon door den Vader wordt bij een spreken vergeleken, en de Zoon heet daarom het Woord, de Logos Gods. Maar zoo ook wordt het scheppen en herscheppen meermalen in de Schrift als een spreken Gods voorgesteld. Sprekende, roept Hij de dingen in het aanzijn, zoowel op het gebied der natuur als op dat der genade.

In den beginne zeide God: er zij licht, en er was licht. En bij het voortbrengen van alle volgende schepselen gaat dit Goddelijk zeggen vooraf. Als Hij spreekt, dan zijn de dingen, en als Hij roept, dan staan ze voor zijn aangezicht. Hij roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren. Onbegrijpelijk is deze macht van het Goddelijk spreken; zij is nooit in het hart van eenig denker opgekomen; alleen door het geloof verstaat wij, dat de wereld door het woord Gods is toebereid, alzoo dat de dingen, die men ziet, niet geworden zijn uit dingen, die gezien worden.

Evenzoo geschiedt de onderhouding en regeering aller dingen door het Woord, dat uit Gods mond uitgaat. Jezus zegt zelf, dat de mensch bij brood alleen niet leeft, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. Van den Zoon wordt in Hebr. 1:3 getuigd, dat Hij, alzoo Hij is het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid, alle dingen draagt door het woord zijner kracht. Als God zijn woord of bevel op aarde zendt, den smelten de ijsstukken en verheft zich de stormwind, Ps. 147:15, 18, 148:8. Zijn woord is de bode, die snellijk loopt en in natuur en geschiedenis zijn wil volbrengt, Ps. 105:19;

107:20; Jes. 55:10, 11. Het Woord in dezen zin is de verborgene, inwendige kracht, die van God uitgaat en alle dingen onderhoudt en regeert. Zoo haast als God zijn wil kenbaar maakt en zijn bevel uitzendt, gehoorzamen alle schepselen.

Het is voor een ieder duidelijk, dat ook aan het Woord in deze beteekenis niet eene zedelijke, radende, wenschende, maar eene krachtdadige, scheppende en onderhoudende werking toekomt. Het is de almachtige God, die dit woord van zich doet uitgaan, en die het van zich doet uitgaan door het Woord en den Geest, welke met Hem deszelfden wezens en derzelfde macht deelachtig zijn. Daarom is het woord, dat bij schepping en onderhouding, door God uitgezonden wordt, geen klank, die vervliegt op den adem des winds, geen wensch, waaraan de schepselen al of niet kunnen gehoorzamen, maar eene verborgene, inwendige, almachtige kracht, die met of zonder middelen werkt en volbrengt al datgene, wat Gode behaagt.

Als de Heilige Schrift deze kracht met den naam van *woord* aanduidt, dan spreekt zij alzoo niet zonder oorzaak. Het woord, dat door een mensch gesproken wordt, onderstelt dat die mensch een persoon is, met verstand en wil begaafd; het is de hoogste uiting zijner persoonlijkheid, de volkomenste openbaring van zijn inwendig leven, en daarom ook de grootste kracht, waarover de mensch beschikt, in sterkte het geweld van wapenen verre te bovengaande.

Het woord, dat wij spreken, geeft ons daardoor eenig flauw denkbeeld van de beteekenis en de kracht van het Woord, dat van Gods mond uitgaat. Het onderstelt, dat God een persoon is, die zichzelf eeuwiglijk met volstrekte vrijheid bepaalt. En het is, omdat het door God wordt gesproken, almachtige kracht, welke alle dingen in het aanzijn roept en in het aanzijn houdt. Het keert nimmer ledig tot Hem weer, maar doet alles wat Hem behaagt en het is voorspoedig in al datgene, waartoe Hij het zendt.

BAVINCK.

DE NOODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch berispte een groot avondmaal, en hij noodigde er velen enz. LUKAS 14:16-24

VII.

(Slot.)

Israël heeft nog een toekomst. God gedenkt zijn verbond en vervult zijne geloften. Jezus Christus is Israëls Koning. Achtien eeuwen zijn voorbijgegaan; de vernielende stroom des tijds heeft voor geheele rijken het verleden een droom doen zijn; Israël heeft vervolging op vervolging verduurd. Zijne geschiedenis bevat eene menigte van bloedige bladzijden; dikwerf zag het houtmijten voor zijne zonen branden; dikwerf werd het van goederen beroofd, en steeds veracht op ontzettende wijze. Zij leven daar heen, de Joden, en sterfen weg zonder God, zonder Christus, zonder hoop. Verdreven uit hun land, zwerven zij als ballingen over de aarde. En toch, Israël bestaat nog. Overal treft men den Jood aan, van de Noord- tot de Zuidpool. Aan elk klimaat wordt hij gewoon, alle talen kan hij leeren, onder allerlei volkeren verkeerend zonder ooit op te houden Jood te zijn. Zijn eigendommelijkheid behoudt hij. Waarlijk, het volk, zooals wij het thans aanschouwen zonder land, zonder koning, zonder tempel, zonder offer, is niet alleen een levende getuige van Gods wrekende gerechtigheid; maar ook een bewijs van de onkreukbare trouw van Hem, die naar zijn Woord den dag zal doen aanbreken, waarop Simeons profetie zal worden vervuld, en de Christus tot heerlijkheid zijns volks Israël in de harten van het overblijfsel naar de verkiezing der genade zal schijnen; den dag waarop de jubel zal worden gehoord van het met Gods heil bezochte Abrahams zaad: »deze God is onze God, wij hadden Hem verwacht, en wij zullen ons verblijden en verheugen in zijn Naam.»

De oogst wordt ook hier door eerstelingen voorafgegaan. Veel is de kerk des Heeren aan Israël verplicht. De geschiedenis der volkeren en der individuen heeft daarenboven het woord gestaafd: »wel moeten zij varen, die u beminnen», op eene wijze die geen

tegenspraak dult. Gemeente uit de Heidenen! heb Israël lief. De zaligheid is ook voor u uit de Joden. Bid om de bekeering van het volk, wiens verwerping uwe behoudenis werd, en wiens aanneming zijn zal het leven uit de dooden. Neem op allerlei wijze daadwerkelijk deel aan de Evangelisatie der Joden. Vergeet het niet, ook tot den Jood mag worden gezegd: »Komt alle dingen zijn gereed!»

Wat is er nog weinig aan de Zending onder Israël gedaan. Geen geloof aan Israëls toekomst hebbende, heeft men schier gewanhoopt aan de mogelijkheid der bekeering van een Jood. Men heeft op de tegenwoordige ellende van het Joodsche volk en niet op de vrijmachtige liefde van den Verbonds-God Israëls gezien. In stede van diep medelijden met den ellendigen toestand te gevoelen, heeft men smaadheid bij smaadheid gevoegd, zich al de beloften eigenende en Israël de vloeken gunnende. In stede van het den Christus te verkondigen, heeft men dit volk zijne zonden gedurig verweten. Ja, de zonden der naam-Christenen hebben de Joden zondiger gemaakt.

Hunne afpersingen en geweldnarigheden hebben hen dikwerf tot leugen en list de toevlucht doen nemen. Hun wandel heeft hen menigmaal redenen doen vinden om de waarheid van het Christendom te ontkennen. De rationalistische beginselen zijn door naamdragers van Christus onder de Joden gebracht. Belijders van Christus hebben de Joden door ongelooft afkeerig gemaakt. Zelfs van de Oud-Testamentische geschriften, die van den Messias getuigen. En toch heeft de Heere gewerkt. Geringe middelen heeft hij gezegend. Wel bestond menige bekeering slechts in schijn, maar menig Christen gedraagt zich ook, alsof hij een gedoopte Heiden te noemen ware. Bekeerde Israëllers arbeiden als Hoogleraren, Predikanten en Zendingelingen. Uitnemende geschriften ontvangen wij van hun hand.

Wetende, dat bekeeren Gods werk, maar prediken ons werk is, hebben wij met ootmoedig gebed het zaad te strooien ons Israël aan te trekken; wetende dat er geschreven staat: »Want gelijk gij eertijds Gode ongehoorzaam geweest zijt, maar nu barmhartigheid verkregen hebt door dezer ongehoorzaamheid, alzoo zijn ook deze (Israël) nu ongehoorzaam geweest, opdat zij ook door uwe barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen.»

Wie waarlijk barmhartigheid aan de Joden bewijst, zal de volkeren niet vergeten. Hij heeft lief, en de liefde wil en kan arbeiden op meer dan één plaats tegelijk. De liefde wil steeds geven, en hoe meer zij geeft, hoe rijker zij wordt om steeds meer te geven. Wie het dichtst bij den Heere leeft in zijne woning, predikt het machtigst door zijn woord en wandel daarbuiten. Wie in eigen vaderland het meeste voor het Godsrijk doet, heeft ook voor Gods koninkrijk in den vreemde het meeste over. Hij weet het en leest het van dage tot dage nog beter: Gods vrije genade, Christus' opzoekende liefde, de arbeid des Geestes heeft hem tot kennis der waarheid doen komen; zijn hart is niet beter dan dat van een ander, hetzij Jood of Heiden.

En terwijl hij den weg der verlossing in Christus wil prediken, heeft hij het oog op het geschrevene woord: »Alle einden der aarde zullen het gedanken en zich tot den Heere bekeeren; en alle geslachten der Heidenen zullen u aangezicht aanbidden. Want het koninkrijk is des Heeren en Hij heerscht onder de Heidenen» en pleitende op dat woord, zendt hij de bede omhoog:

»Uw koninkrijk koom toch, o Heer!

Ai werp den troon des Satans neer;

Regeer ons door uw Geest en Woord;

Uw lof word' eens alom gehoord,

En d'aarde met uw vrees' vervuld,

Totdat g' uw rijk volmaken zult!

NOTTEN.

HET GEESTELIJK LEVEN.

XI.

DE RECHTVAARDIGING ONDER DE WET.

Men zou zeggen, dat er onder de Wet geen ruimte overbleef voor de hoop. Bracht de Wet hare overtreders niet onder den vloek? Wie zou zich dan met de vervulling der Belofte kunnen vleien? Allen toch, die onder de Wet zijn, staan schuldig tegenover de Wet.

Toch zijn de vromen des Ouden Verbonds geenszins zonder hoop. Dit verklaart zich daaruit, dat zij het uitgangspunt hunner hoop niet in de Wet nemen, maar in de Belofte. De vleeschelijke Jood ging juist omgekeerd te werk. Hij ging niet verder terug dan Sinaï; daar werd God, naar hij meende, de Werkgever, en hij de werknemer, die dezen in gelijke mate tot zijn schuldenaar maakte, als hij zijne geboden gehoorzaam was. De ware Israëliet echter rekent met de vóór de Wet aan

Abraham en diens zaad gegevene Belofte, zich met Paulus, Gal. 3:17, bewust, dat deze door eene vier eeuwen later ingekomene Wet niet krachteloos gemaakt worden kan. God was Israëls God, vóór de Wet er was; de Wet zelf bewijst het, daar zij aan Israël evenmin gegeven zou zijn als aan de Heidenen, had Israël Hem niet tot God. God onze God, of sterker nog, God mijn God, ziedaar de stoffe van het geloof der oude vromen. In dit geloof wortelt hunne hoop: deze God is onze God, eeuwig en altoos, tot den dood toe zal Hij ons geleiden, Ps. 48:15, ja sterker nog: bezwijkt mijn vleesch en mijn hart, zoo is God de rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid; Gij zult mij leiden door uwen raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen, Ps. 73:26, 24.

Hielden zij dan geene rekening met de omstandigheid, dat de Wet het leven aan de gehoorzaamheid verbond, en op de overtreding den vloek dreigde? Voorzeker hielden zij hiermede rekening. Toch achtten zij zich geenszins uit werken der Wet rechtvaardig, tegen den vloek beveiligd, en gerechtigd tot de gemeenschap met God.

Eene betrekkelijke gerechtigheid kunnen zij ongetwijfeld bezitten, wegens gewillige overgave aan Gods wil, en getrouwe naleving van zijne inzettingen. In zoover heeten zij rechtvaardigen, in onderscheiding van de goddeloozen, die de geboden en rechten des Heeren verachten. Deze gerechtigheid laten zij zelfs bij God gelden, dan namelijk, als zij ten onrechte door de menschen verdrukt worden. Dan luidt het in hunne Psalmen: richt mij, Heere! naar uwe gerechtigheid, en naar mijne onrechtvaardigheid, die bij mij is, Ps. 7:9. Zelfs als zij van God zelfden geslagen worden, houden zij Hem hunne gerechtigheid voor; dan pleiten zij op de beloften, door God aan de oprechten van harte gedaan, en zeggen met Hiskia: Heere! gedenk toch, dat ik gedaan heb, wat goed is in uwe oogen, 2 Kon. 20:3.

Nergens echter leert ons het Oude Testament, dat de vrome Israëliet met zijne gerechtigheid in Gods gericht zou kunnen bestaan. Dan toch zou hij volstrekt rechtvaardig moeten zijn; van volstrekt rechtvaardigen echter weet de Schrift niets. Integendeel zegt zij: geen mensch is er, die niet zondigt, 1 Kon. 8:46; niemand die leeft zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn, Ps. 143:2; wie kan zeggen: ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijne zonde, Spr. 20:9. God sluit zelfs de vadersen des volks in de algemeene zondigheid mede in: uw eerste vader heeft gezondigd, en uwe uitlegers hebben tegen mij overtreden, Jez. 43:27. De Wet bevestigt het; want zij eischt verzoening en wijst verzoening aan voor het geheele volk.

Israëls vromen sluiten zich dan ook niet uit, als zij 's volks algemeene schuld den Heere belijden; zij merken zich geenszins aan als onbestraffelijken onder de zondige menigte. Integendeel sluiten zij zich mede in, zich bewust, dat zij zelven mede schuldig zijn. Jezazu roept zich het wee toe, omdat hij onder een onrein volk woont. Maar waarom doet hij het? Omdat hij weet, zelf onrein te zijn, zoodat hij eerst dan als boetprediker mag optreden, als zijne ongerechtigheid verzoend is. Wij allen, zoo belijden zij, zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelij klee; wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen als een wind, Jez. 64:6.

Wat is dan onder dit besef van schuld hun troost? Niets dan de verzekering, die God, krachtens het met Abraham gesloten verbond, van zijne barmhartigheid gegeven heeft. Een klaar bewijs er van levert ons Psalm 130. De dichter van dit heilig lied houdt zich verzekerd, dat er bij God vergeving is. Er is reden toe; reeds bij Mozes heeft God zich de genadige en barmhartige geheeten, Ex. Hoe vaak liet God de profeten niet van zijne ontferming getuigen! Ik delg uwe overtredingen uit als een nevel, en uwe zonden als eene wolk! Op deze taal antwoordt het geloof: Hij zal al onze ongerechtigheden dempen, Mich. 7:19. Zoo rust de hoop van den vrome op God, geboren als zij is uit het geloof in zijne belofte.

De profetie gaat nog verder, en teekent den knecht Gods, die er rekening mede houden zal, dat er zonder bloedstorting geene vergeving is. Deze toch zal zijne ziel tot een schuldoffer stellen; want hij is de drager van de ongerechtigheid zijns volks.

Uit het geloof in de Belofte, in het met Abraham gesloten, straks in Christus bevestigd verbond begrepen, wordt de Oud-Testamentische vrome van zijne zonden gerechtvaardigd. Hier dient Abraham, de vader der geloovigen, allen ten voorbeeld; hij geloofde in God, en deze rekende het hem tot gerechtigheid. Ten onrechte heeft men gemeend, dat er tijdens het Oude Ver-

bond slechts een niet acht nemen van God op de zonde gevonden werd, maar geene dadelijke kwijtschelding. Ware dit het geval, dan stond de vrome met menig goddelooze gelijk, naardien God ook deze vaak straffeloos laat, gelijk blijkt uit Ps. 51:21: deze dingen doet gij, en ik zwijg. Uit tal van uitlatingen blijkt echter, dat God de geloovigen des Ouden Verbonds de zonden niet toerekende, maar ze van hen wegnam, gelijk David in Ps. 32 zegt: welgelukzalig is hij, wiens zonde vergeven is, of, om Job te laten spreken, 33:26, wien de Heere zijne gerechtigheid wedergeeft. Met recht is dan ook gezegd, dat het Oude Verbond niet slechts de onrust kent van hem, die zijne zonde verzwijgt, maar ook den vrede van den mensch, wien God van zijne schuld vrijsprak.

Slechts houde men hierbij in het oog, dat deze vergeving der zonden niet krachten, maar, om zoo te spreken, ondanks het standpunt der bedeeeling geschiedt, waarop de Oud-Testamentische vromen staan. Hunne rechtvaardiging geschiedt geheel buiten de Wet om, iets, wat reeds hieruit blijkt, dat God zonden vergeeft, voor welke de Wet geen zoenoffer stelde. Zij grijpt plaats wegens de belofte; deze was trouwens onder de Wet niet werkeloos, maar greep in de Wettische bedeeeling in, en zette den geloovige, over de grens zijner bedeeeling heen, door hem de genade te schenken, die de Wet hem onthield.

Nochtans liet de genade den uit het geloof van Abraham gerechtvaardigde onder de Wet. Onder het Nieuwe Verbond is dit anders; daar is de gerechtvaardigde met Christus een doode tegenover de Wet geworden, en gerechtigd om met Christus Gode te leven, niet in oudheid der letter, maar in nieuwigheid des Geestes. Hier toch geschiedt de rechtvaardiging in Christus; de geloovigen worden aangemerkt als begrepen in zijnen dood, en mitsdien, als zulken, die met Hem der Wet gestorven zijn, hunne schuld aan de Wet hebben betaald, en onder hare heerschappij uitgekomen zijn, om nu eens anderen te worden. Desgeenen namelijk, die voor hen gestorven en opgewekt is, Rom. 7:1-6. Dit stelt tusschen de Oud- en Nieuw-Testamentische rechtvaardiging een belangrijk onderscheid. Die onder het Oude Verbond is, gelijk alles, wat tot de bedeeeling des voortijds behoorde, onvolkomen. Niet zóó, dat de vergeving geene werkelijke, geene volledige, geene blijvende, maar slechts eene voorloopige zou zijn; geenszins, de gerechtvaardigde des Ouden Verbonds was werkelijk een gerechtvaardigde. Maar zijne rechtvaardiging wortelt niet in een historisch feit, namelijk in den dood van Christus; zij is geene toepassing aan den bijzonderen persoon van eene aan het geheel der gemeente te beurt gevallen weldaad der rechtvaardiging, die tengevolge heeft, dat hij, met het geheel, waartoe hij behoort, tot het boven de Wet gelegde standpunt wordt verheven. Zij geschiedt krachtens de belofte, en is, om zoo te spreken, eene op zichzelf staande, alleen met den bijzonderen persoon rekenende, akte der Goddelijke genade, die ten oogmerk heeft hem tegen den vloek der Wet veilig te stellen, en hem in de gemeenschap met God te bestendigen. Alzoo dient zij niet om hem op een hooger standpunt te brengen; daarom volgt op haar niet, gelijk op de Nieuw-Testamentische, de mededeeling van den Geest des zoonchaps, die Abba, Vader! roept, ten teken dat de erfgenaam niet langer onder de voogdij der Wet staat, maar in volle zoons-gemeenschap met den Vader is getreden. Behoeft de rechtvaardiging van den Oud-Testamentischen geloovige niet herhaald te worden, toch moet zij, om zoo te spreken, nog worden gerechtsvaardigd; het moet uitkomen, dat God der Wet geen onrecht aandeel, als Hij hare overtreders rechtvaardigde. Daarom onderstelt en eischt de Oud-Testamentische rechtvaardiging den zoendood van Christus. 't Is alleen met het oog op zijn offer, dat alle betoon van genade geschied is; Paulus zegt het ons onomwonden in Rom. 3:25, 26, alwaar hij leert, dat God Christus tevoren gesteld heeft tot een zoenmiddel door het geloof in zijn bloed, tot eene betoening van zijne rechtvaardigheid, wegens het vergeven der zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods waren geschied — opdat Hij-zelf rechtvaardig zij.

VAN ANDEL.

VOLKSNODEN.

Ook een sociaal belang.

Sedert vele jaren is aan de orde van den dag het spreken en schrijven over en in 't belang van de rechten en belangen der arbeiders. Dat is niet meer dan billijk. 't Is voortdurend wel noodig. Het feit dat, gelijk nu weer te Enschedé, honderden en

duizenden arbeidsmensen door één woord van een patroonsfirma werkeloos en broedeloos kunnen worden gemaakt, is een aanklacht tegen onze maatschappelijke verhoudingen en toestanden. Of, wil men liever — die arbeiders zijn van dat „stop zetten” der fabrieken zelve de schuld: hun staken is de oorzaak van het besluit der firma om de fabrieken te doen stilstaan. Welnu, dat honderden en duizenden arbeiders in eens fabrieken tot stilstand kunnen dwingen, is even ongezond en onrechtmatig. Maar wat is de aanleiding, wat is de eerste oorzaak van deze ellende? Is het niet de eigenmachtige bepaling van loonsvermindering door die nu „stoppende” firma? Intussen, vele invloedrijke personen, en vele Vereenigingen, o.a. „Patrimonium” hebben zich een staking en stopping aangetrokken; ook zelfs Z.E.Xc. de Minister van Binn. Z. heeft zijne bemiddeling aangeboden; een voorbeeld dat hoegelijk waardeering en navolging verdient. Of „Patrimonium’s” Chr. Arb. Secretariaat in het midden van de paden des rechts wandelen zou, als het ideaal werd verworpen, door den Penningmeester van het Arb. Secr. ontboezemd in een opwekking tot het vormen van Vakvereenigingen, schijnt het betwijfeld te mogen worden. De *Nederlander*, 11 dezer, althans spreekt het onder den titel: *Ietwat zonderling*, en vraagt, hoe men zich dezen, gewenschten, gang van zaken voorstelt; of niet op die manier den patroon het bestuur uit de handen zou worden genomen? Die vragen en opmerkingen bevelen wij den leden van onzen Werkliedenbond en ook der redactie van het weekblad „Patrimonium” ter overweging en toelichtende beantwoording aan.

Voor de „arbeiders,” de „werklieden,” wordt geijverd; en dat is recht. Maar er zijn velen, die niet onder de „werklieden” worden begrepen, en die toch ook, en zeer veel, en met meer inspanning dan menig hard werkend en zwaar werk doend arbeiden, arbeiden dag aan dag — doch wier „lotsverbetering” zelden of nooit een onderwerp van bespreking uitmaakt bij de personen en in de kringen, die het loon bepalen, en ook niet in de pers. Tot dezulken behooren de onderwijzers . . . niet meer.

De bladen spreken gedurig over hun rechten en behoeften; zelfs de wetgever heeft zich opgemaakt tot verhooging van hun inkomen. Maar, weet ge, voor wie niet geijverd wordt? Wie niet „gesalarieerd” worden naar recht en behoeften? Dat zijn de predikanten, zegt gij wellicht. Neen, althans niet de predikanten in onze Geref. Gemeenten. Vele predikanten in de G. G. hebben het beter dan in het N. H. Kerkgenootschap; en vergeleken bij het eerste geslacht, van ’34 af gerekend, hebben zij het „rijk.” Velen, maar volstrekt niet allen. Tal van predikanten dienen jaar in jaar uit met ijver en trouw de Gemeente, zonder dat de dienaar en zijne trouwe, waarlijk niet boven het burgerlijk-deftige uitsprekende en uitgevende, gade vrij kunnen blijven van de „zorgen des leeftochts.” Jaar in jaar uit, teminste als de predikant geen beroep krijgt, doet de Gemeente met den Kerkeraad voorop alsof het vanzelf spreekt dat de dominee maar moet zien rond te komen met de som, die zij nu eenmaal goedvinden als zijn loon te bepalen. Erger is dit, als in de Gemeente ook boeren, burgers of heeren zijn die zelf wel tweemaal of veelmaal zooveel voor hun gezin noodig hebben, of althans gebruiken. Zie, zulk een predikant is een werkmans in heerenkleed, een arbeider op de plaats van voorganger; en wiens loon verkort wordt, maar van wien het niet betamelijk wordt geacht, dat hij, gelijk de „werklieden” en de onderwijzers en anderen, klagt en op verhooging van traktement aandringt, en die — van de Ouderlingen, zijne medeopzieners, — al even weinig hulp heeft in het behartigen van zijn stoffelijke rechten en behoeften, als hij last of lust heeft van hun opzicht op zijn arbeid in de bediening des Woords, de catechisatie en wat meer behoort tot het werk van de getrouwe dienstknechten op den akker en in den wijngaard des Heeren. Mochten de Gemeenten en Kerkeraden, wier beeld hier getekend is, het voorbeeld volgen van onderscheidene Gemeenten, onder welke ook kleine in getal en zwakke van geldelijke kracht, wier Kerkeraden en leden hun roeping toonen te verstaan naar de Schriften, om te zorgen, dat degenen die in het Evangelie arbeiden ook van het Evangelie leven.

In de *Gron. Kerkbode* van 7 dezer klagt de predikant der Ger. Gem. te *Bafo*, *Dr. J. Brun*, dat niemand in de pers aan de noodzakelijke traktementsverhoging van een deel der predikanten denkt en daarover spreekt. Hij verblijft zich in de verbetering van de traktements der onderwijzers, doch oordeelt, dat niet vergeten moet worden het beduidend kapitaal, door den predikant uitgegeven aan studiekosten e.a., vóór hij dit ambt kon aanvaarden. Hij heeft goede verwachting van zijn woord.

„Heb ik nu te veel gezegd, dat ik hier van eene zaak sprak, die slechts genoemd moet worden, om haar gedaan te krijgen?”

Wat mij betreft, ik wijk mijn collega's, die in ongunstige conditie verkeerden, op, om te vragen bij hun Kerkeraad, en hun Kerkeraad om het hun te geven.

Ik zelf zal het ook doen, en ik doe het met blijde hoop en goede verwachting.

Die goede hoop zal niemand verwonderen. Vooral niet wanneer U zeg, dat ik hier al dertien dienstjaren heb (hoe meer dienstjaren, hoe hooger salaris immers), en in dien tijd is mijn arbeid vermeerderd, als van vier tot vijf, en nog nimmer kreeg ik een verhoging van salaris.

Hierop zeggen wij alleen dit: Kerkeraden, die in deze zaak niet recht en getrouw zijn, laat het niet noodig zijn, dat uwe Herders en Leeraars om verhoging vragen. Komt gij hen voor. Al is het dan laat, misschien al jaren te laat: 't is in de oogen des Heeren, wien gij in dit werk dient, beter laat dan nooit.

De traktementskwestie van de arbeiders in Kerken, Scholen, Stichtingen enz. is een zeer belangrijk onderwerp. Zou b.v. de *Centr. Past. Conferentie* dit niet op haar program kunnen zetten?

Daar is, inderdaad, geen evenredigheid onder ons. De een heeft veel, enkelen zeer veel, en anderen weinig en zeer weinig inkomen, en dat voor hetzelfde werk; en niet altijd zijn de hoogst „gesalarieerden” de besten en de meest getrouwen. Wat is er te doen om in dit „sociaal belang” te voorzien, dat onrecht weg te nemen, deze plooiën glad te strijken? Want, inderdaad, het traktement der predikanten is „ook een sociaal belang”.

Een onjuist bericht? De *N. Rott. Ct.* van 5 dezer schrijft: „Het onderhoud dat een medewerker van de *Gaulois* met dr. Kuyper heeft gehad (over de Mededeeling aan en het Antwoord van Engeland) blijkt Zondagavond geweest te zijn.” Dat bericht wordt toch door *De Standaard* weersproken. 't Kan immers niet juist zijn?

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Aan 't slot van onze beschouwingen van de vorige week hadden wij nog even gelegenheid om zij 't met een enkel woord te kennen te geven, dat de toestanden voor de Burgers in Zuid-Afrika met zoo ongunstig staan, als de Engelsche berichten ons wel den indruk geven. En wat ons daarna ter oore kwam heeft ons ten eerste bevestigd in deze meening. Natuurlijk worden de Burgers nog wel eens verrast. Zoo nog Vrijdag bij Wolmarasstad in Zuid-West-Transvaal, waar Donop een lager overrompelde ten koste van een 40 Burgers. Of dit nu allen strijdende waren, zou ik niet durven bevestigen, maar in elk geval verzwakken zulke parteele verliezen op den duur. Dit maakt echter op de Burgers evenmin een ontmoedigend indruk als de toenemende blokheden hen beletten, als ze willen, naar elders door te breken. Een sprekend staaltje geeft daarvan het bericht, dat een commando Burgers voor enkele dagen den moed hadden om tot onder de rook Oost van Johannesburg te komen en te Brakpan even wikkels leeg te halen en een mijnschacht te vernielen. Zeker om even de berichten te logenstraffen uit Johannesburg, die beweren, dat nu de Burgers ter wille van de kinder- en vrouwenkampen de spoorwegen niet meer opblazen en de kooplieden derhalve koopwaren kunnen verkrijgen en omzetten in de dorpen — dit een bewijs is, dat de oorlog op zijn uiterste is. O, kortzichtige kruideniersopvattingen! Weet ge niet dat de Burgers nog telkens tot in uw midden komen om op de hoogte te komen en straks van de Engelschen buiten uw kring afnemen aan transport te velde, zoodat zij ruimschoots van alles voorzien zijn? . . .

En voorts, hoe heerlijk mislukte weer de omsingeling van den dapperen de Wet en zijne tweeduizenden. Alles wat elders gemist kon worden aan troepen had Kitchener bijgeschraapt om een machtig kordon om den held te trekken in 't Noorden v. d. Vrijstaat. Maar jawel, al kwam Kitchener zelf in de nabijheid om in eigen persoon den aanval te leiden en de victorie te vieren — mislukking was het droeve resultaat, wijl de Wet en de zijnen ontkwamen. Hun ossendrommen gebruikten zij om de uzerdraadversperringen en de Engelschen omver te loopen en er dus tusschen door te komen. Tevergeefs reden gepantserde treinen heen en weder en „richtten een vreeselijk vuur op de Boeren” — ze stonden voor niets; hunne dapperheid kende geen grenzen, waar hun aanvoerder voorging. Natuurlijk leden zij hier en daar, want zij waren uiteengegaan — verliezen, zelfs tot een 300 man toe aan dooden, gewonden en gevangenen, gelijk de Engelschen zeggen. Doch — en dit is de hoofdzak — de opzet mislukte totaal.

En voorts, tot in de Kaap, gaat het den Burgers voor den wind. Immers, bij Uitspanfontein verloren de Engelschen verleden week 14 gewonden. En daarna moest de groote French een paar leelijke „ongelukken” melden. Hij zat te veel in het Noord-Oosten der Kaapkolonie en intusschen nestelden zich de Boeren weer in 't midden. 30 mijlen van Fraserburg, waarschijnlijk in de Nieuweveld's bergen, werd zijn convoi van 60 wagens buitgemaakt. Een eskorte van 160 man begeleidde de wagens. Deze 160 zijn natuurlijk gevangen genomen, al vergat French ook dit mee te deelen. De Boeren verbrandden 48 wagens en namen er 12 mee. Uit het bericht blijkt, dat de Boeren al den tijd hadden om goede zaken te maken,

en toen Crabbe kwam aanstuiwen, er niet over dachten weg te gaan, want Crabbe verdreef hen pas na een scherp gevecht.

Bleek er dus bij Fraserburg een ferm commando te zijn, ook bij Calvinia is dit het geval. Kononell Doran, die ook eens den nacht gebruikte, zag zich bedrogen en ontving een duchtig pak slaag.

In beide gevechten verloren de Britten, volgens eigen voorloopige opgave, 5 off. en 18 man gedood en 1 off. plus 64 man gewond.

Teekeneend is ten slotte het bericht uit Johannesburg in de *Times* over 't Westen der Kaapkolonie. Het bericht zegt, dat „de Boeren, volgens een gerucht, in het Langeberg-district, een bergachtige streek, 100 mijlen ten Westen van Kimberley, een nieuwe republiek grondvestten en op hun gemak zaaien en oogsten, dank zij de natuurlijke gesteldheid der streek. Het schoonmaken van deze streek alleen zal een geweldige krachtsinspanning vereischen.

De hulpmiddelen der Kaapsche Regeering, wat manschappen en geld aangaat, zijn niet voldoende om op de uitgestrekte oproerige streek 't Westen van de spoorwegen een ernstigen indruk te maken. Er is een ernstig besluit genomen om een blokhuis-lijn van meer dan 300 mijl lengte te bouwen, van af Victoria-West door Calvinia tot aan de zee.

Men mag uitmuntende redenen opgeven voor het bouwen van zulk een linie, maar toch is het moeilijk zich voor te stellen, welk plan het opbergen van zooveel mannen en de uitgave van zoo'n massa geld rechtvaardigen kan.

De Boeren zullen ten Noorden en ten Zuiden van die lijn ruimte genoeg overhouden en een linie van zoo'n enorme lengte, door geen spoorweg beveiligd, kan moeilijk een doelmatige afsluiting vormen.

En ten slotte: „De schildering door mij gegeven, moge de menschen thuis een denkbeeld geven van den omvang onzer taak en overtuigen van de noodzakelijkheid om krachtige maatregelen te nemen. Als wij, in de meening, dat de oorlog voor den winter over is, nabalen doeltreffende maatregelen te nemen voor zijn voortzetting, dan zullen wij ons optimisme weer duur betalen.”

Dit geeft te denken.

NOORDTJII.

MILITAIRE DIENST.

Voor Ouders en Kerkeraden.

Begin Maart zullen weder vele jongelingen uit onze Kerken de onderlijke woning en de plaatselijke kerk verlaten tot vervulling van hunnen militieplicht.

Zullen nu de Kerkeraden in de garnizoensplaatsen de aankomende miliciens kunnen leiden tot de kerk en de catechisatie, alsook tot het Tehuis voor Militairen, dan moet hun opgave worden ystrect van de namen der nieuwe miliciens en de plaats van herkomst.

Reeds 12 Maart kunnen de Ouders van hunne vertrokken zonen bericht hebben, in welke garnizoensplaats zij zijn gekomen en bij welk wapen, enz. zij zijn ingedeeld.

Wordt dit aanstonds door de Ouders aan den Kerkeraad medegedeeld, dan kunnen onze Kerkeraden zorgen, dat vóór den 15den Maart, wat zeer noodig is, de Dienaren des Woords in de garnizoensplaatsen de namen hebben der nieuwe miliciens.

Ontvangen zij die namen niet, dan is het niet mogelijk te weten te komen, wie van die honderden miliciens tot onze Kerken behooren.

En daarom, dat ook nu de Ouders en Kerkeraden hunne roeping in dezen verstaan, en veel worde gedaan in de garnizoensplaatsen voor de zonen onzes volks in militaire dienst.

A. M. DONNER.

Amersfoort,
11 Febr. 1902.

Voor de Krijgsgevangenen op Ceylon.

Verbetering. — In 't vorige Nr. stond S. J. R. te Zaltbommel f 1; dit moest zijn *Dr. J. M. te Z.*

Voor den Zuid-Oosthoek.

Oranje boven.

In hartelijken dank ontvangen:

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland, van de Chr. Jonged.-veren. „Tryfoza” te Ennmatil, een pakket nieuwe kleeders als: 6 sloopen 6 lakous, 6 hemden, 2 meissjeshemden, 2 jongens onderbroeken, 1 meissjesbroek, 4 paar kindersokken; van de Chr. Jonged.-ver. „Wees een zegen” te Ermelo, nieuwe kleeders, 4 boezelaars, 1 mannenhemd, 2 jongenshemden, 1 vrouwenhemd, 2 paar kousen, 1 rokje, 1 broekje; van eenige vrienden te Goutum bij Leeuwarden, een pakket gedragen kleeders, van den heer Wamelink, onderwijzer aan de Groen v. Pr. school te 's Hage, een flinke degelijke overjas.

Dat gaat goed, als de onderwijzers ons ook beginnen te helpen, eerst de heer Tjepkema nu de heer Wamelink, beide aan dezelfde school, dat kan straks een gezegenden invloed uitoefenen op de kinderen. Weldadige gevers, ontvangt ouden iunigen dank voor uwe overvaardigheid; mogen wij nog vrienden en vriendinnen opwekken, ons iets te zenden, de nood komt nu nog aan den man. Den 6den dezer kwamen er eenige mannen tot ons, om hen toch te helpen; men zou er voor schrikken, zulk een hoop manschappen. Zoo men wat kan missen, zendt het ons s. v. p. Bij honderden raakt de voo. and op, dan is de nood schreiend groot! Wie ontfermt zich nog?

In de laatste opgave staat van de Jonged. Ver. te Zwartsluis f 21,50, moet zijn f 25,0. Oranjenoud, Uw vriend, Heerenveen, J. Wouda, 10 Febr. 1902. Cor. van Sachin.

Buitenlandsche kerken.

De Presbyteriaansche kerk in Australië en Nieuw-Zeeland. — Op 't groote eiland, ook wel het Vaste land van Australië genoemd,

met zijne vijf koloniën, zijn de Presbyterianen verleden jaar tot vereeniging gekomen; zij hebben een kerkelijke Unie gevormd en leven nu in één kerkverband. Omdat de Europeesche bevolking uit Engelsche kolonisten bestaat, zijn er ook de verschillende kerken, die in Engeland bestaan. Men vindt er niet alleen Episcopalen, Methodisten, Congregationalisten, Baptisten enz. maar ook de verschillende nuances der Presbyteriaansche kerken van Groot-Brittannië. Deze zijn nu tot kerkelijke vereeniging gekomen, zoodat er nu eene Presbyteriaansche kerk in Australië is.

Deze kerk telt 500 gemeenten, verstrooid over de vijf kolonies van het Vaste land en op van Diemensland.

Lang is er gesproken en gehandeld, eer deze vereeniging tot stand kwam. Dr. Mathews, aan wiens artikel in *the Quarterly Register* wij dit ontleenen, zegt er van:

„Kerkelijke vereenigingen kunnen en mogen niet gedwongen worden. Zij moeten groeien, en zoo werden twintig jaren van voorbereiding en onderhandelings geëischt, alvorens deze kerkelijke vereeniging tot stand kon komen. Eindelijk kwam zij tot stand en zelfs met grooter eenstemmigheid, dan bij de vereeniging der Vereenigde Presbyteriaansche en Vrije kerken van Schotland; niet een enkele gemeente of predikant weigerde met de vereeniging mede te gaan.”

In vele opzichten is die kerk nog zwak, want hare leden beschikken niet over vele aardsche goederen en ook heeft zij groote behoeften aan predikanten. Een Opleidings-school schijnt er nog niet te zijn, want men ziet er steeds uit naar de overkomst van jonge predikanten uit Engeland.

Eveneens is op Nieuw-Zeeland eene vereeniging van de Presbyteriaansche kerken tot stand gekomen, en wel op de twee groote eilanden die het Noordelijk en Zuidelijk eiland genoemd worden. Nadat daar sedert 1814 door verschillende Zendingsgenootschappen onder de inboorlingen gearbeid was, vestigden zich in 1840 in het tegenwoordig Wellington eenige kolonisten van Presbyteriaansche herkomst, wier getal sedert 1847 vermeerderde, omdat een Schotsche emigratie-maatschappij tal van leden der Presbyteriaansche kerk in de gelegenheid stelde, daaraan te emigreren. Op het Zuidelijk eiland werd in 1854 de eerste Presbyteriaansche gemeente gesticht in het district Otago en in 1856 op het Noordelijk eiland te Wellington.

Langzaam breidde deze kerk op beide eilanden zich uit; tot hiertoe stonden zij naast elkander zonder aaneensluiting of correspondentie. Zij ontvingen hare predikanten uit Engeland. Meer dan 15 jaren is er over aaneensluiting en vereeniging gesproken en gehandeld, totdat zij den 31en October 1901 op een vergadering der kerken van beide eilanden te Dunedin, de hoofdstad van het district Otago, tot stand kwam.

Als een belangrijke omstandigheid wordt medegedeeld, dat op die vergadering als gasten tegenwoordig waren twee Episcopalsche prelaten Bisschop Nevill en Deken Fitchett, die de Presbyteriaansche kerken kwamen gelukwenschen met de getroffen vereeniging.

Zooval in Nieuw-Zeeland als in Australië is de vereeniging der Presbyteriaansche kerken niet in overhaasting geschied, maar kwam zij na jarenlange voorbereiding tot stand.

Dit zal zeker tot de degelijkheid en deugdelijkheid der vereeniging kunnen gerekend worden; want nu zullen later te minder moeilijkheden zich voordoen. Vereeniging op kerkelijk terrein, die niet gegroeid is, maar gemaakt en geforceerd wordt, brengt later allerlei bezwaren en ellenden.

Op deze beide eilanden van Nieuw-Zeeland, die een oppervlakte hebben ongeveer aan die van Groot-Brittannië en Ierland gelijk, telt de bevolking ongeveer 7½ miljoen.

De blanke bevolking bestaat uit 800.000, die tot zoovele kerken behooren, als er in Engeland gevonden worden. Een zesde deel van deze laatste behoort tot de nu Vereenigde Presbyteriaansche kerk; deze telt 120.000 zielen, waarvan 30.000 avondmaalgangers; het getal gemeenten is 200.

SCHOLTES.

In de Zwitsersche constitutie van 1874 wordt verboden nieuwe kloosters en priesterorden te stichten of opgehevene te herstellen. Met het oog op de Vereenigingswet in Frankrijk en de uitgewekenen werden van hier, en uit Engeland, vooral Jersey, uit Elzas, Italië, Oostenrijk, ja zelfs Spanje, door de pers of de burgerij geprotesteerd tegen de toelating van het overstromende aantal monniken en nonnen. Doch de burgervrijheid en wetboeken laten nog speling genoeg om door naamverwisseling van eigenaren enz. in den vreemde onderdak te komen. B. v. alle novitiën van de Groote Chartreuse zijn uitgeweken, maar de pater-procurator heeft zich door den Paus laten verwereldlijken, zoodat hij eigenaar van de voorradige likeuren blijft en van de fabriek te Fourvoirie, terwijl vele kelders naar Voiron overgebracht zijn.

Het Tehuis voor Protestantisch geworden Roomsche priesters in Frankrijk geeft thans jaarlijks 25000 francs uit. Sedert 1884 zijn 103 priesters door den arbeid der vereeniging tijdelijk opgenomen en voortgeholpen aan een geschikte betrekking.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap „FILIPPUS.”

Aan alle belangstellenden in het heil van den Soldaat!

Geachte Vrienden!

Zooals in vorige jaren hebben we ook thans het genoege U weer een en ander mede te deelen, van hetgene het Gereformeerd Traktaat-Genootschap in het jaar onzes Heeren 1901 in het belang van den gewapenden dienst heeft verricht.

Allereerst maken we met dankbaarheid melding van het verblijvende feit, dat ook thans de toezending van het Jaarverslag aan

H.H. MM. DE KONINGIN en de KONINGIN-MOEDER met de meeste welwillendheid en onder hartelijke dankbetuiging is aanvaard.

Dit verkrijkt in ruime mate en moedigt niet weinig tot den arbeid aan, weshalve we van ganser harte hopen, dat we ons nog zeer lang in het bezit van HARE MAJESTEITEN moge verheugen, en dat ook Z. K. H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, met geheel het Koninklijke huis de zegeningen des Heeren, tot in lengte van dagen moge genieten.

Ook aan stoffelijke bijdragen heeft het door de goede hand onzes Gods weer niet ontbroken.

Niet alleen uit de villa's der edelen, maar ook uit de stulp der armen vloeiden de blijken van belangstelling ons toe. In de samenkomsten der gemeente werd nu en dan een offer der liefde gevonden; Jongelings- en Jongedochters-Vereenigingen, particulieren en Zondagscholen zouden de tolken hunner liefde ons toe; uit Rotterdam werden we ook thans weer door den, ons nog altijd onbekenden, broeder verblijd met de gift van f 50, zegge: vijftig gulden, terwyl Militairen en Marechaussee's hun offer der dankbaarheid niet terug hebben gehouden. Zoo werd ons o. a. uit Suriname het aanzienlijk bedrag van f 10 toegezonden.

Toch was de totale ontvangst alweer geringer dan verleden jaar; toen we 'ok al f 40 minder hadden te boeken dan in '99. Thans zijn we bij verleden jaar weer f 28,13½ achteruitgegaan, zoodat we nu slechts hebben ontvangen f 191,99, waarvan we, na aftrek van kosten voor circulaire en port, f 171,16 voor verspreiding van Kalenders konden bestemmen.

Hadden we nu strikt met ontvangsten en uitgaven gerekend, dan zouden we natuurlijk de gratis-verspreiding hebben moeten inkrimpen; wij hebben echter dit niet gedaan; maar rekenende met het doel van ons Genootschap, en met de dringende behoefte om de waarheid zooveel mogelijk te verbreiden, hebben wij nu 1472 Kalenders tegen 1338 in het vorige jaar doen uitreiken, en wel behalve naar Batavia, Magelang, Soerabaja en Paramaribo, naar Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Assen, Bergen-op-Zoom, 's-Bosch, Breda, Brielle, Bronck, Delft, Deventer, Doesburg, Dordrecht, Geertruidenberg, Gorinchem, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Harderwijk, Den Helder, Helveloeluis, Hoorn, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Naarden, Nijmegen, Oldebroek, Rotterdam, Schoonhoven, Utrecht, Venlo, Vlissingen, Zulfen en Zoeloe.

Aan het wapen der Marechaussee hebben we, daartoe in staat gesteld door de gevraagde ilicthtingen, thans 76 Brigades kunnen verblijden tegen 51 ten vorigen jaren, zoodat nu gezonden zijn naar Almelo, Ambt-Vollenhove, St. Anna-Parochie, Apeldoorn, Appingedam, Arnhem, Assen, Axel, Bergen-op-Zoom, Bonger, 's-Bosch, Bokmeer, Bokstel, Breda, Buitenpost, Deventer, Deventer, Dijk, Drachten, Dieingelo, Enschede, Finsterwold, Franeker, Gorredijk, Groningen, Hallum, Harderwijk, Heerenveen, Heeze, Helmond, Hengelo (O.), Heusden, Hoogeveen, Hoogeveen, Leeuwarden, Marum, Meppel, Moerdijk, Muntendam, Nede N.-Amsterdam, N.-Pekela, Nieuwe-schans, Nieuwolda, Oirschot, Oldenzaal, Oostervolde (Fr.), Oostvold, (Oldambt), Oostmarsum, Oud-Schooneveld, Roermond, Roswinkel, Sappemeer, Sloten (Fr.), Smilde, Stadskanaal, Steenwijk, Tilburg, Uithuizen, Valkenswaard, Vathertmond, Venlo, Vlachteedde, Wageningen, Willemstad, Winschoten, Winterswijk, Witmarsum, Wollega, Woudrichem, Wijhe, Zuidhorn, Zundert, Zulfen, Zeeloo en Zoeloe.

Opmerkelijk is het met hoeveel dankbaarheid de Kalenders door ons leger, en bij name door de Marechaussee's, ook nu weer zijn ontvangen. Bepaald innemend en opwekkend zijn de dankbetuigingen, die we van onderscheidene Brigades hebben ontvangen; misschien komt dit wel van het feit, dat juist deze mannen met de wrange vruchten der zonde zoo gedurig in aanraking komen, en zij in de overtuiging leven, dat naarmate meer betracht wordt, hetgeen wanrop onze Kalenders wijzen, naar die mate, dronkenschap en vechtpartijen, diefstal en aanranding, alsmede de woelingen van Socialisme en Anarchisme minder zullen voorkomen.

En hoe bemoeidigend is het, dat niet alleen mannen van het Kader, maar ook officieren en andere hooggeplaatste personen hier en daar de verspreiding helpen bevorderen. Moge Zions Koning onze papieren Zending tot veelvuldig nut goedgunstig gebruiken; bovendien om veler oogen te openen voor het heil in CHRISTUS JEZUS, alsook om voor Gods volk een lieflijke vertrooster te zijn.

En zij het ons een voorrecht om ook dezen arbeid der liefde met woord en daad te steunen, opdat dit zoo noodige werk ongehinderd kan worden voortgezet; en wij, wanneer straks ons sterfjaar slaat, met vrijmoedigheid mogen kunnen betuigen, dat wij mede hebben gearbeid ter redding van het verlorene, en ook iets hebben gedaan om de waarheid Gods te brengen aan leger en vloot.

Namens het Gereformeerd Traktaat-Genootschap „Filippus.” E. KROEVELD.

Rijswijk, Januari 1902.

Ingezonden.

Geachte Redactie,

Namens het L. C. te 's-Gravenhage heb ik de eer U balseid te verzoeken in het eerste No. van *de Bazin* mededeeling te doen van onderstaande motie, toegezonden aan H.H. Directeuren, Curat. en Prof. der Vrije Univ.

Met veel dank, achtend UED de, dr. J. A. WIJNVELD, Secr.

Leden en Begunstigers der Vrije Univ. in grooten getale vereenigd op den Prov. Univ. dag te 's-Gravenhage 16 Febr. 1902, in aanmerking genomen den hoogen ernst des tijds op alle gebied, ook in verband met de politieke constellatie, waarin ons land door de goede gunste onzes Gods, dank zij vooral de activiteit van ons autod. volk, is gekomen — achten zich verplicht den Senaat mededeel-

ling te doen van het diep gevoel van leedwezen, naar hunne overtuiging bij schier alle leden en begunstigers der Vrije Univ. in den lande bestaande, dat nog altijd niet aangevuld is het Curatorium, en ook geen uitbreiding werd gegeven aan het personeel van Hoogleraren, met name in de Jurid. en Litt. Faculteit — en spreken het openlijk uit, dat zij het hoogelijk zouden waardeeren, wanneer op de eerste Jaarverg. blijken mocht, dat hierin verandering was gekomen —

weshalve zij met hoog-ernstigen aandrang HH. Directeuren en Curatoren der Vrije Universiteit verzoeken tot benoeming van nieuwe Hoogleraren over te gaan — nadat vooraf het Curatorium door HH. Directeuren zal zijn aangevuld.

Het Loc. Com. te 's-Gravenhage, R. K. BROUWER, Voorz. JOHNS. KRAP, Penningm. J. A. WIJVELDT, Secr. 's-Gravenhage, 5 Febr. 1902.

Aan den Welver. Zeerl. heer Dr. H. Bavinck, Hoofdred. van „de Bazuin“.

Welterw. Zeerl. heer en broeder!

De Kerkraad der Geref. Kerk van Overtoom verzoekt U beleefd een plaatsje voor het volgende, en betuigt U bij voorbaat daarvoor zijn dank.

WAARSCHUWING. Van verschillende plaatsen ontvingen we dezer dagen brieven, met vermelding dat de heer Johannes Hamerling, alhier woonachtig, gelden verzamelt; voorgevende een f 25 noodig te hebben om in staat te zijn voor zichzelf brood te verdienen, daar hij wegens getrouweheid aan het 4e gebod uit een vorige betrekking zou zijn ontslagen, en men verzocht ons hierover inlichtingen te geven in het publiek. Volstaan we dan met te verklaren, dat de Kerkraad niet de minste verantwoordelijkheid in eenig opzicht draagt voor het optreden van genoemden heer Hamerling, en wij een ieder aanraden, eer hij aan genoemden persoon giften zou afgeven voor genoemd doel, eerst maar eens om vertrouwelijke inlichtingen te vragen bij den Kerkraad, die reeds in eigen Kerkbode een waarschuwing heeft moeten plaatsen.

Namens den Kerkraad, G. WISSE JR., Praeses. A. A. V. OPSTAL, Scriba. (Verzoeken dringend andere Christel. bladen dit bericht over te nemen.)

WAARSCHUWING. Hooggeachte Redactie!

Nademaal het mij meermalen is gebleken, dat onderscheidene personen met eene aanbeveling rondreizen, die door mij heet geteekend te zijn, zoo gevoel ik mij gedrongen te verklaren, dat ik aan niemand — dus ook aan Johannes Neumann niet — eenige aanbeveling heb gegeven.

Mitsdien loop al dergelijke personen met een valsche handteekening, en wachtte zich een ieder voor misleiding en schade.

Overname dezer regelen in onze Christelijke bladen wordt vriendelijk verzocht door Ds. E. KROPPVELD.

Rijnseijk, Stadhoudersstraat 2, 10 Febr. 1902

Boekaankondiging.

Een vijftal Stellingen in betrekking tot de Zondagschool, door A. Littoij, pred. te Middeldburg. Heusden, A. Gezelle Meerburg 1902.

Over het recht, de plaats en de waarde der Zondagschool bestaat verschil. Dr. Wielenga wilde haar slechts tijdelijk als hulpmiddel dienst laten doen, omdat er geen andere natuurlijke organen voor de opvoeding der jeugd zijn dan dagschool en catechisatie. Ds. Littoij vindt deze stelling te absoluut, verdedigt het goed recht der Zondagschool, acht haar een grooten zegen in dezen tijd van afval en pleit daarom ook voor haar behoud. De Zondagschool is maar een onderdeel van het rijke Christelijke verenigingsleven van dezen tijd, en maar een stuk van alwat tot de „Innere Missie“ behoort. Eerst in samenhang hierna kan het probleem, dat hier voorligt, worden opgelost.

De arbeid van „Filippus“ in betrekking tot het Genade-verbond door A. Littoij, pred. te Middeldburg. Boekdrukkerij „De Vecht“, Breukelen.

Ds. Littoij verdedigt in dit kleine geschrift de Gereformeerde leer, dat de kinderen der geloovigen vóór den doop beschouwd moeten worden als in Christus geheiligd, dat wil zeggen, als eene inwendige, geestelijke vernieuwing in Christus deelachtig. En hij tracht deze leer dan vervolgens te rijmen met het feit, dat tal van gedoopte kinderen bij het opwassen hoegaannd geen blijken geven, dat zij deze heilgung in Christus deelachtig zijn. Het boekje is lezing en overdenking waard, vooral omdat het de moeilijkheid, die zich hier voordoeft, zoo duidelijk aanwijst.

Referaat over de vraag: wat heeft de Zondagschool gedaan en wat kan ze doen ter verbreiding van de kennis der Heilige Schrift, voorgedragen door Ds. A. Loois. Heusden, A. Gezelle Meerburg 1901.

Ds. Loois wijst in dit referaat den rijken zegen aan, die door God op den arbeid der Zondagscholen is gelegd en geeft vervolgens vele nuttige wenken, om de Zondagscholen in het vervolg aan hare bedoeling: de verbreiding van de kennis der Heilige Schrift, te doen beantwoorden. Het is een kort, duidelijk, zakelijk referaat.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd: STOFFEL WILLEM VIS EN ELIZABETH KOOLSTRA. HAAMSTEDE. 1 Febr. 1902. DOCKUM.

Ondertrouwd: JOH. MULDER, ber. pred. te Molenaarsgraaf c. a. KN H. J. VAN DIEREN. HAARLEM, 12 Febr. 1902.

Door 's Heeren goedheid werden wij heden verblijd met de geboorte van een welgeschapen zoon. W. UBBENS. M. UBBENS—SWARTWOLT. STEDUM, 6 Febr. 1902.

Heden ontsiep in den ouderdom van 87 jaren, na korte ongesteldheid, mijn geliefde Echtgenoot

Joh. Nuis, met wien ik meer dan 40 jaar in den echt verbonden was. Dat zijn heengaan in vrede was, geeft mij grooten troost. WED. G. NOIS geb. STEENBERGEN. DEDEMSVAART, 5 Febr. 1902.

Heden nam de Heere uit den kring der opzieners weg, onzen geliefden med-broeder

JACOBUS SMIT, in den ouderdom van bijna 64 jaren. Ruim dertig jaren heeft hij de gemeente eerst als Diaken, en daarna als Ouderling gediend. Dankbaar zijn wij voor hetgeen de Heere ons in hem schonk, en van harte verheugen wij ons in zijn blijmoedig heengaan naar de heerlijkheid, die God zijnen getrouwen knechten geeft. Namens den Kerkraad, I. YMKER Hz., Scriba. HOOGVEEN, 6 Februari 1902.

De Raad der Geref. Kerk te Vlaardingen B doet kennisgeving aan de Kerken van het zeer groot verlies, dat die Kerk heeft getroffen den 20 Januari 1902 in het afsterven van één harer Ouderlingen, den Eerw. Heer

Rienk Klazes Veenstra. Onze Broeder diende eenige jaren den Koning der Kerke in het Opzienersambt, met de gaven en krachten hem geschenken en is ingegaan in de vreugde zijns Heeren.

(Door omstandigheden eerst nu geplaatst) Namens den Kerkraad, Ds. F. DROST, Voorz. J. DROPPERT Pz., Scriba.

Heden overleed te HAREN (Gron.) in den ouderdom van ruim 70 jaren, onze innig geliefde Moeder

J. MEIJER, Wed. van den Weleerwanden heer R. GORIS. Zij ging heen tot Hem, Die ook haar gekocht had met zijn bloed, en Wien te dienen haar leven was. Zerenbergen. L. G. GORIS. A. C. GORIS. V. D. VEEN. Haren. G. J. v. d. VEGT. J. F. v. d. VEGT—GORIS. Rheden. J. GORIS. H. J. GORIS—VAN OOSTEN. Hoek v. Holland. G. L. GORIS. H. GORIS—VELDHUIS KROEZE. 10 Februari 1902.

Heden overleed, na eene ongesteldheid van slechts een half uur, onze geliefde Zwager en Oom

Jacob Winter, in den ouderdom van ruim 63 jaren. De vaste hoop, dat hij is ingegaan in de vreugde des Heeren, troost ons in onze droefenis. Namens de Familie, S. HAAN. TINALLINGE, 10 Febr. 1902.

Hoogst onverwacht trof onze gemeente een gevoelige slag. Een harer Ouderlingen, JAKOB WINTER, werd, na een ongesteldheid van eenige minuten, van haar weggenomen. Als wij zien op hetgeen wij in hem verliezen, zijn wij zeer bedroefd. Met liefde en trouw had hij de gemeente 23 jaren als Ouderling gediend. Hij echter juicht, na een spoedigen en gemakkelijken overgang, voor Gods troon, aanschouwende de heerlijkheid van zijn Zaligmaker. Namens den Kerkraad, J. BRUIN, Praes. BAFLO, 10 Febr. 1902.

Een flinke BAKKERSKNECHT gevraagd, tegen 1 Mei a.s. Adres letter N. aan den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

De Ger. Gemeente te ZUIDBORN VRAAGT f 1800 op Obligatie 12 Mei 1902. Liefst in twee gedeelten; naar 4 perc. in 't jaar.

Namens den Kerkraad, P. BAKKER, Scriba. UIT DE HAND TE KOOP: voor f 9000 een zeer vruchtbaar GREIDPLAATSJE met bouwland, dicht bij Christ. School en Kerk in FRIESLAND. Brieven franco letter O, aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

SOLIEDE ORGELS in prijzen van af f 40.— Gratis Handleiding en Toetsenlooper. Honderden dankbetuigingen. Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER, Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

KAPOK! KAPOK! Bij den ondergeteekende is verkrijgbaar onverschuldte, zuivere, echte, te soort KAPOK in balen van 50 pd. voor f 27,50, halve alen van 25 pond voor f 14,50, franco station, tegen toezending van postwissel of remboeurs. De veer-n kosten 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120, 150. Beddetijk, dekens, overtrekken in ruimen voorraad. Er is nooit aanmerking op gemaakt.

J. KETEL Rz. Beddenmagazijn Markt STEENWIK. Zooveen verscheen bij N. SAM-SUM te Aften (Z. H.):

Rijksbijdrage VOOR HET BIJZONDER LAGER ONDERWIJS. GIDS voor de besturen der bijzondere scholen in Nederland, DOOR het BUREAU VOOR STAATS-EN ADMINISTRATIEF-ECHTELKE ADVIEZEN, TE 'S GRAVENHAGE. Directeuren: Mrs. I. B. COHEN en H. BLAUPOT TEN CATE. Prijs: per ex f 1,50; bij 3 ex. f 4,25, bij 6 ex. f 1,— per ex.

Dit werkje zal de taak der besturen van bijzondere lagere scholen zeer gemakkelijkken. Vooral waar het niet-nakomen van één enkele formaliteit de weigering van het geheele subsidie kan ten gevolge hebben, is het van het grootste belang zich op de hoogte te stellen van de nieuwe voorschriften. — Als bijlage is opgenomen een TABEL voor de berekening der Rijksbijdragen en een overzicht der door de besturen van bijzondere lagere scholen te verrichten werkzaamheden. Zie de zeer gunstige recensieën in de verschillende bladen.

PRIJS-COURANT VAN „DE VLIJT,” VOORSCHOTEN. TELEGRAM-ADRES: VLIJT-VOORSCHOTEN. FRANKRIJK.

Tafelwijnen op Fust. Medoc f 90,— St. Julien Medoc - 110,— Baour Senejac - 120,— Bordeaux Super - 160,— Prijzen per okschoofd inhoudende circa 225 Liter, vrij aan huis inclusief fust, doch buiten accijns. Voor accijns wordt f 45 per okschoofd berekend.

Bordeaux-Wijnen op Flesschen. Al onze wijnen worden door ons zelf gebotteld. — De Medoc is reeds een zeer aangename Tafelwijn. Het is de Landwijn dien men in Frankrijk overal drinkt. Medoc f 0,5) per flesch, per Anker 45 flesschen f 22,— Baour Senejac is een wijn van den wijnbouwer BAOUR. Aan dezen wijn wordt de grootste zorg besteed door BAOUR en zijne zonen. Hij verzendt ze door heel de wereld. Baour Senejac f 0,75 per fl., per Anker 45 fl. f 29,—

Medoc f 22,— per anker f 0,50 per fl. St. Julien Medoc - 26,— „ „ - 0,65 „ „ Baour Senejac - 29,— „ „ - 0,75 „ „ C. St. Emilion - 32,— „ „ - 0,90 „ „ Pauillac - 34,— „ „ - 1,— „ „ Bordeaux Super - 34,— „ „ - 1,— „ „

Fijne Avondwijnen op Flesschen. St. Eulalie f 46,— per 45 fl. f 0,90 per fl. Medoc Super - 36,— „ 45 „ - 0,90 „ „ Cantenac - 38,— „ 45 „ - 1,— „ „ P. A. Ludon - 45,— „ 45 „ - 1,15 „ „

Oude Roode Wijn op Flesschen.

Ch. Pontet Canet f 1,60 per flesch. Mouton d'Armailbac - 2,— „ „ Witte Haute Sauterne - 1,90 „ „ Ch. Yquem - 2,70 „ „

Rijn Wijnen.

Wij mogen ons beroemen zuivere en zachte Rijnwijnen te bezitten van ouden datum; ze hebben alle veel bouquet. De smaak is zeer aangenaam en verfrisschend.

Niersteiner f 0,70 per flesch. Laubenheimer - 1,— „ „ Rudesheimer - 1,10 „ „ Hochheimer van 1893 - 1,20 „ „ Liebtraumlich „ 1893 - 1,40 „ „

Bourgogne-Wijnen.

Petit Bourgogne f 1,— per flesch. Pomard - 1,10 „ „ Volnay - 1,40 „ „ Beaune - 2,90 „ „

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN DOOR J. BAVINCK Predikant der Gereform. Kerk te Kampen. (voor het Paascheest.) 145 bladz. 80 cent. Wie hiervan 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te BREUKLEN is vanwege het Geref. Traktatgenootschap „Filippus“ verschenen:

XII. Drie Kerstliederen 1 Ct. XXIII. De zegen eener vrijmoedige Belijdenis 2 „ CXLI. Een Politie commissaris en een dienstknecht van Christus 2 „ CXLII. A. Littoij De Arbeid van „Fil.“ in b. trekking tot het Genadeverbond 10 „ 328. Prins Willem III 1 „ 329. Wilt gij gezond worden? 1 „ 330. Geen steen onder de kiel 1 „ 331. Niemand zeide iets tot mij 1 „

Het bovenstaande is bij alle soliede Boekhandelaars te bekomen.

LIJDENSWEKEN.

Bij JAN HAAN te Groningen is verschenen:

JEZUS LEVENSWOORDEN, aan het kruishout gesproken. Zeven Leerredenen door D. FELIX, v. d. m. te Roden. Prijs 0.60.

Gunstig aanbevelen in „De Bazuin“ en verschillende kerkbladen. Voor vacante kerken nitnemend geschikt.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN, ACHT LEERREDENEN DOOR J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz. Pred. te Kampen. Prijs f —,75.

Witte Franche Wijnen. Bij visch wordt dikwijls de Witte Franche Wijn gebruikt. Een heerlijke Franche Wijn is de Haute Sauterne. — Deze hebben wij van goeden ouderdom ad f 1,50 per flesch. Champagne. Onze Champagne hebben wij steeds in verschen staat voorhanden. — Wij noteeren: C. Noire f 2,— p. fl. C. Blanche f 2,40 p. fl. „ d'Or - 2,25 „ „ Reservé - 2,50 „ Grand Vin extra - 3,— „

Italiaansche Wijn. Een Wijn die veel opgang maakt, is de Vermouth. Vermouth di Torino per literflesch f 1,25. Fratelli Cora „ „ - 1,50.

Onder de Zoete Wijnen die in Nederland veel gebruikt worden, beslaat de Grieksche Muscaat Sams een voornam plaats. Deze Wijn kan bij vischdiners zeer goed gegeven worden en is zeer billijk. Ook wordt deze door dames veel als middagwijn gebruikt. Prijs vroeger f 0,85 nu f 0,70 per flesch.

Sportwijn. Een eigenaardige wijn door ons in den handel gebracht is De Sport.

Deze wijn is zoet-zuur en voor families die weinig wijn gebruiken, veel aangenaam dan de gewone wijn, aan te bevelen bij bruiloften. Sport f 0,70 per flesch. „ Le soort - 0,80 „ „ Oude Sport - 1,20 „ „

Hollandsche Vruchtenwijnen.

Nobelrood en Sappen. Door ons worden alleen de zuiverste Vruchtenwijnen in den handel gebracht. Frambozen Limonade f 1,— per flesch Citroen - 0,90 „ „ Aardbezie - 1,10 „ „ Sinaasappel - 1,10 „ „ Meiwijn - 0,50 „ „ Roode Bessenwijn - 0,37 „ „ Witte - 0,40 „ „

Met een drank door ons voor de Geheel- Onthouders in den handel gebracht, hadden wij veel succes. Wij bedoelen:

Nobelrood.

Nobelrood is een zuivere alcoholvrije drank, die veel op wijn gelijkt, maar uit Vruchtenwijnen van Hollandschen oorsprong bestaat. Door de Professoren Dr. Gunning, Dr. Valetton en Dr. Kuyper, werd deze drank aanbevolen. Prof. Dr. Valetton heeft hem eerst laten onderzoeken en daarna in „Het werk der Liefde“ aanbevolen. Voor kinderen is hij zeer gezond door zijn bloedzuiverend karakter.

Nobelrood (Kinderdrank) f 0,30 p. fl. Nobelrood (hja soort) - 0,55 „ „

Ook werd de heldere Bessensap in den handel gebracht, bijzonder aan te bevelen in het huisgezin en als zomerdrank met suiker en water, f 0,30 p. fl.

Kerkeraden of Predikanten kunnen gratis ter kennismaking een flesch Avondmaalwijn ontvangen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN DOOR S. VAN VELZEN, in leen Hoogleraar aan de Theol. School. TWEDE DRUK. 289 BLAIZ. f 1,00. Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1,00. Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging: Aan Contribuutlën: Door den heer M. S. Hilverda te Abbege f 27; door d'n heer E. H. Charoon te Zwaart: uit Leidschedam f 450; uit Noo dorp f 250; uit Soetermeer f 10; uit Voorburg f 50; uit Z-gwaat f 25,50; samen f 92,50; door den heer Th. v. d. Brink te Arnhem, uit district Oosterbeek f 46,50; door den heer A. C. Breedveld te Nieuwer Amstel f 24, door den heer A. Egvandrat te Harderwijk uit Harderwijk f 71; uit Ermelo f 34,50; samen f 105,50, van Ds J. V. te S. i. l. Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit): Van de Geref. kerk te Oosthem c. a. f 10,77; van idem te Zutphen (1/2 coll.) f 10; van idem te Aduard f 742; van idem te f 4,86 1/2; samen f 12,28 1/2; van idem te Medum A f 22,17; van idem te Einge f 742; van idem te Groningen A f 84,36 1/2; van idem te Hoogkerk f 3,90; van idem te Sauwerd f 6,40; van idem te Ten Boer f 8,52 1/2; van idem te Tuezige f 7,50; van idem te Zuidhoek f 4,50; van idem te Zuidwold f 11,35.

Aan Schenkingen: Door den Raad der Geref. kerk te Giesendam B f 2,50; door Ds. J. B. enklaar, gevonden in de kerkcol. te Bodegraven f 5; van G. te A. f 5.

Voor de Medische Faculteit: Door den heer A. Egvandrat te Harderwijk f 0,50.

Voor het Studiefonds: Door Ds. J. J. Berends, 3 maandel. bijdrage van de Halve stuivers-vereen. te Maasland f 42; door Prof. Dr. J. Woltjer f 39,20.

S. J. SEEFAT, Hilversum. Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II: 1a, Blaagt de huzuin!

Vrijdag 21 Februari 1902.

Agg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis worst zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden ondezoek, 15 Febr. j.l. tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student H. P. M. G. de Walle, wiens adres is te Koudum.

Namens het College vd,
M. NOORDTJII, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SLEEUWIJK, 12 Febr. 1902. Gisteren werd alhier aan de gemeente afgekondigd, dat de Welc. heer Ds. Davelaar van Giesendam, het beroep van hier had aangenomen. Geve de Heere zijn goedkeuring op Z.Ews. genomen besluit, opdat het moge strekken tot eer zijns naams, en tot opbouw van zijne gemeente te dezer plaats.

Namens den Kerkeraad,
C. VERH-GEN, Scriba.

ONSTWEDDE, 16 Febr. 1902. Heien had alhier onder leiding van onzen geachten Consul, den Welc. heer Ds. W. Fokkens te Stadskanaal, de stemming plaats uit een te voren door den kerkeraad opgemaakt tweetal, tot het verkrijgen van een eigen Herder en Leeraar. Met groote meerderheid van stemmen werd gekozen, en daarna door den kerkeraad beroepen, de Welc. heer Ds. J. D. Heersink te Baambrugge, Prov. Utrecht. Bekrone de Heere deze onze pogingen met zijn onmisbaren zegen, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM, Scriba.

TIENHOVEN, 16 Febr. 1902. Wij ontvingen van Ds. H. Volten het voor ons verblijdend bericht, dat Z.Ew. onze roeping met volle vrijmoedigheid aannam.

Namens den Kerkeraad,
K. PIENEMAN, Scriba.

BIEZELINGE, 17 Febr. '02. Gisteren werd ons bekend gemaakt, dat onze geliefde Leeraar, Ds. N. G. Kerssens, een roeping heeft ontvangen van de kerk te Langen. Geve de Heere hem wijsheid eene Hem welbehagelijke keuze te doen.

Namens den Kerkeraad,
JAC. ST.-AL Pz., Scriba.

DORDRECHT A, Febr. 1902. Namens den Kerkeraad der Ger. kerk te Dordrecht A verzoekt ondergeteekende aan Predikanten, Ouders of Voogden dringend, zoo spoedig mogelijk de namen op te geven der jongelingen, die hier in g.r-nizoen komen, en tot onze Ger. kerk behooren, opdat ze dadelijk opgezocht kunnen worden. Een weinig te laat, kan veel te laat zijn.

Namens den Kerkeraad vd,
G. VETTEN, Scriba.
SINGEL 117.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Vergadering op Donderdag 27 Febr. 1902 te Helder, aanvang 's morgens 9½ uur.

Op de Agenda komt voor, behalve gewone zaken: Herziening van het Regl. van Orde en het Visitatie-reglement.

Namens de Classis voornemd,
J. W. WECHGELAER, Correspondent.

Classis Franeker.

De Classis Franeker heeft in hare vergadering van 13 Febr. peremptoir geëxamineerd den Eerw. heer R. N. Westerink, beroepen predikant te Lollum. Na ingewonnen advies van de brs. Deputaten ad Examina werd Z.Eerw. met alle stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en de Sacramenten in de Geref. kerken.

A. DOORN, h. t. Scriba.

Classis Meppel.

De Classis geeft de Kerken door dezen kennis, dat op hare vergadering van den 18den Febr., na onderzoek, met alle stemmen voor de Geref. kerken is beroepbaar gesteld de Cand. R. Middelveld te Nijveen. Stelte de Heere genoemden broeder tot eenen rijken zegen.

Namens de Classis,
F. HAVERKATE, Praeses.
H. VAN DER VEEN, Scriba.

Ruinerwold,
18 Febr. 1902.

ONTVANGSTEN.

Ontvangsten voor hulpbehoevende Kerken in de Classis Appingedam.

Bierum	f 20.33	Spijk B	f 5.10
Delfzijl	- 22.08	Stedum	- 11.50
Garrelswier	- 9.17	Ten Post	- 18.97
Nieuwolda	- 4.23	Wagenborgen	- 3.40
Overscheld	- 3.99	Westerindon	- 4.71
Schildwolde	- 7.30	Woldendorp	- 1.62
Siddeburen	- 4.57	't Zandt	- 11.63
Spijk A	- 22.00		

Garrelswier, 18 Febr. 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Van de Ger. gem. te Bolsward	f 15.00
Gevonden in de collecte te Andijk	- 4.97

Ger. Jongel.-Ver. te Harlingen

Heerenveen, 17 Febr. 1902.

In- en Uitw. Zending der Prov. Overijssel.

Van N. N. uit Amsterdam f 1.50, welke aan den penningsmeester, den heer W. J. Kolkert te Deventer, zijn afgedragen.

Deventer, 17-2-'02.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-coportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van de Zendingvereen. Bolsward A	f 10.00
Van de Jongelingsvereen. te Heerenveen	- 3.00
Van de Jongel.-ver. „Martha” te Stedum	- 5.00
Van de Jongel.-ver. te Harlingen	- 2.50
Gevonden i/h. kerkzake te Gasselter-Nijveen, 2 giften à f 5	- 10.00
Gedeelte v/d. collecte Haarlemmermeer O/Z.	- 3.00
Uit eene collecte Geref. k. Oldebroek	- 3.02
Gevonden i/d. collecte te Andijk	- 4.97
Van N. N. te Breda	- 1.00
Door Ds. W. Kapteijn te Breda	- 1.00
Van de Jongel.-ver. te Uithuizen	- 5.00
Jaartijdsche bijdragen Uit Middelburg: J. M. f 1, B. P. f 1, W. d. R. f 1, C. d. N. f 1, Joh. G. f 1, L. S. f 1, F. J. v. D. f 1, Geref. k. Middelburg A f 3, Middelburg B f 3.	
Uit Sleuwwijk: A. v. 't S. f 1, G. v. 't S. f 1, T. O. f 1, C. V. f 0.50, J. V. f 0.50, J. v. A. f 0.50.	
Per post geind: Geref. k. Alblasserdam f 5, Ambt-Vollenhove f 2, Andijk f 2, Appingedam f 5, Arnhem A f 3, Arum f 2, Assen f 5, Baarn f 2, Balloo f 3, Bierum f 2, Blijde f 2, Bodegraven f 3, Bolnes f 2, Boxum f 2, Brunisse f 3, Burum f 5, Dedemsvaart f 4, Delft f 5, Diever f 2, Dokkum A f 2, Dwingelo f 2, Ee bij Dokkum f 2.50, Engwierum f 2.	

(Wordt vervolgd.)
Particulieren: J. W. Ch. f 1, H. B. f 2, Bar. v. H. f 2, Jonkv. M. B. f 1, Mevr. Wed. F. f 2, Ds. B. v. S. f 2, allen te Amsterdam; L. J. S. te Bleiswijk f 1, Ds. C. L. te Bolnes f 1, M. v. V. te Breda f 2, J. M. te Breskens f 2, Ds. A. B. te Bunnik f 1, Ds. A. H. N. te Burum f 1, Mevr. du M. v. V. te Driebergen f 10 (Wordt vervolgd).

Verbetering. In de vorige opgave stonden vermeld jaarl. bijdragen uit Zeeuwsche huizen, dit moest zijn Zeeuwsche. Moge thans als aanbeveling volstaan, dat de behoefte naar de verknoging der Waarheid nog even groot is en we nog niet bij machte zijn er aan te voldoen door b. v. ook te Maastrecht een Zendingpost te openen.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningsm.

Raamsdonk, 17 Febr. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

's-Gravenzande	f 13.58	Bierum	f 18.25
Bolsward A	- 13.50	Delfzijl	- 22.25

Exmorra en Allinga-wier	- 3.77	Garrelswier	- 11.90
Gast en Ferwoude	- 3.74	Nieuwolda	- 6.45
Idseghuizen en Piasam	- 3.22	't Schild	- 3.89
Kubard	- 4.22	Schildwolde	- 6.10
Oosterend c. a.	- 3.18	Siddeburen	- 5.10
Pingium c. a.	- 7.10	Spijk A	- 29.00
Schellens c. a.	- 2.80	Stedum	- 12.13
Schraard	- 1.89	Wagenborgen	- 3.22
Tjerkwerd	- 3.63	Westerindon	- 4.55
Witmarsum	- 2.45	Woldendorp	- 1.70
Wommels	- 3.50	Ten Post	- 15.83
Wons	- 7.07	't Zand	- 18.78
Appingedam	- 3.34	Zuid-Beijerland	- 5.00
	- 17.17	Ouddorp	- 1.36
		Rozenburg	- 3.37

Contributies en Giften.

Door dhr. E. v. d. Veen, de contrib. van T. Booy te Hoo-gveen f 1.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 15 Febr. 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door den uitgever van „Het Mosterdzaad” „door R. H. Lanting, v.d. Ger. Zondagsch. te Nieuwendam” f 6.75
Door Da. Sijpkens, gev. in de kerkcoll. te Delfzijl - 1.00
Doersborgh, B. DE MOEN, Quaeſtor.
17 Febr. 1902.

Voor de Zending op Soemba.

Haulerwijk coll.	f 3.33	Woldendorp coll.	f 2.85
Dwingelo	- 10.00	Eumatil	- 28.37
Ds. Woldinga te Ten post, uit de Zend.-bus der Jongel.-Ver.	- 4.00		
P. Dijksterhuis te Hoogkerk, uit de Zend.-bus der Jongel.-Ver.	- 3.35		
W. Jager te Winschoten, gev. in de coll.	- 9.95		
H. Knot te Middelstum, van de Cents-ver. der Jongel.-Ver. „Timothéus”	- 110.00		
H. Veltman te Marum, van de Zendingver.	- 7.12		
Ds. Scholten te Zuidhorn, gev. in de coll.	- 1.00		
Van de Jongel.-Ver. te Uithuizen	- 30.00		
Mej. H. Ufkes te Winschoten, coll. Jaarl. der Jongel.-Ver. „Tabitha”	- 9.25		
Mej. H. Ufkes te Winschoten, uit het Zend.-busje der Jongel.-Ver. „Tabitha”	- 5.30		
Ds. Breukelaar te Hasselt, gev. in de coll.	- 3.30		
Ds. Krohne te Zoutkamp, coll. Jaarl. Jongel.- en Jongel.-Vereen.	- 8.25		

J. DUURSEMA, Quaeſtor.

Uithuizen, 17 Febr. '02.

ONMIDDELLIJKE WEDER-GEBOORTE.

XXXIV.

Indien wij bij het Woord denken aan den Zone Gods, of ook aan de kracht, die van God bij al zijne werken uitgaat, dan komt er niet maar eene zedelijke, aanradende, doch eene scheppende, onwiderstandelijke werking aan toe.

Maar de H. Schrift spreekt van het Woord ook nog in een derden zin, en verstaat er dan onder het woord der Wet en des Evangelies, waardoor God tot menschen spreekt, zijn wil hun bekend maakt en hen uitnodigt, om aan dien wil te gehoorzamen. Dit woord richt zich tot allen, die leven onder de bedeeing van het verbond der genade en komt tot hen in den weg der zoogenaamde uitwendige roeping, hetzij dit woord door hen gelezen of aangehoord, in de Schrift zelve of in eenig ander boek en tractaat tot hunne kennis gebracht wordt.

Wanneer wij nu het woord in dezen zin nemen, spreekt het vanzelf, dat er evenals aan de genademiddelen in het algemeen, slechts eene zedelijke, noodigende, vermanende, radende kracht aan toegekend kan worden. Dit laat zich reeds afleiden uit de betekenis en de kracht, welke de menschenlijke taal, in het generaal

genomen, bezit. Het woord toch, dat wij spreken of schrijven, is niets anders dan eene verbinding van letterklanken of letterteekens, die op zichzelf slechts fysica verschijnselen zijn en hoegenaamd geen dragers zijn van de zaken, die erdoor voorgesteld worden. In de letterklanken of letterteekens als zoodanig ligt volstrekt niet de geestelijke kracht opgesloten, welke in staat is, om in het bewustzijn van een ander kennis te verwekken van die voorwerpen, gedachten of gebeurtenissen, welke door die klanken of teekens worden aangeduid. Want indien dit wél het geval ware, indien de betekende zaak en het teeken in het gesproken of geschreven woord zoo vereenigd waren, dat de zaak door het teeken zelf werd medegedeeld, dan zou het woord altijd aan iemand kennis bijbrengen, ook al was het een woord, dat in eene vreemde taal gesproken werd. Het woord, dat in letterklanken gehoord of in letterteekens gezien wordt, is dus op zichzelf niets dan een teeken, dat bij een ander de gedachte opwekt aan de zaak, die erdoor aangeduid wordt. Het woord onderstelt daarom bij dien, tot wien het zich richt, bewustzijn en werkt dan op dat bewustzijn slechts op zedelijke wijze in; de klank vader doet het kind denken aan den persoon, die erdoor te kennen gegeven

wordt, en die langzamerhand voor zijn bewustzijn zich met dien klank heeft verbonden en als het ware vereenzelvigd.

Want, ofschoon het woord als klank of teeken tot de betekende zaak slechts in zeker contractueel verband staat, is dat verband toch aan de andere zijde zeer innig en nauw.

Wel hebben in de achttiende en ook nog wel in de negentiende eeuw vele geleerden gemeend, dat het verband tusschen het woord en de gedachte zuiver toevallig en willekeurig was. Maar dat gevoelen is toch zeker onhoudbaar. Evenmin als de maatschappij en de staat door eene vrije wilsvaard uit een zoogenaamd sociaal verdrag is ontstaan, evenmin berust de taal op eene afspraak, die de menschen in vroeger tijd eens met elkander gemaakt hebben.

Terecht kwam Bilderdijk tegen dit Pelagianisme op taalgebied in verzet. Gelijk God zijne deugden en volmaaktheden in het geschapene tot openbaring brengt, zoo drukt ook de menschenlijke geest zich af in al zijne werken, bovenal in zijne woorden. En gelijk heel de natuur een beeld en gelijkenis is van onzienlijke, geestelijke dingen, zoo is ook de taal in heel haar rijkdom afspiegeling en openbaring van 's menschen geest, atdruk van zijne ziel, uitvloeisel van zijn wezen.

Zelfs sloeg Bilderdijk daarbij tot een ander uiterste over. Er was naar zijne meening in de taal niets toevalligs; elke klank, iedere letter, elk woord had zijne bepaalde kracht en betekenis, moest die hebben en kon geen andere hebben. Ook dit zou nog niet geheel onjuist zijn geweest, als Bilderdijk dit bedoeld had in historichen zin. Maar de afleiding, welke hij van de woorden gaf, droeg geen geschiedkundig maar een wijsgeerig karakter en leidde daarom dikwerf tot grove willekeur.

Dat iedere letter en elk woord zijn eigen, noodzakelijke betekenis heeft, zou waarschijnlijk het geval zijn, wanneer er eene taal bestond, die volkomen normaal, dat is zonder den invloed der zonde zich ontwikkeld had. Maar dit is op geen enkele taal, die onder menschen gesproken wordt, toepasselijk. Naam en wezen beantwoorden niet meer aan elkaar. Teeken en betekende zaak zijn menigmaal in een verband getreden, dat volstrekt niet door de natuur der dingen gelegd is en daarom ook niet noodzakelijk kon heeten.

Daaruit volgt echter geenszins, dat dat verband willekeurig en toevallig is, dat het op een verdrag en eene afspraak berust. Want dat verband is in de eerste plaats historisch gelegd, het is niet gemaakt en afgesproken en berust niet op mensche-

lijken wil, maar het is geworden en gegroeid; het is niet mechanisch maar organisch ontstaan. En daarom bestaat er in de tweede plaats een zeker geheimzinnig, verborgen verband tusschen; want de geschiedenis is Gods werk. Hij regeert en bestuurt alle dingen. Onder de leiding zijner voorzienigheid zijn ook de talen ontstaan, heeft ook de ontwikkeling der talen plaats gegrepen, en is er tusschen woord en gedachte eene vereeniging tot stand gekomen, die haar grondslag vindt in het besef van ieder mensch. Er is, om maar één voorbeeld te noemen, schijnbaar niets willekeuriger en toevalliger, dan de naam, dien wij dragen. De persoonsnamen hebben doorgaans al hun zin en betekenis verloren. Zij zijn niets dan onverstaanbare klanken geworden, wier oorspronkelijke betekenis zelden meer op te sporen is en bijna nooit meer gevoeld wordt. En toch is er tusschen den persoon en den naam, dien hij draagt, zulk een innig verband, dat de persoon in dien naam beleedigd en onteerd kan worden. Aan den naam hangt zijn waarde en zijn eere. Niemand vindt het aangenaam, als zijn naam verkeerd geschreven of uitgesproken wordt.

Dat verband tusschen woord en gedachte, tusschen teeken en zaak, vindt zijn grondslag, zijne vastig-

heid, zijn voortdurend bestand in het besef van den redelijken, denkenden mensch. Dat besef wordt in hem gewekt en gekweekt van zijne prille jeugd af aan. Het wordt versterkt door de omgeving, waarin hij leeft, door het volk, waarvan hij een deel uitmaakt, door de historie, waaronder hij opgegroeid is. Alle woord en taal onderstelt dus een zeker besef, een flauw bewustzijn, dat allengs door die taal zelve ontwikkeld en verhelderd wordt. Eene vreemde taal spreekt niet tot ons bewustzijn; het zijn klanken, die wij niet verstaan en die ons niet opleiden kunnen tot de zaken, die erdoor aangeduid worden. Het woord onderstelt, dat wij tot op zekere hoogte hooren en verstaan kunnen. Het heeft invloed op ons, doordat het ons heenwijst naar en denken doet aan de zaak, die er door beteekend wordt. Het werkt op zedelijke wijze. Er komt geen scheppende, maar eene zedelijke werking aan toe.

Dit alles geldt ook ten opzichte van het woord Gods, dat in de uitwendige roeping door Wet en Evangelie tot ons komt. Want wel is het een woord Gods, en dus krachtig en levend, maar het is toch ingegaan in onze menselijke taal, het heeft den vorm, de natuur, de gestalte van het menselijk woord aangenomen en is ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de dwaling en leugen, die in onze taal is ingeslopen. Gelijk het Woord, dat is de Logos, in Christus de waarachtige menselijke natuur heeft aangenomen, zoo is ook het woord van Gods wil in Wet en Evangelie vleesch geworden in onze menselijke taal en daarom ook aan de wetten en regelen der taal onderworpen.

Omdat de Gereformeerden dit beseften, zeiden zij ook, dat de uitwendige roeping niet genoegzaam en niet krachtig was. Want de uitwendige roeping was alleen eene roeping door het woord en kon dus slechts eene zedelijke, radende werking uitoefenen. Hierin dachten zij met de Remonstranten eenstemmig. Maar terwijl dezen nu meenden, dat zulk eene zedelijke aanrading voldoende was, leerden de Gereformeerden op grond van Gods Woord, dat er eene krachtigere, onverwiltelijke, rechtstreeksche werking des Heiligen Geestes bij moest komen, indien de uitwendige roeping zou worden opgevolgd en gehoorzaamd.

En voorts leidden zij uit deze zedelijke werking der uitwendige roeping terecht af, dat niemand haar zaligmakend hooren kan, tenzij hij, niet in tijd maar in orde, tevoren zij wedergeboren uit water en Geest. Het zaligmakend hooren van het Woord Gods onderstelt de wedergeboorte. Want niemand kan tot Christus komen, tenzij de Vader hem trekke. En een iegelijk, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Christus.

BAVINCK.

DE LIEFDE GODS.

De ook hier te lande bekende Hoogleraar, Dr. Geerhardus Vos, te Princeton in Amerika, opende ten vorigen jare de lessen aan de Theologische School aldaar met eene rede over de *Schriftuurlijke leer van de Liefde Gods*, welke hij liet opnemen in de *Jamarij*-aflevering van de „Presbyterian and Reformed Review.“ De behandeling van dit onderwerp had tweeërlei oorzaak.

Ten eerste wordt in de hedendaagsche theologie de liefde Gods zoo eenzijdig op den voorgrond gesteld, dat daarbij alle andere deugden Gods in de schaduw komen te staan of zelfs geheel en al ontkend en bestreden worden.

Deze verandering in de leer der eigenschappen hangt saam met de voluntaristische richting in de wijsbegeerte en in de meeningen van den dag. Toen in vroeger tijd het primaat aan het verstand werd toegekend, stelde men er ook belang in, om eene zoo zuiver mogelijke kennis deelachtig te worden van Gods deugden en volmaaktheden. God te kennen in het aangezicht van Christus, werd een bestanddeel van het geloof, een noodzakelijk moment in de religie geacht.

Maar sedert het agnosticisme, de leer van de onkenbaarheid Gods en van de beperktheid van het menselijk kenver-

mogen is opgekomen, heeft de theologie zich veelszins naar deze wijsbegeerte geschoot en alle zoogenoemde metaphysica uit den godsdienst verbannen.

In vroeger tijd zamelde men zorgvuldig uit natuur en Schrift alles bijeen, wat God van zichzelf, van zijne namen en deugden had geopenbaard. Maar thans won meer en meer de gedachte veld, dat God alleen zooveel van zichzelf aan den mensch kan openbaren, als deze in zijn ziel kan ervaren en genieten.

Zoo kwamen alle eigenschappen Gods op den achtergrond te staan, of werden ze hoogstens beschouwd als wijzigingen van de liefde Gods. En die liefde werd het eenig kenbare van Gods wezen en dus, voorzover ons aangaat, de eenige inhoud van dat wezen. En tengevolge daarvan werd de gansche leer der dogmatiek gewijzigd. Christus werd een profeet, die in zijn leven en sterven Gods liefde had geopenbaard. Het koninkrijk Gods werd de kring van hen, die de gedachte, den waan, dat God toornde vanwege de zonde, hadden afgelegd en tot het inzicht waren gekomen, dat God liefde was. Gerechtigheid en voldoening vielen weg, de zonde werd onkunde, de straf was eene inbeelding, vroeger of later komen alle menschen tot erkenning, dat God liefde is, en worden zij dus allen de zaligheid deelachtig.

Dat is de nieuwe opvatting van het wezen des Christendoms, die inzonderheid door Ritschl werd voorgestaan en daarna vooral door Harnack in eene reeks van voordrachten ontwikkeld werd.

De kerken in verschillende landen komen hoe langer hoe meer onder invloed van die in den vorm veel nieuwe, maar in den grond der zaak reeds meermalen voorgedragen beschouwing des Christendoms.

Voor al is dat merkbaar in de kerken in Engeland en Amerika. Daar ontbreekt het al te zeer aan het vermogen, om deze nieuwe richting in de theologie te weerstaan. Zelfs is de akker in menigerlei opzicht voor de ontvangst van dit zaad voorbereid, en was men reeds jaren lang geneigd, om de belijdenis over de gerechtigheid Gods, over de voldoening, over de particuliere genade, over de uitverkiezing aan een gevaarlijke herziening te onderwerpen.

Daartegen komt Prof. Vos in verzet. En dat is de tweede reden, waarom hij de Schrift laat spreken over de leer van de liefde Gods.

Want de Schrift leert heel iets anders over die liefde, dan wat er tegenwoordig op kansen en katheder over verkondigd wordt.

Wel is er geen boek, dat over die liefde Gods zoo rijk en zoo heerlijk spreekt. Zij komt schier voor op iedere bladzijde van Oud- en Nieuw-Testament. Zij begint met de opzoekende liefde, die Adam terugroept na zijne ongehoorzaamheid. Zij geeft zich gestalte in het verbond der genade. Zij betoont zich in een rijkdom van deugden, van genade en barmhartigheid, van ontferming en mededoogen, van gunst en lankmoedigheid; en zij bereikt haar toppunt in Christus, in wien God de wereld heeft liefgehad en met zichzelf heeft verzoend.

Maar deze liefde doet aan het recht en de gerechtigheid Gods niet te kort. Zij laat in het Goddelijk wezen ook den toorn en de gramschap over alle ongerechtigheid der menschen bestaan. Zij heeft de straf niet op en loochent de vergelding in dit en in het toekomstige leven niet.

En daarom is juist die liefde zoo rijk van inhoud. Zij heeft volgens de Schrift wel de wereld als organisme, maar toch niet ieder mensch doch alleen de uitverkorenen tot voorwerp. Zij is volkomen vrij, onafhankelijk, soeverein, niet door iets in den mensch veroorzaakt, maar alleen uit God en door God en tot God en daarom onveranderlijk, onvergankelijk, eeuwig.

Gods goedheid breidt zich wel tot alle schepselen uit. Hij regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen en laat zijne zoon opgaan over boozen en goeden.

Maar voorwerp zijner liefde zijn naar de Schrift zijne kinderen alleen, die Hij te voren gekend en verordeneerd heeft, den beelde zijns Zoons gelijkvormig te zijn, en die Hij in den tijd geroepen heeft uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht.

En zij hebben Hem lief, omdat Hij hen eerst liefgehad heeft.

De innigheid, de teederheid, de rijkdom en volheid van Gods liefde hangt met haar verkiezend karakter saam, en vloeit, hiervan losgemaakt, in de algemeene goedheid weg, die alle schepselen tot voorwerp heeft.

BAVINCK.

HET GEESTELIJK LEVEN.

XII.

LIEFDE TOT DE WET.

Sedert het feit der Wetgeving op Sinaï uit zich het geestelijk leven bij Israëls vromen als liefde tot Jehova's Wet.

Reeds als bewijs van een tusschen Jehova en Israël bestaand verbond is de Wet aan den vromen zoon van Abra-

ham dierbaar. De Wet toch onderstelt een verbond. Dit leert reeds de orde der aardsche dingen; wetten geeft men slechts aan hen, die men aan zich verbonden heeft, om hunne verhouding tot ons overeenkomstig het recht vast te maken. Een koning zet alleen zijne onderzaten, een vader alleen zijne kinderen, een heer alleen zijne knechten onder wetten; den vreemde daarentegen geeft men geen gebod. Waar God alle gemeenschap met het schepsel heeft afgebroken, zendt Hij wel den vloek, maar stelt Hij geen eisch meer; in de hel kondigt Hij geene wetten af. De Wet komt eerst met het verbond, en volgt slechts het verbond; het gebod, om het leven des menschen hoog te achten en zijn bloed te wreken, onderstelt het verbond met Noach en alle schepsel, en de Sinaïtische Wet heeft tot achtergrond het met de Patriarchen gesloten verbond der genade. Daaruit verklaart zich, dat God de Wet niet aan de Heidenen gaf; deze toch liet Hij tijdens de oude bedeeeling in hunne wegen wandelen, en gaf Hij over aan het goedgevoelen van hun hart. Aan hen wilde Hij vooralsnog zichzelf niet geven, en bewees Hij de eere niet van Hem te mogen dienen; daarom riep Hij ze ook niet tot bekeering, zelfs dan niet, als Hij een Jona tot hen zendt. Daarom is de Wet Israëls roem; in Israël zingen zij: Hij maakt Jacob zijne woorden bekend, Israël zijne inzettingen en zijne rechten; alzoo heeft Hij geen volk gedaan, en zijne rechten kennen zij niet. Ps. 147: 19, 20.

Hieruit volgt, dat de Wet den bondgenoot uitsluitend verbi dt tot de plichten, die uit het karakter van het verbond voortvloeien. Zij beweegt zich niet, gelijk een handboek der zedelee, op afgetrokken gebied; 't is hare bedoeling niet om te omschrijven, wat het schepsel, afgedacht van het verbond, Gods schuld is. Veeleer staat zij op historischen bodem; zij sluit zich aan het geschiedkundig verschijnsel der verbondmaking aan, en leidt den bondsplicht af uit het gesloten verbond zelf. Vandaar wordt de eisch, dien zij stelt, beide naar inhoud en naar omvang, door zijn inhoud en omvang van het verbond bepaald. De Wet rekent met wat God in het verbond toezegt, en eischt wel niet minder, maar ook niet meer, dan Hij geeft. Daardoor staat de eisch der Wet in sommige opzichten beneden dien, welken God den zijnen onder de bedeeeling des Geestes stelt, ja, zelfs beneden wat Hij, in den tijd vóór de Wet, nu en dan van de zijnen wilde. Hij eischt van Israël niet, wat Hij van Abraham wilde, het offer van den eenigen zoon, of het leven der vreemdelingschap op aarde; Hij roept Israël niet, gelijk ons, tot het gebod voor, en de prediking tot alle volken der aarde, of tot eene liefde, die uit de windselen van het besef der nationale gemeenschap vrijgemaakt, in den broeder uitsluitend den discipel bemint. In alles rekent de Wet met de grenzen, die het Oude Verbond aan den bondgenoot stelde. Men doet haar echter onrecht aan door te beweren, dat het Nieuwe Testament ons eene hoogere zedelee geeft dan het Oude; deze laatste is wel breder en omvangrijker, maar hooger niet. De Wet bevat alle beginselen, die het Nieuwe Testament ontwikkelt, maar werkt ze slechts in zoover uit, als de bedeeeling der tijden dit toelaat.

De eischen der Wet sluiten zich allernaast aan wat God voor Israël is en deed. Voorop stelt zij, dat Jehova zich dit volk ten God gaf, en het uit het slavenhuis vrij maakte, opdat het Hem alleen dienen zou. Hierop rust het gebod, met hetwelk alle andere staan of vallen, dat om God boven alles lief te hebben, en den naaste in Hem, en deze liefde te betoonen in gehoorzaamheid aan al zijne geboden. Maar Hij, die zich Israël tot een God gaf, is heilig; vandaar stelt de Wet den Israëlieten den eisch, dat hij ook heilig zij. De Heilige toch kan zich alleen met het heilige verbinden. Ook is God de Rechtvaardige, degene, die het recht liefheeft, en waar de mensch dit krenkt, op diens kosten het herstelt en den verongelijkte aan zijn recht helpt. Daarom wil de Wet, dat elk recht zij in al zijn doen. En wijl eindelijk Jehova zijn God is, eischt de Wet, dat het Hem eere, door Hem zijner waardig te dienen, en op Hem alleen te betrouwen.

De vrome des Ouden Verbonds nu heeft de Wet niet alleen lief, omdat zij een teeken des verbonds is, maar ook ja vooral om haren inhoud. De Wet drukt uit, wat hij wil. Almoet hij met Paulus klagen, dat hij niet kan, wat hij wil, zoo kan hij het dezen toch zeggen: ik heb een vermaak in de Wet Gods naar den inwendigen mensch.

Om onder Israëls vromen een man te vinden, die tot voorbeeld dienen kan van liefde tot de Wet, behoeven wij niet verder te gaan dan tot den dichter van den 119en Psalm. Wij zouden dezen Psalm den Lof der Wet kunnen heeten. Mag de dichter onder de Wet, wier lof hij bezingt, ook al meer ver-

staan dan het stel geboden in de vijf boeken van Mozes, en onder haren naam heel de Godsopenbaring des Ouden Verbonds verstaan, toch blijkt duidelijk, dat hij ook het gebod in den engeren zin des woords in zijn gezichtskring opneemt. Vol is hij van verlangen om de Wet te verstaan; telkens herhaalt hij beden als deze: leer mij uwe inzettingen. Zijne oogen zijn hem niet helder genoeg; hij ziet de letter wel, maar begeert tot den geest door te dringen; daarom smeekt hij: ontdek mijne oogen, dat ik aanschouwe de wonderen uwer Wet! God verberge zijne geboden voor hem niet; zoo bidt hij — men kan er uit zien, dat hij het als eene gepade aanmerkt, de Wet te mogen verstaan, als iets, dat God hem niet schuld is, maar met het oog op zijne afdoelingen rechtmatig kan onthouden. Er zit drang achter zijn gebod; want hij heeft Gods Wet lief; hare geboden zijn hem liever dan duizenden van goud en zilver; zij zijn hem zoeter dan honig. Hoe zou hij dan niet begeeren ze te verstaan? Wat is hij zonder Gods Woord? Een wandelaar in duisternis; dat Woord toch is een lamp voor zijn voet en een licht op zijn pad, zijn raadsman in verlegenheid. Hoe meer Hij de Wet beziet, des te wonderlijker wordt zij hem; aan alle volmaaktheid heeft hij grenzen gezien, maar hier kan zijn oog de wijde der volmaaktheid niet omvatten; in grenzenloze ruimten verliest het zich. Van zijne liefde tot de Wet kan zijne binnenkamer getuigen. Zeven malen des daags toch looft hij de rechten van Gods gerechtigheid; zelfs in den nacht is hij der Wet gedachtig: staat hij niet te middernacht op om haren lof te verkondigen? Om dezer liefde wil heeft hij veel moeten lijden. Maar zelfs voor het aangezicht van vorsten schaamde hij zich Gods getuigenissen niet; spot noch vervolging deden hem van de Wet wijken; hoewel zijne trouw aan haar zijn leven in gevaar brengt, kleefte hij aan hare getuigenissen vast. Bijna was het met hem gedaan; toch vergat hij Gods geboden niet. Gods geboden sterkten hem onder zijne vele verdrukkingen; zij werden hem tot gezangen in het land zijner vreemdelingschappen; zonder hen ware hij reeds lang in zijn druk vergaan. Ook is het hem goed verdrukt te zijn geweest; eer hij toch verdrukt werd, dwaalde hij; nu echter onderhoudt hij Gods geboden. Waarlijk, 't is hem niet genoeg de Wet te begrijpen en te bewonderen, hij begeert haar te betrachten, en is er lijden noodig om zijn voet vast te maken in Jehova's wegen, hij heeft er het lijden voor over. Getuigen kan hij, dat hij niet met tragen tred, maar als een, die haast heeft, zijne voeten tot het pad Gods geboden heeft gericht. Met eede zelfs heeft hij zich verbonden om ze te houden. Waterbeken vlieten uit zijne oogen, omdat hij Gods Wet door menschen om hem heen vertreden ziet; hoe zou hij zelf dan kunnen wandelen op de paden der ongerechtigheid? De Wet te volbrengen, ziedaar zijn hoogste oogmerk. Waarom vraagt hij redding uit den nood en verlenging des levens? 't Is om God te kunnen verheerlijken door gehoorzaamheid aan zijne inzettingen. Daarom legt hij geloften af: ik zal uwe bevelen overdenken, er mij in verlustigen, ze met mijne lippen vertellen, in uwe inzettingen wandelen, o God! als gij mij uit mijn benauwdheid verlost, en mijn hart in de ruimte gezet zult hebben. Maar hij weet ook, dat hij niet kan, zooals hij wil. Vandaar zijne bede: Och! dat mijne wegen gericht werden om uwe getuigenissen te onderhouden! Laat mijn hart oprecht zijn tot uwe inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde. De vrome des Ouden Verbonds toch weet het even goed als wij, dat onze vrucht niet uit ons gevonden wordt, maar uit den Heere, Hoz. 14: 9.

VAN ANDEL.

AAN EEN JEUGDIGEN

AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

„Het heeft den Heere behaagt het kindeje ons den . . . geschenken, weder tot zich te nemen.“

Deze vorm van adverteeren wordt nog al eens gebruikt door ouders, wien het droevig lot treft, dat zij maar enkele dagen, of maanden, in het bezit van een kind zich verheugen mogen.

Somtijds gebeurt het nog, dat daar aanmerking op gemaakt wordt en een onderzoek wordt ingesteld naar de gronden, waarop de ouders verklaren, dat de Heere hun kindeje „tot zich genomen heeft.“

Niet altijd heeft dat onderzoek een bevredigend afloop. Soms verkeeren de onderzoekers zelf in het duister, en weten ze zelf niet, op welke gronden geloovige ouders aan de zaligheid hunner jonggestorven kinderen niet mogen twijfelen. Soms weten de ouders het

ook niet recht, volgen de sleur, of zeggen het zoo, omdat zij altijd gehoord hebben, dat het zoo is.

Dat geeft dan niet zelden een heel geharrewar. dat de smart der arme ouders vergroot, vooral wanneer zij door de twijfelaars ook aan 't twijfelen gebracht worden, en de gedachte hen overmeestert: als mijn kind nu eens eeuwig verlo en is!

Als men een poosje geleefd, onder het vrome volk geleefd en in het kerkelijk leven meeleefd heeft, krijgt men zoo den indruk, dat de menschen, in het wezen, toch weinig veranderen. Er moge verschil in graad en trap, in vorm en gedaante zijn, maar dezelfde kwesties keeren, zij 't ook onder andere omstandigheden, en onder andere namen en vormen, terug.

De onderstelling van de zaligheid der jonggestorven kinderen is altijd een stuk geweest dat, in Gereformeerde kringen, druk besproken werd.

Ik zelf heb ik in kringen verkeerd, waar men, uitgaande van het Schriftwoord: de geheele wereld ligt verdoemd, voor God, aan niemands zaligheid geloofde, of men moest daar subjectieve gronden voor hebben.

Dit gold zoo wel voor volwassenen als voor kinderen.

Een volwassene moest een „leesbare brief van Christus zijn, of op het sterfbed nog „tot ruimte“ zijn gekomen. Was dit een of ander niet aanwezig, dan werd er gezegd: het kan ver gaan met de gemeene gaven, de duivel heeft er ook velen bekeerd, er zullen velen zijn, die zoeken in te gaan en niet kunnen. De gematigden vergevoegden zich met de opmerking, dat er een sluier over hing. De geavanceerden durfden echter beweren, dat het ons niet toekwam de dooden te oordeelen, dat er velen in den hemel zullen zijn, die wij er niet verwachtten, en ook wel zouden ontbreken, die wij er stellig dachten te vinden; dat ieder maar voor zichzelf na! toe te zien, dat de Heere Jezus de vraag: of er velen zullen zalig worden, beantwoord had met de vermaning: strijd gij om in te gaan, en dat de beslissing niet zou gaan naar menscheelk oordeel, maar naar het Woord des Heeren: Wie den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.

En zoo ging het ook inzake de zaligheid der jonggestorven kinderen.

Uitgaande van de stelling, dat zij allen, in Adam, de verdoemenis onderworpen zijn, twijfelde men aan hunne zaligheid, tenzij men „er iets voor had.“ Een bijzonder hartelijk gevoelsvol gebod, waarbij men veel „opening“ had voor den troon der genade, vele en aanhoudende werkzaamheden des geloofs, en voornamelijk eene bijzondere, persoonlijke belofte Gods, die met kracht op de ziel was gevallen.

Ook toen waren er enkele vooruitstrevenden, die wisten, wat de Dordsche vaders gezegd hadden van de kinderen der geloovigen, die in hunne kindsheid sterven, maar dan maakte men de bedenking, dat dan beide de ouders ook ware geloovigen moesten zijn, die renschap konden geven van de hoop, die in hen was. Was dat van beide ouders niet volkomen zeker, of behoorden de ouders zelf nog onder de vreesachtigen, wier genadestaat niet vast stond, dan had de uitspraak der Dordsche vaders toch op hen geen betrekking.

Zelfs Brakel achtten sommigen, op dit punt, veel te ruim.

Hechte men, in die kringen, dan niets aan den doop, hoor ik u vragen. Eigenlijk neen.

Men beschouwde en onderhield den kinderdoop als eene instelling Gods. Men geloofde, dat God bevelen heeft de jonge kinderen te doopen, evenals, onder het Oude Verbond, het gebod der besnijdenis gegeven was. Hoogstens zag men er in eene uitwendige verbondsheiliging, waardoor de gedoopten onder de verplichting kwamen naar de geboden van God te leven, en het recht hadden om te bidden om geloof en bekeering; terwijl bij nalatigheid hierin het oordeel nog zou verzwaaard worden.

Hieruit laat zich, althans voor een groot deel, verklaren de ontstelingen, die de z. g. nieuwe doopsleer heeft veroorzaakt.

Voor u jongeren, die op een haar af weet, wat Gereformeerde beginselen zijn, en door die beginselen uw denken, doen en laten beheerscht, en naar hunne heerschappij streeft in het huisgezin, in de maatschappij, in kerk en staat, is het zeker onaangenaam, telkens te vernemen, dat er nog zooveelen in de Gereformeerde kerken leven en geduld worden, die, naar uwe gedachten, toch eigenlijk niet Gereformeed zijn, en toonen de Gereformeerde beginselen niet te kennen. Zelfs schijnt dit nog het geval te zijn met velen, misschien met de meesten uwer oudere ambtgenooten, die het criterium nog altijd zoeken in de *geschreven belijdenis*.

Dat deze dingen in nauw verband staan, aan de eene zijde met het sterk aandringen op het vroege toedienen van den doop der kinderkens, en aan den

anderen kant met het uitstellen aan den doop, soms weken lang, althans tot het tijdstip, waarop de moeder hersteld is en weder ter kerke kan gaan, begrijpt zij lichtelijk.

Voor het toedienen van den doop aan de jonge kinderen is, in Gods Woord, zooals bij de besnijdenis wel het geval was, geen dag of tijd bepaald. Alles moet dus bij deductie, of redeneering en gevolgtrekking, uit het Woord afgeleid worden.

En daarom moest men niet boos worden, als iemand dat aandringen op een vroegen doop Roomsche noemt. Immers de Roomschen hebben ook de gewoonte om den doop spoedig na de geboorte toe te dienen. Ze zijn alleen wat consequenter en daarbij ultra-objectief, het er voor houdende, dat alle ongedoopte kinderen verloren zijn. De Roomsche kerk geeft dan ook elken dat gelegenheid om den kinderdoop te doen plaats hebben; terwijl in de grootste Gereformeerde kerk van ons land, die van Amsterdam, slechts driemaal in de week gelegenheid gegeven wordt aan de ouders, om hun kind ten doop te presenteren.

De menschen, die bij het aandringen op een vroegen doop uitroepen: maar dat is Roomsche, toonen slechts, dat zij alleen op den schijn afgaan en de gronden niet kennen, waarop én de Roomsche én de Gereformeerde kerk, blijkens de historie, den vroegen doop hebben gewild en geëischt, en de betekenis der spreuk niet verstaan: als twee hetzelfde doen, doen zij niet hetzelfde.

Niet door boos te worden en het verschnikkelijk te vinden, dat er zulke menschen in de Gereformeerde kerk zijn, maar door zachtmoedige onderwijzing moet men, wat men goed acht, trachten te bevorderen.

En een weinig menschenkennis, toegepast op het leven, is hierbij ook geen overtoelinge weelde.

Wie hoorde daar in vroeger jaren ooit van, dat een kind nauwelijks, of nog niet, vier en twintig uren oud, gedoopt werd?

Ik herinner mij iemand, die zijn kind op den eersten Zondag na de geboorte liet doopen. Dat werd als een curiositeit beschouwd, en men had medelijden met de miskende moeder, die in deze zaak voor nul geacht werd, en alleen goed scheen te zijn om kinderen te baren. Ook herinner ik mij een ouderen ambtgenoot, die den vroegen doop sterk dreef, den vader alleen op het Formulier liet antwoorden, de moeder er voor een doentje bij liet staan, en groote verwarring, nijd en haat in zijne gemeente zag geboren worden.

En dat om iets, waarvoor wij geen stellig gebod des Heeren hebben!

Nu moogt gij, wat mij betreft, dit beschouwen als een bewijs, dat men in die dagen de Gereformeerde beginselen niet voldoende kende; dat men den doop toen meer als eene plechtigheid beschouwde, die men zoo plechtig mogelijk trachtte te maken, en geen goed begrip had van het genadeverbond en het wezen der sacramenten.

Ik voor mij althans wil wel erkennen, dat ik door het onderwijs van de Hoogleraren *Bavinck* en *Kuyper* helderder inzicht in en aard en het wezen der sacramenten verkregen heb. Daardoor zijn mij de gronden voor den vroegen doop der jonge kinderen ook duidelijker geworden. En

Doch ik merk, dat mijn brief te lang wordt, en moet dus hier afbreken.

T.t.
W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

In dezelfde opgewekte stemming als de vorige week kunnen wij ook nu onze beschouwingen over Zuid-Afrika geven. Wees de aanval van Burgers op Brakpan, Oost van Johannesburg, er reeds op, dat zij nog alles behalve ver van Johannesburg verwijderd zijn en daar zelfs de vele blokhuislinieën niets baatten — de Engelschen werden bovendien bedreest, dat het deel van de Wet's commando, dat Noordelijk naar de Vaal ontkomen was, wel eens munt zou kunnen slaan uit Kitchener's concentratie van troepen tegen de Wet in den Vrijstaat. En zoo was het. Een batalion bereden infanterie ging den 12den per spoor van Pretoria Zuid-Oostwaarts van Johannesburg verkenen. Doch het kwam hun duur te staan. Nauw was men van Kliprivier-Station een weinig Oostwaarts naar een boschrij, heuvelachtig terrein gemarcheerd of men zag een boerderij. Fluks omsingelden de Britsche troepen de hoeve en zagen een Boer in alle haast weglipen. Nu, dien eenen Boer durfden zij wel achteraan, en voort ging het in wilde jacht, heuvel op, heuvel af, den Boer achterna. Op een nek gekomen steeg men van het paard, daar nog een kopje te beklimmen was, van waar men zeker den Boer wel zou kunnen raken.

Edoch plotseling brandde van drie zijden een geweldig musketvuur los. De Britten waren in een hinderlaag gevallen. De acht officieren streden wanhopend. Maar twee hunner vielen, 4 werden gewond. In het geheel kwamen er 12 doden en 48 gewonden. De rest werd successievelijk gevangen genomen.

Ook in den omtrek van Standerton ging het den Engelschen slecht. Een troepje veldpolitie wilde ook verkenen; maar bij Tonderhoek gekomen viel het geheel den

Boeren in handen na een scherp gevecht.

Een en ander is een bevestiging van de reeds meer geuite meening, dat de Engelschen slechts daar baas zijn, waar zij zijn, d.w.z. achter de blokhuislinieën, die alle spoorwegen van beide zijden omgeven en de door hen bezette dorpen. Maar komen ze er buiten, op 't land, dan zijn ze geen oogenblik veilig, evenmin als hunne konvooien, die telkens door de Burgers ingepikt worden. Zóó is de toestand in de Transvaal niet alleen maar ook in den Vrijstaat. Daarom anders de Wet, nu men hem uit zijn kring had uitgejaagd, niet daarbuiten, dadelijk opgevangen? Omdat men daar geen baas is! Eerst na een dag of tien krijgt men gelegenheid de Wet's Commando nog eens even aan te vallen; maar zonder succes en haast op dezelfde plaats, waar de vervolging Oostwaarts begon! Zóó is het ook in de Kaapkolonie. En dat niet slechts in 't Noord-Oosten, hoe dikwerf ook schoongeveegd; of in 't Westelijk gedeelte, thans geheel in handen der Burgers, maar ook in 't midden. De verliezenlijst der Engelschen toont de tastbare onwaarheden aan, die de Engelsche berichten des-aangaande debiteeren. Op twee, ja drie plaatsen in de middendistrikten verloren de Engelschen betekenend. En wij weten zeker, dat French, afgezien van enkele verrassingen, in de Kaapkolonie haast nog minder te vertellen heeft dan Kitchener in Transvaal of Vrijstaat.

Het proces van Kritzinger, den dapperen Boerenhoofdman, is aangevangen. Helaas, zal men ook hem, evenals Scheepers, afmaken in strijd met alle oorlogsrecht? O lammetabel Europa, gij moogt wel toezien.

De heeren Wessels en Wolmarans, de Boeren gezanten, zijn op het stoomschip Rotterdam naar Amerika vertrokken, terwijl dr. Muller reeds eenige dagen geleden derwaarts afreisde.

Deze tocht bewijst, dat de berichten over de toenemende sympathie van Amerika voor de Boeren wel enigszins waar zijn.

Den laatsten tijd konden wij herhaaldelijk bewijzen van deze sympathie vernemen. Vooral de democratische harten kloppen warm voor de schoone zaak der Boeren.

Vrijdag hield de afgevaardigde van Kentucky, sir Wheeler, in het Huis van Afgevaardigden een rede, die groote sensatie verwekte en ons veel te hopen geeft.

De redenaar viel in gloeiende taal de houding der Regeering tegenover Engeland aan. Tot 1896, zeide hij, beroemden alle Amerikanen zich op het schitterend isolomet der republiek, maar in de laatste vijf jaren doet de Regeering allerlei voetvalen voor den Staat, die na den slag bij Yorktown niet ophield tegen ons samen te spannen. Waarom zeudt men mooi „opgepoetste lakeien“ naar Engeland om de knieën van Engeland's koning te omvatten, van den koning, die beproefd heeft een coalitie van Europa tegen ons te bewerken? Zoo, ging de redenaar steeds opgewonden voort, „maar als de helft van hetgeen men over lord Pannecote zegt, waar is, moesten wij hem zoo spoedig mogelijk naar zijn land terugzenden.“

Wheeler betreurde het dat Alice Roosevelt naar Engeland gaat en vindt het roosje droevig, dat men zooveel ophiel van Prins Heinrich's reis maakt: Amerika moet zijn gasten beleefd maar niet „kruiperig“ ontvangen.

Over den Zuid-Afrikaanschen oorlog sprekende, braudmerkte spr. de tyrannie der Engelschen en beschuldigde Amerika van deelgenoot aan de gruwelen, omdat het de verschepping van oorlogsmateriaal toestaat. De democraten juichten den redenaar warm toe.

Intusschen, men vergis zich niet. N. Amerika zal niet gemakkelijk veranderen van politieke richting.

NOORDTJII.

AMERSFOORT A, 17 Febr. 1902. In den avond van Donderdag 13 Febr. j.l. bracht de gemeente eene aangename ure door in haar kerkgebouw. Voor 't eerst werd in gebruik genomen het nieuwe orgel, haar door een harer lidmaten ten geschenke gegeven, uit de fabriek van Sauer te Frankfort a/d Oder, door tusschenkomst van haren organist, den heer R. van den Burg, orgelhandelaar alhier. De schoone klanken van het naar de nieuwste eischen vervaardigde instrument werden met stichting en dank aan den Heere gehoord. De leeraar sprak naar aanleiding van Ps. 150: 46 over „de plaats van het orgel in onzen openbaren eeredienst.“

De kerkeraad gevoelt zich gedrongen ook te dezer plaatse den milden gever, die onbekend wenscht te blijven, nogmaals zijn hartelijken dank te brengen voor zijn kostbaar geschenk. Moge ook dit voorbeeld in de kerken navolging vinden, en de Heere hem en der gemeente zijnen zegen bij den voortduur schenken.

Namens den Kerkeraad,
Ds A. M. DONNER, Praeses.
W. RUITENBERG, Scriba.

„EUDOKIA.“

Volgens het Elfde Jaarverslag van dit „Gesticht voor Lijders aan langdurige ziekten“, der Diaconie van de Ger. kerk te Rotterdam B., Blommerdijchweg 209 — gaat deze inrichting steeds vooruit. Vooral was de Chirurgische Afdeling betreft. Toch tracht men allereerst een huis der barmhartigheid, dien dienste van chronische patiënten ervan te maken, onder de Directrice Mej. M. E. van Hoylema.

De lessen in de verpleging gingen van 1900 1901 geregeld voort, en de hulpmiddelen werden uitgebreid. Vermeerdering van het aantal zusters, dat nu 30 is, door meisjes van besliste beginselen, is nog zeer noodig.

De verpleegden der Chronische Afdeling waren 122 in aantal; waarvan 49 leden van de Geref. kerken, 66 Ned Hervormd, 3 Lutherisch, 2 Joden, 1 Remonstrant en 1 Mormoon waren.

28 overleden er; 25 verlieten geheel of gedeeltelijk hersteld de stichting. 30 Juni

1901 bedroeg dit getal nog 18 mannen en 51 vrouwen.

In de Chirurgische Afdeling werden 377 patiënten verpleegd.

Van de 147 groote operaties en 33 kleinere overleden slechts 13 patiënten.

Het werk van binnen was zoo druk, dat slechts enkele zusters verpleging buitenshuis konden waarnemen.

De heer A. Voorzaat, die voor de inrichting uitgaat, verzamelde meer contribuanten en begunstigers.

In 41 kerken of scholen mocht hij voor de zaak spreken.

De exploitatie bedroeg aan uitgaven f 49765,90⁸ en de inkomsten kwamen f 1959,11 te kort.

Het Bestuur beveelt zich aan voor den voortdurenden steun door contributies, giften, bussen en collecten.

Daar deze inrichting steeds meer ook aan patiënten van buiten Rotterdam hulpe biedt, en als Gereformeerde stichting zeker de voorkeur heeft, zal haar roepstem wel niet vergeefsch zijn.

Dr. W. B. van Staveren is de geneesheer, Ds. P. A. E. Sillevius Smitt en Oudl. J. W. Verhaar als de Kerkerads-commissie en uit de Diaconen o.a. de heer I. Wirtz le Praeses, A. ter Weeme le Scriba, A. E. van Es le Pennmr. en C. H. Vermoelen Boekhouder.

Scheurkalenders in de Kazerne

Door H. Kremer, huisvader in het Tehuis voor Militairen te Amersfoort: „Van de dankbare soldaten voor de Scheurkalenders“ f 2,00.

Omdat dit de eerste bijdrage is, die we dit jaar ontvangen, is zij ons dubbel welkom, weshalve wij onzen hartelijken dank er voor betuigen.

Gaan zoo de militairen ons voor, laten wij burgers hun goede voorbeeld dan volgen, en „Filippus“ in staat stellen om blijmoedig aan het heil van land- en zeemacht te kunnen arbeiden.

E. KROPVELD.

Rijswijk, 17 Febr. 1902.

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland.

In hartelijken dank ontvangen: Door H. de Groot gev. in de coll. in de Geref. kerk te Gaast en Terwolde bij Workum f 2,50; door J. Schotsman, Penningm. van Patrimonium te Burum, gec. op het jaarfeest f 3,—.

Dan werd mij een *Herant* gezonden, met de vraag, of die ook dienst kon doen in den Z.-O.-h.? Wel zeker, geachte vrager, alle degelijke lectuur is welkom, is het niet voor den een, dan is het voor den ander goed. Zond zoo iets ons gerust s.v.p. Och, neem het ons niet kwalijk, als wij ook wat vragen voor armenbedeling. Het wordt nu bij velen werkelijk een groote nood. Als men het liever wil, kan men het ook wel zenden aan Ds. G. Noordhoff predikant te Lippenhuizen.

Oranjenoud, Uw dankbare Broeder,
Heerenveen, J. WOUDE,
17 Febr. 1902. Corr. van Jackin.

Buitenlandsche Kerken.

Oostenrijk. De beweging „Los van Rome.“ — Het blijkt meer en meer, dat de beweging in Oostenrijk, die bekend is onder den naam „Los van Rome“, niet, zooals men in den beginne vreesde, in de politiek zou uitloopen en alzoo als godsdienstige beweging zou doodloopen. In 1901 zijn 36 nieuwe stations opgericht, van welke in Bohemen 22, waar geregeld het Woord Gods verkondigd wordt. In de verschillende Kroonlanden is op 40 plaatsen voor de eerste maal na de Tegenreformatie in het begin der 17e eeuw godsdienst-oefening gehouden naar Protestantischen ritus. In het vorige jaar zijn er ruim 6000 van de Roomsche tot de Protestantische kerk overgegaan, ongeveer 1500 meer dan in 1900; dit bewijst, dat de beweging, zooals van Roomsche zijde beweerd is, niet verzwakt, maar veeleer in kracht toeneemt. Sedert het begin van deze beweging hebben zich 19.000 van de Roomsche kerk afgescheiden en zich bij de Protestantische gevoegd.

De Roomschen doen het voorkomen, dat de beweging niet veel te betekenen heeft en wel spoedig tot staan zal komen. Letten wij echter op de wijze, waarop zij haar bestrijden, dan moeten wij zeggen, dat zij hun eigen woorden niet gelooven. De waarschuwingen der pastoors om toch niet naar de ketters te luisteren en de zaligmakende kerk te verlaten, baten niet, omdat de behoefte aan de waarheid bij velen ontwaakt en die behoefte in de Roomsche kerk niet bevredigd wordt.

Omdat die waarschuwingen niet baten, nemen zij de toevlucht tot leugen en laster. Men beschuldigt de Protestanten van omkoperij, zoodat zij de menschen met geld bewegen tot de Protestantische kerk over te gaan. Zoolang die beschuldigingen in algemeene termen uitgesproken en in de bladen geschreven werden, namen de Protestanten van dien laster weinig notitie, maar toen onlangs in het ultraklerikale blad „Het Volk“, dat in betrekking staat met het domkapittel te Leitmeritz, een concreet geval medegedeeld werd en drie met name genoemde predikanten beschuldigd werden, iemand met geld omgekocht te hebben, werd een aanklacht bij den rechter ingediend.

Uit de behandeling van deze zaak bleek, dat een pastoor iemand, die als dronkaard bekend staat, aangesproken had, om tot de Roomsche kerk terug te keeren. Deze had gezegd, dat hij dit doende de vijf gulden moest teruggeven, die hij van den predikant bij zijn overgang naar de Protestantische kerk ontvangen had. Voor de rechtbank wist die man niet te zeggen, of hij Roomsche of Protestant was; hij herriep zijn gezegde en verontschuldigde zich met de bewering, dat hij dit in dronkenschap gezegd moet hebben.

Bewezen was opnieuw, dat de Roomschen alles gebruiken, om de Protestanten te belas-

teren. Niet alleen in de pers, maar ook in den Rijksraad worden de Protestanten beleedigd. Dit heeft de Protestantische kerk van Stiermarken gedrongen een openlijk protest hiertegen te doen hooren.

Het stuk is ondertekend namens al de Evangelische gemeenten in Stiermarken en luidt aldus:

„De afgevaardigde van den Rijksraad Prins Liechtenstein heeft onlangs schandelijke lastertalen tegen de Evangelische gemeenten in ons vaderland gesproken. Uitgenoodigd om als man van eer, de leugenachtige beweringen of te bewijzen of te herroepen, heeft hij tot op dit oogenblik gezwezen. Evenzoo heeft de Stiermarksche afgevaardigde Baron Morsey in de Rijksraadszitting van 25 November 1901 onze geliefde Evangelische kerk, onze Evangelische belijdenis en de Evangelische predikanten beschimpd. Beide heeren hebben daarenboven de leden van de Evangelische kerk in Oostenrijk trachten voor te stellen als vijanden van het vaderland. In hoever de genoemde heeren deze wijze van strijdvoeren met hun persoonlijk begrip van eer kunnen vereenigen, laten wij aan hen over. Wij hebben voor hunne eer niet te waken, maar willen bewakers van onze eigene eer zijn.“

„Daarom protesteeren wij, Evangelische gemeenten van Stiermarken, tegen deze grove beleedigingen. De eer der Evangelische kerk is ten allen tijde ongerept geweest. De trouw harer leden als onderdanen heeft, vooral in de Alpenlanden, zelfs in de zware tijden, toen hun vorsten hun vervolgers waren, niet gewankeld. Zelfs kon zij vanwege hun voorbeeldelooze gehoorzaamheid als onderdanen, waartoe de Evangelische kerk zich ten allen tijde door Gods Woord gebonden gevoelt, door de Tegenreformatie niet overwonnen worden. Daarom zal ook deze nieuwe veldtocht der lastertalen zonder gevolg blijven. Onze troost is, dat onze Heiland ook gesmaad is, dat wij een rein geweten hebben en dat onze Keizer zijne welwillendheid heeft uitgesproken, toen hij op den denkdag der Reformatie 31 October 1901 de vertegenwoordigers der Evangelische kerk van Oostenrijk ontving met deze woorden: „Ik ben overtuigd van de vaderlandsliefde en van het patriotisme van hen, die tot de Evangelische kerk behooren en weet, dat ik mij ook in de toekomst op uwe trouw verlaten kan en dat de Evangelische predikanten in dezen geest werken.“

De predikant Eckard, die in „de Grüzer Kerkbode“ deze verklaring mededeelt, voegt er bij, dat de Protestanten noch in de pers noch op den kansel over de misstanden in de Roomsche kerk schrijven of spreken. Zij laten zich door de schandelijke lastertalen niet tot een onwaardige polemiek verleiden. Toch worden die misstanden der Roomsche kerk genoeg in 't licht gesteld, maar dit doen de couranten en de woordvoerders der politieke partijen. De scherpste critiek tegen de Roomsche kerk hoort men juist van leden der kerk.

„Dat de gemeenten in Stiermarken naar waarheid van de welwillendheid des Keizers spreken, blijkt uit hetgeen een Weener dagblad mededeelt.“

De Kardinaal Aartsbisschop Gruscha heeft onlangs een schrijven aan den Keizer gezonden, waarin hij zich over de lauwe houding der Oostenrijksche Regeering tegenover de „Los van Rome“ beweging beklagt, en de toenemende vervreemding van goed geloovige Roomschen van de moederkerk schildert, terwijl hij tegelijk de vrees uitspreekt, dat bij deze groote verdraagzaamheid een bedroevend grootte schade voor het aanzien der kerk in Oostenrijk onvermijdelijk is. Aan het slot roept hij de hulp des Keizers in met het oog op „het groote dreigende gevaar.“

De Keizer heeft, zooals in de hooge Vatiikaanse kringen verzekerd wordt, het stuk van den Aartsbisschop minzaam aangenomen, maar uitdrukkelijk verklaard, dat hij de tegenwoordige houding van het Ministerie als geheel correct beschouwt. Het standpunt overeenkomstig de wet ingenomen, zoo had de Keizer gezegd, mocht niet verlaten worden, en slechts daar, waar openbare schending der wet in de beweging te voorschijn trad, was het roeping der Regeering tusschenbeide te komen. Dit is tot hertoe ook altijd geschied, zoodat eene verandering in de tot hertoe gevolgde tactiek onmogelijk is.

Dit antwoord eert den Keizer.

Mocht deze beweging meer tot een geestelijken zegen worden voor het Oostenrijksche volk

SCHOLTEN.

Den 27 Juni vierde A. Jackson, de voorzitter van 't Bijbel- en Traktatgenootschap op Haiti, te midden zijner ouders, vrienden en medewerkers zijn 50sten verjaardag, en den 15 Augustus vierde het Genootschap zelf zijn jaardag. De betekenis van een en ander is de groote invloed, dien deze vereeniging in deze Negerrepubliek heeft. De president der Republiek, de heer Sam, liet zich op dit feest vertegenwoordigen door twee officieren van zijn huis; terwijl het muziekkorps van het gouvernement het feest opluisterde.

De Zending in Kabylië werd in 't najaar zeer bezocht door de Sahara-koorts. Vooral te Moknea, zoodat de zendeling en zijn familie, zelf aangetast zijnde, de zieken en stervenden niet konden bezoeken of helpen.

In October 1.1. werd te Nancy de tweede Algemeene vergadering gehouden door de „Vereeniging van Fransche predikanten tot onderling steun“ onder voorzitterschap van Frank Puaux. Zij heeft thans 500 predikanten als actieve leden in 22 hulpvereenigingen, en 160 begunstigers. Het lidmaatschap bedraagt 5 francs; hiermede en met giften wordt de kas gestijfd, die nu 40000 frs. bedraagt. Men hoopt dezen steun later zelfs tot allerlei, ook geneeskundige, hulp uit te strekken. Om nog meer leden te krijgen heeft men het intreegeld tijdelijk d. i. voor een paar jaar opgeheven. Het hoofdbestuur is gevestigd te Lyon uit de predikanten

Puyroche, L. Monod en Causse. — Daar is dus ook al niet te over en dat met staats-subsidie! De kerk en de gemeenten zelve moesten zorgen, dat die zorgen van haar dienaren afgenomen werden.

De Roomsche Bisschoppen in Zwitserland hebben aan hunne leken een grooten Herderlijken Brief geschreven, om hen door gemoeidelijke en zakelijke beweeggronden ertoe te brengen, dat zij de goede pers gebruiken en steunen tot heil van kerk, ziel en lichaam.

Door de bemoeienissen van den heer Viénot, algemeen raadshier en vice-president van den opperraad der Protestantische kerken der Tahiti-eilanden, is het eiland van den Tubuai-archipel, Rimatra, in September 1.1. aan Frankrijk gehecht. Dit is met den arbeid der Fransche Protestantische missionarissen begonnen, zoodat de inwoners eerst het protectoraat, vervolgens de annexatie aan Frankrijk gevraagd hebben, volgens de „Océanie française.“ In die eilanden-wereld is dus door deze feiten het gezegde gelogenstraft: „Wie zegt Protestantisch, zegt ook Engelsch!“; want er zijn ook andere natien, die daarin voorgaan; al willen andere Anglomane imperialisten dit niet toestemmen.

Na de inwijding der Hervormde kapel te Nizza, onlangs, zeide een der Roomsche dames bij het uitgaan der kerk: „Ik zou hier niet dikwijls moeten komen weet ge; want dan werd ik ten slotte ook Protestante!“

In November 1.1. stierf Mevr. Elisabeth Hanbury op 108-jarigen ouderdom. Zij behoorde, als men weet, tot de Kwakers. Haar gansche leven wijdde zij aan filantropische en godsdienstige werkzaamheden. Vooral bezocht zij de gevangenen; een arbeid, waartoe zij gebracht werd door haar vriendin El. Fry. Tot op haar honderdste jaar bleef haar gezicht goed — en tot hare laatste dagen kleeftte zij zich alleen en ging zonder steun in haar salon.

Ingezonden.

ALTIJD DEZELFDE.

Voor eenige dagen stond ik te New-York op de begraafplaats bij de Drieënheden-kerk. Daar las ik op een gedenksteen dit opschrift:

„Gewijd aan de nagedachtenis van die dappere en goede mannen, die stierven, terwijl zij gevangen waren in deze stad wegens hunne toewijding aan de zaak der Onafhankelijkheid van Amerika.“

In de kapel van St. Paulus in dezelfde stad las ik op een steen:

„Hier rust Vrouwe Elizabeth Franklin, echtgenoot van Willem Franklin, door den nood der tijden gedwongen te scheiden van den man, dien zij liefhad. Zij bezweek onder de op haar gestapelde ellenden en verliet dit leven den 28 Juli 1778.“

Hier vond ik bevestigd, wat trouwens algemeen bekend is, dat de bende, die thans in Engeland heerscht, van denzelfden geest is bezield, die ook tijdens den Amerikaanschen Vrijheidsoorlog in de Jingo's woede; — dat de gruwelen, in Afrika door de Engelschen gepleegd, eene herhaling op groote schaal zijn van wat zij in de 18de eeuw in Amerika durfden te bestaan. Zij zijn dezelfde natie gebleven.

Zal ook de uitkomst der worsteling onzer dagen dezelfde zijn als die van den strijd der Amerikanen? We hebben reden om het te hopen en te verwachten. God is toch ook nog dezelfde. Wat David betuigde in Ps. 37: 9—15, blijft eeuwig waar.

Lijders en strijders in en buiten Afrika, en die met hen lijdt, houdt moed. Blijft biddend hopen. De Heere zal voorzien!

T. PILON.

Amsterdam, Leliegracht 64,
6 Februari 1902.

MILITAIR TEHUIS TE DORDT.

Hooggeachte Redacteur!

Vergun mij s. v. p. een enkel regeltje met het oog op het in dienst gaan van onze Ger. jongelingen.

Het ware wel te wenschen, dat zulks overbodig was, doch helaas, de treurige ervaring (ik schrijf alleen, wat Dordt betreft) leert ons en heeft ons geleerd, dat zulks hoog noodig is. Men zou toch immers mogen verwachten, dat in de eerste plaats onze eigen jongelingen een trouw gebruik zouden maken van het Militair Tehuis, ja, dat ze een zoutend zout zouden zijn in hun omgeving; en toch worden we daarin teleurgesteld. Het lust mij niet namen te noemen, laat het genoeg zijn te weten, met bewijzen te kunnen staven, wat ik schreef.

Laat ik liever één der oorzaken mogen opnoemen, en tevens een welgemeenden goeden raad mogen geven. Ik geloof, dat vele onze Ger. jongelingen met goede bedoelingen en voornemens de kazerne binnentreden; doch nauwelijks in de omgeving, waarin ze nu zijn, verkeerende, besterft het eerste woord op hunne lippen. Hun voornemen was bijv., als ze daar voor het eerst zullen eten, volgens plicht en gewoonte hunne handen te wassen en te bidden. Maar o! die eerste keer, om dat te doen, ze gaan redeneeren met zichzelf, en resultaat is, ze kunnen dat wel doen, zonder dat iemand het ziet, als God het maar ziet, en in den grond der zaak durven ze niet, ze schamen zich voor hun mede-jongelingen, die wel den moed hebben, zelfs hard op te bidden, al is dat dan ook het vreeselijk gebod van een vloeker. Meer voorbeelden zou ik kunnen noemen, maar genoeg; laat ik nu liever een goeden raad mogen geven, hij is deze.

Geliefde jongelingen, verlaat u niet op uwe goede voornemens, want ge komt er verkeerdt mede uit, maar belijdt op de knieën uwe onbekwaamheid, en laat uwe begeerte en behoefte zijn u te verlaten op Hem, die gezegd heeft: „Mijne kracht wordt in zwakheid volbract.“ Moet ik dan enkel bidden, zult ge zeggen; wel neen! dat is weer een

ander uiterste, ook dat alleen zou u niet helpen, ge hebt en te bidden en te werken. Bij den eersten keer, dat ge in de kazerne wat zult eten, gaat dan niet redeneeren, maar vouwt uw handen, en vraagt even alsof ge tehuis waart, een zegen en hebt ge gegeten, neemt dan uw Bijbelje, dat ge vooral niet moet nemen (laten de ouders hier toch vooral aan denken) en leest een gedeelte van Gods Woord. De gelegenheid zal zich dan spoedig voordoen een of ander hard op voor te lezen, en vergeet niet na het eten behoorlijk te danken, want doet ge dit niet den allereersten keer, 'k voorspel u, dat ge uw vrijmoedigheid hebt verspeeld, die toch volgens Gods Woord eene groote vergelding des loons heeft, en — Satan heeft zijn doel bereikt.

Veel wenken zouden we u nog kunnen geven, over kerkgaan, catechisatie, Jongel-Vereeniging, 's Zondags-reizen als ge met verlof of permissie gaat, die alle worden u echter gegeven, als ge die verlangt, in het Militair Tehuis. De Huisvader en 't Bestuur zullen u ter wille zijn, alles wordt daar gedaan om het den jongelingen zoo gezellig, aangenaam en genoeglijk mogelijk te maken op Christelijke wijze. Niets is dus natuurlijker, dan dat het Bestuur gaarne ziet, dat die arbeid door getrouw bezoek op prijs gesteld worde.

Hebt ge goed of geld, ge kunt dat daar in bewaring geven.

Hebt ge bezwaren, men tracht ze weg te nemen.

Hebt ge klachten, men zal u bij uwe Superieuren behulpzaam zijn.

Kortom, maakt dadelijk gebruik van het Milit. Tehuis, 't is in uw eigen belang. Ten overvloede geef ik nog gaarne het adres van ons Tehuis alhier op, 't is in de nabijheid van de kazerne en wel:

— den heer W. Ploegers, Huisvader, Milit. Tehuis te Dordrecht, Groot Kerkhuurt 29. Hopende, hooggeachte Redacteur, dat dit schrijven onze aanstaande missies ten goede moge komen, en na mij zelve ook voor hen beschikbaar gesteld te hebben, na dank voor de plaatsing,

Dordrecht, Uw Hooggel. dw. dienaar,
Febr. 1902. G. VETTEN, Singel 117.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

S. MULDER

ber. pred. te Molenaarsgraaf a. n.

EN

H. J. VAN DIEREN,

die, mede namens wederzijdsche Familie, hun hartelijken dank betuigen voor de vele blijken van belangstelling, bij gelegenheid van hun huwelijk onder-vonden.

SCHOONREWOFD,
18 Febr. 1902.

ADVERTENTIËN.

Heden ontsiep zacht en kalm,

na een langdurig doch geduldig

lijden, onze geliefde Zoon en Neef

MARTEN NINGBERS,

in den ouderdom van ruim 23

jaren.

Wij vertrouwen, dat hij bij

zijn Heer en Heiland is.

G. H. NINGBERS.

WED. F. C. VAN DER VORM-

NINGBERS.

DAARLERVEEN

(gem. HELLENDORP),

8 Febr. '02.

ADVERTENTIËN.

Heden ontsiep, in de hope

des eeuwigen levers, onze ge-

liefde Echtgenoot, Vader en

Grootvader

J. van Wichen,

vroeger Weduwnaar van GERR-

TRUJDA WILHELMINA ALBINCK.

in den ouderdom van bijna 86

jaren.

WED. J. VAN WICHEN—

M. C. KENK.

L. G. L. VAN WICHEN.

S. A. VAN WICHEN

en Kleinkinderen.

AMSTERDAM, 12 Febr. 1902.

Keizersgracht 489.

ADVERTENTIËN.

Heden overleed onze geliefde

Moeder

Johanna van Zuizen

WED. C. v. D. HOUTEN, in den

ouderdom van bijna 77 jaren.

Het vertrouwen, dat haar einde

vrede was, troost ons.

L. D. v. D. HOUTEN.

M. J. B. v. D. HOUTEN—

VAN WEEZEL.

HAARLEM,

13 Februari 1902

ADVERTENTIËN.

Heden overleed, zacht en

kalm, in de hope des eeuwigen

levens, onze geliefde Vad-er,

Behuwd- en Grootvader

A. DE BREE,

in den ouderdom van ruim 69

jaren.

Uit aller naam,

ALBT. DE BREE.

BROEK OP LANGENDIJK,

17 Febr. 1902.

J. I. Zondag avond overleed na een zeer geduldig lijden onze hartelijken geliefde moeder

AALTJE VISSER,

sinds 1892 Wed. van Hendrik Kroeze, in den ouderdom van bijna 74 jaren.

Haar stil geloofsleven, ook in hare ziekte getoond, en hare gedurige betuiging: »De Heer zal in dit moeilijk leven, Zijn volk en erfdeel nooit begeven», doen ons zwijgen, en gelooven, dat zij, waar de aardsche rustdag ten einde spoedde, de eeuwige rust is ingegaan, die er overblijft voor het volk van God.

GERRIT JAN KROEZE
GERRIGJE KROEZE.
GERRIT VAN KEULEN.
JOHANNA KROEZE.
JAN POL.
HENDRIK KROEZE.
JACOB KROEZE.

WKEP,
17 Febr. 1902.

Plotseling werd ons onderhart gewond, waar het den eere behaagde, na een ongesteldheid van 3 dagen, tot zich te nemen ons lief eenigst zoonje

Lubbertus Lodewijk,

4 jaren oud zijnde. Onze God

die gaf en nam sterke ons in

dezen zoo smartelijken weg.

K. M. v. d. BERG,

EN ECHTGENOOTE

KAMPEN,

19 Febr. 1902.

Voor de vele en hartelijke b-wijzen van deelneming, ondervonden in het verlies onzer geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. de Wed. D. ALTING—OLDEN EPPING, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Namens de Familie,

VOORSCHOTEN, H. ALTING.

13 Febr. 1902.

Een net Burgermeisje,

oud 21 jaar, G. G., bi-dt zich aan ter assistentie in de huish.; bekend met naaien e. a. huish. werkz.; gewend met kinderen om te gaan. Fr. br. onder lett. O. T., Uitgever dezes.

Twee meisjes van buiten, boven de 20 jaar, G. G. zagen zich gaarne

GEPLAATST

tegen Mei, in een net Burger gezin.

Fr. br. Lett. O. M., Hulpstokkan-

toor, NIEUW-VENNEP.

Een oppassend Huisvader, Ouder

ling bij de Ger kerk, vraagt, we-

gens uitbreiding der zaak

f 1500 of f 2000

te leen, tegen jaarlijksche aflossing

en rente, hij komt anders in zeer groot

te moeilijkheden. Broeders, helpt h-m.

Brieven motio »HULP» aan den

Uitgever dezes.

WIE

helpt een broeder met vast inko-

men, maar thans in nood verace-

rende, aan

200 gulden

tegen goede rente en aflos-

sing van f 25 per drie maand?

Brieven lett. L. B. aa den Uit-

gever ZALSMAN te KAMPEN.

Vereen. »TOT CHR. LIEFDADIGHEID»

Wagenborgen.

In het Mannenhuis »B. B. v. d. B.

»E. E. v. d. B.» worden gevraagd tegen

1 April a. s. een

Verpleger

en en flinke

WERKMEID

van beslist Chr. begingselen.

Inlichtingen versiekt en sollicitaties

ontvangt

W. K. H. MAGENDANS, Dir.

WAGENBORG, 17 Febr. '02.

AANGEBODEN

DE BIJBELVERKLARING, door

PATRIK, POLUS en WELS, 17 deelen,

in goeden staat, voor den hoogsten

bieder, door K. DE GEUS te HESDEN.

A. DE ROODE & Co.,

(SCHIEDAM, opgericht 1879.)

Fabrikanten van

OLIEËN en LOOG,

ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.

(Prima kwaliteiten. Concurrerende prijzen.)

Vereeniging tot Chr. Verzorging van Zenuwlijders in Nederland.

Algemeene Vergade-ring D. V. Donderdag 24 April 1902 in »IRENE» te UTRECHT.

Afdeelingen en Corporaties wordt herinnerd, dat zij voorstellen voor deze Vergadering kunnen inzenden tot Woensdag 12 Maart e.k.

De Secretaris,
A. VAN ANDEL.

HEERENVEEN.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en

Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Molt-n deken en

Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met

koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1 Het nieuwe Reclame-

bed w.o. een Wollen, een Citchen, een

Molt-n deken, voor 2 pers., 50 pd. veen,

geen grooten, 1 tijk en een bed,

peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en

peluw voor f 33. en voor f 35.

Een extra 2-pers Bed, waarin

42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met

50 pd. veeren, verder ook f 38, f 40,

f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o.

een Wollen, Citchen en Molt-n deken

en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2

kussens voor f 24

1 gewoon Bed, prima Kapok a's bo-

venstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking

gemaakt.

Veenen tot in de fijnste soorten voor

radig, rembours, vrij zicht en monsters

gratis.

Boven f 10 franco. Veenen 30, 35,

40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

PRIJS-COURANT

VAN

„DE VLIJT,”

VOORSCHOTEN.

TELEGRAM-ADRES: VLIJT-VOORSCHOTEN.

Heilig-Avondmaalwijn.

Onze handel bepaalt zich hoofdzakelijk tot de Spaansche en Fransche Wijnen en Geheel-onthoudersdranken.

Daar door ons dit jaar eene groote hoe-

veelheid Spaansche Wijnen werd aangekocht,

zijn wij in staat deze Zoete Wijnen tot onge-

kend lage prijzen te leveren. In vergelijking

met vorige jaren is de daling dit jaar buiten-

gewoon.

Daar onze firma veel wijn voor het Heilig

Avondmaal levert, bejveren wij ons bij bil-

lijken prijs goeden wijn te leveren.

Ook nu weder is door onze firma uit

Spanje, een Roode Bergerac betrokken, ge-

naamd Bergerac Tinto.

Bergerac Tinto, Roode Bergerac

Vino para la Santa Wijn voor het

Comunion. H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto Deze Roode Bergerac

importamos de España importeerden wij uit

para servir a la Santa Spanje, uitsluitend om

Comunion en nuestra te dienen bij het

Iglesias-Neerlandesa. Heilig Avondmaal in

onze Nederlandsche

kerken.

Hij bevat weinig alcohol en is door zijn

zoet zachten smaak en zijn Roode kleur meer

dan eenig andere soort voor dit doel geschikt.

Prijs per 2 flessch a 400 gr. of 1 heele

van 800 gr. f 0,85.

Ook de Witte Bergerac wordt in vele Ker-

ken voor het H. Avondmaal gebruikt; de prijs

hiervan is vanaf heden f 0,80 per flesch.

Kerkeraden of Predikanten kunnen gratis

ter kennismaking een flesch Avondmaalwijn

ontvangen.

Terminbetaling van af

10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en condi-

tiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schenen:

DENKT AANUWELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis.

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.

25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.

100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderten prijs

Bij Ph. ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f 1.—, 75.

Bij den Uitg. K. LE COINTRE te

MIDDELBURG is verschenen:

De Heere onze Herder.

Eene verklaring van den

23-ten Psalm door Rev.

JOHN. STEVENSON.

Naar den 4den druk uit het Engelsch,

vertaald door J. VISSER v. d. M.

te SPRANG. Met een Voorwoord

van Prof. BIESTERVELD, Hoogl. aan

de Theol. School te KAMPEN.

Prijs f 1.—. Geb. in prachth. f 1,50.

„De practische Schriftbeschou-

wing” van STEVENSON maakte in

der tijd grooten opgang. In 1850 was

van Ps. 23 reeds het 16e duizendtal

verspreid.

Prof. BIESTERVELD schrijft dien

opgang toe aan den echt practischen,

gezond mystieken geest.”

Vooraf het ontdekkend en vertroos-

tend element treedt in zijne behandeling

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II : 1a, Slaagt de Bazuin!

Vrijdag 28 Februari 1902.

Agg. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis moerft zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

STELLENDAN, 16 Febr. 1902. Heden maakte onze algemeene geachte Leeraar Ds. H. Volten de gemeente bekend, dat Z.E. de roeping naar Tienhoven heeft aangenomen. Moge de Heere den arbeid van dezen dienstknecht in zijn toekomstige vóórtuit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

Namens den Kerkeraad,
M. KLING, Scriba.

ST. ANNA-PAROCHE A, 23 Febr. 1902. Heden werd de gemeente verblijd, naardien onze geliefde Leeraar, de Wel-eerwaarde heer Ds. J. Veenstra bekend maakte, dat hij, na strijd en gebed, vrijmoedigheid had gevonden. Om voor de roeping van de Ger. kerk te Scharnegoutum te bedanken. De Heere geve hem verder, wat hij noodig heeft, om zijn ambtelijk werk alhier met blijdschap en volharding voort te zetten, tot heil van de gemeente en met vrucht voor zichzelf, en alzoo tot des Heeren lof.

Namens den Kerkeraad,
R. HEMMES, Scriba.

HOUWERZIJL, 23 Febr. 1902. Beroepen bij de Geref. kerk alhier de Eerw. heer G. H. A. van der Vegte, Theol. Candidaat te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
H. BUIFFINGA, Scriba.

LEERDAM, 24 Febr. 1902. Zondag was het voor de gemeente een plechtige dag, daar onze Leeraar Ds. J. E. Reijnga des morgens door Prof. P. Biesterveld tot zijn dienstwerk werd ingeleid, terwijl deze predikte over Zacharia 3 : 7. Des avonds verbond Ds. R. zich aan de gemeente naar aanleiding van 2 Cor 4 : 7. Eene groote schare vulde des morgens en des avonds ons kerkgebouw, ook van buiten de gemeente. Onze Consulcent en de Burgemeester met de Wethouders waren ook tegenwoordig. Onze eenige wensch en bede is, dat de Heere zijn dienstknecht stelde tot een rijken zegen voor de gemeente en de plaats onder inwonning. Tevens brengen wij bij dezen onzen dank aan Predikanten en Studenten, voor de diensten aan onze kerk bezwen.

Het adres dezer Ger. kerk is voortaan : den Wel-eerw. heer Ds. J. E. Reijnga.

Namens den Kerkeraad,
A. C. V. D. HOEK, Scriba.

BAAMBRUGGE, 24 Febr. 1902. Gister na de godsdienst-oefening maakte onze Leeraar Ds. J. D. Heersink de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Ger. kerk te Onstwedde.

Namens den Kerkeraad,
H. GRIFFIOEN, Scriba.

ARNHEM A, 25 Febr. 1902. Heden werd alhier uit het gemaakte drietal tot Herder en Leeraar beroepen de Wel-eerw. heer Ds. L. Kuiper te Hoogeveen.

Namens den Kerkeraad,
M. A. HAFMANS, Scriba.

OLDEBOORN, 25 Febr. 1902. Zondag na den godsdienst is onder de leiding van onzen geachten Consulcent, den W.E. heer Ds. A. van Andel, met bijna alle stemmen tot Herder en Leeraar alhier beroepen, de Eerw. heer H. P. M. G. de Walle, Candidaat tot den H. Dienst. Dat het den Koning zijner kerk behagen moge, dezen zijnen dienstknecht voor onze gemeente te hebben verordend.

Namens den Kerkeraad,
J. E. H. ASDIJK,

CLASSEN.

Classis Zwolle.

Door de Classis. Verg. te Zwolle, gehouden 6 Febr. en 20 Febr. 1902, wordt na praeparatoir examen Br. G. H. A. van der Vegte van Langeslag, Candidaat aan de Theol. School, met alle stemmen beroepbaar gesteld in de Ger. kerken en na peremptoer examen Br. H. Brinkman met alle stemmen toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten in de kerk van Oldemarkt.

De Classis geeft voorts adhaesie aan het besluit des Kerkeraads van Kampen om : a) aan de Deputaten ad hoc zijn leedwezen te betuigen over de niet-voldoening tot nu toe aan de opdracht, om H. M. de Koningin een adres betreffende de afschaffing van de doodstraf en een adres tegen roepende zonden

aan te bieden. (Zie art. 155 Acta Gen. Synode 1899.) ; b) aan de Deputaten in zake het gravamen tegen Art. 36 zijn leedwezen te betuigen, dat wederom niet voldaan is aan de opdracht der Synode met verzoek, alsnog hun rapport te mogen ontvangen, dat reeds vóór 1 Aug. 1901 aan de Kerkeraden had moeten zijn ingezonden. (Zie Art. 41 Gen. Synode 1899.)

Kampen vestigt de aandacht der Classis op een broeder, die zich gaarne aan den dienst der Zending zou wijden. De Classis zendt met aanbeveling deze zaak door naar de Prov. Synode.

Een verzoek van Staphorst om vrijgesteld te worden van hare bijdrage voor Emeriti-predikanten enz. wordt afgewezen.

Op verzoek van de beide Commissieleden, Prof. Lindeboom en Ds. Elzenga, benoemd om eenige regeling te ontwerpen van de verhouding tusschen de kerken en de Vr. Universiteit, wordt in het derde lid der Commissie, waarvoor Ds. Hania en Ds. Zijp bedankt hebben, voorzien. Ds. Westerbeek v. Eerten wordt nu gekozen.

Aan de kerken van Oldemarkt en Kamperveen wordt ieder voor een jaar f 100 toegezegd uit de kas voor Hulpbehoevende kerken.

Ph. W. H. ESKES h. t. Scriba.

Classis Sneek.

In de vergadering der Classis Sneek werd 19 Februari de Candidaat H. P. M. G. de Walle van Koudum praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar gesteld tot den dienst des Woords in de Geref. kerken.

G. H. VAN KASTEEL.

Oppenhuizen, 19 Febr. 1902.

Classis Stadskanaal.

De Classis Stadskanaal der Geref. kerken stelt langs dezen weg de kerken in kennis, dat zij in hare vergadering van 20 Februari l.l., daarin bijgestaan door de Provinciale Deputaten ad examina, aan den Wel-eerwaarden heer Ds. W. van Asselt, predikant der Geref. kerk te Sellinger, op zijn verzoek, wegens voortdurende lichaamsongesteldheid, eereol emeritaat heeft verleend, ingaande 1 April 1902, met de bede dat de Heere dien beproefden broeder in zijn weg nabij moge wezen.

Namens de Classis,
M. MEIJERING, Praeses.
W. BARTELS, Scriba.

Nieuw-Buinen,
25 Febr. '02.

PROVINCIE.

Hulpbehoevende kerken Zuid-Holland

Vergadering van Deputaten D. V. Maandag 10 Maart ten 11 ure te Rotterdam (Hovenierstraat.) Op deze vergadering moeten alle aanvragen ter tafel komen, zoo wel voor Art. 13 als voor Art. 11 D.K., aangezien dan de begroting voor het komende Synode-jaar (1902—1903) voorloopig wordt vastgesteld.

Namens het Moderamen,

W. B. RENKEMA, Secret.-Penningm.

Rhijnsburg, 25-2-'02.

ONTVANGSTEN.

Collecten voor de Hulpbeh. Kerken in de Classis Wartum.

Baſto	f 9,18	Uithuizen O. G.	f 6,45
Houwerzijl	f 4,84	W. G.	f 19,45
Leens	f 19,50	Utrum	f 16,34
Middelstum	f 26,36	Warfum	f 14,02
Pieterburen	f 13,12	Warfum	f 15,86

Schouwerzijl	f 5,90	Zoutkamp	f 11,25
Uithuizen	f 22,40		

J. DUUR EMA, Penn.

Uithuizen, Febr. '02.

Voor de Evangelisatie i/d. Prov. Groningen.

Enamtil	f 7,17	Lutjegast	f 3,30
De Leek	f 6,10	Stroobos	f 9,93
Zevenhuizen	f 3,39	Grijp kerk	f 4,42
De Wilp	f 1,14	Niezijl	f 9,67
Marum	f 5,61	Munnekezijl	f 5,06
Kornhorn	f 2,40	Oudehove	f 4,87
Grootegast	f 7,92	Zuidhorn	f 8,33
Oldekerk	f 2,78		

Zendingvereen. te Utrum f 15,—
Van de Jonged.-ver. „Dorcas” te Munnekezijl f 4,40
Uit de Zendingbus der Geref. Jongelings-vereen te Stadskanaal f 2,50
Uit de Zendingbus v. d. catechisatie i. h. Ev.-lokaal bij Springersverlaat te Stadskanaal f 0,79

P. POSTEMA, Penningm.

Warfum, 24 Febr. 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Door br. J. Wouda, gecollecteerd in de kerk te Haarlem f 40,26, Aalten f 30,40, Schiedam f 35,79, Deventer f 2,50, Deventer B f 1,5.
Door Ds. Sillevius Smitt te Rotterdam f 5,—
Door Ds. E. Douma te Rotterdam f 11,—
Van de Jongel.-vereeniging te Haarlemmermeer f 3,25

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 25 Febr. 1902.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelham.

In dank ontvangen van de gemeente te :			
Hellevoetsluis	f 14,—	Ouddorp	f 3,38
Capelle	f 8,—	Brielle	f 2,34
Berkel	f 16,11	O. en N. Wetering	f 5,82
Overschie	f 9,00	Rhoon	f 6,70
Charlois	f 7,30	Poortgual	f 2,10
Maasland	f 27,50	Hillegersberg	f 5,80
Delfshaven	f 29,50	Hoek v. Holl.	f 6,76
Sassenheim	f 11,91	Hoogvliet	f 5,12

Verder ontvangen wij tot versnaperingen voor de weezen van N. te Middelham f 2,—

Van K. te Vlaardingen 22 versche schelvischen

De Directeur v. h. Weeshuis,
H. SCHOONJONGEN JACOBZ.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-oportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen :
Gezonden i. d. collecte te Klundert f 15,—
Jaarlijkse bijdrage van de Geref. kerk Vreeswijk f 4,—
Jaarl. bijdragen uit „Hertogenbosch” (over 1900) : Ds. J. M. M. f 2, Jac. v. H. f 1, Wed G. v. d. B. f 2,50, C. v. W. f 2, P. v. B. f 0,50, M. J. v. W. f 1, J. R. d. M. f 1, Jan v. H. f 2,50, H. D. f 1, W. f 1,50, W. R. f 0,50, W. O. f 0,50, C. v. N. f 0,50, P. J. v. f 0,50, W. v. d. B. f 0,50, J. K. f 1, H. B. f 0,50.

Per post geind : Van Geref. kerken te : Enkhuizen f 2, Ennamtil f 2, Ermelo f 5, Garrelsweer f 5, Gasselter Nijveen f 2, Geesteren-Gelselaar f 2, Goënga f 2, Gorinchem f 10, „s-Gravenveel f 2, „s-Gravenhage A f 10, Hamstede f 2, Haarlem B f 2,50, Haarlemmermeer (Hoofddorp) f 4, Hallum f 14, Hantum f 2, Harmelen f 2, Hazerswoude f 4, Heeg f 10, Heerjansdam f 2, Den Held f 4, Herwijnen f 2, Hoek v. Holland f 2, Hoogkerk f 2, Hoogvliet f 2. (Wordt vervolgd.)
Van Particulieren : A. P. M. te Guldop f 0,50, W. H. te Giesen f 1, W. N. te „s-Gravenhage f 0,50, J. P. te Groningen f 2,50, Mevr. D. te Heese f 1, H. W. te Heusden f 1, Gen. v. M. te Hilversum f 2, Mevr. v. O. te Hilversum f 10.

(Wordt vervolgd.)
Gebiede de Heere een rijken zegen over den arbeid, sterke Hij de arbeiders en bewege Hij veler harten tot milde bijdragen, zijn Naam ter eere!

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 24 Febr. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Apeldoorn	f 30,52	Nijveen	f 6,97
Barneveld	f 13,86	Ruinerwold c.a.	f 15,57
Dieren	f 14,74	Zuidwolde	f 2,18

Epe	f 3,62	Den Bommel	f 1,85
Heerde	f 7,07	Balk	f 3,72
Voort	f 4,45	Bozum	f 4,01
Wapenvelde	f 1,40	Gastmeer	f 4,—
Giesen-Oudkerk	f 3,75	Goënga-Sybrandab.	f 13,05
Kollum A	f 3,90	Hemelum	f 3,—
Oosterbeek	f 14,—	Hindeloopen	f 8,22
Drachten	f 5,91	Jutrip-Hommerts	f 5,77
Rottevalle	f 1,39	Koudum	f 9,44
Oudega	f 2,51	Oudega	f 6,85
Boornbergum	f 1,58	Oudemirdum	f 2,87
Ureterp	f 3,25	Scharnegoutum	f 11,81
Surhuisterveen	f 1,37	Sloten	f 0,60
Opeinde-Nijega	f 2,50	Sneek A	f 25,44
Ureterp	f 1,52	Stavoren	f 1,67
Drachten	f 2,27	Warns	f 2,18
Hollandscheveld	f 11,80	Workum	f 20,46
Hoogeveen 1ste c.	f 3,02	Woudsend	f 2,38
2de c.	f 30,17	Wyckel	f 1,61
Meppel	f 32,93	IJssel	f 7,90
			f 85,58

Contributies en Giften.

Door dhr. J. Singels te Rotterdam, Corr. Cl. Rotterdam, de contrib. van de Geref. kerk te Rotterdam B f 25,—
Uit Hoek van Holland, Corr. J. Boel, van Ds. Goris f 2, A. Benard f 2,50, J. Benard f 1, T. de Winter f 1, M. Benard f 1, J. Boel f 1.

Uit Berkel, Corr. A. Klapwijk Az., van A. H. Verwey f 2, J. A. de Wit f 1, P. Klapwijk f 1, D. Klapwijk f 0,50, T. de Gelder f 1,50, S. Wouda f 1, Th. Vogelelaar f 3, A. de Bruin f 1, A. Klapwijk Az. f 0,50, J. Verhoef f 1, D. P. v. d. Voort f 0,50, P. v. d. Voort f 1, J. v. d. Voort f 1, K. Floor f 0,50, Ds. W. Verhoef f 2,50, D. Vogelelaar f 1, id. Gift f 1,50, W. Havenaar f 2.

Uit Katendrecht, Corr. J. G. Straasheym, van Ds. J. v. Haerlingen f 2, B. Lievaart f 1, A. M. Looy f 1, J. Huismans f 1, W. Zedema f 1, G. Kuypers f 1, W. Hoogvliet f 1, A. P. Luhrman f 0,50, Jac. Brandwijk f 0,50, D. Veldhuizen f 2, J. G. Straasheym f 1, P. van der Pols f 0,50, J. Bot f 1, P. Molendijk Sr. f 1, A. de Leede f 0,75, W. K. Eenhoorn f 1, Wm. Molendijk f 0,50, L. Beukema f 1, uit de collecte Katendrecht f 2,50.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 22 Febr. 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Mej. A. G. Dieke, v. d. kinderen v. d. Meisjeskring „Ester” en v. d. Zondagssch. „Zanit aan alle wateren” te Dordrecht f 16,78

Door M. Honterman, v. d. Geref. Jongel.-ver. te Meliskerke f 8,17

Door den kerkeraad te Goes, van H. I. Bz. f 2,—

Van Gezusters der Schipper te Yerseke f 2,—

N. B. Vermeiding in „de Bazuin” geschiedt alleen op ve. zoek.

Doersborgh, B. DE MOEN, Quacstor.

22 Febr. 1902.

Voor de Zending op Soemba.

Delfzijl coll. f 55,92 Oldehove coll. f 6,88

Stads-Musselkan. f 27,25

Ds. N. Diemer te Munnekezijl, verz. i/d. Zangver. f 9,09

H. Salomons te Gasselter-Nijveen, gev. i/d. coll. f 5,—

Mej. A. J. Dwarshuis te Warlum, v/d. Centuſver. der Jonged.-ver. f 36,—

A. B. te Uithuizen, iederen dag een cent f 3,65

Th. van Straalen te Houwerzijl, van de kinderen der Chr. School f 6,68

Mej. H. Haan te Scheemda, van de Jonged.-ver. f 2,50

J. Oudman te Bedum, v. d. Centuſver. der Jongel.-ver. f 80,—

J. Oldenhuis te Sauwert, voor „Iezen van t Mos-terdzaad” f 3,15

Uithuizen, 24 Febr. '02.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen :

Van O. Knotnerus O.-polder Gr. f 2,50

Postw. Katwijk a/Zee f 5,—

Door Ds. E. Kropveld te Rijswijk, van W. J. P. Amsterdam f 3,—

Van A. P. Smit te Heerenveen f 4,—

Met vriendelijke aanbeveling, N. Koors, Oost-Vestplein 65.

Rotterdam, 24 Febr. 1902.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXV.

Omdat het Woord op zichzelf overeenkomstig zijn aard en natuur geen andere dan eene zedelijke werking kan uitoefenen, gaat aan het zaligmakend hooren van dat Woord, niet steeds in tijd, maar wel in orde, de wedergeboorte vooraf.

En omdat het Woord Gods slechts zaligmakend gehoord kan worden door wie wedergeboren is — want de natuurlijke mensch verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn;

daarom moet er onderscheid gemaakt worden tusschen de werking, die het Woord bij de wedergeboorte, en die, welke het bij het geloof en bij de bekeering uitoefent.

Maar vooraf dient ter voorkoming van misverstand er nadruk op gelegd te worden, dat het maken van dit onderscheid hoegenaamd niets beslist over deze andere vraag, of wedergeboorte en geloof altijd of in den regel samenvallen, dan wel of ze door een tijdsverloop van jaren en zelfs door een dienen van de wereld en een leven in de zonde gescheiden kunnen zijn.

Niemand zal aan den eenen kant tegenspreken, dat bij volwassenen wedergeboorte en geloof in tijd kunnen samenvallen, en dat iemand op hetzelfde oogenblik, dat hij onder de prediking des Woords wordt wedergeboren, dat Woord zaligmakend hoort en aanneemt. En omgekeerd zal niemand het willen betwisten, dat onze kinderkens door Gods Geest kunnen zijn wedergeboren, zonder dat zij vanwege hun leeftijd nog in staat zijn, om dat nieuwe leven in de daden van geloof en bekeering te openbaren.

Beide deze waarheden werden door

de Gereformerden steeds vastgehouden. Ofschoon zij daarom eenzijdig tegen alle pelagianiseerende richtingen staande hielden, dat het Woord alleen niet voldoende was en dat er eene rechtstreeksche, onverwinkelijke werking des H. Geestes in het hart van den zondaar bij moest komen, hebben zij aan de andere zijde steeds als regel gesteld, dat die werking des Geestes gepaard ging met de bediening des Woords.

Wie daarom erkent, dat de werking des Woords bij de wedergeboorte eene andere is dan bij geloof en bekeering, spreekt daarmede nog in

geenerlei wijze uit, dat het Woord van de wedergeboorte ten eenenmale is uitgesloten.

Reeds vroeger is aangetoond, dat de Gereformeerde theologen de wedergeboorte wel menigmaal onmiddellijk noemden, maar nooit om daarmede te kennen te geven, dat de wedergeboorte altijd plaats had zonder of buiten het Woord, maar om ermede aan te duiden, dat met de prediking des Woords eene rechtstreeksche, van 's menschen wil onafhankelijke, onwederstandelijke werking des Heiligen Geestes in het hart van den zondaar gepaard moest gaan.

Zelfs Godgeleerden, die zoo sterk als Maccovius er nadruk op leggen, dat het zaligmakend hooren van het Evangelie de wedergeboorte onderstelt, en dat dus de beteekenis, die aan het Woord bij de wedergeboorte toekomt, wezenlijk verschilt van die, welke het draagt bij geloof en bekeering, hebben daarmede toch geenszins de bedoeling gehad, om de wedergeboorte van alle verband met het Woord los te maken.

Dat blijkt ook ten duidelijkste uit de leer, welke door de Gereformeerde theologie wordt voorgedragen over het verband van in- en uitwendige roeping.

De onderscheiding tusschen deze tweeërlei roeping is het eerst door Augustinus uit de Heilige Schrift afgeleid en dan door Calvijn tot een hoogst belangrijk artikel in de Gereformeerde theologie gemaakt. Maar wanneer de Gereformeerde theologen deze onderscheiding in de roeping behandelen, leggen zij er steeds nadruk op, dat hiermede geen twee soorten van roeping bedoeld worden.

De uitwendige en de inwendige roeping zijn eigenlijk ééne. De onderscheiding is niet eene indeeling van een geslacht in zijne soorten, maar van een geheel in zijne deelen. Zooals aan de kerk eene zichtbare en onzichtbare, aan het genadeverbond eene uitwendige en eene inwendige zijde onderscheiden worden, zoo geschiedt dit ook bij de roeping. De roeping is ééne, gelijk de kerk en het genadeverbond één is, maar zij heeft twee zijden, zij is uit twee deelen samengesteld. Het is hetzelfde Woord, dat Hij door de uitwendige roeping verkondigen laat en in de inwendige roeping door den Heiligen Geest inschrijft in de harten. Het is ééne roeping, wier twee deelen steeds verband houden met elkaar.

Bepaaldelijk hielden de Gereformeerden dit verband van het uit- en inwendige bij kerk, verbond, roeping, genademiddelen vast tegenover de Wederdoopers, Kwakers en allerlei Enthusiasten, die door hunne leer van het inwendig woord heel de bijzondere openbaring Gods ondermijnden en ten slotte in het rationalisme eindigden.

Wel is waar vallen beide zijden in deze onderscheidingen nimmer saam. De zichtbare en de onzichtbare kerk dekken elkander niet; er zijn naar het woord van Augustinus schapen buiten en wolven binnen de schaapskooi der kerk van Christus op aarde. De uitwendige en de inwendige zijde van het genadeverbond passen niet ten volle op elkaar; er zijn velen, die naar onzen maatstaf in de bedeeling van het genadeverbond behooren en toch het wezen en de geestelijke weldaden van dat verbond niet deelachtig zijn. Bij de genademiddelen gaan teeken en betekende zaak niet altijd gepaard; er zijn velen, die gedoopt zijn en aan het avondmaal deelnemen, zonder dat zij de betekende zaak van deze sacramenten met een waar geloof hebben aangenomen.

En zoo ook zijn uit- en inwendige roeping niet altijd vereenigd. Velen worden er aan de eene zijde geroepen, die niet zijn uitverkoren; en aan den anderen kant is het mogelijk, dat er inwendig geroepen worden, die nooit met bewustheid de prediking des Woords konden hooren. Het laatste is bij de vroegstervende kinderen der geloovigen het geval, te wier aanzien de Synode te Dordrecht beleed, dat geloovige ouders niet aan hunne verkiezing en zaligheid mochten twifelen.

Maar desniettemin waren de Gereformeerden er altijd op bedacht, om de uitwendige en de inwendige roeping met elkander in verband te houden. De Geest van Christus werkt in den regel daar alleen, waar zijn Woord en sacrament overeenkomstig zijne instelling bediend wordt. En voorzover die Geest buiten dezen kring zaligmakend werken mocht, is die werking zeldzaam, buitengewoon en ons onbekend (Synopsis pur. theol. XXX 33.)

Daarom is het niet juist, te beweren, dat de Gereformeerden de weder-

geboorte als uitsluitend werk des Heiligen Geestes van alle verband met het Woord hebben losgemaakt. Hoogstens hebben dan enkele Godgeleerden, en dan nog maar in zekeren zin en tot op zekere hoogte gedaan. Veeleer kan het eenparig gevoelen der Gereformeerde kerken en Godgeleerden aldus worden omschreven, dat de wedergeboorte in den regel vrucht is van de werking des Heiligen Geestes, welke zich verbindt met de verkondiging des Evangelies. Zelfs aarzelden zij niet, om het Woord het middel en het zaad der wedergeboorte te noemen.

Maar hoe men hierover ook oordeelen moge, dit staat in allen gevalle vast, dat de werking des Woords, wyl deze alleen eene zedelijke kan zijn, bij de wedergeboorte eene andere is dan bij geloof en bekeering.

BAYINCK.

Advies aan „de Gereformeerde Kerken in Nederland” in zake de eenheid van opleiding tot den Dienst des Woords.

CONCEPT-CONTRACT.

De Gereformeerde Kerken in Nederland, in Gen. Synode te Arnhem samengekomen in Aug. 1902, en de Directeuren van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs of Gereformeerden grondslag, als zoodanig belast met het bestuur van de Vrije Universiteit te Amsterdam, in dezen handelend op advies van hare Curatoren en van haren Senaat en volgens machtiging van de Algemeene Vergadering dier Vereeniging, gehouden te 1902;

overwegende, dat het wenschelijk is, de twee thans bij hen bestaande inrichtingen voor Theologisch onderwijs en opleiding tot den dienst des Woords, n.l. de Theologische School te Kampen en de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam, tot ééne inrichting te vereenigen; en dat dit het best geschieden kan door middel van een contract, dat de onderscheidene bedingen inhoudt, welke de Kerken ten aanzien van haar zeggenschap over die inrichting stellen; en welke de Vereeniging voor Hooger Onderwijs harerzijds aanvaardt;

zijn overeengekomen, zoodanig contract aan te gaan, gelijk zij door onderteekening van dit stuk in duplo verklaren te doen, en dit contract te doen bestaan uit de volgende bepalingen:

ART. 1.

Om deze vereeniging tot stand te doen komen, worden de Hoogleraren, die thans verbonden zijn aan de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit, van wege de Kerken benoemd tot Hoogleraar aan de Theologische School; en de Hoogleraren, die thans verbonden zijn aan de Theologische School, van wege de Vereeniging voor Hooger Onderwijs benoemd tot Hoogleraar in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit.

ART. 2.

Het normaal getal der Hoogleraren in de Theologie zal zes bedragen. Ingeval, hetzij de Kerken, hetzij de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, het wenschelijk mochten achten, boven dit normale getal eene benoeming te doen, zal hierover vooraf overleg worden gepleegd tusschen de wederzijdsche Curatoren; en de benoeming daarna geschieden met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.

ART. 3.

De benoeming van een nieuwen Hoogleraar in de Theologie geschiedt aldus, dat deze Hoogleraar zoowel door de Kerken als door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs aangesteld wordt.

Het initiatief daartoe gaat de ééne maal uit van de Curatoren der Kerken, die eerst het praeadvies van de gezamenlijke Hoogleraren in de Theologie inwinnen en daarna tot eene voorloopige benoeming overgaan. Zij geven van deze voorloopige benoeming kennis aan de Curatoren der Vrije Universiteit, die hunnerzijds het recht hebben, bij gemotiveerd schrijven binnen twee maanden bezwaar tegen deze benoeming in te brengen. Indien dit bezwaar niet bij minnelijke schikking uit den weg te ruimen is, brengen de Curatoren der Kerken de

zaak ter eindbeslissing op de Generale Synode. Ingeval geen bezwaar bestaat, dan gaat de benoeming van wege de Curatoren der Kerken door, en wordt zij gevolgd door eene benoeming van wege de Directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs.

De andere maal gaat het initiatief uit van de Directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs, die vóór de benoeming overleg plegen met de Curatoren der Kerken. Indien bij deze Curatoren bezwaar bestaat, dan geven zij bij gemotiveerd schrijven binnen twee maanden van dit bezwaar kennis aan de Directeuren van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs; en indien het bezwaar niet bij minnelijke schikking uit den weg te ruimen is, gaat de benoeming alsdan niet door, behoudens het recht van appél op de Generale Synode, die over het ingebrachte bezwaar beslist. Ingeval geen bezwaar bestaat, of het ingebrachte bezwaar door de Synode ongegrond wordt verklaard, gaan de Directeuren tot de benoeming over en laten de Curatoren der Kerken daarop hunnerzijds eene benoeming volgen.

ART. 4.

De Hoogleraren in de Theologie onderteekenen de Formulieren van Eenigheid volgens een door de Kerken daarvoor vast te stellen formulier; en ontvangen van de Kerken vrijheid, om bij hunne benoeming tot Hoogleraar aan de Vrije Universiteit de verklaring te onderteekenen, dat zij het in artikel 2 van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs aangegeven standpunt aanvaarden; met dien verstande, dat eventueel verschil, over de al of niet naleving van genoemd artikel 2 der Statuten voor hen door de Generale Synode alleen wordt beslist.

ART. 5.

De Hoogleraren in de Theologie ontvangen hun traktement en pensioen van de Kerken tot het thans door de Kerken vastgestelde bedrag (en desgelijks hunne weduwen en weezen hunne toelagen); terwijl hetgeen de Vereeniging voor Hooger Onderwijs aan hare Hoogleraren meer uitkeert, hetzij aan traktement, hetzij aan pensioen, hun door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs wordt verstrekt.

Telken jare wordt ééne der door de Generale Synode voor de Theologische opleiding uitgeschreven kerkcollecten gestort in de kas van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs.

ART. 6.

Evenals de Vereeniging voor Hooger Onderwijs harerzijds, houden ook de Kerken door middel van hare Curatoren toezicht op het onderwijs der Hoogleraren in de Theologie.

ART. 7.

De Kerken hebben het recht wegens afwijking in de leer of ergerlijken wandel de Hoogleraren in de Theologie te schorsen en te ontslaan. Zij doen hiervan in een gemotiveerd schrijven mededeeling aan de Directeuren van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, die zich verbinden deze schorsing en dit ontslag voor deze Hoogleraren ook hunnerzijds te doen gelden.

De Kerken oefenen dit recht van schorsing uit door middel van hare Curatoren; maar het definitief ontslag kan alleen gegeven worden door de Generale Synode.

Indien de Directeuren der Vrije Universiteit binnen veertien dagen tegen eene schorsing bezwaar maken, of indien de geschorste in appél komt, gaat de schorsing niet in, totdat de Provinciale Synode, onder welke hij ressorteert, heeft beslist.

ART. 8.

De Curatoren der Kerken en de Directeuren der Vrije Universiteit hebben het recht, na overleg en in overeenstemming met elkander, eenen Hoogleraar, die ongeschikt blijkt voor het onderwijs of de opleiding, op non-activiteit te stellen, mits met toekenning van het in artikel 5 genoemde pensioen als wachtgeld. Indien deze overeenstemming niet verkregen wordt, beslist de Generale Synode.

ART. 9.

De Hoogleraren geven les in de vakken, door de Curatoren der Kerken en de Directeuren en de Curatoren der Vrije Universiteit, in overleg met elkander, hun bij hunne benoeming opgedragen, behoudens de wijzigingen, die daarin later met hun eigen goedvinden worden aangebracht, terwijl zij daarbij voorts zich houden aan de Series Lectionum, door de Curatoren der Vrije Universiteit vastgesteld.

ART. 10.

Tot de theologische colleges worden na afgelegd propaedeutisch examen

alleen zulke studenten toegelaten, die een goed getuigenis aangaande leer en leven overleggen.

In geval iemand aan laatstgenoemde voorwaarde niet voldoet, wordt over zijne toelating door de Hoogleraren in de Theologie beslist.

ART. 11.

De Hoogleraren in de Theologie zijn verplicht toezicht te houden op leer en leven der theologische studenten.

ART. 12.

Het contract van de Kerken met de Directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs zal van weerszijden opzegbaar zijn, mits hiervan één jaar van tevoren kennis gegeven worde.

Bovenstaand Concept-Contract wordt den Kerken aangeboden door

J. VAN ANDEL.
H. BAVINCK.
P. BIESTERVELD.
T. BOS.
H. BOUWMAN.
A. BRUMMELKAMP.
W. DOORN.
D. P. D. FABUS.
G. H. J. W. J. GEESINK.
A. DE GEUS.
J. A. GOEDBLOED.
G. VAN GOOR.
Th. HEEMSKERK
J. HESSELS.
A. KUYPER.
H. H. KUYPER.
A. LITTOOLJ.
A. J. W. MONNIK.
L. NELJENS.
T. NOORDEWIER.
F. L. RUTGERS.
B. VAN SCHELVEN.
L. H. WAGENAAR.
J. WESTERHUIS.
J. WOLTER.

De vergadering der broederen, die te dezer zake waren saamgekomen, besloot verder nog de volgende door haar aangenomen adviezen en mededeelingen den Kerken ter overweging aan te bieden en ter synodale tafel te brengen:

I.

De eenheid van opleiding is in dien weg te verkrijgen, dat de beide inrichtingen, de Theologische School der Kerken en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit, vereenigd worden tot ééne inrichting, die tegelijk de School der Kerken en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit is.

II.

De Hoogleraren in de Theologie dragen derhalve een dubbele kwaliteit: n.l. die van Hoogleraar aan de Theologische School der Kerken en die van Hoogleraar in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit.

III.

De Generale Synode verklaare, dat naar haar oordeel, voor de Hoogleraren in de Theologie de onderteekening van de verklaring, dat zij het in artikel 2 van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs aangegeven standpunt aanvaarden, hetzelfde inhoudt als hetgeen in de onderteekening van de Formulieren van Eenigheid van hen door de Kerken wordt geëischt.

IV.

Vanwege de Kerken worden tien Curatoren benoemd; iedere Provinciale Synode kiest éénen Curator met zijnen secundus.

V.

Ten aanzien van de plaats van vestiging zal door de Generale Synode in overleg met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs worden beslist. De meerderheid heeft zich onder ons verklaard vóór 's-Gravenhage, en eene niet onbelangrijke minderheid vóór Amsterdam.

VI.

Daar de Vereeniging der Theologische School en der Theologische Faculteit der Vrije Universiteit tot onmiddellijk gevolg heeft de losmaking van het Gymnasium (tot hiertoe aan de Theologische School verbonden) van de Kerken, behooren de Kerken dadelijk maatregelen te nemen, om bedoelde Gymnasium aan eene Vereeniging over te doen, met bevestiging van de verkregen rechten der Leeraren, thans aan dat Gymnasium verbonden.

VII.

De kosten, verbonden aan de vereeniging van de Theologische School en de Theologische Faculteit, eventueel ook de kosten van eene daardoor noodige verplaatsing van de Vrije Universiteit, zullen voor de helft gedragen worden door de Kerken, met dien verstande, dat, indien een nieuw gebouw moet worden ingericht, van de kosten hiervoor zal worden afgetrokken de som, die het thans in gebruik zijnde gebouw der Vrije Uni-

versiteit bij verkoop opbrengt. De Vereeniging geeft voor de ontvangst van het aldus door de Kerken betaalde aandeel in de kosten eene hypothecaire schuldbekentenis aan de Kerken; en verplicht zich, indien het contract met de Kerken verbroken wordt, deze som binnen één jaar te restitueeren. Bij deze te restitueeren som zullen echter niet in rekening gebracht worden de kosten, aan de verhuizing der Hoogleraren verbonden.

Voorts zal door de Generale Synode in overleg met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs worden vastgesteld, welk aandeel door de Kerken zal betaald worden in de kosten, aan onderhoud der gebouwen enz. verbonden.

Het Moderamen,

B. VAN SCHELVEN, Praeses.
P. BIESTERVELD, Scriba.
UTRECHT, 14 Februari 1902.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen; opdat Hij ons tot God zou brengen.”
I PETR. 3 : 18.

Petrus, de zoon van Jonas en broeder van Andreas, was geboren te Bethsaida. Zijn vader had hem Simon genoemd; maar Jezus noemde hem Kéfas, dat door Petrus vertaald wordt en zooveel als rotssteen beteekent. Hij had een voortvarend karakter en was altijd de eerste, als het op handelen aankwam. In zijn hart was vurige liefde tot den Heere, eene liefde, geboren uit een welgegrond geloof. IJverende, werd hij wel eens wat vermetel, zelfs kwam hij tot de verloochening van den Meester. Treffend was evenwel zijn berouw; waarvan de innigheid in zijn volgend leven bleek. Wij weten slechts weinig van hem; doch genoeg om hem lief te hebben en in hem een opgericht teeken van vrijmachtige zondaarsmin te zien. De bevering van de Roomsche-Katholieke kerk, dat hij 25 jaren lang Bisschop van Rome zou zijn geweest, is geschiedkundig bewezen, onjuist te zijn. Er zijn redenen zelfs om te twifelen, of hij ooit Rome heeft bezocht. De overlevering zegt, dat hij, tijdens de vervolging van Nero, in het jaar 68, op eene 3 uren van de stad af gelegene, plaats ter dood gebracht is en hij, zich onwaardig achtende in dezelfde houding als de Zaligmaker te sterven, heeft gevraagd, om met het hoofd naar beneden gekruisigd te worden. Dit is zeker, wij bezitten 2 Zendbrieven van hem. De eerste brief is geschreven in het jaar 64 uit Babylon en gericht aan al de geloovigen, zoowel aan de bekeerde Joden als aan de bekeerde Heidenen, die door eene vreeselijke vervolging verstrooid waren. Het doel van dezen brief is duidelijk. Eenmaal had Jezus tot hem gezegd: „als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders.” Dat woord was hem diep in de ziel gevallen, was hem onvergetelijk geworden; hij bracht het hier in toepassing. Hij zelf had bij eigen ervaring geleerd, hoe zwak het vleesch is, hoe weinig er dikwerf toe noodig is om met vleesch en bloed te rade te gaan, ontrouw te worden en den gekruisigden Christus te verloochenen. Ach, indien de Heere hem niet opgezocht, terecht gebracht, niet voor hem gebeden had, wat ware er van hem geworden! De liefde, die hij in zijne ziel gevoelde voor deze kinderen Gods, die hij uitverkoren naar de voorkennis Gods des Vaders in de heiligmaking des Geestes noemt, dringt hem om hun te schrijven. Hij bemoedigt hen onder de zware verdrukking, die alreede aanwezig was, en die hij voorzagt, dat zij te wachten waren. Het moest hun geen vreemde zaak zijn, dat zij vervolgd werden „tot verzoeking”, om hen, ware het mogelijk, afvallig te maken. De Heere liet zulks toe, om hun geloof te beproeven en te oefenen, om de genade openbaar te maken, die Hij hun gegeven had, en gaf daarin tevens een kenmerk van hun deelgenootschap aan Hem en zijn heil. Immers, de weg van den Christus moest die van den Christen zijn, en gemeenschap aan het lijden van Christus zou in de openbaring van Christus' heerlijkheid stoffe geven tot blijdschap. „Zoo gij”, zegt Hij, „gesmaad wordt om den naam van Christus, zoo zijt gij zalig, want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u”. Maar ook waarschuwt Hij hen toe te zien, dat zij zelf geen oorzaak tot smaadheid gaven, hun leven moest openbaring zijn van dat van Christus in hun binnenste; zij moesten wandelen in de vreeze Gods, altijd groeien, nederwaarts in ootmoed en zelfverzaking, opwaarts in heilige begeerten, inwendig in kracht des geloofs, uitwendig in alle heilige vrucht. Hun lijden moest een lijden om Christus' wille zijn. Het was dus het woord der vertroosting en der waarschuwing, dat Petrus tot de geloovigen bracht: „Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de on-

rechtvaardigen; opdat Hij ons tot God zou brengen."

Door het lijden van Christus verstaan wij de zee van jammeren, die Hij voor zijn volk doorwaadt heeft, opdat Hij als de Middelaar Gods en der menschen daardoor hunne zonden uitleiden, hen met God verzoenen, van den vloek der wet verlossen, van het geweld des duivels en de vreeze des doods redden, van de welverdiende straf der hel bevrijden en tot kinderen der genade en erfgenamen des eeuwigen levens maken mocht.

Dat lijden is voor Christus in den raad der hooggeloopte Drieëenheid besloten, wijl de door de zonde beleeidigde Goddelijke gerechtigheid op geen andere wijze kon genoeg gedaan, noch de arme menschen langs een anderen weg konden gezaligd worden. Daarom wordt uitdrukkelijk gezegd, dat aan Jezus, het heilige kind Gods, geschied is al, wat Gods hand en raad te voren bepaald had, dat geschiedde zou. Daarom zegt ook Petrus: »dat Jezus, door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, van de Joden genomen is en door de handen der onrechtvaardigen is aan het kruis gehecht en gedood". Bij het lezen van de lijdensgeschiedenis des Heeren hebben wij, ja, de vrije daden der menschen gade te slaan, maar tevens de hand der Voorzienigheid op te merken, die al, wat plaats greep, zoodanig bestuurde, dat wij kunnen zeggen: God wilde het zoo! Schijnbaar toeval zien wij in verband met het Godsbestuur treden. Menschen hebben hunne laagheid geopenbaard, maar op de werkplaats der dolzinnigste boosheid was de eeuwige liefde bezig de draden af te wewen van het groote verlossingsplan. Waar de rechter der aarde vonnisse, voltrok de rechter daarboven het doemvonnis over de zonde.

»O diepte, beide der wijsheid en der kennis Gods!" Wanneer wij den vasten grond willen kennen, waarop de troostredenen in de Schrift rusten, dan moeten wij met onze gedachten opklimmen tot de hoogte, en nederdalen in eene diepte, die geen schepsel kan bereiken, dan moeten wij ons verplaatsen, waar niemand zich verplaatsen kan, te weten: in de nooit begonnen eeuwigheid, waar God woont, en denken aan zijne liefde, die van eeuwigheid is, aan zijn vrijmachtig, onafhankelijk welbehagen. Het plan der reddende liefde was niet een later gemaakt bestek om eene onvoorziene ramp te herstellen. Vóór de mensch zondigde, was zijne verlossing bepaald, en de inhoud van eene belofte was gelegd, eer er nog een zondaar was om het genot dier belofte te smaken. Christus heet het Lam, geslacht van vóór de grondlegging der wereld; in Hem werd de schare verkoren, die straks het Vaderhuis bewoont. Nauwelijks was de mensch Gode ongehoorzaam geworden, of de Ontfermer sprak tot de oude slang, die geheel de wereld verleidt: »Ik zal vijandschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, en tusschen uw zaad en haar zaad; datzelve zal u den kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen." Dat was het eerste Evangelie, de heldere lichtstraal in stikdonkeren nacht. Hij werd beloofd, de Overwinnaar van den moordenaar, de Slangenverteder, die der duivelen kop zou vermorzelen, de Redder van verlorenen. Het gejuich der Satanische geesten boven het verloren paradijs, zou niet beletten, dat eens engelen zonden zingen in Efrata's velden. Een strijd werd aangekondigd tusschen den Christus en den overste dezer wereld; maar ook de zegepraal van den eerste over den laatste voorspeld.

Stervende zou de Leeuw uit Juda overwinnen en de ure van Satans schijnbare zegepraal zou de ure van diens verpletterende nederlaag zijn. Een strijd werd aangekondigd tusschen de gemeente en de hel, maar in en door en met haar Hoofd zou de gemeente triomfeeren, eeuwig zou zij zingen het lied des Lams.

NOTTEN.

(Wordt vervolgd.)

VOLKSNODEN.

't Adres tegen den Vaccinedwang.

Onderstaand adres is verzonden aan Hare Majesteit de Koningin; een afdruk aan elk der Ministers en der leden van de Kamers der Staten-Generaal.

Ook de Christelijke weekbladen en vele dagbladen zijn in de gelegenheid gesteld, van dit adres kennis te nemen. Moge het in vele bladen een plaats vinden, en ook degelijke bespreking.

In de laatste maanden is duidelijk gebleken, dat het weder optreden van den Bond tegen Vaccinedwang, die dood scheen te wezen, niet vruchteloos is geweest. En nog juist op tijd, nu op politiek gebied gebeurd is, wat niemand verwachtte toen deze Bond

weder optrad. Zóó bestuurt God de Heere de dingen. Hij beweegt de harten van vele of weinige menschen, opdat en zoodat dezen zien en als hun roeping erkennen, wat naar Gods raad op een bepaalden tijd moet gedaan worden. Van achter ziet men dat het best. Heil ons, als wij vóór onze roeping staande, niet traag zijn in het benaastigen, en niet van rijke middelen of groote menigten afhankelijk maken het doen van wat als noodig en voor-ons-plichtmatig is erkend, maar in kinderlijke gehoorzaamheid den weg betreden, die tot het doel kan voeren, en de zorgen en moeiten dragen, die onafschiedelijk zijn van alle werk in Gods koninkrijk, dat bestemd is om wél te slagen. Wie aldus werkt, wordt bewaard voor menigerlei verzoeking, welke lichtelijk verleidt tot traag of moedeloos aflaten en uit den weg gaan voor bezwaren en bezwaren, voor tegenstanders en tegenstanders. En de zoodanige ontvangt ook telkens nieuwe stoffen en nieuwe drang tot dankend opmerken en genieten van de goedertierenheden des Heeren, die zich verheerlijkt in het vertrouwen Zijns volks en in het volk des vertrouwens op Zijne machtige hand.

Dat de Bond ter goeder ure weer tot actie is gekomen, zeggen wij vooral met het oog op het Christelijk Ministerie. In de verwachting, dat dit Ministerie wel zal pogen tegemoet te komen aan de bezwaren door den Schoolvaccinedwang, besloot de Algemeene Vergadering van den Bond, 30 Oct. j.l., een voorstel tot een Volkspetitionnement tegen dezen dwang in reserve te houden, en voor het heden zich te bepalen tot een adres aan onze geëerbiedigde Koningin. Geve God Hare Majesteit het voorrecht, Haar volk eindelijk te verlossen van deze al te hatelijke belediging van het recht en de vrijheid van Neerlands burgerij, en alzoo voor vele kinderen de nu voor hen gesloten scholen te openen! Wordt dan ook dit Adres begeleid door de gebeden van allen die Vorstenhuis en volk liefhebben, en voor zich en hun kroost de vrijheid met alle andere burgerrechten en zegeningen verwachten van de genade en barmhartigheid des Vaders die in de hemelen is, om Jezus Christus' wil! Ook voor de Ministers en de Volksvertegenwoordigers ga het gebed geduriglijk op, dat de Geest van God hen verlichte en hen besture tot al wat recht en goed is voor Zijn aangezicht en ten zegen van het volk, tot behartiging van welks belangen zij door Zijne gratie geroepen zijn.

Aan Hare Majesteit de Koningin.

Geeft met verschuldigd eerbied te kennen het Bestuur van den Bond tegen Vaccinedwang, dat een zeer groot aantal van Uwer Majesteits onderdanen ernstige bezwaren heeft tegen artikel 17 van de Wet op de besmettelijke ziekten, omdat dit artikel hen voor de moeilijke keuze plaats: of hunne kinderen te onderwerpen aan de inenting met koepstof, of hen te laten opgroeien, verstoken van het allernoodzakelijkste onderwijs, vallende huisonderwijs voor de overgrote meerderheid buiten het bereik hunner financiële krachten;

dat duizenden in den lande tegen de koepokinenting gekant zijn, en dat wel op gronden zoowel van medischen als van godsdienstigen en zedelijken en staatsrechtelijken aard;

a. dat de medische bezwaren in hoofdzaak steeuen op de navolgende overwegingen:

a. dat de vaccinatie, bestaande in het inbrengen in het bloed van eene sterk virulente stof met een geproceerd pathogeen karakter, eene stof, waarvan noch het wezen noch de uitwerking bekend is, op zichzelf niet kan geacht worden eene onschuldige operatie te zijn, waarbij nog komt dat de gelegenheid voor secundaire infectie er met roekeloos opzet bij wordt opengesteld.

b. dat deskundige voorstanders van de inenting dit volmondig erkennen, voor welk beweren als één der vele bewijzen gelden kan wat Dr. Fürst in zijne »Pathologie der Schütz-pockenimpfung" schrijft op pagina 3, n. l.:

»Wenn wir erwägen, was es heisst, ein uns selbst Wesen nach noch nicht einmal genau bekanntes Contagium von bisweilen unberechenbarer Virulenz und nicht immer absoluter Reinheit einem Kinde einzupflanzen, wenn wir daran denken wieviel Geunehmigkeit zu secundären Infektionen, zu Verunreinigungen und Vernachlässigungen gegeben ist, dann wird uns das Auftreten pathologischer Zustände beim Impflinge leicht verständlich sein. — Nur angedeutet sei, wie die zu erwartende Reaction individuell sehr verschieden ist, proportional den zur Resorption gelangten Krankheitsregenen steht und wie deren Stärke bis jetzt keiner Dosierung unterliegt."

c. dat de voorstanders der vaccinatie wel erkennen dat: »das reine Vaccinecontagium keine oder doch nur unwesentliche und vorübergehende Krankheitserscheinungen im kindlichen Körper bewirkt" (Dr. Fürst t. a. p. pag. 4), waarmede dus toegestemd is, dat reeds zuivere vaccine niet absoluut onschadelijk is, maar evenzeer moeten toegeven dat: »bis jetzt eine solche Reindarstellung des spezifischen Vaccinecontagiums durch Züchtung in irgend welchem Nährboden ausserhalb des Tierkörpers nicht gelungen ist" (pag. 4), ja dat wij: »auf die Frage nach dem wirksamen Prinzip der Vaccine" nog steeds »antworten müssen: »Nescimus!"

d. dat het om al deze redenen eene groote, zij het ook met het oog op het eerlijke »Nescimus" der medische wetenschap, begrijpelijke leemte in de Wet is,

dat zij niet aangeeft onder meer: wat vaccine is, aan welke voorwaarden van zuiverheid deze stof moet voldoen, met welke voorzorgen de inenting er van behoort plaats te hebben, hoeveel stof voor iedere vaccinatie te gebruiken zij, enz.

e. dat in verschillende landen officieel gevallen van ziekte en van dood tengevolge van door deskundigen toegepaste vaccinatie zijn en moeten worden toegegeven, zelfs met de erkenning dat de werkelijkheid in dit opzicht de officieele cijfers zeer verre overtreft.

f. dat bij al deze officieel toegegeven nadeelen van de inenting, het nut er van, als prophylactische maatregel tegen de kinderpokken, niet onomstootelijk vast staat, ja dat de 19de eeuw getuige geweest is van moorddadige epidemieën in landen, waar 95% van de bevolking was gevaccineerd.

g. dat in elk geval art. 17 van de Wet op de besmettelijke ziekten ten onzent weinig invloed kan oefenen op het uitbliven van epidemieën, aangezien bij een gemiddelden duur eener eventuele immuniteit van 5 jaren, toch alle inwoners des rijkts boven den 10-jarigen leeftijd hunne vatbaarheid voor pokken weer hebben teruggekregen.

h. dat nog nooit is nagegaan, hoe groot de invloed kan geweest zijn, die op de vermindering der pokkensterfte in de laatste 100 jaren geoeft moet zijn door

1. de veranderde verhouding van het publiek tegenover de pokziekte toen deze niet langer werd beschouwd als eene ziekte waaraan niemand ontkomen kon, maar als een kwaad dat te vermijden was.

2. het verbod van inoculatie.

3. het invoeren van hygiënische maatregelen als isolering en desinfectie.

dat bovendien bij sommigen ook bezwaren bestaan van godsdienstigen aard, hetzij met het ongeoorloofd acht te trachten ziekten te voorkomen door eene kunstbewerking als de vaccinatie, dan wel geen bezwaar heeft tegen, ja zelfs de verplichting gevoelt tot het gebruik maken van voorbehoedsmiddelen mits deze niet schaden kunnen, maar het nochtans ongeoorloofd acht, door het inbrengen van smetstoffen in het bloed het lichaam opzettelijk ziek te maken, als zijnde zulks een zonde tegen het zesde gebod van Gods Wet en een verzoeken van God, die Zijne hulp belooft aan allen die op Hem vertrouwen naar Zijn Woord, maar strengelijk verbiedt het ingevaarsstellen van eigen en anderen leven en dat straf als miskenning van Zijne souvereiniteit en goedertierenheid;

dat anderen uit een ethisch oogpunt tegen de vaccinatie gekant zijn, omdat zij strijdig achten met natuur en zedelijkheid alle kwelling van dieren en vivisectie; dat er eindelijk bezwaren van staatsrechtelijken aard bestaan, die met de medische en godsdienstige bezwaren nauw verbonden zijn en die leiden tot vragen als de volgende:

a. Behoort het tot de competentie van eene Overheid uitspraak te doen in een zuiver medisch vraagstuk, waarover onder deskundigen nog altijd strijd is?

b. Mag eene Overheid over het lichaam harer onderdanen beschikken op eene wijze als dit bij vaccinatie plaats heeft?

c. Behoort eene Overheid zich te plaatsen tusschen God en de conscientie?

dat de bepaling van art. 17 van de Wet op de besmettelijke ziekten, volgens welke geen ongevaccineerde kinderen de school mogen bezoeken, en die tengevolge heeft dat jaarlijks eenige honderden kinderen geheel van onderwijs verstoken blijven, in hun oog is eene wrede bepaling, daar de kinderen daardoor gestraft worden voor iets wat hunne ouders of verzorgers nalieten;

dat genoemde bepaling geheel in strijd is met doel en strekking van de Leerplichtwet, die juist wil dat geene kinderen zonder behoorlijk lager onderwijs zullen blijven;

dat zij ter voorkoming van besmetting geheel onnoodig is, daar nog nimmer is aangetoond dat de niet-ingeënten meer kans hebben de besmetting over te dragen dan de ingeënten, terwijl, indien de vaccine immuun maakt tegen pokken, de gevaccineerde kinderen in geen geval gevaar loopen door de niet-gevaccineerde te worden besmet.

Om deze en dergelijke redenen heeft de Bond tegen Vaccinedwang in zijne jongste, te Rotterdam gehouden, Algemeene Vergadering ons opgedragen, Uwe Majesteit met den meesten eerbied, doch tevens met allen ernst en aandring te verzoeken, zoodanige maatregelen te willen nemen, dat voortaan aan niet-gevaccineerde kinderen niet langer de toegang tot de openbare en de bijzondere scholen worde ontzegd.

't Welk doende, enz.

Uwer Majesteits getrouwe onderdanen, Kampen. L. LINDEBOOM, Voorzitter van den Bond tegen vaccinedwang.

Ridderkerk. Joh. P. SCHOUTEN, Arts, Secretaris. Februari 1902. Rotterdam. J. JANSSEN, Penningmeester.

De Minister van Binn. Zaken heeft reeds herhaaldelijk, schriftelijk en mondeling, doen blijken van zijne bereidheid om althans voor bijzondere scholen den Vaccinedwang weg te nemen. Moge een goede ontvangst van het adres in de Kamers bevorderlijk worden aan ZExc's plannen, die wel eerlang in vasten vorm ter kennis van de Tweede Kamer zullen worden gebracht.

Van de bladen hebben vooral De Standaard en De Nederlander in den laatste tijd met kracht getuigd tegen den Vaccinedwang en ook tegen de al te groote ingenomenheid met de Vaccine. In den strijd tegen den dwang kunnen voorstanders en tegenstanders van de Vaccine samengaan.

't Is wel te wenschen, dat ook de Roomsche Kamerleden medearbeiden tot opheffing van den dwang, en dat De Tijd en andere invloedrijke Roomsche bladen liever dien arbeid zullen steunen dan eenzijdig te spreken over de bezwaren, en daardoor te sterken voorstanders der Vaccine die zelfs den dwang

gewenscht en daarom geoorloofd achten. Mogen we inzonderheid de godsdienstige en de daarmee in verband staande staatsrechtelijke bezwaren in het Adres, aan de ernstige overweging en bespreking van De Tijd c.a. aanbevelen?

Indien wij niet nu, onder een Christelijk Ministerie, van dezen dwang worden verlost, dan . . . Maar neen, wij willen liever in goede hope leven, onze oogen opheffend naar de bergen, vanwaar in alle eeuwen de hulpe is gekomen voor een ellendig en arm volk, dat op den Naam des HEEREN vertrouwt.

L. LINDEBOOM.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap »FILIPPUS."

De e.v. Bestuursvergadering zal D. V. worden gehouden Donderdag 13 Maart 1902.

De Secretaris,

J. TER BORG.

Wolvega, 18 Febr. 1902.

Christ. Verzorging van Zenuwlijders.

Deze Vereeniging zal hare algemeene Vergadering houden 24 April a.s. in »Irene" te Utrecht.

De plannen voor de te bouwen Stichting te Zeist zijn reeds gereed, naar men ons meldt. De bouw wordt in het voorjaar aangevangen. En als Geneesheer-Directeur zal optreden Dr. Hermanides van Geldermalsen. De Stichting zal den naam dragen van: »Christelijk Sanatorium voor Zenuwlijders."

Tehuis voor Militairen

van Gereformeerden Huize,

Practijzshoek 4 te 's-Gravenhage.

Jongelingen, of Ouders en Voogden, wier jongelingen met Maart a.s. te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld, zij door de Vereeniging voor samenkomsten van Militairen van Gereformeerden huize bijzonder de aandacht gevestigd op ons Tehuis. Zij verzoekt beleeft opgave te mogen ontvangen van de namen der jongelingen, die te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld, met aauwijzing bij welk deel van het leger zij worden ingelijfd.

Namens de Vereeniging voornoemd,

C. J. VAN ROODE JR., Secretaris, Jan van Nassastraat 127.

De Noodkas van »Effatha."

Het is reeds eenigen tijd geleden, dat we uwe aandacht vroegen voor bovengenoemde kas. Er kunnen echter tijden aanbreken, dat het plicht wordt steun te vragen en wij meenen, dat thans zulk een punt is gekomen.

Wat de »Noodkas" ten doel heeft? We mogen veronderstellen, dat de meeste lezers het weten. Voor de enkelen, die er nog onbekend mee zijn, willen we het in weinig woorden duidelijk trachten te maken. De doofstomme kinderen, die in »Effatha" zijn, kunnen daar van zelf niet gratis verpleegd en onderwezen worden; voor ieder kind wordt f 210 gevraagd. Er zijn echter ouders, die deze som niet kunnen betalen; sommige kunnen zoo goed als niets bijbrengen. In zulke gevallen wordt dan ter plaatse op allerlei wijze hulp geboden b.v. door familie en vrienden, de betrokken diaconie enz. Vaak is die hulp niet toereikende voor de geheele som. Dan mag men aankloppen bij de »Noodkas." Zij doet dus dezelfde diensten als de plaatselijke suppletiefondsen.

Voor dit schooljaar hebben wij aanvraag gehad en toezegging gedaan voor 9 kinderen tot een bedrag van bijna f 400 — Ongeveer de helft daarvan is betaald. Nu zijn er slechts enkele guldens meer in kas en de penningmeester kon op 1 Februari de vervallen termijnen niet voldoen.

Met het oog op den gemelden toestand onzer kas vragen we aan de lezers en lezeressen een groote of kleine bijdrage te zenden aan onzen penningmeester: L. G. VAN DORP te Leiden. Zijn er misschien, die het voorbeeld van sommigen willen volgen, gergeld voor onze arme doofstommen wat te verzamelen, dan zenden we op aanvraag gaarne een busje voor dat doel. Meer dan een jaar geleden werden honderd nieuwe busjes vervaardigd, volgens het besluit der algemeene vergadering, en voor slechts enkele vonden we een plaats. Wie helpt zorgen, dat de busjes niet langer renteloos blijven staan? Wie wil barmhartigheid oefenen aan onze arme ongelukkigen, opdat ook voor hen de gelegenheid blijve bestaan om Christelijk te worden opgevoed en onderwezen? Onze Heiland wendt zich immer het eerste tot het arme en ellendige; zouden wij dan tevergeefs een beroep doen op de belijders van zijnen Naam, om een betrekkelijk zoo geringe som bijeen te krijgen? Wij kunnen het niet gelooven.

De Commissie voor de »Noodkas":

H. GROENENDIJK.

L. C. ORANJE.

L. G. VAN DORP.

Van 1 Dec — 1 Febr. ontvingen we met vriendelijken dank de volgende giften: Uit het busje van N. v. M. te Dordrecht f 5,45; idem van M. M. te D. f 14,00; idem van E. v. N. te Zwijndrecht f 5; idem van Ja. K. te Werkendam f 6,70; idem van N. v. M. te D. f 7,10; N. N. te Oosterend f 1; M. J. C. Colijnsplaat f 2,80; busje N. N. te Leiden f 4,09; busje Prof. L. te Kampen f 3.

SCHOOL VOOR MIDDELBAAR- EN HANDELSONDERWIJS.

Het Bestuur van de Vereeniging voor Middelbaar-, Handels- en Voorbereidend Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Rotterdam, mag aanvankelijk zijn pogingen met gunstigen uitslag bekroond zien.

De leeraren arbeiden met loffelijken ijver en het onderwijs zal ongetwijfeld blijken

met het openbaar te kunnen wedijveren.

Door gebrek aan gewenschte localiteit moest voor de school tijdelijk een plaats gezocht worden. Thans is door des Heeren goedheid een uitnemende localiteit gevonden. Met Mei e.k. zal de school overgeplaatst worden naar het ruime bovenhuis Jonkerfransstraat No. 71.

In dit bovenhuis zijn vier groote lokalen en enkele kleinere, die voor den Directeur, voor ontvangkamer enz. kunnen gebruikt worden.

Het Bestuur kan dus nu met vrijmoedigheid eene flinke vermeerdering van leerlingen voor het eerstkomende jaar te gemoet zien.

Moge de belangstelling, welke wij reeds van alle zijden ontvingen, steeds toenemen.

Binnenkort zal er eene oproeping in de bladen geplaatst worden voor nieuwe leerlingen.

De datum van het admissie-examen zal nader worden bepaald.

Wij maken er nog opmerkzaam op, dat er gelegenheid bestaat om alleen de lessen in het Handelsrekenen, Boekhouden enz. bij te wonen.

Bij genoegzame deelneming zal er ook een aparte avondcursus in die vakken geopend worden.

Zegene de Heere onzen arbeid tot heil van onze jongelingen en tot eer zijns Naams.

Het Bestuur.

De Advocaat-Generaal Douglass meent, dat het Gebod des Heeren niet in de publieke scholen van den Staat Minnesota mag gebeiden worden, omdat een artikel der Staatsconstitutie zegt: »dat niemand mag gedwongen worden om eenige plaats van openbare eeredienst bij te wonen, op te richten, of te ondersteunen." Door het bidden van het »Onze Vader" zou dus de school een kerk worden! — Een echte liberalistische uitlegging der wet; zoodaals die, volgens welke de wet tegen politieke vergaderingen tegen de Afgescheidene godsdienstige bijeenkomsten werd toegepast. Men begrijpt, dat deze wetsverklaring weerstand ondervindt.

Pater Hyacinthe heeft van zijne reis in het Oosten en zijne bevinding aldaar over Rome gezegd, dat het bekend is, hoe Rome inzake den eeredienst, zijn ritus en het kerkbestuur tot zijn publiek weet af te dalen om het te winnen. Soms wordt daar toegestaan, wat elders vervloekt wordt; b.v. de communie onder beide gestalten en gegist brood, zeldzame en verkorte biecht, priesterhuwelijken — alleen de gehuwde geestelijken nemen de biecht af, — vrije keuze der pastoors, i. e. w. afwijking van alle clericalisme. Een Roomsche leek van invloed zeide tot hem: wij erkennen het primaatschap van den Paus en zelfs zijn onfeilbaarheid sedert het laatste concilie, omdat het zoo moet, mits de Paus zelf aan onzen Patriarch gehoorzame. Deze Patriarch der Grieksche kerken zeide tot Leo XIII — volgens Hyacinthe — in tegenwoordigheid zijner kardinalen: Ik erken u als den opvolger van Petrus op den stoel van Rome; maar ik twijfel niet, of gij erkent mij op uw beurt als opvolger van dien zelfden Petrus op den minder luisterrijken maar ouderen stoel van Antiochie. — Alzoo weér een Paus in het Oosten en een Paus in het Westen!

Volgens den predikant Völter van Stuttgart brak het evangelie vooral onder de Joden in Bessarabie door, nadat Delitzsch' Hebreeuwsch Nieuw-Testament onder hen verspreid werd. In Kichenef zijn de helft der 100,000 inwoners Joden. Op den sabbat komen wel duizenden Joden de godsdienstoefeningen bijwonen in eene groote zaal, waar op den muur Hebreeuwsche Bijbelteksten uit het Oude- & N.-Testament hangen. Ter weerszijden van een altaar staan de woorden: Ik ben de weg, de waarheid en het leven — en — Geloof, hoop en liefde. Van den eenen kansel wordt uit het Oude-Testament en daarop van den anderen, door voorgangers, uit het Nieuwe-Testament gelezen. Ook des Zondags geschiedt aldus. Völter rekent, dat jaarlijks 3000 Joden tot de Christelijke kerk komen. In 25 jaren maakte hij zelf 100 navolgers.

In een der godsdienstoefeningen onder de Joden te Kichenef las de voorganger de geschiedenis der geneezing van den 83-jarigen kranke en sprak hierop: »Deze zieke is onze natie, die niet 38 jaren maar 38 jubelaren of halve eeuwen, dus 1900 jaren lijdende is. God heeft Hem gezonden, die haar genezen kan. Hij is Jezus, dien onze vaders verworpen en gekruisigd hebben. Degene, van wien de heilige boeken van het Oude-Testament getuigenis geven. Hij is de beloofde en door ons volk verwachte Messias. Bij Hem zullen wij zaligheid en geneezing vinden!" En de verzamelde menigte protesteerde niet; integendeel hoorde zij met merkbare instemming den prediker aan.

Alle tien jaren houden de Methodisten een internationaal concilie. Op deze vergadering onlangs te Londen gehouden, waren 500 afgevaardigden dezer kerken. Ze tellen samen 82 miljoen zielen, 48000 predikanten, 104.000 predikende lidmaten, en zijn verdeeld in 80.000 kerspels — volgens het rapport ter vergadering gegeven. De Methodistische kerk wordt de aanzienlijkste kerk van het Protestantisme geacht en men beschouwt ze door de eensgezindheid der Engelsche en Amerikaansche groepen als een goede waarborg voor vrede en vrijheid over de gansche wereld. Jammer, dat Zuid-Afrika dit zoo wredeedijk logenstraft. Het is opmerkelijk: in 1881 kwam op deze tienjarige Methodistische conferentie de tijding van den moordanslag op Garfield en in 1901 die van Mac-Kinley.

Ingezonden.

Geachte Redactie!

Gaarne wilden wij door uwe bemiddeling een woord richten tot de broeders en zusters in ons vaderland, die uit liefde tot de dingen van Gods koninkrijk geleerd hebben hunne mede-broeders te helpen, waar het noodig is. Een- en andermaal plaatsten wij een advertentie om hulp voor de Christelijke School te *Hoek van Holland*, maar ontvingen zoo weinig, dat zelfs de advertentiekosten daarmee niet bestreden konden worden. Het lag misschien wel aan de advertentie. Daarom een enkel woord van toelichting!

Het geldt hier niet de ondersteuning van een school in een jaarlijks tekort, maar hulp in ander opzicht. Wij moeten straks met Juli weer kinderen opnemen en hebben geen plaats voor hen. Wij hebben een hoofdonderwijzer, maar geen onderwijzerswoning. Wij hebben op alle manier getracht geld te krijgen als hypotheek, maar daar wij geen gedeelte van de benodigde som hebben, kunnen wij geen hypotheek sluiten, noch bij particulieren, noch bij eenige bank.

Veel wordt hier jaarlijks geofferd, maar wij kunnen dat gedeelte niet bijeenbrengen en zijn dus genoodzaakt hulp van buiten in te roepen. Wij hebben getracht van de kerken in ons land hulp te krijgen, maar verreweg 't grootste deel heeft niet eens geantwoord. Trouwens er komen zooveel aanvragen! Maar er zijn toch nog wel broeders en zusters in ons land, die wat kunnen en willen missen, daar de behoefte zoo dringend is. Wij hadden nooit gedacht, dat op onze plaats in enkele jaren reeds een derde lokaal zou noodig zijn en nu moeten wij, als wij niet geholpen worden, straks de kinderen weigeren, die gereed staan om te komen en onze hoofdonderwijzer moet zich helaas! op een onaangename wijze behelpen, zolang er geen woning voor hem is.

Broeders en zusters, vraagt nu niet: hoeveel heb ik al gegeven tot nu toe voor 't onderwijs, maar kan ik nog wat geven om Hoek van Holland te helpen.

Wij hopen, dat wij niet tevergeefs zullen vragen. Van uwe giften zal u de goede ontvangst bericht worden door den ondergeteekende. G. L. GORIS, Pred., Voorz.

Hooggeachte Redactie!

Toen u in Oct. 1901 de goedheid had een stukje van mijn hand in „De Bazuin” op te nemen, ter opwekking, om toch in dezen winter overal, waar nog Chr. onderwijs gevonden wordt te beginnen met het vormen eener vereniging, het opzenden der Statuten naar H. M. de Koningin enz., had ik niet durven hopen, dat we zooveel teekenen van ons leven in heel ons land zouden bespeuren.

In de laatste maanden toch kon men bijna dagelijks in onze bladen berichten lezen, dat men hier eene vereniging heeft gevormd, daar tot schooltichting heeft besloten, elders reeds gaat oproepen een hoofd voor eene te openen school. Is dat geen verblijdend teken? Ons Christenvolk schijnt overal wakker te worden en — Gode zij dank! — te beseffen, dat men breken moet met de Openbare school.

Ook in Drente — nog zoo arm aan Chr. scholen — komt ontwakning. Van verschillende zijden werden me berichten, dat men aan den arbeid gaat. Geen wonder echter, dat men verlegen staat, hoe te handelen.

Men weet niet, wat ischen de wet al stelt, men weet niet, wat er voor noodig is, om de Statuten goedgekeurd te krijgen; men zit dikwijls verlegen, tot wien zich te wenden om inlichtingen. Mag ik daarom voor alle belanghebbenden het volgende mededeelen met het oog op het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid.

Hiervoor zijn vier stukken noodig, twee gezegd (37½ of 75 cent) en twee ongezegd.

Alle stukken moeten door alle Bestuursleden ondertekend worden, behalve het uittreksel uit de Notulen, welke gewoonlijk door den Voorzitter en den Secretaris worden geteekend. Deze vier stukken kunnen in één enveloppe en het adres behoeft alleen maar te zijn:

Aan Hare Majesteit de Koningin.
Brieven aan de Koningin zijn portvrij.
De vier stukken zijn:

1. Verzoekschrift om erkenning op zegel;
2. de Statuten der Vereniging op gezegeld papier;
3. de Statuten op ongezegeld papier;
4. een uittreksel uit de Notulen der Vergadering, waarin de Statuten zijn goedgekeurd. Alleen dat punt behoeft te worden vermeld, niet, wat er meer op die Vergadering is behandeld. De Secretaris zorgt dus bij het vaststellen der Statuten dat punt nauwkeurig te notuleren.

Het verzoekschrift moet ongeveer aldus zijn: AAN HARE MAJESTEIT DE KONINGIN!
Geven met verschuldigdten eerbied te kennen.

(Namen en de voornamen voluit, alsmede de woonplaats van alle Bestuursleden, in volgorde van ondertekening;) dat zij hebben opgericht eene Vereniging onder den naam van

Zij nemen de vrijheid hierbij over te leggen: a b c met eerbiedig verzoek, dat het Uwe Majesteit moge behagen, voornoemde Vereniging als rechtspersoon te erkennen.

Welk doende; enz.
De Bestuursleden
(handteekeningen)

N. N. den 1902.

Wie over een of ander punt in 't onzekere verkeert, zoowel in betrekking tot de Vereniging en hare Statuten, als tot den bouw of verbouw der school, weet ik geen beter adres te geven dan den iverigen Secretaris van „De Unie” en „Den Schoolraad,” den heer R. Derksen te Rotterdam, Kievitstraat 40.

U, M. de Red., mijnen dank voor de plaatsing.

R. BEUKEMA, H. d. S.
Hoogeveen, Febr. '02

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
STOFFEL WILLEM VIS
EN
ELIZABETH KOOLSTRA,
die, mede namens wederzijdse Familie,
hun hartelijken dank b. tuigen voor de
vele blijken van belangstelling, bij ge-
legenheid van hun huwelijk ondervon-
den.
HAAMSTEDT,
20 Febr. 1902.

Door 's Heeren goedheid werden wij
verblijd door de zeer voorspoedige ge-
boorte van een **zoon**.

W. W. SMITT.
H. C. SMITT—
Koer.

Assen,
22 Febr. 1902.

Onzen hartelijken dank voor al de
liefde en deelneming, ons betoond bij
het verlies onzer dierbare Moeder, Wed.
Ds. R. GORIS.
Namens al de Kinderen,
L. G. GORIS.
ZEVENBERGEN.

Heden werden wij zeer on-
verwacht in diepen rouw ge-
doopt door het overlijden van
onze g. liefde Gade en Moeder.
Zij was geboren te Kantons den
11den Maart 1851. Uit eene
gelukkige Echtvereeniging liet
zij met haren Echtgenoot een
vijftal eigen kinderen achter en
een behuwdzoon. Terstond na
de voltrekking van het huwelijk
vertrok zij met haren man naar
AMERIKA. Wij zijn door haar
heengaan diep bedroefd, maar
worden gesteund door de deel-
neming en hulpvaardigheid van
vele goede vrienden, en aller-
meest door de welgegronde ge-
dachte, dat zij nu is bij haren
Heere en Heiland.

K. DIJKEMA
en Kinderen.
HOLLAND, MICH., 29 Jan 1902.

De Raad der Geref. Kerk te
Vlaardingen B doet kennisge-
ving aan de Kerken van het
zeer groot verlies, dat die Kerk
heeft getroffen den 20 Januari
1902 in het alsterven van één
harer Ouderlingen, den Eerw.
Heer

Rienk Klazes Feenstra.

Onze Broeder diende eenige ja-
ren den Koning der Kerke in het
Opziensambt, met de gaven
en krachten hem geschenken
en is ingegaan in de vreugde
zijns Heeren.

(Door omstandigheden eerst nu
geplaatst.)

Namens den Kerkeraad,
Ds. F. IROST, Voorz.
J. PROPERT Pz., Scriba.

Het behaagde heden den Heere
uit den kring der Opziens
van de Geref. kerk te BROEK
OP LANGENDIJK w.g te nemen,
onzen geliefden Broeder

Arie de Bree,

in den leeftijd van 70 jaren. Met
de gaven en krachten hem ge-
schonken, diende hij onze ge-
meente in vroeger jaren als
Diaken en in de laatste jaren
als Ouderling. Wij mogen ver-
trouwen, dat hij is ingegaan in
de ruste zijns Heeren.

Namens den Kerkeraad,
J. HARTWIGSEN, Praeses.
JAC. GLAS, Scriba.
BROEK OP LANGENDIJK,
17 Febr. 1902.

Heden behaagde het den Heere,
na een ziekte van 8 weken,
van onze zijde weg te nemen
onzen geliefden Echtgenoot en
Vader

A. R. KIMM,

in den ouderdom van 52 jaren.
Diep gevoelen wij het verlies,
doch het vertrouwen, dat het
sterven hem gewin was, is ons
tot blijvenden troost.

G. BIEWENGA—
Wed. A. R. KIMM,
en Kinderen.

WOLTERSUM,
21 Febr 1902.

Heden nam de Heere tot
zich onzen geliefden Broeder en
mede-Opziener der gemeente

A. R. KIMM,

na eene krankheid van 8 we-
ken, in den ouderdom van 52
jaren.

Eerst als Diaken en daarna
17 jaren als Ouderling heeft hij
met zijne gaven de gemeente
getrouw gediend.

Door zijn blijmoedigen, opge-
wekten geest en oprichten wan-
del had hij zich de achting van
velen en de broederlijke liefde
der gemeente verworven. Sterke
en verhoogde de Heere inzon-
derheid de nagelatene betrek-
kingen en vervulde hij onder
ons de ledige plaats.

Namens den Kerkeraad,
N. WOLDINGA, Pres.
W. J. KIERS.

Ten Post,
21 Febr. 1902

Heden werden wij diep be-
droefd door het overlijden van
ons zeer geliefd Zoonje

JAN ADRIAAN,

in den aanvalligen leeftijd van
vier jaar. Zijn verlies valt ons
zeer zwaar, doch wij wenschen,
ziende op de Verbondsbelofte,
Gode te zwijgen.

H. KRANS
M. J. KRANS—
Doijer.

KAMPEN,
21 Febr. '02.

Heden nam de Heere tot
zich in zijn eeuwige Sabbaths-
ruste, onzen hartelijk geliefden
Echtgenoot, Vader en Behuwd-
vader

ABRAHAM GIDEON RADIX.

in den ouderdom van ruim 72
jaren

Mocht hij reeds op jeugdigen
leeftijd den Heere vreezen, ook
zijn laatste getuigenis was, dat
de grood zijner hope vast lag in
den Drieëenigen Verbonds-God.

Wed. A. G. RADIX—
Esvelot.

P. L. RADIX.
A. RADIX—Groot.

BAAMBRUGGE,
23 Februari 1902.

Heden, op den dag des Hee-
ren, behaagde het den Koning
der kerk tot zich in de eeuwige
Sabbatsruste te nemen, onzen
geliefden broeder.

A. G. RADIX.

Bijna onafgebroken diende hij
onze kerk een dertigtal jaren
als Ouderling; pas sinds het be-
gin dezes jaars rustte hij. Sterke
de Heere zijne betrekkingen, in
't bijzonder zijne bejaarde we-
duwe.

Namens den Raad der
Geref. Kerk,
H. GRIFFIOEN, Scriba.
BAAMBRUGGE,
23 Febr. '02.

LEERLING BOEKHANDEL.

In een **Christ. Boekh. annex
drukkerij**, waar veel te leeren valt,
kan tegen vergoeding een flink jong-
menschen **GEPLAATST** worden.
Fr. Br. letter N. B. a/d. uitgever
van dit Blad.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper
Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en con-
ditiën.

JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Heden verscheen af. I van

Geschiedenis van het Godsdienstig en Kerkelijk leven van het Nederlandsche Volk.

(100 v. C.—1903).

Voor ons volk bewerkt door J. KUIPER.
Tweede **herziene** en **vermeerderde** druk.

Dit hoogst belang-
rijke werk zal ver-
schijnen in 50 weke-
lijksche afleveringen
van 10 cent.

De eerste druk, die
f 6.50 kostte, was in
één jaar tijds totaal
uitverkocht.

Het is een boek voor iedereen. Niet dor en droog, maar aan-
trekkelijk in verhaaltrant geschreven. Vele fraasie platen en
portretten versieren het werk.

De eerste 1000 intekenaren ontvangen een prachtige
stempelband cadeau. Men haaste zich dus om op het werk in
te teekenen. De eerste aflevering is bij iederen boekhandelaar ter in-
zage te bekomen. Het prospectus is overal gratis verkrijgbaar en
wordt ook op aanvraag toegezonden door den uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

GEVRAAGD

tegen **Mei** een **flinke**

Dienstbode

van Geref. belijdenis, bij Ds. KRUIJS-
WIJK te **ANTWERPEN**, v.
Diepenbeeckstr. 69. Geen wasch
aan huis. Brieven **franco**.

GEVRAAGD tegen **1 Mei**
een **flinke**

DIENSTBODE

van Geref. bel. Loon 120 gul-
den, met jaarlijksche verhoog-
ingen van twintig gld. Adres:
Mevrouw G. S. TENSEN-HAGEN-
BEEK, 12 rue des Fripiers te BRUSSEL.

f 50,000 à 4¼%

De Makelaars TEIXARA DE MAT-
TOS & VAN DER VLIJGH, Kerkstraat
256 A'DAM, hebben **bovenstaand
bedrag beschikbaar voor EERST-
TE HYPOTHEEK**. Tevens is
bij hen te **bevragen een Huis
met belasting** aan het Sarphatipark
135. Huurprijs f 600 per jaar. Te
aanvaarden 1 Mei 1902 en een **Bo-
venhuis** aan den Amsteldijk. Huur-
prijs f 700 per jaar.

Vereeniging tot Chr. Verzorging van
Zenuwlijders in Nederland.

**Algemeene Vergade-
ring D. V. Donderdag 24 April
1902 in „ILLENE” te UTRECHT.**

Afdeelingen en Corporaties wordt
herinnerd, dat zij voorstellen voor deze
Vergadering kunnen inzenden tot **Woens-
dag 12 Maart e.k.**

De Secretaris,
A. VAN ANDEL.

HEERENVEEN.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto.
Fino para la Santa
Comunion.

Esto Bergerac Tinto
importamos de Es-
pana exclusivamente
para servir a la Santa
Comunion en nuestra
Iglesias-Neerlandesa.

Roode Bergerac.
Wijn voor het
H. Avondmaal.

Deze Roode Bergerac
importeerden wij uit
Spanje, uitsluitend om
te dienen bij het
Heilig Avondmaal in
onze Nederlandsche
kerken.

Prijs per 2 flesch a 400 gr. of 1 heele
van 800 gr. f 0,85.

Ook de Witte Bergerac wordt in vele Ker-
ken voor het H. Avondmaal gebruikt; de prijs
hiervan is vanaf heden f 0,80 per flesch.

Kerkeraaden of Predikanten kunnen gratis
ter kennismaking een flesch Avondmaalwijn
ontvangen.

WIE

12½ cent aan den uitgever ZALS-
MAN te KAMPEN zendt, kan p. o. post
een **extra No. 9** van de *Bazuin* ont-
vangen.

Bij den Uitgever ZALSMAN is ver-
schonen:

FEESTSTOFFEN

DOOR J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paascheest.)

145 blad. 80 cent. Wie hier-
van 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich
aan te melden bij zijn gewonen Boekh.
of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER-
BURG te HEUSDEN verschijnt de
DERDE JAARGANG

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte
lezen en uitleggen van Gods Woord,
onder redactie van Prof. L. LINDE-
BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School
te Kampen, en met medewerking van
onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandlijks verschijnt een No. van
16 bladz. van 2 kolommen, in royaal
8o formaat, en voorzien van een om-
slag. Bij No. 12 wordt gratis een
stevige omslag met register toegezonden.

De prijs is slechts f 1,50 per jaar,
franco per post. Men kan in e-
kening ze den rechthebbenden aan d'n uitgever,
en ook door een soliedien boekhandelaar.

Van den 1en en den 2den jaargang
zijn nog enkele ex. ingenaaid, te beko-
men à f 1,60.

No. 2 van den 3en j.g., pas versche-
nen, bevat o.a. een brief van den red.
aan N. N., get:

De Theol. School het offer?
die ook afzonderlijk is te bekomen, à
5 ct. franco p. post.

Voor eerst van Maart tot Augustus
(Gen. Syn.) zal verschijnen een Bijblad
bij „W. z. d. S.?”

Voor het recht, de vrijheid,
en den vrede der Kerken,

inzake haar eigen „Opleiding” en andere
levensbelangen. Dit Bijblad van 8 tot
16 of meer kolommen, gedurende het
halfjaar, kost slechts **50 ct. franco
p. post**, en voor de **abonnees** op
bovengenoemd Maandschrift **25 ct.**;
elk No. afzonderlijk **10 ct.**

Spoedige opgave bij den Uitgever te
HEUSDEN wordt **druwend** verzocht.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schonen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

en leeren Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLAIZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen
kostte vroeger f 1,75. De tweede druk
met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00**.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Na ontvangst van postwissel **f 1,—**
wordt het **franco** verzonden door
den uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereniging:

Aan Contributiën:

Door den heer E. Noteboom te Schoon-
hoven: Uit Bergambacht f 20,50, uit Groot-
Amers f 3, uit Lekkert f 2, uit
Nieuwpoort f 5, uit Polshoek f 10,50, uit
Schoonhoven f 52, uit Stolwijk f 2,50, uit
Willige-Langerak f 25,50, uit Zeevader
f 0,50, uit Vlist f 3,50, samen f 125; door
den heer W. H. Sliep te Rinsumageest
f 75,50; door Ds. J. de Jong te Loppersum
f 36,50.

Aan Collecten: (voor de Theol.
faculteit):

Van de Geref. kerk te Drachten (½ coll.)
f 5,90½; van idem te Rottevalle f 1,39½;
van idem te Oudega f 2,51½; van idem
te Boornbergum f 1,58; van idem te Dro-
genham A f 3,25½; van idem te Ureterp
f 1,87; van idem te Surhuisterveen f 2,50;
van idem te Opeinde-Nijenga f 1,52½;
van idem te Drogeham B f 2,27½; van
idem te Vlaardingen A f 16,64; van idem
te Zuid-Beijerland f 5; van idem te Oud-
dorp f 1,36; van idem te Rozenburg f 3,38.

Aan Schenkingen:

Door den heer A. van der Schoor te
Rotterdam f 17,55.

Hilversum, S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 7 Maart 1902.

Jarl II: 14, Blaagt de Bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Agg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SCHARNEGOUTUM, 22 Febr. 1902. Heden ontving de kerkeraad het voor ons teleurstellend bericht, dat Ds. J. Veenstra voor onze roeping moest bedanken.

Namens den Kerkeraad,
P. K. HORMAN, Vice-Scriba.

GRONAU i. W., 28 Febr. '02. Hedenavond werd alhier beroepen tot Herder en Leeraar de Welc. heer R. Middeldveld, Theol. Candidaat van Nijmegen.

Namens den Kerkeraad der Oud-Geref. gemeente,
H. J. RUTER, Lonneker-Glanerbeek.

EZINGE, 2 Maart 1902. Bij de Geref. kerk alhier is beroepen Cand. G. H. A. v. d. Vegte te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
W. DAMEA, Scriba.

HIJUM, 2 Maart 1902. Heden is met meerderheid van stemmen als Herder en Leeraar beroepen de Welc. heer H. P. M. G. de Walle, Candidaat van Konink.

Namens den Kerkeraad,
H. HOLWERDA, Scriba.

KAPPEL-BIEZELINGE, 4 Maart 1902. Tot onze blijdschap heeft onze Leeraar Ds. N. G. Kerasies voor de roeping van Langerak bedankt.

Namens den Kerkeraad,
JAC. STAAL Pz., Secretaris.

MILITAIREN AMERSFOORT.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te Amersfoort B. verzoekt zoo spoedig mogelijk, liefst vóór einde Maart, opgave van de namen en adressen der jongelingen, tot de Gereformeerde kerk behorende, die dit voorjaar alhier in dienst komen.

H. TEERINK, Praeses.
G. SCHIMMEL, Scriba.

GOUDA, 4 Maart 1902. De Kerkeraad der Geref. kerk te Gouda A. verzoekt opgave van de personen, die tot onze kerk behooren en die bij de Nat. Mil. te Gouda zijn ingedeeld.

Namens den Kerkeraad,
T. SAP, Pr.

CLASSEN.

Classis Rotterdam.

De Raad der roepende kerk Maassluis A. brengt ter kennis van de kerken in de Classis Rotterdam, dat de Vergadering der Classis, D. V. zal gehouden worden op Dinsdag 15 April e. k., des voormiddags te 10 uur, in het Kerkeraadsgebouw Ammastraat 25 te Rotterdam.

Stukken en Punten voor het Agendum, onder welke ook te verstaan zijn conclusies van uit te brengen Rapporten, worden vóór of op 25 Maart a.s. bij den eersten ondergeteekende ingewacht.

Rapporteurs gelieven hunne Rapporten, opdat van den inhoud derzelve naar behooren kennis kan genomen worden, minstens acht dagen voor den datum der Classicale Vergadering den Kerkeraad toe te zenden.

De Kerkeraad voornemens,
J. VONK, Praeses.
H. DE HAAS, Scriba.

Maassluis, 4 Maart 1902.

PROVINCIEËN.

Provinciale synode van Noord-Brabant en Limburg

De Provinciale Synode der Geref. kerken van N.-Brabant en Limburg zal D. V. dit jaar gehouden worden te Breda, den 11den en zoo noodig den 12den Juni.

Stukken voor het Agendum, opgave van uit te brengen rapporten en namen der afgevaardigden, met bijvoeging hunner woonplaats, worden bij den eerstondergeteekende ingewacht vóór of op 10 Mei a.s.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk van Klundert,
J. D. v. d. VELDEN, Praeses.
A. C. v. DRIMMELEN, Scriba.

Klundert, 4 Maart 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor de kerk te Appelscha.

Gedurende de maand Februari werd onder hartelijke dankbetuiging voor Appelscha ontvangen:

Bij Ds. H. Dijkstra te Smilde f 4,50
Bij ondergeteekende f 54,05 (waaronder f 14,23 van de Geref. kerk te Brussel.)

In de vorige verantwoording stond: bij Ds. Wisink te Gasselternijveen f 4,— dit moest zijn - 10,02

Van 191 kerken hebben we nu giften voor Appelscha ontvangen. Er zijn dus nog 500 kerken, die ons nog niets zonden. Als men den toestand in Appelscha goed kende, zou dit zeker niet zoo zijn. De som, die Appelscha zelf bijeenbracht, is tot f 491,50 geklommen, doch nu is ook het uiterste bereikt. Wij ontvingen daar nu zóoveel bij, dat het kerkgebouw in orde kan worden gebracht, waarmee reeds begonnen werd. Doch . . . aan de pastorie kan dan nog niets verbeterd worden. En ook dat is zoo hoog noodig. Wie helpt ons verder? Nu Brussels kerk ons zulk een groote som zond, hebben we goede hoop, dat de kerken in ons vaderland niet zullen achterblijven. Met nog ruim f 300 kan ook het noodigste aan de pastorie vericht worden. Een onzer groote kerken zeide ons ook nog een deel eener collecte toe. Er zijn ook nog andere groote kerken, van welke we nog niets ontvingen. Hen vragen we: Och, Broeders! helpt ons.

Met vriendelijken dank voor het ontvangene, de behoeften van Appelscha dringend aanbevelend.

Appelscha, 1 Maart 1902.
Namens den Kerkeraad,
P. KOSTER.

Inwendige Zending in Drente.

Met dank aan de milde gevers berichten de Deputaten, dat in Febr. de volgende bijdragen ontvangen zijn:

Kerk van Barchem (catechisatiebus) f 2,18; Dwingelo f 7; Beilen f 9,68; Gasselternijveen (kerkzakje) f 5; Rotterdam f 10; Hoogeveen f 50 en f 41,52; Meppel f 40; Nijveen f 10; Zuidwolde f 5; Hollandse-Veld f 15; Ruinerwold f 25 en 23,40; Rodea f 5,10; Assen f 36,70; N.-Amsterdam f 15; Winterswijk f 18,88.

Jongelings-Vereeniging „Timotheüs” te Meppel f 7; door Ds. Smitt 2 giften f 3 en f 4; gecoll. door Hogewind f 4,56; door Greving f 4,47.

Deze giften stellen den Penningmeester in staat om bij het einde der maand aan zijne verplichtingen te voldoen, zoo de vrienden van ons werk nu zorgen, dat dit de volgende maand ook kan gebeuren, dan kunnen wij ook onafgebroken voortgaan.

Namens de Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, 3 Mrt. 1902.

Prov. Kas voor Hulpbeh. Kerken in Overijssel.

Van Bergentheim coll. f 2,50
De kerken die nog niet voor deze kas, voor het loopende boekjaar, gecollecteerd hebben, gelieven dit alsnog te doen.

De Penningm.,
Scribs, v. d. M.

Deventer, 4 Maart '02.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-colportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Gevonden in het kerkzakje te Drachten f 2,—
Jaarl. bijdrage v/d. Geref. k. te Soest - 5,—
Idem v/d. Geref. k. te Nes en Wierum - 5,—

Jaarl. bijdragen uit Heerenveen: Geref. kerk f 5, M. Z. f 1, B. L. f 1, T. M. B. f 2,50, S. A. S. f 2,50, J. H. B. f 1,50, B. d. B. f 3,50, M. M. f 1, S. B. f 1.

Per post geind: Jaarl. bijdragen van Geref. kerken: Idemhuizen f 2, Kampen f 10, Kamperveld f 2, Katen-drecht f 5, Katwijk a/Zee f 3, Kookbergen f 2, Kollum B f 5, Koudkerke f 3, Kullenburg f 2, Leek f 2,50, Leens f 5, Leksmond f 2, Lochem f 2, Lollum f 2,50, Maasland f 2, Marum f 2, Marrum (Fr.) f 2, Marum (Gr.) f 2, Meppel f 5, Midwolda f 2, Midland f 2, Munnikendam f 2, Nieuworp f 2, Niezijl f 2,50, Oldeboorn f 2,50, Oldebroek f 2,50, Oldekerk f 2,50, Ommen f 3, Oostburg f 2, Oosterbeek f 2,50, Oosterbierum f 2,50.

Van Particulier n.: J. G. v. d. H. te Kampen f 2,50, H. v. L. te Kollum f 2,50, P. B. te Koudkerke f 1, Ds. J. d. K. te Krabbendijke f 1, A. v. R. te Nieuwveen f 1.

(Wordt vervolgd.)
Behalve de Jaarlijksche bijdragen kunnen we dus voor deze week slechts eene gift verantwoordt tot een bedrag van f 2,—. Moge de Heere toch veler harten tot milddadigheid bewegen, opdat we de

vele hongerende en dorstende zielen met het Woord Gods kunnen dienen.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 3 Maart 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Lexmond	f 5,63	Woubrugge 6 Dec. e.	f 2,24
Ter Aar 6 Dec. e.	- 1,25	Zwammerdam	- 6,45
Aarlanderveen	- 3,67	Anna-Jacoba-Polder	- 10,—
Allen a/d R.	- 25,82	Bergen-op-Zoom	- 6,57
Bodegraven	- 20,11	Krabbendijke	- 13,04
Leimuiden	- 3,60	Poortvliet	- 3,—
Nieuwkoop	- 1,70	Rilland-Bath	- 3,02
Nieuwveen	- 4,88	Tholen A	- 1,57
Noorden	- 1,62	Tholen B	- 3,—
Waarder	- 9,80	Oud-Vosmeer	- 8,16
O. & N. Weter	- 15,46	Ooligensplant	- 2,50
Woerden	- 10,14		

Contributiën.

Door dhr. H. Steffens te Leeuwarden, Corr. Cl. Leeuwarden, de contr. uit Marrum, Corr. T. Bouma, van D. Westerhuis f 2,50, Tj. R. de Boer f 1, T. Bouma f 1, D. K. de Groot f 1, J. Visbeek f 0,50, Ds. G. Sijbesma f 1.

De contr. uit Borsum, van L. Y. Tamminga f 2,50, Wed. Y. Tamminga f 2,50, M. J. Schotanus f 1, J. K. Kalma f 1, M. M. Miedema f 1, M. D. Okkema f 1, K. J. Kalma f 2, M. G. Miedema f 1, Th. G. Miedema f 1, Tj. G. Miedema f 1, Blessum: Th. M. Miedema f 2, S. G. Stienstra f 1, Deinum: E. v. d. Pan f 1, S. M. Salverda f 1.

De Penningmeester van de Theologische School,
Dr. H. FRANKEN.

Zwolle, 1 Maart 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Kok te Nijmegen, 3 maandel. inzaam. door Mej. Theresia Reijckens f 17,50 min f 9,— betaald voor „Het Mosterdzaad” f 8,50

Doosborgh, 3 Maart 1902.
B. DE MOEN, Quaezor.

N. B. Vermelding in „de Bazuin” geschiedt alleen op verzoek.

Voor de Zending op Soemba.

Coll. der Geref. kerk te Valtermond f 5,01

Ds. Fokkens te Stadskanaal, uit de bus der Jongel.-veren. - 6,—

Ds. Fokkens te Stadskanaal, uit de bus der Jongel.-veren. - 4,—

Ds. Noordewier te Meppel, uit de Catechisatiebus - 22,—

Ds. v. d. Veen te Nijmegen, van W. Meijer - 2,—

G. Talen te Steenwijk, gev. in de coll. kerk A - 5,—

Ds. Bosman te Valtermond, van de Jongel.-veren. - 2,50

H. Mulder te Houwerzijl, coll. Jaarl. Jongel.- en Jongel.-veren. - 6,—

Ds. Oegema te Wildervank, gev. i. d. e. f 2,50 en 10,— - 12,50

Ds. Hummel te 't Zandt, gev. in de coll. - 10,—

Ds. v. d. Veen te Ruinerwold en Kockange, gev. in de coll. f 1 en f 13 — - 14,—

Ds. v. d. Veen, coll. Jaarl. der Jongel.-veren. - 3,75

„ uit het busje der Jongel.-ver. ex porto - 6,75

J. DUURSEMA, Quaezor.

Uithuizen, 3 Maart '02.

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXVI.

Al staat de wedergeboorte ook met het Woord in verband, wijl de Heilige Geest in den regel slechts daar zaligmakend werkt, waar het Evangelie verkondigd wordt; toch moet er onderscheid gemaakt worden tusschen de werking, die door het Woord bij de wedergeboorte, en die, welke daardoor bij geloof en bekeering geoeftend wordt.

Dit vloeit uit de zedelijke werking van het Woord vanzelve voort, en gaat ook dan door, wanneer wedergeboorte en geloof niet in tijd doch slechts in orde verschillen.

Bij het wekken van geloof, n.l. van de daad des geloofs, is het Woord volstrekt noodzakelijk. Natuurlijk niet in dien zin, alsof God geen andere wegen zou hebben kunnen inslaan, om het dadelijk geloof in zijne uitverkorenen te werken. Maar noodzakelijk, in aanmerking genomen den geopenbaarden wil van God. Want deze maakt ons bekend, dat het geloof uit het gehoor is, en het gehoor door het Woord Gods. Hoe toch zullen zij den naam des Heeren aan-

roepen, in welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem gelooven, van welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij hooren, zonder die hun predikt? Bij het werken van deze daad des geloofs en der bekeering is het Woord een middel in eigenlijken zin: een middel, waardoor God het vermogen des geloofs werkelijk in de daad des geloofs doet overgaan; eene uitwerkende oorzaak, die in Gods hand en onder de leiding des Heiligen Geestes datgene voortbrengt, waartoe het geschikt en bekwaam is. Gelijkt het oog alleen niet genoeg is, maar dan alleen werkelijk ziet, wanneer het van buiten door het licht wordt bestraald; gelijk het oor op zichzelf niet voldoende is, maar dan alleen metterdaad hoort, wanneer het van buiten klanken opvangt; zoo kan het geloofsvermogen, dat in de wedergeboorte wordt ingeplant, niet tot de daad des geloofs overgaan, zonder dat het van buiten af met het Woord des Evangelies bekend wordt gemaakt. Gelijkt het licht past aan het oog en de klank aan het oor, zoo past en voegt het geloofsobject, dat in de Heilige Schrift ons aangeboden wordt, aan het nieuwe leven, dat de Heilige Geest in de wedergeboorte

instort in het hart. Gelijkt het hert schreeuwt naar de waterstroom, zoo dorst de ziel van den wedergeborene naar God, die in Christus zich als zijn Vader heeft geopenbaard en vindt lansen alleen uit de bron, welke in de Heilige Schrift voor hem is ontsloten.

Natuurlijk mag hieruit niet worden afgeleid, dat het geloofsvermogen tot de daad des geloofsovergaat of kan overgaan door de inwerking van het Woord alleen. Ook al is iemand wedergeboren, toch is daartoe de uitwendige roeping door het Woord niet voldoende. God immers werkt het willen en werken beide naar zijn welbehagen. Niet alleen uit Hem, maar ook door Hem en tot Hem zijn alle dingen. De uitwendige roeping is nooit genoegzaam, noch bij den aanvang noch bij den voortgang van geloof en bekeering. De inwendige roeping moet zich steeds met de uitwendige verbinden, om het geloofsvermogen voor het eerst en bij vernieuwing in geloofsdaden te doen overgaan. Gelijkt het zaad niet ontkiemt en uitspruit en vruchten draagt, zonder dat het in een toebereiden akker geworpen en voortdurend door regen en zonneschijn verkwikt en gekoesterd wordt,

zoo ook blijft het Woord vruchteloos, tenzij God er voortdurend den wasdom over gebiedt. De Heilige Geest moet zich paren met het gepredikte Woord, zal het vermogen des geloofs in de daad des geloofs overgaan. Onderstelde wedergeboorte maakt deze bijzondere, bijkomende werking des Geestes niet overbodig en het Woord alleen niet genoegzaam. Ook wie het vermogen heeft om te gelooven, kan niet metterdaad gelooven, zonder dat de Heilige Geest door de inwendige roeping het Woord heiligt en zegent aan zijn hart. Het vermogen, om zaligmakend te hooren, wordt in de wedergeboorte geschenken; maar dit zaligmakend hooren zelf, in der daad en in der waarheid, is evenzeer vrucht van eene bijzondere werking des Heiligen Geestes. Ook al onderstelt men dat degenen, aan wie men het Evangelie verkondigt, wedergeboren zijn; dit doet hoegenaamd niets af aan de noodzakelijkheid, dat de Heilige Geest zich met de verkondiging des Woords pare en het vermogen des geloofs in de daad des geloofs doe overgaan.

Maar wanneer dit goed in het oog gehouden wordt, dan kan men zeggen, dat de Heilige Geest zich bij dit werk van het Woord als van een

instrument bedient. Het Woord is hierbij werkelijk een middel, een zedelijk middel, maar toch een middel in eigenlijken zin, krachtig en werkende datgene, waartoe het bekwaam en geschikt is. Het schenkt aan het geloof zijn voorwerp en inhoud, gelijk de taal aan het kind de gedachten verschaft, waartoe het in het denk- en spraakvermogen is voorbereid.

Een ander karakter draagt echter de werking des Woords bij de wedergeboorte. Ook al vallen wedergeboorte en geloof bij volwassenen soms tijdelijk volkomen saam, het Woord onderstelt toch in logischen zin de wedergeboorte, indien het zaligmakend gehoord en aangenomen zal worden. Want een natuurlijk mensch kan het Woord wel lichamelijk hooren. Hij kan het krachten allerlei invloeden van opvoeding en omgeving met een historisch geloof voor waarheid erkennen. Hij kan het Woord ook hooren en terstond met vreugde ontvangen en voor een tijd er zich in verblijden. Maar hij kan het niet zaligmakend gelooven, tenzij hij vooraf, niet in tijd misschien maar dan toch in orde, zij wedergeboren uit water en Geest. Als het Woord vruchten zal dragen van geloof en

bekeering, dan moet het vallen in een goede aarde, die toebereid is door de werking des Heiligen Geestes.

Wie dit ontkennen wilde, zou de Gereformeerde lijn verlaten en op die der Remonstranten overgaan. Hij zou de grenslijn uitwisschen, welke in de Heilige Schrift getrokken wordt tusschen den geestelijken dood en het geestelijk leven, en het wezenlijke onderscheid tusschen beide inruilen voor een geleidelijken overgang.

Maar daaruit volgt dan ook, dat het Woord bij het tot stand komen der wedergeboorte geene zedelijke werking uitoefenen kan. Want om zulk een werking te kunnen uitoefenen, is het noodig, dat het geloofsvermogen zij ingeplant. Het Woord kan toch uit den aard der zaak eerst werken, wanneer het verstaan wordt. Maar verstaan kan het Woord eerst worden door den mensch, die werd wedergeboren. Zoolang de mensch een natuurlijk mensch is, verstaat hij de dingen niet, die des Geestes Gods zijn. De zaligmakende werking des Woords begint en kan eerst beginnen op het oogenblik, dat de mensch door den Heiligen Geest in de wedergeboorte bekwaam is gemaakt, om het geestelijk te verstaan en geloovig aan te nemen.

De wedergeboorte heeft dus plaats onder het Woord, bij het Woord, met het Woord, maar zij geschiedt niet door het Woord, in dien zin, dat de Heilige Geest alleen door dat Woord heen zou inwerken in het menschelijk hart. Want de Heilige Geest heeft zich wel verbonden, om de gemeenschap met Christus en zijne weldaden daar tot stand te brengen, waar het Woord van Christus verkondigd wordt; maar Hij heeft zichzelf en zijne werking niet opgesloten in noch besloten binnen het Woord. Het Woord is evenmin als het Sacrament een magisch middel, dat door de bovennatuurlijk ingestorte kracht de genade mededeelt; maar het is de voorwaarde, waaronder, de gelegenheid, waarbij, de weg, waarin God zijne genade aan den zondaar verheerlijkt en hem Christus en al zijne weldaden deelachtig maakt.

BAVINCK.

HET ADVIES.

Na langdurige samensprekingen zijn Curatoren en Hoogleraren van Theol. School en Vrije Universiteit ten slotte toch gekomen tot een vrij eenparig advies aan de kerken inzake de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords.

Natuurlijk behelst het stuk, dat zij aan de kerken toezonden, niets meer dan een advies, eene broederlijke raadgeving, hoe naar hun oordeel de gewenschte eenheid van opleiding thans het best verkregen kan worden. Kerkelijk gezag heeft het niet in het minst. De kerken staan er geheel vrij tegenover, en kunnen er ten slotte mede doen, wat zij willen.

De conferentie der broederen tocht, die dit advies tot resultaat had, bezat hoegenaamd geen kerkelijk mandaat. Het denkbeeld van zulk een conferentie werd opgeworpen door de *Herant*, midden in eene discussie met de *Bazuin* over de vraag, langs welken weg studenten der Theol. School aan de Vrije Universiteit den doctoralen graad zouden kunnen behalen.

Fluks werd dat denkbeeld aangegrepen door eenige Classen, en in den vorm van een dringend verzoek aan Curatoren en Professoren der beide Opleidingscholen ter behartiging aanbevolen. De kerkelijke vergaderingen, die hierna niet instemden en dezen weg na het besluit der Synode van Groningen niet aanbevelenswaardig achtten, bewaarden op eene enkele uitzondering na een diep stilzwijgen.

Zoo kwam de conferentie tot stand. En op de tweede vergadering, welke 10 Sept. i. l. te Utrecht samenkwam, werd ongedacht en onverwacht een grondslag gevonden, waarop naar de instemming aller broederen eene vereeniging der beide Scholen plaats hebben kon. Aan den avond van dien dag was er blijdschap in het hart, rees er een danktoon van de lippen en ging er een moedigevend bericht naar de pers.

Die blijdschap en dankbaarheid is op de volgende vergaderingen vrij wat getemperd. Het indienen van allerlei amendementen noodzaakte tot een schikken en plooiën, dat op niemand een hartverheffend indruk maakte en het weinig geestdrift aantrekkelijk bekoelen deed. Slotsom is dan ook, dat enkele broe-

deren, Prof. Noordtzijs, Prof. Lindeboom en Ds. Klaarhamer, hunne stem aan het advies hebben onthouden; dat de verkregen uitkomst niemand ten volle bevredigt, en dat de toon der dankbaarheid bij geen der broederen hoog is gestemd.

Maar wat niet is, kan komen. Als de kerken straks zoo goed als eenparig met dit advies hare instemming betuigen en er een weg in vinden, om aan de gedeeldheid der opleiding een einde te maken, dan kan aan het einde misschien nog met eenige dankbaarheid door allen worden erkend, dat de Heere onze God door het gebrekkelijk menschenwerk, dat de conferentie tot stand bracht, zijn raad heeft volvoerd en aan de Gereformeerde kerken in Nederland een rijken, onwaardebaren zegen heeft bereid.

God moge in zijne genade het daartoe leiden en aan alle kerken in rijke mate dien Geest der gebeden schenken, welke alleen ons leeren kan, welke in dezen de welbehagelijke wil des Heeren zij.

Het advies is vrij eenvoudig, en komt hierop neer:

De kerken besluiten, om aan het zelfstandig bestaan der Theol. School een einde te maken en zich voortaan van de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit te bedienen als hare Opleidingsschool.

Dit laatste wordt aan de kerken mogelijk gemaakt, omdat de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit bereid is, ongeveer in zulk een verhouding tot de kerken te gaan staan, als waarin thans de Theol. School tot haar is geplaatst, en bij benoeming, schorsing, ontslag en salariering der Hoogleraren het voornaamste en het beslissende deel van het zeggenschap aan de kerken toe te kennen.

Als de kerken dus den strijd over de opleiding moede zijn, en, om te beginnen, een klein deel van het zeggenschap over de opleiding harer dienaren aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs willen afstaan, dan moeten zij handelen naar dit advies.

Nog eens, het is niet meer dan een advies. De kerken hebben de volle vrijheid, om ermede te handelen, gelijk zij naar hare overtuiging meenen te moeten doen.

De ondertekening der broederen houdt alleen in, dat de eenheid der opleiding naar hunne meening op dit oogenblik het best op de door hen voorgestelde wijze verkregen kan worden.

Maar wie anders oordeelt, spreke. Het vraagstuk, dat thans opnieuw aan de orde is gesteld, is gewichtig genoeg, om het van alle zijden nauwkeurig te bezien.

EEN ERNSTIG BEZWAAR.

Te meer is eene aandachtige overweging van het vraagstuk noodig, omdat zich tegen de opvolging van het boven bedoelde advies een bezwaar verheft, welks gewicht door niemand ontkend kan worden.

Eerlijkheid gebiedt, om dit bezwaar nu reeds onder de aandacht der kerken te brengen.

Met lofwaaardige inschikkelijkheid heeft de tot dusver zoo genoemde *Vrije Universiteit*, bepaaldelijk wat hare Theol. Faculteit betreft, het standpunt prijsgegeven, dat zij van hare oprichting af tot op dezen tijd toe tegenover de kerk innam. Indien de Vereeniging voor Hooger Onderwijs het advies opvolgt, dan komt de van haar uitgaande School, althans wat de Theol. Faculteit betreft, niet alleen onder het toezicht, maar bij benoeming, schorsing, ontslag en salariering harer Hoogleraren voor een hoogst belangrijk deel onder het zeggenschap der Gereformeerde kerken te staan.

Maar de tijd is niet verre meer, dat de *Vrije Universiteit* ook ten opzichte van den Staat haar standpunt zal te wijzigen hebben.

Enkele dagen geleden, deelde de *Standaard* mede, dat de Regeering niet onwaarschijnlijk er spoedig blijk van zal geven, dat zij vrijmaking ook van het Hooger Onderwijs wensch, en dat die vrijmaking o. a. daarin zal bestaan, dat de vrije universiteiten met de openbare gelijk gesteld worden, wat het verlenen van diploma's aangaat.

En zij besloot deze mededeeling met de opwekking, dat Gereformeerden en Roomsche-Katholieken toch zorgen zouden, dat hunne Vrije Universiteiten beantwoorden aan de gestelde voorwaarden, opdat zij genieten kunnen van de voordeelen, welke de vrijmaking van het onderwijs op dit stuk hun aanbiedt (*Standaard* van 26 Febr. i. l.).

Ook afgedacht van dit persbericht, zouden wij kunnen weten, dat het straks dezen kant uitgaat. Reeds jaren lang is er over geklaagd, dat aan den doctoralen graad, verworven aan de Vrije Universiteit in rechten en letteren, de effectus civilis onthouden bleef.

Subsidie wordt in onze kringen hoe langer hoe meer, niet alleen voor het lager, maar ook voor het gymasiaal, middelbaar en hooger onderwijs gewenscht en noodzakelijk geacht.

Sedert het tegenwoordige Kabinet is opgetreden en de vrijmaking van het

onderwijs heeft toegezegd, wordt men in de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op versterking en uitbreiding der Vrije Universiteit bedacht.

En zelfs wordt het onzerzijds met warmte aanbevolen en met vreugde aanschouwd, dat de Roomschen in ons land trachten te komen tot het oprichten van eene eigene, vrije universiteit.

Alles wijst er dus op, dat er binnen een niet te lang tijdsverloop een wetsvoorstel van de Regeering te verwachten is, om aan de Vrije Universiteit subsidie en effectus civilis te verleenen.

Maar natuurlijk zullen deze beide voorrechten aan de Vrije Universiteit niet kunnen en niet mogen verleend worden, tenzij deze voldoe aan eenige voorwaarden, welke de Regeering vaststellen zal.

Het spreekt toch vanzelf, dat de Regeering geen subsidie mag toekennen, tenzij zij wete, dat deze besteed wordt voor het doel, waartoe zij gegeven wordt; en dat zij de Vrije Universiteit niet met de openbare hoogeschoolen in het verlenen van diploma's gelijkstellen mag, tenzij zij waarborgen bezitte, dat het onderwijs aan zekere eischen voldoe.

De vraag dringt zich dus op: van welken aard zullen de voorwaarden zijn, waaraan de Vrije Universiteit moet voldoen, om te genieten van de voordeelen, welke de Regeering straks haar aanbieden zal?

Wij weten thans, wat de Vrije Universiteit is. Wij weten, dat zij geen voordeelen geniet van den Staat maar dat zij ook volkomen vrij is van den Staat. Maar hoedanig zal straks hare verhouding tot de Overheid zijn? In welke mate zal zij van de Regeering afhankelijk worden? En zal die afhankelijkheid gelden, niet alleen voor de Litterarische en Juridische Faculteit, maar ook voor de Theologische Faculteit? In het laatste geval dienen de kerken, voordat zij hare eigene School sluiten en de opleiding harer dienaren aan de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit toevertrouwen, te weten, hoedanig deze straks zal zijn ingericht, of ook zij misschien op eenige wijze, in meerdere of mindere mate, afhankelijk wordt van de Overheid.

Zelfs is het geval niet ondenkbaar, dat het thans door eenige broederen bij de kerken ingediende advies over eenheid van opleiding straks op verschillende punten belangrijk zal moeten gewijzigd worden, indien de Vrije Universiteit zal willen genieten van de voorrechten, die de wet haar wellicht eerlang aanbieden zal.

Moeten wij, dit overwegende, dan toch maar in blind vertrouwen voorwaarts gaan, niet wetende, waar onze kerken met hare vrije opleiding, zelfs ten opzichte van de Overheid, belanden zullen?

BAVINCK.

DE VLOEKPSALMEN.

I.

Voor de ongeloovigen zijn de zoo-genaamde Vloekpsalmen eene ergernis. Met kracht verzetten zij zich tegen den in deze liederen ademend geest. Dan speelt men het Nieuwe Verbond uit tegen het Oude. Dat Oude stond nog op het lager standpunt van het „oog om oog, tand om tand“. Eerst het Nieuwe wist zich tot het ideaal der liefde te verheffen.

Om deze reden is eene nadere bespreking dezer Psalmen niet overbodig.

Reeds terstond valt ons in het oog, dat de titel, onder welken deze Psalmen gemeenlijk worden ingeleid, minder juist is. Wie op dezen titel afgaat, verwacht er vervloeking in te vinden, rechtstreeks tot den vijand gericht. En ziet, men treft er geene enkele vervloeking in aan; de dichter treedt nergens vloekend op; het vloeken laat hij Gode over, den eenigen, die er recht toe heeft, en vergenoegt zich met te bidden, dat God zijne vijanden vloekte. Een vloek is aan het adres van den vijand gericht; deze Psalmen echter richten zich uitsluitend tot God.

Toch is door deze opmerking het bezwaar tegen deze Psalmen niet weggenomen; de vraag blijft nog open: hoe is de bede om de tuschenkomst der Goddelijke rechtvaardigheid met de wet der liefde te rijmen?

Afkeurenswaardig zou zulk eene bede voorzeker zijn, zoo zij de bede der persoonlijke wraakzucht was. Maar zoo is het niet. De Psalmisten werden gedreven door den Geest; hunne Vloekpsalmen dragen geen menschelijk, maar een profetisch karakter. In deze dichters roept de Geest van God zelve de tuschenkomst van Gods wrake in.

Als de dichter zóó zingt, gedraagt hij zich ten volle in overeenstemming met het karakter van de bedeeeling zijns tijds. Gij kunt en moogt niets anders van hem verwachten. Hij is kind van zijn tijd in den goeden zin van het woord. De bedeeeling waaronder hij leefde, hield vóór alles rekening met het recht. Leefde hij niet onder de Wet? Voorzeker was er aan het Sinaïetisch verbond een ander voorafgegaan, een verbond der genade, waarbij God

zich aan Abraham en zijn zaad had toegezegd. Wat zou er echter geschieden, als God voetstoots zijne belofte ten volle aan Israël vervulde, door het zijnen Geest te geven, en met dezen, eeuwig leven en eeuwige heerlijkheid. Dan zou het den schijn krijgen, als hield God geene rekening met de zonde, en met het recht, ja, het zou er niet slechts den schijn van krijgen, maar werkelijk zou het zoo zijn. Noodig daarom, dat er eene wet tuschenbeide kwam, om te zorgen, dat de erfenis Gods uitsluitend vrucht van gehoorzaamheid zou zijn, alle ongerechtigheid daarentegen ten hoogste zou worden gestraft. Zulk eene wet liet God dan ook werkelijk tuschenbeide komen. Zij waarborgde, dat de belofte niet ten koste, maar in den weg der gerechtigheid zou worden vervuld.

Staat het nu vast, dat de bedeeeling, waaronder de Psalmisten leefden, vóór alles met de handhaving van het recht rekening hield, dan behoefte het ons niet te bevreemden, dat ijver voor het recht bij hen op den voorgrond staat. Het kind der Wet eert de Wet door om hare handhaving te bidden, met dezen verstande echter, dat zij strenge rekening houden met de beperkingen, die God tijdens het Oude Verbond aan de handhaving van het recht gesteld had. Immers beschermde God zijn uit zwakheid zondigend, en met boetvaardigheid tot Hem wederkeerend kind door de Wet zelve tegen haren vloek, en meer nog dan door offer en priester, door het vrijmachtig betoon zijner barmhartigheid. Nimmer roepen de Psalmisten dan ook het zwaard Gods tegenover den boeteling in; hunne vloekbeden raken uitsluitend den opzettelijken zondaar, die, in plaats van zich te bekeeren, zichzelf sterkt in zijne ongerechtigheid. Ook overschrijdt hun gezichtseinder de grens hunner bedeeeling niet; want zij bepalen er zich toe, eene kondgeving van den Goddelijken toorn te vragen, die zich in aardse gerichten openbaart. Waarlijk, zonder de Vloekpsalmen zou er eene leemte zijn in de Liturgie van den Oud-Testamentischen eeredienst.

Om deze Psalmen echter ten volle te begrijpen, moeten wij in het oog houden, dat zij ook in nauwen samenhang staan met het aardse en met het typisch karakter van de bedeeeling des Ouden Verbonds.

God had aan Israël een wel heilig, maar toch aardse koninkrijk opgericht. Hij was er de Koning van, zoodat godsdienst en staatsdienst samenvielen; het rijk zelf was in een bepaald land gevestigd, was naar de wijze van aardse staten ingericht, en werd door wereldlijke middelen tegen zijne vijanden beveiligd. Neem hierbij in aanmerking, dat het door een kring van vijandige volken omgeven was, wier haat doorgaans samenviel met vijandschap tegen Israëls God. En dit niet alleen. In eigen boezem toch werden er velen gevonden, die de Heidenen in haat tegen Israëls God en zijne dienaren niets toegaven, de Godsregering poogden omver te werpen, en het heilig volk wilden omzetten in een volk der wereld. Deze vijanden bedreigden alzoo niets minder dan het Godsrijk zelf, moederschoot als het was van alle heil, dat God aan deze wereld had toegedacht. Waren hunne aanslagen gelukt, er ware grooter schade aan het menschelijk geslacht toegebracht, dan door Adams val was geschied, naardien de raad der verlossing alsdan te niet zou zijn gemaakt, en onze wereld onherroepelijk in Satans macht zou zijn gekomen.

Dit werpt onzes inziens geen gering licht op tal van beden, die den vloek over Gods vijanden inroepen. Als de Psalmisten tegen de Heidenen bidden, en vragen, dat God zijne grimmigheid over hen uitstorte, is hier geenszins in het spel, wat wij rassenhaat plegen te heeten. Men moet den vreemde volgens de Wet zelfs liefhebben; wat plaats zou er dan voor den haat tegen hem zijn geweest? Maar als de vreemde zich als een vijand tegenover God en zijn volk stelt, dan is het zelfs nog iets hoogers dan zucht naar behoud der nationale vrijheid en zelfstandigheid, die den vrome om zijn ondergang bidden doet. Willen de Heidenen het heilige niet van de aarde bannen? Waarlijk, er zou bij Israëls vromen geen besef der waardij van hun volksstaat, geen liefde tot God, geene voorwetenschap van de heerlijke toekomst der Theocratie zijn geweest, had het aan deze heilige belangen geene reden ontleend, om den ondergang van de vijanden hun volks af te bidden. Hier is de vaderlandsliefde waarlijk geheiligd; de Vloekpsalmen getuigen het!

Let er tevens op, dat het Rijk Gods onder Israël een typisch karakter droeg. Het was als eene schaduw, door het Rijk Gods, dat komen zal, hier op aarde geworpen. God toch laat de toekomstende en hemelse dingen vooraf op aardse wijze werkelijkheid worden; in deze aardse werkelijkheid drukken

zij zich af, zoodat zij er als beeld van kunnen dienen. Niet terstond is dit beeld echter volteekend; de Goddelijke Kunstenaar, die in instelling en feiten, maar ook in personen teekent, werkt langzaam, schoon altijd voort. Eerst in de dagen van David, de dagen der Psalmen, is zijne teekening, om zoo te spreken, voltooid. Er ontbrak vóór dien tijd nog iets aan haar; 't was de volle figuur van den Messias, den man, door wiens tuschenkomst het in Mozes' tijd opgericht Godsrijk de zege op zijne vijanden behalen, en de gestalte van een vreedrijk aannemen zou. Dat beeld van den Messias verschijnt in den man, wiens naam het boek der Psalmen tot opschrift heeft, in David, op het toneel der historie. In hem teekent God den Gezalide af, die door lijden zijne heerlijkheid ingaat, om dan, op zijnen troon gezeten, vrede te brengen over zijn volk, maar over zijne vijanden — vloek!

Uit dien toon nu zingen de Psalmisten, die den vloek Gods over de vijanden zijns Konings inroepen. Voorzeker hebben zij allernaast betrekking op de gelegenheden van hun tijd; David, en de heilige dichters, die in zijnen geest zingen, hebben werkelijke vijanden van troon en volk op het oog. Maar de Geest, die hen drijft, ziet verder, naar den tijd, waarop de Christus als Koninklijk Richter op den troon zitten zal, in een rijk, dat een rijk des vredes is, omdat het een rijk des gerechts is. In Davids vijanden teekent hij die van den Christus, met eene nauwkeurigheid, die ons verrast; in de bede, dat hun vergolden worde, wat zij tegen dezen hebben misdaan, roept Hij de verschikkingen van het Messiaansch gericht in, over wie zich beide aan het kruis en aan de kroon van den Christus geërgerd hebben. De Christus zelf bad om genade voor zijne vijanden met zijn: Vader! vergeef het hun; want zij weten niet, wat zij doen. Zoo handelt Hij overeenkomstig zijn naam; is Hij de Behouder niet? Maar de Geest is gekomen om Hem te verheerlijken; wat Hij zelf niet deed, zijne eere zoeken, doet de Geest; dat is des Geestes werk. Welnu, gelijk de Christus overeenkomstig zijne bestemming handelt, als Hij voor zijne vijanden bidt, alzoo handelt de Geest overeenkomstig zijne taak, als Hij in zijne profeten het gericht over Christus' vijanden inroep; deze twee, de bede van het Kruishout en de bede van den Vloekpsalm vullen elkander aan, en eischen elkander.

VAN ANDEL.

Hooggeachte Redacteur!

Mag ik voor onderstaande letteren een plaatsje in de *Bazuin*? Bij voorbaat mijn dank.

„Hoe de Schriftuur te gebruiken?“

Onder bovenstaand opschrift geeft de Weleerw. heer v. Andel in de *Bazuin* N°. 5 een beschouwing over het verkeerd gebruik van enkele Schriftuurplaatsen, of anders om de Schrift niet te misbruiken, en in toepassing te brengen met de omstandigheden, waarin men verkeert. Die beschouwing zal zeker een ieder met genoeg gelezen hebben, maar de gedachte kwam zoo bij mij op: „ontbreekt er niet wat aan?“ Men krijgt zoo den indruk, dat onder de leiding des Heiligen Geestes ons geen Schriftuurplaatsen te binnen komen, die in moeilijke levensomstandigheden vertroostend en bemoeïgend zijn, of ook bij oprecht schuldbesef opbeuren en versterken. Ik zou toch vrij zeker durven veronderstellen, dat er zijn, die uit dat schrijven bovenstaande hebben afgeleid, wat toch zeker niet is bedoeld.

Een getrouwe lezer.

Antwoorden den

geachten Inzender.

Gaarne verzeker ik den geachten Inzender van dit stukje, dat ik met hem geloof aan eene leiding des Geestes, gelijk hij ze hierboven omschreef. Ik hoop dit onderwerp later in een afzonderlijk artikel te behandelen, onder het opschrift: Hoe de H. G. de Schriftuur gebruikt. In een artikel als het bedoelde was dit onderwerp niet op zijne plaats; dit liep over de vraag: Hoe wij de Schriftuur te gebruiken hadden. Ten volle echter stem ik den Inzender toe, dat eene volledige behandeling van het onderwerp een artikel over het door hem bedoelde vraagstuk eischt. Het is mijn oogmerk trouwens, om alle vraagstukken, die met het geestelijk leven in betrekking staan, in de *Bazuin* te behandelen. Ten einde dit zoo volledig mogelijk te doen, verzoek ik alle lezers, om mij de onderwerpen, waarvan zij eene bespreking wenschelijk achten, onder de aandacht te brengen. Zij bewijzen mij daarmede geen geringen dienst.

VAN ANDEL.

Noodige aanvulling van het „ADVIES“ van Curatoren en Professoren.

Tot mijne bevreemding is in het stuk, waardoor dit Advies ter kennis van de Kerkeraden en aan het publiek is gebracht, niet opgenomen, wat ik tot *motivering van mijne niet-ondertekening* heb geantwoord op de vraag, of ik ook mijn naam wilde zetten

onder het ten slotte vastgestelde Concept-Contract c. a. De Voorzitter der Conferentie Ds. B. van Schelven schreef mij, niet te hebben voldaan aan mijn desbetreffend verzoek, en wel omdat hij daartoe geen volmacht had van de Vergadering. Ik meen, dat het vanzelf spreekt, dat ook het gevoelen der minderheid, hoe gering in getal die ook zij, moet worden vermeld, en dat een verzoek daartoe in elk geval moet worden ingewilligd. De Conferentie is in dit opzicht zeker niet in de lijn van ons Kerkelijk samenvoegen en van het Gereformeerd Kerkrecht.

Ieder zal verstaan, dat en waarom ik nu de hulp inroep van al de bladen, die het Advies hebben geplaatst. Nu ieder weet, dat ik met enkele andere broeders bezwaar had tegen de onderteekening, waartoe 25 voornamen zijn overgegaan, en onder dezen ook broeders aan wier zijde ik vroeger nog al eens mocht getuigen en strijden, nu is het niet alleen tot verantwoording van mijzelf, maar ook voor de waardeering van het Advies noodig, dat ieder lezer van het Advies wete, waarom het mij niet mogelijk is het "ADVIES" aan de Kerken aan te bevelen.

De motiveering van mijne niet-onderteekening, aan den Voorzitter der Conferentie gezonden, luidt aldus.

Ondergeteekende kan bovenstaand Advies niet onderteekenen.

Onder verwijzing naar zijne missive aan de Conferentie van 21 Nov. j.l. moet hij zijne vrees uitspreken, dat opvolging van dit advies door de Kerken oorzaak zou worden van gevaarlijke verdeeldheden en botsingen, en de Vereen. voor H. O. op Ger. G. maar vooral de Kerken, in uiterst moeilijke toestanden zou brengen, inzonderheid in het alteszins denkbaar geval, dat dit Contract zou worden opgezegd.

Een Contract als dit zou van stonde aan de rijkgezegend "eigen inrichting" der Kerken doen verdwijnen en doen opgaan in de V. U., de Kerken inzake hare, nu geheel zelfstandige en vrije, opleiding afhankelijk maken van de Vereeniging, en alzo krenken het beding der vereeniging van 1891/92 betreffende een eigen inrichting, en de kenschetsing derzelve door de Generale Synode van 1893.

Ook zou de "eenheid," aldus gemaakt tusschen twee ongelijkssoortige lichamen: de Geref. Kerken en een particuliere Vereeniging voor Hooger Onderwijs, geen eenheid zijn, maar slechts een proefneming tot samenvoeging van hoogerleeraren en studenten onder tweeledig bestuur, die reeds hierom gevaarlijk moet geacht worden, omdat het verschil van beginselen, waaruit de V. U. en hare Theol. Faculteit ter eenre, en de Theol. School der Kerken ter andere zijde, is geboren, leeft en werkt, geenszins is opgelost.

Ondergeteekende kan niet inzien, hoe zonder beginselverzeking en praktische moeilijkheden ene en dezelfde inrichting tegelijk Theol. Faculteit der Universiteit met hare beginselen en ordeningen, en Opleidingsschool der Kerken zou kunnen zijn.

Wat de onderscheidene artikelen van het Contract en die van de "adviezen en mededeelingen" betreft, heeft hij vooral bezwaar tegen Art. 3 van het Contract, en tegen Art. 4, 7, 11 van de "adviezen en mededeelingen," voorzover daarin de Kerken worden gerechtigd en verplicht, eene verklaring te geven van het officieel onverklaarbare en onveranderlijke, Art. 2 der Statuten van de Vereeniging, en, ingeval van verschil beslissende uitspraak te doen. Zijns inziens kan zulk een verklaring der Kerken niet bindend zijn voor de Vereeniging, en mogen de Kerken zich niet verantwoordelijk stellen voor een grondslag, die niet de grondslag der Kerken zelve is. De Kerken hebben tot grondslag de Geref. Belydenisschriften, die ieder kan lezen en toetsen aan de Schrift; de Vereeniging heeft tot grondslag de "onbeschrevene en onbepaalde" "Geref. beginselen."

Kampen, 19 Febr. 1902.

L. LINDEBOOM.

De brief aan de Conferentie, waarvan boven sprake is, bevat de kennisgeving aan de confererende broeders, dat en waarom ik niet meer kon deelnemen aan hunne overleggingen. 't Is mij niet bekend, waarom in de berichtjes over de Conferentie in *De Heraut* en andere bladen, van mijn onthouding is gezwegen. Ik heb dat laten begaan, om zelfs den schijn te mijden alsof ik reeds vóór den afloop op mijn bezwaren de aandacht wilde vestigen. Nu is het echter de tijd, dat ik al de Kerken en geheel het publiek, tot wier kennis deze zaak is gebracht, in de gelegenheid stel, de reden van deze mijne houding te kunnen beoordeelen met kennis van zaken.

Bedoelde brief is van dezen inhoud.

Aan de Professoren en Curatoren der Vrije Universiteit en die der Theol. School, te Utrecht in conferentie, 21 Nov. 1901.

Waarde Broeders,

Na rijp beraad ben ik tot de overtuiging gekomen, niet meer te moeten deelnemen aan uwe beraadslagingen. Van meet af heb ik bezwaar gehad en geuit tegen de saamroeping dezer Conferentie. Met vele andere broeders heb ik tegen de voortzetting der Conferentie gestemd, April j.l. Om zelfs den schijn te mijden van onwilwilleigheid jegens de broeders, die in de Conferentie heil zagen, heb ik tot 3 malen toe daaraan deelgenomen. De

voorloopige overeenkomst van 10 Sept. j.l. verraste en bevreesde mij zeer; 'k heb toen mijn oordeel gereserveerd, in afwachting van wat 31 October zou brengen. In die vergadering is het mij door de amendementen en de besprekingen, en door de aanname van het amendement op art. 5, bij vernieuwing duidelijk geworden, dat de onderscheiden aard van de Kerken en de Vereeniging, en het verschil van de beginselen, waaruit de Vrije Universiteit en hare Theol. Faculteit, en die waaruit de Theol. School is geboren en leeft, eenheid van de Vrije Universiteit en de Theol. School onmogelijk maken. De Vrije Universiteit zou zich banden moeten laten aanleggen, waartegen het standpunt en de beginselen van haar en van de Vereeniging uit hun aard steeds zouden inwerken. En de "eigen inrichting" der Kerken zou van stonde aan haar afzonderlijk en zelfstandig bestaan en werken verliezen; en de Kerken wierden afhankelijk van de Vereeniging en hare School. Dat de broeders der Vrije Universiteit het amendement op art. 5 aannamen, en veel gevoelen voor de nu afgewezen amendementen... kan ik mij van uit hun standpunt zeer goed verklaren, afgezien van 10 Sept. Doch, hoe innig gaarne ik in ware en volle eengestindheid met al de broeders zou willen samenwerken, nu mag ik niet anders dan betuigen: non possumus. Met de beste bedoelingen is de Conferentie bezig, het plan van een "novum" *) en "mixtum" †) te ontwerpen en te formuleeren, dat m.i. een bron van gevaarlijke verdeeldheden en botsingen zou worden, en zoowel de Kerken als de Vereeniging in uiterst moeilijke toestanden zou brengen, inzonderheid ingeval dat Contract zou worden opgezegd, en wat inóón was gesproken, weer uitteem moest worden getrokken of gezegd. Ik kan niet anders zien, of op dien weg komt de eigen inrichting terstond in gevaar, en de eigen opleiding wordt dadelijk een gedeelte, en zal op den duur hoe langer hoe meer opgaan in de Vrije Universiteit. Daartoe mag ik niet medewerken.

Zoolang het diepgaand verschil der beginselen niet plaats maakt voor eenheid van inzicht en doel, is m.i. de aangegeven weg, deze, dat én de Vereeniging én de Kerken hare vrijheid bewaren en elk op de wijze, die zij voor Gods aangezicht roeping achten, ongehinderd door elkander, arbeiden op dit gebied. Gelijk ik 2 April heb voorgesteld, zou ik ook nu willen raden: laten wij biddend trachten, tot eenheid van beginsel te komen, door ten voeten uit het verschil te teekenen en te bespreken. Indien niet de Heere Zelf de eenheid werkt, zal ons passen en meten, en vragen en geven van concessies aan elkander, niet baten, wel schaden. Mozes bedoelde het goed, toen hij de kinderen Israëls wou verlossen, doch God wilde het Zelf doen; en Hij heeft het gedaan, ook door Mozes, maar op Zijnen tijd.

Om de Kerken voor nieuwe onrust te behoeden, veroorloof ik mij bescheiden nog dezen raad: de Conferentie zende geen advies aan de Kerken, maar deele mede, dat de begeerde overeenstemming, bij nadere overweging, gebleken is niet te kunnen worden gevonden. Opdat niet degenen, die met een eventueel advies niet kunnen instemmen, gedrongen worden, daarvan in het openbaar rekenschap te geven en een anders luidend of tegengesteld advies aan te bevelen.

Met toebidding van de leiding des Heiligen Geestes in uwe beraadslagingen, blijf ik, waarde broeders, Uw heilb. dw. broeder en medearbeider in het werk des Heeren.

L. LINDEBOOM.

Kampen, 20 Nov. 1901.

Met eenige vrijmoedigheid durf ik nu vragen: heeft de uitslag niet mijne ongunstige verwachting bevestigd?

Wat kunnen en moeten nu de Kerken met dit Advies doen? Over die vraag wil ik gaarne in een volgend N°. iets zeggen.

Nu bepaal ik mij tot het verzoek aan *De Heraut*, om niet verder den indruk te geven, alsof de reden van mijn niet-teekenen zou zijn een niet-willen van "eenheid van opleiding." *De Heraut* kan, en moest weten, dat ik reeds vóór vele jaren in *De Roeper* *) en in de brochure *"Waar zijn wij en waar gaan wij heen?"* 1892, den weg heb gewezen tot "eenheid van opleiding," die waarlijk eenheid is. Op die eenheid hoop ik met alle kracht aan te dringen. Maar de eenheid, nu voorgesteld, is m.i. geen eenheid; geen oplossing van "het vraagstuk," maar een proefneming, zonder de minste zekerheid, en vol bezwaren en gevaren.

L. LINDEBOOM.

Kampen, 4 Maart 1902.

*) iets nieuws,
†) iets gemengds.

Politieke Beschouwingen.

Het blijkt nu meer en meer dat de aanval van de Transvaalsche Commando's van De la Rey op het Engelsche konvooi tusschen Klerksdorp en Wolmaransdorp in 't Zuid-Westen van de Transvaal, in 't laatst van Februari, "een volledig succes" is geweest, gelijk zelf *de Standard* moet bekennen. Volgens haar mag deze overwinning "wat stoutmoedigheid en handigheid betreffen, waarmee de aanval tot onze (de Engelschen) tragisch complete nederlaag werd uitgevoerd, als een meesterstuk van de typische Boerenstrategie beschouwd worden". En *de Times* noemt De la Rey "na Botha de meest bekwaam,

leider, van wiens onuitputtelijke veerkracht we reeds zooveel geleiden hebben".

De Engelsche troep bestond uit niet minder dan 580 man met 2 veldstukken, 1 pompom en 2 maxims. Maar De la Rey had zoo snel zijne verspreide commando's verzameld, ze zoo juist en gewind doen opstellen en aanvallen, dat na deze drie malen nu op deze dan op gene zijde herhaald te hebben — geen der Engelschen ontquam, maar vijftig gedood, 150 gewond, de rest als gevangenen met al wat ze bij zich hadden den Burgers in handen vielen. Zelfs een bereiden colonne tot ontzet uit Klerksdorp oprukkend, werd bloedig teruggeslagen.

Dat deze overwinning op het moreel der Burgers een grooten invloed zal uitoefenen, staat zelfs voor de Engelschen vast.

Dit Elandslaagte II is werkelijk een tweede Majuba, haast even schitterend als beslissend. En welk een wonderlijk Godsbestuur, dat deze overwinning juist in diezelfde dagen werd behaald, waarin Kitchener in 't Noord-Oosten van den Vrijstaat een schoonmaak-overwinning meende behaald te hebben, die zelfs als een wreke voor Majuba in 't Engelsche Parlement werd voorgesteld en — toegejuicht... Zeker, der Burgers neêrslag daar is niet gering, maar met een Majuba heeft zij niets te maken, dan in schijn.

Geen stijlen berg werd door de Engelschen beklommen, geen geweldigen strijd door hen gevoerd om de massa geheel te verpletteren. Dagen aaneen hadden zij hunne colonnes vernieuwde en eindelijk als een groot cirkel verbonden, waarin de Wet en Steijn met de hunnen moesten omkomen. Maar — herhaaldelijk doorbraken de Burgers op verschillende plaatsen die omringing met groot verlies vooral voor de dappere hulptroepen uit Australië; de Wet noch Steijn kon men vasthouden, bijna alle strijdenden ontkwamen. Alleen de eigenlijke, om zoo te zeggen, huis-houdelijke kampen, waarin groote voorraden van vee, bewaakt en begeleid door honderden Kaffernochts, onder het bevel van oudere Burgers met tal van vrouwen en kinderen, wagens, gereedschappen etc. vielen, evenals vroeger in Vrijheid bij Botha's terugtocht uit Zululand, den Engelschen in handen. Vooral de laatste genoemde vullen de getallen 7, 8 à 900 Burgers, waarmede de Engelschen als krijgsgevangenen pronken, gelijk meer en meer blijkt. Zeker is de schoonmaak kras, maar de Wet verzameld, de zijnen en verloor zelfs geen kanon. Men moet nu eenmaal de Engelsche berichten, evenals zeker kontract, lezen niet alleen met het oog op de eigenaardige wijze, waarop het bepaalde er in staat, maar vooral in verband met hetgeen er niet in staat!

Misschien wordt de jacht op de Wet, die nu weer ten Westen van de Wilgerivier is, waar de vroegere schoonmaak plaats vond — voortgezet, na een wijle rust. Uit de Kaapkolonie kwamen geen betekenisvolle berichten; de opstand duurt daar voort.

Hoe Duitschland over mogelijke interventie denkt, blijkt uit een rede van den Rijkskanselier van Bulow duidelijk. Hij zei in den Rijksdag:

"Een innemiging was van zuiver academisch standpunt beschouwd, slechts op drie manieren mogelijk, namelijk door beroep op het Haagsche scheidsrecht, door bemiddeling en door tusschenkomst. Het beroep der Boeren op dat Hof bewijst dat de samenstelling van het Hof, zelf zulk een beroep onmogelijk maakt. De uit de "edelste motieven" voortgekomen bemiddeling van de Nederlandsche Regering mislukte, dus blijft slechts interventie over. Doch interventie veronderstelt eventuele dwangmaatregelen. Een jaar geleden zette ik reeds uiteen, dat dergelijke maatregelen niet strooken met de Deutsche belangen. Daarbij heeft nog geen enkele andere Mogendheid tegen den Zuid-Afrikaanschen oorlog of tegen de wijze, waarop die door de Engelschen gevoerd wordt, eenig protest doen hooren. Voor ons bestaat er dan ook geen enkele reden, in deze zaak een leidende rol te spelen. Bij zulke internationale verrichtingen gaat het meestal zoo, dat zij oogenblikkelijk de persoonlijke ijdelheid streelen, maar zonder praktisch gevolg blijven. Ik herinner maar aan het tweede Fransche keizerrijk."

Wat de heer Gradnauer wil, is een wereld-politiek uitroep, die op elken windmolen, welke hem niet bevalt, losrent. Kreeg de heer Gradnauer zijn zin, dan moeten wij ons, heb ik hem goed begrepen, ook met Armenië, de Philippijnen en Finland bemoeien. Zoo'n politiek zullen wij niet beginnen, en de groote meerderheid van dit Huis zou dat ook niet willen." (Bijval.)

Met andere woorden, zegt zeker Courant: "Laat er gemoord worden, laat het recht vergaan, laat de Hunnengeesels onbarmhartig slaan den rug der zwakken... Duitschland is daar, waar het ideal van een goed gevulde beurs te verwezenlijken is."

Zedelijke overwegingen hooren niet in de hedendaagsche politiek, zeide Bulow een tijd geleden. Hij staat nog altijd op dat standpunt. En hoe velen niet met hem?

NOORDTJII.

Buitenlandsche Kerken.

De Sionisten. — Toen voor korte jaren Dr. Herzl te Weenen in verbinding met eenige andere invloedrijke Joden de Vereeniging oprichtte, wier leden zich Sionisten noemen en die ten doel heeft de emigratie der Joden naar Palestina te bevorderen, dachten velen, dat deze beweging uit godsdienstige overwegingen geboren werd. Het blijkt meer en meer, dat zij een politieke of maatschappelijke strekking heeft.

Deze Vereeniging heeft voor eenige weken haar vijfde congres gehouden in Bazel; een duizendtal Joden waren er tegenwoordig. Daar is het uitgesproken, dat de Vereeniging steeds meer waardeering en steun ondervindt. Zij vindt dien steun zelfs bij vorsten van Europa. Dr. Herzl heeft in het belang van deze onderneming onderscheidene malen een onderhoud gehad met den Sultan van Turkije en is zelfs vereerd met het hoogste eereteken, dat de Sultan verleenen kan.

De Keizer van Duitschland heeft ook onderscheidene malen den leider der Sionisten audientie verleend, niet alleen in Berlijn en Potsdam, maar ook op zijn veelbesproken reis naar het Oosten te Konstantinopel en te Jeruzalem.

De predikant David Baron te Londen, een bekeerde Jood, zegt, dat hem feiten in vertrouwen zijn medegedeeld en dat hij merkwaardige documenten met eigen oogen gezien heeft, die bewijzen, dat Europeesche vorsten met de bedoelingen van het Sionisme instemmen. Waaruit volgt, dat er veel politiek achter deze beweging schuilt.

Dr. Baron zegt verder, dat geheel deze beweging uit stoffelijke en politieke redenen is ontstaan en dat er in 't minst geen geestelijk motief is, dat tot den terugkeer naar Palestina dringt. Toch moesten de Christenen deze beweging met belangstelling gadeslaan, als "een ontwakning van de Joodsche natie." Hij acht deze beweging een ontwakning van het Joodsche volk, dat 19 eeuwen scheen dood te zijn. "Ik begroet haar — zegt hij — als een voorbereiding voor eene groote geestelijke ontwakning van Israël, waarvan de invloed op de wereld zal zijn als het leven uit de dooden."

Maar hoewel een teken van de ontwakning der Joodsche natie, dat hoop geeft in betrekking tot Israëls toekomst, toch is het Sionisme in zijn tegenwoordigen vorm volstrekt geen godsdienstige beweging en het wordt meer en meer duidelijk, dat het begin van den terugkeer naar Palestina in een toestand van ongelooft geschiedt. Daarom moet dit verschijnsel de Kerken opwekken, om meer het Evangelie onder de Joden te brengen.

Ds. Pieling, voorzitter van de Vereeniging voor de Zending onder de Joden in Berlijn, heeft in een lezing gezegd: "Het Sionisme heeft, in plaats van de harten van het Joodsche volk meer vatbaar te maken voor de prediking van Christus, veel meer een tegenovergestelde uitwerking. Het bewijst hiervoor heeft men in de uitdrukkingen van de leiders, in de ondervinding der Zendingen en in de houding, die de Sionisten aannemen tegenover de Christenen uit de Joden."

Ds. Pieling heeft over de aangelegenheid met onderscheidene Zendingen onder Israël gecorrespondeerd. Aller antwoord komt hier op neer, dat het Sionisme nog meer afkeerigheid wekt tegen de prediking van Christus.

Een Zending in Rusland schreef, dat hij wel gemakkelijk toegang had tot de Joden, die bij de Sionisten bekooren, maar dat zij alleen tot luisteren en spreken geneigd zijn, als de terugkeer naar Palestina het onderwerp van het gesprek is. Begint hij over het Evangelie te spreken, dan worden zij onverschillig en zijn niet meer genegen te hooren. Hij heeft de ondervinding, dat de Sionistische beweging geen steun is voor de Zending onder de Joden, maar veel meer een hinderpaal, omdat zij de Joden trotsch maakt en hen versterkt in hun meening, dat zij hun doel kunnen bereiken zonder Christus. Ernstige, godsdienstige Joden zijn tegen het Sionisme. Zij verwachten geen verlossing van Herzl, maar zien naar een nieuwe, Goddelijke openbaring en naar de komst van den profet Elia uit.

In het algemeen schijnt de ondervinding der Zendingen te zijn, dat de Sionisten vooral niet minder vijandig zijn tegen de Zendingen dan de andere Joden.

Hun houding tegenover het Christendom is ook een beslist vijandige. Dit is duidelijk uit het standpunt, dat zij innemen tegenover de Christenen uit de Joden. De statuten van het Sionisme schijnen neutraal te zijn en den godsdienst buiten de zaak te houden, zoodat de Christenen uit de Joden niet buiten gesloten worden. Er zijn dan ook onder de Sionisten, die op theoretische gronden geen reden zien, om de laatste van den nieuwen Joodschen staat uit te sluiten. In de praktijk hebben zij denzelfden afkeer van en vijandschap tegen de Christenen met de Joden als alle andere Joden. Zij willen met hen geen gemeenschap of samenwerking uit haat tegen Jezus.

Ds. Baron zegt, dat de Sionisten geen neiging toonen, om de anti-Christelijke richting, die de Joden reeds 1900 jaren gevolgd hebben, te verlaten. Dit verhindert hen niet in Christelijke kringen hulp te zoeken. Als reden, waarom zij hun congres vroeger te Londen hielden, gaven zij zelf op, om hen onder het Engelsche volk, die den Bijbel lief hebben, voor hun zaak te winnen. Dit mag men echter niet beschouwen als een toenadering van de Sionisten tot het Christendom; evenmin mag men daaruit afleiden, dat de Christenen daardoor invloed op deze beweging zouden kunnen uitoefenen. De Sionisten willen gaarne de hulp der Christenen in hun streven om naar Palestina terug te keeren, maar dit brengt hen geen stap nader tot het Christendom.

Het is daarom, zegt Ds. Baron, dat de Christenen elke poging om langs dien weg invloed op de Joden uit te oefenen, moeten laten varen. Het Sionisme neigt de harten niet tot den Zaligmaker; integendeel, deze beweging zal hen eerder tegen Hem verhard.

SCHOLTEN.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:

L. C. DE LANG

WEDN. VAN J. J. CAMPAGNE

E. C. VAN WALSEM.

GOUDA,
's-GRAVENDEEL, 26 Febr. 1902.

Ondertrouwd:

P. R. POORTINGA

R. L. RINKEMA.

KOLIJM,
ENUMATIL, 5 Maart 1902.

Voor de vele bewijzen van deelneming en belangstelling, ons betoond bij het overlijden van onze geliefde Moeder, Mej. DE WED. A. HIRSCHMAN — AALBERS, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Names de Familie

D. DE BRUIJN IIJ.

HAZERSWOUDE, 3 Maart 1902.

SOLI DEO GLORIA.

6 Maart hopen D. V. onze

geliefde Ouders en Grootouders

F. J. SIESLING

M. v. d. VEEN

te BEILEN, hun 35-jarige

Echtvereeniging te her-

denken.

Hunne dankbare Kinderen
en Kleinkinderen.

Het behaagde den Heere uit onzen kring weg te nemen, ons geacht en gewaardeerd medelid, den heer

A. R. KIMM.

Sedert de stichting der School betoonde hij voor haar een warm hart te bezitten. Wij wenschen Gode te zwijgen en bidden der droeve Gade en kinderen den troost der waarlijk treurende toe.

Namens de Schoolcommissie,
ALD. DIJKEMA, Praeses.
P. J. WIGBOLDUS, Scriba.
TEN BOER,
28 Februari 1902.

Heden behaagde het den Heere, zacht en kalm van onze zijde weg te nemen onzen zoo beminden Broeder en Behuwdbroeder

Harm van Til,

in den ouderdom van ruim 50 jaar, na eene ongesteldheid van eenige weken.

R. VAN TIL.

F. VAN TIL — DIJKSTRA,

MIDWOLDE,

28 Febr. 1902.

Heden behaagde het den Heere uit ons midden weg te nemen onzen Broeder

Harm van Til,

in den ouderdom van 50 jaar. Sinds ettelijke jaren diende hij de kerk alhier als Ouderling.

De hope, dat hij is ingegaan in de eeuwige rust, troost ons. Vervulle de Koning der kerk de ledige plaats en sterke Hij de bedroefde Familie.

Namens den Kerkeraad,
H. J. HEIDA Ez., Praeses.
A. SIKKEMA, Scriba.
LEEK,
28 Febr. 1902.

In den Heere zacht en kalm ontslapen te MIDDELBURG, na een langdurig, smartvol doch geduldig lijden, onze geliefde Echtgenoot, Zoon, Behuwdzoon, Broeder en Behuwdbroeder, de Weleerwaarde Heer

W. A. DEKKER,

Predikant bij de Gereformeerde kerk te HOOGEVEEN, in den ouderdom van 43 jaren.

Uit aller naam,

WED. W. A. DEKKER — MARCUSSE.

MIDDELBURG,

1 Maart 1902.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood van onze zijde weg te nemen, na een langdurig doch geduldig lijden, mijne geliefde Echtgenote en der kinderen zorgdragende Moeder

Maaike de Ruiter —

BOONSTOPPEL,

in den ouderdom van 42 jaar en 4 maanden.

Dat zij is ingegaan in de eeuwige ruste, die er overblijft voor het volk Gods, lenigt onze diepe smart.

Namens de Familie,
J. DE RUITER.

BOLNES,

1 Maart 1902.

Het heeft Gode behaagd onze geliefde Dochter

GERRIGJE,

Echtgenoot van G. Bokke, in den ouderdom van 23 jaren tot Zich te nemen in de ruste, door Hem voor zijn volk bereid. Hoewel de Heere ons door dezen zwaren slag in diepe droefheid heeft gedompeld, mogen wij niet treuren als degenen die geen hope hebben, daar zij de laatste vier jaren haars levens, door den Heere geleid, met bewustheid voor haar ziel mocht getuigen, dat ze het eigendom des Heeren was. In haar stervensuur zong ze nog met zwakke stem Ps. 138:1 en ging henen in vrede, nalatende haar geliefden man en twee kindertjes. De Heere geve ook dezen zijne leiding te ervaren, is onze bede.

B. VELTKAMP,
Echtgenoot en Kinderen.
HATTEM,
1 Maart 1902.

Heden op den dag des Heeren ontsiep in zijn Heer en Heiland, onze zeer geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader

Hendrik Steenhuis,

in den ouderdom van ruim 77 jaren. Kort was zijn lijden, doch ruim zijn geloof. Steeds was het zijn lust, ook als mede-opziener der gemeente, dit anderen aan te prijzen. In dat geloof is hij blijmoedig heengegaan.

WED. H. STEENHUIS—
HEKMAN.
J. STEENHUIS. PUTTEN
E. STEENHUIS. (Geld)
DIRTHERMAN.
H. STEENHUIS. OUDE-
A. STEENHUIS. PEKELA.
BRAKER.
M. STEENHUIS. DRIEBERGEN.
E. STEENHUIS. OUDE-
B. STEENHUIS. PEKELA.
OUDE-PEKELA,
2 Maart 1902.

Heden overleed, na een kortstondige doch hevige ongesteldheid, zacht en kalm, onze geliefde Medebroeder

Hendrik Steenhuis,

in den ouderdom van 77 jaren. Met de gaven en krachten hem door den Heere geschonken, diende hij de gemeente als Onderling met ijver en toewijding. Nu is zijn werk hier afgelopen. Op den rustdag ging hij de eeuwige ruste in.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde kerk,
Ds. A. ROORDA, Praeses.
K. STUUT, Scriba.
OUDE-PEKELA,
2 Mrt. 1902.

Tehuis voor Militairen van Gereformeerden huize, Practijnschoek 4 te 's-Gravenhage.

KENNISGEVING.

Aan Jongelingen of Ouders en Voogden, wier Jongelingen met Maart a.s. te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld.

De Vereniging voor samenkomsten van MILITAIREN van Gereformeerden huize vestigt bijzonder uwe aandacht op ons Tehuis en verzoekt beleefd op gave te mogen ontvangen van de namen der JONGELINGEN, die te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld, met aanwijzing bij welk deel van het Leger zij worden ingelijfd.

Namens de Vereniging voornoemd,
C. J. VAN ROODE JR.,
Secretaris.
Jan van Nassastraat 127.

Voor het Gesticht voor Ouden van Dagen van de Gereformeerde kerk te AMSTERDAM wordt een ECHT-PAAR als

VADER en MOEDER

verlangd, leden der Gereformeerde kerk, zonder kinderen tot hunne verzorging en niet boven den leeftijd van 45 jaar. Aan deze betrekking is een salaris van f 350 per jaar verbonden, benevens vrije inwoning. Sollicitatiën worden ingewacht voor 13 Maart a.s. bij den Secretaris van het Bestuur J. B. BLANKENBERG, 1e Helmerstraat 87 AMSTERDAM.

Gevraagd in een Gereformeerd gezin met vier KINDEREN, waarvan drie schoolgaande:

Eene beschaafde, eenvoudige

JUFFROUW,

van Christelijke beginselen, genegen te assisteeren in de huishouding en zich gedeeltelijk te belasten met de leiding der kinderen.

Franco brieven te zenden aan den Uitgever van „de Bazuin” onder letter D.

In het Christelijk Gesticht voor Krankzinnigen „BLOEMENDAAL” te LOOSDUINEN kan met 1 Juni a.s.,

Eene beschaafde Juffrouw,

leeftijd 30—45 jaar, worden geplaatst om als Huismeesteres het beheer van het Linnenmagazijn en het toezicht op den Huishoudelijke dienst op zich te nemen.

Nader inlichtingen worden verstrekt door den Geneesheer Directeur Dr. D. SCHERMERS.

GEVRAAGD

tegen Mei een flinke

Dienstbode

van Geref. belijdenis, bij Ds KRUISWIJK te ANTWERPEN, v. Diepenbeeckstr. 69. Geen wasch aan huis. Brieven franco.

Een Jongmaatje

gevraagd ter opleiding in het

Manufacturenvak

in een der eerste handelsteden van FRIESLAND, tegen vergoeding van kost en inwoning.

Brieven onder motto „Manufacturen” aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

Vereeniging tot Chr. Verzorging van Zenuwlijders in Nederland.

Algemeene Vergadering D. V. Donderdag 24 April 1902 in „IRENE” te UTRECHT.

Afdeelingen en Corporaties wordt herinnerd, dat zij voorstellen voor deze Vergadering kunnen inzien tot Woensdag 12 Maart o.k.

De Secretaris,
A. VAN ANDEL.

HEERENVEEN.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto.
Vino para la Santa
Comunion.

Esto Bergerac Tinto importamos de Espana exclusivamente para servir a la Santa Comunion en nuestra Iglesias-Neerlandesa.

Prijs per 2 flesch a 400 gr. of 1 heele van 800 gr. f 0,85.

Ook de Witte Bergerac wordt in vele Kerken voor het H. Avondmaal gebruikt; de prijs hiervan is vanaf heden f 0,80 per flesch.

Kerkeraaden of Predikanten kunnen gratis ter kennismaking een flesch Avondmaalwijn ontvangen.

f 50000 — à 4 1/4 %

De Makelaars TEIXEIRA DE MATOS VAN DER VLIET, Kerkstraat 256, hebben bovenstaand bedrag beschikbaar voor eerste Hypotheek. Tevens is bij hen te bevragen een huis met belasting aan het Sarphatipark 135. Huurprijs f 600 per jaar, te aanvaarden 1 Mei 1902, een vrij Rozenhuis aan den Amsteldijk. Huurprijs f 700 per jaar, en een huis aan de Bloemgracht 6, huurprijs f 500 per jaar.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AANUWELIJDENIS.
Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis.

DOOR
W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22 1/2 Ct.
25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17 1/2 Ct.
100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.
Vierde druk. 60 cent.
Bij getallen tegen verminderden prijs.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper. Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER.

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeën.

Citche, Wollen en Molton deken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclamebed w.o. een Wollen, een Citche, een Molton deken, voor 2 pers., 50 pd. veeën, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. veeën, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citche en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veeën tot in de fijnste soorten voor radig, remours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veeën 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

De Boekenwereld.

Voor geschenken aan de nieuwe lidmaten der Gemeente, raadplege men No. 1 van

„De Boekenwereld.”

Een uitnemende handleiding tot het kiezen van boeken voor geschenken, voor Bibliotheken, voor eigen gebruik, is

„De Boekenwereld.”

Eene belangrijke verzameling van kinderlectuur, waardoor veel is dat bijzonder geschikt is voor uitdeelingen, vindt men steeds vernield in

„De Boekenwereld.”

Indien men eenmaal een exemplaar aanvraagt bij den uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk, dan ontvangt men geregeld bij verschijning, gratis en franco

„De Boekenwereld.”

Gids voor ieder die boeken voor zichzelf of voor anderen wenscht te koopen.

Bij den uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk verschenen zooeven de volgende Zondagsschooluitgaven voor het

Paaschfeest:

BETSY. Wat deed Jezus voor U? 3e druk . . . f 0,05

» Het Bloemenmeisje. . . » 0,10

» Het ware leven . . . » 0,15

en een zeer fraaie

PAASCHPLAAT,

groot 54 x 39 cm.

geteekend door A. RANCKEL. Prijs f 0,20 voor de uitgave in kleurendruk.

Prijs f 0,10 voor de uitgave in zwartdruk.

Men vrage den nieuwen Catalogus (voorjaar 1902), die b halve de vroeger verschenen Paaschboekjes en andere Zondagsschooluitgaven, de buitengewoon voordelige voorwaarden vermeldt, waarop boekjes, platen en wandteksten ter uitdeeling verkrijgbaar zijn.

Alle soliede boekhandelaars nemen bestellingen aan.

Heden verscheen afl. I van

Geschiedenis van het Godsdienstig

en Kerkelijk leven van het

Nederlandsche Volk.

(100 v. C.—1903).

Voor ons volk bewerkt door J. KUIPER.

Tweede herziene en vermeerderde druk.

Dit hoogst belangrijke werk zal verschijnen in 50 wekelijksche afleveringen van 10 cent.

De eerste druk, die f 6,50 kostte, was in één jaar tijds totaal uitverkocht.

Het is een boek voor iedereen. Niet dor en droog, maar aantrekkelijk in verhaaltrant geschreven. Vele fraaie platen en portretten versieren het werk.

De eerste 1000 intekenaren ontvangen een prachtige stempelband cadeau. Men haaste zich dus om op het werk in te tekenen. De eerste aflevering is bij iederen boekhandelaar ter inzage te bekomen. Het prospectus is overal gratis verkrijgbaar en wordt ook op aanvraag toegezonden door den uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Is verschenen:

HET LIJDENSEVANGELIE

DOOR

J. H. DONNER.

Tweede druk.

Prijs ingen. f 0,80, geb. f 1,20.

Leiden.

D. DONNER.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN verschijnt de DERDE JAARGANG

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. L. LINDEBOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen, en met medewerking van onderscheiden Bedienaars des Woords.

Maandelijks verschijnt een No. van 16 bladz. van 2 kolommen, in royale 8o formaat, en voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden. De prijs is slechts f 1,50 per jaar, franco per post. Men kan intekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliede boekhandelaar. Van den 1en en den 2den jaargang zijn nog enkele exemplaren te bekomen à f 1,60.

No. 2 van den 3en j.g., pas verschenen, bevat o.a. een brief van den red. aan N. N., get: De Theol. School het offer? die ook afzonderlijk is te bekomen, à 5 ct. franco p. post. Vooreerst van Maart tot Augustus (Gen. Syn.) zal verschijnen een Bijblad bij „W. z. d. S.”.

Voor het recht, de vrijheid, en den vrede der Kerken, inzake haar eigen „Opleiding” en andere levensbelangen. Dit Bijblad van 8 tot 16 of meer kolommen, gedurende het halfjaar, kost slechts 50 ct. franco p. post, en voor de abonnees op bovengenoemd Maandschrift 25 ct.; elk No. afzonderlijk 10 ct.

Sneldige opgave bij den Uitgever te HEUSDEN wordt dringend verzocht.

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(Voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hiervan 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij den Uitg. K. LE COINTRE te MIDDELBURG is verschenen:

De Heere onze Herder.

Eene verklaring van den 23sten Psalm door Rev.

JOHN. STEVENSON.

Naar den 4den druk uit het Engelsch, vertaald door J. VISSER v. d. M. te SPRANG. Met een Voorwoord van Prof. BIESTERVELD, Hoogl. van de Theol. School te KAMPEN. Prijs f 1.— Geb. in prachtb. f 1,50.

„De praktische Schrijftbeschuwing” van STEVENSON maakte in der tijd groten opgang. In 1850 was van Ps. 23 reeds het 16e duizendtal verspreid.

Prof. BIESTERVELD schrijft dien opgang toe aan den echt praktischen, gezond mystieken geest.

Vooal het ontdekkend en vertroostend element treedt in zijne behandeling op den voorgrond.

Heden verschijnt bij J. H. BOS te Kampen:

VERKLARING

van het Kort Begrip der Christ. Religie, voor onze Catechisanten,

DOOR

G. ELZENGA, v. d. M.

Met eene voorrede van Prof. P. Biesterveld,

8o form. 190 bladz.,

prijs f 1,— geb. f 1,50.

Alom verkrijgbaar, alsmede na toezending van het bedrag rechtstreeks van den Uitgever.

ER IS

nog voorraad van de Bazuin No. 9. Adres den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij D. A. DAAMEN te Rotterdam zal eerstdaags verschijnen:

Tien Maanden in een „Vrouwenkamp.”

Het Leven en Lijden van een Boerengezin in Transvaal, door WILHELMINA RIEM VIS.

Ten einde van dit aangrijpende verhaal, dat fritten bevat, een ruime verspreiding te bevorderen, zal de prijs worden gesteld op slechts ongeveer 90 cents en voor de intekenaars der Bibliotheek voor Hoofd en Hart nog lager.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen:

De Zekerheid des Geloofs

DOOR

Prof. Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0,65. In Stempelband f 1,10.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereniging:

Aan Contributiën:

Door Ds. J. C. van Schelven te Dieren f 84,50; door den heer H. Vink te Harmelen f 15,50; door den heer A. P. J. B. bij te Oudewater: uit Waarder f 17, uit Langerigeweide f 2,50, samen f 19,50; door den heer M. J. Dykers te Sommesdijk f 62,50; van J. S. te A. f 1.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Almelo f 11,44; van idem te Deventer A f 5,07 1/2; van idem te Deventer B f 8; van idem te Enschede f 15,30 1/2; van idem te Enter f 2,56; van idem te Haaksbergen f 4,34; van idem te Hengelo f 4,70; van idem te Holten f 1,91; van idem te Nijverdal f 19; van idem te Olst f 1,32 1/2; van idem te Rijssen f 1,89; van idem te Vriezenveen f 1,50; van idem te Wierden f 2,47; van idem te Wije f 3; van idem te Zonnemaire f 5,25; van idem te Kamperland f 8,23; van idem te Oosterland f 8,15; van idem te Wisskerke f 1,43 1/2; van idem te Bronwershaven f 5,63; van idem te Scharendijke f 8,87; van idem te Haamstede f 3; van idem te Geersdijk f 1,38; van idem te Zierikzee f 15,04; bij een spreekbeurt door den heer Jb. v. O. te Dirksland f 7,01; te Stellingdam f 3,84.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 14 Maart 1902.

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis worst zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

LANGERAK, 2 Maart 1902. Aan de gemeente werd bekend gemaakt, dat de beroepen Leeraar Ds. N. G. Kerstics van Biezelinge en Kapelle voor onze roeping heeft bedankt. De Heere geve ons in zijnen wil te berusten.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN MIDDELROOP, Scriba.

OLDEBROEK, 4 Maart 1902. Heden werd alhier onder leiding van ouzen Consul, Ds. J. Vesseur, tot Herder en Leeraar beroepen t.a. G. Vlug van Nijkerk. Moge de Heere het alzo besturen, dat Z.Eerw. tot ons kome, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
VAN ZWALUWENBERG, Scriba.

ZALK, 9 Maart 1902. Heden werd met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de Weloeerw heer G. H. A. van der Vegte, Theol. Cand. van Langeslag. Dat Z.Ew. deze roeping moge opvolgen, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
R. NEUTEBOOM, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 9 Maart 1902. Heden werd alhier tot Herder en Leeraar gekozen de Eerw. heer H. P. M. G. de Walle, Theol. Candidaat, van Koudum.

Namens den Kerkeraad,
P. K. HOFMAN, Vice-Scriba.

NEEDE, 5 Maart 1902. Door den Kerkeraad van Neede is besloten, dat degenen die in deze gemeente willen collecteren, indien zij inlichtingen wenschen, vooraf daarover met den Kerkeraad moeten hebben gecorrespondeerd.

Namens den Kerkeraad,
J. BOSCH JR., Pres.
H. J. TEN RAA, Scriba.

SUAWOUEDE, 10 Maart 1902. De Kerkeraad de Geref. gemeente te Suawoude heeft besloten, om van nu voortaan geen collectanten van buiten bij de gemeente die ze dient, aan te bevelen, tenzij het minstens een maand te voren voor dit doel is aangevraagd.

Het adres van den Scriba is thans
R. BEERDA,
te Suawoude.

CLASSEN.

Classis Winschoten.

De vergadering der Geref. kerken in de Classis Winschoten, zal D. V. gehouden worden den 9en

April te Winschoten, en aanvangen 's voormiddags te 10 uur.

Stukken en punten voor 't Agendum worden ingewacht bij den eerstondergeteekende vóór of op 24 Maart a.s.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk
van Oude-Pekela,
Ds. A. ROORDA, Pres.
K. STUUT, Scriba.

Oude-Pekela, 10 Mrt. 1902.

PROVINCIEËN.

Provinciale Synode van Zuid-Holland.

De Prov. Syn. der Geref. kerken in Zuid-Holland zal dit jaar D. V. gehouden worden op 3 en 200 noodig 4 Juni a.s. in de Noorderkerk te Gouda.

Stukken voor het Agendum, benevens opgave van namen der afgevaardigden worden ingewacht vóór 15 April e.k., aan het adres van Ds. T. Sap.

Namens de roepende Kerk van Gouda (A en B),
Ds. JOH. S. LANGEN,
P. DE VROEDT,
Ds. T. SAP,
J. VAN OEL.

Gouda, 5 Maart 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor de kerk te Moerdijk.

Sinds de laatste opgaaf in hartelijken dank ontvangen.
In de maand Februari 1902 van: de Geref. kerken te Almkerk f 3, Loenen f 1, Bussum f 2,50, Hilaard f 2, Noordeloos f 0,72, Anjum f 2, Kollum f 2,50, Schiedam f 2,50, Oostwilde f 5, Wildervank f 5, Leiden B f 5, Lollum f 2,50, Bodegraven f 2,50, Heeg f 5, Berkel en Rodenrijs f 4, Ouddorp f 1, Marum f 2,50, Nijverdal f 3, Boornbergum f 1, Schoon-
dijk f 2,50, J. M. Ogge van eenige vrienden te Axel f 2,50, Weesp f 2,50, Stroobus f 2, Hoogeveen f 5, Voorschoten f 5,50, Wansveld f 2, J. N. eenige vrienden te Blokzijl f 3, S. Sijpkens te Delfzijl f 3, Andijk f 2,47, Appingedam f 2,50, Oudekerk f 1,50, N. d. Berg f 1, Zuidlaren f 5, Bierum f 3, Nijkerk o/d Veluwe f 5, Oosterbeek f 1,50, Middelstum f 3, Nijemirdum f 1, Assen f 2,50, Bunschoten f 1 f 3, Hilversum f 1 f 3, kerkeraad te Steenwijk f 1,50, Andel f 5, Deventer B f 2, Vorden f 1, Maassluis B f 10, Abbenbroek f 1.

Namens den Kerkeraad,
A. P. ARDON, Praeses.
W. SCHRIEK, Scriba.

Moerdijk, 4 Maart 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. o. h. van Friesland.

Van den heer W. Abma te Gaast f 9,—
Van de Chr. Jongel.-Ver. te Haarlemmermeer f 3,92
Van de Cents-Vereeniging te Dokkum f 10,—

Door br. J. Wonda van de Chr. Jongel.-Ver.-niging te Warns f 2,50
Van Baroness van Tuijl van Stirum te Arnhem f 5,—
P. A. SMILDE, Penn.

Heereveen, 10 Maart 1902.

Art. 19 D. K. O.

Sedert 22 Oct. 1901, ten behoeve der kas voor minverm. stud. in de Prov. Gelderland ontvangen.

V/d. Geref. kerk te:
Winterswijk f 15,76 Geldermalsen f 3,20
Putten f 11,39 Hattum f 11,27
Renkum f 12,59 Oldebroek f 6,54
Herwijnen f 6,50 Elburg f 5,50
Vuren f 0,71 Nunspeet f 6,61
Hoensla-Driel f 1,02

Met beleiden dank en dringende aanbeveling,
Namens Deput. voor Art 19 D. K. O.,
H. KUIK, Secr.-Penn.

Putten o/d. Veluwe, 10 Maart 1902.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-colportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van de Zendingen-Vereen. te Ulrum (Gr.) f 15,—
Van de Geref. kerk te Koeverden f 1,—
Uit de catech.-bus te Koeverden f 0,50
Van N. v. A. te Nieuwendijk f 1,—

Coll. Geref. kerk te:
Vlissingen f 9,97 Genderen f 6,76
Breukelen f 13,13 Helmond f 0,88
Velp f 15,18 's-Hertogenbosch f 18,48
Schoonhoven f 17,45 Heusden f 1,26
Van n. nagitten f 1,75 Tilburg f 6,20
Van J. A. d. J. te Veen f 2,—
Terneuzen f 2,— Heleneveen (1901) f 1,—

Jaarlijksche bijdragen: Geref. A. Zaamslag A f 2,50, G. V. te Tilburg f 2.

Per post geind. Van Geref. kerken: Oostkapelle f 3, Oostwilde f 2,50, Opperdoes f 2, Ouddorp f 1, Oude-Pekela f 2, Oudekerk a d. A. f 1,50, Oude-Wetering f 2,50, Oudshoorn f 5, Overtoom f 5, Pernis f 2, Pieterburen f 2, Rijnsburg f 2, Sassenheim f 2, Scharnegoutum f 2,50, Scheemda f 2,50, Schetens en Longerbouw f 2, Schiedam f 5, Schoonhoven B f 2, Schraard f 2, Srooskerke f 3,50, Slidderburen f 2, Slidrecht f 2,50. (Wordt vervolgd.)

Van particulieren. A. V. te Oudshoorn f 3, Wed. t. B. H. te Rossum f 1, H. D. te Rotterdam f 2, Joh. E. te Rotterdam f 1, E. G. W. te Schalkwijk f 10, Dr. E. A. K. te Scheveningen f 2. (Wordt vervolgd.)

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 10 Maart 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.
Aalst f 2,45 Tilburg 6 Dec. coll. f 2,55
Gameren f 5,14 Vrijhoeve-C. n f 5,—

Geldermalsen	3,50	Veen	2,—
Herwijnen	6,—	Hardenberg	9,42
Hoensla-Driel	1,—	Delft	43,18
Kuilenburg	5,77	Zeist	23,09
"	9,13	Driebergen	13,04
Poederloijen	1,55	Lopik	3,40
Rossum	0,98	De Bilt	4,04
Vuren	1,07	IJsselstein	3,23
Zalt-Bommel	3,56	Amerongen	3,48
Zuilechem	5,66	Montfoort	3,55
Neede & Rekken	11,51	Benschop	4,—
Genderen 6 Dec. coll.	12,15	Vreeswijk	12,41
's-Hertogenb.	15,—	Linschoten	3,55
Heleneveen	1,—	Vleuten en de Meern	6,40
"(achterst.)	1,—	Doorn	4,70
Helmond	1,17	Harmelen	3,38
Heusden	2,17	Utrecht	152,09
Sprang	3,44		

Contributiën.

Door den Kerkeraad te Hallum van Ds. W. Pera te Soerabaja f 2.

Door Ds. N. P. Litlooi te Krimpen a/d IJ., Corr. Cl. Gouda, de contrib. uit Schoonhoven van H. J. Kuipers f 1,50. De Penningmeester van de Theologische School, Dr. H. FRANSSEN.

Zwolle, 8 Maart 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door F. de Bree Fz., v/d Ger. Zending-Ver. „Zanit aan alle wateren" te Ter Neuzen f 61,43
Doosborgh, B. DE MOEN, 10 Maart 1902. „Questor." N. B. Vermelding in „de Bazuin" geschiedt alie en op te zoek.

Voor de Zending op Soemba.

Scriptieon Ds. Pos, Ontvangen uit de Catech.-bus Ds. Noordewier te Meppel f 10,—
Mevr. Schuurman te Meppel f 2,50
L. KUIPER.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Een legaat van wijlen Mevrouw Koopmans-Kreijne f 200,—
Van Meij. J. Zeldenrijk te Gouda uit Hed.'s busje f 17,—
Van Ds. Hammelen te 't Zandt gevonden in 't kerkzakje f 2,50
Van W. Fokkens te Stads kanaal namens Geref. Jongel.-Ver. f 2,50
Van J. De-mter te Ulrum namens Zendingen-Vereeniging aldaar f 10,—
Door Ds. Kropveld te Rijswijk van Leentje Kok namens Jongedochters-Ver. „Biddt en werkt" te Surhuisterveen f 5,72
Door Ds. Kropveld namens X te Boskoop f 30,—
Met vriendelijke aanbeveling,
Rotterdam, N. KOORS, 10 Maart 1902. Oostvestplein 65.

ONMIDDELLIJKE WEDER-GEBOORTE.

XXXVII.

Indien de wedergeboorte wel onder, met en bij, maar toch niet door het Woord heen tot stand komt, kan hiertegen de bedenking worden ingebracht, dat de prediking des Woords dan vrij onnoodig en overbodig wordt. Het waren de Remonstranten, die indertijd dit bezwaar opwierpen tegen de Gereformeerde leer van de kracht-dadige en onwederstandelijke roeping. En die bedenking wordt tot op den huidigen dag herhaald. Het is daarom goed, om ze althans voor een oogenblikken onder de oogen te zien.

En dan kan ze reeds terstond ondervangen worden met de opmerking, dat het gebod van de Evangelieprediking zoo klaar in de Heilige Schrift is vervat, dat er dienaangaande voor twijfel of tegenspraak geen plaats overblijft. Ook al zouden wij dus op geenerlei wijze kunnen inzien de nut-tigheid en de noodzakelijkheid van de verkondiging des Evangelies; al zouden wij hoegenaamd niet in staat zijn, om eenigermate het verband in het licht te stellen, dat tusschen die verkondiging en de mededeeling van Gods genade in Christus aan den zon-daar bestaat; dan zouden wij toch

noch rechtstreeks noch zijdelings het gebod Gods door onze redeneeringen en overleggingen krachteloos mogen maken, en hadden wij niets anders te doen dan kinderlijk en gehoorzaam aan zijn wil ons te onderwerpen. Als Christus ons opdraagt, om zijn Evangelie te prediken aan de crea-turen, dan is voor zijne discipelen alle tegenspraak ten einde. Blind in de toekomst en ziende in het gebod — is de leus van elk Christen.

Maar er is toch nog wel wat meer te zeggen, om de door de Remonstran-ten ingebrachte bedenking van haar kracht te berooven.

In de eerste plaats is de prediking van het Woord Gods zelfs daar niet overbodig en onnut, waar ze door geen waarachtig geloof en door geen oprechte bekeering gevolgd wordt. De zaaier heeft zeker de bedoeling, om het zaad te strooien in eene goede aarde, opdat het ontkieme en op-schiete en vruchten drage. Maar onder het zaaien valt er een deel van dat zaad bij den weg en op steen-achtige plaatsen en in de doornen. En ook daar is het niet geheel wer-keeloos. Want ofschoon het zaad in geen van deze drie gevallen in eene goede aarde valt en vruchten voort-brengt, toch komt het met den bodem in aanraking en maakt het zijne ge-aardheid en hoedanigheid openbaar.

Alle degenen, wier hart Jezus in zijne gelijkenis van den zaaier onder het beeld van den weg, van eene steenachtige plaats en van een akker vol doornen voorstelt, zijn hoorders van het Evangelie. Zij mogen het in onaandoenlijkheid en onverschillig-heid aanhooren, of ook met eenige opgewekte doch oppervlakkige be-langstelling aannemen, of zelfs er door bewogen worden tot eene gedeel-telijke doch niet hartgrondige bekeer-ing — allen hooren toch het Evan-gelie en nemen er eene zekere houding tegenover aan.

En deze is verre van onverschillig. Daarmede wordt ten eerste bewezen, dat de waarheid Gods, in Christus geopenbaard, indruk maakt op het gemoed van allen, die ermede in aanraking komen; ze maakt de ge-dachten uit veler hart openbaar. Ten tweede is het historisch en tijd-en wondergeloof volstrekt niet één met of zelfs eene voorbereiding van het zaligmakend geloof; maar het is daarom toch niet zonder eenige waar-de voor dit leven. Want het houdt de uitbarsting der ongerechtigheid tegen, legt beslag op de booze ge-dachten en raadslagen van hen, die onder het Evangelie leven, maakt, dat er tot op zekere hoogte eene Christelijke maatschappij mogelijk is, en dat de gemeente daarin eengerust

en stil leven kan leiden. Ten derde stelt het iederen mensch, die het Evangelie hoort en toch verwerpt, onontschuldbaar, omdat hij, dat Evangelie verwerpende, ingaat tegen de getuigenis van zijn eigen geweten, dat in meerdere of mindere mate te midden eener Christelijke omgeving verlicht is door den Heiligen Geest. En ten vierde wordt ook door de uit-wendige roeping, die niet in oprecht geloof wordt aangenomen, de raad des Heeren vervuld. Want Christus is gekomen niet alleen tot een op-standing, maar ook tot een val voor velen. Het Evangelie, dat geen reuk des levens ten leven werd, wordt tot eene reuk des doods ten doode. De verkiezing heeft de verwerping tot hare keerzijde.

In de tweede plaats is de prediking des Evangelies niet overbodig en nutteloos, omdat de Heere beloofd heeft, juist in dien weg zijne genade te verheerlijken en de weldaden van Christus mede te deelen. Niet alleen het geloof en de bekeering, de recht-vaardigmaking en de heiligmaking, maar ook de wedergeboorte. Er zijn zonder twijfel geen eigenlijk gezegde voorbereidingen voor de wederge-boorte. Want er is geen overgang tusschen dood en leven. De weder-geboorte is een volstrekt nieuwe aan-vang, waarbij de mensch lijdelijk is,

niets doet maar wel iets ondergaat.

Maar desniettemin hebben de Ge-reformeerden staande gehouden, dat er velerlei werkzaamheden onder en door de prediking des Woords aan de wedergeboorte konden voorafgaan. Natuur en genade zijn onderscheiden, maar zij staan toch niet los naast elkaar. Dezelfde God, die zijne uit-verkoren in Christus door den Hei-ligen Geest wederbaart, is het ook, die als Schepper en Onderhouder hen verzorgt en leidt tot op het oog-enblik toe, dat Hij hen met zijne genade bezoekt.

En daarom zijn de middelen der genade niet overbodig, en is het ook niet onverschillig, hoe wij er gebruik van maken. Mede daarom hielden de Gereformeerde theologen het ver-band van uit- en inwendige roeping vast. De ééne roeping, die door Woord en Geest tot den uitverkorene komt, is tegelijk krachtig en zedelijk. Zij is zoo machtig, dat zij niet kan verwonnen worden, en zij is tevens zoo liefelijk, dat zij allen dwang buitensluit. Haar kracht is zoo uitnemend, dat de bedorven na-tuur erdoor vernieuwd wordt, en tevens zoo vriendelijk en aangenaam, dat zij de redelijke en zedelijke na-tuur des menschen ten volle eer-biedigt.

Geheel in dien zin beledt de Dord

sche Synode: de bovennatuurlijke werking Gods, door welke Hij ons wederbaart, sluit geenszins uit, noch doet te niet het gebruik des Evangelies, hetwelk de hoogstwijze God tot een zaad der wedergeboorte en voedsel der ziele verordend heeft. Daarom dan, gelijk de Apostelen en de Leeraren, die op hen gevolgd zijn, het volk van deze genade tot eere Gods en vernedering van allen hoogmoed, godvruchtig onderwezen hebben, en nochtans niet verzuimd hebben, hetzelfde door heilige Evangelische vermaningen, onder de oefening des Woords, der sacramenten en der tucht te houden; zoo zij het ook nog heden verre, dat zij, die in de kerk onderwijzen of onderwezen worden, zich verstouten, om God te verzoeken, door vaneen te scheiden de dingen, welke God naar zijn welbehagen, allernauwst vereenigd wil doen zijn. Want door de vermaningen wordt de genade medegedeeld; en naarmate wij onzen plicht vaardiger verichten, naar die mate pleegt de weldaad Gods, die in ons werkt, uitnemender te zijn.

In de derde plaats is de prediking des Evangelies noodig en nuttig, opdat zij, die wedergeboren zijn, daardoor bewust en verzekerd worden van het nieuwe leven, dat God hun heeft geschonken. De wedergeboorte is een werk des Heiligen Geestes in het binnenste wezen van den mensch. Gelijk de wind blaast, waarheen hij wil en niemand weet, vanwaar hij komt en waar hij henen gaat; alzoo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is. Van den tijd en de wijze der wedergeboorte laat zich weinig bepalen. Maar of wij wedergeboren zijn, komt voor onszelf en voor anderen daarin uit, dat wij het Woord, hetwelk ons gepredikt wordt, met een oprecht geloof aannemen en ons met waren harte tot God bekeeren. Ook zal het ons weinig baten, of wij bij anderen en bij onszelf de wedergeboorte onderstellen, indien het nieuwe leven zich bij ons niet in daden van geloof en bekeering omzet.

De Apostel Paulus riep daarom den Corinthiërs toe: onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt; beproeft uzelf! En beproeven kunnen wij onszelf alleen aan den toetssteen van Gods Woord. Dat Woord is onze maatstaf. Daarna zullen allen, die het gehoord hebben, geoordeeld worden. En naar het getuigenis van dat Woord zullen in het koninkrijk der hemelen ingaan, niet die daar Heere, Heere! roepen, maar die den wil des hemelschen Vaders doen, en in geloof en bekeering toonen, dat zij wedergeboren zijn uit water en Geest.

Zoo is het dus volkomen naar waarheid, dat de Gereformeerde leer van de bovennatuurlijke werking Gods in de wedergeboorte het gebruik des Evangelies geenszins uitsluit noch ontmoot. Zelfs biedt zij, behalve dat zij dit gebruik onverkort handhaaft, nog twee belangrijke voordeelen aan.

Aan de eene zijde houdt zij de redelijke en zedelijke natuur des menschen vast en laat zijne verantwoordelijkheid onverzwakt staan. Immers gaan uit- en inwendige roeping saam; de krachtadige werking des Heiligen Geestes verbindt zich met de zedelijke werking des Woords. De ééne roeping is tegelijk onverwinnelijk en liefelijk. Het Woord werkt niet magisch, gelijk het doen zou, wanneer God er de genade in overgestort had op de manier als Rome van de sacramenten leert. Maar het Woord werkt zedelijk op hart en geweten, op verstand en rede van den mensch. Niemand zal zich dan ook voor zijn ongelooft kunnen verontschuldigen met te zeggen: ik was niet wedergeboren en kon daarom niet gelooven. Niemand zal worden veroordeeld, omdat hij zichzelf niet wedergeboren heeft, want dat eischt God niet van den mensch. Maar elk ongelooft zal daarom worden veroordeeld, wijl hij tegen het getuigenis van zijn geweten in het Evangelie versmaad en tegen de zedelijke werking, welke er uitging

van het Woord, in hardnekkig ongelooft zich verzet heeft.

Dat is het eerste groote voordeel, hetwelk uit de Gereformeerde leer van het verband van Woord en Geest, van uit- en inwendige roeping voortvloeit.

En het tweede is van niet minder belang. Doordat de Gereformeerden beide onderscheidden en steeds voor vereenzelviging zich wachttten, konden zij op grond van Gods Woord met vrijmoedigheid belijden, dat ook onze kinderen door God in genade konden aangenomen worden. Want de Heilige Geest werkt in den regel wel met en onder, maar niet door het Woord. Hij is niet onlosmakelijk aan de middelen gebonden. Hij kan de uitverkorenen ten leven brengen, waar en wanneer en hoe Hij wil.

In de Gereformeerde leer van het verband van Woord en Geest gaat de eerbied voor Gods geopenbaarden wil met de volle erkenning van de vrijmacht van zijn verborgen wil saam.

BAVINCK.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen; opdat Hij ons tot God zou brengen.”
1 Petr. 3: 18.

II.

De heilige knechten des Heeren kondigden des Heeren lijden aan. De stervende Jacob sprak er van. David beschrijft het, alsof hij er ooggetuige van geweest ware; hij ziet het kruis en hoe Christus aan hetzelfde met gal en edik in zijn dorst is gedrenkt; niet slechts den lijden Christus maalt hij af, maar van zijn verhooging geeft hij getuigenis.

Jesaja, de Evangelist van den ouden dag, teekent uit den mond van den lijden Messias de klagelijke klacht op: gij hebt mij arbeid gemaakt met uwe zonden; gij hebt mij vermoeid met uwe ongerechtigheid, en in naam der geloovigen sprekende, zegt hij: „Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God verslagen en verdrukt was. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden”; en steeds meer en meer ingeleid in de verborgenheid der godzaligheid, voert hij Hem in als den machtigen om te verlossen, die aan de kerk, toen zij Hem met bloed gevérft en besprengd zag, op hare vraag: „Waarom zijt gij rood aan uw gewaad en zijn uwe kleederen als van een, die in de wijnpers treedt?” ten antwoord gaf: „Ik heb de pers alleen getreden, en daar was niemand van de volkeren met mij, en Ik heb ze getreden in mijn toorn en heb ze vertrapt in mijn grimmigheid, en haar kracht is gesprengd op mijne kleederen en al mijn gewaad heb Ik bezoedeld, want de dag der wrake was in mijn hart en het jaar mijner verlossen was gekomen.”

Zacharias ziet de 30 zilverlingen, waarvoor de Heiland zou worden verraden, en hoe het schijnheilig priesterrot die som, teruggebracht door den man van Karioth, niet in de offerkist wilde leggen, omdat het bloedgeld was, maar er voor kocht een akker des pottenbakkers. Hij voorziet, hoe de heilige zijde des Heeren zou worden doorstoken en voert den gekruisten Messias sprekende in: „Zij zullen mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben.” Op dergelijke aankondigingen heeft Paulus het oog, als hij schrijft: „dat de Geest van Christus, die in de profeten was, beduid en te voren getuigd heeft het lijden, dat op Christus komen zou en de heerlijkheid daarna volgende.”

Hij wijst zijne hoorders er op, wanneer hij zegt: „God heeft alzoo vervuld, hetgeen Hij door den mond van al zijne profeten te voren verkondigd had, dat de Christus lijden zou.” Christus zelf leidde telkens zijne discipelen terug tot de voorspelling van zijn lijden en opstanding, en zeide „dat Hij, als de Christus, al deze dingen moest lijden en alzoo in heerlijkheid ingaan.”

Dat lijden werd afgeschaduwd op treffende wijze. Wie kan aan het prachtig Moria denken, zonder tevens te denken aan de groote overeenstemming van het feit, dat eenmaal op den laatsten berg geschied is, met het gebeurde op het onvergetelijk Moria, waarheen de godvreezende Israëliër niet zien kon, zonder dat hem het hart van eerbied en bewondering klopte. Wie kan zich Izaak voorstellen, beladen met het hout door vaderhanden bijeengebracht, zonder het oog te vestigen op Jezus, uitgaande en dragende zijn kruis langs Jeruzalems

straten, tot dat Hij op den schandhevel komt? Wie kan denken aan den ram, welks hoornen in den doornenstruik waren verward en die in de plaats van Abrahams zoon werd opgeofferd zonder te peinen over de groote ruiling, waaraan Pilatus ons later onbewust heeft herinnerd, als hij Barabbas laat ontkluisteren en distels doet vlechten om het hoofd van Hem, in wiens hart de distels der zonde niet groeien, wiens gelaat wel met bloedvlekken was bedekt; maar op wiens geweten geen enkele schandvlek kleefde!

En toch sprak ik van de eigenlijke afschaduwingen nog niet. Wij hebben aan den offerdienst te denken, zoovele eeuwen in Israël plechtig gevierd. Op de vraag, wat die offerdienst beteekende, antwoordt de Schrift: „De priester stond wel alle dagen dienende en slachtoffers offerende, en zonder bloedstorting geschiedt er geene vergeving.” Die een offer bracht, erkende, den dood te hebben verdiend, door het offerdier in zijne plaats te ondergaan, en het heilig offerbloed, waarmee hij werd besprengd, was hem ten teken, dat hij met het zinnebeeld der verzoening kon naderen tot den Heiligen God. Met het zinnebeeld der verzoening: want het bloed van stieren en bokken kon de zondschuld niet bedekken voor het oog van den rechtvaardigen Rechter.

„Brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behaagd” zei de Christus; „toen sprak Ik: zie, ik kom om uwen wil te doen, o God!” Zoo werd de schuldverzoening, die eenmaal werkelijk plaats greep, telkens in den tempel zinnebeeldig voorgesteld, en wezen al de offerdieren, sinds de ure der zonde geslacht, naar Hem, die als een lam ter slachting is geleid.

NOTTEN.

(Wordt vervolgd.)

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Omdat mijn vorige brief te lang werd, moest ik hem afbreken.

Ik had nog willen zeggen, dat door hetgeen, in de laatste jaren, over den aard en het wezen der sacramenten in het algemeen, en van den heiligen doop in het bijzonder, door onze groote Godgeleerden, gezegd is, ook mij heeft overtuigd, dat de gronden voor het vroeger toedienen van den doop niet denkbeeldig maar wezenlijk zijn, en de bezwaren, daartegen ingebracht, van veel minder gewicht geacht moeten worden.

Maar dat inzicht kan en mag men elkander niet opdringen. Alleen door zachtmoedige onderwerping kan men overtuiging wekken, en niet door dwang.

En ook moet men niet uit het oog verliezen, dat ook deze gewoonte, de gewoonte van vroeg doopen, het gevaar oplevert, dat de minskindigen, en dat getal is zeer groot in de hedendaagsche Gereformeerde kerken, den doop gaan beschouwen als den grond der zaligheid van hunne jonggestorven kinderen. Of, gematigder uitgedrukt, dat er voor de zaligheid der gedoopte kinderen, die in hunne kindsheid sterven, meer grond bestaat, dan voor die kinderen, welke ongedoopt sterven.

Dat in dit weefsel een vals draadje loopt van een Roomsche kleurtje, valt moeilijk te ontkennen. Maar dat loopt door zoo veel dingen, dat we geen groote verwijten aan dezulken behoeven te maken, maar veeleer denken moeten aan het gezegde van den pot en den ketel.

Onze tijd is een zeer wettische tijd. Ware er eene wet gegeven, die het vermogen bezat om levend te maken, dan zou het leven thans tot eene hooge ontwikkeling en groeten bloei gekomen zijn en meer en meer worden. Deze golfslag der geesten brengt ook het scheepje der kerk in beweging, al ligt het aan den oever vastgemeerd. En zoo geschiedt het, dat als er hier of daar, wat aan het leven hapert, men er spoedig toe overgaat, een wetje of een reglementje te maken, in de onderstelling dat dit kwaad nu ten minste wel overwonnen zal worden.

De vaderen, in de 16e en 17e eeuw, waren soberder op dit punt. Wat zijn de Kerdendordingen uit dien tijd sober en beknopt! Hoe veel werd aan het leven, aan de ondervinding, aan tijd en omstandigheden, ik mag niet zeggen aan het gezond verstand, maar laat mij zeggen aan het verlichte oordeel der kerken overgelaten! Hoe ernstig rekende men met „het profijt der kerken” en wat tot „de meeste stichting” diende! Dat moest bevorderd worden, en dat moest het alles beheerschende beginsel zijn bij de uitlegging en toepassing van de artikelen der Kerkorde.

Deze zelfde grondgedachte vinden we ook terug, waar het de verborgenheden des geloofs, of eigenlijk de verborgen dingen betreft, die voor den Heere onzen God zijn.

Maar wat betreft den grond onzer zaligheid, zijn de uitspraken, in alle onze Belijdenisschriften, zoo precies, zoo

beslist en zoo duidelijk, dat op dit punt geen twijfel zou kunnen bestaan, indien de kerken bij de eenvoudigheid der Belijdenis gebleven waren.

Omtrent den grond waarop wij vertrouwen, dat de kinderen der geloovigen, die in hunne kindsheid sterven, zalig zijn, wordt toch zoo duidelijk mogelijk gezegd:

„Nademaal wij van den wil Gods uit zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn,

niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn,

zoo moeten de godzalige ouders niet twijfelen, aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen,

welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt.

Dit is de ware voorwerpelijke, waardoor wij alleen zekerheid des geloofs bezitten.

De grond voor de zekerheid des geloofs bestaat niet in onze ondervindingen, in onze aandoeningen, in ons gevoelvold bidden; maar ook niet in de uitwendige teekenen en zegelen. Wij hebben geen anderen grond dan de beloften van het Evangelie. Het geloof is de toeëigening van die beloften, als niet alleen aan anderen maar ook aan ons gedaan. En werd het nu maar begrepen door de ouders, dat hunne jongstervende kinderen ook uitverkoren zijn om jong te sterven, dan zouden vele redeneeringen overbodig worden.

In deze aangelegenheid is, naar het mij voorkomt, onze Belijdenis zoo helder mogelijk.

En evenzeer is het duidelijk in de Belijdenis en Liturgie (men denke aan het Avondmaalsformulier) ondersteld en uitgedrukt, dat de geloovige, in de beoefening van zijn geloof, gelijk als in geheel zijn leven, nog zeer onvolmaakt is, en alles nog maar in kleine beginnelen bezit.

Dit is bevinding, ondervinding, ervaring. Twijfel en vertrouwen liggen in het menschelijk hart vlak naast elkander. Dan eens is Amelek de sterkste en op een anderen tijd is Israël de sterkste.

Zoo is het met de uitoefening of de beoefening van het geloof.

Theoretisch, stelselmatig, staat de zaak natuurlijk veel zuiverder. De logica is onverbiddelijk en het papier geduldig. Hoe minder eene zaak beoefend wordt, hoe fraaier en consequenter zij kan worden besproken en gehandhaafd.

Het is dan ook zoo volkomen verklarbaar, dat vele ware geloovigen zoo geslingerd kunnen worden aangaande de zekerheid hunner zaligheid en die van hunne jonggestorven kinderen. Zij zijn te zwak om de beloften des Evangelies met een geloovig hart aan te nemen. En nu zoeken zij meerdere zekerheid in hunne geloofswerkzaamheden, in tranen en gebeden, in bijzondere vertroosting des Heiligen Geestes. Zoo geschiedt het, dat zij het voorwerpelijke van de orde des heils meer en meer uit het oog verliezen, en alleen in het onderwerpelijke hunne sterkte zoeken. Maar zoo geschiedt het ook, dat men, aan de andere zijde, zijn vastheid zoekt in de zichtbare teekenen en zegelen van de genade, onbewust op de lijn komt van het „opus operatum”, rusten gaat in het volbrachte werk, en denkt: waar het tekenen van de zaak is, is de zaak zelve ook.

Laat ons dan niet zoo boud spreken van zielelijke richting, mystieke richting en soortgelijke. Ach, wie is er waarlijk en geheel gezond! Een ziek mensch is ten minste nog een levend mensch. En een levende hond, heeft Salomo gezegd, is beter dan een doode leeuw.

Maken ouders dan aan het publiek bekend, dat de Heere hun kindje weder tot zich genomen heeft, dan bestaat de mogelijkheid, dat zij het zoo maar zeggen, als eene mooie formule, of denken aan het Schriftwoord: de geest keert tot God, die hem gegeven heeft. Maar de mogelijkheid bestaat ook, dat zij het doen in de volle verzekerdheid des geloofs, op grond van de beloften des Evangelies. Dat geloof te keuren staat niet aan den mensch. Ik heb dit altijd aan de keurmeesters van het geloof gezegd, en deswege hun ongenoegen, ja hun toorn moeten ondervinden. Ik kan er echter bijvoegen, dat ik 't mij nooit erg heb aangetrokken.

Ten slotte. Als wij, dienaren van het Evangelie, niet maar als theologen of als ambtenaren, maar als medebroeders en medegeloovigen, in de kerke Gods, ons werk verrichten, zullen we gaandeweg meer ontdekken, dat theologische kennis, en velerlei gaven en talenten, niet bewijzen de aanwezigheid van een vast en krachtig geloof. Vooral niet in onze dagen nu wij allen, min of meer, onder de hypnose leven van de ontwikkelings-theorie, en van het dogma der gemeene gratie.

Waren niet vaak bij de grootste genieën ook de grootste tegenstrijdigheden op te merken? En moeten wij, kleine menschen, als we niet van onszelf

vervreemd, maar zooals men zegt, dicht bij ons hart leven, niet nog onophoudelijk vragen: wie ben ik toch, en waarom ben ik zoo?

„Niemand is groot voor zijn kamerdienaar” zegt het spreekwoord. Laten wij zeggen: niemand is groot voor zijn God.

Voor de menschen kunnen wij vaststaan in het geloof, al waren er zooveel duivels als pannen op de daken.

Maar voor onzen God komen wij met och! en ach! Dan bidden wij, met de aloude Christenkerk: „Heer, erbarm U onzer!”

Van harte,

T.t.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

De Heere God heeft aan de strijdenden in Transvaal in 't laatst der vorige week een bijzonder grooten zegen gegeven, die volkomen teniet doet de meer in schijn dan in wezen bestaande overwinning van Kitchener, een week tevoren in 't Noord-Oosten van den Vrijstaat op commando's van den dapperen De Wet behaald. Werd deze toen reeds onmiddellijk in de schaduw gesteld door de volkomen, bijna gelijktijdige, maar eerst verzegen zegepraal van den schranderen De la Rey bij Elandslaagte II op Donop's kolonne behaald, thans heeft laatstgenoemde een zege bevochten op zijn grooten tegenstander Methuen, die in omvang en in betekenis haast de grootste triomf is tot dusverre door de Burgers in 't veld bij een aanval verkregen. Nauw had Methuen van De la Rey's overwinning bij Elandslaagte vernomen, of hij maakte zich snel van Vrijburg op om op den weg naar Lichtenburg den wegtrekkenden De la Rey den pas af te snijden naar 't Noorden. Maar weer had hij zich in de vaardigheid van zijn tegenstander bedrogen. Deze haastte zich niet, wachtte zijn belager op, hield een van diens afdeelingen verward en viel Methuen nog vóór deze zich met een anderen Engelschen troep, die uit het Noorden moest komen, had kunnen vereenigen — bij Tweebosch zoo onverwachts en krachtig van drie zijden bij 't nabreken van den morgenstond aan, dat in minder dan een uur tijds de geheele Engelsche kolonne van meer dan 1200 man met vijf stukken geschut en een welgevulde legertros geheel in verwarring gebracht, voor een klein deel aan mannen uiteengejaagd en voor 't grootste gedeelte aan manschappen met hun generaal, paarden, kanonnen en buit ingerekend werd. De Engelschen verloren, reeds volgens de eerste berichten, aan doden 3 off. 38 man en aan gekwetsten 5 off. en 72 man.

De indruk die deze overwinning maakt op 't Engelsche volk, is sterker dan ooit. De meeste Engelsche bladen zwijgen er nu minste van, dat ze geen invloed kan uitoefenen op den afloop van den oorlog in een voor Engeland gunstigen zin. Het zou schoon zijn, indien er een kentering ten goede kwam. Reeds werden op straat de kreten: weg met Chamberlain etc. gehoord; en de leren in 't parlement juichten! Doch — men vergis zich niet; de Engelsche Regering zal niet gemakkelijk een andere richting inslaan. God alleen kan wonderen werken!

Misschien, dat de Burgers van Methuen's gevangenneming gebruik maken om Kritzinger te bevrijden door hem tegen dezen uit te wisselen. Doch ook de bewijling daartoe is haast van Engeland niet te wachten; Kritzinger is een te zeer gevreesd man, en Engeland weerd!

Ook in 't Oosten van Transvaal schijnt er een gevecht op handen. Botha staat met 800 man bij Vrijheid en de Engelschen trekken tegen hem op. Mocht het hem gelukken hem met bebloede koppen te doen afdeinen! Botha is sterker in 't verdedigen dan in 't aanval. Doch ook dit komt op zijn tijd te pas. Overigens gaat de zaak ook in de Kaapkolonie goed: de Engelschen vermogen zelfs daar niets van betekenis.

Van een opstand in Ierland zal wel niets komen, al zijn de toestanden er ook dreigend; er zijn te veel jonge vechtersbrazen weg.

In China schijnen de zaken weer in de war te loopen, wijl de opstandelingen aan kracht winnen. Maar wat geschiedt daar werkelijk? De Engelschen blazen ook daar heel wat leugens.

NOORDTJ.

DS. W. A. DEKKER †.

Ook wij nemen van harte deel in het verlies van dezen broeder, die maar zoo kort in den Evangeliedienst mocht werkzaam zijn; hoewel hij dien zoo vurig begeerde, dat hij het Christelijk onderwijs erom verliet. In zijne studie aan de Theol. School werd hij reeds veel vertraagd door zijn lichaamsgeest. Den 29 Dec. 1895 werd hij te Naarden bevestigd en 27 Maart 1898 te Hoozeveen, om nu reeds door den Heere te worden opgeroepen, waar nog veel van zijn werkzaamheid verwacht werd.

Dat de vertroosting der beloften Gods in zijn Zoon Jezus Christus de Weduwe en de Familie, in de ledigheid door dit verlies ontstaan, genadiglijk mogen nabij zijn, alsook de gemeente te Hoozeveen.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door H. Salomons Kz. Gasselternijvee: Gevonden in het kerk-zakje f 10,—
Door A. Kollaard, Hellevoetsluis van de Zendingen. „Het Mosterdzaad” 2,50
Van X. te Boskoop 10,—
Van Freule Trip van Zondtlandt, „s-Gravenhage 3,—
Hoe dikwerf Gasselternijvee ons reeds heeft verrast, dat steekt niet nauw; daar zijn harten, die warm voor onze Militairen kloppen. Tevens verheugt het ons, dat ook de

overige namen, die op dit lijstje voorkomen, oude kennissen zijn; weshalve al deze bijdragen ons dubbel hebben verblijd.
Moge het blijken, dat goed voorgaan, ook goed volgen doet!

E. KROPPVELD.

Rijnsijk, 1 Maart 1902.

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Voor de arme Zondagscholen en bedeeft van armen in hartelijken dank ontvangen, door H. J. Mensonides van de Vr-ver. D. e. d. d. l. te Oppenhuizen, 1 mand met nieuwe ongedr. kleederen, 2 hoeden, 2 nieuwe sportjes, 1 gedr. hemd, 5 nieuwe en 2 gedr. sloopjes, 2 hemdrokken gedr., 2 gedr. jassen, 2 vesten, 1 broek, 3 nieuwe lakens, 3 hemden, 1 nieuwe moltondekje; van de Geref. Jonged.-ver. te Kolijnsplaat, 6 Testamenten met Psalmen, 2 jongenshemden, 2 meisjeshemden, 4 schorten, 6 paar kousen, alles nieuw; van Mej. Haan, van de Meisjes-ver. te Scheemda f 2,50; van Mej. T. L. van Bortel te Schoondijke (Zeeland), uit het Zondagschoolbusje f 5, en van N. N. f 5, samen f 10; van N. N. te Nijmegen f 2,50; van de Diaconie Geref. kerk B te St. Anna-Parochie gevonden in kerkzakje f 5.

Goedaardige gevers, ontvangten onze oprecht dank. De Heere zegene u in het geven; en de armen in het ontvangen, opdat beiden Gods goedertierenheden erkennen, dan komt de Heere tot zijn eere.

Oranjestad, 3 Maart 1902.

Uw dankbare Broeder,
J. WOUDE,
Corr. van Jachin.

oud-vosmeer. Woensdag 26 Febr. hadden de Chr. Jonged.-Ver. en de Chr. Jongel.-Ver. het voorrecht haar 10e gemeenschappelijk Jaarfeest te vieren. Het feest werd 's avonds half zeven ure geopend door haar beider Eere-Voorz. den Welerv. heer Ds. de Bruijn met gebed en een treffend inleidend woord, waarin ZEv. wees op het doel en de strekking van een Jongel.- en Jonged.-Ver. Nadat de verslagen waren uitgebracht, werden door de leden van beide Ver., opstellen, voordrachten en samenspraken ten beste gegeven; terwijl het feest werd opgeleust door het zingen van Psalmen en geestelijke liederen met orgelbegeleiding; zoodat ter middernachtelijke ure en leden en begunstigers zeer voldaan huiswaarts keerden.

Namens het bestuur der beide Ver.
„Dorcas“ en „Obadja“,
P. J. KULTENBERG,
Pres. der Jonged.-Ver.

Buitenlandsche Kerken.

In vele buitenlandse bladen der vorige week is de volgende mededeeling gepubliceerd van het Hamburger Comité der Evangelische Alliantie.

„De 9e internationale Conferentie der Evangelische Alliantie, die in de maand Augustus van dit jaar te Hamburg zou gehouden worden, zal niet plaats hebben.

Het Comité, dat zich in onze stad gevormd heeft tot organisatie van de Conferentie, heeft geoordeeld, dat in de gegeven-omstandigheden een algemeene deelneming aan deze Conferentie van alle volken, onder welke de Evangelische Alliantie vertegenwoordigd is, met buitengewone moeilijkheden zal te kampen hebben, terwijl er voor het oogmerk geen uitzicht is, dat die moeilijkheden uit den weg genomen kunnen worden.

Omdat daardoor de Conferentie haar internationaal karakter verliest, heeft het Hamburger Comité besloten zich te onthouden.

Ook dit is een vrucht van den Zuid-Afrikaanschen oorlog en het naaste gevolg van de hooghartige houding der Engelsche afdeeling van de Evangelische Alliantie tegenover het schrijven der Duitse afdeelingen over de gruwelen door de Engelschen in dien oorlog gepleegd.

H. S.

Sommige maatschappijen in Amerika hebben speciale kinder-wagens, of „nurserycars“ in loop gebracht, met eet-, toilet-, bad- en slaapkamer, met wieden en ledikanten. Deze is tevens ook een geconponeerd speelvertrek, zoodat zij op reis zich kunnen vermaken, zonder dat zij zich tegen de wanden kunnen bezeren. Vanwege het treinbestuur is een kabinet gereserveerd, waarin een kinderopassster door de maatschappij is aangesteld, die ook het kind moet afgeven, waar het behoort, wanneer ze alleen reizen.

Tengevolge der Chinese troebelen in 1901 verloor het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap Ds. Beynon, die met vrouw en 3 kinderen weerdig vermoord werd. Voor f 36000 waarde werd toen aan Bijbels en depots verwoest; toch wees het bestuur schadevergoeding van de hand. Aan de Italiaansche en Fransche soldaten, toen voor China bestemd, werden 26000 Evangelien medegegeven, en gravin van Waldersee liet een aantal Bijbels in verschillende talen op het hospitalaatschip te Tientsin plaatsen. De colporteurs mochten ook op de Russische vloot te Port-Arthur werken. Zoo deed dat kwaad ook weer ten goede dienst.

Een zeer ongewoon tooneel had plaats in en rondom een kerk te Picketon in Ohio. De godsdienstoefening werd daar gewelddadig verstoord door een inval van twee broeders Day die de familie Legg, met wie zij in onmin leefden, te lijf gingen. Vrouwen en kinderen trachtten door de ramen en deuren te vluchten, om de blanke messen en kogels te ontkomen. Zes personen werden zelfs doodlijk gewond. — Het was weer sterke drank, welke de Boze voor zijn doel gebruikte en waardoor hij de onverlaten aanzette.

Van Faraday, den grooten natuurkundige, wordt verhaald, dat zijn vriend Henry Acland hem eens in tranen vond, voorover op den Bijbel gebogen. Gevraagd naar de reden zijner droefheid, antwoordde hij: „Zeg mij toch, waarom willen de menschen in 't

verderf gaan, terwijl zij toch dit gezegend Boek tot hun gids hebben?”

Het Tiende Internationale Congres ten gunste van den Vrede onlangs te Glasgow, door den burgemeester met alle pracht en praal ontvangen, en door bijna tweehonderd afgevaardigden veertien groote en kleine rijken verleggenwoordigende, ging uiteen, schrijft men, in de hoop dat het naaste doel, scheidsrechtelijke tusschenkomst, bijna overal in ernstige overweging genomen werd, zoodat niet onder de Regeeringen dan ten minste onder . . . hare Onderdanen.

Eene deputatie van Duitse Christenen heeft den Chineeschen boezegant Pius Tsjoen tijdens zijn verblijf te Berlijn, een fraai Chineesch exemplaar het N. Testament, een pracht-uitgave van een Duitsechen Bijbel en een portret in olieverf van Luther geschenken. — Zoo, hoopt men, zal een en ander tot den Keizer van China doordringen. — 't Is nooit te veel. Doch volgens berichten van reeds vóór eenige jaren moet de Keizer wel bekend zijn met den Bijbel, althans daarin meermalen gelezen hebben.

Om na te volgen. — Zeker aan de toring gestorven meisje, wist in haar langdurig lijden zich telkens te troosten door het opzeggen van Psalmverzen. Toen haar moeder vroeg, hoe zij er zooveel kende, antwoordde zij: Voordat de predikant op den preekstoel kwam, leerde ik altijd een of meer verzen van buiten. Zoo doende, kende ik er weldra verscheidene en liet ik mij ook niet aftrekken door den mooien hoed van deze of het manteltje van gene, die in de kerk kwamen.

De overgang van Roomsche priesters naar de Protestantse kerk blijft hier en daar in Europa aanhouden. Den 8 December l.l. werd de gewezen priester Vigier geordend door den predikant I. Picard te Parijs; alwaar Vigier directeur van den arbeid ten behoeve van doofstommen is.

De Amerikaansche gemeente in Parijs, die hare kerk heeft Rue de Berri 21, bij de Avenue des Champs-Élysées, heeft een belijdenis als die der Evangelische Alliantie en is geconstitueerd naar deze beginselen. Christenen van alle genootschappen zijn hare stichters, lidmaten en begunstigers. Elken derden Zondag in de maand houdt zij bijeenkomst voor de belangen der evangelisatie in Frankrijk. Vrijdags-avonds half negen houdt zij een bidstond, waar alle lidmaten verwacht worden. Zondags-avonds is er voor de jeugd een vergadering der afdeeling voor „Christelijke nijverheid“ — de bekende Christelijke Endeavor Society. De heer E. Thurbur is predikant, pastorie Rue Galilée 59.

Ingezonden.

EEN SPLINTERNIEUW VRAAGSTUK.

De steeds toenemende spanning tusschen de gekroonde hoofden en de naties is thans allereigen voelbaar en geweldig daalt de prestige der eersten. De botsing kan niet uitblijven, omdat de organisatie tusschen de regeeringen en de naties uitloopen op desorganisatie en geen staten wetten zijn in staat de werkende beginselen te keeren. De kerken zullen verstandig doen, om te letten op de teekenen der tijden en geen desorganisatie te bevorderen tusschen onze kerkeraden en de wettige stemming der gemeente-leden.

Een antecedent van kerkeraden, indirect door de meerdere vergaderingen gehandhaafd, brengt ons na eenige jaren in een impasse, waaruit geen ontkomen meer aan is. Zoo is er in ons kerken-verband een gemeente, die als stelregel heeft bij de verkiezing van kerkeradsleden, aan de gemeente een dubbelt voor te stellen en daaruit de mansledematen te laten kiezen door de meerderheid van stemmen. Zoodra de meerderheid bekend is, gaat de kerkeraad „benoemen.“ De gemeente-stemming is een soort „votum“, waarmee de zittende kerkerad rekening houdt en in den regel wordt de gekozen dan door den kerkerad „benoemd“, niet krachtens, maar na de gemeente-stemming. Dat hieruit telkens botsing moet ontstaan tusschen deze twee, leert de geschiedenis en is voor zieners doozichtig, ook zonder dat er één feit van dien aard nog losgekomen is.

Nu is er in deze gemeente een vraagstuk aan de orde over een door de gemeente gekozen ouderling, die als naar gewoonte alhier ook door den kerkerad „benoemd“ is. De gekozen en aldus benoemde ouderling neemt de benoeming aan, maar behoudt zich de vrijheid voor, die hij in de vorige zittingsperiode gehad heeft, te behouden, om alleen te kerken in de kerk naast zijn huis, met het oog op ouderdom en afstand van de andere kerk. Na vergeefsche pogingen, om dezen broeder van dezen wensch afstand te doen nemen, neemt de kerkerad een maatregel te baat, die veruitziende gevolgen kan hebben en tegelijk splinternieuw is. Is deze maatregel gewettigd, dan kan die ook elders gebruikt worden, maar is zulks niet het geval, dan behoort zulk een maatregel in de wording tegengegaan te worden. In plaats van dit speciaal geval, stelt de kerkerad nu het volgende alternatief om elke insubordinatie voor goed onschadelijk te maken:

„De kerkerad zal genoodzaakt zijn, u van uwe roeping te ontheffen, tenzij u verklaart, alle besluiten voor u bindend te achten, die niet strijden tegen Gods Woord en genomen zijn of worden met betrekking tot den dienst der ambtsdragers in de gemeente.“

De gekozen ouderling weigert: zonder te weten, wat besluten is en nog besluten zal worden, deze verklaring af te leggen. Beiden houden woord; — de kerkerad ontslaat nog dienzelfden avond bedoelden broeder van de ambtsopdracht door de gemeente en stelt aan de gemeente weer een ander dubbelt voor.

De gekozen ouderling protesteert bij de Classis en verklaart, dat het hem onmogelijk is, zoo geblinddoekt, voor het heden en de

toekomst, — zonder voor te behouden het recht van protest of lijdelijk verzet in speciale gevallen, — deze verklaring te kunnen of te mogen afleggen. De Classis heeft, zonder voldoening te geven, gesproken en dit vraagstuk, zooder ik weet splinternieuw, komt vrij zeker ter Synode.

Zeer gewenscht zou het zijn, als iemand meer zulke maatregelen kon aangeven uit de vroegere of latere geschiedenis der Geref. kerken of een artikel uit de Kerkorde, uit de Generale Bepalingen, of uit de Prov. of Classicale of plaatselijk Gemeentelijke verordeningen, waar zulks bepaald is. Kan deze maatregel gezag bekomen, dan had de kerkerad een gemakkelijk middel ter opheffing van moeilijkheden.

De kwestie loopt over de vraag: mag ten kerkerad zulk een eisch aan een door de gemeente gekozen ouderling stellen en, zoo deze dien eisch niet kan of mag inwilligen, verlies uitspreken van de ambtsopdracht door de gemeente? — Sommigen beweren: zoo leidt de weg naar Rome en anderen: zoo leidt de weg naar Genève (Calvijn). — Met het oog op hetgeen daar worstelt, is het zeer gewenscht om dit vraagstuk te onderzoeken. Ook de *Heraut* gaf deze dagen goede wenken, aangaande de bevestiging en herbevestiging van ambtsdragers in de gemeente en of de bevestiging dan wel de gemeente-roeping het radicaal geeft voor de ambtsdragers en vroeger; dat de kerkerad alleen, op het met reden omkleede verzoek van den door de gemeente gekozen, ontslag konde geven, zoo er geen enkel *consensu* verschijnsel aanwezig is. — Welkom zal elk bericht zijn, om het alternatief bovengenoemd bevestigd te zien uit de D. K. O., Generale Bepalingen, Prov. of Classicale of Gemeentelijke verordeningen.

W. DIEMER.

EEN ADVIES OVER „HET ADVIES.“

Met verwondering heb ik en velen met mij in de laatste dagen in verschillende bladen het bericht gelezen, dat er zich te Groningen een combinatie gevormd heeft, die besloten heeft bij de eventuele vereniging van Theol. School en Theol. Faculteit der Vrije Universiteit, het Gymnasium van de kerken onder zekere voorwaarden over te nemen.

Afgedacht hiervan, dat ook ter plaatse, waar thans het Gymnasium gevestigd is — indien dat onverhoopt straks noodig mocht blijken — wel eene dergelijke combinatie zal zijn tot stand te brengen, zoo dringt zich de vraag bij mij op: Is een dergelijke stap niet zeer voorbarig? en ware het niet wenschelijker geweest, om eerst „het Advies“ zelve te overwegen, en, of de kerken er goed aan zouden doen dat „Advies“ op te volgen?

Het schijnt mij toe, dat in „het Advies“ meer een schikken en plooiën voorkomt dan wel eene hartelijke poging tot vereniging. Immers zoo geeft o. a. het slotartikel 12 bij eenig nadenken een aantal bezwaren aan de hand, indien het werkelijk te eeniger tijd tot een opzegging van het contract mocht komen na de eventuele vereniging.

De vragen, die zich in zulk een geval op den voorgrond dringen en dan ongetwijfeld beantwoord en opgelost moeten worden, mogen ja moeten de kerken thans reeds dringen tot groote voorzichtigheid.

Ook uit een financieel oogpunt kan m. i. „het Advies“ niet voordeeligen genoemd worden. Al luidt 't heel schoon, dat de kerken eenzijdig en de Vereniging voor Hooger Onderwijs anderzijds, ieder voor de helft de kosten dragen, ieder onzer weet toch, dat dergelijke bepaling meer schijn is dan wezen, daar immers ten slotte toch alles uit één en denzelfden kring moet worden saamgebracht. Om echter tot de begeerde eenheid van opleiding te komen, zou een veel eenvoudiger, een meer rationeel advies geweest zijn dit:

a. De kerken besluiten de Eigen Inrichting te handhaven, niet door in de historie in te grijpen en de Theol. School af te breken, maar integendeel door ze te versterken en te bevestigen, dus te blijven bij het met algemeene stemmen genomen besluit der Groninger Synode.

b. De kerken zeggen het contract met de Vrije Universiteit op.

c. De Vrije Universiteit heeft hare Theol. Faculteit op en spore al de Gereformeerden in den lande aan tot den opbouw en bloei der andere Faculteiten. Staan de Gereformeerden hierin schouder aan schouder, wat dan ongetwijfeld het geval zal wezen, dan kan er nog wat tot stand worden gebracht.

Laten de kerken toch voorzichtig zijn en heffen niet op, vóór ze weten wat er voor in de plaats te krijgen.

Laten ze toch inzien, dat ze in „het Advies“ voor de vraag komen te staan: moet de Theol. School opgeheven worden, ja of neen? En hierop zal zeker door duizenden met mij geantwoord worden: neen!

Laten we het eerstuk onzer vaders behouden, want we krijgen er zeker niets beters voor in de plaats.

F. GUNNINK BZN.

Boekaankondiging.

Verklaring van het Kort Begrip der Christelijke Religie voor onze catechisanten door G. Elzenga v. d. m. Met een voorrede van Prof. Biesterveld. Kampen, J. H. Bos 1902.

De kennis der waarheid houdt met de algemeene ontwikkeling in onze dagen geen gelijken tred. En aan hulpmiddelen, om die waarheid te leeren kennen, bestaat er een gebrek dan overvloed. Ds. Elzenga heeft daarin eenigszins trachten te voorzien, en eene verklaring van het Kort Begrip geschreven, welke door hare beknoptheid, volledigheid en duidelijkheid zich aanbeveelt. Gaarne bevelen wij ze daarom aan allen aan, die catechetisch onderwijs te ontvangen of ook te geven hebben. Zij kan hun uitnemend van dienst zijn. Sommige onderwerpen, (bijv. de persoonlijkheid en de Godheid des H. Geestes, de betekenis van het in Christus geheiligd zijn enz.) hadden wat breder behandeld kunnen zijn. Maar

het is moeilijk, bij zulk eene verklaring niet te veel en niet te weinig te geven. Bij het gebruik kan de catecheet vanzelf het eene punt wat uitvoeriger en het andere wat korter bespreken. Jammer is echter, dat de vragen en antwoorden van het Kort Begrip in dit overigens goed uitgevoerde boekje met veel te kleine letter en tusschenruimten zijn gedrukt, en dat elk register van afdeelingen, vragen, onderwerpen geheel ontbreekt. Bij een tweede druk, die er spoedig noodig van moge zijn, kunnen deze beide ongeriefeligheden licht worden weggenomen.

Lichtstralen van den Kandelaar des Woords door J. H. Donner. Het Lijdens-evangelie. Tweede druk. Leiden, D. Donner 1902.

De achte Schrijver verheugt zich met dankzegging aan den God zijns levens, dat er van dit „Lijdens-evangelie“ een tweede druk is noodig geworden. Wij verheugen ons met hem, want het is goede, stichtelijke lectuur, welke daarin ons aangeboden wordt. Ds. Donner geeft ons in deze Lichtstralen 28 korte overdenkingen naar aanleiding van teksten, die alle op het lijden van Christus betrekking hebben. Gezonde uitlegging en praktische toepassing gaan in deze overdenkingen hand aan hand. Mogen zij ook in deze tweede uitgave velen tot zegen zijn.

De Heere onze Herder. Eene verklaring van den Drie-en-twintigsten Psalm door Rev. John Stevenson, Canterbury. Naar den vierden druk uit het Engelsch vertaald door J. Visser, v. d. m. te Sprang. Met een voorwoord van Prof. Biesterveld. K. Le Cointre, Middelburg 1902.

Het is verblijdend, dat er ook voor werken als dit boek van Rev. Stevenson in onze drukken, veelbewogen tijd nog plaats bestaat. Het is een stichtelijk boek, dat ons hier wordt aangeboden, geen wetenschappelijke verklaring, geen streng tot den zin der woorden zich beperkende uitlegging, maar eene reeks van vermanende en vertroostende verhandelingen aan de hand van de woorden van Psalm 23, die ons uit de verstrooiing tot onszelf terugroepen en ons de vraag voorleggen, wat wij in ons innerlijk leven aan God hebben, aan zijne gemeenschap in Christus, aan de leiding zijns Geestes, aan de onderwijzing zijns Woords. De Schrijver is van de verschillende zielstoelstanden der kinderen Gods goed op de hoogte; hij spreekt eruit, door eigen ondervinding geleerd; en hij laat het aan schoone opmerkingen en bestellingen niet ontbreken. Ds. Visser gaf er eene goede vertaling van, en Prof. Biesterveld liet er een woord ter aanbeveling aan voorafgaan. De lezing en overdenking kan velen tot zegen zijn.

Thomas Münzer, de Wederdooper. Een tijd- en karakterteekening uit de 16e Eeue, door Armin Stein (H. Nietschmann). Uit het Hoogduitsch vertaald. Doesburg, J. C. van Schenk Brill 1901.

De geschiedenis der Wederdoopers is interessant, vol leven en handeling. Armin Stein weet er ons in bovengenoemd verhaal een aanschouwelijk beeld van te geven. Het hartstochtelijk karakter van Münzer, zijne aansluiting bij de Hervorming, zijn overgang tot het Anabaptistische standpunt, zijne leer over het inwendige licht, zijne vermenging van godsdienst en politiek, zijn aandeel in den boerenopstand, zijn droevig uiteinde worden er op levendige wijze in beschreven. Wie de leer en de praktijk der Dooperschen uit een enigszins romantisch ingekleed verhaal wil leeren kennen, schaffe zich dit werkje van den bekenden Schrijver Armin Stein aan; hij zal het zich niet beklagen.

BAVINK.

CORRESPONDENTIE.

Het stuk van Prof. Noordzij inzake het Advies-contrakt wordt in het volgende nummer geplaatst.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

L. C. DE LANG

EN

E. C. VAN WALSEM,

die, ook namens hunne Familien, aan allen, die hun gelukwenschen boden, hartelijk dank zeggen.

's-Gravendael,
12 Mrt. 1902.

Door 's Heeren goedheid voorspoedig bevallen van een welgeschapen dochter

G. VELDHUYZEN VAN ZANTEN
geb. GUNNINK.

KAMPEN,
2 Maart 1902.

Den 14den Maart a.s. hopen onze geliefde Ouders
JAN ZWIER
EN
WIJNTJE DE JONG
hunne 25 jarige Echtvereeniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen,
DANIEL ZWIER.
TRIJNTJE ZWIER.
SIMON ZWIER.
AAJFE ZWIER.
JANTJE ZWIER.
PIETER ZWIER.
MAXWELL CITY,
N.W. Mex U. S. A.

Heden werd de gemeente alhier door een smartelijk verlies in diepe droefheid gebracht. Onze beminde Leeraar, de WelEerw. Heer

W. A. DEKKER,

overleed na een vreeselijk lijden, van maanden lang, te Middelburg, in den ouderdom van ruim 43 jaren.

Vier jaren heeft hij de gemeente met zijn schoone gaven trouw gediend. Toen zijne benaauwdheden hooger klommen, nam ook de rijke ondersteuning van Gods genade toe; hij heeft mannelijk en sterk zijn kruis gedragen en ook in de felste smarten in zijn God geloofd. Veel was de gemeente in hem geschenken, en veel heeft zij in hem verloren, maar zij wenscht Gode te zwijgen, en dezen voorganger te gedenken; leitende op de uitkomst van zijn wandel.

Moge Hij de diep bedroefde Gade en betrekkingen nabij zijn, met het licht van zijn vriendelijk aangezicht

Namens den Kerkerad der Geref. gemeente,
L. KUIPER, Praeses.
J. IJMKER, Scriba.

HOOGHEVEN,
1 Maart 1902.

Heden overleed, in den ouderdom van 67 jaren, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader, de WelEerw. Heer

Ds. P. M. OCHTMAN,
Wedn. v. Mevr. W. DOCKHEER,
Em.-Predikant der Geref. kerk te Tienhoven.

Het vaste vertrouwen, dat hij is ingegaan in de eeuwige rust, lenigt onze smart.

Zie ik ze,
(D. OCHTMAN.
C. OCHTMAN—
HASSELAAR.
J. C. R. SWAGERMAN—
OCHTMAN.
J. J. SWAGERMAN.
J. H. J. OCHTMAN.
E. J. OCHTMAN—
DUJCKER.
3 Maart 1902.

PSALM 27:7 ber.

Heden ontsiep zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader

Rommert Postema,
in den ouderdom van ruim 66 jaar.

Wed. K. GROENEVELD—
POSTEMA.
L. POSTEMA.
S. POSTEMA.
R. POSTEMA—DE BOER.
SNEEK,
3 Maart 1902.

Tot onze diepe droefheid overleed heden, zacht en kalm, onze geliefde Echtgenoot, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

Grietje van 't Vliet
geb. VAN DER ZEE,
in den ouderdom van ruim 71 jaren.

Het vertrouwen, dat zij de ruste is ingegaan, die er overblijft voor het volk van God, lenigt onze smart.

Uit aller naam,
J. VAN 'T VLIET.
HARLINGEN,
5 Maart 1902.

Hiermede vervullen wij den treurigen plicht, aan alle vrienden kennis te geven, dat onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw

N. van der Greeft,
Widuwe van den Heer F. C. WILJE, in leven Hoofd eener Bijzondere School te Amsterdam, heden in het volle geloofsvertrouwen in haar Heer en Heiland is ontslapen, in den gezegenden leeftijd van ruim 78 jaren.

Uit aller naam,
P. J. WILJE.
APeldoorn, 6 Maart 1902.
Piet Joubertstr. 428.

Hedenmorgen overleed tot onze diepe droefheid onze geliefde Vader, de Heer

WILLEM VAN OOSTEN, in den gezegenden ouderdom van ruim 82 jaren, in leven rustend landbouwer te DRIEWEGEN.

De hoop, dat hij de eeuwige rust is ingegaan, lenigt eenigszins onze smart.

D. VAN OOSTEN.
C. VAN OOSTEN—
BRUINOOGHE.

JOHN VAN OOSTEN.
M. G. VAN OOSTEN—
NIJSSE.

G. VAN OOSTEN.
A. VAN OOSTEN—TRAAS.
M. LUDEKUIZE—

VAN OOSTEN.
J. LUDEKUIZE.
M. NIJSSE—VAN OOSTEN.

J. NIJSSE.
S. WITTE—VAN OOSTEN.
J. WITTE.

DRIEWEGEN,
6 Maart 1902.

Heden overleed in den ouderdom van 82 jaren onze geliefde oud-Ouderling, broeder

Willem van Oosten.

41 jaren diende hij de gemeente met de door den Heere hem verleende gaven. Nu is hij ingegaan tot de ruste, den dienaren des Heeren bereid.

De Raad der Geref. Kerk van Baarland,

Ds. G. J. HEKKERT, Praes.

J. P. ALLAART, Scriba.

BAARLAND,
6 Maart 1902.

Heden nam de Heere van ons weg onzen geliefden Zoon en Broeder

DINGENIS,

in den jeugdigen leeftijd van 16 jaar en 9 maanden, na een zenuwlijden van bijna 11 jaar. Diep gevoelen wij het verlies, doch het vertrouwen, ziende op de Verbonds-beloofte, dat het sterven hem gewin was, is ons tot blijvend troost.

C. VAN STRIEN.
M. VAN STRIEN—

REMIJNSE.
J. VAN STRIEN.

I. C. J. VAN STRIEN—

GAKKER.

A. VAN STRIEN.

C. M. VAN STRIEN.

M. MOERMAN—

VAN STRIEN.

P. C. MOERMAN.

P. VAN STRIEN.

C. VAN STRIEN.

ST-FILIPS-LAND,
7 Maart 1902.

Heden overleed, in de vaste hoop des eeuwigen levens, mijn geliefde Echtgenoot en der kinderen zorgdragende onvergeltelijke Vader, de Heer

Johannes Wiltjes Pars.

in den gezegenden ouderdom van ruim 84 jaren.

Mede namens de Kinderen,
N. NAUTA

WED. J. W. P. RS.

ST-ANNA-PAROCHE,
7 Maart 1902.

Wij hebben tot onze groote droefheid alweer een smartelijk verlies te vermelden. De vorige week nam de Heere onzen geliefden broeder

Cornelis Korpershoek

door den dood van ons weg. Van 1879 af diende hij den Heere in zijne gemeente, eerst als Diaken en daarna als Ouderling, met veel ijver en in groote getrouwheid. Daar hij maar 63 jaren telde, had hij naar menschelijk inzicht nog eenigen tijd hier kunnen arbeiden. Wij hadden dat gaarne gezien; maar de Koning der kerk wilde hem aflossen en tot zich nemen. Ons past het dus te zwijgen.

Moge Hij ook dit verlies tot heil der gemeente laten gedijen, en de treurende Wdwe met hare treurende kinderen genadiglijk vertroosten.

Namens den Raad der Geref. kerk te Vlaardingen A.

W. SIEDERS, Praes.

A. W. SCHIPPERS, Scriba.

VLAARDINGEN,
10 Maart 1902.

Heden overleed onze hooggeachte oud-presidente

GRIETJE ZWEERS.

Gedurende tal van jaren was zij werkzaam voor onze Vereeniging; haar leven was in de vrees des Heeren, haar sterven is haar gewin.

Namens de Jongedochters-vereeniging „Priscilla“.

W. S. DE JONG, Secretaresse.

VELP,
11 Maart 1902.

Tehuis voor Militairen van Gereformeerden huize, Practijzshoek 4 te 's-Gravenhage.

KENNISGEVING.

Aan **Jongelingen** of **Ouders** en **Voogden**, wier Jongelingen met **Maart a.s.** te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld.

De Vereeniging voor **samenkomsten** van **MILITAIREN** van Gereformeerden huize vestigt bijzonder uwe aandacht op ons **Tehuis** en verzoekt beleefd op gawe te mogen ontvangen van de namen der **JONGELINGEN**, die te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld, met **aanwijzing** bij welk deel van het Leger zij worden ingelijfd.

Namens de Vereeniging voornoemd,
C. J. VAN ROODE Jr.,
Secretaris.

Jan van Nassaustraat 127.

f 50000 — à 4 1/4 %

De Makelaars **TELHEIRA DE MATOS** van der VIJGH, Kerkstraat 256, hebben bovenstaand bedrag disponibel voor **eerste Hypotheek**. Tevens is tij hen te bevragen een **huus met beléage** aan het Sarphatipark 135.

Huurprijs f 600 per jaar, te aanvarden 1 Mei 1902; en een vrij **Bovenhuus** aan den Amsteldijk. Huurprijs f 700 per jaar, en een **Huis** aan de Bloemgracht 6. Huurprijs f 500 per jaar.

HUISHOUDSTER.

Een besch. **Juffr.**, P. G. middelb. leeftijd, uitstekend **Huishoudster**, zag zich gaarne als zoodanig gepl. tegen **1 Mei a.s.**, liefst bij een eenig Heer of klein gezin; uitstekende getuigen staan ten dienste. Fr. br. aan Mej. M. RIPPEN, Pastorie BRIELSCH-NIEUWLAND bij DEN BRIEL.

Wordt gevraagd tegen **1 Mei** in een burgergezin **eene flinke**

DIENSTBODE

G. G., van goede getuigen voorzien. Brieven onder letter **A. F. 47** bij A. FISSCHER, Boekh. te UTRECHT.

GEVRAAGD

tegen **Mei een flinke**

Dienstbode

van Geref. belijdenis, bij Ds. KRUIJSWIJK te **ANTWERPEN**, v. **Diepenbeeckstr. 69**. Geen wasch aan huis. Brieven **franco**.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper.

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis **Catalogus** en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Bij J. B. KOK te KAMPEN verscheen:

De Zekerheid des Geloofs

DOOR
Prof. Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.65. In Stempelband f 1.10.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar.

Verschenen bij **JAN HAAN** te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR
J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

VEREENIGING

**„Christelijke
Bibliotheek“**,

gevestigd te Nijkerk.

5e jaargang.

Heden verscheen deel IV

Japan en de

Japanneezen

DOOR
— E. NIJLAND. —

Dit werk omvat 9 1/2 vel druks

en komt alzoo den leden op slechts 47 1/2

cts Voor niet-leden is de prijs f 1.— ing, f 1.40 geb

Nu allerwegen het oog gevestigd is op Japan, zullen ook zij, die geen lid der „Vereeniging“ zijn, dit werk met belangstelling begroeten. De Schrijver toch heeft reeds meermalen getoond op de hoogte te zijn van Oostersche Land- en Volkenkunde.

Zeven platen en een uitslaande kaart van Japan, verhoogden zeer de waarde van het boek. Zij die nu lid der Christ. Bibliotheek worden, ontvangen direct de reeds verschenen deelen van den 5en jaargang.

De fraai geïllustreerde Catalogus is gratis verkrijgbaar.

G. F. CALLENBACH,

NIJKERK. Uitgever.

Heden verscheen afl. I van

**Geschiedenis van het Godsdienstig
en Kerkelijk leven van het
Nederlandsche Volk.**

(100 v. C.—1903).

Voor ons volk bewerkt door J. KUIPER.

Tweede herziene en vermeerderde druk.

Dit hoogst belangrijke werk zal verspreiden in 50 weken lijksche afleveringen van 10 cent.

De eerste druk, die f 6.50 kostte, was in één jaar tijds totaal uitverkocht.

Het is een boek voor iedereen. Niet dor en droog, maar aantrekkelijk in verhaaltant geschreven. Vele fraaie platen en portretten versieren het werk.

De eerste 1000 intekenaars ontvangen een prachtige stempelband cadeau. Men haaste zich dus om op het werk in te tekenen. De eerste aflevering is bij iederen boekhandelaar ter inzage te bekomen. Het prospectus is overal gratis verkrijgbaar en wordt ook op aanvraag toegezonden door den uitgever

G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN WED. BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis.

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22 1/2 Ct.

25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17 1/2 Ct.

100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderden prijs

De Boekenwereld.

Voor geschenken aan de nieuwe lidmaten der Gemeente, raadplege men No 1 van

„De Boekenwereld.“

Eene uitstekende handleiding tot het kiezen van boeken voor geschenken, voor Bibliotheken, voor eigen gebruik, is

„De Boekenwereld.“

Eene belangrijke verzameling van kinderlectuur, waarvoor veel is dat bijzonder geschikt is voor uitdeelingen, vindt men steeds vernield in

„De Boekenwereld.“

Indien men eenmaal een exemplaar aanvraagt bij den uitgever **G. F. CALLENBACH te Nijkerk**, dan ontvangt men geregeld bij verschijning, gratis en franco

„De Boekenwereld.“

Gids voor ieder die boeken voor zichzelf of voor anderen wenscht te koopen.

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR **J. BAVINCK**

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paascheest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hier van 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts **f 1.00.**

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel **f 1.—** wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 21 Maart 1902.

Tor II : 1a, Blaagt de Bazum!

Hagg. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal hit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóórruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

NOORDWIJK A/ZEE, 9 Maart 1902. Alhier is met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de Weleerw. heer Ds. G. Wisse te Nieuwer-Amstel.

Namens den Kerkeraad,
C. PASSCHER, Scriba.

BAARLAND, 12 Maart 1902. Na het eindigen der mid-dag-godsdiensttoefening op Woensdag 12 Maart deelde onze geliefde Leeraar Ds. G. J. Hekker de gemeente mede, eene roeping te hebben ontvangen naar de Chr. Belgische Zending-kerk te Ostende. Geve de Heere ZEW. licht en wijsheid om eene hem welbehagelijke keuze te doen, en dat wij, kan het zijn, uit zijnen mond mogen hooren: „Ik blijf bij u.”

Namens den Kerkeraad,
J. P. ALLAART, Scriba.

AMSTERDAM Overtoom, 12 Maart 1902. Heden maakte onze geachte Leeraar Ds. G. Wisse Jr. ons bekend, dat door ZEW. eene roeping was ontvangen van de Geref. kerk te Noord-wijk aan Zee. Van harte hopen we, dat de Heere zijnen dienst-knecht duidelijk zijnen wil moge doen verstaan, opdat hij daar-naar handele.

Namens den Kerkeraad,
A. A. VAN OOSTER, Scriba.

HOOGVEEN, 13-3-'02. Tot blijdschap van kerkeraad en gemeente deelde onze geachte Leeraar, de Weleerw. heer Ds. J. Kuiper ons gistermorgen aan het einde van de middag-gods-diensttoefening mede, dat ZEW. met vrijmoedigheid voor de roeping van Arnhem A heeft bedankt. Gode de eere!

Namens den Kerkeraad,
A. COKLINGH, Scriba.

ROTTEVALLE, 16 Maart 1902. Alhier is beroepen de Weleerw. heer J. Sluis, Pred. te Uithuizenmeulen O. G.

Namens den Kerkeraad,
JOH. VEENEMA, Scriba.

OOSTBURG, 17-3-'02. Beroepen tot Herder en Leeraar bij de Geref. kerk alhier, de Eerw. heer G. H. A. van der Vegte, Theol. Candidaat van Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
I. CATSMAN, Scriba.

GARNIZOEN DEN HELDER.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Den Helder verzoekt Ouders of Voogden, om hem zoo spoedig mogelijk de attestaties van hunne zonen of pupillen, die hier in garnizoen zijn, toe te zenden.

C. STADIG, Pres.

CLASSEN.

Classis Gouda.

D. V. zal op Donderdag 10 April e. k. (aanvang 's nam. 1½ uur) in de Noorderkerk te Gouda een Classicale Zondingsdag gehouden worden.

Als sprekers hopen op te treden:
Ds. F. A. v. d. Heijden van Oudewater, Openings-woord.

Ds. H. J. Kouwenhoven van Leiden, met het onderwerp: „Hoe kan de Zending het best door de kerken worden behartigd?”

Ds. P. J. W. Klaarhamer van Utrecht, met het onderwerp: „Kerkformatie op Midden-Java.”

Ds. T. Sap van Gouda, slotwoord.

Ds. JOH. S. LANGEN.
Ds. T. SAP.

PROVINCIEËN.

Prov. syn Zuid-Holland.

Op verzoek is de datum voor het opmaken van het Agendum voor de op 3 Juni D. V. te Gouda te houden Prov. Synode van Zuid-Holland alsnu vast-gesteld op 6 Mei e. k.

Namens de roepende Kerk van Gouda (A en B),
Ds. JOH. S. LANGEN.
Ds. T. SAP.

Gouda, 16 Maart 1902.

Prov. Syn. van Overijssel.

De vergadering der Provinciale Synode in Over-ijssel zal dit jaar D. V. gehouden worden op den 4en Juni in de Plantagekerk te Zwolle.

Stukken voor het Agendum worden ingewacht vóór den 19 April.

Namens de roepende Kerk,
J. HESSELS, Pres.
J. BOSCH O., Scr.

Prov. Synode van Drente.

De Provinciale Synode der Geref. kerken van Drente zal D. V. gehouden worden te Meppel, den 11en en zoo noodig den 12en Juni.

Stukken voor het Agendum en namen der afgevaar-digden worden bij den eerstondergeteekende ingewacht voor of op 10 Mei.

De Kerkeraad der roepende kerk van Meppel,
T. NOORDWIER, Praeses.
H. KLINKERT, Scriba.

Prov. Zuid-Holland.

Oproeping.

Deputaten voor de Kas van Geref. kerken in Zuid-Holland tot ondersteuning van hulpbehoevende stu-denten roepen jongelieden op, die voor de studie tot den dienst des Woords financiële hulp van noode hebben, tot een vergelijkend onderzoek.

Vereischen zijn: a dat zij behooften tot een der Geref. kerken in d. Prov. Z.-Holland (of voor hun opleiding tijdelijk buiten deze Prov. wonen) ongetuigd zijn en bij voorkeur niet boven de 23 jaar; b dat zij vóór 1 Mei a. s. bij den ondergeteekende inzenden een attestatie van hunnen Kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geëneesheeren, dat zij een goede gezondheid genieten.

In aanmerking komen óók zij, die zich wenschen voor te bereiden voor den missionairen dienst des Woords.

Namens Deputaten voornoemd,
F. A. V. D. HEIJDEN Gz., Scriba

Oudewater, Maart 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inv. Zending en Bijbel-colportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Jaarl. bijdrage v. d. Geref. k. N. - en Z.-Scharwoude f 2,—
Idem v. d. Geref. k. Biezeling f 2,50
Per post geind: Van Geref. kerken: Smilde A f 2,50,
Sneek A f 2,50, Spijk A f 4, Stalskanaal f 2,50, Steenwijk A f 2, Sybrandaburen f 2, Terneuzen f 10, Thesinge f 2, Tzum f 1, Uithuizen f 2,50, Urk f 5, Utrecht f 10, Varsseveld f 3, Velp A f 2, Voorschoten f 2, Vreeland f 2,50, Wageningen f 1,50, Weesp A f 3, Weesp B f 2, Westbroek f 2, Winschoten f 2, Winterswijk f 2, Wollega f 2, Wommels f 2, Workum

f 2,50, IJlst f 2, Zaandam A f 10, Zaandam B f 2, Zalk f 2, Zeist f 2,50, Zierikzee f 3, Zuidhorn f 2, Zuidland f 2, Zutphen f 2, Zwolle f 5.

Van Particulieren: Ds. J. V. te Sprang f 1, E. d. V. f 0,50, G. K. f 0,50, J. K. f 1, Mr. A. W. v. B. C. f 10, O. S. f 5, J. J. B. f 1, Dames v. B. C. f 5, allen te Utrecht; A. J. S. te Voorhuizen f 2, Ds. A. J. T. te Vorden f 1, Wed. A. S. te Watergraafmeer f 1, K. D. te Willemstad f 5, A. v. N. te Zwijndrecht f 1,50.

Hiermede zijn de jaarlijksche bijdragen verantwoord. Nog enkele verwacht ik. Zeer hoop ik nu elke week een flink bedrag aan giften te mogen verantwoorden. Want, zoo dit niet het geval is, zullen we met een groot tekort moeten sluiten.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdijk, 10 Maart 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Wegens ongesteldheid van den Penningmeester deze week geen opgave.

Postwissels uit de Leek, de Lier, Hoorn, Heinoord, Aalten, Weesp en Burum zijn door hem ontvangen.

Namens den Penningmeester
van de Theologische School.

Zwolle, 15 Maart 1902.

Voor de Zending op Soembu.

Coll. der Geref. kerk te Deventer A	f 16,26
„ „ „ „ Zuidwilde (Gr.)	15,77
Uit het „busje van C.” Weeber te Uithuizen	1,25
J. Wijngaarden te Niezijl, coll. bij een Zangnive-der Zangveren. van Niezijl te Kommerzijl	1,74
Ds. Hummel te 't Zandt	1,—
H. Bandringa te Zevenhuizen, Zendingh. der Jongel.-veren.	7,50
H. Waterink te Bergentheim van de Jongel.-veren.	6,05
E. Ufkes te Winschoten, coll. Jaarl. der Jongel.-veren.	11,50
Ds. Dijkstra te Smilde van de Zangveren.	5,—
H. Eleunis te 't Zandt van de Jongel.-veren.	2,—
M. Velthuis te Bedum, gev. in de coll.	2,50
Ds. Syphens te Delfzijl van T. B. te M.	25,—
Ds. v. d. Werf te Grootegast, coll. Jaarl. der Jongel.-veren.	3,12

J. DUURSEMA, Quaesitor.

Uithuizen, 17 Maart '02.

GERUSTSTELLEND.

Op de bedenking, dat de Vrije Univer-siteit haar standpunt ten opzichte van de Overheid eerlang misschien door het aanvaarden van subsidie en door het verkrijgen van den effectus civilis belang-rijk zou moeten wijzigen, heeft de He-raut een geruststellend antwoord gege-ven, waarvan dezerzijds met dankbaar-heid wordt kennis genomen.

De Heraut toont, niet alleen een open oog te hebben voor de gevaren, welke aan het ontvangen van staatssubsidie verbonden zijn; maar zij is ook van oordeel, dat Art. 3 van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs het aanvaarden van elke subsidie, welke de Vrije Universiteit afhankelijk zou maken van een „buiten haar staand gezag, beslist en onvoorwaardelijk verbiedt.

Dat Artikel houdt toch in: De Vereeniging trekt hare inkomsten uit schenkingen, erflatingen, contributiën van leden en begunstigers en andere mid-delen. Zij mag die echter niet aanwenden, wanneer daarvan voorwaarden verbonden zijn, die haar of hare scholen van een buiten haar staand gezag in eenig op-zicht afhankelijk zouden maken, of die om andere redenen, naar het oordeel des bestuurders, aan te groote bezwaren onder-hevig zijn.

Nadat de Heraut dit Artikel aange-haald heeft, laat zij nog volgen: Prof. Bavinck kan dus gerust zijn. Elke subsidie, die de Vrije Univer-siteit afhankelijk zou maken van een buiten haar staand gezag, kan door haar niet aanvaard worden.

Voor een schotel linzenmoes verkoopt ze haar vrijheid niet.” Bij de overweging van dit antwoord vergeten wij niet, dat de Heraut geen officieel orgaan is van de Vrije Univer-

siteit of van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, en dus hier alleen namens zichzelf spreekt. Ook hebben wij er rekening mede te houden, dat, vooral wanneer het op de beurs en op eer en aanzien in de wereld aankomt, de prac-tijk het gewoonlijk wint van de theorie; de geest is soms nog wel gewillig, maar het vleesch is menigmaal zwak. En dan is geen artikel, hoe zuiver en beslist ook, in staat, om den stroom van het leven te keeren.

Maar ofschoon we dit alles geen oog-enblik uit het oog wenschen te verliezen, verklaren wij toch gaarne, dat het ondu-belzinnige antwoord van de Heraut ons ten hoogste heeft verblijd. Wij laten ons door haar geruststellen. Indien de Vrije Universiteit straks, als ze onder zekere voorwaarden subsidie en effectus civilis van de Regeering verkrijgen kan, aan het in Art. 3 der Statuten omschre-ven standpunt getrouw blijft en handelt in den geest van de Heraut, dan is het ernstig bezwaar vervallen, dat door de Bazuin te berde werd gebracht.

Dat zij dit bezwaar opwierp, had eene bijzondere reden, welke, indien ze voor openbare mededeeling vatbaar was, ook ongetwijfeld door de Heraut in hare geldigheid zou erkend worden. Voordat de Bazuin over het Advies duidelijk en onomwonden zich uitspreken kon, was opheldering noodig.

Want wij zijn opnieuw bezig, om te onderhandelen over de vereeniging van Theol. School en Theol. Faculteit. Wij stellen voor de zooveelste maal pogingen in het werk, om aan de gedeeldheid in de opleiding een einde te maken. En door vele broederen wordt thans aan de kerken de raad gegeven, om de Theol. School als zelfstandige inrichting op te heffen en de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit te erkennen als hare opleidingschool.

Om dit te kunnen en te mogen doen, moeten de kerken duidelijk weten, wat zij aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en aan de Vrije Universiteit hebben. Zij moeten op goede gronden kunnen verwachten, dat na aanneming van het Concept-contract de twist over de opleiding voorgoed, ten minste voor vele jaren, rusten zal en niet terstond, ter oorzaak van eene wijziging in de verhouding tusschen Vrije Universiteit en Overheid, opnieuw ontbranden zal.

Wie het Advies onderteekeut en steunt, doet dat en kan dat alleen doen in de onderstelling, dat het niet korten tijd, nadat het door de kerken is opgevolgd, weder gewijzigd moet worden, omdat het strijden zou met voorwaarden, welke eventueel door de Regeering aan het Bijzonder Hooger Onderwijs gesteld zullen worden voor het uitkeeren van subsidie en het erkennen van graden. En als het Concept-contract mocht wor-den aangenomen, is de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Vrije Univer-siteit zedelijk gebonden, om alle voor-rechten en voordeelen, die de Staat misschien straks zal aanbieden, af te wijzen, indien ze in strijd mochten zijn met het Contract, dat tusschen haar en de kerken bestaat.

Daarom hebben kerken en Vereeniging beide wel te overwegen, wat ze doen. Beide zijn tot een keerpunt gekomen, dat voor de toekomst van groote be-teekenis kan zijn. De kerken binden zich niet alleen aan de Vereeniging, maar de Vereeniging bindt zich ook aan de kerken. Zal die band haar niet hin-deren, wanneer ze straks voor hare School, onder zekere voorwaarden, be-langrijke voordeelen van de Regeering ontvangen kan?

Doch de beantwoording dezer vraag laten wij voorloopig aan de Vereeniging over. Wij nemen met dankbaarheid

acte van de verklaring, dat elke subsidie, die de Vrije Universiteit afhankelijk zou maken van een buiten haar staand gezag, door haar niet kan aanvaard worden.

In de verwachting, dat de voorwaar-den, onder welke de Vrije Universiteit door de Regeering straks met andere Hoogere-cholen gelijk gesteld zal worden, geen inbreuk zullen of mogen maken op het Contract, dat thans misschien tusschen kerken en Vereeniging gesloten zal worden, doen wij onzerzijds onze handteekening onder het Advies gestand en raden wij de kerken aan, om overeen-komstig dit Advies aan de gedeelde opleiding een einde te maken.

GEHEEL-ONTHOUDING.

Eenige weken geleden heeft Ds. Dier-manse, ijverig lid van de Gereformeerde Vereeniging voor drankbestrijding, eene brochure geschreven ter Wederlegging van Bedenkingen tegen de Geheel-onthouding, die, schoon wat zwaar van stijl, toch om de warme overtuiging en den diepen ernst, waarmede het begin-sel der Geheel-onthouding nieren bespro-ken wordt, in onze kringen de aandacht verdient.

Er is in dit geschrift zeer veel, dat bij alle bestrijders van de schrikkelijke drankzonde in onzen tijd, hoe zij overi-gens ook over het beginsel der Geheel-onthouding mogen oordeelen, hartelijke instemming zal vinden.

Daartoe behoort in de eerste plaats, dat de Heilige Schrift nergens het ge-bruik van gegiste en dus van min of meer alcohol bevattende dranken ver-biedt. De geachte Schrijver stelt dit zelf op bladz. 100 v. met een zevental be-wijzen in het licht, en leidt eruit af, dat de alcohol in gegist vruchtensap bij werkelijk matig gebruik en in hoeveel-heden, die met de kracht en gezondheid

van het menschelijk lichaam niet in strijd zijn, niet schadelijk is.

Ten tweede staat vast, dat wijn, bier en andere alcohol bevattende dranken geen gewone voedingsmiddelen, en dus geen levensbehoeften zijn, maar weelde-artikelen, genotmiddelen, gelegenheds-dranken, waarvan het geregeld, dage-lijksch gebruik reeds om die reden te veroordeelen is. Zij behooren naar de beschouwing der Schrift tot die dingen, welke de mensch bij gelegenheden ge-bruiken mag, maar waarvan zij nooit dan in zeer bijzondere gevallen (bijv. 1 Tim. 5 : 23) zegt, dat hij ze gebruiken moet.

En ten derde laat de Schrift er geen twijfel over, dat het in sommige geval-len voor iemand ten plicht kan zijn, om, hetzij ter wille van zichzelf, hetzij ter wille van anderen, van sommige dingen, die op zichzelf niet ongeoorloofd zijn, zich te onthouden en dus op dit punt zichzelf te verloochenen. Voor een dronkaard is geheelonthouding in de meeste gevallen volstrekt noodzakelijk, omdat hij door aangeboren of verworven neiging zoo zwak is, dat hij anders aan de verleiding geen weerstand kan bieden. En Paulus zegt, dat het goed is, geen vleesch te eten noch wijn te drinken noch iets, waaraan een broeder zich stoort, of geërgerd wordt, of waarin hij zwak is.

Maar de Schrift somt de gevallen niet op, waarin zulk eene onthouding nood-zakelijk is. Zij geeft een algemeen regel aan, maar gaat op bijzonderheden niet in. Zij is geen wetboek, en geen handleiding voor casuïstiek. Zij laat het aan de Christelijke conscientie over, om uit te maken, wanneer zulke bijzondere gevallen intreden.

Vandaar dan ook, dat de voorstanders der geheel-onthouding de noodzakelijk-heid van deze slechts kunnen betuigen

met een beroep op de ernstige omstandigheden, waarin wij leven. De ware, Christelijke onthouding, zoo schrijft Ds. Diermanse bl. 25, 26, is niet iets normaal, maar zij is er om een nood, een gevaar, dat somtijds aanwezig kan zijn. De hedendaagsche onthouding is noodig geworden met het optreden van het eigenlijke alcoholisme, dat is sedert de alcohol die wereldmacht werd, die hij in onze dagen is.

Maar wij de noodzakelijkheid der geheel-onthouding alzo niet aan een rechtstreeksch gebod Gods wordt ontleend, doch op eene beschouwing der tijdsomstandigheden wordt gebouwd, kan er onder broeders verschil van meening over bestaan, zonder dat daarom de een het recht ontvangt, om den ander te oordeelen. Als de geloovigen van alle zonde en dwaling bevrijd waren, zouden zij op een gegeven oogenblik altijd klaar en duidelijk weten, hoe zij te handelen hadden. Maar wij dit niet het geval is, kunnen zij van inzicht verschillen en hebben zij dan elkander in liefde te dragen.

En dit kan bij de vraag der geheel-onthouding in onzen tijd te gemakkelijker geschieden, omdat wij allen overtuigd zijn, dat het alcoholisme een schrikkelijk kwaad is, dat niet ernstig genoeg bestreden kan worden. Daarom verdient het van harte toejuiching, als sommige broeders onder ons zich in het bijzonder geroepen gevoelen, om tegen de drankzonde te getuigen. Wij kunnen niet allen alles doen. Arbeidsverdeling is ook op het terrein van de Christelijke barmhartigheid gewenscht. Met blijdschap zien wij het dus, dat eene Gereformeerde Vereniging voor drankbestrijding is opgericht, om ook in onze kringen de aandacht te vestigen op de lichamelijke en geestelijke verwoestingen, die door den alcohol worden aangericht.

Wel verre van de broeders daarin te belemmeren, roepen wij hun van harte toe: doet wat uwe hand vindt om te doen en doet het met alle macht. Met sympathie slaan wij hun arbeid gade. Wij erkennen, dat die arbeid goed is en noodig, en zullen ons met heel onze ziel verblijden over iederen dronkaard, die door u, al was het ook maar in uwendigen zin, tot bekeering wordt gebracht.

Meer nog, wij allen zijn geroepen in dien strijd tegen eene der grootste zonden onzer eeuw hen te steunen. En wij kunnen en moeten en zullen dat doen, ook al verschillen we met hen over de noodzakelijkheid der geheel-onthouding. Want hoe profijtelijk dit middel in den strijd tegen het alcoholisme naar hunne meening ook zijn moge, het is toch het enige, het voornaamste middel niet. Het is ondergeschikt en komt zeker eerst op de tweede of derde plaats te staan.

Want het middel tegen alle zonde, ook tegen de zonde van het drankmisbruik, is het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus. En dat prediken wij met hen en naast hen. Waar dat Evangelie gepredikt en in oprecht geloof wordt aangenomen, gaat de drankduivel op de vlucht en is er voor onreinheid en onmatigheid, voor brasserij en dronkenschap geen plaats.

Laten wij daarom niet in het bestrijden van elkander op een ondergeschikt punt onze kracht verspilen! Er is gewichtiger arbeid te doen. Voor de Gereformeerde Vereniging voor drankbestrijding blijft er een uitgestrekt veld ter bearbeiding over, ook al ziet ze verder af van bestrijding van hen, die meenen tot geen belofte van geheel-onthouding zich te mogen verbinden.

BAVINCK.

DE VLOEKPSALMEN.

II.

Ligt het op onzen weg, kinderen des Nieuwen Verbonds als wij zijn, om de Vloekpsalmen weer te zingen?

Ze zingen, ja, men mag het, mits in profetischen geest, het oog gericht op den grooten dag, waarop de Christus verschijnen zal om zijne hier tot weduwe geworden bruid recht te doen. Maar waar zijn de zangers, die ze zóó kunnen zingen, zóó, met terzijdestelling van alle verlangens naar verkorsting van den tijd der lankmoedigheid Gods? Ze te zingen om lucht te geven aan persoonlijke wraakzucht zou zelfs gevaarlijk zijn; onwetende zou men er den vloek door inroepen tegen zichzelf. Schuldiger toch dan onze vijanden tegenover ons, staan wij tegenover God. Nu laat God ons zelf de maat kiezen, waarmee wij gemeten willen worden, die van het recht of die van de genade; immers neemt Hij ons de maat uit de hand, waarmee wij anderen meten, om het met haar onszelf te doen. Zoo brengt ons eigen belang mede om genadig te zijn; genade ontvangt slechts, wie genade bewijst.

Deze gedachten treffen wij reeds in de wet zelve aan. De broederliefde mag een nieuw gebod zijn, de vijandsliefde is een oud gebod. Verbodt Mozes niet om toorn te behouden tegen de

kinderen des volks en den broeder in zijn hart te haten, Lev. 19 : 17, 18, ja gebodt hij niet om 's vijands belang ten koste van eigen belang te zoeken, Ex. 23 : 4, 5. Misschien zegt men, dat hier enkel liefde tot den landgenoot geboden wordt. Men vergisse zich niet; de vreemde zij u als een inboorling; gij zult hem liefhebben als uzelf; zoo staat het Lev. 19:34. Jezus heeft in zijn gebod om den vijand lief te hebben slechts zijn amen op de wet laten hooren.

Toch valt het in het oog, dat Jezus verder dan Mozes gaat. Waar het persoonlijke vijanden betreft, houdt Mozes met Hem gelijken gang; met opzicht tot de vijanden der gemeente echter, hen, die God en ons haten, laat Jezus Mozes achter zich. Beperkt het Oude Verbond zich tot het bevel om den algemeenen vijand niet langer met het zwaard te bestrijden dan eigen volksbelang eischt, Jezus laat het zwaard in de scheede blijven; geen ander wapen laat Hij toe dan de liefde. De kinderen des Nieuwen Verbonds mogen den vloek tegen hunne vijanden niet inroepen; zij moeten ze verdragen, ze zegenen, en hun eene plaats geven in hunne voorbidding.

Deze belangrijke wijziging staat in samenhang met de verandering, welke de bedeeling des heils heeft ondergaan. De zedeleer is niet veranderd; maar op andere plichten, dan vroeger op den voorgrond stonden, is thans de nadruk gelegd. De Vloekpsalmen zijn niet veroordeeld, maar, voor een tijd tenminste, ter zijde gezet. Niet het recht toch staat voorop, maar de genade. Genade was er ook onder het Oude Verbond; de belofte Abrahams, die de indiening der wet voorafging, werkte ook onder de wettische bedeeling door; was met het zoenoffer in deze mede opgenomen, en zag Gods ontferming niet op het gebroken hart neder? Maar onder het Nieuwe Verbond, ja, reeds op zijn drempel, in de dagen van den Dooper en van den Christus, heeft genade het eerste woord. Gericht en vergelding liggen in het verschiet, maar genade vult het heden; heden is het de wel-aangename tijd, heden is het de dag der zaligheid. Het Evangelie moet aan alle volken verkondigd; niet, gelijk vroeger, voor een enkel volk slechts, maar voor geheel de wereld is eene bedeeling des heils aangebroken. In zulk een tijdperk is er voor Vloekpsalmen geene plaats. Hier is slechts ruimte voor het gebed der voorbidding, en de tot zegening uitgebreide handen. Voorbiddend, in plaats van vloekend, hing Jezus aan zijn kruis. Zóó stierven de martelaren; wat hun lijden verzoette, 't was de stille hoop, dat het hun beulen tot een zaad des levens worden mocht. Hoe zouden de kinderen des Nieuwen Verbonds hunne vijanden kunnen vervloeken? Ruimte was er voor in de dagen van Elia, toen het Evangelie nog in de wet verborgen, en tot een enkel volk beperkt was; maar nu zou in strijd met zichzelf handelen, wie vervloekte, aan wie hij het Evangelie verkondigde. Wat in Mozes' dagen nooit is gehoord, in onze dagen is het bevolen: te bidden voor allen mensch; welnu, men zinge de wereld dan geene Vloekpsalmen toe, maar drage ze op aan de ontferming Gods.

Er is trouwens op de grens tusschen de oude en nieuwe bedeeling iets geschied, waaruit zich deze belangrijke wending verklaart. Wij weten, dat de wet een slagboom was op den weg der belofte naar hare vervulling, omdat zij over de kinderen der belofte slechts vloek brengen kon. Hier scheen God zelf de vervulling der belofte onmogelijk te hebben gemaakt. Dat is het groote raadsel in Israëls historie; helaas! dat de Jood tot op den huidigen dag niet slechts voor de oplossing, maar zelfs voor het bestaan van dit raadsel blind is! De indiening der wet schijnt heel den raad Gods in verwarring te brengen, en de historie des heils voorgoed te sluiten; zij is de donkere wolk, die den dag, reeds tijdens zijn morgen, dreigt te veranderen in nacht.

Maar ook van dezen nacht is Christus het licht, Hij, die op alle vraagstuk het antwoord, en van alle raadsel de oplossing is. Hij heeft, als vertegenwoordiger zijns volks, ten volle rekening gehouden met den vloek der wet. Hij heeft ons verlost van den vloek, door een vloek te worden voor ons. De vloek ging een geheel anderen kant uit, dan mensch of engel vermoed had; niet den zondaar zocht hij, maar den Heilige, niet ons, maar Hem! De vloek vond Hem, de vloek hield Hem vast; want God zelf had Hem aan den vloek overgegeven. Ontweek Hij den vloek? Neen. Hij gaf zich aan den vloek over, om tot een zegen te worden voor ons. Hij liet de rechten zijner heiligheid niet gelden; stemmelos gaf Hij zich over, om te dienen tot volle handhaving van het geschonden recht, en de volle openbaring van Gods toorn tegen de zonde. Geen de minste genade werd Hem bewezen; hoewel Hij

de Zoon, de Heilige was, zag God in Hem niets dan de vertegenwoordiger der zonde, en handelde Hij met Hem, alsof Hij de zonde zelve was. Daartoe stelde Hij zichzelf beschikbaar: Hij plaatste zich tusschen ons en den vloek. Waarom deed Hij het? God wilde het van Hem, omdat de zonde slechts verzoend en het leven slechts verworven zou worden door een offer, dat evenzeer rekening hield met het feit, dat de wet was overtreden, als met het verbond, dat haar eisch moest volbrachten. Zoo kwam Sinai op Golgotha tot zijn recht. Daarom zwijgen de Vloekpsalmen; rondom den hemel des kruises hoort men het suizen eener zachte stilte; God is er in, tot ons gekomen met zijnen vrede. Het recht, dat Christus' dood eischte, eischt thans ons leven. Genade en rechtvaardigheid weleer gescheiden, gaan thans saam. Elk dezer twee vat den geloovige bij een zijner handen, en veilig wandelt hij, tusschen hen beiden in, zijne hemelsche erfenis tegemoet.

Zoo kunnen dan de Vloekpsalmen begraven? Wan het niet. Wij moeten niet vergeten, dat niemand deel heeft aan den vrede, die op Golgotha tusschen God en de wereld tot stand kwam, dan wie de wapenen van opstand nederlegt, en den Christus te voet valt. Boog zich nu de geheele wereld voor het kruis, dan zou er geen vloek meer tegen iemand zijn. Wij weten echter beter. Vooralsnog ten minste zijn er betrekkelijk weinigen, die hunne tente op Golgotha opslaan. Velen blijven kinderen des Satans te zijn. Wat Sinai nog bedekt hield, wordt op Golgotha openbaar, de volle vijandschap namelijk van den mensch tegen God. Niet God, neen, de mensch is gebleken de onverzoenlijke te zijn; tallozen toch wijzen de hand der verzoening af, die Hij hun over het geslachte Offerlam henen toereikt. Moet zulk eene onverzoenlijkheid den vloek niet wakker roepen? En welk een vloek? Een, waarin de vloek van Sinai zich vereenigt met den vloek van Golgotha. Wie kan zijne zwaarte wegen? Wij hebben gezien, hoe zeker de behoudenis was van den mensch, wiens zaligheid beide door Sinai en Golgotha geëischt werd. Maar hoe vast moet dan de verdoemdis niet zijn van den mensch, die door beide wordt vervloekt, vervloekt door Sinai en vervloekt door Golgotha! Hier blijven zelfs de oude Vloekpsalmen achter de werkelijkheid. Er komt een dag der wrake, waarop dezelfde mond, die het: Vader! vergeef het hun! sprak, zeggen zal: Gaat weg van mij, gij vervloekten! Dan zullen de Vloekpsalmen de gezangen der engelen zijn.

VAN ANDEL.

WAAROM NIET GETEEKEND?

Men vraagt mij van verschillende zijden waarom ik, die in den regel een man van conciliante houding ben, mij heb onthouden van het broederlijk concert in zake het advies-contract om tot eenheid van opleiding te komen. Deze vraag verwondert mij te minder, nu mijn niet-onderteekenen van dat advies in de *Herant* en andere bladen zoo eigenaardig welwillend wordt ingeleed, dat het schijnt alsof aan mijne onthouding niet veel betekenis behoeft gehecht te worden.

Deze omstandigheid noopt mij temeer om nu althans kort de redenen mede te deelen, die mij tot deze houding, zonder eenige overhaasting, hebben geleid.

Inderdaad, ik ben nimmer een tegenstander geweest van het streven naar eenheid van opleiding in universitaire richting, waarbij de wetenschap wordt gebaat, het heilig recht der Kerken wordt gehandhaafd, haar welbegrepen welzijn wordt beoogd. Maar ik acht die eenheid noch voor den vrede der Kerken, noch voor den bloei der wetenschap beslist noodzakelijk, en velen zouden er nu niet zoo voor ijveren, indien maar niet hier en daar, bedekt of niet bedekt, soms in strijd gehandeld werd met hetgeen ons de Heere o. a. in Filipp. 1:12-14 op het hart bindt. Bovendien, ik houd, naar den Woorde Gods, de eenheid van opleiding voor een kwestie van minder betekenis dan die van de eenheid der Kerken. Een betekenende scheure in de Geref. Kerken zou ik niet over hebben voor de gebrekkige oplossing in 't contract voorgesteld. En ik vraag met allen ernst: zijn de Kerken nu rijp voor een oplossing als waarvoor thans wordt geadviseerd, omdat enkele voorgangers, ondanks het besluit der jongste Generale Synode, de kwestie weer met haast koortsachtig ijver aan de orde stelden, alsof ondergang den Kerken bedreigde? Of zou nog niet waar zijn, dat, al zou door stemmenmeerderheid in de kerkelijke vergaderingen de loslating van Gymnasium en Theol. School verkregen kunnen worden, het toch slechts op verbeurte van al die liefde en steun zou komen te staan, welke voor het beantwoorden aan onze roeping onmisbaar zijn? Neen, strijdens matheid vind ik geen geoorloofden drang om maar te accepteren, en vree al een zeer slechte

leidsvrouw. Vooral als de Kerken, *om te beginnen*, reeds zooveel moeten prijsgeven. Daarom moeten de Kerken met een kalm gemoed en met een helder oog beoordeelen of zij voor dit compromis de Theologische School te Kampen over hebben. Ik kan er alsnog niet voor adviseeren.

Van mijne bezwaren, van welke ik aan 't eind van de vergaderingen der Broeders, uit hoofde van den korten tijd, die ons restte, slechts een enkel kon noemen, geef ik thans, zij 't samengevat, de voornaamste. Ik ga daarbij, althans in hoofdzaak, uit van het standpunt, dat wij Hoogleraren van de Theol. School verleden jaar in onze „Verklaring“ etc. aldus omschreven:

„Om al deze redenen zijn wij... eenparig van overtuiging, dat de Geref. Kerken in dezen tijd en onder de huidige omstandigheden hare eigene opleidingsschool niet „mogen prijsgeven“... „tenzij de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs „geheel van standpunt verandere en de „Theol. Faculteit in die verhouding tot de „Geref. Kerken ga staan, waarin thans de „Theol. School te Kampen tot haar is gesteld.“

Werd nu in 't ontwerp-contract daaraan, bijzonderheden daargelaten, voldaan, dan zouden wij werkelijk tot een compromis komen, „waarbij“ om met Dr. B. te spreken, „van weerszijden, met behoud van beginselen, het een en ander toegegeven wordt om eenheid en vrede te verkrijgen.“ En de Kerken zouden dan „waartoe“ eene eenheid van opleiding verkrijgen, die in haar wezen duurzaam stand kan houden en daardoor juist tot rustige ontwikkeling der vereenigde stichting en vreedzaam bloei der Kerken zou medewerken. Doch in 't advies-contract wordt daaraan niet voldaan. Want

1°. die eenheid zou juist daardoor waar en duurzaam zijn geweest, omdat alsdan de Kerken hare Theol. School te Kampen, zij het gewijzigd, in de Theol. Faculteit als „de School der Kerken“ en, zij het verzwakt, als haar „eigen inrichting“, zouden bewaard hebben, en dat niet bloot nominaal, maar reëel, niet slechts in schijn, maar in wezen.

Doch dit contract spreekt in art. 1 wel even terloops als onverhoeds van die School (min correct nog al van de Theol. School!) der Kerken in verband met de wederkerige benoeming van de *tegenwoordige* Hoogleraren van School en Faculteit tegelijk. Maar van een daaraan voorafgaande omschrijving van de éne inrichting, die, naar wezen en doel „tegelijk de School der Kerken en de Theol. Faculteit der Universiteit is“, daarvan wordt in het contract niet gesproken. Zou zulk een omschrijving van wezen en doel in andere contracten van dien aard zeker niet ontbreken, hier is ze uit het oorspronkelijke ontwerp verhuist naar Art. 1 der „Adviezen en mededeelingen“, die niet tot het contract behooren. In 't contract bestaat de School niet. Voor mij is dat gebrek, in verband met de gevoelens van andere Broeders, betekenend genoeg!

2°. Hetzelfde is 't geval met de dubbele hoedanigheid van de Hoogleraren in de Theol., zoowel van thans als van later, welke zij anders naar dat wezen en doel der vereenigde inrichting zouden verkrijgen. Hunne, uit die hoedanigheid voortvloeiende rechten en verplichtingen worden wel in andere artikelen van 't contract ondersteld of omschreven. Doch van den tweevoudigen grond ervan, in verband met het tweezijdig karakter der éne inrichting, is werkelijk in 't contract met geen woord melding gemaakt. Slechts in Art. II van de „Adviezen en mededeelingen“ is van die „dubbele qualiteit“ met even zoovele woorden sprake. Maar ook dit art. werd ter elfder ure buiten 't contract gebracht. Dit is een niet minder betekenend verschijnsel!

3°. Zouden de Kerken, indien een advies in den geest van het bovengenoemde compromis der vijf Hoogleraren ware gegeven, werkelijk en onverkort handhaven „haar recht van benoeming, schorsing en ontslag van de Hoogleraren in de Godgeleerdheid“, gelijk het zeer juist door één onzer is genoemd. Maar bij dit ontwerp-contract geven de Kerken in art. 3 dat betekenend recht beurtelings prijs, terwijl zij bovendien en in art. 3 en in art. 7 (schorsing) in de uitoefening van haar recht door Curatoren of Directeuren eener particuliere Vereniging laten beheerschen en remmen, en aan dezen in art. 8 (ontslag) zelfs dezelfde rechten toekennen als zij, de Kerken, voor zich bedingen. En dit alles geschiedt terwijl door de handhaving van dat heilig recht der Kerken, gelijk voor eenigen tijd nog is uiteengezet, „de eenheid, de vrijheid en de zelfstandigheid der Universitaire wetenschap niet wordt „verbroken“, en den voorstanders der Vereeniging voor H. O., met een beroep op Calvijn en Dr. A. Kuyper Sr., werd toegevoegd: „Laat, naar een tusschen Kerken en Vereniging te sluiten verdrag, de benoeming van de Professoren in de Theologie „naar de Kerken over, en gij hebt de eischen „naar het heden erkend en de rechten der „toekomst gehandhaafd!“ Waarom dan ook thans niet de benoeming, de schorsing en het ontslag der Hoogleraren aan de Kerken

gewaarborgd, Curatoren der Vrije Universiteit gehoord?

4°. Zal nu, zonder dat „de Vereeniging geheel van standpunt verandere“, volgens art. 4 van 't contract aan de Hoogleraren, die thans aan de Theol. School zijn of later aan de vereenigde inrichting zullen benoemd worden, de verplichting worden opgelegd, dat zij, behalve de Formulieren van Eenigheid — ook nog zullen onderteekenen de verklaring in art. 1 der „Instructie voor de Hoogleraren“ van de Vrije Universiteit voorgeschreven, dat zij „het in art. 2 der Statuten aangegeven standpunt aanvaarden“. En dat zal geëischt worden niettegenstaande, bij het jarenlange geschrijf over art. 2 der Statuten, telkens bleek, dat de wel begrepen inhoud ervan niet gedeckt wordt door de formeele uitdrukking en dus onwaar is; niettegenstaande laatst nog werd betoogd, dat die „formule onvolledig, onduidelijk en onwetenschappelijk is“; niettegenstaande door ons, Hoogleraren van de Th. School, ten vorigen jare eenstemmig is verklaard, „dat op het standpunt der Vereeniging confessioneel en wetenschappelijk met elkander in strijd zijn!“

Toch zou dat art. 1 dier Instructie wel degelijk veranderd kunnen worden ('t zal immers zelfs spoedig in een ander opzicht gewijzigd worden?) Ook wordt in art. 2 der Statuten volstrekt niet geëischt, dat men juist in een anderen zin dan door onderteekening van de Formulieren van Eenigheid zal aanvaarden de Geref. beginselen uit Gods Woord afgeleid en naar de Belijdenis van de Geref. Kerken verklaard of tot ontwikkeling gebracht. En desniettemin zal nu, *tenzij de Kerken het verhoeden*, ons Hoogleraren, die nu aan de Theol. School zijn, en hen, die later door de Kerken zullen begeerd worden, maar bezwaar hebben in die verklaring — om benoemd te kunnen worden aan de vereenigde Inrichting opgelegd worden om door een plechtige belofte ons op een zodanig artikel te verbinden met al de mogelijke g volgen van dien? Want wel mag bij mogelijk conflict, volgens het bepaalde bij art. 7 v. h. contract, de ongelukkige commissie van enquête (art. 11 Reglem. v. d. Algem. Vergad. der Vereeniging) voor Hoogl. in de Theologie niet toegepast worden; wel zal naar dat art. 7 schorsing wegens afwijking in de leer etc. slechts van (de Curatoren van) de Kerken uitgaan. Maar toch kunnen Directeuren en Curatoren der Vereeniging, gebruik makende van art. 6 v. h. contract, van de Statuten der Vereeniging en van hunne eigen Instructie, heel wat moeite veroorzaken en iemand zedelijk onmogelijk maken in verband met dat in art. 2 der Stat. min helder omschreven „standpunt“ der Vereeniging, gelijk straks is geschetst. Derhalve vragen wij: Mogen de Kerken de door haar reeds benoemde of later begeerde Hoogleraren, die deze bezwaren deelen, daaraan opofferen? En bovendien, ook al zou de Gen. Synode, volgens art. 46 v. h. contract, „vrijheid“ geven „de verklaring te onderteekenen“, dit kan niemand van gewetensbezwaren ontheffen op 't heilig terrein van geloften. Alleen de Vereeniging kan het struikelblok wegnemen, zoo ze wil.

5°. Is het een fout m. i. dat in 't contract niet is opgenomen als overgangsbepaling art. VII der Adviezen en meded. Niet hier, maar in 't contract zelf behoort zulk eene gewichtige bepaling van finantielen aard en voortdurend karakter.

6°. Doch vooral heb ik zeer ernstig bezwaar tegen wat ik in verband met art. 12 v. h. contract, maar noemen zal de onvastheid en de onvolledigheid van 't contract. Of beteekent het om zoo te zeggen niets, dat het contract elk oogenblik kan opgezegd? Reeds op zichzelf beschouwd is eene Vereeniging zwak, wisselvallig. Maar hoezeer vermeerderd niet het gevaar voor de Kerken in zake de opleiding tot den dienst des Woords, indien de Vereeniging telkens, als zij haar zin niet verkrijgen kan, het contract opzeggen kan en dus tot verandering dwingen? Men vergeet niet wat wij reeds beleefden ondanks een met groote meerderheid door de Gen. Synode van Gr. genomen besluit; dat, om met de *Bazuin* te spreken, de Kerken *om te beginnen* nu reeds een deel van het zeggenschap over de opleiding hebben af te staan; dat enkele art. van het ontwerp-contract van Br. Klaarhamer, waarmee andere invloedrijke Broeders instemmen, reeds op meerdere eischen in de toekomst wijzen, zoodat er toch geen rust komt. Bovendien, waar is de bepaling, die voorziet in geval van verschil tusschen Vereeniging en Kerken over uitlegging of toepassing van eenig artikel v. h. contract? Inderdaad, er is reden te herhalen: „De Kerken mogen zich wel tien maal bedenken eer zij de opleiding tot den dienst des Woords laten varen“....

Ten slotte nog een enkel woord in verband met het mogelijk verkrijgen van subsidie en den effectus civilis voor de Vereeniging. Terecht werd daarop

door Dr. B. gewezen als op „een ernstig bezwaar.“ De jongste *Herant* meent, dat er van de zijde der Vereeniging geen gevaar is voor het aanvaarden van subsidie. Doch ook ik ben daarop nog niet zoo gerust. 't Is zoo verleidelijk als een subsidie van, laat ons stellen, 20 tot 30 mille 's jaars kan verkregen worden. De Vereeniging heeft nog wel niet openlijk „gebedeld,“ maar zij staat voor een „reuzentaak,“ en er is zooveel geld noodig om die te volbrengen! En bovendien, het „ernstig bezwaar“ was mede aan 't verkrijgen van den effectus civilis ontleend. Daarover zweeg de *Herant*. Naar 't verkrijgen ervan wordt, en terecht, reeds lang begeerig uitgezien. Maar kan men 't zich werkelijk voorstellen, dat de Vereeniging een en ander van den Staat zou kunnen verkrijgen zonder zekere waarborgen? Geeft niet hetgeen thans reeds door de Regeering als voorwaarde in uitzicht gesteld wordt tot nadere bevestiging van 't voor de Vrije Gymnasia verkregen promotie-recht, een betekenende waarschuwing? De Staat kan niet altijd in de wet bepalen wat wij theologen zoo gemakkelijk ons voorstellen als zekere oplossing van bezwaar. Leerde ons de geschiedenis van 't vrije lager onderwijs niet reeds zeer veel? In elk geval, laat de Kerken ook daarom te meer voorzichtig zijn. Het Gymnasium kan, vooral als er uitzicht komt op subsidie van enkele duizenden, gemakkelijk onder zekere voorwaarden overgedaan worden aan een Vereeniging. Maar dat de Kerken toch bij voorbaat wel en goed zorgen, dat ze, indien ze op zulk een compromis willen ingaan als waarvan nu sprake is, niets prijsgeven van de opleiding tot den dienst des Woords, alvorens zich verzekerd te hebben, dat zij met deze direct noch indirect komen in eenige afhankelijkheid van den Staat.

De Kerken staan voor een hoogst gewichtige beslissing. Zij hebben even goed het recht om dit ontwerp-contract te verwerpen of daarin veranderingen, zij 't met wijs overleg, aan te brengen als de adviseerende Broeders om het als advies aan te bieden. Van den eisch: „aannemen of verwerpen“ mag, kan hunnerzijds tegenover de Kerken geen sprake zijn. Dat ook andere Broeders 't recht hebben een ander advies ter overweging aan te bieden, behoeft geen betoog. *) Geve God, die rijk is in barmhertigheid, den Kerken bijzondere genade en licht om in deze hoogst gewichtige aangelegenheid een juist en gelukkig besluit te nemen!

M. NOORDTJZ.

Kampen, 12 Maart 1902.

*) Mochten ambtsdragers en leden, die het in hoofdzaak met mij eens zijn, meenen dat het voor zulk een advies voordig is na 't Paaschfeest te Utrecht samen te komen tot nader overleg, dan kunnen zij mij een bescij van instemming toezenden vóór den 21sten dezer.

Geref. Zondagschoolver. Jachin.

Aan de leden en afdeelingen der Gereformeerde Zondagschoolver. „JACHIN“, alsmede aan de bij haar aangeslotene corporatiën wordt hierbij gemeld, dat de eerstvolgende vergadering van het Hoofdbestuur, zoo de Heere wil, gehouden zal worden op *Woensdag 2 April e.k.* Afdeelingen en corporatiën, die geldelijken steun van „Jachin“ begeeren, gelieven zorg te dragen voor tijdige inzending der haar toegezondene en door haar ingevulde circulaire. Voor den goeden en geregelde gang der zaken is het zeer wenschelijk, dat de aanvragen om steun intijds inkomen en alle tegelijk, n.l. op de vergadering in de Paaschweek, kunnen behandeld worden, waarom het Bestuur in vroeger tijd reeds besloot, op later ingekomen aanvragen — tenzij er buitengewone omstandigheden mochten bestaan — geen acht te zullen geven. Toekenning van geldelijken steun geschiedt alleen, indien de aanvraag is geschied door invulling van een formulier, dat bij ondergeteekende, voor wie 't niet mocht ontvangen hebben, verkrijgbaar is.

De 1e Secret van „Jachin“, P. ORANJE,

Amsterdam, 15 Maart 1902.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door Mej. J. Hoff, Delfshaven: van de Meisjes-V. „Tabitha“ f 1,—
Van J. v. d. B., postmerk Meppel 2,50
Door C. D. Wiersma, Minnertsgr. a. van de Geref. Jongel.-V. Spr. 1: 7a f 2,50
Mej. M. v. d. Berg: van de Jongedochters-V. „Een ding is noodig“, te Schiedam f 2,50
T. de Jong, te Blija: van de Geref. J.-V. f 1,—

Aangezien er op den postwissel geen nadere aanwijzing stond, kan niet worden gemeld, of het van de Jongelings- of van de Jongedochters-V. was.

S. A. v. d. Hoorn, Oudshoorn: van de Jongel.-V. „Petrus“, aldaar f 2,50
Van M. v. d. Kuijl, Slikkerveer - 10.—
Uit meer dan één postwissel of brief bleek duidelijk, dat de gift een antwoord was op de toegezondene circulaire, hetwelk ons bijzonder verblijdt.

Als nu alle circulaire's zóó worden begroet, als door sommigen is geschied, dan hebben wij een zeer rijken oogst te verwachten; want niet alleen alle ons bekende Jongelings- en Jongedochters-Vereenigingen, maar ook vele particulieren hebben er een ontvangen, of kunnen er een verwachten. Voor al het ontvangene onzen hartelijken dank. *Rijnsijk, 14 Maart 1902. E. KROVELD.*

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. Dreigende gevaren voor het godsdienstig en kerkelijk leven. — De wereld in de kerk te brengen en het Christendom te verwereldlijken is steeds een middel in de hand des duivels, om de kerk te verzwakken en haar invloed op de wereld te verminderen. Dit gevaar dreigt ook in Amerika. Het is opmerkelijk, dat tegelijkertijd in onderscheidene bladen tegen dit gevaar gewaarschuwd wordt. Die waarschuwing deelen wij mede niet alleen om de wereld te verminderen, brengen, wat in Amerika geschiedt, maar niet minder om tegen dergelijk kwaad te waken.

Dr. Oggel te Orange City, Redacteur van „de Volksvriend“, schrijft in dit blad:

De kerkeraad van een Baptisten-gemeente te Williamsport heeft het navolgende krasse besluit genomen:

„Bij dezen verbieden wij het houden van fairs (kermis) festivals (feesten) en suppers (avondgastmalen) ten doel hebbende het verzamelen van geld tot instandhouding der gemeentelijke belangen. Wij gelooven, dat het bijeenbrengen van gelden langs dezen weg voor het geestelijk leven der gemeente hinderlijk is, en dat het in strijd is met den Schriftuurlijken weg van bijdragen voor Gods zaak, en dat het verkoopen van kaarten voor zoodanige doeleinden een schadelijke zaak is.“

De Algemeene Synode der Lutherse kerk te Easton gehouden nam het volgende besluit:

„Het is het gevoelen van deze vergadering, dat kerkelijke fairs en festivals geen weldadigen invloed uitoefenen op het Christelijk leven.“

Een Episcopale gemeente in één onzer groote steden betuigt het volgende:

„Weg met alle fairs en bazars. Weg met alle entertainments, waarvan het doel is, om gelden te verzamelen tot instandhouding der gemeentelijke belangen en behoeften. Wij hebben ons te verlaten op de beloften en rechtstreekse inschrijvingen der gemeente.“

Dr. Oggel voegt bij deze mededeelingen een ernstig en waardig protest tegen al die z.g.n. kerkelijke kermis en feesten. Van zulke krukken mag men zich niet bedienen, om de financiën der gemeente te steunen. De Heere heeft den blijmoedigen geveer lief en op elken eersten dag der week moet ieder voor de gemeente wegleggen, naar dat hij welvaren verkregen heeft.

Wie alleen geven wil, als hij eerst zijn maag gevuld of een prettigen avond gehad heeft, verstaat zijn Christelijke roeping niet. Wie geld voor de gemeente verzamelt door fairs en festivals, beledigt God, want hij meent, dat de zaak des Heeren geholpen moet worden door de wereldsche dingen.

Dit is niet te veel gezegd. Al is het in dezen in Nederland nog niet als in Amerika, toch heeft men hier ook den voet reeds op dien verkeerd weg gezet, want bazars ter voorziening in den nood der armen en tot stijving van de kassen van Christelijke scholen zijn reeds bekend. Barmhertigheid bewijzen op deze wijze is niet uit het rechte beginsel en leidt tot allerlei wereldsche praktijken.

In „de Hope“ deelt Ds. Ossewaarde mede, dat de Zondagsheiliging in Amerika ook afneemt. In New-York is November j.l. een zekere noemde „Reform-partij“ in het bezit der stadsregering gekomen. Onder de vorige regering was er menige klacht gehoord, dat vele wetten zooals tegen dronkenschap, spel en ontucht niet werden gehandhaafd, omdat zij, die geroepen waren de wetten te handhaven, zich lieten omkopen.

De mannen der nieuwe regering willen aan die omkooprij een einde maken door eenvoudig enkele wetten op te heffen, omdat zij volgens hun meening niet uit te voeren zijn. In de eerste plaats willen zij de Zondagswet wijzigen en de saloons (kroegen) op Zondag openen van 's namiddags één tot 's avonds elf uur.

Hierdoor zou voldaan worden aan den wensch van 200.000 inwoners van New-York. Velen hunner zijn uit verschillende landen van Europa gekomen en waren gewoon een deel van den Zondag in een biertuin genoegeijk door te brengen; de heeren van de Reform-partij meenen, dat men hun gebruiken en gewoonten uit Europa meegebracht niet moet minachten en daarom hun gelegenheid geven om die in hun nieuw vaderland aan de hand te houden. Dat zou, zoo zeggen zij, ook nog dit voordeel hebben, dat de omkooprij zou ophouden.

Een zonderlinge redenering voorzeker. Ds. Ossewaarde wijst op het groote gevaar, dat door het voorbeeld van New-York over geheel Amerika komen zal en overal het gebod des Heeren zal ter zijde gesteld worden. De omkooprij kan zeer goed anders ophouden, wijl zij niet plaats had, toen President Roosevelt, burgemeester van New-York was.

De schrijver zegt, dat in de 20 jaren, die hij in Amerika verkeerd heeft, de Zondagsheiliging sterk vermindert is en men meer en meer afwijkt van het gebod des Heeren.

In „de Wachter“ geeft Ds. G. D. de Jong een uittreksel van een artikel uit een tijdschrift, dat handelt over de vermindering van het kerkbezoek. De schrijver wijst er op, dat er iets anders noodig is dan de prediking des Woords, om het volk te bewegen ter kerk te gaan. In vele kerken is muziek en zang de hoofdzaak en zijn muzikant en zangers de hoofdpersonen, zoodat de prediker des Woords beneden hen staat. Door advertenties in dagbladen en door strooibijlatten worden de menschen uitgenoodigd in de kerk te komen.

De schrijver gaat de oorzaken na van dit treurig verschijnsel en zegt, dat de hoofdoorzaak is gebrek aan geestelijk leven, wijl dit altijd de eerste oorzaak is van misstanden in het kerkelijk leven. Verder noemt hij als oorzaken van dit verschijnsel: gemis aan overtuiging. Wij leven in een tijd van twijfel en onzekerheid, wat ook op den kansel waargenomen wordt. Om van de onbeschaamde aanvallen op de grondwettigheden des Christendoms te zwijgen, is er ook vele predikers een gevoel van onzekerheid met betrekking tot deze hoofdwaarden. Over die dingen, waarover volkomene zekerheid diende te wezen, wordt gesproken, alsof hare betekenis nog gezocht moet worden, zoodat

er gevraagd wordt, wat is Gods Woord, wat is zonder verlossing, wedergeboorte enz.?

In de tweede plaats wordt genoemd het nalaten van de prediking des Evangelies. De prediking wordt ijdel en onvruchtbaar, omdat het Evangelie niet gepredikt wordt als de macht Gods tot zaligheid. Sommigen brengen een verwaterd Evangelie, want zij verkondigen een algemeen Vaderschap Gods, waardoor in het wezen der zaak de verzoening en de daarmede in verband staande waarheden worden geloofchend. Vandaar ook het geroep in de Presb. kerk om herziening der belijdenis.

Anderen houden inplaats van de prediking des Woords lezingen over politiek, wetenschap, letterkunde enz., en onder degenen, die aan den Bijbel nog de eereplaats laten, zijn er, die den Bijbel meer beschouwen als een letterkundig product dan als Gods Woord. Hij is voor hen een verzameling van aantrekkelijke geschiedenissen, schoone gedichten en uitnemende zedelezen, zoodat de groote waarheden van zonde en verlossing op den achtergrond geplaatst worden.

In de derde plaats wordt genoemd het vele bijwerk aan den leeraar. Er wordt van de predikanten zooveel en zooveel werk gegericht voor maatschappelijke en andere zaken, dat er of geen tijd voor de voorbereiding der prediking overblijft of allerlei sociale en maatschappelijke belangen op den kansel besproken worden.

Ds. de Jong zegt van deze opmerkingen, dat zij den duim op de zeere plek leggen, maar hij kan er bijvoegen, en met dankbaarheid erkennen, dat de bediening des Woords over het algemeen nog gewild wordt in de Hollandsche gemeenten van de Reformed Church en de Christ. Geref. kerk. Hij voegt er evenwel bij, dat hij zich vergist, die meenen mocht, dat men in die kringen gerust kan zijn. SCHOLTEN.

Ingezonden.

Welverwaarde Zeergeleerde heer en broeder in Jezus en Christus.

In N°. 6 der *Bazuin* schrijft U.E.W. een stuk over Gezondheidszekerheid. Ik ben blij, dat gij deze zaak eens ter sprake brengt. Want veel onkunde en twijfelmoedigheid heerscht er helaas thans aangaande dit punt bij velen in de geloovige kringen. Naar mijn inzicht zijn veel predikers en schrijvers uit vroegeren en ook uit onzen tijd van deze onkunde en twijfel de oorzaak. Want alhoewel God de Vader in het Paradijs reeds aan Adam, toen hij geen enkel teken of vrucht der verkiezing openbaarde, den Satan-Overwinnaar beloofde en openbaarde, en Jezus Christus bij zijn heengaan van deze aarde, nadat Hij den toorn Gods, die uitgestrekt was tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts, gedragen had, zijne Apostelen beval: Gaat henen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen, en de belofte er bijvoegde: die geloofd zal hebben zal zalig worden; alhoewel de Heilige Geest Paulus drong, Hand. 18: 5, den Joden van Corinthe (die meer teekenen van verharding dan van boetvaardigheid toonden) te betuigen, dat Jezus de Christus is; en alhoewel de Apostelen zich heerlijk van hunne opdracht hebben gekweten, zoodat een Paulus zelf getuigt: de nood is mij opgelegd en wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig, en hij zelfs aan een der gemeenten schrijft: Christus is u voor de oogen geschilderd geweest, en de Roomsche kerk als eene verbarsterde voortzetting der Apostolische kerk nog grooten eerbied voor het kruis als het symbool der verzoening toont — niettegenstaande dit alles openbaard zich toch in den loop der eeuwen sommige predikers, die zulk een Evangelie-prediking veel te ruim vonden; men vond den lastbrief van Jezus veel te ruim.

Men begon te redeneren uit de verkiezing, en leerde, omdat alleen de uitverkorenen zalig werden, dat het maar paalen voor de zwijnen werpen was, wanneer men op het voetspoor der Apostelen voortging. Neen, zóó leerde men: Jezus heeft alleen voor de uitverkorenen voldaan en daarom is het vruchteloos, zoolang iemand geen teken der verkiezing of hebbelijkheid des geloofs openbaart, hen tot Christus te noodigen. Vervolgens filosofeerde men, alsof de toorn Gods deelbaar was. Christus had alleen voor de uitverkorenen geleden; werden nu allen geroepen om in Hem te gelooven, dan moest Hij ook voor allen voldaan hebben; want God kon wegens zijne rechtvaardigheid de zonde niet tweemaal straffen, eerst in den Borg en later in den verworping. Alsof men nooit gelezen had, dat Jezus in Matth. 25 tot zijn vijanden zegt: Ik ben hongerig geweest en gij hebt mij niet te eten gegeven enz.; alsmede Hebr. 10: 29 waar ook het Nieuw-Testamentische oordeel verkondigd wordt, niet omdat ze in Adam verdoemelijk en naar Gods rechtvaardig oordeel tot de verworping behoren, maar omdat ze zich aan Christus vergrepen hebben.

Evenals ten tijde van Noach de Ark plaats genoeg aanbod voor allen, die op de prediking van Noach acht wilden geven, zoo ook is de verzoening door Jezus aangebracht, groot genoege om de wereld te verlossen, wanneer ze zich als verloren tot Hem wendt. Ook zou ik niet denken, dat het voor Jezus verlichting van straf zou geweest zijn, wanneer Hij alleen slechts voor de Apostelen had behoeven te lijden.

Ook de Catechismus door U.E.D. aangehaald wordt jammerlijk misbruikt. Zondag Zeven wordt door velen beschouwd, als waarin het welwezen des geloofs behandeld wordt, terwijl de Zondagen, vooral Zondag 5 en 6, beschouwd worden, alsof een bekrommend zondaar aan het woord is. Men schijnt alzo te vergeten, dat het niet alleen een Leerboek maar ook tevens een Geloofsbelijdenis is, zoodat blijkt uit Zondag 1, het eerste antwoord. Verzoekt Paulus de gemeenten voor hem te bidden, ook in onze dagen is zulks noodzakelijk, opdat zij het Woord der waarheid allen recht mogen snijden; en dat de Aquila's en Priscilla's zich opgewekt mogen gevoelen om de Apollosen, en die in sommige

opzichten nog beneden hen staan, den weg Gods bescheidenlijker uit te leggen.

De Gereformeerde Geloofsbelijdenis, gegrond op de Heilige Schrift, zegt zoo terecht, dat we onze zaligheid buiten onszelf in Christus moeten zoeken. Velen daarentegen leeren, dat we ze in ons als vruchten des Geestes moeten zoeken, en naardien deze werkingen of vruchten des Geestes heden veel en morgen minder zijn, in diezelfde mate ook de Zekerheid des Geloofs; ja de tekst wordt soms door predikanten misbruikt: Welgelukzalig, hij die gedurig vreest. Ook zijn zulke predikers zeer inconsequent; in hun aardsche bestaan zijn ze wars van lijdelijkheid, evenzoo inzake verkiezingen op politiek gebied; maar geldt het de eeuwige belangen der ziel, dan is het omgekeerd; dan is de mensch een stok of blok gelijk en de tekst moet dienst doen: zoo min een moorman zijne huid of een luipaard zijne vlekken kan veranderen, evenmin gij.

H. I. W. TE RAA.

Winterswijk, 25 Febr. 1902.

HET RECEPT ERGER DAN DE KWAAL.

Het bovenstaande is de indruk van duizenden in den lande over het Advies voor Ineenstemming der Theol. School met de Vrije Universiteit. Een geforceerde eenheid in naam, maar een geregelementeerde tweedheid in werkelijkheid zal het gevolg zijn, als de a.s. Arnhemse Synode het advies opvolgt. Hoe zullen dan straks de uitspraken der Generale Synoden van Dordrecht, Middelburg, Groningen en Arnhem tegen elkaar vloeken. Een Eigene Lichtheid der kerken voor opleiding der dienaren des Woords was en bleef roeping, plichtsbetrachting en één der Bedingen voor de beide kerkgroepen, een „Conditio sine qua non“, en als dit ontwerp wordt aangenomen, dan is de Eigene Lichtheid weg. Daarenboven de kerken verlangen zoodoende zich tot een contract met een particuliere Vereeniging en naar den traant van een handelsmaatschappij tracht elk der contractanten het leeuwendeel in de firma te krijgen, en als over eenigen tijd het de Vereeniging niet langer bevalt, zegt zij zonder vorm van proces het bondgenootschap op, en waar vroeger Haglar uit de tent werd verwezen ter wille van Sarah, daar zal dan door Hagar Sarah uit de Theologische tente worden verwijderd, medeneemende een flesch water met een bolle brood. Immers het is een compromis, een van weerszijden opzeggbaar contract en geen Stichting. Ik vrees, dat als de Universiteits-mannen blijven drijven en doordrijven, de schisma van vroeger maar kinderspel zal zijn bij hetgeen dan gebeuren zal. Eer het te laat is, zou een protest-meeting zeer gewenscht zijn. Mannen broeders! bezint, eer gij begint met proeven, ter wille van een particuliere Vereeniging!

Driekwart der broeders ondertekenaars van nu spraken in 1899 vóór en op de Gron. Synode: „het voorstel-Bavinck is de uiterste grens, die getrokken mag worden“. Daarin bleef de zelfstandigheid der Eigene Lichtheid gewaarborgd, maar in dit voorstel is de Eigene Lichtheid als zoodanig weg. Nogmaals broeders! bezint, eer gij begint. Het recept is erger dan de kwaal.

W. DIEMER.

Boekaankondiging.

E. Nijland, Japan en de Japannezen. Nijkerk, G. F. Callenbach.

Er zijn, zoo begint de heer Nijland het eerste hoofdstuk van dit boek, weinig landen in den laatsten tijd zoo druk besproken als Japan, niet enkel door staatslieden en handelsmannen, maar ook door wijsgeeren, staats-huishoudkundigen en geleerden uit alle deelen der wereld. Dit is volkomen naar waarheid gezegd en werd in de laatste weken nog bevestigd door het tractaat, dat tusschen Engeland en Japan werd gesloten. Het boek van den heer Nijland verschijnt daarom te rechter tijd en brengt ieder, die van dit merkwaardige land iets meer wil weten, gemakkelijk en aangenaam op de hoogte. Achtereenvolgens bespreekt de heer Nijland het land, de geschiedenis, de omwenteling van 1868, den tegenwoordigen toestand, den oorsprong, den aanleg, het karakter, het familieleven, de zeden en gewoonten, den godsdienst van het Japanse volk en ten slotte ook nog de Christelijke Zending. Het is een nuttig boek, dat den Schrijver op den dank van vele lezers aanspraak geeft.

Fer Vrijheid en Rech. Eene heldin onder de helden van Zuid-Afrika door J. Keuning. Rotterdam, D. A. Daamen.

Uit dit verhaal spreekt op iedere bladzijde de warme sympathie, die de Schrijver gevoelt voor de moedige strijders, die in Zuid-Afrika den strijd tegen Engeland hebben ondernomen, in den naam en voor de zaak van vrijheid en recht. En die sympathie doet hem verhalen met opgewektheid; hij is in zijn onderwerp thuis, hij leeft erin, en doet er zijne lezers in medeleven. Zijne figuren zijn zeer gelukkig gekozen, de Engelschgezinde boer Mr. Porter, zijne Boerengezinde dochter Marie, de heldin van het verhaal, haar verloofde Christiaan Pieters en vooral ook de oude Kaffer Klaas, die aan „Oom Tom“ herinnert, houden door de geschiedenis van het eerste gedeelte van den oorlog heen de aandacht van den lezer geboeid.

Heur. Bredius, Kerstzegen en andere schetsen. Nijkerk, G. F. Callenbach.

De kleine schetsen van Heur. Bredius gaan niet diep, maar ze zijn eenvoudig en lief. Ze zijn meest alle aan het leven in de pastorie en in de gemeente ontleend en doen dit gelukkig van eene andere en betere zijde kennen, dan de meeste producten der nieuwe literatuur.

Enka. Vereenigd. Rotterdam, Daamen 1901.

De verhalen in dezen bundel kenmerken zich niet door nieuwheid van onderwerp of

fijnheid van karakterteekening. Het zijn gewone geschiedenissen, maar zij getuigen op eenvoudig-schoone wijze, van den rijkdom, den vrede en den troost van het Christelijk geloof en doen deze helder uitkomen tegenover de armoede van het ongelooft. En tegelijk dringen zij aan op een praktisch Christendom, dat Jezus' woorden niet alleen hoort maar ze ook doet en de echtheid des geloofs uit de werken bewijst.

R. Freudenberg, Dr. David Livingstone, een levens- en karakter-schets. Nijkerk, G. F. Callenbach.

Dit werk vormt het tweede deel van den vijfden jaargang in de Christelijke Bibliotheek, welke bij den heer Callenbach te Nijkerk het licht ziet en neemt in de Bibliotheek eene welverdiende, eervolle plaats in. Het is eene belangwekkende levens- en karakter-schets, welke de heer Freudenberg daarin van den beroemden doctor-reiziger-zending Livingstone geeft. Zij laat zich aangenaam lezen, houdt de aandacht gespannen van het begin tot het einde, vermijdt te groote uitvoerigheid aan de eene zijde en geeft toch aan den anderen kant een helder inzicht in de betekenis van Livingstone's ontdekkings-reizen. Ook de verhouding van Livingstone tot de Boeren wordt duidelijk en onpartijdig in het licht gesteld. Wij bevelen het boek gaarne aan. Hier is eene historie, die schooner en leerzamer is dan vele romans.

Aan Moeders school en van Moeders lippen door Mary Wood Allen. H. J. den Boer, Baarn.

Ieder onder weet bij ondervinding, hoe moeilijk het is, om op de vraag van het kind naar zijn oorsprong een antwoord te geven, dat tegelijk aan de waarheid en aan de kiesheid voldoet. Mevr. Allen zet in dit boekje op sobere, eenvoudige, kiesche wijze uiteen, hoe naar hare meening zulk eene vraag van het kind, bepaald door de moeder dient beantwoord te worden. Een algemeene regel, die slaakt te volgen ware, zal zij daarin wel niet willen geven; men heeft in dezen met allerlei omstandigheden te rekenen. Maar toch is het aan alle ouders aan te raden, om van de ernstige wijze, waarop de Schrijfster deze teedere zaak behandelt, kennis te nemen.

Voorjaarscatalogus 1902. Zondagschool-uitgaven en Feestgeschenken.

Wat deed Jezus voor u en wat doet gij voor Hem? Een woord tot kinderen bij het herdenken van den dood en de opstanding des Heeren door Betsy, 3e druk.

Het Bloemenweide. Een Paascheverhaal door Betsy, 2e druk.

Het ware Leven. Een Paascheverhaal door Betsy.

Een Paaschplaat in zwartdruk en in kleurendruk, voorstellende tafereelen uit de opstandingsgeschiedenis.

Op bovenstaande nieuwe uitgaven van den heer Callenbach te Nijkerk vestigen wij gaarne de aandacht van alle onderwijzers en onderwijzeressen. Uit den Catalogus kunnen ze een ruime, voordelige keuze doen.

RAYNCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd: HUMAN BRINKMAN,

beroepen Predikant te Oldemarkt

MARIA WILLEMINA VOLKERS.

KAMPEN,

14 Maart 1902.

Huwelijksvollekking D. V. 2 April.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader en Grootvader JAN VAN WICHEN, betuigen wij hiermede onzen hartelijken dank.

Uit aller naam,

WED. J. v. WICHEN—KENK.

AMSTERDAM,

21 Maart 1902.

Den 24en Maart u. s. hopen onze waarde Oom en Tante Jan Bekius en Grijetie J. Broers hunne 25-jarige Echtvereeniging te herdenken. Namens hunne Nichten, M. BEKIU. A. BEKIU. MIDLUM, Maart 1902.

PSALM 27: 7 ber. Heden ontsiep zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader

Rommert Postema,

in den onderdom van ruim 66 jaar.

WED. K. GROENEVELD—POSTEMA.

L. POSTEMA.

S. POSTEMA.

R. POSTEMA—DE BOER.

SNEK,

3 Maart 1902.

Heden overleed zacht en kalm onze geliefde Echtgenoot en Vader

Marten H. Hoekstra, in den ouderdom van bijna 75 jaar.

Het vaste vertrouwen, dat hij is ingegaan in de eeuwige ruste, lenigt onze smart

J. SCHUILENGA-
WED. M. HOEKSTRA,
en Kinderen.

SURHUIZUM,
12 Maart 1902.

Heden behaagde het den Koning zijner kerk, uit ons midden tot zich te nemen onzen oudsten mede-broeder Opziener

M. HOEKSTRA, in den ouderdom van ruim 75 jaren. Met ijver en vreugde mocht hij lang en tot het laatste toe arbeiden in den wijngaard des Heeren. Zijn heengaan was vrede. Nu geniet hij de rust, die daar overblijft voor het volk Gods.

Namens den Kerkeraad der
Geref. kerk,
S. COUPERUS, Voorz.
R. KOK, Scriba.

SURHUISTERVEEN,
13 Maart 1902.

Na eene korstondige ongesteldheid ontviel ons onze broeder

Gerrit Jan Nijhuis, sinds Nieuwjaarsdag j.l. Diaken onzer kerk. Hij mocht sterven in hope tot ons aller vertroosting, maar inzonderheid voor de Weduwe en hare Kinderen.

De Kerkeraad der Geref. gem.
van Hermse A.,
G. DOEKES, Pr.
J. PADDING, Scr.

HEEMSE,
13 Maart 1902.

Heden overleed te NIEUW-
VENNIP (Haarl. meer), in de blijde
hope des eeuwigen levens, in
den ouderdom van bijna 77
jaren, onze geliefde Vader, Be-
huwd- en Grootvader, de Heer
Jacob Vriesman Nomes,
laatst weduwnaar van Mej. TUN-
TJE VERSLUIS.

Uit aller naam,
J. NOMES JACZS.
WEESP,
16 Maart 1902.

Heden behaagde het den Heere van onze zijde weg te nemen, na een langdurig lijden, afschijn nog onverwacht, onze geliefde zorgzame Echtgenoot en Moeder

M. Hummelen-
REUKMA,

in den ouderdom van 47 jaren
In den vroegen morgen van den rustdag ging zij de eeuwige Sabbatsrust haars Heeren in.

Deze wetenschap troost ons in onze diepe smart

M. HUMMELEN, v. d. M.

LANGE- (R. K. M. HUMMELEN,

SLAG, v. d. M.

M. HUMMELEN-SMIT.

W. HUMMELEN.

EMMEN, 16 Maart 1902.

Heden overleed, in de hope des eeuwigen levens, zacht en kalm, na een smartelijk doch geduldig lijden van bijna 3 maanden, onze zeer geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer

J. H. Zwaveling, in den ouderdom van 64 jaar en 6 maanden.

Zeer zwaar treft ons dit verlies, doch de vaste hoop, dat hij thans juicht voor den troon Gods, lenigt onze diepe smart.

Namens de Kinderen en Behuud-Kinderen,

A. ZWAVELING.

J. ZWAVELING—HESSELS.

A. ELEVELD—SCHEERMAN.

J. ELEVELD.

N. ZANTINGE—ZWAVELING.

JOH. ZANTINGE.

J. BALLAST—ZWAVELING.

E. BALLAST.

E. KOOLSTRA—ZWAVELING.

R. KOOLSTRA,

COEVORDEN,
18 Maart 1902.

Heden overleed na een langdurig, smartelijk doch geduldig lijden, onze geliefde Broeder en mede-opziener

JAN HARM ZWAVELING, in den ouderdom van ruim 64 jaar.

Eerst als diaken, daarna als ouderling heeft hij de gemeente jarenlang met al zijne gaven en krachten getrouw gediend. In hem verliezen wij een voorbieder, een pilaar der kerk.

Hij is heengegaan in het bewuste, onwankelbare geloof, dat hij zijns getrouwden Zaligmakers Jezus Christus eigendom was, beide in leven sterven. Dit is ons tot troost in het zoo smartelijk verlies.

Namens den Kerkeraad,
Ds. K. OUSSOREN, Praeses.
G. MEPPELINK, Scriba.

COEVORDEN,
18 Maart 1902.

Heden nam de Heere, tot onze diepe smart, onze innig geliefde Echtgenoot en Moeder

Grietje Berkmeijer,

in den leeftijd van 44 jaren op het onverwacht tot zich, nadat zij enkele uren van te voren aan een welgeschapen meisje het leven had geschonken

Mede namens de Kinderen,
G. A. BOSCH.

ZWOLLE,
17 Maart 1902.

Gevraagd een flinke DIENSTBODE.

Loon 120 gld. met 3 jaarlijksche verhoogingen van 20 gld. De kosten voor de overkomst en voor eens per jaar naar huis te gaan worden vergoed. Adres: Mevr. G. S. TENSEN-HAGEN-BEEK; 12 Kleerkoperstraat te Brussel.

DIENSTBODE

gevraagd tegen Mel. Kl. gezin. Wasch in huis. Adres: Ds. DALHUIJSEN, NIEUWERKERK a/d IJSEL.

Met het oog op de uitbreiding in den loop van dezen Zomer, wordt op de Stichting „DENNENoord“ te Zuidlaren

een ECHTPAAR

van Geref. belijdenis, niet ouder dan 45 jaar en zonder kinderen, om als HUISVADER en HUIS-MOEDER aan het hoofd van een Mannenpaviljoen te staan.

Brieven worden ingewacht en informatie verstrekt door den Geneesh. directeur

DR. P. WIERENGA.

De Ger. gemeente te Zuidhorn vraagt f 1800

op obligatie, rentende 4 procent, liefst tegen 12 Mei 1902.

Namens den Kerkeraad,
P. BAKKER, Scriba.

De Kerkeraad van de Geref. kerk te ALMKERK, zeer voldaan over het nieuwe Kerkorgel door den Heer PROPER te KAMPEN geleverd; zijnde door verschillende deskundigen aller-gunstigst beoordeeld, beveelt in alle opzichten genoemde fabrikant met alle vrijmoedigheid tot het leveren van Kerkorgels aan.

Namens den Raad der Geref. kerk te Almkerk,
W. N. DE LEEUW, Scriba.

Tehuis voor Militairen van Gereformeerden huize, Practijzshoek 4 te 's-Gravenhage.

KENNISGEVING.

Aan Jongelingen of Ouders en Voogden, wier Jongelingen met Maart a.s. te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld.

De Vereeniging voor samenkomsten van MILITAIREN van Gereformeerden huize vestigt bijzonder uwe aandacht op ons Tehuis en verzoekt beleeft opgave te mogen ontvangen van de namen der JONGELINGEN, die te 's-Gravenhage in dienst worden gesteld, met aanwijzing bij welk deel van het Leger zij worden ingelijfd.

Namens de Vereeniging voornoemd,
C. J. VAN ROODE Jr., Secretaris.

Jan van Nassaustraat 127.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper.

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK, opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Molton deken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citchen, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. vee- ren, geen grooten, 1 tik en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33. en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. vee- ren, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citchen en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veenen tot in de fijnste soorten voor- radig, rembours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veenen 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

Verschenen bij JAN HAAN te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR

J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is ver- schenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f 1.—, 75.

De Boekenwereld.

Voor geschenken aan de nieuwe lid- maten der Gemeente, raadplege men No 1 van

„De Boekenwereld.“

Eene uitstekende handleiding tot het kiezen van boeken voor geschenken, voor Bibliotheeken, voor eigen, gebruik, is

„De Boekenwereld.“

Eene belangrijke verzameling van kinderlectuur, waaronder veel is dat bijzonder geschikt is voor uitdeelingen, vindt men steeds vernield in

„De Boekenwereld.“

Indien men eenmaal een exemplaar aanvraagt bij den uitgever G. F. CAL- LENBACH te Nijkerk, dan ont- vangt men geregeld bij verschijning, gratis en franco

„De Boekenwereld.“

Gids voor ieder die boeken voor zichzelf of voor anderen wenscht te koopen.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen:

De Zekerheid des Geloofs

DOOR

Prof. Dr. H. BAVINCK.

Prijs f 0.65. In Stempelband f 1.10.

Bij elken Boekh. verkrijgbaar.

ER IS

nog voorraad van de Bazuin No. 9. Adres den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij den uitgever G. F. CALLEN-
BACH te Nijkerk verschenen zoo-
even de volgende Zondagsschool-
uitgaven voor het

Paaschfeest:

BETSY. Wat deed Jezus voor

U? 3e druk . . . f 0.05

Het Bloemenmeisje.

2e druk . . . 0.10

Het ware leven . . . 0.15

en een zeer fraaie

PAASCHPLAAT,

groot 54 x 39 cm.

geteekend door A. RÜCKEL.

Prijs f 0.20 voor de uitgave in

kleurendruk.

Prijs f 0.10 voor de uitgave in

zwartdruk.

Men vrage den nieuwen Catalogus (voorjaar 1902), die b-halve de vroeger verschenen Paaschboekjes en andere Zondagsschooluitgaven, de buitengewoon voordelinge voor- waarden vermeldt, waarop boekjes, platen en wandteksten ter uitdeeling verkrijgbaar zijn.

Alle soliede boekhandelaars nemen be- stellingen aan.

Heden verschijnt bij J. H. BOS te Kampen:

VERKLARING

van het Kort Begrip der Christ. Religie, voor onze Catechisanten,

DOOR

G. ELZENGA, v. d. M.

Met eene voorrede van Prof. P. Biesterveld,

8^e form. 190 bladz.,

prijs f 1.— geb. f 1.50.

Alom verkrijgbaar, alsmede na toe- zending van het bedrag rechtstreeks van den Uitgever.

Bij den Uitgever ZALSMAN is ver- schenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hier-

van 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

VEREENIGING

„Christelijke

Bibliotheek“,

gevestigd te Nijkerk.

5e Jaargang.

Heden verscheen deel IV

Japan en de

Japanneezen

DOOR

E. NIJLAND.

Dit werk omvat 9 1/2 vel druks

en komt alzoo den

leden op slechts 47 1/2

cts. Voor niet-leden is de prijs

f 1.— ing, f 1.40 geb.

Nu allerwegen het oog geves-

tigd is op Japan, zullen ook zij,

die geen lid der „Vereeniging“

zijn, dit werk met belangstelling

begroeten. De Schrijver toch

heeft reeds meermalen getoond

op de hoogte te zijn van Oos-

tersche Land- en Volkenkunde.

Zeven platen en een uitslaande

kaart van Japan, verhoogden

zeer de waarde van het boek

Zij die nu lid der Christ

Bibliotheek worden, ontvangen

direct de reeds verschenen dee-

len van den 5en jaargang.

De fraai geillustreer-

de Catalogus is

gratis verkrijgbaar.

G. F. CALLENBACH,

NIJKERK. Uitgever.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver- schenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1.— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Bij den Uitg. K. LE COINTRE te MIDDELBURG is verschenen:

De Heere onze Herder.

Eene verklaring van den 23sten Psalm door Rev.

JOHN. STEVENSON.

Naar den 4den druk uit het Engelsch, vertaald door J. VISSER v. d. M. te SPRANG Met een Voorwoord van Prof. BIESTERVELD, Hoogl. aan de Theol. School te KAMPEN.

Prijs f 1.— Geb. in prachtb. f 1.50.

„De praktische Schrittbeschou- wing“ van STEVENSON maakte in der tijd groten opgang. In 1850 was van Ps. 23 reeds het 16e duizendtal verspreid.

Prof. BIESTERVELD schrijft dien opgang toe aan den echt praktischen, gezond mystieken geest.

Voor al het ontdekkend en vertroos- tend element treedt in zijne behandeling op den voorgrond.

PAASCHFEEST.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

De gemeenschap

der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.

Prijs f 1.40, geb. f 1.80.

Zeer geschikt voor geschenk bij het a.s. Paaschfeest, ook voor hen die voornemens zijn belijdenis des geloofs af te leggen.

Bij D. A. DAAMEN te Rotterdam zal eerstdaags ver- schenen:

Tien Maanden in een „Vrouwenkamp.“

Het Leven en Lijden van een

Boerengezin in Transvaal,

door WILHELMINA RIEM VIS.

Ten einde van dit aangrijpende verhaal, dat ften bevat, een ruime verspreiding te bevoor- deren, zal de prijs worden gesteld op slechts ongeveer 90 cents en voor de intekenaars der Bibliotheek voor Hoofd en Hart nog lager.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver- schenen:

DENKT AANUWEBELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofs- belijdenis.

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22 1/2 Ct. 25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17 1/2 Ct. 100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent. Bij getallen tegen verminderden prijs.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door Ds. G. de Walle te Koudum f 26;

door Ds. A. D. C. de Kok te Nieuw-Hel-

voet f 9

Aan Collecten: (voor de Theol.

faculteit):

Van de Geref. kerk te Hattem (1901)

f 12,28; van idem te Strobos f 7,50;

van idem te Grijpkerke f 3,69 1/2;

van idem te Zevenhuizen f 4,69 1/2;

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 28 Maart 1902.

Dag. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd / dat gij woont
in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Jorl II : 1a, Blaast de Bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

N. B.! Men wordt verzocht om al hetgeen dhr. C. Mulder voor *De Bazuin* ontving (n.l. Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers) vanaf heden aldus te adreſseeren:

„Aan de Redactie van DE BAZUIN te Kampen.”

En wat voor *Het Kerkblad* bestemd is:

„Aan de Redactie van HET KERKBLAD te Kampen.”

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat 25 Maart j.l. na gehouden onderzoek tot Candidaten in de Theologie bevorderd zijn de Studenten:

G. Diemer cum laude, wiens adres is te Schoon-
oord en
J. J. Tangsma, adres te Stiens.

Namens het College v.d.
M. NOORDTJII, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ARNHEM 18 Maart 1902. Ds. L. Kuiper van Hoogeveen heeft voor de roeping van de Ger. kerk te Arnhem A be-
dankt.

Namens den Kerkeraad,
M. A. HAFMANS, Scriba.

GRIPSKERK, (Gr.) 19 Maart '02. Zondag 16 Maart werd onder leiding van onzen Consulnt den Welerv. heer Ds. Folkerts met alle stemmen alhier bij de Gerf. kerk beroepen de
Eerw. heer G. H. A. v.d. Vegte, Candidaat van Langeslag. Dat de Heer des oogtes, die ook dezen broeder straks in zijn wijngaard zal uitstooten, moge bewerken, dat we weldra het verblijdend bericht ontvangen, dat hij heeft besloten om de roeping op te volgen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
S. v. D. SLUIS, Scriba.

BEDUM, 19 Maart 1902. Heden werd door den kerkeraad, van de gemeente A het volgende drietal predikanten opgemaakt. Alfabetisch: Dr. H. Bouwman, Hattum; Ds. A. Doorn Franeker; Ds. C. B. Schoemakers, Groningen.

Namens den Kerkeraad,
M. VELTHUIS, Scriba.

DIRKSHORN e. a. 20 Maart '02. Beroepen tot Herder en Leenaar bij de Gerf. kerk alhier, de Eerw. heer G. H. A. van der Vegte, Candidaat tot den H. Dienst te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
W. RUS, Scriba.

BAARLAND, 24 Maart 1902. Heden, na den middaggodsdienst, maakte onze geliefde Leenaar, de Welerv. heer Ds. G. J. Hek-
kert, de gemeente bekend, dat hij de roeping naar de Belg. Evang.
Zendingakerk had aangenomen. Bekrone de Heere dit besluit met zijnen zegen en doe Hij ons in zijn heiligen wil berusten.

Namens den Kerkeraad,
J. P. ALLAART, Scriba.

WOMMELS, 25 Maart 1902. De Kerkeraad der Gerf. Kerk te Wommels heeft besloten, geen collectanten aanbeveling te geven, die niet minstens 3 weken te voren bericht hebben gedaan van hun komst. Zonder aanbeveling door of vanwege den Kerkeraad worden de collectanten niet door de gemeente ontvangen.

Namens den Kerkeraad,
A. S. VISSER, Scriba.

MARKEN, Maart 1902. De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te Marken brengt langs dezen weg zijn hartelijken dank aan alle zusterkerken, die in antwoord op zijn circulaire van Juni l.l. door groter of kleiner bijdragen in den financiëlen nood dezer kerk voorziening hielpen aanbrengen. De Heere heeft ons gebrek willen vervullen. Hij vergelde uit

genade ook dit werk der liefde, aan deze kerk betoond.

Namens den Kerkeraad voord.,
J. P. KLAARHAMER, v. d. m.
K. VISSER, Scriba.

TERWISPEL, Donderdag 23 Jan. was voor de Gerf. kerk van Terwispeel een dag der vreugde. Deputaten der Classis Heerenveen hadden hoofdzakelijk voor ingezamelde liefdegaven daar een kerkgebouw gesticht en droegen dit aan haar over. Een van hen, Ds. Sybrandy, hield daarbij een schoone rede over Ps. 84 : 2, 3. De langbegeerde nieuwe kerk was nagenoeg vol mensen, maakte een uitnemenden indruk en werd met dankbetuiging aanvaard. Des avonds kwam wederom een groote schare feestelijk bijeen. Er bestond reden tot vreugdebedrijf. Een zeer arme gemeente ziet zich door weldadigheid van broeders en zusters van elders en door veel arbeid van Deputaten een nette en deugdelijke vergaderplaats bezorgen.

Allereerst Gode de eer, ook hiervoor, dat, als weer en regen niet tegenhouden, de kerk vol loopt. Maar voorts wenschen wij aan allen, die dit gebouw hielpen verrijzen, openlijk onzen dank toe te brengen.

Nu moet hieraan worden toegevoegd de mededeeling, dat Deputaten nog ruim f 200 te weinig hebben om de kerk geheel te kunnen betalen. Zij zouden zoo gaarne het ontbrekende spoedig ontvangen en zullen dan daarna publiek bekend maken: het is genoeg. Broeders en Zusters, zoudt gij nog een gave voor dit doel kunnen en willen missen? Penningmeester voor deze zaak is de heer P. A. Smilde te Heerenveen.

Nog zij gemeld, dat de Kerkeraad van K. van Ooijen te Gorredijk ontving f 10 voor nieuwe lampen in de kerk.

Namens den Kerkeraad der

Gerf. Kerk te Terwispeel,
G. NOORDHOFF, Praeses.
J. RUITER, Scriba.

Terwispeel 19 Maart 1902.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Gerf. kerken in de Classis Dordrecht zal D. V. worden gehouden den 30sten April en, zoo noodig, den 1en Mei.

Stukken en punten voor 't Agendum worden ingewacht bij den eerstondergetekende vóór of op 15 April a.s.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk

van Heerjansdam,
Ds. D. POL, Pres.
T. v. GEMERDEN, Scriba.

Heerjansdam, 25 Maart '02.

Classis Enumatil.

Vergadering D. V. Woensdag 30 April. Stukken voor de Agenda moeten vóór 9 April gezonden worden aan Ds. W. H. Folkerts te Nijzijl.

H. SCHOLTEN, Corr.

PROVINCIEËN.

Prov. Synode in Overijsel.

Om te voldoen aan den wensch van enkele broeders zal D. V. de vergadering worden gehouden op den 11 Juni en wordt intezending der stukken verwacht vóór den 4 Mei.

Men wordt verzocht van deze verandering nota te nemen.

J. BOSCH Cz., Ser.

Provincie Groningen.

De Prov. Synode van Groningen wordt D. V. gehouden Woensdag 11 en zoo noodig Donderdag 12 Juni in de Ebbingekerk te Groningen voormiddag 10 uur.

Rekendag Dinsdag 10 Juni voormiddag 10 uur. Stukken voor de Agenda met de namen en woonplaatsen der afgevaardigden met bunne secundin te zenden bij den ondergetekende vóór 15 Mei.

H. SCHOLTEN, Prov.-Corr.

Zuidhorn.

ONTVANGSTEN.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Oldekerk	f 5,27	Silvolde-Gendingen	f 2,25
De Lier	7,16	Varssveld	11,—
Hoorn	6,32	Vorsten	5,37
Opperdoes	7,52	Winterswijk	1/2 c. — 7,29
Urk	25,—	"	11,58
Andijk	18,58	's Graveland	" — 1,02
Enkhuizen	32,88	Weesp B	" — 2,19
Medemblik	4,62	Muidenberg	" — 0,72
Rijsoord	5,—	Muiden	" — 0,97
Aalten A	17,57	Huizen	" — 3,15
" B	17,93	Nederhorst d. Berg	" — 1,29
Barchem	3,43	Naarden	" — 3,58
Doeburgh	4,57	Weesp A	" — 5,28
Doetinchem	2,73	Gerkesklooster	4,60
Geesteren-Gelselaar	17,05	Brielle	6,36
Homburg	3,—	Heeg	13,80
Lochem	3,75	Randwijk	2,37

Contributies en Giften.

Door Ds. H. J. Heida Ez te de Leek, Corr. Cl. Enumatil, de contrib. uit Zevenhuizen, Corr. L. Benwijn Hz, van Ds. C. W. de Vries f 1, J. Bandringa f 1, J. Hangelbroek f 1, H. Pool f 0,50, Tj. Bandringa f 0,50, E. Bossinade f 0,50, Wed. F. Rodenboog f 0,50, G. Appelhof f 0,50, A. v. d. Heide f 0,50, D. Leistra f 0,25, G. Rodenboog Jr. f 0,25, L. Benwijn Hz. f 0,25, Wed. Alkema f 0,25, G. Buist f 0,25, Wed. v. Dijk f 0,25, J. Veenstra f 0,25, Wed. Pijper f 0,25, G. Cazemier f 0,25, J. Huizinga f 0,25, K. Akkers f 0,25, Hendrik Buist f 0,25, J. Cobes f 0,25, G. van Wijk f 0,25, A. van Wijk f 0,25, E. Venema f 0,25, Jac. Bonnema f 0,25, W. Mulder f 0,25, W. Hollander f 0,25, Joh. Hummel f 0,25, C. v. d. Ploeg f 0,40.

Door Ds. A. H. Nieboer te Burum, Corr. Cl. Kollum, de contrib. van Ds. v. Limmen te Gerkesklooster f 1.

Van Ds. J. Smallegange te Brielle, contr. f 1.

Door dhr. J. Bührmann te Amsterdam, de contrib. uit Amsterdam van B. J. Lindeboom f 50, Jonkv. E. J. A. de Martini Buijs f 25.

Ingekomen gift bij dhr. Goldschmeding f 5.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 22 Maart 1902.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Renting, 2 giften in de coll. te Winters-
wijk ex port f 6,95
Doeburgh, B. DE MOEN,
24 Maart 1902. Quaestor.

N. B. Vermelding in „de Bazuin” geschiedt
alleen op verzoek.

Voor de Zending op Soemba.

Ds. Krohne te Zoutkamp van een vriendin	f 1,—
Ds. Smitt te Assen, 1/2 coll. der Ger. kerk	35,—
Ds. Ploos van Amstel te Zwolle, gev. in de coll.	
f 1 en f 2,50	3,50
Id. van J. en J. Marsman uit het spaarpotje	1,—
Id. van de Jonged.-veren. Maria en Martha	8,70
Id. busjes v. d. meisjes Helwig	5,60
Ds. Kuiper te Heerenveen van de Jonged.-veren.	
Dorcas	4,—
Ds. Fokkens te Stadskanaal, gev. in de coll.	5,—
D. Friezenberg te Westereyden, coll. jaarf. Zang- veren.	4,52
Mej. T. Boanema te Middelstum van de Centa- veren. der Jonged.-veren.	75,—

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 24 Maart '02.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van Ds. v. Loon te Amsterdam gevonden in de
coll. der diaconie Gerf. Kerk. f 2,50
Van Mej. M. Brinkman-Baarschers namens den Zus-
terkrans: „Zant aan alle wateren” te Zutphen n 3,—
Van O. J. Sangers te Oosterend (Fr.) n 1,—

Met vriendelijke aanbeveling,

N. KOOPS,

Rotterdam,
24 Maart 1902.

Oostvestplein 65.

BIBLIOTHEEK.

Na de in Nr. 30, 1901, opgegeven boekwerken

ontvangen wij in dank voor de Bibliotheek:

1. Van den Schrijver: Soembaneesche Woorden-
lijst door W. Pos.
2. V. d. S. De betekenissen van de Gereformeerde
Bijbel en voor de Wetenschap, rede gehouden op
den Theol. Schooldag te Kampen, 2 Juli 1901 door
Dr. Bouwman, predikant te Hattum.
3. V. d. S. De Profeet Daniël door C. v. Proos-
dij v. d. m. le Deel. Leiden D. Donner 1901.
4. Orgaan van de Christelijke Vereniging van
Natuur- en Geneeskundigen in Nederland. Onder
redactie van L. Bouman te Loosduinen e. a. Afh. 12

Vanwege mijn lichaamszwakte door de Curatoren-
verg. 3—5 Juli l. l. van dezen arbeid ontslagen
zijnde, dien ik tot mijn spijt niet voltooid kon, zóó als
ik er mij had op toegelegd, — breng ik hiermede
aan Prof. H. Bavinck, — die, sinds Prof. v. Velzens
emeritaat in 1890 Bibliothecaris zijnde, en sedert 1897
als directeur der Portefeuille-werken van het Prof.
college, voor mij onmisbaar was — mijn hartelijken
dank toe voor ZEws. bereidwillige inlichtingen en voort-
durend onvermoeid en nauwgezet toezicht, dat, blijkens
mijne ondervinding dezer vijf jaren, bij zooveel
anderen professoralen arbeid niet genoeg kan gewaar-
deerd worden.

Tevens mijn dank, voor de hulp in de laatste
maanden, aan den

**W. ed. heer W. de Vries, te Kam-
pen, Sablonière-kade 34,**

aan wiens adres men voortaan alle aanvragen be-
treffende de Bibliotheek gelieve te richten.

C. MULDER.

Kampen,

21 Maart 1902.

PASCHEN.

Wat had Christus met den dood
uit te staan? Hij was het leven zelf,
dat alles deed leven. Wie was in
recht op het leven Hem gelijk? Als
Zoon van God rustten alle rechten
Gods mede op Hem; gehoorzaam als
Zoon des menschen kon hij leven en
heerlijkheid voor zich opeischen.

Aangemerkt echter als drager van
onze zonde, is Hij het recht om te
leven kwijt. Zijn leven wordt Hij
schuldig aan de gerechtigheid; het
gericht eischt het als losprijs voor
ons.

Hoe zal Hij het recht om te leven
herwinnen?

Gewichtige, maar moeilijke vraag.

Zijn leven heeft als losprijs gediend;
maar wordt een losprijs ook aan hem,
die hem bracht, teruggegeven? Licht
het niet in den aard der zaak, dat
de gerechtigheid, die zijn leven eischt,
zijn leven vasthoudt, in plaats van het
Hem weer te geven? De dingen
staan toch niet zoo, dat de straf der
zonde enkel in het sterven bestaat,
zoodat de dood zonder meer vrij
maakt, en, zonder krenking van recht,
onmiddellijk door eene herleving kan
gevolgd. Integendeel; het vonnis van
het paradijs levert ons over aan den
„staat” des doods; het luidt niet
slechts: gij zult lijk worden — maar
gaat verder: gij zult stof worden; de
gerechtigheid eischt eene bestendiging
van den staat des doods; zij levert

ons over aan het verderf, zij verzet
zich tegen onzen terugkeer tot het
leven.

Wie meent, dat Christus ons door
zijn dood vrij van straf had te ma-
ken, kan zich zijne opstanding on-
mogelijk verklaren; alsdan toch zou
hij zijn leven voorgoed, in plaats
van het onze, hebben moeten laten
aan het recht Gods.

Maar in dat geval zou God Hem
noot tot den dood hebben overge-
geven. Waarom heeft Hem de Vader
lief? Omdat Hij zijn leven aflegt,
opdat Hij het wederom neme.

Zou Hij zijn leven wederom kun-
nen nemen, dan moest Hij ons niet
slechts vrijmaken van de verplichting
om eeuwig te sterven, maar ons ook

het recht verwerven om eeuwig te
leven. Eerst dan kan Hij opstaan
uit den dood, als hij in zijnen dood
ons ten volle gerechvaardigd heeft,
zoo namelijk, dat Hij ons tot kinderen
en erfgenamen Gods heeft gesteld,
tot zulken, die van God behandeld
worden, als hadden zij alle gerech-
tigheid volbracht. Immers berust het
geheim der verzoening daarop, dat
Christus zijns volks plaatsvervanger
en vertegenwoordiger wordt bij God,
om nu in hunne plaats en hierdoor
te hunnen behoeve, alles te lijden
en te doen, wat zij tot voldoening
aan het recht te lijden en te doen
hadden. Daarom kan gezegd, dat
onze staat zijnen staat bepaalt, zoo-
dat Hij, na in deze nauwe verbinte-

nis met ons getreden te zijn, niet
eer uit de dooden opstaan kan, vóór
Hij ons uit den staat der straflich-
tigheid tot den staat van rechtheb-
benden op het leven heeft gebracht.

Wij weten, dat het recht op het
leven vrucht van gehoorzaamheid aan
het gebod is. In dien weg nu heeft
Christus voor de zijnen het levens-
recht verworven, en hiermede het
recht om zelf, in de hoedanigheid van
vertegenwoordiger der zijnen, tot het
onverderfelijk leven op te staan.

In dit licht krijgt het groote be-
teekenis, dat Hij zich, hoe vrijwillig
ook, toch niet eigenwillig tot den dood
heeft overgegeven, maar omdat Hij
van den Vader hiertoe overgegeven
was. Men legt gemeenlijk den na-

druk op de liefde van Christus tot de zijnen; het is wel, maar als men hierbij geen acht geeft op zijne gehoorzaamheid, als op het geheim van de volmaaktheid van zijn verzoevend werk, dan verwart men zich den blik. Ook loopt men dan gevaar om in Hem, zeer ten genoegen van de filantropen onzes tijds, die den mensch tegen God uitspelen, in Hem het model van den menschenvriend te zien, en God daarentegen den strengen rechter, die bloed moet zien, voor Hij tevreden is. Men kan dan ook nooit de Opstanding van Christus met het recht rijmen, en neemt er den troost uit weg, dien de hope er uit put, naardien Christus' opstanding alsdan niet meer is, dan de vrucht en het loon zijner in het sterven voor ons zich openbarende menschenliefde. Zien wij daarentegen in zijn offerdood, in het feit dat Hij in zijn lichaam onze zonde aan het hout draagt, het teeken van de volmaakte gehoorzaamheid, die als tegenwicht tegen onze ongehoorzaamheid en tot verwerving van levensrecht voor ten eeuwigen doode veroordeelde menschen werd geëischt, dan krijgen wij den rechten blik op zijne Opstanding. Zij wordt ons als bewijsstuk, dat wij in deze gehoorzaamheid gerechtvaardigd zijn, beide in stellingen en in ontkennenden zin, eene bron van zeer overvloedige vertroosting. Overgeleverd om reden van onze zonden, is Hij om reden van onze rechtvaardiging opgewekt.

In dit licht bezien, wordt ons de Opstanding meer dan een bewijs voor Christus' Zoonchap, te weten, eene gebeurtenis, die onze gemeenschappelijke rechtvaardiging, zoo onzichtbaar als zij is, tot zichtbaar en tastbaar iets maakt. Onze persoonlijkheid, aan het geloof verbondene rechtvaardiging schiet hare wortelen in het verleden, en is toepassing van wat voor eeuwen geschied is. Hoe vaste verzekerdheid mag dan de geloovige niet hebben van zijne verzoening met God, nu zijne rechtvaardiging op het gebied der zichtbare en tegenwoordige dingen overgegaan is.

Vallen wij dan aan de voeten van den Zone Gods neder om Hem te aanbidden, Hem, den eenige, die in ééne ure tot vloek en tot zegen worden kon; die al de zijnen met zich sterven en opstaan deed; die, schoon tot zonde gemaakt, gerechtigheid werd; die waardig is niet alleen van alle schepselen, maar van God zelven te worden geëerd; Hem de heerlijkheid in alle eeuwigheid!

VAN ANDEL.

MIJN AFSCHIED VAN „DE BAZUIN“.

Gelijk de *Hand. van de Curatoren der Theol. School* 1901, Artt. 9, 22 en 26 vermeldt, was ondergeteekende verplicht wegens voortdurende lichaamszwakte zijn ontslag aan te vragen van de functien, als Bibliothecaris en Red. van *De Bazuin* en *Het Kerkblad*, die hem sedert 1° Jan. 1897 als „Oud-Leeraar aan de Theol. School“ waren opgelegd; — hetwelk mij eervol is verleend, overeenkomstig de door de Kerken vastgestelde Bepalingen. Aan de laatste Cur. Verg. van 18 Jan. 1902 heb ik tevens moeten mededeelen, dat ik ook genoodzaakt was Kampen metterwoon te verlaten, weshalve ik van het vriendelijk aanbod om mijn arbeid aan *De Bazuin* en *Het Kerkblad* aan te houden tot mijn spijt moest afzien.

Zoo is dan onder het aanbiddelijk bestuur des Heeren voor mij de tijd gekomen, mijn afscheid te nemen van dit blad. Was mijn arbeid aan de Christelijke pers altijd van de derde en tweede nimmer van de eerste orde, toch is er een gevoel van beschamenden dank in mij, dat ik als kind der Afscheiding ook in dezen de Kerken en de Theol. School, en wel meestal door mij ongezocht, mocht dienen.

In 1857 was ik reeds werkzaam, als corrector en schrijver van vul artikelen nu en dan, aan *De Wachterstem* van Ds. F. A. Kok te Zullichem en Ds. H. Joffers te 's Gravenhage; terwijl Ds. A. F. Kok te Zierikzee, waar 't blad bij P. de Looze uitgegeven werd, Eind-redacteur was.

Aan de Theol. School gekomen zijnde, zette de Eind-redacteur voor 1867, Prof. H. de Cock, mij al dadelijk aan 't werk om een Feuilleton voor de Jeugd te schrijven.

Onder de eind-redactie van Prof. A. Brummelkamp in 1868 schreef ik nu

en dan een „Allerlei“ van nieuwstijdingen.

Meer geregeld en van wat meer beteekenis werd mijn taak, toen de Curatoren mij in Mei 1869 tot hulp van de redactie aanbevalen; toen medio 1869 *De Bazuin* vergroot werd en de *Ver. voor Geref. Onderwijs* mij de redactie opdroeg van de haar toegestane rubriek; — (terwijl *De Wekslem* tot 1875 menig artikel van mij, als Q. geteekend, opnam ter ondersteuning der staatkunde van Mr. Groen v. Prinsterer en zijn Onderwijs-program.)

De redactie dezer rubriek werd in 1879 door het bestuur van *Ger. Ond.* opgedragen aan Prof. D. K. Wielenga, toen predikant te Nieuwendijk en lid van het Hoofdbestuur.

In 1881 droegen de Curatoren mij de rubriek „Buitenlandsche Kerken“ op, waarvan ik in 1894, als niet-predikant zijnde, verder verzocht ontslagen te worden. In Nr. 14, 1895, nam Ds. H. Scholten deze taak van mij over, en ik leverde sinds *Varia* van binnen- en buitenlandsche wetenswaardigheden of een vul-artikel.

Het is thans noch de tijd noch de plaats om, vooral van de drukke jaren tusschen 1870 en 1886, in verband met de gevolgdde politiek de geschiedenis te schrijven. En een zeer kleine minderheid, onder de Anti-revolutionairen en Christ. Gereformeerden destijds, moet vooral voorzichtig zijn, nu gebleken is, dat ook hun *Marnix-Kiezers*-vereniging niet tegen den stroom kon oproeien; terwijl een „Christelijk Kabinet“ de restitutie-politiek van Dr. A. Kuiper in 1901 schitterend kroonde en bevestigde; — hoewel dezelfde bezwaren aan de orde blijven en de behoeften met de staats-subsidie gelijken tred houden, ja vermeederen, doch het stelsel moet nu doorwerken. Desalniettemin, ook bij verschil in practisch inzicht, bleef altijd de geloofsgemeenschap, die in 1892 door de goedheid onzes Gods versterkt mocht worden door één Kerkverband.

Sedert Prof. Brummelkamp, met wien ik het als niet een leidsman in de practische politiek altijd eens was, in 1875 H.-Redacteur werd, tot aan zijn dood 2 Juni 1888, nam ik de redactie telkens in zijne afwezigheid waar, tot aan de optreding van Ds. W. H. Gispen als zoodanig in Dec. 1888.

Daar met Ds. Gispen de H.-Redacteur buiten Kampen kwam te wonen, werd in zoverre de eind-regeling vanzelf ook geheel mijn taak. Doch de vertrouwensvolle, broederlijke verhouding van dezen waarden vriend sinds jaren her en ZEws. ijverig en altijd tijdig verschaffen zijner kopieën maakte het mij zeer licht.

Zoo ging het ook sedert 1900, toen Prof. Bavinck H.-Redacteur werd. Ja nog lichter werd mij de taak, nu wij elkaar telkens zoo noodig, zelfs als geburen, konden raadplegen. Helaas, eene korte vreugde.

Met dit overzichtje moet ik besluiten. „*De Bazuin*“ heeft ook zeer weinig plaats voor persoonlijke woordjes.

Hoe gering mijn arbeid in die 35 jaren was, den Heere zij er dank voor, en Hij vergeve genadiglijk alle groote en kleinere fouten in dezen begaan. Waarvoor ik ook verschooning inroep bij allen, met wie ik in aanraking kwam.

Mijn gevoeligen dank aan de Curatoren der Theol. School, die mij zoovele jaren met de opdracht mijner taak vereerden. Mijn oprechte dankbetuiging aan de twee laatste H.-Redacteurs Ds. W. H. Gispen en Dr. H. Bavinck voor hun vriendschappelijke omgang.

Niet te vergeten tevens alle broeders Medewerkers. Vooral de buitensteedsche DD. J. W. A. Notten en J. v. Andel en H. Scholten — die nimmer op zich lieten wachten en altijd stukken in voorraad gaven. Alsmede de Professoren Noordtjiz, Wielenga en Lindeboom in Kampen.

Mijn dank ook aan den Uitgever den heer S. van Velzen Jr. (nu lid der Eerste Kamer) en de drukkerij van den heer W. E. J. Tjeenk Wilink te Zwolle tot medio 1879. Voorts de drukkerij van den heer Laurens van Hulst te Kampen (onder den Uitgever H. Bultens te Winterswijk.) En nu het laatste, sedert 1886 de drukkerij van den heer G. Ph. Zalsman, sinds medio 1893 ook Uitgever. Voor aller gedienselijke bereidvaardigheid in het gemakkelijk maken van elkanders werk en bestuur heb ik niets dan lof.

De Heere zegene voorts allen in elks taak, van gezellen tot patronen en schrijvers.

En bovenal, moge het den Hoofd-Redacteur Dr. H. Bavinck gegeven worden, nog lange jaren *De Bazuin* te redigeren als „Stemmen uit de Gereformeerde Kerken, uitgegeven ten voordeele der Theologische School;“ voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk en de Gereformeerde Kerken en van de opleiding tot hare dienaren des Woords. Totnogtoe is gansch nog niet gebleken uit het abundantental, uit de opbrengst voor de Theol. School en de adverteeringen, dat dit oudste Christelijk blad, 't welk eerlang zijn Vijftigsten Jaargang zal vervullen,

overtollig of verouderd is, naast *De Heraut* en andere organen in de Geref. Kerken. Gebruike de Heere dit Getuigenblad nog lange als een middel tot lof zijns Naams, en tot ons aller betrachting van zijn Woord en van onze Belijdingen.

C. MULDER.

Kampen,
21 Maart 1902.

EEN EERVOL EMERITAAT.

Zoals uit bovenstaande mededeeling blijkt, treedt met dit nummer van *De Bazuin* de heer C. Mulder als haar mede-Redacteur af, en tevens als Redacteur van *Het Kerkblad* en als Bibliothecaris der Theol. School.

Een merkwaardig stuk historie van de Theol. School wordt met zijn aftreden afgesloten, gelijk het met zijn optreden in 1866 geopend werd. De Theologische School werd in 1854 opgericht uit practische behoeften. Zij had een klein en eenvoudig begin, en sloot zich nauw bij het leven der gemeenten aan; zij streefde niet naar hooge dingen, maar bedoelde alleen, om aan de Kerk dienaren te verschaffen, die het Woord Gods verkondigden met vrijmoedigheid en in eenvoudigheid des harten.

Maar toen de Kerk zich uitbreidde en ontwikkelde, ontwaakte ook vanzelf de behoefte aan eene bredere en meer algemeene vorming. Latijn en Grieksch waren bij de voorbereidende opleiding tot den dienst des Woords niet genoeg, ook de moderne vakken van talen, wiskunde enz. dienden beter dan tot dusver tot hun recht te komen. De benoeming van den heer Mulder was een bewijs van het ontwakend besef, dat eene goede, litterarische vorming voor den aanstaanden dienaar des Woords beslist noodzakelijk was.

In de betrekking, waartoe de heer Mulder aan de Theol. School geroepen werd, is hij jaren aaneen voor eene groote schaar van Studenten tot een rijken zegen geweest. Hij was een man, die op velerlei terrein zich thuis gevoelde en alwat men hem opdroeg met nauwgezetheid en ijver ten uitvoer bracht. En wat werd hem niet opgedragen? Niet alleen had hij wekelijks een buitengewoon groot aantal lessen te geven in verschillende vakken; maar tegelijk was hij jaren lang Secretaris van het Docenten-college, Medewerker van *De Bazuin*, Hulpenningsmeester van de Theol. School, en had bovendien nog telkens allerlei kleine maar toch tijd en zorg vereischende werkzaamheden te verrichten, waartoe een man van zijne veelzijdigheid en nauwkeurigheid door Curatoren en Docenten gaarne geroepen en aangewezen werd.

Tot het jaar 1897 toe was de heer C. Mulder in deze weinig bepaalde maar toch belangrijke en werkzame betrekking aan de Theol. School verbonden. Zijne lessen, die met het nuttige steeds het aangename verbonden, leven in de dankbare herinnering zijner discipelen voort. En zijne hulpvaardigheid, belangstelling en toewijding zijn aan alle Curatoren, Hoogleraren en Studenten bekend.

Maar toen in het jaar 1897 de nieuwe regeling werd ingevoerd, nam de heer Mulder afscheid als Leeraar. Zijne benoeming en zijn werkring hadden zelf den nieuwen toestand voorbereid en er als het ware den overgang toe gevormd. Maar toen die nieuwe toestand intrad, achtte hij, ook met het oog op zijn leeftijd en gestel, den tijd gekomen, om den onderwijzenden arbeid aan de Theol. School neer te leggen.

In het Gymnasiale gareel kon een man van zijne vrijheid niet loopen. De nieuwe regeling eischte andere menschen en meer georganiseerde krachten. Sedert 1897 was de heer C. Mulder daarom nog alleen werkzaam als Bibliothecaris der Theol. School en als Redacteur van *De Bazuin* en *Het Kerkblad*.

Maar ook in deze betrekkingen heeft hij aan School en Kerk vele goede diensten bewezen. Met name zeggen wij hem namens allen, die aan *De Bazuin* verbonden zijn, hartelijk dank voor al de moeite en zorgen, die hij zich voor dit blad heeft willen getroosten. Vooral de Hoofdredacteur, dien hij steeds met raad en daad terzijde stond, voelt zich tot warme erkentelijkheid voor zijne trouwe hulp en vriendelijken steun verplicht.

Met zekeren weemoed zien wij thans onzen vriend en broeder afscheid nemen van de Theol. School, van de redactie der *Bazuin*, van de plaats, waar hij jarenlang met de zijnen in allerlei lief en leed heeft gedeeld. Het oudere geslacht is met hem heengegaan. De Haan, Van Velzen, Brummelkamp, de Cock zijn reeds in den Heere ontslapen, en thans heeft ook de heer Mulder, die hun het eerst ter hulpe bij het onderwijs toegevoegd werd, zijn arbeid aan de Theol. School nedergelegd. Maar hij mag terugzien op een welbesteed leven en zich verzekerd houden van den warmen dank en de blijvende vriendschap van hen allen, wier kring hij thans verlaat. Moge God het hem geven, om nog vele jaren te genieten van de rust,

welke hem door de Kerken van harte gegund wordt, en om ook in die rust nog, naar de mate van zijn leeftijd en krachten, werkzaam te zijn in het belang van Gods Koninkrijk, met name nog in het belang van Kerk en School, die steeds bezeten hebben en nog bezitten de liefde van zijn hart.

BAVINCK.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.“
I PETR. 3 : 18.

III.

Het leven van Jezus was een onschuldig lijden, wijl Hij niets onbehoorlijks heeft gedaan. Hij was mensch als wij; doch zonder zonde. Hij was deelgenoot onzer eindige, af hankelijke natuur, maar heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren. »Deze heiligheid was afgebeeld door de gouden plaat van den Hoogepriester des Ouden Verbonds, waarop gegraveerd was: »de heiligheid des Heeren.« Wel nam Jezus ons vleesch en bloed aan, wel kwam Hij in de gestalte van een dienstknecht, maar Hij bezat eene oorspronkelijke heiligheid. Geboren uit eene maagd, ontvangen van den Heiligen Geest, was Hij in het Verbond met Adam niet begrepen, en op »het heilige«, dat uit Maria geboren werd, moet de diepverderende uitspraak des dichters niet worden toegepast, hoe ook overigens allen geldende: »in zonden ontvangen en geboren.« Vrij van Adams zonde, had Hij aan haar schuld geen deel, was Hij van haar smet afgezonderd. »Uw heilige«, zong de dichter, »zal geen verderving zien.« Die heiligheid heeft Hij geopenbaard. De goede boom bracht goede vruchten voort. Volmaakt heilig kwam Hij ter wereld, volmaakt heilig leefde Hij. De verleidingen der wereld en des Satans hadden geen bondgenoot in zijn hart en konden geen doortocht tot dat hart zich banen. Onder de menschen verkeerde Hij steeds met heiligen ernst. Zijne gedachten waren een hemel in de ziel, zijne woorden immer met zout besprengd, zijne daden verheerlijking van Gods wet. Onder vrienden en vijanden, bij droefheid en smart, altijd bleef Hij zichzelf gelijk, altijd het beeld van smettelooze reinheid vertoonen. De Hosannah's vervoerden Hem zoo min, als de kruisrechten Hem mismoedig maakten. Die reinheid was vereischte in der zondaren Heiland, maakte deel van zijn Middelaarsarbeid uit, wordt toegerekend in zaligende kracht.

De onbegrijpelijk nauwe vereeniging der Goddelijke met de menschelijke natuur tot eenheid des Persoons, de invloed der Goddelijke op de menschelijke natuur van Christus maakte bij den tweeden Adam het vallen onmogelijk. Dat niet kunnen zondigen van Christus was waarborg voor de vastheid van het genadeverbond.

Niets kon den glans van Jezus' onschuld vbleeken. Traden valsche beschuldigers op, zij weerspraken elkander. Word een discipel verrader, hij kwam in wanhoop weder. Wilde een rechter vonnissen, hij vond geen schuld. Rukte een beulenhand Hem het kleed van de schouders, Hij bleef de gehoorzaamheid aan God, den gordel zijner lendenen behouden. Waren de jongere gevlucht, een moordenaar geeft Hem eer. Zijn de smarten vele, klimt de nood, Hij deinst niet terug. De bitterste teugen drinkt Hij zonder tegenspraak uit; bij diep gevoel houdt Hij den moed des geloofs, en hoe ook het lichaam is gekluisterd, het menschelijk vernuft zich als 't ware uitput om Hem te hoonen, smaadheid aan smaadheid te voegen en de grievendste pijn te vermeederen, hoe zwaar Hem de hand van Gods wreekende gerechtigheid drukt, zijn geest is in geen boeien te knellen, het gebed niet van zijne lippen te weren, en de innige betrekking op den Vader zoo min uit zijn hart te rukken als men Hem den adelbrief zijner grootheid ontnemt.

Petrus zegt dan ook, dat Hij »rechtvaardig«, als een rechtvaardige, onschuldig geleden heeft. Wel klaagt Hij in een der Psalmen: »Kwaden zonder tal hebben Mij omgeven, mijne ongerechtigheden hebben Mij aangegrepen, dat Ik niet heb kunnen zien; zij zijn menigvuldiger dan de haren mijn hoofds.« Maar deze zonden waren zijne eigene niet; maar vreemde zonden, welke Hij de zijne noemde, wijl zij Hem werden toegerekend. Wij weten, dat toerekenen beteekent: iemand als de eigenlijke, persoonlijke oorzaak eener daad beschouwen, en hem dienovereenkomstig behandelen, al is het ook, dat hij die daad niet verricht, noch aanleiding tot haar gegeven heeft. In de Schrift komt het woord toerekenen dikwerf voor. Nergens is de toerekening merkwaardiger en vruchtbaarder in gevolgen dan bij Adam, zoowel bij den eersten als bij den tweeden. Wat den eersten Adam en zijne

daad in het Paradijs aangaat, leert ons de Schrift, dat door de ééne zonde van éénen mensch de dood (in al zijn omvang) in de wereld gekomen en tot alle menschen doorgedrongen is. Wij stemmen toe, dat deze leer aanleiding tot allerlei vragen geeft, hard is voor ons natuurlijk verstand, maar al onze ergenissen zijn niet in staat der waarheid haar karakter te ontnemen. Wij schepden haar niet, maar vinden haar, en zijn ter duurste verplicht haar te gehoorzamen met geheele en gevoelige verloochening van vleesch en bloed, dat niet begrijpt de waarachtige wegen Gods. Gezegd is de toerekening van Christus. Hoogst opmerkelijk is het bekende woord der Schrift: »Dien die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardig Gods in Hem.«

Op het leerstuk der toerekening moet bij de beschrijving van den Christelijken godsdienst, en bij de overdenking van het lijden van den Heere vooral gelet worden. Zij het steeds onze bede, dat de H. Geest ons recht inleide in deze verborgenheid der godzaligheid.

De lijdende Christus betaalde eene vreemde schuld, welke Hij voor zijne rekening genomen had. En deze daad was zoo gewichtig, dat God als 't ware vol verwondering vraagt: »Wie is Hij, die met zijn hart borg wordt om tot Mij te genaken?« Hooft des aangaande Jesaja: »De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen, als dezelve geëischt werd, toen werd Hij verdrukt.« — Hooft den Heiland zelven: »Ik geef mijne ziel tot een rantsoen voor velen.« — Hij torste de zondeschuld voor al de zijnen, voor allen die door Hem tot God gaan, die door Hem tot God gebracht worden. Hier echter komt de vraag zoo zeer niet te pas, of de verzoening algemeen of bijzonder is. Voor hen, die vaardig zijn tot onrecht, heeft de Christus geleden. Wij kunnen ijveren voor de leer der kerk, de leer der verkiezende liefde Gods, en inderdaad gekant zijn tegen de benaming: onrechtvaardigen. Om met die benaming van harte eens te zijn, is niets minder noodig dan verneederd te zijn onder de krachtige hand Gods; zoodat wij als een goddelooze, als een, in wiens vleesch geen goed woont, als een gansch melaatsche, als de eerste onder de velen, die voor God verdoemelijk zijn, ons zoo zeer wegwerpen in de verlorenheid eener verloren wereld, dat het zalig worden vrij, onverdiende genade wordt.

Augustinus riep eens uit: »O wonderlijke toestand van zaken! O onuitsprekelijke bestelling der verborgenheid! Een onrechtvaardige zondigt en een rechtvaardige wordt gestraft; een schuldige misdoot, en een onschuldige wordt geslagen; een goddelooze vertoont, en een godvruchtige wordt veroordeeld; hetgeen een kwade verdient, lijdt een goede; hetgeen de knecht misdrijft, betaalt de heer; hetgeen de mensch begint, draagt God.«

Dat lijden was het lijden van den Hoogepriester des Nieuwen Testaments, die priester en offer tegelijk was, en verscheen om de ongerechtigheid te verzoenen, de zonde te verzegelen, de eeuwige gerechtigheid aan te brengen, en alzoo al datgene te verwezenlijken, wat het Oude Verbond onder beelden had afgemaald.

Zijn geheele leven was een lijdend leven. Toen Hij nog onder het moederhart rustte, werd tevergeefs voor Hem in Bethlehem een herbergzame woning gezocht. Geen plaats voor Hem in Bethlehem, dat was de voorspelling van wat Hem wachtte. Geen plaats voor Hem in het hart, in het Joodsche land, op de aarde, geen plaats dan de plaats des gericht. Vijanden vervolgd den Hem en vrienden vermeederden zijne smart.

O! in een wereld van zondaren zijn tegenstand en miskenningen niet te ontvlieden; maar dubbel zwaar valt het kruis door vrienden, wier trouw schipbreuk leed, ons te dragen gegeven. Wat heeft Jezus gevoeld, toen Petrus Hem miskende! Lijdende voor de zonde, droeg Hij haar straf. De God aller genade had zijn toorn uitgestort, over dien, die Hem nooit had beleedigd. Gods toorn! denk aan het lot der gevallen geesten, aan den vreeselijken doop, die de bewoners der eerste wereld heeft weggespoeld, aan den regen van gloeiend sulfer over Sodom en Gomorra gestort; aan dien eindeloozen nacht van jammer in de hel, en gij verstaat eenigermate, wat diepte van ellende ligt opgesloten in dit woord: »Christus heeft eens voor de zonde geleden!« En zoo gij het recht verstaat, aanbidt uwe ziel de macht der liefde, die zoo veel leeds voor u verduren wou.

NOTTEN.

(Wordt vervolgd.)

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

In het begin van mijn vorigen brief sprak ik van „zachtmoedige onderwijzing”, zoo noodig om in de gemeente vruchtbaar te verkeren. Er staat echter gedrukt: „onderwerping.” Gij hebt dit hoop ik zelf onder het lezen en uit het verband al verbeterd.

De uitdrukking: „zachtmoedige onderwerping” heeft niet veel zin.

Vooraf niet ten aanzien van Calvinisten. Zachtmoedige onderwerping was, zoover mij bekend is, nooit eene hooffdeugd of eene kenmerkende eigenschap van de Calvinisten.

Een zachtmoedige Calvinist is iemand, dien men draagt, omdat hij nu eenmaal zoo is. Maar een „stoere” Calvinist wordt geacht van de echte soort te zijn, een man voor wien men respect heeft, wiens woord invloed uitoefent, en wiens voorbeeld men gaarne volgt.

Vandaar zeker ook het verschijnsel, dat jonge menschen tegenwoordig zoo stoer voor den dag kunnen komen, en met zooveel autoriteit zich over de moeilijkste kwesties uitlaten.

Ik geloof echter, dat stoer te zijn en zichzelf stoer te maken twee onderscheidene zaken zijn, die nog al verschillen.

Men zij stoer tegenover de leugen en de zonde, maar de kleinen en zwakken in de gemeente onderwijze men met zachtmoedigheid.

Ook bedenke men, dat sommige liturgische gebruiken, ook de beredeneering en het op den voorgrond stellen van sommige leerstukken, bij den tegenwoordigen stand en samenstelling der kerken, vooral aan oudere leden der gemeente, vreemd voorkomt, en dat het hun pijnlijk aandoet van vaak jeugdige lippen te vernemen, dat denkebeelden en gebruiken, die hun van der jeugd aan zijn ingescherpt, en waaraan zij geheel gewoon geraakt waren, door de Gereformeerde beginselen veroordeeld worden, en dat het eigenlijk zoo is en zoo moet, als het thans begrepen en toegepast wordt.

Zelf heb ik hooren bestrijden en veroordeelen en zien afbreken 't een en ander, waaraan ik ijverig medegearbeid had, om het tot stand te brengen.

Wat dit een pijnlijke ervaring is, weet ik bij ondervinding. Maar als God ons een weinig verstand gegeven heeft, dan begrijpen wij, dat de ideeën marcheerden, en dus ook de practijk niet stilstaat. Om geschiedenis te maken is het niet voldoende een duivenaard te hebben, men moet ook iets van de slang bezitten. Zonder dit laatste kan men niet groot zijn in het openbare leven. Wie op den gladden weg van het publieke leven wil rijden, moet zorgen, dat zijn paarden scherp staan. Zoo is het nu, zoo was het steeds, en zoo zal het wel blijven, zoolang deze bedeling duurt.

Een ongeluk van deze tijden acht ik het echter, dat iedereen groot wil zijn. Men is niet tevreden met een Calvin de zooveelste te wezen; men corrigeert zelfs den Hervormer. Bewust of onbewust beweegt men zich op de lijn van wijlen den hoogleeraar Scholten, die bevestigde: het is niet de vraag, wat Calvin geleerd heeft, maar wat hij krachtens zijne beginselen had behooren te leeren.

Van Calvin gesproken. Gij zijt toch zeker ingeteekend op het werk van *Doumergue*, hoogleeraar te *Montauban* over: Calvin's jeugd, jongelingsjaren, omzwervingen, bekeering en eerste optreden als Reformator, door *Dr. W. F. A. Winkel*, op voortreffelijke wijze uit het Fransch vertaald, en door den heer Kirchner te Amsterdam uitgegeven?

Mocht dit niet het geval zijn, dan raad ik het u toch sterk aan, zonder te vreezen eens het verwijt te moeten hooren, dat ik u een slechten raad heb gegeven.

Uit dit boek leeren wij Calvin kennen in zijn worden, niet alleen wat zijn uitwendige levensomstandigheden betreft, maar ook het worden van zijn geestelijken mensch, zijn inwendig leven. Wij zien hem in de lijst van zijn tijd, als kind van zijn tijd, en we maken kennis met een aantal mannen, die werkten aan de geschiedenis van zijn tijd, grooten en kleinen, goeden en kwaden. Wij leeren er uit, dat Calvin stoer was tegenover de vijanden der waarheid, de leugen, en de zonde; maar ook dat zijne vriendschap teeder en innig was, dat hij niet lichtelijk iemand, die eens zijn vriend was, losliet, ook al was er reden genoeg om den onwaardige los te laten. Met vaderlijke en herderlijke teederheid was de Hervormer jegens de kleinen en zwakken en wankelenden vervuld, meer toegevoegd dan men tegenwoordig wel eens geoorloofd acht.

Het is een boek vol levende beelden van een aantal mannen van betekenis, die tot Calvin in nauwere of meer zijdelingsche betrekking stonden, mannen die bewust of onbewust, als vrienden of als vijanden, de geschiedenis van dien tijd

mede helpen maken, meestal op wetenschappelijk en godsdienstig gebied.

Zoo leert het ons ook het leven in die dagen kennen, vooral het studentenleven. Wat was de studeerende jongelingschap, in die dagen, arm en vuil, en hoe treurig stond het met de wetenschap zelve, in het vermaarde Parijs, geschapen! De jongelui zaten zoo dik in het ongedierte dat het, in 't hospitium, verboden was aan tafel, onder het eten, op 't hoofd te krabben.

Toen een discipel van de Parijsche Hoogeschool eens bij *Erasmus* kwam, en deze zeide: gij hebt zeker veel wetenschap uit Parijs meegebracht, luidde het antwoord: wetenschap niet, maar wel luizen.

Onze hedendaagsche studenten zijn millionairs en koningen, vergeleken bij de lieden uit die dagen.

En toch was het toen de tijd van krachtige helden op geestelijk gebied, en van groote karakters. Hoe blonk toen de majesteit van den geest over en boven de stof, en welk een kracht ging er uit van het geloof aan de wezenlijkheid van de onzichtbare dingen!

Zulke boeken leeren ons het onderscheid van de tegenwoordige tijden en de tijden van de groote reformatie eerst recht voelen. Nu klaagt men over gebrek aan karakter, gebrek aan menschen; terwijl aan de andere zijde middelen worden aangewezen, en in toepassing gebracht, om overbevolking tegen te gaan!

Toen was de grondtoon nog: het leven is meer dan het voedsel. Nu wordt, meer en meer, de grondgedachte van het algemeene streven: het voedsel is meer dan het leven.

En zoo schijnt het wel, dat de mensch in den strijd om het leven, bestendig geworpen wordt van het eene uiterste in het andere. De middeleeuwen hebben, onder de heerschappij der gedachte van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid, miljoenen zielen in de gemeenschap der eenwige dingen doen leven en sterven. De tijden, in welke wij leven, doen miljoenen menschen in de gemeenschap der zichtbare dingen leven en sterven als — de beesten, die vergaan.

Het is eene onbeschrijfelijk smartelijke gedachte, dat negentien eeuwen na de verschijning van Christus op aarde, degenen die naar zijn naam genoemd zijn, die het beste, wat zij bezitten, aan die verschijning te danken hebben, als uitkomst van wetenschappelijk leven en streven, en vrucht van hoog ontwikkelde beschaving, niets meer weten dan dat zij dieren zijn, ontwikkelde, gedresseerde dieren, en die ontwikkeling steeds voortgaat onder de heerschappij der toongevende gedachte van: rijkdom, wellusten en gezagloosheid.

Zal deze dier-mensch der twintigste eeuw gered kunnen worden door het altruïsme?

Ik geloof het niet.

Als het bloed van Christus onrein wordt geacht, zal de geest van Tolstoi de menschheid niet kunnen redden en behouden van verderf en ondergang.

Het altruïsme, het tegenovergestelde van de zelfzucht, zal wel verzachting in het lijden, hier en daar, aanbrengen, maar redden kan het niet, zelfs niet altijd van de tijdelijke ellende. Het mensch-dier kan en zal zijn aard niet veranderen, zoo min een luipaard zijn vlekken kan doen verdwijnen. Het domme en zwakke moet, in den strijd om het leven, zonder Christus, te gronde gaan.

Als wij deze dingen bedenken, hoe klein worden dan onze onderlinge hachelarijen!

Dunkt u dit ook niet?

Steeds de uwe,
W. H. GISPEN.

VERKLARING EN MEDEDEELING.

Van onderscheiden zijden wordt mij gevraagd, waarom ik de vorige week in mijn: „Waarom niet geteekend?” het ontwerpcontract ook niet met een enkel woord besproken heb uit een financieel oogpunt. Ik liet dit na, niet omdat ik dit zonder betekenis acht, maar omdat ik het voorhands nog niet noodig rekende, wijl ik eerst in hoofdzaak en kort mijne bezwaren van anderen, en hooger en aard onder de aandacht wilde brengen. Bovendien, ik breng niet gaarne alles zoo in 't publiek ter sprake, waar tot bespreking een betere gelegenheid kan verkregen worden. Om diezelfde reden zal ik mij dan ook, zooveel mogelijk, van verdere polemiek in het openbaar tegen opmerkingen van Broederen onthouden. 't Is mij niet te doen om ruimer te maken of agitatie te verwekken. Maar aan bemaatelen van den ernst en 't gevaar der beslissing voor de kerken doe ik evenmin mede. Wat ik slechts beoog is om, zoo eenigszins doenlijk, ook anderen, die zich niet met het concept kunnen vereenigen, gelegenheid te geven in behoortelijke vorm van hun gevoelen aan de kerken te zijner tijde te doen blijken. Wat ik tot dusverre in onze bladen las, heeft mij te meer van de noodzakelijkheid ervan overtuigd.

Dat aan zulk eene samenkomst bij velen

in 't midden der kerken behoefte bestaat, is mij overvloedig gebleken. Van alle kanten, zoo van kerkeraden als ambtsdragers en leden, gewerden mij verzoeken tot het houden van eene vergadering na de Paaschweek.

Welnu, wij zullen er in de vreeze des Heeren toe overgaan. In overleg met een paar Broeders werd vastgesteld, dat eene vergadering van hen, die zich niet met het ontwerpcontract kunnen vereenigen, zal gehouden worden te Utrecht op Woensdag den 9den April des morgens te kwart over elfen precies.

Aan allen, die mij reeds hunne instemming betuigden, of nog tot uiterlijk Woensdag 2 April zullen betuigen aan mijn adres te Kampen, zal nader bericht van een en ander verzonden worden op Vrijdag 4 April. Geve de Heere maar zijnen zegen!

NOORDTZIA.

Kampen,
26 Maart 1902.

Politieke Beschouwingen.

De berichten in de laatste dagen ons uit Zuid-Afrika geworden over mogelijke vredesonderhandelingen hebben de wereld, pro- of niet pro-boers, in groote beweging en spanning gebracht.

Door de Nota, vanwege onze Regeering voor eenigen tijd aan Engeland gezonden, is voor de Regeering van Engeland zelf een achterdeur geopend om gemakkelijker en rechtstreeks met de Boeren-vertegenwoordigers in Z.-Afrika over den vrede te kunnen onderhandelen. En sinds Vrijdag j.l. wordt daartoe van deze gelegenheid althans voorbereidend gebruik gemaakt. Schalk Burger, de waarnemende President van Transvaal, kwam Zaterdag met andere Bewindslieden in Pretoria per extra-trein aan om, na Kitchener gesproken te hebben, naar Steyn, Pres. v. d. Vrijstaat, af te reizen. Meer weten wij heden Woensdagavond nog niet. Doch dit weinige is genoeg om ons aanvankelijk te verblijden. Want al zouden ook de pogingen niet slagen, zooveel is zeker, dat in Engeland, zelfs bij de Regeering, het verlangen naar den vrede veel groter wordt. De finantiën raken zoo in de war, de verliezen aan menschenlevens houden zoo aan, de soldaten, die men slechts naar Afrika kan zenden, worden toch zoo min; en daartegenover: de volharding der Boeren is zoo taai, hun tactiek zoo zegerijk, de steun die zij uit en in de Kaapkolonie ontvangen zoo indrukwekkend, dat velen in Engeland meer de oogen opendoen en nog meerderen zeggen: 't Kan zóó niet langer.

Dat Schalk Burger alleen uit kracht van benarde positie in 't Lijdenburgsche tot deze onderhandelingen zou overgegaan zijn, is slechts een Engelsch praetje tot bemanteling ervan, dat zijzelven de aanleiding er toe gaven; nog meer dan ten vorigen jare met Botha. Bovendien, de stand van zaken is nergens te vinden den Burgers ongunstig. L. Botha houdt zich staande in Vrijheid; de beweging tegen Chr. Botha bij Ermelo mislukte; de Wet ontkwam, en in 't rondom hem zoogenaamd door de Engelschen driemaal schoen gevegd gebied werd pas weer een konvooi overrompeld en ten deele ingepikt door de Vrijstaters; De la Key triumfeerde, en French kan de uitbreiding van den opstand in de Kaapkolonie niet meester worden.

Van wapenstilstand is intusschen nog geen sprake. Kitchener zette inmiddels zijne schoonoemak tegenover De la Key door. Maar deze was met zijne mannen reeds weg; slechts een rustkamp van Burgers werd ingepakt. Doch, genoeg ditmaal. De zaak der Burgers staat niet wanhopend. Geve God, dat ze weldra hunne onafhankelijkheid, al is 't beperkt, verkrijgen en gansch Z.-Afrika herademe in vrede!

NOORDTZIA.

Buitenlandsche Kerken.

Spanje. — De predikant Theodoor Fliedner, zoon en opvolger van Fritz Fliedner als leider van den arbeid tot verbreiding van het Woord Gods in Spanje, heeft eenige bemoeiigende mededeelingen gedaan. Hij heeft deze gezonden aan het bestuur van den „Evangelischen Bond” in Duitsland, die vroeger Fliedner naar Spanje gezonden heeft en sedert zijn arbeid krachtig gesteund heeft. De zoon erkent met dankbaarheid, dat de Duitse Christenen het werk, dat zijn vader hem en zijne mede-arbeiders nagelaten heeft, steeds blijven steunen. Hij had tot zijn blijdschap en bemoediging zelfs mondelijk en schriftelijk van onderscheidene vrienden de belofte ontvangen, dat zij de erfenis van vader Fliedner met dubbele trouw zouden helpen verzorgen.

Wat voor den evangelie-arbeid in Spanje, dat van alle landen zeker het meest onder de heerschappij van Rome gebukt gaat, gedaan en geofferd wordt, is niet vruchteloos.

Fliedner zegt, dat vele Spanjaarden verlangend uitzien naar het oogenblik, waarop zij het „clericalc juk” kunnen afschudden. Godsdienstige aangelegenheden worden zelfs in regeringskringen besproken. Onlangs was aangekondigd, dat in den Senaat besprekingen gehouden zouden worden over den godsdienstigen toestand des volks in verband met de z.g. n. geestelijke orden.

Negen bisschoppen kwamen ook in de vergaderzaal en eischen voor zich en de hunnen privileges, zooals het recht, om in alle staatsaangelegenheden mede-zeggenschap te hebben. Deze kerkvorsten beweerden, dat de geestelijke orden tot het wezen van den godsdienst behooren, dat dus zonder deze een toestand van godsdienstloosheid geboren wordt, en dat God alleen deze opheffen kan. De staat moet deze in elk opzicht steunen, en moet tevens van ieder, die eenig ambt begeert, een bewijs vorderen, dat hij met de leer en beginselen der Roomsche kerk bekend is. Die verplichting ligt op den staat, omdat hij Roomsche is. Deze heeren hadden

nog maar wat verder moeten gaan en eischen, dat ieder staatsambtenaar een eed van getrouwheid aan de bisschoppen moest afleggen.

Wat Fliedner verder mededeelt, bewijst, dat het Woord Gods, dat daar gebracht wordt, niet ledig wederkeert. Hij zegt: „Het getal van onze scholieren neemt toe. Onze Duitse onderwijzer Ruppert verklaart, dat hij nog nooit zooveel kinderen gehad heeft. De schoollokalen worden te klein. Sedert eenige weken hebben wij op het Gymnasium een leerling der Jezuiten, die door zijn vader tot ons gebracht is, omdat hij niet wilde „dat zijn zoon in leugen en huichelarij zou opgevoed worden. Twee pleegzonen van een dokter zijn sedert verleden herfst op onze kostschool. Wij krijgen langzamerhand de kinderen van de hoogere standen, gelijk mijn vader dat verwacht heeft. Reeds hebben wij er ruim 60.”

De ontvangsten nemen in weerwil van de drukkende omstandigheden op maatschappelijk gebied langzaam toe. In Madrid, Eskorial, Besullo en Camillas is het getal leerlingen te zamen meer dan 500.

„Een Markies — zegt Fliedner ten slotte — uit de provincie Soria heeft zelfs om een Protestantschen predikant gevraagd, en onze Bijbelbode, die met zijn ezel van plaats tot plaats trekt, meldt van een honger en dorst naar Gods Woord. Het is, of sedert den dood mijns vaders een bijzondere zegen op onze arbeid rust. De Spaansche mede-arbeiders, evangelisten en onderwijzers, zijn vast besloten getrouw hun arbeid voort te zetten in den zin van den overledene. Onze Spaansche tijdschriften, *Revista* en *Amigo* vinden steeds meer abonnees, en onze boekhandel ontwikkelt zich meer en meer.”

Er is nog vrij wat hulp van buiten noodig, want de gebouwen zijn met een grooten schuldenlast bezwaard. Ds. Fliedner heeft goede hope, dat de arbeid des evangelies straks meerdere vruchten zal afwerpen. Voor die verwachting is grond, omdat aanvankelijk de baan gebroken is.

SCHOLTEN.

Te San-Remo is de „Catholiek-Hervormde” gemeente met haar predikant Ugo Janni overgegaan in de Waldezer gemeente aldaar. Het Evangelisatie-Comité heeft daarop den predikant der Waldenzen, in deze gemeente 12 jaren gearbeid hebbende, gezonden ter bearbeiding der gemeente te Riominarina, met hare scholen, op het eiland Elba.

Ook te Rome bestaat een Tehuis voor bekeerde priesters, maar het is veel te klein om alle aanzoecken tot toelating toe te staan. Volgens het laatste bericht waren er acht verzorgden in het Tehuis.

De bestuursraad van het eiland Guernsey heeft, met het oog op de immigratie van Fransche monniken, de bepaling gemaakt, dat de reeds gevestigde congregaties zich moeten laten inschrijven bij het bestuur en zich aan alle administratief toezicht onderwerpen. Voorts wordt de toelating verboden aan vreemde monnikenorden, wanneer zij meer dan zes leden tellen.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap „FILIPPUS.”

„Ga henen en doe gij desgelijks.”

LUK. 10 : 30—37.

In het Woord des Heeren, dat zoo rijk is aan leering, vermaning en vertroosting, worden ons n. et alleen toestanden beschreven, maar ook personen geschilderd, zooals ze overal in het werkelijke leven voorkomen, en waardoor ons een juiste blik in dat leven wordt gegund.

Daarvan heeft vooral de Heere Jezus ons de schitterende bewijzen gegeven, toen Hij in tal van personen de onderscheidene karakters voorstelde, die zoo al in het rijke menschenleven worden aangetroffen.

Denk b.v. maar aan de onderscheidene personen, die ter bruijloft genoodigd werden, maar die wegens akker, of of vrouw zich beleefdelijk verontschuldigen. Of aan den rijken jongeling, den onrechtvaardigen rentmeester, den rijken man en den armen Lazarus, den Farizee en den Tollenaar en zooveel andere personen, waar de Heiland gedurig op wees.

Maar bijzonder aantrekkelijk is de gelijkenis, of, zoo ge wilt, de geschiedenis, van den barmhartigen Samaritaan. „Een zeker mensch kwam af van Jeruzalem naar Jericho, en viel onder de moordenaars” enz. Luk. 10 : 30—37.

Zie dat verhaal, hoe dikwerf wij het ook hebben gelezen, en hoe bekend het ook is, trekt toch altijd weer aan. Weemoedig gevoelen we ons gestemd bij de gedachte aan de mannen der Wet, die zoo geheel en al tegen de Wet handelen; maar ook bijzonder aangetrokken gevoelen we ons tot den Samaritaan, die door de zelfzuchtige en eigengeestige Joden met minachting werd beschouwd, maar die toch in barmhartige edelmoedigheid ver, zeer ver hen overtrof, en daarom zoo diep hen beschaamd maakt.

Terwille van zijn vijand — want er bestond sinds eeuwen tusschen Joden en Samaritanen een ingekankerde haat — ter wille van zijn vijand alzo, springt hij van zijn lastdier, en houdt in zijne reis een ganschen dag zich op.

De olie en wijn, voor den reiziger in het Oosten zoo onmisbaar, gebruikt hij tot een verzachtenden en heelenden balsem.

Hoe afzichthelijk de wonde ook moge zijn, toch keert hij zijn aangezicht niet af, maar begint zonder beraad haar dadelijk te verbinden.

Alsof die gewonde en beroofde man niet zijn vijand, maar zijn Vader ware, beurt hij hem op zijn eigen lastbeest, en loopt zelf te voet.

Zoo spoedig hij kan, bezorgt hij hem in een herberg, ten einde hij gemakkelijk kan nederliggen, en zorgvuldig kan worden verpleegd.

Zoolang hij bij hem is, laat hij niet de zorg aan een ander over, maar is hij zelf de verpleger; en waar hij zijne reis moet vervolgen, daar neemt hij de noodige maatregelen om den ongelukkige liefderijk te doen verplegen. De eerste onkosten worden onmiddellijk door hem betaald, terwijl hij vrijwilt beloofd de verdere uitgaven geheel te vergoeden.

Wat dunkt u, mijn broeder, was dat niet een aantrekkelijke figuur, en had de Heere Jezus niet volkomen gelijk, den Wetgeleerde, die den Meester gaarne wilde vastzetten, die vermaning toe te voegen: „Ga henen, doe gij desgelijks”?

Maar dit woord richt de Heiland ook tot ons; Hij wil, dat ook wij over den ellendige ons ontfemen, dat wij barmhartigheid bewijzen zullen.

Rondom ons liggen de menschen als bloedende uit duizend wonden; denk maar aan de ellende op natuurlijk en geestelijk gebied, waar de zonde ons in gedompeld heeft.

Wat een zonden en ongerechtigheden worden er niet dagelijks openlijk bedreven, niet alleen tegen onze naasten, maar veel meer tegen den Heere. Daar hebt ge b.v. het voortankerend ongelooft, dat ge kansel en in kathedra luidte verkondigd en in allerlei boeken en bladen onbeschaamd voortgeplant wordt. Denk verder aan den dienst der wereld in hare veelvoudige vertakkingen, die alle wegen des doods en der helle zijn.

Wat doen wij nu, mijne vrienden, om die doodelijke krankheden te doen verdwijnen, en de kranken onder den zegen des Heeren te genezen? Trachten we in der daad te getuigen en te redden? Wijzen wij er onze medemenschen op, dat de Heere Jezus gekomen is om het gebrokene te heelen, om het kranke te genezen, om het doode levend te maken; om te geven sieraad voor asch, en vreugde-olie voor treurigheid. Prijzen wij dien dierbaren Zaligmaker anderen aan als dengene die gekomen is om te lijden, om te strijden, om te sterven aan het kruis?

Hebben we wel eens een traktaatje aan iemand aangeboden, hetwelk op duidelijke wijze aantoonde, wat een arm zondaar noodig heeft om welgetroost en zalig te leven en te sterven?

Hebben we wel eens medelijden gevoeld, met die tienduizenden menschenkinderen, die in roovershanden zijn gevallen en — als God niet krachtadig tusschenbeide komt — aan hunne wonden onherroepelijk moeten sterven?

O, spiegelen we ons toch aan dien barmhartigen Samaritaan, en nemen we ernstiger harte, dat ook voor ons geschreven staat: „GA HENEN EN DOE GIJ DESGELIJKS!”

Daarom moeten o. a. ijerig traktaaten door ons worden verspreid; en in elk geval de traktaatverspreiding krachtig door ons worden gesteund.

E. KROPPVELD.

Rijswijk, 3 Maart 1902.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Vergun mij een plaatsje in de *Basuin* om te motiveeren, waarom ik meende mijne handteekening te kunnen en te moeten plaatsen onder het bekende Concept-advies inzake de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords. Ik zou u niet zijn lastig gevallen, indien ik niet gaarne nu publiek rekenschap wilde geven, waarom ik mijne handteekening handhaaf, ook nu de dissenteerende broeders, naar hun volkomen recht, hunne bezwaren hebben uiteengezet.

Mij drong de zeer diepe overtuiging van de noodzakelijkheid van eenheid van Opleiding, om, indien eenigszins mogelijk, tot een compromis mee te werken, dat aan de m. i. zoo schadelijke gedeeldheid een einde maakt.

Zonder naar de oorzaken van den toestand een onderzoek in te stellen, meen ik toch, en zeker zeer velen met mij, dat de tegenwoordige verhoudingen den vrede en de rust der Kerken ernstig verstoren, de wetenschappelijke ontwikkeling belemmeren, de beste krachten verdeelen, de doorwerking van onze beginselen, ook in het nationale leven, tegenhouden. Zoo blijven kan het m. i. niet.

Als het nu kan, zonder prijsgeven van de rechten der Kerken enerzijds en zonder wezenlijke schennis van het Universitaire beginsel anderzijds, meende ik mijn stem niet te mogen onthouden.

En waar in alle artikelen over benoeming, schorsing en ontslag van de Theol. Hoogleraren naar dit Concept, om het kort te zeggen, de knop van de deur in de hand der Kerken blijft (immers altijd staat het eind-oordeel en de eind-beslissing aan de Kerken) meen ik, dat deze met een zoodanig subject zijn aan de Synode, tevreden kunnen wezen.

Anderzijds blijft naar mijn oordeel de Universiteit ongeschonden, omdat ik in de opvatting van het wezen der Universiteit nog steeds uw gevoelen, in 1899 ontwikkeld, ben toegedaan.

Over bijkomstige punten kan zeker de Synode nog beraadslagen, b.v. over den duur van het Contract. Toch zou ik niet durven raden om dit artikel te veranderen, omdat als de Kerken de Vereeniging voor H. O. binden, zij ook zichzelf binden.

Daar ik geen Medewerker ben van „de *Basuin*” begrijp ik, dat ik met een bescheiden plaatsje moet tevreden zijn. Reden waarom ik niet verder de gronden voor mijn gevoelen durf uiteen te zetten. Ook mijn bede is, dat de Heere aan de Kerken in deze gewichtige zaak zijn leiding niet onthoudt. Er staat zooveel op spel voor de toekomst van Kerk en vaderland; en indien de Kerken meenen dit Concept te moeten afwijzen, dan moet het zeker wel zijn onder het besef van de groote verantwoordelijkheid, die dit ook voor de toekomst medebrengt.

Mocht het zijn, dat op een nieuwe plaats, eene nieuwe pagina der historie beginne inzake de Opleiding tot den dienst des Woords.

Mijnheer de Redacteur! Gaarne verklaar ik in te stemmen met het slot van uw laatste artikel over dit Concept: „In de verwachting, dat de voorwaarden onder welke de V. U. door de Regeering straks met andere Hoogeschoolen gelijk gesteld zal worden, geen inbreuk zullen of mogen maken op het Contract, dat thans mis schien tusschen Kerken en Vereeniging gesloten zal worden, doen wij onzerzijds onze handteekening onder het Advies gestand en raden wij de Kerken aan, om overeenkomstig dit advies aan de gedeelde opleiding een einde te maken.”

Hoogachtend,
Uw br. in J. C.,
P. BIERSTVELD.

Kampen, 24 Maart 1902.

Zwolle, 18 Maart 1902.

Wederwaardige Zeerl. heer!

Ieder, die onze geschiedenis lief heeft, is ontroerd, nu het voorstel klaar ligt, tot aanbieding aan de aanstaande Synodale vergadering, tot opheffing der Theologische School. Maar dat kan immers niet? Maar dat mag immers niet? De Theologische School is een geschenk Gods aan zijne uitgeleide Kerk, waar onze oudstrijders, die de hitte der vervolging mee hebben doorleefd, hunne beste en laatste krachten aan hebben gewijd, tot Opleiding voor den dienst des Woords.

En toen de Heere hen heeft afgelost van hun werk, en overgebracht in de ruste, die er overblijft voor het volk van God, hebben zich jongere en misschien meer begaafde mannen aangegord, om dat werk in 's Heeren kracht voort te zetten.

En zoo heeft de Theologische School nu al bijna een halve eeuw de Kerke Christi uitnemende diensten bewezen.

En nu afbreken, wat God gebouwd heeft? dat kan, dat mag niet.

Daar zal de Heere zijne goedkeuring niet aan geven. Dat is onze geschiedenis, dat is de vaders der Scheiding onzer aandoen; dat is ons eerstgeboorterecht verachten.

Wat mij betreft, ik zou den tijd wel terugwensen, dat jonge mannen met aanleg en volharding, in vijf of zes jaren predikant konden worden, en de voorbeelden zijn er nog van aanwezig in de Kerk, dat zij niet te vergeefs hebben gearbeid. Toen konden nog menschen met een burger-kapitaalje er zich voorspannen, als zij een zoon hadden die lust had, om den Heere te dienen in zijn Kerk.

En het staat toch nog altijd in den ouden Bijbel: niet vele rijken, niet vele edelen.

Maar als straks de hofstad in deftige gebouwen de deuren opent, om de toekomstige Leeraren der Gereformeerde Kerken te ontvangen, dan is het een uitgemaakte zaak, dat alleen de met aardsche goederen bedeelden er van kunnen profiteren. Of het de stichting der gemeente en de eere Gods bevorderlijk zal zijn, dat is een andere zaak. Wij mogen wel veel doen om den vrede, maar niet alles; en bovendien vrees ik, dat het juist bevorderlijk zal zijn aan den onvrede.

Ik geloof, dat er nog velen met mij zullen zijn, die zich niet alles laten ontnemen, om de glorie der Universiteit te bevorderen. Daarom smeek ik U.E.W., laat uw vernemende en waarschuwende stem hooren, opdat alle vroegere Chr. Gereformeerden in den lande pal staan als een eenig man, opdat wij onze School als eigen inrichting der Kerk, tot opleiding harer dienaren, ook als zoodanig door de Kerken van '86 aanvaard, mogen behouden.

Niet maar tot de volgende Synode, maar voorgoed! Dat geve de Heere.

Heilbiddend Uw W.E.S. dienaar
en broeder in Christus,
H. H. M.

Z.

Boekaankondiging.

Geschiedenis van het godsdienstig en kerkelijk leven van het Nederlandsche volk. Aan ons volk verhaald door J. Kuiper, met een inleidend woord van Dr. P. J. Kromsigt, predikant te Rotterdam.

Wij verblijden er ons in, dat van dit gunstig bekende werk, zoo korten tijd na de eerste uitgave, bij den heer Callenbach een tweede druk verschijnt. Het werk zal in 50 afleveringen van één vel het licht zien, tegen den prijs van tien cents per aflevering, en zal dus, ofschoon het nauwkeurig herzien, met nog meer platen en portretten versierd en bovendien nog belangrijk uitgebreid wordt, toch nog minder kosten dan de eerste uitgave. Wij wenschen Schrijver en Uitgever succes op hun arbeid toe en komen later op het werk terug.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

De Heere verblijdde ons met de geboorte van een welgeschapen dochter.
J. KOPPE, v. d. M.
A. KOPPE-TEWUZZEN.
PASTORIE YERSEKE,
20 Maart 1902.

Heden verblijdde ons de Heere door de geboorte van een ZOON.
G. NOORDHOF.
U. NOORDHOF-WANERS.

LIPPENHUIZEN,
24 Maart 1902.

Voor de vele blijken van b-langstelling, ondervonden bij het overlijden van onze geliefde Moeder, B. huw- en Grootmoeder GRIETJE van 't VLIET van der Zee, betuigen wij onzen op-rechten dank.

Uit aller naam.
J. VAN 't VLIET.

HARLINGEN,
21 Maart 1902.

Bij dezen betuigen wij onzen harte-lijken dank aan allen, die ons hunne deelneming betuigden in 't smartelijk verlies van onzen geliefden jongsten zoon en broeder Dingens.

Uit aller naam,
C. VAN STRIEN.

St. FILIPS-LAND,
25, 3, '02

Voor de vele bewijzen van deel-neming, ondervonden tijdens de ziekte en het overlijden onzer geliefde Echtge-noote en Moeder, betuigen wij langs dezen weg aan allen, die daarvan blijk gaven, onzen oprechten dank.

Namens wederzijdsche Familie,
J. DE RUITER.

BOLNES,
26 Maart 1902.

Heden behaagde het den Heere van onze zijde weg te nemen, na een langdurig lijden, ofschoon nog onverwacht, onze geliefde zorgzame Echtgenootte en Moeder

M. Hummelen-

REUKMA,
in den ouderdom van 47 jaren

In den vroegen morgen van den rustdag ging zij de eeuwige Sabbatsrust haars Heeren in.

Deze wetenschap troost ons in onze diepe smart

M. HUMMELEN, v. d. M.
R. K. M. HUMMELEN,

LANGE- v. d. M.
SLAG, M. HUMMELEN-SMIT.

W. HUMMELEN.

EMMEN, 16 Maart 1902.

Heden overleed in den ouderdom van 93 jaren en 7 maand-n onze geliefde Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder

MARIA VAN OMMEN.

WED. van wijlen KAREL VAN DEN BERG. Gelukkig voor haar en vertroostend voor ons, kon zij getuigen: „Ik ga naar Jezus.”

WED. Ds. B. J. v. d. BERG-DAVENSCHOT, KAMPEN.

G. M. GEERTSEMA, O. PEKELA.

WED. W. v. d. BERG-GEERTSEMA, KAMPEN.

G. VAN ANKEN- v. d. BERG.

Ds. J. VAN ANKEN. URK.

R. VAN DEN BERG.

PATERSON, U. S.

KAMPEN,

21 Maart 1902.

Eenige en algemeene kennisgeving

Heden overleed te DELFT, in zijn Heere en Heiland, na een langdurig doch geduldig lijden, onze geliefde Zoon, Broeder en Behuwbroeder, de Heer

Jan van der Lee.

in den nog jeugdigen leeftijd van ruim 29 jaren, nalatende zijne diepbedroefde Weduwe met 4 kinderen, nog te jong om hun groot verlies te bespeffen,

Uit aller naam,
J. VAN DER LEE.

MAASLUIS,
22 Maart 1902.

Overleden te GRAND-RAPIDS, NOORD-AMERIKA, onze geliefde Zuster en Behuwbroeder

Antje Engelhard-Hekman

in den ouderdom van ruim 66 jaar. Zij ontsiep in vrede door het geloof in Jezus haren Zalig-maker.

Namens de Familie,
J. HEKMAN.

ZUIDBROEK,
26 Maart 1902.

Mevr. SCHOUTEN-DANE te BOLNES bij ROTTERDAM, vraagt tegen Mei of Juni een

DIENSTBODE

van Ger. belijdenis.

Brieven franco.

Met het oog op de uitbreiding in den loop van dezen Zomer, wordt op de Stichting „DENNENOORD” te ZUID-LAREN

GEVRAAG

een ECHTPAAR

van Geref. belijdenis, niet ouder dan 45 jaar en zonder kinderen, om als HUISVADER en HUIS-MOEDER aan het hoofd van een Mannenpaviljoen te staan.

Brieven worden ingewacht en infor-matiën verstrekt door den Geneesh-directeur

Dr. P. WIERENGA.

MANUFACTUREN.

Voor een flinken jongen, die goed degelijk onderwijs heeft genoten, wordt onmiddellijk als

LEERLING

plaatsing aangeboden in een drukke zaak.

Brieven franco letter K aan den UITGEVER van de Bazuin te KAMPEN.

OVERNAME WINKELZAAK.

Door bijzondere omstan-digheden wordt ter over-name aangeboden eene bloeiende, goed beklante zaak in

Manufacturen en Kleermakerij,

die een rijk burgerbestaan oplevert. Op den besten stand van een provin-ciastad in GELDERLAND.

Brieven onder letter H aan den UITGEVER van dit blad

4% Geldleeningen ten laste der Vereeniging tot Christe-lijke Verzorging van Krank-zinnigen en Zenuwlijders in Nederland, gevestigd te Utrecht.

Ten overstaan van den Heer A. P. VAN DER VLUGT, Notaris te Utrecht, zijn heden uitgeloot:

Van de 1e Geldleening:

1e Serie N°. 18 à f 1000

2e Serie N°. 23a en 24a elk à f 500 > 1000

3e Serie N°. 17 à > 1000

4e Serie N°. 15a en 16a elk à f 500 > 1000

Van de 2e Geldleening:

N°. 6, 129 en 130 elk à f 500 > 1500

N°. 56a, 57a, 58a, 59a en 60a elk à f 100 > 500

Van de 3e Geldleening:

N°. 1a, 2a, 17a en 18a elk à f 500 > 2000

Van de 4e Geldleening:

N°. 22 en 54 elk à f 1000 > 2000

Van de 5e Geldleening:

N°. 4, 74, 116, 137, 138 en 187 elk à f 1000 > 6000

Van de 14e Geldleening:

N°. 29, 83, 87, 120, 125 en 131 elk à f 1000 > 6000

N°. 41a, 42a en 87a elk à f 500 > 1500

N°. 81b, 82b, 83b, 84b, 85b, 86b, 87b, 88b, 89b en 90b elk à f 100 > 1000

Deze Obligatiën zijn betaalbaar bij de Heeren VLAER & KOL te Utrecht, op 1 Mei 1902 met de verschenen rente tot op dien dag, voor zooveel aangaat de eerste vijf LEENINGEN, en op 1 Juni 1902 met de verschenen rente tot dien dag voor zooveel aangaat de 14e LEENING, tegen inlevering der Obligatiën met de onverschenen coupons.

De Penningmeester van voornoemde Vereeniging,

S. VAN HEEMSTRA.

AMSTERDAM,
19 Maart 1902.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper.

Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en condi-tiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-schenen:

DENKT AANUWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofs-belijdenis.

door

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.

25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.

100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IKDER die ernstig de zaligheid zoekt.

door

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderden prijs.

GEZONDHEID. CRUYDENWIJNEN DE HAAS.

BOERHAVE bewees, dat Kruiden groote ge-neeskraft hebben. Cruydenwijn de Haas werkt in hooge mate versterkend bij zwakken en herstellers, en bevordert de bloedsomloop.

Borst-cruydenwijn is een goed werkend middel voor menschen met zwakke borst. Verkrijgbaar te Leiden bij: A. J. DE HAAS, Rustoordstraat; te Amsterdam bij: HENRI SANDERS, Apotheker; te 's-Gravenhage bij: H. NANNING, Apotheker, te Rotterdam bij: G. WULFF; te Utrecht bij: T. P. v. d. BERGH, en Zn.

4Pct. Geldleening.

In bovengenoemde Geldleening ten laste van de Vereeniging „TOT CHRIST. LIEFDADIGHEID” te WAGENBORGEN zijn nog Aandeelen van

f500 en f100 disponibel à 4pct.

De plaatsing dezer aandeelen is voor den goeden gang der zaken dezer Ver-eeniging gewenscht en noodig.

Tegen 1 Mei a. s. zou het Bestuur der Vereeniging gaarne deze aan-deelen geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vrien-delijk uitnodigt hiertoe mee te werken. De Aandeelen zijn verkrijgbaar ten Kantore der Vereeniging te WAGENBORGEN, en bij de Heeren BROUWER EN DIJKSTERHUIS te GRONINGEN, VAN DER VEGTE EN VAN REEDE te ZWOLLE en WED. P. van EIJK EN ZONEN te AMSTERDAM.

Namens het Bestuur,
J. BOUWES, Penningm.

APPINGEDAM, Maart 1902.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto. Wijn voor het H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importumos de Espana exclusivamte para servir a la Sancta Comunien en nuestra Igl-sias-Neerlandesa

Prijs per 2 fl :

à 400 gr.: of 1 heele

van 800 gr. f 0.85.

Kerkeraden of Pre-dikanten kunnen gra-tis op aanvraag een

fl. Bergerac Tinto

ter kennismaking ont-vangen.

PAASCHFEEST.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

De gemeenschap der heiligen,

door

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.

Prijs f 1.40, geb. f 1.80.

Zeer geschikt voor geschenk bij het a.s. Paaschfeest, ook voor hen die voornemens zijn belijdenis des geloofs af te leggen.

Verschenen bij JAN HAAN te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

door

J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

Bij den Uitgever ZALSMAN is ver-schenen:

FEESTSTOFFEN

door J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hier-van 1 Ex. wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij GEZELLE MEERBURG te KRUSDEN is verschenen:

Het eerste Numm r van

„Voor het recht, de vrijheid, en den vrede der Kerken.”

Rijblad van

„Wat zegt de Schrift?”

tot toelichting en beoordeeling van het „Advies” inzake de Theol. School en de Vrije Universiteit.”

In dit No., 15 bladz. van 2 kol., prijs 10 cent, is ook het „Advies” zelf opgenomen, alsmede de „Noodige aanvulling.” No. 2 zal o.a. bevatten het tegenadvies van Ds. KLAARH-MER c.a.

Het Rijblad, dat Maandelijks verschijnt, van Maart tot Augustus (Gen. Syn.) kost 50 ct franco p post; voor de teekenaars op „Wat zegt de Schrift?” slechts 25 cent. Te ontbieden bij den uitgever, en ook in den boekhan-del. Van No. 1 is een ex. gezonden aan de Kerkeraden van al de Geref. kerken.”

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-schenen:

FEESTSTOFFEN

door

S. VAN VELZEN,

en leen Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1.75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1.— wordt het franco verzonden door den uitgever.

VEREENIGING

„Christelijke

Bibliotheek”,

gevestigd te Nijkerk.

5e jaargang.

Heden verscheen deel IV

Japan en de

Japanneezen

door

E. NIJLAND.

Dit werk omvat 9½ vel druks

en komt alzoo den

leden op slechts 47½

cts. Voor niet-leden is de prijs

f 1.— ing, f 1.40 geb.

Nu allerwegen het oog geves-tigd is op Japan, zullen ook zij, die geen lid der „Vereeniging” zijn, dit werk met belangstelling begroeten. De Schrijver toch heeft reeds meermalen getoond op de hoogte te zijn van Oos-tersche Land- en Volkenkunde.

Zeven platen en een nitslaande kaart van Japan, verhoogen zeer de waarde van het boek.

Zij die nu lid der Christ. Bibliotheek worden, ontvangen dir-ct de reeds verschenen deel-len van den 5en jaargang.

De fraai geïllustreer-de Catalogus is

gratis verkrijgbaar.

G. F. CALLENBACH,

NIJKERK. Uitgever.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is ver-schenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

door

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —.75.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Do r den heer Notaris Th. Rays Gzn.

legaat van wijlen Mej. Wed. K. C. Borwitz

g. b. F. M. Keft f 200.

Aan Contributien:

Door den heer Mr. J. C. von Briel Sasse

te Nieuw

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 4 April 1902.

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelste huizen, en zal dit huis moeër zijn?

Hoof II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnemenen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

THEOLOGISCHE SCHOOL.

De Theologische School is in rouw. Professor D. K. Wielenga, die sedert eenigen tijd lijdende was, en in „Endokia” te Rotterdam werd verpleegd, is op het onverwachtst van ons weggenomen. Negentien jaren mocht de Theol. School zijnen arbeid als Hoogleraar genieten, nadat hij tevoren 18 jaren de Gemeenten Oldehove, Amsterdam en Nieuwendijk had gediend. Veel hebben de Gereformeerde Kerken in dezen bekomen, trouwen en kloeken Dienaar verloren. Voor hem is het sterven gewin. Zijne gedachtenis zal tot zegening zijn, en zijn arbeid zal ook na zijnen dood vruchten dragen. Dat is de hoop en het erdeel van de knechten des Heeren. God trooste de bedroefde Weduwe en hare Zonen, en blijve ook met de Theol. School, naar den rijkdom Zijner genade in den Heere Jezus Christus, die de Opstanding is en het Leven!

Namens het College van Professoren,
L. LINDEBOOM, *sen.* Rector.
M. NOORDTJII, *Secretaris.*
Kampen, 2 April 1902.

Ter-aarde-bestelling van het stoffelijk overschot van den Weleerwaarden Hooggeleerden Heer Prof. D. K. Wielenga.

Den 2en Paaschdag, 's avonds te 5.20, kwam per trein het lijk uit Rotterdam aan, begeleid door 3 der zonen van den diepbetreurenden Vader.

Ook kwamen toen reeds Broeders van heinde en ver, om den volgende dag het stoffelijk overschot grafwaarts te kunnen geleiden.

Dinsdag om half twaalf ongeveer verzamelden de genoodigden zich langzamerhand in het sterfhuis: de uitgebreide familie, de vele vrienden van den overledene.

't Zou ons te ver voeren hier allen persoonlijk te noemen. Genoeg zij het aan te stippen, dat aanwezig waren: de Professoren der Theol. School, bijna alle Curatoren der Inrichting, een tweetal Hoogleraren van de Vrije Univ., de Senaat van het Studentencorps F. Q. I., en de Leeraren aan het Geref. Gymnasium te dezer plaatse. Voorts waren er Deputaties van den Kerkeraad van Kampen, van de Studenten aan de V. U., van de Van-Gelder-Stichting alhier, van de „Veren. tot Chr. verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland” en het Gestichts-Bestuur van „Veldwijk”, en eindelijk eene Deputatie van de kerk van Rotterdam A, in welke gemeente hij stierf, en eene van de kerk van Nieuwendijk, waar hij vóór zijne benoeming tot Hoogleraar als Dienaar des Woords werkzaam was.

Zoovele belangstellenden waren tegenwoordig, dat het sterfhuis allen niet konde bevatten, en velen in de woning van Prof. Noordtjii wachtten op het vertrek van den stoet.

Ds. Elzenga had de leiding der Begrafenisplechtigheid.

Toen schier allen aanwezig waren las Z.Eerw. Job 14 : 1—12, en sprak naar aanleiding daarvan het volgende:

„Geliefde familie en vrienden! „De mensch, van een vrouw geboren, is kort van dagen, en zat van onrust” — dat woord van den Grooten Lijder der oudheid, waarmee dit hoofdstuk begint, is ook in onzen overleden broeder, Prof. Wielenga, bewaarheid. Al schijnt zijn leven, vergeleken bij zooveel die eerder worden weggenomen, tamelijk lang, immers een zestigtal jaren, — ach, wat is ook zulk een leeftijd spoedig daarheen gegaan. Hoe snel vliegen de jaren, de tientallen van jaren! En wat een on-

rust in zulk een menschenleven. Ik zal zijne geheele levensgeschiedenis niet herinneren. Ik behoef slechts enkele zaken aan te stippen. Of daalden niet reeds vóór hem een gade en een negental kinderen ten grave, terwijl nog een zevental hem overgebleven waren? Ligt niet daarin reeds een wereld van onrust, smart en zorg? En daarbij een menigte ziekten en zwakheden, want welke krankte ging deze woning voorbij? Daarbij allerlei strijd vaak op maatschappelijk en kerkelijk en geestelijk gebied. Waarlijk „zat van onrust” mag ook deze mensch, van een vrouw geboren, wel genoemd worden. En nu is hij uit die onrust verlost en de eeuwige ruste binnengegaan, maar gij, geliefde Zuster, weduwe des Overledenen, gij zit er nog midden in, en hoe is die onrust door de laatste ziekte en door den dood van uw man niet vermeerderd. o, Wat hebt gij niet noodig om er kalm onder te blijven. God geeft u aanvankelijk die kalmte, en wij zien daarin met blijdschap de verhooring uwer gebeden. En die God kan u ook verder nabij wezen. Zijn vrede, die alle verstand te boven gaat, zij uw deel op dezen dag en voortaan, en uw oog zij hoopvol geslagen op dat vaderland der ruste, waarheen uw man u is voorgegaan.

Kort van dagen en zat van onrust. Maar vanwaar die korthed onzer dagen, en die volheid van onrust? De oorzaak ligt in wat Job verder in dit hoofdstuk verklaart: „Wie zal eenen reine geven uit den onreine? niet één.” Wij allen zijn zondaars, en door de zonde is de dood en alle onrust. Wij allen zijn als onreinen uit den onreine, uit Adam, in wien wij allen gezondigd hebben, en aan den dood, ja aan de verdoemenis zelve onderworpen zijn. Dit was niet alleen waar van den overledene, maar het was ook zijne persoonlijke belijdenis door Gods genade. Reeds in zijne jongelingsjaren had de Heere daarvoor zijne oogen geopend, en hem niet alleen tot kennis van zichzelf, maar ook tot kennis van Christus gebracht. Verloren in Adam — behouden in Christus, dat was zijne persoonlijke geloofsbelijdenis; eene belijdenis, die wel bestreden is, ook nog in de laatste tijden, in dagen van uiterste zwakheid en zenuwlijden, maar waaraan hij toch getrouw is gebleven tot den einde toe door Gods genade, en waaruit hij troost geput heeft tot den laatsten dag zijns levens toe. Gevalen in Adam, behouden in Christus — dat was ook de inhoud zijner prediking. Christus te prediken aan arme zondaren als den algemeengenen Zaligmaker, dat deed hij gaarne, daartoe gevoelde hij reeds van af zijne jongelingsjaren lust en roeping, en dat kon hij vaak op een aangrijpende, kernachtige wijze doen. Ook in deze gemeente was hij als prediker geliefd, en velen licht nog versch in het geheugen de schoone, treffende predikatie, welke hij hier hield in October des vorigen jaars over Zondag 16 van den Catechismus, over den zoendood van Christus. Dat was de laatste maal dat hij voor ons optrad, en voor de laatste maal heeft hij toen Christus en dien gekruisigde als eenigen grond der zaligheid gepredikt en aangeprezen. Nu aanschouwt hij dien Heere, in wien hij geloofd en dien hij verkondigd heeft.

Hij is niet meer. Deze Christen. Deze stoere Calvinist. Deze prediker van Gods vrije genade in Christus. Hij is van ons weggenomen. Ja zeer onverwacht. Onverwacht voor ons allen, immers zelfs voor hen die vlak in zijne nabijheid

waren. Ik zal u al het aangrijpende van dat plotseling verscheiden niet herinneren. Waartoe zou het dienen? Maar dit wil ik wel herinneren, hierop wil ik wel den nadruk leggen: hoe plotseling ook en hoe onverwacht — hij is toch op Gods tijd heengegaan. Wij stemmen immers in met wat Job hier van het sterven des menschen betuigt: „zijne dagen zijn bestemd, het getal zijner maanden is bij U, en Gij hebt zijne bepalingen gemaakt, die hij niet overgaan zal.” Zoo is het, Geliefden. Voor ons komt de dood vaak zeer onverwacht, en doorgaans zeer ongelegen, maar niet voor God. Hij doet alles naar zijnen eeuwigten, onveranderlijken, wijzen Raad. Ook leven en dood komen niet bij geval, maar van Zijne vaderlijke hand ons toe. Dat was ook de belijdenis van den overledene. Levendig herinner ik mij nog, dat hij, na uit eene ziekte opgericht te zijn, weer voor de gemeente hier optrad, en op zijne eigenaardige wijze met af Psalmvers begon:

Geen geval, geen zorg, geen list,
Oost noch West, noch zandwoestijn,
Doet ons meer of minder zijn;
God is rechter, die 't beslist;
Die, als aller Oppervoogd,
Deez' vernedert, dien verhoogt.

En ook als hij kinderen verloren had, was hij van stonden aan in deze richting werkzaam: God heeft ze ons ontnomen, op zijnen tijd, naar zijnen wijzen Raad — en daarom betaamt het ons in zijn doen te berusten.

Geliefden, deze genade worde ook nu aan ons allen gegeven. Wordt vooral gegeven aan de Weduwe en de Kinderen van onzen geliefden broeder. Dat klare gezicht, die heldere, onbewolkte geloofs- overtuiging: de dood komt op Gods tijd, in de door Hem bestemde maand, op het door Hem bepaalde uur — en dat perk kan op geenerlei wijze overschreden worden. En als wij dan groote gedachten van God hebben, van zijne hooge Majesteit — zullen wij dan niet stille zijn? En als wij dan goedertierene gedachten van God hebben, als van onzen barmhartigen Vader in Christus — zullen wij dan niet ja en amen leeren zeggen op zijn goddelijk, op zijn vaderlijk welbehagen, en aan zijne liefde niet vertwijfelen?

Hij is niet meer. En waar is hij nu? zoo vragen wij met Job in het vervolg van dit hoofdstuk. „Want voor een boom, als hij afgehouwen wordt, is er verwachting, dat hij zich nog zal veranderen, en zijne scheut niet zal ophouden. Indien zijn wortel in de aarde veroudert, en zijn stam in het stof versterft: hij zal van den reuk der wateren weder uitspruiten, en zal eenen tak maken, gelijk eene plant. Maar een man sterft, als hij verzwakt is, en de mensch geeft den geest — waar is hij dan?” Zeker, daarin heeft Job wel gelijk: de mensch ligt daar neder en staat niet op. De dood doet zulk eene afgenedene zaak, en verbreekt voor goed zulke teedere banden, tusschen man en vrouw, tusschen ouders en kinderen, tusschen vrienden en vrienden. Maar is hij dan ganschelijk weg? Wel neen, mijne vrienden. Onze overleden Broeder leeft voort; hij leeft voort in zijn nageslacht, — hij leeft ook persoonlijk voort. Hij leeft voort in zijn nageslacht. Behalve eene hem dierbare gade, over wie hij altijd met den hoogsten lof tot anderen gesproken heeft, liet hij ook nog een zevental kinderen, een zevental zonen na. En hoe dierbaar waren die kinderen u, geliefde Zuster, en ook hem. Wat hebt gij samen over

uwe gestorven kinderen niet getreurd en geleden; wat hebt gij voor uwe levende kinderen u niet opgeofferd. Wat ging hun welzijn u en hem ter harte. Ook hun geestelijk welzijn. Nimmer zal ik vergeten hoe blijde hij was, toen een van zijn zoons op zestien-jarigen leeftijd, hem kwam meedeelen met beslistheid zijn hart aan den Heere gegeven te hebben. Wij hebben ons verheugd, zoo verklaarde hij, als een die een grooten buit vindt. En welk een vreugde was het hem dat zoovele van zijne kinderen lust hadden om den Heere in het Evangelie te dienen. Zelfs tot het laatste toe stelde hij in uwe Moeder en in u een levendig belang. Daarom, geliefde Kinderen, houdt dezen uwen Vader in gedachtenis. Weest een eere van zijnen naam, en weest een vreugde voor uwe moeder, zoolang gij haar nog moogt bezitten. In uwe personen en arbeid leve zijn naam nog lang in de kerken Gods hier op aarde voort. En bovenal, weest te zamen een eere van Gods naam en een vreugde van de kerk hier op aarde, totdat ook gij in de hemelsche heerlijkheid met uwen vader en uwe moeder vereenigd moogt worden, voor den troon van God en het Lam.

Onze geliefde Broeder leeft voort. Niet alleen in zijn nageslacht; ook in zijn persoon. „Waar is hij dan?” op die vraag van Job antwoorden wij met Nieuw-Testamentische klaarheid: zijne ziel is van stonden aan tot Christus, haar hoofd opgenomen, en zijn lichaam beidt straks in het graf de stem van den Zoon des menschen ten jongsten dage. Wat wij hier nu nog in ons midden hebben is maar zijn stoffelijk omhulsel. De ziel is dat stoffelijk en sterfelijk omhulsel ontvloten. Zij is opgenomen tot Christus. Zij juicht voor God. Zij kent thans een aanschouwing, een genieting, waarvan wij hier geene bevatting hebben. Zij wil niet naar haren aardschen tabernakel terug. Zij wacht ons daar, zij wenkt ons daarheen. 't Ware leven, lieven, loven, is daar waar men Jezus ziet. Maar die ontbonden ziel wacht daar ook op haar lichaam. Dat lichaam moet nu in het graf. Het is nu sterfelijk en verderfelijk. Zelfs in die mate, dat wij het lijk van onzen broeder in dezen oogenblik niet meer kunnen aanschouwen. Wij leggen het nu in het graf ter neder. Als een zaadkorrel, gelijk Prof. Wielenga meer dan eens bij een geopende groeve gezegd heeft. „De mensch ligt daar neder, en staat niet op; totdat de heme-len niet meer zijn, zullen zij niet opwaken, noch uit hunnen slaap opgewekt worden.” Maar dan ook als Christus komt om alle dingen nieuw te maken, zullen de dooden de stem van den Zoon van God hooren, en zij zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis. Voor onze dooden, die in den Heere sterven, verwachten wij dien dag met verlangen. Nu wordt dat lichaam gezaaid in verderfelijkheid, dan wordt het opgewekt in onverderfelijkheid; nu wordt het gezaaid in zwakheid, dan wordt het opgewekt in kracht. O, hoe heerlijk zal dat wezen, wanneer onze broeder, die hier met veel zwakheid en krankheid te tobben had, een lichaam zal ontvangen aan het verklaard, heerlijk lichaam van Christus gelijk, om dan met lichaam en ziel op volmaakte wijze God te dienen en de zaligheid te genieten!

Geliefde Weduwe en Kinderen, laat deze zekere verwachting en deze heerlijke gedachtenis u ten troost wezen. Gij verliest veel. Gij brengt veel naar het graf. De Heere houdt met u een moeilijken weg. Maar Zijne genade is u genoeg, niet waar? Die genade make u stil, trooste u, sterke u; doe u gedurig terugzien naar Gods weldaden; doe u omhoog zien naar het Huis des Vaders; doe u over dood en graf heen-zien naar den dag der zalige opstanding. Het graf ontnemt ons veel, en geeft ons niets, maar de beloften Gods zijn eene overvloedige vertroosting. De Heere zij u steeds nabij, en heilige dezen moeilijken weg aan uw aller hart.

En wat ons allen betreft, geliefde vrienden, broeders en zusters, laat ons getroost zijn. Laat ons God danken, dat Hij ons zulke mannen schonk en zóólang nog deed behouden. Laat ons ook in Zijn vrijmachtig welbehagen rusten. Heden blijkt het weer, dat Hij van geen mensch afhankelijk is, en geen mensch van noode heeft. Ook ons heeft Hij niet noodig. Maar wij hebben Hem wel noodig, wij zondaren en stervelingen. Wij hebben Hem noodig tot verzoening onzer zonden, tot onzen troost in leven en sterven. Zoekt gij Hem? Weet gij, dat Hij uw deel is, voor den tijd en voor de eeuwigheid? Zoo neen; o haast u dan om uws levens wil. Het kan zoo spoedig gedaan wezen; dat hebben wij ook weer aan onzen broeder Wielenga gezien. Zoo ja; o, dankt er uwen God voor, en tracht zoo te leven door Zijne genade, dat gij altijd voor Zijne komst bereid moogt wezen. Amen.

Intusschen had de tijd niet stilgestaan. 't Was één uur geworden. De lijkkoets reed voor met een 16-tal rijtuigen, om het lijk grafwaarts te brengen, en familie en vrienden in de gelegenheid te stellen den gel. Doode de laatste eere te bewijzen.

Studenten der Th. School begeleidden den lijkwagen: met dezen Hoogleraar daalde hun een Vader ten grave.

Een groote menschenmassa was overal getuige van het voortbijtrekken van den stoet; velen volgden naar het graf; velen ook waren reeds bij de begraafplaats aanwezig, toen het lijk daar aankwam.

't Was zeker reeds twee uur, toen we rondom de groeve stonden geschaard. Hier verzocht Ds. Elzenga den sprekers, die het woord op deze plaats zouden voeren, zich vooral eenigszins te bekorten met het oog op de weersgesteldheid.

Als eerste spreker trad op Ds. J. J. Westerbeek van Eerten, hoofd van de Deputatie uit den Kerkeraad van Kampen. Hij zeide ongeveer het volgende: 't Is in deze ure een diep weemoedig oogenblik, nu we hier de 7 zonen des Overledenen rondom de groeve zien geschaard, de open groeve, waarin pas 't doode lichaam van hunnen dierbaren Vader nedergelaten werd.

We hadden niet gedacht, toen Prof. Wielenga naar „Endokia” te Rotterdam ging, dat na zoo weinige maanden wij zouden staan aan dit open graf.

We vernamen toch van tijd tot tijd gunstige berichten aangaande zijne ziekte. En we waren verheugd, en dankten onzen God voor die aanvankelijke beterschap.

Maar hoe vergisten we ons toen we op een weerzien hoopten!

Hoe plotseling veranderde alles. En wat was het de vorige week een ontroerende dag, toen de trouwe Gade en

Moeder aan het ziekbed van haren Man geroepen werd, en hij zoo eensklaps sterft en henegaat naar de heerlijkheid.

Voor ons is dit sterfverlies, voor hem was het winste.

Indien ge hem nu kondet spreken, hij zou u zeggen: ik wensch niet terug te keeren.

God regeert. Ook in het plotseling henegaan van onzen beminden Broeder Wielenga. 't Is Gods stemme, die we heden beluisteren.

En 't is ook voor hem het beste zooals de Heere gedaan heeft. Stel u eens voor, dat prof. Wielenga terug ware gekeerd gebroken naar het lichaam, niet in staat om te werken, wat z'n lust was, in het Koninkrijk Gods. Hij, de man die zoo lang, die zoo veel heeft gearbeid!

Prof. Wielenga was een man, die streed voor de waarheid, met den moed der overtuiging. Hoevelen herinneren zich de woorden nog, die hij op den kansel sprak: Hij heeft gearbeid, met alle kracht gearbeid, terwijl het dag was. Hij is gevallen met eere in den strijd, geloovende in de ruste voor Gods kinderen.

Niet aan hem is vergund, wat een zijner kinderen te beurt viel. Een portret, zwart omlijst, geeft in de woonkamer te lezen: gelijk het gras is ons kortstondig leven; 't is 't portret van een dochter, die lang en veel heeft gesproken in de ure toen zij sterven ging. De zonen roepen zich die liefelijke woorden nog wel voor den geest. Ook Prof. Wielenga sprak er nog over kort voor zijn dood, toen een meisje, Flora genaamd, in „Eudokia” Mevrouw Wielenga kwam begroeten. Kent ge een versje, waarin het woord *bloem* voorkomt? zoo vroeg haar de Professor. En toen sprak hij haar van die „bloem des velds,” waaraan z'n gestorven dochtertje hem nog steeds herinnerde.

Zoo sprak hij, weinige uren voor z'n dood. En 't is goed ons dit woord thans te binnen te roepen. Ga dan ook van dit graf er eene prediking uit om ons te doen letten op de kortstondigheid van het leven. Zij de dood, als hij komt, ook ons allen eene blijde bode!

Prof. L. Lindeboom, als Rector der Theol. School in de plaats van den overledene opgetreden, sprak hierna ongeveer als volgt:

Gel. Familie, Broeders, Vrienden. Veel zou ik kunnen zeggen als ik wilde spreken over den diepbetreurden Ambtgenoot, die van ons is henengegaan. Deze dag is een dag van betekenis, niet alleen voor de Familie, maar voor heel de Theol. School, voor al de Geref. kerken van Nederland.

Met Wielenga is weder een van onze voormannen ten grave gedaald, die tot eenen rijken zegen is gesteld. Door onzen God was hij verwaardigd 18 jaren werkzaam te zijn in de gewone bediening des Woords, en 19 jaren in de kweeking van Dienaren des Woords.

Nog veel hadden we van hem mogen verwachten, van zijne bekwaamheid en ijver, van zijn geloof en liefde. Maar God de Heere heeft gesproken, en hem opgeroepen. En wat is beter bij de graven onzer dierbaren, dan heerlijkheid en eere te geven aan God en het Lam door wiens bloed alleen onze Wielenga was, wat hij is geweest? Over het Bloed des Lams preekte hij het liefst.

Voor al wat in hem ons is geschonken brengen we daarom bij deze groeve als Theol. School dank en eere toe aan Gods goedertierenheid, met de erkenning dat het ons betaamt Zijne vrijmacht en wijsheid te aanbidden, die zoo onverwachts hem van ons nam.

Wielenga was ons dierbaar. Hij zal ook niet ophouden onder ons voort te leven door 't geen hij gezaaid heeft. Tientallen, ja eenige honderden dienstknechten arbeiden in 's Heeren wijngaard, die door zijn arbeid verrijkt zijn, door zijne kennis voorgelicht. En, wat meer zegt, hoewel de dienstknechten heengaan: de Heere zelf blijft bij Zijn volk: de dood heerscht niet meer over hen. Hij sterkt Zijne knechten, hij doet ze stervende ingaan in Zijnen vrede. Pas hebben we het feit van Jezus' opstanding gevierd.

Laat me u hier herinneren wat Paulus aan die van Thessalonica schreef: Broeders, ik wil niet dat gij onwetend zijt van degenen die ontslapen zijn, opdat gij niet bedroefd zijt, gelijk als de anderen, die geen hoop hebben. Die „anderen” zijn allen die niet gelooven dat Jezus, de Zoon Gods gestorven en opgewekt is. Wij die gelooven treuren ook, maar niet zonder troost en blijdschap. Wij scheiden van elkander, maar als een geslacht, dat elkander opvolgt naar, en weervindt voor den troon van God.

Welk een onderscheid met de ongehoovige dooden, die naast en rondom Gods kinderen liggen in de groeve der vertering. Onze begrafenis is de ure des zaaiens.

Zoo waarachtig als Gods Woord waarheid is, ook onze Wielenga zal opstaan uit het graf, opstaan in heerlijkheid. God geve of vermeerdere ons allen dat

geloof en die hope.

Wat ook verandere, het einde van Gods volk zal zalig zijn.

Boven zien al Gods kinderen en knechten elkander weder. Daar geven zij in volmaaktheid lof en eere aan den Vader, die hen heeft vekoren, aan het Lam dat hen heeft gekocht, aan den Geest, die hen heeft toebereid tot het eeuwige leven.

Namens de Curatoren der Theol. School sprak Dr. G. van Goor van Bunschoten ongeveer als volgt:

Ook namens de Theol. School der Geref. kerken in Nederland mag bij dit open graf geen stilzwijgen zijn, nu hij is heengegaan, dien het God den Heere behaagd heeft het eerst weg te roepen van het tweede geslacht der Professoren, aan die Inrichting verbonden.

Werd bij de vorige professoren de levensdraad afgesneden toen hun leven ten avond neigde, Prof. Wielenga ging henen toen de zon op het hoogste stond.

Prof. Wielenga heeft gearbeid zoolang de Heere hem de krachten gunde; hij rust nu in den vrede van God, hij die, in bijna 20-jarigen arbeid, de School, de Kerk op het hart heeft gedragen. En hij had ze lief, School en Kerk beide. Jeruzalem, zoo ik u vergeet! Dat leefde ook in Prof. Wielenga's hart.

Broeder Wielenga was de man des rechts, bovenal des rechts in Gods Kerk. Daarvoor heeft hij steeds gesproken. Zijn hartewensch was: de handhaving van dat recht. Daarvoor streed hij.

En hij dacht nog verder te zullen strijden. Maar God heeft het anders gewild; in de ure, die niemand wist, heeft Hij hem weggenomen, nam Hij hem op in een ander, beter huis, waar een trouwere liefde, dan de liefde der trouwste gade hem ontving.

Prof. Wielenga was een Fries, en is een Fries gebleven. Hij hield vast aan zijn zinspreuk: „slecht en recht”. Hij heeft gestreden als een ridder zonder vrees en blaam. Hij streedt nooit met pijlen, wier punt in vergift was gedoopt. Waar Wielenga streed wist men, dat hij van zijn recht overtuigd was. Zoo hebben wij hem steeds gekend en leeren liefhebben in School en Kerk.

Moge dit ook van u gezegd kunnen worden, gij jongelingen, eerlang in onze Kerken ingaande tot den oogst des Heeren, wanneer op uw beurt gij heen zult gaan na volbrachte dagtaak.

En was de ontslapene goed voor zijne studenten, hoe was hij niet voor zijne kinderen. Wat was het hem tot zielevreugd, hoe tintelde zijn oog, toen hij mij onlangs verhaalde hoe 4 zijner Zonen op éenen Zondag tegelijkertijd, zij het op verschillende plaatsen, het Evangelie hadden gebracht. Wij hebben, zoo sprak hij, te zamen onzen God gedankt, die ons dat groote voorrecht gaf. En hoe blijde was hij, toen zijn jongste Zoon hem onlangs vertelde dat hij had verkozen, evenals zijne broeders, den Heere te dienen in zijn Woord.

Zulk een Vader te moeten missen zegt veel. Doch, kinderen van den Overledene, vergeet niet, vergeet nooit bij al uw verlies, dat u nog zoo veel, zoo ontzaglijk veel in uwe moeder rest. Vergeet nooit een van Gods weldadigheden, ook deze niet.

Kinderen, studenten, vrienden! niemand is hier op aarde onmisbaar, dan alleen de Christus Gods, dan het Lam dat voor zondaren kwam, hen verlost heeft, en met Zijn bloed heeft gekocht.

Hierop volgde als spreker de Heer M. M. Horjus, namens het Studenten-corps F. Q. I. aan de Theol. School. Hij zeide:

Hooggeachte familie!

Namens het Studentencorps Fides Querit Intellectum is het ook ons als Senatoren een behoefte des harten, een enkel woord tot u te spreken.

Wie schetst onze zeer groote ontroering, toen wij j.l. Zaterdag het bericht ontvingen: Prof. Wielenga is niet meer? Dit bericht van overlijden trof ons diep.

Toen wij toch den laatsten kranke bezochten, en ook in de laatste dagen vóór onze vacantie, werd ons steeds geantwoord, wanneer wij naar den toestand van onzen beminden Professor en Vriend vraagden: Wij hebben reden om te verwachten, dat hij na de Paaschvacantie wederom in ons midden zal terugkeeren.

En ziet, op het onverwachtst kwam de ook voor ons zoo droevige tijding: Prof. W. is gestorven

Wie onzer had kunnen verwachten, dat hij ja wel in Kampen zoude wederkeeren, maar op een gansch andere wijze dan wij hadden gemeend, en in een toestand, die voor U, en voor allen, die hem van nabij leerden kennen, zoo diep smartelijk zou wezen?

Wij als studenten verliezen in hem een hooggeacht en bemind professor, met een hart voor onze Theol. School en voor allen, die daaraan verbonden zijn.

Maar niet alleen als Hooggeleeraar is zijn verlies voor ons zoo droevig, ook

missen wij in hem eenwelmeenend en vaderlijk vriend.

Hoe hartelijk en ongedwongen was hij niet in zijn omgaan met ons, zijne leerlingen!

Gekruid en pittig was altoos zijn woord; hartelijk en innig vaak de taal van zijn hart, dat zoo vol liefde voor ons klopte

En nu, wij zullen onzen beminden leermeester niet meer ontmoeten, hier beneden op deze aarde. Hij is ingegaan in de vreugde zijns Heeren, en juist thans voor het aangezicht van Hem, Wien te dienen hier op deze wereld geheel zijn leven was.

Dankbaar zijn wij, en voorzeker ook vele, zoo niet alle predikanten onzer Geref. Kerken, die van zijne colleges mochten profiteren.

Zijn heengaan is voor ons een bode, een roepstem, een vooruitgaan. Zijn dood predikt ons bij vernieuwing: Beleidt uw huis, o menschenkind, want ook gij zult eenmaal sterven. En wederom: er is als maar eene schrede tusschen ons en den dood.

De Heere dan trooste U, geachte familie, en ons allen te zamen met genade, en geve ons, gelijk onze prof. Wielenga dit kon zeggen, met blijdschap eenmaal in te gaan in de vreugde onzes Heeren.

Na student Horjus sprak Prof. Dr. Geesink, Hooggeleeraar aan de Vrije Univ., namens het College van Hooggeleerden aan die Inrichting, ongeveer het volgende:

Als Rector der Vrije Univ. met Prof. dr. H. H. Kuyper voor deze begrafenis overgekomen, is het mij goed een woord te mogen spreken over wat het Gereformeerde N. d. land in dit sterven verliest: het verliest een geestverwant, een leider, naar wiens stem het luisterde, wien het vertrouwde.

Een woord spreken we hier van innig medegevoel met de Theol. School: want zij verliest met hem een groote kracht, een goed docent, een met wetenschap toegerust geleerde. Vooral gaat dit verlies ons ter harte sedert Kampen en Amsterdam elkander nader zijn getreden, en sterker verbonden werden. Te iniger treft ons dit verlies, omdat wij Wielenga zoo gaarne beschouwden als onzen toekomstigen collega.

Hij was oprecht, kloek in zijn optreden, een trouw woordvoerder. Met het oog gericht op de toekomst van ons Geref. volk, zocht hij te bereiken en vertolkte hij ons wat hij daartoe dienstig achtte. Voor zijn eigen toekomst verwachtte hij niet veel. Zijne krachten onderschatte hij eer dan hij ze overschatte. Ook sprak hij het uit op ons laatste bijeenzijn: zoo kinderlijk eenvoudigheid, dat hij, na niet al te langen tijd in den hemel hoopte te wezen. Die wensch is nu vervuld.

Dat zij de troost voor allen, die hem waardeerden en liefhadden, vooral de troost voor zijne diepbedroefde Weduwe en treurende Kinderen.

Ook bij hem komt het uit, dat ontbonden te wezen, en met Christus te zijn, het hoogste en verre het beste is!

Eindelijk sprak Generaal H. W. van Marle, als lid van het Centraal Bestuur der „Vereen. tot Christ. verzorg. van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederl.” kortelijk als volgt:

Ook het werk der barmhartigheid had in Prof. Wielenga een vurig strijder. Ook dit werk bezat zijn volle hart.

Daarvan wenschte de Vereen. te getuigen, welke ik hier vertegenwoordig, de Vereeniging aan welke hij heeft deelgenomen van het eerste oogenblik van haar bestaan af.

Ook hier liet Prof. Wielenga een ledige plaats. In den Overledene missen wij eene persoonlijkheid, met krachtige overtuiging vast in het geloof.

En in 't bijzonder verliest „Veldwijk”, van welks Gestichts-bestuur hij voorzitter was, veel met hem. „Veldwijk” zal hem nooit vergeten. Zijne gedachtenis zal steeds in zegenend aandenken blijven.

Hierop deelde Ds. Elzenga mede, dat geen sprekers meer bij het graf zouden optreden, met het oog op de vertroosting der Weduwe, die in het sterfhuis achtergebleven was.

En hij verzocht ons te zamen het lievelingsvers van den Ontslapene te zingen.

Prof. Wielenga had veel geleden in zijn leven. Eene gade, en een 9-tal Kinderen waren vóór hem ten grave gedaald; en van die kinderen waren er reeds tot de jongdochtersjaren gekomen. Hoeveel smart hij en zijne gade daarbij geleden hebben, kunnen alleen zij gevoelen, die in dezelfde omstandigheden hebben verkeerd.

Maar Prof. Wielenga's toevlucht was bij den Heere. Een vers uit den 66en Psalm was zijn lievelingsvers. Dit vers is ook den laatsten dag zijns levens in „Eudokia” gezongen. In dat gesticht toch heerscht de gewoonte, dat elk op zijn beurt het vers aanwijst dat gezongen zal worden.

En 't was juist op Goeden Vrijdag,

dat 'de beurt aan prof. W. was. En toen de aanwezigen het zongen, en hij de bekende toonen weer hoorde, vond hij „ons vers”, als altijd, nog zoo schoon, en weer zoo goed gezongen. En nadat zingen sloiep hij in.

Ontwaken was sterven.

. . . En wij zongen op den doodenakker, geschaard rondom de opene groeve, dat schoone Ps. 66 : 4, Zijn lievelingslied, zijn laatste lied op aarde . . .

Uit naam der Familie sprak Ds. G. Wielenga van Delft, Zoon des Overledene.

Hij sprak zijnen dank uit voor de belangstelling door zoo velen in deze treurige dagen betoond. Dank aan de Vrienden, ook van verre, die woorden spraken van deelneming, woorden ook ter eere van onzen God. Dank aan de Studenten, die als dragers den dierbaren Doode de laatste eer bewezen.

Onze Vader, zoo sprak hij, deed alles wat hij verlichte met alle kracht waarover hij beschikte. Hij had de Studenten lief en hij had „Veldwijk” lief. Wat hem liever was? Ik weet het niet. Want hij deed alles om Christus' wil met al zijne kracht. Maar wat hem 't liefste was? Dat waren zijne 7 zonen: in zijn huisgezin, daar vond hij blijdschap en droefenis, maar toch altijd met woorden van geloof in den Heere en Christus, die de opstanding is en het leven.

Hoewel geheel zwelgen, en nog niet van de gansche zwaarte van het verlies ons bewust, gevoelen we toch reeds eenigszins wat ons in hem ontviel.

Toch hebben we redenen van dank en aanbidding aan den Heere onzen God, voor de liefde en trouw in hem aan ons geschonken. Dat wij mogen wandelen in zijne voetstappen, opdat ook God om onzentwille worde geprezen, als om onzen geliefden Vader!

En toen gingen wij heen van den doodenakker, vol gedachten aan hem, die ons allen eens dierbaar was: die nog tot ons spreekt, nadat hij gestorven is

Bij onzen terugkeer in het sterfhuis spraken nog eenige Vrienden van den gel. Doode een woord van gedachtenis, troost en bemoediging.

Ds. Douma opende de rij namens den kerkeraad der Geref. kerk van Rotterdam A. Hij sprak ongeveer:

De kerkeraad der Geref. kerk van Rotterdam A. wenschte u hare deelneming uit te spreken. Te Rotterdam toch is onze Hooggeachte Prof. Wielenga overleden. Hij kwam daar aan, onverwacht, om genezing te zoeken voor zijne krankte. Nog meer onverwacht was het toen men ons berichtte: hij is niet meer. Voor het oogenblik, dat hij bij ons in Rotterdam vertoefde, heeft hij ook met ons medegeleefd, en wij met hem. Vroeg hij ons gebed, — in onze openbare samenkomsten hebben wij gedurig 's Heeren aangezicht voor zijn herstel gezocht.

't Heeft echter den Heere niet behaagd hem zijne gezondheid weder te geven; en nu past het ons Gode te zwijgen.

In „Eudokia” lag Prof. W. zoo goed: want hij was met zijnen wil naar Gods welbehagen zich stellende onder Zijnen heiligen wil.

Tijdens een bezoek, dat ik hem bracht, zeide hij: ik heb gedacht en ondervonden: Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve en ons reinige van alle ongerechtigheid.

Hem was 't, zelfs in de donkere dagen die hij doorleefde, nog mogelijk te genieten van God en zijn Woord.

En later sprak hij: 't Is heel iets anders, de vergeving der zonden te gelooven, dan die te genieten. Hij geloofde de vergeving der zonden en hoopte op herstel.

Toen ik hem moed trachtte in te spreken, verklaarde hij, dat hij zich inwendig zwak gevoelde, maar nog zoo gaarne een weinig wilde leven. Doch hij was bereid, als de Heere het zoo wilde.

Zoo heeft prof. Wielenga geleefd, zoo heeft hij gesproken in het midden van onze Gemeente.

Goede Vrijdag werd zijn overlijden ons van den kansel medegedeeld. Onverwacht was dit verlies: ook uit ons midden. En 't is zulk een zwaar verlies, ook voor onze Kerken. Geve de Heere ons te zwijgen, maar sterke Hij bovenal de treurende Weduwe met hare Kinderen. Want de plaats, die in de Kerken door zijn heengaan open bleef is nog wel aan te vullen, niet de plaats die hij in zijn huisgezin ledig liet.

De Heere, zoo bidt U toe de Geref. Kerk van Rotterdam A, (en ik houd mij overtuigd, dat ik ook spreek namens B), moge aan U Zijne beloften vervullen: Hij is een steun en sterkte voor de Weduwen, voor allen die zich op Hem verlaten.

Daarna sprak Ds. Goedbloed, namens de Geref. Gemeente van Nieuwendijk, ongeveer als volgt:

Bij de vele goede en troostrijke voor-

den, die wij gehoord hebben zoowel in deze woning als aan het graf, hebben wij behoefte, ook namens de Kerk van Nieuwendijk een enkel woord te voegen.

Zondagmorgen werd de treurmars in onze gemeente bekend gemaakt, dat prof. Wielenga niet meer hier was, maar de eeuwige ruste was ingegaan. 't Was een oogenblik van diepe ontroering. Onvergetelijk toch was hij der gemeente als Herder en Leeraar, die haar van 1873 tot 1882 diende. Als een getrouw dienstknecht heeft hij onder ons gearbeid, en tot eenen rijken en grooten zegen is hij geweest. Onze gemeente is onder en door zijn arbeid uitwendig gezegend, want toen hij bij ons was is een nieuw kerkgebouw en eene nieuwe predikantswoning verzeen. Maar dit is wel het minste. Bovenal is de gemeente onder zijne leiding inwendig gesticht en gebouwd.

Noode heeft dan ook de kerk van Nieuwendijk Ds. Wielenga laten gaan, toen hij tot hooger, grootscher werk geroepen werd. En schoon hij was heengegaan, toch werd hij, vooral door de ouderen onder ons, niet vergeten. Hij bleef bij ons geliefd, geëerd, zoodat treurigheid en droefheid des harten ons vervulde, toen wij zijn doodsbericht vernamen.

Maar de kerk van Nieuwendijk wenschte te berusten in 's Heeren ondoorgroen-delijk bestuur, en roept u toe, gel. Familie: Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, van nu aan, en hunne werken volgen hen na.

Mochten wij allen eens ingaan in die eeuwige ruste en heerlijkheid, die er weggelegd is voor al de liefhebbers van Gods heiligen Naam.

Ds. Littooy van Middelburg zeide ongeveer het volgende:

Onwillekeurig denk ik aan wat Prof. Wielenga zeide, toen ik hem bezocht op zijn krankbed. „Weet ge nog Littooy, dat we voor bijna 40 jaren elkander voor 't eerst ontmoetten?” Al die jaren hebben we in vriendschap en liefde, in leed en droefenis doorgebracht. En waar men schier 40 jaren door banden van vriendschap en liefde verbonden is geweest, daar deelt men ook in den weedom en de smarte, die in zulk een gezin voorvalt.

Alleen God kan zulke banden verbreken, door Zijne liefde gelegd. Bij mij heeft Wielenga gedeeld in mijn smart. En 't was mij tot vrede en tot blijdschap.

Veel had ik gehoord van angst en bestrijding die hij ondervond. Dat deelde hij mij ook mede, toen ik hem opzoocht. Fel wordt bestreden wat God heeft geplant. Onze Broeder Wielenga mocht evenwel steeds troost putten uit Ps. 32: welgelukzalig is de mensch, wiens zonde bedekt is, en 1 Joh. 1 : 19: Indien wij onze zonden belijden etc.

En 't ligt voor de hand dat een Dienaar des Woords over zulke uitspraken nadenkt.

Maar er was bij hem niet alleen een gevoel van zonde en schuld, maar ook een zalig gevoel van vergeving.

Onze gemeenschap met God, met den Allerhoogste, is zoo onnoemelijk teeder. Is er iets tusschen God en onze ziel, dan moeten we ons eerst weer voor Hem vernederen, voor wij weer trouwlijken toegang hebben tot Hem, voor het Abba, Vader, weer door ons kan worden geluisterd.

't Is zoo zalig en goed onzen God terug te vinden. En 't was de behoefte van zijn hart dat mede te deelen.

Bij dit bezoek, dat ik den Ontslapene bracht, wilde hij ook spreken over de „eenheid van opleiding”, maar dat wilde ik niet. 't Was niet wenschelijk voor zijne lichaamsstoestand.

Wat hebben wij te zamen niet doorleefd! Ook 't verlies onzer dochter. En wat kwam bij hem altijd weer uit de vaak overdreven zorg voor zijne Kinderen. Prof. Wielenga maakte zich al ongerust, als een van allen maar een kwartiertje langer uitbleef dan hij verwachtte. Zijn kinderen waren, zijne vreugde. Wat vond hij het heerlijk dat zijn jongste Zoon begeerte gevoelde om zijn God te dienen en opgeleid te worden tot den Dienst des Woords! Wat is het heerlijk, om uit beginsel den Heere te willen dienen. Daarom, gij jongste Zoon, dit is de verwachting uws Vaders. Bidt God, dat gij bij de keuze, die gij gedaan hebt, moogt blijven, en geef u geheel over aan God en Zijnen dienst.

Veel hebt gij, kinderen, verloren, veel ook hebt ge overgehouden, nu gij een Moeder overhoudt als uwe Moeder is. In den nacht van smart en lijden behoort ge ook te danken voor wat God u liet. En naarmate gij dit meer zult inzien, naar die mate zult ge ook met al wat in u is, de smart trachten te lenigen, en het verlies wederkeerig te vergoeden.

Mevrouw, waarde Vriendin! Met 2 Thess. 4 heeft hij eens, toen mij dezelfde smart trof, die thans u drukt, mijn leed gelenigd. „Hij zal ze wederbrengen”, onze dooden. Maar dan zal ons bijeen

zijn ook veel heerlijker zijn: dan toch zal Christus het middelpunt wezen.

Dat trooste ons. De Heere zal ze wederbrengen, ook uwe dooden. Daar, waar geen nacht meer zijn zal; geen tranen zullen vloeien; waar wij altijd bij elkander zullen zijn, volgens 's Heeren Woord. Dat vooruitzicht lenige u smart. God geve de genade, daartoe noodig, U en de Uwen!

Nadat Ds. Littooy met een hartroerend gebed en dankzegging deze plechtigheid had besloten, keerden we allen huiswaarts. Prof. Wielenga is niet meer! Zijn stoffelijk omhulsel is aan de aarde toevertrouwd! Maar zijne herinnering leeft in onze harten! Maar zijn ziel leeft boven bij Zijnen Vader! Zij dat eens ons aller deel!

DE VLOEKPSALMEN.

Wie nog aan den vloek der toekomst geloof, is de vriend der groote menigte niet. Bij de meesten toch is geene plaats meer voor de straf, omdat het kwaad niet meer aangemerkt wordt als schuld, maar als iets dat onvermijdelijk is, omdat het natuurlijk is. Het goede valt volgens hen met het gezonde saam; onze gevangenen moesten eigenlijk ziekenhuizen heeten, waar de misdadiger als een kranke behandeld, of mocht hij ongeneeslijk blijken, ter wille van de veiligheid der maatschappij afgezonderd werd. De geneesheer is de beste rechter. Recht is waan. Eene Overheid, die om des rechts wil straft, is een onding; hare wreake is even werpelijk als de persoonlijkheid. Zelfs Jezus moet tegen het recht dienst doen; heeft Hij niet verboden om den boozen te weerstaan? Ook de rechter in ons binnenste kome van zijn gestoelte af; het geweten toch spreekt zijn oordeel slechts uit onder den invloed eener aan zijn tijd ontleende meening over goed en kwaad. Wat veroordeelt de mensch zichzelf? Hij is beter dan hij weet. Ken hem slechts ten volle, en gij zult hem niet veroordeelen; alles verklaren is alles vergeven. Ziedaar het nieuwe evangelie. Nergens heeft het welkomer ontvangst gehad dan in de gevangenis; daar heeft het de conscientie gestust, en den moed tot de misdaad hernieuwd. Zoo is het door zijne aanhangers zelve geoordeeld. Een evangelie toch dat ons slechter maakt kan nooit waarachtig zijn. Elk medicijn wordt naar zijne uitwerking beoordeeld.

Wij mogen zonder overdrijving zeggen, dat de afkeer van alles wat naar handhaving des rechts zweemt, in onkunde omtrent den mensch zijne wor-

telen schiet. Om het ontzaglijk feit te rechtvaardigen, dat de historie zoowel met het: gaat weg van mij, gij vervloekten! als met het: kom, gij gezegenen! sluiten zal, behoeft God slechts den sluier op te lichten, die het verborgene des menschen bedekt. Wij kunnen er zeker van zijn, dat God eens dien sluier oplichten zal. Dan zal het blijken, dat de oude Bijbel niet te ver ging, toen hij den mensch verdoemelijk verklaarde voor God.

Reeds nu laat zich bespeuren, dat een vloek de historie der wereld achtervolgt en voortdrijft. Vergeefs tracht zij met al haar streven naar wereldverbetering dien vloek te ontkomen. Den vloek ontvlucht zij niet; hij haalt haar aan den eindpaal der tijden gewisselijk in.

Of stijgen er niet van oogenblik tot oogenblik beden om recht, ja, kreten om wraak van onze arme aarde naar den God des hemels op? Om recht roepen de belasterde onschuld, de geschondene eer, de vertrapte vrijheid, het verkorte loon, het vergoten bloed. Geheele volken roepen om recht; Neger en Indiaan vereenigen zich in het vervloeken van de volken der Christenheid; de Christen zelf staat tegen den Christen op, en roept tot God, om hem tegenover zijn broeder recht te doen. Van het begin der historie is het soortgelijk geweest. Het schijnt wel alsof deze aarde aan het onrecht is afgestaan; in elk geval mag gezegd, dat hier de strijd tusschen recht en onrecht wordt gevoerd, waarin de eerste zege doorgaans aan het onrecht toevalt, en die van het recht wel volgt, maar gemeenlijk slechts op de graven der verdrukten.

In den hemel zelve hoort men roepen: hoe lang, o Heilige en Rechtvaardige Heerscher! wreekt gij ons bloed niet van degenen, die op aarde wonen? 't Is het geroep der zielen onder den altaar, die gedood zijn om het Woord Gods. De martelaren zelve mochten in hunne stervensuren bidden: Heere! reken hun deze zonde niet toe! hun bloed, het tegen hen gepleegd misdrijf, eischt wraak, van Abels bloed af, tot het bloed des laatsten martelaars toe. Is Christus zelf niet in hen verworpen, gelasterd, gepijnigd, gedood? Indien reeds zij buitengeworpen worden, die nalieten Hem en de zijnen te dienen, wat zal dan het lot zijn, van wie Hem en de zijnen hebben vervolgd? Hoe langzaam de wreake ook wandelt, dank de lankmoedigheid Gods, die ook den grootsten zondaar tijd tot bekeering gunst, toch haast zij zich soms om het bloed der heiligen van de vaderen aan de kinderen te wreken. Men denke aan een Spanje of Italië!

Er is nog meer dat om wreake roept. Er zijn er, die het licht, dat Christus door zijn woord ontstoken heeft, duisternis hebben geheeten, en hunne gaven gebruikt om den menschen te beletten het te zien. Er zijn er, die zijnen Naam hebben beleeden, maar door hun onheilgeven een steen des aanstoots geworden zijn voor hunnen naasten, als ware het kruis dezen geene ergernis genoeg. Er zijn er, die niet gewild hebben, dat Hij koning over hen was, en de slavernij onder hunne eigene begeerlijkheden zoeter hebben gevonden, dan zijn liefelijk juk. Er zijn er, die geweigerd hebben om het wegwerpelijk kleed hunner gerechtigheid in te ruilen tegen zijne gerechtigheid, en die de genade hebben veracht, omdat zij hun hoogmoed veroordeelde. Er zijn er, die schoon door zijn bloed geheiligd, van Hem zijn afgevalen, en door hunne verloochening van zijnen Naam Hem opnieuw hebben gekruist. Er zijn er, die het heilige hebben gehaat, omdat het heilig was, en den duivelen gelijk, het in hun haat hebben gelasterd. Wat wacht allen dezen anders dan de vloek? Reeds heeft Paulus hun den vloek aangekondigd in zijn door merg en been dringend woord: zoo iemand den Heere Jezus niet liefheeft, die zij eene vervloeking!

Vervloekt te zijn — wat is dat? Het kruis geeft het antwoord. Zie den aan het kruis hangenden mensch! Hij behoort de aarde noch den hemel toe; er is in de wijde schepping voor hem geene plaats meer. Alles werpt hem uit; hij is met zich zelf alleen. Alle verdervende machten worden tegen hem losgelaten, en zich verweren kan hij niet, zelfs niet tegen het kleinste insect, dat zich op zijne naakte leden nederzet. De dingen, die voor de menschen bronnen van genieting zijn, worden hem oorzaken van kwelling, tot zelfs het liefelijk licht der zon toe. En in zijn lijden proeft hij den toorn van God; hij gevoelt dat God hem verlaten heeft, en zich tegen hem keert om hem tot een toonbeeld te stellen van wat er wordt van den mensch, die God niet als God erkennen wilde. Ziehier wat het kruis ons leert van den vloek. Gij hebt het slechts aan te vullen door de gedachte: hier geen dood meer om van het kruis te verlossen. Lach vrij, o goddelooze! met de vloekpsalmen; in de hel licht niemand meer.

Maar in de nieuwe schepping zullen geen vloekpsalmen meer zijn. Vele zangers zullen er rondom Gods troon staan; in hun lied echter hoort men slechts de stem van lof en dank. Geene vervloeking zal er in de toekomstige wereld meer tegen iemand zijn. Daar

laat de boom des levens zijne schoonste en laatste vruchten vallen, onsterfelijkheid en heerlijkheid. Christus heeft den vloek voor eeuwig uit de nieuwe schepping gebannen. Plaats daarentegen heeft Hij op haar gemaakt voor God. Daarom kan er geen vloek meer zijn; want God kiest er zijne woonplaats niet in wolken en donkerheid, gelijk op den Sinaï, maar zet er zich gelijk een vader onder zijne kinderen neder.

Uit het voorgaande zien wij hoe noodig het tot recht verstand der Schriften is, om alles te bezien in het licht van de bedeeeling des heils, waaronder het geschied is en waartoe het behoort. Het spreekwoord zegt, dat men een geschrift beoordeelen moet naar zijne dagteekening; dat geldt ook in hooger zin van de Schrift Gods. Oud en Nieuw Verbond liggen niet gelijkvloers, zoodat alles wat eertijds Wet was, of toegelaten was, dat ook thans zou zijn; integendeel is er in de bedeeeling des heils evenals in het leven van den mensch een gestadige voortgang, die als eene opklimming is van het lagere tot het hoogere, van het kinderlijke tot het mannelijke standpunt. Tegelijk is er veel in het Oude Verbond, dat ver over de tegenwoordige heilsbedeeeling heenwijst; zijne typen en profetieën toch omvatten tegelijk met haar de toekomstige bedeeeling van gerechtigheid en heerlijkheid. Men heeft hierop tot rechte beoordeeling der vloekpsalmen wel te letten. Zij staan op lager standpunt, dan onze bedoeling ons aanwijst, maar wijzen tegelijk naar eene toekomst, waarin gericht gehouden wordt over wie de zegeningen onzer bedeeeling heeft versmaad. Ze te beschouwen als uitingen van een geest, die ten allen tijde den geloovigen eigen is, mag even verkeerd heeten, als hun alle betekenissen te ontzeggen, door te vergeten, dat zij schaduwen der toekomst zijn.

VAN ANDEL.

Buitenlandsche Kerken.

Engeland. Verbroedering tusschen Angliken en Nonconformisten. — Het is bekend, dat in Engeland alle Protestanten, die niet tot de Anglikaansche kerk, de Staatskerk, behooren, Nonconformisten genoemd worden in tegenstelling met den Conformist, zooals ieder lid der Staatskerk heet. Deze Nonconformisten worden door de groote kerkmannen als scheurmakers beschouwd. Bij een deel der Anglikeners komt hierin verandering. Onder de „Broad Church“-partij (de breedkerkelijke partij) telt men er, die een milderen geest openbaren. Dit vloeit uit hun liberaal beginsel voort; zij willen de kerkelijke grenzen niet zoo scherp getrokken zien.

Dr. Henson, Canon of Domheer van de Westminster Abbey, heeft onlangs in een tijdschrift een artikel geplaatst, waarin hij

er voor pleit, om de Nonconformisten toe te laten tot het Avondmaal in de Anglikaansche kerk. Hij wijst er op, dat de toestanden en verhoudingen op kerkelijk terrein in Engeland gewijzigd zijn en dat nu de kerk van Engeland een bewijs moet geven van broederlijke genegenheid en Christelijke liefde.

De Staatskerk mag volgens hem bij haar vroeger ingenomen standpunt niet volharden door de Nonconformisten als scheurmakers te beschouwen, hun het recht te betwisten zich een kerk te noemen, hun leeraars niet als ambtsdragers te beschouwen en hun het recht te ontzeggen de sacramenten te bedienen.

De publieke opinie is in dezen gewijzigd, want thans worden zij, die niet tot de Staatskerk behooren, met achting bejegend; nu mag de kerk ook niet langer haar uitsluitings-systeem handhaven, zij moet den toegang tot het Avondmaal openzetten voor hen, die niet tot haar behooren, want, zegt Dr. Henson, „het eert ons niet, dat wij groeten en gelukwenschingen wisselen met mede-Christenen, die wij steeds nog officieel als scheurmakers beschouwen.“

Dit voorstel van Dr. Henson heeft bijval en bestrijding gevonden. Het wordt verdedigd van de zijde der breedkerkelijken en bestreden van de zijde der ritualisten.

SCHOLTEN.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door A. de Jong, Warns: van de Geref. Jongel.-ver. f 1,—
Door Mej. J. Mulder, Zierikzee: van de Geref. Jongel.-v. „Tabitha“ f 1,—
Door H. Barth, 's-Gravendeel: van de Geref. Jongel.-v. f 1,—
Door G. Boersma, Warffum: van de Geref. Jongelingsver. f 1,—
Door W. van Haeringen Pz., Dedemsvaart: g vonden in het kerkzake f 2,47
Door den WEW. heer C. F. Schoch, Paramaribo, Suriname, van soldaten en burgers, uit dankbaarheid voor de ontvangene Kalenders f 15,—
Van de Jongelingsver. te Opeinde, bij Drachten f 2,—
Van Mej. E. Ruysenaers, Zevenbergen f 5,—
Door P. Vroegop, Broek op Langendijk: van de Jongel.-v. „De Heere zal 't voor-zien“ f 1,—
Door M. van Schaick, 's-Heer-Arendskerke: van de Chr. Jongel.-v. f 0,65

Ziet hoe o. a. onze Jongelings- en Jongedochtersverenigingen hunne belangstelling weer op liefelijke wijze openbaren. Van één ontvingen we zelfs de toezegging voor eene jaarlijkse contributie waarvoor wij bijzonder dankbaar zijn.

Ook de bijdrage uit Suriname heeft ons bijzonder verblijd, te meer omdat zij vergezeld ging van een bemoeiend schrijven, hetwelk we eerlang ter kennis onzer vrienden hopen te brengen. Met den wensch, dat allen die eene circulaire ontvingen, alsook dat vele anderen ons met een gave der liefde mogen verwikken, zegt voor al het ontvangene hartelijk dank

E. KROPPVELD.

Rijnsdijk, 28 Maart 1902.

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

N. B.! Men wordt verzocht om al hetgeen dhr. C. Mulder voor De Bazuin ontving (n.l. Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers) vanaf heden aldus te adresseeren:

„Aan de Redactie van DE BAZUIN te Kampen.“

En wat voor Het Kerkblad bestemd is:

„Aan de Redactie van HET KERKBLAD te Kampen.“

BIBLIOTHEEK.

Ieder, die boeken uit de Bibliotheek der Theol. School onder zijne berusting heeft, wordt uitgenoodigd deze ten spoedigste aan het adres dier Bibliotheek terug te bezorgen.

Voor de voorgenomen veranderingen is het beslist noodig dat alle boeken tijdelijk terug zijn.

De Bibliothecaris,
W. DE VRIES Dzn,
Kampen, de la Sabl. kade 34.

PLAATSELIJKE KERKEN.

NOORDWIJK AAN ZEE, 29 Maart 1902. De Welc. heer G. Wisse Jr. te Overtoom heeft voor de roeping van de Geref. kerk te Noordwijk aan Zee bedankt.

Namens den Kerkeraad,
C. PASCHIER, Scriba.

BEDUM, 31 Maart '02. Uit het te voren vermeldedrielal werd hedenmorgen de godsdienstvereeniging, onder leiding van den Welc. Hoogel. heer Prof. Noordzij van Kampen, door de gemeente gekozen en door den kerkeraad beroepen tot Herder en Leeraar, de Welc. heer Ds. A. Doorn, predikant te Franeker.

Namens den Kerkeraad,
M. VELTHUIS, Scriba.

DE BILT, 1 April 1902. Alhier is beroepen tot Dienaar des Woords Ds. A. van der Zanden, Emeritus Predikant der Gereformeerde kerk te Arnhem 4, thans woonachtig te Putten.

Namens den Kerkeraad,
G. VERSCHUUR, Scriba.

OLDEBOORN, 1 April 1902. De Eerw. heer H. P. M. de Walle heeft voor de roeping van onze gemeente bedankt. De Heere geve ons te zwingen en vervulle spoedig de ledige plaats met den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
J. E. HAASDIJK, Scriba.

SCHARNEGOUTUM, 2 April 1902. De gemeente mocht het verblijdende bericht ontvangen, dat de beroepen Cand. H. P. M. de Walle onze roeping aannam. Stello de Heere dezen jeugdigen dienaar tot een rijken zegen in ons midden.

Namens den Kerkeraad,
P. HOFMAN, vice-Scriba.

CLASSEN.

De Classis Almkerk heeft in hare vergadering van 27 Maart den heer W. J. Goedbloed, Cand. in de Theol., praeparatoir onderzocht, en met alle stemmen beroepbaar gesteld voor de Geref. kerken.

W. BOSCH, Scriba.

Almkerk, 28 Maart 1902.

Agendum van de Classiale Vergadering der Gereformeerde Kerken der Classis Rotterdam, D.V. te houden op Dinsdag 15 April, en zoo noodig, op Wensdag 16 April 1902, aanvang des voormiddags te 10 uur, Ammanstraat 25, Rotterdam.

1. Opening.
2. Onderzoek en rapport aangaande de credentiebrieven.
3. Lezing en vaststelling van de Notulen der vorige vergadering.
4. Praeparatoir examen van den Eerw. Heer C. J. VAN DER BOOM.

Opgegeven: Exegese O. T. Gen. III.

Exegese N. T. Jacobus III.

5. Rapporten:
 - a. Over de vraag: hoe gehandeld moet worden met zoogenoemde Doopleiden, die hardnekkig de vermaningen des Kerkeraads verwerpen;
 - b. Over de nadere grensregeling tusschen Hillegersberg en Rotterdam;
 - c. Over de wijziging van het Huishoudelijk Reglement;
 - d. Van de Zendings-Commissie.
6. Rondvraag naar Art. 41, D. K. O.
7. Ingekomen stukken:
 - a. Attesten van den beroepen bedienaar des Woords te Overschie, Ds. W. W. MEIJNEN.
 - b. De kerk van C. vraagt advies om over te gaan tot toepassing van den tweeden trap van censuur over 5 lidmaten;
 - c. De kerk van M. (B) vraagt verlof om over te gaan tot toepassing van den tweeden trap der censuur over een paar lidmaten;
 - d. Aanvraag van de kerk van R. (B) tot verlof ter toepassing van den tweeden trap der censuur;
 - e. Aanvraag van f 200.— aan de Synode voor een zendingsbibliotheek, voorgesteld door Ds. RUYSSENAERS, Rotterdam B;
 - f. Protest tegen het advies der classis, in

de zaak van broeder A. v. D. N. Jr. te Kralingen, Rotterdam B;

- g. Twee protesten van 2 lidmaten eener kerk tegen de laatstgehouden verkiezing van kerkeraadsleden;
 - h. Advies in zake de eenheid van opleiding tot den Dienst des Woords.
8. Instructie:

De kerk van Bleiswijk vraagt: Welke vragen mogen gedaan worden bij de rondvraag volgens Art. 41, D. K. O.
 9. Benoeming van afgevaardigden naar de Prov. Synode.
 10. Regeling der consulentenschappen en vacaturebeurten.
 10. Mededeeling van ingekomen collecten.
 12. Aanwijzing van de roepende kerk en den datum der volgende Vergadering.
 13. Sluiting.

Namens den Raad der roepende Kerk

Maassluis A,

J. VONK, Praeses.

H. DE HAAS, Scriba.

PROVINCIEËN.

Prov. Syn. van Overijssel.

De vergadering der Provinciale Synode in Overijssel zal d. 1. jaar D. V. gehouden worden op den 4en Juni in de Plantagekerk te Zwolle.

Stukken voor het Agendum worden ingewacht vóór den 19 April. Namens de roepende Kerk,

J. HESSELS, Pres.

J. BOSCH Oz., Scr.

Prov. Zuid-Holland.

Oproeping.

Deputaten voor de Kas van Ger. kerken in Zuid-Holland tot ondersteuning van hulpbehoevende studenten roepen jongelieden op, die voor de studie tot den dienst des Woords financiële hulp van noode hebben, tot een vergelijkend onderzoek.

Vereischen zijn: a dat zij behooren tot een der Geref. kerken i/d Prov. Z.-Holland (of voor hun opleiding tijdelijk buiten deze Prov. wonen) ongehuwd zijn en bij voorkeur niet hoven de 23 jaar; b dat zij vóór 1 Mei a.s. bij den ondergeteekende inzenden een attestatie van hunnen Kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geneesheeren, dat zij een goede gezondheid genieten.

In aanmerking komen óók zij, die zich wenschen voor te bereiden voor den missionairen dienst des Woords.

Namens Deputaten voornoemd,
F. A. v. D. HEIJDEN Gz., Scriba.

Oudewater, Maart 1902.

Provincie Drenthe.

OPROEPING.

Deputaten voor de Kas E. B. P. in de Prov. Drenthe roepen jongelieden op, die financiële hulp behoeven ten Opleiding tot de Bediening des Woords.

Voorwaarden ter toelating tot een vergelijkend onderzoek zijn:

- a. dat ze behooren tot een der Geref. kerken in Drenthe, bij voorkeur ongehuwd, en niet boven den ouderdom van 23 jaar zijn;
 - b. voorzien zijn van een gewoon kerker. attest, benevens een getuigschrift omtrent godsvrucht en fin. toestand;
 - c. in 't bezit zijn van een geneeskundig attest aangaande goede gezondheid.
- De aspiranten worden opgeroepen ter vergadering, welke 22 Mei, 's morgens 10 uur, Prinsengracht te Meppel zal gehouden worden.

De Deputaten,
R. HULS, Secretaris.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbel-colportage in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Gevoonden i/h kerkzake te Heinkenszand f 2,50
Uit het huisbusje van Mej. Zeldendijk te Gouda - 4,90
Gift v d Geref. kerk te Scherpenzeel (G.) - 2,—

Moge het heuglijk feit van 's Heeren verrijzenis uit het graf, dat toch het leven is van Christus' lichaam, rijke vrucht afwerpen voor onzen zoo zwaren arbeid. Hoevelen zijn hier nog in de banden van on- en bijgeloof! Schenke de levende Heiland krachtige werking des H. Geestes, opdat nog het leven uit den dood verrijze. En dat velen in den lande ons met milde gaven steunen! Laten we met ernst en kracht onze roeping zoeken te volbrengen en de uitkomst aan den Heere overlaten, die zijn Woord niet ledig doet wederkeeren.

Namens Deputaten,

Raamsdant, 1 April 1902. J. C. C. VOIGT, Penningm.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Ede	f 14,91	Westzaan	2e c f 3,61
Arnhem B	- 45,46	Wormerveer	- 8,80
Groningen A	- 84,074	Haarlem A	- 17,814
Nieuw-Helvoet	- 5,174	Beverwijk	- 3,57
Monster	- 5,80	Hoofddorp	- 7,—
Watergr.m. 3e c 1901	- 19,874	N.-Venep	- 33,43
n 1/2 c. 1e 1902	- 10,974	Vijfhuizen	- 7,50
Overtoom n	- 20,69	Hellevaertsluis	- 10,—
Halfweg 2e c.	- 19,44		

Contributies.

Van Ds. G. Elshove te Breukelen f 1.

De Penningmeester van de Theologische School,

Zwolle, 29 Maart 1902. DR. H. FRANSSEN.

Voor de Zending o. Heid. & Moh.

Van de Zendingscomm. der Ger. kerk te Westmaas f 50,—
N. B. Vermelding in „de Bazuin“ geschiedt alleen op verzoek.

Doesborgh, B. DE MOEN.

31 Maart 1902. Quastor.

Voor de Zending op Soemba.

Collecte v. d. Ger. Kerk te Emmer Compasuum	f 4,60
n „ „ te Schildwolde	- 9,35
n „ „ te Oostwedde	- 9,18
J. Nieboer te Haren, gev. in de coll.	- 2,50
Ds. Zijlma te Hengelo, uit het busje der Jongel.-Vereen.	- 5,284
J. Nienhuis te Warffum, van de Zondagsschool aldaar.	- 3,72
H. Zandt te Westereinden, uit de bus der Jongel.-Vereen.	- 2,—
H. J. Anholts te Schoonebeek van de Jongel.-Vereen.	- 3,81
Vijfhuizen, 31 Maart '02. J. DUTREMA, Quastor.	

Ingezonden.

„HET COMPROMIS.“

Afgezien van de innerlijke waarde van het „Advies aan de Gereformeerde Kerken in Nederland“ in zake de eenheid van opleiding tot den Dienst des Woords, is het niet te ontkennen, dat door „het Compromis“ (gelijk het genoemd wordt) zekere teleurstelling gewekt is.

Van waar komt deze?

De aanleiding tot het geven van het Advies biedt de verklaring.

In de Bazuin van 21 Dec. 1900 (n° 51) lezen we: „Naar aanleiding van eene desbetreffende vraag van Aalten B, wordt met op één na algemeene stemmen het volgende voorstel aangenomen: „De Geref. Kerken van de Classis Zutphen, 6 Dec. 1900 te Winterswijk vergaderd, van oordeel dat het wenschelijk is, de quaestie inzake de opleiding tot den dienst des Woords principieel tot oplossing te brengen, geven, om, kon het zijn, mede in de praktijk tot eenheid van opleiding tot den Dienst des Woords te komen, aan Curatoren en Professoren van de Theol. School en van de Vrije Universiteit in overweging, in besloten kring bovengenoemde vraag te bespreken en de resultaten dezer samenspreking, voor zoover men tot eenstemmigheid gekomen is, te publiceren; en besluiten hiervan aan bovengenoemde colleges kennis te geven.“

Als ik me niet vergis, werd derhalve gevraagd een principieele oplossing der quaestie in dienstegevolge eenheid in de praktijk; en wordt nu aangeboden een compromis op utiliteitsargumenten, dat dus praktische eenheid geeft zonder principieele eenstemmigheid.

Met andere woorden: gewenscht werd een beginselvaste en dus duurzame eenheid met rust; en voorgesteld wordt een eenheid, waarbij men over en weer wat losliet (zonder nu juist er van te maken „een offerfeest van beginselen“), maar waarbij de worsteling der geesten blijft vrij gelaten; welke eenheid uit den aard der zaak in dezen vorm dus wel niet anders dan slechts tijdelijk kan zijn.

H. FRANSSEN.

Zwolle, 27 Maart 1902.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

HUMAN BRINKMAN,

beroepend Predikant te Oldemarkt

EN

MARIA WILLEMINA VOLKERS, die, mede namens de Familie wederzijdshartelijk dankzeggen voor de vele bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.

KAMPEN,

2 April 1902.

Heden werden wij verblijd met de geboorte van een welgeschapen zoon.

Ds. J. C. VAN MANTGEM.

M. VAN MANTGEM—

BLANKERS.

HIJKEN,

27 Maart 1902.

Onzen hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling, betoond tijdens de ziekte en na het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Zoon, Behuwdzoon, Broeder en Behuwbroeder, den Weleerwaarden Heer W. A. DEKKER, in leven Predikant bij de Gereformeerde Kerk te Hoogeveen.

Uit aller naam,

WED. W. A. DEKKER—

MARCUSSE.

MIDDELBURG,

2 April 1902.

Heden overleed tot onze diepe droefheid te Rotterdam in het ziekenhuis Eudokia, in zijn Heere en Heiland, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwb- en Grootvader, de Hoog- gel. Heer

Prof. D. K. Wielenga

Hoogleraar aan de Theol. School

te Kampen,

in den ouderdom van ruim 60 jaren.

Tewijl reeds aanmerkelijke beterschap was ingetreden, werd hij op het onverwachts van ons weggenomen. Na een leven vol arbeid is hij ingegaan in de vreugde zijns Heeren

J. D. WIELENGA—

VAN ANDEL.

K. D. WIELENGA.

W. WIELENGA—

OTTENHOFF.

G. WIELENGA.

J. R. WIELENGA—

ZALSMAN

B. WIELENGA.

J. J. WIELENGA.

D. K. WIELENGA.

J. D. WIELENGA.

C. J. WIELENGA,

en kleinkinderen.

KAMPEN,

28 Maart 1902.

Heden overleed onze geliefde Vader, Behuwb- en Grootvader

PIETER ROSKAM,

in den ouderdom van 76 jaren.

Het vaste vertrouwen dat hij is ingegaan in de eeuwige rust, lenigt onze smart.

Uit aller naam,

A. ROSKAM.

SLIKKERVEER,

27 Maart 1902.

Onze Gemeente leed heden een gevoelig verlies. Na eene ongesteldheid van enkele weken nam de Heere onzen geliefden broeder en mede-opziener

Pieter Roskam

tot Zich, in den ouderdom van 76 jaren.

Met hem is van ons gegaan een man, krachtig in woorden en werken, en met eigenaardige gaven gesierd. Wat de kerk des Heeren te dezer plaats is, dankt zij mede aan zijn onvermoeiden ijver en onbezweken moed. Hij is door genade verwaardigd een bouwter zijn van Gods Sion op aarde.

Gelijk hij geliefd heeft, al- zoo is hij gestorven: in de zekere wetenschap, door het bloed des Lams gereinigd te zijn, en in het vast geloofsvertrouwen, dat in het huis des Vaders ook hem een plaats was bereid.

Namens den Kerkeraad van

de Geref. Kerk,

C. LINDEBOOM, Preses.

C. DUBBELMAN, Scriba.

BOLNES,

27 Maart 1902.

„F. Q. I.“

De Senaat van het Studentencorps „Fides Quaerit Intellectum“ aan de Theol. School te Kampen, gelet op art. 4 van het reglement voor den rouw, brengt ter kennis van H. H. Corpsleden, dat wegens het overlijden van Prof. D. K. WIELENGA, de corpsrouw is uitgeschreven voor den tijd van zes weken, ingaande 1 April, bestaande in zwarten band met zwart rosot en witten knoop. Het rouwteeken is te verkrijgen bij den heer Scheltens.

Namens den Senaat van

voornoemd Corps,

W. OOSTERHEERT,

h. t. Ab-actis.

Kampen,

1—4—'02.

4% Geldleeningen ten laste der Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland, gevestigd te Utrecht.

Ten overstaan van den Heer A. P. VAN DER VLUGT, Notaris te Utrecht, zijn heden uitgeloot:

Van de 1e Geldleening:

1e Serie N° 18 à f 1000

2e Serie N° 23a en 24a elk à f 500

3e Serie N° 17 à f 1000

4e Serie N° 15a en 16a elk à f 500

Van de 2e Geldleening:

N° 6, 129 en 130 elk à f 500

N° 56a, 57a, 58a, 59a en 60a elk à f 100

Van de 3e Geldleening:

N° 1a, 2a, 17a en 18a elk à f 500

Van de 4e Geldleening:

N° 22 en 54 elk à f 1000

Van de 5e Geldleening:

N° 4, 74, 116, 137, 138 en 187 elk à f 1000

Van de 14e Geldleening:

N° 29, 88, 87, 120, 125 en 131 elk à f 1000

N° 41a, 42a en 87a elk à f 500

N° 81b, 82b, 83b, 84b, 85b, 86b, 87b, 88b, 89b en 90b elk à f 100

Deze Obligatiën zijn betaalbaar bij de Heeren VLAER & KOL te Utrecht, op 1 Mei 1902 met de verschenen rente tot op dien dag, voor zooveel aangaat de eerste vijf LEENINGEN, en op 1 Juni 1902 met de verschenen rente tot dien dag, voor zooveel aangaat de 14e LEENING, tegen inlevering der Obligatiën met de onverschenen coupons.

De Penningmeester van voornoemde Vereeniging,

S. VAN HEEMSTRA.

AMSTERDAM,

19 Maart 1902.

Mevrouw GORIS te RHEDEN (GELD.),

vraagt tegen Mei of Juni

Een MEID-ALLEEN,

van goede getuigen voorzien, kunnende koken en gewend met kinderen om te gaan.

Mevr. SCHOUTEN-DANE te BOLNES bij ROTTERDAM, vraagt tegen Mei of Juni eene

DIENSTBODE

van Ger. belijdenis.

Brieven franco.

MANUFACTUREN.

Voor een flinken jongen, die goed degelijk onderwijs heeft genoten, wordt onmiddellijk als

LEERLING

plaatsing aangeboden in een drukke zaak.

Brieven franco letter K aan den UITGEVER van de Bazuin te KAMPEN.

OVERNAME WINKELZAAK.

Door bijzondere omstandigheden wordt ter overname aangeboden eene bloeiende, goed beklante zaak in

Manufacturen en Kleermakerij,

die een rijk burgerbestaan oplevert. Op den besten stand van een provincie- en stad in GELDERLAND.

Brieven onder letter H aan den UITGEVER van dit blad.

School met den Bijbel

TE EPE.

Met hartelijken dank ontvangen voor de stichting van een School met den Bijbel te Epe: van de Geref. kerk te Leiderdorp f 5, van de Geref. kerk te Voorburg f 1,50, van de Geref. kerk Scheveningen A f 2,50, van de Geref. kerk te Wildervank f 4, van de Geref. kerk te Zuidland f 15, van de H. H. en B. B.: W. van Driel Hz. te Zuidland f 5, H. J. Hoekstra te St.-Nicolaasga f 4, S. Bolman te Leeuwarden f 1, K. S. te St.-Anna-Parochie f 5, J. S. V. te Lemmer f 1, B. H. Boor te Uithuizermeeden f 2,50, N. N. te Bierum f 1, D. C. van Nimwegen te Utrecht f 1, H. Brouwer te Groningen f 1, Ds. Coeverden Adriani te Utrecht f 10, L. J. Holwerda te Anjum f 0,50, G. de Leeuw te Utrecht f 2, J. de Ruiter Tull en Waal f 1, Prof. L. Lindeboom f 5, Ds. M. J. Bouman f 5, D. E. W. te Woerden f 1, G. Anderweg Dz. te Numansdorp f 1,50, C. A. de Wit te Benschop f 1, K. v. d. Berg te Amersfoort f 1, van Mevr. Esser-Heijblom te Kampen f 1, van H. Visscher en R. Huls te Staphorst f 2, van Juffr. Wed. Loen te Lemmer f 1,50, van G. J. Teunissen te Vreeswijk f 5, van B. Smit te Spijk f 1 en v. d. Geref. kerk te Spijk B f 1.

De BB. en ZZ, wier namen in deze verantwoord gemist worden, en een circulaire van ons ontvingen, gelieven Epe toch niet te vergeten. Ook andere BB. en ZZ bevelen we onze zaak.

Namens het Bestuur der Vereeniging een School m/d. Bijbel te Epe", J. J. BAJEMA, Voorz.

Termijnbetaling van af 10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

A. DE ROODE & Co.,

(SCHIEDAM, opgericht 1879.)

Fabrikanten van

OLIEËN en LOOG,

ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.

(Prima qualiteiten, Concurrentie prijzen.)

De Brochure van Prof. Noordtjiz: WAAROM NIET GETEEKEND?

is uitverkocht.

ZALSMAN.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto. Wijn voor het H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importamos de Espana exclusivamte para servir a la Sancta Comunien en nuestra Iglesias-Neerlandesa.

Prijs per 2 fl :

à 400 gr.: of 1 heele

van 800 gr. f 0.85.

Kerkeraden of Predikanten kunnen gratis op aanvraag een fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.

NISSEN's Practische handleiding bij het onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis

DOOR

L. H. F. & K. F. CREUTZBERG.

Vijfde, herziene druk.

„Een Standaardwerk, dat nooit tevergeefs wordt geraadpleegd,“ zoo werd het hierboven aangekondigde werk genoemd, toen de vierde druk verscheen. Het werd door alle christelijke bladen aanbevolen aan Predikanten, Onderwijzers, Zondagsschoolonderwijzers, Huisvaders, Bijbelonderzoekers (in verenigingen of waar ook). En die aanbevelingen waren niet tevergeefs. De geheele, aanzienlijke, 4e oplage is totaal uitverkocht. Degelijk herzien wordt dit uitnemende werk opnieuw uitgegeven, en verkrijgbaar gesteld tegen den fabelachtig lagen prijs van slechts f 1.75 compleet.

Het zal verschijnen in 10 afl., elk van 80 bladzijden, tegen slechts f 0.17¹/₂ per aflevering.

Bovendien ontvangen zij, die vóór de verschijning van afl. 4 intee-kenen, een fraaien linnen stempelband Cadeau.

Men vrage het prospectus, een gratis proefaflevering of een eerste aflevering ter inzage aan zijn gewonen boekhandelaar of aan den uitgever

Nijkerk.

G. F. CALLENBACH.

GEZONDHEID. CRUYDENWIJNEN DE HAAS.

BOERHAVE bewees, dat Kruiden groote geneeskracht hebben. Cruydenwijn de Haas werkt in hoog mate versterkend bij zwakken en herstelt den, en bevordert de bloedsomloop.

Borst-cruydenwijn is een goed werkend middel voor menschen met zwakke borst. Verkrijgbaar te Leiden bij: A. J. DE HAAS, Rustoordstraat; te Amsterdam bij: HENRI SANDERS, Apotheker; te 's Gravenhage bij: H. NANNING, Apotheker, te Rotterdam bij: G. WULFF; te Utrecht bij: T. P. v. d. BERG, en Zu.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citchen, Wollen en Molton deken en Bedtjken in alle soorten.

Linnen bedtjken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citchen, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. vee- ren, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. vee- ren, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citchen en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Vee- ren tot in de fijnste soorten voor- radig, rembour, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Vee- ren 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

Verschenen bij JAN HAAN te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR

J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

Leesgezelschappen.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

De gemeenschap

der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 8°.

Prijs f 1.40, geb. f 1.80.

Ze- er geschikt voor geschenk ook voor hen die belijdenis des geloofs hebben afgelegd.

DE NIEUWE DRUK

van

Het Nieuwe Testament

met volledige Kantteekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaien halflede- ren band. f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Kampen. ZALSMAN.

Bij GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN is verschenen:

Het eerste Numm r van

„Voor het recht, de vrijheid, en den vrede der Kerken.“

Bijblad van

„Wat zegt de Schrift?“

tot toelichting en beoordeling van het „Advies“ inzake de Theol. School en de Vrije Universiteit.

In dit No., 15 bladz. van 2 kol., prijs 10 cent, is ook het „Advies“ zelf opge- omen, alsmede de „Noodige aanvulling.“ No. 2 zal o.a. bevatten het tegenadvies van Ds. KLAARHA- MER e.a.

Het Bijblad, dat Maandelijks verschijnt, van Maart tot Augustus (Gen. Syn.), kost 50 ct franco p post; voor de inteeke- ningen op „Wat zegt de Schrift?“ slechts 25 cent. Te ontbieden bij den uitgever, en ook in den boekhan- del. Van No. 1 is een ex. g-zonden aan de Kerkeraden van al de Geref. kerken.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.25.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idee van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware beteekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, gron- dige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 11 April 1902.

Jorl II: 1a, Blaagt de bazuin!

Hagg. I: 4, Is het voor u liebet wel de tijd dat gij woont in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis moeër zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

BIBLIOTHEEK.

Ieder, die boeken uit de Bibliotheek der Theol. School onder zijne berusting heeft, wordt uitgenoodigd deze ten spoedigste aan het adres dier Bibliotheek terug te bezorgen.

Voor de voorgenomen veranderingen is het beslist noodig dat alle boeken tijdelijk terug zijn.

De Bibliothecaris,
W. DE VRIES Dzn,
Kampen, de la Sabl. kade 34.

Generale Synode te Arnhem.

De Gereformeerde kerk te Arnhem (A en B), in 1899 te Groningen aangewezen, om de eerstvolgende Generale Synode van „de Gereformeerde kerken in Nederland” saam te roepen, brengt door dezen ter kennis van de kerken, dat de vergadering der Generale Synode dit jaar D.V. zal aanvangen op Dinsdag 12 Augustus, te Arnhem.

Opdat het Agendum tijdig gereed zij, verzoeken wij de Provinciale Synoden, zorg te willen dragen, dat vóór Zondag 15 Juni, de eerstondergeteekende opgaaf ontvange van de namen en woonplaatsen der afgevaardigden ter Generale Synode en van hunne secundi, benevens van de voorstellen ter behandeling op de Generale Synode, en hem toezending geschiede van de stukken, die ter Synode moeten zijn. Spoedige toezending van de rapporten met opgaaf van de namen der rapporteurs wordt ingewacht van de onderscheidene deputatiën der laatstgehouden Generale Synode.

Namens de Kerkeraden,
H. HOEKSTRA,
(Verlengde Kastanjelaan 39.)
M. A. HAFMANS.

Arnhem, 4 April 1902.

Generale Synode te Arnhem.

Namens de Gereformeerde kerk te Arnhem (A en B) vestigen ondergeteekenden de aandacht der Classen (Acta Art. 163) waarbij bepaald is, dat de Classen aan bovengenoemde kerk de adressen zullen opgeven van kerken, welke nog niet de eenheid van het lichaam van Christus zoeken in zichtbare openbaring, opdat tot die kerken een ernstig en dringend schrijven van de Synodale kerk uitga.

De Kerken, in dit besluit bedoeld, zijn kerken van Gereformeerde belijdenis, die echter niet met „de Gereformeerde kerken in Nederland” in kerkelijk verband leven, bepaaldelijk de zogenaamde „Vrije” of „oud-Gereformeerde” kerken, en die welke uit de werkzaamheid van Ds. Ledeboer zijn ontstaan. (Zie het eensluidend besluit van de Middelburgsche Synode 1896 met de motieven, die daartoe geleid hebben: Acta Middelburg, Art. 13.)

Derhalve verzoeken ondergeteekenden aan de Classen, ten spoedigste aan 't adres van den eerstondergeteekende te willen opgeven de adressen van „de kerken van Ds. Ledeboer”, de „oud-Gereformeerde” en „Vrije Gereformeerde” kerken, die binnen haren kring gevonden worden.

H. HOEKSTRA,
(Verlengde Kastanjelaan 39.)
M. A. HAFMANS.

Arnhem, 4 April 1902.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BARENDRECHT. De Kerkeraad der Geref. kerk van Barendrecht is in het bezit van een eenvoudig maar degelijk Avondmaalservies met soortgelijk doopbekken en tafellinnen. Hij wil dit alles gaarne GRATIS afstaan aan een hulpbehoevende Kerk. Reflecteerenden wordt verzocht zich schriftelijk tot den ondergeteekende te wenden.

Namens den Kerkeraad,
Ds. J. E. VONKENBERG.

GRONINGEN, 19 Maart 1902. Aan den avond van dezen dag hadden wij het voorrecht, Ds. Pos tot Z.Eerw. dienstwerk op het eiland Soemba in het midden der gemeente te zien ingeleid. De bevestiging van Z.Eerw. geschiedde door Ds. Westerhuis, die een toepasselijke rede hield, naar aanleiding van Matth. 28:19, 20, waarna Ds. Pos zich tot zijn arbeid overgaf met de woorden Fil. 4:13. Hierna werd Z.Eerw. toegesproken door Ds. L. L. Kuiper, H. Dijkstra en J. D.

v. d. Munnik, namens de deputaten der prov. Groningen, Drenthe en Overijssel, de vroegere en de tien deputaten. Geyde de Koning zijner kerk aan Ds. Pos en zijne gade, waar zij, na reeds een tiental jaren daar gewekt te hebben, ten tweede male gereed staan, in de mogendheden des Heeren hunnen gewichtigen, maar ook zoo moeievollen arbeid op het eiland Soemba te hervatten, de vervulling der zegenbede Ps. 134:3, hien bij deze plechtigheid toegesonden, opdat ook deze arbeid onder 's Heeren zegen een middel moge zijn, dat Soembanees en Savonees de knie buige voor onzen Heiland en Zaligmaker.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk Groningen A,
G. MEIJERING 12, Scriba.

KRIM, 1 April 1902. De Kerkeraad der Geref. kerk alhier heeft het volgende drietal predikanten opgemaakt voor een Herder en Leenaar dezer gemeente: de Welerew. heeren Ds. W. de Jonge te Dalfsen, Ds. T. Sap te Gouda en G. H. A. v. d. Vegte, Candidaat tot den Heiligen Dienst te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
U. v. d. VINNE, Scriba.

AMSTERDAM, (OVERTOOM), 2 April 1902. Tot groote blijdschap van Kerkeraad en Gemeente maakte onze geachte Leenaar, Ds. G. Wisse Jr., ons op eersten Paaschdag bekend, dat Z.Eerw. vrijmoedigheid had gevonden om voor de roeping naar Noordwijk aan Zee te bedanken. Biddende dat de Heere Z.Eerw. nog tot rijken zegen moge stellen in ons midden, en de teurgestelde gemeente spoedig, kon het zijn, den man zijns Raads zende.

Namens den Kerkeraad,
A. A. VAN OPSTAL, Scriba.

DORDRECHT, 2 April 1902. De Kerkeraad der Geref. kerk te Dordrecht verzoekt, van af heden brieven en andere stukken voor den kerkeraad bestemd, te zenden aan het adres van ondergeteekende, wyl Ds. H. J. Reuyl om gezondheidsredenen voor eenige tijd buiten zijne woonplaats vertoef.

G. F. W. HERNGREEN, Scriba.

GRIPSKERK, 5 April '02. Heden ontvingen we van onzen beroepen Candidaat, den Eerw. heer G. H. A. v. d. Vegte, het bericht, dat Z.Eerw. na veel strijd voor het beroep onzer Gemeente bedankte. Hoe teleurstellend dit ook voor ons is, toch hopen we van harte, dat de Heere hem straks voor de Kerk van Dijkshorn stille tot een rijken zegen; en het is onze innige bede, dat de Heere spoedig ook onze begeerte vervulle met den man zijns Raads.

Namens den Kerkeraad,
S. v. d. VLEGEL, Scriba.

OLDEMARKT, 6 April 1902. Heden was het voor de Geref. kerk alhier een bijde dag. Na een geruimen tijd vacant te zijn geweest, verbond haar beroepen Herder en Leenaar, de Candidaat H. Brinkman van Kampen, in de middag godsdiensttoeziening zich aan de gemeente, met een ernstig woord naar 1 Cor. 1:23, 24, na te voren in de morgen godsdiensttoeziening door Ds. H. Volten van Stellingendam in zijn dienstwerk te zijn ingezegend, naar aanleiding van 2 Cor. 3:5, 6. Deze plechtigheid werd door een aandachtige schare bijgewoond. Mede was bij de intrede tegenwoordig het Dagelijks Bestuur der gemeente, daartoe uitgenoodigd. Stille de Heere, de Koning zijner kerk, degen zijnen dienaar tot een rijken zegen voor deze gemeente en tot eere zijns Naams.

Namens den Kerkeraad,
K. HOOGENKAMP, Scriba.

Het adres van deze kerk is voortaan: den Welerew. heer Ds. H. Brinkman.

ROTTEVALLE, 6 April 1902. Heden werd de gemeente bekend gemaakt, dat de beroepen dienaar des Woords, de Welerew. heer J. Sluis, deze roeping had aangenomen. Ruste 's Heeren zegen op dit besluit.

Namens den Kerkeraad,
JOHN VEENEMA, Scriba.

KOCKENGEM, 6 April 1902. Heden morgen maakte onze geachte Leenaar Ds. A. J. Mulder aan de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. gemeente te Hendrik-Ido-Ambacht.

Namens den Kerkeraad,
A. HOOGENDOORN, Scriba.

OOSTBURG, 7-4-'02. Bedankt voor de roeping dezer Gemeente door den Eerw. heer G. H. A. v. d. Vegte, Theol. Cand. te Langeslag.

Namens den Kerkeraad,
I. CATSMAN, Scriba.

DIRKSHORN e. a. 7 April '02. Tot blijdschap der gemeente mochten wij gisteren bekend maken, dat onze beroepen Cand., de heer G. H. A. v. d. Vegte, de roeping naar hier had aangenomen. Bekrone de Heere dit besluit met rijken zegen en stelde Hij zijnen jeugdigen Dienstknicht tot een uitgebreiden zegen.

Namens den Kerkeraad,
W. RUS, Scriba.

UITHUIZERMEDEN O. G., 8 April '02. Zondag na de prediking maakte onze geliefde Leenaar Ds. J. Sluijs van onze gemeente bekend, dat hij de roeping der Geref. kerk te Rottevalle had aangenomen. Hoewel ons dit spijt, wenschen we in Gods wil te berusten, geloovende dat Hij regereet. Bekrone de Heere dit besluit met rijken zegen en voorzie Hij weldra weer in de behoefte onzer gemeente aan een eigen Herder en Leenaar.

Namens den Kerkeraad,
T. KLEIN, Scriba.

CLASSEN.
De Classis Zierikzee
zal D.V. vergaderen op Woensdag 30 April 's morgens te elf uur.

De Corresp., **D. MULDER.**

Classis Meppel.
De vergadering der Classis zal D.V. gebouwen worden op Dinsdag 13 Mei, zoo noodig ook op den volgende dag.

Punten voor het Agendum in te zenden vóór of op 26 April a.s. bij den ondergeteekende.

Namens de roepende kerk van Hollandscheveld,
A. VAN DIJK v. d. m.

PROVINCIE.
Prov. Syn. in Overijssel.
Rectificatie.

Bij vergissing was in N. 14 van „de Bazuin” de vergad. der Prov. Syn. in Ov. nogmaals op 4 Juni gesteld. D. V. zal die Vergad. plaats hebben op 11 Juni, met inzending van stukken vóór 4 Mei (zie de Bazuin 28 Maart '02).

Provinciale Synode van Noord Brabant en Limburg.

De Provinciale Synode der Geref. kerken van N.-Brabant en Limburg zal D. V. dit jaar gehouden worden te Breda, den 11den en zoo noodig den 12den Juni.

Stukken voor het Agendum, opgave van uit te brengen rapporten en namen der afgevaardigden, met bijvoeging hunner woonplaats, worden bij den eerstondergeteekende ingewacht vóór of op 10 Mei a.s.

Namens den Kerkeraad der roepende kerk van Klundert,

J. D. v. d. VELDEN, Praeses.

A. C. v. DRIMMELEN, Scriba.

Klundert, 4 Maart 1902.

ONTVANGSTEN.
Voor de kerk te Moerdijk.

Sinds de vorige opgaaf in hartelijken dank ontvangen, in Maart:

Van de Geref. kerk te Huzarswoude f 2, Boxum f 2,50, Looessens f 2, Delft f 2,50, 's Gravenhage A f 10, Maassluis A f 1, Paesens e. a. f 2,50, Heer-Hugowaard f 2,50, Vlaardingen B f 3, Enter f 2,50, Nieuwendijk f 10, Capelle a d IJssel f 1,50, Wommels f 6,45, Garrijp f 2,50, Oppenhuizen f 2, Workum f 5, Heinkenszand f 2,50, Kruijningen f 1, Arnhem f 10, Ds. v. d. Bijl te Kamerik f 3, J. de Vries te Klundert f 1, N. N. te M. f 40.

Namens den Kerkeraad van Moerdijk,
A. P. ARJON, Praeses.

W. SCHRIJES, Scriba.

Moerdijk, 3 April 1902.

Ontvangsten voor Appelscha.
Gedurende de maand Maart werd voor Appelscha's Kerk ontvangen:

Bij Ds. J. G. W. Wissink te Gasselternijveen f 3,45
Bij den ondergeteekende - 11,50
Met vriendelijken dank en verdere aanbeveling aan de Kerken, die ons nog niets zonden

P. KOSTER.

Appelscha, 29 Maart 1902.

Voor de Inw. Zending in den Z. O. H. van Friesland.

Van de Ger. gem. A en B te Arnhem f 25,00

Van een broederkring te Franeker - 2,-

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 1 April 1902.

Inwendige Zending in Drenthe.

Ontvangen in Mrt. 1902:

Door J. Deemter: v. d. Zendingvereen. te Ulrum f 10,—
Jonged.-Vereen. te Vledder: coll. bij 't jaarfeest - 2,80
Jonged.-Vereen. „Pensis” te Moppel - 11,40
Door Ds. Wiersma: catechisatiebus te Sleen - 1,75
Door Ds. Aalders te Nieuw-Dordrecht - 5,35
Verzameld door br. Greving - 3,67
Door Dekker gecollecteerd te Ruinen - 2,92
Door Hogewind te Ide en Paterswolde verzameld - 4,74
Jonged.-Vereen. te Sleen: een pak gemaakte kleeven.

Voor deze gaven betuigen wij den geveren onzen dank, en hopen dat ze niet te vergeefs op 't altaar der liefde zijn geofferd, en bevelen ons bij vernieuwing tot het ontvangen van gaven der liefde aan.

Namens de Deputaten voora.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, April 1902.

Prov. Kas voor Hulpbeh. Kerken in Overijssel.

Van Blokzijl coll. f 4,65
De Penningm.,
Scheffs, v. d. M.

Deventer, 8 April '02.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.
Oosthem f 5,— Voor de uitbr. Bun-
1/2 coll. Beilen - 7,— schoten A f 23,84
Vlaardingen B - 19,58 Leerdam - 15,—
Heteren - 2,06

Contributies.

Door den WelEd. Geb. heer E. W. Heyblom te Velp, Corr. Cl. Arnhem, de contr. uit Velp, van E. W. Heyblom f 10, J. A. M. v. Oordt f 5, C. Thomassen f 1, C. Kruijswijk f 1,50, B. Rutgers f 1, J. W. Kooy f 1, W. de Wilde f 1,50, Meij. G. Meerdink f 0,50, S. Gerritsen f 0,50, Meij. Wed. A. Langenberg f 1, R. Veidhoen f 1, B. Schimmel f 0,50, Ds. B. de Jong f 1, Ds. G. Ringnald f 1, J. D. Stalknecht f 1, Ds. J. W. A. Notten f 1, G. Wolters f 1, Chr. Jansen f 1, G. J. Jansen f 1, Wed. v. Daalen f 1, J. H. Schreurs f 0,50, G. Budding f 0,50, J. de Koning f 1,50, Anna Bos f 0,50, J. Slendering f 1.

De contr. uit Arnhem, Corr. P. Vos, van Mevr. Baronesse Mollerus v. Westkerke f 10, H. Meijer f 1,50, W. Uittenbogaard f 1, P. v. Son f 5, Ds. H. Hoekstra f 2, Dr. J. van Cuilenburg f 1, J. A. Ubbink f 1,50, Meij. Uiltien f 1, A. Th. Buddingh f 2, G. J. Reesink f 1, T. W. Gräper f 1, P. B. Anneveldt f 1, Chr. Mekking f 2, Ds. S. A. Hagenbeek Jr. f 1, H. Onck f 2,50, C. Beekhuizen f 1, W. G. Beestink f 1,50, J. Grutterink f 1, P. J. Mey f 1, H. W. Blankvoort f 1, C. W. Graaf v. Limburg Stirum f 2,50, P. A. Hüsken f 1, J. J. Scherphof f 1, H. Houthuizen f 1, J. E. Stroom f 1, Wed. Mekking f 1, G. Carel f 1, P. J. J. Mey f 1, E. Baerends f 1, A. C. de Greef f 1, W. J. Vastenhout f 1, C. Boekhout f 0,50, R. Gort f 1.

De contr. uit Ede, van Ds. W. Mulder f 1, van Omme f 1, P. Tulp f 1,50, L. Tulp f 1, H. Bussink f 0,50.

De contr. uit Oosterbeek, Corr. J. Th. Kok, van Ds. G. de Braal f 1, Meij. G. B. Jacobs f 1, N. N. f 1, H. Vonk f 1, H. Rik en f 1, J. Th. Bekker f 1, T. Gazebeek f 1.

De contr. uit Nijmegen, Corr. G. Ph. Rompelman, van Ds. J. Kok f 2,50, J. C. Rompelman f 1, C. J. Maalen f 1,50, G. Ph. Rompelman f 1.

De contr. uit Ede, van Rammelingen Elsevier f 2,50, Mevr. v. Esser f 1.

De contr. uit Renkum, Corr. H. Burgers, van J. P. Crum f 2,50, D. Crum f 1, T. Veldkamp f 1, F. van den Brink f 1, H. Klein Molenkamp f 1, A. Capel f 1, H. Burgers f 1, Meij. J. Karsch f 1, S. van de Kloot f 2, W. Veenendaal f 1, J. Rothuizen f 1, D. Janssen f 2,50, Ds. A. v. d. Sluijs f 2,50, J. van Kraanen f 0,50, G. N. Frederiks f 1.

Giften uit Velp van De Wilde f 1 en G. W. Nederbracht f 0,50. Door ahr. A. de Visser, Corr. Grijskerke, de contr. van: P. Boon f 1, L. Bosseelaar f 5, P. Bougaard f 2, K. Dingemans f 1, A. Francke Pz. f 1, Abr. Francke f 2, Wed. P. Francke f 3, A. Geschiere f 1, A. J. Geschiere f 1, J. H. Geschiere f 2, J. Hujsmans f 1, J. de Kam f 1, P. de Kam f 1, Ds. J. J. Koopmans f 1, A. Louwerse f 2,50, C. Louwerse f 3, Jac. Louwerse f 1, J. Marijs f 1, J. Marijnsen f 1, A. Meeuwse f 1, Jac. Poppe f 1, A. Schout f 0,50, C. Slabber f 1, A. de Visser f 3, P. de Vos f 0,50, W. Wisse f 2, J. de Wolf f 2, J. Wondergem f 2.

N. B. Met het oog op het sluiten van het Boekjaar op 30 April a.s. wordt aan allen, die nog gelden te storten hebben, welke in het Boekjaar 1901/02 te verantwoorden zijn, beleeft verzocht te zorgen, dat deze bedragen vóór of op 30 April overgemaakt zijn.

De Penningmeester

van de Theologische School,

DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 5 April 1902.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van Meij. T. Bonnema namens de Jonged.-Vereen. f 12,50
te Middelstum - 2,50
Van Meij. H. S. te Z.

Van Ds. Wessel gevonden in 't kerkz. der Geref. kerk te Dwingeloo met bijschrift: - 1,—
„Dankoffer voor zend. o. h. verst. Jod.”

Met vriendelijke aanbeveling,

N. KOPES,

Rotterdam, 7 April 1902. Oostvestplein 65.

PROF. WIELENGA.

Het afsterven van Prof. Wielenga heeft in onzen kring eene ledige plaats nagelaten, die niet licht op zoo veelszins uitnemende wijze door een ander kan worden ingenomen.

Onmisbaar, zeide Dr. van Goor terecht aan de geopende groeve, is hier op aarde niemand dan de Christus Gods, dan het

Lam, dat voor zondaren kwam, hen verlost heeft en hen met zijn bloed heeft gekocht. Onmisbaar was ook onze overleden ambtgenoot niet. Reeds een veertien dagen is het geleden, dat hij door den dood werd weggenomen. Langer dan eene week rust zijn lichaam reeds in de groeve der vertering. En het leven stroomt voort, zonder er zich om te bekommeren, wie in den stroom zijn omgekomen en te gronde gegaan.

De dagen des menschen zijn als het gras; gelijk eene bloem des velds, alzoo bloeit hij. Als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet meer, en hare plaats kent haar niet meer.

Maar toch was Wielenga zulk eene eigenaardige persoonlijkheid, dat zijn gemis door allen, die hem van nabij hebben gekend, langen tijd zal worden gevoeld. Hij was zichzelf, altijd en overal, een man, een karakter, een

„iemand”; in het bijzondere, dat hem eigen was, door geen ander te vervangen; met een charisma, met eene gave toegerust, welke voor de Kerken en voor de Theologische School van de grootste waarde was.

Het eerste, dat iemand wel trof, als hij Wielenga wat meer van nabij leerde kennen, was de vlugheid van zijn geest, de scherppinnigheid van zijn oordeel, de gave der onderscheiding, die hem in

hooge mate eigen was. Het hooge voorhoofd, het levendige oog, heel het intelligente gelaat legde getuigenis af van den rijken geest, die in zijn lichaam woonde. Gelijk het oog soms flikkeren kon, zoo spatte het fijne, scherpe vernuft dikwerf vonken van wijsheid en verstand. Er lag iets geniaals in de wijze, waarof Wielenga personen en zaken beschouwde en ze te tekenen wist.

In deze vlugheid van geest, in deze gevastheid des oordeels, in dit intuïtieve van zijn blik lag het geheim van zijne kracht. Ieder weet ervan te spreken, die het voorrecht had, in een engeren kring met hem samen te zijn. Puntige gezegden, geestige antwoorden, korte spreken, krachtige teekeningen, zij stroomden van zijne lippen, als hij zich tehuis gevoelde en, gelijk men dat gemeenzaam noemt, op zijn gemak en op zijn dreef was. Met een enkelen trek wist hij een persoon, een zaak, een verschijnsel te tekenen. Bijna altijd trof hij den spijker op den kop. Wielenga was een man van geest, geestrijk en geestig tevens.

Maar indien deze rijkdom van zijn geest uit wilde komen, dan moest hij zich tehuis gevoelen en zich bevinden in een besloten kring van vrienden en broeders. Eene agressieve natuur was hij niet, al maakte hij daarvan soms den indruk. Zijne activiteit had eene aanleiding van buiten noodig. De kei-steen van zijn vernuft schoot eerst vonken, als hij met het staal in aanraking kwam. En ook dan bleef voortdurend wrijving noodig, indien zijn geest de gaven wilde openbaren, die er in neergelegd waren. Het doorzettingsvermogen was niet evenredig aan de aanvalskracht. Het penetreerende van zijn verstand hield geen gelijken tred met de geniale vlugheid van zijn geest. Maar scherpte van vernuft, helderheid van bevattings, zijne onderscheiding des oordeels waren hem in bijzondere mate toegetrouwd.

Hiermede hing samen, dat hij vooral zich aangetrokken gevoelde door het recht, dat aan de dingen toekwam. Wielenga was een man des rechts. Er leefde in zijne ziel een diep rechtsbesef. Schending van recht kon hij niet uitstaan. Als niets hem uit zijne tent kon lokken, dan was het ten slotte de miskenning van het recht, die hem, tegen zijn neiging en lust, naar de wapenen deed grijpen en naar het strijperk dreef. Hij ergerde zich tot in het diepst zijner ziel en trilde van verontwaardiging, als hij de macht boven het recht zag huldigen. En hij spaarde niemand of niets, als hij, wat naar zijne overtuiging recht was, met voeten zag treden. Recht door zee, was zijne leuze. Alwat op slinksheid leek, in kerk of staat, in huisgezin en maatschappij, boezemde hem afkeer in. Voor politiek was hij niet in de wieg gelegd. En rekening te houden met de eischen der tactiek, het ging boven zijn vermogen.

Boven en voor alles had Wielenga het recht Gods lief. Dat kwam altijd, maar dat kwam inzonderheid in zijne prediking uit. Hier was hij in zijne volle kracht, als hij het recht Gods uiteenzette, het recht van Zijne deugden, het recht van Zijne gerechtigheid, het recht van Zijne wet; als hij den zondaar in zijne schuld onder dat recht Gods terneder wierp; en dan de herstelling van dat recht in het lijden en sterven van den Middelaar Gods en der menschen beschreef.

Zijne laatste preek in Kampen handelde, naar de orde van den Catechismus, over het lijden van Christus en stelde naar het getuigenis van allen, die haar hoorden, op treffende wijze in het licht, hoe dat lijden voor het recht Gods noodzakelijk was, opdat God God bleve en Zijne deugden tot openbaring kwamen. En op zijn krankbed waren hem vooral tot troost de woorden der Schrift: God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve.

Maar zoo was Wielenga een man des rechts ook op kerkelijk gebied. Hij was een kind der Scheiding; en zonder blind te zijn voor de gebreken, die haar aankleefden, heeft hij meer en krachtiger dan iemand onder ons het recht van die Scheiding tegenover zijne Hervormde broeders gehandhaafd en verdedigd.

En nog tot in het laatst van zijn leven stond hij voor het recht der Kerken pal. Velen verstonden hem daarbij niet, evenmin als zij hem vroeger verstonden, toen hij vóór de doelemtie het recht der Scheiding in het licht stelde. En daar waren er, die hem maanden tot zachtheid, die hem den welgemeenden raad gaven, om te zwijgen en toe te geven.

Maar die zoo spraken, kenden hem niet, en bereikten het tegendeel van wat zij beoogden. Evenmin als de strijders in Zuid-Afrika die vrienden zouden kunnen uitstaan, die hen telkens lastig vielen met den raad, om maar toe te geven, omdat er anders zooveel strijd en ellende kwam, evenmin was Wielenga goed te spreken over hen, die, waar het eene quaestie van recht en vrijheid gold, met lieve woordjes kwamen aandragen.

Recht is recht, zei Wielenga dan. Eerst moet de strijd om het recht worden uitgestreden. En als die afgelopen is, dan komt de barmhartigheid, de toegewendheid, de inschikkelijkheid aan het woord. Want hij kende geen ellendiger toestand, dan dat het recht in kerk of staat verheerlijkt werd, dan dat het rechtsbesef ging sluimeren. Dan gaf hij aan den strijd, die anders volstrekt niet

naar zijn hart was, verre de voorkeur. Maar als dat recht dan ook erkend was, dan was Wielenga handelbaar als een kind. Dan kon men met hem, gelijk hij het wel eens uitdrukte, lezen en schrijven. Dan was hij tot de grootste inschikkelijkheid bereid. Omdat hij het recht zoo lief had, daarom hield hij ook zooveel van de genade.

In de gave der onderscheiding lag ook zijne kracht als Hoogleraar. Hij beroemde er zich nooit op, een „man van wetenschap" te zijn. Diepe historische onderzoekingen heeft hij niet ingesteld, al zullen zijne studiën over de Afscheiding en de Doleerende Kerken in den Remonstrantschen tijd hare waarde behouden. Maar altijd was het hem er om te doen, om te weten, wat het eigenaardige was van ieder persoon, van iedere richting, van elk stelsel. Hij rustte niet, voordat hij dat had gevonden. Hij kon niet leven in een chaos van begrippen en verschijnselen. Hij was een man van orde, had behoefte aan orde en bracht die in het vak, dat hij te doceren had. Omdat hij wel onderscheide, daarom leerde hij wel. Hij zette allen en alles op de plaats, welke naar rechtswege hun toekwam. En daarom is zijn onderwijs voor eene schare van studenten ten rijken zegen geweest.

Zoo hebben wij hem gekend, onzen trouwen Wielenga, met zijne zwakheden en gebreken ja, maar bovenal ook met zijne groote deugden, zijne edele hoedanigheden, zijn rijken geest, zijn warme liefde, zijne hechte vriendschap, zijn ridderlijk karakter. Zoo hebben wij hem gekend, en hooggeacht en liefgehad. Zoo blijft hij onder ons voortleven, tot dat wij hem weder ontmoeten zullen aan den voet van Gods troon.

Hoezeer wij hem missen, hoe gaarne wij hem nog eene poos voor Kerk en School hadden behouden, wij misgunnen hem de ruste niet, welke God hem geschonken heeft.

Want het was de strijdende kerk, waarin Wielenga leefde, eene strijdende kerk ook voor hem. En thans is hij opgenomen in de triumpheerende kerk, waar alle strijd, ook alle strijd voor het recht, achter den rug is, en waar niets anders dan vrede en gerechtigheid woont. De Heere gaf hem het beste deel. Want ontbonden te zijn en met Christus te wezen, dat is zeer verre het beste.

BAVINCK.

SOUVEREINITEIT DER WETENSCHAP.

Souvereiniteit der wetenschap is een mooi woord, eene bekorende leuze en ook uitdrukking van eene heerlijke zaak. Maar ze kan heel licht dienst doen als eene klinkende phrase, die door hare biologeerende kracht vergeten doet, wat ermede te kennen gegeven wordt.

Onnoodig is het daarom niet, om er zich eenige duidelijke rekenschap van te geven, wat onder deze schoone benaming te verstaan zij.

Souvereiniteit betekent zeggenschap, gezag, macht, vrijheid. In volstrekten zin is God alleen soeverein, want Hij is de Schepper, de Onderhouder, de Regeerder en dus de Heer aller dingen. Hij heeft over alles, alles te zeggen. En Hij heeft die soevereiniteit niet van een ander ontvangen. Hij heeft ze zelf, oorspronkelijk, eeuwig, ongedeeld, onveranderlijk. Uit en door en tot Hem zijn alle dingen.

In afgeleiden zin spreken we van soevereiniteit bij schepselen, bij engelen, die in de Schrift overheden en machten en tronen en heerschappijen heeten, en bij menschen, die naar zijn beeld zijn geschapen en heerschappij hebben ontvangen over de aarde en alwat er in is.

Bepaaldelijk spreken we van soevereiniteit bij de overheid, die na den val om der zonde wij door God is aangesteld, om het recht staande te houden en een menschelijk samenleven mogelijk te maken, en die daartoe het zwaard ontving, en gehoorzaamd moet worden om der conscientie wil.

Voorts spreken we in minder eigenlijken zin van soevereiniteit bij een vader in zijn gezin en bij een schipper op zijn schip, omdat ze elk op zijn terrein en binnen zijn kring door God met gezag zijn bekleed en dat gezag te handhaven hebben.

En eindelijk spreken we ook nog van soevereiniteit van de wetenschap, van de kunst, van den handel, van de nijverheid, van den landbouw, om daarmede te kennen te geven, dat wij in dit alles met verschijnselen te doen hebben, die van God een eigen leven en in dat leven een eigen wet hebben ontvangen, welke wij niet straffeloos kunnen schenden.

Dit laatste spraakgebruik is al vrij overal aanwezig, omdat er bij al deze verschijnselen geen persoon of geen corporatie is aan te wijzen, die van daarin heerschende soevereiniteit de drager is. Er is geen enkel mensch, geen enkele corporatie, geen enkele school, die in naam van de wetenschap optreden en spreken kan. De wetenschap

heeft geen onfeilbaar profet. Er zijn slechts wetenschappelijke mannen, mannen, die, hoezeer ook met lust en ijver tot onderzoek der waarheid beziel, toch altijd feilbaar, aan vergissing en dwaling onderworpen blijven. De wetenschap is soeverein, maar de mannen, die haar beoefenen, hebben geen andere of hogere autoriteit, dan de kracht der argumenten, die zij voor hun stellingen bijbrengen en die vrij door elk onderzocht en beproefd mogen worden.

Als we dus van soevereiniteit der wetenschap spreken, dan kunnen en mogen we daarmede in hoofdzaak alleen het volgende bedoelen:

Ten eerste, dat alle liefde tot de waarheid, alle zucht en lust, alle kracht en bekwaamheid, alle tijd en gelegenheid, om de wetenschap te beoefenen en langs dien weg tot waarheid te komen, enkel en alleen aan God is te danken. Hij moet de mannen geven, die met ongestoorde rust, met noesten vlijt, met inspannenden hersenarbeid aan den dienst der waarheid zich wijden. Al onze scholen en bibliotheken en laboratoria zullen niets baten, als God de gave des verstands en des onderzoeks onthoudt. De wetenschap is in haar oorsprong eene gave, eene gave in volstrekten zin, eene gave, die neerdaalt van den Vader der lichten.

Ten tweede sluit de soevereiniteit der wetenschap in, dat deze van God een eigen leven en in dat leven een eigen wet heeft ontvangen. Zoo is het met het recht, met den godsdienst, met de zedelijkheid, met den handel, met de nijverheid, met den landbouw, met de kunst, zoo is het met alle dingen, die door God met een eigen aard geschapen zijn. Zoo is het ook met de wetenschap. Wie haar beoefenen wil, moet de regelen in acht nemen, welke God daarvoor vastgesteld heeft; hij moet te werk gaan naar de methode, welke voor de wetenschap in het algemeen en voor iedere wetenschap in het bijzonder door den Heere is bepaald en die hij juist uit de natuur der wetenschap heeft op te sporen en af te leiden. Wie aan deze regelen zich houdt en naar deze methode werkt, heeft kans, dat hij tot waarheid komt. Wie ze versmaadt, geeft zich van tevoren aan vergissing en dwaling over. De man der wetenschap is niet vrij; hij kan met haar niet doen, wat hij wil; hij is gebonden aan het voorwerp van zijn onderzoek, dat God aan zijn blik heeft aangeboden.

En ten derde kan de wetenschap ook in dien zin soverein heeten, dat God die wetenschap in haar voortgang in de geschiedenis der menschheid leidt en bestuurt. Het is zijn welbehagen, om die wetenschap in stand te houden en door haar altijd rijkere waarheid aan het licht te brengen. De wetenschap is in haar oorsprong, maar ook in hare ontwikkeling eene gave Gods. In den weg van het wetenschappelijk onderzoek, waartoe Hij den drang opwekt en onderhoudt, verschaft Hij der menschheid steeds dieper en helderder blik in het rijk der waarheid. Hij doet dat door middel van de scholen van wetenschap, maar Hij doet het ook menigmaal zonder en buiten die scholen, door mannen, die Hij verwekt en ten spijt van alle menschelijke instellingen en vooroordelen met genie en talent begiftigt. Hij doet het menigmaal, tegen den wil en den zin van scholen en universiteiten in, ondanks de decreten en canones van pausen en kerken, niettegenstaande de verboden van keizers en vorsten. De macht der waarheid is groot; zij zal zeggereven, omdat God haar draagt en instandhoudt en over alle leugen en dwaling de overwinning zal doen behalen.

In dezen zin belijden wij zeker allen gaarne en van harte de soevereiniteit der wetenschap.

Maar als wij de wetenschap als dienaar van de waarheid, dat is als dienaar van Gods harte liefhebben en dus naar ons vermogen aan haar bevordering en bloei arbeiden willen, dan komen wij vervolgens voor de zeer praktische vraag te staan: hoe zullen wij deze soevereiniteit der wetenschap het meest eeren? in welken weg komt zij het zuiverst tot haar recht? op welke wijze wordt zij het best beoefend, opdat zij werkelijk eene dienaar van de waarheid zij?

En dan loopt op die vraag het antwoord terstond verre uiteen. Daar zijn er, die juist in naam van de soevereiniteit der wetenschap hare volstrekte vrijheid eischen. De wetenschap, zeggen zij, mag, om der waarheid en haar alleen te dienen, niet gebonden zijn aan eenige vooraf vastgestelde beginselen, aan geen voorschriften van overheid of maatschappij, aan geen belijdenis der kerk, aan geen statuten eener vereeniging. Zij moet volkomen vrij, onbevooroordeeld, ongebonden zijn; hare resultaten mogen niet voorgeschreven zijn; wat er van komt, zij heeft om geen kerk of staat, om geen belijdenis of Schrift zich te bekommeren; zij moet volkomen vrij zijn in al hare bewegingen en beweringen.

Die zoo spreken, zijn de toongevers

van de hedendaagsche wetenschap. Maar tegen hen staan anderen over, die meenen, dat op die wijze de wetenschap juist aan bandeloosheid en willekeur wordt prijsgegeven en in plaats van de waarheid, juist vanwege de duisternis van 's menschen verstand en de boosheid van zijn hart, de dwaling en de leugen zal gaan dienen. En zij meenen, dat de band der wetenschap aan de Schrift en aan eene op die Schrift gebaseerde belijdenis der wetenschap niet onvruchtbaar maakt maar juist in hare vrijheid tegenover de dienstbaarheid der zonde handhaaft en in het rechte spoor der waarheid leidt.

Het verschil in de beide beantwoordingen van de bovengestelde vraag is zoo principieel en allesbeheerschend, dat alle andere verschillen over de inrichting der scholen van wetenschap, die daarbij nog wederzijds bestaan, diep op den achtergrond komen te staan. Want of men nu verder dezerzijds al zegge, dat men toch de soevereiniteit der wetenschap wil eeren, door het bestuur der school niet aan den staat en niet aan de kerk maar aan eene vereeniging op te dragen, dit alles heeft niets te betrekken bij het aanvaarde beginsel, dat de wetenschap gebonden moet zijn aan de Schrift of aan de belijdenis, welke op die Schrift is gegrond. In de oogen der hedendaagsche wetenschap heeft men toch de soevereiniteit der wetenschap gekrenkt en hare vrijheid principieel te niet gedaan.

Maar hoe beslissend het antwoord ook zij, dat men geeft op bovengenoemde vraag; dat neemt niet weg, dat er toch daarna nog verschillende vragen te stellen zijn, die niet van belang zijn ontbloeit, en die met de soevereiniteit der wetenschap in verband staan.

Is het bijvoorbeeld al dan niet met de soevereiniteit der wetenschap in strijd, dat de hoogleraren door de overheid, of vanwege eene kerk, of vanwege eene vereeniging of corporatie worden benoemd?

dat zij in hunne qualiteit van hoogleraren onder toezicht staan en aan zekere tucht zijn onderworpen?

dat zij, zonder gevaar van het: wiens brood men eet, diens woord men spreekt, door staat of kerk of vereeniging worden bezoldigd en gepensioneerd?

dat zij belast worden niet alleen met wetenschappelijk onderzoek, maar ook met de praktische opleiding voor eene of andere betrekking in staat, kerk of maatschappij?

dat hun opgedragen wordt, niet alleen om de resultaten van hun onderzoek mede te deelen, maar om ook te doceren in vakken, die in de eerste plaats voor de practijk van het leven van belang zijn?

dat al de scholen van wetenschap, ook de meest ideale en universeele, rekening hebben te houden met de eischen der werkelijkheid?

Wie deze en dergelijke vragen indenkt, komt tot de overtuiging, dat met den term: soevereiniteit der wetenschap, lang niet alles is gezegd. En hij wordt huiverig, om iemand, die deze vragen enigszins anders dan hijzelf beantwoordt, terstond aan te klagen van miskenning van de soevereiniteit der wetenschap, en krenking harer rechten.

Want men kan met hart en ziel gelooven aan de soevereiniteit der wetenschap, zonder dat men daarom geneigd is, te gelooven aan de soevereiniteit van een professoren-college, hetzij zich dit bevindt aan eene Theologische School of aan eene Universiteit.

In het nu reeds veelbesproken Advies wordt het beslissende zeggenschap bij benoeming, schorsing en ontslag der Hoogleraren in de Theologie aan de Kerken toegekend. Daarmede wordt dus wel de soevereiniteit van het Professoren-college beperkt, maar geenszins die van de wetenschap geschonden. Integendeel, dit sterke verband met de Kerken is voor de Vrije Universiteit geen verlies maar winst, geen schade maar voordeel.

Zeer juist schreef daarom *Hollands Kerkblad*: Wij achten den nauweren band der Universiteit met de Kerken, bepaald in de benoeming en het ontslag van Hoogleraren in de Theologie voor de toekomst der Universiteit hoogst gewenscht, — niet een offer, geen achteruitgang, maar een vooruitgang voor de Universiteit; en ook niet een offer, maar het ideaal voor „eigen opleiding" der Kerken. De Gemeente des Heeren, zoo zij naar het Woord Gods mag bestaan, is toch de pilaar en vastigheid der waarheid.

BAVINCK.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." 1 PETR. 3: 18.

IV.

„De macht der liefde, die zooveel leeds voor u verduren wou." Of wat was het anders dan liefde, liefde zonder wederga, door dat lijden geopenbaard?

Eene liefde, die uit eigen beweging werkzaam was.

Hij was des Vaders eengeborene, „die in de gestaltenisse Gods zijnde", zegt de Apostel, „het geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn". Hij was dus zoo verheven en zoo heerlijk, dat Hij het volstrekt niet als iets, dat Hem niet toekwam, aanmerkte, zowel als de Vader God te wezen. En die Heerlijke werd ons niet slechts gelijk, in alles gelijk, de zonde uitgenomen; maar een man van smarte en verzoekt in krankheid; éénig in het lijden, zoodat wij tevergeefs eene vergelijking zoeken van Hem met een anderen lijder. Liefde deed Hem bereid zijn des Vaders verkorene te wezen.

Niet gedwongen kwam Hij op aarde. Zijn eigene liefde, liefde tot de eere Gods, liefde tot zijn onrechtvaardig volk dreef Hem, deed Hem voor de heerlijke verblijven des lichts het verblijf van smart en leed, deze zondige en met Gods vloek beladene wereld kiezen, om daarop te wonen en er 33 bange jaren te toeven. Hij was rijk in de liefde des Vaders. De liefde des Vaders — o ondoorgroendelijk geheim! — vloede van alle eeuwigheid als een oneindige stroom uit zijn hart in dat des Zoons. Hij was rijk in de aanbidding der hemelingen. In Hem beminden en loofden de Cherubs hunnen Schepper. Voor Hem bogen zij zich gedurig in heilige vreugde ter neder. Hij was rijk in macht en heerlijkheid. Hij kon zeggen: „Mijne is de wereld en hare volheid."

O Hoe rijk was dan niet zijne liefde die Hem tot het lijdend leven drong! Zoo rijk is de liefde der oprechtste en innigste vriendschap als van een Jonathan tot David, van eene teedere echtgenoot tot haren echtgenoot, van een trouwen herder tot zijne kudde, van de teederste moeder tot haren zuigeling niet. Geen beeld is mogelijk, het beste beeld is schaduw.

Vrijwillig onderwierp Jezus zich aan de helse pijn. Hij had als 't ware in den hemel geen rust. „Ziet, Ik kom!" in de rolle des boeks is van Hij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; Uwe wet is in het binnenste mijns ingewands!"

Hoe bleek die gewilligheid in geheel Zijn leven, niet het minst in Zijn heengaan naar Jeruzalem, in Zijn gang naar Gethsemané, in Zijn houding tegenover den man, die Hem verraadt, en de bende, die Hem gevangen neemt. Hij is op alles voorbereid en gesterkt in Zijn God; grootmoedig geeft Hij zich in de handen der boosheid. Wat Hem ook geschiedt, Hij neemt geen bevel tot wraak op Zijne lippen; en ofschoon ééne bede de doornenkroon een lichtdiadeem, maar ook den rietstaf der schande een verpletterend wapen kon doen worden, Hij drinkt tegu tegu den lijdenskelk zonder tegenspraak ledig, wetende wat Hij zoekt.

Vrijwillig was die liefde: want in de beminden was niets, dat haar opwekken kon. Rechtmatig waren zij veleer de voorwerpen van Zijn heiligen afkeer; zij, die zich afscheurden van God, aan de stem der verleiding gehoor gaven, Gods wet met voeten traden en den duivel ten leidman kozen; zij, die levende als ware er geen God, zich Zijne haters en vijanden toonden. Hunne liefde kwam Hij voor; hunne liefde had Hij niet nodig; Hij had lief, wijl Hij liefhebben wilde, met een liefde des welbehagens eeuwig en vrij, zegenrijk en wijs, onveranderlijk en trouw.

Dierbare Jezus! toen gij in den akeigsten maar ook gezegendsten aller nachten, zoo vol van heilige raadselen, hebt geleden, terwijl de angst Uwer ziel klom, totdat ten laatste het bloedig zweet langs gelaat en leden gutste; toen in het paleis des Hoogepriesters de goddeloozen Uw heilig aangezicht met speeksel der verachting en vuistslagen des gewelds bedekten; toen Gij „Koning der eere," door den trotschen Herodes en zijne dienaren zijt gehoord; toen Gij in het rechthuis van den lafhartigen Pilatus op het misdadigst zijt gegeeeld, zoodat Uw lichaam met het kostbaarst purper werd geverfd, en Gij een worm geleekt en geen man, toen overlaten een kroon van doornen op Uw blooten schedel durfden drukken, en met een regen van slagen de doornenstippen diep door de slapen durfden drijven, zoodat hun scherpte moest minderen door het bloed, dat zij deden vloeien; toen Uw handen en voeten aan het kruis werden geklonken; toen daar Uw kracht verging en brandende dorst U folterde; toen men U gal en edik tot latis bood; toen Gij met wonden overdekt, het volle gemis van des Vaders nabijheid moest lijden, en met een groote stem riep: „Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten"; toen Gij Uw leven hebt afgelegd toen hebt Gij eene liefde geopenbaard, die de kennis te boven gaat!

Die liefde is de bron der ver-

lossing; het middelpunt der zaligheid, het leven der gemeente Gods, de verlustiging van het geloof en godvreezend hart. Als de zondaar de kracht, die liefde ondervonden, hare waarde, in het geloof verstaan heeft, en bij het gevoel van onwaarde en schuld, met vrijmoedigheid en blijdschap mag zeggen: »Ook mij heeft Hij liefgehad!», dan valt hij bewonderend neder, dan verliest hij zichzelf in dien medelijdenden Heiland. Voor die liefde prijst Hem de gemeente in den hemel, maar ook die op de aarde; en te midden van de wanklanken van ongelooft, onverschilligheid en zonde verenigen zich alle levendgemaakten door Zijnen Geest in de arme taal der heilige verlegenheid, der zich machteloos gevoelende wederliefde: »Wat zullen wij dien Heer vergelden? O, dat wij Hem lief, innig liefhebben; want Hij heeft ons eerst en zoo onbeschrijfelijk liefgehad!»

Gezegende en zegenrijke liefde van Christus! Wat heil werd door haar tot stand gebracht? Het geloof eigent zich den geheelen Christus met alles wat Hij deed en leed. Hij verliet den hemel, om zondaars dien hemel binnen te brengen; Hij werd een kindeke om hen den eernaam »kinderen Gods» te doen dragen. Hij verbergde de heerlijkheid zijner Godheid achter het menschelek kled om hen, vernederd door de zonde, te verhoogen door Zijn genade, om vervreemden van het leven Gods der goddelijke natuur deelachtig te maken. Hij werd hulpeloos om hen te redden, arm om hen rijk te maken. Hij kwam in dienstknachtsgehalte om slaven der zonden te voeren tot de vrijheid der kinderen Gods. Hij verduurde hevigen angst om hunne schuld te delgen. Hij liet zich binden om hunne banden te verbreken. Hij droeg den rieten schepter om hen onder zijn vredesstaf te verzamelen, het purperen spotkleed om hen met de kleederen des heils te versieren. Hij leed dorst om voor hun zondedorst te boeten, in dien dorst naar vergeving te wekken, en hun dorst naar gemeenschap te bevredigen. Hij strekte Zijne armen uit aan het hout om hen in Gods Vaderarmen te doen rusten, en liet Zijn leven, opdat zij leven zouden, ook al waren zij gestorven. Hij liet zich wonden, opdat zij zich in Hem, de rots der eeuwen, voor hen geslagen, zouden verbergen, opdat Hij hunne wonden genezen, de Heere hun heilmeester zich toonen zou. Hij droeg Gods toorn, opdat zij van goedertierenheid en recht zouden zingen. Hij wilde van God verlaten worden, opdat zij steeds het woord zouden hooren: »Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten!» »Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.»

NOTTEN.
(Wordt vervolgd.)

Een tweede mededeeling.

Reeds in mijne eerste mededeeling, na mijn: »Waarom niet, getekend?» heb ik medegedeeld, dat de onverwachte sympathie-betugingen, die ik op mijn eenvoudige vraag: of men een vergadering wenschelijk achtte, ontving — mij drongen een vergadering van hen, die zich met de concept-acte niet vereenigen konden, te Utrecht uit te schrijven.

Wat ik echter daarna vernam uit de borden, brieven en briefkaarten, die ik ontving, overtrof nog meer mijne verwachtingen. Ik moet eerlijk bekennen, dat ik niet had vermoed, dat het verzet tegen de concept-acte der Broeders zoo ernstig en zoo algemeen zou zijn in de Gereformeerde kerken, als mij nu is gebleken.

Waar nu dit verzet zich dus openbaarde, hoewel onzerzijds alles behalve de krigstrompet was geblazen, en anderzijds onze kerkelijke pers zich haast unaniem voor 't ontwerp-contract verklaarde, meende ik, zonder ook maar eenigszins op de besluiten der 9 April te Utrecht te houden vergadering vooruit te willen loopen, toch mijn indruk te dezer zake ter kennis der kerken te moeten brengen.

Inderdaad, wij mannen der wetenschap, wij hebben ons vergist in de meening, dat de kerken behoorlijk rijp zouden zijn voor zulk een contract, als 't ontwerp der Broeders ons biedt. Meer dan drie honderd afkeuringen van het concept-ontvingen wij uit alle deelen van 't land. En dat niet tegenstaande het ons tegelijk is gebleken, dat op tal van plaatsen velen, ook kerkeraadsleden, om zoo te zeggen nog niets van de kwestie wisten, die aan de kerkeraaden ter beoordeeling is toegezonden.

En nu denke men niet, dat die talrijke afkeuringen uit kringen van ontevreden leden zijn gekomen, die gaarne rumoer maken. Integendeel, juist van bezadigde, wel ontwikkelde en ook hooger geplaatsten. Hoer, bij voorbeeld, een stem uit N.-Holland: »Ik hoop dat gij succes zult hebben. Want als de Theologische School opgedoekt wordt, dan vrees ik, dat het slecht zal afloopen.» Verschenen Maandag sprak ik een flink lid onzer kerk te . . . Hij zeide: »wanneer ze de School wegdoen, dan verlaat ik de kerk.» En of ik al zeide, dat moogt ge niet doen, hij meende van wel. En zoo zijn er legio.

Een ander uit Gelderland schrijft: »Van een opdoeking der School moet een scheuring op groote schaal het gevolg zijn, naar mijne vaste meening.»

Ik kan dit oordeel, helaas, niet anders dan bevestigen, zoo God het niet verboodt. Nu zegge men toch niet, dat zij nu maar stemmen uit het volk, zij hebben geen verstand van de kwestie. Laat het in onze zin zoo zijn. Maar kunnen wij deze bidders, hunne liefde, hunne gaven wel missen? Een man als Mr. Groen van Prinsteren hechtte nog wel een weinig aan 't goede inzicht van het volk.

Bovendien: de leden weten haast nog niet wat er dreigt, zoodat de verklaringen, die wij ontvingen, voor verreweg het grootste gedeelte zijn van kerkeraads, kerkeraadsleden en predikanten. Predikanten niet alleen van 't oudere, maar vooral ook van het jongere geslacht.

Het is dan ook mijn besliste overtuiging geworden, dat als op de meerdere vergaderingen zuiver de beslissingen van de kerkeraaden zich weerspiegelen, reeds nu in vier Provinciën de meerderheid tegen het concept-contract is.

Ook is het verschijnsel, dat zelfs kerkeraaden van enkele hooggeachte Broeders-Predikanten, die 't concept onteekenden, dit verwierpen — mijn inziens een bewijs van een kloekheid en een ernst, waarmede anderen wel rekening zullen houden, ook al zijn zij anders meer sympathetisch voor 't ontwerp-contract. Mits de kerkeraaden op hunne lastbrieven maar van hun oordeel doen blijken.

Ik herhaal, wat ik reeds vroeger schreef: om rumoer te maken, of vreeze te wekken is 't mij niet te doen, maar aan bemantelen van zaken en toestanden wensch ik niet mede te doen om den wil der kerken. Vandaar ook dit woord.

M. NOORDTJ.

Kampen, 7 April 1902.

De Vergadering te Utrecht.

De samenkomst op Woensdag 9 April gehouden van afgevaardigden van Geref. Kerkeraaden, van Predikanten, Ouderlingen, Diakenen en Leden der gemeenten, die bezwaar hebben tegen het aan de Geref. Kerken gezonden concept-contract inzake de Vereeniging van de Theol. School te Kampen en de Theol. Facult. v. d. Vrije Universiteit te Amsterdam, was zóo talrijk bezocht, dat zij verhuisden moest uit de Groote Bovenzaal van »Irene» naar de Groote Benedenzaal van »Kunsten Wetenschappen».

Alle Provinciën waren vertegenwoordigd, sommige zeer sterk. De Vergadering had, onder Presidium van Prof. Noordtj., een zeer gunstig verloop, behandelde geheel het agendum, dat vooral liep over de vraag: of dit contract zal worden aannemelijk geacht, en zoo niet, wat dan zal behooren te worden gedaan. De beslissingen werden genomen met algemeene stemmen; slechts bij de beslissing over één punt verklaarde één broeder zich tegen.

Zij besloot o. a. het concept-contract, om principiële, zakelijke en praktische redenen onaanvaardig te verklaren en uit te spreken als bare ernstige verwachting, dat de Kerken dit concept zullen verwerpen.

Ook besloot ze aan de Kerkeraaden mededeeling te doen van al het behandelde, benoemde eene breede commissie van uitvoering enz.

»FILIPPUS» Gratis Traktaatverspreiding.

Voor den evangelisatie-arbeid van Filippus mochten wij sedert onze vorige opgave in Nov. 11. ontvangen als volgt:

Van J. T. v. V. te L. f. 3, van den lijdenden broeder A. Gruijs te Zaandam 3 x f. 1,50 = f. 4,50, door X. te E. f. 1, door den heer J. ter Borg, van N. N. te R., N.-Amerika, f. 23,39, door Ds. E. Kropveld, van X. te Boskoop f. 4,45 en van de dames H. te R. f. 2, en van Ds. K. f. 1 benevens van Ds. G. M. te W. f. 1, van de Christ. Jongel. vereen. te Nijverdal f. 1. Waar wij voor al deze giften, voor de kleine zowel als voor de groote, vriendelijk dankzeggen, zijn wij zoo vrij Filippus met zijn arbeid verder dringend aan te bevelen, hopende nog vele bijdragen te mogen ontvangen.

Namens het Bestuur van Filippus,
H. HOORT Jz., Penningmeester.
Ermelo, 5 April 1902.

Voor den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Voor armen-bedeeling en voor Zondagscholen ontvingen wij in hartelijken dank: van den Meppeler Beurtschipper een zak met gedragen kleeren; van N. N. te Maasland, een pakket, inhoudende 1 lap dril voor 2 jongensbroeken, 3 kinderdekens gemaakt van stalen, (een zeer praktische vinding); van datzelfde adres ontvingen wij al eerder in dezen winter zulke kunstwerken; dien N. N. onzen bijzonderen dank; van eenige vriendinnen van de Geref. kerk te M. een pakket nieuwe kleedingstukken, als 1 laken, 10 hemden, 2 vr.-boezelaars, 2 meisjes-boezelaars, 3 kinder-boezelaars, 4 paar sokken; ook die edele geestes onzen dank, zij hielpen ons meermalen; uit het dorpje F. een pakketje gedragen kleedingstukken; van Br. M. C. Breemans te Delft, v. d. kind. der Zondagsch., voor de arme Zondagsch. in den Z. O. H. f. 3,58; door den Weleerw. Heer Ds. J. J. Bajema te Epe, van N. N. voor de armen f. 5; door Br. L. S. Greidanis, gevonden in 't kerkzakje der Geref. kerk te Tzum (Friesland). Allen hartelijk dank. Wij brengen bij dezen onze zeer geachte Redactie der Bazuin onzen bijzonderen dank toe, dat zij zoo getrouw onze verantwoordingen een plaats heeft gegeven in onze »Bazuin»; men heeft ons daardoor zeer gesteund in dien liefdearbeid.

Uw aller dankb. Fr. en Br.,
Oranjestad, J. Wouda,
bij Heerenveen, Corr. van Jachin.
1 April 1902.

Buitenlandsche Kerken.

Duitsland. De Protestanten-Vereeniging in de Palts en de Inwendige Zending. — De Protestanten-Vereeniging in Duitsland schijnt eens geestes te zijn met den Protestanten-Bond in ons land. Beiden toonen zich vijandig tegen alles wat gedaan wordt, om het volk tot de kennis van Gods Woord en tot den dienst van God naar dit Woord te brengen.

Deze Vereeniging in de Palts heeft daarvan een duidelijk bewijs gegeven door aan de Generale Synode van de Palts, die in October 1901 te Speijer vergaderde, een voorstel te doen tot tegenwerking van de Vereeniging voor Inwendige Zending in de Palts. Van de Synode werd gevraagd: »dat zij al de predikanten verplichte, in overleg met het presbyterie, van iedere inbreuk der agenten in hunne gemeenten zoo spoedig mogelijk aan het kerkbestuur kennis te geven; en dat zij tegen de predikanten, die de Vereeniging voor Inw. Zending leiden en het drijven harer agenten steunen, in alle voorkomende gevallen met alle haat ten dienste staande middelen streng optrede, inzonderheid daar, waar de predikanten of, in tegenspraak met den uitgesproken wil der kerkeraaden, de agenten aan de gemeenten opdringen, of waar zij weigeren, naar den wensch der kerkeraaden, de agenten af te wijzen.»

Het is te begrijpen, dat dit verzoek onder het geloof en belijdend deel des volks groote verontwaardiging verwekt heeft, te meer, omdat het van de Protestanten-Vereeniging uitgaat, die voorgeeft, dat zij, met terzijde-lating van de verschillen onder de Protestanten over de leer, vrede en eensgezindheid bevorderen wil.

In dit voorstel komt echter het ware karakter van die z.g.n. Protestanten uit. Terecht wordt in Duitsland gezegd: dit is het werk van eene Vereeniging, die op al hare feesten en openbare vergaderingen redevoeringen laat houden, die overvloeden van vrijheid en verdraagzaamheid, en nu een voorstel doet dat met alle recht een voorstel van onverdraagzaamheid en dwang genoemd kan worden.

In de »Reform. Kirchenzeit.» wordt dit voorstel besproken, en in het licht gesteld, dat het doel van de Protestanten-Vereeniging is de Vereeniging voor Inw. Zending te doen verdwijnen. Daartoe wil men zelfs de predikanten, die het werk der Inw. Zending bevorderen, dwingen mede te werken, omdat zij door een Synodaal besluit gebonden zullen worden hen, die in dat werk arbeiden, tegen te werken.

Dat men het op de ontbinding van de Vereeniging voor Inw. Zending toelegt, blijkt ook uit hetgeen de ontwerper van het voorstel schrijft. In een courrantartikel, heeft hij met ronde woorden gezegd, dat het doel van de Protestanten-Vereeniging is, om de Vereeniging voor Inw. Zending, die hij niet zeer liefelijk en human »een vreemde plant van tafelschuimers» noemt, te doen ontbinden en haar reizende predikers te doen ontslaan. Hoe ernstig men dit meent, wordt uit de wijze, waarop zij den strijd voeren, duidelijk. Waar geestelijke middelen onvoldoende blijken, neemt men tot geweldadigheden de toevlucht; want in Dürkheim heeft men de politie te hulp geroepen, om een reizend prediker van de Vereeniging voor Inw. Zending, dien zij een agent noemen, het optreden en spreken te beletten.

De Protestanten-Vereeniging oefent een groote macht in de vereenigde ker. van de Palts, die door een der geloovige predikanten »het eldorado van het kerkelijk liberalisme» genoemd wordt. In de Generale Synode hebben de modernen verreweg de meerderheid; zij tellen 47 leden tegen 17 van de orthodoxen. De Protestanten-Vereeniging heeft den studenten, die van haar beurs hebben, op straffe verboden de meer rechtzinnige Hoogeschool te Erlangen te bezoeken en daardoor sluiten de jongere predikanten voor een groot deel zich bij haar aan. Het godsdienstonderwijs aan de kweek-school voor onderwijzers te Kaiserslautern is sedert vele jaren in modernen geest, zoodat nagenoeg de geheele onderwijzerswereld in de Palts met de Protestanten-Vereeniging één geestes is.

Alleen staan, zegt Pastor Götz in de »Reform. Kirchenz.», aan de onbeperkte heerschappij van het liberalisme in de kerk van de Palts onder de predikanten de positieven, en onder de leden de pietisten in den weg. Met de positieve predikanten is men in zoover reeds klaar, dat men hen in Synoden en Commissiën met behulp der afgevaardigden van den Staat overstemt en hun invloed verlamt. Met de pietisten, die zich in de Vereeniging voor Inwendige Zending aangesloten hebben, denkt men klaar te komen door de hulp van de politie in te roepen en door het voorstel bij de Synode der predikanten van hen los te maken.

Een van de leden der Protestanten-Vereeniging heeft voor eenige jaren op een buitenlandschen Protestantendag reeds gezegd, dat in de Palts orthodoxie en pietisme een vruchtbaren bond gesloten hebben en nu onder den naam van Inwendige Zending door zedelijke veroveringen den verloren invloed trachten te herwinnen; en tegen deze pogingen moest zich de Protestanten-Vereeniging verzetten. Wat deze vereeniging daar door één harer vertegenwoordigers heeft uitgesproken, daarmede is zij reeds meer dan tien jaren bezig, om met de grootste verbittering en met alle mogelijke middelen de Vereeniging voor Inwendige Zending te bestrijden.

Het voorstel, dat met dit doel bij de Synode is ingediend, is aangenomen; het kan echter nog niet worden uitgevoerd, want daarvoor moet het nog door de Regeering worden bekrachtigd.

De voorstanders van de Vereeniging van Inw. Zending hebben nog eenige hoop, dat de Regeering hare goedkeuring niet hechten zal aan dit besluit der Synode, omdat daardoor het recht zou worden verkracht. Deze vereeniging toch houdt zich in hare werkzaamheden binnen de grenzen der wetten van staat en kerk.

De tijd zal leeren of die verwachting

ook te hoog gespannen is. Wij vreezen, dat zij door de uitkomst zal beschaamd worden, want een Staatskerk wordt in den regel door de Regeering gesteund naar den wensch van de meerderheid. Is de meerderheid der kerk in de Palts modern, zooals van o thodoxe zijde zelfs toegestemd wordt, dan is te verwachten, dat de Regeering naar den wensch der meerderheid beslissen zal.

In de Palts is zoo min als in de andere Staten van Duitsland een besef onder de geloovigen, om tot de stichting van eene Vrije Kerk te moeten komen. Er zijn nog geen teekenen die er op wijzen, dat het drijven der moderne Protestanten-Vereeniging dit besef wakker roept.

SCHOLTEN.

Dr. Donald Mackay van New-York deed onlangs te Aberdeen eenige mededeelingen aangaande President Roosevelt, die gedoopt en opgevoed is in de gemeente, waaraan D. Mackay predikant is. Hij was ook met den heer Roosevelt meer dan eens te zamen voor Christelijken arbeid opgetreden. De President is een man van een rechtscapen karakter, van een voorbeeldig huiselijk leven, van overstaanbare geestkracht en van vaste overtuiging. Dr. Mackay twijfelde niet aan de oprechtheid van zijn Christelijk geloof. In het publieke leven is Roosevelt een vijand van omkooprij en onderkruiperij.

»L'Eglise Libre» schreef: Een Christen, Professor Morse, heeft het telegrafoetsteel uitgevonden, dat naar hem genoemd wordt. En het is ook een Evangelisch Christen, Cyrus Field, die de uitvinder was van de onderzeesche telegrafie.

De Buddhisten in Japan trachten het Christendom te bestrijden door het na te volgen in vele dingen en vormen, waardoor het zich vestigde en opgang maakte. Zoo hebben zij ook Buddhistische Jongelingsverenigingen opgericht, alsmede kinderverenigingen, allerlei liefdadige stichtingen en scholen. Alles zoo veel mogelijk op de leest geschoeid der Christelijke verenigingen en instellingen.

De Waldenzische afdeeling van het Zwitsersche Pastoraal Genootschap, die de conferentie van 1902 moet regelen, heeft besloten als dogmatische onderwerpen de Openbaring en de Evolutie te doen behandelen. Omdat in den boezem van het Protestantisme de gevoelens hierover en over andere onderwerpen, zoo schrikbarend afwijken, van pantheïsme af tot orthodoxie toe, acht men het noodig, deze beurtelings aan de Christelijke leer te toetsen. Rapporteurs zullen hierover zijn Prof. L. Emery van Lausanne en de predikant J. A. Porret van Genève.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap zal in 1904 zijn honderd-jarig bestaan herdenken. Te Londen vergaderde 31 Oct. de feestcommissie, bestaande uit de afgevaardigden van 250 hulpcomités; over de geheele wereld zijn er 7500 hulpcomités verspreid. Men besoot om de jaarlijksche ontvangsten te trachten te vermeerderen met zooveel, als tegenwoordig telkens het tekort is, n.l. bij de twee tou gouds — hoewel de ontvangsten meer dan dertien miljoen gulden bedragen. Dan wil men een Jubileumfonds stichten van meer dan drie miljoen gulden. Er zijn 850 kolporteurs, wier aantal men met een honderdtal wil vermeerderen; en 616 Bijbellezersessen, wier aantal ook met honderd moet toenemen. Men stelt zich voor drie geschiedenissen van het Bijbelgen. uit te geven; een groote, en een geïllustreerde volkseditie, en een verkorte historie. In 1903 zullen speciale afgevaardigden Australië, Canada en Nieuw-Zeeland bezoeken om nieuwe belangstelling voor de vereeniging op te wekken.

De heer Rode, komt als redacteur van de »Christliche Welt» op tegen den dwang om in de Pruisische provincie Posen de kinderen den catechismus in het Duitsch te doen leeren inplaats van in het Poolsch. Hij wil een adres aan den Rijksdag om te doen bepalen, dat godsdienstonderwijs in de moedertaal zal gegeven worden.

Enigen tijd geleden stierf Mevr. Anna Shipton, die als een voorbeeldige Engelsche Christin werd geacht. Des avonds vóór haar sterfslag, zeide zij: »Ik geloof, dat ik ga sterven; wat zal ik gelukkig zijn, als ik, ontwakende, »Hem gelijk» zal zijn!» Hem gelijk! O zalige gedachte!» Bij het kriecken van den morgen werd zij tot haar Heiland opgeroepen.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Van meer dan één zijde wordt mij gevraagd, wat mij heeft kunnen bewegen, mijn naam te zetten onder het aangeboden Advies tot vereeniging der beide Inrichtingen voor opleiding tot Dienaren des Woords, en wat met de aanbidding van dat Advies wordt bedoeld.

Laat mij met het laatste beginnen. Dat Advies heeft geen officieel kerkelijk karakter, want wij waren niet door de Gen. Synode gedeputeerd, om zulk een Advies te ontwerpen. Een particuliere raad in de »Herauf», en een daarop gevolgde uitnodiging eener Classis gaf aanleiding tot een broederlijk samenspreken van de Hoogleraren en Curatoren van Amsterdam en Kampen; waarbij ook de Deputaten voor het verband tusschen de Kerken en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit zijn uitgenoodigd.

Dit niet officieel kerkelijk Advies laat dus de Kerken geheel vrij. Men kan er op ingaan, en ook niet. Men kan het veranderen, of zoo laten. Men kan het aannemen, of verwerpen. Men kan met een geheel ander Voorstel komen, en ook adviseeren, dat over dat onderwerp op de a.s. Gen. Synode niet gehandeld zal worden, en dat

te Arnhem het besluit, dienaangaande te Groningen genomen, zal worden bevestigd.

De Kerken zijn hoegenaamd niet gebonden, en het komt mij zelfs het meest gewenscht voor, dat alle voorstellen, vragen en bezwaren over deze hoogst gewichtige aangelegenheid officieel ter tafel worden gebracht — en overwogen ook — zoowel op de Classes, als op de Provinciale Synodes, opdat op de a.s. Generale Synode blijke, niet alleen wat de meerderheid der Kerken in de verschillende Provinciën willen, maar ook wat de andere Kerken, die in minderheid waren, verlangen. Een zoo gewichtige zaak moet, naar mijn bescheiden meening, niet doorgedreven worden met eene kleine meerderheid, maar moet met gemeene toestemming, zoowel der Kerken als der betrokken Hoogleraren, beslist worden. Kan dat niet, dan blijken de Kerken voor die zaak nog niet rijp te zijn.

Niemand der ondertekenaars zal het Advies bij de Generale Synode willen handhaven, wanneer blijkt, dat een groot deel der Kerken er tegen is.

De kwestie is, of de Kerken willen zoeken, om tot één opleiding te komen. Zoo ja, dan kunnen zij verschillende kanten uit: of alleen erkennen de »Eigene Inrichting der Kerken», gevestigd te Kampen, en wie elders gestudeerd heeft (hetzij aan de Vrije Universiteit, hetzij aan eene Staats-Universiteit, hetzij bij een particulier persoon) onderwerpen aan de examens der Kerkelijke Inrichting, vóór zij zich ter examinatie aan de Kerken, in Classis vergaderd, aanbieden; zooals bijv. Dr. Bavinek heeft moeten doen. Dat is een standpunt, en ook eene — ofschoon niet gewone — verklaring van het »vrije studie», bij de vereeniging der beide Kerkgroepen in 1892 bedongen; of men kan zeggen, dat in geveene omstandigheden eene Eigene Inrichting der Kerken niet meer noodig is, en dat eene wetenschappelijke en praktische opleiding aan de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit voldoende is, om door de Kerken (of ook door de Faculteit zelve) na voldoende examen beroepbaar verklaard te worden in de Gereformeerde Kerken; of men kan van de beide Inrichtingen, onder zekere accoord, één Inrichting maken.

Tot het laatste is een voorslag in ons Advies.

Hoe ik daaronder mijn naam kon zetten? Niet, omdat het naar mijn zin is. Bijna al de ondertekenaars gaven een zacht ja-woord, omdat de meesten het liever anders hadden. Maar bij een accoord moet van weerszijden iets toegegeven worden. Ten slotte is het de vraag: Kunt gij, om tot één opleiding te komen, zooveel toegeven? En dan zeg ik — alles overwegende — ja. Vertrouwende op de trouw der broeders, dat men, als de zaak beklonken is, noch ter eene noch ter andere zijde op latere Generale Synodes weer aan dat accoord zal tornen, om of aan de Vereeniging der Vrije Universiteit of aan de Kerken meer rechten en zeggenschap toe te kennen. Wie na de vereeniging van plan is weer van voren af aan te beginnen, moet het maar direct zeggen; want als het weer gaan moet als na het Beding van '92, kan van broedertrouw geen sprake meer zijn; tenzij dan, naar punt 12 van het Advies, dat het accoord in zijn geheel verbroken moet worden, omdat samenwerking en samenwerking onmogelijk blijkt.

Ik heb het Advies mee getekend, omdat het mij voorkomt, dat bij ineenstelling tot één opleiding niet meer door de Kerken te bedingen is dan in dit Advies is gedaan, maar ook niet meer toegegeven kan worden door de Kerken, dan in het Advies geschied is.

Er is van weerszijden veel — tot het uiterste toegegeven.

Om maar iets te noemen.

Door de Vereeniging zal, naar dit Advies, toegegeven worden:

a. Dat de Gen. Synode, dus de Kerken, ten slotte telkens het laatste woord heeft.

b. Dat ook de Kerken zeggenschap krijgen over de wetenschappelijke geschiktheid der Hoogleraren.

c. Dat niet ieder en een zóó maar als Student ingeschreven kan worden, enz.

Natuurlijk zal ook naar dit Advies veel door de Kerken moeten toegegeven worden, omdat zij dan niet meer alleen alle zeggenschap hebben. Mijne vrienden, die ik zoo goed begrijp als zij wat boos op mij zijn geworden, omdat ook ik dat Advies heb getekend, moeten niet uit het oog verliezen, dat het karakter eener »Eigene Inrichting der Kerken» in verband staat met den wensch van hare eigene Hoogleraren en der Kerken zelve. Immers, hoe zeer is die »Eigene Inrichting der Kerken» reeds veranderd, nu de Litterarische opleiding als »Gymnasium» bijna geheel los staat naast den Theologische opleiding, dat Gymnasium veel kans heeft verplaatst te worden, afgedacht van de vereeniging. Nu de »School-examens», naast de Kerk-examens in 't leven geroepen, zoo goed als geheel aan het toezicht der Curatoren zijn onttrokken, omdat zij alleen nog advies geven op de School-examens. En wie de Kerken later tot Curatoren voor die »Eigene Inrichting» willen kiezen, moeten zij toch zelve weten; al kozen zij straks ook alleen zulke broeders, die in het vervolg alleen tot Hoogleraren zouden willen benoemen, die aan de Vrije Universiteit gestudeerd hebben. En wat zou er dan nog overblijven van het verschil van onderwijs in sommige leerpunten, voorzover er nu nog van dat verschil te merken is tusschen de beide Inrichtingen? Wat blijft er dan nog over van het eigenaardige van de vroegere »Eigene Inrichting der Kerken?»

Doch genoeg. Willen de Kerken één opleiding, laten zij dan ons Advies in ernstige overweging nemen; desverkiezende aangevuld met enkele bepalingen, in dat Advies niet genoemd. Naar mijne overtuiging is het in geveene omstandigheden het beste, dat met wederzijds goedvinden te verkrijgen is. Weten de Kerken er echter iets beters op te vinden, of willen zij van één opleiding niet weten; dat zij zich uitspreken en zorgen dat hare voorstellen ook op de Generale Synode ter tafel komen, opdat de broeders, daar vergaderd, weten mogen wat de kerken willen of niet willen.

U, Mijnheer de Redacteur, dankend voor de welwillende opname van dit mijn antwoord aan hen, die mij bovengenoemde vragen hadden voorgelegd, ben ik

Hoogachtend,
Uw dw.

T. Bos.

Dokkum, Maart 1902.

MAG DAT?

Mijnheer de Redacteur,

Vriendelijk verzoek ik u in het e.v. No. van de *Bazuin* een plaatsje te geven aan de volgende vraag.

In Dec. 1879 zei Prof. H. de Cock, in zijn toespraak tot zijn beide oudste ambtgenooten *Van Velzen* en *Brunninkamp*, bij gelegenheid dat het 25-jarig bestaan der Theol. School feestelijk werd herdacht (zie het *Jaarboek* van „de Vrije kerk”, jaarg. 1880), dat zij de Theologische School mochten beschouwen als een van de vele vruchten op hunne worsteling,

als een verhooring hunner gebeden, als een kroon op hun strijd.

Deze vrucht op der Vaders worsteling wil men thans wegwerpen, deze gave op hunne gebeden wil men thans gering schatten; deze kroon wil men thans met voeten treden, ja, nog erger, verbrijzelen en versmelten?

Is zulks geoorloofd voor de kinderen van de Vaders der Scheiding? Is dat ware dankbaarheid van hen, die door middel van de scheiding tot doleantie, en alzo tot het heerlijk standpunt der Vrije Kerken zijn gekomen?

Wie wil op deze vraag eens antwoorden? Daardoor zou hij zeer verplichten

EEN LID DER GEREFORM. KERKEN.

Den Weled. Heer F. Gunnink Ben.

Uw advies over „het Advies” is door mij met enige aandacht gelezen.

Hoogst wenschelijk komt het ook mij voor wanneer uw „rationeel” advies kon worden aangenomen. Zulks schijnt mij echter vooralsnog een onbereikbaar ideaal.

Uit de inleiding tot uw advies zag ik tot mijn genoegen, dat te Groningen zich eene combinatie gevormd heeft om in eventueel geval het Gymnasium van de kerken over te nemen.

Dien broederen zou ik echter ten sterkste op het hart willen drukken: „Ontwerpt „vooral een plan, om het Gymnasium van „de Kerken over te nemen als onze Theol.” „School te Kampen blijft.”

Wat toch is het geval?

Mijns bedunkens is de op den duur onhoudbare financiële toestand van Theol. School en Gymnasium oorzaak, dat zoovele broederen, die voor drie jaar op de Gen. Synode hun stem gaven aan het besluit om de Theol. School als „Eigen Inrichting” te handhaven, nu hun naam onder „het Advies” plaatsen.

Verplaatsing van het Gymnasium naar het Noorden des lands, waar nog geen Christelijke inrichting van dien aard bestaat, en overdracht aan eene corporatie, daar moet mijns erachtens op aangestuurd.

De moeilijkheden zouden zeer groot zijn; doch bij goeden wil kan er veel gebeuren, als we ons maar bewust zijn, dat het welzijn der Kerken zulks vordert.

Blijkt dat onmogelijk, dan bereide men de finale opheffing voor van ons duur Gymnasium; dat is mij aannemelijker dan door financiële moedeloosheid een Advies aan te nemen, waardoor het tegenovergestelde van eenheid zou worden gewekt.

Uw Dw. in Chr.,

W. H. SWETS.

Hardingvoeld, 23 Maart 1902.

M. de Red.

Ondergeteekende protesteert tegen het geven van elk advies, dat direkt of indirekt indruischt tegen het Beding, waarop beide kerkengroepen vereenigd zijn. Hij spreekt zijne teleurstelling uit, dat door Broeders, die hij overigens hoogacht, beproefd wordt dat Beding te verbreken, en raadt daarom alle Opzieners der Gereformeerde kerken, die nog niet plaatselijk zijn vereenigd, aan: „Broeders, vereenigt nog niet, totdat ge zekerheid hebt, dat het recht der kerken niet wordt geschonden, door van lieverlede het zeggenschap over de opleiding van Dienaren des Woords, direkt of indirekt in handen van eene particuliere vereeniging te leggen.”

Indien hij vooruit geweten had, dat vele broeders daaraan medewerkten, hij zou de plaatselijke vereeniging, die alhier tot stand gekomen is (en die door 's Heeren goedheid zeer goed werkt), even sterk bestreden hebben, als hij er nu voor geijverd heeft.

Vele broeders alhier waren bezwaard, dat het te doen was om geheel de geschiedenis der Scheiding (die met een bestudeerd plan, maar een natuurlijk geboren toestand is), uit te wisselen, en dat de Eigen Inrichting der kerken van lieverlede moet verdwijnen.

Die bezwaarde broeders heb ik steeds gerustgesteld, bouwende mijn vertrouwen op het gegeven woord.

Nu echter, hoe pijnlijk ook voor mij, moet ik door de handelwijze van vele broeders erkennen: die bezwaarde broeders hebben goed gezien; en tot mijn spijt heb ik voor de plaatselijke ineenmelting alhier te vroeg geijverd.

Geve de Heere den Opzieners der Kerken genade en de leiding van Zijnen Heiligen Geest om het recht van het zeggenschap nooit in eenig opzicht, direkt of indirekt, in handen van eene particuliere vereeniging over te geven. Verlaagt zich de Kerk daartoe, dan betoont zulk een kerk niet terug te deinken voor iets, dat in het maatschappelijk leven „schending van vertrouwen” wordt genoemd, en beslist tot ontbinding moet leiden.

Komt het zóó ver, dan zou het niet meer dan billijk zijn, dat eene eerlijke boedelscheiding werde gemaakt, om dan naast elkaar in vrede de dingen van Gods koninkrijk te behartigen.

Willen de broeders ook dat niet, dan zal

de Heere er voor zorgen, dat, evenals in de dagen der Scheiding, Zijn heilige goedkenning en zegen rusten zal op hen, die getrouw zullen bevonden worden.

Hoogachtend met heilbede,
W. DE HAAN.

Ablasserdam, 24 Maart 1902.

De Red. verzoekt H.H. Insenders met de plaatsing hunner stukken eenig geduld te oefenen. De beschikbare ruimte in ons Blad is beperkt, en het aantal stukken over „de Quaestie” zeer groot.

Correspondentie.

Nº. 14 van „de Bazuin” is uitverkocht.

ADVERTENTIËN.

Heden verblijde de Heere ons met de voorspoedige geboorte van een welgeschapen **ZOON**.

J. SYBRANDY.
J. SYBRANDY—
SCHUURMAN.

MILDAM,
7 April 1902.

Allen, die hunne belangstelling hebben doen blijken bij het overlijden onzer geliefde Moeder, Behuwd-Groot- en Overgrootmoeder MARIA VAN OMME WED. van wijlen KAREL v. D. BERG, te KAMPEN, wordt **hartelijk dank** betuigd.

Namens de gehele Familie
J. VAN ANKEN, v. D. M.
URK, 9-4-1902.

Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders **BEREND WILMS** EN **GEESJE SCHOEMAKERS** op Maandag, 21 April, hun **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
SCHOONEBERG,
April 1902.

Heden leed de gemeente alhier opnieuw een zwaar verlies. Getroffen door het overlijden van onzen broeder **B. BOELEN**, werd ook onze broeder **S. DALLINGA D.J.Zn.** onverwacht door den dood van ons ontrukt. Op den 2den Paaschdag ging hij de vreemde zijns Heeren in.

Met ijver en toewijding heeft hij de gemeente eenige jaren als diaken gediend, en was nog slechts 37 jaren oud. Wij treuren, doch de Heere vergeert. Hij trooste de bedroefde Weduwe en Kinderen, de Familie en ons!

Namens den kerkeraad der Geref. kerk,
H. T. HOEKSEMA, *Præsides*,
J. DE VRIES, *Scriba*.
NIJWOLDA,
31 Maart 1902.

Heden ontsiep in haar Heere en Heiland onze zeer geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

Maria Bok,

Weduwe van **PETER JOHANES VAN WIJGERDEN**, in den ouderdom van bijna 79 jaren. Zij ging heen in het volle bewustzijn des geloofs, betuigende dat zij op haar Heiland lag te wachten.

Wij treuren, maar niet a's die geen hoop hebben.

In aller naam,
W. VAN WIJGERDEN.

ZULICHEM,
2 April 1902

Heden ontsiep in haren Heere en Heiland onze veelgeliefde Vrouw en Moeder.

Dirkje Vissink-

VAN BEEST VAN ANDEL, in den ouderdom van 63 jaar.
H. VISSINK, WESTBROEK.
H. VISSINK, KAMPEN.
G. VISSINK, WESTBROEK.
A. VISSINK, KAMPEN.

WESTBROEK,
5 April 1902

KERKORGEL.

Nieuw, geschikt voor eene Gemeente van **3 à 400 personen**. Zeer net front, krachtig en schoon van geluid. **Zeldzaam goedkoop**. Te bevragen bij J. J. VAN DEN BILJARDT, Kerkorgelfabrikant, DORDRECHT, Wijngaard 43.

TER OVERNAME AANGEBODEN een in volle werking zijnde

Brood, Beschuit, en Kleingoodbakkerij.

Brieven *franco*, onder letter **H**, aan den Uitgever van dit Blad.

„EFFATHA.”

Ingevolge het besluit der Alg. Verg. van **3 April j.l.** om School en Huishouding te scheiden, is de oproeping voor **Hoofd-Huisvader** van het Instituut te Dordrecht **ingetrokken**. Nu wordt gevraagd

een beschaafd **Echtpaar**,

zonder kinderen, niet boven de **40 jaar**, van **Geref. belijdenis**, als **Vader en Moeder**; den Vader zal tevens de administratie der Stichting worden opgedragen. **Onderwijzers** met bijzondere geschiktheid om met kinderen om te gaan, hebben de voorkeur.

Boven andere voordeelen is aan deze betrekking verbonden een jaarlijksch salaris van **f 400**, met uitzicht op verhooging tot **f 500**. Sollicitatiën, goede attesten voor man en vrouw van een geneesheer, en van een Kerkeraad, benevens getuigenissen van bevoegde personen ten opzichte van geschiktheid voor opvoeding en huishouding, worden ingewacht **vóór 22 April** bij ondergeteekende, bij wien, desverlangd, nadere inlichtingen zijn te bekomen.

G. H. VAN KASTEEL, Sec.
OPPENHUIZEN.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af **f 40**.
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis **Catalogus** en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Gezondheid-Cruydenwijnen de Haas.

Cruydenwijn de Haas is de meest krachtige wijn tegen zwakte, zoowel bij kinderen als volwassenen, gebrek aan eetlust, slachte spijsvertering, zenuw hoofdpijn, bloedarmoede, ter versterking na ziekte of kraambed.

Borsternuycruydenwijn sterkt de borst en bevordert de ademhaling.

Verkrijgbaar te LEIDEN bij: A. J. DE HAAS, Rustoordstr.; te AMSTERDAM bij: A. VAN TUYLL, CLEBAN, HENRI SANDERS; te 's GRAVENHAGE bij: H. NANNING, Apoth.; te ROTTERDAM bij: G. WULFF, L. C. VERKERK; te UTRECHT bij: DE ZWART & Co.; te GORRUM bij: G. BR. MULDER; te LISSE bij: de WED. HANSEN.

Hoofdkantoor: „DE VLIJ” VORSCHOTEN.

Bij **ZALSMAN** te Kampen komt van de pers:

FEESTSTOFFEN

DOOR

J. BAVINCK,

Predikant der Gereformeerde Kerk te Kampen,
(Voor het **Pinksterfeest**).
197 bladz. f 1.00.

Verschenen bij **JAN HAAN** te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR

J. LANGHOUT,

V. D. M. te Groningen.

Prijs: f 0.60.

Leesgezelschappen.

Bij **ZALSMAN** te Kampen is verschenen:

De gemeenschap

der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.

Prijs f 1.40, geb. f 1.80.

Zeer geschikt voor geschenken ook voor hen die belijdenis des geloofs hebben afgelegd.

4Pct. Geldleening.

In bovengenoemde **Geldleening** ten laste van de Vereeniging „TOT CHRIST. LIEFDADIGHEID” te WAGENBORGEN zijn nog **Aandeelen** van

f500 en f100 disponibel à 4pct.

De plaatsing dezer aandeelen is voor den goeden gang der zaken dezer Vereeniging gewenscht en noodig.

Tegen **1 Mei a. s.** zou het Bestuur der Vereeniging gaarne deze **aandeelen** geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk uitnodigt hiertoe mee te werken. De **Aandeelen** zijn verkrijgbaar ten **Bantore der Vereeniging** te WAGENBORGEN, en bij de Heeren **BROUWER EN DIJKSTERHUIS** te GRONINGEN, VAN DER VEGTE EN VAN REEDE te ZWOLLE en WED. P. van EIJK EN ZONEN te AMSTERDAM.

Namens het Bestuur,
J. BOUWES, Penningm.

APPINGEDAM, Maart 1902.

NISSSEN's Practische handleiding bij het onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis

DOOR
L. H. F. & K. F. CREUTZBERG.
Vijfde, herziene druk.

„Een Standaardwerk, dat nooit tevergeefs wordt geraadpleegd,” zoo werd het hierboven aangekondigde werk genoemd, toen de vierde druk verscheen. Het werd door alle christelijke bladen aanbevolen aan Predikanten, Onderwijzers, Zondagsschoolonderwijzers, Huisvaders, Bijbelonderzoekers (in vereenigingen of waar ook). En die aanbevelingen waren niet tevergeefs. De geheele, aanzienlijke, 4e oplage is totaal uitverkocht. Degelijk herzien wordt dit uitnemende werk opnieuw uitgegeven, en verkrijgbaar gesteld tegen den fabelachtig lagen prijs van slechts **f 1.75** compleet.

Het zal verschijnen in **10 afl.**, elk van 80 bladzijden, tegen slechts **f 0.17½** per aflevering.

Bovendien ontvangen zij, die vóór de verschijning van afl. 4 intekenen, een fraaien linnen stempelband **Cadeau**.

Men vragte het prospectus, een gratis proefaflevering of een eerste aflevering ter inzage aan zijn gewonen boekhandelaar of aan den uitgever

Nijkerk.
G. F. CALLENBACH.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto. Wijn voor het H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importados de Espana exclusivamte para servir a la Sancta Comunion en nuestra Igl-sias-Neerlandesa

Prijs per 2 ☐ fl :
à 400 gr.: of 1 heele
van 800 gr. **f 0.85.**

Kerkeraaden of Predikanten kunnen gratis op aanvraag een ☐ fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.

DE NIEUWE DRUK

van
Het Nieuwe Testament

met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaien halflederen band. f 4.50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. **ZALSMAN.**

ZALSMAN te Kampen is uitgever van het

Kerkelijk Handboekje,

zijnde een kort uittreksel van de voornaamste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post-acta van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619.

Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden.

Opnieuw uitgegeven door de Synode van de Gereform. Kerken in Nederland, gehouden te Hoogeveen 1860.

340 bladz. gebonden f 1.65.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij **E. BREMER** te Amsterdam is verschenen de 2e druk van

Een boek voor allen.

Gids voor den Pelgrim.

Een woord voor alle tijden en gelegenheden,

DOOR

C. H. SPURGEON.

Fraai gebonden f 1.60.

Een uitstekend boek voor Verjaargeschenk en uitmuntend geschikt voor de ziekenkamer en niet minder als reislectuur.

Bij **ZALSMAN** te Kampen verschijnt:

Alphabetische lijst

van onderwerpen en denkbeelden met aanwijziging van daarop toepasselijke **PSALMVersen**,

DOOR

E. F. H. WOLF.

Tweede verbeterde druk.

Ing. f 1.00, g-b. f 1.40.

Een boekje niet alleen voor H. H. Predikanten en Stuiteren, maar ook voor het huisgezin en ieder die een toepasselijk Psalmvers wil zingen.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door **Ds. R. van Giffen** te Aals f 20; door **Ds. G. Boekennoogen** te St. Anna Parochie f 250; door **Ds. W. B. Renkema** te Rinsburg f 650; door **den heer A. W. de Leeuw Jz.** te Schoonewoerd f 60; uit Buiksloot f 1850; door **den heer K. Floor** te Wons uit Witmarsum f 22; van den heer **Mr. J. J. C. te L.** f 5; door **Ds. W. Fokkens** te Stadskanaal f 16; door **den heer C. Verhage** te Middelburg uit Arnhem f 8; door **den heer D. Veerman** te Boskoop f 7; door **Ds. S. Sleswijk Visser** te Rijsoord uit Baarendrecht f 64.50; uit Rijsoord f 3650; uit Ridderkerk f 17; uit Hend. Ido Ambacht f 25; uit Heerjansdam f 2; samen f 135; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden f 20050; door **Ds. H. Kuik** te Putten f 11; van **Ds. R. te O. P.** f 1; door **Ds. A. Boekennoogen** te Apeldoorn van **D. B. f 1**.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Muiderberg (1/2 coll.) f 0.71½; van idem te Muiden f 0.97; van idem te Nederhorst den Berg f 1.29; van idem te Naarden f 358½; van idem te Weesp f 1528½; van idem te 's Graveland f 1.2½; van idem te Weesp f 219½; van idem te Watergraatsmeer f 1092½; van idem te Wildervank f 2425½; van idem te Nieuwe-Pekela f 1135; van idem te Oostwedde f 9.10; van idem te Oostweddermussel f 2.25; van idem te Emmercompascuum f 1.80; van idem te Weeringermoud f 1.87½; van idem te Valthermond f 227½; van idem te Nieuwbuijen f 435; van idem te Stadskanaal f 7.65; van idem te Overtoom (1/2 coll.) f 2069½; van idem te Beilen f 7; van idem te Oostwolda f 17.65; van idem te Meeden f 8.49; van idem te Westerlee f 385½; van idem te Nieuw-Beerta f 2.35; van idem te Veendam f 13; van idem te Oude-Pekela f 1782½; van idem te Scheemda f 17.95; van idem te Bellingwolde f 0.93; van idem te Midwolda f 7.74; van idem te Haren f 8.15; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden bij eene bidstond f 5.40.

Aan Schenkingen:
Van **M. J. W. M. te Hilversum** „mit erkentelijkheid” f 3; door **Ds. R. J. W. Rudolph** te Leiden van **Mej. E. dankoffer** f 2.50.
N. N. te Meppel: uw eerste brief is niet ontvangen.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van **ZALSMAN** te Kampen.

werd, dan is daarvoor haar hart door den Heere geopend, Hand. 16 : 14. Als God de dingen van Zijn Koninkrijk voor de wijzen en verstandigen verborgen houdt, en ze den kinderen openbaart, dan heeft dat Zijne oorzaak alleen in het welbehagen Gods, Matth. 11 : 25, 26.

Het Woord is dus wel een levend, vruchtbaar zaad, maar om zijne kracht te betoonen en vruchten voort te brengen van geloof en bekeering, moet het vallen in eene goede aarde, die toebereid is door de werking des Heiligen Geestes. Het is wel eene kracht Gods tot zaligheid, maar alleen voor hen, die gelooven; en dit geloof is eene gave, Ef. 2 : 8. Het is wel een zwaard, maar een zwaard des Geestes, Ef. 6 : 17, dat alleen treft, wanneer Hij het hanteert. Paulus en Apollos toch kunnen slechts planten en natmaken, en zijn niet anders dan dienaars, maar God geeft den wasdom, 1 Cor. 3 : 6. Zij dragen den schat der Evangeliebediening in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes en niet uit hen, 2 Cor. 4 : 7. In hen, die gelooven, wordt de uitnemende grootheid van Gods kracht openbaar, en die kracht is evenredig aan de werking der sterkte Zijner macht, welke Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de dooden heeft opgewekt en gezet aan Zijne rechterhand in den hemel, Ef. 1 : 19, 20. Dan alleen oefent het Evangelie zijne zaligmakende werking uit, als het gepaard gaat met de kracht des Heiligen Geestes, die door het geloof doet weten de dingen, welke van God geschenken zijn. Rom. 15 : 19, 1 Cor. 2 : 4, 12, 1 Thess. 1 : 5, 4 : 8, 1 Petr. 1 : 12. De geloovigen zijn daarom een nieuw schepsel, 2 Cor. 5 : 17; zij zijn Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus, Ef. 2 : 10.

Al deze weldaden der genade deelt God mede en heel deze toepassing van het werk der zaligheid brengt Hij tot stand in den weg des verbonds, door middel van het Woord, dat Hij op allerlei wijze en in allerlei vorm tot menschen doet uitgaan. In dat Woord houdt Hij ons voor, wat wij te doen hebben; maar in den weg van de verkondiging van dat Woord vervult Hij zelf door Zijne genade, wat Hij ons als onzen plicht voorhoudt. Naar het bekende woord van Augustinus: geef, wat Gij beveelt, en beveel wat Gij wilt. Ezechiel ontvangt den last, om te profeteeren over de beenderen in de vallei en tot hen te zeggen: Gij dorre beenderen, hoort des Heeren woord! En toen hij profeteerde, gelijk hem bevolen was, werd er een geluid en eene beëroering, en de beenderen naderden, elk een tot zijn been, en er werden zenuwen en vleesch en eene huid over hen, en de Geest kwam in hen en zij werden levend en stonden op hunne voeten. Het woord, dat Ezechiel sprak, was daarvan de oorzaak niet. Want alzoo zeide de Heere: Ik zal den geest in hen brengen en zij zullen levend worden. Maar de prediking van den profeet was toch de weg, waarin, en de gelegenheid, waarbij God deze Zijne levendmakende kracht in de dorre doodsbeenderen openbaarde. En evenzoo was het niet de uitwendige klank van Jezus' stem, die Lazarus uit de dooden deed opstaan; maar desniettemin kwam de gestorvene uit op het oogenblik, toen Jezus met groote stemme riep: Lazarus, kom uit!

Op dezelfde wijze gaat het in het geestelijke toe. Van de kinderen spreekt de H. Schrift betrekkelijk weinig; zij geeft alleen aan de geloovigen grond genoeg, om aan de verkiezing en zaligheid hunner jongstervende kinderen niet te twifelen. Overigens rekent zij alleen met de volwassenen, met hen, die tot jaren des onderscheids gekomen zijn. En voor hen is beslissend, niet of zij onderstellen, dat zij in hun jeugd zijn wedergeboren, maar of zij nu met een oprecht geloof Christus en al Zijne weldaden aannemen en zich met waren harte tot God bekeeren. Opdat zij dat doen zouden, wordt hun het Evangelie verkondigd. En in den

weg van deze verkondiging deelt God de weldaden Zijner genade mede en maakt Hij de kracht Zijns Geestes openbaar. Als Paulus predikt, opent de Heere het hart van Lydia, zoodat zij acht neemt op zijn woord. Als Paulus plant en Apollos natmaakt, dan geeft Hij den wasdom. Als de discipelen, uitgegaan zijnde, overal prediken, werkt de Heere mede. Hij geeft door wonderen en teekenen getuigenis aan het Woord Zijner genade.

BAVINCK.

SUBSIDIE.

Door een onzer lezers wordt ons verzocht, om een hoofdartikel uit *De Amersfoort* van 26 Maart j.l. onder bovenstaanden titel in *de Bazuin* over te nemen.

Om het belang van de zaak, die het geldt, voldoen we gaarne aan dat verzoek. Het artikel is van den volgende inhoud:

Professor Bavinck wees deze dagen op het gevaar dat, wanneer te eeniger tijd het subsidie-stelsel ook tot het Hooger Onderwijs werd uitgebreid en ook de Vrije Universiteit dus gelden zou ontvangen uit 's Rijks kas, de positie van die stichting wel eens minder vrij zou kunnen worden.

"De Heraut" bewees echter met de Statuten van de Vereniging voor Hooger Onderwijs in de hand, dat die vrees ongegrond was.

Artikel 3 der statuten toch bepaalt uitdrukkelijk dat geen geldelijke steun door de vereniging mag worden aanvaard, wanneer daaraan voorwaarden verbonden zijn, die haar of haar scholen van een buiten haar staand gezag in eenig opzicht afhankelijk zouden maken.

Ieder subsidie dat de Vrije Universiteit, in hoe geringe mate ook, van den Staat afhankelijk zou maken, zou dus onmiddellijk moeten worden afgewezen.

Het gevaar dat Prof. Bavinck vreesde, is dus gebleken niet te bestaan, althans voor eerst niet.

Het aangehaalde artikel toch is zoo beslist mogelijk.

Geen geldelijke steun mag aanvaard, zoo daaraan voorwaarden verbonden zijn, die de vereniging "in eenig opzicht" van een buiten haar staand gezag afhankelijk zouden maken.

Het komt ons evenwel voor dat in deze aangelegenheid het laatste woord hiernede geenszins is gesproken.

Wel heeft artikel 3 alle rijkssubsidie voor onze Hoogeschool voor altijd af.

Waar niet alleen is het ondenkbaar dat de Regering ooit tot het geven van subsidie zou overgaan, zonder althans eenige waarborgen te eischen voor omvang en gehalte van het onderwijs, maar reeds het rijkssubsidie op zichzelf schept afhankelijkheid. Immers het kan worden vermeerderd, verminderd of ingetrokken!

Toch is blijkbaar de bedoeling geweest om niet de geldelijke bijdrage zelf uit de schatkist, maar de daaraan eventueel te verbinden afhankelijkheid af te wijzen, want er wordt uitdrukkelijk gezegd "zoo daaraan voorwaarden zijn verbonden".

En inderdaad is het niet onbegrijpelijk dat men, wetende hoe enorm hoog de kosten loopen van eene volledige universiteit, niet vooraf allen geldelijken steun uit de publieke kas heeft willen afsnijden.

Intusschen zijn echter de omstandigheden zeer veranderd.

Voor de lagere school is het subsidie-stelsel niet slechts aanvaard, maar er bestaat alle hoop dat eene regeling zal worden getroffen waarbij het overgrote deel der kosten uit de publieke kas zal worden bestreden.

Daardoor is de toestand zeer gewijzigd en wel in tweeërlei opzicht.

In de eerste plaats zal er in onze kringen meer geld beschikbaar komen voor onze Hoogeschool en ten andere klemt nu de eisch nog veel sterker om althans voor deze inrichting onze volkomen onafhankelijkheid van den Staat te handhaven.

Wij voor ons zouden dan ook wenschen dat men het kloekweg uitsprak, dat men nooit of nimmer geldelijken steun voor haar uit 's lands kas wenschte te aanvaarden.

Wij kunnen in deze niet te preutisch zijn.

Het geldt hier het zuiver houden van de bron waaruit de wateren der wetenschap, waaraan onze kinderen zich zullen moeten laven, ontspringen. Daarom kunnen wij hier niet te voorzichtig zijn. Blijft de universiteit vrij, dan is het altijd nog mogelijk om als op het gebied van het lager onderwijs de zaken verkeerd loopen, een nieuwe actie te beginnen. Maar is ook onze Hoogeschool gebonden met de zilveren kluisters dan zijn wij weg.

Veel liever zien wij dan ook dat de Vrije Universiteit zich beperkt tot een klein getal faculteiten en deze nog maar karig bezet, dan dat zij ooit de hand zou uitsteken naar Staatsbulp.

Voor de theologische faculteit spreekt dat natuurlijk vanzelf, maar ook de andere faculteiten moeten vrij blijven en alleen steunen op de offervaardigheid van ons volk.

Zoo is het tot hertoe geweest en zoo moet het o. i. blijven. Onze universiteit heeft tot dusverre enkel geleefd van vrije giften en nog nimmer heeft het haar aan geld ontbroken — *wel aan mannen.*

Zouden wij dan nu van den Staat gaan vragen, wat ons hertoe door Gods goedheid door de liefde onzer vrienden vrijwillig werd gegeven, zonder dat het ons ooit aan iets ontbrak?

Dat de Staat de beletselen wegneemt, die zich nog altijd op den weg van hen, die aan de Vrije Universiteit studeeren, bevinden,

is natuurlijk eisch van recht en billijkheid. Op dat punt moet de rechtsgelijkheid met de overheidshoogescholen volkomen worden doorgevoerd.

Maar geenlei financiële band, geen staats-subsidie.

Het blijve onze school, gestert door onze liefde, gedragen door onze gebeden, maar dan ook betaald met ons eigen geld.

Indien de Schrijver van dit artikel het algemeene gevoelen uitdrukte van de Vereniging voor Gereformeerd Hooger Onderwijs, zouden wij in betrekking tot de subsidie-quaestie vrij gerust kunnen zijn.

Maar blijkbaar is dit niet het geval. Althans *De Standaard* van 29 Maart liet een gansch anderen toon hooren en verklaarde uitdrukkelijk, naar aanleiding van het beroep van de *Heraut* op Art. 3 van de Statuten:

"In ieder geval achten wij de stelling, dat Art. 3 van de Statuten der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag alle rijkssubsidie aan de Universiteit der Vereniging onmogelijk maakt, wat al te absoluut."

En zij veroorloofde zich bescheidenlijk te waarschuwen tegen al te absolute stellingen, die allicht aanleiding zouden kunnen geven tot misverstand.

Voor die waarschuwing zijn wij de *Standaard* dankbaar. Zij bewijst, dat Art. 3 van de Statuten het aanvaarden van subsidie voor de Vrije Universiteit alleen in dat geval verbiedt, als zij daardoor in eenig opzicht afhankelijk zou worden van een buiten haar staand gezag.

Maar de daarover gevoerde discussie stelt het nu reeds duidelijk in het licht, dat over den aard en de mate der afhankelijkheid, die aan het ontvangen van subsidie en het verkrijgen van den effectus civilis verbonden zal zijn, in den kring der Vereniging zelf tot allerlei verschil van opvatting aanleiding zal geven.

De *Heraut* van 13 April j.l. kwam deze meening bevestigen.

De reden, waarom wij op deze subsidie-quaestie de aandacht der kerken blijven vestigen, is hierni gelegen, dat Kerken en Vereniging, als zij straks inzake de opleiding tot den Dienst des Woords een contract sluiten, duidelijk en klaar moeten weten, wat zij aan elkander hebben.

Wat de Kerken zijn, is aan de Vereniging bekend.

Maar wat de Vereniging is, in welke mate zij straks voor hare Universiteit, bepaaldelijk ook voor hare Theol. Faculteit, van de Overheid afhankelijk zal worden, dat is thans, na de geruchten die over een wetsontwerp betreffende het Bijzonder Hooger Onderwijs in omloop zijn, aan de Kerken niet bekend.

Het is zeer wel mogelijk, dat die afhankelijkheid in geen enkel opzicht inbreuk maakt op het Contract, dat thans tusschen Kerken en Vereniging aan de orde is gesteld.

Maar om dit met zekerheid te kunnen zeggen, moet eerst het Regeeringsvoorstel bekend zijn. Daarom is het te hopen, dat het desbetreffende wetsontwerp eerlang, in elk geval vóór de aanstaande Synode, publiek worde. Want anders worden de Kerken op een weg geleid, waarvan zij noch de richting noch het einde kennen.

BAVINCK.

HET GEESTELIJK LEVEN.

HET "ONZE VADER" ALS TOETS-STEEN DES GEESTELIJKEN LEVENS.

Als wij het "Onze Vader," een toetssteen heeten, waaraan de mensch beproeven kan of zijn godsdienstig leven van het echte maaksel is, moeten wij er terstond bijvoegen, dat het een toetssteen is, die weinig tot dit oogmerk gebruikt wordt.

Men laat zich veel meer door geachte broederen keuren, of zoekt in godsdienstige boeken naar merkteekenen van genade, dan dat men zich van het "Onze Vader" bedient, om tot zekerheid te komen aangaande zijn geestelijken staat.

Toch is het "Onze Vader" zoo ten volle hiertoe geschikt. Het is de zuiverste uiting van het geestelijk leven; dit mag gezegd, omdat de Heere Jezus zelf dit gebed den zijnen in den mond heeft gelegd, als uitdrukking van de begeerten, door den Geest Gods in het hart der wedergeborenen gelegd. Wie het Onze Vader van harte bidden kan is waarlijk een kind van God.

Bezien wij dit heilig gebed slechts van nabij; wij zullen dan zonder veel moeite bemerken, dat het een zuivere en afdoende toetssteen van het geestelijk leven is.

De drie eerste beden raken rechtstreeks de belangen Gods, die van Zijn Naam, van Zijn Rijk, van Zijn Gezag. Wie ze waarlijk bidden kan moet Zijn kind zijn. Het staat toch vast, dat de natuurlijke mensch omtrent deze heilige belangen volkomen onverschillig is. Hij bekommert zich uitsluitend over zijn

eigen naam, leeft alleen voor zijn eigen Vaderland, en zoekt vóór alle dingen zijn eigen wil vervuld te krijgen. Als hij de gestalte zijns gemoeds in beden durfde uitdrukken zouden deze luiden: »mijn naam worde geëerd, mijn land ga het wel, mijn wil moge geschieden."

Zelfs mag, ja moet nog scherper getuigenis tegen hem afgelegd. Aan hem blijkt de waarheid van het woord, dat het vleesch vijandschap tegen God is. Het wekt weerzin bij Hem op als men de belangen Gods op den voorgrond stelt; wie dat doet is zijn vriend niet. Daarom heeft hij in zijn harte van het Onze Vader een afkeer. In dit gebed toch staat de mensch met zijne belangen niet alleen op de tweede linie, achter God en Diens belangen, maar wordt ganschelijk niet gerekend met wat hem het liefste is. Waar is in dit gebed van zijn naam en macht en wil sprake? Nergens. God is in dit gebed alles. Zijn naam, niet de onze wordt er gezocht; van Zijn rijk wordt gebeden, dat het komen mag, al moet heel het samenstel der aardse dingen, dat met onze aardse belangen zoo innig saamgeweven is, er plaats voor maken; van zijn wil wordt begeerd, dat hij geschiede, al moet de onze er om verloochend. Zie, aan dat alles ergert zich de vleeschelijke mensch, zoodra God zich als God tegenover hem laat gelden, wordt de vijandschap zijns vleesch es wakker, en bevestigt hij zijn naam van hater Gods. Wie dan in de drie eerste beden van het Onze Vader de begeerte zijns harten uitgedrukt ziet, mag er zich zeker van houden dat hij kind van God is. Hoe zou een vleeschelijk mensch naar de heiliging van Gods Naam, de komst van Zijn Rijk, de volbrenging van Zijn wil kunnen verlangen? Zulke begeerten zijn alleen den wedergeborenen eigen. Zij zijn vaste, onbedriegelijke kenmerken van genade. Wie de eere zijns eigenen naams zoekt, eene erfenis in de koninkrijken der wereld najaagt, en voor alles rekening houdt met zijn eigen wil, kan het Onze Vader niet bidden.

Van de drie volgende beden laat zich hetzelfde zeggen. Zij zijn er op ingericht om allen uit te sluiten, wier hart niet recht voor God is.

Luidde het: geef mij mijn dagelijksch brood, dan kon ook de vrek en de onbarmhartige, de man, die Lazarus aan de poort van zijn paleis omkomen laat, ze bidden. Hoe anders wordt het nu er in plaats van »mij" »ons" staat! Dat kleine woordje »ons" doet groote dingen; want het sluit allen uit, die slechts voor zichzelf zorgen. Het zou toch huichelaarij zijn om Gode te vragen dat Hij onzen broeder zijn dagelijksch brood gaf, terwijl men zelf niet het minste deed om hem aan zijn brood te helpen. Zoo heeft Christus gezorgd dat slechts de milddadige deze bede bidden kan; Hij heeft rekening gehouden met den regel, dat slechts aan den barmhartige barmhartigheid wordt bewezen.

Evenmin kan de vierde bede van harte gebeden worden door menschen, die met het dagelijksch brood niet tevreden, naar rijkdommen jagen, of even als de rijke dwaas, slechts gerust zijn als zij heden reeds hebben wat zij morgen behoeven. Er ademt in deze bede eene beperking der begeerte tot het noodige, en eene geloovige onbezorgdheid omtrent de toekomst, die den aard-schen en ongeloovigen mensch vreemd is. Meent gij dat zoo een met het brood van den dag tevreden is? Schatten wil hij hebben; hoe rijker hoe liever, is zijne leus. Zijne schatten zijn zijne goden, wijl zij hem dienen tot bronnen van zijne genietingen, en hem met goed vertrouwen de toekomst tegemoet doen gaan. O, de bede om het dagelijksch brood is zoo kort; maar er moet in 's menschen binnenste een wonder geschieden, voor zijne begeerten naar de dingen dezer aarde tot zoo enge grenzen teruggebracht zijn, dat deze korte bede alles omvat wat hij omtrent de aardse dingen begeert.

Wij weten dat God ons de zonden niet vergeven wil, als wij niet bereid zijn om onzen naaste vergiffenis te schenken. Ook hiernede houdt het Onze Vader rekening. De vijfde bede is meer dan eene bede; zij bevat eene verzekering. Immers volgt op het: vergeef ons onze schulden! het: gelijk wij vergeven onzen schuldenaren. Door deze bijvoeging is den onverzoonlijke en den wraakgierige de pas afgesneden om te bidden, dat zijne schuld hem worde kwijtschelden. Hij mag de bede met den mond bidden, 't is toch vergeefs; alleen het gebed des harten wordt gehoord; ja, was het nog maar vergeefs; het gebed van den goddelooze is zonde, Gode een gruwel, en wordt hem toegerekend als schuld.

Iets soortgelijks kunnen wij zeggen van de zesde bede. Ook deze bede kan door den onoprechte van harte niet worden gebeden. Hoe toch zullen wij in oprechtheid kunnen bidden: leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze! als wij of onszelven, of ande-

ren in verzoeking leiden, dat is, aanleiding geven om te zondigen? Zoo, als de zesde bede wil, kan alleen gebeden worden door wie, blijkens zijn mijden en vlieden van alles, wat ons den duivel in de handen spelen zou, eene alles beheerschende begeerte heeft om vrij te blijven van het kwaad, en bekwaamd te worden tot het goede. Den huichelaar, ja reeds den man met het gedeelde hart, is hier de pas tot het gebed afgesneden.

Heil dan den mensch die van harte het Onze Vader bidden kan! Vleesch en bloed heeft het hem niet geleerd. Zulke bidders hebben geen minderen Leermester dan den Geest van God zelve.

Hem in het bijzonder heeten wij welgelukzalig, die het Onze Vader bidden kan in den naam van Jezus. 't Is waar, deze naam komt in het gebed niet voor. Dit behoort echter ook niet. Om dat in te zien behoeft men slechts in het oog te houden dat wij dit gebed zelve niet gemaakt hebben, maar dat Jezus zelf het al zijnen discipelen in den mond gelegd, en hen met deze heilige woorden op de lippen naar zijnen Vader gezonden heeft. Wie zich bij Hem als discipel aangemeld heeft, mag gelooven, dat het Onze Vader ook hem is gegeven, om het voor de ooren des Vaders te bidden; welnu, gij, die er de begeerte van uw hart in uitgedrukt vindt, bid dan dat gebed in het bewustzijn, dat Jezus zelf uwe bede voor u opgemaakt heeft. Welk een sterking dit geeft aan het geloof aan de verhooring, laat zich niet zeggen. Als de bidder, in het oogenblik waarop hij zich voor den Vader plaatst, die in de hemelen is, bedenkt dat Jezus, de Zoon des Vaders, achter ons staat, om ons zijne eigene woorden in den mond te leggen, dan grijpt hij moed. Het is toch onmogelijk dat de Vader eene bede afwijzen zou, die 'schoon door ons gebeden, van den Zoon zelve herkomstig is. Daarom behoort het Onze Vader gebeden te worden in het geloof, dat het op last van Christus door ons wordt gebeden; dan wordt het bidden van het Onze Vader van zelf een bidden in Jezus' naam.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

De tijdingen over mogelijke vredesonderhandelingen in Zuid-Afrika verkrijgen, Gode zij dank, in de laatste dagen een meer betrouwbaar en verwachting inboezemend karakter. Al wat vóór dien tijd uit Z.-Afrika en Engeland werd bericht, was blijkbaar van vooruitlopenden en misleidenden aard. Ook duurden de samensprekingen der Boeren-Regeringen en hoofd-generaals in Klerksdorp tamelijk lang; een bewijs, dat zij zelve nog maar niet zoo met koortsachtigen haast naar den vrede jaagden als de Engelschen wel meenden, dat zij doen zouden. Zoo dringend waren hunne toestanden en positiën nog niet, en hun moed allesbehalve uitgedoofd. Neen, als er klimmende drang naar, en sterkere behoeftes is aan vrede, dan is 't veel eer aan Engeland's zijde. De begroting wijst een tekort aan van niet minder dan 546 miljoen gulden. Vrijdag echter was het overleg van de hoofdmannen der Burgers' zoo vereenvoudigd, dat zij 'baderling tot overeenstemming waren gekomen wat zij doen zouden. Zij gingen toen naar Pretoria, spraken met Kitchener en deze deed Zaterdag mededeeling aan de Britsche Regering over onderhandelingen, die hoopgevend waren, volgens verklaring in 't Parlement. Doch van welken inhoud die onderhandelingen waren, is niets vermeld. Of zij reeds loopen over vredesvoorwaarden, dan wel over voorwaarden van onderhandelen of ook dat de leiders vóór alle dingen vraagden telegrafisch zich in verbinding te mogen stellen met Pres. Kruger c. s. hier, wij weten er niets met zekerheid van, al gelooven wij ook het laatste. Doch zeer zeker zouden de leiders der Burgers' dezen weg niet ingeslagen hebben, zoo zij niet ernstig streefden naar onderlinge overeenstemming, naar het verkrijgen van vrede. Indien nu maar het Engelsche antwoord eenigszins transigeerend is, dan hebben wij 't begin van een hoopvol einde.

Doch, met hoeveel levendige hoop men ook in spanning nadere berichten verbeidt, vergeten wij geen oogenblik, dat in Engeland mannen als Chamberlain zijn, die feitelijk 't roer in handen hebben en erg toegevend zijn dezen vooralsnog niet!

Volgens Engelsche berichten zou het Ministerie Dinsdag 't voorstel tot wapenstilstand tijdens de onderhandelingen verworpen hebben. Indien dit zoo is, is 't weer een jammerlijke proeve van Engeland's brutaliteit. Intusschen wordt er even krachtig van beide zijden te velde gestreden. In 't Noorden van Transvaal, in den omtrek van Pietersburg, zochten de Engelschen Beyers een poets te bakken, maar de toelag gelukte niet. De tegenstand der Burgers was sterk en de Engelschen moesten met zware verliezen hun plan van overrompeling los laten. Als zij naar eigen bekentenis bij de 100 man aan dooden, gewonden en gevangenen officieren en manschappen verliezen naar eerste bekentenis, dan bewijst dit dat het gevecht raak was.

Elders in 't Westen van den Vrijstaat en in 't Zuid-Westen van Transvaal vielen de Burgers zelve op twee plaatsen de Engelschen aan. Ook hier waren de Engelsche verliezen zwaar, en een spoorwegongeluk bij Klerksdorp deed ze toenemen.

Ook in de Kaapkolonie kunnen zij nog maar niet op vooruitgang bogen in 't midden en in 't Westen. Daar vallen de Bur-

gers zelfs steden aan en handhaven hun terrein. In België zijn de toestanden hachelijk. De strijd over het kiesrecht neemt zodanig verhoudingen aan, dat reeds bij vele samenscholingen bloed vloeide. En nu de socialistische algemeene werkdag over het gehele land provoceren — wordt het nog gevaarlijker, dat de Regering in oproer ten onder ga. Zij nam echter krachtige maatregelen en naar 't zich laat aanzien, zal zij wel de overhand houden. Van toegeven in de Kamer wijl zij nog niet weten; de liberalen en socialistische zijn verdeeld. Dat helpt.

NOORDTJII.

ZENDING OP SOEMBA.

Aan de Geref. Kerken, met name in de Provincien Groningen, Drente en Overijssel, wordt verzocht, in 't bijzonder in den gebede te gedenken aan Ds. en Mevr. W. Pos, die Maandag den 21sten April e.k. hopen te vertrekken, om voor de 2de maal naar het Zendingveld op Soemba te gaan.

Namens Deputaten voor de Zending van de Geref. Kerken in de Provincien Gr., Dr. en Ov., L. KUIJPER, Pr.
C. W. E. PLOOS VAN AMSTEL, Scriba.
April 1902.

VEREENIGING VOOR GEREFORMEERD SCHOOLONDERWIJS.

Algemeene Vergadering. Hiermede wordt ter kennis van de leden gebracht, dat het voorstel van het Algemeen Bestuur, om voortaan de Algemeene Vergadering gedeeltelijk met C. N. S. samen te houden, zoo goed als eenparig door de leden is goedgekeurd.

In het vervolg houden beide Vereenigingen dus hare Algemeene Vergaderingen op dezelfde dag en in één stad. Des voormiddags vergaderen beide afzonderlijk tot het afdoen van alle huishoudelijke zaken; maar in den namiddag komen alle Afgevaardigden van C. N. S. en G. S. in één lokaal bijeen, ter behandeling van paedagogische onderwerpen of politieke vragen waarbij het Christelijk Onderwijs in het algemeen is betrokken.

Deze gecombineerde Vergadering wordt ieder jaar beurtelings door den president van C. N. S. of van G. S. gepreseed en geleid.

De eerste gemeenschappelijke samenkomst is voor dit jaar, met wederzijdsch goedvinden, bepaald op DONDERDAG 22 MEI te ARNHEM, 's nam. om half twee, terwijl de afzonderlijke vergadering der Afgevaardigden van Ger. Sch. als naar gewoonte om 10 ure aanvangt.

De vier punten van bespreking voor de gecombineerde Vergadering zijn door de beide Hoofdbesturen na onderling overleg vastgesteld, en zullen elk door een kort referaat worden ingeleid.

Punten of voorstellen voor de HUISHOUDELIJKE Vergadering van 's morgens, kunnen bij ondergeteekende worden ingezonden tot den 1 Mei a.s. Meer uitvoerige inlichtingen en nadere aanwijzingen zullen op de Agenda der Vergadering worden gegeven.

Het Alg. Bestuur hoopt en vertrouwt dat reeds deze eerste proefneming in de Pinksterweek wel moge slagen: waartoe eene talrijke opkomst van Afgevaardigden, Leden en Belangstellenden natuurlijk veel kan bijdragen.

Namens het Alg. Bestuur,
De Secretaris,
A. W. VAN KLUJVE.
Middelburg, 12 April 1902.

Aan allen, die het werk der Barmhertigheid wenschen te steunen!

Het Hoofdbestuur van de Vereeniging tot bevordering van Gereformeerde Ziektenverzekering deelt bij dezen mede, dat het als zijn vertegenwoordiger heeft aangesteld, in de plaats van den heer Sluiter, den heer J. Postma, woonachtig te Driebergen. Het verzoekt dringend, dezen broeder in zijn arbeid tot bevordering van de belangstelling in het werk onzer Vereeniging niet te willen belemmeren, maar hem in de verschillende plaatsen toe te laten tot het houden van spreekbeurten, het winnen van leden, en het inzamen van giften ten hare behoeve. Het roept daartoe de zoo onmisbare medewerking van Kerkeraden en van allen in, die daarvoor steun kunnen bieden. In sommige plaatsen toch bestaat de gewoonte allen, die giften komen vragen voor belangen, die niet rechtstreeks liggen binnen de grens der eigene gemeente, den toegang te weigeren, of althans, voor het minst, alle hulp en medewerking te ontfangen. In hoeverre zulks noodzakelijk is, tengevolge van de nooden in eigen kring, beoordeelen wij niet. Alleen nemen wij de vrijheid u met allen ernst toe te roepen: past dezen maatregel toch niet toe op onze vertegenwoordiger den heer J. Postma. Daardoor toch zou het werk der barmhertigheid ons ondanks schade lijden.

Hij komt daarvoor in onze naam toe u, en mag daarom vrijmoedig op uw steun rekenen, ook, en vooral, dewijl het geen lokaal belang is, waarvoor hij, namens ondergeteekenden, uwe hulp inroept, maar een zaak, die voor ons allen van het hoogste gewicht is, namelijk de verzorging uwer eigene kranken, overeenkomstig het Woord van God.

Wilt hem daarom welwillend ontfangen, hem zooveel mogelijk in zijn arbeid terzijde staan, waar het noodig is gastvrij herbergen, en hem in alles die liefde en hulpe bewijzen, die de zaak, waarvoor hij tot u komt, zoo waard is, overeenkomstig den wil van Christus, die de taak der krankenverpleging aan zijne Gemeente heeft opgelegd.

Het Hoofdbestuur der Gereformeerde Ziektenverzekering,
Ds. R. MULDER, pred. te Haarlem, 1e Voorzitter.
Ds. G. J. BARGER, pred. te Driebergen, 1e Secretaris.

W. H. VAN SCHAICK te Amsterdam, Penningmeester.
Dr. J. H. A. VAN DALE, Directeur van „Veldwijk” te Ermelo.
Ds. J. HULSEROS, pred. te Vlissingen, 2de Voorzitter.

Ds. J. TEVES, pred. te Beekbergen, 2de Secretaris.

Dr. H. FRANSSEN, Em. pred. te Zoetle.
Ds. C. LINDEBOOM, pred. te Bolnes.
C. J. G. DU MARCHE VAN VOORT-HUIJZEN te Driebergen.

Plaatsvervangend lid van het Hoofdbestuur,
Ds. J. H. FERGINGA, pred. te Zaandam.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Mag ik U een bescheiden plaatsje verzoeken in de *Bazuin* naar aanleiding van Uw artikel over Geheel-onthouding in het nummer van 21 Maart j.l. van dit blad? Het doel hiervan is in de eerste plaats U onzen hartelijken dank te betuigen voor het sympathieke woord in dit artikel gericht aan het adres van de Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding, en voor de warme aanbeveling van haren arbeid en de krachtige opwekking om haar te steunen.

Evenwel geeft uw artikel ons nog een tweede reden om U een plaats voor dit schrijven te vragen, en wel door de omstandigheid, dat de idee der Geheel-onthouding telkens in zó onafscheidelijk verband wordt gebracht met onze Vereeniging, dat de lezer onwillekeurig den indruk moet ontvangen, dat Geheel-onthouding eene eisch der Vereeniging is. Hiermede is echter allermint eene aanmerking op Uw artikel bedoeld: de besproken brochure gaf er aanleiding toe. En ook willen wij dit in deze brochure gezins afkeuren; want de wijze, waarop onze Vereeniging tot hertoe van verschillende zijden was aangevallen, noopte hiertoe.

Voor ieder, die zijnen tijd eenigszins kent, is het eene zeer natuurlijke associatie van denkbeelden, die er plaatsgreep, toen het optreden onzer Vereeniging in den lande bekend werd. Ja, wij achten het zelfs een gelukkig verschijnsel, dat juist ten gevolge hiervan, de Vereeniging in de eerste plaats kwam te staan voor de taak om aan te toonen, hoe op grond van Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis Geheel-onthouding soms eisch van Christelijk leven kan zijn en in onzen tijd zeker voor velen is; maar tevens, hoe zij zich daarbij van allerlei onschiftuurlijk drijven kan en moet vrijhouden.

Door dit alles echter is het noodzakelijk geworden nog eens duidelijk te doen uitkomen, dat het standpunt der Vereeniging niet is dat der Geheel-onthouding. Als de geachte lezers de woorden „hetgeen is” in den titel van de brochure van Ds. A. M. Diermanse opvatten in den zin van „tevens,” dan is alles in orde; en als zij deze degelijke studie zelve ter hand nemen, zullen zij niet lang in twijfel verkeren. Ofschoon nu zeer zeker het standpunt der Geheel-onthouding dat is van een aantal harer werkzaamste leden, is het toch geenszins dat der Vereeniging. Ook bestaat er noch bij deze leden, noch bij het hoofdbestuur eene neiging om als Vereeniging dezen weg op te gaan; de discussien gevoerd op de jaarvergadering te Rotterdam, 31 Juli 1901, zijn daarvoor het duidelijk bewijs.

Voor ieder, die met onze geschriften kennis gemaakt heeft, of ook onze circulaire, die voor ieder beschikbaar is, zorgvuldig naleest, kan het duidelijk zijn wat de grondgedachte is waarvan wij uitgaan, en die onze taktiek beheerscht. Dat is de onafwijkbare eisch om het alcoholisme allen steun te onttrekken; om alles na te laten, wat rechtstreeks of zijdelings, ook buiten of tegen onzen wil, kan strekken om de heerschende drinkgewoonte te handhaven, te steunen; zij toch vormen de kurk, waarop het alcoholisme drijft. Het is het gevoel van onze persoonlijke verantwoordelijkheid voor deze schandvlek der natien; het is het besef van de solidariteit der schuld; het is de wetenschap, dat het gevaar van ergernis te geven door het heerschend alcoholisme ons altijd en overal omringt; en in verband met dit alles de diepgaande eisch der Christelijke liefde, die onze gedragslijn bepaalt.

Dit alles nu heeft geleid tot de korte formule, zooals wij die als strijdende Vereeniging noodig hebben: „dat de tegenwoordige tijdsomstandigheden het gebruik der gedistilleerde en het geregeld gebruik der gegiste dranken, als genotmiddel — als een steunender drinkgewoonte — veroordeelen.” Wie nu hiermede en met den overigen inhoud van art. 1 en 2 onzer Statuten met woord en daad instemming betuigt, kan lid onzer Vereeniging zijn.

Geheel-onthouding is dus geen eisch; maar ook geenszins een beletsel. Integendeel, waar deze wordt toegepast, staande op den rotsgrond der Christelijke liefde, als gevolg van rijpere kennis van de diepte en den omvang van het alcoholisme, en van dieper inzicht in de betekenis onzer zeden en gebruiken voor het zoo verdorven maatschappelijk leven, zal de Vereeniging dit hoogelijk waardeeren.

Wij mogen, Hooggeachte Redacteur, u geene plaatsruimte vragen om het bovenstaande nader toe te lichten; wij hopen d t in ons Correspondentie-organ geregeld te doen, en prijzen ook met dit doel de studie van Ds. A. M. Diermanse onzen lezers aan; men zie ook jaarverslag blz. 25 en 26. Het zal allen dan duidelijk kunnen worden dat onze Vereeniging een zoo ruim mogelijk standpunt heeft ingenomen.

Moge uw woord van opwekking om ons te steunen bij velen weerklank vinden en tot daden leiden. Eerst den vijand allen steun onttrekken, en dan schouder aan schouder staan om hem de erve onzer Vaders te betwisten: dat is de weg. En daartoe hebben wij allen noodig. Uw woord: „wij kunnen niet allen alles doen,” heeft onze volle instemming, want wij weten, dat U hier doelt op den eigenlijken arbeid, waartoe de Vereeniging aanzet. Maar ons losmaken van de zeden en gebruiken, waaruit het alcoholisme is voortgekomen, waardoor het onderhouden wordt, en waarvan wij bijna met zekerheid ergernis verwachten moeten, dát kunnen, dat moeten wij althans allen.

Met U zullen wij God danken voor iederen

dronkaard, die zich bekeert; maar niet minder voor zoovele alcoholisten, die geen dronkaards zijn, en die eene zee van jammer over hun huisgezin en hun nakroost uitstorten; en ook voor het verdwijnen van vele misvattingen en misstanden, onder ons in gebruik. En bidden zullen wij daarbij, dat spoedig de tijd moge komen, dat van de Gereformeerden ook op dit terrein eene krachtige actie uitga op de maatschappij, om die te overtuigen van zonde en te prediken het Evangelie; Gods Woord en het gebed zullen daarbij onze wapenen zijn; de onthouding slechts in negatieve zin.

Onze tijd is zoo ernstig en zoo rijp voor ons optreden. De mannen der moderne humaniteit maken ons ook op dit gebied dikwerf beschaamd. En groot is daardoor het gevaar, dat ons geloof miskend, onze liefde betwijfeld, ja de naam onzes Gods om onzentwille gesmaad worde.

Met hartelijken dank voor de plaatsing, Hooggeachte Redacteur,

Uw dw. en Br.,
J. MINDERAA,
Secret. der G. V. v. D.
Amsterdam, 1e Helmersstraat 217.

Wel Eerv. Hoogge. Heer!

Mag ik voor onderstaande gedachten een plaatsje in „de *Bazuin*” en wel naar aanleiding van het schrijven van Br. F. Gunnink Bzn., 14 Maart l.l. in zake het „advies der 25” over de eenheid in de opleiding. Ik had niet gedacht, dat op dit advies zooveel aanvallen zouden worden gedaan; en zie, in deze weinige weken is het reeds de vierde. Van de voorstanders hebben er haast nog niet gesproken. Als er nu slechts zoovele tegenstanders zijn als aanvallen — en dat hoop ik van harte —, dan staat de zaak nog zoo slecht niet.

Ik heb tegen het stuk van Br. Gunnink eenige bedenkingen, n.l.

1e. Naar mijne meening zal zijn advies een radikaal middel zijn, niet om te komen tot eenheid van opleiding, maar tot scheuring der Kerken. Het was hier de vraag: Hoe worden beide inrichtingen samengemolten en houdt toch ieder, wat hem een heilig beginsel, derhalve strikte noodzakelijkheid en onafwijkbare eisch is. En dit is, vind ik, in het concept der 25 voor beide zijden verkregen. De Kerken hebben totale zeggenschap en eindbeslissing over de opleiding, dat was het hoofdbeginsel en hoofdbezwaar der broederen van '84; de opleiding geschiedt aan eene Universiteit, dat was het hoofdbeginsel en de wensch der broederen van '86. M. i. hebben beide groepen gewonnen. Het toezicht en zeggenschap der Kerken is uitgebreid over de geheele opleiding en deze zelf is geheel universitair geworden. Wil men het contract met de Vrije Universiteit verbreken, dan loopt men m. i. groot gevaar, de vereeniging der Kerken te vernietigen en de tweedheid, de gedeeldheid weer in haar volle kracht te voorschijn te roepen. En wat dan? Dan zijn we ten spot en tot aanfluiting van de wereld. Dan juicht Satan en met hem al zijne engelen.

2e. Br. Gunnink wijl niet met de historie breken, maar de broeders van '86 en allen, die de Vrije Universiteit liefhebben noodzakelijk, zulks wel te doen. „Of zou het geen breken zijn met de historie, als men de Theol. Facult. opbieft, de beoefening der Theologische wetenschap aan onze Geref. Universiteit staakte? Een breken met de historie, niet van 20 jaren, maar van 6 à 7 eeuwen? Bovendien de Theologische School wordt niet vernietigd, maar zij verhuist; en dit is een keerpunt in, maar geen breken met hare historie.

En ten slotte. Zou het geen tijd worden te eindigen met de oneenigheid, die zoo lang de hoofden heeft heet gehouden, en de harten hoe langer hoe kouder gemaakt? Wij noemen ons zelve kinderen Gods, maar moet ons dan ook niet de eer van onzen God en Vader en Zijnen Zoon Jezus Christus ter harte gaan? Moeten we daarvoor niet allereerst en allermeest warm worden? En wat hebben wij gedaan tegen de moderne schriftkritiek? Hebben wij er tegen geprotesteerd, als men Jehovah gelijk stelde met Baal en Jupiter, Christus met Socrates en Mohammed en Voltaire? Hebben wij als Kerk van Christus ons verzet doen hooren, als Zijn Woord werd vernietigd en bespot?

Moge het de bede zijn of — worden van allen, die dit lezen, dat de eenheid onzer Kerken kome, en heel spoedig kome, opdat de wereld beschaamd worde en wederom zeggen ga: Zie, hoe liefzij elkander hebben!

Uw Wel Eerv. Hoogge.
Dw. Den. en Br.,
J. IJTHORST.

Gorinchem, 24 Maart 1902.

Mijnheer de Redacteur!

Beleefd verzoek ik u eenige plaatsruimte in de „*Bazuin*”. Gisteren las ik het Bijblad van „*Wat zegt de Schrift*”, waarin Prof. Lindeboom verklaart, waarom Z. Hoogge. niet teekende, en welk bezwaar hij tegen 't Advies (het bekende Advies van Utrecht) heeft. Met aandacht en zeer veel genoegen las ik het en ben blijde zulk een krachtige en ter zake kundige stem te hooren in 't belang der Kerken.

Gaat 't velen zoo als mij, dan zullen zij eerst niet zóveel in 't Advies; maar bij en na 't lezen van die nadere toelichting van Prof. Lindeboom valt 't mij moeilijker te begrijpen, hoe mannen als Ds. T. Bos en Ds. Littooy, veteranen voor 't recht der Kerken en de belangen der Theologische School, hun naam aan een dergelijk voorstel kunnen leenen.

Het is niet mijn doel het recht der Kerken, de belangen der Theol. School (die School, die we dankbaar van onze vaders erfdien, die onze Theologische School noemen) uiteen te zetten. Alleen een ernstigen raad, aan ieder die er tegen is, dat de School der Kerken aan en in de Vr. Universiteit wordt opgelost, al zou dan ook geen „nieuwe pagina der historie” beginnen inzake de opleiding tot den dienst des Woords.

(*Bazuin* 28 Maart j.l.; aan zulke betoogen hebben we ook niets); dat zij vooral lezen het Bijblad van „*Wat zegt de Schrift*”. Dat is voor ieder te begrijpen.

Met beleefden dank voor de plaatsing,
Uw dw. en Br.,
W. VELDHUIJZEN VAN ZANTEN.

Mijnheer de Redacteur!

Het Advies om tot één opleiding te komen brengt de Kerken vrijwat in beweging. Het schijnt wel dat bijna niemand voldaan is met dit accord, al leggen velen er zich ten slotte ook bij neer, in de hoop op meerdere eenheid, en — dat er eindelijk eens wat meer rust en vrede in de Kerken zal komen.

Niet overbodig acht ik het eenige overwegingen, die een Kerkerad van oordeel deden zijn dat het Advies moest worden verworpen, onder de aandacht van anderen te brengen, n.l.:

1. Dat eenheid van opleiding niet wel mogelijk zal zijn, zoolang de geschillen over sommige leerstukken niet vooraf bevredigend zijn opgelost.

2. Dat ter wille van de vereeniging der beide Inrichtingen, naar vroeger accord, het volle zeggenschap der Kerken, inzake de benoeming en de schorsing der Hooggeleerden der Inrichting, niet prijsgegeven kan worden, zal het karakter eener „eigene Inrichting der Kerken” bewaard blijven.

3. Dat bij eene eventuele ineensmelting de Hooggeleerden der Inrichting met de onderteekening van de Formulieren van Eenigheid, volgens een door de Kerken daarvoor vast te stellen formulier, tevens voldaan moet hebben aan den eisch der Vereeniging, gesteld in hare „Instructie voor de Hooggeleerden” Art. 1.

4. Dat bij de ineensmelting door de Kerken bedongen moet worden, dat de plaats der vestiging evenmin Amsterdam als Kampen zal zijn.

5. Dat die ineensmelting voor de Kerken gevaarlijk zou worden, wanneer de band aan de Vrije Universiteit haar (de Kerken) tevens bond aan de voorwaarden, door de Regering gesteld, om als Inrichting voor Hooger Onderwijs te deelen in de rechten en financiële voordelen bij eene eventuele wetgeving op het Hooger Onderwijs ook aan de Vrije Universiteit toegezegd.

6. Dat het niet geraden is tot ineensmelting over te gaan, zoolang geen accord gevonden kan worden, waarmee de Kerken zich over het algemeen, en de Hooggeleerden der beide Inrichtingen in 't bijzonder zouden kunnen vereenigen.

Bovenstaand oordeel diens Kerkerads, met zijne overwegingen, werd ingediend op de Classis Dokkum van 19 Maart, en daarvan zal door de deputaten ter Prov. Synode worden melding gemaakt.

Genoemde bezwaren zouden nog met eenige kunnen worden aangevuld, als over Punt 12 van het Advies, waar sprake is van een weeropzeggen van het accord, omdat daardoor alles weer op losse schroeven wordt gezet.

En er bestaat vreeze, dat het toegeven door de Kerken naar dit accord de eerste stap is om te komen tot het Advies door Ds. Klaarhamer voorgesteld.

Dankzeggend voor de plaatsing,
Een Ouderling.

HET CONCEPT-CONTRACT.

Geachte Redacteur!

„Het Compromis” is de titel, waarmee algemeen het gegeven Advies inzake éénheid der opl. wordt betiteld.

Naar mijn opvatting is het echter meer een *compromis*, een samendrukken van beginsel en gevoelens der 25 Brs., dan dat het zou zijn een beslissing waartoe ze, in verband met hun beginsel, omtrent de zaak van de opl. zijn gekomen in dit C.C.

De indrukken die het C.C. heeft teweeggebracht zijn dan ook niet van verheffenden aard. Het is onredelijk, en onpietistisch.

Onredelijk, omdat de Kerken, lezende dat men zal „overwegen”, hoegenaamd geen kennis krijgen van de motieven, van de noodzakelijkheid enz. die de Brs. geleid hebben tot dit contract. Redelijk zou het zijn, indien met de resultaten, ook de motieven van het waarom, meteen waren meegedeeld.

Alle pieteit wordt er in gemist. Door het C.C. wordt het als 't ware voorgesteld, dat de Ger. Kerken, zonder een „Eigen Inrichting” tot opl. zijn. In elk geval, het verband, waarin de Theol. Sch. tot de Ger. Kerken staat, wordt hoegenaamd niet gememoreerd.

Wat door dit C.C. beoogd wordt, n.l. eenheid van opl., daarvoor wordt in de Art. hoegenaamd geen waarborg gegeven; wel, dat men zal opleiden aan eene inrichting; maar daaraan was geen gebrek. De Kerken hebben immers haar eigen inrichting; en na de in de laatste jaren plaats gehad hebbende reorganisatie is het gebleken, en blijkt het nog steeds, dat ze aan den eisch, wetenschappelijke vorming, voldoet. 10 Jaren lang heeft men op het toen gespannen stramen geborduurd; waarom dat nu in eens af te breken, en uit te rukken? Ja waarom?

Om de Kerken?

Nu gebruikt men, om al de bezwaren te ontfangen, deze oogenalf, dat men zegt: welnu, de Kerken krijgen nu immers toch ook een eigen inrichting. Jawel juist! Maar 't kan zijn voor een jaar. Stel dat het C.C. op de a.s. Synode wordt aangenomen, is het dan van Brs. als Ds. Klaarhamer e.a. te verwachten, dat zij, die hun beginsel in dezen correct, juist en ronduit te kennen hebben gegeven, zullen zwijgen en berusten? Geenszins. 't Is ook niet te vergen. Zoo is er dan de grootst mogelijke zekerheid dat men over 3 jaren weer een opleidingsbeweging zal hebben, terwijl daartegenover staat, dat de Kerken nu opl. hebben aan een inrichting, waarmee ze in natuurlijk verband staan, wat zeker is te prefereren boven een contractueel verband.

Voorts is het zeker een slangenvoorzichtigheid, dat de 25 Brs. de Art. 1—12 hebben ondertekend, en de 7 adviezen niet. Ze staan toch als oorzaak en gevolg met elkander

in verband, en zijn van niet weinig betekenis.

Naar mijn opinie gaat het om Universitaire of Kerkelijke opl. Welnu, laten beide partijen door overtuiging, en niet door forceering werken. De Kerken houden 't wat ze hebben; en indien het blijkt dat beide ideeën niet voor samenvloeiing vatbaar zijn, laat men zich dan in vredesnaam, uit broederliefde, om Christus' wil toch onthouden van negeering van elkanders beginselen.

De vrede is dan niet gekocht ten koste van het recht, maar naar waarheid en recht.

Nu is het een egoïstisch, ideaal en financieel drijven en dringen, maar geen praktische nood om aldus het C.C. aan te nemen.

Wat we hebben in de Eigen Inrichting, laten we dat behouden, niet als een monument, maar als van den Heere ons geschonken.

De 25 Brs. hadden zich niet moeten laten verleiden om een doodkist te maken voor de Theol. School.

Van harte hoop ik dan ook dat de oproep van Prof. Noordtjii effect hebbe, en uit de te houden verg. een contra-advies geboren worde. De Kerken hebben dan gelegenheid om ook het tegenovergestelde te kunnen overwegen.

Het C.C. möge dan eerstgeboren zijn, eeniggeboren zij het niet, opdat men niet in de waan zij, dat dit C.C. het voorstel is, liefst aan te nemen overander.

A. DE W.

Leeuwarden, 31—3—'02.

ADVERTENTIËN.

Op den 28sten April e.k. hopen onze geliefde Ouders, Behuwd- en Grootouders, Johannes Herman Landwehr EN Clara Oudshoorn, te herdenken, hoe zij voor **50 jaren** door den band des huwelijks werden vereenigd. De Heere zij geloofd!

Hunne dankbare Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen, LEIDEN,
16 April 1902.

Receptie: Woensdag 23 April, van 2 tot 5 uur.

SOLI DEO GLORIA. Den 29sten April hopen onze geliefde Ouders, en Oom en Tante B. DAM EN K. KREMER BAILTIL EN S. TAMELING EN F. KREMER, GRONINGEN hunne **20-jarige Echtevereeniging** te herdenken. Hunne dankbare Kinderen, Neven en Nichten, April 1902.

Leden overleed, na een oagsteldheid van slechts 7 dagen, zeer onverwachts, onze dierbare Echtgenoot en Vader

C. de Vries, in den ouderdom van 47 jaren, na een gelukkige Echtevereeniging van bijna 24 jaren. De Heere trooste ons in onze diepe smart. WED. C. DE VRIES—STRIK en Kinderen. GRONINGEN, 8 April 1902.

Het behaagde den Heere, van de zijde der zijnen en uit het midden der Gemeente, door den dood weg te nemen onzen hooggeachten medebroeder, den heer

C. de Vries. Eene hevige ziekte van slechts 7 dagen maakte 'den einde aan zijn nuttig en werkzaam leven. Hij bereikte den leeftijd van 47 jaren, waarvan hij 10 jaren met toewijding des harten, met de uitnemende gaven h-m van den Heere g-schonken, de Gemeente heeft gediend, eerst als diaken en daarna als ouderling. Met droefheid staren wij onzen geliefden broeder na, doch wij mogen gelooven, dat hij zijn geloof mocht verwisselen in aanschouwen. Zij dit bij voortdurend ook tot troost voor zijne diepbedroefde Gale en Kinderen. Namens den Kerkerad der Ger. Kerk Groningen A. J. WESTERHUIS, Pauses. G. MEIJERING Lz., Scriba. GRONINGEN, 8 April 1902.

Heden ontsleiep in haren Heere en Heiland, na een kortstondig lijden van ongeveer 24 uren, onze geliefde en onvergetelijke Echtgenoot, Moeder, Behuud- en Grootmoeder

Mej. Adriana de Haan —
DIEPRAAM,
in den ouderdom van 56 jaren.
Wij willen kinderlijk den Heere volgen, overtuigd dat zijn weg de beste voor ons is.

Mede namens mijne Kin-
deren en Kleinkinderen,
W. DE HAAN.

ALBLASSERDAM,
10 April 1902.
Eenige algemeene kennisgeving.

Heden beaagde het den Heere van mijne zijde weg te nemen, mijn hartelijk geliefden Echtge-
noot

JAN VAN DIJK,
in den ouderdom van ruim 83 jaren, na eene gezegende Echt-
vereeniging van ruim 38 jaren.
Zijn leven was Christus, zijn sterven gewin; die wetenschap troost mij in mijn smartelijk verlies.

WRD. J. VAN DIJK
GEB. LIGTVOET.

LEIDEN,
15 April 1902.

Heden nam de Heere onzen dierbaren en hooggeachten broeder, den Heer

J. VAN DIJK,
van ons weg, in den gezegenden ouderdom van 83 jaren.

Meer dan 50 jaren heeft hij de gemeente als ouderling zeer trouw gediend en met geestelijke en stoffelijke gaven gesteund. Hij leefde voor armen en kerk; geheel zijn leven getuigde van de ware vrees Gods; in en buiten de gemeente had men achtung voor hem. Hij was een man des gebeds, achter hem ligt een leven van strijd. Zijne laatste woorden waren: „het zal een wonder zijn als wij binnenkomen.“ Wij gelooven dat hij nu juicht voor den troon Gods en des Lamis. Wij zijn met zijne hoogbejaarde Echtgenoot bedroefd, en weenen met haar. Wij zullen onzen trouwen broeder VAN DIJK nooit vergeten, zijn naam zal bij de gemeente en velen buiten haar in gezegend aandenken blijven.

Moge de Heere zijne lieve en trouwe Gade nabij blijven, die hem weldra in den hemel zal ontmoeten, om samen met al de verlost en eeuwig bij den Heere te zijn om Hem te loven.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk B,
J. HOLSTER, *Preses*.
G. VAN HERWIJNEN, *Scriba*.
LEIDEN,
15 April 1902.

Ondergeteekende deelt aan belanghebbenden mede, dat hij zich met zijn gezin gevestigd heeft te

BAARN, Javastraat.
W. v. ASSELT, *Em. pred.*

TER OVERNAME Aangeboden
een in volle werking zijnde
Brood, Beschuit, en

Kleingoedbakkerij.
Brieven franco, onder letter H.
aan den Uitgever van dit Blad.

„EFFATHA.“

Chr. Instituut voor Doofstommen.
De inschrijving voor nieuwe leerlingen is bij den ondergeteekende opengesteld tot 15 Juni.

Op aanvraag worden gaarne inlichtingen verstrekt.
DORDRECHT. L. C. ORANJE.

Vereen. „Tot Chr. Liefdadigheid“
Wagenborgen.

In de Bestuursvergadering van 10 April j.l. zijn in de eerste geldleening groot f 7000,— ten laste van genoemde Vereen. uitgetoet de nummers 20 en 49, en in de tweede geldleening, groot f 15000,— de nummers 11, 52 en 62.

Namens 't Bestuur,
J. BOUWES, *Penn.m.*

TE KOOP een nette en nog zeer goede PREEKSTOEL.

Adres: Kerkeraad der Ger. Kerk te Ulrum.

BEDE OM HULP.

In den stormachtigen nacht van 29 Maart j.l. waren Schipper W. Molenaar met vrouw en vijf kinderen, benevens zijn loods in levensgevaar op de Zee-derzee. Door den storm zagen zij zich reeds door den dood bedreigd. Zoo besloten ze het schip te verlaten en in het kleine bootje te stappen, om zoo te pogen, door 's Heeren hulpe hun leven te redden.

Roeiend op de hooggaande golven in de ranke boot, zijn ze ruim een uur in levensgevaar. Wonderbaar zijn ze door den Heere gered. Ze zien licht in de verte. 't Is licht in de roef van een schip. Ze roepen en hun geroep wordt gehoord. Door den Schipper opgenomen, zijn ze allen door Gods trouwe gered. Daar staan ze, dankbaar en verblijd. Maar toch arm naar de wereld. Dat schip verloren, wil voor dezen Schipper zeggen: uw middel van bestaan verloren.

Ondergeteekenden doen een beroep op ons Christen-volk in den lande. Zij verklaren zich gaarne bereid uwe gaven voor dit zoo beproefde gezin in ontvangst te nemen. Dat de Heere uwe harten neige, is onze bede.

H. KANIS, *Wethouder*. KAMPEN.
J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN, *Predikant*.

D. DE JONG Dz. KAMPEN.
H. HOEKSTRA, *Predikant*. ARNHEM.
M. A. HAFFMANS, *Eikand*. ARNHEM.

SOLIEDE ORGELS
in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK, opgericht in 1880.

Gezuiverde, Gewassen en Gestoomde nieuwe Veeën.
Citchen, Wollen en Molton deken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.
No. 1. Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citchen, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. veeën, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. veeën, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citchen en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veeën tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veeën 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL RZ.,
Z/z. Markt, Steenwijk.

BOEKVERKOOPING.

door en ten huize van den Boekh. P. BEIJER te Groningen. Butjes-straat, den 28 April en volgende dagen, van verschillende bibliotheken van Predikanten, Leeraars van Burgerscholen enz., volgens Catalogus meer dan 6000 Nos. bevattende. I Theologie en Oude talen. II Rechtsgeleerdheid en Geschiedenis. III Genees-, Natuur- en Wiskundige vakken enz. Bij elk der gedeelten zijn Nederlandsche, Fransche, Deutsche en Engelsche letteren gevoegd, benevens Varia. De Catalogus compl. à 25 cent, of één der gedeelten gratis.

Voor een volgende auctie worden Bibliotheken, partijen en varia ingewacht.

GRONINGEN. P. BEIJER.

Bij ZALSMAN te Kampen komt van de pers:

FEESTSTOFFEN

DOOR
J. BAVINCK,
Predikant der Gereformeerde Kerk te Kampen,
(Voor Hemelvaartsdag en het Pinksterfeest.)
197 bladz. f 1,00.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

DRIE PSALMEN

DOOR
J. KOK,
Predikant te Nijmegen.
Prijs f 0,30.

De Noodzakelijkheid der Vrije Christ. School.

DOOR
S. J. VOGELAAR,
Predikant te Apeldoorn.
Prijs f 0,30.

Het Goud en de Arbeid.

DOOR
A. NIZOO,
Secret. van Patrimonium.
Prijs f 0,35.

BIJBELVERKLARING.

Dächsel. — Henry en Stackhouse. — Nuys Klinkenberg. — Patrick, Polus en Wels e.a., tot billijken prijs voorhanden bij:

J. H. DUNK, Rotterdam.
In- en Verkoop van oude Boeken.

Verschenen bij JAN HAAN te GRONINGEN:

Zes Leerredenen,

DOOR
J. LANGHOUT,
V. D. M. te Groningen.
Prijs: f 0,60.

Leesgezelschappen.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

De gemeenschap der heiligen,
DOOR
J. van ANDEL,
Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 8.
Prijs f 1,40, geb. f 1,80.

Zeer geschikt voor geschenk ook voor hen die belijdenis des geloofs hebben afgelegd.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

WEESP: K. T. f 2; G. H. F. f 1; J. N. f 0,50; L. T. f 1; J. v. K. f 1; W. K. f 0,50; N. d. R. f 0,50; J. R. f 0,50; G. R. f 0,75; J. K. f 1; P. d. R. f 1; J. R. f 1; P. B. f 0,50; Dr. W. G. f 1; A. V. f 0,50; C. v. d. B. f 0,50; J. C. P. f 1; C. P. d. R. f 0,50; J. S. f 1. NEDERHORST d. BERG: Ds. C. B. f 1; H. P. f 1; J. M. f 1; Mej. A. P. f 1; Wed. S. f 1. NICHTVECHT: Wed. A. v. d. B. f 1; C. R. f 1; G. v. D. f 0,50; G. J. K. f 2; W. C. K. f 1. BAAMBRUGGE: S. K. f 1; H. v. d. L. f 1,50; A. G. f 0,50; C. v. W. f 1; P. v. B. f 1,50; W. V. f 1,50. VREELAND: M. B. v. R. f 1; S. G. f 1; Wed. J. d. B. f 3. LOENEN a/d VECHT: M. A. S. f 1; L. V. f 1; KATWIJK aan ZEE: L. P. f 3. AMSTERDAM: F. Th. J. f 2,50. BREUKELLEN: P. B. f 1; J. R. f 0,50; J. F. f 1; H. H. f 2,50; J. O. f 1; A. O. f 1; N. N. f 1; D. J. F. f 1; A. O. f 1; Mej. T. O. v. D. f 1; Wed. H. H. f 2,50. ACHTTENHOVEN: J. H. d. W. M. f 3,50. LEIDEN: C. d. G. f 1; J. J. G. f 1; A. F. M. f 1,50; fam. T. v. D. f 2,50; J. v. H. f 1; J. P. f 1; J. R. f 1; J. H. O. f 1; P. v. d. H. f 1; P. J. d. f 0,50; J. v. W. f 0,50; G. J. G. f 1; Z. d. R. f 1; Wed. J. v. W. f 1; Wed. W. f 1; Wed. L. E. N. f 1; A. E. v. K. f 1,0. LEIDERDORP: P. K. f 2; J. K. P. f 2; C. B. f 2; G. G. f 1; J. W. K. J. v. f 1,50; P. v. t. R. f 2; N. N. f 0,50; C. V. f 0,50; J. M. f 1; G. K. f 1; C. M. f 0,50; L. v. d. S. Jr. f 1; M. J. M. f 1; G. S. f 1. ZEGWAARD: C. P. R. f 1; C. J. v. f 1; B. B. f 1; A. v. R. f 1; J. B. f 1; A. S. f 0,50. DELEFT: Ds. G. W. f 1; L. d. B. f 2,50; Lj. S. f 2; G. R. f 1; N. N. f 1; H. K. f 1; A. v. d. W. f 1; S. E. f 1; L. M. f 1; H. B. S. f 1; J. v. d. K. f 1; A. S. f 1; G. L. f 1; A. K. f 2; J. v. d. B. f 1; C. W. f 1; H. B. f 1; J. v. d. B. f 1; J. R. Jr. f 1; H. J. K. f 1; A. K. f 1; S. v. d. B. f 1; J. K. f 0,50; Mej. C. M. f 5; Mej. B. F. S. f 3,50; Mej. J. J. v. f 1; W. d. A. V. f 0,50; Wed. H. B. f 1; A. U. f 2; J. M. f 0,50. ZOETERMEER: Wed. B. v. A. f 2,50; H. K. f 1. MAARSDIJK: B. J. G. f 1; J. v. Z. f 1; A. v. v. f 1; M. R. f 1; L. v. V. f 0,50. KOCKENGEN: W. J. F. f 1; A. J. M. f 0,50; A. H. f 2; D. H. f 1; A. d. J. f 1; A. v. d. N. f 1.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quitantie wordt beschikt.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Opgaven van nieuwe leerlingen te zenden aan den ondergeteekende, die gaarne alle gewenschte inlichtingen verstrekt. Binnen enkele dagen verschijnt het nieuwe programma, dat op aanvraag franco wordt toegezonden.

Johs. KAPTEIJN, w. r.

Kampen, Vloedijk 14.

Belangrijke BOEKVERKOOPING.

Op Maandag en Dinsdag 5 en 6 Mei a.s. zal door den Boekh. J. H. KOK te KAMPEN publiek worden geveild eene hoogst belangrijke Theol. Bibliotheek, waaronder tal van zeer gezochte Boekwerken, allen in uitmuntende conditie en in fraaie banden gebonden. O.a. Bijbelverklaringen van Henry & Stackhouse, Dächsel, Klinkenberg, Patrik, Polus en Wels, Da Costa; Staringh Bijb. Woordenboek; Mastricht Godgeleerdheid; Calvin, Opera Omnia (ed. Schippers); Meyer Comm. N. Test.; Lange Bijbelwerk; Herzog Encyclopaedie enz. enz.

Voorts eene uitgezochte verzameling Commentaren van Curtenius, Greenhill, Durham, Elsnerus, Toe Laer, Viringa, Hellenbroek, Meiners, Plevier, Tuinman, d'Outrein, Antonides, Dinant, Owen, Lampe, v. Alphen, v. d. Hagen, Hoeke, Groenewegen, Rooyards enz. enz. enz.

Voorts de meest gezochte werken van Smijtegelt, Comrie, Beukelman, Vermeer, Francken, van Til, v. Oosterzee, Molenaar, Kuyper, Krummacher, v. Ronkel, Spurgeon, Neander, Erskine, Calvin, Rijke, enz. enz. enz.

De catalogus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Gezondheid-Cruydenwijnen de Haas.

Geen beter middel voor vermoeide, zwakke en overwerkte personen, lijders aan bloedstoornis, slapeloosheid, slechte spijsvertering en bleekzucht, dan Cruydenwijn de Haas, dat volgens vele verklaringen het doeltreffendste middel is. Lijders aan borstverzwakking wordt de Borstercruydenwijn bijzonder aanbevolen.

Prijs per fl. van 400 gr. f 1,05, van 200 gr. f 0,65.

Verkrijgbaar te LEIDEN bij: A. J. DE HAAS, Rustoordstr.; te AMSTERDAM bij: A. VAN TUYLL, CLEBAN, HENRI SANDERS; te 's-GRAVENHAGE bij: H. NANNING, Apoth.; te ROTTERDAM bij: G. WULFF, L. C. VERKERK; te UTRECHT bij: DE ZWART & Co.; te GOES bij: GEBR. MULDER; te LISSE bij: de WED. HANSEN.

Hoofdkantoor: »DE VLIJT«, VOORSCHOTEN.

4Pct. Geldleening.

In bovengenoemde Geldleening ten laste van de Vereeniging »TOT CHRIST. LIEFDADIGHEID« te WAGENBORGEN zijn nog Aandeelen van

f 500 en f 100 disponibel à 4pct.

De plaatsing dezer aandeelen is voor den goeden gang der zaken dezer Vereeniging gewenscht en noodig.

Tegen 1 Mei a. s. zou het Bestuur der Vereeniging gaarne deze aandeelen geplaatst zien, weshalve het alle voorstanders der Vereeniging vriendelijk uitnodigt hiertoe mee te werken. De Aandeelen zijn verkrijgbaar ten Kantore der Vereeniging te WAGENBORGEN, en bij de Heeren BROUWER en DIJKSTERHUIS te GRONINGEN, VAN DER VEGTE en VAN REKDE te ZWOLLE en WED. P. van EIJK en ZONEN te AMSTERDAM.

Namens het Bestuur,
J. BOUWES, Penningm.
APPINGEDAM, Maart 1902.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto. Wijn voor het H. Avondmaal.

Esto Bergerac Tinto importamos de Espana exclusivamte para servir a la Sancta Comunion en nuestra Iglesias-Neerlandesa.

Prijs per 2 fl.:
à 400 gr.: of 1 heele
van 800 gr. f 0,85.

Kerkeraden of Predikanten kunnen gratis op aanvraag een fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.

NISSSEN's Practische handleiding bij het onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis

DOOR
L. H. F. & K. F. CREUTZBERG.
Vijfde, herziene druk.

„Een Standaardwerk, dat nooit tevergeefs wordt geraadpleegd,“ zoo werd het hierboven aangekondigde werk genoemd, toen de vierde druk verscheen. Het werd door alle christelijke bladen aanbevolen aan Predikanten, Onderwijzers, Zondagsschoolonderwijzers, Huisvaders, Bijbelonderzoekers (in vereenigingen of waar ook). En die aanbevelingen waren niet tevergeefs. De geheele, aanzienlijke, 4e oplage is totaal uitverkocht. Degelijk herzien wordt dit uitnemende werk opnieuw uitgegeven, en verkrijgbaar gesteld tegen den fabelachtig lagen prijs van slechts f 1,75 compleet.

Het zal verschijnen in 10 afl., elk van 80 bladzijden, tegen slechts

f 0,17½ per aflevering.

Bovendien ontvangen zij, die vóór de verschijning van afl. 4 intee-
kenen, een fraaie linnen stempelband Cadeau.

Men vrage het prospectus, een gratis proefaflevering of een eerste aflevering ter inzage aan zijn gewonen boekhandelaar of aan den uitgever

Nijkerk.

G. F. CALLENBACH.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer J. C. Nauta te Workum f 1; van den heer P. B. te A. f 1,50; door den heer Jobs. Krap te 's-Gravenhage f 65.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):
Van de Geref. kerk te Dieren f 20 10; idem te Blokzijl f 280.

Aan Schenkingen:
Door den heer P. van Weeren te Leiden gevonden in de collectie f 2,50.

Voor de Medische Faculteit:
Door mej. M. Miedema te Leenwarden van de halve Stuiversvereeniging te Sneek f 6 92½.

Voor het Hospitium:
Van mej. C. J. M. S. te A. f 25.

Voor het Studefonds:
Door mej. M. Miedema te Leenwarden van de halve Stuiversvereeniging te Sneek f 6 92½.

S. J. SEEFAT,
Hilversum, Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 25 April 1902.

Wag. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van —10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ROTTERDAM, 15 April 1902. Heden heeft voor de Geref. Kerken in de Classis Rotterdam preparatoir-examen gedaan de heer C. J. van den Boom, Theol. Cand. te Maassluis, en is toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords in de Geref. kerken.

Namens der Classis,
W. VERHOEF N.Z., Scriba.

SURHUISTERVEEN, 19 April '02. Heden werd hier met alle stemmen uit een tweetal tot Herder en Leeraar in de Geref. kerk beroepen de WelEerw. heer G. J. Breukelaar te Hasselt. „Nog één stem”, sprak onze Consul, en wij zijn er, nl. de stem der hooge goedkeuring van den Koning der Kerk, die Zijne dienstknechten zendt; en zoo is het. Neige de Heere dan ook Z.Eerw.'s hart, dat hij met vrijmoedigheid de eenparige roeping opvolgt, is de wensch en bede van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Kerkeraad,
R. Kok, Scriba.

BEDUM, 20 April 1902. Hedenmorgen moest de Kerkeraad het teleurstellend bericht aan de gemeente bekend maken, dat de WelEerw. heer Ds. A. Doorn van Franeker, voor de roeping dezer gemeente had bedankt.

M. WELTHUIS, Scriba.

STELLENDEAM, 20 April '02. Heden nam onze geliefde Herder en Leeraar afscheid van onze gemeente, naar aanleiding van Openb. 3:11. Dat Z.Ew. de algemeene liefde en achting van ons volk genoot, bewees de zeer groote opkomst. Moge de Heere ons niet verlaten, maar spoedig de ledige plaats vervullen met den man Zijns Rads.

Namens den Kerkeraad,
M. KISS, Scriba.

N.B. Het adres voor brieven, kerkelijke stukken enz. is nu: L. v. D. VLAET.

BOXUM, 20 April 1902. Na een korte vacature van bijna 5 maanden gaf de Heere ons een blijden dag. Ds. K. Doornbos van Wollega, die onze roeping opvolgde, werd des voorm. met toestemming van onze geachten Consul, Ds. L. Netelebos van Hilaard, door Ds. N. Y. van Goor van Hallweg tot zijn dienstwerk ingeleid en bevestigd, naar aanleiding van Ps. 68:36. Des nam. verbond Ds. Doornbos zich aan de gemeente en had daartoe tot tekst Ps. 96:2, alleen deze woorden: „bloedschap zijn heil.” Onder de vele opgekomen was ook een deputatie uit de zusterkerk van Hilaard. De Koning der kerk stelde Zijnen dienaar tot een rijken zegen onder ons, en boven al tot lof en glorie van Gods groeten Naam.

Namens den Kerkeraad,
B. v. D. BENO, Scriba.

P. S. Alle stukken voor den Kerkeraad bestemd, gelieve men te adresseren aan Ds. K. Doornbos.

NOORDWIJK AAN ZEE, 20 April 1902. Alhier is met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de WelEerw. heer Ds. A. H. van Minnen te 's-Gravenhage.

Namens den Kerkeraad,
C. PASSCHER, Scriba.

FRANEKER, 20 April 1902. Tot blijdschap van geheel de gemeente en velen buiten haar, heeft Ds. Doorn voor de roeping naar de kerk te Bedum A bedankt. Kruone de Heere dit besluit met Zijnen zegen.

Namens den Kerkeraad,
L. HOPSTRA JR., Scriba.

DE KRIM, 21 April '02. Heden werd onder leiding van onze Consul Ds. Schoonmakers tot Herder en Leeraar onze gemeente met volsteekter meerderheid van stemmen beroepen, de WelEerw. heer Ds. T. Sap van Gouda. Bekroune de Koning der Kerk deze onze roeping met zijnen onmisbaren zegen, tot blijdschap en heil onzer gemeente.

Namens den Kerkeraad,
U. VAN DER VINNE, Scriba.

ROTTERDAM (DELFSHAVEN), 21 April 1902. Met dank aan den Heere kunnen wij aan de Zusterkerken melden, dat Zaterdag 19 April de eerste steen is gelegd voor den torenbouw der nieuwe kerk van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam (voorm. Delfshaven). Na voorlezing van de stichtingsoorkonde door onderling Caesar en na telegrammen verzonden te hebben aan Koningin Wilhelmina, en aan Prins Hendrik en aan Minister Kuyper, voerden 1's. S. Datema en de onderlingen

Dalmeijer en v. Roon het woord. Het was voor de Gemeente, die in zeer groote getale saamgekomen was, een aangename ure. Namens den Kerkeraad,
S. D. TENA, PRÆSES.
J. CAJSAAR, Scriba.

CLASSEN.

Classis Drachten.

In de Classis Drachten is in hare vergadering van 22 April *peremptoir* geëxamineerd en met algemeene stemmen tot den D. d. W. en der H. Sacramenten toegelaten de Eerw. heer T. Gerber, ber. pred. te Boornbergum c. a.

Tevens brengt de Classis ter kennis van de Kerken, dat in dezelfde vergadering *præparatoir* geëxamineerd is en met algemeene stemmen *beroepbaar* is verklaard in de Geref. Kerken in Nederland, de WelEd. heer Cand. A. de Boer, wiens adres is te Drachten.

Namens der Classis,
S. IDEMA, Scriba.

Opeinde (Small), 22,6 '02.

Classis Assen

Vergadering den 20 Mei 1902. Punten voor het Agendum vóór Donderdag 8 Mei aan H. DIJKSTRA, Corr.-quaestor.

Smilde, den 16 April '02.

Classis Amsterdam.

De vergadering der Classis zal D. V. gehouden worden op *Woensdag 28 Mei a.s.* Punten voor het Agendum in te zenden vóór of op 7 Mei a.s. bij een der ondergeteekenden.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Amsterdam,

H. GROENENDIJK, AZN, Vondelstraat 27.

J. EINIKEL, Jan Steenstraat, 104.

Amsterdam, 21 April 1902.

Uit het Agendum.

der Classis Dordrecht D. V. 30 April a. s.

6. Praeparatoir examen van den Candidaat G. H. de Jonge.

Opgegeven hoofdstukken: Jes. 8, Efeze 2, Tekst: Ps. 130 : 3, 4.

10. Voorstel Brussel: De Provinciale Synode der Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland, met leedwezen verstaande, dat door de deputaten, benoemd in zake het bekende gravamen tegen art. 36 onzer geloofsbelijdenis, door de Generale Synode van Middelburg, en gecontinueerd door de Generale Synode van Groningen, voor de tweede maal niet voldaan is aan de hun door de Synode gedane opdracht, om een jaar vóór de te houden volgende Synode, aan de kerken toe te zenden een advies in zake het bedoelde gravamen, verzoekt aan de Synode:

1º een ernstig onderzoek in te stellen naar de oorzaak van dat verzuim;

2º over te gaan tot wegneming uit onze belijdenis van eene leer aangaande de overheid, die door zoo goed als alle Gereformeerde Kerken geacht wordt in strijd te zijn met Gods Woord;

3º in de belijdenis der Gereformeerde Kerken te willen neerschrijven, welke naar Gods Woord, de rechte verhouding is tusschen Overheid en Kerk.

11 Voorstel Dordrecht C: De Kerkeraad der Geref. kerk Dordrecht C verzoekt de classis te willen voorzien in den dienst des Woords in hunne Gemeente vanaf 11 Mei tot einde Juni behalve de Pinksterdagen.

Oproeping der Dep. van Z.-Holl. voor de kas van hulpbh. Studenten.

Naar aanleiding van onderscheidene vragen, bij ondergeteekende ingekomen, ingevolge de oproeping tot een vergelijkend onderzoek voor hen die financieelen steun begeeren om opgeleid te worden voor den dienst des Woords, worde hier het volgende opgemerkt, wijl het niet doenlijk is met ieder afzonderlijk te corresponderen.

1º. Geen andere bepaling van leeftijd is er, dan dat die niet hooger zij dan 23 jaar.

2º. Geëischt wordt niet, dat men *belijdend* lid zij.

3º. Ondersteuning wordt ook verstrekt aan hen, die nog geen student of gymnasiast zijn.

4º. Financiële hulp wordt naar behoefte verleend.

5º. De vereischte attesten van Kerkeraad en twee doktoren moeten niet bij het vergelijkend onderzoek, maar zoo spoedig mogelijk bij den ondergeteekende worden ingezonden.

Namens Dep. voornoemd,

F. A. v. D. HELDEN GZN.

Oudewater, April 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Schouwerzijl.

In hartelijken dank ontvangen van de Geref. kerk te:

Voorburg	f 1,—	Urk	f 5,—
Westmaas	2,—	Aalten A	2,—
Raamsdonk	2,—	Den Bommel	0,50
Landsmeer	2,—	Smilde A	5,—
Axel	3,—	Gasselternijveen	2,50
Klundert	5,—	Mijdsel	2,—
Lexmond	3,—	Hoek v Holland	1,—
Noordeloos	1,—	Holten	2,50
Aarlanderveen	1,—	Scherpenzeel	1,—
Koudekerke	2,50	Naaldwijk	2,50
Amersfoort A	5,—	Kollum B	3,—
Amersfoort B	5,—	Stad a/h Haringvliet	2,—
Zaamsing A	2,50	Hijlaard	2,—
Schoonebeek	2,50	Rijnaart	1,—

Verkwikkend waren deze eerste giften voor ons. 28 Kerken buiten de prov. Groa. boden ons steun. Met sterk verlangen zien wij uit naar den steun der andere kerken. Onze aanvraag behoeft geene aanbeveling boven die in de circulaire door u ontvangen. Mochten alle kerken ons helpen en ons verzoek om Christus wille inwilligen. Verlijdt ons spoedig door een post-wissel.

P. DE HAAN.

Schouwerzijl, 13 April 1902.

Hulpbh. Kerken. Cl. Winschoten.

Bellingwolde	f 1,44	Midwolde	f 6,38
O-Pekela	21,45	Scheemda	9,80
Oostwolde	11,47	Winschoten	19,51
Westerlee	5,50	Veendam	14,03
N-Beerta	1,20	Meeden	10,51

Meeden, 17 April '02.

J. Kool, Penn.

Inw. Zending in den Z. O. H. van Friesland.

Door P. H. te Urk f 10,00

Heerenveen, 22 April 1902. P. A. SMILDE, Penn.

Prov. Kas voor Hulpbh. Kerken in Overijsel.

Van Dedemsvaart coll. f 19,08

De Penningm. SCHEPS, v. D. M.

Deventer, 21 April '02.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Smilde A	f 15,55	Numansdorp	f 3,30
Arum 1ste c. 1902	8,41	Amsterdam 1/2 coll.	237,95
Drontrop	5,—	O-Pekela 2de c. 1901	17,34
Franeker	18,75	Scheemda	8,31
Harlingen	19,03	O-Pekela 1ste c. 1902	17,05
Lollum	18,87	Veendam	14,21
Midland	1,71	Meeden	0,69
Minwertga	5,69	Westerlee	3,68
Oosterbierum	7,95	Scheemda	5,—
Saxbierum	12,90	Midwolde	8,29
Tzummarum	2,71	Oostwolde	13,56
West-Terschelling	3,72	Nieuw-Beerta	1,20
Winsum	4,10	Bellingwolde	1,15
		Diever	5,—

Contributies.

Door Ds. H. v. d. Veen, de contrib. uit Ruinerwold 3 Koekange van J. Boesenkool f 1,50, Ds. H. van der Veen f 1, Jb. Jonker f 1, P. Karsten f 1, R. van Dijk f 1, Wed. K. W. Geerts f 1, J. Bos f 1, A. Lameris f 1, R. Drost Gzn. f 1, Wed. K. Bos f 1, C. Derks f 1, H. Karsten f 1, Wed. J. Middeldelf f 1, Jb. Middeldelf f 1, J. Coster f 1, L. Jonker f 1, L. Hammel f 1, A. Keizer f 1, W. T. van Dijk f 1, R. E. Geerts f 1, Wed. K. Drost f 1, K. Westert f 1, P. Kraal f 1,50, Wed. R. Westert f 1,50, J. de Weerd f 1,50, P. Kraal f 1,50, H. de Roo f 1,50, Wed. S. Heuvelman f 1,50, W. J. Dekker f 1,50, W. W. van Dijk f 1,50, J. Boverhof f 1,50, R. Drost Jzn. f 1,50, A. de Roo f 1,50, H. van den Berg f 1,50, G. Kuik f 1,50, N. Nijenhuis f 1,50, J. Batterink f 1,50, E. Lopers f 1,50, T. van den Berg f 1,50, K. de Roo f 1,50, H. Pluit f 1,50, H. Reinders f 1,50, K. Prunel f 1,50, M. Drost f 1,50, G. Brunenmeijer f 1,50, L. Hogenkamp f 1,50, J. J. Dekker f 1,50, H. J. Drost f 1,50, A. Kamer f 1,50, L. Vischer f 1,50, A. J. Nicolaï f 1,50, F. Hartsuiker f 1,50, Jans Dekker f 1,50, Wed. G. Diphoorn f 1,50, H. Boesenkool f 1,50, J. Doornbos f 1,50, G. K. Geerts f 1,50, Wed. E. O. Schuurman f 1,50, Jan Kraal f 1,50, J. Slomp f 1,50, W. Boesenkool f 1,50, G. Boesenkool f 1,50, Wed. M. R. Drost f 1,50, Jan Dekker f 1,50, R. de Weerd f 1,50, Feigje Liest f 1,50, J. Broenink f 1,50, Aaltje Drost f 1,50, G. Broenink f 1,50, P. H. Th. Gordijn f 1,50, R. Hoekman f 1,50, H. Bakker f 1,50, J. Hoekman f 1,50, H. de Roo f 1,50, A. Kreuse f 1,50, J. Kamer f 1,50, W. ten Nabeel f 1,50, J. Emmink f 1,50, R. Bakker f 1,50, J. Oosteyen f 1,50, A. Nywenk f 1,50, H. van Achteren f 1,50, K. Appelmeik f 1,50, K. Wobben f 1,50, J. Konijer f 1,50, W. Hartsuiker f 1,50, E. Bulder f 1,50, K. Gunnink f 1,50, H. Vosseberg f 1,50, G. de Wit f 1,50, J. van der Veen f 1,50.

De Penningmeester van de Theologische School, DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 19 April 1902.

Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen: Van A. Gruijs Sr. Zaandam opr. gebr. postz. f 1.— Van Ds. P. Brainsma, gev. in 't kerkzake te Beetgum G. K. 10.— Van L. W. v. Giessen Leiderdorp uit 't busje van Mej. M. v. G. 5.— Van G. J. Withaj namens de Geref. zendingsv. te Nijverdal 25.— Door Ds. Kropveld Rijswijk uit de zendingsbus der Geref. Kerk aldaar 5.—

Met vriendelijke aanbeveling, N. KOOPS,

Rotterdam, 21 April 1902. Oostvestplein 65.

Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Husmann te Ihrhove, gecoll. door de Oud-Geref. kerken in het Graafschap Bentheim en Oost-Friesland f 300.— Door A. Dekker, gev. in 't kerkz. te Hazerswoude 2,50 Door P. Hoekstra, v/d Vereen. „De Zendingssak” te Urk 100.—

N. B. Vermelding in „de Bazuin” geschiedt alleen op verzoek.

Doeshof, 21 April 1902. B. DE MOEN, Quaestor.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXIX.

Tot de weldaden, welke God in den weg des verbonds en door middel van Zijn Woord aan Zijne uitverkorenen schenkt, behoort naar de leer der Schrift ook de wedergeboorte. Toch bestaat hierover niet alleen leerstellig maar ook uitleggkundig verschil. Dat geloof en bekeering niet anders tot stand komen dan door middel van het Woord, wordt door allen toegestemd. Rom. 10 : 14—17 verheft dit boven allen twijfel; het geloof is uit het gehoor en het gehoor

door het Woord Gods. Maar over de wedergeboorte in engeren zin bestaat er onder de uitleggers verschil van meening.

Om dit verschil tot beslissing te brengen, is het natuurlijk niet voldoende, om op den klank af een paar teksten aan te halen, waarin van wedergeboorte sprake is. Want dit woord wedergeboorte heeft niet alleen in ons spraakgebruik maar ook in de taal der Heilige Schrift lang niet altijd dezelfde beteekenis. Wanneer Jezus b.v. in Matth. 19 : 28 aan zijne discipelen belooft, dat zij in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, ook zullen zitten

op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israëls, dan begrijpt ieder terstond, dat hier niet sprake is van de wedergeboorte, waarover wij in deze artikelen handelen, maar van de vernieuwing van hemel en aarde, welke plaats hebben zal aan het einde der dagen. Zoo kunnen teksten, waarin het woord wedergeboorte voorkomt, voor ons doel van geen belang zijn, en andere, die niet van het woord maar van de zaak melding maken, voor ons van groote beteekenis zijn.

Deze regel is reeds aanstonds toepasselijk op 1 Petr. 1 : 3. Daar dankt en looft de Apostel den God en Vader van onzen Heere Jezus

Christus, die naar Zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot eene levende hope, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke ertenis, die in de hemelen bewaard wordt. Ofschoon Petrus hier van het woord wedergeboorte zich bedient, heeft hij daarmede toch niet die weldaad op het oog, welke wij gewoonlijk met dien naam aanduiden. Want hij spreekt hier niet van de wedergeboorte in engeren zin, als instorting van het beginsel des nieuwen levens, maar van het wedergeboren zijn tot eene levende hoop, tot eene onverderfelijke ertenis. De weder-

geboorte-tot eene levende-hoop is hier blijkbaar bij den Apostel één begrip. Zijne gedachte is deze: de geloovigen, aan wie hij schrijft, waren vroeger zonder Christus, zonder God en daarom ook zonder hope in de wereld. Maar sedert zij het Evangelie gehoord hebben van degenen, die het hun verkondigden door den Heiligen Geest, 1 : 12, zijn zij uit dien hopeloos en troosteloos toestand verlost, en de hope deelachtig geworden op eene onverderfelijke ertenis. Zij zijn wedergeboren tot eene levende hope. Deze hope, die eene levende is, die niet ijdel is en niet teleurstelt, maar die eene waarachtige, eene vruchtbare, eene heel het leven vernieuwende

hope is, die hope is het nieuwe leven, waartoe God hen heeft herboren. Zij zijn andere menschen geworden, omdat zij eene hope deelachtig zijn geworden, die hen niet bedriegen zal maar die hen van eene onverderfelijke erfenis verzekert en hen daarom leven doet. Te danken hebben zij dat nieuwe leven der hope aan God door de opstanding van Jezus Christus, want die opstanding is de grondslag en de kracht, de bron en het voedsel van die hope. Nadat de geloovigen van Petrus' brief van die opstanding van Christus gehoord en dat Evangelie met een oprecht geloof hadden aangenomen, zijn zij, die eertijds troosteloos en hopeloos voortleefden, wedergeboren tot eene levende hope.

Aan deze wedergeboorte gaat de verkondiging van het Evangelie en het geloovig aannemen daarvan vooraf.

In een anderen, minder bepaalden zin spreekt Petrus van de wedergeboorte in het 23e vers van ditzelfde hoofdstuk. Hij vermaant daar de geloovigen, om elkander lief te hebben, vurig en uit een rein hart. En hij dringt die vermaning aan met de overweging, dat zij immers allen te zamen wedergeboren zijn, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Onder dit Woord is ongetwijfeld het Evangelie te verstaan, want in vers 25 zegt Petrus uitdrukkelijk, dat het Woord des Heeren, hetwelk in der eeuwigheid blijft, juist dat Woord is, hetwelk onder hen verkondigd is. De wedergeboorte, die in hen heeft plaats gehad, is dus geschied door middel van het aan hen verkondigde Evangelie.

Maar de Apostel omschrijft die wedergeboorte nog op eene andere wijze. Hij zegt, dat de geloovigen wedergeboren zijn, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door middel van het levende en blijvende Woord van God. Er is onder de uitleggers groot verschil over, of onder het zaad, waaruit, en het Woord, waardoor de geloovigen zijn wedergeboren, telkens eene andere, dan wel beide malen dezelfde zaak te verstaan zij. Velen denken bij het zaad aan den Heiligen Geest of aan de wederbarende kracht des Heiligen Geestes of aan het nieuwe levensbeginsel, dat door den H. Geest onder de verkondiging van het Evangelie in hun hart is geplant. En zij beroepen zich daarvoor vooral op 1 Joh. 3 : 9 : een iegelijk, die uit God geboren is, doet de zonde niet, want Zijn zaad (dat is, het zaad, dat God in zijn hart heeft geplant en waaruit de nieuwe mensch bij hem is voortgekomen) blijft in hem.

Deze uitlegging verdient inderdaad de voorkeur boven die, welke onder het zaad hetzelfde verstaat als wat door het Woord wordt uitgedrukt. Dat er tusschen zaad en Woord verschil is, wordt bewezen door het onderscheid der voorzetsels. De geloovigen zijn wedergeboren uit onvergankelijk zaad, maar door (of: door middel van) het levende en blijvende Woord van God. Het Woord is dus gedacht als het middel waardoor, maar het zaad wordt voorgesteld als het beginsel, waaruit de wedergeborene is voortgekomen. Wie in Christus gelooft, is immers niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesch, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren, Joh. 1 : 13. Hij komt voort uit eene scheppende daad Gods, uit eene kracht, uit een nieuw levensbeginsel, dat God door Zijn Geest in het hart heeft geplant.

Maar, al zijn zaad en Woord niet hetzelfde, zij worden toch in een nauw verband tot elkander geplaatst. Dat blijkt ten eerste daaruit, dat Petrus van de geloovigen zegt, dat zij wedergeboren zijn uit een onvergankelijk zaad door middel van het onder hen gepredikte Woord. De wedergeboorte uit onvergankelijk zaad had bij hen plaats, toen het Woord Gods onder hen verkondigd werd, en door middel van dat Woord Gods. En ten andere blijkt het nauwe verband, dat tusschen zaad en Woord bestaat, uit de bijvoegelijke naam-

woorden, waarmede beide omschreven worden. Het zaad heet onvergankelijk en het Woord heet levend en blijvend.

De Apostel heeft er goede reden voor, om zaad en Woord op die wijze te omschrijven. Hij vermaant immers de Christenen, om elkander vurig en oprecht lief te hebben. En hij dringt die vermaning daarmede aan, dat zij uit een onvergankelijk zaad en door een levend en blijvend Woord van God zijn wedergeboren. Als wedergeborenen uit zulk een zaad en door zulk een Woord zijn zij vooral verplicht tot standvastige en oprechte liefde jegens elkander. De nadruk wordt door Petrus dus niet zoozeer daarop gelegd, dat zij wedergeboren zijn, als wel hierop, dat zij uit onvergankelijk zaad en door een levend en blijvend Woord Gods zijn wedergeboren. Dat Woord, waaraan zij middellijkerwijze hun wedergeboorte danken, en dat zaad, waaruit zij wedergeboren werden, zijn beide onvergankelijk en eeuwig, en verplichten hen daarom tot eene vurige, standvastige, innige liefde. Aan dat Woord, dat de dienaren des Evangelies hun verkondigd hebben door den Heiligen Geest 1 : 12, en dat op die wijze door het geloof in hunne harten is geplant geworden, Jak. 1 : 21, aan dat Woord danken zij hun nieuwe leven, en door datzelfde Woord, dat levend en blijvend is, worden zij voortdurend verplicht tot oprechte en vurige liefde jegens elkander.

Ook Jakobus handelt niet van de wedergeboorte in engeren zin, als hij in hoofdst. 1 : 18 zegt, dat God ons naar Zijnen wil heeft gebaard door het woord der waarheid. In het oorspronkelijke staat: Naar Zijnen wil bracht God ons voort door het woord der waarheid. Dat woord is n.l. eene van de uitnemendste gaven, die er afgedaald zijn van den Vader der lichten, 1 : 17, want het is de volmaakte wet, de wet der vrijheid, 1 : 25. En als dat woord door een oprecht geloof wordt aangenomen, als het overeenkomstig Gods eigen belofte, Jer. 31 : 33, door Hemzelf in het hart wordt geplant, 1 : 21, dan worden wij daardoor als andere menschen voortgebracht, dan komen wij daardoor in een gansch nieuwen toestand.

Dat dit de gedachte van den Apostel is, blijkt uit de toevoeging: opdat wij zouden zijn eerstelingen zijner schepselen. God heeft ons zoo als nieuwe menschen door het woord der waarheid voortgebracht, opdat wij, gelijk Israël in den ouden dag, Gode gewijd en geheiligd zouden zijn, opdat wij in de plaats van het oude Israël zouden treden, Gods bijzonder eigendom zouden zijn en als zoodanig in de wereld ons zouden openbaren, niet als hoorders alleen, maar ook als daders des woords, 1 : 22.

In al deze plaatsen heeft de Schrift dus met de wedergeboorte dien nieuwen staat en toestand op het oog, die bij de Christenen is ingetreden, toen hun het Evangelie verkondigd werd in de kracht des Heiligen Geestes en zij dat Evangelie met een oprecht geloof hebben aangenomen. De wedergeboorte in engeren zin, als instorting van het nieuwe levensbeginsel, is hier niet van uitgesloten; maar toch hechten bovengenoemde teksten aan de wedergeboorte een veel ruimeren zin. De algeheele vernieuwing, die er door uitgedrukt wordt en die met de wedergeboorte in onzen engeren zin een aanvang nam, werd door de verkondiging des Evangelies en door de krachtdadige roeping des H. Geestes voorafgegaan.

BAVINCK.

EENE BELANGRIJKE VERKLARING.

Wij ontvingen gister een belangrijk schrijven van Prof. Rutgers, waaraan wij hier gaarne eene plaats verleen. Wij wij het billijk vinden, dat Prof. Noordzij, die van nabij in de aanhangige zaak betrokken is, van dit ingezonden stuk kennis kreeg, voordat hij het in de Bazuin onder zijne oogen zag, hebben wij het hem toegezonden. In verband met het stuk van Prof. Rutgers zoud wij eene mededeeling in, die wij eveneens gaarne

in dit blad opnemen. Ons eigen oordeel geven wij later.

BAVINCK.

Aan de Redactie van de Bazuin.

Mag ik in het eerstvolgend nummer eene plaats vragen voor de volgende mededeeling en inlichting.

In de laatste dagen werd mij van onderscheidene zijden bericht, dat er een gerucht verspreid wordt in onze Kerken, alsof haar een groot gevaar zou dreigen, wanneer zij, door aanneming van de ontworpen overeenkomst, medewerkten tot vereeniging van hare Theologische School en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit: het gevaar n.l., dat de Universiteit, bij eene eventuele toekenning van Rijkssubsidie en van effectus civilis voor hare Academische graden, van de Overheid afhankelijk zou gemaakt worden, en dat zulks vanzelf dan ook gelden zou voor haar Theologisch gedeelte, zoodat dit dan niet meer blijven zou, gelijk de bedoelde overeenkomst inhoudt, onder de beslissende controle van de Kerken zelve.

Ik weet niet, door welk misverstand zulk een denkbeeld kan ontstaan zijn. Maar wel weet ik, dat er zelfs geen schijn van grond voor is. Niet alleen ben ik overtuigd, dat de Vrije Universiteit zulke afhankelijkheid van de Overheid niet aanvaarden zou; maar ik heb ook volle zekerheid, dat daarvan zelfs geen sprake is.

Om in staat te zijn, ook aan anderen zulke zekerheid te geven, heb ik mij te dezer zake gewend tot onzen tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken, en van dezen een antwoord ontvangen, dat even duidelijk als afdoende is, met vrijheid, het aan anderen mede te deelen. Het luidt als volgt:

Zeer waarde Vriend!

Voor particuliere correspondentie ontbreekt mij in deze dagen van spanning en bezorgdheid alle tijd; maar toch deel ik u gaarne mede, dat ik geheel van uw gevoelen ben, dat, komt het tot regeling van de verhouding tusschen de Overheid en de bijzondere Ho-gescholen, de Godgeleerde Faculteiten geheel buiten spel moeten blijven, zoodat ze niets van het Rijk ontvangen, maar dan ook in geen enkel opzicht, noch wat benoemingen, noch wat onderwijsprogramma of examina betreft, ook maar op eenigerlei wijze aan eenige controle van Rijkswegen onderworpen zouden worden. Hier past de controle niet aan den Staat, maar uitsluitend aan de Kerken, en aan haar alleen.

Desverlangd geef ik u vrijheid, dit korte schrijven aan anderen mede te deelen.

Vale

t.t. in Christo,

KUYPER.

's-Gravenhage, 22 April 1902.

Ik vertrouw, dat nu hiermede het bedoelde valsche gerucht wel de kop zal zijn ingedrukt. Wie het tengevolge van misverstand voortheelpen, zullen nu wel hun best doen om het zooveel mogelijk uit de wereld te helpen. En wie er door verontrust werden, zullen zich door die vreeze nu wel niet langer laten leiden.

Met dankzegging voor de plaatsing, hoogachtend en met heilbode,

Uw dw. Broeder,

F. L. RUTGERS.

Amsterdam, 23 April 1902.

OOK EEN MEDEDEELING.

Naar aanleiding van en in verband met bovenstaande verklaring van Prof. Rutgers zie ik mij verplicht tot de volgende opmerkingen.

1°. Het spijt mij dat Br. Rutgers van dit schrijven van den Minister zulk een gebruik maakt, dat hij, het dadelijk publicerende zonder mij zelfs eens te vragen wat ik had vernomen, daaruit dadelijk de conclusie trekt, dat dus het verspreide gerucht »valsche" is; wat door den Minister niet wordt gezegd; terwijl Br. Rutgers van die kwalificatie nog niet eens zeker is, wijl hij eerst in zijn stuk spreekt van een »misverstand";

2°. dit spijt mij te meer, omdat Br. R. zeer goed weten kan, dat ik de bron ben, waaruit dit nu zoo genaamde »valsche gerucht" is opgekomen, die ook hetgeen door den Minister te mijner kennis was gebracht, zelf op Zijn verzoek, aan Collega's had mede te deelen, waarop ook Dr. Bavinck's »Ernstig bezwaar" in de Bazuin berustte;

3°. omdat Br. R. weten kan, dat mijne wetenschap van de komende »regeling" gebaseerd is niet slechts op mondelinge mededeeling en bespreking, maar ook op lezing van en aantekening uit het geschrevene, dat voor ons lag, zoodat het bij dien stand van zaken toch kwalijk te veronderstellen is, dat ik mij in de mededeeling der hoofdzaken zou hebben vergist.

4°. in hoeverre nu mijne ten deze verkregen wetenschap terecht of ten onrechte mocht en moest leiden tot het door Br. R. in het begin van zijn stuk onschreven gerucht — zou eerst dan kunnen beslist worden, indien ik van de bovengenoemde mededeeling, bespre-

king en lezing publiek in geschreefde mocht melding maken. Wat mij in dezen verder te doen staat, zal ik nog nader overwegen.

5°. Heeft nu de Minister blijkens zijn schrijven een ander en beter plan (misschien wel ook tengevolge van de mondeling door mij gemaakte en daarna door mij schriftelijk aan zijne Exc. medegedeelde critiek van collega's), dan zal ik mij daarin verheugen. Doch ik moet toch opmerken, dat ik niet gesproken heb van »goedkeuring" van »onderwijsprogram of examina," waarvan Z.Ex. in zijn schrijven meldt, maar wel, schoon anders, van »benoemingen" dan Br. R. schijnt te onderstellen, en tevens van andere zaken, waarover Z.Ex. niet schrijft.

Intusschen blijft het ook bij de nu door den Minister voorgenomen »regeling" (zoo ze ten minste niet door de Kamers wordt gewijzigd!), de vraag, of de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, waarvan dan toch de Theol. Faculteit een onafscheidelijk deel zal zijn, niet in meerdere of mindere afhankelijkheidsverhouding van den Staat zal komen te staan.

M. NOORDTJIZ.
Kampen, 23 April 1902.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." 1 PETR. 3 : 18

V.

»Tot God te brengen", dit was dus het doel van Christus' lijden.

Eens waren wij bij God. Eens was God ons geluk, onze eer, ons levensdoel.

Maar ach, onzalige ure, waarin wij met eigen hand eene kloof delfden tusschen ons en Hem, die ons schiep naar Zijn beeld. Sinds die ure geldt het woord: »wij dwaalden allen als schapen; wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg." Sinds die ure is ons leven voor de wereld, voor ons zelve; volgen wij eene duistere, Gode vijandige macht. Gods heiligheid haten we, voor Gods rechtvaardigheid sidderen we, Gods liefde wantrouwen we. In den dienst der zonde laten wij ons slechts in zoo verre betugelen als met onze neiging of met ons vermeend eigenbelang overeen te brengen is, en onze wijsheid zoeken wij bij ons zelve alleen. Met één woord: ver van God, zonder God, ja tegen God; dat is het beeld en de toestand van den natuurlijke mensch. Door de zonde heeft God het Zijne, heeft de mensch zijn God verloren.

Christus wilde tot God brengen. Dat was Zijn doel.

Hij kwam niet slechts om de goede belijdenis als martelaar te bezegelen met Zijn bloed; niet slechts om ons een exemplar te geven, opdat wij zouden wandelen gelijkwerijs Hij gewandeld heeft; niet slechts om het schepsel Gods oneindige liefde te openbaren; niet om de zaligheid mogelijk te maken, zoo wij slechts het onze er aan willen doen; niet om helpende genade te geven, opdat wij, ons best doende, behouden zouden worden; niet slechts om zondaren met den raad Gods tot zaligheid bekend te maken, of de zaligheid te verwerven en aan te bieden, en dan af te wachten wie haar aannemen, of naar willekeur verwerpen zou. Hij kwam niet om de zaligheid te verzekeren onder voorwaarde, dat men ophield ongerechtigheid te plegen. Voorwaar, dan zou geen enkele behouden worden. Hij kwam om zalig te maken op aarde. Hij leed om tot God te brengen. Zijne zwarte bruid moest witter worden dan sneeuw. Zij was van God gescheiden. Hij wilde haar verzoenen. Hij wendde het oordeel der rampzaligheid af. Hij opende den hemel; maar Hij wilde ook dien hemel in het hart doen dalen bij den troost der vergeving der zonden, en de vaste hoop op het eeuwige leven. Hij wilde brengen tot het leven in Gods gemeenschap en in de kinderlijke vrees van Zijnen naam.

Wat Hij verwierf past Hij toe. Daartoe geeft Hij Zijn Woord en zendt Hij Zijn Geest. Die Geest opent onshart voor dat Woord, het Woord voor ons hart, overtuigt door de wet en vernedert door Zijn kracht.

Nu zien wij met andere oogen en hooren met andere ooren dan vroeger.

Wij zien ons gescheiden van God. Wij voelen bittere smart. O, als wij weenen over een ziel, die van het lichaam is gescheiden, als wij tranen storten over een dierbare, die ons verliet en naar verre landen trok, hoeveel te meer reden om te weenen over onze ziel, wanneer wij haar van God zien gescheiden. Die scheiding wordt ons ondraaglijk. Wij kennen ons bederf. Onze gerechtigheid blijkt ons een wergewerpelijk kleed. Wij kennen ons als onrechtvaardigen, prijzen Gods rechtvaardigheid en nemen een welgevallen in de straffen onzer ongerechtigheden. De weg der verzoening wordt ons geopend. God openbaart zich als in Christus voldaan.

Inwendig worden wij door den H. Geest onderwezen. Ons verstand wordt verlicht; en terwijl wij de Schrift in haar eigen licht lezen, worden onze zwarigheden opgelost, onze twijfelingen ons ontvallen, en in Jezus lijden en sterven zien wij het rantsoen, dat voor ons gegeven is. In Hem ontmoeten wij God. In Hem bestaan wij voor God. In Hem zien wij de gave van Gods liefde.

Nu is de vrijmoedige toegang gevonden. Rust en kalme dalen in de ziel. Het geluk in Eden verloren, vond zij op Golgotha weder. Tot God ziet zij op als tot haren God.

Aan Hem wordt nu haar leven gewijd; want geloof en bekeering gaan hand aan hand. Zij is rijk in God, Hij is haar deel, haar eigendom en zij is de zijne; zoodat, waar vleesch en hart bezwijken, waar alles en allen ontzinken, de ziel nog roemt in een blijvend schat, in een eeuwig heil, waarvan zij zich bewust en wel verzekerd is in Hem.

Zij is rijk in Zijne liefde, in Zijne genade, in Zijn gemeenschap. Zij vertrouwt zich aan Zijn Vaderhand, vindt telkens rust aan Zijn Vaderhart, hoopt op Zijn Vaderhuis. Hem te leven is hare keus, en de strijd tegen de bevriende wereld, tegen de beminde zonde, tegen het geliefkoosde vleesch is hare taak. Vroeger was zij voor God bevreesd, nu vreesd zij God.

De tot God gebrachte heeft vleesch en geest in zich wonen en is toch geen dubbelhartig mensch. Hij kan niet zondigen en doet nochtans niets zonder zonde.

Hij kan niets zonder Christus. Christus is hem tot oog, door hetwelk hij den Vader ziet, tot mond door welken hij tot den Vader spreekt, tot hand door welke hij God de dankofferande aanbiedt. Zonder het tusschentreden van Christus, hij leert het steeds beter, is er voor hen geenlei gemeenschap met God. God in Christus te kennen, is zijne voortdurende begeerte. Dit is de ellende, die hij gedurig leert kennen dat hij nog altijd iets in zichzelf begeert, niet geheel op genade kan drijven, en niet uitsluitend berusten in het volkomen werk van den Middelaar.

Van vleeschelijke heiligmaking is hij afkeerig, en toch wenscht hij zijne leden te stellen tot wapenen der gerechtigheid. Hij gelooft, dat God hem zijne zonden vergeven heeft en bidt toch steeds hartelijk om genade. Hij gelooft, dat hij den hemel binnen zal gaan, en toch verklaart hij, dat het een eeuwig wonder zal zijn, zoo hij er aanlanden mag. Hij is dikwerf, helaas, ver van God, en soms spoedig na lieflijke uren van innige gemeenschap met Hem; en toch steunt hij van heeler harte met Azaf in: »het is mij goed nabij God te wezen."

Eens zal hij altijd bij God, dicht bij God zijn. Het is de verwachting des geloofs: »Gij zult mij leiden door Uwen raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." Christus maakt volkomen zalig. Het ten deele moet ophouden. De voorproef moet vol genot, de eersteling oogst worden.

Het kind moet in het vaderhuis zijn. Bij God te zijn, dat zal de zaligheid des hemels zijn. Daar zal de heerlijkheid Gods worden aanschouwd, zooals zij afstraalt van Zijn wezen, zooals Hij haar heeft geopenbaard in Zijne werken en wegen.

Daar zal geen wereld, noch duivel, noch zonde één oogenblik der zaligen rede in de onmiddellijke aanschouwing Gods verhinderen. Daar is geen strijd meer met een zondigen aard. Daar komt geen Satan meer als een engel des lichts. Daar doen geen zinlijke dingen kleven aan het stof. Daar bestaat de afwisseling niet, die op aarde door den Christen werd doorleefd: licht en duister, zomer en winter, ebbe en vloed, regen en droogte.

Daar zal hij eerst recht leven. Zoodra het einde zijns levens op aarde daar is, vangt zijn leven zonder einde aan. De dood, een vloek in zichzelf, is een zegen in Christus, die den dood overwonnen heeft. De dood is wel bij ons ingekomen door de zonde, maar de zonde gaat weder van den Christen uit door den dood; de dood zijns lichaams is de verlossing van het lichaam des doods, dat zich dikwerf kenbaar maakte als een voorhangsel, als een beletsel om des Heeren heerlijkheid, om den troon van God te aanschouwen. Uit den tijd in de eeuwigheid overgebracht, brak de dag aan, waarop de zon nimmer ten ondergang neigt. Het lichaam blijft niet op den akker der dooden, maar wordt onsterfelijk opgewekt. De Christus heeft ziel en lichaam beide vrij gekocht. Het geloof is niet meer noodig, wijl het aanschouwen plaats heeft, de hoop is niet meer noodig, wijl alle beproevingen ophielden.

Zalige toekomst, als het kind zich spiegelen zal in het Vaderoog en zich verlustigen in des Vaders liefde; als het den handdruk des Vaders voelen, de geheimen des Vaders kennen, de erfenis des Vaders bezitten, de trouw des Vaders vernemen zal.

Wat zaligheid vervulde hier het hart, als bij oogenblikken het vertrouwelijk »Abba! lieve Vader!» werd gestemd, en dat hart zich kinderlijk als in Gods hart ontlasten mocht.

Wie zou de toekomst kunnen schetsen? Wie zou het kunnen zeggen, wat het leven des lichts, der liefde, der vrijheid, der vreugde en der heerlijkheid wezen zal; hoe daar Gods omgang genoten wordt, en waarin de gemeenschap van den volzaligen God met den geheiligen zondaar bestaat?

Zalig wie het ervaren mag! Hij verstaat dan ten volle wat het zegt als een onrechtvaardige met een rein hart te zijn begiftigd; als een reine van hart God te mogen zien; en dat te danken aan »Hem die hem heeft liefgehad, en van de zonde heeft gewassen in Zijn bloed, en gemaakt tot koningen en priesters, Gode en Zijnen Vader!»

De Christus zelf is rechter ten jongsten dage. Zijn mond spreekt vrij. Zijn hand voert door de poort van het Nieuwe Jeruzalem.

Zie, daar zijn de vrij gekochten; zie, zij zijn in witte kleederen gekleed, gouden kronen dragen ze op het hoofd, palmtakken hebben ze in de hand; hoor, zij zingen het lied des Lams: want zij verstaan en beamen en onder vinden de waarheid van Petrus' woord: »Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij, rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.»

NOTTEN.
(Slot volgt.)

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Eenige dagen geleden ontving ik een circulaire, inhoudende eene oproeping om belangstelling te toonen in het feit, dat het aantal Zenuwlijders sterk toeneemt; dat lusteloosheid en gedruktheid, schijnbaar niet te vereenigen met jeugd, maar al te vaak bij jeugdige personen worden aangetroffen.

Dan wordt erop gewezen, dat psychiaters en paedagogen een der grootste oorzaken van de boven aangeduide algemeene heerschende kwaal gevonden hebben in de richting van ons onderwijs.

Van deze richting in het onderwijs zegt de circulaire:

a. De School in het algemeen is niet zoo ingericht, dat het opvoedend element in het onderwijs voldoende tot zijn recht kan komen.

b. De School wordt gedrukt door de eischen die de examens haar stellen. Een gejaagd africhten vervangt dikwijls ontwikkeld onderwijs.

c. Het groote aantal vakken en de groote hoeveelheid leerstof voor elk daarvan vormen samen eene der voornaamste oorzaken, dat het onderwijs in het algemeen bij de leerlingen geen blijvende belangstelling wekt.

Hierbij is men van oordeel, dat door samenwerking van ouders, autoriteiten, geesteskundigen en onderwijzers bij het Lager, Middelbaar en Hooger onderwijs, in dezen toestand verbetering kan worden gebracht.

Deze circulaire is geteekend door heeren en dames die behooren tot het »denkend deel». In meer dan eene plaats in ons Vaderland is reeds eene Vereening opgericht, die in deze richting zal werkzaam zijn, en zich ten doel stelt ernstig te overwegen de volgende punten als:

1. de vermindering van het aantal schooluren voor jeugdige leerlingen;

2. het spel als onderdeel van het schoolonderwijs, ook bij oudere leerlingen;

3. een andere inrichting van het onderwijs, zóó, dat de individuele aangeleg van het kind meer tot zijn recht kan komen;

4. de aansluiting van het voortgezet bij het lager onderwijs;

5. de uitbreiding van de zorg voor de lichamelijke opvoeding;

6. het uitstellen van de beroepskeuze.

Onder de ondertekenaars en adhaesiebetuigers komen namen voor van doctoren in de onderscheidene wetenschappen, vier professoren van de Amsterdamsche Universiteit, en Meesters in de rechten.

Het blijkt dus wel, dat men in die kringen bezorgd begint te worden over de uitkomsten van het zoo hooggevoerde moderne onderwijs. Bijna dagelijks leest men klachten van ouders en opvoeders. Het Middelbaar onderwijs schijnt ontaard te zijn in een voorbereidende drilschool voor artsen en technici, en voor de burgerij steeds meer onbruikbaar te worden.

Maar de mannen van de wet schijnen deze bezwaren nog niet te gevoelen. Althans de Wethouder van onderwijs te Amsterdam geeft eenvoudig aan de bezwaarde ouders ten antwoord: »Uw klacht vindt eigenlijk haar oorzaak hierin, dat gij denkt dat uw uil een valk is, en als het dan blijkt dat een uil een uil is en blijft, dan geeft gij de schuld aan de school.

Nu ligt er in de gelijkenis van uil en valk zeker eenige waarheid. De eigenliefde is zeer groot onder de menschen; en in den valkenaar der kinderen aanschouwen de ouders hun eigen voorkeftelijkheid, want wij gelooven allen, bewust of onbewust, aan de leer der erfelijkheid.

Maar daarmee zijn de mannen van de wet toch niet van de zaak af. Als de mannen van het onderwijs zelf op de treurige gevolgen van het thans heerschende onderwijsstelsel de aandacht vestigen, is er, dunkt mij, toch wel reden om te luisteren en de bezwaren te overwegen.

In verband hiermede wil ik even Uwe aandacht vestigen op een geschrift van mijn Collega Sikkels, uitgegeven door Hóveker en Wormser's Boekhandel. Ik bedoel: »De aanschouwing in het onderwijs. Paedagogische Bijdrage voor de Scholen met den Bijbel.»

Het vraagstuk, hier overwogen, is van groot belang voor onze Scholen met den Bijbel. Zoo oordeelt de Schrijver; en ik geloof dat ook gij, na lezing, hetzelfde zult zeggen.

Door aanschouwing in het onderwijs verstaat de Schr. »de gewaarwording door alle zintuigen, de gewaarwording niet alleen door het gezicht, maar ook door het gehoor, door den reuk en den smaak, ook door het gevoel.»

De aanschouwing in het onderwijs is dus iets geheel anders dan aanschouwelijk onderwijs.

Door aanschouwelijk onderwijs worden de dingen die men niet ziet door haar beeld aan de zintuigen voorgesteld. Het dient dus als hulpmiddel bij het woord; eenigermate als, naar sommige gevoelens, de beelden in de Kerken, als boeken der leeken, geduld mogen worden.

Maar door aanschouwing in het onderwijs verstaat men het formeel beginsel van alle onderwijs, zoowel als het materiele. De kinderen moeten leeren door zien en door zien alleen tot zelfstandige vorming van voorstellingen te komen, d. i. tot indrukken van het aanschouwde, de vrucht van welke indrukken dan in doen moet uitkomen. De plaats die de aanschouwing inneemt is absoluut. Zij is het leermiddel, het eenige leermiddel. Voor een leermeester die zegt, voor het onderwijzende woord, is daarbij geen plaats. Het woord doet slechts dienst als hulpmiddel bij de aanschouwing.

In bijzonderheden toont de Schr. dan aan, hoe dit formeel en materieel beginsel van »aanschouwing» toegepast wordt op de verschillende leervakken: rekenkunde, natuurkennis, aardrijkskunde en aardkunde, geschiedenis en taalonderwijs, schrijven en zingen.

Het is, m. e. w. het realisme in het onderwijs, dat op een materialistischen grondslag rust. Dit is het wijsgeerig beginsel van het neutrale onderwijs.

En van dezen doornstrik zal men geen druiven lezen.

Door aanschouwing tot doen, zonder leer, dat zal dan de levensregel der toekomst zijn. Voor gebod is in dit stelsel geen plaats. Een God heeft niemand gezien, en eene eeuwigheid ook niet. De atheïstische, naturalistische, materialistische Wetenschap, de neutrale school, het neutrale aanschouwingsonderwijs zal de menschheid vrij maken.

Vrijmaken natuurlijk van het geloof aan God en aan de eeuwigheid, en haar leeren hoe uit de microscopische oer cel het menschdier zich ontwikkeld heeft, tot hetgeen het nu is.

Het gevaar dat onze scholen met den Bijbel loopen om door deze leermethode: van zien tot doen, mede vervoerd en uit hare vastheid gerukt te worden, toont de Schrijver ernstig aan. De Schrijver heeft een Christelijk paedagog, Hoofd eener Christelijke School, de stelling hooren uitspreken: »de H. Schrift is evenmin leerboek der ziekunde als der natuurkunde; ook voor de psychologie geldt slechts de empirische methode.»

Zoo wordt Opzomer gerechtvaardigd in zijn bewering, dat empirie de eenige weg is voor alle kennis.

Genoeg om U een indruk te geven van de belangrijkheid van dit geschrift. Eene belangrijkheid, die nog verhoogd wordt door de aanwijzing van wat het Woord Gods is, beteekent en zijn moet voor het onderwijs en de opvoeding.

De idee vóór het ding; door het Woord zijn alle dingen gemaakt, niet het Woord door de dingen.

Dit is oude wijsheid, wier beginsel is: de vreeze des Heeren. En dat is eigenlijk het punt van den strijd in onze dagen, op elk terrein van het leven.

Dat verafgoden van hetgeen men DE wetenschap noemt, heeft al wat ellende, strijd en verwarring over de menschen gebracht. En nog is het einde niet.

Ik zou wenschen dat de Studie van Ds. Sikkels in vele handen kwam, in de hoop dat velen de bron zouden ontdekken van al den jammer, die met het onderwijs en de opvoeding des volks in verband staat.

En dat te meer, omdat ik vrees dat pogingen, om gematigheid van zinnen in onderwijszaken te verkrijgen, ook niet veel zullen uitwerken. Wie wil

gaarne den naam van Uil hebben, of van reactionair?

Daarenboven, wat er eenmaal is wil blijven.

De Conscriptie, het reglement op de Inrichting en het Bestuur op de Ned. Herv. Kerk, de Schoolwet, de Bedrijfsbelasting, de Leerplichtwet, ze hebben alle plan om te blijven, om hare bevoegdheden uit te breiden, althans te handhaven, en zien altijd de familie vermeerderen met een aantal nieuwe zusjes, wie ze 't welkom in dit leven toeroepen.

We zijn nog niet aan 't einde.

Maar als we gelooven zien we toch het einde. Alles roept ons toe om oog en hart te richten op de toekomst van Christus. Mocht in ons, die gelooven, maar meer zijn het gevoelen dat in Paulus was, toen hij zeide: opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding, in de gemeenschap Zijns lijdens, Zijnen dood gelijkvormig wordende.

Steeds de ure,
W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Roepende zonden.

De volgende brief, mij toegezonden, behoort aan een ander adres. Vanwege het hoog belang der zaak, daarin besproken, en omdat over de roepende zonden reeds op de Gen. Synode is gehandeld, plaats ik dit woord van opscherping des ijvers in deze rubriek. Inderdaad, roepende volkszonden zijn wel de schriklijkste Volksnooden.

De brief luidt aldus:

Mag ik zoo vrij zijn van U eenige inlichtingen te verzoeken?

Vergis ik mij niet te zeer, dan is ter vorige Synode der Geref. Kerken het besluit genomen, de regering te wijzen op roepende zonden, en is U in de Comm. benoemd om dit uit te voeren óf om de Synode te adviseeren. Hoe dit zij, 'k meen bij U aan 't goede adres te zijn om U te vragen, hoe 't met deze zaak staat. 'k Hoop niet onbescheiden te zijn, want ik bedoel niet het resultaat te weten, dan wel óf dit jaar naar uw verwachting een krachtige actie tegen dat kwaad zal uitgaan van de Geref. Kerken.

'k Wenschte dezer dagen in besloten kring de vraag te bespreken: »Ligt het op onze weg, iets te doen tegen de zonde tegen het 3de gebod in het algemeen, en in de Kazerne in het bijzonder.»

Mag ik daarbij ook wijzen op wat de Geref. kerken zullen doen, of reeds gedaan hebben?

Mag verwacht worden, dat de Synode der Geref. Kerken dit jaar bij ons Ministerie (dat toch zeker sympathiek is) zal aankloppen, dan is 't zeker gewenscht, dat in alle kringen — dus ook, en misschien wel vooral — onder de jongelingen van ons volk, eene beweging worde voorbereid, die dit werk ten goede komt. 'k Stel mij vóór te adviseeren, de Christelijke Officieren-vereening en Onderoff. vereen. om advies te vragen, misschien dat onder den zegen des Heeren alzoó ons leger worde teruggebracht tot handhaving van 't nog altoos geldende krijgswetartikel, dat lasteren en misbruik van Gods Heiligen Naam, ten hoogste strafbaar is.

Mag ik van U eenige toelichting verwachten op wat de Synode doen zal of reeds gedaan heeft?

U zoudt daarmee zeer verplichten
Uw gaarne dienstwillige dienaar
en broeder in Christus,
F. S.

Wil de Commissie ad hoc, vanwege de Gen. Synode van 1899, hierop antwoorden? Hebben die Deputaten reeds, of liever — eindelijk, een adres tegen de roepende zonde en het adres tot wederinvoering van de doodstraf, ingediend bij, aangeboden aan H. M. de Koningin? Maanden geleden heeft ook de Classis Zwolle daarop aangedrongen. Zouden de broeders 't niet nuttig achten, die adressen te publiceren?

Inlichtingen kan ik br. S. niet geven. Wel vestig ik gaarne — evenals eenige jaren geleden — met hem de aandacht op de roeping der Christenen om te getuigen, ook bij de Regeering, tegen het openbaar en in de publieke gebouwen lasteren van Gods Naam.

L. LINDEBOOM.

ALG. VERGAD. GEREf. SCHOOLONDERW.

Met verwijzing naar No. 16 van »de Bazuin» deelen we nogmaals mede, dat de Algemeene Vergadering van de Vereen. voor Geref. Schoolonderwijs D.V. zal gehouden worden op Donderdag 22 Mei te Arnhem, en wel in dier voege, dat om 10 uur aanvangt de afzonderlijke Vergadering van Geref. Sch., terwijl 's nam. half twee de gecombineerde Vergadering met de Afgevaardigden van Chr. Nat. Sch. zal plaats hebben.

Punten of voorstellen voor de Huishoudel. Vergad. van Geref. Sch. in te zenden tot 1 Mei a.s. bij den Secr., den heer A.W. van Kluijve te Middelburg.

Buitenlandsche Kerken.

De Scientisten in Duitsland. — De sekte, die zich »Kerk der Christelijke Scientisten» noemt en in Amerika sedert eenige jaren bestaan heeft, heeft in den laatsten tijd ook in Duitsland aanhangers gevonden. Wij herinneren hier, dat deze sekte door eene vrouw, een zekere Miss Eddy gesticht is, waarom hare leden ook wel Eddyisten genoemd worden. Zij noemen zich Christelijke Scien-

tisten, omdat zij voorgeven, dat zij de echte Christelijke Science d. i. wetenschap bezitten.

Miss Eddy heeft in 1867 te Lynn in Massachusetts een school geopend voor »Mind-Healing» (genezing van het geestes- of verstandsleven) en in een boek hare wetenschap ontwikkeld. In verband met hare grootheidstellingen leert zij de genezing van alle ziekten zonder medicijnen, alleen op het gebed. Het laatste moet echter niet doen denken, dat de wetenschap dezer Scientisten eene Christelijke is; zij gaat integendeel tegen Gods Woord in. Een Duitscher, die eene brochure over de leer van de Scientisten geschreven heeft, geeft daarvan tal van voorbeelden uit de geschriften van Miss Eddy. Hij noemt het Scientisme »een zonderling mengsel van Biblicisme, Gnosticisme en Mysticisme.»

Volgens de Scientisten bestaat alle ziekte slechts in de verbeelding der zieken. Zoo de ziekte maar geloof, dat hij niet ziek is, dan is hij het ook niet meer; en het middel om dit geloof te wekken, is het gebed van deze z.g. geloofsgenezers. De oorzaak der krankheid zoeken zij niet in de zonde, maar in de kranke verbeelding van den zieke; en nu moet door de z.g. Christelijke wetenschap van de Scientisten de geest gezond worden. Is dit het geval, dan houdt alle inbeelding op en met haar ook de ziekte.

Deze bidders laten zich voor hun werk goed betalen, zoodat zij, die bij hen genezing zoeken er veelal niet goedkoop afkomen, dan wanneer zij een gewonen dokter laten komen.

Wordt een zieke door hun bidden niet genezen dan komt dit, omdat de zieke het rechte geloof mist, en nog niet zoo vast staat in de Christelijke wetenschap, dat hij aannemen kan dat hij niet ziek is.

Men zou zeggen dat zulk een dwaze leer geen aanhangers zou vinden; en toch is dit zoo. In Amerika zijn de leden van deze sekte talrijk. Vandaar is deze leer overgebracht naar Duitsland, wijl vele Duitschers in Amerika tot die sekte behooren, en de in hunne taal verspreide geschriften naar hunne bloedverwanten in het oude vaderland zenden. Daarbij zijn leden dezer sekte als agenten naar Europa getrokken om proselieten te maken, wat hun vooral in Duitsland nogal gelukt; naar men zegt, omdat door de geschriften, die hun vooruitgezonden zijn, hun de weg gebaad is.

In de voornaamste steden, Berlijn, Hamburg, Hannover e. a. winnen zij aanhangers, vooral uit de hogere standen; de meeste bekeerlingen maken zij onder de vrouwen. Zelfs in de hofkringen des Keizers worden aanhangers van deze sekte gevonden; dit is zoo weinig naar het genoegen van Z. M. dat hij allen, die met de Scientisten in betrekking staan, van het hof heeft laten verwijderen.

Mannen als Stöcker hebben ook tegen deze sekte hun stem verheven, en in openbare vergaderingen het onchristelijke van het Scientisme in het licht gesteld.

Het blijkt ook in Duitsland, dat het sectarisme den vruchtbaren bodem vindt in die kringen, waar men van de waarheid vervreemd is en het geloof verloochend heeft. Hoewel het te waardeeren is dat door allerlei middelen tegen de voortwoeking van de dwalingen gewerkt wordt, — het beste middel is het volk tot de gehoorzaamheid aan Gods Woord terug te roepen. Dit wordt ook in Duitsland door velen ingezien, maar de menigte wil van dit geneesmiddel nog niet weten.

De beweging is in Berlijn van dien aard, dat de doktoren er tegen getuigen. Om de bewering der Scientisten, dat zij onvatbaar zijn voor besmetting, heeft Dr. Sobotta in een Duitsch geneeskundig weekblad het volgende medegedeeld.

Een Amerikaansch dokter te Detroit heeft eenige aanhangers van het Scientisme opgeroepen om zich door hem met een zekere stof te laten inspuiten, ten einde daardoor een bewijs voor de kracht van hunne gebeden te geven door de werking van die stof in hunne lichamen te neutraliseeren. Geen enkele Scientist was echter bereid zich aan die proef te wagen.

In Amerika keert de pers zich eenparig tegen het Scientisme en verangt onschadelijkmaking van dit ontuig en straf voor de Eddyisten, wier handelwijze menschenlevens kost, omdat zij de menschen weerhouden geneeskundige hulp in te roepen en medicijnen te gebruiken. Onderscheidene aanklachten zijn bij den rechter ingediend, maar de aangeklaagden moesten steeds vrijgesproken worden omdat zij geen medicijnen verschaften. Hier en daar heeft het volk reeds deze dwaepers mishandeld, en moest de politie hen aan de woede des volks ontrukken. In verschillende Staten der Unie wordt reeds in de wetgevende vergaderingen over maatregelen tegen praktijken als van het Scientisme gehandeld.

Dr. Sobotta zegt: »Twee zijn het, die hoofdzakelijk het »Christelijke Scientisme» in discredit brengen, n. l. de afval in eigen kring en het niet te loochenen streven naar geldelijk voordeel bij »moeder Eddy» en hare aanhangers. Als een afval van de leer en een verlaten van het vaandel moet het ten minste beschouwd worden, als besliste aanhangers van het Scientisme, zelfs gebedsgenezers en -geneesters van beroep, in weerwil van hun dogma »wij zijn beschut tegen besmettelijke ziekten» toch zulke ziekten b. v. de pokken kregen, en toen hun eigen leer verzaakten en zich onder behandeling van een dokter stelden. En dat het geldelijk voordeel voor de vrome sekte niet gering is, dat wordt »moeder Eddy» en hare helpsters door vele bladen nauwkeurig voorgerekend.»

Erger dan dit is het feit, dat de Scientisten zich toonen met den Christelijken naam en werkelijk echt heidensch zijn. Indische Boeddhisten, die dit stelsel onderzoekt hebben, beweren, dat het Scientisme voor een groot deel gebouwd is op de beginselen, die eeuwen lang den grondslag hebben gevormd van den heidenschen godsdienst der Indiërs.

Dr. Dixon, predikant te Boston, heeft onlangs in een Amerikaansch tijdschrift een artikel over deze sekte geschreven. Hij zegt, dat het niet alleen een stelsel des ongeloofs is, maar dat een Scientist groot gevaar

loopt de zonde tegen den Heiligen Geest te te bedrijven, omdat zij leeren, dat de leden van deze sekte vervuld zijn met den Heiligen Geest, en tegelijk alle onwaarheden en zonden bemanteld worden met de bewering, dat er eigenlijk geen dwaling, zonde of schuld is.

Uit de geschriften van Miss Eddy toont hij aan, dat deze sekte huichelaarlijk kweekt, omdat zij beweert, dat er eigenlijk geen ziekte bestaat, maar, wat men ziekte noemt, slechts inbeelding is van den sterfelijken geest, en die inbeelding wordt genezen door geheimzinnige krachten, waarover sommige menschen beschikken.

Om te doen zien welke dwaasheden Miss Eddy verkondigt, noemen we één van de vele staaltjes door Dr. Dixon uit het boek van deze dwaepster »Science and Health» (wetenschap en genezing) aangehaald. »Indien een kind zegt: »ik ben gewond», moet de moeder zelfs bij het gezicht van een gapende wonde antwoorden: »Niets van waar, mijn kind, gij hebt u niet bezeerd, gij denkt slechts, dat het zoo is.»

SCHOLTEN.

Ingezonden.

HET RECEPT ERGER DAN
DE KWAAL.

II

De tweeheid der geesten laat zich niet tot eenheid brengen door onder één dak te gaan wonen en werken. Meermalen kwam er duurzamer en meer principieele eenheid aan twee inrichtingen tot stand, dan dat verschil van zienswijze onder hetzelfde dak opgelost werd. Niet zelden sloeg dat verschil onder één dak in een lichtlaaije over. In dat geroep over eenheid van opleiding ligt een gevaarlijke achtergrond, en het is m. i. een valsche leus, die zich verschrikkelijk zal wreken als ze eenmaal is gerealiseerd. Het is toch strikt genomen niet waar dat de Kerken als zoodanig tweërlei opleiding hebben. Bij de Vereenigings-acte is slechts één opleidingschool als *Eigene Opleiding* der Kerken opgenomen, daarbij erkennende de vrijheid der studie niet te zullen vernietigen.

De officiële verklaring, wat de beide kerkengroepen verstaan door de *Eigene Inrichting* luidt letterlijk aldus: »eene kweekschool van Dienaren des Woords, geheel en allen van de Kerken uitgaande en door haar verzorgd en bestuurd.»

Leg nu naast deze officiële verklaring eens het *Concept*, en zij gelijken op elkaar als een lijfeigene op een vrije.

Niemand zal kunnen beweren dat de Kerken »de vrije studie» naast de Eigene Inrichting min nobel hebben behandeld. Denk maar aan de jaarlijksche kerk-collecten, de erkenning der graden, de prae-adviseerende stem harer Hoogleraren op de Generale Synoden; maar gelijk het doorgaans met zulke concessies gaat, dingt ze naar en dringt ze aan op *gelijke rechten* met de *Eigene Inrichting*.

Dat is de fount der particuliere Vereeniging. Leden dezer Vereeniging maken als dienaren der Kerk gebruik van hare positie in de Kerken ten dienste der particuliere Vereeniging. Zoo deden leden der Deli-Maatschappij in ons vetgevend lichaam op staats-terrein. En dat juist maakt de verhouding zoo gevaarlijk. Onder de verleidelijke, maar in den grond valsche leus: »Eenheid van Opleiding» wordt de vrije studie hoe langer, hoe meer pretenties. Ik noem dat niet fair! Het heeft soms den schijn, alsof de Kerken er slechts zijn voor de Vrije Universiteit, en als deze maar gebaat wordt, dat dan het gouden tijdperk der Kerken zal aanbreken. Ja, dat moet en dat zal volgens het doctrinair standpunt, al spatten de Kerken eerst ook uit elkaar.

De vrije studie regel en het kerkelijk onderwijs aanvulsel, dan komen de »gemeene gratie» en de »particuliere genade» in rechte verhouding tot elkaar.

O, wat leven we snel! Eerst een »Eigene Inrichting» geheel en alleen van de Kerken uitgaande en verzorgd en bestuurd, — en nu naar het Concept ingelijfd in de Vrije Universiteit, waarbij de Kerken de functie mogen bekleeden van toezienende voogd. Die wat levenservaring heeft weet wat voor kracht er uitgaat van zulk toeziende voogdschap. De stem, in een vorig nummer van »de Bazuin» uit Zwolle mag wel ter harte worden genomen.

Willen de Kerken niet in conflict komen met de vroegere stellingen voor de beide kerkengroepen — en zulk een conflict zou op juridisch terrein gevaarlijk kunnen worden — welnu, dan moet gekozen worden tussen het voorstel-Bavinck op de Gron. Synode, of de zaken laten zoals ze nu zijn. Dit recept, door nood gedwongen ter teekening aangeboden, is erger dan de kwaal. Het maakt de vroegere bedingen tot een leugen.

W. DIEMER.

Apeldoorn.

Mijnheer de Redacteur!

Met overdeelde instemming heb ik het ingezonden stuk van Prof. Biesterveld in No. 13 van de Bazuin gelezen.

Op waardige wijze motiveert hij zijne onderteekening van het Concept-advies.

Toch zijn er broeders uit de actie van 1834 en uit die van 1886, die wat anders begrepen. Wat mij betreft, ik had ook liever gezien dat het voorstel van Dr. H. Bavinck waar aanvaard door de Universiteit. Nu dit is afgestuit op de onmacht van de Vrije Universiteit, zal er wel moeilijk een betere weg gevonden worden om tot Eenheid van Opleiding te komen, dan door dit compromis wordt voorgesteld.

Het is toch de vrucht van het werk van 25 mannen, die allen het welzijn der Geref. Kerken met allen ernst bedoelen.

Noch Universiteit, noch Theol. School waarborgen voor afdwaling in de toekomst. Behalve den waarborg, door het compromis zelf den Kerken gegeven, hebben zij waarborg genoeg in de onderzoe ingen, welke zij instellen voor de toelating tot de H. Bediening.

Maar ik heb ook nog nooit gehoord dat aan de Vrije Universiteit de leervrijheid gehuldigd wordt, terwijl mij aan de Theol. School geleerd is dat onze Belijdenisschriften geen Versteeningen zijn.

Het ingezondene door H. K. M. te Z. viel mij dan ook als een koud-waterbad op het lijf. Als kind der Scheiding begeer ik voor niemand onder te doen in de liefde tot de Theol. School, die voor ons volk zulke gezegende vruchten afgeworpen heeft. Maar heb ik de Vaders der Afscheiding goed begrepen, dan twijfel ik niet of Prof. Brummelkamp en Prof. V. Velzen hadden zeker hier instemming betuigd met dit compromis, indien zij met de opstellers hadden samengewerkt.

Wij leven nu niet in de 16e of 17e eeuw. Er zijn thans geen Staten van Holland, die de Geref. Kerken een tijdlang in dolantie kunnen houden.

De Kerken kunnen zich nu vrij naar Gods Woord en hare Belijdenis inrichten, en zich van Leeraars voorzien op elke andere wijze, dan door het compromis wordt aangegeven, als zij dit noodig zouden achten.

Ik geloof dan ook niet dat de Vaders der Afscheiding zich er tegen zouden verzet hebben.

Mijn oordeel geef ik echter gaarne voor beter. Hierom zou ik gaarne het oordeel vernemen van mannen, die genoemde Vaders nabij stonden, als n.l. van Ds. J. Bavinck Sr., Ds. J. H. Donner Sr. en Ds. W. H. Gispens Sr. Wat de plaats der Opleiding betreft, of die in Kampen of A'dam, in Hilversum of den Haag is, zal vrij wel hetzelfde zijn.

De meerdere kosten zijn afhankelijk van den voet waarop elk student leeft.

Met de plaatsing dezer regelen, M. de R., zult u verplichten

Uw Dn. Br. in Christus,
Ds. M. VAN DEN BOOM.

Ouderkerk a/d Amstel,
4 April 1902.

AAN Ds. T. BOS TE DOKKUM.

Waarde Broeder!

Met belangstelling hebben wij, en ongetwijfeld velen met ons, kennis genomen van uw schrijven in „de Bazuin“ van 11 April j.l. Op eenige nadere verklaring uwerzijds, gelijk ook van meer andere onderteekenaars van het aangeboden „Advies“ enz., werd trouwens door velen in de Kerken gerekend. Of nu evenwel dit schrijven allen heeft bevredigd, mag zeker worden betwijfeld. Wij voor ons zijn althans teleurgesteld geworden en weten ook, dat dit met meer andere lezers van uw schrijven het geval is.

Vergun ons daarom, bij dezen, in alle bescheidenheid een paar bedenkingen in te brengen, met vriendelijk verzoek, daarop te willen antwoorden en, zoo mogelijk, deze weg te nemen.

Allereerst trof ons in uw schrijven, het begin van uw antwoord op de vraag, hoe U onder dit Advies uw naam hebt kunnen zetten. Dan toch begint U met te zeggen: „Niet, omdat het naar mijn zin is. Bijna al de onderteekenaars gaven een zacht „ja-woord, omdat de meesten het liever anders hadden.“

Naar onze bescheiden meening is deze verzekering en verklaring uwerzijds van groot gewicht voor de Kerken, met betrekking tot heel dit Advies. Hieruit toch blijkt ten duidelijkste, dat dit Advies een voorstel bevat, dat geenszins over en weer voldoet of bevredigt, maar, zoo het heet, om des lieven vredes wil maar moet worden aanvaard. Dit nu komt ons toch wel wat bedenkelijk voor. Immers, de zaak waarom het hier gaat, is de brandende kwestie altijd geweest, zoo vóór, tijdens als na de vereeniging der kerken. Daaraan nu een einde te maken op een wijze, welke niemand voldoet, maar waarbij men van weerszijden zegt: enfin vooruit maar, er is geen andere weg op — kan dit en mag dit?

Een tweede bedenking kwam bij ons op bij het lezen van wat U laat volgen op het bevestigend antwoord der vraag: „Kunt gij, om tot ééne opleiding te komen, zooveel toegeven?“ Dan toch schrijft U: „vertrouwde op de trouw der broederen, dat men, als de zaak beklonken is, noch ter reene noch ter andere zijde op latere Gen. „Syn. weer aan dat accoord zal tornen, om „of aan de Ver. der V. U. of aan de Kerken, meer rechten en zeggenschap toe te kennen.“

In dat vertrouwen levende hebt U: het Advies dus, wanneer wij het goed begrijpen, geteekend en beveelt U het mede aan de Kerken aan. Nu is onze vraag: is dit vertrouwen wel gegrond en gerechtvaardigd? Zelf herinnert U, in 't vervolg van uw stuk reeds, aan de ervaring ten opzichte van het Beding van '92 opgedaan. En wanneer wij daarbij in aanmerking nemen, hoe het gegaan is met het besluit der Gen. Syn. van Groningen betreffende de Theol. Sch., is dan inderdaad een dergelijk vertrouwen te stellen, gegrond? En is het dan gerechtvaardigd, om uit kracht van dat vertrouwen, een voorstel te onderteekenen en aan te bevelen, dat van zoo groote beteekenis is? Dit te meer, waar het voorstel zelve van dien aard is, dat het geheel op wederzijdsche trouw is gebaseerd. Immers het is een „Contract“, en niet, gelijk Br. Franssen in een vorig No. van „de Bazuin“ terecht heeft opgemerkt, een principieele oplossing der kwestie, gelijk gevraagd was. De beginselen blijven dus gehandhaafd en zullen in de toekomst ongetwijfeld doorwerken. Hoe ter wereld kan men nu toch uitgaan van de gedachte, dat de toepassing van die beginselen in deze zaak voortdurend achterwege zal blijven? Dan moesten er immers in de toekomst geen mannen van beginsel meer worden gevonden.

't Is waar, er bestaat ten allen tijde gelegenheid, om het contract weer te verbreken. Maar — is dat niet juist het zwakke punt van heel het voorstel, en wordt het niet daarom alleen reeds onaannemelijk voor de Kerken? In dat geval toch, zijn de Kerken alvast hun Theol. School kwijt, en wat dan? Een nieuwe oprichten? Maar wie, die niet gevoelt, dat dit alsdan een bijna onmogelijke

zaak is? Eerlijk gezegd, W. Br., wij begrijpen U en m.a. broeders, in dezen dan ook nog niet, en blijven, met velen, uwe onderteekening van dit Advies betreuren. Want al is het waar, dat de eenheid van opleiding een alleszins gewenschte en begeerde zaak is, daartoe een voorstel aan te bevelen, als in dit Advies is vervat, waarbij, om te beginnen, alvast de Eigen Inrichting der Kerken moet worden prijsgegeven, en dat vervolgens uitgaat van, en gegrond is op een o.i. ongemotiveerd vertrouwen, schijnt ons, met alle bescheidenheid, tot op dit oogenblik nog hoogst bedenkelijk toe.

Na broedergeroete en heilbode,
Uw dnc. Vr. en Br.,
H. MEIJERING LZN.
Kathwijk a/d Rijn, 15, 4 '02.

Boekaankondiging.

De Gemeenschap der Heiligen, door J. van Andel, pred. te Gorinchem. Kampen, G. Ph. Zalsman, 1902.

De bijzondere aandacht, in den laatsten tijd ten onzent aan het vraagstuk der gemeenschap tusschen de onderscheidene plaatselijke Kerken gewijd, doet het gevaar ontstaan, dat de plicht der vereeniging tusschen de leden der plaatselijke Kerk minder sterk besef wordt. Zoo zegt de Schrijver in de Inleiding, volkomen naar waarheid. En deze overweging bracht hem er toe, om in eene reeks van overdenkingen de gemeenschap der heiligen onderling voor de leden der gemeente van Christus uiteen te zetten. Alwat de geachte Medewerker van de Bazuin onder de oogen zijner lezers brengt, munt uit door oorspronkelijke gedachte, rijke leering, degelijke schieding. Hoofd en hart worden er beide gelijkelijk door gevoed. Dat geldt ook van deze meditatie. Aanbalingen er uit te geven, is voor de lezers van dit weekblad onnoodig, want zij kennen den Schrijver en de vruchten zijner pen. Wij volstaan met eene hartelijke aanbeveling. Mogen deze overdenkingen door velen gelezen en beoefend worden.

Openbaring en Rede. Referaat gehouden op de meeting van den provincieal Universiteitsdag te 's-Gravenhage op 5 Febr. 1902 door Dr. A. Kuiper Jr. Bediener des Woords te Makkum. Kampen, J. H. Kok, 1902.

Het onderwerp, dat Dr. Kuiper Jr. op den jongsten Prov. Universiteitsdag ter behandeling zich koos, was toen bij uitnemendheid actueel, maar behoort voort te de principieele vraagstukken, die steeds aan de orde van den dag blijven. Over dit onderwerp geeft de geachte Referent in een kort bestek — het referaat beslaat 48 bladzijden druks — een overvloed van stof. Volledig was het veelomvattend onderwerp in zoo beperkten omvang niet af te handelen. Maar tot lof van den Schrijver, moet gezegd worden, dat hij de quaestie, welke het hier geldt, zuiver stelt, dat hij de verschillende vragen, die zich hierbij voordoen, in geregelde orde ter sprake brengt, en dat hij met vaste hand de richting aanwijst, waarin de oplossing van Christelijk standpunt gezocht moet worden. Natuurlijk zouden verschillende punten, door Dr. Kuiper aangeroerd, tot eene vriendenschappelijke discussie aanleiding kunnen geven. Maar ieder, die zijne rede met aandacht en opmerkzaamheid leest, zal den geachten Schrijver dankbaar zijn, dat hij in zulk een klein bestek een zoo machtig onderwerp op zulk eene zaakrijke en duidelijke wijze wist te behandelen. Wij wenschen daarom zijn referaat in veler handen.

Bijbel of de Geheele Heilige Schrift met in den tekst ingelaschte verklaringen en aanmerkingen van de beroemdste Godgeleerden uit alle tijden. Naar het Hoogduitsch van K. Aug. Dächsel. Tweede druk bewerkt door H. van Griethuysen Az., Predikant te Delft. Met een voorwoord van J. W. Felix, emer. pred. te Utrecht. Vierde Deel: Jesaja-Malaachi. Kampen, J. H. Bos, 1901.

Van het gunstig bekende werk van Dächsel, dat door de bewerking van Ds. Van Griethuysen aanmerkelijk gewonnen heeft, is thans het vierde deel verschenen en daarmee de verklaring van het Oude Testament ten einde gebracht. Wij wenschen Bewerker en Uitgever er van harte geluk mede, en de intekenaren en lezers niet minder, die thans eene complete verklaring van het Oude Testament bezitten, en met goed vertrouwen de spoedige voltooiing van heel het werk tegemoet kunnen zien. De reden die vroeger velen van intekening terughield, vervalt hoe langer hoe meer. Er is gegronde hoop, nu het Oude Testament compleet is, dat het Nieuwe Testament weldra volgen zal. En dan is men in het bezit van een werk, dat tot recht verstand van de H. Schrift veel bijdragen kan. Ons oordeel over de methode van verklaring, in dit werk toegepast, is niet onvoorwaardelijk gunstig. Maar op dit oogenblik is er niet meer te bereiken. Dachsels verklaring, naar de bewerking van Ds. Van Griethuysen, behoort tot het beste, dat tegenwoordig in Gereformeerde kringen bij het onderzoek des Bijbels geraadpleegd kan worden. En daarom bevelen wij het werk gaarne en met warmte aan.

De bekekenis van het geloof voor hen, die in de wereld voortuit willen komen, door C. Skovgaard-Petersen. Naar het Duitsch bewerkt door W. van Nes. Daamen, Rotterdam. Vierde deel van den eersten jaargang der Bibliotheek: Voor Hoofd en Hart.

De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens — dat wordt in dit boek van Skovgaard-Petersen duidelijk en krachtig aangetoond. De geachte Schrijver bejert zich, om aan de rijke geschiedenis des Christendoms, vooral aan die van de Hugenoten, de Kwakers, de Harnhutters, van landen als Engeland en Frankrijk de bewijzen te ontleenen voor de stelling, dat het Christelijk geloof niet schadelijk, maar bevorderlijk

is aan beschaving, ontwikkeling en welvaart. En hij verklaart dit vervolgens, bl. 59 v., daaruit, dat het geloof allerlei deugden kweekt van eerlijkheid, matigheid, barmhartigheid, arbeidszaamheid, rust, vrede, trouwen enz., die ook voor het aardse leven en welzijn van groote beteekenis zijn. Het is een frisch, oorspronkelijk boek, vol treffende opmerkingen en mooie voorbeelden. Maar we zouden toch niet gaarne alle beweringen van den Schrijver voor onze rekening nemen, en zijn het minst ingenomen met den titel en met wat in het boek telkens dien titel in herinnering brengt. De Schrijver bedoelt het niet, hij waarschuwt er tegen, hij zegt ook, dat 't geloof soms eene hindernis is op den weg naar rijkdom en eere; maar desniettemin doet hij toch de gedachte opkomen, dat het geloof een probaat middel is, om succes in de wereld te hebben. En daar is het geloof te heilig voor. De Schrift waarschuwt er voor, om het geloof toch nooit te begeeren ter wille van uiterlijk voordeel. Want dan komt men bedrogen uit. Wie Jezus' discipel wil zijn, moet het kruis opnemen, en de wereld verlaten. Dit is te veel op den achtergrond geplaatst, maar overigens is het waar, dat dengene, die het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zoekt, toch weer alle dingen in den schoot geworpen worden

ADVERTENTIËN.

Voor de vele bewijzen van deelneming, bij het overlijden onzer geliefde Echtgenoot en Moeder, onzen hartelijken dank.

Ds. VISSINK

en Kinderen.
Westbroek, April 1902.

Niet mogelijk allen persoonlijk te bedanken, betuigen wij, ook namens onze kinderen, voor al de belangstelling op 21 April ondervonden, langs dezen weg onzen welgemeenden dank.

B. WILMS.

G. WILMS.

geb. SCHOEMAKERS.

SCHOONHEEK,
April 1902.

SOLI DEO GLORIA!
Zoo de Heere wil en zij leven zullen onze geliefde Ouders
A. HESSELS
EN
A. HESSELS-MULDER
den 28sten April hunne **25-jarige Echtvereeniging** herdenken.
Hunne dankbare kinderen,
W. HESSELS.
R. HESSELS.
T. HESSELS.
A. HESSELS.
EEMSTER,
gem. DWINGELO.

Heden ontsiep, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de heer
T. WIERSUM,
in den ouderdom van ruim 74 jaar.
M. WIERSUM—MUDA.
F. WIERSUM—WIERSUM.
J. WIERSUM.
LOPPERSUM, 21 April 1902.

Heden behaagde het den Heere, na een kortstondig lijden, van onze zijde weg te nemen onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder
Cornelia Morren,
Wed. van A. ESSER.
Dat zij is ingegaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God, zij ons tot troost.
Namens hare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen,
G. ESSER.
H. ESSER.
C. ESSER,
geb. v. HOEVELAKEN.
SCHERPENZELL,
22 April 1902.

TE KOOP
een nette en nog zeer goede
PREEKSTOEL.
Adres: Kerkeraad der Ger. Kerk te Ulrum.

Borsteruysenwijn en
CRUYDENWIJN DE HAAS
PLUS PER FLACON: 200 GR. 1.00
200 GR. 1.00
200 GR. 1.00
Overall verkrijgbaar.
Hoofdkantoor: „DE VLIJT,” Voor-
schoten.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Opgaven van **nieuwe leerlingen** te zenden aan den ondergeteekende, die gaarne alle gewenschte inlichtingen verstrekt. Binnen enkele dagen verschijnt het **nieuwe programma**, dat op aanvraag **franco** wordt toegezonden.

Johs. KAPTEIJN, W. r.

Kampen, Vloediddij 14.

Belangrijke BOEKVERKOOPING.

Op Maandag en Dinsdag 5 en 6 Mei a.s. zal door den Boekh. **J. H. KOK te KAMPEN** publiek worden geveild eene hoogst belangrijke Theol. Bibliotheek, waaronder tal van **zeer gezochte** Boekwerken, allen in uitmuntende conditie en in fraaie banden gebonden. O.a. Bijbelverklaringen van Henry & Stackhouse, Dächsel, Klinkenberg, Patrik, Polus en Wels, Da Costa; Staringh Bijb. Woordenboek; Maastricht Godgeleerdheid; Calvini, Opera Omnia (ed. Schippers); Meyer Comm. N. Test.; Lange Bijbelwerk; Herzog Encyclopaedie enz. enz.

Voorts eene uitgezochte verzameling **Commentaren** van Curtenius, Greenhill, Durham, Elsnerus, Toe Laer, Vitringa, Hellenbroek, Meiners, Plevier, Tuinman, d'Outre, Antonides, Dinant, Owen, Lampe, v. Alphen, v. d. Hagen, Hoeke, Groenewegen, Rooyards enz. enz. enz.

Voorts de meest gezochte werken van Smijtegelt, Comrie, Beukelman, Vermeer, Francken, van Til, v. Oosterzee, Molenaar, Kuiper, Krummacher, v. Ronkel, Spurgeon, Neander, Erskine, Calvin, Ryle, enz. enz. enz.

De catalogus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Trouwen. Bruiloften. Jaarfeesten.

Wij leveren voor bruiloften veel onzen **zotten Griekschen Muscaat-wijn à f 0,70 de fl.** en daarbij onzen **Landwijn Medoc à f 0,50 de fl.** Men vermengt dan den zotten Griekschen Muscaat met den Medoc.

Neemt men b. v. 22½ fl. = ½ auker Medoc, kost **f 11,00**
6 fl. Griekschen Muscaat, „ **f 4,20**
28½ fl. Wijn **f 15,20**

Al onze wijnen kunnen teruggegeven worden wanneer de flesschen niet ontkurkt zijn geweest. Bij bestelling van 1 auker wordt franco geleverd.

„DE VLIJT”, VOORSCHOTEN.

OPROEPING!

De kerkeraad der Ger. Kerk te **TIEL** verzoekt **houders van aandelen** in de leening, gesloten in 1852, zich **vóór 1 Juli** te willen aanmelden bij den ondergeteekende, ter verkrijging van nieuwe **COUPONBLADEN**.
M. BONTJONH, Boekh.
Tiel, April '02.

TER OVERNAME AANGEBODEN
een in volle werking zijnde
Brood, Bescuit, en
Kleingoedbakkerij.

Brieven **franco**, onder letter **H**, aan den Uitgever van dit Blad.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto f 0,85 de fl.
Kerkeraden of Predikanten kunnen **gratis** op aanvraag een fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.
„DE VLIJT”, VOORSCHOTEN.

W I E

5 stuivers postzegels zendt aan **ZALSMAN te Kampen**, ontvang daarvoor per omgaande post franco
EEN BOEKJE,
waarin tal van goede recepten door een **Vecarts**, voor ziekten van paarden,
koelen en **varkens.**

BIJBELVERKLARING.

Dächsel. — Henry en Stackhouse. — Nuys Klinkenberg. — Patrick, Polus en Wels e.a., tot billijken prijs voorhanden bij:

J. H. DUNK, Rotterdam.
In- en Verkoop van oude Boeken.

Leesgezelschappen.

Bij **ZALSMAN te Kampen** is verschenen:

De gemeenschap der heiligen,

door
J. van ANDEL,
Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.
Prijs f 1,40, geb. f 1,50.

Is verschenen:

TOELICHTING

bij de Adviezen van meerderheid en minderheid in zake de Vereeniging van Theologische Faculteit en Theologische School.

door
P. J. W. KLAARHAMER,
V. D. M. te Utrecht.
60 pag. druks, groot 8°, prijs f 0,40.
LEIDEN. **D. DONNER.**

DE NIEUWE DRUK

van
Het Nieuwe Testament
met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaie halflede-
ren band. f 4,50.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. **ZALSMAN.**

Bij **J. H. KOK te KAMPEN** verscheen:

DRIE PSALMEN

door
J. KOK,
Predikant te Nijmegen.
Prijs f 0,30.

De Noodzakelijkheid der Vrije Christ. School.

door
S. J. VOGELAAR,
Predikant te Apeldoorn.
Prijs f 0,30.

Het Goud en de Arbeid.

door
A. SIZOO,
Secret. van Patrimonium.
Prijs f 0,35.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke leden. **à 1 Cent**

ATTESTATIES

voor doopleden. **à 1 Cent.**

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst. **à 5 Cent.**

LASTBRIEVEN.

voor Atgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen. **à 3 Cent.**

OPROEPINGSBRIEVEN

voor de Classicale vergaderingen **à 3 Cent.**
Verkrijgbaar bij **G. PH. ZALSMAN te Kampen**, die ze alom franco verzendt.

ONMIDDELIJKE WEDER- GEBORTE. XL (Slot).

Niet anders is het bij den Apostel Paulus, die het woord wedergeboorte slechts eenmaal, Tit. 3 : 5, gebruikt, maar van de zaak zelve herhaaldelijk spreekt.

Bij het eerste lezen krijgt men den indruk, dat Paulus deze geestelijke vernieuwing des menschen bindt aan den doop. Titus 3 : 5 kan hierbij buiten beschouwing blijven, want het is hoogst twijfelachtig, dat Paulus bij de woorden : bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes, aan den doop heeft gedacht. Het ligt veel meer voor de hand, om te meenen, dat de Apostel de wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes zelve onder het beeld van een bad heeft aangeduid, om daardoor te kennen te geven, dat de geloovigen door die wedergeboorte en vernieuwing als door een geestelijk bad zijn gereinigd en alzoo zalig gemaakt.

Maar al is in Tit. 3 : 5 dus waarschijnlijk niet van den doop sprake, in vele andere plaatsen verbindt Paulus de wedergeboorte en vernieuwing des menschen ten nauwste met den doop. Zoo zegt hij in Rom. 6 : 3, 4, dat zij, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijnen dood gedoopt en door den doop met Hem in zijnen dood begraven zijn, opdat zij, gelijk Christus uit de dooden opgewekt is, in nieuwigheid des levens wandelen zouden. En deze gedachte wordt in de volgende verzen niet alleen uitgewerkt, maar keert ook elders terug, Gal. 3 : 27, Ef. 4 : 5, Col. 2 : 11, 12. De doop, die in Paulus' tijd altijd bij wijze van onderdompeling plaats had, is eene inlijving in de gemeenschap aan den dood en de opstanding van Christus, en dus inderdaad een bad der wedergeboorte en der vernieuwing des Heiligen Geestes.

En toch kan het de bedoeling van Paulus niet zijn, om de afsterfing van den ouden en de opstanding van den nieuwen mensch, dat is met andere woorden, de wedergeboorte zoo aan den doop te binden, dat ze daardoor eerst tot stand zou zijn gekomen.

Want de Apostel leert immers duidelijk, dat de doop het geloof onderstelt. Overeenkomstig het bevel van Christus werd in de dagen van Paulus niemand gedoopt, tenzij hij vooraf het Evangelie gehoord, door het geloof aangenomen en van dat geloof belijdenis gedaan had, Hand. 16 : 31—33, 19 : 5, 1 Cor. 1 : 17.

Wat geloof nu, dat aan den doop voorafgaat, is bij Paulus het middel der gemeenschap aan Christus en aan al zijne weldaden. Door dat geloof wordt de mensch gerechtvaardigd, Rom. 3 : 26, wordt hij een kind van God, Gal. 3 : 26, ontvangt hij een nieuw leven, Gal. 2 : 20, is hij de zaligheid deelachtig, Rom. 10 : 9, Ef. 2 : 8, heeft hij gemeenschap aan Christus, Gal. 2 : 20, 2 Cor. 13 : 5, Ef. 3 : 17. Zelfs is dat geloof een werkzaam beginsel, bron van vreugde en blijdschap, van liefde en goede werken, Rom. 15 : 13, Gal. 5 : 6. Wie het geloof bezit, is daardoor dus deelgenoot van alle goederen des heils.

Om deze reden kan Paulus de wedergeboorte en het nieuwe leven niet zoo aan den doop hebben verbonden, als ware deze daarvan de oorzaak of het voertuig. Maar als Paulus de Christenen te Rome opwekken wil tot een wandel in nieuwigheid des levens, dan herinnert hij aan hun doop, aan die daad, die het voor hen zelve en voor alle menschen duidelijk aan het licht had gebracht, dat zij met de wereld gebroken hadden en in de gemeenschap met Christus en zijne discipelen waren overgegaan. Die breuke met de wereld en dat ingaan in de gemeenschap met Christus was wel reeds begonnen, toen zij het hun verkondigde Evangelie met een oprecht geloof hadden aangenomen. Maar dat geloof had zijne waarheid en echtheid bewezen, toen het zich voltocde in de acte

van den doop. Het zich laten doopen was de onmiddellijke, zichtbare uitdrukking van hun geloof. En de doop drukte daarop in 's Heeren naam het teeken en zegel. De geloovigen werden door den doop verzekerd van de weldaden des verbonds, die zij door het geloof hadden aangenomen. Geloof en doop hangen daarom in dezen zin ten nauwste samen, en het is om die reden, dat Paulus dezelfde weldaden nu eens aan het geloof en dan weer aan den doop kan toeschrijven. In Gal. 3 : 26 en 27 staat het beide naast elkaar : de geloovigen zijn kinderen Gods alleen door het geloof in Christus Jezus en toch hebben zij, door gedoopt te worden in Christus, Christus aangedaan.

Uit dit alles blijkt, dat de afsterfing van den ouden en de opstanding van den nieuwen mensch, dat is met andere woorden, de wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes, evenals de rechtvaardigmaking, door Paulus beschreven wordt als eene vrucht des geloofs. Maar dat geloof zelf, ofschoon uit het gehoor, is een werk des Heiligen Geestes, die het onder de verkondiging des Evangelies door de krachtadige roeping in het harte werkt. De verkondiging des Evangelies heeft plaats in den Heiligen Geest, in betooning van geest en kracht, 1 Cor. 2 : 4, 4 : 20, 1 Thess. 1 : 5. De roeping, die tot de uitverkorenen komt, is eene krachtadige, welke het geloof tot gevolg heeft, Rom. 8 : 28, 30. Dat geloof is eene gave Gods, Ef. 2 : 8. Niemand kan zeggen: Jezus den Heere te zijn dan door den Heiligen Geest, 1 Cor. 12 : 3. Bij Paulus is dus het zaligmakend geloof, als het middel der rechtvaardigmaking en als het beginsel des nieuwen levens, eene vrucht van de werking des Heiligen Geestes. En de Heilige Geest werkt dat geloof onder de verkondiging des Woords, door de uit- en inwendige roeping saam. Als Paulus plant en Apollos nat maakt, dan geeft God den wasdom.

Ofschoon er verschil is in de wijze van uitdrukking, komt met deze leer van Paulus zakelijk die van Johannes overeen. Terwijl eerstgenoemde den oorsprong des geloofs toeschrijft aan de krachtadige roeping Gods, aan de werking des Heiligen Geestes, geeft laatstgenoemde op de vraag: wie zijn het, die tot Christus komen en in Hem gelooven, ten antwoord: degenen alleen, die uit God zijn geboren. Gelijk Paulus zegt, dat de natuurlijke mensch de dingen des Geestes Gods niet verstaat, zoo lezen wij bij Johannes, dat de duisternis het licht niet begrijpt, dat de menschen de duisternis liever hebben dan het licht, dat niemand zonder wedergeboorte het koninkrijk Gods kan zien enz. Tot Christus komen dus met een oprecht geloof alleen diegenen, die door den Vader aan den Zoon gegeven zijn, 6 : 37, 39, 17 : 2 v., 18 : 9, die krachtens die gave in het voornemen Gods reeds gezegd kunnen worden, kinderen Gods te zijn, 11 : 52, en tot Jezus' schapen te behooren, 10 : 16, die daarom in den tijd uit God, uit Zijn Geest worden geboren, 1 : 13, 3 : 3, 5 v., 8 : 47, 1 Joh. 2 : 29, 3 : 9, 4 : 7, 5 : 1, 4, 18, uit de waarheid zijn, 18 : 37, de waarheid doen, 3 : 21, Gods wil begeeren te volbrengen, 7 : 17, door den Vader getrokken worden en het van den Vader gehoord en geleerd hebben, 6 : 44, 45, 8 : 47, 10 : 27.

Ongetwijfeld hebben wij bij deze menschen, die met een oprecht geloof tot Jezus kwamen, omdat zij uit God waren geboren, in de eerste plaats te denken aan die Israëlieten, die in de waarheid der Oudtestamentische openbaring waren opgevoed, die deze waarheid liefhadden en dienovereenkomstig wandelden, en die daarom langzamerhand allen in Jezus den Christus erkenden en Hem aannamen met een ongeveinsd geloof 1 : 11, 12. Voorbeelden hebben wij daarvan in Andreas, Johannes, Simon, Philip, us, Nathanaël 1 : 35 v., Nicodemus, 3 : 1 v., Jozef van Arimathea, 19 : 38 en

anderen. Zulke Israëlieten zonder bedrog konden, ofschoon zij oprechte geloovigen waren, toch wel korter of langer tijd er aan twijfelen, of Jezus werkelijk die Messias was, die aan de vaderen was beloofd. Maar als zij waarlijk uit God geboren waren, de waarheid kenden en liefhadden, dan kwamen zij ook allen vroeger of later tot Jezus en beleden Hem als den Christus. Omdat zij door den Vader aan den Zoon gegeven waren en dus tot Zijne schapen behoorden, daarom kenden zij Zijne stem, als deze tot hen kwam, 10 : 26, 27.

Dit komen tot Christus, dit gelooven in Zijnen naam, was dan omgekeerd weer een bewijs, dat zij uit God geboren waren. Een iegelijk, die geloof, is uit God geboren, 1 Joh. 5 : 1, en bewijst in dat geloof, dat hij uit God is geboren. Het geloof is gevolg en vrucht, maar daarom ook teeken en zegel van de geboorte uit God. De geboorte uit God komt eerst, zoowel voor onszelf als voor anderen, in dat geloof aan het licht. Even sterk als de andere Apostelen bindt daarom Johannes de zaligheid en het leven aan het geloof. Die in den Zoon geloof, heeft het eeuwige leven, 3 : 16, 36, 5 : 24, 6 : 47, 11 : 25, enz., maar wie niet geloof, blijft onder Gods toorn, is alreede geoordeeld en zal het leven niet zien, 3 : 16, 18, 36 enz.

Wedergeboorte en geloof staan dus overal: waar de Schrift er over handelt, met elkander in het nauwste verband. Zeer schoon en waar zegt Calvijn in zijne verklaring van Joh. 1 : 13: de Evangelist schijnt de orde om te keeren, als hij de wedergeboorte laat voorafgaan aan het geloof, daar ze toch veeleer eene vrucht is van het geloof en er op volgt. Maar daarop dient geantwoord, dat het een met het ander zeer goed overeenstemt, want door het geloof ontvangen wij een onvergankelijk zaad, waardoor wij tot een nieuw, Goddelijk leven worden wedergeboren. En toch is dat geloof zelf ook reeds een werk des Heiligen Geestes, die niet anders dan in Gods kinderen woont.

Wat God alzoo heeft samengevoegd zullen wij niet scheiden. De wedergeboorte in den ethischen zin van Paulus' spraakgebruik mag niet worden losgemaakt van de wedergeboorte in de metaphysische beteekenis, waarin Johannes meermalen van haar spreekt.

Waar de wedergeboorte in enger zin aanwezig is, daar komt ze, afgedacht van de kindereen, die nog niet tot jaren van onderscheid zijn gekomen, ook in de wedergeboorte in ruimer zin, in oprecht geloof, in waarachtige bekeering, in een leven overeenkomstig Gods getuigenis aan het licht. En waar geloof en bekeering aanwezig zijn, daar mogen wij op grond van Gods Woord bij onszelf en bij anderen tot een voorafgaand werk des Heiligen Geestes besluiten.

Al deze weldaden deelt God uit in den weg des verbonds, onder de bediening der genademiddelen, welke Hij verordend heeft. Wel bevatten de genademiddelen die weldaden niet in zich en kunnen ze daarom ook niet mededeelen of bewerken. Maar God heeft toch in Zijne groote goedheid zich verbonden, om al de weldaden des genadeverbonds uit te deelen daar, waar dat verbond naar Zijne inzetting wordt bediend.

Dat geeft moed en hope, om met de verkondiging van Gods Woord en de bediening Zijner sacramenten getrouwelijk voort te gaan. Gods Woord keert niet ledig weder, maar doet al wat Hem behaagt. Het moge dezen eene reuk des doods ten doode zijn, voor anderen is het eene reuke des levens ten leven. In den weg des verbonds voert God het raadsbesluit Zijner eeuwige verkiezing uit. Maar dat legt ook den plicht op, om het Evangelie te prediken aan alle creaturen, niet aan uitverkorenen en wedergeborenen alleen, die ons immers onbekend zijn, maar aan alle menschen zonder uitzondering. Er is onderscheid tusschen de bediening des Woords in de vergadering van geloovigen, en de prediking des Evangelies in de Heidenwereld, en dat onderscheid mag niet worden uitge-

wischt. Maar voor allen, die het Evangelie hebben gehoord, geldt de regel: die in den Zoon geloof, heeft het eeuwige leven, maar die den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, de toorn Gods blijft op hem.

BAVINCK.

DANKBAAR EN VOLDAAN.

Het korte episteltje, dat de vorige week van Dr. Kuyper, den tegenwoordigen Minister van Binnenlandse Zaken in de *Bazuin* werd opgenomen, heeft zeker aan de meeste lezers van dit weekblad, evenals aan ons, een gevoel van dankbare bevrediging geschonken.

In de eerste plaats komt, dunkt ons, aan Dr. Kuyper een woord van hartelijken dank toe voor de welwillendheid, om in den vorm van een particulier schrijven aan Prof. Rutgers zijn gevoelen aangaande eene voor onze Kerken belangrijke quaestie ter algemeene kennis te brengen. In de Kamer had de Minister wel in het begin van zijn optreden volkomen terecht gezegd, dat hij haar geen blik in de keuken zou gunnen; maar hij heeft toch door dit schrijven aan zijne vrienden een kijkje in zijne werkplaats verleend, waarvoor zij hem hoogst erkentelijk zullen zijn.

Maar de welwillendheid van het antwoord wordt nog overtroffen door de zakelijkheid en de ondubbelzinnigheid van den inhoud.

Dr. Kuyper verklaart daarin toch, dat „komt het tot regeling van de verhouding tusschen de Overheid en de bijzondere Hoogescholen, de Godgeleerde Faculteiten geheel buiten spel moeten blijven, zoodat ze niets van het Rijk ontvangen, maar dan ook in geen enkel opzicht, noch wat benoemingen, noch wat onderwijsprogramma of examina betreft, ook maar op eenigerlei wijze aan eenige controle van Rijkswege onderworpen zouden worden. Hier past de controle niet aan den Staat, maar uitsluitend aan de Kerken, en aan haar alleen.”

Deze woorden laten aan beslistheid niets te wenschen over, en zijn voor geen tweederlei uitlegging vatbaar.

Als de quaestie van subsidie en effectus civilis aan de orde komt, wordt door den Minister voor de Theologische Faculteiten der bijzondere Hoogescholen eene uitzondering gemaakt. Zij nemen naar zijne meening eene eigene zelfstandige plaats in.

Voor de andere Faculteiten kan de vraag dan nog wel van belang zijn, of zij de voorrechten, welke de Regeering haar biedt, aanvaarden kunnen op de conditiën, die daaraan natuurlijk verbonden zullen zijn. Maar deze vraag, hoe gewichtig ook, gaat de Kerken niet aan. Zij behoort in den kring der Vereeniging voor Hooger Onderwijs thuis.

Er is nog iets in het antwoord van Dr. Kuyper, dat ten hoogste verblijdt. In de Gereformeerde Kerken zijn lang niet allen over het al of niet wenschelijke van staatsubsidie eenstemmig. Velen zouden er hoegenaamd geen bezwaar in zien, om voor de School tot opleiding voor den dienst des Woords en zelfs voor de Kerken geldelijken steun van de Overheid te ontvangen. Ze waren dan ook van meening, dat de *Bazuin* hier te pessimistisch over dacht. Daarom is het van belang, op te merken, dat Dr. Kuyper dezelfde vreeze schijnt te koesteren en van oordeel is, dat, bij eene regeling van de verhouding tusschen de Overheid en de bijzondere Hoogescholen, de Godgeleerde Faculteiten geheel buiten spel moeten blijven.

Dat is eene aanmerkelijke wijsheid, zoowel op zichzelf, als in verband met de zaak der Vereeniging van Theol. School en Theol. Faculteit.

Door het schrijven van Dr. Kuyper is deze quaestie zeer vereenvoudigd.

Het gaat thans, dunkt ons, niet meer aan, om het Advies der 25 broederen te verwerpen om redenen, daarbuiten gelegen.

De Kerken staan nu voor het Advies, gelijk het daar ligt, en hebben te beslissen, of zij aan dit Advies, dan wel aan het voorstel van Ds. Klaarhamer of aan dat van Prof. Noordzij c.s. de voorkeur zullen geven.

BAVINCK.

HET GEESTELIJK LEVEN.

INDACHTIG MAKENDE GENADE.

De Profeten ontvingen het Woord door ingeving des Geestes. Ons echter geeft de Geest het Woord niet in. Hij bepaalt er zich toe het ons indachtig te maken. Zulks onderstelt dat het Woord ons door onderricht of onderzoek bekend is.

Dit doet de waarde van onderricht en onderzoek duidelijk uitkomen. Bepaalt toch de Geest er zich toe om ons het Woord indachtig te maken, dan ligt het op onzen weg om ons tot het Woord te begeven. De indachtig makende werking des Heiligen Geestes maakt immers onderricht en onderzoek niet overbodig, maar veeleer noodig; men wordt slechts indachtig wat men geweten heeft. In plaats van dus alles

onmiddellijk van den Geest te verwachten, moeten wij Hem, om zoo te spreken, in de hand werken, door het Woord ernstig te onderzoeken, tot ons hart een schatkamer des Woords geworden is. Zonneschijn en regen doen slechts den bezaaiden akker vruchten dragen; ook in het geestelijke is het alzoo. Om te ontvangen moet men bezitten; gegeven wordt slechts aan wie heeft.

Zelfs moeten wij met den Geest medewerken, ons zelve telkens indachtig makende wat God in Zijn Woord tot ons zegt, gelijk de heilige dichter, die de Wet des Heeren overdacht nacht en dag. Hier komt geene traagheid te pas, die het op den Geest aankomen laat. Zoo wij de woorden Gods trouwens liefhebben, zullen wij ze gedurig ons zelve indachtig maken. De zoete woorden, tot ons gesproken door onze liefhebbers, de schoone beloften, ons door betrouwbare personen gedaan; de laatste bevelen, ons door stervende verwanten gegeven, wij vergeten ze nooit. Wij schamen ons zelfs als wij er aan herinnerd moeten worden. Zullen wij dan de Woorden Gods vergeten?

Onze onvolkomenheid, nader gezegd, onze traagheid en ons onverstand, onze vleeschelijkheid en ongeloofigheid, aan onzen kinderlijken, onvolkomenen staat eigen, maken noodig, dat de Geest ons in dit werk tegemoet, ja voorkomt, door ons het Woord indachtig te maken.

Als wij belijden dat de Geest ons het Woord indachtig maakt, zegt dit meer dan dat Hij er ons aan herinnert. Zijne werking beperkt zich niet tot het geheugen. Voorzeker wekt hij de herinnering op, maar tevens opent Hij ons verstand om het voor onze aandacht gesteld woord te verstaan, en doet Hij er ons in onze harten de kracht van gevoelen.

Waarom echter kan de mensch bemerken dat het de Heilige Geest is, die ons het woord indachtig maakt?

Gemeenlijk stelt men het merkteken in de kracht, waarmede het woord op ons gemoed wordt gedrukt. Dan moet het van den Geest komen! Dit is echter verkeerd geoordeeld. Wij moeten het veeleer omkeeren, en zeggen, dat het merkteken hierin bestaat, dat de kracht van het woord door ons wordt gevoeld. Niet altijd trouwens valt het woord met kracht op ons hart. Het kan ook gaandeweg, evenals de zon bij haren opgang, voor onze aandacht oprijzen. Het houdt ons vast; wij worden er mede werkzaam en gaan er over nadenken; terwijl wij het overdenken, worden wij er ingeleid, om zijne waarachtigheid, heiligheid, rijkdom en schoonheid te zien, en zijne gepastheid op de omstandigheden en toestanden, waarin wij ons bevinden. Daarin juist ligt het zegenrijke van de indachtig makende werking des Geestes. Hij brengt het woord niet slechts voor onze aandacht, maar legt het ons uit, en troost of vermaant er ons door.

Daarom is het woord, dat van den Geest onder onze aandacht gebracht wordt, steeds op zijn tijd en op zijn pas. De Geest brengt ons geene woorden van vertroosting, als wij eene bestraffing of opwekking noodig hebben. Integendeel houdt Hij ons in dit geval tot ontdekking en bekeering leidende woorden voor, ontroerende woorden. Bindt Hij ons beloften op het hart, dan wijst Hij ons tevens aan, dat wij de hoedanigheden bezitten van hen, wie deze beloften gelden, licht gevende over Zijn eigen werk in ons. Als wij bezig zijn om in eigene kracht te werken, of om eene eigene gerechtigheid op te richten, dan zal Hij geene woorden voor onze aandacht brengen, die ons tot werkzaamheid aandrijven, tenzij dan zulke, die er op berekend zijn, om ons vanwege de grootte van den eisch, dien zij bevatten, ons ons onvermogen tot besef brengen om ze in eigen kracht te volbrengen, of ze zoo te volbrengen, dat onze gehoorzaamheid ons tot gerechtigheid kan dienen. Zijn wij daarentegen traag in het goede, dan zal de Geest geene woorden voor onze aandacht brengen, die ons van onze onmacht spreken, en ons in onze traagheid stijven, maar zulke, die ons wakker maken uit onzen slaap. Men onderzoekte dan wel of het woord, dat ons voorkomt, een woord op zijn pas is.

Ook moeten wij voorzichtig zijn om van het indachtig makend werk des Geestes geen verkeerd, ons schadelijk gebruik te maken.

De gevaren hiertoe zijn velerlei. Er bestaat gevaar, dat wij, als ons woorden uit de Schrift voor de aandacht gesteld worden, het geschrevene of gepredikte woord gaan minachten, en dit gaan beschouwen als de doode letter, die slechts levend wordt, als de Geest het tot ons brengt.

Er bestaat gevaar, dat wij het Woord slechts dan als tot ons gericht aanmerken, als het door den Geest met kracht op ons hart wordt gedrukt, zoodat wij het Woord lezen of aanhooren, als gold het ons niet.

Indoelheid loopen wij gevaar om uit het ons indachtig gemaakte Woord

iets verkeerd af te leiden. Dit geschiedt als men uit deze werking des Geestes afleidt dat men kind van God is. Waarlijk, op andere gronden dan deze moeten wij de zekerheid van ons kindschap vestigen. Niet alle van den Geest uitgaande verlichting gaat met de zaligheid gepaard, ook dan nog niet, als zij ons gemoed eenigszins in beweging brengt. Lezen wij niet van menschen die verlicht zijn geweest, en het goede Woord Gods hebben gesmaakt, en nochtans afvallig geworden en aan het verderf overgegeven zijn?

Ook bestaat er gevaar dat wij ons tevreden stellen met het Woord te ontvangen. Waarom maakt de Geest het ons indachtig? Immers opdat wij niet het Woord werkzaam worden, en onze winste doen zouden. Als Hij, om een voorbeeld te nemen, den tekst voor onze aandacht brengt: het bloed van Jezus reinigt ons van onze zonden — dan doet Hij zulks opdat wij tot dat bloed onze toevlucht zouden nemen. Hij wijst op eene geopende deur ter ontkoming; niet het op die deur gewezen worden echter, en evenmin de blijdschap, die het zien er van in ons verwekt, maar het uitgaan door de deur verlost den gevangene uit zijn kerker. Men vrage zich dus af: wat heeft het Woord, dat de Geest voor mijne aandacht bracht, en als op het harte bond, in mij uitgewerkt? Ik heb het Woord, goed, maar heb ik ook de zaak?

Voor al het gevaarlijk, om woorden der Schrift, die indertijd tot bijzondere personen gesproken zijn, als tot ons gericht aan te merken, ingeval zij ons plotseling in de ziel vallen, en ons gemoed in beweging brengen. Uit de Schrift zien wij dat God somtijds rechtstreeksche bevelen of profetische openbaringen aan menschen gaf, 't zij om hun eenig bijzonder werk te laten doen, 't zij om hen van het welslagen van dit werk te verzekeren. In die gevallen echter sprak Hij met hoorbare stem tot hen, of door een engel, of door een profeet, en zoo Hij al door Zijn Geest in hun binnenste tot hen sprak, nam Hij hiertoe niet een woord uit de Schrift, maar sprak een eigen, nieuw woord. Dat zulke profetische openbaringen thans niet meer gegeven worden, laat zich uit de Schrift niet bewijzen; men late dus de mogelijkheid ervan open. Toch zij men uiterst voorzichtig. Uit de Schrift blijkt dat zij, waar zij gegeven werden, steeds in engeren of wijderen samenhang stonden met de algemeene belangen van het Rijk Gods, zelfs dan als zij liepen over het vinden van ezelinnen. Wat moeten wij dan, denken van de openbaringen die velen zeggen ontvangen te hebben omtrent aardsche zaken, henzelven aangaande? Dat zij geen steun vinden in Schriftuurlijke voorbeelden. Voorts bedenke men dat zij, blijkens de Schrift tot de uitzonderingen behorende, en geenszins zoo veelvuldig voorkomende, als velen, die ze telkens meenen te ontvangen, ons willen doen gelooven. Ook vielen zij niet aan elk te beurt; bepaaldelijk werden zij er mede begiftigd, die ze noodig hadden, omdat zij geroepen werden om bijzondere diensten aan het rijk Gods te bewijzen of een bijzonder zwaar kruis te dragen, om hen tot hun arbeiden en lijden te bekwamen. Men kan het alzo voor zeker houden dat de meesten, die meenen dat God door den Geest tot hen gesproken heeft, zich vergissen.

Behoudens al deze beperkingen mag gezegd, dat er waarlijk eene indachtig-makende werking des Geestes is, wier waarde niet te hoog kan worden geschat. Gemis aan ondervinding van deze werking teekent verwijdering des harten van God. Men sta dan naar de zalige ondervinding van leerling te zijn van den Leeraar der gerechtigheid, die ons bij de hand vat, en op het heilig gebied der geopenbaarde waarheid onze leidman is. Hij opent de oogen, Hij leidt den wil, Hij verlevendigt de ziel, Hij sterkt het hart, Hij maakt den voet vast. Hij vergoedt ons de lichamelijke aanwezigheid van Christus; want wat deze voor Zijne discipelen was, de leeraar en de leidman, dat is de Geest voor ons. Ja, meer dan dat: Hij verklaart ons Christus ten volke; zoodat wij diens woorden en werken verstaan, en bindt ons aan Hem, om Hem lief te hebben zonder Hem te zien, eens geestes met Hem te worden, en op Hem te hopen tot onzen jongsten snik.

VAN ANDEL.

DE NOODKAS VAN „EFFATHA.”

Tot onze blijdschap heeft ons verzoek, enkele weken geleden geplaatst, een goeie oorsprong gevonden. Zoals uit onderstaande verantwoording te zien is, hebben wij uit verschillende plaatsen giften ontvangen, sommige van een groot bedrag. Deze inkomsten, gevoegd bij de opbrengst der busjes, stellen ons in staat den vervallen termijn te voldoen. Deze uitkomst stemt ons tot dank aan allen, die ons steunden; maar bovenal om den Heere te erkennen, die de harten daartoe neigde.

Tevens kunnen we melden, dat er weer eenige busjes zijn aangevraagd en aan de adressen verzonden. Voor een goeden gang

van zaken verdient het, dunkt ons, aanbeveling, die busjes op geregelde tijden b.v. om de drie maanden te openen en de opbrengst over te maken aan onzen Penningmeester. Er zijn nog busjes beschikbaar.

Na de laatste verantwoording zijn ingekomen:

Door Ds. D. te Joure f 20; van Mej. H. K. te 's-Bosch f 1; van G. S. te Ommen f 5; van C. de N. te Noordwijk f 1; van H. H. te Tilburg f 2,50; van J. B. te Leiden f 1; van J. v. B. te Schoonduijk f 5; van N. N. te Gouda f 5; van H. W. J. v. B. te Nijmegen f 5; van T. te W. te Miste bij Winterswijk f 1; van J. v. B. te Meppel f 2,50; van Ds. T. P. te Amsterdam f 25; van de Afdeeling Den Haag f 12,50; van eenige vrienden te St. Pancras f 3; van de Jonged.-ver. te Snek f 2,16⁵; van N. N. te Colijnsplaat f 1; uit het busje van J. O. te idem f 1,56; van A. M. te Hillegom f 2,50; door A. W. te Utrecht, verz. op de bruiloft van C. v. d. D. f 4,57⁵; uit 5 busjes te Dordrecht van N. v. M. f 7,10; van J. L. f 2,77; van N. v. M. f 5,50; van A. v. d. S. f 4,63; van Joha. V. f 7,70.

De Commissie voor de „Noodkas.”

P.S. Het adres van den Penningmeester is L. G. VAN DORP te Leiden, Haarlemmerstraat 7.

Scheurkaleaders in de Kazerne.

Door J. v. d. Bos, Rotterdam: gevonden in de collecte van Kerk B . . . f 1,50
Van de Chr. Jongel.-V. te Stiens - 1,00
Door Jille de Boer Jzn., Drachtster-Compagnie: van de Geref. Jongelings-V. f 1,00
Van de Jonged.-V. „Ruth,” te Uithuizermeeden . . . f 3,00
Door D. v. Dijk, Blija, van de Geref. Jonged.-V. . . f 1,00
Door D. Drenth, Uithuizermeeden, van de Jongel.-V. „Biddt en werkt” . . f 3,00
Van N. N. te Aumersfoort . . - 10,00
Met den innigen wensch, dat allen die eene circulaire hebben ontvangen, nevens vele anderen, ons eene bijdrage in het belang der Militairen mogen zenden, zegt voor bovenstaande hartelijk dank

E. KROFVELD.

Rijnsijk, 12, 26 April 1902.

Op Hemelvaartsdag (8 Mei a.s.) houdt de Ned. Bond van Jongelings Vereenigingen op Geref. Grondslag zijn grooten jaarlijkschen Bondsdag in het Concertgebouw te Amsterdam.

De ochtendvergadering begint te 10 ure met een openingsrede door den Bondsvoorzitter Ds. J. E. Vonckenberg van Barendrecht. Daarna komen verschillende onderwerpen van huishoudelijke aard aan de orde als: vergroting van het Bondsorgaan, herziening der contributie-regeling, Art. 32, uitgaven van boekwerken, jaarboekje, moderne literatuur, rapporten, benoemingen, verslagen, plaatsbepaling voor den volgende Bondsdag enz. enz.

De middagvergadering vangt ten 2 ure aan. Na de gebruikelijke opening zal Prof. H. Bavinck van Kampen een referaat houden over „Saamwerk””, de heer Jb. van Oversteeg over: „J. V., „Luisgezin, Kerk” en Prof. Dr. J. Wolter van Amsterdam zal een opwekkende rede uitspreken.

Des avonds treedt eindelijk nog voor den Bond op Ds. K. Fernhout van Utrecht.

Onder de leden der Commissie, die de gastvrijheid der Amsterdammers voor de Bondsleden inroep, komen de namen voor van professoren der Stedelijke en der Vrije Universiteit, leden van Eerste en Tweede Kamer en andere autoriteiten.

De middag- en avondvergadering zijn publiek.

Tot de ochtend-vergadering hebben alle leden van aangesloten Vereenigingen toegang. Andere personen moeten vooraf schriftelijk introductie aanvragen.

Deze maatregel is noodzakelijk geworden door het van jaar tot jaar aangroeiend getal der bezoekers van den Bondsdag.

IN ZAKE DE OPLEIDING TOT DEN DIENST DES WOORDS.

Nu voor den dag, en alle man op z'n post!

Aan N. N.

Waarde Broeder,

Gij zijt niet de eenige die mij wijst op de nog onvervulde belofte in het slotwoord van de „Noodige Aanvulling . . .” dat ik over de vraag: Wat kunnen en moeten nu de Kerken met dit Advies doen? in een volgend N^o. (van De Bazuin) gaarne iets wil zeggen. In het algemeen is daarover reeds zoo veel geschreven, dat ik mij wel zou kunnen ontslagen achten. Doch nu gij en andere broeders raad vraagt in bepaalde gevallen, wil ik u gaarne antwoorden.

1. Is de Kerkeraad geroepen, het Advies te bespreken en ter Classis. Vergadering een oordeel uit te brengen? In 't afgetrokken beschouwd, heeft de Kerkeraad het volste recht om het Advies niet in behandeling te nemen. Nu het echter wel op elke Classis ter sprake zal komen, is het geraden dat ook uw Kerkeraad het bespreke. Zonder dat kan er geen sprake zijn van „doorzending naar de Classis.” De Classis heeft het recht, te vernemen, wat met die „doorzending” bedoeld wordt, en zal in doorzending zonder meer allicht eene aanbeveling zien. Wil men dat niet, dan deele men mede, hoe de Kerkeraad er over denkt, hetzij hij eenparig is, of anders, wat de meerderheid en wat de minderheid oordeelt.

De bewering, dat het Advies alleen voor de Generale Synode bestemd is, behoeft geen wederlegging; wel is tegenstand tegen zulke praktijk hoog noodig. Zóó doende zou de Gen. Synode komen te staan los

van en boven de Kerken, in plaats van uit de Kerken op te komen.

2. De algemeene Kerkeraad, of alleen de bijzondere, d.i. de Ouderlingen? 't is mij vreemd dat één bijzondere Kerkeraad kan meenen, de Diakenen buiten de bespreking en beoordeeling van zulk een algemeen Kerkbelang te moeten of te mogen houden.

Doet men dat ook als het de beroeping van predikanten geldt? En waarom dan wel inzake de opleiding? Diakenen hebben in zulk geval m. i. recht en roeping van protest, en van toezending van hun oordeel aan de meerdere Vergaderingen.

3. Wat moeten de minderheden doen? Dat is zeer eenvoudig. Zij verzoeken opening van hun oordeel in den instructiebrief naar de Classis. Mocht dat, onverhoopt en ongedacht, (ofschoon 't een enkele maal wel gebeurt), geweigerd worden, dan zende de minderheid zelve haar oordeel aan de Classis, die er prijs op stellen zal ook dat te vernemen.

4. Maar, als de Kerkeraad als zoodanig nu eens anders denkt dan de predikant en dan de Ouderling, die aan de beurt is om ter Classis te gaan, wat dan? Ja, dat is een lastig geval. Dan zijn in elk geval die afgevaardigden verplicht, het oordeel van den Kerkeraad niet alleen mede te deelen, maar ook te bepleiten op en met de gronden en redenen, daarvoor aangevoerd; daarna kunnen zij dan hun eigen opinie zeggen. Stemmen mag en moet ieder afgevaardigde naar eigen overtuiging. Zoo min in deze als in andere zaken kunnen Kerkelijke Vergaderingen een gebiedende, stembindende, opdracht geven (Daarom is het zoo noodig, als men tot verkiezing van afgevaardigden, deputaten e. a. wordt geroepen, zulke mannen te kiezen, die in de voornaamste zaken van één gevoelen zijn met de Vergadering). In het besproken geval zou ik raden, dat de Kerkeraad ook zelf zijn gevoelen aan de Classis deed weten. Misschien zou het, om het gansch moeilijke van dit geval, van wege het innerlijk strijdige van de opdracht des Kerkeraads en de oertuiging der afgevaardigde broeders, gewenscht zijn, door een paar broeders die den Kerkeraad in zijn geheel kunnen vertegenwoordigen, gehoor te vragen voor het gevoelen des Kerkeraads. Dat ware ook voor de officiële afgevaardigden een verlichting.

(De vraag, of het vooral uit zulk een geval niet blijkt, dat er iets kapt aan onze Kerkenordering, die van het beginsel uitgaat, dat de Kerken geregeerd worden door ouderlingen, en geen weg wijst hoe de Kerkeraad heeft te handelen, als de predikant-ouderling, die altijd als afgevaardigde ter Classis gaat, lijfrecht tegenover de meerderheid des Kerkeraads staat in zijn oordeel, laat ik, nu althans, zijde. Misschien zijn er wel beoefenaars van het Geref. Kerkrecht, die daarover eens willen nadenken en hun gedachten zeggen.)

5. Indien de leden der Gemeente over het geheel, of een deel van hen, anders denken dan de Kerkeraad — wat dan? Zou het ook goed zijn, dat de Kerkeraad de leden der Gemeente inlichte en in de gelegenheid stelde hun gevoelen te zeggen?

a. Om met het laatste te beginnen. Indien de Kerkeraad niet instemt met het Advies, is m. i. samenspreking met de leden niet noodzakelijk, al zou er reden kunnen zijn om 't nochtans te doen. Maar als de Kerkeraad mocht oordeelen, dat het overweging verdiende, den weg van dit Advies te gaan betreden, dan is samenspreking met de Gemeente m. i. plicht. Omdat dit Advies verandering beoogt; omdat het redeneert en contracteert alsof 't zeker is, dat de Gemeente nu eindelijk „rijp” zijn geworden, door de jarenlange rijpmakingspogingen, voor loslating van de Theol. School; omdat nog kort geleden de leden der Gemeente bij vernieuwing zijn opgewekt om door bijdragen enz. mede te werken tot de bevestiging en versterking der Th. School, tengevolge van het daartoe strekkend eenparig besluit der laatstgeh. Gener. Synode. De Kerkeraden, die hun roeping verstaan, zullen, vooral waar het zulke ingrijpende zaken en vragen geldt, duidelijk tonen, dat zij zoomin heerschappijvoerters als dienstknechten der gemeente zijn en willen zijn; maar dienaren, verzorgers, leiders, voorgangers, leeraars en herders, die de leden niet alleen „mondig” achten als 't op geldgeven aankomt, maar ook om een oordeel te hebben in de geestelijke belangen, naar „het ambt aler geloovigen”.

b. Als de Kerkeraad echter dat niet doet, of ook, afgezien daarvan, anders denkt en handelt dan vele of weinige leden der Gemeente? In dat geval zou ik dien leden der Gemeente raden, dat zij den Kerkeraad hun gevoelen bekend maakten, met verzoek, ook dat ter Classis mede te deelen. Na bekendmaking aan den Kerkeraad, kunnen zij 't ook zelve aan de Classis (en ook aan de Prov. Synode en de Gen. Synode) mededeelen.

Boven dezen brief heb ik geschreven: Nu voor den dag, en alle man op z'n post!

Gij hebt den zin en de strekking wel begrepen?

Er zijn altijd broeders, die liefst in de schaduw, „achter de vaten,” schuilen. Ook zijn er, die in besloten kring met alle macht werken, maar liefst niet in het publiek kleur bekennen. Dat mag niet. Dat is niet mannelijk, niet voorbeeldig, niet trouw. In zaken als deze, waarvan zooveel afhangt voor de Gemeente van dit en volgende geslachten, moeten alle voorgangers, en zooveel mogelijk ook alle leden der Gemeente, zich een eigen oordeel vormen, en alle man op z'n post staan. Niemand, allermindst van de dienaren des Woords en de opzieners, is er van af met zich „in vertrouwen” over te geven aan Kuyper of Bavinck, aan Rutgers of Noordzij, aan Bos of Littooy, of Neijens, of aan de 25 ondertekenaars van het Advies te zamen; en evenmin met blinde overgave aan de gezamenlijke 23 ondertekenaars van het, dezer dagen bij Zalsman alhier verschenen, en voor 15 ct. te verkrijgen, Contra-advies der Contra-conferentie van

bezwaaarde broederen. Een iegelijk zal voor zichzelf Gode rekenschap geven!

Dit klemte temeer, nu het dagbelder blijkt, dat het meergenoemde Advies voor onze Kerken een, reeds lang noodige, beslissing gansch onontwikkeld heeft gemaakt. Doorgaan — zeggen De Herald en andere bladen. Dat doorgaan met de aandringen van het Advies, en met pogingen om het door de Gen. Synode aangenomen te krijgen, wenschelijk is en raadzam, zou ik niet gaarne beweren. Maar dat doorgaan met de bespreking en beoordeeling van het Advies, hoe men er ook over denke, noodzakelijk is geworden — dat staat m. i. vast voor ieder die weet wat er omgaat in de Kerken. Ook staat het vast, dat afwijzing van het Advies niet den toestand vóór de Conferentie kan herstellen, en dus niet meer voldoende zal zijn. 't Is nu gebleken, meer dan vroeger nog, welk een gevaar de Th. School dreigt, zoowel door de meegaandheid van den een als door de drijfkracht van den ander. En als ik u nu eens (geheel op mijn eigen verantwoordelijkheid) mag zeggen, welken indruk de Contra-conferentie te Utrecht, 9 April j.l., op mij gemaakt heeft, dan zult gij mij nog beter kunnen verstaan. Die indruk is deze: dat het, nu 10-jarig, tijdperk van onze kerken en onrust, en met name (doch dit niet alleen) van rukken en trekken aan de „Eigen Inrichting” voorgoed is afgesloten; of beter gezegd, het tijdperk van rustig aanzien van al dat koershoudend en van het wankelend streven en werken tot „rijp” making des volks voor de terzetting van „het beding,” d. i. voor de overgave van de „eigen opleiding” der Kerken aan een Vereeniging.

Hoe dan ook, de Gemeenten snakken naar rust, naar welgegronde zekerheid. Alles, zoowel studiewerk als praktische arbeid, lijdt onder die „opleidings-kwestie,” die . . . geen „kwestie” moest zijn, en 't niet zou zijn, indien men niet dadelijk na de Vereeniging was gaan tornen en, trots alle Synodale verzekeringen, zonder ophouden was blijven tornen aan het „beding,” en de Theol. School omringen met eene belangstelling, die haar ontwikkeling hinderde en haar leven bedreigde. Velen zeggen, en dat één woord is kenschetsend en veelzeggend: Als 't er op aan komt, wat heeft dan toch een Vereeniging vandoen met de zaken der Kerken; welk recht heeft een lid der Vereeniging, of der Kerken, om de Kerken door een contract met een Vereeniging te willen binden? Wat spreekt men van „ieder zooveel en zooveel toegeven,” alsof 't een boedel ware, die in elk geval moet en naar goedvinden kan worden verdeeld? De Kerken hebben van God ontvangen een eigen School, en met Naboth geven wij deze erve der Vaders niet over. „Nous maintiendrons!”

En voorts — maak gij u maar niet bang, broeder, voor het verwijt van „malcontenten, agitatie verwekken” enz. Allen woordvoerders zou ik wel willen raden: miskent toch niet het recht der broederen om te getuigen voor wat zij het belang der Kerken achten, en tegen wat hun inziens schadelijk is. En waarom zouden gelijkgezinden niet in hun woonplaats, en waarom ook niet uit omhuggende plaatsen, of uit het geheele land daartoe mogen samenkomen? Men wachte zich toch vooral, over het Advies, of ook over het Contra-advies, te gaan spreken, alsof dat wilde of moest gelden als een gezaghebbend stuk van gezaghebbende mannen, waartegen men niet zou mogen getuigen, en, als 't noodig ware, met kracht en in breede scharen optreden zonder den schijn te geven en den naam te verdienen van onbehoorlijk gedrag, van miskenning der ordinantiën des Heeren?

Hoe komen we tot de zoo noodige „eenheid van opleiding”? Zóó vragen velen. En terecht. Die eenheid, steeds wenschelijk, is nu noodig geworden. Doch het Advies brengt geen „eenheid”. Het Contra-advies van Utrecht wijst wel een weg tot eenheid, tot ware en blijvende eenheid van opleiding; een eenheid, waarbij de Vrije Universiteit hare Theol. Faculteit kan behouden, en de „Eigen Inrichting” in vasten stand en volle werking blijft. Men heeft reeds iets wat verwijt geroepen: 't is niet genoeg, te zeggen: onaanneemlijk . . . ! Men moet ook wat beters geven! Op dat laatste is wel wat af te dingen. In vele gevallen kunt gij, geplaatst voor een of ander plan, het verkeerde daarvan inzien, zonder dat gij kracht of roeping gevoelt om ter zelfder zake een ander plan te ontwerpen. En dan zoudt gij u moeten stilhouden tegen wat anderen aan de orde hebben gelieven te stellen en dat uws inziens vol bezwaren en gevaren is? Wie zal zoo iets beweren in nuchterheid des verstands?

Dat echter daargelaten. Er is nu een voorstel om tot eenheid van opleiding te komen. Is het nu goed? Zullen de broederen van de Vereeniging, zullen allen die geacht willen worden en de Vrije Universiteit en de Theol. School lief te hebben, dit voorstel onpartijdig overwegen, bespreken, ter Gen. Synode helpen brengen? Zoo zij het! Dan zal er al dadelijk een zeer gewenschte ontspanning kunnen komen, en, wie weet, nog vóór of op de Synode een gemeenschappelijk Advies, dat alle Kerken verheugt, en zoowel der Vrije Universiteit als der Theol. School de liefde van alle Gereformeerden in den lande toevloeien doet.

Zou dat niet heerlijk zijn?

Groete van uw heilb. broeder,

L. LINDEBOOM.

K. 29 April 1902.

DE AFGODEN TE ILIH WEGGEDAAN.

Het Zendingsmuseum der Theologische School ontving dezer dagen ten geschenke eene belangrijke collectie afgoden, met het offermes, de offerschalen en een paar armbanden bij het offeren door den priester gedragen — alles van de Negorij Ilih, eiland Dammar, residentie Ambonia. Deze collectie werd ons toegezonden door den heer

J. van Alphen, vroeger Zending op Soemba, thans hulprediker te Wai, N.-Indië.

De heer van Alphen voegde daarbij een viertal schetsen over het eiland Dammar en zijne bevolking, die ons een blik gunnen in de eigenaardige toestanden van deze eilandengroep, bestaande uit de eilanden Dammar, Teon en Nila. In vroegeren tijd zijn deze eilanden gekerstend en heeft de Oost-Indische compagnie daar steenen kerken laten bouwen, waarvan de heer van Alphen nu nog de ruïnen gezien heeft.

Hoewel in naam nog Christelijk, is toch heel de bevolking feitelijk tot het heidendom teruggekeerd. Er staan in 5 van de 8 negorijen altaren en afgoden bij en om de kerkgebouwen, terwijl de zeden en gebruiken echt heidensch zijn.

Er heerscht op die eilanden nog het zoogenoemde matriarbaat, d. i. dat de vrouw de plaats inneemt, die naar de Schrift aan den man toekomt. De kinderen heeten naar de moeder; de man moet de vrouw volgen enz.

De heer van Alphen had bij zijn aanstelling als hulprediker de opdracht ontvangen om tweemaal 's jaar die eilanden te bezoeken.

In de negorij Ilih, die hij ook bezocht had een godsdienstonderwijzer Noya gewerkt, en door zijn arbeid en ook nog door allerlei nevenomstandigheden had de bevolking besloten zich van de afgoden te ontdoen. Toch durfden zij niet zoo maar aan dat besluit gevolg geven, uit een overblijfsel van nog bijgeloovige vrees voor de wraak der goden. Daarom riepen zij de hulp in van den heer van Alphen, die zich toen te Bebar bij Ilih bevond.

Den 5en Mei ten vorigen jare hield de heer van Alphen des morgens ten 9 ure eene godsdienstige samenkomst te Ilih. Daarna werd alles wat op den afgodiendienst betrekking had, z. a. beelden en altaren bijeenverzameld en onder luide jubelkreten van de bevolking verbrand. Een aantal kleinere afgodsbeelden is met het offermes enz. door den heer van Alphen meegenomen, en gelijk boven vermeld is aan ons Zendingsmuseum ten geschenke gegeven.

Blijkt uit deze mededeelingen niet hoe ook in onze Indische bezittingen de velden wit zijn om te oogsten?

Toen de heer van Alphen vertrok, vroegen hem de Iliheezers of zij nu ook een goeroe (leeraar) kregen.

Daarvoor bestaat echter helaas geen kans. Het schijnt echter met heidenzending nog wel zoo goed te gaan, om ingang te vinden, dan met de missie onder de Mohammedanen. En zonder iets op de noodzakelijkheid van de laatste af te dingen, geven toch voorbeelden als van de Minahasa en nu weer deze negorij Ilih te denken. Mocht de tijd aanbreken, dat onze zending ook het oog kan richten op de bepaald heidensche bevolking van zoo menig eiland onzer koloniën.

P. BIESTERVELD.

Kampen,

29 Maart 1902.

Ingezonden.

Aan mijne Vrienden!

Het is mij een behoefte, mijn hartelijken dank uit te spreken aan alle kerkeraden die zoo goed waren mij in de gelegenheid te stellen om in hunne kerken op te treden.

Ook wensch ik mijne vertalers, Dr. Wielinga van Westmaas, den heer Bokhout hoofdonderwijzer aan de Chr. School te Slie-drecht, den heer De Hoogh te Goes, den heer Vuyck van Rotterdam, den heer Postma, Student aan de Vrije Universiteit, Dr. Lindeboom, Heerengracht 490 Amsterdam, hartelijk te bedanken voor de hulp, die zij mij verleend hebben; zij hebben mij aldus in de gelegenheid gesteld, de Christenen hier mededeelingen te doen over het werk, waaraan ik mijne krachten ga wijden. Den heer Lindeboom wensch ik niet slechts te bedanken voor zijn tijd, dien hij mij gegeven heeft, maar ook voor zijn geldelijken steun.

Geen woorden kunnen mijn dankbaarheid uitdrukken aan den heer L. v. d. Boom, Rotterdam, en zijne familie, voor, de gastvrijheid, waarmede zij mij ontvangen hebben in hun gezin, en evenzo aan den heer Lindeboom te Amsterdam, die, zoowel als zijn zoons, mij zoo vriendelijk geholpen heeft.

Ook wensch ik het daartoe gevormde comité te Amsterdam te bedanken, dat zoo goed was mijne spreekbeurten te regelen.

Ik bedank al de vrienden, die mij op eenige manier geholpen hebben.

Ik hoop en geloof, dat zij mij nog zullen blijven denken in hun gebeden, en mij ook met geldelijke hulp zullen ondersteunen, opdat ik nog een werktuig in Gods hand zal kunnen zijn, om de banier van Jezus op te heffen in het nu zoo donkere Perzië, en er het Evangelie der verlossing aan velen te verkondigen.

En ik wensch niet minder mijn dank te betuigen aan de broederen, die in Nederland een voorloopig comité wilden vormen, de heeren Prof. Biesterveld, J. L. v. d. Boom, van Rotterdam, Ds. Feringa van Zaandam, J. A. Lindeboom van Amsterdam, Ds. Van der Linden van 's Gravenhage, Ds. Rudolf van Leiden, Dr. Wielinga van Westmaas, die mij in mijn arbeid met raad en daad willen bijstaan, en naar mijn begeerte, den arbeid in Perzië in goed kerkelijke bedding wenschen te leiden.

Het is mij een oorzaak van blijdschap, dat dit comité, indien eenigszins mogelijk, door persoonlijk bezoek van twee of meer hunner, zich op de hoogte wil stellen van het werk der Zending in Perzië, hetgeen ik hoop, dat de zaak zeer ten goede zal komen. Een heerlijk werk heeft de Heere mij opgedragen. In Zijne kracht en met Zijne hulp zal ik trachten het te volbrengen, tot uitbreiding van Zijn rijk en tot eere Zijns naams.

De Uwe in dienst der Zending,

I. ADAMS.

Den Haag,

24 April 1902.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

G. F. HUMMELEN

EN

H. G. STOKER,

die, mede namens de Familie, hunnen **DANK** betuigen voor de vele blijken van belangstelling voor en bij hun huwelijk ondervonden.

ASSEN,

24 April '02.

Den 1sten Mei hopen D. V. onze geliefde Ouders

D. HAAN

EN

M. SIKKEMA,

hunne **35-jarige** **Echtvereeniging** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen en Behuudkinderen.

GRIPSKERK, April 1902.

Zoo de Heere wil hopen onze geliefde Ouders

RINDERT BROEKSTRA

EN

DIEUWKE HARKEMA

den 9 Mei hun **40-jarige** **Echtvereeniging** te gedenken.

Gode alleen de eer!

Hunne dankbare Kinderen.

ENUMATIL, Mei 1902.

1852. Eben-Haëzer. 1902.

Den 14 Mei a.s. hopen onze geliefde Ouders

Adrianus Bijland

EN

Marijtte van Leeuwen,

den dag te herdenken, waarop zij voor **vijftig jaren** in den **Echt** werden verbonden.

Hunne dankbare Kinderen, Behuud- en Kleinkinderen.

HAARLEM, 1 Mei 1902.

SOLI DEO GLORIA!

Op den 19en Mei a.s. hopen onze geliefde Ouders,

Gerrit de Gooijer

EN

Niesje Vogel,

hunne **25-jarige** **Echtvereeniging** te herdenken.

Dat de Heere hen nog lang spare, is de hartelijke wensch van hunne liefhebbende Kinderen.

T. DE GOOIJER.

M. DE GOOIJER.

G. DE GOOIJER.

N. DE GOOIJER.

Ns. DE GOOIJER.

OUDE-LOOSDRECHT,

30 April 1902.

Heden behaagde het den Heer van leven en dood, tot diepe droefheid der Gemeente, van ons weg te nemen onzen geliefden Leeraar

Ds. M. Keulemans.

in den ouderdom van 65 jaar.

Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven. Openb. 14 vers 13.

Namens den Kerkeraad der Ger. Kerk Schoonhoven B, en Willige-Langerak.

J. VAN GELDEREN, Scriba

SCHOONHOVEN,

24 April 1902.

Heden nam de Heere, na eene ongesteldheid van acht dagen, tot mijne diepe smart van mijne zijde weg, mijne zeer geliefde Echtgenote

Aagje Lok,

in den ouderdom van ruim 79 jaren.

Zacht en kalm is ze, steunende op de vrije genade in Christus, ontslapen.

A. BRINK, v. D. M.

ZUILICHEM,

26 April 1902.

Heden ontsiep, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de heer

T. WIERSUM,

in den ouderdom van ruim 74 jaar.

M. WIERSUM—MUDA.

F. WIERSUM—WIERSUM.

J. WIERSUM.

LOPPERSUM, 21 April 1902.

Tot onze diepe droefheid ontsiep heden zacht en kalm onze innig geliefde Moeder, Behuud- en Grootmoeder,

Hendrika Geziena Valkman, Wed. van Ds K. KLEINENDORST, in den ouderdom van 77 jaar.

De zekerheid, dat zij nu met onzen geliefden Vader den Heere dag en nacht dient in Zijn Tempel, is ons een groote troost.

H. H. KOOPS—KLEINENDORST.

N. KOOPS.

B. VERVEEN—KLEINENDORST.

D. VERVEEN.

H. C. KLEINENDORST.

N. KLEINENDORST.

JAC. KLEINENDORST.

A. W. A. KLEINENDORST—SCHOUTEN.

SCHREVENINGEN,

LUNTEREN,

ZEGVELD,

26 April 1902.

Heden overleed zacht en kalm, na een langdurig lijden van 3 jaar, mijne innig geliefde Echtgenote en mijner Kleinkinderen zo-gelovde Grootmoeder

Keetje Korf,

in den ouderdom van 48 jaar en 11 maanden. Zwaar treft mij dit verlies, doch de vaste hoop, dat zij thans bij haren Heer en Zaligmaker is, is mij en den mijnen een zalige troost.

Joh. L. ROMKES,

Kinderen, Behuud- en Kleinkinderen.

URK, 29 April 1902.

Ondergeteekenden zeggen allen, die hunne gaven voor schipper W. MOLenaar gegeven hebben, **HARTELIIK DANK.**

De Heere heeft het gebed verhoord. Op verzoek van velen die bijdroegen, wordt geen verantwoording in de bladen gedaan. Mochten er gevers zijn, die bericht van ontvangst wenschen, dan kunnen zij hun verlangen kenbaar maken.

H. KANIS, W. HOUTER, KAMPEN.

D. DE JONG IZ., KAMPEN.

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN, Predikant, KAMPEN.

D. HOEKSTRA, Predikant, ARNHEM.

M. A. HAFMANS, ARNHEM.

Het kantoor van de Makelaars **Telcelra de Mattos & van der Vijgh** is den

1 Mei verplaatst van Kerkstraat 236, naar Sarphatipark 135 te Amsterdam.

Gereform. Kerk te Baarn.

De Commissie van Beheer der Geref. Kerk maakt bekend, dat zijn

UITGELOOT

de nummers 15 en 72.

De uitbetaling geschiedt na **1 Mei** tegen inlevering der **schuldbekentnissen en der onverschenen coupons** door den Penningmeester J. BONHOFF Jr.

BAARN, 28 April 1902.

OPROEPING!

De kerkeraad der Ger. Kerk te **TAAL** verzoekt **houders van aandelen** in de leening, gesloten in 1852, zich **vóór 1 Juli** te willen aanmelden bij den ondergeteekende, ter verkrijging van nieuwe **COUPONBLADEN**.

M. BONTHOND, Boekh.

TAAL, April '02.

Gezondheid voor bloedarmoede, zwakken en genezen den, Borstcruydenwijn en

Overall verkrijgbaar. Hoofdkantoor: **DE VLIJT**, Voor-SCHOTEN.

Aanbesteding.

De Architect E. G. WENTINK Senior te SCHALKWIJK, zal namens het Bestuur der Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Zenuwlijders, op **Vrijdag 2 Mei 1902, om 12 uur**, in het Hotel **»SCHNEIDER»** te ZEIST aanbesteden:

Het bouwen van een Senatorium voor Zenuwlijders op een terrein nabij „Ma Retraite” te Zeist.

Het BESTEK met 12 TEEKENINGEN is **ad f 7,50** verkrijgbaar ten kantore van genoemden Architect. Aanwijzing op het terrein zal plaats hebben op **Vrijdag den 16 Mei e. k.** van 11—12 uur.

Breebaart's

Orgel- en Pianohandel.

DAMRAK 20-22, AMSTERDAM.

Groote voorraad, rijke

kenze, van af **f 65,—**.

Men vrage den Catalogus.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citcheen, Wollen en Molton deken en Bedtjken in alle soorten.

Linnen bedtjken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citcheen, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. veeeren, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. veeeren, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. **PRIMA KAPOK.**

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citcheen en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veeeren 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto f 0,85 de fl. Kerkeraden of Predikanten kunnen gratis op aanvraag een fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.

»DE VLIJT», VOORSCHOTEN.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af **f 40,—**.
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Bij PH. ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN,

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten BJz.

Pred. te Kampen.

Prijs **f 1,—, 75.**

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Opgaven van **nieuwe leerlingen** te zenden aan den ondergeteekende, die gaarne alle gewenschte inlichtingen verstrekt. Binnen enkele dagen verschijnt het **nieuwe programma**, dat op aanvraag **franco** wordt toegezonden.

Johs. KAPTEIJN, W. R.

Kampen, Vloedijk 14.

Belangrijke BOEKVERKOOPING.

Op Maandag en Dinsdag 5 en 6 Mei a.s. zal door den Boekh. **J. H. KOK te KAMPEN** publiek worden geveild eene hoogst belangrijke Theol. Bibliotheek, waaronder tal van **zeer gezochte** Boekwerken, allen in uitmuntende conditie en in fraaie banden gebonden. O.a. Bijbelverklaringen van Henry & Stackhouse, Dächsel, Klinkenberg, Patrik, Polus en Wels, Da Costa; Staringh Bijb. Woordenboek; Maastricht Godgeleerdheid; Calvini, Opera Omnia (ed. Schippers); Meyer Comm. N. Test.; Lange Bijbelwerk; Herzog Encyclopaedie enz. enz.

Voorts eene uitgezochte verzameling **Commentaren** van Curtenius, Greenhill, Durham, Elsnerus, Toe Laer, Vitringa, Hellenbroek, Meiners, Plevier, Tuinman, d'Outreïn, Antonides, Dinant, Owen, Lampe, v. Alphen, v. d. Hagen, Hoeke, Groenewegen, Rooyards enz. enz.

Voorts de meest gezochte werken van Smijtegelt, Comrie, Beukelman, Vermeer, Francken, van Til, v. Oosterzee, Molenaar, Kuiper, Krummacher, v. Ronkel, Spurgeon, Neander, Erskine, Calvin, Ryle, enz. enz.

De catalogus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschenen:

EEN EIGEN INRICHTING?

DOOR

A. BRUMMELKAMP.

25 cent.

Franso toezending na ontvangst van het bedrag.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN is verschenen:

Het eerste Nummer van

„Voor het recht, de vrijheid, en den vrede der Kerken.”

Bijblad van

„Wat zegt de Schrift?”

tot toelichting en beoordeling van het »Advies» inzake de Theol. School en de Vrije Universiteit.

In dit No., 15 bladz. van 2 kol., prijs **10 cent**, is ook het »Advies» zelt opgenomen, alsmede de »Noodige aanvulling.» No. 2 zal o.a. bevatten het tegenadvies van Ds. KLAARHMER c.a.

Het Bijblad, dat Maandelijks verschijnt, van Maart tot Augustus (Gen. Syn.), kost **50 ct.** franco p. post; voor de inleekenaren op »Wat zegt de Schrift?» slechts **25 cent**. Te ontbieden bij den uitgever, en ook in den boekhandel. Van No. 1 is een ex. g. zonder aan de Kerkeraden van al »de Geref. kerken.”

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Het Recht en de Vrijheid der Kerken,

i. z. de Opl. t. d. Dienst des Woords. CONCLUSIËN MET TOELICHTING van de Utrechtsche Vergad., geh. 9 Apr. 1902, over het »Advies» (conc.-contract) aan de Geref. Kerken in Nederland.

Prijs f 0,15; 25 ex. f 3,—.

Spedige bestelling verzocht.

N.B. Aan alle Kerkeraden, en aan alle bezwaarden, die de Verg. te Utrecht hebben bijgewoond, is een gratis ex. van deze Conclusiën verzonden. Wie er geen mocht hebben ontvangen, gelieve ze p.o. aan te vragen bij den uitgever.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verschenen:

DRIE PSALMEN

DOOR

J. KOK,

Predikant te Nijmegen.

Prijs **f 0,30.**

De Noodzakelijkheid der Vrije Christ. School.

DOOR

S. J. VOGELAAR,

Predikant te Apeldoorn.

Prijs **f 0,30.**

Het Goud en de Arbeid.

DOOR

A. SIZOO,

Secret. van Patrimonium.

Prijs **f 0,35.**

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

FEESTSTOFFEN

DOOR

J. BAVINCK,

Predikant der Gereformeerde Kerk te Kampen, (Voor Hemelvaartsdag en het Pinksterfeest.)

197 bladz. f 1,00.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00.**

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel **f 1,—** wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

BIJBELVERKLARING.

Dächsel. — Henry en Stackhouse. — Nuys Klinkenberg. — Patrick, Polus en Wels e.a., tot billijken prijs voorhanden bij:

J. H. DUNK, Rotterdam.

In- en Verkoop van oude Boeken.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan op:

Het Recht der Kerken

EN

de Vrijheid der Wetenschap.

DOOR

Dr H BAVINCK.

45 cent.

Uitgave van ZALSMAN te KAMPEN.

Na ontvangst van het bedrag wordt het **franco p. post** verzonden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer P. Human Jr. te Melissant uit Dirksland f 38; uit Ouddorp 11; uit Melissant f 2; uit Stellingma f 150; uit Her